
BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XLVIII
H
29
NAPOLI

ITALIA SACRA

SIVE

DE EPISCOPIS ITALIÆ,

ET INSULARUM ADJACENTIUM.

TOMUS SEPTIMUS.

Complectens Metropolitanas, earumque suffraganeas Ecclesias, quæ in Lucaniæ seu Basilicatæ, & Apuliæ tum Dauniæ, cum Peucetiæ Regni Neapolitani præclaris Provinciis continentur.

AUCTORE

FERDINANDO UGHELLO

Florentino Abbate SS. Vincentii, & Anastasii ad Aquas Salvias Ordinis Cistercienfis, & Sacræ Congregationis Indicis Consultore.

Editio secunda aucta, & emendata,

CURA ET STUDIO

Nicolai Coleti, Ecclesiæ S. Moysis Venetiarum Sacerdotis Alumni.

VENETIIS, Apud Sebastianum Coleti. MDCCXXI.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

Illuſtriſſimo, ac Reverendiſsimo
D. D.

MUTIO
DE
CAJETA

BARIENSI ARCHIEPISCOPO,
ET HIEROSOLYMITANO PATRIARCHÆ.

Sebaſtianus Coletus F.

Uem morem auctrurus ego dignitatem, & exiſtimationem meo huic Operi Ughelliano reviviſcenti ſervandum, quemque delectum in præfigendo ſingulis deinceps voluminibus Viri alicujus ſpectatiſſimi nomine, ex quo decus, & præſidium laboribus meis accederet, habendum initio cenſui, ne huic quidem recens in lucem prodituro deſiderandum mihi jure optimo viſum fuerat.

Quoniam autem adeò feliciter cum reliquis jam editis actum erat, ut meritò conatibus meis honorem tam eximium gratularer, diutiùs cunctabundus animo fueram, quem nunc quoque ex tota serie Virorum amplissimorum, quos historicus ordo complectitur, Patronum adsciscerem: ne, quod alienis meritis mihi hactenus fuerat impensiùs erogatum, leviori mentis meæ judicio sub finem subtraheretur. Usque eò tamen ambigendi locus relictus, donec in perlegendis tot præstantissimorum viventium Antistitum fastis Genus, Sapientia, Virtutes Tuæ ILLUSTRISSIME, AC REVERENDISSIME PRÆSUL oculis stupentibus occurrere. Tunc mihimet æquè gratulabundus, erectus spe non minori quàm antea, immo securior spem felici superandam eventu, in inquisitione constiti, certumque animum statim ad illustrandum hoc Opus etiam Tui præclarissimi Nominis auspicio contuli. Cum sic igitur studiis meis consultum fuerit, haud existimet quis æquè consultum laudibus Tuis, quas hìc proferre luculento locus esset eloquio, si vel eas pateretur Tua insignis animi moderatio, vel latissimè patentis materiæ dignitati infantis calami tenuitas aliquatenus responderet. Verum enim vero quandoquidem Tuarum virtutum præconiis supremam hìc imponere manum mihi minimè licet, liceat saltem brevioribus lineis appingere, quod historica simplici, sed fideli stylo suo loco recenset veritas. Et sanè nonne ibi, etsi ego hìc Tibi indulgens tacere voluerim, planè noverit, qui legat, Te amplissima ortum Familia, quæ nulli sæcularibus, sacrisque, quinimmo etiam Pontificiis titulis, muneribus, dignitatibus inferior Generis nobilitatem plura per sæcula incorruptam propagarit? Te, ne quis aliena fulgentem luce criminaretur, non contentum Majorum gloria, sed Avitæ virtutis æmulum adhuc puerum adeò enixè humanioribus literis cum Latinis, tum Græcis insudasse, ut ætatis infirmæ superaveris impedimenta? Te jam adultum reliquas scientias, Philosophiam, Mathesim, Theologiam, quam scholastica methodus enucleat (ut illam omittam, quæ moribus consulit Te magistro exhaustam) præsertim Ius utrumque primò in Complutensi Academia, mox in Neapolitana Universitate adeò feliciter ebibisse, ut ex tyrone emeritus, cedentibus Tibi legum veritis, ea Tuam doctrinam videris laurea donatam, cui ætas certa nondum absoluta resistebat? Verum eximia pietate non minùs, quàm alta mente præditus Tuam præclaram indolem accuratissimo omnium virtutum studio, moribusque integerrimis excolere Tui muneris esse duxisti, sicut ingenii Tui aciem omnium bonarum artium, ac disciplinarum genere exornare Tui decoris esse didiceras. Quid mirum, si tot, tantisque ad summum gloriæ fastigium præsidiis superesfluens, ubique jam notus, undique accitus, vix clericali militiæ dato nomine, ad sacras evectus fueris dignitates? Hinc gradatim ad majora conscendens, ut palam fieret non alienis aut favoribus, aut meritis, sed Tuæ probatæ virtutis præmio illustribus honorum titulis decoratum, perfunctus (ut cætera missa faciam) Administratione Tiburtina, Prolegatione Urbinate, Prætura Lauretana, ubi, quam benignè, ac liberaliter non solum insignibus Viris, verum etiam Principibus eò vel pietatis, vel voti causa confluentibus deferendum sit hospitium, mirum prorsus exemplum edideras, ad sacras Infulas evocaris. At verius Pontifex tunc INNOCENTIUS XII. felicis memoriæ ne conferendam dignitatem deprecatus, sicut antea pluries consueveras, divinæ obsisteres voluntati, Te adstantibus Purpuratis Sacri Senatus Patribus aut testibus, aut authoribus Bariensem Episcopum dixit, ne ulterius tibi foret integrum obluctari. Hac auctus dignitate quanta præstiteris quis credat? Templa sæpius instaurata,

fa-

ſacris imaginibus, pretioſa ſupellectile luculentius ornata, aula magna ex parte à fundamentis erecta Tuam Pietatem, Tuam Magnificentiam prædicant. Vota, quibus Diœceſis univerſa, ut diu ſuperſis incolumis, à divina Bonitate etiam, atque etiam contendit, Vigilantiſſimi, & Pientiſſimi Paſtoris meritum concelebrant. Cui unquam mœrenti conſilio, opera defuiſti? Cui unquam indigenti pecunia, ope vitæ præſidia non es elargitus? Annon, cum quidam Aulæ patentem alioquin aditum obſidere erubeſcerent, illorum miſeratus incommoda blando vultu, lenibus verbis, paterno affectu vocabas, invitabas, trahebas ſpondens Te nunquam vacuos dimiſſurum? An non cum immaniſſimi piratæ aliquot ex Tua diœceſi captivos abduxiſſent, jejunus, inſomnis, emendicantis ſpecie concurſans urbem æſtate media maximo Tui incommodo pecunia inopi præ temporum anguſtia coacta, ære tamen aucta proprio ad tantam vim auri, quæ redimendis ſatis eſſet, geminæ ſervitutis jugum depuliſti? Quid Tuam perſequar in tuendis Eccleſiæ Tuæ, ſediſque Apoſtolicæ juribus invictam animi Fortitudinem? Quid Tuam in imbuenda juventute optimis moribus, perfectis artibus, ac diſciplinis, accitis eruditiſſimis Viris, conquiſitis undequaque præmiis, privilegiiſque honorificentiſſimis pervigilem ſolertiam? Quid in obeunda Tui Paſtoralis muneris demandata provincia divini cultus, animarumque ſalutis, etſi intenſiſſimum, magis tamen, magiſque tot luſtris incaleſcens, tanquam recens labori, continuum, indefeſſumque ſtudium? Noverit, quanti ſis faciendus, CLEMENS XI. feliciter regnans, à quo benigniſſimè, & honorificentiſſimè exceptus, cum Tuam operam ad alia non levioris momenti præſtanda interponendam ſtatuiſſet, ad Eccleſiam Tuam, cujus amor eſt in Te quantus poteſt eſſe maximus, reditum maturans, ægrè dimiſſus es, Patriarchali tamen Heroſolymitana inſignitus dignitate. At nimius profectò viderer, ſi liberet, & diffiderem, cum liberet, ſingula attingere. Sit Virtutis Tuæ Ampliſſimæ breve, ſed verax encomium: Quæ etiam præſtantiſſimorum Virorum merita excederent laudes, Tua omnino æquare non poſſunt. Quæ cùm ita ſint, duplex me ſpes certa tenet, & Te in novum Tuæ Humilitatis argumentum non detrectaturum laudes Tuis meritis impares, & me finem conſequuturum, quo Tuum ſpectatiſſimum Nomen huic præfixi volumini; dummodo pro Tua Benignitate meo annuas Obſequio, & digneris, ut iis, qui Te admirantur veluti Sacrorum Præſulum exemplar, ipſe quoque poſtremus adnumerer.

Dabam Venetiis Idibus Martii 1721.

LE-

L E C T O R I.

SExtum Italiæ Sacræ Volumen vix mense elapso tibi, amice Lector, legendum dedimus, Septimum nunc eodem ferè tempore typis absolutum proferimus, quæsitum, ut cætera, summo nostro labore, & studio inter vetera, atque recentiora Ecclesiarum monumenta. In hoc Septimo de iis scripsimus Ecclesiis, quæ in Lucaniæ, Apuliæque Provinciis Christianæ pietatis altas egerunt radices; inter omnes autem dignitate, ac magnitudine Salernitana eminet Ecclesia; hæc aliis præcedere debuisset, quia antiquior, ac nobilior, sed dabit illa locum inferioribus, more nostro, alphabetico quidem ordine descriptis, hactenusque observato. Huic volumini Appendicem earum rerum licet subnectere, *a* quæ in aliis desiderantur. Interim Octavum ac nostri conatus postremum, si Deo Opt. Max. placuerit, propediem absolvendum expecta, & Vale.

a Hoc in proœm., ubi desiderantur, promisimus.

IN hoc septimo Ughelliani laboris volumine noviter cudendo his adminiculis usus sum.

In Caputaquensibus CHRONOLOGIA *Episcoporum Pæstanorum, nunc Caputaquensium* JOSEPHI VULPII. 4. *Neapoli* 1720.

In Barensibus COMPENDIO CHRONOLOGICO *Vitarum Archiepiscoporum Barensium* FRANCISCI LOMBARDI. 4. *Neapoli* 1697.

In Juvenacensibus HISTORIA JUVENACENSI LUDOVICI PAGLIA. 4. *Neapoli* 1700.

In Sipontinis CHRONOLOGIA *Episcoporum, & Archiepiscoporum Sipontinorum* POMPEII SARNELLII. 4. *Siponti* 1680.

In Vigiliensibus ejusdem SARNELLII MEMORIIS *Episcoporum Vigiliensium*. 4. *Neapoli*. 1693. *qui omnes suas vernacula lingua elucubrationes edidere. Pauca desumpsi ex* ACTIS SANCTORUM BOLLANDI *atque sociorum, neque plura ex novissima* CONCILIORUM HARDUINI COLLECTIONE. *Nonnulla suppeditavit Abbatis* LUCENTII *Italiæ Sacræ restrictæ, & auctæ tomus tertius Ms. & longiora Episcoporum elogia, qui post primam Ughellianam editionem infulis decorati fuere, eruditissimus vir, qui quo magis de re litteraria benemereri, eo plus latere studet. Solitas Cl. viri Equitis* PROSPERI MANDOSII *notulas in margine videbis, amice lector, quem plurimum valere cupio.*

A D M O N I T I O
AD
L E C T O R E M.

LECTOR adverte in elogiis virorum Illustrium, quos hoc libro amplexus sum, nulla me obiter attingere, quæ sanctitatem ipsis videantur adscribere: perstringo nonnumquam aliqua ab iis gesta, quæ cum vires humanas superent, miracula videri possunt: præsagia futurorum, arcanorum manifestationes, revelationes, illustrationes, & si quæ sunt alia hujusmodi: beneficia item in miseros mortales eorum intercessione appellationem tribuere. Verum hæc omnia ita meis Lectoribus propono, ut nolim ab illis accipi tamquam ab Apostolica Sede examinata, atque approbata, sed tamquam, quæ à sola suorum auctorum fide pondus obtineant, atque adeo non aliter quam humanam Historiam. Proinde Apostolicum S. Congregationis S. R. & universalis Inquisitionis decretum anno 1625. editum, & anno 1634. confirmatum integrè, atque inviolate, juxta declarationem ejusdem decreti à S. mem. Urbano Papa VIII. anno 1631. factam, servari à me omnes intelligant, nec velle, vel cultum, aut venerationes aliquas per has meas narrationes ulli arrogare, vel famam, vel opinionem sanctitatis, aut martyrii inducere, seu arguere, nec quicquam ejus existimationi adjungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando ullius beatificationem, vel canonizationem, aut miraculi comprobationem, sed omnia in eo statu à me relinqui, quem seclusa hac mea lucubratione obtinerent, non obstante quocumque longissimi temporis cursu. Hoc tam sancte profiteor, quam decet eum, qui Sanctæ Sedis Apostolicæ obedientissimus haberi filius cupit, & ab ea in omni sui scriptione, & actione dirigi.

Ferd. Ughellus Abbas, &c.

N O I R E F O R M A T O R I
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. Fr. Tomaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro Intitolato *Italia Sacra, Tomus septimus, Tomus octavus, & Tomus nonus Auctore Ferdinando Ughello*, non v'esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro; niente contro Prencipi, & buoni costumi, concedemo Licenza à *Sebastiano Coletti Stampatore* che possi esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. 18. Genaro 1720.

Gio: Francisco Morosini Cav. Ref.
Francesco Soranzo Proc. Ref.

Agostino Gadaldini Seg.

SY-

SYNOPSIS ALPHABETICA ARCHIEPISCOPATUUM, ET EPISCOPATUUM.

Qui in hoc Septimo Tomo Italiæ Sacræ continentur.

ITALIA SACRA
FERD. UGHELLI
Abbatis Ordinis Cisterciensis.

PROVINCIA DECIMASEXTA,
SEU
LUCANIA SIVE BASILICATA.

Quam hodie Principatum Citra vocant, ubi de Metropolitanis Ecclesiis Acheruntina, Amalphitana, & Salernitana, earumque suffraganeis Episcopis accuratè pertractatur.

UCANIA hodie Basilicata dicta, unde, incertum, quam etiam modo Principatum Citra vocant, partem Picentinorum, Hirpinorumque contiuet; terminatur ab Occasu Silaro amne, qui Campaoiæ Felicis limes est; à Meridie mari Tyrrheno; ab Oriente Jao fluvio & Brutiis Magnæ Greciȩ parte; à Septentrione Peucetiis in Apulia cum Hirpinorum portione. Montuosam & asperam esse totam indicat Livius. Hodie forte, quàm olim incolis est frequentior: quamquam adhuc magna multis in locis solitudo, propter vias difficiles, horridosque nemorum saltus latrociniis infesta. Cœlum habet satis clemens, duobus irrigatur fluminibus Syri & Acre latè alveo rapidis, & ubique undosis in sinum Tarentinum se se exooerantibus. Omni bonorum genere adfluens, frumento, vino, oleo, caseo, fructibus, animalibus quadrupedibus, volucribus, piscibus, & lignis ad struendas fabricas aptissimis. Gens ad labores patientissima est, verborum prodiga, Religionis Catholicȩ, quam Apostolorum temporibus accepit, tenacissima, suorum Antistitum perquam

A observantissima; ingeniosa est & plurimum valet in disputationibus, si quis ingenii netvos intenderit, nec qua patet terrarum Orbis, genus hominum est liti ac contentionibus forensibus magis addictum, quàm hujus regionis incolȩ. Pars eorum colcudis agris, pars equorum & vaccarum armentis, ovium, caprarumque, & suum gregibus alendis studet; pauci autem mercaturȩ intendunt. Hujus regionis præcipuæ urbes Acheruntia Archiepiscopali dignitate ornata in Apenninis montibus sita, Anglona, Graviana, Tricaricum, Agripolis oppidum ab Silario ostio m. 12. originis esse Græcæ, ut hoc tractu pleraque, ipsum indicat nomen, Pisciotta, Buxetum Plinio, Melæ, & Ptol. Policostum, nobilis urbs Ducatus titulo insignis. In mediterraneis Capaccia civitas olim frequens admodum & opulenta. Picentinis vero, qui in Principatus ounc provincia continentur, termini sunt, ab Occasu Campania Felix; à Meridie mare Tyrrhenum; à Septentrione Hirpini; ab Ortu Silaris

B amnis, & Lucani. Eorum præcipuæ civitates sunt Nuceria, Ravellum, Scala, Minor, & Metropolis Amalphis, titulo Ducatus illustris, in qua primum usus pyxidis, seu acus nauticæ inventus fuit. Ab hac urbe nomen cepit ora, seu costa Amalphitana ad Meridiem spectans, amœna tota, lataque adeo ut vix cum alia quavis regione comparari rectè possit. Est quoque in hac Picentino-

rum regione urbs antiqua, & nobilis Salernum, intra cujus muros, ac etiam extra horti ſunt amœniſſimi & cultiſſimi, aquiſque irrigui, qui mala medica, & omnia fructuum genera abundantiſſimè ferunt. Gymnaſium quoque publicum habet, & Principatus titulo decoratur. In hac igitur decima ſexta Provincia noſtra haud mihi animus eſt de omnibus civitatibus, quæ in ea continentur agere. ſed de illis tantum nobis eſt inſtituta narratio, quæ ſub tribus Metropolitanis Eccleſiis Acheruntina nempe, Amalphitana, atque Salernitana nunc recenſentur, & quas modo habent ſubjectas, ſive ſint in hac provincia ſitæ, ſive alibi conſtitutæ. Habuit antiquitus Lucania quoſdam alios Epiſcopatus, nunc antiquati. Blanda Ptolomæo civitas mediterranea Lucanorum, haud procul à Potentia. Hanc quidam putant eſse eam, quæ nunc appellatur *Caſtello à mare della bruca.* Gabriel vero Barrius *Bellovederium* Brutiorum oppidum eſse contendit; fuiſse Blandam exiſtimat ab aere blando ſalubrique dictam. Sed hic fortaſse patriæ ragioni amplificandæ indulgens, Ptolomei & Livii auctoritatem, qui Blandam, ſeu Blandos in Lucanis ponunt, facile contempſit. Epiſcopatum hic fuiſse patet ex Concilio Romano ſub Martino Primo Papa, cui ſubſcripſit *Paſchalis Epiſcopus ſanctæ Eccleſiæ Blandanæ*. Pæſtum Ptolomeo littoralis fuit civitas Lucanorum, Græcis Poſſidonia dicta, roſariis biferis celebrata à Virgilio, nunc vero diruta prorſus jacet. Epiſcopalem hic fuiſse ſedem patet ex Concilio eodem Romano ſub Martino Primo, in quo legitur nomen *Joannis Epiſcopi Pæſtani, ſeu Pæſtanenſis*. Buxetum Melæ lib. 2. capit. 4. vulgo *Piſciotta*, Ruſticus Epiſcopus Buxetanus ſubſcripſit tertiæ Synodo Romanæ ſub Symmacho. A-

A gropolis urbs Epiſcopalis, D. Greg epiſt. 29. libr. 2. indic. 10. hujus Epiſcopo Felici curam viſitandarum Velinæ, Blandanæ & Buxentinæ Eccleſiarum in Lucania injungit. Hæc ſcribentibus nobis erant in hac provincia Principatus Citra, tres Archiepiſcopales ſedes Acheruntina, Amalphitana, & Salernitana; Epiſcopatus autem decem & octo: quoniam vero aliqui alii, tametſi in hac ſint Provincia ſiti, cum aliis Metropolitanis ſuffragentur, ſub iis quarum ſubjecti ſunt recenſentur. Melphienſem, cum Ropoliano unitum, atque Montis Peluſii, & Ravellenſem Epiſc, ſub Romano Pontiſ. cujus arbitrium immediatè venerantur & colunt, rejecimus in prim. noſtr. tom. Præter cæteros autem Sanctorum natales, qui in propriis locis hujus regionis celebrantur, in Romano Martyrol. 29. Octobris legitur natalis SS. Martyrum Hyacinthi, Quincti, Feliciani, & Lucii. De Reliquiis S. Hyacinthi agit Greg. Papa. Item in Lucania apud Silarum
B flumen 15. Martii natalis SS. Martyrum Viti, Modeſti, atque Creſcentii, qui ſub Diocletiano Imp. è Sicilia illuc delati, ibidem poſt ollam ferventis plumbi, poſt beſtias, & cataſtas divina virtute ſuperatas curſum glorioſi certaminis peregerunt. Corpus S. Viti translatum fuiſse Roma Pariſios Sigebertus ſcribit in Chron. ann. Dom 755. Inde vero, ut idem tradit, in Saxoniam anno 836. *Unde* (inquit) *Franchi teſtati ſunt, quod ab illo tempore gloria Francorum in Saxones translata eſt*. Porro nullus antiquorum recentiorumque ſcriptorum eſt, qui hujus Provinciæ non meminerit; eos conſulat, qui de ea ampliora requirunt: nos modo de Acheruntina Metropoli, & poſt ipſam de aliis duabus inſtituemus narrationem.

ACHERUNTINA METROPOLIS,

Cujus Archiepiſcopus nunc Acheruntinus & Materanus nuncupatur, eidemque ſuffraganei ſunt

Epiſcopi
- Anglonenſis.
- Gravinenſis.
- Potentin.
- Tricaricen.
- Venuſinen.

a Acheruntia, ſeu Acheruntio, vel Acheruntus, vulgo Acerenza, rudioribus incolis Cirenza.

ACHERUNTINA a civitas eſt Lucaniæ antiquiſſima, hodie Baſilicatæ ex eminentiori Apennini colle utrumque mare proſpectante, nomen retinens. Non eo in ſitu eſt, ut Frizia ſcribit, in quo primitus ſecundum Euſtachium libr. de ſitu urbium, erat, ex terræmotu collapſa. Poſt declinationem Romani Imperii ſedes fuit Gothorum ſub Præfecto Mona, ſub Narſete tamen Juſtiniani Duce ad Imperium rediit. Grimoaldus Arechis Beneventani Principis filius, poſt captum à Carolo Magno Deſiderium Regem, Acheruntiam funditus diruit, & ſolo adæquavit, ac denuo extruxit, mœnibus, prætorio, palatio, & templo decoravit. Primum hujus urbis exordium omnino incertum, cum vix quicquam occurrat, quod de ea enarretur, cum levis omnino apud Livium, Strabonem, cæteroſque antiquos ſcriptores extet memoria. De qua ſic Horatius Carm. lib. 3. ode 4.

Mirum quod foret omnibus
Quicunque celſæ nidum Acheruntiæ,
Saltuſque Bantinos, & arvum
Pingue tenent humilis Ferenti.

Olim famoſa, ampla, & fœta populo, regioniſque caput & propugnaculum Acheruntia fuit, nunc autem, ut fert humana conditio, anguſtis præcincta muris, paucos habet habitatores, cujus ſi priorem ſpectes dignitatem, propemodum deſolata videatur. Verum quamquam cætera deſint, Ducatus tamen Pinellæ gentis nobiliſſimę, & Metropolitanæ ſedis vetuſtiſſimæ dignitate nobilitatur. Ut autem Acheruntiæ latet origo, ſic non potuimus indagare, quis eidem primus Evangelium prædicaverit; fert tamen traditio à majoribus derivata, Apoſtolorum temporibus ſacra ſuſcepiſſe Chriſtianæ fidei rudimenta, & ante annum noſtræ ſalutis trecenteſimum proprios habuiſſe Paſtores, cum Juſtus ejus Epiſcopus primæ ſynodo Romanæ ſub Symmacho Papa anno 499. ſubſcripſerit. In diptycis autem hujus Eccleſiæ ſex & decem ante Juſtum recenſentur Epiſcopi, qui ducentorum propemodum annorum ſpatio Acheruntinam rexerunt Eccleſiam. Igitur ſi diptycis ulla fides, Marcellini Papæ temporibus Acheruntia Epiſcopali dignitate exornata eſt, cujus Prȩſules aliquando Hydruntino Antiſtiti, ut Luitprandus ſcribit, per impii Nicephori Focȩ Imperatoris dominandi libidinem, & Polyencti Patriarchȩ Conſtantinopolitani inſolentiam ſubjecti fuere; aliquando verò, ex legitima Roman. Pontificum ſanctione, Archiepiſc. Salernitano fuerunt ſuffraganei, quem etiam Salernitanum poſt adeptam Archiepiſc. dignitatem, tanquam Primatem ſuum ex Urbani II. diplomate venerati ſunt. Sed ne in re gravi, atque abdita ipſe nulla fretus auctoritate judicare videar, placet hic attexere quorundam ſumm. Pontificum verba, ut prout ſe res habuerit clarius conſtet. Joannes XV. in bulla confirmationis Salernitani Archiepiſc. ad Grimoaldum Archiprȩſulem ſcripta ann. ſal. 993. Pontificatus 8. quam integram dabimus in ſerie Salernitanorum, hȩc habet. *Decernimus ut tu, & ſucceſſores tui in perpetuum habeatis licentiam, & poteſtatem ordinandi Epiſcopos in his ſubjectis nobis locis, Peſtanenſem Epiſcopatum, cum parochiis & adjacentiis ſuis,*

necnon Episcopatum Acheruntinum, simul etiam Episcopatum Nolanum, &c. Iisdem omnino verbis Sergius IV. anno 1012. ad Michaelem; Clemens II. anno 1047. ad Joannem; Leo IX. anno 1051. ad eundem Joannem Salernitanos Archiepiscopos, statutum Joannis XV. confirmarunt. Cæterum cum Leo IX. vel ejus successor Nicolaus II. ad Metropolitanam dignitatem sublimasset Acheruntinam Ecclesiam, Alexander II. qui proxime Nicolao successit, ao. 1067. Arnoldo tunc Archiepiscopo dignitatem elargitam confirmavit, *Una cum Parochiis suis* (verba sunt diplomatis) *& civitatibus Venusio scilicet, Monte Milone, Potentia, Tulbiti, Tricarico, Monte Peluso, Gravina, Matera, Oblano, Turri, Turso, Latiniano, S. Quirico, Varola cum castellis, & villis, Monasteriis ac plebibus. Pallium autem fraternitati tuę ex more ad Missarum solemnia celebranda sicut concessum est antecessoribus tuis concedimus, videlicet in Natali Domini, &c.* Urbano deinde II. suo diplomate sanxit, ut Acheruntinæ, & Consanæ Ecclesiæ Archiepiscopi, una cum earum suffraganeis Salernitanum Archiepiscopum tanquam Primatem suum venerarentur, & colerent. Diplomadatum est Salerni anno 1099. 13. Kal. Aug. ad Alphanum Salernitanum Archiepiscopum, in quo inter reliqua hæc habentur verba; *Tibi deinceps, tuisque successoribus super Consanam & Acheruntinam Ecclesias, & earum suffraganeos Primatum genere ex Apostolicæ Sedis liberalitate concedimus. Has nimirum Ecclesias, sive civitates Ecclesiæ vestræ privilegia continent, tamquam vestræ Metropoli olim ex Apostolicæ Sedis concessione subjectas. Verum & ipsæ, quæ novimus ratione, Pallii dignitatem, & Privilegiorum auctoritate in pręteritis temporibus à Sede Apostolica meruerunt. Verum quia prædecessorum nostrorum statuta inconvulsa, & intemerata manere cupimus, eis quidem propriæ dignitatis gratiam conservamus, ut Archiepiscopali honore, & nomine potiantur. Vestræ vero Ecclesiæ suorum privilegiorum integritatem hoc ordine statuimus. Quicquid igitur subjectionis Primatibus persolvendum sacrorum Canonum decreta constituunt, tibi deinceps, tuisque legitimis successoribus à Consano, & Acheruntino Archiepiscopis persolvatur. Quin etiam ex abundantia gratiæ plenioris adjicimus, ut etiam præsente Romano Legato Ecclesiæ in supradictis duabus Metropolitanis urbibus, cum tuo tempore, aut successorum tuorum consilio Archiepiscopi eligantur. Cum vestris etiam litteris, aut nuntiis consecrandi ad sedem Apostolicam dirigantur. Et ipsi ad successorum tuorum electionem nihilominus advocentur. Post consecrationem vero, vel Pallium ab Apostolica sede perceptum, tibi tuisque successoribus tanquam Primati obedientiam promittant, & exhibeant, salva in omnibus secundum canonicas sanctiones Romanæ auctoritate Ecclesię, ipsarum etiam urbium privilegiis robur proprium obtinentibus, &c. Datum, &c.* Ab anno itaque 993. usque ad an. 1051. Acheruntinus Episcopus suffraganeus fuit Salernitano, ab hoc anno, vel paulo infra sub Nicolao II. evasit Metropolitanus: Gerardus enim hujus sedis Archiepiscopus subscripsit privilegio Roberti Guiscardi Ducis Calabriæ concesso Ecclesiæ S. Joannis de Salo Venusinæ Diœcesis an. 1063. & Arnoldus successor ab Alexandro II. privilegio exornatus est 1067. & sub Urbano II. an. 1099 ipse idem Arnoldus Salernitanum tamquam suum Primatem jussus est venerari, ut ex supra citatis, & infra exhibendis sacris monumentis liquet. Non desunt tamen qui scribant Acheruntinis Pręsulibus dignitatem accessisse Metropolitanam sub Benedicto V. sed gratis asseritur. Habuit, ut diximus, ex Alexandri II. diplomate suffraganeos Episcopos Anglonensem, Gravinensem, Potentinum, Tricaricensem, & Venusinum, cum lata Diœcesi, quibus longo post tempore cum propemodum Acheruntia civitas bellorum injuria dissoluta, & destituta habitatoribus esset, adjuncta fuit Materanensis, Cathedrali dignitate decorata ab Innocentio III. perpetuaque unione conjuncta cum Acheruntina, ea tamen lege unita, ut Archiepiscopus Acheruntinus ad augendam Materanę urbis dignitatem, Materanensis etiam denominaretur, publicisque tabulis dum Acheruntię in ejusque Diœcesi moraretur, Acheruntinus & Materanas, dum vero Materę esset, Materanus & Acheruntinus denominaretur. Non semper & ubique perduravit unionis fœdus, nam sub Eugenio IV. ad tollendas dissensiones, utramque Ecclesiam jussit rem suam seorsim agere, attribuitque Materanæ Ecclesiæ proprium Episcopum, quæ vix paucos annos ab Acheruntina abjuncta Pastore complevit, iterumque cum ea societatem inire ad perennitatem compulsa est. Demum sub Leone X. aliisque summis Pontificibus diu in Romana Curia inter Acheruntinum atque Materanensem Cleros, cœtusque litigatum est de primæva dignitatis denominatione, & Metropolitica jurisdictione ac Diœcesi, quæ tandem sub Clemente VIII. ad favorem Acheruntinorum per Romanæ Rotæ Auditores adjudicata est; sicque sapientissimi Patres litem omnem diremerunt, atque composuerunt, illæsam, illibatamque cum sua vetusta diœcesi Acheruntinam conservaverunt Ecclesiam; tametsi utriusque Ecclesiæ Archiepiscopus ob loci commoditatem, & ædes sumptuosè ædificatas apud Materam agere soleat, cum vix satis suam dignitatem Acheruntia tueri posse videretur. Tandem non sum nescius nonnullos scriptum reliquisse longè ante Innocentii III. tempora Materanum fuisse institutum Episcopatum, & ab eodem deinde Pontifice Archiepiscopali dignitate fuisse decoratum, atque cum Acheruntino unitum: sed hæc gratis, & ex eorum hallucinatione scripta, dictave, ex iis quæ supra retulimus, asserenda sunt, ut infra ex variis documentis etiam audiet Lector. De Archiepiscopo Acheruntino sæpè mentio in Regest. Vatic. & in cap. *cum Clam. de test.* & in cap. *si de collus. de reg. Eccles.* scribit Innoc. III. cap *cum olim de cleric. conjug.* qui & de suffraganeis Acheruntinæ Ecclesiæ scripsit. De præstantia, ac nobilitate Ecclesiæ Acheruntinæ scripsit Henricus Scipio adversus Equitem Silianum, qui de Materanensis Ecclesiæ dignitate satis longam ediderat literam, seu memoriale ad Urbanum VIII. Pontif. Max. Cæterum Acheruntina Metropolitana Basilica, vetustate, magnificentia, atque structura, sacraque omni supellectile abundè instructa Beatissimæ Virgini Mariæ Assumptæ, & Divo Martyri Caniani consecrata est; satis decens habet Capitulum, quod cum suo Archidiacono, Cantore, & duodecim Canonicis divinis Officiis vacet; sunt præterea in ea Basilica alii inferiores Presbyteri, & Clerici. Ædificatam olim fuisse hanc Ecclesiam ab Arnoldo Archiepiscopo in honorem ejusdem Deiparæ Virginis, & S. Canionis anno 1082. scribit Lupus Prothospota, seu ille, qui Lupo multa addidit; melius dixisset renovatam: cum ante illum annum conditam esse constet; quo anno primùm inventum fuit corpus S. Canionis. Mirabilis est admodum hujus Basilicę altitudo, longitudo, & latitudo, eaque, ut his temporibus in hac regione, & adjacentibus provinciis primarium locum merito sibi vendicare possit. Tribus alis distinguitur, & in medio dividitur ad modum crucis, à lateribus habens duos angulos, locum quoque subterraneum, Cryptam, seu Subconfessionem vocant, in qua tria altaria, in quorum medio jacere dicunt corpus Divi tutelaris Canionis ibi reconditum à Leone laudatissimo ejus urbis Episcopo, anno Domini 799. Ejus translationis festus dies celebratur 11 Martii, festivitatis vero 25. Maii; in qua die, quod mirum est dictu, ex lapideo loculo liquor pretiosus manare solet dulcis & omnibus infirmitatibus salutaris. Prope sacrarium visitur locus,

ubi aſſervatur ſimulacrum ejuſdem Sancti in altari compaginato ex candido marmore, vacuo tamen: in eo aſſervatur Paſtorale pedum Martyris, quod per foramen conſpicitur, & tangitur; aliquando vero per menſes multos nec apparet, nec tangi poteſt; quod ferunt cum accidit flagellum, iram divinam haud longius abeſſe. Aſſervatur in argentea pretioſa ſtatua ejuſdem Inſignis reliquia ad populorum confugium, & devotionem. Sunt præterea in jam dicta Baſilica triginta ſupra centum Sanctorum Reliquiæ, ex ligno ſcilicet S.Crucis; B. Jacobi Apoſtoli, Antonii Abbatis, Dens S. Catharinæ virginis & martyris inter inſignes. In ſacrarii altari reconditum eſt corpus S. Mariani Martyris mirabiliter nuper inventum. Traditio erat ad poſteros derivata, quod dicto in loco ſacra ejuſdem Martyris lipſana jacerent, ubi & imago depicta ſatis vetuſta venerationi erat, ſed cum locus aptus viſus fuiſſet ad divinas laudes celebrandas, in demolitione veteris altaris inventa eſt arca marmorea, quam cum aperuiſſent, apparuerunt oſſa S. Martyris ad modum cataſtæ conſarcinata, & lapis in quo ſculpræ litteræ SANCTUS MARIANUS, qui uſque in præſentem diem religioſè aſſervatur, ubi pretioſus theſaurus inventus eſt. Accidit inventio iſta die 30. Maii 1613. Joanne Spilla tunc religioſiſſimo Archiepiſcopo. In hac vero Acheruntina civitate aſſervatur etiam pars corporis S. Laverii Martyris, qui apud antiquum Grumentum coronam ſumpſit Martyrii, imperante Magno Conſtantino; quo tamen in loco, qua in Eccleſia ſit, adhuc incompertum, licet Acta B. Martyris aſſerant recondita fuiſſe in Eccleſia B. Joannis Baptiſtæ; creditur tamen in Eccleſia vetuſtiſſima, quæ hodie B. Laverii dicitur, olim eidem Præcurſori dicata, à ſupra memorato Leone Epiſcopo recondita eſſe. At Capitulum Acheruntinum hoc habet inter cætera dignum, ut ſede vacante penes ipſum eligendi Vicarii Generalis ſit facultas, qui toti provinciæ jus divinum dicat, & omnia ſarta tecta ad adventum uſque novi Archipræſulis ſervare. In civitate item Acheruntina præter Metropolitanam, Eccleſia Parrochialis nulla eſt, ſed ex ipſa ſacra toti urbano populo adminiſtrantur: is vero conſtituit familias fermè quadrigentas; nonnullæ etiam in ea ſpectantur Eccleſiæ, & ſacra loca *a*, quæ maxima pietate frequentantur ab Acheruntinis. Ager ejus parvus eſt, tritici, aliarumque frugum ferax, & aucupiis dives.

a Et in his duo virorum Cœnobia.

Diœceſis Acheruntina latiſſimè patet, continetque oppida decem, quæ terras appellant, pluraque pia loca & Monaſteria. Oppida ſunt Montis Caveoſi ab Acheruntia Metropoli diſtantis milliaribus 42. Geneſii milliaribus 48. Lateritii, Bernaldæ 54. Turris Montis 58. Piſticii 50. Vigiani, quod Ferandinam nuncupant 48. Pomeriaci, ubi Sanctus Franciſcus puellam vita functam toto circumſpectante populo ad vitam revocavit: Milioniani 30. Decimum Gripfolæ diſtans milliaribus 32. Quibus in oppidis matrices Eccleſiæ ſunt cum numeroſo Clero, & Populo, ſuiſque Archipresbyteris, qui die 25. Maii Divi Canionis tutelaris feſto in Metropolitana Acheruntina obedientiam & ſubjectionem Acheruntinæ Eccleſiæ ex vetuſto ritu præſtare ſolent. Noſtris vero ferè temporibus cum inter utraſq; Cathedrales orta diſſenſio eſſet, cujus Diœceſi ſupra enumerata oppida forent ſubjecta, à Romana Rota, ubi lis iterum æſtuabat, proponente Joanne Gartia Mellino, qui ſub Paulo V. evaſit ad purpuram, ad favorem Acheruntinorum ultima prodiit deciſio 24. Januarii 1600. quæ ex auctoritate Clementis VIII. confirmata eſt, ne Acheruntina Eccleſia vetuſtiſſima debitis obſequiis, privilegiis, ac Diœceſi perantiqua fraudaretur; ſicque poſt maximas utriuſque Eccleſiæ tempeſtates, pax redit ad perennitatem. Hactenus de civitate, Eccleſiaque Acheruntina, nunc de Materana civitate, & Eccleſia aliqua proferemus.

MATERA *b* Apuliæ Peucetiæ magna civitas quadraginta milliaribus ab Acheruntia diſſita in ſinu Tarentino, quæ regio nunc Hydruntina nuncupatur, declivo loco fere medio duarum amœniſſimarum vallium poſita. Fundatam ferunt aliqui, & Materam ſic appellatam, ab incolis Metaponti, Heracleæque vetuſtiſſimarum in Samnio civitatum, poſt earum devaſtationem. Volunt alii à Q. Metello Romanorum Conſule ante Chriſtum natum, ſuum habuiſſe principium & nomen Meteolæ, corruptoque deinde vocabulo, Materam vocitatam fuiſſe. Meteolanorum meminit Plinius, & Metellana turris vetuſtiſſima hactenus viſitur prope muros hujus civitatis, quam Metellum exædificaſſe affirmant, Materæ tamen exordium non referunt veteres auctores cordatiores, ſed cives Materani ex Patrum traditione narrant. In ea primum Aborigenes dominati ſunt, deinde Romani, iis Græci ſucceſſere, quorum ſedes aliquando fuiſſe ſcribit Frizia; Græcis Longobardi, & Sarraceni, quibus exactis iterum ad Græcorum Imperium rediit: anno 1042. Comes Materæ creatus eſt Moiſten Tarenti Magiſter, & anno 1064. in Normannorum poteſtatem devenit, & Goffredo Comiti dono data: anno 1133. ex aliquorum civium proditione à Rogerio Rege occupatur, capto Goffredo Comite Lofredi filio, ſucceſſere Normannis Suevi, Galli, Aragoniæ, Hiſpaniæque Reges, quorum indulgentia Reguli nonnulli eam aliquando rexerunt. Non ſemel ex bellorum injuria, igni, ferroque vaſtata, & à civibus ad priorem faciem reſtituta eſt. Ludovicus II. Imper. anno 866. hanc munitiſſimam urbem Sarracenis ademit, ut Leo Oſtienſis tradit *lib. 1. cap. 35.* Anno autem 987. ferè deſolata ad Græcos rediit, iterumque à Sarracenis obſeſſa 996. quatuor poſt menſes, ut Lupus Prothoſpata ſcribit, capta dirutaque eſt, quo tempore matrem fame correptam, proprium comediſſe filium idem Auctor narrat. Hoc noſtro ævo utitur felicitate non modica, incolis frequens eſt, opibus dives, & nobilitate civium ſpectatiſſima, eoque fortunatior, quod ſub regia poteſtate ſuaviſſimè conquieſcit. Ejus ſitum, ſtellatum cœlum, noctu jucundiſſimè repræſentatum deſcribit Leander in Apulia Peucetia. Matera patria fuit S. Joannis Pulſanenſis Cœnobii Abbatis, qui ſub Innocentio II. evolavit ad cœlus 1139. & B. Eugenia monaſterii S. Agathæ Benedictini Ordinis Abbatiſſa defuncta 1093. cujus cum laude meminit idem Prothoſpata. Hilarius Abbas S. Vincentii de Vulturno vir venerabilis & ſanctitate clarus Materienſis fuit, qui in pace quievit 1045. à ſua præfectura anno quarto & trigeſimo. Vitus Dominicani Ordinis Inſignis Theologus; & noſtris diebus vixit Thomas Stilianus eques Hieroſolymitanus Poeta inſignis, qui inter cætera ſui ingenii monumenta, edidit de Mundi creatione. Alios quoque viros in omni genere illuſtres protulit civitas hæc nobiliſſima. Chriſti fidem jam inde cum cæteris finitimis civitatibus ab Apoſtolorum temporibus Matera, cum omni pietate amplexata eſt; in ea poſt multa ſæcula à Chriſto nato Polyeuctus Patriarcha Conſtantinopolitanus, accedente auctoritate Nicephori, Focæ Imperat. facultatem dedit Hydruntino Præſuli novum Epiſcopum ordinandi, ut Luitprandus Cremonenſis ſcribit: *Nicephorus*, inquit, *cum in omnibus Eccleſiis homo ſit impius, livore quo in nos abundat Conſtantinopolitano Patriarchæ præcepit, ut Hydruntinam Eccleſiam in Archiepiſcopatus honorem dilatet, nec permittat in omni Apulia, ſeu Calabria, Latinè amplius, ſed Græcè divina myſteria celebrari. Scripſit itaque Polyeuctus Conſtantinopolitanus Patriarcha, Hydruntino Epiſcopo, quatenus ſua auctoritate habeat licentiam Epiſcopos*

b Quæ, & Materia vulgo Matera.

consecrandi in Acerentila, Turcico, Gravina, Matera, Tricarico, qui ad consecrationem Domini Apostolici pertinere videntur. Verum ex profana Nicephori auctoritate, nefandus hic ausus altas radices non egit, cum neque in Conciliis vetustis, neque in sacris Romanorum Pontificum tabulariis nullus reperiatur Materanus Episcopus, tametsi circumferatur quoddam instrumentum, suspectæ tamen fidei, ubi fit mentio cujusdam Stephani Materiensis Episcopi, qui anno 1065. donationem factam ab Unfredo Montis-Veteris Comite, monasterio S. Michaelis Archangeli de Monte Caveoso, confirmavit: sed instrumentum non solum suspectæ fidei censendum est, sed omnino suppositum, cum satis constet eo anno Montem Caveosum fuisse Acheruntino Archiepiscopo obnoxium, & anno 1067. in Alexandri II. diplomate confirmationis Archiepiscopatus Acheruntini ad Arnoldum, tunc Archipræsulem, Matera inter Diœcesanas Parrochias, non suffraganeas recenseatur. Innocentio III. ad clavum sedente anno 1203. ut Andreæ Acheruntino Archipræsuli consuleretur, qui in desolata, ac propemodum habitatoribus destituta Acheruntia, suam haud tueri posse videretur dignitatem, Materana Divi Petri Ecclesia Cathedralis effecta est, & priori Acheruntinæ juncta, sub uno eodemque Archipræsule perpetuo servanda. Scripsit Innocentius de hac re sequentem literam, quam ipsi legimus atque eascripsimus in Regesto sanctioris tabularii Vaticani n. 73. fol. 58. pontif. 6. illam exhibeo.

Andreæ Archiepiscopo Acheruntino, ejusque successoribus canonicè instituendis in perpetuum. Fratres & Coepiscopos nostros &c. Ad hæc propter evidentem utilitatem, & necessitatem urgentem, de communi fratrum nostrorum consilio Cathedralem Ecclesiam apud Materam sic duximus statuendam, ut priori Cathedræ unitatur; utramque Pallii, &c. Datam Præneste per manum Joannis. &c 3. nonas Maii anno 6. Ab Innocentio itaque III. Materana Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam erecta est, & priori Acheruntinæ unita, & in ea usum deferendi Pallium Andreæ Archiepiscopo Acheruntino, & successuribus concessum fuit, non tamen Episcopali dignitate ornata. Alias legimus ejusdem Pontificis literas, ubi nullum Cathedralis vel Episcopi Materani vestigium; imò in altera earum ad Raynaldum novum Acheruntinum Archiepiscopum scripta, quæ extat in eodem Regesto Vaticano anno 6. Innoc. fol. 181. num. 158. observo Materanam Ecclesiam sancti Petri ann. 1199. ad mensam Acheruntinæ Ecclesiæ pertinere. Stetit unio hæc, ut non semel diximus, per annos multos, donec orta inter utrumque Cletum, populumque dissensio & æmulatio est, ut aliquandiu necesse fuerit unionem dissolvere, & Materanam Ecclesiam, Motulano Episcopo regendam tradere, ea Pontificiis diplomatibus habetur. Aliquando unitam animadverto in veteri m. s. membranaceo Indiculo apud me, cujus titulus Taxæ omnium mundi Ecclesiarum, ubi littera M. hæc leguntur verba. *Materanen. & Potentinen. Ecclesiæ invicem unitæ in Apulia & Provincia Acheruntinen. Flor. C.* & littera P. *Potentinen. & Materanen. in Apulia & Provincia Acheruntinen. Flor. C.* Scriptus videtur Indiculus iste Bonifacii IX. temporibus, vel pauloante, quem mihi dono dedit sanctæ memoriæ Horatius Justinianus S. R. E. Presb. Cardinalis Bibliothecarius. In alio Ms. Indiculo celebris Bibliothecæ Barberinæ signat. n. 2535. fit mentio de unione Materanensis Ecclesiæ cum Acheruntina in hæc verba, *Archiepiscopus Acheruntinus hos habet suffraganeos, E. Materanensis annexa est Metropolitanæ Ecclesiæ Acheruntinæ*. Et vidi in libris consistorialibus E. Materan appellari metropolin. In alio Ms. Indiculo ejusdem Bibliothecæ signat. num. 1312. temporibus Joannis XXII. scripto, nulla fit mentio Materanæ Ecclesiæ. *In Apulia* ait Indiculus, *Archiepiscopus Acheruntinus hos habet suffraganeos Potentin. Tricaricen. Gravinen. Venusinen. Anglonen.* In aliis posterioribus Romanæ Curiæ Indiculis, Matera veluti Metropolis, cum Acheruntina tamen unita, legitur taxata ad florenos 400. Ceterum Eugenius IV. anno 1440. in gratiam Joan. Antonii Ursini Tarentini Principis, ac Materæ Domini, utrique Ecclesiæ rem suam agere decrevit, attribuitque Materanæ Ecclesiæ gubernatorem Petrum Episcopum Motulanum, quæ vix quatuor annos ab altera abjuncta iterum cum Acheruntina, novo creato Antistite, societatem & unionem inire compulsa est. Sixtus vero IV. ut omnem litigiorum fomitem tolleret, an. 1471. perpetuo sanxit, ut harum Ecclesiarum Archiepiscopi, qui pro tempore essent, dum in Acheruntina suaque Diœcesi agerent, Acheruntini & Materani, dum verò Materæ essent, Materani & Acheruntini nuncuparentur, ac publicis in tabulis se se subscriberent. Nec deinde prosperiorem Eugenii, Sixtique Pontificum decreta exitum habuere, siquidem cum sub Leone X. iterum inter eas acriter certatum, tandem ad Eugenii, ac Sixti decreta, lis perpetua sanctione sedata est anno 1519. At hoc nostro sæculo harum Ecclesiarum Archipræsules ab ignaro vulgo, ob illustriorem, ac percommodam civitatem Materæ, Archiepiscopi Materani appellantur, cum in ea Clero splendidiori, ædibusque amplissimis condecorata, ibidem sedem fixerunt, tametsi Cathedralis Materanæ Ecclesiæ, extra civitatem nullam Diœcesim habeat. Cæterum Cathedralis Materæ Ecclesia magnificentissimè extructa est, in qua viginti septem Canonici a, cum Decano, Archipresbytero, & Cantore dignitatibus, aliique Presbyteri, & Clerici multi numerantur, qui cum dignitate sacrum pensum exsolvunt. Templa in ipsa civitate extant, magnificè extructa, piaque Oratoria, ac Religiosorum monasteria, inter quæ olim celebre & vetustum S. Eustachii Benedictini Ordinis à Stephano Abbate exædificatum, & ab Arnoldo Acheruntino Archiepiscopo consecratum ann. 1080. cuius ruinæ prope Cathedralem visuntur: S. Francisci cœnobium ab ipsomet Seraphico conditum, & B. Dominici ab Joanne Juvenmacensi ejusdem Divi discipulo erectum, quibus accessere Augustiniani, Capuccini, ac districtioris Observantiæ Religiosi. Olim in ea erant tria insignia Sanctimonialium Ordinis S. Benedicti monasteria, nempe S. Mariæ de Armenis, S. Mariæ de Picciano, & S. Salvatoris de Tirribono, quæ vetustate sua corruerunt. Hodie visitur sacrarum Virginum septum Ss. Luciæ & Agathæ, sub eadem S. Benedicti regula militans ante octingentos ferè annos extructum, in quo anno 1093. sanctissimè obiit Eugenia Abbatissa. Extat aliud Monialium cœnobium D. Annunciatæ, successit monasterio de Nova, quod extra civitatem erat Ord. sancti Augustini, nunc Ord. Dominicani. Nec desunt alia pia loca, & laicorum sodalitia ad pietatem excitandam. Ad quindecim millia Matera perducit, alitque subditos, qui à tribus Parochis trium collegiatarum Ecclesiarum sacra percipiunt sacramenta. Acheruntini, & Materani Archiepiscopatus annuus census amplissimus est, cum trium millium & trecentorum scutorum summam efficiat, quorum tria millia ea Diœcesi Acheruntina, trecenta verò ab Ecclesia Materana percipiuntur. Taxatur verò Acheruntina in libris Cameræ Apostolicæ ad floren. 300. Materana ad flo. 100. simul conjunctæ florenorum taxam efficiunt 400. Harum Ecclesiarum Archiepiscopus ad Regiam præsentationem est, ex Clementis VII. Papæ indulto. Porro Episcopi, & Archiepiscopi Acheruntini, qui jam inde à sua institutione fuere, & post Materanæ Ecclesiæ unionem cum ipsis, qui usque ad hæc nostra tempora floruerunt, sequentes sunt, quos haud parvu labore, & diligentia ex diversis harum Ecclesiarum scripturis, ac Vaticanis monumentis deprompsimus.

a Et inter hos desideratur hactenus utraque præbenda Theologalis, & Pœnitentialis.

I. 1 ROMANUS primus Acheruntinus Episcopus recensetur in dypticis ejusdem Ecclesiæ, quem tradunt in Episcopatu vixisse ann. 29. circa annum Domini 300. Pontificiam tunc gerebat dignitatem sanctus Marcellinus Papa: quo Præsule Acheruntiæ carceri mancipatus est S. Leucius, qui anno 312. apud antiquum Grumentum gloriam martyrii percepit.

II. 2 MONOCOLLUS post Romanum sedit in hac Cathedrali annis 8.

III. 3 PETRUS ann. 3.

IV. 4 SYLVIUS ann. 5.

V. 5 THEODOSIUS ann. 8.

VI. 6 ALORIS præfuit ann. 22.

VII. 7 STEPHANUS Primus an. 2.

VIII. 8 ARALDUS ann. 4.

IX. 9 BERTUS ann. 3.

X. 10 LEO hujus nominis primus sedit ann. 23.

XI. 11 LUPUS ann. 3.

XII. 12 EVALANIUS, seu Evaldinus ann. 12.

XIII 13 AZO ann. 3.

XIV. 14 ASEDEUS ann. 8.

XV. 15 JOSEPH ann. 23. m. 1.

XVI. 16 JUSTUS subscripsit primæ Synodo Romanæ sub Symmacho Papa an. 499. Sedit ann. 2. Horum acta ignorantur. Justo deinde defuncto, qui successerint fere 377. ann. spatio, non habemus.

XVII. 17 LEO II. vir sanctissimus sedere cœpit in Acheruntina Ecclesia circa annum salutis 776. quam piè sanctèque rexit ann. 23. men. 4. qui cum desiderio flagraret videndi sanctam civitatem Hierusalem, & loca sancta, Sepulchrumque Christi Domini venerandi, antequam peregrinationem inchoaret ex Atella Acheruntiam transtulit corpus S. Canionis Episcopi, constructoque templo in ejus honorem, sacras ibi exuvias reposuit. Dum vero Hierosolymam pergeret in civitate Africæ regionis Julianæ sancto fine quievit an. 799. ibidemq; tumulatus miraculis claruit. In calce Divi Canionis vitæ, veterique membranaceo libro Longobardieis characteribus conscripto legitur in Acheruntina Ecclesia. *Post plurima, denique annorum curricula cum labi Civitas* (de Atella loquitur) *& divec dogmatibus devia, & tantæ virtutis decus inreverenter recolens privata extitit, & salutis ingrata sibi aliena permansit. Anno namque Incarnationis Dominicæ septingentesimo nonagesimo nono, vir insignis Acheruntinæ sedis Leo Pontifex, sancto suggerente spiritu, Hierosolymam venerabile semper Passionis Domini nostri Jesu Christi oratulum, & sanctæ Resurrectionis ejus Sepulchrum, & gloriosissimæ Ascensionis salutiferum iudicium devotus petere cupiens, perennem plebi providet salutis Patronum, & ubique in omnibus Protectorem: nam urbem præfatam Atellam quoque petiit & sublato sancto corpore thesauro Evangelico, negotiatori similis ad Pontificatus sui eximiam sedem transvenit, & constructum præcipui operi industria Templum, & huic plurima administrans ornamenta in honorem Beatissimi Martyris, & Confessoris peractam dedicavit Ecclesiam. Ipse vero Antistes post dictę devotionis iter arreptum, Dei providentia factum est, ut qui ejus fidei inditiu in terrena Hierusalem videre cupivit, in illa æterna Hierusalem, quæ est visio pacis & mater nostra, juxta Apostoli illud, ubi dicitur, illa autem quæ sursum est Hierusalem libera est, quæ est mater nostra, eum, qui est pax veeu in sun meruit majestate, & cum sanctis ejus gloriam possideee sempiternam. Defunctue verò, & sepultus in civitate Africæ regionis Juliana, ubi beneficia divinæ salutis in virtutum miraculis insignibus credentibus, per ejus merita Christi largiendo præbet præsentia. O omnipotentis Dei clementia. O infallibilis pietas! O immensa dispensatio, qui sic omnia dispensando gubernas, & gubernando dispensas, ut tuæ nunquam in te sperantes salutis careant munere. Qui dum B. Canionem præfatæ urbis Julianæ Pontificem ad confessionem sui nominis in martyrii certamine, & per Angelum tuam ad plurimorum viam salutis, sicuti dictum est, transtulisti, inenarrabili virtutis magisterio fecisti, ut qui ejus corpus in tuo transtulisti Pontificio tuæ providens plebi, posteris opem salutis, ipse in urbe ejus pontificatum gloriosis miraculis egregiæ virtutis signifer, & sine fine perpetuus salutis apex, & pius semper transferatur Patronus.* Hactenus codex. Porrocum S. Canionis Acheruntinæ civitatis Patroni Acta necdum in lucem edita sint; ad augendam Acheruntinorum populorum devotionem, hic verbatim ad fidem ejusdem membranacei codicis eadem enarrare non pigebit.

JESUS, MARIA.

Incipit Prologus Passionis Beati Canionis Episcopi, & Martyris.

Postquam Deus, & Dominus noster Jesus Christus missum Verbum ab arce Patris per uterum Mariæ semper Virginis incarnatum homo fieri dignatus est, & induit nostram mortalitatem, ut nos efficeret participes immortalitatis suæ, destructo quoque mortis imperio, & mundi devicto principe, cum Sanctorum agmine, & triumpho gloriæ ad sedem redire Patris, juxta illud Prophetæ; cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum: & si patienter dicat omnia, idest mea membra omnia enim traxit, quia de electis suis apud inferui claustra nullum reliquit; Catholicæ etenim fidei sacramenta mysteriis evidentissimis, & præconibus inclytis declaravit; sicut enim Divinitas illius incomprehensibilis fatetur, eò quod super omnia est, & continet omnia, ut est illud: Cælum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum, sic incomprehensibiliter omnia ordinando disponit, & disponendo ornat, & ornando beatificat, & beatificando glorificat: Cęlum namque coruscantibus ornatur stellis, quæ velut diverso constant lumine, divisis curriculorum disponuntur officiis. Regnum itaque supernum humanis sensibus invisibile, ut oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se innumerabilium dispositionum Beatorum constat militia. Haud secus regnum Cælorum quod est præsens Ecclesia, ipsa teste veritate, quæ ait, Regnum Dei intra vos est. Ita mysterio dispositionis peragitur, Sanctorum scilicet præconiis, & usque ad martyrii coronam fidelibus testimoniis, ut supernæ contemplationi Sanctarum animarum inhæreant, juxta egregium Doctorem, qui ait, Nostra autem conversatio in cęlis est. Sanctorum siquidem corpora idcirco nobis veneranda magnificis exhibeantur miraculis; ut dum eorum spiritus æterna perfrui beatitudine non ambigimus. Quod non perpendens quidam hæreseos nefandæ Vigilantius asserit Sanctorum corpora nec veneranda esse, nec eorum festivitates celebrius glorificandas. Quod etenim insanum caput, aut eversum cerebrum, caput, vel corpus sine membris testatur honorandum? Erunt, inquit Apostolus, duo in carne una; Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia, Spiritus denique Sanctorum æternitati dediti, cum transierint à gloria in gloriam, & cum corruptibile induerit incorruptionem, tunc erit perfectum membrum in corpore, & duo in carne una. Quemadmodum

Joanaes Apostolus; Scimus, inquit, quia cum apparuerit, similes ei erimus, & videbimus eum sicuti est. De quorum laudabilium Sanctorum numero sanctus Confessor, & Martyr Christi CANIO celeberrimus potissimis extitit meritis; qui dum Deum, & Dominum nostrum JESUM CHRISTUM in hoc mortali corpore fideliter credidit, & imitatur super omnia perfecto dilexit amore, ex hoc ut fieret inæstimabilis gloriæ particepe, & nostræ salvationis adjutor, & opifex, quotidie etiam nos prædicationibus ad suam æteenitatem coasortes vocat, testimonio Martyris roborat, jugibus miraculis coruscat; defensor vigil nos impiorum hostium visibilium, & invisibilium tuetur pietate paterna pijssimus patronus, fovet, & protegit: idcircò & virtutum opera, & confessio cum constantia, & gloriosa martyrii palma tanto perspicacius est atteadenda, & devotius amplectenda, quaato excellentiorem eum in ætherea dignitate ab hoc ia quo sumus corruptibili sublimatum detrimento, Angelorum consortem, Prophetarum socium, & Martyrum cohæredem, contiauis ex prudigiis credimus, & confitemur. Et at efficaces in agonis studio tyroaes prævium sequentes ducem feliei consummato cursu bravium supernæ vocationis adipisci valeamus, & ætera a beatitudine, cum corona gloriæ potiri mereamur. Explicit Prologus.

Incipit Vita, vel Passio ejusdem Beati Canionis.

Anno secundo impijssimorum Principum Diocletiani, & Maximiani cognomento Heeculei, cum unus Eoas Proviacias, alter Occiduas ad devastandas sævitia tyraanica Ecclesias Christi, & eos affligendos & puaiendos Christianos fremendo promoveretur uaius conspirationis insania hujusmodi continens Decretum per universas destinavere provincias.

Quoniam Deurum beneficia in bellis dimicantes accepimus, & eorum auxilio ex devictis trophea hostibus sumpsimus; hujus voluvei, quo cancti salvi efficiamini universos duximus admoaeados, ut umaes homines utriusque sexus, vel regiis cunctis fascibus sublimati, vel Clerici Ecclesiarum, atque Monachorum societas reanunciaates Religionibus propriis, Deorum, idest Apollinis, Dianæ, & Minervæ sacrificiis accingaatur. Quod si quisquam hominum nostra jussa, vel imperia, vel tanta numiaa crediderit abnueada, sacrilegii reus, nostri judicii pœna plectatur.

Et dum hæc præcepta per totum orbem obsequentibus impijssimæ prophanitati delata fuissent, & pervenissent in civitatem Justinianum regionis Aphricæ, ubi Beatus CANIO Episcopus in divinis laudibus perspicuus, & sacris semper intentus dogmatibus morabatur, hactenus in tota urbe edicti jura à Pygrasio Præfecto illata iasaui rumoris undique perstrepebat opinio, & per triduum vox præconis crepitabat per nubila, & talis continentium clamor diffuadebatur in auribus.

Omnes in quocumque loco constituti præceptis Imperatorum ad sacrificia Appollini, Dianæ, & Minervæ celebraada, conveniant. Et dum hæc ad Beatum CANIONEM Pontificem pervenissent, immotus pervigil pastor super ovium lucratarum custodia, & Verus Dei dispensator fidelis, & prudidus distributor, & talentorum negotio aegumeatosus acquisitor incessaater credentium exhortabatur, & confirmabat in Deum, & in Jesum Christum Filium ejus fidei constaatiam hoc modo.

O fratres, & filii in regno adoptati Regis æterni, sursum colla suspendite, & Deum, qui in cœlis regnat contemplamini; ipse est enim Rex regum, & Dominus dominaatium JESUS CHRISTUS Dominus noster, qui propter nos, per Virginem incarnari dignatus est, & per Crucis patibulum omnibus justis in se credentibus cælestia regna reseravit, ad quæ vos per me servum suum vocare voluit, & Beatis Angelis consortes fieri; isti enim Reges minime sunt, qui viam veritatis, & justitiam quæ Christi est ignorant; ipse est veritas, via, lux, & vita. Dii autem istorum sunt Idola muta, constantia ex ligno, & lapide, & metallo, diabolicis infecta venenis lethiferis, & se colentes ad inferni deducunt tartara, ubi lux numquam est, ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguetur, ubi fletus est, & stridor dentium; Hæc possident cultores dæmonum in æterna damnatioae cum principe illorum diabolo; ipse utique colendus, & confitendus est, qui est verus Deus de Deo, lumen de lumine, Creator, & Salvator totius generis humani, & perennis largitor gloriæ, & principis mundi, qui est diabolus, conculcator; non sunt isti timendi, qui corpus solum occidere possunt, sed ille potius timendus est qui potest & animam, & corpus mittere in gehennam, & pro quo si quis perdiderit animam suam in vita æterna inveniet eam; idem namque coram Regibus, & gentibus invicta fide confitendus est qui in sancto Evangelio promisit dicens: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui est in cælis. Hæc, & his similia Beatus CANIO adtestando, Episcopus roborabat mentes credentium, & ad martyrii palmam pertingere, & ad cælestem gloriam desiderantissimè animabat.

Jam enim celestis culturæ salutifera emicabant præconia: jam verbum Christi prolatum in tenebris prædicabatur super tecta, jamque lucerna Dei de sub modio educta, & posita super candelabrum lucebat omnibus, qui in domo, idest in Ecclesia Dei fidelibus congregati erant; jam ad sacrilega dæmonum sacrificia populorum numerus quantocius minuebatur; Christi fidei, & gratia diffundebatur in pluribus.

Interea ad Pygrasium Carthaginensis urbis Præfectum volitabat superbum, quod in urbe Præfecturæ suæ Julitana jussa Augustorum, & Deorum sacrificia execrante CANIONE Episcopo, & populum ab eorum libamine evertente minime valerent, sed Christi nomen cunctorum penè cordibus insertum divulgata confessione adoraadum, sea colendum verociter profiteretur. Quod audieas præfatus Pygrasius concitè direxit plurimam manum, ut ubicumque hujusmodi auctor culturæ CANIO inveniretur Episcopus, ejus præsentiæ sine ulla dilationis mora deduceretur. Hæc ubi dicta cohors juvenum insana capessit, ad præfatæ urbis properabat mœnia tendens. Quam magno perstrepentes impetu ingressi ceperunt furiosis querelis Canionem Episcopum quærere, Canionem Episcopum proclamare; ille verò hoc audiens divis beneficius in armis, sese eis imperterritus offers Christi cultorem, & fidei invincibilem, & Christianorum protectorem protestatur, ac doctorem, & idolorum cultibus idoneum adversatorem.

Hunc ergo cum sacrilega acies manibus prophanis comprehensum attingens retro unde venerant præpeti cursu repedant Cartaginis arces, & Pygrasii præfecturam; at ubi impio à clientibus nunciatum est, quod Canio Episcopus Christianæ Religionis Confessor, & dissipator Deorum eorumque culturæ contumax repugnator ante januam a militibus comprehensus assisteret, fallaci exultat gaudio, insanos crispat cachinnus, tandemque adversus veritatis oraculum probrosa insania dimicaturus aggreditur. Nam cum multis vesaniæ æstuaret ignibus, & furorum nefandis vexaretur impietatibus, jussit sibi tribunalia prophanatica præparari. Verè prophanntica, & cathedram pestilentiæ, sub qua semper fervet consilium impiorum, & via peccatorum, quæ ducit ad Inferos, & justos et abrenunciantes ad perpetuam gloriam.

Sedeate eo pro tribunali introductus est Beatus Canio eorum obtutibus: ingrediens ergo arcanum cordis hæc muniebat psallens instanter; Deus, laudem meam ne tacueris, quia os peccatoris, & dolosi super me apertum est: sed tu Deus meus respice, & ne derelinquas me, neque discedas à me, intende in adjutorium meum Domine virtus salutis meæ.

Præfectus denique Pygrasius hic eum aggreditur affatibus, Quæ tibi religio? aut quæ sacrificii vota, vel quibus ea quotidianis persolvis cultibus? Sanctus Canio repletus Spiritu sancto constans dicebat: Ego Christianæ Religioni devotum, & inconvertibilem me assero cultorem, & mendacium, ajebat, Idolorum vestrorum probatissimum contemptorem. Præfe-

ctus quoque subsequitur dicens; Hortor te consulere canis senectutis tuæ, ut secundum decreta invictissimorum Principum accedas, & sacrifices diis; sanctus Canio respondit; Ego incessanter sacrifico, & vota laudis persolvo Deo Patri Omnipotenti, & Jesu Christo filio ejus, & Spiritu sancto, justissimum est enim sacrificare Creatori, non creaturæ; hæc enim, quæ colitis Idola eum surda, & muta, non videntia, diaboli fallacia infecta, suosque quod sunt cultores efficientia; quibus illud Poeticum aptandum est; Ligneo ligna rogas, surdis clamare videris, à mutis responsa petis? David enim Propheta de his dicit; Simulacra gentium argentum, & aurum, opera manuum hominum; Os habeat, & non loquentur, oculos habeat, & non videbunt; aures habent, & non audient, nares habent, & non odorabunt; manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt, non clamabunt in gutture suo; Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.

Audiens hæc Præfectus dixit; Ignoras quia invictissimi Principes domini nostri jusserunt hujusmodi non negantem fidem graviter puniri; sanctus Canio respondit; Ego non negavi, nec nego me esse servum Christi, & sanctæ Deitatis ejus verissimum Confessorem: Mihi autem vivere Christus est, & mori lucrum. Ast ubi tantam iniquus in Beato Canione invictæ fidei audivit constantiam anxius undique sæviebat, & se udque calliditatis argumenta contradicendi posset vertere nesciebat; iterum repetens pusillanimitatis vecordiam, ajebat: Desine quantocius ab hac pertinaciæ perfidia, quam prædicas, & diis, deabusque nostris sacrifica.

Sanctus verò Canio munitus scuto fidei, & galea salutis, gladium spiritus objiciebat, dicens; Jam me sacrificatorem magni Dei, & Salvatoris Jesu Christi audisti, & me illi sacrificium laudis constanter immolare & vota reddere, cui est propria divinitas, & æternitas per infinita sæculorum sæcula.

Ergo ubi devinci se conspicit, iram impius pandit fuctis stimulatus iniquis; Si tamen ille queat Præfectus jure vocari, Virtutum nullo, qui sit prælatus honore, in Sanctum ceu leo infrendens furor arma ministrat inertiæ, Exspolians eum plumbatis cædi præcepit; Cum autem cæderetur respiciens in cælum dicebat; Ad te Domine levavi animam meam, in te sperans non confundar in æternum. Præco verò vociferatur dicens; Consenti Præfecto, & sacrifica diis; subsequitur vox Præfecti in casse blandimentorum adulationibus: Sacrifica homo, & consule venerandæ senectuti tuæ, & faciam te sacerdotem Templorum.

Beatus Canio respondit; Væ tibi, miserrime, cui potius necessarium erat ut diabolicis errorum exutus laqueis, Dominum Deum, & Salvatorem cognosceres Jesum Christum: miror enim vestræ impudentiæ sacrilegium, ut veram spernentes viam salutis, delubra nullius sensus adorantes colitis: Pygrasius verò ferventiori succensus insaniæ rabie, jussit lateribus ejus lampades igneas applicari, & vehementissimè eum ad sacrificandum diis urgeri. Sanctus autem Dei agonotheta factus in agonia gloriosi certaminis belliger ad Præfectum ajebat; O miser, qui ignoras quod tormenta tua me Deo, & Domino meo Jesu Christo gratissimam exhibent hostiam, tibi verò, & faventibus tibi æterni damnationem interitus minantur.

Post hæc jubetur detrudi in carcerem, & januæ carceris anulo signari Cæsareo; ubi orans sine cessatione, divinum in tanti certaminis prælio poscebat auxilium dicens: Deus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium meum respice; Ne quando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum.

Præfectus denique hæc suggestionis scripta impiis dirigit Augustis; Pijssimi Principes subvenite legibus vestris, & Canionem Christianorum Episcopum, vestris conspectibus præsentate. Imperatores autem hanc rescripserunt licentiam Præfecto Pygrasio, ut si Canio Episcopus in hac perseveraverit confessione, habere licentiam, quali eum vellet pœna mulctare; Et

A cum hoc præceptum recepisset misit eum in inferiorem carcerem; Beata autem fides quanto in interioribus putabatur occultari tenebris, tanto eminentior luce divinitatis exaltabatur in gloria, sicut scriptum est; Aurum probat fornax, & justos tentatio tribulationis.

Inclusus ergo tenebris orabat Beatus Canio dicens, Deus Cœlorum, qui judicium inenarrabile decrevisti, per quem constant omnia sæcula, quem contremiscunt omnes potestates superorum, & inferorum, respice in me, & miserere mei, ut agonis hujus bellum immaculato calle perficere possim, & palmam cum Sanctis tuis victor comprehendere, & immarcessibilem gloriæ coronam accipere.

Post tertium verò diem publica cognitione volens eum audire, jubet sibi illum sub voce præconioli de carcere præsentari; Cumque fuisset adductus Hyacinthus Commentator pronunciabat: Canio Christianorum Episcopus, qui in carcere fuerat mancipatus, ecce nunc examinandus existit; Pygrasius dixit, Omnis senectutis concio Canionem, ut ab hac desistat

B perfidiæ pertinacia, & secundum statuta invictissimorum Principum, accedat, & sacrificet diis hortetur, Hyacinthus Commentator ei dicebat; O homo, intellexisti quid tibi consulendo pia dixerit Præfectura?

Beatus Canio respondit, Ego permansi, & permaneo veræ fidei in Jesum Christum confessor, sicut ipse præcepit, spondens fidelibus, Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Præfectus furore perculsus prosequitur Canionem sacrilegum, qui se testatur in hac usque in finem perseverare confessione, jubet eum expoliare, & burdillis cædi; cumque cæderetur ferè una hora non respondit ei aliquod verbum. Post hæc exclamavit ad Dominum, dicens; Domine Jesu Christe ad adjuvandum me festina, & dum defecerit virtus mea, Deus, ne derelinquas me; Adsit mihi tuæ virtutis potestas, per quam tres pueros ab igne camini eduxisti ardentis.

Hæc illo loquente Pygrasius suæ prophanitatis oraculo faventibus dicebat; Dicite ei, ut saltem, vel

C nunc resipiscat, & suæ consulat senectuti. Sanctus ergo Canio ad hæc respondebat nihil, sed in sua persistebat orationis instantia. Ast ubi impius Præfectus videt eum nec blandis mulcere posse sermonibus, nec spe promissorum flecti, nec minis, tormentisque moveri, ad austeriorem sese iterum convertit amentiam, & sanctum Canionem in catasta suspendi, & cingulis vehementissimè cædi jubet. Tanta enim divina tuebatur potentia, ut nec torturam confractionis elevatus in catasta sentiret, nec flagrorum penitus injuria vexaretur. Jam enim in eo carnalis effectus passibilitatis non erat, nec ejus instantia, & Spiritus sancti roborabat in non sentiendo mirabilis gratia.

Cum verò carnifices tam ferocibus nihil eum torturis dolere, vel sentire vidissent, acrius ejus instimulabantur membra miserabilius laniare verberibus, ita ut multus de ejus corpore emanans cruor decurreret. Multitudo enim circumstantium prædita habentes viscera pietate, flebant amarissimè super Martyrem Christi. Spiritus quoque Sanctus eorum

D præveniens illuminavit pectora, & beatissimam in Agonotheta Dei videntes constantiam confessionis, & spe perennis gratiæ roborati cœperunt Deum, & Dominum Jesum Christum cognoscere, & apertis vocibus Dei gloriam confiteri. Erant autem qui crediderunt viri centum sexaginta, clamabantque ad Beatum Canionem, & dicebant; Serve Dei excelsi ora pro nobis ad Dominum Deum tuum, ut possimus & nos servi ipsius esse. Ad horum itaque voces nimio Præfectus commotus furore, & irarum inflammatus facibus ajebat: Magicis, ut video artibus vincimur, & Deorum nostrorum numina Canionis evertuntur illusionibus.

O milites, inquit, invictissimorum parentes jussis, & Deorum, Dearumque sacrificiis idonei accingimini armis potentibus, & quanti hoc nomen vociferati sunt, usque ad internecionem gladio perimite; Cum autem interficerentur, & cruentus ensis militum sacro crassaretur cruore, attentius eorum beatæ pul-

sobant sidera voces; Is clamor cælo, & Spiritus sancti donum fidelibus cęlitus multiplicabatur in cordibus, una fides, & vox una pro Christo morientium consonans erat. Serve Dei excelsi, ora pro nobis ad Dominum Jesum Christum, ut illius efficiamur servi, & ejus tecum gloriæ in æternum consortes.

Beatus itaque Canio positus in tormentis orabat, Domine Jesu Christe, Deus de Deo, dignare suscipere servos, & Martyres tuos pro tui nominis confessione morientes æterna in beatitudine, quos fecisti per Spiritum Sanctum tuum gloriam tui nominis agnoscere, & confiteri; Nam cum sacra lectionis Evangelicæ testentur dogmata; Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest intrare in regnum cęlorum; nemo dubitet eos Spiritu sancto esse renatos ab infidelitate ad fidem, à peccatorum sordibus in gratiam remissionis fonte sacri sanguinis suo ablutos, Angelorum, & omnium Sanctorum consortium, & perennis gloriæ promereri coronam.

Pygrasius denique Præfectus infrendens, & stridens dentibus jussit deponi eum de catasta, & in equuleo suspendi, & virgis cędi, & torqueri; & dum torqueretur, dicit ei Pygrasius. O homo assenti mihi, & obtemperans jussis invictissimorum Principum, desine ab hac magica pertinacia, & sacrifica Diis, Deabusque nostris immortalibus, & multiplici auri, & argenti pretiosarumque gemmarum ditaberis fulgore procero.

Beatus autem Martyr, & athleta Christi subridens ait; Vera fides habet, & sacræ testantur dogmata Scripturæ, quod quæ videntur temporalia, & peritura sunt ea sese; quæ autem Dei nostri Jesu Christi invisibilia, mirabilia sunt, nullus denique oculus vidit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus diligentibus se. Hæc enim super omnia sunt amanda, quia non sunt mutanda; quicquid enim corporeis oculis videmus, & affectu diligimus carnis, mutabile constat, & ad nihilum redigendum; sive enim parentes sint, moriuntur, sive amici, mutantur, seu propinqui, non permanent, solus autem Deus repertor Orbis, & conditor cęlorum, cujus majestas æterna, cujus gloria incommutabilis, quem nisi quis super aurum, & argentum, & gemmas, & omnem honorem mundi dilexerit, non videbit, nec ejus gloriam promerebitur. Et facta est vox de cælo dicens; Canio serve Dei bone constans esto, quia in Campania erit tibi requies, & vita per infinita sæcula sæculorum.

Tunc Pygrasius Præfectus jussit sanctum Canionem de equuleo deponi, & dixit ei; Consenti mihi, & sacrifica Diis, ut bene sit tibi, quia per salutem deorum, & piissimorum Principum, aut sacrificaveris, aut diversis te pęnis interficio; Beatus Canio dixit, O miser, & perfidorum crudelissime, fac quod facturus es, quia si considerares quid tu ipse esses, vel Principes tui, humiliaremini Deo, & Jesu Christo filio ejus. Tunc Præfectus furore repletus jussit eum sub voce præconiaria iterum plumbatis cędi, clamans, & dicens, Deos, Deasque blasphemare noli. Post hæc jussit plumbum, & resinam solvi, & super plagas dilaniatus perfundi; Sanctus quoque Canio immotus in confessione Christi persistens, dicebat, Transeo per ignem, & aquam, ut deducar in refrigerium. Suspiciens ergo ad Cęlum dicebat; Gratias tibi ago Domine Jesu Christe, quia hostia tua effici merui, & me in numerum servorum tuorum fidelium aggregare dignatus es.

Intundebantur autem membra ejus vehementer, & miserabiliter dilacerabantur fustigatione verberum. Unus verò carnificum crudelis impietatis minister circumstantibus minando dicebat; Istius, qui destruenda templa prædicat, qui Deos nostros dæmonia appellat, omnis pariter Deorum, Dominorumque nostrorum vindicemus injurias. Ast ubi sacrilegi carnifices ejus cessaverunt vulnera fervente plumbo, resinaque prophanaliter comburere, Præfectus his eum alloquitur dicens; Canio, quid dicis, vel ubi corpus tuum miserabile conspicis? Assenti mihi, & sacrifica, non enim potes præcepta Imperato-

A *rum, & conventum omnium Deorum convincere.*

Beatus ergo miles Dei ad hæc nihil respondit. Præfectus dixit, Nihil respondes? Beatus Canio dixit; Ad nihilum, nihil respondere oportet. Tu autem, & Idola tua, & Dii, Dominique tui nihil estis, ipse enim nullius sensus nec veræ virtutis, nec salutis aliquod habeas, sicut & omnes, qui confidunt in eis; Deus autem altissimus credendus est, qui creavit omnia, qui per Filium suum Dominum nostrum Jesum Christum veram nobis salutis viam aperuit, & regna cælorum largitus est fidelibus in se credentibus; huic immolo, huic libamina grata persolvo, huic sacrifico sacrificium laudis, & justitiæ, & reddo Altissimo vota mea, quæ distinxerunt labia mea, & quæ loquutum est os meum in tribulatione mea. Elevans autem oculos suos ad cęlum dicebat; Domine Jesu Christe, qui habitas in æterna gloria, & regnas in sæcula sæculorum disrumpere digneris vincula mea, ut tibi cum Sanctis tuis in gloria tua reddam hostiam, & victimam laudis tuæ.

B *Tunc Pygrasius videns & suis tormentis in ipso fidei augere constantiam, & inexpugnabilem, invictamque in Christi consistere confessione, jubet sibi afferri per Hyacinthum commentarium gesta Canionis Episcopi; Cumque in præsenti lecta fuissent, dedit sententiam adversus eum scribens ita; Canionem resistentem, & Diis libamina non offerentem, vel Imperatorum præcepta contemnentem, gladio capite cædi jubemus; Traditur ergo viris Sanctus operator iniquis; Et cum duceretur ad decollandum ministri iniquitatis exprobrabant illudentes, & dicentes; Quid tibi profuit hæc tua temeritas? ut quid non potuit Christus tuus, in quem speras eripere te de tormentis istis immanibus? Ut autem Deus glorificaret seipsum in Sancto suo, volens ostendere suam potentiam in vasa iræ, aptata in interitum, & reddere indignationem suam secundum duritiam cordis, & cor impœnitens thesaurizantibus sibi iram in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, factum est dum talibus insaniæ lusibus Beatum deriderent Canionem,*

C *subito facta sunt tonitrua, & pluviæ, grandines, & coruscationes, & terræmotus. Videntes verò præfati milites de supernis potestatibus tam terribilem furoris iram erumpere; alii semivivi fugientes huc illuc latebant dispersi; alii autem cadentes in faciem suam miserabiliter expirabant.*

Angelus autem Dei apprehendit Beatum famulum, & Sacerdotem Christi, & eripuit eum de medio inimicorum ejus; & ut adhuc velut aurum igne passionis probabile factum multis lucidius lumen efficeretur in via salutis æternæ, quasi Columbam Christi plaudentē in Atellam Campaniæ civitatem perduxit.

Altera verò die cum facti fama Cartaginem crepitaret per urbem, undique clamor insurgit, undique tumultuantium populorum fremitus, undique quæstus querelarum adversus Pygrasium erumpebant. Quod ille audiens nimio confusionis hebefactus horrore, anxiis undique coercebatur angustiis, pausa manu frontem percutiebat dicens; Quid dicturus sum populo huic, vel Imperatoribus? Christiani quippe

D *instantissime Christianitatis suæ requirebant auctorem, Viduæ, & pupilli patronum & Episcopum requirebant dicentes; Redde salutis nostræ legislatorem, redde piissimum patronum, & animarum salvatorem.*

Pygrasius etenim timore perterritus ubi se nimis circumseptus conspexit angustiis, irruente super eum populorum strepentium impetu, quid ageret, vel quò se verteret nesciebat; hæc tandem falsò deprome re cœpit ab ore; Angelus, inquiens, eum in cælo rapuit, & ut à quibusdam fertur, quod per præmium se redemit. Præterea veniens Beatus Canio ante amphitheatrum præfatæ urbis Atellæ quod situm erat in suburbana ejusdem habens juxta se fornicem opere constantem marmoreo; & ecce quidam synancico præditus morbo ita ut etiam ad extremum vitæ jam deveniret, oblatus est ei, & ab offerentibus suppliciter rogatus est, ut ejus precibus, & meritis sospitatem recipere posset.

Sanctus autem Canio suspiciens in cælum orabat; Domine Jesu Christe Rex supernarum Virtutum, qui me per Angelum tuum ad hanc civitatem transduxisti, custodi introitum meum, & super infirmum hunc per hoc Crucis salutare signum potentiæ tuæ ostende virtutem, ut cognoscant circumstantes, quia tu es benedictus in sæcula, & verus Deus de Deo, qui creasti & gubernas omnia. Tunc æger pristinæ est redditus sanitati; Et videntes, qui circum adstabant miraculum factum, crediderunt Deo, & glorificaverunt Jesum Christum filium ejus; Nec minus etiam, ut æterna beneficia posteris Deo tribuente in ejus introitus memoria darentur; iterum orabat dicens: Præsta Domine Jesu Christe, ut si quis Sinancico depressus morbo istum arcum transierit, in virtute nominis tui incolumis abscedat ab hoc dolore. Et facta est vox illi de cælo dicens; Canio, serve bone, omnia quæ petisti, accepisti; In eodem loco pro meritis quidem orationum, & testimonio sanctæ fidei, ejusque miraculi ab hac ægritudine beneficia orationum permanent usque in hodiernum diem; itaut quicumque hanc patiatur debilitatem, & in loco ipso advenerit, confidens in Deo precibus Beati Canionis Martyris, & Confessoris sospes abscedat.

Deinde vir Dei divis semper benefidue in armis intrepidus civitatem ingreditur Atellam, & cœpit continuò prædicare verbum Dei, & evangelizare Jesum Christum verum esse Deum, & hunc certam omnibus dare salutem. Dilatabatur etiam Dei virtus & gratia in testimonio gloriæ nominis Christi; Surdi reparabantur auditu; claudi infesta erigebantur debilitate, & variæ corporum infirmitates per invocationem nominis Christi corrigebantur; dæmonia quoque à multorum effugabantur corporibus; sed & allati mortui ad eum in virtute veræ salutis, & vitæ suscitabantur; leprosi mundabantur, paralytici curabantur; insignia quoque baptismatibus, & virtutibus in nomine Domini Jesu Christi operabantur; de quibus pauca ad memoriam reducere compendioso stilo censuimus, ut inclyti Martyris, & Confessoris gloriosa magnificentur in virtutibus adversus antiqui hostis molimina vincendi trophæa, & in cælis quanta fulgeat redimitus perennis exultatione gloriæ monstretur.

Multi verò audientes verba vitæ, & miraculorum opera à beatifico cernentes facta Antistite, unanimiter Spiritu sancto compuncti Deum laudabant, dicentes; Domine Jesu Christe rerum omnium Creator, sit nomen tuum Deus benedictum in sæcula; Et crediderunt in Domino animæ circiter sexaginta septem.

Erat autem quidam homo habens spiritum nequam, audiens, inquit opinionem Beati Canionis, quia omnes ab infirmitatibus suis liberavit, & dæmonia etiam ab obsessis corporibus effugabat sacris exorcismatibus rogabat omninè, ut ad Beatum deduceretur Pontificem; Cumque adductus fuisset ubi Beatus Verbum salutis prædicabat Episcopus multitudine credentium, & audiens ex ore ejus tanta veritatis egredi miracula, cœpit pedibus ejus advolvi, & indulgentiam petere en peccatis suis.

Dixit ei Beatus Canio: Quid vis, ut faciam tibi? Ille autem cum lacrymis exclamavit dicens; Rogo, ut facias effugare à me spiritum nequam, quia ecce novem anni sunt, en quibus datus sum ei in potestate, ut me torqueat. Hæc cum audisset Beatus Canio Episcopus, quod abligatus esset a spiritu immundo, cœpit flere, & lacrymas fundere & orare dicens; Immunde spiritus, tibi dico in nomine Domini Jesu Christi recede ab hoc puero, quem Dominus plasmavit: Ipse tibi contradicit diabole, ut recedas abeo, nec ulterius imaginem creaturæ suæ dilacerans aggredi præsumas. Et ecce diabolus apparuit nudus, & totum corpus plenum vulneribus, & ita vociferabatur, dicens; Adjuro te serve Dei per ipsum, qui nos relegavit cum patre nostro, quando passus est pro mundi saluto, ut non mihi auferatur de manibus meis, quia ecce anni novem sunt, en quibus eum in meā accepi potestate.

Tunc dicit ei Beatus Canio; tibi dico immunde spiritus, vade in profundo abyssi, & ibi esto usque in consummationem sæculi, ne quemquam lædere possis colligatus. Ad hæc diabolus vociferabatur, & diræ, torvæque vocis mugitus in aera emittebat dicens; O violentia, ò sævitia, quam ab hoc sene decrepito patior; O acquisitæ possessionis impius ereptor. Non tibi sufficiebant ducenta millia Africanorum, quæ mihi abstulisti; insuper & spem meam mihi funditus abscidisti eripiens, & Deo tuo per baptismum offerens sacrificasti? Iterum adversus gemitus conversus repetebat dicens; O violentia, ò senectus nequissima, jam ultra non suffero machinationes tuas, & insuper diurnis corporum humanorum receptaculis avulsus, inhabitabilibus latebris demergor abyssi; Pereat dies illa annorum en numero, nec solis illustretur radiis, sed in maledictione obscuretur æterna, in quam tu omnis meæ virtutis, & dominationis adversator perfidus nasci permissus es; Nam flumina lacrymarum tuarum, velut torrens impegit domicilium meum infirmum, & spes mea dilapsa subruit.

Multitudo ergo circumstantium audientes mugitum abeuntis maligni spiritus vehementem, & videntes virtutis miraculum, quod per servum suum Dei operabatur potentia, attoniti stupentes laudaverunt, & confessi sunt nomen Domini nostri Jesu Christi; Nam & puer ipse à diaboli venatione, & nexibus ereptus, & cætera multitudo numero centum credentium baptizati sunt à Beato Pontifice, confitenter, & dicentes, Benedictus es Domine Jesu Christe Deus omnipotens, & benedictum nomen Majestatis gloriæ tuæ; Tu enim es Deus unus, & verus, quem miser hic mundus ignorat; Nos autem credimus, & cognoscimus mundati sacri baptismatis unda, dum viam salutis æternę per Beatum famulum tuum Canionem agnoscere meruimus.

Tunc sanctus Canio spirituali in Domino Jesu exultans gaudio dicebat; Gratias tibi ago, Domine Jesu Christe, qui congregasti numerum hunc fidelium animarum, ut laudent nomen tuum in atrio sancto tuo, & ordinent testamentum tuum super sacrificia laudis tuæ, & multiplicata crescat, & crescens multiplicetur Ecclesia sancta tua, & gloria Regni tui in sæcula sæculorum.

Præterea cum insignis virtutis opinio plurima manu Senatorum celeberrima ubique divulgaretur fama; Vidua quædam nomine Eumenia, marito, geminisque orbata liberis, multo tempore plorans amissis oculis cæca facta fuerat; quæ audiens de miraculis sancti Antistitis venit ad eum cum lacrymis, & ejus cum ingenti luctu, & suspiriis provoluta pedibus precabatur dicens; Adjuro te per Deum, & Dominum Jesum Christum, ut facias me videre lumen cæli, quia quinquennium est ab obitu mariti, filiorumque meorum, quod in tenebris vivo, & lumen cæli videre non possum.

Beatus autem Canio nihil hæsitans, sed fidei fretus munimine, et vans oculos suos ad cælum dixit; Deus, & Dominus Jesus Christus, qui aperuit oculos cæci nati, ipse te illuminet; Et facto Christi signaculo in oculis ejus eadem hora aperti sunt, & vidit lumen, & cœpit clamare dicens; Benedictus Dominus Jesus Christus, Deus æternus, qui me illuminavit per servum suum Canionem Episcopum, statimque baptizata est cum domo sua promiscui sexus numero decem, laudes, & gratias agentes Domino nostro Jesu Christo.

Audientes quippe carnifices, quod fiebat in eadem civitate in mirabilibus mirabilius gestis in nomine Domini Jesu Christi stridebant dentibus, & quærebant occidere eum; Quod cum nunciatum fuisset Beatu Pontifici, ut à carnificibus ad occidendum quæreretur; factum est enim dum instanter eum quærerent invenerunt eum curantem unum paralyticum in nomine Jesu; Dicebant enim intra se; Nonne iste est ipse senex, de quo nobis dictum est, quia Deos, Deasque nostras deridet, & prædicat illum, qui dicitur Christus, & quærebant qualiter eum apprehendere possent.

Sanctus verò Canio imitatus est Christum, cum Judæi tulerunt lapides, ut jacerent in eum, ille au-

tem

tem abscondit se, & exivit de templo, & transiens per medium illorum ibat, & cepit fugere ante vos secundum illud evangelicum; Si vos persecuti fuerint in unam civitatem, fugite in aliam. Quidam autem dicit eis; Quem quæritis? & Respondit unus carnificum, Illum senem, qui dicitur Canio, qui Deos nostros deludit. Dicit illis; Ecce ante vos pergit; At illi hæc audientes cœperunt celeriter sequi eum, videbatur enim à longe. Sanctus autem Canio, cum respiceret post tergum, vidit post se carnifices instanter currere; Sciens etiam, quod eum sequerentur, quia jam ei dictum fuerat, quod ab eis quæreretur; ingressus est domus cujusdam anus, in qua erat minantis ruinæ veteris monimentum, ubi se Beatus abscondit Pontifex; Mulier verò stans ante fores domus suæ, & appropinquantes carnifices dixerunt; Mulier nonne vidisti hominem tonsuratum senem decrepitum hic fugientem? quæ ait ad eos; Vidi eum præpete gressu præterire; At illi incertum iter inani prosecuti sunt tramite; Et ingressa ad eum mulier dixit; Ecce carnifices, qui te persequebantur præterierunt, ne moreris autem egredi, ne fortè revertentes te hic inveniant, & pariter nos igni cremabimur.

Beatus autem Canio egressus monimentum, pervenit ad quendam rubum quem locum beatifica posthæc sepultura sacravit; Cælitus verò divinum affuit numen, & aranea totum circa rubum telam miræ texuit artis ingenio; Ast ubi ministri impietatis, huc, illucque discurrentes, & nimia discursus fatigati inertia pervenerunt ad locum ubi Dei Sanctus latebat divino septus munimine: Hæc autem intra se insano volvebant murmure dicentes; Videamus ne forsè sub hoc se celasset rubo; Circumspicientes autem viderunt tela araneæ circumtextum locum, & dicebant; Si ille homo hic introisset, telam hanc araneæ proculdubio dirupisset. Hoc divino nutu obcæcati, & devoti effecti voto frustrati sacrilego, retro unde venerant reversi sunt.

Beatus igitur Dei famulus Canio Episcopus, dum hujus mortalis habitaculi tæderet horrorem, & supernæ beatitudinis gloriam anhelaret, venit in eo loco, ubi ad duarum Basilicarum aditum usque in præsenti introitus patet, quo Sanctorum corpora, idest Felicis, & Vincentii Confessorum, & Sacerdotum celeberrimo recondebantur affectu, quandoque honorificentiæ privilegio, nec minus & aliorum duorum Confessorum Felicis, & Felicis; felicis semper pacis gratia sepultorum in Basilica cognomento Argentaria; ibique in ipso devians itinere, fixis genibus, expansis manibus, inclinato capite diutius Dominum Jesum Christum deprecabatur, ut ab hoc corporis mortalis ergastulo animam ejus eriperet, & in celestis beatitudinis gloria collocare dignaretur; ut adimpleretur illud Prophetæ; In deserto, & in invio sic in sancta apparui tibi, ut viderem virtutem tuam, & gloriam tuam. Orans ergo dicebat;

Ego Canio servus tuus de hoc loco non discedo, donec audias gemitum meum, & liberes me de sæculi hujus sordibus, & in conspectu majestatis tuæ immaculatum spiritum meum præsentari jubeas; Te benedico, & glorifico, qui me ad hanc diem pervenire fecisti, ut accipiam partem in numero sanctorum Martyrum fidelium tuorum. Nunc autem, quia jam tempus est ut ad te veniam, desiderans te videre; Domine Jesu Christe, in manus tuas commendo spiritum meum; His dictis, sanctum tradens spiritum in pace obdormivit in Domino.

Ac dum per multos dies jaceret corpus Sancti illæsum, nullo sciente Christianorum, nutu Dei factum est, ut pervigil custos avis super sanctum corpus pervolans, ne a ferali fedari quiret attactu, tuebatur. Venientes ergo quidam fidelium secus locum, audierunt voces simul millia millium, dicentium: Ecce homo justus verus Dei cultor, qui sequutus est viam Domini, & partem habet cum eo in sempiternum.

Cognoscentes denique Christiani de corpore Sancti per virtutem Dei, gratias agentes Deo, cum dignis funerum exequiis, & hymnidicis laudibus sepelierunt eum in Cœmeterio Sanctorum Felicis, & Vincentii octavo Kalendas Junii: Beatus quoque Elvidius post aliquod tempus sopita jam persecutione in Christianos grassata populos, circa seniam noctis horam, vidit in visione Angelum Dei ferentem animam sicut columbam; qui ait ad eum; Anima ista, quam vides conservi nostri Canionis Martyris est, invenit enim locum apud omnipotentem Deum perpetuæ refectionis.

At ubi Sanctus cognovit Elvidius obitum Beatissimi Martyris, & Confessoris, venit ad locum ubi à fidelibus sepultus est, una cum plebe Dei insistente & ad perfectum perducente; ædificavit Ecclesiam, & cubiculum super corpus ejus omni variarum specierum decoratum fulgore, sicut testimonium tituli in fronte ipsius cubiculi scriptum declarat.

18 RODULPHUS hujus sedis Antistes sedit ann. 5. Hic partem corporis S. Liverii Martyris, diruto à Sarracenis Grumento, Acheruntiam asportavit, & in Ecclesia S. Joannis Baptistæ reposuit: præsidente in Romana Ecclesia Joanne VIII. ut in Actis ejusdem Martyris legitur. XVIII

19 LEO III. successit Rodulpho circa annum salutis 880. Is etiam venerabilis Præsul, quæ superfuerunt S. Laverii Martyris sacra lipsana, destructo etiam templo ejusdem Sancti apud Grumentum abstulit, & religiosè Acheruntiam retulit, ac recondidit in eadem Ecclesia S. Joannis Baptistæ, ubi ejus prædecessor alias corporis partes reposuerat. Translationis Historiam leges in Actis ejusdem Laverii infra in Episcopis Grumentis, & Marsicanis. Præfuit Leo ann. 30. XIX.

20 ANDREAS hujus nominis primus sedit post Leonem ann. 29. XX

21 JOANNES sedit ann. 35. mens. 4. dies 22. XXI.

22 JOANNES II. dictus Junior ex Monacho Ordinis S. Benedicti floruisse legitur in hac sede an. 3. XXII.

23 STEPHANUS II. post Joannem evasit Episcopus Acheruntinus, sub quo, ut Frizia scribit, magnum patratum fuit miraculum in Acheruntino Episcopio, quod exscripsit ex mendoso Chronico & adulterino, quod sub nomine Lupi Prothospotæ circumferebatur, illud idem publici juris factum ab erudito Antonio Caracciolo. *Anno*, inquit Chronicon, 1024. *factum est signum magnum in Episcopio Acheruntino sub Præsule secundo Stephano Materinensi in 5. die Paschæ: Crucifixus enim magnus argenteus concussus est tribus vicibus, capite, brachiis, & pedibus, cunctis hoc aspicientibus, & cecidit nix magna. Et transfretavit Bugianus, &c.* In autographo vetustissimo membranaceo codice Salernitano ignoti civis Barensis sive Lupi Prothospotæ, qui primum nuper ad fidem prodiit in lucem cura, & diligentia viri eruditissimi Camilli Pellegrini Capuani lib. 2. p. 2. Hist. Principum Longobardorum non reperiuntur illa verba supra relata; sed sequentia tantùm: *Mill. XXIV. Ind. 7. Bacchavit Bugiano in Carbatia, cum Barenses, & comprehendit ipsam Principissam uxorem Cosmizi, & adduxit illam in Bari, misitque eam cum filio suo in Constantinopolim.* Factum illud in Episcopio Acheruntino sub Stephano secundo Præsule Materiensi, mea quidem aliorumque sententia superadditum videtur, vel ad laudem ingenii, vel ad augendam dignitatem Materæ civitatis à quodam fortasse cive Materano, ut etiam arguit Agnellus Paca vir eruditus. Utcumque sit, Stephanus cujus simplex nomen tantùm legitur in dypticis, postquam ann. 30. Acheruntinam Ecclesiam rexisset appositus est ad patres suos. XXIII

24 STEPHANUS III. cognomento Suratus, successit Stephano. Sedit annos 12. XXIV

25 STEPHANUS IV. iis successor fuit, qui cum præfuisset annis 9. depositus est. XXV.

26 GODERIUS Stephani superioris filius, patri successit. Vixit in Episcopali dignitate an. 20. XXVI

27 GODERIUS II. Goderii superioris XXVII.

ne-

nepos sedit ann. 2. & ad Oritanum Episcopatum translatus est. Hic censetur ultimus Episcopus Acheruntinus.

ACHERUNTINI
ARCHIEPISCOPI.

XXVIII 1 GERALDUS primus inventus est, qui Archiepiscopali dignitate fulserit in Acheruntina Ecclesia, vel à Leone IX. vel certe à Nicolao II. Archiepiscopali infula condecoratus. Ejus mentio habetur in monumento donationis Roberti Guiscardi Ducis ad favorem monasterii sanctissimæ Trinitatis de Venusio, anno 1063. cui donavit Ecclesiam S. Joannis de Sala inter Asculum, & Carnetum posita; testes fuerunt Ursus Barensis, Geraldus ille Acheruntinus Archiepiscopi, Balduinus Melphiensis, Stephanus Troianus, & Oddo Bovini Episcopi. Parum deinde supervixit Geraldus; obiit circa an. Dom. 1066.

XXXI 2 ARNOLDUM meritorum gratia ad Archiepiscopalem Acheruntinæ Ecclesiæ sedem vocavit Alexander II. Pontifex circa annum 1066. à quo sequenti anno Archiepiscopatus dignitatis institutionis confirmationem, & pallium recepit, cuso sequenti diplomate in hunc modum exscripto, quod exhibeo ex veteri membranaceo codice Acheruntinæ Ecclesiæ, asservato in tabulario ejusdem.

Alexander Episcopus servus servorum Dei. Arnoldo Acheruntinæ Ecclesiæ venerabili Archiepiscopo perpetuam in Domino salutem.

Convenit Apostolico moderamini pia religione pollentibus affectu debitæ charitatis in necessitatibus subvenire, & eorum justis petitionibus benevolum præbere assensum. Tunc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum, nos habituros speramus, si venerabilia loca Sanctorum per nos fuerint ad meliorem statum perducta. Igitur quia postulastis à nobis quatenus concederemus, confirmaremus tibi Archiepiscopatum prædictæ Acheruntinæ Ecclesiæ, cum omnibus Parrochiis suis civitatibus quinque, videlicet Venusio, Monte-Milone, Potenza, Tulba, Tricario, Monte Peloso, Gravina, Matera, Oblano, Turri Tursio, Lasiniano, sancto Quirico, Virolo cum castellis, & villis, monasteriis, ac plebibus, tam Græcis quam Latinis, exceptis iis, quæ ad dominatum nostrum jure nobis retinemus, petitioni tuæ libentes annuimus, Montem Urrani quoque & armentum, quæ largitione fidelium in dominium sanctæ Acheruntinæ Ecclesiæ recenter transierunt, tibi tuisque successoribus concedimus, & confirmamus. Pallium autem fraternitati tuæ ex more ad Missarum solemnia celebranda, sicut concessum est antecessoribus tuis, concedimus, videlicet in Natali Domini, in Octava Domini, in Epiphania, in Purificatione & aliis festivitatibus sanctæ Mariæ, in Cœna Domini, in Sabbatho sancto, in die Dominico Resurrectio-

A *nis, in Ascensione Domini, in Pentecoste, in Nativitate S. Joannis Baptistæ, in natali omnium Apostolorum, & sancti Michaelis Archangeli, & omnium Sanctorum, ac vestrorum Sanctorum, quorum corpora apud vos habetis. In dedicatione Ecclesiarum, & quando ordinationes facis. Hortamur itaque charitatem tuam, ut memores vitæ tuæ tanti honoris ornamenta exempli ubique possis esse conspicui. Vita igitur tua filiis tuis sit regula, ut si qua fortitudo deprehenditur in ea dirigatur cor erga suum, neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur extollant, neque adversa dejiciant, sed quicquid illud fuerit virtutum puritate devincatur. Nullum apud te locum odia, nullus favor indiscretus inveniat. Sacræ benedictionis tuæ, justique judicii opus nulla venalitatis interventio commaculet; sit in te & boni Pastoris dulcedo, & judicis severa districtio, unum scilicet, innocenter viventes foveas; aliud inquietos à pravitate compescas. Misericordem te, prout virtus patiatur pauperibus exhibe, oppressis defensio tua subve-*
B *niat. Opprimentibus modesta ratio contradicat. Nullius faciem contra justitiam accipe. Custodia in te æquitatis excellat, ut nec divitem potentia sua aliquid apud vos extra viam rationis audire suadeat. Nec pauperem de re sua faciat humilitas desperare, quatenus Domino miserante talis possis existere, qualem sacra lectio præcipit dicens,* Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. *Sed iis omnibus uti salubriter poteris si magistram charitatem habueris, quam qui sequutus fuerit à recto tramite non secedit. Scriptum per manus Joannis Scriniarii, & Notarii, ac Regionaris sacri Palatii. Datum Later. Idibus Aprilis per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ Subdiaconi, ac Bibliothecarii, anno ab Incarnat. Domini 1068. Ind. 6. Pontif. vero Dom. Alexandri Papæ II. ann. 7.*

Anno 1071. interfuit Arnoldus consecrationi Ecclesiæ Casinensis ab eodem Alexandro II. celebratæ, ubi subscribitur, teste Anonymo Casinense iis verbis, *Arnoldus Episcopus Acheruntinus,* & post ipsum *Hugo Hydruntinus Episcopus*, tamet-
C si satis perspicuum sit ante hæc tempora Acheruntinam, Hydruntinamque Ecclesias fuisse Archiepiscopali dignitate ornatas, & idem Hugo Hydruntinus an. 1068. in Alexandri II. privilegio ad Alfanum Archiepiscopum Salernitanum, Hydruntinum se subscripsit Archiepiscopum in hunc modum: *Ego Hugo Ydruntinus Archiepiscopus me affuisse testificans subscripsi*. Id etiam ab aliis vel casu, vel humilitatis gratia factum observo, ut in Concilio Florentino, *Angelus electus Episcopus Barensis* legitur subscriptus. Anno 1074. in Roberti Ducis diplomate ad favorem sanctissimæ Trinitatis de Venusio concesso, testes reperiuntur inter reliquos Ursus Barensis, & idem Arnoldus Acheruntinus Archiepiscopi. Anno verò 1075. Gregorius VII. apud quem Arnoldus plurimum gratia, & auctoritate valuit, scripsit eidem Epistolam 2. Martii Ind. 14. in qua potestatem fecit absolvendi à peccatis Rogerium Comitem, una cum ejus militibus, contra Paganos pugnaturis,
D si tamen pœnitentiam egissent; monuitque ut ad religionem inter paganos propagandam eosdem incitaret: paratum se esse Robertum ab excommunicatione absolvendi, si devotum erga Romanam Ecclesiam sese ostendisset. Injungit ut Balduino Melphiensi Episcopo, post peractam pœnitentiam Episcopale munus reddat. Epistola est 11. lib. 3. ejus Regest. cujus titulus *Gregorius Episcopus servus servorum Dei, Arnoldo fratri & Coepiscopo Acheruntino*. Hoc etiam titulo usus est idem Gregorius scribens Rofrido Beneventano Archiepiscopo, ut hæreticum quemdam exquirat, examinet, obstinatum ab Archiepiscopatu suo expellat. Ut in lib. 7. n. 28. an. 1079. ind. 3. & lib. 8. ep. 8. Dat. Romæ Kal. Octob. ann. 1080. gratulatur Alfano Archiep. Salernitano de beati Matthæi Apostoli corporis inventione, ipsum fratrem & Coepiscopum Salernitanum vocat: eodem modo anno 1078. libr. 6. epist. 35. scribens Rotho-

magensi, Turonensi, & Senonensi Archiepiscopis, eos fratres, & coepiscopos suos denominat: id crediderim factum honoris gratia à Gregorio, cum Episcopum servum servorum Dei humilitatis causa se Summus Pontifex inscribat. Cesset igitur cujusdam moderni scriptoris admiratio, qui Acheruntinæ Ecclesiæ Archiepiscopalem dignitatem in Arnoldo ante annum 1075. visus est adimere, quod Gregorius ad Arnoldum scribens fratrem suum, & Coepiscopum Acheruntinum vocaverit, cum plerosque alios Archiepiscopali fulgentes dignitate, coepiscopos suos vocaverit idem Gregorius Papa. Ajunt anno 1080. ab Arnoldo inventum fuisse corpus sancti Canionis eo in loco, quo ante annos 282. Leo Episcopus condiderat. Hujus inventionis meminit is, qui plura addidit Chronico Lupi Prothospotæ, ibi addita censentur verba illa, *Idem Archiepiscopus construere cœpit novum Episcopium, idest Ecclesiam sanctæ Dei Matris Mariæ*. Hæc non leguntur in autographo illo membranaceo Salernitano, ubi nulla mentio consecrationis templi sancti Eustachii apud Materam, quam factam fuisse habet adulterata Chronica Caraccioli anno 1082. quam ex marmorea insculpta inscriptione in columna ejusdem templi vetusta, anno 1080. Majo mense fuisse peractam patet; En illa.

Stephanus Abbas senex, quam cœpit condidit Ædem,
Hinc placet Arnaldo sacrari Præsule magno
Millenis annis octo decies peractis
Ut Deus est nostram dignatus sumere formam.
Majus Agenoridi dum Tauri cornua punit.

Interea Arnoldus assensum præbuit donationi factæ monasterio S. Michaelis Montis Caveosi suæ Acheruntinæ diœcesis ab Ufrido Normanno Comite anno 1082. cui subscripsit, ac plura deinde eidem cœnobio largitus est privilegia. Monasterium hoc Ordinis est Divi Benedicti, & Casinensi Congregationi, in gratiam Ferdinandi I. utriusque Siciliæ Regis, & Petri de Baucio Principis Altæmuræ à Sixto IV. Papa unitum anno 1484. Præsule Arnoldo. De Acheruntia hæc habet Prothospota in Chronica, suspectæ tamen fidei. *Anno 1090. mense Augusti Acheruntia admirandum in modum cremata est à se ipsa: & anno 1093. Indictione prima obiit Eugenia Abbatissa monasterii sancti Benedicti Materiensis mense Octobris. Et eodem mense Urbanus Papa venit in Materam, & applicuit ad cœnobium sancti Eustachii, cum grandi plebe hominum.* Eodem anno Urbanum II. Ecclesiam sanctæ Mariæ Bantini monasterii Ordinis S. Benedicti haud longe ab Acheruntia dedicasse 9. Kalend. Septembris pluresque indulgentias eidem concessisse narrat vetus monumentum, quod hic exscribimus, cum in eo habeatur Urbanum aliquando in illo monasterio Monachum egisse.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Ad honorem summæ & individuæ sanctissimæque Trinitatis.

Perpetuis temporibus duraturæ ipsæ stationes & indulgentiæ per Urbanum Papam Secundum religioso, & venerabili monasterio sanctæ Mariæ de Pauso vulgariter nuncupato Deventuum, cujus Ecclesiam idem summus Pontifex manibus propriis consecravit, die nono Kalendas Septembris concessæ contemplatione cujusdam prærogativæ spiritualis sanctitatis, quam expertus fuit in eodem cœnobio, imo potius propter perfectam religionis observantiam dum esset in eodem cœnobio in minoribus Ordinibus constitutus, videlicet quod omnes fideles causa devotionis dictum monasterium visitantes prædicta die nonas Kalendas Septembris, & per totum diem sequentem, necnon in die Jovis sancti, & per totum Veneris sancti, & per octavam, & festa Resurrectionis sequentia, & in omnibus festivitatibus Beatæ Virginis Mariæ de omnibus peccatis de quibus confessi fuerint, vel saltem contriti, cum proposito confitendi, plenariam consequantur indulgentiam, & gaudeant omnibus indulgentiis plenariis perpetuis, & temporalibus gratiis, & remissionibus, quibus gaudent personaliter Civitas & Ecclesia sancti Jacobi de Compostella; reliquis verò temporibus, & diebus festivis causa devotionis illuc accedentes, quatuor annos, & totidem quadragenas de vera indulgentia consequantur, de Sedis Apostolicæ gratia speciali. Qui verò capellam majorem ipsius monasterii eadem die consecratam per venerabilem fratrem Brunonem Episcopum Signanum in diebus festivis, & omnibus diebus Dominicis totius anni visitaverint septem annos & totidem quadragenas de vera indulgentia consequantur. Visitantes etiam Ecclesiam constructam in Casali ipsius monasterii consecratam per venerabilem fratrem Rogerium Episcopum ..... ipso die non. Kalen. Septembris, & omnibus diebus Dominicis & festivis, & etiam in diebus festivis Beatæ Virginis Mariæ, ad cujus honorem constructa est, & suo vocabulo nuncupata, prædictam Indulgentiam annorum septem, & totidem quadragenarum consequantur. Apparent hæc omnia ex Bulla plumbea, Datum Salerni per manus Joannis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis decimo octavo Kalendas Octobris, indictione prima, anno Domini millesimo nonagesimo tertio, Pontificatus Urbani Papæ secundi, anno sexto.

Anno 1100. consentiente Arnaldo Archiepiscopo, Raul Montis Scabiosi Dominus concessit Ecclesiam S. Michaelis Archangeli, Altari S. Mariæ de Pasticio hoc modo ab exemplari Archivii sancti Laurentii de Patula.

Ego Raul gratia Dei omnipotentis inclytus senior Montis Scabiosi, & aliarum urbium, cum consilio nostrorum seniorum, dono Abbati Joanni venerabili Abbati sanctæ Mariæ de Pisticio, Ecclesiam sancti Michaelis Archangeli juxta flumen Basentum in præsentia Aspoti senioris de Castelluzzo, & Domini Arnoldi senioris de Gaunano, & Domini Arsinadi senioris de Ciuliano, & Domini Alaymi Stiatigo, & aliorum nostrorum militum, una cum Domina Emona inclyta Comitissa, nostraque conjuge, & Guillelmo, & Roberto meis fratribus, dictam Ecclesiam cum casale, cum hominibus ibi habitantibus, & omnibus suis pertinentiis, cum aquis, terris, pascuis, &c. cum consensu Dom. Arnoldi venerabilis Sedis Acheruntinæ Archiepiscopi sub pœna anathematis, &c. per manus Joannis Notarii nostri. Sub anno Dominicæ Incarnationis 1100. mense Septembri; Indictione septima.

† Signum manus Raul Domini Scabiosi Montis,
† Signum manus Dominæ Emonæ Comitissæ filiæ Rogerii Comitis Calabriæ & Siciliæ.
† Signum manus Alaymi Comestabilis,
† Signum manus Gofridi Domini Pulniniani.

Aliam fecisse donationem 1105. eundem Raul, qui & Rodulphus est, eidem monasterio de Pisticio, cum consensu Arnaldi Acheruntini Archiepiscopi docet alia vetusta membranacea charta ejusdem Archivii Paluntani.

Ego Rodulphus Machabæus gratia omnipotentis Dei inclytus senior, civitatis Severinæ, & aliarum urbium, inspirante divina Omnipotentia, quia vox divina assidue nos admonet, Ecclesias Dei toto mentis annisu fideliter servire; una cum Domina Emona inclyta Comitissa charissima conjuge nostra pro animarum nostrarum remediis, nostrorumque parentum, obtulimus monasterio sanctæ Mariæ de Pisticio, & tibi fratri Joanni venerab. Abbati monast. ejusdem, pro mensa tam tua, quam Monachorum Ecclesiæ sancti Andreæ de Pomanio, cum omnibus juribus suis, & pertinentiis, videlicet domibus, jardinis, vineis, & terris suis, cultis, & incultis. Et Ecclesiam sancti Nicolai de equo cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, quæ sita est non longe à castello Lagurii, cum tenimentis, sylvis, aquis, & pascuis, per præceptum & consensum Dompni Arnoldi venerabilis sedis Acheruntinæ Archiepis. in præsentia domini Arnoldi senioris Gaunani, Dompni Asmundi senioris Cisiliani, & Guillelmi, & Roberti fratrum nostrorum, & sub pœna solidorum Michalotiorum quingentorum

monasterio, & totidem Regio Palatio, per manus Maraldicii Prothonotarii nostri sub anno Dom. 1105.

† *Signum manus domini Rodulfi Machabæi senioris civitatis Severinæ.*

† *Signum manus dominæ Emonæ Comitissæ filiæ Rogerii Comitis Calabriæ, & Siciliæ.*

† *Signum manus Rogerii Comitis Calabriæ.*

† *Signum manus domini Guillelmi Machabæi.*

† *Signum manus Roberti Machabæi.*

† *Signum manus domini Arnoldi senioris Gaunani.*

† *Signum manus Asmundi senioris Cisiliani.*

† *Signum manus Aloymi Striatigoti.*

Arnoldus vero post bene administratam Ecclesiam Acheruntinam annis plurimis mortuus est post annum 1105. sed narrat Chronicon Lupi Prothospotæ à Caracciolo editum, Arnoldum excessisse an. 1101. in hæc verba, *hoc eodem anno 1101. obiit Arnoldus Archiepiscopus Acheruntinus*. Salernitanus verò purus codex ista verba non habet, quæ certè addita videntur, & adulteratus codex, cum supra relatum documentum Rodulphi Machabæi rotundè scribat Arnoldum in vivis fuisse an. 1105. cum Rodulphus eam donationem ex consensu Arnoldi Acheruntini Archiepiscopi fecit.

XXX 3 PETRUS post Arnoldum electus est Acheruntinus Archiepiscopus, cujus electio rejicitur in annum 1102. à Chronico illo Prothospotæ; *Anno*, inquit, 1102. *indictione decima, mense Novembris obiit Stephanus Abbas Materiensis, & Simon Abbas successit ei. & mense Maji electus est Petrus Acheruntinus Archiepiscopus*. Sed assertio ista falsa est, & addita ab eo ipso qui codicem Prothospotæ adulteravit. Post annum igitur 1105. Petrus evasit Archiepiscopus Acheruntinus defuncto Arnoldo. Hic anno 1106. pro se suisque successoribus a Paschale II. privilegium obtinuit sequentis tenoris ab exemplari exscriptum.

Paschalis Episcopus servus servorum Dei, Venerabili fratri nostro Petro Acheruntino Archiepiscopo, ejusque successoribus canonicè promovendis in perpetuum.

Potestatem ligandi atque solvendi in cęlis & in terra Beato Petro, ejusque successoribus authore Deo principaliter traditam illis Ecclesię verbis agnoscitur, quibus Petrum est Dominus allocutus; Quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in cælis, & quæcunque solveris super terram, erunt soluta & in cælis, ipsi quoque firmitas propriæ, & alienæ fidei confirmatio eodem Deo Auctore prædicatur, cum ad eum dicitur; Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Oportet ergo nos, qui licet indigni, Petri videmur residere in loco, prava corrigere, recta firmare, & in omni Ecclesia, ad interim arbitrium judicis, sic disponenda disponere, ut de vultu ejus judicium nostrum prodeat, & oculi nostri videant æquitatem. Fraternitatis igitur tuæ justis petitionibus annuentes, sanctam Acheruntinam Ecclesiam præsentis Decreti auctoritate munimus, tibi, tuisque successoribus confirmantes quæcumque Metropolitano jure præteritis temporibus pertinuisse noscuntur, videlicet Venusinum, Gravinam, Tricaricum, Tarsum, Potentiam, ut tu, tuique legitimi successores potestatem habeatis canonicè & decretabiliter in eis Episcopos ordinandi ac consecrandi, salva in omnibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritate. Ad hæc statuentes decernimus ut quæcunque oppida, villæ, vel Ecclesiæ parochiales jure ab eadem Ecclesia Acheruntina possidentur, quæcunque bona in præsentiarum justè possidet, sive in futurum justè ac canonicè poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, ac illibata permaneant: iis nimirum exceptis, quæ Sedis Apostolicę privilegiis specialibus muniuntur. Pallium præterea fraternitati tuæ, plenitudinem videlicet pontificalis officii ex Apostolicæ Sedis liberalitate concedimus, quod te in Ecclesia tantum ad Missarum solemnia subscriptis diebus noveris induendum, idest Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Hypapantes, in tribus solemnitatibus Beatæ Mariæ, Cœnæ Domini, Sabbati sancti: Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Nativitatis sancti Joannis Baptistæ; festivitatis Apostolorum omnium, Michaelis Archangeli, Commemorationis omnium Sanctorum, & eorum Martyrum, vel Confessorum, qui in Acheruntina Ecclesia requiescunt, in consecratione Ecclesiarum, Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, cujusmodi nimirum volumus te per omnia genium vindicare; hujus siquidem indumentum, honor, humilitas, atque justitia est. Tota ergo mente fraternitas tua se exhibere festinet, in prosperis humilem, & in adversis (si quando eveniunt) cum justitia erectum, amicum bonis, perversis contrarium; nullius unquam faciem contra veritatem respicias; nullius unquam faciem premas, misericordiæ operibus juxta virtutem justitiæ insistas, & tamen insistere etiam supra virtutem cupias, infirmis compatiaris, benevolentibus congaudeas, aliena damna propria reputes, de alienis gaudeas, tanquam de propriis exultes: in corrigendis vitiis piè sævias, in fovendis virtutibus auditorum animas demulceas: in ira judicium sine ira teneas: in tranquillitate autem severitatis justè censuram non deseras. Hæc est (frater charissime) Pallii accepti dignitas quam si sollicitè servaveris, quod foris accepisse ostenderis intus habebis. Fraternitatem tuam superna miseratio per tempora multa incolumem conservare dignetur. Amen, Amen, Amen.

Ego Paschalis Catholicæ Ecclesiæ Episcopus. Datum Albani per manum Joannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis decimo sexto Kalen. Julii indictione decimoquarta Incarnationis Dominicæ 1106. Pontificatus autem Domini Paschalis II. Papæ 8.

Sed nec reticendum puto, quod idem Paschalis antea, hoc est anno 1103. concesserat privilegium nobili monasterio Bantino in Apulia, ac diœcesi Acheruntina, quod à Normannis extructum sub speciali cura Romanæ Ecclesiæ fuerat reservatum ab Urbano II. ut Baronius narrat ad annum 1090. ubi Rogerii Ducis donationem exhibet & confirmat.

Paschalis privilegii meminit idem Baronius, sed non recitat, quod hic libet referre ab exemplari, cum in eo plura sint digna ad diversarum Ecclesiarum jura conservanda.

Paschalis Episcopus servus servorum Dei. Dilecto in Christo filio Abbati cœnobii S. Mariæ, quod apud Bantium situm est, ejusque successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

Cum universis sanctæ Ecclesiæ filiis, & Apostolicæ Sedis auctoritate, & benevolentia debitores existamus, illis tamen locis atque personis, quæ specialius ac familiarius Romanæ sunt Ecclesiæ addictæ, quæque ampliori Religionis gratia eminent, propensiores: nos convenit eorum tanto studio imminere, quia igitur Beatæ Mariæ cęnobium, cui Domini authoritate filii legitimi Præsides Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ hactenus jure proprio adhæsisse cognoscuntur; Nos pro devotione ac reverentia ejusdem Dei, Genitricisque semper Virginis Mariæ ipsum sub nostræ manus protectione specialiter confovemus atque dirigimus. Unde tibi, tuisque successoribus ad prædictæ domus regimen, auctoritatem concedimus, confirmamus siquidem vobis cęnobium ipsum, & omnia quæ ad illud pertinent monasteria, sive cellas cum suis pertinentiis videlicet Ecclesiam S. Salvatoris, cum aliis Ecclesiis de castello Bandusii: item Ecclesiam s. Nicolai, cum casali suo, Ecclesiam s. Mariæ de Cacunigio, s. Mariæ de Sala, s. Mariæ de Servarilia cum casali suo, Sancti Petri de Monachis, s. Michaelis de Monte Salvolo, cum Ecclesiis & pertinentiis suis. Ecclesiam s. Mariæ de Calapano, s. Petri in Gennano, cum casali suo, Ecclesiam s. Vitalis in oppido Gentiani, sancti Michaelis in loco Firminiano, cum villanis suis, Ecclesiam sanctæ Anastasiæ apud Acheruntiam cum

Ecclesiis ad eam pertinentibus, Ecclesiam sanctorum Martyrum Gervasii & Protasii in Bandusino fonte apud Venusiam, Ecclesiam sanctæ Luciæ cum suis pertinentiis apud Melsiam, Ecclesiam s. Cristophori cum hæreditatibus, & villanis à Duce Ruggerio vobis datis in territorio Montellarum, Ecclesiam s. Laurentii cum casali suo in territorio Montis Milonis, Ecclesiam s. . . . . quæ dicitur de Veruso, cum casali suo, & Ecclesiam sanctorum Quadraginta cum pertinentiis suis in territorio Castellinovi in Gallisaro, Ecclesiam s. Nicolai cum casali & suis pertinentiis in territorio Julbæ; Ecclesiam sancti Theodori cum suis pertinentiis, & in eodem castello Ecclesiam s. Angeli, & villanos, quos Rivardus filius Custaini Motulensis Ecclesiæ videlicet obtulit; in oppido Gravino, Ecclesiam s. Archangeli, & in ejus territorio Cellanrio sancti Felicis cum casali suo, suisque pertinentiis. Item & s. Stephani cum casali, & suis pertinentiis; apud Cannas, s. Jacobi, s. Nicolai super Portu cum suis pertinentiis, s. Martini apud Ranum cum suis Ecclesiis, & pertinentiis, s. Trinitatis super Portu ejusdem cum suis pertinentiis; s. Joannis, s. Nicolai, & s. Simeonis apud Melfutam cum suis pertinentiis; Ecclesiam s. Mariæ apud Juventiam; Item s. Silvestri, & s. Leonis, & s. Eugenii cum suis pertinentiis; apud Barum Ecclesiam s. Jacobi, & s. Nicolai cum suis pertinentiis: In Lippia s. Andreæ cum suis pertinentiis: in territorio Tarenti Ecclesiam s. Mariæ, & s. Joannis: in territorio tum Gentiuni cum suis pertinentiis, s. Petri, & s. Matthæi; in territorio Castellaneti cum villanis, & suis pertinentiis; in territorio Genusii super flumen Blaudani Ecclesiam s. Mariæ cum suis pertinentiis. In oppido Saraceno s. Mariæ, quæ dicitur de Carratello cum aliis Ecclesiis & pertinentiis, & villanis suis. Propterea constituimus ut quæcumque hodie præfatum cœnobium justè possidet, quæque in futurum Pontificum concessione, Principum liberalitate, & oblatione fidelium justè atque canonicè poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant; eorum quidem pro quorum sustentatione, ac gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salvo tamen canonico Episcoporum jure, quod in eis habuisse noscuntur. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat idem Cœnobium temerè perturbare, aut possessiones ad illud pertinentes invadere, vel invasor retinere, minuere, auferre, vel suis usibus applicare, vel temerariis vexationibus fatigare. Obeunte te ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi quacumque subreptionis astutia præponatur nisi quem fratres ejusdem Cœnobii communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris vulgariter cum Dei timore elegerint. Electus autem ad Romanum Pontificem consecrandus accedat. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive Basilicarum, ordinationes Clericorum, cellarum vestrarum fratres à diœcesanis Episcopis accipiant, siquidem Catholici fuerint, & gratiam, atque communionem Apostolicæ Sedis habuerint, & si ea impendere gratis, & sine pravitate voluerint, aliàs liceat fratribus à quocunque voluerint catholico Episcopo eandem consecrationem, & sacramenta percipere. Ad ordinandos vero claustri vestri Monachos tibi tuisq; successoribus infra monasterium ipsum advocare concedimus; qui si nostra fultus authoritate consecrat, ne vagandi foras Monachis occasio permittatur. Super hæc etiam si infestatione aliqua prægravatus Romanam Sedem appellaveris, non liceat alicui Episcoporum, nisi ante Romanum Pontificem, vel ejus Legatum aliquam sub occasione Judicii violentiam tibi, aut successoribus tuis inferre. Vos ergo filii dilectissimi oportet regularis disciplinæ studiis, sollicitudinis ac devotionis insudare, ut quanto à seculari tumultu liberiores eritis, tanto amplius placere Deo, totis mentis & animi viribus anheletis; ad judicium, ut perceptæ hujus à Romana Ecclesia libertatis annis singulis auri unciam Lateranensi palatio persolvatis. Si qua igitur in crastinum Ecclesiastica secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginã sciens contra eam temerè venire tentaverit, secundò tertiove commonita si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque divino Judicio se existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore ac sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri JESU CHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud districtũ Judicẽ præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Scriptum per manus Raynerii Scribæ-Regionarii, & Notarii sacri Palatii.

Ego Paschalis Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, &c.

Locus † sigilli.

Datum Laterani per manum Joannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Diaconi undecimo Kalend. Junii Indictione 11. Incarnationis Dominicæ millesimo centesimo tertio, Pontificatus quoque Paschalis Papæ anno 5.

Memoratur Petrus in vita S. Gerardi Episcopi Potentini anno 1123. Ecclesiæ vero Acheruntinæ præfuit annis 40. obiitque circa ann. Dom. 1142.

4 DURANDUS Petro successit anno 1142. sedit ann. 9. XXXI

5 ROBERTUM Eugenius III. ad Acheruntinam evexit sedem anno 1151. cui quæ olim à Paschale II. asserta fuerant Petro prædecessori suo, novo cuso diplomate confirmavit, quod etiam hic referemus, tametsi iisdem ferè fuerit conceptum verbis. XX XII.

Eugenius Episcopus, servus servorum Dei. Venerabili fratri Roberto Acheruntino Archiepiscopo, ejusque successoribus canonicè instituendis in perpetuum.

In eminentis Sedis Apostolicæ specula, disponente Domino constituti, fratres nostros Episcopos, tam vicinos, quam longè positos, debemus diligere, & Ecclesiis, in quibus Domino militare noscuntur, suam justitiam observare. Eapropter venerab. fr. in Christo Roberte Archiepiscope tuis justis postulationibus clementer annuimus, & prædecessoris nostri fel. mem. Paschalis vestigiis inhærentes, sanctam Acheruntinam Ecclesiam præsentis decreti auctoritate munimus, Tibi, tuisque successoribus, confirmamus quæcunque ad ipsam Metropolitano Jure, præteritis temporibus pertinuisse noscuntur, videlicet Venusium, Gravenam, Tricaricum, Tursum, Potentiam, ut tu, tuique legitimi successores potestatem habeatis, canonicè, ac decretaliter in eis Episcopos ordinandi, ac consecrandi, salva in omnibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritate. Ad hæc statuentes, decrevimus, ut quæcunque oppida, villæ, vel Ecclesiæ Parochiales jure sub eadem Acheruntina Ecclesia possidentur, quæcunque bona in præsentiarum justè possidet, sive in futurum justè, atque canonicè poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant: iis nimirum exceptis, quæ Sedis Apostolicæ specialibus privilegiis muniuntur. Pallium præterea fraternitati tuæ, plenitudinem videlicet Pontificalis officii ex Apostolicæ Sedis liberalitate concedimus, quod te intus Ecclesiam tantum ad Missarum solemnia, subscriptis diebus, noveris induendum, id est Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Hypapanthes, tribus solemnitatibus Beatæ Mariæ, Cœnæ Domini, Sabbato sancto, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Nativitatis sancti Joannis Baptistæ, festivitatibus Apostolorum omnium, Michaelis Archangeli, Commemoratione omnium Sanctorum, etiam eorum Martyrum vel Confessorum, qui in Acheruntina Ecclesia requiescunt: In consecratione Ecclesiarum, Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum. Cujus nimirum pallii volumus, & per omnia genium vendicare: hujus siquidem indumenti honor, humilitas, atque justitia est. Tota ergo mente fraternitas tua se exhibere festinet in prosperis humilem, & in adversis (si quando eveniunt) cum justitia erectum, amicum bonis, perversis contrarium; nullius unquam faciem contra charitatem recipiens; nullius unquam faciem pro veritate loquentis premens; misericordiæ operi-

A *bus, juxta virtutem substantiæ insistens, & tamen insistere etiam supra virtutem cupiens, infirmis compatiens, benevalentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans: in corrigendis vitiis, piè sæviens, in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens; in ira judicium sine ira tenens, in tranquillitate autem severitatis justæ censuram non deserens. Hæc est, frater charissime, Pallii accepti dignitas, quam si sollicitè servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.*

Decernimus itaque ut nulli omninò hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, ubilibet omninò profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentaverit, B *secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congrua reatum suum correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino Judicio existere, de perpetrata iniquitate, cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat, cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternę pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.*

Datum Ferentini per manum Martini sanctæ Romanæ Ecclesiæ scriptoris, Kalend. Aprilis; Ind. 14. Incarnationis Dominicæ 1151. Pontif. verò Domini Eugenii Papæ III. anno 7.

Præfuit Robertus annos 26. defunctusque est circa annum salutis 1178.

XX XIII. 6. RICHARDUS per Alexandrum III. ad hanc Acheruntinam dignitatem traductus an. 1178 privilegioque munitus, in quo transfusæ dignitatis C Acheruntini Archiepiscopatus eidem & successoribus fit mentio, nulla verò Materæ. Hoc diploma cum sit iisdem verbis conceptum cum superiore Eugenii, hæc tantum annotabimus, incipit enim; *Alexander Episcopus servus, &c. Venerabili Fratri Riccardo Acheruntino Archiepiscopo, ejusque successoribus, &c. In eminenti Sedis Apostolicæ, &c.* usque *annuimus, & prædecessorum nostrorum fel. record. Paschalis & Eugenii, Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes sanctam Acheruntinam Ecclesiam præsentis decreti auctoritate munimus, tibi, tuisque successoribus confirmamus, quæcunque ad ipsam, Metropolitano jure præteritis temporibus pertinuisse dignoscitur, videlicet Venusinum, Gravinam, Tricaricum, Tursum, Potentiam, ut tu tuique legitimi successores potestatem habeatis canonicè ac decretaliter, in eis Episcopos ordinandi, & consecrandi salva in omnibus S. R. E. auctoritate. Ad hæc statuentes, &c.* usque *præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.* D

Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
† *Ego Ubaldus Ostiensis Episcopus.*
† *Ego Theodinus Portuensis & S. Rufinæ Episcopus.*
† *Ego Matthæus Presb. Card. tit. s. Marcelli.*
† *Ego Gratianus Diac. Car. Sr. Cosmę & Damiani.*
† *Ego Matthæus S. Marię Novę Diac. Card.*

Datum Signię, per manum Alberti S. R. E. Presb. Card. & Cancellarii, septimo Idus Septembris, Indict. 11. Incarnationis Dominicæ anno 1179. Pont. vero Dom. Alexandri Papę III. anno 20.

Hoc eodem anno 1179. celebratum est Lateranense Concilium sub eodem Alexandro Pontifice, à quo Richardus abfuit, interfuerunt tamen ejus suffraganei, Petrus videlicet Venusinus, Joannes Potentinus, Robertus Gravinensis, & Roboam Anglonensis Episcopi. Meminit Richardi Innocentius III. ep. Decr. lib. 2. de infeudatione Ecclesiæ S. Mariæ de Matera, quæ ad mensam Acheruntinæ Ecclesiæ pertinebat, quam Richardus, illicitè feudaverat, de qua re infra in Raynaldo. Excessit Richardus anno Domini 1184. cum sedisset ann. 6. mens. 9. dies 9.

7. PETRUS ad hanc dignitatem vocatus est anno 1184. præfuit ann. decem. XX XIV.

8 PETRUS Petro successit Cœlestino III. Pontifice, electus est anno 1194. Is cum Romæ esset anno 1196. interfuit dedicationi Ecclesiæ S. Laurentii in Lucina solemni ritu à Cœlestino habita, cujus meminit marmorea inscriptio ibidem conservata. Sedit Petrus in Acheruntina Ecclesia plus minus annis tribus, quem felicis recordationis vocat Innocentius III. in epistola ad Raynaldum successorem. XX XV.

9 RAYNALDUS longo tempore in Romana Curia nutritus, & fortassis Romanus patria, egregii animi vir, literatura & rerum experientia clarus, potens in opere, & sermone, præcipuaque gratia apud Innocentium III. pollens, ex Procancellario ac Notario Romanæ Ecclesiæ electus est Acheruntinus Archiepiscopus, & consecratus ab eodem Pontifice mense Martio ann. 1198. Hunc in solatium Acheruntinæ Ecclesiæ tunc temporis penè desolatæ, Innocentius dedit Archipræsulem, illumque suffraganeis Acheruntinis commendavit, epistola illa quæ cum aliis ejusdem Pontificis excusa est libr. 2. Decret. in eaque ruinas ac desolationem deplorat: Epistola digna visa est, quæ hic iterum typis mandetur, excerpta ex ipso Vatic. Reg. XX XVI.

Suffraganeis Acheruntinę Ecclesiæ, &c.

Quantum honoris & gratię vobis consecratione venerabilis fr. nostri R. Acheruntini Archiepiscopi, & in concessione Pallii facta eidem, duxerimus exhibendum, vestra (sicut credimus) fraternitas satis intelligit per seipsam. Non enim in hoc vel utilitatem nostram, vel ipsius Archiepiscopi commodum, sed necessitatem Ecclesiæ vestræ duximus potius attendendam, cùm non modicum, obsequiis nostris ex ejus absentia, si ad vos accesserit, subtrahatur: & ipse licet promotus videatur in ordinem, in eo tamen D *intelligitur minoratus, quod à latere matris, circa quam longo tempore laudabiliter deservivit, ad filiæ transfertur amplexus: in qua, & si sollicitudinem exercere debeat pastoralem, non tamen minus ei oneris ex hoc proveniet, quam honoris. Intelligentes autem necessitatem Ecclesiæ Acheruntinæ, quæ communi cum vicinis Eccl. gravatur excidio, & bonæ memoriæ N. quondam Archiepiscopi Acheruntini exilium sola deplorat, redacta in solitudinem, & diminutionem conversa: quæ prius commissos sibi populos tam verbo, quam exemplo muniebat pariter, & monebat, inter ejusdem regionis Ecclesias inclyta quodammodo, & præcellens cum non invenisset consolatorem ex omnibus charis suis dictum Archiepiscopum probatum vita, litteratura pollentem, honestate præclarum, potentem in opere, & sermone regimini ejus duximus deputandum: subtrahentes non modicum commoditatibus nostris, ut ipsius Ecclesiæ possimus necessitatibus subvenire: ac sperantes quod*

per ſalubrem doctrinam ipſius ſic in ſpiritualibus proficiat inſtitutis, quod in temporalibus etiam per ne curatam ejus ſollicitudinem convaleſcat. Gratis igitur, & humiliter factam vobis gratiam attendentes, ne videamini exhibitæ vobis benignitatis ingrati, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus ad eum ſicut patrem, & paſtorem veſtrum pium geratis devotionis reſpectum: & licet propter inclementiam aeris & tempus impacatum obſequiis noſtris detentus, nondum ad gerendam ejuſdem Eccleſiæ ſollicitudinem, & difficultatem itineris, & viarum diſcrimina fuerit ſibi re permiſſus, nihilominus tamen procuratorem, & officiales ipſius ſicut ipſum recipere, ac univerſis juſtitiis ejus ipſi curetis plenarie reſpondere: quoniam auctore Domino, vos in proximo viſitabit. Sicut enim gratum habebimus, ſi et curaveritis in omnibus humiliter, & devotè deferre, ſic non poterimus æquanimiter ſuſtinere, ſi inobedientes ei fueritis, & rebelles. Datum ut ſupra.

Quanta vero fuerit Raynaldi virtus, & apud Innocentium exiſtimatio, docet ejuſdem epiſtola ad Capitulum Anglonenſe eodem die ſcripta, qua commendat eundem, ut illum reverenter excipiant, atque benignè tractent. *Quantum honoris, &c.* uſque ad verbum *convaleſcant, &c. Cum igitur ipſum non ſolum in his, in quibus ejus honoravimus deceſſorem, verum etiam in majoribus diſpoſuerimus honorare, Diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & diſtrictè præcipimus, quatenus præter id, quod ei tanquam Metropolitano veſtro reverentiam tenoamini debitam exhibere, de univerſis juſtitiis Epiſcopalibus plene reſpondere curetis, donec de proviſione Eccleſiæ veſtræ aliud ſtatuamus. Procuratorem etiam, & officiales ipſius ſicut ipſum recipere, ac de univerſa juſtitia ejus, ipſis curetis plenius reſpondere. Scituri quod non poſſemus in patientia ſuſtinere, ſi mandatis noſtris præſumeretis contumaciter refragari. Noveritis etiam, venerabilibus fratribus noſtris Cuperſanen. & Gravinen. Epiſcopis dediſſe ſimiliter in mandatis, ut perſonaliter ad veſtram Eccleſiam accedentes, & litteras noſtras vobis aſſignent, & vos ad id monitione præmiſſa, per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota compellant. Ita quod ſi ambo, &c. alter eorum, &c. Datum ut ſupra.*

Aliam ſcripſit Innocentius epiſtolam ad Raynaldum, ſignificans eidem Eccleſiam ſancti Petri de Matera ad menſam Archiepiſcopi Acheruntini per anteceſſores ſuos illicitè inſeudatam, eidem menſæ per ſententiam latam reſtitutam eſſe, ex qua dilucidè videtur, Materam tunc temporis, Acheruntino Archipræſuli obnoxia eidem fuiſſe: epiſtola extat in lib. 2. Decret. epiſt. Innocentii, & in Regeſt. Vatic. num. 158. fol. 181. ann. 2. à quo illam exſcripſimus.

Acheruntino Archiepiſcopo, &c. Ad audientiam apoſtolatus noſtri pervenit, quod cum Eccleſia ſancti Petri de Matera, quæ ad menſam dignoſcitur Acheruntinæ Eccleſiæ pertinere, à bon. mem. R. & P. Acheruntinæ Eccleſiæ Archiepiſcopis, fuiſſet quibuſdam minus licite infeudata, fel. record. P. ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſc. ad venerab. fratrem noſtrum Potentin. Epiſcopum ſuper hoc commiſſionis litteras à Sede Apoſt. impetravit, qui perſonaliter ad locum accedens, Eccleſ. ipſam menſæ Acheruntinæ reſtitui ſententialiter judicavit. Nos igitur ſententiam, ipſa ſicut rationabiliter lata eſt, nec legitima appellatione ſuſpenſa, ratam habentes, & firmam auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti pagina communimus. Nulli ergo, &c. Datum Laterani 6. Idib. Aug. Eodem die ad eundem de decimis Eccleſiæ perſolvendis ſcripſit Innocentius aliam epiſtolam, quæ extat in eodem Decr. lib. ex Reg. ejuſdem. Hæc pauca de Raynaldo optimo Acheruntino Archiepiſcopo habentur, cum vix Archiepiſcopali infula decoratus, elatus eſt ad ſepulchrum, & in ipſa D. Canionis Eccleſia Cathedrali cumulatus an. 1200.

XXXVII. 10. ANDREAS proximè ſucceſſit Raynaldo, ex Acheruntino Archidiacono delectus Archiepiſcopus anno 1200. à Capitulo Acheruntino, & ab Innocentio confirmatus, ac privilegio munitus, quod hic integrum damus, tametſi fere iiſdem verbis fuerit conceptum, ut videant lectores, quo ordine, qua ſucceſſione Acheruntinæ Eccleſiæ per temporum ſeriem aſſerta ſint à Summis Pontificibus privilegia, & aſſignati Epiſcopi ſuffraganei, in quibus de Epiſcopatu Materano, gratis ab aliquibus ante Innocentium aſſerto; neque de unione Materanæ Eccleſiæ cum Acheruntina ulla extet mentio. En diploma ab exemplari ſcriptum.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Venerabili fratri Andreæ Acheruntino Archiepiſcopo ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Fratres & Coepiſcopos noſtros tam vicinos, quam longe poſitos ex injuncto nobis Apoſtolatus officio ſincero caritatis affectu debemus diligere, & Eccleſiis, in quibus Domino militare noſcuntur, ſuam dignitatem & juſtitiam conſervare; Eapropter venerab. in Chriſto frater Archiepiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Acheruntinam Eccleſiam cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, præſentis Decreti auctoritate munimus, tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmantes quæcunque ad ipſam Metropolitano jure pertinere noſcuntur, videlicet Venuſium, Gravinum, Tricaricum, Potentiam, Turſum. Ut tu, tuique legitimi ſucceſſores poteſtatem habeatis canonicè, ac decretaliter, ſicut eorum Archiepiſcopus in eis Epiſcopos confirmandi ac conſecrandi: præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum rationabiliter poſſidet; aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Eccleſiam S. Angeli de Oblano, cum omnibus pertinentiis ſuis; in omnibus inſuper oppidis, villis, monaſteriis, & Eccleſiis quæ infra fines Parochiæ tuæ conſiſtunt, tibi, & per te Acheruntinæ Eccleſiæ jus Epiſcopale ſancimus habendum, his nimirum exceptis quæ ad Eccleſiam Romanam ſpiritualiter pertinere noſcuntur. Uſum quoque Palii Pontifi. alis, ſcilicet officii plenitudinem tibi de Sedis Apoſtolicæ dignitate concedimus, ſicut tuis prædeceſſoribus à noſtris noſcitur anteceſſoribus fuiſſe conceſſus, ut videlicet ipſo intus in feſtivis diebus, & temporibus, aliiſque quæ in privilegiis tuæ Eccleſiæ continentur. Admonemus igitur ut ita te circa ſubjectos debeas exhibere placabilem, ut rectitudinem tuam diligere provocentur potius quam timere, quorum ſi culpa forte popoſcerit, ita exceſſus emendare procures, ut paternum affectum de animo nullo modo relinquas: eſto in cuſtodia commiſſi gregis, vigilaque ſollicitus diſciplinæ zelo diſtrictus, ut lupus inſidians nec ovile turbare Dominicum, nec ovibus aliqua fraudis occaſione prævaleat. In lingua tua vitam eſſe aliam plebs commiſſa cognoſcat: ſit illis fraternitatis tuæ doctrinæ gratus cohortationis ſtimulus, & vitæ imitationis exemplum. Quid enim diligere & timere debeant caritatis tuæ ſermo prædicationis aperiat, fructum efficacia tua æternæ hujuſmodi retributionis acquirat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam Acheruntinam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia illibata atque integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt omnibus omnimodis profutura, ſalva nimirum in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſæcularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire forte tentaverit ſecundo tertiove commonita niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo cor-

po-

pore ac ſanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat; cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

† *Ego Octavianus Oſtienſis & Velletrenſis Epiſcopus.*

† *Ego Joannes Albanen. Epiſcopus.*

† *Ego Petrus tituli ſanctæ Cæciliæ Presbyter Cardinalis.*

† *Ego Jordanus ſanctæ Pudentianæ tituli Paſtoris Presbyter Cardinalis.*

† *Ego Guido Presbyter Cardinalis ſanctæ Mariæ Transtyberim tituli Calixti.*

† *Ego Hugo Presbyter Cardinalis ſancti Martini tituli Equitii.*

† *Ego Gofredus tituli ſanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis.*

† *Ego Joannes tituli ſanctæ Priſcæ Presbyter Cardinalis.*

† *Ego Petrus tituli ſancti Marcelli Presbyter Cardinalis.*

† *Ego Gregorius ſanctorum Coſmæ & Damiani Diaconus Cardinalis.*

† *Ego Grardus ſancti Adriani Diaconus Cardinalis.*

† *Ego Gregorius ſanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis.*

† *Ego Gregorius ſancti Georgii ad Velum aureum Diaconus Cardinalis.*

† *Ego Gregorius ſancti Angeli Diaconus Cardinalis.*

† *Ego Hugo ſancti Euſtachii Diaconus Cardinalis.*

† *Ego Joannes ſanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis.*

Datum Anagniæ per manum Blaſii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Subdiaconi & Notarii quarto Idus Decembris, Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo duценteſimo primo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. anno quarto.

Anno deinde 1203. vel ex Andreæ inſinuatione, vel potius urgente neceſſitate, & utilitate Acheruntinæ Eccleſiæ tunc temporis penè deſolatæ, Innocentium Cathedralem apud Materam de novo erexiſſe, ac priori Acheruntinæ Cathedrali, cum Pallii uſu univiſſe docet ſemel bene relatum diploma, à Vaticano Regeſto exſcriptum fol. 58. nu. 73. anni ſexti, Pontificatus Innocentii, quod iterum hic tanquam neceſſarium duximus recitandum.

Andreæ Archiepiſcopo Acheruntino, ejuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum.

Fratres & Coepiſcopos noſtros, &c. Ad hæc propter evidentem utilitatem, & neceſſitatem urgentem, de communi fratrum noſtrorum conſilio, Cathedralem Eccleſiam apud Materam, ſic duximus ſtatuendam, ut ea priori Cathedræ uniatur, uſumque Pallii, &c. Datum Præneſte per manum Joannis, &c. nonis Maii an. 6.

Vel ex hoc diplomate arguuntur, qui Materanam Eccleſiam jam diu Epiſcopalem Sedem in Metropolitanam erectam, & unitam priori Acheruntinæ exiſtimarunt, deluſi, ni me deludo, ex eo quod ſcripſerit Innocentius in diplomate, *Cathedralem Eccleſiam apud Materam ſic duximus ſtatuendam, ut priori Cathedræ uniatur, uſumque Pallii, &c.* Sed hic nihil aliud eſt, nec aliud intelligi poteſt, quam quod diœceſana lege Matera, Acheruntinæ priori Cathedrali ſubjecta fuerit, eique tunc primo unita, & uſu Pallii in ea etiam ſtatutis diebus condecorandus Archiepiſcopus, qui tunc forte in Matera tanquam commodiori in loco Sedem fixerat, hinc factum eſt, & uſu evenit, ut Archipræſul Acheruntinus, etiam & Materanus

A dictus ſit, ut in quodam inſtrumento factum inveni ab Andrea, qui Acheruntinum & Materanum ſe ſubſcripſit, & poſt ipſum plures alii, quod ante annum 1203. non habemus. Andream vero poſt hæc de ſui Capituli aſſenſu confirmaſſe omnia jura, ac privilegia à ſuis anteceſſoribus Montis Caveoſi Acheruntinæ Diœceſis Benedictini Ordinis Cœnobio aſſerta lego in carthulario olim Romanæ Rotæ exhibito, dum Acheruntinos inter & Materanos de Diœceſi lis æſtuaret.

Andreas, &c. Acheruntinæ Eccleſiæ Miniſter humilis, &c. Dilecto, &c. Abb. S. Michaelis de Monte Caveoſo, &c. ſucceſſoribus, &c.

Juſtis petentium, &c. Attendentes devotionem, &c. quæ monaſterium, &c. de Monte Caveoſo, nobis & Eccleſiæ noſtræ, &c. exhibuit, &c. cum exhibuit, &c. ſupplicantes, ut &c. quas præfatum monaſterium ſuum hucuſque in Acher. diœc. tenuit, &c. Paterna, &c. dignaremur confirmare, &c. Sicut authentico, &c. Arnoldi Archiepiſc. Acher. &c. Prædeceſſoris; &c. Proſpeximus contineri, &c. Tandem tuas, & fratrum, &c. Petitiones admittentes, &c. De communi fratrum noſtrorum conſilio, &c. Præfato monaſterio, &c. Concedimus, &c. In quibus propriis duximus exprimenda vocabulis, &c. Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Monte Caveoſo, &c. Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Pomario, &c. Eccleſiæ ſancti Nicolai de Oggiano, &c. ut autem hæc noſtra, &c. fieri fecimus, &c. noſtra, &c. Noſtrorumque Canonicorum ſubſcriptione & ſigilli munimine roboratam, &c. Actum &c. Anno 1220.

Ego Andreas Archiepiſcopus Acheruntinus.

Ego Damianus Archid. Acher.

Ego Joannes &c. Acher. Canonicus, &c.

Sequuntur deinde cæteri Can. Acher. ſubſcripti.

Inter cætera verò memoriæ recolenda, quæ Andrea Acheruntinorum, Materanorumque Archiepiſcopatum gerente contigere, monaſterii S. Mariæ de Nova Monialium pœnitentium de Accona Auguſtinianæ Congregationis extitit exordium, quod in Materam civitatem inſignem congeſſit honorem. Etenim, cum pœnitentium Moniales S. Mariæ omniumque Sanctorum in civitate Acconenſi vitam degerent propemodum angelicam, odor ſanctitatis uſque ad Apuliæ partes flagravit, adeoque cives Materienſes excitavit, ut ex eis aliquot expeterent ad novum exædificandum apud ipſos monaſterium. Opus ſanctum ſummoperè adjuvit Andreas, Eccleſiam namque S. Mariæ Novæ prope mœnia civitatis contulit, ubi condiderunt Cœnobium, eiſdemque dono dedit Eccleſiam S. Mariæ de Bolveolo, cum juribus & pertinentiis ſuis anno 1229. ſcripto documento, cujus initium *Andreas dignatione divina Acheruntinæ, & Materanæ Eccleſiæ humilis Miniſter, &c.* In fine ita ſe ſubſcripſit: *Ego Andreas Acheruntinus, & Materanus Archiepiſcopus.* Autographum documenti non vidi, nec authenticum exemplar; hæc tamen mihi per ſuas litteras inſinuavit egregius ſenex I. U. D. D. Franciſcus de Blaſiis Materanæ Eccleſiæ Archipresbyter, qui etiam humaniter tranſmiſit tria Bullarum Gregorii IX. ſimplicia exemplaria, quorum prima anno 1232. ſcripta confirmantur ea omnia, quæ Andreas iiſdem Sanctimonialibus in Matera, ejuſque diſtrictu donaverat tenoris ſequentis.

Gregorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus, Priorissæ & Conventui monialium S. Mariæ, & omnium Sanctorum Acconen. ſal. & Apoſt. benedict.

Cum à nobis petitur, quod juſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Ea propter, Dilectæ in Domino filiæ, veſtris juſtis poſtulationibus gratum impertientes aſſenſum, perſonas veſtras, & locum, in quo divino eſtis obſequio mancipatæ, tam omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidet, aut in futu-

rum,

rum, juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus; ſpecialiter autem S. Mariæ de Bagnola, & S. Mariæ Novæ, Eccleſias in tenimento Materæ ſitas, cum terris, domibus, vineis, nemoribus, hortis, pratis, poſſeſſionibus, & aliis pertinentiis ſuis, quas venerab. fr. noſter Andreas Acheruntinus, & Materanus Archiepiſcopus, Capituli ſui accedente conſenſu, vobis, ut dicitur, pia & provida liberalitate conceſſit, ſicut eas juſtè, & pacificè poſſidetis, vobis & per vos, monaſterio veſtro, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis autem, &c. Indignationem omnipotentis Dei &c. Datum Anagniæ, tertio Idus Aug. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Secunda, quæ omnibus Apuliæ Epiſcopis dirigitur in earundem Sanctimonialium commendationem ita exſcripta eſt anno 1238.

Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Apuliam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Scientibus vobis, quod, qui divini obtentu Numinis habentur affabiles Congregationi Pauperum, merentur præmia ſupernorum, tantoque plenius colenda ſunt opera charitatis, quanto ſuſcepti cura officit, vos ad hæc promptiores ſollicitini invenirì. Dignam igitur univerſitatem veſtram rogandam duximus monendam, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus dilectas in Chriſto filias, Prioriſſam, & Sorores, pœnitentes incluſas Ordinis ſancti Auguſtini, in Apuliæ partibus conſtitutas. Quas tanta penuria gravare proponitur, ut eas ſine alienæ ſuſtentationis impendia poſſe ſubſiſtere non credatur. Pro reverentia glorioſæ Virginis fovendo ſubſidiis opportunis, fideles ad veſtræ prædicationis audientiam, accedentes, piis monitis, ſecundum datam vobis à Deo prudentiam, inducatis, ut Sorores eaſdem, retributionis obtentu perpetuæ, ſtudeant ſubventionis opportunæ gratiam confovere, ſicque fiat, quod eis veſtro ſuffragio facultate conſequentibus, in timore Domini laudabiliter perſiſtendi, tam vobis, quam benefactoribus earundem, ſolatia ſuperna percipere, de divina proveniat pietate, &c. Datum Laterani 6. Id. Januar. Pontif. noſtri ann. 11.

Tertium Gregorii diploma datum videtur eodem anno, vel ſuperiori, ex Cardinalium ſubſcriptionibus; ſcriptum verò ad Prioriſſam, & Sanctimonialium Cœnobii Acconenſis Præſidem cæteracum hujuſce Congregationis Auguſtinianæ Monaſteriorum, quod cum ſit ſatis conſpicuum, libet hic exſcribere ex triplici copiali, tametſi ex injuria temporum exeſus ſit annus, dieſque, quibus datum fuit à Gregorio.

Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus M. Prioriſſæ Sanctæ Mariæ, & omnium Sanctorum in Acconen. ejuſque Sororibus incluſis; tam præſentibus, quam futuris, regularem vitam profeſſis, in perpetuum.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne fortè cujuslibet temeritatis incurſus, aut eas à propoſito revocet, aut robur (quod abſit) ſacræ Religionis enervet. Ea propter Dilectæ in Domino filiæ, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam ſanctæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum in Accon, in qua eſtis divino Officio mancipatæ, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo Dominicus, qui ſecundum Deum, & Beati Auguſtini Regulam, in eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona, eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, ac canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, & eis, quę vobis ſucceſſerint, & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipſum, in quo præfata Eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, à chariſſima in Chriſto filia noſtra, A. Illuſtri Regina Cypri, pia vobis liberalitate collatam, in quo Eccleſiam ad honorem ſanctę Mariæ Ægyptiacæ, bon. mem. Paphen. Epiſcopi. & Capituli ſui accedente conſenſu, conſtruere incæpiſtis: ſancti Nicolai in Nicoſia, ſanctæ Mariæ Novæ in fovealibus Materæ, ſanctæ Marię Balneolis, in Campeſtribus, inter Gravinam, & Materam: & S. Trinitatis in Burgundia Eccleſias cum omnibus juribus & pertinentiis earundem, in quibus veſtri Ordinis Conventus exiſtunt: monaſterium quoque ſanctę Marię trium umbrarum, ſitum in Epiſcopatu Lidden. prope civitatem Ramathen. cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, in quo veſtri Ordinis debet eſſe Conventus: villas & caſalia, cum domibus, curtibus, terris cultis, & incultis, planis, & montanis, vineis, hortis, jardinis, cenſibus, redditibus, villanis, capitagiis, angariis, libertatibus, immunitatibus, aquis, puteis, ciſternis, lacubus, rivis, nemoribus, conſuetudinibus approbatis, & omnibus juribus, & pertinentiis ſuis. Domum, quam habetis in ſuburbiis Joppen. prope portam, qua itur ad Hieruſalem, domum quam habetis in civitate Nicoſien. ex dono nobilis viri Baliani, Domini Sidonien domos & curtes ſitas in civitate Sidonien. apud Accon, ex dono quondam Garnerii Alamanni, annuum redditum viginti modiorum frumenti. Domos, quas habetis in civitate Tripolitan. ex dono præfatæ Reginæ Cypri, de aſſenſu chariſſimi in Chriſto filii noſtri Illuſtris Regis Cypri, nati ſui. Annuam redditam quadraginta duorum modiorum frumenti, vini quoque metretarum ducentarum ſexaginta ſex: caſei rotarum ducentarum ſexaginta ſex, leguminum modiarum octoginta minus quatuor: riſi modiorum decem & novem: olei rotarum centum minus quinque. Zuccari rotarum triginta octo. Candelarum rotarum duodecim: ſaponis rotarum quinquaginta duarum: lignorum ſalmarum ducentarum & octo. Biſanciorum alborum, mille & nonaginta duorum, percipien. in redditibus civitatis Paphen. & territoria ejus, prout in litteris ipſius Regis, inde confectis plenius dicitur contineri. In territoria Materæ, ex dono quondam Thomaſii dicti Malabucchi, & Accibardi nepotis ſui, terras ſitas apud Montem aratorii, & ad patraria ſanctæ Eugeniæ. In civitate Gravinæ cryptas duas, cum duabus partibus unius ciſternæ, quæ eſt ante dictas cryptas, & cum duabus partibus unius horti ſiti ſuper ipſis cryptis, & cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, quas habetis ex oblatione Alamannæ ſororis veſtræ. Et alias poſſeſſiones veſtras, cum pratis, vineis, hortis, terris, nemoribus, uſuagiis, & paſcuis, in boſco, & plano, in aquis & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis. Sanè Novalium veſtrorum, quæ propriis ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis perſonas liberas, & abſolutas, è ſæculo fugientes, ad converſionem recipere, & eas abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli Sororum veſtrarum, poſt factam in Eccleſia veſtra profeſſionem, fas ſit, abſque Prioriſſæ ſuæ licentia, niſi arctioris Religionis obtentu, de eodem loco diſcedere: diſcedente verò abſque communium litterarum veſtrarum cautione, nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina Officia celebrare, dummodò cauſam non dederitis interdicto. Chriſma vero, Oleum ſanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, bene-

di-

dictionos Corporalium, & ordinationes Clericorum veſtrorum, qui ad Ordines fuerint promovendi, à Diœceſano ſuſcipiotis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem ſacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus inſuper, ut infra fines Parochiæ veſtræ, nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro, Cappellam, ſeu Oratorium denuo conſtruere audeat, ſalvis privilegiis Pontificum Romanorum. Ad hæc, novas, & indebitas exactiones, ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſque omnibus Eccleſiaſticis ſecularibuſque perſonis vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipſius loci, liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, aut publici uſurarii, nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decimas præterea, & poſſeſſiones, ad jus Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ à laicis detinentur, redimendi & legitimè liberandi de manibus eorundem, & ad Eccleſias, ad quas pertinent revocandi libera ſit vobis de noſtra auctoritate facultas. Obeunte verò te, nunc ejuſdem loci Prioriſſa, vel aliqua earum, quæ tibi ſucceſſerit, nulla ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia, præponatur, niſi quam Sorores communi conſenſu, vel ipſarum major pars conſilii ſanioris, ſecundum Deum, & beati Auguſtini Regulam, providerint eligendam. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ, paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes, auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum, ſeu granciarum veſtrarum, nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem opponere, ſanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, ſeu moleſtiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, Eccleſiæ veſtræ conceſſas, necnon libertates, & emptiones ſecularium exactionum, à Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultis, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur earum; pro quarum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ authoritate, ac Diœceſanorum Epiſcoporum juſta parte. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſeculariſve perſona, hanc noſtræ Conſtitutionis paginam, ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum, congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino Judicio exiſtere, de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco, ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Ego Gregorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Jacobus Tuſculanus Epiſcopus.
Ego Romanus Portuen. & ſanctæ Rufinæ Epiſc.
Ego Raynaldus Oſtien. & Velletren. Epiſcopus.
Ego Fr. Jacobus Præneſtin. Epiſcopus.
Ego Thomas tit. ſanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis.
Ego Joannes tit. ſanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis.
Ego Gaufridus tit. s. Marci Presb Card.
Ego Sinibaldus tit. s. Laurentii in Lucina presbyter Cardinalis.
Ego Stephanus s. Mariæ Transtyberim tit. s. Calixti presb. Card.
Ego Raynerius s. Mariæ in Coſmedin, Diac. Card.
Ego Ægidius Ss. Coſmæ, & Damiani, Diac. Card.

Crevit hocce Cœnobium S. Mariæ de Nova opibus & religione conſpicuum, quod cum bellorum injuria, quæ ex factioſorum Regum per multos annos Regnum in partes diſſecuerant, aliquando intra mœnia ſe recipere Moniales impuliſset, dirutoque deinde veteri cœnobio, apud Eccleſiam D. Annunciatæ novum reædificarunt ſeptum, Alphonſo I. Rege indulgente, ex ea tranſmigratione Auguſtinianum habitum, & inſtitutum poſthabitum Dominicanum ſuſceperunt, hactenuſque retinent ſub Archiepiſcopi regimine. Ferunt ex patrum traditione Materanæ Moniales, ferè omnia, quæ Cypri Regina olim iiſdem elargita fuerat, quot annis pia munificentia Materam uſque ad earum ſuſtentationem delata fuiſse, quouſque Turcarum Tyrannus Regnum illud Venetis ademit. Cæterum Andreas ſub Honorio III. anno 1217. de ſimonia & colluſione accuſatus, officio, ac beneficio privatus, cum neglexiſſet Apoſtolico ſe conſpectui præſentare, inde ex Honorii benignitate abſolutus, & dignitati reſtitutus, ad vomitum rediit ſub Gregorio IX. qui anno 1231. commiſit Barenſi, & Rhegino Archiepiſcopis, & fratri Joſepho Florenſis Cœnobii Ordinis Ciſtercienſis Monacho viris clariſſimis, ut de criminibus Andreæ diligenti inquiſitione perquirerent, eumque certiorem facerent, ut in reg. Vatic. fol. 111. anni 5. legitur in peculiari litera n. 101. ad eos ſcripta hujus tenoris.

Baren. & Rhegin. Archiepiſcopis & Fr. Joſepho Monacho Floren. Cuſentin. Diœc.

In tantum clamor, qui jam dudum frequenter aſcendit contra vener. fratrem noſtrum Acheruntinum Archiepiſcopum invaleſcit, quod diſſimulare ipſum ulterius ſine ſcandalo non valemus, nec ſine periculo tolerare. Præter alia quippe gravia, quæ pluries, & à multis ſunt inculcata de ipſo, nuper noſtris eſt auribus intimatum, quod cum multiplicis ſit infamiæ nota reſperſus, abjecta Pontificalis officii gravitate, & deditus illecebris carnalium voluptatum, timore divino, & humano pudore prorſus abjectis, talia perpetrat, quæ verecundiam referenti, & audientibus ſtuporem inferunt, & horrorem; ut enim de multis aliqua referamus, ſubticeri non debent, Eccleſiæ, ac alia, beneficia, quæ pertinent ad collationem ipſius ita venalia facta ſunt apud ipſum, quod per cum plus offerentibus conceduntur. Conſecrationes Eccleſiarum, clericorum ordinationes vix aut nunquam alicui conferuntur, niſi manum impleverit largitoris, & cum dicatur vitæ penitus diſſolutæ, ita ut ejus exemplo ſubditi ſui corrupti ad inhoneſta & turpia prolabantur, non ſolum exceſſus eorum non corrigit, verum etiam recepta pecunia potius ab eiſdem, permittat eis retinere publicè concubinas, quaſdam etiam Moniales, quas adduxit de partibus Orientis in Monaſteriis ſuæ Diœceſis collocandas, ſicut fama, immo infamia publica deteſtanda teſtatur, inhoneſtè pertractans, eis apud Brunduſii civitatem tranſlatis, neceſſaria ſubminiſtrat, & quia nequit ſine ſumptibus paſſim voluptatibus indulgere, cum ſaltem . . . . ſatisfieri ſit neceſſe, Eccleſiæ bona dilapidat, ipſa in uſus illicitos convertendo. Idem quoque Archiepiſcopus tempore claræ mem. O. quondam Imperatoris officium juſtitiariatus exercens duobus hominibus, uni pedem, & alteri manum fecit impie mutilari. Hæc & alia multa committens enormia, quæ oculos divinæ Majeſtatis offendunt, & homines graviter ſcandalizant. Et licet Apoſtolica Sedes frequentibus clamoribus excitata inquiſitionem quorundam exceſſuum ſuorum duxerit committendam, propter tergiverſationes tamen ipſius, eodem cum inquiſitoribus & examinatoribus colludente, necnon corruptis teſtibus, & inquiſitoribus, ac examinatoribus ſupradictis, non ſolum prædicti exceſſus remanſerunt hactenus incorrecti, verum etiam pejora prioribus committere non expavit. Quare dicta Eccleſia in temporalibus diminuta, in

ſpi-

ſpiritualibus eſt penè penitus deformata, ita quod niſi celeriter ſuccurratur eidem, vix adiiciet ut reſurgat. Illius itaque ſequentes exemplum, qui & ſi nihil ignorat, deſcendere tamen voluit & videre utrum clamores Sodomorum, qui ad eum aſcenderant, veri eſſent, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus habentes præ oculis ſolum Deum, ſi de hujuſmodi colluſione, ac corruptione conſtiterit, ex integro ſuper præmiſſis inquiratis, & aliis, quæ inquirenda videritis. Alioquin ſuper novis duntaxat diligentiſſimè veritatem, & quæ inveneritis nobis per veſtras litteras fideliter reſcribatis, ut ex veſtra relatione ſufficienter inſtructi procedamus prout ſecundum Dominum viderimus procedendum. Præfixo eidem Archiepiſcopo termino peremptorio competenti, quo per ſe, vel per procuratorem idoneum noſtro ſe conſpectui repræſentet. Attentius proviſuri, ne ſicut aliis Inquiſitoribus ab Apoſtolica Sede datis vobis contingat illudi, & interim Eccleſia ſua per eum majoris dilapidationis diſpendium non incurrat. Quod ſi non omnes, duo veſtrum, &c. Dat. Reate 7. Kal. Aug. ann. 5.

Interea Andreas, conſcientia teſte, cum ante Apoſtolicos delegatos ſe haud præſentare voluiſſet, volens nolens Archiepiſcopali dignitate privatus, miſere deinde vitam finiit, eodem Gregorio IX. ad clavum ſedente. Quis verò poſt ipſum in Acheruntina ſucceſſerit Eccleſia, non inveni.

XXXVIII 11. M. ANSELMUS Canonicus Neapolitanus, ex Capellano Petri S. Georgii ad Velum aureum Diaconi Cardinalis per Innocentium IV. creatus eſt Acheruntinus Archiepiſcopus anno 1252. 14. Kal. Maii Pontif. 10. extat epiſtola eodem die, & anno Innocentii Capitulo Acheruntino ſcripta in Anſelmi à ſe electi commendationem, eſt num epiſt. 638. fol. 264. Deceſſit ſub Clemente IV. Pontifice circa ann. Dom. 1267.

XXXIX. 12. Fr. LAURENTIUS Ord. Prædic. vir litteratiſſimus ex Capellano Annibaldi Card. tit. Baſilicæ XII. Apoſtolorum à Clemente IV. renunciatus eſt Archiepiſcopus Acheruntinus anno 1268. ut ex Regeſt. Vatic. Dat. Viterbii Non. Aprilis ann. 3. epiſt. eſt num. 10. fol. 135. inſtat pro decimis apud Carolum I. Regem, anno 1269. in Regeſt. Reg. ubi dicitur L. Archiepiſcopus Acheruntinus, & Materanus. Obiit 15. Novembr. anno 1276.

XL 13. PETRUS de Archia per viam compromiſſi à Capitulo electus eſt Acheruntinus Archipræſul Joanne XXI. Pontifice anno 1277. Ejus electio, an canonicè fuerit celebrata dubitavit Nicolaus III. Joannis ſucceſſor, commiſitque fratri Salvio Romano Ord. Præd. ut Acheruntiam ſe conferret, & eam electionem diſtinctè examinaret. Litteræ ad Salvium datæ 13. Kal. Januar. pontif. primo, ſunt in Reg. Vatic fol. 198. Salvius verò cum exquiſita diligentia Petri electionem diſcuſſiſset, eam canonicè celebratam invenit, & Petrum dignum, ut tanto muneri admoveretur, exiſtimavit. Confirmatus igitur eſt à Nicolao 10. Kalend. Julii anno pontif. 2. qui fuit ſalutis 1279. ex Reg Vatic. epiſt. 128. fol. 172. Sedit à ſua confirmatione ann. 21. mortem obiit anno 1299. Hic aliquando compromiſſarius factus à Capitulo Potentino (1) poſt obitum Petri, quendam Leonardum Ordinis Minorum Fratrem in Epiſcopum delegit anno 1284. quam electionem confirmavit Martinus IV. ut infra dicemus. Defuncto Petro, Bonifacius VIII. ex Caroli II. utriuſque Siciliæ Regis voluntate Acheruntinæ Eccleſiæ ad Sedis Apoſtolicæ placitum adminiſtratorem conſtituit. Fr.
XLI GENTILEM Urſinum Romanum Ordinis Præd. doctrina, eloquentia, ac rerum experientia clarum; tunc Cataneinſis Eccleſiæ in Sicilia electum Epiſcopum, 3. Non. Jan. ann. 1300. pont. 6. Hunc virum nobiliſſimum legationibus, & rebus tractandis aſſuetum, Cataneinſium creaverat Epiſcopum Bonifacius Caroli ſtudioſiſſimus, ratus, Catanienſes & cum eis cæteros Siculos hortatu Gentilis Carolum, vel filium Robertum, repudiato Federico II. in Regem ſuſcepturos; ſed cum ſpes feſelliſſet conſilium, Siculique in fide Federici ſtetiſſent, Gentilis omnem ademit conatum & potiundi Cataneinſis Sacerdotii deſiderium. Interea Pontifex exuli Gentili Acheruntinam Eccleſiam contulit adminiſtrandam, quam cum ad annum uſque ſatis eximiè rexiſſet, in ea mortem oppetiit anno 1303. à quo ſuperiori anno ſtatutum fuerat, ut ſuffraganei Acheruntinæ Eccleſiæ Epiſcopi, cæterique diœceſanei Prælati in die Natalis Beatiſſimæ Virginis pro die S. Canionis Eccleſiam matricem Acheruntinam viſitarent.

Nos fr. Gentilis, &c. Adminiſtrator Eccleſiæ Acheruntinæ, &c. Notum facimus, &c. Quod in noſtræ Matricis Eccleſiæ Acheruntinæ privilegiis antiquis habeatur, qualiter in die Aſſumptionis Virginis, &c. in cujus reverentiam Eccleſia Matrix, &c. eſt fundata, &c. Epiſcopi ſuffraganei ipſius Eccleſiæ, &c. nec non inferiores aliæ dignitates ipſam Eccleſiam debeant viſitare, &c. quidam verò Archiepiſcopus devotus ſancti Canionis commutavit dictam viſitationem de die Aſſumptionis, &c. in diem S. Canionis, &c. Dictis ſuffraganeis, & Prælatis acceptantibus, &c. Nos verò, &c. Præſentibus DD. Epiſcopis ſuffraganeis Gravinen. Potentinen. Venuſinen. Anglonen. & Tricaricen. &c. Ac de conſenſu, &c. Abbatum noſtræ Acheruntinæ Eccleſiæ ſubjectorum, &c. Nec non Archidiaconi Capituli noſtræ Eccleſiæ Acheruntinæ, &c. Viſitationem prædictam de die Beati Canionis, &c. in diem Nativitatis Virginis Mariæ commutamus, &c Omnibus prædictis laudantibus. Datum apud Acheruntiam, &c. ann. 1302. Pontificatus Bonifacii Papæ VIII. Anno ejus 9. Nos Marcus, &c. Epiſcopus Anglonen. Nos Jacobus, &c. Epiſcopus Gravinen. Nos Guido Epiſcopus Venuſinus. Nos Fr. Leo Abbas monaſterii de Monte Carroſo. Nos Fr Petrus Abbas monaſterii, &c. de Ogiano, &c. Authenticum exemplar hujus monumenti fuit productum in Romana Rota, dum inter Acheruntinum & Materanenſem Clerum lis æſtuaret. Cæterum Bonifacius poſt mortem Gentilis, GUIDONEM quendam (quem alii Guillelmum vocant) Monachum Ciſtercienſem, ac monaſterii Bellilοci Ord. Cluniacenſis Virdunenſis diœceſis Abbatem Doctorem, ac Regentem Theologicæ facultatis in Romana Curia, Acheruntinæ Eccleſiæ adminiſtratorem ad Sedis Apoſtolicæ beneplacitum fecit 8. Id. Septemb. anno pontif. 9. ſalutis 1303. ut habetur in Reg. Vatic. Rexit Guido Acheruntinam Eccleſiam ann. 3. & ad Tullenſem in Gallia tranſlatus à Clemente V. anno 1306. Obiit eodem anno ante adeptam poſſeſſionem Roma rediens, cui ſucceſſit in Tullenſi Eccleſia Joannes de Angileriis Claudio Roberto incognitus. Porrò monaſterium Belliloci Congregationis Cluniacenſis diœceſis Virdunenſis in Aragona fundatur anno 642. in honorem ſancti Mauritii à ſancto Rodingo Scoto. XLII

14. LANDULPHUS (alii Rodulphus) Epiſcopus Viciæquenſis ex Ordin. Prædic. aſſumptus ad Acheruntinam Eccleſiam transfertur à Clemente V. die 2. Id. Aug. anno 1306. Pontif. 1. ita in epiſt. 322. Reg. Vatic. ubi mentio de adminiſtratione Gentilis & Guidonis. Magnarum virtutum, omniumque ſcientiarum genere ornatum fuiſse Landulphum narrat Leander in Nomenclatura Archiepiſcoporum Ord. Prædicatorum; fuerat ante adeptum Epiſcopatum S. Theologiæ Lector, & fidei quæſitor in Neapolitana civitate, de quo honorifica mentio in proceſsu vitæ ac doctrinæ Angelici Doctoris Aquinatis. Brevi tempore Acheruntinam Eccleſ. rexit, cum mortuus aſſeratur anno 1308. in Reg. Vatic. XLIII

15. Fr. ROBERTUS ex eodem Ord. Præd. Philippi XLIV

(1) Hic mendum irrepſit. Nam tale jus eligendi Tricaricenſis, non Potentinus ſenatus Clericalis transfudit in Petrum per obitum non Petri, ſed Palmerii de Galluſio, ut ibi dicemus.

lippi Achajæ & Tarenti Principis à confessionibus, prædecessoris virtutum imitator, & quasi hæres Neapoli florebat honoribus, & gratia, cum in Acheruntinensem Archiepræsulem assumptus fuisset à Clemente V. Pontifice confirmata Capituli Archeruntini postulatione, 15. Kalend. Septemb. anno Pontificatus 3. humanæ salutis 1308. ex Reg. Vat. epist. 605. fol. 118. cujus sæpè mentio in reg. Neapol. Ad Robertum scripsit Joannes XXII. Datum Avenione 18. Kalen. Martii ann. Pontif. 11. salutis 1327. ut monasterium Clarissarum castri Gontiani Acheruntinæ diœcesis ab Aquilina Domina castri ejusdem Goutiani sub vocabulo S. Mariæ Annunciatæ conditum, privilegiis & exemptionibus aliorum ejusdem Ordinis gaudere sinat. epist. est 1434. Vatic. Archiv. à Waddingo exscripta in 3. tom. Aunalium Minorum. Sextum supra trigesimum annum optimis institutis Acheruntinam Ecclesiam rexit Robertus, excessitque sub Joanne XXII. anno 1334.

XLV. 16. PETRUS de Monte Caveoso Episcopus Venusiuus ad hanc Acheruntinam Ecclesiam translatus est à Joanne XXII. anno 1334. 4. Non. Julii, Pontif. 18. Obiit sub Clemente VI. ann. 1343.

XLVI 17. JOANNES Contellus civis & Canonicus Neapolitanus legum Doctor clarissimus ex sacri Palatii Auditore evasit Acheruntinus Archiepiscopus ad eam dignitatem vocatus à Clemente VI. anno 1343. 4. Kalend. Febr. ut in Reg. Vatic. ep. 121. fol. 191. fato functus est Urbano V. ad clavum sedente anno 1362.

XLVII. 18 BARTHOLOMÆUS Prignanus a Canonicus Neapolitanus defuncto Joanne successit 19. Kalend. April. anno 1363. sedit ann. penè 14. & ad Barensem Ecclesiam translatus est anno 1377. pauloque post creatus est Summus Ecclesiæ Pontifex, Urbanus VI. dictus de quo alibi.

a De quo Ciaconius Oldoinus t. 6. c. 615.

XLVIII. 19 NICOLAUS Acconciamuri b, Aversanus, mense Maii electus est Acheruntinus Archiepiscopus à Gregorio XI. anno 1377. nec diu Pontifex fuit, cum anico tantum anno sedisset.

b Acconciamuri.

20 JACOBUS c de Sylvestro, Aversanus, per Clementem VII. Antipapam intrusus est an. 1379. inde vel obiit, vel de Sede deturbatus est ab Urbano VI. Ejus mentio habetur in libris obligat. Præl. Clementis ejusdem Pseudopontificis.

c Omittendus utpote illegitimus.

XLIX 21 BISANTIUS Morellus Materanus, olim Vicarius Acheruntinæ, & Materanæ Ecclesiæ sub Bartholomæo Prignano ab eodem jam ad Pontificatum assumpto Acheruntinus Archiepiscopus electus est anno 1380. sedit annos 11.

22 (t) PETRUS JOANNES de Baraballis nobilis Neapolitanus successit Bisantio 1392. à Bonifacio IX. creatus, à quo anno 1395. ad Corinthinensem Ecclesiam translatus est, ut in lib. oblig. legitur. L.

23 Fr. STEPHANUS Gobernus, olim Episcopus Nemoviensis, tunc Corinthiensis Archiepiscopus eodem die & anno, quo Petrus Joannes ad Corinthien. translatus fuerat, ipse ad Acheruntinam transitum fecit, in qua sedit ann. 8. ad Calvensem Episcopatum iterum translatus est 8. Id. Novemb. 1402. LI.

24 RICHARDUS de Olibano ex Episcopo Bellicastrensi, Archiepiscopus Acheruntinus renunciatus est à Bonifacio IX. ann. 1402. 8. Id. Novembris, obiit anno 1407. LII.

25 NICOLAUS Piscicellus Neapolitanus Richardo successit anno 1407. die 17. Martii, vir præter generis nobilitatem spectatissimam, omnium virtutum genere ornatus, post annos septem meruit, ut ad nobiliorem Sedem Salernitanam transferretur, de quo ibi. Dederat facultatem Clericis & hominibus terræ Lateritiæ Acheruntinæ diœcesis viros idoneos, & procuratores creandi in condenda matrice Ecclesia sancti Laurentii: facultas talis fuit. *Nicolaus, &c. Archiepiscopus Acheruntinus. Dilectis, &c. Clericis, universitati, & hominibus Terræ Lateritiæ nostræ Acheruntinæ diœcesis, &c. Nuper proparte vestra, &c. qualiter in erectione fabricæ, &c. Ecclesiæ matricis sancti Lauren-* LIII.

(t) THOMAS Domino Laviole, hodie vero Labial, nobilis Bitunticus, filius Henrici, & Reginæ Perresæ, electus Archiepiscopus Acheruntinus dicitur an. 1391. Obiit in sua diœcesi post paucos annos. Ossa ejus translata fuerunt Bituntum in suorum majorum sepulchro in Cathedrali in Capella S. Jo. Evangelista, ubi adhuc inspicitur lapidea effigies cum stemmate, & sequenti Epitaphio: *D. O. M. Hic jacent ossa Archiepiscopi Acheruntini D. Thomæ domino Laviolæ. Orate pro eo.* Verum hunc Thomam vel ad alia tempora, vel inter illegitimos Præsules à Pseudopontifice intrusos referendum censeo. De Pontificatu vero Materanensi cujusdam Joc Antonii Santi, Senensis, Ordinis Servorum, à Bonifacio IX. electi, de quo Ugurgerius in Pompis Senens. t. 1. p. 11. ex Bondelmontii Idyllio, nihil laborandum, cum hujus Archiepiscopi nulla alibi extet memoria, & aliàs notum sit, quàm frequenter lectoribus imponat Bondelmontius.

ventil, &c. viros idoneos, &c. Procuratores creare, &c. Quapropter, &c. de fide N. N. &c. ipsos procuratores elegistis, &c. auctoritate nostra confirmamus, &c. Datum Milioniaci Acher. diœc. 1408. Eodem anno idem Archipræsul confirmavit donationem & fundationem Ecclesiæ sancti Nicolai ejusdem Terræ, à quodam Nicolao devotionis gratia conditam. *Nicolaus Acheruntinus Archiepiscopus. Magnæ devotionis, &c. quæ Nicolaus, &c. de Lateritia nostræ Acheruntinæ diœc. ad nos & nostrum Acheruntinam gerit Ecclesiam, exhibita siquidem, &c. quandam Ecclesiam sub vocabulo, &c. S. Nicolai, &c. fundavit, & dotavit. Quapropter, &c. ut dictæ fundationi robur nostræ auctoritatis addere dignaremur, nos igitur præsentium tenore conferimus, &c. Datum Milioniaci nostræ Acheruntinæ diœcesi, &c.* 1408. Hæc & alia quædam, quæ in Nicolai Præsulatu in diœcesi Acheruntina peracta sunt, observavimus, in authenticis documentis ejusdem Ecclesiæ, quæ cum sint parvi momenti haud enarrare libuit.

LIV. 26 MANFREDUS Aversanus patria, ob singularem prudentiam, scientiarumque cognitionem quibus effulsit, apud omnes existimationem collegit, præcipuaque gratia floruit apud Joannam II. Reginam, cuius à consiliis fuit, cum Episcopus Acernensis esset, à qua ad Constantiense Concilium præcipuus Orator delectus, in eo à Joanne XXIII. Papa transfertur ad Acheruntinam Ecclesiam an. 1414. 10. Kalend. Maii, eique in Commendam conceditur Gravinensis Ecclesia tunc per obitum Rogerii Episcopi vacans: sub Martino V. deinde, & Eugenio IV. Pontificibus pro Regina variis functus muneribus, varioque eventu hanc administravit Ecclesiam annis omnino triginta. Siquidem emergentes inter Joannam, Alphonsumque Aragoneum in Regni spe adoptatum, simultates in hoc parum sapiens Manfredus partes Renati Andegavensis ab eadem Regina in repudiati Alphonsi locum successuri, suscepit adiuvandas. Invisus itaque Alphonso, ac Joanni Antonin Ursino Tarenti Principi Comitique Materæ eorundem duriorem molestiam expertus est, adeò ut à Regno pené exulare coactus, Materanam, Acheruntinæ unitam Ecclesiam, fereque totam diœcesim Ursino obnoxiam admiserit: quamobrem Materani spe elati proprium obtinendi Pastorem, vel ipso adjuvante Comite, vel tumultuario concilio quendam Masium Franciscani Ordinis cucullatum in Materanensem Ecclesiam intruserunt. Hæc sive falsa, sive vera cum Eugenius IV. à Manfredo didicisset, Tricaricensi Episcopo litteras dedit anno 1439. ut si vera narrarentur, intrusum deturbaret de Sede, & ad unitatem perduceret subtractam Ecclesiam, ut in iisdem litteris plenius continetur, quarum tenor talis est ab ipso exemplari, quod extat in Acheruntini Archivii tabulario.

Eugenius Episcopus servus servorum, &c.
Episcopo Tricaricen. &c.

Pastoralis officii, &c. Referente Manfredo Archiepiscopo Acheruntino ad audientiam nostram pervenit, quod nonnulli tam laici, quam Clerici de Terra Materæ suæ diœcesis propria temeritate Ecclesiæ Acheruntinæ in spiritualibus ad quam ipsi tenentur obedientiam subtrahentes, ut Terram ipsam in Civitatem erigere possent, quendam Masium Ordinis Fratrum Minorum, &c. in dicta Terra in Episcopum, imò Idolum elegerunt, quin potius profanaruat, & eidem terræ Materæ quatuor alia castra de diœcesi Acheruntina pro ejus diœcesi adjungentes in contemptum Sedis Apostolicæ, &c. Igitur committimus, &c. ut singula omnia irrita, & inania, &c. & ad pristinam reducas, &c. Dat. Florentiæ 1439.

Degebat tunc Florentiæ Manfredus, dum Concilium celebraretur, & inter Patres assedit, tametsi mendosè in nomenclatura legatur Laurentius Episcopus Acheruntinus pro Manfredo Archiepiscopo Acheruntino. Quo etiam anno potestatem fecit Eugenius Fratribus Ord. Minorum tria in Apulia Cœnobia, & unum in terra Milioniaci Acheruntinæ Diœcesis condendi.

Dilectis filiis Ministro, & Fratribus Domorum Ordinis Minorum in Provincia Apuliæ consistentium secundum morem, &c.

Merita vestræ Religionis exposcunt, &c. Hinc est, quod nos, &c. unum vobis in terra Milioniaci Acheruntinæ diœcesis pro Fratribus sub Regulari Observantia, & tria alia loca infra Provinciam Apuliæ, &c. pro Fratribus vestri Ordinis etiam sub Regulari Observantia hujusmodi inibi deputandis recipiendi, &c. Ecclesiam cum Campanili, &c. officinis pro usu & habitatione Fratrum hujusmodi fundandi, construendi, &c. fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. cæterisq; contrariis nequaquam obstantibus, &c. licentiam elargimur. Et insuper Fratribus in Domibus, sive locis deputandis hujusmodi, &c. singulis gratiis, & uti, &c. gaudere valeant, &c. concedimus per præsentes, iure tamen, &c. salvo. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis infringere, &c. Datum Florentiæ anno 1439. 10. *Kalend. Junii, anno nono.*

Cæterùm sive vera, vel falsa fuerint à Manfredo relata; visum tamen est Eugenio in gratiam Joannis Antonii Ursini loci Comitis, cui invisus erat Manfredus, Materanam Ecclesiam ab Acheruntina ex Apostolico beneplacito divellere, eidemque non proprium Pastorem, sed administratorem, dare, qui eam Ecclesiam, terrasque omnes tunc Comitatui obnoxias, Acheruntinæ tamen diœcesis, tranquillè, ac benè regeret. Ex pluribus unum delegit Eugenius, Petrum Motulanum Episcopum virum impigrum, & Ursino gratum, quippe qui tunc temporis Joannis Ursini Cardinalis Archiepiscopi Tarentini Generalis Vicarius erat. Ad hunc annum 1440. has litteras dedit Eugenius, quas ex simplici copiali hic inserimus.

EUGENIUS EPISCOPUS, &c.
Venerab. Fratri Petro Episcopo Motulanen.
Ecclesiæ Materanen. in spiritualibus & temporalibus Gubernatori, per Sedem Apostolicam deputato salutem.

Apostolatus officium, &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri, Joannis Antonii de Ursinis de Baucio, Principis Tarentini, petitionis series continebat, quod licet Ecclesia Materanen. alias per Sedem Apostolicam Metropolitanæ Acheruntinæ Ecclesiæ unita, & annexa fuerit; tamen quia persona Venerab. Fratris Manfredi Archiepiscopi Acheruntini ex justis, & rationabilibus causis sibi suspecta esse multorum gravium virorum testimonio dignoscitur, & præsertim his temporibus, quibus regnum nostrum Siciliæ, bellorum turbinibus undique agitatur, non potest tolerare, ut idem Archiepiscopus, super dicta Materanen. Ecclesia pastoralem curam gerat, cum sine magna sui status suspicione curam hujusmodi habere non possit. Quare pro parte dicti Principis, nobis fuit humiliter supplicatum, ut prædicta Materanen. Ecclesia, ejusque diœcesis, in temporalibus, & spiritualibus detrimentum patiatur, & statui suo etiam provideatur, ut ad gubernationem dictæ Ecclesiæ, aliquam personam idoneam, de benignitate Apostolica deputare dignaremur. Nos igitur, ad quos spectat omnibus Ecclesiis providere salubriter, ac de persona tua, quæ ob sinceritatem fidei, & devotionem, & circumspectionem, & prudentiam in rebus agendis plurimum est commendata, sumentes in Domino fiduciam specialem, ipsius Principis etiam in hac parte supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ auctoritate Apostolica committimus, & mandamus, quatenus Ecclesiam, & Diœcesim prædictas, & Populum, qui suæ jurisdictionis esse dignoscitur, tam in temporalibus, quàm in spiritualibus, juxta datam tibi à Deo prudentiam usque ad nostram beneplacitum regas, & gubernes, fructusque ipsi Ecclesiæ, & diœcesi Materanen. debitos, & debendos, percipias, eosque pro cultu divino, &c. expendas, &c. prout prudentiæ tuæ, &c. videbitur expedire, &c. Tibique dicto beneplacito du-

ran-

rante, curam, &c. plenariè, committendo. Et ſi propter curam, & regimen Eccleſiæ Motulanen. aut Tarentin. in qua pro Vener. Fratre noſtro Joanne S. R. E. Presbytero, Cardinale, & Archiepiſcopo Tarentino Vicarius exiſtis, dictę Eccleſię Materan. commodè vacare non poteris, aliquam perſonam idoneam, etiamſi Religioſus & cujuſcunque Ordinis etiam Mendicantium fuerit (dummodo dicto Principi accepta exiſtat) cum omnimoda poteſtate tibi conceſſa, prędictę Eccleſię Materanen. deputandi, harum ſerie tibi concedimus facultatem. Intendentes, &c. ut ex nemini ſuper gubernatione, &c. reddere rationem tenearis, & idem deputandus, nulli alteri, niſi fraternitati tuæ, &c. Mandantes dilectis filiis Canonicis, & Capitulo, & Populo, ac omnibus & ſingulis Civibus dictæ Materanen. Eccleſię, & ſuę dięceſis incolis & habitatoribus, quatenus tibi dicto beneplacito durante, &c. plenè pareant, &c. alioquin ſententias, ſive pœnas, quas ritè tuleris, ſive ſtatueris in rebelles, ratas habebimus, &c. non obſtantibus quibuſcunque, &c. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ 1440. pridie non. Julii, ann. 10.

Porro Petrus Motulanus Epiſcopus Materanæ Eccleſiæ adminiſtrator, cum utriuſque Eccleſiæ Tarentinæ, ac Materanæ haud ſatis eſset, ut benè regerentur, illum eundem Fratrem Maſium, ſeu Madium Hydruntinum Comitis Urſini à ſacris Confeſſionibus virum prudentem, & rerum agendarum clarum, quem ſupra, referente Manfredo, Eugenius Materanum intruſum deturbarat, Eccleſiæ Materanæ gubernatore conſtituit die 10. Septembris ejuſdem anni.

Petrus Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia, Epiſcopus Motulanen. ac Reverendiſſ. in Chriſto Patris, & Domini, Domini Joannis, miſeratione Divina, digniſſimi Presbyteri Cardinalis tituli SS. Nerei, & Achillei, nec non Archiepiſcopi Tarentini in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis, & noviter Materanen. Eccleſię, & ipſius Diœceſis in ſpiritualibus, & temporalibus Gubernator, & Adminiſtrator per Sedem Apoſtolicam deputatus.

Dilecto nobis in Chriſto venerab. viro Fratri Madio de Hydruntino, Ordinis Fratrum Minorum, Provincię Apulię, Miniſtro Provinciali, ſalutem in Domino ſempiternam. Probitatis & virtutum, tuarum, &c. Cum igitur quaſdam, &c. per ſanctiſſimum in Chriſto Patrem, & D. N. D. Eugenium, divina providentia Papam Quartum, &c. cum bulla plumbea, &c. quas vidimus, &c. tenoris & continentiæ ſubſequentis videlicet, Eugenius Epiſcopus, &c. ut ſupra, etc. cupiamus, etc. Apoſtolicis in eiſdem litteris contentis obedire mandatis. Verum quia propter curam et regimen Eccleſię Motulanen. et Tarentinen. in qua Vicarius exiſtimus, dictæ Eccleſiæ Materanen. commodè vacare non poſſumus, Te, de cujus vita laudabili, etc. Teque Illuſtriſſimo Domino Principi Tarenti, gratum fore cognoſcentes, quem ſua Serenitas, vivę vocis oraculo, tanquam ſuum fideliſſimum ſervitorem, et perſonam idoneam et aptam, ac ſufficientem elegit, et præſentialiter nobis aſſignavit, in dicta Eccleſia Materan. et ejus Diœceſi, cum plena ſupradicti Domini noſtri Summi Pontificis, nobis tradita, et conceſſa facultate, et poteſtate, prout in prædictis litteris Apoſtolicis, etc. Rectorem, Gubernatorem, etc. et adminiſtratorem de mandato Apoſtolico, et cum omni juris et facti ſolemnitate; conſtituimus, ordinamus, et deputamus, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, etc. Ita tamen quod poſſis, et valeas auctoritate Apoſtolica Eccleſiam Materanen. et Dięceſim prędictas, ac populum, qui ſuę juriſdictionis eſſe dignoſcitur tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus juxta datam tibi à Deo prudentiam uſque ad beneplacitum memorati Summi Pontificis regere et gubernare, eademque Apoſtolica poteſtate, fructus, etc. ipſi Eccleſiæ et Diœceſi Materanen. debitos, etc. percipere, etc. eoſque pro cultu divino, etc. pro Dei honore, etc. atque diſtribuere, etc. prout prudentiæ tuæ, etc. videbitur expedire, etc. ſuper quo conſcientiam tuam oneramus, etc. Tibi dicto beneplacito durante curam, etc. dictę Eccleſiæ Materan. etc. plenariè committendo; Ita tamen quod nemini de geſtis, etc. niſi nobis tenearis reddere rationem. Mandantes, etc. dilectis nobis in Chriſto filiis Canonicis, ac Capitulo, et Clero, nec non Populo, et omnibus, et ſingulis Civibus dictę Materanen. Eccleſiæ, ejuſque dięceſis, incolis, et habitatoribus, quatenus tibi dicto beneplacito durante, in his, quæ ad hujuſmodi commiſſionem ſpectant, pareant, obediant, atque intendant devotè, alioquin ſententias, ſive pœnas, &c. ratas habebimus, &c. In cujus teſtimonium, &c. Datum Tarenti, &c. die 10. menſis Septembris, anno vero Dominicæ Incarn. 1440. Indict. 4. Pontif. vero D. D. N. Eugenii, &c. Anno decimo. Petrus Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus Motulan. & Vicarius Tarentin. ac Gubernator Eccleſiæ Materanen. qui ſupra prædicta fatetur, et manu propria ſe ſubſcripſit, etc.

Interea gratum fuit, & ratum Eugenio Pontifici, quod Petrus Motulanus ad bonum Materanæ Eccleſiæ regimen conſtituerat, ſcripſitque vaſſallis oppidorum tunc ditionis ejuſdem Eccleſiæ, ut dictum Madium adminiſtratorem venerarentur, eidemque ad Apoſtolicæ Sedis beneplacitum tanquam proprio Epiſcopo obedientiam præſtarent. En litteræ Eugenii.

EUGENIUS EPISCOPUS, &c.

Dilectis filiis univerſis vaſſallis Lateritiæ, Genuſii, Pomarici, Montis Caveoſi, Miltoniaci, Grottularum, Oggisai, & Piſticii Terrarum Eccleſiæ Materanen. ſalutem & Apoſt. benedict. &c. Regimini univerſalis Eccleſiæ, &c. Dudum ſiquidem juſtis & rationabilibus cauſis inducti venerab. Fr. noſtro Petro Epiſcopo Motulan. commiſimus, etc. ut Eccleſia Materanen. uſque ad noſtrum beneplacitum, etc. gubernaret. Quod ſi propter curam, etc. commodè facere non poſſet, aliquam perſonam idoneam, etiamſi religioſam, etc. ad regimen ipſius Materanen. Eccleſiæ deputaret, etc. cujus facultatis vigore, &c. Dilecto filio Madio de Hydrunto Ordinis Fratrum Minorum profeſſori, prædictæ Eccleſiæ Materanen. in ſpiritualibus & temporalibus Adminiſtratori, &c. curam, regimen, & adminiſtrationem ipſius Materanen. Eccleſiæ, &c. uſque ad noſtrum beneplacitum auctoritate noſtra commiſit, &c. prout tam noſtris, quam ipſius Epiſcopi litteris plenius continetur. Nos igitur, qui de fide dignis perſonis informati fuimus, quod dictus Madius, in regimine, & adminiſtratione ipſius Materan. Eccleſię laudabiliter ſe præbuit, commiſſionem hujuſmodi, &c. ratam habentes, & gratam, eam, & omnia, inde ſequuta, auctor. Apoſt. aliarum noſtrarum ſerie litterarum approbavimus, atque confirmavimus. Et quia etiam prædictus Madius, de religionis zelo, vitę munditia, honeſtate morum, ſpiritualium providentia, & temporalium circumſpectione, aliiſq; virtutum donis apud nos multipliciter commendatus exiſtit, ſperantes quod dicta Materan. Eccleſia ſub ipſius Madii regimine majora ſuſciperet incrementa, & quod idem Madius, Clerum, & Populum civitatis, & Dięceſis Materanen. ad frugem melioris vitę, &c. inducere poſſet, eundem Madium, qui etiam dicti ſui Ordinis in Provincia Apulię Miniſter exiſtit, adminiſtratorem prædictæ Materanen. Eccleſię, &c. uſq; ad Sedis Apoſtolicę beneplacitum, &c. fecimus, &c. ſibi adminiſtrationem plenam, & liberam dictę Eccleſię Materanen. &c. ac bonorum, &c. plenariè committentes, &c. necnon de fructibus, &c. diſponere, &c. valeret, &c. ſicuti veri Epiſcopi Materan. &c. Quocirca univerſitati veſtrę per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eundem Madium adminiſtratorem ſuſcipientes devotè, & debita honorificentia proſequentes, & fidelitatem debitam, necnon conſueta ſervitia, & jura ſibi à vobis debita, exhibere integrè ſtudeatis. Alioquin ſententiam, &c. quam idem Madius adminiſtrator, &c. in rebelles, ratam habebimus, &c. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ 1442. 3. non. Decembris, Pontif. noſtri anno 12.

Materanam Eccleſiam rexit Madius quouſque vitam protraxit Manfredus, quam cum anno 1444. Julio menſe, cum morte commutaſſet, Eugenius

eodem die, eodemque anno Manfredo ſucceſſorem dedit Marinum, iterumque perpetua unione Acheruntinam, Materanamque Eccleſiam conjunxit, & Madio Materanæ Eccleſiæ adminiſtrationem ademit.

Eugenius Epiſcopus, &c. Et Apoſtolicis ſervitiis, libenter ea complectimur, &c. Ad Eccleſias Cathedrales & Metropolitanas providere debemus opportunè. Hodie ſiquidem Marinum olim Epiſcopum Fundanen. &c. in Archiepiſcopum electum, ipſum ad Acheruntin. & Materan. Eccleſias invicem unitas, tranſtulimus. Cumque nos aliàs, dilectum filium Madium de Hydrunto Ordin. Minorum adminiſtratorem Eccleſiæ Materan. per alias noſtras litteras, duxerimus deputandum, Nos certis ſuadentibus rationibus, deputationem ipſam revocamus. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis 1444. prid. non. Septemb. Pontificatus noſtri an. 14.

LV. a Marinus filius Jo: Pauli cognomento de Paulo.

27 MARINUM a de Paulis ex oppido Calvani nobilem & impigrum virum Epiſcopum Fundanum, & ex rerum experientia ad populos placandos aptiſſimum Eugenius Acheruntinum & Materanum delegit Archiepiſcopum anno 1444 in cujus commendationem Acheruntino Clero, & Populo eodem die litteras direxit, quo iiſdem ferè verbis populo Materano ſequentes dedit.

Eugenius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilectis filiis Populo Civitatis & Diœceſis Materan. ſal. & Apoſt. benedict.

Romani Pontificis, quem Paſtor ille cæleſtis, & Epiſcopus animarum, &c. Eccleſiis prætulit univerſis, nunc per ſimplicis officium proviſionis, nunc verò per miniſterium tranſlationis, accommodè (prout perſonarum, temporum, & locorum qualitas exigit, & Eccleſiarum utilitas perſuadet) Eccleſiis ſingulis Paſtor accedat idoneus, & Rector providus deputetur, qui populum ſibi commiſſum ſalubriter dirigat, & informet, &c. Dudum ſiquidem bo. mem. Manfredo, &c. Regimini Acheruntin. & Materan. invicem canonicè unitarum Eccleſiarum præſidente, Nos cupientes eiſdem Eccleſiis cum vacarent, per Apoſtol. ſedis providentiam utilem & idoneam præſidere perſonam, proviſionem ipſarum Eccleſiarum, ordinationi, & diſpoſitioni noſtræ duximus, ea vice, ſpecialiter reſervandam, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his, per quoſcunque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Poſtmodum verò præfatis Eccleſiis per obitum ipſius Manfredi Archiepiſcopi Acheruntin. & Materan. qui extra Romanam Curiam, debitum naturæ perſolvit, Paſtoris ſolatio deſtitutis, Nos vacatione hujuſmodi fide dignis relatibus intellecta, ad proviſionem ipſarum Eccleſiarum celerem & felicem, de quibus nullus præter nos, ea vice, ſe intromittere potuerat, ſive poterat, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne Eccleſiæ ſupradictæ, longæ vacationis exponerentur incommodis, paternis, &c. poſt deliberationem, quam de præficiendo ejuſdem Eccleſiis perſonam utilem, & fructuoſam, cum Fratribus noſtris habuimus diligenter, demum ad vener. Fr. Marinum, Epiſcopum olim

A *Fundonen. in Archiepiſcopum Acherunt. & Mater. electum, conſideratis, &c. Et quod idem Marinus electus, qui regimini Fundanen. Eccleſiæ eatenus laudabiliter præfuerat, eaſdem unitas Eccleſias, ſciet, & poſſet (auctore Domino) ſalubriter regere, & feliciter gubernare, direximus oculos noſtræ mentis. Intendentes igitur tam d. Eccleſiis unitis, quam earum gregi Dominico ſalubriter providere, eundem Marinum, &c. à vinculo, &c de Fratrum eorundem conſilio, &c. abſolventes, ipſum ad eaſdem unitas Eccleſias Apoſtolica auctoritate tranſtulimus, illiſque præfecimus in Archiepiſcopum & Paſtorem, curam, &c. ipſarum Eccleſiarum unitarum, &c. plenariè committendo, &c. firma ſpe, &c. præfatæ unitæ Eccleſiæ, &c regentur utiliter, & proſpere dirigentur, &c. Quocirca Univerſitatem veſtram rogamus & hortamur attentè, &c. quatenus eundem electum, tanquam Patrem & Paſtorem animarum veſtrarum grato admittentes honore exhibeatis eidem obedientiam, & reverentiam debitas, & devotas; ita quod, &c. Datum Romæ apud*
B *ſanctum Petrum, ann. Incarn. Dom. 1444. pridie non. Septemb. Pontif. noſtri anno 14.*

Perbellè Marinus utramque Eccleſiam cœpit adminiſtrare, & omnia qua diligentia, qua ſagacitate Archiepiſcopatus jura ad priſtinum reduxit decorem. Obierat menſe Majo 1450. Jacobus Squaquarus Epiſcopus Potentinus Marini ſuffraganeus, de cujus obitu cum certior ille factus eſſet, requiſivit à Capitulo Potentino, Cleroque juxta vetuſtum & laudabilem morem ejuſdem defuncti, equum, lectum, & annulum Metropolitico juri obnoxia, quemadmodum à cæteris ſuffraganeis Capitulis defunctis Epiſcopis exhibebantur, quæ omnia ob paupertatem Capitulo Potentino liberaliter donavit, cum illud pro debitis rebus uncias duas argenti dediſſet, ut in pubblico ſuper iis confecto inſtrumento legimus, quod hic ad aſſerendum vetuſtum ritum libuit exſcribere ex ſimplici copiali.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Amen.

C *Anno Nativitatis ejuſdem 1450. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris Domini Nicolai V. Summi Pontificis in civit. Acheruntiæ. Nos D. Antonius Faeina de Milionico publicus ubilibet per totum Orbem Apoſtolica auctoritate Notarius, D. Petrus Perrenſis de Rubo, Decretorum Doctor. D. Angelus Archidiaconus Acheruntinus, & D. Nicolaus Cantor ejuſdem Acheruntiæ, &c. teſtes, &c. tenore, &c. notum facimus, &c. quod prædicto die conſtitutis, &c. Reverendiſſimo in Chriſto Patre, & Domino Domino Marino, miſeratione divina Archiepiſcopo Acheruntino, & Materano ea una, &c. & D. Stephano de Pergula de Potentia, Canonico majoris Eccleſiæ Potentinæ & Nuncio, &c. deputato per Capitulum majoris Eccleſiæ Potentin. prout nobis conſtitit, per quaſdam litteras, per ipſum Capitulum & Clerum, eidem Domino Archiepiſcopo directas, quarum tenor, &c. ex parte altera, prædictus Dominus Archiepiſcopus aſſeruit, &c. dicto D. Stephano præſenti, &c. & acceptanti, qualiter de præſenti menſe Maii præſentis*
D *anni, &c. Rev. Pater D. Jacobus Squaquarus ſuum diem clauſit extremum: ex cujus morte, ſecundum laudabilem conſuetudinem hactenus obſervatam, &c. Canonici & Capitulum Potentin. tenentur, & debent tranſmittere equum, lectum & annulum dicti eorum Epiſcopi, ſi extant, & ſi non extant, eorum pretium, & valorem cum æſtimatione taxandum: Undè pro dictis Juribus, &c. prædictus Dominus Archiepiſcopus, audita morte dicti Epiſcopi ſui ſuffraganei, Vicarium ſuum deſtinavit ad Capitulum prædictum, & Canonicos Potentin. ut deberent, infra certum dierum ſpatium, tranſmittere dictum equum, lectum & annulum, ſeu eorum pretium, & valorem ut ſupra. Qui Canonici Potentin. & Capitulum ad dominationem prædicti Domini Archiepiſcopi, deſtinaverunt certos eorum Nuntios ſpeciales, &c. videlicet Dominū Stephanum jam dictum, & Fratrem Vitum Guardianum Conventus S. Franciſci de Potentia cum quibuſdam litteris, etc. ſigillo d. Capituli, ubi erat imago glo-*

rio-

r̈iosæ Virginis, & sancti Gerardi, &c. & erant tenoris, &c. Rev. in Christo Pater, & Domine, Domine noster Domine Rev. Post recommendationem, &c. Venenoloco Donno Stephano Canonico di questa Ecclesia, e Fratre Vito presenti latori, &c. piacciavi darlifede, quanto alle persone nostre proprie. Potentię die 28. Maii, 13. indict. In quarum litterarum pede erant hæc verba videlicet, Paternitatis vestræ humiles servitores, Archidiaconus, Archipresbyter, & Cantor Potentin. & Capitulum majoris Ecclesiæ Potentin. &c. à tergo autem: Rev. in Christo Patri, & Domino, Domino Marino Archiepiscopo Acheruntin. & Materan. eorum Domino Rev. &c. Post quarum litterarum, &c. prædicti Nuntii, &c. exposuerunt, &c. qualiter propter absentiam dicti eorum Episcopi, qui dum pro majori parte temporum vixerat, extra suum Episcopatum vixit, Episcopatus ipse pauper erat, & ad nihilum redactus. Unde rogaverunt Dominationem suam, quod dignaretur habere dictos Canonicos, & Capitulum, & Episcopatum, &c. Supplicantes eidem, quod si non in totum, saltem in aliquam partem, &c. dignaretur, &c. facere aliqualem gratiam, &c. venerunt ad infrascriptam concordiam cum dicto Domino Archiepiscopo, &c. pro Juribus, &c. dicto Domino Archiepiscopo competentibus, solverent uncias duas carlenorum, & prędictus Dominus Archiepiscopus donaret, &c. totum residuum, &c. quod ascendit ad alias uncias octo, &c. Et cum hac concordia reversi sunt, &c. Unde prætitulato die 29. mens. Martii in nostri, &c. presentia prædictus Dominus Stephanus, &c. tradidit, &c. idem Domino Archiepiscopo presenti, &c. in auro, & Aragonensibus, uncias duas, &c. & prædictus Dominus Archiepiscopus donavit totum residuum, &c. Remittens omne Jus, &c.

Pręfuit Marinus plus minus ann. 27. obiitque anno 1471. mense Septembri; alii habent Milioniaci suę diœcesis Acheruntinæ urbe extremam diem clausisse; alii in proprio solo Caivani affirmant: utroque in loco extant inscriptiones sepulchrales, quas hic referemus. In majori Ecclesia Milioniaci ita legitur, ut mihi relatum est, in marmorea tabula, supposita tamen, ut aliqui scribunt.

Qui fuit immunis vitiorum, quique Tudertum,
Rexerat, exiguus contegit iste lapis.
Hic mira gravitate puer, surgentibus annis,
Promeruit docti nomen habere viri.
De Paulo dictus, sua nomina dicta Marinus
Ingenio clarus . . . .
Hic Caivanis, generosa prole creatus,
Fundorum electus, Præsul ab Urbe fuit.
Hic Materanus fuit Archiepiscopus, inde
Acheruntinus Præsul amatus erat.
Omnibus unus amor, sed qui successit amator
Turbavit patriæ gaudia læta suæ.
Has tamen exosus tenebras expertus Olympo,
Ipsius illa libens ossa reliquit humi.

Caivani verò in patria, & in majori Ecclesia propè Joannem de Paulo olim urbis Senatorem visitur ejusdem sepulchrum, hac insculpta inscriptione.

Marinus Caivanensis.
Cognomento de Paulo Archiepiscopus
Acheruntinus
Hoc sibi vivens posuit anno
MCCCCXXI.
Publica cui juveni res est commissa Tuderti
Fundorum & merui Præsul ut Urbe forem,
Mox Acheruntinæ redimitus honore tyaræ
Exegi hic vitæ tempora longaevæ.
Amissum nunc me Cayvanum patria luget,
Et mage de Paulo stirps mea certa domus.

In sepulchro vero Joannis urbis Senatoris hæc prostant legentibus.

Hic jacet
corpus egregii viri Domini Joannis
de Paulo,
olim Capitaneus Capuæ,
Justitiarius Aprutii Citra,
regens magnæ Curiæ Vicariæ,
Senator Urbis Romæ anno Domini
M.CCCCIX.

28. Fr. HENRICVS Lunguardus Panormitanus Ordinis Prædicatorum Episcopus Policastrensis, cum esset Ferdinandi senioris Regis Neapolitani à sacris Confessionibus, ac Consiliis ad Acheruntinum & Materanum Sacerdotium translatus est à Sixto IV. anno 1471. cujus laudes non tacuit Leander Albertus lib. de Vir. Illustr. Ord. Prædic. *Petrus Ranzanus, Orator insignis, Siciliæ ortundus, Præsul digniss. &c. cum altero Siculo Antistite, Henrico nomine (loquitur de Lunguardo) viro ingenii acris, ostendeatecæteris, quantum in disceptationibus litterariis apud Parisienses valuerit. Quem ob eminentem scientiam, ejusque doctrinam, atque prudentiam, Ferdinandus junior Neapolis Rex ad se adsciverat, & in Patrem elegerat, &c.* Commendavit Sixtus Henricum per suum diploma Capitulo, & hominibus Materanæ Ecclesiæ, significans illum Acheruntinum Archiepiscopum, & Materanum Episcopum delegisse, virum optimum, ac bonum, cui obedientiam præstare debuissent, in hunc modum. LVI.

Sixtus Episcopus servus servorum Dei, &c. Dilectis, &c. Capitulo & hominibus Ecclesiæ Materanæ. Venerab. Fratrem Henricum, &c. per obitum Marini Archiepiscopi Acheruntini, & Episcopi Materani in Archiepiscopum Acheruntinum, & Episcopum Materanum, &c. præfecimus: Quocirca, &c. mandamus, &c. dicto Henrico Archiepiscopo Acheruntino. & Episcopo Materano obedientiam exhibeatis, &c. Datum Romæ, &c. 1471.

Cæterùm haud stetit in Acheruntinos liberalitas Sixti, longius quippè Materanis progressa videbatur, nova Ecclesiæ Materanæ diminutura dignitate, & pro Archiepiscopali prærogativa ex unione aliorum Pontificum diu antea concessa, Episcopali titulo Materana Ecclesia insigniretur. Siquidem ad ipsum Pontificem humiliter exorandum viros primarios ex suis Oratores miserunt, ne pateretur, Materanam Ecclesiam, quippe quæ in nobili, præpotentique civitate posita, Archiepiscopali dignitate spoliari. Quorum petitionibus benignè annuit Pontifex, alterumque cudi fecit diploma favorabile, quo iterum statuit, adjecitque ut utriusque Ecclesiæ Antistes, Acheruntinus, & Materanus, dum in civitate ac diœcesi esset, dum vero Materæ degere contigisset, Materanus, & Acheruntinus denominarentur, ut in diplomate.

Sixtus Episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

In supremæ dignitatis specula, licet insufficientibus meritis, à Domino constituti, circa statum Ecclesiarum omnium, præcipuè Cathedralium studiis intendentes assiduis, ita ipsius Ecclesiis, Metropolitanis præsertim, & vetustis, quas sinistra temporum conditio, ad diminutionem, egestatemque adduxit, & pro quarum conservatione, suorumque Antistitum, vitæ subsidio ab aliis Ecclesiis consequendo, Sedes Apostolica per unionis remedium providere curavit, prospicimus opportunè, quod eis concessit non destituatur auxiliis, & quæ de propriis bonis Ecclesiasticis, & Prælatis paupertate depressis communicant, pro oneris sublevatione hujusmodi, honoris præmium consequantur. Sanè pro parte dilectorum Capituli Ecclesiæ Materanen. necnon Cleri & populi civitatis, & diœcesis Materanen. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet olim Metropolitana Ecclesia Acheruntina, antiquis temporibus insignis, bonis temporalibus (ut fertur) sufficienter dotata: civitas verò Acheruntino populosa inter illarum partium civitates famosa extitisset; quia tamen postmodum sinistris eventibus temporum varietate causantibus, civitas ipsa ad magnam diminutionem devenit, ac civibus destituta, à paucis habitatur personis, dictaque Ecclesia Acheruntina tectura pro magna parte, & prout ipsius decentiæ convenirel, ministris

carent, deformi quodammodo ruinæ subjacere conspicitur: Pro quibus detrimentis, & incommodis hujusmodi sublevandis, ut à plerisque asseritur, & facti evidentia indicat, ne Archiepiscopalis dignitas hujusmodi præmissorum occasione vilescere, & ipsius Archiepiscopus, qui pro tempore esset, statum suum juxta dignitatis Archiepiscopalis exigentiam tenere posset: dictaque Materana Ecclesia, &c. quæ benedicente Altissimo, populosa, & bonis temporalibus ad hominum victus opportunis referta, dignis quoque, & venerabilibus Collegiatis, & aliis Ecclesiis, ac etiam virorum, & mulierum monasteriis pluribus insignita est, eidem Acheruntinæ conjuncta, sibique annexa, & econtra, seu invicem, ambæ per unum Præsulem regendæ in posterum unitæ fuerunt, prout hodierno tempore per unum reguntur, & gubernantur Antistitem. Qui juxta quarundam litterarum Apostolicarum, præsertim fel. record. Eugenii Papæ IV. prædecessoris nostri tenorem Acheruntinus & Materanus Archiepiscopus nominatur, & statum suum ex fructibus, redditibus, & proventibus mensæ ipsius Ecclesię Materanen. quodammodo se sustentat: cumque propterea, sicut eadem petitio subjungebat, dignum censeri debet, ut idem Archiepiscopus Ecclesiam Materanen. prædictam, à qua vitæ suscipit nutrimenta, recognoscere, & favore debito prosequi teneatur, prout venerab. Frater noster Henricus Archiepiscopus se facturum pollicetur, pro parte Capituli, Cleri. & Populi prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut præmissis omnibus paterna consideratione pensatis, utriusque Ecclesiarum earundem statui, decentiæ & honori prospicere, ac aliàs super his opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur attendentes, quod etsi juxta doctrinam Apostoli, alter alterius onera portare teneamur; de jure tamen naturæ, & secundum eruditionem Evangelicam, bene facientibus nobis, grati, & officiosi esse debemus: Capituli, Cleri & Populi prædictorum, in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore præsentium, statuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, modernus, & qui pro tempore erit Acheruntin. & Materan. Archiepiscopus, quoties in Acheruntina Ecclesia, sive ejus diœcesi residentiam fecerit, se Acheruntin. & Materan. Archiepiscopum, quando verò in Materan. seu ejus diœcesi, ipsum residere contigerit, Materan. & Acheruntin. Archiepiscopum se nominare, & in suis litteris appellare teneatur & debeat: & nihilominus eidem Materanen. Ecclesiæ, ut omnibus, & singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, indultis, & gratiis per Sedem Apost. aut Reges & Principes sęculares eidem Acherun. Eccl. concessis, uti & gaudere valeat, eaque communia esse debeant in omnibus, & per omnia, ac si eidem Materanen. Ecclesiæ concessa forent, auctoritate prædicta concedimus per præsentes; Non obstantibus Constitutionibus, &c. necnon Ecclesiarum earundem statutis, &c. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dom. 1471. 16. Kalend. Febr. Pontif. nostri ann. 1.

Interea præsidente Henrico viro probo & ad omnia facto, & ex determinatione Sixti Pontificis aliquando mutua charitate quievit utriusque Ecclesiæ Clerus, donec sub Henrico successore iterum lites, & jurgia de titulo servando, deque diœcesi statuenda insurgere cœperunt, quæ ferè usque ad nostra sæcula propudiosæ pacem, concordiamque fregerunt. Henricus verò postquam eximiè utramque Ecclesiam rexisset, Materæ lento, sed pertinaci morbo extinguitur anno 1482. die 4. Decembris sepultus in Cathedrali.

29. VINCENTIUS Palmerius deinde Neapolitanus, natalibus, virtutibusque clarus anno 1483. demortuo Henrico suffectus est die 14. Martii. Huic vix dum electo de Ecclesiastica immunitate benemerendi præclara sese dedit occasio: etenim plures ejus diœcesis Dinastæ, seu Barones dominandi libidine jura ejus Ecclesiæ perturbare sunt aggressi, quorum Vincentius infracto animo coram Ferdinando I. æquissimo Rege petulantiam fregit, & ablata suæ vindicavit Ecclesiæ, unde Regiam, Pontificiamque gratiam meruit, & Ecclesiasticæ libertatis assertor fuit appellatus. Eadem felicitate pacem inter Acheruntinos, Materanosque Clericos, civesque, iterum inter se dissentientes, ex præscripto Joannis Cardinalis Aragonei delegati composuit, ac Sixti IV. diploma jam antea sub Henrico prædecessore suo scriptum observandum mandavit. Milioniaci suæ diœcesis majorem Ecclesiam in Collegiatam erexit an. 1516. quam confirmavit Leo X. eodem anno nonis Novembris. LVII.

Leo Episcopus servus servorum Dei.

Dilectis filiis Archipresbytero, Cantori, Canonicis, Beneficiatis, & Presbyteris Ecclesiæ sanctæ Mariæ Majoris terræ Milioniaci Acheruntinæ & Materanæ diœcesis, &c. Cum à nobis, &c. quod venerab. Frater Vincentius Archiepiscopus Acheruntinus, & Materanus, Parochialem Ecclesiam sanctæ Mariæ Majoris terræ Milioniaci suæ diœcesis, &c. in Collegiatam Ecclesiam, &c. auctoritate sua ordinaria erexit, &c. Datum, &c. 1516.

Has rexit Ecclesias plus minùs ann. 35. ultroque anno 1518. dignitati nuncium remisit die 30. Julii Archiepiscopali titulo retento, quod ad mortem usque retinuit, Neapoli excessit, & in Sacrario Ecclesię S. Catharinę ad Formellum terrę mandatus est. Habuit suum generalem Vicarium, dum Acheruntinam, Materanensemque Ecclesias regeret, Petrum Episcopum Motulanum.

30. ANDREAS MATTHÆUS Palmerius [a] Vincentii nepos claræ indolis juvenis patruo cedente, Acheruntinus, & Materanus Archiepiscopus effectus est à Leone X. 3. Kalend. Augusti 1518. V x inauguratus, ab Acheruntinis, Materanisque LVIII

[a] De eo Ciaconius Oldoini tom. 3 col. 491.

Cle-

Clericis, & populis per litteras eodem die commendatus, diffidentibus partium studiis, lis aliquando ex Vincentii dexteritate sopita, in deterius prorupit, animosque inflammavit ad sua cuique tuenda jura. Acheruntinis in primis res jucunda obvenit, cum à Leone litteras in forma brevis surripuissent die 11. Novembris ejusdem anni 1516. quibus Andreæ Matthæo Archiepiscopo demandatum fuit, ut deinceps Acheruntinum Archiepiscopum, Materanumque Episcopum sese denominaret, ut in litteris ab exemplari exscriptis plenius continetur.

Dilecto filio Andreæ Matthæo electo Acheruntino, & Materanensi, Leo Papa X. Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedict.

Nuper Acheruntina & Materanensi Ecclesiis invicem unitis ex eo, quod venerab. Frater noster Vincentius Archiepiscopus nuper Acheruntinus, & Materanus regimini, & administrationi dictarum Ecclesiarum, quibus tunc præerat in manibus nostris sponte, & liberè cessit; nosque cessionem ipsam duximus admittendam Pastoris solatio destitutis, nos de persona tua eisdem Ecclesiis de Fratrum nostrorum consilio Apostolica auctoritate providimus, præficiendo te illis in Archiepiscopum, & Pastorem, prout diversis nostris indè confectis litteris plenius continetur, ac attendentes præfatam Ecclesiam Materanensem olim Ecclesiæ Acheruntinæ in suffraganeam per felic. record. Alexandrum Papam II. prædecessorem nostrum concessam & assignatam fuisse, ac postmodum tempore Pontificatus piæ mem. Sixti Papæ IV. etiam prædecessoris nostri de persona bon. mem. Henrici olim Archiepiscopi Acheruntini, & Episcopi Materanensis eisdem Ecclesiis etiam tunc invicem unitis tunc per obitum similis mem. Marini Archiepiscopi Acheruntini, & Episcopi Materanensis extra Romanam Curdefuncti vacantibus Apostolica auctoritate provisum, ipsumque Henricum Acheruntinum in Archiepiscopum, & Materanensem Ecclesiis prædictis in Episcopum præfectum, & deinde de dictis Ecclesiis per obitum dicti Henrici Archiepiscopi Acheruntini, & Episcopi Materanensis vacantibus de persona præfati Vincentii, ita ut cum idem Vincentius in Acheruntina civitate, & diœcesi, se Acheruntinum, & Materanensem, dum verò in Materanensi civitate, & diœcesi resideret Materanensem & Acheruntinum Archiepiscopum appellare deberet provisum fuisse, ipsamque Ecclesiam Materanensem, licet, ut præfertur unitam, non tamen Metropoliticam indè censeri, nec ipsarum unitarum Ecclesiarum Præsulem in Acheruntina se Materanensem Archiepiscopum, aut vice versa in Materanensi civitate, seu diœcesi residendo se Materanensem, & Acheruntinum Archiepiscopum, neque diœcesanos Acheruntinos extra civitatem, & diœcesim Acheruntinam, & ad civitatem & diœcesim Materanensem hujusmodi evocari, sed separatim jurisdictionem in eisdem civitati, & diœcesi exercere debere, ac volentes, ne Clerus, & Populus Acheruntinus indè graventur, & contentiones & scandala oriantur providere, motu & ex certa scientia districtius tibi in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub interdicti ingressus Ecclesiæ, ac suspensione à regimine, & administratione utrarumque Ecclesiarum prædictarum pœnis mandamus, quas si contra feceris, eo ipso absque declaratione desuper facienda incurrere volumus, & decernimus, & quarum relaxationis beneficium præterquam in mortis articulo constitutus ab alio, quam à Romano Pontifice nequeas obtinere, ne de cætero aliàs quam Archiepiscopum Acheruntinum, & Episcopum Materanensem nominare, appellare, seu inscribere, aut jurisdictionem, vel superioritatem aliquam in Clerum, & Populum civitatum, & diœcesum prædictarum, nisi separatim, nisi præterquam in his, quæ mero jure Metropolitico pertinent, & quem in civitate, vel diœcesi Acheruntina dumtaxat ingerere debeas per te aut Vicarios, seu alios officiales tuos quomodolibet directè, vel indirectè quovis quæsito colore exercere præsumatis. Decernentes Clerum & Populum utriusque civitatum, & diœcesum prædictarum ad parendum aliàs tuis, aut Vicariorum, vel officialium prædictorum mandatis, & monitionibus extra civitates, vel diœceses eorum, in quibus respectivè degaerint minimè teneri, neque ad id compelli, neque propterea aliquibus censuris, seu pœnis innodari posse; Decernentes irritum & inane, si secus super iis à quocunque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus præmissis, ac ordinationibus Apostolicis, nec non dictarum Ecclesiarum juramento, confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 11. Novembris 1518. Pontificatus nostri ann. 6.

Interea Materani nec rei novitate prostrati, nec fracti adversariorum lætitia, ad Leonis humanitatem appellarunt; ac per supplicem libellum enixè ipsum summum equumque Judicem rogarunt, ne dignitatem Archiepiscopalem eorum Ecclesiæ ab aliis prædecessoribus Pontificibus benignè assertam adimeret, facturos se quod spopondisset justitia, & Pontificia humanitas, ne iterum lis revocaretur ad pilum.

Clementissime Pater.

Quantum præjudicium afferat, quantumque attendi debeat honoris detractio, & status mutatio tam in Ecclesiasticis, quam in temporalibus, Sanctitas vestra opportune novit. Cum itaque per præinsertas, honori Civitatis, & Ecclesiæ Materanea detrahatur, ac illarum status mutetur, cum à trecentis annis citra, & supra, non solum à tempore Vincentii tunc Archiepiscopi Materan., sed tempore Henrici etiam Archiepiscopi Materanen. & non solum tempore Henrici, sed etiam tempore Marini Henrici prædecessores; & non solum tempore Marini, Henrici, sed etiam tempore Manfredi, Marini Archiepiscopi prædicti prædecessoris Archiepiscopi Materanen. & Acheruntin. nominati fuerunt, ubi Materan. principaliter nominatus fuerit Archiepiscopus, ac unusquisque eorum fuit Archiepiscopus, & fuit sola illa differentia, per dictas litteras Sixti inducta, quod idem Archiepiscopus præponeret nomen Ecclesiæ, apud quam resideret; prout hactenus fuit observatum. Et si aliquid mutandum esset, potius in favorem Materanen. civitatis, quæ plurimum insignis & populosa, ac regia, & de temporali dominio Regis Catholici existit, & non Acheruntina, quæ respectu Materanen. urbis est depressa, Clero & Populo destituta, ac sub temporali Dominio non dicti Regis, sed cujusdam Baronis, Comitis existit, fieri deberet; Cum etiam per talem mutationem, dicto Regi Catholico magnum fieret præjudicium, & præfato Comiti multum accresceret, eo quod verisimiliter magna pars Cleri & populi de Materan. ad Acheruntin. transiret, si solum apud jam dictam Acheruntin. jura Metropolitana existerent, cum hactenus apud utramque fuerint, & principalior Domus Archiepiscopi, & ejus jurisdictionis exercitium frequentius in dicta Materanen. fuerit. Ne igitur ex iis, quæ antiquam consuetudinem habuerunt, aliquid immutetur, sed, ut decet mos antiquæ vetustatis, ac honor, & status consuetus cuique conservetur, ac scandalis, quæ ex tali mutatione provenire possent, occuratur, pro parte devotorum Sanctitatis Vestræ Oratorum, Cleri, & Populi Materanen. prædictorum ad beatissimos pedes Sanctitatis Vestræ recurritur humiliter supplicando, quatenus ea, quæ importunitate, vel inadvertentia, ac sine causæ cognitione, in prædictorum Regis, Cleri & Populi præjudicium, & dedecus sunt concessa, ad consuetum statum restituentes, & reducentes, eosque specialibus favoribus & gratiis prosequentes, prædicto Rev. Patri D. Andreæ Matthæo moderno Materanen. & Acherunt. archiepiscopo, ejusque successoribus, sub omnibus & singulis in præmissis contentis, & etiam privationis prædictarum Ecclesiarum, & Apostolicæ maledictionis, ac damnationis æternæ & decem millium ducatorum auri de Camera, Fabricæ Basilicæ Principis Aposto-

rum de Usbe npplican. cenſuris, & pœnis eo ipſo incurren. quarum abſolutio non niſi de dictorum Oratorum conſenſu baberi poſſit, quod deinceps perpetuis futuris temporibus prædictus Andseas Mattbæus modernus Archiepiſcopus, ejuſque ſucceſſores nominari & deſcribi debeant, &c. prout & quemadmodum dictue Andreas Matthæus, in litteris Sanctitatis Veſtrę, in proviſione de ejus perſonn, dictis Eccleſiis facta, nominatus & deſcriptus fuit, videlicet Matesnnen. & Acherntin. Archiepiſcopus. In aliis vesò in prçinſertis coatentis, prout bactenus fuit obſervatum procedat, proindè omninò, ac ſi præiaſertæ nullatenus emanaſſent diſtrictè prçcipiendo mandare, ſicque ſtatuere & ordinare. Et nihilominus aliquibus probis viris in partibus illis, ac eorum cuilibet, ut prædictis Osatoribus perpetuo efficacis defenſionis præſidio aſſiſtant, Andeeam Matthæum modernum Aschiepiſcopum, ejuſque ſucceſſores prædictos, ac alios contcadictores, inobedientes, & rebelles, cenſuras & pœnas iaturriſſe declarent, aggravent, ac reaggravent, interdictum Eccleſiaſticum apponant, & auxilium brachii ſæcularis (ſi opus fuesit) invocent, cæteraque alia neceſſaria, &c. etiam appellatione remota exequantus, committere, mandare dignemini, de gratia ſpeciali, præmiſſis, ac præinſertis, ac inde forſan ſequutis, & fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis Conſtitutionibus, &c. Cæteriſque contrariis non obſtantibus, &c.

Poſt hæc Leo, ut æqua lancæ utrarumque partium jura illibata ſervaret, & dignitas illa Archiepiſcopalis, ſi juſtitia suadeeet, in Mateeanos caderet, ita indu ceee videbatue, per ſummorum hominũ Laurentii Puccii, & Dominici Jacobacii Cardinalium judicium, Sixti IV. decretum cenſuit confirmandum, eevocatiſque prioeibus litteris (ſine tamen præjudicio volentium agere ſuper ſubreptione litteearum Sixti) ſunxit, ac decrevit, ut deinceps Materanæ Eccl. Archiepiſcopalis dignitas aſsereretur, pręcepitque Andreę Matthęo ut ſeſe Acheruntinum, Materanumque Aechipręſulem adtitularet. Litterę darę fuerunt die 26. Maii 1519. quas hic libenter ab exemplari damus, cum uſque ad hęc noſtra tempora veluti juſtiſſime prolatæ ſerventur ab eorum Archiepiſcopis illibatæ.

Venerabili Fratri Andreæ Aschiepiſcopo Acheruntin. & Materan.

Leo Papa X. venerab. Frat. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum felic record. Sixtus Papa IV. prædeceſſor noſter, provide conſidesans, quod aliàs Acheruntin quæ in Clero, Populo, facultatibus, & divitiis, admodum decreverat, & Materan. Eccleſia, quæ Clero & Populo, atque opibus, & rebus humano victui opportunis copioſa, & pluribus inſignibus Collegiatis Eccleſiis, & utriuſque ſexus religioſorum Cœnobiis abundabat, invicem, ut altera alteri in honore, & decenti earum Præſulis ſtatu, mutuo eſſent ſubſidio, Apoſtolica auctoritate perpetuò unitæ fuerant, unuſq; & idem Antiſtes, qui à tempore pię mem. Eugenii Papæ etiam IV. & prædeceſſoris noſtri, tunc ſui Acheruntin & Materan. Archiepiſcopus vocabatur, ipſas Eccleſiat rexerat, & guberna. erat, prout tunc regebat, & gubernabat; & dignum judicans, ut earundem Eccleſiarum Paſtor, Materanam Eccleſiam, à qua vitæ nutrimenta ſuſcipiebat, grato perſequeretur honore, & juxta Evangelicam diſciplinam, ſe erga illam officioſum præberet, auctoritate prædicta ſtatuit, ordinavit, quod ex tunc de cætero in perpetuum, tunc & pro tempore exiſtens Acheruntin. & Materan. Archiepiſcopus, quoties in Acheruntin. ſe Acheruntia. & Materan. & quoties in Materan. Ecclesiis, civitatibus, & diœceſibus ſeſideret, Materan. & Acheruntin. Archiepiſcopum ſe nominare, & inſcribere teneretur; Nos verò ſuperioribus diebus prędicta ignorantes, cum accepiſſemus, dictam Eccleſiam Materanam fuiſſe olim à recol. mem. Alexandro Papa II ſimiliter prędeceſſore noſtro, prędictę Eccleſię Acheruntin. in ſuffraganeam conceſſam, & propterea

A *minùs decens videri, ut ipſius Antiſtes, qui illius ratione Epiſcopus erat, Archiepiſcopus vocaretur, confunderetur ex eo Metropolitica juriſdictio, & auctoritas, ac Clero, & populo dictæ Eccleſiæ Acheruntin. prę judicium inferretur, etiam ad evitandum ſcandala, ne qua inde orirentur, motu proprio, & certa noſtra ſcientia, tibi in virtute ſanctę Obedientię, & ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, ac ſuſpenſionis à regimine & adminiſtratione dictarum Eccleſiarum pœnis, eo ipſo quo contra feceris, incurrendis, per quaſdam mandavimus, ne te ex tunc aliàs, quam Archiepiſcopum Acheruntin. & Epiſcopum Materanum nominare, vel ſcribere, acve juriſdictionem, vel ſuperioritatem aliquam in Clerum & populum, civitatum, & diœceſum prædictarum, niſi ſeparatim: præterquam in his, quæ ad te Metropolitico jure ſpectarent, & quæ in civitate, & diœceſi Acheruntina dumtaxat expedire deberes, per te, aut Vicarios, vel alios officiales tuos directè, vel indirectè, quovis quæſito colore exercere quoquo modo pręſume-*
B *res: Decrevimuſque Clerum & populum dictarum civitatum, & diœceſum, ad alias parendum tuis, vel Vicariorum, aut officialium prædictorum, mandatis, & monitionibus, nequaquam teneri, nulliſque propterea cenſuris, vel pœnis innodari poſſe, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. Et deinde dilectis filiis Capitulo, & ſingulis Canonicis prædictæ Eccleſiæ, ac populo civitatis Materanen. ac aliis perſonis ibi expreſſis, quin mandato noſtro prędicto noluiſſe acquieſcere dicebantur, per alias noſtras litteras ſub excommunicationis ſententia, & aliis etiam pecuniariis pœnis tunc expreſſis diſtrictè præcipimus, ut dictis prioribus litteris noſtris, & mandato in omnibus obedirent, prout in dicti Sixti prędeceſſoris, ſub ejus plumbea bulla, & ſingulis inde prędictis, per breve confectis litteris, quarum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, pręſentibus pro expreſſis habemus, plenius continetur. Cum autem, ſicut Capitulum & Canonici prędict., &c. Dilectis filiis*
C *noſtris Laurentio Sanctorum Quatuor Coronatorum, & Dominico ſancti Bartholomæi in Inſula, titulorum Presbyteris Cardinalibus, vivæ vocis oraculo commiſimus, ut de his ſe diligenter informarent, & deinde nobis referrent, fidem legitimè fecerunt, quod ſtatutum, & ordinatio Sixti prædeceſſoris noſtri hujuſmodi effectum ſortita, & ab illorum editionis tempore citra uſque ad dictarum litterarum noſtrarum publicationem Eccleſia, civitas, & diœceſis Materan. prædictæ, & earum Clerus & populus in eorundem ſtatuti, & ordinationis poſſeſſione, vel quaſi fuerunt pacificè & quietè; & per eoſdem Cardinales nobis relatum fuerit, honeſtum non fuiſſe civitatem Materan. & illius Clerum, & populum, eis non vocatis, ac cauſa minimè incognita, ſua poſſeſſione minimè ſpoliari. Nos ad eorundem Cardinalium relationem honeſtum fore cenſentes, dictas litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, ac alia inde ſequuta quæcunque revocantes, caſſantes, & annullantes, volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod*
D *tu & pro tempore exiſtentes Archiepiſcopi Acheruntin. & Materan. omne id, quod antequam litteræ noſtræ hujuſmodi à nobis emanaſſent, ſervare ſolitus fueras, & ſ erant prædeceſſores tui (ſine tamen præjudicio volentium agere, ſuper ſubreptione litterarum Sixti, prædeceſſoris hujuſmodi) interim, donec aliud declaratum non fuerit, obſervare debeatis, & teneamini. Vobis nihilominus in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, ac ſuſpenſionis à regimine, & adminiſtratione utriuſque Eccleſiæ hujuſmodi, pœnis, eo ipſo, abſque aliqua declaratione incurren. & quarum relaxationem non niſi à Nobis & à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, & in mortis articulo obtinere valeatis, diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus voluntatem, & decretum noſtrum hujuſmodi, inviolabiliter obſervetis, & à Vicariis, & Officialibus, & aliis ſubditis veſtris, obſervari faciatis. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationi-*

bus

bus Apostolicis, nec non omnibus illis, quæ idem Sixtus prædecessor noster in dictis litteris, voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, &c. Die 26. Maii 1519. Pontificatus nostri anno septimo. A

Porrò quod ad Andream Matthæum attinet, plura essent dicenda. Ex his pauca proferemus, cum non defuerint, qui ejus meritas laudes inseruerint in Commentariis. Hic utique magni animi vir, qui plerumque etiam insulatus ex avitę suę gentis laude, ac memoria præcipuè Luchini Palmerii Mediolanensis primipili invictissimi, qui sub Sfortia meruit, & Neapoli gentis suæ genus propagavit, cum spiritus militares gereret, quorum impulsu, & Christianæ Religionis amore zelo accensus, ut Theodorus Catacuzenus scribit, Adriano VI. Pontifici se exhibuit ad suppetias Rhodianis militibus tunc à Selino Turcarum Imperatore obsessis deferendas, suaque, & amicorum pecunia scripto milite, B dum iter pararet, Pontificiumque expeteret auxilium, ex Adriani vecordia, vel avaritia Palmerii nobile facinus nudatum est, & dum Romæ ab Adriano consulitur, Rhodum expugnatur, & in Selini potestatem devenit. Andreas vero parum abfuit quin ex animi dolore vitam amiserit, statimque relicta Aula ad Ecclesiam suam benè regendam se contulit, è qua post paucos annos à Clemente VII. revocatus, summa omnium hominum gratulatione S. R. E. Presbyter Cardinalis renunciatus est ad titulum sancti Clementis, anno 1527. die 3. Maji, quo munere virorum Principum, præcipuè Caroli V. Imp. & Clementis VII. expectationi respondit, ac præclarum in Christiana Republica Senatorem se gessit. Acheruntinam, Materanamque Ecclesias anno 1528. ad favorem Francisci fratris sui cum regressu dimisit, Sarnensem jam acceperat, eoque præmortuo iterum eas reassumpsit, iterumque se exolvit anno 1531. Policastrensem habuit commendatam, & Mediolanensis Ducatus à Carolo V. delectus Gubernator, eoque in munere diem clausit C extremum 13 Kalen. Febr. ann. 1537. ibidem depositus, in patriam delatus in communi Fratrum ossuario apud Ecclesiam S. Catharinæ de Formello reconditus est, ut Cæsar Eugenius scribit. Victorellus in additionibus ad Ciaconium ex Nomenclatore scribit Palmerium Romæ obiisse, & inscriptione sequenti honoratum fuisse in Ecclesia S. Mariæ de Populo.

Andreæ Matthæo Palmerio
Neapolitano
S. Clementis Presbytero Cardinali
Jo Vincentius Palmerius fratri
optimo
multis cum lacrymis posuit.
Qui vixit
annis 43. mens. 5 dieb. 10.
Decessit 13. Kal. Febr.
M. DXXXVII.

Sed hæc inscriptio (1) non reperitur inter inscriptiones & epitaphia Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Populo, quam nuper una cum descriptione ejusdem Ecclesię publici juris fecit Ambrosius Landuccius Senensis, olim Illyritanę Congregationis Ordinis Heremitarum sancti Augustini Generalis Vicarius, nunc sanctissimi Domini nostri Alexandri VII. Pont. Max. Sacrista, & dignissimus Philadelfiensis Episcopus, doctus vir, & venerandę antiquitatis cultor, eximius, ingeniique sui monumentis clarus. D

LIX. 31 Fr. FRANCISCUS Palmerius, Cardinalis superioris germanus frater a Ordin. Conventualium sancti Francisci, cedente fratre, à Carolo V. presentatus evasit Archiepisc. Acherun. & Materan. die 21. Augusti 1528. qui post duos administrationis annos Milioniaci suę diœcesis oppido mortalitatem

a Non ordinis Conventualium, sed militis ordinis Hierosolymitani, ut legitur in Actis Consistor.

A

B explevit Augusto mense 1530. de quo acta consisto. de quo etiam unum tantum familiaritatis documentum legimus, cujus initium. *Frater Franciscus Palmerius miseratione divina Archiepiscopus Acheruntinus, & Materanus. Dilecto nobis in Christo, filio, Diacono Dominico de Simivello Canonico Acheruntino, &c. Datum in civitate Acheruntiæ die 8. mensis Julii 1529 Pontificatus nostri anno primo.* Hujus non meminit noster doctus Vvaddingus in Annal. Minor. Ex Francisci obitu, vi regressus hę Ecclesię ad Cardinalem Palmerium redierunt, qui illas paucis mensibus deinde administravit, & Capitulo, Clericisque majoris Ecclesię Milioniaci, quod jam dudum concesserat asseruit, & benignè confirmavit scripto documento tenoris sequentis.

Andreas Matthæus, miseratione divina tit. Clementis S R.E. Presbyter Cardinalis Palmerius nuncupatus Acheruntin. & Materan. Ecclesiæ perpetuus administrator, seu Archiepiscopus.

C *Dilectis nobis in Christo Archipresbytero, Cantori, Capitulo, Canonicis, & Beneficiatis, cæterisque Presbyteris intitulatis in Collegiata Ecclesia S. Mariæ Majoris terræ Milioniaci, &c. Cum olim bon. mem. Vincentius Archiep scopus Materanus, & Acheruntinus, patruus noster interveniente unanimiter bon. mem Bernardino Bisignani, Domino temporali, ne Universitate, & hominibus, necnon universo Clero dictæ terræ Milioniaci, Ecclesia sanctę Mariæ Majoris prędictam in Ecclesiam Collegiatam, &c. omnes, & singulos fructus, &c. sub certis modo & forma dividen. &c. perpetuò univerit, &c. dictisque & pro tempore existen. Archipresbytero, Cantori, Canonicis & Capitulo, &c. Jus prę sentandi personas idoneas, & septem ex Canonicatibus, &c. reservaverit, & deinde nos illas, tunc & dictę Ecclesiæ, &c. Archiepiscopus, in minoribus constituti, &c. vestigiis prædicti bon. mem. Vincentii Archiepiscopi Patrui nostri, &c. erectionem, &c. confirmantes, &c. Et successivè postquam Nos, miseratione divina ad* D *Cardinalatus honorem assumpti fuimus, Sanctissimus in Christo Pater & D.N D.Clemens, &c. paterna benignitate, &c. indultum conferendi omnes, & singulas dignitates. Canonicatus, &c. in dicta nostra Acheruntina, & Materana Ecclesia, illiusque diœcesi existen. nobis, &c. concesserit, &c. Idcirco, &c. illaque omnia & singula, quatenus opus sit, ex nuvo concedimus, &c. Dantes, &c. plenam, liberam, & amplam facultatem, &c. quascunque personas idoneas ad septem ex Canonicatibus, &c. dum pro tempore vacaverint juxta dictarum bon. mem. Vincentii Archiepiscopi, & priorum nostrarum litterarum hujusmodi informationem continentia, &c. non obstante indulto nobis ut præfertur concesso, &c. In quorum, &c. Datum Romæ in domo habitationis nostræ*

(1) Reverà Romæ obiit. Hujus autem inscriptionis laudatus Auctor facillimè oblivisci potuit, ut sæpe numero evenit, cum & Oldoinus in Ciaconium t. 3. col. 402. eamdem referat, quam ... in illa basilica bene observare potuit, quia duos alios versus ab Ughello prætermissos, ipse describit, qui sunt: *Heu nos, & plus ... annos non minus debuit fortunam adversam superare, quam secundam sustinere.* Philippus Rondininus, qui nuperrime de S. Clemente P. & M. ejusque basilica scripsit, l. 2. c. 14. eadem in S. Mariæ de Populo inscriptione commemoratam refert.

stræ sub anno, &c. 1530. *Die vero* 15. *Decemb. pontif. Sanctiss. &c. Clementis, &c. Papæ VII. Anno* 8. *&c.* Ita est *A: Card. Palmerius, etc.* A

B

LX 32. JOANNES MICHAEL Saracenus *a* Neapolitanus, cum esset Archipresbyter Torellæ, ex præsentatione Caroli V. Imp. à Clemente VII. Acheruntinam, & Materanam obtinuit Cathedras die 3. Julii anno 1531. vir utique virtutis eximiæ, quippe qui ex generis nobilitate claritudinem videretur traxisse. Constat eiusdem affines majores, ut Camillus, Borellus summ. decision. & Sulmontes p. 2. scribunt Torellæ dominium gessisse ad annum usque 1297. Igitur Saracenus, ut erat vir doctus, & in rebus agendis summoperè peritus ad varia munia à Clemente VII. Pauloque III. adhibitus Romanæ Urbis Gubernator aliquandiu fuit, & ad Tridentinum Concilium missus, inter Patres assedit, & præclarum virtutis nomen sibi comparavit, unde Purpuram meruit, & Presb. Card. evasit anno 1551. Absens has Ecclesias rexit, & ad favorem Sigismundi nepotis dimisit anno 1556. Romæ mortuus Episcopus Card. Sabinensis an. 1568. C 5. Kal. Maii, apud S. Mariam super Minervam tumulatus est, ubi epitaphium legitur, quod in Episcopis Sabinensibus retulimus, dum de eo sermonem haberemus; ajunt tamen cadaver deinde in patriam delatum in maiorum sepulchro reconditum esse ad S. Catharinæ ad Formellum.

a De quo Ciaconius Olduino tom 3. col. 771.

D

LXI. 33 SIGISMUNDUS Saracenus ex dimissione patrui Cardinalis Acheruntinus, & Materanus Archiepisc. electus est die 20. Febr. *a*. 1557. anno 26. suæ ætatis possessionem adipiscitur die 17. Aprilis ejusdem anni. Interfuit Tridentino Concilio sub Pio IV. Præfuit summa cum sui nominis laude ann. 28. Materæ fato cessit die 7. Januarii 1585. & temporaneo tumulo in Cathedrali conditus, deinde Neapolim translatus, in Ecclesia S. Mariæ de Aromata jacet. Sede vacante per mortem Sigismundi, Capitulum Acheruntinum generalem Vicarium delegit Andream Florentiam Archidiaconum Acheruntinum, Materauense verò alterum constituit generalem Vicarium Lucam Antonium Giacuzzium, sed Acheruntinus prævaluit; unde lites inter utrumque Capitulum æstuate cœperunt, & tandem sub Clemente VIII. anno 1600. favorabilis sententia emanavit ad favorem Acheruntini Capituli, & vetusta diœcesis oppidorum decem Acheruntinis adjudicata est.

a 4. Maii 1556. ex Actis.

„ (*Franciscus Antonius de Afflicto, nobilis Neapolitanus, S. Marci Episcopus ad Acheruntinum, & Materanum Archiepiscopatum fuit deinde præsentatus; sed nondum dignissimi Præsulis re proposita in sacro Consistorio morte adveniente evanuit. Sepelitur in Ecclesia S. Mariæ oppidi Belvederi Marcopolitanæ diœcesis cum inscriptione sepulchrali, quæ de ipso designato Archiepiscopo testimonium facit.* Lucentius.)

34. FRANCISCUS ANTONIUS Sanctorius Casertanus Julii Sanctorii Cardinalis germanus frater, („ *prius maioris Ecclesiæ Neapolitanæ* „ *Canonicus*) Archiepiscopus S. Severinæ, ad Acheruntinam, Materanamque Ecclesiam translatus die 28. Julii 1586. vix possessionem adeptus fuerat, cum advocatur ad tumulum in oppido Milioniaci, ubi obiit die 28. Augusti 1588. eius cadaver translatum deinde est Acheruntiam à Scipione successore, sequenti inscriptione exornatum in Metropolitana Ecclesia. LXII

D. O. M.
Francisco Antonio Sanctorio
Archiepiscopo sanctæ Severinæ
Julii Antonii S. R. E. Card. fratri,
diversis virtutibus prædito
ad Acheruntin. & Materan.
Archiepiscopatum translato,
Milioniaci mortuo,
& in hac
sacra æde S. Canionis ex testamento
deposito.
Scipio de Tolfa
ejusdem Acheruntin. & Materan.
Ecclesiæ Archiepiscopus,
hoc voluit
adversus amicissimam suæ voluntatis
extare monumentum.
Vixit ann. 49.
Obiit ann. Dom.
M. DXXCIIX.
14. *Kalend. Septembris.*

Vacavit Sedes ann. 2. mens. aliquot.

LXIII. 35. FRANCISCUS de Abillaneda *a* Lusitanus ex Archidiacono sancti Jacobi de Compostella à Philippo Rege præsentatus, factus est Acheruntinus, & Materanus Archiepiscopus die 30. Januarii 1591. non diu Pontifex fuit, cum Materæ fato cesserit die 3. Octobris ejusdem anni, qui in Cathedrali humatus fuit. Sedes vacavit ann. 2. mens. 2. dieb. aliquot.

a In hujus obitum carmen Italic. cecinit Stilianus in opere il Canzoniere pag. mihi 409. Mandis.

SCI-

LXIV 36 SCIPIO de Tolsa Neapolitanus satisclara litteratura, & nobilitate spectabilisex Archiepiscopo Tranensi & Priore sancti Nicolai de Baro ad has Ecclesias translatusest die 20. Decembr. 1593. sedit ibi ann. plus minus duobus. Materæ diem suum obiit 24. Febr. 1595. jacet in Cathedrali.

LXV 37 JOANNES Mirus *a*, Hispanus, patria Barcinonensis *b*, cum Stabiensi Ecclesiæ per septem ferè annos jus divinum dixisset, ad Acheruntinum, Materanumque Archiepiscopatum assumptus est die 11. Martii 1596. & cum per aliquot annos bene rexisset, Materæ fato cessit die 3. Decembris. Post Joannis obitum duo fuerunt à Catholico Rege præsentati Jo. Baptista de Tufo Episcopus Acerranus, qui gratias egit, & Andreas de Franchis Archiepiscopus Tranensis, qui antequam à Pontifice transferretur (1), diem suum obiit.

a Mirò. *b* Al. Tarraconensis. Hujus meminit Sanctius Cicatelli in Vita P. Camilli de Lellis l. 1. p. 55. Mandos.

LXVI 38 JOSEPH Rubeus è Castello Paganico Aquilanæ Diœcesis Episcopus Ugentinus, mox Aquilanus, ad Acheruntinam, Materanamque Ecclesias à Rege Catholico postulatus die 12. Septembris 1605. à Paulo V. translatus est, Joanni successit. Collegium Canonicorum Materæ ad numerum 30. reduxit, dignitatemque Cantoratus, vel restituit, vel erexit, Clericorumque Seminarium ibidem constituit. Decem annos eximiè sedit, decessit in patria die 5. Feb. 1610. ibidem sepultus.

LXVII. 39 Fr. JOANNES Spilla *c* Alcantarus Hispanus Ordin. Præd. in Academia Salmaticensi Lector insignis, ac Theologus illustris Acheruntino & Materano throno nobilitatus est die 11. *d* Januar. 1611. octo omnino annos cum laude prudentiæ sedit. Materæ decessit 20. Septemb. 1619. ubi tumulatus quiescit in Cathedrali.

c de Espilla. *d* 19. Jan. ex Actis.

LXVIII. 40 FABRITIO deinde Antinoro *e* Neapolitano, Florentia oriundo, morum elegantia, generis nobilitate viro clarissimo, Philippi III. quondam Capellano ex Regia presentatione Paulus V. Acheruntinę & Materanę Ecclesię curam demandavit die 11. Januarii 1621. *f* Romę consecratus est die 16. Januar. 1622. Gregorio XV. ad clavum sedente. Hic in ea administratione non minus pium, quam

e De eo, ejusque familia Carolus de Lellis de familiis nobil. Regni Neapol. par. 1. pag 110. Mandos. *f* 10. Jan. 1621. ex Actis.

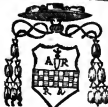
A prudentem se prębuit, in primis in utrumque Clerum pacis servandę laude effulsit, quem saluberrimis decretis in Synodo celebrata ad Ecclesiastica munia benè agenda edocuit. Materanam Metropolitanam Ecclesiam ante 397. annos conditam solemni ritu sacravit die 24. Octob. 1627. hujusce rei extare voluit in marmore memoriam ad Templi fores positam in hunc modum.

D. O. M.
Urbano VIII. Pont. Philippo IV. regnante
Fabritius Antinorus Archiepiscopus
Materanus & Acheruntinus
Regius Consiliarius
Templum hoc anno MCC. LXX.
conditum,
gregi suo invigilans
Deiparæ Mariæ Brunæ Metropolitanæ
Ecclesiæ titulari,
ac sancto Martyri Eustachio
Civitatis Patrono
B *opus egregium*
consecravit 9. Kalend. Novemb.
M. D. CXXVII.

Romæ sequenti anno die 12. Septemb. jussu Urbani VIII. Pont Max. in Vaticana Basilica altaria consecravit sancti Gregorii Magni, sancti Petri Cruce affixi, alterumque quod Saphiræ & Ananiæ appellant.

Præfuit iis Ecclesiis ferè annis 10. & ad Hydruntinam Ecclesiam postulatur, mox antequam illam adipisceretur, Ecclesiæ Syracusanæ in Sicilia præficitur anno 1630. 2. Novemb. ab eodem Urbano cum retentione denominationis Archiepiscopi Acheruntini, ut in diplomate legitur. *Nec non tibi Fabrici quoad vixeris, dictum nomen, & denominationem Archiepiscopi Acheruntini denominare, & inscribere, & ab aliis denominari, & inscribi liberè & licitè valens, ac si ejusdem Ecclesiæ Acheruntinæ verus Præsul existeres, &c.* Translatus ad Syracusanam Ecclesiam in ea benè regenda vixit usque ad C annum 1635. Neapoli decessit die 25. Julii, cadaver in Oratorio Albatorum terræ mandatum est. Cujus memoriam deinde Flaminius Antinorus frater germanus Brundisii in Lucania Dominus in suæ familiæ Sacello Ecclesiæ sanctorum Apostolorum excitavit in marmore ejusmodi.

FABRITIUS ANTINORUS
Privata indole, publica virtute cum paucis spectatus, è Philippi Catholici Regis quasi sacello & aula, Archiepiscopus Materanus, atque Acheruntinus, Hydruntinæ deinde Sedi destinatus, inita nondum possessione, Syracusas transfertur. Ejus Urbis Præsul, Regnique Siciliæ à status Consiliis splendida hęc officiorum munera summa fide, insigni prudentia, morum zelo egregiè cum administrasset Neapoli spiritum posuit. Inter Albatos, è quorum cœtu fuerat, consepultus; Optimæ memoriæ Germani fratris benemerentissimi Monumen-
D *tum istuc benevolentię, ac Germanitatis P.*

41 DOMINICUS Card. Spinula *g*, non modo gene- LXIX.

g De quo Ciaconius Oldoini tom. 4. col. 551.

(1) Sed in Tranensibus apud ipsum Ughellum legitur ejus professione fuisse ad Pactensem in Sicilia.

a Die 13. Novemb. ex Actis. b 26. April. 1632. die vero 1. Decemb. 1636. præficitur Mazarienſi. Ex Actis.

generis nobilitate, virtutum decore, ſed multis aliis titulis illuſtris ſucceſſit Antinoro die 2. a Novembris 1630. deinde translatus ad Lunenſem, & Sarzanenſem Epiſcopatum in Liguria b 2. Kalen. Decembris 1636. à quo poſt annos decem ad Mazarienſe in Sicilia opimum Sacerdotium tranſitum fecit, ubi vale dixit huic mortali ſæculo, Ionocentio X. ſedente, ibique tumulatur in Cathedrali. A

B

LXX 42 SIMEON Carrafa c Roccellæ Ducis ex matre Tagliavia Aragonia, Cardinalis Aragoniȩ ſorore filius, Ordinis Clericorum Regularium, factus eſt Acheruntinus, & Materanus Archipręſul die 6. d Auguſti anno 1638. Has inſulas ſingulari aoimi moderatione, integritate vitæ, gravitate morum, ſedulitate, zelo decoravit ferè an. 10. translatuſque eſt ad Meſſanam in Sicilia Eccleſiam anoo 1647. die 18. Septembris.

c De quo ſilos in hiſt. Cleric. Regul. par. 3 l. 5. p. 164 165. Mond. d 10. Aug. ex Actis.

C

LXXI 43 JOANNES BAPTISTA Spinula Cardinalis Dominici nepos, ex Abbate ſæculari à Philippo IV. Rege præſentatus electus eſt Archiepiſcopus die 18. Maji 1648. Qui onnc feliciter gregem ſibi commiſsum regit, gubernatque ſumma ſui nominis fama.

A D D I T I O.

*(„ Ad Januenſem deinde translatus eſt Eccle-
„ ſiam.*

LXXII. *„ VINCENTIUS Lanfrancus, Epiſcopus Tri-
„ ventinus, promovetur ad has Eccleſias die 7. De-
„ cemb. 1665. Obiit an. 1676.*

LXXIII. *„ ANTONIUS del Rio Colminares à Cajetana ſe-
„ de ad has transfertur anno 1678. die 14 Martii,
„ quas cum duo ſupra viginti annos laudabiliter oc-
„ cupaſſet, deceſſit menſe Aprilis 1702.*

LXXIV. *„ ANTONIUS Maria Brancaccius, nobilis Nea-
„ politanus, Clericus Regularis Theatinus, poſt
„ nonnulla ordinis ſui obita munera, his Eccleſiis
„ præficitur 4. Junii 1703.)*

D

ANGLONENSES
ET
TURSIENSES
EPISCOPI.

ANGLONA olim Aquilonia in veteri Calabria, finibuſque Lucaniæ, nunc in Baſilicata, ſuper aprici collis planitie poſita mediterranea civitas Magnȩ Grȩciæ quondam percelebris fuit urbs, Pandoſia Græco nomine dicta, Alexandri Epirorum Moloſsorumque Regis interitu, ac Romanorum clade ibidem à Pyrrho accepta nobilis. Diſtat ab Heraclea, quæ & Syris à vicino flumine appellatur, Plinio, & Trogo antiquiſſima Salentinorum Colonia octo milliariis ſita inter duos fluvios Syrim, & Acrim, quorum hic paululum mutato nomine Acherus Græcis illius regionis incolis dicebatur, in cujus ripa, referente Livio, & Trogo ſpiculo confoſſus periit Alexander, extatque etiam nunc apud indigenas tamquam per manus tradita ejus rei geſtæ memoria. Loci aotiquitatem arguuor rudera, exinde monumenta, oumiſmata, oſſa humana duplo triplove majora, quæ quotidie io hoc loco eruuotur; extant & pervetuſtæ arcis veſtigia. Antiquæ Aquiloniæ Romanæ Hiſtoriȩ Princeps frequentem, ac honorificam habet mentionem, illamque celeberrimam Aquiloniæ oppugnationem expugnationemque à Lucio Papyrio Curſore Romani exercitus illuſtri Imp. illatam egregiè recenſet. Hæc tam antiqua, tam præclara urbs ob varios bellorum caſus ac temporum calamitates tempore Federici II. Imp. & Siciliæ Regis in vicum ſatis vilem, & anguſtum redacta fuit, qui & ille tandem ſub Joanna I. Regioa Siciliæ à centuria militum flagitioſorum ac perditorum, quibus neque ſpes, neque res domi relicta eſſet, incendio conſumptus fuit, ſolum intacto Virgiois Dei Cathedralis templo. Ager Anglonenſis in circuitu patet ſexdecim mill. p. ſitu qua plaoo, qua clivoſo, uberi admodum gleba ferax, tritici, hordei, leguminum, vini, olei, xyli, ſeu goſſypii, fructuum cujuſque generis præcipuè, quos à vernacula lingua mutato nomine acrumina vocavit Pontaous; paſcuorum præterea ubertare graminiſque dulcedine adeò celebratum territorium, ut in hac regione nulli ſecundum, ſed potius oonium pinguiſſimum habeatur. Colles amœniſſimos habet veſtitos oleaſtro, lentiſco, roremarino, ciſto, ledo, polio, thymo, origano, thymbra, pulegio, aliiſque herbis odoriferis, & ad humanos uſus ſalutaribus ſponte naſcentibus: fontes ubique aqua homini, & pecori ſaluberrima ſcaturieotes. Quare haud immerito Pandoſia olim nuncupata, quaſi dicas bonorum omnium largitricem.

Haud ſatis conſtar, quis huic civitati prætulerit Evangelii lumen, poteſt tamen ex conjectura colligi priſcis illis Apoſtolorum temporibus didiciſſe ſacra Chriſtiana, eorum Diſcipulis ea in regione prædicantibus. Epiſcopatus Anglonenſis vetuſtus eſt, & Acheruntino Archiepiſcopo ſuffraganeus, cujus menſæ Epiſcopalis annuus cenſus ducatorum fere trium millium, qui colliguntur ex vectigalibus civitatis, & paſcuis agri Anglonenſis, quæ cum

ple-

Pleno jure Federicus II. Imp. Episcopis Anglonensibus donavit, eamque donationem confirmarunt postea Ludovicus, & Joanna I. Siciliҽ Reges, & novissime Carolus V. Augustus. Cathedralis Basilica titulo Deiparæ Virginis nascentis sita est in summo colle, qui vicinis omnibus supereminet, ac dominatur; unde prospectus est in totum sinum Tarentinum, Salentinos, Apulos, Lucanos, & duo promontoria maris Jonii veterum scriptis celebrata, Lucinium, & Leucopetram Tarentinorum. Mole est admodum conspicua, saxo quadrato constructa, intus picturis, ac imaginibus Græcis ornata, & choro, aris, sacrario, sacrisque vestimentis, signis, & reliquis ornamentis Ecclesiæ necessariis abunde instructa. Ad quam venerandam ex antiqua piaque consuetudine non solum ex diœcesi, verum etiam ex locis longinquis, & remotis, quotannis sexto Idus Septembris ipso Nativitatis Mariæ festo ingens hominum multitudo religionis caussa concurrit: quo etiam tempore nundinæ ibidem celebrantur. Verum cum hominum incuria, & ipsa compsuntrice rerum omnium vetustate Anglonensis civitas à stirpe interiisset anno Domini 1546. die 8. Augusti Pauli III. Pontif. Max. auctoritate Cathedra Episcopalis Anglonæ traducta fuit Tursium Anglonensis diœcesis oppidum Ducatus gentis Doriæ (cujus incolæ lanificio telis lineis texendis dediti sunt) quatuor milliaribus Anglona distans, eoque in civitatem erecto, Ecclesia ibidem posita titulo Annunciationis Deiparæ Virginis magnifica fabrica insignis, Cathedralis facta est: de qua translatione hoc est decretum in actis Consistorialibus sub eodem Paulo III.

Anno 1546. die 8. Augusti in Consistorium apud S. Petrum. Referente Reverendiss. Parisio, S. D. N. extinxit in Ecclesia Anglonensi titulum Cathedralis Ecclesiæ, & Archidiaconatus, Decanatus, & Cantoriæ dignitatum, ac aliorum officiorum, & beneficiorum de consensu obtinentium si accederet, & oppidum Tursium Anglonensis diœcesis titulo Civitatis insignivit, illud in civitatem Tursinensem nuncupandum cum juribus, & privilegiis, aliarum Civitatum partium illarum, necnon Parochialem Ecclesiam sancti Michaelis in medio fere dicti oppidi consistentem in Cathedralem cum insigniis, & jurisdictionibus Episcopalibus ad instar circumvicinarum aliarum Ecclesiarum Cathedralium, ita quod Bernardinus Episcopus nuper Ecclesiæ Anglonen. illi præsit, & ejusdem privilegiis quibus utebatur utatur, necnon Ecclesiæ civitatis, ac diœcesis Tursien. ac illarum Clerus, ac Populus . . . . & pro tempore existentis Episcopi Tursien. curæ, & jurisdictioni, prout antea habuerat, subsint, & in dicta Ecclesia sancti Michaelis Archidiaconatum, & Decanatum dignitates, & decem Canonicatus, & totidem præbendas erexit, & Ecclesia Tursien. Ecclesiam Anglonensem pro mensa Episcopali, & palatium Anglonen. pro Palatio Episcopali Tursien. nec non dignitatibus, & singulis Canonicatibus, & præbendis erectis earundem dignitatum, ac canonicatuum ac præbendarum, nec non aliorum beneficiorum, & beneficiorum suppressorum bona juxta divisionem, & distributionem per dictum Bernardinum faciendas perpetuo concessit, & assignavit, & Sedem Episcopalem Anglonen. ad dictam Ecclesiam Tursien. transtulit, & eidem D. Bernardino hujusmodi dignitates, & canonicatus, & præbendas ab eorum primæva erectione vacan. conferendi, &c. statuta condendi per facultatem concessis, & voluit quod dictus Bernardinus electus, & sui successores Ecclesiæ prædictæ Præsules Anglonen. & Tursien. vel electi denominari possint, Ecclesiæque Anglonen. prædictæ nomen tantum Cathedralis Ecclesiæ reservavit & cum derogationibus opportunis. Hæc ibi.

Sacris porro in ea Ecclesia nunc ministrant Canonici 13. è quibus tres dignitate eminent Archidiaconus secundus ab Antistite, Decanus, & Archipresbyter; præterea Mansionarii tres, Cæremoniarum Magister, Lector Doctrinæ Christianæ, Organista, atque alii Diaconi, Subdiaconi, Clericique permulti. Pœnitentiarii autem officium Archidiaconus, & Archipresbyter exercent. Habet etiam hæc Ecclesia Sacrarium satis ornatum rebus omnibus ad ipsius usus necessariis. In civitate Tursiensi (Anglonensis siquidem nullo habitatore colitur) præter Cathedralem est Collegiata altera titulo S. Mariҽ Majoris habens Præpositum, Canonicos decem, Mansionarios quatuor, Sacristam, Cæremoniarum Magistrum, doctrinæ Christianæ lectorem, & Clericorum non exiguum numerum. Tertia est simplex Parochialis, & tamen præter Rectorem habet Presbyteros decem, & Diaconorum, Subdiaconorum, ac Clericorum numerum ad instar Collegiatæ. Nec desunt huic Civitati Ludi magistri, qui pueritiam humanioribus informent litteris, musicamque vocalem, atque organicam edoceant. Animæ fidelium extra mœnia degentium ad quatuordecim millia censentur ex descriptione Episcopi, ex censu verò Fisci Regii constat familias esse 1799. Fructus Episc. mensæ ascendit ad summam ducatorum trium millium monetæ illarum partium, taxatur verò in libris Cameræ Apostolicæ ad florenos centum. Diœcesis Anglonen. admodum ampla, per longa itinera deducitur, quippe quæ viginti quatuor nobiles terras recenset, oppidula, & casalia octo, quorum quatuor ab Albanensium gente rustica, & barbara egena, ac in die victitante Græcorum ritium tenaci, jampridem à Dalmatiæ finibus ad has Lucaniæ plagas appulsa multis abhinc annis incoluntur. Ejus longitudo ultra quinquaginta quatuor passuum millia protenditur, nempe è finibus Spinusii Amydolariam usque. Sacerdotes ultra quadringenti urbanis exceptis, in diœcesi dumtaxat censentur, Clerici verò minores supra octingentos. Oppida celeberrima hujus diœcesis duo sunt Clarimontium, & Sinisium, quorum utrumque præclaram habet Ecclesiam Collegiatam à Margarita comite Clarimontana Jacobi Comitis Tricarici ex familia Sanseverina uxore fundatam. In universum in tota hac diœcesi continentur Collegiatæ duæ, Parochiales pro numero oppidorum; virorum Cœnobia diversorum ordinum quindecim, unum Monachorum Carthusianorum opulentissimum in Comitatu Clarimontano positum prope Francavillam eorundem Monachorum ditionis; Abbatiæ Consistoriales tres; prima est s. Mariæ de Sagittario Ordinis Cisterciensis in territorio Clarimontano sita, montibus, ac sylvis prægrandium, quercuum, cerrorum, & abietum undique cincta, summҽ apud vicinos populos venerationis. Locus quippe insignis in quo trecentis decem & septem abhic annis asservatur corpus B. Joannis de Caramola Tolosatis Ord. Cisterciensis Religiosi conversi integrum adhuc, & incorruptum.

Secunda Abbatia est s. Heliҽ & Anastasii Martyris dicta de Carbona Ord. s. Basilii, quam s. Magnus Lucas cognomento Carboni Magni Sabæ discipulus, & socius condidit, quamvis origo ignoretur, suppressa fundatorum gloria, posteritas tamen ejusdem S. Magni Lucæ providentiæ, ac laboribus attribuit: Cœnobii Historiam luculenter scripsit Paulus Æmilius Sanctorius Cusentinus Archiepiscopus.

Tertia Abbatia est s. Angeli Montis Rapari religione, & miraculo naturæ apud Lucanos celebris locus, non longe distans à Grumento antiquissimo Lucanorum oppido Carthaginensium cæde sub Hannone, & Annibale eorum Ducibus à Coss. Rom. Sempronio Longo, Claudio Nerone accepta, admodum claro. Ædem habet Divo Michaeli Angelorum Principi dicatam, Græcorum quondam Monachorum Ord. D. Basilii Cœnobium. Sita est ad radices Rapari Montis vasti ab natura, & humano cultu saxosi nullis vestiti arbustis præter ilicem, eamque raram: in summo planities perpetua, quæ pecore æstivo frequentatur tempore, alioquin tota hyeme, ut omnis reliquus mons nivibus

coo-

cooperitur. Abbas hujus loci commendaturius est. Fidelium animæ totam hanc diœcesim incolentium, comprehensa etiam civitate, sunt ad qninquaginta millia. Cæterum Episcoporum Anglonensium longam seriem retexere ob Civitatis eiusdem devastationem, & variis humanæ vitæ discrimina, & calamitates minime datum fuit; aliqnorum tamen Præsulum nomina sexcentis abhinc annis dumtaxat in variis monumentis reperire fas fuit, quæ infra subiiciuntur.

A D D I T I O.

(,, *Desolatæ Anglonensi Ecclesiæ in annexa domo nunc Presbyter adest, qui in ea divinum opus perurget. Tursium autem, seu Tursia, incolis* Tursi, *quo Anglonensis sedes translata est, jure Cathedræ Episcopalis civitas nunc est, olim oppidum Anglonensis diœcesis, circuitus duorum milliarium in Basilicata provincia, 500. lares circiter continens, & duo millia mortalium, in temporalibus nobilissimæ Doriç gentis Januensi dominium agnoscens. Chori autem residentia, quæ ad Tursiensem Ecclesiam transits, constat ex 13. Canonicis, è quibus tres dignitate eminent, cum aliis ministris, prout ab Ughello fideliter recenseatur. Cares Canonicorum cœtus utraque præbenda: licet pœnitentiarii officium impleant Archidiaconus, & Archipresbyter. Penès Capitulum est animarum cura, quæ per Archipresbyterum exercetur: & duæ aliæ Tursi sunt parochiales Ecclesiæ. Cathedrali contiguum est Episcopium satis decens pro habitatione Præsulis. Adest pro peregrinis hospitium: desiderantur usque nunc Seminarium, & mons Pietatis.* Lucentius.)

I. 1 SIMON illuxit primus ex iis, qui ad nostram venere notitiam Anglonensis Episcopus anno 1077. vir egregiis moribus clarus, cujus creationis tempus, neque cui in ea dignitate successit, in eis Ecclesiæ monumentis non redditur; vixisse tamen hoc ipso anno, & Ugonis de Claromonte Gimargæque ejus uxoris donationi percelebris Cœnobii ss. Eliæ, & Anastasii Martyris egregii, quod Carbonarium dicitur Ord. S. Basilii interfuisse ac subscripsisse ipsum ostendit donationis documentum, tametsi non Anglonensis, sed Tursitanæ Sedis Episcopum se subscripserit; cur autem sic se denominaverit, nescio, nisi divinare velimus, tunc temporis Anglonensi, jam diù à Gothis diruta civitate, apud Tursium Episcopos mansisse; certum tamen habemus hoc anno Simeonem Sedem Anglonensem rexisse. Ugonis donationem quam Paulus Æmilius Sanctorius dignissimus Cusentinus Archiepiscopus in hujus Carbonensis Cœnobii historia retulit, hic libenter exscripsimus, hic damus, cum in ea cultus ac veneratio antiquorum erga Sanctos Monachos elucescat. Erat tunc temporis loci Abbas Beatus Blasius, B. Lucæ successor, & germanus diversus à s. Luca Magno cognomento Carboni, unde nomen Cœnobii, Magni Sabæ discipulus & socius, qui primus censetur tanti Cœnobii Abbas defunctus anno 893. 15. Kalend. Novemb. cui successerunt Beatus Blasius, Menus, Stephanus cognomento Theodolus, B. Lucas, deinde Blasius cujus intuitu Ugo donationem fecit tenoris sequentis.

† *Signum manus meæ Ugonis de Claromonte.*
† *Signum manus meæ Gimargæ conjugis suæ.*

Scientes nos Sanctæ Matris Ecclesiæ lavacro regeneratos, & per eam æternæ vitæ pabulo satiatos, deces nos tantæ Matri, in quantum humana natura valeat, totis viribus famulari, ejusdem Pastoribus, Deo quotidie servientibus vitam æternam inde expectantes beneficium, & honorem exhibere, & pro temporalibus sempiterna prævidentes eorum tenimenta, & possessiones augere. Igitur dum nos prænominati Ugo Claromontis, & Gimarga uxor ejus apud Claromontem essemus, Tu Blasius venerabilis Abbas Beati Anastasii, qui dicitur de Carbone, veniens ad nos multimodis precibus rogasti nos, ut Monasterium tuum prædictum, quod sub regimine nostro, in terra nostra adjacet, cum tenimento suo; tibi, & tuis successoribus cum Privilegio nostræ auctoritatis, & donationis perpetuæ concederemus. Nos autem cognoscentes ipsum Monasterium bonorum, & religiosorum Monachorum visa, & Regula permanere: non solum ipsum tenimentum, verum etiam de alio nostro tenimento, ut ipsum Monasterium abundanter pro laborando, & animalia sua pascendo augeretur, tibi, & tuis successoribus largiri volumus. Annuentes enim tuæ sanctæ petitioni pro salute nostra, nostrorumque omnium parentum tam vivorum, quam defunctorum, hujus nostri Privilegii auctoritate Monasterium ipsum cum omni tenimento suo, & obedientiarum suarum in ipso habentium, tibi & tuis successoribus perpetuo concedimus, donamus, & confirmamus. Est enim ipsum tenimentum, quod tibi, & tuis successoribus concedimus, & donamus incipiens à flumine, quod subtus Calabram vadit in loco, ubi conjungitur cum rivo, qui descendit per Mabri, & sicut ascendit ipsum flumen, & per vallonem de Gambari in rectum, & scadit ad collem Ariæ, quæ vulgo dicitur Ilicum, & perinde colle vadit ad Mandaccum, & inde ducit ad viam publicam, per quam itur à Zygana, ad Episcopiam, & ascendit ipsa via usque ad illas arbores, in quibus sunt Cruces, & inde pergit ad sinistram partem ad viam publicam, per quam itur ad Claramontem, & deinde pergitur per serram, & vadit in rectum serra, serra usque ad sersicellam de Bullo, & deinde recte ad majorem serram limpidam superioris partis: inde descendit, sicut descendit ad partes castelli Sarraceni usque ad viam, & ab ipsa via ascendit ad serram, ubi sunt arbores fagi, & inde sicut descendit per viam, & venit ad semitam quę vadit à sancto Pantaleone contra castellum Sarracenum, & deinde per viam, quæ vadit per serram usque ad pedem sericellę, quæ vocatur castellum de Notanis, & inde per viam similiter usque ad caput vallis, ubi conjungitur cum tenimento de Calabra, & sicut descendit per vallem, & intrat per vallonem, & recte per vallonem ipsum ad viam, quæ vadit ad serram de Picileo, & inde vertitur per viam ipsam, & per tenimentum sanctæ Mariæ d. Coccasi, & inde per viam, viam usque ad rivum aquæ, quæ venit de monasterio Churumidi. & inde qualiter descendit rivus ipse cum terris, quæ sunt juxta ipsum rivū à parte tenimenti de Calabra, & de ipso rivo sicut vertitur, & erigitur per fines tenimenti de Calabra, & venit ad serram per viam, quæ vadit ab area prædicti monasterii Churamidi ad monasterium sancti Archistratici, & deinde sicut vadit per tenimentum ipsius sancti Archistratici recte ad fontem sancti Archistratici, & sicut descendit ad prędictum rivum de Mabri, & concluditur in primo fine. Cuncta, quæ prælegantur à nobis data, & concessa, prænominato monasterio sancti Anastasii de Carbone, tibiq; venerabili Patri prædicto Domino Blasio ejusdem monasterii Abbati, & tuis omnibus successoribus, quiete, libere, sine ullo servitio, & sine quolibet impedimento, firma semper, & inviolata permaneant, & ut securius, & firmius omni tempore habeantur pręsens scriptum per manus Presbyteri Riccardi nostri Capellani scribere, & tibi Domino Blasio prædicto venerabili Abbati dari jussimus. Anno Dominicæ Incarnationis 1077. mense Martii, indict. 2.

† *Simeon Dei gratia Tursitanæ Sedis Episcopus interfui.*
† *Signum manus Rogerii filii Othonis.*
† *Urso frater prænominati Rogerii.*
† *Gualterius de Battebarano.*
† *Alferius de Sicilisio.*
† *Robertus de Belem.*
Esmundus de Grutia.

Ego Presbyter Riccardus Saccettus de Nucera publicus Apostolica auctoritate Notarius, præmissis omnibus, & singulis una cum prænominatis Testibus, præsens fui, eaque omnia, & singula propria manu scripsi, & in hanc publicam formam redegi, meoque consueto signo signavi.

Locus † signi.

Situm est hoc Cenobium in Claromontensi Comitatu Anglonensis diœcesis hactenus à Basilinis

nis Monachis inhabitatum ſub commendatariorum poteſtate, quorum incuria penè collapſum reſtituit una cum regulari obſervantia Julius Sanctorius Card. Epiſcopus Præneſtinus Commendatarius. Archimandritarum, & Commendatariorum hujus venerabilis Monaſterii nomina ſunt ſequentia, quæ extant in hiſtoria apud eundem Paulum Æmilium Sanctorium.

Sanctus Magnus Lucas cognomento Carboni Magni Sabæ diſcipulus, & ſocius, cujus providentiæ, ac laboribus incrementum attribuit poſteritas. Præſulſit Cœnobium præcipuo honore, famaque ſanctitatis annorum mille, & amplius ſpatio. Ad Cœlum evolavit Lucas anno 893. 3. Id. Octob.

1 *Blaſius Lucæ ſucceſſor 893. non minoris ſanctitatis ac famę.*
2 *Menas, qui Turcarum catenas diu perpeſſus eſt.*
3 *Stephanus cognomento Theodolus.*
4 *B. Lucas priori ſimillimus: hic cum terram ſanctam peragraret, advenit ſecum corpus S. Mariæ Aegyptiacæ, & caput S. Joannis Eleemoſynarii, & aliorùm Sanctorum plures Reliquias, & Carbonum detulit.*
5 *B. Blaſius.*
6 *Lucas.*
7 *Clemenr.*
8 *S. Nilus de Roſſano.*
9 *B. Bartholomæus de Roſſano.*
10 *Climius.*
11 *Nilus Junior.*
12 *Blaſius.*
13 *Lucas cognomento Religioſus.*
14 *B. Bartholomæus vir inſignis doctrinę & ſanctit.*
15 *Hilarius.*
16 *Bartholomæus.*
17 *Coſmas.*
18 *Hilarion.*
19 *Philomarinus*
20 *Pannuntius.*
21 *Sinus ſive Sivus.*
22 *Jacobus.*
23
24 *Placidus.*
25 *Thimoteus.*
26 *Elias.*
27 *Antonius Cologerus.*
28 *Placidus Lucas.*
29 *Hieronymus Continentia de Carbone.*
30 *Baſilius.*
31 *Clemens.*
32 *Jacobus Ferrarius de Carbone.*
33 *Jonas.*
34 *Gabriel.*
35 *Placidus.*
36 *Romanus Pauli.*
37 *Paulus Abb. olim . . . . primus Commendatarius.*
38 *Robertus Sanſeverinus ex Principibus Biſiniani Commendatarius.*
39 *Alexander de Alexandris Neapol. Commendatarius.*
40 *Lælius à Valle Romanus Commendatarius.*
41 *Joannes Geſualdus Neapol. Commendatarius.*
42 *Ferdinandus Rogerius Salernit. Commendat.*
43 *Cæſar Rogerius Salernitanus Commendatarius.*
44 *Julius Antonius Sanctorius Conſentinus Epiſcopus Card. Præneſtinus Commendatarius.*
45 *Paulus Aemilius Sanctorius Caſertanus Commendat.*
46 *Joannes Baptiſta Card. Panfilius, poſtea Innocentius X. Pont. Max. Commendatarius.*
47 *Franciſcus Angelus Cardin. Rapacciolus Commendat.*

II. a JOANNES Anglonenſis Epiſcopus interfuit conſecrationi Eccleſiæ Cathacenſis à Callixto II. celebratæ anno 1123. Ejuſdem habetur memoria in monumentis Eccleſiæ hujus ad annum uſque 1139. quo ſe ſubſcripſit donationis cujuſdam factæ cœnobio Carbonenſi in hunc modum. *Ego Joannes Epiſcopus laudo hoc, & affirmo.*

Eo etiam Præſule cœnobio Carbonenſi multæ acceſſerunt donationes à Normandis Principibus eidem elargitæ, quorum aliquas hic recenſere viſum eſt ad tantorum virorum excitandam memoriam, recolendamque erga pia loca eorum pietatem, & gloriam.

Prima erit Richardi Siniſcalchi magni Rogerii filii ann. ſalutis 1100. ſcripta: ſecunda Boemundi Principis junioris data anno à condito orbe 6633. Chriſti verò 1125. cui ſubſcripſerunt Petrus Hydruntinus, & Gualterius Barenſis Archiepiſcopi. Tertia Alexandri, & Ricardi de Claramonte fratrum anno mundi 6634. Domini verò 1126. quarta Rogerii Regis anno Orbis 6640. ſalutis 1132. quinta ſupra relati Alexandri anno mundi 6643. incidit in annum Domini 1135. quorum exemplaria extant ab origine apud Sanctorium.

Quoniam, ut ait Scriptura, in multis offendimus omnes, & neque per nos ipſos ſalvari, & Deo reconciliari poſſumus, niſi Sanctorum ejus precibus adjuvemur; Ideo ego Riccardus Siniſcalcus Magni quondam Rogerii filius, una cum Domina Albeada uxore mea, dum reſideremus apud Manafram, & veniſſet ad nos Dominus Nilus venerabilis Abbas S. Anaſtaſii de Abbatia, quæ dicitur Carbonum, una cum Triſtano Monacho ſuo, & requiſiſſet à nobis, ac deprecatus fuiſſet quatenus tenimentum ſanctæ Mariæ de Hoſpitali Ponti ſibi donaremus, & concederemus. Nos autem divina inſpiratione commoti, exaudientes Dei viri dignas, & juſtas petitiones, pro amore Dei, & remedio animæ patris mei commemorati glorioſæ memoriæ, & Roberti Guiſcardi Ducis Italiæ, & Rogerii Ducis Barii, filiorumque ejus, & omnium parentum noſtrorum defunctorum, atque remiſſione omnium peccatorum noſtrorum donavimus, & conceſſimus prædictum tenimentum ſanctæ Mariæ prædicti Hoſpitalis Ponti Domino Nilo prædicto Abbati, & Triſtano Monacho, & omnibus ſucceſſoribus ſuis ad dominandum, & poſſidendum quiete, & libere omni futuro tempore. Similiter donavimus, & confirmavimus, & conceſſimus prædictæ Abbatiæ Carbonis, & Domino Nilo prædicto Abbati, omnibuſque rebus ſuis mobilibus, & immobilibus, una cum omnibus tenimentis ſuis, quorum fines ita incedunt. Ab Oriente eſt mare ſicut deſcendit coram ſancto Georgio in mare, & à ſancto Georgio ipſo, circa Meridiem pergit circa ad quatuor petras fictas, & ſic aſcendit ab ipſis petris recto tramite uſque ad viam publicam, quæ dicitur apud Tarentum, & ſicut vadit ipſa via uſque ad Serronem Oleaſtri, & inde aſcendit uſque ad vallem de Acbetanlis, & ab ipſa valle pergit ad fontem, qui dicitur de Cromida. & ab inde ſicut pergit ſerra prædicti fontis, & ſic vadit de ſerra in ſerram, & vadit recto tramite ad flumen Chelandræ, & ſic deſcendit per ipſum flumen uſque ad mare, qui eſt primus finis. Hæc vero omnia, quæ ſuperius ſunt annotata, tam Domino Nilo, quam omnibus ſuis ſucceſſoribus de prædicta Carbonis Abbatia donavimus, & liberè conceſſimus, & confirmavimus, ad poſſidendum, retinendū propriamque voluntatem faciendum ſine noſtra, noſtrorumque hæredum & ſucceſſorum contrarietate, & requiſitione, in omni futuro tempore. Si quis diſcep-

tare voluerit hoc nostræ offectionis, & oblacionis donum nostrorum hæredum, vel successorum sub anathemate jaceat, & à gremio sanctæ Ecclesiæ, seu à corpore, & sanguine Domini nostri Jesu Christi omnino privetur. Quod si aliquis nostrorum subjectorum hoc donum evacuare tentaverit, componatur in numero publico libris auri purissimi decem; & sigillum nostræ donationis firmum, & inviolatum semper permaneat. Unde & perseveritatis, & stabilitatis causa hoc sigillum factum à nostro Notario scribi, & nostra Bulla plumbea bullari, ipsique Domino Nilo prædicto Abbati dari jussimus. Anno videlicet Incarnationis millesimo centesimo, decimæ Indictionis, mense Majo.

† *Hoc signum manus Senescalchi hujus doni largitoris.*

† *Signum propriæ manus Albendæ uxoris ejus.*

† *Signum manus Riccardi de Maustarello.*

† *Signum manus Ruberti Aruggæ.*

† *Signum manus Roberti filii Riccardi Senescalchi.*

† *Signum manus Haymerii militis.*

† *Signum manus Gualterii de Media, qui interfui.*

† *Signum manus Roberti de Tarent. qui vidi, &c.*

Privilegium factum à me Boemundo filio, & hærede felicis memoriæ Boemundi celebris, & famosi Antiochenorum Principis, & concessum sanctissimo, & divino Templo Beati Martyris Anastasii, qui dicitur de Carbono, tibique sanctissimo, Deoque Charissimo ejus Abbati patri Nilo, tuisque successoribus. Mense Septembri, indict. tertia, ab Orbe condito 6633.

Cum nuper ad nos tu Reverendissime Abbas Pater Nile venisses Hydrunta, privilegiumque attulisses felicis memoriæ patris mei Domini Boemundi, in quo continebatur immunitas, & exemptio prædictæ Ecclesiæ Beati Martyris Anastasii, & omnium, quæ ad ipsam spectant grangiarum, & omnium aliarum ejus rerum, petens præterea, ut ipsam sanctam Ecclesiam, & ejus singula in nostram susciperemus protectionem. Iniquum itaque duximus vestras negligere preces, pro tali materia, & petitione nobis factas, nostræ animæ salutari: ac propterea tuo desiderio, & petitioni assentientes, pro salute animæ, & corporis nostri, proque vitæ incolumitate, & pro remissione peccatorum Inclyti Domini nostri Patris Domini Boemundi, & ejus patris Illustrissimi Ducis confirmavimus omnia, quæ à prædictis huic sanctæ Ecclesiæ donata, & concessa fuerunt, & ex nunc in antea ejus exemptionem ratificamus, ut à nemine molestetur, neque turbetur, ut æquum est; sed omnia ejus bona, & granciæ, mobilia, animalia, & stabilia sint immunia, & exempta in perpetuum, neque liceat alicui nostrorum subditorum quovis modo, quavis causa, vel occasione, seu prætextu, molestare dictam Ecclesiam, seu perturbare: quinimo non solum per hoc nostrum Privilegium ratificavimus, & confirmavimus prædicta omnia, sed etiam pontem Pollicorii una cum venerabili, & sacro monasterio Beatæ Virginis, & ejus casali una cum Ecclesia Beatissimæ Virginis, quæ est in Scanzana, una cum territoriis per hos confines confinatis. idest ab Occidente quomodo descendit à fonte, qui dicitur della Cromida, seu Cepollaro, & per radicem montis, qui dicitur Murica, qui descendit recto tramite, usque ad flumen, qui dicitur Chelandra, & quomodo prædictum flumen descendit usque ad mare, & per litus maris descendit ad Ecclesiam sancti Georgii, & quomodo à dicta Ecclesia sancti Georgii ascendit ad fontem, qui dicitur Ducato, & ab hoc fonte ascendit ad alium fontem prædictum della Cromida. Omnia prædicta territoria, cum injusto ablata fuerint, & usurpata dictæ Ecclesiæ, illi restituimus, ut ex nunc in antea habeat, & possideat, absque ullo impedimento, & molestia, quemadmodum prædicta monasteria Beatæ Virginis, quæ est in prædicto ponte Pollicorii, & Scanzanę tenuerunt, & possederunt, & omnia prædicta bona, ut supra dictum est, habeat, & possideat prædictum monasterium Beati Martyris Anastasii, & ejus Abbat, & successores in perpetuum, absque ullo impedimento.

Si autem aliquis nostrorum subditorum parvus, aut magnus, dominus, aut subditus, vel nos ipsi, quæ à nobis confirmata, & ratificata sunt aliquo pacto mutare, aut annullare tentaverimus, nos quidem incurramus maledictionem 318. sanctorum Patrum: nostrique subditi solvant quinquaginta libras auri nostro fisco, totidemque alias sanctæ Ecclesiæ, ejusque Superioribus, & habebit præterea nostram indignationem. Præsens enim privilegium inviolabile, & immutabile in sempiternum permanebit: quod ad majorem cautelam, & robur, nostro solito plumbeo sigillo sigillatum, & confirmatum, nostraque subscriptione munitum, & propria manu nostri Notarii Michaelis scriptum, traditum, & assignatum fuit Reverendissimo Abbati Nilo, mense, Indictione, & anno, ut supra.

† *Constantia † signum manus meæ Boemundi qui supra.*

† *Ego Petrus Dei gratia Hydruntinus Archiepiscopus.*

† *Ego Gualterius Dei gratia Barensis Archiepiscopus.*

† *Ubus Talabotes me subscripsi signo Crucis, subscriptio autem Notarii.*

† *Michael Tercudii me subscripsi signo Crucis, subscriptio vero Notarii.*

† *Guidus filius David me subscripsi signo Crucis, subscriptio vero Notarii.*

Privilegium factum à me Alexandro Claromonte, & Ricciardo fratre meo, & concessum sacrosancto Monasterio sancti Martyris Anastasii de Carbono, & tibi sanctissimo illius Abbati Domino Nilo, tuisque successoribus in dicto Monasterio. Mense Septembri, Indictione quarta anno 6634.

Cum dominium, & potestatem civitatis Pollicorii à Domino Boemundo accepissemus, venisti ad nos sanctissime Abbas Domine Nile, petens à nobis ut tibi, & successoribus tuis confirmaremus pontem Pollicorii, cum venerando monasterio sanctæ Mariæ, & jurisdictionibus ejus, nec non Ecclesiam Dei Genitricis Iscanzanę cum ejus possessionibus, ferens etiam alia privilegia, & felicis recordationis conjugum Riccardi Siniscalchi, & Dom. Albendæ amitæ nostræ, & Illustrissimi Principis Domini Boemundi: in quibus, quæ ab illis, in locis prædictis tibi concessa fuerant, & per te justè, & quietè obtenta, & possessa, continebantur. Non igitur indignum arbitrati tuas in hujusmodi re animabus nostris utili, preces despicere, tuæ voluntati, & tuis justis precibus, & petitionibus annuimus; tum propter animarum nostrarum, & corporum salutem, tum etiam propter remissionem peccatorum parentum nostrorum. Quare ea quæ ab illis tibi, & successoribus tuis donata, & concessa fuerunt, nos fratres prædicti toto animo confirmamus, & benigne rata habemus amodo, & in perpetuum, ut dicta Monasteria sine aliquo gravamine, & perturbatione tanquam à nobis accepta obtineas, & possideas, tu & tui successores. Nulli igitur liceat sub nostra potestate degentium, vel alii cuipiam modo aliquo, vel occasione aggravare, perturbare, vel molestare ea in aliquo. Præterea pontem prædictum Pollicorii cum monasterio sanctæ Mariæ, & Ecclesiam Dei Genitricis Iscanzanæ, cum bonis, jurisdictionibus eorum, ut diximus, tibi confirmantes, & confirmamus ea (quod justum esse, & animabus nostris conferre arbitramur) cum campis etiam, qui sunt in circuitu eorum juxta confinia infrascripta, videlicet ab Occidente à fonte Cromida, & à pede loci Muricos appellati, qui descendit rectus usque ad fluvium Chelandræ, qui recto cursu descendit ad mare, & per maris ripam usque ad Ecclesiam s. Georgii, & ab ea tendit ad fontem, qui dicitur Ducatus, & inde ad altum supradictum fontem Cromida. Hæc omnia, ut diximus, per te justè obtenta, & possessa, nobis etiam confirmantibus, ut supra, volumus, ut ea in perpetuum, sine perturbatione aliqua, vel molestia obtineat, & possideat præfatum monasterium sancti Anastasii, & illius Abbas, & ejus successores, quemadmodum prædicta monasteria, videlicet illud sanctæ Mariæ ad pontem Pollicorii cum omnibus

bonis

bonis ejus mobilibus, & immobilibus, & illud Dei Genitricis Iscanzanæ semper ex omnia obtinuerunt, & possederunt. Si quis autem ex his, qui sub nostra potestate existunt tum ex Præfectis, seu Ministris, quam ex equitibus, seu popularibus, vel nos ipsi, seu hæredes nostri hæc à nobis confirmata modo aliquo immutare, alterare, seu irrita facere (quod nunquam fiat) tentaverit, Nos quidem, & nostri hæredes, maledictionis sanctorum Patrum participes efficiamur, illi verò quinquaginta libras auri Ecclesiæ, & ejus Abbatibus se noverint soluturos, atque indignationem nostram incursuros. Præsens vero privilegium firmum, & infractum usque in perpetuum duret, & permaneat. Quod etiam ob abundantiorem securitatem, nostra Bulla plumbea roboratum, & nostra subscriptione munitum, & manu propria Mina Notarii nostri scriptum, traditum, & concessum fuit tibi venerandissimo Abbati Nilo, mense, Indictione & anno supradictis.

† Signum manus Alexandri Claromontis.
† Signum manus Ricciardi hujus fratris.
† Andras Martini præsens subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Ubus filius Gullielmi Phileanaldi præsens subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Raos Donatus tunc Præfectus Policorii Domini mei, Domini Alexandri Claromontis subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Gulielmus Sangianus habitator Castronovi subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Joannes Varini subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Petrus Cambrinus habitator Claromontis præsens subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Uvus filius Rainerii Contestabilis præsens subscripsi manu mea venerandam Crucem testis.
† Uvus filius Ascanii habitator Claromontis præsens subscripsi manu mea venerandam Crucem teste.

Rogerius Dei gratia Rex Siciliæ.

Cum deceat Imperium nostrum petitionem omnium adimplere, religiosis tamen, & sanctis Viris Deum pro nobis semper placantibus, multo dignius est obsequi, & satisfacere, per quod etiam Deus ipse maxime colitur. Hinc est quod cum sanctissimus Pater Nilus Abbas monasterii sancti Martyris Anastasii cognomento de Carbono, existens nostra in civitate Taranti, ad nos venisset, & Privilegia sibi concessa à felicis recordationis Domino Roberto Guiscardo Illustrissimo Duce, & à filio ejus Boemundo, nec non à Ricardo Siniscalco, & Albenda ejus uxore, & à piæ memoriæ Regina, & ejus filio Boemundo nepote nostro, ac etiam privilegium nostrum, quod ei prius concesseramus ostendisset; à nobis petiit, ut hæc omnia per privilegium ab Imperio nostro sibi confirmarentur. Quibus apertis, & diligenter consideratis, indecens, & indignum judicavimus hujusmodi sancti Viri petitionem, animæ & corpori admodum utilem reiicere, eique assentiri nolle. Quapropter ejus petitioni annuentes, omnia prædicto monasterio prius concessa, & ab eo obtenta, & juste possessa, juxta suorum privilegiorum tenorem confirmavimus, & approbamus, quatenus ea omnia inviolata habeat, & possideat semper, & in perpetuum usque in seculi consummationem. Insuper omnibus sub potestate nostra degentibus Principibus Præfectis, & reliquis Imperii nostri agentibus præcipimus, ut nullam facultatem immutandi, perturbandi ea, quæ justè prius obtinebat, & possidebat sanctum Monasterium juxta suorum privilegiorum (ut supra diximus tenorem) habeat. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, non solum maledictione sanctorum Patrum, verum etiam indignationem nostram se noverit incursurum. Hæc vero etiam ab hæredibus nostris, & successoribus confirmari, & usque in sæculi consummationem durare decernimus. Ad majorem autem fidem, & abundantiorem prædictorum cautelam præsens Imperii nostri privilegium sigillo plumbeo communitum, præfato Monasterio, & ejus Abbati, & successoribus est concessum. Die 13. mensis Maji anno 6640.

† Signum manus Alexandri Domini terræ Claromontis.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Ego igitur prædictus Alexander Dominus Claromontis, qui mea propria manu hic supra signum venerandæ, & salutiferæ Crucis, cum meo nomine subscripsi, facere volui tibi Patri Nilo Abbati monasterii de Carbono, tuisque successoribus hanc veram perfectam, & justam alienationem nostræ terræ, quæ dicitur Calaura. Cum enim audivissem Dominum Ricciardum meum fratrem tibi donavisse dictam terram Calauram, molestè tuli, cum ab initio rei veritatem mihi non dixisset, verum quia deinde ab eodem veritatem intellexi, qualiter dictus Dominus Ricciardus meus frater vendidit tibi dictam terram Calauræ, tuque ei solvisti pretium, & valorem, idest quingentos ducatos. Cum igitur hæc audiverim statim acquievi, & dictam alienationem gratam habui, quam dictus meus frater vobis Patri Abbati Nilo monasterii delli Carboni, vestrisque successoribus, nec aliquo pacto voluntati mei fratris contravenire intendo, sed potius eam adimplere, habeoque ratam, & firmam dictam venditionem ad omne futurum tempus: quinimo ut habeatis, & possideatis dictam Terram cum omnibus suis juribus tu tuique successores, eam vobis trado, ut quemadmodum antea habebatis, donatum à meo fratre, ita à nobis habeatis liberum, & absque ulla exceptione in perpetuum. Si quis autem aliquando sive ego, sive meus frater Dominus Ricciardus, sive alii nostri consanguinei, molestaverint vos, aut perturbaverint Ecclesiam, sit maledictus à Deo omnipotente, & à 318. sanctis Patribus, habeatque laqueum Judæ proditoris, sintque condemnati ad solvendum magnę Curię duplum, totidemque dicto monasterio delli Carboni, dictaque venditio sit firma, & stabilis usque ad finem sæculorum in sancta Ecclesia delli Carboni, quę venditio scripta fuit de mandato nostro, manu Gregorii nostri Notarii, in Claromonte coram infrascriptis testibus fide dignis. Anno 6643. Indict. 3. mense Majo 16. Asgerius Judex Claromontis testis subscripsi.

Gregorius Forginus testis subscripsi.
Binnus Stratiota Synesi testis subscripsi.
Raus Barberius testis subscripsi.
Dominus Vitalis testis subscripsi.
Dominus Obolonus Stratiota teste subscripsi.
Ascetinus Viaggio testis subscripsi.
Robertus Romanus signo Crucis subscripsi.

Vuillelmus Rex Tancredi filius ob devotionem, quam erga B. Lucam Carbonensis Monasterii Archimandritam gerebat, quæ Pater Rogerius Rex eidem Cœnobio asseruerat confirmavit anno 1154. legitur Vuillelmi Privilegium illi concessum his verbis.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Gulielmus Divina favente clementia Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ.

Ad nostrum spectat sollicitudinem, Dei Ecclesias, ab ipso defensi, defendere, earum possessiones augere, perturbantes ipsas potenti brachio conterere. Nobis itaque in Palatio urbis Panormi de more residentibus cum Comitibus, & Magnatibus nostris, Lucas venerabilis Archimandrita monasterii Carbonensis preces humillimas, & devotas clementiæ nostræ fudit, ut privilegium quoddam à Genitore nostro Illustrissimo Rege Rogerio prædecessoribus suis, & eidem suo monasterio factum, Græcis litteris scriptum, mense Madii decimæ Indictionis, sibi piè renovari, & nostro signaculo decorari, nostroque sigillo roborari, juberemus. Nos itaque solita consuetudine ad pia provocati, volentes semper devotos actus prædicti Domini, & gloriosissimi Regis patris nostri beatæ memoriæ, perenni observantia celebrari, pri-

vilegium ipsum paternis liberalitatibus sibi concessum, eo modo, ut scriptum est confirmavimus, salvis tenoribus, & conditionibus in eo descriptis. Ad hujus autem nostræ confirmationis robur, & inviolabile firmomentum, præsens scriptum per manum Sauli nostri Notarii scribi, & Bulla plumbra Regio nostro sigillo impressa insigniri, & signaculo nostro decorari jussimus. Data in urbe Panormi per manum Malonis magni Ammiranti Ammirantorum. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo centesimo quinquagesimo quarto, mense Octobris, Indictione tertia, Regni vero Domini Gulielmi Dei gratia Magnifici & gloriosissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ anno quarto, feliciter, Amen.

III. 3 VVILELMUS Anglonensis Episcopus à Vvilelmo II. Siciliæ Rege pro se suisque successoribus Castellum Nucariæ accepit in expiationem Vvillelmi Regis patris anno 1167. Regni secundo, pro qua re hoc cudi diploma fecit, quod extat in Tabulario ejusdem Ecclesiæ.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi. Amen.

Vvilelmus Divina favente clementia Rex Siciliæ, Ducat. s Apuliæ, & Princeps Capuæ, una cum Domina Margarita gloriosa Regina matre sua.

Cum ad regendum, ampliandumque totius nostri regni statum ex regali nostræ dispensatione providentiæ universaliter deliberationis adduximus sollicitudinem, specialius tamen, & propensiore cura regendarum studio trahimur Ecclesiarum, ut Domus Dei, cujus munere subsistimus, cujus virtute Regni moderamen feliciter & sumpsimus, & conservamus, sub protectione culminis nostri rerum suarum. & securitate vigeat & incremento. Hac itaque ducti consideratione, & memores fidelitatis tuique boni servitii Vvilelme venerabilis Anglonen. Episcope: pro remedio quoque, ac salute animæ Domini quondam gloriosissimi Regis Vvilelmi patris nostri bonæ memoriæ Episcopatui Anglonæ, & tibi tuisque in eadem Ecclesia successoribus concessimus in perpetuum castellum, quod dicitur Nucara cum omnibus justis tenimentis, & pertinentiis suis, ad hujus autem concessionis nostræ memoriam, & perpetuam firmitatem præsens Privilegium per manus Joannis nostri Notarii scribi, Bulla aurea nostro typario impressa coboratum nostro signaculo duximus decorari, anno, mense, & indictione subscriptis. Datum in urbe felici Panormi per manus Stephani Regii Cancellarii anno Dominicæ Incarnotionis millesimo centesimo sexagesimo septimo, mense Octobri, indict. primo, Regni vero Domini Vvilelmi Dei gratia gloriosissimi, ac magnifici Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ an. 2. feliciter Amen, &c.

IV. 4 ROBOAM Anglonensis Episcopus interfuit Concilio Lateranensi ab Alexandro III. celebrato anno 1179. electionis ejus annus, obitusque dies ignoratur. Hic anno 1181. mense Julio dedit monasterium Carbonense Gulielmo II. Montis Regalis Archiep. apud Rocchum Pyrrhum not. 3. Sicilensium Eccl. Extat Tancredi Regis Siciliæ diploma ad favorem Carbonensis Cenobii datum ann. 1191. ubi quæ antecessores Reges eidem indulserunt jura & bona affirmantur, forte vivente Roboam scriptum in hunc modum.

✠ In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi Amen.

Tancredus divina favente clementia Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ.

Ex divina providentia, quæ in sui dispositione non fallitur, nos aviti solii conscendisse vestigia cognoscentes, ejus intuitu, cujus clementia præside gubernamur, Sacrosanctis Ecclesiis, locis venerabilibus propria jura conservare disponimus, & eorum utilitatibus pia sollicitudine providere. Inde est quod cum tu Hilari venerabilis Archimandrita monasterii sancti Eliæ de Carbono fidelis noster, ad curiam nostram veniens, celsitudini nostræ attentius supplicares, ut confirmaremus Privilegia, & instrumenta ipsi monasterio à felicibus Regibus prædecessoribus nostris recolendæ memoriæ clementer indulta, necnon homines, possessiones, & tenimenta, quæ tam dono, & concessione prædictorum felicium Regum, quàm aliunde ipsum Monasterium habere, & juste dignoscitur possidere; intuitu Dei, tuæque fidelitatis obtentu supplicationes tuas super hoc benignius admittentes, de innata solii nostri clementia, privilegia omnia, & instrumenta, quibus Ecclesia ipsa hactenus usa est, nec non homines, possessiones, & universa tenimenta quæ ipsa Ecclesia justè dignoscitur possidere, præsenti privilegio communimus, & auctoritate Regia perpetuo confirmamus. Ad hujus autem confirmationis, & concessionis nostræ memoriam, & inviolabile firmamentum, præsens privilegium per manus Samsonis Notarii, & fidelis nostri scribi, & Bulla plumbea, nostro typario impressa, jussimus roborari. Anno, mense, & indictione subscriptis.

Data in urbe Messanæ, per manus Ricciardi filii Matthæi Regii Cancellarii, eo quod ipse Cancellarius absens erat. Anno Dominicæ Incarnationis, millesimo, centesimo nonagesimo primo, mense Augusti, nona Indictione; Regni verò Domini nostri Tancredi Dei gratia magnifici, & gloriosissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, anno secundo feliciter. Amen. Ducatus autem Domini Rogerii gloriosi Ducis Apuliæ filii ejus anno primo, prospere. Amen.

5 N. . . . cujus nomen non exprimitur, ex Cantore Tricaricensis Ecclesiæ à Capitulo Anglonensi in Episcopum postulatus, ad eam dignitatem evectus est ab Andrea Archiepiscopo Acheruntino Metropolitano, cui scripsit Innocentius III. anno 1202. ut illum si tanto muneri dignum inveniret, confirmaret; extat epistola in Reg. Vatic. ejusdem Pontif. anno 5. n. 139. fol. 8. *Datum Ferentini nonis Septemb.* Paulò ante hujus Præsulis electionem, hoc est anno 1200. in hac Diœcesi juxta oppidum Claromontis initium habuit celebris Abbatia Ord. Cisterciensis s. Mariæ de Sagittario, cujus origo ita recensetur in veteri ejusdem Cœnobii monumento. *Anno 1200. miraculose fundata est, & condita hæc Abbatia sanctæ Mariæ de Sagittario Ordinis Cisterciensis in diœcesi Anglonen. in Provincia Basilicatæ juxta oppidum Claromontis, cum quidam venator per lustra sylvæ illius (est enim circumcirca Abbatiam hanc sylva nemorosa, & sylvestribus arboribus densissima, puta abietibus, casennets, fagis, quercubus, filiis, cornoliis, & reliquis hujusmodi arboribus, & frutetis, unde per consequens venationi est optima) feris insidiaretur, intendens emittere sagittam in cervum veluti alter Eustachius à cervo monitus, & cervi monitione perterritus, dum ea quam emiserat sagitta ad seipsum regressa est, absque læsione tangens eum, illic prospexit imaginem Beatissimæ Virginis prope radices arboris castaneæ erectam, qua prospecta visione perrexit ad Episcopum Anglonen. qui cum Clero se conferens Ecclesiam illic Beatissimæ Virgini dicandam ædificari, eamque Ordini nostro destinari satagit. Floruit Abbatia hæc & nimiæ fuit devotioni populo; aucta ac magnificè dotata ab Comitibus Claromontis; aliisque Principibus & ab Anglonensibus Episcopis mirifice privilegiis ac bonis ditata.* Hactenus documentum. Claruit Cœnobium hocce viris sanctitate illustribus, quorum memoria in benedictione erit, inter quos antesignanus fuit B Joannes à Tolosa miraculis clarus, cujus corpus usque hodie manet incorruptum, de quo inferius vitam, & gesta dabimus ex veteris M.S. Cæterorum hujus Cœnobii monumentorum jacturam ingemiscimus, ac dolemus. V.

6 PETRVS Anglonensis Episcopus, suæ dignitatis violator Ecclesiæque dilapidator ab Honorio III. depositus est, anno 1219. legimus in Vatic. Reg. ejusdem Honorii III. epistolam ad Archiepiscopum Cosentinum, Bisinianensem Episcopum, & Abbatem Sambucinæ Ord. Cisterciensis scriptam 3. Id. Novemb. anno Pontificatus primo, qui VI.

fuit

fuit salutis 1216. ut contra hunc Episcopum suæ Ecclesiæ dilapidatorem inquirant; anno vero 1219. in eodem Reg. habetur alia ejusdem Honorii epistola nu. 558. fol. 226. sub datum Later. 3. Non. Septemb. ann. 4. ad Cusentinum eundem Archiepiscopum, ut inquirat de electione Ecclesiæ Anglonensis, cum una, & senior pars Nicolaum Archidiaconum ejusdem Ecclesiæ virum idoneum delegisset in Episcopum, qui metu mortis electioni de se factæ renunciavit, alia pars favore Comitis Gravinensis, aliorumque nobilium, quendam Presbyterum de Brundisio simoniacum nominasset, qui ab Archiepiscopo Acheruntino, contra justitiam, & appellationem, munus consecrationis accepit. Quid super hujuscemodi negotium factum sit, non constat, cum nil aliud in iis registris appareat. Quis Petro exauctorato successerit adhuc incompertum; constat tamen in epistola 319. anno 6. Pontif. ejusdem Honorii ad Archiepiscopum Acheruntinum scripta 5. Kalend. Aprilis, ut Petro quondam Episcopo Anglonensi ad sui sustentationem quædam beneficia, quæ ante adeptam Episcopalem dignitatem obtinebat, assignet.

VII. 7 N. . . . nomen non habemus qui deposito Petro in Anglonen. Ecclesia suffectus est anno 1220. sub quo, vel alio ejus successore Federicus II. Imp. an. 1231. ob devotionem, qua ferebatur ad majorem gloriam Redemptoris nostri Jesu Christi, Virginisque Mariæ. cum sit humani generis spes, & mortalium vita, pro remedio animarum Henrici Imp. patris sui, suorumque prædecessorum donavit in feudum Ecclesiasticum civitatis, casalis Angloni Lucaniæ Provinciæ, è conspectu Turentinæ regionis, omne territorium, & tenimentum Anglonen. cum pertinentiis suis, quod erat dictæ civitatis Casalis, necnon eodem munificentiæ dono dedit eidem Ecclesiæ civitatem ipsam Casalis Angloni, homines, vassallosque ejusdem, nonnullasque domos hominum habitantium in castro Tursii, nec non alias domos in terra sancti Angeli, ut in donationis documento habetur sub his verbis ab authentico copiali exscripto.

Federicus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Siciliæ.

Etsi omnia caduca sive hominum, ac temporum diuturnitate labantur, sunt tamen ex hominibus aliqua perpetua stabilitate connexa, illa videlicet, quæ divinis addicata cultibus funiculum hæreditatis Dei satagunt inter homines ampliare. Decet igitur Imperialem Excellentiam, quod illis precibus benignius inclinetur, quæ divino cultui precantur augmentum, & Sacrosanctis Ecclesiis protectionis nostræ postulant indulgeri favorem. Notum itaque fieri volumus universis fidelibus Regni nostri, quod Nos intuitu Divinæ retributionis, & pro remedio animarum felicium Regum prædecessorum nostrorum, & felicis quoque memoriæ Divi Imperatoris patris nostri, intuitu etiam Beatæ Virginis, in cujus nomine Anglonen. Ecclesia noscitur esse fundata, ipsam Ecclesiam cum omnibus bonis suis sub protectione culminis nostri recipimus, concedentes, & confirmantes Ecclesiæ supradictæ in perpetuum casale Angloni, cum omnibus tenimentis, & pertinentiis suis, quorum tenimentorum, & pertinentiarum fines sunt isti; Incipit, à Vallone de Lauro, & vadit per viam, quæ ducit per caput Vulgari, & vadit ad stratam sanctæ Cenapuræ, quæ dicitur strata Franca, & perducit ad flumariam Agri, & per ipsam flumariam ducitur ad vallem Cupam, & per Cristam ipsius vallis ducitur per frontem de Cruce, & descendit per vallonem de Cuutirato ad stratam, quæ vadit Colubratum, & per ipsam stratam ducitur per frontem de Briga ad flumen Sinni, & ab ipso flumine ducitur ad vallonē de Lauro, ubi concluditur. Concedimus etiam prędictę Ecclesię Anglonen. homines, quos habet in castris Tursii, & sancti Archangeli, & omnia quæ in præsentiarum justè, & rationabiliter possidet, vel quę in antea justo titulo poterit adipisci. Insuper eximimus ipsam Ecclesiam, & Prælatos ejus . . . ejusdem casalis, & diœcesis ejus homines, & vassallos ipsius ab omnibus servitiis, taliis, collectis, & exactionibus Curię nostræ, & successorum nostrorum Comitum, & Baronum, & nihil nobis, & successoribus nostris in prælibatis ejus hominibus, vassallis ipsius penitus reservamus præter judicium sanguinis, & quod Prælati ejus nobis, & successoribus nostris in perpetuum facient, & juramentum præstabunt fidelitatis. Mandamus igitur, & Imperiali sancimus edicto, ut nulli omnino hominum liceat hanc nostræ concessionis, & confirmationis infringere paginam, vel ei ausu temerario contraire. Ad hanc autem concessionis, & confirmationis nostræ memoriam, & inviolabile firmamentum præsens privilegium fieri, & sigillo Majestatis nostræ jussimus communiri. Datum Tarenti post Curiam Capuæ celebratam, Imperii nostri anno vigesimo primo.

Anno sequenti cum Bartholomæus Carbonensis Cęnobii Archimandrita magno apud Federicum in honore esset, ab ipso amplissimum pro suo cęnobio obtinuit privilegium, in quo bona ejusdem recensentur, quod cum multi faciat ad Ecclesiæ Anglonensis jura agnoscenda hic exscribimus; non semel enim inter Episcopos Anglonenses, & Carbonenses Monachos lis æstuavit, quæ tandem ex monumentis, ac privilegiis utriusque Ecclesiæ prolatis laurenta pax æquavit omnia, jurgiaque suppressit. Porrò Federici privilegium ita se habet apud Sanctorium:

Federicus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, Hierusalem, & Siciliæ Rex.

Quam sit Imperiali celsitudini gloriosum, quantamque laudem apud Deum, & homines mereatur ad Ecclesiarum conservationem intendere, & earum jura illibata servare, ex eo conjicitur manifestè, quia cœlestia majoris sunt meriti, quam terrena, & humanis divina prærogativa semper non irrationabili pręferuntur, quod in illis præsertim fulget Ecclesiis in quibus viget observantia Regularis, & servatur ordo Monasticæ disciplinæ. Inde est igitur, quod Nos attendentes laudabilem famam, & conversationis scientię propositum, quibus claret monasterium Carbonense, optantes etiam servitorum ipsius monasterii orationibus jugiter adjuvari, Bartholomæum venerabilem Archimandritam, Monachos, & ipsum Monasterium, & omnia bona sua tam Ecclesiastica, quam mundana sub speciali Majestatis nostræ protectione recipimus, omnes possessiones, & omnia bona, quæ in præsenti, largitione Principum, oblationibus fidelium, & quibuscunque aliis justis titulis idem monasterium tenet, & possidet, ut in antea poterit, dante Domino, rationabiliter adipisci, ex liberalitate gratiæ nostræ eidem monasterio perpetuo confirmamus, nisi fuerint de feudis, vel servitiis obligata. De innata ergo clementia, & munificentia nostra, & pro remedio animarum progenitorum nostrorum, ac pro salute nostra concedimus, & donamus dicto Archimandritæ, & successoribus ejus, ac non eidem monasterio in perpetuum tenimentum terrarum de Demanio nostro, quod est in Pollicorio inter flumen Acri, & tenimentum Scanzanæ, sicut est per quatuor latera designatum. Ab Oriente est mare, à Meridie dictum flumen Acri, ab Occidente territorium sancti Nicolai de Sylva conjunctum territorio Montis Albani. Ab Aquilone tenimentum Scanzonæ. Salvo jure, si quod ibidem habet domus hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani, & Ecclesia sancti Juliani tenendum ipsum liberè sine aliqua rei, vel juris diminutione, absque contradictione, & molestia alicujus, sicut tenimentum ipsum tempore Regis Gulielmi Secundi recordationis inclytæ Curia possidebat. Non obstante aliquo privilegio de terra Pollicorii à nostra Majestate alicui personæ concesso. Præterea confirmamus eidem Archimandritæ, successoribus ejus, & eidem monasterio in perpetuum privilegia universa, quæ à prædecessoribus nostris felicibus Regibus ipsi monasterio rationabiliter sunt concessa. Necnon libertates cunctas,

quibus idem monaſterium temporibus felicium Regum dignoſcitur eſſe gaviſum. De abundantiori ergo gratia noſtra damus prædicto monaſterio liberam poteſtatem habere propriam Barcam in flumine Acri cupacem equorum decem, cum qua, & in qua tranſvehi poſſint ultro, citroque gratis, & liberè; ac intuitu Dei quilibet tranſeuntes, ſine aliqua Camerariorum, Bajulorum, & quorumlibet hominum contrarietate. Quam barcam ipſum monaſterium in eodem flumine, omni futuro tempore teneatur habere propter conceſſionem, quam ei facimus de tenimento prædicto. Salvo mandato, & ordinatione noſtra. Ad hujus autem conceſſionis, donationis, & confirmationis noſtræ memoriam, & robur perpetuo valiturum præſens privilegium per manus Procopii de Materu Notarii, & fidelis noſtri fieri, & ſigillo Majeſtatis noſtræ juſſimus communiri, anno, menſe, & indictione ſubſcriptis. Datum Melphiæ, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo duceteſimo, trigeſimo ſecundo, menſe Septembris, ſextæ Indictionis. Imperante Domino noſtro Friderico Dei gratia invictiſſimo Romanorum Imperatore ſemper Auguſto, Hieruſalem & Siciliæ Rege. Anno Imperii ejus duodecimo, Regni Hieruſalem ſeptimo, Regni vero Siciliæ trigeſimo quinto feliciter. Amen.

VIII. 8 ROBERTUS Ciſterciensis Ordinis Monachus ex Sagittario cœnobio aſſumptus ad Anglonenſem Epiſcopatum ſub Gregorii IX. vixit Pontificatu, vir egregiis moribus, & ingenio clarus, cujus tempus notum redditur ex unico monumento, quod extat in tabulario ejuſdem Eccleſiæ.

Menſe Februario vigeſimo die ejuſdem quintæ indictionis, anno Dominicæ Incarnationis 1291. regnante Domino Karulo Secundo, anno ejus ſeptimo apud Ordeolum Alexander de Bibila, & Rogerius de Bonojumo terræ Ordeoli Judices, cum Curiam regerent ad inſtantiam Fratris Joannis Prioris monaſterii Sagittarii, & Fratrum ejuſdem monaſterii aſſerentium propter guerrarum ſævitiam ſe non poſſe de Archivio ſuæ Eccleſiæ extrahere, & per regionem deferre eis minimè tutum eſſe, &c. Tranſumptans privilegium dicto monaſterio conceſſum. Menſ. Februarii 14. Indict. anno 1241. anno 14. Domini Gregorii Papę Noni, Domini Friderici Romanorum Imperatoris, anno Imperii 21. Regni Hieruſalem 16. Siciliæ 44. per Robertum Dei gratia Anglonen. Epiſcopum continens, quod cum verteretur quædam lis inter ipſum Dominum Epiſcopum, & Dopnum Guilleimum venerabilem Abbatem, & conventum monaſterii Sagittarii ex altera, videlicet de Eccleſia ſanctæ Mariæ de Lauro ſita in tenimento Rotundę maris, & tenimentis, & poſſeſſionibus ſuis ipſe Dominus Epiſcopus ad memoriam reducens Eccleſiam eandem ſub annuo cenſu conceſſiſſe ſimiliter cum dicto monaſterio Sagittarii venerabili Abbati, & conventui monaſterii Caſamariæ Ciſtercien. Ordinis cum conſenſu Canonicorum ſuorum . . . . monaſterium ipſum ſanctæ Mariæ de Sagittario ſuper poſſeſſione dictæ Eccleſiæ nunquam turbari, vexari, moleſtari, &c. Inſuper attendens eorumdem Abbatis, & conventus devotionem erga ſe ipſum Dominum Epiſcopum, ejuſque Anglonen. Eccleſiam de conſilio Fratrum ſuorum concedit eis licitè recipere corpora mortuorum totius Anglonen. diœc. qui monaſterio prædicto, vel obedientiis ſuis elegerint ſepulturas, & etiam legata ſuper quibus idem prænominatus Dominus Epiſcopus relaxat quartam ſibi debitam, quia dicti Fratres laudabiliter, & vita aſpera quotidie Domino famulabantur, quod privilegium ſcripſerat Bartholomæus publicus Notarius, & matris Eccleſiæ Anglonen. Notarius. Canonici vero qui una cum dicto Epiſcopo dicto privilegio ſe ſubſcripſerant, hi ſunt, videlicet Dominus Aegidius quondam Anglonen. Archidiaconus, Dominus Guillelmus quond. Anglonen. Canonicus, Dominus Bonus olim Anglonen. Canonicus, Dominus Alamagnus dudum Anglonen. Canonicus, Dominus Joannes quond. Anglonen. Canonicus Archipresb. Roccæ Imperialis.

Obiiſſe Robertum ſub Innocentio IV. circa annum Domini 1253. ex ſucceſſoris electione in Reg. Vatic habemus, cætera ejus acta periere.

9 Fr. DEODATUS de Squillacio Ord. Minorum vir doctus, & in rebus agendis peritus, & nobili viro Ioanni de Monte Fuſculo Anglonenſis civitatis domino acceptus, cui Innocentius IV. Pontif. in hac proviſione placere voluit, ſucceſſit Ruberto anno Chriſti 1254. Perſonam idoneam eligendi auctoritatem idem Innocentius per ſuum diploma dederat Fratri Henrico ex Ord. Præd. electo Barenſi, cui circa Deodati electionem, litteras ſuis inſertas confirmavit, atque alias Capitulo Anglonen. ſcripſit, ut electo tanquam vero Paſtori obedirent. Extant litteræ in Reg. Vatic. ann. 11. Innocentii n. 108. IX.

Capitulo Anglonenſi.

Cum dilectus filius Frater Henricus Baren. electus, dilectum filium Fratrem Deodatum de Squilacio Ordin. Fratrum Minorum Anglonen. elect. Anglonenſi Eccleſiæ tunc vacanti litterarum noſtrarum auctoritate ſibi ſuper proviſione ipſius Eccleſiæ directarum in Epiſcopum præfecerit, & Paſtorem prout in ipſius Baren. electi litteris confectis exinde plenius dicitur contineri. N . . . quod à præfato Baren. electo litterarum noſtrarum auctoritate factum eſt, in hac parte ratum habentes, & gratum, id per noſtras duximus litteras confirmandum; Mandamus quatenus memoratum Anglonen. electum tanquam Patrem & Paſtorem animarum veſtrarum devotè ſuſcipientes, ſibi obedientiam, & reverentiam debitam impendatis, ejus monitis, & mandatis ſalubribus intendendo. Alioquin ſententiam quam ipſe rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Datum Laterani 5. Idus Ianuarii anno 11.

Parum vixiſſe Deodatum colligere eſt, cum eo ipſo anno poſt aliquot menſes, Innocentius ſequentem electum eidem Barenſi Archiepiſcopo electo per ſuas commendavit litteras, nec amplius de eo mentionem habeat doctus noſter eruditiſſimus Wadingus in Annal. Minor.

10 JOANNES de Monte Fuſculo, Anglonæ civitatis Dominus, electus Anglonenſis reperitur eodem anno 1254. In Regeſt. Vatic. epiſt. 27a. fol. 33 anno 11. Innocentii IV. ad Henricum Barenſem electum ſcripta Dat. Laterani 5. Kalend. Decembr. in ea commendat nobilem virum Joannem de Monte Fuſculo, cui Anglonen. civitas in temporalibus eſt ſubjecta, electum in Epiſcopum Anglonenſem, de quo nil aliud habeo quod in medium proferam. X.
„ (*Ad Nolanam deinde tranſlatus eſt, ubi de*
„ *eo.*)

11. LEONARDUS Monachus Ciſtercienſis Ordinis cœnobii s. Mariæ de Sagittario electus eſt in Epiſcopum Anglonenſem; florebat anno 1269. quo quædam conventiones & pacta olim facta inter Abbatem & Monachos de Sagittario, & Robertum tunc Epiſcopum Anglonenſem, ritè confirmavit, accedente ſuorum Canonicorum Capitulo. Documentum autographum extat in ejuſdem Cœnobii tabulario, quod hic recenſemus, ubi Leonardus ſe ex Ordine Ciſtercien- XI.

ſi ad

fi ad Cathedralem infulam Anglonensem assumptum narrat.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Anno ab Incarnatione ejusdem millesimo ducentesimo sexagesimo nono, mense Novembris, tertiæ decimæ Indictionis.

Nos Frater Leonardus miseratione divina Episcopus Anglonensis præsentis scripti serie declaramus, quod venerab. Abbas Robertus & Conventus monasterii Sagittarii Cistercienfis Ordin. nostræ diœcesis nobis humiliter supplicarunt, ut quædam pacta & quandam concordiam, quæ facta fuerunt inter eos & prædecessorem nostrum felicis memoriæ Robertum tunc Anglonensem Episcopum confirmare, & denuo concedere dignaremur. Nos igitur attendentes, quod in eodem Ordine induti fuimus, & de ipso assumpti licet indigni ad hujus apicem dignitatis; Considerantes etiam religionem eorum, & devota obsequia, quæ continuè exhibent Creatori; Cupientes quoque fieri participes orationum ipsorum, ut Deus nos & Ecclesiam nostram in prosperitate conservet, pro remedio quoque animæ nostræ ad honorem Virginis gloriosæ in cujus nomine dictum monasterium est fundatum, eadem pacta, & eandem concordiam confirmamus & de novo concedimus, & decernimus inviolabiliter observari. Pacta vero & concordia ista sunt sicut apparet per publicum instrumentum inde confectum, videlicet, ut pro omnibus Ecclesiis, & possessionibus, quas detinet ad annuum censum ab Anglonensi Ecclesia & pro quarta mortuorum & vivorum Bizantium unum annis singulis in festo Nativitatis Beatæ Mariæ persolvant. Unde ad futuram memoriam, & prædicti monasterii cautelam præsens scriptum exinde fieri fecimus per manus Domini Nicolai Canonici nostri, & publici Notarii subscriptionibus Fratrum & Canonicorum nostrorum, & sigilli nostri pendentis munimine roboratum. Scriptum apud castrum Nucariæ. Anno, mense, & Indictione præmissis.

Ego Dominus Nicolaus Anglonen. Canonicus, & meo signo signavi.

Locus † sigilli.

† *Nos Frater Leonardus Anglonensis Episcopus concedimus & confirmamus.*

† *Ego Abbas Raynalis Anglonensis Canonicus & Subdiaconus interfui, & consensi.*

† *Ego Laurentius Anglonensis Canonicus testis sum, interfui & subscripsi.*

† *Ego Raynaldus Archipresbyter Roseti, & Canonicus Anglonensis interfui & subscripsi.*

† *Ego Dominus Nicolaus Anglonensis Canonicus interfui & subscripsi.*

† *Ego Dominus Joannes Archipresbyter Bollicæ & Canonicus Anglonen. interfui, & subscripsi.*

† *Ego Dominus Arcatus Canonicus Anglonensis interfui, & subscripsi.*

† *Ego Richardus Canonicus Anglonensis interfui, & subscripsi.*

† *Ego Dominus Rogerius Anglonen. Canonicus interfui, & subscripsi.*

† *Ego Robertus Archipresbyter Roccæ Imper. Canon. Anglonensis interfui, & ss.*

† *Ego Dominus Philarctus Archipresbyter . . . . & Canonicus Anglonensis interfui, & subscripsi.*

Locus † sigilli.

Posthæc quanto tempore Leonardus vixerit, vel quo anno excesserit non habemus.

XII. 12 GUALTERIUS Anglonensis Episcopus memoratur in Reg. Neapolitano, anno 1296. cujus oneris se exolvit, pauloque post ab Canonicorum senatu Tarentinus olim Archiepiscopus postulatus, confirmatusque est ea in dignitate à Bonifacio VIII. Papa, anno 1298. decimo Kalend. Junii ann. 5. ut in epistola Vatic. Regest. num. 290. fol. 202. cujus initium: *Gualtero dudum Episcopo Anglonensi in Tarentinum Archiepiscopum electo, &c.*

XIII. 13 MARCUS Episcopus Anglonensis recensetur inter suffraganeos Acheruntinæ Ecclesiæ anno 1302. in Bulla Gentilis electi Episcopi Catanienfis tunc temporis Acheruntini Archiepiscopatus administratoris. Is anno 1318. Roberto Neapolitano Rege, auctoritate præcipuus apud Regios Ministros arma cepit, in Carbonensis cœnobii Abbatem, & Monachos, inlectus occasione absentis Pontificii solii (ut Sanctorius ait) trans Alpes amoti à Clemente V. maxima cum totius Italiæ clade rerumque Ecclesiasticarum disturbatis monasteriis, occupatisve, aut Baronum Episcoporumque Imperio violenter mancipatis, nullo contranitente, procul Romano fulmine, acerrimè concussum est monasterium hocce, & litibus abscissis, deventum in concordiam, verbis speciosam, re inanem, cum Episcopus ingenti cupiditate æstuasset conferendi Chrisma, Sacerdotia, Dignitates videlicet Archipresbyteratus, & Cantoratus, adeundique Pontificali auctoritate templa, & sacra pleno jure, ut Princeps faciundi, irritis Episcoporum omnium votis, cum nemo eorum desiderium hoc implesset, à Marco Episcopo usque ad Joannem Antonium Scotium Neapol. observatum est prætorium edictum: Uti possidetis ita possideatis. At Marci Episcopi, cum Jacobo Archimandrita inita concordia an. 1320. ita exscripta fuit ex authentico copiali tabularii Anglonensis Eccl.

Anno Dominicæ Incarnationis millesimo trecentesimo vigesimo, regnante Domino nostro Roberto Dei gratia Illustrissimo Hierusalem & Siciliæ Rege, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Provinciæ Forqualquerii ac Pedimontis Comite, Regnorum ejus anno 12. feliciter. Amen.

Mense Maii die primo ejusdem tertiæ Indictionis apud Tursium nos Scipio de Laurentio Juden Tursii, Hugolottus de Chomasio publicus ejusdem terræ Tursii Regia auctoritate Notarius, & Testes subscripti ad hoc specialiter vocati, & rogati præsenti publico scripto fatemur, quod venerabilis in Christo Pater Dominus Marcus Dei gratia Episcopus Anglonensis, & Capitulum Anglonense intus in choro sancti Michaelis de Tursio Anglonensis diœcesis de mandato ipsius Domini Episcopi, & voluntate ejusdem Capituli, ut ipsi asseruerunt ad infrascripta specialiter congregati, finem litibus imponere cupientes, sicut asseruerunt coram nobis, pro eo, quod inter ipsos prædecessores eorum, & Anglonensem Ecclesiam ex parte una, & Religiosos viros Fratrem Jacobum Archimandritam monasterii sancti Eliæ de Carbono Ordinis sancti Basilii diœcesis Anglonensis, & conventum ejusdem monasterii, ac prædecessores ipsorum, & ipsum monasterium ex altera fuit orta longo tempore super subjectione ipsius monasterii controversia, quæstio, sive lis, quæ nuper est Dei gratia partium voluntate, & veritatis agnitione sopita, & dicti Frater Jacobus, & Conventus dictos Episcopum, Capitulum, & Ecclesiam in suos Superiores ordinarios agnoscentes ad eorum obedientiam sunt reversi pro bono pacis, serenitate, & tranquillitate Archimandritæ conventus & monasterii prædictorum consentientes in nos tanquam in suos Judicem, & Notarium cum ex certa scientia scirent suos Judicem, & Notarium non esse bona, & spontanea voluntate ipsorum promiserunt, & obligaverunt, ac stipulatione solemni prose, Ecclesia eorum, & successoribus suis dicto Domino Archimandritæ, conventui, et monasterio prædictis, et successoribus eorum in manibus dicti Archimandritæ, et Religiosorum virorum Fratris Nili, Fratris Jonathæ, Fratris Jacobi, et Fratris Barnabæ, Monachorum dicti monasterii recipientium, et solemniter stipulantium nomine ipsorum conventus, et successorum eorum, ac monasterii supradicti sub pœna mille florenorum auri medietatem ipsius pœnæ si ipsa committi contigerit, parte dictorum Archimandritæ conventus, et monasterii, et reliquam medietatem ipsius pœnæ Romanæ Ecclesiæ applicandam semper autorizare, et defendere dictos Archimandritam, conventum, et monasterium, et successores ipsorum propriis expensis ipsorum Episcopi, Capituli, et Ecclesiæ Anglonen. si ipsos Ar-

chimandritam, conventum, monasterium, aut successores ipsorum impeti quocunque tempore contigerit per Dominum Archiepiscopum Montis-Realis, Capitulum, seu conventum ipsius, vel Ecclesiam Montis-Realis, aut Procuratores, seu nuncios ipsorum super subjectione ipsorum, vel censu quem dicti Archiepiscopus, Ecclesiæ, Capitulum, vel Conventus asserent dictum monasterium Carbonense deberet eis reddere annuatim coram quocunque Judice Ecclesiastico, sive coram Domino Papa, aut Auditoribus ipsius Legatis Apostolicæ Sedis, vel delegatis ipsorum, prout de jure fuerit, & Justitia suadebit ea conditione, & pacto, ut dicti Archimandrita, & conventus, & Capitulum, ac successores ipsorum non sint contra dictos Episcopum Anglonensem, & Capitulum, ac successores ipsorum: sed concurrant cum voluntate, & assertionibus eorundem per viam Juris, non tamen contradicendo aliquatenus in expensis propterea faciendis; alioquin dicta obligatio, & stipulatio sit irrita, & vacua, & nullius penitus firmitatis: item sub stipulatione, obligatione, & solemnitate prædictis promiserunt, & obligaverunt se, pro se, & successoribus eorum dicto Domino Archimandritæ, & conventui, ac successorum in manibus dictorum Archimandritæ, & Monachorum nomine quo supra recipientium, & solemniter stipulantium sub pœna prædicta, quod tam dictus Dominus Episcopus, & Capitulum, quam successores ipsorum semper manu tenebant, & augmentent omni futuro tempore in prædicto monasterio Carbonensi Ordinis S. Basilii secundum Regulam ipsius, & semper sint ibi Monachi Græci, ac Latini secundum voluntatem ipsius Archimandritæ, & conventus, ac successorum ipsius monasterii, & Archimandrita Græcus omni futuro tempore, & nunquam ibi præficiatur Abbas Latinus, aut alterius Ordinis contrarii Ord. sancti Basilii supradicti. Item pro bono pacis, concordiæ, & ut de cætero non sit dissensionis occasio inter eos dictus Dominus Episcopus, & Capitulum pro se, & successoribus suis, & Ecclesia Anglonensi habito inter eos in communi consilio, & diligenti tractatu deliberatione solemni, quia justum fuit eis, sicut asseruerunt coram nobis ipsis, & eorum Ecclesiæ expedire de censu quem dictum monasterium dictæ Ecclesiæ Anglonensi debebat solvere annuatim ad certum, & determinatum finem devenire voluerunt & ordinaverunt, ut loco dicti census dicti Archimandrita, conventus, & monasterium solvant annuatim per se, vel per Nuncios dictæ Ecclesiæ Anglonensi in festo Nativitatis Virginis gloriosæ in signum subjectionis tantum sexdecim libras ceræ, & non aliquid aliud neque thus, neque pecuniam, ac aliquid aliud dicti Episcopus, & Capitulum pro se, & successoribus suis promiserunt, & obligaverunt se Domino Archimandritæ & conventui prædictis & successoribus suis sub stipulatione & solemnitate prædictis in manibus prædictorum Archimandritæ, & Monachorum nomine quo supra recipientium, & solemniter stipulantium nullo unquam tempore petere alium censum à Monasterio supradicto, quam prædictas libras ceræ, neque pecuniam, nec subventionem, nec occasione dicti census ipsos aliquatenus molestare, nec aliquid aliud sive in pecunia, sive in quacunque re nomine dicti census præterito tempore non soluti de quo censu, seu debito per Aquileanam stipulationem, & acceptilationem in manibus dictorum Archimandritæ, & Monachorum nomine quo supra solemniter stipulantium dictos Archimandritam, & monasterium liberaverunt, & perpetuo quittaverunt pro bono pacis, & concordiæ supradictæ: item pro bono pacis, & concordiæ, veritatis agnitione dictus Dom. Episcopus, & Capitulum agnoscentes bonam fidem confessi sunt Archimandritam, conventum, & monasterium prędictos habere in casalibus suis, videlicet, in Farato. Scansana, & aliis casalibus, & granciis suis spiritualem jurisdictionem, videlicet visitationem, correptionem Clericorum, & laicorum ad conditionem eorum de iis quæ ad forum Ecclesiasticum spectant, & Canonicam portionem, puta mortuorum & virorum, & omnia jura, quæ comprehenduntur nomine Canonicæ portionis. Item pro bono pacis, & concordiæ ad occasionem scandali, & dissensionis materiam amputandam, & ut occasione præteritæ discordiæ omnis suspitionis occasio auferatur, voluerunt, promiserunt dicti Episcopus, & Capitulum, & obligaverunt se solemniter Archimandritæ, & Monachis, conventus, & monasterii supradictis in manibus dictorum Archimandritæ, & Monachorum nomine quo supra recipientium; & solemniter stipulantium, quod de excessibus, delictis, vel defectibus eorum prædictis si quos ipsos contigit commisisse, visitatione, correptione, seu punitione ipsorum se nullatenus intromittere per se, vel alios, vel officiales, seu delegatos ipsorum publicè, vel occulte, directè, vel indirecte, in judicio, sive extra; & renunciaverunt expressè beneficio restitutionis in integrum, exceptionis doli, quo metus causæ, & omni aliæ exceptioni, seu beneficio Juris quibus possent venire contra præmissa, vel aliquod præmissorum, nec non juribus, seu rationibus innuentibus, sive dicentibus generalem renunciationem, vel renunciationem hujusmodi in talibus non valere, salva reverentia, & obedientia dictorum Episcopi, & Capituli, & Ecclesiæ Anglonensis secundum Canonica instituta. Item pro bono pacis, & concordiæ, & ut de cætero non sit dissensionis occasio inter eos dictus Dominus Episcopus, & Capitulum pro se, & successoribus suis, & Ecclesia Anglonensi, ut tempore Visitationis non sint dicto monasterio onerosi in procurationibus & expensis, habita inter eos collatione de conditione Ecclesiæ Anglonensis, & facultatibus dicti monasterii Carbonen. cum subscriptis evectionum, seu equorum numeris possit esse competens, & sufficeat pro Episcopo, qui pro tempore fuerit Anglonensis; etsi dictum monasterium ulterius gravaretur, non possit sufferre, & longi temporis victum consumet hora brevis, & occasione Visitationis incurreret intolerabile detrimentum, & exinde occasio discordiæ oriretur habito diligenti tractatu solemniter statuerunt, & promiserunt, & obligaverunt se cum omni solemnitate, quum melius facere potuerunt, & debuerunt in perpetuum dictis Domino Archimandritæ, & Monachis recipientibus, & solemniter stipulantibus pro se, & eorum monasterio, ac successoribus, quam tam dictus Dominus Episcopus, quam successores ipsius, qui pro tempore fuerint nunquam nisi tantum semel in anno possint causa visitationis accedere ad dictum monasterium, vel alios mittere loco sui, nec ad grancias, Capellas, seu membra ipsius monasterii accedere, vel mittere pro visitatione præfata, nisi tantum ad monasterium supradictum, nec petere vecturas, seu equitaturis, seu equos, vel aliquod aliud emolumentum, nec epulas sumptuosas; sed eas tantum, quæ honestè, & competenter fuerint ministratæ, nec ultra decem equos, seu equitaturas, & duos sommerios pro urnesio possint ducere, aut expensas, seu Procuratorem petere pro eisdem, & quod si quandoque faciat per alios visitare quantumcumque non possint excedere numerum supradictum, etsi mitterent minorem numerum, vel aliquos ad se causa visitationis vocarent, quod non possint aliquas expensas, vel aliquod aliud emolumentum petere, vel habere occasione visitationis prædictæ, vel occasione, quod ipsi cum decem equis, & duobus sommeris, causa visitationis possint accedere ad monasterium prædictum, nisi tantum, quod illi qui mittentur expensas pro seipsis recipiunt moderatas, & quod non possint morari in dicto monasterio causa visitationis prædictæ, nisi tantum illo die quo accesserint, & sequenti ad plus, & si contrarium facerent, vel vellent acceptare, quòd Archimandrita, & Monachi supradicti possint negare, & auctoritate propria prohibere, & si dicti Archimandrita, & conventus dicti monasterii, ac successores ipsorum quocunque tempore, quocunque modo se subtraxerint à subjectione, & obedientia Ecclesiæ Anglonensis, omnia, & singula supradicta sint vacua, & irrita, & ex nunc pro nullis, vacuis, & irritis habeantur. Et si dictus Dominus Episcopus, & succes-

sores

sores sui non observarent dicto Archimandritæ, & monasterio, ac successoribus suis omnia, & singula supradicta, quod dictus Archimandrita, & successores ipsius nonteneantur observare obedientiam, & subjectionem per ipsos promissam dicto Domino Episcopo, & successoribus suis, ac Ecclesiæ Anglonensi, nec ullum eis en præmissis circa possessionem, vel aliud præjudicium generetur. Unde ad futurum memoriam, & cautelam dictorum Archimandritæ, conventus, & monasterii Carbonen. de voluntate, & mandato Dominorum Episcopi, & Capituli prædictorum præsens exinde confectum est Instrumentum pendentibus sigillis dictorum Domini Episcopi, & Capituli, & subscriptionibus ejusdem Episcopi, Archidiaconi, Diaconi, Cantoris, & Canonicorum prædictorum; necnon nostra qui supra Judicis, & subscriptorum testium roboratum, quod scripsi ego, qui supra Ugolottus publicus ejusdem terræ Tursii Notarius, qui vocatus, & rogatus interfui una cum prædictis Judice, & testibus omnibus, & singulis supradictis in publicam formam redegi, & meo solito signo signavi, unde ego, qui supra Notarius volens mandatis dicti Domini subdelegati, ut teneor obedire, dictum instrumentum authenticavi, copiavi, & exemplavi, & ejus copiam in præsentem publicam formam redegi de verbo ad verbum nihil addito, mutato, vel diminuto, præsente coram nobis in dicta Curia præfato venerabili Priore monasterii sancti Eliæ, qui omnibus prædictis interfuit, & se contentante de dicta authenticatione, eamque ratificante, omologante, & confirmante coram nobis Judice, Notario, & testibus supradictis. Quo quidem instrumento copiato, & exemplato de verbo ad verbum, ut præmittitur, præfatus Dominus Joannes Nicolaus Procurator, & Oeconomus, quo supra nomine nos præfatos Judicem, Notarium, & Testes, ex Regia parte requisivit, & attente rogavit nostrum super hoc officium implorando, quod de prædictis omnibus conficere deberemus publicum instrumentum cujus requisitioni, & precibus devotè annuentes, quia officium nostrum publicum est, illudque nemini denegare possumus, nec debemus in his præsertim, quæ honestatem sapiunt, & requirunt, quodque justa petiit, & justa petentibus non est denegandus assensus; propterea ad futuram rei memoriam, & tam præfati Domini Episcopi, & suorum successorum, ac dictæ venerabilis Ecclesiæ Anglonen. factum est exinde de præmissis hoc præsens publicum instrumentum per manus mei, qui supra Notarii signo meo solito signatum subscriptione nostri, qui supra Judicis, & nostrum subscriptorum testium signis, & subscriptionibus roboratum, quod scripsi ego, qui supra Notarius, qui præmissis omnibus vocatus, rogatus, & requisitus interfui, & meo solito, & consueto signo signavi. Et in pede instrumenti magis infra post signum dicti Notarii, quo apparet dictum instrumentum signatum, erant, prout sunt, ipsorum Canonicorum, & Judicis subscriptiones infrascriptæ, quæ fuerunt omissæ in præsenti copia ex errore mei Notarii supradicti, & sunt de verbo ad verbum, ut infra;

Ego Scipio de Laurentio Judex Tursii, qui supra†
Nos Marcus miseratione divina Episcopus Anglonen. qui supra.
Ego Petrus Archidiaconus Anglonensis interfui, & consensi.
Ego Presbyter Jordanus Anglonen. Decanus interfui, & consensi.
Ego Abbas Angelus de Cepullis de Matera Cantor Anglonensis interfui, & consensi. Signum Crucis propriæ manus Presbyteri Joannis de Anglono Anglonensis Canonici, & subcantoris interfui, & consensi.
Ego Presbyter Nicolaus de Nigro Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.
Ego Abbas Guglielmus de Monte Sion Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.
Ego Presbyter Nicolaus de bono actorio Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.
Ego Presbyter Ventura de Senisio Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.
Ego Presbyter Sergius de Tursio Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.
Ego Presbyter Ricardus de Rotundis Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.
Ego Presbyter Robertus de Pisario Anglonensis Canonicus interfui, & consensi.

Prædictæ siquidem subscriptiones magis infra erant prout est scriptum sigillum Domini Marci Episcopi Anglonensis, sigillum Capituli Anglonensis prædictæ quidem subscriptiones ex errore fuerunt omissæ per me Notarium supradictum: superius autem ubi legitur ipsorum Canonicorum, & sequitur, & Judicis abrasum, & emendatum apparet, prædicta obmissa, & abrasio non noceat, quia Ego qui supra Notarius in scribendo erravi.

Locus † signi.

Testantur Joannes de Albano Judex, Magnificus Dominus Joannes Patavinus de Amendolaria, Angelus de Monte Sion, Julius Rufulus, Polydorus Gallus, Capaneus Perjoannis de Senisio, Vincislaus de Benevento de Senisio, Joannes Eli de Tursio, Joannes Franciscus de Forciuto de Castellucio†

Ego Joannes de Albano, qui supra Judex interfui, & me subscripsi.
Ego Joannes Patavinus de Amindolaria V.I.D. testis sum.
Ego Julius Rufulus de Senisio pro teste interfui.
Ego Capaneus Perjoannis de Senisio testor.
Ego Polydorus Gallus de Senio in præmissis pro teste fui.
Ego Vincislaus de Benevento de Senisio interfui, & me subscripsi.
Ego Joannes de Eli de Tursio in hoc pro teste affui.
Ego Joannes Franciscus Fortiatus interfui, & me subscripsi.

Marcus verò postquam Anglonensem Ecclesiam rexisset annis plurimis excessit sub Joanne XXII.

14 *SYLVESTER ex nobili genere Materu Carentinus erat Episcopus Anglonensis an. 1322. si vera sunt quæ refert Ferdinandus della Marra in descriptione ejusdem familiæ. XIV.

* Ex App. tom. 9.

15. FRANCISCUS della Marra nobilis Neapolitanus Anglonensis Ecclesiæ gubernacula suscepit sub Joanne XXII. Pontifice, sub quo anno 1330. translatus est ad Cusentinum Archiepiscopatum, in qua dignitate obiit sub Innocentio VI. XV.

16. GUILLELMUS electus dicitur Anglonensis die 2. Augusti 1330. in lib. obligat. Joannis XXII. de eo fit mentio eodem anno in Reg. Regio Neap. XVI.

17. JOANNES proximè successit Guillelmo, 1333. in eodem obligat. li. 22. Julii electus, & confirmatus Ecclesiæ Anglonen. habetur: quo sedente anno 1338. *a* die 26. Aug. ad celos evolavit B. Joannes de Calamola Tolosanus Religiosus Conversus Ordinis Cistercienfis in Monasterio S. Mariæ de Sagittario, clarus miraculis, cujus vitam scripsit Anonymus ejus synchronus, quam hic exscribere non pigebit ex ipso originali, quod eo in Ce- XVII.

a Seu 1339 ut alii volunt.

no-

nobio asservatur, ut saltem viri sanctissimi gesta perennentur, cujus sacrum corpus incorruptum honoratur à fidelibus, eaque in Ecclesia quotidie ad divinas laudes ejus celebratur memoria.

Incipit Prologus de Vita & miraculis B. Joannis Ordinis Cisterciensis Conversi Religiosi sanctæ Mariæ de Sagittario.

Ad scribendam vitam cœlibem, & stupenda miracula hujus cœlestis viri, & terrestris Angeli, cujus tentamus historiam texere, alterius linguæ esset opportuna facundia, & alterius claritas intellectus: Ego enim ubi illius ad Deum me juvit oratio, cui jam non per ænigmata, sed facie ad faciem loquitur, ad hoc impeditioris linguæ & hebetis ingenii me censerem, & ubi moveret, imo me potius impelleret, & grandis devotio quibus ad ipsum per Dei donum afficior, & affectus sum, etiam cum adhuc in carne ejus sacratissima anima teneretur, illius reminiscens dicti; altiora te ne quæsieris, nunquam ad hæc tanquam effrons meretrix prosilire, sed per ea, quæ dicta, sunt, & ne temporum tandem antiquitas deleret de mentibus hominum viri hujus gesta gloriosa, quæ Deus dignatus est ante oculos nostros apponere diebus istis, quibus quod sine cordis amaritudine referendum est, omnium charitatem frigidam cernimus, si non dicimus jam extinctam tanquam puer balbutiens locutus sum, & si non volans, reptans tamen more animalium reptantium super terram.

Incipit de Vita & miraculis Beati Joannis.

Joanni igitur originem dedit civitas Tholosana, nescio autem quamobrem advenit Basilicatæ Provinciam trahens moram continuam infra & circa Comitatum, qui dicitur Clarimontis, ubi aliquandiu inter sæculares permanens non sæculariter vivens; sed honestissimam vitam duxit: Et ut in præsentiarum innotescat quantæ puritatis extiterit, cum adhuc per mundi hujus impedimenta decurreret, subticendum non existimo, quod vulgi publico divulgatur oraculo: fertur enim quod cum in sudore vultus sui vellet sicco pane vesci, & conductus denario custos cujusdam vineæ poneretur, sine petita prius, & obtenta Domini spiritalis licentia, etiam arripere unius uvæ botrum tanquam à gravi facinore præcavebat. O mens timore casto repleta! cur tanto timore trepidas, ubi non est timore aliquatenus trepidandum; pertimescis ne furtum committere, ubi credis Dominum permissurum? sed Sanctarum mentium est ibi culpam agnoscere ubi culpa non est; sed cum jam spiritus, qui calere cœperat satis fervescerer, trahente fortiter ipso spiritu, omnia propter Christum post tergum relinquens, ut stercora, cursu concito ad convicinam, quæ erat Eremum properavit, Ubi quantæ austeritatis rigore se ipsum afflixerit, quanta alimentorum inopia corpusculi sui membra siccaverit, quantaque aspera pro Redemptoris amore pertulerit, difficulter posset exprimi, & difficilius credi: ibi enim, ut ajunt, ex septeno . . . . . quod vix ad septenum prandiolum suffecisses, refectionem suam totius quadragesimæ coarctavit. Ibi interdum nulla sollicitudine fatigatus eo vesci tantum suescebat edulio, quod ei deferebant agricolæ, qui ad illum devotionis gratia divertebant. Ibi nonnulli viri Belial suæ cupiditatis impetum exercentes, spe surripiendæ pecuniæ, illum paupertatis verissimum sectatorem, qui præter Christum sub cœlo nihil aliud possidebat crudeliter afflixerunt, quos tandem ut proderet nullis potuit suaderi sermonibus, nullis precibus adduci. Sed cum per tot bona adhæreret Altissimo, & jam secundum Scripturam cum eo spiritus unus esset effectus, pollere cœpit, ut firmiter creditur, gratia prophetiæ: Refert enim veritatis amica Domina Margarita Comitissa Clarimontis, quæ per annos, & annos fuerat sterilis, & jam vehementer de sterilitate perpetua timescebat, quod cum pro se, pro impetranda progenie, illius sæpe se precibus commendasset, ipse tandem quodam die iis eam sermonibus est affatus: Forti inquit animo esto, noli te plus mœrore consumere, A redde bona Ecclesiæ, indubitanter, quod multa, & grata tibi soboles est futura, ut non posthac referentur conclusa viscera, utriusque sexus inde erit ubertimus, Deo, Matri quæ genuit, & hominibus valde gratus. Sed Angeli Domini Rubii obitum ante dixit: suo enim inquit Abbati; Vade dic illi Angelo, ut illius quo tenetur monasterio nostro solvat se cito vinculis debiti, quoniam satis brevis terminus est, quo est carnis debitum soluturus: quod ita quippe factum est, nam intra brevis temporis spatium de hac luce est subtractus. Sed cum diu in hac Eremo duceret vitam Angelicam potius, quam humanam, ordine, ut videtur, præpostero, sed non præpostero merito, relicta vita anachoretica, quæ est in perfectionis apice constituta; descendit ad Cœnobiticam in monasterio Sagittarii Cisterciensis Ord. & qui magister esse meruerat sub forma discipuli curvavit cervicem humiliter regularibus disciplinis. Ad cujus cœnobiticæ vitæ ima numquam de anachoreticæ vitæ vertice descendisset, nisi quia jam ingruens gravis invalitudo B corporea, præsertim quædam genuum, & capitis incomitata dolore tumiditas, humanum auxilium cum instantia suadebat. Ubi oblivisci nesciens instrumenta perfectionis præteritæ, austeritatem solitam totis viribus custodivit solo pane se sustentans, non albo, sed furfureo: pro reprimendo æstuantis sitis ardore raro aliud quam aquæ poculum hauriebat. Huic erat quidem, si dici meretur, brevissimus lectulus quadratus, & concavus, & quadrupedalem mensuram vix transiens, ubi poterat solum, contractus accumbere tribuendæ quietis non gerens speciem, sed laboris, quippe cum totum testetur Cœnobium, quod nullus extiterit Monachus, qui ipsum conspexerit dormientem. Hic tantum observabat silentium, ut non mereretur dici tam tacitus quam relinqui, & tanta contemplationis sedulitate erat intentus, ut semper videretur cum Maria sedere ad pedes Jesu, in carnis adhuc mole submersus totius carnis gravedinem pertransibat. Cumque de tanto bono munerare eum divina largitas decrevisset, su- C stulit eum de hac valle miserabili lachrymarum, & concivem sibi celestis patriæ fecit illum. In ipso autem suo felicitatis exitu, quid significet nescio, Deus scit, tantus venti flantis impetus insurrexit, ut totam illius cellulam, totumque Cœnobium concutere videretur. Sed mirum dictu! ventus validus, qui totam, ut dictum est, cellam videbatur evertere, per foramina ipsius cellæ transgrediens quinque faces magnas, flatu subito potuisset extinguere, nullam exiguarum ardentium lampadum extinguebat. Robertus autem dictus Macearonus habitator Stursi, cujus brachium vetus jam, & dirum ulcus invaserat, adeo ut ipsius membri omni esset officio destitutus, pervexit ad quendam barberium pro alicujus medelæ subsidio implorando, cum medicus ipse inquit, præfodit tibi multum humoris malignitas sursum deorsumque brachium, nisi per incisionem veniamus ad radicem ulceris, nullam tibi possum medelam adhibere salutis. Interea transitus hujus viri, qui in opinionem hominum omnium magni meriti haberetur D batur, cœpit undique resonare; quo lætanter æger audito, non, inquit, terrestrem medicinam suscipiam, de cœlo credo quod sospitatem mihi homo iste sanctissimus impetrabis. Sumptaque grandi plusquam potuit dici fiducia, ad præfatum Monachum accedit, sancti cellam ingreditur. His & similibus verbis eum Abbas alloquitur: hic est baculus quem gestare solebat in manu, hæ sunt sportellæ, quas ipse contexerat. Inter hæc verba ægrotus se respicit mox sospitem, & corruit. Tunc omnes astantes stupor maximus apprehendit, dum repente vident membrum tumefactum, & tenue, mundum, & putridum & ulcerosum solidum, adeo ut nullæ ibi miro modo ulcerationis imagines remanerent. Masella quoque filia Joannis magistri Udonis de Sensio ita habebat brachium fistula inveterata depastum, ut frustatim deciderent inde ossa. Cumq; Pater eam ad jam dictum monasterium deportaret, invento Abbate, his sermonibus orat eum: ostende nobis ait, corpus Sancti-

si forte dignabitur filiam meam salvare. Non, inquit Abbas, corpus sacrum possum vobis ostendere; latenter enim deposuerat illud, ne tantus thesaurus possit subtrahi sibi furto, sed de vestibus ejus tibi dabo particulam involvens illa membrum invalidum, si placuerit Domino, potens est in tua genita mirificare hodie Sanctum suum, quo involuto ibidem pernoctarunt; credibile quidem est, ut ad vestimentum tactum, mox salus evenerit, sed quia usq; quo domum redeant brachium non detegunt, tunc solum inspiciunt plenissime ipsum salvum. Dominus insuper Joannes Capanus sacerdos de ipsa terra Sinisii biennio vocem habuit penitus suffocatam, nulla ipsum longe lateque quæsita juvari potuit peritia medicorum. Erat autem, ut ait, ad tantam desperationem inductus, ut jam girovagare per mundum proponeret, erubescens tantę infelicitatis fato inter notos, & amicos sic turpiter conversari, sed humani auxilii suffragio destitutus ad Dei clementiam se se convertit, supra Sancti viri tumulum obdormivit, vocem pristinam impetravit.

Gentilis rursus puer de Noba diuturno tremore brachii tenebatur, adeo ut si interdum pro experienda mensura læsionis suæ vas aqua plenum manu tentabat arripere, mox penitus fundebat, sed hujus Sancti meritis est plenissime factus sospes. Quædam quoque de ipsa terra Nobę mulier quam vidi quidem, sed nescio nomine, patiebatur tumorem durum, & veterem super pede, qui hujus Sancti virtute incomparabiliter citius est quam fluat cera ab ignis facie resolutus. Sed celebratum in Joanne dicto Barono de Arimento memoria dignum non omitto miraculum, qui cum haberet sic tibiam morbidam, sic turpiter ulceratam, ut nesciam quid ibi plus fuerit de putredine videlicet, an de sano; confestim ut Sancti viri hujus ingreditur cellulam memoratam ad tactum herbarum quas in suo solebat lectulo sternere, totius tibiæ horrenda læsio pertransiit omnino instanter, ulcerum est solidata rosura tota, & corrosionis est concavitas adimpleta. Multa & alia fecit Jesus per hunc virum Sanctiss., quæ non sunt scripta in libro hoc, hæc autem scripta sunt, ut credatis; credite firmiter quicunq; futuris temporibus venietis, quæ hic inserta sunt: nam ea tantum inscripsi, quæ notoria erant, quæ luce clarius potuerunt meum animum informare; tot enim habent testes præmissa miracula, quæ dicta sunt; quot homines habent Sinisii atque Noba. Postremorum enim duorum duntaxat fide dignorum virorum, de visu testimonium perhibentium relatione didici, quos sic vitæ honestas, & morum gravitas reddunt dignos, ut nullo modo existimem ipsos potuisse mentiri. Cætera autem quæ à singularibus accepi personis, vel quæ aliqua mihi potuissent nube fuscari, hic immiscere contempsi, ne contigisset forsan sub veritatis velamine mendacium subintrare. Gesta quoque hujus viri omni diligentia qua potui perscrutatus sum, secum, licet indignus colloquia merui; ferme omnes quos oppressos dixi fuisse languoribus videre volui, vidi & vera singula conspexi. Obiit autem imo verius in celesti patria natus est vir iste dilectus, & electus à Domino septimo Kalendas Septembris anno M.CCC.XXXVIII. Domini nostri Jesu Christi, qui vivit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

XVIII 18. RICARDUS fuit Anglonensis Episcopus familiaris, & consiliarius Joannæ I. ac Ludovici Regum Neapolitanorum, quorum gratia pollebat an. 1352. ab iisdem confirmationem privilegii Federici II. Imp. Ecclesiæ Anglonensi concessi accepit contra Tursienses, Ecclesiæ Anglonensis perturbatores. Confirmationis diploma ita recitatur in tabulis ejusdem Ecclesiæ, quibus sane certis, & aliis id genus documentis liquido constat Anglonensem civitatem ad Episcopum spectasse. Copiale hujus diplomatis nobis exhibuit vir nobilis Abbas Joannes Baptista de Afflicto Neapolit. & Scalenensis Patritius olim Anglonensis Generalis Vicarius.

Ludovicus, & Joanna Dei gratia Rex, & Regina Hierusalem, & Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Provinciæ Forcalquerii, ac Pedimontis Comites universis præsentes litteras inspecturis tam præsentibus, quam futuris.

Quod factum legitimè per prædecessores nostros plerumque comperimus in evidentioris cautelæ præsidium, per adjectum confirmationis nostræ suffragium renovamus. Sane venerabilis in Christo Pater Ricardus Dei gratia Episcopus Anglonen. Consiliarius, familiaris, & fidelis noster Majestati nostræ reverenter exposuit, quod quondam Federicus Romanorum Imperator, & Rex Siciliæ motus instinctu, & reverentia B. Mariæ Virginis gloriosę, cujus vocabulo ipsa mater Anglonen. Ecclesia insignitur, eidem Ecclesiæ, ejusque Præsulibus in perpetuum quoddam pariter concessit privilegium præsentatum per eum noviter nostris obtutibus ejusdem Imperatoris, Regis verò, & noto certo sigillo munitum, non abolitum, non abrasum, nec in aliqua sui parte suspectum, tenoris & continentiæ subsequentis. Federicus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Siciliæ. Quod si omnia caduca sunt, &c. Noviter autem prefatus Episcopus apud nos supplicant institit, & de concessione, & confirmatione, tum dicti privilegii, & contentorum in illo humiliter supplicavit. Nos igitur zelo caritatis paternæ, quæ ad venerandas Ecclesias, & alia pia loca digne nos provenit, prædictam Anglonen. Ecclesiam ejusque ministros incidentes fulcire præsidiis gratiisque & commoditatibus confovere, præsertim in laudem ipsius gloriosæ Virginis, sub cujus virtute præficimur, & actiones nostras sub pia ejus assistentia temporaliter præservamus, ut per incrementa nostræ liberalitatis, & gratiæ ejusdem Ecclesiæ statum quantum favorabilius possimus nostris prosecutionibus augeamus, porrectis nobis ejusdem Episcopi supplicationibus in hac propria, & delectabili parte inclinati, tam dictum privilegium præfati prædecessoris nostri Siciliæ Regis, ac immunitates exemptiones quaslibet, ex alia omnia in ipsius privilegii serie declarata pariter, & distincta, decreta nostra, sua, ex speciali gratia acceptamus, & ratificamus expresse, illaque ratificationis, & approbationis nostræ munimine tenore præsentium confirmamus. Volentes & de ipsa nostra scientia declarantes, quod præmissum privilegium, necnon immunitates, & exemptiones spe aliqua in eo contenta, velut præmittitur, præsensque nostra specialis ratificatio, & confirmatio subsecuta jam dictæ Anglonen. Ecclesiæ, suisque Præsulibus in perpetuum efficaciter, stabiles, & incommutabiliter sint reales. Mandantes de ipsa nostra scientia tam Justitiariis Basilicatæ, quam terræ Hydronti, necnon & officialibus, & Magistratibus, aliisque dicti Regni, ad quos spectat, seu spectare poterit præsentibus, & futuris, ut jam dictum privilegium, & contenta in eo, præsentesque nostras confirmatorias litteras servent, & servari faciant eidem Ecclesiæ juxta illarum seriem efficaciter illibatas, non adversus eas quicquam seu per directum, vel per obliquum revocent: Nos enim ex nunc prout ex tunc, quidquid adversus mentem, & seriem privilegii prædicti, & contentorum in eo, ac hujus confirmationis nostræ attentatum existeret, hactenus quantumcumque vel in futurum forsitan contingeret attentari, irritum, ac revocandum fore decernimus, & inane, & ex decreto præsenti nullius esse roboris, efficaciæ, seu momenti generalium collectarum cedulis missis, & mittendis, de Curia, quibus & aliis exemptionibus, & oneribus eandem Ecclesiam, ejusque Prælatos, Clericos, homines, & vassallos, juxta tenorem dicti privilegii, hujus etiam confirmationis vigore exemptos esse volumus, & immunes, ac licentiis, & mandatis quibuscumque contrariis non obstantibus quoquomodo, fidelitate quoque nostra semper salva; In cujus rei testimonium præsentes litteras fieri, & Majestatis nostræ sigillo jussimus communiri. Datum Neapoli per Sergium Domini Ursonis de Neapoli militem Juris Civilis professorem, magnæ nostræ Curiæ magistrum rationalem, & Vice-protonotarium Regni Siciliæ anno Domini M.CCCLII. Die

nii. Julii quintæ Indictionis Regnorum nostri Regis anno quinto, nostræ vero Reginæ anno duodecimo.

Richardo Præsule Innocentius VI. Monasterium Carbonense sub Apostolica Sede suscepit, omniaque privilegia à Regibus, Principibusque eidem concessa asseruit, anno 1361. hoc modo.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Archimandritæ, & Conventui monasterii S. Eliæ de Carbone Ord. S. Basilii, Anglonen. diœcesis sal. & Apostolicam benedict.

Cum à nobis petitur, quod justum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, omnes libertates, & immunitates à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive per privilegia, vel alias indulgentias vobis, & monasterio vestro concessas, necnon libertates, & exemptiones sæcularium exactionum à Regibus, & Principibus, aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis, & monasterio vestro indultas, sicut ea juste, & pacificè obtinetis, vobis per vos eidem monasterio auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Avinion. 13. Kalen. Aprilis, Pontificatus nostri anno nono.

XIX. 19 PHILIPPUS Episcopus Minorensis ad hanc Ecclesiam translatus est ab Urbano V. anno 1363. Id. Novemb. ex Reg. Vatic. ann. 5. Pontificatus ejusdem. Obiit anno 1364.

XX. 20 PHILIPPUS a Primicerius Salernitanus demortuo altero Philippo successit 17. Kalend. Januarii anno 1364. ab eodem Urbano V. ad hanc dignitatem vocatus ex eodem Reg. an. 5. Plures annos vixit Philippus in dignitate; quo Præsule conditum fuit in comitatu Claromontensi, nobile cœnobium S. Nicolai Ord. Carthusianorum ab inclyto Comite Vinceslao de S. Severino. Fundationis monumentum non vidimus, habuimus tamen publicum assertum ab eodem desumptum, quod nobis communicavit eruditus amicus noster Camillus Tutinus, tenoris sequentis.

a Philippus Sarluca ex documentis apud Cl. v. Dicem Mara Patritium Salernitanum.

Fateor ego Sebastianus Celanus de terra Fennevillæ publicus ubilibet Apostolica, & Regia auctoritatibus notarius, quatenus sub anno Nativitatis Domini nostri Jesu Christi millesimo trecentesimo nonagesimo quinto regnante Serenissimo quondam Ludovico II. per publicum Instrumentum rogatum manu quondam Notarii Antonii de Urso de civitate Neapolis ibidem celebratum sub die sextodecimo mensis Januarii, tertiæ Indictionis in publico testimonio constitutus quondam Illustrissimus Dominus Vinceslaus de sancto Severino miles, Dux Venusiæ, Tricarici, & Clarimontis comes fundavit venerabile monasterium sancti Nicolai Carthusiensis Ord. in valle Claromontis Anglonen. diœcesis, Lucaniæ seu Basilicatæ provinciæ de dicto Regno Neapolis, itemque dotavit pluribus juribus, introitibus, & territoriis, & pro illo ædificando inter cætera donavit venerabili, & religioso viro Fratri Matthæo de Tito Priori monasterii sancti Martini prope Neapolim ejusdem Ordinis Commissario deputato per venerabilem, & religiosum virum Fratrem Gulielmum Priorem Carthusiæ auctoritate Capituli generalis stipulanti nomine Religionis prædictæ, & ipso monasterio construendo quoddam territorium dictum S. Helania ut illic ædificaretur, in quo Instrumento ipse Illustrissimus Dux, & Comes asseruit, propalavitque id fecisse gratitudinis causa erga omnipotentem Deum pro tantis sibi ab illo collatis gratiis, à quibus semper in progressu prosperitatis fuit auctus, nolens in ejus conspectu vacuus apparere, ne valeret de talento duplicato in

A *novissimo die redargui, in signum superioritatis, dominii, & specialem devotionem ad dictum Ord. Carthusiæ, & vitam laudabilem Fratrum ipsius pro eorum Regulari Observantia, solitudine, & silentio vacantium, devotionemque pariter quam diu gessit in verificum Confessorem Beatum Nicolaum Pontificem, in cujus precibus confidentia maxime exstitit, prout hæc & alia largius in dicto fundationis, & dotationis Instrumento continentur in pergameno valde magno existente omni solemnitate vallato, a Judice, & Testibus in numero copioso subscripto, roborato, & signato, non abraso, non cancellato, non vitiato, sed omni prorsus vitio, & suspicione carente, à me præfato Notario ab Archivio ipsius venerab. monasterii desumpto, & in illo restituto.*

Qua quidem præmentionata fundatione, & dotatione, & contentis in ea, per dictum Illustrissimum Dominum Ducem, & Comitem facta idem Serenissimus Ludovicus II. Rex Siciliæ, & Hierusalem de certa ejus scientia, & speciali gratia volens prose-
B *qui devotionem dicti Illustrissimi Ducis & Comitis, affinem suum & dilectum Consiliarium illum proferens, non obstante, quod ipsa dotatio & fundatio processit in bonis feudalibus, assensit, consensit beneplacitum regiumque suum assensum præstitit, prout apparet ex dicto Regio assensu in forma Cancellariæ expedito, cum inserto tenore prænominatæ fundationis sub olim die primo Junii quintæ Indictionis anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo septimo, ipsoque Regio assensu subscripto, & magno sigillo dictæ Majestatis pendente, munito, in rubea Cera impresso, appenso per cordulam sericam in pergameno scripto intelligibili scriptura, similiter non cancellato, non abraso in nulla ejus parte, & omni suspicione carente, omnique tantum solemnitate vallato, ex eodem loco desumpto, & ibidem reposito.*

In quorum omnium fidem, & præmissorum veritatis testimonium ego præfatus Notarius hic me subscripsi, & signum quo in publicis scripturis utor ap-
C *posui consuetum requisitus ab Rev. Patre Domino Bruno Pelusio Vicario sub præsidiatu vigilantissimi admodum Reverend. Patris Dom. Dionysii de Neapoli Prioris ipsius venerabilis monasterii hodie die 29. mensis Junii 1626. Laus Deo. Idem qui supra Notarius Sebastianus Celanus manu propria.*

Fundatum Cœnobium hocce S. Severini Comites variis deinde beneficiis, ac privilegiis nobilitarunt, inter quos Antonellus unus fuit, qui sequentem inclusit donationem.

Antonellus de sancto Severino Princeps Salerni, Comes sancti Severini. Marsicique, Tursique ac Regni Siciliæ Admiratus.

Universis & singulis Officialibus nostris ubilibet in omni dominio, & jurisdictione nostris constitutis, & constituendis, eorumque Locatenentibus præsentibus, & futuris, ad quos seu quem præsentes litteræ pervenerint & spectabunt fidelibus carissimis salutem, & singularem dilectionis affectum.
D *Pro parte venerab. & religiosi viri Fratris Ludovici de Mediolano Ordinis Carthusiensis Prioris venerab. monasterii, & Ecclesiæ sancti Nicolai prope Clarummontem dicti Ordinis Carthusiensis, fuit nobis nuper expositum, quod cum per antecessores nostros dudum fuerit concessum eidem Ecclesiæ monasterium, quod eorum animalia cujuscumque generis, & sexus, & quantitatis fuerint, possit Ecclesia ipsa pascuari facere in toto eorum dominio præter quam in defensis antiquis & glandibus; sed propterea nobis humiliter supplicat, ut hujusmodi gratias prout in privilegiis, & scripturis, quæ & quas præfata Ecclesia habet à dictis nostris antecessoribus ad quas nos referimus confirmare dignaremur. Nos autem hujusmodi supplicationibus annuentes, & aliàs moti ob singularem devotionem quam erga dictam Ecclesiam gerimus, gratiam, & licentiam hujusmodi pascendi eorum animalia confirmantes eidem Ecclesiæ tenore præsentium de certa nostra scientia, & gratia spe-*

cialí de novo concedimus, & licentiam, & facultatem omnimodam concedimus, & impartimur. Ita quod dicta Ecclesia, seu ejus Prior qui pro tempore fuerit, vel aliquivis possint, & liberè valeant dicta animalia de die, & de nocte in dicto nostro dominio pasculare, seu pasculari facere sine solutione juris alicujus à fide, aut alterius cujusvis vectigalis Curiam nostram tangentis nisi in defeasis nostris antiquis & glandibus nostræ Curiæ. Mandantes vobis dictis officialibus, & unicuique vestrum, quatenus hujusmodi gratiam, & licentiam eidem Ecclesię & monasterio sancti Nicolai observetis, & observari faciatis ad unguem, juxta præsentium seriem, & tenorem, nec contrarium faciatis pro quanto gratiam nostram caram habetis, in pœnam unciarum centum, &c. In cujus rei testimonium præsentes inde fieri facimus parvo nostro sigillo in pede munitas, ac subscriptione nostræ propriæ manus roboratas, quas post earum opportunam inspectionem restitui volumus singulis præsentatas. Datum in civitate Neap. die 8. mensis Maii 1495. Antonellus manu propria. Dominus Princeps mandavit mihi Gallutio Tragallo.

XXI. 21 JACOBUS Episcopus Anglonensis à Bonifacio IX. electus anno 1399. 17. Maii; deinde translatus est ad Ecclesiam Strungulensem anno 1400. 4. Kalen. Maii, ex lib. obligat.

XXII. 22 ROGERIUS de Morescallis eligitur in translati Jacobi locum Episcopus Anglonensis eodem anno 1400. ac die; excessit 1418. ex eodem libro. Eo Præsule Ladislaus Rex anno 1406. quæ Vinceslaus Comes Carthusiano cœnobio donaverat hoc diplomate rata habuit & forma, quod extat in Reg. Regio Neapol. fol. 147.

Ladislaus Rex, &c. Universis, &c.

Etsi ab ineffabili Dei clementia cuncta recepimus, quæ in terris fertiliter possidemus, tenemur equidem erga pia, & Ecclesiastica loca, quæ divinis sunt Officiis deputata, exercere debitum gratitudinis, ut à Conditore omnium, & cunctorum retributore bonorum possimus consequi largitiones muneris amplioris. Sane ad venerabile monasterium sancti Nicolai de valle Clarimontis Ord. Carthusiensis, necnon religiosos viros Priorem, & conventum dicti Monasterii oratores, & fideles nostros dilectos gerentes nostræ benignę charitatis, & dilectionis affectum, &c. Attendentes merita sinceræ devotionis, & fidei quam dicti Religiosi erga Majestatem nostram gesserunt, & gerunt, & intendentes prout astringimur ipsis Religiosis aliquid impendere, quo inducantur promptiores pro nobis, & statu nostro magis prosperis augendis successibus, crebris, & assiduis orationibus Altissimum exorare, jam dicto monasterio S. Nicolai, ac dictis Priori, & conventui ipsius monasterii tam premissorum intuitu, quam in recompensationem excambii Bajulationum terrarum Senisi, Clarimontis, & Castrinovi eis ab olim per quondam Vinceslaum de sancto Severino olim Amalfiæ Ducem. . . . . ut asseruit concessarum, ac etiam pro ipsorum Religiosorum vita, & sustentatione infrascripta bona nostræ Curiæ, & ad curiam ipsam nostram de jure spectantia, & pertinentia infrascriptisque locis, & finibus designata, videlicet, olivetum unum situm in territorio terrę nostrę Sinisi intus vineam magnam dictæ nostrę curię confinatum eam viis publicis, fossato dictæ terrę, ac vinea prędicta, aliisque confinibus. Item vineam unam sitam in territorio Clarimontis confinatam cum vineis hæredum Ricardi Sarinaracee, vinea Joannis de Blasio, vinea Joannis Angeli, vinea Philippi Magnanini, & aliis suis finibus, & defensam unam sitam in dicto territorio Clarimontis, quæ de Carrasa confinatam cum territoriis Episcopiæ, Ægidii, Caveboni, Clarimontis, & aliis suis confinibus, cum vitibus, arboribus fructiferis & infructiferis, territoriis censibus, redditibus, fructibus, jurisdictionibus pertinentibus omnibus ad olivetum, vineam & defensam prædict. quovis modo absque alicujus recognitione, vel prestatione servitii, annuos redditus, sive census per eos nobis nostrę Curię propterea faciendos damus, donamus, concedimus ex causa donationis proprii nostri motus instinctu præsentium tenore concedimus de certa nostra scientia, liberalitate mera, & gratia speciali ad habendum, & possidendum hujusmodi olivetum, vineas, & defensam cum jurisdictionibus pertinentiarum earum prædictis per ipsorum monasterium, & Religiosos, vel alios pro eisdem locandum, dislocandum eisdem conducendum, & uti fruendum libere, & sine impedimento quocumque, legibus, constitutionibus, capitulis, rescriptis quibuscumque contrariis, concessione, & donatione bonorum domanialium, sive fiscalium fieri prohibentibus, quarumcumque tollimus in hac parte vigorem, non obstantibus quoquomodo: investientes Religiosum virum Fratrem Joannem de Neap. dicti Ordinis oratorem fidelem nostrum dilectum pro eisdem monasterio, & Religiosis de præsenti nostra concessione, & gratia per parvum nostrum sigillum præsentialiter ut est moris. Qua investitura vim & vigorem veræ donationis, & realis assecutionis bonorum prædictorum omnium volumus, & decrevimus obtinere, aliis nostris cuilibet alteri jure semper salvis. In cujus, &c. Datum in nostro felici Campo, ut supra per eundem virum nobilem Nicolaum Muzapede de Aquila legum Doctorem, &c. Anno 1406. die 23. Aprilis 14. Indictione. Regnorum nostrorum ann. 20.

XXIII. 23 JOANNES Caracciolus [a] Neapolitanus electus Caputaquensis à Martino V. ad Anglonensem sedem translatus est 4 [b] Non. Nov. anno 1418. mortalitatem explevit anno 1439. ut in actis Consistorial.

[a] Qui & Joannellus Panella dictus. [b] 9. Martii ex Actis.

XXIV. 24 JACOBUS Tursiensis Anglonensis Ecclesiæ Archidiaconus, ordinatus fuit Episcopus die 2. Octob. 1439. jacet in Ecclesia S. Michaelis Tursii.

XXV. 25 LUDOVICUS Flonobler hujus Ecclesiæ fuit Episc. an 1468. ac Regis Ferdinandi I. Consiliarius, & in Romana Curia Orator, à quo exemptionem à solutione vectigalium per decennium, nundinarumque indictione pro sua Anglonensi civitate gratiosè impetravit. Desiit esse anno salutis 1472.

XXVI. 26 JACOBUS Chiasconius, Anglonensem adeptus est Præsulatum, 8 Kalend. Maii 1472. à Sixto IV. Pont. cœnobii Carbonensis immunitatibus ex veteri prædecessorum Episcoporum libidine semper infestus, Romanum Archimandritam virum egregium injuste vexavit, privandumque curavit ab eodem Pontifice: tunc primus Carbonensis Commendatarius efficitur Paulus è S. Sostii oppido diœcesis S. Marci in Calabria anno 1477. Indignationem Jacobi Episcopi, atque Baronum incurrerat antea Romanus cum adversus eundem in medium fuerat allata quæstio de Oblatis, quos in aliena ditione ex omni hominum genere admittebat cum capitibus, & fortunis in famulatum, & jus patrociniumque S. Eliæ ex antiquissima diplomatum prærogativa, ac Principum, Regumque indulgentia, pietateque non sine fremitu indignationeque ordinariorum, atque Baronum, adversus quos postea Romanus animose prorupit, tali à Ferdinando Rege impetrato rescripto.

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hierusalem, & Hungariæ, Illustribus, Magnificis, nobilibus, & egregiis viris Magistro Justitiario hujus Regni, ejusque Locumtenenti, seu Regenti, & Judicibus magnæ Curiæ Vicariæ, necnon Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Terrarumque Dominis, & Dominabus Vicemgerentibus, insuper Gubernatoribus, Justitiariis, Capitaneis, Commissariis, Ballivis, Judicibus delegatis, & subdelegatis, & cæteris demum universis, & singulis officialibus, & subditis nostris, tam Ecclesiasticis, quàm secularibus quocunque nomine nuncupatis, ac officio, jurisdictione, & auctoritate fungentibus, eorumque Locatenentibus, & substitutis, ad quem, seu quos spectet præsentibus, & futuris, Collateralibus Consiliariisque fidelibus nostris dilectis gratiam nostram, & bonam voluntatem.

Noviter pro parte Reverendi in Christo Patris Fratris Romani Archimandritæ venerabilis monasterii sancti Eliæ de Carbonis fuit Majestati nostræ, seu nostro sacro consilio oblata supplicatio quædam tenoris sequentis.

Sacræ Regiæ Majestati reverenter exponitur, & humiliter supplicatur pro parte Reverendi in Christo Patris Fratris Romani Archimandritæ venerabilis monasterii S. Eliæ de Carbonis, Provinciæ Basilicatæ, oratoris Majestatis ejusdem, dicentis; Quod cùm idem exponens, nomine dictæ suæ Ecclesiæ habuerit, prout habet, quamplures vassallos, rendentes, emphyteoticos, Fratres, Clericos, Presbyteros, & alias personas, & offertos subjectos suæ jurisdictioni, & aliquos exemptos, quorum aliqui eorum fuerunt, & sunt inobedientes, aliqui verò eorum salutis immemores, insiluerunt etiam cum armis contra eum, aliqui recusant respondere de redditibus, decimis, censibus, & aliis juribus debitis eidem supplicanti, & suæ Ecclesiæ, committuntque multa alia delicta, approbria, etiam rebelliones contra ipsum exponentem. Et quia supplicans ipse fuit, & est persona Ecclesiastica, & non potest dictos delinquentes punire, aliosque inobedientes castigare, dictosque rendentes, vassallos, emphyteotas, & censuarios cogere, & compellere in persona, nec in bonis, in maximum damnum, & præjudium dicti supplicantis, & dictæ suæ Ecclesiæ, habere brachium, favorem, & auxilium vestræ Majestatis, vestrorumque officialium. Idcirco dignetur vestra Majestas exorata indemnitati ipsius supplicantis, & dictæ suæ Ecclesiæ super præmissis providere, & brachium vestræ Majestatis implorando committere, & mandare omnibus quibuscunque officialibus præsentibus, & futuris, subditis vestræ Majestatis quocunque officio, & jurisdictione fungentibus, quatenus eidem supplicanti, & dictæ suæ Ecclesiæ tam contra suos vassallos rendentes, emphyteutas, censuarios, debitores, & detentores bonorum dictæ Ecclesiæ indebite existentes, tam in ejus jurisdictione, quam extra, & ubique in toto Regno, quam contra suos Presbyteros, Clericos, Fratres, Offertos, ac Procuratores dictæ Ecclesiæ, & alias quasvis personas circa consequutionem jurium dictæ Ecclesiæ, & carcerationem, seu detemptionem personarum eorundem personaliter sive realiter ad omnem simplicem requisitionem ipsius supplicantis, & suorum Procuratorum, præstent eidem auxilium, consilium, & favorem, & exequantur ea, quæ eidem supplicanti, & dictæ Ecclesiæ suæ fuerint necessaria, & opportuna: & proinde mandari fieri litteras opportunas, ut Deus, &c.

Qua quidem supplicatione, ut prædicitur, oblata, fuit pro ipsius supplicantis parte nostræ Majestati, seu nostro sacro Concilio humiliter supplicatum, ut indemnitati ipsius nostrum brachium, & favorem implorando super contentis in dicta supra inserta supplicatione opportunè providere dignaremur. Nos dicta supplicatione benigna audita, & admissa, hujusmodi jurium, responsionum, obedientiarum in dicta supplicatione contentarum, indebitas renitentias ægre ferentes, volentes super his quantum in nobis est opportune providere, harum serie de certa nostra scientia, præfatique nostri sacri Concilii matura deliberatione præeunte, vos personas Ecclesiasticas requirimus, & hortamur, vobisque aliis prædictis dicimus, committimus, mandamus, quatenus vocandis, dicto supplicanti, & quibuscunque ejus, & dictæ suæ Ecclesiæ fautoribus, Procuratoribus, & administratoribus nomine, & pro parte ipsius supplicantis, & antedictæ ejus Ecclesiæ super præmissis, & contra prædictos in dicta præinserta supplicatione contentos summariè, simpliciter, & de plano, remotis omnibus calumniis, subterfugiis, & dilationibus, sola facti veritate inspecta, Ecclesiarum exposcente favore, prout ad unumquemque vestrum, & jurisdictionem vestram melius spectat, & pertinet, justitiam expeditam ministretis, & faciatis. Cogentes, & viribus, quibus decet, compellentes eos, quos prævia cognita prædicta reperiretis Oblatos, & ad prædicta, & infrascripta teneri pronunciabitis ad premissas pretensas obedientias, responsiones, & alia jura eidem supplicanti debitas, & consuetas nomine dictę suę Ecclesię, taliter quod supplicans dictę suę Ecclesię nomine consequatur, & habeat integrè quidquid ab eisdem justè, & legitimè habere debet, præstantes, & præstari facientes eidem quo supra nomine, prout ad vestrum quemlibet melius pertinet debitos favores, ac consilium, & auxilium opportuna pro consecutione eorum in eadem supplicatione contentorum justa, solita, & consueta, neminem indebite, & contra justitiam aggravando. Committentes vobis super premissis cum dependentibus, emergentibus, & connexis ex eisdem auctoritatem, & potestatem nostras plenariè per præsentes. Et contrarium non faciatis, sicut vos decet, personæ Ecclesiasticæ nobis complacere, alii vero prędicti officiales, & subditi nostri gratiam nostram caram habetis, iramque, & indignationem, ac pœnam unciarum centum nostro fisco applicandarum cupitis non subire. In cujus rei testimonium prędsentes fieri fecimus, nostro sigillo pendenti munitas, remansuras singulis vicibus præsentanti. Dat. Neapoli in sacro nostro Consilio, per Magnificum utriusque Juris Doctorem nostrum Consiliarium, & Viceprotonotarium Lucam Toczulum Romanum Locumtenentem spectabilis, & magnifici viri Honorati de Aragonia, Cajetani, Fundorum Comitis, Regni Logothetæ, & Protonotarii, Collateralis Consiliarii fidelis nobis plurimum dilecti, die quarto mensis Junii, quintæ Indictionis ann. 1472.

Rex Ferdinandus.

Dominus Rex mandavit mihi Bartholomæo de Racanato.

Jacobi Episcopi memoria pervenit ad ann. 1500. quo è vivis sublatus est.

27 JACOBUS de Capua Neapolitanus clarus natalibus, Anglonensis evasit Episcopus post Jacobum sub Julio II. Episcopatum dimisit ann. 1508. die 10. Novemb. ad favorem nepotis, ut scribunt acta Consistorialia. XXVII.

28 FABRITIUS de Capua Neapolitanus Jacobi ex fratre nepos ad Cathedram Anglonensem assumptus est eodem anno 1508. ac die 10. Novemb. quam paucis annis rexit. De familia legendus noster eruditus Carolus Borellus in Vindice libello Neapolitanæ Nobilitatis. Hodie XXVIII.

gens

a Oscitat Auctor; durat enim adhuc nobilis gens Atiliæ Principum, Magnorum Altevillæ Comitum, & Thalmolarum Ducum.

gens hæc extincta est *a* in sedili Nido, è qua plures Præsules, ac purpurati Patres prodiere, de quibus alibi plura recensuimus. A

XXIX 29 JOANNES ANTONIUS Scotius Neapolitanus Episcopus Anglonensis Lateranensi Concilio interfuit sub Julio II. anno 1512. à quo ad Episcopatum assumptus est. Hic (ut scribit Sanctorius) ex more gentis semper inquietæ, quæstionem Hieronymo Continentiæ Archimandritæ Carbonensis Cœnobii de jurisdictione movit, causamque Episcopalem diuturnitate temporis jugulatam, à busto ibi lucem revocare, & tanquam exulem postliminio reversam penatibus excipere, annixus est, veteri in monasterium livore incensus, & jamdiu bellum machinatus alitus in schola Besiniani Principis, inter ministros auctoritate insignis, haud spernendi vir ingenii, atque doctrinæ, animi pugnacis, mira nec indigna Episcopali munere complexus, amator Cleri, ornatorque templorum, quæ procul Præsulum inter mercenariorum ministeria manusque squallentia, & horrida spectabantur. B Nec animo cecidit Archimandrita, prolata sunt privilegia, & ostensa diplomata Pontificum, quibus cautum, declaratumque est monasterium Carbonense terrarum duntaxat subesse rectori, pendereque à sacrosanctæ Sedis Imperio potestateque. Scotius cum ultra progredi non posset, sua deceptus spe, destitit ab incepto, & sapienter lenita iracundia iterum pax fuit, & quies ab Episcopis usque ad Joannem Paulum Amoniam. Obiit Scotius sub Clemente VII. Pontifice.

C

XXX 30 JOANNES VINCENTIUS *b* Carafa S. R. E. Cardinalis Archiepiscopus Neapolitanus, fuit hujus Anglonensis Ecclesiæ perpetuus administrator anno 1530. quod ad favorem Oliverii nepotis resignavit sub Paulo III. Pontifice anno 1536.

b Ex Cedulis denominatur tantum Vincentius. Administrator an 1528. die 31. Augusti. De eo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 489.

XXXI 31 OLIVERIUS Carafa Neapolitanus ex cessione Patrui Anglonensem ad Episcopatum assumptus die 6. Septembris 1536. sex omnino annis illum tenuit, ultroque eo se abdicavit anno 1542. id ex Actis liquet Consistorialibus.

XX XII. 32 GUIDO ASCANIUS *c* Sfortia Diaconus Cardinalis Pauli III. nepos exinde factus est Anglonensis Ecclesię perpetuus administrator *d*, quam ad paucos dies retinuit, eamque cum regressu resignavit. D

c De quo citatus Ciaconius tom 3. col. 566.

d Die 24. Novemb. 1542.

XX XIII. 33 BERNARDINUS Helvinus (1) litterarum Apostolicarum Abbreviator Anglonensem Sedem adeptus est die 11. *e* Decembris 1542. quo sedente Tursium oppidum suæ diœcesis in civitatem, & Ecclesiam S. Michaelis in Cathedralem erexit Paulus III. Pontifex, voluitque ut deinceps Episcopus Anglonensis, & Tursiensis denominaretur. Variis muneribus functus est Bernardinus in Romana Curia, ejusdemque Pontificis fuit generalis Thesaurarius, quo in ministerio florente ad huc ætate Romæ extinctus est, & in Ecclesia S.

e Die 10. Decemb.

Mariæ de Populo sepultus, hoc epitaphio insignitus.

D. O. M.
Bernardino Helvino Episcopo Anglonensi
Pauli III. Pontif. Max. Thesaur. generali.
Dianora soror, Camillus cariss. Dianoræ
vir Fratri optime merito F. Vixit annis
XLIV. dieb. XLI. Decessit M.D.XLVIII. v.
Idus Julii.

XX XIV. 34 JULIUS de Grandis, *f* Ferrariensis, præclara virtute, ac rerum experientia Atestinis Principibus charus, ex Cameræ Apostolicæ Præsidente Paulo III. demandante, cujus erat intimus familiaris, Ecclesiæ Anglonensi præfectus est die 27. Julii 1548. sedit ann. 12. absens ferè, cum apud Pontificem Max. pro Ferrariæ Duce Oratoris munere fungeretur; ultro Ecclesiæ suæ nuncium remisit anno 1560. aliquot deinde annos superstitit. Extat Julii mem. in epitaphio, quod Horatio Gatto alumno suo posuit Romæ in Ecclesia S. Mariæ super Minervam hujus tenoris.

f De eo Libanorius in Ferraria aurea par. 1. p. 70. Mandosius.

Horatio Gatto Romano præstantiss. ingenii
adolescenti cujus insignem prudentiam
fides ana superavit. Vixit ann. xxvi.
M. vii. D. vii. Obiit vii Julii MDLII.
Julius de Grandis Episcopus Anglonen.
& Ducis Ferrariæ apud Sum. Pont. Orator
Alumno cariss. & à secretis posuit.

Paulo antea Julium Sarracenum Ferrariensem nepotem suum funeraverat in Ecclesia sanctorum Simonis & Judæ de Urbe, & ad tumulum epithaphium in marmore scribi fecit, quod extat.

D. O. M.
Julio Sarraceno Ferrariensi
insigni probitate viro.
Julius de Grandis Episcopus Anglonensis
nepoti carissimo posuit.
Vix. an. xxxiv. Obiit nonis Novembris
M. D. LVII.

XX XV. 35 JOANNES PAULUS Amanius Cremensis delectus est Anglonen. Præsul die 5. Aprilis 1560. & à Pio IV. ad Concilium Tridentinum missus ei subscripsit. Suæ Ecclesiæ deinde ad formam Concilii gubernacula suscepit; is erat non mediocris ingenii Præsul, & multa rerum experientia nobilis, auctoritate, & doctrina præpollens, acceptus aulicis, & natura facilis; fretus Ferrariensi, & Atestino Eminentissimis Cardinalibus, præcellentis auctoritatis, & inter præcipuos, veterum litium adversus Carbonense cœnobium suscitator molitusq; sui juris Carbonii ditionem facere, cujus audaciæ, S. Elia & Anastasio Martyre Monasterii Patronis occurrentibus dignas deinde pœnas luit: nam à Nicolao Granio ejus coadjutore in Episcopali munere, & cive haud humaniter tractatus intra biennium coadjutoriæ spiritum exhalavit, anno 1580. valido corpore, & præstanti valetudine multis virtutibus commendatus,

(1) Sorianum patria fuisse Helvinum pronunciat Ciampinus in Enarratione Synopt. Abbrev. Parci Majoris p. 29. ex Alberto verò Castruccius in Descript. Ducatus Alberti p. 56. qui tamen perperam addit fuisse creatum Cardinalem à Paulo III. Helvinus jugiter podagra laborabat. Votum vovit B. Virgini, *de Populo dictæ*, & omnem dolorem à se penitus abscessisse tenuit. De hac re vide Ambrosium Landucci in Opere: *Origine del Tempio di S. Maria del Popolo*, p. 94. videndum etiam p. 169. *Mandosius*.

datus, & clarus, sepultus in Ecclesia terræ Sinesii Anglonen. diœcesis in Sacello Cooversionis S. Paoli a se elegantissimè constructo io sepulchro, quod sibi, successoribusque paraverat, ubi legitur hæc inscriptio.

D. O. M.
Jo. Paulus Amanius Cremensis Episcopus
Episcopus Anglonen fecit sibi
& successoribus suis Episcopis.
M. D. LXXVII.

XX XVI. 36 NICOLAUS Grana *a* Ferrarlensis datus est coadjutor cum futura successione Amanio die 12. Decemb. 1578. à Gregorio XIII. Papa, demortuoque successit anno 1580. quem ingrati animi postulavit Sanctorius. Vixit ad ann. usque 1595.

a De quo citatus Libanorius par. 1. p. 98. Mandos.

XX XVII. 37 ASCANIUS Jacobatius Romanæ nobilitatis illustris Episcopus Anglonensis, cui dignitatem illam detulit, cum esset utriusque Signaturæ Referendarius, Clemens VIII. Pontif. die 10. *b* Aprilis 1595. & apud Ferdinandum I. Magnum Etruriæ Ducem Apostolicæ Sedis Nuncium misit, quo in munere diu cum laude versatus, revocatus ad Aulam, sub Paulo V. Episcopali onere se exsolvit anno 1609. Romæque defunctus est anoo 1611. & in sacello à se constructo in Ecclesia S. Pauli ad Antonianam columnam humatus est nulla proloquente inscriptione.

b Die 12. Aprilis.

XX XVIII. 38 BERNARDUS Justinianus *c* gradum fecit ad Episcopatum Anglonensem die 15. Martii 1609. Messanæ in Sicilia ann. 1573. parentibus Andrea, & Lischineta Justinianis Chiensibus natus, Vincentii Card. Patruelis Justiniani virtutum studiosus à puero amœnioribus litteris apud Patres Societatis Jesu operam dedit, deinde ad Theologicas, aliasque liberales artes animum adjecit, in iiscum mirabiliter profecisset laurea ornatus est, ac super Decalogi præcepta non contemnendum scripsit tractatum, qui manuscriptus asservatur apud Andream Justinianum Bassani Principem Annæ Pantiliæ Innocentii X. Papæ nepotis maritum, Canonicatum in Messanensi Metropoli promeruit, sacrisque initiatus ab Annibale Afflicto Rhegino æternæ memoriæ digno Archepiscopo anno 1603. A Paulo V. ex Benedicti Cardinalis Justiniani commendatione ad Anglonensem Cathedram evectus fuit. Consecratus Episcopus ad sibi creditam Ecclesiam se contulit, ab omnibusque ordinibus gratanter exceptus, synodum celebravit, cujus Decreta extant adhuc præclarissima; Ecclesiasticum jus adversus ejus diœcesis Barones ad pristinum decorem restituit. Pueros sacra Christiaoa doctrina, vel per se, vel per alios fideles ministros, singulis Dominicis diebus erudivit in fide. Beatissimæ Virginis Mariæ, omni sabbati die, quem sanctè colebat, solemni ritu post Completorium Litanias decaotari mandavit; instituit etiam ut tertio quoquo cujuslibet anni mense sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum in eadem Cathedrali exponeretur, ut populus pro expiandis peccatis, aliisque necessitatibus Ecclesiæ, orationes effunderet. Palatium Episcopale apud Clarummontem penè dirutum restauravit. Denique post septimum suæ administrationis annum, florente adhuc ætate, Claromontii sublatus è vivis sepultus est in Sacello sanctissimi Sacramenti Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ, ubi hæc sequentia verba leguntur io marmore.

c De eo Oldoinus in Athen. Ligustica & Mongitorius in Bibl. Sicula tom. 1. p. 107. Mandos.

Bernardum Justinianum Episcopum Anglonensem D. Joseph de Salvo Archiepresbyter Clurimontis, & Heracles Trasfuritus Bononiensis acceptorum beneficiorum memores grato animo hic sic observarunt anno Domini M. DC. XVI. die xxv. Octob.

XX XIX. 39 INNICUS Siscara *d* Viocentii Agelli Comitis, & Lucretiæ ex Marchionibus Camerottæ filius, Neapolitanus, splendore generis, legum scientia, & morum elegantia ornatissimus, ex utriusque signat. Referendario Episcopus declaratus est Anglonensis die 19. Decemb. 1616. Claromontii vitam finivit anno 1619. sepultus in Ecclesia S. Joannis Baptistæ cum inscriptione & insignils, quæ cum præ humiditate delera sit, legi non potest.

d Sic reponendus Innicus Siscara Vincentii Domini Petræstorminæ, & Lucretiæ Marchesiæ à Marchionibus Camerotæ filius, nepos ex filio Alphonsi Siscaræ Comitis Agelli. Vide Lellium in famil. Neapol. par. 1. p. 214.

XL. 40 ALPHONSUS Giliolus *e*, nobilis Ferrariensis, miti animo, & egregius moribus ornatus, à Paulo V. Anglonæ Episcopus factus est die 17. Julii 1619. Sub Gregorio XV. ac Urbano VIII. apud Serenissimum Ferdinandum II. Magnum Etruriæ Ducem Apostolicus Nuncius diu fuit, quo in munere cum bene se gessisset, Principum, Pontificumque gratiam promeruit, & cum ad Ecclesiam suam visendam profectus esset, ad majora revocandus ex humanis eripitur die 24. Martii 1630. & in Divæ Annunciatæ Ecclesia Tursii terræ mandatus est.

e Laudatur à Superbo in Apparatu viror. illust. Ferrar. par. 1. p. 14. & à Libanorio in Ferraria aurea par. 1. p. 99. & par. 3. p. 22. Mandos.

(„ *Alphonsus Giliolus, Anglonensis Episcopus,* „ *Comitis Sciptonis filius, ex nobili vetustaque fa-* „ *milia prognatus fuit, quæ de Pellizzariis olim vo-* „ *cabatur. Inter ejus avos recensetur Guillelmus* „ *Glioli filius, germanus frater illius Jacobi, qui* „ *Sarravallensis Comes à Sigismundo Imperatore* „ *declaratus fuit, edito diplomate Budæ 4. Se-* „ *ptemb.* 1425. Nobili & Egregio Jacobo Zilioli „ de Piliciariis de Ferraria Cancellario magnifi- „ ci Nicolai Marchionis Estensis, sacri Latera-

nen.

,, nenſis palatii Comiti noſtro, & Imperii ſacri
,, fideli. *Guillelmus pariter una cum Jacobo præ-*
,, *dicto eodem anno à Martino V. Pontifice Comes*
,, *creatus eſt, confirmatus deinde ab Eugenio IV.*
,, *an. 1431. expedito diplomate:* Nobilibus Domi-
,, nis Jacobo & Guilielmo q. Gilioli de Piliza-
,, riis de Ferraria fratribus Comitibus Serraval-
,, læ. *Jacobus inter Cives Florentinos cooptatus*
,, *eſt à Florentina Republica, ampliſſimiſque pri-*
,, *vilegiis ornatus die 20. Februarii 1430. ut ex*
,, *Reformationum archivo ejuſdem civitatis: cum-*
,, *que inter Mediolani Ducem atque Fœderatos ſol-*
,, *licitaſſet pacem, atque territorium Piſanum Flo-*
,, *rentinis reſtituendum curaſſet, ob ejus præclara*
,, *in Rempublicam merita à quibuſcumque oneri-*
,, *bus perpetuam immunitatem obtinuit, ut ex de-*
,, *creto die 2. Septemb. 1432. edito in citato Archi-*
,, *vo exiſtenti clare colligitur. Filium habuit Ja-*
,, *cobus Comitem Bonaventuram viva Federici II*
,, *Imperatoris voce Legum Doctorem Piſauri decla-*
,, *ratum an. 1469. à quo recta linea deſcendit Ca-*
,, *rolus Alphonſus Giliolus, qui patriam ſuam Flo-*
,, *rentiam urbem non tam nobilitatis vetuſtæ ſplen-*
,, *dore, quàm virtutum ſuarum claritate in præſen-*
,, *tiarum vivens illuſtrat.*
,, *Ut autem ad Alphonſum Epiſcopum redeamus,*
,, *errat Ughellus, dum defuncti cadaver Turſii tu-*
,, *mulatum affirmat: nam teræ mandatum fuit*
,, *Florentiæ in D. Mariæ Annunciatæ Patrum Ser-*
,, *vitarum in ſepulchro Gonzagæ familiæ, in quo*
,, *conditum fuit 23. Junii 1630., ut legitur in li-*
,, *bro Emortuali B. pag. 326. qui in inſignis illius*
,, *cœnobii archivo adſervatur. Ibi appellatur Al-*
,, *phonſus Sarravallis, & Teignani Comes, dici-*
,, *turque extitiſſe Legatus à Ferrarienſi Duce ad*
,, *ſummum Pontificem extra ordinem miſſus, & bis*
,, *ad Proregem Neapolitanum: deinde Cubicula-*
,, *rius ex participantibus ſecretis Clementis VIII.*
,, *à quo ad Urbinatem Ducem Apoſtolicus Nuncius*
,, *electus fuit. Camerinum Gubernator venit; fuit*
,, *Prothonotarius Apoſtolicus, & ſacræ Conſultæ*
,, *Prælatus, Pontificiæ Capellæ Adſiſtens, & Flo-*
,, *rentiæ Apoſtolicus Gregorii XV. Nuncius. In ce-*
,, *lebri bibliotheca Strozziana habetur Codex n.*
,, *784. in quo, ſicut & in aliis decem ac ſeptem*
,, *ſequentibus, extant variorum Epiſtolæ ad Alphon-*
,, *ſum ſcriptæ: in aliis verò ſubſequentibus unde-*
,, *cim Codicibus leguntur literæ ab Alphonſo variis*
,, *datæ.*)

XLI 41 JOANNES BAPTISTA Detus Patritius Florentinus, Epiſcopus antea Caſtrenſis in Provincia Hydruntina, ad Anglonenſem translatus eſt die 13. Maii 1630. Vix anno in ea dignitate expleto mortuus eſt Clarimontis, ac ſepultus in Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ, habetque in marmoreo tumulo hoc epitaphium.

Joannes Baptiſta Detus Patritius Florentinus, vitæ, ac morum integritate fragrans in Caſtrenſi jam Eccleſia ob ſui benemerita ad Anglonenſem Epiſcopatum tranſlatus, non diuturna luce fruens, hic à Rev. D. Joſepho de Salvo Archipresbytero V. I. D. & D. Stephano Lucarella Cantore Clarimontis eorum par ſingulari ſtudio, ſic conditur tumulo die ſexto Auguſti an. Dom. M.DCXXXI.

42 ALEXANDER Detus Florentinus Joannis Baptiſtæ germanus frater demortuo ſucceſſit die prima Septembris 1631. *b* nec ipſe diuturnus Pontifex fuit, cum atra mors è vivis illum abſtulerit Seniſii Anglonenſis diœceſis oppidi 1637. ibidem tumulatur eo in ſepulchro, ubi Joannes Paulus Amanius jacet; tumulaverat antea Petrum Franciſcum fratrem præmortuum juxta Joannem Baptiſtam Epiſcopum, ubi in marmore hæc legentibus proſtat inſcriptio. XLII

b Die 20. Aprilis 1632. ex Actis.

Petrus Franciſcus Detus Patritius Florentinus quieſcens hic prope cineres Joannis Baptiſtæ Deti Epiſcopi Anglonen. germani fratris, piorum ſe precibus, ad Altiſſimum commendat, ut quorum corpora brevi ſpatio disjunguntur, animæ non ſegregentur in Cœlis. Chriſtiane Viator ne deneges, ut & tu aliquando eodem pietatis officio fruaris ab humanis quibus fuit aſſumptus anno Domini MDCIII. die xv. Auguſti, vocatuſque v. Novembris. M.DCXXXIII.

Heu quanto mœrore tam dulcia Germanaque pignora Alexander Detus frater in Epiſcopatu ſucceſſor corde recenſet.

Ex hac vetuſta ac nobili Deta familia plures in Republica Florentina vexilliferi graveſque viri fuerunt, ac noviſſime ex ea ad Purpuram Joannes Baptiſta Detus vix puer à Clemente VIII. Pontifice in memoriam Letæ Detæ matris ſuæ aſſumptus, qui Oſtienſis Epiſcopus, & ſacri Senatus Decanus Romæ deceſſit eo ipſo anno 1630. quo Joannes Baptiſta Alexandri frater evaſit Epiſcopus Anglonenſis.

43 M. ANTONIUS Coccinus nobilis Romanus, vir eruditus, & doctus Anglonenſis Epiſcopus delectus eſt, ab Urbano VIII. Pontifice die 15. Janu. 1638. ſedit annis octo, & ad Imolenſem Eccleſiam translatus eſt, die 19. Februarii 1646. de quo vide quæ diximus in Epiſcopis Imolenſis Eccleſiæ tom. 2. XLIII

44 FLAVIUS Gallettus, Romanus, Monachus Vallis-Umbroſæ, in gratiam Marchionis de Buſalo ab Innocentio X. Papa traductus eſt ad Anglonenſem Epiſcopatum die 16. Julii 1646. ineptus Præſul, & in felicitate corruptus, variis brevi tempore criminibus innodatus juſſu ejuſdem Pontificis ad ſe expurgandum Romam vocatus in monaſterio S. Mariæ de populo carceri mancipatus eſt, ubi improviſa morte obiit die 25. Nov. an. 1653. ea in Eccleſia ſepultus inglorius jacet (,, *Obſcuro* ,, *loco natus erat Gallettus, de quo multum mentitur Simius in Catalogo Viror. Illuſt. Congreg.* ,, *Vallis Umbr. p. 104.* Mandoſius.) XLIV

45 FRANCISCUS ANTONIUS de Luca electus anno 1654. die prima Junii. Vivit. XLV.

ADDITIO.

(Clarus genere in civitate Melphictensi, propriis clarior virtutibus, clarissimus autem devotione erga S. Philippum Nerium, qua semper usque ad extremum vitæ spiritum ferbuit, adeò ut nil sibi gratius, sibi nil jucundius in suo Præsulatu semper fuerit oratorii Congregatione. Jure quidem merito, quia ita vagientem invenit, utpote vix decem, & octo mensibus ante excitatam, ut penè suo tempore natam sua educare industria, suo auspicio fovere, ablactare, ad maturitatem denique ducere felicissime potuerit. Hujus ergo nobilissimæ, & exemplarissimæ Congregationis originem primam, ac progressus hic recensere, non abs re videtur, & quia eadem Congregatio prima veluti gemma extitit in insula Anglonensi, & quia primas, imo continuas Præsulis Francisci Antonii de Luca foebuit curas, itaut de illa cum dicitur, de tanto etiam Præsule sermo fiat uberrimus.

P. Alphonsus Parisius ex inclyta Societate Jesu cum Apostolicis Missionibus Tursii urbem perlustrasset, omnemque diœcesim, magnumque à suis laboribus spiritualem fructum anno 1617. aucupatus fuisset, timens ne per absentiam sui repente sudores arescerent, Sodalitium quoddam e melioribus Urbis excitavit, qui quolibet Sabbato vespertinis horis, mane vero Dominicis, aliisque festis anni diebus in D. Mariæ Magdalenæ se fecerent, ubi meditatione, spirituali sermocinatione, lectione sacrorum librorum, piis operibus, & quod caput est, sacramentorum frequentia se exercerent, quibus Intelligentium titulum fecit idem P. Parisius. Magno itaque fervore excitatum Sodalitium, eodem duravit aliquandiu, sed postea Directoris egens adeo tepuit, ut vix illud pauci sodales frequentarent, qui nec omnibus perscriptis regulis obtemperabant. Placuit tandem Divinæ charitati illud optimo directore anno 1649. ditare, Julio nempè Cæsare Modarelli tunc nec adhuc in sacris constituto, qui oblatam sibi provinciam adeo naviter procuravit, ut mox Sacerdos die 11. Junii 1650. & fere eodem tempore Confessarius uno omnium ore præfectus, ac pater Spiritualis ad vitam electus fuerit. Coaluit illico verbo, & exemplo Modarelli Sodalitium, cui licet laicorum, etiam Sacerdotes suum nomen dare voluerunt, ut sub tanto præfecto perfectionis stadium brevi percurrerent: quare & in eadem ecclesia alia Congregatio instituta fuit vulgò la Secreta, *in qua Sodales ardentiores spiritu ferventioribus operibus, & præcipue publicis, vel occultis mortificationibus, & pœnitentiis inferiorem superiori partem ancillantem reddebant maximo quidem proprio, & publico emolumento, & proborum omnium gaudio, qui tamen feracissimam segetem Modarelli morte, ut per absentiam Parisii evenerat, in paleas procul dubio casuram indolebant. Ut tantorum ergo bonorum operum fructus perennaret, una omnium sententia fuit Ecclesiam Modarello donandam cum omnibus ejus redditibus, ac juribus, ut in ea Congregationem novam Oratorii instituerет sub titulo, ac regulis D. Philippi Nerii, cujus semper unus director, ac pater spiritualis foret Intelligentium sodalitii. Sic die 5. Nov. 1652. in Tursii Civitate instituta fuit oratorii Congregatio, quæ brevi hanc urbē sylvam olim frementium bestiarum, & turbulentissimæ profunditatis oceanum, ut olim de Roma S. Leo, electissimam vineam reddidit, copiosos, & optimos undique fructus emittentem: frustrà obnitente Tursiani Principe, qui suas per illam bene prævidens ruinas nullum non movit lapidem, vel per se ipsum, vel per alios, & ut Intelligentium Congregatio non reflorеret, & ut illa Oratorii non institueretur, & ut instituta, vel dissolveretur, vel ad incrementum usque non perveniret. Episcopus de Luca adeo illam magnifecit, ut antequam hujus Anglonensis Ecclesiæ possessionem iniret, effigiem S. Philippi Nerii cum ejusdem sacris lipsanis donarit. Cum Ecclesia confluente in illam tota ferè Civitate, ac etiam vicis, ut ad salutis apertam semitam per Oratorii Patres incederent, nimis angusta foret, adeoque prolatanda, imò de novo fundanda esset, idem Episcopus largissima dedit e suo censu subsidia, quo etiam à fundamentis in ea magnificum in honorem D. Philippi Nerii sacellum condidit, aram aureis ornamentis, & etiam sacris pretiosis supellectilibus prò incruento sacrificio ditavit, ibique hæc legitur inscriptio.*

Franciscus Antonius de Luca Melphictensis
Episcopus Anglonensis
Sacellum hoc in honorem S. Philippi Nerii
Suis sumptibus, singulari pietate
A fundamentis erexit Anno Domini.
MDCLXI.

Laqueare ejusdem Ecclesiæ mirè exornavit, fenestras vitris affabrè dispositis concinnavit. Cumque in dies erga D. Philippum devotio semper magis, atque magis excresceret, enixè petiit à suo Episcopo ipsa Civitas, ut sibi Patronum eumdem indigetem à sancta Sede assignari studeret, quod assequi ob varios obices tunc non potuit, licet semper pro virili institerit, & maximè anno 1656. cum sub pestis flagello gemente ferè omni Neapolitano Regno, Tursii Civitas per intercessionem B. Philippi immunis fuit, licet in ipsam à vicinis vicis, qui vastati erant, infectorum multa spolia invecta fuissent. Nemine ideò discrepante ordo, & populus, Collegium Canonicorum & omnis Clerus in hæc verba jurarunt: Se præcipuum, ac primum tutelarem velle D. Philippum Nerium, eique cereum quotannis in clientelæ tesseram oblaturos, ejusque festum veluti de præcepto Ecclesiastico, omni opere servili interdicto, observaturos.

Episcopus intereà Clerum suæ diœcesis, omnemque sibi commissam plebem, & per seipsum, & per suos oratorii Patres litteris, bonis moribus, pietate, religione, prædicatione, & sacramentorum frequentia conspicuos voluit: Civitas quippe ante oratorii institutionem, Evangelii ministris carebat, & qui pauci erant, vel prorsus ignari, vel suo muneri minimè respondentes, quæque duæ sunt in diœcesi Fratrum Divi Francisci domus longe à Civitate distant, paucosque alunt ob eleemosynarum tenuitatem Religiosos. Quare gratissimus Præsul suarum ovium assertori D. Philippo Nerio ejus festum pluries sollemniter propriis sumptibus in Ecclesia oratorii Pontificia quam maximè potuit pompa, ac majestate, assistente Capitulo, etiam musicorum à longè perquisito concentu celebravit. Synodum coegit valdè salutarem Venetiis impressam Typis anno 1656. Cum suis diebus Episcopi nullam propriam haberent in Civitate Tursii domum, palatium in ea cum quodam territorio suæ Episcopalis Mensæ permutavit, quod & refecit, prolatavit, ornavit, ut & Præsulum, ac ministrorum commodum cederet. Plura denique suæ diœcesi, maxima suæ Oratorii Congregationi erat impertiturus, ni suæ saluti aer Tursii insalubris evadens coegisset propriam Sponsam cum Nazarena anno 1667. die 7. Febr. commutare. Corpore autem, non animo ab illa aberat, quia de omnium, imò singulorum in virtute progressibus semper certior esse voluit, & usque ad obitum largissimis semper subsidiis prosecutus fuit oratorii Congregationem de Anglonensi diœcesi, ut proprio periculo noverat, omnibus titulis benemerentissimam.

XLVI *MATTHÆUS Consentinus parentibus ortus in provincia Calabriæ citra, & propriè è Marchionibus Aytæ Franciscum Antonium excepit. A puera pietate, & litteris imbutus fuit, Ecclesiæ tamen se litare tunc non in animo omnino habebat, quando delapsum e Cœlo fulmen, non ipsum tunc in oppido Pisticii cubantem, sed tantum ipsius pulvinar comburens cœlesti veluti monuit lingua, ut Ecclesiasticæ Militiæ nomen daret. Quare non amplius anceps illico studia, ac pompas sæculi abhorrens*

Clericum induit. Et ut erat in utroque jure consultissimus, in Divinitate etiam in Almæ Urbis Sapientiæ Archigymnasio lauream consequi voluit. Sacris Apostolicis missionibus se Romæ applicuit, & ut erat mira in dicendo gratia ornatus, eadem innumeros peccatores è vitiorum veterno excitavit. Cum trigesimum tertium suæ ætatis annum ageret, Clemens IX. die 3. Octobris 1667. huic Ecclesiæ præfecit, quam continua verbi Dei prædicatione idolavit.

Qualibet feria VI. quadragesimali tempore, exposita publicæ adorationi Augustissimo Altaris Sacramento, coram illo quinque vulnera Domini nostri Jesu Christi venerabatur, quasdam sacras preces recitabat, septemque sermones vere fervidos, vere igneos, devotionem vere, ac contritionem excitantes habebat ad populum, prout habuit semper, quoad usque vixit. Cum peculiari devotionis affectu prosequeretur D. Ignatium de Lojola, ac Philippum Nerium, multorum annorum spatio exercitia spiritualia ejusdem S. Ignatii quotannis ad Clerum, ad omnem populum eo semper fructu, qui hujusmodi meditationem comitatur, in Ecclesia Congregationis oratorii D. Philippi Nerii explicavit, in qua etiam in quadragesimæ Dominicis diebus Christianæ fidei rudimenta palam edocebat. Quotidie sacris operatus fuit. Impuritatem in Ecclesiasticis semper abhorruit, adeò ut numquam ad Canonicatus admiserit illos, qui licet sanguinis prærogativa, doctrinæ merito, vitæ etiam solida probitate conspicui, tamen aliquando de puritate non benemerentes fuerant: quare sui contubernales, familiares, officiales, ultimi servuli, hac circa virtutem, strictissimæ observantiæ religiosas familias æquabant.

Suo Præsulatu, imò & ipsius summo studio, ac labore D. Philippus Nerius tandem Urbis Tursii Protector Vaticani oraculo renunciatus fuit, & die 26. Maii 1672. publica supplicatione Amburbium celebratum per omnes quidem primas plateas Civitatis floribus sparsas, olosericis contextas, variis aris, festivis arcubus, aliisque id genus superbis mobilibus ornatas circumducta fuit Statua novi protectoris, ut urbem suam suo veluti numine, ac majestate repleret, omni clero sæculari, ac Regulari, Magistratu, ordine, ac populo comitantibus, & psallentibus maxima, ut numquam alias, ecclesiastica pompa, ac sacro triumpho. Arrham sui patrocinii suæ dare Civitati voluit & ipse Divus Philippus. Sacra quidem functione peracta repentè de Cœlo copiosus imber effluxit, qui aridos agros, prata squallentia exhilaravit, omnemque diœcesim insperato gaudio replevit, ac præcipuè episcopum, qui bono semper spirituali, non minus, quam corporali suarum ovium consulerat. Egenis largissimè semper opitulatus fuit, Infirmorum sollicitam etiam curam habuit, quos & continua subventione, & sua etiam præsentia refecit. Nobilium Virginum die 7 Martii 1674. excitavit in civitate cœnobium. Ædem principem non restauravit modo, sed & pavimento, ac laqueari, quod etiam illustri voluit penicillo depictum, exornavit. Vitris pellucidis ejus fenestras induit. Sacrarium sphæra argentea magni ponderis pro expositione Sacramenti Altaris, integro Pontificie, & Ministrorum in divinissimi Sacrificii usum ornatu Phrygio opere ex auro contexto, ut & ferè consimili illud ecclesiæ Claromontis suæ diœcesis donavit. Sacras Cerœmonias suo pristino nitori restituit; immunitatem acerrimè tutatus fuit. Episcopale palatium in civitate Tursii ruinam minitans magno reparavit impendio. Duas celebravit Synodos, quarum primam 1700. typis Romæ dedit. In sancta visitatione, quam per seipsum fere semper expletvit, è Mortalium coetu die 8. Aprilis 1702 pie demigravit in oppido Rocchæ Imperialis ære alieno gravatus, quia Suæ Sponsæ dos, quæ id temporis nec trium millium Scutorum erat, duum millium pensioni erat obnoxia, cum sedisset ann. 33. Mens. 5. E venditione suæ supellectilis, aliarumque rerum, quæ communi vocabulo Mobilia dicuntur, conflata fuere Sex ærea candelabra cum cruce ejusdem metalli pro ara maxima, & nobile pulpitum e lignis nuceis in matre Ecclesia illius oppidi. Ejus Cadaver, prout ipse jusserat, in civitatem Tursii delatum fuit. Parentavit suo Præsuli, imò verè Patri diœcesis maxima quidem Ecclesiastica pompa, & lugubri majestate, prò concione etiam laudavit admodum Rever. P. Andreas Picolla nobilitate generis, probitate vitæ, Ecclesiastica doctrina, non modo suæ Congregationis oratorii D. Philippi Nerii, sed & ipsius civitatis Tursii, imò universæ diœcesis singulare decus, & ornamentum, qui non amplius uno die sibi dato, eam de tanto Præsule Orationem habuit extemporaneam, quam vix talem alter Orator per mensem concinnare potuisse. In medio pavimenti suæ ædis principis humatus fuit sub hac inscriptione, quam ipse moriens dictitavit.

Hic jacent Ossa miserabilis peccatoris
Matthæi Consentini olim dicti
Episcopi Anglonensis.

XLVII. DOMINICUS Caroli Sabbatini, & Franciscæ Amatæ filius, utroque genere in civitate Strongoli etiam in provincia Calabriæ citra nobilissimus, utriusq; juris, & sacræ theologiæ Doctor successor fuit Consentini die 20. Nov. 1702. In Alma Urbe multorum annorum spatio incolatum & ipse fecerat, & ob ferè omnes partes, quas in eo Innocentius XII. optimo Præsule dignas deprehenderat, Oppidi infulis ornatum voluit, quas ipse recusavit, ut & alias etiam meliores ea constantia, quæ in pectore ambitus omnis experte regnare solet. Cum autem esset in urbe visitationis Apostolicæ Fiscalis, & cleri Romani Camerlenghus, proprio motu regnans feliciter Clemens XI. hujus Ecclesiæ voluit Episcopum, & ut tanto oneri lubeat acquiesceret, obedientiæ præceptum injunxit. Ut ad suam pervenit diœcesim, cujus sollemniter die 2. Febr. 1703. possessionem inierat, Seminarii domum in civitate Tursii à fundamentis erexit, & optimis illud præceptoribus instruxit maximo pietatis emolumento. Principis templum elegantiori opere exornavit; sacellum verè magnificum pro sacratiss. corpore Domini nostri Jesu Christi in eo servando, de novo condidit, quod jam penè perfectum est: nobili simetria turrim etiam Campanariam erexit. Antiquam basilicam Anglonensem refecit, ac perpolivit, quam sacris vestibus, vasis, aliisque ad divinum cultum necessariis donavit. Episcopale palatium undequaque perfecit. Duas Ecclesias consecravit, alteram cœnobii Patrum Cisterciensium in loco vulgò il Sagittario in territorio Claromontis, alteram Congregationis Oratorii D. Philippi Nerii in civitate Tursii. Justitiam omnibus inviolabiliter æqua lance ministrat, & ut meritum beneficiis semper cumulat, sic demeritum dulcedine potius, quam rigore prosequitur. Diœcesim continuo per se visitat, viculos etiam omnes rimatur, optimas regulas, salutaria monita ubique dispergens, ut zizania, quæ semper inimicus homo superseminat, minime crescant, & vix nata frequentibus Apostolicis missionibus eradicat. Quadragesimali tempore sacros hortatur concionatores, ut exercitiis spiritualibus S. Ignatii clerum, & præcipue ordinandos imbuant, sine quibus prævìis manuum impositionem ab eo sperare minime possunt. Cathechesim in parœciis qua majori claritate fieri potest, explicari instat: improvisus solet & ipse etiam explicationi interesse; atque ob id fit, ut quisque sacerdos sui muneris partes impleat cumulatissime. In tuenda Ecclesiastica immunitate semper constans, & sibi parcausam in terris sui æterni Pontificis proprio etiam sanguine promptus, paratusque defendere. Abbates Commendatarii Ecclesiæ S. Eliæ in oppido Carbonis jamdiu crediderant tale sacerdotium esse nullius, quod jam à jurisdictione Episcopi Anglonensis, cui vicinius est,

excm-

enemptum possidebant; at Præsul Sabbatinus ita apud sacram Congregationem Concilii suo jure fretus institit, ut primum sancitu fuerit jurisdictio de legatu in favorem Episcopi, ut jam aliàs sedente de Luca, demum Novemb. 1714. pro jurisdictione ordinaria eadem sacra Congregatio ita pronunciavit. Non constare ex deductis Abbatiam S. Eliæ terræ Carbonis esse nullius, & habere territorium separatum, & jurisdictionem quasi Episcopalem. *Hodie idem oppidum Anglonensi Episcopo morem gerit, qui mense Augusti 1717. possessionem iniit personalem, & illud 1718. solertissime visitavit, exceptusque ibi fuit ab omni clero, & populo ea amoris significatione, qua amantissimi filii patri obviam eunt post longam peregrinationem redeunti; ipse autem paterna omnes charitate complexus fuit, ac præcipue pauperes, quos largissime juvit. Fundos vel incultos, & frugiferos reddidit, vel usurpatos, & ecclesiæ asseruit, quare nunc ejusdem census est sesquimajor quàm antea. In oppido Claromontis, in quo æstivo tempore residere solent Anglonenses Episcopi, villam aperuit valde feracem, ac fontibus irriguam, in qua sub imagine B. Mariæ Virginis Anglonensis hæc inscriptio extat.*

D. O. M.
Nativitatis Immaculatæ Virginis Anglonen.
Villam hanc denominari jussit
Præsul Dominicus Sabbatinus
è Patritiis Strongolen.
ut primo fundamentorum domus, & porticus
benedixit lapidi.
Viator
Ingredere, Deambula, Fruere, Liba,
Bibe, Adora, & Abi.
Anno Domini MDCCXI.

Pauperibus verecundis stipem clam elargitur; puellarum honestati semper consulit dotibus opportunis; omnes autem egenos victu, ac vestibus semper fovet, cunctorumque semper præsto est indigentiis. Etiam pro infirmis in civitate Tursi medico, chirurgo, & pharmacopolæ è proprio censu salarium pendet; & cum in oppido Claromontis Medicus sit ære publico constitutus, chirurgum tantum, ac pharmacopolam suo ibi habet, ut pauperibus omnibus non modo Medici, ac chirurgi visitatio, sed gratis sit & ipsa etiam pharmacorum præstatio. Duas habuit usque adhuc synodos diœcesanas alteram Aprili 1706. alteram eodem mense, sed 1718. Sua industria, & sollicitudine nonnullæ religiosæ familiæ restitutæ fuerunt, videlicet illa Fratrum Capuccinorum in oppido Senisii, Coloritarum D. Augustini in Colubrariæ, Minorum observantium in loco, qui audit Terranova, *& eorumdem etiam in Castro Cannarum. Congregatio autem oratorii ejus omnes amores venatur, utpote illa, quæ in procuratione Anglonensi. gregis post eum primas obtinet. Omnes ejus deliciæ tecta, hominesque Congregationis: in illorum Ecclesia, quæ ter dilatata fuit, ut omnes ad illam præcipue festis diebus à summo mane usque ad horam meridianam sine numero adventantes, posset excipere, frequens adesse, illius nitore summopere delectari, illius sacra lipsana, & præcipue D. Philippi Nerii venerari, illius functionibus omnibus interesse; gloriosa gesta illius defunctorum, & præcipue Julii Cæsaris Modarelli fundatoris, Alphonsi Muroli, qui primitias spiritus D. Philippi Nerii hauserat in Archisodalitio Neapolitano Ss. Trinitatis Peregrinorum, & Convalescentium, in cujus sacra domu varia munera obierat, & Francisci Guidæ, qui sanctitatis opinione prodigiis usque confirmata laudabilis vitæ cursum consummarunt, lubenter audire, ac de ipsis non semel sermones habere, illius omnibus lætari progressibus, & præcipue cum participatione suorum donavit meritorum laudatum Archisodalitium Neapolitanum Ss. Trinitatis sequenti diplomate, quod hic transcribimus, cum in decus ipsius Congregationis redundet.*

Nos Joannes Laurentius Panevino Congregationis oratorii S. Philippi Nerii civitatis Tursii Præpositus.

Illustriss., & nobilissimis Dominis D. D. Primicerio, Custodibus, Confratribus & consororibus omnibus Illustrissimæ, & Regalis Neapolitanæ Archiconfraternitatis Ss. Trinitatis Peregrinorum, & Convalescentium, virtutum omnium oceani, cunctarumque sodalitatum speculi perfulgentissimi, consanguineis eorumdem, & affinibus usque ad quartum inclusivè gradum, nec non ministris, & officialibus omnibus ejusdem sodalitii, & sacræ domus præsentibus, & futuris in perpetuum.

Si cunctos, ut charitati omnino, juxta nostram vocationem, vacemus, ad nostrorum meritorum participium admittere debemus, quo mage te illustrissima, & vere regia Archiconfraternitas, cujus meritum adeo undequaque singulare, ut per hospitalitatem, quam more exerces prorsus regio, toti prodesse noveris christianitati? Apostolorum vere una tu hæres, si vere una fers Christi nomen coram gentibus ipsos Antipodas tua per hospitia Christi Vicario ad pedum oscula humiliter offerens, & Apostolico, quo flagras, zelo multis nominibus in vinea Domini famosa refulges, prospiciens corporibus proximorum, aut Xenodochio, aut valetudinario, mage consulis animabus, & eodem tempore corporalibus refecti indigentiis, spiritalibus ditati sunt thesauris, reluctante nequicquam tartari principe, & ingemente innumeras animas gehennæ fercula suis ex unguibus forti manu divelli. Cunctis fugandis ærumnis vere tu una, divinitus, audemus dicere, terris immissa. Tu à mulieribus quascumque infirmitates ditissimo nosocomio, à pauperculis virginibus metum amittendæ pudicitiæ, aut dotibus præsto erogatis, aut parthenonibus adapertis, ab ipsis meretricibus inferni servitutem, aut matrimonia sanciens, aut ipsam restituens, sacra per asyla, pudicitiam, à detentis in carcere libertatis amissionē promptissime de tuo solvens illorū creditoribus, ab egenis omnibus, quod omne illos angit, tu charitatis explens munia, quæ una opitulatur omnibus, abigis, pellis, amoves. Spiritualia tua exercitia silemus omnia, semper pauca, licet multa dicentes, proferremus in medium. Hinc non immerito inter reliquas sub eadem invocatione, sed inter cunctas cujuscumque tituli sodalitates fulges veluti candelabrum suprà montem positum luce adeò forti, ut etiam absentes irradies, in longinquo positos collustres. Hæc tuis debetur corona virtutibus, illis inquam, quæ tuos filios, filiasque non paucas nobilitate generis præclaros, vita inculpabili præclariores, gloriæ fruitione clarissimos reddiderunt. Ipsa vel antecedentia, vel subsequuta mortem prodigia loquuntur. De tua tamen celsitudine meritorum mirari desinimus illico, cum ad tuum, qui noster pariter est Cœlestem omnino fontem recurrimus. Filia & quidem tu es primogenita illius Apostolici viri Philippi Nerii, cujus primitias spiritus, non summis quidem labris, sed tuam dilatans animam desorbuisti, quando miro succensus charitatis incendio Sanctiss. Patriarcha, quo toti ardebat prodesse mundo, te toti necessariam mundo in Urbe Domina mundi fundavit præludens veluti futuræ Oratorii Congregationi. Debemus ergò tecum in uno communi P. Philippo Nerio, Soror nostra dilectissima, dulcissima, jucundissima gaudium & corona nostra, bona singula, cunctaque nostra Spiritualia communicare, ut te aliqua venerationis nota prosequamur. Te semper, tamque nobilissimam sobolem in vita, in obitu, & post obitum in nostris Orationibus præsentem habere promittimus. Divina Sacrificia, preces horariæ, indulgentiæ, sermones familiares, jejunia, lachrymæ, pœnitentiæ, & omnia exercitia spiritualia, quæ vel pro nobis, vel pro proximo suscipiuntur, tecum etiam per

hanc nostram concessionem, communia sunto. Annuat de Cœlo SS. Patriarcha ut vere hæc tessera Sanctæ confœderationis illum sortiatur effectum, quem tua, quem nostra exigunt vota. Datum ex hujus nostræ Congregationis ædibus die decima tertia mensis Maii 1707. P. Joannes Laurentius Panevino Congregationis Oratorii Præpositus. Joannes Antonius Margiotta Secretarius -- adest Signum.

Sodalitas autem SS. Trinitatis, quæ nullis umquam Officiis ab aliquo vinci passa fuit, in sacram horreum honoram eamdem Congregationem admisit hac altera tessera, quam visum hic appingere, at non modo præsenti, sed futuræ potius ætati pateat sacra inter Sorores palmulas necessitudo.

D. Bernardinus de Campulo eques ordinis, ac militiæ Beatæ Mariæ de Calatrava Primicerius, D Franciscus Antonius de Psalterio, D. Leonardus Valente, D. Joannes Baptista Odoardi, Honuphrius Portanova Custodes Regalis Sodalitii SS. Trinitatis Peregrinorum, & Convalescentium fidelissimæ Civitatis Neapolitanæ Illustrissimæ, ac Venerabili Congregationi Oratorii Civitatis Tursii.

In charitate SS. Patriarcha Philippus Nerius Sodalitatem sub invocatione SS. Trinitatis, & Oratorii Congregationem charitate succensus instituit, ut utramque per charitatem virtutum omnium reginam illi, qui charitas est, restitueret. Charitatis exercere munia si speciali tenentur titulo erga omnes, & nostra Sodalitas, & vestra Congregatio, quo magis inter se, quas uno de patre progenitas suis ipsa lactat Charitas uberibus, enutritque. Vos omnes ergò Tursii Congregationis, quam dicere non ambigimus Sacrosanctum Virtutum Domicilium, Patres, Fratres, quotquot estis, & eritis deinceps pro mutuæ charitatis exercitio, singulorum meritorum hujus nostræ Sodalitatis sororis vestræ dilectissimæ participatione donamus integra. Quidquid ergo per sacras excubias in primo cujusque mensis die dominico Divinæ Majestati sub specie panis latenti pro quadraginta horarum oratione: quidquid per Sacramentorum frequentiam, divinam psalmodiam, sacris concionibus adsistentiam, septem diaie spatium pro renovatione Spiritus: quidquid per peregrinorum hospitalitatem, pedum lotionem, convalescentium receptionem, discumbentibus servitutem, carcere detentis ære alieno gravatis libertatis restitutionem, honestis Virginibus dotum erogationem, pauperibus verecundis secretam opitulationem: quidquid per infirmorum visitationem, defunctorum exsequias; quidquid denique per singula, & spiritualis, & corporalis charitatis opera, augustiss. favente Trinitate, Deipara Virgine patrocinante, communi nostro parente Divo Philippo Nerio intercedente, nostra meretur Sodalitas, vobis etiam per has nostras communicationis gratiosas literas Secretarii nostri manu subscriptas, sigilloque nostro munitas suffragari scitote; si charitas id christiana requirit, communis origo reposcit, quæ vos Nobis fratres asserit dulcissimos, dilectissimos, jucundissimos. Altissimum bonorum omnium fontem vos enixius interea exorate, feliciter in nobis adaugeat meritum, ut vos latius ad ornamentum porro, non ad indigentiam coronet. Unus pater est, unus institutor Divus Philippus Nerius; unum sit Sodalitatis, & Congregationis spirituale patrimonium. Datum ex sacris ædibus hujus nostræ Sodalitatis IX. Kalend. Junii anno Redemptionis humanæ MDCCVII. -- D. Joseph Sabbatini Secretarius -- adest Signum.

Et ad episcopum Dominicum Sabbatinum redeundo, plura meditatur pro sua diœcesi, quam continua vigilantia, ac pietate felicissime regit, atque gubernat. Deus Opt. Max. diu eum sospitet ad majora tendentem, adeo at, quæ nobis gesta Anglonensium Præsulum sufficit admodum Rever. Franciscus Antonius Bonavita V. I. D. Archipresbyter Ecclesiæ S. Joannis Baptistę in oppido Claromontis, & Anglonensis Curiæ Examinator Synodalis, unus ipse exsuperet doctrina, moribus, & pietate insignis Antistes Dominicus Sabbatinus.)

GRAVINENSES
EPISCOPI.

INTER Mediterraneas Apuliæ Peucetiæ civitates, in provincia terræ Barii non procul à Monte-Peloso, fortissima murorum ambitu, pulchraque Gravina est, Ursinorum Ducum sedes nobilissima, aeris temperie, populorum frequentia, agrique fœcunditate celebris, unde, *Dives multum grani & vini dat opulenta Gravina*, lauta, satisque splendide ædificata. De ejus origine, ne quidem verbum antiqui, nec moderni tradidere scriptores. A Gravinis dictam cavernis seu cryptis, quas nominant, scribit Frezia de subfeudis. Illam anno 976. cum Sarraceni vallo cinxissent, teste Lupo Prothospata minime capere potuerunt; eam tamen anno 999. Trachamotum, qui & Gregorius Catapanus, vi cepisse idem tradit. Ut ejus latet origo, ita quis eidem lucem dederit Evangelii, aut quando Episcopali dignitate exornata fuerit, vel quis primus in ea Episcopus extiterit, non constat. Alexander II. Papa cum aliis quatuor Episcopis Acheruntinæ Metropoli nuper ea dignitate exornatæ, ut Gravinæ Præsul accederet suo diplomate statuit: nulla ante Alexandri pontificatum Gravinensis Episc. mentio extat (1), nisi velimus Petrum adnumerare, qui sub Adriano II. Romano Concilio interfuit an. 871. sed mendosè ibi legitur Gravinensis, pro Cannensi; Cavensem apud Baronium in emendatione ad annum 867. legi cum Petrus ille Gavensis scriptus, cum Leone Sylvæ Candidæ, & Donato Ostiensi Adrianum inauguraret, sed Cavensis Episcopatus non nisi sub Bonifacio IX. sumpsit exordium, Salinensem, vel Cannensem *a* legendum puto, pro mendoso Gavensi, vel Gavinensi. Amplum habet Clerum, & populum Gravinensis Episcopus, cujus animæ recensentur ad quindecim millia. Pulcherrima est Basilica Cathedralis sanctissimæ Deiparæ Assumptæ dicata, ubi brachium S. Thomæ Cantuariensis asservatur: quatuor dignitatibus fulget, Archidiaconatu, Archipresbyteratu, Cantoratu, & Primiceratu, cum viginti Canonicis, Capellanis duodecim, aliisque minoris Cleri ordinibus, qui divina cum dignitate persolvunt. Alumni in Seminario 12. sunt, animarum vero cura in Cathedrali, & aliis quinque Ecclesiis per Sacerdotes amovibiles exercetur. Est & alia Collegiata Ecclesia Sancto Nicolao dicata, ubi cæteri civitatis Clerici inserviunt. Virorum monasteria quinque, tria Monialium numerantur, Laicorum Sodalitates quinque, cum unico Xenodochio *b*. Episcopale Palatium haud longe a Cathedrali percommodum exurgit, Episcopalis tamen jurisdictio, seu diœcesis haud ultra muros civitatis extenditur. Census Episcopalis

a Vel potius Gavenensem.

b Et Pietatis Monte.

(1) Excidit hic Ughelli narratio; nam præcedentibus jam ferè 200. annis initium sumit ex eodem Ughello series Gravinensium Episcoporum.

lis mensæ sunt ad mille & ducenta scutata pondere illius Provinciæ, taxa vero in libris Fisci Apostolici 190. florenorum. Series hujus Ecclesiæ Præsulum sequens est, tamen elumbis, & jejuna cum illius monumentis destituti fuerimus.

1. 1 LEO Gravinensis Episcopus in Concilio Pontigonensi orationem dedit super ingredientes apud Baronium anno sal. 876. tom. 10.

(„ *Pluries ibi nominatur Leo Episcopus, & enunciatur Apocrisarius, ac nepos Apostolici, ut ibi n. 21. quem sane hunc Gravinensem esse non incongrue opinamur. Qui deinde successerint usque ad an. 1092. non habemus. Constat tamen ex mox enarrandis Pontificalem dignitatem desiisse aliquando apud Gravinenses, cum jam sublatis Episcopalis mensæ opibus, deperditisque Ecclesiasticis redditibus suæ infulæ decorem non posset amplius tueri sacrorum princeps. Stetit interim gregis hujus regimen apud Acheruntiuum Archipræsulem, donec Unfridus è Normannorum genere Roberti Guiscardi germanus frater, & Gravinæ Dominus, agnoscens ob pauperiem hanc Episcopos deservisse Cathedram, pio, sanctoque desiderio flagrans eam suo Antistite decoratam videndi, Arnoldi Acheruntini Archiepiscopi animum summis precibus perursit, ut Gravinensi ovili proprium pastorem restituere dignaretur, prædiis, decimis, redditibusque pro ejus substentatione attributis; quæ res quomodo, qualiterque felicissimè contigerit, narrat vetus monumentum, quod ex tabulario hujus Ecclesiæ hic exscribimus, à nobis super faciem loci attente recognito.*

In nomine D.N. J.C. &c. Ego Unfridus filius, & hæres D. Aitardi Domini civitatis Gravinæ, dum nihil in hoc mundo firmum, nihil tutum, sed omnia caduca, atque labentia sæpissimè in anima mea volverem, me etiam viderem privatum bonis, quæ ad animæ meæ salutem pertinerent, eo quod secularibus curis, & mundanis deliciis nimium deditus pauca bona opera pro utilitate animæ meæ exercueram, cum Ecclesiam Gravinensem diù orbatam pastore perveni: quæ quamvis erat sub regimine D. Arnaldi Acheruntinæ sedis venerab. Archiepiscopi, tamen super illam pernimium dolui, eo quod viduata existebat Antistite. Consilio accepto à patre meo Aitardo, & à meis militibus, atque nobilioribus Gravinæ habitatoribus, me toto nixu hortantibus, ut Pastor peteretur, legatos misi ad præfatum Ven. Archiepiscopum causa petendi Ecclesiæ Rectorem, qui tunc prorsus renuit dicens: Ecclesiam Gravinensem non oportere Episcopali sede fungi paupertatis tanto onere depressa, quod aliquis si in ea ordinaretur Episcopus, victum sibi una die vix inveniret. Hoc audiens ab incœpto desistere nolui, quoniam turpiter duxi cœpta relinquere. Diversa inde cœpi cogitare. Demum mihi visu est utile, quod si decimationem mearum rerum, presbyteros, Diaconos, Subdiaconos Gravinæ ordinatos, vel ordinandos, & omnia, quæ Episcopali jure attinent; nec non potestatem etiam homines affidandi prænominatæ Ecclesiæ concederem, atque id ipsum domino insinuarem Archiepiscopo, meique milites suarum decimationem rerum similiter concederent, nobis Episcopum constitueret. Ad montem Pelusium illum adii, suppliciter, devoteque illum deprecans, ut Gravinam veniret, ibique de utilitate Ecclesiæ cum eo vellem habere colloquium: quod impetravi. Me autem Gravinam cum D. Archiepiscopo veniente congregatis meis militibus, & aliis quamplurimis bonis hominibus, coram eodem D. Archiepiscopo sacramentario libro accepto meis propriis manibus pro remissione peccatorum meorum, & redemtione animæ meæ, meique patris, & matris, meorumque parentum per eumdem librum obtuli super ejusdem Ecclesiæ altare, & concessi in perpetuum cunctam integre decimationem nostram frumenti, hordei, vini, monetæ, omniumque quatrupedum nostrorum, & fructuum hortorum absque ulla diminutione, meo fratre Aitardo, meisque militibus præsentibus, eunctam suam decimationem similiter concedentibus, & offerentibus. Concessi potestatem homines affidandi, quicumque ipsi Ecclesiæ se affidare voluerint; & ut Episcopus potestatem habeat hominibus Ecclesiæ judicem ordinandi. Volo etiam ut hoc inter Ecclesiam & nos sit semper stabilitas, nec aliqua discordia inter nos oriatur. Videlicet ut si aliquis nostrorum affidatorum à civitate Gravinæ exhabitaverit, & ipsam iterum aliquo tempore redire voluerit, Ecclesia non habeat potestatem recipiendi eum. Similiter si aliquis hominum Ecclesiæ fuerit exhabitatus à Gravina, & iterum illuc venire voluerit, non recipiemus eum; sed affidatus Ecclesiæ sicut antea fuerat. Concessi prædictæ Ecclesiæ molendinum, & furnum facere, ut molat, & coquat absque ulla contradictione quibuscumque potuerit. Concessi etiam presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos ordinatos, & ordinandos, sed eos, quos cum filiis, familiis, & hæreditatibus, & omnibus eorum pertinentiis Gravinensi Ecclesiæ in perpetuum donavi, bonum est denotare: scilicet Leonem presbyterum filium Sabari (*sequuntur plurium presbyterorum nomina*) reliquos vero presbyteros, Diaconos, subdiaconos universos tam præsentes, quam futuros cum filiis, & omnibus, quæ acquisierint, & integra omnia judicia, & compositiones, & foris facturas, & plateam, & bannum omnium hominum Clericorum, & laicorum, & plancam unam in macello Ecclesiæ perpetuo concessi. Ipsi etiam homines tam Clerici quam laici habeant licentiam arandi, & seminandi terras nostras, & plantandi vineas, salvo jure nostro. Sed Ecclesia, Episcopi, & Canonici sine terratico semper laborent, ubi voluerint, terras nostras, et plantent vineas sine aliquo redditu vini, et non sint sub aliquo banno publici juris. Concessi etiam perpetuò omnibus hominibus ipsius sanctæ Ecclesiæ potestatem ædificandi domos, & cavandi cryptas sibi, & foveas in terris nostris absque ulla datione penitus, & gratuito. Omnia verò animalia eorum habeant communem herbam, & aquam per universas terras Gravinæ sine aliqua affidatione, & impedimento, & ligna pro foco communia esse volumus; & statuimus, ut omnes utilitates totius Gravinensis terræ. . . tanquam nostris propriis hominibus. Præterea concessi, & omnia animalia sacri nostri Episcopi semper habeant pascua, ubicumque nostra animalia pascunt; & ut ligna incidantur in nostris nemoribus, & incisa deferantur ad utilitatem Ecclesiæ, & ad ædificationem domorum ejus, ac ulteriora, & omnia jura, quæ Episcopali honori pertinent, & omnia præscripta Gravinensis Ecclesię sine mea, meorumque hæredum, vel successorum contrarietate, ve contradictione stabilivi, & perpetuo concessi. Quicumque hanc nostram oblationem, & concessionem irrumpere tentaverit, duas libras auri puri Ecclesiæ exponat, & in antea etiam ab invito impleantur omnia prædicta. Ut autem hæc nostra donatio inviolata, & integra permaneat, prædictus D. Archiepiscopus nostro rogatu, & voluntate, coram nobis, & coram clero, & populo Gravinæ extinctis cereis, & pulsatis campanis publice excommunicavit super altare ipsius Ecclesiæ omnes illos, qui aliquo futuro tempore hoc nostrum donum, & concessionem irruperit, aut in aliquo diminuerit.

Et hoc præceptum taliter scripsit Sando Notarius nostra jussione, in quo signum sanctæ Crucis nostris propriis manibus inferius depixi, & nostra bulla plumbea cum typario bullari feci anno ab Incarnationis Dom. N. J. Christi 1092.

Ego

„ menſe Decembris Indictione XV.
† Ego Arnaldus Archiepiſcopus.
† Signum manus ejuſdem D. Unfridi.
† Signum manus D. Roberti filii ejus.
† Signum manus D. Aiſaedi fratris ejus.
† Signum manus Ugonis filii D Angotei.
† Signum manus Roberti filii Encardi.
† Signum manus Rogerii Infantis.
† Ego Johannes filius Zocoplani.
† Signum manus Guigerii.
† Simeon filius Reſi teſtis ſum.
† Ego Mazo Archidiaconus teſtor ita pleniter.
† Johannes Aechipresbytee.
† Ego Papaleo presbytee teſtor.
† Ego Simon judex ita novi.
† Ego Rodoſlonus teſtis.
† Ego Nicola Frumareta teſtis ſum.
† Hoc ſignum S. Crucis factum per manus Melæ filii Coleradi. *Lucentius.*)

II. 2 GUIDO, qui anno 1099. die 29. Septemb. interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Michaelis Archangeli de Monte Caveoſo Acheruntinæ diœceſis, cujus etiam mentio anno 1123. in vita S. Gerardi Epiſcopi Potentini comprovincialis.

III. 3 URSUS Gravinenſis Epiſcopus vivebat an. 1152. cum quo conſilium habuit Philippa Marchioniſſa de conſtruenda capella in ipſa Eccleſia Gravinenſi, ut in inſtrumento plenius continetur in Tabulario ejuſdem Eccleſiæ.

IV. 4 ROBERTUS interfuit Concilio Laterano ſub Alexandro III. celebrato anno 1179.

(„ *Impetraſſe comperimus S. Cantauitenſis Pontificis, & martyris invictiſſimi Thomæ eam partem unius brachii, quam cubitum dicimus, & argentea theca incluſit ad formam brachii extructa, quæ hactenus in hujus Eccleſiæ ſacrarum reliquiarum theſauro aſſervatur, in ejus baſe hæc exſculpta verba leguntur*: Memento Domine famuli tui Roberti Gravinenſis Epiſcopi. *Fruſtulum ex oſſe abſciſſum fuit ab Epiſcopo Dominico Cennino, Cardinali de Aragona Neapolitano Proregi inſtantiſſime expoſcenti ut illud elargiretur. Cæterum dum in Romana Curia Pontifici gratiſſimus Robertus verſaretur, ibidem obiit, mortaleſque exuvias in Lateranenſi Baſilica ſepeliendas dimiſit. ut hujus Eccleſiæ acta produnt.* Lucentius.)

V. 5 THOMAS Epiſcopus Gravinenſis temporibus Tancredi de Saii Comitis Gravinenſis erat an. 1189. de quo etiam mentio in tabulario Carthuſiæ Caprearum anno 1209.

(„ *Ab eodem Tancredo pro ſe, ſuiſque hæredibus hæc inter cætera profuſa largitate dona accepit Thomas, ut ex charta donationis.* Per hoc noſtræ authoritatis ſcriptum, deo dante, perpetuo valiturum conceſsimus, & donavimus eidem Eccleſiæ terras, quæ ſunt inter Vicum majorem, & Vallonem, qui deſcendit à fonte, qui dicitur de Cardaſca, & finibus deſignatur: primus ab Oriente curſus atque ipſius rivi majores, atque conjungitur inferius cum prædicto Vallone fontis Cardanæ: ſecundus à meridie, & de vallo fontis Cardanæ uſque ad eumdem fontem, & ab ipſo fonte aſcendit ſuperius, quantum durat idem vallo, ſurſum vadens uſque ad planum in introitu ipſius Vallonis: tertius ab Occidente ſicut vadit, & rectè per planum ab introitu ipſius Vallonis uſque ad terras, quas laborat Raimundus Foliaminus: quartus à Septentrione olivis vallatus, qui eſt ſecus eaſdem terras Raimundi Foliamini, & deſcendit uſque ad fontem prædicti rivi majoris, ea ratione ut amodo in antea omni futuro tempore idem D. Epiſcopus, & ejus ſucceſſores habeant, teneant, & poſſideant, atque dominentur totas præſignatas terras à fine in finibus cum omnibus ſuis pertinentibus ad utilitatem, & commodum ipſius Gravinenſis Eccleſiæ franca ratione, faciantque in eis quidquid voluerint ſine noſtra, noſtrorumque hæredum, ſeu ſucceſſorum contrarietate, contradictione vel requiſitione &c. *His auctus donariis Thomas vitæ finem feciſſe ex hujus Eccleſiæ actis habetur an. 1215. eique proxime enumerandum ſucceſſiſſe monemur.*

VI. „ *SAMUEL immediatus Thomę ſucceſſor regimen, vitamque produxit uſque ad annum 1244. Dum boni Paſtoris munus in locis ſibi ſubjectis exercet, in noviter exurgente oppido Altamuræ ſuæ diœceſis ſacræ primariæ ædis ſub Invocatione S. Mariæ primum lapidem poſuit, eamque ad faſtigium deductam ſacravit, clerum ad normam inſignis collegiatę inſtruxit, inſtituto ibi Archipresbytero. Facti ſeriem regium Caroli II. regeſtum comprobat de anno 1300. & 1301. lit B. fol. 156. in eoque ad quaſdam ſubortas lites juriſdictionales inter plures articulos ſequentes adſtipulantur.* Item quod eo tempore, quo fuit conſtructa terra Altamuræ Epiſcopus Samuel, qui tunc erat Epiſcopus Gravinenſis, fecit fundari Eccleſiam S. Mariæ de Altamura, & benedixit primum lapidem, & poſuit in fundamento Eccleſiæ tanquam Epiſcopus diœceſanus ipſius loci. Item quod dictus Epiſcopus Samuel ſtatim quod fuit conſtructa dicta terra Altamuræ, & fundata ipſa Eccleſia S. Mariæ inſtituit ibi Archipresbyterum D. Dominicum Serlem de Gravina tunc habitantem Altamuræ tanquam Epiſcopus Ordinarius ipſius loci &c. *Viſitur etiam nunc in ſacrario Eccleſiæ Gravinenſis crux argentea, in cujus ſinu de reliquiis includuntur SS. Innocentium, nec non aliorum SS. Clementis, Fabiani, Innocentii, Coſmæ & Damiani, Blaſii, & Baſilii, qui omnes famulantur fruſtulo de de ligno Dominicæ crucis ibidem coruſcanti: inque ea leguntur inciſa hæc verba.* Memento Domine famuli tui Samuelis Gravinenſis Epiſcopi.

VII. „ *PANTALEON Samueli ſuffectus ex diptycis hujus Eccleſiæ deceſſit 1256.*

VIII. „ *JACOBUS de Taranto ſubſequitur ex eodem albo, de quo ad confirmationem diœceſani juris ſuper oppidum Altamuræ hæc plura leguntur in allegato regeſto Caroli Regis:* Item quod dictus D. Dominicus Archipresbyteratum dictæ terræ Altamuræ ex inſtitutione dicti Epiſcopi (*Samuelis*) & per 16. annos & amplius pacificè, quietè, & communiter habitus fuit pro Archipresbytero ejuſdem Eccleſiæ. Item quod poſtea D. Dominicus renunciavit dictum Archipresbyteratum tum in manibus D. Jacobi de Taranto tunc Epiſcopi Gravinenſis tamquam Ordinarii, & diœceſani ſui; & idem D. Jacobus, recepta dicta renunciatione, inſtituit ibi Archipresbyterum D. Guerrerium Canonicum Gravinenſem tamquam Epiſcopus, & Ordinarius ipſius loci &c. *Ex his tum Jacobi præſulatus tempus, tum Epiſcopi Gravinenſis ordinariæ juriſdictionis ſuper Altamuræ terram firmiſſimum judicium ſatis commendatum habemus. Et deinceps ex iiſdem innoteſcit ab hujus Epiſcopatus munere ceſſaſſe per depoſitionem Jacobum an. 1266.* Item quod ſtatim poſt adventum b. m. D. Regis Caroli I. vacavit Cathedralis Eccleſia Gravinenſis per ſexdecim annos, & plus per depoſitionem D. Jacobi de Taranto, qui fuerat Epiſcopus Gravinenſis &c. *Cæterum ſilentii tenebris involuta deliteſcunt incommoda, quænam eruperint, ut longo annorum decurſu Paſtore orbatus fuerit Gravinenſis grex.* Lucentius.)

IX. 6 PETRVS an. 1282. forſan ille qui ex Monacho Caſinenſi factus eſt Gravinenſis Epiſcopus, cujus obitus memoratur in Emortuali Caſinenſis Eccleſiæ in hæc verba. *6. Kalend. Decembris obiit Petrus Epiſcopus Gravinenſis & Monachus Caſinas.* Eo ipſo anno 1283. vacabat Eccleſia Gravinenſis.

X. („ *PALMERIVS ex monumentis hujus Eccleſiæ obiit 1286.*

XI. „ *Fr. NICOLAVS de Madia, Potentinus civis, Ordinis Prædicat. præfuit poſt Palmerium, fatoque ceſſit 1291. ex iiſdem monumentis.*

JOAN-

XII. ,, *JOANNES devixit ex eodem tabulario an.1294* A
,, Lucentius.)

XIII. 7 JACOBUS successit Petro *a*; vixit sub Carolo II. Rege Neapol. cujus in Regest. anno 1283. fol. 139. hujusmodi extat memoria. (1) *Pro parte venerab. Patris Jacobi Episcopi Gravinensis fuit querela exposita quod intentata lite inter eum, consanguineos & familiares suos ex parte una, & Theodorum militem, die Dominico 16. mensis Junii proxime præteriti dum prædict Episcopus circa horam tertiam esset in majori sua Ecclesia; miles prædictus Missam audiens, Franciscus gener prædicti Theodori, & Nicolaus filius Judicis Francisci, ac nonnulli eorum complices armati armis prohibitis egredientes de domo dicti Theodori intrarunt in Ecclesiam, & ubi erat Episcopus ante altare cum lancea & aliis armis prohibitis irruerunt in Episcopum, &c. Mandat Rex Capitaneis Gravinæ, ut coercerentur prædicti facinorosi homines*, &c. Idem Jacobus scripsit decreto transmutationis ritus Ecclesiæ Acheruntinæ de obedientia habenda Metropolitano Acheruntino à B suffraganeis ceterisque Prælatis Acheruntinæ provinciæ die Nativitatis Beatissimæ Virginis, quæ antea habebatur in festo s. Canionis Acheruntinæ urbis Protectoris: hoc factum est anno 1302. Gentile Ursino Acheruntinæ Ecclesiæ administratore, cujus decreto subscripserunt alii suffraganei, ut supra retulimus. Jacobi item memorat Neap. Reg. ann. 1306.

a Joanni.

XIV. 8 FRANCISCUS cujus unica memoria reperitur in Regio Archivio Neapol. anno 1311. (,, *Obiisse enunciat Gravinense tabularium an. 1318.*

XV. ,, *NICOLAUS ex eodem tabulario Francisci successor desiit esse 1335.* Lucentius.)

XVI. 9 RICHARDUS Caracciolus Neap. ex ea Caracciola familia dicta Carnecchia, cujus insignia sunt superius allata, hujus Ecclesiæ Episcopus obiit anno 1343. Surrenti, ubi jacet in Ecclesia s. Francisci, cum hoc epitaphio.

Hic jacet venerab. vir Dom. Richardus Caracciolus divina miseratione Episcopus Gravinensis, qui obiit anno M.CCCXLIII. mensis Madii xi. Indict. cujus anima cum misericordia Dei requiescat in pace.

XVII. 10 Fr. ANDREAS Perusinus Ord. Minorum alumnus demortuo Richardo suffectus est à Clemente VI. anno 1343. 3. Nonas Septembris in Regest. Vatic. epist. 187. ann. 2. Excessit Andreas anno 1345.

XVIII. 11 Fr. TANCREDUS de Auleta ejusdem Ordinis successit prid. Idus Martii 1345. Clementis VI. an. 4. ita in Reg. Vat. epist. 62. fol. 49.

XIX. 12 BERNARDUS de Coccio de Limosano Canonicus Pisanus, in demortui Tancredi loco successit 5. Kalend. Februar. ann. 1349. à Clemente VI. ad hanc dignitatem evectus ann. Pontif. 7 ut in Regest. Vatic. ep. 208. fol. 98. Obiit eodem anno, vel initio sequentis.

13 Fr. JOANNES de Gallinario Ord. Minorum eligitur ab eodem Clemente VI. per obitum Bernardi 6. Kalend. Junii anno 1350. ex Reg. Vatic. ep. 17. fol. 39. de quo mentio in monumentis Carthusiæ Caprearum ann. 1364. XX.

(,, *Joannæ I. Reginæ à confessionibus ab eadem*
,, *privilegio donatus fuit confirmationis omnium ju-*
,, *rium, & concessionum suæ Ecclesiæ, his notatus*
,, *titulis:* pro parte venerab. Patris Joannis nunc
,, Episcopi Gravinensis Ecclesiæ, Capellani, &
,, Confessarii nostri dilecti &c. *Lucentius.*)

14 LUCIANUS Episcopus Gravinensis bonæ mem. vocatur in Reg. Urbani VI. an pont. 7. fol. 112. 20. Decemb. ubi fit etiam mentio Andreæ de Gravina ejus fratris. XXI

15 PHILIPPUS sub Urbano VI. hac sede potitus, & administrator monasterii s. Laurentii Ordinis s. Benedicti Tudensis diœcesis erat anno 10. ejusdem Urbani Pontif. qui fuit salutis 1388. Non. Aprilis; translatus deinde est ad Hydruntinum Archiepiscopatum anno 1395. à Bonifacio IX. ut in l. solut. Prælat. XXII.

16 Fr. FRANCISCUS Bonaccursi Ordin. Minorum anno 1395. à Bonifacio IX. fuit adlectus Gravinensis Episcopus die 16. Aprilis, & ab eodem in insulis Sardiniæ & Corsicæ deputatus Apostolicæ Sedis Nuncius, & hæreticæ pravitatis Inquisitor, deinde Acciensis Ecclesiæ in Corsica administrator, absente Raymundo illius Ecclesiæ Episcopo, de cujus vita, vel obitu per decennium veridica relatio haud haberi potuit, inde factus est ejusdem Ecclesiæ Acciensis Episc. ut in lib. solut. habetur. XXIII

17 ANTONIUS de Russis Suessanus Episc. Guardiensis transfertur ad Eccl. Gravinensem à Bonifacio IX. ann. 1400. die 3. Id. Octob. sedit ann. 2. & ad Insulanam Ecclesiam translatus est ann. 1402. XXIV C

18 ROGERIUS de Longobardis, Gravinensis, Rector Ecclesiæ S. Mariæ Novæ de Gravina, patriæ fuit adlectus Episcopus ann. 1402. *b* die 2. Non. Januarii pontif. 13. Bonifacii IX. Ex Longobarda familia hodie vivit Fr. Franciscus Calaber Ord. Minimorum doctus & eruditus amicus noster, qui S. Francisci de Paula Epistolas una cum eruditissimis notis in lucem emisit. (,, *Decessit 1411.*) XXV

b 1403.

19 Fr. HENRICUS Dasmani Ordin. Minorum factus est hujus Ecclesiæ administrator die 18. Octob. 1411. an. vero 1420. 4. Kalend. Maii electus est Episcopus, ita in Act. Consist. Martini V. Papæ. XXVI

(,, *Fr. Henricus Dasmaris Ord. Minorum factus*
,, *est Episcopus per obitum Rogerii 16. Octob. 1411. ut*
,, *habetur ex Actis Consistor. Joannis XXIII. Verum*
,, *cum is non fecisset litteras expediri infra debitum*
,, *tempus, idem Joannes Pontifex hanc Ecclesiam*
,, *in administrationem dedit Manfredo Archiepisco-* D
,, *po Acheruntino an. 1414. Succedens deinde Marti-*
,, *nus V. iterum eumdem Fr. Henricum providit de*
,, *hac Ecclesia; & successivè cum idem Fr. Henricus*
,, *non fecisset litteras expedire, revocata hujusmodi*
,, *provisione, in administrationem dedit cuidam Fr.*
,, *Ord. Prædicat. qui similiter cum litteras expedire*
,, *non fecisset, cassata ejusdem administratione, con-*
,, *siderans Gravinensem Ecclesiam sic vacantem, &*
,, *pastore viduatam, eidem providit de persona pro-*
,, *xime enumeranda, ut hæc omnia adstipulantur in*
,, *actis Consistor. Martini V. à nobis attente conside-*
ratis,

(1) Hæc recitat Ughellus ex regesto 20. 1283. sed error in anno, cum nonnisi post Joannem Jacobus ille hac sede fulserit. De eo in præfato regesto [illegible] agitur an. 1301. 1306. & 1307. cum de novo actum esset de jure ordinario Gravinensis Episcopi super Altamuram terram: in iisdem rata habentur à rege Carolo jura omnia decimarum, largitionum, & concessionum Gravinensis Ecclesiæ, & à Rege hisce notis Jacobus enunciatur: *Sane venerab. Pater Fr. Jacobus Gravinensis Episcopus dilectus, & fidelis noster &c.* Ex his ex præmissa nota Fr. eligitur Religiosum virum Claustralis instituti fuisse cumque vel Franciscani, seu Dominicani Ordinis: poterat etiam esse Monachi, cum tunc temporis Monachi omnes hac notula Fr. præmissa advocarentur, & invicem se salutarent, inscriberentur publicis in quibusvis monumentis. Cæterum cum Carolus Rex in commodum celeberrimæ Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai de Baro eidem plures Ecclesias, & beneficia unienda curaret à Bonifacio Papa VIII. hujus authoritate avulsa est à diœcesano jure Gravinensis Episcopi Terra Altamuræ an. 1300. ejusque proventus, & bona obvenere vel ut Barensis Ecclesiæ s. Nicolai Thesaurario ab eodem Carolo instituto, ut ex diplomate asservato in archivo præfatæ Ecclesiæ, & [illegible] à Beatillo in vita S. Nicolai; de quo etiam regium regestum Caroli II. Quod Pontifex Bonifacius porrexit, confirmavit de hac Clemens V. reclamante semper Gravinensi Episcopo, donec per transactionem quies inter partes eluxit anno 1342. ut suo loco enarrabimus. *Lucentius.*

A

,, *ratis, & ut recitavimus perlectis.*

XXVII. ,, *JOANNES Robertus, Gravinensis Ecclesiæ Archidiaconus, à Martino Papa ad ejusdem Cathedram assumptus 13. Kalend Junii 1429. Hinc purior hæc series deducenda ab Henrico Dasmaris ad hunc Joannem, qui in hac dignitate quandiu steterit incompertum. Ex documentis tamen Gravinensis Ecclesiæ aliquamdiu ejus regimen uti administrator sustinuisse liquet jam ante enumerandum Marinum.*

XXVIII ,, *MARINUS Ursinae, Domicellus Romanus, dum esset Archiepiscopus Tarentinus ab an. 1445. usque ad novissimum vitæ suæ Christi annum 1471. hanc administrasse Ecclesiam compertum habemus ex Gravinensi Archivo, ubi plures ab ipso factæ Ecclesiasticæ provisiones legantur.* Lucentius.)

a Hic nunquam fuit.

20 GERARDUS *a* obiit ann. 1429. Eugenio IV. sedente.

b Hic idem cum superiori.

21 Fr. HENRICUS *b* Ord. Minorum hanc eandem Sedem est assequutus 5. Id. Martii 1429. per obitum Gerardi.

B

XXIX 22 JACOBUS de Appiano ex Plumbini Dominis, Emanuellis, & Cæliæ Aragoniæ filius, eligitur à Sixto IV. Gravinensis Episcopus Kalend. Febr. ann. 1473. Fato functus est ann. 1482. De Appiana familia legendus Ammiratus.

(,, *Hunc Jacobum consecrasse principem aram Beneventanæ Cathedralis die 14. Novemb. 1473. desumitur ex septima Synodo diœcesana eminentiss. Archiepiscopi Ursini: & ex Gravinæ documentis habetur ex Primicerio Beneventanæ Metropolis ad hunc gradum ascendisse: qui etiam pergratus Ferdinando I. Regi Neapolitano ab eodem pro sua Ecclesia omnium bonorum confirmationem adeptus est an. 1478,* Lucentius.)

XXX 23 MATTHÆUS de Aquino *c* Neapolitanus ad hanc sedem evectus 14. Kalend. Septemb. anno 1482. Sedit an. 27. translatusque deinde est ad Lyciensem Ecclesiam die 8. Feb. 1508.

c De hujus familia Campanilis de famil. Neapol. p. 235. *Mandos.*

XXXI. 24 Fr ANTONIUS Brancatus Neapolitanus, origine Hispanus, Ord. Prædicatorum, vitæ puritate, omniumque scientiarum genere exornatus à Julio II. creatus Gravinæ Episc. die 8. Febr. an. 1508. vixit in ea dignitate piè ac sanctè, populum sibi commissum verbo & exemplo instituit, fuitque Ecclesiasticarum ceræmoniarum studiosissimus: mortuus est ut vixerat an. 1518. Neapoli, & ex humilitatis virtute in communi fratrum suorum ossuario apud Ecclesiam S. Dominici condi voluit.

D

XXXII. 25 LUCAS de Raynaldis Clericus Capuanus Antonio successor datus est die 1. Decemb. 1518. Mortem obiit an. 1552.

26 JOANNES ANGELUS Peregrinus, Fundanus civis, & Episcopus ad hanc eandem Sedem translatus est die 14. Decembr. 1552. obiit ann. 1568. XXIII.

27 FRANCISCUS Bosius *d* Mediolanensis Gravinensis Episcopus creatus est 2. August. 1568. ubi sedit plus minus ann. 6. translatusque est ad Novariensem, *e* mox ad Perusinam Ecclesias, ubi plura de hoc laudatissimo Præsule diximus tom. 1. & 4. XXIV.

d De eo Piccinellus in Athen. Liter. Mediol p. 204 *Mandos.*

e Ad Perusinam, inde ad Novarien.

28 ASTOR Paganellus Camers electus die 10. Maii 1574. nondum à sua administratione completo anno interiit. XXV.

29 IULIUM Riccium Firmanum antea Episcopum Muranum Gregorius XIII. Pontifex ad Gravinensem evexit Episcopatum die 4. *f* Maii 1575. & post annos sex eidem Aprutinensem dedit Ecclesiam. Vide tom. prim. in illius Ecclesiæ Episcoporum serie. XXVI.

f Die 17. Maii.

C

30 ANTONIUS MARIA Manzolus, nobilis Mutinensis, origine Florentinus, ex cujus familia floruit B Lucas Ord. Humiliatorum Episcop. Fesulanus, & Romanæ Ecclesiæ Presb. Card. a Gregorio XIII. creatus, hac die 27. *g* Septembris 1581. renunciatus est Gravinæ Episcopus, ubi cum per annos fere undecim sedisset, tædio, ac senio affectus liberè onus dimisit an. 1593. sub Clemente VIII. sub quo Romæ valedixit huic mortali sæculo, & in Ecclesia Sancti Sylvestri ad Campum Martium in sepulchro, quod sibi vivens paraverat, humatus est, cum hac inscriptione. XXXVII.

g Die 12. Septemb 1581. ex Actis.

Antonius Maria Manzolus
Mutinensis, Episcopus Gravinensis
adhuc vivens locum
hunc ad perpetuam
suam requiem sibi constituit
anno M. DLXXXXVI.
Mense Junii.

31 VINCENTIUS deinde Justinianus *h* Patritius Genuensis a Clemente VIII. Pontifice Gravinæ præficitur die 2. August. anno 1593. Natus est Vincentius in insula Chii Jo. Baptista & Violante Justinianis parentibus anno 1550. qui à puero XXXVIII.

h De eo Oldoinus in Athen. Ligustico & Justinianus de Gubernat. Tiburt p. 179. *Mandos.*

cum amœniores litteras avidius imbibisset, dum ad nobiliora studia anhelaret, ex Solimano Turcarum Imp. tyrannide, qui eam insulam suæ subjecit potestati ann. 1566. deturbatus, cum M. Antonio germano fratre postea Genuæ Senatori gravissimo, antiquam patriam repetiit, mox Taurinum adiit, vitam acturus apud Angelum Justinianum Episcopum Gebennensem Christiani orbis clarissimum decus & lumen. A patruo benignè receptus, virtutibusque omnibus excultus, poetica inde laude, & linguarum peritia excelluit, mox legalibus studiis operam dedit, & Laureatus evasit anno 1581. ob quas animi dotes cum Romam venisset Sixto V. Pontifici charus fuit, a quo Tyburtinæ civitatis Præfectus declaratus; quo in munere adeo ex fide versatus est, ut præ omnibus, qui huic muneri tunc incumberent, laudem tulerit potiorem, ut in cusa oratione scribit Joseph Martius Tyburtinus. Idem deinde Sixtus ad supplendas vices Benedicti Card. Justiniani gentilis sui in legatione Marchiæ illum promovit. Clemens VIII. Episcopum Gravinæ creavit, ad quam Ecclesiam bene regendam statim omnibusque curis abdicatis se contulit, & in omni pietate regendam suscepit. Immunitatem Ecclesiasticam coluit ac qui maxime, adeoque in ea conservanda pervigil, ac dexter fuit, ut aliquando gliscente lite cum Regiis ministris, Ecclesiæ suæ jura illibata servaverit, & Proregis Neapolitani promeruerit gratiam. Mores Clericorum castigavit. Seminarium instituit, cui redditus necessarios attribuit, Canonicorumque census auxit. Conservatorium puellarum (Capuccinellas vocant) ædificavit, ubi ad omnem pietatem supra septuaginta aluntur virgines. Acheruntinam, Materanamque Ecclesias Apostolicus Commissarius sedulo visitavit, suaque prudentia litem inter Cleros compescuit, æquaque lance munus sibi commissum absolvit, & litem ad Romanam Curiam remisit terminandam. Extra Gravinam B. Virginis Gratiarum templum condidit forma, & structura nobile, ubi inscriptio.

S. M. Gratiarum,
& Matri Virgini Deiparæ
Vincentius Justinianus Januensis,
Episcopus Gravinensis
à fundamentis erexit.
M DCII.

Sed quod ad ejus in populum pietatem attinet, adhuc memoria viget, illum in pauperes bona, quæ supererant, aliquando etiam ex necessariis, liberali manu dispensasse, adeo ut pater pauperum, norma virtutum, Præsulum exemplar dictus & habitus sit. Cujus prudentiam, laudem ingenii, doctrinamque non tacuit Vincentius Brunus in Theatro inventarum rerum. Ferunt plura tum pietatis sacra, tum politioris litteraturæ monumenta scripsisse; quæ cum a spoliorum Commissariis eo defuncto per summam inscitiam deperdita fuissent, cùm pro auro, argentoque, quæ ipse vivens in pauperes disperserat, plura Mss. ejus ingenii monumenta invenissent, furente avaritiæ indignatione, indigne projecere in ignem. Viginti duos annos huic Ecclesiæ cum laude, cumque animarum fructu, & jucunditate præfuit. innocentis vitæ vir, cum illis priscis Ecclesiæ Præsulibus comparandus, spiritum exhalavit die 3. Octobris anno 1614. Paulo V. sedente, nec sine Cleri, populorumque lachrymis: defuncto in Cathedrali contigit sepulchrum cum hac inscriptione, ut pii Præsulis memoriam Gravinenses propriis usurparent oculis.

Vincentio Justiniano Genuensi ex Condominis Chii Episcopo Gravinensi, viro & morum suavitate, integritateque insigni, & scientiarum omnium, maximè utriusque prudentiæ eruditiss. aut in Anconitana primum Marchia Ill. Card. Justiniani legati Vicesgerente, cui erat conjunctissimus, deinde hujus Ecclesiæ, cui per annos xxii. magna cum laude præfuit, libertatem, jurisdictionemque qua prudenter auxit, qua accerrime defendit, Cives, exterosve consilio fideliter adjuvit; Urbem hanc, quam plurimis ædificiis, Ecclesiis, Seminario, orfanarum Puellarum Collegio illustravit; Patriæ Patri, pauperumque (quorum erat apprime beneficentissimus) Heroico perpetuo Capitulum, & Clerus defensori suo, Antistitique meritissimo mærens grati animi Monumentum poni curavit. A. D. M. DCXIV. Obiit iii. Octob. ætatis suæ lxiv.

31 Fr. AUGUSTINUM Ordinis Minorum Justinianus habuit successorem die 24. Novemb. 1614. obiit 1623. XXXIX

(„ *Fr. Augustinus Cassandra è Castro Fidardo Ord.*
„ *Min. Conventualium ad hanc sedem assumitur 24.*
„ *Novemb. 1614 Muneri suo integerrimè incumbens,*
„ *quæ disposuit decessor Justinianus, ex fide impleri*
„ *studuit; & ipse ejusdem virtutum æmulos popu-*
„ *lum ad pietatem ut enutriret, in honore Virginis,*
„ *martyrisque Cæciliæ Templum erexit, quod jam*
„ *fere collapsum reparavit modernus Episcopus Fr.*
„ *Marcellus de Cavaleriis. Sed cum pervigil jura suæ*
„ *Ecclesiæ conservare nititur, duriores recrudnere*
„ *lites Altamurani Cleri, populique, adeout & lo-*
„ *cus interdicto, plures ex principalioribus Anathe-*
„ *mati, & ipse Archipresbyter Romano carceri inclu-*
„ *sus fuerit. His denique terminandis per viam con-*
„ *cordati prodiit, quod exhibemus, Apostolicum di-*
„ *ploma.*
„ Gregorius PP. XV. ad perpetuam rei memoriam.
„ Decet Romanum Pontificem in supremo mili-
„ tantis Ecclesiæ solio, & Apostolicæ potestatis
„ plenitudine per inscrutabilem divinę providen-
„ tiæ sapientiam constitutum, ea, quæ pro sedan-
„ dis differentiis inter personas quaslibet, præser-
„ tim Pontificali, & aliis dignitatibus Ecclesiast.
„ conspicuas vertentibus facta, & per S. R. E. Car-
„ dinales in partem sollicitudinis Apostolicæ voca-
„ tos approbata fuerunt, quò firmius, & inviola-
„ bilius ab omnibus, quos ea concernunt, obser-
„ ventur, Apostolicæ confirmationis robore com-
„ munire, prout personarum, rerum, & tempo-
„ rum qualitatibus debitè pensatis conspicit salu-
„ briter in Domino expedire. Cum itaque, sicut
„ accepimus, inter venerabilem fratrem Ulpianum
„ Archiepiscopum Theatin nunc Episcopum No-
„ varien. ac Datarium, & Prælatum nostrum do-
„ mesticum, ut à fel. rec. Paulo Papa V. prædeces-
„ sore nostro deputatum, & uti venerabilis, e-
„ tiam fr. Augustini Episcopi Gravinensis Procu-
„ ratorem ex una, nec non dilectum filium Joan-
„ nem Baptistam Migliorinum Regium in Regno
„ Neapolis Consiliarium, & dilecto filio nostro
„ Antonio tituli Sanctæ Balbinæ Presb. Cardinale
„ Zapata nuncupato, dicti Regni Prorege ad Ro-
„ manam Curiam pro componendis, & terminan-
„ dis differentiis jurisdictionalibus, ac in specie
„ controversiis inter dictum Augustinum, ac dile-
„ ctos filios Archipresbyterum, & Clerum oppidi
„ Altamuræ nullius diœcesis Provinciæ Acherun-
„ tinę vertentibus, & nonnullis aliis negotiis desti-
„ natum ex altera parte, infrascriptę conventio-
„ nes, reservato nostro, & Sedis Apostolicę bene-
„ placito stabilitę, & per venerabiles fratres no-
„ stros S. R. E. Cardinales negotiis dicti regni hu-
„ jusmodi prępositos approbatę fuerunt tenoris
„ subsequentis. Videlicet:
„ 1 Che l'Arciprete suddetto possa ritornare alla
„ sua residenza, ed esercitare il suo carico, ed à
„ questo effetto si assolva dalle censure, e gli si levi
„ la suspensione.
„ 2 Che la giurisdizione, e cognizione delle cause
„ civili, criminali, e miste aspettanti al foro Eccle-

sia-

siastico in Altamura sia dell'Arciprete suddetto, o suo Vicario, e non d'altri.

3 Che l'approbazione de Confessori così secolari, come regolari spetti all'Arciprete.

4 Che s'alzi, e levi l'interdetto posto in detta Città, si restituiscano i Sagramenti, ed ogni altra cosa nel stato, nel quale si ritrovavano prima, che fosse posto l'interdetto, ed ancora i Sagramenti trasferiti nelle Chiese de' regolari, così fù fatto ultimamente.

5 Che si assolvino tutti i scommunicati, come Ecclesiastici, come secolari, imponendo loro semplici penitenze salutari.

6 Che gli huomini di essa Città per ricevere la prima tonsura, e gli ordini così minori, come maggiori, siano obligati andare da Monsignor Vescovo di Gravina, come più vicino ordinario, ed il medesimo faccia le dimissorie, quando occorrerà loro pigliare gli ordini suddetti da altri Vescovi per assenza del suddetto Monsig. nè in questo possa l'Arciprete pretendere cosa alcuna, benche minima.

7 Che la consecrazione delle Chiese, degli Altari, Cresime, ed altre funzioni Episcopali in Altamura spettino tutte al suddetto Monsignore Vescovo di Gravina, e non ad altri.

8 Che in dar licenza d'estracre i delinquenti dalle Chiese, e dichiarar se sono in caso d'esser dati alli Giudici secolari, si osservino le costituzioni Apostoliche.

9 Che il medesimo Monsig. Vescovo di Gravina possa, come delegato Apostolico visitare le Chiese di detto luogo, e loro servizio, li SS. Sacramenti, e la loro amministrazione, e non per questo possa far processo di sorte alcuna, nè conoscere cause civili, nè criminali, mà solo secondo la forma prescritta dal Sacro Concilio di Trento, provedere, e correggere estragiudicialmente quelli, che hanno carico di amministrare i suddetti Sacramenti, e che averanno commesso errore, e mancamento nell'amministrazione di essi, e che quando occorrerà al medesimo Monsig. di andare ad Altamura per questo effetto, non vi si possa fermare più di dieci giorni al più, a spese parte del Clero, rispetto alla procurazione della visita, e parte dell'università, per rispetto di conferire il Sacramento della Confirmazione, non levando per questo la facoltà all'Arciprete di visitar le sue Chiese jure ordinario, ogni volta che lo stimerà necessario.

10 E perche il Sacro Concilio di Trento ordina, che si faccia la visita una volta ogni anno, convengono le medesime parti, che la suddetta visita si faccia solamente una volta ogni due anni, e che di questo si supplichi la Santità sua a contentarsene, per esser contro la disposizione del Sacro Concilio medesimo.

11 Che nel resto Monsig. Vescovo suddetto non possa intromettersi in cosa alcuna nè contro il Clero, nè contro il Popolo d'Altamura, eccettuatene però sempre le cause del Santo Offizio, le quali toccano al medesimo Vescovo, e piaccia a Dio, che non ve ne succeda mai alcuna.

Nos, ut conventiones prædictæ sublatis quibuslibet obstaculis, suum sortiantur effectum quantum cum domino possumus, providere volentes, ac singulares prædicti Augustini Episcopi, nec non Archiepiscopi, & Cleri prædictorum personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine latis quavis occasione, vel causa, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequen. harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, de eorumdem Cardinalium consilio, conventiones præinsertasque hujusmodi, omniaque ac singula in eis contenta authoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, ac illis perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos tam juris, quam facti, ac solemnitatum quarumcumque de jure, usu, vel consuetudine, aut alias quomodolibet requisitarum, & necessariarum, ac quosvis alios etiam quantumvis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici, vel censeri possint, in eisdem supplemus. Decernentes easdem conventiones, ac omnia, & singula in eis contenta hujusmodi perpetuo valida, & efficacia esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, ac tam prædicto Augustino Episcopo, ejusque successoribus Ecclesiæ Gravinen. Præsulibus, seù administratoribus, ac Archipresb. & Clero prædictis pro tempore existentibus, aliisque interesse habentibus, seù habere prætendentibus, ac quibusvis aliis, ad quos nunc quomodolibet spectat, & spectare poterit in futurum, perpetuo, firmiter, & inviolabiliter, ac cum effectu observare, & adimplere debere, neque ab illis, sive illorum quolibet ullo unquam tempore nec conjunctim, nec divisim sub quovis prætextu, colore, vel ingenio resiliri, vel recedi, nec aliquid adversus omnia, & singula in prædictis conventionibus contenta dici, opponi, retractari, replicari, aut restitutionem in integrum peti, vel impetrari ex quavis causa, capite, ingenio, & quæsito colore etiam quantumvis rationabili, & privilegiato etiam necessario exprimen. minusque nostras præsentes litteras ex quocumq; etiam enormis, & enormissimæ læsionis, vel quovis alio capite, quantumvis legitimo, & veridico de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, annullari, invalidari, seu in jus, vel controversiam vocari, aut ad viam & terminos juris reduci, aut adversus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari, neque præsentes nostras litteras sub quibusvis similium, vel dissimilium juris, vel gratiæ derogationibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, moderationibus, modificationibus, aut aliis contrariis dispositionibus etiam per Nos, vel Romanum Pontificem, successores nostros, etiam motu proprio, certaque scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine facien. seu forsan per quoscumque impetrandis comprehendi nec per eos revocari, suspendi, limitari, moderari, aut ad terminos Juris reduci posse; sed eas perpetuo validas, & efficaces fore, ac suos plenarios, & integros, irretractabiles & irrevocabiles effectus sortiri, & obtinere, & quoties illæ emanabunt, toties illas in pristinum, & eum in quo erant, statum restitutas, ac sub posteriori datas per predictum Augustinum Episcopum, ejusque successores, ac Archipresbyterum & Clerum prædictos quandocumque eligen. concessas esse, & censeri, ac ita per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac etiam S. R. E. Cardinales in quavis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & definiri debere, & irritum, & inane, si secus super his a quocumque quavis auth. scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca eidem Augustino moderno, & pro tempore existente Episcopo Gravinen. per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipse per se vel aliũ, seu alios pr̃ſẽtes litteras, & in eis contenta quæcumque ubi, & quando opus fuerit solemniter publicans auth. nostra easdem litteras, ac conventiones, & pacta, in eisque contenta hujusmodi observet, & exequatur, ac ab omnibus, ad quos spectat inviolabiliter observari faciat; Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes per sententias,

censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, non obstantibus quibusvis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & dictæ Gravinen. & Collegiatæ dicti oppidi Ecclesiarum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis illis, earumque Præsulibus, ac Archipresbytero, & Clero prędictis, & quibusvis aliis personis sub quibuscunque tenore, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel specie motu simili, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine etiam consistentibus, & alias quomodolibet in contrarium etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi de illis, eorumque totis tenorib. specialis, specifica, expressa, & individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seù quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servari foret tenore hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ac sufficienter derogatum fore, & esse, ac censeri decernimus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XV. Februarii M.D.CXXII. Pontificatus nostri anno secundo. S. Cardinalis S. Susannæ. Registratum.

Hoc edito, admissoque Apostolico præcepto quievere quæ dictim emergebant hinc inde simultates. Augustinus vero pacis amator omnium promeritus dum vixit benevolentiam, mœrentium lacrymas reportavit ex hac mortali vita decedens, cuius assinere sepulchro in Cathedrali hanc inscriptiunculam.

Augustinus Cassandra à Castro Ficardo en Ord. Min. Convent. doctrina, facundia, & Ecclesiastico cultu nemini secundus, post officium Consultoris S. Inquisitionis, Procuratoris in Ordine Generalis, Pauli V. inclyti concionatoris Episcopatum Gravinensem obtinuit. Obiit an. 1623. die 17. Septembris. Lucentius.)

XL 32 JULIUS Sacchettus *a*, Florentinus, patriæ nostræ decus, & ornamentum, ad Gravinensem Ecclesiam traductus ab Urbano VIII. die 14. Decemb. 1623. mox in Hispaniam Apostolicę Sedis Nuncius missus, purpura ab eodem meruit exornari. Fanensis deinde Ecclesię evasit Episcopus anno 1626. Propria virtute, & variis Legationibus clarissimus vivit Episcopus Card. Sabinensis, diuque vivat supremo dignus honore, de quo vide seriem nostram Fanensium Episcoporum.

a De quo Ciaconius Ultimi tom. 4. col. 479.

XLI 33 Fr. JOANNES ARCHANGELUS Baldinus Florentinus Ord. Prædicatorum verbi Dei declarator insignis, Julio Sacchetto in Episcopatu successit die 19. Julii ann. 1626. decessit autem 1630.

(*Ejus obitus memoriam excitavit successor Arcasius his exaratis in Cathedrali ad tumulum literis.*

Archangelus Baldinus, Florentinus, Ord. Prædicat. clarus scientiæ dono, in concione ornatus, ad Ecclesiæ Gravinensis regimen assumitur, cui triennio præfuit. Evolavit ad cœlum an. 1629. M. Novemb. die 27.

Lucentius.)

34 ARCHADIUS Riccius Gravinensis Episcopus declaratus die 15. Decemb. 1630. Mortuus est 1636. XLII

(*Arcasius Riccius, nobilis Piscienfis, J. U.D. & V S.R. urbem Beneventanam, aliasque Pontificio nomine rexit; sacrorum Antistes declaratus est 15. Decemb. 1630. Ingentis animi vir qua ædificiis, qua juribus sacris Gravinam auxisset, si mors illum citò non abripuisset. Primo sui præsulatus anno sumptuoso opere in Cathedrali sacellum Ss. Sacramenti excitavit, & perfecit, & in eo suæ deponendæ mortalitati conditorium posuit hac adjecta epigraphe.*

Arcasius Riccius, Pisciensis, præfecturis perfunctus, & solutus plurimis, Gravinensi Ecclesiæ præpositus sacellum hoc sacrosancto Servatoris corpori dedicavit: cineri suo tumulum posuit vivens anno Præsulatus sui primo 1631.

Altero sui regiminis anno Cathedrale templum solemni ritu consecravit, in eodem sacellum substruxit S. Mariæ consolatricis afflictorum, cui ad perpetui sacerdotis servitium opes addidit tum proprias, tum ex eleemosynis piorum. Ast dum manus apponit amplissimis construendis ædibus Pontificiis secus Cathedralem, ad cœli secreta vocatur 1636. Lucentius.)

35 PHILIPPUS Cansacchus patria Amerinus nobili, & vetusta familia natus moribus & litteris eximiè cultus, ab Urbano VIII. Gravin. Episcopatum obtinuit die 15. Decembr. 1636. Sedit omni cum laude ann. 8. è vivis excessit 1644. XLIII

36 DOMINICUS Cenninus *b*, Senensis Francisci Card. Cennini consobrinus, demortuo Philippo suffectus est ab Innocentio X. die 6. Martii 1645. XLIV

b De quo Ughellus in Pompeis Senen. par. 2. p. 150. [illegible]

A D D I T I O.

(*Fuit hic Episcopus inter cæteras scientias, quibus imbutus fuit, in utroque jure consultissimus. Non vulgarem a suis præclarè gestis memoriam sibi vindicavit, & præcipue in munere generalis fidei quæsitoris in Regno Neapolitano, quod spatio non minùs septemdecim annorum summa cum sui nominis excrevit fama, quia in Tribunali semper ibi exoso, S. Sedis Apostolicæ Ordinis, & Populi Neapol. imò & Proregum, & præcipuè inclyti Carpii Marchionis gratiam, sua dexteritate, promeruit. Sponsam suam tenerrime dilexit, quam*

su-

supremis etiam tabulis hæredem dixit. Principi templo nobilissimum adjunxit Episcopium; non modico prolatavit impendio duas Episcopales domos, alteram in villa Salamandræ, alteram ædi Divæ Mariæ Gratiarum contiguam, parum ab urbanis mœnibus distantem. Ut Clerus in scientiis proficeret, bibliothecam voluit e suis libris efformatam, in quibus electissimis, & numero non spernendis habetur quidquid avidum discendi ingenium desiderat, & maxime in ecclesiastica palæstra. Biennio post ejus mortem illa aperta fuit, & adhuc audit -- la Biblioteca Cennini -- Obiit tantus Antistes Neapoli die 21. Augusti 1684. post annos infulæ, non minus 40., sepultusque ibi fuit in D Dominici Majoris PP. Prædicatorum, in quorum domo suam pro fide ditionem exercuerat, sine tamen honore purpuræ, quam illi Innocentius XL in proxima promotione reservarat. Obiit quidem, sed vivunt adhuc ejus ingenii monumenta in Synodo Diœcesana, cujus sanctiones pari semper doctrina, Zelo, & charitate dictavit anno 1647., licet typis non dederit universalis Ecclesiæ gravioribus curis præpeditus, quamquam publica luce etiam digne sint propter latini Sermonis candorem, brevitatis dote suffultum. Multas pariter Epistolas gravissimi momenti negociorum plenas reliquit stylo quidem conciso, sed in primis claro, Italicæ linguæ puritatem redolentes, ab eruditis summopere expetitas, quæ manuscriptæ servantur in Bibliotheca clarissimi Jure Consulti Antonii Majorani Patritii civitatis Gravinæ, & ejusdem Majoris Ecclesiæ Canonici sibi relictæ ab avo suo item I. C. Bonaventura Majorani Seniore, qui uxore defuncta Clericum induerat, & in paucis charus fuit suo Episcopo Cennini, itant illum Archipresbyterum, & suum Vicarium voluerit.

XLV. DOMINICUS Patritius Mediolanensis ex illa antiquissima gente, cui munus à claudendis valvis aulæ Principis cognomen peperit Valvasorra, postea progressu temporis, Valnasori, Augustinianæ familiæ in sua adolescentia nomen dedit, in qua, & in religiose vivendi modo, & in omnibus scientiis, & præsertim in divinitate mire profecit. Diu pro suo ordine Romæ præfuit negociis Italiæ, tandemque dum esset ejusdem sui Ordinis Prior Generalis hanc Cathedram conscendit 18. Martii 1686.. Quam bene autem in ipsa sederit, ex uno hoc pateat. Synodum habuit, cujus Constitutiones universalem plausum meruerunt propter catholicæ doctrinæ robur, sacri textus, Canonum, & Patrum authoritatibus undequaque suffultum, latiæ linguæ nitorem, & summum studium, quo in suo clero una cum pietate scientias promovit, Theologali lectione in omnes annos, continua casuum Moralium academia constitutis, & munere adaucto Pœnitentiarii Majoris suo Canonicorum collegio. Seminarium etiam instaurare cœperat, & jam regulas, & necessarias leges perscripserat, sed ejus mors die 2. Octobris 1689. tot bona huic invidit diœcesi. Sepultus fuit in Confessione suæ Cathedralis.

XLVI MARCELLUS Cavalerius Patritius Bergomas, Cardinalis Riccii clar. mem. consobrinus, in suo Prædicatorum Ordine Magister, ex indulto Apostolico Vicarius per quinquennium in spiritualibus, & temporalibus Eminentissimi Ursini cum in Cathedra Sipontina sederet, & per sexennium cum in Cesenate, & etiam in Beneventana, nisi ab onere vere maximo, omni nisu se exemisset, ejusdem tamen Theologus, & illius vastissimæ Archidiœcesis Visitator Generalis, ab Alexandro VIII. hanc Ecclesiam die 11. Jan. ann. Domini 1690., & suæ ætatis 41. invitus, reluctans nonnisi reiterato præcepto sui Rev. P. Magistri Generalis Antonini Cloche suscepit, & Eminentiss. Ursini, qui eum Romæ sacravit in D. Mariæ supra Minervam die 15. ejusdem mensis, & anni, & eum in primo ad suam sponsam accessu comitari voluit, & primæ concioni, quæ ad suam plebem habuit, præsens adesse, quæ postea typis data fuit. In clero sanctitatem, & doctrinam summopere voluit, quare suo palatio contiguam ædem pro seminario à fundamentis excitavit, cum vetus esset nimis incommoda, & incapax restaurationis; præceptores optimos scientiarum, bonorum morum, cantus Gregoriani, & sacrarum cæremoniarum assignavit. Conservatorium puellarum, titulo tenus, Divæ Claræ, non reformavit, sed in melius omnino mutavit: in eo siquidem una cum regulis, & habitu excalceatarum Divæ Teresiæ clausuram posuit, & spiritum ejusdem sanctæ insinuavit, adeo nunc ipsæ florent non mediocri vitæ sanctimonia. Suam Cathedralem restauravit, opere tectorio, ac picturis exornavit, & præcipue sacellum, in quo SS. Corpus Domini asservatur; organa refecit. Septem in eadem Basilica vario è marmore concinnatas aras voluit, maximam, in qua duo corpora sanctorum locavit cum aliis sacris lipsanis, quæ alibi parum decenter servabantur, illas Archiconfraternitatum, alterius sub titulo Assumptionis B. M. Virginis, alterius ejusdem Deiparæ, sed de Constantinopoli, alteram in antiquissimo sacello Charitatis in divini paraclyti honorem, alteram Angelorum principis Divi Michaelis, alteram Divi Josephi, ultimam denique Divi Philippi Nerii, quos ambos suæ diœcesis tutelares asseruit. Ut autem devotio magis, ac semper magis effervesceret erga eundem D. Michaelem, Gravinæ primarium patronum, & quem ipse à teneris principe studio semper coluerat, cryptam ipsi dicatam laxe exornavit, aram in illa maximam electissimo marmore incrustavit, duabus additis, altera in D. Gabrielis, & altera D. Raphaelis honorem. Ut spirituali exigentiæ civitatis consuleret, in loco, à quo multum aberant sacræ ædes, proprio excitavit impendio paræcialem, cui beata virgo, & martyr Cæcilia titulum fecit. In vastissimo Gravinensi territorio, quod quinquaginta mille, & amplius passuum latitudinem excedit, novas etiam Ecclesias opportunis locis extruxit, ut coloni, ac villici festis diebus incruento altaris sacrificio interesse, & ibidem Christianam doctrinam edoceri possint. Pauperibus, Eminentiss. Ursinum imitatus, numquam publice eleemosynas erogavit, nisi post cathechismi explicationem. Lectionem theologalem, cum pro ea constitutus census evanuisset, fere ipse semper exercuit, & maximo emolumento, quia eum audituri omnes accurrebant, cum esset ipse, non solum omnibus, sua industria, imbutus scientiis, sed etiam mira in dicendo gratia à natura ornatus. Duo illa episcopalia palatia, quorum mentio facta fuit in Episcopo Cennini, restauravit, & exornavit. Conventum sui ordinis Gravinæ aliquot redditibus auxit, illum etiam Bergomi argentea statua D. Bartholomæi cum ejusdem sancti lipsanis, ostensorio item argenteo affabre elaborato, sacris supellectilibus, ac libris donavit. Typis dedit 1686. opus inscriptum la Statera sacra in quo agitur de incruento altaris sacrificio practice, & theorice etiam quoad sensum mysticum, & juxta sui Ordinis Prædicatorum, Carmelitarum, & Carthusianorum ritus enucleato, opus omnibus perquam utile & præsertim illis sacerdotibus, qui minus sui muneris sapiunt. Item anno 1690. opusculum in 8. inscriptum il Pellegrino al Gargano bipartitum; in prima parte agitur de inventione illius celeberrimi sanctuarii cum omnibus documentis ex antiquis historiis depromptis, & de veneratione, in qua semper habitum fuit in orbe catholico, à summis Pontificibus, ab ipsis D. Petri Vicariis. In 2. de maxima potentia ejusdem Archangeli in beneficium militantis Ecclesiæ. Opusculum alterum inscriptum. Il Rettor Ecclesiastico instruito nelle regole della fabrica, e della supellettile sacra. Opus etiam utile. Qui quidem liber

in concilio provinciali Beneventano anno 1693., cui & etiam ipſe interfuit, laudatus ſummopere fuit, & denuo impreſſus Maceratæ anno 1695. ſtudio P. Jo. Baptiſtæ Spatu Urſini ex ordine etiam P. P. Prædicatorum Provincialis Inſubriæ, ac iterum ab ipſo Cavalerio typis datus fuit. Primam partem ediderat anno 1703. alterius operis in 4., cui titulus: l'Eccleſiaſtico in Coro, *opus quidem qua delectatione ob italicæ in eo peculiarem linguæ candorem, qua utilitate refertum ob ſacram doctrinam, dogmata patrum, & illuſtrium magiſtrorum ſpiritus circa vocalem orationem ab interna animæ unione in odæo non disjunctam, & circa conjunctionem, quæ ibi fundatiſſime oſtenditur honoris, ac dignitatis odæi triumphantis Eccleſiæ cum illo militantis. Hujus præclari operis ſecunda pars continens quinquaginta pſalmorum lucubrationem, ob ejus obitum, lucem non vidit, quæ manuſcripta reperitur apud Eminentiſſ. Benevent. Archiepiſcopum Urſinum, ut nec etiam ob eamdem cauſam vidit chronologica hiſtoria ſuorum prædeceſſorum Præſulum, & rituale Dominicanum, quod mendis purgatum, & notis illuſtratum juſſu ſui Rever. Magiſtri Generalis Cloche edere jam animo volutabat. Die tandem 22. Aug. 1705. poſtquam ſedecim annorum ſpatio hanc rexiſſet Eccleſiam, mortalitatem laudatiſſime concluſit, ſui apud omnes deſiderio relicto. Nonnullis legatis, ut potuit, quia paupertatem ſemper largiſſime juverat, ſuarum ædium parœcialium recordatus fuit. Sepultus fuit in ſua Cathedrali propter aram D. Michaelis in cornu epiſtolæ, ut ipſe juſſerat. Vide Joannem Michaelem Cavalerium in ſua Galleria Dominicana tom. primo, Chronol. p. 3. Centuriæ num. 211. fol. 684. ad 687.*

XLVII. *ALOYSIUS Capuanus, Neapolitanus Patritius, ab Epiſcopatu Ravellenſi 1705. 14. menſ. Decembr. ad hunc tranſiit; Præſul ingenio ſublimis, doctiſſimus theologus, & fere in omnium SS. Patrum, & ſacrorum expoſitorum lectione verſatus. Quare ſuo clero in principe templo omnibus ſabbatis quadrageſimæ, & dominici adventus ante ſolitum moralium caſuum academiam, ſacram ſcripturam mira facilitate, & claritate explicabat, dum autem irreprehenſibilis paſtoris partes omnes impleret cumulatiſſime, & quo debebat pectore, ſuæ Eccleſiæ jura propugnaret, fato antea ceſſit, quam zelo domus Domini, qui eum comedit an. 1708. die 13. Septembris. In ſua æde principe, cujus vaſtiſſimum quidem lacunar ſuis ſumptibus auro cælaverat, in latere dextro ſacelli SS. Crucifixi, ut in mandatis reliquit, humatus fuit. Ejus funus ſacra pompa, & publico luctu curatum eſt, & pro concione laudatus fuit à Canonico Gravinenſi Antonio Majorani, cujus ſupra meminimus, & quem hic denuo honoris cauſa nominamus, adeo ipſe gravioribus, non modo diſciplinis, ſed & etiam politioribus litteris inſtructus enitet: quæ oratio cum reliquis tanti viri feraciſſ. ingenii partubus forſan quamprimum publici juris erit.*

XLVIII. *CÆSAR FRANCISCUS Lucinus Aloyſio ſucceſſit anno 1718. die 11. Maji, Julii Cæſaris Patricii Novocomenſis, qui pro ſua patria oratorem prius in civitate Mediolani egerat, in qua ſenator renunciatus fuit, & Hippolytæ Turconæ paris etiam nobilitatis filius. Adoleſcens Mediolani, ubi ipſe natus fuerat, Prædicatorum ordini adſcriptus, in illo pietate una cum omnibus ſcientiis imbutus fuit: Philoſophiam Neapoli in Collegio D. Thomæ perdocuit, & omnes illius univerſitatis Cathedrae matutinas, ac veſpertinas, ſpatio non minus ſedecim annorũ, ſumma ſemper cum laude occupavit. Theologiam etiam Neapoli in conventu Jeſus, & Mariæ ſuis PP. Prædicatoribus, ſed Sanitatis Reformationis per biennium enucleavit. Pro ſua Inſubrica Provincia laureatus Magiſter, acceſſitus illico fuit Beneventũ ab illius Em. Archiep. Urſino, à quo ſui theologi, Examinatoris Synodalis, Commiſſarii Cauſarum Sancti Officii, & Viſitatoris Generalis ſuæ archidiœceſis munere cohoneſtatus, non minus ibi annorum 13. ſpatio moratus fuit, quo tempore etiam Tuſculanæ viſitator, & cum eodem Eminentiſſimo, Bovini, Vulturariæ, & Gravinæ diœceſum Convitator fuit. Suæ religioſitatis ergo a ſuo Reverendiſſimo P. Magiſt. Generali, ut Congregationem ſui ordinis S. Marci de Cavotis inviſeret, habuit in mandatis, quam ſibi ultrò demandatam provinciam adeò navus procuravit, ut regularem obſervantiam, ac ſtudia ſcientiarum ad miraculum in eadem promoverit. Prior etiam electus fuit conventus Gratiarum Mediolani, ſed Eminentiſſimus Urſinus pro ſui gregis bono uſe noluit abeſſe. Electus hujus Eccleſiæ Epiſcopus conſecrationem die 15. Maii 1718. poſſeſſionem 1720. die 1. ejuſdem Maii obtinuit. Ad ſuæ ſponſæ thalamum die 9. Jun. ejuſdem anni publico exceptus plauſu pervenit. Præſul vitæ integritate, ſingulari doctrina, mira in rebus gerendis prudentia perceleber, quotidiano periculo ſe probat optimum Eminentiſſimi Urſini in hac benè procuranda diœceſi imitatorem. Soſpitet diu illum D. O. M., ut ſicuti ſui germani fratres Marchiones Antonius Mediolani quæſtor, Matthæus unus ē ſtrenuis, & ſupremis Ducibus Cæſarei exercitus, & impræſentiarum Meſſanenſi urbi in Sicilia præfectus, Abbas Hieronymus propria virtute ſpectatiſſimus, Aloyſius Maria item Dominicanus in Alma Urbe S. Officii Commiſſarius antiquum Lucinæ gentis decus novo in dies ſemper cumulant, ita & iis omnibus unus præſtantior ipſe Cæſar Franciſcus, non modo ſuis, & patriæ, ſed & Prædicatorum ordini, imo & Eccleſiaſticæ hierarchiæ addere æternum valeat ornamentum.*

POTENTINI

EPISCOPI.

POTENTIA antiqua Lucaniæ civitas, qua ſpectat ad Peucetios Apulos in planitie ſupra Apennini juga, non procul à vetuſta jam olim anno 1250. funditus deleta, ſubſtructa eſt, medio fere itinere inter Salernum, & Tarentum ſupra 60. m. paſ. diſtans à Salerno in Ortu, ab Acheruntia Metropoli ad 18. Marſico, Tricarico, & Muro finitima, à Venuſia in Euronotum, cui magnitudine, aut incolarum numero haud cedit, quam ab Acheruntia remotior, aliteque ad octo millia mortalium: cœlo adeo frigido, ut vel per æſtatem camino luculento cives utantur. Ptolomæus eam in Lucanis ponit, Plinius Potentinos populos commemorat, ejuſque meminit Antoninus in Itinerario. Ejus origo adeo perantiqua eſt, ut nobiliorum ſcriptorum deluſa induſtria, ſolum conſtat in iis populis haud poſtremum fuiſſe, quæ in Chriſtianam naſcentem fidem concurrere non dubitaverit, propriumque habuerit Paſtorem. Etenim Amantius, vel Amandus Potentious Epiſcopus ſubſcripſit Synodis tertiæ & quartæ Romanis ſub Symmacho Papa anno 501. & 502. Petrus Potentinus Epiſcopus ſub Gelaſio I. vixit anno 551. & Potentiæ Epiſcopus fuit S. Gerardus Confeſſor, cujus natalis ex Rom. Martyrologio agitur 30. Decembris. Potentiæ Arontius, Honoratus, Fortunatus, & Sabinianus 8. Kalend. Septemb. ſub Valeriano Judice Maximiano Imp. palmam ſumpſerunt Martyrii; horum alii octo germani fratres diverſis Apuliæ in locis pari corona fuerunt condecorati: quorum omnium ſacra lipſana collegit Arechis Princeps, & in templum S. Sophiæ Beneventi tranſtulit anno 760. Vitam, agonemque ipſorum verſu heroi-

co

co conscripsit Alfanus Archlepiscopus Salernitauus ad Rofridum, quæ extant apud Surium to. 7. quorum memiuit Martyrol. Romanum Kal. Septemb. Episcopatus Potentiuus vetustus est, olim Romano Pontifici immediate subjectus, cujus deinde voluntate suffraganeus attributus est Acheruntiæ Metropoli, hactenusq; ejus fasces adorat, & Regiæ præsentationi obnoxius, cujus annuus census est scutatorum ferè 2200. taxatur in lib. Fisci Apost. ad flor. 108. Primarium templum hujus civitatis, in quo sacrorum Antistes sibi sedem fixit, posterioribus sæculis fundatum, D. Gerardo urbis Episcopo & tutelari consecratum est: iu eo tria digniora munera ad Ecclesiasticum decus effulgent, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, & Cantoratus, quibus novem ordinarii Canonici subsunt cum 25. Capellauis. In civitate præter Cathedralem duæ aliæ habentur Parochiales Ecclesiæ, virorum cœnobia quinque, cum grancia Carthusiensium S. Laurentij de Palude, ubi duo Monachi perpetuo degebant, Sanctimonialium septum unum, Laicorum sodalitia octo, Xenodochium uouin, („ *& clericorum Seminarium. Mons Pietatis, & præbendæ Theologalis, & Pænitentiaria hactenus desiderantur.*) Diœcesis duodecim miiliaria omni quaque parte distincta io oppida septem, quæ sunt, Veniola magno Hospitali D. Annunciatæ Neapolitanæ temporaliter subjectum, cum uno Capuccinorum cęnobio, & animarum ferme duobus millibus. Abriola Asculano Principi subjecta mille & quingentis animabus censetur. Titium Principi Stiliani subditum unum habet Observautium cęnobium, & animarum fermè duo millia. Picemum Duci Martinæ obnoxium Collegiatam Ecclesiam habet, & monasterium Capuccinorum, animarum fermè 4000. Rocium, & Aviiianum, illud mille, hoc duobus millibus animarum habitatum, & virorum cęnobio utrumque ornatum. Septimum & postremum Baragianum sub Principe Avellinensi animarum fermè 500. In universa autem tota hac diœcesi Parochiales Ecclesiæ octo, Collegiata una, virorum cœnobia quinque, laicorum sodalitia perplura, animæ fidelium fermè 13000. Hujus civitatis Præsulum seriem explicabimus, quorum notitiam concinnavit nostra industria.

I. („ *FAUSTINUS, Romanæ Ecclesiæ Legatus, interfuit Synodo Carthaginensi an. 419.*)

II. 1 AMANTIUS, seu AMANDUS sub Symmacho Pontifice subscripsit Synodis III. & IV. Romanis anno 501. & 502. („ *& 503. 504 In quarum quinta, quæ fuit an. 503. pro* Potentinus *corrupte legitur* Potrrauus.)

III. 2 PETRUS vixit Pelagii I. Papæ temporibus ann. 555. cui idem scribit c. 12. de ordinatione, & sabbato Sancto post baptismum. Multi post Petrum desiderantur Episcopi spatio quingentorum & amplius annorum.

IV („ *BALAS Potentinę sedis Episcopus sedit inter Patres Romani Concilii an. 826. cui etiam adfuit Sebastianus Burensis Episcopus ex his regionibus. Vide Harduini Concil.*)

V. 3 N. . . cujus nomen ignoratur prædecessor S. Gerardi, quo Præsule absoluta est Ecclesia S. Joan. Baptistæ anno 1080. a Roberto & Palma uxore sua, cœpta fuerat ædificari an. 410. ut supra fores ejusdem Ecclesiæ proloquitur inscriptio.

Virginis à partu suns lustra sequuta decem . .
Sex & triginta fieri cum cœpit ademptis.
Usibus humanis magni domus ista Joannis,
Quod Robertus opus sen consultavit in annis
Conjuge cum Palma, quos dextera colligat alma.

VI. 4 GERARDUS longe diversus a sancto Gerardo successore vixit an. 1099. potuit obiisse circa ann. 1111.

VII. 5 GERARDUS Placentinus ex illustri gente de Porta natus, circa annum Domini 1111. divina disponente clementia Potentinus Episcop. creatus est. Hic à pueritia, hausta cum litteris pietate divino consilio relictis suis, ac peragrata maxima Italiæ parte, tandem Potentiæ in Apulia apud Lucanos consedit. Ibi charitate ardens, ut parvulos ad Christum adduceret, aperto ludo litterario teneram ætatem erudire gratis cœpit mirifica patientia, & integritate. Admirati hominis charitatem Potentini, sublato è vivis Episcopo unum omnes dignum censuerunt, quem in demortui locum subrogarent: id quod est factum. Hominum de illo judicia comprobavit miraculis etiam Deus, io quibus illud non extremæ notæ, quod cum in lustranda, ut solet, diœcesi vinum forte defecisset, signo Crucis aqua in vinum repente conversa mirabiliter suos recreavit. Ecclesia octo annis felicissime administrata, ad extremum vigiliis, laboribus, ac senio confectus quievit in Domino 30. Octob & in eadem urbe cum mœrore omnium sepultus est. Hunc postea Callistus Pontifex ejus nominis II. ob egregiam viri sanctitatem pluribus aliis miraculis confirmatam Sanctorum catalogo adscripsit. Ejus corpus sepultum diu delituit ad annum usque 1250. quo Obertus Episcopus io eadem invenit Cathedrali, & die 12. Maii alio in loco honorifice collocatum mira civium Potentinorum, finitimorumque populorum veneratione colitur. Gerardi meminit Martyrol. Roman. Ferrarius in Catal. Locatus in histor. Placentin. Breviar. Placentinæ Ecclesiæ, Petrus Maria Campus histor. Placentin. Pontificum, aliique. Ejus Acta simplici stylo his versibus comprehenduntur in veteri ejusdem Sancti Officio, quod celebratur in Potentina Ecclesia.

Venit ab Italia, Domino ducente, Gerardus,
Ipse Placentinus civis placuit bene Christo;
Fitque Potentinus Doctor, sic postea Præsul,
Ecclesiam rexit, dictando magnificavit,
Commissumque gregem egregie faciendo beavit.
Sobrius, ornatus, prudens, mitisque, pudicus,
Pervigil, ac solers, cautus, patiensque, benignus,
Cultor justitiæ, rectus, pius undique dignus
Lector, & assiduus Doctor, largitor egenis,
Præsentis vitæ dimittens lubrica castra
Terrea commutat Cælo dum migrat ad astra.
Pro carnis pugna cælestem sumere palmam,
Quod datur his sociis, quod amicus crevit amicis
Congaudent, ægris subita veniente salute,
Pelluntur morbi, febresque fugantur acutæ,
Redduntur claudis gressus, & lumina cæcis.
O lumen Patriæ, populi dux, gloria Cleri
Digneris precibus nos, sancte Gerarde, tueri:
Illustra patriam, populum rege, protege Clerum;
Et tecum simus per secula cuncta dierum,
Cernentes pariter lumen de lumine verum.

Porro vitam ejus conscripsit Manfredus ejus discipulus, & in Pontificatu successor, quam hìc duximus exscribendam ex veteri exemplari Potentinæ Ecclesiæ.

Vita sanctissimi Patris nostri Gerardi.

Sicut enim in omnibus libris divinis, & in omni narratione passionum omnium Sanctorum operæ prætium est non quærere phaleratas dictiones verborum, sed rei gestæ veritatem, sic & nos perutile duximus vestris sanctissimis auribus nobis auditum præstantibus de vita, & moribus sancti Gerardi Episcopi, & Confessoris intimare veritatem. Sanctam igitur atque magnificam simul, & gloriosam, omnique veneratione colendam gloriosissimi Patris nostri, ac Pastoris eximii Gerardi Episcopi nobis fratres carissimi, hodie festivitatem divina Domini pietate concedere dignatus est, quam non minus in cœlestibus credimus venerandam, dum à nobis peccatoribus, & indignis cum omni devotione veneratur in terris: etiam licet omnis fidelis Christianus non sit expers omnium Sanctorum solemnitatum, sed amator & laudator, nobis tamen proprie hoc peculiarius est manifestis vocibus, & indiciis, qui ejus partes Episcopatus incolimus, magis hanc festivitatem laudare, & celebrem ducere ad gloriam, & honorem D. N. Jesu Christi, & sancti Confessoris ejus Gerardi. Obitus itaque Domini Confessoris Gerardi 3. Kal. Novemb. celebratur, vocibus exultantibus, & corde jucundo, prout possumus amabiliter à nobis miseris famulis extollatur. Ita tamen quod quidquid laudis, & honoris à nobis impenditur nostri Conditoris gratiæ referatur; sicut enim fratres, vestra testatur præsentia creditis hujus diei recursum non solum ad animam, sed ad æternam pertinere salutem, dum igitur ad annua celebraturi concurritis festa Pastoris, gaudia quæritis. Devotis itaque precibus, & solerti studio dum ad sacras convenitis vigilias hujus Confessoris celebrare, votivas epulas Paradisi desideratis summe æternas. Ille ecenim devotionem vestram non deserit, cujus vos reverentia cognovit; vestris nempe fratres pius Paser congaudet obsequiis, & in suorum exultat numero filiorum. O veneranda sancti Patris nostri festivitas! quam sic decoravit divina pietas, ut eum non recuset recipere Angelorum societas, ò vere beata, & magis laudibus præferenda solemnitas, de qua Angeli gratulantur in sanctos cœtus Apostolorum, & Martyrum ac Confessorum, omniumque Sanctorum non desinunt custodire in collegio suo, præcipue namque die migrationis ejus in terris per miserationis ejus implorationem referantur mutorum labia, aperiuntur cæcorum lumina, redduntur pristinæ sanitati multorum corpora infirma, & sic cunctorum piorum sumuntur à Deo justa vota. Igitur fratres carissimi annualem circulum revolventes, & sacra ejus beneficia implorantes quod voce promimus, teneamus affectu. Ipse enim non surdus auditor benignissimè auxilium non denegat miserationis, quis enim æger crebro ad eum veniens non melioratus egreditur? quis præsumptor delictorum cum gemitu indulgentiam postulans vacuus abscessit? prorsus nullus; hunc quidem Propheta prospexerat cum diceret; Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, *Item de eodem,* Beatus quem elegisti, & assumpsisti, *Domine,* Inhabitabit in atriis tuis. *Magnum etenim, & admirabile præmium huic Dominus tanto concessit viro, ut apud populum Potentinum pauco degens tempore Pastor eorum promeruit fieri, gloria eum expectante Paradisi. Iste omnino, fratres, vere est prædicandus Christi Sacerdos, quem populus Potentinus sibi voluit sic repente fieri præferendus. Hic nobili Placentinorum editus progenie litteris ad plene imbutus ad Apuliam divino nutu destinatus Potentiam venit, illic vero parvo tempore degens qualis ejus fuerit vita sanctissima ejus declararunt merita. Confidenter igitur illius adjutus hortatu, qui dixit Aperi os tuum, & ego adimplebo illud, ut qui bruti animalis voluit os fari, pauca de hoc sancto viro miracula auditoribus intimare curavi. Quędam quę nostris oculis vidimus, quędam quoq; (quoniam non est hominis ubiq; videre, & esse) quę ab aliis viris religiosis cognovimus, & corde scripta tenuimus subsequēter aperuimus, sed quoniā perutile duximus significare vobis qualiter in confinio Apulię Episcopalem adeptus est dignitatem, serio quales in eo populus cognovit actiones, quam paucis potero servata castigatione veritatis notabo. Peso itaque legentium, & audientium benevolentiam, ut non mordeant subsannantium more breviloquium nostrum; sed corde credulo in melius vertant, quod humiliter expectant; non quærant quæso phaleratas dictiones Philosophorum, sed claram veritatem veridicorum. Adsit igitur nobis beati Gerardi pia invocatio, ut de eo quicquid vestra expectat pia auditio nostra ad amussim teneat narratio. Ad ejus ergo vitam sanctissimam quibus viguit virtutibus quibusque floruit operibus, stylum narrandi convertimus. Ex nobili itaque ut diximus genere editus Italas perlustrans provincias Potentiæ pervenit ad urbem, sancto enim plenus Spiritu verba veritatis non cessabat ostendere dictis, & exemplis, Justus quia erat, justitiam & veritatem tenebat, castus ut erat castitatem tenere docebat, humilis, benignus, mansuetus, humilitatem, benignitatem, mansuetudinem habere omnes jubebat, dicebat enim, humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore tribulationis, corpore integer, & mente decidentes in luxuriosam rabiem accusabat constanter, vir peritus & ornatus cunctorum spernebat imprudentiam malorum; nocturnis assiduis vigiliis pervigil indesinenter vacabat orationibus, audierat enim in Psalmo, Media nocte surgebam ad confitendum tibi, & Psallite Domino, qui habitat in Sion, annunciate inter gentes studia ejus. Tanta in eo erat sobrietas, ut Monachus penitus putaretur, legerat utique. sancti carnem domant, Spiritum roborant fide, & operibus coruscant, & ideo fideles inventi sunt. Talium itaque sequutus vestigia æternorum gaudia adeptus est præmiorum. Regnat igitur in cœlis cum omnibus Sanctis, quia Deo charus est inventus cum illis; adjuvent nos ejus merita, cujus vita fulget gloriosa. Cum igitur his, & aliis Beatus Gerardus multis polleret virtutibus, vir veneranda canitie decoratus, Cathedra Pontificali à Clero, populoque Potentino est dignus inventus. Eligitur itaque vir per omnia sanctissimus, & ad Metropolitanum Acheruntinum Episcopum deducitur consecrandus. Eo igitur consecrato, & ad Sedem propriam regresso ingens clamor lætitiæ, & exultationis ad Deum extollitur, jucundatur civitas de tanto Pastore, gaudet cunctus populus decoratus novo Domino; ò beata Apulia, quæ noviter ornaris novo Patrono! sed beata Potentia, quæ decoraris proprio Domino. Jam novum sidus fulsit in Apuliæ confinibus, quoniam Pontificali infula beatus est infulatus Gerardus. Pontificali ergo decoratus gloria humilior, mansuetior, benignior & in omni virtute studiosior apparuit per omnia tempora; ac proinde et Dominus tantæ efficacitatis tribuit abundantiam, ut cunctus populus universis gauderet, quæ videbat ab eo fieri. Fuerunt præterea de fratribus viri boni testimonii Monachi & Clerici, qui, testimonio fidei veritatis, asserunt Deum pro ejus amore in loco ubi nihil vini erat de aqua fecisse uinum. Cum itaque apud diæcesim quondam sanctam Mariam nomine accessum æstivo tempore gratia visitandi habuisset, in sitim cum eo universi fratres impatienter vinum, quod non erat in loco illo studiosè quærebant, quod cum vir Dei tantopere suos desiderare videret, commotus animo aquam sibi de fonte afferri præcepit, signo itaque Crucis Domini facto contra naturam mutavit aqua confestim saporis sensuram; ipse enim suum saporem mutavit in vinum dulce: stupefacti ad hæc socii admiratione virtutis, beatus, ut erat nihil gloriæ appetens, postulavit dexteras suorum sibi dari omnium sociorum, ne tantæ virtutis gloriam producant ad terrenam, & vanam famam, dansque illis vitę suę terminum ne de eo prorumpant famam in seculum. Sed quoniam Deus non patitur suum sidus occultari tenebris, post transitum ejus vitæ clarere dedit illum in seculum. Igitur quia de vita & moribus ejus mentionem fecimus, qualiter ad Dominum de hoc se-*

culo migravit dictis pariter ostendamus, & scriptis. Octavo itaque ordinationis suæ anno, cum jam omnis ardor carnaliter deservisset, quem vix aut nunquam visus est habuisse, reddit Domino animam quam perdiderat mundo. Angeli itaque migrantem ad Dominum læti suscipiunt in cœlis, & æternaliter regnantem, cum gaudio secum gaudent habitare in astris. Canunt Deo laudes Angeli proeo, quem susceperunt collegam in Cœlo: in terris omnis exultat Ecclesia, quia illum præmittit ad siderea regna, quæ vult habere præmium ad cœlestia gaudia. Cives itaque ejus dolent suo orbati Pastore, sed Angeli gaudent de cælico aucto grege, Populus de amisso Domino plorat, & cœtus Angelicus hymnidicis vocibus exultat, quia illum recipiunt in astris quem semper noverunt Deo fidum in terris. Congaudeamus igitur pariter & nos, fratres carissimi, gratiasque agamus Deo qui dignatus est nos decorare corona gloriosissimi, & magnifici Patris nostri Gerardi. Igitur quia & Angelorum, & hominum gaudia prælibavimus, ad virtutes quas Dominus post ejus obitum suis revelare dignatus est famulis nostrum vertamus articulum. Non multo itaque tempore post eo quo finivit vitam sanctus Dei, fuit homo quadragenarius (quæ oculis nostris vidimus) tantum palmis extensis, & curvis incedens genibus, qui cum Deo, & Confessori Christi Gerardo devovisset, liberam abeundi virtutem accepit, firmato gressu pedum suorum. Itaque quod auribus nostris ad presens de beato viro legimus, nullum dubium sit nos mentiri non audere, Scriptura clamante, os quod mentitur occidit animam, & item laudat dicens; Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua, nec fecit proximo suo malum, & opprobrium non accepit adversus proximos suos, &c. o miraculum mirandum! ò res laudanda! quis quadragenarium, aut paralyticum proprio prius incessu destitutum novæ ambulationi redditum & facile crediderit? quis non contremiscens stupet tanto miraculo? nisi enim Dominus, & Salvator noster Jesus Christus tempore prædicationis suæ hominem multum tempus ægritudinem habentem curasset, nequaquam horum populus fieret credulus testimoniorum. Prodigia ergo Domini clara, & manifesta nostra reddunt testimonia vera, & credibilia, ait enim ipse discipulis suis, majora his facietis: si ergo majus fieri credimus, minus fieri non dubitamus. Vertentes itaque fratres stylum ad seriem narrandam virtutum, sicut proposuimus, verissimaque vidimus, seu indubitanter audivimus, pauca de multis dicemus; Fuit homo itaque Monachus, ut ad sepulcbrum beati viri adductus, quem Domini pietas per merita & intercessionem Beati Confessoris Christi Gerardi ad plenam reduxit memoriam sensuum, & intellectus. De similibus præterea multis ad eum venisse, & sanitatem recepisse nullus vestrum teneat ambiguum, ideo nos de multis unum tamen sumpsimus ac prolixitas multorum miraculorum hebetaret mentem audientium multorum virorum; etenim quia unum tantum causa compendiosę brevitatis narravimus in genere insanitorum narramus. Item unum vel ad multum plus duo in genere cæcorum, qui lumen suorum receperunt oculorum, & cum multi alii fuerint illuminati quos nos scribentes non vidimus, sed testimonio multorum didicimus, sanum non duximus non visum mandare auditoribus, timentes Deum in non visis virtutibus. Etenim si Christus magister noster, & Dominus multa miracula, quæ fecerat voluit fieri occulta, qui nullum prorsus timebat peccatum, fugiebat humanam laudem, quanto magis nos fragiles peccatores fugere debemus, quæ oculis, & auribus non cognovimus, narrare aliis, præsertim cum tot sint miracula, quæ per eum Dominus, & Salvator noster dignatus est ostendere nobis præsentibus, quod nos prius scribendi facultas desereret, quam vera notitia miraculorum, quæ facta sunt in præsentia nostrorum oculorum. Nos vero ob hoc scribere refugimus, non quod ea facta non credamus, sed quod in peccatum quodlibet minus, vel plus dicendo cadere timemus. Præterea itaque tanta nos copia virtutum ejus quæ per eum Dominus coram nobis quotidie operatur, quod nulla nos teneat voluntas, seu cogit necessitas aliorum testimonium scribere virorum. Dicamus igitur de virtutibus & prodigiis oculis nostris ostensis, ut dum nitimur scribendo placere Deo, & sancto Gerardo non videamur dixisse plus vero, quod semper est contrarium Deo. Fuerunt ergo plures homines rei ati carcere, quos præsentia Beati Gerardi tempore nocturno liberavit visitando; compedes namque quibus tenebantur virtute Dei, & visitatione B. Gerardi de pedibus eorum ceciderunt, & hi de carcere eruti cum omni celeritate visitarunt sepulcbrum beati viri liberatoris sui, hique vota Deo, & S. Gerardo cum hymnis & laudibus devotissimè persolventes hilares redierunt in sua. Et quoniam Potentina Ecclesia multis ejus floret virtutibus, satis jucundum Deo & hominibus credimus non præterire silentio miracula, quæ sæpissime didicimus facta in eadem Ecclesia; cum autem Sacrista in prædicta Ecclesia more solito lampades ardentes supra sepulcbrum prædicti Confessoris extingueret per nullum ignem terrenum, sed sola Domini voluntate, qui omnia quæcumque voluit fecit in cœlo & in terra sæpenumero accensæ sunt: vidimus & nos hoc prodigium persæpè: Candelæ quoque ardentes visæ sunt cecidisse & arsisse super pannos sepulchri ejus longitudine unius cubiti, vel plus eo, & nihil læsionis habuisse. Hæc & alia multa ad celebrandum Dei amicum miracula facta sunt: verum, quia longum est narrare non solum languentes quos vidimus sanatos ejus intercessionibus, verum etiam genera infirmitatum, quæ manifesta sunt, prius nos tempus desereret quam copia narrandarum virtutum deficiet, prolixa quidem loquacitas miraculorum obturationem aurium, & hebetationem multorum faceret sordium tædia. Itaque desistimus scribere multas species prodigiorum. Dicamque igitur breviloquio quomodo ad canonizandum sanctitas, & veneratio gloriosissimi viri pervenerit. Apparuit itaque, fratres carissimi, mihi Manfredo levi somno detento prædictus vir canitie venerandus, terribiliter injungens mihi me curam habere sui, quod cum ego stupens, & ignarus quid juberet cogitarem, rursum adjecit; curam non fugias nostri corporis, & Eccl. Christi, quem authorizandus tuo tempore, sum reversatus: adhuc quidem me hæsitantem manum extendit, quasi ad feriendum, & abscessit. Expergefactus ad hæc tacitus expectavi, quid sibi vellet visio talis, at non multo tempore post Clerus, ac populus Potentinus quasi præmissa B. Gerardi completurus utilem sibi unanimiter poscunt dari Pastorem, me quoque inutilem servum, & Dei famulum Ecclesię suæ conclamarunt necessarium. Animadversio igitur illorum & petitio est adimpleta continuo. Post consecrationem itaque meam non immemor injunctæ mihi voluntatis B. Gerardi, ejus securus hortaminibus urbe progrediens cum Potentinis Romanum adimus Pontificem: illum etenim satis invenimus benignum, & petitioni nostræ per omnia placitum. Consensus ejus & omnium Cardinalium approbat hoc fieri communi decreto fratrum omnium; fit itaque examinatio de vita tanti viri inter Cardinales, & est visa haberi digna inter sanctos Confessores, postquam vero à Romano Pontifice Callisto nomine viva voce canonizatus est, Episcopus Prænestinus nomine Guglielmus, & Petrus Acheruntinus Archiepiscopus, & Guido Gravinensis Episcopus, & Leo Grumentinus Episcopus mittuntur ad decorandam, & confirmandam suam Domini & Pastoris sententiam. Veniunt itaque Potentiam, & cum humilitate providentia facta condonatione quadraginta dierum omnium venientium ad annuam festivitatem sancti Confessoris Christi ad laudem, & gloriam Domini nostri Jesu Christi, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit, & regnat nunc, & semper & ante omnia secula seculorum, Amen.

6 MANFREDUS Gerardi alumnus & successor ann. 1119. ille qui vitam ejusdem Sancti scripsit. VIII.

7 JOANNES subscripsit Lateranensi Concilio anno 1179. IX.

BAR-

X. 8 BARTHOLOMÆUS deinde reperitur Potentinus Episcopus anno 1197. ille idem, qui anno Domini 1200. ex lapidibus quadratis extruxit anteriorem partem Cathedralis Eccl. ut docent obsoleta carmina ibidem ad parietes exposita.

Aspicieas miratus opas quod celeriter egi,
Prospice quod noa sum fabrica mat er ego.
Filia Pontifice vovi Baetholomæo,
Cujus principium sollicitudo meum.
Mille duceati, , - , cum peæcesseruat renovare
Episcopum post Patrum fuit atque ee aovare.

XI. 9 GRATIAS bonus Episcopus reduxit Canonicorum numerum Ecclesiæ sanctæ Mariæ tunc Cathedralis an. 1221.

XII. 10 OBERTUS Civis, & Episcopus Potentinus, magni nominis vir, cujus temporibus vetus Potentia penè diruta est, & non procul renovari cœpta est ann. 1250. Ossa S. Gerardi decentiori loco transtulit in eadem Cathedrali die 12. Maji eodem anno in cujus honorem sacellum extruxit, ubi versus leguntur.

Cum quinquaginta sunt aani mille ducenti
Ex qao per caraem sit Mater Viego pæenti.
Sumptibus hæc populi curavit civis Obertus
Sancto Geeardo tnac Præsul ia Uebe . . .

Excessit Obertus omnium mœrore, clarus virtute, & pietate anno 1256. sepultus in Cathedrali in Sacello sanctæ Mariæ de Ferris à Manfredo Canonico exædificato, quo Manfredum ipsum sepelierat, ubi extat inscriptio.

Cum quiaqnagiata sea aani mille duceati
Teaasacti fueraat Maeiæ Viegiaii almæ,
Hanc cum Maafredi Caatoris cura peregit
Aram, ad quam sepelivit Præsal Obertus.

XIII. 11 N. . . . nomen non habetur: quo Præsule Potentiæ conditum fuit Cœnobium sancti Francisci ann. 1260. & anno 1268. teste Collenuccio Potentia destructa est.

XIV. 12. Fr. GUILLELMUS, vel Gualterus Ord. Prædicatorum Potentinus Episcopus consecravit Ecclesiam S. Mariæ Majoris de Diano, anno 1274. una cum Luca Acernensi, & Palermo Murano Episcopis. Hanc Ecclesiam à fundamentis construxit Rogerius Sanseverinus Comes Marsici in oppido suo Diani, quam magnifice dotavit idem Guillelmus anno 1277. cum à Capitulo Montis-Regalis in Sicilia postularetur ad eam Ecclesiam, sed cum ea postulatio a Nicolao III. ad examen vocaretur, respuit eum honorem Guillelmus, delatusque est Joanni Boccamasio Romano die 6. Julii 1279. ut in Reg. Vatic de quo etiam mentionem facit Rocchus Pyrrhus in descriptione Ecclesiæ Montis Regalis.

XV. 13 BONIFACIUS anno 1289.

XVI. 14 FRANCISCUS electus ann. 1290. cujus etiam mentio anno 1302. in Regest. Neapol. („Adfuit Consecrationi Cathed·alis Vigiliensis an. „1295.)

XVII. 15 GUILLELMUS sub Clemente V. Potentinam regebat Ecclesiam anno 1314. qui Gratiæ antecessoris reductionem Canonicorum in Cathedrali affirmavit. Hic anno 1317. Chorum sepsit lapidibus quadratis, ut versus ibidem narrant.

Excidit istud opus Angelus sab aomiae digai
Præsalis, & Patris Guillelmi moee beaigni
Anais octo aovem Cheisti nunc mille duceatis
Regis Roberti sab tempore sceptra teaaatis.

Cum multos deinde annos Guillelmus præfuisset sub Clemente VI. extremum clausit circa ann. Dom. 1343.

XVIII 16 Fr. GUILLELMUS de Turre Adriensis Ord. Minorum successit Guillelmo, ann. 1343. 16. Kalend. Julii, cassata prius electione à Capitulo celebrata de persona Petri de Madio Potentini Archidiaconi, ut in Vatic. Reg. habetur ep. 8. fol. 43. an. 2. pontificatus ejusdem Clementis; commendatur ab eodem Pontifice Joanni electo Acheruntino Metropolitano suo eodem die.

17 JOANNES electus an. 1351. obiit 1364. XIX.

18 JACOBUS Episcopus Muranus huc translatus 3. Id. Martii anno 1364. & cum annos sedisset decem appositus est ad patres suos ann. 1374. Sedes tunc vacavit per aliquot menses, Gratianus de Gratianis tunc Capitularis fuit Vicarius. XX

19 MARCUS ann. 1386. XXI

20 ANDREAS ann. 1389. translatus deinde ad Squillacensem Ecclesiam à Bonifacio IX. anno 1392. postea ad Ferentinam (1) ann. 1399. (2) XXII.

51 Fr. BENEDICTUS de Arpino Ordinis Minorum eligitur Episcopus Potentinus in locum Stephani Archiepiscopi Duraciensis ad hanc Potentinam Ecclesiam translati, qui neglexit litteras suæ translationis infra tempus expedire. Benedictus deinde anno 1402. factus est Archiepiscopus Neopatren. ut in lib. solut. Prælat. XXIII

52 ANDREAS Sinraus de Aversa Episcopus Iserniensis, transfertur ad hoc Potentinum Sacerdotium 6. Non. Octobr. 1403. *a* Hic aliquando Vicarius fuit Episcopatus Sabinensis, ac deinde anno 1405. *b* translatus est ad Cajacensem Ecclesiam. XXIV

a 1403.

b 1405. 15. Kal. Decemb.

23. Fr. BENEDICTUS Ord. Minorum evasit Episcopus Potentinus 16. Kalen. Decemb. *c* 1045. sedit an. fere 15. ac nuncium libere remisit in manibus Martini V. Pontificis. XXV

c 15. Kal. Decemb. 140-.

24 ANGELUS Neapolitanus antea Episcopus Tricaricensis huc translatus est à Martino V. anno 1419. 3. Id Septemb. Hic Joannæ Reginæ charus fuit, cujus erat a consiliis, cujus etiam favore evasit Archiepiscopus Rossanensis in Calabria, anno 1459. XXVI

25 JACOBUS Squaquera Monachus & Abbas S. Mariæ de Pontio, seu Insulæ Pontianæ Ordinis Cisterciensis Caietanæ diœcesis, factus est Episcopus Potentinus 5. Kalend. Martii 1429. Mortuus hic XXVII.

(1) Translatum fuisse Andream ad Ferentinam Cathedram hic inquit Ughellus, sed de eo ibi nullam mentionem facit; & in Squillacensibus dum agit de hoc Andrea e Squillacensi ad Iserniensem, nulla facta mentione Ferentinæ, transiisse refert, & denuo rediisse ad Potentinam, & demum qu... in sede Cajacensi. Mendum irrepsit ex altero Andrea infra enumerando, qui Iserniensis, Potentinus, & Cajacensis successive Episcopus fuit. *Lu cetius*,

(2) Carolus de Lellis in lib de familiis nobilibus Regni Neapol. ... p. 107. nominat Bartholomæum spina Episcopum Potentinum, qui vivebat circa an. 1400. *Manuscriptus*. De hoc ne verbum Ughellus. Fuerit fortasse electus ab Antipapa.

hic est ann. 1419. (r) prout docent Acta Consist.

XXVIII. 26 ANTONIUS Anglus Canonicus Neapolitanus Episcop. Lucerinus ad hunc Episcopatum transl. est Kal. Jul. 1450. Is fuit Regius Consiliarius.

XXIX. *a De eo Ciaconius Oldoini t. 2 col. 916.* 27 JOANNES de Turre Cremata *a* Presbyt. Cardinalis tit. S. Sixti fuit hujus Ecclesiæ Commendat. an. 1459. („ *sed ad Antoniam titulo spe-* „ *ctante, & manente cura.*)

XXX **Ex Corr. tom. 7.* 28. * JOANNES Paulus Vassallus Neapolitanus Antonio prædefuncto successit anno 1463. Præfuit sex omnino annos Potentinæ Ecclesiæ, & ad Trojanam Ecclesiam translatus est.

XXXI **Ex Corr. tom. 7.* 29 * LUISIUS, vel Josulus Caracciolus Canonicus Neapolitanus Potentinus evasit Episcopus anno 1469. 15. Kal. Maii. Præerat huic Ecclesiæ an. 1472. quo Synodum habuit. Vitam finivit an. 1482.

XXXII. *b ADRIANUS dicitur, & Pennensis à Toppio Bibl. Neapol. p. 128. Mandos.* 30 JOANNES PHILIPPUS *b* Castelioneus Mediolanensis ex Archidiacono Parmensi successit Josulo die 9. Dec. 1482. brevi tẽpore hanc rexit Ecc.

XXXIII. 31 GEORGIUS Margera Clericus Pontentinus, electus est hujus Eccl. Præsul die 10. Jan. ann. 1491.

XXXIV. *c Ejus meminit Ciampinus in Enarrat. Synop. Abbrev. Parci majoris p. 14. Mandos.* 32 JOANNES Ortega *c* Hispanus hujus Sedis Episcopus renunciatus est ab Alexandro VI die 16. Novemb. ann. 1502. Vix annum attigit post suam inaugurationem; mortuus enim Romæ est an. 1503. sepultus in Ecclesia S. Mariæ de Populo, cum sequenti epitaphio.

Joanni Ortegæ Comiell Burgen. Episc. Potent. ab Alexandro VI. ob fidei integritatem, ac Juris peritiam supplicibus libellis subnotandis (Datarium vocant) Præfecto, necnon litteris Apost. majoris præs dictand. 12. viro Secretario, ac Subdiacono Apost. & summarum Magistro, aliisque honestis muneribus egregie functo, cujus mors immatura totius Hispaniæ spem maximam fefellit. Franciscus Comiel pietatis memor Fratri Opt. Pos. Vixit ann. xli. mens. ii. dies xxiv. Nec verior humanis rebus tantillum fide.

XXXV. *d De eo citatus Ciaconius.* 33 JOANNES tit. S. Clementis Card. Arboriensis *d* factus hujus Ecclesiæ Commendatarius 29. Novemb. 1503. sequente anno ad favorem sequentis resignavit.

XXXVI. 34 JACOBUS Nini de Ameria electus die 12. Augusti 1506. præfuit ann. 14. & onere se exsolvit ann. 1521.

35 POMPEJUS Card. Columna *e* Ecclesiam hanc habuit commendatam ab anno 1521. 7. Januarii usque ad ann. 1526. quo à Clemente VII. spoliatus fuit, eamque iterum indulgente Clemente recepit, statimque resignavit. XXXVII *e De quo idem Ciaconius tom. 3. col. 144.*

36 NINIUS Ninius *f* de Ameria Jacobi nepos suffectus est die 28. Novemb. anno 1526. cum esset bonæ indolis juvenis, eique data fuit Ecclesia hæc in administrationem, quam deinde habuit in titulum ex libera resignatione Pompeii Card. Columnæ die 5. Julii 1530. Romæ decessit sub Pio IV. anno 1564. jacet in Ecclesia sancti Augustini, cum hoc brevi epitaphio. XXXVIII *f Hujus cujusdam Epistola legitur in 3. par. Epist. memorab. Justiniani p. 371. Mandos.*

D. O. M.
Ninio Ninio Amerino
Episcopo Potentino
Paulus Ninius
Fratri amantissimo mærens P.
Vixit ann. lxii. m. ii. d. v.
Obiit die xxi. Januarii MDLXIV.

37 TIBERIUS Carrafa *g* Neapolitanus ex præsentatione Philippi Hispaniarum Regis à Pio V. Papa delectus est Episcopus Potentinus die 15. Maii 1566. successit Nino. Qui deinde ad Cassanensem Ecclesiam translatus est die 6. Januarii anno 1579. XXXIX. *g De eo Ricordatus in hist. Monast. p. 223. Mandos.*

38 SEBASTIANUS Barnaba („ *Neapolitanus, Juvenacensis Antistes*) Potentinæ Ecclesiæ declaratus est Episcopus die 17. Aug. 1579. Jacet in Cathedrali in Sacello sanctæ Mariæ, ubi legitur epitaphium. Coadjutorem habuit cum spe futuræ successionis Antonium Vespulum Neapolitanum Clericum Regularem Androgonensi Sacerdotio exornatum, anno 1598. intra annum extinctum. Is fuit germanus frater Thomę Vespuli Regiâ consiliis. Antonii cum laude meminit Sylos tom. 2. Annal. Cleric. Regul. ad ann. 1598. XL

39 GASPAR Cardosus *h* Hispanus Monachus S. Benedicti electus Episcopus Dragonensis in partibus infidelium & coadjutor Sebastiani, cum spe futuræ successionis die 19. Junii 1606. demortuo Sebastiano suffectus est, vir sanè clarissimus. Synodum celebravit, Clerum, populumque ad pietatem instituit, & postquam per plures annos eximiè Potentinam Ecclesiam rexisset, publico omnium dolore fato concessit anno 1615. XLI *h De eo Antonius in Biblioth. Hispan. par. 1. p. 400.*

40 ACHILLES Caracciolus Pisquitius ex oppido XLII

(r) Seu potius 1450. ut in Acheruntinis habetur. Rogaverat enim Capitulum sibi condonari ab Archiepiscopo defuncti equum, lectum, & annulum, quæ omnia ex antiqua consuetudine manui Metropolitæ obnoxia. Archiepiscopus paupertati consulens Potentini Cleri liberaliter indulsit. *Lucentius.*

pido Rosi Potentinæ diœcesis evasit Episcopus die 18. a April. ann. 1616. Moritur ann. 1623.

a Die 8. Maii ex Actis.

XLIII 41 DIDACUS de Vargas Hispanus, die 19. b Julii 1626. electus est Episcopus; hic cum invenisset sacra Gerardi lipsana, exornato sacello solemni pompa reclusit. Obiit anno 1633.

b an. Julii ex Actis.

XLIV 42 HIERONYMUS Magnesius de Polignano, præfuit huic Ecclesiæ an. 1634. Obiit 1641.

XLV. 43 Fr. MICHAEL Torres Neapolitanus Ord. Prædicatorum Ramiri de Gusman Ducis Medinæ, ac Proregis Neapol. à sacris Confessionibus ad hanc infulam vocatus est die 18. Aprilis 1644. Obiit haud expleto anno ab obtenta dignitate, & cunctis lugentibus in Cathedrali humatur: vir sane morum integritate, doctrina, & in Deiparam Virginem præcipua devotione clarus, sepelitur in Cathedrali, in qua reposuerat corpus S. Gæovaciæ Martyris Roma Potentiam celatum ab ipso, dum ad eam urbem primo accederet. Idem in Ara maxima ossa S. Gerardi reposuit.

(„ *Fuit hic Episcopus, Neapolitanus licet patria, genere tamen nobilissimo Hispanus, in S. Theologia Magister insignis, & in ejusdem Sereniss. Collegio laureatus doctor, verbi Dei eximius præco, salutis animarum zelator fervidus, Neapoli Prior conventus S. Petri martyris, & Provincialis provinciæ Regni, cum esset à confessionibus Neapolitani Proregis Ducis Medinæ de las Torres D. Ramiri Philippi ex eadem regali gente de Guzman, è qua fuerat suus sanctus Patriarcha Dominicus, illo adnitente obtinuit, ut idem Divus, non modo civitatis, sed & Regni Neapolitani tutelaris renunciaretur ea sollemnitate festiva, quam adhuc fama concinit, ac ipsa prælatestantur. A nobili penicillo primum claustrum sui conventus, quem etiam aliis beneficiis cumulavit, illustratum voluit ferè omnibus gratiis à B. V. Maria suo Prædicatorum ordini impartitis. In octingentis, & amplius domibus Neapoli valde amplis, adeo ut illas incolant multæ familiæ, quæ manualibus vacant artibus, quæ domus communiter Neapoli audiunt* Fondachi, *plurima laudabilia exercitia anno 1623. in honorem B. M. Virginis instituit, ejusdem icunculas manu gestantis rosarium in illarum muris depingi, & ut lampades ante eas arderent, curavit: ad quas domos sæpius ipsi P.P. Dominicani accedentes populo, qui subito frequens esse solet, familioribus sermonibus viam æternæ salutis ostendunt, & ad devotionem rosarii excitant, quod ibi quotidie velut in Regularium choro summa pietate concinitur. Quod non modo cedit ad spirituale concinentium lucrum, sed etiam ad universæ piissimæ civitatis sacratissimum decus. Puellulæ illarum domorum quotannis in die sacro B. M. V. de Rosario, & in illo eminentiss. D. Patriarchæ rosis, ac floribus coronatæ laudes Marianas, & Divi Dominici modulantes summa modestia, ac devotione ad ædem ejusdem Divi Dominici accedunt, ceramque offerunt. Ipse etiam magister Torres in eadem æde sodalitium laicorum instituit sub titulo SS. nominis Jesu, qui sub directione P.P. Prædicatorum, & regulis territi, ut dicunt, ordinis D. Dominici mirè in spiritu proficiunt, rosarium SS. nominis Jesu recitant, multisque aliis pietatis exercitiis vacant. Regalem domum S. Mariæ de Populo cum omnimoda facultate ex commissione Proregis procuravit, maxima eorum piorum, quæ in ea exercentur, operum emolumento. Collegium monialium sui Ordinis, cui titulum fecit S. Mariæ de Rosario, Neapoli extra portam Divæ Mariæ Constantinopolis in loco, qui audit,* le Pigne, *excitavit. Occasione Vesuviani incendii an. 1631. Archiepiscopus Neapolitanus Boncompagnus jus omne ei tribuit, ut suos Religiosos, quos doctrina, ac pietate dotatos nosceret, ad excipiendas pœnitentium confessiones exponeret: quare ipse & hoc munere, & altero etiam concionandi suos alumnos exornans, eorum opere innumeras animas gratiæ coaquisivit. Episcopus Potentinus renunciatus vix illius viteæ aratro manum imposuit, cum retrahere coactus fuit è mortalium statione evocatus ad immortalitatis beatæ regiam, ac sanctitatis opinione Christiano orbi ereptus. De eo loquuntur Paulus Caracciolus in suo libro, cui titulus.* Il trionfo di S. Domenico. *Angelus Florillus in suo lib.* Cronologia del Progresso del SS. Rosario *Cent. 5. fol. 571. Soveges sub die 17. Jun. in Vita P. Andreæ de Sanctoseverino, Theodorus de Valle fol. 335. Michael Cavalerius* in Galleria Dominicana *par. pr. Chron. 1 Præf. Domin. 5. Cent. fol. 594. & 595.*)

XLVI. 44. Fr. BONAVENTURA Claverius, Ordinis Conventualium S. Francisci, demortuo Michaeli successit die 16. Julii anno 1646.

A D D I T I O.

(„ *Decessit an. 1677. Laudatur autem à Marraccio in Bibl. Mariana par. 1. p. 240. & à Joanne Franchino in Bibliosophia p. 119.*

XLVII. „ *Fr. DIDACUS Lozano, Ordinis Carmelitarum S. Theologiæ Magister, plurimis clarens virtutibus, hoc throno decorari meruit 13. Septemb. 1677. qui cum munus suum bene implesset extrema clausit an. 1681.*

XLVIII. „ *Fr. ALOYSIUS de Philippis, Neapolitanus, Ordinis Fratrum Prædicatorum, S. Theologiæ Magister, Minister antea Provincialis, bis Prior in cœnobiis Neapolitanis, S. Officii consultor, & Cathedraticus in universitate Neapolitana, à Rege Catholico postulatus Potentinæ Ecclesiæ præfectus est an. 1684. die 3. Julii: insequenti autem anno diem clausit extremum.*

XLIX „ *Fr. BALTHASSAR de Benavente, Salmanticensis, Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis captivorum, nonnullis ordinis sui administratis muneribus, Potentinus Episcopus dictus est an. 1686. die 13. Maji. Sed hic pariter brevissimus Pontifex extitit, nam circa finem anni 1687. decessit.*

L. „ *PETRUS de Torres, Archiepiscopus Rogusinus, ad Ecclesiam hanc translatus est 24. Januarii 1689. atque deinde ad Archiepiscop. Trancasem an. 1695.*

LI. „ *Fr. AGNELLUS Rossi, Neapolitanus, Ordinis B. M. de Monte Carmelo, Theologiæ Magister, & eximius Verbi Dei præco, Potentinæ Ecclesiæ præfectus est an. 1695. die 2. Maii. Mortalitatem explevit an. 1707. mense Aprilis.*

LII. „ *CAROLUS Pignatellus, nobilis Neapolitanus, Clericus Regularis Theatinus, hac infula decoratus est 23. Septembris 1715. Benedixit, & consecravit, Neapoli novam peramplam Ecclesiam Monialium Capuccinarum D. Francisci, in qua hæc marmori incisa legitur epigraphe.*

„ Templum hoc
„ Deo Opt. Max., & Deiparæ Virgini
„ Sine labe conceptæ nuncupatum
„ Carolus Pignatellus Episc. Potentinus
„ Rite consecravit.
„ VI. Non. Octob. Ann. Dom. MDCCXVIII.
„ Cavitque, ut annuus dedicationis dies
„ IX. Kal. Decembris deinceps celebraretur.)

TRICARICENSES
EPISCOPI.

TRICARICUM c satis pulchra, satisque nobilis Lucaniæ, quæ hodie Basilicata nuncupatur,

c Vulgo Tricarico.

patur, civitas est ad radices Apennini montis posita, inter duo flumina Obliviosum & Vasensum (antiquis Casuentum) quæ tamen circiter duo passuum millia ab ea distant. Aere gaudet mirè temperato, ac salubri. Hinc amœna fructiferorum montium juga urbi imminent; illinc lætissimi campi per spatiosam planitiem porriguntur. Tam montuosa quam plana fontibus passim scatent, ac multis rivulis irrigantur. Tellus optimum frumentum, ac vinum laudatissimum, frugesque omnis generis, quidquid denique ad vitæ tam voluptatem, quam necessitatem spectat, copiose producit. Ejus originem vetustissimam dicunt suisse accolæ, tametsi nullus ex antiquis scriptoribus reperiatur, qui ejusdem meminerit, vel fundationem proferat. Ajunt enim, teste Georgio Bracinio, Diomedem Capanum GræcorumDucem, post Trojæ excidium cum validis copiis, in Apuliam trajecisse, ibique Danii Regis filiam uxorem duxisse, accepta dotis nomine à socero dimidia Regni parte; ea vero minime contentum, & augendi imperii cupidum, proxima quæque involasse, ac vicinos suo subjunxisse imperio, destructis eorum civitatibus, & inter cæteras Triga, & Argo solo æquatis. Quamvis autem hæc ab ipso restaurata fuerit, priores tamen incolas, ut stabilem ibi sedem figerent adduci non potuisse, sed coitione facta cum iis, qui Trigæ antea habitarant, co in loco ubi hodie Tricaricum situm est communem sibi civitatem constituisse. Inter hæc litem inter utrosque ortam de nomine civitati imponendo, tam iis, quam illis veteris patriæ memoriam retinere cupientibus; tandem vero ita inter eos convenisse, ut sicut jam in communia jura, ac civitatem coiissent, ita eidem commune ex antiquis utriusque gentis nominibus compositum nomen inderetur, sicque à Græcis Trigargos initio dicta fuerit, postea ab Italis Tricaricum appellata. Hæc quidem illi de origine, & nomine hujus civitatis: quorum fides penes auctores esto. Utcumque igitur fit hæc fabulosa narratio, Tricaricum Regia civitas est, fœta populo, ac nobilitate. Diu sub Comitum fuit ditione, primum Rogerii Roberti Casertæ Comitis filii, deinde Sanseverinorum, postea Sfortiarum, itemque Sanseverinorum Bisiniani Principum, nunc *a* sub lene Regium jugum quiescit. Tricarici nun exiguum decus Episcopalis conciliat dignitas, quæ posterioribus seculis à Christiana religione ibidem disseminata initium habuit: digna namque visa est (teste Luitprando) ut Episcopali dignitate exornaretur anno 869. cum Pulectus Constantinopolitanus Patriarcha, impii Nicephori Focæ Imperatoris jussu, dedisset in mandatis Hydruntino Episcopo, ut in Tricarico Episcopum ordinaret: verum cum hoc in contemptum Romanæ Ecclesiæ esset excogitatum, cum auctore deperiisse dicendum est, cum nulla deinceps ad annum usque 1060. extet Tricaricensium Episcoporum memoria. Hoc enim ipso anno, vel circa hunc annum nova Metropolis Acheruntina à Romano Pontifice erecta est, cum facultate in Tricarico, aliisque vicinis civitatibus Episcopos ordinandi: eodemque tempore, scilicet anno 1061. Robertus Comes, antequam Siciliæ Regnum occuparet, mensam Episcopalem magna ex parte Tricaricensi Episcopatui attribuit; obtulit enim oppida Montis Muri, & Armenti, cum utriusque gladii jurisdictione; aucta est deinde fidelium pia largitione, ex vectigalibus oppidorum Caniati, Agriani, Murgitæ, Andriaci, & S. Nicolai in Sylva, quæ hactenus ab Episcopis possidentur, præter Andriacum, quod quidam Episcopus abalienavit. Tantis immunitatibus Episcopatus hic olim fruebatur, ut quoad illas, pari fere passu, cum quolibet Neapolitani Regni Antistite incedere posset, cujus annuus census dives est, ascendere usque ad scutata illarum partium 2000. taxatur vero in libris Fisci Apostolici flor. 300. In Cathedrali Basilica hujus urbis Deiparæ Virginis

a Nunc paret Salandræ Ducibus ex Revertaria gente Comitum de Saccaglia.

Mariæ dicata asservantur Sanctorum reliquiæ Lucæ, Vitalis, Hilarii, & Joannis de Galasso Eremitarum, qui in vicinis solitudinibus Evangelicam vitam duxerunt, & brachium S. Lucæ argento coopertum. In magna quoque veneratione hic habentur reliquiæ S. Potiti, & Pancratii Martyrum, & S. Antonii Abbatis ossa ad stuporem miraculoso splendore fulgentia in hodiernum diem in ea visuntur. In hac Basilica sunt duæ dignitates, Archidiaconus, & Cantor, cum undecim Canonicis, aliisque Presbyteris & Clericis. Præter Cathedralem sunt Ecclesiæ Parochiales quindecim, quarum tredecim Canonicis committi solent; virorum cœnobia tria, Monialium unum, Confraternitates laicorum aliquot, fidelium animæ quatuor millia. Tricaricensis diœcesis Orientale latus Adriaticum mare, Occidentale Acheruntina, & ager Montis Pelusii, Septentrionale Acheruntina & Marsicensis, Meridionale per Acris amnis decursum Anglonensis diœcesis circumscribitur. Constat tota diœcesis oppidis 33. quorum unum & viginti habitantur, reliqua duodecim ad solitudinem redacta sunt. Ex oppidis quæ habitantur præcipua sunt Albanum, cum Parochiali Ecclesia, Calcianum, Acceptura, ubi unum est monasterium sancti Francisci districtioris Observantiæ; sanctus Maurus, in quo cœnobium ejusdem sancti Conventualium; Hostilianum Principatus titulo insigne, ibi etiam monasterium est Minorum Observantium; Mons Albanus, Mons Mirum Episcopo in temporalibus subjectum cum sua Parrochiali Ecclesia, & cœnobio Ord. Prædicatorum; Armentum ditionis Episcopi. Tota hac diœcesi continentur Parochiales & Archipresbyterales Ecclesiæ 21. Virorum Cœnobia quatuor, Abbatiæ commendari solitæ duæ, una titulo sanctæ Mariæ de Priato, altera sanctæ Mariæ de Padia, sive de Scanzana, quæ Grangia est cœnobii s. Eliæ de Carbona Ord. sancti Basilii. Animæ autem fidelium hanc diœcesim incolentium ad quadraginta millia recensebantur. Tricaricensium Episcoporum series sequens est, quam jejunam exhibemus, cum scripturis, monumentisque ejusdem Ecclesiæ destituti fuerimus.

ADDITIO.

(„Canonici, qui Tricaricensi Cathedrali inserviunt, 12. recensentur cum duabus dignitatibus, „inter quos tamen non adsunt adhuc præbendæ „Theologalis, & Pœnitentiaria: alii insuper numerantur hebdomadarii 30 cum plurimis aliis pres„byteris, & Clericis. Cura animarum ibidem exercetur per presbyterum ab Episcopo deputatum, & „præter Cathedralem duæ aliæ parochiales Eccle„siæ curam animarum ter mille & amplius habent. „E conspectu Cathedralis Episcopium existit: tribus „virorum, & uno sanctimonialium cœnobiis fruitur. „Diœcesis ad 30. milliaria protenditur, & continet „oppida 24. Hujus Episcopi annuus census de præ„senti, ut edocemur ex supplici libello Consist. as„cendit ad summam duc. 3800. ejus monetæ: ejus„que taxa est flor. 300. Lucentius.)

1 ARNOLDUS Tricaricensis Episcopus florebat anno 1068. quo pro sua Ecclesia, suisque successoribus à Roberto Montis Scabiosi Comite Domino dono accepit oppidum Armenti die 4. Id. Aug. qui eodem die & anno Montem Murum, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis ab eodem Comite habuit perpetuo possidendum. Donationum tenor ab ipsis exemplaribus talis est, quas nobis scribentibus transmisit Petrus Aloysius Carrafa dignissimus Episcopus ex Tabulario ejusdem Ecclesiæ.

Ego Rubertus Comes Montis Scabiosi Dei annuente misericordia & Dominator, ac Gubern. Tricaricensis civit.

Cogitans cogitavi bonitates illos, qui propter Dei amorem S. crescunt Eccl. ad remedium peccat. suor. eo quod volebam hæredem facere Dom. de aliqua parte mear. Terrarũ, disposui in corde meo tribuere aliquod beneficium S. Mariæ Tricaric. Eccl. quæ noviter constituta erat, quapropter convocatis amicis, & Baronibus

meis, uxore mea Amelina, consilium ab eis petii, qualem causam possem tribuere præd. Ecclesiæ noviter constitutæ, unde crescere posset, qui laudavere tribuere Ecclesię eidem prædictę causam talem, quam nullo tempore perdere, nec à me, nec à successoribus meis. Statim vocato Arnaldo præd. Ecclesiæ Episcopo, in præsentia Baronum meorum, & meæ uxoris Amelinæ, & D. Madelmi Abbatis S. Sophiæ de Benevento, tradidi eidem Arnaldo, & præd. Ecclesiæ Episcopo per quantum unum, quod in meis tenebam manibus castellum Armenti, cum omnibus finibus suis, dicens; D. Pater, ego pro mercede animæ meæ, & Parentum meorum, & meæ uxoris Amelinæ, trado & do S. Mariæ Ecclesiæ Tricaricen. & tibi, tuisque successoribus castellum Armenti, cum omnibus pertinentibus sibi, & à modo & deinceps in tua sit potestate, & tuorum successorum, ut nec ego, nec mei hæredes, nec ulla potestas terrena, seu Ecclesiastica habeat potestatem subtrahendi prædictum castellum Armenti, aut aliquid de causis pertinentibus eidem Castello de potestate sæpe nominatæ Ecclesiæ, quam de pendentibus in eadem Ecclesia, si quis tyrannica potestate per aliquam fraudem, aut violentiam subtrahere illud Castellum voluerit, aut causas sibi pertinentes de manibus dictæ Ecclesiæ, & de in ea præsidentibus, habeat maledictionem Patris, & Filii, & Sp. S. & S. Mariæ Virg. B. Apostolorum, omniumque Ss. quousque Deo, & sanctæ Matri Ecclesiæ Tricaricensi satisfecerit. Fines prænominati Armenti sunt isti; Incipiunt à Genda per viam, quæ ducit ad Cristam Agrestis, deinde per semitam quandam, quæ vadit ad Lervetos, & exinde vadit usque ad locum, ubi surgit rivus de Cangris, & quomodo descendit idem rivus & intrat fluvium, qui dicitur Acer, deinde per idem flumen, usque ad rivum Cuponis, & quemadmodum ascendit prænominatus rivus, jungitur Fumosaccio, via inter utrumque; & exinde quomodo descendit Fumosaceium, & vadit usque ad Cantellum, & à Cantello per Cristam terrarum subjacentium usque ad sanctum Stephanum, & exinde per Cristam terrarum subjacentium usque ad sanctum Angelum, deinde per viam publicam usque ad Nuces, & quemadmodum descendit usque ad vallem Lupariæ aquæ, ab aqua Lupariæ exinde per eandem viam usque ad Furcam fluminum, & exinde per rivum Fabaleti, & exinde ascensum ejus usque ad Gendam in via, quæ ducit ad Agrestam, & donum hoc fecit sanctæ Mariæ Tricaricensi Ecclesiæ ante præsentiam Domini Madelmi prædicti Abbatis S. Sophiæ de Benevento, & aliorum, qui subtus testes subscripti sunt, & præcepi Petro Acheruntino meo Notario, scribere illud, & dari prædicto Arnaldo Præsuli, anno ab Inc. D. N. J. C 1068. Ind 6. 4. Id. Aug.

Ego Madelmus Abbas S. Sophiæ de Benevento testis sum.

Ego Mainaldus de malu conventientia testis sum.

Ego Vafredus de Monte Scabioso testis.

Ego Oddo de Saxo testis.

Ego Geffredus Britanus, &c.

• Fidem facio ego Notarius Octavius Severinus de Neapoli præsentem copiam extractam fuisse è suo privilegio originali in pergameno scripto, non viciato, non cancellato, nec aliqua parte suspecta mihi producto ad faciendam præsentem copiam, & deinde una cum præsentibus eidem restituto collatione cum dicto originali semper salvato, & in fidem hic me subscripsi, & signavi requisitus, & rogatus &c.

Ego Robertus Comes Montis Scabiosi, Dei annuente misericordia, & Dominator ac Gubernator Tricaricensis Civitatis.

Cogitans cogitavi homines illos, qui propter Dei amorem sanct. crescunt Ecclesiam habere remedium peccatorum suorum, & eo, quod volebam hæredem facere Dominum de aliqua parte mearum Terrarum, disposui in corde meo tribuere aliquod beneficium S. Mariæ Tricaricensis Civitatis Ecclesiæ, quæ noviter constituta erat, quapropter convocatis amicis, & Baronibus meis, & uxore mea Amelina consilium ab eis petii, qualem causam potuissem tribuere eidem Ecclesiæ prædictæ, causam talem, quam nullo tempore perderet, nec à me, neque à successoribus meis, statim vocato Arnaldo ejusdem præd. Eccl. tunc Episcopo, in præsentia Baronum meorum, & meæ uxoris Amelinę, & D. Madelmi Abbatis S. Sophiæ de Benevento, tradidi eidem Arnaldo præd. Ecclesiæ Episcopo per quantum unum quem in meis tenebam manibus Montem Murum, cum omnibus finibus suis; à parte Oriente est finis Fontanella, & quomodo descendit vallonum ab ipsa Fontanella, ubi usque jungitur cum eo vallone, qui vocatur Merdarelus extendens ad suum fontem, deinde vadit ad cristam de Cessusis, & transit ipsam cristam per transversum, & descendit ad fontem Mirtellæ, & postea descendit Valloncellus ab ipso fonte, & jungitur cum vallone magno, & prius descendit ipse vallonus usque ubi jungitur cum eo valloncello, qui exit à fonte Alamani, & extenditur per ipsum valloncellum ad præd. fontem. & deinde vadit ad Cristam transiens ipsam cristam, & transversum, & descendit ad Vallonem, & itur per ipsam vallem per transversum transitivam ad fontem de Caunis, & quomodo descendit rivus ab ipso fonte distendens ad flumen, quo oritur Acer è Meridie est finis, quomodo ostendit prænominatum flumen, usque ad locum ubi jungitur cum eo rivo frigidus ab Occidente, est finis, qualiter ostendit ipse rivus frigidus ad fontem suum, ubi nascitur, deinde extendit per terram, & transit viam qua itur ad Bicanum, & vadit ad Fagos præscripta deinde transit ad viam magnam, à Septentrione est finis, sicut vadit ipsa via usque ad aliam viam descendentem ad Fontanellam, quam omnem donavimus de ipso Montemurso, cum omnibus terris, cultis, incultis, & cum arboribus quæ prope prædictos fines sunt à modo, & in perpetuum præd. Ecc. S. Mariæ ad habendum, & possidendum semper esse volumus, & in potestate tua D. Episcope, & omnium tuorum successorum manere tam statuimus faciendo in eis atque ibidem quicquid volueritis jure quieto à fine in finibus, & cum omnibus infra se habitis. Quod si quis terrenum potestate per aliquam fraudem, aut violentiam aliquam de præscripta donatione prædict. Eccl. Tricaricen. minuere voluerit, habeat maledictionem Dei Patris, & Filii, & Spir. S. & S Mariæ semper Virg. Ss. Apostolorum, & omnium Ss. Dei, quousque Deo, & S. Matri Ecclesiæ Tricaricensi satisfecerit & donum, quod in præsenti facio Ecclesiæ Tricaric. omne suum pristinum principium robur obtineat, & nec ego, aut hæredes mei, vel successores alii illud rumpere, seu irritare in aliquo præsumamus, si quis autem contra hoc rescriptum nostrum fecerit aliquid molestiæ, vel contrarii ipsius Eccl. Tricaricensis. sacro altari decem lib. auri componat, quod proceptum præcepi præd. D. Arnaldo Præsuli, anno ab Incarn. D. N. J. C. 1068. Ind. 6. iv. Id. Aug.

Ego Robertus Montis Scabiosi Dominus testis sum.

Ego Madelmus Abbas S. Sophiæ de Beneven. test. sum.

Ego Raynaldus de Malaguerreuna testis sum.

Ego Ufridus de Monte Scabioso testis sum.

Ego Oddo de Sasso testis sum.

Ego Goffridus Britanus testis sum.

2 LIBRANDUS Tricaricensis Episcopus cujus meminit vetus documentum Ecclesiæ Montis Caveosi Acheruntinæ diœcesis die 29. Sept. 1099. II.

3 ROBERTUS sub Alexandro III. interfuit Lateranensi Concilio anno 1179. Testis fuerat initi conjugii inter Willelmum Siciliæ Regem, & Joannam Angliæ Regis filiam ann. 1177. Febr. mense. III.

4 HENRICUS proximè invenitur Tricaricen. Episc. testis privilegii Henrici VI. Imp. quod Florensi cœnobio in Calabria idem concessit an. 1195. IV

5 ROGERIUS Tricaricensis Episcopus erat an. 1237. cui Gregorius IX. Pontifex favorabile dedit privilegium pro se suisq; successoribus in hunc modum. Exemplar extat in tabulario ejusdem Ecclesię. V.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei. Venerab.

Fratri Rugerio Episcopo Tricaricen. ejusque successoribus, canonicè substituendis in perpetuum.

In eminenti Sedis specula, licet immeriti (dispo

nente

nente Domino (constitutos fratres nostros Episcopos tam propinquos, quam longè positos fraterna debemus charitate diligere, & Ecclesiis sibi à Deo commissis Pastorali sollicitudine providere: quocirca venerabilis in Christo Frat. Episcope tuis justis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiæ Tricaricen. cui auctore Deo præesse dignosceris sub B. Petri, & nostra protectione suscepimus, & præsenti scripto privilegio communimus sub protectione Sedis Apostolicæ statuentes, ut quascumque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis nominibus exprimenda vocabulis duximus, locum ipsum in quo prædicta Ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis Tricaricum, Campum majorem, Albanum, Calcianum, Gallippolim, Accetturam, Garagusum, Salandram, sanctum Maurum, Cracum, Hostilianum, Cirilianum, Prædium, Grassanum, Guardiam, Castellum, Alianellum, Alianum, Petrollam, Gannanum, monasterium Amorei, Missanellum, monasterium Palumbarum, Gallichium, monasterium Galasii, Armentum, Montem Murrum, Tuerim Perticarum, Cerletum, Castilionem Acenæ, monasterium S. Benedicti, Gurguglionem, monasterium S. Mariæ de Refugia, Ecclesiam S. Angeli de Monte Verano, Ecclesiam sancti Raphaelis de Hostiliano, sancti Martini, & S. Nicolai de Sylva ejusdem Castri cum pertinentiis earumdem, Ecclesiam S. Angeli de Caputo, Ecclesiam S. Catharinæ Craci, Ecclesiam S. Nicolai in altari superiori, Ecclesiam S. Angeli de Rocca Aliani, Abbatiam S. Mariæ in S. Mauro, Ecclesiam S. Mariæ de Cuniato, ad hæc Cæmeteria Eccl. S. Mariæ Maderosa, Ecclesiam S. Nicolai, Andriacium, Montem Albanum, Roccam Acheriæ, monasterium sancti Vitalis in turri; Ecclesiastica Beneficia nullus hereditario jure possideat, quod si quis facere præsumpserit censura Canonica compescatur. Præterea quod communi Capituli tui, vel partis Concilii sanioris in sua diœcesi per te, vel successores tuos fuerit canonicè institutum, ratum, & firmum volumus permanere. Prohibemus insuper ne excommun. vel interdictos tuos ad officium, vel communionem Ecclesiasticam sine consensu tuo, quisque admittat, aut sententiam tuam canonicè promulgatam aliquis venire præsumat, nisi fortè periculum mortis immineat, aut, dum præsentiam tuam habere nequierit, per aliam secundum formam Ecclesiæ, & satisfactione præmissa oporteat ligatum absolvi, sacrorumque Canonum auctoritate sequenter statuimus, ut nullus Episcopus, vel Archiepiscopus, absque Tricaricen. Episcopi consensu conventus celebrare, causas, vel Ecclesiastica negotia Tricaricen. diœcesis, nisi per Romanum Pontificem, vel ejus Legatum fuerit eidem injunctum tractare præsumat, nisi forte Metropolitanus ejus aliquid præmissorum fecerit in casibus sibi à Jure concessis, illamque abusivam consuetudinem, vel potius abominabilem corruptelam; qua cives Tricaricen. Episcopo decedente, bona mobilia Episcopi tanquam ad eos jure successionis, pertineant rapiunt, & asportant, inobedientes electioni ingredientes Episcopale Palatium, nisi prius jurent se illorum consuetudines servaturos penitus abolemus sub interminatione anathematis prohibentes, ne tales de cætero attentantes in Ecclesia quoque Tricaricen. diœcesis, quæ ad alias pleno Jure non pertineant, nullus Clericum instituere, vel destituere, vel Sacerdotem perficere sine consensu diœcesano præsumat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel oblatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, vel secularis persona hanc constitutionis paginam scienter contra eam temerè venire attentaverit, satisfacere neglexerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini nostri Redemptoris Jesu Christi aliena fiat, ac in extremo examine districtè subjaceat ultioni. Cunctis autem eadem loca, jura sua servantibus sit pax D. N. J. C. quatenus, & hic fructum bonæ vitæ, & actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Gregorius Catholicæ Sedis Episcopus.
Ego Joannes Sabinen. Episcopus.
Ego Jacobus Tusculanus Episcopus.
Ego Romanus Portuensis sanctæ Rufinæ Episcopus.
Ego Rinaldus Ostiensis, & Velliiren. Episcopus.
Ego Fr. Jacobus Prænestinus Episcopus.
Ego Thomas tit. sanctæ Sabinæ Presbyter Card.
Ego Jo. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis.
Ego Goffredus tit. Sancti Marci Presbyter Card.
Ego Sinibaldus tit. S. Laurentii in Lucinæ Presb. Cardinalis.
Ego Stephanus S. Mariæ Transtyberim tit. S. Calisti Cardinalis.
Ego Raynerius S. Mariæ Cosmedin Diac. Card.
Ego Ægidius SS. Cosmæ, & Damiani Diac. Card.
Datum Viterbii per manum Magistri Gulielmi S. R. E. Vicecancellarii 3 non. Junii Ind. X Incar. Dom. an. 1237. Pontific. vero D. Gregorii Papæ IX an. XI.

6 M. PALMERIUS de Gallusio sacræ Theologiæ Doctor, Capellanus Episcopi Card. Albanensis electus Tricaricensis Episcopus. Hunc Innocentius IV. commendat Tricaricensi Capitulo tanquam virum doctrina, & morum lenitate illustrem anno Pontif. 10. epist. 636. fol. 264. Reg. Vatic. Annus erat salutis 1253. prid. Id. Aprilis dum hæc agerentur ab Innocentio pro Palmerio, qui electus à saniori parte Capituli, competitorem habuit quendam Rogerium Tricaricensem Canonicum, postulatum ab altera electorum parte, quam Rogerii electionem cum infirmasset Innocentius, Palmerium declaravit legitimum hujus Ecclesiæ Pastorem 1254. 5. Kal. Octob. ut in ep. 177. & epist. 237. fol. 28. Reg. ad ipsum Palmerium jam consecratum Episcopum. Diu hanc Ecclesiam laudabiliter rexit Palmerius, & fato obiit sub Martino IV. vel paulo ante; post cujus excessum duo fuerunt a Tricaricensi Capitulo postulati A. scilicet de Turbio, & I. de Bendino Abbates, qui cum electioni libere cessissent, idem Canonicorum Senatus jus suum eligendi Pastorem in Acheruntinum Archiepiscopum transfuderunt, à quo, qui sequitur delectus est Episcopus. VI.

7 Fr. LEONARDUS Ordinis Minorum vir egregiæ litteraturæ, & honestate præclarus evectus est ad hanc Tricaricensem Ecclesiam, & à Martino IV. confirmatur ann. 284. ut videre est in litteris ejusdem Pontificis in Reg. Vat. ad Sabinensem Episcopum Card. quarum tenor talis est. VII.

Episcopo Sabinen. Apostol. Sedis Legato.

Ex parte tua nobis extitit intimatum, quod nuper Tricaricen. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ P. Tricaricen. Episcopi Pastoris solatio destituta quædam pars Canonicorum ejusdem Ecclesiæ dilectum filium A. de Turbio, reliqua vero pars Canonicorum ipsorum dilectum filium I. de Bendino monasteriorum Abbates in Tricaricen. Episcopum in discordia elegerunt. Verum eisdem Abbatibus renunciantibus in manibus venerabilis fratris nostri Acheruntini Archiepiscopi loci Metropolitani hujusmodi electionibus de se factis, Capituloque prædictæ Ecclesiæ compromittentibus concorditer, & unanimiter super celebranda electione hujusmodi in Archiepiscopum prælibatum, idem Archiepiscopus auctoritate hujus compromissi de dilecto filio Fratre Leonardo Ord. Fratrum Minorum Pœnitentiario tuo, tuisque obsequiis assistente prædictæ Tricaricen. Ecclesiæ duxit canonicè providendum. Cum autem dictus Fr. Leonardus, cui non est liberum absque sui superioris permissione, suũ ad hoc præbere consensum, à provincia Ja-

A *unen. nude idem Frater exiftit adeodiftare dicatur, quod fuum Provincialem Miniftrum ipfius Provinciæ, à quo fecundum ipfius Ordini ftatuta, & fpecialem indulgentiam Sedis Apoftolicæ eidem Ordini fuper hoc conceffam, effet poftulanda licentia provifionem hujufmodi acceptandi, non poffint adire commode pro licentia hujufmodi obtinenda, tu Fratrem ipfum de Religionis honeftate ac multiplicium muneribus gratiarum commendans, nobis per tuas fpeciales litteras fupplicafti, ut eidem Fratri licentiam ipfam concedere dignaremur. Nos itaque de tua circumfpectione provida plenam in Domino fiduciam obtinentes, Fraternitati tuæ præfentium auctoritate concedimus, ut fi confideratis diligenter circumftantiis univerfis, quæ fuper præmiffis fuerint attendendæ, fecundum Deum, & utilitatem ejufdem Ecclefiæ id noveris faciendum, aliudque Canonicum non obfiftat, inftitutis, & indulgentia non obftantibus prælibatis, eidem Fr. Leonardo licentiam fuper hoc concedere valeas opportunam. Datum apud Urbem veterem Nonis Junii ann. 4.*

B Præfuit Leonardus decem & feptem omnino annos, translatufque deinde eft à Bonifacio VIII. ad Tiren. & Arborenfem Ecclefias in Sardinia ann. 1301.

VIII. 8 RICHARDUS Caffanenfis in Calabria Epifcopus huc translatus ab eodem Bonifacio VIII. anno 1301. 2. Kal. Martii ex Reg. Vat. epift. 21. fol. 5. pontif. 7. Mortem obiit Epifcopus Averfanus poftulatus anno 1324. non tamen translatus, fepultus in fua Cathedrali.

IX. 9 BONACURSUS fucceffit Richardo eodem anno 1324. 4. Non. Maii, ad hanc dignitatem vocatus à Joanne XXII. Papa ex eodem Regeft. Vatic. eodemque anno memoratur in Regio Neap. Regeft.

X. 10 GOTIFREDUS Epifcopus Avellinus in locum Bonacurfi fit Epifcopus Tricaricen. ab eodem Joanne XXII. an. 1326. 9. Kalend. Martii. Ex Reg. Vatic. ann. 10. Joan. ep. 1126.

XI. 11 MATTHÆUS exceffit fub Clemente VI. ann. 1348. C

XII. 12 ROGERIUS Marficenfis Ecclefiæ epifcopus defuncto Matthæo à Clemente VI. ad hanc Ecclefiam translatus eft 1348. *a* Id. Junii ex Reg. Vatic. Non diu Pontifex fuit, nam mortalitatem explevit an. 1350.

a 1. Id. Jun. 1349.

XIII. 13 ANGELUS ex Epifcopo Albintimilienfi in Liguria evafit Epifcopus Tricaricenfis Clemente VI. mandante anno 1350. 13. Kalen. *b* Novemb. ut in ep. 24. fol. 13. ann. 9. Reg. Vatic. Hic aliquando Philippi Imperatoris Conftantinopolit. Cancellarius fuit. Rexit Tricaricenfem hanc ecclefiam ad annum ufque 1364. quo ad Patracenfem fedem tunc vacantem per obitum Bartholomæi tranfitum fecit; fato deinde ceffit anno 1370.

b 10. Kal. Decemb.

XIV. 14 PETRUS de Serlupis Papæ Capellanus & Apoftolici Palatii Auditor, hujus ecclefiæ declaratus eft Præful ab Urbano V. ann. 1365. 2. Id. Aprilis. Id habemus in Reg. ejufdem Pontificis. D

XV. 15 ANDREAS de Sancto Hieronymo Bononienfis, Joannis Andreæ utriufque Juris celeberrimi Doctoris nepos, antea Epifcopus Volaterranus in Etruria, ad hanc Tricaricenfem Ecclefiam translatus eft anno 1374. quam annis quatuor eximiè adminiftravit, mortuufque eft in fenectute bona anno 1378

16 MARTINUS fucceffor Andreæ die 19. Martii 1378. folitum folvit fubfidium, de quo nil aliud habemus, quod proferamus in medium. XVI.

17 THOMAS memoratur in lib. oblig. fub Urbano VI. à quo in Germaniam, Poloniamque Apoftolicus Nuncius mifsus fuit an. 1385. Teftis fuerat cujufdam tranfumpti Bullarum ejufdem Pontificis anno 1383. 15. Julii per Archiepifcopum Tarentinum recognitarum. XVII.

18 NICOLAUS Archiepifcopus Rofsanenfis à Bonifacio IX. ad hanc ecclefiam translatus eft anno 1394. Id. Feb. qui poft quam in hac fede fuiffet annis quinque, iterum juſsus ab eodem Pontifice ad priorem Rofsanenfem fedem rediit ann. 1399. 15. Kalen. Octob. è qua paulo poft deponitur ab eodem, ut fuo loco dicemus. XVIII

19 VITUS Epifcopus Strungulenfis, evafit Tricaricenfis 11. Kalend. Novemb. 1399. Mortem obiit fub Innocentio VII. anno 1405. XIX.

20 THOMAS Brancaccius *c* Neapol. generis nobilitate & virtute Illuftris, ex electo Puteolano Tricaricenfem obtinuit fedem 3. Kal. Octobr. 1405. quam cum per aliquot annos benè rexifset, S. R. E. Presb. Card. ad titulum SS. Joannis & Pauli evafit fub Joanne XXIII. cujus erat fororis filius, ex cujus indulgentia Tricaricenfem deinde ecclefiam habuit commendatam, donec in Laurentinum fucceſsorem transfundendam curafset. Romæ deceffit anno 1427. 6. Id. Septemb. cujus cum laude plerique meminerunt. XX

c De eo Ciaconius Oldoinus [illegible]

21 LAURENTIUS fucceffit Thomæ. Is anno 1417. cum Archiepifcopo Acheruntino, & Belforte Spinello Epifcopo Cafsanenfi viris egregiis Orator eft ad Martinum V. nuviter Summum Ecclefiæ Pontificem electum, deputatus à Joanna II. Regina, cuius erat in paucis charus. Ejus meminit Bzovius in Annal. Eccl. XXI.

22 ANGELUS patria Neapolitanus Epifcopus fuit Tricaricenfis fub Martino V. translatus ab eodem ad Potentinam ecclefiam 3. Id. Septemb. 1419. tunc ecclefia hæc per regrefsum rediit ad Cardinalem Brancaccium, quam deinde rexit ad annum ufque 1427. quo ex hac vita difceffit. XXII.

23 STEPHANUS è Carraria gente Patavina, olim Patavinus, mox Nicofienfis, deinde Aprutinus, tandem variantis fortunæ viciffitudine Tricaricenfe afsequutus eft Sacerdotium anno 1427. die 26. *d* Novembr. Præfuit huic Ecclefiæ annis fex, ultroque eo munere fe exfolvit *e*. Tandem Romæ deceffit anno 1449. die 10. Julii, fepultus in ecclefia S. Clementis, ubi in rudi faxo legitur epitaphium, fupra à me relatum XXIII

d 3. Kal. Novemb. Actis.
e Ad Rofsanenfem tranfiit 19. Kal. Feb. 1432. facta commutatione cum Angelo. Ex Actis.

tom.

tom. prim. in Aprutinis Episcopis, ubi de eo plura leges. Post Stephani abdicationem Angelus, quem paulo ante diximus ad Potentinam translatum, cum ex ea evasisset ad Archiepiscopalem sedem Rossanensem in Calabria, iterum anno 1433 a. die 2. Martii Tricaricensem priorem sedem regendam suscepit, & post annos quinque mortalitatem explevit an. 1438. (,, *Concilio Florentino interfuit an.* 1438.)

a 1433. 19. Kal Febr. ex Actis.

XXIV 24 Fr. NICOLAUS patria b Venetus professione Dominicani Ordinis, Theologica facultate, cæterisque virtutibus vir comendabilis, demortuo

b De eo Altamura in Bibl. Dominic. p. 209. Mandos.

A Angelo successit ad hanc dignitatem ab Eugenio IV. vocatus 9. Kalend. Novemb. 1438. Vitam cum morte commutavit an. 1446. (,, *Concilio Florentino interfuit* 1439.)

B 25 SABAS de Carbonibus Romanus Marsorum Episcopus ad hanc ecclesiam translatus est anno 1446. 11. Kal. Septemb. Obiit ann. 1447. XXV.

26 Fr. LAURENTIUS Ord.. Minor. alumnus transfertur à Puteolana ad hanc Tricaricensem ecclesiam 13. Kalend. Aug. 1447. vix annum complevit, & inter mortuos commemoratus est. XXVI

27 HONUPHRIUS de S. Cruce Romanus, XXVII.

patria, generis nobilitate, doctrina, rerumque experientia, & morum probitate vir illustris ex Canonico Lateranensis Basilicæ à Nicolao V. Papa Tricaricensis electus est Episcopus die 24 Aprilis 1448. cujus pro ecclesia exantlatos labores, egregiaque ab ipso patrata facinora prodit marmoreus lapis, dignissimi Præsulis corpus tegens in S Mariæ de Publicolis gentis suæ ecclesia, quem hic uti extat apponi curavimus, cum ille in patria obiisset die 20. Octob. 1471. Episcopatus sui an. 23.

Egregiam Honuphrii doctrinam, & eruditionem memorat Fantinus Valeressus Jaderensis Archiepiscopus in epistola ad eundem scripta 11. Kalend. Decemb. ann. 1462. Meminit ejusdem Carolus Chartarius in Advocatorum Consistorialium lib. in Petro Sanctacrucio pag. 15. ubi uberiori calamo hujus gentis nobilissimæ viros egregios recensuit ad satietatem.

XXVIII. 28 URSUS dignus habitus est, qui Honuphrio viro omni ævo nominando, in hac eadem Tricaricensi Ecclesia succederet, de quo mentio in Actis Consistorialibus Sixti IV. ann. 1476. die 10. Kalend. Febr.

XXIX. 29 SCIPIO Tricaricensis Episcopus interfuit canonizationi S. Leopoldi Ducis Austriæ ab Innocentio VIII. solemni ritu habita in Aula S. Petri die 21. Decembr. 1484. Item coronationi Alphonsi II. Regis Neapolitani anno 1494. pauloque post miserabili fato occisus est.

XXX 30 AUGUSTINUS de Guarino Apostolicus Subdiaconus ab Alexandro VI. renunciatus est Episcopus die 9 a. Junii 1497. excessit ann. 1610. („ In „ Actis pronunciatur Clericus Liviensis de nobili „ Baronum genere procreatus.)

a 9. Januarii.

XXXI 31 OLIVERIUS Cardinalis Carafa die 24. Aprilis 1510. hujus Ecclesiæ administrator factus est, b

b De quo Ciaconius 4. tomi lum. 2. col. 1027.

XXXII. 32 LUDOVICUS patria c Vernnensis, gente vetusta & nobili Canossa, patre Bartholomæo, matre Elisabetha filia Joannis Francisci de Ubertis apud Florentinos, Mantuanosque familia nobili & præclara natus, majorum suorum virtutes æmulatus, in humanioribus litteris, & juris prudentiæ studiis eruditus, sub Julio II. Pontifice Maximo Romam venit, apud quem tulit existimationem, factusque S. Andreæ de Boscho Ord. Cisterciensis, & S. Apollinaris de Canossa Benedictini Ordinis Abbas commendatarius, cum ad majora destinaretur, Julius mortem appetiit. Nun minori gratia apud successorem Leonem X. floruit, a quo Tricaricensis Episcopus renunciatus in Galliam Apostolicus Nuncius ad Franciscum I. Regem missus est. Is cum esset ingentis animi vir, & ad omnia bene agenda natus, ita sibi demandatum munus, optimè adimplevit, ut Leonis amorem, Regis gratiam promeruerit, ac Bajocensi Sacerdotio fuerit condecoratus. Sub Adriano VI. & Clemente VI. Max. Pontif. in Regia Aula inter Ecclesiasticos Prælatos præcipuus habitus est, qui ex vivida sui ingenii claritudine, & in rebus agendis dexteritate, illius difficillimis temporibus boni Ecclesiastici, Regiique Consiliarii partes adimpleverit. Venetias illum suum adlegavit Oratorem Franciscus ann. 1527. ut apud sapientissimum Senatum de gravioribus negotiis peracturum, tandiu maneret donec Italiæ pax laureata rediret; qui cum in eam rem incubuisset, gravi infirmitate contracta, Veronam se deportandum curavit, ubi fato functus est anno 1529. d & in Cathedrali a Matthæo Giberto Episc. amico imcomparabili, & testamenti executore honorificum sepulchrum cum inscriptione accepit quam supra retulimus in Episcopis Veronensibus ad Giberti Acta. Funebri oratione illum laudavit doctus Bernardinus Donatus Veronensis.

c Ejus cum laude meminit Hieronymus Corte in hist. Veron. par. 2. p. 572. & seqq.

d Cum eo ipso anno hujus Ecclesiæ administrationem dimisisset, ut liquet ex Actis Consist.

XXXIII. 33 ALEXANDER Spaneolus Archipresbyter patriæ, utriusque Signaturæ Referendarius, a Clemente VII. delectus est Episcopus Tricaricensis die 15 e. Maii 1529. Romæ defunctus est Paulo III. sedente, ac nobili tumulo in Ecclesia S. Salvatoris de Lauro reclusus, cum sequenti cœnotaphio ejus laudes referente.

e 15. Martii.

Alexander Spaneolus unus ex novem fratribus, qui licet à vitæ origine Cordubensis Mantuæ tamen claris parentibus orti, omnes omnium scientiarum doctrina & moribus insignes, à Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, quam & Ducibus, dignitatibus, ac privilegiis decorati fuere. Hic autem Jur. Doct. Archipresb. in patria post multa pro temporali, & spirituali Justitia, & in Rom. Car. integre administrata officia. Vices Episcoporum, & Principum secularium gerens, studio bonorum artium, & legum continue vacans, audentia humaniss. consilio fidelis, judicio integer, & constans animi, à Leone X. accitus Referend. creatur & Prothon. & per ann. Jubilæi pœnitentiariis Præsidens Commiss. Apostolic. deputatur. Demum absque ulla ambitione & avaritia à Deo tamquam Aaron vocat. Epis Tricaric. per Clem VII. consecratus Christi sanctiss. vita functus animam Deo reddidit, & corpus in hoc sepulchro deponi mandavit.

XXXIV. 34 HIERONYMUS Falingherius f Mantuanus Pauli III. à triclinio intimusque Cubicularius die 27. Aug. 1535. Alexandri datus est coadjutor, cum spe futuræ successionis, eidemque defuncto successit in Tricaricensi Ecclesia; sedit usque ad annum 1539. quo mortem obiit.

f Folenghius.

XXXV. 35 FRANCISCUS de Ursinis Romanus Abbas

bas Farfenſis die 19. Martii 1539. electus eſt Epiſcopus Tricaricenſis, electus tantum, ac veluti adminiſtrator ſedit plus minus ann. 15. ultroque libens volens ſe abdicavit.

XXXVI. 36 ANTONIUS de Capriolis Romanus die 8. menſis Octob. anno 1554. à Julio III. ad hanc ſedem promotus, diu eam adminiſtravit.

XXXVII. 37 JOANNES BAPTISTA Sanctorius *a* Tarentinus, antea Epiſcopus Alifanus, Sixti V. Domus Præfectus ad hanc eandem ſedem translatus die 8. Januarii 1586. ſub eodem ad Helvetios ſanctæ Sedis Nuncius fuit. Romæ deceſsit anno 1592. ſepultus in Eccleſia S. Praxedis cum hoc epitaphio.

a Laudatur in Annal. Fratrum Min. Capucc. tom. 2. par. 1. p. 353. Mand.

D. O. M.
Joan. Baptiſtæ Sanctorio
Epiſcopo Tricaricenſi
Sixti V. Pontif. Max.
in initio Pontificatus domus Præpoſito,
ac deinde ejuſdem apud Helvetios
Nuncio,
Jo. Antonius Sanctorius Tarentinus,
Epiſcopus Polliceaſtrenſis
Patruo magno.
Obiit die xix. Feb. MDLXXXXII.
ſuæ ætatis climaterici.

XXXVIII. 38 OCTAVIUS Mirtus Neapolitanus, ex Epiſcopo Cajacenſi, Sanctorio ſuffectus eſt anno 1592. die 9. Martii; deinde translatus eſt ad Tarentinum Archiepiſcopatum die 10. *b* Junii 1605. de quo ibi.

b 10. Junii.

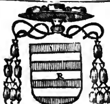
XXXIX. 39 DIOMEDES Carrafa Neapolitanus Tricaricenſis Epiſc. electus eſt à Paulo V. die 17. Aug. 1605. quatuor tantum omnino annos cum laude prudentiæ rexit, Romæ deceſsit 1609. mœrentibus Tricaricenſibus, qui tam nobilem, piumque Paſtorem amiſiſſent, conditus in Eccleſia Beatæ Virginis ad Montes, ubi extat hæc ad tumulum inſcriptio.

Diomedi Carafa Tricaricenſi Epiſc. Octavii Marchionis Anſæ filio, viro ingenii cultiſſimi, & ſingulariter pio, qui ad limina Apoſtolorum profectus ſimul & ad limen æternitatis, ut ſitus apud januas, cælis exuvias corporis haberet hac æde Virginis Deiparæ cujus obſervantiſſimus vixit, condi voluit. Petrus Aloyſius Carafa Epiſcopus Tricaricenſis Urbani VIII & ejus Apoſtolicæ Sedis, cum poteſtate Legati a latere Nuncius ad tractum Rheni & Provincias inferioris Germaniæ, nunquam abſens a pietate erga ſuos. Fratri ac in Epiſcopatu anteceſſori poſuit. Obiit anno ſalutis MDC.
IX. ætatis XL.

40 SEPTIMIUS Robertus, Romanus, à Paulo V. inſtitutus eſt hujus Eccleſiæ Epiſcopus anno 1609. die *c* 26. Feb. præfuit ann. 2. & onere ultro ſe exemit. Vivit adhuc in urbe hoc anno 1657. penes capularis ſenex, & ſurdus. XL

c Die 11 Martii in Actis.

41 Fr. ROBERTUS de Robertis Septimii germanus frater Ord. Prædicatorum S. Theologiæ Magiſter, fratri ſucceſsit die 5. Decemb. 1611. Sedit an. 13. Mortem obiit 1624. ſub Urbano VIII. XLI

42 PETRUS Aloyſius Carrafa *d*, Diomedis ſuperioris germanus frater, ſuffectus eſt Roberto ab eodem Urbano VIII. die 29. Maji 1624. & ad Germaniæ inferioris provincias diu Apoſtolicus Nuncius fuit, ab Innocentio X. ob eximiam ejus animi virtutem, pietatem vitæ, morumque ſuavitatem S. R. E. Presb. Cardinalis creatus eſt, ac Bononienſi Legatione cohoneſtatus. Chriſtiano orbi eripitur die 15. Febr. 1655. ſepultus in Eccleſia Nominis Jeſu. XLII

d De quo Ciacon. Oldoin. tom. 4 col. 673.

43 PETRUS Aloyſius *e* junior Carrafa Neapolitanus, Clericus Regularis Theatinus, ex Anſæ Marchionibus, Principis Belvederii germanus frater Petri Aloyſii Card. Carrafæ, & Tyberii Biſinianorum Principis ex fratre nepos, ex dimiſsione patrui ab Innocentio X. Tricaricenſis delectus eſt Epiſcopus die 8. Januarii 1646. Brevi tempore eximiæ virtutis, munificentiæ, ac in Deum Divoſque pietatis, in pauperes liberalitatis, ea monumenta dedit, ut Canonicorum Tricaricenſis Eccleſiæ ordo grati animi æternam memoriam in marmore literis explicatam, poſteris demandaverit; ejuſdem tum patrui illius prædeceſſoris inclyta facta hac brevi inſcriptione, & elogio extare voluit. XLIII.

e De eo videndus Silos in hiſt. Cler. Regul. to. 3. p. 556. & par. 2. qui eidem Silos dedicavit. Mandoſ.

Inclytis Tricaricenſis hujuſce Eccleſiæ Epiſcopis ex eadem gente Carrafa, iiſdemque Anſæ Marchionibus ut ſanguine, ita & vitæ innocentia, religione, ſapientia conjun-

ctiſſimis hoc eſt Diomedi Carrafæ, qui aucto munifice Canonicorum proventu, ſublevata pauperum inopia, accuratis civium commodis infulas triennium adminiſtravit. Petro Aloyſio Cardinali Carrafæ, Diomedis germano fratri, qui Cathedram annos omnino duos, & viginti rexit ſolertia, amplitudine auxit, ornavit moribus. Eccleſiam ad elegantiorem formam revocatam, ſacra ſupellectili, pretioſis ex auro indumentis vel abſens ad tractum Rheni, & inferioris Germaniæ Provincias Apoſtolicus Legatus Organum ad ſacras modulationes magnificentiſſimum faciendum ære ſuo curavit: Penſionem ſubinde pulſanti organum perpetuo conſtituit: Quotidianas Cleri à ſacrorum miniſterio diſtributiones annuo cenſu aureorum additamento cumulavit: Seminarium, attributo centum ſupra quinquaginta aureorum cenſu excitavit: Piis item locis, ac pauperum indigentiis proniore manu conſuluit: Dignus plane ſua purpura, quam illi Innocentius Pontifex X. detulit Maximus Optimo. Petro Aloyſio Carrafæ ex Clericis Regularibus Petri Aloyſii Cardinalis, & Diomedis ex fratre nepoti ævo, atque incorruptæ vitæ moribus æque florentiſſimo. Eccleſiam tis ex parte collabentem inſtauravit. Laquearia auro, ac cælaturis conſpicua impoſuit: Sacrum in ea inſtrumentum expolivit, adauxit: Sacrarium, procuratis non modico ſumptu armariis, magnifice conſtruxit; Canonicorum Collegium capitum numero amplificavit: Theſaurarium curandæ rei ſacræ, penſionemque illi annuam conſtituit: Sacellum Divæ Virgini à Puritate una cum BB. Cajetano, & Andreæ Clericis Regularibus ad Defunctorum tutelam, dedicavit: Domus itidem Pontificias laxavit, exornavitque: Poſtremo quod in Antiſtite laudabilius, ac magnificentius, vivi Dei templis, hoc eſt egenis, ſacriſque familiis adfuit, adeſt munifice. Canonicorum Ordo Patruis, Nepoti benemerentiſſimis, Ad æternum obſequii ſpecimen, unum, idemque grati animi monumentum unanimi conſenſione

Poſuit.

Hæc de Petro Aloyſio Juniore, qui vegeta ut ætate, ita & virtute pergit ſuam condecorare Tricaricenſem Eccleſiam.

A D D I T I O.

(„ *Romæ adfuit coronationi Alexandri VII. & ſuam Eccleſiam dum multiplici decoraret virtute, ad ſuperos vocatus eſt 1672.*

XLIV „ *ANDREAS ſucceſſit e nobiliſſima gente de Aquino Feancoliſii Marchionum, Ducum Caſularum, Caramanici Principum, & aliorum oppidorum Dominatu illuſtrium, ex illa autem linea, quæ ad Landulphum ſe refert ſecundo genitum Franciſci de Aquino Laureti Comitis, ut clare liquet e lucubrationibus nondum vulgatis Cl. V. Sigiſmundi Siculæ Tarentini Patritii, & e parte prima Neapolitani Pepli Caroli Mariæ de Rabo in Aquinis fol. 137. ad 139: . Thomas illi genitor fuit, qui Andreæ eaca indole bene prævisa, qua pietate, qua litteris ſub optimis præceptoribus, & præcipue ſocietatis Jeſu imbutum voluit, quare in utroque jure conſultiſſimus in provincia Salernitana vix decimum octavum ſuæ ætatis agens annum, Auditoris, ut vocant, munus explevit ea integritatis laude, ut Philippus IV. Hiſpaniarum Monarcha mox perpetuum Magnæ curiæ Vicariæ judicem voluerit. Suo vivido tamen ductus genio togas renuens ſagum induit. Anno 1662. ab Alex. VII Pont. Max. equitum cohorti præfectus fuit; at cũ omnis belli timor evanuerit, caſtra caſtris & ipſe mutavit. Vix Sacerdos hanc Eccleſiam, licet omni niſu reluctans coactus fuit accipere anno 1673. 27. Februarii. Ut verò ad eam pervenit, incredibili populi commodo invigilavit, ſciens ſe filiis parentem, & ovibus paſtorem datum. Nil antiquius habuit, quam clerum inſtituere, moniales ad majorem profectum provehere, bonos mores ampliare pauperes juvare, virgines dotare; ſibi parcus, indigentibus largus, & in haſce ſubventiones, non modo ſuæ ſponſæ proventus, ſed ſui quoque patrimonii opes erogavit. Dum vero Epiſcopale munus omnium plauſu, & præcipue ſummi Pontificis exercet, ut ſibi ant viveret, ſe à mole, quam ipſe unus ſuis ſuperiorem cenſebat humeris, ſubduxit, & receptui canens Tiburtinas poſtmodum infulas, & negociorum in Belgio pro Apoſtolica ſede procurationem oblatas, nullam memoriam retinens meritorum Aloyſii fratris ſui germani ſummi Apoſtolicæ Cameræ Auditoris, quæ ipſi purpuram, quam illi mors immatura præripuerat, promittere poterant, conſtantiſſime reſpuit. Suæ autem olim ſponſæ uſque ad obitum numquam oblitus fuit, ſeminarii redditus auxit, multis libris illud ditavit, & Tricaricenſes omnes Neapolim pervenientes ad unum olim paſtorem, patremque ſuum Andream accurrebant, à quo optimis monitis, & larga etiam non ſemel pecuniaria ſubventione ad pietatem, ad doctrinam acuebantur. Fuit ipſe namque vitæ ſanctimonia, & omnigena ſcientia conſpicuus, adeo ut non contentus multiplici eruditione, & omnibus diſciplinis, ſub quibus mire profecerat, etiam in uſque ultimam ſenectutem ita aſſiduus in lectione fuit, ut numquam ſat didiciſſe crediderit, & librorum helluo audire potuerit. Multis aureorum millibus bibliothecam raris codicibus inſtruxerat, quam poſtea ſibi caſirmitate potius quam ætate gravi, inutilem, pro alendis pauperibus venumdedit. Duodecim inſuper aureorum millia, quæ ad ipſam morte alterius germani ſui D. Dominici de Aquino pervenerant, brevi manu alter veluti D. Carolus Borromæus ad illas pauperum tranſire fecit. Articularibus doloribus, & continua vigilia ſpacio non minus quadraginta annorum acerbiſſime vexatus numquam in impatientiæ vel primum motum erupit. Cœleſtium contemplatione in lectulo jacens membrorum uſu interdictus nocturno tempore ſe reficiebat, diurno confabulatione cum viris, aut ſanctimonia, aut ſcientia exornatis, qui ad ipſum labens, aut patientiæ virtute, aut aliqua doctrinæ raritate imbuendi accurrebant. E mortalium cœtu Neapoli piiſſime demigravit ann. ſal. humanæ 1715. die 23. Martii, ſepultuſque fuit, prout ipſe mandarat, in æde ſui ſodalitii, cui D. Maria ſuccurre miſeris fecit titulum, cui & ipſe non ſemel præfectus fuerat. Ejus funus bonorum omnium lachrymis, & præcipue pauperum curatum eſt. Epiſcopalia munera in Neapolitana diœceſi ſub Archiepiſcopis Antonio Pignatello, poſtea Summo Pontifice Innocentio XII., & Jacobo Cantelmo, ſemper ac potuit, fere obivit omnia. Regalem Neapoli Eccleſiam ſpiritus ſancti ſacravit, ac e ſequenti inſcriptione.*

„ Templum hoc ſumptuoſe conſtructum
„ pia Neapolitanorum munificentia An-
„ dreas Aquinus Epiſcopus Tricaricenſis
„ conſecravit die XIX. Maji an. Domini
„ MDCXCII. Officii per Octavam quo-
„ tannis recitandi dilato die, ac ſtatuto
„ ad XXIV. menſ. Octob.

„ *Eruditi fere omnes in ſuis operibus de eo ſumma cum laude meminerunt, aut ei illa dicarunt, aut ejus cenſuræ antequam publicæ exponerent luci, remiſerant Inter reliquos primas obtinet Illuſtriſs. D. Jo. Bortonius, quem non modo amœniores, & ſeveriores diſciplinæ, ſed ſummum etiam catholicæ religionis, & jurium Apoſtolicæ ſedis tuendorum ſtudium, quod plura graviſſimis in controverſiis præclare ab eo ſcripta, ac typis evulgata teſtatum faciunt, adeo regnanti feliciter Clementi XI. Pont. Max. commendarunt, ut ad ſe evocatum, & inter Prælatos familiares, commenſaleſque ſuos coopta-*

„ *tum*

tum sibi ab intimo sacello, & à domestica bibliotheca; Congregationis vero pro novo, castigatiori, pleniori, & ad hæc usque tempora perducto Bullario edendo constitutæ à secretis esse voluerit, tum insigni S. Mariæ in via lata urbis Canonicatu, & S. Angeli de Raparo, sive Ripolio in diœcesi Anglonensi Abbatia commendata, necnon aliis Sacerdotiis & titulis munificentissime cohonestavit. Hic itaque cl. vir de Musis etiam benemeritus Poematium licet breve, & extemporaneum Latinè conscripsit, quo præcipua hujus Episcopi Andreæ de Aquino gesta stylo quidem candido complexus est, quod impressum legitur in libello, cui titulus: Componimenti Poetici per le nozze &c. raccolti da D. Girolamo Palomba &c. Napoli 1712.

XLV. GASPAR Toraltus, nobilis Tropejensis, Episcopus Bitectensis, huc translatus 16. Novemb. 1676. vivere desiit 1681.

XLVI GASPAR Mezomonaco, Neapolitanus, integerrimæ virtutis Monachus, & Abbas Ord. S. Benedicti Olivetanæ Congregationis, ejusdemque generalis visitator ad hunc thronum ascendit 8. Junii 1682. pervigil dum præest, parum supervixit in ea dignitate defunctus an. 1684.

XLVII. FULVIUS ex illa eadem nobilissima Mediolanensi gente Cribella, quæ non modo tot Ecclesiis Episcopos, Cardinalium Collegio purpuratos, & ipsi Vaticano supremum Pontificem, ut sileamus sæculares dignitates, sed etiam cœlestibus subselliis dedit indigetes, natus Neapoli patre Alphonso clarissimi nominis sua ætate jureconsulto, ut etiam fuerat Fabius Alphonsi genitor, quibus præproperum fatum Senatoriam togam invidit. Puerulus patres Congregationis oratorii D. Philippi Nerii suæ vitæ primos habuit institutores in sodalitio D. Josephi, quod iidem procurant: quare tenerrima devotione erga B. Mariam Virginem coluit, peculiari autem studio illius imaginem semper coluit in Divæ Restitutæ Constantiniana Basilica, dictam ideo de Principio, quia prima, non modo Neapoli, sed & etiam in Italia publicæ adorationi fuit exposita. Ecclesiasticæ vitæ a teneris addictus scientiis omnibus vacavit, & præcipue illis divino flamini necessariis. Sodalitio alborum, cui D. Maria Succurre miseris nomen dedit, adscriptus, illius omnibus exercitiis, ac muniis vacavit adeo, ut fere pro illo omnis expers negocii videretur. Majoris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonicus renunciatus maximum nobilissimo illi capitulo decus addidit inculpatæ vitæ perpetuo tenore, utilitatem mira, qua præditus erat in rebus agendis, dexteritate, adeo ut inter reliqua munia Eminentiss. Archiepiscopus Caracciolus S. Officii Fiscalem jusserit. Innocentius XI. tot meritorum corona conspicuum Tricaricensi baculo innixum voluit 24. Aprilis 1684. Dum vero sui muneris partes omnes explere parat, immatura morte præventus omnibus sui desiderium reliquit. Alphonsus Roccæ Imperialis Dux, Cæsarea munificentia Regiæ Cameræ Præsidens, & fisci patronus, vir Catherinæ Spinulæ nobilissimæ Genuensis, & sui germani fratres Fabius, & Franciscus, non minus majorum sanguine, quam propria virtute spectatissimi, pietatem æque ac doctrinam tanti patrui feliciter imitantur.

XLVIII. FRANCISCUS Antonius Leopardus, Marsicensis Episcopus, huc translatus est die prima Octobris 1685. Mortem opetiit mense Februario 1717.

XLIX LUCAS Trapani ab Isclana ad hanc transvectus est Ecclesiam 24. Januarii 1718. Decessit Septembri insequentis anni.

L. SIMON Veglinus, Neapolitanus, ab Ecclesia Trivicana ad hanc translatus fuit die 4. Martii an. 1720. Præsul ingenio, prudentia, consilio, integritate, religione, omnibusque demum virtutibus, non modo sanctissimis, sed & doctissimis primitivæ Ecclesiæ Episcopis comparandus. Et quare non? Si à vener. Dei famulo Fr. Antonio de Majori ex ordine Fratrum Minorum Capuccinorum Matri ejus prædictum fuerat, è quotquot filiis erat paritura, nec unum quidem non probum, vel non inculpatissimæ vitæ futurum: ut exitus ipse docuit. Tres quippe qui ad majorem ætatem pervenerunt, Ecclesiasticæ se militiæ addixere, Simon, de quo loquimur, sacerdos sæcularis, alter in Prædicatorum ordine audiens Dominicus omnium studiorum feliciter exacto stadio jam concionator in suæ juventutis flore consumptus explevit tempora multa. Alter inter PP. Capuccinos P. Angelicus de Neapoli ad procurationem animarum per sacras conciones, familiares in variis Sacris ædibus sermones, sacrorum ministrationem, morientibus adsistentiam unice factus, adeo zelo fervet, & eximia charitate, de quo silemus omnino, ne ipsius modestiam adhuc viventis, & grandia in vinea Domini operantis offendamus. Et ad Simonem redeundo, à puero puerilia semper abhorruit, sub disciplina Reverendissimi D. Lupi Antonii Pagani viri integritate morum, & non vulgari doctrina præditi grammaticen brevi perdidicit, ut illam puerulus adhuc potuisset alios edocere. Primitias spiritus hausit à Vener. Petro Gisulfo Congregationis PP. Piorum operariorum, Sacerdote quidem vitæ sanctissimæ, qui Simonis indolem ad proximi salutem unice factam dignoscens, pro Apostolico obeundo munere educavit. Cum esset etiam à natura, mira in dicendo gratia ornatus, PP. Congregationis oratorii D. Philippi Nerii suo nobilium puerorum sodalitio sub invocatione D. Josephi voluere conscriptum, non sine quadam cœlesti providentia, ut ab ea usque ætate ad animas cœlo acquirendas se disponeret, & veluti Athleta pro futuro certamine inungeretur. Unum quippe Simonem puerulum vel concionantem, vel sibi assignatam super sacra orchestra personam ad miraculum explentem auditurus accurrebat confertissimus populus, quare tunc frequentissimo theatro Sacerdos oratorii familiarem ad illum, sermonem habebat maximo pietatis emolumento, & dæmonum rabie, qui veluti per lusum à suis unguibus innumeras eripi animas indolebant. Quantum in hoc sodalitio Simon profecerit, dixisse sufficiat, hilaritatem spiritus D. Philippi Nerii in illo induit, quam nunquam usque ad extremum vitæ anhelitum exuit, ita ut sanus, & infirmus, juvenis, & quasi senex, & negociis gravissimis præpeditus, semper lætus, semper jucundus, semper pacem vultu præ se tulit, internæ, quæ à sua nunquam exulavit anima, signum indubium.

Cum se pene ab infantia altari devovisset, illico humanioribus instructus litteris, Philosophicis, & Theologicis facultatibus in Collegio D. Thomæ Prædicatorum Ordinis imbui voluit, usus præceptore inclyto illo XVI. in quo natus, & XVII. Sæculi, in quo denatus, ornamento P. Thoma Maria Ferrari, qui post omnes intra claustra, Cathedræ debitos honores, extra etiam claustra Apostolici Palatii Magister, & demum S. R. E. Cardinalis renunciatus fuit. In quibus omnibus scientiis, quia humillimus ipse Simon semper fuit, brevi adeo profecit, ut suo expresse jubente Magistro Ferrari publicas in Theologia theses Em. Vincentio Ursino dicatas sustinuerit plaudente Neap. universitate, quæ ipsum non discipulum, sed jam Magistrum mirata, ac venerata fuit, & magisterii laurea vel ab illo die coronandum plenissimis Suffragiis pronunciavit. Congregationes Piorum operariorum & oratorii D. Philippi Nerii, & ipsa Familia PP. Prædicatorum suo quæque instituto maximum decus non jure additurum ratæ doctissimum æque ac sanctissimum juvenem sibi asserere, quibus non studiis, quibus non hortatibus enixæ sunt. Deus tamen illum in clero sæculari voluit, ut per eum proximioribus, adeoque potentioribus ad sanctimoniam stimulis clerus incitaretur. Sodalitio Apostolicarum Missionum in æde principe illico nomen dedit, ut munus proprium sacerdotalis dignitatis cumulatissimè impleret. In cathechesi explicanda nemo illum unquam superavit, qua claritate, qua modo, ita ut craf-

„ fiora etiam ingenia difficillimis nostræ fidei arcanis per unum Simonem primo velutioris biatu imbuerentur. Sodalitii quæque munia sed semper ultima, & graviora ipse primus obire, à nullis unquam laboribus se eximere, missionibus, non solum in ipsa urbe Neapoli, vel Vicis, sed etiam in remotissimis locis, & etiam extrà Regnum semper vacare, cunctis parere, licet inferioribus, pro sua nihil agere di sententia consuevit. Innicus Cardinalis Caracciolus, cum ob vitæ solidam probitatem æquè, ac doctrinam in paucis cum diligeret, voluit, ut suos domesticos quolibet die festo Christiana dogmata edoceret, & ipse etiam Archiepiscopus coram semper aderat, Sacramentum pænitentiæ ministrandi facultatem ei tribuit adhuc juveni, & reluctanti, quia omnino se indignum, & imparem tanto oneri censebat. Innumeras animas per sacram homologesim gratiæ conciliavit, & præcipue ut nonnulli scelestissimæ vitæ Sacerdotes suæ dignitati facerent satis, obtinuit. Prima suggesta Neap., & extra declamantem quadragesimali tempore, aut exercitia spiritualia S. Ignatii enucleantem, & semper cum incredibili auditorum fructu demirata fuerunt. Non semel eadem explicavit Neap. clero suorum Archipræsulum cuoa, vere omnigena scientia, & sanctitate ornatissimo, qui eum adeo lubenter audiit, ut semper audisse flagraverit. Humani autem generis hostis tot gloriosis sibi semper infensis laboribus, aut terminum, aut saltem obicem oppositurus, occasionem nactus puellam simulat recens nuptam foema, lingua, genere, divitiis potentem, ut has omnes dotes ad sui causam propugnandam exerceret. In Tribunali itaque pœnitentiæ sedentem sola solum aggreditur. Quænam in illo expiationis loco, quem ipsa sibi reddiderat scelerum seclusorium, stygia oratrix machinamenta molare potuit, omnibus artibus usa, ut saltem semel assentiretur, perpetuum obtegat silentium. Id unum dixisse sufficiat, de puella, non modò impuris fervida flammis, sed bacchanti, tot armis bene munita, quot ipse infernus desudare potuerat, adeoque ipsis petore dæmonum legionibus triumphum retulit nil tale cogitans juvenis, flocidus, inermis sacerdos; at non inermis, quia annos æternos semper in mente habuit, vulnera Domini nostri Jesu Christi unicum in subitis insultibus asylum quotidiano semper obsequio meditatus æque, ac veneratus fuit. Beatissimam Virginem Mariam tenerrime semper coluit, ut filius nonnisi sub Matris suæ dulcissimo nomino. Michael Cœlestium exercituum Dux, & dæmonum profligator, cujus idcirco Sacerdotum inclyto sodalitio nomen dederat, D. Joseph Virginum patronus, & D. Philippus Nerius in procuranda per puritatis semitam animarum salute à se tutelaris electus sui validissimi semper, ac præpotentes inter reliquos, advocati fuerunt, quorùm devotionem omnibus pro viribus semper insinuavit. Charitatis igne succensus omnibus omnia factus, omnibus idem semper fuit, idem erga divites, ac pauperes, nobiles, & plebeios, & ut plurimum maior illi cura fuit pauperum, ac plebeiorum utpote maioris auxilii semper indigentium. Nulla ipsi hora fuit, quæ sua foret, hyberno tempore longissimæ noctis horas, cum a morientibus adsistentia sibi vacaret, consumebat, aut conscientiarum momentis consultus per epistolas respondens, aut novas pro re nata formans conciones, aut jam formatas SS. PP. lectione, & authoritate communiens. Somni quidem parcissimus fuit. Tribus ante diluculum horis se sacra meditatione ad tremendum altaris sacrificium præparabat, quod fere semper primo mane peragebat, ut totus deinde animarum profectui vacaret. Æstivo tempore post prandium vix tantillum domi moratus, illico ad afflictos, ad infirmos, ad moribundos illo, quo soleat tempore, omnes quiescere se deferebat. Monasterium puellarum artis laneæ, quod potius laicorum domus dici poterat, satius instituit, quam reformavit, quia regulas, quae numquam habuerat, præscripsit, vestem vulgo habitum dedit D. Dominici, mentalem ac vocalem orationem, jejunia, carnis macerationes in eo sancivit, quosdam parietes erectos voluit, laicorum in illud intuitum prohibentes, Ecclesiam, quæ prius ædicula erat, prolatavit, & ut in ea augustissimum altaris Sacramentum continuo asservaretur, obtinuit, sacellumque propriis sumptibus in honorem D. Rosæ Peruanæ excitavit, cujus etiam sacra lipsana ab ipso obtenta continuis ibi scatent prodigiis, eaque demum cuncta disposuit, per quæ ipsa nunc æquat strictissimæ claustra observantiæ, & nonnullæ etiam illarum Virginum maxima sanctitatis opinione ad æterni sponsi thalamum convolarunt. Reliqua omnia sacra gynæcæa aut exercitiis Spiritualibus S. Ignatii, aut conciones habens Dominici Adventus, quadragesimæ, aliisque statis anni temporibus, ac festis diebus, aut sacras confessiones excipiens ad miraculum reformavit, adeo ut singula suum perpetuum directorem habere continuo contenderint. Sodalitio adscriptus, quod disponit reos ad pie obeundam mortem, qua dignos terrena censuit Nemesis, muniis ejusdem omnibus semper vacavit. Ipsorum solitus conscientias regere ea, qua & ipse fervebat, charitate inflammabat, ut ad ultimum supplicium, veluti suis sceleribus debitam festinarent. Cum autem cælesti forsan afflatu novisset quemdam in illo momento jam ad inferos ruituros, nullo fultus auxilio, sed alis ab ipsa charitate mutuatis e medio confertissimi populi super patibulum evolavit, nec ab illo descendit, nisi moraliter certus reum in sinu gratiæ expirasse. Hæc & alia id genus gloriosa facinora meditantem, & ut plurimum supra etiam vires peragentem, in quorum executione dira sæpissime, & durissima perpessus fuit etiam ab illis, qui debebant potius adjutrices ei manus admovere, Clemens XI. nil tale cogitantem, imo & invitum, ac reluctantem ann. 1702. Trivici Ecclesiæ sponsum assignavit, ab illa autem ad hanc transtulit die 4. Martii 1720. immortalium meritorum corona redimitum. Tricaricensem universam, qua late patet diœcesim pro novo sibi assignato Præsule Simone Veglini, insolitum gaudium, ejus porro prævia fama virtutum, occupavit, quo vero maxime efferbuit, cum jam ad se longis itineribus audiit properantem. Ordo, & populus, ipsi etiam infirmi, & imbecilles accurrere, ei obviam ire, genua flectere, fausta precari, Pontificiam benedictionem exposcere, cunctis præ lætitia gestientibus, & suo pastori die 3. Maji ejusdem anni tunc primo advenienti pylam senectam deprecantibus. Hisce autem communibus votis cælum minime arrisit, nam dum suæ sponsæ visitationi se accingit, in morbum ultimum incidit. Supplicationes illico ad omnes devotas imagines, & sanctuaria publico omnium consensu, publica etiam voce pro salute præsulis nuncupata, omnibus mœstis, & flentibus, solo ipso Episcopo, suo more, hilari, & promptissimo sui Domini vocibus respondere. Interea nullum à suo cubiculo removere, omnes admittere, cunctis salutaria monita relinquere. B. V. Mariam Dei, & suam matrem suppliciter invocare non cessabat, viatico sacratiss. corporis Jesu Christi incredibili devotione suscepto, extremaque sancta unctione delibutus, quæ arma ecclesiastica ipse sua sponte petierat, Pontificia benedictione omnibus impartita inter lachrymas suorum solus ipse ridens ad regiam æternitatis (ut sui emendatissimi mores sperare non prohibent) die 23. Julii ejusdem anni evolavit. Vere miraculum hujus nostræ ætatis dicere possumus, sive sapientium in eo spectare velimus tam divinarum, quam humanarum rerum, sive humanitatem, mansuetudinem, clementiam, cæterasque omnes virtutes, quibus, non modo Trivici, & Tricarici infulas, sed omnem Ecclesiasticam hierarchiam decoravit. Quod non, ut emphatice dictum videatur, vel ex hoc perspici potest. Venerabilis P. Petrus Gisulfus, cujus vita

etiam

s etiam typis impressu legitur, ejus primus ia spiritu educator sacerdos consummatissimus, acerrimi judicii, & in laudande præsertim viventes mire cautissimue eorum genere, & sanctimonia conspicuis heroibus, quorum unus superstes est Antonius Sanfelicius Neetti antistes, libere absque alla hæsitatione profatus fuit, quod ipse tanti faciebat Simonem Veglini tunc juvenem, nec adhuc sacerdotem, quanti P. Antonium Torres suæ Congregutionis piorum operariorum, cujus jam defuncti heroicis virtutibus, non modo Neapolis, sed & ipsa alma urbs, imo jam orbis assurgit. In quem vero majorem non cacrevisse meritorum cumulum credeadam est per omniam continua virtutum exercitia usque ad sexagesimum primum suæ ætatis annum, qui ultimus ejus temporalis, & primus æternæ vitæ fuit? Ut mortalitatis sarcinam deposuit, ilicet omnes devotionis ergo, quæ ipsius fuerant, depopulari, contentissimus quisque velut thesauro, aliquo frustulo, vel telæ, vel vestis, vel paginæ ab ipso conscriptæ, etiam à remotissimis locis ea requiruntur, & obtentu velut sacra lipsana servantur. In æde principe illi justa publicis lachrymis persoluta fuerunt, corpus autem ia D. Claræ sepultum fuit instantibus maximopere religiosissimis illis sanctimonialibus, quæ in sua Ecclesia omnimode voluerunt, tamquam per illud præsentissimum cœlestem opem habituræ. Statura fuit procerus, oculus et vivus, sed modestus, virgineus pallor vultum ejus semper venustavit. Continuis vexatus morbis, à nullis pro Dei nomine licet gravissimis laboribus se exemptum voluit. Ob vitæ qua sanctitatem, qua puritatem apud omnes audiit Angelus, & qui fuere secum a teneris arctissima necessitudine conjuncti, virginem, non modo corpore, sed quod caput est, animo semper fuisse, testari non dubitant. Cum ab aliquo laudabatur, proprias laudes in jocum vertebat, sed ea dexteritate, ac lepore, ut laudator nec offenderetur, & ab se amplius laudnade abstineret. Nullus ab eo repulsā retulit, nullus propter eum frontem umquam crispavit, & cum ia aliquo non sanctam vivendi modum objurgabat, ea id officium serenitute vultus, ac verborum dulcedine peragebat, ut obduratos alliceret, & longo veterno implicitos excitaret. Parentatum etiam illi fuit Neapoli, & in suis sodalitiis, & ia illis ædibus, quas ipse vivens beneficiis cumularat.

VENVSINI
EPISCOPI.

a Vulgo Venosa.

VENUSIUM a civitas Apulorum, non procul a confinibus Lucaniæ, nunc inter urbes Basilicatæ non infimum sibi locum vindicans, non admodum ampla est, sed vetustissima, & amœna, apud Aufidum fluvium inter Melphim, Acheruntiumque Metropolim sita, a qua ad 20. m. p. abest, a Melphi vero 10. a Neapoli supra 95. in Ortus æstivos. Vulgo Venusia, ita a priscis videtur appellata, vel quod a Veneris nobilissimo ibi condito templo, ejus nomini eam consecrassent, vel ab aquarum scaturiginibus, quas venas appellant, vel a vinis, quibus abundat Venusiam appellassent.

Hujus suis in sceiptis meminerunt Ptolomæus, Plinius, Livius, Appianus, Plutarchus, Cato, Horatius, aliique; nemo tamen illorum ejus exordium retexuit. Constat tamen ante annum ab urbe condita CCCCLXIII. Rempublicam fuisse; visuntur enim in eadem civitate plures inscriptiones, Venusinorum Reipub. testes insignes, aliaque vetusta monumenta temporum injuria pene corrupta, & labefactata, hactenusque publico civitatis signo his verbis nobilitatur. *Respublica Venusina.* Splendidam in iis etiam appellatam lego.

Lucullanorum Prole Romana
Æmilius Restitutianus V.P.
Corrector Apuliæ & Calabriæ
In honorem splendidæ civitatis
Venusinorum consecravit.

Caput aliquando fuisse Apuliæ Venusiam, scribit Varro lib. 1. de rebus rusticis, *quæris quod far conferendum Campano, quod triticum Appulo, quod vinum Falerno, quod oleum Venafro, cujus regionis Apuliæ Venusia caput extitit.* Fructuoso, opportunoque in loco collocata celebris semper habita est, tum opibus, cum viris. Verum Venusinorum virtutem, fidemque erga Romanos, quæ se in Punico bello explicuit, omnium magnificentissimè Livius commendavit; namque ea deducta colonia, Romanæ Reipublicæ fidelissima, deficientibus penè aliis, adeo in pretio fuit, ut ea ad fidem Romanorum revocaverit: quamobrem referente publico in Senatu Marco Sextilio Fregallerio, Venusinis gratiæ redditæ sunt, atque strictius amoris fœdus inter ipsos initum. Narrat Livius Æmilium Cos. Romanorum ab Annibale in illa miserabili Cannensi pugna desideratum, Marcum Varronem Cos. alterum cum quinquaginta equitibus Venusiam se recepisse, a Venusiois humanissimè exceptum, ad ipsum Venusiam ad quatuor millia peditum, equitumque, qui sparsi fuga per agros fuerunt, pervenisse. *Eos*, inquit, *omnes Venusini per familias benignè accipiendos, curandosque cum divisissent in singulos equites togas, & tunicas, & quadrigatos, nummos quinos vicenos, & peditibus denos, & arma, quibus deerant, dederunt, cæteraque publicè, ac privatim hospitaliter facta, certatumque, ne à muliere Canusina populus Venusinus officiis vinceretur.* Post hæc, scribunt ad supplendos Colonos Venusinorum, aliarumque coloniarum post secundum bellum Punicum anno ab Urbe condita 554. quatuor summos viros electos fuisse C. Terentium, Varronem, T. Quintium Flaminium, P. Cornelium Gneum, Fabiumque Scipionem. Romanorum itaque colonia effecta, eorum fortunam tamdiu sequuta est, quandiu Respublica illa potuit dignitatem, majestatemque suam tueri; eum ejusdem autem ruina, in aliorum potestatem cessit. Gothi enim primum, Wandali deinde, Græci, Longobardi, Sarraceni, quibus exactis Normanni eam tenuere; anno enim 1042. in distributione civitatum Apuliæ inter Normannos Draeoni Comiti obvenit; post Normannos Svevi, Galli, Aragones eam possederunt, donec lene, miteque Hispanorum Regum jugum subiret, quorum benignitate Principatus titulo insignis obtinet Nicolaus Ludovisius Plumbini Princeps in Etruria, Gregorii XV. Pontif. Max. nepos, sub quo hoc tempore felicissimè conquiescit; cum paulo ante infelix, divisa in factiones popularium & nobilium distenta esset, unde maximas calamitates accepit. Hæc civitas non solum ob eximiam terræ fœcunditatem, quæ omnium rerum copiam ad saturitatem effundit; atque ab Horatii Flacci Poetæ venustissimi, Eustachii de situ Urbium scriptoris, aliorumque præclarissimorum hominum natalibus, quos conspicuos, illustresque singulis ætatibus tulit, illustris censenda est. Verum eo magis perspicua prædicanda, quod, ut fert traditio, ex illis primis Apuliæ civitatibus fuerit, quæ lucem Evangelii amplexatæ fuerunt opera, & conatu Petri Apostolorum Principis, in cujus honorem Venusini

Eccle-

Ecclesiam excitarunt, cui ex ejus nomine S. Petri de Olivete nomen fecerunt. Venusinos fuisse duodecim illos fratres, qui sub Maximiano Imp. diversis in Apuliæ locis martyrii gloriam sunt assecuti, scribit Galesinus, quorum corpora variis in locis sub Arechio Principe deinceps translata sunt. Et Venusiæ sub Diocletiani sævissima persecutione Felix Episc. Africanus cum Adaucto, & Januario Presbyteris, Fortunato & Septimio lectoribus illustrem tulit palmam martyrii. Hi natione Africani, ac cusati, quod Christiani essent, cum semel susceptam fidem constantissimè profiterentur, & à Madelliano procuratore multis diu vinculis & carceribus in Africa, & Sicilia macerati, Felix nullare nus sacros libros juxta Imperatoris edictum tradere noluisset, tandem Venusiæ occisione gladii consummati sunt, quorum dies agitur 24. Octob. Tradunt Venusini primam Cathedralem hujus civitatis fuisse Ecclesiam illam S. Petri de Olivete, quæ cum bellorum injuria corruisset, expurgato Hymenæi veteri delubro, illud in honorem sanctissimæ Trinitatis consecrasse, quo deinceps pro Cathedrali usi sunt Episcopi ad Nicolai II. Papæ usque tempora, qui cum Venusiam ad illud consecrandum venisset, pro Cathedrali in Abbatiam erexit, apud quod Robertus Guiscardus Dux permagnificum pro Benedictinis Monachis cœnobium excitavit, invidiosisque fortunis nobilitavit. Tunc non procul alia Cathedralis Ecclesia exædificata est: verum cum post multa sæcula breviori ambitu, ac tutiori civitas muris inclusa esset, Cathedralis extra remansit, eo scilicet in loco, ubi modo arx ad tutelam civitatis spectatur, sicque ea occasione Ecclesia diruta est, commodiorique in loco intra civitatem à Pyrrho de Balzo quondam Venusinorum Duce nova Ecclesia Cathedralis in honorem S. Andreæ Apostoli Divi Tutelaris magnifico opere, columnisque marmoreis condita fuit, ut lapis ad parietes positus proloquitur.

Baucius hanc Pyrrhus Illustrist. Dux Venusinam Eccles. propriis sumptibus ædificavit.

Illam solemni ritu sacravit Ferdinandus Serronus Episcopus die 9. Martii an. 1502. in qua frustulum ligni sanctissimæ Crucis, spinæ duæ sacratissimæ Coronæ Domini nostri Jesu Christi pars costæ D. Gregorii Magni, index digitus S. Andreæ Apostoli, vasis conclusis decentissimè asservantur. Præclaro instituta Clero & Capitulo viginti Canonicorum, gemina duplica a dignitate, quarum prima est Archidiaconatus, reliquæ Archipresbyteratus, Cantoratus, atque Primiceriatus, exornatur („*cum „ præbenda Pœnitentiaria: his accedunt sex alii „ Beneficiati, & plures inferioris servitii Clerici. „ Animarum cura ex ea exercetur ab Archipresbyte- „ ro.*) In civitate præter Cathedralem Parrochiales Ecclesiæ sex, quarum Parochi ex Cathedrali Sacramenta populo ministranda desumunt: virorum diversorum Ordinum cœnobia quinque; Sanctimonialium septa duo („ *& unum puellarum conserva- „ torium,* ,celebris etiam Abbatia sanctissimæ Trinitatis Ordinis S. Benedicti, nunc Commenda Ord. Hierosolymitani, annui redditus sex millium aureorum, aliisque templis, & oratoriis, laicorum sodalitiis ac xenodochiis nobilitatur, hujusce populi pietatis, ac magnificentiæ testibus. Diœcesis Venusina haud latius excurrit, tribus dumtaxat contenta oppidis, quæ sunt Spinacciola, ubi Ecclesia Collegiata cum 12. Canonicis, Forenlia & Marchesium; hujus postremi accolæ Græco more vivunt, quatenus à Latinis permittitur: Sanctimonialium autem monasteria duo in ea extant. Venusinus Episcopatus antiquus est, priscis illis Christianæ fidei temporibus institutus, quem vel paulo ante Alexandri II. Papæ tempora, vel ab ipsomet Pontifice, Acheruntinæ Ecclesiæ datus est suffraganeus. Hunc Duces, Regesque Neapolitani, Summique Pontifices privilegiis, & gratiis exornarunt, quorum monumenta, ut fertur, abrupta flammis fortuitis perierunt. Mensæ Episcopalis annuus census, ducatorum Regni 1600. Taxa illorum in lib. Fiscl Apostol. floren. 100. Porro qui hanc Ecclesiam rexerunt Præsules infrascripti sunt, quorum series tum ex illius scripturis, tum ex aliorum monumentis à nobis eruta est.

I. 1 PHILIPPUS à sancto Fabiano Papa circa ann. Dom. 238. Venusinus creatur Episcopus, de quo nil aliud habent tabulæ ejusdem Ecclesiæ.

II. 2 JOANNES sub Leone I. Papa vixit an. 443. de quo inter cætera narratur, quod cum Attila ad subvertendam Venusinam civitatem exercitum admovisset, ipse Joannes Pontificalibus indutus cum Clero & Cruce occurrit, qui visa Deiparæ Virginis imagine, quæ eidem, totique exercitui apparuit, re infecta recessit: quamobrem in ejus honorem extra urbem à Venusinis ad memoriam facti, Ecclesia fuit excitata, quæ hactenus extat, apud quam conditum fuit cœnobium Minorum Fratrum de Observantia, ut suo loco dicemus.

III. 3 AUSTERUS Venusinus Episcopus floruit anno 493. vir planè mirabilis, qui una cum Richardo Andriensi, Joanne Rubiensi, & Sabino Canusino sanctissimis Episcopis interfuit consecrationi altarium Ecclesiæ S. Michaelis Archangeli de Monte-Gargano, ut in Actis sancti Sabini legitur. Venusinæ diptycæ produnt hunc sanctum Episcopum coronatum fuisse martyrio in ipsa Venusina civitate; tamen nullam de hac re mentionem inveni in Martyrologiis.

IV. 4 STEPHANUS Venusinam Ecclesiam rexit Symmacho Pontifice, anno 498. de eo legitur in cap. 2. dist. 96. circa medium, ubi de rebus ecclesiæ disponendis nullam facultatem laicis attribui constitutum fuit. Post hunc plures desiderantur Episcopi. („ *Interfuit Synodis Romanis* 501. 502. „ 503. 504.)

V. 5 PETRUS Venusinus Episcopus an. 1024. cum aliis Episcopis interfuit consecrationi Ecclesię sanctæ Mariæ de Foresta civitatis Lavelli.

VI. 6 JAQUINTUS hujus ecclesiæ Episcopus, anno 1053. præsens fuit consecrationi ecclesiæ s. Michaelis Archangeli de Monte Vulturno, qui hodie Mons Acutus vocatur. Hoc eodem anno, Jaquinto Præsule Drogo Comes sequentem nobilem donationem fecit Gaufrido Abbati sanctissime Trinitatis Venusinæ, ex Tabulario ejusdem monasterii exscriptam.

In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Anno salutiferæ Incarnationis 1053. Indictioni 6. Ego Drogo divina providentia Dux & Magister Italiæ, Comesque Normannorum, totius Apuliæ, atque Calabriæ. Notum fieri volo cunctis fidelibus sanctæ olim Ecclesiæ curam gerentibus, quia ob remedium animæ meæ, fratrisque mei Guillelmi, contuli monasterio S. Trinitatis, quod est situm prope muros Venusii civitatis, Gauffrido scilicet Abbate ejusdem monasterii curam gerente, tertiam videlicet partem jam dictæ Venusii civitatis, propria quoque Gualterii Fluriaci, Unfridinique nepotis sui; scilicet monasterium sancti Georgii foris murum, aliudque sancti Georgii monasterium, nec non sancti Petri, S. Benedicti, sancti Nicolai, & sancti Joannis: eo tenore, ut semper pro me, & pro anima fratris mei Guillelmi, Unfredi, Roberti, cæterorumque fratrum, seu parentum meorum, in eodem monasterio Missæ & orationes, atque vigiliæ à fratribus agantur. Et ut hæc donatio firmior, inviolabilisque in perpetuum permaneat, manibus meis propriis firmavi, necnon fratribus meis Unfredo, atque Roberto, cæterisque fidelibus meis corroborandam tradidi, Gauffrido scilicet Abbate donationem hanc in manibus suscipiente. At si quis ex fratribus meis, sive parentibus, seu quilibet cupiens raptor extiterit, & donationem hanc à nobis factam, & à Dopno Leone Papa, pluribusque Archiepiscopis, atque Episcopis, & a pluribus fidelibus Christianis confirmatam, ad suos usus reducere visus fuerit, eam quoque deinceps te-

mere

mere violare, vel animabus Deo in eodem monasterio servientium distrahere ausus fuerit, cum Dathan, & Abiron, cum Caipha, & Pilato, & Juda traditore, &c. damnetur maledictione, nisi resipuerit. Quod si pertinax, atque perversus, animæ quoque suæ proditor, atque contrarius in eadem præsumptione permanere temptaverit, ex auctoritate omnipotentis Dei, Patris, videlicet, & Filii, & Spiritus sancti, omniumque cælestium Virtutum, Archangelorum, Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Evangelistarum, Martyrum, Confessorum, Monachorum, Heremitarum, atque sanctarum Virginum: & ex parte Domni Leonis Papæ, Romanæ Ecclesiæ, & Apostolicæ omniumque Archiepiscoporum, Episcoporum, Canonicorum, Abbatum sit maledictus, & excommunicatus, abominatus, & condempnatus; & anathematizatus usque in perpetuum, & in futurum sæculi fiat.

† Crux Drogonis supranominatis Imperialis viri.
Ego Balduinus Episcopus interfui.
Ego Unfredus Comes affirmo.
Ego Guinemannus Vicecomes interfui.
Ego Robertus de Monte Caveoso interfui.
Ego Rodulphus cognatus Comitis interfui.
Ego Robertus de Avenas.
Ego Gualtesius de Florentia.
Ego Higilius presbyter interfui.
Ego Daniballus interfui.
Ego Ascherinus Vicecomes interfui.
Ego Trustanus interfui.

VII. 7 MUISARDUS de Villargo Venusinus. Hic anno 1058. accedente consensu Nicolai II. Papæ, & Roberti Guiscardi Ducis, Ecclesiam sanctissimæ Trinitatis Ciliberto Abbati Benedictino tradidit, & cum per aliquot annos benè rexisset, mortalitatem explevit. Robertus verò Dux annum 1063. eidem monasterio donavit Ecclesiam Sancti Joannis de *Sala* inter Asculum, & Carnetum positam: testes donationis fuerunt Ursus Barensis, Geraldus Acheruntinus Archiepiscopi, Balduinus Melphiensis, Stephanus Trujanus, & Odo Bovini Episcopi.

VIII. 8 ROGERUS Episcopus Venusinus anno 1069. cum Balduino Melphiensi, Stephano Trojano, Bisantioque Lavellino Episcopis testis fuit alteri donationi Roberti Ducis, quam liberaliter asseruit à se condito cœnobio sanctissimæ Trinitatis, quo in templo à Dragone Comite Normanno restaurato, ossa fratrum suorum Normannorum piè ubique perquisita nobili in tumulo recondidit, ubi incisa hæc leguntur verba.

Dragono Comitum Comiti, Ducum
Duci, hujus sacri templi instauratori,
Guillelmo Regi Roberto Guiscardo
Normando restauratori, fratribus
ac eorum successoribus, quorum ossa
hic sita sunt.

E regione verò altera spectatur marmoreus tumulus, in quo quiescit Abereda Roberti conjux, ubi hæc inscriptio extat in marmore exarata.

Guiscardi conjux Abereda hac conditur arca.
Si Genitum quæris, hunc Canusinus habet.

IX. 9 CONSTANTINUS, Constans vocatur in Bulla consecrationis Ecclesiæ Casinensis, quam egit Alexander II. an. 1071. cui interfuit cum aliis pluribus Episcopis apud Anonymum Casinensem. Constantinus vero testis vocatur in donatione Roberti Ducis facta ann. 1074. monasterio eidem S. Trinitatis de medietate civitatis Venusinæ, in qua testes adfuerunt etiam Urso Barensis, Arnaldus Acheruntinus Archiepiscopi, & Balduinus Melphiensis Episcopus. Constantini memoriam habemus in monumentis ejus Ecclesiæ ad ann. usque 1093. quo Præsule anno 1082. Rogerus Guiscardus Comes plura bona dono dedit eidem ecclesiæ SS. Trinitatis, ut in documento habetur, quod extat in Tabulario ejusdem Ecclesiæ his conceptum verbis.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen.

Notum sit omnibus Christi fidelibus, quod ego Rogerius Comes audita victoria patris mei nimium lætificatus sum, reddensque gratias omnipotenti Deo, qui subvenit in periculis, usus consilio militum meorum virorumque bonorum Venusinæ civitatis sincera mente donavi S. Trinitatis omne terraticum, quod homines per prius erant soliti dare Duci, ministrisque ejus, videlicet habitantium intra mœnia Venusinæ civitatis, & de foris, & Aquæ bellæ, & sancti Stephani, & casalis Gervasii, nec non & omnem terram, quam prius solebat sanctus Petrus de Oliveto tenere, pariterque ei dedere. Item firmiter concessi ea ratione, ut nemo ex hæredibus meis potestatem habeat auferre, vel diminuere ab ipsa Ecclesia, quod pro salute mea obtuli, si autem, quod absit, quis infidelè destituere voluerit, vel aliquam fraudem Ecclesiæ afferre tentaverit, quæ statuimus, sciat se participare cum Juda proditore, Dathanque, & Abiron. Actum est autem hoc ab Incarnatione D.N.I.C. anno 1082. Indict. 5. 4. Kalend. Novembris Luna 26. Hanc cartham scripsi Rinaldus Prothonotarius Regius Comes.

Eundem Rogerium aliam donationem eidem monasterio fecisse constat ex monumento condito anno 1088. ubi testes fuerunt Ursus Barensi., Guillelmus Hydruntinus Archiepiscopi, & Episcopus Cerentinus; & Guillelmus Comes Roberti filius aliam addidit anno 1101. in hæc verba.

Anno 1101. Gulielmus Comes Principatus filius bonæ memoriæ Roberti Comitis de PRINCIPATU in præsentia Domini Ducis Rogerii, atque Domini Milonis venerabilis Prænestini Episcopi & Cardinalis, & Ugonis de Claromonte, Osberni de sancto Laudo, & virorum nobilium aliorum in claustro monasterii Venusini intus in Capitulo ejusdem ecclesiæ consensu, & voluntate prænominati Ducis pro salute animæ suæ, suique genitoris, ac parentum suorum, astante secum Jobele de sancta Agatha avunculo suo, filio Rainoni per librum textus Evangelii dedit & concessit præfato monasterio Venusino locum, qui dicitur Orta cum suis finibus circundatus, sicut incipit à vado, quod vocatur Petrenevisu, quod est subtus sanctam Mariam de flumine, quod vocatur Calabrum, & exinde ad fabricam de Barano, & sic rectè pergit ad Episcopium, de Gralano, & deinde ad aquam novam, & ferit in fabricam, quæ vocatur de Turri, & deinde ferit in viam, quæ descendit in vicum, qui dicitur de Bui, & sicut pergit strata per medium eundem vicum de Bui, & ferit ad supradictum flumen Calabrum, &c. Mense Aprilis Indict. 9.

Cæterum celebre hoc cœnobium tantis divitiis, ac privilegiis exornatum a sua propemodum fundatione in Ordine Divi Benedicti permansit ferè quadringentos annos; sed refrigescente in eo Regulari observantia, Bonifacius VIII militibus Hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani, suppresso Monachorum Ordine, perpetuo attribuit. Bonifacii diploma hic exhibendum curavimus ab exemplari tabulario ejusdem cœnobii, ut pietas, & erga pauperes hospitalitas, divinusque cultus, humilitas, & sine fuco virtus priscorum illorum Militum magis inclarescat.

Bonifacius Episcopus servus servorum Dei.
Dilectis filiis universis vassallis mona-
sterii SS. Trinitatis Venusii Ordinis
S. Benedicti Apostolicæ Sedis
immediate subjecti, sa-
lutem, & Apostoli-
cam benedi-
ctionem.

Inter cætera loca, in quibus vigere dignoscitur observantia regularis hospitalis S. Joannis Hierosolymitani sincera charitate præstringimur, & specialem favorem & gratiam habere consuevimus. Damus enim, & evidentia facti docet, quod in eo divinis obsequiis ferventer insistitur, & alia pietatis, & misericordiæ opera vigilantibus studiis exercetur. Nec ignoramus, quod ipsius Hospitalis fratres mundanis spretis illecebris devotum impendentes Altissimo famulatum: sed pro eo tanquam intrepidi pugiles periculis mortis exponere non verentur, ideoque non indignè vigiles reddimur, studiisque sollicitis exhortamur, ut ad sui status augmentum opem & operam impendamus. Sanè diligentius advertentes, quod monasterium S. Trinitatis Venusinum sancti Benedicti Sedi Apostolicæ immediatè subjectum, quod antea clis florere temporibus in temporalibus, & spiritualibus consuevit, adeò per incuriam, & improvidam, & inordinatam administrationem, Abbatum, & Monachorum ipsius, qui fuere pro tempore collapsum, ferè dignoscater in utrisque, quod vix adiicere poterit, ut resergat, quin potius jugiter in deteriora probabiliter ob imprudentiam, & desidiam nimiam personarum commorantium in eodem, & volentes propterea prout nobis ex debito pastoralis officii incumbit; munere, & officio in hac parte remedium adhibere; considerantes etiam quod per dilectorum Magistri, & fratrum hospitalis S. Joannis Hierosolymitani prædicti discretionis industriam, & providentiam circumspectam, præfatum monasterium plenè & laudabiliter poterit reformationem suscipere, & prosperis reparari successibus status ejus, intendentes quoque Hospitale prædictum ad laudem divini nominis favoribus prosequi gratiosis, & paternæ pietatis studio pauperum in illo morantium indigentiæ subvenire, prædictum S. Trinitatis monasterium cum omnibus membris, & bonis, juribus & pertinentiis suis ubilibet constitutis eidem hospitali S. Joannis concedimus, unimus, incorporamus, & annectimus in perpetuum de Apostolicæ plenitudine potestatis, decernentes irritum, & inane, si secus super his à quoquam extiterit attentatum. Volumus autem quod Abbati, & Monachis monasterii supradicti, quandiu in illo remanere voluerint, idem Magister & Fratres vitæ necessaria congrue ministrent, quod æque illis de monasterio præcedentibus memorato, vel humanis rebus exemptis, ipsi Magister, & Fratres aliquas personas idoneas ad celebrandum ibidem divina Officia, & ad porrigendum Altissimo Filio devota orationum suffragia pro animabus, qui prædictum monasterium fundaverunt, & dotarunt, continue retinere, quodque necessariis deductis expensis pro ipsius monasterii negotiis annis singulis faciendis, totum residuum fructuum, reddituum proventuum ex bonis monasterii prædicti in eleemosynas, & subventiones pauperum prædictorum ad laudem Dei, & ejusdem Hospitalis honorem, ac nostræ, ac ipsorum Magistri, & Fratrum, & etiam fundatorum, & benefactorum omnium animarum salute solicite & diligenter convertere curabunt. Quo verò universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus Vicarii devotè auxiliabiliter intendatis, & fidelitatis solitæ juramentum emittere servitio & juribus & redditibus eidem respondere, ita quod ipse in vobis devotione filios reperisse lætetur. Vosque eum patronum, & dominum habeatis assiduè gratiosi; alioquin sententiam, sive pœnam, quam ipse per se, vel per alium, aut alios temporaliter, & spiritualiter propter hoc ritè tulerit, & statuerit in

A *rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum apud Urbem veterem 8. Kalend. Octob. Pontificatus nostri anno 3.*

Ferunt in hac sanctissimæ Trinitatis ecclesia quiescere corpora Sanctorum Martyrum Victoris, Cassandri, & Senatoris Fratrum cum Nomantia matre, qui apud Venusium ad columnam alligati, quæ adhuc visitur, pro fide capitis abscissione Martyrium subierunt. Horum sacra lipsana, una cum corpore Beati Athanasii Abbatis de Nota, inventa sunt ann. 1603. & sub ara maxima recondita.

10 ROBERTUS floruit anno 1105. ex Canonico Cathedralis ad infulam vocatus, quam per aliquot annos rexit feliciter. X.

11 PETRUS sedebat anno 1177. die 17. Septembris, quo Abbatissæ, ac Monialibus sanctæ Mariæ de Monte Albo Ord. sancti Benedicti plura bona concessit. Hoc cœnobium vetustissimæ originis olim extra Venusium positum erat. quod intus B transtulere, ubi hactenus Regularis Observantiæ illustre habetur, in eoque ad triginta sacras Virgines degunt. Petrus autem interfuit Lateranensi Concilio sub Alexandro III. celebrato ann. 1179. quando, vel ubi fato functus fuerit ignoratur. XI.

12 BONUS re, & nomine Episcopus ann. 1223. hanc regebat Ecclesiam. Hic fortassis est Episcopus ille Venusinus, qui sub Gregorio IX. à quondam iniquo Clerico injustè interfectus est, ut in Apologia Federici II. Imp. legitur. Quo Præsule ædificatum est cœnobium S. Francisci ab ipsomet Seraphico designatum; ubi præ foribus majoribus Ecclesiæ hæc legitur inscriptio. XII.

Christi Confessor, & is qui Stigmata portat
Sis intercessor facienti munera, portas
Intra qui transis, Franciscum laudibus ora,
Ut cœlum scandas, Christum quem credis adora.

13 JACOBUS memoratur sub Alexandro IV. Pontifice. XIII.

14 GUIDO an 1299. Venusinus erat Episcopus, cujus etiam memoria habetur anno 1302. in C monumentis Acheruntinæ Ecclesiæ. XIV.

15 PETRUS anno 1331. die 1. Julii in solutionum libro Cameræ Apostolicæ sub Joanne XXII. sub eodem translatus est ad Acheruntinam Ecclesiam anno 1334. 4. Nonas Julii. XV.

16 Fr. AUGUSTINUS a, cognomen & Ordo non exprimitur in iisdem solutionum libris ann. 1334. die 5. Augusti. XVI. a Dominicanus asseritur à Fontana in Theatro.

17 PETRUS solvit solitum servitium sacro Senatui anno 1360. die 13. Aug. XVII.

18 GAUFRIDUS, vel Gofredus successit Petro, nec diu fuit Antistes, cujus obitus anno, qui fuit 1363. notatur in Reg. Vat. quo anno majorem campanam conflari fecerat, ubi hæc carmina. XVIII

Anno milleno trecenno sexaquineno
Terno quo factum opus hoc pervenit in actum:
Goffredina vocor, Goffredo Præsule condor:
In Christo fundor, Nacco factore recondor.

D 19 THOMAS Archipresbyter Acernensis Ecclesiæ successit Gofredo an. 1363. 18. Kalend. Julii ad hanc dignitatem vocatus ab Urbano V. ex Reg. Vatic („ *An. 1367. interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Audeni, de qua in Vigilien.*) XIX.

20 LAURENTIUS Aegidii memoratur anno 1383. in documento, quod extat in Archivio hospitalis s Mariæ Novæ de Florentia, in qua civitate natus existimatur, cum nonnulla bona eidem Archixenodochio, seu Ecclesiæ s. Eligii dono dederit. XX

21 JO-

XXI 21 JOANNES Episcopus Venusinus Romæ existens anno 1385. Judex datus est ab Urbano VI. ad litem dirimendam, quæ Capitulum Vaticanæ Basilicæ inter, & Abbatem S. Gregorii æstuabat. Sententiam protulit ad favorem Capituli, ex Arch. ejusdem Basilicæ. Mortuus Romæ est Joannes eodem anno, vel sequenti.

XXII. 22 FRANCISCUS de Veneranerlis Romanus ab Urbano VI. defuncto Joanne electus est hujus Ecclesiæ Episcopus anno 1386. prima die Novembris ex Reg. Vat. cujus etiam mentio in lib. solut. Bonifacii IX.

XXIII 23 JOANNES electus ab eodem Bonifacio IX. anno 1395. quo die ultima Julii vocatur electus, cum recognovisset pro Francisco prædecessore suo, & Joanne ante prædecessore, ut in lib. Oblig. fol. 61. Sedit Joannes ferè annis quinque, translatusque est ab eodem Pontifice ad Grossetanam in Etruria Ecclesiam initio anni 1400. Hujus Joannis non memini, ex lapsu memoriæ, in nostro Catalogo Grossetanorum Præsulum tom. 3. Reponendus videtur post Angelum de Malavoltis, qui eo ipso anno potuit obiisse, vel ad aliam Ecclesiam translatus, cum reperiatur eodem anno Antonius de Malavoltis in eo Episcopatu electus.

XXIV 24 ANDREAS de Fusco nobilis Ravellensis, qui antea Episcopus patriæ fuerat, Antistes Venusinus inauguratus est in locum translati Joannis anno 1400. Hic an. 1418. mense Julio Indict. 11. nonnulla stabilia bona emit, una cum Nicolao de Fusco milite in territorio Ravelli ab Henricello Aconzaioco, ut in instrumento Jo: Antonii de Patere Notario Ravellensi. Sedit Andreas ad annum usque 1419. quo mortuus est, de quo in lib. Obligat. sub Bonifacio IX. & Martino V. Pontiff.

XXV 25 Fr. DIONYSIUS de Monte-Leone Ord. Prædicatorum nobilis alumnus, & S. Theologiæ Doctor illustris a Martino V. qui probe hominem noverat delectus est Episcopus Id. Novemb. 1419. Præfuit eximie an. 12. mortalitatem explevit an. 1431. Acta Consist.

XXVI 26 ROBERTUS de Procopio Archipresbyter Venusinæ Ecclesiæ, ejusdem creatur Episc. ab Eugenio IV. ann. 1431. Kalend. Junii. Sedit ann. 26. excessit vero 1457.

XXVII. 27 NICOLAUS Solimele Salernitanus nobili familia natus, Juris utriusque celebris Doctor, Venusinus evasit Antistes anno 1457. vixit in hac dignitate plus minus annis duobus. Jacet in Cathedrali.

XXVIII 28 NICOLAUS HIERONYMUS Porfidus fuit Episcop. Venusinus an. 1459. die 17 Octob. cujus memoria in Campana sanctæ Mariæ de Pace, quam conflare fecit, ubi hæc verba sunt insculpta. *Nicolaus Hieronymus Porfidus Episcopus Venusinus me fecit.* Vixit in hac dignitate annis multis.

29 SIGISMUNDUS Pappacanda nobilis Patritius Neapolitanus, clarus moribus, clarusque potioribus disciplinis, Venusinus fuit Episcopus ann. 1493. translatusque deinde est ad Tropeiensem Ecclesiam in Calabria 1499. die 10. *a* Maii, de quo ibi redibit sermo. XXIX

a Die 8. Febr. ex Actis.

30 ANTONIUS Civaleria Ragonensis ab Alexandro VI. die 10. Maii 1499. electus Episcopus, & ab eodem Neapolim Apostolicæ Sedis Nuncius missus est. Urbis Vicarius erat ann. 1500. sub eodem Alexandro, sub quo obiit ann. 1501. XXX

31 BERNARDINUS de Bonjoanne Recinatensis, artium, & medicinæ Doctor insignis ab eodem Alexandro VI. cujus erat charissimus renunciatus est Venusinus Antistes die 21. Junii 1501. quo sedente immanis pestis Venusinam invasit civitatem, ad quam propellendam omnibus viribus ursit bonus Pastor, & ex voto una cum universo Venusino populo Ecclesiam excitavit Divis Rocho & Sebastiano, quorum virtute, & intercessione civitas libera facta est ab ea immanissima lue. Cessit deinde ea D. Sebastiani Ecclesia Capuccinis Fratribus, apud quam cœnobium eaædificarunt. Bernardinus autem Romæ obiit anno 1510. XXXI.

(„ *De hoc Bonjoanne, quandoquidem Ughellus nonnulla perperam pronunciat, audiendus Clariss. Eques Prosper Mandosius, qui in magno volumine ms. de familiis Romanis, de eo hæc scribit. Berardus Bonjoannis, non Bernardinus, nobilis Recinetensis, artium, & medicinæ insignis Magister, Alexandri VI. Summi Pontificis physicus, adolescens primo studiis humanitatis operam dedit, inde emenso superiorum facultatum curriculo, multum in philosophiæ, & medicinæ doctrina profecit, laureamque in his facultatibus pleno jure assecutus fuit. Ex Bartholomæa Antiela nobili fœmina uxore, præter alios, quatuor insignes filios suscepit; Antonium Jacobum Episcopum Camertem, Jo. Baptistam Episcopum Venciensem, Thomam cubicularium Honorarium Pauli 3., &*

Matthæam, qui ducta uxore Livia Cosciari nobili Romana, in urbem traduxit familiam Bonjoannam. Licet in Piceno inter Provinciæ physicos præcipuus haberetur, Romam venit; nec spes eum fefellit, nam tum doctrinæ, tum rerum gerendarum peritia, Alexandri Sammi Pontificis gratiam adeptus, plurima in patriam contulit beneficia. Uxore è vivis sublata, Ecclesiasticæ militiæ voluit adscribi, & sacros ordines suscipere. Sacerdotio initiatus, ab Alexandro Episcopus Venusinus renunciatus fuit anno 1501. 21. Janii. Exinde Ferrariam missus ab eodem Pontifice ad exploranda quædam signa, quæ in pedibus, manibus, & latere apparebant Luciæ Narniensis eximiæ sanctitatis virginis ex tertio ordine S. Dominici, examinatis, ac bene perspectis signis exacta doctrinæ, & peritiæ trutina, ea esse supernaturaliter impressa testatus fuit: & virginis signa, virtutesque liquido probavit. Qua de re videndus Jacobus Marcianese Vita della B. Lucia di Narni edita Viterbii apud Diotallevium 1663. in 8. cap. 38. pag. 197. Eo regente Venusinam Ecclesiam sæva pestis civitatem invasit, quare ad propellendam luem bonus pastor omnes vires intendit; tum curando, ne ovibus sibi à Deo commissis morbo laborantibus remedia, & agentibus animam suprema Sacramenta deessent, tum Dei, sanctorumque opem sine intermissione implorando. Propterea ex voto una cum universo populo Venusino, Ecclesiam à fundamentis erexit, & Divis Sebastiano Martyri, & Roccho Confessori dicavit; quorum virtute, & intercessione civitas à pestilentia liberata est. Cessit hæc Ecclesia post multos annos Capuccinis fratribus, apud quam cœnobium ædificavere. At Berardus Romam reversus, & paulopost correptus morbo vitam cum morte commutavit anno 1510.

Abbas Ferdinandus Ughellus hunc nominat, ut dixi, perperam Bernardinum, & in ejus gentilitio stemmate arborem apponit. Porro stemma gentilitium familiæ Bonjoannæ præfert tres stellas aureas cum aurea fascia, vel zona secante aream, in parte superiori cæruleam, & inferiori candidam. Hactenus Mandosius. Hanc enarrationem rescripsit omnino Didacus Calcagni in opere: Memorie istoriche della Città di Recanati pag. 215. & seq.)

XX XII. 32 LAMBERTUS Arbaudus Antipolensis Gallus, qui pridem Venciensis Episcopus fuerat in Alpibus maritimis sub Archiepiscopo Ebredunensi, ad hanc Venusinam Ecclesiam translatus est a Julio II. anno 1510. die 16. Novemb. Interfuit Lateranensi Concilio ab eodem celebrato, Chorum Cathedralis marmoreis subselliis, & portam ejusdem exornavit, ubi ejus spectantur insignia. Mortem obiit an. 1527.

XX XIII. 33 GUIDO Medices Florentinus Canonicus Clementis VII. Pontificis Max. consanguineus, Molæ Adrianæ Præfectus, vir ad omnia natus, eligitur ab eodem Venusinus Antistes an. 1527. necdum consecratus, factus est Episcopus Theatinus die 2. Januarii 1528. de quo in Theatinis Episcopis plura.

XX XIV. 34 FERDINANDUS Seronus Hispanus Episcopus Astensis in Insubria ad hanc Ecclesiam translatus est die 23. Martii 1528. Novam Cathedralem a Pyrrho de Balzo Venusinorum Duce exædificatam solemni ritu consecravit anno 1531. die 12. Martii, & postquam quatuor & decem annos illam rexisset, eo onere se libere exolvit, an. 1542. Paulo III. sedente; de quo vide Astensium Episcoporum nostram seriem tom. 4.

XX XV. 35 ALVARUS della Quadra Hispanus origine, patria Neapolitanus, Jacobi, & Annæ Seroniæ filius, nobilitate generis, virtute, ac prudentia vir longe clarissimus ex Abbate seculari s. Antonii de Neapoli Venusinæ Ecclesiæ preficitur die 22. Maji 1542. quam cum per novem annos administrasset, liberè eam resignavit anno 1551. ac post duos annos, ex Caroli V. Imp. voluntate ad Aquilanum Episcopatum translatus est die 13. Septemb. 1553. In Anglia obiit Philippi II. Hispaniarum Regis Legatus ad Mariam Reginam: cujus meminit P. Thuanus in hist. Franc.

XX XVI. 36 SIMON Gattula nobilis (,, Cajetanus) Primicerius Neapolit. Ecclesiæ a Julio III. Venusinus Episcopus adscitus est die 27. Aprilis 1551. Obiit Neapoli mense Apr. 1566. sepultus in Ecclesia D. Annunciatæ. (,, sub hac inscriptione.

,, Simon Gattula Venusinorum Pontifex
,, domum hospitalitate sacrosanctam ex
,, asse hæredem fecit, cavitque, ut si qui
,, filii fratrum, posterique eorum bonis
,, artibus studuerint, hæredes é semisse
,, sunto; sin minus ex eodem semisse quæ-
,, que eorumdem fœmina nupta maturior
,, nubito, & reliqua in stipulatione, om-
,, niq; cura de se mortuo vivus suos levavit
,, A. MDLXIII.)

XX XVII a 21. Augusti. 37 FRANCISCUS Rusticuccius Fanensis a Pio V. creatus Episcopus die 21. a Januarii 1566. sequenti anno translatus ad patriæ Fanensis Ecclesiam die 31. Januarii, de quo vide tom. 2. nostro in ejus Ecclesiæ Episcopis.

XXX VIII. 38 Fr. PAULUS Obertus Bergomensis Ord. Prædicatorum inculpatæ vitæ vir, & eximia doctrina excultus a Pio V. creatus die 21. Martii 1567. sed vix ejus regimen susceperat cum delatus est ad sepulchrum die 13. Septemb. ejusdem anni, ubi jacet in communi Canonicorum sepulchro, ut in testamento caverat.

XX XIX. 39 JOANNES ANTONIUS Lucarellus b Bononiensis successit Paulo die 22. Decemb. 1567. tres omnino annos administravit; excessit an. 1571. pro bi pastoris famam relinquens.

b Lucarellus, de quo Alidosius de Episc. Bonon. p. 100. Mandos.

XL. 40 BALTHASSAR Justinianus Genuensis ex insula Chii, in qua natus est parentibus Petro & Maria Vincentii Cardinalis Justiniani sorore anno 1539. sub Pio V. satis juvenis, literis tamen liberalibus, legalibusque egregiè instructus Romam venit; Interamnæ jus incorruptum dixit, ac prudentissima Præfectura functus est sub eodem Pontifice, a quo die 6. Feb. 1571. Venusina insula condecoratus est, In ea tanquam in explicato campo ad pietatem, & gloriam, Justinianæ gentis proprias virtutes propagandas, per annos duodecim vires expli-

cuit,

cuit, defunctus est florenti ætate die 13. Martii 1584. in Cathedrali sepultus cum hac inscriptione.

D. O. M.
Balthassari Justiniano Genuensi Episcopo Venusino Julius Abbas, & Horatius Hierosolymitanus eques Justiniani fratres, fratri benemerenti posuere. Vixit annos xlv. inter quos in Episcopatu xii. Obiit die xiii. Martii MD. LXXXIV.

Julius Abbas, qui cum Horatio fratre epitaphium posuit, fuit deinde Ajacensis Episcopus in Corsica, cujus eximias animi dotes non tacuimus in nostro tertio tomo.

XLI 41 JOANNES THOMAS Sanfelicius Neapolitanus, ille idem, qui sub Leone X. evasit Episcopus Cavensis anno 1520. quam Ecclesiam cum annis triginta & uno rexisset, clarus in Concilio Tridentino aliquando fuit, in quo cùm ipse Concilio exorsis quibusdam simultatibus cum Græco Episcopo pervicacius contendisset, Romæ carcerem sustinuit. Ecclesiam Cavensem dimisit anno 1551. a sub Gregorio XIII. Venusinus Episcopus declaratus est die 4. Maji 1583. mortem oppetiit die 6. Martii an. 1585. octuagenario major sepultus in Cathedrali prope Paulum Obertum prædecessorem. Hic gentis suæ præclarissimis viris memoriam excitavit Neapoli in sacello majorum Ecclesiæ s. Claræ, ubi in marmore legitur.

Gregorio XIII. Pont. Max. concedente anima, pro qua hic sacra fiant, properat in cœlum, à pœnis temporalibus expiata.
Ne tanti beneficii fiat expertes
Petrus Coriolani Comes, Federici II. Consil.
Berligerius Amendolariæ Dominus
Prætoriæ Turmæ
Caroli Primi Præfectus,
Paris Pratæ, aliorumque Castellorum Dom.
Ladislai Regis Logotheta, Sanfeliciæ gentis clarissimi viri,
Jo. Thomas Episcop. Sanfelic.
illorum memoriam ab interitu vindicavit.

Vide de Jo. Thoma tom. p. in Episcopis Cavensibus: de qua gente fuit Thomas Episcopus Montis Pelusii Horatii Bagnoli Ducis, & Juliæ Seripandæ filius, & Petrus Cavensis Antistes, atque Joseph nunc vivit Archiepiscopus Cusentinus, Coloniæ Apostolicus Nuncius, de quo suo loco agemus. Joannis Thomæ non semel meminit Sfortia Pallavicinus in hist. Concilii Tridentini.

(*Hic Episcopus Jo. Thomas e nobilissima, quia regalis sanguinis Principum Normandorum Sanfelicia gente, filius fuit Antonii Balneolorum, aliorumque feudorum Dynastæ, & Beatricis Castaneæ familiæ etiam Patritiæ Neapolitanæ, sed nunc extinctæ in sedili portus. Episcopus primum Cavensis, ut in p. tom. in Episcopis Cavensibus. Novam Cathedralem Ecclesiam in suburbio illius civitatis ea, qua debebat, magnificentia moliri cœpit, quam sui postea successores perfecere. Adhuc juvenis vicelegatus fuit Ravennæ, & non mediocrem partem Ecclesiasticæ temporalis ditionis summa semper sui nominis laude gubernavit. A Paulo III. ad Germaniæ Principes pro cogenda œcumenica Synodo Nuncius immissus est. Non modo primus ipse fuit, qui Tridentum se contulit, nulla habita ratione interdicti Proregis, at e Neapolitano Regno solum quatuor Episcopi nomine omnium illuc accederent, sed primus & ipse fuit, qui alios ibi Episcopos excepit. In paucis ob singularem doctrinam, ac vitæ probitatem charus fuit æternæ memoriæ purpuratis Reginaldo Polo, & Hieronymo Seripando, quem etiam proximo cognationis gradu attingebat, ambobus in illo sacros. consessu Apostolicæ Sedis Legatis meritissimis. Ad S. Pium V. P. Max. à sua Neapolitana Civitate pro bulla de censibus orator ablegatus fuit. Discriminum inter Mantuæ Ducem, & Lucensem Rempubl., quæ atro incendio Italiam erant obrutura, Gregorius XIII. nonnisi Jo. Thomam ann. 1579. sequestrem voluit, quod quidem feliciter cessit. Pluraq; alia pro Apostolica sede obivit munia, pietatis, prudentiæ, justitiæ, aliarumque virtutum nominibus clarissimus præsul. Ut in sua familia scientiæ perennarent, regalem domum D. Mariæ Annunciatę Neapoli largo censu donavit, ea autem lege, ut omnibus Sanfeliciæ gentis, qui bonis artibus operam dare vellent, ducatos quindecim in mensem illius monetæ per quinquennium, & suo tempore omnem insuper illam pecuniæ vim pro laurea doctoratus acquirenda necessariam solveret, nullo autem in ea gente existente, qui literariam stadium currere vellet, in varios pios usus, illos redditus assignavit. In oppido Sanctifelicis, à cujus vetustissima dominatione, sua gens audiit Sanfelicia, conventum etiam suo sumpta aperuit Seraphicæ Religioni. Perusina Civitas, quam ipse summa nobilitate rexerat, ob restitutionem armorum à Paulo III. sibi ereptorum, pleraque alia ab sancta sede annuis per Jo. Thomam collata beneficia, post ejus discessum duabus hisce inscriptionibus, grati animi ergo marmora loqui voluit, quarum prima.*

Joanni Thomæ Sanfelicio Episcopo Cavensi Perusiæ, Umbrięque sub Paulo III. Pont. Max. Præsidi dignissimo Binus Signorellus, & collegæ decemviri erigendum curarunt A. D. MDLV.

Altera vero.

Præsidente
Joanne Thoma Sanfelicio Episcopo Cavensi
Baldus Ubaldus, & Alexander Panfetta
ædiles F. C.
Anno MDLXXIV.

In eadem civitate hæc etiam legitur, quam Josephus Maria Sanfelicius Archiepiscopus Consentinus incidi voluit.

Jo. Thomæ Sanfelicio Patritio Neapolitano Episcopo Cavensi. Sacr. Concil. Tridentini Generali Commissario, Perusiæ, & Umbriæ sub Paulo III. Præsidi dignissimo Joseph Maria Sanfelicius Archiepiscopus Consentinus ex descendentibus sanguine, ex successoribus in moderanda Provincia sub Innocentio X. seculare hoc munus exhibet anno veniæ MDCL.

D. Ferdinandus Sanfelicius, non modo nobilissimæ familiæ laude conspicuus, sed variis, quibus ornatur scientiis, & ex Mathematicis præsertim iis, quæ ad architecturam pertinent, adeo ut è primis in illa à peritis omnibus habeatur, qui nunc Reipublicæ litterarię satis utile desudat opus duobus tomis distinctum, in quorum primo de Archetypis iconicis sacrarum ædium agit, in altero de cæteris, quæ vel amicorum genio, vel sibimetipsi obsecutus effinxerat, ut tanti Præsulis merito plauderet, statuam ei posuit cum hac inscriptione in gentilitio in D. Claræ sacello, quod ipse sapientissimus Rex Neapolis Robertus Boemando Sanfelicio fa-

,, *militari suo, & Cambellano donavat.*
,, Joanni Thomæ Sanfelicio Cavensium
,, primo, tum Venusinorum Episcopo Sac.
,, Tridentini Concilii gener. Commissa-
,, rio, Perusię Præsidi, Æmiliæ prolegato,
,, Neapolitanæ urbis ad S. Pium V. Pont.
,, Max. oratori, à Gregorio XIII. ad com-
,, ponenda Italorum Principum dissidia
,, cum amplissima facultate legato, de re
,, Catholica, urbe patria, & Sanfeliela
,, geote optime merito gentili suo pieta-
,, te, doctrina, rebus gestis insigni obscu-
,, re jacenti D. Ferdinandus Sanfelicius
,, monumentum & si longe impar meri-
,, tis, posuit anno Christi MDCCXIX.
,, *De eo loquuntur Philibertus Campanile in suis*
,, *famil. nobilibus fol. mihi 407. Carolus de Lellis item*
,, *in suis famil. par. p. fol. 321. & 322. Schrader. in*
,, *lib. monument. Ital. fol. 271. à ter., & 273. à ter.*
,, *Thuan. in sua hist. tom. p. fol. 714. & plerique alii*
,, *authores apud Cl. V. Didacum Maza Patritium Sa-*
,, *lernitanum morum integritate, pietate, pruden-*
,, *tia, juris utriusque scientia, & singulari eruditio-*
,, *ne spectabilem in suo opusculo, cui titulus* compen-
,, dio della vita di Monsig. Gioseppe Maria San-
,, felice Arcivescovo di Cosenza fol. 11. & 12.)

XLII 42 JOANNES HIERONYMUS Marerius Aquilanus ex Trilitii Archipresbytero electus hic die 20. Martii 1585. possessionem adipiscitur 3. Decemb. Duobus annis, quibus præfuit laudatissimè, Ecclesiam Cathedralem perbellè exornavit. Excessit die 28. Jannarii 1587. in eoque sepultus.

XLIII. 43 PETRUS RODULPHUS Tossiniani oppido agri Imolensis ad radices Apennini oatus Ord. Conventualium s. Francisci Theologus, Ecclesiastes, & insignis historicus, ex Consultore s. Officii à Sixto V. cujus erat familiaris, die 18. Febr. 1587. hunc adeptus est Episcopatum, exceptus solemni pompa die 4. Martii. Locum exornavit, ut Sanctorum lipsana in Cathedrali asservarentur, Ibique baptisterium, ut omnibus commune esset constituit, synodum celebravit, ejusdemque decreta edidit 1589. Præfuit probus Antistes annis quatuor, & ad Senogalliensem Ecclesiam translatus est 1591. die 18. Feb. obi de ipso egimus tom. 2. ejus scripta recensuit doctus Vvaddingus noster lib. de Scriptoribus Ord. Minorum.

A

XLIV 44 Fr. VINCENTIUS Calceus Soncinas *a* Ord. Prædicatorum, sacræ Theologiæ insignis Doctor, ex Provinciali Terræ sanctæ successit Rodulpho 18. Feb. 1591. qui cum ædes Episcopales restaurasset, eaque omnia, quæ boni Pastoris officium decent, egisset, mortuus est die 3. Maii 1598. jacet in Cathedrali.

B

a De eo Arisius in Cremona liter. t. 2. p. 29. & Altamura in Bibl. tom. p. 906. *Mandos.*

XLV. 45 SIGISMUNDUS Donatus Corregiensis à Clemente VIII. declaratus est Episcopus die 17. Augusti 1598. translatus deinde est ad Asculanam Ecclesiam in Piceno die 7. Januarii 1605. vide, quæ de Præsule isto dignissimo scripsimus tom. p. in Episcopis Asculanis.

XLVI. 46 MARIUM Maurum Melphiensem Paulus V. evexit ad hanc sedem die 3. Augusti 1605. in patria defunctus est anno 1610.

XLVII. 47 ANDREAS Perbenedictus *b* Camers, Mariani ejusdem cognominis Cardinalis consanguineus, qui cum variis pro Romana Ecclesia functus muneribus, in variisque civitatibus proepiscopus, ac præcipuè sub Federico Borromęo Card. Archiepiscopo Mediolanensi fuisset, à Paulo V. delectus est hujus Ecclesiæ Episcopus, Martio *c* mense 1611. iniit possessionem mense Maii. In Cathedrali sacellum erexit, ac s. Carolo Borromæo nuper in Sanctorum numerum relato dicavit, in quo ex insula ejusdem, cum aliorum Sanctorum lipsanis collocavit. Turrim campanariam complevit, synodum celebravit, constitutiones edidit. Hic cum magnæ æstimationis esset apud Pontifices Maximos, ab Urbano VIII. inter plures Prælatos dignissimos selectus est Apostolicus Visitator, ut in Regno Neapolitano Ecclesias omnes diligenti visitatione ad pristinum ecclesiasticæ dignitatis decorem reduceret, quod munus per annos quinque egregiè persolvit. Tandem laboribus fessus & senio mortalitatem explevit anno 1634. ætatis suæ 67. in Cathedrali humatus est.

C

b De eo Jacobillus in Bibl. Umbriæ. *Mandos.*

c Die 14.

XLVIII 48 BARTHOLOMÆUS Frigerios Ferrariensis, Vaticanæ Basilicæ Canonicus (1) ab Urbano VIII. adlectus est Episcopus die 17. Septemb. 1635. annum unum vix expleverat in ea dignitate, cum ad tumulum devenit: incidit ejus mors die 13. Novemb. an. 1636. suæ ætatis 57. Jacet in Cathedr.

D

XLIX 49 SALUSTIUS Peculus Interamnas olim Archiepiscopi Compsani in Belgio Apostolici Nuncii Auditor, intuitu laborum, ab eodem grato Pontifice Urbano Venusino Episcopatu donatus est die 3. Decemb. 1640. in eo sedit annos omnino octo, & nuncium remisit, postquam synodum celebrasset, edidissetque saluberrimas sanctiones, aulamque Episcopii ornasset. Erat Peculus vir eruditus, & venerandæ antiquitatis peramator. Extat ejusdem eruditissima epistola ad Joannem Baptistam Casalium, in lib. ejusdem de prophanis & sacris veteribus ritibus.

L. 50 Fr. ANTONIUS Pavonellus *d* de Civitella *de Trento* Ord. Conventualium S. Francisci, ex cessione Salustii factus est Episcopus ab Innocentio X. Pontif. die 18. Maii 1648. Obiit die 23. Septemb. 1653. ætatis suæ 52. sepultus in Cathedrali.

d Toppius in Bibl. Neapol. *Mandos.*

Fr.

(1) Non Canonicus Vaticanæ Basilicæ, sed Beneficiatus extitit, uti etiam apertissime notum fit in libro ejusdem Frigerii typis dato, cui titulus *L'Economo prudente*. Ejus meminit etiam Libanorius in Opere: *Ferrara d'Oro* par. 3. p. 106. *Mandosius.*

LI. Fr. HYACINTHUS Taurusius Urbevetanus oriundus ex Monte Politiano, familia nobili natus, patrem habuit Pamphilium, matrem Septimiam Barabottinam æque nobilem. Pamphilius filius fuit Joannis Mariæ Taurucii, nepos ex sorore Francisca Bencia Marcelli II. Pontif. His parentibus natus Hyacinthus, optime educatus ætatis suæ an. 18. in D. Dominici Urbeveteris cœnobio Monachum induit, majorum suorum æmulatus virtutes, nobilioribus disciplinis operam dedit, evasitque doctus vir, & lauream S. Theologiæ accepit, pluribusque præfecturis in Religione bene obitis, ex socio sacri Apostolici Magistri ab Innocentio X. ad infulam Venusinæ Ecclesiæ vocari meruit die 5. Octob. 1654. Munus consecrationis accepit in Ecclesia S. Mariæ super Minervam à Cardinali Odescalco Episc. Novariensi assistentibus Joanne Baptista Scannarolo Sidoniensi, & Papyrio Sylvestro Maceratensi Episcopis die 15. ejusdem mensis. Venusium ingressus est die 13. Feb. 1655. populum sibi commissum exemplo, & salutaribus concionibus pergit

A in dies ad pascuum salutis deducere; Bartholomæi Taurucii sanctitate celebris imitaturus egregia facta, qui an. 1498. ad cœlum evolavit. Scripsit Hyacinthus vitam S. Honuphrii, quam Viterbii edidit: scripsit item, sed non edidit Alberti Magni vitam, & observationes ad epistolas Seraphicæ Virginis Catherinæ Senensis, aliaque præ manibus habet, quæ aliquando in lucem prodibunt, de quo feliciores in dies progressus sperantur à Clero, populoque Venusino.

ADDITIO.

(„ Jo. BAPTISTA Desii, J.U.D. civis, Canonicus, & Cimiliarcha Neapolitanus, in sacris profanisque literis optime versatus, hoc sacerdotio auctus est 7. Maii 1674. Non diu hanc Ecclesiam administravit, fato correptus 1677. LII.

„ FRANCISCUS Maria Nerius, Tiburtinus, J.U.D. & Canonicus Neapolitanus, inde Episcopus Massæ Lubrensis, ad hanc Ecclesiam translatus est 10. Januarii 1678. Per septennium præfuit, defunctus anno 1685. LIII.

B

„ JO. FRANCISCUS de Laurentiis, Ripanus, patriæ Ecclesiæ Archidiaconus, & Pisaurensis Episcopi Vicarius generalis, hoc throno nobilitatus est 14. Maii 1685. Obiit mense Octobri 1698. L IV.

„ PLACIDUS Scoppa ex Archiepiscopatu Ragusino, cui sex annis præfuerat, translatus fuit ad Episcopatum Venusinum 1699. die 11. Aprilis. Decessit mense Decembri 1710. LV.

„ JOANNES Michael Teroni, Libuenensis, Clericus Regularis Barnabita, Philosophiæ, & sacræ Theologiæ Lector, Præpositus primùm Collegii S. Caroli ad Catinarios de Urbe, mox Ordinis sui Procurator generalis, fuit designatus Venusinus Episcopus 22. Maii 1713. sed propositus tantùm 10. Januarii 1718.) LVI.

METROPOLIS
AMALPHITANA,

Cujus suffraganei sunt

Episcopi { Capritan. Litteren. Minoren. Scalenen. }

a Vulgo Amalfi.

AMALPHIA a Picentinorum, Ducatusque Amalphitani Metropolis, triginta a Neapoli milliaribus in veteris Lucaniæ provinciæ finibus, quam Principatum citeriorem vocant, sita est juxta Tyrrhenum mare ab Occidentali plaga in valle Scalæ urbis montibusque attigua. Hanc Magnum Constantinum ædificasse, suisque militibus incolendam tradidisse quidam falsò existimarunt. Antiqua verò Amalphitanorum Chronica de hac civitate, deque ejus, Amalphitanorumque nomine, & origine hæc narrat. *Cùm à Constantino nova Roma, Bizantium appellata, anno salutis CCCXXXIX. condita fuisset, Romanos proceres Urbis novitate, & Imperatoris muneribus adlectos, compositis navibus, uxoribus, liberisque, ac supellectili, eò profectos esse, sed tempestate coorta, ex naufragio duas tantum naves incolumes evasisse, Ragusiumque appulisse; permotos eorum calamitate, & squallore accolas concessisse eis agrum, quem incolerent, eisdemque uterentur legibus, Romano nomini se plurimum debere dictantes. Paucos post annos, Romanos, cum intelligerent se in Ragusianorum invidiam adductos, vel quod angustis finibus interclusi latius eos patere desiderarent, vel quod Romanus animus servitutis insolitus, dominandi cupiditate accendebatur, naves conscendisse, petisse Italiam, in loco, qui Melphes dicebatur, Palinuri consedisse, Melphim ædificasse, ac Romano nomine relicto, Melphitanos, vel Amalphitanos esse dictos. Inde aliquorum Principum bella metuentes, Ebulum, post Scalam, & inde vallem juxta maritimum littus ad Occidentem incoluisse, ibique condidisse Amalphiam. Loci habitationem describunt usque ad Sicardi Principis Beneventani, & Salerni, filii Siconis tempora, nondum enim Beneventanus Principatus à Salernitano divisus fuerat, mixtum eo temporis spatio fuisse Amalphitanorum genus cum Longobardis, & Neapolitanis, quapropter nimium crevit, ut Sicardo eorum vires timorem concitarent. Egisse ideo Principem cum aliquibus ex ea civitate, ut occupatam Amalphiam diriperent, atque vastarent, multosque largitionibus corruptos per litteras affinibus illud persuadere conatos esse. Eos tamen, ne locorum delicias desererent, & ne impietatis in patriam accusarentur, recusasse. Interea Principem constantes eorum animos animadvertentem, cum Longobardis & iis Amalphitanis, quos apud se aluerat in Amalphiam nocte quadam irruisse, & omnes ferè cives Salernum duxisse captivos. Sed clam inito consilio Amalphitanos ut illatam injuriam ulciscerentur, Salernitanos fuisse adortos, vineas, domos incendisse, & Amalphiam summo cum honore esse reversos, anno Christi 829. Divisis Salerni, & Beneventi Principatibus, cum Siginulpho Beneventum, Rodulpho Salernum obtigisse. Cæterum Amalphitani, cum Amalphiam condidissent instituendom urbis, & Reipublicæ administrationem curarunt, Præfectos præficientes, ne sine capite viverent, & Kalend. Decemb. 3. Indict. primum Præfectum elegerunt Petrum, sequenti anno Sergium Constantii Comitis filium, deinde Maurum, Post hos singulis annis binos sibi Præfectos creaverunt, quorum seriem ignoramus. Mox ad unum Præfectum ventum est, & habuere Maurum, post quem Ursum. Rediere bini Præfecti, habuerunt Ursum Comitem, & Sergium Comitem, quos subsecuti sunt Leo Comes, & Taurus Comes. Adjecti anno proximo Lupinus Comes, & N. Comes. Iterum Ursus Comes, & Sergius Comes, qui de Marina dicebatur. Duos deinceps reliquisse videntur, & unum tantum adhæsisse: Sergium enim elegerunt Magistri militum filium Post multos annos iidem Amalphitani Marinum Luciani Pulcharii filium, quem seniorem dixere, elegerunt, regnavitque cum Sergio filio annos 14. quem excæcatum Amalphitanus populus de magistratu dejecit, & Neapolim extrusit. Idem evenit post Sergium Mauro Marii filio Cunnacci Marci nepoti, & Sergio Petri Comitis filio, Marci Antiocheat Vicarii nepoti, qui in suo magistratu, ejecto Sergio quinque annis præfuit. Marinus Præfectus erat anno 871. ut in Actis Athanasii Episcopi Neapolitani. Item quatuor annos Rempublicam administravit, & ejectus est. Subrogatum Ursum filium Ma-*

B

rini

rius Comitis de Pantaleone Comite, filium Cunnaci Marci, poſt ſex menſes quoque ejecerunt. Succeſſit Urſus Gabaſtenſis Joannis Salvi Romani Vitalis filius. Poſt ſex menſes item ejectus redit Maurus cæcus, qui cum filio Pulcbaro an.877. ſeptem annos adminiſtravit. Cui mortuo ſucceſſor datus eſt Sergius filius Sergii de Leonato una cum Petro Epiſcopo Urſi filio, & uno anno præterito, Petro dimiſſo, Sergius ſolus annis quinque præfuit. Creatus deinde Manſus ejus nepos Lupini filius, qui Marci Vicarii Antiochenſis nepos erat, & poſt decem annos & octo dies depoſitus eſt. Præfecerunt ſibi Leonem Neapolitanum Marini filium, Leonis nepotem. Subdit Chronica, *Annos, & Duces à nobilitate, & populo electos. Anno 892. Manſum Fuſculum commemorant Urſi filium, qui Ducatum 16. annos obtinuit, & poſt eam adminiſtrationem Monachalem habitum induit Benedictinorum de Monte. Anno 908. ſucceſſit Maſtolus Manſonis Fuſculi filius excellentiſſimus Imperialis, & Magiſtratu functus eſt 40. annos. Anno 948. Maſtalus ejus poſt quatuor adminiſtrationis annos cum Androſa matre occiſus eſt. Anno 952. Dux eligitur Sergius Imperialis Patritius filius dicti Comitis, qui poſt ſeptem annos & ſex menſes obiit. Anno 959. Manſo Imperialis Patritius, & Antipatus Glorioſus, & perfectiſſimus Dux appellatus eſt, & multis annis præfuit, qui cum in carcerem ab Alfeno fratre conjectus obiiſſet, Manſo, qui ejectus fuerat, dominio recuperato 16. annos magiſtratu potitus eſt. Anno 1001. ſucceſſit Joannes Perella Manſonis filius, in quem Imperator Patritiatum contulit, deceſſitque poſt annos tres. Anno 1004 Sergius Joannis filius, & cum Joanne filio 13. annos Ducatum obtinuit. Anno 1019. alterum Sergium reperio; ſed adeo confuſe cum ſuperiori, ut nihil certi elicere poſſim. An. 1035. Manſo Sergii filius cum Maria matre, quam Duciſſam & Patriciſſam in diplomatibus dictam reperio, regnavitque ann. 4. menſ. 3. quo regnante Joannes frater Neapoli, quo ejectus fuerat, Amalphim redit, & Ducatu recuperato, Manſonem fratrem ad Sirenuſas Inſulas (Gallos vocant) duxit, atque oculis privavit, & Conſtantinopolim profectus eſt. Anno 1039. Guamarius 4. Salernitanus Princeps cum Giſulpho 2. filio menſe Aprili Indict. 7. Amalphitanus Dux creatus eſt, & quinque annorum, & ſex menſium ſpatio pulſo Manſo Ducatum obtinuit, atque hujuſmodi cæcus alios decem annos imperavit. Sed an. 1054. cum Joannes Conſtantinopoli rediiſſet, Amalphitani rebellantes Manſonem expulerunt, ex menſe Octob. 6. Indict. Joannes in priſtinam dignitatem evectus eſt, regnavitque 16. annos. Quo mortuo ejus filius Sergius anno 1070. electus eſt, vixitque annos quinque. Succeſſit Joannes filius, qui antequam dominium exerceret, modico interjecto intervallo Ducatu ſpoliatus eſt, & proſcriptus. Anno 1075. Robertus Guiſcardus Normannus Ducatum obtinuit, qui undecim præfuit annos, & menſes octo, obiitque anno 1086. Kalend. Aug. 8. Ind. Neque pacifice Ducatum obtinere viſus eſt, quando Amalphiam occupavit, & Gardalonem nepotem captum oculis perduellem accuſavit. Poſt Robertum ann. 1086. Rogerius Comes factus eſt Dux Amalphiæ, qui Ducatum amiſit, & Marinus Penſabuſtas Sebaſtus, & Dux Amalphitanus electus eſt, anno 1096 Ducatum tenuit uſque ad annum 1100. quo privatus eſt, & Rogerius Siciliæ Comes, & Calabriæ Dux iterum Ducatu potitus eſt. Rogerio eidem ſucceſſit Rogerius filius.* Hactenus Chronica. Sed ſucceſſerunt deinde Reges Nortmanni, Svevi, Franchi, Aragonenſes, Hiſpani, qui nunc feliciter regnant, per quadringentos, & amplius annos, & ab Imperiali Patritiatu Amalphitanus Ducatus ad Regulos deductus eſt; nec honorem tamen amiſit ſuum uſque in hodiernum diem. Cæterum Amalphitanorum Ducatus a ſui exordio iis circumſcribebatur terminis. Ab Oriente juxta vicum veterem, ab Occidente ſecus Minervæ promontorium, cum inſula Capreæ, aliiſque duabus Gallorum Inſulis, a Septentrione cum Litterenſi urbe, olim caſtrum Stabienſe, cum Gravanio Pirio, Pimontio, ac caſali Francorum, a Meridie ipſa Amalphia, Scalenſi, Ravello, Minori civitatibus, Majori, Atirano, Tramonto, Agerula, Cicharia, Prajano, Poſitano, aliiſque locis, quibus Reſpublica conſtituebatur, ſuiſque regebatur legibus: pecuniæ cudebantur propriæ, quas Amalphitanas appellabant, & ex viris Patritiis Duces eligebantur: hac libertate uſi ſunt Amalphitani ſumma eorum fama ad annum uſque 1075. quo Robertus Guiſcardus Dux debellato Salerno Amalphitanum Ducatum ſuæ ſubjecit poteſtati: ſpirantis tamen Reipublicæ dignitatem ſuſtinuerunt ad Joannæ 1. uſque tempora, cum Regiis Vicariis ſub Normannis: regnantibus vero Svevis, per Juſtitiarios, Staticoſque, & ſub Gallis, Aragonenſiſque Regibus per Regios Viceſgerentes, peculiaribus quodammodo ſtatutis, ac legibus regerentur, quas nobilium Amalphiæ, Scalarum, Ravellique conſuetudines vocitabant. Quantum vero olim opulenti, divites, celebreſque fuerint in Syria, Africa, totoque orbe Chriſtiano diſperſi Amalphitani Ducatus cives, commemorat Guillelmus Apulienſis lib. 3. rerum Normannicarum, cum de Roberto Guiſcardo loqueretur, qui Salernum, Amalphiamque ſubjugavit.

——— Salernum
Hac acquiſita ſimul acquiſivit Amalphim:
Urbs hæc dives opum, populoque referta videtur,
Nulla magis locuples argento, veſtibus, auro.
Partibus innumeris: hac plurimus urbe moratur
Nauta maris, cælique vias aperire peritus.
Huc & Alexandri diverſa feruntur ab Urbe,
Regis & Antiochi: gens hæc freta plurima tranſit.
His Arabes, Indi, Siculi noſcuntur & Afri:
Hæc gens eſt totum prope nobilitata per Orbem.

Quid verò Amalphitani pro Romana geſſerint Eccleſia, Leo Oſtienſis ſcriptum reliquit: eorum opulentiam Divus Bernardus deprædicat epiſtola ad Lotharium Imperatorem. Quot verò, & quales in Oriente extruxerint Eccleſias, vetuſta docent Amalphitanæ Eccleſiæ monumenta, & in Ducatu millenarium numerum exceſſiſſe ex eiſdem colligitur. Amalphitanorum item in navigando excellentiam Flavius Giſia nauticæ pixidis, chartæque navigandi inventor confirmat, quem ex Poſitano Amalphitani Ducatus oppido fuiſſe ſcribit Guazzo: ſic Gerardus primus militaris Ordinis ſancti Joannis Hieroſolymitani Magiſter ex Amalphitana nobilitate fuit Scalenſis patria, qui cum multis Amalphitani Ducatus nobiliſſimis viris Cruce ſignatis in ſacra expeditione fuiſſet, meruit præclariſſimi Ordinis primus ſuſtinere provinciam, ut Boſius ſcribit. In omni ferè memoria Amalphit. Ducatus illuſtribus viris, gravis & fœtus fuit, in quo olim quingenta millia mortalium capita cenſebantur. Sed jam quæ ad proprias, divinaſque res pertinent de Amalphitana ipſa civitate aliqua proferamus. Ea igitur civitas ab illis Romanis patritiis, qui primum apud Scalam conſederunt, quos deinde Malphitanos, ſeu Amalphitanos nuncuparunt, condita circa annum Dom. 400. Romanorum Colonia cenſetur. Hæc aere ſaluberrimo, populorum frequentia, mercium etiam multitudine inter Regni urbes, nulli habebatur ſecunda, atque opportunitate loci, civiumque nobilitate clara, & nobilis fuit, oppidorum, urbiumque, quæ in ora Picentinorum maritima recenſebantur, veluti caput ac cæterarum Princeps habebatur, cumque diu ſub Reipublicæ Regiaque poteſtate conquieviſſet, cum ruina aliarum Ducatus Amalphitani civitatum, & ipſa viſa eſt corruiſſe; maximè quidem forenſibus bellis inter Ludovicum, Ladislaumque Reges, iterumque inter Andegavenſes, Aragoneſque Principes de Regno certantes, adeo ut in primi bello diviſa, una pars Duce Antonio de Afflictis, pro Ludovico, altera ſub poteſtate Caroli de Judice pro Ladislao factiosè regebatur, ſic paulatim cœpit deficere, antiquumque ſplen-

do-

dorem ex parte amittere, civibus inde Neapolim, alioque transmigrantibus, nunc autem soli sterilitate, qua cives coguntur vina, & frumenta aliunde conquirere, quæ olim dives, plenaque populo erat, vix ad mille in ea numerantur fidelium capita. Ager illius cum ipsa Amalphitana Costa, licet angustis finibus sit conclusus, omnes tamen amœnitatis laudes retinet, nam colles plurimi sunt pomiferis arboribus consiti, & valles floribus cujuscunque generis, gelidis limpidisque fontibus irriguæ, & quidem pomorum, malorum. Massilicorum, citrorum aureorum, punicorum, aliorumque fructuum, ac florum hoc in tractu mira est suavitas, marinis auris nescio quid salsi irrogantibus in ipsa poma, floresque, quod saporem odoremque mirificè gratum faciat; eorum verò tanta cum suavitate copia est, ut ea his multa aureorum millia indigenæ lucrari plerumque soleant. Jam cœlum ubique saluberrimum, ac clementissimum, undè viris, ac mulieribus corporis, animique habitus egregius, vividus oris color, & robur corporis, animique præstans, denique mite ingenium, grata hospitalitas, & quibuscunque artibus felix progressus, ut non immerito Leander Albertus Amalphitanam costam omnium amœnissimam, ac veluti jucundissimum paradisum deprædicet. Cæterum autem, ut de hujus civitatis origine certa opinio est, sic non satis constat, quo tempore Episcopali dignitate condecorata fuerit: crediderim tamen haud longe ab ejus exordio eum dignitatis gradum fuisse assecutam; siquidem postero seculo, quo condita est, Pimerius Amalphitanus Episcopus reperitur, qui sub Gregorio Magno vixit; neque is primus existimatur Episcopus. Ea fulsit dignitate Episcopus Amalphitanus, donec a Joanne XV. Pontifice, populi, Cleri, & Amalphitani Ducis rogatu Archiepiscopus declaratus est anno 987. eidemque suffraganeis attributis, Scalensi, olim Camensi, Caprensi, Litterensi, atque Reginensi, seu Minorensi Præsulibus. Princeps civitatis Protector sanctus Andreas Apostolus est, cujus nominis nobilissimæ architecturæ Cathedrale Templum ab Amalphitanis dedicatum est pulcherrimum, a Petro Capuano Presbytero Card. civeque Amalphitano corpore ejusdem Apostoli exornatum, quod è Constantinopoli, dum illac Apostolicæ Sedis Legatus ageret ab Ecclesia S. Andreæ Amalphitanorum, Amalphim delatum, & summo cum honore conditum fuit. Jacent sacrata illa ossa in inferiori templi crypta, & altari decentissimè, regioque cultu a Catholicis Regibus Philippo Secundo, Tertiove exornata, qui devotione excitati per suos Regni Proreges locum decorarunt. Quamobrem ne tantorum Regum pietatem funestaret oblivio, Petrus Fernandez de Castro Lemens Comes & Prorex, hæc verba publicè sculpta in marmore ibidem voluit extare memoriam.

ANDREÆ APOSTOLO

Christi per vestigia, Crucemque Cælum invecto; ossibusque ejus juvandi studio rorem sudantibus, Hispani Reges Philip. II. et III. pietati ejus ditatissimi eadem Cryptam, aramque nitidam in faciem splendoremque conformari imperant; cæptumque, & evectum Opus Ferdinando Ruiz de Castro, Catherina Zuniga premente Lemens Comitibus Proregibus, & Joanne Alfonso Pimentello Benventi Comite Pror. adultum D. Petrus Fernandez de Castro Lemens Com. Pror. toto amplexus animo parentum Regum Cælicolum gloriam, decusque perficit, ut præsens veneratur D. D.

Anno MDCXVI.

Ex iis sacratis Apostoli ossibus perennis liquor, quem mannam vocant, miraculosè emanat, celebrisque in toto Christiano orbe ad morbos sanandos habetur. Facta hujusmodi translatio est die 8. Maji anno 1208. in Martyrologio Romano memoratur die nona ejusdem. In Archivio Metropolitanæ Ecclesiæ rei gestæ monimenta continentur, quæ nos infra suo loco dabimus. In eadem Metropolitana Basilica venerantur corpus S. Macarii Ægyptiaci Abbatis, maxima pars corporis Ss. Cosmæ & Damiani, & s. Viti Martyrum, brachium s. Georgii martyris, & particula ligni s Crucis, cum aliorum Sanctorum lipsanis. Nobilis hæc Basilica in medio civitatis sita est, marmoreis columnis suffulta, triplici testudine ultra superiorem titulum circumscribitur, ejus longitudo palmorum 14. latitudo 28. & suo cum Organo, musivo, choro, sacra Turri, & Sacrario, nuper ab Octavio Bonito Vicario extructo, necessariis ad divina peragenda instrumentis abundè referto. Sacris in ea ministrantium numerus supra triginta. Canonici sexdecim sunt, è quibus quinque dignitate eminent, Archidiaconus, qui primam post Pontificalem sedem habet; Decanus jurispatronatus est nobilis gentis Bonitæ; Cantor, Primicerius, & Thesaurarius. Archidiaconus autem & Cantor soli mitrati solemnia celebrant ex vetusta consuetudine, sive, ut alii volunt, ex Apostolico privilegio; sunt & alii Presbyteri, seu perpetui hebdomadarii de Capitulo & communi massa participantes, cum aliis minorum gentium Clericis, qui divinum perurgent servitium. Canonici violacea utuntur mozzetta, Dignitates ex serico, vel cambelotto cum nodulis rubei coloris, cæteri Presbyteri Capitulares almutio ex violaceo panno. Capitulo perpetuo unitæ fuerunt per Gregorium XIII. Pontificem Abbatiæ s. Mariæ de Olearea, de Stellis, & s. Nicolai da Carbonaria. Seminarium est Clericorum nuper institutum, vel auctum, ubi Clerici ad Ecclesiasticam vitam instituuntur: tum plures sunt, cum Grammatices, Musicæ, & Ceræmoniarum magistri. In civitate præter Cathedralem nulla est Parochialis Ecclesia: Duo tamen extant cœnobia, unum Conventualium s. Francisci à Seraphico Patre conditum, ubi ejus cella cum arboribus myrthi, malorumque punicorum ipsius manibus plantatis visuntur: alterum Cruciferorum à Petro Card. Capuano fundatum, quod nostris temporibus suppressum est. Extra urbem in dextro latere prostat Abbatia s. Petri de Canonica Ordinis Cisterciensis ab eodem piissimo Cardinale cum Ecclesia in honorem Apostolorum Principis exædificata, ac dotata, licet saxoso loco, nemoribus tamen naturali antro sub monte, viridariis, hortis, fontibus pulcherrimè exornata, quæ cum in laicorum Clericorum fuisset commendam, ruit & Ordo monasticus, Fratribusque Capuccinis Ecclesia data est, redditus Commendatariis sunt attributi. Hic asservatur caput s Jacobi Minoris Apostoli, s. Diomedis martyris, necnon s. Basilii Magni; de ligno s. Crucis, aliorumque Sanctorum insignes reliquiæ ab eodem Card. ea Oriente allatæ. In medio civitatis est domus Patrum Congregationis s. Philippi ad Divæ Mariæ Majoris vetustissimam ædem, quam Mansonus Reipublicæ gloriosus Dux exædificaverat. Congregationem instituit ære proprio empta domo nobilis vir Donatus Antonius Rosa ex Mansorum Baronum stirpe. Quinque olim florente Republica in hac urbe fuerunt sanctimonialium cœnobia Ord. s. Benedicti, nunc tantum duo supersunt; unum titulo sanctissimæ Trinitatis, secus littus maris intra mœnia, quod nobilium Dominarum vocant, ab Archipræsule Julio Rosino constructum, quo tria earundem nobilium translata, unitaque sunt monasteria, s. scilicet Mariæ, s. Laurentii subtus inferius castrum Scalarum, & D. Basilii extra urbem haud longè a Canneto fluviolo: inclytis exornatur Monialium Ecclesia Sanctorum reliquiis, frustulo satis insigni sanctissimæ Crucis, dente Petri Apostoli, brachio s. Bartholomæi Apostoli, alteroque brachio s. Cosmæ Martyris. Sanctimonialium alterum septum civium, populariumque virginum intra civitatem constructum est, cui S. Nicolai de Campo nomen fecere; huic unitum fuit cœnobium s. Helenæ Ord. Cisterciensis in extremis

Sca-

Scalensis territorii partibus. Sunt in civitate aliquot Laicorum Fraternitates, aliaque pia loca, & oratoria. Diœcesis Amalphitana satis ampla est, ab Oriente Cavensi, à Meridie maris Tyrrheni littore, ab Occasu Massensi, Surrentinaque, à Septentrione Scalen. Litteren. Nucerinaque Diœcesibus clauditur. In ea numerantur oppida, seu terræ, & villæ triginta, quarum præcipua sunt Majorum, habet insignem Parochialem Ecclesiam Collegiatam titulo S. Mariæ ad Mare à Julio II. Papa anno 1505. erectam cum Præposito, Primicerio, Cantore, Decano, & Archipresbytero. Præpositus prima est dignitas, caputque Capituli, habetque usum baculi & mitræ ex Apostolico Indulto, dum statis festivitatibus celebrat: aliæ quatuor in hoc oppido sunt Parochiales Ecclesiæ, majori obnoxiæ. Duo sunt ibi cœnobia, unum virorum, alterum Sanctimonialium S. Francisci; Mons pietatis, & laicorum aliquot confraternitates: recensebantur animæ fidelium 1470. Tramontum spectabile oppidum tredecim continet Parochiales Ecclesias cum uno Minorum Observantium cœnobio, animas habebat 4000. Atranum habet Congregationem Presbyterorum, cum suo Archipresbytero in Parochiali Ecclesia sanctæ Mariæ Magdalenæ: animæ fidelum erant 1350.

Agerula, Projanum, & Furor unam continent Congregationem Parochoram decem, cujus caput Agerulæ est Archipresbyter, & quinque in hac terra sunt Parochiales Ecclesiæ, quatuor laicorum sodalitia, & Minorum observantium monasterium: continebat fidelium animas 2290. Furor, ubi Primicerius, ac tres Ecclesiæ Parochiales, animæ verò fidelium 670.

Plagianum cum Vetica majore unitur, duabus circumscribitur Parochiis cum Primicerio, ubi erat Dominicanorum monasterium sanctæ Mariæ: in totum capita fidelium 1750.

Conca, Thobolum, Pugernla, Vetica minor, & Pastiria unam habent Presbyterorum Congregationem, cujus caput est Primicerius, animæ recensentur 1780.

Terra Pontini, ubi unica Parochialis Ecclesia titulo sancti Viti. Vicarius animarum curam exercet, quæ numerabantur 1400. Mons Pertusius unicam tenet Ecclesiam Parochialem, & animas 190.

Oppidum Citoriæ in temporalibus jurisdictioni civitatis Cavæ, ubi unica Parochialis, & cœnobium unum est Minorum Observantium; animæ autem censebantur 940. In universum autem in tota diœcesi Amalphitana continentur Parochiales Ecclesiæ 42. fidelium verò animæ ferè decem & septem millia. Mensæ Archiepiscopalis annuus census scutorum Regni 1500. Taxatur verò in libris fisci Apostolici flor. 150. Ædes Archiepiscopales perjucundæ sunt, veterique Ecclesiæ Cathedrali conjunctæ. Sed jam Amalphitanorum Præsulum seriem explicare aggredimur, quam partim ex variis auctoribus, scripturis, diptycis, monumentisque, ac præcipuè ex iis eruimus, quæ vir prænobilis amicus noster, eruditusque Abbas Joannes Baptista de Afflicto Agnelli equitis filius venerandæ antiquitatis benè peritus, ab ipso indefesso labore conquisita, in Amalphitanis archiviis inventa, & ex ipsis autographis candide exscripta, nobis scribentibus liberalissimè suggessit, cujus etiam studio hic noster qualiscunque conatus excrevit, in iis, quæ ad Amalphitanæ Ecclesiæ Archiepiscopos eorumque suffraganeos spectant.

I. 1 PRIMENIUS a D Gregorii Magni temporibus Episcopali dignitate apud Amalphitanos est honoratus, sed ab eodem Pontifice negligentia notatur in Epistola ad Anthemium Subdiaconum lib. 5. ind. 14. anno sal. 596. & in Decret. lib. p. cap. 7. pervenit quæst. p. de residentia. Vixisse aiunt in diptycis hujus Ecclesiæ ad annum usq. 620. post cujus excessum per ducentos ipsos annos Episcoporum Amalphitanorum memoria defecit. Quis ante ipsum sederit, an vero ille primus, hujus Ecclesiæ fuerit Episcopus, adhuc incertum, nec facile est investigare.

a Al. Pigmenius.

II. 2 PETRUS Episcopus Amalphitanus ætate Sicardi Beneventanorum Principis floruit. Hic transtulit è Reginæ littore corpus sanctissimæ Triphomenis Martyris Amalphim, & in Ecclesia S. Mariæ tunc temporis Cathedrali recondidit, ut Acta ejusdem vetustissima referunt, quæ in Episcopis Minorensibus suo loco integra dabimus: ibi mors & sepultura Petri, & quando, juxta sanctæ Martyris vaticinium exhumatus à canibus è sepulchro, atque ejus corpus sit laceratum, accidisse narratur in Amalphitanæ urbis excidio à Longobardis patrato circa annum nempe salutis 839. Referam verba. *Inventum venerabile sanctæ corpusculum in littore Reginæ* (Minorem urbem nunc vocant) *à Clero & populo Amalphitano, & ecce Petrum Episcopum cum suo Petro Archidiacono, cæterisque Presbyteris ceperunt, propriis ulnis in tenuissimo panno sanctam Martyrem simul gestantes. Qui cum nimio tumultu, & populi vociferatione Episcopus opprimeretur, & sisteret aliquantisper ante ejusdem Basilicæ sanctæ vestibulum, abiecta à quibusdam virgo prædicta, ex membris illius felici rapina furtim quæque poterant diripiebant. Mira res & agnita cunctis fidelibus, ita guttatim sanguis ejus fluebat terratenus, post annorum curricula iterum ceu proprio carne sit, & sanctæ jugule fieretur. Concursio interim utriusque sexus erat quasi triticeæ messis tempore, formicas videas propriis cervicibus vicissim farra vehere, donec sua promptuaria repleant, quibus suis temporibus sustentari valeant & sua sedulio tenuissima corpora sustari. Venerabile namque sanctissimæ Triphomenis corpusculum nautica pinus cum ingenti honore cum Amalphim deferret collocaverunt in Ecclesia Beatissimæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ honorificentissimè, quod etiam Pontificali præceptione quidam obtemperantes è Clero die noctuque fidele Deo servitium exhibentes ad gloriam ipsius nominis certis horis canticum laudis explebant. Expleto igitur octavi diei cursu intempesta nocte quando sopore gravi corpora fessa premuntur in extasi positus prædictus Episcopus, vidit in visione jam dictam Martyrem Christi rubicundo pallio coopertam, aliasque illam virgines obsequentes, sibique manu intendentem atque compellatione minaci dicentem; Cur Episcope, meum temere tumulum ausus es violare, pariterque meum cunctis corpusculum revelari propellis, & ex corpore meo quosdam artus violenter divelli, nempe quia nullus pudor mei ergò fuit, scias te proxime moriturum, cadaverque tuum ex sepulchro expellendum, & à canibus comedendum. Omnes enim Præsules dormierunt unusquisque in throno suo, tu autem de sepulchro tuo solus pelleris. Denique expergefactus Episcopus cum tremebundus volvere secum cœpisset, quod in horrore viderat visionis nocturnæ, mox jubet fieri sibi sepulchrum in pariete quasi cubitis tribus in sublime à terra à parte Aquilonis in Ecclesia B. Joannis Præcursoris atque Baptistæ, ubi sanctæ purificationis & baptismatis unda, nova soboles renascitur, & proles fœcunda. At ubi Episcopi jussio est impleta, & parata, ut dictum est, sepultura, mox è vestigio subsecuta est tam crudelissima febris, ut vix trium dierum spatio hac luce perfrui videretur, cum decursu vitæ suæ temporibus, & finito termino quem nullus hominum præterire potest, gregi suo valedicens, ac secum sumens viaticum exuit hominem plenus dierum. His namque præmissis, cum non multo post istius terræ desolatio immineret, utriusque populi præstigio confirmato maleficio videlicet Longobardorum, capta est civitas, ac depopulata penitus sine sanguinis effusione. Hujus siquidem civitatis loca dum hac illac lustrando pergerent, & circuirent cubiculorum penetralia, & aditus Ecclesiarum si forte thesauros occultos, & reconditos invenirent, præsertim cum opibus plurimis essent ditati; tandem aliquando veniunt ad tumulum, ubi Episcopus è vicino sepultus jacebat, qui dum sperarent ob fabricæ recentis obstacula, quod in Præsulis tumulo aurum*

argentumve pateret, confringentes illum, invenerunt episcopi cadaver jam fœtidum in monumento compage corporis, & penè omnibus solutam membris. O incomparabile Dei judicium, & ineffabilis virtus ejus! turba omnis retro coacta est, & sepulchrum dimissum est, patens, nec quaquam opertum. Peracto igitur excidio, cunctisque mœniis diratis civitatis, adhuc ibidem civibus commorantibus, canes rabido ore latrantes maturo cursu currentes abstrahunt à tumulo prædictum cadaver Episcopi, ut vaticinatum fuerat à sancta Martyre Christi eidem Episcopo ac revelatum. Hæc ibi. Prosequuntur Acta, de ejusdem S. Martyris Beneventum translatione, iterumque à Benevento Amalphim apud Reginnam priori in loco, adiuvante Ursone Beneventi venerabili Episcopo. Meminit ejusdem Erchemperti apud Caracciolum ex Boluiti exemplari in hæc verba, quæ non extant in historia Erchemperti apud Peregrinum in histor. Principis Longobardorum par. 1. *Interea factum est, ut Tyrrheni æquoris insulas, Ausoniæque universa loca Sicardus Princeps circuiret, & quotquot corpora Sanctorum invenire posset, Beneventum cum debito honore deferret. Atque per idem tempus ex Liparitana insula B. Bartholomæi Apostoli corpus Beneventum magno cum tripudio deferri jussit. Cum autem talia Amalphitani cernerent, & metuerent ne propria frustrarentur Patrona, scilicet sanctæ Triphomenis corpore, quod in portu Reginellæ illo tempore tegebatur, plebe jam ducta in consilium, decreverunt ut illud Amalphiam transferretur. Sicque factum est. Nam dantibus operam majoribus natu Amalphitanorum, antequam ipsa civitas ab inclyta gente Longobardorum desolaretur, ablatum est à propria aula, ubi erat nautiva pinus, & cum ingenti honore Amalphiam delatum, atque in Ecclesia Beatissimæ Virginis Mariæ ejus sacrum corpus Amalphitani honorifice collocarant. Longobardorum phalanx à prædicto Sicardo Principe absolata, Amalphiam devenit, atque ab eis ipsa civitas sine humani sanguinis effusione capta est, & depopulata. Cumque Longobardi omnia, quæ in ornatu Ecclesiæ, & Amalphitanorum ædibus invenirent, diriperent, sacrum etiam corpus S. Triphomenes Martyris locum gestantes, cuncta per circuitum depopulati sunt, & non solum civitatis munitio intrinsecus, sed etiam extrinsecus prædia cuncta devastarunt: & sic magno cum tripudio Salernum perveniunt, atque jam dictum sanctum corpusculum per jussionem præfati Principis debito cum honore Beneventum perducitur*. Hanc Beatissimam Martyrem Triphomenem origine fuisse Siculam è Pastensi urbe, scribit Bolvirus. Vide Friciam *lib. de subfeudis cap. de civitatibus Regni fol* 81. Triphomenis festivitas cultu celebri veneratur apud Minorenses 5. Novembris; translatio vero 13. Julii, de qua infra. Cæterum Petrus Amalphitanus Episcopus, qui & venerabilis senex, & omni laude dignissimus memoratur, in citatis Triphomenis Actis, videtur ex hac mortali vita subtractus, miserabili quidem & infelici exitu ex Martyris vaticinio circa annum Domini 839. quo anno, vel posteriori, ut Ostiensis scribit, D. Bartholomæi Apostoli corpus Beneventum translatum est, quo paulo post Sicardus Princeps ex hac luce migravit, occubuitque suorum gladio.

III. 3 LEO Episcopus Amalphitanus successit Petro circa annum Dom. 840. aliud de eo dicendum non habeo, nisi quod ejus Præsulatus tempore Amalphitani à Sicardo Beneventanorum Principe in captivitatem deducti sunt, nec multo post tempore cum jugum excussissent, ad propria sunt reversi.

IV 4 PETRUS II. electus, ut scribunt diptycæ, anno 848. Vertente vero anno Amalphitani, una cum Neapolitanis atque Cajetanis numerosa classe apud Ostiam Tyberinam contra Sarracenos Leoni IV. Pontifici suppetias præstiterunt, ut Anastasius Bibliothecarius tradit. Anno vero 879. cum multi Italiæ Principes ac populi, propriis utilitatibus prospicientes, publicum cum iisdem Sarracenis fœdos iniissent, Joannes VIII. Papa, ut iniquum pactum, fœdusque dissolveret sub excommunicationis pœna eisdem præcepit. Illorum caput erat Pulcherius Amalphitanorum Præfectus, ad quem, & ad hunc Petrum Episcopum Joannes epistolas direxit omni laude dignissimas, quæ sunt in ejus Regest. num. 207. 209. 225. & 242. datæ ann. 880. Indict. 13. & sequenti Ind. 14. Idem Petrus Amalphitanorum præfecturam egit.

5 BONUS successit Petro; cujus solum nomen V.
pervenit ad posteros. Ejus temporibus Amalphitani, Comites civitatis rectores in Judices elegerunt; ut Indiculus habet, qui tamen errores continet non paucos.

6. SERGIUS substituitur Bono, de quo nihil VI.
præter ejus bonum nomen comperimus, tametsi Indiculus habeat illum præfuisse temporibus S. Athanasii Neapolitani Episcopi. quod omnino stare non potest, cum ille diem suum obierit anno 872. quo Petrus erat Amalphitanus Episcopus, ut supra innuimus.

7 URSUS electus habetur in Indiculo apud me VII.
Ms. anno 897. eo scilicet tempore quo Amalphitani pro Judicibus Duces receperre titulo Imperialis Patritii ac Protospotarii decoratos a Constantinopolitano Imperatore.

8 JAQUINIUS sedit in hac Ecclesia anno 925. VIII.
quo a Ludovico Imp. sublata est Insula Capritana Neapolitanis Ducibus, & Amalphitanis concessa, ut esset Feiccia de subfeudis. At hoc anno 925. imperabat Henricus cognomento Auceps, insignibus Imperialibus donatus a Conrado moriente, Kal. Julii ann. 919. qui regnavit ann. 17. mortalitatem explevit anno 936. eodem errore lapsus est Indiculus noster a quo Feiccia.

9 CONSTANTINUS Præsul extitit Amal- IX.
phitanus anno 949. juxta Indiculi narrationem, qui addidit eo Præsule Amalphitanos castrum Pini munivisse, ut oppida eorum jurisdictioni obnoxia, Graniani scilicet, & Pedemontis in Occidentali plaga sita validius tuerentur. Decem omnino annos hanc rexit Ecclesiam, mortem obiit circa annum Dom. 960.

10 MASTOLUS post remos Amalphitanorum X.
Episcopus evasit anno 960. sub Mansone Duce, qui Salernitanum aliquando Principatum usurpavit, ut scribit Indiculus noster, & Ecclesiam sanctæ Mariæ Majoris, anno 987. extruxit, ubi adhuc prostat brevis inscriptio. *Manso Dux & Patritius fieri jussit*. Condidit idem magnificus Dux vetustum Cœnobium S. Laurentii pro Benedictinis Monialibus, & amplissimè dotavit. Mastolus vero Episcopus vita cessit circa annum Domini 987. juxta Indiculi sententiam.

AMALPHITANI
ARCHIEPISCOPI

LEO Sergii filius de Urso Comite summo apud XI
Amalphitanos loco natus, egregiis moribus ornatus, ex Monacho & Abbate SS. Cyriaci & Julittæ Ord. S. Benedicti apud Atrani oppidum, primus hujus urbis Archiepiscopus auctoritate Apostolica renunciatus est an. Dom. 987. & consecratus die 13. Febr. qua tempestate Romanam Ecclesiam regebat Joannes XV. Papa, a quo pallium & Metropolitica jura deinde suscepit in Lateranensi palatio ab eodem anno 994 Pontificatus ejusdem Joannis decimo: de cujus institutione hæc habent brevis historia Amalphitanorum Præsulum, & Indiculus apud me Ms. *Regnante Domino Mansone Amalphitano Duce, defuncto Episcopo ejusdem Ecclesiæ, placuit Domino Duci, cuncto Clero, & populo universo eligere Leonem Presbyterum & Monachum,*

filium

filium Sergii de Urso Comite ad Archiepiscopalem ordinem, qui consecratus est die 13. Februarii an. 987. & accepit deinde pallium Archiepiscopatus per manus Joannis Summi Pontificis Quintidecimi anno decimo in sacratissimo Palatio Lateranensi cum Apostolica benedictione. Anous decimus Joannis Papæ XV. erat Christi 994. *Igitur præfatus Leo primus Archiepiscopus sanctæ Sedis Amalphitanæ Ecclesiæ unacum tota plebe sua, & universo Clero suæ Diœcesis ordinavit tres Episcopos, primum scilicet Joannem, & eum in Episcopum consecravit in Insula Capritana: secundum vero Sergium in Reginnis, quæ nunc dicitur Minor; tertium vero Stephanum in castellis Stabiensibus, qui dicitur nunc Episcopus Litteranen. & præfatus Dominus Leo sedit annis quadraginta duobus, & mortuus est die 25. Aprilis Indict. 12. & sepultus est in Ecclesia sancti Viti Martyris, cui in dicto Episcopio est dedicata.* De Leonis ordinatione ferè iisdem verbis loquitur Ursus Presbyter in Chronica Amalphitanorum Præsulum; *Leo*, inquit, *Presbyter & Monachus atque Abbas monasterii ad honorem SS. Cyriaci & Julittæ constituti supra Atranum, cum esset laudabilis vitæ, & præfulgens moribus, & omnibus notus, reputatus fuit ab eximio magnifico, & glorioso Duce, & Patritio Imperiali Domino Mansone, universo populo & cuncto Clero electus Antistes S. Ecclesiæ Amalphitanæ, & cum Amalphitana Respublica tunc nimis floreret, & potens esset, tam in terrestribus, quam in maritimis, meritò supplicavit Pontifici Summo tunc Ioanni XV. à quo habuerunt ipsum Leonem consecratum primum Archiepiscopum Amalphitanum Indictione 15. die 30. Novembris ann. 987. in Palatio Lateranensi, sub tunc Imperatore Othone III. tunc temporis Episcopus Camensis, dictus vulgariter Scalensis, qui erat Sergius, fuit datus suffraganeus, sed immunis à jure Cathedratico, similiter Episcopus Capritanus, quia fuerunt onerati, fuerunt relevati à dicto jure, eodem tempore fuit datus Episcopus Sergius Ecclesiæ Reginnensi, & Stephanus Castro Stabiensi, nunc Litterensi civitati, cum onere tamen Iuris Cathedratici.* Leonis obitus incidit in annum Dom. 1030.(1) Cœnobium SS. Cyriaci, & Julittæ, de quo io alio Indiculo Amalphitanorum Archipræsulum, nunc semidirutum cernitur supra Atrani oppidum; Ecclesia vero relicto priori titulo, sanctæ Mariæ de Donne vulgo nuncupatur. Hujus Pontificis temporibus vixisse B. Joannem Eremitam cognomento Virginem, non potest esse ambiguum; quandoquidem Leo potestatem tribuit Petro Eremitæ sanctissimo, Joannis patruo, exædificandi Ecclesiam sanctæ Mariæ de Olearea in acclivo Promontorii Capitis Ursi, ubi paulatim cum excrevisset locus, piorum Amalphitanorum eleemosynis, in cænobium, & Abbatiam evasit, quod quomodo gestum sit, vetus fragmentum mira simplicitate scriptum narrat. *Temporibus*, inquit, *Leonis primi Amalphitani Archiepiscopi, venit in partibus Amalphiæ venerabilis quidam Eremita Petrus nomine, cum Joanne puerulo nepote suo, adiens prælibatum Pontificem petiit ab eo sibi locum dari ad vitam Eremiticam ducendam, cui benignissimus Pontifex ad caput Montis Ursi, Promontorium non longe à mari in territorio majori speluncam, ubi molendinum ad oleum conficiendum ædificatum fuerat, concessit; in qua Petrus Ecclesiam cœpit construere, quam inde sanctam Mariam de Olearia nuncuparunt. Vitam ibi ducebat Petrus cum nepote suo Ioanne puero, faciendo sportas ex corticibus arborum, & illas per dictum nepotem ad vendendum mittebat, & ex pretio seipsum & nepotem alebat. Tunc diabolus tanti boni operis invidus fecit, ut quidam iniquus homo per vim quæsivit videre dictum Ioannem puerum annorum undecim, qui fugam cepit & sine pane se contulit ad dictum monasterium ante fratrem Petrum, excusans se ut melius potuit tacita tribulatione; in crastinum diei Dominici à dicto suo patruo vocatus, ut vellet redire ad vendendum sportas, qui subito obediens erectus est, & sportis oneratus invenit sibi in facie sua barbam longam, & cum magna admiratione itinere se exposuit, & Amalphim se contulit, ubi visus fuit, stupor omnibus, & interrogatus quomodo evenisset; fuit ductus ad prædictum Leonem qui re audita non sine lacrymis gratias Deo reddens, qui servos suos bonæ mentis semper tutatur, Campanam magnam fecit pulsari, & cum Clero & populo ipse in pontificali cum navigiis versus eremum S. Mariæ de Olearea perrexit ad visendum Fratrem Petrum, & simul ad reddendas laudes Deo, sed navigiorum apparatu cognito, dictus Petrus, ne elationis spiritu tentaretur, expandit suū palliū supra mare, & siccis vestigiis ambulans ad suam civitatē reversus est. Ioannes vero puer sic pubefactus à Leone Archiepiscopo monitus remansit, qui angelicā vitam ducens, tandē sicut Dom placuit in pace quievit, & ibidem subtus altare jacet, & dicitur quod liquor manna est in sua fovea usque ad hodiernum diem.* Ferunt hujus Beati viri corpus Neapolim fuisse translatum in Ecclesiam S. Ligorii, Monasterium vero semidirutum est, cujus redditus Capitulo Amalphitano uniti fuerunt; titulus vero Abbatialis suppressus. Rectorem instituit Leo in Ecclesia S. Sebastiani de Pugerulo Presbyterum Petrum Surrentinum, anno 36. Mansonis Ducis; testes recensentur duo Presbyteri Cardinales Amalphitanæ Ecclesiæ. Documenti initium sic se habet. *In nomine Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, temporibus Domini Mansonis gloriosi Ducis, & Imperialis Patritii anno trigesimo sexto, & septimo decimo Domini Joannis gloriosi Ducis filii ejus, die tertia mensis Septembris, Indictione 7. Amalphiæ, Nos Leo Dei gratia Archiepiscopus primus. S. Sedis Amalphitanę una cum præsentibus nobiscum Astantibus Magnatibus cunctæ plebis, hujus nostri Archiepiscopii à præsenti die, &c. finis verò sic.*

† *Leo Dei gratia Archiepiscopus confirmavi.*
† *Ego Lupinus Presbiter & Primicerius testis.*
Ego Agnellus Presbyter Cardinalis testis.
† *Ego Joannes Presbyter Cardinalis testis.*
Ego Leo Scriba scripsi.

Extat monumentum in tabulario vetustissimi cœnobii olim Monialium S. Laurentii Amalphis, Ordinis S. Benedicti. Huic cœnobio plura donasse legimus, & pro ipso Blactæ Abbatissæ, Ducem Antipatum, Patritium Mansonem, & Joannem Ducem filium ejus die 20 Martii Indict. 2. Hocce monasterium constructum fuisse constat Joannis Ducis temporibus, nam in monumento donationis, quam fecerunt Dux ipse Manso, Joannes, & Adelferius, & Ademarius, & Leo filii Sergii Ducis, qui eidem monasterio S. Laurentii de Amalphia noviter constructo dederunt tres patres, & portiones eis spectantes ad Ecclesiam sancti Petri Apostoli, quam Sergius filius quondam Ursi Comitis, & Maria honesta fœmina filia benignæ recordationis Joannis Comitis eorum avi ædificarunt. Monumentum incipit. *In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi die 10. mensis Julii Indict. prima, Amalphiæ. Nos Manso Domini gratia Dux, & Patritius, & Joannes, & Adelphertus, & Ademarius, & Leo germani filii bonæ memoriæ Domini Sergii gloriosi Ducis, & Imperialis Patritii, &c. In fine, Ego Ursus Scriba hujus civitatis Amalphiæ hanc chartam offertionis manu propria scripsi anno 30. Ducatus suprascriptæ gloriosæ potestatis mense Julio, suprascripta Indict.* Mansonis & Joannis Ducum temporibus Sergius Monachus Bonasaldula donavit, & dedit monasterio sancti Cyriaci Christi Martyris sito supra Atranum quartam partem Juripatronatus Ecclesiæ sanctæ Luciæ Christi Martyris,

(1) Guaimarii Principis Salernitani literis Richerio Casinensi Abbati indultis de Amalphitana S. Nicolai Ecclesia, 22. Principatus Salerni ejusdem Guaimarii, & 2. anno principatus ejus Capuæ, & [illegible] anno ducatus ilsius Amalphi, atque Surrenti, mense Octobri, VIII. Ind. quæ an. 1040. convenit, subscribit inter primos Leo Amalphitanus Archiepiscopus, qui proinde ad illum annum pervenit contra Ughellum, qui decennio ejus obitum anteverit, Mabillon. de re Dipl. in Append. p. 136.

quæ est dedicata in Regiunis Minoris, tunc temporis sub potestate Domini Leonis, Domini gratia Archiepiscopi S. Sedis Amalphitanæ Ecclesiæ. Documenti initium, *In nomine Dei Salvatoris nostri Jesu Christi. Temporibus Domini Munsonis gloriosi Ducis, & Imperialis Patricii, anno trigesimo quinto, & sextodecimo Joannis gloriosi Ducis filii ejus die 25. Mensis Januarii Indict. 6. Amalphiæ.*

XII. 2 LAURENTIUS Monachus S. Benedicti nobili genere natus patre Muscio de Leone Comite cognomento Gettabotte, vir prudens, doctus, & duarum linguarum Latinæ & Græcæ peritissimus, & quod longe præstantius est, laudabilis vitæ charitate pollebat, collaudante Amalphitanorum Duce Joanne, cunctoque Clero & populo biduo post Leonis obitum, hoc est 27. Aprilis anno Christi 1030. electus Archiepiscopus, pontificium iniit: à Joanne XX. Papa in Lateranensi palatio consecrationem accepit die 2. Julii ejusdem anni. Sanctè cœpit Laurentius Ecclesiam sibi creditam administrare, & Ecclesiasticum jus cum vindicare instituisset, inimicum sensit Guaimarium Salernitanum Principem, & Amalphitanorum Ducem, cujus iram declinans Romam profectus à Gregorio VI. Papa benigne susceptus, qui illum domi retinuit in suo Archipresbyterio S. Joannis ante portam Latinam. Gregorium VII. tunc Ildebundum, discipulum habuit, quem in divinis humanisque litteris erudivit. Plura tum Latinè tum Græce scripsisse ajunt, quæ perierunt; extat tamen vita S. Zenobii Episcopi Florentini, quam conscripsit Florentiæ ad Clerum ejusdem urbis. Hanc ex antiquo codice cœnobii Ss. Vincentii & Anastasii ad Aquas Salvias, in lucem emisimus in tertio nostro tomo, in serie Florentinorum Præsulum, ubi ex errore illum Pontificatum accepisse anno 1024. narravimus, cum constet ad eam dignitatem evectum an. 1030. Laudatissimus Archiepiscopus iste à Benone Gregorii VII. mendacissimo calumniatore impudenter, & inique criminatur, absurda de ipso confingit, quæ à Baronio confutantur tom. 2 Annal. Eccl. ad annum 1048. quo ipso anno Laurentius Romæ ex hoc seculo migravit ad Christum die 7. mensis Martii. De ejus obitu ita refert Petrus Damianus in vita sancti Odilonis Cluniacensis Abbatis.

Proxima quoque quadragesima succedente, sanctæ & venerandæ memoriæ Laurentio Amalphitanæ sedis Archiepiscopo, qui potens in litteris ac biglossue, duarum scilicet linguarum, Græce noverat & latinè, & quod longe præstantius est, laudabilis vitæ claritate pollebat. Hic itaque Romæ constitutus obdormivit in Domino. Cumque cadaver ejus fuisset in Ecclesiam illatum, honestus quidam Clericus Albero nomine in ejusdem Ecclesiæ angulo dedit membra sopori. Cumque subito adhuc pene vigilanti vir beatus Odilo scilicet apparuit, et mox Clericus intulit domine mi, quando huc & cur advenisti? Ad charissimi, inquit, olim amici mei Domini Laurentii Pontificis exequias veni, quibus expletis antequam te viderem recedere nolui. Et his dictis, species loquentis evasit. Hæc ille. In citata historia Archipræsulum hujus Ecclesiæ legitur Laurentium in marmoreo sepulchro conditum fuisse in Ecclesia B. Joannis, quæ dicitur Schola Græca, cum vixisset in hoc seculo annis 53. mensibus 6. dieb. 15. sedisset verò 19. men. 11. Quod autem scriptum legimus humatum in Ecclesia sancti Joannis in Schola Græca, mendum puto, & pro Ecclesia sanctæ Mariæ apponi, sancti Joannis. De hac Ecclesia legendus eruditus amicus noster Flavantes Martinellus in sua Roma ex Ethnica Sacra. Laurentii meminit Possevinus primo vol. Apparat. sac. 2. Append. Nec silentio prætereundum, quod Laurentii temporibus, Duce Amalphitanorum Guaimario Salernitanorum Principe, anno sal. 1044 nonnulli cives Amalphitani, qui tunc apud Melphim Apuliæ civitatem vitam ducebant, haud longe ab ea urbe Ecclesiam & cœnobium in honorem sancti Benedicti Abbatis condere instituerunt, ut ibidem preces Deo fundere possent, & eorum corpora sepelirentur: locum concessit Abbas Angelus Ecclesiæ sancti Petri Montis Vultu, aliquibus conditionibus inter eos sancitis, quæ in instrumento leguntur, cujus exemplar ex Ravellensis Ecclesiæ Tabulario, hic ut jacet barbarè scriptum, exhibemus, ut saltem cœnobii hujus servetur memoria, cujus nunc ne vestigia extant.

In nomine Domini vicesimo sexto anno Principatus Salerni Domini nostri Guaimarii gloriosi Principis, & sexto anno Principatus ejus Capuæ, & quinto anno Ducatus illius Amalfis, & Sirrenti, & secundo anno suprascriptorum Principatuum, & Ducatuum Domini Gisulfi eximii Principis, & Ducis filii ejus, & secundo anno Ducatus eorum Apuliæ & Calabriæ mense Junii XII. Indictione.

Ideoque ego Angela Presbyter & Monachus, quam & Abbas de Ecclesia sancti Petri, quæ est ab isto latere Montis Vultum. Declaro me in civitate Melfi ante præsentiam Domini Ursi, gratia Domini venerabilis Abbatis de cœnobio sancti Michaelis Archangeli, qui dicitur de Vultum, & ibidem adesset Alferi Judex, & Comes una cum aliis bonis hominibus, qui subtus & scripti, sunt quoniam habui comprehensum à foris muro Dominico terram quam & per concessum de bonis hominibus de prædicta civitate Melfi secundum scriptum atque roboratum de eorum partibus habeo, ubi talia declarant, & omnibus horis, atq; diebus Domino auxiliante cupiebam laborare ibidem Ecclesiarum in honorem S. Benedicti nostri Abbatis, & congregare ibidem Presbyteros, vel Monachos, sicut monasterium condecet habere, sed ante quam talia adimplerem per inspirationem Dei omnipotentis venerunt ad me Malfitanos, qui vestri stat præsentia, unus fuit Leo filius Ursi de Turello, & alius Sergi nepotes Sergi Castl. Tertius Mauro fil. Joannis de Aripendulo, quartus Leo filius Sergii Boccasi, quintus Constantino filius Sergii de Morrone, sextus Sergi Cassano, septimus Mauro de Turello, octavus Leone Circino, nono Mauro Tironti, decimo Constantino Rogatio, undecimo Stephano Dircino, duodecimo Joannes de Mirando, tertiodecimo Joannes Tidemontano, quartodecimo Petri de Sergi de Marrone, quintodecimo Balsamo, sextodecimo Urso de Lago. septimodecimo Constantino filio Joannis de Aripendulo, octavodecimo Urso Exriana, nonodecimo Urso Mannarola, vicesimo fuit Leone Pironti, vicesimo primo Sergi Pironti, vicesimo secundo Mauro Gratiano, vicesimo tertio Sergi de Fusco, & cœperunt me omnes rogare, ut illis una mecum Deum auxiliante prædicta Ecclesia in eodem loco construere, vel in honore S. Benedicti dedicare, & omnes supradicti Amalphitanos, vel eorum hæredes omni tempore ibidem se congregare ad audiendum sanctis horis, quam & si de illis ægrotaberit vita prædicta, cives Melfi de propinquo de eorum gente Malfitanos, aut ad mortem earum evenerit, ut ego ad illos pergere, aut meos Presbyteros, vel Monachos ad eos dirigere visitandos in lectos, & mortuos de illis in jam dicto monasterium sepeliendum eo tenore, ut omnes prænominati una mecum prædicto vocabulum sancti Benedicti laborarem, quam ædificenre, & de suos unusquisque ibidem donare, ut per Deum adjutori, & per illius surgat ipsum monasterium de codices, & paraturas quam, & illuminata nocte, ac die fiat sicut decet monasterium, & me quidem omnes spirituali partem habeant, ut orotione pro eis apud Dominum, & Auctorem nostrum Regem cœlestem fundam, & nunc aptu mihi ut in illis talia adimplenm, quia in sancta Ecclesia necessum est, ut omnes Christianos ibidem de suum serbiat, vel donet, ut requiem & mercedis animæ acquirat. Quapropter antè præsentia supradicto Domino Urso venerabili Abbatis, & nominato Judex. & Comes, & subscriptos testes, & præsupradicta ratione perveni cum illis in bona combenientia, & per ipsa combenientia, quæ inter nos combenit bono mea voluntate ego, qui supra Sacerdos, & Monachus quam & Abbas nominato Angela una cum Joannes de Alarino meo advocatore per fustem

de

de manus secundum legem tradimus eorum supranominati Amalphitanos ipsum jam dictum meum comprehensum, ubi ipsa Ecclesia construere debuimus, quam & in circuitu suum continentem, vel conquisitum habeo in hoc ordine, ut laberemus, & ædificemus ipsa Ecclesia, sicut dixi, in honorem sancti Benedicti nostri Abbatis, & toti ipsi prenominati Amalfitani, vel eorum hæredes una mecum, vel cum meos posteriores omni tempore parati fiant ad conciliandum ipsum monasterium de codices, & paraturos, vel quidquid ibidem decet habere, ut perveniat ipsum monasterium in honorem, & laudem Dei per Clericos & Monachos: & concedo eorum hæredibus omni annualiter Nativitas, & Resurrectio Domini, & ejus festivitatee sancti Benedicti, donec eorum tam ego, qui supra Abbas, vel meos posteriores tres paras umblutas, & cettas pro oblationem, & illi dividant inter se unusquisque sicut eorum aptum paruerit, quam & concedo eorum in circuitu ipsa Ecclesia sepulturas, ubi voluerint de suos sepeliendum, & ego, vel meos posteriores, qui ibidem congratos fuerit per me, & per eorum voluntatem tam Clericos, vel Monachos eorum infirmos visitandos, & de illis mortuas sepeliendum jam dicta Ecclesia in circuitu, sicut decet Pastor banus, vel Rector Ecclesiæ suas oves congregare, & ad salvationem animæ perducere. Unde & vos, & qui supra nominati Amalfitani bonæ nostræ etenim voluntatis, & pro supradicta catione, vel combenientia, quæ inter nos combenit placitavimus ipsius Abbati, ut omni tempore parati fiamus, tam nos, quam & nostros hæredes una cum illo secundum nostram possam, vel quantum nos Deus conspiraveris ipsa prædicta Ecclesia ordinare de codices, & paraturos, & de omnia quantum, & qualiter ibidem decet habere, & ipso Abbas vita sua in honere deportemus, vel de nostrum ei serviamus, & vita sua non habeamus potestatem eum de ipsa Ecclesia, vel suos Clericos, aut Monachos, absque sua voluntate eiicere per nullam occasionem, aut alium Abbatem super eum ordinare, aut Clericos, vel Monachos absque nutu, vel sua voluntate in ipso monasterio coadunare, vel congregace. Nam si evenerit ipsius supradicti Abbatis aliquid molestum, & ei aptum paruerit, & invenerit hominem religiosum ordinandum Abbatem in prædicto monasterio, ut conjungamus nos cum illo, & qualiter ei exinde aptum paruerit adimpleamus, & de medietatem de ipsa Ecclesia, quæ ei pertinuerit potestatem habeat mittere illa in manus hominum, qualiter ei fuerit voluntas, sic tamen, ut ii nobis nostrisque hæredibus adimpleat sicut superius declaratum est de oblationem, vel visitandos nos sicut Pastor suas oves, & non habeamus potestatem aliquando tempere amplius de ipsa Ecclesia quærere, aut ipsius supranominato Angilo nostro Abbati, aut ad suos posteriores, excepto, sicut dictum est, quod sua bona voluntate nobis concedere dignatus et, in hoc ordine, ego qui supradicto Angilo Sacerdos, & Monachus, vel Abbas bona mea voluntate, una cum jam dicto advocatore meo, & aliis quod eorum prænominati Amalphitani dedimus cecipientes illum toti uno tenore, & mediatore eorum posuimus. Poto qui est genitus Domini Ursi supradicto Abbas per appositi bobi, & caballi sui, & omnia sua pignera legitima, & inlegitima ad pignorandum illum, & suos hæredes omni tempore absque calumniis quidam tenore, ut si de omnia qualiter superius legitur vobis vestrisque hæredibus adimplece noluerimus, & in aliqua causatione, vel intentione nobis exinde parare præsumpserimus pro qualicumque ratione, vel ingeniis obligo me, meosque obligo posteriores vobis omnib. supradictis, vel ad vestros hæredes centum solidi aurei vobis dandum, & in antea per habitis, & per distincto jam dicto mediatore adimpleamus vobis omnia pro ordine sicut prælegitur. Unde & nos, & qui supra nominati Amalphitani bonæ nostræ etenim voluntatis, & per suprad. ratione, quæ inter nos combenit similiter quod ipsius suprad. Abbati dedimus, recipiente illa una cum jam dicto Joanne advocato suo, & supradicto Poto eorum mediatore posuimus per apposita omnia sua pignera legitima, quod si nos nostrosque hæredes ipsius vero nostro Abbatis, vel ad suos posteriores omnia per ordinem sicut declaratum est, eorum adimplere noluerimus, & supradicta catione disrumpere, aut cetroare quæ fierimus, & in aliqua causione, vel intensione exinde parare præsumpserimus pro qualicumque ratione, vel ingeniis à supradicta pœna nos nostrosque hæredes obligamus subjacendum, & in antea per imbitis adimpleamus omnia pro ordine sicut prælegitur per eadem Guad. & per prædicto mediatore, qui nobis communitee nostrisque hæredibus obligabit se suosque obligabit hæredes per bobi, & caballi sui & omnia sua pignera legitima & inlegitima, usque dum Deo omnia communiter pervenerimus, exinde ad verum finem; quare Marsus Diaconus, & Notarius taliter scribere cogabimus nos omnes supranominati communiter. Actum civitate Melfice, mense, & Indictione suprascripta feliciter.

† *Ego qui supra Ursus Abbas.*
† *Ego Alferi Juden & Comes.*
† *Ego &c.*

3 PETRUS Alpherii Judicis Salernitani filius, doctrina, divinarumque litterarum studiis, & probe differendi facultate expolitus, moribusque clarus, Laurentio prædecessori non impar, Archiepiscopus deligitur ann. 1048. cujus celebris est memoria ex legatione una cum Collegis Humberto Silvæ Candidæ Episcopo, & Friderico Card. Cancellario sub Leone IX. anno 1054. obita adversus Michaelem Constantinopolitanum Patriarcham, qui temerè primariis honoribus à Constantino Monomacho Imperatore oneratus ab Ecclesia Romana descecerat, de qua legendi Baronius tom. 2. & Leo Ostiensis in Chronic. Cass. lib. 2. cap. 8. Adfuit Petrus Leoni IX. litem deffinienti inter Luitfredum Abbatem S. Vincentii de Vulturno, & Pseudo-Abbatem Constanlesi Albertum, ut ex Ms. Chronico ejusdem monasterii constat. Fuisse Petrum virum sanctum, non obscurè significat Petrus Damianus in epistola ad Desiderium Abbatem Cassinensem, dum refert miraculum S. Eucharistiæ, quod ipsi Episcopo Amalphitano contigit, etsi nomen reticeat Petri, tamen ut habet Baronius, Amalphitanus Episcopus ille, Petrus nomine dictus est, quem legatione functum Constantinopoli una cum Humberto Episcopo Silvæcandidæ & Friderico Cardinali, ut suo loco superius, dixerat. *Nam* (inquit Petrus Damianus) *& vester ille intimus piæ recordationis Amalphitanus Episcopus* (nomen nescio) *Stephano Romano Pontifici me præsente sub jurejurando testatus est, quod cum aliquando ad mensam sacrificaturus accederet, sed super Sacramento corporis incredulus extiterat, in ipsa confractione salutaris hostiæ rubru prarsus, ac perfecta caro, inter ejus manus apparuit, ita ut digitos illius cruentaret, sicque Sacerdoti scrupulum dubietatis auferret.* Interfuit Petrus Romanæ synodo sub Nicolao II. celebratæ anno 1059. Idem præsens fuit alio Concilio ab eodem Nicolao II. Amalphi in Archiepiscopali palatio celebrato, ubi Robertus Guiscardus Calabriæ & Apuliæ Dux, Comesque Siciliæ confirmatus est. Sedit verò Petrus Archiepiscopus in sua Amalphitana Sede, Damaso II. Leone IX. Victore II. Nicolao II. Alexandro II. Stephano IX. & Gregorio VII. Romanis Pontificibus. Excessit vero circa annum Domini 1070. ut in parvo Indiculo notatur. XIII.

4 JOANNES post Petrum hanc regendam Ecclesiam suscepit circa ann. Domini 1070. de quo hæc pauca scripta comperimus in parva historia. *Hic profectus est in Palæstinam loca sancta visitandi gratia, ubi summo cum honore receptus fuit ab Amalphitanis; qui Hierosolymis paucis ante annis duo exteunteant hospitalia ad homines & mulieres recipiendos, in quibus & alebantur, & infirmi curabantur, defendentes eos à Saracenis, & ut facilius id enequcrentur vitam religiosam ferè instituerant. Joannes vero Archiepisc. sicut Domino placuit, migravit ex hoc mundo in Damiata, & ibidē sepultus est.* Incidit ejus mors XIV.

circa annum Chriſti 1082. Ejus temporibus Amalphitanorum Reſpublica per annos ferè ſeptingentos ſub Judicibus, & Ducibus celebris extincta eſt, & Roberto atque Rogerio Normannis ceſſit anno 1075. qui primus annus Ducatus Amalphiæ Roberti & Rogerii notatur in quodam inſtrumento venditionis partis unius vineæ poſitæ in Trimonti, quod fecit Alpherana de Urſo de Gemula filia Lemmæ filiæ Joannis, Domino Martolo filio Domini Manſonis: Documentum extat in Archivio Monialium ſancti Laurentii de Amalphia, cujus initium. *In nomine Domini Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Temporibus Domini Roberti & Domini Rogerii genitoris, ac filii glorioſorum Ducum Italiæ, Apuliæ, Calabriæ, & Siciliæ anno 4. Ducatus eorum Amalphiæ die 15. menſis Julii Indict. 15. &c.* Incidit 15. Indictio in annum 1077. qui quartus fuit Roberti & Rogerii in Ducatu Amalphitano poſt exactum Joannem Ducem Sergii filium.

XV. 5 SERGIUS ex Patritio genere procreatus Miræ nobiliſſimæ fœminæ filius in locum Joannis Amalphitanus Archiepiſcopus renunciatus eſt anno 1082. eoque Præſule Victor III. Pontifex anno 1087. Ravellenſibus primum conſtituit Epiſcopum Urſonem Papicium. Sedit Sergius plus minus annis 20. mortuuſque eſt in ſenectute bona. Quo Præſule Sergius quidam Maſtuli filius anno 1091. quædam bona ſua vendidit, aliave donavit Leoni Abbati SS Cyriaci & Julittæ de Atrano, publico, quod extat adhuc documento in Amalphitano Tabulario ſequentis tenoris, quod placuit hic verbatim, barbarè licet, referre.

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti anno ab Incarnatione ejus milleſimo nonageſimo primo, temporibus Domini Rogerii glorioſi Ducis anno tertio Ducatus illius Amalphiæ die viceſima menſis Aprilis, Indictione quartadecima, Amalphiæ.

Certum eſt me Sergius filius Maſtuli filii Domini Godini de Luptno de Maſtalo, de Pardo de Leone Comite à præſenti die promptiſſima voluntate venundedimus, & tradidimus vobis Domino Leoni Domini grutta Presbytero, & Monacho, atque Abbati monaſterii Beatorum Martyrum Cyriaci, & Julittæ, quod eſt dedicatum hic in Atrano ſubtus montem majorem, quam, & ad cuncta veſtra Congregatione vobiſcum manentis in ſupradicto veſtro monaſterio. ideſt plenaria, & integra ipſam hæreditatem noſtram, quod habemus in Reginnis Majoris, qui nobis obvenit à ſuprad. noſtro genitore, hoc eſt vinea, & zenzaletum, quercetum, adque pomiferis vacuum, & plenum quantum in Reginnis Majoris habuimus cum totæ ipſæ ſubeicæ ibidem habentem, excepto ipſæ pergulæ viginti à parte meridies ad finem, de cauſa, quæ fuerat Dom. Palumbi filii Sergii Denticie, & ipſa Camaru vetere ſolariata ibidem habentem, quod ad noſtram reſervavimus poteſtatem, ipſo vero alto quantam in ſupradicto loco habuimus in montem, & in planototum vobis eos venundedimus, & declaramus vobis exinde ipſos fines, ſupra namque ponitur finitorie aqua verſante de ſubtus, itaque ponitur fini medium flumen, ſicut ipſæ chartæ veteris continet de uno verolatere ponitur à parte Septentrionis fini murum fabritum communale, & hæredibus Conſt. Ferraci & expedicatum ipſum prædictum murum commuealem. . . angulum inda parte Meridi: de ſubtus ipſum murum traverſum de hæredibus ſupradicti Conſtantini de Ferraci uſq; ad completum ſupraſcriptum murum, & da capud à parte Meridiei de ſupraſcripto muro aſcendit in ſuſu per finem ejus uſque intoru aquaverſante per ipſos terminos de Petra, & Cruces, quæ ibidem baſtitæ ſunt, de alio autem latere ponitus à parte Meridie fini finem de ipſæ ſupraſcriptæ pergulę viginti, quod ad noſtram reſervavimus poteſtatem, nominatim, ſicut demonſtrat per fuerem à parte ſuptus de ipſum murum veterem, qui eſt à ſupra ipſo fico, & deinde inda parte Meridie uſque in finem de cauſa, qui fuerat de ſupraſcripto Domino Palumbo Dentice, & jam aſcendit per finem in ſuſu de cauſa ſupraſcripti Domini Palumbi, uſq; ad ipſa ripa, ubi eſt ipſe valneolus diſtectus, & à capud à parte meridie de ſupraſcripta ripa in tranſverſum de ſupra cauſa jam noſtra, inda Septentrione uſque ad completis puntcaminalis tredecim, & jam à capud de prædicta menſuraria aſcendit in ſuſum per finem de cauſa de ſupradicto Dom Palumbo, uſque intorum aquę verſante, cum ſalva ejuſdem via ſuam, & omnibus infra ſe habentibus, & pertinentibus. Unde nihil vobis exinde exceptuavimus, & quantæ chartę exinde habuimus, vobis eas dedimus. Inſuper firmamus vobis, ut ſi exinde alia qualiſcumque charta inventa dederit ſuptus vobis, illam mittamus ſine veſtra damnietate, vel amaricatione. Unde accepimus à vobis exinde plenar. noſtrā ſanationem, ideſt aureos ſolidos quingentos quinquaginta de tari novianatari quatuor per ſolidum, ſicut inter nos combenit in omnem deliberationem, & in omnem deciſionem, ut à nunc die præſenti, & in perpetuis temporibus ſiat in poteſtate veſtra, & ac veſtris poſteris ſucceſſores, & in poteſtate de prædicto veſtro monaſterio, ad dominandi, & fruiandi uſque in ſempiternum, & vindicare, & defenſare eos promittimus in ſupraſcripto veſtro monaſterio omni tempore ab omnibus hominibus, quod ſi minimè vobis exinde fecerimus componere promittimus nos, & noſtri hæredes in ſupraſcripto veſtro monaſterio duplo ſupraſcripto pretio, & hæc charta noſtræ venditionis, ut ſupra legitur ſit firma in perpetuum. Verumtamen hoc declaramus, ut neque vos, neque veſtris poſteris ſucceſſores non habeatis poteſtatem ſupraſcriptam hæreditatem alienare, ideſt vendere, vel donare, aut in pigni ponere, vel pro devito parſiare, ſed omni tempore ſit in poteſtate de ſupraſcripto monaſterio, & in poteſtate de ipſos Rectores ipſius monaſterii pro refudium exinde habendum uſque in ſempiternum, ſolummodo ſi neceſſitas obvenerit in prædicto monaſterio, ut exinde parentur in alia partes pro immeliorandum poteſtatem habeat: nam, & mihi Mara uxor ſupraſcripti Sergii hæc venditio grutanter placet per ſupraſcriptam obligatum pœnam. Iterumque clare facimus, quia dedimus vobis ipſos menſes duobus, quod habemus in ipſa mola aquaria, quam refabricare debet in cauſa de ſupraſcripto Dom. Palumbo Dentice, ut ſic illos habens ſicut ipſos ordines proclamu, quod cum illa factos habuimus, quod vobis dedimus, & ſit omni tempore in poteſtate de prędicto veſtro monaſterio in ſempiternū, & ipſa aquaria ſemper ſit per Coſt. de præd cti murum da p: de, iterum qui decurrit pro macinandum ſupraſcripta mola aquaria, ſine veſtra, & de veſtris poſteris contrarietate in perpetuum, & per ſupraſcriptam obligatam pœnam.

† Joannes filius Domini Muſco de Joanne de Par teſtis ſum.

† Pantaleo Judex filius Joannis de Domino Pulcharo teſtis eſt.

† Muctnus Gabatella teſtis eſt.

Ego Sergius Scriba filius Domini Joannis Curialis ſcripſi.

6 MAURUS de Monte vir religioſus & pius XVI.
Poſitani monaſterii prope Amalphim Monachus, Epiſcopus tunc Reginnenſis, ſeu Minorenſis, defuncto Sergio communi Cleri & populi laudatione Archiepiſcopus Amalphitanus renunciatus eſt circa annum Domini 1103. nam anno 1102. erat Epiſcopus Minorenſis, ſequenti vero 1153. Leo eidem ſucceſſerat in Minorenſi inſula, quo anno Maurus tunc Amalphitanus Archiepiſcopus à Rogerio Duce pro ſe ſuaque Eccleſia Amalphitana nobile privilegium, & donationem accepit, quæ hic damus ex authentico copiali, quod aſſervatur in Archiepiſcopatus archivio.

† In nomine ſanctæ & Individuæ Trinitatis Rogerius divina favente clementia Dux, Roberti magnifici Ducis hæres & filius.

Convenit omnes in regimine conſtitutos Dominicis obedire præceptis, atque ei per quem regnant colla ſubiicere, ut regni illius mereantur eſſe participes, quod ſine cacet, quod ſemper ſine ſutura, ſine mæro-

re durabit. Ob amorem igitur cœleſtis per quem ſubſiſtimur, & regnamus, propter redemptionem etiam animarum ſupradicti patris mei bonæ recordationis, & matris meæ Sikelgaitæ, ob ſalutem quoque noſtram, & filiorum meorum offerimus, damus, tradimus, atque concedimus jure perpetuo habendum, & poſſidendum Archiepiſcopali Eccleſiæ ſancti Andreæ in Amalphia, & tibi venerabili Mauro ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopo & ſucceſſoribus tuis omnem decimationem tuæ diœceſeos, ideſt Amalphiæ, Atrani, atque Majoris, ſive etiam quod totius tuæ Parochiæ eſt, exceptis illis, quæ Epiſcopatibus tui Archiepiſcopatus jure attinere creduntur, de commercio ſcilicet, & de hoc quod Curtæ noſtræ jure videbitur pertinere, tali quidem ordine & ratione, ut in hoc Canonum cenſura ſervetur, quatenus de ea ſecundum Cánonum tenorem fiant per te, vel ſucceſſores tuos quatuor portiones, prima videlicet pro conſervatione, vel reſtauratione ejuſdem Eccleſiæ. Secunda ejuſdem Eccleſiæ Clericis, ut qui altario deſerviunt, de altario vivant; Tertiam vero partem tibi tuiſque ſucceſſoribus habendam; Quartam item pauperibus diſtribuendam cenſemus: hoc autem à nobis, & heredibus noſtris firmum ſemper & inviolabile ſtabilimus, ut prædicta Amalphitanenſis Eccleſia jure quieto, ſicut ſupraſcriptum eſt, habeat in perpetuum. Si quis verò legis divinæ contemptor contra hujus noſtræ paginæ apices in aliquo moleſtare tentaverit, ſciat ſe iram Dei, & noſtri graviter incurrere: & prædictæ Eccleſię auri puriſſimi libras centum, ſe compoſiturum abſque hujus noſtræ paginæ qualibet infirmatione, quod ut verius credatur, & firmius omni tempore obſervetur manu propria ſubſcripſimus, & typarii noſtri juſſimus plumbea bulla inſigniri. Datum Amalphiæ per manus Rogerii Berin filii noſtri Notarii ann. Dominicæ Incarnationis milleſimocenteſimo tertio, menſe Majo undecima Indictione.

† *Ego Rogerius Dux me ſubſcripſi.*

Anno 1106 interfuit Maurus Guaſtallenſis Concilio à Paſchali II. celebrato, cui Petrus Presbyter Leonis filius ſolidos ſex, Eccleſiæ vero Cathedrali ſolidos octo legavit anno 1125. in teſtamento condito, quod ita incipit. *In nomine Domini Dei Salvatoris Jeſu Chriſti, anno ejuſdem 1125. temporibus Domini Guillielmi glorioſi Principis, & Ducis anno 14. Ducatus ejus Amalphiæ, die 8. menſis Auguſti Indictione 3. Amalphiæ, &c.*

Ultima Mauri memoria extat an. 1128. in veteri documento, ubi fit mentio Mauri Archiepiſcopi, quando Minorenſis erat Epiſcopus. Documentum exhibemus in Epiſcopis Minorenſibus, in Conſtantino. Hoc eodem anno, vel ſequenti Maurus venerabilis ſenex infirmitate gravatus, ut tradit citata Chron. Archiepiſcopatu ſe abdicavit, & inter Monachos Poſitani monaſterii, ubi prius jam Monachicum ſumpſerat habitum, cum aliquanto tempore vitam degiſset, mortuus eſt, & ſepultus, magnum de ſe apud poſteros relinquens deſiderium, cum laudabiliter ſediſset annis 25. Vacaviſse Sedem Amalphitanam aliquanto tempore poſt Mauri abdicationem perſpicuum redditur ex parva illa ſæpe citata hiſtoria Amalphitanorum Præſulum, ob electiones a Clero & populo factas: ab Honorio vero II. Pontifice improbatas: nam Sergius quidam de Terra Falcone Abbas ſancti Sergii de Atrano ad eam dignitatem vocatus, a Pontifice nec pallium, nec confirmationem accepit, unde coactus ad ſuam rediit Eccleſiam; Conſtantinus deinde, cognomento Rogatus Deum Epiſcopus Ravellenſis, & ipſe a Clero & populo electus repulſam ſuſtinuit: ad primam ſponſam regrediens, vacuam Amalphitanam reddidit Eccleſiam, quam deinde eodem modo recepit Joannes Salernitanæ Eccleſiæ Archidiaconus: deinde, inquit hiſtoria, *Poſt multum tempus populus Amalphitanus, cum toto Clero elegerunt Dominum Sergium Presbyterum de Terra Falcone, qui tunc erat Abbas ſancti Georgii de Atrano* (Abbatia hæc nunc eſt profanata) *ſed Dominus Apoſtolicus noluit illum conſecrare, & reverſus eſt in Eccleſiam ſuam S. Georgii. Non poſt multum tempus populus Amalphitanus cum cuncto Capitulo Eccleſiæ Amalphitanæ elegerunt Dominum Conſtantinum Epiſcopum Ravellenſem cognomento Roga Deum; & ſedit in Sede ipſius aliquantulum tempus, & conſilio accepto Romam petiit cauſa accipiendi pallium, ſed Dominus Papa noluit illud concedere, & reverſus eſt ad Ravellum in ſuam Sedem, & vixit per multos annos.*

Hæc acta videntur ſub Honorio II. vel ſub ſucceſſore ejus Innocentio, anno ſcilicet 1130. Regnante Rogerio Anacleti II. Pſeudopontificis aſſecla.

7 JOANNES a della Porta Salernitanus nobili vetuſtaque familia natus, ac Salernitanæ Eccleſiæ Archidiaconus, a Clero & populo, urgente Rege, Archiepiſcopus electus ab Anacleto conſecratus, tamdiu eam uſurpavit Eccleſiam, quamdiu Schiſmaticus ille ſupervixit, eoque defuncto ab Innocentio depoſitus coactus eſt Salernum repetere, ubi poſt annos multos mortem oppetiit apud ſuam Eccleſiam S. Marci. *Joannes* (inquit Indiculus) *Diaconus Salernitanæ Eccleſiæ cognomento de Porta electus fuit à populo & Clero Eccleſiæ Amalphitanæ Archiepiſcopus, regnante Rogerio Primo Siciliæ Rege, qui ab Anacleto Antipapa conſecratus eſt, & manſit in Sede multos annos, mortuo Anacleto ſucceſſit Innocentius Apoſtolicus, qui eum depoſuit, & reverſus eſt Salernum, & ibi vixit per multos annos in Eccleſia ſua ſancti Marci.* Joannis adhuc electi an. 1131. fit mentio in originali documento, quod mihi contigit videre, cujus initium.

a Omittitur ut illegitimus.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Anno videlicet ab Incarnatione ejus milleſimocenteſimo trigeſimo primo, & temporibus Domini noſtri Rogerii Siciliæ, & Italiæ glorioſiſſimi Regis, & primo anno regni ejus Amalphiæ die 26. menſis Octob. Indict. 10. Amalphiæ, Leo filius Domini Joannis poſt obitum ſuum donat Domino Joanni, Domini gratia electo ſanctæ Sedis Amalphitanæ Eccleſiæ B. Andreę Apoſtoli, conſobrino nepoti ſuo, ipſas uncias quatuor ſuas, quas habet in Eccleſia ſanctorum Quadraginta Martyrum, quæ dedicata eſt, Amalph. &c.

† *Ego Sergius Friſinatus teſtis ſum.*

† *Pantaleo filius Domini Joannis Judex Tectabaſte teſtis eſt.*

† *Leo filius Domini Joannis Friſinati, teſtis eſt.*

† *Ego Conſtan. Clericus & curialis ſcriba ſcripſi.*

Porro tres ſuperiores cum haud rite electi, neca Romano Pontifice confirmati fuerint, inter Archiepiſcopos hujus Sedis nequaquam annumerandi cenſentur, imo Joannes Salernitanus ſchiſmaticus fuit, & Anacleti Pſeudopontificis ſectator acerrimus.

8 JOANNES II. Presbyter Beneventanus, vir bonus & doctus poſt multam Cleri & populi vexationem unanimi conſenſu, & Regis Rogerii gratia legitimus electus eſt Archiepiſcopus circa XVII

annum Dom 1142. Romæ ab Innocentio II Archipræsul est ordinatus, & pallii benedictionem recepit, ut testatur noster sæpe citatus Indiculus. Ecclesiam S. Nicolai Confessoris anno 1161. consecravit, quo quidem anno Willelmus IV. Latinorum Acconensis Ecclesiæ in Bithynia Episcop. una cum Capituli sui assensu locum in cœmeterio Ecclesiæ sancti Nicolai Acconæ in usum Amalphitanorum Mansoni & Sergio Amalphitanis civibus concessit, & ad societatem Acconensis Ecclesiæ admisit. Diploma Willelmi hic exhibemus ab ipso exemplari Archivii Ecclesiæ Amalphitanæ vetustate pene obsoletum.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Quoniam justis petitionibus fidelium deesse non debemus, dignum duximus Mansonem, & Sergium Amalphitanos Leonis Curialis filios super his exaudire, quæ ad honorem, & utilitatem Ecclesiæ nostræ noscimus pertinere; Notum sit itaque tam præsentibus, quam futuris, quod Ego Vuilelmus divina permissione Quartus in Acconensi Ecclesia Latinorum Episcopus, & ejusdem Ecclesiæ venerabile Capitulum concedimus Mansoni, & Sergio Leonis Curialis filiis, & Amalphitanis, qui in Accona obierint, locum quendam in cœmeterio sancti Nicolai in usum sepulturæ Amalphitanorum, in quo prænominatus Manso intuitu pietatis carnarium ad ossa mortuorum reponenda de propria pecunia construxit, & tumbam desuper ędificavit. Et quoniam devotionem pręfati Mansonis, & Sergii fratrum & Amalphitanorum erga nos & Ecclesiam nostram devotam & sinceram fore cognoscimus, ipsos in fraternitatem Ecclesiæ nostrę Acconensis suscipimus, & eis orationum nostrarum beneficium spirituale concedimus in perpetuum. Hujus igitur concessionis paginam, ut stabilis & rata permaneat auctoritate sigilli nostri confirmavimus, testibus subnominatis, qui adfuerunt Fridericus Tyrensis Archiepiscopus, Renertus Lidensis Episcopus. Hugo Abbas templi Domini H. . . . annus Archidiaconus . . . atas & Micael Canonici, & Presbyteri Petrus . . . . & Diaconi Petrus Catalaunensis Canonicus . . . . Incarnationis Dominicæ millesimo centesimo sexagesimo primo indiction: . . . . . . Regnante in Syria. . .

Hac fere tempestate, hoc est an. 1163. Boemundus Boemundi Antiochiæ Principis filius hæc obtulit Ecclesiæ S. Andreæ Amalphitanæ, & civibus Amalphitanis perpetuo possidenda.

In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus sancti Amen.

Universis sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, tam præsentibus, quam futuris innotesco, quod ego Boamundus Boamundi quondam Antiochiæ nobilissimi Principis filius, habens dominium Laodiciæ & Gabuli, ad emendationem patriæ meæ providere sollicitus; ex communi assensu virorum meorum dono & concedo Ecclesiæ Dei, & sancti Andreæ de Malfia, cunctisque Malphitanis, eorumque in posterum successoribus universis in eleemosynam jure hæreditario habendum, ac possidendum libere, & quietè, in pace, & sine calumpnia medietatem omnium justarum mearum consuetudinum, atque redditumm, quos mihi persolvere debuissent. Ita scilicet prædictarum consuetudinum, atque redditunm mihi, meisque successoribus dimidiam partem persolventes, aliam sibi in libertatem æternaliter retinentes, liberum introitum, atque exitum per totam terram meam, stando, vel eundo, venaendo, sive emendo semper habeant, atque possideant. Item dono, pariterque concedo prænominatæ Ecclesię, cunctisque per successionem Malfetanis sub eadem libertate, & absque servitio tres estacones in civitate Laodicię cum suis omnibus continentiis, ut in eis ipsi Malfetani maneant, stent, ac super estacones prout voluerint, & quomodocumque voluerint ædificent, atque laborent. Habent itaque prænominati Estacont ab Oriente viam, ab Occidente habent portum maris, à Meridie habent Ecclesiam sancti Petri de Platea, à media nocte est domus Suricani nomine Asset. Hoc autem donum factum est in manu Landulfi Comitis Mauro, & in manu Lucæ de Flor. Et mihi pro hoc prænominata libertate donoque prælibato mille, & trecentos bisanctos de comminiscentia, atque eleemosyna Beati Andreæ, ac proborum hominum Malfetanorum ex propria deliberatione dederunt. Hoc igitur donum sic facio, atque concedo, ut nullus sit, qui hoc donum, sive per me, sive per alium, alienare, aut destruere, possit. Sin autem in prædictis estaconibus à quaque aliqua hæredum calumnia descusor, atque emendator prædictis hæredibus Malfitanis. Ut igitur hoc donum firmum, ac stabile fiat, litterarum inscriptione, meique plumbei, ac principalis sigilli impressione munio, atque confirmo. Testes vero subscribuntur Dominus Sylvester, Robertus de Surdavalle, Vuillelmus de Logis, Gisebardus de Nazareth, Vuillelmus frater Cammarii, & ejus frater Johannes, Gualterius Della, Bernardus Cancellarius, Robertus de Verdun, Arnaudus de Lambes, Arnaudus, Andreas, Petrus Anicel, Petrus de Becar. Anno ab Incarn. Dom. N. J. C. 1163.

Porro Joannes sedit Rogero, & Willelmo regnantibus annos 24. mortuusque fertur anno 1166. & in sua Cathedrali humatus.

9 JOANNES III. cognomento de S. Paulo Panormitanæ Ecclesiæ Diaconus, vir nobilis, & Siciliæ Regi charus, Joanni successit anno 1166. XVIII
Amalphim venit Julio mense, & honorificè susceptus Pontificatum iniit summa Cleri consensione: & cum Ecclesiam sibi commissam pergeret optimis decretis instituere, a Rege Panormum revocatus sequentis anni mense Januario, ibidem Augusto mense vita cessit, & sepultus in Ecclesia Episcopii S. Mariæ: ita Indiculus noster.

10. ROBALDUS, nobilis genere, ex Longobardiæ partibus Panormitanæ Ecclesiæ Canonicus, XIX
ac Willielmi Regis Sacellanus, vir potens in opere, & sermone Græcæ, Latinæ, ac Hebraicæ linguæ peritissimus, ad hanc dignitatem vocatus anno 1168. Capuæ ab Alexandro III. Pontifice consecratus est. Anno 1172 die 26. Julii Indictione 5. per publicum instrumentum donat Ecclesiæ sancti Andreę Cathedralis Amalphiæ, quædam bona mobilia sita in territorio Graniani, temporibus Gullielmi Regis Siciliæ, anno septimo Regni ejus, Amalphię. Eximiè sedit vir doctissimus, & honestate morum præclarus annis sex, vita functus 28. die Junii 1174. in camera sua, quam ipse construi fecerat, & sepultus fuit in marmoreo tumulo juxta altare sanctæ Mariæ sub crypta in parte Meridionali, ut notat Indiculus. Ipso vero Robaldo sedente, Almericus Hierosolymitanus quintus Rex liberaliter confirmavit, ac perpetuo concessit Ecclesiæ sancti Andreæ Amalphitanæ, domos quas Raymundus Tripolitanus Comes dederat communi Amalphitanorum, Concessio & confirmatio scripta fuit iis verbis an. 1168. apud Ascalonem, cujus exemplar olim mihi communicavit Abbas Constantinus Cajetanus.

In nomine Dei, & Individuæ Trinitatis.

Notum sit omnibus tam præsentibus, quam futuris, quod ego Almaricus pro Dei gratia in sacra civitate Hierusalem, Latinorum Rex Quintus concedo, & confirmo Ecclesiæ sancti Andreæ, quæ est in Malphia, & Communi Malphiæ domos illas, quas Cumes Tripulis Raymundus in . . . . . . dedit in privilegio suo, seu confirmavit, has siquidem domos Ecclesiæ sancti Andreæ, ut dictum est Communi Malphiæ, omni jure, servitio, tam per mare, quam per terram libere & quiete in perpetuum, sicut præfatus Comes Raimundus Episcopis eas sine servitio & terræ donavit, & imprivilegiavit, Ego quoque concedo, & confirmo: ut autem hæc mea concessio rata, irrefragabilis in sempiternum permaneat, chartam præsentem testibus subscriptis, & sigillo meo corroboru. Factum est hoc anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo sexagesimo octavo Indictione secunda, Hu-

jus

jus rei testes sunt, Gualterius Princeps Galileæ, Henfridus Constablarius, Milo Dapifer, Germundinus de Tiliade, Gulielmus Marescalcus, Guido de Maneriis, Acto de Maria, Balduinus Vicecomes Neapolitanus, Goulinus de Bethleem, Simon frater ejus, Manasses de Cæsarea, Frontius Marra, Manso Curialis, Ursus Palar, Marinus de la Gravi, Manso Fesinalis. Datum Ascalonæ per manus Radulfi, Regisque Cancellarii tertiodecimo Kalendas Novembris. A

XX 11 DIONYSIUS (a de Teramo) a Episcopus Aprutinus Gullielmi Regis amicus ob eximias virtutes ad Amalphitanam Ecclesiam translatus est anno 1174. & ab Alexandro Papa III. apud Anagniam consecratus die 22. Octobris, de quo hęc refert noster Indiculus. *Mortuo prædicto Domino Roboaldo, congregato Capitulo, & populo miserat ad Regem ei nunciando dormitionem Domini Archiepiscopi, & ut concederet eis eligere Pastorem, ipse Dominus noster invictissimus Rex audiens quod præfatus Dominus Roboaldus diem clausisset extremum, effectus est tristis de tam claro fonte extincto, unde totum Regnum de ejus rivulis bibere poterat. Et præfatus Dominus Rex miserat litteras Capitulo, ut eligeret sibi Pastorem, unde factum est, ut in unum congregarentur Clerus & Populus Amalphitanus, & concilium fecerunt ad eligendum Pastorem Deo annuente, ut esset persona idonea & apta, quæ digna esset tanto honore fungi, & esset defensor omnium: unde Deus omnipotens respexit super servos suos, & desiderium omnium adimplevit, & fecit nobiscum misericordiam suam, & electus est Dominus Dionysius qui fuit Episcopus Ecclesię Aprutinæ, perfectus in omnibus, ac præclarus in Curia præfati Domini nostri Regis, & beatæ memoriæ Domini Gualterii Archiepiscopi Panormitani. Qui Dionysius Archiepiscopus consecratus est à Domino Alexandro Papa apud Anagniam die 22. Octobris, & honorifice accepit pallium ab eo, & ab ejus Cardinalibus, & reversus est in sedem suam Amalphitanam. Iste Dionysius acquisivit Ecclesiæ Amalphitanæ casale Silipone, & vineam Dominicam in Macore, ubi modo est hortus ex parte, & multa alia bona fecit Ecclesiæ Amalphitanæ, & vixit in Archiepiscopatu annis 27.* Hæc ille. Incidit ejus mors in annum 1202. Interfuerat Dionysius Lateranensi Concilio ab Alexandro III. celebrato an. 1179. ubi subscriptus reperitur cum suis suffraganeis, apud notas Neubrigensis historiæ, & canonizationi S. Joan. Gualberti an. 1194. plura Dionysii documenta leguntur in Archivio cœnobii sancti Laurentii Benedictinæ Regulæ Sanctimonialium apud Amalphim; huic monasterio donavit Dionysius Ecclesiam sancti Michaelis Archangeli prope Amalphim cum omnibus juribus, & pertinentiis suis anno 1202 mense Martio Indict. 5. Ecclesiam hanc Ursus Castellamata diu antea condiderat, bonisque suis ditaverat. Documentum incipit, *Dionysius Dei gratia Amalphitanorum Archiepiscopus*. Porrò Ursus Castellamata ex ea familia esse videtur, quæ nunc apud Salernum vetusta est, & nobilis censetur. Interfuit Dionysius canonizationi S. Joan. Gualberti anno 1194. die prima Octobris solemni ritu celebrata a Cœlestino Papa III. ut dixi, & hæc postrema Dionysii memoria est apud me.

a De quo Toppius in Bibl. Neapol. p. 123. Blanchi f.

XXI 12 MATTHÆUS prænobili familia Capuana apud Amalphitanos vetustissima procreatus, ob insignem animi pietatem, & præclaram doctrinam, cum esset Theatinæ Ecclesiæ Archidiaconus, a Clero Amalphitano unanimi consensu Archiepiscopus Amalphitanus renunciatus est 1202. & ab Innocentio III. 2. Idus Novembris ejusdem anni consecratus, ut liquet ex epistola 106. pag. 31. ann. 5. Regist. Vatic. vir sane insignis fuit Matthæus ac fortunatissimus, qui cunctos antecessores suos, in his quæ sunt Christi, dicatur sapientia, pietate, & gloria antecessisse. Etenim cum majorum titulum Cathedralis Ecclesiæ magnificè extruxisset, Petrus Cardinalis Capuanus, civis Amalphitanus, ejusque gentilis (alii patruus) subcon-

B fessionem proprio ære ædificavit, sub qua corpus s. Andreæ Apostoli, quod è Constantinopoli, ubi Apostolicæ Sedis Legatum egerat, ad illustrandam patriam Amalphim detulerat, reposuit anno 1208. Matthæi Præsulatus sexto, albo quidem lapillo signando, cuius beneficio multa in Ecclesia Amalphitana deinceps infirmis concessa sunt remedia sanitatum, & liquor ex ossibus Apostoli emanans celebre manna, & thesaurus indeficiens piè erogatur fidelibus, ac celeberrimam in orbem Christianum reddidit ipsam Ecclesiam Amalphitanam, quam nostro ævo pientissimi Hispaniarum Reges Philippi II. & III. in splendidiorem faciem reddiderunt, ut supra retulimus.

Porrò translationis historiam ex ipso archetypo Cathedralis Archivii hic libuit inserere, ubi plura Petri Cardinalis Capuani scitu dignissima recensentur, sic enim se habet.

C *In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incarnatione ejus millesimo ducentesimo octavo, temporibus Domini nostri Federici Dei gratia Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, & undecimo anno Regni ejus die undecima mensis Octobris Indictione duodecima, Amalphiæ.*

Non vacat à merito retributionis æternæ, quod charitatis affectibus emanare probatur. Constat enim in die missionis extremæ, majestatis oculis acceptari, quod Christi pauperibus fideliter erogatur, Domino dicente, quod uni ex minimis meis ist s fecistis, mihi fecistis. *Cum igitur Dominus Petrus Dei gratia tituli sancti Marcelli venerabilis Presbyter Cardinalis, filius Domini Landulfi, filii Dom. Mansonis, filii Domini Joannis Capuani, filii Domini Landonis Comitis de Prata, ex commissæ sibi legationis officio visitasset Syriam & Romaniam, ac rediens feliciter ex urbe Constantinopoli divina voluntate secum detulisset Amalphiam thesaurum pretiosissimum incomparabilem, Corpus scilicet beati Andreæ Apostoli, qui in* D *prædicta civitate Constantinopolis diu habuerat mansionem, velletque Dominus Cardinalis patriam suam tanti muneris gloria decorare. Cum sederet in palatio majoris Ecclesiæ cum Dom. Matthæo venerabili Amalphitano Archiepiscopo, præsentibus Capitulo Amalphitanæ Ecclesiæ, & quampluribus civibus Amalphitanis, & aliis de Ducatu Amalphiæ & extra, cupiens pretiosum corpus Apostoli in majori Ecclesia, cujus ipse de novo titulum, & confessionem pro salute animæ suæ fecerat, solemniter collocare, in qua ipse primum pabulum Christianitatis, & primam tonsuram Clericalem acceperat, considerans honorem, gloriam & profectus Ecclesiæ & civitatis spiritualiter, & temporaliter proventuros, petiit ab Archiepiscopo & Capitulo, ut de locatione corporis, & proventibus omnibus, qui ob reverentiam ipsius corporis Apostoli provenirent Ecclesiæ, starent voluntati & ordinationi ipsius Domini Cardinalis. Ad hæc Dominus Archiepiscopus & Capitulum ejus attendentes, quod Deus*

omni-

omnipotens per venerabilem virum omni memoria dignum, Ecclesiam, civitatem, Ducatum Amalphiæ, & totum Regnum temporibus suis tanti muneris gloria illustraverat, de bona voluntate promiserunt firmum & acceptum habere quicquid super ipsis proventibus Dominus Cardinalis disponeret, & ordinaret, & omnes vices eorum, & potestates in hoc parte in Dominum Cardinalem contulerunt, ut & vice ipsorum prædictam ordinationem faceret Dominus Cardinalis, & ut ordinatio sua de jam dictis proventibus firma & stabilis duraret imposterum: nec ullo tempore Prælati, vel Clerici Amalphitanæ Ecclesiæ à sua dispositione possent aliquatenus resilire, vel ordinationi prædictis Domini Cardinalis in aliquo contraire. Cum esset præsens idem Archiepiscopus de permissione & voluntate ipsius, & communi voluntate, & mandato Capituli, dato verbo à singulis, juravit unus Presbyter Robertus nomine super Sancta Dei Evangelia, in anima omnium Clericorum ipsius Capituli omnia suprascripta qualiter Dominus Cardinalis ordinaret firma se, & illibata, obligando successores suos, perpetuo conservare. Tandem Dominus Cardinalis deliberato consilio cum dicto Archiepiscopa, & aliis viris discretis statuit, & ordinavit ut de omnibus proventibus, & oblationibus, quæ ob reverentiam corporis prædicti Apostoli, & altarum reliquiarum, quas octavo die præteriti mensis Madii solemniter, ac reverenter obtulit ipsi Ecclesiæ Amalphitanæ amodo provenerint, scilicet de omnibus, quæ proveniunt inferius in confessione, quocunque modo fierent, semper quatuor portiones percipiant Clerici Capituli, qui officio quotidiano ipsius Ecclesię insistunt, ut stipendia sanctis laboribus debita ex ipsis oblationibus consequantur, cum Clerici Capituli de Beneficiis Ecclesiæ valde modicam portionem haberent, & reliquam partem percipiant super pauperes hospitalis quod ipse Dominus Cardinalis pro remedio animæ suæ in civitate Amalphiæ suis sumptibus ædificavit. Hoc tamen expresso & declarato, quod omnia ea quæ proveniunt tam inferius, quam superius in festo Translationis ejusdem Apostoli, & usque ad Octavas, licet superius fiat solemnitas, quia noviter est instituta solemnitas ipsa, dividantur secundum prædictam dispositionem, deductis tamen inde prius expensis, quæ honorifice fiant ob reverentiam festi. Verum quia præfatus Archiepiscopus consueverat percipere omnes oblationes, quæ in festo ipsius Apostoli mense Novembris proveniebant Ecclesiæ, dicebat ex ordine ista posse suis rationibus derogari de bona voluntate, actum est inter ipsum, & Dominum Cardinalem cum consensu Capituli, ut de ipsis oblationibus certam quantitatem perciperet Archiepiscopus, scilicet centum quinquaginta tarenos Amalphiæ, & duo centenaria ceræ & dimidium pro omnibus oblationibus ejusdem festi, & usque ad Octavas; & Sacrista pro illuminatione superioris altaris totius noctis, & diei, & per totam Octavam in officio Ecclesiæ tunc recipiat octo cereos, & si aliquid defuerit ad summam istam de oblationibus, quæ proveniunt in ipso festo, & usque ad Octavas, recipiat quantum deest de his, quæ proveniunt inferius, & si superest aliquid ad summam istam, transeat in commune, nihilominus etiam de residuis recipiat quartam secundum quod dictum est. Et Primicerius Ecclesiæ pro secunda Missa Nativitatis Domini, quam debet facere solemniter celebrare tarenos sex Amalphiæ recipiat de oblationibus, quæ proveniunt in ipsa Missa; & si aliquid defuerit ad summam istam de oblationibus ipsius Missæ, recipiat quantum deest de his, quæ proveniunt inferius, & si superest aliquid ad summam prædictam, transeat in commune. De oblationibus verò Parasceves, quæ proveniunt superioribus altaribus, & Sacrario Ecclesiæ per totam diem & noctem præterquam in officio Missę, & pro tertia parte oblationum ipsius Missæ, quam Sacrista consueverat habere, percipiat idem Sacrista sex tarenos Amalphiæ, & si aliquid defuerit, suppleatur sibi de oblationibus confessionis, & si superfuerit, transeat in commune. Et promulgata hac dispositione, & ordinatione à Domino Cardinali coram Archiepiscopo, & Capitulo, & omnibus prædictis astantibus, placuit tam Archiepiscopo, quam Capitulo, & aliis, & præceperunt Dominus Archiepiscopus, & Dominus Cardinalis mihi subscripto Magistro Fortunato Curtali, & publico Notario, ut facerem inde publica instrumenta. Statuit etiam postmodum, & ordinavit idem Dominus Cardinalis, ut si vasa aurea, vel argentea, ut calix, thuribulum, crux, candelabra, testum, vel de talibus vasculis, quæ pro servitio altaris offeruntur, aut panni serici, vel vestimentum aliquod ad usum altaris oblatum ut casula, vel quodcunque aliud indumentum ad ornatum Ecclesiæ fuerit oblatum, maneat pro ornamento Ecclesiæ, juxta devotionem offerentis, & quamdiu sic manserint, nulli liceat ad alium usum aliquod istorum transferre, vel distrahere. Quod si istorum aliquod per Archiepiscopum fuerit ad alium usum assumptum, illud quod assumitur, dividatur secundum prædictam ordinationem, & quilibet supradictorum habeat potestatem sortem suam repetendi supradicto modo. Quod si aurum vel argentum in massa, vel moneta, vel vas aliquod seculare, vel tale quod, sive pannus lineus oblatus fuerit, ipso offerente exprimente devotionem suam, ut scilicet fiat inde aliquid ad ornatum, ornatu Ecclesiæ, nullus habeat vocem repetendi, sed si per Archiepiscopum fuerit ad alium usum assumptum, illud quod sic assumitur dividatur supradicto modo. Si vero fuerit simpliciter oblatum, nec offerentis devotio fuerit expressa, quod transferatur ad ornatum Ecclesiæ, distribuatur, ut prædictum est. Imagines autem aureæ, argenteæ, vel cereæ naves, & quæcunque alia oblata fuerint, & pendeant in Ecclesia quamdiu pendent ibi maneant ad ornatum; cum vero inde per Archiepiscopum assumuntur aliqua illa, quæ sic assumuntur, distribuantur supradicto modo, & unusquisque prædictorum habeat vocem repetendi portionem suam juxta prædictam dispositionem, reservato tamen de cera, & oleo, si opus fuerit, quantum sufficiat pro servitio confessionis. Addidit etiam ad majoris gratiam misericordiæ, ut tam Clerici Atranenses, quam omnes Clerici Capellarum Amalphiæ, qui non sunt de corpore majoris Ecclesiæ conveniant simul per Octavam translationis ejusdem Apostoli, quæ celebratur octavo die prædicti mensis Madii in officio ipsius Ecclesiæ cum Clericis Capituli, & de illis duabus portibus oblationum, quæ per octavam tantum ipsi Clerici de Capitulo consequuntur, & dividunt Atranenses ipsi & Clerici Capellarum Amalphiæ cum eis participent, percipientes singuli sicut quilibet Clericorum Capituli, & de reliquis diebus totius anni quidquid Clerici Capituli percipiunt inter se tantum distribuant. Statutum est etiam per Archiepiscopum, Cardinal. & Capitulum, ut quandocunque adhibendi fuerint Custodes ad custodiam omnium supradictorum proventuum, Dominus Archiepiscopus convocet Capitulum, & Priorem hospitalis, vel Vicarium suum, & simul deliberantes inveniant personam, vel personas, quæ jurata sive juratæ debeant fideliter recipere, & custodire, usque ad terminum qui eis placuerit, omnes dictos proventus, qui proveniunt in confessione, vel in festo translationis, & festo S. Andreæ, & per octavas, & id quod pertinet ad Parasceven, & ad Sacristiam, & id quod pertinet in secunda Missa Nativitatis ad Primicerium, sicut superius dictum est, & debeat ipsos proventus præsentare coram Archiepiscopo, præsente Capitulo, & Priore hospitalis, vel Vicario ejus & unusquisque recipiat inde partem suam juxta prædictam Ordinationem; salvo etiam quod statutum est superius pro Archiepiscopo de festo sancti Andreæ mensis Novembris. Hanc etiam ordinationem factam Dominus Cardinalis recitavit coram Archiepiscopo & Capitulo, & placuit tam Archiepiscopo, quam Capitulo. Ut autem hujus facti memoria duret in posterum, nec supradictæ Ordinationis aliquis temerè violator existat, de voluntate Dom. Archiepiscopi & Dom. Cardinalis, & totius Capituli statutum est sub vinculo anathematis, ut nulli unquam liceat Ecclesiasticæ, vel seculari personæ supradictæ ordinationi ausu temerario contraire, vel ali-

quid

quid supradictorum modo qualibet perturbare. Ad cujus facti perpetuum robur, & inviolabile firmamentum per voluntatem, & mandatum Dom. Archiepiscopi, & Dom. Cardinalis & totius Capituli tria similia scripta per manus suprascripti Magistri Fortunati Curialis, & publici Notarii, qui interfuit scripta sunt, ac subscriptorum testium manibus, & impressione sigillorum ejusdem Archiepiscopi & Cardinalis coboratum anno, mense, & Indictione prætitulatis. Quod in ultimo virgulo distributum, & emendatum est, &c. legitur Capituli tria similia scripta per manus suprascripti magistri Fortunati.

† *Leo Diaconus, & Primicerius Ancorarius testis est.*
† *Matthæus Archidiaconus Amalphitanus testis est.*
† *Joannes Diaconus Pappa testis est.*
† *Constantinus Diaconus Quatrarius testis est.*
† *Constantinus Clericus Favarus testis est.*
† *Leo Clericus de Flicto testis est.*
† *Thomasius Clericus de Anglo illud idem testatur.*
† *Andreas Clericus Cumbulus testis est.*
† *Benedictus Presbyter Amalphitanæ Ecclesiæ Sacrista testis est.*
† *Ego supradictus Robertus Presbyter testis sum.*
† *Donadeus Presbyter Ancoracius testis est.*
† *Jacobus presbyter testis est.*
† *Manso presbyter de Garafalo testis est.*
† *Sergius Sceophus regius Justitiarius testatur, filius Domini Pandulphi vocatur.*
† *Manubel filius Domini Pandulphi testis est.*
Philippus filius Domini Joannis de Lu Judice testis est.
† *Joannes Juden de Pantaleone testis est.*
† *Ricc. Imperialis Juden Amalphiæ testis est.*
† *Joannes de Lu Judice filius Dom. Marini testis est.*
† *Petrus Buccella filius D. Pandulphi testis est.*
† *Marinus filius Dom. Sergii Judicis de Iudice testis est.*
† *Ioannes filius Dom. Sergii Capuani testis est.*
† *Pantaleo filius Domini Uesi Ie&abetiæ testis est.*
Petrus Domini Mastalis filius testis est.
Magister Fortunatus Curialis, qui supra, scripsit hanc chartam & confirmavit.

Multa nobis præter hæc, quæ diximus, de Petro Cardinali Capuano dicendi seges sese offert; nobile siquidem institutæ Academiæ Amalphitanæ monumentum. Hanc eodem an. erexit perpetuoque ad Magistros alendos attributo censu, Scholas aperuit vigesima die Octobris, octo namque diebus à depositione corporis S. Andreæ Apostoli. Extat in Archivio Monialium monasterii sanctæ Mariæ Dominarum civitatis Amalphitanæ erectionis diploma, cujus tenor non erit lectori injucundus, multum enim præstat ad augendam tanti Cardinalis gloriam, & Amalphitanæ civitatis splendorem, ita se habet.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incarnatione ejus millesimo ducentesimo octavo, temporibus Domini Federici Dei gratia Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, & undecimo anno Regni ejus Amalphiæ die 20. mens. Octob. Indict. 12. Amalphiæ.

Devotæ mentis intentio charitatis accensa flatibus, eo magis virtutum proficit incrementis, quo amplius bonorum operum studiis procurat commoda proximorum, in laboris namque stadio quisque conspicit vocationi suæ bravium; ubi dum victus crescit, operis præmii fiducia proficit, & spes retributionis augetur: tunc enim Justitiæ nostræ manipulos offerentes, uberes fructus pietatis colligimus, si bonorum operum semina, charitatis studio præmittamus, dicente scriptura, Quæcunque seminaverit homo, hæc & metet. *Expropter nos Petrus miseratione divina tituli sancti Marcelli Presbyter Cardinalis filius Dom. Landulphi, filii Dom. Mansonis filii Dom. Joannis Capuani, filii Dom. Landonis Comitis de Prata: Considerantes quod talentum scientiæ nobis creditum tenemur fideliter dispensare, & doctrinæ studiis omni poscenti diligenter adesse, secundum sapientis consilium. Deriventur fontes tui foras, &c. Quia tamen sanctæ Romanæ Amalfitanæ Ecclesiæ ministerium, & sollicitudo, continuò nos retardat à debito quo tenemur, saniori fretus consilio beneficii nostri gratia, quam personaliter non valemus, per alios volumus impertiri;* quoniam non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei. *Ad honorem igitur omnipotentis Dei, & remissionem peccatorum nostrorum, & communem utilitatem Ecclesiæ, & civitatum Amalfiæ & Atrani præsentis scripti concessione statuimus, & ordinamus nunc, & in perpetuis temporibus scholam liberalium artium in civitate Amalfiæ regenda, ubi schola, & tam Clerici quam laici Amalphiæ, & Atrani volentes studere, sine pretio doctrinæ fructus, & gratiam solo studio valeant comparare, per quos studiis fructus, scholares ipsi vitæ suæ consulant, & quieti, pro cujus videlicet scholæ usu, perpetuo decem uncias auri Magistro, qui scholam ipsam regat præsentialiter, statuimus annis singulis percipiendas, videlicet de possessionibus quas nos emimus in civitate Surrenti, & pertinentiis ipsius à Judice Joanne Vulcano, & à Sergio filio ejus, & à Germano Judicis Joannis Sergio Vulcano consobrinis nostris secundum tenorem chartarum, quas nobis inde fecerunt, quarum possessionum redditus æstimati sunt ad valorem trium unciarum auri per singulos annos, & de possessionibus, quæ sunt in Amalpha, & pertinentiis Amalphiæ, quas Manso, & Joannes fratres nostri de nostro pretio emerunt, & sibi inde chartas fieri fecerunt, & consenserant ad opus ipsius scholæ, secundum subscriptam nostram ordinationem, videlicet de domo juxta Episcopium Amalphiæ, cum omnibus suis pertinentiis, quam emerunt à Pantaleone Comitis Mauronis, & alia domo in platea Banbacariorum Amalphiæ, cum omnibus suis pertinentiis, quæ fuerunt Constantini Collosolsæ, & apotheca in Imbulo Amalphiæ, cum omnibus suis pertinentiis, quæ fuerunt Sergii de Cunsulo, quarum redditus æstimati sunt ad valorem aliarum trium unciarum auri per singulos annos, & de vinea, & fueno, & omnibus suis pertinentiis, quæ est in Majore, quam dicti fratres nostri, de nostro, ut dictum est, pretio emerunt à Domina Purpura Capuana; & alia vinea Castaneto, & silva in Agerolim à Planillum cum omnibus suis pertinentiis, quam similiter ab eadem Domina Purpura emerunt; & de alio castaneto in eodem loco, quod emerunt à Leone Fontanarosa; & de alia vinea, & terra, & cosario de capite Pendulo, cum omnibus suis pertinentiis, quas emerunt ab hæredibus Pandulphi Veramesi de scala, quarum possessionum redditus æstimati sunt ad valorem 4. unciarum auri per singulos annos. Et ita Magister ipse consequetur singulis annis pro labore studii ejusdem scholæ de redditibus nostrarum possessionum dictas decem uncias auri, sine aliqua contradictione. Volentes autem Ordinationem istam, & statutum nostrum perpetuo permanere, decernimus, ut in vita nostra per nos statuatur Magister, qui scholam ipsam regat, & studio scholarium, sicut dictum est, diligenter intendat, & possessiones prædictas habeat, & redditus earum pro voluntate sua disponat, percipiens inde pro mercede sua singulis annis dictas 10. uncias auri. Et quia nos hoc beneficio duximus supplendum pretium, quod solent scholares solvere Magistris suis, idem Magister, qui pro tempore fuerit, sine pretio gratis legat Scholaribus Amalphiæ, & Atrani, tam Clericis, quam laicis studere volentibus. Post obitum vero nostrum jus istud, & ordinationem ipsius scholæ habeant duo nepotes nostri Clerici. Leo filius Joannis, & Sergius filius Mansonis fratrum nostrorum, vel qui ex eis fuerit superstes, ut ipsi loco nostro Magistrum idoneum eligant, & statuant in schola ista cum omnibus nostris possessionibus, & redditibus, ut superius continetur. Et post obitum eorum ordinatio ipsius scholæ deveniat ad manus, & potestatem hæredum præfati Mansonis & prædi-*

cti Joannis fratrum nostrorum cum omnibus supradictis possessionibue, ut ipsius scholæ studium cum omni integritate concessionis nostræ semper duret in civitate Amalphiæ. Hoc etiam exprimendum censemus, ut nullo tempore studium scholæ vacare possit, ut si Magister ordinatus in schola ipsa per nos, vel per alios ad quos, sicut dictum est, ordinatio ista dirigetur, vel non fuerit idoneus, aut longa corporis infirmitate, vel senectute tam gravis, & inutilis fuerit, quod non possit commode intendere studio ejus scholæ, liceat nobis, & supradictis ordinatoribus ejusdem scholæ, ipsum amovere, & alium convenientem statuere, cum supradictis possessionibus, & redditibus, qui scholam & studium competenter regat ad profectum scholarium, sicut superius continetur.

Hoc etiam ad perpetuam ordinationis nostræ firmitatem statuimus, ut nec ipsis nepotibus nostris Clericis, nec hæredibus ipsorum fratrum nostrorum, vel cuilibet de generatione nostra in perpetuum liceat de his omnibus nostris possessionibus, & redditibus ad erectionem scholarium deputatis, aliquid minuere, subtrahere, vendere, donare, commutare, vel modo quolibet alienare, vel sibi retinere, quominus scholæ studium semper duret, secundum præsentem dispositionem nostram, sed semper ad usum ipsius scholæ conferentes omnia supradicto modo, & si aliquid de præmissis contra hanc nostram dispositionem ab aliquo præmissorum aliter fuerit præsumptum, irritum sit penitus & inane, nec aliquod robur habeat firmitatis. Quod si ipsi nepotes nostri Clerici, vel hæredes ipsorum fratrum nostrorum, hæc omnia non compleverint, servaverint & ordinaverint secundum dispositionem nostram, qualiter superius continetur, præsumpserint de supradictis possessionibus, & redditibus sibi vel totum, vel partem retinere, vel modo quolibet alienare, vel ad alium usum transferre, tunc Archiepiscopus, qui præerit Amalphitanæ Ecclesiæ, & Capitulum ejusdem Ecclesiæ ad quorum utilitatem præsens ordinatia ejusdem scholæ regi, redundare videtur ea vice, & quoties fuerint ipsi nepotes nostri Clerici, vel hæredes fratrum nostrorum malitiosi, vel negligentes, ut vel non ordinare scholam, ut prædictum est, vel ad alium usum, totum, vel aliquid supradictorum velint transferre, licentiam & potestatem habeant ex præsenti nostro statuto factum ipsorum irritare, & evacuare, & absque alicujus vel aliquorum contradictione liberè ordinare scholam ipsam, cum omni integritate possessionum, & reddituum secundum prædictam ordinationem nostram; nec etiam idem Archiepiscopus & Capitulum Amalphitanæ Ecclesiæ habeant potestatem de his omnibus nostris possessionibus, & redditibus ad regimen scholarium deputatis, aliquid minuere, subtrahere, vendere, donare, commutare, vel modo quolibet alienare, vel sibi retinere, vel aliquid eorum in beneficium Ecclesiasticum statuere, quominus scholæ studium semper duret secundum præsentem dispositionem nostram, sed semper ad usum ipsius scholæ conferantur supradicto modo. Et si aliquid de præmissis contra hanc nostram dispositionem ab Archiepiscopo, vel Capitulo aliter fuerit præsumptum, irritum sit penitus & inane, nec aliquid robur habeat firmitatis. Si vero Archiepiscopus, vel Capitulum super ordinatione ipsius scholæ tunc negligentes extiterint, aut contra præsentem ordinationem nostram de schola ipsa venire præsumpserint, tunc Communitas civitatum Amalphiæ & Atrani, ad quorum commodum præsens ordinatio fructuosa pervenit, licentiam, & potestatem habeant ea vice, & quoties ad Archiepiscopum, & Capitulum prædicto modo devenit ordinatio. Si ipse Archiepiscopus, & Capitulum malitiosi, vel negligentes fuerint, ut vel non ordinare scholam, ut prædictum est, vel ad alium usum totum, vel aliquid supradictorum velint transferre, liberè, & absque alicujus, vel aliquorum contradictione, ordinare scholam cum omni integritate possessionum, & redditum supradictorum secundum prædictam ordinationem nostram, nec etiam Communitas ipsarum civitatum habeant potestatem de his omnibus nostris possessionibus, & redditibus ad regimen scholarium deputatis aliquid minuere, subtrahere, vendere, vel ad alium usum transferre; quominus scholæ studium semper duret secundum præsentem dispositionem nostram, sed semper ad usum hujus scholę omnia transferantur supradicta modo. Et si aliquid de præmissis contra hanc nostram dispositionem à Communitate civitatum ipsarum fuerit præsumptum, irritum sit penitus, & inane, nec aliquod robur habeat firmitatis. Adjicimus etiam ad majorem ordinationis nostræ cautelam, & perpetuam securitatem; ut si Communitas prædictarum civitatum etiam negligentes fuerint circa dictam ordinationem nostram ejusdem scholæ, tunc ea vice, & quoties ad Communitatem ipsarum prædicto modo devenerit ordinatio, si ipsa Communitas prædictarum civitatum malitiosi, & negligentes fuerint, ut, vel non ordinare scholam, ut prædictum est; vel ad alium usum totum, vel aliquid supradictorum velint transferre, ordinatio ipsa ejusdem scholæ perveniat ad Romanam Ecclesiam ut per Summum Pontificem libere & absque alicujus, vel aliquorum contradictione ordinetur, & statuatur in civitate Amalphiæ schola ipsa cum omni integritate possessionum, & redditum, sicut supra dictum est, ut præsens ordinatio ipsius scholæ semper durare valeat secundum prædictam nostram dispositionem in perpetuum. Hoc tamen nobis jure reservato, ut si nos in vita nostra voluerimus aliquid de supradictis possessionibus minuere, vel adjicere, aut de aliquo ex eis commutationem facere, liceat nobis hoc facere secundum voluntatem & dispositionem nostram, ita tamen ut redditus ipsarum decem unciarum ad usum ipsius scholæ in earum remaneant integritate secundum prædictam ordinationem nostram, sicut superius continetur in perpetuum. Si quis autem contra hanc nostram ordinationem, modo quolibet venire præsumpserit, vel in aliquo ea violare temere velit, & ab intentione sua non resipuerit, mille solidorum Amalphiæ regio fisco pœnę subjaceat. Ad hujus autem nostræ ordinationis perpetuum robur, & inviolabile firmamentum tria similia scripta per manus Magistri Fortunati Curialis & publici Notarii scribæ, & subscriptione testium manibus jussimus roborari, anno, mense, & indictione prætitulatis: nam & nobilibus nostris germanis Mansoni, & Joanni filiis Magnifici Domini Landulphi Capuani, hæc charta ordinationis per omnia placet, & quia dictas possessiones de proprio pretio Magnifici Domini Cardinalis Dom. fratris nostri emimus, & chartas earum non habemus, ut superius per ordinem continetur, ordinatio ipsa, quam inde idem Dominus Cardinalis statuit, & ordinavit, sicut prædictum est à nostra parte firma, & stabilis permaneat in perpetuum, & omni tempore dictæ possessiones, & redditus earum ad usum ipsius scholæ transeant, supradicto modo in perpetuum, quod superius distributum est, legitur beneficio.

† *Manso prædictus filius Dom. Landulphi Capuani testis est.*

† *Ego prædictus Joannes filius quondam Lundulphi Capuani testis.*

† *Manubel filius Domini Landulphi testis est.*

† *Joannes filius Domini Sergii Capuani testis est.*

† *Joannes de Lu Judice filius D. Matini testis est.*

† *Magister Fortunatus Curialis, qui supra, scripsit haac chartam, & confirmavit.*

Augeat Petri Cardinalis gloriam, pietas, & devotio erga Cistercienſem Ordinem, cujus alumnos Amalphim in propria suscepit domo, & constructo cęnobio apud Ecclesiam sancti Petri de Toczulano anno 1212. quam deinde Ecclesiam Constantinus Presbyter consensu Matthæi nostri Archiepiscopi, & Capituli Amalphitani in manibus ejusdem Cardinalis liberè dimisit anno 1213. ut cęnobio uniretur, ita ex veteri monumento elicimus.

Die quinta decima mensis Junii, Indictione prima Amalphiæ anno 1213. temporibus Domini Ottonis Dei gratia Romanorum Imperatoris semper Augusti, & secundo anno Regni ejus Amalphiæ, Constanti-

nus Presbyter sponte & bona voluntate, cum consensu tamen Domini Matthæi Dei gratia venerabilis Amalphitani Archiepiscopi præsente Capitulo Amalphitano remittit, & renunciat in manibus Domini Petri Dei gratia tituli sancti Marcelli venerabilis Presbyteri Cardinalis Ecclesiam sancti Petri Apostoli, qui dicitur Toczulano cum possessionibus, hæreditatibus, & omnibus aliis ad ipsam Ecclesiam spectantibus, & pertinentibus, & vult, quod dicta Ecclesia usque in perpetuum cum omnibus supradictis sibi pertinentibus sit libera, & absoluta in Canonicam Regularem secundum ordinationem supradicti Domini Cardinalis, & nullam à se, vel aliqua persona pro ejus parte molestiam, vel requisitionem idem Dominus Cardinalis, aut fratres ipsius Canonicæ in iis omnibus habeant, quam quidem Ecclesiam ipse Presbyter Constantinus fuerat Canonicè assecutus, & dictus Dominus Cardinalis statuerat & ordinaverat in Canonicam Regularem pro salute animæ suæ, ad cujus preces Constantinus eam remisit, &c.

Juverunt etiam ad ipsum statuendum cœnobium, cui deinde sancti Petri de Canonica nomen fecerunt, Manso Capuanus Petri Cardinalis frater, & Joannes Mansonis filius, qui plura bona eidem attribuerunt, ut ex sequenti monumento habetur.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno de Incarnatione ejus millesimo ducentesimo tertio decimo, temporibus Domini nostri Ottonis Dei gratia Romanorum Imperatoris semper Augusti, & primo anno Regni ejus, Amalphiæ, die quintodecimo mensis Junii, Indictione prima.

Nos Manso filius Domni Landulphi filii Domni Mansonis, filii Domni Joannis Capuani, filii Domni Landonis Comitis de Prata, & Joannes, qui sumus genitor & filius, considerantes tam venerabile opus, quod Dominus Petrus Dei gratia S. R. E. tituli sancti Marcelli venerabilis Presbyter Cardinalis charissimus frater, & avunculus noster, filius supradicti Domini Landulphi genitoris, & avi nostri pro salute animæ suæ, in Ecclesia sancti Petri Apostoli, quæ dicitur de Toczulano, quæ sita est in tenimento hujus civitatis Amalphiæ, quam in Canonicam Regularem suis sumptibus statuit, & ordinavit à die præsenti pro salute, & remedio animarum nostrarum, & parentum nostrorum damus, tradimus, atque concedimus, & offerimus in suprascripta Canonica integrum Balneum nostrum, quod dicitur dominicum quod dirutum est, quod habemus in civitate Amalphiæ, & integram terram vacuam, quæ juxta est illud, quæ extenditur usque ad murum Curiæ Amalphiæ, & usque ad Capellam Regiam, cum justis introitibus, & pertinentiis suis; quæ omnia ex dono, & concessione Illustris Friderici Dei gratia Magnifici Regis Siciliæ jure proprietario possidemus, secundum tenorem privilegii, quod idem Dominus Rex de gratia magnificentiæ suæ nobis supradicto Mansoni tunc fecit, quod eidem suprascriptæ Canonicæ tradidimus, cum aliis Regiis litteris, quas exinde habuimus, ut amodo, & semper hæc omnia suprascripta cum omnibus infra se habitis, & continentiis vice, & loco nostro, auctoritate tamen suprascripti Regii privilegii, sint in potestate, & dominatione istius supradictæ Canonicæ jure perpetuo, & Priores, & Fratres ejusdem Canonicæ liberè ibi domum, & ædificium construant, & pacificè & quietè locum prædictum, & quod ibidem ædificaverint, habeant, & omni tempore jure proprietario possideant, secundum quod in ipso Regio privilegio continetur, ad commodum, provectum, & utilitatem suprascriptæ canonicæ, & fratrum ejus in perpetuum, sine nostra, & hæredum nostrorum, vel cujuslibet molestia, aut contradictione. Nullique sit licitum prædictam Canonicam, & fratres ejus super hoc, modo quolibet impedire, aut molestiam aliquam, vel contrarietatem inferre per ullum modum. Quod si nos, vel nostri hæredes contra hoc scriptum nostræ oblationis atq; traditionis venire præsumpserimus, auri solidos centum regales componere promittimus, & hæc charta, ut supra legitur, sit firma in perpetuum, nam & mihi Sergio Clerico filio supradicti Dom. Mansonis

A *Capuani hæc charta donationis qualiter superius legitur certissimè placet, & a nostra parte firma, & stabilis permaneat in perpetuum per suprascriptam obligatam pœnam.*

† *Joannes Judex de Pantaleone testis est.*
† *Bartholomæus Jud. filius Dom. Mauri testis est.*
† *Magister Fortunatus Curialis scripsit hanc chartam, & confirmavit.*

Supradicta omnia Federicus II. Imp. ob reverentiam Principis Apostolorum, ad preces quoque dilecti in Christo Patris, & amici sui Petri tituli sancti Marcelli Presb Card. Fundatoris monasterii sancti Petri de Amalphia Ord. Cistercienſis confirmavit, & concessit eidem monasterio diversa bona. Confirmatio sic incipit.

Federicus Dei gratia Romanorum Imperator, semper Augustus, & Rex Siciliæ.

Per præsens scriptum notum facimus universis fidelibus nostris tam præsentibus, quam futuris, quod nos habentes præ oculis piam & laudabilem Ord Ci-
B *stercienſis Religionem, intuitu pietatis divinæ, cui Religionem prædictam scimus devotissime famulari, necnon pro remedio animarum divorum Augustorum quondam parentum nostrorum venerabilem Abbatem, & conventum sancti Petri de Amalphia Ordinis prædicti, &c. Datum Ferentini XII. Martii, XI. Indictionis.*

Aliud legimus ejusdem Federici privilegium concessum eidem cœnobio eo ipso anno quando cœptum est ædificari.

Federicus Rex Siciliæ, ac Romanorum Imperator electus.

Considerans divinam misericordiam, cujus magnitudinem comprehendere non licet, cum incrementa in seipso sentiat assidua, cum sacrosanctas Ecclesias, ubi jugiter ipse laudatur, & colitur, & munificentiæ suæ beneficiis honoravit, ea propter petitionem, quam sibi dilectus in Christo P. Petrus tit. S. Marcelli Presb Card. Celsitudini suæ porrexit, benigne admittens intuitu perpetuæ retributionis pro sua
C *quoque salute, & remedio animarum divorum Augustorum parentum suorum inclytæ recordationis, necnon consideratione grati servitii, quod Celsitudini suę laudabiliter dictus Cardinalis impendit, considerans & laudabile votum dicti D. Cardinalis, qui his temporibus domum in Canonicam Regularem ad honorem D. Petri Apostoli Amalphiæ erexit, donat in perpetuum dictæ Ecclesiæ de demanio suo sive in bajulatione, sive in tenimento Tropeæ mille tarenas aureas annis singulis percipiendas Datum Romæ anno 1212. mense Aprilis XV. Ind., &c. Regni dicti D. gloriosiss. Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ in Romanorum Imperatorem electi anno XV.*

Alia plura privilegia, jura, & bona dono dedit eidem cœnobio sancti Petri de Canonica Federicus, ut insinuat, ac compendiosè adnotat in suo protocollo, ut vocant, Sergius de Amorvezo de Amalphia, instante Jacobo de Amangano ejusdem cœnobii Abbate.

Mense Novembris Indictionis XII 1388. Amalphiæ
D *in præsentia Judicis Marci de Astinasio notarii de Amorvezo. & testium constitutus fr. Jacobus de Amangano Dei gratia Abbas monasterii S. Petri Canonicæ Amalphiæ Ordinis Cisterciensis exponendo, quod quondam bo. mem. Rev. P. D. Magister Petrus tit. S. Marcelli vener. Presb. Cardin. laudabile votum suum, & Religionem domus, quam in civitate Amalphiæ in Canonicam Regularem instituit ad honorem B. Petri Apostolorum Principis, & quod idem D Cardinalis à quondam D. Federico Imperatore Romanorum concessionem, & donationem annualium Juriam de demanio ipsius D. Imperatoris, nec non & Capellam ejusdem Dom. Imperatoris civitatis Amalphiæ, cum omnibus tenimentis, & pertinentiis suis obtinuit, & quod prædictus D. Imperator quondam Mansoni Capuano de Amalphia donavit Balneum sui ipsius Imperatoris situm in civitate Amalphiæ & terram vacuam, & quod dictus D. Imperator ob reverentiam dicti S. Petri concessit Abbati, & fratribus in dicta mo-*

nasterio degentibus, ut possint possidere rationabiliter omnes possessiones, & bona jam dicti monasterii, necnon & confirmavit monasterio ipsi locum, qui dicitur Fuscunicelli, in quo ipsum monasterium est fundatum, cum toto tenimento suo, & Capellam dicti S. Petri de Curte de Amalph. cum justis tenimentis suis, & quod confirmavit etiam dicto monasterio in perpetuum omnes possessiones, & tenimenta existentes tam in Ducatu Amalphiæ, quam in territorio Ebuli, cum uno molendino, & quasdam apothecas in Amalphia, & quod liceret eisdem Abbati, & Fratribus in tenimento Ebuli in loco, qui dicitur Beisca in flumine unum de novo construere molendinum, & quod victualia nascentia in terris propriis ex tenimentis Ebuli annuatim possent ad jam dictum monasterium deferri libere & absque aliquo jure portus, seu dohanæ. Item & quod idem D. Imperator confirmavit omnia alia jura, & possessiones, quæ erant ipsius monasterii, eidem monasterio, & quod idem Imperator ad querelam olim Abbatis, & conventus ipsius monasterii jussit omnibus officialibus hujus Regni Siciliæ, videlicet Baronibus, magistris Justitiariis, magistris Camerariis, Bajulis, Capitaneis, Comestabulibus, Judicibus, ne offenderent, & gravarent grangias, & homines suos, ut subscriptis litteris Imperialibus sigillis dicti D. Imperatoris cerea rubea munitis habetur. Exponendo etiam dictus Abbas, quod propter defectum justitiæ, quo olim præteritis annis Regnum Siciliæ caruit, & adhuc etiam caret, possessiones, jura, libertates, & immunitates, &c. sunt in tantum diminuta, quod ipse Abbas & conventus quasi vadunt mendicando. Propter quod ipse Abbas providit recursum habere ad sanctiss. in Christo P. & D. D. Urbanum Papam nostrum in felici Urbe Romana nunc residentem, & exponere eidem Summo Pontifici, & sacro cœtui Cardinalium omnia, & singula supradicta, & supplicare eis humiliter, & devote, ut prædictis, & supra prædicta misericorditer providere dignaretur, & mandare per eorum sanctissimas litteras omnibus, & singulis, ut dictum Abbatem, & monasterium super assecutione, & habitione omnium, & singulorum prædictorum non debeant turbare, molestare, & inquietare, sed eis permittere, & finore tenere, & possidere dictas terras, possessiones, & jura dicti monasterii, & confirmare dictas litteras infrascriptas, & omnia instrumenta dicti monasterii, quæ habent, & quarum litterarum & instrumentorum supradictorum funt prout infra scribuntur. Rogavit ipsos Judicem, Notarium, & testes, eorum officium implorando Abbas suprascriptus, ut easdem litteras & eadem instrumenta exemplarent, transumptarent, publicarent, & in publicam formam redigere deberent, cujus precibus justis fuerunt ipsa publicata, &c. Et ad cautelam eorundem Abbatis, & conventus in publicam formam redacta, & exeacta, & sunt sequentis continentiæ, &c.

Cæterum hoc cœnobium S. Petri de Canonica magnæ fuit existimationis apud Amalphitanos ob eximiam Cistercienfium Monachorum religionem, & Petri Cardinalis memoriam. Ex eo plures viri probi, & docti prodierunt, inter quos recensentur ejusdem loci Abbates Ruphridus anno 1259. Joannes 1285. Franciscus, qui obiit 1349. Bernardus de Boninsegnis Florentinus Monachus S. Salvatoris de Septimo ejusdem Ord. factus est Abbas hujus monasterii anno 1349. 8. Kal. Junii, deinde fuit Abbas Mirteti Pisanæ diœcesis 1360. Jacobus de Anangano 1388 & Benedictus 1450. procedente vero tempore Abbatia hæc cœpit secularibus Clericis commendari, adeoque ex eorum incuria divinus cultus, & temporalis substantia diminuti sunt, ut Monachi coacti fuerint semidirutum monasterium derelinquere, & in aliis sui Ordinis monasteriis habitare; ita nobile Petri Cardinalis pietatis monumentum in privati viri commodum cessit; an meliori consilio, aliorum judicium esto. Ecclesiam hujus Abbatiæ (translato titulo) nudam, octuaginta abhinc annis Capuccinis Fratribus incolendam tradiderunt, prope quam ex ruinis veteris monasterii novum ad eorum usum ex Amalphitanorum eleemosynis septum excitarunt. Asservantur in hac Ecclesia plures sanctorum reliquiæ a Petro Cardinale vasculis inclusæ, & a Constantinopoli delatæ, caput nempe S. Jacobi Majoris Apostoli, S. Diomedis Martyris, & Basilii Magni, de ligno Crucis, aliæque, quarum nomina ibidem in tabula notantur.

Nec silentio prætereundum, quod idem Petrus Cardinalis aliud pietatis opus Amalphi reliquerit, nempe cum vidisset post sancti Andreæ Apostoli lipsana in crypta Cathedralis Ecclesiæ deposita innumerabiles illuc confluentium populorum multitudines, Hospitale apud Ecclesiam sanctæ Mariæ foris portam ad pauperes peregrinosque suscipiendos construxit, & annuo censu dotavit anno 1213. cujus institutionem, & fundationem, hic cognitionis gratia, ex ipso originali, quod extat in Archivio Minorensis Ecclesiæ, subiicimus.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incarnatione ejus 1213. die 15. Octobris Ind. 2.

Piæ mentis desideria rectæ voluntatis procedunt arbitrio cum temporalia comitantur æternis, peritturis mansura, terrenis cœlestia præponuntur. Tunc enim affectus humanus operi suo nomen imponit, cum pensata voluntate spiritus, qui figmento corporis præeminet dignitate naturæ, temporalium commoda charitatis proficiunt in augmentum, & sanæ mentis radio spiritualium proficiunt incrementa: currentes enim in stadio transitoriæ vanitatis, & labentis vitæ laqueos mentis acumine tanto supernę vocationis bravio verius propinquamur, quanto deposita sarcina temporalium, & mundi substantia fideliter erogata expeditius contendimus ad æterna. Cupientes igitur cum exultatione portare manipulos nostros in die missionis extremę, Nos Petrus dignatione divina tit. S. Marcelli Presbyter Cardinalis, inspirati à Domino, à quo bonum omne procedit, pro remissione peccatorum nostrorum, & parentum nostrorum, & præmio remunerationis æternæ disposuimus Domino temporaliter construere domum hospitale ad subsidium pauperum in civitate Amalphiæ in Ecclesia nostra S. Mariæ foris portam, quam scilicet domum hospitale Christi freti auxilio convenientibus fabricis, & ædificiis ædificavimus, sperantes eleemosynis & beneficiis ad opus pauperum temporaliter impensis æternaliter adjuvari, ut quod in carnis conversatione commisimus, spiritus expiatione diluatur. Cum igitur favente Domino domum ipsum pro voto mentis erectam, & consummatam viderimus, ut in ea pauperes Christi digne valeant sustentari, & temporalium subsidio recreari, domum ipsam, sitam in Ducatu Amalphiæ, quam in aliis locis sufficienter dotavimus, & ditare curavimus tenimentis, possessionibus & plurimis beneficiis, & ornamentis nostro pretio comparatis, fideliter acquisitis, quæ omnia seriatim & distinctè præsentis scripti ipsi hospitali offerimus, & confirmamus. . . . . Ecclesiam ipsam S. Mariæ, cum omnibus tenimentis suis, & totum locum, & tenimentum, ubi hospitale ipsum situm est, cum vinea & horto, terra & oliveto à flumine usque ad montem Pigellulæ, & duobus molendinis ibidem conjunctis cum omnibus illorum pertinentiis, quæ ex regia donatione obtinuimus, & integrum furnum ipsi hospitali conjunctum, & cum duabus domibus in Amalphia positis ad Campum, cum omnibus ædificiis, & pertinentiis eorum, & integrum pastinum foris porta positum, quod quondam fuerat Sergii Ricca cum suis pertinentiis, & integram domum & hortum in Amalphia supra murum positam, quæ quondam fuit Nicolai Subcota, & integrum balneum, & domos conjunctas, & juxta murum civitatis, & suprascriptæ Ecclesiæ S. Mariæ, quas emimus à Petro Domini Mallari cum omnibus illorum pertinentiis, & integras vineas, castaneta, sylvas, terras, in Agerolis positas, quæ fuerant quondam de ipsis de Rosa, cum omnibus illorum pertinentiis, & integras vineas, & oliveta in duobus locis positas in Casanova, cum domibus, & omnibus illorum perti-

nen-

nentiis, quæ jure emptionis obtinuimus, & omnia tenimenta, & possessiones, & alia in tenimentis Surrenti posita, quæ quondam fuerant Ecclesiæ S. Georgii de Neapoli, ubi ad vicum ducitur, & alia tenimenta in eodem loco, quæ similiter emimus secundum tenorem instrumentorum, quæ inde obtinuimus, & alia tenimenta & villanos in ipsis tenimentis Surrenti posita, quæ ex dono regio obtinuimus, cum omnibus illorum pertinentiis, & integra tenimenta, & possessiones, & terras apud Tuscianum, quas emimus à Constantino Pappacarbone, & à Matthæo Scipizzo de Salerno, cum omnibus illorum pertinentiis, & terram, quæ quondam fuerat Gilberti filii Presbyteri Roberti in eodem loco Tusciani cum suis pertinentiis, & integram tertiam partem terrarum, & tenimentorum, quæ ex regia donatione obtinuimus apud Camas cum suis pertinentiis, & de his omnibus suprascriptis tenimentis, & possessionibus, omnia instrumenta, quæ habuimus eidem hospitali tribuimus, & ad decorem ipsius hospitalis dedimus sibi, & obtulimus de ornamenta Capellarum nostrarum Calicem unum argenti, ponderis novem unciarum, & thuribulum unum argenti ponderis unius libræ, & dimidiæ unciæ, & cappam unam de examito rubeo cum lista de aurofriso, & planetam unam sericam de purpura præter alia minora, & quotidiana ornamenta, quæ ipsi hospitali obtulimus. Volentes igitur hæc omnia in præfato hospitali ad decorem domus & Christi servitium perpetuo integra, & illibata manere tanquam primordia, & fundamentum ejusdem hospitalis statuimus, disponimus, & cum hac conditione donamus, ut omnia superius nominata, quæ per nos in ipso hospitali oblata sunt, & confirmata, tam in possessionibus, tenimentis, vasis, vestibus, & ornamentis ad subsidium pauperum, & decorem ejusdem hospitalis perpetuo maneant, & serventur, nec licitum sit alicui Priori, vel fratrum ipsius hospitalis, vel alicui Ecclesiasticę, vel seculari personæ de his omnibus superius nominatis aliquid vendere, donare, infeudare, commutare, obligare, subtrahere, imminuere . . . ipsi hospitali per hoc specialiter attendatur. Quod si aliquis hujus nostræ ordinationis, & confirmationis temerarius osor extiterit, & contra statum præsentis scripti venire præsumpserit, & de supradictis omnibus aliquid vendere, donare, infeudare, commutare, obligare, subtrahere, imminuere, vel modo quolibet alienare, per omnes vices, quibus hoc attentaverit, liceat Priori, & Fratribus Canonicę, quam pro salute animæ nostræ in tenimento civitatis Amalphię nostris sumptibus ædificavimus, illud renovare, irritare, & penitus disturbare, & si Prior & Fratres ejusdem hospitalis noluerint à sua intentione resipiscere, ipsi Fratres Canonicæ illud ad suum commodum transferre valeant, & tenere sine aliqua contradictione Prioris, & Fratrum ejusdem hospitalis. Simili modo si de his possessionibus, & tenimentis . . . . quæ jam contulimus ipsi Canonicæ Prior, vel Fratres ejusdem Canonicæ, vel quæcunque alia Ecclesiastica, vel secularis persona aliquid vendere, donare, infeudare, commutare, obligare, subtrahere, imminuere, vel modo quolibet alienare voluerit, per omnes vices quibus hoc attentaverit liceat Priori, & Fratribus ipsius hospitalis illud revocare, irritare, & penitus disturbare, & si Prior & Fratres ejusdem Canonicæ noluerint à sua intentione resipiscere, ipsi fratres hospitalis illud ad suum commodum transferre valeant, & tenere sine aliqua contradictione Prioris & fratrum ejusdem Canonicæ. Ad hujus autem constitutionis, & confirmationis robur, & inviolabile firmamentum, præsens scriptum per manus Magistri Fortunati publici Notarii Amalphię scribi, & subscriptione testium jussimus communiri, anno, mense, & indictione suprascriptis. Quod superius disturbatum est, & emendatum de ornamento legatur. Constantinus, Scalensis Episcopus se subscripsit.

† *Matthæus Archidiaconus Amalphitanus testis est.*
† *Matthæus Constantii Archid. testis est.*
† *Gerbinus ejusdem D. Card. Capellanus.*
† *Manso Presbyter de Garofalo testis est.*
† *Joannes de Lu Judice filius D. Mariai testis est.*
† *Joannes filius D. Sergii Capuani testis est.*
Philippus D. Joannis de Lu Judice testis est.
Scriptum per manus jam dicti Magistri Fortunati publici Notarii civitatis Amalphiæ.

Hæc & alia pietatis opera egisse Petrum Cardinalem in patriam vidimus, de quo familiæ juxta, ac patriæ ornamento superstes Amalphi lapis ita loquitur.

Hæc spectare licet Capuani insignia Petri,
Cujus ope illustris semper Amalphis erit.
Legatus Tyrio redimitus tempora Cocco,
Bizantis sedem missus ad usque fuit.
Et patriæ memor, enorato Pontifice, almum
Andreæ corpus lætus in urbe locat.
A. D. M.CC.VIII. die VIII Maii.
Atque novo veteri juncto de marmore templo
Undique quod potuit reliquiasque tulit
Canonicam, Xenodochium, Scholamque ministrans
Petro, inopi, pueris, sacra, cibumque ducem.
Mens erat, & portam, sed cincta mœnibus urbe
Suscepit Petrum dextra benigna Petri.

De hac prænobili familia legendus Carolus Borellus Neapolitanæ Nobilitatis vindex, in Aelium Marchesium de Neapolitanis familiis. Cæterum ad Matthæum Archiepiscopum redeamus, qui tantæ suæ Ecclesiæ gloriæ, & exaltationis particeps factus, amara dulci miscere aliquando edoctus, amarè tulit Amalphitanæ civitatis Pontificis interdicti fulmen, quod post sextum annum in ejus gratiam extinctum Pontificiam benedictionem meruit. Anno Domini 1215. qui fuit 14. Pontificatus Matthæi, Innocentius III. in Lateranensi palatio Oecumenicum celebravit Concilium, cui interfuerunt Patriarchę duo, Episcopi, Archiepiscopi, Abbates, Patres tam Græci, quam Latini omnes simul 1285. inter quos fuit noster Matthæus, qui in Ostio Lateranensis Ecclesiæ, ubi Concilium celebrabatur, ita a multitudine oppressus fuit, ut statim venerabilis senex extinctus fuerit, & in eadem Basilica humatus.

13 JOANNES ex eadem familia Capuana filius Joannis filii Landulphi, filii Mansi, filii Joannis, filii Landonis Pratæ Comitis Petri Cardinalis frater germanus, defuncto Mattheo Amalphitanę Ecclesię creatus est Archiepiscopus ann. 1215. S. Franciscum Assisinatem hospitio lætus excepit, dum S. Apostoli Andreæ venerationis causa Amalphim venisset, ubi cœnobium, Joannis adjutus eleemosynis, condidit, quod adhuc extat: visitur in eo cella, in qua per biennium ipse Sanctus (ut ajunt) degit, nonnullaque miracula patravit. Multos annos Joannes hanc rexit Ecclesiam regnante Federico II. quem comperimus mortuum anno 1239. ac vacavisse Amalphitanam Ecclesiam annis fere quindecim. Causam refert sæpe citatus indiculus. *Et quia tempore obitus Joannis Capuani Archiep. fuit magna discordia inter D. Federicum* XXII.

Imperatorem, & D. Gregorium summum Pontificem, vacavit Ecclesia Amalphitana per annos quindecim Et præfatus D. Federicus Imperator tenuit Ecclesiam Amalphitanam, & percepit omnes redditus, & proventus ipsius Archiepiscopatus, & conferebat de facto omnia beneficia vacantia. Hæc ille.

De Joanne verò nihil allud præter hæc pauca invenimus, cujus pontificatu obiit Petrus Junior Capuanus tituli sanctæ Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis: ejus ex fratre nepos ab Honorio III. Papa ex Antiocheno Patriarcha vocatus ad purpuram, an. 1221. cujus obitus dies memoratur in vetusto Martyrol. monasterii olim Monialium S. Cyriaci ad Thermas Diocletianas. *Decimo Kalen. Aprilis obiit D. Petrus de Capua Cardinalis de sancta Cruce, anima ejus requiescat in pace.* In atrio Ecclesiæ Amalphitanæ de Petro Capuano Cardinale Juniore hæc leguntur carmina in Cathedrali Amalphitana.

Petre nepos Petri illius quo fulget Amalphis
Munera non spernas, quæ tibi parva damus,
Hæc tua sunt claræ Capuanæ insignia gentis,
Hæc sunt telluris pignora chara tuæ.
Antiochena Ducem. Romana Ecclesia patrem,
Gallia te præfert ambiosa sophum:
Ast aliis potior te ducit Amalphia alumnum,
Et nato genitrix hæc monumenta dicat.

Anno undecimo Joannis pontificatus, salutis 1226. mense Novemb. Indictione 5. Federicus II. Imperator ob devotionem quam se habere asserit erga Florense monasterium, quod inter cæteras Regni Ecclesias diligere fatetur, mandat monasterium, Abbatem, & Conventum S. Mariæ de Stella ejusdem Ordinis Amalphitanæ diœcesis debere gaudere omnibus privilegiis, immunitatibus & libertatibus, quas sacer Ordo Florensis tempore quondam D. Henrici patris sui recolendæ memoriæ per Regnum habere consuevit; suscipit insuper monasterium in sua protectione, eique confirmat bona quædam apud Majorum; privilegium hoc extat in Tabulario Amalphitanæ Ecclesiæ, ubi plura monumenta ejusdem monasterii sanctæ Mariæ de Stella, seu de Vistetella asservantur. Fuerat jam diu Ecclesia hæc ab Amalphitano Archiepiscopo, & Capitulo ad ædificandum cœnobium Ord. Cisterciensis monasterio S. Mariæ de Fenaria Theanensis diœcesis tradita, sed cum locus incapax, atque secundum consuetudinem illius Ordinis parum aptus à Visitatoribus repertus fuerit, locum & Ecclesiam dimiserunt: Gregorius vero IX. Pont. Rubiliano cœnobio Stabianæ ditionis, & Ord. Florensis perpetuo univit, vel potius per Archiepiscopum, Capitulumque Amalphitanum factum confirmavit, ut monasterium conderetur ibidem. Legi ego & exscripsi ex Regest. Vatic. an. 7. Greg. fol. 1. ep. 1. de hac re ad Rubilianensem Abbatem hisce verbis scriptam epistolam ann. 1233.

Abbati & Conventui de Rubilian. Florensis Ord. diœces. Stabien.

Te fili Abbas pro monasterio tuo ex parte una, & Procurator Ferrarien. monasterii Ord. Cisterciensis ex altera in nostra præsentia constituti, dictus Procurator proponens Ecclesiam S. Mariæ de Stella Amalphitan diœc. Fratri Ugolino à venerabili fr. nostro Archiepiscopo, & dilectis filiis Capitulo Amalphitan. collatam, ac ab eodem fratre, ut de ipsa monasterium Cisterclen. Ord. fieret, ubi quatuor Monachi ad minus ejusdem Ordinis in ea jugiter deservirent, monasterio Ferrariensi concessam contra vos super ipsa restitutoria intentavit, quod non per vos, sed potius per quosdam Abbates, qui auctoritate generali Capituli Cistercien. omnia Regni monasteria sui Ordinis visitantes præfatam Ecclesiam non esse aptam eidem Ordini repererunt, Monachi, qui per Abbatem, & Conventum Ferrariæ ibi erant, exinde fuerunt amoti, quod videntes dicti Archiepiscopus, & Capitulum, & per consequens Ecclesiam ipsam à Ferrariensibus derelictum, eam vobis liberaliter concesserunt licentiam insuper tribuentes, ut de Florensi Ordine eandem reformare possitis; idem verò Procurator non inficians processu visitatorum ipsorum, adjecit, quod eorū factum erat per generale Capitulum revocatum, sed de hujus nō potuit revocatione docere; interrogatus etiam à nobis respondit, quod ea Ecclesia propter incompetentiam loci esse non potest Cisterciensis Ord. monasterium, nec juxta ipsius Ordinis instituta ulterius Prioratus ibi fieri, vel si esset grangia, liceret in ea quatuor illius Ordinis Monachis immorari. Auditis igitur iis, & aliis, ac plenius intellectis ne Ecclesia ipsa quæ in loco apertu regionis sita dicitur, remaneret taliter destituta, de Fratrum nostrorum consilio, vobis adjudicamus eandem, nihilominus providentes, ut super æstimationem dilecti filii nostri P. S. Georgii ad Velum aureum Diac. Card. Ferrarien. Monachis restituantur expensæ, si quas ibi fecerunt, ratione tamen habita præmissorum. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Si quis autem &c. Dat. Lateran. 11. Kalen. Aprilis anno 7.

Paucis post diebus aliam scripsit epistolam Gregorius ad Amalphitanum, Salernitanumque Archiepiscopos, de eadem Ecclesiæ unione cum Florensi Ordine, est 32. in ordine ejusdem Regest. Vatic. fol. 8.

Amalphitano, & Salernitano Archiepiscopis.

Ex relatione dilecti filii Hugolini nobis constitit, quod cum Ecclesiam in honorem S. Mariæ super Majore in diœc. Amalphitan. ab ipso constructa Ferrarien. Monasterio Cistercien. Ord. subjecisset, ut ibidem sub ipsius Ordinis observantia Domino serviretur, Visitatores Cistercien. Capituli accedentes ad locum, Ferrarienses exinde Monachos amoverunt decernentes jam non esse aptam Ordini supradicto, propter quod idem Frater se inveniens sua intentione frustratum, à nobis desideranter expetiit, quod Floren. Ord. dicta concederetur Ecclesia, unito sibi monasterio Rubilian. Ordinis memorati: ita quod Ecclesia caput, & dictum monasterium membrum existat ipsius: cumque nos ipsius precibus inclinati, filium nostrum Petrum S. Georgii ad Velum aureum Diac. Cardinalem nostris litteris mandaverimus, ut si esset ita, prædictam fieri auctoritate nostra concederet unionem, ipse non dauit in negotio procedendum, pro eo quod tu frater Amalphitan. prædictam Ecclesiam tunc vacantem, cujus collatio ad te pertinere dignoscitur monasterio contuleras memorato. Quia verò collationem ipsam non est, juxta desiderium prædicti Fratris, unio subsequuta, nobis ex parte dilectorum filiorum Abbatis, & Conventus Rubilian. præd. Ord fuit iterum supplicatum, ut Ecclesiæ memoratæ unire Rubilian. monasterium dignaremur. Nos igitur eorum, & prædicti Fratris supplicationibus annuentes, quia neutrum per se ad conventum ibi retinendum sufficere videbatur, monasterium eidem Ecclesiæ duximus uniendum, auctoritate Apostolica statuentes, ut id robur obtineat perpetuæ firmitatis. Quocirca fraternitatem vestram, de qua plenam fiduciam obtinemus, per Apostolicam Sedem mandamus quatenus auctoritate nostra faciatis unionem eandem inviolabiliter observari. Contradictores, &c. Datum Lateran. 2. Id. Aprilis, anno 7.

Cæterum hoc cœnobium supra montem Myrteti loco eminenti fundatum fuit, circa annum Domini 1200 vivente Abbate Joachino prophetiæ dono, aliisque tum sanctitatis, tum doctrinæ virtutibus clarissimo Florensis Ordinis Fundatore. Ita nuncupatus est Ordo iste à celebri cœnobio sancti Joannis de Flore Cusentinæ diœcesis, quod ipse Joachim condidit, cum esset Abbas Curatii Ord. Cisterciensis, ejusdemque Ordinis expresse professus: è Florensi adhuc eo vivente plura per Calabriam & Lucaniam prodire cœnobia, ac veluti alium distinctum Ordinem a Cisterciensi Florensem dixere. Mansisse Florensem Congregationem, veluti sui juris filia, a Cisterciensi matre sejunctam annis fere trecentis docent Annalistę Cistercienses, ac deinde Florenses Monachi commendarum injuria, ne penitus eorum monasteria veris

de-

destituerentur filiis. Cisterciensi matri tanquam Columnæ magnæ immobiliter adhæserunt, & sub una Congregatione Cisterciensi hactenus perseverant. Porro cœnobium sanctæ Mariæ de Stella olim celebre, Commendatariis vexatum, ac penè dirutum visitur, cujus redditus Capitulo Amalphitano uniti existunt: hujus etiam cœnobii aliquos Abbates observavi, Benedictum anno 1223. Ugolinum sub Gregorio IX. 1234. Joannem 1253. postmodum Episcopum Capritanen. anno 1254. Joannem alterum anno 1281. Petrum 1328. Benedictum anno 1370. Thomam 1375. Raphaelem 1427. Benedictum 1450. Raphaelem secundum anno 1459. Gabrielem Setarium Episcopum Neritonensem Commendatarium, anno 1491. Matthæum Setarium anno 1511.

XXIII 14 BARTHOLOMÆUS Pignatellus Neapolitanus clara familia procreatus, sed ipse tum ob summam prudentiam, tum & probitatem vir longè clarissimus, post diuturnam vacationem Federico II. Imperatore defuncto Amalphitanæ Ecclesiæ præficitur ab Innocentio IV. mense Martio anno 1254. ejus extant litteræ Bartholomæi adhuc electi sub datum Romæ pridie Kalendas Aprilis ejusdem anni, sigillo Electi Neapolitani obsignatæ, cum ipse, ut fatetur in iisdem, proprium hactenus non haberet: litteræ scriptæ sunt Abbati sanctæ Mariæ de Stellis Ordinis Florensis, & Presbytero Thomæ Foreb Amalphitano, quibus mandat conferri Ecclesiam S. Petri de Mauro Abbati Silvestro de Matazzulis de Majoro. Septem fere menses, hujus Ecclesiæ Archipræsul fuit, eamque dimisit libere in manibus Innocentii, qui tunc Capuæ erat, & Neapolim properabat ad Regni possessionem capiendam, pauloque post ab eodem Pontifice factus est Archiepiscopus Cusentinus, eodem anno 1254. ut patet ex ejus litteris, quæ habentur in Registro Vaticano an. 12 Dat. Neapoli 2. Nonas Novembris pag. 184. num. 303. Idem post multos exantlatos labores pro Romana Ecclesia, proque Carolo Andegavensi utriusque Siciliæ Rege a Clemente IV. translatus est ad Messanensem Ecclesiam, & ab eodem Legatus destinatus in Siciliam anno 1267. de quo in Cusentinis Archiepiscopis fortasse plura.

XXIV 15 GUALTERUM ab Episcopatu Larinensi ad Amalphitanum Archipræsulatum transtulit Innocentius IV. dum Capuæ moraretur, 10. Kalendas Novembris anno 1254. ita scriptum legimus in epistola 258. fol. 180. Reg. Vatic. ann 12. ejusdem Innocentii. Virum summæ existimationis fuisse Gualterum referunt ab Innocentio inter multos selectum, ad Amalphitanorum gratiam captandam, quibus immunitates, ac privilegia a Regibus concessa libenter asseruit Neapoli nono Kalen. Decembris ejusdem anni, hoc est paucis diebus ante ejus obitum. Diploma ita legi ex authentico originali.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, Dilectis filiis universis hominibus Amalphiæ, & Atrani salutem & Apostolicam benedictionem.

Ratio postulat, & æquitas persuadet, ut nostrorum devotioni fidelium Apostolicæ benignitatis favoribus, & gratiarum indulgentiis prosequamur. Ut igitur felicia vobis gaudeatis ingenuæ conditionis tempora illustrasse, ac in libertatem filiorum adducti probetis amodo quam suave, quamque leve sit onus cui fideles Ecclesiæ sua colla submittunt. Nos vestræ devotionis precibus inclinati, ut vos, civitates vestræ, ac loca jurisdictioni vestræ subjecta in demanio, & proprietate, ac regimine Romanæ Ecclesiæ . . . . . ac perpetuo maneatis, in alterius dominium nullis unquam temporibus transferendi, & ut à doanæ commercio, & exactionibus sitis liberi penitus, & immunes; necnon & Curiam ubique in Regno Siciliæ in qua in civilibus, sicut olim claræ memoriæ Rogerii, & Gulielmi II. Regum præsentis Regni temporibus noscitur, ut proponitis observatum, per Amalphitanos dumtaxat judicemini, habeatis, auctoritate vobis præsentium, indulgemus, preterquam. . . . . sicut nobis exponere curavistis de Tramento, & Agerolo homines Amalphitanæ diœcesis sub vestro districtu, ac. . . . consueverint ab antiquo usque ad tempus quo quondam Fedricus olim Imperator Imperii diadema suscepit in illum vos stat . . . quood ipsos homines reducamus in quo. . . . . . Regum temporibus noscimini extitisse. Decernentes nihilominus vobis supplicantibus, ut non obstante consuetudine in qua proponitis apud vos hactenus fuisse servatum, quod minor majore gravius pro pari injuria puniretur in injuriarum actionibus judicialiter dirimendis, juris communis æquitas debeat apud vos prædicta sublata consuetudine prævalere. Insuper autem consuetudines vestras laudabiles, & antiquas, nec non & libertates & privilegia quibus hactenus in Romania, ac ultramarinis ex concessione Regum, & Principum illarum partium usi estis. Privilegia quoque à nominatis Regibus universitati vestræ rationabiliter indulta vobis, & per jus vestris successoribus authoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, constitutionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Neapoli 9. Decembris Pontificatus nostri anno 12.

Confirmavit Gualterus anno 1256. donationem Jurispatronatus Ecclesiæ sanctæ Mariæ de monte Aureo factam Agnettæ Abbatissæ, & Monialibus cœnobii sancti Laurentii de Amalphi die 24. Martii 14. Indictionis, quo anno Alexander IV. novo cuso diplomate firmavit consuetudines olim à Petro Capuano Cardinale approbatas Abbati, & monasterio sanctæ Mariæ Amalphitanorum de Latina nuncupato in Constantinopolitana urbe sito in hunc modum ex originali Amalphitani Archivii.

Alexander Episcopus servus servorum Dei, Dilectis filiis Abbati & Conventui monasterii S. Mariæ Amalphitanorum de Latina Constantinopolitani, salutem & Apostolicam benedictionem.

Sacrosancta Romana Ecclesia devotos, & humiles filios ex assuetæ pietatis officio propensius diligere consuevit, & ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tanquam pia mater suæ protectionis munimine confovere. Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras, & monasterium, in quo divino estis obsequio mancipati cum omnibus bonis, quæ in præsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum justis modis præstante Domino poterit adipisci sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, specialiter autem libertates, & immunitates antiquas quoque & rationabiles consuetudines ejusdem monasterii hactenus approbatas à bonæ mem. P. tit. S. Marcelli Presb.

Card. P. Albanenſi Epiſcopo, & I. tituli S. Praxedis Presb. Card. dum in illis partibus fungerentur Legationis officio, prout aſſeritis confirmatar, ſicut eas juſtè, canonicè, & pacificè obtinetis vobis, & per vos eidem monaſterio ad inſtar fel. record. I. Papæ prædeceſſoris noſtri authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Laterani, ſexto Kalend. Maji Pontificatus noſtri anno 2. à tergo, Bernardus familiaris Dom. Joannis Gajetani Cardinalis.

Sequenti an. 1257. intuitu Gualteri, ac Capituli Amalph. idem Alexandee ſcripſit Abbati S. Angeli Conſtantinopolitani Ordinis Ciſter. ut bona, & jura, quæ Amalph. Eccl. in partibus Romaniæ poſſidebat à vexatione aliquorum per cenſuras Eccleſiaſticas liberaret, in epiſtola ex eodem tabulario.

Alexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilecto filio Abbati S. Angeli Conſtantinopolitani Ord. Ciſtercienſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Qui divinis deputati laudibus malignorum noſcuntur affligi moleſtiis Apoſtolicæ fovendi ſunt gratiæ fulcimentis, ut & liberius poſſint obſequiis divinis intendere, quoſe perſpexerint humanis periculis non ſubeſſe. Cum itaque venerabilis frater noſter Archiepiſcopus, & dilecti filii Capitulum Amalphitani a nonnullis, qui nomen Domini recipere in vacuum non formidant, ſuper poſſeſſionibus, libertatibus, & aliis bonis, quæ obtinent in partibus Romaniæ multipliciter ſicut accepimus moleſtentur. Nos eorum providere quieti, & malignorum malitiis obviare volentes, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus dictos Archiepiſcopum, & Capitulum non permittat ſuper præmiſſis contra indulta privilegiorum Apoſtolicæ Sedis ab aliquo indebitè moleſtari, moleſtantes hujuſmodi per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo: Non obſtante conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio generali. Præſentibus poſt triennium minime valituris. Datum Viterbii duodecimo Kalen. Auguſti, Pontificatus noſtri anno 3.

Sediſſe autem Gualterum in Amalphitana Eccleſia annos quatuor, menſes quinque ſcribit noſter Indiculus, obiiſſe verò menſe Junio anni 1259. eidemque ſequenti menſe Julio ſucceſſiſſe Philippum, de quo modo dicemus, ſed cum reperierim in authentico documento die 8. Januarii 1264. ſeptima Indictione, ac anno ſexto D. Manfredi Amalphitanam Eccleſiam paſtore vacantem, oportet aſſerere vel Indiculi authorem erraſſe, vel poſt quinque annorum ſpatium Philippum ad hanc dignitatem vocatum, quod veriſimile videtur, cum in monumentis Cathedralis anno 1266. mentio ejus habeatur.

XXV 16 PHILIPPUS Auguſtaricius nobilis ci-

A vis, & Archidiaconus Amalphitanus, Sergii quondam viri clariſſimi filius, in Cathedra Amalphitana ſediſſe comperitur, anno 1266. quo tempore Carolus Andegavenſis debellato Manfredo utriuſque Siciliæ Regnum obtinuit. Nam ferunt Philippum poſt defunctum Gualterium ſtatim ad eam fuiſſe dignitatem vocatum, ſed, obſiſtente Manfredo, poſſeſſionem nanciſci non potuiſſe fere per ſeptennium, eamque tyrannicè adminiſtraſſe Joannem de Procita Manfredi familiarem, necato Manfredo ſuam recuperaſſe Eccleſiam & pallium a Clemente IV. recepiſſe. Hæc Indiculus noſter, & alia Amalphitanorum Archipræſulum Chronica commemorant: certum tamen eſt, ut ſupra narravimus ex monumentis ejuſdem Eccleſiæ die 8. Januarii 1264. Amalphitanam Eccleſiam paſtore vacantem enunciari: nec in Regiſtris Alexandri, & Clementis IV. Romanorum Pontificum ullam de Philippi electione invenimus mentionem; memoratur tamen obitus ejus ex litteris Bonifacii VIII. cum eidē B ſucceſſorem dediſſet Andream de Alagno, ut dicemus. Interea cum Philippus ſolemnitatem tranſlationis corporis ſancti Andreæ Apoſtoli, quam ſupra retulimus inſtitutam vellet celebriorem reddere, anno 1281. modum, legemque ſervandam ea die ſuo diplomate ſancivit, quod cum viſendum ſanè mihi videatur, hic adſcribendum curavi ex Cathedralis Tabulario.

In nomine Chriſti, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo primo, die 3. menſis Martii 4. Indict. apud Amalphiam.

Nos Philippus miſeratione divina humilis Amalphitanus Archiepiſcopus præſenti ſcripto duximus declarandum, quod conſiderantes quia venerabilis in Chriſto P. bo. mem. D. P. Capuanus civitatem iſtam nobilitavit tanto Patrono, videlicet corpore B. Andreæ Apoſtoli, in quo facto non ſolum civitatem, ſed totum Ducatum Amalphiæ decoravit: Deliberavimus feſtum tranſlationis ejuſdem Apoſtoli, cum magna ſolemnitate, & devotione, ſecundum quod Nobis C *Dominus dederit gratiam celebrare, propter quod habito conſenſu majoris, & ſenioris partis Capituli noſtri, ordinavimus, & conceſſimus ſingulis annis in die tranſlationis ipſius perpetuis temporibus facere prandium omnibus Clericis Amalphitanæ Eccleſiæ, ut iidem Clerici eadem die tranſlationis, cum magna devotione veniant ad Eccleſiam ad celebrandum tranſlationis officium, quod Nos fieri fecimus ſatis pulchrum, & ſtudioſum; & quia providimus ſatis eſſe decens, & conveniens, ut in vigilia tranſlationis ipſius novem Eccleſię noſtrę civitatis inferius ſubſcriptę deferrent arbores, cum floribus, & magnis columbris roſarum, induximus Rectores prędictarum Eccleſiarum ut in vigilia ipſius tranſlationis, quælibet ipſarum Eccleſiarum deferret, & afferret nobis in gabia Eccleſiæ, quam propter hoc fieri fecimus arborem ſuam, & columbrum roſarum cum devotione populi parochię cujuslibet ipſarum Eccleſiarum. Verum quia in hac ſolemnitate arborum ſervanda prędictæ Eccleſiæ gravabantur, cum conſenſu, &* D *voluntate majoris, & ſenioris partis dicti Capituli noſtri, proventus cujuſdam horti, quem vener. Epiſcopus Minoren videlicet Andreas Capuanus ante promotionem ſuam tenuerat in beneficio ab Eccleſia Amalphitana in Majoro in loco, ubi dicitur all' ulmum ſub Eccleſia S. Marię de Majoro, quem nunc tenet in entulium Philippus Muſtaczolus, deputavimus diſtribuendos perpetuis temporibus pro æqualibus portionibus inter Eccleſias ſupradictas. Et quia de proventibus horti prædicti qualibet ipſarum Eccleſiarum quatuor turenos anni tantum percipiebat, ordinavimus etiam, ut Rector, ſeu Sacerdos qualibet ipſarum Eccleſiarum de candelis cereis mortuorum deberet recipere duplicem partem, unam videlicet pro ſeipſo, tanquam Clericus Amalphitanæ Eccleſiæ, & aliam ratione Eccleſiæ ſuæ propter onera ſupradicta. Et ſi aliqua prædictarum Eccleſiarum non veniret in vigilia Tranſlationis, cum arbore, & columbro roſarum prædicto modo, ut dictum eſt, volumus, & mandamus, ut portia ei*

A debita de proventibus horti prædicti, & candelarum defunctorum subtrahatur eidem, & detue alii Ecclesiæ quę parata fuerit deferre,& offerre prædicto modo arborem, & columbrum rosarum, & si aliqua alia Ecclesia se non obtulerit ad faciendum servitium supradictum, accrescat aliis Ecclesiis de novem Eccl. supradictis. Nomina verò ipsarum Ecclesiarum sunt hæc, prima enim est Ecclesia S. Jacobi de Arsina; secunda est Ecclesia SS. Quadeaginta; tertia est Ecclesia S. Stephani; quarta est Ecclesia S. Mariæ de Sandala; quinta est Ecclesia S. Mariæ de Turei; senta est Ecclesia S. Angeli de Intus muro; septima est Ecclesia S. Laurentii de lu Plano; octava est Ecclesia S. Mariæ Majoris, & nona est Ecclesia S. Samonę. Unde ad futueam memoriam, & robur perpetuę firmitatis hoc peęsens scriptum exindè factum est per manus Abbatis Petri Montincelli Diaconi, & publici Ecclesię Amalphitanę Notarii typario nostro plumbeo signo ejusdem Notarii, & subscriptionibus subscriptorum Clericorum dicti Capituli Amalphitanę Ecclesię coboB ratum. Quod scripsi ego prędictus Petrus publicę Ecclesię Amalphitanę Notarius, & meo signo signavi † locus signi, adest sigillum plumbeum prudentis in altera parte continente effigiem Divi Andreę Apostoli, in altera vero litteras infrascriptas. † Philippus Archiepiscopus Amalphitanus.

† Ego Sergius de Judice Juris Canonici professor Cantor Ecclesię Amalphitanę testis sum.
† Ego Marinus de Judicę Eccl. Amalp. testis sum.
† Ego Magister Amalphitanus . c. . Diaconus Ecclesiæ Amalphitanæ testor.
† Ego Petrus de Guizzone Diaconus Ecclesiæ Amalphitanæ testis sum.
† Ego Petrus Riozulus Diaconus Ecclesiæ Amalphitanæ testis sum.
† Ego Andreas de Anglo Clericus testis sum.
† Ego Magistee Manuel Galatulus Clericus testis sum.
† Ego Guillelmus de Dom. Riccardo Clericus testis sum.
C † Ego Muscus Pisanus Cleeicus testis sum.
† Ego Joannes Russo Cleeicus testis sum.
† Ego Thomas Tabarius Clericus testis sum.
† Ego Abbas Cosema Montinello.
† Ego Abbas Jacobus Gallinarus testis sum.
† Ego Joannes Cler. de Notario Petro testis sum.
† Signum Crucis propriæ manus Abbatis Andeeæ Canarollæ.
† Ego Bartholomæus filius Mag. Jacobi testis sum.
† Ego Paschalis Bonus Sapius Cler. testor.
† Ego Joannes Grassus Clericus testis sum.
† Ego Petrus de Judice Cler. Amalphiæ testis sum.
† Ego Joannes Corsarius filius Dom. Petri Clericus Ecclesiæ Amalphitanæ testis sum.
† Ego Jacobus Comite Clericus testis sum.
† Ego Franciscus de Sanctis Clericus testis sum.
† Ego Matthęus Coppasanta Clericus Amalphitanæ Ecclesiæ testis sum.
† Ego Andreas Quatrarius testis sum.
† Ego Riczardus Aucellus Pintus Clericus Amalphitanus testis sum.
D † Ego Pisanus Bonumattu Clericus testis sum.
† Ego Matthæus de Petracca Clericus testis sum.
† Ego Peteus Piscatus Clericus testis sum.
† Ego Jacobus Buccafuenus Cler. testis sum.
† Ego Joannes Brancatulus Presb. & Primicerius Amalphitanæ Ecclesiæ testis sum.
† Ego Presbyter de Longi Cardinalis Amalphitanæ Eccl. testis sum.
† Ego Matthæus presbyter de Conte Cardinalis Ecclesiæ Amalph. testis sum.
† Ego Matthæus Aueex presbyter Caedinalis Majoris Ecclesiæ Amalph. testis sum.
† Ego Presb Jacobus Cannella testis sum.
† Ego Presbyter Paschalis Cardinalis Ecclesię Amalphit. testis sum.
† Ego Presbyt. Andreas Cepparius Cardinalis Ecclesię Amalphitanę testis sum.
† Ego Presbytee Lucas Michel Cardinalis Ecclesiæ Amalphitanæ testis sum.
† Ego Presbyter Lucas Ceiscentius testor.
† Ego Presbyter Joannes Rizzulus testis sum.
† Ego Presbyter Joannes Rizzulus testis sum.
† Signum Crucis propr. manus presb. de Garofalo.
† Andreas Presbyter de Sigtro Archidiaconus Capritanus testis est.
† Ego Presb. Bartholomæus Stoppa testis sum.
† Ego Presbyt. Andreas de Sanctis Quadraginta testis sum.
† Ego Presbyter Bonannus Fagina testis sum.
† Ego Presbyter Petrus de Conte testis sum.
† Ego Presbyter Joannes de Gintien testis sum.
† Ego Philippus Coriatu presb. Ecclesiæ Amalphitanæ testis sum.
† Fgo Presbyter Andeeas Pappa testis sum.
† Ego Paulus presbyter testis sum.
† Ego Pandulphus presb. Amalph. Eccl. testis sum.
† Ego Presb. Matthæus de Benedicto testis sum.
† Ego Presb. Philippus Fornarius testis sum.
† Ego Presb. Manso de Casanova testis sum.
† Ego Presbyt. Joannes Salla testis sum.
† Ego Presb. Andreas de Barallo testis sum.
† Ego Presb. Cæsarius de Alfirana testis sum.
† Ego Presb. Petrus de Laurento testis sum.

Cæterum Chronica Amalphitanu hæc de Philippo manduvit.

Defuncto Gualtero Junio mense an. 1258. sequenti Julio D. Alexander Papa IV. concessit ex plenitudine potestatis Ecclesiam Amalphitanam venerabili D. Philippo civi Amalphię,& filio quondam Sergii Augustoricii, qui Dom Philippus tunc erat Archidiaconus Amalphitanus, & propter discordiam, quæ tunc erat inter D. Manfredum filium D. Federici Imperatoris, & Romanum Pontificem, præfatus D. Philippus electus non potuit habere administrationem Ecclesiæ suæ per septem annos, infra quod tempus tenuit de facto dictam Ecclesiam Amalphitanam per præfatum D. Manfredum D. Joannes de Procita suus familiaris. Postremo, D. Rege Carolo viro Catholico obtinente regnum Siciliæ incontinenti præfatus Dominus electus habuit administrationem Ecclesiæ Amalphitanæ, anno Dom. 1266. mense Februarii 3. Indictione, sequenti mense Romam petivit,& ibi honorificè accepit pallium à D. Clemente Papa IV. Hic D. Philippus multa bona fecit Ecclesiæ Amalphitanæ, nam suis sumptibus fieri fecit magnam campanam,& novum ac pulcherrimum campanile, & mitram auream, & plures Capellas fecicas, & tempore suo factum est cæmeterium Ecclesiæ Amalphitanæ, quod vocatur Paradisus, & ipse ædificavit plures cameras in Palatio suo Amalphitano, ac fecit fieri novam historiam de Teanslatione B. Andreę Apostoli,& dedit,& perpetuo concessit prandium omnibus Clericis Amalphitanis in die Translationis B. Andreæ,& post hæc obdormivit in Domino, anno septimo Caroli II. invictissimi Regis.

Septimus annus Caroli II. Christi fuit annus 1291. etenim regnare cœpit anno 1284. sed longe a veritate de obitu Philippi narrat Chronicu hæc, cum anno nono Regni Caroli II. salutis verò 1292. die 10. Martii Philippus in vivis agens nonnulla decreta ad favorem Presbyterorum Clericorumque Metropolitanæ Ecclesiæ sancivit, ut in diplomate habetur, quod ideo hic apponendum curavimus, ne ejus memoria intercidat, & tempus quo è vivis decessit Philippus, recenseatur, qui vel in fine anni 1292. vel initio sequentis potuit obiisse: eo namque anno 1293. die 6. Maji Indict. 6. in alio documento habetur, Ecclesia Amalphitana Pastore vacasse per obitum quond. Philippi Archiepiscopi. Porro documenti tenor ad favorem Clericorum Amalphit. Ecclesiæ ab ipso exemplari talis est.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incarn. ejus 1292. & octavo anno regente D nostro Karulo II Dei gratia gloriosissimo Rege Hierusalem, Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ Provinciæ,& Torcar Comite, die 10. m. Martii 5. Indict. apud Amalphiam.

Nos Petrus Capuanus Judex Amalph. Jacobu Sab-

batinus publicus Notarius civitatis ejusdem, & testes subscripti ad hoc specialiter vocati, & rogati præsenti scripto publico notum facimus, & testamur, quod Rever. P. D. Philippus Amalphitanus Archiepiscopus faciens nos ad suam præsentiam accersiri, quoddam statutum ordinavit, & statuit in Amalphitana Ecclesia super hebdomadariorum Clericorum stipendiis in hæc verba. Pii patris imitantes vestigia, qui apertis visceribus charitatis in agricultura Dominica laborantes agricolas quos portare inspexerat pondus diei, & æstus, & ex labore nimio oneratos, ne in via divini officii deficerent jejunantes, ad sepia miseratione vocavit dicens, Venite ad me, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, laborem enim manuum vestrarum manducabitis, cum qui altari servit, vivere debeat de altari. Illius pee noster sequens vestigia, cujus viam solerti studio custodivit ab ea aliquatenus non declinans, qui nobie exemplum reliquit eatenus charitatis opera facere, quemadmodum ipse fecit. Cum igitur nostri Prædecessores memoriæ recolendæ ministros hebdomadarios, & alios Amalphitanæ Ecclesiæ, matrie nostræ videlicet Presbyteros Cardinales, Diaconos, Subdiaconos, Cantorem, Sacristam, & duos Acolythos, nec non in altari Sanctorum Cosmæ, & Damiani Sacerdotes provida circumspectione statuerint, qui nocturnis, & diurnis Officiis psallendo Domino fecundarent, quos diebus, in quibus divina celebrarent officia, temporaliter in eorum mensa reficerent, modo videlicet infrascripto, quod diebus Dominicis secunda, tertia, quarta, & quinta feria inter duos rotulum carnium ollaarum, cum oleribus, seu cucurbitis, secundum temporis diversitatem, & carnium assatarum medium rotulum, cum sani vini, & panis benè cocti sufficientia; sexta verò feria caules, seu cucurbitas, pisces, & farrum; diebus verò sabbativis, ovorum, & casei duo fercula ministrarent, diebus verò Quadragesimalibus, & jejuniorum canonicorum tria fercula ministrandu, sicut in sexta feria, ordinarunt illis duntaxat hebdomadariis, qui missarum solemnia celebrarent, associatis eisdem Diaconibus, Subdiaconibus, & Acolythis, qui Missarum solemniis in eorum officiis deservirent, Cantorem, & Sacristam, cui sacrificii custodia imminebat, modo simili in ipsorum refectionibus procurabant. Verum quia nonnunquam propter moræ protractionem in comedendo ac aliquando cibariorum decoctionem minus bene coctorum murmurabant hebdomadarii prælibuti; voleates prædecessores nostri murmurationis prædictæ materiam amputore, de prædictorum hebdomadariorum assensu ordinando statuerunt, & statuentes ordinarunt, ut prædicti hebdomadarii pro eorum refectione in diebus in quibus hebdomadas serviebant infrascriptam, & distinctam reciperent pecuniæ quantitatem, videlicet Sacerdos, qui in majori Altari hebdomadaliter Missarum solemnia celebraret, pro ejus refectione tar. unum auri reciperet, tantumdem Diaconus, Cantor, & Sacrista similiter, unusquisque eorum tarenum auri unum reciperet; Subdiaconus verò grana auri duodec. & duo acolythi grana duodecim. Si verò contigerit tantum acolythum indui cum Missarum celebrabuntur solemnia, eo die quo se induerit habeat unum granum; Sacerdos verò qui celebraverit in Altari SS. Cosmæ, & Damiani hebdomadaliter pro sua refectione percipiat grana quindecim auri. Si verò hebdomadarius presbyter justo impedimento detentus aliquibus diebus suæ hebdomadæ non poterit in persona propria celebrare, liceat ei per alium consocium Cardinalem substituere vicem suam, & si forte in matutinis diebus suæ hebdomadæ ad psallendum in Ecclesia non venerit, pro singulis noctibus unum granum de suis stipendiis subtrahatur, quod observari volumus diebus singulis suæ hebdomadæ in horis vespertinis, ut si defecerit, granum unum ei similiter subtrahatur, & si fortè per se, vel per alium in Missa defecerit, eidem tria grana similiter subtrahantur. Si vero Diaconus ad matutinum non venerit, cum debet pronunciare Evangelium, de suis unum granum stipendiis subtrahatur, totidem etiam subtrahatur eidem si in Missa non venerit ad legendum Evangelium. Subdiaconus namque si defecerit in veniendo in matutinis, Missa, & vesperis, cum suam servire debet hebdomadam, seu in horarum altera prædictarum pro qualibet hora in qua defecerit, tertia pars suarum illius diei stipendiorum subtrahatur eidem, quod enim in Sacerdote celebrante in majori Altari diximus, intelligi, & observari volumus si in aliquo defecerit in Presbytero hebdomadario sanctorum Cosmæ, & Damiani altari ministrante. Ad consimilem pœnam teneri volumus Cantorem, seu ejus Vicarium, si in veniendo ad Ecclesiam defecerit in aliqua prædictarum horarum ad quam astringitur, & tenetur Presbyter, ut pro qualibet hora in qua defecerit, unum granum de suis stipendiis subtrahatur, si præsens sit, & sanus in terra; si verò aliquis Acolythorum ad Missam non venerit suæ hebdomadæ, perdat granum quod debet habere pro suis stipendiis, & detur illi, qui loco ipsius fuerit substitutus: similiter si non venerit ad matutinum diebus festivis, perdat granum quod illo die debet habere. Volumus insuper teneri prælibatos hebdomadarios ad faciendum omnia, & singula, quæ consueverunt fieri pro eodem in eorum ordinibus, temporibus retroactis. Nos verò attendentes prædictum statutum, seu ordinationem, vel edictum per nostros prædecessores in distributionibus pecuniariis prælibatis fore utile Ecclesiæ, & hebdomadariis prælibatis, ut nobis, & eisdem quietem præparemus, præsenti scripto publico confirmamus, & acceptamus, statuentes prædicta omnia, & singula prædictorum per nos, & nostros posteros, ac hebdomadarios, qui pro tempore fuerint inviolabiliter observari. Unde ad æternam rei memoriam, & prædictorum omnium cautelam de prædictis omnibus confecta sunt duo publica consimilia instrumenta bullata typario prædicti D. Archiepiscopi, quorum unum conservatur in vestiario majoris Ecclesiæ Amalphitanæ, & reliquum in monasterio Canonica de Amalphia per manus mei prædicti Notarii signo meo signata, nostrorum qui supra Judicis, & subscriptorum testium subscriptionibus roborata, quæ scripsi ego prædictus Jacobus Sabbatinus publicus civitatis Amalphiæ Notarius, qui prædictis interfui, & meo signo signavi † locus signi.

† *Petrus D. Jacobi Capuani filius, qui supra Jud.*
† *Ego Marinus de Judice testor.*
† *Ego Joan. de Comite Ursone testis sum.*
† *Ego Matthæus de Platamone testis sum.*
† *Ego Guillelmus Cappasanta testis sum.*
† *Ego Cosmas de Flore testis sum.*
† *Ego Joannes Romanus testis sum.*
† *Ego Philippus de Garofalo testis sum.*
† *Andreas de Ferracei testis sum.*
† *Ego . . . . testis sum.*

Adest signum plumbeum pendens in altera parte cum effigie sancti Andreæ, in altera vero continens: Philippus Archiepiscopus Amalphitanus.

Plura alia reperiuntur ejusdem Archipræsulis monumenta in Cathedralis tabulario, inter quæ observavimus illud ab eo posteris mandatum, ut suam reverentiam & devotionem erga Summum Pontificem testaretur, dum ab ipso ad Concilium Lugduni indictum vocaretur legitime impeditus, duos ex præcipuis suę Ecclesię viros destinavit ad pedes sanctissimos suo loco exosculandos, & Concilii mandata excipiendum.

Mense Martii 2. Indict. 1274. Amal. Philippus divina patientia humilis Amalphitanus Archiepiscopus justo impedimento præpeditus quominus accedere posset ad Concilium generale Lugdunense, in præsentia Constantini Quatrarii Judicis, & Petri Moncincollo Clerici, & publici Amalphitanæ Ecclesiæ Notarii, ordinavit ejus Procuratores in solid. in prudentes viros Magistrum Cæsarium de Aoglo Archidiaconum Amalphitanæ Ecclesiæ, & fr. Monjonem Abbatem monasterii S. Nicolai de Carbonaria Ordinis S. Benedicti Amalphitanæ diœcesis, quos ad suas expensos mittere se asserit ad Concilium memoratum ad præsentandum se ipsos in eodem Concilio pro parte sui ipsius D. Archiepiscopi, & vice suo ante pedes Rever. P. & D. D. Gregorii

sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Summi Pontificis, & accipiendi mandatum ipsius Concilii, &c.

Cæsareus de Anglo, seu de Alagno Archidiaconus Amalphitanus modò commemoratus longe diversus est a Cæsareo de Alaneo Archiepiscopo Salernitano ad eam dignitatem vocato, anno 1225. defuncto verò 1262. Cæsarius autem Archidiaconus, & ipse electus Salernitanus Archiepiscopus, sed non confirmatus jacet Amalphiæ in Cathedrali ubi legitur hoc epitaphium.

Cæsarius Lanio hic jacet Archidiaconus iste
Juribus ornatus cui præstes calice Christo.
Electus fuerat, Salerni morte quievit,
Providus & largus per famam laus sua crevit.

De iis suo loco agemus. Philippi memoria extat in nobili turri campanaria in Aquilonari parte Metropolitanæ ædificatu, artificio, elegantia, pulchritudine, marmoreis columnis, lapidibusque diversi coloris cunctis forte aliis in Regno præferenda.

Anno Dom. M. CCLXXVI. D. Philippus Augustariccius Præsul & civis Amalphitanus hoc Campanile & magnam Campanam fieri fecit.

Nuper eidem præclarissimo Antistiti memoriam excitarunt, iis scriptis verbis.

Æternæ faustæque memoriæ Philippi Augustaricci Archiepiscopi, & Patricii clarissimi Amalphi. Qui Turrim hanc præclarum ad campanarum usum extruxit, grandique ænea Campana munivit, ut semper viveret sonum perpetuum paravit. Stabit enim memoria cum sonitu.

XXVI 17 ANDREAS de Alanco nobilis Amalphitanus Cæsarii Archiepiscopi Salernitani nepos, Philippo successit: eo enim defuncto Canonici electuri successorem convenere in unum, sed divisi inter se, pars una illorum Petrum de Piperno Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarium, pars alia M. Andream de Alanco elegerunt in Archiepiscopos; vacabat tunc Romana Sedes per mortem Nicolai IV. cui cum successisset Cœlestinus V. Andreas ab eodem confirmatus est, paucis inde transactis diebus, Cœlestinus cœlesti contemplatione ductus pontificatu se abdicavit, insecutoque Bonifacio VIII. promotiones & electiones Ecclesiarum à Cœlestino factæ nullæ, & irritæ fuerunt declaratæ, Andreas dudum inauguratus juri suo cessit, & ab eodem Bonifacio legitimè iterum in demortui Philippi locum Amalphitanus Archipræsul declaratur 4. Kalend. Aprilis anno 1295. Rem narrat epistola Bonifacii numero 80. Regist. Vatic. anno primo pagina 24. Fuit Andreas vir summè pius; divino Officio assiduus, visitandis, reparandisque Ecclesiis, obeundisque Episcopalibus muneribus diligens, & in augendo divino cultu, pauperibus, & Ecclesiæ liberalis, & opportunus. Supersunt plura & alia multa ejus beneficentiæ, & pietatis testimonia, quæ partim annotantur in tabularii monumentis ab ejus Præsulatus exordio ad annum usque 1329. 27. Novembris, qua die ait vetus scriptum.

De consensu Capituli, & voluntate Matthæi de Alagno Archidiaconi Amalphitani Rectoris Ecclesiæ S. Salvatoris de Binetto de Ateano, sive S. Sebastiani, ex eo quia defectu divini servitii, qui diebus aliquibus in Ecclesia Amalphitana ex ministrorum provenit paucitate, eo quod ipsos beneficiis Ecclesiasticis nequit commodè sustentare pro servitio duodecim Cardinalium, & illorum hebdomadariorum, qui continue hebdomadas recipiunt, assignat annuatim uncias auri quatuor percipiendas ex fructibus, redditibus & proventibus, ac oblationibus dictæ Ecclesiæ S. Salvatoris de Binetto, seu S. Sebastiani, necnon duo petia de sylvis ejusdem Ecclesiæ sita Tramonti, &c.

In Registro Roberti Regis anno 1324 notatur Andreas vir industrius, & publicæ antiquitatis amator. Viam penè deformatam a civitate Amalphis usque ad Majorum restituisse, & in ampliorem commodioremque formam redigere cœpisse, an verò perfecerit, non constat. ex impedimento accepto a Francisco Ravellensi Episcopo; verba Registri sunt hæc.

D. Andreas Amalphitanus Antistes veluti publicæ antiquitatis amator antiquam viam qua tenditur ab Amalphi usque Majorum, longo transcursu jam temporis deformatam, & viatoribus præsertim cum animalibus oneratis angustam, reparari debitè, & dilatari congruè ordinaverat. Verum dum super hoc procederetur, vener. Pater Franciscus Episcopus, & homines Ravellenses in instructione, & reparatione viæ hujusmodi se lædi enormiter conquerentes dederunt operam, ut à cœpti operis prosecutione cessaretur, hujus causæ cognitio de ordine Majestatis nostræ fuit commissa Magistris Sparano de S. Severo electo Venafrano, & Nicolao Eleemosynario Consiliariis, ac familiaribus Regiis, ut accedentes ad locum rem oculis diligenter inspicerent, &c.

Alibi etiam in iisdem Registris Andreæ fit mentio tanquam Regii Consiliarii. Sedit Andreas omnibus eximiè charus annis triginta sex, mortalitatem explevit an. 1330. conditus in sepulchro marmoreo in capella Præsepii Cathedralis, quam magnificè restituerat. Ejus gesta in ipso Archipræsulatus sui initio, & veluti vitæ totius institutum hisce verbis descripsit Auctor Chron. Amalphitanorum Archipræsulum.

Philippo successit in Archiepiscopatu Amalphitano D. Andreas de Alaneo civis Amalphitanus, moribus ornatus, virtutibus decoratus, gratus Deo, & benevolus omnibus in anno 1295. Ind. 8. multa bona ædificia facta sunt in præfata civitate, & Ecclesia B. Andreæ Apostoli, & ornamenta varia, & diversa. Hic concessit prandium in perpetuum omnibus Clericis præfatæ Ecclesiæ in festivitate B. Nicolai. In inferiori crypta, ubi est corpus B. Andreæ fieri fecit cœlum ornatum stellis aureis cum diversis ornamentis: in altari ejusdem fimbriam argenteam postellas argenteas: in eodem altari, vas argenteum, intus foramen ejusdem altaris miraculosè factum, in quo manna fluit, coopertimentum argenteum fieri fecit; cum tempore sui Pontificatus manna mirabiliter apparuit, & usque in hodiernum diem diversas infirmitates, & languores sanant. In superiori Ecclesia tribunal de opere musivo, picturis variis adornavit; Altare magnum lapidibus marmoribus decoravit, candelabra argentea fieri fecit, & vestimenta nova, varia & diversa pennis pulcherrimis adornata; fimbriam auream, & argenteam præfato altari contulit ad suæ animæ salutem; Crucem magnam cum pede argenteo deauratam; præterea dedit dictæ Ecclesiæ pannos sericos plurimos diversis coloribus, & Crucibus designatos, qui in navi præfatæ Ecclesiæ juxta columnas ponuntur diebus festivis, & solemnioribus: fieri fecit nova sedilia juxta columnas marmoreas, vitreas fenestras, & rotunda plumbea,

ac etiam libros necessarios. Tectum præfatæ Ecclesiæ aptari fecit; in pinnaculo ejusdem Ecclesiæ, fieri fecit picturam ipsius B. Andreæ Apostoli de opere musaico pulcherrimis aspectibus deauratum. In loco ejusdem Ecclesiæ, ubi columnæ erant de fabrica marmorea, collocavit in muro præfatæ Ecclesiæ spectaculum rubeis cancellis compositum, in quo Prælati, qui pro tempore fuerint respicere possint in choro divina Officia, & solemnes laudes Missarum, quæ in præfato altari quotidie celebrantur: Mitram auream magnam per ais lapidibus pretiosis ornatam fecit. Vestimenta serica, & diversa, Diaconos, & Presbyteros Cardinales ipsius Ecclesiæ stipendiarios in divino Officio ordinavit, atque conellas duas argenteas dictæ Ecclesiæ dedit, & nonnulla alia bona tam dictæ Ecclesiæ, quam pauperibus erogavit, quæ innumerabilia dictu. Vixit in sua Sede annos trigintasex, & requievit in pace, qui sepultus est in crypta per ipsum condita in sepulchro marmoreo, in navi Ss. Cosmæ & Damiani.

B Andreæ sepulchrum adhuc visitur in media navi antiqui templi juxta parietem Borealis lateris conjunctum cœmeterio, in cujus operimento spectatur cælata ejus imago habitu Pontificali induta, & hæ inscriptiones.

† *Præsulis Andreæ jussu fit condita crypta*
In qua Natalis Domini sunt dogmata picta,
Fascia constringit, qui mundi climata cingit
Bos, Asinus stantes, noscunt puerum dominantem
Ut solis radius non lædens vitrea transit.
Sic Domini Mater, post partum virgo remansit.
Obtineat veniam cum justis consociatus
De Alaneo dictus hic Præsul commemoratus.

Hic jacet corpus Andreæ de Alaneo
Archiepiscopi Amalphit.
Dominus Andreas de Alagno
Præsul & civis Amalphiæ
hanc Capellam construi fecit
Anno Domini M. CCCXIX.

C Porro extat donationis cryptæ documentum ipsius conscriptum anno 1323. die 15. Julii Indict. 6. Amalphiæ per Not. de Amanuzo, ubi Capellam pro sua sepultura construi mandat in honorem sanctæ Mariæ, quam amplissimè dotat multis bonis immobilibus, legatis, cum alienandi prohibitione. Hoc etiam addit, ut anno quolibet tria celebrari debeant anniversaria, unum in die obitus bonæ memoriæ quondam Domini Cæsarii venerabilis Archiepiscopi Salernitani patrui sui. Aliud in die obitus ipsiusmet fundatoris: tertium in die festivitatis sanctæ Mariæ de mense Augusti pro animabus quondam Domini Matthæi de Alagno militis, & quondam Bernutii de Alagno fratrum suorum. Hæc documentum. (r)

XX VII. 18 Fr. LANDULPHUS ortus Neapoli ex vetusta, ac generosa Carracciola Rubea A familia, quæ tot Duces, Principes, Cardinales, Præsules, aliosque innumeros ferè viros clarissimos genuit, nt nulli secunda in Neapolitano Regno penè videatur; in ipso iuventutis flore Ordinem Minorum amplexus Scotum audivit, adeoque profecit, ut publicè in Parisiensi Academia sacram Theologiam nec sine admiratione profiteretur, sed longè mirabilior ex vitæ munditia, omniumque virtutum cumulo evasit. Notus Joanni XXII. Pontifici, ex Provinciali Terræ Laboris Episcopus Stabiensis electus est ann. 1326. magnis apud Robertum Regem perfunctus muneribus, ad Archiepiscopalem Sedem per mortem Andreæ translatus est sub fine ann 1330. sacro Collegio subsidium solvit die 11. Januarii anni sequentis 1331 ut in lib. obligat. Prælatorum observavimus, ubi electus Amalphitanus dicitur. Ad Archiepiscopatum accitus in primis curis habuit Ecclesiam ab antecessore suo ornatam, & bene institutam conservare, ac ornamentis augere. B Odeum ad divinum pensum solvendum extruxit: Ecclesiasticam disciplinam non modo servavit, sed auxit eximiè, in pauperes largus, Ecclesiæ bona eorum in sinu abscondebat. Apud Robertum mox apud Joannam Neapolitanos Reges, cujus Logotheta, & Protonotarius fuit anno 1347. in exequendis administrandisque Regni negotiis prudentia, & dexteritate valuit, ad quam rem haud parum ornamenti attulit vitæ integritas, doctrina, & familiæ, ex qua ortum trahebat, splendor & potentia. Unde Pontificum Maximorum, Principum, ac Regum sibi conciliavit gratiam, & auctoritatem, sed maximæ ejus fuit gloriæ, quod, tum vivens tum mortuus ob sanctimoniam vitæ existimatus sit, ac posteris mandatum in manuscriptis codicibus Amalphitanæ Ecclesiæ, quibus adduntur plura ab ipso composita opera in Sacrario asservari, quorum nomenclaturam recensuit in suo libro scriptorum Minorum bonæ memoriæ amicus noster Lucas Vvandingus, qui hoc ipso anno 1657. C die 18. Novembris Romæ mortalitatem exuit apud S. Isidorum sui Ord. monasterium, quod ipse à fundamentis ex piis amicorum eleemosynis ædificaverat, sepultus est. In primis scripsit Landulphus in quatuor libros Magistri Sententiarum Incipit fundamentum primum lapidis Sapphiri; Qnodlibeta Scholastica. In Zachariam Prophetam. In quatuor Evangelia. In Sanctos in conventu Assisii. In epistolam ad Hebræos. Sermones de tempore. Sermones de exaltatione sanctæ Crucis. In sanctos Bibliothecæ Vaticanæ; Orationes ad Papam nomine Reginæ Siciliæ manuscripta ibidem. Librum Collationum Spiritualium.

Interfuerat Landulphus solemni consecrationi Ecclesiæ S. Claræ Neapolis ann. 1340. quam nuper Robertus Rex ædificaverat, nam inter alios Præsules, qui adfuerant, sic legitur in marmore.

L. dedit Amalphis, dignum dat Cortia Petrum.

Vicarium habuisse Landulphum, Andream de Judice Cantorem Amalphitanæ Ecclesiæ docet D monumentum conditum an. 1349. die 17. Aprilis Indict. 2. quod extat in Archivio Cœnobii Monialium S. Laurentii Amalphiæ. Tandem fatis concessit noster Landulphus circa annum Dom. 1351. Corpus in marmoreo Sarcophago prope aram SS. Cosmæ & Damiani in Cathedrali humatum, nomen assecutus docti, & sancti Pastoris. Peccant largiter sæpe citati Indiculi Amalphitanorum Præsulum, eum anno 1336. vel 1340. obiisse scribant. Forte ex amanuensium incuria irrepsit error, cum Landulphus, ut diximus ann. 1349. die 17. Apr. in vivis esset, & Petrus Landulphi immediatè successor a Clemente VI. ann. 1351. ad Amalphitanæ Ecclesiæ gubernacula admotus fuerit, nt videre est in Registro Vatic. quemadmodum longe aberrant à ve-

(r) Cæsar Alexius in Cent. 1. Elogiorum civium Perusinorum p. 225. elogio donavit Fr. Monaldum de Monaldis Archiep. Amalphitanum an. 1312. Animadvertendum. *Mandosius*. Duo per hæc tempora vixere Monaldi de Monaldis, fratres Minores, & Episcopali dignitate conspicui: Urbevetanus alter è Suanensi ad Beneventanam Cathedram translatus an. 1303. Perusinus alter, Melphiensis Episcopus, qui in sede obiit. Hic igitur fuerit ille Monaldus, de quo Cæsar Alexius, aliàs enim Amalphitanam Cathedram tenuit Andreas de Alaneo ab an. 1295. ad 1330. Ab hac item sede arcendus Alexander de S. Elpidio, generalis Minister Ordinis Eremitarum S. Augustini, quem Amalphitanum Archiepiscopum his temporibus creatum tradit Oudin in supplemento de Script. Eccles. p. 602.

A à veritate Indiculi illi, dum post Landulphum scribunt Paulum quendam fuisse Amalphitanum Archiepiscopum, cujus cognomen ignorant, ut mox comparebit in Petro. De Landulpho verò amicus noster Frater Franciscus Caracciolus Strictioris Observantiæ S. Francisci forte plura dabit in historia quam, pre manibus habet de familia Caracciola.

XX VIII. 19 PETRUS Capuanus Amalphiæ nobilis civis, ex Archidiacono, & Capellano Clementis VI. Papæ in defuncti Landulphi locum successor datus est ab eodem Pontifice 13. Kalendas Junii anno Pontificatus decimo, salutis 1351. ut liquet ex Regist. Vaticano fol. 33. epist. 51. ann. 10. ejusdem Pontificis. Ejus acta periere, annum & obitus diem ignoramus. In nostris sæpe citatis Chronicis, seu Indiculis memoratur quod vixerit in hac Sede annis 20. sed errant, cum Marinus successor Archiepiscopus esset ann. 1362. Petrus, ut vidimus ex Registro Vaticano, factus fuerat Archiepiscopus an 1351. ante annum 1362. oportet obiisse.

XXIX. 20 MARINUM de Judice *a* apud Amalphitanos nobili genere natum, antea Episcopum Theanensem. Petro Capuano successisse, haud mihi dubium est, circa annum 1365. coetenim anno *prima die mensis Octobris 1. Ind.* (ita in documento Amalphitani tabularii) *oram Marino miseratione divina Amalphitano Archiepiscopo, Jacobus quond. D Nicolai de Penna, hæres quondam Andreæ de Penna fratris sui, dat nonnulla bona Amalphitano Capitulo pro Missis dicendis in Altaei S. Mariæ de Murmore pro dicti Andreæ legatis, &c.* & anno 1371. *die 15. Julii 9. Indict. idem Marinus Archiepiscopus licentiam tribuit cuidam Petro de Teamonto, filio quond. Jacobi exædificandi sacellum in honorem sanctæ Catharinæ in Ecclesia S. Mariæ ejusdem loci, &c.* Anno vero 1374. die prima Julii 15. Indict. *Marinus ad præsentationem nonnullorum confert Ecclesiam S. Petri de Mundazaeto in Atrano, Abbati Francisco Aconzajoci de Amalphi, &c.*

a De eo Ciaconius Oldoinus t. 2. col. 652.

Hæc sunt certissimæ memoriæ, quæ de Marino habentur in Amalphitanæ Ecclesiæ Tabulario.

Ab anno igitur 1365. ad annum fere 1375. Amalphitanam rexit Ecclesiam (1) translatusque est ad Archiepiscopalem Sedem Tarentinam, & aliquando Aversanæ Ecclesiæ Commendatarius fuit, donec ab Urbano VI. S. R. E. Presbyter Card. creatus est anno 1381. aliis 1385. sub eodem gravissimis perfunctus legationibus ad Reges, Respublicasque Christianas, tandem læsæ Majestatis reus factus, Nuceriæ captus, diu in carcere maceratus cruciatus tormentis Januæ, cum aliis quinque Cardinalibus jussu Urbani interfectus 1385. & in mari sacco inclusus sepultus est. Hæc de Marino Card. narrat Theodoricus à Niem. testis oculatus in lib. de schismate. De Marino Indiculus Amalphitanorum Præsulum aliqua longe a veritate recitat.

Mortuo, inquit, *præfato Petro successit in Archiepiscopatu D. Marinus de Judice civis Amalphiæ* 1364. (melius 1362.) *qui multa bona fecit in Palatio Archiepiscopali, in fabricis, & maximè cooperuit salam, seu aulam magnam ipsius palatii perpulchra testudine, quæ prius erat coopeeta . . . .*
B *ac etiam cooperuit suis sumptibus à porta hospitalis civitatis præfatæ usque ad littus maris stratam, seu viam publicam, & platram propter quam rem, multum beneficium sensit dicta civitas, quia liberata fuit à diversis languoribus, & infirmitatibus quibus vexabantur cives æstivo tempore propter flumen discoopertum, quod transibat per mediam civitatem. Fuit autem præfatus Archiepiscop. crassus corpore, cholericus, & vindicativus circa suos adversarios, & inimicus monialium, & dicebat se pinguedinem acquisisse blasphemiis & maledictis monialium. Vixit in dicta Sede annis fere undecim, & sepultus est in terra in introitu chori Ecclesiæ Amalphitanæ.* Hæc ille. Sed oscitanter scripsit de anno Sedis Marini, ac sepulturæ, ut supra retulimus ex monumentis Amalphitani Tabularii.

Porro ad insignia Marini Cardinalis hæc carmina leguntur in vestibulo Amalphitanæ Metropolis
C ante quinquaginta annos conscripta.

Stemmata quæ cernis sunt inclyta signa Marini,
Qui doctis hominum corda rigavit aquis.
Judicis & merito doctus cognomine, namque
Judicio, ac summo splenduit ingenio.
Piceatinorum procerum genero a propago
Cara Deo soboles stipite clara pio.
Hungarus hunc sensit Legatum, Insubria, Thuscus
Effera Romano subdere colla jugo.
Hunc vigilem veneratur adhuc eesonatque Tarentum
Pastorem hunc patriæ, Romaque purpureum.
Thesauri Petri custos qui fidus Olympo
Non defuturas iam tibi strinxit opes.

De hac familia legendus Scipio Mazzella in descriptione Regni Neapolitani, ubi plures recensentur illustres viri ex ea nati.

Cæterum invenio Marinum fuisse olim Amalphitanæ Ecclesiæ Canonicum, in veteri charta membranacea Metropolitanæ Ecclesiæ, in qua
D extat juramentum præstari solitum Canonicis Amalphitanis. Exhibeo.

Ego talis Clericus Amalphitanæ Ecclesiæ, jureo per hæc S. Dei Evangelia, quod ab hodie in antea studebo quærere & manutenere jura, & rationes Communitatis Amalphitani Capituli, quod habere consueverunt ab Archiep. Amalphitanis, nec ero in consilio, vel consensu, quod ipsi Clerici minuantur in jure, vel rationibus ipsius Communitatis ejusdem Amalphitani Capituli, quas cum scripturis, vel ex antiqua consuetudine debent habere, videlicet præsumpta cum ovis, longas, sex prandia per annum, mensam quotidianam Primicerii, Sacristarum, & Clericorum, hebdomadariorum & Presbyteri, qui servit altari St. Cosmæ & Damiani, Quartam decimarum D. Regis; medietatem oblationum confessionis, secundum privilegium inde confectum, Benedictum in Pa-

(1) Anno 1375. Marinus resignasse dicendus est, non autem ideo recessisse, quia ad Tarentinam translatus fuerit, cum satis liqueat per obitum Jacobi in Tarentino eo in throno nonnisi an. 1376. sedere potuisse, & ad hunc ex Asculano sequentem accessisse Joannem ipso anno 1375. *Lucentius.*

A *Paſcha, & alia jura omnia antiqua conſueta, & debita, quæ ipſi Clerici ſolent & debent habere ab ipſis Archiepiſcopis: & ſi quem Clericum Archiepiſcopus damnare voluerit officio, vel beneficio, vel à choro ejicere ſine ſententia Capituli, ipſum pro ejecto, vel damnato non habebo: pro quibus omnibus conſervandis ſi oporteat cum labore perſonæ, & expenſa Communitatis meum auxilium, & conſilium fideliter impendere, ſpondeo, & promitto omnibus diebus vitæ meæ, donec fuero de corpore, & collegio Amalphitanæ Eccleſiæ, & ſacramentum fidelitatis Archiepiſcopo venturo non faciam, niſi de ſpeciali mandato Summi Pontificis, & niſi aliquam adminiſtrationem mihi commiſerit. Hæc omnia juro, & attendam, & obſervabo bona fide ſine fraude, & malo ingenio: ſic me Deus adjuvet, & hæc S. Dei Evangelia, & S. Reliquiæ. Actum in confeſſione B. Andreæ Apoſtoli 21. die menſis Decembris Indict. 4.*

† *Leo Diaconus, & Primicerius Ancorarius jurav.*
† *Matthæus Archidiaconus Amalphitanus jur.*
B † *Sergius Diaconus filius D. Sergii Friſinati jur.*
† *Sergius Diaconus de Leo Friſinati filius juravi.*
† *Mag. Fortunatus Amalph Eccl. Not. juravit.*
† *Conſtantinus D. Papæ Subdiaconus juravit.*
† *Leo Diaconus Capritanus juravit.*
† *Joannes Diaconus Poppa juravit.*
† *Conſtantinus Diac. Quatrarius juravit.*
† *Ego Marinus Quatrarius Nicoſienſis Archidiaconus juravi, & ſubſcripſi.*
† *Ego Joannes Capuanus dictus Magiſter juravi & ſubſcripſi.*
† *Ego Jacobus de Judice juravi & ſubſc.*
† *Leo Cl. filius Domini Riccardi Judicis de Flicto juravit.*
†
† *Muſcus Diaconus iuravit.*
† *Joannes Clericus de Judice juravit.*
† *Capuanus Presbyter iuravit.*
† *Matthæus Conſanus Archidiac. iuravit.*
† *Cæſarius Archidiaconus Paphen. iuravit.*
C † *Conſtant. Presbyter, & Primicerius Polul. iur.*
† *Donadeus Presb. Ancorarius iuravit.*
† *Robertus presbyter Dentice iurauit.*
† *Jacobus presbyter Donaſdei iurauit.*
† *Matthæus presbyter Sarda iurauit.*
† *Ego Urſo presbyt. Caſtall. iurauit.*
†
† *Joannes presbyter Scannitue iurauit.*
† *Urſus presbyter Vaſſum iurauit.*
† *Joannes presbyter Tabella iurauit.*
† *Landolfus presbyter iurauit.*
† *Matthæus presbyter de Monte iuravit.*
† *Petrus presbyter Branzia iurauit.*
† *Manzo . . . . . Clericus iurauit.*
† *Philippus . . . . . Magiſter Scholæ iurauit.*
† *Matthæus Subd. Pappaſorice iuravit.*
† *Conſtantinus Diac. . . . . iuraui.*
† *Leonus Scangla Clericus iuraut.*
† *Ego Joannes filius Iudicis Bartholomæi iur.*
D † *Corradus Subdiaconus iurauit.*
† *Andreas presb. Capitali iurauit.*
† . . . .
† *Ego Marinus de Iudice iuraui & ſſ.*
† *Ioannes . . . . . . iurauit.*
† . . . . *Capituli iuraui.*
† *Philippus de Cunſul. iurauit.*
† *Ego Ioannes de Garofalo iuraui.*
† *Matthæus Subdiaconus iurauit.*
† *Nicolaus de Guirreri iurauit.*
† *Ego Iacobus Subdiaconus iuraui.*
† *Urſo Canuella iurauit.*
† *Conſtantinus Presb. Auromundo iurauit.*
† *Marino presb. Creſcenti iurauit.*
† *N. . . . . . .*
† *Leo presb. de Fuſcarene iuraui.*
† *Leo presb. Boccafur iuraui.*
† *Ioannes presbyter Brancatul. iuraui.*

† *Benedictus presb. Archiſacriſta iurauit.*
† *Ioannes presbyter de Luca iurauit.*
† *Petro Cicari iurauit.*
† *Dionyſius Clericus iurauit.*
† *Presb. Severinus iurauit.*
† *Sergius Capuanus iurauit.*
† *Petrus Galatal. iurauit.*

21 JOANNES Neapolitanus Aquaviva prænobili familia natus, ex Epiſcopo Aſculano in Piceno ad hanc Amalphitanam ſedem translatus eſt anno 1375. die 13. Kalen. Januarii ex Reg. Vatic. Hic primum lapidem jecit Eccleſiæ S. Luciæ de Tramonto anno 1377. ultima Januarii, quam exædificare cœperat quidam Colectus de Tramonto. Joannis mentio habetur in monumentis Amalphitanis ab anno 1375. uſque ad 1378. quo mortalitatem explevit: quamobrem ſequenti anno in lib. obligationum Prælat. Clementis VII. Antipapæ reperi quendam Beltramum Amalphitanum electum ſolviſſe communia, ac ſolita ſervitia 17. Martii 1379. ſacro Collegio Obedientiæ Clementis, idemque præſtitiſſe pro Joanne prædeceſſore; & eodem anno die 11. Octobris Indict. 3. Capitulum Amalphitanum cum conſenſu Dom. Bertrandi Amalphitani Archiepiſcopi, dat loco permutationis nonnulla bona, ex monumentis Cathedralis. XXX

Certe *Beltramus* Antipapæ aſsecla ille (1) ipſe eſt, quem vocant *Baltrandum* de Alaneo, qui poſtea ſub Bonifacio IX. an. 1401. ex Epiſcopo Eugubino factus eſt hujus Sedis legitimus Archiepiſcopus, quam ab Antipapa illegitimè obtinuerat, canonicè poſt tot annorum curricula accepit regendam, ut infra dicemus.

22 SERGIUS, aliis Gregorius, Griſonus filius Sirleonis de Ravello nobili familia natus, ab Urbano VI. legitimè Amalphitanus Archiepiſcopus eſt declaratus poſt mortem Joannis circa ann. 1379. XXXI.

(1) Nulla conjectura ea eſt, quæ nobis ſuaderi poſſit hunc eſſe Beltrandum illum de Alaneo, ut Ughello placet, qui ex Epiſcopo Eugubino, inde ad patriæ Amalphitanam ſedem aſcendit. Idem quippe nuſquam nomen haud ſatis eſt hunc ſchiſmaticum eumdem aſſerere cum eo de Alaneo, viro integerrimo, de quo infra. La.

1379. in libris obligationum Urbani VI. memoratur Idibus Octobris ann. 4. Pontificatus Urbani. Christi verò 1381. in monumentis Amalphitanis ejus habetur mentio ab anno 1381. usque ad annum 1395. Non concordant Indiculi nostri auctores, cum alii tribuant annos Sedis ejus 21. alii 15. alii pauciores, sed hallucinantur, ut infra dicemus in Paulo Sergii successore, qui sedere cœpit anno 1392. De eo hoc solum habemus ex instrumento, quod palatium Archiepiscopale ampliavit, cujus etiam mandato empta sunt quædam bona pro Missis celebrandis Dominorum de Alagno ex mandato Bonifacii Papæ.

Die 15. mensis Junii, 15. Indictione 1392. apud Majorum. R. in Christo P. & D. Sergius miseratione divina Archiepiscopus Amalphitanus onequutor, tam de jure, quam vigore synodalium Constitutionum majoris Ecclesiæ Amalphitanæ, proexequenda voluntate nonnullorum defunctorum familiæ de Alagnio, qui legavoeunt Missas celobrandas in superiori crypta Amalphitanæ Ecclesiæ, quæ erat Capella ipsorum de Alagnio. Mandat emi bona, quorum fructibus celebeentur Missæ suprascriptæ, &c.

In hoc documento inserta est littera Henrici Cardinalis Neapolitani ad ipsum Sergium Archiepiscopum, in qua continetur, quod Bonifacius Papa ad supplicationem R. in Christo Patris B. Episcopi Eugubini, fratrumque ejus consanguineorum dictorum defunctorum de Alaneo, mandat dicto Archiepiscopo, ut pretio unciarum decem legatarum à Tuczillo de Alaneo emendam curet possessionem, &c. Episcopus Eugubinus, cujus nomen per B. indicatur in litteris Henrici Cardinalis, Bertrandus est, qui paulo post hanc Amalphitanam Ecclesiam est assequutus. Cæterum vivente Sergio in hac Amalphitana Ecclesia intrusum fuisse per Clementem VII. Antipapam quendam Nicolaum habemus claré in lib. obligationum ejusdem Antipapæ die 29. Januarii 1387. solvit subsidium Collegio Cardinalium. Quanto tempore hanc vexaverit Ecclesiam non habemus, vixisse tamen ann. 1393. in obedientia Clementis, excluso Sergio, indicat monumentum per manus quondam Notarii Jacobi de Amorvezo.

Die ultimo mens. Maii 1. indict. 1393. apud Archiepiscopole palatium Amalph. Andreas de Alanio de Amalphia coram Rever. in Christo P. D. D. Nicolao miseratione divina Archiepiscopo Amalphitano, qui posuerat edictum, quod omnes Clerici ostenderent titulos, seu literas beneficiorum, protestatur quod nullum inferatur præjudicium dicto Abbati Andreæ à sex annis, & citra, & ante, & usque nunc, similiter ante tempus videlicet reductionis civitatis Amalphiæ ad fidem sanctiss. in Christo Patris & D. nostri Clementis divina providentia Papæ VII. absentis in partibus Calabriæ, indeque propter guerrarum strepitus, & ipsarum ferventiam ob ipsis partibus venire non valuit, nec valet sine periculo suæ personæ, &c. Idem Nicolaus anno 1397. die 29. Januarii aliud solvit subsidium sacro Collegio, de quo idem sæpe memoratus Indiculus, non tamen sine errore. *Post autem mortem ipsius D. Sergii in sede successit quidam Nicolaus nomine, cujus cognomen ignoratur, & an boni aliquid præfatæ Ecclesiæ fecerit, aut bonæ probitatis, & veritatis fuerit, nemo potest de hoc reddere rationem. Sed vixit in dicta sede annis sex, & mortuus est, cujus corpus in quo loco sit locatum, nemo scit, sed pro conjectura ab omnibus habetur, quod sit intus dictam Ecclesiam (scilicet Cathedralem) aut in Ecclesia S. Viti collocatum in Archiepiscopali Palatio, cum ab omnibus feratur, quod ibi Archiepiscopi sepulturam eligebant.*

Annus sedis sextus videtur repugnare iis, quæ ex lib. obligationum commemoravimus. Anno 1382. Sergii Pontificatus tertio, cum Carolus III. Neapolitanus Rex occisa Joanna Prima, Regno potitus esset, Amalphitanum Ducatum sub demanio Regio suscepisset, Amalphitano populo, quæ antecessores Reges, Summique Pontifices eidem concesserant privilegia, liberaliter suo diplomate renunciavit, anno Regni sui primo, quod cum multum faciat ad asserendam dignitatem, ac reverentiam quam Neapolitani Reges erga Apostolicam Sedem impenderunt, hic prætereundum haud existimavi, cum etiam Amalphitani Ducatus in eo asseratur dignitas. Porro documenti tenor talis ab originali.

Carolus Tertius Dei gratia Hierusalem & Siciliæ Rex.

Tenore præsentium notum facimus universis & singulis hominibus, & personis infrascriptarum civitatum & terrarum Ducatus Amalphiæ fidelibus nostris, & quibuscunque aliis, cujuscunque status, & conditionis existant, ad quod præsentes pervenerint præsentibus, & futuris. Videlicet facta nobis informatione deducimus fide dignis, qualiter ab antiquis longe verò temporibus, de quibus hominum memoria non existit, Ducatus Amalphiæ cum omnibus subjectis terris de demanio Regni prædicti continuis temporibus fuerunt, & sunt, & per Illustres Principes Dominos prædecessores nostros in dicto demanio tenti, & confirmati fuerint, prout Dominorum Principum privilegia, cum approbatione Sedis Apostolicæ apertè declarant, tum à die monitionum, & excommunicationum & pœnarum contra illos, qui præsumpserint, præfata privilegia infringere quoquomodo licet infra modica tempora prætertia aliquæ terræ Ducatus prædicti donatæ extiterint tempore dominii Illustris Joannæ olim Reginæ, quæ malo consilio ducta venit contra privilegia ipsa, & propterea excommunicationem Sedis Apostolicæ patenter incurrit. Nos vero attenta conditione laudabili, ac fidelitate hominum terrarum dicti Ducatus, in qua semper indefesse nostris prædecessoribus claruere: & Syndici terrarum ipsarum gavisi de nostro felici adventu ad dictum Regnum, ad nostram præsentiam hilariter accesserunt & sacramentum fidelitatis, & homagii sincere Majestati nostræ præstiterunt expresse, petentes à nobis, quod terras ipsas, & homines terrarum ipsarum de nostro dicti Regni mero demanio teneremus, prout per Dominos Prædecessores nostros fuerunt tenti hactenus, ac etiam conservati. Quorum petitionibus benigno desereri terras ipsas de antiquo demanio, & homines terrarum ipsarum dicti Ducatus de antiquo demanio regni, ut prædicitur ad nostrum dicti regni demanium tenore præsentium aggregamus: nec non de certa nostra scientia, & expressa conscientia in verbo nostro incommutabili regali, earūdemq; tenore præsentium promittimus, & firmiter pollicemur terras ipsas, & homines terrar. ipsar. omnes unanimiter in nostro d. regni demanio semper, & omni tempore tenere, & tueri mandare, & conservare eos in dicto demanio nostro, & dicti Regni manutenere, & defendere citra quascunque personas libertati dicti demanii eorum volentes infringere, seu contra ea aliqualiter contravenire. Et in casu quo contra dictam libertatem eorum dicti demanii Majestas nostra contrafecerat, vel veniret, quocunque colore, vel causa, quod nullo modo intendimus à præfato per vos nobis præstito fidelitatis homagio remaneant absoluti, necnon omnia privilegia tam Papalia, quam Regalia iis, & eorum singulis ab hactenus concesso confirmare, ratificare, & approbare juxta eorum continentiam, & tenorem, & alia de novo eis concedere gratiose juxta petitiones eorum, quæ competenter fieri debeant, & honestè. Et eas tenore præsentium damus Protonotario regni nostri, & ejus Locumtenenti, & officialibus aliis nostris ad quos spectat mandamus expresse, quod hominibus prædictarum terrarum, & singulis eorum, si voluerint fieri, faciant in efficaci forma, privilegia, & nostras alias literas opportunas. Et ad majorem cautelam hominum Ducatus ipsius, volumus & mandamus, quod præsens nostra schedula quousque nostra privilegia de prædictis eis, & in consueta ac debita forma fiant, illud robur firmitatis obtineant, ac si essent dicta nostra privilegia magno sigillo, & aliis solemnitatibus roborata, cum de nostra firma intentione existant præ-

dicta omnia (ut prædicitur) eis concedere, & concessa firmitatis stabili remansura, & ad abundantioris eorum cautelæ suffragium, ut ipsi conspiciant Majestatem nostram erga eos benigne procedere, & omnem hæsitationem tollendam, & interpretationem obliqui sensus etiam removendam præsentem nostram cedulam subscriptione manus nostræ propriæ roboramus, & mandamus, quod vir Magnificus Nolanus Palatinus, & . . . . Comes Collateralis Consiliarius, & fidelis noster se subscribat in eadem pro majori certitudine præmissorum. Nomina vero civitatum, locorum, & terrarum Ducatus Amalphiæ sunt hæc, videlicet civitas Amalphiæ, Scala, Ravellum, Minorum, Majorum, Atranum, Tramontium, Granianum, Littera, Pinum, Pimontium, Francarum Caprum, Bositanum, Conca, & Agerolum. Datum Neapoli sub annulo nostro secreto die 3. mensis Augusti 4. Ind. Nos præfatus Rex acceptamus, & promittimus suprascripta manu nostra propria.

Ego Nicolaus de Ursinis Comes Nolanus præfatus de mandato Regio manu propria me ss.

Cæterum quo anno præciso Sergius obierit, non constat, sed cum Scipio Ammiratus in descriptione Grisonæ familiæ se hujus Sergii testamentum legisse scribat anno 1392. ultimo die Augusti conditum, crediderim illum hoc anno excessisse.

XXXII. 23 PAULUS patria Surrentinus ex Episcopo Minorensi successit immediate Sergio, translatus ad hanc Archiepiscopalem Sedem a Bonifacio IX. Anno deinde 1395. die 9. Novembris promisit, & recognovit pro Georgio alias Sergio prædecessore suo, sic in lib. obligationem Prælatorum, ubi obiisse dicitur anno 1401. forte hic Paulus est, quem citatus Indiculus post Landulphum reposuit; fatetur tamen cognomen & acta ignorasse: de eo verò fateor ego præter patriam, ejusque promotionem ad Episcopatum Minorensem, quæ incidit circa annum 1390. & translationem ad Archiepiscopalem Sedem hanc, tempusque Sedis ejus, nil me aliud repetisse.

XXXIII. 24 BERTRANDUS, seu BERTRAYMUS de Alaneo (utroque nomine vocatum reperio) apud Amalphitanos nobili genere Alaneo natus, vir integerrimæ vitæ, morum gravitate insignis, & in quo maximorum Præsulum dotes emicuere. Erat is Eugubinæ Ecclesiæ Episcopus, antea Famagustanus, ætate grandævus, Juris utriusque Doctor, Insignis Contradictarum, ut vocant, in Curia Romana advocatus, senex venerabilis, quando a Bonifacio IX. ad patriæ Sedem translatus est, anno scilicet 1401. cujus prima mentio in libris obligat. die 7. Februarii notatur. *Crlandam*, ait indiculus, *in civitate Amalphiæ construxit, ac redditus illius dedit Presbyteris, ac Clericis Amalphitanis pro salute animæ suæ, & multos libros legales in Sacristia præfatæ Ecclesiæ locavit, & nonnulla alia bona fecit, bonis moribus & virtutibus ornatus. Vixit autem in sua Sede annis sex, & mortuus est: cujus corpus fuit collocatum in choro dictæ Ecclesiæ retro letterulum coopertum lapide marmoreo, multum subtiliter sculpto, seu facto.*

Decessit Bertrandus ex hac mortali vita anno Domini 1408. die 15. Junii, sepultus tumulo & loco relato, titulus tumuli est hujusmodi.

Siste qui vides mundi pompam modo viator
Civilis Doctor Juris, sacrique Palatii
Auditor, Contradictorum censor, & alti
Pontificis verus Referendarius Famogustæ
Præsul atque Eugubii tibi Præsul Amalphia tandem
Quievit, hic recubat Bertrandus Alaneus, amplo
Sanguine & antiquo genitus, corpus terris,
Et animam Cœlo tribuit currentibus annis
Junio in medio fuerat indictio prima sepultus
Millesimo quatrocẽtesimo quibus his jungantur octo.

Insignia Alaneæ familiæ Crux simplex cerulea in parmula aurea. Posteriores hujus gentis in Cruce addidere lilia quinque aurea ex dono Carolingorum Regum.

25. ROBERTUS Brancia nobilis Canonicus Amalphitanus, Surrentinus evasit Archiepiscopus, literis & moribus ita institutus, ut post multos annos in ea dignitate exantlatus summis precibus ab Amalphitano Clero exoptatus à Joanne XXIII. Ecclesiam, relicta Surrentina, regendam cœperit an. 1410. die 18. Novembris. An. 1409. cum adhuc esset Archiep. Surrentinus, *quo die & anno Amalphiæ nobilis vir Carluccius Brancia de Amalphia Præceptor Domini Roberti Branciæ Archiepiscopi Surrentini de civitate jam dicta Amalphiæ locat apothecam sitam ibidem Amalphiæ, &c.* Ita in instrumento. Prima ejus mentio in lib. obligationum, tanquam Amalphitanus electus notatur die 7. Februarii 1413. Jam ad Occasum vergebat Robertus ætate grandævus, vegetus tamen, animi fortitudine nulli labori pepercit, ut conceptam de se expectationem ab Amalphitano Clero, verbo & exemplo ampliorem redderet: mores Clericorum correxit; synodum celebravit, lustravit non semel diœcesim, Ecclesiasticos ritus edocuit, auxitque Sacerdotum numerum, aucto censu in Cathedrali, ut inde majori cum decore divinum persolveretur pensum; & cum fecisset quod docuerat, jam capularis senex condito testamento die 15. Junii in choro Ecclesiæ suæ, ex epidimiæ morbo piè decessit collacrymantibus cunctis, anno 1423. Sepultus in cornu Evangelii nulla proloquente inscriptione. Statuerat bonus Pastor sacellum construere ad honorem Beatissimæ Virginis Mariæ, cui devotissimus erat, Sancti Andreæ Apostoli, ac sanctæ Mariæ Magdalenæ, una cum sepulchro in quo condi optaverat, sed morte præventus non absolvit quod voverat, publico documento posteris consignavit, quod extat in Tabulario Cathedralis. XXXIV.

Die 22. mensis Martii 15. Indict. 1422. Amalphiæ regnante D. Ludovico III. an. 2. Reverendiss. in Christo Pater, & D. Dom. Robertus Brancia Archiepiscopus Amalphitanus cum consensu Capituli determinat

de

de novo constitui facere capellam pro sepultura sua ad honorem Dei, Beatæ Mariæ Matris ejus, Beati Andreæ Apostoli Patroni nostri, ac Apostolæ Beatæ Mariæ Magdalenæ intus dictam majorem Amalphitanam Ecclesiam in navi magna subtus pulpitum magnum, quam dotat de pluribus bonis stabilibus descriptis, pro faciendis annuis beneficiis pariter descriptis, &c.

B

XXXV. 26 ANDREAS de Palearea nobilis Salernitanus ad Amalphitanam Ecclesiam sublimatus à Martino V. Papa 7. Kalend. Julii 1434. vir fuit ingenio acri, teste Chronica, Clerum, populumque Amalphitanum vehementius insectatus odiosus evasit, unde necessitate ductus Majori in oppido per multos annos moram fecit; & cum viginti quinque annis varia sui nominis fama Amalphitanam rexisset Sedem, Majori morbo correptus testamentum condidit, & nonnulla bona Metropolitanæ Ecclesiæ, Clericisque ad animæ suæ expiationem, præter expectationem reliquit, obiitque Salerni anno 1449. die 26. Julii: corpus Amalphim delatum, ut ipse mandaverat, in sua Ecclesia sepultum: sarcophago, ubi effigies ejus & insignia spectantur, hæc inscribuntur.

a 1444. die 21 Julii. ex Actis Consist.

C

Hic jacet corpus Domini Andreæ
de Palearea de Salerno
Archiepiscopi Amalphitani,
qui obiit
anno Domini M CCCCIL.
die xxvi. Julii xii. Indictionis,
cujus anima requiescat in gaudio
sempiterno.

XXXVI. 27. Fr. ANTONIUS de Carleno Neapolitanus Ordinis Prædicatorum nobilis alumnus, in Theologica facultate vir clarissimus, moribusque probatus ex coadjutore Andreæ evasit Archiepiscopus tertio Idus Augusti 1449. Nicolao V. Papa apud, quem ob eximiam suam virtutem valuit, cui Ecclesiæ summa omnium laude præfuit annis 11. decessit anno 1460. in Cathedrali in sacello S. Thomæ Aquinatis ab ipso condito, marmoreo inclusus tumulo. („ *Pisano Concilio interfuit adhuc in minoribus constitutus, ubi gloriosissimè partes disputavit, & Alexandri Papæ V. partes infracto animo suscepit*. Altamura in Bibl. Domin.)

D

XXXVII. 28 NICOLAUS de Miraballis nobilis Neapo-

A litanos Joannis ea tempestate viri ditissimi filius, Juris utriusque Doctor clarissimus, ac variis pro Ferdinando I. Rege Neapolitano ad Christiani orbis Principes functus legationibus, ex Regio Consiliario Amalphitanus Archiepiscopus declaratus est a Pio II. Pontifice ao. 1460. die 16. Maii. Fuisse Nicolaum magnæ liberalitatis, ac eximiæ probitatis virum, Archiepiscopale palatium magnificè restaurasse, ornamenta plura, ac speciosa Cathedrali suæ Ecclesiæ donasse scribit sæpe citata Præsulum Amalphitanorum Chronica; annisquindecim ab accepta dignitate supervixit; decessitque 1475. die 15. Aprilis Neapoli sepultus in æde Divi Joannis de Carbonaria in majorum suorum ossuario. Nicolai hujus temporibus, fortasse consilio, Ferdinandus I. Siciliæ Rex ob eximia merita Pii II. Pontif. & beneficia ab ipso accepta, Antonio Piccolomineo Pii nepoti, Mariæ filiæ suæ marito, suisque filiis descendentibus Amalphitanum Ducatum dono dedit. Integrum seculum Antonii successores Amalphitanum tenuere Ducatum,

B quibus exactis, sub Regio demanio redactus nuper à Philippo IV. Hispaniarum Rege iterum transfusus est in Octavium Piccolomineum Cæsari a copiis militaribus Ducem longe clarissimum, qui nuper mortem obiit nulla de se relicta prole: sic Ducatus ad Regium demanium rediit. Porro libet hic feudalis donationis documentum ex authentico copiali exscribere, quod Ferdinandus cudit ad favorem Antonii, cujus tenor talis est.

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hierusalem & Hungariæ, universis & singulis præsentium seriem inspecturis tam præsentibus quam futuris.

Majorum nostrorum more ex quasi naturali jure usitatum accepimus illos dignitatum titulis illustratos fuisse, qui ad Reges, nostrosque Principes augendos conservandosque statum, fortunas, tempusque omne posuerunt, nihilque omiserunt ad id quod necessarium, aut quod utile videretur. Sanè occurrente hu-

C *manæ sortis casu immortalis memoriæ divi, & excelsi genitoris nostri Regis Alphonsi, plerique magnates, & Barones Regni, de quibus maxime confidendum erat, in nostrum statum insurrexerunt, rebellionem notoriam committendo, & antiquum nostrum hostem Joannem Lotborbugiæ Ducem in hoc Regnum introduxerunt, exortis hinc guerris Reipublicæ Regni, & nostro pacifico statu fluctuante pro ipsa Regia nostra celsitudine augenda conservandaque, ac restituenda fidem, spemque non mediocrem Illustrem Antonium de Aragonia de Piccolominibus hujus Regni Magistrum Justitiarium gentium nostrarum, armorum generalem, Locumtenentem, Collateralem, Consiliariumque nostrum, ac generum, filiumque charissimum ingessimus, atque multo majoribus eundem dignum reputamus, qualiter fiunt gratiæ infrascriptæ, necnon sperantes ipsum quotidie majora laudabilioraque pro statu nostro facturum, ad hoc respectum debitumque habentes ad paterna innumerabiliaque beneficia in nos à Sanctissimo ac Beatissimo Do-*

D *mino nostro Pio II. Pontifice Summo collata, & quæ quotidie magis magisque confert: unde erga ipsum Antonium ejus nepotem merito inducunt, ut simus liberaliores. Insuper, ut in Illustrem & charissimam filiam nostram Mariam de Aragonia paternum affectum charitatemque, ut erga filiam benemeritam ostendamus, necnon contemplatione matrimonii inter ipsos Antonium & Mariam pee veeba de presenti initi, & firmati, ad observationem capitulorum de ipso matrimonio factorum, & firmatorum, quæ in omnibus & pee omnia ad unguem servari intendimus, & volumus tenore præsentium de certa nostra scientia, motu proprio, liberalitate mera, speciali gratia, & nostra dominica, regiaque potestate, & auctoritate eosdem Antonium, Mariamque cum omni prosapia, liberis, hæredibusque suis ex eorum corporibus legitime descendentibus nobilitando in Ducem, Ducissamque eligimus, & extollimus Ducatusque titulo, honore, & dignitate exornamus, decoramusque,*

A *ipsis Antonio & Mariæ conjugibus, hæredibus, & successoribus eorum utriusque sexus ex ambobus descendentibus in futurum damus, concedimus, & donamus civitatem Amalphiæ de provincia Principatus Citra, cum honore, & titulo Ducatus cum omnibus Civitatibus, Terris, Castellis, Fortellitiis, districtibus, Casalibus, Villisq; subjectis eidem, vel eisdem ad ipsum Ducatum Amalphiæ spectantibus, & pertinentibus, videlicet civitatem Scalarum, civitatem Ravelli, civitatem Miaori, terram Tramonti, terram Ageroli, ad præsens in dominio & posse nostro existentes, & partem dicti Ducatus, videlicet civitatem Amalphiæ, Civitatem Scalarum, & terram Ageroli à nobis recaperatis, & expagnatis, quæ à nostra fide & obedientia defecerant, propter notoriam rebellionem, & crimen læsæ Majestatis Eleonoræ de Aragonia, & alterum rebellium nostrorum notoriorum adhærendo, parendo, favendo, & assistendo Joanni Duci Lotharingiæ hosti nostro notorio prædicto, & hujus Regni nostri publico invasori, &c.*

B Datum est hoc privilegium in Castello novo civitatis Neapolis per spectabilem & magnificum virum Honoratum Gaetanum Fundorum Comitem Regni Logothetam & Protonotarium, Collateralem, Consiliarium, & fidelem, die 23. mens. Maii 9. Indict. 1461.

XXXVIII. 29. JOANNES Nicolinus Florentinus Othonis filius viri nobilissimi, ex cujus familia plures olim summum Magistratum Vexilliferorum Florentiæ, aliasque summas Ecclesiasticarum seculares dignitates gesserunt, quibus Joannes ob eximiam doctrinam, morum probitatem, aliasque virtutes anteire videtur; quippe doctrina & eloquentia spectabilis, muneribus amplissimis functus apud Ferdinandum Regem in Neapolitanum, ac Sixtum IV. Pontificem ad Amalphitanum Sacerdotium ex Canonico Florentino ætatis suæ an. 25. evectus ann. 1475. sexto Nonas Octobris, eam Ecclesiam novem omnino annos sanctissime administravit, ad quem scripsit epistolam de Episcopi institutione Marsilius Ficinus, cujus etiam præclaras laudes C paucis simplicibusque verbis non tacuit nostra Ms. Amalphitanorum Præsulum Chronica.

Joannes, inquit, *de Nicolinis Florentinus in anno 1475. successit Nicolao; fuit enim ex nobili prosapia natus, literis eruditus, bonis moribus, & virtutibus ornatus, dives tam patrimonii, quam beneficiorum, splendidus, & liberalis, & erga pauperes, & miserabiles personas multum eleemosynarius, sectator omnium bonorum operum sanctorum Religiosorum, qui ann. octavo sui Pontificatus dictam suam Sedem, tam Episcopatu Vigintimiliensi resignando sanctæ Sedi Apostolicæ, suam Archiepiscopalem Ecclesiam tempore Seren. Regis Ferdinandi Primi de Aragonia in hoc Regno Siciliæ, fuit deceptus, & remansit sine Archiepiscopatu, factus Episcopus Titularis.* Archiepiscopatum Amalphitanum dimisisse habetur in actis Consistorialibus an. 1483. pro quo titularem Ecclesiam Vindocensem, mox Athenienſem Archiepiscopatum accepit. Protraxit tranquillissimè ætatem usque ad Julii II. Pontificis tempora, sub quo Romæ D finem vitæ suæ imposuit anno 1504. sepultus in Divi Gregorii ad Clivum Scauri templo. Hoc monumentum ac elogium habet.

D. O. M.

Joanni Nicolino Othonis filio, qui ob præclaram excellentemque doctrinam Sixto IV. ac Iulio II. Pont. Max. Regique Ferdinando Aragonio charus, primo Amalphitanensi Archiepiscopo, deinde Episcopo Viridusen. postremo Athenarum Archiepiscopo præclarum bonitatis suæ specimen dedit. Obiit anno salutis M. DIV. ætatis suæ LVI.

Ioannes Angeli, Card. Nicolini filius, apud Sixtum V. Ferdinandi Etruriæ Magni Ducis Orator gentili suo memoriæ causa poss. an. MDLXXXX

Vicarium habuit Joannes in Ecclesia Amalphitana Joannem de Ticiis Florentinum excellentem utriusque Iuris Doctorem, qui pro Ioanne tunc Florentiæ existente. Ecclesiæ Amalphitanę possessionem adeptus est die 16. Novembris 1475 Genealogiam hujus præclarissimæ gentis scripsit bonæ memoriæ amicus noster Florius Brunus Florentinus Monachus Cisterciensis in tractatu de Florentinorum familiis adhuc inedito: de qua etiam Petrus Monaldus, cæterique scriptores Florentini.

30 JOANNES BAPTISTA de Judicibus a Ordinis Prædicatorum vir doctrina insignis, Episcopus Abintimiliensis ex dimissione Ioannis translatus est ad hanc Amalphitanam Ecclesiam die tertia Aprilis 1483. Per aliquot menses Amalphitani Archiepiscopi titulum tenuit, eoque dimisso ad primam sponsam rediit, deinde factus Archiepiscopus Patracensis in ea dignitate Romæ obiit; ut in quarto tomo nostro ex Actis Consist. retulimus. XXXIX.

a De eo Altamura in Bibl. Dominic. p. 206. *Monast.*

XL. 31. ANDREAS de Cuncto civis Amalphitanus, ac Episcopus Minorensis Amalpitanam evasit ad Sedem die 4. Februarii 1484. Regius Scriba erat Andreas, & Antonelli de Petruciis Ferdinandi I. Regis Neapolitani à secretis amicus, quando Minorensis Episcopus creatus est, cujus etiam beneficio ad hanc Amalphitanam translatus, ejus acta Ursus Presbyter Amalphitanus in Chronica Amalphitanorum Præsulum scripta reliquit.

Cum favore, ait, *Antonelli de Petruciis de civitate Aversæ Terræ Laboris, qui eo tempore Secretarius erat propter nonnulla servitia pro Ioannes de Cuncto de Amalphia circa præfatum Antonellum Secretarium obtinuit præfatum Archiepiscopatum Amalphiæ pro Reverendo D. Andrea de Cuncto Episcopo Minorensi ejus patruo, qui priusquam fuisset Episcopus, erat Regius Scriba, & fuit consecratus Archiepiscopus in anno Domini 1484. Præfatus vero Andreas Archiepiscopus erat civis Amalphiæ, & multa bona fecit Ecclesiæ: fecit videlicet tectum novum totum in navi SS. Martyrum Cosmæ, & Damiani, in quo sunt sua insignia; tectum novum tituli majoris Ecclesiæ cum historia Nativitatis D. Iesu Christi, & septem Gaudiorum Virginis gloriosæ Mariæ, & in pariete ipsius tituli historiam Passionis B. Andreæ Apostoli depingere fecit; medium tectum novum navis ipsius Ecclesiæ, in quo etiamnum sunt insignia sua & arma; organum magnum in navi ipsius Ecclesiæ, chorum parvulum in titulo ipsius Ecclesiæ juxta Sacristiam, & dictam cryptam, seu capellam per ipsum conditam juxta Sacristiam, quæ dotata fuit per eum, cujus redditus est annuorum scutorum 18 in circa, quos reliquit Presbyteris Capituli Amalphitani pro Missis dicendis pro anima ipsius, Reliquiarium magnum argenteum incipere fecit pro corpore Christi, sed priusquam fuisset completū, vita functus est: multas capellas sericeas fecit pro ornatu Eccl ipsius, calices & thuribula argētea, & multa alia bona Pref. autem Archiep. fuit multum amabilis suorum subditorum, liberalis circa pauperes, & benefactor generalis omnium civiū, & vixit in dicta sua sede circa annos viginti, & requievit in*

pace 24. Decembris, cujus corpus fuit honorifice collocatum in titulo Majoris Ecclesiæ Amalphitanæ juxta suam capellam constructam, in sepulchro marmoreo, ut publice apparet. Urna vero cum statua jacentis Episcopi, ubi Andreas humatus est, hæc insculpta verba profert.

Andreas patria Amalphitanus, atque Amalphiæ Archipræsul dum senex vivit. Juvenis sanctus Sacerdotii provincia optime functus, Deo hominibusque acceptissimus, flagrantissimo sui desiderio omnibus relicto, in æternam domum migravit, pater patriæ acclamatus. Joannes Cuactus multa fruge bona clarus Patruo benemerenti sua impensa meritis illius & desiderio suo inferiore, privato mœrore, & luctu publico ingenti perlubens faciundum curavit.

Sub hoc Andrea anno 1485. qui fuit secundus ejusdem Præsulatus die 21. Aprilis Fr. Pintus Staibanus Ord. S. Benedicti, Abbas sanctæ Mariæ de Olearea de consensu Andreæ Archiepiscopi, concessit territorium cum nemore, & crypta situm in Majori districtu Fratri Gabrieli de Cennamo de Majoro, qui eremiticam vitam ducere cupiebat, ad Ecclesiam ædificandam sub vocabulo sanctæ Mariæ della Advocata, pro qua concessione promisit idem Frater Gabriel pro se suisque successoribus in eodem loco Deo militaturis ratione census quolibet anno die sancto Paschæ Resurrectionis libram unam ceræ laboratæ in perpetuum soluturum. Ita in documento.

XLI 32 THOMAS Regalanus Neapolitanus, Ferdinandi II. Regis à secretis, ac Consalvo de Corduba proregi unicè charus, in cujus gratia Archiepiscopus Amalphitanus electus est à Julio II. Papa die 19. Januarii 1504. *Fuit Thomas*, teste sæpe citata Chronica, *in litteris humanioribus satis eruditus, virtutibus & bonis moribus decoratus, optimæ, dulcis & suavis loquelæ, sub quo tempore homines terræ Majoris supposuerunt in præfata terra cum Joanne Rever. Cardinale S. Georgii nepote Sanctissimi Julii Papæ II. Præpositum facere exemptam à jurisdictione Archiepiscopali civitatis Amalphiæ cum suis Presbyteris, quos in Canonicos elegerunt, cum omnibus aliis beneficiis, quæ ad meram Collationem præfati Archiepiscopi erant, procurantelia eorum favore quodam Presbytero nomine Guidone familiari ejusdem Card. S. Georgii, ob quam rem nonnullæ rixæ, & altercationes fuerunt inter cives Amalphitanos, qui pro bono & libertate Ecclesiæ S. Andreæ pugnabant contra homines terræ Majori, pro qua causa multo tempore in Curia Romana litigaverant, ob quam rem præfatus Thomas Regulanus Archiepiscopus nunquam requiem in sua Sede habuit, & prius ex hac vita migravit, quam suum desiderium ad votum duxisset, & obiit in Urbe Romana resignando priusquam obiisset dictam suam sedem Archiepiscopalem.* Haud longa illi post resignationem vita fuit, nam in actis Consistorialibus habemus die 9. Decembris 1510. Joannem Cardinalem Medicem per obitum Thomæ Amalphitanam Ecclesiam suscepisse regendam à Pontifice Julio.

XLII 33. JOANNES Diaconus Card. Medices *a* à Julio II. factus est Amalphitanæ Ecclesiæ perpetuus Commendatarius die 9. Decembris anno 1510.

a De quo Ciacconius Oldoini tom. 3. col. 209.

absens illam rexit ferè annos tres. Defunctoque Julio Summus Ecclesiæ Pontifex, sub nomine Leonis X. anno 1513. renunciatus est.

XLIII. 34 ROBERTUS Guybe *b* Britto Gallus filius Adeneti, & Olivæ Landais Presbyter Cardinalis tituli sanctæ Anastasiæ Episcopus Trecorensis, Redonensis, & Nanetensis, Amalphitanam Eccle- in Commendam habuit à Leone X. Pontifice anno 1513. sed fortassis possessionem pacificam non est nactus. Romæ obiit eodem anno 5. Idus Novembris durante Concilio Lateranensi, de quo Guicerdinus lib. 7. Ciacconus, aliique: in Ecclesia sancti Ivonis Britonum sepultus. Fuerat Abbas sancti Melani in Suburbio Redonensi Ordin. sancti Benedicti à Salamone Britanniæ Rege fundati.

b De Prie, de quo Ciaconius Oldoini t. 3 col. 284.

XLVI 35 ANTONIUS Balestrarius *c* nobilis Senensis Monachus s. Galgani Ordinis Cisterciensis in Volaterrana diœcesi, vir in Jure canonico doctissimus, sacræque Theologiæ laureatus sui monasterii creatus Abbas anno 1488. diu in Curia Romana sui Ordinis Procurator generalis fuit; Lateranensi Concilio interfuit ann. 1512. sub Julio II. & Leone X. Pont. Maxx. Mortuo Roberto Cardinali, à Leone Amalphitanus Archiepiscopus renunciatus est, in fine anni 1513. Vertente anno 1514. jucundo introitu Amalphiæ exceptus, cum esset infracti animi vir, furto Majoricensis oppidi sublatam jurisdictionem suæ subjecit dignitati; ac Majori Clero cornua fregit, dum eorum Præpositum ad debitam subjectionem & reverentiam coegisset, sublata eidem facultate Episcopalia munia exercendi & insignia: Hæc omnia Leo Pontifex rata habuit, ac suo diplomate confirmavit exultante præ gaudio Antonio: quamobrem deinde à Majorensibus odio prosecutus, à cuncto verò Clero & populo Amalphitano summè dilectus, ferè per annos tres bene hanc Ecclesiam administravit, laboribus & senio jam fractus eam ad favorem Cardinalis Puccii liberè resignavit anno 1516. pauloque post, Romæ fatis concessit, ibidem sepultus. Patrem habuit Americum virum clarissimum, quem defunctum ann. 1481. dum ille Abbas sancti Galgani esset solemni pompa funeravit Senis in Ecclesia sancti Spiritus, ac marmoreo sepulchro inclusit, quod extat, ubi hoc elogium posuit.

c Hujus meminit Ugurgerius in Pompis Senensibus. Mand.

Hic Americus humor, sed quid sim nosce viator
Pulvis, humus, tellus, putrida terra, cinis.
Exposita semper fuerat mea vita labori
Dum vixi, placida est jam mihi data quies.
Octuaginta fluens mundus mihi præstitit annos
In vita humanus, sanctus in interitu.
Si quæris qui me huc intrasit: Siste, dicetur;
Filius ornavit hæc monumenta meus.

Americo Balistrario.
Antonius Abbas sancti Galgani
Patri benemerenti
P.
M. CCCC. LXXXI.

De Antonio præter acta Consistorialia honorificam mentionem fecerunt, Antonius Libanorus Ab-

bas in vita S. Galgani. Iſidorus Ugurgerius Ordinis Prædicatorum vir eruditus, ac patriæ ſuæ antiquarum rerum peritiſsimus in libro de viris Illuſtribus Senenſibus, Gaſpar Jongelinus in notitia Abbatiarum Ordinis Ciſtercienſis, ac monumenta Abbatiæ ſancti Galgani olim toti Thuſciæ, imo Italiæ toti celeberrimæ, quæ tot viros ſanctimonia vitæ, & Eccleſiaſticis dignitatibus clariſsimos genuit, nunc Commendatariorum incuria, ſqualore, & ruina pene deformata ſola ſedet quaſi vidua plorans filios ſuos, & noluit conſolari, quia non ſunt, conſolabitur Deus in noviſsimo die quando unicuique reddet juxta opera ſua. Interim redeamus unde digreſsi ſumus.

XLV. 36 LAURENTIUS Cardinalis Puccius *a* ex ceſsione Antonii Amalphitanum ſuſcepit Sacerdotium anno 1516. & nedum completo anno cum regreſſu reſignavit.

a De eo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 337.

XLVI. 37 HIERONYMUS Planca de Incoronatis Romanus ex Canonico Vaticanæ Baſilicæ à Leone X. pronunciatus eſt hujus Sedis Archiepiſcopus 15. Junii 1517. ſedit annis duobus, & cum die 3. Junii 1519. à Cardinali Puccio in ſacello Pontificio munus conſecrationis accepiſset, poſt tertium diem hoc eſt 6. Junii ejuſdem anni liberè Amalphitanam Eccl. dimiſit, factus Archiepiſcopus Cæſarienſis, ac die 15. ejuſdem translatus eſt ad Epiſcopales Sedes Hieracenſem & Oppidenſem tum ſimul unitas. Vir fuit non ſatis laudatæ famæ, ut in Ephemeridibus Romanis ſcriptum inveni in hæc verba. *Die 21. Auguſti anno 1534 obiit Hieronymus Planca de Incoronatis Archiepiſcopus Amalphitanus ſatis malæ famæ, de quo frater ſuus, & alii conjuncti parum contriſtati ſunt.* Sepultus ad Minervam. De quo iterum in Epiſc. Hieracenſibus & Oppidenſibus ſed parce, cum nulla digna ab ipſo tot in Eccleſiis, totque annis acta invenerim, quæ poſteris ad exemplum recitarentur. Nobilis fuit Hieronymus, ſed numquam laudavit nobilitatem Theodectus, quæ dominis uteretur indignis.

XLVII. 38 HIERONYMUS Vitelli de Janderonibus Senenſibus, Rodulphi filius, cum eſset Subdiaconus Apoſtolicus nec illiteratus juvenis, in ſpe futu-

ræ virtutis à Leone X Pontifice Amalphitanæ Eccleſiæ datus eſt Archiepiſcopus die 6. Junii 1519. Pontificatum iniit eodem anno, ſeditque annis decem ſine laude virtutis. Memini de eo in Epiſcopis Anconitanis ſcripſiſse, ſi alibi eius memoria occurreret libenter perpetuæ oblivioni tradidiſsem, niſi candor quem in ſcribendo ſemel profeſsi ſumus ad ipſius nos repetendam memoriam impelleret, multa ſiquidem hoc in loco nobis de eo dicendi ſeſe offert occaſio, quæ ſi dixero viro Eccleſiaſtico indigna, non ſatis dixero: & ne aliis ſcandalum ſit pavesco; hæc verba dixiſse ſufficiant. Sed hæc inter Hieronymus iſte iuvenis, & nobili genere natus, ut de eo loquitur Urſus Presbyter Amalphitanus, qui eodem vivebat ſeculo in Chronica Amalphitanorum Præſulum, à Canonicis apud Sedem Apoſtolicam de gravibus criminibus accuſatus coactus eſt Archiepiſcopatum dimittere. Quæ autem fuerint iſta crimina clarè habemus apud eandem Urſi Chronicam, ubi plurima & maxima recitantur. *Nolens igitur volens Archiepiſcopatui ceſſit, & pro eo ex ſpeciali Clementis VII Pont. benignitate, Maſſanam in Etruria Eccleſiam accepit ann.* 1530. ex qua 1538. (male in primo tomo 1528.) translatus eſt ad Anconitanam: duodecim annis meliori fama illam rexiſse habetur, eamque anno 1550. dimiſit, pauloque poſt inglorius obiit, relicto poſt ſe Joanne Andrea filio notho Abbate Commendatario S. Galgani viro patri haud diſsimili, de quo alibi.

XL VIII 39 FERDINANDUS Annius, ſeu de Anna Neapolitanus Patritiæ ſtirpis clariſsimæ ſedilis Portenovenſis, ab Epiſcopatu Calinenſi *b* ad hanc Amalphitanam Eccleſiam traductus, à Clemente VII. anno 1530. 21. Octobris quanquam excelſi animi, & excellentis ingenii vir eſset, & Theologica facultate illuſtris, nullius tamen pietatis commendatur in Amalphitanæ Eccleſiæ gubernio; implacabili enim odio, ex ſolo avaritiæ genio, Clerum toto Archipræſulatus ſui tempore perſecutus, viciſsim à Clero, totoque Amalphitano populo iuſtè poſtulatus variis criminibus apud Paulum III. Pontificem accuſatus, Romæ carceres tulit,

b Ex cedulis Conſiſt. ceſſit regimini Eccleſiæ Calinen. antequam munus conſecrationis ſuſcepiſset fuerat enim adminiſtrator deputatus Eccleſiæ Calinen. quia erat in 27 ætatis ſuæ anno, donec ad ætatem legitimam perveniſset.

& in-

& incommoda, dimissoque Amalphitano Sacerdotio, Bovinensis evasit Episcopus anno 1541. cujus acta in Amalphitana Ecclesia ab ipso patrata, non sine livore exhibet sæpe citata Ursi Presbyteri Chronica. Cæterum Ferdinandus ad cor reversus vitam deinceps duxit dignissimam, inclaruitque legatione pro Pontifice ad Carolum V. Imperatorem, & inter Patres Concilii Tridentini assedit: summique Theologi laudem tulit. Vita defungitur Cajetæ, anno 1565. dum Romam peteret, ibidem sepultus. De quo non sine laude in Episcopis Bovinensibus redibit sermo. Ejus cum laude meminit Scipio Mazzella, in descriptione Neapolitani Regni. Cæterum Ferdinando sedente in Malphitana Ecclesia Dominicus cum aliis fratribus suis germanis ex nobili Bonita familia ex bonis propriis redditus Amalphitani Archidiaconatus auxere, quamobrem Paulus III. Pontifex anno 1538. dignitatem Archidiaconatus, & jus ad illam perpetuo præsentandi transfudit per hæc verba in bullis super iis Romæ datis, quas hic exscribimus ab autographis exemplatas.

Paulus Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Dominico, Petro Antonio, Laurentio, Camillo, Angelo, Maxentio, Bartholomæo, & Nicolao Matthæo, de Bonito laicis Amalphitanis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Singularis devotionis affectus quo nos & Romanam reveremini Ecclesiam promeretur, ut votis vestris, per quæ vobis, & posteris vestris honor accrescat, quantum cum Deo possumus favorabiliter annuamus. Sanè pro parte vestra nobis nuper petitio continebat, quod cum fructus, redditus, & proventus Archidiaconatus Ecclesiæ Amalphitanæ, qui inibi dignitas post Pontificalem major existit seu ducatorum auri de Camera secundum communem æstimationem valorem annuum non excedant, vos qui fratres estis, fructus, redditus, & proventus hujusmodi ad similem valorem ex bonis vestris augere intendatis, si jus patronatus, & præsentandi personam idoneam ad ipsum Archidiaconatum, quoties illum vacare contigerit, vobis vestrisque hæredibus, & successoribus in perpetuum reservetur, & concedatur. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis, vestrisque hæredibus, & successoribus præfatis jus patronatus, & præsentandi personam idoneam ad Archidiaconatum hujusmodi, ut præfertur, perpetuo reservare, & concedere, ac alias in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur volentes vos, & posteros vestros favore prosequi gratiæ specialis, vosque & quemlibet vestrum à quibusvis excommun. suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis postquam fructus, redditus, & proventus Archidiaconatus hujusmodi ad tantundem illorum annuum valorem de bonis vestris auxeritis quoad vixeritis, & vita functis vestris hæredibus, & successoribus in perpetuum jus patronatus, & præsentandi Ordinario loci, seu ejus in spiritualibus Vicario generali personam idoneam ad dictum Archidiaconatum, etiamsi ad illum consueverit quis per electionem assumi, eique cura etiam jurisdictionalis immineat animarum, quoties illum per cessum, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, vel amissionē, aut alio quovis modo & ex cujuscunq; persona etiam apud Sedem Apost. vacare contigerit per ipsum Ordinarium, seu Vicarium ad præsentationem hujusmodi instituendum, ita quod existentibus masculis ex familia vestra de Bonito jus patronatus, & præsentandi hujusmodi ad illos, ipsis verò deficientibus ad fœminas ejusdem familiæ, & descendentes ex eis perpetuo pertineat auctor. Apost. tenore præsentium reservamus, & concedimus. Decernentes jus patronatus, & præsentandi hujusmodi illius omnino roboris, naturæ & efficaciæ existere, cujus existeret, si vos Archidiaconatum hujusmodi totaliter fundavissetis, & dotavissetis, ac quascunque collationes, provisiones & alias dispositiones de eodem Archidiaconatu etiam per resignationem, etiam ex causa permutationis, aut obitum, promotionem, seu quemvis alium modum, vacante etiam apud Sedem præfatam, etiam lite super illo pendente, per loci Ordinarium & quemcunque aliam personam, sine consensu, aut præsentatione vestrum, seu hæredum, & successorum prædictorum deinceps quomodolibet facien. nullius prorsus roboris, vel momenti existere, & pro penitus infectis, quoad omnia haberi, & sic per quoscunque Judices quavis auctoritate fungentes, sublata eis quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & diffiniri debere: necnon irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscunq; Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, reservationis, concessionis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrū an. Inc. D. 1538. Kal. Dec. Pont. nostri an. V.

Sequitur alia bulla.

Paulus Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Vicariis venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscoporum Neapolitan. & Salernitan. ac Ravellen. Episcopi in spiritualibus generalibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Hodie dilectis filiis Dominico, Petro, Antonio, Laurentio, Camillo, Angelo, Maxentio, Bartholomæo, & Nicolao Matthæo, de Bonito laicis Amalphitan. ut asserebant fratribus germanis quoad viverent, & eis vita functis eorum hæredibus, & successoribus in perpetuum jus patronatus, & præsentandi Ordinario loci, seu ejus in spiritualibus Vicario generali personam idoneam ad Archidiaconatum Ecclesiæ Amalphitanæ, quoties illum per cessum, vel decessum, seu quamvis aliam dimissionem, vel amissionem, aut alio quovis modo, & ex cujuscunq; persona etiam apud Sedem Apostolicam vacare contingeret per ipsum Ordinarium, seu Vicarium ad præsentationem hujusmodi instituendi, postquam ipsi fratres de rerum bonis, fructus, redditus, & proventus ipsius Archidiaconatus ad tantūdem illorum annuum valorem auxissent, sub certis modo & forma per alias nostras literas reservavimus, & concessimus, prout in eisdem literis plenius continetur. Quocirca Discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum, si & postquam dictæ literæ vobis præsentatæ fuerint per vos, vel alium, seu alios faciatis auctoritate nostra fratres et hæredes, & successores prædictos possessione, seu quasi jurispatronatus, & præsentandi hujusmodi pacifice uti, frui, & gaudere, non permittentes eos desuper per dictum loci Ordinarium aut Vicarium, seu quoscunque alios quomodolibet indebitè molestari, contradictores autem vestra appellatione postposita compescendo, non obstantibus omnibus quæ in dictis literis voluimus non obstare, aut si Ordinario, & Vicario præfatis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1538. V. Kalend. Decembris Pontif. anno V.

40. Fr. ALPHONSUS Oliva de Aquapendente Ordinis Eremitarum s. Augustini, Apostolici Sacrarii Custos, clarus moribus, & doctrina, studio Cardinalis Alexandri Farnesii Episcopatui præficitur Bovini, quem cum per aliquot dies tenuisset, cum Amalphitano Sacerdotio commutavit anno 1541. die 13. Martii. Possessionem nanciscitur XLIX.

A 8. Julii per Angelum Olivam suum Procuratorem: ipse nec primam, nec secundam vidit sponsam, invisusque ab illis Romæ decessit 24. Octobris 1544. cui suffectus est in Sacrarii Apostolici præfectura Jacobus Barba Neapolitanus, postea Episcopus Aprutinus. Ejus meminit cum laude Angelus Raccha in Chronica Sacrarii Apostolici in 15. Sacrista: Joseph Panphilius in Chronica August. Eerrera in Alphabeto Augustiniano, & Acta Consistorialia: in monumentis Amalphitanis tantum de eo observavimus fuisse virum morigeratum, ac Sacræ Theologiæ Doctorem; nihil tamen boni fecisse suæ Ecclesiæ. Certè Amalphitani à tribus ejus prædecessoribus male vexati satis sibi fuisse visi sunt pro malo bonum accepisse Pastorem & ab inhumanitate alienum.

L. 41 FRANCISCUS Sfrondatus, a Gregorii XIV. Pontificis pater, ex Episcopo Sarnensi Archiepiscopus Amalphitanus 27. Octob. 1544. postea Caputaquensis, Cremonensis & Cardinalis, de quo vide tom. 4. in Episcopis Cremonensibus. B

a De eo Aritus in Circon. lit. 64. p. 132.

LI. 42 TIBERIUS Crispus b Romanus S. R. E. Diac. Card. S. Agathæ, Amalphitanam Ecclesiam habuit commendatam die prima April. 1547. quam dimisit 1561. obiit Episcopus Cardinalis Sabinus anno 1566. pridie Nonas Octobris Sutrii, cujus erat Episcopus, de quo alibi.

b De quo Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 106.

LII. 43 MAXIMUS de Maximis nobilis Romanus per cessionem Cardinalis Crispi die 17. Mart. 1561. Amalphitanus Archiepiscopus renunciatus, sedit annos 9. ac liberè se abdicavit anno 1564. die 21. Junii, iterumque Cardinalis Crispus ratione regressus quem habebat per aliquot menses hanc administravit Ecclesiam.

LIII. 44 MARCUS ANTONIUS Bozzutus c Neapolitanus Capuanæ Sessionis Patritius, Ludovico & Lucretia Guindazia ortus parentibus, insignis nobilitatis vir, ob doctrinæ & eruditionis, ingenii, animiq; magnitudinem Annibalis Bozzuti Card. & Scipionis Episc. Calvensis mox Luceriæ, fratrum germanorum haud impar, Paulo IV. ac Pio IV. Pontificibus Maximis summè charus Amalphitano Archiepiscopatui donatus 7. Sept. an. 1565. vix elapso mense Cardinalem fratrem cum lachrymis Neapoli funeravit in Metropolitana Ecclesia; ejusdemque virtutum æmulator Amalphitanam Ecclesiam rexit annis quinque; moritur anno 1570. maximo de se desiderio relicto. Ex hac prosapia floruit Ludovicus Archiepiscopus Neapolitanus, aliique plures Dei Ecclesiæ Prælati, & insignes viri.

c Bozzutus.

45 CAROLUS Montilius Pedemontanus Casalensis magnæ existimationis & doctrinæ vir inclaruit apud Principes, & Pontifices Maximos, in Amalphitana Ecclesia successit Bozzuto 20. Novembris 1570. absens illam administravit annos ferè sex, & translatus ad Viterbiensem sub Clemente VIII. in Gallia diem clausit extremum, de quo vide tom. 1. in Episcopia Viterbiensibus. LIV.

C

46 JULIUS Rossiuus Maceratensis, vir stirpe & eruditione nobilis, Jurisque consultus clarissimus eligitur Amalphitanus Archiepiscopus die 28. d Martii 1576. Sixto V. Pontifici n paucis charus Neapoli Apostolicus Nuntius factus, ubi illustri in urbis loco in Toletana via amplissimas extruxit ædes, quæ successoribus etiam deservirent, ut ex ejus insignibus patet, revocatus Romam Perusio præficitur, quibus in locis optimum virum, prudentissimum, & solertissimum egit, quominus autem virtuti hominum debitum persolveretur præmium, immatura mors abstulit Pontificis. In propriam igitur revertitur Sedem, Ecclesiæque, Clero, & plebi, in duabus synodis diœcesana, & provinciali celebratis anno 1597. salutaribus constitutionibus editis consulens, & variis ornamentis Ecclesiam Metropolitanam exornans dulce sui desiderium excitat, & bonorum amorem sibi conciliat, æquus omnibus, nemini iniurius, vel infensus, post Sedem annorum quadraginta moritur die 9. Januarii 1616. Sabbathi hora 13. sepelitur in Cathedrali in chori medio. Leguntur sarcophago inscripti versus & inscriptio. LV.

D

d Die 28 Maii.

Hic

Hic jacet Antistes priscæ Rossinus Amalphis
Parthenope fasces, Umbria tulit opes.
Julio Rossino Amalphitæ Insulis octo Præsuli vigilantissimo, Apostolicæ Sedis Neapoli Legato, sive Nuncio, in Umbros justitiæ, ac Religionis cultori conspicuo, viam universæ carnis ingresso, & hic resurrectionem expectanti.

Habuit Coadjutorem cum spe futuræ successionis quendam Fratrem Joannem Baptistam Ordinis Minorum Conventualium anno 1589. die 2. Maji à Sixto V. delectum, qui parum deinde supervixit (1).

LVI. 47 PAULUS ÆMILIUS Philonardus, Romanus de Bauco *a*, filius Scipionis & Brigidæ de Ambrosiis Anagninæ, frater germanus Philippi Cardinalis, ex Canonico & Altarista Vaticanæ Basilicæ, utriusque Signaturæ Referendario à Paulo V. renunciatus est Amalphitanus Archiepiscopus die 8. Februarii 1616. statimque Apostolicus Nuncius Neapolim missus, Ecclesiam suam invisit, sedit annis octo. Defunctus Romæ est, dum Apostolici Sacelli assistens esset anno 1624. die 23. Augusti. Temporaneum tumulum accepit in Ecclesia sancti Andreæ de Valle, decimo post anno in Ecclesia sancti Caroli de Catinariis relatus in sacello suæ familiæ pulcherrimo, & majorum tumulo conditus, ubi prope eum jacent præter Cardinalem, alii germani fratres, Alexander nempe Aquinatis Episcopus, Marius Avenionensis Archiepiscopus, & Prolegatus, olim Nuncius Apostolicus apud Poloniæ Regem, vir prudentia, morum elegantia, & varia litteratura longe clarissimus, qui Romæ obiit anno 1644 die 15. Augusti, dum comitia pro novo creando Pontifice haberentur, quem male Paulum diximus in Episcopis Aquinatensibus, cum de Philippo Cardinale loqueremur. Jacet etiam prope Paulum Cæsar horum frater Canonicus sancti Petri defunctus die 18. Decembris 1639. De aliis cæteris Philonardæ familiæ Episcopis, vide quæ diximus in Ennio Pauli III. Card. in primo tomo *b*.

a Idest de Bauci Dominis.

b Et quæ nos diximus in X. tom. in adden. & corrigendis.

LVII. 48 JACOBUS Theodulus Foroliviensis, Romæ natus successit Paulo die 17. *c* Martii 1625. sedit an. 1. translatus est ad Ecclesiam Foroliviensem anno 1639. *d* die 7. Junii. Corrigendus est annus in Episcopis Foroliviensibus in Jacobo, ubi dicitur 1638. scribendus 636. *e*

c Die 7. Aprilis.

d 1635.

e 1635.

LVIII. 49 MATTHÆUS Granitus Salernitanus Patritii generis è Cavensi Episcopatu ad Amalphitanam Ecclesiam traductus an. 1635. die 17. Septembris; vir omnium virtutum genere, ac sapientia clarus, & admirabilis fuit. Cathedralem Ecclesiam sacra supellectili magnifice auxit, prædecessorum suorum longe superavit munificentiam; Clericorum Seminarium instituit, Episcopale Palatium vetustate deformatum ære proprio restituit & ornavit; vixit enim laudabilis Præsul Clero, & populo gratissimus, in ea dignitate tribus fere annis, vitamque mortalem cum immortali Salerni commutavit anno 1638. die 30. Maji, ibi in Metropolitana Ecclesia, & sacello majorum sepulchrum accepit, hoc cœnotaphio ad tumulum exarato.

D. O. M.

Matthæo Granito Cavensi primum, mox Amalphitano Antistiti, Jo. Aloysii filius, qui morum nobilitati, virtutibus, ac litteris suam addidit sublatus ann. ætatis lix. die Maii xxx. Anno M. DC. XXXVIII. Adjacet filio Orithia de Afflicto Cæsaris I.C. & Victoriæ ex Fuscis Ravelli genita, extincta anno ætatis lxxv. die xxv. Aug. M. DC. XXXV. Matri fratrique dulcissimis Fran. Antonius amoris ac doloris hæres. P.

LIX. 50 ANGELUS Picus *f* nobilibus parentibus Burgi S. Sepulchri in Etruria natus, Eques S. Stephani, utriusque Signaturæ Referendarius ab Urbano VIII. Pontifice electus fuit Archiepiscopus Amalphitanus anno 1638. vix adeptus possessionem diœcesim lustravit, coactoque Cleri cœtu luculentam habuit orationem, Synodum celebravit die S. Luciæ in Metropolitana ann. 1639. statuta suæ diœcesis in meliorem formam redacta promulgavit, Metropolitanam consecravit, oleo, organo, ac nobili suggestu exornavit, Seminarium a prædecessore institutum erectumque constabilivit; pervigili cura expectationem de se excitatam longe superavit, & cum sedisset annos decem translatus est ad Ecclesiam Miniatensem in Etruria. Ejus memoriam Octavianus Bonitus Archidiaconus, eidemque generalis Vicarius in Metropolitanæ Eccl. titulum excitavit, hisce conceptis verbis perpetuo duraturum.

Angelo Picho Archiepiscopo Amalphitano, qui Seminarium erexit, Eccl. consecravit, suggestum marmoreum extruxit, organum auro insignivit. Octavius Bonitus tanti Præsulis Vic. generalis publicum grati animi monumentum P. singula quoque hujus atrii insignia, duobus antiquis instauratis, fieri curavit. Anno Domini M. DC. IIL.

f De eo Jacobillus in Bibl. Umbriæ, ... in ... Fusc. ... Toscis vol. 2. p. 374. Mandos.

Mortem obiit Pichus in Miniatensi civitate, an. 1653. sepultus in ea Cathedrali.

LX. 51 STEPHANUS Quarāta *g* nobili gente Neapolitana natus. Clericus Regularis, humanarum, divinarumque litterarum summis viris comparandus, cujus opem Innocentius X. Pontif. Max. & Cardinales in arduis Urbanarum Congregationum negotiis moderandis usi fuerunt, ex translatione Angeli constituitur Archiepiscopus ab eodem Innocentio die 11. Octobris 1649. in ipso ætatis flore, consecratur a Cardinale Franciotto in æde sancti Andreæ de Valle, die 21. Novembris, assistentibus Joanne Baptista Rinucino, Firmano, & Luca Torrigiano Ravennatensi Archiepiscopis. Solemni ritu Amalphim ingreditur die 2. Januarii 1650. totum in eru-

g De quo Silos in hist. Cleric. Regul. par. 2. p. 552. & Toppius in Bibl. Neapol. p. 286. Mandos.

(1) Vincentium Bonincontrum Panormitanum, Ordinis Prædicatorum electum fuisse Archiepiscopum Amalphitanum à Paulo V. summo pontifice, mox ad Episcopalem Agrigentinæ Ecclesiæ sedem an. 1607. translatum asserit Antoninus Mongitore in Bibliotheca Sicula tom. 2. p. 277. Verum ab anno 1605. quo Paulus V. Petri solium conscendit, ad an. 1607. quo dicitur ad Agrigentinam Cathedram translatus Vincentius, non vacavit sedes hæc Amalphitana, ut ad illam evehi potuit Bonincontrus, de cujus Prælatura Amalphitana ne verbum quidem Scriptores Dominicani, nec epitaphium Bonincontri tumulo inscriptum, ut videre est apud Fontanam in Theatro Domin. p. 116.

erudiendo Clero, populoque ritè & ſanctè inſtituendo ſe dedit, & ob eximiam morum probitatem affabilitatemque incomparabilem omnibus charus, pergit in dies expectationem de ſe conceptam augere: plures eſſent hoc in loco virtutes ejus recenſendæ; ſed a viventis amici laudibus abſtineo, non tamen tacebo quantum hactenus ipſe in excolenda Metropolitana Eccleſia laboraverit, cum his verbis ad levam aeę maximę in eadem Eccleſia inſcriptum proloquatur monumentum, quod hic exhibemus.

D. Stephanus Quaranta Neapolitanus ex antiqua nobili Neapolitana familia in præclara Theatinorum Religione S. Theologiæ Doctor & Lector, Neapolis Tribunalis S. Officii Conſultarius, Romæ SS. Congregationum Emin. Card. S. Officii Qualificator, & Apoſtolicus Examinator, ab Innocentio X. ob ſuſceptos pro Eccleſia labores Amalphiæ Archiepiſcopus creatus Ambrani Templi hujus decori propenſus Sacram Turrim campanis jam collabentibus fornicatis abunde reparavit, Cœmeterium mortuorum oſſibus decentiori in loco depoſitis religioſe inſtauravit. Sacriſtiam ſupellectili ſacra cumulavit. Gemmatis mitris ditavit, mira rerum diſpoſitione ornavit Cryptam, choro ampliato, adeoque conſtructo Maxime illuſtravit, Baſilicam ara maxima, & Icone honorificentius ſituatis, parietum hinc inde pictura magnificentius innovata, SS. Reliquiis auctis, & Loaib in medium decentius tranſlatis. Sanctiſſ. Eucharistia in altero à dextris ſacello reverentius collocata, Archiepiſcopalis Sedis throno commodius dilatato conſpicue decoravit. Tandem pius Paſtor viventium memor, mortuorum non immemor, in hac Metropolitana Eccleſia montem pro animabus juvandis ſancte & ſalubriter erexit Archiepiſcopatus ſui anno primo; ſecundo, & tertio. Dignitates & Canonici Amalphitani Archipræſuli ſuo in æternum memoriale, Succeſſoribus ejus in perpetuum exemplar hunc lapidem poſuerunt. Anno Domini M. DC. LII.

In oſtio novo palatii hæc alia inſcriptio inviſitur;

Archiepiſcoporum ſalubritati, ac ſubditorum commoditati proſpiciens Stephanus Quaranta Neapolit. Archiepiſcopus Amalphitanus illius Palatii culmen tegulis operuit, his patens novum hoc oſtium aperuit Archiepiſcopatus anno ſecundo. Anno Domini M. DC. LI.

Porro Quaranta hæc nobilis familia inſignes protulit viros, Angelum ſub Carolo I. ann. 1270. Joannem Maſtrorationalem 1409. Bernardum Regium militem ſub Ferdinando I. 1460. & noſtro ſæculo ex ea claruit Stephanus Quaranta celebris Juriſconſultus, cujus eximia ſcripta publici juris facta teruntur a Doctis, ſed unus præ mille erit noſter probus, doctuſque Archiepiſcopus, cui Deus Neſtoreos concedat annos.

A D D I T I O.

(„ *CAJETANUS nobili, & vetuſta Neapolitana* LXI.
„ *progenie de Miraballis Clericus Regularis Theati-*
„ *nus, S. Theologiæ olim Lector, & poſt varia mu-*
„ *nera ſui Ordinis in urbe Procurator Generalis, &*
„ *in Apoſtolicis Congregationibus S. Officii qualifica-*
„ *tor, Indicis, & Rituum Conſultor, ſuaviſſima præ-*
„ *ditus præſentia, moribuſque jucundis Archipræ-*
„ *ſul in hoc throno conſtituitur, in quo jam olim eum*
„ *præceſſerat Nicolaus gentilis ſuus die 27. Novemb.*
„ *1679. cujus brevi tempore virtutes æquavit, abiit-*
„ *que ad ſuperos die 8 Septemb. 1681.*

„ *SIMPLICIUS Caravita, nobili Neapolitana* LXII
„ *proſapia genitus, Monachus Ord. S. Benedicti Con-*
„ *gregationis Caſinenſis, Sacræ Theologiæ Lector,*
„ *ac Decanus Ordinis ſui, declaratus eſt Archiepiſ-*
„ *copus Amalphitanus an. 1682. die 25. Maji. Deceſ-*
„ *ſit Februario anni 1701.*

„ *MICHAEL de Bononia. Epiſcopus antea Æ-* LXIII.
„ *ſerninensis Eccleſiæ, quam triennio ante ob aeris*
„ *gravitatem dimiſerat, Amalphitano ovili præeſſe*
„ *juſſus eſt 14. Martii 1701.)*

CAPRITANI

SEU

CAPREARUM EPISCOPI.

CAPREA, ſeu Capreacum civitas (vulgo *Capri*) ſita eſt in cognomine Inſula provinciæ Principatus Citerioris, Tiberii Auguſti ſeceſſu & flagitiis infami, & ob coturnicum multitudinem, quæ illic capiuntur, notiſſima. Hanc Inſulam, quæ in mari Tyrrheno poſita a Minervæ Promontorio trium millium paſſuum intervallo diſterminatur, à Surrento 8. m. p. ad Neapolim à 30. recedit, ut ſcribit Tacitus lib. 10. addiditque duodecim ibi fuiſſe villas, & multæ libidinis ſpeluncas. Duo oppida habuiſse Capreas ait Strabo, poſtmodum unicum ab Auguſto illuſtratum, qui Græca ibi reperit inſtituta. Antea in poteſtate Neapolitanorum fuiſſe, & aliquid nominis à Tiberii habitatione notat Dio lib. 52. in fine. Petrarcha cruentiſſimo Tiberii otio, famoſam & infelicem appellat. Facinora Tiberii eo in ſeceſſu deſcribit Svetonius. Addunt in ea Inſula ejuſdem luxuriæ multas etiam miſerorum cædes, quas Joſephus lib. 4. Agrippæ geſta cum Tiberio Capreis fuſius commemorat. Jacent in littore ædificiorum fragmenta, quæ Romanorum majeſtatem præſeferunt. Abierunt, inquit Capaccius lib. 2. Neapol. hiſt. in ſcopulos, cruſtatis piſcium generibus habitatos. Hujus meminit etiam Plinius, Varro, Solinus. Mela, Juvenalis: & Claudianus in 4. Conſulatu, hanc Inſulam Honorio objicit, ut à teterrimis Tiberii moribus abhorreret.

——————quem rupes Capreacum tetra latebit
Inceſto poſſeſſa ſeni?

Thelonem Capreis regnaſse ait Servius in illud Virgilii lib. 7.

Nec tu carminibus noſtris indictus abibis,
Oebale, quem generaſſe Telon Sebetide Nympha

Fer-

Fertur Teleboum Capreas cum regna teneret.

Oebalem (scribit) filium Telonis esse. & Nymphæ Sebetidis, & hunc esse juxta Neapolim. Telonem Capreis regnasse, filium in Campaniam transiisse, multisque populis subactis imperium propagasse. Subdit etiam Telebas populos Caprearum fuisse. Sub Romano Imperio diu fuit, quousque Flavius Justinianus Imperator eam Monachis Casinensibus dono dedit. Donationem confirmavit Justinus Imp. Justiniani nepos, apud Leonem Ostiensem: & Capream Insulam in Salo Neapolitano à Tertullo datam B. Benedicto cum eum ad Casinum invisisset, scribit Gordianus in vita S. Placidi apud Surium. Successu verò temporis plures habuit dominos, deinde in Alphonsi Regis Aragonei, & tandem in Hispanorum Regum potestatem devenit. In hac Insula Capreæ civitas est arce munitissima, quam vel unus facile posset tueri, in qua ad ducentum cubita; & Anacapras oppidum in altiore rupe conditum, in quo ad ducentum numerantur angusto, & acclivi per gradus difficiles accessu, quo facillime accolis exercitatione reditus est, dum etiam onera portant. Hinc inde vagas habet habitationes, quæ ad Septentrionem vergunt. Accolæ bis mille in tota Insula numerantur, aut piscatu, aut conficiendis triremibus, navibusque incumbunt; quapropter Neapoli in regio navali aptissimi habentur. Ab omnibus vectigalibus ob eorum fidem sunt immunes. In summa egestate vivunt, superbia contendentes, Turcarum prædonibus semper obnoxii, cum quotidie, aut piscatores, aut navigantes in eorum servitutem incidant. Insulam nobilitarunt inter cæteros Capreis habitantes Eliseus Arcuccius Caprearum Dominus, classis Imperatoriæ Friderici II. præfectus, Ponzellus plurimorum naviciorum dominus, & Jacobus ejusdem gentis, Minervini, & Altæmuræ Comes, Joannæ Primæ Secretarius, Caprearum Dominus, ab eadem magnus Camberlanus creatus, Raymundum Balzium Soleti Comitem anno 1375. cui nummum cudere licuit (teste Capaccio) cum suis, & Joannæ insignibus. Jam inde à primis temporibus Insulani lucem suscepere Evangelicam, Episcopatum ibidem instituit Joannes XV. anno 987. & Archiepiscopo Amalphitano suffraganeum fecit, cujus diœcesis ipsius insulæ finibus terminatur. Mensæ Episcopalis annuus census scutorum circiter 300. qui ferè colliguntur ex coturnicum captu. Taxatur verò in libris Fisci Apostolici fol. 40. Cathedralis Divo Constantio Episcopo Constantinopolitano Caprearum Patrono dicata, cujus corpus ex ea urbe translatum servari ibidem plerique affirmant, alii Massæ, cujus acta descripsit Paulus Regius in lib. de Sanctis Regni Neapolitani. Festus dies celebratur 14. Maii apud Ferrarium in Catalogo. Pulcherrimæ & antiquæ structuræ est, vasis argenteis, & sacra supellectili ad divinum cultum necessaria instructa. Olim Cathedralem hanc sub D. Constantii titulo ab urbe Caprearum 1500. passibus abfuisse, deinde in civitatem translatam, & D. Stephani nomine appellatam scribit Capaccius in hujus Insulæ, & civitatis descriptione. Quatuor dignitatibus fulget, quarum prima est Archidiaconatus cum decem Canonicis sine præbendis, tamen animarum cura per Presbyterum ab Episcopo deputatum exercetur; tria in ea Insula recensentur Religiosorum cœnobia, quorum pulcherrimum, & opulentum Carthusianorum, ubi templum D. Jacobi cultu nobile pulchra turri munitum à Jacobo Arcucio Insulæ Domino conditum, qui cœnobio octingentos aureos singulis annis legavit, in quo D. Jacobi Joannis Evangelistæ fratris brachium visitur; ideoque D. Jacobo dicatum, ubi humatus legitur ipse fundator defunctus ann. 1386. Nullum adest monialium monasterium, non Clericorum Seminarium, non Xenodochia, nec mons Pietatis. Aliquæ sunt Ecclesiæ, & Confraternitates laicorum. Prope littus maris D. Francisci ædes, quatuorque fontes, quarum unus Marisaqua dicitur, alius Truglifons, tertius Aquaviva, quartus Aquamarocellæ. Qui majorem desiderat hujus Insulæ cognitionem adeat supracitatum Capaccium, a quo ferè hæc pauca desumpsimus. Episcopi autem hujus Sedis hi sunt a nobis reperti.

1 JOANNES Primus hujus civitatis Episcopus jussu Joannis XV. Papæ ordinatur a Leone Primo Amalphitano Archiepiscopo ann. 987. (1) I

2 N... cujus nomen ignoratur, vixisse habetur a Petro Damiano an. 1024 in epistola ad Nicolaum II. Papam, qui cum terribilem visionem Benedicti Papæ VIII. vidisset, de obitu ejus certior factus ad Joannem Papam defuncti Benedicti fratrem & successorem Romam contendit, fratris necessitatem aperuit, mox Episcopalis sarcinæ pondus abiecit, Monachumque induit, eoque modo ex aliena calamitate cautior factus mundo renunciavit sub suavi jugo Regulæ sancti Benedicti. Post hunc plures desiderantur Episcopi. II.

3 N... cujus etiam nomen non exprimitur in epistola Honorii III. ad Amalphitanum Archiepiscopum scripta 2. Non. Augusti ann. 3. Pontificatus, salutis 1218. mortuus est eodem anno; vacaverat namque Capretana Sedes per octo mensium spatium, nec Canonicorum senatus inter se convenire poterat; quamobrem facultatem dedit Honorius Amalphitano Archiepiscopo eligendi in Caprearum Episcopum quem maluisset, & idoneum judicasset, ut in ea legitur epistola, quæ extat in Regesto Vaticano fol. 2. Quis verò ille fuerit, adhuc mihi ignotus est. III.

4 JOANNES Abbas S. Marinæ de Stella, Amalphitanæ diœcesis Ordinis Cisterciensis ex Florensi Congregatione Episcopatu Capretano decoratus est ab Innocentio IV. anno 1254. 7. Id. Novembris, ut in literis Dat. Neapoli eo die in Regesto Vaticano fol. 186. epist. 321. habetur. Hujus etiam mentio fit in monumentis ejusdem Abbatiæ de Stella. IV.

5 I. forte Joannes anno 1284. Episcopus Capretanus memoratur in actis Caroli Regis apud Capaccium. V.

6 N... nomen non habemus in monumentis Caprensis Carthusiæ anno 1311. VI.

7 JACOBUS Capretanus Episcopus, Urbis Vicarius anno 1350. obiit sub Urbano V. VII.

8 GVILLELMUS Episcopus Scardonen. ad hanc Capretanam Ecclesiam translatus ab Urbano V. anno 1363. 3. Non. Novemb. sub quo condi cœptum est cœnobium sancti Jacobi Ordinis Carthusianorum a Jacobo Arcucio Caprearum Insulæ Domino, & amplissimis redditibus dotatum, dona- VIII.

(1) Indiculus Amalphitanæ Ecclesiæ ab Ughello sæpius in Amalphitanis citatus inquit Leonem pallium accepisse per manus Pontificis Romæ an. 994. & tres Episcopos suæ Provinciæ ordinasse, quorum primus fuit Joannes iste in insula Capritana. Quod si ita res se habet, non ante an. 994. sedit Joannes in Capreatum solio. Advertendum tamen, quod Indiculus iste sæpius, & scitissime ab ipso Ughello erroris redarguitur. Lucentius.

nemoris minus quidem utilibus caracbas magnas, seu barracbas triginta de grossioribus, & quæ magis capaces existant quas poterunt invenire, cum quibus ligna ipsa nemore incidenda deferri facient per mare ad locum, seu monasterium antedictum, sive simul & semel, sive per vices, & tempora prout eis placebit, & exinde visum erit; concedentes nihilominus eidem monasterio, seu conventui, ac Fratribus & servitoribus ipsius quod in quibuscunque Regni nostri partibus, sive locis, sive conterminis, sive vicinis, sive remotis, præfatus Prior, seu ministri, aut procuratores, vel factores monasterii supradicti possint, & valeant prout commodius, & adiacentius eris ete emere, ac habere, & recipere en dono sive aliter, ut contigerit quæcunque victualia, lignamina, vinum, caseum, equos, jumenta, boves, & quæcunque alia animalia, tabulas, trabes, ferrum, pannos, sal, & quascunque alias res, & bona cujuscunque rei, speciei, aut quantitatis pro usu dictorum Fratrum, & servitorum ipsius monasterii, necnon Præpositorum, & servientium in necessariis eorum, & dicti monasterii; illosque ac illas pro libito eorum, permutare, seu cambiare, & cambiari facere, ac deferre, & deferri facere ad monasterium supradictum liberè & absque solutione cujuscumque juris, sive dirictus dohanæ, bajulationis, portus, passagii, seu plateæ, sive gabellæ, ac juris alterius cujuscunque quod proposita forsan deberetur, à cujus juris solutione monasterium ipsum, fratres, procuratores, factores, servitores atque Præpositos exemptos in perpetuum reddimus & immunes, facta tam ea fide debita sub verbo veritatis, sine . . . per ementes, recipientes, & habentes hujusmodi res, animalia, atque bona, quod illos, & illa emant, recipiant, & procurent, & deferant ad usum dicti monasterii, & fratrum, & servitorum illius, ac massarum ejusdem, attenta conditione dictorum Fratrum, ac vita laudabili eorundem. Et quia sunt in dicto monasterio ad divina obsequia dedicati, & fides est in majoribus adhibenda. Et quia Fratres ipsos tanquam divino obsequio deditos, & astrictos Religioni sanctissimæ Ordinis supradicti esse decet, & præcipuis, & specialibus privilegiis, libertatibusque, & immunitatibus decoratos, tanquam à mundanis illecebris alienos, ejusdem monasterii fratres tam præsentes, quam qui pro tempore fuerint ab omni servitio, & obsequio temporali, necessario subsidio, seu subventione, exactione, sive angaria, quibuscunque imponendis, & exigendis in posterum per nos, hæredes, & successores nostros, pro qualicunque nostra, vel heredum, & successorum nostrorum necessitate, & maxime à solutione Decimæ Papalis jam impositæ, seu si quando contigerit Decimam ipsam nobis, seu hæredibus nostris, & successoribus nostris per Sedem Apostolicam fortasse concedi, liberos esse volumus quantum in nobis est exemptos penitus, & immunes, nec ad solutionem illius, seu præmissa alia, vel illorum aliqua per officiales nostros, seu Commissarios deputatos per nos, seu successores, si qui fuerint, astringi quomodolibet, gravari, vel aliquatenus coarctari, quodque dictum monasterium, præfatique Religiosi, & degentes in eo tractentur, & gaudeant in perpetuum libere omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, & libertatibus olim per Romanos Pontifices Ordini supradicto concessis, & in ea antea concedendis, absque nostra, & hæredum, & successorum nostrorum eis inferenda molestia, vel indebita qualibet novitate: & quia Fratres ipsos prout Religionis eorum debito adjacet observantiæ Regulari tanquam solitarios, & vacantes silentio, & quieti, solius Dei, & mandatorum ejus laudibus obsequentes, à sæcularibus mundanisque strepitibus decet esse præscriptos, & en jugo disciplinæ Regularis eorum Ordinis alienos, de ipsa nostra certa scientia earundem tenore præsentium ordinamus, statuimus, & inhibemus expresse, quod infra monasterium ipsum, & ejus ambitum aliquæ causæ, seu placita per quoscunque officiales nostros, vel personas alias, cujuscunque conditionis præ-

A
eminentiæ, status & dignitatis, vel potestatis existant, nullatenus ingerent per quem divinum officium aut ipsorum Fratrum requies, sive tranquillitas perturbari valeat, vel offendi. Demum quia per Regularia dicti Ord. instituta infra septa ipsius monasterii, sive loca, generaliter prohibitus esse dignoscitur mulierum ingressus, præsenti nostra ordinatione præcipimus, & specialiter prohibemus, jubentes omni tempore observandum, ne quævis mulier cujuscunq; conditionis, potestatis, seu dignitatis existat monasterium ipsum, & clausuras ejus, publice, vel occulte intrare audeat, vel præsumat. Nec quævis aliæ personæ, contra beneplacitum eorundem Fratrum, & liberam voluntatem, monasterium violenter ingredi audeant attentare, unde ipsorum Religiosorum divinum officium, vel eorum requies, vel tranquillitas impediri posset, aut perturbari, pœna unciarum quinquaginta à contrafaciente quolibet pro nostra, seu hæredum & successorum nostrorum Curia suis vicibus . . . . exigenda: & quia posset contingere sicut in similibus frequenter accidit, quod in præmissis donatione, institu-
B
tione, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, mandamentis, pœnis, ordinationibus, & aliis supradictis monasterio prædicto, & Fratribus ejus, per nos, ut præfertur concessis, & emergentibus, ex eisdem dubietates, seu ambiguitates, & obscuritates oriri possent, quæ juris declarationem congruam postularent. Declaramus præsentium tenore de ipsa scientia certa nostra, ac volumus, & jubemus quod dubia, obscuritates, ambiguitates hujusmodi si quando super prædictis, vel præmissorum aliquo fortasse emerserint, earum interpretatio fiat, & fieri debeat in favorem, & utilitatem monasterii prædicti: ipsa tamen justitia notabiliter non offensa: insuper quia massarii, coloni, bufulci, & servitores dicti monasterii, & massariarum ipsius habent intus, & extra dictum monasterium ad ipsius servitia, & procurationem bonorum ejus suis vicibus intendere sedulè & vacare: idcirco volentes circa prosequutionem dictorum servitorum, & procurationem dicti monasterii aliquem intervenire defectum, omnes,
C
& singulos massarios, colonos, bufulcos, & servitores dicti monasterii, ac massariarum & bonorum ipsius à quibuslibet realibusque & personalibus servitiis exemptos facimus, & immunes. Itaque ex nunc in antea eis, & ipsorum singulis per nostram Curiam & officiales nostros realia, vel personalia servitia, de cætero nullatenus committantur nec aliquis compellatur, neque aliter propterea in personis, vel rebus ipsorum quomodolibet molestentur. Nos enim Justitiariis, Capitaneis, & Officialibus aliis dicti Regni, necnon baiulis, passageriis, datiariis, pedagiis, dohaneriis, gabellotis, seu credenzeriis, & personis quibuscunq; per singulas terras, & loca dicti Regni nostri Siciliæ constitutis ad quos spectat, aut spectare poterit, quocunque nomine censeantur præsentibus, & futuris, sub gravibus certis pœnis ab eis suis vicibus, si quæ facerent exigendis damus vigore præsentium, & expressius in mandatis, quod ipsi & eorum singuli prout ad officia eorum spectat, præsentes nostras litteras observent tenaciter, ac faciant ab
D
aliis inviolabiliter observari, neque adversus illarum tenorem quocunque prætextu, vel causa veniant, nec attentare quomodolibet præsumant, si evitare desiderant dictas pœnas; supplentes de ipsa certa scientia nostra, & dominica potestate defectum quemlibet in hac parte commissum, qui ex aliquo sensu considerari, vel eum posset adversus effectum præsentium obiici, pretendi, vel aliter alligare lege, seu constitutione contraria proibente ali . . . . . iurium fieri, necnon quibuscunque aliis ordinationibus, litteris, mandatis, vel edictis huic forte contrariis, quos, & quæ in hac parte de dicta nostra scientia tollimus, & viribus, & efficacia, quantum ad hoc penitus vacuamus, nullatenus obstituris, cum ad hoc specialis consideratio nos moveat, & tam pium honestumque propositum singulariter nos inducat, nec censeatur alienatum indebitè, quod Deo redditur, in quo bona cuncta suscepimus, & per manus Deo servientium divinis obsequiis deputatur. In cujus rei fidem perpetuamque

memo-

memoriam & præfati monasterii, seu Ecclesiæ S. Jacobi, ac Prioris, & conventus dictæ Ecclesiæ, successorumque suorum testimonium, & cautelam præsens privilegium exinde fieri, & sub aurea bulla Majestatis nostræ impressa . . . . . jussimus communiri, alio consimili sub pendenti sigillo in cera rubea ejusdem Majestatis nostræ eis tradito similiter ad cautelam. Datum Neapoli per virum magnificum Ligorium, Zurulam de Neapoli militem, & logothetam, & protonotarium Regni Siciliæ Collateralem, Consiliarium, & fidelem nostrum dilectum, anno Dom. 1371. die 1. Maji IX. Indict. Regnorum nostrorum anno XXIX.

Jacobus hujus Cœnobii fundator jacet in eodem templo ad Altaris lævam in magnifico tumulo, ubi hæc inscriptio.

Clauditur hoc tumulo magnificus Dominus Jacobus Arcuccius de Capre, Regni Siciliæ magnus Camerarius, Comesque Minerbini, & Altæmuræ Dominus, sacri hujus monasterii fundator defunctus anno Dom. MCCC. LXXXVI. xxiii. die Novemb feliciter, Amen.

IX. 9 Fr. NICOLAUS, cujus Ordo, & patria ignoratur, fuit Capritanus Episc. anno 1377. de quo etiam in monumentis Capritanæ Carthusiæ mentio habetur anno 1379. mortuus est an. 1398.

X. 10 ROGERIUS in iisdem monumentis anno 1390. forte intrusus à Clemente VII. Antipapa.

XI. 11 BENEDICTUS de Pradosso Canonicus Surrentinus successit Nicolao defuncto. Ad hanc dignitatem vocatus à Bonifacio IX. anno 1398. 4. Idus Decembris, sedit annis 20. translatusque est ad Ecclesiam Ravellensem anno 1418. 14. Kalend. Martii, ut notatur in lib. oblig. Prælat. sub Bonifacio IX. & Martino V. Summis Pontificibus.

XII. 12 Fr. JULIANUS Thomasius ex Ordine Minorum sub Clemente VII. Pseudopontifice in Marsorum Ecclesiam intrusus, qui post diutinam altercationem eo honore spoliatus fuerat à Martino V. fere Capularis senex Capritanæ Ecclesiæ administrator declaratus est ann. 1418. 14. Kalend. Martii. Parum supervixit.

XIII. 13 Fr. JACOBUS patria Capuanus Ordinis Minorum hujus Ecclesiæ creatus Episcopus a Martino V. anno 1420. 10. Kal. Maji, eodem anno excessit.

XIV. 14 Fr. JOANNES Ferretus, melius Fauranti, sacræ Theologiæ Magister Ord. Minorum Jacobo demortuo successit 16. *a* Kalend. Januarii eodem ann. 1420 sedit annos decem, cessitque Episcopali muneri anno 1430. *b* cum regressu.

a 19. Kal. Jan.

b 1435. 6. Id. Febr.

XV. 15 Fr. PETRUS Bessinæ Ordinis Minorum, sacræ Theologiæ professor, eligitur Capritanus Episcopus anno 1430. *c* 4. Idus Februarii; brevi tempore hanc rexit Ecclesiam. quam Joannes Faurantius iterum vigore regressus administrandam accepit, iterumque dimisit.

c 1431. 6. Id. Febr.

16 Fr. FRANCISCUS (melius Joannes) Favorantius *d* Ord. Minorum Episcopus Capritanus resignavit anno 1433. crediderim hunc eundem esse cum Joanne Faurantio.

d Idem qui supra.

XVI. 17 Fr. FRANCISCUS Veliternensis ejusdem Ord. Minorum alumnus in S. Theologia famosus Doctor ab Eugenio Capritanus Episcopus creatus est 10. Kalend. Junii anno 1433.

XVII. 18 MARTINUS anno 1460. 25. Julii florebat Episcopus Caprearum, & Vicarius erat Archiepiscopi Amalphitani anno 1471. obiit 1474.

XVIII 19 LUCAS electus anno 1474. 4. Idus Decembris a Sixto IV. Pont. Max. mortalitatem explevit anno 1485.

XIX. 20 MARCUS de Muro electus anno 1485. die 5. Novembris. Obiit an. 1490. *e*

e 1491.

XX 21 Fr. JOANNES de Aloysio Aversanus Ord. Minorum *f* huic Ecclesiæ præficitur Episcopus anno 1490. *g* Idibus Julii, translatus post cursum novem annorum ad Lucerinam Ecclesiam: interfuit coronationi Alphonsi II. Regis, cum aliis plurimis Episcopis Neapoli celebratæ per Joannem Cardinalem, Alexandri VI. Papæ Legatum anno 1494. die 2. Maii. Episcoporum nomina qui tunc interfuerunt, hic libuit recensere ex Diariis.

f Carmelitarum ex Lezana t. 4. Annal. & Ughellus t. 8. in Lucerinis.

g 3. Id. Julii.

Jordanus Patriarcha Antiochenus Archiepiscopus Capuanus.
Stephanus Archiepiscopus Patracensis, Episcopus Torcellanus.
Vincentius Archiepiscopus Acheruntinus.
Robertus, Archiepiscopus Brundusinus,
Alexander Archiepiscopus S. Severinæ.
Marcus Archiepiscopus Reginus.
Orlandus Episcopus Nolanus.
Antonius, Avellinus.
Philippus, Aprutinus.
Jacobus, Policastrensis.
Nicolaus Antonius, Marensis.
Franciscus, Melitensis.
Leo, Acerrarum.
Jacobus, Vulturariensis.
Paulus, Ariunensis.
Petrus.
Silvius, Bisanensis.
Joannes, Suessanensis.
Petrus, Nucerinus.
Nicolaus, Stabiensis.
Scipio, Tricaricensis.
Thomas, Triventinus.
Joannes, Aquilanus.
Joannes, Calinensis.
Matthæus, Gravinensis.
Joannes, Trojanus.
Antonius, Acernensis.
Marcus, Cassanensis.
Jacobus, Liparensis.
Bernardinus, Bisignanensis.
Angelus, Militensis.
Gabriel, Neritonensis.
Joannes, Valvensis.
Arditias, Nicoterensis.
Tholemeus, Equensis.
Joannes, Caprensis.
Antonius, Literensis.
Franciscus, Gallipolitanus.
Joannes, Insulanus.
Antonius, Calvensis.
Aurelius, Martoranensis.
Julianus, Tropejensis.
Alphonsus electus Theatinensis.
Julianus electus Maranensis.

22 RAPHAEL Rocca ab Episcopatu Lucerino translatus est ad Capritanum anno 1499. *h* eadem die 20. Octob. qua Joannes è Capritana ad Lucerinam transitum fecerat. Interfuit Raphael Lateranensi Concilio sub Julio II. anno 1512. inde sub Leone X. Philadelphiensem titularem Ecclesiam in partibus infidelium habuit relicta Caprensi anno 1514. die 18. Augusti, ut ex Actis Consist. liquet. XXI

h 1500. ex Actis.

23 Fr. EUSEBIUS de Gioneto Ord. Servorum, Prior S. Marcelli de Urbe, Capretanus Episcopus declaratus est à Leone X. eodem anno 1514. die 18. Augusti. Obiit anno 1528. Ejus cum laude meminit Giannius in Annal. ejusdem Ord. ad annum 1500. sed perperam cum constet ex Actis Consistorial. ad hanc ascendisse Ecclesiam anno supra relato 1514. XXII.

24 Fr. AUGUSTINUS Falivenia Gephonensis Salernitanus dicti Ordinis Servorum, summa eruditione, & doctrina vir longe clarissimus, ac verbi Dei celebris Concionator, Episcopatu Capritano donatus à Clemente VII. anno 1528 die 25. Septembris. Sedit in ea laudabiliter annis quatuor, translatusque est ad Isclanam Ecclesiam anno 1534. fuit in Regno Neapolitano spoliorum Collector. Plura sui ingenii reliquit monumenta, cujus meminit Possevinus in Apparatu sacro. XXIII

25 ANGELUS Barreta Neapolitanus ex Canonico Metropolitanæ Ecclesiæ factus Episcopus Capritanus anno 1534. die 2. *i* Aprilis. Fuit Neapolitanæ Ecclesiæ generalis Vicarius. Mortem obiit 1539. XXIV

i Die 24. Septemb.

26 LEONARDUS de Magistris Canonicus XXV.

Nea-

1560. Neapolitanus successit Angelo anno 1539. a die 23. Februarii, translatus post undecimum suę administrationis annum ad Ecclesiam Alexanensem; post cujus translationem Julius III. Pontifex Capritanam, & Dragonariensem Ecclesias vacantes ob utriusque paupertatem, & miseriam simul univit die 25. Augusti 1555. ut in Actis Consistorialibus legitur ejusmodi. A

Sanctitas sua attendens, quod Capritanæ, qui 140. duc. auri secundum communem existimationem valoris annui non excedebant, Dragonariensis mensarum Episcopalium fructus adeo tenues existebant, ut propter illorum tenuitatem hujusmodi pro tempore existentes Capritanenses, & Dragonarienses Episcopi ex illis se sustinere, & onera eis ratione regiminum, & administrationem Ecclesiarum earundem incumbentia perferre commodè non poterant, Capritanen. per translationem R D Leonardi Episcopi Alexanen. nuper Capritanen. ad Alexanen. ecc non quæ diruta est, & Capitulo, & Clero caret, per obitum bonæ memoriæ Jacobi extra Romanam Curiam defuncti Dragonarien. Ecclesiis vacantibus, absque tamen Amalphitan. & Beneventan. Archiepiscoporum, quibus dictæ Ecclesiæ Metropolitico jure subesse dignoscuntur præjudicio, invicem ad vitam dicti Alphonsi de Val de Cabras Prioris Ecclesiæ Cauriensis univit, annexuit, & incorporavit, ac eisdem sic unitis Ecclesiis de persona dicti D. Alphonsi providit, & cum retentione omnium. Itaque iis Ecclesiis unitis Episcopus datus est, qui sequitur. B

XXVI 27 ALPHONSUS de Val de Cabras Hispanus electus est Episcopus Capritanę, & Dragonariensis Ecclesiarum simul unitarum die 21. Augusti 1555. Has rexit Ecclesias ad annum usque 1554. quo die prima Octobris Dragonariensem libere cessit, retinuitque Caprensem, & Dragonariensis Episcopus electus est Ludovicus Suarez Toletanus. Alphonsus verò post annum elapsum etiam Caprensem liberè resignavit die 26 Decembris.

XXVII. 28. ALPHONSUS Somerius Hispanus Clericus Calaguritanus die 16. Decemb. 1555. Capritanus evasit Episcopus. Novem annis hanc rexit Ecclesiam, eamque libere cessit, cum titulo, & denominatione Episcopi Capritani. C

XXVIII. 29. PHILIPPUS Mazzula nobilis Caprensis sublectus est die 6. Septemb. 1564. vixit in ea dignitate satis cum laude annis 20. obiit 1584. sepultus in Cathedrali in tumulo, quem sibi vivens paraverat cum hac inscriptione.

Philippus Mazzula Capretanus Antistes,
ac civis, templique D. Jacob. Hispanorum
Neap. major Capellanus, lapidem hunc
suis jam casuris ossibus, vivens parari curavit. Anno Dom. M D.LXXXIII.

XXIX 30. FRANCISCUS Liparulus Neapolitanus familia nobili Massæ Lubensis natus, homo pius, & doctus, unus ex fundatoribus monasterii SS. Processi, & Martiniani Martyrum Ord Minimorum apud Massam in Episcopatu successit Philippo die 28. Novembris 1584. excessit anno 1608. Ex hac gente fuerunt Leonardus Nicoterensis, & Alexander Campaniensis Episcopi, de quibus suis in locis. D

XXX 31. TRAJANUS Bozzutus Neapolitanus clara nobilitate natus, Episcopus electus 17. Martii 1608. moritur ann. 1626. („ *Nimis jejunè de tanto Præsule Auctor; fuit quippe Trajanus è nobilissima, ac vetustissima Neapolitana gente Cappycia Bozzuta, filius Pauli IV. Domini Afragolæ aliorumque feudorum. Scientiis omnibus operam dedit, & in utroque jure in sua Patria doctoralem Lauream promeruit. Suo virido genio facturus satis ad Aulam Catholici Hispaniarum Monarchæ se contulit, à qua post aliquot annos rediens, S. Philippum Nerium tunc in humanis agentem Romæ veneratus adeò fuit, ut per illos dies ab eo nunquam separari potuerit. Hinc successito in Patria tunc recens institutam Oratorii Congregationem frequentare, illius omnibus functionibus interesse; quarè se omninò regendum tra-*

„ *didit Francisco Mariæ Tarusio tunc Neapoli commoranti, & D. Philippum Nerium in se ut primogenito ad miraculum experimenti. Cœlesti rore perfusus terrena fastidiens in eadem congregatione adscribi petiit, & obtinuit anno suæ ætatis 29. Christi 1587. die 15. Decembris. Innumeras aut à tribunali pœnitentiæ, aut à suggestu animas gratiæ conquisivit. Suos alumnos, quos & sacramentorum frequentia, & quotidiana meditatione exercitos volait, suum S. P. Philippum imitans in amena loca extra mœnia civitatis, ubi familiaribus sermonibus, & spiritualibus collationibus in virtute radicabat, diebus festis deducere solebat, feriatis verò ad Nosocomion dirigebat, vulgo Neapoli – all'Incurabili –, ut famulantes ægrotis illis propriæ & ipsi miseriæ certi fierent. Ad hospitium autem peregrinorum, & convalescentium peculiari quadam amoris illecebra ferebatur utpotè summa charitate, ac verè opiparè regia prorsùs more procuratum ab Ser. Archisodalitio SS. Trinitatis, quod communem cum Oratorii Congregatione institutorem, patremque jactat D. Philippum Nerium. In illo frequens adesse, illos nobilissimos Sodales, qui ferè omnes aut proximiori, aut remotiori cognationis vinculo sibi erant obstricti, voce, monita in sancto proposito confirmare, illorum numerum augere, cœlesti denique sapientia communis patris D. Philippi imbuere; è suis alumnis Sacerdotes Verbum Dei per civitatem annunciantes amandabat, qui postea innumeros peccatores ad tribunalia pœnitentiæ in ædem Oratorii secum ferebant. Quid ergò mirum, si ferè ipsi omnes tutiorem postea bene vivendi methodum amplexabantur, aut in ipsa Congregatione Oratorii, aut in aliis sacris Ordinibus, si extra Religiosa Claustra nonnisi pro claustris ipse nate exercuerat. Sodalitio purissimæ Virginis Purificationi dicato in domo suæ Congregationis Oratorii præfectus fuit. Quomodo illud procuravit, dixisse sufficiat: brevi evasit virtutum omnium thronus, perfectionis cathedra, & omnium religiosorum cœtuum seminarium; non claudebatur enim hebdomada, in qua multi hujusce sodalitii ad regularia instituta non transirent, ut mundo mortui soli Deo convíverent. Septem saepe decem fuerunt, qui uno die sub variis sanctorum Patriarcharum vexillis, Christi militiæ nomen dederunt. Cum esset fortunæ bonis instructissimus decem mille, & amplius aureis matrem suam Oratorii Congregationem, omnes pauperes, & præsertim verecundos pro cujusque indigentia semper juvit. Multos Juvenes aluit, ut scientiis operam darent, alios pietate, ac doctrina præclaros, sed ob inopiam ad Sacerdotis gradum ascendere impotentibus patrimonia constituit, nonnullis Virginibus, quæ non terreno, sed cœlesti Sponso jungi peroptabant, aurata manu castissimos thalamos adaperuit: Omnium denique necessitatibus opitulatus fuit suis nunquam, quia licet ditissimus pauperrimam tamen vitam semper duxit.*

„ *Capreatum Episcopus renunciatus zelum, & charitatem erga suas oves semper exercuit; ut bonus pastor semper eas per seipsum ad pascua salutis deduxit, verbum Dei semper illis annunciavit, longo veterno peccatores implicitos excitavit. Sua industria aedem Sacramentorum frequentia revixit, cum in sua diœcesi paschali vix tempore plebs uteretur illis amuletis, quæ ad roborandam nostram imbecillitatem Pater Misericordiarum Christus Dominus in terris reliquerat, sed etiam obsequium erga eamdem Majestatem sub specie panis latentem, aut in sacris ædibus commorantem, aut cum ad infirmos deferri contigerat. Et ut tenera in eorum cordibus erga mysterium amoris devotio profundissimas radices ageret obtinuit, ut obvii non se invicem aliis verbis salutarent, quam hisce,* laudetur SS. Sacramentum, *mos, qui licet nunc temporum vitio obsoletus ibi*

A „ sit, moltos, ac verè permultos, post ejus obitum annos perduravit. Continuis subsidiis suæ Diœcesis egestatem levavit, suam Cathedralem ædem largo censu donavit, ut pauperes Flamines posset alere; nec minori pietate, ac religione in honorem suorum Divorum Tutelarium plura sacella excitavit. Etiam Episcopus parce, & vili semper vesci, & super nudo lapide solitus fuit lateram tantum mappulam in brachio habens, quæ ibi labia, ac manus tegeret. Sub Episcopalibus vestibus interiores asperæ, senio consumptæ, & super nudo gestabat. Incommodum, ac durum stamen illi semper pro molli pluma fuit, quia nihil sibi antiquius, quàm omnia pro alieno commodo incommoda subire. Quibus omnibus heroicis virtutibus diœcesis animos occupavit, adeo ut si ipse pro suis ovibus animam, & oves pro suo pastore ponere etiam promptissimæ erant. Dominus autem, qui Servum suum fidelem semper, ac prudentem tamquam aurum in fornace probare volebat, permisit, ut quadam è suis Ovibus in lupos

B versæ prius clanculum, postea in propatulo ejus famam dilaniarent, & crescente illico impudentia etiam falsis criminationibus illum apud Sanctam Sedem insimularent; sed cum ob virtutem Si. Præsulis vindicioribus cadis Romæ, quam Caprete collucentem nihil pro suo voto obtinuissent, in propriam ejusdem personam insurgere, & scelera sceleribus addendo etiam ejus vitæ machinari. Episcopus cum suos hostes lenitate, ac mansuetudine conquirere non potuisset, juxta Apostoli consilium in aliam fugit civitatem, de resipiscentia non desperans semper ac ipse abesset. Nè autem Neapoli quamvis ætate gravatus otiosè vitam ducere videretur, in sua Congregatione Oratorii stato sibi die, ut quilibet ex ejus sacerdotibus sermonem habere, voluit. Ordo, & Populus, omnesq; religiosi certatim civem, Episcopum, & senem sanctitatis fama conspicuum ea ardore verbum Dei ministrantem, ac si tunc primum Cathedram conscendisset, audituri in ædem Oratorii confluebant: erat ipsi

C quippe mira in dicendo gratia ornatus, & spiritu D. Philippi Nerii facunde imbutus: quare per eum innumeri peccatores ab æternæ perditionis via ad illam salutis redibant. Brevi autem sui filii Apostolicis laboribus frui potuit & patria, & Congregatio, quia etiam Neapoli variis tribulationibus, & angustiis actus, sed nunquam victus, dum die 21. Novembris an. 1625. tunc feria VI. prò Beatæ Mariæ Virginis Præsentationis festa in æde suæ Congregationis tenerrimè sermocinaretur, in ipsa Cathedra apoplexia correptus fuit; non tamen illicò obiit, linguæ tantum, ac corporis pro medietate usu deperdito: quare à suis oratorii Patribus super domum propriis deductus brachiis in illo exceptus fuit cubiculo, quod forte suo primo in Congregationem ingressu an. 1587. sibi contigit. Per signa, quia semper rationis compos fuit, Sacramentalem absolutionem petiit, & obtinuit, & sacra unctione delibutus in sinu suæ Congregationis

D hora noctis V. placidissimè expiravit. Curatum fuit ejus funus publicis lacrymis, & præcipuè à sodalitio Purificationis, quod, ut diximus, ad plures annos procurarat; funebri etiam oratione pro concione laudatus fuit, multis prodigiis ante, & post obitum suam semper inculpatam vitam coronantibus. De eo Carolus de Lellis in suis famil. nobilibus par. pr. Ametranus in famil. Capycia fol. 63. Jo. Marcianus in memoriis Historicis Congregationis Oratorii tom. 2. l. 2. c. 9. à fol. 106. ad 114. & Toppius in Bibl. Neapol p. 303.)

XXXI 32 RAPHAEL Ronellius *a* Clericus Regularis Theatinus ab Urbano VIII. ad onus Episcopale vocatus est die 16. Martii 1626. sedit annis 7. excessitque ann. 1633. mense Augusto.

a Rattellius de quo bilos in hist. Cler. Regu. par. 2. & Toppius in Bibl. Neap. p. 265. Mandos.

(„ *Morum hic integritate, & innocentia præstans in sua Religione Definitoris, Consultoris, & Visitatoris munera dignissimè implevit. In urbe verò Neapoli S. Officii, & judicis Theologus*

A „ *extitit, & in hujus Ecclesiæ regimine egregiam sui nominis famam reliquit.*)

XXXII. 33 LAURETUS de Franchis *b* Aprutinus ex oppido Sanguinis, vir doctus, electus anno 1634. *c* munus consecrationis Romæ accepit a Cardinale Brancaccio die 26. Martii ejusdem anni; translatus est ad Minorensem anno 1637 *d*. Scripsit de controversiis inter Episcopos, & Regulares, aliaque opera edidit. („ *Fuit hic ante Episcopatum e præclarissimo Collegio Mansionariorum, sive ut vocant Hebdomadariorum majoris Ecclesiæ Neapolitanæ, & tunc orationem habuit eusam typis Jo. Dominici Roncalioli 1613. in 4. cui titulus* — Publica Urbis Neapolitanæ Gratulatio *in electione Illustrissimi, & Reverendiss. D. D. Decii Cardinalis Carrafæ ad Ecclesiam Neapolitanam conscripta &c. ut diximus supra s. 6. in Archiepiscopis Neapolitanis in Decio Carrafa. Vide Toppium in Bibliot. Neapol. in Addit. fol. 319.*)

b De hoc item Toppius p. 189. 318. Mandos. *c* Die 20. Martii. *d* 1636. die 6. Decemb.

XXXIII. 34 ALEXANDER Sibilia Capuanus vir summa eruditione, Philosophicis, ac Theologicis studiis notus, ab Urbano VIII Caprensis Episcopus

B electus est die 20. Aprilis 1637. Romæ obiit paucos post dies à sua inauguratione. Jacet in Ecclesia sancti Augustini, ubi legi solet elogium sepulchrale.

D. O. M.

Alexandro Sibiliæ Capuano Theologo integritate morum, ac doctrinæ præstantia æque spectato, quem vel ipsa honorum fuga honores promeritum Urbani VIII. P. M. beneficentia & Francisci Card. Barberini officiis, cujus pridem Philosophica studia impensè juverat, Capreatum Episcopum vix dum inauguratum aspectu tantum virtutis præmio ejus obsecuta moderationis mors præripit immature. Ætatis anno XXXXVI. Dom. MDC. XXXVII. Marcus Antonius de Baucia Patritius Capuanus Amico lectissimo atque optime merito. M. M. P.

XXXIV. 35 Fr. FRANCISCUS ANTONIUS *e* Blon-

C dus („ *Cavensis*) Ord. Minorum Conventualium præficitur in Episcopum Capritanum die 14. Decembris 1637. translatus ad Orthonensem Ecclesiam 1641 *f*.

e Laudatur à Franchino in Bibliotheca p. 303. Mandos. *f* 19. Decemb. 1640.

XXXV. 36 PAULUS Pellegrinus („ *Neapolitanus*) successit Francisco anno 1641. die 28. Martii.

A D D I T I O.

(„ *Mortalitatem explevit Neapoli anno 1683.*

XXXVI. „ *DIONYSIUS è nobilissima Neapolitana Patritia gente sedilis Portæ novæ Petra, origine autem consulari Romana, quæ pluribus ab retro sæculis dominata fuit oppidis Castri Sangri, collis Alti, & ducentis ab hinc annis Vastigirardi sub titulo ducatus, aliisque, filius Vincentii & Septimiæ Philonardi patritiæ Romanæ, ac germanus frater Didaci Surrentini Archiepiscopi, Paulo successit 19. Julii 1683. & possessionem iniit mens. Augusti per Vincentium Petram fratris filium, & tunc laudati Præsulis Surrentini Vicarium, nunc post varia, & quidem magni momenti in aula Romana obita*

D *munia, Episcoporum, & Regularium Congregationis à secretis. Adolescens Dionysius sacræ Cœlestinorum familiæ nomen dedit, in qua omnibus Ecclesiasticis disciplinis, & vitæ probitate conspicuus Abbas evasit. Huic Ecclesiæ sponsæ assignatus maxima illam prudentia, & charitate gubernavit, sustulit omnes abusus, & in suo clero doctrinam, & emendatissimos mores voluit, adeo ut diœcesis viris illico sua industria floruerit, non modo scientiis, sed & etiam sanctimonia præclaris. Ædificationi novæ Ecclesiæ S. Stephani Protomartyris, solo æquata vetustissima, quia restaurationis omnino erat incapax, nedum Civitas ære publico, & plerique pissimi cives suo privato, sed ipse Episcopus & suo semper profuse adstiterunt. Cujus ædis supra majus limen hæc extat inscriptio.*

„ D. O. M.

„ Divo Stephano Protomartyri titulari

„ ac Divo Constantio totius insulæ tute-

A lari templum hoc dedicatum, forma exutum sua rudi, atque pervetusto penitus everso divina favente providentia, profusa civium liberalitate ex publicæ annonæ quæstu privatisque piorum subsidiis à fundamentis excitatum, larius, nitidiusque restitutum Illustriss., & Reverendiss. Domino D. Dionysio Petra Abbate Ordinis Cœlestinorum, Episcnpo Capritano A. D. MDCLXXXXVII.

Episcopale palatium aut dirutum, aut pene labens magno quidem impendio refecit, prolatavit, exornavit. Ad plures abiit die 10. Junii 1698. Sepultus fuit in eadem æde D. Stephani, cui non modo argentea sua omnia instrumenta, cum reliquis bonis omnibus, quæ dicuntur mobilia, sed etiam tria scutorum millia pareciæ S. Sophiæ oppidi Anacapræ quamdam pecuniæ vim, ac diversis etiam locis piis, sacellis, & ædiculis, quas Eremitæ procurant, pro sua cuique indigentia legavit. B *Post aliquot annos ipsius cineres in odæo ipsius Ecclesiæ S. Stephani, sed retro arum maximam sub hac inscriptione locatæ fuerunt.*

D. O. M.

Dionysio Petra Cœlestinorum Ordinis Abbati CapREARUM Ecclesiæ Præsuli vigilantissimo ob innumera erga eamdem beneficia Episcopales ob ædes restitutas adhuc viventi, è vivis sublato IV. Id. Jun. A. D. MDCXCVIII. ob chorum lignea cælatura, levique marmore ejus ære excitatum, lapidem hunc suos cineres servantem Illustriss. Dominus D. Michael Gallo Vandeneinden Reverendiss. consulto Canonicorum Collegio ponendum curavit Id. Febr. anno sal. MDCCVI.

Legitur etiam & hæc altera inscriptio Neapoli in D. Petri ad Majellam in Petræ gentis sacello. C

D. O. M.

D. Dionysio Petra generis nobilitate conspicuo ex Abbate Cœlestinorum Episcopo Capritano, qui ad eximii Antistitis, optimique pastoris munia numeris omnibus implenda, integerrimæ vitæ ratione omnibus ad exemplum, singulari morum suavitate ad miraculum, prudentissimi regiminis præstantia ad votum præfulgens è vivis maximo sui desiderio cunctis relicto decessit A. D. MDCXCIIX. ætatis suæ septuagesimo Reverendiss. Pater D. Dominicus Gironda è Marchionibus Canneti Abbas, & Monachi grati animi monumentum.

XX XVII *Dionysium Petram die 15. Sep. 698. excepit MICHAEL patria Neapolitanus, genere autem nobilissimus Hispanus, filius Gregorii Galli, Consiliarius Sacri Regii Consilii, ut Neapolitani vocant, Divæ Claræ, & Tereſiæ Vandeneinden Patritiæ Belgicæ e Marchionibus Castrinovi in Regno Neapolitano.* D *Possessionem hujus iniit Ecclesiæ mense Octobri ejusdem anni per Lutium Clementem Parochum D. Stephani. Præsul omni virtute vere inclytus. In cultu divino totus est, adeout hujus Civitatis Reverendiss. Capitulo, & pareciæ S. Sophiæ in oppido Anacapræ multa addixerit sacerdotia cum onere tamen divini pensi in odæo statis quidem diebus, ac temporibus. Cum de suo sit ditissimus, vigintiquinque & amplius scutorum millibus cœnobium prolatavit, quod sub regula D. Tereſiæ excitarat Anacapræ vener. Virgo soror Seraphina de Deo, quæ magno sanctitatis odore exuvias corporis reliquit Capreis mens. Martio 1699. illius Ecclesiam à fundamentis erexit instar templi nobili quidem simetria, picturis celeberrimi Pauli de Mutthæis ornavit, sacris, ac pretiosis supellectilibus ditavit, largissime tandem illud dotavit, ut quod ante simplex fuerat collegium, perpetuam* A *demum clausuram acciperet, non modico labore obtinuit die 25. Decembris 1719. cujus fructu nunc in Domino lætatur, quia quæ in eo vivunt sanctimoniales, perfectissimam communem vitam profitentur, & morum exemplis clariorum, & cultiorum urbium sacra nonc æquant gynecæa. Omnia sua argentea instrumenta, & quæque habebat pretiosiora, huic Monasterio donavit. Nulla suę domus picta muros tabulae xornat, papyraceis sanctorum imaginibus, & paleatis sediculis contentus; pauperes omnes aurea manu semper juvat, & septuaginta eorum quotidie alit. Modico somno corpus reficit, ac potius torquet super rigido stramine sine ulla sindone, & una tantum lodicula contectus; ejus vestes omnes laneæ; parce, & vili, & semel per diem vescitur. Quod sibi à cura pastorali superest tempus, in divina meditatione, aut lectione librorum spiritualium impendit. Quę quidem cedro digna sanctiss. Pręsulis gesta licet duo testentur flamines omni exceptione majores Franciscus nempe Cala-* B *mazu Philosophus, Theologus, & Capreensis Canonicus, Franciscus alter, sed Arcucius utriusque juris in almæ urbis Sapientiæ Archigymnasio Doctor, & nunc in principe templo suę patrię parochus, fama centum armata tubis late dissemiNAT.)*

LITTERENSES

SEU

LITERANENSES EPISCOPI.

C

LITTERENSIS civitas mediterranea in finibus Terræ Laboris sita est. Hanc ædificasse Romanos supra *Lacteum* montem author est Procopius lib. 3. de gestis Gothorum, à Literis, quæ sæpe ad viros Romani nominis illustres inibi ob aeris salubritatem vitam ducentes à Senatu mittebantur, nomē usurpare. & insignia scribunt. Originem hanc & nomē fabulam existimarunt nonnulli, qui volunt ab Amalphitanis nomen & ædificationem accepisse in Campis Stabianis, ubi bona ac villas habebant. Utcunque sit, parva nunc civitas est, & infrequens, absque mœnibus, quæ potius domorum in ea aggregatio dici possit, in provincia Amalphitana sita. D Episcopus à sua primęva institutione Archiepiscopi Amalphitani suffraganeus est. Dignitatem instituit Joannes XV. anno 987. cum Amalphim Ecclesiam Archiepiscopali dignitate decorasset, Stephanumque Sacerdotem primum dedit Episcopum. Vetus Cathedralis cum ob ruinas reddita fuisset deformis, sine tecto, & à civium habitatione remota, ędibusque pro Episcopis, & Sacerdotibus careret, in aliam quam ipsi cives Literenses construxerunt sub invocatione S. Mariæ in Cœlum Assumptæ de Populo longe commodiorem, Pii V. Pontif. Max. auctoritate transtulerunt. Sacris in ea ministrant Canonici undecim tenui census, è quibus quatuor dignitate eminent, Archidiaconus secundus ab Antistite, Primicerius, Cantor & Thesaurarius. In civitate Parochiales Eccl. prętor Cathedralē novē sunt. Fidelium verò animę intra civitatē degētiū plus minus 1500. estque etiam cœnobium Sanctimonialium S. Domi-

nici, & alterum Augustinianorum. Diœcesis perangusta est, duobus oppidis contenta, quorum alterum Graniamum duodecim habet Parochiales Ecclesias, duo virorum cœnobia, unum Augustinianorum, alterum Carmelitarum, duo Monialium septa, animas verò 2800. Alterum est oppidum Pimontis. Quinque in eo sunt Ecclesiæ Parochiales, unum Ord. Prædicatorum monasterium. Animas continet 1500. Mensæ Episcopalis annuus census ducatorum est quingentorum, taxatur vero in libris Cameræ Apostolicæ ad Florenos 33. Episcopos, qui in hac Ecclesia fuere, sequentes tantum nostra expiscata est industria.

A D D I T I O.

(,, *Litterensis civitas immediati dominii Regis Catholici, quæ Letteranum, seu Letterum apud Lexicographos nuncupatur, vulgo* Lettere, *in colle sita & in Provincia Principatus citerioris, in finibus terræ Laboris, parum distans à littore maris, urbecula nunc est fere diruta, & absque mœnibus, incolis circiter mille constans. Duæ ibi extant Cathedrales, una à civium habitatione remota sub invocatione S. Andreæ Apostoli, eaque jam penitus antiquata; altera, quam Letteranorum civium pietas ædificavit sub invocatione Assumptionis B. V. M. de Populo. In hac decem Canonici sacra jura implent, ex quibus quatuor dignitate eminent: aliique ibidem inserviunt minores presbyteri. Per presbyterum à Capitulo deputatum cura animarum inde exercetur, & alternatim per tres alios parochos civitatis. Domus pro Episcopi habitatione satis commoda contigua est Ecclesiæ, quæ caret clericorum Seminario, neque adsunt inter Canonicos Præbendæ Theologalis, & Pœnitentiaria. Decoratur duobus virorum, & uno sanctimonialium sacris septis, exiguoque monte Pietatis. Diœcesis licet modica sit, ex duobus præclaris oppidis clarescit. Mensæ Episcopalis annui redditus sunt ejus monetæ ducati 700. quorum taxa Romana est flor. 33 Cæterum urbs Litterensis reapse ab Romanis ædificata videtur, ut præter varios Authores id asserentes, ipsa loquuntur insignia, quæ sunt eadem Almæ Urbis, additione autem trium litterarum LLL, quæ sonant Letteræ Senatus Populique Romani latæ Lutio. Antiquissimam Romanorum sedem ipsa etiam testantur marmora, & præter reliqua illud, quod una cum urna cinerum repertum fuit in viridario patritiæ gentis de Rocco, in quo legitur.*

T. Cornelius Libanus inveni aliquando locum, ubi requiescerem.

Et aliud.

D. M.

Miniariæ Peiscæ. Vixit Ann. III. M. II.

D. VIII. C. Miniarius Viator Posuit.

Ad radices montis hujus urbis Narses celeberrimus copiarum Ductor Justiniani Imperatoris, Gothos profligavit, eorum Rege Teja etiam vita spoliato. Inter urbes Amalphitanam olim constituentes Rempublicam recensita fuit hæc civitas, magni semper habita ab omnibus utriusque Siciliæ Regibus, adeout cum illam Carolus II. in feudum suo familiari dedisset, fortiter ipsa institit, ita ut idem Rex concessione deleta suo iterum regali dominio asseruerit, ut è regesto in arch. R. Sic. sub ann. 1292., & 1293. lite. B fol. 133., & 138. variisque aliis prærogativis, ac exemptionibus ab Ladislao Rege ornata fuit. Regina Joanna II. die 22. Julii 1432. perpetuo ei remisit sextam partem functionum fiscalium, quas regio ærario pendere tenebantur, attendentes (*sunt verba Reginæ*) sinceræ fidelitatis constantiam Universitatis, & hominum Civitatis dilectorum, & considerantes damna varia realia, & personalia per eos passa pro nostra fidelitate illibate servanda &c. *ut in dicto archiv. fascic 94 fol 90.. Alphonsus I. Aragonius sapientissimus Rex, non modo die 8 Julii 1644 sub datum in Castris apud fontem Chiuppi confirmavit omnes gratias, exemptiones, privilegia à prædecessoribus ei indulta Regibus, sed & voluit regio semper dominio deinceps subjectam, ut retro semper fuerat. Antiquissimum Castrum habet turribus, varioque opere præcinctum, vetustissima tamen forma militari, quæ jamdiu obsolevit. Die SS. Trinitati solemniter sacra Archipresbyter, & alii Sacerdotes honestati oppidi Grantani, Episcopo præstant obedientiam, & Dominica Septuagesimæ reliqui Sacerdotes ejusdem oppidi Episcopali Mensæ censum solvunt. Spirituales etiam jactat thesauros, & præcipue duas Spinas, quæ caput Domini Nostri Jesu Christi humanam salutem in terris operantis terebrarunt. Suspirat etiam ab Sancta sede publico posse prosequi cultu Joannem Leonardum, & Raymundum, quorum alterum de Fusco, alterum de Rocco suæ patritiæ familiæ Prædicatorum sacro ordini dederant.*)

I. 1. (1) STEPHANUS I. Litterensis Episcopus ordinatus est à Leone I. Amalphitano Archiepiscopo auctoritate Joannis XV. Pont. Max. ann. 984. a Quo tempore, vel quo anno obierit non constat, constat tamen post ipsum continuata serie alios successisse, quorum nomina & memoria periit ad annum usque 1118.

a Sed potius an. 994.

II. 2 PETRUS Episcopus Litterensis in vivis erat anno 1118. an idem sit cum sequenti incompertum est.

III. 3 PETRUS Episcopus Litterensis anno 1169. ad quem extat confirmatio omnium jurium Episcopatus Litterensis per Amalphitanum Capitulum facta, tenoris sequentis ex authentico copiali Cathedralis Amalphitanæ

Capitulum S. Amalphitanæ Ecclesiæ venerab. Fr. Petro Episc. Litterano, & ejus successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Sicut injusta petentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non differenda petitio. Proinde, Frater in Christo Reverendissime Petre Episcope, ad perpetuam Litteranensis Ecclesiæ, cui Domino authore præsides, pacem, & stabilitatem, tibi, tuisque successoribus, & per vos eidem Ecclesiæ in perpetuum confirmamus universam Litteranensem Parochiam, sicut à bonæ memoriæ Calixto II. Papa Amalphitanis Archiepiscopis definita, & privilegiorum munimine confirmata est, quæ nimirum parochia his terminorum distinctionibus coarctatur, videlicet Ecclesia s. Angeli de Petra aliena, & Eccl. s. Angeli de Jugo, inde ad rivum de Castello maris ex altera parte à prædicta Eccl. s. Angeli de Petra aliena, usque ad Ecclesiam s. Salvatoris de Pulpitu, & inde usque ad jam dictum rivum de Castello maris, per hanc præsentem paginam statuimus, ut quæcunque castella, plebes ... infra hos terminos concluduntur, Episcopali tibi, tuisque successoribus jure subjaceant, sicut & antiquis temporibus tuis subjacere prædecessoribus dignoscuntur, in quibus his propriis visa sunt nominibus annotanda, ipsum, videlicet municipium Litteræ, cum Ecclesiis, & appenditiis suis, castellum Grantani, cum appenditiis suis, castellum Pini, cum appenditiis, locus qui apud Montes dicitur, cum pertinentiis. Nulli ergo hominum facultas sit prædictam Parochiam ... scripta occasione, seu temeritate aliqua invadere, occupare, minuere, vel mutare, sed in eo futuris temporibus statu permaneat, & in quo hactenus cognoscitur permansisse. Salva in omnibus & per omnia Amalphit. Archiepiscopi reverentia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire præsumpserit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, ream se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sanctissimo corpore, & sanguine Dei, & Dom. Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Servantibus sit autem pax D. N. J.

(1) APRILIS Literinensis interfuit Synodo Romanæ an. 501. Pro *Literinensis Literanensis* scribendum putat Harduinus in Indice Concil. & Aprilem hunc Litterensi Ecclesiæ addicit. Potuit equidem Joannes XV. Episcopalem sedem jamdiu in Litterensi Ecclesia antiquatam restituisse, cum Stephanum elegit, & Amalphitano Archiepiscopo suffraganeum dedit. Sed de hoc videant eruditi.

N. J. C. quatenus & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum Amalphiç 12. mensis Decembris, anno Dom. Incarn. 1169. Indictione 3.

. . . . *Diaconus testis est.*
✝ *Manso Diaconus & Abbas Capudlupo test.*
✝ *Petrus Diaconus Castellomita testis.*
✝ *Pulcharus Diaconus testis est.*
✝ *Philippus Diaconus, & Abbas Castaldus testis est.*
✝ *Manso Primicerio Fasiolus testis est.*
✝ *Romanus, Presb. & Archisacrista testis est.*
✝ *Joannes Presb. & Cardin. de Salerno testis est.*

IV 4 JOANNES Litterensis Episcopus interfuit Lateranensi Concilio sub Alexandro III. celebrato anno 1179.

V. 5 JACOBUS post centesimum, & amplius annuum à Joanne reperitur hujus Eccl. Præsul, qui cum interfuisset coronationi Manfredi Tarentini, à Pontif. Max. diris innodati, incidit & ipse in censuras Ecclesiasticas, à quibus longo post temporis spatio jussu Honorii IV. Papæ ann. 1289. à Stabiensi Episcopo absolutus habetur in Reg. Vatic. epist. 1289. pag. 79. anni primi ejusdem Pontificis.

VI. 6 PETRUS Episcopus Litterensis doctus & probus vir, Regni Siciliæ Cancellarius & Consiliarius Caroli II. Regis, ab eodem. anno 1300. constitutus est Neapolitani studii reformator, ut in Regest. ejusdem Regis notatur.

VII. 7 RAHO Litterensis Episcopus, cujus memoria extat in Regio Regesto Neapoli, anno 1311.

VIII. 8 PETRUS obiit anno 1349.

IX. 9 Fr. JACOBUS de Roa *a* Ordinis Minorum vir excelsæ doctrinæ à Clemente VI. hujus Ecclesiæ Antistes electus anno 1349. 17. Kalend. Aprilis anno Pontificatus sui 7. ut in Reg. Vatic ep. 159. pag. 126. Excessit circa annum 1365.

a à terra Joho vulgo Gioj.

X. 10 Fr. ROBERTUS de Castello-Moro ejusdem Ordinis Minorum Professor defuncto Jacobo præficitur anno 1365. 6. Idus Junii ab Urbano V. ex eodem Regesto.

XI 11 NICOLAUS de Sistis in vivis agebat anno 1390. ex Regio Regesto Neapolitano.

XII. 12 THOMAS ex Episcopo Litterensi translatus ad Ecclesiam Ugentinam anno 1392. 18. Kal. Febr. ex lib. obligat. Præiat.

XIII 13 JOANNES Pisanus Ord. Prædicatorum insignis alumnus Bonifacio IX. mandante ad clavum hujus Ecclesiæ cœpit sedere anno 1392. 9. Kalend. Feb. Mortalitatem explevit circa anu. Dom. 1403. ex eodem lib. oblig.

XIV. 14 JACOBUS 1403. In eodem libr. memoratur 10. die Octob.

XV. 15 FRANCISCUS ad hanc dignitatem vocatur à Gregorio XII. anno 1407. 21. Martii, ut in eodem lib. Obiit an. 1427.

XVI. 16 CUCCHIUS electus à Martino V. anu. 1428. die 15 *b* Aprilis.

b Kalendis Martii ex Actis

XVII. 17 ANTONIUS Archipresbyter S. Mariæ Rotundæ, seu ad Martyres Romæ Pantheon, 5. Kalen. Octob. ann. 1441. Litterensis creatur Episcopus ab Eugenio IV. Hanc rexit Ecclesiam per annos 15. defunctusque est anno 1456. Act. Consist.

(„ *Antonius iste vix adeptus fuit Episcopatus possessionem, quam subjicimus, accepit à Casinati conventu commissionem, ea sede Abbatiali vacante, ex qua quis fuerit clarius dignoscitur.*

„ *Commissio facta per Priorem, & Conventum Casinensem Reverendo in Christo Patri, ac Domino, Domino Antonio de Sellano Episcopo Litterensi de conferendis ordinibus sacris, & alia omnia faciendi, quæ ad Dignitatem spectant Episcopalem in Abbatia Casinensi.*

„ *Prior, & Conventus sacri monasterii Casinensis ordinis S. Benedicti quod nullius Diœcesis existit, et Sanctæ Romanæ Ecclesiæ immediatè subjecti. Universis, & singulis, ad quos præsentes litteræ nostræ pervenerint, salutem in eo, qui omnium est vera salus. Cum ad Episcopale spectat officium circa Pontificalia pro Animarum Christi fidelium salute inter subjectos in Pontificalibus ministrare. Pro parte maioris Ecclesiæ S. Benedicti Cœnobii Casinatis, ne subjectorum animæ propter defectum præsentis administrationis detrimentum aliquod patiantur, confisi de fide P. D. Antonii de Cælano de Sancto Germano, Dei, & Apostolicæ sedis Gratia Episcopi Litterensis, sperantesque, quod ea, quæ sidem committimus fideliter, & junta ritum S. R. E. exequetur. Eidem igitur ipsi auctoritate, qua fungimur, D. Antonio Episcopo Litterensi usque ad nostrum beneplacitum tenore præsentium plenam licentiam concedimus, & omnimodam potestatem in tota Abbatia Casinensi, & Terris, ac locis subditis eidem crismandi pueros, altaria, viatica, & non viatica consecrandi, & Ecclesias violatas, & de novo consecratas sanctificandi, & reconciliandi ubilibet per dicta loca, & Terras, ordinandi quoque temporibus à jure statutis quoscunque ad Sacros ordines promovere volentes juxtà morem, & ritum S. R. E. In cujus rei testimonium, & Cautelam cuiuscumque interest, præsentes nostras litteras exinde fieri fecimus nostri Conventualis sigilli impressione munitas. Datum in monte Casino. Sextodecimo Kal. Novembris, millesimo quatringentesimo quadragesimo primo.* Lucentius.)

Italia Sacra Tom. VII.

18. GABRIEL successit Antonio anno 1456. XVIII
die 6. Februarii, à Callixto III. inauguratus.

19. ANTONELLUS successor Gabrielis hanc XIX.
Ecclesiam administrandam suscepit sub Sixto IV. anno 1478. 19. Kalend. Februarii.

20. ANTONIUS de Miraballis Patritius Nea- XX
politanus, forte idem cum Antonello, extrema clausit anno 1503. Acta Consist.

21. ANDREAS Curialis nobilis Surrentinus XXI
electus an. 1503. 7. die Julii. Cessit an. 1520. cujus gentilitia insignia fasciæ sunt binæ cæruleæ in parma argentea, & rosæ quatuor aureæ, una in quolibet angulo ipsarum fasciarum.

(„ *Ultro cessit Andreas oneri 1517. ut nobis ex Actis Consist. liquet, & schedis, ex quibus instructi hanc seriem puriorem damus. Concilio Lateranensi interfuit an. 1514.*

„ *VALENTINUS de Apreja, presbyter secula- XXII.
ris, lector Ecclesiarum Parochialium Ss. Joannis, & Laurentii, & S. Jo. Litterensium invicem unitarum, cedenti Andreæ subrogatus est 23. Martii 1517. Decessit 1539. ex Actis Consist.* Lucentius.)

22. Fr. VALERIANUS de Apreja successit anno 1521. (1)

23. FRANCISCUS obiit anno 1539.

24. BARTHOLOMÆUS de Capoblanco Pa- XXIII
tritius Beneventanus creatus an. 1539c. die 12. De-

c 1540. 2?. Jan. ex Actis.

M 3 cem-

(1) Noster Ughellus vice à nobis selecti Valentini Valerianum quendam regularem apposita nota fr. subrogatum Andreæ scripsit. Fontana in Theatro Domin. ex ordine Prædicat. esse asserit. Nos actis Consistorialibus, & Schedis Vaticanis assentimur, de Valentino satis edocti, & deleto Francisco, quem ejus successorem numerat series Ughelliana, obliterato pariter Fr. Valeriano ad sequentes emendatè progredimur. *Lucentius.*

cembris. Nuncius & Collector fuit pro Sede Apostolica in Regno Neapolitano; viam universæ carnis ingressus est anno 1547. („ *sepultusque est Neapoli in D. Catarinæ ad Formellum.*)

XXIV 25. JOANNES ANTONIUS Pantusa *a* nobilis Consentinus successit Bartholomæo die 14. Feb. anno 1547. Inter Patres Concilii Tridentini assedit Doctor eximius, omnibus admirabilis; ibidem excessit 27. Octobris 1562. in Cathedrali iacet. Scripsit vir in omni doctrina illustris de Prædestinatione, de Gratia, & Libero arbitrio luculentum tractatum, de vera Christi carne, & sanguine, pluraque alia ad posteros reliquit sui ingenii monumenta. Ejus insignia argenteum castrum in parma cærulea.

a Pandosium appellatur à Mushato in Chron. Calabriæ p. 164. De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 149. aliisque.

XXV 26. Fr. SEBASTIANUS Leccavella Græcus *b* Ord. Prædicatorum insignis Theologus, Archiepiscopus Naxiensis, ad hanc Ecclesiam translatus die 16. Decembris 1562. clarus in Concilio Tridentino inter Patres assedit. Hujus cum laude meminit P. Sforza Pallavicinus lib. 18. c. 14 hist. Concilii Trident. Tres ferè annos hanc texit Ecclesiam, eamque anno 1565. liberè dimisit. * Romæ decessit anno 1566. Sepultus ad Minervam hoc habet epitaphium.

b Ex insula Chio laudatur à Justiniano in Chio lib. 13 p. 1 . . . & aliis.

** In App. tom. 9.*

D. O. M.

Sebastiano Leccavellæ Archiepiscopo Naxiensi Ord. Præd. Chiensi, qui vixit annos LIIII. Mens. IV. D. XXVIII.

Obiit ann. sal. MDLXVI Id Novemb. Joan. Comitalis nepos ex testamento P.

Ejus insignia unica Crux in superiori parte, aliæque duæ aureæ in inferiori umbonis cærulei.

XXVI 27. JOANNES ANTONIUS Asturcus Neapolitanus factus est Episcopus Litterensis die 7. Novembris 1565. obiit anno 1567. Ejus insignia sunt Asturco accipiter stellam respiciens in parte superiori clypei.

XXVII. 28. Fr. BARTHOLOMÆUS Ferrus de Lugn Ord. Prædicatorum Episcopus declaratus est Litterensis anno 1567. die 19. Septembris. Translatus deinde est ad Ecclesiam Interamnensem anno 1570. de quo vide nostrum 1. tomum in Episcopis ejus Ecclesiæ. Insignia gentilitia habuit tres ferreas lanceas, duas in parte inferiori, tertiam in parte superiori clypei.

XXVIII. 29 PHILIPPUS Fasius Capponius Panormitanus electus an. 1570. die 9. Junii. Paulo post extrema clausit, cui Pius V. Pontif. Max. per suas litteras mandavit, ut veterem Cathedralem in novam Ecclesiam per Bartholomæum Ferrum prædecessorem ædificatam, una cum Capitulo, ac Sanctorum reliquiis transferret. Litteræ in forma Brevis sic fuerunt conscriptæ.

PIUS PAPA QUINTUS.

Venerabilis frater, salutem & Apostolicam benedictionem.

Renunciavit nobis venerabilis Frater Bartholomæus Episcopus Interamnensis prædecessor tuus, quemadmodum Litteranenses molestè ferentes incommoditatem Ecclesiæ tuæ Cathedralis, quæ fere tota decelsa, ruinis deformis, ab hominum cœtu remota, ædibusque præterea Episcopo, & Sacerdotibus carens, latronibus obnoxia est, aliam Ecclesiam in loco longe commodiori istius civitatis permissu, & auxilio dicti Bartholomæi ædificarunt, quæ brevi ad culmen perducetur. Nos prædictis causis inducti, fraternitati tuæ concedimus, ut perfecto opere valeas novam Ecclesiam pro tua Cathedrali consecrare, & ad eam cum Capitulo, Sacerdotibus, & aliis personis, nec non Reliquiis, vasis, ornamentis & reliquis supellectilibus sacris, & cum universis juribus, jurisdictionibus, & rebus antiquæ Ecclesiæ, & quæ illi competant, actionibusque omnibus transire, & apud eam residere, ac omnia divina Officia celebrare, non obstantibus institutionibus, fundationibus, & dotationibus dictæ veteris Ecclesiæ, juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus tamen quod in ipsa veteri Ecclesia omnibus Dominicis, & festis saltem una Missa, cæteris verò diebus, prout rei judicio tuo pati poterit, celebretur. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 28 Julii 1570. Pontificatus nostri anno V.

XXIX. 30 Fr. AURELIUS Grianus de Urcisonis Ord. Minorum, Custos S. Sepulchri, successit Philippo eodem anno 1570. die 8. Novembris. Mortuus est ann. 1576. Insignia ejus fuere Cruces duæ, una magna in parte superiori, parva verò infra.

XXX 31 JOANNES BERNARDINUS Grandopolus de Corigliano præficitur huic Ecclesiæ an. 1576 die 19. Septembris. Desiit esse anno 1590. sepultus in veteri Cathedrali.

XXXI 32 JO. LEONARDUS Bottilierius de terra Vesuvii I. V. D. electus ann. 1591. die 14. Januarii. Vitam liquit anno 1599. in patria sua. Cujus insignia lilium aureum in parte superiori, & duo leones aurei in campo cæruleo.

XXXII. 33 FR. FRANCISCUS Bruschus *c* Setinus Ord. Minorum Conventualium, vir doctus, in Romana Sapientia S. Theologiæ publicus Lector, pluribus suo in Ord. muneribus functus, cum esset procurator generalis, Litterensis evasit Episcopus anno 1599. die 13. *d* Septembris. Obiit anno 1625. Jacet in Cathedrali Setini in Ecclesia S. Bartholomæi, ubi hac primum Religionis sumpserat. Hoc æternum ejus memoriæ monumentum in marmore posuerunt.

c De eo Theulus in Appar. Minoritico. p. . . . & 105.

d Mandu d Die 17. Septemb.

Mentis & memoriæ Fr. Francisci Bruschi Setini, primò Romæ ministri, mox totius Rel. per sexen. Gen. Commissarii Sap. Urbis Theol. Profes. Vespertini, mox universi Ordinis Minorum Procurator. ob rem bene gestam à Clemente VIII. Episc. Litt. Aug. destinati Frat. Setini G. A. S.

M. DXCIX. DD.

XXXIII. 34 ANDREAS Caputus, *e* nobilis Neapolitanus, Augustino Bagnuli, & Cotrovigni Barone patre, & Isabella de Ansota Surrentina pari nobilitate matre natus 4. Junii 1583. in puerilibus studiis educatus, adolescens ad nobiliora animum adjecit, apud Patres Oratorii, quos Hieronyminos Neapoli appellant, amplexatus Ecclesiasticam disciplinam, ubi sacræ Theologiæ, sacrarumque litterarum studiis nomen dedit, adeoque largiter sapientiæ hausit aquam, ut jam aliis eam Doctoris nomine præbere posse videretur. Itaque eruditionis, genii que commendatione lauream Doctoratus accepit, evasitque S. Officii Consultor, & ex suggestu per plures annos Ecclesiastico more fideles erudivit, inclaruitque apud omnes, piis operibus, doctrina, & eruditorum hominum familiaritate, quorum locupletissimo testimonio Gregorius XV. Pontifex Maximus honorario titulo Constantiensis Insulæ illum exornavit an. 1622. Id. Julii, ac Francisco Bruscho Litterensi effoetæ ætatis Episcopo, cum ipso futuræ successionis coadjutorem dedit *f*, eidemque demortuo successit. Obtenti Episcopatus iniit possessionem; bonus, piusque Pastor populum sibi commissum verbo, & exemplo ad pascua salutis direxit, Cleri dignitatem auxit, Episcopale palatium vetustate fatiscens, ære proprio a fundamentis restituit, Cathedralem exornavit Ecclesiam

e De eo, ejusque familia Carolus de Lellis de famil. Neapol. par. 2. p. 149. Mond.

f Die 29. Julii 1622.

facta

sacra supellectile locupletavit: eximiè hanc rexit Ecclesiam annis 22. mens. 8. dieb. 15. & piè, ut vixerat, Neapoli mortalitatem explevit die 26. Martii 1650. ætatis suæ 67. sepultusque est in majorum sacello prope parentem Augustinum in Ecclesia sanctorum Severini & Sosii, Innocentio X. Pont. Max. sedente, quem Neapoli Apostolicum Nuntium agentem, sacris Ordinibus bono omine inauguraverat in Ecclesia sanctæ Mariæ de Sanitate. Habuit Andreas Patrueles Petrum Paulum, Larinensem, & Consalvum Cathacensem Episcopos, de quibus redibit sermo. Porrò gens Caputa nobilis ex provincia Provinciæ, ut fertur, cum Carolo I. Rege Neapolim venit, produxitque ubique & semper ad hæc usque nostra tempora viros toga, & sago illustres, quorum antesignanus fuit Gualterus ille clarissimus miles Startiæ Caputæ in Masia Lubensi dominus, qui sub Carolo II. Rege feudis, & honoribus locupletatus, familiam suam Neapoli disseminavit, ex qua Andreas hic noster Litterensis Episcopus natus fertur. De ea plura me legisse memini in monumentis bonæ mem. Caroli Borelli, ex Regio Archivio ab ipso fideliter exemplata.

(,, *Huic dignissimo Præsuli, & Alexandro Liparulo Episcopo Guardiæ, & quatuor aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis, ut judicibus Apostolica authoritate fultis Sacra Rituum Congregatio die 25. Octobris 1627. mandavit, ut solemniter processum formarent in causa canonizationis vener. Servi Dei P. Hieremiæ de Vallacchia ex ordine Fratrum Capuccinorum, qui Neap. anno 1625 magna sanctitatis opinione mortalitatem expleverat. Hic idem Andreas Episcopus, ut se omni titulo, omnique iure filium probaret D. Philippi Nerii, quem peculiari à teneris obsequio semper prosecutus fuerat, & cui suos omnes in pietate debebat progressus, Neapolitano Archisodalitio SS Trinitatis Peregrinorum, & Convalescentium nomen dedit; in illius Hospitio frequens adesse, Peregrinis inservire, voce, manu eos juvare, ad Sodales more sui Patriarchæ familiares sermones habere. Anno demum Jubilæi 1650. excrescente mirum in modum copia Peregrinorum, piis potiùs laboribus circa pauperes Jesu Christi, quàm ætate gravatus, vitæ priùs cessit quàm charitati*)

XX XIV. 25. HONUPHRIUS de Ponte Neapolitanus electus anno 1650. die 22. Augusti ab Innocentio X. Pont. Max. vivit.

A D D I T I O.

[,, *Fuit hic Honuphrius patria Neapolitanus utriusque iuris, & Sacræ Theologiæ Doctor, mira in rebus gerendis dexteritate prædiius, adeò ut Sacra Romana Sedes eum in plurimis magni momenti causis judicem deputarit, & tribunalis S. Officii commissarium voluerit. Redditus suppressorum cœnobiorum D. Mariæ Annuntiatæ in civitate Litteras, quod Fratres Augustiniani, S. Mariæ Belvederii in oppido Pimontis, quod Dominicani incolebant, ab Innocentio X. erectioni Seminarii applicandos obtinuit: quod verò necessarium in quacumque diœcesi à Sacrosancta Tridentina Synodo reputatum opus exequi minimè potuit ob grave litigium, quod in tribunali Reverendissimæ Fabricæ contrà ipsum excitatum, sopitum non vidit morte præventus Neapoli die 13. Maii 1676, ubi & humari voluit in æde nobilissimi Sodalitii, cui D. M. Succurre miseris fecit titulum, in quo erat conscriptus. In suo principe templo, quod sacra supellectile ditarat, sacrarium de novo excitavit, & in antiquo integra corpora reposuit SS. M. M. Clementis, Ursi, & Candidæ, quæ à Romanis cœmeteriis cum suis legitimis obtinuerat documentis, aramque magnificam ibi, eleganti que opere concinnatam in illorum honorem dicavit. Sede vacante Vicarius à Capitulo electus fuit Rever. D. Philippus Coppula Canonicus Primicerius, ejusdemque Civitatis Patritius, qui sui muneris partes cumulatissimè implevit.*

XX XV. ,, *ANTONIUS Molinarius, Genuensis, V. J. D., qui in Alma Urbe patronum egerat, & posteà generalis Vicarius fuerat Cajazzinensis diœcesis, huic Ecclesiæ ab Innocentio XI 2 Decembris 1676 Sponsus assignatus fuit, quam summo studio, ac vigilantia ad obitum usque procuravit. Pro Seminarii erectione nervos omnes intendit, suppressumque cœnobium D. Augustini prò hoc effectu non mediocri impensa prolatare cœperat, ob varios autem obices, quod in animo semper habuerat, nec perficere valuit. Ecclesiam Cathedralem sacravit, suprà cujus majorem januam à parte interiori hæc marmorea legitur inscriptio.*

D. O. M.

Cathedralem Ecclesiam jam propè Castrum hujus antiquissimæ Civitatis penè labentem affabrè sitam B. Pii V. Papæ authoritate in locum hunc commodiorem translatam illustriss. & Reverendiss. D. Antonius Molinari ejusdem Ecclesiæ Litterensis Episcopus ritu solemni die prima Maii 1696. publicatis indulgentiis consecravit, ac festivitatem anniversariam in ultima Dominica mensis Augusti in posterum celebrari mandavit anno supradicto prima Maii 1696. Innocentii P. P. XII. Pontificatus Anno quincto, & sui Præsulatus XX.

,, *Suis sumptibus reparavit, exornavit parœcialem Ecclesiam S. Leonis in oppido Graniani, in qua dotem constituit, ut perpetuò Sacerdotes sacris operarentur. Ut in Ecclesia Augustinianorum perpolitum, elegansque laqueare efformaretur, pecuniæ non exiguam vim suffecit. Viam universæ carnis ingressus est Graniani die 21. Julii 1698 ann. agens 73 die verò sequenti sollemnibus exequiis, associatione Capituli, utriusque Cleri sæcularis, & regularis, magistratus, ac populi ejus cadaver in civitatem delatum, humatumque fuit in Cathedrali è regione throni Episcopalis cum inscriptione, quam in Episcopo successore habebis. Vicarius Capitularis electus fuit ejusdem Ecclesiæ Primicerius D. Dominicus Antonius Albanensis.*

XX XVI. ,, JOANNEM *Anacleti Citi Rossanensis patritii, & Dianæ Paschalis Consentinæ patritiæ filium, fratremque germanum Caroli regiam cancellariam regentis Innocentius XII, mens. Decembr. 1698. cum esset præfectus suo sodalitio Alborum in D. Mariæ de Populo, & alterius Apostolicarum Missionum in principe Neapolitano templo exercitus vacaret, huic Ecclesiæ præsulem dedit, cujus die 8. Febr. sequentis anni 1699. possessionem iniit. Sopito per transactionem tandem litigio cum*

oppi-

,, *oppido Pimontis, cum suppressorum cœnobiorum*
,, *redditus impares essent erectioni seminarii, san-*
,, *civit, ut ex illis duo gymnasia grammatices, alte-*
,, *rum in Civitate Litterensi, & alterum in oppido*
,, *Pimontis cum dote prò paupercula Virgine quo-*
,, *tannis in matrimonium locanda, instituerentur.*
,, *Cathedralem basilicam restauravit, exornavit,*
,, *turrim campanariam de novo excitavit, quam,*
,, *ob sequutum obitum, imperfectam sui spolii pecu-*
,, *nia ad coronidem usque deduxit Cl. Vir V. J. D. D.*
,, *Josephus de Fusco patritius Litterensis, & Ravel-*
,, *lensis Canonicus Primicerius ejusdem Ecclesiæ,*
,, *laudati Episcopi Vicarius Generalis, & confirma-*
,, *tus etiam postea Capitularis, ut ex hoc marmore,*
,, *quod supra Ecclesiæ majorem januam à parte ex-*
,, *teriori idem Primicerius affigendum curavit.*

D. O. M.

,, Templum hoc Assumptæ in cœlum Vir-
,, gini dicatum rudius extructum, ævo la-
,, bens, terræmotibus fatiscens Reparavit,
,, auxit, ornavitque ad recentiorem formam
,, & sacra turri à fundamentis erecta mu-
,, niit Joannes Cito Episcopus Litterensis
,, Anno à Christi æra MDCCVI.

,, *A sancta sede hic Episcopus obtinuit, ut sancta*
,, *Anna, sanctique Joseph, & Joannes Evangeli-*
,, *sta tutelares Litterensis Urbis renunciarentur, hac*
,, *autem lege, ut D. Annæ primus, secundus ve-*
,, *ro locus reliquis duobus assignaretur. Litteris tan-*
,, *dem mortalem hominem exuit die 27. Octobris*
,, *1708. annum agens ætat. suæ 76. In Cathedrali in-*
,, *ter lacrymas universi sui gregis sepultus fuit pro-*
,, *pè cadaver sui Antecessoris, ut è sequenti inscri-*
,, *ptione.*

,, Hic jacent corpora Episcoporum
,, Antonii Molinari, & Joannis Cito.
,, Primus obiit die 11. Jul. MDCLXXXXVIII.
,, Sedit Annos XXII.
,, Secundus die 15. Octobris MDCCVIII.
,, Sedit Ann. IX. Mens. VIII. D. XXI.

XX XVII. ,, *Joannem Citum excepit* DOMINICUS *Gaglia-*
,, *nus patritius Neapolitanus Pompilii Marchionis*

A ,, *S. Mauri, & Constantiæ de Judice Amalphitanæ pa-*
,, *tritiæ filius, clericus Regularis Theatinus, qui*
,, *post varia in sua religione laudabiliter semper obita*
,, *munera, cum Romanæ domui S. Sylvestri præsi-*
,, *deret, hanc Ecclesiam ab regnante feliciter Clemen-*
,, *te XI. an. 1709. die 14. Oct. suscepit regendam; pos-*
,, *sessionem autem iniit die 10. Maii 1710. bono qui-*
,, *dem omine, quia Congregationem Presbyterorum*
,, *sub invocatione assumptionis B. M. Virginis in sua*
,, *cathedrali erectavit, iis omnibus exercitiis va-*
,, *cantem, quibus illa Neapolitana Presbyterorum,*
,, *vulgò* del P. Pavone, *in Collegio maximo Socie-*
,, *tatis Jesu, imo & ipsi aggregatam, quare Litte-*
,, *rensis nunc clerus pietate, ac doctrina forsan illu-*
,, *striorum diœcesum clerum æquat, & per clerum*
,, *sanctificatum universa diœcesis meliores etiam mo-*
,, *res induit. Ecclesiæ fundos expurgavit, & mi-*
,, *cè frugiferos reddidit. Si tot, tantaque bona*
,, *triennii spatio ab eo sua sponsa recepit, quo majora,*
,, *si vix 46. ætatis annum agentem, & maxima me-*
B ,, *ditantem, mors in sua Patria Neapolis non inter-*
,, *cepisset die 5. Julii 1713. Supremis tabulis omnem*
,, *propriam supellectilem, instrumentaque argentea,*
,, *è paternis conflata substantiis suæ cathedrali lega-*
,, *vit, è quorum venditione juxta mentem ipsius E-*
,, *piscopi laudatus Primicerius de Fusco suus non*
,, *modo cõsanguineus, sed & Vicarius generalis & con-*
,, *firmatus etiam capitularis pavimentũ cathedralis*
,, *de novo, & organum etiam construxit. Contigna-*
,, *tionem lateritiam, quę Italica lingua sonat* il Tet-
,, to, *renovavit, trabuaam etiam tegulis cooperuit,*
,, *Episcopale palatium refecit novo etiam adjuncto*
,, *opere prope sacrarium, quod novis etiam picturis*
,, *exornavit, in quo propriis sumptibus lavacrum*
,, *electissimo marmore an. 1714. pro sacris operantium*
,, *commodo concinnavit. Ut sanctimoniales asceterii*
,, *D. Archangeli in oppido Graniani communem, ut*
,, *dicunt, vitam absolute profiterentur, enixè stu-*
,, *duit Episcopus Gaglianus, sed & ipse Vicarius ob-*
,, *tinuit, ut & obtinuit reædificationem in Civitate*
C ,, *parœcialium ędium D. D. Joannis, & Martini, quę*
,, *erant dirutę. Sepultus fuit, prout ipse mandarat,*
,, *Neapoli in D. Marię Angelorum suorum Clericorum*
,, *Regularium, qui solemniter ei parentarunt.*

D ,, DOMINICUS *Galisius, Neapolitanus Joanne* XX XVIII.
,, *Baptista, & Antonia de Rosa nobilibus parentibus*
,, *ortus, religionis studio, vitę integritate, animi*
,, *candore, morum suavitate, rerum usu, ac pia qua-*
,, *dam in omnes beneficentia spectatissimus, ętate non*
,, *minus 71. annorum gravis, invitus, reluctans,*
,, *quia ab adolescentia semper omnis expers fuerat*
,, *ambitus, ab Clemente XI. hanc Ecclesiam coactus*
,, *fuit accipere 24. Januarii 1718. Ea vigilantia, &*
,, *spiritu lenitatis illam administrat, ut malit vide-*
,, *ri concordem Deo invenisse, quam fecisse. Cum*
,, *vero opus fuerit, Sacerdotale nudat pectus prom-*
,, *ptus usque ad sanguinem pro domo Dei decertare.*
,, *Quolibet die dominico in sua cathedrali augustis-*
,, *simum altaris sacramentum publicæ fidelium ado-*
,, *rationi exponit, coram quo genibus flexis immobi-*
,, *lis multas horas perdurat. Ut in pauperri-*
,, *ma parœciali æde S. Martini continuo idem sacra-*

men-

„ meatum servaretur, dotem de suo constituit pro „ lampade, & cera. Erga pauperes viscera charitatis patentia semper habet, ita ut cum de suo si dives, pro illis pauperrimus non semel evadit, tunc se vere beatum censens, quando ab egenis suum expilari videt patrimonium. Deus ad majora in dies pro sua sponsa tendentem diu servet incolumen.)

MINORENSES

EPISCOPI.

MINOR (vulgo *Miaori*) parva Littoralis est maris Tyrrheni in Picentinis civitas, nunc Principatus Citra, Amalphitanæ quondam gentis ædificium, & Colonia, agrorum amœnitate nobilis, pomerium, horti, & villæ tunc Nobilium Ravellensium. Hanc Amalphitani Rheginnam Minorem à Græco vocabulo appellarunt, quod fracturam, seu vallem minorem significat. Urbs vero hæc in valle amœnissima, parte Australi à mari interluitur, ab Occidente Ravellensium subjacet civitati, ab Oriente oppidum Majoris habet, quod prisca documenta Rheginnas Majoris dixere, ab Aquilone Ravelli montes, Tramontique oppidum. Limpide irrigatur à fluviolo anonymo, ni forte Reginellum vocare velimus: ex malorum Massilicorum, & medicorum viridariis adeo conspicuè consitis, ut nemora præseferant, deliciosissima redditur, quamplures aptè ipsamet aquarum viridaria aquæductus jucundo irrigant artificio: aeris puritate saluberrima, licet aliquantulum humida; præ aquarum copia, & condensitate pomiferarum arborum, adeo prædia occupantium, ut illic sol continue desideretur: ornatæ civium ædes virentia surgunt inter pomeria. Celebres sunt pastilli, nullibi tam alte, delicateque confecti. Poma Romæ, Parthenopæque celebrantur. Animarum omnerus in hac parva civitate ad octingenta recensentur capita. Christi lucem, & Evangelium ab ipsis suis conditoribus accepisse fatendum est. Ejusque Episcopatus antiquus inter recentiores recensendus, nam anno 987. Joannes XV. Papa, cum Amalphitanam Ecclesiam Archiepiscopali titulo insignivisset inter Suffraganeos ejusdem attribuit eum, quem Reginnensi Ecclesiæ Episcopum primum designasset. Primus igitur hujus Ecclesiæ Episcopus à Leone I. Amalphitano Archiepiscopo consecratus est Sergius, cujus successores per aliquot secula Reginnenses Præsules, deinde eo antiquato nomine, Minorenses dicti fuere. Diœcesis parva quidem est, & cum ipso civitatis nomine satis accommoda; ampla tamen est, ac insignis sacrorum monumentorum copia, quæ nos ipsi propriis oculis usurpare licuit, quorum præcipua suis infra in locis dabimus. Cathedralis Basilica titulo Beatæ Triphomenis Virginis, & Martyris in ipsa civitate sita est, structura decenti, ac triplici ordine supra decem marmoreas columnas surgit, suo cum organo, musica, choro, sacra turri, ac sacrario, & necessariis ad divina peragenda instrumentis abundè referta. Hic honorifice (ut scribit Frizia lib primo de subfeudis) asservatur corpus ipsius sanctæ Triphomenes urbis Patronæ, quæ passa est martyrium pro Christi fide in Sicilia, in qua erat oriunda ex civitate Pactensi, Diocletiani, & Maximiani adhuc sæviente persecutione ann. Domini, ut quidam scribunt, 314. Celebris est ejus memoria apud cives Pactenses, quæ à nonnullis antiquioribus historicis Triformia dicitur, ab aliis vero Traphime. Festum Natalis ejus celebratur 5. Novembris, sed translationis die 13. Julii.

Porro ex vetustissimo Cathedrali codice membranaceo, Longobardicis characteribus scripto, habemus Triphomenis corpus sub Ursone Beneventano Archiepiscopo in priorem locum apud Minorem, è quo à Sicone Beneventanorum Principe ablatum fuerat, iterum translatum fuisse, ubi magna fidelium devotione colitur. Translationis historiam ex eodem codice exscriptam libet verbatim recitare, cum hactenus inedita in Sacrario Minorensis dilatuerit. Plura etiam ea in historia scitu dignissima recensentur.

Historia inventionis, & translationis sanctæ Triphemenis Virginis & martyris Minorensis civitatis Patronæ.

Notum est omnibus, fratres charissimi, quia qui fideliter Deo serviunt per itinera ambulantes semitam gradiuntur, qua magnitudinem Regni cœlestis post istius vitæ decursum consequi possint. Scriptura namque dicente; Arcta, & angusta via est quæ ducit ad vitam, lata & spatiosa, quæ ducit ad mortem. Nemo venit ad Patrem dicit Dominus Jesus nisi per me. Ego sum ostium, si quis introierit salvabitur, ingredietur, & egredietur, & pascua læta inveniet. Certè igitur istius s. Teophimenis munere permissionis nullatenus dubitare oportet dilectissimi fratres, sed mutuo excitari, ut per id ostium subsequentes ingredi mereamur, per quod præcedentibus sacratissimis meritis ingressi sunt Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, atque Virgines sacræ. Nemo lucernam accendit, & sub modio ponit, sed supra Candelabrum, ut hi qui ingrediuntur, lumen videant. Et alibi; civitas in alto posita abscondi minime potest, ut ab omnibus videatur; secretum Regis (dicente Sapientia) celare bonum est; opera autem Dei revelare honorificum. Fuit igitur Israel sicut in historia veteris testamenti depingitur, qui sacros apices non ignorabit, sed ut reor optime nostis Ægyptiis serviebant operibus duris luti, & lateris. Cumque numero saltem multiplicarentur, & fortiores illis existerent, præcepit obstetricibus Ægyptius Rex, ut mares necarent, puellas verò innocuas reservarent, accidit interea, ut Moyses puer . . . . . en tribus peractis mensibus secundum Regis imperium, à patre missus in fiscella est, positusque hic à carecto ripæ fluminis, stante procul sorore patris sui, & considerante fortunam; descendente etenim Pharaonis puella, ut juxta morem in flumine lavaret, cum vidisset eandem fiscellam jussit adduci ad se, & reserans invenit infantem; quæ illius miserta, tradidit eundem mulieri nutriendum, adultumque adoptavit in filium, & vocavit nomen ejus Moysen, quia de aqua tulit eum: factus est autem vir prudentissimus, mitissimusque inter omnes Orientales, credita sunt illi eloquia Domini.

Decursis autem multorum annorum curriculis cum populus Hebræorum servitutis jugo labesceret, cerneretque sui Dominus populi afflictionem, præcepit eidem Moysi, ut educeret populum suum de terra Ægypti in manu forti, & brachio extento. Ingressis itaque filiis Israel Moyse duce mare rubrum, factæ sunt illis aquæ murus à dextris, & à sinistris, & ambulaverunt per medium maris siccum. Currus autem Pharaonis, & exercitus ejus demersi sunt in medio maris. Hoc est nempe secretum Regis, quod pater Moysi in fiscella celavit, & ea sunt opera Dei honorificata, quæ filia Pharaonis reseravit. De hoc etenim prædicator egregius ait, quos scivit, & prædestinavit conformes fieri filii Dei: & iterum: illos quos vocavit, ipsos & magnificavit: aliàs autem omnia in figura contigebant illis. Scripta sunt enim hæc propter nos in quos finis seculorum obvenit. Et aliter: secretum Regis celare bonum est, qui usum boni co-

ver-

versationis sic viam sanctitatis arripuit, ut ab hominibus nequeat penitus intueri, opera autem Dei revelare honorificum est, illa videlicet, quæ emolumenti sui municipio jam lætabunda fidelis anima fruitur, & operatione perfecti operis consummata omni opere bono incipiat apparere. Sic scriptum est, videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cęlis est. Sed quia deest aliquid quod de hac sententia adhuc expressius dictum non est, Domino adjuvante in quantum possumus, & veracius referamus: videtur enim quis ruderibus vitiorum multatus, desidiosus vere, cujus & præcordia divinorum sunt mandatorum obtusa: huic secreta Regis minime sunt pandenda, sed celata potius retinere, quatenus sanctum canibus non tradatur, & margaritæ ante porcos minime dispergantur: his utique opportunius est Dei opera exhibere, qui verbum Dei audiunt corde perfecto, & optimo, & fructum afferunt in patientia. Agricultura igitur vomere enarratoris ibi agricolis irrumpitur, ubi adeo pinguis gleba sit, centuplicatum suis cultoribus tribuat fructum, & penitus seri nunquam desistat.

Compellitis nos charissimi fratres aliqua sanctissimæ Trophimenis miracula, quæ per eam Dominus operatus est falernis verbis perstringere, qui vix valemus etiam communes apices sentinis vitiorum multati ad liquidum elimare; quapropter fraternæ charitatis requiro commodum, ut pro nobis interveniatis apud Deum & Dominum nostrum Jesum Christum quatenus nostri januam cordis aperiat ad exprimenda ejusdem miracula, qui dudum vilis aselli humanas loquelas edere jussit. Credo quidem, imo veraciter teneo vestro intercessu hoc magis ad demulcenda multorum corda perducere, quam pro nostræ imperitiæ suadela aliquid exornare. Adducta siquidem hæc sancta Virgo Æoliciis finibus, uti tumuli ipsius carmina designant, saccmeraca littus Reginnarum Angelo duce meruit obtinere, quæ cum incuriose ad prædicti litoris ora in suo tumulo delitesceret, eandem aliquando mulier quædam fluvio Dei nutu, quo sordes vestium, vel operatio coli ablui solent, cœpit tundere super sanctissimæ Trophimenis tumulum fortiter, quod vulgò mulierculæ filatum vocant: cumque spelca vicina ex hoc subtilius resonaret, & illa, ut dictum fortiter tunderet, subito manus illius arefactæ sunt, amiserunt quod tenebant officium muliebre. Illa ergo medullitus tacta dolore cum ab hujus loci accolis interrogaretur, quæ illius infirmitatis esset mœstitia, ait, nisi mihi Presbyteros, qui hic morantur convocaveritis, vobis omnino nullum audebo dare responsum; Et illi. Quare? inquiunt: illa autem, timeo, quia qui arefecit manus meas, ne forte vernaculum linguæ meæ decutiat. Illis igitur temporibus in prædicto loco plerique Parthenopes Presbyteri commorabantur, pariter cum Sacerdotibus Amalphitanis; idcirco quia siti plane nunc decernitur, multæ Ecclesiæ erant Sacerdotibus Christi, quæ modo pene destructæ sunt, ac viduatæ: convocatis etenim Presbyteris, seriatim quæ deciderant mulier illi summo conamine cępit referri. Quo viso Sacerdotes miraculo, ac talia attoniti audientes, veloci cursu concito pergunt ad litoris ora orantes, ubi cumulus Beatissimæ Martyris erat adventus. Cumq; Domini Sacerdotes diu tentarent ea qua parte latentem tumuli thesaurum possent enotare, & noscere, seu viri an mulieris esset religio, instinctu afflati divino, versi ad prædicti tumuli caput reperiunt carmina, poetæ facundia ista cælata.

Qui tumuli causas ingressus discere quæris
Martyris hic Trophimes, intactaque Virginis artus
Et pia membra cubant, quæ dum præcepta prophani
Temporis, & mundi polluta altaria vitat.
Siculos fugiens devota puella parentes
Æquoris in medio naturæ forte quievit.
Membra dedit Reginnicalis, animamque Tonanti
Hinc Christi inter odoriferas depascitur aulas.

Quis ergo hujus ceset prerogativa non obstupescat, quando præsago spiritu poeta facundus in jam dicto

A tumulo culta poemata pinxit, atque cælavit. Ergo cum a jam dictis Sacerdotibus prędicta carmina legerentur, & cernerent quod in eodem tumulo duntaxat pretiosa margarita lateret, maturo cursu ad Episcopi Amalphitanæ Sedis limina properant: ut thesaurus qui omnibus diu incognitus fuerat, cunctis fidelibus promulgaretur. Illo igitur tempore Pontificali culmine redimitus Petrus Ecclesiam gubernabat Amalphitanam, is etenim nimio ductus amore cum ab iisdem Sacerdotibus ordinatus tale tantumque miraculum perhausisset, ascito suo Diacono, ac Primicerio, cæterisque Presbyteris, omni cum diligentia eisdem ut audierat cœpit referre sermonem, qui dum venerabilis Episcopus sicut ad magnæ festivitatis diem infula exornaretur, adjuncto secum Clero Reginnas properant, ubi virginale decus, margaritaque pretiosa degebat. Istud denique est; & utriusque sexus conventicula facta, inventa Episcopus & Sacerdotes adhibitis secum hujus incolis loci cœperunt amplecti sanctum onus, turba fidelium procul spectante,
B & laudibus, quibus poterant gratiarum actionem in commune Domino rependente, suppositis etenim humeris dum ad sepea, ubi nunc ejus Basilica cernitur esse, sanctum onus omni conamine vellent portare, nullo modo est permissum. Mirum in modum, vel quantulum cunque saltem exagitare. Quocirca dum talis hujusmodi opere cursus diei esset finitus, & seje nec moveri, atque contracta attrahi penitus permisisset, ejus tandem bono consilio præfatus Episcopus jussit adduci plurimas vitulas, quæ jugo liberrimæ, & coitus essent ignaræ, ut ad id officium ipsæ prærogarentur. Ergo adductis & jugo illarum cervicibus posito, tanta velocitate sacrum permotum est onus, ut non illud ab illis, sed illę ab illo viderentur portari. At ubi nunc ejus Ecclesia est constructa cum fuisset delatum, fidelisque plebecula accensos cereos manibus tenentes Domino psalmodiam decantarent, mulier cujus arefactę fuerant manus, dum circa ejus feretrum posita curaret avidius attrectare, ita ad eam pristinæ salutis officiũ est regressum, quasi nihil incommodi aliquando fuisset perpessa.
C Convocato igitur in unum Christicolarum cętu, Episcopoque jubente, ut omnes accensos manibus cereos retinerent, & modulatis vocibus pariter laudes sacratissimæ Virgini exhiberent, adductis sarculis, ubi nunc ejus sanctum cernitur constructum altare, ibi præfatus designans Episcopus, & Sacerdotes nudatis cruribus fodere vicissim cœperunt: cavato namque mausoleo, & minime in altum defosso cum eo loculo quo inventa fuerat in aromatibus pretiosis sanctum condiderunt corpus, ubi nunc ad laudem nominis ejus, multa fiunt miracula Domino cooperante. Tempora siquidem passionis, ac persecutionis illius quia evidentius non annotantur, nullus fidelis obsecro ambigat; quæ nimirum tot beneficia sibi petentibus præbet, proculdubio pro Christi nomine sanguinem suum incunctanter effudit. Quid mirum si terrenus Judex, aliusque persecutor incertus sit, cum per eam Dominus plurima, ac certissima miracula operetur? Cujus munia sanctitatis, & insignia miraculorum hic constat esse; illic sine dubio, ubi est requies beata inter Angelos exultat cum sanctis Marty-
D ribus sociata. His igitur prælibatis, quia finem postulat sermo, & valetudo me mei pectoris angustiat, obsecro, ut si ineptum quid inveneris ò lector, non noxam, sed potius veniam cedas. Credo equidem me præmium à Domino recepturum, si vestro qui legitis interventu merear adjuvari Unde supplex sanctitatis vestræ . . . posco suffragia, ut non me judicetis indignum, quasi aliquid ex meo descripserim, sed percontans, ac discens, hoc scripsi, quod à viris fidelibus est relatum, unde,

Super miraculis sanctæ Trophimenes.

Libet fratres charissimi de sanctissimæ virginis Trophimenis miraculis Domino annuente aliquid sub brevitate perstringere, quia jam, ut comitas potest de inventione corporis ejus, cunctis fidelibus satis est promulgatum: valde etenim præposterum est judicandum, si hæc non intimatur fidelibus auribus, per quam Dominus non desinit sedulo plurima mira-

bilia

bilia operari, cum & ille, qui ea peragere visus est ab inaudita valetudine, & incognita medicis fertur ab illa esse curatus. Merito itaque hanc nos oportet laudare, quæ privilegio sanctitatis suffragia uberrima petentibus nunquam præbere desistit: quis enim ægrorum vel ægrotantium ad ejus piè Basilicam accelerans non illico recepit sanitatem? languoribus quippe variis, & diversis præventos infirmitatibus non solum invisibiliter fertur curare, sed & modo recitabitur quomodo visibiliter curaverit, atque curet, eo quod ad alia illius miracula vertitur stylus suffragante eadem dicetur in subditis. Hoc denique privilegio, fratres, Sancti Martyres sunt donati, ut qui ad eorum contubernium pia devotione, ac mente fideli accesserint ægroti, vel ægri, non solum exterius, sed etiam interius à nævo, vel sorde purgentur peccatorum. Sancti igitur Apostoli per quos Ecclesia Dei fidei sumpsit initium, & à quibus Martyrum sunt dedicatæ primitiæ, cum in uno conclavi sederent, hoc à Domino responsum acceperunt; Accipite, inquit, Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Et alibi. Et qui vos spernit me spernit, & qui me spernit, spernit eum qui me misit. Ecce hoc voluit Dominus esse membra, quod est etiam ipse caput: ipse etenim Dominus virtutes operatur in Sanctis, qui pro universo mundo pretium sanguine fundens ab erebi baratro ejusdem triumphando rediit: hinc siquidem Psalmista plenus Spiritu sancto ajebat cum diceret, Mirabilis Deus in Sanctis suis; Dominus Deus Israel ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus: & alibi; Memoriam abundantiæ suavitatis tuæ eructabunt, & justitia tua exultabunt, tua, non sua, gloriam Regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur, & notam faciant filiis hominum potentiam tuam, & gloriam magnificentiæ regni tui. Igitur reposita corporis Beatæ hujus inventione, qualiterque secundis impellentibus ventis eam ad Reginnarum advenerint oras, evidentius enodata ad translationem sancti corporis, articulum ejus vertentes divina favente clementia illud stiliter propalemus, quod luce clarius multis fidelibus est designatum. Temporibus itaque eximii Principis Beneventani Sichardi nomine, cui penè tota Ausonia obtemperabat, facta est non minima dissensio inter utrumque populum, Amalphitanum, videlicet, & Salernitanum. Itaque dum sui Regni gubernacula princeps moderatissimè gubernaret, & primi civitatis ejus consilio, & fortitudine summa pollerent, quidam Amalphitanorum majores natu tuique frementes natale solum, hujus se dominatui sponte propria subdidere: qui cum ab eo infinita dona perciperent, missis occulte epistolis, arte qua poterant, atque blanditiis suos semper affines atque fratres monebant, ut propria quæque diriperent, & ad prædicta dona quantocius festinarent, qui cum talibus, ut dictum est, diu monitis suaderentur, protinus illis fertur tale remisisse consultum: vobis argentum, aurumque; nobis, & cuncto populo nostro nisi totam Lucaniæ regionem, & finitima prædia jurejurando distribueritis, vestris suasionibus assensum nunquam præbemus. Interea firmata clam conditione factum est, ut Tyrrheni æquoris insulas Ausoniæ universa loca gloriosus Princeps circuiret; corpora Sanctorum quotquot invenire posset Beneventum debito cum honore deferret, plebejo consilio dantes operam natu Majores Amalphitanorum, antequam hæc inclyta Longobardorum gente regio desolaretur, ablata est à propria aula Christi beata Martyr, ita ut vestra fraternitas est auditura. Appropinquante itaque termino desolationis civitatis jam dictæ, cum populus formidine maxima terreretur, ne forte ingruentibus Longobardis à propria frustrarentur Patrona, collecta multitudine populorum, ac destinatis navigiis pergunt, ubi S. Dei Martyr delitescebat. Dirupto igitur altari, sub quo Virgo degebat, & Petro secundo imponente Antiphonam Laudate Dominum in Sanctis ejus: Laudate eum in firmamento virtutis ejus, Laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus. Cœperunt milites Christi, quo tumulata erat sarculis fodere. Clero quoque hanc antiphonam pariterque alternatim canente; Surgite Sancti de mansionibus vestris proficiscemini in viam præparatam, locum sanctificate, plebem benedicite, & nos famulos vestros in fide custodite. Cumque avidius animo devoto, in hujusmodi opere perdurarent, tandem nimio diu desideratam quam quærebant sub tribus cameris mirè constructis reperiunt sanctam Christi Martyrem illibatam in suo, ubi fuerat temporibus priscis cumulata loculo. Loculus autem ipse super nitidissimos pumices sedens habebat tres operis pretiosi ampullas, quarum una, quæ gestabat oleũ miri odoris, residebat ad caput ejus, reliquarũ verò una observabat pedis vestigium, altera alterum. Quis enim quantum conjici potest ambiget, hoc ad gloriam Deificę Trinitatis pertinere, & ad testimonium Psalmistę comprobandum, qui unicuique animæ fideli sectanti justitiam, & odienti iniquitatẽ Spiritu sancto inflammatus pangebat, Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. His itaque gestis tanta profecto odoris fragrantia est circumquaque diffusa, ut non solum qui aderant omnium odoramenta aromatum degustarent, verum etiam hi qui ad observanda navigia persiterunt, assererent nunquam sensisse tantæ alias virtutis odorem. Ut autem omnibus hæc visio est manifesta, navigiis derelictis, nautę currunt haud procul à litore; & ecce Petrum Episcopum cum suo Petro Archidiacono, cæterisque Presbyteris reperiunt propriis ulnis in tenuissimo panno Sanctam Martyrem simul gestantes. Qui cum nimio tumultu, & populi vociferatione Episcopus opprimeretur, & sisteret aliquamtisper ante ejusdem Basilicæ sanctæ vestibulum, abrepta à quibusdam virgo prædicta, ex membris illius fœlici rapina furtim quæque poterant diripiebant. Mira res, & cognita cũctis fidelibus, ita guttatim sanguis ejus fluebat terratenus post tot annorum curricula iterum, ceu proprio carnificis, & lanceæ jugulo feriretur. Concursio interim utriusque sexus ob istius spectaculi decus haud secus erat quasi triticeæ messis tempore formicas videas propriis cervicibus vicissim farra vehere, donec sua promtuaria repleant, quibus suis temporibus sustentari valeant, & suæ dulia tenuissima corpora satiari. Venerabile namque sanctissimæ Trophimenis corpusculum nautica pinus tum ingenti honore Amalphim deferret, collocaverunt in Ecclesia Beatissimæ Dei Genitricis, semperq; Virginis Marię honorificentissimè, ubi etiam, Pontificali præceptione, quidam obtemperantes è Clero die noctuque fidele Deo servitium exhibentes ad gloriam ipsius nominis certis diei horis cantica laudis explebant. Expleto igitur octavi diei cursu, intempesta nocte quando sopore gravi corpora fessa premuntur, in extasi positus prædictus Episcopus vidit in visione jam dictam martyrem Christi rubicundo pallio coopertam, aliasq; illam virgines obsequentes, sibique manu intendentem, atq; compellatione minaci dicentem: cur Episcope meum temerè tumulum ausus es violare, pariterque meum cunctis corpusculum revelare popellis, & ex corpore meo quosdam artus violenter divelli, nempe quia nullus pudor mei ergo fuit, scias te proximo moriturum, cadaverque tuum ex sepulchro expellendum & à canibus comedendum. Omnes enim Præsules dormierunt unusquisque in throno suo, tu autem de sepulchro tuo solus pelleris. Denique expergefactus Episcopus cum tremebundus volvere secum cœpisset quid in horrore viderat visionis nocturnæ, mox jubet fieri sepulchrum in pariete quasi cubitis tribus in sublime à terra ad partem Aquilonis in Ecclesia B. Jo. Præcursoris atq; Baptistę, ubi s. Purificationis, & baptismatis unda nova soboles renascitur, & proles fœcunda. At ubi Episcopi jussio est impleta, & parata, ut dictum est, sepultura, mox è vestigio subsecuta est tam crudelissima febris, ut vix trium dierum spatio hac luce perfrui videretur. Cum decursis vitæ suæ temporibus, & finito termino, quem nullus hominum præterire potest, gregi suo valedicens, ac secum sumens viaticum, exuit hominem plenus dierum. His namque præmissis cum non multo post istius terræ desolatio immineret, utriusque po-

puli

puli præstigio confirmato, maleficio videlicet Longobardorum, capta est civitas, ac depopulata penitus sine sanguinis effusione. Hujus siquidem civitatis loca, dum hac illac lustrando pergerent, & circuirent cubiculorum penetralia, & aditus Ecclesiarum, si forte thesauros occultos, & reconditos invenirent, præsertim cum opibus plurimis essent ditati, tandem aliquando veniunt ad tumbam, ubi Episcopus è vicino sepultus jacebat, qui dum sperarent ob fabricæ recentis obstacula, quod in Præsulis tumulo aurum, argentumve lateret, confringentes illum, invenerunt Episcopi cadaver jam fœtidum in monumento compage corporis, & penè omnibus solutum membris. O incomprehensibile Dei judicium, & ineffabilis virtus ejus! Turba omnis retro coacta est, & sepulchrum dimissum est patens, nequaquam opertum: peracto igitur excidio, cunctisque mœniis dirutis civitatis, adhuc ibidem civibus commorantibus, canes eabido ore latrantes maturo cursu currentes abstrahunt à tumulo prædictum cadaver Episcopi, uti vaticinatum fuerat à sancta Martyre Christi eidem Episcopo, ac revelatum. Hinc est quod Apostolis, qui ad prædicandum missi fuerant, Dominus dicit; Qui vos audit, me audit, & qui spernit vos, spernit eum qui misit me: & alibi; Qui autem erubuerit me in terris, & ego erubescam illum coram Patre meo, qui est in cælis. Itaque factum est, ut circuitum cuncta depopularentur non solum civitatis munitio intrinsecus, sed & extrinsecus prædia cuncta voncisionibus subjacerent, adeo ut per continuum annum unum, & eo amplius tantæ densitatis fructus, tam succrescerent, ut non aliud quam ab olim arbuscula intonsa putares. Reveca dum una contererentur unusque fieret populus Salernitanus, atque Amalphitanus, & mutuo conjugali fœdere constringerentur, quamquam ab eximio Principe prædia infinita perciperent, donisque plurimis augerentur, qui aulæ Regiæ dignitate obsequi voluissent, tamen plenitudine usi ob Longobardorum stropham, qui eos Principi concusabant, quod Duci Parthenopensi quidam Amalphitanorum flecterent caput. Cœperant volvere secum, ut excidium quod nuper ex illis perpessi fuerant, illud in civitate facerent Salernitana. Hæc inter accidit, ut principale culmen Beneventanæ Sedis gubernacula disponeret ipso in tempore, & jura Salernitana castaldei gubernacent ipsius: isdem verò Princeps cum forte Benevento discesserat, & lusus causa, seu arte venationis in predio Abellanensi tentorium fixerat. Qui dum quadam die accipitrem suum (ut fama est) mitteret, & uno cruribus longis capta esset avis, heu (proh dolor) interfectus à suis non minimis plagis vitam cum Regno finivit, fuit enim largus, & omnibus dapsilis, maxime Amalphitanis in donaria tribuendo, athleta fortissimus in acquirendo Sanctorum corpora, promptus statura, optimus, & mente decorus, uno solum quod pudenter dicimus omnia bona sua proh pudor! dissipans venereo fractus morbo sæpius carnis suæ voluptati operam dabat. At quia longum est ipsius quæ gessit narrare omnia, ad ea quæ omisimus stylum vertamus. Comperta igitur evidentius Principis morte populus Amalphitanus illico sanctuaria Dei ornamenta diripientes, igneque subposito antiqua civitatis mœnia concremantes cum ingenti gaudio, & victoriæ palma ad propria sunt reversi, merito etenim suo digna satisfactione tale recipit excidium, quæ nunquam novit aliquando Christicolarum Dei Basilicis, & populi Amalphitani parcere ædibus. Igitur quia omissum est quam altercationem habuit, uterque populus de sanctissimæ Trophimenis virginis corpore cum hinc exirent, & una pariter habitarent, compendioso sermone cum uno ejus miraculo Deo propitiante fideliter declaramus. Denique procedentes hinc Amalphitanorum militum multitudo. Majores cum populo Reginnæ, ac Clericis, qui videbatur illorum petiverunt Principi sanctæ sibi reddi corpus virginis Trophimenis. Quibus dictis concessum est, & à Principe impetratum, ut Beneventum mitterentur Legati si forte ab electo venerabili Urso talia impetrarent, quapropter missis in ejusdem rei negotio Constantino vener. Presbytero, & Sergio venerando Sacerdote concivibus Reginnis partim venerabilem Electum verbis postulare cœperunt pacificis, partim obtemperare ullo modo Principi nisi ab eo corpus Beatæ Trofimenis virginis obtinerent. Quo audito vir Dei electus ingemuit, atque ex intimo cordis trahens suspiria, tale eis fertur dedisse responsum. O Sacerdotes Domini venerandi, quod petitis adimplere minime prævalemus. Quinimo inter Sanctorum recondita thecas, quo & Beati corpus requiescit Bartholomæi Apostoli sola ipsa nocturno tempore quasi lucens candelabrum flammescit; adeo ut mansionarius illius luce fructus aditus, ubi corpora Sanctorum quiescunt cunctos perlustret. At quia præposterum est, ut à propria frustremini persona, neque illam vobis damus neque tenemus. Cui cum dicerent præd. Sacerdotes quomodo datis, vel quomodo retinetis, protinus isdem Electus respondit. Ab articulo pedis illius usque ad summitatem capitis ejus omnibus illius corporis Beatæ Trofimenis divellimus membris, & placida mente donamus, ut & vos particulatim illius obtineatis corpusculum, & nos ab illo penitus non fraudemur. Tanta etenim Dominus per eam miracula operatur, quanta nullum Sanctorum hic requiescentium manifestum est operari. Cumque hæc & his majora de ea miracula prædicarentur, quod venerabilis spopondit Electus Legatis honorifice adimplevit. Omnibus ex membris concessit virginis almæ Electus populo, & Legatis inclinatus ampla dona tribuit nempe & gazas peregrinas, atque suo populo lætantes remisit.

Venientibus autem Legatis cum corpore Virginis in civitatem Salernitanam sole suos radios sub umbraculo emittente populus avide præstolans cum præfatæ virginis corpus Beatæ Trofimenis recepissent Clerus, & populus dictæ civitatis cum magno gaudio receperunt, & per illam noctem prædicti Legati, cum tam præclara & pretiosa margarita in dicta civitate requieverunt, ubi ad laudem & gloriam nominis ejus, intus juxta mœnia civitatis! ecclesiam fabricaverunt, & in eodem loco qui usque in hodiernam diem dicitur vicus sanctæ Trofimenis, sedem accepit, elegit, & requievit, tertio Idus Julii clara luce sole suos radios illustrante prædicti Legati una cum Clero, & populo dictæ civitatis honorifice, & processionaliter dictum pretiosum & sanctissimum corpus Virginis usque ad littus maris consociaverunt, & in eodem tres erant naviculæ, quæ venerunt à Reginnis, cum Clero Amalfitano, & Parthenopensi simul conjunctis cum Reginnis Clericis, & præfatæ virginis corpus B. Trofimenis cum magno gaudio receperunt atque honore, & in una illarum quæ erat in medio id posuerunt cantantes, exultantes, atque dicentes; O quam præclarum, & gloriosum est Regnum Dei, in quo cum Christo gaudent, & exultant omnes Sancti amicti stolis albis, sequuntur agnum quocunque iverit: movete sancti Dei de mansionibus vestris ad loca destinata, quæ vobis jam sunt placita, & parata. Et ecce populus custodiens judicium, & faciens justitiam, & jucunditatem in omni tempore, in te speraverunt Domine usque in æternum. Via Sanctorum recta facta est, & iter eorum tutum. Ambulate sancti Dei, & orate pro nobis ad locum destinatum, & vobis à Deo præparatum. Et sicut placuit Domino in veloci cursu antequam suis radiis totum orbem sol illustraret applicuerunt in Reginnis in loco, ubi demum suam elegerat, & ibidem erat Præsul Amalphitanus simul cum Clero suo, & adjunctis Reginnis Clericis, & Parthenopensi, ... & aliis quibuscunque cum magno populo Parthenopensi, ac Amalphitano, & jam dictum corpus sic receperunt laudantes, & dicentes; Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ, &c. Laudate Dominum in Sanctis ejus. Osanna Benedictus, qui venit in nomine Domini. Cum jucunditate exibitis, & cum gaudio ducemini, nam montes, & colles exilient expectantes vos cum magno gaudio, & exultatione: ambulate Sancti Dei, & ingredimini in civitatem Domini; ædificata est enim vobis Ecclesia Dei, ubi populus convenire debeat adorare Majestatem Domini Sabaoth. Ambulate sancti Dei ad locum destinatum

qui paratus est vobis ab initio mundi, & usque in seculum. Et tunc prædictus D. Episcopus cum suo Archidiacono, ac Primicerio, & aliis nobilibus tam laicis, quam Clericis Parthenopensibus, & Amalfitanis, cum magno jubilo, & gaudio jubilantes, & lætantes, & festum magnum facientes, in terram pannos sericos prosternentes, olivarum ramos in manibus bajulantes, dictum sanctum corpus S. virginis Trophimenis jam receperunt, & in eorum propriis humeris bajularunt, usque ad locum primum sibi à Deo datum & electum, cantantes & dicentes; Ingredimini Sancti Dei, præparata est enim à Domino nostro Jesu Christo Sedes vestra. Sed & populus fidelis cum magno gaudio sequitur iter vestrum ut oretis pro nobis. Et posuerunt illud in eodem loco, ubi ipsa sibi habitaculum præelegit, & in eodem requiescit, & sic omnes cantantes, & dicentes. Exultabunt Sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. Cantate Domino canticum novum laus ejus in Ecclesia Sanctorum. Sub altare Dei omnes Sancti clamant, & Sedem accepistis, intercedite pro nobis ad Dominum nostrum Jesum Christum. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis à templo sancto tuo, quod est in Hierusalem tibi offerent Reges munera. Corpora Sanctorum in pace sepulta sunt, & vivent nomina eorum in æternum; Et variis & diversis coruscant miraculis. Quidam Presbyter Parthenopensis nomine Maurus, qui ibidem morabatur quadam nocte sibi gutta descendit à capite propter quam totam loquelam perdidit annis tribus & mensibus octo, ita & taliter quod nisi per nutum, & scripturam nihil potuit dicere atque fari. At ut ipse præfatus Maurus vidit B. virginis corpus B. Trofimenis sicut prædicti Legati ostenderant prædicto Præsuli Amalphitano, & aliis nobilibus in dicto loco, ubi ante fuit, & nunc est, sicut D. Ursus Electus Beneventanus eis assignaverat, & sibi fieri fecit publicum instrumentum quomodo ipsi Legati, videlicet Presb. Constantinus, & Presb. Sergius, & alii dictum S. corpus totum, & integrum à pede usque ad caput assignaverunt, & nihil fuit exinde diminutum, vel ablatum. Unde Legati præfati sic assignare voluerunt, & ostendere publice, & hunc dictus Presbyter Maurus devotè ivit, & vidit, & cum osculatus fuisset S. corporis pedes, & manus, concitò solutum est vinculum linguæ ejus, & publice loquutus est, Benedictus Deus. Quidam puer ætatis annorum novem, qui à sua nativitate fuit claudus, & privatus gressibus, qui nunquam surgere potuit, nec ambulare, à suis parentibus asportatus, tanto miraculo viso, & statim ut portaverunt dictum puerulum in ulnis suis ad tumbum dictæ S. virginis Trofimenis, statim ut ipse vidit, surrexit sanus, & cum suis pedibus reversus est domum magnificans Deum.

Et multa innumerabilia miracula ibidem facta fuerunt eodem die, quæ oculis nostris perspeximus & vidimus, manibusque palpavimus ad laudem & gloriam nominis sui, qui vivit, & regnat per infinita sæcula sæculorum Amen.

Post desolationem civitatis Amalfiæ cum corpus sanctissimæ virg. Trofimenis hinc fuisset ablatum, Presbyter quidam æditurus, & hujus Ecclesiæ Reginæ custos super ea vehementissimè dolens quotidie contristatus, flens & ejulans ultro citroque pergebat; qui dum incuriosus, & negligens ad officium peragendum desisteret, quasi jam non ibi Christi Virgo maneret, matutinalibus una dierum horis Ecclesiam introgressus vidit Beatissimam Virginem, thuribulum manu tenentem, Basilicamque suam pretiosis aromatibus fumigantem, talia namque cum cerneret Presbyter, obstupefactus terram vestigio pressit pedis, & ultro ingredi non est ausus. Cumque omnia juxta consuetudinem suam Virgo perficeret Christi, hora qua voluit his verbis eum allocuta est; dicens, O Custos & inspector Basilicæ meæ Presbyter, quare non certis horis Deo vota laudis ad meum reddis honorem? Ad quam Presbyter, quæ es Domina mea ex cujus ore tam mellea degusto verba? & illa. Ego sum Trofimenis Ecclesiæ meæ custos, & habitatrix in sempiternum. Cui Presbyter & quomodo Domina tuam ingredi possum Ecclesiam, & præconia tollere laudis, quando hinc ablata es, & aula vestræ beatitudinis remansit inhonorata? Ad quem Virgo. Ne credas (inquit) Presb. me hinc esse sublatam, quia pristinus meus persistit tumulus, illic requiescit & cruor quem pro nomine Christi in medio fudi maris. Quapropter fixum venerabilis Presbyter tene, juxta Pauli vocem, spiritu hic me esse, & si corpore non sum vobiscum, semperque in hoc respice loco, ubi priscæ habitationis conversatio nostra fuit. Hæc cum dixisset, evanuit ab oculis ejus, ac sese tenebris immiscuit atris, & cælestia scilicet regna, ubi regnat Dominus noster Jesus Christus in sæcula sæculorum.

Constantinus namque venerabilis Presbyter, cujus superius fecimus mentionem, cum juxta beati Erasmi martyris Basilicam patruum suum nomine Petrum qui defunctus fuerat, traderet sepulturæ, expletis exequiis ex more procedens causa orationis Ecclesiam ingressus est Beatissimæ Trophimenis. Cumque pro suis criminibus attentius Dominum deprecaretur, ita repentinus eum invasit languor, ut vix ab ejusdem Ecclesiæ liminibus egredi potuisset, qui dum nimio febris ureretur ardore, & nobilitas, ac familia cuncta parentum ejus propinquum expectaret interitum, eo quod nullius medicorum sustentari potuisset medela, tandem aliquando decreverunt eum Parthenopem deportare, quatenus illic Domino annuente reciperet sanitatem, quamobrem præparato navigio, stotimque applicantes requieverunt parumper in Ecclesia Beatæ semper virginis Mariæ expectantes à villicis suis quotquot necessaria valetudini forent suæ. Interea dum ista geruntur, mulier quædam quæ erat ejusdem Episcopi ancilla fidelis, venit ad visitandum eum, & sicut mos est fœminis dum inter se vicissim multa protrahuntur colloquia, persuasit ei, & quibusdam dedit potionem herbis confectam quam cum gustasset, protinus obdormivit, & ecce videt in visione visendi gratia duas ante se stare puellas, quarum pulchritudo talis erat, ut vinceret solis & lunæ candorem. Decebat enim quoniam quæ Christo sunt desponsatæ, eas Sol, & Luna mirentur, ipsi enim soli servant fidem, ipsi se tota devotione committunt cujus mater virgo est, cujus pater fœminam nescit. Hæ denique tenebant in manibus suis singulos calamos virides, florentesque una illarum rubicundum in collo gestabat velum. Altera verò quantum conjici potest nihil hujus vel notitiam deportabat nisi calamum tantum quem manu tenebat. At ubi appropinquaverunt, ut illo coram astarent, blandorum sermone salutaverunt, atque ei dixerunt; Salvet te Dominus noster, Jesus Christus, quibus ille respondit, bene venistis Dominæ meæ, bene venistis, & repetens quæ estis Dominæ, vel unde venistis? At illæ responderunt dicentes, legatione fungimur sanctiss. Trofimenis, quocirca certum te volumus fieri Presb. quod à Beatissima Virgine castigatus in cujus aulam membra polluta introisti, cum nequitias cui persolveres patrui, castigans etenim castigavit, sed morti non tradidit te; oravit enim ad Dominum, & per ejus intercessionem ecce factus es sanus, vide ne ulterius talia facere præsumas, & hæc dicentes fixerunt calamos ad caput, & ejus lectuli pedes, atque curvantes eos fecerunt in modum arcus, & desuper rubicundum, quod in collo una gestabat pallium prostraverunt, & quasi thalamum facientes vale dixerunt, & ab oculis ejus evanuerunt. His igitur gestis expergefactus venerabilis Presbyter cum se parentes illius mutuò hortorentur, ut id quod cœperant perficeretur; subitò silentium imperans, ait, Deo gratias, Deo gratias, sit nomen Domini benedictum. Benedicta gloria Domini de loco suo, nolite contristari, neque turbemini, quia per intercessionem sanctissimæ Trofimenis ecce factus sum sanus. Tunc omnes ita commune Domino cœperunt grates omnium Creatori rependere, qui salvat sperantes in se. His itaque omnibus prælibatis, retro unde venerant domum reversi sunt, ubi nulla præoccupante mora, luminaribus præparatis cum magna devotione ad ejus nominis titulum pervenerunt vota pro eo solventes beatissimæ Trofimeni cujus intercessu pristinæ est redditus sanitati.

Pissimi quoque temporibus Pulchais Præfecturi,

puella quædam nomine Theodonanda tradita est vire cuidam nomine Mauro in matrimonio, hæc itaque viro suo copulata, quia nec dum nabilis erat plurimis morbunda jacens temporibus, quotidie sui cruciatus miserrimum præstolabatur interitum, eodem itaque tempore Archiater Salerno non mediocri medicinæ salubritate pollebat Hieronymus, qui dum sibi adducta esset à parentibus, ut aliquid ei proficuo medicinæ subveniret remedio, respuens eam projecte dicens: Incurabilis est passio ejus, nequibo eam curare, deprecantibus autem illis, ut sui misereretur, tandem aliquando precibus victus interrogavit quot temporibus hoc laboraret eniti? responderunt dicentes, mensibus quatuor. Quapropter adducti desperationis tristes miseria venimus, ut præveniente clementia Dei per te sospitatem recipiat. Ille itaque precibus Archiater Dei famulus victus, cœpit suæ artis quærere librorum immensa volumina, si forte titulum infirmitatis hujus per lectionis curiam posset agnoscere. Cumque has & illas legeret valetudines passionum, & nusquam reperire potuisset quali laboraret incommodo, ait, egredimini fratres hinc, quia nullum medicinæ solatium ei præbere queo, hoc autem scitote, quia aut misericordia Dei salvanda est, aut justo judicio punienda; his auditis amaro luctu flere cœperunt, & valedicentes venerunt Reginnas, ut depositum secundum Archiatri dictionem ibi lugerent. Inter hæc igitur ista, & ista loquentes, mutuis exhortationibus surrexerunt, ut eam deferrent ad Basilicam Sanctæ Trofimenis; apprehendens eam quædam Sanctimonialis nomine Agathæ jactavit eam semineciem ante altare erans, & cum parentibus triduo exitum expectabant: ipsius valetudo autem corporis talis erat, agitabat enim brachia sua sursum, rursum deponens inferius velut miluus cum longo volatu aerem verberat: ut cum his languoribus fatigaretur puella, reliquerunt eam parentes ejus cum prædicta Sanctimoniale, & abierunt huc illuc, quod opus habebat; orante autem Sanctimoniale paululum accepit ante altare soporis, & ecce puella pedetentim exiens flumen petebat sola. Nec dum enim fluminis alveus properaverat, & ecce videt pulcherrimam puellarum puellam dantem sibi tres in dorso ferulas ac dicentem, cur ausa es de templo exire, revertere & .... semper habeto pavorem. Cumque puella trepidans iret, & Sanctimoniali narraret gavisa protinus est, ut sancta ei Trofimenes specialitre appareret. His igitur beneficiis delibata videns iterum eadem Sanctimonialis oleo pavimentum sudare nimis odorisque, intentissime Deo erans sanctam invocans Trofimenem, jussitque ut indubiis corpus exueret ... quæ unxit corpusculum ejus oleo Sancto, & statim sana est facta ab infirmitate. Hactenus historia.

Cæterùm in Cathedrali Minorensi quinque sunt dignitates, quarum prima est Archidiaconi, reliquæ quatuor gradatim, Cantosis scilicet, Primicerii, Archipresbyteri, & Decani. Præbendarii verò Canonici desiderantur, cum tantummodo à Capitulo ipso ascribantur Presbyteri vulgo nuncupati. quorum numerus hodie ad quindecim ascendit. Episcopalis domus Ecclesiæ proxima, satis commoda, pomariis hortisque ornata. Tres Parochiales Ecclesias habet. Perexigua diœcesis est Episcopo subiecta, ut parvæ civitati correspondeat, in qua plures tamen Ecclesiæ visuntur. inter quas Ecclesia est S. Sebastiani Martyris in loco Forcellæ ædificata una cum cœmiterio, de quo Martinus Freccia de Subfeudis refert. Forcellæ Ravellensium villa non procul ab oppido Tramonto, homines habuit ex ea genitos statura proceros miræ altitudinis palmarum decem, & ultra modum gravissima quæque pondera bajulantes: visa & comperta sunt in Ecclesia S. Sebastiani ibidem constructa ossa pedum, & brachiorum cubitorum quatuor, & ultra adhuc extant, nec sine admiratione visuntur. Mensę Episcopalis annuus census ducatorum Regni sexcentorum est; taxatur verò in libris Fisci Apostolici ad flor. 33. una cum tertia. Hujus Sedis Episcopi sunt, qui sequuntur, quos ex diversis monumentis, scripturisque ex fide deprompsimus: debemus tamen gratias nobili, ac non semel, sed parce laudato viro Abbati Joanni Baptistæ de Afflicto, olim hujus Episcopatus generali Vicario, qui summo labore Ecclesiæ hujus monumenta ferè à tineis exesa expiscatus est; nobisque liberaliter Romam transmisit.

I 1 SERGIUS ex auctoritate Joannis Summi Pontificis primus Episcopus Reginoæ consecratus est à Leone I. Amalphitanorum Archiepiscopo, anno 987. a Hic à Joanne Amalphitanorum Duce, & Imperiali Patritio nobili ornatus donatione plura pro sua Ecclesia bona obtinuit; hanc donationem una cum aliis monumentis perdidit, cum ipse captivus a Salernitanorum Principe adductus esset, ut in alia donatione, quam fecit idem Joannes Dux Ursoni Episcopo Sergii successore habetur infra in eodem recitanda. Ipse verò postquam novellum Episcopatum optimis documentis instituisset in pace quievit.

a Ual. 994.

II. 2 URSUS Reginnensis Ecclesiæ bonus Episcopus, cui Joannes, & Sergius Duces, donationem, quam olim Ecclesiæ S. Triphomenis asseruerant, liberali munificentia confirmarunt; quæ cum curiosum lectorem confirmare possit, illam ex membranaceo originali documento exscriptam hic typis mandare visum est, ut jacet rudi quidem stylo.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, die 19. Mensis Augusti Indictione 8. Amalphiæ.

Nos Joannes Domini gratia Dux, & Imperialis Patritius anthipatus, Vesti, & Sergius Dei providentia Dux idest genitor, & filius, à præsenti namque die concessimus atque confirmavimus, seu scribere, & firmare visi sumus in supradicta hoc venerabilem s. Trophimenis Christi Martyris in Ecclesia nostra, quæ constructa est in Reginnis Minoris in manibus, & in potestatem de te D. Urso venerabilis Episcopus Sedis supradictæ s. Ecclesiæ Beatæ Trophimenis, idest pro quibus ab antiquo tempore D. Mastalus Imperialis Patritius dedit, atque concessit per firmissimam chartam in supradicta Ecclesia tota ipsa plagia de Reginnis Minoris quantum continet de cantu in cantum, ubi Searia fuerunt pro . . . . tenendi, & de suprascripta plagia seu terra de suprascriptum publicum exinde suprascriptus D. Mastalus Imperialis Patritius dedit, atque tradidit in supradicta Ecclesia B. Trophimenis da ipsa Sepalem veterem in usu usque intus mare, & de latitudine de cantum in cantum, quantum ipsa plagia continet, & ab illo tempore usque modo dominavit eos ipsa suprascripta Ecclesia modo verò pro redemptionis animæ nostræ, & denostris parentibus concedimus, & tradidimus atque confirmamus suprascripta plagia inclyta de cantu in cantum, & unde fuit ipsa Sepalis veteris, quod suprascripta charta sessionis proclamat, quod suprascriptus Dominus Mastalus confirmavit, usque intus mare. in ea eninnovatione, ut à nunc die præsenti, & in perpetuis temporibus plenaria, & integra suprascripta plagia qualiter superius legitur sit tradita in suprascriptam Ecclesiam B. Trophimenis Christi Martyris, & non habeat potestatem nullus humanus homo ibidem quamlibet fabricam facere nec nullum ædificium absque voluntatem, & absolutionem de te suprascripto D. Urso venerabili Episcopus, & de vestris posteris amodo & semper, seu per omnia, & in omnibus integra suprascripta plagia à nunc & in perpetuis temporibus tradita sit in suprascriptam Ecclesiam sicut superius legitur, & ad faciendum ibidem vos suprascriptus D. Ursus Episcopus, & vestris posteris omnia, quod volueritis sine omni nostra, & de nostris posteris successore contrarietatem, vel requisitionem in perpetuum, & si aliquis noster posteris successor, seu qualiscumque alia humana persona magna vel parva contra hanc chartam nostræ cessionis, seu confirmationis venire præsumpserit, illa persona habeat anathema, & maledictionem à Patre, & Filio, & Spiritu sancto, & à B. Trophimene, & ab omnibus Sanctis, & partem habeat cum Juda traditore D. N. J. C. in infernalibus claustris. Insuper componere debeat illa persona in cujus manibus hæc charta pervenerit auri solidos quingentos Bysantios, & hæc charta nostræ concessionis atque confirmationis, ut supe-

rius

rius legitur firma atque stabilis permaneat in perpetuum. Veruntamen reclamamus quia de suprascripta plagia qualiter superius legitur D. Sergius gloriosus Dux & Patritius genitor, & abius noster fecit exinde chartam firmationis una nobiscum à D Sergio Episcopo antecessorem vestrum, & nunc vobis eos confirmamus per hanc chartam qualiter superius legitur, pro quibus ipse D. Sergius Episcopus ipsa jam dicta charta perdid t quando illum apprehensit ipse Princeps Salernitanus.

† *Ioannes Domini gratia Patritius antipatus Vesti, & Dux Amalphitanorum.*
† *Sergius Domini gratia Dux Amalphitanorum.*
† *Ego Constantinus filius Mansonis Iudicis testis sum.*
† *Ego Sergius filius Constantini testis sum.*
† *Ego Sergius Iudex testis sum.*
† *Ego Joannes Scriba filius Ursi scripsi hanc chartam per præceptionem suprascriptæ gloriosæ potestatis anno tertio post eorum recuperationem.*
† *Gregorius Jactabicta testis est, quia ipsa charta unde ipsa exemplata est vidi, & legi.*
† *Ego Gregorius filius Leonis de Sergio testis sum, quia ipsa charta unde ista exempla facta est vidi, & legi.*
Ego Pulcherus filius Mauri Comitis testis sum, quia ipsa charta unde ista exempla facta est, vidi, & legi.
† *Quod ego Ioannes Presbyter, & Scriba hanc chartam cessionis manu propria exemplavi qualiter vidi, & legi taliter scripsi nec diminuavi aliquid neque junxi. Die XV. mensis Junii Ind XII Amalphiæ.*

III. 3 JAQUINTUS proximè post Ursum reperitur Reginnensis Episcopus an. 1069. qui fuit sextus Roberti Siciliæ Ducis in Amalphi. Hic a Sikelgaita Ducissa ejusdem Roberti uxore in Ecclesia sanctæ Trophimenis integram hæreditatem, quam paucis ante diebus Ducissa à Manso de Blato, ejusque uxore Maria emerat, Jaquinto, ejusque successoribus in remedium animæ suæ liberaliter elargita est. Emptionis ac donationis documenta, quæ mox subiiciam, exscripta sunt ab authographis ejusdem Ecclesiæ, ac fideliter exscripta, hujusmodi tenoris.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi Temporibus D Roberti, & D. Roceriu genitoris, & filii gloriosi Ducis Italiæ, Apuliæ, Calabriæ, & Siciliæ anno 6 Ducatus eorum Amalphiæ die 25 mensis Iulii Indictione 2

Nos quidem SiKelgaita divina gratia Ducissa uxor quidem supradicti Domini Roberti gloriosi Ducis à præsenti die promptissima voluntate pro redemptione animæ nostræ tradere, & offerre visa sum in Ecclesia beatæ Trophimenes virginis & martyris, quæ dedicata est in Reginnis Minoris, posita in manum & in potestatem de te Domino Iaquinto gratia Dei Episcopo Sedis sanctæ vestræ Ecclesiæ beatæ Trophimenis, & de posteris vestris successoribus idest plenariam, & integram hæreditatem nostram quam habemus in Sanguinetum positum supra Reginnis Minoris, sicut est vinea, & terra cum pomiferis, & canetum & quercetum, atque castanietum, ac non & cum casa fabrica solariata, & palmentum, & lab llum, seu & una cisterna, & una casatina ibidem habentem, qui nobis obvenit per chartam comparationis à Mansone de Blato, & à Maria Iugalia filia Petri Paradisi, omnia cum omnibus quantum ibidem habuimus, quantum per suprascriptam chartam comparationis nobis obvenit cum vite de viis suis, & omnibus sive habentibus, & pertinentibus totum illos offersimus in suprascriptæ sanctæ Ecclesiæ, vobisque omni minuitate, & ipsa charta comparationis, cum quantæ chartæ exinde habuimus de præsentem illæ tradidimus in suprascripta Ecclesia in ea rationem, ut à nunc die præsentis, & in perpetuis temporibus plenariam suprascripta hæreditas sicut superius legitur sit traditum & offertum in suprascriptum Episcopium in manum, & in potestatem de te suprascripto Domino Iaquino Episcopo, & de posteris vestris ad dominandum, & frugiendum solammodo non habeatis potestatem eos vendere, aut de suprascripto Episcopio subtrahere, sed semper sicut traditum, & offertum in suprascriptum Episcopium sicut superius legitur pro redemptionis animæ nostræ, & omni anno vos suprascriptus Dominus Iaquinus Episcopus, & vestri posteri canere nobis debeatis vigiliam, Missam, orationes in sempiternum, & illa humana persona magna, seu parva quæ contra hanc chartam nostræ offertionis venire præsumpserit, & eam rumpere voluerit, illa persona habeat anathema, & maledictionem à Patre, & Filio, & Spiritu sancto, & partem habeat cum Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi, & componat in suprascriptum Episcopium auri solidos sexcentos Byzantios, & hæc charta nostræ offertionis, ut superius legitur firma, & stabilis permaneat in perpetuum.

† *Ioannes Iudex testis est.*
† *Ego Ioannes .... testis sum.*
† *Ego Ioannes filius Marini Manso testis sum*
† *Ego Leo Scriba filius Ursi hanc chartam offertionis manu propria scripsi.*

Mansi verò de Blato, uxorisque ejus Mariæ venditionis documentum sic se habet.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Iesu Christi, temporibus D Roberti, & D. Roceriì genitoris, & filii gloriosi Ducis Italiæ, Apuliæ, Calabriæ, Siciliæ anno 6. Ducatus eorum Amalphiæ die 20 mensis Iulii Indict 2.

Certi sumus nos Manso de Blato cui supernomen dicitur Tunnina, & Maria ambo, videlicet jugali filia quandam Petri Paradisio à præsenti die promptissima voluntate venundedimus, atque in præsenti cessimus, & contradidimus vobis Domina S·Kelgaita gloriosa Ducissa Domina nostra uxor supradicti Domini Roberti gloriosi Ducis, idest plenariam, & integram hæreditatem nostram quam habere visi sumus in Sanginitum positum à supra Riginnis minoris, sicut est vinea, & terra vacua, & quercetum, atque castanietum, quam, & cum casa fabricata solariata & palmentum, & labellum, & cisterna, & casalina, & omnibus aliis fabricis suis, quam & cum salvæ viæ suæ ibidem ingrediendi, & egrediendi, cum omnia quæcunque vobis opus, & necessarium fuerit, quam & cum omnia, sive infra se habentibus, & pertinentibus qui nobis obvenit à suprascripto Petro Paradisoso cero. & genitorem nostrum vineam faciens castanietum. quercetum, promiferis. cannetum, terra vacua, cultum, vel incultum domesticum, & salvaticum totum sine omni minuitate vobis eos venundedimus, ut jam sicus diximus nihil vobis exinde exceptuavimus, aut aliquod nobis exinde remansit, sed qui viam exinde habet non illam contretis, & quantæ chartæ exinde habuimus dedimus vobis diæ; & si aliquando tempore plus chartæ exinde inventa dederit nos, & nostris heredes mittere illæ debeamus subtus vos, & cui per vos datum fuerit absque omni damnietate unde, & in præsentem exinde accepimus à vos plenariam nostram sanationem, idest auri solidos trecentos decem de tari boni ana tari quatuor per solidum sicut inter nos bonæ voluntatis convenit quando vendidimus ad creditoris nostris, cui illis debuimus in omnem deliberationem, & in omnimo de .fitionem, ut à nunc die præsentis, & in perpetuis temporibus, in vestra, & de vestris hæredibus, vel cui per vos datum fuerit sit potestatis habendi, fruendi, possidendi, vendendi, donandi, commutandi, faciendi, & judicandi exinde omnia, quæ volueritis sine omni nostra, & de nostris hæredibus contrarietatem, vel requisitionem in perpetuum, & jam aliquando exinde, neque à nobis, neque ab hæredibus nostri vel à nobis summissas personas nullam requisitionem, vel contrarietatem exinde habeatis, non vos nonnullus homo cui per vos datum fuerit habeatis exinde, quodcunque requisitionem, aut molestiam in perpetuum. Insuper nos, & nostros hæredes vobis, & ad cui per vos datum fuerit plenariam supradictam nostram venditionem qualiter superius legitur ante stare, & defensare promisimus omni tempore ab omnibus hominibus. Quod si minime vobis exinde fecerimus, & omnia, ut superius legitur non adimpleverimus componere promittimus nos, & nostros hæredes vobis, vel ad cui per vos datum fuerit dupplo suprascripto pretium, & hæc charta nostræ venditionis, ut superius legitur firma permaneat in perpetuum.

† *Ego Leo filius Ursi Sclinillo testis sum.*
† *Ego Ioannes Filius Marino Manzo testis sum.*
† *Ego Ioannes Maniattrilla testis sum.*
† *Ego Leo Scriba filius Ursi scripsi, &c.*

4 MAURUS æternæ memoriæ dignus Reginner-

nensis Episcopus proximus videtur successor Jaquinti ob ejus præclaras animi dotes Rogerii Ducis in paucis charus, cujus intuitu, ac devotione omnes donationes, ac concessiones jam diu ab Amalphitanis Ducibus Ecclesiæ sanctæ Trophimenis concessas piissimè asseruit, iterumque donavit, una cum ipsa plaga maris prope Reginnam. Actum est documentum anno sal. 1091. tenor verò talis est ex ipso originali à me exscriptus.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri J.C. anno ab Incarn. ejus 1091. die 20. m. Oct. Ind. 15. Amalphiæ.

Nos Rogerius Dei gratia Dux, à præsenti namque die scribere, & firmare jussimus vobis Mauro gratia Dei Episcopo S. Sedis Reginnensis Ecclesiæ B. Trofimenis Christi martyris hanc chartam cessionis atque confirmationis: & quod ante hos præteritos D. Mastalus, qui fuit Dux, & Patritius de civitate Amalphiæ, & alii Duces Patritii ipsius Amalphitanæ civitatis dederunt, & donaverunt per eorum chartam cessionis in dictam Ecclesiam B. Trofimenis inclytam ipsa plagia arena maris de Reginnis Minoris de fine in quantum continet ipsa jam dicta plagia de fine in finem, & quanta terra vacua ibidem habuit, & ipsi antecessores vestri ab illo tempore usque modo habuerunt, & tenuerunt, & dominaverunt eos, & fecerunt exinde quicquid voluerunt pro utilitate de vestra Ecclesia, modo autem vos noster D. Maurus Episcopus obsecrastis nos, & petistis nobis exinde . . . pro parte ipsius Ecclesiæ, ut faceremus vobis exinde chartam cessionis, & offertionis, nos autem pro Dei amore, & de nostra S. Dei Ecclesia, & pro vestra . . . . . Ms. & magnum quod nobis exinde fecistis confirmamus, & tradimus vobis inclytam nostram plagiam de arena maris de Reginnis Minoris de fine in finem, quantam ipsa plagia continet, & quanta terra vacua ibidem habet, ut amodo, & deincepe sint in potestate tua de te nostro D. Mauro Episcopo ad faciendum, & judicandum exinde pro utilitate de vestra Ecclesia, quod volueritis absque omni nostra, & de nostris posteris successoris contrarietate, vel requisitione in perpetuum, & si aliquando tempore, quaviscunque posteris, aut quaviscunque alia humana persona magna, vel parva contra hanc chartam nostræ concessionis, atque confirmationis venire præsumpserit, & eam rumpere voluerit, illa persona habeat anathema, & maledictionem à Patre, & Filio, & Spiritu sancto, & partem habeat cum Juda traditore D. N. J. C. Et componat vobis in vestra Ecclesia auri solidos mille . . . . . & hæc charta nostræ cessionis, atque confirmationis, ut superius legitur, firma permaneat in perpetuum.

† *Ego Leo Iudex testis sum.*
† *Leo filius Sergii filii Ioannis Iudex testis est.*
† *Petrus Iudex testis est.*
† *Ego Leo Scriba filius Ursi scripsi.*

Elapso tertio deinde anno à donatione idem Rogerius Dux alteram donationem intuitu Mauri Episcopi eidem Ecclesiæ sanctæ Trophimenis fecit anno 1094. in ipsa Amalphia, ita in originali, quod una cum aliis in Archivio Minorensi extat, scriptum est a Joanne Scriba.

In Nomine Domini Dei Salvatoris Nostri Iesu Christi, anno ab Incarn. ejus 1094. temporibus D. Rogerii gloriosi Ducis medio mense Aprilis Indict. II. Amalphiæ.

Nos suprascriptus Rogerius D. gratia Dux à præsenti die promptissima voluntate concessimus, atque confirmavimus pro redemptionis animæ meæ, & de genitrice mea in Ecclesia B. Trophimenis virginis, & martyris, quæ dedicata est in Reginnis Minoris in manum, & in potestatem de te D. Mauro venerabili Episcopo S. Sedis Reginnensis Minoris jam dictæ Ecclesiæ B. Trophimenis virginis, & martyris, quam & de vestris posteris successuris rectores prædictæ Ecclesiæ: idest plenariam ipsam apothecam ad negotiandum, & vendendum de Reginnis Minoris, qui pertinuit in ipso publico nostro de Amalphia, & cum plenaria ipsa statera, & cum omnibus consuetudinis de prædicta pothega, & de ipsa prædicta statera, un-

A *decunque ibidem pertinet, quod vobis in supradicta Ecclesia sanctæ Triphomenis de antea per chartas cessionis, & offertionis tradidimus, & frugiastis, & dominastis illos cum omnibus consuetudinib. & cum omni pertinentia ejus, sicut continebat ipsa prædicta charta offertionis, atque concessionis, quod vobis exinde de antea fecimus, & postquam vobis exinde ipsa prædicta concessionem atque offertionem fecimus pro illa occasione quando cccollitximus, & tulimus ad omnes cui datum habuimus de ipso publico de Amalphia tandem vobis tulimus ipsa prædicta pothega, & ipsa prædicta statera de Minori, & dedimus ipsa prædicta pothega ad ipsi Rebellenses absque ipsa statera in hunc ordinem, ut vobis exinde dare omni anno solidos centum de tari, modo verò pro inspiratione Dei omnipotentis, & pro redemptionis animæ meæ & de genitori, & de genitrice mea rendedimus vobis in supradicta sancta Dei Ecclesia omnia suprascripta quantum continet ipsa prædicta charta concessionis, & offertionis, quod vobis exinde antea fecimus, ut*

B *amodo, & in perpetuis temporibus vos, & vestris posteris successores tollere debentis per omni uno anno de ipsa prædicta pothega, cum sua pertinentia absque dicta prædicta statera ipsi prædicti solidi centum de tari à ipsi hominibus Rebellensis, qui nobis illos dare debent per præceptum, quod exinde ad illis fecimus, & similiter ipsa prædicta statera cum omnia sua pertinentia iterum fiat in potestate de prædicta Ecclesia in manu, & in potestate tua, & de tuis posteris successuris ad ordinandum, & frugiandum, & dominandum sine omni minuitate, & sine omni contrarietate nostra, & de nostris posteris successoris, & de omni alia humana persona in perpetuum, & forsitan si ipsi præd. hominibus Rebellensis vobis, & ad vestris posteris successoris non dederint omni anno ipsi prædicti solidi centum de tari de Amalphi de ipsa prædicta pothega, & de omni sua pertinentia absque ipsa prædicta statera, & qualibet contrarietate exinde præsumaverit facere, tunc cadere debeat vobis, & ad vestris posteris successoris ipsi hominibus Re-*

C *bellensis in suprascripta Ecclesia ad faciendum legem, & justitiam tanquam ad me suprascripto Rogerio Dux in nostra Curia, & si aliquando tempore, quaviscunque humana persona magna, vel parva contra hanc chartam nostræ cessionis, atque confirmationis venire præsumpserit, & eam rumpere voluerit habeat personam illam anathema, & maledictionem à Patre, & Filio, & Spiritu sancto, & partem habeat cum Juda traditore D. N. J. C. & hæc charta nostræ cessionis, seu confirmationis, ut superius legitur, firma permaneat in perpetuum.*

† *Ego. . . . .*
† *N. . . . .*
† *N. . . . .*
† *Ego Joannes Scriba filius Ursi scripsi.*

Præter hæc quæ relata sunt de Mauro nulla alia extat memoria; ferunt tamen monumenta illum vixisse in hac dignitate usque ad annum 1102. & circa hæc tempora ad Archiepiscopalem Sedem Amalphitanam ascendisse, & clarius refert documen-

D tum Constantini hujus Sedis Episcopi, quod paulo infra dabimus, in quo memoratur Maurus Archiepiscopus Amalphitanus antea Episcopus sanctæ Triphomenis.

5 LEO Reginnæ Minoris quintus Episcopus, de quo clara extat memoria in monumentis Episcopii an. 1103. 5. die Decembris Indictione 12. & an. 1105. die 10. Octobris indictione 13. V.

6 STEPHANUS Leonis successor cujus prima mentio occurrit ann. 1112. Hic anno 1118. Mense Augusti Ecclesias S. Joannis, ac S. Salvatoris juxta maritima, monasterio sanctissimæ Trinitatis, & Petro Abbati perpetuo attribuit, & ab omni Episcopali jure immunes fecit. VI.

7 CONSTANTINUS Reginnensis Episcopus anno 1127. pietatis erga Deum, charitatis in Clericos, amorisque non levia exhibuit argumenta, dum inter suæ Diœcesis presbyteros, clericosque modum vivendi juxta regularem vitam instituit, VII.

con-

conditique constitutiones, suaque inscriptione, ac plumbeo sigillo signavit, ubi insculpta visitur Imago sanctę Trophimenis. Pręclari hujus monumenti originale extat apud me in pergameno exaratum cujus exemplar exhibeo.

Constantinus Divina clementia Reginnarum Minoris Episcopus cuncto sibi Clero commisso.

Quisquis pastorali dignitate fungitur præcipuæ discretionis lineas imitari debet. Scilicet ut tempora, regiones, plebium consuetudines, augmentum detrimentumve Ecclesiarum diligenter perscrutando examinet in augmento siquidem augmentando in detrimento verò dimiauendo, cuncta sibi commissa honeste disponere satagat. Hoc autem hic idcirco præmisimus, ut nostrorum antecessorum traditiones, quas penitus transgredi minime valemus: saltim tum quia abundavit iniquitas, & charitas refriguit, tum quia sumptus oblationum omaino defecit, ut noster Clerus prorsus non obnatur, bis in cunctis præmissis consulere sategimus. Siquidem in exordio nostrarum Ecclesiarum populos devotos, & dapsiles ad conferenda beneficia eisdem Ecclesiis constituit. Tum quia regio magis copiarum gloria pollebat, tum quia earundem Ecclesiarum paucitas imminebat, & idcirco insuper venientibus lemoniis mutua frequenter inter Sacerdotes prandia fiebant, at ubi populorum crevit augmentatio, Ecclesiarum insuper duplex, ac triplex crevit constructio in parietibus quidem, in oblationibus autem minime. Prævidens bonæ memoriæ prædecessor noster Domnus S. vir vitæ venerabilis scandalizari multos de Clero nostro Sacerdotes consuluit, statuit, sancivit ut in supervenientibus lemoniis duorum tarenorum benedictio Congregationi supervenienti à Sacerdote Ecclesiæ ad quam lemonæ confluebant, daretur. Nos autem & nostris temporibus adhuc, quod melius est super erogationes, quoniam oblationes populorum penitus defecerunt, firmamus, Pastorali auctoritate corroboramus, ut insuper venientibus lemoniis medietas oblationis in Ecclesia oblata supervenienti Congregationi conferatur, reliqua verò medietas eidem Ecclesiæ reservetur, sed & illud huic nostræ descriptioni inserentes statuimus, ut die Parasceves, cum omnis Christianorum Ecclesia de Christi passione, vel morte affligitur, in nullo penitus commune prandium fiat, absurdum quippe videtur de Christi morte tristari, & variis epulis, & illicitis potationibus implicari, per præsentis itaque privilegii nostri paginam firmamus, ut sicut supra taxavimus amodo & usque in sempiternum ratum, & inviolabile maneat. Si quis autem hujus nostræ descriptionis temerarius violator existere presumpserit, perpetuò anathemate dampnetur, & à sanctæ matris Ecclesiæ communione eliminetur, atque in resurrectionis universitate cum impiis, reprobis perpetuo igni subdatur.

† *Ego Constantinus Domini gratia Episcopus has literas fieri jussi, & ego ipse confirmo.*

† *Ego Mansonus Presbyter Custos de. . . . . salva, &c. confirmo.*

† *Ego Petrus Presb. filius D. Leo Scanapecu conf.*

† *Com. Presb. qui Regimuado de Moate confir.*

† *Compostus Archip. etb. filius ser Tascaran conf.*

† *Ego Ursus Presb. Custos S. Leoni Papæ conf.*

† *Ego Leo Presbyter filius Domini Ursi Scanapecu, confirmo.*

† *Ego Joannes Presb. dicti D. Ursi d. . . . . . conf.*

† *Ego Joanes Presb. Jacintbus conf.*

† *Ego Ursus Presb q D. Ursi gratia Dei Monachi de Claramonte confirmo.*

† *Ego . . . . Presbyter filius D. Ursi de Cunarene confirmo.*

† *Ego Adimater Presb. de S. Vnaterna confir.*

† *Ego Manso Presb. & Primic. confirmo.*

Datum anno Incarnationis Dominicæ MCXXVII Reginnis Minoris Indict. V.

Vidi nuper originale Minorensis Ecclesiæ monumentum, quo Constantinus Episcopus, ejusque Clerici S. Triphomenis, pacta quædam, & conventiones olim inter Petrum Mauronem, & Maurum Episcopum Reginnensem, tunc Archiepiscopum Amalphitanum sancitas, cum germano Mauronis, innovarunt anu. 1128. quod sanè insigne est documentum, ex eo enim luce clarius habemus Maurum ex Minorensi Episcopo ad Metropolitanam Sedem Amalphitanam ascendisse, eoque an. 1128. superfuisse. vivente Constantino in Minorensi Ecclesia. Documentum sicuti jacet curavimus exscribendū.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Iesu Christi, an ab Incarn. ejus 1128 Kal Martias Indict V Amalphiæ.

Manifestum facio ego Pantaleo filius Domini Ioannis Iudice Tectabecte, & Blactu ambo iugales, & filia Dom Mauroni de Petro de Maurone de Musco de Mauroae Comite, & nos Musco filius Domini. . . . filii Dom Musci de Ioanne de Pardo, de Leone Comite vobis Domino Constantino Domini gratia Episcopus sanctæ Sedis Reginnensis Ecclesiæ Beatæ Trophimenis virginis & martyris Christi, & vobis totis ipsis Clericis qui officiant in prædictum Episcopium, pro eo vero, quod invenimus & quæsivimus vos cum ipsa charta, quod fecerat Domino Mauro Archiepiscopus de Amalphia, quando erat Episcopus de prædicta Ecclesia sanctæ Triphomenis ad Domino Mauroni Presbytero, & Abbas sancta Cruce, & ad Pantaleo filio Domini Gregorii Ferafalcone, & ad Ioannem filium Domini Leoni de Leopardo, qui fuerunt distributores de Domino Petro vero germano de me suprascripta Blactu filius suprascripti Dom. Mauroni de Petro de Maurone de Musco de Maurone Comite, & diximus vobis, quia suprascriptus Domino Petro dimisit in prædicto Episcopio de Minori solidi centum de tari per ipsum suum testamentum, ut fabricarent inde duæ aputhecæ in ipsa terra quod concessit . . . . . . prædicto Domino Maurone genitori suo, & ut præd duæ aputhecæ fierent salba de prædictum Episcopium de Minori, & de ipso Mansionatico, quod inde dederit omni annuè tollere illos medietatem ipso Episcopos de prædicta Ecclesia de Minori, & pro alia medietate tollere ipsi Clerici, qui officiaverit in prædicto Episcopio de Minori, & canere ad illum exinde vigilia, & Missa omni anaue in die depositionis suæ, die omnium Sanctorum, & vigilia & Missa die Nativitatis Domini, & die sancta in Pasca Resurrectionis Domini, & da suprascriptis solidi centum per magnum rogum tulit illis da prædictis suis distributoris in Domino Mauro Archiepiscopus, quando erat Episcopus de Minoris, & expendit illis pro utilitate de prædicto Episcopium de Minoris hoc est in ipsa sua fabrico de prædicto Episcopium, & prædicto Domino Mauro Archiepiscopus . . . . inde dedit ad vice ad prædicti distributoris duæ cameræ fabricæ conjunctæ, & terra usque ibidem in Reginnis Minoris ad finem causa de suprascripta Ecclesia sanctæ Trophimenis, sicus continet ipsa charta, quod exinde tando fecit ad prædictos distributoris suprascriptus Domino Mauro Archiepiscopus, & ad præsens suprascriptæ cameræ . . . . quia sunt destructæ, & non faciebatis suprascriptæ Missæ, & vigilia pro anima de suprascripto Domino Petro, sicut ille judicavit per suum testamentum qualiter superius legitur, & habuimus inde vobiscum multas altercationes jam Dei gratia venimus exinde vobiscum ad bonam finem, & convenientiam, & reddidimus vobis ipsam concessionem de prædicta terra, ut supra diximus, & firmamus vobis ut neque nos, & nostris posteris, neque nulla persona pro nostra parte, & non quæ-

ramus vos neque vestris posteris de suprascriptæ apotecæ, neque de suprescriptæ cameræ, neque de suprascripti solidi centum per nullam occasionem, sed amodo, & semper vos & vestris posteris successores Clerici, qui officiaverint in prædicto Episcopium de Minoris debeant satisfacere pro anima de suprascripto Domino Petro ipsæ Missæ & vigiliæ per omnem annum sicut superius legitur, & sicut continet suprascriptu charta. quod inde habemus, quod fecit suprascriptus Dom. Mauro Archiepiscopus quando erat Episcopus ad prædictos distributores de prædicto Domino Petro, & habeamus nos & vestri hæredes ipsæ duæ sepulturæ in causa de prædicto Episcopium de Minoris sicut continet suprascriptu chartu, quod inde habemus, quod suprascripto Dom. Mauro Archiepiscopus fecerat ad prædictis suis distributoris, & quidem nobis, & vobis aliquid de suprascripte placito, & convenientiu, ut superius legitur minuere, vel extenuare voluerit, tunc componere pars infidelis ad partem quæ firma steterit auri solidos centum Byzanteos, & hæc chartu sit firmu in perpetuum quia vos & vobis similem de istu fecistis.

† *Ego præd. Pantal. filius Domini Ioannis Iudex Tebabestu testis est.*

† *Mastalus Iudex testis est.*

† *Ego Sergius Pisinatus testis sum.*

† *Ego Ioannes Comes, & Protonotarius scripsi.*

Anno 1140. die 8. Januarii, 3. Indict. Constantinus majora liberalitatis monumenta Ecclesiæ suæ sanctæ Trophimenis, ejusdemque Clericis asseruit. Confirmavit enim donationem quam fecerat antecessor suus Stephanus monasterio Cavensi de Ecclesia sancti Joannis juxta plagiam maris; hanc ad petitionem Falconis Abbatis Cavensis dedicavit Constantinus 6. Augusti anno 1144 assistentibus Urso Scalensi, ac Constantino Ravellensi Episcopis, ut ipse testatur in monumento, quod extat in Archivio Cavensi. Cujus exemplar ita se habet.

Iustum & rationabile est, ut justa petentibus diligenter tribuatur assensus, quapropter nos Constantinus S. Regiunensis Ecclesiæ Dei gratia Episcopus, consilio, & consensu Clericorum nostrorum D. Falconis cœnobii S. & Individuæ Trinitatis, quod est constructum in loco Mitiliano, ubi Cava dicitur, venerabilis Abbatis, justæ petitioni assensum tribuimus, ejusque rogatui libenter annuimus. Rogavit siquidem nos, ipse venerabilis Abbas, ut dedicaremus Ecclesiam, quæ in honore S. Ioannis constructa est in Regiunis Minorum juxta plagiam maris, quæ scilicet Ecclesia juris, & ditionis est prædicti Cavensis cœnobii: gratanter igitur nos præfatus Constantinus Episcopus communi consilio, & consensu Clericorum nostrorum petitioni, & rogatui prædicti D. Abbatis mense Augusto anno Dom. Incarn. 1144. Ind. 7. una cum D. Constantino Ravellensi, & D. Urso Scalensis Episcopis, rogante, & invitante illos prædicto D. Abbate, dedicavimus prædictam Ecclesiam, quæ in honorem S. Joannis constructa est, sicut prædiximus, ita tamen ut neque nostri, neque posteri nos, nec ipsa S. nostra Regiunensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra ibi aliquod dominium aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia S. Joannis, cum domibus, & cœmiteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus sit juris, & ditionis ipsius D. Abbatis, & successorum ejus, & prædicti cœnobii S. Trinitatis habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædictæ S. Regiunensis Ecclesiæ contrarietate. Declaramus etiam quæ bonæ mem. prædecessor meus D. Stephanus Episcopus in ipso vestro monasterio per suum scriptum fecit, firma, & inconcussa maneant; quod si aliquo tempore quævis persona quolibet modo contra hæc quæ fecimus, venire tentaverit, quæ facta sunt, inconcussa & illibata permaneant. Ipse verò nisi resipuerit anathematis vinculo teneatur. Ut autem suprascripta scripta certius, firmiusque credantur, manu propria subscripsi, & signo S. Crucis, quod scriptum est roboravi.

† *Ego Constantinus Episc. Regiunensis Eccl. ss.*

† *Urso Scalesiæ Episcopus subscripsi.*

† *Constantinus Dei gratia Rabellen. Ecclesiæ Præsul testis est.*

† *Mauronus Archipresbyter, & Primicerius de Regiunis Minorum testis est.*

† *Petrus Presb. filio Leo Scannapeco testis est.*

† *Maurus Presb. filius Ursi Cannorini testis est.*

† *Regimundus Presb. de Monte testis est.*

† *Ego Sergius Presbyter scripsi jussu D. Constantini Minorensis Ecclesiæ Dei gratia Episcopi sexta die, intrante mense Augustu.*

De Constantino post annum 1145. nulla alia reperitur memoria. incertum quo anno, ac die excesserit, vir tamen fuit (ex iis, quæ de ipso habentur) insignis pietatis.

8 MAURUS II. Scannapeco, Sergii filius, no- VIII.
bili, vetustaque familia, Episcopus Regionensis effectus successit Constantino, cujus habetur mentio in certo permutationis documento anno 1161. die 10 Martii Indictione 9. de quo item anno 1162. die 12. Maji. Putarunt nonnulli hunc Maurum jacere in Cathedrali eo in marmoreo tumulo, qui adhuc extat, hisce carminibus Leoninis insculpto.

† *Noscat, qui nescit, quod Episcopus hic requiescit*
Maurus dum vixit, oculos ad sidera fixit,
Atque satis morum plenus fuit ipse bonorum.
Cum grege Sanctorum, requiescat in arce Polorum.

9 LAURENTIUS proximè Mauro accessit. IX.
Hic primus est qui Minorensis Episcopus denominetur, hoc enim titulo reperitur ornatus in documento Vvillelmi Regis. Fuisse verò Laurentium Ecclesiasticæ libertatis, suæque juris Ecclesiæ indefessum propugnatorem ex eodem habemus documento. Etenim cum Laurentius ad Ecclesiæ suæ jura servanda Regias aures diu propulsasset, ut adulteriorum causas, & Clericorum facinora, quæ laici Judices in Ecclesiæ dedecus ad se subtraxerant, ad Ecclesiasticum forum reducerentur, placuit pio Regi justas Laurentii postulationes exaudire, deditque de hac re rescriptum, Judicibus, Baronibusque sui Regni perpetuo observandum. Dignum quippe documentum, ut in hoc loco perennetur ad posteros, & Laurentii Episcopi virtus commendetur; tenor est hujusmodi ex originali.

Willelmus Dei gratia Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Comitibus Camerariis, Justitiariis, Baronibus, & universis bajulis, qui sunt de Parochia, & diœcesi Minorensis Ecclesiæ fidelibus suis salutem & dilectionem.

Laurentius venerabilis Episcopus Minoris fidelis noster significavit Majestati nostræ dicens, quod Ecclesia sua privatur, & diminuitur de jure suo, videlicet de adulteriis, quæ non permittitis judicari in curia ipsius Ecclesiæ sicut debentur, & de personis Clericorum, quæ à vobis, ut laici judicantur, capiuntur, & incarcerantur: quod si verum est, admodum nobis displicet, & graviter ferimus. Non enim . . . neque volumus, ut ea quæ ab Ecclesia coerceri, & judicari debent, à vobis judicentur, vel puniantur, unde mandamus universitati vestræ, & præcipimus, ut amodo de adulteriis judicandis vos non intromittatis. Sed si quis de Parochia, vel diœcesi per dicta Episcopatus Minoris de adulterio accusatus, vel in eo deprehensus fuerit, ad judicium Minorensis Ecclesiæ in qua adulteria ipsa judicari debent, consistat, & à Curia ejusdem Ecclesiæ judicetur, & corrigatur, excepto si per insultum, & per violentiam adulterium committitur, quod si acciderit, judicetur ab Eccl. de ipso adulterio, quod spectat ad judicium ipsius Ecclesiæ, & de hoc quod spectat ad judicium Curiæ nostræ, videlicet de insultu, & violentia, judicetur ab ipsa Curia nostra. De personis vero Clericorum volumus, & jubemus, ut si aliquis Clericus Parochiæ, vel diœcesis prædicti Episcopatus Minoris de aliquo forte facto de quo persona sua judicari, vel condemnari debet appellatus fuerit, non à vobis, neq; à Curia vestra, sed ab ipsa Ecclesia, & in Curia Ecclesiæ de hoc quod ad personam suam spectat judicetur, & corrigatur sicut convenerit juxta Canones, & jus Ecclesiasticum,

exce-

excepto si aliquis Clericus fuerit appellatus de proditione, vel alio hujusmodi maleficio, quod spectat contra Majestatem nostram, quod si acciderit, volumus, & præcipimus, ut hoc quod spectat ad judicium Curiæ nostræ judicetur ub ipsa Curia nostra, & de hoc, quod spectat ad judicium Ecclesiæ, ab ipsa Ecclesia judicetur. Si verò aliquis Clericus de hæreditate, vel tenimento quod non ab Ecclesia, sed à vobis, sive per patrimonium, aut aliunde in terris vestris teneat, fuerit appellatus; volumus ut de hoc in Curia illius in cujus terro possessiones, vel tenimentum ipsum fuerit, respondeat, & quod justum fuerit facias, non tamen ut persona ejus capiatur, vel incarceretur. Insuper confirmamus eidem Minorensi Ecclesię omnes homines de eadem terra, qui dicuntur Vulpicellæ præfatæ Ecclesiæ pertinentes, apothegarios duos, & furnarios duos: mandantes, & firmiter præcipientes, ut tam homines ipsi qui dicuntur Vulpicellæ, quam & ipsi duo apothegarii, & duo furnarii de omnibus de quibus idem Minorensis Ecclesia ab antiquis temporibus intendere debent, & consueverunt, et de cætero absque omni molestia respondeant, & intendant. Data Panormi 22, mensis Martii Ind. 8.

Anno 1178. Ricardus ex filiis Pantaleonis nobilis vir offert nonnulla bona in civitate Reginna Minore posita sanctæ Sedi beatissimæ Trophimenis, & pro ea Laurentio Episcopo, pro redemptione animæ suæ, suorumque defunctorum pro quibus & quolibet, ac statuta die orare teneretur. Donationis scriptum ex originali ita se habet.

In nomine Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incarn. ejus 1178. temporibus Dom. nostri Gulielmi Dei gratia Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, & 13. anno Regni ejus, Amalphiæ die 20. mensis Julii Ind. XI. Atrano.

Ego quidem Ricardus filius D. Joannis, filii D. Sergii filii D. Mauri de Pantaleone de Mauro de Maurone Comite à præsenti die promptissima voluntate, Dei charitate, & amore, animarumque nostrarum redemptione, & pro redemptione animæ supradicto genitori meo, seu & pro redemptione animæ Joanni filio meo, seu omnium defunctorum parentum nostrorum dare, & tradere atque offerre visus sum in Episcopio S. Sedis Ecclesiæ Beatiss. Trophimenis, quæ constructa est in Reginnis Minoris, seu in manibus atque potestate de vobis D. Laurentio Domini gratia ven. Episcopo S. Sedis beatissimæ præfatę Trophimenis Christi martyris, spirituali patrimonio, idest plenariè & integrè ambæ ipsæ apothecæ nostrę fabricę, quas habemus de parentorum nostrorum in supradicto loco Reginnis Minoris, quæ sunt duo membra unum super aliud, hoc est ipsa apotheca terranea, & ipsa secunda apotheca desuper . . . . sicut sunt ambę supra scriptę apothecę fabricatę, & ordinatę cum omnibus ędificiis, & pertinentiis suis; unde reclaramus vobis exinde ipse finis, à parte vero Septentrionis, quam de uno latere à parte Orientis pariete communale habeatis, cum ipsæ altæ apothecæ nostræ, quæ nobis ibidem in prædicta loco remansit, & de alio autem latere à parte Occidentis pariete communale habeatis cum ipso furno desuper vestro Episcopio, à parte vero Meridiei parietem liberum habeatis, & exinde Regiæ, & fenestræ, & plenariæ gradus fabricæ habeatis, & cum ipsum vallatorium suum de ante se, & de ipse gradus quam & exinde viam habeatis cum omnia causa & omnia eorum pertinentia, quam & cum ipsum venterium desuper se ad fabricandū vobis illos in altum, quantum volueritis, cum omnibus ędificiis, & pertinentiis suis, unde nihil vobis exinde excepimus, in eam enim rationem, ut amodo, & semper inclyta ipsa prædicta nostra traditione, seu offertione qualiter superius legitur in vestra, & de vestris posteris successores quam & de prædicto Episcopio sit potestate ad vendendi, fruendi, & possidendi, dominandi, ordinandi, & affaciendum inde opus de prędicto Episcopio, & aliquando tempore, neque vos, neque vestri posteris successores nec nullus homo pro parte de prędicto Episcopio non habeatis potestatem illos vendere, aut donare, nec commutare, neq; alienare pro nulla inventa ratione, sed omni tempore fiat de supradicto Episcopio qualiter superius legitur, & nos, & nostri hæredes vobis, & vestris posteris quam, & prædicto Episcopio illos defendere, & vindicare debeamus omni tēpore ab omnibus hominibus, & vos, & vestri posteris omni anno usque in sempiternum facere debeatis ipsū officium defunctorum sicut proclamat ipsum manifestū, quod nobis facere debetis, quod si minime vobis exinde fecerimus, auri solidos quinquaginta regales vobis componere promitto, & hæc charta sit firma in perpetuum, quod supra disturbatum est legitur posteris.

† Landulphus filius Domini Sergii Comitis Mauronis testis est.

† Sergius Judex fil. q. Lupini de Ferraci testis est.

† Pandulphus filius Pantaleonis testis est.

† Ego Manso filius D. Joannis Curialis filii D. Ursi Imperialis dissipati, scripsi.

Actum videtur hoc documentum in Atrano; Atranum verò oppidum est muris circundatum prope littus maris in Valle, ab Occasu hyemali habet civitatem Amalphiæ, à Meridie verò mare, ab Oriente civitas Ravelli, ejusque mons, ab Aquilone, & Occasu æstivo civitas Scalarum, & mons illius priscis temporibus à nobilibus habitatur; ejus meminit Erhibertus in chronica: in altero documento sunt aliqua verba, quæ parum intelliguntur; quorum intelligentia hæc est. Palmentum à pedum palmis dictum arbitror, quia ibi uvę pedibus premuntur, idem ac torcular: labellum à labendo dictum est, locus ad mustum recipiendum ex palmento labens, est autem labellum instar piscinę, & ab aliis locus dicitur Amalphico vocabulo *Labellum*: *Venterum* est domi superius ædificium à *ventis* dictum; *Vallaterium*, idem est ac projectum: *Imperialis* vero *Dissipator*, ut in subscriptione Mansi filius Dom. Joannis Curialis filius Dom Ursi Imperialis dissipati idem est, ac secundo Consulis. Anno 1189. die 20. Julii 7. Indict. Atran. Donatum lego Episcopio Reginnis Minoris B. Mariæ gloriosæ virginis, & B. Trophimenis virginis, & martyris Christi, & Laurentio venerabili Episcopo ejusdem Ecclesiæ portiones Ecclesiarum S. Erasmi martyris Christi, & sancti Nicolai Confessoris Christi in plano Reginnis. Cæterum Laurentio Præsule anno 1196. Corradus Hildersheymensis Episcopus Regni Siciliæ Legatus, & aulæ Imperialis Cancellarius pro salute Henrici VI. Imperatoris ac Constantiæ Augustæ Reginæ Siciliæ confirmavit donationes quas olim Gulielmus Rex Minorensi Ecclesiæ elargitus fuerat, cum esset apud Minorem, in hunc modum ex originali.

Corradus Dei gratia Hildersheymensis Electus, Imperialis aulæ Cancellarius, totius Italiæ, & Regni Siciliæ Legatus, Bajulis, & universis quibus præsentes literæ ostensæ fuerint D. Imperatoris fidelibus salutem, & omne bonum.

Notum facimus universitati vestræ, quod nos divinæ pietatis intuitu, pro salute quoque, & conservatione D. nostri Magnifici Romanorum Imperatoris & invictissimi Regis Siciliæ, & D. nostræ Serenissimæ Imperatricis, & Reginę Siciliæ confirmamus Ecclesiæ Minorensi Stractam, quæ vocatur petra rotunda in tenimento Campaniæ quam Illustris Rex Gulielmus II. bonæ memoriæ ipsi Ecclesiæ concesserat, sicut idem Rex teream ipsam eidem Ecclesiæ concessit, salvo in omnibus mandato, & ordinatione supradicti D. nostri magnifici Imperatoris, & invictissimi Regis Siciliæ; mandantes, & ex Imperiali, & nostra parte districtè præcipientes, ut nullus præfatam Ecclesiam de terra ipsa impedire, vel indebitè molestare præsumat. Sciatur quod quicunque huic nostræ confirmationi, & mandato temerarius obviator extiterit, Imperialis culminis indignationem se noverit incursurum, & nos eum merita pœna plectemus. Data apud Majorem ultimo die mensis Junii XIV. Indictionis.

Elapso ab hac confirmatione anno quarto Constantiæ Reginæ, & Imperatricis, primo verò Federici II. filii ejus. Matthæus Sergii filius quondam Rogerii Imperialis protonobilissimique filius Sergii Comitis Mauronis obtulit Laurentio Episcopo pro

suæ

suæ animæ remedio bona posita in plano Reginnæ, A actum anno 1197. 2. Decemb. Indict. 1. Excepit item Laurentius an. s201. die 13. Martii 4. Indict. peramplam donationem in ipsa Reginna, a Joanne Sergii Judicis filio quondam Sergii, quondam Joannis Pantaleonis filii, in qua donatione Laurentius Reginnensis Episcopus dicitur, anno autem 1203. Augusto mense 6. Ind Minorensis Episcopus nominatur in sententia ab ipso data una cum Matthæo Amalphitano Archidiacono tanquam delegatis Apostolicis in favorem monasterii Cavensis contra Cilensi Presbyteros pronunciata. Iterum illum invenio Reginnensem vocatum Episcopum anno 1207. in marmorea tabula consecrationis S. Sixti Scalarum civitatis, ubi una cum Matthæo Archiepiscopo Amalphitano, ac Constantino Scalensi Præsulibus interfuerat sua presentia ritum sacrum illustrante Petro Capuano tituli S. Marcelli Presbytero Cardinali; post hunc annum nulla alia de Laurentio reperitur mentio: ubi vel quando ex hac mortali vita discesserit incertum. B

X. 10 JOANNIS de Cavellis Minorensis Episcopi prima mentio in monumentis ejusdem Ecclesiæ reperitur ann. 1217. cum veluti Apostolicus delegatus una cum Joanne Archiepiscopo Amalphitano discusso judicio ad favorem Cavensis monasterii contra Caputaquensem Episcopum, pronunciavit Ecclesiam sancti Nicolai de Mercatello, cum omnibus juribus, & bonis ad monasterium spectare, in ea enim sententia se Minorensis Ecclesiæ Episcopum subscribit. In documento vero venditionis quod actum est anno 1219. inter ipsum & Trudam Abbatissam monasterii sancti Angeli oppidi Atrani vocatur Episcopus sanctæ Sedis beatissimæ Trophimenis Christi martyris de Reginnis Minoris. In eo item documento Joannem filium fuisse Roberti Cavellii habemus, quod cum sit valde dignum ad illius ævi mores, & loca agnoscenda, ex ipso authographo hic damus.

In nomine Domini Dei Salvatoris N. J. C. anno ab Incarn. ejus 1219. temporibus D. nostri Frederici Dei gratia Romanorum Regis semper Augusti, & Regis Siciliæ, regnante D. Henrica charissimo filio suo felicis. Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ anno 6. die 5. mensis Junii Indict. 7. Atrano. C

Certi sumus nos Truda Domini gratia Monacha, & Abbatissa monasterii puellarum vocabulo S. Angeli, quæ constructus, & dedicatus est intus Atrano prope arena maris, & filia D. Sergii Judicis, & filia D. Sergii Neapolitani una cum cuncta nostra Congregatione, nostrisque Sorores manentes ipsius suprad. monasterii, atque per consensum, & voluntatem de ipsis portionariis suprad. monasterii à præsenti die promptissima voluntate venundedimus, & tradidimus vobis D. Joanni D. gratia Episcopus sanctæ Sedis beatissimę Trofimenis Christi martyris de Reginnis Minoris, & filio videlicet D. Roberti Cavelli, & per vos in prædicto Episcopio Ecclesiæ beatissimæ Trofimenis, idest plenariæ, & integræ ipsæ duæ apothecæ conjunctæ, quæ sunt modo casalinæ, quæ prædicto monasterio habet ab antiquis temporibus in Reginnis Minoris, & sunt D *à parte Septemtrionis à ipsa terra vacua de prædicta Episcopio, causa quod nos de ante in præd. Episcopio venundedimus jam sicut sibi sunt ambæ suprad. apothecæ, quam vobis venundedimus de cauta in canto, de longitudine, & latitudine, & cum regiæ, & fenestræ, & cum salvæ viæ suæ, & cum omnibus ædificiis, & pertinentiis, atq; introitis suis, & ad fabricandum, cum omnibus eorum pertinentiis, unde nihil vobis exinde exceptuavimus, sed pleniter, & sine omni minuitate ambæ supradictæ apothecę, & omnia eorum pertinentia qualiter superius legitur vobis illas vendidimus, & tradimus per omnia . . . qualiter & superius legitur, & nulla causa nobis exinde non remansit, & ipsæ chartæ quod inde habuimus, vobis illæ dedimus, & firmamus vobis, si plus chartæ inde inventa dederit, qui ibidem pertineat nos, & nostræ posteræ mittamus eas subtus potestate vestra, & de vestris posteris sine omni occasione, & taliter illos habeatis, & possideatis qualiter superius legitur, & sicut per omnia proclama supradictæ chartæ, quod vobis inde dedimus. Unde accepimus à vobis exinde plenariam nostram sanationem, idest mediam unciam auri monetæ Siciliæ sicut inter nos bone voluntatis convenit in omnem deliberationem, & in omnem de . . . . . . ut amodo & semper sit in potestate vestra, & de posteris vestris, & de prædicto Episcopio faciendi inde omnia quæcunque volueritis sine omni nostra, & de nostræ posteræ, atque de omni humana persona pro parte de prædicta monasterio contrarietate, vel requisitione in perpetuum, & nos, & nostræ posteræ ipsius supradicti monasterii illos defendere, & vindicare debeamus vobis, vestrisque posteris, & in prædicta Episcopio omni tempore ab omnibus hominibus. Quod si minime vobis exinde fecerimus, duplo supradicta pretium vobis componere promittimus, & hæc charta sic firma permaneat in perpetuum, & hoc reclaramus, quia ipsæ supradictæ duæ apothecæ, & omnia eorum pertinentia, quod ibidem habuit supradictus* B *monasterio sancti Angeli, quas vobis venundedimus, sicut superius legitur, sunt prope, & juxta ipsæ aliæ apothecæ quæ sunt de ipsæ aliæ Ecclesiæ, quæ sunt de hæredibus D. Joannis de Pantaleone de Joanne Comite sicut ipsæ chartæ contineat, quod supeo disturbatum est, legitur Minoris.*

† Matthæus filius D. Jo. Co. Mauronis testis est.
† Bartholomæus Judex Co. Mauranis testis est.
† Ego Joannes filius D. Mansonis Curialis scripsi hanc chartam, & confirmavi.

Litem aliquando Joannes Episcopus habuit cum Mauro Leonis filio quondam Stephani Scanapecu pro urna marmorea quæ in Episcopio posita erat, quam ipse, a Guita Mauri matre, eoque inscio emerat, pro qua re cum diu lis æstuasset, tandem composita est ann. 1223. in hunc modum.

Anno ab Incar. Dom. 1223. & 3. an. Imperii nostri Frederici Dei gratia gloriosissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, & Regis Siciliæ, & una cum eo regnante Domino nostro Henrico ejus charissimo filio, invictissimo Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, die 10. mensis Madii, Indict. XI. Ravelli. C

Ego quidem Maurus filius D. Leonis, filii D. Stephani . . . manifestum securitatis facio vobis D. Jaanai Dei gratia vener. Minorensis Episcopo filio quondam D. Roberti Calvelli, pro eo quod jam sunt plures anni transacti, quod recordatum habuimus in prædicto vestro Episcopio unum cantarum marmoreum cum sua tegmine, & postea D. . . . . . . mater mea vendidit vobis illud me nesciente, nunc autem ego quærebam vobis prædictum cantarum cum suo tegmine, quia volebam exinde facere meam voluntatem, vos autem de præsente dedistis mihi multam, & rectam certitudinem qualiter prædicta mater mea jam dictum cantarum cum suo tegmine vobis vendiderat super quibus habuimus inter nos aliquantulum litigatiane, sed tandem cognoscens vos illud justè, & rationabiliter habere, & nolens exinde contra vos malignari, convenimus nos exinde & invicem, D *& superaddidistis exinde mihi tantum pretii, quod mihi bene complacuit . . . . . & firmo ut illum aliquando nec ego, nec mei hæredes, nec ullus homo pro nostra parte quaramus, aut quæri vos inde faciamus, nec vestros posteros, nec ullum hominem pro parte supradicti Episcopii per nullam inventam rationem, aut occasionem quam homo dicere, vel cogitare potest, per nullum modum in perpetuum, & taliter vobis illud firma coram subscriptis testibus, & hæc charta sit firma in perpetuum.*

† Constantius D. Ciostobonæ filius testis est.
† Sergius filius D. Joannizii de la persona firmat.
† Ega Homo-Dei Scriba D. Hominis-Dei filius S.

11 GERBINUS, aliis GERVINUS, olim Petri Capuani Card. sacellanus, potest Joannis successor existimari. Is anno 1247. judicium instituit coram Petro Capuano Bajulo Amalphitanæ civitatis, in Angelum quendam Surrentinum, qui jura Episcopatus Minorensis turbare contendebat; hunc XI.

Ju-

Judex adegit; ut omnia jura ad Minorensem Ecclesiam spectantia ipsius Gerbini, ac successorum ejus arbitrio relinqueret. Hujus rei acta breviter quidem, sed sinceré præscripta extant in pergameno ipso originali, ex quo exemplar sumpsimus, ut hic exhiberemus.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incar. ejus 1247. & 27. anno Imperii D. nostri Federici Dei gratia gloriosiss. Romanorum Imp. semper Augusti, & 49. an. ejusdem invictissimi Regis Regni Siciliæ, & 22. an. ejusdem Regis Hierusalem, die 12. mensis Januarii Ind. 5. Amalphiæ.

Dum nos Petrus Capuanus Bajulus Imperialis civitatis Amalphiæ, & pertinentiarum ejusdem essemus apud Minorum, assistente nobis Judice Joanne Augustaricio, & præsente etiam ibidem Andrea Ramulo publico Amalphiæ Notario actorum ejusdem Curiæ, veniens Jacobus Riczulus procuratorio nomine pro parte D. Gerbini ven. Episcopi Minorensis, de quo constitit contra Ursonem Vitalianum procuratorem Angeli Surrentini, quod cum idem Episcopus nomine dictæ Ecclesiæ sit in quasi possessione servitutis, quod nullus possit negotiari in aliqua parte Minoris ordinando ibi apothecam ad negotiandum ex privilegiis felicium Regum, sanctæ Ecclesiæ indultis, & non sit jus dicto Angelo negotiari in aliqua parte Minoris, nec habere apothecam ad negotiandum, nisi in apotheca Ecclesiæ præd. idem Angelus in quadam apotheca ipsius terræ Minoris negotiatur. Quare petit dictus procurator dicti Episcopi nomine dictæ Ecclesiæ prædictum procuratorem conventi nomine ejusdem prohiberi ne negotietur in prædicta apotheca dictæ terræ, nec habeat apothecam ad negotiandum ibidem, nisi in apotheca Ecclesiæ, salvo jure & charta. Item proponit idem procurator pro parte dicti Episcopi, nomine dictæ Ecclesiæ contra prædictum procuratorem dicti Angeli conventi, nomine ipsius petens ipsum condemnari sibi nomine interesse ad 25. tarenos auri, in quibus interest dictæ Eccl. dictum conventum non fuisse negotiatum à Kalendis proximè præteritis mensis Novembris, usque nunc in prædicta apotheca salvo jure, & charta. Procurator conventi litem contestando ignoravit proposita, sicut proposita sunt in prædictis libellis salvis rationibus suis; procurator actoris obtulit probare proposita per omnem modum, & speciem probationis, pars actoris dedit articulos suos, præstitum est juramentum calumniæ à principalibus, & dictus conventus confessus est in quadam apotheca domus suæ in dicta terra Minoris se negotiari tanquam in domo sua; dixit tamen hoc sibi licitum esse charta proposita negavit. Datus est terminus utrique parti ad probandum, hinc ad diem quintumdecimum mensis Februarii, infra quem terminum producti sunt testes. Renunciatum est probationibus, & publicatæ sunt attestationes apud acta, dictus Urso procurator de voluntate dicti Angeli conventi constituit procuratorem ad prædictam quæstionem Joannem Papam. Renunciatum est à partibus die 18. ejusdem mensis Februarii, & ad sententiam est conclusum. Die autem 21. prædicti mensis Februarii dict. Indict. 5. Nos prædicti Bajulus, & Judex, seu assessor habito cum deliberatione consilio, & causæ meritis diligenter inspectis, quia prædictus procurator Episcopi, nomine dictæ Ecclesiæ Minorensis, tam per testes, quam per instrumenta plené de intentione sua probavit prædictum procuratorem procuratoris dicti conventi, & ipsum conventum sententialiter condemnavimus dicto procuratori dicti Episcopi, nomine dictæ Ecclesiæ, quod dictus conventus debeat cessare à negotiando in alia apotheca quam in apotheca Ecclesiæ prædictæ. Probibentes dicto procuratori procuratoris dicti conventi, & ipso convento ne de cætero habeat aliquam apothecam ad negotiandum in Minori, nisi in apotheca dictæ Ecclesiæ, perpetuum sibi super iis silentium imponentes, secundum quod in privilegiis ejusdem Minorensis Eccl. contineri videtur, ad cujus facti memoriam hoc publicum instrumentum exinde factum est per manus prædicti Notarii Andreæ signo ejusdem, & subscriptionibus nostrorum prædictorum Bajuli, & Judicis communitum. Quod scripsi ego prædictus Andreas Ramulus publicus Notarius Amalphiæ, & actorum prædictæ Ecclesiæ, & meo signo signavi. Quod superius disturbatum, & emendatum est, legitur 12. mensis Januarii. Item in alio loco legitur ad negotiandum in . . . Locus signi.

† *Ego qui sup. Petrus Capu. Bajulus Amalphiæ.*
† *Ego qui supra Joannes Judex.*
† *Ego Andreas Almalatta testis sum.*
† *Ego Joannes Guassia testis sum.*

Vertente anno 1248. 5. die mensis Januarii Indictione sexta, Gervinus, ita in documento, Episcopus Minorensis egit cum Mauro Frecza de Ravello nonnulla pacta circa quosdam aquæductus, quos in viridario Episcopii conduxit. Litem etiam exercuit cum Gualterio Archiepisc. Metropolitano pro visitandis liminibus Ecclesiæ sancti Andreæ Apostoli, veluti Amalphitanæ Ecclesiæ suffraganeus, in ipsis Sancti titularis solemnitatibus, quæ tandem sedata est anno 1257. deinceps Gerbini memoria periit, nec quidquam certi de ejus obitu in monumentis habetur, tametsi licet conjecturare illum anno 1265. fato functum fuisse, cum in Regist. Vatic. Clementis IV. Papæ extet epistola nu. 83. Datum Viterbii 15. Kalend. Julii, Pontificatus 3. ad Episcopum Cardinalem Albanensem Apostolicæ Sedis Legatum, ut quendam Odonem Justum in Minorensi Ecclesia per summam nequitiam intrusum depellat, alterumque tanto oneri dignum substituat, qui gregem Domini verbis & operibus valeat sustinere.

12 PETRUS Gerbino proximus sacram infulam in Minorensi Ecclesia, expulso Odone, circa annum Dom. 1266. recepit, vir tanto munere dignus, cujus in monumentis prima ejus memoria occurrit anno 1269. die 5. Junii, quo contraxit cum nonnullis nomine suæ Ecclesiæ. Sequenti veró anno 1270. cum Clerum reformasset plures constitutiones ad bené, sanctèque vivendum condidit, ac publicavit, quæ cum dignæ sint quæ legantur, ad tanti Præsulis revocandam piæ mentis industriam, ex originali pené vetustate exeso, & à tineis corroso, placuit hic recitare. XII.

Petrus miseratione divina humilis Minorensis Episcopus.

. . . . . dilectionis occasio ad curam exten. . . . . . probat nos qui Pastores gregis Dominici traditione sumus baculi constituti, licet immeriti, in diligentia regiminis tenemur ostendere quam curam de commissis geramus ovibus, & quomodo Dominum ovium . . . . in quo si defecimus, cum venerimus coram Domino justitiam reddituri mercenarii nomen, & merebimur, non Pastoris, & ideo oportet nos errantes corrigere, deviantes in viam deducere, levitatem in gravitatem, falsitatem in veritatem, vanitatem in constantiam in quantum . . . . Ecclesiam, induti superpelliceis, & calciati, quolibet die Sabbati ad vesperas, & quolibet die Dominico ad matutinum, & ad Missam ipsius diei Dominici, & debeant esse in choro sic induti donec officium compleatur, similiter facientes in magnis festivitatibus, & vigiliis eorundem, & in officio chartæ, quod cantatur die veneris in mane pro mortuis, & in vigilia B. Marię semper virginis quam nos ordinavimus celebrari quolibet die veneris in sero in nostra Ecclesia supradicta. Item quia qui ad onus eligitur, indecens est quod sit expers penitus à mercede, statuimus etiam, & mandamus ut Clerici dicti de Scammello gratis recipiant quartam partem, Clerici de Stalone recipiant mediam partem, & Clerici de choro recipiant . . . . redditibus quos habent Clerici in communi, quam eleemosynis lassis mortuorum, & vivorum & aliis communiter dimissis eisdem, ita quod nihil . . . . petatur ratione portionis ejusdem. Item quia circa cultum altaris diligentissimé debemus curam apponere, statuimus, ut octo vicibus in anno ad minus in Ecclesia nostra majori procurante Sacrista, & in capellis procurantibus

Capel-

Capellanis studiose corporalia abluantur, nec non pallæ, & tobolitæ altarium, & camisi, & amicti similiter abluantur. Item statuimus, quod quandocunque aliquis moritur, qui habitat in plano Minoris, & est frater Clericorum, omnes Clerici tam magni quam parvi ad trinam pulsationem omnium campanarum conveniant, & congregentur in choro Ecclesiæ majoris, & induti superpelliceis, & calciati præcedentibus candelariis cum candelis accensis, & cruce processionaliter exeant Ecclesia cum cereis accensis bini, & bini vadant usque ad domum defuncti, & redeant similiter processionaliter, & cantando consuetu usque ad Ecclesiam, & ibi celebrent officium sicut decet, & sint ibi, quousque obsequium compleatur, quo completo, si defunctus fuerit Sacerdos in una duarum sepulturarum, quæ in capite cæmeterii sunt ex parte Meridiei quas sepulturas duas solum Presbyteris deputavimus, sepeliri jubemus. Si verò Diaconus fuerit in sequenti sepultura ejusdem partis, quam solum Diaconis deputavimus, sepeliatur. Si vero Subdiaconus fuerit, in una duarum sepulturarum subsequentium volumus tumulari: alias verò duas sepulturas subsequentis ejusdem lateris à parte Meridiei aliis Clericis minorum Ordinum deputavimus. Si verò defunctus fuerit . . . . . Clericorum, volumus & de novo statuimus, quod in una duarum sepulturarum, quæ sunt in capite cæmeterii à parte Septemtrionis sepeliatur. Si verò fuerit . . . . & soror in una ex duabus subsequentibus sepeliatur, quas fœminis sororibus specialiter perpetuo deputavimus. Si autem frater, vel soror, quæ mortuus habitat in Bellamcaa; tunc Clerici congregentur in S. Gennario. Si in Turri, in S. Angelo. Si in Forcella, in S. Sebastiano, & ab ipsis Ecclesiis processionaliter, sicut superius dictum est, procedatur, & redeatur, ut dictum est. Item statuimus quod singulis diebus veneris Sacrista Ecclesiæ Minoris debeat pulsare duas campanas ter in hora Primæ, interveniente tamen in pulsationibus ipsis aliquo intervallo, ad quam pulsationem conveniant Clerici ad majorem Ecclesiam, ad faciendum ibidem officium mortuorum, & chartæ, sicut decet, & fieri consuevit: & si quis Clericorum, qui integram partem habuerit ad prædictum officium in prædicta pulsatione non venerit faciendum, amittat de portione sua grana auri quinque. Si verò mediam partem habens non venerit, amittat de portione sua grana auri duo, & medium. Si autem quartam habens non venerit, perdat de parte sua granum unum, & quartam; quæ grana volumus quod per Saracellarum inter præsentes, qui tunc fuerint in ipso officio proportionaliter dividantur. Item quia nolumus quod Ecclesia nostra in divinis officiis defectum aliquem patiatur, mandamus quod omnes Clerici Minoris, tam magni quam parvi obediant Primicerio ipsius Ecclesiæ tam intus in Ecclesia, quam extra in legendis lectionibus, cantandis responsoriis, & antiphonis incohandis, & in processionibus, & exequiis mortuorum in Scalis, & in Ravello, & in omnibus aliis, quæ ad ipsum Primicerlatus officium spectare noscuntur. Item statuimus quod qui nunc sunt in Ecclesia S. Januarii, & Ecclesia S. Salvatoris, & qui pro tempore erunt, veniant ad Ecclesiam nostram Majorem quolibet die veneris in serò ad cantandam vigiliam B. Mariæ semper Virginis simul cum aliis Clericis in eadem Ecclesia, & quolibet die Sabbati in serò ad vesperas, & quolibet die Dominico in mane ad Missam. Item statuimus quod singulis diebus Dominicis, & festivis diebus quibus convenerit, fiat processio per circuitum Ecclesiæ majoris eo modo, & ordine sicut per nos tempore nostro extitit ordinatum. Quæ omnia mandamus, & sub pœna suspensionis præcipimus inviolabiliter observari. Nulli ergo liceat hæc statuta, vel hanc nostram ordinationem infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis vero hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & B. Mariæ semper Virginis, & B. Trophimenis virginis, & martyris, cujus sumus obsequio deputati, se noverit incursurum, ad cujus rei memoriam, certitudinem præsentium, & in posterum firmitatem præsens privilegium exinde fieri jussimus per manus Angeli Archidiaconi nostræ Ecclesiæ signo, & subscriptione nostra, ac sigillo nostro, signo dicti Archidiaconi, & subscriptionibus Clericorum nostri Capituli roboratum. Actum Minori, anno Dom. 1270. die veneris, 7. Februarii, 13. Ind. Locus † signi, Angeli Archidiaconi.

† *Nos qui supra Petrus Minoris Episcopus.*
† *Ego qui supra Angelus Minoris Archidiaconus scripsi, & testor.*
† *Ego Jacobus Presb. & Prim. Minoris testis sum.*
† *Ego Presbyter . . . .*
† *Ego Presbyter Jacobus . . .*
† *Ego Presbyter Angela . . .*
† *Ego Presbyter . . . .*
† *Ego Presb . . . . Eccl. Minor. Sacrista testis sum.*
† *Ego Laurentius Magister scholarum cantus testis sum.*
† *Ego Ludovicus cantor Eccl. Minoris testis sum.*
† *Ego Marcus Pulverinus Subdiaconus Ecclesiæ Minorensis me subscribo.*
† *Ego Jacobus Apicellæ Subdiaconus Ecclesiæ Minorensis testis sum.*
† *Ego Angelus Puccia testis sum.*
† *Ego Angelus Apicella Clericus Ecclesiæ Minoris testis sum.*
† *Ego Peregrinus Clericus Minoris testis sum.*

Dubitatum est ob nimiam propensionem quam habuit Petrus erga Stephanum Muscetulam Ravellensem, an ille ex ea familia fuerit, quod ex chartophylacio non videtur posse deduci. *Die 23. mensis Februarii Indictione prima 1273. Amalphiæ. Petrus miseratione divina humilis Minorensis Ecclesiæ Episcopus ex eo, quia Clerici congregationis ejusdem Ecclesiæ Minorensis scripserunt in eorum confraternitatem Dom. Stephanum Muscetulam de Ravello, cui debebant facere ad obitum suum obsequium, & servitutem sicut, & aliis confratribus, promittit ipsis Ecclesiæ Clericis, ut ipse vel ejus posteri de redditibus horti dictæ Ecclesiæ unciam unam auri ad obitum prædicti Dom. Stephani, &c.* Petro scripsit Gregorius X. anno Pontificatus 4. salutis verò 1275. 7. Kalendas Septembris in Reg. Vaticano imponens eidem, ut facta inquisitione de Rogerio a Capitulo Rapolano in Episcopum electo, si idoneum tanto muneri invenerit, in ea dignitate confirmaret. Cui Carolus I. Siciliæ Rex anno sui Regni tertio, salutis vero 1279. die ultima Novembris Indict. 8. aliqua bona elargitus est: cumque Episcopium suum pené vetustate collapsum magnificentius restituisset, ac ferè quatuordecim annis optime sedisset, mortuus est anno 1280. ut notatum est in libro Confratrum Ecclesiæ Ravellensis.

13 ANDREAS Capuanæ familiæ Amalphitanæ nobilissimæ natus est, pronepos fuit Petri Cardinalis Capuani, merito ad fastigium pervenit Minorensis Ecclesiæ, anno 1281. A Rege Carolo II. obtinuit rescriptum pro solutione ei facienda de decimis unciarum octo supra Balivatu Amalphitano, juxta Siciliæ Regum donationes, anno 1294. XIII

quod

quod etiam habuit ultimo sui Præsulatus anno, qui fuit Domini 1305. eo enim ipso anno obiisse refertur postquam laudabiliter annis 24. præfuisset. Vicarium habuit Guillelmum de Pantalone Amalphitanum nobilissimum, ac Minorensis Ecclesiæ Archidiaconum, virum morum ac legalis scientiæ clarissimum.

XIV. 14 ANDREAS de Alaneo Amalphitanus Patritius anno 1305. sublectus est Episcopus Minorensis; recipitur in Consiliarium, & Capellanum Regium an. 1337. à Roberto Rege; is ob ejus innocentissimam vitam, venerabilis appellatus est, & cum septem & triginta annis omni cum laude sedisset, viam universæ carnis ingressus est ann. 1342. Ianuario mense sepultus in Cathedrali in sacello à se condito sub titulo sanctæ Mariæ, & sanctę Trophimenis tutelaris, ut ipse in suo testamento, corpore infirmus, die 10. ejusdem mensis, & anni statuerat, perpetuò relinquens fructus, & redditus possessionum à se emptarum, mandans quotidie duas Missas in eodem pro anima sua celebrari debere. *Et si*, ait, *superorit aliquid, celebretur vigilia una die obitus sui, & de oleo eius oliveti illuminetur quotidie in dicta capella, & si aliquid supererit die dicti anniversarii sui expendatur de pane, & caseo pauperibus. Rogatum per Palmerium de Baguiorta Notarium Minoris civitatis.* Testamenti executorem esse voluit Tuczolam de Alagno nepotem suum. In Regiis Regist. Neapolis sæpe Andreæ mentio extat, cum eidem per Reges decimæ fuerunt solutæ. Posteri de Alaneo ante annum quadragesimum in Amalphitana Metropoli honorificum sepulchrum posuerunt, ubi hæc pauca verba insculpta leguntur.

Dominus Andreas de Alaneo
de Amalphia
Episcopus Minorensis
Anno Domini
M. CCCLXXXXVII.

Inscriptioni per summam inscitiam videtur insculptus annus 1389. ac si eo anno Andreas obiisset, vel memoria apposita; cum satis constet honorificum sepulchrum, ut diximus, ante annum quadragesimum in Ecclesiam Amalphitana erectum. Andreas mortuus est anno 1342. ac sepultus jacet in Cathedrali. Id clarè patet ex quodam permutationis instrumento Minorensis Archivii, cujus initium die 3. mensis Maii 2. Indictione 1379. regnante Domina Joanna anno 37. apud Minorum capella quondam bon. mem. Dom. Andreæ olim Episcopi Minoren. sita intus majorem Minorensem Ecclesiam, in qua jacet dictus Dominus quondam Episcopus Andreas, substat pro locando, &c.

XV. 15 BARTHOLOMÆUS de Comite Urso Amalphitanus successit Andreæ anno 1342. de quo unicum permutationis documentum legitur in Chartophylacio, actum apud Minorum anno 1343. die 20. Septembris 11. Indictione. Memoratur item in testamento quondam nobilis viri Jannuccii de Comite Urso, anno 1361. Indictione 15. die 30. Octobris, ubi inter cætera reliquit florenos 14. pro sacris habendis pro sua, suorumque genitorum salute, ac quondam Bartholomæi Minorensis Episcopi.

16 MARTUCCIUS immediate successit Bartholomæo, obiitque anno 1348. cujus memoria est in Regestro Vatic. Clementis VI. XVI.

17 Fr. JACOBUS Sergius Ordinis Prædicatorum Theologica facultate illustris Doctor ad Minorensem Cathedram evehitur defuncto Martuccio à Clemente VI. anno 1348. Nonis Novembris Pontificatus 7. ex Reg. Vatic. epist. 256. fol. 124. de eo in monumentis ejusdem Ecclesiæ memoria extat ad annum usque 1363. *a* quo decessit. XVII.

a 1364.

18 PHILIPPUS Episcopus Minorensis Jacobi successor translatus est ad Ecclesiam Anglonensem ab Urbano V. anno 1364. *b* de quo in monumentis Ecclesiæ Minorensis nulla memoria habetur, cum parvo tempore eidem præfuisset. XVIII.

b 3. Id. Novemb. ex Actis.

19 ROMANUS ex Canonico Amalphitanæ Ecclesiæ, per translationem Philippi, ad Minorensem Ecclesiam evehitur, anno 1364. Idus Novembris ab Urbano V. ut in Regest. Vat. scriptum inveni. Plures annos hanc Ecclesiam tenuit, pluraque ejus Præsulatus tempore acta sunt instrumenta, quæ ad annum 1386. ascendunt, nec quidquam deinceps de eo reperitur: quod autem ejus vigilantiam satis ostendit, privilegium est Joannæ Primæ Reginæ ejus intuitu concessum, ubi quæ ab antiquioribus Regibus Minorensis Ecclesiæ dono data fuerant liberaliter ab eadem confirmantur. Extat originale in eodem Ecclesiæ Archivio, ex quo exemplar sequens exscripsimus. XIX.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, an. ab Incarnatione ejus 1372. regnante Sereniss. D. nostra D. Joanna Dei gratia Hierusalem, & Siciliæ Regina, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Provinciæ Forcbalquerii & Pedemontis Comitissa, regnorum verò ejus anno 30. feliciter, Amen. Die 4. mensis Novembris, 10. Indictionis apud Minorum.

Nos Guadagnolus de S. Maria Judex dictæ terræ Minori, Sergius de Amaruczo de Amalphia publicus ubilibet per provincias Principatus ultra Citraque terras Montorii, Terræ Laboris, Comitatus Molisii regia auctoritate Notarius, & testes subscripti, ad hoc specialiter vocati & rogati, præsenti scripto publico notum facimus, & testamur quod accersitis nobis coram Rev. in Christo Patre D. D. Romano miseratione divina Episcopo Minoren. & idem Dominus Episcopus ostendit nobis quasdam sacras patentes litteras reginales, magno reginali pendente sigillo, cera rubea, & aliis parvis annulis, seu nictis cera rubea communitis; & exhibitionem fiscalis pecuniæ deputatis, & nos attente rogavit, nostrum, qui supra Judicis, & Notarii officium implorando, ut ad dicti D. Episcopi, & Benedicti Cicarellæ Cabelloti Cabellarum Amalphiæ, & fundici, & dohanæ terræ Majori cautitudinem, & cautelam exemplaremus, transumptaremus, & in publicam formam redigere deberemus ex nostri officii potestate, cujus precibus utpote justis, admissis dictas reginales litteras fideliter de verbo ad verbum nullo inde mutato, addito vel subtracto exemplavimus, & in publicam formam redegimus ex nostri officii potestate, & eidem Cabelloto exinde fecimus præsens publicum instrumentum, quod nostrum qui supra Judicis, & subscriptorum testium subscriptionibus, ac signo mei prędicti Notarii communitum, quarum prædictarum reginalium litterarum tenor per omnia talis erat.

Joanna Dei gratia Regina Hierusalem, & Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuę, Provincię & Forcbalquerii, ac Pedemontis Comitissa.

Magnifico viro magno Regni Siciliæ Camerario, vel ejus Locumtenentibus, necnon Secretis, ac quibuscunque perceptoribus jurium, redditnum, & proventuum Secretiæ . . . . specialiter bajulationis, & dohanæ civitatis nostrę Amalphię Gabel-

lotis, sive Credencerii praesentibus, & futuris fidelibus nostris grattam, & bonam voluntatem.

Venerab. Pater Romanus Episcopus Minorensis, Consiliarius, & fidelis noster, Majestati nostrae humiliter supplicavit, ut cum tam praedecessores sui Minorenses Episcopi, quam ipse praesens Episcopus ex concessione Catholicorum Principum Regum Siciliae consueverint annis singulis percipere, & habere super dictis juribus uncias auri octo pro decima ipsi Majori Minorensi Ecclesiae debita, illasque usque nunc perceperit, atque percipiat ad alias nostras litteras factas sibi usque per totum praesentem annum octavae Indictionis, quod oporteat ipsum Episcopum pro obtinendis litteris à Curia nostra anno quolibet super exhibitione Decimae supradictae subire expensarum onera, & labores mandare exhiberi sibi illum anno quolibet ab instanti an. 9. Indictionis in antea successivis temporibus per nostras litteras dignaremur. Nos verò dictorum praedecessorum nostrorum sequi in hac parte vestigia intendentes, & nolentes eumdem Episcopum hujusmodi decimae reali perceptione carere, ad cujus exhibitionem promptam, & facilem moralem perceptionem nos excitat, & affectus innatae, suis in hac parte supplicationibus inclinati volumus, & fidelitati vestrae de certa scientia nostra praesentium tenore mandamus expressè quatenus vos praedicti Secreti, ac perceptores Gabelloti, sive Credenterii jurium, redditum, & proventuum Secretiae jam dictae, & specialiter dictae bajulationis, ac dobanae ipsius civitatis Amalphiae praesentes videlicet, & futuri eidem Episcopo, vel suo pro eo procuratori, seu nuncio jam dictas uncias auri octo ponderis generalis per annum ei, seu dictae suae majori Minorensi Ecclesiae pro dicta decima debitas, ut praefertur quolibet scilicet anno à dicto instanti anno 9. Indictionis in antea de pecunia jurium, redditaum, & proventuum dictarum gabellarum, bajulationis, & dobanae ejusdem civitatis Amalphiae futura per manus vestrae integre, & sine diminutione aliqua, omnique contradictione, & difficultate remota vigore praesentium infallibiliter exolvatis junta tenorem alius praedictarum aliarum litterarum nostrarum, quas exinde habet in aliis quibus expedit efficaciter observandum, nullum ei super solutione hujusmodi pretextu, cujuscunque ordinationis, seu mandati nostri contrarii illaturi praepeditionis obstaculum, vel anfractũ, sicut habetis gratiam nostram charam, cum velimus, & expressè pariter mandamus, quod eidem Episc. de hujusmodi decima anno quolibet penitus, & integraliter satisfiat, vosque praedicti magni Camerarii, vel Locumtenentes nõ impediatis in aliquo solutionem eandem... secretos, ac perceptores, seu credencerios antedictos ad illam, sicut predicitur facienda, si prout opus fuerit arctius compelletis, quibuscunque ordinationibus seu mandatis, litteris, cedulis, edictis, seu rescriptis cõtrariis factis, quibuscunque temporibus, & distadiantibus temporum; & duorum per quem, seu per quos effectus praesentium posset in aliquo forsan impediri, & specialiter tum edictis olim factis sub Dat. Neapoli ab eo videlicet eorum die 30. Sept. anni X. Ind. & altero 21. Febr. anni XIII. Indictionis nuper elapsarum de nil D *solvendo alicui, de quacunque fiscali pecunia, & specialiter supradictis, sed ea tota ad Cameram nostram destinanda, quam alio edicto facto sub Dat. Aversae die 1. Decembris anni IV. Ind. proximi praeteriti de revocatione, seu suspensione, provisione, & gagiorum quam etiam aliis quibusvis mandatis contrariis factis jam seu in posterum faciendis, quae & quas quoad executionem praesentium tollimus, ac viribus, & efficacia evacuamus nullatenus obstituris. Praesenses autem litteras post opportunam inspectionem earum transumpta ipsarum per vos prout vestra interierit in publica forma receptio, pro cautela restitui volumus praesentanti praemisso modo efficaciter in antea valituras. Datum Neapoli in Camera nostra anno Domi-*

A *ni 1370. die 20. Februarii 13. Indictionis. Regnorum nostrorum anno 28. rubricata penes magnum Camerarium, primo positis annulo, & sigillo pec. Dominae. Quod presens transumptum ex predict. originalibus Reginalibus litteris fideliter sumptum exemplavi ego praedictus Sergius Notarius publicus & in hanc publicam scripturam redegi ex officio, & auctoritate predicti Iudicis, nihil addito, vel mutato, & meo signo signavi.*

Locus † signi.

† *Ego Guadognolus de S. Maria qui supra Juden.*

† *Ego Abbas Jacobus Scardinellus de Salerno, Archidiaconus Minoris testis sum.*

† *Ego Abbas Henricus de Cana testis sum, &c.*

† *Ego Abbas Ciccarellus Scanapecus testis sũ, &c.*

20 PAULUS Surrentinus, electus Minorensis circa annum 1390. memoratur in lib. Obligationum ejusdem Pontificis, translatus exinde est ad Metropolitanam Ecclesiam Amalphitanam an. 1393. XX

B 21 CHRISTOPHORUS Oliva Neapolitanus hujus Ecclesiae Episcopus anno 1400. de quo in monumentis certa mentio anno 1418. 9. Maii, anno 1422. 20. Septembris haeres testamentarius cum ceteris aliis quondam providi viri Judicis Antonelli de Oliva de Neapoli vita functi, ac sepulti Minori in Ecclesia sanctae Trophimenis. XXI.

22 (1) NICOLAUS ex nobili Maccia familia Salerni genitus à Martino V. creatur Episcopus Minorensis anno 1425. ipse solitum subsidium sacro Collegio exolvit die 23. Januarii 1426. ex lib. Obligationum Praelatorum; quadraginta novem omnino annis summa cum laude Minorensi Ecclesiae profuit, & praefuit, defunctusque est anno 1474. & in marmorea cassa in Cathedrali humatus, ubi hi versus insculpti leguntur. XXII.

Pontificis marmor gelidum tenet ossa sepulchri;
Heu Nicolai spiritus astra colit!
Plebs pia Pastorem flevit commissa, patremque
Maccia extinctum flevit, & alta Domus.

M.CCCC.LXXIIII.

C Salerni erat Nicolaus in propria domo, sita ad portam novam anno 1473. die 2. Septembris, cum Abbas Francischellus Maccia de Salerno Rector Ecclesiae S. Leonis quaedam bona eidem Ecclesiae concessit, praesente Nicolao Episcopo consanguineo. Extincta asseritur haec familia ante annos centum.

23 Fr. LUDOVICUS de Senis Ordinis Minorum successit Nicolao Kalend. Aprilis ann. 1474. ad hanc dignitatem vocatus à Sixto IV. nec diu Pontifex fuit, excessit enim anno 1476. de quo Acta Consist. XXIII

24 PALAMIDES de Cuncto Amalphitanus, à Sixto IV. Minorensis Episcopus electus est anno 1476. 18. Kalend. Decembris, è vivis eximitur anno 1483. sepultusque fuit in Metropolitana Ecclesia XXIV

(1) Fr. Antonius de Pannocchieschis, Senensis, Ordinis Praedicatorum, sanctitate vitae percelebris, paupertatisque amator, pluribus Ordinis suis egregiè perfunctus officiis, atque dignitatibus Minorensi infula decoratus. Scripsit plures decisiones casuum Conscientiae, atque sermones Quadragesimales. Obiit anno 1453. ita ex Lombardello refert Angelinus in Pompis Senensibus tom. 1. pag. 146. quae cum relatis ab Ughello nequeunt cohaerere.

clesia Amalphitana, marmoreo in tumulo, hoc insculpto epitaphio. A

Hic jacet corpus Reveren. Præsulis Dom. Palamidis de Cuncto de Amalphia Episcopi Minorensis, & Commendatarii Hospitalis Amalphiæ. Obiit ann. D. M CCCC. LXXXIII.

XXV 25 ANDREAS de Cuncto Amalphitanus die 4. Julii 1483. vir præclarus Minorensem Episcopatum obtinuit ab Innocentio VIII. & post paucos menses ad Amalphitanum Archiepiscopatum translatus est, de quo vide quæ diximus supra in serie Archipræsulum illius Sedis.

XXVI 26 JOANNES BAPTISTA de Contestabilibus Beneventanus Andreæ successit eodem anno 1483. *a* decem omnino annis huic Ecclesiæ præfuit, translatus est ad Ecclesiam Lucerinam anno 1493. die 2. Decembris, ut in Actis Consistorialibus legitur. Archiepiscopi Capuani Vicarius fuit ann. 1490.

a 1484. die 4. Febr. ex Actis.

XXVII. 27 SANTILLUS de Simeone evasit Episcopus Minorensis die 2. Decembris 1493. sedit usque ad annum 1497. *b*

b 1498.

XXVIII. 28 ALEXANDER Salatus Amalphitanus I. V. Doctor insignis ad hanc Minorensem Sedem provectus est ab Alexandro VI. anno 1497. *c* sedit plus minus annis duodecim, decessit in patria 1509. ubi jacet in Cathedrali cum hac brevi inscriptione in marmore. C

c 1498. die ultima Aprilis. Ex Actis.

Reverendissimo Alexandro Salato Episcopo Minorensi.

XXIX. 29 AMBROSIUS Romanus legum peritia clarus a Julio II electus est Episcopus hujus Sedis die 3. Septembris 1509. excessit è vivis anno 1511. in oppido Tramonti. Sepultus est in choro Ecclesiæ sancti Francisci Fratrum Strictioris Observantiæ, cum hoc epitaphio marmorea tabula inciso.

Ambrosio Romano Episcopo Minorensi, quem Juris Pontificii peritia, vitæque integritas illustravit, & cujus prudentiæ ac fidei integritati Alfonsi Amalphiæ Ducis gubernandi cura demandata est. Loisius Romanus Generalis ejusdem Ducis Auditor fratri benemerenti posuit. A. D. MD. XI.

XXX 30 Fr. THOMAS ex oppido S. Salvatoris diœcesis Pacten. in Sicilia, Ordinis Prædicatorum, electus in successorem Ambrosii anno 1512. Obiit ex repentino fato Neapoli die prima Januarii ann. 1526. humatus in Ecclesia sancti Spiritus in palatio: ad cujus favorem Leo X. sequens diploma dederat Raymundo de Cardona Proregi Neapolitano. D

Dilecto filio nobili viro Raymundo de Cardona Vice-Regi Neapolitano

LEO PAPA DECIMUS.

Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum jam ferme sit biennium elapsum, quo Nos firmi essemus propositi, & intentionis venerabilem fratrem Thomam Episcopum Minoren. Confessorem tuum moribus, & scientia præditum, altisque virtutum donis insignitum, se ut commodius sustentare valeret, ad aliam Ecclesiam istius Regni Neapolitani transferre, perq; illius translationem, dilectum etiam filium Joannem Petrum Panormitanum sacræ paginæ professorem, Dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris conjugis tuę etiam Confessorem eidem Eccl. Minorensi per translationem hujusmodi tunc vacanti in Episcopum præficere, & Pastorem per alias nostras in forma brevis literas significaverimus. Idque tamen hucusque aliquibus de causis impediti, adimplere nequiverimus, cupiamusque tuis justis desideriis quantum cum Deo possumus annuere, & dicti Thomæ Episcopi meritis satisfacere, tenore præsentium tibi committimus, & mandamus quatenus cum aliqua ex Crotonen. Soran. & Catansar. Ecclesiis vacaverit, illius tunc vacantis Ecclesiæ dicti Thomæ Episcopi nomine possessionem capias, & illi per personas idoneas in spiritualibus, & temporalibus deservirí fructus ex eadem provenientes eidem Thomæ Episcopo etiam auctoritate nostra donec aliæ tibi litteræ sub plumbo expeditæ præsentatæ fuerint conservari facias, contradictores, & rebelles, quoscomque etiam Regali auxilio repellendo. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die 10. Aprilis M. D. XXI. Pontificatus nostri anno 9. B

31 Fr JOANNES Petrus Bonus Panormitanus Ordinis Prædicatorum jam diu hujus Ecclesię Episcopus designatus tandem in demortui Thomæ loco eligitur a Clemente VII. anno 1526. die 28. Februarii. Obiit die 6. Junii 1546. („ *Vicarius item fuit* „ *Federici Archiepiscopi Salernitani.*) XXXI

32 Fr. AMBROSIUS Catharinus Politus *a* Senensis Ordinis Prædicatorum fulgentissimum sydus doctrina, scriptisque ab eo editis, & aucturitate apud Summos Pontifices, Patresque Concilii Tridentini clarissimus, fit Episcopus hujus Sedis demortuo Joanne die 27. Aug. 1546. Præfuit annis sex, translatusque est ad Archiepiscopalem Sedem Compsanam anno 1552. ubi plura leges in Catalogo Archiepiscoporum illius urbis Hujus sæpe meminit Sforria Pallavicinus in histor. Tridentini Concilii. („ *Hic Episcopus Ambrosius Politus, cum pro Sacrosancta æcumenica synodo, quæ tunc à Tridento* „ *Bononiam translata fuerat, à sua sponsa cogeretur abesse, ne zizania errorum, qui in Neapolitano* „ *Regno ab omni heresum labe semper immune, profundas radices agere contenderant, denuo repullularent, illorum strenuo semper profligatori P. Nicolao Bobadillæ uni è primis X. Divi Ignatii Lojolæ sociis in fundanda Societate Jesu, suæ diœcesis visitationem commisit, ut fere cæteri Regni Præsules, quod quidem non minus ad militantis, quam triumphantis Ecclesiæ gloriam feliciter cessit. Miro devotionis æstu semper exarsit erga Dei Genitricem, de cujus consummata gloria edidit librum unum, ad comprobandam etiam ejusdem preservationem ab originali, tractatus plures pereruditos composuit Lugduni, Romæ, Senis, atque alibi excusos, in quibus immaculatam, purissimamque Virginis Mariæ Conceptionem aperto marte à dextris, & a sinistris tuetur, ac defendit, atque inter cætera lectu dignissima se miraculose in propria persona expertum fuisse hujusmodi præservationis privilegium testatur.*) XXXII.

a De eo Ugurgerius in Pompis Senensibus. Status Senen. in Bibl. sancta l. 4. [illegible] Maraccius in Bibl. Mariana par. 2. & Altamura in Bibl. Dominic. p. 302. Mandos.

XXXIII. 33 ANTONIUS Simonius *a* de Monte sancti Sabini Hetruscus ex Ordine Camaldulensi Monachus a Julio III. Papa affine suo Minorensis Episcopus declaratus est anno 1552. die tertia Junii, exactoque anno die 3. Julii ad Sutrinam & Nepesinam Ecclesias translatus est, ubi obiit an. 1556. de quo vide in nostro primo tomo. A

a Simonius ex familia Minicucia teste Fortunio in libro: Chronica Montavirenense p. 63. Mandos.

XXXIV. 34 PETRUS de Affatatis ex Castrovillaro Episcopus Acciensis ad hanc Ecclesiam translatus die 3. Julii 1553. boni Pastoris functus munere, mortuus est anno 1557.

XXXV. 35 DONATUS de Laurentiis Asculanus Jurisconsultus præficitur a Paulo IV. die 21. Julii anno 1557. Illum transtulit ad Episcopatum Arianensem Pius IV. Pontifex Max. anno 1563. die *b* 4. Martii, de quo ibi.

b Die 6. Januarii.

XXXVI. 36 ALEXANDER Molus, Comensis, aliis Papiensis, I.V. Doctor, Joannis Angeli Card. Medices Auditor, ab eodem ad Pontificatum evecto sub Pii IV. nomine, die *c* 5. Februarii 1563. Minorensis creatus est Episcopus, & ad Concilium Tridentinum missus; eoque absoluto Romam reversus ibidem obiit anno 1565.

c Die 25. Febr.

XXXVII. 37 JOANNES Amatus ex Castro Corii ditionis populi Romani Prothonotarius Apostolicus, & Canonicus Lateranensis Basilicæ a Pio IV. anno 1565. die 12. Octobris Minorensi Episcopatu ornatus est, quam dignitatem retinuit simul cum Canonicatu; eamque resignavit anno 1567. Romæ defunctus pene capularis senex, & in sepulchro, quod sibi vivens paraverat in eadem Lateranensi Basilica humatus fuit. Eo in tumulo marmoreo antequam ab Innocentio X Pontifice restauraretur Ecclesia, in pavimento sequens legentibus prostabat inscriptio. C

D. O. M.

Joannes Amatus Domo Cori, Episcopus Minorensis hujus Basilicæ Canonicus locum monumento quo ipse mortuus inferetur vivens sibi elegit, & sacris Anniversariis. Ætatis suæ an lx. sal. MDXCIII.

XXXVIII 38 JOANNES AUGUSTINUS Campanilis Neapolitanus nobili familia natus, olim Pauli IV. intimus Cubicularius, & Canonicus Neapolitanæ Ecclesiæ, ex prævia Amati renunciatione anno 1567. die 8. Augusti Episcopatum consequitur. Neapoli occubuit 4. Julii 1594. sepultus in majorum sepulchro, in sacello suæ familiæ, quod extat in Ecclesia S. Petri de Majella; cujus laudes non tacuit Marius Corradus in oratione quam habuit de laudibus Dom. Francisci Durrachini. Patruus fuit Hieronymi Campanilis Episcopi Aserniensis. D

XXXIX 39 HORATIUS Basiliscus ex oppido Durantis (nunc Urbania civitas nuncupata), præficitur Ecclesiæ Minorensi die 29. Maii 1596. possessionem personaliter adipiscitur 17. Julii ejusdem anni, & post 16. diem ab ingressu ex hoc sæculo migravit, humatus in Cathedrali, cujus memoriæ ergo Thomas Brandolinus successor hanc ad tumulum posuit inscriptionem.

Reverendissimus D. Horatius Basiliscus Urbinistatus Episcopus Minorensis, qui diebus sexdecim vixit, obiit xxix. Julii M.D. LXXXXVI. Fr. Thomas Brandolinus Episcopus Minorensis posuit. M. DC. XVI.

40 THOMAS Zerula *d* Beneventanus in locum mortui Horatii eligitur a Clemente VIII. anno 1597. die 8. *e* Februarii. Erat vir doctus, præcipuè verò legum insignis Magister, vitæ autem innocentissimæ: scripsit, ediditque *Praxim Episcopalem, ac pœnitentiariæ, de anno Jubilæi*, & alia, quæ nomen ejus celebre fecerunt. Sedit summis pariter, ac infimis omnibus charissimus annis septem: pater erat pauperum, omnia enim quæ supererant egenis distribuit, populum ex suggestu qualibet die quadragesimæ concionando edocuit; Clerum exemplo pavit; Ecclesiam, & Sacrarium varia, ac nobili supellectile sacra ornavit; Pastorale pedum argenteum conflari fecit, ac dono dedit; non semel pro Minorensi populo cum Regiis administris certavit, & veluti pater summa vigilantia fovit, cujus memoria in benedictione est. Migravit ex hoc sæculo die 6. Decembris anno 1603. sepultus in Cathedrali ante fores, ubi vivens loculum paraverat, hac simplici, & sine sale inscriptione. XL

d De quo Toppius in Bibl. Neapol. & Nicodemus in Addit. p. 241. Mandos.

e Die 8. Januarii.

Hic jacet Reverendiss. D. Thomas Zerula Beneventanus, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Minorensis, multis ornavit Ecclesiam, sed morte præventus non potuit ad ulteriora progredi, ut sua erat sententia. Vixit annos lv. sedit in hac Ecclesia vii. obiit vi. Decembris M. D. C. III.

41 Fr. GEORGIUS Lazarus Tarvisinus Ordinis Prædicatorum insignis verbi Dei Concionator ex Priore Patavini cœnobii die 13. *f* Julii 1604. à Paulo V. subrogatur Thomæ. Urbem ingreditur 17. Augusti, decessit postea ex hac valle lachrymarum 17. Augusti 1615 Jacet in Cathedrali in Sacello sanctissimi Rosarii hoc epitaphio. XLI

f Die 19. Julii.

Reverendiss. Dominus Fr. Georgius Lazzeri a Trivisio Ordin. Prædic. Episcopus Minorensis, mortalitatis memor vivens sibi fieri mandavit. Vixit annos liii. in hac Ecclesia xi. obiit die xvii. Augusti M. DC. XV. Et Joannes Antonius Palumbas suis impensis adimpleri curavit.

42 Fr. THOMAS Brandolinus Neapolitanus, XLII

do-

doctus, sapiens, & laudatissimæ vitæ, cucullatus Ordinis Prædicatorum, qui cum per gradus ad omnia munia in Ordine ascendisset,& eloquentissimus Concionator esset, à Paulo V. die a 4. Decembris 1615. ex commendatione Cardinalis Cajetani eligitur Episcopus Minorensis. Possessionem adipiscitur die 25. ejusdem mensis, cujus egregia facinora, ac pietatis monumenta mirantur & posteri; testis est Episcopale palatium, quod vetustate penè collapsum à fundamentis exædificavit. & suggestum in Cathedrali, sacra indumenta auro, & argento contexta, pleraque nobiliora dona dedit, quæ extant in tanti Præsulis memoriam Ejus probatæ vitæ odor hujus rei fidem faciunt; apud Clerum, populumq; Minorensem illuxit, quos sacræ vitæ verbo pavit, ac docuit ejusque excelsa animi virtus, ac doctrina,& in rebus agendis prudentia apud Hispaniarum Regem ita commendata fuit, ut dignus habitus sit ad Salernitanam Sedem una cum Julio Cardinale Sabello ab eodem nominari, quam Pontifex Sabello adjudicavit; præfuit laudatissimè ac utilissimè annis 21. eumque evocavit Dominus è seculo die ultima Februarii 1636. Sepelitur autem honorifice in Basilica Cathedrali, ac Sacello sanctæ Trophimenes, cum tali inscriptione marmori incisa.

a Die 4. Decemb.

Fervet extinctus viva in Divam Trophimenam pietate an extinctum, an vivum? ejus juxta cinerem sponte positus sua Fr. Thomas Brandolinus Concionator ille disertissimus è familia Prædicatorum, in magno apud suos, apud cæteros nomine, post præclara sui Ordinis munera à Paulo V. Episcopus denunciatus Minorensis, Thiara minore quam merito, & minore meritis conditus tumulo, quem Ferdinandus Brandolinus I.C. Patruo benemerentissimo P. Anno salutis humanæ M.DC XXXVI.

Fratrem patruelem habuit Thomas Scipionem Brandolinum Meliti Marchionem, ac Regiæ Neapol. Cancellariæ regentem, Jurisperitum clarissimum, eujus filius Joseph regius Consiliarius fuit.

XLIII. 43 LAURETUS de Franchis, Aprutinus ex oppido Sanguine, vir doctus, ex Episcopo Caprearum ad hanc Ecclesiam translatus est ab Urbano VIII. ann. 1636. die b 2. Decembris. Obiit Neapoli die 25. Novembris 1638. in Ecclesia sancti Angeli de Grasfsis jacet. Dum esset Generalis Vicarius Avenionis sub Archiepiscopo Filonardo, scripsit historiam Avenionensis contagionis typis excusam ea in civitate, ac tractatum de controversiis inter Episcopos, & Regulares edidit.

b Die primo Decembris.

XLIV. 44 PATRITIUS Donatus Romanus generis, ac morum nobilitate, & multiplici rerum experientia clarus, ex Auditore Jo. Baptistæ Card. Pallotto ab Urbano VIII. ad Minorensem Sedem evocatur die 28. Februarii 1639. consecratur Romæ in æde Minervæ ab eodem Card die 13. Martii assistentibus Thoma Carrafa, & Jo. Baptista Alterlo Camerien. olim Episcopis; solemni ritu Minorem urbem ingressus est die 21. Maii. Ditavit Ecclesiam

suam multis Sanctorum lipsanis ex urbe delatis, ac thecis eximie elaboratis inclusit, privilegia, vetustaque suæ Ecclesiæ monumenta ab antecessoribus pene neglecta summa diligentia à tineis, aliisque injuriis vindicavit, & in Archivio à se constructo reposuit. Præfuit laudabiliter pius, & optimus Episcopus annis decem, semper tamen adversa laborans valetudine, qua & provectiori senectute impulsus Episcopale onus liberè dimisit in manibus Innocentii X. Pontificis Max. die 22. Jun. 1649. Vivit in patria omnibus charus, & ob ejus eximiam pietatem, animique candorem dignus, ut diu vivat venerabilis senex. Anno Episcopatus sui tertio, demortuo Fratre germano Gregorio Donato sacri Apostolici Palatii Magistro, viro omnium scientiarum genere cumulatissimo, tumulum erexit in ædes Mariæ super Minervam, ac cœnotaphium scripsit, quod hic in memoriam tanti viri, amici nostri exhibemus.

Fr. Gregorio Donato Romano Sacri Apostol. Palatii Magistro Ord. Prædicatorum.

Huc vectigales mortalium oculi Gregorium è Cœlo donatum Cœlo redditum lugete.

Acerbus ævo, maturus ingenio collactaneam habuit sapientiam, Naturam ingenio, ingenium virtute vicit.

Nondum adultus, jam magister, plus docuit, quam didicit præceptis, exemplo, utrique par fortunæ, utramque provocavit, vicit. Dignitatum gradus omnes meritus ascendit, nullius candidatus, Rexit alios, ut seipsum, seipsum, ut alios, oculata mente, cæca manu. Talem virum Magistrum Orbis nominavit Urbanus VIII. Pontifex Max. hinc merita metire. Vixit annis lxiii. obiit anno MDC.LII. mens. Majo die xxi. hora uxii. Patritius Donatus Episcopus Minorensis frater fratri monumentum hoc P.

Porro ad Donati perpetuam servandam memoriam. non semel, sed parce laudatus Jo. Baptista de Afflicto, in Cathedrali Minorensi hoc scribi jussit monumentum.

V. T. Q. D.

Dicite Pegasides quanto splendore coruscus
Donatus niteat, tollite ad astra virum.
Et vos Regianli circum quæ luditis undas
Nymphæ, tam clari pandite gesta ducis.
Vere hic Donatus donavit quem Deus Orbi,
Vere hic Patritius, qui Pater est patriæ.
Non facee, & justus rexit namque ille Reginnas,
Atque Minorensi Præsul in urbe fuit.
Carus erat caris, acer, vindexque superbis,
Supplicits tardus, suffragiisque celer.
Dicere quis poterit, quam sit pietatis amator?
Quam custos recti pangere quis valeat?
Insignis contemptor opum, largitor egenis
Auri quicquid habet, nudaque membra tegit.
Carmine quid referam, pretiosaque dona dicavit,
Quæ facent aris, ò Trophimena tuis?
Inter Pastores Pastor carissimus omnes,
Vive diu felix, nobilis, atque pius.

Cl. D. Joannes Baptista de Afflicto Vicarius Capitularis
Minorensis, olim tanti viri Vicarius Generalis
Hocce grati animi monumentum posuit.
Anno salutis MDC.XXXXVIII. mense Januario,

XLV. 45 LEONARDUS Lecia nobili familia Vercellensi, Romæ natus, perspicui ingenii juvenis, Ordinem Carmelitanum ingressus per curricula dignitatum ad Vicarii Generalis per totam Germaniam munus ascendit, fuitque Apostolicus Commissarius in iis partibus à sacra de Propaganda fide Congregatione institutus, quibus muneribus egregie functus, Ferdinandi Caroli Archiducis Austriæ Theologus, ac Intimus Consiliarius, & in paucis charus, Romam reversus in ejusdem Archiducis gratiam ab Innocentio X. Pont. Max. Minorensi Episcopatu donatus est in ipso juventutis flore, die 22. a Junii 1649. vivit magnæ expectationis Præsul, cui Deus Nestoreos annos concedat.

a Die 22. Martii.

A D D I T I O.

(,, *Hanc Ecclesiam Leonardus nimium senio gravescens dimisit 1670. Ejus erudita Epistola legitur inter Epistolas memorabiles à Justiniano editas par. 1. p. 228.*

XLVI ,, *ANTONIUS Betti, nobilis Janoensis, Clericus Regularis Congregationis Somaschæ, vir Theologus ornatæ locutionis, & multiplicis litteraturæ, ætatis annum agens 52. bono datus est Ecclesiæ bono ejusdem omine pastor 17. Novemb. 1670. qui ter mille ducatos in beneficium ejusdem ad formam depositi in bancho SS. Annunciationis Neapolis facti erogandos pia largitione donavit, ut in ipsis schedis consist. declaratur: ex quibus hujus Ecclesiæ inopia plurimum levaminis assecuta est. Meritis major bonus Præsul totus incubuit suo clero, populoque juvando: decessit 1683.*

XLVII. ,, *DOMINICUS Menna, civis, & Canonicus Neapolitanus, J. V. D. undequaque nobilis, & spectatæ virtutis, qui varia munera Neapoli præclare cum gessisset, hac infula dignatus est 20. Decemb. 1683. erga S. Triphomenam devotissimus plurimũ insudavit apud Romanam curiam pro ejus amplianda cultum in Romana præcipue sanctorum Ephemeride, cujus vitæ, agonis, & miraculorum breviusculam enarrationem vernacula lingua Jo. Baptista de Afflicto evulgavit iterum. & suo præsuli Mennæ sacravit commune civitatis Minoræ. Excessit 1692.*

XLVIII. ,, *JANUARIUS Crispinus, Neapolitanus, J. U. D. & seminarii Neapolitanæ Ecclesiæ Rector, atque examinator synodalis eo tempore, quo pastorale munus ejusdem gerebat Antonius Cardinalis Pignatellus, qui ad summum sacrorum Regimen assumptus sub nomine Innocentii XII. Crispinum Episcopali decore dignum agnoscens huic gregi præposuit 10. Martii 1692 ætatis dum ann. ageret 42. Hic debuit suos primos in pietate progressus oratorii Congregationi, quæ idoneum culturæ spiritualis nacta campum in illum semina salutis illico jecit adeo felici eventu, ut optimus adolescens mundo, ejusque pompis abrenunciarit, & quamvis primogenitus in sua domo foret, & ob miram in suadendo gratiam cum legalis Philosophiæ profunditate conjunctam à suo genitore clari nominis J. Consulto ad forum traheretur, clericalem vitam elegerit. Inter primos fuit, & forsan etiam primus, qui se à V. P. D. Antonio Torres Congregationis PP. Piorum operariorum regendum libere dedit, sua in illius manibus omnino tradita voluntate. Cum dignus tanti magistri discipulus animarum zelo mire exardesceret, sodalitio sub titulo S. Mariæ Reginæ Apostolorum in æde principe adscriptus Apostolicis missionibus semper vacavit, & præcipue illis, quæ in Regno Neapolitano, & extra exercentur, in quibus charitas liberas veluti habenas habet. Propter civitatem Fundorum hiberno, & maxime rigidissimo tempore, ut animas Christo venaretur, cum opus ei fuisset ad oppidum Campi Melis ad plura passuum millia pedes super nives incedere, cum etiam calceos*

A ,, *contritos frigore amisisset, ita gelu obriguit, numquam tamen in suo pectore frigescente charitate, ut membrorum omnium tandem interdictus usu, in clibanum adhuc calidum, à quo tunc panis extrahebatur, immobilis velut lignum à suis sociis intromissus fuerit, cum aliter sibi juvari non potuisset. Erat tunc quippe valde gracilis, longis etiam jejuniis, vigiliis, aliisque id genus corporis afflictationibus, & continuis laboribus emaciatus, sic paulatim in seterversus sacros labores exequi potuit. Quia autem sacræ missiones suum minime ardorem temperare poterant, per vicos omnes exercitia spiritualia S. Ignatii, quem in conversione animarũ ducem sibi proposuerat, & peculiari eum idcirco studio colebat, fervidissime explicabat. Quam sui zelus partem operosissimam etiam in collegiis, cum virorum, tum mulierũ, in ipsis etiam sacrarum virginum asceteriis, & in nonnullis eorum pluries exercuit, semperq; communi plausu, & incredibili spirituali fructu auditus fuit. Dominici Adventus, & Quadrag. tempore fere*

B ,, *semper concionatus fuit, ita ut nullus in Neap. diœcesi fuerit locus, qui ipsum Verbum Dei annunciantem non audierit. Diu hospitium S. Januarii extra mœnia procuravit, & in cœnobio puellarum, quod etiam est in illius hospitii ambitu, multas earum ad altissimam perfectionem evexit. In nobiliss. Neapolitano sodalitio SS. Trinitatis Peregrinorum, & Convalescentium, quod præclarissimam sibi famam per totum terrarum orbem piorum operum exercitio vindicavit, ac vindicat, familiares sermones ad plures annos habuit mira sui cordis lætitia, quia spiritu D. Philippi Nerii a teneris imbutus cum D. Philippi Nerii filiis in D. Philippi Nerii domo ipso D. Philippo Nerio patrocinante, animarum negotia tractare potuit, eorum sacramentales Confessiones ultro etiam excipiebat, & in omnibus illorum conscientiæ momentis etiam cum spiritum Deo redderent, semper promptus, semper indefessus, semper denique totus fuit. In sodalitatem alborum in D. Annæ, ut vocant, de Palatio, & in illam in D. Mariæ Angelorum in via vulgò* il Limoncello, *quas naviter etiam procuravit, laudabilem usum exercitiorum Spiritualium S. Ignatii ipse primum invenit. Ut à suis viveret omnino alienus, & procul à suis valde incommodam vitam duceret, sub scalis Ecclesiæ Divæ Mariæ de Stella fratrum minimorum parum loci obtinuit, in quem se noctu recipiebat, quia dies integros in Apostolicis laboribus consumebat. In Nosocomium postea vulgo Neapoli,* dell'Incurabili, *accedente præcepto sui directoris migravit, ubi ægrotis, morientibus opportunam, ac sollicitam opem, & præcipuè per noctem semper præstitit, ita ut ab iis, quos ipse juvabat, visa fuerit multoties B. Virgo Maria per cubilia discurrere, infirmos ad patientiam hortari. Quod vero verius fuit, quia ipse illos diligenter sciscitatus fuit de hora, in qua Deipara se videndam præbebat, de illius specie, forma, de cæteris omnem prorsus phantasmatis suspicionem excludentibus, & tunc spirituali animus suus lætitia*

D ,, *fervebat. Cum Seminarium ad alendam pro altari juventutem in Neapolitana æde principe suo Rectore careret, Innicus Cardinalis Caracciolus nonnisi Januarium Crispinum, & idcirco voluit, quia eum strenuus ille Virtutis à teneris, ac pietatis cultor Antonius Sanfelicius tunc ejusdem Majoris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonicus, nunc meritissimus Neriti Antistes sibi proposuerat, nec judicium tanti viri fefellit; pluries enim curatus ab ipso Sanfelicio Januarius vix tantæ molis humeros supposuit, & omnes, nec uno excepto, tonsuratos illico Ecclesiastico ritu volute, examini omnes subiecit, in Classes distribuit, ordinemque discendi omnibus secundum ingenii vires dedit. Regulas perscripsit pro expeditiori, & tutiori eorumdem, & in spiritu, & in doctrina profectu, quas eidem Eminentissimo Archiepiscopo corrigendas exhibuit. Hoc novo Rectore Seminarium, quod tunc vix sexaginta Alumnorum erat, centenarium brevi numerum excessit.*

fit. In illud etiam qui non erant Alumni convenire consueverunt pietate, ac scientiis imbuendi; & reapse è suo Magisterio non modo Episcopi, & in aula Romana Prælati præsignes, sed & in laicis subselliis togati conspicui prodierunt. Tanta ergo licet gravatus cura, cui numquam defecit, suorum etiam omnium sodalitiorum muniis semper, quoad potuit, fecit satis. Illi vulgò de' Bianchi in D. Mariæ de Populo, numquam defuit, ut & Monasteriis sacrarum Virginum, quas spiritualibus exercitationibus ad perfectionis metas perducere numquam destitit. Mortuo Eminen. Caracciolo, à suis æmulis apud novum Archiepiscopum Antonium Pignatellum, qui postea Summus Pontifex audiit Innocentius XII. falsorum criminum insimulatus fuit, sed ubi veritas, adeoque rectori patuit innocentia, cuncta machinamenta, in summum ejus cessere decus, & gloriam, & apud ipsum Archipræsulem magno loco semper fuit. Bibliothecam, quam in seminario Crispinus à se emptis codicibus instruere jam cœperat, Innocentius XII. libris omnibus, quos habebat, cum esset Neapolitanus Antistes, ditatam voluit, & cæteros omnes sibi Summo Pontifici donatos, vel dicatos, ad illam in dies semper exornandam immittebat, ea autem lege ne extraherentur. Jacobus Cardinalis Cantelmus, qui in seminario totus fuit, illum in paucis dilexit, suoque hortatu Hebræa, & Græca idiomata alumnos doceri voluit. Parum autem tam navo operario frui potuit, quia anno, ut diximus, 1692. hanc Minorensem Ecclesiam suscepit regendam, & vere rexit, ut tantæ virtutis Præsulem decebat, Apostolicis missionibus perlustravit; diebus festis semper ad plebem sibi commissam conciones habuit, eo animarum fructu, ut Minor minima quamprimum vere evasisset, & for, an etiam extinctionem sui passa fuisset, si diutius in ejus Cathedra Crispinus sedisset; nullus enim suo Præsulatu de nuptiis amplius cogitabat, adeo omnes de perfectione conquirenda unico studio laborabant. Romam interea loci Crispinus pro negocio spoliorum, nomine Præsulum Neapolitani Regni ablegatus, favorabilem Bullam ab Innoc. XII. obtinuit, quæ incipit supra votum, *& ab eod. Pontifice Squillacensi ultro Sacerdotio cohonestatus fuit anno 1694 de quo rursus inferius illorum Præsulum redibit sermo.*

XLIX. *CAROLUS Cutillus, Beneventanus, Congregationis Montis Virginis Abbas antea generalis, Crispino successit eodem anno 1694 die 13 Sept. Decennio cum prefuisset, defunctus est m. Decembri 1704*

L. *FRANCISCUS Morgione, Episcopus Rubensis, huc translatus est 18 Maji 1705. Obiit Iscla mense Novembri 1712.*

LI. *RAPHAEL Tossi, Cajetanus, J. U. D. Advocatus, & Auditor Camilli Cybo Patriarchæ Constantinopolitani, & Cameræ Apostolicæ Auditoris generalis, subiectus est 4. Februarii 1719)*

SCALENSES EPISCOPI.

IN Picentinis, Amalphitanoque Ducatu Scalæ urbs antiqua, & olim ampla, ut ex eius ruinis apparet, ad oram maris sita est, Amalphi proxima, à Ravello uno tantum milliari distat. Hanc a Normannis reædificatam narrat Mazzella; eam vero priscis temporibus Camam vocatam fuisse

A scribit Frizia de subfeudis. Incolę vero volunt, & fabulantur eam à Cam Noe filio post Diluvium principium habuisse, & nomen, ac deinceps post plurima sæcula à pulchritudine Scalarum, Scalam à Romanis appellatam. Etenim, ut Amalphitana chronica narrat, cum in Orientem Magni Constantini temporibus ad novam Romam opplendam, valida navium classe, quamplures è præcipua Romana nobilitate viri clarissimi iter arripuissent, à sævissima tempestate penè dispersi, in Camensi littore se incolumes receperunt, & amœnitate loci allecti Sedem statuerunt suam; ubi Capitolium, Theatrum, Thermas, palatia, domus, templaque magnificè extruxerunt; quorum adhuc vestigia cernuntur. Jacet miserabilis civitas inter Orientalem, Meridionalemque plagam in ipso montis acclivo, Camensem vocant, secus mare Tyrrhenum. Munitissima olim fuit, populorum frequentia, civiumque splendore illustris, mœnibus, aggeribus, ac ferè tota munita turribus, ut in ea tamquam in validissimo propugnaculo Amal-

B phitani Ducatus nobiles, civesque sese receperint, cum Rogerius Normannus Dux Amalphitanam Rempublicam invasisset, suæque subjecisset potestati. Aere gaudet saluberrimo, collibus amœnissimis, amploque territorio, duobus fluviolis alluitur; alter licet exiguus, gelidis tamen, & limpidissimis undis per vallem decurrens Scalensem diœcesim à Ravellensi discerminat, Atranumque oppidum rigans in mare prorumpit: Alter vero in Occidentalibus montium vallibus initium sumens, per vallem magno strepitu vagans Scalensem tractum secat, Amalphiamque irrigans in mare se demergit. In ipso vero civitatis districtu duo sese extollunt excelsi muntes, tam aeris puritate, quam prospectu Regiæ Parthenopæ, maris, vicinarumque urbium jucundissimo, quorum alterum Canniretum, alterum Cerbelianum antiqua documenta denominant; ad radices Cerbeliani Occidentali plaga ruinæ spectantur cœnobii, & Ecclesiæ S. Juliani, olim prope gelidissimas aquarum scaturigines à priscis Romanis permagni-

C fice exædificati. In summitate montis, planities est, ubi vorago profundissima visitur, vulgo Megano appellatur; fortasse antiqui mearum dixere, ex qua ferunt, fluviolum Castri-maris, milii, aut tritici granos, si in eam projiciantur, longo terrarum spatio evomere. Nec minus mirandus fons prope dirutam S. Cæsarii Ecclesiam, haud longe ab urbis mœniis, qui Februario mense, aquam ita abundanter mortalibus donat, ut in ipsa civitate, hortos, camposque irriget ad satietatem, mense vero Novembri ita exsiccatur, ut aquæ gutta desideretur. Divus Bernardus Abbas Claræval. ad Lotharium II. Imp. scribens Scalam, opulentissimam, & munitissimam appellat. Cæterum constat Scalam perfidiose aliquando penè fuisse solo æquatam à Lothario primùm, mox à Federico II. Impp. ac demum sub Ferdinando I. Rege Aragoneo, cum ad Gallos defecisset, supremum propè excidium adiit, cœpitque deinceps sensim præceps ire, & labi, ita ut civibus, opibusque

D propemodum usque ad desolationem exhauriretur, hodieque ad pauca mortalium capita in ea censeantur, ac præter miserabiles ruinas, Romanorum magnificentiæ imagines, nihil prorsus restat quod alliciat intuentes.

Peperit Scala ipsam Amalphim Metropolim, cum prisci illi Romani Patritii, qui Scalis sedes fixerant, illam, ut Summontes scribit, ædificarunt. Suam quoque nobilitatem Scalenses variis in Regni partibus disseminarunt, atque adeo in ipsa Regia Neapoli, amplissimæ Scalitiæ regionis nomen dederunt. Scalam natali suo inter cæteros nobilitavit S. Gerardus auctor, & institutor Ord. Equitum Hospitalariorum S. Joannis Jerosolomytani, qui post Rhodii, nunc Melitensis nuncupatur. Urbem porro Jerosolymitanam cum Sarraceni tenerent, Christiani homines Latini, præsertim Amalphitani, Sarracenis permittentibus, prope Sepulchrum Domini duo cœnobia construxerunt, alterum viris, alterum fœminis excipiendis: virorum cœ

nobio addita fuit domus Hospitalis, & sacellum S. Joannis, cui longo tempore ministravit S. Gerardus. Postquam vero divinæ placuit bonitati, ut civitatem Redemptoris nostri per Ducem Gottifredum, & alios Christi fideles Principes ab impiorum domi nio liberaret, & cultui restitueret Christiano, Gerardus vir vitæ sanctæ & probatæ Religionis videns loca Christi pedibus calcata, & sanguine respersa, novo fervoris genere, novum instituere Ordinem cogitavit ad peregrinos suscipiendos adjuvandosque aptissimum, attractisque in consilii societatem nobilibus aliquot, habitum regularem suscepit, & vestibus suis (iisque nigris) albam crucem exterius adfigens, facta solemniter professione, seipsum, sociosque obligavit. Finis ejus sociorumque & professionis fuit, peregrinis, & pauperibus in hospitali S. Joannis sedulo ministrare, iisdemque genus omne officii, & pietatis sollicite præstare, ad hæc itinera à latrociniis Sarracenorum aliorumque tuta servare; & vitam ducere sanctissimam. Unde factum est, ut Vitriacus in hist. Orien. habet, *Quod in omnem terram exivit sonus eorum, & in omnes fines terræ forma sanctitatis eorum. Et ex largitione Principum, & eleemosynis fidelium modico tempore adeo ditati sunt, quod ab universis Occidentis Provinciis redditus copiosos colligentes, castella, & oppida, tanquam terræ Principes, comparantes, ditioni suæ subjecerunt.*

Gerardus verò instituti sui probatorem habuit Gelasium II. Pontificem ann. 1118 quo sanctissimè Hierosolymis obiit. Eo defuncto, Raymundum Podium primum Magistri Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani titulo usum fuisse, vestemque ac regulam, quam hodieque servant, à successoribus tamen auctam, sodalibus suis, approbante Romano Pontifice præscripsisse, tradit Jacobus Bosius, qui hujus militiæ statuta, ut vocant, ex Latino Italicè reddidit, & historiam scripsit: sed Vitriaci sententia haud improbanda videtur, laudem vestis regularis, cum signo Crucis albæ adsumptæ Gerardo tribuentis, qui patriam suam Scalam novo, nobilique instituto Militari Ordine, & sanctitate vitæ illustriorem fecit. At ad D. Gerardi perpetuam servandam memoriam, decusque civitatis, Scalenses nobiles cives hactenus pro insigniis eorum sedilis, ut vocant, iis usi sunt, quæ Gerardus equitibus suis sancti Joannis dederat, albam nempe Crucem, ut in Aula sedilis hoc modo depicta spectantur.

Cæterum jam inde ab Apostolorum discipulis Picentinos cum finitimis populis fidem Christi accepisse non semel enarravimus, ac proinde ipsos etiam Camenses Evangelii lucem aspexisse omnino fatendum est, quos & proprios habuisse Pastores, vetus traditio est à patribus derivata. Romani vero, quos supra commemoravimus, cum Camam habitare cœpissent, eamque Scalam denominassent, circa annum salutis quadringentesimum, veluti pii Christi fideles templa in ipsa civitate cœperunt extruere; primaque, ut apud indigenas traditio est, sanctis Martyribus Sixto Papæ, Laurentio, ac S. Eustachio dicata fuere. De Eustachii templo ab Afflicta vetustissima, ac nobilissima Romanorum familia condito scribit Frizia. Extruxerunt Scalenses item iis fermè temporibus in montibus SS. Benedicti, & Scholasticæ, Juliani, & Marciani cœnobia pro Benedictinis Monachis, ac nobile monasterium pro Virginibus Deo dicatis sub eodem Ordine ad calcem Camensis montis ad Aquas bonas ædificarunt, quæ postea vetustate sua corruerunt. Templum deinde D. Laurentii in Cathedralem evasit: situm est ad Orientalem plagam in ipso civitatis medio, triplici testudine exornatum, præter superiorem fornicem, quam titulum appellant, amplitudine, & architectonicæ artis pulchritudine mirandum. A fundamentis renovari cœptum ante annum 1400. completum verò 1598. ubi ad dextram tribunæ Sacrarium, ad sinistram Sanctuarium extant. Ibi servantur Sanctorum lipsana, costa nempe S. Laurentii translata ab Ecclesia D. Eustachii Afflictorum, cum Capillis Beatissimæ Virginis Mariæ, ligno sanctissimæ Crucis, dentibus sancti Petri Apostoli. Item duo ossa S. Sabinæ, una cum aliis reliquiis ab Ecclesia sanctæ Stephaniæ deductis, Brachium sanctæ Catharinæ virginis & martyris, ex Mammilla S Agathæ virg. & martyris; brachium sancti Theodori urbis Patroni, dentes Beati Laurentii martyris, reliquiæ Sanctorum Pauli, & Andreæ Apostolorum, S. Nicolai Episcopi Myrrhensis, os sancti Ioannis Baptistæ, de ligno portæ Aureæ, de ligno olivæ horti, ubi Christus Dominus oravit, ac plures aliæ Sanctorum reliquiæ. Servatur ibidem vetustissimus codex Ms. Evangeliorum literis Longobardis in hædino scriptus, argento coopertus cum simulacris sancti Eustachii, ac sancti Joannis Baptistæ.

Sacellum quoque in ea visitur Beatissimæ Virginis in Cœlum Assumptæ ab Afflicta gente substructum, alterum sanctissimi Crucifixi, ubi piissimum, & antiquum simulacrum Redemptoris miraculis clarum. In Crypta, seu subconfessione, magnis marmoreis columnis suffulta nobilium Scalensium familiarum Afflictæ, Coppulæ, & Sannellæ sepulchra spectantur. Surgit ad lævam externæ partis templi Turris campanaria, novæ quidem structuræ, sed nolarum numero celebris: in iis duæ magnitudine mirabiles sunt. Hæc autem Cathedralis quinque habet dignitates, quarum prima est Archidiaconi, tum Archipresbyteri, Primicerii, Cantoris, & Thesaurarii. Canonicos non habet, sed eorum vice duodecim Capitulares Presbyteros, quibus incumbit divinum pensum persolvere; in civitate novem numerantur parochiales Ecclesiæ, quæ olim decimum octavum numerum explebant, aliquando trigesimum. Ex cœnobiis, quæ superfuerant, duo virorum, totidemque sanctimonialium recensentur, quarum unum Divo Cataldo dicatum sub D. Benedicti Regula nobilium virginum insigne decus & conservatorium puellarum nuper à civitate constructum fuit. Sex laicorum Fraternitates, & mons Pietatis. Hospitale desideratur, quod olim juxta Ecclesiam D. Michaelis Archangeli nobilis familia Trara extruxerat.

Ferunt accolæ Scalenses cives tria Sanctimonialium cœnobia in Atrani oppido excitasse, ut inibi eorum filiæ Deo famularentur, quæ deinde monasterio S. Mariæ Dominarum Amalphiæ per Apostolicam Sedem unita fuere, cum Atranum ab impio Manfredo Rege Sarracenis inhabitandum traditum fuisset. Scalenses præter D. Laurentium Patronos agnoscunt, S. Theodorum, S. Catharinam, cujus Brachium venerationi est in Ecclesia ejus nomini dicata, & Agatham Christi martyres. Antiquus est Scalensis Episcopatus quem Joannes XV. Papa anno salutis 987. cum Amalphitanam Ecclesiam Metropolitana dignitate decorasset, eidem suffraganeum fecit. Non desunt qui scribant Scalenses Præsules Camensibus successisse, quorum nomina ignorant, & acta: ego vero cum nullam de Camensibus repererim memoriam in antiquis Conciliis, neque in monumentis, aut veteribus auctoribus, somniasse putabam eos, qui de Camensibus Episcopis sermonem instituerunt. Sed

cum

cum in unica Amalphitana Chronica (ex qua Frizia, & Rebuffus in Provinc. Rom.) id scriptum ac memoriæ traditum esse cognovi, lectori erudito rem examinandam relinquo: nam Chronica illa centum abhinc anois coofcripta, plura continet ex cerebro auctoris deprompta. Ab ipsa igitur institutione Scalensis Episcopus suffragaoeus est Amalphitano Archipræsuli, cuius etiam iurisdictio satis ultra muros civitatis extenditur. Nostris temporibus per Clementis VIII. decretum Scalensis Ecclesia cum Ravellensi coniuncta fuit, ut in I. tomo narravimus in Ravellensi Episcoporum Catalogo. Census verò harum simul unitarum Ecclesiarum sunt ad quingenta scutata illius Provinciæ. Taxa in libro Cameræ Apostolicæ ad florenos 190.

Porro Episcopi qui hanc Ecclesiam aliquando admioistrarunt sequentes sunt, quos ex paucis mooumentis illius Ecclesiæ, quæ supersuerunt, actibusque Consistorialibus ex fide exscripsimus. Sed antequam seriem Episcoporum concinnemus, libet hic in gratiam cuiusdam eruditi, nobilisque Scalensia amici nostri elegiam exhibere, quam peregrious quidam eruditus composuit, in qua originem, progressus, ruinas, fortunasque huius urbis descripsit.

Pangere jussit amor: dolor est æqualis amori,
Cogit delitias plangere, Scala, tuas.
Plangite Pierides; nec enim lugubria Musis
Fata, licet lætis concinuisse modis.
Huc tristes elegi veniant; illætaque tantæ
Urbis deplorent impare damna sono.
Campanis erat urbs quondam notissima terris,
Heu miser! in lacrymis dicere cogor, erat.
Cama vetus nomen fuit: hinc obscœnus eandem
Creditur irrisor constituisse Patris.
Montis at innumeris quin vergit in ardua Scalis,
Consona fert rebus nomina rite suis.
Dives opum, ferroque potens; fœcunda Lyæo;
Tota salutari delitiosa situ.
Non hanc urit hyems glacialibus aspera floccis;
Non gravis æstivo Cynthius igne cremat:
Elysiis sed certat agris, & proxima Cœlo
Inspirat vernos semper amœna dies.
Ad cœli dotes sors contulit aurea nomen
Aucta Quirinali stemmate dum illa foret.
Romulidæ siquidem Proceres, quos sanctior aura
Cultores veri fecerat esse Dei;
Ire parant dictam de nomine Cæsaris Urbem,
Cui sacris tincto lepra recessit aquis.
Hi sua dum credunt fallaci carbasa Ponto,
Instabilem discunt fluctibus esse fidem.
Nam Jovis antiqui soror indignata, repulsæ
Immemor haud veteris, impatiensque novæ,
Tyrrhenum tumidas iterum ciet æquor in iras,
Perdat Christicolas Thetis ut otraduces.
Quinque procelloso convulsa turbine puppes
Iaseli in rabido præda fuere mari;
Ast melior geminis fulsit cynosura carinis,
Semianimique dedit littus adire pede.
Erepti letho dum per juga montis oberrant,
Dalmatiæ penetrat gens peregrina sinus.
Illyrici faciles miseris succurrere; gratum
Ocyus hospitii munus, opemque ferunt.
Hic propè Epidaurum ternos mansere per annos,
Lucanos tandem sed petiere lares.
Irrigat has oras fluvius, qui nomine Melphes
Indigenæ vocitant, amnis amœnus aquis.
Excipis has undas quo tu, Palinure, nitentes,
Oppidulum statuunt, Melpheticumque vocant.
Hinc Romanorum primævo nomine adempto,
Se Malphitanos indigitasse, ferunt.
Inde petunt Ebolum, ast Ebolum quia parvula terra,
Parvula, nec fortis, nec benè tuta domus,
Ire parant altò meliorem quærere sedem;
Camoque montanis ecce reperta jugis.
Huc omnes veniunt, atque hanc habitare peroptant
Terram, tam forti prædita ubique situ.
Camigenæ errantes grato excepere Quirites
Hospitio, & gaudent hos sibi adesse viros.
Temperies Cœli placet his, placet hospita tellus;

A Gens quoque montanum nil nisi nomen habens.
Hic mansere diù: longo post tempore tandem
Migrare exigui collis ad ima placet.
Quò migrata simul gens mille corusca trophæis,
Cœpit Amalphiacas ædificare domos.
Interea claris celeberrima Scala colonis
Encrit Augustum prodigiosa caput:
Crebraque cum variis propter commercia Regnis
Antipodum extremis nota fit usque plagis.
Huic chalybes ferrum credunt, sua thura Sabæi;
Aurum Pactolus mittit, & Indus Ebur.
Impenduntur opes, quibus unda perpetit avara:
Fit domus insanum nil veritura salum.
Cingitur urbs muro; tercentum turribus ille,
Quo via sit tuta, præsidiumque viris.
Quid referam Divis erecta sacraria? centum
Hæc fuerant totidem nobilitata modis.
Primum habet invictus Laurentius ille, sublimis
Hispanum tutor, sydereumque jubar.
Dein Placidus, miro cruciger cui famine cervus
B Lustrari sacris suadet amanter aquis.
Cætera, quæ Divis pietas erexit amica
Sancte diù fovit Religionis amor.
Inde quot urbe domus, tot amœna palatia, quondam
Illius immensas testificantur opes;
Undique suffultos pretioso marmore muros
Multicolor pulchra contegit arte lapis.
Miror, & attonitos nimius stupor occupat artus,
Dum video celebris tot monumenta loci:
Nam quò nec sonipes, currusque nec orbita; quo vix
Tardus Sileni vector adire potest:
Quis tot inaccessæ ad sinuosa cacumina rupis
Marmoris ingentes, qua tulit arte Pilas?
Invia divitiis via nulla est: area dat artem;
Et cedunt loculis aspera saxa secum.
Sic ea floruerat; sed amœni floris honores
Proh dolor! infelix sustulit, ecce, dies.
Qui tantum rapuere decus? tria numina: Mars, Mors,
Et Tempus: tribus his Scala superba perit.
Tempus edax ictu; Mars ense, sed impia falce
C Mors perimit nostro quidquid in Orbe patet.
Æra rubigineo corrodit dente vetustas:
Duritiem saxi tempus & unda cavant.
Armis Troja ruit; collabitur Ilion ingens,
Sic Solymæa fero mœnia Marte cadunt.
Ne solus moriatur homo, moriuntur & urbes,
Regnaque sola fugant cœlica Regna necem.
Sic ruis infido nimis ò vicina Ravello!
Sic ruis omnigenis Scala referta bonis!
Ampla loco quondam; modico nunc clauderis orbe;
Fallimur; à nullo clauderis orbe modo.
Heu! ubi ter centum turres? ubi mœnia? namque
Turribus è tantis vix quadraginta vides.
Pars muri prostrata solo, pars altera sylvis
Occulitur, gelidi pars bibit amnis aquas.
Arx una oppressæ supereminet altior urbi,
Altera Tyrrhenas celsa coercet aquas.
Delitium quondam populi; nunc horrida moles
Incolitur solis hæc simul illa Notis.
Tertia fœdifragæ muris opponitur urbis;
D Nunc magè murorum ponitur ante pedes.
Ardua deiiciunt lapsæ pinnacula turres;
Succumbit fulcris picta fenestra suis.
Scaligenæ fuimus, lacrymans ait, atque diserte
Incola convulsas indice signat opes.
Hic ubi vitiferi modo sunt viridaria Bacchi,
Sylvaque frondosas tollit ad astra comas.
Hic ubi celsa vides arbusta rubescere moris
Sericus unde capit pabula vermiculus.
Alta videbantur, pictisque palatia tectis,
Aureaque excelsis templa sacrata Diis.
Cernis adhuc multas ingenti mole columnas?
Hæc jacet, illa solo semisepulta latet.
Illic tristè gemit ferali carmine bubo,
Dulce olim dederant organa læta melos.
Aspicis hanc Pariis quæ cingitur undique saxis,
Mœstumque inclinat tegmine egena caput?
Eustachio Afflicti sedem hanc posuere nepotes;
Progenies tanto Martyre digna coli.

Ecce domus Princeps tecto viduata pruinas
Excipit; en pluvie baluen ab imbre madent.
Hic superest ædes, manet eminus altera: tristie
Encidine eliquas flebili udæquat humus.
Iste domus mediam, medium tenet horridus Auster,
Hybernantque uno venti, hominesque loco.
Allobrogum hic steterant ergastula, & inde Cyclopes
Ictibus incudis perstrepuere suæ:
At modo habent umbas ingrata silentia partes,
Qualia fert medio nox tenebrosa sinu.
Non vigil ad Lacis suspirat murmura textor
Non solita hic inter pensa puella canit.
Quis parcat lacrymis, dum tanti nominis urbem
Cernit in obscurum degenerasse nemus?
Robora marmoribus miscentur, rudera sylvis,
Mixta domus nemori stat, domuique nemus.
Quos Phrygia ambibant muros aulæa, tenaci
Investit hederæ, nigro corymbo, toga.
Quam peregrinus humum prius incrustabat Iaspis,
Labilibus tegit hunc arbor opaca comis.
Sueverat his choreas agitare juventa plateis;
Nunc lepus, & patulo cursitat ore Lupus.
Nunc ubi castaneas & fraga rubentia pubes
Colligit, Indiacas advena credat opes.
At si nuda vides priscæ vestigia formæ,
Extat adhuc Senlis, quo capiare, nitor.
Ut Venus aspectu præstantior inter aniles
Rugas præteriti signa decoris habet.
Sic licet occulta corrosa teredine pulcram
Artificis loquitur picta tabella manum.
Sic inter cineres, veterumque rudera, plenum
Delitiis pandit florida Scala penu.
Fascinat ingenita locus hic dulcedine; ut urbem
Quam prior aspectus fugerat, alter amet.
Sæpe ruinoses fugit advena adire Penates;
Hos ipsos gravius deseruisse dolet.
Scilicet ut rigidum virtus Magnetica ferrum
Attrahit, illecebris urbs trahit ista suis.
Inter ut horrentes figrutis tanta ruinas
Enitet, ah qualis (dum stetit illa) fuit!
Quidquid enim delectat in hac, fugitiva ruentis
Umbra quidem est Scala: sed in non umbra placet.
Ipse ego, qui summis libueam hæc gaudia labris,
Cogor ad ablatos plangere triste jocos.
Nam reduces Romam trahens ad limina gressus,
Aggredior gemino compede vinctus, iter.
Vinctum Scala tenet; trahit invitam inclyta Roma.
Illa mihi pectus torquet, at ista pedes.
O quoties fixi gradum, vultumque reflexi
In loca nostro ultra vix adeunda pedi.
Scala vale (dixi ducens suspiria ab imo
Corde) voluptatis gemmula Scala Vale.

I. 1 SERGIUS Scalensis Episcopus, an primus, Incertum, cum vetustæ chartæ silent, Amalphitano Archiepiscopo subiicitur anno 987. ut scribit author Chronicæ Amalphitanæ, immunis factus à jure Cathedratico præstando ipsi Metropolitano. Post hunc plures desiderantur Episcopi spatio annorum triginta supra centum.

II. 2 ALEXANDER hoc temporis intervallo reperitur huius Sedis Episcopus anno 1118. in monumentis Cavensis monasterii: Acta ignorantur.

III. 3 URSUS memoratur in dedicatione Ecclesiæ S. Joannis 6. Augusti 1144. quam fecit Constantinus Reginnensis, ut supra retulimus. *Hic donavit Bibliam vetustissimam manuscriptam litteris Longobardicis Ecclesiæ sanctæ Stephaniæ*, Codex argentea lamina coopertus erat. Idem donavit eidem Ecclesiæ cervos duos argenteos, in quorum pedibus spectantur Afflictorum insignia, forte Ursus ex ea nobili gente genitus fuerat.

IV 4 ALEXANDER huius nominis II. an. 1171. cum aliis Præsulibus constitutiones quasdam condidit apud Ravellum. Longo tempore in hac dignitate vixit in cuius gratiam Cœlestinus III. Scalensis diœcesis fines præscripsit sequenti Bulla ab exemplari desumpta.

A *Cœlestinus Episcopus servus servorum Dei venerabili fratri Alexandro Scalensi Episcopo ejusque successoribus Canonicè substituendis in perpetuum.*

In Apostolicæ Sedis specula, disponente Domino constituti, Fratres nostros Episcopos, tam vicinos quam longe positos firma debemus charitate diligere, & eorum postulationibus effectum celerem indulgere: ea propter venerabilis in Christo Frater tuis precibus annuentes Scalensem Ecclesiam, cui Deo auctore præesse dignosceris, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus. Statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum justè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principis, vel oblatione fidelium, seu aliis justis modis Deo opitulante poterit adipisci, firma tibi, tuisq; successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Scalam majorem cum pertinentiis suis, usque ad flumen quod dividit Scalam à Ravello, à parte Septentrionis ad lamam Cicini, & inde ad S. Angelum de Petralene, ubi
B *est finis inter Scalam, & Ravellum, à parte Occidentis totum montem Candirecti usque ad Petram palumbariam, sicut vadit per plaitiem, & montem Cerbellani, cum pertinentiis suis, Ecclesiam S. Juliani, cum pertinentiis suis, usque Lactariam; à Meridie à Planello quod est sub s. Helena, usque ad flumen Camacti, & vadit per Tabernatam, & montem Sennni, & arcum Palatarum, & redit ad eundem Cerbellani, quicquid habes in civitate Amalphiæ Ecclesiam S. Barbaræ cum Cellis, & omnibus pertinentiis suis, duas apothecas, & aliam cellam cum pertinentiis suis, obeunte vero te nunc eidem loci Episcopo, vel tuorum quolibet successorum nullus ad eandem Ecclesiam in Episcopum eligatur nisi quem Canonici ejusdem Ecclesiæ, vel eorum pars consilii sanioris secundum Deum præviderint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed illibata*
C *omnia & integra conserventur tibi, & tuis successoribus pro quorum gubernatione, & substentatione concessa sunt usibus profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate, & Metropolitani tui debita reverentia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, sæcularisque persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere, venire temptaverit secundo, & tertio commonita nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, à Sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & D. R. N. J. C. aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax D. N. J. C. quatenus & hic bonæ actionis accipiat, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniat. Amen, Amen.*

Ego Cœlestinus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
† *Ego Albinus Albanensis Episcopus.*
† *Ego Joannes Prænestinus Episcopus.*
† *Ego Pandulphus Basil. XII. Apostol. Presb. Card.*
D † *Ego Melior SS. Joannis, & Pauli Presbyter Cardinalis tit. Pammachii.*
† *Ego Joannes tit. s. Clementis Card. Tusc. Episc.*
† *Ego Jo. t. S. Stephani in Cœlio monte Presb. Card.*
† *Ego Gratianus SS. Cosmæ, & Dam. Diac. Card.*
† *Ego Gerardus S. Adriani Diac. Card.*
† *Ego Sifredus S. Mariæ in Via Lata Diac. Card.*
† *Ego Joannes S. Theodori Diac. Card.*
† *Ego Gregorius S. Mariæ in Aquiro Diac. Card.*

Dat. Laterani per manum Mosi S. R. E. Subdiac. Later. Canonici: 3. Id. Martii Ind. X. Incarn. Dom. ann. 1191. Pontificatus verò D. Cœlestini Papæ III. an 1.

5 CONSTANTINUS doctus, & probus vir ex nobili Afflicta familia a Scalensis Præsul, Ecclesiam S. Sixti in ipsa civitate Scalæ anno 1207. coram Petro Capuano Presbytero Cardinale tituli sancti Marcelli, Matthæo Amalphitano Archiepiscopo, & Laurentio Reginnensi Episcopo consecravit. Anno verò 1214. die 6. Julii dedicavit al- V.

a De hac famil. Carolus de Lellis de famil. Neap. par. 1 p. 138 Mand.

tare

tare Ecclesiæ a. Michaelis Archangeli prope Ecclesiam s. Stephaniæ juris patronatus suæ gentis, quod cum præterito sæculo in meliorem faciem restitueretur, inventæ sunt plures Sanctorum reliquiæ, quæ ut decentius asservarentur solemni ritu in Cathedrali Sacrario translatæ sunt: juxta eaa inventa est lamina plumbea satis magna ad sigilli formam conflata: in ea ex una parte apparebant ss. Michaelis, Laurentii, ac Stephaniæ imagiues, subtus insignia Afflictæ gentia cum Episcopali insula, & litteris S. D. C. E. nempe *Sigillum Dom. Constantini Episcopi*; circumcisca verò hæc alia insculpta erant verba: *Signum Domini Constantini Dei gratia Episcopi Scalæ*; ex alia verò plumbi parte hæc verba similiter exarata legebantur.

Anno Dominicæ Incarnationis millesimo Ducentesimo quartodecimo, die sexta Iulii, Indictione secunda dicatum est Altare istud ad honorem S. Michaelis Archangeli per Dominum Constantinum Quintum Venerandæ Scalensis Ecclesiæ Episcopum.

M.

Vetuatraditio est apud Scalenses, fuisse ex iia primis Scalensia Ecclesiæ Episcopia, quinque ex Afflicta gente progenitoa, quod cum non semel perpendissem, iu eam seutentiam veni, ut Constantinus is qui quintus Scalensis Ecclesiæ Episcopus in ea lamina dicebatur, quintus vel ex ea familia, vel quiutus ejus nominis, aut quintus ex iia quorum memoria extabat, & qui hactenus inventi fuerant spatio annorum 227. quo plurea alios in ea Præsules fuisse opus est asserere, quorum memoria non extat.

Cæterum Constantinus in vivis agebat ann. 1220. quando inter Nicolaum Archiepiscopum Salernitauum, & Jacobum de Sancto Severino Avellini Comite lia æstuabat super juribus quarundam Ecclesiarum in Castris Sancti-Severini, & sancti Georgii Comiti obnoxiis; quamobrem Honorius Papa III. commisit Constantino Episcopo, Mattheo Archidiacono, & Constantino Amalphitanis Canonicis, ut causam, suadente iustitia dirimerent. Honorii literæ in instrumento insertæ extant in Archivio Salernitanæ Eccl. signat nu. B. mazzo P. in hunc modum.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1220. & 22. anno Regni D. nostri Friderici gloriosissimi Regis semper Augusti, & Regis Siciliæ, & 8. anno Regni Domini nostri Henrici Regis Siciliæ, & Italiæ ejus charissimi filii, mense Septembris 9 Indictione super causa, quæ vertebatur inter D. Nicolaum vener. Salernitanum Archiepiscopum, & D. Jacobum de Santo-Severino Dei, & Regia gratia egregium Comitem Avellini, Capitaneum, & Magistrum Iustitiarium Apuliæ, & Terræ Laboris, D. Constantinus venerabilis Scalensis Episcopus, Abbas Matthæus Archidiaconus, & Abbas Constantinus Fabarus, D Papæ Subdiaconu. Amalphitani Canonici excepisse ostenderunt mandatum Apostolicum in hunc modum.

Honorius Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus fratribus Constantino Episcopo Scalensi, & dilectis filiis Matthæo Archidiacono, & Constantino Fabaro Subdiacono nostro Canonicis Amalphitanis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilectus filius nobilis vir Iacobus de Sancto Severino Comes Avellini, suam ad nos querimoniam destinavit. Quod vener frater noster Nicolaus Salernitanus Archiepiscopus quasdam Capellas de Castris suis s. Severini, & s. Georgii exactionibus indebitis adgravans, & molestans super iurapatronatus quarũdam aliarũ Ecclesiarum, ipsum & milites suos indebitè inquietat. Ideoq; Discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus partibus convocatis, audiatis causam, & in loco debito coniunctis, facientes quod decreveritis per censuram Ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel amore subtraxerint, per censuram eandem appellatione cessante, cognitis veritati testimonium perhibere. Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, Tu frater Episcope cum eorum altero, &c. Datum Romæ Idibus Ianii anno Pontif. nostri 7 Nos &c.

Post hæc nil aliud de Constantino habemus quod proferamus. Videtur ex hoc sæculo excessisse circa annum Domini 1226.

6. MATTHÆUS Barthnlomæi filius ex eadem vetusta nobilique stirpe Afflicta, Scalensem gessit Episcopatum, Constantino successit, cuius in pluribus documentis extat memoria ab anno 1227. usque ad 1267. Prima igitur Matthæi memoria occurrit in quondam documento anni 1227. cuso ad favorem Joannis Archiepiscopi Amalphitani, quod affero ex ipso originali. VI.

In nomine Domini nostri Iesu Christi. Anno ab Incarn. ejus 1227 XX die mensis Septembris I. Indictionis. Ut ea quæ inter homines aguntur melius memoriæ commendentur.

Nos Matthæus Scalensis Episcopus, & Stephanus de Agio Dominus Graniani, præsenti scripto duximus declarandum quod dum essemus in castello Castel Maris in Episcopio superiori vocabulo sanctæ Mariæ cum D. Henrico.... Magistro Castellano Castri-Maris, & Scaphati, & baiulo, & Iudicibus Castri Maris, & cum Ioanne Vaccaro, ser Casalda, Bartholomæo Cosdaldo, Adenulpho Notario Castri Maris, & Iudice Gulielmo Panuc de Scaphato, & Iudice Guillelmo Scaphara de Nuceria, & Robbero Arcue. de Granian. & Benedicto Lispulo baiulo Granin. & Galielmo Iudice de Rocco, & Presbytero Negrono de Scala, & quampluribus aliis bonis hominibus D Ioannes vener. Amalphitanus Archiepiscopus ostendit quandam sententiam ab eodem D Henrico ea delegatione D Nostri Serenissimi Imperatoris, & Magistri Iustitiarii inter eum, & quosdam homines Castri Maris latam per quam idem D Henricus specialiter adjudicaverat eidem D. Archiepiscopo nomine Ecclesiæ suæ vineas, & terras omnium istorum hominum Castri Maris, quas occupaverant ab Ecclesia, cum ipsius de prædictis possessionibus nulla instrumenta, vel probationes poterant ostendere, quod ad eos pertinerent. Qua sententia lecta, & ostensa, præsentibus hominibus cum quibus quæstio erat, idem D. Henricus habito diligenti tractatu cum Iudicibus Castri Maris, & aliis bonis hominibus recognita sententia sua posuit per baialum D Amalphitanum Archiepiscopum in possessione omnium vinearum, & terrarum, & misit Bartholomæum Montanarium nuncium Curiæ cum eodem D. Archiepiscopo, & nobis præsentibus assignavit, & sasinam dictarum possessionum prædictorum hominum, quorum nomina sunt hæc Martinus Bosus, Sica de Rocco cum consorte sua Henrica Ioannis Caraffe Petrus de s Marco, Ioannes Saracta, Enricus Severini de Curso, Nicolaus Rufulus, Henricus Petri Sicini, Ioannes de Vinerio, Henricus Petri Fasuli, Leo de Aliano, Ricardus Treutamolla, Salustrin cum consorte sua, ser Imperator Marinus de Blacta, Ioannes de Cysano, Ioannes de Ricardo, Henricus Petri de Cisario, Henricus Iudicis Vulpul Petrus Vara-

palum.

palumbus, Henricus Leonis Certa, Petrus de Imperato cum conſortibus ſuis, Guadanius, Ciuffus de Madio. Ad cujus memoriam præſens ſcriptum confectum eſt per me Presbyterum Matthæum publicum Notarium Granianì, ſubſcriptionibus D. Epiſcopi Scalen. & D. Stephani de Agto roboratum, & eorum ſigillis munitum. Actum in Graniano in obedien. monaſterii Poſitani. Anno, menſe, & Indictione prætitulatis.

. . . . . .

. . . .

. . . .

Robertus Arovera interfui.

Matthæi Epiſcopi virtutem, & ſingularem pietatem prædicant pauca quæ extant Scalenſis Eccl. monumenta, inter quæ Federici II. Imp. peoximum diploma è tabulaeio Ravellenſis Eccleſiæ conſcriptum ad favorem Amalphiæ, Ravelli & Scalenſis Eccleſiarum Cleeicorum, quo Rogerii Ducis immunitates in geatiam Matthæi confirmantur.

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, anno ab Incarn. ejus 1228. temporibus D. noſtri Federici Dei gratia glorioſi Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti, anno 8. Imperii ejus, & 3. anno Regis Hieruſalem, & 30. anno ejuſdem invictiſſimi Regis Siciliæ, Apuliæ Ducatus, Capuæ Principatus regnante cum eo Dei gratia D. noſtro Rege Henrico filio ſuo legitimo. 3. die menſis Januarii, Indict. 1. in civitate Scalarum.

Nos Matthæus Dei gratia humilis Scalenſis Epiſcopus filius D. Bartholomæi de Flicto, quam & nos omnes Sacerdotes, & Clerici Congregationis Scalæ manifeſtum facimus nobis omnibus Sacerdotibus, & Clericis civitatis Ravelli quia pro eo nos tenemus, & habemus duo authentica privilegia, quorum unum continet. † Rogerius Dei gratia Dux. *Noſcunt omnes Amalphitani, & Atranenſes, & homines Ravelli, atque Scalæ, omneſque ordinati noſtri præſentes, & futuri me præcipere, ac velle, ut omnes Sacerdotes, & Diaconi dictæ civitatis, atque locorum ſecuri & quieti ſint ab omni datio, ab omni angoria, ab omni redditione adjutorii, vel aliarum rerum, ut neque à me, neque ab hæredib. noſtris, ſeu ab ordinatis, qui modo conſtituti in meo officio ſunt, vel conſtituendi quolibet tempore ullam contrarietatem, vel requiſitionem habeant. Si quis autem de hoc quod per has litteras Clericis, & Diaconis annuimus, infeſtus eis extiterit, ſciat ſe compoſiturum cameræ noſtræ centum libras puriſſimi auri. Aliud vero ſimiliter continet, Fidericus Dei gratia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, Hieruſalem, & Siciliæ Rex Magiſtro Juſtitiario, Juſtitiariis Magiſtris, Camerariis Cameræ, bajulis, & collectoribus tam præſentibus quam futuris præſentes litteras inſpecturis gratiam ſuam, & bonam voluntatem. Quanto Eccleſiam, & Clericos Regni noſtri in libertatibus, & rationibus ſuis volumus conſervare eis olim à felicibus prædeceſſoribus Regibus recolendæ memoriæ conceſſa benignius attendimus, tanto noſtræ diſplicet pietati ſi contra tenorem privilegiorum ſuorum eos præſumeret aliquis fidelium noſtrorum, vel officialium indebite moleſtare. Unde quia Clerici civitatum Scalæ, & Ravelli fideles noſtri temporibus felicium Regum prædeceſſorum noſtrorum, & uſque nunc tempus proſperitatis noſtræ ab omnibus datiis publicis, & collectis, & aliis gravaminibus ſe fuiſſe aſſerunt liberos, & immunes, & cum Nos, ipſos Clericos in eadem libertate, & immunitate piè conſervare velimus, in quibus uſque nunc felici tempore noſtro fuerunt. Fidelitati veſtræ firmiter præcipiendo mandamus quatenus Clericos ſupradictos in nullo de cætero indebitè aggravantes, omnes libertates, & immunitates eorum, & rerum ſuarum, necnon antiqua privilegia ipſis à felicibus prædeceſſoribus noſtris conceſſa, quibus felicium Regum prædeceſſorum noſtrorum temporibus, uſque ad hæc felicia tempora noſtra uſi ſunt eis integre conſervetis, & in omnibus juſtitiis, & rationibus ſuis ſic manuteneatis eoſdem quod in nullo de cætero indebitè ſe ſentiant aggravatos. & nos devotionem veſtram deinde commendemus. Nos enim tanto eos volumus protegere, & in ſuis rationibus ſpecialius conſervare, quanto divina clementia nos præ aliis Orbis Principibus exaltavit. Data apud Capuam anno Dominicæ Incarn. 1227. menſe Novembris, Indict. 1. De quibus hæc literis tria ſunt ſimilia exemplaria, quæ penes vos habetis; & præfata authentica nos habemus, & tenemus, & conſervamus pro utilitate, & defenſione noſtra, & veſtra, & noſtrorum veſtrorumque poſterorum; unde firmamus nos, ut quandocunque dicta privilegia authentica vobis veſtriſque poſteris fuerint neceſſaria quæratis illa ad venerabilem Scalenſem Epiſcopum, qui tunc præfuerit, vel ſi contigerit eum deceſſiſſe, ad Epiſcopatus Rectorem, aut ad Archidiaconum, ſive Archipresbyterum, vel Primicerium, qui in noſtra tunc fuerit Eccleſia, ut unus illorum pro nobis omnibus vobis reſpondeat, & præfata privilegia vobis per proprium ſuum nuncium dirigat, & tandiu idem nuncius noſter ſub veſtris propriis expenſis ibi permaneat, quoaduſque controverſia veſtra deciſa fuerit. Poſtmodum per eundem noſtrum nuncium dicta privilegia authentica ad ejus qui ei decesit perveniant poteſtatem ad tenendum, & reſervandum illa omni tempore . . . . . vobis veſtriſque poſteris adimpleta non fuerint, damna aliqua proinde patimini, obligamus nos, noſtrique poſteri componere omnes vices à quibus clamorem in curia feceritis in ſeculari Curia libram unam auri, & nihilominus ſupradicta omnia & in c. vir. mar. ſunt 1.*

† *Leo fil. Domno Ceſto Cazzor, & de Biſarco teſ. eſt.*

† *Leo filius q. Dom. Joannis Pullinei teſtis eſt.*

† *Sergius Presb. D. Bibi Coppola filius ſcripſit.*

Anno 1240. Matthæus noſter Epiſcopus Bartholomæo patri juſta perſolvit in Eccleſia ſancti Euſtachii, ac tumulavit marmoreo ſepulchro octo columnis ſuperpoſito, ubi epitaphium, ut illa ferebat ætas, viſitur.

Hic tumulo corpus requieſcit Bartholomæi
De Afflicto; veniam condonet ſibi dextera Dei.
Ut Magdalenæ ſic ejus crimina purget.
Limina pandat ei Paradiſi quando reſurget.
Euſtachi clemens tua ſancta præſentia funde.
Pro tumulo vivens, quod te dilexit abunde.
Hoc velut ipſe ſuo templo jacet intumulatus.
Tecum ipſe ſuo vivat ſine fine beatus.
Anno Domini M. CC. XXXX. die . . .
Menſe Decembris.

In latere dextero aliud v ſitur ſepulchrum ſuper columnas marmoreas erectum, quod dicunt eſſe Matthæi Epiſcopi. Sed in epitaphio videtur eſſe alterius Matthæi ſenioris, Eccleſiæ conditoris.

T Matthæus erexit ſeretus cui requieſcit
Hanc ædem Stoſi ſic in honore pii.
Cujus in hoc pulchro requieſcunt mēbra ſepulchro,
Et quod ſalvet eum quæſo rogate Deum.

Hanc D. Euſtachii Eccleſiam conſecravit Matthæus una cum Gervino Epiſcopo Minorenſi anno 1244. eamque exornavit. Cujus temporibus campana major Scalenſis Cathedralis fuſa eſt. Cæterum quo anno Matthæus ex hac mortali vita diſceſſerit, non conſtat, habetur tamen ad annum 1269. perveniſſe, in eaque Eccleſia juxta patrem Bartholomæum ſepultum. Quis verò in ejus locum immediatè ſubrogatus fuerit adhuc me latet.

7 A. Epiſcopus Scalenenſis temporibus Roberti Regis vivebat, qui anno 1313. nonnullas domos in Civitate Scalenenſi poſſidebat, ut habetur in Regeſt. Regio Neapoli. VII. * Ex App. tom. 9.

8 THEODORUM Scacclavento civem Cavenſem iis temporibus fuiſſe Scalenſem Epiſcopum ſcribunt aliqui, ſed de ipſo nullam reperimus mentionem in Regeſt. Vatic. VIII.

9 Fr. GUILLELMUS Lombardus Ordinis Prædicatorum in Reg. Regio Neapol. 1328. diu, ac laudabili integritate hanc rexit Eccleſiam, exceſſit anno 1342. Neapoli ubi jacet in Eccleſia S. Dominici, cum hoc epitaphio. IX.

Hic ſepultus eſt Dominus Frater Guillelmus natione Lombardus Ord. Fratrum

Prædicatorum, Episcopus Scalensis, qui obiit ann. Dom. M. CCC. XLII. die XXVII. mensis Julii, x. Indict.

X. 10. Fr. GUILELMUS Ordinis Minorum Guilelmo successit, ad hanc dignitatem vocatus à Clemente VI. an. 1342. sequenti iussu Ioannæ Reginæ, bona, quæ ad eius Ecclesiam spectabant, ut restituerentor obtinuit in Regist. Neapol. anno 1343. littera S. fol. 250. sic habetur.

Ioanna, &c. Strattigoto civitatis Salerni fideli suo gratiam, &c.

Venerabilis in Christo Pater Fr. Guillelmus Scalensis Episcopus, Inclytæ D.D Sanciæ Dei gratia Hierusalem, & Siciliæ Reginæ, matris nostræ Confessor, Consiliarius, familiaris fidelis noster supplicavit humiliter, ut cum nonnulla bona stabilia dictæ suæ Scalensis Ecclesiæ domus, apote, apothecæ, & possessiones aliæ in dicta civitate Scalensi, ejusque pertinentiis posita, per quam plures laicales privatas personas occapata teneantur illicitò, seu distracta revocari illa ad ias, & proprietatem ejusdem Ecclesiæ benignius mandaremus. Nos autem, qui Ecclesias, & alia pia loca opportuni favoris præsidio libenter prosequimur ex affectu, ipsius Episcopi supplicationibus annuentes, de consilio, & assensu ejusdem D D. Sanciæ Dei gratia Hierusalem, & Siciliæ Reginæ reverendæ D. matris administratricis, & gubernatricis nostræ, & aliorum administratorum, & gubernatorum nostrorum, volentes prius de prædictis plenius informari, fidelitati tuæ præcipiendo mandamus expressè, quatenus statim receptis præsentibus, de prædictis, per quandam discretivam indaginem, quæ judicialis strepitus non requirat examen, diligenter informari procures per homines fide dignos, qui pleniùs inde scire valeant veritatem, sub religione præstandi prius per unumquemque ipsorum de veritate dicenda corporalis ad sancta Dei Evangelia juramenti, & quicquid inde inveneris fideliter in scriptis redactum, sub sigillis, tuo, necnon Iudicis, & actorum Notarii deputatorum, tecum per Curiam nostram culmini nostro studeas distinctè, & particulariter insinuare, ut informatione ipsa habita super prædictis providere consultius valeamus, cautus, ne aliud, quam quod inde inveneris, & scripseris, possit per alium ullo unquam tempore inveniri, cum tibi exinde totaliter incumbamus. Datum Neapoli per Adenulphum Cumanum de Neapol &c Anno Domini M CCCXLIII. die 20. Maii Indictione 1 Regnorum nostrorum primo.

Obiit Fr. Guillelmus anno 1349. Eius meminit cum laude Vvaddingus tom. 3. Annal. Minorum.

XI. 11. Fr. JACOBVS Sazali, ita in Reg. Vat. fortè Sersali prænobili Surrentina familia Ordinis Prædicatorum alumnus, vir doctrina, & genere illustris, Clementi VI. charus, à quo Scalensis Episcopos eligitur anno 1349. 9. Kalend. Julii. Nonnulla bona cum viro nobili Riccardo Trara commutat anno 1354. die 16. Aprilis * Die vero 3. Mensis Julii Ind. 13. anno 1300. regnantibus Ludovico & Ioanna, in domibus dict. habitationis nobilis viri Colucii de Afflicto de Scalis, una cum dicto Colucio tamquam habente ius patronatus cum aliis suæ familiæ in Parochiali Ecclesia s. Catharinæ de dicta civitato Scalarum suum assensum & consensum præstat idem frater Jacobus Episcopus alienationi faciendæ per Rectores dictæ Ecclesiæ cu-

*Ex Additam. f.

A iusdem territorii montuosi. Hæc habet, ot ferunt, chartula membranea apud Colucii posteros. Eo Præsule Cathedralem vetustate penè collapsam a fundamentis reædificare cœperunt nobiles, ac generosi viri vetustissimæ familiæ Frisariæ. Iacobus verò liberalis in pauperes, ac Beatissimæ Virgini Deiparæ devotissimus cum plures annos Episcopale munus cum laude adminilstrasset, excessit, cuius extrema memoria extat an. 1369. putatur tamen illum pervenisse ab Urbani VI. tempora, sub quo & obiisse. Sed hoc tempus, ac fortasse vivente Jacobo, mirabile in hac urbe fecit, induciarum conventio inter Scalenses, & Ravellenses sancita. Dissensionis causam non invenio, nec tabulæ docent, qoas hic exhibeo ab exemplari, cum plurimum faciant ad statum illius temporis in iis civitatibus agnoscendum, quæ partes Ludovici Andegavensis sectabantur.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi anno ab Incarn. ejus 1388 regnante Serenissimo D.
B *nostro D. Ludovico II. Dei gratia Hierusalem, & Siciliæ Rege, Duce Apuliæ, Andegaviæ Provinciæ Forcalquerii, Ceromaniæ, Pedemontis, & Bononiæ Comite, Regnorum verò ejus anno primo feliciter, Amen, die 20. mens. Septembris 12. Indict. apud Scalas.*

Nos Andreucius de Afflicto Judex dictæ civitatis Scalarum Sergius de Amoruczo de Amalphia publicus ubilibet per Provincias Principatus ultra citraque Serras Montorii, Terræ Laboris, & Comitatus Molisii Regia auctoritate Notarius, & testes subscripti ad hoc specialiter vocati, & rogati præsenti scripto publico notum facimus, & testamur, quod Universitas nobilium, & popularium dictæ civitatis Scalarum ad vocem præconis more, & loco solitis in nostri præsentia congregata pro certis ejusdem Universitatis negotiis peragendis, dicta Universitas nobis exposuit, quod pro bono pacis, ac pacifico Statu & tranquillo dictæ civitatis Scalarum, & civitatis Ravelli tractatæ sunt inter dictas civitates treguæ infrascri-
C *ptæ promissæ firmiter servari inter dictas civitates modo, & forma declaratis in Capitulis infrascriptis insertis in præsenti instrumento syndicatus. Quapropter dicta universitas, & homines universitatis ipsius, confisi de fide, industria, & legalitate nobilium, & discretorum virorum Bernardi Spinæ, Judicis Lucii Traræ, Magistri Rogerii de Amato de Scalis, & Magistri Jacobi Caccabi habitatoris dictæ civitatis Scalarum ipsos præsentes, & quemlibet eorum in solidum constituerunt, fecerunt, & ordinaverunt eorum veros legitimos syndicos, & Nuncios speciales ad conferendum se cum nobilibus sapientibus, & discretis viris syndicis hominum dictæ civitatis Ravelli, & dictas treguas contentas in Capitulis infrascriptis sindicario nomine, & pro parte dictæ universitatis dictæ civitatis Scalarum, & hominum universitatis ipsius conveniendum, & promittendum dict. syndicis hominum dictæ civitatis Ravelli dictas treguas habere, tenere, & observare ratas, & firmas hinc per totum men. Martii proximi venturi presentis duodecimæ In-*
D *dictionis, & in nullo contrafacere, vel venire, aliqua ratione, vel causa, & dictam universitatem dictæ civitatis Scalarum, & homines universitatis ipsius, & bona eorum propterea obligandum dict. syndicis Ravelli juxta contentam seriem dictorum Capitulorum sub pœna unciarum auri ducentarum, & instrumentum eisdem syndicis Ravelli exinde fieri faciendum, & rogandum juxta consilium sapientis. Insuper & ad recipiendam syndicario nomine quo supra à dict. syndicis Ravelli, & ab eis solemniter stipulandum dictas treguas contentas in eisdem infrascriptis Capitulis dictam universitatem, & homines dictæ universitatis Ravelli hinc per totum prædictum mens. Martii præsentis duodecimæ Indict. habere, tenere, & observare ratas, gratas, & firmas, & in nullo contrafacere, vel venire aliqua ratione, vel causa, & quod propterea dicti syndici Ravelli obligabunt dictam universitatem Ravelli, & homines ejusdem universitatis, & bona eorum omnia dict. syndicis dictæ civi-*

tatis

tatis Scalarum ad similem pœnam prædictam dictarum unciarum auri ducentarum, & instrumentum ab eisdem syndicis Ravelli exindè recipiendum, & fieri rogandum juxtà consilium sapientis, dantes, & concedentes dicta universitas, & homines dictæ universitatis dictæ civitatis Scalarum dictis eorum syndicis, & nunciis specialibus eorum & cuilibet eorum in solidum plenariam liberam generalem potestatem, & speciale mandatum prædicta omnia, & singula faciendi, & gerendi sindicario nomine quo supra super prædictis, & quolibet prædictorum. Tenor verò eorundem subscriptorum Capitulorum talis est. Pacta treguæ fiendæ Domino concedente inter homines civitatis Ravelli, & homines civitatis Scalarum. In primis pro tregua ipsa servanda promittunt universi, & singuli homines civitatis Scalarum universis, & singulis hominibus Ravelli, & universi, & singuli homines Ravelli promittunt universis, & singulis hominibus Scalarum tempore treguæ jamdictæ perdurante una pars alteri per se ipsos, vel per interpositas gentes tacitè, vel expressè verbo, vel facto territorio, & extra territorium eorum quomodolibet guerram, seu brigam non movere nec facere in personis ac in ipsorum bona deprædationes, & dapna aliqua inferre, ac inferri facere ut supra. Item promittunt dictæ partes una pars alteri in casu quo aliqua gens armigera veniret contra unam ipsarum partium pars inlæsa non valeat nec debeat præstare nec dare eis auxilium, consilium, favorem, nec ipsos receptare, immo teneantur, cum ad ipsius notitiam pervenerit, statim notificare alteri parti contra quam veniret, ad ostendendum. Item promittunt dictæ ambæ partes, una pars alteri, quod pro quavis aliqua causa non accedere ad territorium alterius nisi causa itineris itinerando nullam proinde moram faciendo discurrisset per stratam sive viam, & si fortè aliquis vel aliqui de Scalis vellet, seu vellent accedere pro quavis causa ad territorium Ravelli, non possint nec valeant sine consensu, & voluntate Rectorum, & Gubernatorum civitatis Ravelli, & è converso si aliquis, vel aliqui Ravellenses vellet, seu vellent accedere pro quavis causa ad territorium Scalarum non possint nec valeant sine consensu, & voluntate Rectorum, & Gubernatorum civitatis Scalarum. Item promittunt dictæ partes una pars alteri si fortè contigerit durante tempore treguæ aliquem, vel aliquos ipsarum partium capitola ipsa, sive pacta non servare, quod tregua ipsa jam pro tanto non rumpatur, imo firma, & in suo robore permaneat, ita tamen quod delinquentes, & delicta puniantur modo subscripto. Si verò aliquis, vel aliqui ipsarum partium contra pacta sive capitula prædicta in persona, vel rebus crimen committeret, ubi veniret imponenda pœna corporalis, tunc per ipsorum officiales procedatur contra eum justitia mediante, ac si commisisset in personam alterius, & terram partis propriæ suæ. Si verò rapina, furtum, sive damnum committatur per aliquem, vel aliquos partium ipsarum parti læsæ restituant ablata, ac dapna commissa infra dies decem a die certificationis, & si infra illos decem dies a die requisitionis non restituerent ablata, ac dapna emendarent, transacto illo termino decem dierum pars lædens parti læsæ teneatur ad illud ablatum nomine sortis, & nomine pœnæ ad aliud tantumdem, & singulis decem diebus si contrafecerint multiplicetur pœna ut supra. Si verò committant alia leviora delicta, imponatur pœna arbitrio, & provisioni Rectorum, & Gubernatorum ipsarum terrarum. Item quod tregua ipsa firmiter, & pro firma ipsarum terrarum Ravelli, & Scalarum habeatur inter homines, & per homines a die confirmationis pactorum, ut supra. Item si fortè infra tempus prædictæ treguæ processerit de mandato dicti Serenissimi D. Regis Ludovici, seu ipsius officialium facto hominibus civitatis Scalarum, seu universitati ipsius quod tregua ipsa rumpatur, quod homines dictæ civitatis Scalarum teneantur, & debeant notificare præd. hominibus, seu Rectoribus civitatis Ravelli ante dies octo quam tregua ipsa rumpatur, & infra ipsos octo dies tregua ipsa remaneat firma prout antea erat, & è converso si de mandato dominorum hominum d. civitatis Ravelli facto hominibus, seu universitati civitatis Ravelli processerit, quod tregua dicta rumpatur, quod homines dictæ civitatis Ravelli teneant, & debeant notificare hominibus universitatis Scalarum, seu eorum Rectoribus ante octo dies quam tregua ipsa rumpatur, & infra ipsos octo dies tregua ipsa remaneat firma prout erat. Hæc omnia supradicta pro tregua ipsa servanda, & non contraveniendo promittunt dictæ ambæ partes, una pars alteri sub pura, & bona earum fide, ac sacramento subscriptionibus, & sigillis nonnullorum servare prædicta capitula, & specialiter, & signanter D. Antonius de Afflicto legum doctor promittit prædicta proprio, & principali nomine, & alias inquantum ad eum spectat, & pertinet, ac curare, & facere cum effectu servari facere, alias in casu contrario teneantur tam dicti homines dictarum civitatum Ravelli, & Scalarum, quam prædictus D. Antonius de fide rupta, & verbo mentito. Promittentes, & obligantes se sollemniter dicta universitas, & homines universitatis ipsius in prædicto Notarii publico scripto pro parte, cujus, vel quorum interest, seu interesse poterit ad dictam pœnam dictarum unciarum auri ducentarum prædictas treguas contentas in dictis Capitulis, & eadem capitula tenere, & firmiter observare juxta tenorem, & seriem ipsorum capitulorum prout in eisdem capitulis declaratur. Ut autem de præsenti sindicatu a nemine dubitetur hoc præsens scriptum publici sindicatus dicta universitas, & homines universitatis ipsius exinde fieri rogaverunt per manus mei prædicti Notarii signo meo signatum subscriptione mei qui supra Judicis, & subscriptorum testium subscriptionibus roboratum quo scripsi ego, &c.

✝ Andreucius de Afflicto Judex Scalarum.
✝ Colucius Sannella.
✝ . . . . de Afflicto.
✝ Julianus de Ronito.
✝ Judex Lucius Traru.
✝ Joannes de Bonito.

Die 8. mens. Octobris XII. Indict. apud Scalas in loco, ubi dicitur ad Flumen, quod flumen dividit territorium civitatis Scalarum à territorio civitatis Ravelli, & in eodem loco subscripti Sindici Ravelli videlicet. . . . . Rufulus Nicolaus de Fusco, Laurentius Sabatinus, & Matthæus de Alfano præsentaverunt eorum instrumentum subscriptis sindicis Scalarum videlicet Bernardo Spinæ, Judici Loczio, & Magistro Rogerio, quod instrumentum dicti sindicatus confectum est sub ann Domini 1388. die 25. mensis Septembris XII. Indictionis apud Ravellum scriptum per manus Notarii Marini de Furno de Ravella Notarii publici; & subscriptum per Cobellum Rufolum Judicem dictæ civitatis Ravelli, & per alios testes in eodem instrumento subscriptos, & è converso ipsi sindici civitatis Scalarum præsentaverunt eorum instrumentum sindicatus ipsi sindicis Ravelli, quas treguas ipsi sindici promiserunt ad invicem servare, & attendere obligantes se, ut in dictis instrumentis continetur &c.

12 Fr. GUILLELMUS a quidam à Clemente VII. Antipapa Scalensis Episcopus creatus in hanc Ecclesiam se intrusit, ac fere pacifice per annos plurimos se gessit, cujus memoria in monumentis ejusdem Ecclesiæ extat usque ad annum 1395. quo die 18. Feb. quædam bona majoris Ecclesiæ commutavit. („ & anno 1397. testis interfuit testamento Jo: de Murdio Cardinalis, quod refertur à Baluzio in vitis Pap. Aven. tom. 2. p. 1090.)

a Omittendus, ut intrusus.

13 ANDREAS Scalensis Episcopus renunciatus est. Solitum subsidium solvit sacro Collegio sub Bonifacio IX. an. 1390. Januario mense, ut in lib. Oblig. fortè sub Urbano VI. legitimè ad hanc Ecclesiam vocatus. Adversarii potentia delati muneris possessionem, neque vacuam nactus est, neque integram habuit. („ Ad Ravellensem translatus est „ 4 Kal. Junii 1397.) XII.

14 PETRUS successit Andreæ, quem Bonifa- XIII

cius

eius IX. ad Termuleosem Ecclesiam traostulit anno 1396. Kalen. Decembris ex eodem Oblig. lib.

XIV. 15 Fr. PETRUS, vel Petruccius de Pennis Ord. Prædicatorum electus a Bonifacio IX. eodem anno, ac die quo Petrus antecessor ad Termulanam Ecclesiam fuit translatus. Mortuus est anoo 1418. vir magoæ existimationis fuit apud Ladislaum Regem, & Leonardum de Afflicto Regni Siciliæ citra Farum, magnum Cancellarium, & Vicarium. * Hic anno 1400. Parochiales Ecclesias Scalarum urbis, quæ tunc triginta eraot ad decem & octo reduxit. Et anno 1407. die 1. Septemb. ad præsentationem Nardi, Matthæi, Jacobi, Nicolai, & aliorum nobilium de Afflictis patronorum Ecclesiæ S. Mariæ de Lama, Parochialem Rectorem ibidem iostituit Presbyterum Ammirutium de Cornato, ut legitur in Petri Episcopi documento, cujus exemplar extat apud Afflictos.

* Ex Add. tom. 7.

XV. 16 NATALIS Mastini ac Cyprianæ Lippi de Afflictis filius, natus ipsa die Natalis Domini, Natalis à parentibus inde appellatus, ex Abbate, & Archidiacono Scalensi 9. Kalen. Decembris 1418. jussu Martini V. Pontificis Maximi Scalensis Ecclesiæ possessionem apprehendit. Sub Eugenio IV. Jurisprudentiæ iosignis Doctor, ac rebus gerendis præcipua dexteritate notus, Salernitanæ Ecclesiæ Vicarius fuit, ab Alfonso Rege expetitus diu administravit. Scalensem Ecclesiam, non mious verbis quam exemplis per triginta annos optime rexit; obiit omnibus charus anno 1451. *a* fuitque sepultus in ara sancti Pauli Apostoli à se constructa in Cathedrali inter altare maximũ, & sacellum suæ familiæ.

a 1450.

XVI. 17 Fr EVANGELISTA Firiolus de Amalphia Ord. Cruciferorum hospitalis S. Mariæ Commendatarius successit Natali a. Kal. Augusti 1450. excessit an. 1465.

XVII. 18 MATTHÆUS de Dote Amalphitanus Vitelli, & Margaritellæ Vitulæ filius, ex Archidiacono, & Vicario Amalphitano Episcopus Scalensis eligitur ann. 1465. Archiepiscopi Neapolitani aliquando Vicarium egit. Vixit summa cum sui nominis fama ad annum usque 1499. quo die 4. mensis Novemb. aliqua bona Capitulo Scalensi legavit, ut in die obitus ejus anniversarium celebraretur, & qualibet hebdomada in die Dominico in majori altari Cathedralis Missa de sancto Laurentio ejus Patrono decantaretur, pauloque post ultimum suum diem clausit, sepultusque in Amalphi

A tana Metropoli sub testudine aotiquæ Ecclesiæ cum hac inscriptione.

Hic Reverendus Matthæus Dotius Amalphitanus, Episcopus Scalensi, Decretorum Doctor, Vicarius Neapolitanus obiit anno Domini M. CCCC. LXXXXIX.

B

19 JACOBUS Pisanellus, Amalphitanus, Galeeti, & Francischellæ Paulillæ filius, ex Archidiacono Scalensi, ac S. Tryphonis Ravelli Commendatarius ad hanc dignitatem vocatus est die 13. Januarii, anno 1500. magnæ virtutis Præsul præfuit annis 11. fato suoctus anno 1511. Neapoli jacet in Ecclesia sancti Laurentii, ubi hæc inscriptio. XVIII

D. O. M.

Reverend. Jacobo Pisanello Episcopo Scalen. Vitus Pisanellus patruo optimo P. Vixit ann. lxxii. Devixit an. sal. M. DXIV.

20 FERDINANDUS de Castro Hispanus, patria Cordubensis, electus die 17. Septembris 1511. interfuit Concilio Lateranensi sub Julio II. Episcopatu se abdicavit anno 1515. Leone X. Pontifice. XIX.

21 BALTHASSAR del Rio Hispanus possessionem Sealensis Episcopatus adeptus est 22. Octobris 1515. quo Præsule Scala peste laboravit; sub XX
C Clemente VII. anno 1530. Urbis fuit Gubernator, & postquam in hac Ecclesia sedisset annis 24. Romæ vitam cum morte commutavit 1540. sepultus io Ecclesia sancti Jacobi Hispanorum, eodem in tumulo, ubi Francisc. ejus germanus frater funeratus fuerat, conditus est, io eoque legitur hæc semiesa inscriptio.

Balthasar Episcopus Scalen. Archidiac. & Canonic in Ecclesia Hispalensi. Fr. Genuinogermano B. M. P. mærens. Qui ut eum illo simul in lucem venerat in una cum eo . . .

22 LUDOVICUS Vanninus *a* de Theodolis, Forolviensis, Canonicus Regularis Congregationis s. Salvatoris, vir doctus, ae nobilis, hujus Ecclesiæ Præsul adlectus est à Paulo III. aono 1541. die 19. Januarii. Septem omnino annis præfuit, translatusque est ad Ecclesiam Bertinoriensem, de quo vide quæ diximus in nostro 2. tomo, dum de Episcopis illius Ecclesiæ egimus. XXI.

a De eo Bonolus in hist Foroliv. p. 117. Mendose.

D

23 Fr. GASPAR de Fosa Cusentinus Ord. s. Francisci de Paula, vir doctissimus, morum puritate, & prudentia clarus, olim sui Ord. Generalis, XXII.

a Die 17. Maii. Scalensem Ecclesiam assequitur anno 1548. a translatus deinde ad Calvensem, postea ad Cusentinam Metropolim, de quo ibi. A

XXIII 24 Fr. ALPHONSUS Romero Hispanus Ord. Minorum electus die 10. Julii 1551. nondum anno elapso ex alba mula ita corruit, ut attrito terræ capite, inter paucos dies expiraverit, & in Cathedrali humatus sit.

XXIV 25 Fr. CONSTANTINUS Veltronius, Hetruscus de Monte-Sancti-Sabini, Ordinis Eremitarum a. Augustini, eximius sacræ Theologiæ Doctor, fit Episcopus hujus Sedia 27. Aprilis 1552. cumque vigintiquinque annis Pontificium munus in hac Ecclesia gessisset à Gregorio XIII. ad Cortonensem traducitur.

b De quo Portumius in Chron. Montis S. Sabini p.63. Mandos.

XXV 26 Fr. FELICIANUS Niguarda, Comensis, Ord. Pradicatorum insignis Theologus, qui tractatum edidit de Censuris, subrogatur Constantino anno 1577. translatus ad s. Agathæ Gothorum, mox ad Comeusem Ecclesiam traducitur an. 1583. vide 5. tom. in Episcopis ejus urbis. Ejus temporibus, eoque deprecante indulsit Gregorius XIII. omnibus ad Altare Nominis JESU in Scalensi Cathedrali celebrantibus, unius animæ à pœnis Purgatorii liberationem. ad cujus rei memoriam, Confratres societatis ibidem institutæ titulum erexerunt in marmore exaratum. B

Ad perpetuam rei memoriam.

Gregorius XIII. Pont Max. An. Domini M. DLXXVIII Idibus Maii, Pontif. sui an. 6. procurante Reverendiss. D.D. Feliciano Niguarda bujus civitatis Episcopo concessit perpetuo, ut quoties Missa celebraretur ad altare boc sanctiss. Nominis JESU. postea à Reverend. D.D. Francisco Benio itidem Scalarum Episc. consecratum, & dicatum an. MDCII die xxi. Aprilis, toties de Thesauro Ecclesiæ anima fidelis à pœnis Purgatorii liberaretur Thesaurarius, & Magistri buius sacræ Confraternit. monumentum boc pium incidi curarunt.

Alia in eadem Ecclesia Cathedrali sub suggestu legitur memoria. C

Ex Paroch omnium Sanctorum nobilium de Coppulis patronatu antiquitatis eorum nobilitatis, & opulentiæ monimentum, nunc vero collapsa D. Florianus Episcopus Scalen Pulpitum boc Doctoris H.S. impensis ornatus ergò transferendum curavit. Anno Domini M DIIIC.

XXVI 27 FRANCISCUS de Afflicto. Scalensis, Vincentii ac Aureliæ Gallardæ Cavensis filius. vir clarissimus genere & doctrina, U. J. ac Sacræ Theologiæ laureatus. Scalensis Eccl. Proepiscopus fuit. Mox florente ætate a Gregorio XIII. Pont. Max. Episcopus institutus est die 27. Julii 1583. statim atque possessionem adeptus est. majorum virtutis ac integritatis hæres Ecclesiasticam disciplinam collapsam mirificè restituit: lustrata diœcesi decreta saluberrima edidit. Plura simplicia beneficia Capitulo perpetua unione connexuit, ut divinum pensum quotidie a Presbyteris persolveretur. Archivium in Episcopio erexit, ac Cathedralem exornavit. Populum sibi commissum verbo & exemplo pavit, erga Deiparam Virginem ita amore flagravit, ut legata pecunia statuerit singulis diebus solemnia B. Virginis antecedentibus, post vesperas per Capitulum Salve Regina, piam Antiphonam decantari. S. Pauli sacellum, quod Natalis Episcopus ædificaverat magnificentius exornari mandavit. in quo moriens eodem tumulo una cum ossibus Natalis sepeliri voluit, die 11. Octob. 1593. visuntur supra tumulum marmoreum Natalis & Francisci ad vivum depictæ imagines, & hæc verba incisa. D

Admodum Illust. & Reverendiss. D Francisco de Afflicto Episc. Scalen. mandavit. Illustriss. D. Cæsar. Alexander J.U Doctores, & Ascanius de Afflicto fratres concordissimi fieri curarunt Obiit die xi. m. Octobris M.D. LXXXXIII. Ejus ossa, ac quondam Reverendiss. Natalis de Afflicto Episcopi Scalen. hic de ejus mandato jacent, condita & reposita die x. Martii. M. D. LXXXXVI.

Eorum animæ requiescant in pace.

In sacello verò sanctæ Mariæ de Afflictis sub insigniis ejus gentis hæc carmina leguntur ad parietes pennicillo conscripta.

Quæ descripta vides hic stemmata clara viator
Francisci Afflicti sunt ista insignia magni,
Vincentio geniti Scalensis Præsulis almi.
Majorem Ecclesiam hic multum ditavit, & auxit
Redditibus, Doctorque fuit præclarus utroque
Jure, atque in sacra Bibliorum lege sublimis.
At magis excelsus nunc alto splendet Olympo.
Domini Dignitates, & Canonici R. Capituli Pastori optimo Patritio, & concivi suo mæstissimi posuere. Anno M.D.LXXXXIII.

At de gente Afflicta videndus Mazzella de Nobilibus Neap. familiis, de qua etiam plura leges in nostro 2. tom. in Episc Foropopiliensibus in Urso Afflicto ejus urbis Episcopo pag. 656. Hanc familiam vetustate, & tot clarissimis viris insignem à D. Eustachio invictissimo Romano martyre cruciatibus afflicto originem, & cognomen traxisse scribunt Freccia de Subfeudia, idemque Mazzella in sedili Nidi Neap. descriptione. B

28 Fr. JOANNES BAPTISTA Setignanus, ex oppido S. Severini Salernitanæ diœcesis, Ord Prædicatorum, Philosophus ac Theologus insignis a Clemente VIII. creatur Episcopus 7. Januarii 1594. sub quo Scalensi Ecclesiæ omnia prospera, ac statum tranquillum sperare licebat. Sed atra mors, & immatura omnium frustravit desiderium, eodem quippe anno mens. Octobr. ex hac vita discessit sepultus in Ecclesia Conventus Rosarii, sed paulo post furtim a nepotibus suis sublatum cadaver in patriam delatum conditur in Ecclesia S. Joannis ad Palcum Ord. Prædicatorum. XXVII.

C 29 FLORIANUS Nanni, c Francisci filius, de Castro-Cotii Bononiensis ditionis, Canonicus Regularis Lateran. vir doctus & eruditus, ac Concionator insignis, ad hanc Ecclesiam evehitur a Clemente VIII. ann. 1594. 7. Novembris. Sedit laudabiliter annis quatuor. Bononiæ obiit die 29. Septembris 1598. sepultus in Ecclesia sui Ordinis S. Joannis in monte. Plura reliquit suæ pietatis monumenta in Cathedrali, quam mirifice sacra supellectili ornavit. Scripsit, ediditque, Pennotto teste, Commentaria in Genesim sub titulo Catenę argenteę lib. 1. Item in Exodum, Leviticum, Numeros, ac Deuteronom. dilucidationes Theorematum Theologic aliaque. XXVIII.

c De eo Rosinus in Lyceo Lateran. t. 1. p. 105 & Pennottus in hist. Tripart. l. 3. p. 702. qui obiisse Florianum an. 1599. perperam asserit. Mandos.

30 Fr. FRANCISCUS Bennius, Matthęi Antonii de Buttio filius, Bononiensis territorii, Ord. Servorum, doctrina, & pietate insignis successit Floriano an. 1598. 28. d Novẽb. eoq; Pręsule Ravellen. Ecclesia per Clementem VIII. perpetuo unita est cum Scalensi, die 31. Julii 1603. hac scilicet conditione, ut Ravellensis Apostolice Sedi subiiceretur; ut verò Scalensis Pręsul Amalphitano Archiep. subesset. Fuit aliquando Saltzburgensis Archiep. in Germania suffraganeus, cujus cum honore meminit XXIX

d 25. Novemb.

Gianius in Annal. Servorum. Obiit pius Pastor 19. Januarii 1617. Eius sepulchro in Cathedrali Scalensi Ecclesia inscriptum est hoc epitaphium.

D. O. M.

Condita marmorea Francisci hac lector in area
Nomina, qui genuis Bennias, ossa manent.
Hic pietate simul doctrina, ac moribus annos
Praefuit Antistes, clarus ubique nimis,
Tres prius & Scalis, his septem deinde Ravelli
Nunc inter fulget clarior astra Poli.
Obiit die xix. mens. Januarii anno Dom.
M. DC. XVII.

XXX 31 Fr. MICHAEL Bonsius, Florentinus Romae natus, Ordin. Minorum Strictioris Observantiae, ex Poenitentiario Basilicae Lateranensis à Paulo V. Scalensis, & Ravellensis Episcop. est declaratus die 13. Martii anno 1617. Obiit 1623. quem ex incogitantia typographi in prim. tom. inter Episcopos Ravellen Bosiae familiae Romanae adscripsere, cum ille ex Bonsia nobili gente Florentina natus fuerit, ea qua Joannes Baptista sub Paulo V. Cardinalis, aliique dignissimi in Gallia, Italiaque Praesules floruerunt.

XXXI 32 HONUPHRIUS Verme, Siculus Panormitanus, aliis ex Mazara civitate die 29. Julii anno 1624. harum Ecclesiarum Praesul creatus, apud Taurinum obiit anno 1637. ibidem sepultus.

XX XII. 33 COELESTINUS Puccitellus, Picenus, ex civitate S. Severini Clericus Regularis S. Pauli, vir omni eruditione illustris, in gratiam Poloniae Regis, cuius in paucis charus erat, Episcopus ab Urbano VIII. eligitur die 13. Augusti 1637. mortem oppetiit in patria sua die 14. Septemb. 1641. ibi sepultus iacet in Ecclesia apud suae Congregationis

A

Patres, ubi Regularem habitum sumpserat, hac ad tumulum proloquente inscriptione.

D. O. M.

B *Illustriss. & Reverendiss. Coelestinus Puccitellus Septempedanus post varia eloquentiae, virtutis, ac prudentiae argumenta non exigua, post varias Praepositaras laudabiliter gestas in Congreg. Cleric. Reg. S. Pauli, cui ab adolescentia nomen dederat, ab Urbano VIII Pont. Opt. Max. ad Ravellen. & Scalen. Episcop. assumptus, ac illarum gratiam aestimationem & amorem egregiis virtutibus promeritus, spiritum quem debebat naturae reddidit Patriae ante ipsam Aram Virginis sepultus est, ubi religiosae vocationis primum lumen acceperat. Vixit ann. LI. Obiit die xiv. Sept. M.DC.XXXXI. Virgilius & Rutilius Puccitelli fratres moestissimi Monumentum hoc posuere.*

34 BERNARDINUS Pannicola ex castro XX
Monticelli Tiburtinae dioecesis I. U. D. (non ta- XIII.
men publicus interpres Romanae Academiae, ut ex lapsu memoriae scripsimus in Episc. Ravellensibus) ab Urbano VIII. ad has Ecclesias regendas praeficitur die 15. Decembris 1642. vivit adhuc.

C *A D D I T I O.*

(,, *Decessit Bernardinus an. 1666.*
,, *JOSEPH Sagetius, ut diximus in 1. tomo in Ra-* XX
,, *vellensibus, Pannicolae successit 16. Martii 1667.* XIV.
,, *ALOYSIUS de Capua Sagetio Kal. Martii 1694* XX
,, *translatus ad Ecclesiam Gravinen. 14. Dec. 1705.* XV.
,, *NICOLAUS Rocco Aloysio de Capua 22. Febr.* XX
,, *1706. translatus ad Cassanensem 1707.* XVI.
,, *Fr. JOSEPH Maria Perrimezzi Rocco 18. Apri-* XXX
,, *lis 1707. translatus ad Oppidensem 1714.* VII.
,, *NICOLAUS Guerrero, Policastrensis, I. U. D.* XXX
,, *& pauperum advocatus Nunciaturae Apostolicae in* VIII.
,, *urbe Neapolitana, cum aliàs in Caputaquensi Ci-*
,, *vitate Vicarius Apostolicus extitisset, demique hac*
,, *in cathedra sedere jussus est 6. Aprilis 1718.*)

SALERNITANA METROPOLIS,

Cujus suffraganei sunt

Episcopi
- Acernensis.
- Campaniensis.
- Caput-Aquensis.
- Marsicensis, seu Marsicanus, cui est unitus Grumentinus.
- Nucerinen.
- Nuscanen.
- Policastrensis.
- Sarnensis.

NTER Minervæ Promontorium, ac Silarim amnem ad montis Boni radices sita est nobilis, ac pervetusta Salerni civitas, Picentinorum Metropolis, & caput in Citeriori (ut vocant) Principatu à Neapoli in Eurum 30. m. p. quot à Benevento in Austrum. & Caput-Aquarum; ab Amalphi in Ortum 15. à Nola in Meridiem 22. recedens. Aliqui fabulis annuentes, Sem Noe filium, Salerni authorem faciunt, & ex aliqua affinitate nominis Salernum denominatum: alii à Sale, Elernoque fluviolis nuncupatum volunt. Ejus verò antiquitas, & fama ex eo colligi potest, quod Cicero, Livius, Lucanus, Strabo, Silius Italicus, Plinius, & Appianus de illo mentionem faciunt. Paulo ante supra mare urbem hanc olim fuisse innuit Strabo, nunc in amœno colle sita est, propendens potius, quam in latum protensa. Mœnia ab Austro mare habet, ab Aquilone montes. Quondam fuit munitione Romanorum celebris Colonia, qui eam Picenatibus, & Lucanis ob initam cum Annibale societatem opposuerunt. Clara etiam posterioribus seculis ædificiorum, incolarum nobilitate, solique ubertate, hinc Guillelmus Apuliensis lib. 2. Rerum Normannicarum.

Urbis Latii non est hac dulcior urbe
Frugibus, arboribus, vinoque redundat & unda:
Non ibi poma, nuces, non pulchra palatia desunt,
Non species muliebris abest, probitasque virorum:
Altera planitiem pars obtinet, altera montem,
Et quodcunque velis terrave, marive ministrant.

Sed schola Medicinæ, & Academia Salernitana in primis illustris, adeoque, ut inde hæc ipsa civitas fons medicinæ diceretur: nec omittam quod per secula multa proprios Principes habuit: etenim quandiu fortuna, & majestas Romani nominis stetit, in ejus fide constanter fuit, qua inclinante, Longobardos, Normannos, Svevos, Francos, Hispanosque, qui nunc feliciter regnant, habuit Principes. Primus post divisionem, anno 839. Longobardis Princeps fuit Siconulphus Sicardi Beneventi Principis frater. Secundus Sico ejus filius. III. Radelchis Siconis frater. IV. Adelchis Siconulphi item filius. V. Ademarius Petri filius à Ludovico II. Imperatore fit Salerni Princeps anno 852. Post hunc Daupherius cognomento Balbus; seu Mutus Majonis filius, Siconulphi affinis, qui obiit anno 861. Guaipherius Daupherii filius VII. Princeps successit patri eodem anno, Monachus obiit Casinensis cœnobii anno 880. Guaimarius primus. VIII. Princeps ab anno 880. ad 901. quo se abicavit. IX. Guaimarius secundus Guaimarii filius patri successit, regnavit ad annum usque 933. Gisulphus Primus Guaimarii filius ætate triennis X. salutatus est Princeps anno 933. varia fortuna Principatum gessit ad annum usque 983. Joannes à Gisulpho adoptatus est; XI. Princeps Salernitanus anno 983. obiit an. 994. Guaimarius III. Princeps XII. major dictus ad discrimen minoris Guaimarii filii ejus, successit Gisulpho, excessit a. 1031. Guaimarius Junior hujus nominis IV. patri successit, occisus est anno 1052. Amalphitanorum, suorumque cognatorum, & Salernitanorum quorundam conjuratione XII. Joannes Guaimarii filius, cum patre regnavit ab anno 1038. ad annum 1042. quo obiit superstite Patre. Gisulphus XV. & ultimus Princeps è Longobardis cum patre Guaimario ab anno 1042. ad an. 1052. sedit solus ad annum usque 1075. quo à Roberto Guiscardo Apuliæ Duce ejus cognato est Principatu dejectus, seque recepit apud Gregorium VII. Papam, à quo in Romana Campania concessa est quædam regio, ut Guillelmus Apuliensis scribit l. 3. Robertus Normannus XVI. Princeps

Salerni fuit ab an. 1075. usque ad annum 1085. Rogerius Roberti filius an. 1085. Salerni XVII. Princeps fuit. Villelmus Rogerii filius successit XVIII. Princeps anno 4. defunctus 1127. cui XIX. successit Princeps Rogerus ejus patruus Siciliæ Comes, ac primus, deinde utriusque Siciliæ Rex, sicque Salerni Principatus, ac titulus ad Reges pervenit, qui deinde per Reges cœpit ad inferiores Dynastas transferri. Etenim Jordano Columnæ, postea Sanseverinatibus subjecta Principatus titulo donata, & Salerni Principes totius Regni Principum nobilissimi, potentissimi, qui sunt habiti, & qui initio Reges erant, cum ex alterius nutu non penderent, & Principis nomen ipsorum proprium, atque peculiare esset, quod exinde postea ad alios etiã Regni proceres fuit translatum. Nunc ea civitas Principis rebellione Regiæ Cameræ adjuncta, Regiæ item audientiæ, & Præsidialis sedes est, binis per annum nundinis Majo, & Septembri mense celebrata. Igitur Salerni civitas vetustate, & nobilitate cum in primis hujus Regionis illustris recenseatur; tum Christianæ Religionis observantia, Præsulumque dignitate, atque in Deum pietate; anteferri sanè sibi nulla Ædium sacrarum, cœnobiorumque numero, ne conferri quidem facile poterit. Rectè meo judicio senserunt qui sacra Christi, vel ab ipsis Apostolis, vel ab eorum discipulis suscepisse Salernum, & proprios priscis illis temporibus habuisse pastores arbitrati sunt, quorum memoria non extat; Salernitana Ecclesia nobilissima, & vetusta est, ab anno Domini quingentesimo, ex quo tempore in hodiernum diem, spatio scilicet annorum mille & quinquaginta, novem supra octuaginta Præsules numerantur, quorum triginta tres fuere Episcopi, & 56. Archiepiscopi. Ex Episcopis sex inter Sanctos adscripti, nempe Donatus, Gramatius, Gaudiosus, Verus, Eustasius, & Valentinianus, quorum corpora in majori Basilica requiescunt. Metropolitana dignitate exornata fuit anno salutis 984. à Benedicto VII. Papa, fuitque ab initio, non in spiritualibus tantum, verumetiam in temporalibus urbis domina, quod est summæ dignitatis indicium, cui fuere plures attributi Episcopi suffraganei: ex his hodie supersunt Acernen. Campanien. Caputaquen. Marsicen Nucerin. Nuscan. Policastren. & Sarnen. Pestanus cum Caputaquensi unitus est, Melphitan. & Bisinian. exempti, & Romanæ Ecclesiæ immediatè subjecti sunt. Nolan. attributus est Neapolitano Archiepiscopo suffraganeus. Cusentinus. Compsanus. & Acheruntinus ex suffraganeis, Metropolitani evaserunt. & Salernitanum Archiepiscopum, tanquam primatem suum jussi sunt aliquando ab Urbano II. venerari. Metropolitana Basilica in specioso loco civitatis angustissima, & magnificentissima erecta olim sub titulo s. Mariæ Angelorum, at nunc sub nomine s. Matthæi Apostoli, & Evangelistæ civitatis Patroni. Hanc magnificè extruxit Robertus Apulorum Dux, ut scribit Leo Ostiensis ab Alphano Salerni Archiepiscopo admonitus, cujus tempore sacrum Apostoli corpus inventum est. anno Domini 1080 sedente Gregorio VII. cujus integra adhuc extat epistola ad Alphanum scripta, qua gratulatur illi de invento sacro corpore, monetque ut digno honore sacras Reliquias prosequatur, agatque cum Roberto Principe, & ejus conjuge, ut pia religione colant sacra pignora. Basilicæ hujus præclarissimæ una cum Clero ac Sanctorum lipsanis, quæ ibidem honorificè asservantur descriptionem exhibemus, quam eruditissime conscripsit M. Antonius Marsilius Columna Salernitanus dignissimus Archiepiscopus in lib. de vita, & gestis, ac translatione Matthæi Apostoli, & Evangelistæ. *Civitatis quasi umbilicum* (ait) *occupat templum egregium, & magnificentissimè à Roberto Guiscardo erectum Apostolo, & Evangelistæ Matthæo, ære ipsius peculiari, prout marmorea quædam fascia supra templi portam cubitalibus ferè litteris insculpta declarat.*

M. A. ET EVANGELISTÆ PATRONO URBIS ROBERTUS DUX R. IMP. MAX. DE ÆRARIO PECULIARI.

Est etiam totius templi structura talis. In spatiosa civitatis planicie universa moles erigitur omni ex parte à privatorum ædificiis separata: longitudinis sanè passuum 90. latitudinis verò 30. & justæ itidem altitudinis: ab Occidente in Orientem patet ingressus planè magnificus, qua per gradus marmoreos 12. in gyrum fabricatos ascenditur commodissimè. Porta unica prægrandis patet in summis scalis, ad cujus ima latera leones duo marmorei affabre sculpti cernuntur patulis faucibus quasi in custodiam hiantes, in summa autem illius vertice legitur:

Dux & Jordanus, & Princeps Capuanus
Regnent Æternum cum Gente Colente Salernum.

Inde atrium ingredimur quadrilaterum templi totius latitudinem æquans; cujus extremas partes undequaque porticus perampla defendit à pluviis; quæ ingredientibus aditum præbet commodiorem, & est etiam procœmeterio civibus. Quod verò medium sub dio spatium jacet, fontem habet in medio perennem, ad crateris instar, unico tantum lapide marmoreo fabrefactum cubitorum 30. latitudinis in gyrum emensę. Porticus autem ipsa columnis peraltis denis, & octenis ex marmore Pario distincta cernitur elegantissimè, variisque picturis ornata, cujus fornicibus superiora quædam cubicula sustinentur, quæ totum atrium ex alto prospiciunt, & tuentur. Ad dextrum verò latus extollitur quadrata turris ad 200. cubitorum altitudinem, in qua campanæ omnes ad templi usum necessariæ perpendent, una verò præ ceteris immensę magnitudinis, quæ ad multa passuum millia sonum emittit. Juxta turrim est cœmeterium, quod terræ sanctę dicitur, ad cujus imam portam est marmorea quædam navicula cum fragmento versuum hujusmodi.

. . . Nave septima sit tibi terra levis
Quisquis huic tumulo posuit ardente lucernam;
Illius cineres aurea terra tegat:

Totum verò atrium circundant monumenta marmorea, quibus nobilissimorum civium cadavera, cineresque servantur. Cohæret statim atrio templum ipsum; in cujus fronte portæ sunt tres, media præcipua egregiæ amplitudinis, æneas fores habet variis figuris insculptas, in cujus epistylio legitur.

A Duce Roberto donaris Apostole templo:
Pro meritis, regno donetur ipse superno.

Extremæ portæ humiliores quidem, peristylii tamen lateribus respondentes. Extructum verò templum duplici columnarum serie in longum dividitur, & quasi tres in eo conficiuntur viæ, ita ut extremarum angustia, mediæ amplitudinem augeat, id verò præcipuè delectat intuentium oculos, quod fenestris specularibus magnificè splendet, & contignationibus multis ita affabrè, & variè tegmen illaqueatur, ut mirum sit tantæ molis percurrens pondus sustineri, ac suspendi posse. Porrò per medium euntibus occurrit in dextro latere fons Baptismalis, unico excisus lapide, orbicularis amplitudinis cubitorum circiter 16. pergentibus, deinceps prope chorum sese offert quadrata mansio 12. Porphyreticis suffulta columnis, ad ulnarum 20 altitudinem evecta, quadratis item confecta lapidibus, & egregiè vermiculata, ex qua veluti ex suggesta sacræ recitantur lectiones populo diebus solemnibus. Consimile quoq; suggestum in alio latere perelegantissimum ejusdem operis conspicitur, quatuor pretiosissimis columnis superimpositum, ubi legitur: ROMUALDUS SECUNDUS SALERNITANUS ARCHIEPISCOPUS PRÆCEPIT FIERI HOC OPUS. Medium verò templi chorus quadrilaterus occupat tabulis egregiè compactus, & musivi pavimenti, in quo & stantes, & sedentes Clerici omnes, & commodè, & magnificè Canonicas horas de more concinunt, atque altari ministrant. Constat autem universum Ecclesiæ Capitulum, ex Archidiacono,

Diaconis quatuor, Cantore, Primicerio, & Canonicis viginti quatuor, qui centenos singuli aureos percipiunt pro redditu annuo; ad chori ipsius lævam supereminet Organum omnibus sanè numeris absolutum, & qualibet illustri Ecclesia dignissimum, juxta quod è tabulis suggestum novum extructum, in quo per quam commode solemnis musica statis diebus conficitur, dum divina celebrantur officia. In ima templi totius longitudine transversus andron excurrit, & quasi ad Crucis instar Ecclesiæ spatium redigit, ad cujus extremos parietes Orientem versus, tria cernuntur altaria, spectosa quidem, atque magnifica; medium verò eo magnificentius cæteris, quod ad Summi Pontificis, Cardinaliumque consessum, instructum, & ædificatum fuit: eminentiori quidem loco, & vermiculato pavimento decoratum, vermiculatisque lapididibus circumseptum, in quibus à tergo hæc leguntur carmina in Crucis modum distincta vetustissimis characteribus perquam eleganter.

Ne populus temerè sacram prorumpat ad Aram,
Sitque salutiferis major reverentia sacris:
Sumptus, & arbitrium Vuillelmi Præsulis iste
Marmoreis titulis hanc cinxit, & extulit Aram.
Marmora pulchra nitent variis distincta lapillis
O Matthæe, tuæ pulcra corona domus.
Tu scis quanta fuit devotio Præsulis in te
Devoti memorem te decet esse tui.
Non nisi Pontifici Sanctorum sancta patebant
Cum veteri populo victima taurus erat.
Nec minus hæc sacra sunt, quãvis sint pervia cũctis,
Namque novo populo victima Christus adest.
Illius vituli species, quem panis obumbrat
Dignè sumpta caro langueres quoslibet aufert:
Exue te veterem quisquis vis sumere digno
Has epulas, hominemque novum novus indue Christum.

Hos vero parietes ultimos templi valdè jucunda miniati operis (quod musivum dicitur) pictura convestit, & in hemisphærio majori, ubi templum desinit (vulgo Tribuna *dicitur) leguntur hi versus litteris itidem miniatis, & cubitalibus.*

Da Matthæe Pater, Patris hoc det, & innuba Mater,
Ut Pater Alphanus, maneat sine fine beatus.
Ecce Dei Natum, sine Matre Deum generatum
Prædicunt vates, nasci de Virgine Matre.
Sic Christus natus nostros removendo reatus
Vivit cum Patre in Cælo, & cum Virgine Matre.

Qui autem à dextris conspicitur angulus in imo templi, illustris planè factus est, tum ob præclaram Capellam vermiculati operis, quam Joannes de Procida Salernitanus, & in Sicilia universa percelebris, erexit, atque dotavit: tum ob plurium Prælatorum splendidissimas urnas, præcipuè vero ob marmoreum tumulum, in quo Robertus Guiscardus Gregorii VII Summi, Optimique Pontificis corpus collocavit, quem ut Henrici IV. Romanorumque perfidiæ subtraheret, quasi perfugum hospitio receperat, cujus nos ipsi (ait Marsilius) reliquias, nulla ex parte labefactatas, pontificiisque indumentis ornatas, hoc anno, qui est à tumulatione fere quingentesimus, propriis oculis inspeximus, propriisque manibus contrectavimus, locumque ipsum vetustate penè collapsum restituimus, & in sanctissimi, ac generosi Pontificis honorem penè delitescentem hujusmodi monumentum ereximus.

Gregorio VII Soanen. Pont. Opt. Max. Eccles. libertatis vindici acerrimo assertori constantiss. qui dum Rom. Pont. auctoritatem adversus Henrici perfidiam strenuè tutor, Salerni sancte decubuit. A. D. M. XXCV. VIII. Kal. Jun. M. A. Columna Marsil. Bononien. Archiepisc. Salern. Cum illius corpus post quingentos circiter annos sacris amictum ac fere integrum reperisset, ne tanti Pontif. sepulchrum memoria diutius careret. M. P. Gregorio XIII. Bononien. Sedente A. D. MDLXXVIII. Prid. Kal. Quinctil.

Ab eodem quoque latere patet ingressus quidam subsidiarius, in ipsum Archiepiscopale palatium, quod sanè quam magnificum, & quam commodum est; eademque qua & templum structura, atque operis firmitate consistit. Ad oppositum verò è regione latus nitet pulcherrimum, splendidamque Sacrarium; in cujus interiori cubiculo perquam eleganti, summa tum diligentia, tum religione asservantur sacræ Reliquiæ quamplures, quibus, & adstruitur, & mirificè confirmatur Christiana fides. Est siquidem ibi particula sacrosanctæ Crucis, cui fuit pro omnium redemptione Christus Salvator affixus, quæ in Crucis quoque figuram redacta, miraculis multis claruit, & assiduè clarescit. Est & argentea quædam Crux, grandior, laminis aureis undequaque contenta, in qua plurimæ Sanctorum reliquiæ clauduntur; præsertim verò medium illius occupat alia itidem S. Crucis particula; summo ejus capite, Jacobi Minoris dens unus servatur; in dextra, gloriosissimi Matthæi dens alius; in læva itidem, Majoris Jacobi dens simili modo conspicitur, quibus velut gemmis Crux ipsa tota refulget. Est & S. Matthæi brachium illud, quod Beneventanus quondam Princeps à Gisulpho precibus impetraverat; & quamvis argento concluditur ex cancellis tamen carnis & ossium aspectus intuentibus patet; adest quoque Agathæ virginis, & martyris brachium sinistrum, & integra B. Anastasiæ manus, nec non D. Catharinæ Senensis digitus, quem indicem dicimus. Ad hæc S. Geminiani os femorale adservatur, & altera gena. Itidem & perantiquus quidam argenteus Calix sacratissimo Christi sanguine aspersus, ad Sacerdotis cujusdam celebrantis infidelitatem corrigendam: dum enim dubius ipse Sacramentum conficeret, non modo confirmatus fuit in fide dum biberet; sed ad omnium quoque tollendam dubitationem, calix ipse sanguine veromaculatus permansit; itaut ne lavari quidem ab ipso potuerit unquam. Denique vasa tria custodiuntur ibidem ex alabastro, in quibus quamplurimæ multorum Sanctorum reliquiæ servantur, quas sigillatim exprimere, superfluum. Est præterea inferior crypta templi amplitudinem æquans, qui locus est subterraneus, ad quadraginta circiter ulnarum longitudinem, & viginti latitudinem concinnatus, sub androne ipso superiori, & fornicibus perquam eleganter stellatis ex omni parte contectus, senisque basalteis columnis egregie distinctus: ad quem ex utroque templi superioris latere, per marmoreas scalas inchoatur descensus graduum utrinque circiter viginti. In quo quidem specu, præterquam quod Prophetarum quorundam, & multorum Martyrum reliquiæ adservantur; sunt etiam quindecim Sanctorum corpora recondita, quorum in Ecclesia ipsa celebrantur officia pro tempore, ac præsertim sunt Fortunati, Gaji, & Anthis urbis tutelarium Sanctorum corpora cumulata; quorum altare, quod perantiquum, & summæ venerationis erat, nos ipsi (scilicet Marsilius) Gregorii XIII. Sum. Pont. auctoritate, privilegio donari curavimus, pro animabus defunctorum à Purgatorio liberandis, instar altaris Gregoriani, quod est in Urbe. Sed quod est in ipsa crypta venerabilius, & ex orbe toto, Christianos omnes allicit: quiescit ibidem sanctissimum, & gloriosissimum Matthæi Apostoli, & Evangelistæ corpus, religiosissimè collocatum: siquidem quadratum est in media crypta spatium, quod lapidei, cancellatique parietes bicubitales ambiunt, ad ulnas ex omni latere duodecim, quo veluti septo, altare cingitur vetustissimum, sub quo thesaurus ille repositus est, itaut locus ipse per ferreos cancellos commode videri possit. Tanta fuit autem olim, & est hodie quoque celebritas loci hujus, ut non Salernitani modò, sed omnium circumquaq; Provinciarum incolæ, assiduè concurrant, immo verò & remotissimæ quoque gentes, ex Europa tota, frequenter confluant, & tam ingentem visuræ beatitudinem, & à Deo Domino ex hujus Apostoli meritis petituræ divitias, honorem, vitæ diuturnitatem, optatam denique felicitatem in hoc seculo, & gloriam in futuro perpetuam. Auget cum admiratione pietatem liquor pretiosus, & sanctus (Manna vulgo dicitur) qui ex beatissimo corpore manat; ad mala omnia propellenda antidotus præsentissima, quemadmodum frequens docuit

expe-

experientia plurium sæculorum. Hactenus ille de hac sacra Basilica: de reliquiis Sanctorum, quæ in eadem asservantur in Synodo evulgata an. 1580. ita minutatim recensuit.

In Altari majori in medio collocato, quod constructum est ad honorem beati Matthæi Apostoli, & Evangelistæ corpus prætiosissimum ipsius Apostoli integrum requiescit, excepto dente, & brachio dextro: & est ipsum altare pretiosis aliis reliquiis ornatum, & præsertim beatarum virginum Marinæ, & Constantiæ, & Triphomenæ.

In Altari, quod constructum est ad honorem beatorum martyrum Fortunati, Gaii, & Anthes, in medio posi altare B Matthæi Apostoli corpora prædictorum trium Martyrum requiescunt. Adest etiam quædam arca lignea, in qua sunt reliquiæ Isaiæ Prophetæ, Zachariæ Patris Joannis Baptistæ, Simeonis Justi, Innocentium, & de veste B Mariæ, Petri Apostoli, Andreæ Apostoli, Jacobi Apostoli, ss. Cosmæ, & Damiani, ss. martyrum Quadraginta, B. Nicolai Confessoris, B. Silvestri Papæ, s Philippi Apostuli s. Barnabæ Apostoli, de monte Calvario, Diomedis martyris, Beatæ Agathæ virginis, beatæ Mariæ Jacobi, & aliorum Martyrum, Confessorum, & Virginum. In altari, quod constructum est ad honorem B. Mariæ Virginis ex parte Septentrionis, adest arca lignea, in qua sunt reliquiæ sanctorum trium Patriarcharum, Abraham, Isaac, & Jacob, ss. Innocentium, de mensa Cœnæ Domini, de vestimentis B. Mariæ Virginis, de carne & vestimentis BB. Apostolorum Petri, & Pauli, Anulus unus cum lapide Turcicu B. Apostoli, & Evangelistæ Matthæi, reliquiæ, B. Andreæ Apostoli, beati Jacobi fratris Domini, beati Bartholomæi, B. Pauli, B. Matthiæ, B. Stephani Prothomartyris, ss. Cosmæ, & Damiani; de pulvere cerebri B. Cataldi Confessoris. Reliquiæ ss. virginum Agnetis, Cæciliæ, Margaritæ, & Emerentianæ, & ss virginum Coloniensium, & aliorum quamplurium sanctorum Martyrum, & Confessorum.

Item in eodem altari adest capsa eburnea, in qua posita est ampulla crystallina, in qua sunt de capillis B. Mariæ semper Virginis. In altari, quod constructum est ad honorem Confessorum ex parte Meridiei requiescunt corpora Confessorum B. Bonosii Episcopi Salernitani, B. Gramatii Episcopi Salernitani, B. Veri Episcopi Salernitani. B. Eusterii Episcopi Salernitani, B. Gaudiosi Episcopi Salernitani, B. Valentini Episcopi Salernitani, BB. Confessorum Elpidii, Cionii s, & Elpicii, Beati Valentiniani Confessoris atque Pontificis, BB. Confessorum Cyrini, & Quingesii, & de reliquiis B. Prisci Confessoris atque Pontificis, & aliorum Sanctorum.

Quæ sunt in superiori Basilica.

In Altari majori ad honorem B. Mariæ Virginis constructu, adest corpus beati Felicis martyris, sunt item reliquiæ BB. martyrum Joannis & Paul, s. Silvestri, ss. Januarii, & Bonifacii, ss. virginum Barbaræ, Felicitatis, & Cæciliæ, reliquiæ sanctorum martyrum Sixti, Sebastiani, & Fabiani, s. Andreæ Apostuli, s. Stephani Protumartyris, s. Pantaleonis martyris, & de pannis beatissimæ Virginis Mariæ.

In Altari ad honorem B. Joannis Baptistæ constructo ex parte Septentrionis reconduntur multæ Sanctorum reliquiæ.

In Altari ad honorem B Michaelis Archangeli constructo ex parte Meridiei sunt similiter multæ Sanctorum reliquiæ reconditæ. Et ad augendam fidelium devotionem visitantibus Altaria præfata, & unumquodque ipsorum, ac inibi pro felici statu s. Matris Ecclesiæ piè Deum rogantibus Illustrissimus D Marcus Antonius Columna Marsilius Archiepiscopus concessit 40. dies de vera indulgentia in forma Ecclesiæ consueta toties quoties contriti id fecerint.

In uno Tabernaculo Alabastri sunt reliquiæ ss. Cyriaci, & Jovitæ, s. Sebastiani, s. Barbaræ, s. Jacobi Alphæi, de vestibus s. Blasii, de lapide Sepulchri Domini nostri Jesu Christi, & aliorum Sanctorum quamplurium. In consimili tabernaculo sunt reliquiæ s. Gregorii Spoleti, s. Barbaræ, s. Sylvestri Papæ, & aliorum Sanctorum. In consimili tabernaculo sunt reliquiæ s. Catharinæ virginis martyris, s. Jo. Baptistæ, s. Leonardi, s. Sebastiani, Undecim millium Virginum, de Monte-Calvario, de loco ubi Christus fuit captus, ac de ejusdem monumento. In alio crystallino tabernaculo est digitus s. Catharinæ Senensis. In argenteo tabernaculo est maxilla s. Geminiani. In consimili tabernaculo est manus s. Anastasiæ. In consimili tabernaculo est os brachii s. Geminiani. In consimili tabernaculo est brachium dextrum Apostoli, & Evangelistæ Matthæi. In Calice quodam aureo adest vestigium sanguinis consecrati tunc expressum cum Sacerdos quidam celebrans de tanto Sacramento dubitasset. In Cruce quadam argentea, est de ligno Crucis Domini nostri Jesu Christi, adest etiam dens s. Matthæi Apostoli, & dens s. Jacobi Minoris. In alia consimili Cruce adest lignum Crucis Domini nostri Jesu Christi; quod in summa veneratione habetur.

Cęterum sacris in hac Basilica ministrant Canonici 31. ut jam diximus, è quibus septem dignitate eminent. Archidiaconus, qui primum post Pontificalem Sedem habet. Canonici omnes utuntur mitris ex serico vulgo damasco, ex vetusta consuetudine à Lucio III. Pontifice confirmata; post Canonicos sunt octo Acolythi vario servitio adscripti ex Archiepiscopi Cervantes Hispani legato & decreto. Sunt præterea Clerici Seminarii 24. in civitate præter Metropolitanam Parochiales Eccl. 16. numerantur, olim 24 Virorum cœnobia diversorum Ordinum 11. a unum Monachorum, reliqua Mendicantium, Sanctimonialium septa tria, octo Xenodochia pro infirmis, infantibus, & pauperibus curandis, alendis, sublevandis ad Ecclesiam D. Annunciatæ, cui octo Sacerdotes inserviunt. Est & mons pietatis, & laicorum sodalitia quamplura. Familiæ civium intra mœnia degentium 938. animæ communicantium circiter 2660. quod si sex vicina casalia, quæ in ipsius civitatis territorio sunt, addas, domorum fermè duo millia constituunt. Cives ejus liberalibus artibus impensè dediti, prodiere ex ea viri præstantissimi, quorum gloria sub Principibus, Regibusque, cum in bellis conficiendis, tum in supremi Ordinis Magistratibus gerendis præclarissimè enituit; unde & titulos, & summos dignitatum gradus sunt assequuti. Ager ejus situ, cæli salubritate, rerumque ad humanum usum servientium commoditate, quin & æstivo tempore virentibus collibus, aquis, rivulis, aucupiis, ita prę cęteris jucundissimus existit, ut non habitantium modo, sed & transeuntium animos per se ipsum delectet.

a Virorum Cœnobia 22. mulierum 14.

Diœcesis Salernitana dividitur universa in 16. partes, quas hic cartas vocant, melius autem Archipresbyteratus dixeris. Primus Archipresbyteratus, seu carta, casalia civitati vicina, in quibus Parochiæ 20. Archipresbyteratus Savę nuncupatus continebat Parochias 13. Calvanici Parochias 7. Fori s. Severini Parochias 12. s. Georgii Parochias 13. Serini carta habebat Parochias 9. Sereni Parochiam Collegiatam unam. s. Cypriani Parochias sex. Archipresbyteratus Gifoni (Geophanum, Juvis Phanum vocant) habet Parochias 5 Est autem Geophanum oppidum sub ditione Marchionis Vasti, cujus in agro Pagus est Gauri Acernensis diœcesis Lucæ Gauri Astronomi, ac Poetæ præstantissimi Episcopi Civitatensis patria. Is Clemente VII. Pontifice Romæ versatus, & præclaris ingenii monumentis Principum gratiam iniens, id assecutus est, ut Geophanensis Episcopatus erigeretur die 6. Maii 1531. Sicque Geophanum in civitatem erectum, & Ecclesia dicti oppidi in Cathedralem sublimata est sub Metropoli Salernitana, cum retentione dignitatum, Canonicatuum, cæterarumque rerum Cathedrali Ecclesiæ necessariarum,

ac

ac separatione oppldi Gauri à diœcesi Acernensi, & ejusdem assignatione diœcesis, nec non dota trecentorum monetæ Regni ducatorum super introitibus Domini temporalis, cui Ecclesiæ sic erectæ provisum fuit de persona Innici Davolos Episc. Aquinatis, hac tamen conditiona, ut per sex menses Aquinatensis Ecclesiæ Episcopus esset: hanc deinceps die 6. Septembris ejusdem anni liberè cessit, factusque est Geophanensis Ecclesiæ administrator Hippolytus Card. Medices. Verum, ut existimo, cum sufficiens dos ad tuendam Episcopi dignitatem, novo Episcopatui attributa non asset, nomen ipsum, & dignitas Episcopalis cum auctore interiit; ac Geophanum ad Salernitanam, Gaurum verò ad Acernensem redierunt diœceses. Carta, seu Archipresbyteratus 12. Gisonis vallis, & planæ habebat Parochias 13. Montis Corbini Parochias sex. Olibani Parochias 4. Eboli Parochias 8. ac demum 16. Archipresbyteratus, seu cartas. Castellotii carta unam habet Parochiam. Familiæ omnes tum civitatis, cum diœcesis 11710. animæ verò communionem sumentes erant 37630. In universum autem tota diœcesi Salernitana, comprehensa etiam civitate, continentur Parochiales Ecclesiæ 150. Collegiata Ecclesia præter Cathedralem, una, Abbatiæ Consistoriales in commendam conferri solitæ septem, S. Mariæ scilicet de Vetero, s. Maria de Tobena, sancti Petri de Ebulo, s. Benedicti, s. Petri de Cursina, s. Mariæ Matris Domini, & s. Leonardi Ord. Cisterciensis, Præsepii Domini à Sixto V. attributa, sed quod Salernitanam Provinciam præter cætera nobilitat, est cœnobium illud insigne sanctissimæ Trinitatis nuncupatum Ord. s. Benedicti in loco ad Cavam dicto, sub abrupta montis cava positum, à s. Alferio ex familia Pappacarbona Abbate quatuor tantum m. p à Salerno conditum anno 980. Regni Principum, præcipuè Roberti Viscardi Normandi munificentia sub Gregorio VII. egregiè locupletatum à Summis Pontificibus, Urbano II. maximè, qui illud incoluit, & consecravit, privilegiis eximiis decoratum, à Metropoli Salernitana, in cuius diœcesi erat prorsus exemit, anno 1092. totamque illius ordinariam in Cavenses, reliquosque subditos jurisdictionem in Abbatem contulit. Cœnobium quidem septem sanctis Confessoribus, loci Abbatibus, quorum hic corpora quiescunt, venerandum. Hic s. Adiutoris reliquiæ ex Africa translatæ, quæ in Arce diu jacuerant, repositæ sunt. De hoc cœnobio plura retulimus in Episcopis Cavensibus Sedi Apostolicæ immediate subjectis, tomo primo, aliaque adiiciemus infra ad Amatum primum huius Sedis Archiepiscopum. Mensæ Saleroitaoæ Archiepiscopalis annuus census aureorum circiter sex millium: taxatur vero in lib Cameræ Apostolicæ ad florenos 1550. Seriem vero Salernitanorum Præsulum iam explicare aggredimur, quam partim ex Gaspare Musca, in quo tamen nonnulla eius sphalmata observavi, partim ex variis scripturis, monumentisque in hunc modum, adrexuimus.

I. 1 S. BONOSIUS a Salernitanæ Ecclesiæ Episcopus, cujus dies natalis illic agitur 13. Maii, eujus meminit Baronius in notis ad Martyrologinm Romanum die 19. Octobris, occasione Eusterii Episcopi ejusdem urbis, qui cum aliis sanctis Confessoribus ibidem asserva. ur. de quo etiam fit mentio in vita B. Gramatii ejus successoris, & in Breviario Salernitanæ Ecclesiæ Musca statuit primum Salerni Episcopum hunc sanctum Bonosium, post eum alios quinque, & post hos anno Christi 500. Gaudentium Episcopum, qui intersoit Côncilio Romano sub Symmacho Pontifice. Sed facile est advertere, ut erudite innuit Antonius Caracciolus de sac. Neapolitani monumentis in Gaudioso. Muscam non habuisse rationem temporis in suis illis Episcopis recensendis; sed ante omnes alios, posuisse Divos, mox subiecisse Gaudentium, cæterosque, qui Divi non fuerunt, existimavitque Bonosium, cui successit Gaudiosus, floruisse Neapoli, ac Salerni multis annis post Gaudentium. Cum enim Pomponius Neapoli ædificaverit ædem sanctæ Mariæ, cui inservivit Gaudiosus, post annum Christi 500. verisimile est diu post illum annum vixisse Gaudiosum; atque adeò etiam Bonosium ejus prædecessorem fuisse Salerni Episcopum post Gaudentium: si coniecturis autem in re incomperta uti liceat, Gaudiosum, atque adeo ejus prædecessorem Bonosium, non multò ante Grimoaldi Salernitani Ducis tempora decessisse. Ab ipso enim Neapolitanus Dux (ut infra dicetur) hujus civis sui corpus petiit, & obtinuit. Ergò non multæ præcesserunt ætates, aut sæcula, atque adeo, vigente adhuc ejus memoria, justæ petitioni factum fuit satis. Scio posse id etiam dilucidari ex magna illa annonæ caritare, quæ eo tempore Neapolitanam civitatem invasit, & ex bello inter Salernitanos, & Samnites. Hæc ex Caracciolo circa ordinem, ac tempora priscorum huius urbis Episcoporum, satis sint dicta.

a De hac Acta Ss. Maii tom. 3. p. 274.

II. 2. S. GRAMATIUS Salerni Episcopus successit Bonosio. Is ut scribit Musca, nobilibus parentibus, sed ob Christianæ pietatis cultum longè nobilioribus genitus Divinæ Maiestatis venerationi mirabiliter à pueritia deditus, cum disciplinarum studio, morum, ac vitæ integritatem coniungens, grandior factus, ut Christum Dominum paupertatis auctorem toto sectaretur animo, suas pauperibus facultates distribuit. Mox cum sanctus vir Bonosius Salernitanæ urbis Episcopus ex hac peregrinatione ad cœlestem patriam evolasset, quamvis invitus, incredibili omnium consensu Episcopus creatur. In cuius honoris fastigium evectus, eandam tamen pauperum sollicitudinem semper habuit, eadem in corde humilitas, eadem in vultu gravitas erat. Assiduis populo concionibus ad divinarum rerum contemplationem, & æternæ beatitudinis desiderium vehementer excitans orationibus, vigiliis, ac ieiuniis carnem spiritus imperio subiiciebat: ut terrenis negotiis solutas, mente cœlestibus inhæreret. Morti tandem proximus supellectilia domus egenis, ac pauperibus suis ipse manibus elargitus, accitos Presbyteros, & Clericos, veluti filios de sua ad Dominum transmigatione commonet, ad benè Christianeque vivendum cohortatur, & simul Salernitanam Ecclesiam (quod ad gloriosi corpus Apostoli, & Evangelistæ Matthæi pertinuit) haud multo post tempore cœlesti fore thesauro insignem prænunciat, erectisque in Cœlum oculis 5. Id. Octobris, qui dies quotannis in Ecclesia Salernitana, ad eius honorem festus agitur, obdormivit in Domino. Eiusque sanctitatem quamplurimis postea miraculis Deus illustravit, per quem cæcis videndi, & surdis audiendi, & mutis loquendi, claudisque ambulandi facultatem restituit, Leprosos mundavit, ac paralyticos etiam curavit, & ab immundis spiritibus oppressos liberavit. Hæc ex vetusto Breviario Salernitanæ Ecclesiæ. Reconditum est eius corpus in Ecclesia Cathedrali in crypta inferiore sub altaris confessione, ubi & posita sunt aliorum Sanctorum Episcoporum eiusdem civitatis veneranda corpora.

III. 3 S. VERUS Salernitanus Episcopus, cuius natalis die celebratur Salerni 10. Kalend. Novamb. corpus iacet cum cæteris sanctis Episcopis in eadem crypta Cathedralis, tempus quo floruerit ignoratur, & Acta periere.

IV 4. S. EUSTERIUS huius civitatis Episcopus memoratur in tabulis Ecclesiæ Salernitanæ, & in Romano Martyrologio 14. Kalend Novemb. quo die solemni ritu eius festum celebratur.

V. 5 S. VALENTINUS b Salernitanus Episcopus cuius dies festus agitur in Ecclesia Salernitana, ubi sanctum corpus quiescit 3. Novemb.

b Al. Valentinianus.

VI. 6 S. GAUDENTIUS Salernitanæ præfuit Ecclesiæ anno 500. c Symmacho Pontifice, sub quo

c 498.

Ro-

Romanæ Synodo interfuit, & subscripsit, ut ex prima Synodo sub eodem Romæ habita constat.

VII. 7 ASTERIUS Agapeti Papæ temporibus vixit anno 534 sub quo una cum Sabino Canusii, Epiphanio Erculanorum, Leone Nolanorum, Rustico Fesulanorum Episcopis, Theophane, atque Pelagio Romanæ Ecclesiæ Diaconis, Apostolicæ Sedis Legatus Constantinopolim missus Concilio ibidem celebrato præsuit, ubi & Anthimus Patriarcha Euthychianæ impietatis Antesignanus depositus est, ejusque in loco Menna substitutus. Videndus Baronius ad hunc annum.

VIII. 8 LUMINOSUS Salernitanus Episcopus Concilio Romæ habito à Martino Papa anno 652. a interfuit, ac subscripsit, damnavitque cum cæteris Episcopis congregatis Monothelitarum hæresim.

a 649.

IX. 9 JOANNES Salernitanus erat Episcopus, cum Romæ ab Agathone Papa congregatum est Concilium 125. Episcoporum, è quorum numero unus fuit Joannes, qui & subscriptus reperitur anno 680.

X. 10 ZACCHARIAS.

XI. 11 COLUMBUS.

XII. 12 LUPUS.

XIII. 13 RENOVATUS.

XIV. 14 BENEDICTUS.

XV. 15 TALONIUS.

XVI. 16 ADERANUS. Septem horum Episcoporum nomina tantum habemus. qua verò ætate vixerint, qua mortalitatem expleverint, quare & quantum temporis sederint, ignotum est his qui ante nos scripsere Salernitanorum Episcoporum diptycas, resque gestas.

XVII. 17 S. GAUDIOSUS ex genere Principum Neapoli natus, fortè filius fuit, vel nepos Theophylacti (ut Caracciolus dubitat) illius Ducis Neapolitani, qui in bello Saracenico occubuit, clericali militiæ adscriptus, in Ecclesia sanctæ Mariæ, quæ major dicta est à Pomponio erecta & à Joanne Papa Neapoli dicata. Egregia virtute, & sanctimonia vitæ illustris invitus ad Ecclesiam Salernitanam traductus, fit Episcopus, incertus cui successerit, tametsi nonnulli affirment Bonoso successisse. Virtutum autem radii, quibus Gaudiosus resplenduit, ipsis ejus gestis (quæ mox subiiciam) a scriptoribus ejus vitæ enaratis, fiunt conspicui. In pace quievit anno ætatis suæ quinquagesimo, postquam aliquot annos Salernitanam rexisset Ecclesiam, nón multò ante, ut arbitratur Caracciolus, Grimoaldi Salernitani Ducis tempora, cujus corpus reconditum est Salerni in Cathedrali Ecclesia in crypta inferiori, solemni verò ritu agitur dies 26 Octob quo veneratio ipsius hac in sacrificiis, & deprecationibus collecta peroratur.

Omnipotens sempiterne Deus, qui hodierna die B. Confessorem atque Pontificem Gaudiosum beatitudinis æternæ gloria sublimasti; concede propitius, ut, cujus mysterium veneramur in terris, intercessionis ejus auxilio apud misericordiam tuam, muniamur in Cœlis. Per &c.

Ejus memoriam recolunt ex antiquis Martyrologiis, ac monumentis Martyrologium Romanum 26. Octob Baronius in notis, ac jure merito diversum facit ab illo ejusdem nominis sancto Episcopo, qui ex oris Africanis tempore Vvandalicæ persecutionis Neapolim appulit, quorum acta esse confusa scribit, dum quod est alterius, tribuitur isti, & aliquando ex duobus efficitur unus, ut in actis alterius, quæ extant Neapoli legitur. Caracciolus in monumentis sacris Neapolitanis gesta Gaudiosi consarcinavit, nititurque probare, corpus ejusdem Neapolim Salerno translatum in Ecclesia ejus nomini dicata asservari ex Grimoaldi Salernitani Ducis concessione circa annum Domini 800. Acta & translationem habemus ex Oratione encomiastica in ejus festo celebrari solita, quæ ex m. s. Codice olim bo. mem. Abbatis Constantini Cajetani fideliter exscripsimus in hunc modum.

A *Oratio eucomiastica in festu S. Gadiosi Episcopi Salernitani ortu & genere Neapolitani.*

Exivit homo ad opus suum de sinu Patris in uterum matris, tanquam Gigas exultans in via, trabea carnis indutus, naturam nostræ mortalitatis assumpsit, ut cunctos in posterum faceret immortales: Nam qui facit mirabilia magna solus, opus mirificum produxit in lucem, Benedictum videlicet Gaudiosum, ut sanctam matrem Ecclesiam redderet novitate tam claræ sobolis lætabundam. Huic enim pretiosum Cœli præstant hospitium, quem Deus produxit, ut exemplar præfulgidum à cunctis fidelibus imitandum, cujus normam, & merita crebris miraculis manifestat. In ipsum namque & verè eximium, & contritum tanta Christus benignitate respexit, ut non solum de pulvere suscitavit egenum, verum etiam semitam perfectionis ostendens, Ducem, atque Pastorem effectum in lucem dedit hominibus, ut esset alter Angelus veræ pacis. Secure igitur hunc sequantur, qui transeunt per deserta, ut dimissa vallis miseria lacrymarum, ad terram

B *viventiam possint feliciter pervenire. Gloriare ergo cœtus Angelice, & ad tam gratum alumnum corda converte, ut si ejus laudum præconia taceremus, timemus sceleris argui, ut ingrati. Ad hujus tam mira præconia viri curramus, qui dum viveret in medio nebulæ suæ carnis, velut lucifer omnibus candens lilium, ac odoris suavissimi rosa vernans. Porro sicut ex claris sententiis comprobatur, ex magnis Principibus trahens originem, altitudinem sui generis recusavit, humilia semper diligens, & amplectens. Parentes quoque ejus cum inter proceres haberent primatum, in Parthenope tenebant dominium, ex quorum progenie puerulus iste natus in sacro baptismate Cajum cupiunt appellari. Qui fuerit in deliciis educatus; superna tamen condescensione præventus, cor semper gerebat senile, nullique animum tradidit voluptati. Hæc est vera illa civitas, quæ altero nomine Neapolis nuncupatur, quæ cum esset innumeris vallata divitiis. ignis prorumpens de monte Summæ, ipsam terram aruit & combussit. Ob*

C *hanc enim causam mare resultans magis, magnifica civitas est submersa. Iste autem puer sedulus, & devotus debilibus, & leprosis serviebat, ut in oculis omnium vilius videretur; cumque esset tam magnus ex genere, totus erat absorptus in Dei amorem, ut & pedes infirmorum detergeret, & saniem ulcerum expiaret. Ut autem quadam die leprosum quendam haberet occursum, tanta circa eum fuit pietate permotus, ut subito irruens in eundem, omnes illius plagas tergeret eum saliva mirum in modum. Statim namque, ut ille æger fuit ab eo contactus, totus ille morbus abscessit, & ita redactus est pristinæ sanitati, ac si antea nihil mali penitus habuisset. Noverat autem, quod id, quod apud homines est superbum, abominatio est coram Deo, excelsus enim Dominus alta de longinquo prospicit, humilia respicit è vicino. Audita quippe fama istius viri sancti Beati, lætanter populus confluebat; quia ipse non solum moribus, verum etiam & scientia cæteris præpollebat. Tanto namque ingenio puer bonæ indolis relucebat, ut infra modicum*

D *temporis spatium sic divinis litteris fuerit imbutus, ut magis putaretur iis divinitus, quam humanitus acquisitis. Cum igitur esset vocatus ad suscipiendum Clericatus honorem, ipse cum fletu id accipere recusavit. Antistes verò ad hoc habendum, quasi eum invite coegit, qui post multam precum instantiam in Ecclesia Dei Genitricis tandem eum metu recepit, ibique inventus est vir Dei equorum pelliciem deferre ad carnem. Interiecto autem non multo post tempore, Salernitana Ecclesia suo Antistite est orbata, cujus Clerus commotione Angelica præcedente, Gaudiosum vocitabant in Præsulem: mox manè rumpente aurora famulus Dei, qui tunc in remotis agebat, ibidem subitò est inventus, qui prius incognitus erat, nutu divino ab hominibus nasceretur: quem suscipientes cum jubilo ad Pontificatus fastigium posuerunt. Nimirum ibidem homo postulatus apparuit gratiæ præditus cœlestis virtute, quæ suo imperio dispersionem congregat Israelis. Fungente verò Pastorali officio,*

non

non humanis laudibus est elatus, sed cuncta calcare studuit ex desiderio æternorum. Pervigil erat in orationibus, blandus in admonitione, & severus in increpatione. Studebat namque summopere oves sibi commissas defendere, quas suo pretioso commercio Christus sanguinis acquisivit. Licet enim diligenter intenderet pauculas illas oves à luporum furore eripere; tamen eas verbo, & exemplo sic fideliter refovebat, ut non tantum suæ, sed etiam alienæ currentes intendebant præcipue intelligere verba sua. Quadam autem die, dum secus littus famulus Domini prædicaret Salerni, fuerunt ibidem Græci mixti cum multis Barbaris involuti. Dum ergo Christi servus de miris Crucis mysteriis proprio prædicaret sermone, omnes barbari qui aderant, universa ora tenebant aperta, & ita plene verbum mellifiue intendebat, ut si eorum idiomate fuisset multiformiter educatus. O vere prægrandis mirabilis Gaudiose, qui tuo verbo indomitas gentes convertisti, ut ex omni plebe cognitus, linguis loquereris eorum. Mulier quædam existens in partu, cum esset à longe constituta, & quasi per milliare corpore absentata, dum audiret Antistitem prædicare, cœpit respicere de longinquo; unde factum est, ut mulier absens corpore cum eo mente maneret, & quem spatium dividebat obtutum, propinquius auribus esset personaliter constituta. Beata es, ò talis infantia, quæ talem, ac tantum structorem suscipere meruisti, cujus sacris numinibus æthereæ fabrica intuetur, & omne ædificii opus per eum extollitur, & ornatur. Hæc sunt enim testimonia tua Domine Jesu, ut in omnem terram exires sonus eorum, & in fines orbis terræ eorum verba ructaverunt. Moram autem viro Dei faciente Salerni, fames valida Regnum intrat, quæ sic atrociter invasit eorum, ut vix pretio victus haberi posset. Hic verò, quasi carbo totus ignitus circa pauperes videbatur absorberi. Contuebatur autem eos affectu pio, & ut velut mater ipsos continuo parturiret. Hanc mox ut potuit, cunctis distractis, famelicos cibo reficiebat solenter. Cumque crescente inopia, nihil haberet, ut alter Elias æmulator existens, unam chlamydem, qua erat indutus, eo nudato, pauperibus ministravit, ut nudus cum nudo luctari valeret amore illius, qui pro nobis omnibus nudus in Cruce pependit. Nocte quoque sequenti, cum se sopori dedisset, Angelus Domini in somnis affuit, & sacculum pecuniæ secum tulit, quem reperiens, expergefactus, Deo immensas gratias egeat, pauperibus, & debilibus elargitus. Ex istis igitur evidenter intende, qualem Deus fecerit hunc Pastorem, qui flamma divina succensus, suo calculo montes igniret. Eo quoque tempore, quo famulus Domini habitabat in antris, certamen Salernum tentat lacessere cum Samnitis, quod cum sibi innotuit, primum diriguit, dehinc flevit, atque clamavit; Salvum me fac Domine, quoniam infirmus sum, & contremuerunt omnia ossa ejus. Interea termino veniente propinquo, die statuta ibat ad bellum. Cumque innumerabilis populus ad eum locum in unum conveniret certamen, solus campus dividebat eosdem. At verò continuo vir beatus occurrens, sequester & intrepidus se posuit inter eos. Ut autem omnibus imperaret silentium, clara voce clamavit, & dixit. Ex parte Omnipotentis Dei, & sui servuli Gaudiosi injungo, ut deposita animositatis audacia, debeat unusquisque ad propria remeare. Mirum dictu, confestim namque ut auribus eorum sermo insonuit, cecidit super eus spiritus gratiæ salutaris, ut rejecto mentis livore, ad oscula unus alteri curreret incessanter. Qui mox victores reversi, pacem Domini reportantes, gaudentes redirent ad propria, qui tristes venerant ad patriam alienam. Juxta quidem sermonem hominis Dei, manus valida obstupescit, qui non armis venerat, sed precibus pugnaturus. Rigidus in disciplina, circa custodiam suam vigilabat attente, curam habens præcipuam de impretiabilis custoditione thesauri, circa mentis, & corporis integerrimam puritatem. Mulieris quoque consortium evitabat omnino, & nullo unquam tempore loquebatur solus cum sola. Quadam autem die, cum vellet celebrare divina, inter Missarum so-

A lemnia, mulier quædam manum ejus oscularetur sinistram; nocturno verò tempore veniente tantum viro Dei osculum illud reliquit ardorem, ut putaret se interesse ludibriis puellarum, & exoso corpore fatigato, solis cogitationibus nimium gravaretur; necessitate cogente, manu altera verberavit sinistram, sicque factum est, ut quod fuit ad pravitatem infectum, ipse ad usum converteret ultionis. Noverat enim illud Deificum: mallem autem una manu vitam intrare, quam duabus gehennam adire æternam. Veniente quoque solemnitate Dominicæ necessitate coactus, mane debebat Missam celebrare. Cumque de nocte esset nimium anxiatus, manu tundebat pectusculum, lacrymis rigabat cavernam, & quid circa hoc ageret, omnino nesciret. Et ecce Angelus Dom. adstitit immenso lumine circundatus, tetigit manum nigram, quam habebat, velut Æthiopis denigratam, quæ cum fuisset ab Angelo palpata, carne reliqua albedini restituta, sola manus illa nigredine exempta est. Tantam autem ex tunc in eum populus devotionem concepit, B ut quasi pro Angelo ab omnibus haberetur. Et licet Tyrannorum gladium non sensisset, tamen per vitæ meritum, martyrio non privatur: quia non tantum effusione sanguinis, sed absentia à peccatis verus martyr efficitur. Nam & ad tactum ejus salvificum cæcus quidam luminis claritatem suscepit, ut qui prius fuerat peccati venenum, postmodum à sorde esset penitus alienus. Igitur cum esset potentissimus in miraculis, & fama ejus prodigiorum excresceret, vir Dei nulla laude est elatus humana; immo dicebat, se esse indignissimum omnium peccatorum. Eo quoque tempore, quo de famulo Dei ageretur infigata, Draco quidam teterrimus, & horrendus à radice montis surgebat Neapolis, qui suo morsu damnifico omnia animalia consumebat, & anhelitu infectivo omnes homines morbo languebant. Interdum autem insidiabatur sub aquis, ex quibus fluvius quidam rapidissimus manabat. Cumque per internuncios servus Dei supplex extiterit factus, protinus exsurrexit, & versus Draconem aggressus est solus confidenter. At ille dum cer-C neret virum sanctum, velut mansuetissimus agnus coram eo prostratus dorso submisit. Ad cujus præceptum mirificum continuo discessit, ac recedens festinus nulli nocuit in pressurse, & ultra ibidem amplius non est visus. Felix almus est iste Confessor, cui non tantum mitia, verum etiam immitia subjungantur, ut verbum impleretur propheticum, omnia subiecisti sub pedibus ejus, ut videretur fuisse in eo prima innocentia protoplasti, ut enim ejus merita laudabilia luculenter patescerent universis, inanimata sua verbo ictus famulantur. Nam de monte, qui dicitur ad aspectum, nube nigra ex ipso monte surgente in tempestate grandinis violente, non solum ipsa blada, verum etiam vineas, & homines perimebat. Cum autem plebs deprecaretur hunc sanctum, ut pro eis ad Deum intercedere dignaretur; vir sacer, & pius propinquius accessit ad locum. Cumq; regionem signaret signaculo Crucifixi, omnes incolas in Christi nomine benedixit, statimque ut ille mons fuit crucis bravio consignatus, grandinis tempestas cessavit, periere D fulgura, tonitrua discesserunt, ut ipsa cœli facies placatus declaravit. Ad ejus quoque commonitionis contuitum inde per aerem dæmones fugientes, ululantes clamabant dicentes. Ut quid venisti serve Dei ante tempus nobis impendere supplicium sempiternum? Ex prædictis verò num manifeste apparet, quod propter ejus merita etiam dæmonia subiiciuntur sibi? In ipso quippe supercilio montis ad honorem Salvatoris Mundi mira Ecclesia est fabricata, ubi exuberantur beneficia petentium populorum. Digne quidem vir iste beatus meruit exaudiri, qui hoste maligno subacto, suum domesticum possidebat. Sane cum jam præ labore corpus haberet collapsum, nec id revocare poterat ad pristinam servitutem, totis cupiebat affectibus in viam pacis dirigere gressus suos. Cumque diris corporeis angeretur doloribus, omnes illas pœnales angustias, ut alter Job patienter portabat. Hic dum se videret viribus destitutum, & mortem propinquam imminere putaret, convocato ad se

Cle-

Clero, ut de suo transitu blandis verbis demulcens, ad divinum, quantum potuit, est hortatus amorem. Eo autem decubante in terram, in strato junceo se poni præcepit. Facta ergo prima vigilia noctis qua solent homines magis gravari, nihil præter sensum vivi supererat hominis. Cumque omnes in silentio starent, subito clamavit, & dixit; Ecce chorus Angelicus cum sanctis Agrippino, & Januario sociatus, adsunt nihilominus cum eisdem Beatus Bonosus, & alii Præsules Præcessores, qui cum dulcibus modulis expectarent, anima illa sanctissima dicente: In manus tuas commendo spiritum meum, relicto corporis tabernaculo, quasi stella præfulgida ad cæli secreta intravit perenne. Tantæ ergo claritatis in suo corpore fulgorem dimisit, ut secunda stola immortalitatis indui videretur. Fragrabat quoque exterius ejus corpus purissimum, ut putaretur unguento fuisse delibutum. Talia namque ipsum decebat habere, ut per vitam bonæ famæ in mundo extitit conversatus, in odorem post eum curreret unguentorum. Quam verò vir iste beatus in vita clarus extiterit, in morte quoque eum Deus fecit incomparabiliter clariorem. Nam cum quidam ex devotione præcipua tunicam ejus furatus fuisset, fugam petiit festinanter; quem cum quidam insequerentur ex furto, adversus quoddam flumen ad eum appropinquare cœperunt. At ille fugiens mœrore repletus, flumen ipsum super tunicam ingressus est confidenter, tangente autem tunica aquas, ita se ei calcabiles præbuerunt, ut non in aquas, sed per aridam putaretur abire. Ecce vide, quod non tantum Judęis, sed etiam Chananæis auxilium opportunum ministrat, ut virtus de illo exiret, & sanaret omnes. Cæcis namque, & surdis, paralyticis, & leprosis per eius miranda suffragia sanitatis remedium impartitur. Transivit autem venerabilis Pater ex hujus mundi naufragio quinquagesimo vitę suæ anno, ut relicto servili timore, ad æternam perveniret hæreditatem. Cujus corpus post multum temporis spatium, vir quidam nomine Milus, homo utique Deo charus à Grimoaldo Salernitano Principe impetravit, & ad Neapolim civitatem cum omni reverentia transportavit; ubi in vertice cujusdam montis in ejus honorem Ecclesia fabricata consistit; ibique corpus ejusdem conditum est. Et ibidem magna remedia sanitatum præstantur. Gaude felix Salernum civitas, & exulta, gaude, inquam, de tanto Pastore, & Patrono: lætetur insuper & civitas Neapolitana, quæ tanto dotata Præsule, facta est sacri corporis apotheca. Sed & nunc psallat Monachorum Ordo conspicuus, & in novæ laudis canticum jubilet, qui tam præclarum idoneum possidet defensorem. O vos virgines pulsate Patrem precibus, ad ostium inquietetis amicum, ut relicta nuptiali copula, virginis post eum possitis adduci: ut hic excusando, illic impetrando ad montem veri luminis per eum possitis feliciter pervenire, quem nobis concedat Salvator, qui est benedictus per infinita sæcula. Amen. His accedunt hymni in honorem s Gaudiosi à Sennazario conscripti, quibus patria, & ossium translatio asseritur. Arbitratur autem Caracciolus Sennazarium hæc panxisse occasione aliqua recenti inventionis corporis ejusdem Sancti.

Gaudete cœtus Virginum
Plenas habentes lampadas,
Sponsus sacras ad nuptias
Venit repente, surgite.
Venit serenus lucifer
Nocturna pellens sydera,
Optata lux solemnibus
Adest dicata gaudiis.
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi sator caliginem
Vestri latere gloriam
Patris, diu non passus est,
Qua Gaudiosi segmina
Tot irreperta sæculis
Suis videndo civibus
Dives retexit urnula,
O ter beate, & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tanti verendum Præsulis
Sinu recondis pulverem.
Præsul sed ò beatior
Claræ decus Neapolis
Tuæ benignus Patriæ
Ter Gaudiose gaudia.
Adsit fides, & veritas,
Adsis probata castitas,
Morbos, famem, pericula
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi sit gloria
Inseparata Trinitas
Verbum, Paterque, & Spiritus,
Qui condidistis omnia.

De eodem ad Vesperas.

Audiat surgens pariter, cadensque
Sol tuas laudes, meritosque honores,
Urbis ò nostræ columen, tuæque
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra & aer,
Annuos ritus tibi dum novamus,
Dum damus flammis adolenda sacris,
Thura per aras.
Huc ades festa redimite fronde,
Cęlitum plausus, choreasque linquens,
Et tuam Sedem tua Gaudiose
Ossa revise.
Ossa quæ longa tumuli sub umbra
Abdita ignaras latuere gentes,
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lętior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat: aut maligni
Syderis æstus.
Da tuis longam venerande pacem
Civibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superique plenos
Luminis haustus.
Justa poscentes animos benignus
Adjuva, injustos moderare sensus.
Sentiat per te patuisse castis
Æthera votis.
Laus tibi Cęli Pater, atque Princeps
Omnium Rector simul, & Creator,
Quem fides veri studiosa trinum
Credit, & unum.

(„ *LEO Salernitanæ Ecclesiæ Episcopus subscri-* XVIII
„ *bitur constituto Pauli I. pro monasterio SS. Silve-*
„ *stri, & Stephani an. 761.* Lucentius.)

18 RODOPERTUS a Episcopus præfuit Cathedrali Ecclesiæ Salernitanæ sub vocabulo S. Mariæ Angelorum, florente Arechi, ex Longobardorum genere, primo Salernitanorum Principe, qui obiit ann. 787. Cui Principi successit Grimoaldus filius ejus. Arechis autem (ait Herempertus) cum regnasset annos 29. mens. 6. jam ætate maturus apud Salernum placida morte quievit, atque juxta Ecclesiam Dei Genitricis ad Sedem ipsius est humatus. Per idem tempus, sanctæ ipsius Ecclesiæ Robertus (idem ac Rodepertus) Episcopus præerat, qui ob amorem tanti viri super tumulum ejus, ejusque uxoris, ac filii Cameram construere fecit. Fuit autem Princeps Arechis vir mitis, & apprime liberalibus disciplinis imbutus. Hanc ipse civitatem (nempe Salernum) undique munivit: atque in ea, miræ magnitudinis, immò & pulchritudinis palatium construxit: & ibidem ad Aquilonis partem, Ecclesiam in honorem Beatorum Petri, & Pauli instituit, quam, ut ajunt, dum olim asylum Principis esset, & ipse Arechis Idolum ingens illic invenisset ex auro fabrefactum, inde ipsam Ecclesiam deauravit. Hæc historia Longobardorum Salernitana, quæ sub nomine Heremperti circumfertur. Ecclesiam lucuientissimis versibus exornavit Paulus Diaconus, quorum aliquos vetusta consumpsit antiquitas, qui superfuerunt hi sequuntur.

XIX

a Seù Rodbertus.

Christe salus, utriusque decus spes unica mundi,

Duc

Duc, & edue Clemens Arichis pia suscipe vota,
Perpetuumque tibi hæc condat habitaculum templi
Regnator tibi summe decus triuomimis ille
Hebrææ gentis Solymis construxit asilam
Pondere quod factum sit circumscripsit obrizo.
Dunit opus nimium, variis sculptumque figuris
Brac. . . . .

Alterum Palatium Beneventi construxisse Arechim testatur Chron. Casin. lib. 1. cap. 15. quod versibus idem ornavit Paulus Diaconus Desiderii Regis Notarius, qui epitaphium sepulcro Arichis composuit, quod recitat Baron. tom. 9. ad annum 787. ex eodem Heremperto, qui plura addidit, quæ intercesserunt inter Carolum Magnum, & Episcopos Beneventanum, atque Salernitanum, (is fuit Rodopertus) & alios ab Arichitio Duce Legatos missos, quæ a Baronio haud probantur, quod & fabulosa multa commisceantur. Rodopertus verò Salernitanam Ecclesiam cum per multos annos rexisset, in pace quievit.

19 (1) NICOLAUS vixit anno 808. iuxta ea quæ recitantur in historia translationis sanctorum Martyrum Viti, Modesti, & Crescentii apud Polymnianum.

XX 20 RODOALTUS Salernitanus Episcopus præfuit sub Sicone Principe, quo tempore urbs Canusia capta fuit ab Agarenis, quod accidit anno Christi 818. Indict. 11. tunc etiam Saraceni Siciliam, & mox Apuliam vastarunt. Vixit autem Rodoaltus annos 16.

XXI. 21 PETRUS huius nominis primus Salerni Episcopus, Grimoaldi Principis cognatus, eum esset Canusiæ Ecclesiæ Episcopus, inde fugiens Salernum, ibidem mortuo Rodoalto anno 834 Indict. 12. Sicardo Siconis filio Principe, creatus fuit Episcopus, suoque sumptu Ecclesiam iuxta prædictam Sedem in honorem B. Joannis Baptistæ, mira magnitudine construxit, licet ad culmen usque, præveniente morte, non potuerit perducere, cuius & vestigia iuxta maiorem Ecclesiam hactenus apparent: sedit annos decem.

XXII. 22 ROCTOLUS sedit an. Christi 844. quibus temporibus Rodelchis, & Sigenolfus consanguinei Principatum iure belli occuparunt, & Lothario Italiæ Rege arbitro usi, Sigenolfus Princeps creatus est, Rodelchius Beneventano Ducatu est potitus. Vixit Roctulus in Episcopatu annos quatuor.

XXIII 23 MAGNALDUS Episcopatum suscepit anno Christi 848. Ind. 12. Sicone II. & Sigenolfo Principibus: sedit ann. 5.

XXIV 24 TEUPUS Salerni eximius Episcopus fuit anno 853. Indict. 1. Sichenulfo Principe; orphanorum, viduarumque protector extitit, in eaque dignitate iuxta Muscæ supputationem ann. 14.

XXV 25 ALO Salerni Episcopus, vir sane præclarus, & bonus, Ecclesiæque reparator. Lectorinum ex gypso fecit miræ pulchritudinis in Ecclesia Cathedrali. Præfuit anno Christi 867. Ind. 11. Adelchio Principe, fratre Radelchii, qui è vivis sublatus fuerat sine liberis. Alo autem per quinquennium optime cum rexisset Episcopatum, vitam cum morte commutavit.

XXVI 26 LANDEMARIUS ex finibus Nuceriæ nobilibus ortus Parentibus Salernitanam suscepit regendam Ecclesiam sub Guaiferio Principe; floruit anno 872. qui viginti annis Principatum gessit, & ægrotans monasticum induit habitum in Casino, professusque factus, ibidem mortalitatem explevit anno 880. ut Leo Ostiensis tradit lib. 1. cap. 41. & lib. 2. cap. 50. Ædificavit Dauferius Ecclesiam sancti Maximi, ut in tabulis sacri Cavensis monasterii (teste Musca) his verbis conspicitur. *In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, regnante D. Ludovico Imperatore Augusto. Anno Deo propitio 20. mensis Novembris secundæ Indictionis.*

A *Ego Guaiferius divina gratia Princeps, filius quondam Dauferii Principis divino auxilio me adjuvante intus hanc Salernitanam civitatem a super ipsa fistula propinqua casa mea à fundamine usque ad culmen Ecclesiam Dei ædificavi in honorem & vocabulum B. sancti Maximi*, &c. Musca authographum vidit: indictio tamen non cohæret cum anno Imperii Ludovici II. annus enim 20. Ludovici incidit in annum Christi 875. Ind. 4 vel 5. qua ille Mediolani obiit. Sedit solus Guaiferius ab anno 861. cum filio Guaimario ex Landelasia uxore ab anno 877. ad annum 880. quo anno Monachus factus est, ac statim obiit, ut Erchemp. num. 40. Leo Ostiensis, & Anonymus Salernitanus, meliùs historia Longobardorum Archivii Salernitani scribunt. Landemarius verò Episcopus diù Salernitanam Ecclesiam rexit. Musca illum in Episcopatu vixisse annos 37. affirmat, ab anno scilicet 872. usque ad 909. Fallitur tamen, cum 882. Petrus quidam Salerni erat Episcopus, ut mox apparebit.

B 27 PETRUS Episcopus Salerni fuit sub Guaimario primo Principe ann. 882. in cujus gratiam Ecclesiam sancti Maximi a Gauferio Guaimarii genitore suo, suorumque iurisdictione liberam fecit, XXVII.
ann. 6. Guaimarii Principatus Indict. 15. in annum salutis incipit 882. Cœpit enim Guaimarius una cum patre Salernitanum Principatum administrare anno 877. solus verò eo defuncto anno 880. Petri concessio ab exemplari Archivii Cavensis monasterii desumpta hisce verbis proloquitur.

In nomine Domini. Sexto anno Principatus D. nostri Guaimarii Principis mense Martio XV. Indictione.

Nos Petrus vener. Episcopus s. Sedis Salernitanæ Ecclesiæ postulavit nos D. Landelaicha una cum supradicto D. Guaimario Principe filio suo, ut pro amore Omnipotentis Dei liberaremus ipsam Ecclesiam s. Maximi, quam D. Guaiferius Princeps vir & genitor eorum intus hanc civitatem Salerno fundavit, & dum non valuimus pleniter absque consensu e. Congregationis eos perficere, sic advocavimus ergo nos
C *Rodelgardum Castaldeum Advocatorem nostri Episcopii, & Lupenandum Presbyterum, & Vicedominum nostrum, & alios Sacerdotes, & Levitas, & Clericos, & una cum illis inter nos exinde colloquium habuimus, unde omnibus rectum nobis comparuit causam istam perficiendi, eo quod à novo fundamine ipse D. Guaiferius Princeps, vir, & genitor eorum ipsam Ecclesiam fundaverat, & res suas ibi obtulerunt. Pro ideo sicut nobis omnibus rectum comparuit, ita per hunc scriptum concedimus, atque confirmamus vobis D. Landelaithæ, & D. Guaimario Principi, & hæredibus vestris, ut omni tempore ipsa Ecclesia s. Maximi cum ipso Abbate, qui per vos, & per vestris hæredibus ibidem ordinatus fuerit, & omnibus Presbyteris, & Clericis, qui in ipsa Ecclesia s. Maximi fuerint una cum omnibus suis rebus, & pertinentiis libera & absoluta permaneat, ut nullam conditionem, aut dationem, aut servitium, aut imperationem, vel excommunicationem, nec nos supradictus Petrus Episcopus, nec nostris successoribus habeamus ibi*
D *in dicta Ecclesia S. Maximi potestatem aliquid faciendum, sed amodo, & semper libera sit, & absoluta eam omnibus Presbyteris, & Clericis, qui in ipsa Ecclesia fuerint absque omni audientia nostra, & de successoribus nostris, sed semper in vestra, & de hæredibus vestris sit potestate, simulque & de ipso Abbate, qui ibi ordinatus fuerit. Et si nos, aut nostris successoribus quamcumque conditionem, aut audientiam, aut quemcunque censum, vel servitium, aut obligationem in ipsa Ecclesia imponere voluerimus, & hæc omnia, quæ superius leguntur, removere, aut retornare quæsierimus, aut si in ipsa Ecclesia, qualemcunque subjugationem, aut angariam ponere voluerimus, obligamus nos, & successores nostros ad componendum vobis, & ab hæredibus vestris,*

(1) Hæc, quæ de Nicolao hic recitantur ab Ughello, in correctionibus ad hunc tomum inquit Auctor esse delenda, cum revera vel eo tempore non vixerit, vel nunquam hujus sedis Antistes fuerit. In historia tamen Reliquiarum Ss. Viti, & sociorum, memoratur hic Nicolaus præsens cum suo Clero eandem translationi habitæ à Petro Episcopo Canusino è Silari flumio ad locum Marianum Canusinæ diœcesis instante Florentia Salerni Principe. Sed ea historia, quæ in Polymnianensibus ab Ughello transcribitur, tanquam plurimis erroribus viciata suspectæ fidei est; nec solum [illegible] tunc Salernitanis imperasse constat. Quod vero Nicolaus ibi nuncupetur Archiepiscopus, Græcis id facile [illegible] erat. Præsulatum generatim Salernitanum judicent alii.

stris, & ab ipso Abbate, qui ibi præordinatus fuerit, mille aureos solidos Constantinos, & in antea taciti maneamus, tali tenore, te Deusdedi Notarium scribere rogavimus. Actum Salerni in supradicta Indictione.

† Ego qui supra Petrus gratia Dei Episcopus.
† Ego qui supra Lupenandus Abbas, & Vicedominus S. Eccl. Salernitanæ huic libertati consensi, & ss.
† Ego Andreas Abbas & electus.
† Ego Magelgardus Diaconus me subscripsi.
† Ego qui supra Adelchisius Presbyter me ss.
† Ego qui supra Godelpertus Presbyter me ss.
† Ego qui supra Guiseyolfus Presbyt.
† Ego qui supra Guipertus Subdiaconus me ss.
† Ego Guido me subscripsi.
† Ego Castelchis me subscripsi.
† Ego qui supra Joannes Abbas me subscripsi.

Petri hujus Musca non meminit, de quo nulla alia mentio extat præter allatum antiquæ venerationis monumentum. („ *Scripsit clero Salernitano* „ *Joannes VIII. ut ex regesto epist. 311. tom 9. Concil.* „ *Labbæi.*)

XXVIII. 28. BERNARDUS hujus nominis primus Salerni Episcopus ex civitate Latiniana, præfuit, ait Musca, anno Christi 909. sub Principibus Guaimario II. Gisulfoque primo, parentibus quidem ortus non infimis, fecit in sua Sede Campanile miræ pulchritudinis, & Ecclesiam sancti Joannis Baptistæ, quam Petrus, hujus nominis primus, Episcopus fundaverat, denuo à fundamentis construxit, fuit natura mitissimus, Ecclesiæque reparator. Aliam sub nomine Salvatoris Ecclesiam ædificavit, eandemque Confessori Felici dicavit, & ipsius Ecclesiæ altare nonnullis sacris corporibus ditavit. Anno 940. imminente Agarenorum incursione, metuens ne propriis fraudaretur Patronis, sanctis quippe martyribus Fortunato, Cajo, & Anthe, sacra eorum corpora, ex propria Ecclesia, ubi per longa temporum spatia requieverant, juxta flumen, quod Lirnus appellatur. idem egregius Præsul ad Ecclesiam jam dicti sancti Joannis intra mœnia civitatis, debito cum honore deportavit, & ea ibidem perhonorificè collocavit, extructo in honorem ipsorum SS. martyrum Fortunati, Caii, & Anthe, beatorumque omnium Apostolorum Altari. Idem cum multitudine Clericorum, necnon laicorum non procul à dicta jam civitate, ad locum qui Fajanum dicitur, in finibus Salernitanis venit, & magna cum reverentia, piisq. orationibus B.B. Confessorum, pariterque Pontificum corpora, quæ diù illic requieverant, Cyrini, & Quingesii, syndone munda involuta, cum sacris mysteriis ab ipso jam Episcopo, Clero, populo, magna cum exultatione, cum cereis, & lampadibus piè sequentibus Salernum translata sunt. & in Ecclesia, quam in eorum honorem construxerat, decenter locavit, sed ea Ecclesia, quæ, & ubi fuerit, ignoratur. Nunc enim in inferiori crypta majoris Ecclesię Salernitanæ ad altare sanctorum Confessorum Occidentem versus, recondita inveniuntur. Passi autem fuerant gloriosi martyres carcerem, & varia tormenta sub Proconsule Leontio in civitate Buzocense sub Imperatoribus Diocletiano & Maximiano. Quod fuit circa annum à partu Virginis 282. melius 288. die 15. Maii, qua die eorum translationis officium in Ecclesia prædicta celebratur. Leontius verò supradictus Proconsul ad templum Priapo dicatum, quod juxta urbem Salerni constructum erat (quod hodie sub vocabulo sancti Fortunati nuncupatur) capite plecti jussit, ibique avibus, bestiisque devorandis reliquit; exinde tandem, ut dictum est, eorum corpora asportata, in inferiori Basilica dictæ majoris Ecclesiæ ad altare Crucifixi, Meridiem versus requiescunt. Festum verò eorum pretiosæ mortis colitur die 28. Augusti. Reperitur vixisse Bernardus in Episcopatu annos triginta duos.

XXIX. 29 RACHENALDUS Episcopus Salerni electus an. 942. sub Gisulfo Principe, sanctissimæ vitæ vir, vixit in ea dignitate annos quinque.

30 PETRUS III. Episcopus Salernitanus, Adimarii II. Principis cognatus, sub filio Gisulfo, præfuit an. 947. sanctè vixit, eaque qua decet vigilantia hanc Ecclesiam gubernavit per triennium, requievitque in pace anno sal. 950. XXX

31 PETRUS IV. Petro successit anno 950. mortuusq; est 4. sui Episcop. an. principante Gisulfo. XXXI

32 BERNARDUS II. Episcopus Salernitanus anno 954. magnæ felicitatis vir, cum eo Præside, ac Gisulfo Principe translatum fuit corpus B. Apostoli, & Evangelistæ Matthæi ex Pestana civitate Salernum in majorem Ecclesiam sanctæ Mariæ, anno Dom. 954. die 6. Maii sub Agapito II. Pontifice. Cujus translationis memoriam quolibet anno die prædicta, Ecclesia Salernitana per octo dies cum hymnis, rosis, & floribus solemniter veneratur magna hominum frequentia, ac pietate; ex quo sacratissimo corpore pretiosus, ac sanctus liquor, manna dicunt, effluit, ad mala omnia antidotus pretiosissima, quemadmodum plurium sæculorum experientia docuit. Nec studiosus veritatis lector miretur, nos dixisse, prædictam translationem sub Agapeto II. factam, cum Breviarium Romanum, ac Baronius in notis ad idem sub Gregorio VII. factam asserant, nam illam diximus fuisse ex Pestana civitate Salernum, hanc verò ex dicta majori Ecclesia ad novum templum ære Ducis Roberti Guiscardi tunc Principis Salerni ædificatum, & Beato Apostolo & Evangelistæ Matthæo dicatum, in quod veluti per novam translationem Gregorii VII. tempore fuit delatum, & in inferiori ipsius templi Basilica collocatum. Translationis historiam perbellè ac eruditè ex vetusto monumento descripsit Marcus Antonius Marsilius Columna Salernitanus Archiepiscopus, quam in Alfano dabimus. Bernardus verò bonus Episcopus anno post Beati Apostoli corporis translationem, quarto, peste confectus obiit ann. 958. quo Præsule Salerni conditum fuerat cœnobium Monachorum sancti Petri subtus, & prope fistulam, ut ex monumento, decimo nono anno Gisulfi Principis scriptum constat: hoc nobis dedit ex copiali cum aliis plurimis Ecclesiæ Salernitanæ monumentis Pyrrhus Aloysius Castellomata nobilis Salernitanus, & Asculanæ Ecclesiæ in Apulia dignissimus Episcopus. Tenor documenti talis est. XXXII.

In nomine Domini; XIX. anno Principatus D. nostri Gisulfi gloriosiss. Principis mens. Febr. 14. Indict.

Dum coram præsentia D. Leonis Reverendiss. Abbatis monasterii S. Petri, (quod constructum est intra hanc civitatem subtus & propè fistulam) essem ego Petrus Judex, & Joannes Notarius fil. q. Grimoaldi, & idonei interessent homines, ipse D. Abbas clarificavit pariter ipsius monasterii habere communem cum ipso Joanne Notario, & cum Amoto Notario germano suo, & cum Joanne patruo eorum fil. q. Ursi, viam, quæ olim ducebat inter res dictorum, & res d. monasterii, quæ sunt foris hac civitate in loco Lesino, ubi Casinionum dicitur, & nunc in desuetudine habet; quia non indiget ambulandi, neque pars ipsius monasterii, nec ipsis, & est ipsa via longitudo ad Orientale, quæ ducit pro capite de vinea ipsorum Joannis, & Amati, & Joannis pergente in parte Occid. inter ipsam terram eam vinea, & res d. monasterii pass. 10. & ab inde descendit infra ipsam terram ipsorum patrui, & nepotis in ipsa par. Occid. pass. 14 & ab inde, seu de int. sept. infra ipsam terram ipsorum pass. 24 & ab inde vadit in ipsam par. Septemtrionis, inter quam terram eorum, & terram aliorum pass. 30. usque ad ipsas res dicti monasterii; & sicut ipsi D. Abbati placuit sua voluntate soaven. cum ipso Joanne Notario faciens tradidit ipsi Joanni Notario pro parte sua, & ipsorum germani, & patrui sui integrum illud, quod pars ipsius monast. pertinuit de d. via per dictas mensuras justo passu hominis mensurarum ea ratione, ut ipsa via semper sit in potestate ipsorum Joannis, & Amoti, & Joannis & hæredum illorum, & liceat illis, & eorum hæredibus de ea facere quod voluerint, quia nullus alius homo ibidem vicem habet, & per con-

vea ipse D. Abbas guadiam ipsi Joanni Notario pro parte sua, & ipsorum germani, & patrui sui de dicta fideiussione ei pro sua, & illorum parte posuit Dunnellum germanum meum filium q. Jaquinti Not. & per ipsam guadiam obiulit, sr & suos haer. & par. d. monasterii semper defendere ipsis patruo, & nepotibus, & illorum haec. integrum illud quod ipsi Joanni Not. ut dictum est, tradidit ab omnibus hominibus quibus per ipsum D. Abbatem, & pee suum, suos, & pro parte ipsius monasterii illud ex eo datum, aut obligatum, vel manifestatum, seu de modo alienatum paruerit, & quod pro illorum par. & dato quaecunque causationes ex eo ipsis patrue, & nepotibus, & eorum haer. proposuerint, ab aliis autem hominibus, & cum voluerit ab omnibus hominibus ipsi patruo, & nepot. & eorum haec. potestatem habeant illud per se defendere qualiter voluerint tum omnibus munimінibus & rationibus, quas de ea ostenderint, & si sicut superius scriptum est, ipse D. Abbas, & success. sui & pars ipsius monasterii ipsis patruo, & nepotibus, & eorum haeced. non adimpleverint; & dictum, vel ex eis quicquam removere, aut contradicere praesumpserint per ipsam guadiam obtulit se, & success. suos & par. dicti monasterii compon. ipsi patruo, & nepotibus, & eorum haer. 50. auc. solid. constant. Dicta fecit ipse D. Abbas unamecum, & cum ipso Dunaelle, dum ibidem adesset, & Aloara q. Guaimari relicta q. Mauri Atran. quia mihi & ipsi Dunaello & praed. Aloare pertin. ipsum monast. quod autem superius quasi disturbatum in duobus locis est, legitur infra, & taliter tibi Joanni Notario scribere praecepi.

† *Ego qui supra Leo Abbas.*

† *Ego qui supra Petrus Judex.*

XX XIII 33 PETRUS V. Salernitanae Ecclesiae Episcopus declaratus anno 958. à Gisulfo Principe, ex Clerico, medicinae artis insigni, valdeque ab ipso dilectus, ut Anonymus Salernitanus scribit in hist. Principum Longobardorum par. 6 & par. 7. Petrum Praesulem Sanctissimum vocat. Mortem obiisse refert Musca 11. sui Pontificatus anno.

XX XIV. 34. JOANNES postremus Salernitanos Episcopus praefuit praedictae Ecclesiae sub Gisulfo Principe anno 969. a ac suasu ejusdem Gisulfi liberam fecit Ecclesiam sancti Nicolai ad palmam. Extare ait Musca exemptionis monumentum in Archivio Cavensis monasterii. Vixisse ait idem Musca ad annum quintum à sua assumptione, qood nullo pacto attestari potest; cum inter monumenta Cavensis coenobii unum se legisse commemoret doctus Camillus Peregrinus in notis ad num. 11. par. 7. Anonymi Salernitani scriptum anno 7. Principatus Pandulfi Ind 9. qui fuit Christi 981. ubi Joannis Episcopi Salernitani fit mentio, cujus initium. *Anne 7. Princip. Dom. Pandulfi mense Janio Indict. 9.* in qoo adest infrascripta attestatio. *Ante nos Guidonem & Aldemarium Judices. Nos Pandulfus Princeps filius bonae mem. Dom. Pandulfi Princ. declaro, quod Gisolfus, & Gemma adoptaverunt me in filium; propterea D. Joan. venerabilis Pontifex sanctae Sedis Salernitanae, &c.*

a Sed & an. 994. quo liberavit ... Concilio.

Praefuisse Joannem Salernitanae Ecclesiae ad minus ann. 12. ac post annum 981. fato cessisse omnino fatendum est.

ARCHIEPISCOPI SALERNITANI.

XX XV. 1 AMATUS ultimus Salernitanae Ecclesiae Episcopus praefuit post annum 981. Illum autem fuisse constat primum Archiepiscopum, tum ex Benedicti VII. privilegio, qui anno 984. Salernum Archiepiscopatu nobilitavit, tum ex Bulla Joannis XV. ad Grimoaldum Archiepiscopum Salernitanum ann. 993. quae ejusdem Amati mentionem facit. Joannes Princeps tunc Salerni erat, ejusque opera Salernitanae Ecclesiae Archiepiscopatus jura delata fuerunt. Amatus verò in ejusdem gratiam, Ecclesiam sanctae Mariae de Donno, quam ipse construendam curaverat, ab omni Archiepiscopali jure liberavit aono salutis 990. Principatus Joannis sexto, Guaimarii filii primo. Amati Archiepiscopi diploma extat io Cavensis coenobii Archivio sic exscriptum ab exemplari.

In nomine Domini 6. anno Principatus D. nostri Joannis, & 1. anno Principatus D. Guaimarii ejus filii gloriosis Principibus mense Octob. 3. Indict.

Praesens ego Amatus Domini gratia Archiepiscopus S. Sedis Salernitanae clarefacio, quoniam à novo fundamine destructa, & perducta est Ecclesia vocabulum S. Dei Genitricis Mariae intus hanc Salernitanam civitatem, inter muro, & muricino, per D. Sichelgaitam Principissam uxorem supradicti D. Joannis gloriosiss. Principis in terra eidem D. Sichelgaitae Principissae pertinente, quae fuit terra ipsa monasterii S. Mariae, & s. Benedicti intus hac civitate Salerni, & venerunt ad nos supradict. D. Guaimarius Princeps, & Joannes Comes germani filii supradicti D. Joannis, & D. Sichelgaitae, & dixerunt in eadem Ecclesia s. Mariae, Deo placente, Clericos, & Abbatem ibi Domnellus Presbyter ordinatos habere, & ipse Domnellus Abbas, cum ipsi alii Clerici, Deo auxilante laudem Domini quotidie exolvunt, & dixerunt nobis, si emiserimus illorum scriptionem securitatis de ipsa Ecclesia s. Mariae, & ejus pertinentiis in supradictum Abbatem, & de aliis Abbatibus, & Clericis, & de ordine Ecclesiarum, sicut inferius declaramus, illi autem darent exinde nobis argentum libras decem, pro ideo ego cepi exinde habere colloquium cum Totone advocatore nostro, & cum Clerici honoratos nostri Archiepiscopii; inito consilio comparuit omnibus nobis valdè bonum esse nobis tollere ipsum argentum, perficiendum ex inde ea, quae nobis, & nostri Archiepiscopii sunt necessaria, & emitteremus ad ipsos germanos securitatis chartam de supradicta Ecclesia, & de omnibus, sicut subter adnexum est. Unde ad haec omnia perficiendum pee meipsum supradicto D. Joanni glorioso Principi nunciavi, ut si ejus gloriae placuerit per illius solutionem talia faceremus, ille verò à Deo conservatus Princeps, agnoscente, quod utriusque partibus bonum eveniret, solutionem dedit sic eos perficiendum, & de suis praesentiis inter medium nostrum esset, dum direxit Missum suum nomine Desije Comes, & nos partes observantes ea, quae in lege Longobardorum de convenientia affixum est, convocavimus inter nos idoneis hominibus, ut quo utrumque fecerimus, omni tempore firmum, stabileque maneret; ex quo ita factum ego superius dictus Amatus Domini gratia Archiepiscopus unamecum ipsum Advocatorem nostrum recepimus a vobis jam dictis D. Guaimario Principe, & Joanne Comite ipsas decem libras argenti, & nos pro taliter pro bona convenientia ante ipsum Missum, & Petrum Judicem, & ipsis idoneis hominibus per hanc chartam tradidimus, & confirmavimus vobis praedict. germanis supradictam Ecclesiam s. Mariae, quam superius diximus ipsa Dom. Sichelgaita genitrice vera in ipsa terra sua vacua infra supradicto muro, & muricino ad culmen, & dedicationem perduxit, & omnes alias Ecclesias, quae subjectae, & pertinentes sunt, & fuerint in eadem Ecclesia s. Mariae, ut amodo tempore in vestra, & de vestris haeredibus sint potestate tenendum, & regendum, gubernandum Presbyteros, & Clericos, quales, & quantos volueritis, ibidem ordinandum, & permanendum quando, & qualiter volueritis, & si, quod absit, à vobis, vestris haeredibus in eadem Ecclesia s. Mariae Abbatem, & Clericos semper non habueritis, ordinatos, ut in suo vigore, & ordine permaneant, amodo potestatem habeat ipse Domnellus Presbyter & Abbas diebus vitae suae Ecclesiam ipsam tenere, & Clericos quantos ibidem habere voluerit, & ordinem Ecclesiasticum ibidem facere qualiter voluerit absque cujuslibet contrarietate, vel requisitione, & in ipsis aliis Ecclesiis, ut superius dictū est, subjectę

& pee-

A *& pertinentes sint, & fuerint de ipsa Ecclesia S. Mariæ Presbyteres ordinandum qualiter voluerit. Et si forsan ipse Domnellus Abbas vivente se voluerit facere, & habere in ipsa Ecclesia S. Mariæ, qui post illius obitum illas, & supradictas alias Ecclesias tenere, & regere, & gubernare debeat, potestatem habeat, qualiter voluerit eos facere, & ordinare, & si ipse Abbas, qui per ipsum Domnellum in ipsa Ecclesia ordinatus fuerit post obitum ipsius Domnelli alium Abbatem constituere voluerit, potestatem habeat ibidem Abbatem facere, & ordinare quomodo, & qualiter voluerit, sic tamen ut omni tempore de Abbate in Abbatibus, de successore in success. in eadem Ecclesia adimpleantur, & constituantur in suo arbitrio, & potestate. Et si de Abbate in Abbatib. de successore in success. taliter factum, & completum non fuerit, Congregatio Cleric. quæ in eadem Ecclesia fuerit, potestatem habeat semper Abbates inter se eligere, & facere & ordinare, qualiter voluerit de Congregatione in Congreg. & omnimode ipsæ Ecclesiæ subjectæ & pertinentes eidem* B *Eccl. S. Mariæ ordinentur, & inordinatæ non remaneant & quales Presbyteros, & Clericos per vos, & vestres hær. in eadem Eccl. S. Mariæ, vel per ipsos Abbates, aut success. vel ipsius Abbatibus ordinati fuerint, vel ad ipsos Presbyteros, qui in supradictis aliis Ecclesiis, ut dictum est, fuerint ordinati, nullam angariam, aut servitium pars nostri Archbepiscopii illorum imponere queat, neque ad Cruces levandum, vel Codices, aut Baptismum faciendum, aut illos excommunicare, aut quamlibet molestationem eorum facere, sed omni tempore in suo vigore, & arbitrio persistere absque omni pertinentia, & domiaatione nostra, nostrorumque successorum, & partium nostri Archiepiscopii, & obligavi me, & meos successores annualiter in die S. Jovis dandum ad Clericos, vel ad ipsos Abbates jam dictæ Eccl. S. Mariæ formata, & per diem Sabbati S. demus eorum Chrisma, & Oleum S. absque omni servitio, & datione, & potestatem habeant quando meruerint cereum benedicere, & Baptismum facere, & omnia Ecclesiastico ordine quomodo, &* C *qualiter voluerint, & aquam sanctificatam per vicos vicinantes spargere, & Cruces ponere, & mortuos ibidem sepelire, & infirmos visitare, & communicare, & de causa ipsius Ecclesiæ & de ipsis Abbatibus, & quæ per vos, & vestros hæredes, & per alios in eadem Ecclesia datum, & offertum est, & fuerit, de vestra, vel sua causa, stabile, vel mobile, nullam quæramus tollere, aut detrahere, sed omni tempore sint in potestate de ipsis Abbatibus, & Clericis, qui in ipsa Ecclesia S. Mariæ fuerint, faciendum quod voluerint, ut neque ipse Domnellus Abbas, neque ipsi alii Abbates, vel successores, aut Clerici de ipsa Ecclesia aliquam molestationem patiantur à nobis, aut nostris successoribus, vel partibus nostri Archiepiscopii, similiter & ipsi alii Presbyteri, qui ordinati fuerint in ipsis aliis Ecclesiis subjectis, & pertinentibus supradictæ Ecclesiæ S. Mariæ nullam molestationem aliquando patiantur à nobis, vel à nostris successoribus. Verumtamen si hæredes vestri per supradictum ordinem in supradicta Ecclesia S. Mariæ absque da-* D *tione voluerint ordinare Abbates, potestatem habeant semper Abbatem, & Clericos ibidem ordinare, & habere per illum ordinem, sicut superius legitur, ita ut nullum servitium queant inde tollere, vel habere, & si hæredes vestri aliquod servitium, vel dationem exinde tulerint, aut si ipsam Ecclesiam in illa ordine, sicut superius legitur, non ordinaverint, tunc si habeant potestatem ipsi Abbates, vel successores, & ipsa Congregatio Ecclesiam ipsam ordinare, & tenere, & gubernare, & facere qualiter superius legitur. De qua per bonam Conventientiam obligavi me qui supra, Domini gratia, Archiepiscopus Amatus, & meos successores, si taliter omnia suprascripta non adimpleverimus, & aliquod de ea, quæ superius legitur, quæsierimus removere, aut contrare, componere obligavi me, & meos successores vobis, vestrisque hæredibus, vel ipsis Abbatibus quatuor millia solidos Constantinopolitanos, & taliter scribere rogavimus te Aghenardus Notarius.*

† *Ego qui supra Amatus Domini gratia Archiepis.*
† *Ego Dauferius Archid. & Abbas Capellæ Palat.*
† *Ego Joannes Clericus, & Archipresbyter.*
† *Ego qui supra Desigius.*
† *Ego qui supra Petrus Judex.*
† *Ego qui supra Toto scriba Palatii.*
† *Ego Maja.*
† *Ego Alfanus.*

Anno 992. idem Amatus Archiepiscopus ab omni Archiepiscopali jurisdictione item liberam fecit Ecclesiam S. Mariæ ultra fluvium Lisini ædificata à Petro Comite Alferi filio. Amati exemplar ex copiali dedit nobis memoratus Episcopus Asculanus, quod est hujusmodi.

In nomine Domini, 9. anno Principatus D. nostri Joannis, & 4. Principatus D. Guaimarii ejus filii gloriosiss. Principum mens. Junio, 5. Ind.

Declaro ego Amatus divina protegente clementia Archiepiscopus S. Sedis Archiepiscopatu Salerno, qui Petrus Comes filius q. Adalferii à novo fundamine construxit Ecclesiã vocabulo S. Dei Genitricis Mariæ in rebus ultra fluvium Lisinum, quod ei datum fuit per Landolfum filium quond. Petri Comitis pro firma charta, & nunc venit ad me ipse Petrus, & quærit, ut firmam securitatem ei de ipsa Ecclesia emitterem; qualiter omnia ad Ecclesia ipsa secura, & libera esse à par. nostri Archiepiscopii ad potestatem ejus, & de ejus hæs. semper Presbyteros ibidem ordinandum quomodo voluerint, & omnia nos inde ei adimplendum, & firmandum, sicut inferius declaramus, & dare inde nobis quinq; libras argenti: ego autem talia audientes cepi exinde habere colloquium cum Petrus Diaconus, & Archipresbyter, & cum alios Clericos honoratos nostri Archiepiscopii, & cum Romoaldus Not. advocatorem nostrum inito consilio comparuit omnibus nobis talia faciendum, & ut firmiter illud perficere valeamus, hæc omnia nunciavimus dictis magnis Principibus, ut pro eorum licentia hanc faceremus convenientiam. Illi autem cognoscentes quod bonum ad par. nostri Archiepiscopii evenire solutionem nobis, dederunt hanc convenientiam faciendum etiam pro firmitatem eam inter medium nostrum essendum duxerunt Petrus Judex, suoque fidelem, & nos cum reminiscentibus, & observantibus, atque in e. dicti capitulo de conven. adscitum est pars partium convocavimus idoneis hominibus, ut quæcunque faceremus omni tempore firmum, stabilemque manere, quo ita factum per bona convenientia recepimus à te nominato Petro Comite ipse quinque libræ argenteæ, sicut inter nos convenit, & ego jam dictus Amatus Domini gratia Archiepiscopus una mecum ipso Petro Diacono, & Archipresbytero, & prædictum nostrum Advocatorem per bona conventen. per hanc scriptionem firmamus tibi jam dicto Petro Comiti, & vestris hæredibus, inclyta ipsa Ecclesia, ut omni tempore à parte nostri Archiepiscopii secura, & libera manere, & semper sit ad potestate tua, & de vestris hæredibus omni tempore Presbyteros ibidem ordinandum quomodo valueritis sine par. nostri Archiepiscopii, & quales Presbyteros per te nominatus Petrus, & per vestris hæredibus quomodocumque ibidem ordinati fuerint, sic ibidem fiat semper, qualiter per vos, & vestros hæribi ordinati fuerint, & in omni tempore securos, & liberos permaneant absque omni molestatione, & contrarietate nostra, & de nostris success. & parte nostri Archiepiscopii exinde nos, nec nostris succ. nec par. nostri Archiepiscopii nullam angariam aut servitium, vel censum, aut qualibet dationem illarum imponamus, aut exigere queramus sic sicut jam supradictum est omni tempore de omnia secur. & liber. manere à par. nostra, & de nostri succ. & par. nostri Archiepiscopii, & quæ per vos, & per vestris her. de rebus, & causa vestra in eadem vestra Ecclesia datum, vel offertum fuerit, & quæ per aliis hominibus de rebus, & causam suam datum, & offertum fuerit ibidem semper firm. permaneat in ipsa Eccles. & non habeamus potestatem aliquando nos, & nostris success. vel par. nostri Archiepiscopii pro quacunque modis, vel rationibus aliquis exinde tollere, aut contrare, tum

inanere, aut in qualitunque par. ipsa Ecclesia, vel re. ipsius Ecclesiæ in beneficium dare, aut ad nostra potestate illud habere, sed semper Ecclesia una cum ipsu rebus, & cum omnia dicta ad vestra, & de vestris hær. fiat potestate ordinandum, & faciendum quomodo, aut qualiter volueritis, de qua per bona convenientia obligo me jam dictus Amatus Dei gratia Archiepiscopus, & meis success. & par. nostri Archiepiscopii, & si aliquit de quomodo superius legitur quæsierimus removere, aut contra ire, & quodcunque causationis inde vobis præposuerimus compon. obligo me, meique success. & par. nostri Archiepiscopii vobis, & ad vestris hær. 500. auri solidos Constantin. tamen hoc addimus pro ipso disturbatum ut non re perveniatum, nec qualiter Presbyteros per te nominatus Petrus, & per vestris hær. quomodocumque ibidem ordinati fuerint sic ibidem fiat, ut supra diximus, & taliter scribi rogavimus te Ingbenardo Not. actum Salerni.

† Ego qui supra Amatus Domini gratia Archiep.
† Ego Dauferius Arc. & Abbas Capellæ Palatii.
† Ego qui supra Petrus Diaconus.
† Ego qui supra Petrus Judex.
† Ego Pando.
† Ego Alfanus.

Amatum verò excessisse mihi videtur circa annum 992. sub quo celebre Cavense cœnobium sumpsit exordium, cujus initium, progressus, Abbates, virosque tum sanctimonia, tum dignitate illustres ex brevi Chronica ab authographis documentis ejusdem monasterii descripta hic recensere non erit inutile, cum plurimi faciant ad Salernitanæ civitatis, Ecclesiæque dignitatem.

Breve Chronicon S. monasterii Cavensis.

Summa operis.

Procul à civitate Salerni quinto ferè milliario mons cæteris excelsior eminet, qui Fenestra vocatur, quique terminus est inter Tramontanos, atque Cavenses: ad cujus radices in Orientali plaga vallis amœnissima sita est. Metellinai cava nuncupata ob adjacentem immanem cryptam, quia veteres Arsitiam appellarunt, ipsamque valleculam limpidus fluviolus irrigat, Selanus nomine, qui suavi tum murmure interpellens, sacrique Cavensis cœnobii, quod intra sinum ipsius valleculæ, ac sub ipsa fermè crypta situm est, sacra vestigia lambens, in proximum mare dilabitur, unde, ut ait sapiens, prius exivit.

Ipsum itaque cœnobium circa ann. D. nongentesimum octogesimum à S.P.N. Alferio, alias Adelferio fundatum fuit, qui ex Salernitana civitate clarissimis natalibus ortus, expectabili scilicet Pappacarbonum familia, quæ à Longobardorum sanguine traxerat originem, longe tamen clarior præstantia meritorum enitescens, primum Cluniacensis Monachus, postea ejusdem Cavensis monasterii fundator extitit, ac primus Abbas præfuitque usque ad millesimum quinquagesimum salutis annum, quo migravit ad Dominum.

De Consecratione Monasterii.

Tertius à beato viro Alferio, ejusque nepos carne Cavensis hujus cœnobii Abbas floruit beatus Petrus; qui & rerum gestarum amplitudine, & gravitate morum, & severitate disciplinæ longè omnibus excelluit. De quo quidem ne instituti nostri rationem abiiciamus, id modo dicendum est, quod præsentis ordo tractatus postulare videtur. Anno à salutari Christi Domini Jesu ortu, 1092. Pontifex Maximus, Christique Jesu Vicarius præsidebat Urbanus hujus nominis II. qui natione Gallus, professione Monachus, Oddo nomine, in Cluniacensi cœnobio ejusdem beati Petri discipulus antea fuerat, & ad Cavense monasterium revertentis individuus comes, ac vitæ socius, donec à sanctissimo Gregorio VII. Romano Pontifice Primorum Patrum Collegio ascriptus, & Ostiensis Episcopus factus fuit. Tandem post Victoris III. obitum, ad Apostolici Ordinis culmen ascitus, Henrici Imperatoris Ecclesiæ hostis nequitiam veritus, quoque minus Romanorum seditionibus esset obnoxius, apud Normannos potius, quam Romæ morari voluit. Salernum itaque à Serenissimo Duce Rogerio Roberti Guiscardi filio honorifice deductus, dum Metelis, & grati animi ardore incensus fuerunt videre hunc locum caperet, & sanctissimi Magistri sui votum explere, consono omnium populorum plausu, assumptis secum fratribus suis Reverendiss. Episcopis Cardinalibus Ubaldo Sabinensi, Oddone Albanensi, Berardo Prænestino, Joanne Tusculanensi, Brunone Signino, Rangerio Regitano, Gerardo Trajano, Joanne Rupellano, & S. R. E. Presbyteris Cardinalibus Hermanno tit. SS. Quatuor Coronatorum, Gregorio tit. s. Vitalis, Benedicto t. s. Susannæ, Gregorio ex Diaconia s. Mariæ in Via Lata, Joanne ex Diaconia s. Mariæ in Schola Græca, Petro ex Diaconia in s. Adriano, Jacobo ex Diaconia s. Eustachii, & Teutione ex Diaconia s. Gregorii ad velum aureum, aliorumque Clericorum multitudine copiosa, ut Pontificem Maximum decebat, Salernum egressus, monasterium adiit consecrationis cæremoniam acturus; ut cujus erat præstans Monasticæ disciplinæ religio, ejusdem esset Pontificiæ liberalitatis excellens munus, comitatusque est eum & Serenissimus Dux Rogerius cum innumera Ducum, ac Principum, aliorumque nobilium turba, ut & Pontificem, rerum gestarum gloria clarum honoraret, obsequiumque impenderet, & tantæ solemnitatis cæremoniis adesset, easque suis muneribus adaugeret.

Cum autem sic pergens prope cœnobium pervenisset (quo loco postea pro rei memoria sacellum constructum est summo pio complexus loci sanctitatem, religionis singulare munus, Monachorum ibidem degentium mores Angelicos, Magistri sui ingens meritum, itineraque ipsa Sanctorum pedibus contrita; ad Rogerium Ducem, aliosque qui aderant Pontificia majestate conversus; Indignum est, inquit, filii, locum illum, quem cœlitum vitam agentes incolunt, quaque nudis plantis pergunt, nos peccatores aliter, quam pedestres adire. His dictis, in terram desiliens, ejusque exemplo cæteri pedites ad cœnobium ire pergunt; Vixque per lapidis jactum inde processerat, cum ei grata canitie elucens, fratrum corona stipatus reverenter occurrit venerab. Petrus, moxque cum suis omnibus coram Summo Pontifice genuflectit: Qui eum illico à terra erigens, affectuosè complectitur, & osculatur; Tum reliquos fratres sereno vultu intuens, benedicit, blandeque salutat; Admirandaque nascitur utrimque contentio, dum illi ei pedum oscula tentant: hic verò fratrum suorum benevolentia motus, medios cupit complecti; sicque conspectu mutuo exhilarati, mixtisque lachrymis gaudentes veniunt ad cœnobium.

Ædes ingressus Pontifex, sanctissimæ Eucharistiæ primum reddito cultu, ad specum postea se confert, ibique prostratus Alferii, & Leonis deosculatur monumenta, lachrymis rigat, diu, multumque precatur. Ac tandem erectus populo benediceus, parata monasterii tecta cum Duce Rogerio, cæterisque subivit; Ibique diei illius reliquum affabiliter cum B. Petro Abbate, aliisque nonnullis Monachis, quos in Monastica conversatione degens antea noverat, in familiaribus colloquiis (Pontificem se oblitus) expendit. Sed & nocte ipsa cum eisdem fratribus Matutinam laudem solemniter persolventibus devotus interfuit. Sequenti verò mane necessariis de more paratis, Pontifex ad Altare solemni pompa procedens, ipsum, ædesque propriis manibus, Pontificiis cæremoniis, ac ritibus oleo sancto perungit, singulosque deliniuit parietes, egregieque sculptam Crucem in sacræ rei signum, ac monumentum adhibuit, summæque Trinitati Altissimo Deo dedicavit, die videlicet Nonarum Septembrium, Indictione quintadecima.

Tam verò magnifica consecrationis pompa fuit, ut perpetuò suavissimi odores cremarentur, dulcissimi concentus exaudirentur, organorum, ac citharum ad jucundissimam numerum modulationem non aures modo omnium, sed animos ad pietatem, religionemque miro ratione accenderent, ac jam in cœli beatissimi orte versari se omnes putarent; Præcipuè vero serenissimus Dux Rogerius his pietatis insignis excitatus, coram Pontifice, & Cardinalibus, audientibus Principibus, & Populis Cavensem om-

nem ditionem, imperium in universos Lucanos, à vectigalibus immunitatem, maris dominium donavit. Notarios publicos, ac Judices, vassallosque creandi facultatem indulsit; morti destinatos eripiendi, duellorum rationem constituendi, causarum civilium, & criminalium controversias decidendi, appellationes prosequendi tribuit potestatem. Atque (ut uno dicam) cum summo potestatis regalis jure, redditus, ac fructus summam multorum millium aureorum facientes religiosa liberalitate contulit.

De Indulgentia perpetua sacrum Monasterium visitantibus concessa.

Eo autem illustrior Pontificis magnificentia fuit, quo sunt cęlestes opes, divinaque munera terrenis atque humanis illustriora. Etenim Urbanus ipse post consecrationis cæremonias peractas, ad Ducem Rogerium, cæterosque Prælatos, ac Principes, universumque populum obortis lacbrymis conversus, Pontificia summa majestate utens, Christiq. Domini uberrimos thesauros proferens, perpetuò indulsit, ut quisquis divinu in ope pœnitentiæ statu existens, sacrosanctas Ædes adierit ante diem consecrationis, & die ipsa, hoc est quarta, & quinta die Septembris; Nec non sacris diebus Cęnæ Dominicæ, & salutaris Passionis, Indulgentiam consequatur, quam consequeretur si pergeret, & rediret ad s. Jacobum Compostellanum. Cæteris verò anni diebus, qui istbuc accesserit devotionis causa, contulit quatuor annorum, & totidẽ quadragenarum indulgentiam. Effecit etiam ut sacellum, quod Abbatis dicitur, ab amplissimo Brunone Casinensi Monacho, & Episcopo Signino eodem die consecraretur, adiiciens Indulgentiam illud visitantibus bis diebus festis septem annorum, & totidem quadragenarum. Ecclesię vero in adjacenti cęnobio casali positæ, & eo tempore consecratæ à Reverendissimo Rangerio Cavensi Monacho, & Regitanæ Ecclesiæ Episcopo concessa est Indulgentia illuc devotè accedentibus septem annorum, & totidem quadragenarum, non modo bis diebus, sed in qualibet Virginis Matris solemnitate. Ipsos autem Monachos, sacrumque cęnobium privilegiis suis, undique munivit, extulit atque ornavit, libertateque donavit.

De Episcopali Jurisdictione, ac dignitate Abbatis Cavensis.

Decennium supra centesimum à monasterii exordio vix desinxerat, cum Abbati Cavensi beato Petro, de quo superius fecimus mentionem, ejusque successoribus per Urbanum II. Pont. Max. concessa fuit, atque edicto perpetuo confirmata omnimoda jurisdictio Episcopalis, nempè, ut omnibus, ac singulis monasteriis, oppidis, castris, ac terris habitis, & habendis liberè valeat omnia Pontificalia, & spiritualia exercere; Abdicata duntaxat potestate ab his, quæ sunt Ordinis Episcopalis, à sacrorum videlicet Ordinum collatione, Basilicarum consecratione, & chrismatis confectione. Sub datum Salerni per manus Joannis S.R.E. Diaconi Cardinalis 18. Kal. Octob. 5. Ind. ann. 1092.

De origine Congregationis Ordinis, & Regulæ Cavensis.

Interea, cum Cavensis monasterii habitacula minimè sufficerent multitudini eorum, qui sæculum relinquentes, habitum sanctæ Religionis suscipiebant, multi Principes, & sæculi potentes cœnobia, & Ecclesias certatim construere, & sancto loco pro servorum Dei habitatione offerre videbantur, Summi etiam Pontifices monasteria, Ecclesiasque condonare: Abbates quoque ipsi, ac Monachi Cavenses monasteria in dies erigere conati sũt, tanta enim erat ad sanctę conversationis disciplinam confugientium multitudo, ut beatus Petrus Abbas plusquam tribus millibus Religionis habitum suis manibus imposuerit. Fuerunt proinde Ecclesiæ Cavensi monasterio subjectæ supra numerum trecentarum triginta trium, diversis in locis, tam in Regno Neapolitano, quam in Sicilia, & in ipsa Urbe Roma positæ, quæ sub Congregatione Cavensi esse dicebantur: inter quas aderant monast. Conventualia centum viginti, è quibus vigintinovem sub Abbatiæ titulo, reliqua verò nonaginta unum sub tit. Prioratus seu Præposit. regebantur. Unde Prior monasterii Cavensis respectivè ad alios ejusdem Congregationis Priores (quorum nimirum omnium primus erat) Prior magnus vocatus est. Ecclesiæ autem remanentes usque ad præfatum numerum 333. per Monachos Cavenses etiam gubernari solitæ, sub titulo Rectoriæ, vel Custodiæ. In plerisque verò totum Parochiale munus Monachi exercebant. Quamobrem Cavense monasterium, & Ecclesia sanctissimæ Trinitatis Cavæ Caput, & Mater, & Ecclesia omnium earum Ecclesiarum dicebatur, & erat. Et quia universæ Ecclesiæ ipsæ sub Abbate Cavensi uno omnium capite constitutæ, Cavensis monasterii Regulam profitentes, eamque unam vivendi normam sequentes Christo Domino militabant, Congregationis Cavensis nomen merito sibi vindicarunt.

Et quod Cavense monasterium tale nomen apud omnes adeptum sit, nempe Religionis, Ordinis, & Congregationis, patet ex diplomatibus Petri Archiepiscopi Beneventani an. 1147. quibus Marinum, Cavensis Congregationis, ac totius Religionis Cavensis Abbatem nuncupat. Ex diplomate Anacleti Papæ, ubi dicit (dilecto in Domino filio Simeoni venerabilis cœnobii Cavensis Abbas, tuam & commissam tibi Congregationis Religionem, quæ longè, lateque per Dei gratiam præfulgere dignoscitur) &c. Ex diplomate Caroli II. Siciliæ Regis anno 1304. Ordo Cavensis memoratur. Ex diplomate Desiderii Episcopi Lacedonensis anno 1085. quo totius Congregationis Cavensis fit mentio. Ex diplomate Rogerii Cajani Domini, anno 1136. qui Abbates commemorat totius sanctæ Religionis conventus monasterii Cavensis. Ex diplomate Urbani II. anno 1089. ubi legitur (pro vestræ Religionis reverentia) &c. Nicolaus etiam Comes Principatus consanguineus Rogerii Regis suo diplomate anno 1131. sic ait (ob meritum orationum Congregationis sanctorum Patrum monasterii Cavensis.) Denique apparet manifestò ex lib. de Vitis sanctorum Patrum Cavensium Longobardis characteribus exarato, cujus Prologo ordo Religionis Cavensis longè, lateque diffusus prædicatur. Atque in vita præsertim sancti Petri Abbatis Cavensis Ordo, & Regula Cavensis fratri illi in itinere constituto, qui semel carnibus vesci cogitaverat, ab ipso S. Petro in somnis apparente, magna cum animadversione ad modestiam revocatur.

De titulo, & ordine Episcopali monasterii Cavensis: & de Basilicæ ipsius monasterii in Cathedralem erectione.

Anno salutis millesimo trecentesimo nonagesimo quarto, Bonifacius Papa IX. patria Neapolitanus cernens terram Cavæ quamplurimis urbibus populosiorem effectam, ampiumque illius territorium sub ordinaria adhuc Cavensis Abbatis jurisdictione perseverans, Cavensem Ecclesiam, quæ sub Abbatiæ titulo cum omni ditione terræ Cavæ, aliarumque prædictarum terrarum, castrorum, & casalium hactenus extiterat, in Cathedralem omnium erexit, & Episcopatus titulo insignivit; terram verò Cavæ civitatis insignibus decoravit, septimo Idus Augusti, Pontificatus sui anno quinto. Cui Ecclesiæ Cathedrali, ut prædicitur, erectæ præfecit Franciscum de Agello patritium Salernitanum Canonicum Salernitanæ Ecclesię vice Ligorii de Neapoli tunc Abbatis Cavensis, quem idem Pontifex ab ipsius Ecclesię sui monasterii regimine ad Salernitanum Archiepiscopatum promoverat.

Quomodo Cavense monasterium traditum fuerit in Commendam.

Ex quo Cavense monasterium Episcopali ordine fuit, ut diximus, insignitum, tres eidem præfuerant Episcopi, nempe prænominatus D. Franciscus de Agello, Dom. Franciscus Mormilis Neapolitanus, & D. Sagax de Comitibus Romanus, quando eodem Sagace ad Carpentoracensem Episcopatum translato, D. Angelottus de Fuscis Romanus ex Anagnino Episcopatu ad Cavensem transmissus est à Martino V. Summo Pontif. 11. Kal. Junii 1426. Qui postea 13. Kal. Octobris 1431. ab Eugenio IV. Cardinalis tit. S. Marci creatus Episcopatum ipsum deinceps in com-

mendam retinuit usque ad obitus sui annum 1464. Cui successit D. Ludovicus Scarampus, alias de Mediarota Patriarcha Aquilejensis Cardinalis tit. s. Laurentii in Damaso, qui eandem commendam tenuit quoad vixit, nimirum usque ad annum D. 1465. Huic vero successit D. Joannes de Aragonia Regis Ferdinandi primi filius S. R. E. Cardinalis tit. s. Adriani, qui Episcopatum Cavensem tenuit in commendam, usque ad obitus sui diem 17. Kal. Novembris 1485. Postremo collata fuit in Commenda prædicta Oliverio Carrafæ Neapolitano, & Episcopo Ostiensi anno salutis 1485. 14. Kalen. Nove. ab Innocentio VIII. Pontifice, quam retinuit usque ad annum 1497.

De unione sac. monasterii Cavensis cum Congregatione S. Justinæ, ac liberatione ipsius à Commenda.

Interea florente tum maximè in Italia venerabili Congregatione sanctæ Justinæ de Padua Ordinis S. P. N. Benedicti, cujus sanctitatis fama universum ferè Orbem repleverat, supramemoratus Oliverius Carrafa Commendatarius monasterium Cavense (ut bonus Pastor) pristino splendori restituere cupiens, anno Dom. 1494. religiosissimos Patres ejusdem Congregationis illuc introduxit, quorum postea virtutum profectibus incitatus, ann. 1497. Summi Pontificis Alexandri VI. accedente consensu, Commendam ipsam plenissimè renunciavit Congregationi eidem. Quod ipsius Pontificis diplomate firmatum fuit 4. Id. Aprilis anni prædicti 1497.

De secunda erectione Episcopatus Cavensis, & avulsione ipsius à Monasterio.

Quoniam autem ex causa unionis prædictæ Abbates Cavenses Episcopalem ordinem amiserant; Non enim amplius quæ sunt ordinis Episcopalis, sed quæ jurisdictionis, ac dignitatis Episcopalis tantummodo, prout ante Episcopatus erectionem, exercebant. Veriti propterea cives Cavenses monasterii ditioni tunc subditi, ne Cava civitas amitteret titulum civitatis pro nova Cathedralis erectione, ac dotis præstatione monasterio nimium infesti erant: Jamque in tantum processerant, ut ipsa die Cinerum irruptione in monasterium facta, Abbatem, & Monachos è monasterio ejecerint anno 1507. Abbates verò id ægrè ferentes, viriliter tamen diu restiterunt, ut impetu cederent. At tandem D. Chrysostomus de Alexandro de Neapoli Cavensi Abbatiæ succedens an. 1512. à suis prædecessoribus degenerans, turpiter adversariis cessit. Etenim sequenti anno 1513. occasione captata, quod pro Episcopatus Cavensis erectione nunquam à Cavensium infestationibus monasterium quietum foret, prævils quibusdam pactis inter ipsum nomine Congregationis ex una, & D. Aloysium Cardinalem de Aragonia vice Apostolicæ Sedis ex altera initis, & à Summo Pontifice Leone X. confirmatis in novam Cathedralis Ecclesiæ erectionem consensit. Pro cujus dote non trecentos quidem, ut Cavenses ipsi petierant, sed mille, & quadringentos de Camera aureos super optimis quibusdam monasterii censibus assignavit, annis singulis percipiendos; Ditionemque ferè omnem civitatis Cavæ, non spiritualem modo (quod satis superfluum esse potuisset) sed temporalem etiam gratis in ea transtulit, juribus tamen omnibus, jurisdictionibus, dignitatibus, & prærogativis, ac præeminentiis, & auctoritatibus monasterii amplissimè reservatis, adeo ut in omnibus, & per omnia tam monasterium, quam ejus bona in sua pristina auctoritate, libertateque remanserint, ac si Cathedralis Ecclesia hujusmodi erecta non foret. Unde & jurisdictionem Episcopalem plenissimo jure in oppida, & castra sibi subdita semper exercuit, & ad præsens exercet, &c.

De hoc monasterio Cavensi meminit Honorius III. in cap. 1. de off. Jud. & Eugenius III. in cap. insuper de testib. & de monastico ordine, qui secundum Dei timorem, & B. Benedicti Regulam, & Cavensis monasterii observantiam, ut de multitudine Monachorum, & de Cavensi Ordine introducto in monasterio Montis-Regalis in Sicilia, lege epistolam Innocentii III. directam Archiepiscopo Montis-Regalis fol. 145. De hoc quoque monasterio legitur apud Chronicon Casinense lib. 2. cap. 30. & lib. 3. cap. 4.

Catalogus Abbatum Cavensis Monasterii.

1 S. Alferius, alias Adelferius Pappacarbonus nobilis Salernitanus, Monachus Cluniacensis, vir sanctitate, ac miraculorum gloria insignis, sacrum Cavense monasterium anno Dom. 980. in Metelliani Cavæ juxta cryptam, quæ Arsitia dicebatur, à fundamentis construxit. Ibique primus Abbas extitit usque ad 1050. salutis annum, quo à Domino sibi apparente invitatus, & admonitus, quod e sæculo esset migraturus, pridie Idus Aprilis, quo Dominica Cœna recolebatur, Missarum solemniis celebratis, cæterisque ad divinum mysterium spectantibus ritè peractis, successorem in monasterii regimine instituit B. Leonem Lucensem discipulum suum. Et eodem die inter orationis verbo spiritum emisit, cum 120. annorum esset ætatis, prophetiæ spiritu pollens, mortuorum suscitator magnificus, innumerisque miraculis clarus, sepultusq; est in sacratissimo Specu, quod de ipsius cellula in S. Michaelis Archangeli oratorium commutatum fuit, ubi usq; hodie requiescens, pia fidelium devotione colitur, & beneficia impetrat cum B. Leone Lucense, Petro Salernitano, Simeone Beniacasa, & Petro ejus nominis secundo. Qui eidem sancto Alferio, & in vitæ sanctitate, & in monasterii regimine successerunt, utraque excedentes juxta ipsum tumulari voluerunt.

Hujus sancti viri vita, & miracula extant in lib. de vitis SS. Patrum Cavensium olim à quodam Venusini S. Trinitatis Cœnobii Abbate composito, ac postmodum à beato Leone II. Abbate Cavensi Longobardis characteribus in membranis exarata, qui in Cavensis monasterii bibliotheca cum veneratione servatur. Ejusque festivitas sub duplici officii ritu solemniter agitur in monasterio Cavensi ipsa dormitionis ejus die 12. Aprilis.

2 S. Leo Lucensis S. Alferii discipulus, ut sanctitate, & miraculorum gloria socius II. Abbas Cavensis. Claruit ab anno Dom. 1050. usque ad annum 1079. Hujus B. viri anniversaria solemnitas sub officio duplici celebratur in Cavensi Ecclesia ipsa die 12. Julii, qua migravit ad Dominum, in cujus Ecclesiæ crypta ejus sacrum corpus venerabiliter colitur, ejusque vita, gestaque admiranda leguntur in præfato lib. de vitis SS. Patrum Cavensium.

3 S. Petrus Salernitanus B. Alferii nepos, de quo superius pauca retigimus, Episcopus Policastrensis, vir sanctitate, ac miraculorum gloria insignis, Cavensis monasterii alumnus, ac 3. Abbas, Episcopatu relicto, claruit ab anno Dom. 1079. usque ad annum 1123. Hujus præclara gesta lege in prænominato lib. de vitis sanctorum Patrum Cavensium. Ejus verò corpus in sacra crypta Cavensi requiescens devotè veneratur, & colitur. Agitur autem ejus festivo solemnitas in sacro Monasterio Cavensi sub duplicis officii ritu 4. die Martii, qua Cælos penetravit. Huic ab Urbano II. concessus fuit usus Mitræ in Concilio Melphitano, dum esset Abbas Cavensis; quod antea Abbatibus non licebat, an. Dom. 1091. ut refert Gavantus part. 2. tit. 1. de Præparat. Sacerdotis celebraturi.

4 S. Constabilis Lucanus, Cavensis monasterii alumnus, & 4. Abbas, B. Petri Abbatis discipulus claruit ab anno D. 1118. usque ad annum obitus sui 1124. Ejus sacrum corpus non procul à sacra crypta in sua ara post chorum marmorea arca venerabiliter conditum miraculis creberrimis, Domino præstante, refulget. Ejusque vita admiranda legitur in supradicto lib. de vitis SS. Patrum Cavensium. Anniversarium verò depositionis ejus duplicis officii ritu solemniter celebratur in sacro monasterio Cavensi 17. Febr. die, qua cælos petiit.

5 B. Simeon Cavensis monasterii alumnus, & Abbas V. claruit ab anno Dom. 1124. usque ad annum 1141. quo feliciter in Christo requievit 16. Kalend. Decembris. Ejusque sacrum corpus in eadem crypta Cavensi tumulatum cum veneratione colitur. De hoc B. Viro adhuc vivente fit in præfato lib. de vitis SS. Patrum cum laude memoria, præsertim in vita S. Petri Abbatis.

6 B.Falco Cavensis monasterii alumnus, & Abbas 6. claruit ab anno D. 1141. usque ad Idus Junii anni 1146. quo die defunctus est, & in Cavensi Ecclesia in sepulcro, quod marmorea tabula porphyreticis sphæralis exornata contectum in pavimento juxta D. Catharinæ Ædiculam cernitur, honorificè tumulatus.

7 B.Marinus sacri Monasterii alumnus, & Abbas 7. claruit ab anno D. 1146 usque ad 18. Kalend. Januarii anno 1171. quo tempore esse desiit in humanis, ut in cælis nasceretur, ejusque venerabile corpus juxta B. Constabilis aram in pace quiescit.

8 B. Benincasa monasterii Cavensis alumnus, & Abbas 8. claruit ab anno D. 1171. usque ad 4. Idus Januarii anni 1194. quo migravit è vita; Ejus vero corpus in sacra Cavensi crypta reconditum requiescit.

9 B. Petrus ejus nominis II. Cavensis monasterii alumnus, & Abbas 9. claruit ab anno D 1194. usque ad 3. Idus Martii ann. 1208. quo spiritum Deo reddidit, sepultus & ipse cum aliis Sanctis Patribus in sacra crypta Cavensi.

10 B.Balsamus Cavensis monasterii alumnus, & Abbas 10. claruit ab anno D. 1208. usque ad 18 Kalend. Decemb. ann. 1232. quo ad gaudium transiit Angelorum. Cujus sacrum corpus tumulatum est intra Ecclesiæ parietem prope aram sacelli titulo Domini Crucifixi, quod sanctorum Patrum sacræ adjacet cryptæ; Ibiq; post parietem Crux porphyretica defixa est.

11 B. Leonardus Cavensis monasterii alumnus, & Abbas 11. claruit ab ann. D. 1232. usq; ad 15. Kalend. Septemb. anni 1256. qua die curais, & regiminis onere solutus, & ad cælestis præmii retributionem vocatus, in Domino obdormivit, & in Cavensi Ecclesia appositus est ad Patres.

12 D.Thomas Abbas 12. Cavensis præfuit ab anno D. 1256. usque ad ann. 1264.

13 D.Jacobus Abbas 13. Cavensis præfuit ab ann. Dom. 1264 usque ad ann. 1266. quo ex Abbatia dejectus fuit à D. Rodulpho S.R.E. Card. atque Legato.

14 D.Amicus Cavensis Abbas 14. præfuit ab ann. 1266. usque ad an. 1468. quo obiit.

15 B.Leo hujus nominis II. Cavensis monasterii alumnus, & Abbas 15. claruit ab anno Dom. 1268. usq; ad 14. Kalend. Septemb. ann. 1294. quo die ad melioris vitæ statum translatus fuit: ejusque corpus in Cavensi Basilica quinto post die honorifica pompa funebri sepultum est in pavimento ante altare majus in sarcophago Heraclii lapidis tabula contecto.

16 D Raynaldus Abbas 16. Cavensis monasterii præfuit ab an. 1294 usque ad annum 1300 quo fuit ab Abbatia dejectus à Dom. Bonifacio Papa VIII.

17 D.Robertus Abbas Cavensis 17 præfuit ab ann. D. 1300. usque ad an. 1331. quo ad Viennense Concilium pergens, Massiliæ obiit, delatoque ad Cavense monasterium nuncio de ejus obitu, Cavenses Monachi D. Bernardum Priorem Montis-Serrati in Abbatem Cavensem elegerunt, quæ quidem electio quinquennio suspensa, demum à Dom. Joanne Papa XXII. irritata fuit.

18 D. Philippus cognomento de Laya, alias de Haya ex illustri Comitum Celani prosapia Abbas 18. monasterii Cavensis, Regius Collateralis Consiliarius. Floruit ab anno D. 1316. usq; ad annum D. 1331. Hic fuit frater Dom Joannis de Laya Regii Collateralis Consiliarii.

19 D. Guiczardus Cavensis monasterii Abbas 19. Regius Collateralis Consiliarius, & Regni Neapolis Magnus Cancellarius, qui unus ex septem supremis Regni Magistratibus extitit. Floruit ab anno D. 1331. usque ad annum 1341.

20 D.Maynerius 20. Abbas Cavensis, & ipse Regius Collateralis Consiliarius, Regnique Magnus Cancellarius: claruit ab anno D. 1341. usque ad annum 1370.

21 D.Golferius Abbas Cavensis 21. præfuit ab an. 1366. usque ad annum 1374.

22 D. Antonius Abbas Cavensis 22. præfuit ab ann. 1374. usque ad ann 1382.

23 D. Ligorius de Neapoli Cavensis Abbas 23. præfuit ab anno 1382. usque ad annum 1394. quo à Dom. Bonifacio Papa IX. Salerni Archiepiscopus factus fuit, & Cavense monasterium Episcopatus titulo insignitum.

24 D Franciscus de Agellu patritius Salernitanus ex Canonico Ecclesiæ Salernitanæ primus Cavensis Episcopus creatus fuit à D. Bonifacio Papa IX. septimo Idus Augusti 1394. præfuitque usque ad 13. Kal. Januar. 1409. quo die à Dom. Gregorio XII. ad Tudertinum Episcopatum translatus fuit.

25 D. Franciscus Mormilis Patritius Neopolitanus ex Sarnensi Episcopo à Dom. Gregorio XII. Pont. Cavensis Episcopus effectus 13. Kal. Jan. 1409. vixit in Episcopatu eodem usque ad annum 1419.

26 D. Sagax de Comitibus Patritius Romanus ex Abbate sacri monasterii Sublacensis à Domino Martino V. Episcopus Cavensis creatus fuit Id. Novemb. 1419. & ab eodem postea ad Carpentoracensem Episcopatum translatus 11. Kal. Junii 1426.

27 D. Angelottus de Fuscis Romanus ex Anagnino Episcopatu ad Cavensem translatus fuit à Dom. Martino Papa V. 11. Kal. Junii 1426. qui postea 13. Kal. Octob. 1431. à Dom. Eugenio IV. Cardinalis tit. sancti Marci creatus Cavensem Episcopatum deinceps in Commendam tenuit usque ad ann. 1444. quo ab intimo Cubiculi sui custode vulneribus confossus occubuit pridie Non. Septemb.

28 D Ludovicus Scarampus, aliàs de Mediarota, Patriarcha Aquilejæ Cardinalis tit. S. Laurentii in Damaso, & S.R.E. Camerarius Cavensem Episcopatum in Commendam obtinuit à D. Eugenio IV. Anno Domini 1444. tenuitque quoad vixit usque ad annum 1465.

29 D. Joannes de Aragonia Regis Ferdinandi primi filius, S.R.E. Cardinalis tit. sancti Adriani, & Protonotarius Apostolicus Cavensem Episcopatum accepit à Dom. Nicolao Papa V. anno Dom. 1465. quem tenuit usque ad 17. Kal. Novemb. 1485. quo obiit.

30 D. Oliverius Carrafa Neapolitanus Card. tit. sanctæ Sabinæ, Episcopus Ostiensis, & Archiepiscopus Neapolis, Cavensem Episcopatum in Commendam a D. Innocentio VIII. Pontif. sibi collatam accepit 14. Kal. Novemb. 1485. quam Congregationi sanctæ Justinæ renunciavit 4. Id. Aprilis 1497.

Post cujus renunciationem Primus Abbas deputatus a Regimine Congregationis fuit D. Arsenius de Terracina, deindeusque ad nostra tempora, idest, usque ad annum 1658. sequuti sunt Abbates numero 73. utpotè qui brevi tempore gubernacula tenuere, &c.

De Viris Illustribus cenobii Cavensis.

B. Victor III. Papa ex Illustri Beneventanorum Principum prosapia ortus, Desiderius antea vocatus, ex Cavensi Monacho, Casinensis Abbas primum, ac deinde S.R.E. Cardinalis, & Summus Pontifex post Gregorium VII. creatus, claruit ann. Dom. 1086. obiitque in Casinensi cœnobio 16. Kal. Octob. 1087.

B. Urbanus II. Pont. Max. Oddo antea dictus, in Cluniacensi monasterio B. Petri Abbatis discipulus, & ad Cavense monasterium revertentis comes, ac vitæ socius. Claruit anno Dom. 1088. Romæ obiit, ejusque corpus Transtyberim ad sanctum Petrum in Vaticano delatum honorificè tumulatum est Kal. Augusti 1099.

D. Guaimarius Salerni Princeps ex Longobardorum gente cognomento Balbus, filius Joannis Principis, & pater Gisulsi Principis, qui relicto Principatu, Monachus Cavensis fuit an. D. 1012. cui sanctus Leo habitum Religionis imposuit.

D. Guaimarius Comes Caputaquensis, filius Gisulsi Principis Salernitani, fuit Monachus Cavensis circa annum D. 1098.

D. Guaimarius Jufuni Dominus, filius Guidonis Ducis Surrenti, ac Consæ Comitis filius Guaimarii Salerni Principis, fuit Monachus Cavensis circa ann D. 1091.

D. Guaimarius filius ejus Jufunensium Dominus fuit, & ipse Cavensis Monachus circa ann. D. 1114.

D. Rogerius castri Sancti-Severini Dominus, qui ex Normannorum Ducum prosapia, Sanseverinæ familiæ stipes fuit, cui sanctus Petrus Abbas habitum

Religionis impositus in monasterio Cavensi circa ann. Dom. 1118.

D. Alfanus Ruffus Comes filius Ademarii Comitis fuit Monachus Cavensis circa ann. D. 1119.

D. Guaimarius alter Comes Caputaquensis, sive Caputaqueasium Dominus, pater Guaimarii junioris, ac filius Pandulfi filii Guaimarii Principis Salerni, fuit Monachus Cavensis anno Dom. 1137. cui monasterio universa bona sua obtulit.

D. Salpertus Marescallus Gisalfi Principis Salernitani, socer Joannis Ferrandi Comestabuli Rogerii Ducis, ac Salerni Principis, fuit Monachus Cavensis anno Dom. 1050.

D. Guiselgardus Comes Malliani, frater Adelberti, & Rodelgrimi Comitum fuit Monachus Cavensis, & habitum Religionis accepit à sancto Alferio Abbate anno Dom. 1038.

D. Gisolfus filius Mansonis Comitis de Orriuso, fuit Monachus Cavensis, cui sanctus Petrus Abbas S. Religionis habitum tradidit ante ann. Dom. 1093.

D. Rangerius ex Cavensi Monacho Regitanus Episcopus, & S.R.E. Cardinalis; claruit temporibus Papæ Urbani II. cum quo Basilicæ Cavensis consecrationi interfuit, consecravitque suis manibus, de ejusdem Pontificis mandato, Ecclesiam S. Mariæ Corporis Cavæ anno D. 1092.

D. Rosemannus Cavensis monasterii magnus Prior, postea Pansitanensis Abbas, & S.R.E. Cardinalis, floruit circa annum D. 1030.

D. Petrus ex Cavensi monasterio Monachus S.R.E. Cardinalis, auctor Dictionarii Theologici in artem concionandi, quod Longobardis characteribus exaratum in Cavensi Bibliotheca servatur.

D. Joannes Marsicanus Cavensis Monachus, Marsici Episcopus hujus nominis primus. Floruit circa ann. Dom. 1095.

D. Ligorius de Neapoli Cavensis monasterii Abbas 24. Salerni Archiepiscopus, a Bonifacio IX. creatus; claruit ab ann. Domini 1394. usque ad annum obitus sui 1406.

D. Elias Monachus Cavensis, & Prior S. Nicolai Barensis, postea ejusdem civitatis Barensis Archiepiscopus; hic cum maximæ sanctitatis opinione vixit, & decessit, ejusque venerabile corpus in præfata Ecclesia, quam ipse vivens cōstruxerat, sepultū est.

D. Theobaldus Cavensis Monachus, & primus Abbas monasterii Montis-Regalis in Sicilia à Rege Gulielmo fundati, & postea primus Episcopus creatus circa annum Dom. 1176.

D. Guilielmus ex Cavensi Monacho primus Archiepiscopus Montis Regalis, & secundus Abbas; claruit circa annum Domini 1182.

D. Joannes alter Marsicanus Marsicensis Comitis hæres ex Cavensi Monacho Marsicensis Ecclesiæ Episcopus; claruit circa ann. Dom. 1166. Hic ædificavit casale Tramutulæ.

D. Desiderius ex Cavensis monasterii Monacho Laquedonensis Episcopus, floruit circa ann. D. 1082.

D. Agapitus ex Cavensi Monacho Frequentinæ Ecclesiæ Episcopus; claruit circa ann. Dom. 1189. tempore B. Benincasæ Abbatis.

D. Alfanus Comes filius Joannis Comitis.
D. Ademarius Longobardorum Comes.
D. Joannes Comes filius Castelmanni Comitis.
D. Joannes Comes Marsicensis.
} Hos quatuor fuisse Monachos Cavenses reperimus; quonam vero tempore floruerint, ignoramus.

D. Christoforus Rogerii, & Gulielmi I. Siciliæ Regum Pœnitentiarius Monachus Cavensis. Floruit circa ann. Dom. 1150. & 1154.

D. Benedictus Barensis, Monachus Cavensis, vir insignis, auctor libri, qui de septem sigillis inscriptus Longobardis characteribus in Cavensi Bibliotheca servatur. Floruit circa ann. Dom. 1220.

D. Marinus Capece de Neapoli, gener gloriosi sui Pandulfi Comitis, Monachus Cavensis. Floruit circa annum Domini 1292.

D. Nicolaus ex illustri familia de Magna Dominus Terranovæ, Monachus Cavensis; floruit circa ann. Dom. 1150.

D. Philippus cognomento de Laya, alias de Haya ex illustri Comitum Celani prosapia, Abbas 18. monasterii Cavensis, Regius Collateralis Consiliarius. Floruit ab anno Dom. 1316. usque ad an. Dom. 1331. Hic fuit frater Dom. Joannis de Laya Regii Collateralis Consiliarii.

D. Guiczardus Cavensis Monachus Abbas 19. Regius Collateralis Consiliarius, & Regni Neapolis magnus Cancellarius, qui unus ex septem supremis Regni Magistratibus extitit. Floruit ab ann. D. 1331. usque ad annum 1341.

D. Victorinus Mansus Aversanus, Cavensis monasterii alumnus, & Abbas à Domino Papa Clemente VIII. creatus Episcopus Castri-Maris primum, deinde Ariani, & ipse Regius Collateralis Consiliarius. Floruit ab anno D. 1588. usque ad annum dormitionis suæ 1611 Libri de vanitate Mundi, in Ecclesiasten, & Harmoniæ Theologicæ auctor, ac Judiciariæ Praxis in causis Religiosorum; & de Ecclesiasticis Magistratibus, eorumque munere, ac potestate.

D. Honorius Thotus Theologiæ, ac Philosophus acutissimus, qui egregiè scripsit super totam Aristotelis Philosophiam in tomos tres, quorum titulus est: Novi Aristotelis sensus reconditi. Adhuc est superstes, &c.

Hactenus de Cavensi cœnobio, nunc ad Salernitanos Archipræsules cedeamus.

a DAUFERIUS Salernitanæ Ecclesię Archipręsul Amato successit circa annum Dom. 992. XXXVI.
cujus Pręsulatus tempore Otho Imperator Salernum cepit, ac cœnobium sancti Benedicti in Urbe Salerno à Saracenis vastatum fuit, ab Angelario venerabili Abbate cœptum est refici. Ab hac luce discessit Dauferius anno primo sui Archiepiscopatus.

3 GRIMOALDUS III. Archiepiscopus sedere XXXVII.
cœpit anno 993. quem sub tutela Apostolicę Sedis recepit Joannes XV. Papa, ac omnia, quæ Amato primo Archiepiscopo. Ecclesiæque Salernitanæ concesserat Romana Sedes confirmavit anno 993. Eu diploma ab exemplari.

Joannes Episcopus servus servorum Dei. Dilectissimo nobis fratri, meritoque honorabili Grimoaldo Salernitanæ Sedis Archiepiscopo.

Quia vestri accepti beneficii memores esse debemus, & reverentiam fraternitatis vestræ erga nos, & S. Romanam, & Apostolicam Ecclesiam, præcipuè exuberasse cognovimus, ideoque meritò, ac justè recompensationem charitatis vestræ respondere vobis satagimus, quatenus liqueat omnibus Christi fidelibus immenso honore honorandum fore, qui Vicarium B. Petri Apostolorum Principis diligenter honoraverit. Consensu, ac voluntate nostrorum fratrum concedimus, & confirmamus te Grimoaldum confratrem nostrum in ordine Archiepiscopatus, sicuti quondam Amato, cui primitus vestræ Sedis Archiepiscopatus Salernitanus à nostra Sede nostrorum Pontificum donatus fuit: ita vos nostra auctoritate quietè valeatis possidere, ac vigilantius custodire; tali namque ordine, ut fati sumus, id fieri decrevimus, ac tu, & successores tui in perpetuum habeatis licentiam, & potestatem ordinandi Episcopos, & consecrandi in his subtectis vobis locis, hoc est Pestanensi Episc. cum Parochiis, & adiacentiis suis, necnon Episc. Acheruntinum, simul etiam & Episc Nolanum, & Episc. Bisinianensem, & Episcopatum Malattanensem, atque Episcopatum Cusentię cum omnibus Parochiis, & adiacentiis eorum, sicut in vestro anteriori usu Pallii continetur, & ut in Ecclesia S. Dei Genitricis Mariæ, & B. Matthæi Apostoli, & Evangelistæ, cujus sacratissimum corpus possidetis, atque vobis, vestrisque successoribus concessum est. Post discessum siquidem tuum successores tui perveniant ad Apostolicam Sedem, & usum Pallii consecrationemque decretaliter suscipiant, & si successores nostri consecrare noluerint, licentia sit vestræ sanctæ Ecclesiæ ab Epis-

copis

copis nostris suffraganeis consecrari, & non habeant potestatem successores nostri in cunctis vestris Episcopatibus, quos vobis subjecerunt, deinceps in perpetuum aliquem Episcopum consecrare, quod jam vobis concessum est. Quicunque autem hanc nostræ concessionem præceptionis violare præsumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur, & hæc nostra concessio stabilis, & firma in perpetuum maneat. Scripta per manus Benedicti Notarii, & Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Martii, Ind. 7. benè valete. Datum octavo Kal. April. per manum Gregorii Episcopi S. Portuensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii S. Sedis Apostolicæ, anno Deo propitio Pontificatus D. Joannis XV. Papæ 8. mense Martio, Ind. 7.

XXXVIII. 4 MICHAEL post Grimoaldum è Sede Salernitana jus dixit anno 1007. Hic cum ad Sergium Papam IV. pro confirmatione Jurium Metropolitanæ, ac privilegiorum ab aliis Pontificibus concessorum confugisset, ab ipso anno 1012. amplissimum retulit Indultum, in quo aliquorum Episcoporum Consanorum, nempe Acheruntin. atque Cusentinorum fit mentio, qui ea tempestate Salernitanæ Metropoli subjecti erant, deinde Archiepiscopali dignitate exornati, eandemque veluti Primitialem aliquando venerati sunt. Sergii verò privilegii exemplar in Archiepiscopali tabulario asservatur, à quo decerptum in lucem volumus edere.

Sergius servus servorum Dei. Dilectissimo nobis fratri, meritoque honorabili Michaeli Salernitanæ Sedis Archiepiscopo.

Quia vestri accepti beneficii memores esse debemus, & reverentiam fraternitatis vestræ erga nos, & S. Romanam Ecclesiam præcipuè exuberasse cognovimus; Ideo merito, ac jure recompensatione charitatis vestræ rependere vobis statuimus, quatenus liqueat omnibus Christi fidelibus, immenso honore honorandum fore, qui Vicarium B. Petri Apostolorum Principis diligentèr honoraverit; consensu, ac voluntate nostrorum fratrum concedimus, & confirmamus te Michaelem Confratrem nostrum in ordine Archiep. sicuti quondam Amato, cui primitus vestræ Sedis Archiepiscopatus Salernitanæ à nostris Antecessoribus datus fuit, ita vos nostra auctorit. quietus valeas possidere, ac vigilantius custodire; tali namque ordine, ut fati sumus, id fieri decrevimus, ut tu, & successores tui in perpetuum habeatis licentiam, & potestatem ordinandi, consecrandique Episcopos in his subjectis vobis locis, hoc est Pestanæ cum Parochiis, & adjacentiis suis Episcopatum Consanum cum Parochiis, & adjacentiis suis, nec non & Episcopatum Acheruntinum, simul etiam & Episcopatum Bisinianensem, & Episcopatum Malutanensem, atque Episcopatum Cusentiæ cum omnibus Parochiis, & adjacentibus eorum, sicuti in vestro anteriori usu Pallii continetur, ut in Ecclesia S. Dei Genitricis Mariæ, & B. Matthæi Apostoli, & Evangelistæ, cujus sacratissimum corpus possidetis, atque vobis, vestrisque successoribus concessum est. Post discessum siquidem tuum successores tui perveniant ad Apostolicam Sedem, ut usum Pallii, consecrationemque decretaliter suscipiant; & si successores nostri consecrare noluerint, licentia sit vestræ sanctæ Ecclesiæ ab Episcopis vestris suffraganeis consecrari, & non habeant potestatem successores nostri in cunctis vestris Episcopatibus, quos vobis subjecerunt deinceps in perpetuum aliquem Episcopum consecrare, quod jam vobis concessum est. Quicunque autem hanc nostræ concessionem præceptionis violare præsumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur, & hæc nostra concessio stabilis, & firma in perpetuum maneat. Scriptum per manus Joannis Scriniarii S. Rom. Ecclesiæ in mense Junio, Ind. 10. dat. 15. Kal. Julii per manum Gregorii Episcopi, & Bibliothecarii S. Sedis Apostolicæ, anno Deo propitio Pontificatus D. Sergii IV. Papæ in sacratissima Sede beati Petri Apostolica 3. Indict. 10 mense Junio, die sextadecima.

Sedit Michael annis novem sub Gualmario Joannis filio Principe Salernitano.

XXXIX. 5 BENEDICTUS primus, ac quintus Salernitanus Archiepiscopus delectus fuit anno 1016. quo anno Benedictus VIII. eidem pallium tribuit, & privilegia confirmat per suum diploma, quod extare scribit Baron. tom. 11. Annal. Eccles. inter vetera monumenta Vaticanæ Bibliothecæ. *Scriptum per manus Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii S. Romanæ Ecclesiæ mense Julio, Indict. 14. Datum 7. Kalend. Maii per manus Petri Episcopi Ecclesiæ Prænestinæ, & Bibliothecarii S. R. E. Ind 14. anno, Deo propitio, Pontificatus D. nostri Benedicti Summi Pontificis, & universalis Octavi Papæ in sacratissima Sede B. Petri Apostoli quarto, Imperii D. Henrici Imperatoris Augusti anno 3. Indict. XIV.*

Vixit Benedictus Archiepiscopus sub Gualmario III. Salernitano Principe ad annum usq; 1019. quo illum obiisse affirmare tenemur, cum eo ipso anno, Benedictus idem Octavus Pallium tribuit Amato juniori Archiepiscopo Benedicti successori.

XL. 6 AMATUS Junior successor Benedicti anno 1019. Pallium, & privilegiorum confirmationem accepit eo ipso anno 6. Kalend. Januarii ab eodem Benedicto Papa ex diplomate, quod Baronio teste extat in eadem Vaticana Bibliotheca, in cujus fine leguntur ista. *Scriptum per manus Stephani Notarii Regionarii, & Scriniarii S. R. E. mense Decembri. Indict. 3. Datum 6. Kal. Januarii per manus Benedicti Episcopi Portuensis, & Bibliothecarii S. Apostolicæ Sedis, anno, Deo propitio, Pontificatus D. Benedicti sanctissimi Octavi Papæ anno 8. Imperante D. piissimo Imperatore Augusto Henrico anno VI. Indict. 3. mense Decembris die 26.* Vixit Amatus sub Guaimario Principe, quo verò anno obierit, vel quanto tempore huic Ecclesiæ præfuerit, incertum, tametsi Musca annos tres sedisse affirmet, & falso Benedicto successisse an. 1038. scribat, ut ex diplomate Benedicti apparet, Amatum hunc juniorem sedere cœpisse anno 1019.

XLI. 7 AMATUS tertius, fortè idem cum superiori, septimus numeratur, ac diversus à juniori ab eodem Musca, qui illum fuisse ad hanc Sedem promotum an. 1041. in eaque sedisse annos sex sub Gualmario Principe, affirmat ex bulla Benedicti VIII. qui longè ante diem suam obierat, mea quidem sententia unum Amatum Musca in duos præpudiosè dissecuit, obiisse oportet circa annum D. 1047.

XLII. 8. JOANNES hujus nominis primus, Salernitanus Archiepiscopus, ex Pestano Episcopo à Clero, & populo, Guaimario Principe electus ann. 1047. Pallium & privilegiam obtinuit à Clemente II. Papa, hoc cujo diplomate, quod Baronius recitat, in eoque de Joannis sanctitate, bonitate, castitate, cæterisque virtutibus ejus fit mentio.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo fr. Joanni amodo Salernitano Archiepiscopo, perpetuam in Domino salutem.

Quoties ita contigit, ut exigente necessitate, & maxima utilitate transmutandus est quisquam Episcopus de propria Sede ad aliam, diligentissime perquirenda est persona, utrum necessariò sit transmutanda, ut sic major utilitas oriatur, sicut majre Sedes assumitur. Te verò frater charissime, quem unanimitas Cleri, & populi Salernitanæ Ecclesiæ una cum gloriosissimo Principe Guaimario de Sede Pestana accepit, & in suum Pontificem elegit, diligènter discussimus, ne tuæ ambitionis causa, & non majoris utilitatis necessitate electus fuisses, aut fortè per simoniacam hæresim. Quod ita ab omnibus est abnegatum, ut nullius audiremus vel prolatum. Siquidem Salerni manentes, & hoc ab omnibus perquirentès, cum te audiremus ab omnibus laudari, & ab omnibus videremur amari, Dominum benedicimus, qui tantam concordiam in tanta hominum diversitate super te potuit efficere, ut nullus videretur discrepare. Etenim circa te idem amor in omnibus, eadem intentio, commune omnibus desiderium. Quapropter annuentes petitioni, votoque eorum omnium, & maximè prædicti gloriosi Principis Gualmarii, te frater, sicut & de Sede propria ad suam transtulerant, poscentibus

quo-

tuorum meritis morum, non rapina tuæ avaritiæ id affectante, Apostolica assensione per hoc nostræ auctoritatis privilegium inordinamus, & inthronizamus eidem Salernitanæ Sedi, tu quafungaris Archiepiscopi decore, & honore. Nam in te nobis complacuit quidquid de te fama dispergit, videlicet sanctitas, castitas, benignitas; & omnia, quę Deo placabilia sunt.

Unde in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Archiepiscopali Pallio vestra Apostolica manu dilectionem vestram insignivimus, quo utaris toties in anno, quoties prædecessores tuos eo usos fuisse constat. In quo, quia de vellere ovis est, intellige te ovium pastorem, & quia eo circumcingeris, & etiam circa humeros portas: cognoscas, & undique circumspicias, ne aliqua erret, & in morsus incidat luporum. Quod si aliquando (quod absit) contigerit, eam habeas in humeros ad caulam reportare, & pristinæ societati coadunare. Quod verò ante, & retro Crux Domini habetur, illud Apostolicum semper docet ante oculos tuæ mentis habere, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Confirmamus etiam tibi ipsum ex integro Archiepiscopatum Salernitanum, cum omnibus adjacentibus Parochiis suis. Et insuper licentiam damus, & potestatem ordinandi, & consecrandi Episcopos in his subjectis vobis locis, hoc est Pestanensem Episcopatum cum Parochiis, & adjacentiis suis, & Episcopatum Consanum, & Episcopatum Nolanum, & Episcopatum Malvitanum, necnon & Episcopatum Acheruntinum, simulque & Episcopatum Bisinianensem, atque Episcopatum Cusentię cum omnibus Parochiis, & adjacentiis eorum. Pro Pallio verò, quod supra diximus, post discessum quidem tuū successores tui perveniant ad Apostolicam Sedem, & usum pallii, consecrationemque decretaliter recipiant, & non habeant potestatem successores nostri, in cunctis prædictis Episcopatibus, quos vobis Apostolica auctoritate concessimus deinceps Episcopos consecrare, quemadmodum vobis concessum est. Si quis autem nefario ausu (quod non optamus) huic nostræ concessioni aliquo modo contraire voluerit, & omnia suprascripta à nobis firmata violare præsumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur. Et ut hæc nostra concessio firma in perpetuum maneat, bulla nostra, & sigillo comsignari præcepimus. At qui pio intuitu custos, & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & cælestem retributionem à justo Judice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum est per manus Joannis Scriniarii, & Notarii sacri Lateranensis Palatii, &c. Datum 12. Kalen. Martii per manum Petri Diaconi, & Bibliothecarii, & Cancellarii S. Apostolicæ Sedis, anno D. Clementis II. Papæ 1. Ind. 15.

Leo item Papa IX. anno 1051. Salernitanæ Ecclesiæ Metropolitanatus Jura confirmat, cùm Joanni Archiepiscopo has Apostolicas litteras dedisset, quas inter alias reperit Baronius in Vatic. Bibliotheca.

Leo Episcopus servus servorum Dei sanctæ, ac venerabili Salernitanæ Ecclesiæ, quæ est B. & semper Virginis Dei Genitricis Mariæ, ubi etiam gloriosum Matthæi Apostoli, & Evangelistæ corpus cum beato Martyre Fortunata requiescit, & per eum Confratri nostro Joanni ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo in perpetuum.

Officium Sacerdotale assumere, si interiori vigilantia perpendamus, oneris est magis, quam honoris, quippè cui propria curare non sufficiat, nisi & salubriter gesserit aliena. Nam ad hoc pastoralis regiminis curam aggreditur, ut aliorum in se sollicitudinem pia provisione suscipiat, ut in eorum se custodia vigilanter disponat, ne nostra fortè desidia, invidus hostis rabida (quod absit) quemquam fauce deglutiat, & eorum ad nostram non immeritò applicetur pœnam perditio, qui commissos sollicita custodire cautela negligimus. Exhibeamus ergo quod dicimus, & quibus divini dispensatione consilii præesse nos contigit, prodesse quantum possumus festinemus, ut dum creditor rationem nobiscum positurus advenerit, lucrum nos fecisse reperiat, & sua (sicut promisit) remuneratione lætificet. Et quoniam ad præsens Ecclesiam istam nullis bonis nostris honorare, ditare, vel ut oportet, adaugere possumus, sua sibi confirmare, & indiscissa, vel imminuta pia devotione censemus conservare. Unde fratris Joannis Archiepiscopi petitioni libentissime annuentes, hoc Apostolatus nostri privilegium fieri decrevimus, statuentes Apostolica censura, ut quæcumque Imperatores, Reges, Principes, aut qui nunc claro principatur Guaimarius, ad hanc domum Domini contulit bona, vel omnia à quibuscumque Christi fidelibus concessa, vel in perpetuum sunt concedenda, rata semper, & inviolata permaneant.

Confirmamus etiam tibi ipsum ex integro Archiepiscopatum Salernitanum cum sibi adjacentibus Parochiis suis. Et insuper licentiam, & potestatem damus ordinandi, & consecrandi in his subiectis vobis locis, hoc est Pestanensem Episcopatum cum Parochiis, & adjacentiis suis, & Nolanum, & Consanum cum Parochiis & adiacentiis suis, necnon Malvitanum, & Cusentinum, simulque Episcopatum Bisinianensem, atque Episcopatum Acheruntinum cum omnibus Parochiis & adiacentiis eorum. Necnon liceat tibi ordinare Episcopos super congruentia loca secundum regulam SS. Patrum, in ipsa integritate Salernitani Archiepiscopatus & non habeant potestatem successores nostri in cunctis prædictis Episcopatibus, quos vobis Apostolica auctoritate concessimus, deinceps in perpetuum Episcopos consecrare, quemadmodum vobis concessum est.

Si quis autem contra hujus nostræ præceptionis privilegium agere præsumpserit, aut præsumentibus consenserit, aut factor extiterit, & non potius observare eum in integrum studuerit, sed nostram Apostolicam hanc præceptionis interdictionem transgredi præsumpserit: sciat se auctoritate B. Petri Apostolorum Principis Cælorum Regni clavigeri, nostroque anathematis vinculo, & innodatum, & à Regno Dei alienatum, atque cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis transgressorem sanctorum Patrum canonica traditione deputatum; quoniam scriptum est, terminos Patrum nostrorum nulla auctoritate illicitæ temeritatis transgredi præsumi. Et quia opportunitatis exigit ratio, protervos, ac transgressores ex canonicæ correctionis fræno debere constringi: illius insuper spirituali jaculo perdat animam, cujus temporali gladio Malchus amisit auriculam. Qui verò hujus nostri privilegii constitutionem, & confirmationem observaverit, à Domino Deo benedicatur, & æterni Regni, beato interveniente Matthæo Evangelista, particeps effici mereatur. Datum 11. Kal. Aug. per manus Friderici Diaconi S. Apostolicæ Sedis Bibliothecarii, & Cancellarii, & D. Herimanni Coloniensis Archiepisc. & Archicancellarii an. D. Leonis IX. Papæ III. Ind. 4.

Præfuit Joannes in Salernitana Eccl. an. 10. extrema clausit opt. Præsul an. 1057. Vixit in ea Sede sub Principibus Guaimario IV. & Gisulfo II. ex Longobard. postremo.

XLIII. 9 S. ALPHANUS a Salernitanæ Ecclesiæ, & urbis egregium ornamentum, parentibus nobilissimis natus, ab ipsis incunabulis piè educatus, & in scripturis sanctis eruditus insignis evasit doctus Clericus, & Ecclesiasticarum rerum peritus, carmine, & soluta oratione illustris, monastices institutum, deposito cingulo Clericalis militiæ, adhortante Desiderio, qui postmodum Victor Papa III. fuit circa annum Dom. 1056. ultro complexus est in Casinensi cœnobio, nec multò post à Gisulfo Principe expostulatus, primò apud Salernum monasterii S. Benedicti Abbas effectus, deinde Salernitanus Archiepiscopus creatus, à Stephano IX. Papa ordinatus, consecrationis munus accepit an. 1058. Ejus primordia, Monasticæ disciplinæ progressus, & ordinationis tempus notum reddit Chron. Casin. lib 3. c. 7. in hæc verba.

a De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 9 & Nicodemus in Addit. p. Mandof.

(Desiderius *ob nimiam abstinentiam, multasque vigilias, in languorem non modicum decidens medendi gratia Salernum perrexit: ibi itaque illo aliquan-*

diu

diu remorante, Alphanus (qui postmodum ejusdem Archiepiscopatum civitatis adeptus est) prudentissimus, & nobilissimus Clericus, maxima ei se illi familiaritate conjunctus. Cujus animum frequentibus monitis ad mundi contemptum exhortans, sic tandem ab illo exegit, ut Monachus fieret, si prius, ut jam dudum mente conceperat, Jerosolymam ire permissus fuisset. Hac inter illos sponsione firmata, Beneventum reversus Desiderius est, atque post non multos dies mandat eidem Alphano, ut ad se veniat. Reverente illo, ac potius pavente unte Salernum egredi, iterum Desiderius ad illum abiit, cumque propter quorundam inimicantium illi timorem, cuculla sua induєum noctu de civitate educens, secum Beneventum adduxit. Cum verò cœpissent Alphanum nobiles quiq; viri, ac Clerici frequentare, eumque ob maximam ejus prudentiam decenter excolere: propositum Jerosolymitanæ viæ paulatim cœpisset in ejus mente tepescere, seque à Desiderii latere nullo unquam modo, nullo unquam tempore assereret velle dividere, tempus ab eis aliquantum apud monasterium S. Sophiæ exactum est. Cum ecce fama percrebuit, Victorem Papam ab ultramontanis partibus Romam venisse, eumque ad partes istas in proximo venturum fore. Territus Alphanus hujusmodi nuncio, quod fratres suos super Guaimarii Principis occisione tasimulandos procul dubio nosset, præoccupare statuit Apostolicum, secumque tee orat suppliciter Desiderium. Et quoniam miram cantandi peritiam, & medicinæ artis scientiam non parvam habebat, ejusdem artis codices nonnullos secum à domo detulerat, magni aliquid se habendum in Summi Pontificis Curia omnimodis confidebat. Confectis igitur, atque aptatis quotquot potuit medicaminibus, una cum civitatis ipsius Archiepiscopo ad Romanum Pontificem in Tusciam proficiscitur, eumque apud Florentiam remorantem reperiunt. In brevi itaque maximam apud illum familiaritatem adepti, & satis honorificè habiti sunt. Sed cum jam ibi per temporis aliquantulum remorati pro certo Desiderius comperisset Papam minimè ad partes istas venturum; insuper etiam ultra montes proximè profecturum, simulque valde inutilem esse proposito suo considerans in ejusdem Pontificis Curia conversationem, cœpit omnimodis instare Alfano, ut jam jamque peteret ab eo licentiam revertendi. Petrus ante non multos dies huic monasterio electus fuerat à fratribus in Abbatem, qui pro sua ordinatione insinuanda, duos hujus loci ad Papam tunc fratres transmiserat. Igitur Desiderius optata jam dudum opportunitate reperta, accedit pariter cum Alphano ad Romanum Pontificem, simulque pedibus illius se prosternentes, orant recedendi licentiam. Adduntque petentes, ut gratia religiosius vivendi, per Monachos, qui ad eum à Casinensi monasterio venerant, illuc eos transmittere, suisque litteris illos Abbati dignaretur, ac fratribus commendare. Annuit Apostolicus, atque ita sicut proposuerant cum Fratribus illis ad cœnobium transmissi sunt; receptique decenter ab Abbate, & Fratribus sociati honeste nimis, atque humiliter inter illos aliquandiu conversati sunt, & ab universis in dilectione plurima habiti, necnon, & Monasticam ab eodem Abbate consecrationem adepti, Friderico super eorum adventu plusquam satis est gratulante.) Et cap. 8. (*Viderat per hos dies Desiderius visionem non contemnendam, quam satis proximè rei commendavit effectus. Cernebat siquidem se una cum Alphano in quadam Ecclesia, ac valde pulcherrima turri, quæ juxta Capitulum Fratrum sita esset, consistere, in qua nimirum Pater Benedictus videbatur Sede decentissima residere. Cumque ad illius visionem stupefacti paverent, & accedere propius nequaquam præsumerent, B. Benedictus Desiderio hilarius innuebat, eumque juxta se sedere manu porrecta jubebat. Alphanus verò, quoniam vocatus ab eo non fuerat, quasi indigne ferens, de domo illa exibat; quæ nimirum visio manifestissimè portendere visa est, & Alphanum in loco hoc non diù remoraturum, & Desiderium Benedicti Patris vicem in hoc monasterio suscepturum. Non multo post igitur à Gisulfo Principe Alphanus expostulatus, primò apud Salernum in monasterio sancti Benedicti Abbas effectus, dehinc ejusdem civitatis Archiepiscopatum adeptus est.)*

Alphanus post suam consecrationem ab eodem Stephano Papa, quibus diebus uti pallio deberet, ad Missarum solemnia celebranda, privilegium obtinuit, facultatemque nominandi, eligendi, & consecrandi uodecim Episcopos suos suffraganeos, videlicet Pestanum. Compsanum, Acheruntinum, Nolanum, Cusentinum, Bisinianensem, Melfitanum, Policastrensem, Marsicanum, & Cassanum iisdem litteris conceditur. quas non vidimus, sed citantur à Musca. Quod verò dicitur in iisdem, Cusentinam, Compsanam, Acheruntinamque Ecclesias fuisse tunc temporis suffraganeas Salernitani Archiepiscopi, puto eas subjectas fuisse Primitiali jure, cum Ecclesiæ illæ tunc Archiepiscopali honore fuissent insignitæ, ut suis in locis dicemus. Anno 1059. Alphanus celebri illo Concilio Romano à Nicola II. coacto interfuit, quo Beringarius hæresi sua tertium abjurata fidem Catholicam coram 113. Episcopis professus est, quo etiam Concilio constitutio illa de electione Romani Pontificis edita est, redactaque est ad solos Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & Episcopos earumdemque potestati attributa, atque decreta electio. Eodem anno aliæ Synodo apud Beneventum ab eodem Nicolao celebratæ interfuit Alphanus, ac primus post Humbertum Sylvæ Candidæ Episcopum Cardinalem se subscripsit. Anno 1066. Alphanus Risonem primum Episcopum Sarnensem ordinavit, ac privilegio munivit, cujus exemplar in Episcopis Sarnensibus referemus. Anno verò 1067. Alexander II. Papa Alphano Archiepiscopo, ac Salernitanæ Ecclesiæ vetera privilegia confirmavit hoc cuso diplomate, cujus exemplar exhibemus ex Archiepiscopalis mensæ tabulario hisce verbis conscriptum.

Alexander Episcopus servus servorum Dei, S. Salernitanæ Ecclesiæ, quæ B. & gloriosæ semper Virginis Dei Genitricis Mariæ, ubi etiam Apostoli gloriosum Matthæi, & Evangelistæ corpus, cum BB. Martyribus Fortunato, Gajo, & Anthes, requiescit, & per eam confratri Alfano ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, suisque successoribus in perpetuum.

Ex consideratione Pastoralis curæ, quam ex administratione Apostolicæ Sedis gerimus, cum Deo auctore, sicut indigni decernimus, omnium quæ sunt Ecclesiarum provectui invigilare, ac justis fidelium postulationibus æquitatis assensum prębere necessario compellimur viscera deferere, ne Dominico gregi debitæ consolationis suffragium videamur subtrahere. Unde carissime frater Alfane Archiepiscope, quia devotio tua honestis moribus fulta postulare studuit, quatenus statuta, & privilegia, quæ sanctissimi Prædecessores nostri, Apostolica auctoritate Salernitanæ Ecclesiæ, tuisque prædecessoribus sanxerunt, nos tibi, tuique successoribus firmaremus, tuis precibus, quia à justitia discrepare non videntur, libentissimè annuimus. Qua de re hujus nostri privilegii authentica constitutione concedimus, & confirmamus tibi, totam ex integro Salernitanam Ecclesiam, quæ est Archiepiscopalis Sedis infra urbis mœnia constituta, cum omnibus quæ sibi pertinent, tam hæreditario, quam Parochiali jure, sicut illam integram habuere, & tenuere prædecessores tui Episcopi, & Archiepiscopi, ita ut tui juris, tuæque potestatis quicquid ad Ecclesiasticum, & Episcopale pertinet officium, tam intra Salernũ, quam per omnem Salernitanam Parochiam, canonica dispensatione requirere, & ordine, & Canonicis Ecclesiis diversorum ordinum Clericos, servitium Dei provehere, & ordinare; in monasteriis quoque & Abbatiis, Abbates providere, & benedicere, & Dei servitio, & utilitati semper consulere, ut omnia fiant fautore Deo ad incrementum sanctæ Ecclesiæ. Archiepiscopalis etiam Magisterii prædecessoribus tuis Apostolica auctoritate concessum, fraternitati tuæ confirmamus, ut liceat te intra scriptam provinciam, Episcopos juxta sacrorum Canonum statuta congruis in locis ordinare, & quæcumque Metropo-

li ta-

litanis sanctorum Patrum statuta attribuunt, tibi concedimus licere; ad hæc etiam Apostolicæ auctoritatis sanctione confirmamus tibi, tuisque successoribus, quæcumque Prædecessores nostri, Imperatores, Reges, Principes, vel quicunque fideles sanctæ Salernitanæ Ecclesiæ contulere, & ea quæ Gisulfus fidelis noster, qui nunc Salerni clare principatur, liberali munificentia contulit, & collaturus est. Nominatim autem dicimus, Ecclesiam S. Martyris Viti, quæ constructa est juxta plateam, quæ dicitur ad portam Elini, cum omnibus suis pertinentiis, quam Landimorius filius Ademarii scripto, jam dictæ Ecclesiæ obtulit, & Ecclesiam S. Gramatii, cum suis pertinentiis, & casas illas quæ sunt junta eandem Ecclesiam, quas Malfrit, & Adelfrit tuo Episcopio obtulerunt. Sed & monasterium S. Viti, quod constructum est juxta Salernum prope littus maris, cum suis pertinentiis. Quod Ecclesia tibi commissa à prædicto Gisulfo Principe commutationis ordine recepit. Terras quoque & partes, pro quibus super Trostium de Rota, pro tuo Episcopio, & cæteris Salernitanis Ecclesiis interpulasti, quod invasas detineret. Unde eum Salerni nolentem justitiam facere excommunicavimus, quas postea resipiscens, Capuę in nostrum manum legaliter reddidit. Videlicet quæcunque uno anno priusquam ipse Rotam intraret; & Salernitanæ Ecclesiæ tenebant, quæ juris tuæ Ecclesiæ fuere, tibi tuisque successoribus reddimus, & confirmamus, & per te cæteris Ecclesiis tua... Castellum quoque Olibani, & cryptam S. Angeli, quæ dicitur montis Aurei, cum omnibus eorum pertinentiis, & cuncta quæ Vuilelmus filius Tancrede, & Vuimundus Miles tuus in nostram manum reddidere. Et universa quæ prædicta Salernitana Ecclesia juste, & legaliter habuit, vel qualicumque contractu acquisitum est, tibi, tuæque fraternitati Ecclesiæ commissæ concedimus & confirmamus, & in perpetuum stabilimus, tam ea quæ Ecclesiastici regiminis sunt, quam quæ hæreditate juris, contestantes, sub protestatione anathematis, ut nullus unquam alicujus dignitatis, vel potestatis homo audere temerario ausu, aliquam violentiam, tibi, tuæque Ecclesiæ inferre, vel justitiam, aut dignitatem minuere. Salvo in omnibus Apostolicæ Sedis privilegio. Si quis verò contra hujus nostræ constitutionis privilegium, vilipendens Apostolica statuta temere agere præsumpserit, aut præsumentibus fautor extiterit, judicio sancti Spiritus sciat se auctoritate B. Petri Apostolorum Principis & nostra, anathematis vinculo innodatum, & ut transgressorem terminorum, quod sancti Patres nostri posuerunt, cum diabolo, & transgressoribus Angelis, canonica traditione, æternis suppliciis deputatum. Observantibus autem, & devotis, gratia & benedictione à Domino Deo nostro multiplicetur, & intercedente B. Dei Genitrice Maria, & B. Matthæo Apostolo & Evangelista, æterni Regni particeps effici mereatur. N. OEN. BES.

Datum Capuæ 4. Id. Octobris, per manus Speri S.R.E. Subdiaconi, & Bibliothecarii anno 7. Pontif. Dom. Alexandri Papæ II. Indict. 7.

Sequenti vero anno 1068. ad res Campaniæ visendas more instituto profectus Salernum accessit, ac conventum Episcoporum, Abbatumque egit, cui Gisulfus Princeps Salernitanus, & Robertus Dux, & Rogerius Comes frater ejus interfuerunt; ibi Guillelmus Tancredi filius, quæ possidebat Ecclesiæ bona, eidem reddidit, eaque Alexander Alphano Archiepiscopo adjudicavit hoc modo.

Alexander Episcopus servus servorum Dei.

Notum sit omnibus S. Ecclesiæ filiis; quoniam in Synodo, quæ 6. Pontificatus nostri anno apud Melphim in Ecclesia B. Petri Apostolorum Principis, quæ est ejusdem civitatis Sedes Episcopatus, præsidentibus nobis, & aliis Coepiscopis, & Abbatibus de Calendaris Augustarum celebrata est, confrater noster Alphanus S. Salernitanæ Ecclesiæ Archiepiscopus de hæreditatibus eidem Ecclesiæ pertinentibus, quas Guillelmus filius Tancredæ, & milites sui invaserant, querimoniam fecit. Unde cum à nobis hac de ratione vocatum, ut quæ violenter invaserat, justè eidem Ecclesiæ redderet, paterna caritate monuimus; sed quia in contumacia sua perdurans obedire nobis; & tanto Conventui noluit, judicio totius sacri Concilii eum, & fautores suos à liminibus S. Ecclesiæ sequestravimus, & anathematis vinculo, quousque resipisceret, innodavimus, sed postea inspirante sibi illo, qui neminem vult perire, ad pœnitentiam, & ad emendationem, cum Salerni essemus, ante nostram præsentiam cum militibus suis humiliter venit. Quapropter Episcoporum, & Abbatum, & aliorum fidelium congregato Conventu, inter quos fuerunt Joannes Tusculanensis Episcopus Cardinalis, & Ildebrandus S. R.E. Archidiaconus, & Ambrosius Terracinensis Episcopus, & Baldoinus Melphis Episcopus, & Stephanus, Trojanus Episcopus, & Ingilbertus Tuscensis Episcopus, & Gisulfus Salernitanus Princeps, cum fratribus suis Guidone, & Joanne, Robertus Dux, & Rogerius Comes frater ejus, & alii plures Longobardi, & Normanni, idem Guillelmus, & Girmeadus filius Gimundi, qui dicitur de Mulsi miles ejus hæreditarius S. Salernitanæ Ecclesiæ nominatim curtem S. Petri Dataro, & curtem S. Viti de Stler, quæ sunt juxta eundem fluvium, & Ecclesiam S. Michaelis Archangeli, quæ sita est in crypta montis, qui dicitur Aureus, cum omnibus hominibus, & pertinentiis suis; unde idem Archiepiscopus multas inscriptiones ostendit juris etiam hæreditarii Ecclesiæ suæ esse, paratus sacramento firmare voluit, & castrum Olibani cum omnibus hominibus, & pertinentiis suis, & res de lacu majore cum toto ipso lacu, & res de Tusciano, & de Lama, & de Rivo-Alto, & de Asa, & de Peceatino, & Jufuni, & Salsanicum, & Forino, & Anguillario, & Prato, & omnes alias res ipsi matri Ecclesiæ, & cæteris Ecclesiis Salernitanis pertinentes sub nomine fidei, quam Deo, & S. Petro debebant in manu vestra refutaverunt, atque dimiserunt, & se confirmaverant esse sub anathemate, si eas amplius præsumerent invadere. Inde nos omnibus supradictis coram adstantibus Episcoporum judicio, & laudatione Longobardorum, & Normannorum, qui interant, S. Salernitanæ Ecclesiæ per eam tibi confrater Alfane Salernitane Archiepiscope, successoribusque tuis supradictas res, & hæreditates stabilivimus, concessimus, & in perpetuum confirmamus, & deinceps salvo tuo, successorumque tuorum vigore earum invasores, & deprædatores, & persecutores perpetua anathematis vinculo religamus; si quis verò contra hujus nostræ præceptionis scriptum temerè agere præsumpserit, aut fautor extiterit, sciat se auctoritate B. Petri Apostol. Principis, & nostra à Regno Dei alienatum atque cum Juda traditore Domini in æternum damnatum, qui autem hujus nostræ concessionis, & confirmationis constitutionem observaverit devotus, à sancta & Individua Trinitate benedicatur, & æterni Regni intervenientibus Dei Genitrice Maria, & B. Matthæo Apostolo, & Evangelista, quorum causam adjuverit particeps effici mereatur, &c.

Ego Alexander solius Dei misericordia licet indignus S.R. & Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus in hac Constitutionis pagina ad confirmandum volens subscripsi.

Ego Joannes Tusculanensis Episcopus me affuisse testificans subscripsi.

Ego Hugo Tdruntinus Archiepiscopus me affuisse testificans subscripsi.

Ego Ambrosius Terracinæ Episc. subscripsi.

Ego Heldsbrandus S.R.E. Diaconus SS.

Paucis inde post annis, hoc est 1071. Alphanus diploma scripsit Leoni Abbati Cavensi de exemptione Ecclesiæ s. Nicolai de Palma cum omnibus juribus, & bonis suis Capitulo, & Clero consentientibus, in quo eam ab omni jurisdictione sua, successorumque suorum exemit. Actum anno 29. Principatus Gisulphi Indict. 9. in hunc modum ab ipso exemplari Archivii Cavensis.

In nomine Domini nostri Jesu Christi, anno ab Incarn. ejus 1071. & 20. anno Principatus D. nostri Gisulfi gloriosi Principis, mense Februario 9. Ind.

Ego Alphanus gratia Dei Archiepiscopus S. Sedis hujus Salernitani Archiepiscopatus clarifice; quoniam Leo religiosus Abbas monasterii S. & Individuæ Trinitatis, quod constructum est foris hac civitate in loco, ubi Metilianum dicitur, ac spiritualis Pater meus, & Vibus Vicecomes filius q. Petri à novo fundamine construere fecerunt Ecclesiam in honorem B. Confessoris Nicolai intra hanc à Deo conservatam Salernitanam civitatem in proprio ipsius monasterii, & ipsius Vibi in plaja montis. Et ipsi Leo Abbas, & Vibus venerunt ad me valdè postulantes, ut per convenientiam per firmam securitatem confirmarem eis integram ipsam Eccles. & omnes res stabiles & mobiles, quæ ipsi Ecclesiæ pertinentes sunt, & fuerint, & illi darent mihi quinque libras argenti pro directis ædificiis ipsius Archiepiscopii restaurandis, & de hoc habui consilium cum Clericis ipsius nostri Archiepiscopii, sed omnibus comparuit, quatenus ipsas libras argenti acciperem, & jam dictam Ecclesiam, & omnes ipsas res stabiles, & mobiles eis confirmarem ordine convenientiæ. Et ideo sicut mihi Alphano congruum fuit, mea voluntate, per hanc chartulam ordine B *convenientiæ coram præsentia Leonis Comitis, & Judicis, dum & idonei interessent homines, confirmavi ipsi Leoni Abbati pro parte ipsius monasterii, & ipsi Vibo Vicecomiti pro parte sua integram ipsam Ecclesiam, quæ jam per me in ipsius S. Nicolai honore dedicata est, & omnes res stabiles, & mobiles ipsi Ecclesiæ pertinentes cum omnibus, quæ intra eas sunt, cunctisque earum pertinentiis, & eam vice de plateis, & anditis, & viis suis, & cum omnibus muniminibus ex eis continentibus, & cum omnibus aliis rebus stabilibus, & mobilibus, quæ per alios homines de suis proprietatibus, & per ipsum Leonem Abbatem, & successores ejus de proprietatibus ipsius monasterii, & per ipsum Vibum, & ejus hæredes de suis proprietatibus, quocunque modo in jam dicta Ecclesia datæ, vel oblatæ fuerint. Ea ratione, ut cuncta, quæ ipsi Abbati, & Vibo Vicecomiti, ut superius legitur confirmavi, semper sint in potestate ipsius Abbatis, & successorum ejus, & partium ipsius monasterii, & ipsius Vibi, &* C *hæredum ejus, & ipse Abbas, & successores ejus, & partes jam dicti Monasterii, & ipse Vibus, & ejus hæredes licentiam habeant de eis facere quod voluerint, & omni tempore ipsa Ecclesia secura, & libera permaneat à parte mea, & successorum meorum, & ipsius Archiepiscopii. Et omni tempore ipse Abbas, & successores ejus, & pars memorati monasterii, & ipse Vibus, & ejus hæredes potestatem habeant in ipsa Ecclesia Monachos, vel alterius ordinis Presbyteros, & Clericos secundum Canonum instituta, & B. Patris Regulam Benedicti ordinare qualiter voluerint, & in ea Monachicum, vel aliam Ecclesiasticum Ordinem, sicut decet, peragere faciant, absque mea, & successorum meorum, & partium ipsius Archiepiscopii contrarietate. Et ipsi Presbyteri, & Clerici, qui in ipsa Ecclesia ordinati fuerint, licentiam habeant chartam fraternitatis in ipsa Ecclesia facere, & habere sicut decet, & in Sabbatho sancto ceream benedicere, & infirmos visitare, & mortuos cum voluerint, cum officio, sicut decet, intra ipsam Ecclesiam* D *recipere, & eis officium defunctorum facere, & intra ipsam Ecclesiam sepelire, & per domos eorum, qui ad ipsam Ecclesiam annualiter ad Dei officium audiendum ierint, ire, & aquam sanctificatam spargere, & Crucem in ipsis domibus ponere absque mea, & successorum meorum, & partium jam dicti Archiepiscopii contrarietate, vel requisitione, & nullo tempore ego, & successores mei, & pars jam d. Archiepiscopii quemlibet censum vel servitium, aut dationem aliquam ipsis Monachis, vel Presbyteris, & Clericis, qui in eadem Ecclesia constituti fuerint, & partibus ipsius Ecclesiæ tollere quæramus. Sed & ipsi Presb. & Clerici licentiam habeant omnem Monachicum, & Canonicum ordinem in jam dicta Ecclesia Catholice more peragere qualiter voluerint, & justum fuerit, & nullam angariam ego, & successores mei, vel pars jam dicti Archiepiscopii illis imponamus, sed omni tempore securi, & absque molestatione permaneant.*

A *Et si quolibet tempore ipsa Ecclesia ceciderit, vel forte disturbata fuerit pro ea renovanda, vel restauranda, tunc postquam renovata, vel restaurata fuerit, & ipse Abbas, & successores ejus, & pars jam d. monasterii, ipse Vibus & ejus hæredes me, & successores meos rogaverint, & scire fecerint, ad eam pergamus, ipsam Ecclesiam, & ejus Altaria quot in ea facta fuerint, dedicemus, & si (quod absit) antequam, ut dictum est, renovetur, vel restauretur, vel post ejus renovationem, & restaurationem Ecclesia ipsa, vel Altaria ejus, aut ex ipsis contaminata fuerint, ego, & successores mei per omnes vices per postulationem supradicti Leonis Abbatis, & successorum ejus, & partium ipsius monasterii, & ipsius Vibi, & hæredum ejus ad ipsam Ecclesiam pergamus, & contaminatum illud sicut meruerit restauremus. Et propter confirmationem hujus conventionis suscepi ab ipsis Leone Abbate, & Vibo Vicecomite ipsas quinque libras argenti pro ipsis ædificiis restaurandis in omni deliberatione. Et per convenientiam ego jam dictus Alfanus gratia Dei* B *Archiepiscopus obligo me, & successores meos, & partes præfati Archiepiscopii, si sicut superius scriptum est, non adimpleverimus, & supradicta, vel ex eis quicquam removere, aut contradicere præsumpserimus, componere ipsi Leoni Abbati, ejusque successoribus, & partibus ipsius monasterii, & ipsi Vibo, & illius hæredibus sexcentos auri solidos Constantinopolitanos, & taliter me jubente Grimoaldus Notarius, qui interfuit, scripsit.*

† *Ego Alfanus qui supra gratia Dei Archiepisc.*
† *Ego Alfanus Diaconus.*
† *Ego Joannes Presbyter, & Card.*
† *Ego qui supra Sico Comes, & Judex.*
† *Ego Ademarius Notarius me subscripsi.*
† *Ego Joannes Notarius me subscripsi.*
† *Ego Petrus subscripsi.*

Alphano Archipræsule, ut tradunt, Robertus Dux Apuliæ, rebus in Sicilia prospetè gestis elatus, exercitum Salernum adduxit, idque Richardo fratre Capuæ Principe auxilio advocato, acriter C oppugnare cœpit. Qua re cognita, Gregorius VII. Desiderium Abbatem Cassinensem ad rem inter Gisulfum Salerni Principem, & Robertum componendam misit. Quæ intempestiva Gisulphi pertinacia convenire non potuit. Robertus autem cum maxima militum manu ad muros accessit, parteque eorum vi machinarum disiecta, aditum sibi in urbem aperuit, atque idibus Decembris forte repugnante Principe, in ditionem adduxit, eamque urbem deinde mirificè variis ædificiis nobilitavit, suo ære ædificandum curavit miræ pulchritudinis, ac magnitudinis templum beatissimo Apostolo, & Evangelistæ Matthæo anno 1075. primo anno postquam cepit Salernum. Post adventum verò Michaelis, Constantini Imperatoris filii anno 1080. in civitatem Salerni ad Robertum Guiscardum invisendum, Gregorius Pontifex Robertum ipsum absolvit, & Alphano gratulatus est; quod ossa Matthæi Apostoli, quæ ignorabantur, invenisset, & in novum templum recondidisset, monuitque, ut D hortaretur Robertum Ducem, & conjugem ad ea summa reverentia amplectenda. Porro translationis historiam scripsit ex veteri monumento M. Antonius Marsilius Columna Archiepiscopus in vita, & rebus gestis Matthæi c.8. quam hic recitare libet.

(*Pervolaverat interea* (inquit) *fama inventi per miraculum Apostolici corporis, & ad Gisulphum Salerni Principem, ex certo nuncio pervenerat; quamobrem summa lætitia affectus generosus heros, ut qui acceperat sancti Corporis revelationem ob Salernitanorum salutem à Deo permissam fuisse, statim ad Episcopum Pestanum decrevit religiosos destinare viros qui tam præclarum thesaurum peterent, ac proinde Joannem cœnobii sancti Benedicti, in urbe Salernitana Abbatem deligit, aliosque viros gravissimos, mandatque, ut Præsulem illum adeant, & humaniter petant venerandas reliquias, ad Salerni civitatem, quasi ad locum ab ipso Apostolo electum devotissimè traducendas. Cōmendatitias insuper, ac testimoniales*

(quæ dicuntur) litteras dat, quibus id ipsum rogat, petitque, ut Abbati, ac cæteris legatis tradere sacrum Corpus non dedignetur, in Salernitana Metropoli honorificè collocandum; scire se ab eodem Apostolo fuisse corpus ipsum Athanasio revelatum ob eam præcipuè causam, ut Salernitanæ civitatis fieret defensor, atque Patronus, verumtamen recepturum se hoc beneficium veluti sponte sibi, liberaliterque collatum. Non erat ea tempestate unus tantum Regni Neapolitani moderator, & Dominus, sed Principes aliquot Normanni certarum quique Provinciarum, ceu Reges erant, & Picentinorum præcipuè regionem obtinebat Gisulphus, cujus quidem tum auctoritate, tum justis petitionibus obsequendum ratus Pestanus Episcopus, ut primum Abbas, cæterique legati Principis desiderium exposuere, concessit libentissimè thesaurum expetitum; & alacri animo, magnisque adhibitis cæremoniis, sanctissimum illud corpus tradidit ad Gisulphum Principem deferendum. Aptantur eodem die omnia, quæ pro tantæ rei dignitate necessaria videbantur, & sequenti primùm luce Joannes Abbas, & qui cum illo venerant, salutato in primis Episcopo, sacras Reliquias ea, qua decebat religione, pietate, ac pompa ad Salernitanam urbem traducunt. Eaque die ferant aquas amaras edulcuisse. Porrò miracula, quæ multa edidit gloriosissimus Apostolus, cum apud Pestanum Antistitem, cum in itinere ipso, quo Salernum afferebatur, eo præterire volumus, quod hæc & alia permulta ubique gentium edita paulò post narraturi sumus. Erat tum fortè Bernardus quidam nomine Salernitanæ civitatis Antistes, vir sanè religione, pietateque insignis, qui pridie quam civitatem ipsam sacrosanctum corpus ingrederetur, convocatis tum Presbyteris, Clericisque omnibus; tum verò maximè comprovincialibus Episcopis (qui nunc suffraganei dicuntur) Gisulphus quoque Princeps civibus omnibus, atque Patritiis invitatis, splendidissimo apparatu, ad passuum multa millia obviam beatissimo Corpori processerunt, & sertis redimiti, ac ramos tenentes manibus, canticis, hymnisque exultantes, exceperunt illud procul ab urbe, ipsum verò propriis humeris gestante Episcopo, in Cathedralem Ecclesiam (quæ tunc Dei Genitrici Mariæ structa erat sub titulo sanctæ Mariæ Angelorum) summis totius populi acclamationibus intulerunt. Ibique illud pretiosissimis pannis inclusum honorificentissimè maxima cum omnium reverentia, ac veneratione collocarunt. Quamvis autem eo ipso tempore compertum erat venerabile Corpus, ut vetustissima Ecclesiæ nostræ monumenta testantur: haud tamen constat ad Summos Pont. rei novitatem fuisse delatam, priusquam Alphanus Ecclesiæ Salernitanæ præesset: ipse enim primus, vel quod sua tempora id expeterent, vel quod sancti Apostoli miracula percrebrescerent, de tanti thesauri inventione certiorem fecit Gregorium VII. Summum Ope. Pont. à quo & epistolam in hæc verba recepit, ut ex 8. lib. registrorum Gregorii ipsius, ad manus nostras pervenit, videlicet.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei, Fratri, & Coepiscopo Salernit. Alfano salutem, & Apostolicam benedictionem.

Divinæ pietatis respectui gratias ingentes referimus, cujus dignatio thesaurum magnum, totique mundo profuturum, nostris temporibus misericorditer revelavit, non immeritò tuæ quoque dilectioni gratulamur, quæ tantæ lætitiæ cælitus revera ostensæ participes nos efficere solicitè procuravit, credimus siquidem, & incunctanter asserimus de tanti corporis inventione, non solum ipsum B. Matthæum Apostolum, verumetiam cæteros coapostolos cum sanctis omnibus, ipsisque cælestibus spiritibus, & gloriosa Dei Genitrice Maria mortalibus congaudere, atque ipsorum omnium studia circa humanum genus hoc tempore, quam aliis multò propensiora, multumque esse exuberantiora. Si enim cæteris temporibus Sanctorum nos patrocinia pia non deserunt, certissimè tunc potissimum speranda sunt eorum auxilia, cum sanctissima ipsorum corpora, nobis quasi rediviva divino nutu manifestantur; & sicut per corporei aspectus intuitum, tanquam fides cernitur, spes jam tenetur, ita eorum beneficia tunc erga devotos renovari, uberiusque redundare credendum est: unde etiam sancta universalis Ecclesia dudum magnis turbinibus, variisque tempestatum procellis impulsa, clamorem suum à Domino exauditum non dubites, sed ad quieti litoris securitatem alacres oculos è vicino intendens, B. Matthæi Apostoli præsidium juxta contempletur: quoniam jam nunc non dubiè agit in portu, cui suam præsentiam ostendit gubernator antiquus. Quapropter de tanti thesauri revelatione tua fraternitas exultet in Domino, beatissimas Reliquias, debitæ venerationis obsequiis dignis amplectens gloriosum Ducem R. ipsiusque nobilissimam conjugem hortetur, & moneat, quatenus tam insigni Patrono, qui se eis demonstrare dignatus est, reverentiam & honorem decenter adhibentes, ipsius gratiam & auxilium sibi, suisque promereri, nisibus summæ devotionis contendant. Datum Romæ 14. Kalend. Octob.

Ut mirum propterea non sit, si hæc sanctiss. Apostoli translatio, ad Gregorii VII. tempora per Ecclesiam referatur. Regnante igitur Roberto Guiscardo, ac sedente Gregorio VII. Summo Pontifice triginta circiter anni ab inventione transierant, magnificentissimum templum Divo Apostolo construitur ære ipsius Roberti peculiari, in quo per novam veluti translationem sacræ Reliquiæ demum repositæ sunt, & hodie quoque religiosissimè asservantur, & singulis quibusque annis prid. non. Maii festum ipsius divinæ translationis solemniter celebratur, quo Clerus universus, Abbates, & comprovinciales Episcopi omnes convenire, ac primis vesperis, nec non Missæ solemni, Pontificalibus induti, interesse, certa proposita pœna tenentur. Quod & sine intermissione hactenus diligentissimè servatum est, & assiduè servatur. Prosequitur deinde cap. 9. idem Marsilius de miraculis editis post translationem, & de brachio S. Apostoli concesso Beneventanis. *Fama* (inquit) *interim translati Salernum corporis, longè lateque diffusa erat, tum hominum omnium communi voce, tum vero maxime miraculis multis editis. Quamobrem cum id accepisset Landulphus Beneventanorum Princeps optimates, & proceres omnes convocat Beneventanæ ditionis, cum quibus init consilium de oratoribus ad Bernardum Salernitanum Antistitem, Gisulphumque Principem mittendis, ut portem aliquam gloriosi corporis impetrarent pro tutela, & salute civitatis Beneventanæ. Venerunt omnes in Principis eorum sententiam, & laudantes pium ipsius consilium, eligunt demum viros illustres, ut Salernum, quantocitius proficiscantur, regiis onusti muneribus, humaniterque petant aliquid ex glorioso corpore; ut tantus ille thesaurus Beneventanis etiam aliqua saltem ex parte communicaretur, cum quibus esset aliqua Salernitanis ipsis veluti cognatio communis: erant quippe utriusque Populi Principes inter se cognati. Proficiscuntur legati, & ut primum pervenere Salernum, humanissime tam à Principe, quam à Præsule sunt excepti, neque sane difficile eis fuit quæcunque optabant obtinere. Princeps enim, atque Antistes, uti erant summa pietate, & humanitate præditi, sacri corporis dextrum brachium summa reverentia abscindunt, legatis benigne concedunt, ad Landulphum, Beneventanosque cives deferendum. Accepere illi ingenti lætitia munus egregium, ideoq; exultantes revertuntur in patriam; prænunciaverunt tamen Principi, se voti compotes ad eum redire: quamobrem Landulphus, cives omnes, Antistes itidem Clerum universum convocat; in dictis feriis, & rogationibus sacris, maxima tum pietate, tum lætitia, obviam sacro brachio progrediuntur, quod mira reverentia, ingentibusque populi acclamationibus excepere; & illud gestante Præsule in Ecclesiam urbis primariam inferunt, ibique honorificentissime collocant, & religiosissime custodiendum reponunt. Interea Landulphus quidam (cui Græco cognomen erat) quod in caput Principis conspirasset, in carcerem conjectus; dum exultantem populum audit ex vinculis, lætitiæ causam à cæteris captivis exquirit; quorum unus, qui gaudii causam, & Apostolici*

cor-

corporis omnem historiam probè noverit; explicent Graeco totum ad unguem, concluditque ob eam causam exultare tunc populum illum, quod à Salernitanorum Antistite, Principeque Gisulpho brachium beatissimi Apostoli sunt consequuti. Tum Graecus exclamans, si verè tuum est, ait, Matthaee Apostole, & Evangelista, brachium quod defertur, fer mihi opem precor, ut à vinculis iis liberatus, tuoque beneficio factus incolumis, sempiternis te laudibus efferam. Nec dum haec lacrimabundus verba finierat, cum de improviso (videntibus quotquot aderant captivis, quorum magnus erat numerus) catenae, compedes, ac vincula omnia suaptè sponte confracta sunt, maxima cum omnium admiratione. Id ubi Landulphus Princeps accepit, mandat confestim apparitoribus, atque commentariensibus, ut Graecum illum, tametsi capitale judicio ob capitale crimen plectendus erat, pristinae restituant libertati; quem & ipse deinceps in pristinam gratiam recepit. Quod miraculum cum alia multa itidem sequerentur, ingens factus est ad reliquias illas hominum concursus, & propediem aucta est per universum Regnum sanctissimi Apostoli veneratio, quae mox Europae fines gloriosè transivit. Procedente autem tempore factum fuit ut membrum suo corpori redderetur, & in ipsa Salernitana Ecclesia totus Apostolus iterum divina permissione consisteret usque ad nostra tempora, quibus etiam, pro sua bonitate non desistit nova semper exhibere miracula; quorum nos aliquot proferemus in medium, quae per longas temporum vices contigisse noscuntur.) Hactenus ille.

At Robertus Dux templi conditor, post multos triumphos, & partas victorias mortuus est in Coropoli Insula Graeciae, aetatis anno 72. Christi verò 1079 Alphani Praesulatus 23. Corpus ejus Venusium relatum in majori Ecclesia tumulo honorificentissimo conditum, cui in Principatu successit Rogerius filius. Anno sequenti 1080. Robertus Dux Alphano Archiepiscopo plura reddidit bona, quę ab Ecclesia Salernitana occupata fuerunt, ut in documento sequenti.

In nomine sanctae, & Individuae Trinitatis
Robertus divina favente clementia Dux.

Justitiam facimus, & rempublicam tum augemus, cum Ecclesiarum jura illibata servantes ea ipsis divinae misericordiae intuitu confirmamus. Eapropter notum esse volumus in perpetuum universis, quod nos scientes, & per legitima documenta nobis ostensa agnoscentes, castrum Olibani, casale Licinianí, Ecclesiam S. Angeli de monte Auro, casale Cusentinorum, Ecclesiam S. Georgii, prope ipsum casale existentem, casale Salsanici, casale S. Victorii, casale de Scalcinatii cum omnibus hominibus, & praesertim eorundem tenimenta Doleave, & Prissani, Portum, & Linsum cum passagio suo, & sannitas in fluvio Sileris, tenimenta de Pecta, de Fasanara, lacum majorem, cryptas maris de Tusciano, Castellutium de Battipalla, nec non & sylvas de Lauetso, Maleueitunde, Calszani, & de Lama, atque terras alias laboratas, & incultas in Tusciano, & in Foria civitatis nostrę Salerni existentes ad Ecclesiam S. Matthaei Apostoli, & Evangelistae de praedicta civitate nostra Salerni, in qua Dominus Alfanus vener. Archiepiscopus praeest justo titulo, & vero dominio pertinent, & sunt omnia & alia plura stabilia ipsam Ecclesiam, ac praedictum D. Archiepiscopum justè tenere, & pacificè possidere divino intuitu, & jubente D. Sicalgaita conjuge nostra, praedicta omnia, & singula & alia cuncta quae ipsa Ecclesia rationabiliter tenet, & quietè possidet, atque Decimas de omnibus redditibus nostris civitatis nostrae Salerni, & terrae Ebuli d. Ecclesiae S. Matthaei, & praefato D. Archiepiscopo, & successoribus suis concedimus, & in perpetuum confirmamus. Quod si quis temerario ausu hujus nostrae concessionis, et confirmationis in parte aliqua violator exstiterit, sciat se compositurum auri purissimi lib. 50. medietatem Camerae nostrae, & medietatem parti ipsius Ecclesiae S. Matthaei. Textum hujus nostrae concessionis, et confirmationis per manus Joannis Notarii nostri scribere praecepimus, et typario nostro plumbeo roborari anno Dominicae Incar. 1080. mens. Octob. Ind. 4. Ducatus autem nostri anno 20. Cum autem ipsum privilegium ostensum, ac lectum fuit, quia interesat eidem D. Archiepiscopo, & praedictae suae Ecclesiae ipsum publicatum, seu insinuatum habere, ideirco idem D. Archiepiscopus meum officium implorando me deprecatus est, quatenus ipsum privilegium publicandum, seu insinuandum admitterem; cujus ego precibus annuens, quia eas vidi consentaneas rationi, ipsum privilegium publicandum, seu insinuandum admisi totum per ordinem de verbo ad verbum nullo in eo addito, vel mutato per manus praedicti Philippi publici Salerni Not. in hanc scripturam publicam transumendo, quod ego praedictus Philippus publicus Salerni Notarius rogatus interfui ia hanc scripturam publicam redigendo scripsi, & meo solito signo signavi, quod autem superius destarpatum est legitur dilectae conjugis. Locus signi.

Ego qui supra Matthaeus Judex.
Ego praedictus Matthaeus de Silicibus testis sum.
Ego praedictus Notarius Jacobus testis sum.
Ego praedictus Notarius Joannes Scant. testis sum.

Praesule Alphano insigne miraculum in monasterio sancti Benedicti apud Salernum anno 1078. contigisse narrat Chron. Casin. lib. 3. *Tunc temporis*, inquit, *in monasterio B. Patris nostri Benedicti, quod intra Salernitanae urbis moenia constructum est, & huic Casinensi coenobio ab ipso constructionis suae exordio subditum satis insigne miraculum contigit. Ex ipsius namq; monasterii familia, vorax hominum lupus parvulum puerulum clandestinus impetiit, rapuit, & abiit, post quem transfixa dolore mater, inclamans ait. Adjuro te bestia per beatum Benedictum, cujus servus est, ne filium meum ulterius feras, sed eum sub omni celeritate dimittas: quo lupus audito hunc quidem, quem ferebat, aperto protinus ore deposuit: alium verò puerum repentinus insiluit, eumque subito dissecans, jejunum cadaveris sprevit, praecisumque caput mordicus confixum, in suas latebras concitus asportavit.* His ferè temporibus aliud miraculum memorat Petrus Damianus lib. 4. epist. ad Episcopos, quod apud Salernum fortasse contigit, *quod cuidam suo Presbytero venerabilis Alphanus Salernitanus Archiepiscopus nuper evenisse perhibuit: qui nimirum Presbyter ad cumulandos pecuniae quaestus non mediocriter à videdis, & foenorum captabat usuras, & de caetero carnali conversatione vivebat. Hic aliquando dum Missarum celebraret officium, inter ipsam Dominici corporis fractionem repertae tres favillae ignis ex ipso coelesti sacramento prodeuntes emicuerunt, & in pectus sacrificantis terribiliter impegerunt, quod nimirum quid esse potuerit, subtiliter inquirentis prudentia judicabis.* Hoc tempore celebris erat Ecclesia S. Michaelis Archangeli apud Salernum, cujus mentio in quodam instrumento Monialium sancti Georgii. *Anno*, inquit, 1079. *temporibus Dom. Roberti gloriosi Ducis ego Lando quondam Joannis. . . habes casus humanae fragilitatis aegrotavi, & in lectulo jaceo, &c. & pro anima mea judico de rebus meis in Ecclesia sancti Michaelis Archangeli, quae constructa est in jurisdictione loci, ubi paduiecta dicitur, & est ipsa rebus, &c. ad faciendam pars praedictae Ecclesiae, & ejus rectores quisquid voluerint sine omni contradictione, &c.* Caeterùm Alphanus tres partes apsidis templi sancti Matthaei opere elegantissimo, musivo dicto, ornavit, in eoque Gregorium VII. Pont. Max. quem exulem hospitio susceperat, ac defunctum solemnni pompa tumulo elegantissimo (opus splendidiss. Roberti Ducis) clausit anno 1085. Hunc sanctissimum Pontificem elegisse sibi, dum Salerni degeret, ad altaris ministerium vigintiquatuor Canonicos, quos & Presbyteros Cardinales nuncupasse, quatuorque Diaconos, quos similiter Diaconos Cardinales vocasse tradunt Salernitani scriptores. Quibus per successores Pontifices fuit in posterum concessa facultas gestandi mitras sericas, quas vocant de damasco. Talibus porrò nominibus, & mitris usque in hodiernum diem utuntur. Alphanus verò innumeris mirabilis in Deum obsequiis, animarum salute, religionis augmento, Ecclesiaeque suae

decoramento, vigesimo nono sacerdotii sui anno, salutis verò 1085. 7. Id. Octobr. plenus dierum, atque virtutum migravit ad Dominum, ac propè tumulum Gregorii VII. sanctissimi Pontificis paulò ante ad cœlum evocati, terræ mandatus est, & inter Sanctos fertur relatus. Plura edidisse Alphanum sui ingenii monumenta testatum reliquit Petrus Diaconus Casinas lib. de viris Illust. ejusdem cœnobii, quem nuper publici Juris fecit eruditus amicus noster Jo. Baptista Mari Canonicus sancti Angeli in foro Piscario, ac notis illustravit. *Alphanus*, ait Petrus, *Salernitanus Archiepiscopus, & Casinensis cœnobii monachus vir in scripturis sanctis eruditus, & notitia Ecclesiasticorum dogmatum ad plenum instructus, composuit nudo & lucidissimo sermone passionem S. Christinæ, Hymnos præterea de eadem virgine duos, de S. Benedicto versus ad Pandulphum Marsorum Episcopum. Cantus S. Sabinę. Versus S. Christinæ. S. Petri Apostoli. In laudem Monachorum Casinensium. De situ, & constructione, ac renovatione ejusdem cœnobii. Metrum sapphicum hendecasyllabum de S. Mauro, item ejusdem hymnos, de S. Matthæo hymnos tres, de S. Fortunato duos, de S. Nicolao ad Actonem Episcopum Theatinum, ad Gisulphum Principem Salernitanum, ad Guillelmum ejusdem loci grammaticum, ad Guidonem fratrem Principis Salernitani, ad Goffridum Aversanum Episcopum, ad Hildebrandum Archidiaconum Romanum; ad Romualdum causidicum Salernitanum, ad Rofridum Monachum Casinensem; metrum heroicum in honorem SS. Duodecim Fratrum. Confessionem metricam ejus. Versus de Ecclesia S. Joannis Baptistæ in Casino. Epitaphia quamplurima virorum insignium, & alia, quæ ad nostram notitiam non venerunt. Fuit autem temporibus supradictorum Imperatorum. Sepultus verò est apud Salernum.* Hęc Petrus. Porrò hæc quæ notavit Petrus demptis versibus, quos cecinit in laudem Romualdi Causidici, & Sigismundi Casinensis edita sunt ad calcem to. a 2. nostræ Italiæ sacræ. Pręter hæc, alia scripsisse Alphanum opuscula narrat idem Marus in Annotationibus ad eundem. *De unione verbi Dei, & hominis librum unum, de unione corporis, & animę, lib. unum, de quatuor humoribus corporis, & animæ, lib. unum: extabant prædicta opuscula in Casin. Bibliotheca mm. ss. pluteo 8. ad sinistram. Passio sanctorum Martyrum duodecim Fratrum Beneventanorum, ad fratrem Rofridum Casin. Monachum, habetur apud Lippomanum to. 4. & Surium to. 7. sub die prima Septembris.* Plura alia opuscula, & versus Alphani ad fidem m. s. codicis, correcta, omnibusque numeris absoluta dabit idem Joan. Baptista Mari. Quæ autem in fine de Alphano hoc laudatissimo Archiepiscopo Poematum auctore libuit adnotare, ne quis fallatur ex adnotatione Antonii Caraccioli in Indice ad Alphanum secundum, qui immediatè primò successit, falsò ab ipso adscribi poemata, quæ extant in Bibliotheca Casin. quorum meminit Baron. to. 12. cum ex ea, quæ Petrus Alphani Synchronus, ac Chron. Casin. scripsere facilè colligi potest Alphanum primum poemata dictasse. Libet etiam hic exscribere oblationem Joannis cujusdam fabriferrarii Salernitani, quam fecit Ecclesiæ sanctæ Sophiæ coram Sicone Comite, ac Judice eodem anno, ac mense Octobri, quibus Alphanus defunctus est, ubi & Alphanus ejus successor tunc Presbyter Custos S. Maximi adfuit cum aliis pluribus Salernitanis Presbyteris, Ecclesiarumque Custodibus; sic enim se habet ab exemplari.

a Nos ea repetimus in X. tomo

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejusdem 1085. temporibus Domini nostri Rogerii gloriosissimi Ducis, mens. Octobris 9. Indict.

Ante me Siconem Comitem, & Judicem venit Joannes Presbyter Custos Ecclesiæ S. Sophiæ, quæ condita est intra hanc Salernitanam civitatem, & cum eo venerunt testes, hi sunt Alphanus Presbyter Custos Ecclesiæ S. Maximi, & Petrus Presbyter Custos Ecclesiæ S. Marci prope portam Rotensem constructam, & Manso Clericus, & Primicerius ejusdem Ecclesiæ S. Marci, & Petrus Presbyter Custos Ecclesiæ S. Grammatii, & Maurus Presbyter ipsius Ecclesiæ S. Sophiæ, & ipsi testes testificati sunt, & coram illis sex pluribus aliis Joannes faber ferrarius filius q. Radecisi, & Isa uxor ejus filia q. Maraldi, bona illorum voluntate pro salute animarum suarum obtulissent in ipsa Ecclesia S. Sophiæ, cui D. Muscanus vener. Abbas præest, omnes res illorum, quas eis quomodocunque pertinuit, & pertin. foris hanc civitatem in locis Sacaniano, & Pelliciano, & per fin. & vocabula, & pertin. ipsorum locorum cum omnibus, quę intra ea sunt, cunctisque suis pertin. & cum vice de viis suis, & cum muniminibus ea eis contin. en eatione, ut semper sint in potestate Custodum ipsius Ecclesię S. Sophię, & licentiam habeant pars, & Rectores ejusdem Ecclesię de eis facere, quod voluerint, & ipsius, & uxoris, & illorum hæredum semper integras dictas res, qualiter prædictum est parti ipsius Ecclesiæ defendere ab omnibus hominibus, & quando pars ejusdem Ecclesiæ voluisset, potestatem haberet illud per se defendere, qualiter voluisset cum omnibus muniminibus, & rationibus, quas de eo ostendisses tantum dum ipsi vir, & uxor vixissent, jam dictam rem suæ potest. tenerent usufruendi nomine, & de usufructu ejus, quod vellent facerent, & si ipse Joannes vivente ipsa uxore sua obiisset à præsente medies. ex ipso usufructu perveniret in potestate partium, & Custodum præd. Ecclesiæ S. Sophiæ facien. ex ea, quod vellent, altera verò medietas ex ipso usufructu esset in potestate dictæ Isæ dum vixisset, & si ipsa ante virum suum obiisset, tunc quarta pars ex ipso usufructu perveniret in potestate partium, & Rectorum ipsius Ecclesiæ S. Sophiæ ad facien. ex eo quod vellent, reliquas vera tres partes ex ipso usufructu sit in potestate d. Joannis, post verò amborū ipsorum, & Isę obitum, totum ipsum usufructum redeat ad suam proprietatem, & per conv. ipse vir, & uxor guadiam ipsi Joanni custodi pro parte ipsius Eccl. S. Sophiæ dedissent, & fidejussiones ei pro eisdem Eccl. par. potuissent semetipsos, & per ipsam guadiam ipse vir, & uxor obtulerunt se, & suos hæredes, si sicut dictum est, non adimplevissent componere par. & Custodi ipsius Ecclesiæ S. Sophiæ 30. aur. solidos constanti. Et si sicut dictum est adimplere, & ipsa Isa dixerunt dicta fecisse cum voluntate dict. viri sui, cum autem ipsos testes, ut dictum est certificantes audivi, interrogavi eos, si illorum testimonium legaliter firmare possent, illi autem hoc audito dixerunt, & spoponderunt, se hoc quod testificati sunt secundum legem firmare, cum necesse fuerit, atque sestificari, quod superius inter virgulas scriptum est, legitur vir, & uxor, eo taliter tibi Joanni Notario, qui interfuisti, & eo quod dict. vir, & uxor peregerunt teste te esse promisisti scribere præcept.

† *Ego qui supra Judex.*

Sub idem tempus Gauferius Salernitanus Monachus Casinas, vir sapientissimus, ac facundissimus maxima cum pietate vixit, pluraque sui ingenii monumenta reliquit, quæ referuntur à Petro Diacono in lib. de vir. Illustr. Casin. de quo etiam Chron. Casin. lib. 3.

10 ALPHANVS II. in locum alterius Alphani ex Presbytero Custode Ecclesiæ sancti Maximi Archiepiscopalem Sedem Salernitanam obtinuit an. 1085. (1) quo beatus Leo II. Cavensis monasterii Abbas, & Lucius Vicecomes cœnobium instituerunt sancti Nicolai subtus aquam, quæ dicitur *de la Palma*, ac Monachis suis ex Cavensi evocatis administrandum commiserunt, Alphano Archiepiscopo approbante. Bona Ecclesiæ Salernitanæ a Roberto Duce olim usurpata vindicavit, protegente Vrbano II. quem Salerni hospitio exceperat anno 1093. a quo deinde anno 1098. litteras accepit, quibus revocata fuerunt privilegia ab ipso concessa monasterio S. Trinitatis de Cava, & restituta jura Sa- XLIV

(1) Anno 1085. scribitur hic S. Leonem Cavensis Monasterii secundum Abbatem una cum Lucio Vicecomite fundasse monasterium S. Nicolai subtus aquam, seu *de la Palma*, & monachis suis dedisse ex olendum. Sed error inrepsit in anno: ex Catalogo quippe Abbatum Cavensium decessit Leo an. 1079. Contigisse igitur id oportuit priorts Alphani tempore. *Laurentius*.

Salernitanæ Ecclesiæ, juxta Pontificum antecessorum diplomata. Litterarum exemplar (1) exscripsimus à copiali ex authographo olim à Card. Sanctæ Severinæ conscripto, quod extat inter innumera monumenta dignissimi Cardinalis apud Josephum Costam amicum nostrum, ejusdem hæredem.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei.

A. S. Salernitanæ Ecclesiæ Archiepiscopo, suisque successoribus. Quia monasterio S. Trinitatis, quod in vestra Parochia situm est, precibus P. Abbatis ejusdem monast. pro charitate Fratrum in eo religiosè viventium libertatem concessimus, & illud sub tuitione, & subjectione solius S. R. E. excepimus, & ipsi Abbati, suisque successoribus concessimus, ut Abbatis benedictionem à Romana tantum Ecclesia reciperent, & Ecclesiarum, & altarium, & Clericorum consecrationes à Salernitano Archiepiscopo acciperent, si Catholicus esset, & nostram, successorumque nostrorum gratiam haberet, alioquin præfato Abbati, suisque successoribus liceret à quocunque vellent Episcopo prædicta recipere. Modo vestræ Ecclesiæ privilegia videntes, quæ prius ignorabamus, in veritate comperimus, quod antecessores nostri Ecclesiæ vestræ concesserint omnes Ecclesias, & omnia monasteria tam constructa, quam construenda, sive infra civitatem, sive extra ut eidem subjectæ Ecclesiæ vestræ, & integrum jus in ipsis, & in Clericis earum haberet, sicut Canones SS. Patrum præcipiunt. Advertimus tandem nobis persuasum fuisse contra Canones sanctorum Patrum, & contra auctoritatem antecessorum nostrorum de omnibus suprascriptis quæ præfato Abbati, suisque successoribus concesseramus. Idroque suprascripta omnia per subreptionem nobis suggesta advertimus, & advertentes irrita . . deinceps fore decernimus, & Ecclesiæ vestræ ac vobis, vestrisque successoribus de prædicto monasterio, & de aliis monasteriis, & de omnibus Ecclesiis, vel Clericis eorum secundum Canones sanctorum Patrum, & secundum privilegia antecessorum nostrorum vestræ Ecclesiæ facta canonicum jus reddimus in integrum, præterea si prædictum monasterium, vel alia monasteria aliquas Ecclesias habuerunt in Parochia vestra ante decreta venerabilis mem. Gregorii VII. Papæ antecessoris nostri, illas habeant. Quod si prædictum monasterium, & reliqua monasteria aliquas Ecclesias post decreta præfati Papæ in vestra Parochia, sive vestra concessione, vel prædecessorum, & success. vestrorum quomodolibet acquisierunt, vel acquisierint, Ecclesiæ vestræ illas reddimus, & stabilimus. Tantum si prædicto monasterio, aut reliquis monasteriis quamlibet injustitiam aliquis fecerit, & præterea ad auxilium Romanę Ecclesiæ confugerint à tuitione nostra, & successorum nostrorum illa non repellimus. Datum Romæ anno Dominicæ Incarnationis 1098. mens. Maji, Ind. 7.

Anno 1099. Alphanus aliam accepit epistolam, qua collatum illi Ecclesiæ privilegium continetur, ut Primatum super Consanam, & Acheruntinam Archiepiscopales Sedes, earumque suffraganeos gereret. Epistolæ partem refert Baronius ad hunc annum; nos integram damus ab exemplari exscriptam ab Archiepiscopo Marsilio in synodo sua relatam.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei. Dilecto fratri Alfano Salernitano Archiepiscopo, ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum.

Singulare semper Sedis Apostolicæ privilegium claruit subjectas sibi per orbem terrarum Ecclesias, & auctoritate disponere, & benignitate clementiùs confovere: quibus autem supernæ majestatis dignatio gratiæ suæ pleniorem contulit largitatem, ipsa etiam consuevit excellentiorem contribuere dignitatem. Unde non immeritò æstimamus Salernitanam amplioribus nostræ benignitatis muneribus honorandam, quam omnipotens Dominus eximiæ suæ donationis prerogotiva per misericordiam gratuitam sublimavit.

En novissimis namque terrarum finibus B. Matthæi Apostoli, & Evangelistæ corpus ad hanc deferri, apud hanc haberi clementissima suæ dispositionis dignatione permisit; cujus scilicet Apostoli quanta sit in Deo, & Ecclesia gloriæ excellentia collatorum divinitus munerum gratia cumulata demonstrat. Hic enim primus inter cæteros Evangelii seriem scribere inspiratione divina exorsus est. Hic in divini seminis fructu trium ordinum coronam centesimam singulariter reportavit, ut simul Apostolus, Evangelista, & Martyre existeret. Adjecit ad hæc omnipotens Dominus, ut eandem Ecclesiam gloriosorum Martyrum, Fortunati, Caii, & Anthes, triumphis simul, & corporibus honoraret. Apposuit etiam tertii muneris claritatem, ut eam nostris temporibus Gregorii Apostolicæ memoriæ Papæ VII. tam exilio, quàm tumulo illustraret; cujus quàm egregia vita, quàm præclara doctrina, quàm miranda constantia fuerit, Romana Ecclesia prædicat, Occidens universus agnoscit; Tyrannorum pertinacia tolerata, & conculcata testatur. Nec illud tanquam ingrati præterimus, quod inter multimodas Sedis Apostolicæ persecutiones, quas nostris temporibus pertulit Ecclesia eadem gloriosissimorum Ducum Roberti, & filii ejus Rogerii devotione, ac studio filiorum Sedis Apostolicæ, nonnunquam etiam nostri ipsius requies, & portus fuit. Cum igitur per omnipotentis Dei gratiam Sedis Apostolicæ, licet indigni, moderamina teneamus, tantis divinæ gratiæ beneficiis, & vestræ devotionis officiis per sententiæ Romanæ Ecclesiæ liberalitatem concurrendum, & respondendum arbitrati sumus; ob reverentiam siquidem S. & gloriosæ, semperque Virginis Dei Genitricis Mariæ, & B. Apostoli, Evangelistæ, ac Martyris Matthæi, ob devotionem Reverendissimi Patris, ac prędecessoris nostri Gregorii, ob petitionem nihilominus tam tuam quàm carissimi filii nostri Ducis Rogerii, qui semper Apostolicæ Sedi fideliter obsecutus est, veterum etiam Ecclesiæ vestræ privilegiorum rationibus informati; Tibi deinceps, tuisque successoribus super Consanam, & Acheruntinam Ecclesias, & earum suffraganeos primatum gerere ex Apostolicæ Sedis liberalitate concedimus. Has nimirum Ecclesias, sive civitates Ecclesiæ vestræ privilegia continent, tanquam vestræ Metropoli olim ex Apostolicæ Sedis concessione subjectas. Verum, & ipsæ, qua nescimus ratione, & pallei dignitatem, & privilegiorum auctoritatem præteritis temporibus à Sede Apostolica meruerunt. Verum quia prædecessorum nostrorum statuta inconvulsa, & intemerata manere cupimus, eis quidem propriæ dignitatis gratiam conservamus, ut archiepiscopali honore, ac nomine potiantur. Vestræ vero Ecclesiæ suorum privilegiorum integritatem hoc ordine restituimus. Quidquid igitur reverentiæ, quidquid subjectionis primatibus persolvendum sacrorum Canonum decreta constituunt, tibi deinceps, tuisque successoribus legitimis à Consano, & Acheruntino Archiepiscopo persolvatur. Quin etiam ex abundantia gratię plenioris adjicimus, ut etiam præsente Romanæ Legato Ecclesiæ in supradictis duabus Metropolitanis urbibus, cum tuo semper, aut successorum tuorum consilio Archiepiscopi eligantur. Cum vestris etiam litteris, aut nuntii consecrandi ad Sedem Apostolicam dirigantur. Et item ipsi ad successorum tuorum electionem nihilominus advocentur. Post consecrationem verò, vel palleum ab Apostolica Sede perceptum, tibi, tuisque successoribus tanquam primati obedientiam promittant, & exhibeant. Salva in omnibus secundum Canonicas sanctiones Romanæ auctoritate Ecclesiæ, ipsarum etiam urbium privilegiis robur proprium obtinentibus. Oportet igitur, & vos propensiorem deinceps Apostolicæ Sedi devotionem, & obedientiam exhibere, ejus in omnibus decreta efficacius observare, ut quanto per eam altius supra cæteros sublimamini, tanto ei humilius, & cordis affectione, & operis exhibitione subjiciamini. Vitam etiam vestram, & mores sollicitiori expedit custodia moderari, ut qui aliorum Judices eligimini, vosmetipsos prius secundum Apostoli sen-

ten-

(1) De hoc irritante diplomate valde suspicor. Alexander siquidem III. exemptionem Cavensis monasterii approbat, & confirmat, illudque sub Apostolicæ sedis protectione suscipit, omniaque ejusdem privilegia rata habet, vestigiis inhærens prædecessorum Pontificum Gregorii VII. Urbani, Paschalis, Calixtis, Innocentii, & Eugenii, ut sub dat. Beneventi 1168. 30. Jan. ex Margherino tom. 1. Const. 13. Lucutius.

tentiam districtius judicetis. Mandatum Domini sine matula, & irreprehensibile conservare. Ut cum apparuerit Princeps Pastorum, percipiatis immarcessibilem gloriæ coronam. Fraternitatem vestram superna dignatio per tempora multa conservare dignetur incolumem. Si quis autem hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque in extremo examine, districtæ ultioni subjaceat. Conservantibus autem hæc pax Domini nostri Jesu Christi, & misericordia conservetur, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

S. Petrus S. Paulus. Urbanus PP. II.

a VII. *Datum Salerni per manum Joannis S. R. E. Diaconi Cardinalis XIII. Kal. Aug. Indictione VI. a Incarn. Dom. anno MXCVIIII. Pontificatus autem D. Urbani II. Papæ XI.*

Anno 1100. Paschalis Papa II. Salernum venit, ab Alphano solemni ritu susceptus apud ipsum honorifice hospitatus est, coram quo pluribusque Romanæ Curiæ Præsulibus Joannes filius Pandulphi, filii Guaimari Principis obtulit B. Petro Cavensis Monasterii Abbati Ecclesias SS. Michaelis Archangeli & Sophiæ sitas in eadem Salerni urbe accedente Paschalis assensu, nobilique documento firmavit apud Episcopium, tenoris sequentis ab ipso Archiepiscopo Cavensis tabularii exscriptum.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi anno ab Incarn. ejus MC. temporibus D. nostri Rogerii, gloriosi Ducis, mense Augusti 8. Indictionis.

Ego Joannes filius bo. mem. Pandulphi, qui fuerat filius D. Guaimarii Principis intra palatium hujus Salernitani Archiepiscopii, coram præsentia D. Paschalis Summi Pontificis, & universalis Papæ, & D. Ottonis Ostiensis Episcopi, & D. Brunonis Segniensis Episcopi, & D. Petri vener. Abbatis Monasterii S. & individuæ Trinitatis, quod situm est foris hanc civitatem in loco Mitiliano, clarifico, quoniam ipsi genitori meo, & dominæ Theodoræ genitrici meæ filiæ bo. record. D. Gregorii Consulis & Ducis Romanorum, pertinuerunt duæ Ecclesiæ intra hanc civitatem constructæ, una ad honorem S. Sophiæ, & alia ad honorem B. Michaelis Archangeli. Et ipsa Ecclesia S. Sophiæ olim monasterium fuit, & ob vetustatem in ruinam itum esse. Ipsa genitrix mea divino adjuta auxilio à fundamento eam delere, & in meliorem & ampliorem statum reædificari cœperat absque Episcopali consecratione, sicut nunc esse dignoscitur. Et dudum post ipsorum genitoris, & genitricis meæ obitum, ambæ ipsæ Ecclesiæ cum omnibus ad eam pertinentibus, & cum aliis rebus mihi in sortem devenerunt, à Guaimario, & Gregorio fratribus meis, ac filiis ipsorum Pandulphi, & Theodoræ, quod faciendum ex eis, ego & mei hæredes quod voluerint, sicut continet cartula divisionis, quamque ex eis ab ipsis fratribus meis firmatam habeo. Et inspirante me rerum Domino factore, & gubernatore Deo, à quo cuncta bona procedunt, sicut mihi valdè bonum & utilissimum complacuit, pro redemptione animarum ipsorum genitoris & genitricis meæ, & Ageltrudæ amantissimæ conjugis meæ, & pro salute mea, & Aczolinæ charissimæ uxoris meæ, & filiorum nostrorum, & animarum nostrarum remedio, per librum sacris manibus præfati D. Papæ promissi, etiam & per hanc cartam ante Siconem Salernitanum Judicem, & Romualdum Caputaquensem Judicem, per ejusdem Papæ licentiam, obtuli in præfato Monasterio S. Trinitatis, integram ipsam Ecclesiam, quæ adhuc, ut superius legitur, consacranda est cum omnibus terris, & casis, & rebus stabilibus, & mobilibus ipsi Ecclesiæ pertinentibus, tam intra hanc civitatem, quam etiam foris, in quibuscunque locis. Et cum omnibus, quæ intra eas sunt, cunctisque etiam pertinentiis & cum vice de plateis, & curtis & anditis, & viis suis, & munimimibus ex eis. Ea scilicet ratione, ut integra stantiblatio semper sit in potestate jam dicti D. Abbatis, & partium ipsius monasterii, cum tamen dominandi, regendi, atque gubernandi, & ex eo rationabiliter faciendi quod voluerint, & per convenientiam, ego prænominatus Joannes alligavi me, & meos hæredes semper defendere ipsi D. Abbati, & successoribus ejus, & parti ipsius monasterii integrum illud, quod in eodem monasterio, ut dictum est, obtuli, ab omnibus hominibus. Et tribui ipsi D. Abbati licentiam, ut quando ipse D. Abbas, ejusque successores, & partes ipsius monasterii voluerint, potestatem habeant illud per se defendere, & qualiter voluerint. Cum omnibus munimimibus, & rationibus, quas de eo ostenderint, & sicut superius scriptum est. Ego & mei hæredes non adimpleverimus, & supradicta, vel ex eis quicquam removere, aut contradicere præsumpserimus, per convenientiam obligavi me & meos hæredes, complere ipsi D. Abbati, & successoribus ejus, & partibus ipsius monasterii, ducentos auri solidos constantinopolitanos. Et sicut superius scriptum est adimplere. Jam dictam verò Ecclesiam S. Angeli nunc possidere videtur, ad meam reservari potestatem faciendi ego, & mei hæredes quod voluerimus. Et taliter ante Primarium Notarium scribere rogavi. Memorans illud, quod superius disturbatum est, quæ, Judicem per ejusdem D. Papæ licentiam legitur.

Ego qui supra scio Judex.

Ego frater Otho Ostiensis Episcopus huic donationi interfui, & laudavi.

Ego Bruno Segninus Episcopus interfui, & ss.

Ego qui superius Rodoaldus Judex.

Ferunt sub Alphano æneas portas Salernitanæ Ecclesiæ pulcherrimè conflandas curasse Landulphum Butrimile ibidem sepultum, in quibus ejusdem & uxoris suæ Gitanę cernuntur adhuc effigies, & insculpta verba.

Primæva culpa trahit omnes crimina multa
Quæ rogita pro me semper Matthæe Magistrum
Limina quærentes sancti vos conspicientes
Hoc opus ò dona. Salvator criminis plura
Discite Landulpho Butromili Protosebasto,
Noscite me natum simul hic, & terræ mandatum.

LANDULPHUS SEBASTON S. MATTHÆUS, GISANA SEBASTON ET UXOR EJUS.

Interfuit deinde Alphanus consecrationi Gelasii Papæ II. ut Pandulphus refert, diuque Salernitanam Ecclesiam rexit, obiitque, Falcone Beneventano teste, anno 1121. die 4 Kal. Septembris.

11 ROMUALDUS b hujus nominis primus Bocconis filius, male de Guarna scribit Musca, cum revera cujus familiæ fuerit, ignoretur, tamen fuit patria Salernitanus ex Diacono Cardinali s Mariæ in Via Lata à Callisto II. Papa tunc Salerni agente Salernitanus ordinatur Archiepiscopus in mense Septembri anno 1121. ut Falco Beneventanus scribit in Chronic. Subscriptum inveni Romualdum Diaconum Cardinalem s. Mariæ in Via lata in privilegio exemptionis Ecclesiæ Aversanæ, dato 8. Kal. Octob. eodem anno 1121. ab hac die ad finem usque mensis Septembris Romualdus evasit Archiepiscopus Salernitanus. Hic à Guillelmo Principe Salernitano omnium bonorum, quæ Ecclesia Salernitana à Roberto, Rogerioque ducibus dono data fuerant, confirmationem accepit, eundemque Guillelmum Salerni defunctum in majori Divi Matthæi templo tumulavit. Autor est Romualdus secundus Salernitanus Archiepiscopus in Chron. *Guillelmus*, inquit, *Salernitanæ Ecclesiæ omnia, quæ Robertus Dux avus ejus, & Rogerus Dux Pater ejus donaverat, confirmavit, & Judaicam pro magna parte adjunxit. Castrum Olibanum reddidit & totam pastinam moriens Ecclesiæ reliquit. Mortuus est autem apud Salernum morte communi, major triginta annis, anno Ducatus sui octavodecimo, anno ab Incarn. Dom. 1126. mense Julio in festo beati Nazarii indictione 5. sepultusq; est apud Salernum in*

XLV.

b De eo Ciaconius Ildoini t. 1 col. 9..

tum-

tumulo patris sui in Ecclesia beati Matthæi Apostoli, quam Robertus Dux avus ejus à fundamentis ædificavit. Falco Beneventanus in Chron. vult Guillelmum obiisse anno 1127. *Hoc ann. Dux prænominatus Guillelmus septimo Kal. Augusti mortuus est. Continuo uxor ejus, crines suos, quos pulchros & suaves nutrierat, coram omnibus, qui aderant totondit, & lachrymis incessantibus, vocibusque ad astra levatis, super Ducis defuncti pectus projecit. Nec mora totius Civitatis Salernitanæ partes obitus Ducis fama perculsit; & sic catervatim cursu præcipiti populus omnis ad palatium properavit, cupiens Ducis illius defuncti cadaver aspicere, & viso humilitatis ejus, & pietatis reminiscentes, crinibus, genisque evulsis, Patrem eorum, & Dominum mirabiliter invocabant. Confestim Archiepiscopus Civitatis, Clero accito ad deferendum corpus advenit, & eo in feretro gloriosè imposito, quatuor ejus equos, ante feretrum usque ad Episcopium S. Matthæi duxerunt, similiter quatuor aurea vexilla coram eo imposuerunt. Lector, itaque si adesses, utriusque sexus populum deficientem aspiceres, & miratus affirmares Ducem aliquem, vel Imperatorem tali sub mœstitia nunquam sepultum fuisse. Exequiis igitur ex more celebratis, in tumba pretiosa parata Ducem illum sepelierunt.* Prosequitur Falco de adventu Rogerii Comitis Siciliæ Salernum, eaque in Civitate, satagente Romualdo Archiepiscopo, civibusque annuentibus post aliquot dies susceptus, Princeps Salerni authoratus est. Factum etiam indicat Chr. Romualdi. *Comes verò Rogerius audita morte Guillelmi Ducis, qui eum hær. instituerat, statim cum galeis Salernum venit, & à Salernitanis Civibus honorificè receptus est. Quibus tenimenta, & possessiones, & antiquas consuetudines confirmavit, & eos in suo recepit dominio. Turrim tamen majorem in eorum potestate reliquit.* Idem de eodem Rogerio loquens ait; *Qui in eadem Civitate (Salerni) ab Alphano Caputaquensi Episcopo est unctus in Principem, dehinc Regium veniens, ibidem in Ducem Apuliæ est promotus, & sic in Siciliam rediit. Anno 1127. Indictione 6. mense Septembri.* Rogerius deinde totam Apuliam occupavit, nec contentus Ducis titulo Regium propria autoritate usurpavit. Panormi se in Regem coronari fecit Idibus Maii 1129. cui nostrum Romualdum Archiepiscopum cum pluribus aliis Præsulibus interfuisse scribit Rocchus Pyrrhus in descriptione Ecclesiarum Siciliensium ex quodam Maraldi Chronic. suspectæ tamen fidei.

Vita functo Honorio Pontifice, in Pastorem universalem fuit adlectus Gregorius Diaconus Cardinalis, dictus Innocentius II. qui noluit hanc coronationem pontificio confirmare diplomate: & quoniam adversus Innocentium, Petrus Leonis Cardinalis in schismate fuit in Pontificem creatus, vocatus Anacletus II. Rogerius ab hoc fuit in privilegio confirmatus, qui multa multis concessit; & magister Radulphus obtinuit confirmationem gratiarum à Rogerio Comite ejus patre concessarum. Hæc Chronicon. Interea Romualdus fecit in Cathedrali pavimentum vermiculatum ea porphyreticis, variisque nobilibus lapidibus admirandum, ut ex inscriptione nominis ejus ante altare majus literis porphyreticis conscriptó, est videre. Excessit anno 1136. cum vixisset annos quindecim, menses aliquot Præsul, die 21. Januarii in festo s. Agnetis sepultus nobili tumulo majoris Ecclesiæ, nulla ejus egregiorum actorum proloquente inscriptione; tradunt tamen aliquando hæc pauca verba ibidem sculpta fuisse: *Romualdus Primus Archiepiscopus Salernitanus.* Scribit Joannes Baptista Prignanus Salernitanus Ordinis Eremitarum s. Augustini in M.S. Hist. nobilium familiarum patriæ suæ to. 1. Romualdum anno 1128. sibi cum spe futuræ successionis coadiutorem in Salernitana sibi ascivisse Joannem *a* quendam de Guarna Salernitanum prædefunctum anno 1134. die 1. Augusti 12. Indictione: hoc se legisse scribit in libro Confratrum Cathedralis asservato in capitulari tabulario. Porro Prignani indigestum opus duobus voluminibus ab ipso conscriptis extat Romæ in Bibliotheca Angelica apud s. Augustinum, ubi plura & digna monumenta ad Urbem Salernitanam spectantia recensentur.

Alphani II. temporibus vivebat Dauferius Archidiaconus & Medicus Abbas Ecclesiæ S. Mariæ anno 1124. temporibus Domini VV. Gloriosissimi Principis, & Ducis de mense Junio 2. Indictione ex instrumento, ubi aliud inseritur sub Principatu Domini Guaimarii gloriosi Principis de mense Januarii 1. Indictione. In quo asseritur, qualiter de mense Majo, Madelmo, Adelmo, & Guaimarius germani Comites, filiique q. Gauferii Comitis ad honorem semper Virginis Dei Genitricis ædificaverant Ecclesiam sub vocabulo sanctæ Mariæ, quam variis ornamentis, & bonis stabilibus ditaverant pro commodo Sacerdotum, qui inibi servire debebant, narratur etiam quod Mayo. & Germani Fratres ædificaverunt Ecclesias ad honorem S. Eustasii, & s. Nicolai, quibus Ecclesiis similiter alia bona donaverunt, & inter alia ad favorem Ecclesiæ S. Mariæ adest quædam terra ab hac parte fluminis, quod Lirinus dicitur, propè monumentum, quod vocatur Fusu juxta res filii Dauferii Beneventani, & Mundæ filiæ Joannis ejus uxoris & res hæredum q. Domini Ademarii Principis.

12 GUILLELMUS Ravennæ nobili loco natus divinarum humanarumque rerum cognitione XLVI.
præditus, electus Capuanus Archiepiscopus in gratia Rogerii Siciliæ Regis, cujus erat charus ab Innocentio II. creatus est Archiepiscopus Salernitanus anno 1137. Hic ornavit altare majus, ac de novo erexit, ornavitque similiter, uti ornatum pavimentum erat. Id quod à tergo altaris insculpti versus, ostendunt: necnon totum titulum Ecclesiæ, in qua Campanile maximæ magnitudinis, & altitudinis ædificandum curavit Rogerio Rege. Duo etiam candelabra ænea spectandæ magnitudinis, ante altare majus prædictum superioris Basilicæ, ex utroque latere statuit.

Ejusdem Guillelmi Archiepiscopi intuitu Nicolaus Comes Principatus, Guillelmi Comitis filius anno 1141. pro remedio animæ suæ, suorumque parentum, studio ditandi Salernitanum Archiepiscopium, quædam bona cessit. Rem testatam obiicit nobis monumentum tabularii ejusdem Ecclesiæ his verbis.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1141. & 11. an. Regni D. nostri Rogerii Siciliæ & Italiæ gloriosissimi Regis, mense Martio 4. Indictione.

Ego Nicolaus divina favente clementia Comes de principatu D. Guillelmi Comitis hæres, & q. filius, clarifico pertinere Salernitano Archiepiscopio, in quo D. Guillelmus venerabilis Archiepiscopus præest, terras cum silvis, propè flumen Silaris in loco, ubi ad Forum dicitur, per firmum præceptum bulla cerea insignitum, nunc autem sicut mihi placuit, pro amore omnipotentis Dei, & B. Apostoli & Evangelistæ Matthæi, cujus reliquiæ in eodem Archiepiscopio honorabiliter requiescunt, &c. & pro salute animæ meæ, & animarum prædictorum genitorum & genitricis nostræ, pro remedio etiam delictorum nostrorum, favore etiam & veneratione supradicti D. Archiepiscopi confirmo in eodem Archiepiscopio, præsente & consentiente D. Guillelmo Comite germano meo, & Roberto Straticoto &c.

Actum Salerni per Zaspidum notarium, &c.

Memoratur idem Guillelmus in diplomate Bartholomæi Episcopi Nolani de restitutione, & confirmatione Ecclesiæ s. Georgii, & s. Laurentii de Nola, & sanctissimæ Trinitatis de Cicala, facta monasterio Cavensi, actum Salerni anno 1143. mense Decembri Indictione 7. Diploma in Episcopis Nulanis dabimus. Guillelmus verò cum Ecclesiam Salernitanam summa cum sui nominis laude quindecim rexisset annis, mortalitatem explevit anno Christi 1152. die 7. Julii Indictione 15. Rogerius

a Memoria hujus Jo. habetur in Rogerii diplomate apud Bellunium Miscell. tom. 6. p. 394.

rius autem Rex Panormi obierat anno 1149 relicto filio Vvillielmo peimo cognomento Malo, regni fnccessore. Obiisse Gnillelmum optimnm Saleenitanæ Ecclesiæ pastorem anno 1152. Indictione 15. scribit Musca. In emortuali Casinensis Ecclesiæ notarur dies obitns Guillelmi nonis Julii, & ex annis Pontificatus Romualdi, Guillelmi mors incidit in annum 1153. primæ Indict. Eadem porro tempestate, qua Guillelmi dignitas Salernitanis emergere cœpit in lucem, fidelitas quoque & animi fortitudo Salernitanorum erga Rogerium Regem comprobata est, etenim cum Lotharius Cæsar fere omnes Apuliæ civitates per proditionem suo subjugasset imperio, Saleeni cives, fidem suam Rogerio illibatam servarunt, quamobrem Rex, illorum laudata fide, amplissimis eos privilegiis condecoravit, quæ in sequenti documento ab ipso exemplari excerpto recensentur.

In nomine Dei æterni & Salvaturis nostri Jesu Christi.

Annu Incarnatiuaise jusdem 1137. men. Novemb. Indict. 1. Egu Rogerius Dei gratia Sicilia & Italiæ Ren, Rogerii primi Comitis hæres, & filius. Rrgiæ majestati ronvenit bnnmereatibus propensioris benignitatis munificentiam irrogare, & fideles suos dignis bonmibus ampliare, quatenus fideles, & infideles ad bene agendum beneficiis prævedeatibur instruantur, ita ut fideles fideliores sint, & infideles visis meritis fidelium, ad dominorum suorum fidelitatem pruvocentur; ea propter Salernitanos fideles nostrus honurare, & exaltare decrevimus, qui Roberto Guiscardo bo. mem. & Rog. & Vuil Ducibus prædecessoribus nostris semper fideles fuerunt, nobis quoque maxime hoc tempore quod Lotharius rum Theutunicis per proditorum nostrorum perfidiam in Apuliam intearet, & cum jam fere tota terra infidelitatis macula cuntaminaretur, sola Italiæ Salerni civitas fidelitatem intemeratam conservavit. Hujus rei gratia magnificentiæ nostræ munera in prædictam rivitatem, & ejus populum extendere volentes, donamus, coaredimus, atque largimur & per præsentis privilegii anctoritatem firmamus, ut deinceps nec Salernitani, nec eorum homines pro mediatiro aliquid persolvant, sed semper ab hac cunditione liberi, & absoluti permaneant, plateaticum etiam sandalium, & lenticum quæ veniunt de Calabria, Sicilia, & Lucania, similiter eis condonamus; plateaticum quoque pisrium, quos Salernitani capiunt eis iteram dimittimu, & præcipimus ut pro mensura laguennæ nihil persolvant: similiter jubemus ut nullus noster ordinarius animolia hominum Salerni, & eunsilium eorum angariare præsumat. Præterea decatias, & alia jura mercaturum quæ Salernitani in Alenandriam prius persolvere soliti erant ad morem, & modum Siciliæ negotiaturum reduci fariemus, quatenus eadem lex & similis cunsuetudo Siculis & Salernitanis permaneat. Ad hujus sané nostræ runcessionis & donationis robur & indissolubile firmamentum præsens privileginm per manus Gregorii nostri Notarii sceibæ nostrique sigaris bulla aurea insigniri præcepimus. Datum Saler. 10 Kal. Decemb. per manum Henrici Venerabilis Messanen. electi, annu regni nostri 7.

Extracta est præsens à suu propriu uriginali existeati in Archivio rivitatis Salerni, cum quu facta collatione &c. meliure &c. in fidem egu Notarius Joannes Soractus de Rosa Salernitanas secretarius dictæ rivitatis meu sigau signavi requisitus.

Locus † sigilli.

Datum est hoc diploma pee manum Henrici Messanensis Episcopi electi, cujus non meminit Rocchus Pyrrus in notitia Messanensis Ecclesiæ.

XLVII. 13 ROMUALDUS a II. Guarna Salerni patre Petro quondam Romualdi Comitis, qui dictus est Crassus, summo loco natus vir doctus, & prudentia clarus statim post Guillelmi mortem patriæ eligitur Archiepiscopus anno 1153. Electionis annum habemus ex vetusto donationis documento Tabularii Monialium sancti Laurentii Amalphiæ anno 1179 scriptum, qui suit annus 25. sui præsulatus, cujus initium; *In nomine D. N. J. C. anno Incarn. ejus 1179. & 14. anno regni D. nostri Guillelmi Siciliæ & Italiæ Regis, & 25. anno Pontificatus D. nostri Romualdi Dei gratia Salernitani Archiepiscopi mense Novembris Indict. 13. dum in præsentia supradicti D. nostri Rumualdi Dei gratia Archiepiscopi Salernitani esset. Ego Asrardus Judex, &c* 1156. Una cum Hugone Panormitano Archiepiscopo, Willelmo Calano Episcopo & Marino Abbate Cavensi, ipse Romualdus pacem composuit nomine Willelmi Mali Siciliæ Regis cum Legatis Adriani IV. Papæ, ut in diplomate ejusdem Regis apud Baronium legitur. Memoratur Romualdus eodem anno in testamento Roberti Castri Trentenariæ Domini, ubi etiam mentio Celsi Episcopi Pestani in hunc modum ab exemplari.

a Memoratur à Marraccio in Bibl. Mariana par. 2. p. 162. Oudin in supplem.

de Script. Eccles. p. 447 Toppius in Bibl. Neapol. p. 173 & Nicodemus in Addit. p. 222. Mandos.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarn. ejus 1156. & 6. anno Regni D. nostri Guillelmi Siciliæ & Italiæ gloriosissimi Regis, 3. die intrante mense Octobris 5. Indictione.

Dum D. Robertus, Trentenariæ filius q. bo. mem. D. Guillelmi q. similiter de Trentenaria dictus est, ut est humanæ fragilitatis, infirmaretur infirmitate, qua defunctus est, quamvis in ipso castello Trentenariæ in palatio suo in lectulo jaceret, sanæ tamen mentis, rectæque locutionis existeret, coram nobis Jo. & Romualdo & Io. Judicib & aliis hominibus clericis, & laicis viris idoneis judicavit & disposuit, quod de rebus suis stabilibus & mobilibus, post ejus obitum fieri deberet, & distributores sibi constituit D. Romualdum Salernitanæ Ecclesiæ Archiepiscopum, & D. Celsum Pestanæ Sedis Episcopum, & D. Marinum monasterii SS. Trinitatis de Cava Abbatem, & D. Alphonum Regalem Camerarium, socium ejus, & D. Gualderiam, qui dicitur Buccosollis, & D. Guidonem, qui dicitur de Campora, inter cætera veró quæ judicavit, primo quidem judicavit D. Colgrimæ axori suæ, & filiæ ipsius D. Alphani Camerarii integram tertiam partem ex omnibus rebus suis stabilibus, & mobilibus, in montibus, & planis sitibus Lurantiæ & ubicunque essent: de duabus veró rerum stabilium partibus, quæ remanent, pro salute animæ suæ judicavit prædicto monasterio SS. Trinitatis de Cava omnes res suas stabiles sibi hæreditario jure, vel per emptionem à patre supradicti Guillelmi genitoris sui pertinentes in montibus, & in planis sitibus Lurantiæ, & per alia loca ubicunque sunt, & meliorem equum, quem habebat cum omnibus armis suis, salva tamen integra tertia parte uxoris suæ stabilium, & mobilium rerum, quam primuet, ut dictum est, judicavit, de duabus veró mobilium rerum partibus, quæ remanent, totum debitum creditoribus suis reddere judicavit. Convenanzeriis suis convenanzam dare judicavit, S. Matthæo prædictæ Salernitanæ civitatis Archiepiscopio durratos tarenos judicavit. Monasterio S. Benedicti ejusdem Salernitanæ civitatis tarenos ducentos. Pestano Episcopo quingentus

tu-

tacenos judicavit, totum moneta Salernitanorum. Et si quid de rebus mobilibus remaneret, ipsi distributores pro ejus anima, ut ipse judicavit & disposuit, distribuant, & taliter tibi Pinnino Notario scribere praecepimus.

† *Ego qui superius Joannes Judex.*
† *Ego qui superius Romualdus Judex.*
† *Ego qui superius Joannes Juden.*
† *Ego qui supra Gualderius Buccafollis.*
† *Ego Guido de Camporn.*

Hac tempestate Romualdus Ecclesiam ædificavit in honorem S. Cathaldi in pago Campagnæ, cui addidit cœnobium ac magnificè dotavit quod per aliquot sæcula unitum fuit mensæ Episcopali Campaniensis, dum Campania Episcopali dignitate ornata est à Clemente VII. Hoc etiam tempore ex auctoritate Romoaldi Joannes Abbas Ecclesiam S. Petri de Ebulo condidit; opus aliqui male referunt fuisse ejusdem Archiepiscopi, sic enim testatur inscriptio in ipsa Ecclesia.

Guillelmi Regis Antistitis, et Romualdi
Temporibus domus hæc ædificata fuit.
Abbas istud opus, venerabilis ille Joannes
Fecit, laus cujus est probitate minor.
Muros studiosi Bartholomæi
Fecit materiam; sed superavit opus,
Anno D. MCLX.

Hoc eodem anno 1160. die 15. Januarii Ind. 9. Archipræsulatus sui 7. omnia bona juraque Ebulensis monasterii Joanni Abbati, ejusque successoribus confirmasse Romualdum, habet ejusdem documentum hoc anno scriptum Licentiam ædificandi Ecclesiam sanctæ Mariæ Matris Domini in Nucerina ditione concessisse Pontificatus sui 19. mense Novemb. 1172. docet aliud documentum ab ipso exscriptum.

Anno 1163. confirmavit Guillelmus in Abbatissam monasterii S. Mariæ Puellarum Algaytam electam ex monasterio sancti Georgii ejusdem Ord. S. Benedicti. Hujus rei gestæ valde dignum tunc scriptum monumentum explicat in tabulario Salernitanæ Ecclesiæ servatum, in hæc verba.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1163. & 13. anno Regni D. nostri Guillelmi Siciliæ, & Italię gloriosi. Regis, mense Majo, 11. Indictione.

Dum in præsentia Dom Romualdi viri valdè venerabilis Dei gratia Secundi Salernitani Archiepiscopi, essem ego Guaferius Juden, existentibus in eadem præsentia quampluribus Clericis suprascripti Archiepiscopi, & Laicis, Joanne filio quondam Roberti, Amato filio Peteoni, Joanne filio Guaferii, Petro filio Alfani, Mario filio Guidonis; Joanne filio Alferii, Matthæo filio Guaferii, Roberto germano ejusdem Archiepiscopi, Urso, & Paschasio Primiceriis, & Cardinalibus, Matthęo Cardinali, & Archipresbytero, Constantino Presbytero, & Cardinali, & pluribus aliis ejusdem Ecclesiæ. Laicis siquidem, Mario Rubeo Regali Camerario, Gisulfo Judico, Matthæo Judice, filio Joannis Judicis, Cioffo germano ipsius Camerarii, Joanne, qui dicitur Sclavus, Joanne filio suprascripti Guaferii, Cæsareo germano suprascripti Matthæi, Matthæo Notario filio Romualdi, Urso patruo meo, Matthæo, qui dicitur Sclavus, Bernardo, qui dicitur Senescalcus, filio Alferii, Pardo, qui dicitur Muca, & pluribus etiam aliis, Auria, & Teuda neptis ejusdem Auriæ, & Sellida, & Fumia, & Theodora Moniales monasterii Puellarum S. semper Virginis Dei Genitricis Mariæ, quod constructum est intra hanc civitatem, à super platea, quæ exit per portam istius civitatis, quæ Rotensis dicitur. Suprascripti D. venerabilis Archiepiscopi tribunal ingressæ, iterato communis matris, & custodis obitum lacrymabiliter nunciantes, in Prælatam & Custodem Collegii Monialium suprascripti monasterii D. Archiepiscopum tanquam suum Metropolitanum providere suppliciter supplicabant, insuper personam eligendam, ex cujus diligentia humani generis hostis retia, sine lapsu pertransirent, & cura earum suprascripti monasterii amministratio diligenter procuraretur. Quarum petitionem justam, & rationabilem esse considerans, prout Canonum doctrina expostulat, si super personam eligendam communiter convenissent Canonici exquisivit, cui præfatæ Moniales, sese super personam convenisse responderunt. Quæ quidem, & corporis integritate, & vitæ honestate, & morum doctrina, Deo amabilis, & hominibus laudabilis inveniretur. Ut generis etiam, & ortus questio non prætereatur, nobilioribus est orta natalibus, & legitimis nuptiis procreata. Quas rursus suprascriptus D. Archiepiscopus, vir sanctorum Patrum statum, & Canones edoctus, utrum de Collegio ejusdem Cœnobii, an de alieno esset, diligenter interrogans; de monasterio S. Georgii, quod constructum est intus hanc civitatem propè Judaicam istius civitatis, quod cum omnibus rebus suis eidem Archiepiscopio pertinens, ac subjectum est, ab ore præfatarum sororum in veritate accepit. Mox igitur prædictis sororibus inde abeuntibus, & in suum cœnobium, præfatus Archiepiscopus, Ursum Primicerium, & Constantinum Capellanum, viros honestos, & providos, Presbyteros Cardinales suprascripti Archiepiscopii, in suprascriptum monasterium S. Georgii delegavit. Quibus ejusdem cœnobii S. Georgii Abbatissa mandavit, ut Algaytam Monialem, & consororem suam, quam prædictæ S. Mariæ Moniales communicato consilio providè eligendo à suprascripto D. Archiepiscopo, tanquam earum proprio Metropolitano petierunt, à vinculis sui cęnobii relaxando, quod ipsi Archiepiscopio cum omnibus suis pertinentiis subjectum, & pertinens est, præfatis Cardinalibus usque in præfatum monasterium S. semper Virginis, & Dei Genitricis Mariæ conducendam, ut ab ipsis Monialibus ipsam paulo ante in Abbatissam petentibus, electio canonicè celebraretur, concedere. Quæ quidem præfato D. Archiepiscopo, ut Domino obediens mandatis suis obiter paruit. His igitur gestis suprascripta Algayta ipsis Cardinalibus comitantibus, primas monasterii fores, in quo in Abbatissam eligendam petebatur, advenit. Quam præfati Cardinales coram pluribus nobilibus ante ipsius monasterii Januas existentibus, & ipso Bernardo filio Alferii Senescalchi patrono ipsius monasterii S. Mariæ ejusdem monasterii monialibus, quæ eam in Abbatissam eligendam optaverant, assignaverunt, &c.

Ex his valdè miror, cur Musca scribat annum 1167. secundum fuisse Præsulatus Romualdi, quo, mense Augusti 15. Ind. Guillelmus Rex Siciliæ una cum Regina Margarita matre donavit Ecclesię Salernitanæ ad petitionem Romualdi, castrum, & homines montis Corbini in perpetuum possidendum. Exceperat antea Romualdus, teste Baronio, honorificentissimè Alexandrum III. Salernum venientem anno 1165. quod ipse Romualdus suis in Chronicis commemorat, anno eodem. *Alexander Papa Salernum adveniens, à Romualdo Archiepiscopo, ac toto populo civitatis, cum debita est reverentia, & honore susceptus.* Fuit Romualdus in maximo honore apud Alexandrum, Fridericum Imperatorem, Regemque Guillelmum Malum, filiumque Willelmum Bonum, quem coronavit, & unxit in Regem Panormi an. 1166. ejusdemque à consiliis electus, cum ætatis anno undecimo successisset in Regnis; pro quo in solemni conventu anno 1177. una cum Rogerio Andriensi Comite Legato, juravit pro eodem Rege initæ pacis conservationem, in eoque congressu, cum esset vir eloquentissimus, egregiam habuit orationem ad Fridericum Imp. de Willelmi sui Siciliæ Regis laudibus, petiitque ab Imperatore diploma confici de pace inter ipsos facta, quam ex ipso recitat Baronius. In eo item congressu, obtinuit Romualdus locum in sinistra Pontificis, supra Diaconos Cardinales, ut ex ejusdem Chron. ipsemet de se ipso testimonium perhibet. *Alexander idem diligenter attendens prudentiam, & litteraturam Romualdi,*

& de-

& devotionem, quam erga Romanam Eccleſiam ſemper habuerat, recolens, ad petitionem ipſius communi voto fratrum ſuorum, & conſilio, ipſi, & ſucceſſoribus uſum, & dignitatem portandæ Crucis per civitatem, & totam ſuam Parochiam Apoſtolica auctoritate conceſſit, & denum, quod exinde Salernitanæ Eccleſiæ in perpetuum fecerat, ſui privilegii munimine roboravit anno eodem 1177. ac rebus proſperè compoſitis in Siciliam redit. Receperat Romualdus antequam ad Fridericum Imperatorem progrederetur à Matthæo Regni Siciliæ Cancellario litteras ad favorem Philippi quondam Joannis de Richardo Judicis ejuſdem Matthæi cognato, pro recuperatione quorundam bonorum Eccl. Salernitanæ obnoxiorum, quas recitare fecit coram Landulpho Judice aſſiſtentibus nonnullis Salernitanis Canonicis Cardinalibus, inter quos recenſentur Robertus Archidiaconus, Philippus Dominus S. Magni, & Lucas de Guarna ejuſdem Archiepiſcopi germani fratre: omnia deinde ceſſerunt ad favorem Philippi. Litteræ Matthæi, & Romualdi hac de re benigna propenſio, dignæ viſæ ſunt, ut hic reſcribantur ab exemplari Salernitani tabularii.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Anno ab Incarn. ejus 1176. & 11. anno Regni D. noſtri Guilielmi Siciliæ, & Italiæ glorioſiſſimi Regis, menſe Decembris 10 Indictione.

Dum in præſentia D. Romualdi Dei gratia vener. Secundi Salernitani Archiepiſcopi eſſem ego Landulfus Judex, exiſtentibus in eadem præſentia Roberto Archidiac. germano ipſius Archiepiſcopi, Abbate Muſco Diacono, Joanne Archipresbytero & Cardinale Salernitani Archiepiſcopii, & aliquantis Laicis viris idoneis, videlicet Philippo Guarna Domino Caſtelli S. Magni, & Luca Guarna germanis ipſius D. Archiepiſcopi, & Alfano Principe conſobrino eorum, Philippo olim Regio Camerario filio q. Joannis Iudicis de Riccardo, & Ioanne Milloſo avunculo ipſius Philippi, filio q. Amati, qui poſtea Monachus fuit, ibidem convenientibus ipſe D. Archiepiſcopus oſtendit litteras, quas idem Philippus olim Camerarius nuper à Panormo veniens, ipſi D. Archiepiſcopo aſſignaverat ex parte D. Matthæi egregii Vicecancellarii, prædict. D. noſtri glorioſiſſimi Regis familiaris, quæ erant continentiæ talis. Cariſſimo in Chriſto Patri, dilectiſſimo Compatri, ſpecialiſſimo amico ſuo D. Romoaldo Dei gratia vener. Salernitano Archiepiſcopo. *Matthæus D. Regis Vicecancellarius ſalutem, & integritatis affectum. Sicut bene novit Paternitas veſtra, Philippus filius q. Joannis de Riccarde Judicis, cariſſimus cognatus, & dilectus tanquam filius noſter, & prædictus q. Pater, & Petrus olim Proto-judex Salerni avunculus ejus, ſemper vos totis affectibus dilexit, & honoris, & exaltationis veſtræ cumulum cupiere. Et nunc præfatus Philippus quanto nobis proximiori gradu affinitatis adjungitur, tanto vos affectioſius diligit, honorem vnum ſerventius cupit, & ſicut perſonam veſtram proſperis vigere ſucceſſibus idem Philippus conſiderans, & attendens caritatis dulcedinem, & dilectionis vinculum, quod vos, & nos indiſſolubiliter jungit, & quod vos ſicut cariſſimum in Chriſto Patrem, & ſpecialiſſimum amicum noſtrum diligimus, & vos ſicut dilectum in Chriſto filium, & amiciſſimum nobis non conquerendo, ſed ut vobis inde per noſtras litteras ſcriberemus oſtendit, dicens, quod præfatus Petrus q. Protojudicem Salerni avunculus ejus ex teſtamento reliquit, & judicavit ei, & Joanni Miloſo q. fratri ſuo avunculo ejuſdem Philippi terram, quam eidem Petro famoſiſſimus Rex Guilelmus memoriæ recolendæ propè montem Corvinum conceſſit. Et cum idem Philippus, ſicut nobis expoſuit, & præfatus Joannes Miloſus terram ipſam quietè tenuerint, ſicut eam tenuit præfatus Petrus Protojudex quondam Salerni, & per eas diviſas, & terminos, quibus eam diviſit, & aſſignavit præfato Petro Protojudici bajulus Regius, cui tunc inde Regium præceptum, & tranſmiſſum, & quibus eam diverſi Iudices Salerni, & præcipuè Ioannes Guarna frater veſter. Nos ipſum Philippum, & præſcriptum Ioannem avunculum ejus de quadam parte ipſius terræ diſſignari feciſtis. Unde ſi ita eſt, monemus, & rogamus diſcretionem veſtram, ut ponatis inde ſicut firmarunt in ſaginam jam dictos Philippum, & Joannem avunculum ejus, & deinde, &c. Data Panormi 7. menſis Octobris 10. Indict.*

Anno ſequenti 1178. Romualdum inter & Lucam Guarnam qu. Alferii filium Regis juſtitiarium veteris controverſiæ pro cenſu aquarum Lirni fluvii iterum excitatæ fuiſſent, eas de communi utriuſque partis aſſenſu compoſuit Landulfus Judex coram Romualdo, aliiſque Canonicis Cardinalibus Salernitanæ Eccleſiæ. & hoc perpetuo duraturum documentum ſancitum eſt. quod extat in eodem tabulario Eccleſiæ.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Anno ab Incarnatione ejuſdem 1178. & 13. an. Regni D. noſtri Guglielmi Siciliæ, & Italiæ glorioſiſſimi Regis menſe Iunio 11. Indictione.

Dum in præſentia D. Romoaldi Dei gratia vener. ſecundi Salernitani Archiepiſcopi eſſem ego Landulfus Iudex, cui juriſdictio Archiepiſcopii ammiſſa eſt reſidentibus ibidem Roberto Archid. ſuprad. D. Archiepiſcopi, fr. Ioanne de Guaiferio, Abbate Muſco, Petro Primicerio, Petro de Cantone, Ioanne Aquamena Diaconibus, Ioanne Comete, Abbate Matthæo de Atenulfo, Ioanne Abbate fratre noſtro Clericis, Ioanne de Archipresbytero, Ioanne de S. Bartholomæo Presbyteris, & Cardinalibus ejuſdem Archiepiſcopii, & quampluribus aliis; Convenit ibidem D. Lucas Guarna Regius Iuſtitiarius, filius q. Alferii, qui ſimiliter Guarna dictus eſt cum Mario Ruſſo cognato ſuo filio q. Malfredi, qui fuit filius Ademarii Comitis. Et quoniam per terram vacuam ipſius Lucæ, quæ eſt foris hanc civitatem in loco Lirno, ubi Allo fuſo *dicitur, tempore irrigationis hortorum, permiſſu tamen & notitia ejuſdem Lucæ immittebatur de aqua fluvii Lirni ad irrigandum tam hortos Salernitanæ Eccleſiæ, quam aliorum, & proinde cauſa aquatici ipſi Lucæ annuus cenſus dabatur, ſuper cujus cenſus augmentatione, inter eundem Lucam, & D. Archiepiſcopum multoties quæſtio mota fuerat. Idcirco ad tollendam futuram altercationem, &c. Salvo tamen & illæſo reſervato ipſi Lucæ, ejuſque hæredibus, uſu, quem habet tempore irrigationis hortorum de capiendis oleribus, citrolis, cucurbitis, & aliis, &c. Unde per convenientiam ipſe Lucas guadiam Cioffo presbytero, & Abbati Eccleſiæ S. Petri, quæ de Griſonto dicitur, ac bajulo ſupradicti D. Archiepiſcopi pro parte ſupradicti Archiepiſcopi dedit, & fidejuſſorem ei pro illius parte poſuit ſupradictum Marium cognatum ſuum, &c.*

Interea Romualdus Eccleſiæ ſuæ bene conſulens, pavimentum egregiè, & pereleganter vermiculatum ex porphyreticis, variiſque lapidibus ſtravit in choro Metropolitanæ, necnon quadrilaterum lectorinum iiſdem ex lapidibus conſtruxit, quatuor columnis precioſiſſimis, porphyreticis mixtis ſuffultum. Limina verò chori portæ eodem ex opere facta conſpiciuntur ab illuſtri viro cive Salernitano Matthæo Regni Siciliæ Vicecancellario. Scripſit Romualdus characteribus Longòbardis ab ipſis mundi primordiis ad ſua uſq; tempora Chronicam, quam egregiam judicat bon. mem. Felix Contilorus in lib. Concordiæ inter Alexandrum III. Papam, & Fridericum I. Imperatorem Venetiis confirmatæ. Conſcripſit item Romualdus aliquas Sanctorum vitas, auctorque fuit Breviarii Salernitanæ Eccleſiæ, quo quidem officio uſi ſunt Canonici ejuſdem Eccleſiæ ad annum uſque 1587. quo tempore Archiepiſcopus Marſilius ad Capituli poſtulationem à Sixto V. impetravit; ut in Salernitana Eccleſia ad communem Romanæ Eccleſiæ morem officium celebraretur, ſuo tamen, & ſucceſſorum arbitrio veteres ejuſdem Eccleſiæ cæremonias, ri-

tusque, necnon singularia aliquot Sanctorum, quorum ibi corpora requiescunt, officia reservare ipsi liceret. Assedit tandem Romualdus inter Concilii Lateranensis Patres anno 1179. cui cum suffraganeis subscripsit eodem Alexandro III. præsidente, pauloque post, anno scilicet 1181. die prima Aprilis Salerni piissimus Præsul, ac rerum gestarum gloria clarus obdormivit in Domino, & in nobili tumulo marmoreo è conspectu sepulchri primi Romualdi humatus est, quod adhuc visitur in Metropolitana, nulla in tanti viri memoriam proloquente inscriptione. Obierat anno superiori 1180. die 14. Feb. Robertus Salernitanus Archidiaconus Romualdi germanus frater, tumulatus in Ecclesia S. Gregorii jam antea intra urbis mœnia ab ipso ædificata; addita superliminari in marmore signata inscriptione, fundationis utique documento.

Anno Dominicæ Incarnationis MCLXXII. Regnante Domino V.V. secundo gloriosissimo Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, ac Principatus Capuæ anno septimo. Robertus Guarnæ frater Domini Romualdi secundi venerabilis Salernitani Archiepiscopi fecit construi hanc Ecclesiam ad honorem Beati Gregorii.

Eodem quoque anno 1180. Matthæus Salernitanus Magni Regni Siciliæ Viceccancellarius Nicolai Romualdi successoris pater in Salernitana Cathedrali plura, ac permagnifica addidit ornamenta, ut proloquitur inscriptio ad Chori portam.

Anno Dominicæ Incarnationis MCLXXX. Indict. xiv. tempore magnificentissimi Vuil. secundi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ. Matthæus illustris Viceccancellarius ejusdem Domini Regis, magnus civis Salerni fecit hoc opus fieri ad honorem Dei, & Apostoli Matthæi.

Cæterum ad ipsum Romualdum scripsit plures decretales epist. Alexander idem III. inter quas sunt cap. At si Clerici de Judiciis. Cap. de cætero, & Cap. in causis Ecclesiasticis, de testibus, & attestat. Cap. de quarta decimæ, de præscriptionibus. Cap. ad hæc licet, de præbendis, & dignit. Cap verum de conversat. conjugat. Cap. licet de sponsa duorum. Cap. primum de cognatione spirituali. Cap. cum tu manifestos. de usuris. & in lib. decretalium, & cap. primum de corpore vitiatis. Musca multa tribuit Romualdo, quæ Nicolao successori evenere, ac Romualdum in Germania carcere maceratum obiisse scribit, quæ omninò multum à veritate aberrant, ut ex sequentibus, quæ in Nicolao narrabimus patebit. At hic documenta duo licebit enarrare, temporibus Romualdi scripta, cum multum faciant ad Ecclesias, cœnobiaque, quæ erant Salerni, primum datum anno 1160. ad monasteria S. Georgii Puellarum. & S. Mariæ Monachorum s. Benedicti spectans, alterum an. 1163. ad xenodochium pauperum ultra rivum Faustini positum pertinens, quæ ab exemplari exscripsit idem non semel, sed parce laudatus Pyrrhus Aloysius Castellomata bon. mem. Asculanus dignissimus Episcopus, nobisque communicavit.

Anno Domini æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1160. & nono anno Regni nostri Vuil. Siciliæ, & Italiæ gloriosissimi Regis, mens. April. 8 Ind.

Dum in monasterio puellarum S. Martyris Georgii, quod constructum est in hac Salerni civitate essemus nos Petrus Protojudex existente ibidem Joanne venerabili Abbate monasterii S. Mariæ, quod constructum est foris hanc civitatem Salerni in Consanis finibus, ubi ad Ilicem dicitur, & quampluribus ejusdem monasterii Monachis, & S. Georgii Monialibus adstantibus. Prædictus Joannes Abbas clarificavit pertinere monasteria S. Clementis quod constructum est foris in Suburbio istius civitatis prope portam, quæ Rotensis dicitur, quod cum omnibus ad illud pertin. eidem monasterio S. Mariæ pertinens, ac subjectum est sedium & foveam de molino, quod olim constructum fuerat foris hanc civitatem intra ipsius monast. s. Clementis pertinen. ista pars est conjunctim fluvio Picentino, & propè pontem in ipso fluvio Picentino constructo, qui Pontestrata vocatur, quod videlicet molinum, si reserci, & resarciri deberet, sine opportunitatibus ipsius monasterii S. Georgii, nec resarciri, nec construi posse, velut ab eis asserebatur, idcirco convenit intra ipsum Abbatem, & prædictam Abbatissam, ut datis à parte ipsius monasterii S. Georgii partibus prædictis monasterii S. Clementis 40. solidorum aureorum præsentis monetæ istius civitatis facien. quod voluerit, liceat ipsius monasterii S. Georgii, & ejusdem monast. S. Clementis partibus communibus sabtas in media sedia, & fovea unum molinum, vel duo si voluerit construere, & ædificare in alveo prædicti fluminis, palos regere, & antepositiones, & elevatas facere, & habere, & attacaturus per dictam terram ipsius monasterii S. Clementis construere, per quas ab ipso alveo, & usque ipsum molinum, vel molendini aqua ducatur omni tempore prædictum molinum, vel molendini, & ovatare eum aquis, & aquarum usibus, & vice de viis suis, & omnibus aliis ad ipsa molen. pertin. communia existant, & perseverent, & de toto eo, quod exinde tollere, vel habere potuerint pars ipsius monast. S. Clementis percipiant, & habeant faciendum quod voluerint, verum tamen liceat, variisque par. in ipso mol. vel. molen. eorum demario victualia absque datione maciaare ex ipsius mol. vel mol. & omnibus, ut dictum est constructo & ædificatis decætero cum accesse fuerit, utrinsque par. sumptibus aptentur, & concientur, qualiter rationabiliter macinare possint, si verò per alluvionem, vel illius fluminis impetu ipsum constraen. vel in alia ibidem conjunct. aliud mol. vel mol. opportunè reficere, & construere nequiverint, si in his præd. monast. S. Georgii ibidem cum ipso fluvio conjun. congruè reædificata poterint utriusq; par. expendio ibidem fiant, & construaa omni tempore inter par ipsius monast. S. Georgii, & par. ipsius monast. S. Clementis, existan. & perman. in omni ordine, & tenore, sicut dictum est, & per conven. Donatus Monachus, & Præpositus S. Clementis per licentiam ipsius D. Abbatis guadiam Petro Presbytero d. monast. S. Georgii per par. ipsius monast. S. Georgii dedit, & fidejussiones ei pro illius par. posuit Joannem, & Lupinum germanos filios q. Macini, qui dictus est de viva, & per ipsam guadiam ipse Abbas obtulit se, & succ. suos, & par. sui monast. si sicut superius scriptum est, non adimpleverint, & dicta, vel exerit quicquam removere, aut contradicere præsumpserint, componant ipsi Abbatissæ, ejusque success. & par. d. monast. centum auri solidos regales, & sicut dictum est adimplere, quod autem superius disturbatum est, legitur scribentibus, & taliter tibi Bartholomæo scribere præcepi.

† *Ego qui supra Petrus Protojudex.*

† *Ego qui supra Petrus Judex.*

Secundi documenti exemplar ita se habet.

Anno Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1163. & 13. anno Regni D. nostri Vuillelmi Siciliæ, & Italiæ gloriosissimi Regis, mens. Junii, 11. Ind.

Charitatis perfectio, dispensationis ratio exig. uniuscujusque facultates non omninò ad usum proprium, sed ad eleemosynarum largitionem potius consumi illis maximè locis, quæ ad alimenta pauperum, & substentationes egenorum sunt deputati, inde est, quod ego Hersacius Dei & Regia gratia Apuliæ, Terræque Laboris Magister Camerarius in Salernitana civitate existens præsentibus quibusdam Judicibus præfatæ civitatis, scilicet Matthæo, & Turpolobel aliisque idoneis viris perpendens ad vivorum, & mortuorum peccata redimenda eleemosynam esse primam causam secundum illud Evangelii, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Iterum sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna peccatum, & alibi, quamdiu uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis; pro anima mea, & parentum meorum tradens offero xe-

no-

n docbio, quod conſtructum eſt foris prædictam civitatem ultra, & prope rivum, qui Fauſtinus dicitur, & juxta Eccleſiam, quæ ad honorem B. Martyris Laurentii facta eſt integram meridianam medietatem mihi pertinentem de tota terra cum vinea, & pomis, quæ eſt foris præfata civitate in loco Verniano prope Eccleſiam S. Euſtaſii de eodem loco, quæ eſt per ſuos fines, & menſ. juſto paſſu hominis de capite à par. Orientis finis via, & per eam menſurati paſſ. 55. & cubitum unum, à par. Merid. finis aliarum, ſicut media ſepes diſcurr. & paſſ. 86. à par. Occid. de pede fines aliarum ſicut term. & eſt ſepes, & rec. per ripam menſ. paſſ. 81. à par. Septemtrionis, finis aliorum ſimiliter ſicut media ſepes diſcer. & paſſ. alii 86. qualiter aſcendit uſque jam dictam viam prioris finis cum omnibus, quæ intra dictam oblationem ſunt, cunctiſque ſuis pertin. & cum vice de ipſa via, & de aliis viis ſuis, & cum una cartula, & aliis muniminibus ex eadem terra cum vinea, & pomis continentibus, quæ videlicet cartula ſcripta eſt per Grimoaldum Notarium de præſenti anno, & Indict. in qua Giſulfus, & Trippoaldus Judices ſubſcripti ſunt ea ratione, ut integra ipſa oblatio, qualiter ſuperius legitur, ſemper ſit juris, & ditionis præd. xenodochii ad pauperes alendos, & egenos, & inopes de ejus fundio ſuſtinendos, & pariter ejuſdem xenodochii, vel ejus Prælati licentiam habeant de eadem mea oblatione ſub hac conditione facere quod voluerint, ſcilicet, ut non liceat Prælatis, vel par. d. xenodochii inclytam meam oblationem, vel ex ea vendere, vel dare, vel obligare, ſeu quolibet modo alienare, ſed ſemper, ut dictum eſt, ſi juris, & ditionis d. xenodochii pro ſubſtentatione pauperum, & alimentis eorum, quod ſi nobis præſentibus factum paruerit, pro irrito, & infecto habeatur, & ipſa oblatione ego prædictus Camerarius, & mei hær. habeamus poteſtatem comprehendere, & ſub jure, & ditione jam d. xenodochii reducere ſemper ibidem permanendam, ut dictum eſt, & ſi nobis abſentibus factum fuerit, poteſtatem habeant homines prædictæ civitatis Salernitanæ Deum timentes, in quorum manibus paruerit hæc cartula, vel ſimilis hanc ipſam oblationem apprehendere, & in eodem xenodochio applicare faciendam, ea ea ut dictum eſt, & poteſtatem habeant Prælati, vel pars præd. xenodochii præd. oblationem per ſe defendere ab omnibus hominibus cum ipſa cartula, & aliis muniminibus, quos de ea oſtenderint in jam d. ratione. Si quis autem hær. meorum contra hanc meam oblationem venire præſumpſerit, pro ratione, & habernatis inenr. ſubjaceat, & duas unius cartulas ts dict. Grimoaldum Notarium ſcribere rogavi.

† . . . . . *Græcis litteris.*
† *Ego qui ſupra Matthæus Judex.*
† *Ego qui ſupra Truppoaldus Judex.*

XL V. 14. 14 NICOLAUS Salernitanus filius Matthæi Regni Siciliæ Cancellarii, frater Riccardi Ayelli Comitis, & Conſtantini Venuſini Abbatis, nepos Joannis Epiſcopi Cataniensis, vir præclara

A ſcientia, pietate, ac moribus ornatus, favore Willelmi Regis, ac concordibus totius Capituli ſuffragiis Sedem Salernitanam aſcendit an. 1181. laudatiſſimo Romualdo ſucceſſit, propter inſignes animi virtutes tali munere dignus. In ſequenti anno menſe Novemb. cum pluribus aliis Epiſcopis Eccleſiam Montis-Virginis conſecravit. Erat tunc temporis parens Matthæus Regni Siciliæ Vicecancellarius, qui non modò Panormi, ſed Salerni in patria plura ſuæ pietatis, ac munificentiæ reliquit opera. Panormi domum ſepulchri, cœnobium omnium Sanctorum Ciſtercienſis Ordinis, nunc S. Trinitatis ſacra manſio dicitur, & Benedictinorum monaſterium S. Mariæ de Cancellario condidit. Salerni verò apud Eccleſiam S. Joannis ex conceſſione Nicolai Archiepiſcopi filii ſui Hoſpitale pro pauperum, peregrinorumque ſuſceptione conſtruxit, & iterata liberalitate donavit anno 1183. & cum Eccleſia Sanctæ Mariæ, quam non ita pridem idem juxta domum ſuam fundaverat, commutavit;
B cujus quidem fundationis, ac permutationis documentum ex iniuria temporum intercidiſſet, niſi ex diligentia copiali Epiſcopi Aſculani nobis illud eruere licuiſſet, Monumentum pulcherrimum eſt, dignumque quod hic exſcribatur ex fide. Teſtatur autem in eo Matthæus ſecundum carnem patrem, ſecundum ſpiritum filium eſſe Nicolai in hec verba.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Anno ab Incarn. ejuſdem 1183. menſ. Aprilis 1. Indict. Regni verò D. noſtri Willelmi Dei gratia magnifici, & glorioſiſſ. Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ, anno 17. feliciter, Amen.

D. Nicolao Dei gratia vener. Salernitano Archiepiſcopo, cariſſimo ſecundum ſpiritum patri, ſecundum verò carnem benedicto filio ſuo, ejuſque ſucceſſ. Matthæus Vicecancellarius, & familiaris in perpet.

Conſiderantes fragilitatis humanæ diſpendia non aliter, quam æternorum ſtudio remedia, volentes
C *etiam bonorum, quæ largiente Domino ad uſum nobis data ſunt temporalem, ad ſalutis æternæ laurum partem aliquam fænerari, prævia divinæ propitiationis clementia diù jam in eo ſumus inducti propoſito, eo quod ſpe alicujus deſiderii excitati, ut in civitate Salernitana aliquod auctore Domino hoſpitale ſumptibus noſtris extrueretur pauperum, & infirmorum ſuſceptioni, & officio deputandum. Cumque jam à longe conceptum intentionis noſtræ propoſitum firmaremus, & tacito nobiſcum deliberationis conſilio verſaremur, quo loco ejuſdem civitatis convenienter poſſemus ipſum hoſpitale conſtruere, non ſine divina prudentia, & voluntate menti noſtræ locus occurrit ad id opus exequendum idoneus, Eccleſia videlicet S. Joannis de buſanula, quæ juris Eccleſiæ Salernitanæ eſſe dignoſcitur, unde requiſivimus honeſtatem veſtram, ut de Eccleſia ipſa S. Joannis pro jam dicto hoſpitali conſtruendo nobiſcum commutationem faceretis, ſicque factum eſt, quod hinc inde gratuita, & ſpontanea voluntate hujuſmodi de Eccleſia ipſa facta*
D *eſt commutatio; conceſſiſtis ſiquidem nobis, & hær. noſtris ordine commutationis ipſam Eccleſiam S. Joannis cum domibus, & ædificiis circa eandem Eccleſiam conſtructis, & cum vinea & toto tenimento, in quo Eccleſia ipſa cum præd. domibus, & ædificiis eſt fundata cum viribus, & pertinentiis ſuis, tam de mari, quam & de fontibus ibi propinquis, quam de quibuſcunque aliis, ſicut plenius continetur in privilegio exinde ab honeſtate veſtra nobis, & hær. noſtris indulto, de qua ſimiliter commutatione ordinem recepiſtis à nobis Eccleſiam S. Mariæ noſtris ſumptibus juxta domum patrimonii noſtri fundatam in vico S. Trifomenis, cum poſſeſſionibus eidem Eccleſiæ S. Mariæ à nobis conceſſis, quæ nunc reddunt in duplum, quam reddant prædicta vinea, & tenimentum, in quo eſt ipſa Eccleſia S. Joannis fundata, qua in inſtrumento per Judices Salerni ex parte noſtra exinde facta expreſſius continetur. Et quoniam ſacroſanctam Salernitanam Eccleſiam tanquam ſpiritualem matrem*

no-

nostram, cujus suffragiis nostra salus, & spiritualitas quotidie proficit, tota mentis intentione diligimus, & in voto semper habemus, non solum ad jura sua illibata servanda; immo potius augmentanda sollicitudinem, & curam gerere filialem concedimus, & tam nos, quàm hær. nostros, & eum, cui per nos ordinatum, & dispositum esse paruerit, hospitale ipsum alicui concedere, vel offerre, nisi salvo subjectio jure, quod in eodem hospitali consensu, & voluntate utriusque nostrum statutum est, Ecclesiam Salernitanam habere, videlicet duos cereos de quatuor libris ceræ, & nihil aliud, quos magister ipsius hospitalis in festo Translationis Patroni nostri B. Matthæi Apostoli, & Evangelistæ Ecclesiæ Salernitanæ debet mittere offerendos, & ut Sacerdotes, qui in eodem hospitali à nobis, vel hær. nostris, vel ab eo, cui prærdinatum & dispositum esse paruerit, seu à magistro ipsius hospitalis statuti fuerint prius quam statuantur vobis, aut success. vestris præsentetur, & eos tantum examinetis, ne forte aliquid in eis appareat, pro quo non debent divina officia celebrare, & ut magister ipsius hospitalis si Clericus fuerit, Salernitano Pontifici de solis spiritualibus obedientiam repromittat, ita videlicet, ut Salernitanus Archiepiscopus in magistro, & Clericis ejusdem hospitalis nullum aliud jus correctionis habeat, nisi in spiritualibus tantum, subjecto modo, videlicet si Clerici aliquatenus de personis eorum, vel his, quæ spectant ad ordines suos, in aliquo excesserint, & per magistrum ipsius loci secundò, tertiove commonitum hoc non fuerit emendatum, per Salernitanum Pontificem secundum Deum postmodum emendetur. Magister verò, si Clericus fuerit, & de persona sua, vel his quæ spectant ad ordines suos offendatur, & secundò, tertiovè commonitus hoc per se non emendaverit per Salernit. Pontificem postmodum secundum Deum corrigatur. Clericus quoque ipsius hospitalis, non nisi per Salernit. Archiepiscopum, aut ejus suffraganeos, Ecclesiasticos ordines recipiat, scilicet eos gratis, sicut decernit, ordinare voluerit, quod si facere noluerit, concessistis à quocunque alio Catholico Episcopo ordines ipsos absque contrarietate vestra & success. vestrorum, vel Ecclesiæ Salernitanæ recipere. Excommunicatos, vel interdictos à Salernitana Ecclesia scienter ad divina officia non recipient, sed eos vitabunt: Ecclesia vero, vel altaria ipsius hospitalis, non nisi ab Salernitano Pontifice, & si suis suffraganeis facient consecrari, si gratis ea consecrare voluerint, qui, sicut dictum est, consecrare noluerint, concessistis eis à quocunque alio Catholico Episcopo absque contrarietate vestra, vel success. vestrorum, seu Ecclesiæ Salernitanæ eo facere consecrari, si alius de aliis partibus, qui non sunt de familia, vel hospitibus ipsius hospitalis, vel de civibus Salernitanis, & aliis enisteatibus Salerni in eodem hospitali elegerint sepeliri, non nisi salvo jure, si quid ab eis Salernitana Ecclesia habere debuerit, in Cœmeterio ejusdem hospitalis recipiantur. Si vero nos, aut hær. nostri, aut magister hospitalis, vel ille cui per nos ordinatum, & dispositum esse paruerit, contra statuta præsentis privilegii venire præsumpserint, & secundò, tertiove commoniti hoc non emendaverimus, ducent. aur. puri pœna multemur, quarum medietatem Regiæ Curiæ, alteram vero medietatem Salernitanæ Ecclesiæ solvere teneamur. Hoc scripto nihilominus firmoin omnibus, & stabili permanente. Ad hujus autem commutationis memoriam, & inviolabile firmamentum præsens privilegium per manus Jo. de Cicala Not. nostri scribi fecimus, & bulla cerea nostro sigillo impressa roborari, in quo propria manu nostra subscripsimus, ann. mens. & Indict. præscriptis.

† *Matthæus D. Regis Vicecancell. & familiaris. Adest sigillum cereum cũ bussola pendenti ex cordula serica, crocei coloris, in sigillo adest scalptura hominis equitantis, & circumcirca scriptum Matthæus D. Regis Vicecancellarius.*

Hoc eodem anno 1183. Nicolai verò Pontificatus 3. Lucius Papa III. quod olim Gregorius VII. Canonicis Salernitanis indulserat, gestandi mitras sericas statutis temporibus suo diplomate confirmavit. Talibus porro mitris usque in hodiernum diem Canonici in sua Metropolitana Ecclesia simul cum Archidiacono, Cantore, & Primicerio in divinis celebrandis utuntur. Diploma Lucii ajunt in Capitulari tabulario asservari. An. 1188. Clemens III. die 21. Aprilis. ut Pyrrhus ex illo in 3. Notitia Siciliensium Ecclesiarum scribit dato diplomate Lateran. opera Nicolai nostri Archiepiscopi Regii Oratoris apud Pontificem precibus Regis Gulielmi subiecit Monte-Regalensi Metropolitanę Ecclesię Syracusanam, quæ hactenus solum Romanam cognoverat superiorem; alioque ex diplomate 29. Octob. anni ejusdem ita Syracusanam subiecit, ut illi sacri pallii usum interdixerit post obitum Richardi, qui tunc Syracusanus erat Antistes. Jam diu antea, Romualdo Nicolai decessore vivente, anno scilicet 1175. Joannes quidam de Archiepiscopo civis Salernitanus extra urbem in cacumine montis Ecclesiam in honorem sancti Leonardi cœperat ædificare, ut documentum habet.

In nomine Domini, & Salvatoris, &c. Anno ab Incarn. ejusdem 1175. & 10. anno D. nostri Guilielmi Siciliæ, & Italiæ gloriosissimi Regis, mense Majo, 8. Ind. dum in præsentia D. Romualdi Dei gratia venerab. Archiepiscopi, &c. Joannes de Archiepiscopo fil. Q. Petri Judicis, qui fuit filius Bucconis divina cœlitus imperante gratia solempniter donavisse in quodam cacumine montis foris hanc civitatem in loco Licinianо in proprio solo Ecclesiam ædificare in honore B. Leonardi, in quo loco quædam domus ad opus jam dictę construendæ Ecclesiæ facta esse videretur, &c.

Apud ipsam jam ædificatam Ecclesiam deinceps Romualdi auctoritate, piorumque Salernitanorum eleemosynis cœnobium pro Monachis Cisterciensis Ordinis excitatum est, quod gratiis, donis, ac juribus nobilitavit Nicolaus, cujus facti memoriam ad posteros perennavit in nobili exemptionis, donationisque monumento, quod Nicolaus primo ejusdem S. Leonardi Abbati fecit anno 1193. hisce verbis conceptum ab exemplari Salernitani tabularii.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti Amen.

Nicolaus Dei gratia Salernitanus Archiepiscopus, Monasterio S. Leonardi, & dilectis in Christo filiis, Abbati, & fratribus ibidem Domino servientibus in perpetuum.

Ad officii nostri pertinet dignitatem commissis nobis à Domino Ecclesiis auxilii nostri solamen impendere, & tam in temporalibus, quam in spiritualibus earum profectui paterna sollicitudine providere: ne forte aliqui divino timore neglecto eis gravamen inferant, & ipsarum quietem in aliquo perturbare præsumant; & hac occasione ministri earum propter molestias, quas à pravis hominibus sostinent, à sancto proposito mentem retrahant, & manus mittentes ad aratrum, oculos post terga reducant. Hac igitur consideratione inducti dilecte in Christo fili Abbas monasterii S. Leonardi, quod cum omnibus pertinentiis suis Salernitanæ Ecclesiæ subiectum esse dignoscitur, personam tuam propensius diligere, & honorare disponimus, & tam Fratres in prædicto monasterio commorantes, quam ipsum monasterium cum omnibus rebus justè habitis, & habendis sub protectione, & defensione B. Matthæi, & nostri recepimus & de vener. Salernitani Capituli consilio, & consensu auctoritate præsentis privilegii in perpetuum communimus; statuentes, ut monasterium ipsum bona, quæ in præsentiarum habet, aut in posterum est largitione Regum, concessione Principum, seu aliorum Christi fidelium donatione dante Domino habiturum, aut aliis justis modis poterit adipisci, in pace semper, & quiete possideat, nec liceat nobis, aut successoribus nostris bona ipsius à jure eidem monasterio subtrahere, vel alienare, vel monasterium ipsum, quod absit, à monasticæ statu religionis avertere, aut alicui Clerico in beneficium, sed semper ad usum & observantiam monasticæ disciplinæ maneat deputatum: quoniam secundum Cisterciensis Ord. notissimam, & approbatam religionem ad devotam petitionem, & supplicem

preces tuas, & Fratrum tuorum in præd. monasterio pro possibilitate loci, & positione, subscripto modo de novo concessimus ordinandum, non quod Cistercien. Capitulo, vel ipsius Ordinis correctioni subjaceat, sed quidquid juris in monasterio ipso, vel Fratribus, tam in providentia impendenda, quam in correctionibus exercendis aliqua ipsius Ordinis Abbatia de consuetudine posset exigere, si et fuisset, ut filia de Salernitani Pontificis ordinatione concessa nobis, & successoribus nostris, & Salernitanæ Ecclesiæ integrum penitus observabitur, & illæsum. Verum quotiescunque contigerit Abbatem ipsius monasterii debitum carnis exolvere, Fratribus ibidem Domino servientibus eligendi secundum Regulam B. Benedicti, quemcunq; voluerint in Abbatem licentiam integram, & libertatem concedimus absolutam, prius tamen ipsius Abbatis obitu Salernitanæ Eccl. nunciato. Quod si forte de d. Abbatis electione inter Fratres extiterit exorta discordia, & infra tres menses non fuerint ad unanimitatem, & concordiam revocati, Salernitanus Pontifex elapso præscripto termino, ne à subjectarum Ecclesiarum sollicitudine videatur debita provisione tepescere, post adhibitam diligentiam, ut discordes ad consonam redeant unitatem, alicui de Fratribus monasterii cum consilio Fratrum Abbatis regimen, & dispensationem extrinsecam commendabit, qui ad usum, & commodam monast. administrationem sibi commissam fideliter, & studiosè procuret quousque residеat altercatio dissidentium, & Fratrum vota conveniant in idipsum. Si verò, quod absit, humani generis inimico malitiæ fomitem ministrante invaluerit seminata discordia, nec citò debita fuerit Fratrum unanimitate sopita, liceat Salernitano Pontifici omni prorsus ipsius monast. contradictione cessante secundum Dominum Deum in ibi facienda dispositione, & de Abbatis substitutione celerius monasterio providere, ne dum tempus ad remedia præbenda differtur, invalescenti paulatim ex mora periculo tarde nimium succurratur. Qui autem fuerit à Fratribus canonice electus, Salernitano Pontifici præsentetur, ut nisi aliquid in ipso fuerit, quod Canonicis obviet institutis, munus benedictionis ab ipso recipiat. Qui prius quam fuerit benedictus, juramentum ei salvo Ordine suo præstabit, juxta formulam illam, quam alii Abbates Salernit. Parochiæ jurare noscuntur, & illud deinceps observabit. Et singulis annis in festo translationis Apostolicæ Salernitanam visitabit Ecclesiam, & cum aliis Abbatibus chorum ingredietur, & in signum subjectionis duos cereos duarum librarum ceræ ipsi Ecclesiæ offeret annuatim: ab omni alia exactione de rebus ipsius monasterii ipsum liberum esse statuimus, & ab omni perturbatione pariter, & molestia quietum volumus permanere, ut Fratribus ibidem Dominico mancipatis obsequio nullius vexationis adversitas inferatur, sed eorum simplicitas secura tranquillitate lętetur in Domino, & contemplationi vacare attentius nullius perturbationis extrinsecè lacessita tumultibus Deo militantium solitudo. Ut autem ipsius Eccl. Fratres, ac pauperes, & peregrini, quibus in ipsa domo patebit domicilium charitatis, habeant, cum necesse fuerit, sepulturam, concedimus ipsi monasterio cęmeteriũ, ut quicunq; ibid. elegerit sepeliri, liberè super hoc sortiatur volũtatis extremę judicium, salvo tamen in omnibus jure Salernitanę Eccl. & salvo nihilominus jure illius Ecclesię, cujus Parochianus extitit, qui se statuerit in præscripto monasterio tumulandum. Excommunicatis ab Ecclesia Salernitana non communicabit. Expulsos ab ea non suscipiet. Ordinandos ab Ecclesia Fratres non ab alio, quam à Salernitano Pontifice, nisi cum ejus licentia, vel consensu Capituli, si Ecclesia vacaverit, faciat ordinari. Oleum infirmorum à matrice Ecclesia recipiet. Ut autem supradicta concessio firma in perpetuum, & inviolabiliter observetur, præsens privilegium tibi jam dictæ Ecclesiæ primo Abbati, & tuis successoribus, & monasterio per manus nostras fieri jussimus bulla plumbea typario nostro impressa, & propriæ manus nostræ subscriptione, ac venerabilium Fratrum nostrorum scilicet Capituli Salernitanę Ecclesię coboratum anno Incarn. Dom. 1193. mens. Aug. Indict. 11. Si qua igitur in posterum Ecclesiastica, secularisve persona huic nostræ concessioni contraire præsumpserit, & hanc constitutionis nostræ paginam in parte, vel in toto infringere attentaverit, perpetuæ damnationis anathematis rea subjaceat, nisi præsumptionis suæ temeritatem secundò, vel tertiò commonita studuerit citius emendare. Specialiter autem & districtius Fratres monast. qui ibi Domino fuerint mancipati, excommunicationis vinculo statuimus innodandos, si forte præfatam Cisterciensis Ordinis religionem inde præsumpserint abolere, quoniam sic est prædistinctum ibi ad preces omnium vestrum, & vota plantari statuimus, & teneri, nisi post secundam, vel tertiam ammonitionem ab hujusmodi se præsumptione correxerint, & tam pravæ propositum revocaverint voluntatis, &c.

Viguit diù divitiis, & piis operibus affluens Abbatia hæc, quousque sæcularibus Clericis commendata, pene desolata fuit, ejus miserabiles ruinæ, ac vestigia adhuc visuntur, cujus redditus ditissimi, à Sixto V. sacro sacello ad præsepe Domini in Liberiana Basilica Romæ ab ipso extructo, sunt adjuncti.

Eodem hoc anno 1193. quo Nicolaus sancti Leonardi cęnobium nobili privilegio supra relato cohonestaverat, Richardus Comes. Nicolai germanus frater non minori pietate præditus nobilem fecit donationem Presbyteris Salernitanæ Ecclesiæ. ut in expiationem suorum delictorum, & pro anima sua parentumque suorum, perpetuo sanctis sacrificiis Deum exorarent in eadem Ecclesia: illa vero est hujusmodi, exemplar tamen illius, quod in manus nobis incidit, diligentia non semel, sed parcè laudati, bon. mem. Aiculani Episcopi nonnullis in locis mancum est, & mutilum, sic enim se habet.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1193. mense Julii, Ind. 11.

In præsentia D. Nicolai Dei gratia venerab. Salernitani Archiepiscopi, & Regii dilecti familiaris.

D. Riccardus Dei gratia Illustris Comes Ayelli frater ipsius D. vener. Archiepiscopi ante me Bartholomæum Judicem existentibus ibi compluribus Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, & aliis Clericis hujus Salernitani Archiepiscopii, pro salute sua, & filiorum suorum, & delictorum suorum remedio obtulit, & tradidit in manu Abbatis Musci Diaconi, & Archisacristæ ipsius Archiepiscopii, pro parte Fraternitæ ejusdem Salernitanæ Ecclesiæ integram terram cum casa fabricata solerata, & apothecis, & scala lignea . . . . . ipsi casæ in parte Meridiei adjacentem, & cum planis macellariorum, & aliis planis, in quibus alia negotiatio exercetur, quam prædictus egregius Comes habebat intra hanc civitatem Salerni, & à parte Meridiei alteri plateæ quæ . . . conjuncta est, & fuisse dicitur Stephani Imperatoris, & postmodum Joannis de Pergula, qui fuit consanguineus ipsius egregii Comitis cum omnibus quæ . . . . oblationem, & traditionem sunt, cunctisque suis pertinentiis, & cum vice de suprascriptis plateis, & cum tectis super ipsis planis constructis, & qualiter illud totum constructum, & ædificatum est, & cum muniminibus exinde continentibus ea ratione, ut integra ipsa oblatio, & traditio semper sit in potestate Fraternitæ ipsius Salernitanæ Ecclesiæ. Sic tamen, ut ab ipsa Frateria nullo tempore vendi, vel pignorari, obligari, seu aliquo modo alienari possit, & omni anno ex redditibus ipsarum possessionum percipiat, & habeat Archisacrista ipsius Ecclesię & successores ejus centum viginti duos tarenos Salerni sine aliqua molestia, & contradictione. Residuum verò inter ipsam Frateriam communiter dividatur die nativitatis ejusdem Comitis, donec vixerit, & ipse Archisacrista, & successores ejus faciant à Sacerdotibus ipsius Ecclesię singulis diebus Missam vicissime cantare pro salute sua, & filiorum ipsius egregii Comitis, qui est ultimus dies mensis Decembris, ipsa Frateria in Archiepiscopio conveniat, & memoriam Beatissimi Apostoli, & Evangelistæ Matthæi solemniter faciat, & omnes Sacerdotes ipsius Sa-

ler-

lernitanæ Ecclesiæ eo die Missas canient ad remedium peccatorum ipsius Comitis, & salutem filiorum ejus. Post obitum vero ipsius egregii Comitis, cum Deo placuerit, præd. Archisacrista, seu successores ejus percipiant, & habeant omni anno sine aliqua molestia, & contradictione centum vigintiduos tarenos Salerni, sicut prædictum est, & à Sacerdotibus ipsius Ecclesiæ, singulis diebus Missam devotè, sicut dictum est, vicissim cantare faciant pro salute animæ, & remedio peccatorum præd. Comitis. Residuum autem quod futurum est, inter ipsam Fraeriam dividatur in die nativitatis, & communiter dividatur die Anniversarii. Et præd. Fraeria omni anno ejus Anniversarium debeat solemniter celebrare, & omnes Sacerdotes ipsius Ecclesiæ eodem die pro anima ipsius Comitis, & omnium fidelium defunctorum Missas devotè cantare. Et si contigerit corpus ejus in dicta Salernitana Ecclesia sepeliri, omni anno in die Anniversarii ejus visitare debeant monumentum ipsius D. Comitis, cum orationibus sicut fieri consuevit. Ut autem omnia quæ superius scripta sunt firmiter, & inviolabiliter observentur, coram præd. D. venerab. Archiepiscopo omnes suprascripti Clerici obligaverunt se, & successores suos solemni voto sub pœna excommunicationis æternæ ea, quæ superius dicta sunt, firmiter & inviolabiliter omni futuro tempore observare. Et ut omnia quæ superius continentur perpetuo firmiter observentur, prænominatus D. Archiepisc. Salernitanus de communi consensu, & voluntate ipsius Capituli, eis & successoribus eorum proinde perpetuam pœnam excommunicationis indixit. Si verò, quod absit, ab ipso Capitulo, & successoribus eorum, quæ superius dicta sunt, non fuerint observata, & secundo, & tertio commoniti neglexerint, liceat Domino Comiti, & hæredibus ejus quocunque tempore prædictas possessiones liberè, & sine contradictione qualibet revocare, & in alium locum Religionis offerre, ubi prædicta constitutio firmiter debeat observari, &c.

Liberè aliquando Presbyteri Salernitanæ Ecclesiæ hac Richardi donatione sunt potiti, verum cum ob bellorum injuriam redditus ejusdem diminuti essent, pietatem Nicolai, ac Richardi precibus adierunt, qui attributis aliis bonis, rem liberaliter composuerunt, ut ex sequenti monumento, litterisque eorundem liquet, quæ modo à nobis proferuntur ex tabulario Salernitanæ Ecclesiæ.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarn. ejus 1212. & 2. anno Imperii D. nostri Ottonis gloriosiss. Romanorum Imperatoris, & semper Augusti 15. Ind. Ante nos Matthæum Judicem venit Joannes, qui dicitur Surizillus Sacerdos, & Cardinalis hujus Salernitanæ Ecclesiæ, & pro parte sua, & omnium Sacerdotum ipsius Salernitanæ Ecclesiæ sociorum ejus & ostendit quasdam litteras cereo sigillo D. Nicolai Reverend. ejusdem Salernitanę Ecclesię Archiepiscopi, quę sunt continentię talis.

Nicolaus miseratione divina Salernitanæ Ecclesiæ Minister humilis dilectis in Christo filiis Capitulo Salernitanæ Ecclesiæ salutem, & paternam benedictionem. Dilecti in Christo filii Presbyteri Salernitanæ Ecclesiæ suis nobis litteris intimarunt, quod cum de ordinatione dilecti in Christo filii, & carissimi fratris nostri egregii Comitis Riccardi Ajelli prodierit, ut de redditibus Plancarum, quas idem egregius Comes pro remissione peccatorum Fraeriæ vestræ sub certa forma obtulit, duas uncias auri, & duos tarenos monetæ Siciliæ pro salute animæ ejusdem D. Comitis, & pro Anniversario annualiter pro ipso D. Comite celebrando deberent suprascripti Sacerdotes assequi annuatim. Nunc quia malitia temporis ingruentis præd. redditus decreverit, quæritis de memorata quantitate pecuniæ Sacerdotibus ipsis subtrahere, & eam sibi peculiariter detinere. Verum quia jam dictus egregius Comes in nostra præsentia constitutus coram nobis, & dilectis in Christo filiis Abbate Petro de Cantone, & Abbate Matthæo Murtazza Diaconis, Presbytero Joanne de Busanula Abbate Thomasio de Aquilia, & aliis Clericis Salernitanæ Ecclesiæ proposuit, quod tempore oblationis factæ talis fuit intentio, & voluntas ipsius, ut sive ipsi redditus crescerent, sive decrescerent, presbyteris memoratis provideretur in duabus unciis, & duobus tarenis annuatim maximè cum ipsi portent onus sacrificii jugiter offerendi, pro quo specialiter oblatio ipsa facta esse dignoscitur. Discretioni vestræ mandamus, quatenus voluntatem oblatoris efficaciter observantes, supradictos Presbyteros duas uncias auri, & duos tarenos, sicut dictum est, de eisdem redditibus sine impedimento aliquo percipere primitus permittatis, quod autem residuum fuerit, communiter dividatur; & ostendit etiam aliquasdam litteras sigillo D. Riccardi Dei gratia Illustris Comitis Agelli carissimi fratris ejusdem D. Archiepiscopi insignitas, quæ similiter sunt continentię talis. Dilectis tanquam fratribus, & amicis, D. Petro de Canalibus, & D. Matthæo Porcastrella discretis Judicibus Salerni. Ricardus Dei gratia Comes Agelli salutem a Domino. *Rogamus prudentiā vestram, ut visis his litteris, quas D. vener. Salernitanus Archiepiscopus carissimus frater noster, & nos mittimus Capitulo Salernitano, in quibus continetur, quod de proventibus Plancarum, & domorum, quas Eccl. Salernitanæ obtulimus, perceptionem eidem Ecclesiæ distincte dari statuimus, ut inter ipsos Presbyteros, & reliquum Capitulum proinde dissensio haberetur, & tenorem ipsarum litterarum in scripto authentico declarari faciatis, & eisdem Presbyteris assignetis ad eorum securitatem eidem tempore reservandum. Datum Olibani ultim. Julii 15. Indict.*

Hanc donationem ann. 1220. ad petitionem Capituli confirmasse Federicum II. Imp. habemus ex privilegio ejusdem datum apud Ulmam Germaniæ civitatem in hunc modum.

Federicus Dei gratia Romanorum Imp. semper Augustus, & Rex Siciliæ.

Straticotis, & Judicibus, militibus, & universo populo Salerni, tam præsentib. quam futuris fidelibus nostris gratiam suam & bonam voluntatem. Pateat universitati vestræ, quod ex parte Capituli Salernitanę Ecclesiæ fidelium nostrorum humiles supplicationes accepimus, ut Plancas Macellariorum cum domibus; quæ olim fuerunt Joannis Græci de Pergula, quæ Comes Richardus de Ajello fidelis noster, ad quem pervenisse de jure noscitur, Ecclesiæ Salernitanæ obtulit per scriptum auctoritate judiciaria roboratum, eidem Salernitanæ Ecclesiæ confirmare nostra Serenitas dignaretur. Nos igitur pro reverentia B. Matthæi Apostoli, & Evangelistæ, necnon pro remedio animarum divorum Augustorum parentum nostrorum recordationis inclytæ, Plancas ipsius cum domibus, sicut idem Comes eidem Salernitanæ Ecclesiæ eas obtulit, de munificentiæ nostræ gratia perpetuo concedimus, & confirmamus, præsenti scripto mandantes, ut nullus unquam prædictam Ecclesiam in aliquo contra oblationem ejusdem Comitis, & hanc nostram confirmationem impedire, seu molestare præsumat. Quod qui præsumpserit pœnæ debitæ eum volumus subiacere. Datum apud Ulmam ultimo Junii Indict. 8. anno verò Dom. Incarn. 1220.

Anno deinde 1195. illud inter cætera funestissimum accidit Nicolao Archiepiscopo, quod defuncto Tancredo Rege Siciliæ, cum successisset in Regno Vvillelmus III. puer, quem Sibylia Regina mater Panormi coronandum curaverat, cum iis captus Nicolaus in Germaniam ductus diro carceri mancipatus est. Henricus enim VI. Imp. audita Tancredi morte, injurias ulturus, cum Constantia uxore gravida ad Regnum sibi jure illius debitum repetendum copias parat. Vvillelmus autem Rex cum matre, & sororibus, satis suis non fidens viribus in prærupti montis Calrabilattæ castrum confugit. Henricus Messana, aliisque urbibus blandè allectis, sub pollicitationum simulatione juravit, fore, ut si Vvillelmus Regno se abdicaret, ei Taranti Principatum, eiusque matri Lecii Comitatum ipse elargiretur, hoc pacto Sibyliam matrem, Vvillelmum Regem, filiasque suam in potestatem redegit 3. Kalend. Januarii anno 1195. ut scribunt Ric-

cardus, Fazelus, & Baronius. At eos omnes Imperator Henricus cum Nicolao Archiepiscopo Salernitano, Riccardo Ayelli Comite, Rogerio fratre Matthæi Cancellarii jam defuncti filiis, Episcopo Ostunensi; & Tranensi, aliisque Regni primoribus in Germaniam solum vertere coegit, ibi verò suppliciis affectos carceri mancipavit. Sed Cœlestinus III. mox Innocentius III. Pontif. litteris Spirensi, Argentinensi, Vormaciensi, Sotrino Episcopis, & Abbati sancti Anastasii, ut inde educerentur curavit: ergo anathematis minis per Episcopos intentatis, adnitente etiam Philippo Sueciæ Duce, Henrici Imp. fratre pristinæ omnes restituti sunt libertati, Vvillelmus verò Regno exauctoratus, luminibus erutis, atque genitalibus recisis, carceri ad mortem usque addictus fuit, atque anno 1197. obiit, ac simul cum illo Regia Northmannorum soboles masculina extincta est. Porrò non defuerunt, qui absentis Archiepiscopi Nicolai Ecclesiam invaderent Salernitanam, & laica manu vacantia pro libito beneficia conferrent; quorum concessiones nullius esse momenti idem Innocentius statuit scriptis litteris procuratoribus Ecclesiæ Salernitanæ, quæ extant primo lib. epistolarum ejus 65. Eductus ita Nicolaus de longa, duraque carceris maceratione Ecclesiæ suæ redditus est, cui præscripsit Innocentius formulam compositionis super electionibus celebrandis in Regno Siciliæ, inter illius Regni Reges, & Sedem Apostolicam, & Honorius III. decret. epist. seu caput primum ex litteris de officio Judicis in Decretalium lib. Federicus vero II. eidem omnia privilegia ab antecessoribus Regibus Principibusque Salernitanæ Ecclesiæ concessa confirmavit. Datum Capuæ mense Feb. Indict. 9. Regni ejus Siciliæ 23. imperii vero anno primo. Sub quo tandem cum adversam, prosperamque fortunam æquè tolerasset egregius Præsul, migravit ex hoc sæculo anno Christi 1220. Pontificatus sui quadragesimo, sepelitur honorifice in Cathedrali Ecclesia S. Matthæi cum hac inscriptione.

Nicolao Agello Salernitano Archiepiscopo Matthæi Vuil. Regis Cancell. filio Ric. Comitis Agelli fratri, qui Pontif. ann. xl. salut. MCCXX. xi. Februar piè decubuit. Marmor hoc vetustate confractum, ne tanti viri memoria cum sculptura attereretur, Hercules ex ipsius Riccardi stipite, & hujus Ecclesiæ Canonicus coronide præeminenti reparavit an. D. M. DCXII.

Vacavit Sedes Salernitana ab obitu Nicolai omnino annos quinque. Sed nec silentio prætereundum est, quod præsidente Nicolao in Salernitana Ecclesia anno 1187. Landulfus Judex quandam dispositionem, seu testamentum Siconis Comitis factum anno 1094. Alfani secundi Archiepiscopi temporibus auctoritate Nicolai ad petitionem Joannis Presbyteri Cardinalis Salernitanæ Ecclesiæ recognovit, quod cum satis pulchrum, & dignum, ut perennetur, hic exscribere non pigebit, eritque pro Nicolai coronide.

Anno Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Ab Incarnatione 1187. & 21. ann. Domini nostri Vuil. Siciliæ, & Italiæ gloriosissimi Regis, mens. Martio 5. Ind.

Dum in præsentia D. Nicolai Dei gratia vener. Salernitani Archiepiscopi residerem ego Landulfus Judex in jurisdictione hujus Salernitani Archiepiscopii commissa est Alferius Notarius filius Q. Lupeni magni avunculi mei, qui fuit filius Morini, qui dictus est Devina, coniunctus est cum Dom. Joanne Presbytero, & Cardinali hujus Archiepiscopii, & Capellano ipsius D. Archiepiscopi, dum ibidem idonei homines interessent, & per ipsum Alferium ostensum fuit unum scriptum judicii, & dispositionis quondam Siconis Comitis, & Judicis, quod sic continebat. In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi, anno ab Incarnatione ejus 1094. temporibus D. nostri Rogerii gloriosiss. Ducis mens. Majo 2. Indict. Ego Sico Comes, & Judex filius q. Godeni Comitis, ut habet casus humanæ fragilitatis ægrotavi, & quamquam in lectulo jaceo, & rectè loqui possum in præsentia Joannis Judicis, qui ad me visitandi gratia venit, & aliorum bonorum hominum pro anima mea judicavi & disposui, quod de rebus meis post meam obitum Bertagarius filius meus, & ejus descendentes legitimi mihi sint hæredes in omnibus rebus meis, & ille, & ejus descendentes dent pro redemptione animæ meæ ad obitum meum mihi, vel cui per me dispositum fuerit, vel cui hoc scriptum in manu paruerit centum auri solidos, quorum quisque habeat auri tapelos bonos quatuor monetæ hujus civitatis, & ille, qui absque me ipsos solidos acceperit, distribuant eos cum notitia d. filii mei, & hær. ejus per pauperes, & Sacerdotes, & venerabilia loca, sicut eis Deus melius inspiraverit. Sicelgaitæ uxori meæ fil. quond. Romualdi relinquo super suo mortinapii sibi à me dato usumfructum ex omnibus ipsis rebus meis tantum quantum secundum legem nostram Longobardorum ei relinquere possum, & ut in casis meis resideat & habeat, & res ipsas utatur, & fruatur, & de usufructu earum, quod voluerit, faciat, si autem nupserit, vel mortua fuerit ipsum usumfructum ad hær. meos revertatur, & si, quod absit, ipse Bertagarius absque filiis legitimis decesserit; uno vel plures, tunc integra medietas istarum rerum perveniat, & semper sit in potestate Gaitelgrimæ, & Mondæ, & Sicelgaitæ filiarum mearum, & ex eis descendentium ad faciendum exinde illæ, & descendentes earum quod voluerint, ipsa verò Gaitelgrima est uxor Alferii fil. Landnarii Comitis, & ipsa Munda est uxor Ariurzonis fil. q. Ottonis de la marmore, & ipsa Sicelgaita est uxor Lamberti fil. q. Petri Comitis qui fuit filius Lamberti Comitis, & per convenient. obligavi hær. meos si istam, vel ex eis quicquam removere, aut contradicere præsumpserint, & ut dictum est non adimpleverint, componant illi, cui hoc scriptum in manu paruerit centum auri solidos Constantin. & quod dictum est firmum permaneat, tantum dum ego vivus fuero potestatem habeam de omnibus istis rebus meis facere, quod voluero, & taliter te Grimoalde nobis scribere rogavi ego qui supra Joannes Judex. Ipso autem scripto ostenso, & ejus continentia diligenter inspecta dixit ipse Alferius, quod jam d. Berigarius filius memorati Siconis Comitis, & Judicis tam per success. ejusd. Bertiadarii jam d. tribus sororibus ejus, quæ ut prælegitur, filiæ fuerunt ipsius Judicis, pervenisse asseruit inter quas res esse asseruit idem Alferius integrum monasterium S. Mariæ de Monialibus, quod cum omnibus rebus ejus pertinuisse dixerunt ipsis patri & filio, & constructum est intra hanc Salernitanam civitatem à supra, & non multum longè à porta Rotense, quod monasterium cum omnibus rebus ejus ipse Alferius nunc sibi & consortibus, qui sunt de descendentibus dictarum trium sororum per dictam rationem, non in capite, sed in stirpiter asseruit pertinere, & sicut ipsi Alferio placuit sponte per conven. hanc cartulam tradidit ipsi D. Joanni Presbytero, & Cardinali pro parte d. Archiepiscopii integram tertiam partem, quæ per medium successionis, & per dictam ostensam rationem, tam ipsum Alferium, quam consorores ejus, quæ sunt de descendentibus tam d. Gaytelgrimæ paternæ parte suæ contingit de omni jure patronatus ipsius monasterii, & rerum ejus ratione, ut ipsa traditio qualiter supra legitur, semper sit sub potestate, & jurisdictioni d. Archiepiscopii, & ipse D. Archiepiscopus, & successores ejus, & ejus par. d. Archiepiscopii licentiam habeant de ipsa traditione facere quod voluerint, & per conven. ipse Alferius guadiam ipsi D. Joanni Presbytero, & Cardinali pro parte d. Archiepiscopii ipsam traditionem, qualiter legitur a consortibus suis, qui sunt tantum de descendentibus d. Gaytelgrimæ, & ab omnibus aliis hominibus, & tribuit licentiam, ut quando ipse D. Archiepiscopus, & success. ejus, & pars d. Archiepiscopii voluerint, potestatem habeant ipsam traditionem per se defendere qualiter voluerint cum omnibus munimnibus, & rationibus, quas de

ea ostenderint, & sicut superius scriptum est, ipse Alferius, & ejus hær. non adimpleverint, & ista, vel ou eis quicquam removert, aut contradicere præsumpserint per ipsam guadiam obtulit se, & suos hæredes componere ipsi D. Archiepiscopo, & succ. suis, seu par. d. Archiepiscopii 50. auri solidos regalos, &, sicut dictum est, adimplere. Præterea Nicolaus nepos ejusdem Alferii, qui fuit fil. Joannis germani sui, & Matthæus Clericus d. Archiepiscopii consobrinus frater ejusdem Alferii fil. qu. Cioffi, qui dictus est Romanus, & Matthias nepos d. Matthæi Cl. fil. q. Bartholomæi Notarii, & Advocati, qui fuit fil. d. Cioffi, & Sicelgaita relicta Andreæ, qui dictus est Caballus, quæ fuit filia Mauri Amalfitani avunculi ipsius Alferii, qui fuit filius Joannis fil. Mauri Comitis, qui Nicolaus, Matthæus, Matthias, & Sicelgaita sunt de descendentibus dictæ Gailtelgrimæ, in meam singuli accedentes præsentiam, dictam traditionem ratam, & firmam habuerunt, Cassandra etiam mater ipsius Matthæi relicta d. Bartholomæi Advocati in ipsa traditione suum assensum præbuit; demum Marinus, & Romualdus germani d. Nicolai nepotes ejusd. Alferii in præd. traditione consenserunt, auctorizante eis dicto Alferio, & ipsa Sicelgaita, & præd. Cassandra dicta fecere secundum legem, & Romanorum consuetudinem, qua utuntur, quod autem superius disturbatum est, legitur, sicut in ipsius judicii, & taliter tibi Petro Notario scribere præcepi.

† *Ego qui supra Landulfus Judex.*

Anno 1207. qui fuit Nicolai præsulatus 27. Maria Abbatissa s. Georgii Puellarum investivit Presb. Jacobum de Ecclesia S. Mennæ in hunc modum.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1207. & nono anno Regni Domini nostri Frederici Siciliæ, & Italiæ gloriosissimi Regis, mens. Julio 10. Ind.

Dum in monasterio Puellarum S. Mart. Georgii, quod constructum est extra hanc civitatem inter veteres muros, in quo D. Maria Dei gratia venerab. Abbatissa præest, essem ego Joannes Protojudex, existente ibi conventu ejusdem monasterii, & quampluribus aliis viris idoneis, & prudentibus, ipsa D. Abbatissa cum consensu, & voluntate ipsius Conventus canonicè per quendam librum investivit Jacobum Presbyterum de Ecclesia S. Mennæ, quæ constructa est foris hanc prædictam civitatē in loco Busanola, cū omnibus rebus eidem Ecclesiæ pertin. in eodem loco Busanolæ, quæ Ecclesia S. Mennæ dicto monasterio pertinet, ac subjecta est, cui videlicet Jacobo Presbytero ipsa Domina Abbatissa, & success. ejus, & par. d. monasterii debent dare omni anno tempore vindemiarum octo laurnas de musto mundo, quorum quæque habeat octo languenas justi cartatorias, & puteolum unum, quod exierit de terra cum vinea ejusdem monasterii, quæ dicitur esse in loco Grancoario, & intra ipsam terram cum vinea faciendum quod voluerit: verum si ipse Presbyter ipsius octo facimus de musto, & puteolo minus ab eodem monast. habuerit, vel consequutus fuerit, liceat ipsi Jacobo Presbytero capere, ubi voluerit tantum de rebus ipsius monast. quantum minus fuerit ipsius octo faveris de musto, & puteolo Salernitano omni jure, & omnibus rationibus d. Monasterii, quæ ipse Jacobus Presbyter annualiter ipsi monasterio dare facere adimplere debet, videlicet in Nativitate Domini nostri Jesu Christi unam par. de oblatis, & unum aliud parum in Pascha Dominicæ Resurrectionis ejus, & unum tarenum monetæ Salerni in festo S. Georgii, & unum tarenum ejusdem monetæ in festivitate S. Mennæ, & taliter dicta omnia ad posteritatis memoriam, & d. Presbyteri defensionem, & securitatem te Alfanum Notarium, & Advocatum in scriptis redigere jussi, memorans quod superius disturbatum est legitur dum,

† *Ego qui supra Joannes Protojudex.*

XLIX 15 CÆSAREUS de Alagno, patria Amalphitanus, litteris & morum probitate, generis nobilitate vir illustris, ex Famaugustano Episcopo in Cypri Insula ab Honorio III. an. 1225. translatus est

ad hanc Salernitanam Ecclesiam, quem Pontifex suis litteris commendat Capitulo Salernitano Dat. 7 Kal. Octob. Pontif. 10. quæ extant in Reg. Vat. n. 550 Meminit idem in litteris aliis eodem tempore conscriptis ad Federicum II. Imp quas retulimus in primo nostro tom. in Episcopis Aversanis. Sed audiamus quid de eo scribat Musca.

Anno Christi 1226. Cæsareus de Alagno Patritius Amalphitanus sextusdecimus (melius 15.) Archiepiscopus Salernitanus, permultos Salerni cum haberet consanguineos, cumq; Salernitana ei civitas etiam atq; etiam placeret, vitam ei potius degebat, vacavit eo tempore una Canonici Sedes in majori Ecclesia, ad quam licet aspirasset, voti tamen compos fieri non potuit, obstantibus Canonicis ejusdem Eccl. quod Salernitanus civis non esset. Quocirca Salerni diutius manere noluit. Romam sese contulit, & ibidem cum utroq; jure cum primis excelleret, Auditor Rotæ creatus fuit. Aliquot post annis Archiepiscopali Sede Salerni vacāte, id, quod Deo placuit, ad illam de voluntate Summi Pontificis Honorii III. delectus est, cumque tali honore insignitus, primùm ipsam Salerni urbem intret, præcedentibus juxta veterum ritum Canonicis, sic eos, qui sibi obstiterant, quò minus Canonicatum obtineret, est affatus. Quem noluistis in fratrem, habetis in Pastorem. Præfuit anno 1226. (melius 1225.) & Primicerii dignitate Salernitanam Ecclesiam auxit. Ipso Præsule ad instantiam Joannis de Procida Salernitani civis præclaræ memoriæ, fuit Salernitanæ civitati concessū à Rege Manfredo Nundinarū privilegiū in mense Septembri per octo dies, in honorem B. Matthæi Apostoli: quo illius festus dies majore hominum frequentia celebraretur, cujus etiam interventu uti familiaris, & Regis prædicti Consiliarii, qui etiam meruit vocari gemma Salerni, factus est portus in mari civitatis præd. Muniebat suas bullas plumbo cum effigie B. Matthæi ex una parte, ex altera vero nomen ipsius Cæsarei adscat, ut ad præsens conspicitur, in ea præsertim bulla, in qua agitur de his, quæ observari debent à Domino Archiepiscopo Salernitano, & Reverendo Capitulo. Sanctorum Confessorum Quingesii, Cirini, & aliorum insuper Confessorum corpora simul collegit, & in altari sub eodem vocabulo, in inferiore ipsius Basilicæ recondidit, supra portam, quæ dicitur leonum, ipsius Ecclesiæ, variis pretiosis lapillis, ejus imago inspicitur contexta. Obdormivit in Domino Amalphiæ an. 1263. cum triginta septem annos Eccl. suam optimè rexisset; ibique in Amalphitana Ecclesia juxta æneam portam sepultus est. Hæc ille. Extabant in tumulo ejus hæc pauca verba.

D. CÆSAREUS DE ALANEO ARCHIEPISCOPUS SALERNITANUS MCCLXIII.

Additus deinde est elapsis annis ab ignaro ann. 1240. pro 1263. quo ille obierat. Donaverat anno 1256. monasterio Monialium S. Laurentii Amalphiæ plura bona. Quo etiam Præsule anno 1238. Joannes Pizacovillus Clericus, & Diaconus Salernitanus, Abbasque S. Nicolai de la Fontana,

aquam concessit Ecclesiæ sancti Francisci nuper constructæ intra civitatem Salernitanam consensu Cæsarei, ut ex documento licet videre. Exemplar hic inseruimus.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incar. ejus 1238. & 18. anno Imperii D. Frederici gloriosissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem, & Siciliæ Regis, & 25. anno Regni D. nostri Henrici Regis Siciliæ, & Italiæ ejus carissimi filii, mense Majo 11. Ind.

Dum in Archiepiscopali Salernitano Palatio in præsentia D. Cæsarei Dei gratia vener. Archiepiscopi essemus ego Matthæus Juden, præsentibus ibidem Romualdo Castellomata, Matthæo Guarna, & Romualdo Advocato, qui dicitur entitatus, testibus subscribendis, & ad hoc specialiter rogatis. Joannes, qui dicitur Pizziacavillus Clericus, & Diaconus hujus Salernitani Archiepiscopii, & Abbas S. Nicolai, qui de la Fontana *dicitur, & Gerardus filius Ursonis, qui dicitur* de dopna Gezza, *conjuncti sunt, ipse tamen Joannes Clericus pro par. suæ Ecclesiæ S. Nicolai, qui de la Fontana dicitur, & ipse Gerardus pro par. Ecclesiæ S. Francisci, quæ constructa est intra hanc Salernitanam civitatem in plano montis, & super, & propè Ecclesiam S. Mariæ, quæ de Radulfo dicitur, de qua unus de dopnis sum; & quoniam idem Gerardus asserebat quandam aquam oriri circa, & prope suam Ecclesiam S. Nicolai, quam videlicet aquam dicebat prædictus Abbas Joannes intra terram ejusdem Ecclesiæ S. Nicolai oriri, & eidem Ecclesiæ rationabiliter pertinere, quæ aqua pro utilitatibus suæ Ecclesiæ S. Francisci satis utilis, & necessaria videbatur, prædictus Gerardus pro par. suæ Ecclesiæ S. Francisci requirebat ipsum Abbatem Joannem, ut ipsi Ecclesiæ S. Francisci prædictam aquam derivandam concederet, cum prædicta Ecclesia S. Nicolai damnum aliquod, nec jacturam ex concessione hujusmodi sustineret, & maximè cum aqua quadam alia, quam prædicta Ecclesia S. Francisci aliunde ex concessione alterius pro necessariis, & suis utilitatibus possidebat ad plenum insufficiens videbatur; cujus Girardi petitioni, quæ ab æquitate non deviat, sed quodammodo consonat rationi, prædictus Abbas Joannes pro par. suæ Ecclesiæ S. Nicolai volente, consentiente, & mandante suo Archiepiscopo consensum præbuit, & se totis mentis affectibus inclinavit, & sicut ei placuit, sponte per conven. per hanc cartulam concessit, voluit, & promisit, ut liceat Patribus suæ Ecclesiæ S. Francisci prædictam aquam à prædicto loco, in quo oritur ad prædictam Ecclesiam S. Francisci derivare, & ipsa aqua Fratres, qui in ipsa Ecclesia S. Francisci pro tempore fuerint uti perpetuo absque contrarietate, & molestia ejusdem Abbatis Joannis, & success. ejus hujusmodi eidem Abbati Joanni, ejusque success. conditione servata, ut si aliquo tempore balneum prædictæ Ecclesiæ S. Nicolai reædificari contigerit, ita quod publicè balneare possent eam ipse Abbas Joannes, quam success. ejus de aqua prædicta, quæ intra terram prædictæ Ecclesiæ S. Nicolai exoritur tantum accipere, quantum justè, & rationabiliter videatur sufficere ad ipsius balnei officium necessarium exercendum, prædicta Ecclesiæ S. Francisci aqua altera permanente, quæ ad usum prædictæ Ecclesiæ S. Francisci aliunde, & ab alio loco extitit derivata, unde pec conv. ipse Abbas Joannes pro par. suæ Eccl. S. Nicolai volente, sicut dictum est, consentiente, & mandante suo D. Archiepiscopo ipsi Gerardo, &c.*

Hocce in documento fit mentio Romoaldi Castellomatæ, fortasse germani fratris Leonardi, qui obiit anno 1237. in emanuali libro S. Matthæi ita notatum lego.

Anno 1237. obiit Leonardus Castellomata Subdiaconus Dom. Papæ, & Archidiaconus S. Euphemiæ.

16 MATTHÆUS Joannis filius, de Porta, Patritius Salernitanus statim post obitum Cæsarei communi omnium Canonicorum suffragio Archiepiscopus adlectus est; ab Urbano IV. Pontifice confirmatur anno 1263. 15. Kalen. Decemb. Pontif. 3.

ita in epist. 58. fol. 17. Reg. Vatic. Hic præclaris virtutibus præcipuè ornatus, Divo Thomæ Aquinati pio amore conjunctus, in ejus gratia, ac Euphranonis consobrini sui, viri clarissimi, S. Dominici socii, Ecclesiam S. Pauli de Palearea in suburbiis Salernitanis posita tradidit, ubi & cœnobium Ord. Prædicatorum, cui erat devotissimus, conditum fuit. Matthæi donatio talis fuit.

Matthæus Dei gratia Salernitanus Archiepiscopus.

Considerantes, quod officii nostri debitum nunquam melius implere possumus, quam si nobis in executione ipsius officii adjiciamus providos, & utiles adjutores, &c. Volentes hanc nostram deliberationem piæ affectu complere ob reverentiam omnipotentis Dei, & B. Dominici Confessoris Institutoris Ordinis Præd. ob devotionem, & præcipuum amorem, quem ad prædictum S. Ordinem Prædictorum Fratrum Prædicatorum, nec non & amorem præcipuum, quem habemus ad vener. virum Fr. Thomam de Aquino, & magistrum nostrum prædicti Ord. Prædicatorum, & ad providum, & religiosum virum Fr. Euphranonem ejusdem Ordinis dilectum nobis in Christo, & carissimum consobrinum nostrum Ecclesiam S. Pauli sitam in septemtrionali suburbio istius civitatis, & de Palearea dicitur, cum domibus, hortis, & Casalenis, & adjacentiis suis, quam Abbas Marius Sunaca Clericus prædictæ nostræ Ecclesiæ in beneficio ab eadem nostra Ecclesia tenebat, & ortum ipsius adjacentis ipsius Ecclesiæ in parte Septemtrionali continetur, quem magister Stephanus de Aja Clericus, & Subdiaconus ejusdem Ecclesiæ nostræ similiter in beneficio tenebat vacantes ex resignatione præd. Abbatis Marii Rectoris ejusdem Ecclesiæ, ac præd. Magistri Stephani, qui prædictam Ecclesiam, & prædictum hortum in manibus nostris sponte, & liberè resignavit prædicto Fr. Euphranoni pro parte præd. Ordinis Prædicatorum cum subscribenda conditione, de consilio, & consensu Capituli nostri duximus de speciali gratia perpetuo canonice conferendam ad construendum ibidem omnia ædificia juxta ipsorum Fratrum beneplacitæ voluntatis. Fines verò prædictæ Ecclesiæ, domorum, horti, casaleni, & adjacentium eorum, nec non alterius orti. Hi sunt à parte Merid. fin. via publica, qua discenditur partim à rebus Ecclesiæ SS. Cosmæ, & Damiani, & partim à rebus hær. quond. Matthæi de Agello, à par. Occid. finis alia via publica, qua descenditur partim à rebus prædictorum hær. & partim à rebus monasterii S. Mariæ Magdalenæ, à par. Septemtrionali finis alia via publica, à par. Orient. finis res prædictorum Fratrum Prædicatorum, quas per prædictum Capitulum prædicto Ord. Fratrum Prædicatorum concessit, & donavit: prædictam verò concessionem prædicto Ordini tali conditione fecimus, ut nullo tempore liceat eis ibidem Cœmeterium habere, nisi tantum pro Fratribus, & famulis Ordinis suprad. reliquas verò possessiones ipsi Ecclesiæ sancti Pauli, quæ inferius singulariter denotantur, cum consensu nostri Capituli, cum juribus, & omni onere, ad quæ prædicta Eccl. S. Pauli

bacte-

hactenus tenebatur in Ecclesia nostra S. Laurentii de Strata transferimus, & in perpetuum confirmamus, quam Eccl. S. Laurentii de Strata, cum omnibus possessionibus in eam translatis, & terram cum... Casalea. ipsi... in par. Orient. conjungitur tantum, in qua ipsa Ecclesia fundata est, cujus fines inferius describentur, videlicet à par. Occid. finis via, quæ strata dicitur à par. Meridiei finis alta via, & à par. Oriēt. & Sept. finis flarica, quæ fuit ejusdem Ecclesiæ prædicto Abbati Mario in beneficium conferimus, & ipsum in præsentia præd. nostri Capituli canonicè investimus de eadem. Et quia piam provisionem dudum factam de proventibus prædictæ Eccl. S. Laurentii pro sustentatione infantium expositorum in nostra Ecclesia per D. Cæsareum olim Salernitanum Archiepiscopum prædecessorem nostrum, cum consensu præd. Capituli minuere non intendimus, reliquas possessiones omnes prædictæ Eccl. S. Laurentii, quæ describentur in Ecclesiam nostram S. Joannis Græci, cum consensu præd. Capituli transferimus, & concedimus, volentes, ut proventus possessionum ipsarum, & aliarum possessionum ipsi Eccl. S. Joannis deducto ex eis pro beneficio unius Capellani, quem ibi per nos, & successores nostros ordinari contigerit, secundum quod nobis, & successorib. nostris videbitur expedire ad sustentationem infantium prædictorum expositorum, &c. Possessiones verò, quæ fuerunt præd. Ecclesiæ S. Pauli translatæ in prædicta Ecclesia S. Laurentii sunt hæ, videlicet, Ecclesia S. Eliæ, cum vineis, olivetis, &c. Possessiones autem, quæ fuerunt prædictæ Ecclesiæ S. Laurentii translatæ in prædictam Ecclesiam S. Joannis Græci sunt possessiones, quæ sunt in casali nostro de Scalcinatis, &c. Qui verò hanc nostram paginam ausu temerario in toto, vel in parte infringere, &c. Acta in Episcopali palatio ipsius civitatis Salerni an. D. Incarn. 1272. mens. Martio 15. Indict.

Nos Matthæus Salernitanus Archiepiscopus.

Ego Joannes Archidiac. Ecclesiæ Saler. testis sum.

Ego Simon Caputgallus Eccl. Saler. Diac. testis sum.

Ego Philippus Ecclesiæ Saler. Diac. testis sum.

Ego Jo. Veterensis Eccl. Saler. Diac. testis sum.

Ego Petrus Eccl. Saler. Primic. testis sum.

Ego Joannes de Magistro Philippo Ecclesiæ Salernitanæ Primicerius testis sum.

Ego Joannes Tagliabosco Ecclesiæ Saler. Presbyter Card. testis sum.

Ego Alfanus Eccl. Saler. Presb. Card. testis sum.

Ego Conradus Tallaboscus Ecclesiæ Salernitanæ Presbyter Card. testis sum.

Ego Nicolaus Eccl. Saler. Presb. Card. testis sum.

Ego Jo. de Reseantano Card Eccl. Saler. testis sum.

Ego Thomas de Madiluno Subdiac. testis sum.

Ego Andreas de Obvaro Clericus, & Subdiaconus majoris Eccl. Saler. testis sum.

Ego Thomas Surrentinus Subdiaconus testis sum.

Ego Matthæus Pisanus testis sum.

Ego Matthæus de Drago testis sum.

Ego Gualterus Pictus testis sum.

Ego Bartholomæus Marza Clericus testis sum.

Ego Petrus Gaudesias Clericus testis sum.

Ego Thomasius de Domno Musco Cler. testis sum.

Ego Manfredus de Manfredo Cler. testis sum.

Ego Nicolaus de Domno Musco Cler. testis sum.

Ego Petrus Guallacta Cler. testis sum.

Ego Nicolaus Mansullus Cler. testis sum.

Ego Matthæus Bissidinz Cler. testis sum.

Matthæo etiam Archipræsule quædam lis inter Marium Abbatem Clericum Salernitanæ Ecclesiæ, & Abb. S. Pauli, & Bartholomæum de Judice de patronatu cujusdam Ecclesiæ ita terminata fuit.

In nomine Domini Dei æterni, &c.

Anno ab Incarnatione ejus 1267. mens. Septembris 15. Indict. Ante me Matthæum Calvellum Judicem præsentibus Matthæo Commete, Gualterio Marchese, Abb. Jacobo Baccapiczulo, & Matthæo de Abbate testibus.

Dum quædam lis, & controversia verterentur inter mag. Bartholomæum, qui dicitur de Judice fil. quondam Matthæi ex una par. & Abbatem Marium, qui dicitur Stracu Clericum hujus Salernitani Archiepiscopii, & Abb. Ecclesiæ Sancti Pauli fil. Joannis, qui similiter Stracu dicitur pro par. sua, & d. Joannis genitoris sui pro par. ex altera de jur. patronatus d. Ecclesiæ, quod ipse Bartholomæus asserendo sibi pertinere pleno jure totum jus patronatus prædictæ Ecclesiæ petebat à præd. Abb. Marco, velut ab Abbate præd. Ecclesiæ sibi dari per eum omni anno in festo Nativitatis D. N. J. C. & in festo Paschæ Resurrectionis Dominicæ unum duodecim. par. de oblatis debitam sibi pro prædicto jure patronatus prædictæ Ecclesiæ ab Abbate ipsius, & interrogavit dict. Abbas Marcus pro par. sua, & d. Joannis genitoris sui allegabat, & respondebat, & sibi ratione prædicti juris patronatus prædictæ Ecclesiæ ad dandum aliquas oblatas, & Abbas prædictæ Ecclesiæ non teneri, pro eo, quod dicebat, sibi, & dicto genitori suo totum, & integrum præd. jus patronatus præd. Ecclesiæ pertinere de jure, & tandem antequam de lite, & controversia ipsa ad ordinarium judicium accederet, communium amicorum, & consanguineorum interveniente tractatu de lite, & controversia ipsa ad hanc concordiam devenerunt, videlicet, quod dictus magister Bartholomæus reductus ad conscientiam recognovit eis prædictum jus patronatus prædictæ Ecclesiæ pertinere, & sicut ei placuit sponte per convo per hanc cartulam pro multis gratis, & acceptis servitiis, & beneficiis, quæ à dictis patre, & filio Joanne scilicet, & Abbate Marco se recepisse confessus est, & sperat recipere in futurum, si quod jus sibi forsitan pertinuerit, seu pertinere in prædicto jurepatronatu dictæ Ecclesiæ, & in omnibus rebus stabilibus, & mobilibus ipsius Ecclesiæ pertinentibus eis donavit, & quasi tradidit cum omnibus, quæ intra ipsam donationem, & quasi traditionem sunt, cunctisque suis pertin. & cum vice de viis suis, & cum munimentibus exinde continen. earatione, ut integra ipsa donatio, & quasi traditio, qualiter supra legitur semper sit in potestate ipsorum patris, & filii, & hær. eorum, & ipsi pater, & filius, & eorum hær. licentiam de eadem donatione, & quasi traditione facere quod voluerint, undè per conv. ipse magister Bartholomæus guadiam, &c.

Matthæus verò post annum sui Archipræsulatus nonum excessit anno 1272. ipsa die Natalis Domini, sepelitur honorificè in Cathedrali, tale habens epitaphium.

Anno Domini MCCLXXII. Indict. 2. Dom. Matthæus de Porta Salernitanus Archiepiscopus obiit die Natalis Domini.

17 JOANNES ex Archidiacono à Capitulo Salernitano eligitur Archiepiscopus defuncto Matthæo; confirmatur an. 1273. Nonis Junii à Gregorio X. Papa, rejecta postulatione Guidonis Episcopi Agrigentini, qui à minori parte Canonicorum ad hanc dignitatem exposcebatur, ut patet in Regest. Vat. ep. 53. fol. 312. an. 2. ejusdem. Hujus Joannis non meminit Musca, nec de eo aliquid aliud habemus, quod proferamus: potuit obiisse post paucos menses à sua electione; Salernitana enim Sedes adhuc vacabat an. 1277. mense Majo, ut patet ex instrumento impartitæ auctoritatis à Capitulo Sede vacante consecrandi novam Ecclesiam S. Mariæ Ord. Præd. per Archiepiscopum Sypontinum. LI.

In nomine Domini, &c.

Anno ab Incarn. ejus 1277. mens. Martii, quinta Indict.

Nos Joannes Caputgrassus, & Alexander Scillatus Judices civitatis Salerni, Philippus Dardanus ejusdem civitatis Notarius, & infrascripti testes notum facimus quod dum essemus in majori Ecclesia Salernitana in præsentia vener. Capituli ejusdem majoris Ecclesiæ venerunt fr. Simon de Benevento Vicarius Terræ-Laboris, & Aprutii Fr. Paulus Prior Fratrum Prædicatorum morantium in Salerno, Fr. Nicolaus Rector, Fr. Joannes de Campanea Prior Capuanus, Fr. Rainaldus de Sulmona, Fr. Jacobus de Campomell. Prior Beneventi, Fr. Cæsareus de Neapol. Fr. Jacobus de Salerno, Fr. Deodatus de Altavilla, & quamplures alii Fratres dicti Ord. Fratrum Prædicatorum, qui venerant ad consecrationem Eccles. S. Mariæ noviter constructæ, in eo videlicet loco, in quo olim Ecclesia S. Pauli, cum adjacentiis suis sita fuerat in Septemtrionali suburbio istius civitatis, & de Palearea dicitur. Nec non Fr. Boamundus de Placentia, Fr. Robertus de Cantalupo, Fr. Alexander de Neap. Fr. Joannes de Fo-

gia, Fr. Martinus de Brnevento, Fr. Rogerius de Brundusio, Fr. Petrus de S. Elia, & Conventus ejusdem loci, & petierunt a prædicto Capitulo pro eo, quod prædicta major Ecclesia Salernitana pastore vacabat, sibi concedi sacram Ecclesiæ S. Mariæ præd. & permittere dictam Ecclesiam consecrari a venerabilibus viris D. Joanne Archiepiscopo Sipontino, qui nunc præsens aderat in civitate Salerni, D. Luca Episcopo Acernen. & D. Joanne Episc. Sarnensi digresantis præd. Eccl. majoris Salernitanæ, ad quorum Fratrum, & Conventus præd. Eccl. S. Mariæ petitionem præd. Capitulum majoris Saler. Eccl. misericorditer deliberata responsione respondit, quod sacram prædictam in prædicta Ecclesia faciendam per prædictos Prælatos gratiosè concedere intendebant. Ita tamen, quod præd. Fratres, & Conventus Ord. Fratrum Prædicatorum existentium in Ecclesia memorata subscriptum privilegium concessionis factum per quondam D. Matthæum Salernitanum Archiepisc. de præd. Ecclesiæ S. Pauli unanimiter ratificaverint continentiæ talis, videlicet.

Matthæus Dei gratia Salernitanus Archiepiscopus, Considerantes, &c.

Concessionis privilegium supra retulimus in Matthæo, ubi memoratur Cæsareus ejusdem Matthæi prædecessor, cui successit Joannes, qui fuit Matthæi decessor, ob Pontificatus brevitatem posteris ignotus. Hoc quoque vacationis tempore Salernitanum idem Capitulum facultatem dedit Fratribus Ord. Prædicatorum in eorum Ecclesia mortuos sepeliendi cum Maria Theodoræ Marsici Comitissæ, & Divi Thomæ Aquinatis soror eo tempore defuncta, corpus suum in prædicta Fratrum Ecclesia sepeliri mandaverat. Instrumentum concessionis his verbis conceptum est.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione 1279 & 3. an. Regni Jerusalem, & 15. anno Regni Siciliæ D. nostri Caroli gloriosissimi Regis prædictorum Regnorum, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Achaiæ, Andegaviæ, Provinciæ, Foncbalquerii & Tonudere Illustrissimi Comitis, & anno 8 Principatus Illustris D. nostri Caroli primogeniti supradicti D. nostri Regis, & magnifici Principis Salerni, & honoris Montis S. Angeli Domini, die Mercurio 19. mensis Augusti 7. Ind.

Nos Riccardus Aversanus Judex civitatis Salerni, Philippus Dardanus publicus ejusdem civitatis Notarius, & infrascripti testes litterati cives Salerni, ad hoc specialiter vocati, præsenti publico scripto notum facimus, & testamur, quod dum essemus in majori Salernitana Eccl. ubi major, & sanior pars Capituli ejusdem Archiepiscopii aderat, necnon & Fr. Paulus Prior Fratrum Ord. Prædicatorum morantium in Salerno, ac major, & sanior pars Conventus Fratrum ipsorum. Quia in concessione sacra olim facta Conventui Fratrum præd. Ordinis morantium in Salerno per Capitulum majoris Ecclesiæ supradictæ, Ecclesia ipsa majori Salernitana tunc Pastore vacante. Conditio intervenit, quod in Ecclesia ipsorum Fratrum nullo tempore liceret eis cœmeterium habere, nisi tantum pro Fratribus & famulis Ordinis supradicti, sicut in scripto publico inde confecto, plenius vidimus contineri. Et quia nobilis, & egregia mulier D. Maria, soror egregiæ mulieris D. Theodoræ egregiæ Comitissæ Marsici, noviter in castro S. Severini defunctæ, corpus ejus in præd. Eccl. ipsorum Fratrum statuerat sepeliri, & propter conditionem prædictam non poterant, nec volebant, sine mandato, & consensu ipsius Capituli, corpus præd. Dominæ in eadem Ecclesia ipsorum Fratrum facere sepeliri, licet hoc dicta Domina in suis ultimis statuerit ut est dictum. Præd. Fratres coram nobis fecerunt, constituerunt, ac ordinaverunt eorum oeconomum, seu procuratorem Fr. Joannem de Bulano confratrem, & subpriorem eorum, qui pro parte sua, & prædictorum confratrum suorum, seu Conventus præd. Ordinis, volentibus, & mandantibus præd. Capitulo humiliter supplicavit, ut concederent eidem Conventui de gratia speciali, quod permitteret eisdem Fratribus corpus præd. Dominæ, necnon & quorumlibet aliorum mortuorum extra civitatem Salerni in quibuslibet locis, statuentium eorum corpora in eadem Ecclesia Fratrum facere sepeliri, non obstante conditione prædicta, cum in his in nullo præjudicaret Ecclesiæ memoratæ: prædictum autem Capitulum præd. majoris Salernitanæ Ecclesiæ habito inter eos super quæstione prædicta consilio diligenti videns, & deliberans diligenter petitionem ipsorum Fratrum fore tam justè, quam misericorditer admittendam, facere constituit, & ordinavit eorum oeconomum, procuratorem, seu actorem d. Ioannem de Magistro Philippo Presb. Cardinalem, & Primicerium præd. majoris Eccl. qui eodem Capitulo præsente, volente, & mandante, pro parte ejusdem Capituli concessit præd. Fr. Ioanni oeconomo Conventus Ordinis præd. quod liceat Conventui ejusdem Ordinis, præsenti, & futuro in præd. eorum Ecclesia facere sepeliri corpora defunctorum tantum extra civitatem Salerni in quibuscunque locis statuerint, ut dictum est eorum corpora in eadem Ecclesia sepeliri; ita tamen &c.

Cæterum defuncto Ioanne Archiepræsule facta est magna contentio inter electores Salernitanæ Ecclesiæ: præpudiose enim cum ivissent in partes, ex iis quinquaginta concordibus votis Philippum Canonicum & Subdiaconum Salernitanum, undecim Cæsareum Amalphitanum Archidiaconum, Cæsarei superioris ex fratre nepotem, unum & viginti Fr. Euphanonem Matthæi superioris consobrinum Ordinis Prædicatorum virum præcipua sanctimonia clarum elegerunt in Salernitanos Archiepiscopos. Gregorio X. sedente. Igitur tres hi viri clarissimi altercati sunt inter se, diuque in Romana Curia disceptarunt, tandem adhuc æstuante lite, cum Euphonon viam universæ carnis fuisset ingressus, Cæsarius cessisset libere, Philippus moribus, ac virtute egregius per Martinum IV. Papam suffectus est; ac confirmatus Salerni Archiepiscopus anno 1282. 3. Kal. Junii: ut narrat ejusdem Pontificis epistola 352. fol. 94. an. prim. in regestro Vaticano.

Cæsarius de Alagnio obiit post multos annos Joanne XXII. Pontifice Romanam Ecclesiam moderante; jacet in Metropolitana Ecclesia Amalphitana in marmoreo tumulo, ubi hi leonini versus leguntur.

Cæsarius Lanio jacet Archidiaconus iste
Juribus ornatus, cui præstes cælica Christe,
Electus fuerat Salerni morte quievit,
Providus, & largus per famam laus sua crevit.

De fratre verò Euphranone plura scribit Theodorus Valla de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum qui in regni Provincia floruerunt. Joannes Baptista Prignanus vol. 1. de familiis Salernitanis narrat Euphranonem antequam religionis habitum induisset, ex legitima uxore filiam suscepisse Regalem, quæ in honorem Virginis Mariæ Salerni Ecclesiam condidit, ubi supra fores adhuc extat inscriptio.

Anno Domini MCCLXXV. Ind. IV. Domina Regalis filia quondam Domini Euphranonis de Porta, & uxor quondam Domini Jacobi de Trigarico ad honorem Dei & B. Mariæ Virginis hanc Ecclesiam construi fecit.

18 PHILIPPUS, ut mihi videtur, patria Salernitanus, (1) patriæ Archiepiscopus legit mèà LII.
Romano Pontifice Martino IV. electus evasit anno 1281. 3. Kal. Junii. ut ex regesto Vaticano diximus; bene & laudabiliter præfuit annis decem & octo, in quibus, ut scribit Musca, mitram plurimis onustam gemmis, margaritis, & pretiosis lapillis auro, & argento contextam fieri fecit, & Ecclesiæ suæ dono dedit, nec non argenteam thecam ponderis lib. 8. & unc. 10. in qua Brachium dextrum Apost. Matthæi suo sumptu recondendum curavit. Huic Præsuli Carolus Siciliæ Rex anno 1295. privilegium exhibuit, quo ratas habet, & confirmat Caroli primogeniti sui literas eas ad verbum in-

(1) Philippum hunc patria fuisse Salernitanum opinatur Ughellus, & ex ea quippe conjectura id existimari potest, quod esset antea Salernitanus Canonicus, Cæsareus enim de Alagno superius enumeratus cum ad Canonicatum Cathedralis Salernitanæ aspiraret, vim, clericique Amalphitano obtinere Canonici quod civis Salernitanus non esset, qui assumptus deinde ad Archiepiscopatum Canonicis lepide dixit: Quem noluistis in fratrem, habetis in pastorem. Lucentius.

ioſerendo, per quas ipſe Carolus narrat Philippum Atchiepiſcopum, Regiæ Curiæ Caſtrum Olibani, durante bello cuſtodiendum, ejuſdem curiæ ſumptibus tradidiſſe, ideoque præfecto cuſtodiæ mandat, dum caſtrum cuſtodit, Archiepiſcopum ſupet juribus tam ſubditorum, quam tetrarum Olibani, ac montis Corbini moleſtari ne ſinat, & petmittat illnd integris rebus reſtituere. Allo privilegio inſupet Romæ eodem anno edito Carolus II. Rex indemnitatem cuſtodiæ Caſtrorum Olibani, & montis Corbini, dum bella geruntur, promittit, atque illud Salernitanæ Eccleſiæ, Philippo Atchiepiſcopo, ac ſucceſſoribus reſtituere. Inter hæc Philippus à Gerardo Epiſcopo Card. Sabinenſi Apoſtolico in Regno Siciliæ Legatn in cauſa, quæ vertebatut inter Abbatem S. Andreæ de Appio Caputaquenſis diœceſis, & Abbatem monaſterii Cavenſis pro Eccleſia S. Veneræ in pertinentiis Comiti, declaratus delegatus, ſic ad favorem Cavenſis ſententiam tulit anno 1287.

In Chriſti nomine Amen. Nos Philippus miſeratione divina humilis Salernitaaus Archiepiſcopus.

Per hoc ſcriptum notum facimus univerſis, quod dum inter religioſos viros Fr. Matthæum Monaſterii S. Andreæ de Appio Caputaquenſis diœceſis & Conventum eiuſdem monaſterii ex parte una, & venerabilem virum D. Leonem Abbatem monaſterii Cavenſis, & eius conventum ex altera ex delegatione nobis ſuprad. Philippo Salernitano Archiepiſcopo facta à Rever. in Chriſto patre & D. Gerardo Sabinenſi Epiſcopo Apoſtolicæ Sedis Legato ſuper Eccleſia S. Veneræ ſupradictæ Caputaqueaſis diœceſis coram nobis ſuprad. Archiepiſcopo verteretur, ad præd. Abbatis monaſterii S. Andreæ inſtantiam citari fecimus prædictum D. Abbatem Cavenſem, ut die Sabbathi 1. menſis Februarii huius 15 Indictionis per ſe, vel per procuratorem idoneum coram nobis in iudicio compareret præd. Abbati S. Andreæ ſuper præd. Eccleſia S. Veneræ ſuprad. Caputaquenſis diœceſis reſponſurus, præfatis verò Cavenſi Abbate & Conventu, in termino eis dato per procuratorem eorum coram nobis in iudicio comparentibus, de cuius procuratione fides nobis plenariè facta fuit. D. Abbas monaſterii S. Andreæ libellum præfato procuratori eiuſdem monaſterii Cavenſis, & Conventus eiuſdem porrexit, continentiæ infraſcriptæ. Coram nobis D. Philippo vener. Salernitano Archiep. Iudice delegato à vener. Presb. D. Gerardo Epiſcopo Sabinenſi Apoſtolicæ ſedis Legato, agit Fr. Matthæus Abbas monaſterii S. Andreæ de Apio Ordinis S. Benedicti Caputaqueaſis diœceſis, contra notarium Damianum procuratorem Abbatis & conventus monaſterii Cavenſis eiuſdem Ordinis S. Benedicti Salernitanæ diœceſis fideiubeatium pro eodem de mandato ſolvendo, de quo conſtat dicens, quod cum Abbates prædeceſſores eiuſdem Abbatis Matthæi, & prædicti monaſterii tenerent, & poſſiderent quandam Eccleſiam S. Veneræ cum iuribus, & pertinentiis ſuis, & ad dictum monaſterium ſpectantem ſitam iuxta præfatum monaſterium S. Andreæ ſupradictæ Caputaquenſis diœceſis per hos fines à parte Occidentis finis viæ publicæ, à ſubtus fines Caſalis, quod dicitur Ruſignum, & aliorum confinium prædictus Abbas Cavenſis contra iuſtitiam & rationem detinet dictam Eccleſiam S. Veneræ occupatam in ipſius Abbatis monaſterii S Andreæ præiudicium & gravamen. Quare ſupplicat ſanctitati veſtræ prædictus Abbas Matthæus pro ſe, & pro parte dicta eiuſdem monaſterii S Andreæ, dictam Eccleſiam S Veneræ cum omnibus iuribus & pertinentiis ſuis, ſibi ſententialiter, & prædicto monaſterio ſuo S. Andreæ de Apio reſtitui cum fructibus indè perceptis, & qui percipi potuerunt, ſi extant: ſecundum autem ad extimationem ipſorum quos extimat valere quindecim uncias auri, ſalvo iure. Pars verò prænominati Domini Abbatis Cavenſis exceptionem rei iudicatæ excipiendo propoſuit, de qua fidem fecit per legitimum inſtrumentum, & data copia ſupradicti inſtrumenti latæ ſententiæ præfato Abbati S. Andreæ, & interrogatus per nos ſi vellet aliquid contra prædictum inſtrumentum allegare vel dicere, quia parati eramus ipſum audire, quatenus eſſet rationabiliter audiendus: præfatus verò Abbas S. Andreæ contra præfatum inſtrumentum dicere recuſavit, petens expreſſè, ut an eſſet audiendus, vel non ſuper dicto negotio, noſtram in ſcriptis ferremus ſententiam, renuntiando expreſſè de iure, & de facto omnibus allegandis in cauſa præfata. Nos vero, qui ſupra Philippus Salernitanus Archiep. inſpecto tenore præfati inſtrumenti ſententiæ memoratæ latæ pro præfato Abbate Cavenſi, & Conventu eiuſdem monaſterii contra Abbatem, & Conv. dicti monaſterii S. Andreæ, quia plene nobis conſtitit, per ipſum inſtrumentum ſententiæ latæ contra Abbatem d. monaſterii S. Andreæ & Conventum eiuſdem fore iudicatum pro prædicto monaſterio Cavenſi contra Abbatem d. monaſterii S. Andreæ, contra quod inſtrumentum ſententiæ nihil voluit dicere ſuprad. Abbas monaſterii S. Andreæ per dict. procuratorem dicti monaſterii Cavenſis, Abbas & Conv. eiuſdem nomine & pro parte ipſorum, & eiuſdem monaſterii ab impetitione ſuprad. Abbatis S. Andreæ abſolvendus, & ſilentium eidem Abbati monaſterii S. Andreæ imponimus, in iis ſuprad. ſententiam proferentes; in cuius rei teſtimonium ad perpetuam temporis memoriam, & prædictorum D. Abbatis Cavenſis Monaſterii, & Conv. eiu dem, ac eius ſucceſſorum cautelam præſens ſcriptum & exemplum fieri fecimus per manus Thomaſii publici noſtri notarii ſignis eius ſignatum ſigillo noſtro pendeati ad cauſas, & ſubſcriptione noſtra propria communitam. Datum in civitate Salerni Anno Dom. 1287. die 4. menſis Februarii 15. Indictione, quod præſens ſcriptum ſcripſi ego prædictus Tomaſius publicus notarius præfati D. Archiepiſcopi auctoritate, qui ſupradictis interfui, & meo ſigno ſignavi † locus ſigni Nos qui ſupra Philippus Salernitanus Archiepiſcopus ſubſcripſimus.

Ego Muſcus Piſanus Clericus Amalfitanus teſtis ſum.

Ego Presbyter Petrus Capellanus D. Archiepiſcopi Salernitani teſtis ſum.

Dederat paulo aote idem Card. Getatdus locum ad Cœnobium exædificandum in diœceſi Caputaquen. Pernæ Abbatiſſæ S. Pauli de Sabina, ac ſociabus, quæ ex urbe advenerant, & ob bellorum metum Salerno in domo Caputaquenſis Epiſcopi vitam agebant, uſque quo priorem deſtinatum locum adire licuiſset, quibus tradi curavit Gerardus una cum contiguis domibus Eccleſiam S. Nicolai de Palma Cavenſis monaſterii obnoxiam, ut religioſius Domino ibidem hoſpitarentur, ut in literis ejuſdem plenius continetur inſertis in documento, quod ab exemplari exſcripſimus, continet enim harum Sanctimonialium tranſmigrationem, & Caputaquenſis Eccleſiæ Epiſcoporum proptium locum, vel Epiſcopium, quo degebant, dum ad celebrandam Syoodum, vel ad ſacra in Metropolitana per hebdomadam peragenda, ut illius ævi mos erat, vel ad præſtandam Metropolitano ſuo obedientiam eis contigiſset Salernum adire; id etiam obſervavimus in cæteris Salernitanis ſuffraganeis, cum quiſque illorum propriam in Salerno domum haberet. Etenim in pervilegio S. Matthæi Evangeliſtæ ex Alfani primi inſtitutione Comprovinciales Epiſcopi, Abbates, cæterique in dignitate conſtituti ſacrati viri tenebantur in ipſa Metropolitana ſolemoi ritu Archiepiſcopo ſuo Mettopolitano obedientiam præſtare. Inſtituerat etiam Alfanus pium ritum, ut in tribus ſolemnibus feſtis ſcilicet Beati Victoris Martyris, B. Michaelis Archaogeli, ac B. Priſci Confeſſoris, populus Salernitanus pro qualibet feſtivitate, tettia pars illorum religiosè ad feſtnm conveniret, nt in libro Metropolitanæ notatut. Septimo die Madii ſecundo poſt traslationem feſtum eſt B. Victoris Martyris: in hoc die omues tam clerici, quàm laici, & mulieres de monte tertiæ partis civitatis proceſſionaliter cum crucibus & vexillis cantando ea quæ pertineot ad feſtum veniunt in tertia hora diei ad limina B. Matthæi Evangeliſtæ & Capellani exiſtentes circa altare BB. mart. Fortunati, Gali, & Anthes, unus de Epiſcopis dioceſanis, vel Presbytet Cardinalis Eccleſiæ hebdomadarius Miſſam celebrabit eiſdem ſolemniter, qua finita recedent proceſſionaliter, &c. Octavo die Madii tertio poſt translationem inventio eſt Beati Michaelis Atchangeli: hoc die tertia pars civitatis, ſcilicet incedentes modo prędicto veniunt ad B. Evang. In nocte cantantes invitatorium Alleluja. Nono die Madii quarto

post

post translationem, festum est Beati Prisci Confessoris, atque Pontificis, hoc die tertia pars civitatis, scilicet Portæ oovæ ad limina Evangelistæ veniunt modo prædicto. Porrò Gerardi Cardioalis literæ & documeotum, de quo mentionem fecimus, ita sunt exscripta.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1284. & 8. anno regni Jerusalem, & 29. regni Siciliæ D. nostri Caroli gloriosissimi Regis prædictorum regnorum, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, almæ urbis Senatoris, Principis Achaiæ, Andegaviæ, Provinciæ Forcalquerii, & Tornori Illust. Comitis, & 13. anno Principatus Illustriss. D. nostri Caroli primogeniti supradicti D. nostri Regis magnifici Principis Salerni, & honoris montis S. Angeli Domini, die dominico 26. mensis Novembris 13. Indictione in civitate Salerni.

Tomasius Dardanus publicus ejusdem civitatis notarius, & infrascripti testes literati cives Salerni ad hoc specialiter vocati, & rogati, videlicet Presb. Matthæus Capellanus Ecclesiæ S. Andreæ de Episcopo, Pandulphus Manganarius Not. Jacobus Dardanus, Ademarius de Curte, Petrus Castallomatus, Matthæus Curialis, & Pandulphus Dardanus præsenti scripto publico notum facimus, & testamur, quod religiosus vir fr. Caloctus Monachus, & Vestararius Cavensis monasterii veniens coram nobis ostendit quasdam patentes literas ven. Patris & D.D. Gerardi miseratione divina Episcopi Sabinensis Apostolicæ sedis Legati sigillo solito ejusdem D. Legati ceræ rubeæ sigillatas missas Rev. Viro D. Leoni Dei gratia Abbati Monasterii Cavensis continentiæ infrascriptę. Gerardus miseratione divina Episcopus Sabinen. Apostolicę Sedis Legatus Religioso viro Abbati monasterii Cavensis salutem in Domino. Cum quædam religiosę Dominæ Romanæ in Christo nobis dilectæ nuper Salernum venerint, & in domo Caputaquensis Episcopi commorentur, quæ eis minus apta est, nec securn de ipsis, ne (quod absit) aliquod sinistrum possit contingere quoquo casu, discretionem vestram rogamus affectuosè, quatenus Ecclesiam vestram S. Nicolai de Palma Salernitan. eisdem cum domibus ejusdem Ecclesię accomodare curetis hinc ad instans festum B. Joannis Baptistæ, ut in eis tutè morari valeant, & Domino deservire; interim autem, si Deo placuerit, provinciæ pace data, ad locum earum, quem eis concessimus, in Caputaquensi diœcesi ire tutè poterunt, & in ipso Domino famulari. Data Neapoli 7. die Novembris, 13. Indictione. Quibus ostensis literis, & perlectis, dum idem Vestararius vellet eas nomine, & pro parte ejusdem D. Abbatis Cavensis, cum de hoc ubi ro plenam habeat potestatem, prout nobis constitit manifeste, debitæ executioni mandare, incontinenti eodem die Domino prædictam Ecclesiam S. Nicolai de Palma Salernitan. cum domibus ejusdem Ecclesiæ infrascriptis Dominabus Romanis, videlicet D. Penæ vener. Abbatissæ monasterii S. Pauli de Sabin. & D. Mabilię, D. Margaritæ de Roma, D. Magdalenæ, nec non Mariæ, Agnesæ, & Augustinæ consororibus earundem accommodare curavit hinc ad instans festum B. Joannis Baptistæ, ut in eis tutè morari valeant, & Domino deservire; interim autem, si Deo placuerit, provinciæ pace data, ad locum earum, quem eis concessisse dicitur idem D. Legatus in Caputaquensi diœcesi, ire tutè poterunt, & in ipso Domino famulari; ad quam recipiendam Ecclesiam cum domibus ipsius, à Vestarario supradicto nomine Abbatis præd. prædictæ Romanæ Dominæ magistrum Lucam Lurensem habitatorem Salerni earum syndicum elegerunt, cui dederunt plenariam potestatem jurandi in animabus earum quod in eodem festo B. Joannis prædictam Ecclesiam cum eisdem domibus, & rebus inea inventis eidem D. Abbati, vel ejus pro ro nuntio salubriter assignabunt, cui magistro Lucæ synd co nomine Dominarum ipsarum præd. Ecclesiam S. Nicolai de Palma cum domibus ejusdem & infrascriptis rebus mobilibus, videlicet duabus Tobaleis cum listis de seta supra Crucem Domini, & eorum B. Maria, & S. Nicolao, Tobaleis duabus aliis cum Crucibus in septentrionali Altari, Tobaleis duabus aliis in Altari meridionali, Tobaleis duabus novis cum listis de seta in Altari magno, Tobalea una alia vetusta in eodem altari, uno panno de seta Jalin. cum frontale coperimento uno de panno lineo super eodem altari magno. Tobalea una parva cum crucibus de seta supra conam parvam B. Nicolai, corona una de rame, Cruce una de rame, cum catenis earum, ontis duobus de masturzo, calice uno de staguo cum patina, & calice uno alio vetusto de stagno sine patina. Idem Vestararius nomine D. Abbatis prædicti assignavit tenendi usq; ad festum prædictum B. Joannis, ut in eis debeant commorari. Qui syndicus in animabus ipsarum dominarum, eis præsentibus, volentibus, atque mandantibus, tactis sacrosanctis evangeliis, corporale præstitit juramentum, quod ipsæ Romanæ Dominæ eandem Ecclesiam cum domibus, & rebus prædictis eidem D. Abbati, vel ejus pro ro nuntio in termino supradicto salubriter assignabunt. Unde ad futuram memoriam, & ipsius D. Abbatis cautelam, præsens scriptum testimoniale publicum exinde factum est per manus mei prędicti Thomasii Dardani publici Salerni notarii signo meo signatum, & subscriptionibus nostrum, qui supra judicum, & testium robore. Quod scripsi ego prædictus Thomasius Dardanus publicus Salerni notarius, qui rogatus interfui, & meo signo signavi. Memorantes nos Judex & Notarius, quod superius disturbatum est, legitur corporale, & quod inter virgulas scriptum est, legitur termino supradicto.

† *Ego qui supra Pandulphus Judex.*
† *Ego præd. Pandulphus Manganarius test. sum.*
† *Ego prædictus notarius Jacobus testis sum.*
† *Ego præd. Not. Pandulphus Dardanus test. sum.*

Tenuit tandem Philippus Archiepiscopatum usque ad annum 1298. a quo anno mortem obiit, ut ex regesto Vatic. licet asserere. Musca vero obiisse, sed male, affirmat, aono 1303. & in Neapolitana majori Ecclesia sepultum, quem etiam confundit cum Philippo illo Minutulo Archiepiscopo Neapolitano defuncto ann. 1301. cujus extat ibidem cœnotaphium, malè Saleroitanis ab aliquibos tributo, ut supra retulimus in Neapolitanis Archiepiscopis. Cujus verò familiæ fuerit noster hic Philippus Salernitanus adhuc me latet. 1298.

19 M. GUILLELMUS de Godonio, vel Godesio Gallus, ex provincia Proviociæ, cum esset Ducis Calabriæ Cancellarius, & sanctioris conclavis Consiliarius & administer, à Bonifacio VIII. subjectus est Archiepiscopus Salernitanus in Philippi loco anno salutis 1297. 2. Kal. Novembris, ut in literis Dat. Reate anno Pontificatus ejusdem Pontificis legitur in regest. Vatic. epistola 397. fol. 97. Idem electus memoratur eodem aono 1298. ac sequeotibus usque ad annum 1303. io regesto Neapolitano regio Caroli II. quo primus annus ejus consecrationis fuit, non electionis, ut malè scribit Musca. Accidit ejus mors anno 1306. cum sedisset annis 8. LIII.

20 GUIDO (1) de Colomedio, vel Colemedio, Italus, an Gallus fuerit nescitur, ab omnibus hactenus incelebratus, ex Cameracensi Episcopo à Clemente V. traductus est ad Salernitanam Ecclesiam anoo 1306. 11. Kal. Febr ut comperimus ex Epistola regest. Vatic. fol. 169. anni primi Clementis. Non diu Pontifex fuit, eodem anno Avenione defunctus, de quo nihil prorsus iovenitur in Saleroitanis monumentis. Eidem ad Salernitanam translato successit io Cameracensi sacerdotio Philippus de Marcignes ex Canonico ejusdem Ecclesf. eodem aono 1306. postea Senonensis Archiepiscopus. LIV.

21 BERNARDUS Canonicus Neapolitanus in demortui loco Guidonis Salernitanus eligitur Archiepiscopus à Clemente V. 1306. 2. Non Junii LV.

apud

(1) Hunc sane Gallum ortu è Colomerio oppido, vulgo Colomiers in Bria regione. Pauca de hoc Guidone recitant Sammarthani in Gallia Christiana, nec advertunt translatum fuisse ad hanc. *Lucentius.*

apud regeſt. vatic. ann. 1. p. 2. fol. 177. naturæ debitum ſolvit 1309.

LVI. 22 ISAURUS olim Lundenſis in Dacia Archiepiſcopus, non Lunenſis Epiſcopus, ut Muſca ſcribit, ad hanc eandem ſedem Salernitanam evectus eſt à Clemente V. anno 1310. 2. Id. Junii, caſſata prius nullinſque valoris declarata electione à Capitulo celebrata poſt Bernardi obitum, in qua ſciſſum in parte Capitulum duos elegerat Archipræſules, Franciſcum nempe Coratium Pariſienſem, & Joannem de Rogeriis vetuſta familia Salernitanum, ambos Metropolitanæ Eccleſiæ Canonicos. At Iſaurus antequam Avenione diſcederet, ibidem diem ſuum obiit eodem anno 1310. menſe Septembri, ubi jacet ex epiſtola 505. fol. 87. an. 5. regiſt. Vatic.

LVII. 23 ROBERTUS Arcufati Burdegalenſis Vaſco Gallus Clementis V. affinis, nepos Guillelmi presb. Card. S. Pudentianæ tit. Paſtoris, ex Archidiacono de Sobolio in Cœnomanenſi Eccleſia, Capellano & Theſaurario Clementis, electus eſt ab eodem Salernitanus Archiepiſcopus per obitum Iſauri 2. Id. Octobris 1310. ut in epiſtola 535. fol. 143. ao. 5. reg. Vatic. Abſens hanc rexit Eccleſiam annis tribus, & ad Aquenſem in Provincia Archiepiſcopalem ſedem translatus eſt anno 1313. Roberto ſedente Jacobus Scillatus nobilis juvenis Salernitanus diem ſuum obiit, ſepultus in Eccleſia Monialium S. Mariæ Magdalenæ ante aram maximam, cujus nobile ſundavit ſacellum: hoc habet ad tumulum epitaphium.

Nobilis hic juvenis pulcher recubat tumulatus
Scillatus genere, Jacobus fuit ipſe vocatus.
Obtulit altare tibi Magdala ſancta dicatum
Rebus dotatum veniam poſcendo ſuorum.
Moribus ornatus, & mundus crimine vixit,
Pauperibus largus oculos ad cælum fixit.
Parce Dei ratum, ſibi remittendo reatum
Ut tibi dignetur, ignoſce qui miſeretur.
Anno Domini MCCCX. *die ultimo menſis*
Novembris IX. Indictionis.

LVIII 24 ONUPHRIUS Decanus Eccleſiæ Meldenſis, Papæ Capellanus, Salernitanus adlectus eſt Archiepiſcopus per translationem Roberti ab eodem Clemente V. anno 1313. 8. Id. Aug. electio eſt in epiſtola 525. fol 167. regeſt. Vatic. ejuſdem Clementis anno 8. Sedit ſex annis, & mortuus eſt anno 13·9. Avenione ibidem tumulatus.

LIX. 25 Fr BERTRANDUS de Turre a de Cambolico Gallus, Vaſco Caturcenſis diœceſis Ordinis Min. miniſter Provinciæ Aquitaniæ, vir doctus & prudens, multis, clariſque functionibus percelebris aſſumptus eſt ad Salernitanam Eccleſiam à Joanne XXII. anno 1219. 3. Nonas Septembris, ut in epiſtola regiſt. Vatic. 1390 apud Waddingum tom. 3. Annal. Minor. Sedit abſens an. 1. paucoſque menſes & ab eodem anno 1320. menſe Decembri creatus eſt S. R. E. Presb. Card. SS. Silveſtri & Martini in montibus tit. Equitii. Obiit Epiſcopus Card. Tuſculanus anno 1327. Avenione.

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 2. col. 415.

LX 26 Fr. AMALDUM, Rayardum, ſive Romajardum Gallum Ordinis Minorum opportune ſubſtituit Joannes XXII. Fr. Bertrando in Salernitanum Sacerdotium 2. Kal. Maii anno 1321. ex bulla ejuſdem apud eundem Waddiogum. Hujus non meminit Muſca, niſi fortaſſis ille ſit, quem ſub anno 1332. reponit, enumeratis inter ipſum, & Bertrandum tribus Archiepiſcopis, quod verum eſſe non poteſt. Translatus eſt anno 1330. 6. Nonas Julii ad Eccleſiam Sarlatenſem in Gallia per obitum Bertrandi Berengarii, conceſſo etiam uſu pallii, quo utebatur in Metropolitana Salernitana. Fuit ſanè vir doctus, & præclarus, ſcripſit opus Theologicum moralium diſtinctionum, ordine Alphabetico digeſtum ad Robertum Regem Siciliæ, cujus erat conſiliarius, & familiaris. Ipſum librum authographum pulchro minio, & Regis effigie ornatum peoes ſe habere fatebatur idem doctus vir noſter Waddingus lib. de Scriptoribus Ord. Min. tum etiam in Annal. ſcripſit idem opus alterum ad eundem Robertum de Arca Noé, ſuper quatuor libros ſententiarum ſermones eruditos, & Poſtillam in Apocalypſim.

27. URSUS Minutulus Neapolitanus præcipua nobilitate, ac prudentia clarus Salernitanus Archiepiſcopus delectus eſt à Joanne XXII. anno 1330. die 2. Julii. Quam quidem Eccleſiam poſtquam ſanctè adminiſtraſſet pene annis tribus Neapoli in patria anno 1333. morbo ſublatus eſt, menſe Decembri, die 3. quo in Eccleſia Salernitana ejus anniverſarium celebratur, jacet Neapoli in majori Eccleſia, & ſacello gentilitio, nobilique tumulo propè Philippum Gentilem ſuum Neapolitanum Archiepiſcopum his verſibus leoninis exornato. LXI.

Jacet in hac tumba Dominus Minutulus Urſus,
Pontificalis apex, quem præfert linea rurſus.
Virtutum vitis, Philippi vera propago,
Pontificum gemma, vitæ probitatis imago,
Parthenope natum, Salernum Pontificatum,
Flentque tale datum, moritur ſuper omnia gratum.
Parthenopeque tibi Salernum Præſulis hujus,
Commendat corpus, animam, Deus accipe cujus.

28 BENEDICTUS Neapolitanus Capuana familia ſatus ſucceſſit Urſo an. 1334. die 4. Martii electus dicitur in Proviſionum lib. Obiit ſub Clemente VI. ann. 1347. Hic anno 1337. per ſuum procuratorem petiit à nobili milite Lotto de Adimariis de Florentia Salerni Regio Strarico, & Judice, ut ea omnia Eccleſiæ Salernitanæ bona redderentur, quæ olim Bertholdus Marchio de Hohembarch Sancti-Severini Dominus pro Manfredo Tarentino Principe Regni Baiulo Salerni Capitaneus, rogatus à Cæſareo tunc Archiepiſcopo Salernit. Eccleſiæ adiudicaverat; quod benigne Lottus accepit, ac reſtituenda ſtatuit. Benedicti in hac re ſtudium publico documento conſignatum eſt in hunc modum, illud exhibeo tametſi mutilum ab exemplari Salernitanæ Eccleſiæ. LXII

In nomine Dei æterni, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Anno ab Incarnatione eius 1337. & 28 anno Regni D. noſtri Roberti Dei gratia Ieruſalem, & Siciliæ glorioſiſſimi Regis, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Provinciæ, & Forcha[l]querii, & Pedemontis Illuſtriſſimi Comitis, die 11. menſis Aprilis 5 Indict. apud Salernum.

Nos Malgerius Scopus, & Landulfus Poſcellaſius, & Conradus Judex civitatis Salerni, Landulfus Gamboltnus publicus ejuſdem civitatis Notarius, & infraſcripti teſtes vocati de eadem civitate & aliunde. Videlicet Simon Guarna, Matthæus Salvaticus Salernitanus Doctor in Phyſica, Guillelmus de Dyano, Philippus Græcus milites. Magiſter Nicolaus de Urſone Canonicus Saler Judex Andreas Marchiſius, Dopnus Jacobus de Habundantia Junior, Judex Adenulfus Marchiſanus, Notarius Andreas Dardanus, Paulus Dardanus Notarius, Nicolaus Trimi-nus, Notarius Landulfus de Mirardo, Notarius Andreas Sangiorgii, Notarius Guillelmus Scopius, Notarius Joan-

nes de Rota de Consa, Notarius Nicolaus Dardanus, & quamplures alii ad hoc specialiter vocati, & rogati. Præsenti scripto & publico notum facimus, & testamur, quod die prædicto discretus vir dopnus Cechus de Marrone de Capua Procurator ad infra cripta Rev. in Christo Patris, & D. D. Benedicti Dei & Apostolicæ Sedis gratia Saler. Archiep de quo legitimè nobis constat, pro eo quod ipse procurationis constitutio eodem die, & in nostra præsentia facta fuit coram præd D. Archiepiscopo pro tribunali sedente in Salernitano majori Archiepiscopali Palatio, & subsequenter coram viro nobili D Lotto de Adimariis de Florentia milite Regio, Stratico Salerni, suiq. districtus, Judex, & Accessor ipsius per Curiam sibi dato, & utriusq. Curiæ cujuslibet Dominorum nostrorum pro tribunali sedentibus in Palatio nobilis D Joannis Rogerii de Salerno militis in quo Curia regitur, & dict D Straticus assidet iuris dicendi gratia, die prædicto in nostram prædictorum Judicum, Stratarii, & testium prædictorum, & subscriptorum præsentia, coram eis, & ipsorum quolibet successive, ne die prædicto ostendit, & publice legi fecit, pro par. d. D Salernitani Archiepiscopi. & præd majoris Ecclesię quoddam privilegium B *magnifici D.D. Bertoldi Marchionis de Hohembarch Dei, & Regia gratia D Sancti Severini, & Honoris ejus, Montis Fortis etiam, & Argentii prout in eo legebatur, ejus vero sigillo ceræ rubeæ ut apparet, & filo serico serino, & rubro in eo appenso, non abolitam, non abrasum, nec in aliqua parte sit vitiosum scilicet supr. ma sai figura existent. roboratum, & continens prout recitatur in ipso quod vidimus, legimus, inspeximus diligenter, & asculiavimus, & erat per omnia continentiæ subsequentis Nos Bertoldus de Hohembarch Dei, & Regia gratia Dom S Severini, & Honoris ejus Montis Fortis, & Argentii. Juste egimus dum Ecclesiarum jura illibata serventur, & ipsis restituantur nos accepimus pertinere, cum enim sacrosanctis Ecclesiis pia devotione fidelium aliqui conferuntur, mercium, & felici commercio, pro temporalibus mercentur æterna. Ea propter notum esse volumus universis, quod inclytæ recordationis D. Federico II. quondam Romanorum Imp obeunte, dum nos ex delegatione illustris viri D. Manfredi Principis Tarentini Balii D. Regis Conradi in Regno Siciliæ constituti, officii Capitanei in Salerno, & Principatus gerentes in Palatio Tarnaceno* C *ipsius civitatis Salerni Regalem curiam repræsentans, assidentibus nobis Philippo, Matthæo, & Mag Matthæo Judicibus Salerni, Stephano publico ejusdem civitatis Notario, D. Enfrano de Porta, mag. Rogerio de Saler. mag. Matthæo; mag Mauro, mag Jacobo Vulturno, & quampluribus aliis probis viris D Cæsarius Saler. Eccl. vener Archiepiscopus ad nos accedens nobis quondam publica instrumenta & legitimas probationes ostendit, per quæ, & quas clarè probatur, quod olim, totum cum quodam veteri ædificio ibi constructo, quod Stattipalla dicitur, foris hac civitate Salerni ultra fluvium Tu cians existens, quod Comes Mercoaldus tempore hostilitatis invadens, in ipso auctoritate propria castrum, quod Castelluctum nominatur, erexit. Cum omnibus ędificiis, & fabricis suis, & tenimentis suis, & est jure dominii pertinens Ecclesiæ Salernitanæ matri nostræ, &c.*

D

LXIII. 29 (1) ROGERUS Sanseverinus Neapolitanus Barensis Archiepiscopus ad Salernitanam Ecclesiam translatus est à Clemente VI. anno 1347. 10. Kalen. Junii ex Reg. Vatic ep. 11. fol. 17. ann. 6. Sedit in Salernitana Ecclesia immediate post Bene

A dictum plus minus annis duobus, defunctus est circa finem anni 1348 magnus Regni Siciliæ Logotheta, & Prothonotarius.

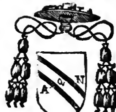
30 BERTRANDUS, aliquibus Bernardus, natione Gallus, electus Archiepiscopus Tarentinus per Clementem VI. translatus est ad Salernitanam Ecclesiam anno 1349. 7. Id. Januar ex Reg. Vatic. ep. 131. fol. 84. ann. 7. apud Imp. Constantinopolitanum Orator fuit pro Innocentio VI. Præfuit Salernitanæ Eccl. ann. 14. & ab Urbano V. ad Ebredunensem Ecclesiam in Gallia translatus est in locum Raymundi ad Agenensem evocati 6. Idus Januar. 1364. eodemque anno relicta Ebredunensi Vivariensis Episcopus evasit Non. Septemb. in qua obiit. Horum non meminit Claudius Robertus in Gallia Christiana. LXIV

31 GUILLELMUS Sanseverinus Neapolitanus Præpositus Aquensis successit Bertrando anno 1364 Kalend. Febru. ex Regest. Vatic. Urbani V. anno 2. Hic Capitulo, & Canonicis Salernitanis B sacellum sanctissimæ Trinitatis in majori Ecclesia concessit, ac donavit eidem Ecclesiæ pretiosam illam custodiam, seu vas crystallinum de Rocca nuncupatum, auro, argentoque mira arte elaboratum, ponderis librarum decem, in qua deferebatur eximia pompa Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum. Excessit circa annum 1377. LXV

C

32 JOANNES de Aquaviva Neapolitanus, hic vel legitimè successit Guillelmo, vel à Clemente VII. Pseudo-pontifice intrusus est post mortem ipsius Willelmi; in lib namque solutionum ejusdem Clementis memoratur ipse Joannes ultima Januarii 1378. nulla alia deinceps die de eo memoria extat. LXVI

33 GUILLELMUS de Capua a Comitis Altevillæ filius electus Salernitanus ab Urbano VI. creatus est Diaconus Card. S. Mariæ in Cosmedin anno 1378. dataque est ei in Commendam Salernitana Ecclesia eadem die. Romæ obiit anno 1389. 10. Kalend. Aug. Presb. Card. S. Stephani in Cœlio monte; de quo legendus Ciacconus, & Mazella in descriptione huius familiæ. LXVII.

a De quo Ciaconius Oldoini.

LI-

(1) Camillus Lilius in hist. Camerin. par. 2. l. 3. p. 22. asserit Franciscum Sperull, Camerinen., Poetices cultorem, scriptoremque librorum, Salernitano Sacerdotio fulsse decoratum circa an. 1344 Quo autem jure id affirmet, viderit ipse, cum de Sperulo nulla habeatur in his dypticis mentio

LX VIII. 34 **LIGORIUS** de Maiorinis nobilis Neapolitanus Monachus S. Benedicti, ac 23. Abbas Cavensis, insignique prudentia præstans, post decimumtertium annum à sua præfectura factus Salernitanus Archiepiscopus à Bonifacio IX. anno 1394 7. Id. Aug. Inde an. 1400. translatus est ad Colocensem, ut vidimus in lib. Provis. Prælat. Bonifacii. Præcipuus auctor fuit ut Episcopatus Cavensis erigeretur ann. 1384. cum Communi Cavensi. Quædam capitula super hujusmodi erectione sancivit, quorum initium; *Nos Frater Ligorius de Majorinis de Neapoli Abbas dicti monasterii Cavensis, &c.* Servatur Instrumentum in tabulario prædicti monasterii. Fratrem habuit Petrum de Majorinis Salerni Straticotus sub Joanna Regina. De hac gente, quæ adhuc Salerni extare fertur, sæpè mentio in Regest. Regiis;& tumulus legitur Lipoli Majorini, qui obiit an. 1341. die 9. Maii, & Marini patris ejus in Ecclesia sancti Dominici Neapolis.

LXIX. 35 **BARTHOLOMÆUS** de Aprano nobilis Patritius Neapolitanus ex Archiepiscopo Tarenti nn transfertur à Bonifacio IX. ad hanc Salernitanam Ecclesiam anno 1400. Non. *a* Febr. ex lib Provis. Hic ære suo argentea arcula ponderis librarum sex recondendum curavit Brachium dextrum B. virginis, & martyris Agathæ. Quo Præsule Regina Margarita Ladislai Regis mater donavit Ecclesiæ Salernitanæ Arcas illas tam magnas, mirèque depictas, auro undique ornatas, quæ in Sacrario asservantur. Eadem Regina, sub Datum in Castro Novo per virum nobilem Matthæum Pudericum an. 1412. die 4 Aprilis, 5. Ind. donat Capellę s. Joannis Baptistæ in Ecclesia majori Salernitana, sitæ à sinistro latere altaris magni, feudum, seu casale Sarignani situm in territorio, & pertinentiis Sancti-Severini Principatus Citra, quod fuit viri nobilis Francisci Sarignani de Salerno militis. Cujus Reginæ corpus in Ecclesia Fratrum Minorum Salerni admirando marmoreo tumulo requiescit.

a 9 Kal. Aprilis.

A Ex hac vita migravit Bartholomæus anno 1414. die 4. Septemb. sepultus cum magna funeris pompa in Metropolitana, ubi in marmoreo tumulo hæc prostat legentibus inscriptio.

In hoc tumulo jacet corpus Reverendiss. in Christo Patris, & Domini Bartholomæi de Aprano de Neapoli Decretorum Doctoris, permissione Divina Archiepiscopi Salernitani, qui obiit ann. Dom. MCCCC XIV. die iv. mensis Septembris, viii. Indict. cujus anima requiescat in pace, Amen.

LXX 36 **NICOLAUS** Piscicellus *b* Neapolitanæ gentis nobilissimus Berardi filius, licet maxima cum laude Acheruntinæ Ecclesiæ præesset, à Joanne XXIII. in gratiam Joannæ II. Reginæ ad hanc Salernitanam Ecclesiam translatus est 10. Kalend. Martii 1415. Hunc doctissimum, & humanissimum fuisse tradit historia Piscicellæ gentis, cui Joanna Regina oppidum montis Corbini, cum castris, hominibusque concessit, quam ratam habuit an. 1417. Alio quoque privilegio ejusdem Reginæ memoratur, Olibani Castrum, bellorum tempore per Ladislaum Regem pignori datum fuisse ob acceptas mutuas pecunias, Antonio & Paulo de Fusco fratribus Baronibus, ea tamen lege, ut dum tale pignus penes se haberent, mediam omnium fructuum partem supradicti castri, Salernitanæ Ecclesiæ, ad quam castri possessio spectabat, exolverent. Quæ solutio, si fieri desiisset, ipsa etiam Regina de hujusmodi media parte reddituum Archiepiscopo satisfieri mandavit. Ecclesiam Salernitanam mirè exornasse dicunt, in qua cum obiisset an. 1441. sepeliri mandavit: cadaver ejus ante æneam partem humatum Nicolaus ejus nepos ejusdemque Sedis Archipræsul cœnotaphium posuit, quod prætereuntium pedibus penè exesum adhuc visitur.

b De eo, ejusque familia Carolus de Lellis, & Campanile de famil. Neapol. *videndi.*

. . . . . *Hic Piscicellus Præsul*
. . . . *Nicolaus in urna*
. . . .
Ossa dabat humus merita . . . *In arca*
Marmorea clausit Præsul, & ipse nepos.

Sub Nicolai Pontificatu Pacilius Turdus Salernitanus ex Pistorio Etruriæ civitate oriundus ædificare fecit Oratorium s. Salvatoris intra muros civitatis, suisque ferè omnibus bonis dotavit, in eoque corpus suum condi mandavit, ubi hæc prostat legentibus inscriptio.

Anno Dom. MCCCCXXIII. de mense Maii die xxiv. Pacilius Turdus de Salerno ædificari fecit suis sumptibus istud Oratorium sub vocabulo Dom. Salvatoris pro sui anima, & suorum.

Porrò Lupus Turdus Pistoriensis nobili familia natus vir egregius sub Carolo I. Rege, cum esset Provinciæ Principatus Prorex, & Justitiarius Turdam familiam Salerno proseminavit, cujus postremus Pacilius fuit: gestat pro insignibus familia hæc Parmam bipartitam auream, & argenteam.

LXXI 37 **BARNABAS** Ursinus Domicellus Romanus successit Nicolao anno 1441. 7. Kalend. Maji: majorem Ecclesiam ruinam undique minitantem B ære suo reparavit, & postquam sedisset annis ferè octo mortuus est salutis anno 1449.

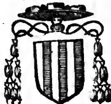
LX XII. 38 **NICOLAUS** Piscicellus Neapolitanus, Nicolai superioris ex Jacobo fratre germano nepos antea Episcopus Bisinianensis à Nicolao V. ad hanc Salernitanam Ecclesiam translatus est 7. Id. Apr. 1449. Hic ob eximias animi sui dotes valdè dilectus est à Ferdinando I. Renatoque Regibus, à quibus privilegia obtinuit pro se, suisque successoribus, de Monte Corbino, Olibano, ac sancto Victore, cum omnibus suis annexis, ac juribus anno 1460. Fato functos est egregius Præsul anno 1471. & in Cathedrali humatus hoc ad tumulum insculpto epitaphio.

Pissimi Patris Nicolai Piscicelli
optimi Præsulis Salernitani
ossa,
anno salutis MCCCCXXI.

LX XIII. 39 **PETRUS GUILLELMUS** de Rocca Hispanus ad hanc Salernitanam Sedem ascendit anno 1471. Quo Præsule facta fuit Icon in Altari majori C superioris Basilicæ ejus sumptu, reparavitque apsidis (vulgo tribunæ) sinistrum latus Mortuus est Romæ anno 1482. 18. Octob. sepultus honorifico in tumulo S. Mariæ de Populo propè Sacrarium hoc epitaphio.

Petro Guilelmo Rocca Valentino Salerni
Archiepiscopo U. J. consultiss. Sixti IV.
Pontif. Max. Refer. Primat. qui obiit
ann. sal. MCCCCLXXXII. *die*
xviii Octob.

(„ *Fuit hic tantæ auctoritatis apud Sixtum IV.* „ *ut ex diariis refert Oldoinus in vita Sixti, ut vice* „ *ipsius Papæ subscriberet Chirographa, ac supplicationes, coram quo solemniter missam celebraverat* „ *in die Conceptionis B V. an.* 1481.)

LXX IV 40 **JOANNES** Aragonius *a* Neapolitanus, Regis Ferdinandi filius, summæ gravitatis Princeps in Ecclesiasticis cæremoniis perdiligens, bonisque artibus maxime deditos, electus Salernitanus Archiepiscopus an. 1472. à Sixto IV. à quo inter Dia-

a De eo Ciaconius, Oldoinus tom. 3. col. 69.

A conos Cardinales ascitus; Archiepiscopus Tarentinus, & Strigoniensis Ecclesiæ Administrator, Montis Casini ac S. Laurentii de Aversa Commendatarius, aliisque opimis Sacerdotiis ditatus, in Pannoniam Apostolicæ Sedis Legatus, Romæ excessit Presb. Card. S. Sabinæ anno 1485. die 16. Octob. 7. noctis hora, sepultus sub paside tituli sui juxta altare majus in latericio tumulo, sub cubiculis Honorii Papæ IV. cujus eximias virtutes Papiensis multis in litteris recensuit. Hic Synodicas Constitutiones Salerni edidit ann. 1485.

41 **OCTAVIANUS** Bentivolus (1). Eugubinus, Joannis filius, antea Episcopus *b* Eugubinus die 10. Maji 1486. Salernitanam dignitatem adeptus est ab Innocentio VIII. apud quem Oratoris munere fungebatur pro Antonello Sanseverino Salerni Principe. cujus erat à secretis, prove Regni Baronibus. Hunc magnitudine animi, liberalitate, cæterisque amplissima fortuna dignis virtutibus ornatum fuisse ferunt. Sedit ad annum usque 1498. & bono fine quievit. De quo in Eugubinis Episcopis prim. tom. LXX V.

b Non Eugubinus, sed Melphiensis antea Episcopus.

42 **JOANNES** Vera *c* Hispanus Valentinus die 4. Julii ann. 1500. Salernitanus adlectus est Archiepiscopus ab Alexandro VI. pauloque post Presb. Card. S. Balbinæ pronunciatus. Fuit quippe vir summæ integritatis, ac modestiæ. Suo Alexandro ad Gallos, Anglosque à latere Legatus, quo munere etiam aliquando functus est in Marchia. Romæ excessit sub Julio II. ann. 1507. die 4. Martii conditus in Ecclesia S. Augustini ad sacellum S. Monicæ sepulchro nobili marmoreo, & cœnotaphio, quod est huiusmodi. LXX VI.

c De quo idem Ciacon. tom. 3. col. 196.

D. O. M.

Ioanni Veræ Algeritano agri Valentini Cæsarei Pontificiique juris consultiss. Presb. S. Balbinæ Card. Salernit. qui ab Alexandro VI. Pont. Max. ultro ex Hispania accitus, & inter. Patres relatus, Piceno, Æmiliaque magna Provincialium commendatione præfuit, difficilimisque Ecclesiæ temporibus duobus præsertim interpontificiis, cum magnas turbas composuisset, pacem, quietem, atque urbi Romæ reddidisset tanti Pont. D *judicium summa prudentia, integritate, animique magnitudine comprobavit; vixit an. liii mens. v. dies ix.*

Oliverius Neapolita. & Franciscus Cosentin. S.R.E. Cardd. ex testamento posuerunt.

43 **FEDERICUS** Fregosus *d* Januensis Augustini ex Gentili Montefeltria filius, frater Octaviani Januæ Principis die 5. Maii 1507. Salernitanus renunciatus est Archiepiscopus a Julio. I. à quo Eugubinam Ecclesiam perpetuo administrandam suscepit die 28. Julii 1508. donec Archiepiscopatus sui munia pacifice exercere posset, siquidem cum Galliarum partium esset, legitima ille administratione ab Hispanis primum, mox à Cæsarianis prohibebatur, cuius administrandæ, fructibusque percipien- LXX VII.

d De quo Oldoinus in Athen. Ligustico, & citatus Ciaconius tom. 3. col. 660.

(1) Hunc perperam Bononiensem dicit Alidosius de Episc. Bononien. p. 62. Sed videas oportet Amianum de familia Bentivola p. 89. & seqq. Mandosius.

piendis, Carolo V. Imperat. postulante, Sedes Apostolica suffecit Gatinarium Prothonotarium Apostolicum ad annum usque 1527. quo ille mortuus est. A quo tempore usque ad annum 1530. Regia Camera summariæ fructus collegit, & Vicarius fuit quidam Episcopus Spiracensis. Hoc etiam tempore Magistratus Regii pro Regni tutela Ecclesiam Salernitanam criminali jurisdictione spoliarunt, ut Musca scribit, in terris Montis-Corbini, & Olibani, quæ usque ad illa tempora fuerant sub spirituali, & temporali dominio ipsius Ecclesiæ, sic etiam castris utriusque terræ. Ab anno verò jam dicto usque ad 1533. Fridericus in integrum restitutus fuit, suique Archiepiscopatus fructibus potitus est, & Vicarium habuit Episcopum Minoritanum, eodemque anno die 7. Febr. ad favorem Nicolai Cardinalis Rodulphi resignavit, & ad Eugubinam profectus Ecclesiam à Paulo III. anno 1539. invitus, ac ultrò recusans tanti honoris culmen, Presb. Card. renunciatus est, quod gemens accepit. Obiit Eugubii, cujus Episcopatum administrabat anno 1541. 11. Kalen. Augusti, sepultus in Cathedrali. Virtutes Friderici uberius recenset Folieta in elogiis, & nos honorifice in nostris ad Ciaconium notis. Synodum Diœcesanam anno sui Præsulatus 2. Salerni celebrasse scribunt; eoque Præside, erecta fuit prima porta lignea atrii Ecclesiæ Salernitanæ, quæ vacatur leonum, & Minimi recipiuntur, tradita iis Ecclesia sancti Bernardi, quam renovatam s. Francisci de Paula vocarunt anno 1516. Cœnobium extruxit Robertus Sanseverinus Salernit. Princeps. Eo quoque Præsule Marina de Aragonia Princeps Salerni, sub datum Salerni die 1. mensis Novemb. 1529. dono dedit Capellæ s. Joannis Baptistæ Cathedralis annuos ducatos 12. super dohanam Salerni pro celebrandis missis, pro oleo lampadis dicti sacelli, pro animabus Roberti I. & Roberti II. Principum Salerni.

LXXVIII.

a De eo pariter Ciaconius tom. 3. col. 468.

44 NICOLAUS Rodulphus *a* Florentinus S. R. E. Diaconus Cardinalis Salernitanus fuit Archiepiscopus à Clemente VII. delectus die 7. Febr. 1533. Præfuit ad annum usque 1548. ac libere resignavit ad favorem Nicolai Card. Pii de Carpo, sub quo, ut Musca scribit, ad Salerni vastationem Ariadenus Barbarossa Turca, insignis pirata an. 1544. a 7. Julii fugatus miraculo Apostoli, & Evangelistæ Matthæi cum sereno cœlo magna repente orta esset tempestas, impii voti minime compos, confracta pene classe aufugit. Quam sane memoriam Ecclesia Salernitana adhoc usque tempus dicta die pia, & solemni pompa per civitatem, Deo, ac Beato Apostolo gratias agendo prosequitur. Hujus rei historiam brevi quidem, sed erudite descripsit M. Antonius Marsilius in vita s. Matthæi. Cæterum de Nicolao Rodulpho vide, quæ de eo scripsimus in tom 3. dum de ipso ageremus in Archiepiscopis Florentinis, tum & in notis ad Ciaconium.

LXXIX.

b De eodem Ciaconius to. 3. col. 619.

45 RODULPHUS Pius *b* Card. Carpensis ex resignatione Nicolai Card. Rodulphi, administrator Salernitanus evasit anno 1548. & post paucos dies Nuncium remisit (1); de quo laudatissimo Cardinale vide quæ scripsimus in prim. tom. in Episcopis Ostiensibus.

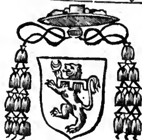
LXXX.

46 LUDOVICUS de Torres Hispanus, patria Maleacensis, in Nicolai locum venit die 19. Decembris 1548. Paulo III. Pont. Max. Vir virtutis, & multiplicis pietatis, rerumque variarum cognitione illustris. Reparavit anteriorem partem atrii Ecclesiæ Salernitanæ. Romæ obiit an. 1553. Archiepiscopatus quinto, depositus in Ecclesia S. Catharinæ de Funariis, ut vocant, ubi adhuc in marmorea tabula hæc legitur inscriptio.

Ludovico de Torres
Ferdinandi filio Malacitano
Archiepiscopo Salernitano
insigni in Deum pietate,
in pauperes misericordia,
in amicos studio
ob spectatam in publicis
Apostolicæ Sedis
muneribus operam Summis Pontif.
sui temporis
egregie caro
ex primis hujus
religiosæ domus
fundatoribus.
Vixit annos lix. mens. xi.
obiit Idibus Augusti MDLIII.
Ludovicus de Torres
utriusque Signat. Referend.
Patruo magno posuit.

Cadaver ejus in patriam relatum, majorum in tumulo reconditum in Cathedrali Malacitana, hoc etiam habuit elogium.

Ludovico de Torres Carol. V. Imp. beneficio Archiep. Salerni, Summis Pontificibus Leo. X. Clem. VII. Paulo III. Julio III ob spectatam in publicis S. Sedis Apost. muneribus operam egregiè charo, insigni in Deum pietate, in pauperes misericordia, in amicos studio. Ludovicus de Torres Archiepiscopus Montis Regalis translatis ab urbe Roma in patriam ossibus, & in avitum sacellum illatis Patruo opt. & B.M. P. Vixit ann. lviii. obiit anno salutis MDLIII die xiii. Aug.

LXXXI.

c De eo Ghillinus in Theat. vol. 2. Crasius in elogiis par. 2. p. 1. Toppius in Bibl. Neap. p. 160. & præcipuè Gandolphus de 200. Augustinianis scriptorib. pag. 9. 198. Mandos. & fusius Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 905.

47 Fr. HIERONYMUS Seripandus *c* Neapolitanus nobilibus parentibus Joanne Ferdinando, & Isabella Galeotta Troiæ in Apulia natus anno 1493 die 6. Maii; Puer annorum quatuordecim Eremiticam Religionem D. Augustini in celebri cœnobio s. Joannis ad Carbonariam professus, famosum illum Ægidium Viterbiensem Ordinis Præsidem spiritualem parentem habuit, à quo, aliisque

(1) Ita Ughellus. Sed nos ex schedis, & decreto Consistoriali attente examinatis, habemus Nicolaum Rodulphum Diaconum Cardinalem S. Mariæ in via lata administrationi sum libere cessisse in manibus Pontificis ad favorem sequentis Ludovici de Torres, & nulla in præfatis schedis, & actis mentio habetur Rodulphi etiam Card. Carpensis; nisi forte in camera expeditio contigerit servato jure regressus Nicolao; sed cum adhuc in vivis esset Carpensis, ejusdem resignatio exprimenda esset in præfatis schedis, & decreto. Fides tamen sit penes Ughellum, cui etiam Ciaconiani Auctaris in Carpensi subscribunt. *Laurentius.*

probatiſſimis viris pietatis, ac doctrinæ inſtitutum abundè ſuſcepit. Liberalibus itaq; artibus imbutus, evaſit Theologus, Philoſophus, ac divini verbi declamator eximius, Doctoratus lauream in Bononienſi Gymnaſio ſuſcepit, & per aliquot annos ſacras litteras publicè docuit, eos deinde in omni ſanctitate, doctrinarumque genere protulit fructus, quos vix plura ab eo conſcripta volumina continere poſſe viderentur. Linguarum cognitione; Hebraicæ, Chaldeæ, Græcæ atque Latinæ, ut vix Orator Chriſtianus doctrina, & eloquentia par reperiretur, quippè qui in pluribus Italiæ primariis templis conciones doctas, elegantes, majeſtate oratoria nitidas ferventi ſpiritu habuit: Neapoli à Carolo V. Imp. non ſine voluptate auditus aliquando. His virtutibus clarus ad ſummos honores aditum ſibi fecit. A Paulo III. ſui Ordinis Vicarius inſtitutus, deindè à Patribus Neapoli in Comitiis Prior generalis adlectus anno 1539. quo magiſtratu humilitatis, ac quietis gratia, tum quod uteretur infirma valetudine ſe abdicavit, & ad Carbonenſes ſuos reverſus, ſtudiis, ac pietatis operibus ſemper incumbens, Bibliothecam inſtruxit libris optimis locupletatam. Ad Carolum V. in Belgium pro Neapolitano Regno miſſus Orator re bene adminiſtrata Regius Sacellanus, mox Salernitanus Archiepiſcopus deſtinatus, invitò oneri collum ſubmiſit, cum paulo ante à liberaliſſimo Auguſto oblatum Aquilanum opimum Sacerdotium, primæ religioſæ vitæ contentus recuſaſſet. Anno itaque 1554. die 30. Martii, à Julio III. Papa Salernitanus Archipræſul adlectus, Romæ 13. Maii à Michaele Cardinale Saraceno, aſsiſtentibus Antonio de Capua Archiepiſcopo Hydruntino, & Jacobo Interamnenſi Epiſcopo in ſacello Pontificio, conſecratur feria 3. poſt Pentecoſtem. Salernum eodem anno ſolemni ritu ingreſsus, ſtatim ſynodum habuit. & defæcatos Cleri mores correxit, & oves commiſsas verbo, & exemplo cœpit inſtituere: Palatium, atriumq; Epiſcopale vetuſtate ſatiſcens reparavit. Chorum, & Sacrarium exornavit novis additis ſubſelliis: ſacra indumenta ex ſerico, auroque contexta ad altaris miniſterium Eccleſiæ dono dedit, pluraque pio Paſtore digna egit, perfecitque ad animarum ſalutem, & Eccleſiæ ornamentum. Anno 1559. die 14. Februarii Neapoli Carolum V. imperat. funebri oratione laudavit, ſequenti verò a Pio IV. ad Urbem vocatus, ad majora munia adhibitus, in numerum Cardinalium cooptatus eſt anno 1561. ad titulum S. Suſannæ, ac paulò poſt Tridentini Concilii legatus Apoſtolicus in magnum reipublicæ Chriſtianæ, & Apoſtolicæ Sedis ornamentum creatus eſt. Qui dum Tridenti rebus Concilii intentus commoraretur, febre correptus anno 1563. die 16. Kal. Aprilis abiit è vita, & in templo S. Marci ſepultus hoc inſculpto epitaphio.

Hieronymo Seripando Cardinali, Concilii Tridentini Legato. Chriſtophorus Patavinus Sodalitii Eremitarum mag. P. vixit annos LXX. menſ. V. D. XI.

Si quis honos tumuli, quantum ſol lampade luſtrat Terrarum, cœliq; tuum eſt Seripande ſepulchrum.

Cæterùm quanto ingenio valuerit Seripandus, monumenta ab eo poſteris relicta abundè teſtantur. Scripſit enim Comment. in omnes Divi Pauli epiſtolas, in ſeptem Canonicas Epiſtolas: expoſit. in Evangelia, quæ in Quadrageſima leguntur: Quæſtiones 67 adverſus hæreſes hujus temporis: libros tres de hominis juſtificatione: Tractatus de peccato originali. Ad nonnullos ſcripſit quæſtiones ex textu epiſtolæ Catholicæ, & reſponſiones: ſcripſit quoque conciones lingua Italica in Symbolum Apoſtolorum, & in orat. Dominic. ſermones latinè, quos in majoribus feſtivitatibus ad fratres habebat: Compendium Chronicorum Ordinis ſui: Orationes complures. Hæc omnia, inquit Poſſevinus, aſſervantur Neapoli in Bibliotheca monaſterii S. Joannis de Carbonaria, quam ipſe extruxit, eamque libris optimis omnium ſcientiarum genere, tum excuſis, tum manuſcriptis implevit. Sed explicationem Symboli Apoſtolici Italicè ab eo ſcriptam, & quidem ſenſu uberem, ſtylo preſſam, Venetiis vulgatam ſumus conſecuti. Mirè Seripandum celebrarunt, & meritò, Auguſtiniani Hiſtorici Garimbertus, Paulus Manutius, Petramelarius, Cabrera, Ægidius Marcheſinius, Felix Mileſius. Subiicimus hic quæ præſtans ſui temporis nobilis Poeta Hieronymus Borgius Epiſcopus Maſsæ Lubrenſis in Seripandi laudem cecinit. Extat in Epigram. lib. m. s. apud eruditiſſimum, ac doctum amicum noſtrum Leonem Allatium.

In Cœlo Seripande Deus tibi præmia ſervat,
Nos meritas laudes accumulare decet.
Nos omnis pavit ſcelerum caligine merſa
Parthenope, in lucem te duce ſana redit.
Iſta quidem ſupero maneat facundia fonte
Ad ſuperos homines quæ trahit uſque choros.
Cedat Threicius, qui traxit in oppida vates,
Silveſtres homines, ſanctaque jura dedit.
Orpheus terrenam, Seripandus celſius arcem,
Cœli mortales nunc habitare docet.

De quo etiam adiectum Epigramma ſcripſit nuper noſter item doctus amicus Nicephorus Sebaſtus Meliſſenus Eremitani Ord. alumnus.

Si qua fides faſtis, eademque & dira Britannis
Pelagium, Afris hæc protulit Aurelium.
Triſtia ſic lætis miſcet Deus, unde venenum
Prodit; hinc fundit ſcorpius antidotum.
Auguſtinenſis ſic Tu Seripande Lutherum
Falce Tridentina ſteralis, & interimis.

48 GASPAR Cervantes a Hiſpanus Getæ Caurienſis oppidi de Carceres juris utriuſque conſultus, primum Archiepiſcopus Meſſanenſis, indè ad hanc ſedem translatus die 1. Martii 1564. diœceſanam Synodum ex Concilii mente celebravit. Puerorum ſeminarium, & octo inſuper Clericos, ut perpetuò feſtis diebus Cathedralis altari majori inſervirent, inſtituit, quibus alendis mille aureos legavit. Locum ad Sanctorum lipſana aſservanda conſtruxit. Aquam à rivo Fauſtino extra urbem opere ſubterraneo ad Eccleſiam, ac Palatium Archiepiſcopale deduxit, aliaque pietatis opera fecit, quæ ſunt recenſita à Muſca. Anno 1568. relicta Salernitana, Tarraconenſem Eccleſiam ſuſcepit regendam, cujus ſapientia, ac doctrina in Concilii Tridentini celebratione Patribus admirationi fuit. A Pio V. anno 1570. Presb. Card. ad tit. S. Bartholomæi in Inſula creatus in Hiſpaniam ad Philippum II. Regem de graviſſimis rebus legatus, Tarraconæ diem ſuum obiit 16. Kal. Septembris 1575. in Cathedrali ſepultus hoc epitaphio, quod cum reliquis ejus virtutibus retulimus etiam in noſtris ad Ciacconum notis.

LXXXII.
a De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 101. Mand. Et fuſius Ciaconi ac Oldoini t. 3. col. 1040

Michaeli Archangelo S. Gaſpari Cervanti Getæ ex Inquiſitore Archiepiſcopo Meſſanenſi, item Salernitano, item Tarraconenſi, Presbytero Cardinali Antiſtiti ſanctiſſimo, & vigilantiſſimo de Tarraconenſibus optimè merito ex teſtamento. Vixit annos LXIV. Præfuit Eccleſ. an. VII. Obiit XVI. Kal. Novemb. MDLXXV. Virginibus ſacrum. Inquiſitionis primum functus munere, creatus indè Antiſtes Meſſanenſium Romanam purpuram coruſcans verticem Getæ Cervantes tantillus pulviſculus jam fiet hoſpes, deindè reſurget integer. Pia interim Parentem luget Tarraco, ſuæ magiſtrum vitæ habebit optimum.

49 M. ANTONIUS Cardinalis Columna b, Camilli & Victoriæ Ducum Zagaroli filius excelſæ indolis, virtute, prudentia, omniumque ſcientiarum cognitione genere clarus, Tarentinæ Eccleſiæ Archiepiſcopus inter Patres Concilii Tridentini aſſedit. A Pio V. ad Salernitanam Eccleſiam translatus 13. Octobr. 1568. Seminario jam à

LXXXIII.
b De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 948.

Gaſ-

Gaſpare inſtituto, ut ſcribit Muſca delegit ex civitate, diœceſique Salernitana viginriquatuor puerosalendos, & inſtituendos, eorundem Collegium propè Eccleſiam erigendum curavit. Coacto Provincialium Epiſcoporum Concilio anno 1572. plura ad ſuæ Diœceſis, ac provinciæ reformationem, animarumqne ſalntem ſancivit. In ſuggeſto verò egregiè vermiculato, à Romualdo II. conſtructo ad dextram templi partem, parvum quendam locum ex marmore pulchris itidem lapillis diſtinctum ad ſervandas Divorum reliqnias, tertio tantum die Paſchatis Reſurrectionis Domini undè populo tunc faciliùs commonſtrarentnr, ædificavit Archiepiſcopalem Crucem argenteam, nec non vaſa permulta ex eadem materia Eccleſiæ donavit. Anno 1574. Archiepiſcopatus nuncium remiſit ad favorem M. Antonii Columnæ Marſilii eius conſobrini, anouente Philippo II. Hiſpaniarum Rege. Cæterùm Columna, Piceni non ſemel Campaniæ, & Maritimæ legatus, Præneſtinus Epiſcopus, S. R. E. Bibliothecarius, literatorum hominum patronus, omnibus charus, ac Romano dignus ſacerdotio Zagaroli obiit anno 1597. 3. Id. Maii: ibidem jacet ad S. Mariam, de quo legendus Ciacconus, Petrumelarius, aliique, qui virtutes M. Antonii abundè enarrarunt, de quo etiam in Tarentinis Archiepiſcopis redibit ſermo.

LXX XIV. 50 MARCUS ANTONIUS Columna a Marſilius, nobilis Bononienſis, Cardinalis deceſſoris conſobrinus, Salernitanus Archiepiſcopus ſalutatus eſt anno 1574. die 13. Octobris, de quo hic ſubiiciam, quæ de ipſo præſtantiſſimo Præſule ſcriptum reliquit Muſca ejus ſynchronus, & familiaris. M. Antonius olim apud Philippum II. Catholicum, & invictiſſimum Regem Capellanus, & Conſiliarius, deindè Pii V. & Gregorii XIII. in utraque ſignatura Referendarius & Cancellariæ Apoſtolicæ corrector, cum quinquennium laudabiliter in urbe tranſegiſſet, de conſenſu ejuſdem M. Antonii Cardinalis ad Regis præſentationem ab eodem Gregorio Salernitanæ Eccleſiæ præfectus eſt 25. Junii (melius 13. Octobris) 1574. vir omni ſanè doctrina-

a De eo Galeatus de viris illuſtr. Bonon. par. 1. p. 14. & Bumaldus in Bibl. Bonon p. 161. Mandoſ.

A rum, virtutum, ac linguarum genere peritiaque ornatiſſimus. Doctiſſimorum hominum opera utebatur ſemper, præcipuè verò M. Antonii Maffæ I. C. pietate & doctrina, & uſu rerum verè illuſtris. In ſui verò muneris functione diligentiſſimus, ut qui in Archiepiſcopalis dignitatis faſtigium evectus, poſt editum inſignem illum de redditibus Eccleſiaſticis librum, gregem ſibi à Domino commiſſum ſanctis legibus, optimiſque inſtitutis munire cupiens, & quæ reformationis indigerent, omni cum diligentia reformare diœceſana ſynodo coacta, ſynodicas conſtitutiones edidit. Nec his præclariſſimis ingenii fructibus contentus, in maximis ſui muneris occupationibus B. Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ vitam, miracula, ipſiusinſuper templi, atque civitatis deſcriptionem mira cum arte contexuit. Ac nuper denique celeberrimum illud Hydragiologiæ titulo prænoratum opus emiſit. Ex quo tanquam ex altero oceano omnium artium, omniumque diſciplinarum genera copioſiùs effluunt, ac

B emanant, continentque præter Latini ſermonis puritatem, Hebræorum, Græcorum, exterarumque omnium ferè gentium exquiſitam linguarum cognitionem. Philoſophorum præterea, Theologorum, antiquorumque Patrum doctrinam ſatis mirificè complectitur. Idem de univerſis excommunicationibus librum, ſive opus erat aggreſſus, quod utinam in omnium ſacrorum Canonum, ac Theologiæ ſtudioſorum utilitatem abſolvere potuiſſet. Accitus enim Romam a Sixto V. a quo iuſſus etiam fuit de Beatiſſimo Didaco in Divorum numerum referendo ſuam proferre ſententiam, & præfecturæ civitatis Camerini deſignatus, ibi cum ſui officii partes diligenter impleret, multo labore depreſſus, in gravem febris iocidit morbum, ex quo 24. menſis Aprilis anno 1589. ætatis verò ſuæ annum 47. agens, mortuus eſt. Camerino Romam cadaver deportandum M. Antonius, & Aſcanius Cardinales Columnenſes curaverunt, & in Eccleſia SS. Apoſtolorum honorificè ſepultum requieſcit. Fu-

C nus ei cum decenti pompa Camerini, Romæ, Bononiæ, Saler. factum eſt. Flevit Camerinum præſidem, Roma dilectum, Bononia natum, Salernum Paſtorem. Salernitanum porrò templum aliqua ex parte reparavit, atque ornavit. Reparationes, ornamentaque brevitati conſulentes omittimus. Salerni funebri oratione Marſilium laudavit Donatus Laurentius.

D

51 MARIUS BOLOGNINUS b Calatinas, nobili gente Bolognina apud Bononienſes clara oriundns. Parer illi fuit Joannes Carolus, mater Andreana de Tuffo Averſana, nobilis fœmina, quorum ſollicitudine iam indè à pueritia liberalibus diſciplinis, & pari morum elegantia exoroatus Eccleſiaſticam diſciplinam amplexus, utriuſque iuris laureatus, Calacenſis Eccl. Decanatus auctus dignitate, Romam a Fabio Mirto Archiepiſcopo Nazareno patrueli accitus utriuſque iuſtitiæ referendarius factus eſt a Pio V. Cumque id temporis perduellium Ugonottorum ſecta io Galliis adeo invaluiſſet, ut Catholicā Religionem proſteroere fal- LXX XV.

b De quo videndus Antonius Mazza de rebus Salernitanis p. 78 Mandoſ.

A ſis dogmatibus & armato milite crederet, Pius, ut iis malis occurreret, Fabium virum egregium, & rerum experientia celebrem, ſuum in Gallia Nuncium ad Carolum IX. Regem direxit, qui ſecum Marium duxit, ut ſolamen in laboribus, & in arduis negociis ſublevandis coadjutor eſſet, quorum conſilio & hortatu Carolus valido comparato exercitu perduellium vires, & cornua fregit, ſexdecim enim ſectariorum hominum millia cum eorum duce Principe Condeo, eo in conflictu deſiderata ſunt. Marius per quinquennium in Gallia apud Fabium fuit, & non ſemel è Gallia ad Pontificem, ac vice verſa in Galliam ad Nuncium de graviſſimis rebus miſſus, operam ſuam navavit egregiè, ac laudem promeruit. Præfuit deinde, cum in Italiam rediiſset, in Agro Piceno, & civitate Bononia, aliiſque Eccleſiaſticis urbibus adeo cum ſui nominis fama, ut laudem promeruerit, & Archiepiſcopatu Lancianenſi donatus ſit à Gregorio XIII. Sub Sixto V. ad Anconæ civitatis regimen vocatus, ea integritate res terræ, mariſque moderatus B eſt, ut Pontifici & Populo cumulatiſſimè ſatisfecerit, à quo depoſcente Philippo II. Hiſpaniarum Rege, ad Crotonenſem Eccleſiam transfertur, ubi cum fauſtè omnia ei contigiſſent, biennio poſt ab eodem Sixto, ferventibus undique armis in Gallia ob Henrici III. funeſtum patricidium, pro novi Regis creatione, tumultibuſque ſedandis, in regnum illud Nuncius deſtinatur, deinde Gregorio XIV. in Pontificatu ſuffecto, cum Salernitano Archiepiſcopatu jam per annum vacante, ad eam dignitatem capeſſendam multi anhelarent; ipſe omnibus antelatus, Salernitanus dictus eſt Archiepiſcopus die 7. Januarii 1591. ætatis ſuæ anno quinquageſimo primo. Quatuordecim omnino annis ſibi creditam rexit Eccleſiam, multiſque Synodis cum laude coactis, clericales mores reddidit defæcatiores: diœceſim luſtravit, Eccleſiam vetuſtate ferè corruentem maximo ſumptu reparandam curavit, ad altaris miniſterium nonnulla vaſa ar- C gentea, ac paramenta ad ſacra peragenda argento, & auro contexta Eccleſiæ donavit. Eccleſiam, & Cœnobium in honorem Beatiſſimæ virginis Mariæ, cujus erat devotiſſimus, à fundamentis condidit pro Carmelitis fratribus, ac redditibus locupletavit. Archiepiſcopalem Sedem Tarentinam ditiſſimam ultro ei oblatam à Philippo Rege, Salernitana contentus, recuſavit modeſte, ubique, & ſemper Regi, cujus erat à conſiliis, præ omnibus charus ob præcipuum pietatis cultum, ſtudiumque Eccleſiaſticarum rerum. Deceſſit autem Neapoli die 25. Februarii anno 1605. corpus Salernum delatum, in Carmelitarum à ſe fundatum templum, ut teſtamento caverat, terræ mandatum eſt eo in loco, ubi hæc proſtat Inſcriptio.

Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. D. Marii Bolognini Archiepiſcopi Salernitani Regiique Conſiliarii ſponſam, qui ſuam ſanctis exornavit ſanctionibus, monitis efformavit cœleſtibus, diviniſque munivit inſtructionibus, cujus nimia devotio in Deiparam Virginem Carmelitani Ordinis præcipuam matrem, Carmelitas huc D *adduxit, Eccleſiam hanc extruxit, conventum fundavit, donis, redditibuſque fœcundavit, non animam onuſtam, quæ meritis petivit Olympum, ſed corpus PP. Carmelitæ ejus implentes vota huc transferri, ac tumulari curarunt.*

LXX XVI. 52 JOANNES Beltraminius de Guevara Hiſpanus die 4. Decembris an. 1606. à Paulo V. adlectus eſt Archiepiſcopus (1) Sedit ann. 6. & ad Pacenſem Eccleſiam in Hiſpania tranſlatus eſt anno 1612.

LXX XVII. 53 LUCIUS Sanſeverinus *a* præter gentis ſuæ nobilitatem, iis probitatis dotibus ornatus erat, quæ omnium viderentur poſſe promovere amorem, & gratiam, unde cum eſſet Roſſanenſis in Calabria Archiepiſcopus, à Philippo III. Hiſpaniarum Rege præſentatus eſt Paulo V. Pontifici, ut Salernitanus renunciaretur Archiepiſcopus. Translatus itaque à priori Eccleſia, ad hanc nobiliorem anno 1612. die 19. Novembris. Diœceſim omnem ſuam ipſe diligentiſſime perluſtravit, celebratoque concilio ad puriores mores clerum reformavit. Sub Gregorio XV. ſenatoriam purpuram aſſecutus eſt ad titulum ſancti Stephani in Cœlio monte, anno 1622. eoque defuncto, in Conclavi Urbano VIII. Pontif. Max. ſuffragatus, ſub quo Salernum reverſus deceſſit ſenex venerabilis die 25. Decembris 1623. ſepultuſque eſt in Metropolitana cum hac inſcriptione.

a De eo Ciaconius Oldoinus tom. 4. col. 413.

Lucio S. R. E. Cardinali Sanſeverino Salernitano Archiepiſcopo, non minus virtutum omnium omnibus charo, quàm familiæ ſplendore claro viventi, humili loco humile ſepulchrum jubenti D. Aloyſius Sanſeverinus Biſiniani Princeps ex fratre nepos poſuit

xxv. Decembris MDCXXIII.

C 54 GABRIEL Treſcius Paniaqua *b* Cardinalis tit. S. Pancratii Archiepiſcopatum Salernitanum obtinuit die nona Maii 1625. Sedit an. 2. & ad Malacenſem in Hiſpania Eccleſiam translatus eſt 28. Aprilis 1627. obiit ſupremi magiſtratus Præſes die ſecunda Februarii 1630. humatus in Malacenſi Cathedrali. LXX XVIII

b De eo pariter Ciaconius tom. 4. col. 416.

55 JULIUS Card. Sabellus *c* olim Anconitanus Archiepiſcopus ad Salernitanam Eccleſiam ab Urbano VIII. translatus anno 1630. die 28. Januarii. Sedit ann. 12. & ad favorem Fabritii nepotis nuncium remiſit ann. 1642. Romæ obiit Julio menſe die 9. anno 1644. ſepultus jacet in æde Aracœlitana prope Honorium IV. gentilem ſuum. LXX XIX.

c De quo citatus Ciacon. tom. 4. col. 419.

56 FABRITIUS Sabellus *d* adlectus fuit Salernitanus Archiepiſcopus die 15. Septemb. 1642. qui ob generis ſplendorem ab Innocentio X. creatus eſt S. R. E. Card. ac Bononienſi Legatione cohoneſtatus. Sedit ann. 10. eodemque munere ſe exſolvit hoc anno 1658. XC.

d De eo idem Ciaconius to. 4. col. 639.

57 JOANNES Torres Romanus, Coſmi Torres XCI.

(1) Hunc Compoſtellanum, & Pacenſem antea Epiſcopum fuiſſe pronunciat Salazar in Martyrolog. Hiſp. t. 3. die 9. Maii. De Pacenſi item aſſerit Rocchus Pyrrhus in Eccleſ. Siculis. Sed hi falluntur ex ſchedis, & decreto Conſiſt. ubi dum evehitur ad Salernitanam, è ſimplici ſtatu presbyterali [illegible], & ſtatuiſſet eorum à Rege ad eas Eccleſias præſentatus fuit nullo ſecuto effectu. *Lucatius.*

res Card. ex fratre napos, Archiepiscopus Andronopolitanus, apud Regem Poloniæ sub Innocentio X. Apostolicæ Sedis Nuncius, translatus est ad hanc Salernitanam Ecclesiam ab Alexandro VII. Pontifice Maximo eodem anno 1658.

A

ADDITIO.

XCII. („ *GREGORIUS Carrafarum nobilissimo stipite genitus, Clericus Regularis Theatinus, Episcopus Cassanensis, inde Archipræsul Salernitanus dictus est 23. Junii 1664. Plura scripsit erudite, ut licet videre apud Toppium in Bibl. Neapol. p. 178. ejusque Auctarium Nicodemum p. 147. Laudatur à Silos in hist. Cler. Regul. par. 2. & 3. & in Catalogo Scriptorum Clericorum Regularium. Obiit autem Gregorius an. 1676.*

XCIII. „ *Fr. ALPHONSUS Alvarez, Hispanus, Ord. B. Mariæ de Monte Carmelo, Archiepiscopus primum Lancianensis, inde Brundusinus, unde Salernitana in sede quievit ab anno 1676. 22. Junii usque ad 1689 quo decessit.*

B

XCIV. „ *HIERONYMUS Passarellus, Episcopus Sferniensis, Archipræsul evasit 14. Novembris 1689.*

XCV. „ *Fr. MARCUS de Ossos, Hispanus, Ord. B. Mariæ de Mercede nobilissimus alumnus, qui tum in emetienda in suo ordine literaria palæstra, tum in explendis variis muniis doctrinæ, animique sui integritatem cum probasset, Regis Catholici factus concionator, ab eodem commendatus pro hac thiara, electus est 23. Julii 1692. E vivis excessit an. 1695. mense Novembri.*

XCVI „ *Fr. BONAVENTURA Boerius, nobilis Cathacensis, Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia Theologiæ Magister, egregius concionator, ac post plura suæ religionis munera Minister generalis Ordinis sui, renunciatus est Salernitanus Archiepiscopus an. 1697. die 11. Novembris. Vivit adhuc, & pastorali sollicitudine, ac pietate gregem suum tuetur, & pascit.*)

C

ACERNENSES EPISCOPI.

ACERNUM *a* mediterranea est civitas Campaniæ Felicis in Provincia Citerioris Principatus nomen retinens, Mauritio de Aste Saonensi origine Astensi vetustissima Marchionl titulo sub lecta. Est autem posita citra Silarum amnem ad latus habens Veliam, de qua Sibylla apud Virgilium, *Portusque require Velinos*, & Picentiæ celeberrimæ quondam urbis à Romanis excisæ ruinas. Est autem Acernensis civitas undique montium asperitate vallata, nullisque munita muris, sed in media planitie, campoque sita, ut in ea regione multa sint ejusmodi oppida mœnibus carentia, è ruinis Picentiæ nata à Romanis ea mulcta Picentinis imposita, ut sine murorum ambitu pagatim habitarent. Censentur in ea ex codice Fisci Regii bis mille ducentæ duodeviginti animæ summa agri inopia laborantes. Nam agri quicquid est, non frumento, sed lino serendo est usui. Quod ergo natura loci negavit, industriæ incolæ parant. Nam Apuliam omnes jumentis, ac mulis obeunt, indeque advecto frumento, & suam, & finitimorum oppidorum levant inopiam: itaque cum prædiale, decimasque

a Vulgo Acierno.

D

A

solvere Ecclesiis nequeant, personales exolvunt, itaut quisque matrimonio junctus modii mediam; non junctus quartam partem Ecclesiæ offerat. Hujus Civitatis Leander non meminit. Adhuc, etiamsi multum investigaverim, haud sum assecutus quis illic primum Evangelium prædicaverit, quisq; ejus diœcesis primus fuerit Episcopus; tamen antiquus est Acernensis Episcopatus, & Salernitano Archiepiscopo suffraganeus, nullusque occurrit ejus Sedis Episcopus ante annum 1136. Cathedralis Basilica olim erat titulo S. Donati Episcopi, & martyris, sed ea collapsa Acernenses Episcopi Cathedrali utuntur matrice Ecclesia Deiparæ Virginis nomine dicata, in qua asservatur Calvaria S. Donati Episcopi Aretini, & martyris civitatis hujus Patroni, cujus festus dies magno finitimorum oppidorum concursu hic celebratur. Sacris in ea ministrant Canonici incerto numero: est enim Ecclesia receptitia, ac proinde in Canonicorum numerum recipitur quisquis ex eadem civitate Presbyter

B

ordinatur; sed quia penes Canonicos jus est ministrandi sacramenta, ad id munus non nisi examinatus eligitur, ac probatur. Erant autem dum hæc scriberemus Canonici duodecim *b*. Ex his verò quatuor perpetuo dignitate eminent, Archidiaconus, secundus ab Antistite, Primicerius, Thesaurarius, & Cantor. Ab iis verò quotidie more cæterorum Episcopatuum Missa conventualis celebratur, divinumque officium in Choro recitatur, & festis diebus à prandio pueri doctrina Christiana imbuuntur, Canonicis per vices, & hebdomadas id munus obeuntibus. Dominicis vero Adventus, & Quadragesimæ tempore concio habetur. Singulorum autem Canonicorum massa communis vigintiquinque ducatos Regni non excedit. In civitate præter Cathedralem duæ olim Parochiales Ecclesiæ erant, quæ nunc ob imminutam admodum populi frequentiam, sublata cura animarum ad Missas tantum celebrandas sunt usui. Unicum tantùm monasterium virorum Regularium S. Francisci Minoris Obser-

b Inter quos deest utcunque Præbenda.

C

vantiæ, & duæ Confraternitates laicorum ibidem sunt. Hospitale nullum, nec Mons pietatis est, caretque Clericorum Seminario. Gens est à blasphemiis quidem, ac fraudibus pura, sed inimicitiis, & intestinis odiis imbuta, ut ibi tutò jam habitari difficile possit; iras enim gerunt implacabiles, ut in illis sedandis, atque componendis maximè sit Episcopo laborandum. Nam ubi semel odia in animo insederint, efferuntur, mutuasque sibi cædes moliuntur, ut nullus sanguinis sit modus. Diœcesis trifariam divisa est; prima pars Acernensi civitate à nobis jam descripta definitur, altera pars, est Mons Corvinus in plures pagos divisus. Hoc oppidum est in ditione immediata Regis: situm est in montibus olei feracissimis, in quibus major ferè pars Ecclesiasticorum prædiorum sita est. Subjacent montibus agri, & lati, & fertiles, qui ab indigenis excoluntur ad mare usque porrecti, & per duodecim passuum millia patentes, itaut meritò parva

D

Apulia vocentur. In iis campis olim Picentia sita erat, ea porro pars oppidi hujus, quæ ad Acernensem Diœcesim pertinet, ad 600. focos, seu domicilia complectitur. Ecclesia ibi matrix est titulo S. Petri Capitularis, & receptiva, in qua tres sunt dignitates, Archipresbyter, Primicerius, & Thesaurarius, Capellani autem duo; quicunque autem ex hac Diœcesis parte Presbyter ordinatur, in eorum numerum adscribi solet. Hinc major pars oppidi sacramenta petit. Capitularis portio singulorum Presbyterorum est quindecim ducatorum. Est præterea in hac Ecclesia sodalitas laicorum annuos habens redditus quingentorum ducatorum, ex quibus stipendia sex Capellanis persolvuntur, ceramque, & oleum Ecclesiæ ministrat, & pauperibus subvenit. Huic Ecclesiæ ad latus adjacent ædes Episcopales, quod in eo oppido residere Episcopi Acernenses consueverint, & in hac Ecclesia muneribus Episcopalibus fungi. Est in eo oppido altera Collegiata, in qua Rector habetur, & quatuor Ca-

pellani,

pelliani, qui vicinioribus pagis administrant sacramenta, & duæ aliæ Parochiales singulis Curatis attributæ. Tertia pars Diœcesis Gaurus est, pagus Lucæ Gaurici Episcopi Civitatensis Astronomi, & Poetæ præstantissimi natalibus illustratus ad commune Geosani pertinens, & ad Marchionis Vasti ditionem; focos habet octoginta, & Capitularem Ecclesiam cui suus præest Archipresbyter. Mensæ Episcopalis annuus census 900. circiter ducatorum illarum partium; taxa verò in libris Fisci Apostolici florenorum 70. Episcopi autem, qui in ea floruerunt, sequentes tantum sunt à nobis investigati.

I. 1. PISANUS Episcopus Acernensis florebat anno 1136. cujus memoria extat in monumentis ejusdem Ecclesiæ Successores ejus plurimorum annorum spatio ignorantur.

II. („ PETRUS *interfuit Lateranensi Concilio an.* „ 1179. *Descriptoris incuria perperam ibi appellatur* Aeunensis *pro* Acernensis.)

III. 2 PASCHASIUS ex Canonico à Capitulo Episcopus electus anno 1222. cujus electionem Honorius III. examinandam commisit Episcopo Sarnensi 4. Kalend. Aprilis anno Pontif. 8. Epistola extat in Reg. Vat. num. 333.

IV. 3 LUCAS Ord. Minorum Episcopus Acernensis ann. 1274. una cum Gualterio Ord. Prædicatorum Episcopo Potentino, & Palmerio Murano consecravit Ecclesiam S. Mariæ Majoris oppidi Diani à Rogerio Sanseverino Comite Marsici constructam, anno 1274. Templum D. Petri Montis-Corbini exædificavit, ut ad parietes ex marmore ibidem proloquitur inscriptio hæc.

Princeps Pastorum templum tibi Petre decorum
Offero, sume datum, me dextris pone locatum.
Hoc Pastor Lucas studio perfecit amoris,
Cui superinducas JESU diadema decoris.
Anno M.CC.LXXIV.

Interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Mariæ, olim S. Pauli de Palearea in suburbio Salerni Ord. Prædicatorum an. 1277. mense Maii.

V. 4 ANDREAS Capograssus an. 1309. in Reg. Regio Neapol. memoratur.

VI. 5 BARTHOLOMÆUS Episcopus hujus Sedis, & Regius Consiliarius an. 1314. ex eodem Reg.

VII. 6 JORDANUS sub Joanne XXII. vixit, cujus memoria habetur in lib. solutionum sacri Collegii an. 1322. die 7. Januarii, ejusdemque meminit Regest. Reg. Neapol. Mors illum abstulit an. 1331.

VIII. 7. Fr. PETRUS Ordinis Minorum præficitur hujus Ecclesiæ Præsul ab eodem Joanne XXII. anno 1331. Kalend. Junii defuncto Jordano; ex Reg. Vat. fato functus est extremis annis Benedicti XII.

IX 8. JACOBUS Archidiaconus Acheruntinus à Clemente VI. delectus est in demortui Petri locum anno salutis 1345. 18. Kalend. Julii, cassata prius electione Fratris Joannis de Alexandria Ord. Eremitarum S. Augustini à Capitulo celebrata, ut notatur in ep 4. anni 3. Clementis in Reg. Vat. Excessit Jacobus an 1348. Joannes verò, qui ab Archiepiscopo Salernitano consecrationis munus acceperat, tres annos Acernensem Ecclesiam administravit, nullius Ecclesiæ Episcopus remansit, factusque est Andriensis Episcopus 4. Id. Decemb. ejusdem anni, ut narrat ep. 190. fol. 85. Reg. Vat. anno 7. Clementis.

X. 9 MATTHÆUS de Marino Canonicus Litterensis successit Jacobo ann. 1348. 15. Kal. Junii ex Reg. Vat. ep. 210. fol. 129. Mortuus est Urbano V. sedente an. 1363.

XI. 10 JULIANUS Episcopus Nebiensis in Corsica ad hanc Ecclesiam translatus 12. Kal. Aug. 1363. ab eodem Urbano V. Ubi, vel quando obierit, incertum.

a Intrusus. 11 THOMAS a Clementis VII. Assecla.

XII. 12 BENEDICTUS de Æsculo („ *Ord. Erem. S. Augustini*,) fortassis ab eodem Clemente VII. Pseudopontifice intrusus in hanc Ecclesiam, recognovit pro Thoma prædecessore die ultima Martii 1389. ex lib. solut. Prælat. Idem ad unitatem Ecclesiæ receptus à Bonifacio IX. ab eodem translatus est ad Ecclesiam Castellanetensem anno 1396. Hic magis ad arma pronus, contra Ladislaum Regem, Capuanam arcem, in Ludovicum Regem transfundendam curavit, deinde relicto Ludovico, Ladislaum Regem adoravit.

13 Fr. PACELLUS de Salerno Ord. Minorum per translationem Benedicti Acernensem Ecclesiam suscepit regendam 13. Kalend. Aprilis anno 1396. obiit anno 1405. XIII

14 MANFREDUS de Aversa vir nobilis Clericus Neapolitanus, Innocentii Papæ VII. Acolythus, ab eodem eligitur in Episcopum hujus Sedis Id. Julii 1405. („ *Acheruntinus deinde evasit Archiepiscopus* 10. *Kal. Martii* 1415.) XIV

15 ANTONELLUS, seu Antonius Syraca, Salernitanus, Episcopus Nebiensis in Corsica ad hanc Ecclesiam translatus à Martino V. an. 1418 b. 17. Kalen. Martii, sequenti verò anno cœnobium S. Leonardi *della Strada*, Salernitanæ diœcesis in commendam accepit. In patria obiit an. 1436. ubi jacet in Metropolitana cum hoc epitaphio. XV. b 1415. 10. Kal. Martii.

Hic jacet corpus Rev. in Christo Patris Domini Antonii Syraca Episcopi Acernensis, qui obiit ann. M.D.CCCCXXXVI. Die vi. mens. Julii xiv Ind.

16 NICOLAUS Solimele, Salernitanus Archidiaconus, præficitur in demortui Antonelli locum 6. Kalend. Septemb. 1436. cujus electio in actis Consist. Eugenii IV. legitur: eius memoria extat ad annum usque 1451. translatus ad Venusinam Ecclesiam c. XVI. c 1457.

17 PARACLITUS de Malvetiis, Bononiensis, clara, & vetusta familia natus, effectus est Episcopus Acernensis die 15. Maii anno 1460. à Pio II. ad hanc dignitatem vocatus anno Pontif. 2. Obiit anno 1487. de quo in lib. oblig. mentio. Herrera in Alphabeto Augustiniano habet hunc fuisse religiosum Eremitani S. Augustini. XVII

18 MENELAUS de Januariis nobilis Neapolitanus I.U.D. insignis evasit Acernensis Episcopus Id. Feb. 1487. translatus ad Surrentinam Ecclesiam 1493. XVIII

19 Fr. ANTONIUS Bonito d de Caccharo Ord. Minorum sacræ Theolog. Magister, Regi Ferdinando charissimus, & ab eleemosynis, Episcopus Montis-Marrani ad hanc Ecclesiam translatus die 14. Feb e. 1493. per translationem Menelai ad Surrentinam. Fuerat Provinciæ Terræ Laboris, scripsitque Elucidarium Deiparæ Virginis, Manuale omnium fere definitionum, & disceptationum casuum conscientiæ. Postquam multa præclaré gessisset in suæ Ecclesiæ honorem ob singularem erga egenos beneficentiam Pater pauperum nuncupatus decessit an. 1510. fertur post multos ab obitu annos, integrum eius corpus fuisse repertum. Videndus Wadingus tom. 7. Annal. Min. & in lib. scriptorum Ord. Minorum. XIX. d De quo Marraccius in Bibl. par. 2. p. 130 Mariali. e 19. Martii 1494. ex Actis.

PE-

XX 20 PETRUS de Aretio anno 1511.

XXI. 21 ALEMANNUS obiit 1514.

XXII. 22 LUCIUS electus ann. 1514. die 29. Maii.

XXIII 23 POMPEJUS Card. Columna *a* hujus Eccleſiæ adminiſtrator anno 1523. eodem munere deinde obivit an. 1525.

a De quo Ciconius Oldoini tom. 3. col. 454.

XXIV 24 HIERONYMUS Oliverius Archidiaconos Acernenſis creatur Epiſcopus à Clemente VII. anno 1525. die 23. Junii. Ad quatuor ſupta decem annos hanc rexit Eccleſiam, deinde ſenio affectos, eo munere ſe exolvit ann. 1539.

25 (1) MARCELLUS Cervinos Card. S. Crucis hanc Eccleſiam in admioiſtrationem accepit die 9. Julii 1539. eamque deinde dimiſit eodem anno die 29. Octobris. Hic evaſit Summus Eccleſiæ Pontifex ſub nomine Marcelli II. de quo vide tom. primo in Eugobinis Epiſcopis.

XXV („ FRANCISCUS *Card. Quignones* b *Adminiſtrator hujus Eccleſiæ eligitur 9. Junii 1539. obiitque 27. Octob. 1540. cum jam antea adminiſtrationis nuncium remiſiſſet.* Lucentius.)

b De eo citatus Ciccon. tom. 3. col. 696.

XXVI 26 NICOLAUS ANGELUS de Oliverlls factus eſt Acernenſis Epiſcopus die 29. Octobr. 1539. obiit anno 1566.

XXVII. 27 Fr. JOANNES MATTHÆUS Valdinas Siculus Ord. Prædicatorum Theolugos, Epiſcopus delectus eſt anno 1566. die 15. Maii, mortem obiit an. 1570.

XXVIII. 28 LÆLIUS JORDANUS *c* Romaous adlectus anno 1570. die 26. Junii. Præfuit annis decem, translatuſque deinde eſt ad Archiepiſcopalem Sedem Roſſanenſem in Calabria anno 1580. die 28. Novembris. Edidit tractatum de majoribus rerum capitalium Epiſcoporum cauſis ad Pontificem maximum deſerendis, ac de Romaoæ Sedis origine, atque auctoritate Venetiis 1572.

c De eo Mandoſius in Bibl. Rom. vol. 3. p. 189.

XXIX 29 JOANNES FRANCISCUS Orificius *d* Neapolitanus Acernenſi Epiſcopatu inſignitur die 24. *e* Februarii an. 1581. Præſuit ann. 12. ac adminiſtrationi liberè ceſſit anno 1593. Cauſam abdicationis affert Capaccius lib. 2. Neap. hiſt. Joannes Franciſcus Orificius, ait, Epiſcopus Acernenſis qui mortuo patre, ut rem familiarem prudenter admioiſtraret, ut fratris filios fortonis, virtutibuſque & dignitatib. ornaret eandem curam adhibendam ſuorum regimini exiſtimans, quam ſubditorum pietati Epiſcopatu ſe abdicavit. Demum Neapoli deceſſit, ſepultuſque eſt in templo S. Mariæ Monachorum Olivetanæ familiæ, & ſepulchro, quod ſibi vivens paraverat cum hoc epitaphio.

d Laudatur in Epiſtolarum libro Capaccii p. mihi 249. Mar. &c. e Die 10. Febr.

D. O. M.
Joanni Franciſco Antonii F. Orificie Epiſcopo Acernenſi Eccleſiæ ſuę rebus pie conſtitutis & auctis, eadem ſponte depoſita, Epiſcopatu S. Severi, quem Gregorius XIII. Pont. Max. obtulerat recuſato, hanc ſibi laborum metam V.P.M. DXCVII.

Propè Joannis Franciſci ſepulchrum jacet Antonios genitor in nobili tumulo, cui hoc cęnotaphium poſuit idem Joannes Franciſcus tunc Epiſc. Acernenſis.

D. O. M.
Antonio Orificie
ſacri Conſilii in Regno Neapolit.
Preſidi, & vice Protenotario
Carolo V. Aug. & Philippo II. Rege
Catholico annos prope L. publicis
muneribus functo,
ac per omnes honorum gradus
ad ſupremum evecto
Joannes Franciſcus Epiſc. Acernenſis
Parenti optimo.
Obiit annos natus xxciv.
M.DLXC.

XXX 30 ANTONIUS Agellius *f* Surrentious Clericus Regularis vita integer, & doctrina inſignis, qui ſub Pio V. aliiſqoe Pontificibus præclaro operi nempe ſacrorum bibliorum correctioni admotus fuerat, à Clemente VIII. ſublectus eſt Epiſcopus Acernenſis die 24. *g* Novemb. 1593. Septem annis laudatiſſimè eam rexit Eccleſiam, ſpontè deinde Epiſcopato ſe abdicavit anno 1604. Quantæ virtutis fuerit, modeſtiæ, eruditionis, audies à Theatioæ Religionis hiſtorico Joſepho Silos, qoi prima, & ſecunda parte iis nominibus extollit, ac ſparſim multa expoſuit. Clauſit hoc anno ſcilicet 1608. ſupremom diem vir ab eximia morum innocentia, & à doctrinarum laude, ſacriſque præſertim litteris, longè commendatiſſimus. Fuit is Antonius Agellios, magni olim Sirleti Cardinalis alomnus, quem ot Orientalium linguarum uſu, ſacrorumqoe codicum ſtudio æquavit, ita editis litterarum monomentis, atque in commune compendium lucubratioo ibus, longè ſuperavit. Summis Pootificibus, quos plurimos eſt emeoſus, apprimè commendatus. Ejus fidei, ac eruditioni Hippolytum Cardioalem Aldobrandinum commiſit Clemens Pontifex VIII. qoi & ipſum Epiſcopum Acernenſem renunciavit; ac mox ut Eccleſiæ bono Romæ hæreret eo munere abſolvit, attributo abunde cenſu, ut dignitatem, ac ſtudia ſuſtentaret. Quæ ſcripſit, recognovit, emendavit, tranſtulit, edidit, alias fuſe recenſui. Nihil ejus ſcriptione accuratius, copioſius, gravius. Romæ obi diu Clericus Regularis, & Epiſcopus in omnium laude, & luce eſt verſatus doctiſſimus, ac viva quædam bibliotheca audiebat. Commentaria in Salomonis Proverbia inchoata ea quidem nec dum ad auctoris judicium, limamque exarata, quod haud æquum erat, deperire quid pretioſæ lucubrationis, diu preſſa aſpexere tandem lucem Aloyſii Novarini opera, ac neſcio cui plus debeant litteræ Agellio, qui ſcripſit, an Novarino, qoi ſuis opuſculis adſcripſit. Certe ut magnum eſt ſua cudere, ita pIaoe dignum laude, aliena in lucem vindicare: nec parum quidem eſt, ita nitere in propriis bonis, ut accedat etiam ad aliorum vigilii decus. Porro Agellius tot laboribus, ſtudiiſque exhauſtus Romæ eſſe deſiit inter homines, profundiore quidem ævo: nam ſupra ſeptuageſimum ætatis anoum exceſſerat; ſepultuſque cum ſuis eſt in D. Silveſtri cœmeterio. Eius ſcripta & lucubrationes cum Silos commemorat Franciſcus Bolvitus in ſcriptorum Theatinorum ſyllexi, ac præcipua commendatiooe extollit, aureum opus in Pſalmos Davidicos univerſos, & in Cantica illa, quæ in Romano recitantur Breviario: cujus cum laode meminit Martinus del Rio, qui in ſacris Adagiis numquam Agellii Pſalmos ſioe præſtaoti quodam judicii, atque eruditionis elogio memorat.

f De eo Marraccius in Bibl. Mar. par. 1. p. 180. Ghilinus in theatro vol. 1. p. 29. & Silos in hiſt. Cler. Regul. par. 1. 2. & 3. Mandoſ. g Die 10. Novemb.

31 Fr. PAULUS Manara Placentinus Ord. Præd. Prior S. Sabinæ de Urbe ſucceſſit Antonio die 20. Octob. 1604 ſeptem propè annos eximiè hanc rexit Eccleſiam, defunctuſque eſt anno 1611. XXXI

32 FRANCISCUS Solimele *h* Salernitanus Nicolai anteceſſoris gentilis hanc Eccleſiam regendam ſuſcepit die 14. Martii 1611. duobus annis Pontifex fuit, cum deceſſiſſet ann. 1613. XXXII.

h De eo Marace in Bib. Mariana par. 1. p. 293.

33 Fr. JOANNES Serraous Hiſpanus Alcanzaienſis Provinciæ Carthaginenſis Ord. Minorum in Acernenſi Eccleſia ſucceſſit Solimele die 20. Novembris 1613. vir doctus, in Beatiſſimam Virginem Mariam ſtudioſiſſimus, lib. 3. ſcripſit in laudem Immaculatæ ejuſdem Deiparæ: & de ſacrificio Miſſæ. Hanc ſibi concreditam Eccleſiam quatuor ſupra viginti annos adminiſtravit, obiitque anno 1637. XXXIII.

34 LUDOVICUS Galbiatus Pontremulenſis *i* creatot ab Urbano VIII. an. 1637. die 17. Aug. doctrina, & morum præſtantia clarus, ſcripſit ſoliloquium ad famolatum Beatæ Virginis Mariæ, cui erat addictiſſimus, ad Franciſcum Card. Barberinum XXIV.

i Romanus dicitur in Actis Conſiſt.

(1) Pronunciatur deinde in ſerie Ughelliana Marcellus Cervinus Card. S. Crucis hujus Eccleſiæ Adminiſtrator factus 9. Julii 1539. Sed vice Marcelli ſcribendus eſt Franciſcus Quignones Hiſpanus preſbyteri tituli Card. quam retinuit uſque ad obitus diem, qui incidit 27. Octob. 1540. Marcellus ad purpureum decus nominis die 19 Decemb. aſſumptus eſt an. 1539. abſens in Belgio, & ad urbem cum acceſſiſſet jam demortuo Quignono ſucceſſit in titulo S. Crucis in Hierusalem, & ex decreto Conſiſt. à me [illegible] inbetur: Franciſcus Cardinalis Quignonus tit. S. Crucis in Hieruſalem deputatus Acernenſis Eccleſiæ Adminiſtrator in temporalibus, & ſpiritualibus per ceſſionem Hieronymi die 9. Junii 1539. Lucentius.

num: ejus cum laude meminit noster Hippolytus Maraccius in sua bibliotheca Mariana. Mortem improvisam oppetiit nondum exacto anno à sua dignitate. A

XXXV. 35 PETRUS PAULUS Bonsius nobilis Patritius Florentinus ex Canonico Metropolitanæ Ecclesiæ ad Episcopatum hunc assumptus est anno 1638. die 13. Septembris, translatus deinde ad Cupersanam Ecclesiam anno 1642. die 26. Maji, de quo ibi. B

XXXVI. 36 CLEMENS Confectus Episcopus Muranen. ad hanc Ecclesiam translatus die 13. Aprilis 1643. ubi diem obiit, opimo ad favorem Apostolicæ Cameræ relicto spolio.

XXXVII. 37 CAMILLUS Ragona Tricaricensis nobilibus parentibus ortus J. U. D. variisque muneribus functus ab Innocentio X. Pontifice ad Acernensem Episcopatum vocatus est. Vivit.

A D D I T I O.

(„ Ad Caputaquensem Ecclesiam translatus est „ Ragona 13. Aprilis 1665.

XXXVIII. *„ ANTONIUS Glielmus, Caputaquensis, J. U. D. „ hoc Sacerdotio decoratur 25. Junii 1665. Decessit „ mense Martio 1690.*

XXXIX. *„ FRANCISCUS Sifola, Neapolitanus, Congre- „ gationis Theatinorum sacræ Theologiæ Professor, „ cum Consultoris generalis suæ Congregationis, „ aliaque munera probe adimplesset, in Episcopum „ Acernensem præfectus est an. 1690. die 22. Maji. „ E vivis excessit sexennio post, anno videlicet 1696.* C

XL. *„ SCIPIO Carocius, Cajetanus, J. U. D. & Vica- „ rius generalis Episcopi Cajetani, patriæque Ca- „ thedralis Primicerius, ad hanc sedem evectus est „ an. 1696. die 17. Septembris. Mortem oppetiit mense „ Junio anni 1702.*

XLI. *„ NICOLAUS Venteiglia, nobilis Capuanus, J. „ U. D. patriæ Metropolitanæ Canonicus, & sacræ „ Inquisitionis Consultor, obitis jam Vicarii gene- „ ralis, deinde capitularis, Visitatoris, & Exami- „ natoris Synodalis Capuani, Vicarii generalis Thea- „ nensis Episcopi, & Oeconomi fabricæ S. Petri Nea- „ polis muneribus, Acernensis Episcopus renunciatus „ est 5. Martii 1703. Obiit an. 1708.*

XLII. *„ DOMINICUS Antonius Menafra, Marsicensis „ diœcesis presbyter, J. U. D. Marsicensis, Andrien- „ sis, & Nolani Episcoporum, et Archiepiscopi Amal- „ phitani Vicarius generalis cum extitisset, ac Bo- „ gentiæ Archipresbyter, post diuturnum interponti- „ ficium, hac infula decoratur 24. Januarii 1718.)* D

CAMPANIENSES

EPISCOPI.

CAMPANIÆ civitas (vulgo *Campagna*) mediterranea titulo Marchionatus illustris, in Provincia Citerioris Principatus inter altissimos montes non procul ab Ebulo nobili Campaniæ oppido, B quod Robertus Guiscardus exædificavit, loco amœno, ac tutissimo sita est, populo, ac civibus satis frequens, quorum multi nobiles, jurisprudentiæ multi, & philosophiæ laureati sunt. Latet ejus origo, tametsi fabulentur nonnulli, qui ejus principium in Cape Silvium octavum Latinorum Regem transfundunt. Alii volunt é quatuor contiguis oppidis simul deinceps conjunctis, quæ infra limites Silaris, ac Battipagliæ fluminum circumscribebantur, civitatis faciem, & nomen sumpsisse, quasi Campaniæ extrema linea. Atro, Tenzaque fluviolis ex vicinis montibus profluentibus alluitur, secaturque per medium, quæ campos deinde regionis amœnissimæ, ac fertilis irrigant ad satietatem. Protulit hæc civitas ubique, & semper illustres viros, inter quos S. Antoninum Abbatem é Caucitorum, sive é Castellorum antiqua stirpe, cujus sacra lipsana apud Surrentum venerantur, & Dominicam sanctissimam virginem, & martyrem sub Diocletiano, & Maximiliano Imperatoribus pro Christo C necatam, cujus dies festus agitur die 6. Augusti: corpus ejus miraculosè Tropejam Calabriæ civitatem delatum honorificè asservatur. Ex his, hujus civitatis Christianitatis exordium prævium fuisse antiquum, asserendum est; caruit tamen Episcopali dignitate ad annum usque 1525. quo die 19. Julii Clemens VII. Pontifex Maximus oppidum in civitatem, & Collegiatam Ecclesiam S. Mariæ de Pace in Cathedralem erexit, ac suffraganeam Salernitani Archiepiscopi esse jussit. & cum Satrianensi Ecclesia Compsano Archiepiscopo obnoxia perpetuo conjunctam esse decrevit, sicque harum Ecclesiarum Præsul, ut Campaniensis Salernitano, ut vero Satrianensis Compsano suffraganeus est. Utriusque Ecclesiæ Episcopus in Campaniensi civitate residere solet. Cathedralis Ecclesia Campaniensis titulo s. Mariæ de Pace, cujus festivitas in ejusdem Nativitate agitur, in ipsa Campaniensi urbe sita est, structura ampla, & recenti, sed nondum absoluta, suum tamen habet Sacrarium; hic asser- D vantur Sanctorum reliquiæ, pars brachii s. Apollinaris, & magna pars brachii s. Donati Episcoporum, & martyrum, unáque ex spinis Coronæ D. N Jesu Christi; sacris in ea ministrant decem & octo Canonici *a*, é quibus septem dignitate eminent; Archidiaconus secundus ab Antistite, Archipresbyter, Decanus, Cantor, & Primicerius: sunt & duo officia, Thesaurarii, & Sacristæ. His accedunt Clerici præbendati decem, & quatuor portionarii Subdiaconales, unaquæque autem præbenda vigintiquinque aureos non excedit. Ex distributionibus verò quotidianis quartam duntaxat portionem Clerici præbendati exigunt, quæ tamen admodum tenues sunt, quippe cum decem dignitates, & Canonici singuli percipiant. Cæterum totius mensæ Capitularis præbendarum redditus septingentorum, & viginti aureorum summam non excedit. In hac civitate præter Cathedralem, in qua animarum totius civitatis curæ Archipresbyter superin-

a Cum utraque præbenda.

ten-

tendit, sunt tres aliæ Parochiales, quarum duæ sunt unitæ Capitulo, tertia est Dominicanorum. Virorum cęnobia sex sunt diversorum Ordinum, nempe Prædicatorum, Augustinianorum, Franciscanorum, Minimorum, Districtioris S. Francisci Observantiæ, ac Capuccinorum. Sanctimonialium monasteria tria, duo Ordinis s. Benedicti, unum s. Francisci. Laicorum sodalitia quinque, aliquot dotata redditibus, qui in usus pios erogantur. Xenodochium unum; caret tamen Clericorum Seminario a. Fidelium animæ in ea degentium quinque millia, lares vero mille supra ducenti. Diœcesim Campanienfis Episcopatus nullam habet; satis tamen habet amplam in Satrianensi dictione, ut suo loco enarrabimus in Satrianensium Episcoporum serie. Mensæ Episcopalis utriusque Ecclesiæ annuus census aureorum 1200. illarum partium, qui colliguntur, tum ex censibus frumenti, lini, & glandium, tum ex veteri castro hujus diœcesis Castellario olim dicto, nunc solo æquato, quod cum suo territorio Goffredus Satriani Comes pleno jure Episcopo Satrianensi donavit; taxatur vero in lib. Cameræ Apostolicæ ad florenos octuaginta octo, cum uno tertio. Campaniensium Episcoporum series sequens est ex Act. Consist. excerpta, quam antequam explicemus ex nostro veteri instituto, Clementis VII. Pontificis bullam erectionis Episcopatus ab exemplari hujus Ecclesiæ conscriptam explicabimus.

a Et Monte pietatis.

Clemens Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Præcellenti præeminentia Sedis Apostolicæ, in qua post B. Petrum Apostolorum Principem, meritis licet imparibus, pari tamen auctoritate constituti sumus in agro frugifero militantis Ecclesiæ novas Episcopales Sedes, Ecclesiasque plantare Romano Pontifici dignum arbitramur, ut per hujusmodi novas plantationes populorum augeatur devotio, divinus cultus effloreat, animarum salus subsequatur, & loca humilia illustrentur, idque eo libentiùs agimus in iis locis, quorum incolas devotionis integritas exornat, ut propagatione novæ sedis, ac honorati Præsulis assistentia, & regimine incolæ ipsi devotione hujusmodi augmentationis suscipientes præpositum eis æternæ felicitatis valeant adipisci. Dudum siquidem provisiones Ecclesiarum omnium tunc vacantium, & in antea vacaturarum, ac omnia beneficia Ecclesiast. tunc vacantia, & in antea vacatura apud Sedem prædictam ordinationi, ac collationi, & dispositioni nostræ reservavimus, Decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super iis per quoscunque in contrarium auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, &c. Hic desiderantur nonnulla ex incuria amanuensis relicta. *Et deinde una* de la Jujuba, *& aliis possessionibus* de Arbustella *nuncupatis in diœcesi Salerni consistentibus, & in titulum perpetui beneficii Ecclesiastici assignari solitum per liberam resignationem dilecti filii Lucæ Guerrerii Primicerii Ecclesiæ B. Mariæ de Pace oppidi Campaniæ dictæ diœcesis, de illis, quarum una obtinebat per dilectum filium Melchiorem Guerresium Cancellariæ Apostolicæ Custodem procuratorem, cui ad hoc specialiter constitutum in manibus nostris sponte factam, & per nos admissam apud Sedem prædictam vacantibus; nos illas sic vacantes, & antea dispositioni Apostolicæ reservatas, mensæ Capitulari præfatæ Ecclesiæ perpetuo univi, annecti, & incorporari, sub Datum 18. Pridie Idus Octobris, Pontificatus nostri anno 1. concessimus: eam autem dilecti filii Verardus de Guarnerio Præpositus, & Capitulum ejusdem Ecclesiæ concessionis, unionis hujusmodi litteris Apostolicis desuper non confectis, hodie in iisdem manibus nostris sponte, & liberè cesserint, nosque cessionem ipsam duximus admittendam, ac propterea d. possessiones adhuc, ut præfertur, necnon Rectoria Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ Portanova Salern. per similem resignationem ejusdem Lucæ, &c. illam quam similiter tunc obtinebat in ipsis manibus similiter sponte factam, & per nos etiam admissam apud Sedem eandem vacare nostram ad præsens, nullusque de illis præter nos hac vice disponere potuerit, sive possit, reservatione & decreto obsistentibus suprascriptis, ac etiam Satrianensis, cui venerabilis frater noster Cherubinus Episcopus Satrianensis præest Capitulo Sede Episcopali, & civitate diu devastata careat, & dictum oppidum Campaniæ, ac diœcesis Satrianen. per mediam dietam vel circa distans plurimum insigne, & notabile, magnaque nobilium, & litteratorum numero, & convenienti populo munitum, & refertum, necnon civitatis nomine, & titulo Apostolica auctoritate insignitum, & dicta Ecclesia S. Mariæ, in qua octo dignitates, videlicet una Præpositura, cujus fructus, redditus, & proventus ad centum ducatorum auri de Camera, vel circa communi existimatione ascendunt annuatim pro uno Præposito, qui caput aliorum inibi, & superior totius Cleri ipsius oppidi existit, ac specialem, & ordinariam jurisdictionem habet, & exercet; & unus Archidiaconatus pro uno Archidiacono, & unus Archipresbyter pro uno Archipresbytero, & unus Decanatus pro uno Decano, necnon una Cantoria pro uno Cantore, & unus Primiceriatus pro uno Primicerio, ac una Thesaureria pro uno Thesaurario, ac una Sacristia pro uno Sacrista, necnon decem, & octo Canonicatus, & totidem præbendæ pro decem & octo Canonicis, ac decem perpetua simpliciter beneficia Ecclesiastica Clericatus nuncupata pro decem Clericis perpetuis beneficiatis instituta, & in partem à populo præfato dotata fore noscuntur, venerabilis, & devota, & Cathedralis Ecclesiæ honore merito decoranda existant; nos, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Ecclesiastica aliis uniri, teneantur exprimere verum annuum valorem secundum communem æstimationem etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & semper in unionibus commissio fieret ad partes vocatum, quorum interesset. Cupientes tam Ecclesiæ Satrianensis, quam oppidi hujusmodi, necnon dilectorum Cleri Satrianen. & oppidi prædictorum salubriori statui, ac decori feliciter consulere, charissimo in Christo filio nostro Carolo Romanorum Rege Illustri Imper. electo, qui etiam Castellæ, & Legionis, ac Siciliæ Rex Illustris existit, hoc à nobis petente, & desuper humiliter supplicante ex præmissis, & aliis rationabilibus causis motus, habita super iis, cum venerabilibus fratribus nostris matura deliberatione, & de illorum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine vener. fratris nostri Federici Archiepiscopi Salern. ac prædictorum Berardi Præpositi, & Capituli ad hoc expresso accedente consensu, oppidum Campaniæ prædictum civitatis nomine, & titulo, ut præfertur, insignitum in civitatem Campanien. necnon præfatam Ecclesiam B. Mariæ, cum illius dignitatibus, excepta Præpositura, necnon Canonicatibus, & præbendis, ac beneficiis prædictis in Cathedralem Ecclesiam, & in illa Episcopalem dignitatem cum sede, & mensa Episcopalibus, & aliis Cathedralibus insigniis, necnon præeminentiis, honoribus, & privilegiis, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ de jure, vel consuetudine utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterint quomodolibet in futurum ad omnipotentis Dei laudem, totiusque triumphantis Ecclesiæ gloriam, & fidei Catholicæ exaltationem auctoritate Apostolica, tenore præsentium erigimus, creamus, ac instituimus, dictamque Præposituram perpetuò supprimimus, & extinguimus, ac Archidiaconatum prædictum inibi dignitatem post Pontificalem, majorem esse volumus, necnon Ecclesiam B. Mariæ Cathedralem, & districtum, & territorium oppidi hujusmodi diœcesis; incolas verò & habitatores ejusdem oppidi civium nomine, & honore decoramus, ac civitatem ipsam, illiusque districtum, & territorium, & diœcesim Sedi, ac mensæ Archiepiscopali Salernitanen. necnon omnia possessiones, & bona immobilia, ac jura spiritualia, quarta defunctorum, & quarta decimæ nuncupata in territorio erectæ civitatis hujusmodi consistentia, & percipi solita, necnon unam domum, & unam vineam per Capitulum prædictum assignandas, cum assignatæ fuerint, à mensa Capitulari hujus-

modi

A modi respectivè perpetuo dismembramus, abdicamus, & separamus, civitatemque, districtum, & territorium hujusmodi unacum omnibus, & singulis illarum castris, villis, & locis, necnon Clero, populo, personis Ecclesiasticis, monasteriis, & piis locis, ac beneficiis Ecclesiasticis, cum cura, & sine cura sæcularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus ab omni jurisdictione, superioritate, correctione, visitatione, dominio, ejusque Vicariorum, & officialium, ac solutione, quorumcunque jurium sibi ratione jurisdictionis, & superioritatis hujusmodi quomodolibet debitorum, salva tamen visitatione, & recognitione Metropolit. penitus eximimus, & totaliter liberamus, ac eidem Ecclesiæ erectæ oppidum sic in civitatem erectum per civitatem, & districtum, & territorium hujusmodi cum omnibus juribus, & pertinentiis suis pro illius districtu, & diœcesi, & territorio, & in spiritualibus, & temporalibus sicut ad dictum Archiepiscopum pertinebat, necnon Ecclesiasticas, & religiosas pro Clero, ac sæculares personas inibi habitantes pro populo concedimus, & assignamus, necnon populum,

B & Clerum civitatis Campan. hujusmodi terræ, & jurisdictioni Episcopi Campanien. existentis quoad legem diœcesanam, & jurisdictionem perpetuo subjicimus, ita ut Episcopus Campanien pro tempore existens, in illos jurisdictionem, auctoritatem, & potestatem liberè exercere, ac ex omnibus juribus inibi pro tempore etiam provenientibus, præterquam ex auro, argento & aliis metallis, gemmis, & lapidibus pretiosis, quam quoad hoc omninò liberam esse decernimus, decimas, & primitias de jure debitas, & alia jura Episcopalia, prout cæteri Episcopi Regnicolæ in suis civitatibus, & diœcesi de jure, vel consuetudine exigunt, & percipiunt, exigere, & percipere liberè & licitò valeat perpetuo subjicimus, necnon domum, & vineam assignandas, cum assignatæ fuerint, ut præfertur, fructusque supress. & Præposituræ hujusmodi Episcopali pro ejus dote, & quarta defunctorum, & quarta decimæ nuncupata hujusmodi, quorum insimul quinquaginta trium Capitulari Campanien. ac in recompensam, & permutationem jurium

C Archiepiscopi hujusmodi de la Jujuba, & de Arbustella possessiones, necnon quæ sine cura est, & quarum etiam simul sexaginta ducatorum auri de Camera fructus, redditus, & proventus secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt: Rectoriam prædictam, sive præmissis, sive aliis quibuscunque modis, aut ex aliorum quorumcunque personis semper similes resignationes dicti Lucæ, aut quorumvis aliorum de eisdem possessionibus in titulum beneficii assignari solitis, & Rectoria in Romana Curia, vel extra eam etiam coram Notario publico, & testibus sponte factas vacent, etiamsi tanto tempore quod eorum collatio juxta Lateranen statuta ad Sedem Apostolicam legitimè devoluta, ipsæque in titulum beneficii assignari solitum, & Rectoria dispensationi Apostolicæ specialiter, vel alias generaliter reservata existant, & super eis interim aliqualis, cujus statum præsentibus volumus pro expresso pendeat indecisa, dummodò eorum dispositio ad nos hac vice pertineat,

D Archiepiscopali Salernit. mensæ auctoritate, & tenore suprascriptis perpetuò applicamus, ac appropriamus, ac unimus, annectimus, & incorporamus cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, ita quod liceat præd. Federico, & pro tempore existenti Archiepiscopo Salernit. corporalem possessionem de la Jujuba, & de Arbustella possessionem Rectoriæ, necnon Episcopo Campan. similiter pro tempore existenti domus, & vineæ, & præfati Capituli possessionem, & bonorum eorum mensa hujusmodi applicatorum, juriumque & pertinentiarum præscriptorum per se, vel alium, vel alios propria auctoritate apprehendere, & perpetuo detinere, illorumque, necnon ipsi Episcopo suppressæ Præposituræ hujusmodi fructus, redditus, & proventus percipere, & illos in suam, & mensarum earundem respectivè usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia super hoc minimè requisita, & nihilominus erectæ Ecclesiæ, & pro tempore existenti Episcopo Campanien. ac Capitulo, Clero, & civitati

A Campan. illorumque incolis, & habitatoribus hujusmodi, quod omnibus, & singulis, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ, & illarum Episcopi, necnon Capitula, aliæque civitates, diœceses, & illarum Clerus, incolæ, & habitatores in genere utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quelibet in futurum, necnon erecta Ecclesia, & illius Capitulum hujusmodi, ac singulares personæ pro tempore existentes, & Capitulum prædictum, quibus ante hujusmodi erectionem de jure, vel consuetudine, tam Apostolicis concessionibus, quam aliis utebantur, & gaudebant, ac in posterum quomodolibet uti, potiri, & gaudere poterant privilegiis, & exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratiis, favoribus, & indultis uti, potiri, & gaudere valeant indulgemus: & insuper ut status perpetuarum Satrianen. & Campanien. Ecclesiarum salubrius reflorere, & illæ sub unius Præsulis cura, & regimine reductæ facilioribus incrementis proficere valeant, Satrianen. cujus ac prædictarum Archiepiscopalis, & Episcopalis mensarum

B fructus, redditus, & proventus præsentibus habere volumus pro expressis, necnon ab ejus primæva erectione hujusmodi apud sedem præfatam vacantem, & de cujus etiam provisione nullus præter nos hac vice se intromittere potuit, sive potest, eisdem reservatione, & decreto obsistentibus Campan. Ecclesias præd. cum omnibus jurib. & pertinentiis suis, sive tam pro tempore existentis Archiepiscopi Consanen dictæ Ecclesiæ Satrianen. Metropolitan. præjudicio favore de simili consilio dicta auctoritate perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus, ita quod præd. Cherubinus, & pro tempore existens Episcopus Satrianen. utriusque ipsarum Satrianen. & Campan. Ecclesiarum Episcopus, sit & esse censeatur, liceatque sibi per se, vel alium, sive alios dictæ Ecclesiæ Campan. & illius civitatis, & diœcesis, necnon regiminis, & administrationis, ac bonorum possessionem, seu quasi propria auctoritate liberè apprehendere, & perpetuo retinere, & illi præesse, illiusque mensæ Capitularis præd. fructus, redditus, & proventus, jura,

C obventiones, & alia quæcunque ad illam pertinentia percipere, & habere, ac in suos, & earundem Satrianen. & Campan. Ecclesiarum usus, & utilitates convertere cujusvis licentia etiam super hoc minime requisita. Non obstantibus priori voluntate nostra præd. ac fel. recor. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis Apostolicis Constitutionibus, necnon Satrianen. & sic erectæ B. Mariæ Ecclesiarum prædictarum juramenta, confirmatione, Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus privilegiis quoque, indultis dilectis filiis Capitulo Salernitano concessis, quibus caveri dicitur expresse, quod Archiepiscopus Salernitan. pro tempore existens aliqua bona ad dictam mensam Archiepiscopalem pertinentia, nisi de expresso ipsorum Capituli Salernitan. consensu locare, permutare, aut alienare non possit, quibus illorum veriores tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, gratiis quibuscunque, aut si

D aliquis super provisionibus sibi facien. de hujusmodi, vel aliis beneficiis Ecclesiast. in illis partibus speciales, vel generales d. Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamsi per eas ad subjectionem, reservationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quas quidem litteras, & processus habitos per eandem, & deinde secuta, quæcunque ad Rectoriam, necnon de la Jujuba, & de Arbustella possessiones præd. volumus non extendi, sed hoc nullum per hoc eis quoad assecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generale quibuslibet aliis privilegiis, Indulgentiis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcunque existant per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, proviso quod per unionem, & annexionem, & incorporationem præfatarum Rectoriæ de la Jujuba,

& Ar-

& Arbustella possessiones præfatæ debitis non defraudentur obsequiis, sed earum congrua supportentur onera consueta, & insuper quoad unionem, annexionem, & incorporationem Rectoriæ de la Jujuba, & Arbustella possessionem hujusmodi, prout est irritum decernimus, & inane, si secus super iis nequaquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, aut in posterum contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, erectionis, creationis, institutionis, suppressionis, extractionis, dismembrationis, abdicationis, separationis, exemptionis, substitutionis, liberationis, assignationis, subjectionis, applicationis, appropriationis, indulti, unionis, annexionis, incorporationis, derogationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, ann. Incarn. Dominicæ 1525. 13. Kal. Julii, Pontificatus nostri anno secundo.

I. 1 CHERUBINUS Cajetanus de Cajeta Episcopus antea Satrianensis primus fuit Campaniensis Ecclesię Pręsul institutus die 19. Junii an. 1525. dictusque est Campaniensis, & Satrianensis Episcopus, qui cum perbellè has simul junctas Ecclesias per annos decem & novem rexisset sub Paulo III. diem clausit extremum anno 1544.

II. 2 CAMILLUS Mentuatus Placentinus, vir doctus, & in rebus agendis diù expertus Campaniensis, & Satrianensis Episcopus declaratus est die 14. Novemb. 1544. Bononiæ Prolegatus fuit, aliisque functus in Ecclesiastica ditione muneribus, mortem obiit 1560.

III. 3 Fr. MARCUS Laureus Tropejensis Ordinis Prædicatorum Theologica facultate vir eximius, harum Ecclesiarum evasit Episcopus die 26. Januarii 1560. claruitque in Concilio Tridentino inter Patres doctissimos adnumeratus, quorum doctrinam magni fecit sacra Synodus, decessit sub Pio V. anno 1571. („ *Hic Episcopus qua gente fuerit, di-*
„ *xisse sit satis, germanus frater fuit, & major na-*
„ *tu magni illius S. R. E. Cardinalis Vincentii Lau-*
„ *rei Episcopi Montis Regalis in Subalpinis, de*
„ *quo tom. 4. in serie illius Eccles. Præsulum fol. 1093.*
„ *Ob pietatem æque, ac omnigenam scientiam in suo*
„ *D. Dominici instituto post omnes cathedræ debitos*
„ *honores, non modò Consentiæ Priorem, sed Ca-*
„ *labriæ Provincialem egit. Domum suo Ordini in*
„ *oppido Cirifalchi in eadem Provincia aperuit. Ha-*
„ *rum Antistes Ecclesiarum renunciatus omnibus il-*
„ *lis ornatus dotibus effulsit, quas in Episcopo Do-*
„ *ctor Gentium recensuit. In Sacra Tridentina Syno-*
„ *do, non modò suæ Dominicanæ familiæ splendo-*
„ *rem, sed universæ Ecclesiæ addidit utilitatem,*
„ *doctrinæ robore, christiana libertate, Sacerdota-*
„ *li pectore pro Petri Cathedra, cleri disciplina, fi-*
„ *dei puritate adversus omnes Antagonistas strenuus*
„ *semper Athleta decertans. Ejusdem Sacrosancti*
„ *Consessus fuit aliquando Secretarius, & magnus*
„ *in illo etiam Respondens fuit stupescente hæresum*
„ *hydra à Marco Laureo sua fortissima argumenta*
„ *pari velocitate, ac facilitate retundi. Oravit etiam*
„ *in V. Sessione Summo Patrum plausu, apud quos*
„ *semper magno loco fuit. Demum meritorum, non*
„ *dierum plenus sub S. Pio V. cujus gratiam non uno*
„ *sibi titulo promeruerat, mortalitatis sarcinam*
„ *deposuit.)*

IV. 4 HIERONYMUS Scarampus Casalensis ex Dominis Cairi Jo. Bartholomæi, & Mariæ Cavaciæ de Saluciis filius J. V. D. Præpositus Carmagniolæ, & generalis Vicarius Taurinensis Archiepiscopi, post Marci obitum electus est die 16. Julii 1571. possessionem adipiscitur 18. Augusti, mortalitatem explevit anno 1584. ex qua familia Antonius Episcopus Nolanus, Lazarus Comensis, Henricus Aquensis, Rolandus Patriarcha Constantinopolitanus, aliique Præsules viri illustres fuere, de quibus alibi.

V. 5 FLAMINIUS Rovecella a Ferrariensis Cæsenæ natus, nobilitate generis, ac virtute clarus, harum Ecclesiarum adlectus est Episcopus die 28. Martii 1584. septem omnino annos cum laude prudentiæ præfuit, tædioque affectus nuncium remisit anno 1591. obiitque Gubrivoli propè Cæsenam in Flaminia, ubi jacet.

a De eo Libanorius in Ferraria aurea. Mand.

VI. 6 JULIUS CÆSAR Guarnerius nobilis Campaniensis ex Archidiacono patrię factus est Episcopus die 19. Julii 1591. sedit summa cum sui nominis laude ann. 16. defunctusque est anno 1607. & in Cathedrali humatus. Hic memoriæ causa Aloysio Guarnerio nepoti suo Romę defuncto cęnotaphium posuit in Ecclesia sancti Clementis.

Aloysio Guarnerio Jacobi Ant. F. Vincentii
Card. Montis Regal. ex sorore nepoti, optim.
spei adolescenti Julius Cæsar Guarnerius
Episc. Campanien. Patruus mœrens PP.
Obiit III. Id. Junii an. sal. MDXCV.
ætatis uix.

VII. 7 BARZELLINUS de Barzellinis Cæsenas, utriusque Signaturæ Referendarius, olim Vica-

A rius Senensis Archiepiscopi ex Abbate sanctæ Barbaræ Mantuæ præficitur in Episcopum à Paulo V. an. 1607. die 24. Maii. Quatuor supra decem annos Episcopale onus eximie sustinuit, moriturque septuagenario major anno 1618. iacet in Cathedrali.

VIII. 8 ALEXANDER Scappius Patritius Bononiensis, Marii Senatoris filius, Jurisprudentiæ insignis doctor electus Episc. die 12. Fabr. 1628. Barzellino successit: munus consecrationis accepit in Ecclesia S. Spiritus in Saxia per manus Roberti Cardinalis Ubaldini, assistentibus Francisco Sacrato Archiep. Damasc. Torniolo Episc. Tiphernate. Præfuit annis octo, translatusque est ad Ecclesiam Placentinam anno 1628. *a* de quo ibi.

a 1619. 17. Maii.

IX. 9 Fr. CONSTANTINUS Testius *b* nobilis Mutinensis Ord. Prædicatorum vir doctus, necnon verbi Dei Concionator non incultus, cum esset Commissarius S. Officii Romæ, ab Urbano VIII. Pontifice delectus est harum Ecclesiarum Episcopus die 24. Januar. 1628. quo Præsule Patres Districtioris Observantiæ in civitate recipiuntur. Vixit B in hac dignitate omnibus charus: (moribus enim egregiis ornatus erat) annis novem; mortalitatem explevit in oppido Frattæ Satrianensis diœcesis anno 1637. sepultus ibidem in Ecclesia S. Angeli, ubi legentibus prostat epitaphium.

b De eo Libanorius in Ferraria aurea. Frat Constantinus germanus frater eximii poetæ Fulvii Testii. Mandos.

X. 10 ALEXANDER Liparolus Neapolitanus Episcopus Guardiensis huc translatus ann. 1637. die 12. *c* Decembr. fato functus est anno 1644. post cujus obitum Urbanus VIII. harum Ecclesiarum Episcopum designavit amicum nostrum semper memorabilem Gasparem de Simeonibus Aquilanum, virum eloquentem, atque omni eruditionis, & doctrinæ genere instructum, cujus laudes, ac edita ejus ingenii monumenta præclarè exaltat more suo eruditiss. Leo Allatius lib. de viris Illustr. Cæterum defuncto Urbano, antequam Gaspar munere consecrationis insigniretur, à successore Innocentio X. ad aulam vocatus, & a secretis brevium Principum præfectus renunciatus, destinatum Campaniense Sacerdotium liberè cessit, C paucosque post annos florente adhuc ætate ereptus in Divi Anastasii templo ad Trivium tumulum accepit.

c Die 24. Decemb.

XI. 11 FRANCISCUS Carduccius prisca apud D Florentinos nobilitate clarus, Romæ natus, ab Innocentio X. anno 1644. die 12. Decemb. Episcopus pronunciatus est, ac deinde ad Sulmonensem Ecclesiam translatus ann. 1649. Mortem obiit Romæ hoc ipso ann. 1654. die . . Novembris; jacet in Ecclesia S. Blasii vulgo *de pagnotta*, in patrium majorum sepulchrum transferendus in Ecclesia S. Hieronymi de Charitate.

XII. 12 Fr. JOSEPH Avila *d* Romanus Ord. Prædicatorum Cardinalis Cecchini ex sorore nepos, successit, Carduccio die 22. *e* Apr. 1649. an. Obiit ex contagiosa lue die 24. Sep. 1656. jacet in Cathedrali.

d De eo Mandosius in Bibl. Rom. vol. 2. p. 10.

e Die 22. Aprilis.

(„ *Fuit hic Episcopus alumnus conventus sui ordinis Divæ Mariæ super Minervam, clarus Theologus, orator eximius, post P. Josephum Mariam Ciantes Concionatoris munus ad Hebræos summa cum laude, & Catholicæ fidei utilitate exercuit. Neapolitani Regni Provincialis fuit, suorum Religiosorum amorem sibi suis emendatissimis moribus conciliavit. Episcopus renunciatus nihil habuit antiquius Cleri reformatione, plebis sanctificatione; grassante lue animam pro sibi commisso populo juxta præceptum dominicum posuit, non solum ab illo quamvis morbido numquam suos paternos avertens oculos, sed illi propriis manibus Angelorum panem dispensans.*)

XIII. 13 JOANNES Caramuel LobKouvitz *f* Hispanus Matriti nobili genere natus, rebus humanis vix à limine salutatis Ordini Cisterciensi nomen dedit, & nuncupatis votis ejusdem in regali monasterio de Spina Palentinæ diœcesis sub Laurentio Cueto religiosissimo Abbate, & docto Magistro crevit: adauctus deinde nobilioribus disciplinis in D. Bernardi Complutensi Collegio, Theologus, Philosophus, Mathematicus, & verbi Dei declamator illustris evasit, quibus decoribus addidit Minervæ sapientiæ ornamenta littararum non modo Latii, sed Hebraicæ, aliarumque linguarum peritissimus, æque nobilis Poeta, atque oratoria laude clarus; ingenii sui vigore maximo ingenia omnia subvertit, clarusque inter huius ævi celebres viros habetur, & avitam familiæ, & Ordinis sui nobilitatem illustravit. Igitur Caramuel ob argumenta, & erudita cum soliditate libros, quos edidit, multos, vasti ingenii nomen adeptus est. Ex Hispania Belgium profectus Dunense cœnobium Cisterciense aliquando incoluit, & sacræ Theologiæ lauream accepit in Lovaniensium universitate, mox Melrosensis in Scotia Abbas renunciatus; cum per Angliam, Scotiam, & Hyberniam Progeneralis institutus est ab Abbate Cistercii Ordinis Generale: nec multo post s. Disibodi, vulgo Dissimbergensis in Palatinatu inferiori Abbas adlectus, suffraganeus Moguntini Archiepiscopi, reducendis in ea provincia ad orthodoxam fidem aberrantibus ovibus omnes nervos contendit, ac propemodum innumeras ad pascua salutis adduxit: cuius prudentia, doctrina, intrepidisque negotiis uti soliti erant Austriaci Principes, ac præcipuè Ferdinandus III. Imperator, apud quem Pragæ residens, Regis Hispaniarum agens erat; is non modo Caramuelem Monsseratensi Pragę Benedictini Instituti celebri Abbatia locupletavit, sed etiam Rosonensium, & Reginohrattensium in Bohemia Episcopum designavit, quibus titulis in tota Pragensi diœcesi Vicariam operam præstitit Ernesto Adalberto Card. ab Arae Pragensi Archiepiscopo. Cæterum Caramuel Italiam lustrandi præclaram occasionem nactus, Romam concessit, ut sibi liceret Alexandri VII. nuper à Deo Christiano orbi dati Pontificis fasces adorare, cuius pedibus provolutus, ab humanissimo Apostolico benignè acceptus, qui probe hominem noverat, dum Coloniæ sanctæ Sedis Nuncius ageret, & Caramuelis præclaræ admodum probarentur virtutes illum Campaniensem, & Satrianensem Episcopum creavit hoc ipso anno 1657. die 4. Julii, inauguratus deinde in Ecclesia S. Ambrosii a Francisco Maria Brancaccio doctissimo Cardinali, ac Viterbiensi Episcopo, assistentibus N. . . . & Josepho Ciantes Marsicensi Episcopis, præsagientibus cunctis illum Campaniensis Ecclesiæ futurum decus, & ornamentum; de cuius ego amicitia ob præclaram

f De eo Caramuel in elogiis per. 1. p. 156. ex Bibliotheca Hispana p. 503. Mandos.

eius

ejus doctrinam, & morum affabilitatem summopere glorior, quem aliquando in cætu doctissimorum hominum subtilia argumenta versare, atque de quacumque re, ita solidè, eruditè, ac lepidè omnia solvere, ut vix credi possit affabilem virum florenti adhuc ætate, tantoa reconditioris doctrinæ, eruditionisque è memoriæ suæ penu, fontes tam largiter potuisse profundere. Nil mirum igitur si ab hujus sæculi claris hominibus laudes cum benevolentia tulerit potiores. Sat erit hic unum addere testimonium, quod eidem perhibet clariss. Erycius Puteanus, in censura ipsiua, de jure Regis Hispaniæ in Regnum Lusitaniæ, habet librum hunc conscriptum esse *à viro, si ingenium, doctrinam, eloquentiam spectes, magno, eximio, ac plane divino.* Porrò plura & egregia volumina scripsit Caramuel, quorum indicem ipse in recentione operum suorum conscripsit, quæ etiam recenset doctus, & eruditus amicus noster Carolus de Visch Prior cœnobii S. Mariæ de Dunia in sua Bibliotheca scriptorum sacri Ord. Cisterciensia. Novissimè idem Caramuel Romæ evulgavit catalogum operum, quæ sunt typis mandara. *Sunt*, inquit, *aliqua alieno nomine impressa, voluit enim Caramuel amicorum auctoritatem promovere; etiam illis aliquos libellos adoptando: quos ex stylo, & argumento poterit internoscere Criticus, etsi in hoc indice non exprimantur. Scripsit etiam varias nomine amicorum epistolas, & carmina, quæ in libris illorum leguntur. Parat novam operum suorum editionem, in qua omnia typis edita, & etiam manuscripta recurrent; interim, ut possint curiosi scire, quinam ejusdem libri impressi sint, & ubi reperiri debeant, hanc paginam edi permittit.*

Libri Hispanici. Psalmos confessionales in 12. *Bruxellis*. Declaracion Mystica de las armas de España *Bruxellis in folio*. Respuesta al manifesto del Regno de Portugal. *Antuerpiæ in* 4. Libri Latini. Steganographia *in* 4. *Bruxellis*. Philippus Prudens. *in fol. Antuerpiæ*. Mathesis Audax. *Lovanii in* 4. *& iterum Lovanii in* 4. Sublimium ingeniorum Crux. *Lovanii in* 4. *& iterum Lovanii in* 4. De novem sydeeibus circa Jovem visis. *Lovanii in* 12. Scholion elimatum ad Regulam D. Benedicti dilucidans librum s. Bernardi de præcepto, & dispensatione. *Lovanii in* 4. *& Francofurti etiam in* 4 Perpendiculorum inconstantia. *Lovanii in* 12 Solia & Artia adulteria. *Lovanii in fol.* Theologia moralis. *Lovanii in fol.* Theologia Regularis in sancti Benedicti, Augustini, Francisci, &c. Regulas commentarios complectens. *Brugis in fol. Francofurti in* 4. *Venetiis in* 4. Theologia fundamentalis. *Francofurti in* 4. Theologia Rationalis. Hujus partes sunt Logica vocalis, scripta, mentalis, recta, obliqua: & Herculis Logici labores tres, *Francofurti in fol.* Metalogica. *Francofurti in fol.* Excellentissima domus de Mello, *Lovanii in magno fol. cum laminis æneis*. Philosophia. *Lovanii in fol* Severa argumentandi methodua, *Duaci in* 4. *Lovanii in folio, & Francofurti in fol.* Joannes Bragantinus. Illum Reverendiss. D. Leander ex responsione ad Lusitanos Hispanè à Caramuele scripta, &c. concinnavit, *in* 4. *Lovanii*. Sac. Rom. Imperii Pax, *Francofurti in* 4. *& Viennæ in Austria in fol.* Motivum juris. *Antuerpiæ in* 4. Musæum mortis *Bruxellis in* 4 Bernardus Triumphans. *Lovanii in* 4. Cabalæ specimen, rejectis Rabbinorum, & Massaretharum vanitatibus, & superstitionibus ea quæ natura, aut arte subsistere possunt ostendit, *Bruxellis in* 12. De Musica, *Viennæ in* 4. De gratia, & libero Arbitrio, *in fol. Lovanii*. Historia Politica, & Scholastica V. P. Dominici à Jesu Maria. *Viennæ in fol* Hierarchia Ecclesiastica, *Pragæ in fol.* Encyclopædia Concionatoria, *Pragæ in* 4. Maria liber. *Pragæ in* 4. Boetius, *Pragæ in* 4. Vivit Præsul dignissimus, cui Nestoreos annos precamur à Deo Opt. Max. cujus futura egregia facta cumulatiora fœcundiores aliorum calami enarrabunt.

A D D I T I O.

(„ *Denique cum libere huic regimini resignasset*
„ *Caramuel, postulante Catholico Rege ad Vigle-*
„ *banensem transiit 25. Septemb. 1673. de quo in to-*
„ *mo IV. hujus operis.*

XIV.
„ *Fr. DOMINICUS Tafurus, Neapolitanus, Or-*
„ *dinis SS. Trinitatis Redempt. Captivorum nobilis*
„ *Theologus, quem spectatum in multiplici sui ordi-*
„ *nis gradu, ex eo Procuratoris generalis in Romana*
„ *curia ad has infulas assumpsit Clement X. 25. Se-*
„ *ptemb. 1673. Fama virtutum clarens abiit ad su-*
„ *peros mense Novembri 1679. in oppido S. Angeli*
„ *defunctus.*

XV.
„ *HIERONYMUS è nobiliss. Prignana gente Ur-*
„ *bani VI. summi Ecclesiæ hierarchæ Tafurum exce-*
„ *pit anno 1680. & possessionem iniit die 14. April.*
„ *ejusd. anni, dignus quidem, non modo hisce, sed*
„ *& majoribus infulis, quia prius Consentinam, &*
„ *postea Salernitanam Archidiœceses non minus per*
„ *septemdecim annos Vicarii munere sapientissime*
„ *rexerat, & ejusdem Salernitanæ ædis principis*
„ *Canonicus fuerat renunciatus. Ineffabili zelo sem-*
„ *per invigilavit populo sibi commisso, ad quem sem-*
„ *per etiam pari fervore conciones habuit. Inter suos*
„ *subditos nullas umquam passus fuit controversias*
„ *inolescere, & siquæ forte vitio humanæ naturæ*
„ *enascebantur, minime gliscere permisit Christianæ*
„ *semper amicissimus pacis. Fratribus Reformatis*
„ *D. Francisci domum in oppido S. Angeli Satrianen-*
„ *sis diœcesis adaperuit, ut in eo pietatem dissemina-*
„ *rent. Typis dedit libellum, cui titulus:* Istruzzio-
„ ne a' Parochi per l'Insegnamento della Dottrina
„ Cristiana, *quibus etiam dare jam promptus erat,*
„ *nisi mors intercepisset, opusculum aliud* la Prattica
„ Ecclesiastica, *quod nunc manuscriptum erudito-*
„ *rum manibus teritur. Cum hisce Ecclesiis præside-*
„ *ret, Acernensem etiam, ita jubente Congregatione*
„ *negociis Episcoporum Romæ præfecta, gubernavit,*
„ *Salernitanam ex commissione Archiepiscopi Alva-*
„ *rez cum omnimoda plenipotentia, & facultate*
„ *etiam Pontificalium visitavit. In oppido demum S.*
„ *Angeli die 2. Augusti 1697. ad meliores abiit, uno*
„ *tantum parvula moneta argentea in suo obitu re-*
„ *perta, quia sui proventus omnes pauperum semper*
„ *fuere, in quorum beneficium opus pium excitarat,*
„ *communiter* il Monte frumentario, *quod nunc*
„ *etiam summo paupertatis emolumento persistit.*

XVI.
„ *Fr. JOSEPH Bondola Prignano successit, die*
„ *11. Decembris 1697. præsul morum sanctitate, &*
„ *litteraturæ ornamentis clarissimus, natus anno*
„ *repar. salutis 1648. post civiles Neapolitani Regni*
„ *tumultus. Puer pietati, & litteris addictissimus*
„ *fuit. Minorum Conventualium Divi Francisci*
„ *habitum, & Seraphicos mores adolescens induit.*
„ *Neapoli in ædibus D. Laurentii futuræ pietatis*
„ *tyrocinium posuit, specimen dedit. Ibidem solemnia*
„ *Religionis vota professus ad primum, & vigesimum*
„ *ætatis annum impensam sacris, & severioribus*
„ *studiis navavit operam. Inde Romam profectus in*
„ *florentissimis sui ordinis collegiis singularis littera-*
„ *turæ, eximiæque modestiæ cultum præ se tulit egre-*
„ *gium, ac triennio post in eadem alma Urbe una om-*
„ *nium voce, ac suffragiis Magistri lauream adeptus*
„ *est; quo in obeundo munere illud semper in votis,*
„ *in oculis, in ore habuit, ut numquam ab eo, quod*
„ *puram, putamque orthodoxæ fidei doctrinam, quod*
„ *gravitatem, quod prudentiam deceret maxime, ne*
„ *latum quidem unguem discederet. Qua de re à su-*
„ *premis Seraphicæ familiæ præfectis hæc illi de-*
„ *mandata est cura, ut in collegiis studia regens præ-*
„ *esset cæteris, quam per duodecim annos ornavit*
„ *spartam, non sine singulari Venetiarum, Patavii,*
„ *aliarumque clarissimarum urbium admiratione, ac*
„ *plausu; sed vir Deo, ac superis mancipatus omnem*
„ *inanis, & fluxæ gloriæ splendorem infra se ducens*
„ *humili adeo, demissoque se gessit animo, ut vel per-*
„ *petuus in Neapolitana Provincia Definitor con-*
„ *scriptus nihil umquam commodi, nihil sibi autho-*
„ *ritatis, & jactantiæ vindicarit; quinimo magni*
„ *nominis amplitudinem exosus despectus sibi, ut*
„ *despiceretur ab omnibus unum illud in deliciis ha-*
„ *buit. Rogatus pluries, pluries etiam blande coa-*

ctus supremam religiosæ familiæ administrationem susciperet, ab omni prorsus illustri munere se abdicavit in tenebris delitescens illustrius. Sed virtus tanta diu latere non potuit. Ab Innocentio XII. ad Episcopalem dignitatem vocatus, die 11. Decemb. pietatis ea apparatu, cultuque morum Præsul enituit, ut ab omnibus pauperum pater, populorum amor, pietatis, ac religionis assertor jure merito sit appellatus. Diu S. Antistitis munere functus sponsam Ecclesiam novis cumulatam redditibus, auctam virtutibus fovit semper in sinu. Tandem Neapoli diuturno afflictatus morbo migravit è vita inter uberes suorum lacrymas; omnium luctu, ac squallore efferri voluit ad D. Laurentii templum, atque ibi in D. Ludovici sacello contumulari, ut cujus mores vivens fuerat imitatus, ejusdem mortuus communem veluti sortiretur etiam urnam. Funeri interfuere serenissimi Theologorum Collegii Proceres Illustriss., quos inter & ipse olim adnumeratus principem jam locum senior obtinebat. Funus curavit magnificentissime Nicolaus Pastina, pietatis laude, omni litterarum genere, ac rerum usu spectatissimus, cujus amor nec pompæ defuit, nec dolori. Pro concione laudatus fuit à Michaele de Vivo Ordinis PP. Prædicatorum. Ejus urnæ affabre expeditæ hæc incisa legitur epigraphe.

D. O. M.

Illustriss., & Reverendiss. D. Fr. Joseph à Bondola sacri Ordinis Minorum Conventualium Mag., hujus reg. cœnobii filii Episc. Camp. Satrianensis, Comitisque Castellariæ Præsulis, Parentis, Patroni præstabilis post tumulatos cineres, quod supererat immortalitati, hoc marmoreo simulacro perenne reddidit genere intimus, genio amantissimus, gestis obsequentissimus U. J. D. Nicolaus Pastina ann. repar. salutis MDCCXIII.

XVII. *FRANCISCUS Xaverius Fontana* sub regnante feliciter Clemente XI. die 17. Septembr. ann. 1714. hisce Ecclesiis præsul assignatus, quarum possessionem iniit die 1. Januarii 1715. Antistes genere, doctrina, pietate spectabilis. Genere: nam, licet natus in oppido Gojæ diœcesis Barensis, patrem habuit Jo. Baptistam Romanum ex illa gente Fontana Mediolanensi patritia, è qua fuit celeberrimus Eques Dominicus, qui floruit sub Sixto V. Summo Pontifice, aliique in Mathematicis, & præcipue circa Architectonicen peritissimi Heroes, matrem Antoniam de Jacobellis patritiam item fœminam originariam è civitate Tarenti. Doctrina: à primis siquidem annis studiorum cursum Romæ incœpit, & explevit, ac in illius Archigymnasio laurea doctorali donatus, quamplurimis Ecclesiasticis Academiis addictus, & illius, quæ de sacris Ritibus appellatur, primus fuit Institutor. Per 12. fermè annos Auditoratus munere apud Eminentiss. Marescottum laudabiliter functus fuit. In gravissimis sacræ Inquisitionis, aliisque magni pariter momenti ad S. Congregationes Immunitatis, Concilii Tridentini, ac Episcoporum, & Regularium spectantibus negociis pro eodem Eminentiss. examinandis, ac decidendis strenuam, ac fidelem navavit operam. Pietate denique: Christianam enim doctrinam penè absoletam ob longam Sedis vacationem restituit, eamque docendi formulas præscripsit: valdè utiles instructiones, & Sanctiones pro clericis, cæterisque Ecclesiasticis, & præcipue pro ascensuris ad majores ordines edidit, ita usque est, ut in Odæo, ac sacris functionibus, devotio, decor, et ecclesiastica Majestas elucescat, præsertim in augustiss. altaris Sacramenti veneratione, & cultu. Pro tuendis juribus Ecclesiæ à laicorum violentiis, ac pro subditorum moribus reformandis multas vexationes, & expensas passus est. Sacra limina Apostolorum Petri, & Pauli personaliter visitavit an. 1719. quæ personalis visitatio per sexaginta annos intermissa fuerat. Studet erectioni, & institutioni Seminarii in civitate Campaniæ ad præscriptum S. Concil. Tridentini, & decreti Consistorialis lati ipsa die suæ creationis in Episcopum. Pauperum omnium, ac in primis invalidorum, & infirmorum patrem se exhibet; à propriis commodis se abstinet, qui ipsorum indigentiis præsentissimam semper opem præstet. Annis præsertim 1718. 1719. & 1720. quibus Satrianen. diœcesis sub tribus ingemuit flagellis nempè infirmitatis, mortis, & famis, suum omnem censum inter egenos divisit. Eccl. Abbatialem, quæ dicitur S. Maria della Nova, extrà Urbem Campaniæ positam, mensæ Episcopali unitam, ac in profanum usum conversam, eique adjunctas domos magno sumptu refecit, Ecclesiastico cultui restituit, altaria erexit, ac sanctis tutelaribus ditavit, sacris supellectilibus instruxit, diemque festum solemniter instituit pro secunda die festo Paschatis Resurrectionis, qui, magno fidelium concursu, & animarum profectu ob indulgentias illa die eidem Ecclesiæ a summo Pontifice concessas, celebratur. In eadem civitate Campaniæ Ecclesiam sanctæ Mariæ Magdalenæ unitam monasterio Monialium, quæ angusta, informis, & omnino rudis erat, ampliare, ornare, ac ad perfectionem redigere nititur, expensis minimè parcens. Omnia denique Episcopalia munera implet cumulatissimè, & statim ac suam tenuit diœcesim, duo palatia pro Antistite, quibus utraque Ecclesia destituta erat, à suo prædecessore Josepho Bondola summo impendio à fundamentis condita, sed non omninò ob ejus obitum perfecta, absolverat ære proprio, & exornarat, alterum extrà Urbem de novo erexerat, ut testatur inscriptio sub ejus gentilitiis insignibus in majori aula palatii Satrianensis, sequentis tenoris.

Franciscus Xaverius Fontana Episcopus Satrianen. & Campaniens. domum hanc explevit, auxit, ornavit, alteram Campaniæ perfecit, instruxit, ac in elegantiorem formam redegit. Tertiam extra Urbem sub aperto cœlo erexit Episcoporum utilitati, & commoditati consulens Anno D. MDCCXV. Episcopatus sui Anno Primo.

Hujus Episcopi cum laude meminit Comes Aldigherius Fontana Parmensis in suo libro typis Venetis cuso apud Andream Poletum ann. 1719. in quo plures ex sua gente Fontana è diversis licet ramis sanctitate, doctrina, & Ecclesiasticis dignitatibus conspicui recensentur, ac præcipuè decem Episcopi, quorum primus S. Santinus Fontana Episcopus, & martyr sub Maximiliano Imperatore, de quo Baronius in suis notis ad Martyrologium, & postremus hic Episcopus Franciscus Xaverius, cui idem Comes alterum librum dicavit, sub hoc titulo: Gerarchia Ecclesiastica del sacro clero secolare &c. Vivit adhuc Episcopus iste ad majora, Dei favente gratia, semper intentus.)

CAPVTAQVENSES EPISCOPI.

CAPUTAQUENSIS Lucanorum civitas, vulgo *Capaccio*, non admodum antiqua est, sed

ex ruinis Pæsti vetustæ civitatis condita, quæ & ipsa etiam nunc non secus ac Pæstum deserta conspicitur ob cœli inclementiam. Pæstum Ptolomæo littorale Lucanorum Sybaritarum ædificium fuit, Possidonia ab origine nuncupatum, unde vicinus sinus Possidoniates, & Pæstanus appellatur, locus rosariis celebris ex illo Virgilii.

Vidi Pæstnao gaudere rosaria caltu,

Et alibi.

——— Biferique rosaria Pæsti.

Unde Ovidius.

Galtaque Pæstanas vincat odore rosas.

Hinc Propertius.

—— Odorati virtas Rosaria Pæsti.

Sed insalubritate aeris insamis, ut Strabo tradit. Ex ejus ruinis, quæ adhuc extant, excitatæ sunt civitates Policastrum, & Caputaquensis. Nomen tulit Caputaquensis civitas hæc, ut scribit Fritia, ex quo sub monte caput aquarum insurgit. Eam funditus delevisse Federicum II. Imperat. tradunt anno 1246. cum Caputaquensis Comes Innocentii IV. Pontificis partes sequeretur. Recens est Episcopatus Caputaquensis Pæstanæ, a Acropolitanæ, ac Velinæ sedium juribus huc translatis. Unde Eustachii Venusini versus:

Pontificis sedes, quæ cum sit fulgida tellas,
Urbis Pæstanæ filia digna fuit.

a De Præsulibus Pæstanis, Acropolitanis, ac Velinis, ubi de antiquatis sedibus, in X tomo agemus.

Episcopalem verò Pæsti fuisse Sedem docet subscriptio Laurentii Episcopi Pęstani in Concilio Romano sub Symmacho Papa anno Dom. 500. & in Concilio sub Martino I. Pontifice legitur subscriptio Joannis Episcopi Pæstani. Hic natus est Vitus Christi martyr invictus civitatis Patronus. Hic etiam diu ossa sancti Matthæi Apostoli asservata sunt, donec anno 954. Bernardus Episcopus, ac Gisulsus Princeps Salernitanorum die sexta Maii, assentiente Joanne Episcopo Pæstano, Salernum in Cathedralem Ecclesiam titulo S. Mariæ Angelorum transferri curarunt. Celsus Pæstanus Episcopus una cum Romualdo Salernitano Archiepiscopo institutus est testamenti executor à Roberto Castri Trentenarii Domino anno 1156. Forte post Celsum Pæstana cum Caputaquensi unita fuit Ecclesia. Cæterum Caputaquensis Basilica titulo Deiparæ Virginis Assumptæ in ipsa diruta civitate est, egregia structura campanis, altaribus & picturis decenter ornata, vestes autem ejus, & vasa argentea conservantur apud Rectorem Ecclesiæ s. Petri de Caputatio, qui quidem locus gaudet privilegio civitatis, ut declaratum fuit in Regio Consilio Neapolitano. Quatuor insignita est dignitatibus, Archidiaconatu scilicet, Decanatu, Primiceriatu, atque Cantoratu. Duo ibi Canonici, qui omnes una cum Episcopo à residentia exempti sunt, eversa jam pridem, & ad solitudinem redacta civitate. Episcopus in oppido Diani, ubi Episcopalem habet domum, plerumque agit, Canonici, & dignitates in variis diœcesis oppidis, quorum Pastoralem curam gerunt, degere solent. In Cathedrali autem residet tantum unus Sacerdos & Sacrista; tenentur tamen Episcopus, & Canonici in secundo die Paschatis Resurrectionis & in die Assumptionis Deiparę Virginis Cathedralem adire, Missamque, & vesperas solemniter celebrare, idemque facere tenentur in antiqua Cathedrali Pæstana. Omnium porrò Canonicorum fructus in unum collecti non excedunt aureos 130. Seminarium Clericorum ob civitatis solitudinem in oppido Diani hujusce diœcesis erectum est, in eoque Clerici 20. instituuntur. Diœcesis Caputaquensis satis ampla est circuitus 150. milliar. quæ castra, seu pagos continent centum quadraginta, & in eorum quolibet sunt Ecclesiæ animarum curam annexam habentes. In qualibet autem Ecclesia recepti va filii Parochiæ ad servitium illius recipiuntur, & sic accepti æqualiter participant de massa communi. Singulæ autem hæ Parochiales suum habent Rectorem, seu Abbatem, vel Archipresbyterum nuncupatum, qui habet curam animarum, nihilque ex redditibus plusquam alii

A percipiunt, nisi in funeralibus, in quibus habent portionem duplicatam. Oppidorum nonnulla binas, ternas, & quaternas Parochias habent, sed præcipuæ sunt Dianum, necnon Altovilla, Gioja, Castelluccia, Optatum, Polla, Aquaria, Lauretum, Tunganum, Tunsanum novum, Serræ, Sala. Sunt & plurima Casalia, ut Oltasti, Comutarum. Sunt etiam in hac diœcesi duodecim pagi subjecti monasterio sanctissimæ Trinitatis Cavensis, in quibus Episcopus habet tantum jus visitandi quoad sacramentorum administrationem. Sunt & quatuor alii pagi aliis monasteriis subiecti. Habet præterea Episcopus novem beneficia simplicia in civitate Salernitana, quorum collatio ad ipsum spectat. Est diœcesis plena monasteriorum, & beneficiorum, in quibus monasteriis, & Abbatiis habet Episcopus visitationem, & correctionem in membris illorum, causarum appellationem, illarumque Abbates singulis annis in festo Annunciationis tenentur interesse Missarum solemniis cum mitra,
B baculo, & vestibus Pontificalibus, & ratione Cathedratici certam Episc. portionem solvere. At nunc iidem Abbates non solum obedientiam non præstant, verum etiam prohibent suos ad Episcopum per viam appellationis recurrere. Porrò in tota dięcesi censentur virorum cęnobia diversorum Ordinum quinquaginta septem. Ex his verò plurima sunt Abbatiali dignitate ornata, in Commendam conferri solita, & Episcopo Cathedraticum solvere tenentur. In primis est monasterium S. Laurentii Terræ Padulæ Ord. Carthusiensis admodum celebre, cui unitæ sunt Abbatiæ sancti Nicolai ejusdem terræ, & S. Mariæ de Cadossa in agro oppidi Montis-Sani. Item monasterium S. Angeli de Fasanella Ord. S. Benedicti in Commendam conferri solitum, nunc nullius diœcesis: monasterium S. Nicolai de Cantone ejusdem Ord. pariter commendatum. Item monasterium B. Mariæ de Pattano ejusdem Ord. quod etiam solet commendari, nec non cœnobium B. Mariæ Centulæ S. Benedicti, & ipsum
C commendatum, in quo ut & in superioribus monasteriis excepto supra relato S. Angeli Fasanellæ, Episcopus habet Cathedraticum, & utramque legem. In hoc monasterio, ex Martyrologio Romano 26. Maii natalis S. Ricarii Presbyteri, & Confessoris, qui claruit temporibus Dagoberti Regis Francorum circa annum Domini 630. vitam ejus, & res gestas scripserunt Albinus Flavus ad Carolum Magnum, & Trithemius in lib. de viris Illustribus. Monasterium S. Nazarii unitum Basilicæ Vaticanę, quod & ipsum Cathedraticum solvere tenetur: item Ecclesia S. Nicolai casalis Abbatis Marci eidem Basilicæ unita. Abbatia castri S. Laurentii commendata, in qua Episcopus habet Cathedraticum, & utramque legem Abbatia sanctæ Cæcilię Ord. sancti Benedicti commendata, in qua Episcopus idem juris obtinet. Cœlestinorum Ord. tria in hac diœcesi monasteria sunt, nempè in oppidis Diani, Novi, & Serrarum. Cruciferorum duo in oppidis scilicet Salæ, & Altęvillæ, Montis-Virginis item duo,
D in oppidis scilicet Altævillæ, & Aletivæ. Congregationis sancti Joannis de Carbonaria duo, & hæc de cœnobiis Monachorum. Mendicantium verò cœnobia erant supra Franciscanorum quidem 22. nempè decem Observantium, octo Conventualium, quatuor Capucinorum, Augustinianorum sex, Dominicanorum septem, ac sex Carmelitarum. Virginum verò cœnobia in tota hac diœcesi tria tantum extant, unum in oppido Diani, alterum in oppido Jojæ, tertium in oppido Castellutiæ. Sunt præterea in singulis castris hospitalia, in quorum aliquibus servatur hospitalitas, in aliis non, ob paupertatem. Extant etiam in plerisque hujus diœcesis locis plurima sodalitia laicorum variis pietatis operibus insudantium. populus ubique Catholicus, & pietati deditus. Mensæ Episcopalis annuus census ducatorum Regni 4000. qui colliguntur tum ex pascuis, censibus, & molendinis, tum ex vectigalibus casalis Montis de Luculo, in quo

Episcopus habet etiam jurisdictionem temporalem in civilibus tamen dumtaxat causis. Taxatur verò in lib Cam. Apostol ad flor. 600. Atque hoc ipsum est, quod de hujusmodi Ecclesia Archiepiscopi Salernitani suffraganea enarrari posse videtur. Series Episcoporum, qui in ea sederunt, sequens est, ex diversis monumentis eruta.

I. 1 ARNULPHUS (1) primus est Caputaquensis Episcopus, cujus memoria extat. Testis refertur in quodam Rogerii Regis privilegio anno 1126. compromissarius inter Joannem Episcopum Aversanum, & Abbatem S. Laurentii à Rogerio Siciliæ Rege constituitur anno 1144. Orator regius fuit ad Angliæ Regem anno 1174. interfuit verò Lateranensi Concilio sub Alexandro III. an. 1179.

II. 2 LEONARDUS fuit hujus Ecclesiæ Episcopus; tempus autem quo floruit non constat.

III. 3 N . . . (2) Caputaquensis Episcopus nomen non habemus, vixit temporibus Gregorii IX. Papæ. Hic aliquando litem habuit cum Archiepisc. & Capitulo Amalphitanæ Ecclesiæ, de plateatico, seu portulatico eorum, & victualium ad eosdem Archiepiscopum, Capitulumque spectaotium, quæ per plagam S. Marci ac portum Acropolis ejusdem Caputaquensis Episcopi obnoxia deferebantur: cujus litigii causam dirimendam tradidit Episcopo Sabinensi, qui cum peremptoriè partes citasset, Episcopo non comparente, ad favorem Archiepiscopi, & Capituli Amalphitani sententiam tulit, quam cum ratam habuisset Gregorius, sequentem scripsit epistolam Abbatibus S. Petri, de Amalphi Cistercienfis Ordinis, & Sancti Petri de Ebulo Salernitanæ diœc. ac Angelo Scalenensi Canonico, ut sententiam latam inviolabiliter observari curarent, nisi idem Episcopus iuri partibus stare voluisset. Epistola extat in reg. Vatic. num. 30. fol. 66. anno 5. Pontificatus Gregorii, qui erat Christi 1231.

S. Petri Amalphitani Cisterciensis Ordinis, & S. Petri de Ebulo Salernitan. diœc. Abbatibus, & Mag. Angelo de Laudo Canonico Scalenensi. Cum causa quæ vertitur inter vener. fr. nostrum Archiepiscopum & dilectos filios Capitulum Amalphitanum ex una parte, & venerab. fratrem nostrum Episcopum Caputaquensem ex altera super plateatico, seu portulatico quod dictus Episcopus per se ac suos portulanos ac alios exigit à deferentibus victualia, & redditus Archiepiscopi, & Capituli prædictorum transeuntibus per plagam S. Marci, & portum Agripoli ac ejus pertinentias, venerab. fratrem nostrum Episcopum Sabinensem dederimus auditorem, & idem auditor eundem Episcopum ad suam præsentiam peremptoriè duxerit evocandum, ut per se ac responsalem idoneum in ejus præsentia compareret, prædictis Archiepiscopo & Capitulo responsurus, ipsemet nec venire curavit, nec idoneum per se mittere responsalem, memorato Archiepiscopo, ac procuratore Capituli comparentibus, & instanter petentibus liberum transitum hominum, victualium, & aliarum rerum suarum in locis præd. non debere per eundem Episcopum impediri, ac satisfieri sibi de iis, quæ nomine pedagii idem Episcopus per se, ac suos extorsit hactenus ab eisdem: præfatus verò auditor reputans eundem Episcopum merito contumacem ne ipsius remaneret contumacia impunita, præd. Archiepiscopo, & Capitulo concessisse liberam facultatem transeundi victualia, & redditus suos de casale Salefon. per loca præd. sine plateatico, seu portulatico quousque juri pareat parti adversæ: Nos autem quod per eundem auditorem factum, & ratum habentes discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præfatos Archiepiscopum, & Capitulum non permittatis ab eodem Episcopo, vel aliis contra interlocutoriam ejusdem Sabinen. Episcopi molestari, molestatores ipsorum per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; si autem dictus Caputaquensis Episcopus coram nobis voluerit stare juri, partibus convocatis tam super principali, quam super quadam compositione, quæ super hoc dicitur esse inita inter partes, & super aliis, quæ duxerint proponenda audiatis causam, & appellatione remota fine debito terminetis, facientes quod decreveritis auctoritate nostra firmiter observari. Testes, &c. Quod si non omnes, &c. non obstantibus litteris super hoc ab eodem Archiepiscopo à Sede Apostolica impetratis. Datum Lateran. 13. Kal Maii ann. 5.

IV. 4 BENEVENTANUS, a cui scribit Innocentius IV. anno 1251. prid. Non. Octob. anno Pontif. 9. in Regest. Vat. epist 147. fol. 220. memoratur in monumentis hospitalis sanctæ Mariæ Annunciatæ Terræ Padulæ anno 1257. & sanctæ Mariæ Laurini. anno 1259. *a BENEVENUTUS.*

Hoc Præsule sedente, Federicus II Imp. vetus oppidum Fasanellæ, huius diœcesis quondam nobile funditus destruxit, cuius ruinæ adhuc cernuntur prope antiquam S. Angeli Benedictini Ord. Abbatiam. Populus hac illac dispersus, post varios casus non longe ab antiqua patria ibi exædificavit novum oppidum, cui in memoriam antiquæ patriæ, & in honorem D. Angeli Michaelis nomen dedit, à Summis Pontificibus una cum Abbatia ab omni Caputaquensis Episcopi iurisdictione immune factum, sub immediato Romani Pontificis arbitrio quievit. Crypta mirabilis D. Angelo Michaeli sacra toti orbi celeberrima ibidem visitur, quæ & qualis sit ita descripserunt cum veteris Fasanellæ destructione, novaque exædificatione Cornelius Tutinus, ex quo Camillus Tutinus in lib. de variante Fortuna. & Joannes Vincentius de Hippolytis viri clariss.

FASANELLA olim annis ab hinc 239 stabat, habebatque suburbia hæc, sanctum Angelum, Optatam, Optatellum, & Bellumetsguardum, quæ nunc casalia vulgus appellat; & quia propè ipsa alia erant suburbia nunc deleta, & duo, aut tria alia suburbia, quæ erant in regione Morigenæ pariter modo deleta, & sua quoq; municipalia, & instituta tenebant anno salutis 1245. Federicus Suevus Imperator celeberrimus factus S. R. E major hostis ab Innocentio IV. Pont. Max. Imperio depositus, in eundem publicum bellum majus intulit. Primates Regni Imperatorio favori hærentes ipsum sequuti sunt Pandolfus iunior, Riccardus, & Robertus de Fasanella fratres, Tebaldus, Gulielmus, & Gisolfus de Maima, non terreni, sed cælestis Imperatoris indignationem timentes ab Imperio deposito deficientes, soluti prius vinculo juramenti fidelitatis, teste Constantino 5. Pontifici directo Regni dominio probabiliter hæserunt, & in necem depositi conspirarunt. Casertanorum Comes conjurationem detexit, Federicus magno furore fervens conjuratos persequi jussit. Sanseverinus cum aliis intus civitatem Caputaquensem, Scalam, & oppidum Altevillæ se munierūt. Pandolphus, & fratres ad Pontificem confugerant, & Pandolfus Pontificalis exercitus summus Dux factus, cum frat. Imper. ulteriorem evasit: sed Sanseverinat cum Morris, & Maimo capti, ut patricidæ necati Imper. jussu periere. Sed quas Pandolfus evasit pœnas, agnati ejus & cōcives dederunt nam agnatis quinto etiam gradu conjunctis Præses Imper. oculos effodi, eosq; ita orbatos commori jussit, & conciviibus lethalem ferè militaris hospitis, & prædæ pressum impulit. Adeo atrox jactura fuit, quia sua cuique domus mœrore repleta, & formidabilis videbatur, & ita præda, & ruinis deformis facta, ut nefas habitatori videretur illam ingredi.

His

(1) Joseph Vulpius novissimè scripsit erudite Caputaquensium Episcoporum Catalogum, quorum seriem à Pæstanis Episcopis exorditur; putat enim Caputaquensem Episcopalem sedem non aliam esse à Pæstana, quæ, deleta a Saracenis urbe, in novum oppidum à Pæstanis civibus excitatum, una cum Episcopi domicilio translata fuerit. Res equidem ut verosimilis sit, est tamen satis obscura, nec lucem ex eo accepit quod antiquæ urbis non desit Episcopus: nam præterquam quod Pæstana retinet Cathedralis. [illegible] jam diœcesis, ejusque incolæ, & hodie videmus desolatarum urbium Antistites. Verum quidquid sit, nos Ughellum secuti Caputaquensium Episcoporum seriem inchoamus ab Arnulpho, quo antiquior non reperitur Caputaquensis Episcopi nomen usurpasse. De Pæstanis in X tomo, ubi de antiquatis sedibus, agemus. An verò Arnulphus, qui testis refertur in privilegio Rogerii an. 1126. idem sit ac Arnulphus, qui in Lateranensi Concilio sedet an. 1179. haud satis liquet. Duos fuisse oportet, si Caputaquensis idem semper fuerit ac Pæstanus Episcopus.

(2) Hic forte idem ille, qui hac tantum litera initiali descriptus legitur in lapidea tabula consecrationis Ecclesiæ S. Laurentii in Lucina de urbe peracta à Cælestino III. 26. Martii 1196 cui ipse cum aliis Archiepiscopis, & Episcopis adfuisse notatur ex Baron. ad an. 1196. Eundem refert Olduinus in vita Cælestini in Ciaconiano opere. *Laurentius.*

His calamitatibus percussi cives, præsertim dignio-res, sedem mutare decreverunt: & supra Sanctum Angelum suburbium novam Fasanellam construxerunt, muris cinxerunt, castro munierunt, & in pagos, & novum oppidum supra hodiernum fossatum constructum in eodem loco posita, & unita diversis nominibus nuncupatum unicum nomen, & mixtum acceperunt, scilicet Sanctum-Angelum, Fasanellam. Oppidum hoc adeo brevi crevit, & ædificiis non mediocribus repletum est, ut non ab hominibus præsertim ita parvis conditum videretur; sed ab Angelo Michaele eadem lapideam ibi habente miro artificio naturæ præclarè constructam, toto orbe terrarum celeberrimam, ita ut illa devotissima Gargani, nec magnitudine, nec pulchritudine eam accedere possit, ac denique talem, ut potius visu admirari, quam lingua exprimi possit, nec immerito inter miracula Mundi connumerari deberet, prout una voce dixerunt Hispani, Galli, Indi, cæterique inspectores illius conditum videntes. Quales primi habitatores oppidi fuerint, indicant ædificia, etiam primarum ædium, non mediocria, quæ hucusque stant. Dum Fasanella tot prædas, & tot discrimina passa fuit, privilegia, instituta, ac omnia scripta, tam Reipublicæ, quam civium peritissimorum periere; unde recentis oppidi cives, ne municipali lege carerent, nova instituta condiderunt, & in dies illa, modo corrigentes, modò abrogantes, & modo augentes, prout expedire videbatur: tot prudentibus, & litteratis viris, quibus Sanctum-Angelum afflatum affluxit, & abundavit. Post multos annos crescente civium latino sermone, peritiores, & quæ erant statuta, & quæ statuebant, verbis latinis, & politioribus exponi mandarunt. Erant his mediis temporib. cives peritissimi inter cæteros, Gellius Fortis, Joannes Catossius Trotta, Alfonsus de Odiao, Joannes Saya, Landisius Vista, Joannes Arnonius, Stephanus Eustasius, & præ cæteris præclarus vir, & Patritius Jacobus Hippolytus, & alii quamplures, & qui ex his superstites fuerunt, postquā quievit furor falcis læthalis, comitiis sæpius desuper habitis Catosso Stoico, & latini sermonis peritissimo commiserunt, ut rem hanc exequeretur; fuit jam exequutus, sed in diebus ejus ita novissimis ea, quæ suus calamus scripserat, oculis ejus postea relegere, vel revidere non licuit. Cives tamen ita reverenter tenuerunt, quod adhuc veluti sacra venerantur omnes. Nec mirentur hæc legentes, si cum Fasanella in Sanctum-Angelum translata non fuit etiam illius Ecclesia, quæ etiam nunc aliis collata est, nam oportuit illam, quæ erat in Caputaquensi diœcesi manere, & transferri non potuit in S. Angelum, qui non modo de eadem diœcesi non est, sed suam exemptam diœcesim tenet, & propriam: unde merito dictus Catossius 62. statuto S. Angelum civitatem appellat. Hæc enim proprium Prælatū Episcopalibus insignitū, & iuribus ornatum habet, qui nunc Summum Pontificem immediatum superiorē recognoscit, & ex hoc Henricus Card. Ostiensis eum non Episcopum, sed Archiepiscopum computat, &c.

Descriptio Cryptæ mirabilis S. Archangeli Michaelis, terræ sancti-Angeli Fasanellæ.

Cum Fasanella vetus, cujus reliquias ex Abbatiali respicis palatio staret, ut habet antiquorū fida relatio, Manfredus ejusdem regulus aucupiis deditissimus, cum ad oram, quam incolis aucuparetur, dimisso falcone in columbos, specum falco ingressus fuit, ubi moram faciens, Manfredū illuc accedere coegit, ubi adeo dulce melos audivit, qui stupore correptus Fasanellam redit, quo civibus patefacto, sequenti die locum cum populo, & Clero piè repetit, & cum pervenisset, falco statim in manibus Domini rediens se captivavit, qua de re dilatantes specum, illuc ingrediuntur; ubi Cryptam reperiunt miro naturæ artificio constructam, toto orbe terrarum celeberrimam, ubi aderat ara Archangeli Michaelis, digna quæ Romanæ Urbis ambitu clauderetur. Illa montis Gargani, circumscripto miraculo apparitionis Archangeli, & indulgentiis, quibus potitur, in omnibus longè à Crypta Fasanellæ superatur; siquidem ad eam itur per abrupta rupium, aspera montium, concava vallium, & hinc per dispositum, & decorum ascensum, qui tamen difficiliter non turgescit, magnitudine forsan plusquam decies superatur; nec horrescit situs, vel suffocatione tenebrarum, cum sit maximo luminis perfusa fulgore, idque mirum, quod non ex circumpositis specularibus immittitur, sed unicus è lumine ingressus, qui & hominibus insuper habet circumstantia loca ad capellas destinata, non solum concamerata, sed cælaturis à natura factis ornata, qua re verè naturæ miraculum appellari potest. Planitie d. Crypta tegitur, quæ vulgo Terra martusa appellatur, ubi vinea colitur vinū omnimodo pretiosius producens. Non omittendum quod quando per Dominum Abbatem defossa, & ampliata fuit, reperta fuerunt multa ossa humana, & præsertim quædam solida sine medullis, quæ cum dubitaretur si vere humana essent, olim Archipresbytero Rubeo, qui ea vidit, respondit hoc natura accidere posse, ut legitur de illis lapidatis Siracusani, qui cum nunquam sitiisset, nec sudasset, ipso mortuo causam inquirentes, ejus ossa immedullata habere invenerunt, & hic fuit primus, qui ex Olympico certamine Pancratii coronam reportavit, quæ omnia affert gravissimus Auctor Vincentius l. 32. c. 123. Speculi naturalis. Hinc credendum non fortuitò dictæ Cryptæ tectum à vulgo Terra martura nuncupatum, sed serio, quasi Terra Martyrum, & dicta ossa Martyrum fuisse credendum. Semper enim Cryptæ in persecutionibus Ecclesiæ fuerunt latebræ Martyrum, quarum hominibus secundum Didymum geminus erat usus, habitationis dum vivebant, & sepulturæ dum moriebantur, & ita affert Vivaldus prima persecutione Ecclesiæ. Nec negari potest tempore Trajani Imperatoris, teste Eusebio in suo Apolog. in hac Provincia Plinium secundum fuisse Judicem persecutorem Christianorum, &c. Cætera desiderantur de manu Auctoris.

In oppido hoc nobili cœnobium est Minorum Observantium, ex quo aliquot viri doctrina clarissimi, inter quos facile annumerare possumus Fr. Aloysium de Hippolytis, qui monasterium ipsum nobili locupletavit Bibliotheca. Sed ad Episcopum Benevenutum redeamus, qui diu hanc Ecclesiam optimè administravit ubi diem suum obiit, annus tamen & dies ignorantur.

5 PETRUS (1) Episcopus Caputaquensis ac Regni Siciliæ Cancellarius obiit sub Honorio IV. anno 1286. de quo in regest. Vat. ejusdem Pontificia. V.

6 GIBERTUS ex Episcopo Agrigentino à Capitulo postulatus confirmatur ab Honorio IV. anno 1286. 10. Kal. Septembris ep. 119. fol. 6. regest. Vat. Fuit hic Regius Consiliarius, & Regiæ Curiæ Rationalis anno 1292. ut ex Reg. Neap. Caroli II. Decessit circa ann. 1294. & cum quædam sacra paramenta Ecclesiæ suæ legasset, Joannes successor petiit a Rege, ut liberè restituantur anno 1295. ut narrat Reg. Regest. Giberti sub nomine Goberti, meminit Rocchus Pyrrhus notitia 3. Agrigentinæ Ecclesiæ, sed perperam refert illum obiisse mense Junio 1284. cum luce clarius pateat ex Reg. Vatic. anno 1286. ad Caputaquensem hanc sedem translatum fuisse, in eaque extrema clausisse an. 1294. VI.

7 JOANNES successit Giberto anno 1294. vixit in hac dignitate decem, & septem annos, cui morbo incurabili correpto Clemens V. coadjutorem attribuendum adjudicavit, scripsitque Neapolitano Archiepiscopo, deditque in mandatis, ut virum prudentem eidem daret coadjutorem. Scripta est epist. 10 Reg. Vat. nu. 815. fol. 208. Pontif. Clementis, 6. Id. Aug. sed dum hæc agerentur, Joannes morbo gravatus è vivis decessit circa ann. sequentem 1312. VII.

8 PHILIPPUS demortuo Joanne à Capitulari Senatu eligitur; confirmationem obtinuit ab eodem Clemente V. an. 1312. Nonis Julii ex Reg. Vat. ep. 721. fol. 149. ann. 7. Pontificatus ejusdem. Mortis ejus dies, & annus ignorantur. VIII.

9 JO-

(1) Hic erat Caputaquensis Episcopus an. 1275. quo Ecclesiam S. Mariæ Majoris de Diano ditavit indulgentiis. *Vulpius.*

IX 9 JOANNES (1) florebat an. 1321. apud regest. Reg. Neap. nulla tamen de eo mentio extat in Reg. Vat. A

X. 10 PHILIPPUS de S. Mango (2) 1336. forte idem cum superiori, de quo in reg. Vatic. Jacet in Metropoli Salernit. ante æneam portam cum hoc epitaphio.

Hic jacet Dominus Philippus de S. Mango Dei gratia venerabilis Caputaquensis Episcopus, qui obiit anno ab Incarnatione Dom. M.CCCXXXVI mensis Julii iii. Ind. cujus anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.

XI. 11 THOMAS de S. Mango ex Archidiacono eligitur à Capitulo post Philippi obitum, confirmatur post diutinam vacationem à Benedicto Papa XII. ann. 1340. 3. Id. Junii, Pontif. 7. ita in Regest. Vatic. epist. 386. Obiit verò anno 1382. Salerni ubi jacet in Metropolitana propè gradus odei, ubi hæc inscriptio. B

Hic jacet corpus Reverendiss. in Christo Patris, ac Domini Domini Thomasii de S. Mongo Dei gratia venerabilis Caputaquensis Episcopi, qui obiit anno ab Incarn. D. MCCCLXXXII. Die xii. mens. Julii vi. Indict. cujus anima per Dei misericordiam requiescat in pace. Amen.

XII. 12 JACOBUS successit Thomæ ad hanc sedem evectus ab Urbano VI. anno 1386. Sub Bonifacio IX. Majoris Pœnitentiariæ Regens fuit absente Francisco tituli s. Susannæ Presb. Card. Decessit ann. 1399. ex lib. Oblig Prælat.

13 JOANNES BONIFACII de Panella Neapolitanus Duracensis Archiepiscopus huc translatus est 13. Kalend. Maji anno 1399. Annis fere sex in hac Ecclesia fuit, translatusque deinde est ad Muranum Episcopatum anno 1405. Hic anno 1404. Basilicæ Vaticanæ nonnulla stabilia bona ad suam expiandam animam legavit in Carteria, quæ olim fuerant s. Marcelli. cujus dies anniversarius notatur in veteri Martyrologio ejusdem Basilicæ 8. Idus Martii. C

(„ *Joannes iste revera Jacobo non successit an.* „ *1399. sed defuncto Thoma, & ab Urbano VI. ad* „ *hanc sedem evecto Jacobo, à Clemente VII. vel à* „ *Caputaquensi Capitulo Pseudopontificis partes se-* „ *cuto, Joannes eodem fere tempore intrusus est. Ex-* „ *tat in archivo S. Mariæ de Laurino documen-* „ *tum, quo Joannes an. 1393. 12 Novembris* „ *ratam habet venditionem quamdam Jacobo de* „ *Vicariis à presbyteris S. Mariæ de Laurino fa-* „ *ctam. Illud sic proloquitur.*

„ Nos Johannes Dei gratia, Caputaquensis Epis„ copus tenore præsentium notum facimus uni„ versis tam præsentibus, quam futuris, quod ad„ hærens præsentiam nostram vir egregius D. Ja„ cobus de Vicariis de Venusio castri Montisfor„ tis dominus, humili sua nobis petitione mon„ stravit, quod Abbas, & presbyteri capituli, & „ conventus Ecclesiæ S. Mariæ Majoris de Lau„ rino, vendiderunt, & tradiderunt eidem D. „ Jacobo, & suis hæredibus forestum unum ip„ sius Ecclesiæ in territorio Laurini, ubi dici„ tur fadilampo, quod dicitur de Squillanti jux„ ta illud Philippi de Andrea; illud hæredum „ Masii de Vincentio; illud dictæ Ecclesia pro „ facienda una cruce de argento pro Ecclesia in „ prædicta; supplicavitque nobis, quod prædi„ ctæ venditioni, & traditioni assentire begni„ gne dignaremur. Cujus supplicationibus incli- D

„ nati, dictæ venditioni, & traditioni de certa „ nostra scientia assentimus, nostrumque præsta„ mus beneplacitum, & assensum. In cujus rei „ testimonium, & præfati D. Jacobi, suorumque „ hæredum cautelam præsentes nostri beneplaciti „ & assensus literas exhinde fieri mandavimus, „ nostri pontificalis sigilli appensione, & subscri„ ptione manus propriæ communitas, actas Lau„ rini die duodecimo mensis Novembris primæ „ indictionis millesimo trecentesimo nonagesimo „ tertio, pontificatus sanctissimi in Christo pa„ tris, & domini nostri Dom. Clementis divi„ na providentia Papæ VII. anno quinto de„ cimo.

„ † Nos Episcopus qui supra prædicta fatemur.

„ *Mortuo autem Clemente Joannes Benedicto* „ *XIII. adhæsit, ut testatur alterum documentum* „ *in præfato archivo existens, quo an. 1396. die* „ *20. Aprilis desiat Joannes, quod eidem Eccle-* „ *siæ S. Mariæ de Laurino jus esset pulsare campa-* „ *nas ob divina officia celebranda, antequam à re-* „ *liquis parochiis pulsarentur, harumque presby-* „ *teri supplicationibus, quæ ab illa procederent,* „ *tenerentur interesse*: Datum Laureni anno Do„ mini MCCC. nonagesimo sexto die penultima „ mensis Aprilis quartæ indictionis. Pontificatus „ sanctissimi in Christo patris & domini Benedicti „ Papæ XIII. ejusdem secundo anno. *Ex his cla-* „ *re patet Joannem Caputaquensem cathedram diu* „ *antequam obiret Jacobus, occupasse, & ex hoc* „ *albo ut pseudo-Episcopum expungendum.* Vul„ pius.)

14 GUILLELMUS Episcopus Muranus Id. Aprilis, & anno 1405. translatus ad hanc Ecclesiam. Obiit anno 1412. à Gregorio XII. exauctoratus, ex lib. Provis. Prælat. XIII.

(„ *Unde haurire potuerit Ughellus, quod translato ad Muranam sedem Joanne, Guillelmus Mu-* „ *ranus Episcopus ad hanc Ecclesiam translatus* „ *fuerit an. 1405. haud satis coniicio. Nam in ar-* „ *chivo S. Mariæ de Laurino visitur documentum à* „ *Guillelmo Caputaquensi Episcopo an. 1400. die 14.* „ *Januarii expeditum. E quo pronum est colligere,* „ *datum fuisse Guillelmum an. 1399. à Bonifacio* „ *IX. successorem defuncto Jacobo, dum adhuc de-* „ *tineret, & diu postea detinuerit hanc sedem intru-* „ *sus Joannes. Ladislao regi in paucis fuit charus* „ *Guillelmus; à cujus uxore regina Maria Bitunti* „ *Gubernator electus est. Hinc tale principium le-* „ *gitur documenti cujusdam apud Franciscum Lom-* „ *bardum in hist. Melphiten. p. 69.*

„ Anno ab Incarnatione D. N. J. C. 1407. re„ gnante serenis. D. Ladislao Dei gratia rege &c. „ regnorum ejus ann. XXI. feliciter amen. mense „ Augusti, die 6. ejusdem XV. ind. Botonti. Ego „ judex Petrus Pascalis de Melphicta, civis Juve„ natii, Locumtenens & Vicarius D. Guglielmi „ Dei & Apostolicæ sedis gratia Caputaquensis „ Episcopi, Reginalis Gubernatoris, & Rectoris „ dictæ civitatis Botonti. Præsentes nostræ scri„ ptæ sententiæ &c. *Cum autem deinde inter Grego-* „ *rium XII. & Ladislaum diffidia, bellumque essent* „ *exorta, & Guillelmus à Ladislao steterit, Grego-* „ *rius illum in ordinem redegit.* Vulpius.)

15 JACOBO (3) electo Caputaquen. indulget Gregor. XII. ut consecrationis munus suscipiat, anno 1410. ex eod. lib.

16 BALTHASSAR de Judice Canonicus Rossanensis ad hunc Episcopatum assumptus est per obitum Guillelmi à Joanne XXIII. Papa anno 1412. 17. 4 Aprilis. Mortem obiit sub Martino V. XIV

a ex. Augusti ex Actis.

17 JO-

(1) Hunc Joannem, de quo nulla alia mentio habetur præterquam in regesto regio Neapolitano ab Ughello citato, eundem esse opinatur Vulpius ac Joannem [illegible] memoratum: & annum 1321 regesti Neapolitani fuisse corruptum, restituendumque 1391. & consequenter unicum tantum per hæc tempora floruisse Philippum Caputaquensem Episcopum, quem in duos mediante altero Joanne fecuit Ughellus. Ex accurata regesti Neapolitani inspectione res dubio procul inclarescet: interim in ancipiti nihil innovandum.

(2) Philippi mentio habetur in quadam ejus donatione anni 1339. 21. Decembris à Vulpio citata.

(3) Hic Jacobus à Gregorio XII. electus, cum jam ab Apostolica sede detestatus fuerat, inter schismaticos [illegible]: unde sequens Balthassar à Joanne XXIII. legitimo Pontifice non Jacobo, sed Guillelmo jam defuncto datus dicitur successor. *Vulpius.*

XV. 17 **JOANNES**, seu **JOANNELLUS** dictus Panella Caracciolus, Neapolitanus, electus à Martino V. antequam hujus Ecclesiæ habenas susciperet, ab eodem translatus est ad Angloneusem Ecclesiam anno 1418 4. Non. Martii. Tamen illum invenio sub titulo Caputaquensis Episcopi, & Papæ Cubicularii anno 1422. in instrumento tabularii Xenodochii S. Mariæ Novæ de Florentia.

XVI. 18 **THOMAS** de Beringariis, Canonicus Cameracensis, Papæ Capellanus, & causarum Apostolici Palatii Auditor, eligitur in locum translati Joannelli 7. Idus Maji an. 1418. Decessit autem an. 1423. *a*

a Ian.

XVII. 19 **BERARDUS** Caracciolus, Neapolitanus, electus est Episcopus die 27. Febr. anno 1423. post duos annos factus est Archiepiscopus Cusentinus. („ *Berardus seu melius Bernardus Caracciolus Pisquitius, Neapolitanus Patritius, decretorum doctor, ad hoc regimen vocatur 15. Kalend. Januarii 1522. ut ex decreto Consist. commendatum habemus: cum Archiepiscopo Cusentino commutavit 3. Nonas Augusti 1425. ut ex iisdem Actis.* Lucentius.)

XVIII 20 **FRANCISCUS** de Thomacellis, Neapolitanus, Archiepiscopus Cusentinus, ad hanc Ecclesiam translatus die 3. *b* Septemb. 1425. Jacet sepultus in Ecclesia Collegiata S. Mariæ Laurinæ.

b 3. Nonas Augusti. ex Actis.

XIX. 21 **BARTHOLOMÆUS** Episcopus Cavallicensis huc translatus est ab Eugenio IV. die 25. Septemb. anno 1439. ut in Actis Consist. Obiit anno 1441. ex Actis Consist.

XX 22 **MASSELLUS** Mirtus, Abbas S. Joannis de Piro Ord. S. Benedicti, defuncto Bartholomæo Episcopus delectus est anno 1441. 15. Kalend. Martii, ex Actis Consist. Obiit 1462.

XXI. 23 **FRANCISCUS** de Comite, Subdiaconus, & Notarius Apostolicus, electus est Episcopus Caputaquensis per obitum Masselli à Pio II. anno 1462. ex lib. Prov. Prælat. fol. 252. („ *Vivebat Franciscus adhuc an. 1471. ut colligitur ex archivi Episcopalis monumentis.* Vulpius.)

24 **FRANCISCUS** Bertinus, Lucensis, vir prudentia, & in explicandis negotiis clarus, Ferdinando Neapol. Regio charus, cujus intuitu Episcopatu Adriensi donatus. (1) inde ad Caputaquensem translatus, ad Burgundiæ Ducem functus est legatione. Obiit anno 1476. Hujus cum laude meminit Card. Papiensis in epistolis. XXII.

25 **AUXIUS** de Podio *c* Card. Archiepiscopus Montis Regalis fuit Caputaquensis Ecclesiæ commendatarius anno 1476. usque ad annum 1483. quo ex hac vita discessit. XXIII

c De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 47.

26 **LUDOUICUS** Podocatharius, *d* Græcus, ad hunc Episcopatum assumptus est 18. Kal. Dec. 1483 Innocentii VIII. Medicus, ob eximias animi dotes Card. creatus ab Alexandro VI. vulgo Caputaquensis dictus, translatus ad Beneventanam Ecclesiam anno 1504. *e* de quo ibi. XXIV

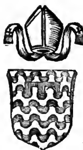
d De eo citatus Ciaconius tom. 3. col. 69.

e 1501. 30. Januarii.

27 **ALOYSIUS** Card. de Aragonia *f* hanc habuit commendatam Ecclesiam anno 1504. *g* die 8. Januarii, quam dimisit anno 1514. XXV

f De quo idem Ciaconius to. 3. col. 187.

g 1503. 20. Jan.

28 **VINCENTIUS** de Galeotis, Patritius Neapolitanus, Episcop. Squillacensis huc translatus die 22. Martii 1514. sedit ann. octo, ac liberè cessit anno 1522. Vicarium generalem habuit Eusebium Episcopum Capriarum. De Galeota familia legendus Ælius Marchesius, qui ex Constantio lib. 3. Neapol. hist. narrat ex hac gente floruisse Jacobum Archiepiscopum Barensem, quem Rex Carolus conficiendo matrimonio inter Carolum Martellum & Rodulphi Romanorum Imperatoris filiam legatum adhibuit. Sed Jacobum istum inter Barenses Archipræsules haud reperimus, in catalogo ejus urbis Archipræsulum, neque in Vatic. regest. Fortassis dignitate alia insignitus fuit Jacobus. XXVI

29 **LAURENTIUS** Cardinalis Puccius *h* commendatarius hujus Ecclesiæ electus die 10. Septembris 1522. eam resignavit ad favorem sequentis cum regressu. XXVII.

h De eo Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 317.

30 **THOMAS** Episcopus Triventinus Caputaquen. obtinuit sacerdotium cum retentione prioris Ecclesiæ die *i* 24. Aprilis 1523. quam cum penè octo administrasset annos, liberè eam dimisit anno 1531. XXVIII.

i Die 17. Junii.

31 **HENRICUS** Loffredus, Neapolitanus, claræ nobilitatis juvenis, Caputaquensis Ecclesiæ administrator adlectus est à Clemente VII. Pontifice anno 1531. die 18. Decembris, quam deindè cum ad ætatem pervenisset, in titulum accepit. Ejus aliquando generalis vicarius fuit Albericus Jaquintus Episcopus Thelesinus. Sub Paulo III. Concilio Tridentino interfuit, in quo mortalitatem explevit anno 1547. Corpus ejus Neapolim delatum XXIX

(1) Hunc antea Adriensem fuisse Episcopum scribit Ughellus. Sed nec in Adriensibus, nec alibi Italicarum sedium de eo occurrit memoria. Lucentius.

tum in Ecclesia montis Dei conditum fuit cum hoc epitaphio.

Henrici Loffredi Cicci filii Caputaquensis Episcopi in Concilio a Paulo III. Pont. Max. Tridentum convocato, praeclaro suo munere, vitaque functi corpus in hoc fraternae pietatis insigne monumentum, Ferdinandus Loffredus Trivici Marchio comportandum curavit.

XXX

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 900.

32 FRANCISCUS Cardinalis Sfrondratus a administrator fuit anno 1547. die 27. Martii. (" *per obitum Loffredi, qui cum sextae sessioni Concilii Trident. interfuisset habitae die 13. Januarii an. 1547. paulo post decessisse fatendum est.* Lucentius.)

XXXI

b De quo idem Ciacon. tom. 3. col. 735.

33 HIERONYMUS Cardinalis Verallus b Sfrondrato successit in administratione hujus Ecclesiae anno 1552.

(" *Hieronymus Card. Verallus per provisionem, & assumptionem Card. Sfondrati ad Ecclesiam Cremonensem Administrator evasit Caputaquensis 9. Novemb. 1549. ut habetur in Actis. Cessit deinde ad favorem sequentis, fratris sui, cui etiam ut obsequeretur, Rossanensem antea dimiserat Archiepiscopatum.* Lucentius)

XXXII.

34 PAULUS ÆMILIUS Verallus Romanus, ad hanc eandem sedem subvectus est ex Archiepiscopo Rossanensi die 1. Martii 1553. interest Concilio Tridentino; deinde episcopali onere se exolvit anno 1574.

XXXIII.

c De eo Mandosius in Bibl. Rom. Centur. 10. n. marg. 99.

35 LAURENTIUS Bellus, c Romanus, Petri filius, factus est hujus Ecclesiae Episcopus die 26. Maii 1574. Mortem oppetiit an. 1580. cujus memoria extat Romae in Ecclesia Aracaeliana in Cenotaphio, quod patri & tribus germanis fratribus viris clarissimis posuit Octavius.

D. O. M.

Petro Bello Romano Consultori, ac Procuratori Inquisitionis, Laurentio Bello Episcopo Caputaquensi, Pompejo Bello Episcopo Bisinian. Caesari Bello Protonotario Apostolico, Octavius Bellus I. C. Pat. i dulciss. ac tribus charissimis fratribus merit. posuit anno Domini MDXC.

XXXIV

36 LÆLIUS Morellus Picenus de Monte alto, ad hanc sedem subvectus est à Sixto V. anno 1586. die 6. Junii. Praefuit an. 33. fato functus est an. 1609.

(" *Hic vix electus a Sixto V. impetravit, ut Episcopale domicilium Dianum transferretur; quod Sixtus indulsit sequenti Bulla Diano pariter Civitatis praerogativas concedens.*

Sixtus PP. V.

" Ad perpetuam rei memoriam. Admonet nos cura pastoralis officii nobis divina providentia super cunctas Ecclesias, & populos commissi, ut cujusque Dioecesis rectae administrationi Personarum praesertim Ecclesiasticarum & Praelatorum commodis; in primis vero divini cultus augumento, quantum in nobis est, consulamus.

A " Sane jam pridem certiores facti sumus, Civitatem Caputaquen, & omnia fere aedificia tam publica, quam privata jam diu collapsa seu destructa esse, ac tum propter Coeli inclementiam, tum propter varia pericula, in quae in itinere ad Caputaquensem Ecclesiam accedentes, seu ab ea recedentes a latronibus, aliisque sceleratis hominibus, qui in vicinis sylvis, & nemoribus latitant, & vitae, & fortunis hominum insidiantur incurrere possunt; tum denique propter alia similia incommoda incolis etiam destitutam, & desertam, ac Civitatem illam olim frequentem, redditam plane inhabitabilem, ut propterea Episcopi Caputaquen, & dilecti filii Capitulum Caputaquen, in ea residere multo ab hinc tempore nequaquam soliti fuerint, nec sine manifesto vitae periculo in posterum queant, ex quo sequitur non modicum divini cultus curae animarum, ac disciplinae ecclesiasticae detrimentum, nisi illis certus ac stabilis residentiae locus,

B isque tutior, & salubrior assignetur. Perlatum vero ad nos fuit, Oppidum Diani ejusdem Dioecesis Caputaquen, ob incolarum nobilitatem, & frequentiam Clericorum, magnum numerum annonae, & rerum necessariarum; ac quod in tuto, & munito, salubrique loco situm est, valde etiam habita ratione situs reliquae Dioecesis ad episcopalem residentiam commodum, & opportunum existere; cum praesertim ibidem ex praescripto Brevis Apostolici antiquitus ea de re inibi novus Episcopus primam Missam Pontificalem celebrare teneatur, & Clerus in illo Oppido saepe congregari consueverit. Seminarium quoque Ecclesiasticum puerorum auctoritate Concilii Tridentini, & permissu Sedis Apostolicae erectum fuerit. Archivium porro Curiae Episcopalis asservari soleat, atque ultra complura Monasteria, seu Domos Regularium personarum in eodem Oppido, quinque Ecclesiae Parochialis sitae inibi sint; atque inter eas admodum insignis

C existat Ecclesia Sanctae Mariae Majoris nuncupata, in qua jacet Corpus B. Coni, quod magno finitimorum etiam populorum concursu & devotione celebratur; sed & juxta eamdem Ecclesiam S. Mariae, dilecti filii nobilis vir Marchio & Universitas ac homines praedicti Oppidi Domum ad habitationem Episcopi decentem, & convenientem suis sumptibus aedificare pollicentur. Quare nos illorum, ac universi Cleri, praecipue vero Venerabilis Fratris Lelii moderni Episcopi Caputaquen id pro communi totius gregis sibi crediti commodo enixe postulantis precibus inclinati de consilio Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super Episcoporum consultationibus, & Visitatione Apostolica deputatorum; modernis & pro tempore existentibus Episcopo & Capitulo, ac aliis dignitatem etiam majorem post pontificalem, vel alia, & quaecumque beneficia in dicta Ecclesia Caputaquen obtinentibus personis, etiamsi de gremio

D Capituli non sint, ut ipsi, & eorum unusquisque, si postquam per Marchionem, & Universitatem praedictos, habitatio Episcopalis ejusdem Lelii electi arbitrio congrua, vel ad aedificandam hujusmodi domum pecunia, quae duorum millium ducatorum monetae Regni summum excidit ipsi Episcopo donata, & concessa ac assignata fuerit in eodem Oppido Diani perpetuis futuris temporibus residere, ac in dicta Ecclesia S. Mariae Episcopales Capitulares alias Missas, Orasque Canonicas, & Divina Officia, ac Processiones etiam Quadragesimae, & Adventus Domini, caeterisque quibusque anni temporibus, & diebus etiam festivis, & aliis festis solemnibus, & majoribus, & Pascatis Resurrectionis Domini Nostri Jesu Christi celebrare, ipseque Episcopus tam quo ad Ordines etiam Sacros conferendos, quam in reliquis actibus, officia, & munia Pontificalia, etiam quae jurif

dictio-

,, dictionis, quaeque ordinis sunt, etiam ea quae notitiam, & expressionem requirerent magis specialem, & sub generali appellatione non veniant, ibidem exercere. & nihilominus Episcopus & Capitulum, ac alii praedicti dictae Ecclesiae S. Mariae personaliter deserviendo Episcopales & Capitulares mensarum, suarumque dignitatum, vel beneficiorum fructus, redditus, & proventus, obventiones, ac distributiones etiam quotidianas; caeteraque emolumenta omnia, & quaecumque cum ea integritate respective percipere, exigere & levare, ac in suos usus & utilitatem convertere libere & licete valeant, perinde ac si apud Ecclesiam Cathedralem in dicta Caputaquen. Civitate actu & re ipsa personaliter residerent, auctoritate Apostolica tenore praesentium de speciali gratia indulgemus, decernentes ipsos Episcopum, & Capitulum, aliasque personas ad residendum in dicto Oppido Diani, non autem in ipsa Civitate Caputaquen. & ad interveniendum Ecclesiae S. Mariae, non autem Cathedrali Caputaquen (B) praedictis de coetero teneri, & ad id dumtaxat cogi aut compelli posse, & debere; & ob non residentiam, quae in eadem Civitate, & apud ipsam Ecclesiam Caputaquensem posthac facienda erit, ullas sententias, censuras, aut poenas ecclesiasticas, aut reatum etiam perjurii, si id forsan eorum aliqui juraverint, minime incurrere, sed in dicto Oppido Diani residere, & ipsi Ecclesiae S. Mariae in Divinis deservire debere & obligatos existere, sicque ab omnibus censeri, & per quoscumque judicari debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Ne autem ipsi Ecclesiae Caputaquen. aliquid in reliquis praejudicium generetur, ac ne congruis omnino fraudetur obsequiis, volumus, & simili auctoritate praecipimus, ut titulus, nomen, & denominatio Episcopi Caputaquen, ac in eadem Civitate Caputaquen (C) Cathedralis Ecclesia, & illius insignia, Sedesque Episcopalis Caputaquen. perpetuo remaneat, ac quotannis in perpetuum in die festi titularis, seu patroni, sub cujus invocatione ipsa Ecclesia Caputaquensis dedicata est, ac in Dominica in Albis seu die octava Resurrectionis Domini Nostri Jesu Christi, quique pro tempore erit Episcopus cum universo Capitulo ad dictam Ecclesiam Caputaquensem personaliter accedere ad inibi Missam Pontificalem solemniter decantare teneatur, idemque Episcopus suis sumptibus stipendium, seu provisionem annuam saltem quinquaginta ducatorum auri de camera praesbytero idoneo, ejus arbitrio ponendo subministret, qui juxta eamdem Ecclesiam Caputaquen. quantum fieri potest, personaliter residere, & in ea Missam singulis Dominicis, & aliis Festis, & saltem tribus aliis cujusq; hebdomadae diebus, etiam non festivis celebrare. Sacramenta quoq; Ecclesiastica dilectis Filiis Christi fidelibus dictae Ci- (D) vitatis, sive ad eamdem Ecclesiam accedentibus seu confluentibus, si quando opus fuerit ministrare omnino debeat, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non in Conciliis etiam genera libus aeditis, dictaeque Ecclesiae Caputaquen. juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, & Literis Apostolicis dictae Ecclesiae, ac pro tempore existenti Episcopo, & Capitulo praedictis quomodolibet concessis, adprobatis, & invocatis. Quibus omnibus illorum tenores praesentibus pro expressis habentes specialiter, & expresse derogamus, coeterisque contrariis quibuscumque &c. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XVII. mensis Julii, millesimo quingentesimo, octogesimo sexto. Pontificatus nostri A. secundo. *Vulpius*.)

(A) 37 JOANNES Vitallus, Neapolitanus (,, *ex Episcopo Caliaulensi*) electus 1610. a obiit anno 1611 (,, *Tumulum accepit in Ecclesia Capuccinorum de Sala, ubi legitur in pariete principi altari propiori descripta sequens Epigraphe.* — XX XV. a 1610. 16 Novemb.

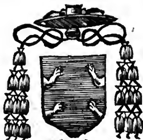
,, Hic jacet Vitellus Episcopus Caputaquensis, qui obiit anno Domini MDCX. *Vulpius*.)

38 PETRVS Matta de Haro, Hispanus, Episc. Bellicastrensis, huc translatus ultima b Febr. 1611. mortuus est 1627. (,, *Petrus Matta de Haro nobilissimus Hispanus, nepos Ferdinandi de Haro regiam Neapoli cancellariam Regentis, adolescens clericorum Regularium Theatinorum ordini nomen dedit, in quo mire pietate, ac litteris brevi imbutus fuit, adeo ut munia, quæ semper se nolentem, ac respuentem insecuta fuerunt, laudatissime in eodem suo ordine impleverit. A suo Neapolitano cœnobio D. Mariæ Angelorum summus Pont. Paulus V. per Scipionem Card. Burghesium Nepotem suum Romam accitum nil tale cogitantem Bel-* (B) *licastrensi insula die 3. Augusti 1609., & postea hac Caputaquensi anno 1611. decoravit pro sui operosissimi zelus ampliori exercitio. Clericorum Regularium mores, quos adolescens induerat, Episcopus non exuit. Ad regendam sibi commissam Ecclesiam illicò se contulit, diligentissimè illam perlustravit, pedibus sæpè suis ad oppida inaccessa, & quo equi obuisi non poterant, progressus est, verè se filium D. Cajetani probans, qui audiit* venator animarum. *Examini candidatorum adesse semper, & prodesse, aut solemnia sacra perageret, aut sacros ordines, & Sacramenta conferret, insolito perfundi gaudia, & inter divina mysteria ardere animo, vultuque, lachrymis etiam admirabili quadam, & perenni suavitate manantibus colliquescere, omnium Spiritualibus necessitatibus, frequentissimis concionibus, corporalibus opportuno, imo quotidiano subsidio semper prospicere, insomnes sæpe sæpius noctes ducere, prece, meditatione,* (C) *& corporis castigatione numen sibi propitium reddens, ut in difficillima provincia præsentissima semper ipsi adstaret ope. Cujus fervidis, ac continuis votis pater Misericordiarum annuit congregatione presbyterorum in oppido Lauriti suæ diœcesis excitata per vener. Jo: Philippum Romanellum unacum Pompejo Monfortio, & Andrea Brancaccio sacerdotibus Neapolitanis genere, & pietate praeclaris, ut ex bulla fundationis registrata in lib. Bullar. Cur. Episcop. Caputaquensis fol. 34., quæ incipit* — D. Petrus Matta de Haro S. T. D. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Caputaquensis. Cum jampridem in Pastorali munere &c. *& concludit* — Datum Novi die 13. Mens. Octobris 1618. &c. *Cujus congregationis primum, imo unicum munus cooperari cum Episcopis in animarum salute procuranda, Apostolicis scilicet Missionibus diœceses incurrere, etiam per Villas, per mapalia, per ipsa armenta gregesque illorum custodes inquirere, rudes fore omnes, & baptismo* (D) *tonos Christianos, fidei rudimenta docere, cœlorum viam aperire, ad recipiendam per Sacramenta gratiam disponere, morientibus, præsertim pauperibus, ac derelictis Ecclesiastica præbere adiumenta, illud omne, denique præstare, quod animæ pretiosissimo Christi Sanguine redemptæ sat, superque merentur. In suo oppido Lauriani Cl. V. Jo. Franciscus Sanfelicius regiam cancellariam Regens genere, ac pietate præfignis eidem congregationi domum aperuit ann. 1634. quam illi Neapoli obtinuit ab Eminentiss. Archiepiscopo Boncompagno in ædi vulgò ibi* di S. Nicola a D. Pietro, *an.* 1636. *&* 1647. *Barium eosdem doctrinæ Christianæ sacerdotes accivit Archiepiscopus Sersale maximo suæ diœcesis emolumento. Et ut de Archipræsule Petro Matta de Haro redeat sermo, ut Neapolim pro suæ Diœcesis arduis negociis adiit anno 1625. eam erga D. Philippum Nerium tunc in sanctorum albo ab Urbano VIII. recensitam co-*

XX XVI. b Die 11. Febr.

arr-

A nerrima devotione flagraret, illius serenifs. archisodalitio sub titulo Se. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium nomen dedit, illius omnibus exercitiis, donec in illa civitate moram duxit, ferè quotidie vacavit, imo inter prædulcee etiam suæ sponsæ amplexus, numquam ejusdem oblitus fuit, & ejasdem pro suo bene administrando grege orationes, quoad usque vixit, semper expetiit. Congregationem doctrinæ christianç atpotè suis natam auspicits mire etiam dilexit, fovit, omnique pastorali sollicitudine, ac benevolentia semper juvit. Catbechesim suis ipse populis quandoque explicavit, domesticis sempee. In suo palatio sacra rosaria, piosque libros familia decuerebat, & ad exemplum domini domus ipsa se componebat, quem cernebat ad aram quotidie immolare, & saltem duobus aliis sacrificiis interesse, in Cubiculo vel orare, vel studere. Hæc agentem, aliaque multa pro salute gregis sui meditantem more intercepit anno 1627. comploratus fuit ab universa diœcesi, quia B singulorum amorem sibi ferè omnibus sanctissimo præsule dignis virtutibus asseruerat.)

C

XX XVII. 39 FRANCISCUS Maria Brancaccius, a Neapolitanus, utriusque signaturæ Referendarius, generis claritudine, virtutum omnium, & scientiarum præsul longe clarissimus, ex decessu Petri hunc obtinuit Episcopatum ab Urbano VIII. an. 1627. die 9. Aug. à quo in S.R.E. Card. numerum cooptatus die 28. Novemb. 1633. & Episcopatu Viterbiensi donatus, cujus numerosissima, & vetustissima inter Neapolitanos equites familla refulsit Cardinalibus, & Dynastis, de quo libet hic extemporale eruditissimi Jacobi Gaddi referre.

a Vide Ciaconium Oldoini tom. 4. col. 500.

Polles nobilitate pervetusta,
Quam murice regium decoris
Illustrant, magis eruditione
Flores, qui triplici (ut reor) corona
Maximè radiabis inter astra
Nostri temporis; hoc Apollo monstrat.
Me num decipiet canentem Apollo?

D De vetusta hac nobili Brancaceia gente legendus noster Carolus Borellus in vindice Neapolitanæ nobilitatis libro; de Card. verò vide Viterbiensium Præsulum seriem nostram tom. 1.

(„ *Cum fuisset omnimoda sapientia exornatus, literatos omnes semper foverat, & illorum consuetudine semper delectatus fuerat, adeo ut defunctus adhuc illos protegat, & veluti ad scientias alliciat sua domestica bibliotheca in quacumque materia codicibus instructissima, quæ ut Neapolim transferretur, & reposita in æde S. Angeli ad Nidum suæ Brancaceiæ gentis, cunctorum semper commodo pateret, supremis tabulis cavit, ut reapse evenit publico bonarum artium emolumento. Solemniter ei Neapoli parentatum in eadem æde Divi Angeli, laudatusque pro concione fuit a P. Thoma Strozzi celeberrimo societatis Jesu oratore, & ibidem hæc in ejus laudem legitur inscriptio.*

D. O. M.
Franciscus Maria Cardinalis Brancacius
Episcopus Caputaquensis, Viterbiensis,
Sabinus, Tusculanus, Portuensis,
Vir omnigena virtute, omnigena scientia
purpuræ decus,
sacrarum congregationum,
Quibus vel interfuit, vel præfuit,
oraculum,
Meritorum fastigio summæ tiaræ proximus,
quam illi præ se
aperto, & suo. & famæ suffragio deferendam
publicis in comitiis edixit
Clemens X. Pontifex Maximus,
Familiæ suæ, ac patriæ amantissimus
illi meritorum memoriam,
huic cor, & cordis delicias sui
per augustam bibliothecam
à se instructam, suisque auctam libris
publicæ civium institutioni legavit.
Romæ mortalitatem exutus
anno ætatis suprà octogesimum quarto
purpuræ supra quadragesimum secundo
fama, scriptis, gloria sibi superstes
lapidem hunc
immortalitatis suæ præconem, ac testem habet.

Multa reliquit doctissimus Cardinalis ingenii sui monumenta, non omnia tamen in lucem edita; quæ prælo fuere commissa sunt videl. Dissertationes, quæ continent. De Privilegiis, quibus gaudent Cardinales in propriis Capellis. De optione sex Episcopatuum S.R.E. Cardinalium. De Pactionibus Cardinalium, quæ vocantur Conclavis Capitula. De Sacro Viatico in extremo vitæ periculo certantibus exhibendo. De Potu Chocolatis. An Chocolates aqua dilutus, prout hodierno usu sorbetur, Ecclesiasticum frangat jejunium. De Regulis Ss. Patrum. De Benedictione Diaconali. De Altarium consecratione. *Romæ Typis Nicolai Angeli Tinassii 1672. in fol.*)

40 ALOYSIUS Pappacauda, Neapolitanus, die 12. Febr. anno 1635. ex cessione Card. Brancaccii electus est hujus Ecclesiæ Præsul; translatus deinde est ad Lyciensem Episcopatum anno 1639. XX XVIII

41 THOMAS Carrafa, Neapolitanus, ex Episcopo Vulturariensi die 11. Julii 1639. huc translatus. XXX IX.

A D D I T I O.

(„ *Thomas Marcelli Carrafæ, & Æmiliæ Cevæ Grimaldæ è Telesiarum Ducibus filiæ, utroque genitore nobilissimas, ortus est Neapoli anno 1587. ubi & sacris litteris, & Ecclesiasticæ militiæ operam dedit. A Gregorio XV. è suis intimis cubicularijs, & postea V. S. Referendarius, ab Urbano VIII. die 10. Decembr. 1623. Episcopus Vulturariensis renunciatus fuit, qua sacra auctus dignitate, è sua patria Neapoli ad Hispaniarum Regem*

pro

pro re publica ablegatus fuit; sed ab ea legatione cum prudentiæ laude, & patriæ utilitate reversus hanc Caputaquensem Ecclesiam die 11 Jul. 1639. obtinuit regendam, & verè ipsam, ut debebat, rexit sacram immunitatem, & suæ sponsæ jura sacerdotali pectore propugnans. Ædem Divi Petri in civitate Salenti perfecit, in qua hæc marmorea legitur Epigraphe.

D. O. M.
Mira templi, turrisque campanilis structura illustrissimi, & Reverendissimi Domini Thomæ Caputaquen. Præsulis ex Carraforum genere semper inclyta consuescentium agere jussu, cura, ære constructa anno Domini
MDCXLI.

Pro morum reformatione, & Ecclesiasticæ disciplinæ restauratione Synodum in oppido Laurini celebravit diebus XII. XIII & XIV. Decembris an. 1649 sacris dogmatibus adeo plenam, ut in ea typis etiam demandata, nihil aliud desideretur, quàm exacta ipsius observantia. Tunc temporis hac diœcesi à fame, peste, alluviebus, ac ab caulibus afflicta, efferbuit Thomæ erga suas oves charitas, zelusque justitiæ erga maleficos enituit. Ab iisdem, quos innuimus, seditiosis ad necem conquisitus, dum in oppido Novi moram ageret, per fenestram fugere, ac Romam petere coactus fuit. Inde tandem rediens, in civitate Salerni in domo Archiepiscopi Gregorii Carrafæ consanguinei sui in febrim incidit, per quam die 7. Decembr. 1664. ad plures abiit, & in illo principe templo, funebri, ut decebat, pompa fuit humi traditus sub hac inscriptione.

Thomæ Carrafæ Marcelli filio Neapolitano V. I. D. in Romana aula utriusq; Signaturæ Referendario, intimo Gregorii XV. ac Urbani VIII à Cubiculo, Vulturariensi, deinde Caputaquensi Episcopo, ob publica patriæ Negocia ad Philippum IV. ablegato, tot dignitatum titulis claro, morum suavitate, prudentia, pietate præclariori, Thomas, & Jo. Baptista fratres de genitoris patruo benemeriti hic ubi Gregorii Carrafæ Archiepiscopi Salernitani hospes diem supremum clauserat, P. P. ann. Domini MDCLXVIII. ætatis suæ LXXVII.

XL CAMILLUS è regia Aragonia gente, cujus ramus Tricarici considens vulgò audit Ragona, die 3. Augusti 1665. successit Thomæ Carrafæ, cui Vicariam impenderat operam, non modò in Ecclesia Vulturariensi, sed in hac etiam Caputaquensi; in quibus ut suo muneri faceret satis, temeratæ regiæ jurisdictionis fuit insimulatus; quare Neapolim accitus summa sui nominis laude cuncta composuit, & remunerationis ergò Acernensi infula ab Apostolica sede, postea hac Caputaquensi ornatus fuit. Pluries suam diœcesim usque ad ultimam villulam sancta visitatione perlustravit, dira, sed semper fortiter pro Ecclesiasticæ immunitatis tutamine sustinendo. Tandem senio confectus die prima Augusti obiit in civitate Salæ, & terræ amandatus fuit in æde Paræciali D. Petri.

XLI Camillo Aragonio, seu de Ragona die 29. Sept. 1677. successor assumptus fuit, ex inclita congregatione oratorii Neapolitani, cui pluries præfuerat, ANDREAS Bonitus, patritius Amalphitanus, & Neapolitanus è Ducibus Insulæ, & Principibus Casapesellæ, Domitaci feudorum domini, & Sylviæ de Tomaso patritiæ Capuanæ filius. Diœcesim sancta visitatione exploravit omnem, cathedralem Ecclesiam reparavit, & Canonicos residentiæ obæravit. Ædem D. Mariæ de Victoria in Castro Massæ, ut illorum oppidanorum spirituali bono, & juribus matris Ecclesiæ oppidi Novi consuleret, in paræcialem erexit. In civitate Salæ, quam pro sua residentia elegit, sedem fixam Episcopalem in æde D. Petri composuit, ubi & odæum suis sumptibus fieri curavit. Multa ædificia in variis locis decesit, & præsertim palatium Episcopale in civitate Caputacii novi, & aliud in civitate Salæ reparavit, ac exornavit, in quo ligellum in Secretarium immutavit, & ibi hæc legitur inscriptio.

Ligellum hoc
Deliciis olim assignatum
laboribus destinavit;
labores enim pro deliciis habebat
Andreas Bonitus Episcopus Caputaquensis
an. Dom. MDCLXXX.

Mortalitatem explevit Neapoli die 6. Januarii 1684. & sepultus fuit in Ecclesia suæ Congregationis D. Philippi Nerii.

XLII ANDREAM Bonitum congregationis Neapolitani oratorii die 15. Julii 1684. excepit Joannes Baptista ex illustri Neapolitano genere de Pace, qui vix tresdecim annos natus abdicato sæculo eidem congregationi nomen dederat, in qua virtutibus omnibus brevi ornatus effulserat; sed grassante peste Neapoli, ejus genitores nolentem, ac reluctantem, cum tunc etiam infirma valetudine uteretur, à sinu suæ amatæ congregationis in Puteolanam civitatem non adhuc eo morbo laborantem deduxerunt, ubi ipse prædicationi Verbi Dei cum maximo animarum profectu incumbens, ab illius Episcopo inter suos Canonicos invitus, ac recusans fuit cooptatus. Præclarissimæ sodalitati, cui in æde principe Neapolitana, S. Maria Regina Apostolorum titulum, nomenque dat, adscriptus etiam fuit, quæ cum id temporis perpaucis operariis coalesceret, quia major illorum pars infectis inserviens victima S. charitatis ciciderat, profusis apostolicis laboribus sæpe, imo persæpissime Jo. Baptistam semper promptum, semper indefessum ad se evocabat. Puteolanum postea Canonicatum dimisit, ut sacris missionibus nullo præpeditus impedimento vacaret, sed eum Archiepiscopus Neapolitanus Caracciolus inter suæ cathedralis Canonicos adscriptum voluit. Innumeras animas è servitute diaboli emancipavit, qui cum esset mira in dicendo gratia dotatus, prius illas faciebat suas, postea Christi per donum etiam lachrymarum, quo fuit insignitus, ita ut ipso sępe sæpius causam Christi magis fletu, quam voce perorante, obduratorum corda tamquam cera mollescerent, & ipsius arbitrio sese regenda committerent. Authoritates sacræ scripturæ, & SS. Patrum sua dicta comprobaturus, ita in promptu semper habebat, ut pro quacumq; re nata extemporaneam concionem illis fultam illico haberet, ac si spatium plurium dierum in ea concinnanda consumpsisset. Suis Apostolicis sudoribus per sacras missiones, non modo suam patriam, sed penitissima, & ultima Neapolitani Regni loca, & etiam extra irrigavit. Tempore Messanensis belli cum jussu recol. mem. Caroli II. Hispaniarum Monarchæ publicæ in civitate Neapolis supplicationes pœnitentiales fuissent indictæ, & fervidis concionibus populus ad pacandam divinam nemesim excitaretur, incredibile prorsus dictu, quo zelu æstuarit Jo. Baptista; alter veluti præcursor prædicans baptismum pœnitentiæ tonabat, adeo ut in libello illius generalis missionis typis dato peculiaris ejusdem mentio fiat. Clerum Neapolitanum cœlesti doctrina, qua eum plures annos per exercitia spiritualia D. Ignatii de Lojola imbuerat, sanctificavit. Innocentius XI. ejus meritorum præcurrente fama, licet respuentem, flentem, obnitentem multa pro sui inhabilitate opponentem omnino Episcopum, & hujus Ecclesiæ voluit tamquam vineę tantum meroutis agricolam. Diœcesim omnem illico sancta visitatione exploravit. Quadragesimalium concionum cursum pluries fortiter incœpit, felicissime absolvit maximo auditorum fructu, quia à proprio patre objurgabantur. Etiam Episcopus, quando pro suæ diœcesis negociis opus ei fuerat, Neapolim accedere, exercitiis sui sodalitii Apostolicarum missionum vacavit semper, imo & ipsarum missionum integrum onus in se excepit. Inclytæ congregationi Neapolitani ora-

A torii matri suæ priores partes semper tribuit, quæ et tenerrima devotione ferebatur erga D. Philippum Nerium, & sæpe in suis concionibus, & familiaribus sermonibus, illius, & primorum tanti patriarchæ alumnorum sententias opportune semper proferebat in medium. Neapolitanum Capitulum peculiari semper obsequio prosecutus fuit, ut & etiam singulos Canonicos. Multas magnarum virtutum animas, & Neapoli, & extra ad perfectionem evexit, usus semper in difficillimo negocio spiritualis vitæ probatissimis Magistris D. D. Philippo Nerio, Ignatio Lojola, Francisco Salesio. Fuit erga omnes officiosus, humilis, comis, affabilis, ita ut ipsum semel vidisse, semel compellasse, idem semper fuerit ac illi ad servitutem præstandam, obsequia vovenda fortiter, suaviterque compelli. Mire admodum patiens fuit, quia ut suo muneri faceret satis, dura sæpissime pertulit; misericors, quia omnium egestatibus semper consuluit. Adeo pauper, ut de illo verificetur, quod de B Gilberto Episcopo Londoniensi scribit D. Bernardus; Non fuit magnum, quod magister Gilbertus fuit Episcopus, sed Episcopum Londoniensem pauperem vivere id plane magnificum. Omnes non modo singularem ejus in Episcopali dignitate, sed quod caput est, in omnium urbium, magistratuum, populorum plausu, & unanimi consensione, quos ipse ad bonam frugem sua peculiari industria duxerat, modestiam, in consiliis ineundis prudentiam, in capiendis religionem, in exequendis vigilantiam, in congressibus publicis animi præsentiam, in privatis lenitatem, in sermonibus omnigenam eruditionem, in verbis leporem, in moribus suavitatem demirati semper fuere. Per totum denique vitæ spatium optimus semper est habitus, sed semper melior fuit, quam habitus est. Cum sanctiss. illo viro Francisco Verde Neapolitano Canonico, postea Vici Æquensis Episcopo, & reliquis sua ætate sanctimoniæ heroibus indissolubili familiaritatis vinculo semper conjunctus fuit, quos sanctos nexus sola diremit mors, quæ eum Neapoli C intercepit die 20. Novembris 1698. humatusque ibidem fuit in æde sodalitii SS. Crucis.

XLIII. VINCENTIUS Corcionus Joanni Baptistæ de Pace successit, Neapolitano Canonico Canonicus item Neapolitanus. Natus & ipse Neapoli die 18. Julii 1655. patre Josepho Neapolit. patritio Baronis Latronici filio Vincentii senioris, qui prius judex magnæ curiæ Vicariæ, postea regius Consiliarius, & fisci Patronus, demum regiæ cameræ summariæ Præses obierat, matre Bernardina Donnursa Surrentina patritia. In pietate educatus fuit à vener. sacerdote Annibale Cortone apostolico quippe viro, celebri Neapolitano missionario, & insigni quamplurimarum animarum patre spirituali, ac duce. In illius domo semper erat, illius unice consuetudine delectabatur, collationibus casuum moralium semper aderat, ut & servitio quod in nosocomiis præstabatur infirmis: quare laicæ vitæ pertæsus, quam in regiis tribunalibus suo parenti obsecundans expendere jam cœperat, primo- D genitus licet, & ob raras animi, corporisque dotes suis esset unice charus, Carmelitis excalceatis nomen dare decreverat, sed cum ob gracilitatem corporis ab iisdem repulsam passus fuisset, Clericali in sæculo militiæ, & eodem tempore Apostolicarum missionum sodalitio in æde principe Neapolitana se adscripsit. Theologiam edidicit Neapoli in Collegio maximo Societatis Jesu, & defuncto Annibale Cortone se penitus Magisterio devovit vener. D. Antonii Torres Congregationis numquam sat commendatæ piorum operariorum, qui indolem vere idoneam nactus, brevi omnibus probitatis numeris absolutum Ecclesiasticum efformavit. Fuit ipse è primis, qui laudabilem usum docendi ignaros, prius per vicos, postea per ipsam Neapolitanam civitatem, christianam doctrinam restituit. In missionibus tam urbanis, quam extra egregiam semper navavit operam. Iacus. Cardinalis Ca-

A racciolus suæ Metropolitanæ Canonicum, Jacobus Cardinalis Cantelmus majorem pœnitentiarium dixit, & antea congregationi S. visitationis adscripserat, quæ munia summa cum laude exercuit, donec Innocentius XII. qui primum ei Oppidi infulam assignaverat, ab ipso in muneribus Nuntii Apostolici Neapolitani recusatam, hanc Caputaquensem coegit accipere. Consecratus itaque fuit die 12. Aprilis 1699. ab Episcopo Bellisario de Bellis almæ urbis vicemgerente. Possessio autem capta fuit die 29. ejusdem mensis ab ejus Vicario Jacobo de Vivo. Præsul pro gravitate morum, justitiæ zelo, vitæ sanctimonia nemini secundus; utinam longior ipsi vita fuisset, nam vix tota difficillima diœcesi sancta visitatione perlustrata, in oppido Vallis Novi die 8. Novembris 1703. humanis rebus ereptus est.

XLIV. Vincentium Corcionum excepit FRANCISCUS Paulus Nicolai patricius Altamuræ an. 1704. 21. Julii, & die 5. Aug. ejusd. anni ab Eminentiss. Sperello de Sperellis in D. Mariæ de Vallicella conse- B cratus fuit; sed ob jurisdictionales controversias inter regios ministros, & curiam Romanam, possessionem suæ Ecclesiæ capere nequiit nisi usque ad diem primam Aprilis 1705. In primo ejus ingressu pietas erga suas oves enituit, cum accitis undique Apostolicis viris diœcesim sacris missionibus perpolivit, quam postea & ipse diligentissima visitatione cimatus fuit. Princeps templum summo impendio refecit, in quo hæc marmorea legitur inscriptio.

D. O. M.
Vetustam hanc, & insignem Caputaquensem basilicam è Pestanæ ruinis excitatam Acropolitanæ, Velinæ, ac Buxentinæ sedium accessione diffusam, à Calamacio monte celsitudinem, ab aquarum inundantia populorum multitudinem designantem, beati Matthæi Apostoli deposito illustrem, pro Apo- C stolica sede armis Federici II. Imperatoris eversam, fide, & obsequio illustriorem, prope collabentem, Franciscus Nicolai Episc. instaurandam curavit ann. sal. MDCCVIII. Pontif. sui ann. III.

Eodem tempore non sine magno labore tabularium suæ Ecclesiæ in civitate Salæ instruxit, cui hanc epigraphen apposuit.

Archivium fere collapsum
Francisco Nicolai Episcopo
digestis scripturis restitutum
Anno D. MDCCVIII.

Aliam domum pro subditorum, & Episcoporum commodo in oppido Novi coemit, instauravit, ut ex hac inscriptione.

Ne intima diœcesis in regione proprium deficeret Episcopium, cl. mem. Francisci Mariæ Episcopi Cardinalis Brancacii, qui in Valle Diani unum D erexit, Franciscus Nicolai clara sequens vestigia alterum in his regionibus sibi, & successoribus coemit, ampliavit, ornavit Pontificatus sui ann. VII.

Demum cum revisere suam diœcesim cœpisset, ab eod. Clemente XI. ad Archiepiscopatum Compsanum die 2. Sept. 1716. translatus fuit, ubi feliciter regnat. Vide, quæ de eo diximus t. 6. in Archiepiscopis Compsanis fol. 828. & 829.

XLV. CAROLUS Franciscus Giocoli in hac mitra Caputaquensi Francisco Nicolai successit. Natus ipse in oppido S. Archangeli in Lucania die 4. Novembris 1664. patre Mario V. J. D. matre Anna Fortunato, à teneris ab sanctiss. viro Horatio Fortunato tunc temporis S. Severi, & postea Neriti Episc. ejus avunculo fuit educatus. Humanis litteris, Philosophiæ, ac Theologiæ in seminario clericorum Neriti, Neapoli juri civili, & canonico operam

de-

,, *dedit, demum in archigymnaſio ſapientiæ in alma*
,, *urbe doctoratus lauream conſecutus fuit. Ad om-*
,, *nes Eccleſiaſticos ordines ab eodem ejus avunculo*
,, *promotus. Viginti ſeu annos natus vicariam ope-*
,, *rã ſumma cum ſui laude præſtitit Antonio Perez de*
,, *Laſtra Gallipolitano Epiſcopo; eamdem demum*
,, *ipſimet ſuo avunculo Neritonenſi Antiſtiti. Poſt ſe-*
,, *xennium die 25. Maii 1703. ad Urbem vocatus ab*
,, *regnante feliciter Clemente XI. S. Severi Eccleſiæ*
,, *præficitur; & ab eodem Clemente XI. ad hanc Ca-*
,, *putaquenſem transfertur, & in Conſiſtorio proprio*
,, *ore ipſius Summi Pontificis propoſitus fuit die pri-*
,, *ma Maii 1717. Illius poſſeſſionem V. J. D. Joſeph*
,, *de Marinis Archidiaconus Caputaquenſis ut procu-*
,, *rator ſuſcepit. Cum primum autem ipſe præſul*
,, *Carolus Franciſcus ad ſuam novam ſedem venit,*
,, *ut verbum Dei per omnem, qua late patet, diœ-*
,, *ceſim ſeminaretur, quamplurimos miſſionarios ad-*
,, *vocavit, ſcholas doctrinæ Chriſtianæ in omnibus*
,, *parœciis inſtituit, ſanctam viſitationem aperuit;*
,, *Eccleſiam cathedralem exornare, Epiſcopale pa-*
,, *latium civitatis Salæ reſtaurare, ac novis prolata-*
,, *re ædificiis aggreſſus eſt. Monialibus ſub regula S.*
,, *Tereſiæ cœnobium ſub auſpiciis D. Catarinæ in op-*
,, *pido Corinetorum ſeu vallis Novi reſeravit, & a-*
,, *liud in oppido Siciniani de novo erigi curavit. Et*
,, *hæc omnia prima veluti periclitamenta ſunt, ſui*
,, *erga ſponſam amoris, & erga gregem zelus, nam*
,, *majora quotidie pro utroque meditatur.)*

MARSICANI
SEU
MARSICENSES
EPISCOPI.

MARSICUM novum 58. à Salernitana Metropoli milliario mediterranea eſt Civitas Lucaniæ, nunc in Principatus citerioris provincia, mœniis minimè cincta, nova dicta, ut diſtingueretur à veteri Marſico ſex mill. paſſ. diſſita, cujus apud antiquos Scriptores nulla fit mentio. Eſt autem prædicta civitas in montis ſuperiori faſtigio trium collium poſita, quem vicini circumquaque montes altitudine ſuperant, civitati haud ſalubres, quippe cum & hyemem nives ſeveriorem reddant, & æſtatem Solis radii reflexu fervidiorem. Ad radices montis civitatis undæ ferè fluviales circumfluunt, pecoribus jumentiſque peropportunæ. Ager vini & frumenti fœcunditate commendatur. Familiæ civium ſunt 500. animæ verò fidelium 6000 ſed omnes ferè pauperes potius quam divites. Epiſcopatus Marſici vetuſtiſſimus eſt, origo tamen ignoratur; etenim Marſicenſis Epiſcopus memoratur à Baronio anno 853. cui conjuncta unitaque fuit Grumentina Eccleſia ac diœceſis. Poſtquam ſemel & iterum à Sarracenis funditus diruta ac vaſtata eſt Grumentina civitas, Marſicenſis ac Grumentinæ Sedis Epiſcopi deinceps denominari ſolebant. Nam in archivio Cavenſis Cœnobii, ut Lucas Olſtenius Vaticanæ Baſilicæ Canonicus, & Pontificiæ Bibliothecæ Cuſtos, vir clariſſimus, tum profanæ, tum Eccleſiaſticæ antiquitatis excellens indagator,

A propriis uſurpavit oculis, Joannis Epiſcopi ſanctæ Grumentinæ Eccleſiæ in documento dato anno 1144. Id. 7. ſubſcriptio habetur *Joannis Marſicani Epiſcopi*, & in altero anno 1095. *Joannis Epiſcopi Marſicenſis Sedis Grumentinæ*. Eccleſias autem haſce puto conjunctas fuiſſe circa annum Chriſti 1060. aut non multo poſt, ab Alexandro II. vel Honorio II. nam circa illud tempus plures per Italiam Eccleſiæ eodem modo conjunctæ fuerunt. Cæterum Grumentum Lucaniæ civitas olim fuit vetuſtiſſima, extantibus adhuc veſtigiis murorum, in cujus agro inventa quoque elephantorum oſſa fuerunt Pœnorum Ducis Annibalis: memoratur multis vetuſtis authoribus Livio, Plinio, itinerariis antiquis, Macrobio & aliis. Fuiſſe verò Grumentum olim civitatem Epiſcopalem docet Pelagii II. apud Yvonem. in decret. parte 6. ca.. 112. reſcriptum Juliano Epiſcopo Grumentino; & S. Gregorius Magnus Regeſt. lib. 10. epiſt. 47. Grumentinæ parochiæ meminit. Grumento fidem Chriſti diſſeminaſ-
B ſe S. Laverium martyrem didici ex actis ejuſdem vetuſtiſſimis, quæ infra dabimus, quibus etiam memoratur Sempronius primus Epiſcopus Grumentinus à S. Damaſo Papa ordinatus. Laverius, ſeu Laberius palmam ſumpſit martyrii apud Grumentum anno ſalutis 312. 5. Kal. Dec. corpus in Eccleſia ejus nomini dicata diu venerabiliter aſſervatum fuit, ſed devaſtata civitate, partim ab Acheruntino Epiſcopo Acheruntiam, partim ab Epiſcopo Satrianenſi in ſua Cathedrali delatum eſt. Extat adhuc Eccleſia S. Laberii, à Beato Luca Carbonenſis Cœnobii Archimandrita circa annum Domini 963. eo in loco, ubi ante devaſtationem erat, reædificata; ibi columna viſitur ſupra qua ſanctus Martyr. decollatus eſt. Conſpiciuntur Grumenti diruta mœnia, & locus paulò ſupra oppidum Sapinariæ; ubi etiam nunc ad confluentes Aceris & Soræ fluvios, ubi Eccleſia, ut expreſſe habetur in ejuſdem S. Laverii actis: *Ductus extra civitatem Grumentinam in loco ubi duo connectantur flumina*
C *Acer, & Sira &c.* Ferunt nonnulli poſt dirutum Grumentum cives hac illac diſperſos tutiſſimis in locis ad declinandas barbarorum incurſiones & moleſtias, aliqua exædificaſſe oppida, inter quæ Saponariam pauco intervallo ab exciſa patria in diœceſi tamen Marſicenſi ſita, quod diſertè inſinuat Romana Rota coram Eminentiſſimo Conrado nunc S. R. E. Cardinale in deciſione anno 1648. ad favorem Epiſcopi Marſicenſis in Archipresbyterum Saponariæ; qui à juriſdictione Marſicenſis præſulis vano conatu ſe jactabat exemptum, ſicque per tres omnino deciſiones. definitivamque ſententiam ſtatutum eſt, ac declararum, Saponariam in Marſicenſi diœceſi fuiſſe conditam, Archipresbyterum Clerumque ejuſdem oppidi Marſicenſi ſubeſſe Epiſcopo, perpetua Joſephi Ciantes digniſſimi præſulis laude, qui nec laboribus, nec expenſis fatigatus ad gregem ovem deperditam reportavit. Igitur Marſicenſis Epiſcopatus auctus perpetua unione Grumentinæ Eccleſiæ, Baſilicam habuit, ut fer-
D tur titulo S. Angeli, quam cum in alium conſpicuum locum tranſtuliſſet Henricus Marſicenſis Epiſcopus anno Chriſti 1131. titulo eam inſignivit S. Gregorii martyris. Noſtris temporibus idem ſupra laudatus Antiſtes Joſeph Ciantes penè à fundamentis pulcherrimè pro loci dignitate reſtituit, ſacraque ſupellectili exornavit. Sacris in ea miniſtrant Archidiaconus ſecundus ab Antiſtite, Primicerius, qui curam animarum gerit, Cantor & decem canonici, (,, *utraque præbenda deſtituti*) cum aliis presbyteris ac clericis, qui divinum penſum perſolvunt. Sex in civitate recenſentur parochiæ, S. Angeli ſcilicet, S. Nicolai, S. Lucæ Evangeliſtæ, S. Catharinæ Virginis & Martyris, S. Antonini Martyris, S. Thomæ Cantuarienſis, cujus Eccleſia, ac Cœnobium Monialium Ordinis S. Benedicti à gente Sanſeverina Marſici domina dotatum, à quibus etiam ferè primo ab hac civitate

lapide aliud conditum eſt monaſterium. quod extat Monachorum Ordinis Cœleſtinorum ſub titulo S. Jacobi nunc ſuppreſſum & Clericorum ſeminario unitum; propè Cathedrale viſitur monaſterium S. Franciſci Conventualium & Capucinorum propè mœnia è piis fidelium eleemoſynis excitatum. Extat Eccleſia Divo Prothomartyri Stephano dicata, ubi ſacra lipſana aſſervantur D. Januarii Carthaginenſis Epiſcopi & martyris, qui cum Felice & Honorato Diaconis in nemore Aneuſo non procul ab hac urbe ſub Leontio præſide palmam ſumpſit martyrii: innumeris fulget miraculis, cujus dies feſtus agitur 26. Auguſti. Huc ab agonis loco ubi diu ignotus jacebat ex divina revelatione, ut infra dicemus, tranſtulit Grimoldus Epiſcopus.

Diœceſis Marſicenſis ſatis ampla, comprehenditque oppida ſeptem, quorum anteſignanum ac nobile Saponaria 12. à civitate milliario in monte poſitum, familiis habitatum ferè 400. cum ſua parochiali Eccleſia, Archipresbytero, 30. presbyteris, aliis clericis & Hoſpitale cujus annuus cenſus 700. ſcutatorum eſt; habet duo virorum monaſteria, & duo Monialium ſepta, unum ſanctæ Crucis Ordinis Ciſtercienſis, aliud Carmelitarum fundatum à Comitiſſa Saponariæ Iſabella Geſualda. Animæ fidelium ibidem degentium 4000. Marſicum vetus ſex milliaribus diſtans, ubi familię recenſentur 400. animæ vero 3000. ubi matrix Eccleſia habens 28. miniſtros presbyteros, ac perplures clericos.

Burgentia ſexto à Marſico milliario. Familiæ in ea ſunt 400. animæ verò 3000. duas habet Eccleſias, maiorem ſcilicet cui inſerviunt presbyteri 17. & Cœnobium Minorum Obſervantium. Viggianum habitatum familiis 500. animabus verò 5000. abeſt mill. 12. ſitum in monte præexcelſo quo valles concluduntur. Hic eſt matrix Eccleſia titulo S. Petri parochialis, ubi inſerviunt presbyteri & Clerici 50. & duas habet parochias ſubjectas, quarum ſingula quatuor habet Sacerdotes, totidemque clericos, & cœnobium Franciſcanorum Obſervantiæ.

Moliternum 14. mill. à civitate diſſitum familias habet 400. animas fidelium 3000. Matrici Eccleſię ſubſerviunt. Archipresbyter, & Cantor cum aliis Presbyteris. Cœnobium Ordinis Prædicatorum, & Minorum diſtrictioris Obſervantiæ, & hoſpitale ubi Fratres Joaunis Dei miniſtrant.

Sarconum 14. pariter mill. à civitate diſtans habet familias 200. animas fidelium 3100. cum matrice Eccleſia habente Archipresbyterum, Cantorem, ac Presbyteros 12. unum hoſpitale. Ager & frugum & pomorum ubertate nobilis.

Saxnm ſex mill. abeſt à Marſico, familiæ 300. animæ ſunt 2000. ibi in parochiali Eccleſia eſt Archipresbyter cum 12. aliis Sacerdotibus.

In univerſum autem diœceſis Marſicenſis agrum habet irriguum, frugiferum, & aucupio percommodum, gentem lautam, & commodam. Continentur in ea parochiales Eccleſiæ ferme 12. quibus inſerviunt Presbyteri 230. & alii clerici, virorum Cęnobia 10. Monialium 3. hoſpitalia ſex, laicorum ſodalitia perplura, duæ conſiſtoriales Abbatiæ, ſancti Januarii capellæ præſepii, altera S. Jo de terra Moliterni. Fidelium animæ 19400. regio in univerſum amœna, & frugum, ac pomorum ferax eſt. Annuus cenſus Epiſcopalis menſæ aſcendit ad ducatos Regni 1400. taxatur verò in libris Fiſci
4 100. Apoſtolici ad florenos 260. Epiſcoporum Marſicenſium. & Grumentinorum ſeriem monumentis ſcriptorum deſtituti conjunctim, & delumbatam dabimus, cum anno Chriſti 1582. ab Hiſpanis civitas & Epiſcopale Archivium miſerabili incendio conſumpta fuerint, paucis quæ ſuperfuerunt hinc inde collectis monumentis, cum iis quæ in regeſtro Vaticano, Actiſq; Conſiſtorialibus obſervavimus, quæ arguat nobis haud deſuiſſe ſtudium demerendi Marſicenſem ſuperſtitem Epiſcopum Ciantem.

I. 1 SEMPRONIUS Ato Grumentinus, primus ejusdem urbis Epiſcopus creatus eſt à S. Damaſo Papa circa annum Chriſti 370. Non multo poſt S. Laverii agonem, aucta Grumento Chriſti fides, *Creſcebat in dies*, ut Acta ejuſdem Sancti narrant, *devotio populi Grumentini, & viri Eccleſiaſtici in urbe virtutibus, & doctrina fulgebant, quare Damaſus Papa ſanctiſſimus Sedem conſtituit Epiſcopalem, Epiſcopumq; creavit Sempronium Atonem Grumentinum, quo tempore admedum crevit proventibus, & ornatu Eccl. B. Laverii ob fidelium ex omni parte concurſum, & miraculorum frequentiam, quę Deus ad Martyris gloriam, & fidei firmitatem operari dignabatur, & ſub Grumentinis Præſulibus in dies Sancti devotio augebatur, & præcipuè S. Juliano Patoma cum eſſet Cuſtos ſacræ Aedis ſanctiſſimi martyris Latinus de Theodoras, qui ob inſignem doctrinam, & vitæ ſanctitatem conſpicuum ad Epiſcopatum Marcellianenſis Eccleſię, quæ & Cluſitana dicitur, fuit poſtulatus, & aſſumptus, &c.* Hec Acta Laverii, quanto verò tempore Semproonius in Grumentina Eccl. ſederit, non poſſumus ex hiſtoria habere. Geſta Laverii deſcripſit Robertus de Romana Diaconus Saponariæ anno Dom. 1162 cujus textum hic libet inſeruiſſe. ne memoria eius vetuſtate concidat, cum multi faciant ad primordia Chriſtianæ fidei, ac Grumentinæ Eccleſiæ, cuius authographum extat in eadem Saponariæ Eccleſia in pergameno conſcriptum.

Geſta ſancti Laverii.

Quoḍam retexere humanas laudes, & inſulas laborum non fuit plerisque ſcriptoribus, & poetis, ut potioribus hujus mundi gradibus honorum, & verborum laudibus extollerentur, multo magis nobis convenire glorioſa bellorum certamina, & ſanctorum Martyrum victorias minime licet ſilentio tegere, & negligentiæ operam dare, ut æterni Regni participes effecti, & ſempiterno honore ſublimati, cœtui ſociemur celeſti. Ad laudem ergo, & gloriam Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti bellicoſum certamen, & triumphalem victoriam B. Laverii, ruſticana licet, (prout valemus) editione, mandante vener. viro Saulo de Goffrido Saponaræ Archipresbytero, & Domino meo, tam ex vetuſtis Eccleſiæ Grumentinæ monumentis, quam ex antiquis Probi ſcriptis ſancti Eccleſiæ Præſidentis, & ſucceſſivis traditionibus, ſanctæ Trinitatis favente gratia reſumere, & reſerare curabimus, ſperantes ipſo glorioſo Chriſti Athleta intercedente cum eodem præmia conſequi ſempiterna: faxit Deus. In diebus igitur Conſtantini Imperatoris dum furor ejus ſæviſſimus diverſis pœnis Chriſti famulos laniaret, Agrippa Præfectus ejus juſſa exequi cenſuit, ut quicunque Diis immolare renuerent, variis tormentis, & cruciatibus interficerentur, B. Laverius cujuſdam viri gentilis nomine Achillei filius, in vico quodam, qui Tergia vocabatur eo tempore Chriſticola effectus, & jam Spiritu ſancto repletus morabatur, qui quadam die dixit patri ſuo, Pater exulta, & omnipotenti Deo, & Jeſu Chriſto filio eius, & Domino noſtro, ſanctoque Spiritui ex toto corde gratias age, ipſe enim in nos celeſte lumen veritatis effundere dignatus eſt. Crede in Deum verum, cœli & terræ conditorem, in quem & ego jam credo, lavare ſancto batiſmate, ſicut & ego lotus ſum, & Spiritum ſanctum accipies ſicut & ego, licet indignus, accepi: Patere per Evangelium à me generari, quem carne jam generaſti, & in eodem Spiritu ſancto loquens non dices anathema Jeſu, hoc enim ſancto Spiritu repletus nemo negare poteſt, unum Deum Patrem omnipotentem eiuſque unicum filium Dominum Jeſum, & eundem Spiritum ſanctum in Trinitate perfecta, & unitate indiviſibili, & ante ſæcula, & nunc & ſemper manere inceſſanter Pater namque Deus, Filius Deus, Spiritus ſanctus Deus, hic tamen trinus Deus, unus omnino eſt, Filius, qui Verbum dicitur, propter nos homo factus in utero Virginis impollutæ, pro nobis paſſus, crucifixus, & mortuus, de ſepulchro ſurrexit, Cœlos aſcendit, & ad dextram Patris ſedet venturus judicare opera cunctorum, tunc impios male perdet in gehennam ignis, & fidelibus ſuis gloriam tribuet ſempiternam. Crede Pater, Diis renuncia, ſunt enim dæmonia, & Deum verum adora, juſſa in contrarium contemne, ac timeas homines Principes huius ſeculi, in corpus namq; omnino moriturum poteſtatem tantummodo habent, animæ vero detrimentum inferre non poſſunt, ſed

Deum

Deum time, qui potens est & corpus, & animam perdere in gehennam. Si ccedideris, & baptizatus fueris Spiritu sancto solidatus, & virtute indutus ab alto, omnia adversa superabis, hic enim gloriosus Spiritus in Apostolis Christo Domino testimonium reddidit, in Martyribus constantiam, & fidem Religionis, virtutemque Passionis ostendit, humiles, & mansuetos inhabitat, Sacerdotes instruit, & ad pietatem eos ingerit, ac rectum judicium observare commonet. Leviticum ministerium sanctificat, viduas protegere jubet, pupillos nutrire demonstrat, adolescentes mundum contemnere hortatur, senum canitiem concordia adornat. Idem falsorum Deorum numina destruit, infideles arguit, simulatores ostendit, improbos quosque deprimit, superbis humiliat, iracundos compescit, luxuriam cohibet, & in eum peccantes in profundum demergit. Hæc & alia multa sacratissimæ Fidei devotione, & patri, & cæteris diu loquente, & Christi Evangelium prædicante Laverio nunciatum est de eo, iniquo Præfecto Agrippæ, qui cum ab accusatore cuncta de beato Laverio didicisset, illico delegatis ministris celeri exhibitione eum sibi sisti præcepit, qui ejus mandata exequentes diligenti adhibita inquisitione eum prædicantem invenerunt, repertum comprehenderunt, & flagellis dirè cæsum, vinctum ad Præfectum adduxerunt. Cumque ante eum B. Laverius præsens adesset, irato vultu sic illum affatus est. Cum omnis homo potestatibus sublimioribus subsit, juxta censum invictissimi Augusti oportebat omnino, & valde decebat te magnis Diis afferre libamina. Quare ergo parvipendens Imperatoris præcepta ejus legis contemptor extitis? cui Laverius sanctus prompte respondit. Cum omnis potestas sit a Deo. Tuus Imperator agens contra Deum nullam omnino habet potestatem. Idcirco, si tuus Dominus est, habeto pace cum illo, mihi certè alius non est nisi Dominus Jesus Christus, cui credens securus de gloria sempiterna, humanam flocci pendo potentiam. Imperium Domini tui non timeo, tuas jussiones non curo. & Diis, qui vera dæmonia sunt nullo unquam tempore sacrificabo. Te oportebat Agrippa qui tanto tempore in Christi servos tyrannidem duram exercuisti, pœnitentia ductum omnipotenti & immortali Deo credere, & tibi ipsi misertum ejus obtemperare mandatis. Audisti puto qualiter ego, licet tanta gratia indignus, Dei favente clementia, baptismum suscepi, Trinitatem sanctam credo, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, & in hac Trinitate unum Deum adoro, contra quam & tu tores ejus tu omni dolo, & injustitia plenus temerario ausu, & inconsiderata operatione insurgis, operari tentas, & conaris. His auditis gravi ira succensus Agrippa jussit eum virgis verberari dicens; multam verbositatem tuam ad me delatam audieram, unde expertus, etiam didici. Hactenus fuisti mui, dehinc autem secundum demerita tua pœnas accipiens: vapulans Laverius lætus, & exultans Deo gratias agebat, quare jussus est iterum durius cædi ab Agrippa jam spiritu diabolico concitato, & demum in medio fori Acheruntinæ civitatis in eculeo torqueri, & adhibitis militum custodiis dimitti pendens, ut sic animam exhalaret, cumque die ipsa, ac nocte stetisset in eculeo, prima lucente altera die, universa multitudo populi, undique confluere cœpit, ut gloriosum Christi martyrem adversus incitamenta diaboli, & Agrippæ supplicia dimicantem, & ex dimicatione triumphantem videret: at ipse Beatus Laverius sic pendens, multitudinem populi doctrinæ verbo admonebat dicens; Audite me omnes, qui voto meo concordatis, qui corde puro Deum timetis, abstinete à malo, & facite bonum, state in fide, & viriliter agite Domino: rememorate Apostolicum dictum; Volo vos sine sollicitudine esse, quoniam omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque prout gessit, sive bonum, sive malum. Stupens autem Agrippa, quod Beatus Laverius adhuc vivus penderet in eculeo, & incessanter populum admoneret: præcepit eum inde deponi, & in carcerem trudi, altera verò die sedens pro tribunali jussit sanctum Laverium suis aspectibus præsentari, cui & dixit: Quousque contumax existens, & in sua duritie perseverans Diis immortalibus renues sacrificare: depone jam pertinaciam tuam, accede tandem, & Diis immola, quod si facere renueris, diversis suppliciis, variisque tormentis subjiceris, sanctus verò Laverius Spiritu sancto fervens respondit. Audi me nequissime & scelestе Agrippa, tibi enim notifico, quod Deum verum colo, & illi soli servio, & ideo pœnas tuas flocci facio, tormenta tua non timeo, cœlesti adjutus suffragio, & virtute roboratus ab alto mihi supplicia, quæ minaris non terrorem incutiunt, sed gaudium, non dolorem, sed refrigerium afferent, gloriosus enim Deus in Sanctis suis, & tu ignoras, magna est potentia ejus, faciens mirabilia, & non cognoscis: placida quippe locutione idem Dominus fideles suos admonere dignatus est dicens: Non potestis duobus Dominis servire. Et Joannes dilectus Apostolus ita nos hortatur Deum diligere. Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate, charitas ex Deo est, & omnis qui diligit ex Deo natus est, & cognoscit Deum: qui non diligit, non novit Deum, quoniam Deus charitas est, in hoc perfecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die Judicii, timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam timor pœnam habet, qui autem timet non est perfectus in charitate: in hoc cognoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris, nos ex Deo sumus, qui novit Deum, audit nos, qui non est ex Deo, non audit nos, hoc testatus est, idem Dominus dicens, qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis, idem Apostolus nos docet quia in hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli, omnis qui non est justus, qui non diligit fratrem suum, non est ex Deo, quoniam hæc est annunciatio quam audivimus ab initio, ut diligamus alterutrum, non sicut Cain, qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum, & propter quod occidit eum: quoniam opera ejus maligna erant, fratris autem ejus justa: & tu scelestissime propter quid me vis occidere, nisi quia ex patre diabolo es, & opera tua maligna sunt, ego autem ex Deo & opera mea justa sunt: omnes, qui sunt ex Deo debent pro fratribus animas ponere, & quare tu vis animam meam tollere, nisi quia ex diabolo es? Hæc igitur audiens Præfectus non sustinens hos sermones, sed furoris stimulis exagitatus illico emanato edicto jussit venatoribus cunctis diversa ferarum genera aggregari, & suæ præsentiæ adduci, ut sanctus Laverius illis traderetur ad periemendum. Quare non multis interiectis diebus secundum Agrippæ præceptum feræ diversæ fuerunt allatæ, inter quas leo, & tigris, taurus, & leopardus, aper & aliarum ferarum genera multa, quæ simul accumulatæ in dicta die per proclama in amplo foro circumscepto, singulæ juxta propriæ naturæ, & virium proprietatem terribilibus vocibus, & intolerabili sonitu æstuabant. Omnibus ergo paratis, populo in magna multitudine confluente atque spectante coram Agrippa Præfecto pro Tribunali sedente allatus est Laverius, & ad feras jussu Præfecti intromissus, qui paventibus cunctis, & præ timore squalidis ipse solus intrepidus signo Crucis armatus JESUM invocans lætus feris se obtulit, & in medium earum processit. Videntes autem eum feræ omnes quasi stupidæ, & attonitæ steterunt, nec sunt ausæ eum attingere, quinimo ita affuit misericordia divina, ut omni feritate deposita quasi oves mansuetæ capite demisso ad sancti pedes accurrerent, tunc B. Laverius sic alloquutus est universum populum, qui aderat spectans hujus examinis finem. Nunc videtis omnes, & clare conspicitis quam potens est Dominus meus Jesus Christus, nunc cognoscitis quantum possunt qui diligunt ipsum Dominum corde puro, conscientia bona, & fide non ficta, pariterque percipitis, quod sunt dæmonia, quæ Agrippa colit, & Principes ejus; hæc & similia loquente sancto Laverio stupefactus Agrippa angebatur magno dolore, & in ea dementia exagitabatur cum ipsius Christi martyrem cruciaret, & tantorum tormentis suppliciorum superare eum minime posset. Cumque complevisset Beatus Laverius locutionem ad populum, invocato Christi nomine ad feras conversus dixit; Christus Dominus noster, qui vos nasci præcepit, ipse vos à me compescuit ad ipsius gloriam, & fidelium corroborandam fidem, ut Agrippa, & omnes quod ipse est Deus verus, qui potens est in cœlo, & in terra, faciens signa & mirabilia, & salvans omnes sperantes in se: omnes autem Dii gentium dæmonia: nunc ergo singulæ dantes gloriam Deo accedite ad pedes meos, ut impleatur propheticum dictum Spiritu sancto docente: Omnia subjecisti sub pedibus ejus: Quæ cunctæ directis cervicibus jussa sancti Laverii implentes, ad pedes ejus ceciderunt, & Dei Martirem adorantes singulæ juxta proprietatem naturæ, ac si exultantes confusos sonitus vocum in Dei laudibus cumulerunt. Tunc universa multitudo populi videns talia mirabilia in fide roborata, cœpit glorificare Deum dicens, Benedictus sit Deus vivens in sæcula, qui de-

dit potestatem talem hominibus in se credentibus. Jatebant interea ferę ad pedes martyris; oculis in eum cum mansuetudine intentis, ac si ejus jussa expectarent, & populus clamabat; Ecce quomodo Dei virtute obediunt ei, tunc surrexit Leopardus, & conversus ad tribunal Præfecti, qui nec virtutibus Dei compunctus tanta miracula videns obstinatior erat in malo proposito, cum magna ferocitate fremens, ac si volens in eum irruere Laverii consensum euquireret, & expectaret. Sanctus autem Laverius ad Leopardum accedens, ad se revoluit, & dixit; In nomine Domini nostri Jesu Christi præcipio tibi, ne eum contingas, nos enim Christi servi malum pro malo non reddimus, sufficit Agrippæ ignis æternus cum pęnis perpetuis, qui paratus est diabolo patri ejus, quo cruciandus erit in sempiternum, vos autem omnes nullum lędentes ad loca vestra remeate. Hęc audientes ferę confestim inde exilientes redierūt ad sua, & statim factus est clamor magnus in stupente populo iterum laudantium Deum, & dicentium. O Justitia, ò veritas unus est Deus verus, & Domin. Jesus Christus, qui glorificat Sanctos suos in magnificentia virtutis suæ. O cæci omnes Judices iniquitatis, qui tot visis virtutibus non erubescunt. Verè magnus est Deus Christianorum. Videns autem Agrippa Præfectus se victum, & in omnibus superatum, cum suspiriis gemens clamabat dicens; heu me miserum, heu me infęlicem, victus sum, superatus sum. Sed nihilo melior factus jussit iterum B. Laverium cum custodia militum ad carcerem deduci, cui & dixit; Laveri, habebis circa te in crastinum tormenta magis, ac magis horrida, quæ te fortiter laniabunt ad internecionem, & ad exemplum cunctorum deducent, & cognosces tu simul cum eis, quos à cultu magnorum Deorum avertisti, utrum Deus tuus eruere te possit de manibus nostris. Sanctus verò Laverius in carcere positus instanter oravit, dicens, Domine Deus omnipotens, qui in pœnis servum tuum adjuvisti, & dignatus es custodire eum semper ab adversariis in cunctis tormentis suis, exaudi me orantem ad te, ne permittas me nunc pœnis consumptum requiescere, ne impiissimus Agrippa lætetur taliter & taliter valere posse sicut Dęmonum instigatione comminatus est in vilipendium potentiæ tuæ; Ego quidem tua roboratus gratia, & assistente virtute absque ullo metu paratus sum pro tuo sancto nomine cuncta terribilia tolerare, ubi ergo tuæ pietatis misericordia decreverit hinc ereptum eo deducere dignare, ut Agrippa delusus cognoscat tę verum Deum omnipotentem cum unico Filio suo Domino nostro Jesu Christo, & Spiritu sancto in Trinitatis potentia viventem atque regnantem in sæcula, omnia posse, & dominari universa, quæ sunt in cęlo sursum, atque in terra, vel in mari deorsum. Eadem igitur nocte Angelus Domini advenit splendida luce refulgens, dixitque ad Beatum Laverium; Dominus Jesus Christus Filius Dei vivi, cui tuum commisisti famulatum misit me ad te, dicens, ut confortatus maneas in eo, quia ipse est adjutor, & protector tuus, & non derelinquet te, sed ad triumphum victoriæ, & coronam vitæ tibi conferre dignabitur; pugna viriliter, & esto robustus in Domino, nam & revera petitio orationis tuæ adimplebitur, sicut ab eo postulasti: Surge ergo velociter, & sequere me; exurgens ergo Laverius sequutus est Angelum præeuntem, & exeuntes carcerem, & militum custodiam pęrtereuntes, cum essent jam extra civitatem in vico quodam dixit illi Angelus; Da gloriam Deo, perge ad urbem Grumentinam, ibi enim post doctum Evangelium tibi manet fructus boni operis, ibique aliquantulum commorans martyrium accipies pro Christi nomine triumphator. Beatus autem Laverius Deo gratias agens quantocius inde profectus devenit Grumentum decimo octavo Kal. Aug. & mane diluculo stans in foro juxta portam Aquiliam voce magna clamare cępit, En Grumentini felices in hac felici die assumptionis Matris Dei præparate corda vestra Domino, ad vos enim missus sum lucem sanctam Evangelii pacis annunciare, & confluente populo cępit prędicare verbum Domini incipiens ab annunciatione Angeli, & testificari verbis, & signis multis

A *Dominum Jesum, & quomodo missus esset ab eo per Angelum, ut ipsos doceret, & credentes baptizaret; sicque diebus multis perseveravit docendo, & prædicando ex abundanti verbo salutis, & fidei, mentes hominum replens, frequenter sermones concludebat dicens; Dominus Jesus, ut ipse testatus est in Evangelio est lux mundi, & prædicatio verbi ejus lux est de ejus luce, dum ergo lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis, & tenebræ vos non comprehendant. Sic multos perduxit ad lucem, & baptismatis aqua mundavit, audiens autem Præfectus Beatum Laverium è carcere noctu egressum, & in partes petisse fugam sibi non notas, nimia exagitatus anhelatione accersitis apparitoribus eis præcepit per urbem, montes, & nemora perquirere si alicubi fortasse latitaret. Inquisitione peracta, eoque non reperto, misit crecentos milites quibus præerant Theodosius Eufratius, & Asclepius, eisque præcepit, ut diligenter Laverium inquirerent, & si contingeret invenire, ubicumque repertus esset, si Diis sacrificare renueret diversis maceratus*

B *tormentis capite truncaretur. Profecti sunt ergo milites juxta crudelissimi jussa Præfecti, & sanctum Martyrem per multa loca omni diligentia frustra perquirentes, tandem Grumentum pervenerunt, & per urbem emanatis edictis per proclama publicatis, pecuniam, & Principis gratiam promittentibus ei, qui Laverii notitiam daret, astitit quidam proditor avarus qui nunciavit Laverium ibi consistere, & latitare occultatum à Christianis propter eorum adventum, qui & perduxit milites ad locum ubi Sanctus à fidelibus detinebatur, licet invitus, volentibus illis eum servare propter illorum profectum. At milites eum inventum comprehendentes catenis vinxerunt, & ductum ad forum sævientes in eum, columnæ marmoreæ alligatum crudeliter fustigarunt, eique dixerunt; Nosce te pertinax jam fini appropinquasse, & manus nostras ultra evadere non posse. Servanda sunt enim præcepta sacri Imperatoris nostri Constantini, quæ mandant, ut qui Diis sacrificando Imperiali consulto acquiescere noluerit, capite pleno sententiam decolla-*

C *tionis accipiat. Tu autem usq; nunc in pertinacia persistens obedire magni Augusti decreto noluisti, & ejus jussa contempsisti, & fugam arripiens è manibus Agrippæ ejus Præfecti dolose secessisti, sed jam in nostras amplius non evasurus incidisti, quare ad te reversus miserans tui Diis immola, & liber abibis, sin minus indubius esto à nobis pœnas tibi atrocissimas ad necem usque inferendas: Beatus verò Laverius cum consueta eis Christiana libertate respondit, sępe dixi, & nunc iterum dico, & certos vos esse volo ministri dæmonum, quod vestri Imperatoris præcepta flocci facio ejus mandatis non obtempero, & dominationem sperno, nullam enim habet potestatem cum à Deo non sit, quinimo pugnare usurpata potestate terrena, temerario ausu præsumat contra Deum qui etsi permittat usum terrenæ potestatis contra servos suos, id totum decretum est ad Domini nostri Jesu Christi gloriam & coronam servorum suorum fortiter pro Christi nomine dimicantium, atque ipsorum persequutorum Christi nominis confusionem, & damnationem æternam, cælestis*

D *enim Imperatoris dominium universale est, & sempiternum; Rex enim est Regum & Dominus omnium dominantium & retribuet unicuique secundum opera sua absque aliqua acceptione personarum, et cuinque omnia clara sunt, & aperta, ac falli non potest, intelligit cogitationes nostras à longè, semitas & funicula cunctorum investigat, cujus comparatione terrenæ potestates sunt fumus & umbra à manu ejus nemo fugiet, quinimo & potentes in sua potentia delinquentes, potentius tormenta patientur, ipsi obedio, humiliter ipsi soli servo fidem, ipsi me toto affectu commendo, & sincero corde committo; Diis vestris non sacrificavi hactenus, nec ullo tempore sacrificabo, sunt enim dæmones, falsi, mendaces, & omni malitia & dolositate pleni ad circumveniendas animas & perdendas miserorum à veritatis via aberrantium, sed & tormenta vestra, & comminatam mortem non timeo, potestis enim corpus tantum occidere omnino moriturum, animam vero in nihilo læde-*

re

oe poteſtis, propterea libenter peo ipſo Chriſto mortem ſubito, ab ipſo enim Domino meo cepoſita eſt mihi corona juſtitiæ, palma victoriæ & gloria triumphi. Hæc audientes milites diſſecabantur coedibus ſuis, & indignatione repleti, iterum expoliatum ad eandem columnam ligatum in fora crudelius cædi fecerunt verberibus multis, deinde catenis vinctum, miſerunt in carcerem cum cuſtodibus: inito autem conſilio inter eos, decreverunt geſta omnia nunciare Agrippæ, ejuſque juſſa onpectare, & exequi, literas erga dederunt ad Præfectum dicentes; Agrippæ magnifico præfecto, Theodoſius, Eufraſius & Aſclepius ſalutem: juſſa tua implentes fatigati pee multa invenimus tandem fugitivum Laverium in urbe Grumentina, quem adbuc in ſua pertinacia peeſiſtentem, & Diis ſacrificare renuentem vinctum catenie miſimus in carcerem; indica ergo nobis quo genere mortis eum affici mandas, & vale. Hæc cum Præfectus audiſſet & ex litteris percepiſſet magno cepletus gaudio nunciis & aſtanti populo ait. Si verè potens eſt Deus Cbeiſtianorum quem colit Laverius, quare non liberavit eum de manibus noſtris, & enaltane ſtatim ceſcripſit militibus, dicens. Agrippa Peæfectus militibus ſuis ſalutem: gaudens gaviſus ſum & de proſpeca veſtra profectione & inventione Laverii de quo ceſcribo vobis ut ſi ſecundum pracepta divini Auguſti non acquieveeit Diis immolare, & offerre libamina, et coram vobis & in conſpectu populi Grumentini gladio caput amputari mandetis, & bene valete. Cumque oemeaſſent nunciis cum Præfecti epiſtolis, cognita a militibus ejus voluntate, & accepto mandato obtruncandi Laverium, ipſum in dicta die, è carcere eductum cum militaribus ſignis dunerunt, non procul entra tamen mœnia civitatis in locum ubi duo flumina Acris & Sciagea connectuntue; & cum à militibus præſidentibus fuiſſet iterum atque iterum & blandimentis & minis ſancti conſtantia tentata, ut animum inclinaret ad Diis immolandum, ipſeque firmus in ſancto propoſito moriendi pro Chriſto peeſiſteret & in prædicatione Evangelii etiam imminente morte perſeveraret, ibidem ſpectante populo Grumentino poſt eum cum lacrymis Domino commendatum, gladio peecuſſus truncato capite pervenit ad palmam † ſtatimque von de Cœlo perſonuit dicens; veni Laveri fidelis, veni requieſce jam poſt tanta expleta certamina laborum; veni, ingredere in Regnum æternum, tibi victori triumphanti dabo palmam, & derelinquenti bunc mundum propter nomen meum bæreditatem ſempiternam: & cum bæc omnia è cœlo prolata eſſent, viſa eſt omnibus ſpectantibus in columbæ ſpecie aureis contexta pennis ſancta ejus anima ex ore truncati capitis egredi, & alta cœli penetrare. Tunc omnes qui aderant magnificantes Deum omnipotentem, & Jeſum Chriſtum filium ejus, laudes uno ore canebant ad gloriam ejus dicentes, Laudate Dominum de cœlis, laudate eum in excelſis, Cantate Domino canticum novum, laus ejus in Eccleſia Sanctorum. Laudate Dominum in ſanctis ejus laudate eum in firmamento virtutis ejus. Ecubeſcentibus militibus, & tacentibus ob timorem, ne tantum multitudinem populi in ſe concitarent, qui tandem confuſi mente oeverſi ſunt ad Agrippam. Cerpus vero Beati Laveeii à Dicilla Lucilla nobili fœmina cum vieo ſuo Pactumenio Criſtillo ac magnifico viro Millone Tillabgipto qui ſanctiſſimum Martyrem peimi boſpitio eeceperant peetioſis unguentis delibutum, aromatibus conditum, & lineis velis involutum in cypreſſina capſa conditum in eodem loco Martyrii bonorificè ſepultum fuit; & cum jam eo tempore fides multorum in Chriſto aemata plenius creſcens abundaret non multo poſt cum jam Conſtantinus Auguſtus à Beato Silveſteo Papa baptizatus, & fidem ſuſcepiſſet, & templa ædificare indulſiſſet, ibidem in bonorem ipſius à fideli populo Grumenitino Eccleſia miræ ædificationis conſtructa eſt, & bæc poſita memoria in marmore.

D. O. M. IMP. M. FLAVIO VALER. CONSTANT.

Laverio Chriſti martyei Tergiæ ex nobili Acbilleo nato Acberuntiæ careeib. mancipato ab Angelo inde vinculis ſoluto buc Grumentum miſſo ad fidem prædicandam, poſt doctum Evangelium capite teuncato, martyrium boc in loco peepeſſo Doctori, & patri Grumentinus populus publico ære dicavit.

Hinc peopter ardentem charitatem, & amorem fidelium, & coruſcantia mieacula glorioſi martyris urbe Grumentina veddebatur conſpicua, & ſub Laveeii ſancti protectione ubertate eeeum, & neceſſariarum, & utilium affluebat, & omnes, qui in neceſſitate poſiti ad Deum per ſancti Martyris invocationem recurrebant, ejus intercesſione, & meritis glorioſi ſalutarem petitionis ſuæ conſequebantur effectum, quod & bodie abſque bæſitatione ſperandum eſt ab omnibus qui puro corde, & affectu devoto ejuſdem implorant auxilii. Paſſus eſt Beatus Laverius Chriſti Martyr ſanctiſſimus decimo quinto Kal. Decembris Incarnationis anno 312. Creſcebat in dies devotio populi Grumentini, & viri Eccleſiaſtici in urbe vietutibus, & doctrina fulgebant, quare Damaſus Papa ſanctiſſimus Sedem conſtituit Epiſcopalem, Epiſcopumque creavit Sempronium Atonem Geumentinum quo tempore admodum crevit proventibus, & ornatu Eccleſia Beati Laveeii ob fidelium ex omni parte concurſum, & miraculorum frequentiam, quæ Deus ad Martyeis gloeiam, & fides firmitatem opeeari dignabatur, & ſub Grumentinis Præſulibus in dies Sancti devotio augebatur, & præcipuè ſuſcepit augmentum ſub Juliano Patoma cum eſſet Cuſtos ſacræ Aedis ſanctiſſimi martyris Latinus de Theodoea, qui ob inſignem doctrinam & vitæ ſanctitatem conſpicuam ad Epiſcopatum Maecellitanenſis Eccleſiæ, quæ & Cluſitana dicitue, fuit poſtulatus, & aſſumptus, nec minus ſub venerabili viro, & Antiſtite digniſſimo Rodulfo Alano, à quo viro verè magnifico mirum in modum Eccleſia ſancti Martyris fuit exornata, & miniſtrorum numerus auctus, ſed elapſis jam pluctmis annorum ſpatiis, cum procella barbaræ tempeſtatis in Italia fueeret, & diverſarum Provinciarum excidium peotenderet, & uebes devaſtaret ſic permittente Deo propter peccata populi, uebe Grumentina à Saracenis irruentibus eodem tempore obſeſſa, capta, devaſtata, & cum magna populi clade funditus everſa fuit; Eccleſia ſancti martyeis Laverii ornamentis ſpoliata, polluta, deturpata extitit, & tandem igne combuſta. Pontificatum tenente Joanne VIII. Civitas olim populoſa inbabitata remanſit, & penitus deſolata, qui enim ex barbarico furore evaſerant ad prærupta montium, cavernas, ſpeluncas, & latebras tantæ multitudinis timore perculſi confugerant, & ferarum moee deliteſcebant, ipſis Saracenis omnia devaſtantibus, & igne devorantibus abſque aliqua oppoſitione. Tunc venerab. Acberuntinæ Sedis Antiſtes omnipotentis Dei, ac ſancti Martyris amore, & devotione ſuccenſus ex ejus Eccleſia conflagrata, ubi ſancti ipſius Corporis glorioſa erant recondita membra, ſacra pignora eximere cogitavit. Venit ad Grumenti ruinas, flevitque ſuper eas, tantæ calamitatis miſeratione commotus, & accedens ad Eccleſiam ſancti Martyeis cum fletu, & lacbrymis, eam vidit ex omni parte fœdatam nudam, & ſpoliatam, invenit tamen Presbyterum quendam ſacræ Capellæ Cuſtodem Probum nomine, & re ipſa talē qui capellam, ubi Martyeis altare erat, purgaverat, & ut poterat, & temporum calamitas peemittebat, exornaverat, & fideliter non ſine magno vitæ diſcrimine cuſtodiebat; bunc alloquitue Antiſtes, & gravibus blandiſq; verbis ſaceum depoſitum poſcit: Renuit ipſo cum lacbrymis, & bumilitate ſe opponens deſiderio Præſulis: audiunt populi diſpeeſi, & in unum congregati viſam ſpeenentes ob Sancti devotionem accurrunt omnes viri, atque mulieree, & plangentes & ejulantes, Antiſtitem qui jam ſaceum Corpus cum ſuis Presbyteeis, & militibus è loco, ubi ſub altare eeconditum fuerat cum arca extraxerant, & aſportare contendebant, diſturbare conantur. Veniunt tandem quidam ex nobilioribus, qui ex excidia civitatis evaſeeant, & audito deſiderio Præſulis, & viſa contradictione populi, babito colloquio cum eminentis prudentiæ viro Bruttio Oriente, conſilium ſumunt, quo utriſque ſatisfacerent, & partem ſacri

Cor-

Corporis Antistiti tradiderunt asportandam, reliquiam tum sancto Capite eidem Presbytero Probo Ecclesiæ Præsidenti conservandam reliquerunt. Sit dissensione composita, venerabilis Antistes cum magno gaudio Acheruntiam revertitur, & extra mœnia in quadam Ecclesia paucis secum adhibitis, pignora sacra secreto recondidit. Presbyter verò Probus amore divino flagrans sanctoque timore, partem quam accepit sancti Martyris, honore debito reservavit: quæ evidentibus signis, & miraculorum coruscantibus beneficii emicuit cum magna populi lætitia, & devotione, cœpitq; populus à calamitatibus requiescere, ac Grumenti ruinas, & adjacentia loca inhabitare, & templum sancti Martyris frequentare, & ut facultas erat exornare. Sed cum iterum magis, magisq; barbararum gentium gladio plurimæ provinciæ Italiæ nete vastarentur, viri Grumentini variis paganorum oppressionibus vexati, metuentes, quod essent exitium perpessuri, è domibus exilientes, iterum latitare coguntur, vir quidam præclarior ceteris Goffridus nuncupatus sancti corporis Laverii particulam abstulit, & cum ea Satriani civitatem aggreditur, & ejusdem Sedis Pontifici recondendam tradidit, ille lætabundus suscipiens sacrati Martyris pignora, decorari loculum, atque aram construi jussit, in qua ea magna cum veneratione, & exultatione reposuit. Ibique ejusdem gloriosi Martyris suffragio indesinenter visa sunt resplendere miracula, & in populum beneficia: ad laudem, & gloriam Deificæ Trinitatis. Infideles verò crudeliter funditus everterunt, & templum sancti Martyris destruxerunt, & solo æquarunt. Preterea elapsis jam plurimis annis divina inspirante clementia Leo venerabilis Acheruntinæ urbis Antistes exquirere diligenter cœpit ubinam esset recondita pars ejusdem sacrati corporis Laverii, quam ut supra memoravimus locare olim studuit præcessor ejus Episcopus, tunc senex quidam Præsbyter qui cum eodem fuerat Episcopo indicavit, ubi & qualiter fuisset eximia pars illius humati corporis. Statim igitur præfatus Antistes convocatis quibusdam suis religiosis Presbyteris misit eos ad exhibendum sibi eandem corporis partem. Illi verò quantocyus illuc profecti sunt, & invenientes desiderabilem illius corporis thesaurum, illico auferre, secum ducere, & ad memoratam urbem regredi visi sunt; quo audito idem Leo insignis Præsul gratulabundus cum cuncto Ecclesiastici Ordinis Clero, plebisque grege, sanctum suscepit corpus, atq; in B. Joannis Baptistæ Basilica reponens altare construxit, & celebri laude consecravit, ubi orantes quicunque & ab eo beneficia poscentes indubitanter consequuntur effectum, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Deo Patre, sanctoque Spiritu vivit, & regnat in sæcula sæculorum, Amen. Sacrum templum sanctissimi Martyris, in quo & caput, & pars ejus corporis asservatur fuerat multis annis solo permansit æquatum, & populus Grumentinus pagos multos divisim incolebat, tandem Donatus Leopardus, qui S. Mariæ Assumptę in Grumenti ruinis, & populi sic divisi curam gerebat animarum, illum in unum congregare, & ad castrum Aræ Saponæ transferre disposuit, & sancti Martyris Patroni Ecclesiam reparare: populum transtulit, Pontificatum tenente Leone VIII sed Ecclesiarum Parochialium translati populi ædificatione præpeditus, sancti templum non refecit, sed diebus illis sanctissimus, & multum venerab. Pater Lucas e Sicilia per Calabriam ex Noo hac adveniens, & gloriosi Martyris Ecclesiam ita dirutam inveniens magna devotione ipse ligna paravit, calcem coxit, & propriis manibus prout potuit egenus, & advena ædificavit: spatiosum antiqui tēpli situm restrinxit, & ad mediocrem Ecclesiam reduxit, vetusta forma, & magnisi ca constructione mutata, ea qua templi ruina, & formę mutatione factum est, ut locus in quo capite sacro pars corporis S. Martyris reposita fuerat factus sit omnino ignotus, & licet asseratur adesse, ubi sit ignoratur, Deo sic permittente, & quamvis vulgo dicatur reperiri sub pavimento in spatio inter posteriorem partem altaris, & parietem, ubi lapis adest erectus in signum, & licet populi devotio hoc confirmet, non tamen incertu est. Particula altera sacri corporis. Satrianum allata, ibique recondita. Satriano civitate diruta, ad oppidum Titi delata est, & in matrici Ecclesia ipsi sancto martyri Laverio dicata, cum debita veneratione reposita largiente Deo ob Sancti merita, plurima beneficia populo. Veterum traditione habetur, quod quidam dum dormiret sæpe sibi videre visus est magnum thesaurum sub altari sancti Laverii reconditum, cumque nocte quadam Ecclesiam ingressus demonstratum locum effodisset, arculam invenit, & credens in ea esse aurum, foras egressus aperuit, & in ea caput reperit sancti Martyris, at indigne ferens caput pro thesauro invenisse illud crinibus apprehensum sacrilegus allisit columnæ marmoreæ, quæ uti sancti Martyris passionis instrumentum, quippe cui alligatus ipse Sanctus in foro Grumentino, semel atque iterum fuerat flagellatus ante fores reparatæ Ecclesię ad populi devotionem asservatur, hæc quasi liquida materia cessit, & summi capitis Sancti vestigium recepit, & servat impressum; Stupidus ille nequam caput projecit in viam, & territus aufugit, & diluculo superveniens Agaso, cujus nec nomen refertur, nec patria qui mulum ducebat claudum, & macilentum, vel potius trahebat, vix pedes & crura moventem, & cernens sacrum Caput, velut recens obtruncatum, suavissimum efflans odorem, rem admirans interna devotione motus, illud accepit. Et cum eo mulum onerasset, ille sentiens sacram sarcinam sanus jam factus, ita velociter cœpit ambulare, ut alas habere, & avium more volare videretur, & sic ad patriam usque perrexit. Vestigium capitis columnæ impressum oculis cernitur, & à fidelibus devote veneratur, & capitis sacri translatio pro certo non habetur, cum ad huc locus translationis non referatur, immo in eadem Ecclesia creditur, cum corporis parte remansisse, ad cujus venerationem confluunt fideles cum magna devotione & intercedente glorioso Christi Athleta petitionum suarum salutarem consequuntur effectum. Deo semper honor & gloria Amen.

Ego Robertus de Romana Diaconus scripsi anno Domini 1162.

2 RODULFUS Alanus Grumentinus fuit Episcopus, priscis illis temporibus; an successerit Sempronio haud constat; fuisse verò dignissimum, sub quo mirum in modum Ecclesia S. Laverii exornata ac ministrorum numerus auctus, supra relata acta docent. II.

3 JULIANUS patria Grumentinus, Episcopus sub quo Grumentinæ Ecclesiæ maximum accessit incrementum, ut in actis ejusdem Laverii habetur. III.
Hic Episcopus ab omnibus celebratus vixit ætate S. Pelagii II. Papæ circa ann. Christi 580. cui idem Pelagius rescripsit in decreto par. 6. c. 112. apud Ivonem. Qui post Julianum Ecclesiæ Grumentinæ præfuerit non habemus; videtur tamen paulò post Grumentum fuisse à Barbaris funditus desolatum, cujus parochiæ meminit Gregorius magnus in Reg. lib. 10.

4 TUDERISIUS non Grumentinus, sed Marsicensis Ecclesiæ Episcopus subscripsit (t) decreto IV.
Leonis IV. in Anastasii Præsbyt. & Card. condemnatione anno Dom. 853. apud Baronium. Hic primus est Marsicensis Episcopus ex iis, qui ad posteros perennarunt, non tamen primus in ordine ex iis, qui eidem præfuerunt Ecclesiæ.

5 GRI-

(t) Subscripsit huic decreto, ut ex codice originali transcribitur, *Tuderisius Marsensis*, qui etiam ex variis librariorum lectione dicitur *Ludorisius*, *Tuderisius*, *Luderius*, & Tuderius. Et hinc facile confundi possunt Episcopi antiqui hujus Ecclesiæ cum iis Marsorum [illegible] ad Lacum Fucinum, qui etiam quandoque Marsicani dicti sunt. Ita Albericus, qui apud Marsos floruit an. 970. & 981. Marsicanus vocatur ex notitiis Barberinæ Bibliothecæ apud Ughellum ibi. At Marsicum an hunc Tuderisium ita proprium sibi vendicet, ut eum alteri Marsorum Cathedræ denegare possit, asserere non audemus. Quinimo & hunc Tuderisium inter nos Marsenses adnumeravimus, additis Joanne ex Constituto Vigilii Papæ de an. 553. & Luminoso è Concil. Lateran. de an. [illegible] quos nec ita Marsorum dicimus, quod & hos Marsicum suos esse prætendere nequeat. De Tuderisio Baronianum exemplar Marsensem pronunciat, quod & si Marsicanum, vel Marsicensem codices descriptum proferant, Marsorum nomen fuit gentis, & loci, & gens Marsenses etiam hinc dicta, & Marsica ex Virgil. lib. 7. Æneid. & facile in Episcopis adducitur nomen sedis Marsicanæ, & Marsicensis: & ita etiam in antiquioribus Marsorum documentis sæpius usurpatum legimus. Discrete clarior ratio hos discernat necesse est. *Laurentius*.

V. 5 GRIMALDUS Marsicensis Episcopus, tempus quo floruerit ignoratur, nec quid de eo dicendum sit habemus, nisi quod habetur in bravi historia translationis S. Januarii Episcopi Carthaginensis à nemore Aetiuso, ubi palmam una cum Felice & Honorato diaconibus sumpsit martyrii, ad Ecclesiam sancti Stephani Prothomartyris in ipsa Marsicensi Ecclesia. *Marsici in Lucania translatio B. Januarii Episcopi Carthaginensis, qui apud Potentiam ob Christi fidem sub Leontio præside multa passus, demum ad Atreusum nemus cum Felice, & Honorato Diaconis securi percussus martyrii palmam consequitur, ejus sanctissimum corpus diu Christianis ignotum, Susanna pia femina in somnis admonita Grimaldo Marsicensi Episc. pandit, qui cum Clero & populo accedit ad locum, repostas reliquias ad Cathedralem Eccles. deferri curat. Veramtamen quia Abbas S. Stephani in cujus agro Martyris corpus latuerat, ad suam Eccl. asportari contendebat, post longas altercationes conveniunt ut in plaustro indomitarum vaccarum imponeretur, & in loco, quem ipsæ eligerent corpus servaretur. Quod ad Eccl. S. Stephani Dei voluntate delatum à Marsicen. & externis summa devotione colitur, ab his præsertim, qui à dæmonibus obsessi, etiam in agri Marsicen. ingressu martyris prece liberantur. Brachii argentea theca inclusum quo adjutore Marsicen. populus in summis periculis utebatur. Hispani milites an. sal. 1502. urbe nostra Marsici bellorum occasione per ipsos direpta & succensa in Hispaniam ad Rodericum oppidum detulerunt, ubi miraculis hucusque servatur.* Hactenus brevissima acta S. Januarii, quibus adiicere nec pilus adest. quæ leguntur in Eccel. Marsicen. in festo diei ejusdem 26 Aug. qui patronus est civitatis, de quo nil in martyr. aliisq; Ecclesiasticis monumentis reperimus quod hic commemoremus.

VI. 6 GISULPHUS Marsicensis Episcopus post cursum ducentorum annorum memoratur in tabulis ejusdem Ecclesiæ anno salutis 1095. quo ex hac vita decessit, cujus præsulatus tempore Normannus duas Ecclesias obtulit Rudo Abbati S. Stephani de Marsico anno 1089. sic loquitur in donatione quæ extat in tabulario hujus Ecclesiæ.

In nomine Domini nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi MLXXXIX. mense Junii XII. Indictione.

Ideoque ego Normanno de genere Francorum clarifico ante subscripti testes, quoniam compulsus sum per Dei misericordiam & pro mercede animæ nostræ & de mea uxore & de cunctis nostris parentibus offero in manibus Rado vener. Abbas, & de suis posterioribus, cujus modo videtur regere domum S. Prothomartyris Stephani de civitate Marsico, duæ Ecclesiæ vocabulum S. Nicolai, quæ fundata est versus castello Calvelli, atq; domum S. Catharinæ, qui est juxta fluvium propè Calvello cum omnibus pertinentiis, &c. & hoc factum est ante nostros fideles, & consanguineos meos Rozujus Alcs, & Regoni nepoti meo, & Ravel de Balio & Joello generi meo, & Drago filius meus, atque Philippus vicecomes meus, & Joan. Fabarius &c. Iste Normannus videtur tunc temporis fuisse Marsici Dominus, ex quo cæteri Comites successerunt usque ad Rogerum Sanseverinum, nepotem ex sorore Guillelmi Comitis Marsici.

VII. 7 JOANNES monachus Casin. monasterii eodem anno 1095. successit Gisulpho, Marsicensis & Grumentinæ Ecclesiæ se subscripsit in privilegio à Petro Cavensi Abbate concesso in erectione Ecclesiæ sancti Jacobi de Burgentia. Hujus meminit Arnoldus Vvion lib. 2. ligni vitæ. In monumentis cœnobii Cavensis habetur Joannem hunc fuisse in numerum Cardinalium cooptatum.

VIII. 8 JOANNES alter ex eodem Casinensi cœnobio assumptus Marsicensis fuit Episcopus apud eundem Arnoldum; tempus tamen quo vixit non exprimit. Censetur Joanni præfato successisse.

IX 9 LEONEM aliquando Marsicensem. aliquando verò Grumentinum Episcopum vocatum invenio. Hic anno 1123. donationem fecit Abbati Nilo cœnobii sanctorum Mariæ & Anastasii de Carbone Anglonensis diœcesis, de Ecclesia sanctissimæ Trinitatis Castri Lerconii, in qua Grumentinum se Episcopum appellat in hunc modum.

✠ In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo vigesimo tertio mense Augusti Indictione prima.

Ego Leo Dei gratia Grumentinæ Sedis Pontifex una cum Archidiacono meo Riccardo & Archipresb. Ursone, cum cæteris omnibus nostræ Ecclesiæ Canonicis, concedo atque confirmo tibi D. Nicolao Abbati, & Ecclesiæ tuæ vid. s. Anastasii & s. Mariæ de Carbone quæ sub tuo regimine videtur esse, Ecclesiam S. Trinitatis, quæ intus Castrum Sarconi olim existebat, sed modo de foris in Ecclesiam S. Jacobi remota est, cum omnibus rebus sibi pertinentibus, mobilibus, & immobilibus, ut amodo tu, tuique successores eam habeatis & ad honorem Dei, & prædictæ Ecclesiæ, salvaque Ecclesiæ nostræ S. Georgii auctoritate, sine mea contrarietate, meorumque successorum possideatis. Si vero aliquis hanc confirmationem disrumpere, vel aliter removere voluerit, sub anathemate habeatur. Et pro tua tuorumque successorum securitate hanc chartulam Bisantio Notario scribere præcepi, & sigillo meo sigillavi, & mea manu signum sanctæ Crucis impressi, mense, & Indictione prædictis.

† *Ego Leo Episcopus Grumentinus.*
† *Ego Riccardus Archidiaconus.*
† *Ego Urso Archipresbyter qui supra.*
† *Ego Vito Primiceeius.*
† *Ego Bonifacius Presbyter, & Primicerius.*
† *Ego Ursino Presbyter.*
† *Ego Tidemanus Presbyter.*
† *Ego Joannes Presbyter.*
† *Ego Oto Presbyter.*
† *Ego Petrus Presbyter.*
† *Ego Teo Sacerdos.*

Locus † sigilli.

Documentum exscripsimus ab exemplari libri privilegiorum Carbonensis cœnobii membranacei, quod summa diligentia ab ipsis autographis exemplari fecit Paulus Æmilius Sanctorius Archiepiscopus Cosentinus, & Ubinas, Abbatiæ Commendatarius, quodque humanissime mihi legendum tradidit Joseph Costa ejus ex sorore nepos, & hæres. Porro Leo, qui in aliis Marsicensis Ecclesiæ chartulis, Marsicensis Episcopus dicitur, in gestis S. Gerardi Episcopi Posentini Grumentinus item appellatur; unus fuit à Callixto II. deputatus eodem anno 1123 ad ejusdem sancti Præsulis miracula diligenter examinanda, & an digna forent, ut in alborum numerum referri posset; cætera Leonis acta ignorantur, eiusque obitus dies & annus obscuri, putatur sub Honorio II. excessisse.

10 HENRICUS Marsicensis Ecclesiæ renunciatus est Episcopus sub Honorio II. quo Præsule nova Cathedralis titulo Beatissimæ Virginis, & sancti Georgii Martyris constructa est à veteri Basilica sancti Angeli translata dignitate anno 1131. extat hujus rei monumentum marmoreum supra fores quæ Episcopio sunt connexæ. X.

Temporibus Henrici Præsulis Marsicensis & Gotfridi . . . . . constructum est hoc templum, ad honorem Dei & sanctæ Mariæ Virginis, atque Beati Georgii anno ab Incarnatione Domini MCXXXI.

11 JOANNES Marsicensis Episcopus vixit temporibus Rogerii Regis, & Silvestri Marsi. Comitis munifici, & religiosissimi viri. Is exoratus à Joanne Episcopo, ac intuitu Joannis Marsicensis Monachi Cavensis monasterii Ecclesiam S. Petri Tramutulæ Marsicensis diœcesis cum bonis & iuribus donavit Marino Abbati Cavensi, apud quam monasterium ædificavit idem Joannes Monachus; qui deinde post hunc Joannem Marsicensis evasit Episcopus. Porro donationes Silvestri Comitis XI.

pro

pro hac pia re duas afferemus, unam sub ann. 1150. alteram ann. 1152. elargitus ex ipso tabulario Cavensis monasterii in hæc verba.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi,

Anno Incarn. ejusdem 1150. Indictione 3. mense Maii, Regnante D. nostro Wil. semper invictissimo, ac triumphatore Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, atque Principatus Capuæ.

Cum unumquemque fidelem deceat Christianum, Evangelica præcepta sequi volentem, oculis cordis, quæ ad animæ salutem pertineat, dum in hoc fragili consistunt intueri. Ideo nos Silvester Dei & Regia gratia Marsicanorum Comes prece, & rogatu D. Joannis Matthæi S. Trinitatis Caveæ Monachi, & amore Dei omnipotentis commotus pro remedio, & salute animarum D. Rogerii I. Siciliæ Comitis, Dominique gloriosissimi Regis Rogerii bon. me. & pro Serenissimo Wil. & ejus sobolis vita servanda, ut nos etiam jam dictum S. Marsic. Comitem & nostros hæredes divina dextera Dei protegat, & manuteneat; & ita hoc agere sæculo nos doceat, ut nostra anima vitam æternam obtineat, pro omnium nostrarum animarum salute, & remedio parentum donamus, & perpetuo concedimus Ecclesiæ B. Apostoli Petri Tramutolæ, & hominibus casal. jam dictæ Ecclesiæ habilitatem accipiendi glandes, & herbam pro pascuis suorum animalium, & de lignis sylvæ totius pertinentiæ Marsici, sicut alii boni homines Marsici accipiunt. Ita etiam dicta Ecclesia, & homines ejusdem casalis accipiant; quæ scilicet Ecclesia in honorem sanctissimæ Trinitatis de Cavea est constructa, & ordinata: quæ superius dicta sunt, videlicet glandes, cætera pascua, aquam & sylvas, sicut præmissum est, prefata Ecclesia, & homines tantum ejusdem casalis accipiant, & utantur. Si quæ verò magna, quod absit, humilisve persona hanc nostram concessionem, & donationem infringere, seu terere voluerit, sciat se unam auri libram compositurum, medietatem nostræ Curiæ, & reliquam monasterio sanctissimæ Trinitatis de Cavea; pœnaq; dicta, donatio firma permaneat, quam & chartam nostro typario plumbea bulla confirmare fecimus, & crucem manu nostra causa confirmationis fecimus: per manum magistri Labri nostri Notarii scribi præcepimus, subscriptis hominibus ex hoc existentibus testibus, &c.

† *Signum manus S. Dei gratia Marsici Comitis, &c.*
† *S. m. I. Burdonis Dom. Comitis dapiferi.*
† *Signum manus Rog. Durant. Camerarii.*
† *Signum manus Vuil. filii Gualterii.*
† *Signum Roberti Archidiaconi.*
† *Signum Jaspidi, hoc totum Judex probat ordine notum.*
† *S. m. Guaifridi filii Peltromii de Cotonia.*
† *Signum manus Macirani.*

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi,

Anno Incarn. ejusdem 1152. mense Nov. Ind. 2. Regnante D. nostro Rogerio piissimo, & semper triumphatore magnifico Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, atque Principatus Capuæ, una cum eo Regnante Vuillelmo ejus filio D. nostro Rege glorioso.

Si justæ postulatio voluntatis omnibus Dei cultoribus, locisque venerabilibus studio debet prosequente compleri, illis præcipuè qui pro peccatis nostris, & offensionibus, vigiliis, & orationibus Dei misericordiam incessanter implorant, piæ postulationis effectum jugiter debemus impendere, eorumque justis petitionibus assensum præbere. Tuis igitur Marine vener. Abbas monasterii S. Trinitatis de Cava, quod est constructum extra civitatem Salerni in loco, ubi dicitur Mitilianus, petitionibus clementius annuentes per postulationem etiam D. Joannis Marsici ejusdem monasterii Monachi, qui noster est Capellanus, qui etiam S. Petri Tramantulæ monasterium à fundamento incæpit, & ferè ad effectum usque perduxit, pro D. etiam Rogerii primi Siciliæ Comitis animæ salute magnificæ memoriæ, & D. Goffridi nostri patris, cæterorumque nostrorum parentum animarum remedio, & ut Deus omnipotens Regis coronam confirmet, & conservet, & nos etiam nostrosque filios idem Deus manuteneat, & ad bonum finem perducat præsentis privilegii auctorit. Nos Silvester Dei, & D. Regis gratia Marsici Comes, confirmantes concedimus eidem S. Petri Teamutulæ monasterio omnes retrodonationes, & oblationes, & venditiones, commutationes, & concessiones à nostris prædecessoribus, & à bonis hominibus Marsici, utriusque etiam sexus, & ætatis illatas. Interea nos præfatus Dei gratia Comes Marsicanorum prospicientes illud tenimentum ita modicum esse, quod nequoquam eidem monasterio, nec ejusdem hominibus casalis sufficere videret, amore Dei, & nostrorum, ut dictum est, parentum animarum remedio, & ejusdem D. Joannis Marsicensis petitionibus, & magno amore, consilio etiam D. Joannis Marsici Episcopi, nec non D. Odonis S. Stephani Abbatis, & Joannis Burdonis nostri Dapiferi, & Rogerii Duranti, & aliorum bonorum hominum Marsici, quorum nomina subter leguntur, addidimus has terras præd. monasterio sicut inferius per designata loca, & fines præsens privilegium determinat, & demonstrat, &c. & postea, Confirmamus insuper casale ipsum S. Petri, quod D. Joannes Marsici fecit hospitari, ita ut omnes qui ibidem habitant, aut ab isto die in antea habitaverint, liberè & quietè sine molestia nostri, vel hæredum nostrorum, vel hominum, seu successorum maneant, & habitent, sicut videlicet cæteri monasteriorum homines liberè maneant, & absolutè, & modis omnibus jam d. monasterii præceptis tantummodo subjaceant, ea videl. ratione, ut tu præfatus D. Marinus, S. Trinitatis de Cava ven. Abbas, neque tui successores, nec quisquam de vestris Prioribus Monachis, vel cujuslibet Ordinis, de nostris propriis hominibus civitatum nostrarum, quas nunc habemus, vel habituri sumus, potestatem ad habitandum in eodem casali recolligere sine nostri licentia, vel jussione non habeatis. Animalibus denique omnibus præd. monasterii S. Petri videlicet, & animalibus hominum casalis ejusdem in terra nostra Marsici, pascua, & aquas absque damno concedimus exceptis glandibus. Si qua verò quod absit, magna humilisve persona hujus nostræ concessionis, & confirmationis paginam aliquo modo violare, vel interrumpere præsumpserit, sciat se compositurum auri libras triginta, medietatem Regali Curiæ, & aliam medietatem jam dicto monasterio sanctæ Trinitatis, pœnaque persoluta præsens privilegium pristinorum robur obtineat. Et ut diebus futuris omnibus hæc nostra donationis concessio tibi D. Marine S. Trinitatis de Cava ven. Abbas, & tuis successoribus à nobis, & hæredibus nostris, & successoribus firma permaneat; hoc privilegium per manus Lamberti nostri Notarii scribi, nostrique Typarii plumbea Bulla insigniri præcepimus, & Crucis vivificæ signum manu propria subter fecimus. Ubi verò inter lineas disturbatum est, in loco, qui dicitur sicut videlicet cæteri monasteriorum homines liberè maneant, non noceat, &c.

† *Domini Silvestri Dei gratia Marsici Comitis manus signum, quod hujus privilegii extat firmamentum.*
† *S. m. D. Alexandri Marsici veteris, qui interfuit.*
† *Signum manus Rogerii Duranti.*
† *Signum manus Goffridi Salvatici.*
† *Signum Guillelmi Guiscardi.*
† *Signum manus Canori.*
† *Signum manus Goffridi filii Gualterii.*
† *Signum manus Simeonis Manei.*
† *Signum manus Tancredi filii Japocacii.*
† *Signum manus Vuillelmi filii Gualterii.*
† *Ego Joannes Marsicanus Episcopus.*
† *Ego Oddo Abbas S. Stephani.*
† *Jaspidus hoc totum Judex probat ordine notum.*
† *Ego Joannes Notarius filius Bisancii Judicis.*
† *Signum manus Petri Cotonii.*
† *Signum manus Majorani.*
† *Signum Roberti filii Archidiaconi.*
† *S. m. Roberti Goffridi filii Petri Cotonii.*

Anno antea 1151. Idem religiosissimus Silvester Comes alia sua bona dono dedit Ecclesiæ Protomar-

cyeis

tyris Stephani in Marsicensi civitate posita, accedente, ut par est credere Joannis Episcopi intercessione, unde confectum hujuscemodi documentum est, quod extat in Marsicensis Ecclesiæ Archivio,

In nomine Domini nostri Jesu Christi.

Cum in divina legatur Scriptura, Sicut aqua ignem extinguit, ita eleemosyna peccatum. Igitur ego Silvester Dei gratia Marsici Comes pro Serenissimo Regis Rogerii Siciliæ, ac nostræ, nostrorumque parentum animarum redemptione, obtuli Ecclesiæ S. Protomartyris Stephani, quæ sita est in civitate Marsici, quantum videlicet nobis pertinuit de vineis vinealibus fructiferis arboribus, quæ sunt in loco, ubi S. Juliani Ecclesia constructa esse videtur, secus vineam monasterii prædictæ Ecclesiæ, quæ nobis à Ran Dauferii pertinere videtur, qui mortuus fuerit, cum transitis suis, &c. hanc eandem oblationem per baculi traditionem D. Odone præd. monasterii Abbati, cum advocato suo Guillelmo Guaberii filio à nobis recipiente, causa sanctitatis Ecclesiæ, & stabilitatis præcipimus Joanni charo nostro Notario hanc scribere cartulam, nostroque sigillo plumbeo eam munire, ac nostra manu propria signum vivificæ Crucis subtus fecimus, Anno Dominicæ Incarnationis 1151. mense Novemb. Ind. 14.

† *Ego Sylvester Comes.*
† *Ego Joannes Senescalcus.*
† *Ego Sergius filius Duranti.*

Bonus iste, ac nobilis Comes Sylvester Ecclesiam item ædificavit Panormi in honorem S. Cataldi, in qua Mathildam filiam suam præmortuam an. 1161. sepeliri fecit in nobili tumulo, & inscriptione hac,

Egregii Comitis Sylvestri nata Matildis.
Nata die martis, martis adempta die,
Vivens ter denos habuit . . menses
Dans animam cœlis corpus inane solo.
Hæc anno Domini centum decies simul uno,
Et decies senis hac requiescit humo.

Vivente Sylvestro noster Joannes Episcopus diem suum obiit, annus tamen ignoratur.

XII. 12 JOANNES Marsicensis Monachus Cavensis monasterii Ord. S. Benedicti, ille idem qui Tramutulæ apud Ecclesiam s Petri monasterium ædificarat, Joanni superiori in Episcopatu successit. Meminit breve Chronicon Cavense; *Joanes*, inquit, *alter Marsicanus, Marsicensis Comitis hæres, ex Cavensi Monacho Marsicensis Episcopus claruit circa annum Dom. 1166. Hic ædificavit casale Tramutulę.* Interfuit deinde Joannes Lateranensi Concilio sub Alexandro III. anno 1179. Quo anno Gullielmus Marsici Comes Sylvestri successor Ecclesiam ædificare fecit ad honorem s. Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis martyris, nuper ab Alexandro III. in album Sanctorum ascripti, in eaque Juvenalem Presbyterum sub D. Augustini Regula constituit Priorem, ac immediatè Apostolicæ Sedi subiecit, hac tamen lege, ut Marsicensi Episcopo singulis annis teneretur tres libras ceræ unamque incensi in perpetuum solvere, plura bona, ac jura eidem liberalissime concessit, ut subsequens documentum ab exemplari ejusdem Ecclesiæ exscriptum continet, quod ita se habet.

In Christi nomine,

Anno ab Incarn. sua 1179 mense Januarii 12. Indictionis, Regni verò D. nostri Gulielmi Dei gratia gloriosissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, anno 13. feliciter, Amen.

Nos Gulielmus Dei, & Regia gratia Comes Marsici, præmeditantes diu apud nos, quod divinis feliciter militat stipendiis, qui Eccl. Dei fundare, & fundatas ditare procurat, & ea videre proponit, quæ ad Ecclesiarum Dei, & aliorum venerabilium locorum subsidium, & ad necessitates pauperum erogantur; licet pro facultate, nobis divinitus concessa omnibus benefacere teneamur; attentius tamen Dei Basilicas erigere, ipsarumque teneamur solemniter indigentias relevare, recolentes quod ab uberibus Ecclesiæ sugimus lac salutis, & ipsius sacramentis salutaribus reformamur. Divino igitur ducti intuitu, sequentes vestigia B. mem. patris nostri, & aliorum prædecessorum nostrorum, nec magis eorum bonis hæreditariis gaudere, quam volumus hæreditatem ex devotione circa matrem Ecclesiam servire affectantes, quandam Ecclesiam ad honorem veri Dei, & B. Thomæ martyris Cantuariensis Archiepiscopi in terra nostra Marsici, in loco videl. qui Raya nominatur, ex novo fundavimus, in qua quidem Ecclesia Presbyterum Juvenalem de civitate Marcisi, quem legali progenie ortum, quemque prospectæ bonitatis, & honestatis virum cognovimus, Rectorem constituimus, & Priorem, & in ipsa Ecclesia ipsum Priorem & cæteros successores ejus, ac confratres, ibi constituendos per Episcopum ad B. Augustini Institutionem habitum sancimus gestare regularem. Cujus Ecclesiæ subsidio, villanos quindecim in eadem terra nostra Marsici erogavimus, octo videlicet extabiatos, quorum nomina hæc sunt. Joannes Antonius de Lucifero, qui est in Roccetta; Joannes de Pando, cum fratribus suis, Bomballus de Marsico Vetere, Johannes de Caselli: Oto de Adamo; Robertus frater ejus, Johannes Græcus, Robertus de Joanne de Sansa; Angararios vero septem, nomina quorum sunt hæc, Perronus de Cypeiano, duo filii de Dado Ventulafarina, Rog. de Vallicella, Jo. Chaonus, Ju. Combersanus, Capodurum; Madius de Sarapo cum filiis, & familiis eorum. Hos villanos cum redditibus & justis commentis suis præscriptæ Ecclesiæ perpetuo concessimus. Concedimus etiam eidem Ecclesiæ, & Prioribus ejusd. liberam potestatem affidandi sexagintaquinque homines cum eorum familiis ex aliis partibus adventitias in loco Raye prope eandem Ecclesiam S. Thomæ, videlicet per demanium, & supra demanium nostrum; quos volumus semper habere liberam potestatem emendi hæreditagia ab hominibus nostris Marsici, excepto ab angarariis, & extaliatis, quos quidem homines villanos supra nominatos, & affidatos eidem Ecclesiæ, concedimus tenere, & habere etiam cum curiis suis, ad usum scilicet, & consuetudinem Episcapii, & Abbatiæ S. Stephani in Marsico; de platia autem forestería, & bando sit ita ipsa Ecclesia libera, & in eadem permaneat libertate sicut est, & in qua manet Ecclesia præd. Episcopii, & prædictæ Abbatiæ. Item donamus, & concedimus perpetuo dictæ Ecclesiæ totam foresteriam hominum ipsius Ecclesiæ, quam de eis habere debemus. Concedimus etiam ipsi Ecclesiæ, ut nullus bajulorum, seu foresteriorum nostrorum, vel hæredum, aut successorum nostrorum de hominibus d. Ecclesiæ pro aliquibus distringendis, vel molestandis, se nullatenus intromittat; Damus, & concedimus etiam eidem Ecclesiæ terras Alexandri Latonis, quæ sunt in capite de Lagia, ubi dicitur Muellarius, & alias terras, quas habet cum consortibus suis, & terras quas tenebat Giumundus de Petra in loco Ursarellæ, & terras quas tenebat Riccardus de Marsico, cum fratre suo in locu Vespulo. Terras quoque totas; quæ sunt de feudo Samaritano, & totas terras, quæ sunt de feudo Malpilier, quas tenebat Riccardus de Marsico cum Fratribus suis: excepto ortale uno quod est deorsum Ecclesiæ S. Antonini. Item damus, & concedimus ipsæ Ecclesiæ vineam, quæ est de ipso feudo Malpilier, & vineam, quæ fuit Petri Nigri. Has itaque supra nominatas terras, & vineas eidem Ecclesiæ damus, & concedimus cum introitibus, & exitibus suis, & cum omnibus inter se habitis, & contentis. Instituimus etiam ut præfata Eccles. nulli ditioni, aut alterius pastoris mandato sit subdita, nisi soli universali Pontifici D. Papæ. Nobis autem nihil aliud reservamus nisi quod Prior, & homines dictæ Eccles. debeant nobis, & hæredib. nostris, vel dominatores Marsici fidelitatem exhibere. Marsicano autem Præsuli, libras ceræ tres, & unam incensi annuatim, secundum tenorem privilegii, quod inde à prædicto Episcopo habet, ipsa Eccl. solvere debet. Verum cum Prior ipse decesserit, à confratribus ipsius Eccles. prudentioribus, & valentioribus eidem Ecclesię Prior elevetur. Præterea si inter fratres aliqua oriatur discordia Prior eorum curiam teneat, & juxta Ecclesia-

sti-

A *sticum jus detinsat justitiam inter eos. Et si fortè inter Priorem, & fratres Ecclesiæ talis fuerit orta contentio, vel dissensio, ut sese minime valeant concordare (convocatis ab ipso Priore secundum offensæ quantitatem, & qualitatem) viris Ecclesiast. civitatis Marsici, vel de aliis partibus terræ propinquorib. ibi conductis, inter eos ad invicem ab illis justitia discernatur, & vigeat, & si de illius Prioris, & fratrum consliterit voluntate, Marsicanus Episcopus causa amoris, & dilectionis gratia ibis ad componendam concordiam inter eos. Verum si tales fuerint quod eos de prolata justitia, aut concordia audire noluerint, Summum & Venerabilem D. Papam deinde adeant, sub cujus dominio eorum consistit Ecclesia, item quicumque hominum nostrorum in ipsa Eccl. se offerre voluerit, se ibi liberè, & quietè offerre possit, & ejusdem Eccl. ingredi habitum cum suis tenimentis, exceptis illis, de quibus redditus nostros habere debemus, ipsa quoque Ecclesia ab hominibus nostris liberè emere possit. Concedimus etiam, ut prædicta Eccl.* B *uno quoque die semper capiat salmas duas lignorum à foresta nostra, quæ est super flumen Aeri. Concedimus insuper ipsi Ecclesiæ unum molendinum in præd. flumine Aeri inter molendinum in prædicti Episcopii, & molendinum præd. Abbatiæ. Hac igitur promissione nos, nostrosque hæredes, & successores, & officiales atque ministros nostros, & nostrorum hæredum, & successorum in perpetuum obligamus, ut si quis eorum prædictam donationem, & concessionem infringere, aut minuere, vel revocare tentaverit ullo modo, componat ipsi Ecclesiæ ducentas uncias boni auri, & totidem Regiæ Curiæ, necnon suprascripta donatio, & concessio minus valeat, sed semper maneat inviolata. Ad hujus autem nostræ donationis, & concessionis robur perpetuò valiturum, præsens privilegium per manus Leonis nostri Notarii, & Camerarii scribi, & bonorum hominum testimonio roborari, & nostra bulla plumbea jussimus insigniri, anno, mense, & indictione prolatis.*

Locus † signi.

C
† *Signum manus Marsbisii Senescalchi.*
† *Signum manus Roberti Archidiaconi.*
† *Signum manus Gulielmi filii Gualterii.*
† *Signum manus Tancredi militis.*
† *Signum manus Riccardi de Marsico.*
† *Signum manus Hermanni militis.*
† *Signum manus Ursi Francisii.*
† *Signum manus Alexandri de Pirrano.*
† *Signum manus Perroni de Gan.*
† *Signum manus Rogerii filii Roberti Salæ.*
† *Signum Simeonis Dom. Russi.*
† *Signum Majonis de Gilio.*
† *Signum manus Joannis de Magalda.*
† *Signum manus Ragonis Mordeatis.*
† *Signum manus Joannis Petri Vicecomitis. Adest sigillum † plumbeum appensum.*

Sed Joanne item Marsicensi Præsule anno 1188. Bartholomæus de Castello Marsici Veteris Dominus, una cum uxore sua Mariella Ecclesiam s. Mariæ in Marsico Vetere ab Alexandro fratre suo olim D cum suis juribus Abbati s. Stephani de Marsico dono datam, novo privilegio asseruit ac confirmavit Falconi ejusdem monasterii Abbati; documentum habemus ex tabulario ejusdem exscriptum in hunc modum.

Nos quidem Bartholomæus de castello Marsici veteris inclitus Dominus.

Dopno Falconi venerab. Abbati monasterii sancti Stephani civitatis Marsici, ipsique monasterio hoc privilegium concedimus in perpetuum valiturum. Sicut mali omni modo sunt eiiciendi, sic boni sunt colligendi, & sicut pejores omni nisu sunt spernendi, sic meliores Dei studio sunt retinendi. Idcirco vobis D. Falconi ven. ac religioso Abbati declaro, qualiter in præsentia Domini Goffredi Salvatici dilecti cognati nostri, Roberti de Milito, Johannis filii ejus Marsicani militis, & Presbyteri Ursonis nostrorum hominum fidelium, pro salute animæ meæ, & dilectæ uxo-

A *ris meæ D. Mariellæ, ac omnium nostrorum fidelium defunctorum, parentum, & pro bonitate, & religione, quam in vobis videmus, una cum prænominata dilecta uxore nostra concedimus, atque confirmamus vobis D. Falconi Abbati Ecclesiam S. Mariæ, quæ sita est in tenimento dicti castelli nostri Marsici Veteris in loco, qui dicitur Molinara, quatenus vos, & successores vestri, juxta, quod in privilegio vestro continetur, quod D. Alexander frater meus bonæ memoriæ vobis exinde fecit, habeatis illam, & possideatis cum omnibus rebus suis stabilibus, & mobilibus, tam præsentibus, quam & futuris, & sine nostra, nostrorumque hæredum, vel successorum contrarietate, atque molestia omni tempore advenienti. Et quicumque hæredum, vel successorum nostrorum, hanc nostram confirmationis concessionem auctoritate, vel in parte, sive in toto minuere, seu violare temptaverit, pœnam sexaginta unciarum auri vobis, & successoribus vestris obligamus. Nosque etiam ipsos obligari volumus. Et ut hæc nostra confirmationis concessio stabilis,* B *& incorrupta perseveret. Rogavimus Goffridum publicum Notarium civitatis Marsici hoc privilegium scribere, & sub notatis testibus roborare, atque nostra propria manu signum sanctæ, & victoriosissimæ Crucis in eo imprimere. Anno Dominicæ Incarnationis 1188. mense Februarii, Indict. 6.*

Ego Bartholomæus Marsici testor hæc scripta.

† *Signum meæ propriæ manus. Ego Goffridus Salvaticus testis sum.*

† *Signum Crucis meæ propriæ manus. Ego Robertus de Milito testis sum.*

† *Signum Crucis meæ propriæ manus. Ego Joannes de Milito testis sum.*

† *Signum Crucis meæ propriæ manus. Ego Marsicanus Miles testis sum.*

13 JOANNES hujus nominis V. Joannis Marsi- XIII.
censis successor fuit, cujus memoria extat in tabulis hujus Ecclesiæ ann. 1198. ejus vero temporibus Philippus Guarna Salernit. Comitatus Marsici Dominus, & Justitiatius, donationem Guillelmi C Comitis Ecclesiæ, ac monasterio S. Thomæ Cantuariensis assertam confirmavit ann. 1196. Archetypum habetur in ejusdem cœnobii tabulario sequentis tenoris.

In nomine Domini Jesu Christi,

Anno suæ Incarnationis 1196. mense Februarii 14. Indictionis.

Nos Philippus Guarna Dei, & Imperiali gratia Comitatus Marsici Dominus, & Justitiarius per hoc præsens scriptum declaramus, quoniam spontanea nostra voluntate pro remedio animæ nostræ, & nostrorum parentum confirmamus Ecclesiæ S. Thomæ, & tibi Presbytero Juvenali Priori ejusdem pro parte ipsius Eccles. omnia privilegia, videlicet villanorum, molendini, possessionum, frangiglæ quoq; & libertatis, quæ Guillelmus quondam Comes Marsici ipsæ Ecclesiæ, & tibi præd. Priori fecit, concedentes eidem Eccles. & tibi: eis quoque qui ipsam Eccles. regere videbuntur tenere, & possidere in perpetuum quidquid præd. Comes Guillelmus concessit, sine nostra, & nostrorum D *hæredum contrarietate, vel requisitione omni futuro tempore. Verum cum Prior ipsius Ecclesiæ decesserit, à confratribus Ecclesiæ prudentioribus, & valentioribus licentia, & consensu nostro, vel nostrorum hæredum in eadem Ecclesia elevetur. Si verò, quod absit, nos, vel hæredes nostri contra hujus nostræ concessionis, & confirmationis scripta venire tentaverimus, pœnam centum unciarum auri teneamur adstricti. Quarum medietatem Imperiali aulæ persolvamus, reliquam vero medietatem præfatæ Ecclesiæ. Ut autem hoc nostrum confirmationis privilegium, & concessionis robur obtineat, per manum Guillelmi nostri Notarii scribi præcepimus, & testium subscriptorum testimonio roborari, & nostro sigillo cereo insigniri mense, & Indict. præd.*

† *Ego Philippus Guarna Comit. Marsici Dominus.*
† *Ego Jacobus filius ejus.*
† *Ego Lucas Index.*
† *S. Crucis propriæ manus Guillelmi de Campania.*

BE-

XIV. 14 BENEDICTUS patria Romanus creditur vixisse post sextum Joannem circa annum Dom. 1260. quo fortasse sedente Jacobus Comes Magnus Apuliæ Justitiarius confirmasse legitur Ecclesiæ S. Thomæ Cantuariensis bona, aliaque jura obtulisse, ut in ejus documento liquet ab exemplari exscripto..

† *S. Crucis propriæ manus D. egregii Comitis Jacobi.*

In nomine Domini nostri Jesu Christi.

Anno Incarn. ejusdem 1208. mense Julii, Indictione XI.

Cum beneficiorum genera plura sint quibus tam Deo, quam hominibus placere dignoscimur, ea tamen à parte Domini & rationis magis accepta censentur post præsentis hujus occasum animabus admodum profutura, quæ in Ecclesiis ubi quotidie Patri Filius immolatur, Divina inspiratione, eum mentis alacritate largimur. Eapropter, nos Jacobus Dei, & regia gratia Comes & Magnus Justitiarius Apuliæ & Terræ laboris volentes animæ nostræ consulere, & iram summi Judicis beneficiorum Ecclesiis impensorum exhibitione placare, de solita gratia, & munificentia nostræ benignitatis dedimus, & concessimus, ac plena chirographi consignatione statuimus, ut sacrosancta Ecclesia B. Thomæ Martyris, sita intra terram nostram Marsici in loco qui dicitur Raya &c. . . . Luca . . . . quatenus ab omnibus nostris fidelibus Marsici adjutorium exigemus ipsa Eccl. sit exinde libera, & penitus absoluta & non nobis, atque nostris hæredibus ipsum adjutorium exhibere cogatur. Ad hoc itaque nostræ largitionis, & beneficii perpetuum firmamentum præsens privilegium signo sanctæ Crucis nostris propriis manibus in capite facto corroboratum & nostro sigillo cereo insertae insignitum ac sub notatis testibus nostris fidelibus communitum per manus Guidonis de monte Caveoso Notarii nostri & fidelis fieri jussimus, anno, mense, & indictione prætitulatis, locus † signi.

Ego Chr. Saracen. testis sum.

Signum Crucis propriæ manus Domini Simonis Manesenor.

XV. 15 ANSELMUS a Marsicen. Episcopus prophetiæ dono clarus contemporaneus fuit Joachimi Abbatis. Scripsit Pontificum Vaticinia, quæ post Bonifacium VIII. in lucem prolata fuerunt: vixisse videtur circa annum 1200. in Eccl. Marſ. floruisse post annum 1210. De Anselmo refert Paulus Scaliger in explicatione Vaticiniorum ejusdem. Illum sua vaticinia scripsisse an. 1278 sed cum illum contemporaneum Joachimi Abbatis fuisse asserat, labi à veritate videtur. Joachimus mortem obiit anno 1203. vel initio sequentis, ut suo loco demonstrabimus.

a De eo Nicodemus in Addit. ad Bibl. Neapol. p. 14. & Mandosius

XVI. 16 ROGERIUS hanc Eccl. regebat anno 1222. ex monumentis Ecclesiæ Brugentiæ suæ diœcesis, quam privilegiis locupletavit.

XVII. 17 N. . . . nomen non habemus, quo Præsule Thomasius de sancto Severino Marsici Comes 1239. pro remedio animæ suæ & Gullielmi Comitis avunculi sui Ecclesiæ sancti Thomæ Cantuariensis fundatoris, donationem ab eodem elargitam, ipse etiam Rogerio Priori confirmavit & tali documento asseruit.

In nomine Domini nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarn. sua 1239 mense Septembri 12. Indict. imperante Dom. nostro Federico invictissimo Romanorum Imperatore semper Augusto Jerusalem & Siciliæ Rege, ejus vero anno 19 Regni Jerusalem, 15. & Regni Siciliæ 42. feliciter Amen.

Dignum fore dignoscitur & consentaneum rationi, ut tanto circa Dei Eccl. & ministros Christi, nos favorabiles præbeamus, quanto retributionis æternæ præmium pro beneficiis hujusmodi inferimus ipsum Deum nobis credimus largiturum. Hinc est quod nos Thomasius de S. Severino Dei, & Imperiali gratia Comes Marsici habentes respectum ad Deum, Beatam Mariam Virginem, & gloriosum Martyrem S. Thomam Cantuariensem Archiepiscopum, pro remedio animæ nostræ, parentum nostrorum, & D. Guglielmi quondam Comitis Marsici avunculi nostri, qui præfatam fundavit Ecclesiam. Confirmamus Presb. Rog. Prio. ipsius Ecclesiæ S. Thomæ, & successoribus suis, vineas, terras, villanos, & angarios, molendinum, & omnia alia, quæ præfatus Comes Guillelmus eidem Ecclesiæ contulit, & per Priores dictæ Ecclesiæ, postea modo quolibet acquisita fuerunt confirmamus, etiam omnem libertatem, quam idem Comes eidem fecit Ecclesiæ tam de honoribus, quam de aliis, & ut præsens privilegium in posterum robur obtineat firmitatis, ipsum nostro sigillo cereo sigillatum, & tam subscriptione subscriptorum Judicum Marsici, quam aliorum proborum virorum subscriptorum testimonio roboratum, tibi scribi & dari jussimus per manus Joannis, publici notarii nostri Marsici & fidelis, anno, mense & Indictione præscriptis, locus † signi.

† *Ego Guillelmus Imperialis judex.*

† *Ego Joannes judex.*

† *Ego Riccardus Darc &c. judex Marſ.*

† *Confirmat hoc scriptum Rogerius manu propria.*

† *Signum Crucis propriæ manus Dom. Riccardi de Aymo Castellani.*

† *S. propriæ manus D. Rogeri de Aprutio.*

† *S. propriæ manus D. Goffredi de Judice. Reg.*

† *Hoc breve ne dipnes quod scripsi Seba Joannes.*

Sub Alexandro IV. Pontifice Marsicensis Ecclesia Pastore vacaverat, ut patet ex epistola ejusdem ad Annibaldum Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbyterum Cardinalem, ut Marsicensi Eccles. viduatæ de idoneo Pastore ab eodem provideretur. Scripta est epistola 8. Kal. Sept. an. 5. Pontif. nu. 208. Vatic. Reg.

18 RAYNALDUS, seu REGINALDUS de Leontino Siculus Ord. Prædicatorum sub Clemente IV. Episcopus adlectus est; præfuit aliquot annos; & a Gregorio X. translatus est ad Messanensem Eccl. in Sicilia post obitum Bartholomæi Pignatelli anno 1273. cujus translatio habetur in Reg. Vatic. epist. 72. fol 159. Pontif. 3. Fratrem habuit Thomam Archiepiscopum, deinde Patriarcham Hierosolymitanum, aliquando postulatum ad eandem Messanensem Ecclesiam. Excessit Raynaldus Messanæ extremis diebus Honorii IV. habuitque successorem Franciscum Fontanam a Messanensi Capitulo postulatum, & a Nicolao IV confirmatum, ut in Reg. Vat. Nicolai narratur, Ep. 26. fol. 8. ann. 1. sub datum 9 Kal Maji. Fuit sanè Raynaldus ob vitæ munditiam, rerum gestarum prudentiam vir clarissimus, de quo legendus Bzovius in Eccles Annal. t 13. & Rocchus Pyrrhus in notis Messanen Eccl. XVIII

19 Fr. REGINALDUS b Privernas ejusdem Prædicatorii Ordinis, successit alteri Reginaldo a Capitulo Marsicensi electus, & ab eodem Gregorio X. ann 1275. Scripsit idem Gregorius sub datum Belgardi 5. Kal. Julii Pontif. sui 4. ad Generalem Magistrum Ord. Præd. ut eidem Fr. Reginaldo Marsicensi electo, & confirmato Episcopo licentiam impertiret ad Ecclesiam suam administrandam quantocyus transeundi. ep. est num. 43. fol. 294. Reg. Vatic. Quanto tempore præfuerit vel quando quove in loco obierit, non constat; tametsi laudabiliter per multos annos in ea se gessit Ecclesia. Hunc Angelici Doctoris socium, & a sacris Confessionibus fuisse aliqui scribunt, sed confundunt cum Reginaldo de Leontino. De eo in vita S. Thomæ auctore Flaminio, *Reginaldus Privernas discipulus, & perpetuus vitæ & morum illius comes, & dictorum, factorumque, necnon conscientiæ assiduus observator, & testis.* Cui aliqua opuscula inscripsit idem sanctus Doctor, & cum esset vir doctus, plura sui ingenii monumenta reliquit, quæ m. s. Neapoli extant, ubi cathedram rexit, teste Theodoro a Valle in lib. Vir. illust. Ord. Præd. qui in Neap. Regno floruerunt, de quo etiam plura habet lib. 2 c. 18. hist. Privernatis civitatis. Hac tempestate Marsici obiit Comes Rogerius de Sancto-Severino sepultus prope cathedralem in sacello D. Annunciatæ, cujus ossa, cum marmoreo XIX.

b Ughel. ex Fontana in Theatro Dominic. p. 245.

tumulo post an. 360. in Cathedralem translata sunt, in eo sepulchro legitur hæc inscriptio.

Anno Dom. MCCLXXXV. obiit Magnificus vir Dominus Rogerius de Sancto-Severino Comes Marsici.

XX. 20 JOANNES de Vetere Matthæi, & Bartholomææ filius nobilis Salernitanus, ex Abbate S. Mariæ de Sicone, septimus (1) fuit hujus nominis Marsicensis Episcopus, cujus Præsulatus anno D. 1293. constructa est turris campanaria juxta inscriptionem marmoream ad eam appositam.

Anno D. MCCLXXXXIII. Præsidentibus Domino Joanne de Vetere de Salerno, septimo Marsicense Episcopo, & Domino Thoma de Sanseverino Comite Marsicensi constructum est hoc opus ad honorem B. Mariæ Virginis, & Beati Georgii Martyris Patroni nostri. Magister Silvester egit hoc opus.

Porro Thomas Marsici Comes præcipuus benefactor cœnobii sancti Thomæ Cantuariensis fuit, quod paulo antea ab eo exactis Fratribus sancti Augustini, in Monialium S Benedicti Ord. evaserat; in eo tunc Abbatissa erat Agnes ejus consanguinea cujus intuitu, omnia prædecessorum Comitum privilegia eidem Ecclesiæ concessa, confirmavit, pluraque alia concessit anno 1295. & sequenti, eidique fecit duo quæ sequuntur documenta, cum præteritorum privilegiorum insertione, quorum tenor ita exhibet ex originalibus Archiviis, ejusdem Ecclesiæ.

Nos Thomasius de Sancto-Severino Comes Marsici præsentis scripti compendio ad modernorum notitiam, futurorumque memoriam.

Notum facimus universis quod si fragilitatis humanæ conditio recte conspicitur, & temporalium rerum lapsus in nihilum providentia certa perpenditur, pervigilis curæ datum esse mortalibus temporalium rerum bona, quæ transeunt sub quodam modo despectionis amplecti; de his, quæ in partem illis parare suffragia Christi præsertim subjectis obsequio, per quorum orationes, & cantica benefactores eorum cum obeunt refrigerium sentiunt animabus. Quia igitur ad monasterium sacrum S. Thomæ de Marsico, tum ratione dilectionis quam ad religiosam mulierem Agnetem ipsius monasterii Abbatissam consanguineam nostram dilectam dare tenemur; tum etiam Monialium, quæ operum bonorum intuitu, ad quæ perseverare dignoscuntur, pium, & devotum in pectore gerimus charitatis affectum in personarum ipsius monasterii vitæ sustentandæ suffragium; molendinum nostrum vetus superius situm in territorio nostræ terræ Marsici in flumine, quod dicitur Agri, cum alveo, aquis, aquæductibus ejus, usque ad molendinum ipsum, & cum omnibus juribus, redditibus, & proventibus suis: atque petiam unam terræ sitam in loco, ubi dicitur Caltura subscriptis finibus designatam, à primo videlicet parte finis est via publica, & si qui alii sunt confines de speciali gratia pietatis inserta, monasterio ipsi concedimus, & donamus, ut de eis, & in eis monasterium ipsum, jura, redditus, & proventus percipiat, & habeat, omni nostra, & hæredum nostrorum molestia, seu contrarietate remotis. Investirates dictam Dominam Abbatissam pro parte ipsius monasterii per nostrum Anulum de eis, ipsamque in corporalem possessionem inde inducendo. Præservata nobis tamen in iis conditione dumtaxat hujusmodi; quod si contigerit aliquo tempore, aliqua conditione, vel causa, monasterium ipsum fortosse vacare, ac Ecclesiam ipsam ad jus, & proprietatem majoris Marsicensis Ecclesiæ redaci, cum juribus, concessionem eandem revocari in irritum, & applicari ad jus nostri domanii. Nos hæredes, seu successores nostri, sine alterius interpositionis objecto, auctoritatem, & potestatem plenariam habentes. In cujus rei testimonium certitudinem, & cautelam monasterii suprascripti, præsens potens scriptum exinde fieri mandavimus, sigillorum nostrorum magni videlicet, & parvi pendentium munimine roboravimus. Actum apud Roccettam Marsici an. Dom. 1295. die 2. m. Novemb. 9. Ind.

Nos Thomas de Sancto-Severino Comes Marsici.

Præsentis scripti serie notum facimus universis tam præsentibus quam futuris, quod religiosa, & honesta Domina, D. Agnes monasterii sancti Thomæ de Marsico venerab. Abbatissa consanguinea nostra dilecta, ostendit nobis quoddam privilegium indultum eidem monasterio per quondam bonæ mem. Dominum Guglielmum de Sancto-Severino Comitem Marsici prædecessorem nostrum, cujus privilegii continentio per omnia talis attenditur.

In Christi nomine,

Anno ab Incarn. suo 1179 mense Januarii 12. Indictionis, Regni verò D. nostri Guilielmi Dei gratia gloriosissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, anno 13. feliciter, Amen.

Nos Guilelmus Dei, & Regia gratia Comes Marsici, præmeditantes diu apud nos, quod divinis feliciter militat stipendiis, qui Eccl. Dei fundat, & fundatas ditare procurat, & ea maxime perpetuantur quæ ad Ecclesiam Dei, & aliorum venerabilium locorum subsidium, & ad necessitates pauperum erogantur; licet pro facultate, nobis divinitus concessa omnibus benefacere teneamur; attentius tamen Dei Basilicas erigere, ipsarumque tenemur solemniter indigentias relevare, recolentes quod ab uberibus Ecclesiæ sugimus lac salutis, & ipsius sacramentis salutoribus reformamur. Divino igitur ducti intuitu, sequentes vestigia B. mem. patris nostri, & aliorum prædecessorum nostrorum, nec magis eorum bonis hereditariis gaudere, quam velut hæreditaria devotione circa matrem Ecclesiam formare affectantes, quondam Ecclesiam ad honorem veri Dei, & B. Thomæ martyris Cantuariensis Archiepiscopi in terra nostra Marsici, in loco videl. qui Raya nominatur, ex novo fundavimus, in qua quidem Ecclesia Presbyterum Juvenalem de civitate Marsici, quem legali progenie ortum, quemque prospectæ bonitatis, & honestatis virum cognovimus, Rectorem constituimus, & Priorem, & in ipsa Ecclesia ipsum Priorem & cæteros successores ejus, ac confratres, ibi constituendos perenniter ad Beati Augustini Institutionem habitum statuimus gestare regularem. Cujus Ecclesiæ subsidio, villanos quindecim in eadem terra nostra Marsici erogavimus, octo videlicet entaliatos, quorum nomina hæc sunt, Jacynthus de Lucifero, qui est in Roccetta; Joannes de Pindo, cum fratribus suis, Bonusbellus de Marsico Vetere, Joannes de Casella: Oto de Adamo; Robertus frater ejus, Joannes Græcus, Robertus de Joanne de Sansa; Angarenos vero septem, nomina quorum sunt hæc, Proans de Cypriano, duo filii de Dado Ventulafarina, Rog. de Vallicella, Jo. Chaonus, Combsanas, Jo. Capodura; Madius de Sarapo cum filiis, & familiis eorum. Hos villanos cum redditibus & justis tenimentis suis præscriptæ Ecclesiæ perpetuo concessimus. Concedimus etiam eidem Ecclesiæ, & Prioribus ejusd. liberam potestatem affidandi sexaginta quinque homines cum eorum familiis ex aliis partibus adventitios in loco Raye prope eandem Ecclesiam S. Thomæ, videlicet per demanium, & supra demanium nostrum; quos volumus semper habere liberam potestatem emendi hæreditagia ab hominibus nostris Marsici, excepto ab angarariis, & entaliatis, quo quidem homines villanos supra nominatos, & affidatos eidem Ecclesiæ, concedimus tenere, & habere etiam cum curiis suis, ad usum scilicet, & consuetudinem Episcopii, & Abbatiæ S. Stephani in Marsico; de platia autem forresteria, & bando sit ita ipsa Ecclesia libera, & in eadem permaneat libertate sicut est, & in qua manet Ecclesia præd. Episcopii, & prædictæ Abbatiæ. Item donamus, & concedimus perpetuo dictæ Ecclesiæ totam foresteriam hominum ipsius Ecclesiæ, quam de eis habere debemus. Concedimus etiam ipsi Ecclesiæ, ut nullus bajulorum, seu foresteriorum nostro-

(1) Sextus hujus nominis enumeratur in hac serie. Septimus ex inscriptione fortasse dicendus, si numerum auxerit ille, cujus nomen ad nos non pervenit 19. loco notatus.

strorum, vel hæredum, aut successorum nostrorum de hominibus d. Ecclesiæ pro aliquibus distringendis, vel molestandis, se nullatenus intromitteat; Damus, & concedimus etiam eidem Ecclesiæ terras Alexandri Latonis, quæ sunt in capite de Lagia, ubi dicitur Muellarius, & alias terras, quas habet cum consortibus suis, & terras quas tenebat Giumundus de Petra in loco Ursarellæ, & terras quas tenebat Riccardus de Marsico, cum fratre suo in loco Vespulo. Terras quoque totas, quæ sunt de feudo Samaritano, & totas terras, quæ sunt de feudo Malpilier, quas tenebat Riccardus de Marsico cum Fratribus suis: excepto ortale uno quod est deorsum Ecclesiæ S. Antonini. Item damus, & concedimus ipsæ Ecclesiæ vineam, quæ est de ipso feudo Malpilier, & vineam, quæ fuit Petri Nigri. Has itaque supra nominatas terras, & vineas eidem Ecclesiæ damus, & concedimus cum introitibus, & exitibus suis, & cum omnibus inter se habitis, & contentis. Instituimus etiam ut præfata Eccles. nulli ditioni, aut alterius pastoris mandato sit subdita, nisi soli universali Pontifici D. Papæ. Nobis autem nihil aliud reservamus nisi quod Prior, & homines dictæ Eccles. debeant nobis, & hæredib. nostris, vel dominatori Marsici fidelitatem exhibere. Marsicano autem Præsuli, libras ceræ tres, & unam incensi annuatim, secundum tenorem privilegii, quod inde à prædicto Episcopo habet, ipsa Eccl. solvere debet. Verum cum Prior ipse decesserit, à confratribus ipsius Eccles. prudentioribus, & valentioribus eidem Ecclesiæ Prior elevetur. Præterea si inter fratres aliqua oriatur discordia Prior eorum curiam teneat, & juxta Ecclesiasticum jus distinsat justitiam inter eos. Et si fortè inter Priorem, & fratres Ecclesiæ talis fuerit orta contentio, vel dissensio, ut sese minime valeant concordare (convocatis ab ipso Priore secundum offensæ quantitatem, & qualitatem) viris Ecclesiast. civitatis Marsici, vel de aliis partibus terræ propinquioerib. ibi conductis, inter eos ad invicem ab illis justitia discernatur, & vigeat, & si de illius Prioris, & fratrum constiterit voluntate, Marsicanus Episcopus causa amoris, & dilectionis gratia ibit ad componendam concordiam inter eos. Verum si tales fuerint quod eos de prolata justitia, aut concordia audire noluerint, Summum & Venerabilem D. Papam deinde adeant, sub cujus dominio eorum consistit Ecclesia, item quicumque hominum nostrorum in ipsa Eccl. se offerre voluerit, se ibi liberè, & quietè offerre possit, & ejusdem Eccl. ingredi habitum cum suis tenimentis, exceptis illis, de quibus redditus nostros habere debemus, ipsa quoque Ecclesia ab hominibus nostris liberè emere possit. Concedimus etiam, ut prædicta Eccl. uno quoque die semper capiat salmas duas lignorum à foresta nostra, quæ est super flumen Acri. Concedimus insuper ipsi Ecclesiæ unum molendinum in præd. flumine Acri inter molendinum in prædicti Episcopii, & molendinum præd. Abbatiæ. Hac igitur promissione nos, nostrosque hæredes, & successores, & officiales atque ministros nostros, & nostrorum hæredum, & successorum in perpetuum obligamus, ut si quis eorum prædictam donationem, & concessionem infringere, aut minuere, vel revocare tentaverit ullo modo, componat ipsi Ecclesiæ ducentas uncias boni auri, & totidem Regiæ Curiæ, necnon suprascripta donatio, & concessio minus valeat, sed semper maneat inviolata. Ad hujus autem nostræ donationis, & concessionis robur perpetuò valiturum, præsens privilegium per manus Leonis nostri Notarii, & Camerarii scribi, & bonorum hominum testimonio roborari, & nostra bulla plumbea jussimus insigniri, anno, mense, & indictione prolatis. Cumque præd. D. Abbatissa, & Conventus monasterii antedicti nobis preces porrexerunt, ut per nos dictum privilegium confirmaretur, quod per magnificum virum quondam D. Gulielmum illustrem Comitem Marsici prædecessorem nostrum monasterio nominato noscitur esse indultum; nos ipsarum D. Abbatissæ, & Conventus piis precibus annuentes, tum ratione devotionis quam ad monasterium ipsum gerimus, & habemus; tum etiam intuitu dilectionis quam gerimus erga consanguineam nostram antedictam D. Abbatissam, ex certa nostra scientia, & speciali gratia opere devotionis inserta, prædictum privilegium per ipsum quondam dominum Gulielmum Comitem Marsic. prædecessorem nostrum Monasterio prænominato indultum duximus confirmandum, & ut præsens confirmatio robur obtineat firmitatis, utroque nostro sigillo videlicet magno, & parvo mandavimus sigillandam. Actum apud Brcuctam Marsic. anno Dom. 1296. nonæ Indictionis.

21 MATTHÆUS hanc Eccles. regebat anno 1305. memoratur in monumentis Monialium S. Thomæ, quæ anno antea ab eodem Thoma Comite aliam donationem acceperunt, Agnete de Aquino tunc Abbatissa. XXI.

Nos Thomas de Sancto Severino Comes Marsici ad futuræ posteritatis memoriam.

Prævidentes & nostro animo ducti per præsentes grandia munera, quæ non nostris meritis, sed divino instinctu divina Majestas etiam nostris prædecessoribus nobisque contulit, ob ipsius Dei omnipotentis honorem, ac B. Thomasii Martyris, Monasterii Eccles. ejusdem S. Thomasii Monialium de Marsic. sito in loco ubi mons de Raju dicitur, offerimus, donamus, & ex ipsa causa oblationis, & donationis tradimus bona subscripta situ in dicta terra Marsic. subscriptis loco, & finibus limitata, videlicet domum Tslandræ, & aliam domum eidem domui contiguam, quibus ab una parte finis est locus, seu platea, ubi fit mercatum Marsic. & ab aliis tribus partibus viæ publicæ, & si qui alii sunt confines cum earum introitibus, exitibus, pertinentiis, stillicidiis & aliis juribus suis. In quarum domorum vera & corporalem possessionem religiosam mulierem D. Agnetem de Aquino ipsius Monasterii Abbatissam sufficere pro parte ipsius Monasterii induximus omne dominium, tam directum quam utile, quod nobis competiit, seu competit in domibus antedictis in eandem D. Abbatissam pro parte dicti monasterii; & idem monasterium transferimus nullis nobis juribus, rationibus, & actionibus, vel nostris hæredibus reservatis, sed eidem D. Abbatissæ, & ejus successoribus præsentis privilegii tenore concedimus liberam, & plenariam potestatem ipsius domos tenendi, possidendi, dandi, usufruendi, & in eis & ex eis quælibet faciendi quam quilibet verus, & universalis Dominus de suo proprio facere potest, & debet, promittentes per solemnem stipulatione præfatæ D. Abbatissæ pro parte sua, & ejusdem monasterii stipulanti, prædictam oblationem & donationem, ut prælegitur ratam, firmam, & illibatam per nos & nostros hæredes perpetuò servare, ipsamque à quibuslibet convenientibus personis, defendere, & contestare, nec per nos, aut nostros hæredes, vel summissam personam aliquid attentare; quod præsens donatio in toto, vel aliqua parte sui infringatur, rescindatur, irritetur vel annulletur. In cujus rei testimonium, & prædicti monasterii cautelam præsens privilegium ad futuræ rei memoriam fieri fecimus nostri sigilli pendentis munimine roboratam. Actum Marsic. anno Dom. 1304. die 15. mensis Octobris præsentis 3. Indictionis, præsentibus D. Roberto de Jonnino, D. Errico de Vadmonte, D. Petro de Emone, & D. Provinciale de Pantulliani militibus sociis, & familiaribus nostris.

22 JOANNEM Acutum Sulmonensem quidam scribit fuisse Marsicensem Episcopum anno 1310. de quo tamen nulla mentio extat in reg. Vat. XXII.

23 ROGERIUS anno 1315. memoratur in tabulis ejusdem Eccl. quo Præsule idem pius Comes Thomas semper erga monasterium sancti Thomæ devotus, eidem duas addidit donationes in hunc modum. XXIII

Nos Thomas de Sancto Severino Comes Marsici.

Tenore presentium notum facimus universis presentibus & futuris, quod ex devotionis affectu, quem ad monasterium S. Thomę de Marsico gerimus; necnon intuitu religiosę mulieris sororis Agnetis consanguineę nostrę ipsius monasterii Abbatissę concedimus,

A *& præsentium tenose licentiam impartimur (de certa scientia & gratia speciali) quod in tenimento ipsius monasterii prope ipsum existenti, possis recipere, & congregare quoscunq; exteros ad habitandum ibi venire volenter, & effici vassallos monasterii prælibati. Ita quidem, quod de vassallis nostris quarumcumque nostrarum terrarum aliquatenus non enistant. Ad ampliationem hujusmodi nostræ gratiæ adjungentes, quod quilibet hominum exterorum, qui illuc habitaturus accesserit, non nisi tarenum auri per centenarium unciarum, collectis, & taxationibus aut aliis quibuscumque per curiam regiam imponendis cum hominibus dictæ terræ nostræ Marsici, contribuat perpetuò, & exolvat. In hujusmodi autem collectis & donis, quæ ad nostram curiam spectare noscentur compelli nolumus aliter, nec teneri, nisi prout, & quantum prædicta providerit Abbatissa. In cujus rei testimonium, & cautelam præsentes patentes literas fieri fecimus, utroque nostro sigillo magno, & parvo pendentibus munitas. Actas in Massaria nostra Bonirepam anno Domini MCCCXIV. die 15. Februarii 13. Indictionis.*

B

Nos Thomasini de sancto Severino Comes Marsici, ac Baroniarum sancti Severini, & Cilenti Dominus.

Tenore præsentium notum facimus universis, præsentibus, & futuris. Quod dum de præsentis mundanæ vitæ fragilitate pensamus, libenter seminamus in terris, quod reddente Domino, cum multiplicato fructu recolligere deberemus in cælis. Ea propter per religiosam mulierem Dom. Agnetem venerabilem Abbatissam monasterii S. Thomæ de terra nostra Marsici fuerat humiliter supplicatum, ut privilegia singula, & cautelas olim indultas jam dicto monasterio per prædecessores nostros, confirmare intuitu Dei, de nostra speciali gratia dignaremur, cuius petitionibus, ut potè justè factis, benignius annuentes, volentesque dictorum antecessorum nostrorum vestigia inquantum possumus imitari, in iis maximè quæ piis locis, & personis venerabilibus impenduntur, de

C

mero liberalitatis nostræ instinctu, & gratia speciali, privilegium donationis terrarum, seu tenimenti, quod dicitur Caldamasone, situm in territorio dictæ terræ Marsici prope territorium Casalis Tramutulæ privilegium concessionis molendini veteris, & petiam unius terræ sitæ in cultura, privilegium concessionis domus Telandræ cum tintoria, & alterius domus eidem domui Telandræ contiguæ, privilegium concessionis recipiendi exteros in casali prædicti Monasterii sancti Thomæ, & quæque alia & singula privilegia indulta olim per prædecessores nostros monasterio prælibato confirmamus, ratificamus, & tenore præsentium acceptamus, Concessione villanorum quindecim Burgensium & affidatorum ejusdem terræ Marsici contenta in privilegio bonæ memoriæ Domini Comitis Gulielmi prædecessoris nostri indulti, monasterio supradicto penitus annullata. In cujus rei testimonium, prædictique monasterii cautelam, præsentes nostras patentes literas exinde fieri mandavimus nostri pendentis sigilli munimine roboratas. Datas in terra nostra Cilenti. Anno Domini 1326. die

D

penultimo Februarii 9. Indict.

Comes iste Thomas filius fuit Rogerii & secundus hujus nominis functæ Severinæ gentis Marsici Comes tertius, qui obiit an. Dom. 1320. jacet in facello cemeterii Carthusiani cenobii de Palude, quod ipse magnifice condiderat, ac dotaverat. Ibi in, marmore legitur inscriptio.

Hoc claudor saxo, primus qui saxea feci
Fundamenta domus Carthusianæ suæ.
Marsicus ecce Comes, Thomas en Sanseverinus.
Ad Dominum pro me fundito corde preces.

XXIV 24 PETRUS florebat in hac Ecclesia Episcopus anno 1330. cuius mentio habetur in tabulario Episcopii.

XXV 25. (1) ROGERIUS Marsicensis Episcopus à Clemente VI. translatus est ad Tricaricensem Ecclesiam 2. Id. Ianuarii 1349. ex reg. Vatic. epist. 143. fol. 91. an. pont. 7. Hoc fortasse Præsule fundatum est cenobium Celestinorum prope huius civitatis menia à Thoma Marsici Comite, Thomæ Comitis filio, eiusque uxore anno 1340. bonis multis & privilegiis auxit, quam donationem deinceps affirmavit Comes Antonius eius filius anno 1377. suoque documento inseruit patris sui primam donationem, ubi fit mentio fundationis. Documenti tenor talis est ab ipso archetypo archivii eiusdem monasterii quod nuper sub Innocentio X. suppressum est & Cathedralis seminario unitum.

In nomine Domini.

Antonius de Sancto-Severino miles Comes Marsici, Statoviarum Sancti-Severini, Cilenti, & castri S. Georgii Dominus, magnus Regni Siciliæ Comestabulus, & civitatis Cayatiæ Dominus. Viro nobili D. Magnentio de Printano de Baronia nostra Cilenti militi, & socio dilecto, ac novo Vicecomiti nostro civitatis nostræ Mars. aliisque Vicecomitibus nostris in dicto Vicecomitatus officio successivè futuris, vel vestris Locumtenentibus, ac universis tam præsentibus, quam futuris has nostras litteras inspecturis salutem. Catholicæ fidei regulæ, & divinæ leges imperant, ut quicquid humanitatis ex patre fit, filius, quæ Dei sunt filiali debet obedientia revereri, eaque per confirmationis, & ratificationis auxilium confirmare. Sanè honestus religiosus Frater Nicolaus de civitate Aversæ Prior monasterii venerab. Ecclesiæ S. Jacobi sitæ propè civitatem nostram Marsici de Ordine Cælestinorum S. Petri de Murrono, ad præsentiam nostram veniens; præsentavit nobis quasdam litteras excellentis D. genitoris, & prædecessoris nostri, olim Comitis Marsici, &c. in charta membrana scripta, cera rubea sigillatas, ejus olim magno sigillo munitas, quæ erat per omnia tenoris, & continentiæ subsequentis. Nos Thomasius de Sancto-Severino Comes Marsici, Baroniarum Sancti-Severini, Lauriæ, Cilenti, & castri S. Georgii Dominus, magnus Regni Siciliæ Comestabulus. Tenore præsentium notum facimus universis, tam præsentibus, quam futuris, quod ob reverentiam divini Numinis, & nostrorum, ac prædecessorum nostrorum remissionem peccaminum, concessimus Priori monasterii S. Jacobi de territorio terræ nostræ Marsici de Ordine B. Petri Confessoris de Murrono, quod monasterium nos, & quondam Comitissa consore nostra fundari, & ædificari fecimus, nostris sumptibus, & expensis, & molendinum unum in loco Circini propè ipsum monasterium de novo ædificari facere posses, & recipere omnes volentes victualia portare ad macinandum in eo, & molituram ex eis recipere, prout cum ipsis portantibus victualia de voluntate ipsorum poterit conveniri. Quia tamen pro majori habilitate, & abundantia aquæ necessariæ molendino prædicto, ut melius, & utilius victualia valeat macinare, major aquæ quantitas, quam nunc habetur, necessaria reputatur, prout per assertionem Prioris dicti loci, & aliorum fide dignorum nobis constat, volumus, & concedimus ipsi Priori, & monasterio nunc, & in perpetuum, quod omnes alias aquas, & specialiter aquas vallonis Apitinæ, & Bandarisii ad aquæductum ipsius molendini, & alvum, & ad ipsum molendinum possis divertere, ac duci facere per quascunque possessiones, quorumcunque de Marsico, prout melius, habilius, & rectius duci potest. Satisfaciet tamen prius patronis possessionum ipsarum, per quas duceretur aqua de dampno, seu valore possessionis illius occupandæ per alveum aquæducendæ prædictæ juxta æstimationem, & arbitrium trium proborum virorum eligendorum communiter per Priorē, qui pro tempore fuerit, & patronum possessionis illius, per quam fieret alveus, seu aquæductus aquæ præd. Si quis autem contra præsens nostrum mandatum, & ordinationem attentare præsumpserit, ad pœnam teneri volumus, quam nostro arbitrio reservamus. Unde ad futuram memoriam, & tam dicti monasterii, & Fratrum, quam omnium aliorum, quorum interest,

(5) Sunt, qui Thomam Cyprianum Theatinum, de quo Toppius in Bibl. Neapol. p. 195. inter Marsicenses Præsules recensent. Nos Ughellium secuti inter Marsorum Episcopos adnumeravimus, de quo in primo tomo.

rest, & interesse poterit certitudinem & cautelam, præsens privilegium nostrum eis exinde fieri mandavimus, nostris sigillis pendentibus communitum. Actum in castro nostro Roccettæ Marsici, anno Dom. 1340. die 1. Januarii 8. Indictionis. Et supplicato nobis per eundem Fratrem Nicolaum Priorem ejusdem Ecclesiæ, ut litteras ipsas confirmare benigniter deberemus. Nos autem sequi volentes, quod quicquid pro Deo fit, est illuminatio facientis, attenti supplicationibus justis suis. Nihilominus actiones paternas filiali obedientia prosequentes, litteras ipsas paternas, & earum effectum, per hujus nostræ confirmationis litteras confirmamus, auctorizamus, ac etiam acceptamus. Subjungentes ad laudem B. Jacobi de Compostellis, sub cujus vocabulo ipsa Eccl. est fundata, quod molinarius, qui erit pro tempore in molendino, propè dictam Eccl. constitutus, vel constituendus à die datæ præsentium, in perpetuum, si non tenuerit aliquod aliud molendinum cum aliquo consortio usque dum stabit in molendina dictæ Ecclesiæ, & non alterius, non cogatur ad exhibendum aliquid pro molendino nostræ Curiæ ipsius civitatis nostræ Marsici, quia proprietas causæ eleemosynalis Ecclesiarum, quoque non debet temporali dominio obligari, vel ad aliquod in bonis suis personale, realeq; servitium faciendum. Quo circa mandamus de certa nostra scientia vobis nostris Vicecomitib. supradictis, ipsius civitatis nostræ Marsici, præsentib. scilicet, & futuris, ac vestrum Locatenentibus, sub obtentu nostræ gratiæ, quatenus has nostras confirmationis litteras, ut eorum effectum d. Ecclesiæ, & ejus Prioribus, Rectoribus, & Procuratoribus tenaciter observetis omni tẽpore, sicut habetis gratiam nostram caram. Et si quos vassallos nostros de eadem civitate nostra Marsici, in præsentium serie, videbitis contraire, illos pœnam unciarum auri decem, vice qualibet volumus incursuros, quam per nos singulis vicibus pro parte nostræ Curiæ ab eisdem contradictoribus, seu contrafacientibus, jubemus de eadem nostra certa scientia exigi & haberi, ac nostri hæredum, & successorum nostrorum Cameræ irremissibiliter applicari. In cujus rei testimonium, & ipsius Ecclesiæ sancti Jacobi, vel cujus, aut quorumcunque ea interest, & poterit interesse cautelam, has nostrae confirmationis litteras ei, vel eis fieri, & nostro sigillo jussimus communiri. Datas in Roccbetta prope civitatem nostram Marsici sub anno Domini 1377. die 10. mens. Septembris primæ Indictionis.

XXVI 26 Fr. PETRUS, Ordo & patria ignoratur, successit Rogerio an 1349. obiit 1353.

XXVII. 27 BARTHOLOMÆUS immediatè post Petrum 1353. (1) de quo extat mentio in quodam instrumento Eccl. Burgentiæ hujus diœcesis anno 1364. Hujus Episcopi tempestate, anno scilicet 1358. defunctus est Thomas Comes, conditusque est in Ecclesia S. Francisci oppidi sancti Severini, cum hoc epitaphio.

Hic jacet corpus Magnifici Domini Thomasii de S. Severino Comitis Marsici Baroni Cilenti Luvariæ, & S. Severini, & Castri S. Georgii Domini, & Regni Siciliæ magni Comestabilis; qui obiit an. MCCCLVIII.

XXVIII. 28 BERNARDUS subscripsit sententiæ Romæ prolatæ ab Archiepiscopo Rhegino contra Cassanensem Episcopum die 15. Febr. 1368.

XXIX. 29 THOMAS erat Marsicensis Episcopus anno 1378. memoratur sequenti anno in tabulis ejusdem Ecclesiæ, defunctus est anno 1399. quo Præsulante Thomasius Sanfeveeinus Marsici Comes sequens asseruit privilegium supra relatæ Ecclesiæ S. Thomæ Cantuarien.

Nos Thomasius de Sancto Severino, miles Marsici Comes Baroniarum S. Severini, Cilenti, castri S. Georgii, & civitatis Tayanæ Dominus.

Notum facimus universis præsentis privilegii seriem inspecturis, & noscat tam præsens ætas, quam futura posteritas inter nos diutius meditantes illum divinis stipendiis militare qui cum effectu procurat Ecclesias defensare, & bona potestate divinitus nobis tradita Ecclesiis, viduis, pupillis, orfanis, & aliis miserabilibus personis benefacere teneamur: diligentius tamen Ecclesiarum tenemur oppressiones, injurias, & indigentes relevare, à quarum uberibus lac sugimus, & ipsarum saccamentis renascimur, adipiscentes cœlestem patriam hujus sæculi post vitam. Igitur divino intuitu nos moventes, & vestigia bon. mem. antecessorum nostrorum effectualiter viventes monasterium S. Thomæ Martyris Cantuarien Archiepiscopi, in civitate nostra Marsici fundatum per antecessores nostros in loco, qui Raya dicitur, & vulgariter nuncupatur; In quo quidem monasterio Juspatronatus, & jus homagii ligii possidemus juxta nostrorum privilegia antiquorum ad nostram protectionem duximus admittendum: cujus privilegia omnia auctorit. præsentium confirmamus, & volumus habere robur perpetuæ firmitatis ad petitionis instantiam Dominæ Abbatissæ nominae Joanna de Corbellis Abbatissæ ejusdem monasterii. & Dom Cominæ de Madio Priorissæ monasterii supradicti: Necnon & proprii motus instinctu eidem monasterio concedentes, quod nullus noster Vicecomes, Capitaneus, Vicarius, Camerarius, Baiulus, seu Juden, Dazerius, Plazzarius, vel Cabellotus aliquis, seu officialis ipsius civitatis nostræ Marsici, & eorum Locumtenentes cujuscumque status, gradus, conditionis, seu dignitatis existat de eodem monasterio S. Thomæ Abbatissa, Prioriissa, Monialib. offertis, hominibus, utriusque sexus, animalibus baccinis, equinis, jumentinis, pecudinis, caprinis, porcinis, asininis, vaccinis, bufalinis, & animalibus cujuscunque generis, & bonis mobilibus, & stabilibus ad ipsum monasterium, & prænominatas personas, pertinentibus, præsentib. & futuris se aliquis intromittat, quos, quas & quæ sub nostra protectione volumus remanere, & Ecclesiastico privilegio volumus & gaudere. Mandantes omnibus, & singulis officialibus, & gabbellotis, eorum locatenentibus civitatis ejusdem præsentibus, & successivè futuris sub pœna, & ad pœnam unciarum auri centum per quemlibet si secus inde fieret nobis, & nostræ Curiæ, & nostris successoribus persolvendam. Qua pœna, ut supra soluta, vel non soluta, seu gratiosè remissa p æ. ous privilegium volumus in suo robore perdurare, quod dict. monasterium Abbatissam, Prioriissam, Moniales aliasque personas superius notatas, & bona alia mobilia, & stabilia ad ipsum monasterium, & prænominatas personas pertinentia præsentia, & futura manuteneant, & defendant, & in eorum juribus faveant, cum tempus aderit, Justitia exigente sine iudicii strepitu & figura. Et nisi de speciali nostro mandato inscriptis recepto prænominatum monasterium, Abbatissam, Prioriissam, & personas alias, & bona mobilia, & stabilia eidem monasterio. & prædictis personis pertinentia, præsentia, & successivè futura permittant ab aliquo, seu ab aliquibus in aliquo molestari, Immo volumus favorabiliter defensari; Nam sic nostræ intentionis existit, & volumus immune ipsum monasterium, & præfatas personas cum omnibus, & singulis pertinentiis suis ab omnib. hominibus permanere. In cujus rei testimonium, & ejusdem monasterii cautelam præsens privilegium fieri fecimus, quod nostrorum sigillorum magni, & parvi appensione jussimus communiri, præsentibus Dom Amico Archiepiscopo Sanctæ Severinæ, D. Johannutio de Morra, D. Francono, Dom Guillelmoni, D. Puntale nobilibus de Dyano, Mag. Antonio Siaor Physico de Cayaccia, Blasio Mordente, Anton. Dom Rogerii de Dyano, Notario Augustino de Jaquinto de Sancto-Severino, & Dom Antonio de Noto Cayaccia.

Datum Roccbettæ apud civitatem eandem sub ann. Domini 1387. die 20. mensis Julii X Indict.

† *Ego Amicus, ut supra Archiepisc. testis interfui, & ss.*
† *Ego Joannutius de Marca miles testis sum.*
† *Ego Franzonus de Dyano testis sum.*
† *Ego Pantaleonus miles testis sum.*
† *Ego Magister Antonius Syrat Physicus de Cayaccia.*
† *Ego Blasius Mordente de Dyano testor.*
† *Ego Antonius Domini Rogerii de Dyano testis, &c.*
† *Ego Notarius Augustinus de Jaquinto de Sancto Severino testis sum.*
† *Ego D. Antonius de Noto de Cayaccia testis sum.*

(1) Bartholomæus iste, quem in Marsorum serie enumeraverat Ughellus, & inde expungendum docuit in append. tom. 9 sedit Episcopus Marsicensis 1349. quo die 6. Julii pollicetur subsidium se soluturum sacro Collegio, ut ex libr. Provis. Prælat. Hinc arguendum est Petrum antecessorem paulo post ejus electionem obiisse. *Lucentius.*

Hanc donationem, seu privilegium confirmavit Aloysius Comes Thomasii filius anno 1396. die prima mensis Augusti, 4. Indictionis, Datum in Rocchetta Marsici.

30 JACOBUS [a] Capadula Potentinus in hanc Ecclesiam intrusus à Benedicto XII. Pseudopontifice, adhuc vivente Thoma anno 1397. ut notatur in lib. solutionum ejusdem Benedicti, eo ipso anno memoratur in Episcopii monumentis. Excessit anno 1400. & nonnulla sua bona reliquit pro luminaribus S. Georgii Cathedralis.

[a] Illegitimus Praesul.

XXX 31 Fr. PETRUS Ylperinus, vel Alperinus Romanus nobili, & vetusta familia natus, adolescens Ord. Prædicatorum Monachum induit in celebri cœnobio sanctæ Mariæ super Minervam. Brevi tempore summus evasit Theologus, qui non modo cum laude prudentiæ varia sui Ordinis munia sustinuit, sed incorrupta, ac magna sui nominis fama in sacri Apostolici Palatii Magisterio divinum jus dixit, ac Summis Pontificibus præcipuè Urbano VI. charus fuit, sub quo legitimus Marsicensis declaratus Episcopus; quam Ecclesiam cum per aliquot annos tenuisset ab intrusis Pseudo-Episcopis deturbatus de Sede exulare aliquando coactus est. Romæ vixit, ubi mortalitatem explevit ann. 1383. sepultusque est in Ecclesia S. Mariæ ad Minervam in suæ familiæ sacello prope campanile, quod nostris temporibus in nobile delubrum D. Patriarchæ Dominici à Joanne Baptista Marino Ord. Prædicatorum Generale dignissimo commutatum est. Hac quidem occasione Petri marmoreus tumulus cum inscriptione, & gentilitiis stemmatibus translatus est propè D. Annunciatæ sacellum, haud longe à nobili sepulchro Jacobi Alperini viri sui sæculi clarissimi. Circumcirca Petri tumulum hæc inscriptio prostat legentibus, quæ tametsi in delineatione ejusdem insculpta sit, nihilominus seorsim scribenda est.

Hic requiescit venerab. Pater Dominus Fr. Petrus de Alperinis Ord. Prædicatorum, eximius sacræ Theologiæ Doctor, scholarum Sacri Palatii Magister, Marsicanus Episcopus, qui obiit an. D. MCCCLXXXIII. die xx. Junii. Cujus anima requiescat in pace.

Sepulchri delineatio est, ut modo vides, pene tamen vetustate exesa.

XXXI 32. ANDREAS creditur legitimè successisse Petro, cujus memoria extat in reg. Urbani VI. anno 1389. die 7. Septembris.

33. GENTILIS (1) Episcopus Marsicensis à Bo-

(1) Hic ex eodemmet Ughello in sede Marsorum, & Neocastrensium non Marsicensis, sed Marsorum fuit Episcopus: ubi de eo-

A Bonifacio IX. translatus est ad Neocastrensem Ecclesiam in Calabria an. 1398. deinde evasit Episcopus Suessanus, ex lib. provis. Prælat.

XXXII. 34 MARCUS antea Episcopus Sarsenatensis ab eodem Bonifacio IX. ad hanc transiatus est Ecclesiam anno 1399. 5. Kalend. Augusti, eodemque anno, cum Benedicti XIII Pseudo-Pontificis partibus adhesisset tanqoam schismaticus deturbatus de sede misere interiit: de quo in lib. oblig. ac provis. Prælat.

XXXIII 35 PETRUS civis & Episcopus Cassanensis in amoti Marci locum à Bonifacio ad hanc eandem Sedem Marsicensem translatos est eodem anno 1399. 10. Kal. Novembris, pauloque post extrema claosit.

XXXIV. 36 Fr. NARDELLUS de Gajeta Ord. Minorum successit Marco, delectus ab eodem Bonifacio anno 1400. 3. Id. Junii, qui cum pet annos plurimos hanc Sedem bene administrasset, mortalitatem exuit sedente Eugenio IV. ann. 1440. Scribunt aliqui sub eodem Eugenio, anno salotis 1430. quendam Joannem patria Salernitanom fuisse hojus Ecclesiæ Episcopum, eodemqoe anno mense Julio defunctum, sed Acta Consistorialia habent Nardellum excessisse an. 1440. cujus Nardelli mentio habetur in monumentis Marsicensis Episcopii ab ao. 1400. ad annum usque 1437. quamobrem nescio unde hoc tempore proferant hunc Joannem in lucem, otsi illum cum Joanne Vetere Salernitano confundant, sed iste longe antea Episcopus fuit Marsicensis, ut supra retulimus.

B

XXXV. 37 CARLETTUS civis, & Archidiaconus Surrentinus immediate Nardello datos est successor die 3. Id. Aprilis 1440. ex Actis Consistorialibus. Obiit extremis diebus anni 1453.

XXXVI. 38 LEONARDUS de Gaeta electus Carletti successor à Nicolao V. ann. 1453. Idibus Januarii. Sedit plus minus annis tribus.

C

XXXVII. 39 PETRUS de Diano nobilis Neapolitanus egregius legum Doctor promotus an. 1456. paulisper Pontifex fuit, cum ex hac vita decesserit an. 1458. Hujus non meminit Ferrantes de Marra in descriptione familiæ de Diano; memoratur tamen in Actis Consist.

XXXVIII. 40 ANDREAS electus an. 1458. nec diu & ipse Episcopus fuit, defunctus anno 1460. Jacet in Cathedrali hac brevi inscriptione.

Hic jacet corpus Domini Andreæ Episcopi Marsicensis sub anno MCCCCLX.

D

XXXIX. 41 SAMPSON de Cayano civis, & Episcopus Marsicensis ad hanc dignitatem vocatus à Pio II. Papa anno 1460. die 22. Decembris, sedit annis 18. Obiit an. 1478. sepultusque est io Cathedrali.

XL 42 Fr JOANNES ANTONIUS Pititus de Saponaria Ord. Minorum per obitum Sampsonis evasit Episcopus ann. 1478. 8. Kalen. Augusti. Sedit annis ferè quinqne & septuagenario major mortem oppetiit anno 1483. In Cathedrali prope Sacrarium tumulatus est, cum hac inscriptione.

Joannes Antonius Pititus Saponae. oriundus, Theologus, Provinciæ almæ Ord. Minorum quondam Præfectus, deinde largiente Domino Marsic. Antistes. Jaceo hic sub Serenissimis Salernitanis Principibus, Regnique Admirantis felicis memoriæ Roberto, ac Antonello superstite primogenito Sanseverinis admodum faventibus, anno lxn. & ultra Presidens vixit, & quidem secundè obiit postremo senio confectus, anno sal. MCCCCLXXXIII.

Hujus meminit venerandę memorię Lucas Vvaddingus tom. 7. Annal. Minorum, quem habet fuisse Marsicanum Episcopum in Aprutio Romano Pontifici immediatè subiectum, sed revera Marsicanæ Ecclesiæ Salernitano Archipræsuli subiectæ Antistitem extitisse & Acta consistorialia, & relata inscriptio in hac Cathedrali supra relata affirmant, quæ ibidem hactenus extat. Sub hoc eodem Præsule obiit Adelisia Ptolomæa Comitissa Sigismundi Sanseverini Comitis coniux jacet ibidem in Ecclesia S. Francisci in magnifico tumulo prope aliorum Sanseverinorum Comitum sepulchra cum hac inscriptione.

D. O. M.

† Adelisia Ptolomęo Appula Senis orianda ex Ptolomęo Evergete Alexandrinorum rege è regno pulso, jaceo hic. Sigismundus Sanseverinus conjux pientiss. posuit. Obiit annos nata 30. mensem 1. diem 3. & 20. Nati hic mecum 2. liberos trist. reliqui, æquis mores I. C. marito amantissimo fidei pignus, quo cum ann. 10. sine querela vixi. † Ann. D. MCCCCLXXX. Januarii 27 Jovis die, hora 15. migravit.

43 NICOLAUS ANGELUS de Abbatissa nobilis Salernitanus post Joannem Antonium electus suit Episcopus die 17. Octob. 1483. ex Actis Consistorial. quæ docent illum post paucos meoses defunctum. XLI

44 Fr. ANTONIUS Medices a Florentinus Ord. Minorum vir scientificus, & generoso sanguine natus, ad hanc sedem promotus est die 12. Julii 1484. Excessit nondum exacto anno à dignitate suscepta, cujus honorificam mentionem facit Vvaddingus tom. 6. suorum Annaliom, sed labitur dum illum Marsicanum fuisse Episcopum in Aprutio, melius dixisset in Salernitana Proviocia, ut habent Acta Consistorialia. XLII

a De eo Pocciantius in Catalogo Script. Florent. & Mandos.

45 FABRITIUS Guarna Salernitanus, Ro- XLIII.

mualdi Guarnæ Archiepiſcopi Salernitani gentilis, Juris utriuſque Doctor non ignobilis, Antonio mortuo Epiſcopatum iniit die 7. Novembr. 1485. ſedit incorrupta nominis ſui fama annos plus minus 14. Exceſſit ann. 1494. Jacet in Cathedrali.

XLIV. 46 OCTAVIANUS Caracciolus Neapolitanus, vir gente, pietate, doctrina illuſtris. Fabritio ſucceſſit Epiſcopatui ſub Alexandro VI. anno 1494. die 19. Martii. Multorum annorum ſpatio hanc adminiſtravit Eccleſiam, cujus acta præciſa, quemadmodum, & ſuorum anteceſſorum omnino me latent, cum monumenta hujus Eccleſiæ altum ſilentium teneant. Fato functus eſt Octavianus anno 1535. Paulo III. ad clavum ſedente, ſepultus in Cathedrali, tumuloque quod ſibi vivens, ac ſucceſſoribus paraverat in ſacello ſanctorum Coſmæ, & Damiani, Epiſcoporum nuncupato, ubi eorum corpora humabantur, addidit inſcriptionem.

Octavianus Caracciolus Hectoris filius Marſicenſis Epiſcopus, ſepulchrum hoc Epiſcoporum erutum, occupatumque reſtituit, vindicavitque; atque in eo complurium Majorum ſuorum reliquias piè repoſuit, anno Domini MDXXXV.

XLV. 47 VINCENTIUS Buccaferus a nobilis Bononienſis Monachus Olivetanæ familiæ Ord. S. Benedicti, Abbatis Viſitatoris apud ſuos munere functus. Hunc inſigni prudentia præditum Paulus III. auguſtiſſimum hoſpitem Carolum V. Imp. excepturus propere Bononia vocavit ad Urbem, atque ex animi alacritate qua decet: hominem invenit ſecundum cor ſuum, Pontificiæ præfecit domui, & Marſicenſi Sacerdotio exornavit die 10. Januarii 1536. Romæ obiit vix exacto anno ætatis ſuæ 47. tumulatur in ædibus S. Mariæ Novæ.

a Hujus meminit Lancellottus in hiſt. Olivet. l. p. 90. & 193. & Mand.

XLVI. 48 ANGELUS Archilegius Amerinus ſuffectus eſt Buccaferro die 23. Septemb. 1537. translatus deinde eſt ad Eccleſiam Aſſiſienſem anno 1541. de quo vide ejus urbis Epiſcoporum noſtram ſeriem tom. p.

XLVII. 49 MARTIUS de Martiis Medices b, nobilis Florentinus, nepos Angeli Aſſiſienſis Epiſcopi viri clariſsimi, ex Canonico Florentinæ Metropolis, abeuntis Archilegii locum implevit die 21. Febr. 1541. Interfuit Tridentino Concilio, ubi laudem tulit eruditiſsimi viri, & cum annis 32. bene hanc geſſiſſet Eccleſiam, Venetiis obiit die 11. Decemb. 1573. dum pro Coſmo Primo, Magno Etruriæ Duce apud Rempubl. Venetam legati munere fungeretur. Humatus fuit in Eccleſia S. Mariæ de Orto, cum hoc epitaphio.

b De eo Coppius de viris illuſtr. S. Gemin. p. 78. Mand.

Corpus Martii de Martiis de Medicis Epiſcopi Marſicenſis, exivit de ventre matris ſuæ anno currenti MDXI. die xxi. menſis Novembris hora media cum xxii. Dereliquit autem animam anno MDLXXIII. menſ. Novembris xi. nunc vero cadaver ejus etiam in ventrem reverſum hic jacet.

50 ANGELUS de Martiis Medices Martii ſuperioris ex fratre nepos, germanus frater Alexandri Archiepiſcopi Florentini, ex Canonico, & Decano Florentinæ Eccleſiæ, Marſicenſis pronunciatus eſt Epiſcopus die 15. Octob. 1574. vir fuit omni laude digniſsimus, poſtquam ſediſſet annis 8. è vivis exemptus eſt ann. 1582. in Cathedrali ſepultus cum prædeceſsoribus ſuis noviſsimam reſurrectionem expectat: de quo cum laude loquitur Petrus Monaldus in deſcriptione Florentinæ civitatis familiarium, cujus exemplar m. ſ. extat apud me. XLVIII.

51 ALOYSIUS Pallavicinus ex Marchionibus Cevæ Ligur Julii Cæſaris filius Epiſcopus Salutienſis ad hanc Eccleſiam translatus eſt die 8. Aug. 1583. (1) pauloque poſt Romæ interiit, ubi jacet. XLIX

52 Fr. ANTONIUS Fera c Etruſcus de Plano Caſtagnario Suanenſis diœceſis, Ord. S. Franciſci Conventualium ſummus Theologus, ex Apoſtolico Vicario Generalis Miniſter ſui Ordin. Peruſiæ evaſit ann. 1581. Marſicenſis Epiſcopus electus eſt a Gregorio XIII. die 9. Aprilis 1584. Præfuit omnibus ſummè charus ann. 14. in patria ſua defunctus die 24. Aprilis 1600 eodem quippe anno quo onere ſe exſolverat; Jacet in Eccleſia S. Franciſci, ubi Seraphici habitum ſumpſerat, in communi Fratrum oſſuario abſque inſcriptione. L.

c De eo Ugurgerius de Pompis Senenſ.

53 ASCANIUS Pariſius in terra Moliterni Marſicenſis diœceſis natus, ad hanc Eccleſiam ſola virtute comite ſibi aditum fecit. Suffectus itaque eſt Antonio an. 1600. ſedit annos 14. ex diuturniori morbo in patria ſua deceſsit anno 1614. die 23. Aprilis, tumulatur in majori hujus oppidi Eccleſia prope ſepulchrum genitoris ſui, cum hujuſmodi epitaphio. LI.

Non longe ſatis Angelus Pariſius ille,
Jacet ante diem gloria, fama decus,
Cæſare qui genuit quatuor prudentes
Et illi doctores fuere atque nati,
Quorum Aſcanius pietate, & ipſe
Marſici Præſul bonus diſcretus, &
Statuit tumulum, & tumulo ſolemnia
Miſit oſſaque lecta patris non prius condita hic.
Aſcanius Pariſius ann. D. MDCIII.
xxv. menſis Maii, obiit die xxiii.
Aprilis MDCXIV.

54 Fr. TIMOTHEUS Caſelius, Neapolitanus d Ord. Prædicatorum a Paulo V. die 21. Julii 1614. Marſicenſis renunciatus eſt Epiſcopus. Eximie per annos 25. ſedit, fructus Epiſcopalis menſæ auxit, inſignib. Sanctorum reliquiis Romæ a Pontifice dono acceptis Cathedralem exornavit, verbo & exemplo populos ſibi commiſsos ad paſcua duxit ſalutis; fato functus die 23. Novemb. 1639. ſepultus in Cathedrali, meruitque honorifica memoria cum ſucceſſore a Canonicorum ſenatu in marmore celebrari ſequentibus verbis conſcripta. LII.

d Sive ex Guarin regni Neapoli. De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 288. & Fontana in Theatro Domin. p. 346. Mand.

D. O. M.
Fr. Timotheo Caſelio S. T. M. Ord. Prædic.
& Fr. Joſepho Ciantes S. T. M. ejuſdem Ordinis Epiſcopis Marſicen. de Eccleſia bene-

(1) Mox ad Nicienſem abiit eodem anno 9. Novemb. obiitque Niciæ laudatiſſimus Præſul an. 1598. Delendum propterea eſt, quod de ejus obitu Romæ hic ſcribitur ab Ughellio, cui aſſentimur in Nicienſibus.

benemeritis ille Epiſcopalia munia fructuſque auxit, iſte hoc templum amplificavit, jura & jurisdictionem in hac diœceſi longo tempore occupatam acerrime Romę defendit, ac in priſtinum reſtituit pius, & prudens uterque; ille in cęlis, iſte diu vivat in terris inter aſtra regnaturus. Canonici, & Cler. M. P. G. A. G. anno Domini MDCXLVIIII.

LIII. 55 Fr. JOSEPH Ciantes *a* nobili familia Romæ natus, parentes habuit Horatium, & Lucretiam de Citara, adoleſcens Ord. Prædicatorum in monaſterio ſanctæ Mariæ ſupra Minervam religioſam vitam profeſſus cum Ignatio germano fratre, uterque Theologicis pariter, ac Philoſophicis ſtudiis operam dederunt, Magiſtri in his facultatibus effecti, apud doctos viros eximiam tulerunt exiſtimationem: Joſeph in Hebraica lingua erudite verſatus, publice docuit, diuque ad Hebræos ſolida doctrina declamavit, ad quorum flectendam pertinaciam librum ſcripſit egregiè doctum adhuc ineditum, quibus laboribus Urbani VIII. Pont. Max. gratiam promeruit, & ab ipſo Marſicenſi Epiſcopatu donatus eſt die 4. *b* Martii 1640. Ignatius poſt aliquot annos ab Innocentio X. S. Angeli Lombardorum Epiſcopus adlectus eſt, ut ſuo loco dicemus. Cæterum Joſephi invicti animi inveteratam litem inter ſuos anteceſſores, & Archipresbyteros Saponariæ, in ſupremo Romanæ Rotæ tribunali diu exagitatam, aſſiduo labore, & indefeſſa dignaque pertinacia ſuſtinuit, donec palmam tulit victoriæ per tres omnino bene fundatas deciſiones, Saponarioſque Clericos Archipresbyterumq; priſtinę Marſicenſis Eccleſiæ reſtituit poteſtati. Synodum diœceſanam coegit anno 1643. quam Romæ publici juris fecit, collapſam aliquantulum Cleri diſciplinam ſuavi prudentia reſtituit, Cathedrale templum vetuſtate ſatiſcens penè à fundamentis exædificavit, ſacra ſupellectili locupletavit: extat in ea Cathedrali hujuſmodi de his rebus inſcriptio marmorea.

a De eo Mandoſius in Bibl. Rom. Centur. 1. n. marg. 16. & Fontana in Theat. Domin. p. 147.

b 4. Martii.

D. O. M.

Fr. Joſeph Ciantes Rom. Ord. Prædic. Epiſcopus Marſ. Templum hoc partis ſuperioris ſtructuræ, Sacriſtiæ, & Chori amplificatione a fundamentis auxit & exornavit, in quo univerſitatum diœceſ. Marſ. inſignia marmorea in obſequium ſancti Georgii, & omnimodam obedientiam Epiſcopo, earumdem rogatu, & expenſis collocanda curavit an. Dom. MDCXLIII. Urbano VIII. P. M.

Inſtituit deinceps Seminarium Clericorum, & Archivium Epiſcopium in ædibus propriis erexit, collectis undequaque monumentis, quæ ex incendio, aliiſque infortuniis ſuperfuerant, in eo diſpoſuit. Romæ in Eccleſia ſanctæ Mariæ ad Minervam vetus majorum ſuorum monumentum ſere exeſum inſtauravit, ac parentibus ſuis memoriam renovavit, ac poſteris reſtituit, ubi inſcriptio hæc in marmore.

D. O. M.

Lucretia de Citara Romanæ nobilitatis

A *non minus prudentiæ, & ſanctimoniæ, quam nobiliſſimæ familiæ gloria illuſtri & incomparabilis erga Horatium Ciantem maritum affectus, & eximiæ in liberos pietatis, hoc brevi tumulo cum viro quieſcenti, Fr. Joſeph ex Ordin. Prædic. Epiſcopus Marſicanus parentibus indulgentiſſimus, poſteriſque eorum antiquum familiæ monumentum reſtituit, anno ſal. MDCXLIV. Vixit Horatius ann. . . . . . M. D. obiit ann. MDCIII. die xvii. Septemb. Vixit Lucretia an. lviii. M. D. Obiit MDCXXV. die xxv. Auguſti.*

Vetuſtate ſquallebat Romæ in Eccleſia S. Sabinæ locus ubi ſanctus Dominicus pro ſalute fidelium die noctuque orationibus inſiſtebat, Joſeph in ſanctum Patriarcham filiali affectu flagrans, una cum Fratribus ſuis Ignatio Epiſcopo ſancti Angeli, & Laurentio viro clariſſimo locum marmoreis incruſtatum taxellis eximiè exornavit, ac ditari procu-
B ravit, in cuius memoriam additæ inſcriptiones ad parietes.

D. O. M.

Sacrum hunc locum antiquitatis, & devotionis ſtudio venerandum. Olim à Divo Patriarcha Dominico divinis orationibus nocturniſque flagellis pro ſalute fidelium expiatum, temporum injuria ſquallentem, Fr. Ignatius Ord. Prædic. Romanæ Provinciæ Præfectus, Joſeph ex eodem Ord. Epiſcopus Marſicenſis, & Laurentius Ciantes Rom. Patritius germani fratres, quantum ea loci anguſtia licuit, concordi voto ornatiorem, pulchrioremque reddiderunt. Idem Laurentius fratrum voluntatem ſingulari charitate proſequutus, addita ex ſuo annuo cenſu dotavit ſalutis anno MDCXLIV.

E regione verò legitur alia inſcriptio tenoris ſequentis.

D. O. M.

C *Horatio Ciantes Romano Patritio, p.... dum vixit virtute, & ſtirpe claro, & Lucretiæ de Citara, vetuſtæ nobilitatis fœminæ Jacobi de Citara quondam B. Ludovicæ Albertoniæ mariti gentili. Ignatius Ciantes Epiſcopus ſancti Angeli Lombardorum, Joſeph Epiſcopus Marſicanus ex Ordine Prædicatorum aſſumpti, & Laurentius Ciantes germani fratres parentibus indulgentiſſimis in D. Mariæ ad Minervam quieſcentibus M. Æ. M. P. C. Anno ſalutis MDCXLVII.*

Poſt hęc Joſeph ad Eccleſiam ſuam digreſſus eam laudatiſſimè rexit ad annum uſque 1656. ac liberè ſe exolvit Januario menſe. Romæ vixit *c* florente adhuc ætate, nec minus otioſus quam in otio, à curis alienus virum doctum eruditumque ad omnia natum ſe oſtendit; etenim aureum Angelici Doctoris, opus contra Gentiles, in Hebraicam linguam ſummo labore, & accurata facundia vertit, & in
D lucem emiſit, inſcripſitque Alexandro VII. Pontifici Maximo: miris laudibus opus digniſſimum extollit doctiſſimus Joannes Caramuel Epiſcopus Campanienſis & Satrianenſis, Ordinis noſtri Ciſtercienſis decus & ornamentum ſingulare, in eiuſdem operis cenſura, ut nihil pium magis, nihil melius à florido eruditoque Ciantis ingenio excogitari potuerit. Plura alia ſcripſit doctus Epiſcopus quæ deſiderantur. Interim Deum Optimum Maximum ex corde rogo ut tanto Pręſuli diutinam vitam concedat.

c Obiit 1670. in pervigilio S. Matthiæ Apoſtoli.

56 ANGELUS Pinerius de Monte Flaſcone ex Generali Vicario Viterbienſis Eccleſiæ, Marſicenſis Epiſcopus delectus eſt ab Alexandro VII. Pontifice Maximo die 26. *d* Januarii anno 1656. fratrem germanum habet Vincentium Epiſcopum Polinianenſem. Ipſe omnium virtutum genere ornatus, ſumma cura, piaque prudentia Eccleſiam LIV.

d Die 16. Junii.

ſuam

suam pergit administrare, cui Deus diu conservet. A

ADDITIO.

(,, *Obiit Angelus, summa cura, & prudenter, cum*
,, *rexisset, an.* 1671.
LV. ,, *JOANNES Baptista Falvus, filius Ferdinan-*
,, *di, & Avunculus Angeli Mascari ex Baronibus Ju-*
,, *lianelli Civitatis Xiliani Patritius, adolescens*
,, *Neapoli liberalibus disciplinis tantum profecit, ut*
,, *magno omnium plausu Philosophiæ, Theologiæ, ac*
,, *Juris utriusque lauream assecutus sit. Mortuo patre*
,, *revocatus ad patriam humanarum litterarum, ac*
,, *Poesis studio sua florente ætate vacans multas lu-*
,, *cubrationes omni sale, ac lepore conditas mirum*
,, *in modum eleganti metro enaravit, præcipue vero*
,, *quamplurimas Horatii Flacci Odas in Hetruscum*
,, *carmen convertit, ea proprietate, candore, ac ver-*
,, *borum delectu, ut Hetruscus Flaccus, Falvus ipse*
,, *ab omnibus nuncupatus sit. Vigesimo quinto ætatis*
,, *anno nondum expleto, duo volumina Canonicarum*
,, *quæstionum proprio marte confecit, ac sacro Pres-*
,, *byteratus ordine insignitus in propria Diœcesi Ca-* B
,, *thedralis Ecclesiæ Martiranensis Canonicatum*
,, *adeptus est, ibique munus Vicarii, & Locumte-*
,, *nentis generalis ab Episcopo Luca Cellesio sibi de-*
,, *latum, ita virtutis, prudentiæ ac justitiæ laude*
,, *functus est, ut ab aliis majoris notæ Pastoribus ad*
,, *bene regendas eorum Diœceses efflagitatus diver-*
,, *sis locis mirifice tale officium expleverit. Exinde*
,, *munificentia Iannarii Sanfelicii Archiepiscopi Con-*
,, *sentini, Canonicus ejusdem Metropolitanæ factus,*
,, *Examinatoris Synodalis, Visitatoris, Commissarii*
,, *Sancti Officii, ac Vicarii generalis partibus in d.*
,, *Archidiœcesi præclare, & laudabiliter absolutis*
,, *Romam petiit pro tuenda U. J. D. Joannis Falvi*
,, *sui germani re, ut testatur Eminent. Cardinalis*
,, *de Luca in suis aureis voluminibus tomo quarto*
,, *tractatu de locato, & conducto Disputat. 47. cujus*
,, *victoriam adeptus suæ virtutis specimina almæ ur-*
,, *bis Tribunalibus patefecit, unde ab Eminen. Mar-*
,, *tio Ginnetti, Jacobo Rospigliosi, ac Berardino*
,, *Rocci Cardinalibus eorum Domus Advocatus præ-* C
,, *ficitur; quorum negotiis, virtute, prudentia, ac*
,, *dexteritate ita prospere, ac felici omine præfuit,*
,, *ut brevi temporis curriculo eorum commendationi-*
,, *bus à Clemente X. Pontifice O. M. Ecclesiæ Marsi-*
,, *censis Episcopus creatus sit, 16. Novemb. 1671. &*
,, *ad examen accitus, illud singulari omnium applau-*
,, *su peracto à P. Laurentio Brancato de Laurea Epi-*
,, *coporum Examinatore postea dignissimo Cardinali*
,, *hoc elogium obtinere meritus est.* Magnæ virtutis
,, viro, major Ecclesia tribuenda erat. *Sub die 20.*
,, *Mensis Novembris 1671. ab Eminen. Cardinale*
,, *Spinola in ara principi S. Mariæ Transpontinæ*
,, *fuit consecratus, & sub die 27. Decembris suæ spon-*
,, *sæ possessionem accepit, quam, statim ac invisit, exor-*
,, *navit, restauravitque, omnesque vires animumque*
,, *adhibuit ad restituendam suavi jugo suis subditis*
,, *Ecclesiasticam disciplinam, justitiam administran-*
,, *dam, pacem, charitatem, cæterasque virtutes sua*
,, *ope ac exemplo propagandas, libertatemque Ec-*
,, *clesiasticam tuendam, de qua semper acerrimus* D
,, *propugnator fuit. Numerum alumnorum ingenio,*
,, *ac pietate pollentium proprio ære in seminario au-*
,, *xit, illudque in ampliorem formam reduxit, ac re-*
,, *ctori litteris, & probis moribus ornato regendum*
,, *tradidit, à quo auditores doctrina, ac probitate vi-*
,, *tæ conspicui prodiere, qui diœcesim magna ex par-*
,, *te illustrarunt. Exercitia spiritualia ante sacros*
,, *ordines suscipiendos primus in sua diœcesi fie-*
,, *ri jussit, ac neminem Clericali tonsura insigniri*
,, *voluit, ne mendicare cogerentur alii, qui adaucto*
,, *numero à suis antecessoribus clericali militiæ jam*
,, *erant adscripti, quos omnes humanis litteris, ac*
,, *Theologiæ Morali studio operam navare adstrinxit.*
,, *Beneficia semper dignioribus contulit, nec unquam*
,, *munera cujuscumque generis accepit. Quotidie an-*
,, *tequam sacrum faceret per horam orationi vaca-*
,, *bat, & per aliam horam priusquam lecto cubaret,*
,, *aliasque preces insimul cum tota familia genufle-*
,, *xus effundere solitus fuit. Ferè cunctis festivis die-*
,, *bus Ecclesiast. functionibus in Cathedr. præfuit, &*
,, *aliquando solemnioribus sermonem ad populū ha-*
,, *buit. Anno 1672. Diœcesanos universali, ac maxi-*
,, *ma penuria laborantes frumentum, quod in suo*
,, *horreo cumulatum integre servabatur, pauperibus*
,, *erogavit; Subditos terremoto anni 1673 perterri-*
,, *tos, publica supplicatione indicta, sacco, & cili-*
,, *cio indutus, cinere conspersus, fune ad collum al-*
,, *ligato, crucem bajulans nudis pedibus primus om-*
,, *nium ad locum destinatum incessit, ibique pio ser-*
,, *mone maximis lachrymis expleto, precibus, ora-*
,, *tionibusque Marsicensem Diœcesim, Ninivem pœ-*
,, *nitentem reddidit; Jurisdictionem D. Angeli Ca-*
,, *balli Abbatis Moliterni nullo titulo dilatatam in pri-*
,, *stinam ditionem auctoritate Apostolica redegit;*
,, *pauperes honestas puellas suo ære dotavit; egenis,*
,, *viduis, miserabilibusque personis continuo profu-*
,, *sas eleemosinas erogavit, ac suas vestes ac supelle-*
,, *ctilia aliquando distribuit, aliaque digna, & præ-*
,, *clara gessit, quæ adhuc apud finitimas illas regio-*
,, *nes maximam pietatem redolent. Tandem multis*
,, *laboribus, vigiliis, sollicitudinibusque, pro sua*
,, *Ecclesia passis, multisque meritis cumulatus, om-*
,, *nibusque virtutibus exornatus die 29. Decembris*
,, *1676. obiit Vigiani, & honorificentissimo sepulcro*
,, *tumulatus est. Ejus cadaver tribus diebus in Ec-*
,, *clesia inhumatum mansit magna populorum fre-*
,, *quentia, & subditorum luctu, eò Cœlo charum,*
,, *quò Mundo illacrymatum.*
,, *JOANNES Gambacurta, ex utroque genere* LVI.
,, *nobilis Neapolitanus, in diœcesi Cusentina natus,*
,, *Clericus Regularis Theatinus, S. Theologiæ Le-*
,, *ctor in suo ordine, & præclaris fulgens virtutibus*
,, *eligitur 23. Martii 1676. Qua decet solertia gu-*
,, *bernavit usque ad an. 1683. quo vitam hanc cum*
,, *immortali commutavit.*
,, *FRANCISCUS Antonius Leopardus, presby-* L II.
,, *ter Caputaquensis diœcesis, J. U. D. cujus scientiæ,*
,, *& animi integritas optime probata Tasentino, Cas-*
,, *sanensi, & Caputaquensi Præsulibus, quorum in*
,, *regimine spirituali Propontifex fuit, dignus ad-*
,, *judicatus est huic præesse ovili 27. Septemb. 1683.*
,, *Ad Tricaricense translatus est 10. Septemb. 1685.*
,, *DOMINICUS Lucchetius, natus in loco de A-* LVIII
,, *liano Tricaricensis diœcesis, J. V. D. & in sacra*
,, *Theologia magister, qui alias Canonicatum & Ar-*
,, *chidiaconatum Ecclesiæ Marsicensis obtinuit, &*
,, *Episcoporum Anglonensis, Venusini, Polymnia-*
,, *nensis, & Marsicensis Vicarius generalis extitit,*
,, *hoc sacrorum vertice dignatus est die 1. Aprilis*
,, *1686 Obiit mense Februario 1707.*
,, *DONATUS Ansanus, nobilis Arianensis, exa-* LIX.
,, *minator Synodalis, & Archidiaconus patriæ Ca-*
,, *thedralis Ecclesiæ, cum plurium Episcoporum Vi-*
,, *carii generalis munere successive functus esset, hac*
,, *infula decoratus est 19. Maii 1710.)*

NUCERIÆ PAGANORUM EPISCOPI.

NUCERIA Paganorum clara & vetusta Campaniæ urbs mediterranea in Picentinis recens

Pa-

Paganorum dicta, vel quod solo æquata mœnibus per pagos habitaretur, vel quod Sarraceni, pagani a nostratibus appellati post acceptam cladem ad Lyrim fluvium sub Joanne X. Pontifice huc se receperint, aut quod in ea Sarraceni è Sicilia exacti sub Federico II. Imperatore eam habitaverint. Qui hujus civitatis originem in Nuceriam Pici Persei Turcorum Regis filiam Eviois Andriæ Regis uxorem conantur astruere; similia fabulis proferunt ad laudem ingenii. Posita est Nuceria apud montem Irpinorum ultra Sarnum fluvium inter Neapolim a qua in Ortum XX. m. p. abest, & Salernum IX. Sarno, & Cavæ proxima, ab Amalphi in Borea m IX. aut X. m. p. quot a Salerno distat: in inferiorem & superiorem dividitur. Hujus honorifice meminerunt Strabo, Appianus, Tacitus, Florus, Procopius, Sylius, Ptolomæus, & Livius. Fertilitatem agri Nucerini commendat Cicero contra Rullum. Cœterum hæc civitas fasces Romani Imperii venerata est, donec variante fortuna coacta est plurimis dominis servire, siquidem per aliquot sæcula Salernitanis Principibus Longobardis paruit: deinde Rogerius Siciliæ Rex anno 1131. illam ademit, sicque sub Neapolitanorum Regum imperio fuit, quibus modo Zurlæ familiæ nobilissimæ Comitatus nomine, modo Carrafæ genti Ducatus titulo dono data est. Hanc civitatem haud in postremis fuisse, quæ Christianam fidem susceperit, illud est argumentum, quod sub Nerone sævissimo Imperatore in ea martyrio coronati sunt Felix & Constantius, cujus dies natalis agitur 13. Kal. Octobris in Romano Martyrologio. Ei pro titulari est S. Priscus loci primus Episcopus, cui Cathedralis dicata est; mediocris structuræ ac satis visenda. Clerum octo *a* Canonicicum tribus dignitatibus nempe Archidiaconatu, Archipresbyteratu, & Primiceratu, aliisque prælaturis quas capellanias appellant, promiscuoque Clero, qui divinum cultum perurgent, dicuntur complere. Civitas mœnibus caret, *b* & cives in pagis viginti quatuor habitant. quibus lares 1400. animæ fidelium 6000. recensentur. Parochiales Ecclesiæ undecim, sanctimonialium septa duo, virorum cœnobia octo, *c* sodalitia laicorum aliqua. Diœcesis angusta est, unum dumtaxat continens oppidum *Agri* nuncupatum, ubi Parochiales Ecclesiæ duæ, altera collegiata S. Joannis, & altera S. Benedicti. Episcopatus Nucerinus Salernitanæ Metropolis suffraganeus, vetustus est, cum Priscus dicatur primus Episcopus, post quem pauci sunt reperti usque ad annum 1386. Simon Lunadorus hujus Ecclesiæ Præsul in suorum antecessorum indiculo refert ex indigenarum traditione, hanc civitatem fuisse Episcopali dignitate privatam ab Alexandro IV. Papa anno 1260. cum cives immaniter suum Præsulem occidissent. Diœcesis partim Salernitano, Amalphitano ac Surrentino Archiepiscopis attributa est: post annum vero 162. à privatione ab Urbano VI. anno salutis 1386. juxta sacrorum Canonum sanctiones, dignitati restitutam fuisse scribit. At de hac privatione, ac restitutione nullum verbum legimus in Vaticanis registris, in quibus tamen neminem observavimus ad hujus Ecclesiæ fastigum evectum, nisi post Urbani VI. Pontificatum; Lunadori vero conjectura ex indigenarium traditione haud spernenda est. Mensæ Episcopalis annuus census ducatorum Regni 1300. taxa vero in libris cameræ Apostolicæ flor. 150 est. Habet Episcopus ex veteri consuetudine loci, jus conficiendi testamentum & ad pias causas laicorum, qui ab intestato discedunt successionem: habet præterea temporalem civilem dumtaxat jurisdictionem in nonnullas laicorum familias. Præsules qui Nucerinis jus divinum dixerunt, sunt qui sequuntur, quos tum ex Lunadori indiculo satis jejuno, satisque mendoso, cum in eo plures Episcopi Nucerinæ Ecclesiæ, quæ in Umbria est, huic attribuantur, quos ab hac nostra serie expunximus, tum ex actis Consistorialibus aliisque monumentis ex fide depromimus.

a Canonici 12 utraque prebenda ditati.

b Sicut & Monte Pietatis, ac Seminario.

c 4.

1 S. PRISCUS primus huius Ecclesiæ Episcopus censetur sub Nerone martyrio coronatus, cuius dies festus agitur 9. Maii in Martyrol. Romano (1) de quo Baronius in notis, estque divus tutularis. I.

(„ *NUMESIUS Diaconus Nucerinæ Ecclesiæ, „ indeque Episcopus, quem ut ad se mittat, ut in „ Episcopum consecrari possit, scribit Petro subdiacono M. Gregorius an. 592. l. 2. p. 2. Ep.* 32. Lucentius.) II.

2 PRIMERIUS Episcopus Nuceriæ ad quem S. Gregorius direxit epistolam 47. in lib. 2. reg. An Primerius huius Ecclesiæ, vel alterius in Umbria fuerit præsul prorsus ignoro (2). Lunadorus in indiculo suæ attribuit Ecclesiæ. III.

3 AMATUS *d* fuit in synodo Romæ congregata à Zacharia Papa anno 743. apud Baronium. IV.

d Seu Amantius.

4 N. . . . . vixit Gregorii IV. temporibus, de quo in canone de Relig. suppresso tamen nomine. Post hunc per aliquot secula desiderantur Episcopi. V.

(„ *LANDUS ex regesto Alexandri II. qui vixit ab „ an. 1061. usque ad an. 1073. habetur synodalis „ sententia, cujus vigore deponitur iste Landus Nucerinus Episcopus in Italia, quod officium à sede „ Apostolica sibi interdictum præsumpserit. Nec tam „ firmiter hunc Landum Episcopum hujus Nuceriæ „ dicimus, quod alterius esse nequiverit.* VI.

„ *FELIX hujus Nuceriæ Episcopus nobis occurrit ex textu Canonico, ad quem scribit Innocentius* III. *dist.* 52. 1. 2. *& dist.* 55. *c.* 6. Lucentius.) VII.

5 VALERIUS Ursinus Romanus Nucerinus Episcopus erat anno 1228. hospitale sancti Lazari in Capuana Ecclesia consecravit, & Sanctorum reliquiis ditavit, cujus meminit Capaccius in hist. Neapolitana. VIII.

6 N. . . . . nomen non habenius à civibus Nucerinis intersectus anno 1260. quamobrem ab Alexandro IV. civitas dignitate Episcopali privata est, usque ad an. 1386. sic destituta. IX.

7 Fr. FRANCISCUS Ordinis Minorum post restitutam Episcopalem infulam ab Urbano VI. anno 1386. ordinatus est Episcopus sub Bonifacio IX. è vivis exemptus est anno 1402. memoratur ejus obitus hoc anno in lib. Obligat. *Prælat.* sub eodem Pontifice. X.

8 ANGELUS Abbas sanctæ Mariæ Castellanetensis Ordinis sancti Benedicti datus est successor Francisci à Bonifacio IX. anno 1402. die 4. Id. Aprilis. Decem & septem annos in hac dignitate versatus est. Obiit anno 1429. ex eodem libro de Oblig. sub Eugenio IV. XI.

9 Fr. GABRIEL de Garosolis, *e* Spoletanus, Ordinis Eremitarum S. Augustini egregius Theologus, XII.

e De quo Gandulphus de 200. Scrip. August. p. 124.

(1) At in hodiernis tabulis Martyrol. Romani nulla hujus Prisci fit mentio: & fortasse Ughellus loco Martyrologii Rom. & notarum Baronii, voluit indicare Catalogum Ferrarii, ejusque annotationem. *Papebrochius in Actis Ss. Maii* 2. p. 360. ubi plura de Prisco.

(2) Sed hujus fuisse ex Epistola præfati M. Gregorii constat potest, qua simul directa est pro Sanctorum reliquiis consequendis, Surrentino, Neapolitano, & Formiano Episcopis, singulis in Campania Felici regimen habentibus. *Lucentius.*

logus, ac divinarum litarsrum scientissimus, inque adhorrando è superiori loco populum eloquentia pollens singulari, postquam per varios honorum gradus apud suos claruisset ad sedem Nucerinam evocatur à Martino V. anno 1429. die 6. Id. Junii, in ea laudabili fama sedit plus minus annis 4. extinctus Spoleti, in templo sancti Nicolai sepultus jacet, & elogio decoratur, ut Herrera scribit.

Hic jacet corpus Domini Gabrielis de Garofalis de Spoleto Ordinis Eremitarum sancti Augustini.

Gabriel Antistes sacro diademate fulgens,
Scriptore quondam toto celeberrimus orbe,
Librorum textor, studiorum fervida lampas,
Hoc tegitur tumulo conditus exiguo.

Scripsit Gabriel adversus Hæreses libros utiles; adversus quoque Fraticellorum sectam pestiferam. Item sermones in Evangelia, qua in feriis quadragesimæ, Dominicis, aliisque festis recitantur. Eius ad Episcopalem infulam promotionem habemus in Actis Consist. Martini V. cui proxime successit, qui sequitur,

XIII 10 JULIANUS de Angreranis civis fuit & Episcopus Nucerinus anno 1433. obiit 1436.

XIV. 11 JACOBUS Benedictus de Adria Juliani vacaurem sedem obtinuit ab Eugenio IV. anno 1436. 13. Kal. Aug. translatus inde est ad Urbeventanum Episcopatum die 13. Septem. 1443.

XV. 12 BARTHOLOMÆUS de Michaelibus nobilis Senensis Antonii Petri filius celebris Jurisconsultus successit Jacobo die 13. Septem. 1443. Hic magnę auctoritaris vir fuit apud Alphonsum utriusque Siciliæ Regem quo ad Rempublicam Senensem Oratoris munere functus est anno 1446. obiit in oppido Aquæpendentis Augusto mense 1455. dum patriam peteret. negocia quædam explicaturus ex parte Callisti III. Papæ, cujus erat familiaris & charus: funus solemni pompa Senis in Ecclesia sancti Dominici celebratum est die 19. ejusdem mensis, jacet tamen eo in oppido ubi animam exhalaverat. Literæ sunt Bartholomæi ad Rempub. Senensem scriptæ 9. April. eodem anno 1455 suo sigillo munitæ, ubi ejus cernuntur insignia.

XVI. 13 Fr. PETRUS Ordinis Prædicatorum patriæ adlectus Episcopus à Calisto III. anno 1455. die 27 Septembris. de quo præter hæc pauca ex Actis Consist. nil est quod proferamus.

XVII. 14 JOANNES, qui & Jannottus de Cerretanis, a Senensis, clarus nobilitate, clarus virtutibus, & legalis scientiæ vir longe clarissimus, à Sixto IV. anno 1478 3. Id. Octob. renuntiatus est hujus Ecclesiæ Episcopus. Tres fere in ea gubernanda egit annos, & revocatus ad curiam Romanæ Rotæ Auditor adlectus, ab onere Episcopali liberè se exsolvit: obiit Romæ anno 1492.

a [illegible]

XVIII 15 PETRUS Strambonus Neapolitanus hanc Ecclesiam regendam suscepit die 16. Kal. Julii 1480. excessit an. 1503.

XIX. 16 BERNARDINUS Ursinus Romanus Abbas de Alviano à Julio II. ad Episcopatum vocatus est die 7. Maii 1503 mortalitatem explevit an. 1511.

XX 17 DOMINICUS Jacobatius, b Romanæ Rotæ duodecim vir, Nucerino Episcopatu donatus est à Julio II. anno 1511. die 8. Novembris. Lateranensi Concilio interfuit, purpura a Leone X. exornatus anno 1517. hanc Ecclesiam cum regressu ut mox erat illius ævi ad favorem Andreæ fratris filii resignavit. Romæ decessit anno 1528. de quo Ciaconius, Victorellus, & nos in nostris notis ad eundem Ciaconium, alibique ejus virtutes non tacuimus. (" *Male legitur in aliquibus Conciliorum Codicibus* " *Lucerinus, vice Nuceriæ Episcopus.*)

b [illegible]

XXI 18 ANDREAS Jacobatius ex Canonico Vaticanæ Basilicæ effectus est Episcopus anno 1517. die 14. Augusti. Vir fuit Andreas apprimè doctus, pius, & linguarum Hebraicæ, Græcæ, & Latinæ peritissimus. Eximiè hanc rexit Ecclesiam annis septem, morte præventus mortalibus sui desiderium reliquit anno 1524. Rediit Ecclesia hæc ratione regressus ad Cardinalem Andreæ patruum, quam ultro cessit deinde an. 1528. paulo antequam è vivis excederet.

XXII. 19 PAULUS Jovius c Novocomensis successit Jacobatio die 13. Januarii 1528. Hic ille est Jovius, magna doctrina, eximia eloquentia, & eruditione, sui seculi historiarum scriptorum facile princeps: quippe qui animo ingenti complexus est historiam rerum in orbe universo gestarum suis æqualiter facundia, nobilitate & leporibus conditam, quem principem elogiographorum vocat Eusebius Sarrinus Abbas noster in opere curioso inscripto, Otia Palladis, & in Elogiastico regno dignum, infensum tamen, vel iniquum Reipublicæ Florentinæ dixerat Jacobus Gaddus in lib. de Scriptoribus non Ecclesiasticis, de quo plura ac lectu dignissima commemorat. Meus eruditissimus Abbas Nicolaus Baccetius in suo elogiorum lib apud me m. s. de Jovio scripsit quæ mihi digna visa sunt ut hic proferantur. Paulus, inquit, Jovius mihi disertissimus est, ideoque inter graves Philosophos, præstantesque Historicos, ac Oratores, quos statim sim excepturus encomio, primam illi sedem decernendam sum arbitratus, eminet enim granditate styli, quæ res maximas ac principes viros videatur decere, quam Liviana ubertas, & copia, Curtianique flores perpetuo exornant ac ditant. Itaque haud impar est veritati rerum, quam ubique & semper felici conatu prosequitur. Habili siquidem affluentique oratione modo consulto deliberat; principum modo, atque clarissimarum gentium opportune librat consilia, terra marique, acies, classesque concurrentes enarrat, adeo memori calamo, ut ipsum non modo non lateant castrorum principia, cornua, latera, ducum nomina, militaria munera, militumque præclarè gesta, sed etiam ipsos ictus, quave parte insederint volantiaque jacula, cujusque manu violenter intorta in numerato videatur habere. Certè ipso scribente locorum æquè ac præclarè factorum ornatissimæ descriptiones ad miraculum vernant, orbique terrarum provinciis, urbibus, fluviis, insulisque ad jucunditatem utilitatemque legentium maxima sua prisca nomina, quæ vel corruperat barbaries, vel interciderant ex vetustate quasi postliminio redierunt. Novi mores, nova arma, novaque castrensium rerum machinamenta, novitatem

c [illegible]

tem

tem quandoq; vocum satis excusatn Jovio visa sunt extorsisse. At non item procul a culpa, exactæ eloquentiæ schemata, hoc est, nervos omnes, ac numeros in quorundam gregariorum militum concinnes ursit alicubi commigrare, adeo magis etiam scriptoribus difficile est ab illud *πρέπον*, quod Græci vocant opportunius respondere. Cæterum Jovius fidei ratem ad judicii mortalium scopulos, non semel allidit, dum nullis impellentibus justis caussis, vel plus æquo laudat, vel vituperat, fœdius etiam suæ existimationis facturus naufragium in fluctuantis narrationis Turcica commentaria aliquanto post in lucem emissa fidem apud dubios erexerit. Edico tibi tamen Paule Jovi pro eo qui inter me ac selectissima scripta tua intercedit amore, ut a turpibus, ridiculis, minutisque, quæ gravem defœdant historiam, narrationem tuam jubeas exulare, anilem superstitionem ejures, quæ te plerumque magis quam pro Episcopo trahit in partes, affectum exuas, quo in favorem quorumdam Principum, invidiamque nobilissimarum gentium transversus ageris; verba, quæ Idololatris impiè olim in usu erant, deponas. Astris non tribuas, quæ maligna voluntas mortalium in sui detrimentum solet architectari; syrma demum prolixioris dictionis præcidas, ne aliquando ad nauseam importuneque redundet. Ni facias verendum est, ne in Joannis Michaelis Bruti magnarum virium in dicendo viri, telum erectum incurras; si vero doctis amicis admonentibus obsequaris, pollicere Andreæ Alicati nomine nominis tui studiosissimi solido illo dicendi genere planéque robusto & vere tuo mediam inter antiquos & veteres laudem te assecuturum, qui jam erudito lepore Græco ipsi Plutarcho doctorum plerisque palmam præripuisse videris. Hæc Baccetius. Cæterum Jovius Ecclesiam Nucerinam annis omnino 23. administravit. Florentiæ decessit 3. Id. Decem 1552. sepultusque est in Ducali sancti Laurentii templo, nobili tumulo & inscriptione exornatus.

Pauli Jovii Novocomensis Episcopi Nucerini historiarum scriptoris celeberrimi hic deposita sunt ossa, donec eximia eius virtute dignum erigatur sepulchrum, vixit an. lxviii. men. vii. dies xxii. obiit iii. Id. Decemb. MDLII.

Hic situs est Jovius Romanæ gloria linguæ
Par cui non scriptor, non Patavinus erat.

In claustro ejusdem Basilicæ visitur Jovii honorarium sepulchrum cum marmorea statua & inscriptione huiusmodi.

Paulo Jovio Novocomensi Episcopo Nucerino historiarum sui temporis scriptori, sepulchrum quod sibi decreverat posteri ejus integra fide posuerunt, indulgentia munificorum optimorumque Cosmi & Francisci Etruriæ Ducum Anno MDLXXIV.

XXIII 20 JULIUS Jovius *a* Pauli nepos die 21. Augusti 1551. patruo datus est coadiutor a Julio III. Pontifice, revolutoque anno successit demortuo: decem prope annos laudabili fama hanc rexit Ecclesiam sibique postulavit Paulum nepotem in coadiutorem anno 1560. Pio IV. ad clavum sedente, plures deinde annos vixit, & in senectute bona è vita discessit, tulitque laudem optimi, & eruditi Præsulis.

a De quo, & ejusdem numismate videndus Ruscellus, Imprese illustri p. 417. Mand.

21 PAULUS Jovius iunior eruditus nobilisque Poeta senioris Pauli egregius imitator, indulgente Pio IV. factus est patrui coadiutor cum spe futuræ successionis die 29. Novembris 1560. eoque defuncto successit. Sedit laudatissimè annis 25. fato functus est anno 1585. scripsit de Episcopis Novocomensibus eruditissimum opusculum, aliaque sui ingenii reliquit monumenta, quæ apud suos gentiles servantur. XXIV

22 SULPITIUS Constantinus Firmanus a Sixto V. renuntiatus est Episcopus die 2. Octob. 1585. quo Præsule Minimi fratres in hac urbe cœnobium condiderunt apud S. Mariam de sanitate; opus pium maximè suis sumptibus prosequutus est Fabritius Paganus Nucerinus Patritius: Sulpitius vero Episcopale palatium a Paulo prædecessore inchoatum absolvit. Mortuus est an. 1602. XXV

(„*Sulpitius Constantius undequaque clarissimus,*
„ *si genus spectes nobilissimum licet in civitate Firmi*
„ *& in aliis Ecclesiasticæ ditionis locis, & etiam extra, ab inclyta autem Veneta Metropoli descendit,*
„ *in cujus Patritiorum albo Conscriptum per publica*
„ *munia cum laude floruit, donec aruit in Joanne*
„ *Constantino ann. 1348. qui tunc erat, ut ibi dicitur,* Giudice per le Corti; *alter enim ejusdem*
„ *familiæ ramus, qui dum Colonia deduceretur, in*
„ *Cretam missus est Duce Petro Ziani, numquam ad*
„ *Patriam remeavit. Tantæ autem origo gentis ab*
„ *antiquissima civitate Concordiæ, vel à Byzantio,*
„ *ac è pervetustis Venetis Chronicis, quod utrumque*
„ *verum esse potuit, nam ab Constantinopoli ea gens*
„ *in Italiam transmigrans potuit consîdere in civitate Concordiæ, à qua tandem Venetias appellere.*
„ *Quæ dicta sint obiter, ut nobilissimum fuisse natalibus pateat Sulpitium. Si ejus vitæ integritatem velis attendere, quotquot fuerant in sua gente sago, vel toga illustres, tamquam non suos semper habuit, ut suos autem, quos ipsa pietas suis*
„ *velut aluerat uberibus, ut in sacro Prædicatorum*
„ *ordine Nicolaum fidei Quæsitorem in Novocomensi*
„ *civitate, ac successorem in difficillimo munere D.*
„ *Petro martyrii palma insignito, Blasium in eodem*
„ *ordine in divinitate laureatum magistrum, Marcaneasem, & Tribunensem in Dalmatia Episcopum, virtutibus omnibus, & in primis humilitate conspicuum, & reliquos in aliis sacris ordinibus,*
„ *quos amore brevitatis omittimus. Domesticis autem exemplis, acutioribus velut calcaribus Sulpitius, nempè ab Vulpiano germano suo, qui postea*
„ *fuit unus è fundatoribus congregationis oratorii*
„ *Firmani ad sanctimoniam quotidie incendebatur,*
„ *adeo ut Ecclesiasticæ militiæ adscriptus virtute potiùs quàm sanguine germanus ipsius videri voluerit.*
„ *Romæ in conscientiæ momentis usus semper fuit*
„ *auribus D. Philippi Nerii tunc in humanis agentis, à quo fuit scientiam sanctorum medullitus edoctus. Episcopatum tamquam suis humeris intolerabile pondus constantissime recusavit, quem ideo*
„ *à sapientissimo Pontifice coactus fuit accipere Neapoli exceptus liberaliter fuit ab illis, quos ibi re-*

,, *perit de Constantino, qui licet in ea civitate per-* A
,, *antiqui sint, & semper gratia suorum Regum, &*
,, *præcipuè Andegavensium floruerint, tamen Ve-*
,, *netæ originis sunt, adeoque & à Venetis, & à*
,, *reliquis, quos supra innuimus, Constantinis, pro*
,, *consanguineis habiti semper fuere, & ex una, ea-*
,, *demque gente. Nec solam Sulpitius in suo primo*
,, *adventu Neapolim, sed semper ac pro suæ spoase*
,, *negociis cogebatur illam civitatem adire, in gen-*
,, *tilitias illorum domos divertebat, quorum posteri*
,, *adhuc supersunt Neapoli in filiis clariss. V. Jose-*
,, *phi Constantini, qui prius alter Tullius in Nea-*
,, *politanis rostris, postea magnæ Curiæ Vicariæ, ut*
,, *ibi dicitur, integerrimus judex, continuata de-*
,, *mùm magna sui nominis fama meritissimus obiit in*
,, *supremo tribunali regiæ cameræ regii fisci Patro-*
,, *nus. Ut Sulpitius in sua sedit Cathedra, nil anti*
,, *quius habuit, quam cleri disciplinam, à qua bona*
,, *cuncta procedunt, acriter promovere, vitia radi-*
,, *citus evellere, pietatem pro virili excitare, quæ*
,, *ut etiam profundas Firmi radices ageret per ora-* B
,, *torii congregationem, continuis apud germanum*
,, *suum Vulpianum hortatibus fortiter institit, ut*
,, *illa institueretur, & institutæ magnifica, ac præ-*
,, *nobilis ædes sub titulo S. Spiritus in salubrioris*
,, *aeris loco, largissimo suæ etiam pecuniæ subsidio,*
,, *cum esset fortunæ bonis instructissimus, aperire-*
,, *tur, obtinuit. Ut Fratres minimi Nuceriæ do-*
,, *mum haberent, enixe studuit, & suis etiam elee-*
,, *mosynis ubertim juvit. Palatium prò Episcopis*
,, *licet basilice a suo Antecessore inceptum, summa*
,, *ipse modestia perfecit, quia in pauperum, & Ec-*
,, *clesiæ suæ commodum, non modò Episcopales red-*
,, *ditus, sed suos etiam peculiares cedere semper*
,, *voluit. Factus deatque forma gregis agendo, &*
,, *docendo, mortalitatem laudatissime conclusit an-*
,, *no 1605. sui apud omnes incredibili desiderio re-*
,, *licto. Floruit etiam ann. circiter 1650. in hujus*
,, *gentis ramo, qui inter Sabaudos radices jecit,*
,, *Bonifacius Societatis Jesu Sacerdos pietate, & do-*
,, *ctrina præcipuus, atque inter illustres ejusdem so-* C
,, *cietatis viros jure merito referendus, qui Maria-*
,, *ni Cultus propagationi invigilans, opus compo-*
,, *suit de Beata Virgine, cui titulus.* Hexameron,
,, seu duorum Mundorum magni scilicet, & vir-
,, ginei comparatio inter se, & cum exemplari,
,, quod est Christus Deus, & Homo. *Vide Marac-*
,, *cium in Appendice suæ Bibl. Marianæ litt. B. f. 44.)*

XXVI 23 SIMON Lunadorus *a* Andreæ filius nobilis Senensis, ex patriæ Canonico & Protonotario Apostolico infula Episcopali exornatus est à Clemente VIII. die 17. Junii 1605. à Cinthio Card. Aldobrandino sacris perunctus, in cujus gratia sacerdotium à Pontifice acceperat, Plura Ecclesiæ suæ attulit ornamenta, optimaque institutione eam omnino annis 8. administravit. Scripsit ediditque suorum antecessorum breve indiculum, confusum tamen & mendosum, ut supra retulimus. Obiit an. 1610

a De eo Ugurgerius in Pompa Senen. par. 1. p. 535. Manoo.

XXVII. 24 Fr. SERAPHINUS de Vicariis Pedemontanus a Gurerio Ord. Præd. vir insignis doctrina & pietate, ex Commissario sancti Officii evasit Episcopus die 2. Novembris 1610. excessit 1621. D

XXVIII. 25 FRANCISCUS Trivultius Mediolanensis Utriusque Signaturæ Referen. Cameræ Apostolicæ Commissarius ad hanc Sedem vocatus à Gregorio XV. an. 1621. sub Urbano VIII. mortuus est 1631.

26 HIPPOLYTUS FRANCONIUS ex Castro Angloni Triventinæ diœcesis electus ab Urbano VIII. die 9. Januarii 1632. fato obiit sedente Innocentio X. sepultusque est in sua Cathedrali anno 1653. XXIX

27 Fr. BONAVENTURA de Avolos Ord. Eremitarum S. Augustini antea Episcopus Vulturiensis, ad hanc Ecclesiam translatus die 13. Aprilis 1654. XXX

A D D I T I O.

(,, *Illam autem dimisit an. 1659.*
,, *Fr. FELIX Gabrielius, Ordinis Fratrum Mi-* XXXI
,, *norum Conventualium, in diœcesi Asculana in*
,, *Terra Capradi ortus, sacræ Theologiæ magister,*
,, *atque ordinis sui Minister generalis, & Congrega-*
,, *tionis sacrorum rituum Consultor, huic Ecclesiæ*
,, *præfectus est die 22. Septembris 1659. Obiit mense*
,, *Septembri 1684.*
,, *EMIGDIUS Lentus, nobilis Asculanus, J. V.* XXXII.
,, *D. & in patria Cathedrali Canonicus Pœnitentia-*
,, *rius, cum antea fuisset Vicarius generalis Farfen-*
,, *sis, & Rector parochialis Ecclesiæ S. Thomæ Ascu-*
,, *lan. Felici successit die 9. Aprilis 1685. Decessit As-*
,, *culi mense Januario 1691.*
,, *SEBASTIANUS Perissi, Senensis, J. U. D.* XXXIII.
,, *Cardinalis Tajæ, ac Nunciaturæ Apostolicæ Flo-*
,, *rentiæ Auditor, ex Vicario generali Archiepiscopi*
,, *Neapolitani ad hanc sedem evehitur die 9. Janua-*
,, *rii 1692. Transit deinde ad Grossetanam 28. Maii*
,, *1700.*
,, *JO. BAPTISTA Carrafa, nobilis Neapolita-* XXXIV.
,, *nus, J. U. D. & Capellanus sacelli s. Januarii Nea-*
,, *polis, hac infula ornatur 31. Junii 1700. Vitam*
,, *cum morte commutavit in patria 1714.*
,, *NICOLAUS de Dominicis, Neapolitanus, J.* XXXV.
,, *U. D. & sacræ Theologiæ Professor, patriæ Metro-*
,, *politanæ Canonicus, Promotor Fiscalis curiæ or-*
,, *dinariæ, & subpromotor fidei Curiæ Archiepisco-*
,, *palis hanc Ecclesiam suscepit regendam 11. Fe-*
,, *bruarii 1718.)*

NUSCANI

EPISCOPI.

NUSCUM Hirpinorum civitas in Ulteriore Principatu inter Calorem, & Sabatum flumina, infra apud Taburnum pagum confluentes sita. Parva est intra montes à Benevento in Ortum à 50. m. p. discedens, Fano Angeli Longobardorum, & Vico finitima. Ejus origo me latet, antiquis scriptoribus haud cognita. (,, *Exigua est ex 400. cir-*
,, *citer familiis coalescens, & illius Baroni nunc de*
,, *familia Imperiali nobili Januensi paret in tempo-*
,, *ralibus.)* Episcopatus titulo gaudet, estq; Archiepiscopi Salernitani suffraganea ab ejus institutione, quæ circa ann. Dom. 1048. initium habuit, primusque Episcopus institutus, tunc ex auctoritate Apostolica fuit S. Amatus. Cathedralis Ecclesia eidem sancto Amato civitatis Patrono dicata est, rebusque

ad divioum cultum neceſſariis ſatis ioſtructa. Ibi oumerantur duodecim tenujoris fortunæ Canonici, („ *utraque præbenda carentes*) è quibus quatuor dignitate eminent, Archidiaconus ſecundus ab Antiſtite, Archipresbyter, qui curam animarum gerit, Primicerii duo major, & minor, aliique Presbyteri, & Clerici, qui divinum officium perſolvunt. In civitate Eccleſiæ, præter Cathedralem, ſeptem, quæ, quia ſacramenta io ipſa Cathedrali toti populo miniſtrantur, & ſepulturæ locus non eſt alius præter ipſam, idcirco Canonicis ipſis conferri ſoleot. („ *Caret urbs Seminario, & Monte Pietatis: eſt tamen ibi mons frumentarius pro pauperibus.*) Diœceſis Nuſcana anguſta, licet duas habeat collegiatas Eccleſias, alteram in oppido Balneoli titulo Ducatus Stroziæ gentis Florentinæ nobiliſſimæ. In utraque Eccleſia decem ſunt Canonici ſub Archipresbytero, & Primicerio, ut eſt in oppido Caſsani Parochialis, ubi duæ dignitates Archipresbyteratus ſcilicet, & Primiceratus, nonnullique ſtipendiarii Presbyteri. Sunt autem per totam diœceſim ſimplicia beneficia quindecim, virorum cœnobia quinque, unum Monachorum Montis-Virginis, Prædicatorum in Balneolo, Conventualium Franciſcanorum in diſtrictu oppidi Runelli, Minorum Obſervantium, & extra Caſsanum B. Petri de Piſis, & hæc duo poſtrema nuper ſunt ædificata: laicorum ſodalitia quatuor, hoſpitales domus in civitate, ac diœceſi quatuor. Menſæ Epiſcopalis annuus cenſus 800. ducatorum Regni: taxatur autem in lib. Cancellariæ Apoſtolicæ ad florenos 50. Epiſcopi autem, qui in hac Eccleſia floruerunt, hi tantum obſervati.

I. 1. S. AMATUS nobili Nuſci proſapia natus, litteris, moribuſque ſanctiſſimis exornatus, factus eſt majoris Eccleſiæ Archipresbyter, qui cultum divinum mirabiliter provexiſse notatur; cumque plures ejus ſanctitatis famam, quæ longe lateque ſuaviſſimo odore vagabatur, perguſtaſsent, placuit Archiepiſcopo Salernitano loci Metropolitæ illum in primum Nuſcanæ Eccleſiæ Epiſcopum conſecrare: ejuſque aſsumptio evenit circa annum Domini 1048. (1) Novellam ſponſam aggreſsus ornare, Eccleſiam majorem pene à fundamentis exædificare cœpit, & abſolutam D. Stephano dedicavit, quam deinde, eo defuncto, poſteri dedicarunt pro Cathedrali: aliam ſancto Laurentio erexit Eccleſiam, & io honorem Beatiſsimæ Deiparę Virg. cujus amore, & devotione flagrabat, eccleſiam, & cęnobium, cui ſanctæ Mariæ de Fontignano nomen fecerunt, condidit, Monachiſque ſancti Benedicti excolendam tradidit. Sunt qui ſcribant aliud cœnobium Amatum extruxiſse, quod S. Mariæ Novæ dixerunt, hodie ſanctæ Mariæ Longæ a longitudine vocant in Nuſcana diœceſi ſitum. Cæterum cum Clerum, populumque ſibi commiſsum ad ſalutem Amatus inſtituiſset ſpatio quinque, & quadraginta annorum, miraculis clarus in pace quievit ann. 1093. die ultima Auguſti ætatis ſuæ anno 96. condito teſtamento, quarto die ante obitum, cujus in Epiſcopii Nuſcani tabulario originale ſumma religione ſervatur, in quo primum ſe Epiſcopum Nuſcanum nominat, & annos Præſulatus ſui 45 Chriſtique Salvatoris 1093. declarat. * Porro teſtamentum prædictum hic exhibemus ab ipſo originali exſcriptum.

* Ex App. tom. 9.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Anno ab incarnatione ejus milleſimo nonageſimo tertio temporibus Domini noſtri Rogerii glorioſi Ducis menſe Septembri, & tertia Indict.

Ego Amatus Apoſtolicæ Sedis gratia Nuſcanæ Epiſcopus, quod laudavi, qui dum jacerem in ſtratu meo in valida infirmitate detentus, & ante me adſtante Urſo Vicecomite, & alios idiotos homines, qui me ad viſitandum venerunt, declarome, quia gratias Deo ſi divina miſericordia mihi obviaverit, & ejus à vita o vita dimiſſurus ſum, *& idcirco cogitavi Omnipotenti miſericordia, ne ſubitanea mors mihi eveniat, & cauſam vitæ judicatam relinquam: In primis quidem pro Chriſti & Salvatoris noſtri miſericordia, & propter remedium & ſalutem animæ meæ, & de ipſo genitore, & genitrice etiam judico, atque trado in Eccleſiam ſancti Prothomartyris Stephani, quam nobis & noſtris parentibus, atque conſortibus conſtructam habemus intus ſupradictam civitatem, & ego eam de propriis cauſis meis dotavi omnibus rebus ſtabilibus, & mobilibus, quæ pro parte ſupradictæ Eccleſiæ paravi ubicunque exinde inventum fuerit intus, vel extra ſupradictam civitatem hoc fuiſſe, & ..... & pannis ſericis, & lineis, & caſaline, & caſe, & hortis, & vineis & autris, inſertnia caſtanetas, & alio apparatu. omnia in ſupradicta Eccleſia judicavi, atque tradidi ad faciendum de eo propter dictæ Eccleſiæ omnia, quæ ipſi Rectores, atque conſortes ejuſdem Eccleſiæ voluerint comparandam, vel gubernandam, & de omni quod ſuperius dictum eſt in ſupradicta Eccleſia firmandum. Ego Amatus gratia Dei Epiſcopus primus ſupradictæ civitatis gratia Dei vobis olim Presbyteri, & godiui, & cæt. quod Amatus Eccleſiæ & Romoaldi, quod Alfetus, & Munitus, qui multa bona dedit, & fidejuſſorem exinde poſuit, precique preces, & hoc etiam addimus, modiſque omnibus conſtituimus, ut ſi qua perſona magna, vel parva contra hæc, quæ ſuperius ſcripta ſunt, agere attentaverit, aut ea diſrumpere voluerit, ſit maledictus à Deo Patre, qui fecit Cœlum & Terram, & unico filio ejus Domino noſtro Jeſu Chriſto, ſanctoque Spiritu, & cum Juda traditore Domini noſtri Jeſu Chriſti participet, & in perpetuum condemnetur, & taliter ſibi Amatus Dei, ac hanc notam ſcribere præcepi.*

† *Signum manu poſitum ſupradicti Urſi Vicecomitis.*
† *Ego Joannes Presbyter.*
† *Ego Petrus Presbyter me ſubſcripſi.*

Ex quo indubitato monumento clarè patet quam portentosè plura enarraſse viſi ſunt hi, qui nuper vitam ipſius ſcripſerunt, emiſeruntque io lucem poſt Franciſcum de Ponte, qui ante annum 120. vixit ab illis; Amati conſcripſit vitam rudi quidem ſtylo, ad veritatis tamen calculum eam evulgavit, quę olim una cum hymnis & reſponſoriis in Nuſcana Eccleſia io die feſto ejuſdem D. Tutelaris legebatur. Sacræ Amati exuviæ in Cathedrali jacent.

2. GUIDO potuit ſucceſſiſse Amato; hujus mentio extat anno 1104. quo in Abbatem ſanctæ Mariæ de Fontignano benedixit Peſticum Monachum ejuſdem monaſterii; benedictionis documentum extat in Epiſcopii tabulario ad rei memoriam. II.

3 ROGERIUM Nuſcanum Epiſcopum reperi adfuiſse cujuſdam confirmationis documento, quod fecit Bartholomæus Epiſcopus Nolanus coram Guillelmo Salernitano Archiepiſcopo ad favorem Cavenſis cenobii anno 1143. III.

4. GUILLELMUS florebat anno 1164. quo Abbas de Fontignano ad ſolvendum cenſum Nuſcanæ Eccleſiæ, ipſique Guillelmo Epiſcopo debitum juridice aſtringitur, ex inſtrumento tabularii Eccl. Nuſcanæ. IV.

(„ *Documentum ab Ughello omiſſum liceat hic ex*
„ *Originali proferre, quod ſic ſcriptum eſt.*
„ *In Nomine Domini Noſtri Jeſu Chriſti.*
„ *Anno ab incarnatione ejuſdem Domini milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto, regni autem feliciſſimi Domini noſtri Guillelmi Siciliæ, Ducatus Apuleæ, & Principatus Capuæ Regis Magnifici, menſe Auguſti, indictione duodecima. Dum Guillelmus de Sivilla Dominus Nuſci, & Montellæ præcepto Domini noſtri glorioſiſſimi Regis Guillelmi cupam teneremus, in loco, ubi Polentina dicitur, juxta quemdam fluvium Terræ noſtræ, aſſiſtentibus ibi Judice Joanne de Nuſco, Joanne Archipresbytero, Dopno Bono homine, Dopno Amato Presbytero, Domino Joanne Pando, Domino Joanne Fredertſio, Domino Rogerio Cacza, & aliis multis probis hominibus ad diffiniendum controverſiam, quæ verſabatur inter dominum Guil-*

(1) Nonniſi poſt annum 1058. forte autem anno ſolum 1072. electum fuiſse S. Amatum Nuſcanum Epiſcopum conatur oſtendere Franciſcus [illegible] in libello: *Diſcorſi critici ſull'iſtoria della Vita di S. Amato &c.* Junius edito 1703.

,, lelmum Venerabilem Nuſtanum Epiſcopum, &
,, Dopnum Landulphum Venerabilem electum ſan-
,, ctæ Mariæ de Fuaditano; Appellavit ipſe præ-
,, fatus Dominus Epiſcopus contra ipſum prædi-
,, ctum Dopnum Landalfum electum prænominatæ
,, Eccl. quod Dopnus Landalfus defraudaſſet jura
,, Nuſcanæ Eccleſiæ, & redditus, quos Prædeceſſores
,, ſui Nuſcanæ Eccleſiæ reddere conſueverant, ipſe
,, reddere nolebat. Ad quod ipſe prædictus Dopnus
,, Landulfus, conſilio habito cum Monachis ſuis, reſ-
,, pondit, dicens: ſe nulla jura Nuſcanæ Eccleſiæ
,, defraudaſſe, neque ullos redditus Nuſcanæ
,, reddere debere. Quod audiens Dominus prædict.
,, Venerabilis Epiſcopus oſtendit, et repræſentavit
,, in Curiam rationes ſuas, probando, & aſſerendo:
,, qualiter Prædeceſſores ipſius Dopni Landulfi fide-
,, litatem, & obedientiam Nuſtanæ Eccleſiæ ſerva-
,, verunt, & in ſtatutis diebus, ſcilicet in Nativi-
,, tate, & in Reſurrectione Domini Nuſcanæ Eccle-
,, ſiæ ſalute, exenia mittebant, & in feſtivitate S.
,, Stephani perſonaliter ad honorem Eccleſiæ Nuſ-
,, tanæ limina ejuſdem viſitabant. Cujus aſſertio-
,, nibus, quas idem Dominus Venerabilis Epiſcopus,
,, tam in inſtrumentis, quam in atteſtationibus bo-
,, norum hominum in Curiam proferebat, Dominus
,, Dopnus Landulfus, nihil ad uſum dicere, vel
,, allegare poſſet, prinſquam ad diffinitivam ſenten-
,, tiam jam veniretur, cognovit, & confeſſus eſt, ſe
,, omnia ſupradictæ Nuſcanæ Eccleſiæ reddere de-
,, bere, pariter & obſervare, ſicut anteceſſores ſui
,, juxta rationes, & probationes Domini Venerabilis
,, Nuſcani Epiſcopi ejuſdem Eccleſiæ deſerviebant.
,, Unde nos communi voto deprecantes Dominum
,, Venerabilem Epiſcopum, rogavimus eum, ut om-
,, nem queſtmoniam, & calupniam præteritæ cul-
,, pæ, quam ſe idem Dopnus Landulfus patraſſe vi-
,, debatur, & quia patenter ipſum degeneraſſe com-
,, probatur, et remittat, & indulgeat...... Dum
,, ipſe Dominus Venerabilis Epiſcopus aſſenſum præ-
,, beret ſtatuimus, & ſic inter ſe, ipſe Venerabilis
,, Epiſcopus, & Dopnus Landulfus, bona, & grata
,, voluntate convenerunt, ut ipſe Dopnus Landulfus,
,, & ſucceſſores ſui à cætero fidelitatem, & obedien-
,, tiam Nuſcanæ Eccleſiæ conſervent, & conſecra-
,, tionem ab Epiſcopis ejuſdem recipiunt, & in Na-
,, tivitate Domini mittant Nuſcanæ Eccleſiæ por-
,, cum unum, valentem tarenos ſedecim, & panes
,, centum, & libras duas de cera, & in feſtivitate
,, S. Stephani de perſona ſua limina Nuſtanæ Eccle-
,, ſiæ viſitent. Et in Reſurrectione Domini ſimiliter
,, mittant Eccleſiæ Nuſcanæ panes centum, verbech
,, duas, & libras duas de cera; & ſi forte contigerit
,, ipſum Dominum Epiſcopum, in ſynodum Domini
,, Apoſtolici, vel Domini Salernitani Præſulis ten-
,, dere, debent proficiſci cum eo, & in equitaturis
,, ſuis ad expenſas, & procuratum Domini Epiſcopi.
,, Et Guadiam eidem Domino Venerabili Epiſcopo
,, ipſe prænominatus Landulfus jam dedit, & fide-
,, juſſores ei poſuit Joannem Pando, & Joannem
,, Frideriſium, & Rogerium Caeza, & per ipſam
,, Guadiam obligavit ſe ipſe prænominatus Landul-
,, fus, & ſucceſſores ſui, quod ſi quoquo modo, vel
,, ingenio, aliquo tempore ex ipſis ſupradictis remo-
,, vere, & contrafacere præſumpſerint, componere
,, prædictæ Nuſcanæ Eccleſiæ quinquaginta ſolidos
,, auri regalis, & ſuprafcriptaomnium adimplere.
,, Non noceat, ut legitur, ei poſuit. Quod ego Ro-
,, bertus Notarius ſcripſi, & interfui (adeſt ſignum).
,, Meæ OS propria manu Guillelmi de Sivilla.
,, † Ego s. Joannes Juden. † Ego Joannes Nu-
,, ſti Archip. teſtis ſum. † Ego Joannes Pandi in-
,, terfui. † Ego Joanass Frideriſias interfui. † Egu
,, Rogerius Caczainterfui. † Ego David de Mon-
,, tella teſtis ſum. † Ego Amatus Rapa Presbyter
,, teſtis ſum. † Ego Riccardus Notarius interfui.
,, † Ego Amatus de Sicelmo interfui.)

Præſens fuit donationi Rogerii de Medonia elargitæ monaſt. S. Salvat. de Giulito, in hæc verba.

In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris Jeſu Chriſti, anno ab Incarnatione ejus 1167. Ego Rogerius de Medonia Dei, & Regia gratia Accerrarum Comes, & Nuſti Dominus, præſentibus D. Guillielmo Nuſcano Epiſcopo, Comite Matthæo de Petro, & Berardo Beneventanis, Lotardò de Apice, Joanne Friderico, Johanne Judice Comp. &c. Et concedo terram unam &c. monaſterio S. Salvatoris de Giulito, & poteſtatem incidendi ligna ad comburendum, &c.

5 ROGERIUS II. vixiſse narratur ſub Cœleſtino III. Ajunt præterea hunc in nova ab eo exornata Cathedrali Eccleſia S. Amati corpus nobiliori in loculo extuliſse, in ejuſq; honorem conſecraſse. V.

6 LUCAS qui S. Amati lipſana thecis argenteis concluſit; quo autem anno vixerit non habemus, neque acta illius. Poſt annum tamen 1200. à noſtra ſalute Epiſcopus Nuſcanus fuit; poſt hunc plures deſiderantur Epiſcopi. VI.

7 JACOBUM Ordinis Minorum alumnum crearunt Epiſcopum Nuſcanum anno 1285. contra quem ſuas querelas expoſuerunt Minoritæ Fratres Terræ Laboris apud Honorium IV. propterea quod Jacobus abſque eorum conſenſu Epiſcopalem dignitatem recepiſset, ut in Honorii reg. Vat. ep. 162. an. p. narratur. Libet hic exhibere Honorii epiſtolam, quam etiam VVaddingus refert tom. 2. Annal. Minor. VII.

Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Beneventano, & Epiſcopo Trojano.

Significarunt nobis dilecti filii Miniſter, & Fratres Ord. Fratrum Minorum Provinciæ Terræ Laboris, quod cum ipſi venerabilem Fratrem noſtrum Fr. Jacobum Nuſtanum Epiſcopum ſuper eo, quod, ut iidem Miniſter, & Fratres aſſerunt, idem Jacobus de ordine ipſo, in quo eſt vinculo profeſſionis aſtrictus, ſine obedientia exiens Epiſcopatum Nuſtan. de facto recepit contra ipſius Ordinis privilegia, & ſtatuta in animæ ſuæ periculum, & d Ordinis detrimentum, petendo eum ab eodem Epiſcopatu repelli, & ad eundem Ordinem redire, ac in eo obedientiam, & regulares obſervantias ſervare compelli coram venerabili Fratre noſtro G. Epiſcopo Sabinen Apoſtolicæ Sedis Legato in partibus illis traxiſſent in cauſam, tandem lite ſuper libello pro parte dictorum Miniſtri, & Fratrum coram eodem Legato in cauſa ipſa oblato legitime conteſtata, de veritate dicenda ab utraque parte præſtito juramento de factis hinc inde, poſitionibus, & ad eas reſponſionibus ſubſecutis, datis articulis, receptis teſtibus ab utraque parte productis, & eorum atteſtationibus publicatis, exhibitis etiam litteris, inſtrumentis, juribus, & rationibus, quæ partes ipſæ coram eodem Legato dare, ac producere voluerunt, & demum in ipſa cauſa concluſo, idem Legatus attendens cauſam hujuſmodi de majoribus eſſe factam, ſuper proceſſibus in ea coram ipſo habitis inter partes ipſas, relatione fideli, & ea ab eiſdem partibus approbata, cauſam ipſam ad Sedis Apoſtolicæ remiſit examen. Poſtmodum quidem fel. record. Martinus Papa IV. prædeceſſor noſter venerab. fratri noſtro Epiſcopo Præneſtin. cauſam prædictam audiendam commiſit, coram quo comparentib. in judicio quondam Petro de Baro ipſius Epiſcopi Nuſtani, ac Boncore de Falleronibus prædictorum Miniſtri, & Fratrum procuratoribus aliquandiu in cauſa procedentibus ſupradicta, quia tandem cauſa ipſa coram eodem Epiſcopo Præneſtino pendente dictus Petrus naturæ perſolvit debitum, nec poſtmodum pro eodem Nuſtano Epiſcopo, qui propter hoc ab eodem Epiſcopo Præneſtino citatus extitit, pluries in audientia publica Procurator aliquis comparuit coram eo, idem Epiſcopus Præneſtin. propter hoc in cauſa omiſit procedere ſupradicta. Quare iidem Miniſter, & Fratres nobis humiliter ſupplicarunt, ut ne cauſam ipſam indeciſam remanere contingat, providere ſuper hoc paterna ſollicitudine dignaremur. Quocirca fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel alter veſtrum per vos, vel per alium, ſeu alios præfatum Epiſcopum Nuſcan. ex parte noſtra peremptorie citare curetis, ut infra unius menſis ſpatium poſt citationem veſtram cum omnibus actis, juribus, & immunitatibus ſuis cauſam ipſam contingentibus perſonaliter compareat coram nobis facturus, & recepturus ſuper præmiſſis, quod ordo dictaverit rationis. Diem vero citationis, & formam, quidquid ſuper his duxeritis faciendum, no-

bis

bis per vestras has harum seriem continentes studeatis fideliter intimare. Datum Tibure 3. Non. Septemb. an. 1.

Cætera Jacobi Acta mihi incognita sunt.

VIII. 8 P. forte PETRUS, vel PAULUS, ita nominatum invenio io Reg. reg. Neap. ann. 1296.

IX. 9 ROGERIUS Gesualdus Neapolitanus creatus est hujus Ecclesiæ Episcopus sub Clemente VI. defunctus verò est anno 1350. humatus in Cathedrali. Ad tumolum extabat inscriptio hæc.

Anno Domini MCCCXLVI. Rogerus de Gesualdo Nuscanus Episcopus fieri fecit hoc opus, cujus anima requiescat in pace.

X. 10 FRANCISCUS Canonicus Surrentinus præficitur Nuscano Sacerdotio à Clemente VI. post Rogerii obitum anno 1350. 2. Kalend. Novemb. ex Reg. Vatic. epist. 29. fol. 44. an. Pontif. 9. Præfuit annis 15. & translatus est ad Sorrensem Ecclesiam in Sardinia anno 1365. 16. Kalend. Maii ex eodem Reg.

XI. 11 ARNOLDUS Episcopus Sorrensis eodem die, & anno Nuscanus evasit Episcopus ex translatione Francisci.

XII. 12 MARIUS a ex Episcopo Cenetensi huc translatus est anno 1394. ot io lib. Prælat. Bonifacii IX.

a Mutius Cremonin. vus. Vide tom. 4. col. 309.

XIII. 13 BERNARDUS electus die 11. Octob. 1396. post ann. 3. ad Clugiensem Ecclesiam translatus est anno 1399. ex eodem lib.

XIV. 14 ANGELUS Bersillus Presbyter Lavellinus successit Bernardo 9. die Septemb. anno 1399.

XV. 15 GUILLELMUS obiit sub Martino V. anno 1419.

XVI. 16 ANTONIUS Archipresbyter (1) Ecclesiæ sancti Nicolai de Paterno Triventinæ diœcesis adlectus est anno 1419. 8. Kalen. Decemb. Decessit anno 1435.

XVII. 17 PAULUTIUS, seu CARLUTIUS Archidiaconus Surrentinus, pronunciatus est Episcopus ab Eugenio IV. anno 1435. 3. Kalend. Martii. Mortuusque est anno 1436.

XVIII 18 Fr. JANNUCCIUS Paschasius Ord. Minorum, successit Paulutio 3. Id. Januarii 1437. Quo Præsule Pius II. Abbatiam Fontignani Nigrorum Monachorum mensę Episcopali perpetua unione conjunxit anno 1461. („ *hac bulla, quam ex originali in archivo hujus Ecclesiæ adservato hic proferimus sequentis tenoris.*

„ *Pius Episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio Archipresbyt. Ecclesiæ Nucensis salutem, & Apostolicam benedictionem. Ex injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio, circa Ecclesiarum, præsertim Cathedralium, earumque Prælatorum statum, annuente Domino salubriter dirigendum curis pulsamur assiduis, ut nostra ad ea sollicitudinem dirigamus, atque Prelatis ipsis valeat in suis necessitatibus subveniri. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte venerabilis Fratris nostri Joannis Episcopi Nucensis, ac dilecti filii nobilis viri Joannis Colæ Comitis ipsius civitatis Nucensis*

A „ *petitio continebat; quod fructus, redditus, & proventus mensę Episcopalis Nucensis, adeo tenues & exiles sunt, quod Episcopus Nucensis pro tempore existens juxta Pontificalis dignitatis decentiam cõmode se sustentare non potest; Et si monasterium Sanctæ Mariæ de Fundigliano Nucensis diœcesis Ordinis Sancti Benedicti per obitum qu. Angeli, olim illius Abbatis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, vacans, quod in præsentiarum Monachis caret, licet tres Monachi in dicto Monasterio professi extra ipsum monasterium permaneant, eidem mensæ Episcopali uniretur, annecteretur, & incorporaretur, idem Episcopus pro tempore existens melius sustentari & in suis necessitatibus subveniri posset. Quare pro parte Joannis Episcopi, & Comitis prædictorum asserentiam, quod Ecclesia ejusdem Monasterii ruinam minatur, quam idem Joannes Episcopus in eventum unionis hujusmodi reparare intendit, nobis fuit humiliter supplicatum, ut Monasterium præfactum men-*

B *sæ Episcopali prædictæ auctoritate Apostolica unire, annectere, & incorporare, ac super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui de premissis certam notitiam non habemus, hujusmodi supplicationibus inclinati discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, quorum interest, de præmissis omnibus, & singulis, auctoritate nostra te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ita esse repereris, monasterium prædictum . . . . octuaginta eidem mensæ Episcopali, cujus centum florenorum auri de camera fructus, redditus, & proventus secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut asseritur, non excedunt, dummodo tempore datæ præsentium non sit eidem monasterio de Abbate canonice provisum, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, auctoritate præfata unias, incorpores, & annectes. Itaquod liceat ex nunc Episcopo præfato corporalem monasterii, juriumque, & pertinen-*

C *tiarum prædictorum possessionem auctoritate propria libere apprehendere, & perpetuo retinere, ac illius fructus, redditus, & proventus hujusmodi in suos, ac mensæ præfatæ usus, & utilitatem convertere, & habere, alicujus super hoc licentia minime requisita. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non Nucensis Ecclesiæ, ac monasterii, & ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apostolica, aut quavis alia firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, & quibuslibet privilegiis, indulgentiis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Volumus autem quod propter unionem, incorporatio-*

D *nem, & annexionem hujusmodi, si illas feceris, & effectum sortiantur, divinus cultus, ac solitus Monachorum, & ministrorum numerus in dicto monasterio nullatenus minuatur, sed Ecclesia ipsius monasterii reparetur, ac debite supportentur ejus onera consueta. Et insuper ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Datum Senis anno Incarnationis Dominicę millesimo quatrigentesimo sexagesimo octavo X. Septembris Pontificatus nostri anno tertio. Gratis de mandato Domini nostri Papæ. M. Amici. T. de Castello.*

„ *In Ecclesia Patrum Conventualium Motellana sequens legitur Jannuccii modernum epitaphium, in quo annus ejus obitus corrigendus.*

„ D. O. M. B. M. V.

„ Per Illustriss. & Reverendiss. Fr. Joannes

Z 3

(1) In actis tamen Consist. hic Antonius pronunciatur Archipresbyter ejusdem Nuscanæ Ecclesiæ, uti ego attente inspexi. Relicitur tamen ejus electio in an. 1418. Utrumque fortasse onus sustinuerat variis temporibus. *Laurentius.*

" nes Pascalis Montellanus, sac. Theo-
" logiæ Doctor Ordinis Conventualium,
" Episcopus Nuscanus ex nobili & anti-
" qua Pascalium prole ortus in hoc anti-
" quissimo sacello tumulatus jacet. Ob-
" dormivit in Domino anno
" MCCCCXCI.)

XIX. 19 STEPHANUS Muscatellus, civis Nuscanus, patriæ deligitur Præsul 12. Kalend. Decemb. 1471. Diem obiit suum anno 1485. Jacet in Cathedrali.

XX. 20 ANTONIUS Maramaldus *a* Neapolitanus genere nobilis, parique virtute clarus Ecclesiam Nuscanam suscepit regendam die 21. Novemb. 1485. Diu eam eximia virtute rexit, factusque senex à Leone X. coadjutorem obtinuit.

a De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 39. Mand.

XXI. 21 MARINUS de Acciabianca, seu Datius Neapolitanus electus coadiutor Antonii, cum spe futuræ successionis die 5. Decemb. 1513, eidemque successit. Post decimum annum onus Episcopale dimisit ex Apostolicæ Sedis placito.

XXII. 22 HIERONYMUS de Acciabianca, seu Datius renunciatur Episcopus die 12. Martii 1523. Puteoli mortalitatem explevit anno 1537. Nuscum relatus in Cathedrali sepulchrum accepit.

XXIII 23 PETRUS PAULUS Parisius *b*, Cusentinus, Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, cujus in utroque jure eximia doctrina fuit, qua viam sibi ad Purpuram aperuit: primum electus est Nuscanus Episcopus à Paulo III. die 11. Januarii 1538. vertente anno 1540. renunciatus est Presb. Cardinalis. Anglonensis Ecclesiæ aliquando fuit administrator. Plura scripsit, ediditque multa, ac tandem vir longe clarissimus Romæ occubuit 5. Id. Maji 1545. Jacet Romæ in Ecclesia Angelorum in Thermis Diocletiani, hoc ad ejus tumulum legitur epitaphium; ubi ejus virtutes, & animi dotes legere est.

b De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 667.

Petro Paulo Pariso Cosentino S. R. E. Presb. Card qui ob celebrem Jurisprudentiæ famam in nobilissimis Italiæ Cathedris spectatam à Paulo III. Pont. Max. Bononia Romam accitus, Apostol. primum Cameræ Auditor creatus, mox in amplissimum ordinem adsceiptus, signandisque gratia libellis Præpositus, sacri tandem Concilii Trid. Legatus, & Præses electus, ut vivens ætati suæ, Christianæque reipub. consilio, atque virtute, ita post mortem præclarissimis editis ingenii atque doctrinæ monumentis plurimum posteritati profuit. Obiit 5. Id. Maii anno salutis MDXLV ætatis suæ lxxij. Flaminius Patritius Episcopus Bituntinus Gentilis sui studiorum, &
gloriæ æmulus
Patriæ, & familiæ ornamento fieri testamento mandavit, qui vixit annos xl.
Fabritius Gajeta, & Prosper Paccinus executores curar. an. MDCIV.
Corpus humo tegitur,
Fama per astra volat,
Spiritus astra tenet,

24 (1) ALOYSIUS de Cavalcantibus patria Cusentinus, origine Tuscus, ex nobili, & pervetusta Florentina Cavalcantia gente, ex Archidiacono Cusentino Parisio Card. prædefuncto successit in Nuscana Ecclesia die prima Julii 1545. Hanc laudabili virtute per annos omnino viginti rexit Ecclesiam, & à Pio IV. ad Bisinianensem Episcopatum translatus est anno 1563. ubi obiit. De hac nobili familia Cavalcantia, quæ usque in hodiernum diem Cusentiæ opibus, & dignitatibus floret, hoc scriptum reliquit Bernardus Martiranus: *Clarissima Hetruscorum civitate Metropoli, quæ nunc Florentia appellatur, Cavalcantii emigrarunt, atque inter nostros consederunt anno post Christum natum MCCCLXIIII. Primus qui ad nos devenit nomine Philippus Cavalcantius Joannæ Duratiæ Neapolitani Regni Reginæ valde charus, à cubiculo, & non paucis honoribus, & dignitatibus ab ea ornatus est.* Ejusdem familiæ Cusentinæ nuper genealogiam scripsit, & honores dignitatesque recensuit Hieronymus Sambiatus Cusentinus; Florius Brunus Florentinus Monachus Cistercienfis de Florentina hac nobili gente historiam texuit, quæ manuscripta apud nos extat. XXIV

25 ALEXANDER Gadalectus de Molpheta vir egregia virtute præditus a Pio IV. creatus est die 15. Februarii 1563. decessit 1572. Neapoli tumulatus fuit in Ecclesia S. Severini. XXV

26 PETRUS *c* de Filiis Interamnensis ad hanc Sedem ascendit die 23 Januarii 1573. magnæ vir virtutis vir, qui cum diu contra jurisdict. Ecclesiasticæ turbatores pugnasset, cum ad eam vindicandam Romam peteret, in itinere mortuus est ann. 1578. XXVI

c Perfino vocatur ab Angelono in hist. Interamnæ pag. 188. Mendose.

27 PATRITIUS Lunatus, seu Laosius Cassianus electus 1578. die 15. Octobria obiit 1602. Neapoli ubi jacet. Hic aliquando pro immunitate Ecclesiastica exul a sua Ecclesia fuit cum eximia constantia, jura Ecclesiæ suæ ubique & semper tutasset, atque ad ultimum vitæ spiritum defendisset eximie. XXVII.

28 Fr. LAZARUS Pellizarius ex Julia Fidentia Ord. Prædicatorum delectus est die 15. Novembris 1602. translatus deinde ad Mutinensem Ecclesiam ann. 1607. de quo vide tom. 2. XXVIII.

29 JO: BAPTISTA Zuccatus ex Finali oppido ditionis Mutinensis, creatus est Episcopus Nuscanus ann. 1607. die 12. Novemb. Annis 8. hanc rexit Ecclesiam. Ultroque se abdicavit anno 1615. Romæ decessit anno 1618. sepultus apud S. Honuphrium; ibi humo affixus magnus spectatur marmoreus lapis, cum ejusdem Insigniis subjectoque epitaphio. XXIX.

D. O. M.

Jo. Baptistæ Zuccato J. C. Episcopo Nuscano, morum simplicitate, probitate vitæ, prudentia gravibus rebus sæpe spectata, viri egregii laudem verè commerito amico

(1) Hic post Petrum Paulum Parisium Nuscanum Episcopum dixerat Ughellius per Amanuensis errorem Paulum quemdam Capranicam, quem omninò expungendum admonuit in Appendice tom. 9. cum nec in mundo unquam fuerit.

cochariſſimo. Bonifacius Card. Bevilaqua teſtam. execut. F. Obiit fere octogenarius ipſo ſancto die Pentecoſtes anno Domini MDCXIIX. A

XXX 30. MICHAEL Retius, ſeu Reſta Epidaurenſis, Epiſcopus Stagnenſis ad hanc Eccleſiam translatus per ceſſionem Zuccati die 23. Martii 1615. iterum translatus eſt ad Eccleſiam Aſculanam in Apulia 8. Auguſti 1639. Vir fuit eximia pietate, ac virtute prædirus, Eccleſiaſticæ immunitatis indefeſſus propugnator.

XXXI 31 FRANCISCUS Arcbudius a, natione Græcus, ex oppidu Solici, Latinis litteris, atque Græcis eruditus fit Epiſcopus die 19. Decembris 1639. Obiit 1641. die 8. Octobris Balneoli, ubi ſepultus fuit in Collegiata Eccleſia ejuſdem loci, deſignatus Epiſcopus Andrenſis.

a De eo fusè Nicius in Pinacotheca 2. imag. 23. Mandoſi.

XXXII. 32. Fr. JOANNES Maurus à Fratta Peruſinæ ditionis, Ord. Conventualium Theologus, olim Sancti Officii Florentiæ Inquiſitor, mox in Urbe ejuſdem Conſultor, Archudio ſucceſſit die 13. Januarii 1642. nec diu Pontifex fuit, fere ſemper infirmus, & cæcus effectus, cum exceſſiſſet an. 1644. die prima Novemb. in Cathedrali ſepultus eſt. B

XXXIII 33 ANELLUS Campagna Neapolitanus hanc Eccleſiam aſſecutus eſt die 6. Martii 1645. fato functus eſt 1648. menſe Januario. Jacet in Cathedrali.

XXXIV 34 PETRUS-PAULUS Ruffi de Sancto Menna Conſanæ diœceſis, electus prima b Maii 1649. Occiſus in patria ictu ſclopeti hoc ipſo anno 1657. menſe Maio.

b Die 2. Martii ex Actis.

XXXV. 35 Fr. BENEDICTUS de Rocciis Mediolanenſis Ord Carmelitarum Procurator Generalis, electus hujus Eccleſiæ Epiſcopus ab Alexandro VII. Pont. Max. hoc ipſo anno 1658.

A D D I T I O.

(» Die 6. Maii. Preſſus laboribus exceſſit è vivis » 1661.

XXXVI. *» ANGELUS Pichettus è Monticello Tiburtinæ » diœceſis, J. U. D. & in Romana Curia 40. anno» rum decurſu in forenſibus cauſis eximiè tuendis » verſatus, ſenex annorum 70. ad has oves paſcen» das adducitur 5. Januarii 1662. Nec defuit oneri, » omni induſtria illud explens. Deceſſit Romæ 15. » Septemb. 1668. ſolemnes inferias excepit in Eccle» ſia Ss. Trinitatis, & S. Caroli Redemptionis ca» ptivorum in Quirinali, ubi ſepultus fuit.* D

XXXVII. *» Fr. FULGENTIUS Arminius Monforte nobili » genere in Civitate Abellini procreatus, Ord. Ere» mitarum S. Auguſtini, Magiſter in Theologia, & » ſui ævi inter primarios verbi divini Concionato» res adnumeratus, ſi præcipuè eloquii venuſtioris » vim ſpectes, hanc ſedem adeptus eſt die 1. Aprilis » 1669. Neapolitano Proregi in paucis charus, quem » à ſuo latere vix divelli patiebatur. Ampliſſimo E» piſcopali oneri cum ſatis reſpondiſſet, ſuæ ut con» ſuleret quieti, ab eo ultro abivit 1680. De eo Top» pius in Bibl. Neapolit. & Gandulphus in libello: » Diſpaccio Iſtorico p. 80. & ſeqq.*

XXXVIII *» BENEDICTUS Hiacynthus Sangermanus, Bi» ſinianenſis, J. U. D. Rector parochialis Eccleſiæ S. » Spiritus in Saxia de urbe ſuffectus eſt 7. Octobr. » 1680. Sed cum apud ſedem Apoſtolicam à Nuſcanis » civibus deviæ accuſatus eſſet adminiſtrationis, at» que extra diœceſim abire coactus, deceſſit tandem » Montis viridis menſe Junio 1702.* D

XXXIX. *» HIACYNTHUS Dragonettus, nobilis Aquilanus, » Congregationis Oratorii S. Philippi Nerii ſacræ » Theologiæ Doctor, & Concionator in Epiſcopum » Nuſcanum præfectus eſt 5. Martii 1703.)*

POLICASTRENSES EPISCOPI.

IN ora Lucaniæ, quam Principatum Citra, ſeu Baſilicatam appellant, civitas littoralis tota ferè diruta Pulicaſtri viſitur, ultra Veliam antiquiſſimam Sabaritarum Coloniam, cujus ruinis Policaſtrum extructum ſcribunt. Strabo lib. 6. innuere videtur Policaſtrum antiquam Pituntiam eſſe, dum eam juxta Pulinurum reponit. Satis admodum ejus origo antiqua, nomen retinens à Græco vocabulo, quaſi magnum caſtrum, ſeu Urbis Caſtrum: amplam fuiſſe indicant ejus veſtigia, & ruinæ, diverſis enim ex varia fortuna bellis ceſſit in prædam. Robertus Normandus Dux ann. Chriſti 1065. eam deſtruxit, quam Rogerius Rex magnificentius inde reſtituit, ac Comitatus titulo exornatam Simeoni filio ſuo notho donu dedit; pervenit deinde ad Joannem Ruffum anno 1299. Sub Joanna I. Regina, Gabriello, & Luciano Grimaldis ceſſit imperio; regnante deinde Ferdinando Antonius Petruccius Antonelli filius Policaſtri Dominus fuit, qui una cum vita, Majeſtatis reus factus, dominatum amiſit: tandem ex Regio donu Ferdinandi II. Regis Comes Pulicaſtrenſis dictus eſt Joannes Carrafa de Spina vir clariſſimus, & Regni benemeritus, cujus poſteri hactenus Comitatum poſſident; bis ſub Carrafis à Turcarum claſſe capta ac penè ſolo æquata eſt. Civitas illa paucas habet domos, & ob cœli inclementiam intra diruta mœnia animæ fidelium vix triginta numerantur.

Epiſcopus hujus civitatis à primæva ſua inſtitutione Salernitano Archiepiſcopo immediatè ſubjectus, Baroque eſt oppidorum Turris Urſacæ, & Turris Petraſiæ, in quibus utramque habet juriſdictionem temporalem ſcilicet, & Eccleſiaſticam. Dives ſatis eſt, cujus annuus cenſus ducatorum 3000. eſt, qui colliguntur tum ex feudis hujus Eccleſiæ, tum ex vectigalibus duorum ſupra relatorum oppidorum, in uno ex quibus ſuam reſidentiam agere ſolet. Taxatur vero Epiſcopatus in lib. Apoſtolici fiſci ad flor. 84. Cathedralis Baſilica titulo Virginis Aſſumptæ ampla eſt, & vetuſta, ejuſque veneranda ſtructura, quæ antiquæ magis quam præſenti civitatis fortunæ reſpondeat, ſacra ſupellectili mediocriter inſtructa. Sacris in ea miniſtrant Canonici decem, & in iis duo dignitate eminent, Archidiaconus ſecundus ab Antiſtite, & Cantor tenuiſſimi cenſus. In civitate quippe deſerta nulla eſt Parochialis præter Cathedralem: extra civitatem autem unum duntaxat erat Franciſcanum cœnobium, in quo ob aeris intemperiem pauci religioſi degebant. Diœceſis Policaſtrenſis ſatis ampla eſt, quatuor, & viginti oppidis continetur, quorum primaria duo, Lauria ſc. habens Collegiatam cum annuo reddiru ſcutorum 800. & aliam Parochialem: alterum eſt Rivellum duas habens Parochiales, quarum in una Latinus Archipresbyter Latino, in altera Græcus Græco populo ſuis cum Clericis ſacra, ſuæ gentis more, adminiſtrat: in quibus omnibus numerantur Parochiales Eccleſiæ 29. quæ omnes receptitiæ ſunt, & ſuos habent Archipresbyteros, cum aliis Clericis, quorum omnium numerus per totam diœceſim eſt fere 200. Abbatiæ in hac

diœ-

diœcesi duæ omnino sunt, altera S. Nicolai de Bosco unita Capitulo Principis Apostolorum Vatic. Basilicæ, altera sancti Joannis ad Pinam unita capellæ Præsepis S. Mariæ Majoris de Urbe; beneficia simplicia quamplura, virorum cœnobia quatuor, Sanctimonialium septam nullam, quod enim erat in oppido Rocchæ gloriosæ, Turcæ sustulerunt; hospitalia quatuor, laicorum sodalitia in singulis oppidis singula. Hujus civitatis Episcoporum seriem ex actis Consistorialibus, & aliis erutam monumentis hìc ex fide subjecimus, interruptam tamen, & elumbem, cum nullum relictum sit hujus Ecclesiæ monumentum ab immani Turcarum direptione: miserè enim cum civitate omnia in cinerem redacta fuerunt.

A D D I T I O.

(„ *Polycastrum, vulgo* Policastro, *quæ Latinis etiam Palæocastrum dicitur, urbecula est in Provincia Principatus citerioris secus mare constituta, cujus sinus* Golfo di Policastro *nuncupatur. Ejus ruinæ amplissimam civitatem fuisse indicant. Episcopali fulgore post Veliam, seù post Buxentum enituit, cum instituta fuit suffraganea sedes Salernitanæ Metropolis. Primarium templum Ss. Virgini Assumptæ dicatur: sacris ibi ministrant duo dignitates, & Canonici decem, & Archidiaconus in civitate pusilli gregis curam sustinet. Nullum ibi Regularium cœnobium: unum quod propè civitatem visebatur, Franciscanorum ob aeris intemperiem desolatum mansit. Præbendæ, & mons Pietatis desiderantur. Diœcesis satis ampla plura loca continet, eaque sunt:* Battalea, Camerota, Casalectum, Casellæ, S. Joannes ad Dyrum, Lacus liber, Latronicum, Lentiscosa, Laurea, Libonati, Lispani, & s. Christophorus, s. Marius, Morigerati, Puderia, Rivellum, Rocca gloriosa, & Cellæ, Sicili, Triclina, Turraca, Turri, Ursaja, & Petrutia, Turturella. *Ex his oppida præcipua sunt Laurea, Lacus liber, Rivellum, s. Joannes ad Pyrum, ac Turris Ursaja. Episcopus duas habet domus, unam in civitate prope Cathedralem, alteram in oppido Ursaja, quam continuè ferè colit, ubi & Clericorum Seminarium adest. Annui fructus Episcopalis mensæ admodum diminuti ex novissimis libellis consistorialibus 1600. Ducatorum computantur monetæ illarum partium, quorum taxa Apostol. Cancell. & floren. 400.* Lucentius.)

I. 5 S. PETRUS *a* Pappacarbonus, Salernitanus, B. Alpherii primi Abbatis Cavensis monasterii Ord. S. Benedicti habitum Monachicum induit in eodem, deinde Cluniacum pergens sub disciplina S. Ugonis Abbatis per aliquot vixit annos. Restitutus est exinde suo Cavensi cœnobio, ubi cum virtutibus excellere cœpisset, petentibus Clero, & populo una cum Gisulpho Salerni Principe in Episcopum Policastrensis Ecclesiæ ordinatus est, (1) qui cum breve tempus illic expendisset exterioris vitæ strepitum non ferens, relicta infula, ad monasterium rediit, ac se in interioris vitæ studio, more solito, totum dedit. Tunc Leo venerabilis Abbas timens ne monasterium tanto privaretur viro, simul onus regiminis se jam præ senectute ferre non posse considerans, convocatis fratribus eum sibi successorem constituit ann. 1079. Petrus factus Abbas summa omnium consensione monasterii habenas moderatus est ad ann. usque 1118. ultroque se abdicavit, ieiuniis & orationibus intentus: vir insignis sanctitate, & miraculorum gloria illustris ad cœlum evolavit anno 1123. die 4. Martii, cujus festum solemni ritu, & officio colitur in Cavensi Ecclesia; ejus corpus in sacra crypta beati Alpherii patrui sepultum est. Hic sub Urbano II. in Concilio Melfitano, ut refert Bartholomæus Gavantus p. 2. tit. 1. de præparatione Sacerd. celebraturi usum mitræ accepit, quod ante Abbatibus non licebat. (2) Interfuerat ante in alio Concilio Beneventi celebrato sub eodem Urbano anno 1091. ut Baronius meminit. De eo agit Ferrarius in Martyrolog. 4. Martii. Paulus Regius Episcopus Vici-Aquensis, vitam ipsius scripsit vulgari sermone; ejus vero res præclarè gestas prosa, & versu scripsit Anonymus ejusdem sancti Synchronas, quæ extant in libro virorum illustrium hujus monasterii litteris Longobardicis conscriptæ hucusque ineditæ. Nos hìc libenter exscripsimus ad tanti Præsulis gloriam sub cujus ad vivum expressa effigie in claustro Cavensi hæc prostant verba legentibus.

a De eo Acta Ss. Martii t. 1. p. 328.

S. Petrus Patritius Salernitanus nobilissimus S. Alpherii nepos, cœnobii Cavensis Abbas tertius Episcopus Policastrensis, trium millium Monachorum Pater, sanctissimi Urbani Pont. Max. Institutor, & corporis Cavæ constructor, vitæ austeritate, atque miraculorum virtute conspicuus.

In crypta verò ubi jacet prope S. Alpherium hæc ex marmore legitur inscriptio.

Hac tegitur petra Petrus Abbas III. Alpherii nepos, & hæres sanctitatis. Facta majoris vidit, & invidit; ille cœnobium erexit, iste evexit. Primus legibus suos oneravit, hic dignitatibus honoravit. Ille primus oneribus præfuit, hic primus honoribus profuit. Abbates namque mitra cumulavit primus, tria millia nepotum Alpherio pro uno reddidit. Homines adhuc invitos ferrea catena ad cœlum trahebat. Miraris hoc? Præmiserat ad cœli januas Urbanum II. discipulum.

Floruit anno Dom.

MCXXII.

Cæterum Petri gesta fuerunt hujusmodi tenore conscripta.

Incipit Vita sancti Petri Episcopi Policastrensis, & hujus sacri cœnobii Abbatis tertii.

Cavense cœnobium, ut aperte claresceret, quia profectus sui incrementa ex divina dispositione meruisset, hoc omnipotens Deus per viros venerabiles semper rexit, atque ad ejus administrationem accedere Pastores reprobos non permisit. Nam Reverendissimo valdè viro Alpherio, virum æque venerabilem Leonem substituit. Huic autem Petrum subrogavit, qui patres eximios sanctitate redderet, lucro superaret. Sed illorum quædam de virtutibus, atque vita descripsimus, ordo exigit, ut ea etiam quæ de hoc venerab. Patre sunt nobis dicta narremus. Illi quidem B. Heliæ typo desideriorum igneo curru, cœlum penetrare meruerunt: iste dum ascendentes observare studuit, habere illorum spiritum duplicem meruit, videl. ut cœlestia fortiter amans, mirabiliter terrena disponens, cœlum dives intraret. Illi quidem rebus pauperes, virtutibus divites ad æterna gaudia pervenerunt. Hic & laborum suorum meritis dives fuit, & velut alter Joseph mundi hujus divitias ad Domini sui servitium sapienter transit. Fuit autem Salernitanus genere, viri venerab. Alpherii nepos carne, hæres consuetudine. Ex qua nimirum sibi consuetudine accidit, ut adolescens illius conversationem memoraret, atque totis affectibus imitari satageret. Ad virum itaque ven. Abbatem Leonem veniens S. conversationis habitum suscepit. Mox autem religiosæ vitæ studium tam frequenter arripuit, ut rigoris proposito antiquis etiam Patribus æquari videretur. Nam tantæ abstinentiæ fuisse dicitur, ut quinque, aut sex panum refectione toto sacræ Quadragesimæ tempore contentus esse videretur, sed & etemtio-

(1) Ex vetusto hujus Ecclesiæ documento, ut nobis indicat nostri Ughelli adnotatio Ms. in usteri Buxentinus civitate, cum Policastrensem restituisset Episcopatum, Petrus ordinatus est Episcopus Polycastrensis, ut ex litteris Alphani ad Clerum Buxentinum datis anno pontificatus sui 22. qui fuit C.1079. Hinc facile conjiciendum Polycastrum successisse Buxento in Episcopali dignitate, & alios ante hunc Petrum habuisse Episcopos, quorum periere monumenta. *Lucentius.*

(2) Apostolicum Urbani diploma refertur à Margherino in Bullario Casin. tom. 1. Const. 9. sub dat. Salerni 14. Septemb. 1092 Hoc factum fuisse in Concilio Melphitano scribit Ughellius ex Gavanto, & Melphitanum concilium inquit celebratum fuisse post Beneventanum. Sed mendum irrepsit: Synodus quippe Melphitana superiori anno celebrata Beneventanam præcessit ex sententia Baronii an. 1089. & 1091. & in Beneventana Pontificalia insignia jam primo oblata ad Petrum Abbatem, & proxime subsecuto anno 1092. cum diplomate Pontificio eius elargitus fuit. *Lucentius.*

A tioris vitæ studium gerens eiusdem sacræ Quadragesimæ dies in Monte S. Heliæ, qui Cavensi monast. altius prominet observare consueverat, ut tanto se arctius divinæ contemplationi insereret, quanto eum ab hominum consortio vastior solitudo separaret. Ubi etiam oratorium S. Heliæ, & cellulam sibi postea ædificare fecit, & magna æternæ vitæ gaudia magnis illic laboribus sæpe comparavit. Per idem tempus cum cœnobii Cluniacensis Religionem celebrem comperisset, odore tantæ famæ illectus, quamquam longe positus illius Congregationis Ordinem æmulari ardenter cœpit. Assumptis ergo secum quibusdam de monasterio Fratrib. cum jam navigio Januam venisset, census fere omnis Dei pauperibus defecit. Cumque in eodem defectu sumptuum, spes etiam itineris deficere cœpisset, pius adolescens, se in orationem prostravit, ut sibi omnipotens Deus dignaretur tribuere, unde id quod ejus amore cœperat, consummare potuisset. Cumque ab oratione surgeret, & per oram maris deambularet, aureum annulum invenit, cujus pretium ad totius viæ sumptus sufficiens habuit. Cluniacum ergo B perveniens à viro venerab. Ugone Abbate mira charitate susceptus est, vel quia adolescens magnæ Religionis ardore flagrabat, vel quia æmulandæ perfectionis causa de tam longinquis Italiæ partibus venerat. Seniores monasterii Abbati suggerebant, ut eum in puerorum schola ponere erudiendum debuisset. Quibus Pater monasterii magnæ discretionis verba respondit, dicens. Hic nisi magna devotione ferveret, tam longe trahi opinione religionis nequaquam posset. Virile ergo opus devotionis, à debilitate eum assumpsit ætatis. Ex illo autem jam die receptus in Conventu Fratrum, tanta obedientiæ virtute enituit, ut septem simul, sicut alii dicunt, ut alii vero asserunt plura diversarum officinarum ministeria strenuè, & honestè perficeret: Et quia longum est cuncta stylo percurrere, cum in claustro Cluniacensi quinquennium, atque in capella Abbatis triennium complevisset, atque intus obedire, & jussa exequi, foris vero disponere, & ordinare didicisset, liberalitate S. Ugonis, suo, idest mona- C sterio Cavensi, restitutus est; Ubi jam cum doctus scriba in regno cœlorum magnæ opinionis haberetur, petentibus clero & populo, una cum Gisulpho Salerni Principe in Ecclesia Policastrensi in Episcopum electus est, qui cum parum illic temporis expendisset, exterioris vitæ strepitum non ferens, ad monasterium cedit, ac se in interioris vitæ studio, more solito totum dedit, tunc pater venerabilis Leo vehementer timens ne monasterium tanto viro privaretur, simul onus regiminis, se jam præ senectute ferre non posse considerans, convocatis fratribus eum sibi successorem constituit, & ipse, ut Deo per quietem vacaret, ad Ecclesiam sancti Leonis de veteri quem ipse construxerat successit, Petrus autem vener. Abbas monasterii curam suscipiens, tanta malignorum spirituum invenit tentamenta, ut tum primum diabolus insurgere contra ejus acta videretur. Nam fratres quos in cella reperit cum Cluniacensis Ordinis norma perstringeret, tam duros & obstinatos invenit, ut murmurationis suæ susurria ad virum venerabilem Leonem deferrent, atque ejus mentem simplicem ad iram trahe- D rent. Quod cum Petrus Abbas comperit ea, quæ sunt concordiæ & pacis providens, ad monasterium S. Archangeli quod in territorio Cilensi situm est, discessit, ibique collectis fratribus primum normam ejus quam didicerat posuit. Quo etiam non multo post tempore à patre Leone & fratribus rogatus, rediit, atque institutionem quam prius velut gravem contempserant, magna cum devotione susceperunt, cumq; fama sanctitatis ejus se vehementer extenderet, cœperunt multi viri nobiles, multi sæculi divites, ac potentes sæculum deserere, atque ei se in supernæ conservationis magisterio subjugare. Sed sapientium, atque simplicium tanta ad eum multitudo convenit, ut ei promissio illa divina facta fuisse videretur, qua dicitur; Faciam te in gentem magnam, nam ut quidam religiosus paterfamilias, ab eius ore se audisse testatur, quadam die cum pater venerabilis esset hilarior, quadam dilectionis necessitate coactus,

A plusquam tribus millibus virorum habitum sanctæ conversationis se imposuisse testatus est, licet postea supervixerit, & in monasterio quamplures receperit. Tunc in hujus viri monasterio etiam pii patris Alpherii prophetia claruit, qua dixerat, quia de eadem cella maxima ad æternam vitam conversorum lucra essent colligenda. Viri quoque seculi potentes cœperunt magna liberalitate ad sustentandos Dei famulos prædia & possessiones abundanter offerre. Omnipotens enim Deus ita eorum corda ad opus pietatis aperuit, ut tanta monasterio ferrent, ut non solum collecta illic fratrum multitudo viveret, sed etiam ex eorum plenitudine effundi pauperibus multa potuissent. Quod & pater venerabilis nobiliter exhibuit, quia ex datis sibi copiis non solum fratres monasterii regulariter procuravit, sed etiam innumerabilem censum inopibus erogavit. Sed quid eum erogare tantum dicimus, cum etiam statuerit unde semper erogetur? nam nostris temporibus invenire difficile est qui in cura egenorum ei similis aut æqualis habeatur. Quos nimi- B rum catervatim pascere & vestire consueverat, ac vestiendos & alendos tanto studio quæreret, ut etiam pro inveniendis eis civitates exploraret. Revera ut Scripturæ eum laudibus prosequamur, pater orphanorum, & viduarum, non judex, sed procurator fuit. Quorum curam ita sapienter disposuit, ut etiam eis unde sustentarentur transmitteret, & quod pro æterna vita impendebat occultaret. Quare ut divinæ misericordiæ largitatem ita promoverit ut cum in sustentatione pauperum tanta effunderet semper sibi suppeteret unde semper dare abundanter potuisset, propositum namque sancti viri licet omnino niteretur occultari, non potuit, atque ut tantæ gratiæ mererentur esse participes non solum viri, sed etiam mulieres, ut valebant manus auxilium ministrabant. Tunc vir Domini ut se necessariis sumptibus ad perficiendum paratum vidit dilatare monasterium, atque tantæ multitudini aptum habitaculum parare disposuit. Quod nimirum divina gratia cooperante, in quantum loci angustia passa est, tam decenter explevit, ut mirari ejus C operis dispositio possit. Nam cum ex uno latere Scrupea rupe, ex alio pandula fluminis ripa claudatur, intercluso illo medio parvo spatio ædificia tanta fundata sunt, ut cum foris locus cernitur mirabile omnino sit perscrutantibus quod tanta intus spatia contineantur. In quo etiam opere, si illud quod ad Moysen dictum est librare volumus quodammodo invenimus. Nam cum tabernaculum Deo construere vellet, audivit; Omnia fac sicut ostensum est tibi in monte, volebat quidem omnipotens Dominus ut terrena domus fieret, sed quam forma cælestium illustraret. Pater igitur venerandus omnem illum tabernaculi decorem, ad mentis discipulorum ornatum transit: perfecta enim forma cælestium illa est de qua dicitur. Non nubent neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei in Cælo, illa etiam forma cælestium est quam nobis imprimit ubi dicit. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum Cælorum; tanta quippe pudoris spe, tanto virtutum decore ibi illam divinitus collectam multitudinem omnipotenti Deo servire fecit, ut dubitare D nemo posset, quin cælesti conversatione fulgerent. Sed quia nunc de ædificii ordine agimus, illud et, quod de æterna civitate legitur convenire videmus, per omnes vicos ejus Alleluja cantabitur. Nam Cellæ illius cuncta vestibula ita disposita sunt, ut singula ferè orationis, lectionis, psalmodiæ propriis officiis deputentur, & quocunque pergitur orantes, psallentes, canentes, aut legentes occurrunt. Perfecto igitur opere monasterii illic collecti fratres cœperunt tanto liberius divina mysteria exhibere, quanto ad hæc eos non solum fervor charitatis accenderat sed etiam locus invitabat. Pater etiam venerabilis Petrus in tanta se conversationis districtione cohibuit, ut in tanta subditorum multitudine, cum multi magna conversatione fulgerent illius vigorem vitæ nullus ferre potuisset. Nam nec orationis ejus instantiam, nec vigiliarum prolixitatem, nec genuflexionum numerum, nec frigoris tolerantiam, aliquis ferre potuit. Juxta dormitorii sui cellam aquæ piscinulam condere sibi

fecit

A fecit, ubi cum hiemali tempore frequenter intraret, de auditatis & frigoris tolerantia gloriari cum Paulo potuisset. Vinum omnino sprevit, ut etiam debilitato stomacho, & voce jam ferè amissa, vix à bonæ memoriæ Papa Urbano ad ejus quamvis modicum usum reduci potuisset. Loricam subtus ad carnem occultam induit quousque putresceret, & ab ejus corpore rupta cecidisset, sed quia longum est, si singulis immoremur, hoc solum adhuc de ejus fama subjungimus, quia in omni ferè orbe venerabilis habebatur, sed, ut sæcularis [..]ctoris verbis utar, rigidi honesti tanius observator fuit, ut cum videri ab ipsis etiam Imperatoribus, & hujus sæculi potentibus longe positis optaretur, multaque ex hoc, monasterio bona promitterent, vir sanctus renuit, nec pro temporalibus rebus à Deo recedendum esse judicavit. Et quia à nonnullis qualis coram Deo sit non creditur, qualis sit ab eo ostensus ad detractorum ejus confusionem proferamus. Nam ut Evangelistæ Joannis verbis utar, si non esset ex Deo, non posset facere quicquam. Et quia
B ut dum æmulos dicti viri confundere cupimus, ferè omnium miraculorum ejus testes optimos, viros scilicet sanctos ac venerabiles producamus; quanquam necesse non esset ejus sanctitatem probare miraculis, cum tantam operum ejus magnitudinem teneamus: opera namque mira, atque ingentia sunt, quæ testimonium perhibent de eo, tanti constructio monasterii, tanta elegantia ab eo fundatæ Religionis. Nam si is qui aliquem peccatorem converterit multitudinem operit peccatorum, & qui calicem aquæ frigidæ sitienti dederit mercedem in cœlis habet, quanta lucra hujus, quantos meritorum cumulos esse dicimus, qui tam largus in pauperes, tam dives in misericordia, tam studiosus, & fervens ad lucrandas animas declaratur, ut quamdiu vixerit nihil aliud egerit, & quamdiu mundus volvitur, quia in eo converti peccatores non desinit ejus meritum semper augetur, sed ejus studia quanto fecbuerint vigore, quam scilicet fuerit pravis rigidus, quam mitibus humilitate subjectus, quia explicare longum
C est, omittentes quam mirabilis ab omnipotenti Deo potius ostcasus sit videamus: Senex namque venerabilis Petrus Spoletinus, & Petrus Trojanus cujus religionis, atque veritatis fuerint nullus qui eorum tempore in monasterio mansit ignoravit. Hi mihi narrare consueverant quia quadam die dum monasteria circuiret, Teresinum cum eo venerunt; ibi vero cum in Ecclesia sancti Joannis missas celebraret, & quidam flabelli ministerium negligenter exhiberet, lampadem impulit & oleum super altare fudit. Cumque prandeum sparsus liquor infudisset, vir Domini valde contristari cœpit, & hoc quod contigit non negligentiæ ministri ascribere, sed suis demeritis imputare: post aliquantos verò dies cum ad sancti Archangeli Ecclesiam venissent, prædicti fratres & cæteri qui sancto viro ministrabant prandeum illud curaverunt producere, ut inde oleum educere lavando debuissent, sed quod valde stupendum est, ita candidũ & mundum inventum est, ac si oleum in eo nunquam cecidisset. Quod fratres cognoscentes omnipotenti
D Deo gratias retulerunt, qui quosdam electos suos tam tenere diligit, ut nec ad modicum patiatur contristari. In eodem quoque monasterio res æque mirabilis accidit, sicut eodem viro bonæ memoriæ Petro Trojano narrante cognovi. Nam cum Floccum D. Abbatis à capellanis fuisset negligenter repositum, mustela hoc juxta cavernulæ suæ foramen reperit, corrosit, ac scidit: cumque venerabili viro fuisset oblatum, ut corrosum vidit, indignans repulit, atque ait. Ite, & ei qui scindere præsumpsit projicite. Quod fratres ita ut jusserat unde tulerant posuerunt. Alia verò die cum per locum pertransirent mustelam quæ illud vestimentum corroserat super illud jacentem mortuam invenerunt. Tunc nimis admirantes, quantæ virtutis pater eorum esset, colligere cœperant, contra cujus voluntatem vivere animalia bruta nequivissent. Sed divinum affectum erga venerabilem patrem cur in animalium brutorum interfectione astruimus, cum eum sæpe nec rationabilibus pepercisse sentiamus? Rogerius namque castri S. Severini dominus, cum rusticos monasterii frequenter affligeret, & venerab. viri mentem ad iracundiam provocaret, quadam die parvitatis suæ usum excessit, & hunc ultra quam consueverat contristavit. Tunc quasi in præsentia summi illius nuntii assisteret dixit. Eja S. Michael Archangele, sic nos protegis? & baculo terram percutiens commotus ait. Recedimus hinc, quia tanta ferre non possumus, erat tunc Cilenti in præfato monasterio S. Michaelis Archangeli, cujus nimirum afflictione, mira & terribilis ultio sequuta est, quia cum longè à præfato monasterio præfatus Rogerius maneret, solarium domus ejus cecidit, atque ejus filium parvum extinxit, & fortasse talis ultio pro servorum Dei injuria ab interno judice infligi debuit, ut ille moreretur, qui patrem dolore puniret, atque ad reprobam ejus imitationem non cresceret, extinctus quidem puer innocens paradiso receptus est, sed peremptus compunxit patrem. Nam idem Rogerius bis & hujusmodi plagis sæpe percussus, tandem resipuit, & in fine conversus in monasterio habitum Religionis accepit. Cui tamen adhuc sævienti non uno semper modo restitit. Nam eum quandoque terroribus impetiit; quandoque humilitate superavit. Agrum namque monasterii quendam uberem concupierat, atque suis usibus vindicare disponebat. Cumque ab ejusdem agri opere seminantes rusticos violenter expellere minaretur, venerando patri innotuit, sequenti verò die ad eundem agrum operarios sequutus, aliquantos fratres secum duxit, cum quibus psallere instanter cœpit. Ille etiam minas suas pravitate vincere gestiens cum armatorum manu ad locum venit, cogitans quia is qui minas suas seminando contemneret, ad eundem agrum sine armatorum præsidio non venisset, sed cum propius accederet, contra se non mucrones ensium, sed missile orationum vidit, tunc illud saxeum pectus à feritatis suæ duritia emollitum est, sola enim Religionis contemplatione superatus, arma projecit, de equo descendit atque ad sancti viri vestigia projectus, suæ temeritatis veniam postulavit. Quod utique non minus mirabile fuit quam si ab ejus corpore magni languoris molestiam orando depulisset, quia cordis vulnera ad curandum valde sunt difficiliora quam carnis; in quo nimirum opere psalmodiæ dignitas exhibetur, quæ malignorum spirituum feritatem potenter effugare cognoscitur. Et qui hæc Cilenti facta fuisse comperimus, debemus alia quæ similiter illic prout sunt ostensa narrare; Vir namque idem venerabilis cum Calabros fratres vellet invisere, ad Ecclesiam B. Apostoli, & Evangelistæ Matthæi, quæ in Lucano littore circa vetus ejus sepulchrum sita est, declinare, & missarum solemnia celebrare proposuit. Cumque prope jam navigando venisset, videns aptimum ad navigandum tempus, nautas procedere jussit, & devotionis suæ munus in reditu suo eidem Apostolo exhibere deliberavit. Quod quidem ita factum est, non tam veritatis devotione, quam virtute Apostoli. Nam cum in reditu de fide maris dubitaret & transire velut insalutato Apostolo voluisset, ubi ante ejus Ecclesiam venit subversa navicula in mare cecidit, & quod promiserat reddere compulsus est. Sed & mirabile spectaculum in hac Apostoli coactione subsecutum est, quia pater sanctus in mare dejectus ad terram per aquas venit, sed vestimenta ejus ita sicca reperta sunt, ac si hæc aqua nulla tetigisset. Quod miraculum fratres plures noverunt, atque addere soliti sunt, quia capellæ mantica, libri, & panni, atque omnia vasa altaris ita inventa sunt omni aquæ humore libera, ac si non in mari natassent, sed delata per terram forent. Quo nimirum facto quam familiaris esset Apostoli innotuit, quem ad sui ministerii usum tenens, & in mari labi pertulit, & illæsum quasi per terram traxit, sicque factum est, ut vir sanctus, qui manere sponte in loco nollet, maneret invitus, & votum suum in memoria Apostoli, tanto devotius redderet quanto in se ejus voluntatem apertius didicisset. Sed aquis prævaluisse quietis eum cur miremur, cum invocatione meritorum ejus maris tumentes ac sævientes cumulos quievisse coram sæ-

culas

cularibus hominibus teneamus? Nam quidam nobiles viri Neapolis, cum per mare Cajetam pergerent, ut nobilis cujusdam delatam illuc à parentibus sponsam deferrent, vehementibus ventis turbato mari nimirum pavere cœperunt, cumque fluctus vehementer insurgerent, & evadendi spes jam defectis deficere cœpisset, quidam illorum nobilium Abbatis familiaris orationem ad Dominum fudit, atque se cum sociis illius, & fratrum ejus meritis de tanto periculo liberari postulavit. Post ejus nimirum vocem mirabiles elevationes maris mirabiliter quieverunt, & quanta essent sancti viri merita ostendere visæ sunt, cui exemplo Salvatoris se obediendo submiserunt. Et quia non solum extraneis, & indoctis, verum etiam quibusdam negligentioribus monachis pro fervore Ordinis homo austerus visus est, illud narrando subsequar, unde quam acceptus Deo fuerit de omni illa sua districtione apertius videatur. Quos etsi sanctarum scripturarum auctoritate facile refellere possumus, tamen splendore miraculorum ostenso, melius confutantur. Quidam namque frater erat in obedientia S. Fabiani martyris, qui cum se negligenter ageret, in somnis D. Abbatem vidit, à quo regulariter verberatus de cætero studiosior fuit. Huic autem omnino simile aliquid in alio loco gestum Fratres venerabiles retulerunt: quodam namque tempore, cum Frater quidam de cella quadam Calabriæ ad monasterium veniret, cujusdam sæcularis hominis hospitio susceptus est. In eadem vero domo pro quadam solemnitate convivium parabatur. Et cum plures ad ejusdem convivii epulas vocarentur, Fratres etiam illum rogare cœperunt, ut respectu charitatis eo die cibis communibus uti dignaretur. Quod utique primum renuit dicens: Non possum Fratres, quod dicitis facere, quia Regula monasterii talis est, ut cibos carnium nullus edere præsumat. Cumque secundò, & tertio rogarent, & suis precibus vehementer insisterent, flexus est homo, & eorum cibos edere promisit. Sed dum prandium pararetur, Monachus de labore itineris parum pausare volens, obdormivit, cui venerab. Abbas Petrus in somnis apparuit, dicens: Quid est Frater, quod seductori tuo tam cito assensum præbuisti? Talisne est ordo Cavensis, ut in via directi Fratres carnibus vescantur? Cumque ille culpam cognosceret, & veniam precaretur, corporali judicio expoliari jussus est, atque flagellatus evigilavit. Tunc instantibus invitatoribus suis respondit, dicens. Ego Fratres cibos vestros nondum sumpsi, & flagella promerui, jam si comederim, quid mihi erit? Cumque rei gestæ ordinem audiret, ultra ei molesti pro prandio non fuerunt. Quibus nimirum indiciis claret, quia affectum dilectionis quem impendere præsentibus consueverat, absentium spiritibus impendere videbatur, ut aperte clarescceret, quia omnis ille rigor disciplinæ ex magnæ dilectionis fonte deflueret, & quod sæpè videbatur à negligentium pace discedere cum summę pacis bono conveniret. Quod melius ostendimus, si non solum correpta corpora, sed etiam purgatarum animarum indicia disciplinæ illius vigore videamus. Clossus namque Monachus nobis referre solitus est, quia Fredericus quidam Monachus fuit Amalphitanus genere, qui extra monasterium in cella quadam manere jussus, negligenter vivit, atque religionis splendorem, quem susceperat, infelicibus actibus deturpavit, post aliquanta temporum spatia hic in monasterio languore gravi correptus est, atque ad extrema perductus. Cumque & mori se videret, & culpas suas confiteri erubesceret, mirabili pietate actum cum eo est, ut magnis cruciatibus hunc languor in mortem traheret, & tamen mori non posset, quatenus & pœnæ constringerent, & mors terreret, ut peccata sua exponere vivendo potuisset Corpus etiam Dominicum, quo se indignum vivendo negligenter, atque indigniorem valdè occultando culpas fecerat, sæpè sibi oblatum sumere non valebat. Cumque eum fratres sepius admonerent, & ille se excusando tegeret, tandem præfatus Monachus consiliis acquievit. Culpas confitendo aperuit, atque ex more monasterii Domno Abbati qualem se vidit ostendit. Cui vir Dei nullum ad agendam pœnitentiam vitæ spatium superesse considerans, ne impurgatus abiret, faciem Domini prævenire disposuit. Nam prædictum Fratrem morientem corporali vindictæ subdi constituit, ut carnis compunctione purgaret, quem delectatione sordidum cognovisset. Sed & paternæ illius dilectionis verbera, mira divinæ clementiæ signa subsequuta sunt: statim quippe ut meritorum suorum judicium patienter excepit, oblatum sibi corpus Dominicum sumpsit, & tanta pace statim obiit, ut in eo non solum patris sui affectus, sed etiam Domini promissio firmaretur, quia hora qua peccator convertetur vita vivet, & non morietur. Frater quoque alius erat in monasterio, qui Petrus cognomento Patancius dicebatur. Vir sanè aliàs bonus, sed quodam nęvulo avaritiæ infectus, qui cum jam ad exitum languore tentus appropinquaret, ejusdem vitii dæmonem sibi vidit assistere. Quem cum quid illic expeteret exprobrando inquireret, malignus spiritus respondit, & ait: pro tarcuoillo quem habes mihi hodie tradendus es. Tunc Monachus aliorum bonorum operum suorum labore confisus cum dæmoni exprobraret, ac pro simplicitate eum percutere baculo minaretur, dæmon abscessit, & non modico terrore Monachum turbatum reliquit. Forte tunc quidam senior ex more monasterii cum circa faceret, Monachum illum à longe quasi cum alio loquentem audivit, & solum inveniens, cum quo fuisset loquutus ab eo inquirere studuit. Cui signo æger Monachus dixit. Mane dicam tibi: diluculo igitur circa rediens ille ei omnia per ordinem enarravit; veniamque sui delicti humiliter postulans, ut D. Abbati suggereret rogavit. Quod ut Pater ven. agnovit, eum sicut alium, corporali vindicta expiatum solvit, atque eo die mori jam libere dimisit. De quo nimirum constat, quia vir bonus merito virtutis obtinuit, ut parvi quod putabat peccati meritum vivendo prænosceret, ut ejus pœnam post mortem sentise minime debuisset. Sed & cum luce clarius sit quia maligni spiritus merita peccatorum nobis in hoc seculo semper esse occulta velint, ne ea evadere pœnitendo curemus, Dæmon qui peccati meritum morienti exposuit, patet nimirum quia hoc non sponte, sed coactus dixit. Quod etiam Patris monasterii studiis adscribi debet, quia illi est ad purgandum expositus, cujus erga filios pia correctio probabatur: vidit ergo malignum spiritum ne videret, & illius sævitiam studio Reverendi Patris evaderet. Sed fugare dæmonia in discipulorum transitu ei novum non erat; Hugo enim Monachus boni viri Rayncsii fabri filius cum patre & fratre alio Mauro nomine in monasterio conversus est. Quorum alter frater, velut eruditus & prudens, Prior monasterii fuit, hic autem in communi ordine simpliciter vivendo usque ad mortem mansit, Cumque jam recipiendæ mercedis suæ tempus venisset, ægritudinem corporeæ mortis incurrit, ad quem Pater venerab. jam transeuntem venit, ejusque animam omnipotenti Deo commendare studuit. Cui & moriens frater dixit. In fenestra illa Pater, duæ aves sunt, una valde pulcherrima, alia horribilis valde & nigra, rogo igitur, ut horribilem illam ejicias. Tunc admirari fratres, qui aderant cœperunt, quod attente monstraret, & quod monstrabat ipsi videre non poterant. Pius autem Pater intelligens, quod moriens frater videre aliud quam viventes, posset, aquam exorcizatam sibi afferri jussit, qua profecto dum orando aspergens fenestram tangeret, nigram illam avem protinus discedere idem moriens vidit. Cumque Deo gratias ageret sancta ejus anima carne soluta est. Tunc fratres colligere cœperunt, quia ministerio venerandi Patris in horrida ave malus Angelus recessit; bonus, in pulchra, ad ducatum præbendum electæ animæ remansit. Qui alio recedente, eam statim ut de corpore est egressa, ad æterna gaudia ducendam suscepit. Nam idem frater post aliquot dies in veste fulgenti cuidam dormienti apparuit, & jam dubium non fuit, quod à bono duce susceptus ad æterna gaudia ab hoc exilio assumptus ascendit. Sed neque illud silendum puto quod quidam secularis in cœmeterio veteri, juxta cameram venerab. viri hujus sepultus per noctes plurimas clamores-

& eju-

A & ejulatus emiserit. Cumque sæpius fieret, & venerande Patri non parum molestus esset, nocte quadum cum idem ejulatus, & clamor circa misori illius hominis sepulchrum fieret, Pater ab oratione surrexit, foras exivit non sine magna indignatione clamanti comminans, & ita ille obmutuit, ut penitus clamare desineret, & virum Dei molestare ulterius non auderet. Sicque aperte claruit quia eum vir venerabilis voluit, etiam mortuis imperavit. Quod et clamor ille non mortui hominis, sed maligni spiritus extitit, s. viri auctoritas in hoc etiam magna fuit, quo jubente malignus spiritus siluit. Sed quia mira facta ejus edidimus, quædam etiam vitæ ejus exempla producere debemus. Quanquam de forma ministerii sui dictum sufficere credimus, quia Leo superbis, & irreligiosis: religiosis, & mitibus Agnus fuit. Nemo enim inquam immites, & contumaces subditos fortius domuit, nemo humiles, & sanctos benignius honoravit. In istis namque magisterii sui vigorem nesciebat, quos sæpè quasi minor, patronos suos pro se, ut Dominum ro-
B garent, rogare consueverat. Illos verò & verbis, & regularibus correctionibus comprimebat, ut negligentiarum suarum torporem desererent, atque in cœlesti conversatione ferventes deinceps esse debuissent. Obstinatis, & improbis post disciplinæ regularis morsus mitigatoria illius suæ consuetudinis ingerere solebat, quibus & operis, & intentionis suæ bonum luce clarius ostendebat, cum catena (inquiens) nolentem te ducam ad cœlum. Quo verbo sapientibus satis indicabat districtionis suæ severitatem, qua intentione sui, quo corrigendorum fructu, qua internæ pietatis dulcedine exhibebat. Verè medicus animarum fuit, quarum lucris nulla præposuit. Sed hoc melius sibi velut in luce positum quoddam ejus factum memorabile prædicetur. Miles enim quidam Gallus genere in monasterio conversus est, qui cum plurimum temporis communi ordine religiose vixisset, tandem post tergum respiciens mundi delicias, quas contemnendo fugerat, velut Ægypti ollas desideravit. Relicto igitur monasterio se à culmine religionis in præcipitium dedit, Ar-
C ma resumpsit, & vivere seculariter cœpit. Qui cum tandem dementer erraret, & se dignum morte faceret, quandoque divina gratia patris sui meritis respectus ad monasterium rediit, & multa quæ conquisierat, quasi gratissima munera secum portavit. Pater autem venerabilis cum hunc rediisse cognosceret, cum magno gaudio recepit, ea verò omnia quæ attulit contempsit, ingentem foveam fieri jussit, in qua delata omnia igne cremavit. Quod nimirum vir sanctus faciens exemplum posteris dedit, ut Fratrum personas diligant, & animarum damna fieri nullius lucri dispensatione permittant. In synodo et more suo nudo capite residenti, S. memoriæ Papa Urbanus Pontificalem infulam misit quam utique vir Domini, & pro summi Pontificis reverentia venerabiliter recepit, & officiosissime salutavit, & tamen ejusdem Sacerdotalis mitræ usum etiam rogante Papa contempsit. Quod non ob aliud fecisse creditur, nisi ut quorundam arrogantia, humilitatis exemplo damnaretur, qui dum se inaniter extollunt, indebitos sibi sanctæ Ecclesiæ
D honores usurpare non metuunt. Multa sunt præterea, quæ de hoc venerabili Patre monasterii senes narrare consueverant, sed mihi de his quæ relata sunt hæc retulisse sufficiat. Ut autem ad ejus felicem exitum veniamus, eo modo quo de hoc mundo erat profecturus ad Dominum, Joannes de Dyano ejus Capellanus hujusmodi visionem vidit. Videbat siquidem quia de loco suo montes tres maximi movebantur, qui motu suo non parvam mundo collisionem minabantur, à quorum motu clamor tantus fiebat, ac si mundus destrui videretur. Cumque ipse eodem terrore compulsus ad Ecclesiam vellet fugere, & quid esset, quod videbat inquirere, audivit quod illi tres montes tres Cluniacenses Abbates essent, videlicet, S. Oddo, & S. Majolus, & S. Oddilo, qui Dom. Petrum Abbatem ut secum ad cœlum tollerent venissent. Sed cum tempus quo tollendus erat inquireret, item audivit, quia juxta Principis Apostolorum festum venirent, & eum de monasterio tollerent. Evigilans autem Frater ille

A de Abbatis sui vicino obitu nimis contristari cœpit. Quod tamen non eo festo accidit quo putabat. Nam pater sanctus vicinum Apostolorum festum vivendo transiit, sed circa festum quod Cathedra sancti Petri Apostoli dicitur ad gaudia æterna migravit. Obiit ergo senex venerabilis, maturus ævo, sed probitate maturior, sepultusque est in spelunca quæ de cella venerandi Patris Alpherii in Oratorium B. Michaelis Archangeli mutata est. In quo loco, quæ meritis ejus reverentia debeatur, sæpius demonstravit, Sergius namque Monachus, & monasterii armarius pro negligentiis suis sæpe à viro Dei argutus fuerat. Quadam verò die maligno spiritu instigante cum non sua merita, sed correctionis suæ amaritudinem memoraret, contra viri Dei sepulchrum exspuit, & quem Fratres monasterii quasi viventem pronis cervicibus in eodem loco salutare consueverant, Judæorum more conspuere non expavit. Mos autem cum adhuc viveret viri venerabilis fuit, ut subditorum culpas puniret, ne futuræ vindictæ eos negligendo servaret: consue-
B tudinis ergo suæ dignitatem post mortem etiam servans, eundem Monachum graviter percussit: nam ubi contra sepulchrum expuit, facies ejus intumuit, & os ita torsit ut maxilla disposita ex latere videretur: percussus utique tunc primum cognoscere Abbatis sui magnitudinem cœpit, cum eum, cui quasi mortuo exprobravit, vivere melius post mortem, & dignitatis suæ vigorem tenere altius didicit. Sed cum magnis doloribus ingratus paternis beneficiis torqueretur, livens facie, tumentibus labiis, cinctus doloribus ad vener. virum Abbatem meum Simeonem venit, reatum suum confitendo aperuit, & meritis sui dari sibi pœnam tantæ audaciæ dignam postulavit. Cui ven. Abbas respondit dicens. Si ab illo percussus es curare te nullus alius potest. Jussus ergo Monachus redit, & ante sepulchrum ven. Viri in oratione prostratus, faciei, & oris incolumitatem promeruit. Os namque quod ad derogationem sancti sputum ejecit, percussum doluit, atque eo verba proferente pœnitentiæ salutem recepit, ut Patris sui justitiam, & pietatem contra detra-
C ctorum fallaciam probaret, quia nimirum, ut magister bonus errantem percussit, & ut pius Pater, quem percusserat sanavit. Felix utique qui utrumque potuit, videlicet & percutiendo corrigere, & sanando mulcere. Hoc autem idem Sergius Monachus retulit, sed me petente relationis suæ miraculum D. Abbatis Simeonis testimonio confirmavit. Ursinus namque Monachus non valde huic dissimile solet narrare miraculum. Ait enim, quod quadam die Tusciam apud Ecclesiam S. Michaelis Archangeli plures monasterii Fratres convenerunt, inter quos, erat Leo Barisanus, & Ursus Ramarius. Tunc, ut fieri solet confabulantibus, sermo incidit, ut Abbatum monasterii opera, & Religio referrentur. Sed cum ad Abbatem Petrum, omnem monasterii, tam Religionem quam exteriorum rerum collationem referrent, idem Ursinus Monachus laudatoribus Patris sui resistere vehementer cœpit. Cumque jam nec detractionibus parceret, Fratres eum monere cœperunt, ut à talibus verbis si-
D lere debuisset: ille autem silere noluit, sed quantum sibi placuit, nequiter loquendo processit. Eadem verò nocte ille quem spreverat ei in somnis apparuit, atque ab eo inquirere instanter cœpit, dicens. Sic Ursine? Sic debet Monachus loqui de Abbate suo? Qui cum ea, quæ vigilans dixerat memoraret, & illum cui quasi absenti detraxerat, non solum præsentem, sed etiam pristina auctoritate præstantem cerneret, cum magno timore sui ventus, sibi dari veniam precabatur. Vir autem sanctus ei indulgere noluit, sed ante altare oratorii eum ducens regulari disciplinæ subdidit, atque acriter verberare cœpit, ut inter dolores exclamaret, & quid dormiens pateretur, patenter vocibus indicaret. Cum Fratres accederent, & clamantem excitarent, ordinem flagellorum exposuit, atque ad eorum veritatem, & ultoris præsentiam confirmandam scapularum livores testes produxit. Quod profecto miraculum mihi Ursinus idem dixit. Sed certius rem scire volens, cum ab Urso Ramario quærerem, se clamantem inter verbera Ursinum audisse dixit, & in evigi-

lante

lante, verberum signa vidisse. Quibus nimirum signis ostenditur, quo vir Sanctus æternæ dignitatis honore potiatur, qui eos quos in hoc seculo nutrierat, & corrigere docendo possit, & castigationibus emendare. Nam vir vitæ venerab. Oddo Vestarasius, quia magnæ veritatis, & sanctitatis fuerit, nemo qui eum bene novit ignorat. Hic sępius narrare consueverat, quia frequenter sibi appareret, & ejus, si in aliquo erraret facta reprehenderet. Præterea memorato Sergio Monacho cujusdam malæ consuetudinis usus inoleverat, ut in uno loco diu fixus permanere non posset. Quadam vero nocte venerab. Pater ei apparuit, & de mobilitate sua terribiliter objurgans, se eum proximo correcturum minatus est. Post non multos verò dies idem Sergius de solario cecidit, & conam fregit, atque ex illo jam die monasterium circumcursare non potuit; Hæc autem & hujusmodi (ut jam diximus) Pater venerabilis in discipulorum correctione fecisse cognoscitur, ut ad horam suæ vocationis eorum nullus imparatus inveniretur. Quorum profectò nonnullos sæpe præmonuit, & ut se ad vicinum exitum præpararent, imperavit. Joannes quidam Romanus, Monachus ejusdem monasterii nostri, qui etiam ad hoc Venusinum monasterium mecum venit, quantæ simplicitatis, & Religionis vir fuerit à multis agnoscitur. Hic autem in castro sancti Adjutoris, cum cæteris Fratribus manere jussus fuerat. Quadam verò die ad monasterium veniens, id quod apud memoratum castrum noviter gestum noverat retulit dicens, Domno Leoni Barensi Magistro ejusdem castri hesterna nocte, Domnus Abbas Petrus in somnis apparuit, eique dixit. Frater Leo quare tu negligenter agis, & debitam psalmodiam defunctis Fratribus nequaquam reddis? festina, & præparate, quia sub magna eris celeritate moriturus. Evigilans autem timore prænunciati sibi obitus pavere mirabiliter cœpit. Cui etiam sequenti nocte venerab. Abbas Constabilis apparuit, & eadem dixit. En qua nimirum geminata visione, ita territus est, ut in Ecclesia psallens bis quotidie ex ordine Psalterium repeteret, & ab omni illa jam sua otiositate quiesceret. Post aliquantas verò dies idem Leo Monachus languore correptus obiit, atque quod veritatem vivendo dixerit, moriendo firmavit. Hæc autem mihi Joannes venerab. Monachus, adhuc vivente eo, qui visionem suæ mortis viderat, narravit, quæ cum in ejus obitu impleta didici, credere ea etiam cœpi, quæ per memetipsum non vidi. Hujus beatissimi viri Petri natalitia festè peraguntur 4. Nonas Martias, Amen.

De S. Petro tertio Abbate, & Episcopo Policastrensi.

TU quoque proterve devotis Petre labore
Carminibus celebratus eris, si pandere vati
Ora tamen promptaque velis præbere juvamen
Ipse voluntati, in verus ergo secundes
Natus, & hic igitur nutritus in urbe Salerni
Moribus haud pravis pollens, Alpherii, honoree
Cui dedimus primos, carmis sæclique secundum
Vincla nepos, vitam nimis, moresque pudicos,
Cum vellet Patris memorati affectibus, atque
Devoto cum corde sequi venerantius. Aedes
Adveniens Claustrique aras, & templa, Leonem
Appetit, & sacra præcingi veste requireat
Fit monachus, sanctique habitu simul induit artus
Ordinis, & vivit Claustri devotus in æde.
Qui mox tam fervens studuit virtutibus, atque
Vivere cœnobii sub leges, vivere castè,
Vivere cælesti Regi similarier illis
Patribus antiquis quo censeretur in esu.
Nam sumpsisse cibos tam parcè fertur, ut omni
Quinque quadrageno solum cum panibus artas
Tempore pasceret, solum bis contentus, & escie.
Cluniacus mundi fines tunc Ordo per omnes
Florebat, cunctisque viris virtute coruscans
Sanctus habebatur, celebri cum nomine fama
Magna vagabatur, quapropter Petrus odore
Ordinis illectus susceptis fratribus illis
Linquere cœnobium duxit, quoque navibus æquor
Conscendit, magnos Pelagi tranansque per amnes
Tendit iter velis, factusque per æquora gressus
Liguriam pervenit, ubi quia mitis egenis
Pauperibusque viris quod secum duxerat aurum
Jam dederat, cœptamque viam sequeretur habebat,
Nec quia spem, precibus se dans hæc fatier alto
Incipit; Omnipotens miserorum fautor eorum
Exposcunt qui, jutor, opem miseratus ab alto
Da nobis, ut cœnobii, qui liquimus ædes
Ergo tui, nos vincla ligent majora, sequamur
Teque per horreadum callem, de more Redemptor
Da mundi miseratus opem, da cœpimus ut qua
Solvere possimus, tu nostra incœpta secundes.
Hæc ubi dicta dedit surgens propè littus, arenamq;
Æquoris incedens anulum, gemmamque nitentem
Auratam reperit, pretium sat cujus abunde
Per totum suffecit iter, quo vivere possent.
Cluniacas igitur veniens devotus in ædes,
Est patre honorificè susceptus Ugone, tenebat
Qui regimen Claustri: seniores attamen omnes
Poneret ut Petrum puerorum in classe ciebant
Abbatem, quo jura queat perdiscere, & arcti
Ordinis aspiciat vitam, quæ pectore vires
Ponderet & proprio teneat, si dogmata possit
Promptus adire, sequi nec non vestigia Fratrum.
Queis dicens, respondit Ugo venerabilis iste;
Si, Fratres, sociique, Deo non missus adiret
Nostra in claustra, foret si non devotus & altis
Numinibus, si non esset distantibus oris,
Ducier haud posset solo nostri Ordinis unde
Nomine per totam celebri, quia censeo verum
Devotum, missumque Deo sociarier extat
Dignior in Fratrum Conventu, fatur & istæc
Sub claustri Petrum devotas suscipit ædes.
Qui fuit ad Patrum prompte quæcunque paratus
Sic præcepta sequi, alterius sic velle studebat,
Parebatque celer, quo septem, aut plura (stupendum
Omnibus) in Fratrum Conventu solus agebat
Sæpe ministeria, ast nitum cum quinque per annos
Cluniaca egisset sub sede, Cavense reversus
Cœnobium, veluti doctus cœlestibus aulæ
Scriba vocabatur, Clero populoque petente
A Duce Gisulfo Policastra Præsul in Æde
Eligitur, Domini, sed vir terrena repellens,
Haudque ferens mundi strepitus cum tempore multo
Haud ibi vixisset, rediens ad propria, vitæ
Internæ studiis solito de more vacabat.
Vir Leo ac claustrum interea venerabilis Abbas
Orbetur Petro dubitans, cum pondera ferre
Præ senio minime posset, regimenque nequiret
Exercere senex, accitis Fratribus una
Dat regimen Claustri Petro, Petrumque præesse
Fratribus imperitat Pastoris munus habentem.
Cęnobii curam ergo Petrus suscepit, & aulæ
Sacratæ regimen, Fratresque astringere norma
Cluniaca, rituque studens sic reperit omnes
Duros corde nimis sequier, propriosque volentes
Vidit apetitus, venerando ut verba Leoni
Porrigerent clamoris; eos pro pace bonoque
Cęnobii Petrus dimisit, pone Cilentum
Se tulit ad templum, sanctique Archangeli in ædes
Quam plures conjunxit ubi, legesque sub æde
Cluniacas quas ipse habuit, didicitque, receptis
Fratribus imposuit servandas, jura deditque
Cluniaco de more sequi, strictanter usum,
Vivendique modum docuit, quoque dogmata Claustri.
Haud plures cessere dies, à Patre Leone,
Fratribus, & reliquis ad claustra Cavensia Petrus
Quæsitus quando rediit, normamque fugabant
Quam prius, & totis depellere viribus omnes
Conabantur, ovans summoque e pectore libans
Gaudia quisque fovet, recipit, peragitque libenter.
Cresceret ergo Petri totas cum sancta per oras
Vita, & fama virum quam plurima copia sæclum
Contemnens, sæclique dolos, vanosque triumphos
Projiciens ad claustra fugit, devotius ara,
Seque Deo tribuit, Petra venerabili, & ultro
Subdit colla: viri totque advenere fideles
Tegmina quo fertur Petrum donasse sub unu
Sacra die plusquam trois millibus, atque dicasse

Altisono in claustris, habitumque dedisse pertum.
Dilutare domos claustri tunc es asuit heros
Divinae, Præsulque locum disponere & aptum,
Ut muge conversis, virtute operante polorum;
Quod totum explevit, fabricare angusta quantum
Illa est passu loci, sedes permisit ac arcta.
Cœnobio perfecto igitur, vehementius illic
Collecti tanto Fratres divina studebant
Exercere, sacris rebusque vacare, recentis
Spiritus haud solum fervor, devotio verum
Sedis ad hæc quanto Monachos peragenda ciebat:
Quos inter Fratres Petrus venerabilis heros
Tam rigide in claustro reliquis cum Fratribus, atque
Conversabatur caute; tum flexus ad aras
Devota cum mente Deo superisque polorum
Vota dabat; tantus horas, noctesque serenas
Pervigiles ducebat, erat tam frigore pressus
Nullus ut e tanto, magnoque ex agmine Fratrum
Illius haud posset vitæ tolerare rigorem:
Pone etenim cellam Domini vir tondere quandam
Piscinulam sibi fecit aquæ, quam sæpius alto
Quando cadunt pluviæ, pluviisque cadentibus omnis
Terra madet, quandoque tonat cælum omne fragore,
Et venti sterniuntur, habent animalia quando
Omnia frigus, hyems cum lapsu æstate propinquat,
Sæpe inquam intrabat, meditans & frigora Christus
Plurima, quæ terris fuerat perpessus, ovabat.
Præterea potum vini sic sprevit, ut ejus
Amissa jam voce, quasi stomachoque relapso
Sumeret, ut modicum vini summo à Præsule posset
Cogier Urbano. Loricam ex ære per artus
Insuper occulte cinxit, putresceret omnis
Illius, & caderet confracta e corpore donec.
Viseret ergo die quadam ut sibi subdita pastor
Cœnobia egregius venit venerabilis Petrus
Fratre Spoletino descendens sanguine, nec non
Petro Trojano venit comitantibus inquam
Ultra Terestinum, sanctique Joannis; ibique
Cum missas altare sacrae celebraret ad ædes,
Atque ministerium cum quidam segnis in ara
Efficeret, vitream confregit lampada, & aram
Desuper effudit liquidum sparsumque liquorem.
Cum liquor vestem fusus maculasset, in ædes
Prædicti Michaelis ubi venere, madentem
Curarunt olea vestem producere, vestis
Ut maculas delere, oleumque educere possent:
Ast ita mirandum cunctis? sine sordibus, ulla
Labe nec inveniunt maculatam, fusa liquore
Ac si non esset, conspersa oleoque lavata.
Contigit hoc etiam memoratis ædibus, esset
Cum male servatum, solitis artisque repositum
Nec foret Abbatis floccum, mustela repertum
Corrosit, mordens scidit. Venerabilis ergo
Abscissum aspiciens veluti per membra furorem
Conceptum repulit, jaciendumque jussit eique
Scindere, quæ minime timuit præcepta jubentis
Præsulis, absque mora peragentes sedulo Fratres
Hoc ipso posuere loco, quo dentibus omne
Corrosum abstulerant, terris sed crastina quando
Lux redit, cæloque umbras dimovit ab alto,
Mustelam inveniunt Fratres (mirabile visu!)
Desuper extinctum floccum, satisque peremptam.
Præterea bonus hic pastor, quod pone Cilentum est
Dum claustra visens Divi Michaelis adesset,
Et castri sancti Agricolus Rogerius omnes
Dux Severini nimiis cruciatibus, atque
Sæpius afflictos cum tormentaret ad iram
Cogeret & mentem Patris venerabilis, una
Cumque die nequiter faciens excederet usum
Affligendi inopes, ut si Michaelis haberet
Se prope conspectum, Michael sic fatus ab alto
Cardiae, sic servos Michael, sic dive tueris;
Percutiensque solum baculo, discedimus inquit
Hinc iterum, tot probra etenim, discrimina, pœnas,
Dumnaque tot nobis elevare inflicta nequimus.
Hæc habuit vir Petrus, ubi non parva sequuta est
Ultio, cum longe quantam Rogerius esset
A claustris, celereque domum, domus alta repente
Concidit, & parvum natum concussa peremit.

A Qui siquidem puer extinctus provectus in arces
Cælorum fuit, ast patrem compunxit, ab isto
Vulnere percussus quoniam divinitus aras
Cœnobii devotus adit, quoque poplite flexo
Deposcit compunctus opem, Monachale requirens
Cingier atque habitu; sociatus Fratribus horam
Mortis ad extremam sub claustro stetit annos.
Præterea vellet Calabros invisere Fratres
Cum Pater in templo Matthæi, sive sub aras
Agmine Apostolico, qui octavus in sede locatur,
Proposuit celebrare sacrum: venisset ad ædes
Cum dictus autem propius, procedere Nautas
Imperat, aspiciens pacata per æquora ventos
Aptos esse nimis, Matthæo & vota revertens
Ad proprias donare domos deliberat; ergo
Æquoris in reditu dubitans Aquilone frementis
Damna, marique fidem non dans promissa, sacrumque
Haud complere volens, melius procedere coeptum
Duxit iter. Verum Divi prope templa, sacrasque
B Sedes venit ubi, submersa nave sub undas
Cecidit, & terram projectus nando per æquor
Venit, & inventæ sunt vestes illius unda
Sic vacuæ, siccæque sale, pelagoque fuissent,
Ac si projectæ nunquam, lymphamque bibissent.
Ast, ubi tellurem tetigit, solemnia dive
Missarum celebravit, & id promiserat ultro
Reddere, quod votum compulsus reddidit inde.
Insuper haud sileam cum quidam navibus æquor
Sulcantes vellent Cajetæ allabier oris,
Nobilis, ut juvenis cujusdam Fratribus illuc
Cognatisque ejus delatam ducere sponsam
Possent, sub mediis undis, pelagoque profundo
Sternuntur venti, cæloque tonitrua ab alto,
Disjectæque cadunt pluviæ, mare sævit, & imber
Turbidus ingeminat manifesta pericula ponti,
Unde reformidant homines, formidine terror
Implet, & illorum pavitantia pectora; cumque
Spes evadendi, certam nutantibus undis
Mortem, nulla foret, quidam est inventus eorum
C Qui Petro magis notus erat; quapropter in altum
Extendens cum voce manus hæc verba profatur;
Alme Pater miserere precor, miserere tuorum
Servorum quos unda maris, fluctusque feroces
Aequoris expetunt morti, da magne Redemptor
Humanæ carnis, meritis concede Cavensis
Abbatis, sanctisque Petri venerabilis orbe
Actibus in toto claris, præsentia vexant
Aequoris ut servi quos ista pericla, polorum
Numine defensi nulla fertate quietas
Aspiciant undas, remeentque ad propria læti.
Hæc ubi devote fudit mirabilis undæ
Impetus, & turgens æquor, ventique minantes
Fata quieverunt, nec motu terretur ulla.
A Culubris claustris devota Cavensia claustra
Viseret ut quidam Frater veniebat, iterque
Dum faceret, fuit hospitio susceptus ab uno
Qui lautas mensas, epulasque paraverat illo
Solemnes, itesque die, multisque vocatis
Fratres, ut ipse etiam vellet communibus, escis
D Pascier oratur nimium; juxta Ordinis ille,
Quod leges non posset ait complere, sed illic
Sæpius impulsus his, terque quaterque rogatus
Sumere communes escas premisit, & omnem
Ponere carus famem: sed dum pro talibus escis
Mensa parabatur, jam Frater itinere lassus
Membra petit pausare. Levis per corpora somnus
Pausatoque intrat, donanti & fessa quieti
Corpora, sacrati Petrus venerabilis Abbas
Cœnobii apparens irata voce profatur;
Ergo ut tum subito pravis assensibus ultro
Succumbis Frater? sic tutis an Ordo Cavensis
Extat? an hoc scelus fieri permittis? euntes
Perque viam Fratres directi, ut carne cibentur?
Audiit hæc Frater, culpamque agnovit, & ennus
Suppliciter petiit veniam; venerabile verum
Impertiunte Petro nudatum corpore totum
Vestibus & propriis ensum verbere cedi
Damnatur, qui post ictus, & verbera, somno

Cor-

Corpora corripiens hæc seductoribus ejus
Ut carnes ederet dixit, non limine vestro
Nondum discubui mensis, non corpora pavi
Carnibus, aut merui cruciarier ictibus, atque
Verberibus cædi, quid nunc convivia sumam
Vestra igitur? vestrasque dapes si sumpsero, vestris
Carnibus & pascar, quæ damna subire merebor?
Ordinis ergo mei sanctos sectarier usus
Desinito, & sanctas leges servare: recepta
Omnia cumque illis narrasset flagra, sopore
Amplius haud carne impulsus fuit unde cibetur.
Nomine frater erat quidam Fridericus, entra
Qui stans cœnobium cunctos sic segniter annos
Duxit, & infandis vitiis pravisque nitorem
Ordinis & sancti turpavit dogmata claustri
Actibus, & gravibus correptus febribus ædes
Venerit infirmus claustri, ductumque sub horas
Viderit extremas se, & claudere lumina, nec non
Cedere paulatim fatis, tamen ora rubore
Candebant, peccata patri sceleratque gesta
Pandere qui moriens igitur peccata fateri
Nolebat, variis languor cruciatibus omni
Corpore vexabat, posito nec corporis ægri
Carcere subitior fatis, mortisque tenebras
Tendere nec poterat, complere & munia vitæ
Dominicum cœleste etiam corpusque metipsum
Fecerat indignum quo vivens segniter atque
Occultans malefacta patri, sceleratque gesta
Sæpius oblatum renuebat sumere, tandem
Fratribus admonitus patefecit crimina Petro
Abbati, culpasque graves confessus ab alto
Poscebat contritus opem: venerabilis autem
Tunc Heros superesse videns nil temporis, ullam
Sumeret ut saltem pœnam confessus abiret
Crimine ne tanto impunis morientia fratris
Corpora corporeis pœnis admisit: ut autem
Injunctam absolvit pœnam, languentia clausit
Lumina, & exutus membris mortalibus auram
Extremam vitæ spiravit, & ossa reliquit
Condier in tumulo, sed spiritus astra subivit.
Præterea Petrus alter erat Patantius iste
Moribus haud pravis pollens, sed crimine quodam
Punctus avaritiæ, graviter cum membra cubili
Languida pro morbo concederet, atque dierum
Cerneret extremas horas, assistere vidit
Dæmona avaritia infectum, secumque loquentem
Hæc gaudens: Hodie frater mittendus in Orci
Regna mihi donandus erit, mecumque Barathri
Limina descendens, quoniam stat in arce Tarenus
Ille tibi, nummosque tenes contra Ordinis hujus
Dogmata: percipiens hæc frater Dæmonis ergo
Verba minasque suis aliis dum viveret orbe
Actibus haud pravis fisus quæ fecerat, omni
Tergore post habito missoque pavore minatur
Cædere Luciferum baculo, qui Lucifer inde
Abscessit, fratremque nimis terrore reliquit
Affectum, diraque animi formidine pressum.
Cœnobii tunc forte senex per compita quidam
Incedens claustri fratrem pro febre jacentem
Longius audivit donare & reddere voces:
Sed solum inveniens sermone silentia cum quo
Rupisset quærit, cui signo frater (ab ore
Haud poterat dare verba etenim) cum crastina
 lucis
Lux veniet quæcumque inquit monstrabo requiris.
Omnia mane igitur redeunti ex ordine narrans
Æger frater opem poscit veniamque patrati
Criminis inquirens, ut crimen tale rogavit
Suggerat Abbati, agnoscens venerabilis autem
Hoc Petrus, ut culpam pro tanto crimine solvat
Corporeæ subdit pœnæ, sine crimine eoque
Permisit sub morte die dispergere vitam
Cœlestisque poli gaudentem evadere in auras.
Frater Ugo cum morte dies dum febre gravatus
Cerneret extremos, morienti & Petrus Olympo
Cœnobii de more animam superoque Tonanti
Commendaret: Aves binæ Pater inclyte, dixit
Aeger Ugo, assistunt, quarum pulcherrima & alba est
Altera & horribilis, nigroque accincta colore.

A Quæso igitur nigram ejicias: tunc providus Abbas
Jussit aquam Triadis benedictam in nomine ferri,
Illam cumque precans aspergeret, illico frater
Jam moriens nigram vidit discedere, cunte
Qua, subito vestes mortales liquit, & arces
Spiritus invehitur Cœli fruiturus in ævum.
Vir quidam mundanus homo venerabilis ædem
Pone Petri tumulatus erat, noctesque per omnes
Singultus lacrymasque dolens fundebat, & omnes
Questubus implebat sedes, conquestio vērum
Cum nimium Petro foret ista molestior, atque
Cum semel audisset quadam sub nocte querelas
Clamoresque celer, nulla mediante moraque
Exiit è cella, flentemque & sæpe dolentem
Arguit & lacbrymas dantem, tunc ore gemendi
Præbuit oppresso finem, dehinc nulla sepulchro
Vox audita viri est clamantis, nullaque flentis.
Cœnobio miles Gallorum ex gente per annos
Vixerat haud paucos quidam devotus, & atra
Sæcla fugans, mundiq; decus, sub claustra superno
B Servierat Domino, quando male cautus honores
Delitiasque orbis, titulos, vanosque triumphos
Prospiciens, quæ cuncta prius quasi putrida sprevit
Stercora, post habuit claustrum, monachumq; reliquit
Tegmen, & induitur mundanis vestibus, atque
Arma capit tractanda manu; post temporis autem
Non parum cum se aspiceret fecisse proterve
Atque errasse nimis, mortis dignumque metipsum
Mittier in tenebras censeret, ob ore querelas
Sæpius emittens, mœrentia corda fatigans
Sæpius, & lacrymis Petri venerabilis hujus
Abbatisque sui meritis confisus, ad aras
Cœnobiumque redit, vivens & plurima rapin
Quæ conquisierat secum portavit, ut autem
Amissum Petrus redeuntem agnovit, in ore
Gaudia demonstrans, animo quoque lætus in ædem
Suscipit, & sociat claustro, quas detulit autem
Secum sprevit opes, omnes foveaque cremari
Jussit ab igne Petrus; faciens hæc providus autem
Venturos monuit magno teneantur amore
C Cum monachis, ast damna animæ permittere nolint.
Plurima sunt hujus patris venerabilis orbe
Splendida facta Petri, lepidis contexere chartis
Omnia si vellem, si quot miracla (vigebat
Illius in terris artus dum vita) patravit
Pandere & eximiis vellem celebrare camenis
Non possem si musa mihi Mantoa liquorem
Pegasidum madefacta dabit devota camenis
Rubor & adjungat vires, loquererque per annos
Nec si millenos, hujus præconia laudum
Præsulis attingam, sed quæ sunt dicta supersint
Pro vita, miracla patris post funera mox fere
Dicere Musa; Igitur Petrus venerabilis anno
Quo terrena poli petiturus in æthera gaudens
Linquere debebat; Joannes nomine quidam
Frater sub claustro vivens, dum nocte sopori
Corpora donabat media, hæc insomnia vidit
Nempe quod excelsi tres magno robore montes
Sede movebantur propria, motique futura
Damna minabantur mundo, tantusque per æther
D Clamor pro tali motu fiebat, ut omnis
Machina terrestris, molesque hæc magna reduci
In nihilum censeretur, rueretque per ævum.
Frater id aspiciens nimia formidine pressus
Cum fugeret peteretque aras, & quærere vellet
Quid visum crudele foret, voce audit alta
Quod sunt Cluniaci Abbates tria culmina montis
Scilicet Oddo pater, Majolus, & Oddilo, secum
Qui ut ferrent venere poli super æthera Cavensis
Abbatem claustri Petrum, solemnia quando
Sedis Apostolicæ celebrantur principis ara;
Corpora corripiens autem projecta sopore
Frater & evigilans duro sub corde premebat
Sæpe dolens gemitus, lacbrymasque edebat inanes
Præsulis expectans mortem, solemnis ut erga
Cathedra præfatis devenit principis, Abbas
Febribus arreptus languentia membra cubili
Collocat, & juxta visum Joannis, in arces
Spiritus æthereas sociatus ab agmine divum

Corpore dividitur petiturus, & illius ossa
Devoti condant fratres sub rupe vereadi,
Quæ fuerat quondam sedes Alpherii in urna
Qua quoties idem Petrus monstraverit Abbas
Virtutes, & fata nimis miranda sequuntur
Ejusdem quæ gesta orbi restantur in ævum.
Sergius imprimis etenim quia segnites annos
Ducebatque dies monachus venerabile Petro
Sæpius argatus fuerat, suadente Barathro
Hic igitur cultore, locum quo clausa jacebant
Corpora nil pavitans infando conspuit ore;
Quemque salutantes pronis cervicibus omnes
Poplite adorabant flexo, non teruitus ipse
Judæo de more ausit maculare, sed alto
Judice percutitur, quoniam cum contra sepulchrum
Expuit, intumuit facies, & crimine tanto
Evasit pertorta nimis: miserabilis ergo
Undique prolabiis tumidis eructatibus actus
Appetit Abbatem Simeonem: poplite flexo
Atque manifestat crimen, veniamque precatur
Atque petit devotus opem, cui præsul. ab illo
Sanior effectus fueris, quo noveris esse
Percussum te frater, erit tua tuta medela
Qui tua plaga fuit, faciem sanabit & ille,
Cujus ad imperium tumuit, fuit osque retortum.
Tunc frater sub corde dolens venerabilis urnam
Devota cum mente subit, prostratus humique
Deposcit compunctus opem, patrataque plangens
Crimina, curatur facie, curatur & ore.
Convenere olim plures prope fluminis undas
Nomine cujusdam Tusci, simul ore loquelas
Miscentes fratres sancti Michaelis in æde
Quas inter Barisanus erat Leo frater & Ursus
Rammartus (fratresque velut solet inter) agebant
Cœnobii de rebus, opus tanti Ordinis, atque
Abbatem Petrum, Petrique insignia facta
Unanimes cum laudarent, obsistere solus
Ursinus voluit monachus, montusque fileret
Infando nec gesta patris venerabilis ore
Irrideret, eo demens procedere fando
Amplius & nequiter voluit, sed nocte sequuta
Lumina non clausit, dulcique effusa sopore
Membra dedit, vigilans quem jam contempserat, illum
Aspicit in somnis irata voce loquentem
Hæc secum sic Urse tuos das frater honores.
Abbati? sic de proprio dissolvere linguam
Præsule dic debet monachus? tunc improbe frater
Commemorans quæ fatus erat, pro crimine patri
Deposcit veniam, Petrus venerabilis autem
Ante aras illum ducens, ita verbere cœpit
Acriter in totis membris affligere, ut inter
Tot pœnas clamaret, animas quasi gutture voces
Rumperatque omnes; pro cali cumque rumore
Venissent fratres, monachum somnisque gementem
Vidissent miracla stupens, & corpora somnia
Illius excutiant, velit & cupientibus orant
Dicere clamoris causam gemitusque, cubile
Qui erectus vigilansque dolens ex ordine somnia
Omnia quæ vidit manifestat, & omnia narrat,
Insuper haud poterat memoratas frater in uno
Segnis esse loco, nec quicquam temporis, inde
Hincque vagabatur, sed sæpius, ergo soporem
Quadam nocte patre capienti apparuit, atque
Acriter objurgat, citius seque esse daturum
Crimine pro tali pœnas denunciat, idem
Ergo dies frater post paucos Sergius alto
Corruit & coxam fregit, percussus & ædes
Amplius haud claustri potuit remeare vagando.
Prætereà extremum & miserabile terminet istud
Tot miracla patris. Joannes frater ab urbe
Jussus ut in castro Divi cum fratribus annos
Adiutoris agat, sacrata Cavensia quadam
Claustra die adveniens, quæ in castro retulit iste
Gesta loquens fuerat, media sub nocte Leone
Barensi quod Petrus ait venerabilis ut quid
Tam Leo segnis adeo? ut quid pro fratribus orbe
Migrantis, animisque piis non debita solvis?
Scito igitur quod serva cito tria munina vitæ
Rumpens fiatuæ, loca nigraque mortis adibis.
Evigilans terrore Leo correptus, & horas
Viveret aspiciens quod paucas, territus inde
Atque reformidans, flexus bis quolibet artis
Devota cum mente die lachrymansque prophetæ
Omnia Davidis psallebat cantica, donec
Correptus languore, (pater venerabilis Abbas
Dixerat ut Petrus) periit sub mortis amore.

Hactenus de Petro qui primus inventus est Policastri Episcopus. Cæteros, qui ante ipsum hujus Ecclesiæ habenas rexerunt non habemus, deperditis, ut diximus, monumentis.

II. 2 ARNALDUS Policastrensis Episcopus testis fuit donationis Adalatiæ comitissæ Siciliæ & Calabriæ, quam fecit Petro Episcopo Squillacensi de Ecclesia sanctæ Mariæ de Roccella cum juribus & pertinentiis suis anno ab Incarnatione Domini 1110. 13. Kal. Mart. Indictione 6. Documentum dabimus in Episcopis Squillacensibus. Post Arnaldum qui successerit usque ad Innocentii III. tempora non habemus. Legitur enim in ejusdam Pontificis regestro epistola ad Clerum, Populum, Episcopumqua Policastrensem ut benignè Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum suscipiant, & debitum reverentiam impendant; nomen autem Episcopi in ea non exprimitur.

III. 3 N..... cujus nomen non habemus Saponariæ Marsiceosis diœcesis Archipresbyter post diutinam Policastrensis Ecclesiæ vacationem à Capitulo Episcopus electus est; sed cum assensum Federici Regis Sicil. expetiissent Canonici, & ex ipsis aliquos in Siciliam destinassent nuncios, Rex quemdam Medicum suum Jacobum virum indignum contra canonicas sanctiones intrudere volens, minis & indignatione ab ipsis extorsit, ut Jacobum eligerent Episcopum: ii vero metu & mœrore exterriti, quod Rex jubebat effecerunt, elegeruntque contra legitimum jam electum. Is favore Regis à Tarentino & sanctæ Severinæ Archiepiscopis, Episcopoque Geruntino munus consecrationis accepit, & ad Policastrensem Ecclesiam accessit, quem Policastrenses tanquam Episcopum accipere renuerunt, remque totam ad Innocentium III. detulerunt, quæ cum diu ventilata in Romana Curia fuisset, priorem electionem Saponariæ Archipresbyteri idem Pontifex confirmavit, secundam Jacobi tanquam vitio factam irritam declaravit. Datis literis ad Episcopum Caputaquensem & Abbatem Cavensis Cœnobii 15. Kal. Julii pontificatus sui an. 14. qui fuit salutis 1211. Porro literæ sunt tenoris sequentis exscriptæ ex regestro eiusdem.

Episcopo Caputaquen & Abbati Caven. Salernitanæ diœcesis.

Policastren Ecclesia dudum proprio viduata pastore, cum ipsius Capitulum, sicut pro ejus parte fuit propositum nobis, obtenta licentia eligendi dilectum filium Archipresbyterum de Saponaria in Episcopum unanimiter elegissent, quo damea Canonicis in Siciliam transmiserunt ad assensum Regium obtinendum. Unde cum Rex nec super hoc, nec super quibusdam personis aliis postea, quod non licuit, nominatis, ad eorum potuisset desideria inclinari; & ex parte ipsius Regis suggestum fuisset eisdem comminationibus intentatis, ut Jacobum ejus medicum nominarent: ipsi Regis metuentes indignationem incurrere, dolentes pariter & inviti dictum Jacobum elegerunt. Qui cum dil. fil. N. G S. Theodori Diacon Card Apostolicæ Sedis Legati, & Regis literis ad ven fratrem nostrum Archiepiscopum Salernitanum accessit, pro confirmatione & consecrationis grat a obtinenda, sed Archiepiscopus prius quam in negotio ipso procederet nostræ responsionis oraculum requisivit. Cui dedisse recolimus in mandatis, ut super electionibus in Policastrensi & Sarnensi Ecclesiis celebratis procedere retardaret, cum disponeremus ad Regis præsentiam nostros nuntios destinare, per quos super his & quibusdam aliis nostram plenius intelligeret voluntatem, unde cum Archiepiscopus memorato Iacobo responsum Apostolicum exscripsisset, propriis literis nostrorum tenore literarum inserta, idem commotus dicitur respondisse, revertitur ad Regis curiam, & ab his qui eligi

me

me fecerunt, super consecratione mea favorem & auxilium obtinebo; verum eodem postmodum apud Regem multipliciter laborante pro consecrationis munere obtinendo, supradicti Capituli nuntii, Cardinali præfato mandatum nostrum ad Archiepiscopum memoratum directum exponere curaverunt; supplicantes eidem ne dicto Iacobo ad consecrationis gratiam obtinendam auxilium vel favorem impenderet, ad Sedem Apostolicam appellarunt; cum autem Card. nostras ab eis literas quæsivisset, & ipsi earum penes se authenticum non haberent, ipse indutias eisdem indulsit, infra quas dictas ei literas vel earum tenorem sub sigillo supradicti Archiepiscopi præsentarent. Quorum recessu propter turbationem temporis retardato, ad Cardinalis præsentiam redeuntes, cum peterent indutias prorogari, Card. ipse respondit se nullum eis terminum assignare, sed ipsi bona fide quam citò possent ad ipsius præsentiam cum nostris literis, vel earum transcripto redire curarent, cumque maris turbatione pacata se aditer accingerent redeundi, in ejusdem Card. præsentia provocationem primitus interpositam innovarunt: dictus verò I. apud Messanen remanens civitat per venerabiles fratres nostros. . . . . . . Tarentinum & sanctæ Severinæ Archiepiscopos, & Episcoporum Geruntinum de mandato Cardinalis ipsius obtinuit consecrari, & prædictis Canonicis reversis ad propria, è vestigio subsecutus ad Policastrensem Ecclesiam consecratus accessit: quanquam eum Policastrenses Canonici tanquam Episcopum recipere renuissent; porro cum iidem nobis postmodum supplicassent ut quod de dicto Iacobo tam perperam factum fuerat, auctoritate dignaremur Apostolica retractare, venerab fratri nostro Cusentino Archiepiscop., & dilecto filio Abbati Floris dedimus in mandatis, ut tam sæpedicto Iacobo & Policastrensi Capitulo, quam etiam Salernitano Archiep. evocatis, ut comparerent per se vel per responsales idoneos. coram eis inquirerent super præmissis plenius veritatem, & quod invenirent per suas nobis literas fideliter intimarent, ut per ipsos certiores effecti, prout expediret in eodem negotio procedere curaremus, unde Archiepiscopu, conjudice non valente propter guerrarum pericula interesse; de ipsius tamen consensu in negotio jam dicto procedens, admissis testibus super ipso productis, indagavit diligentius veritatem, quam sub suo sigillo ad nostram præsentiam destinavit. Cum autem propter hoc nuper procuratores partium ad Sedem Apostolicam accessissent per dilectum filium N. B. tit. sanctæ Susannæ Presbyterum Cardinalem ipsis auditorem concessum, acta inspici fecimus diligenter. Qui cum nobis quæ invenerat explicasset, intelleximus per depositiones testium, & literas Card præd coram Archiepiscopo Cusentino exhibitas manifeste probatum, quod Eccl Policastren. vacante, de præfato Archipresbytero concors fuerat electio celebrata, & quod nuntii destinati ad assensum Regium obtinendum, illum cum instanti a requisitum obtinere minime potuerunt; quodque res per Regis familiares ipsius cognita voluntate, quod prædictum Iacobum eligi cupiebant, eum postmodum nominarunt. Item quod postquam innotuit dicto Iacobo per Apostolici rescripti tenorem, eidem ab Archiepiscopo Salernitano transmissum, quod Archiepiscopo memorato à nobis inhibitum fuerat, ne super electionibus Policastren. & Sarnen Ecclesiarum procederet: ipse ad Regis Curiam cedit pro consecrationis munere obtinendo. Rursum quod postquam Cardin præfato hujusmodi prohibitio extitit per Policastrensis Ecclesiæ nuntios reserata, & dilatio ad nostras super hoc literas vel earum tenorem sub sigillo Salernitani Archiepiscopi exhibendas ab eodem nuntiis ipsius indulta; necnon post appellationem ad nos interpositam, dictus Iacobus fuerat in Episcopum consecratus Cum ergo nobis constiterit electionem ipsius Iacobi non solum contra statuta canonica, verum etiam contra constitutionis tenorem inter Romanam Ecclesiam, & illustris memoriæ Imperatricem Constantiam super Episcoporum electionibus initæ, quæ proculdubio dicto innotuit Card. cum & nos illam sibi miserimus, & ipse in literis quas Cusentino Archiepiscopo destinavit, de illa fecerit mentionem, minus canonice celebratam, alia non cassata, de consilio fratrum nostrorum, inquisitione super gravibus quæ in personam ipsius Iacobi publicè dicebatur omissa, cum factum in se ipso existeret vitiosum, electionem ipsam irritam decrevimus, & inanem. Interdicentes eidem executionem Pont. officii non rite suscepti, Policastrensi Capitulo nostris literis injungendo, ut in electionis negotio, de præfato Archipresbytero celebratæ, concorditer procedentes, eandem Metropolitano suo præsentare procurent confirmandam vel infirmandam ab ipso, prout de iure fuerit faciendum. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus quod à nobis est sententialiter factum appellatione remota, firmiter observari, contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Datum Lateran XV. Kal. Junii anno XIV.

Scriptum est super hoc in eundem ferè modum Policastren Capitulo. *Ecclesia vestra dudum, &c.*

In eundem ferè modum scriptum est super hoc Salernitano Archiepiscopo. Datum Lateran. &c.

Quatuor Capitula Regni Siciliæ, quorum modo meminit Innocentius in Epistola, Constitutionis tenorem memorantur ab aliis. Habita verò est hæc constitutio, ut ait Innocentius, cum Constantia Federici matre, & Siciliæ Regina. Hac de re, sic se habent gesta Innocentii, quæ nuper edidit Franciscus Bosquettus. Imperatrix verò Constantia reversa Panormum misit ad Ducissam Spoleti, quæ filium suum in Marchia nutriebat, & perductum ad se coronari fecit in Regem, cœpitque cum eo regnare: Direxit autem incontinenti nuncios cum muneribus ad Dominum Innocentium, devotissime postulans, ut Regnum Siciliæ, Ducatum Apuliæ, ac Principatum Capuæ cum cæteris adjacentibus sibi, & filio suo concedere dignaretur secundum formam qua prædecessores ejus concesserunt illa Regibus prædecessoribus. Ipse vero sagacissimus Pontifex diligenter attendens, quod privilegium concessionis indultorum primò ab Adriano, & renovatum postmodum à Clemente super quatuor Capitulis videl. electionib legationibus, appellationibus, & consiliis, derogat non solum Apostolicæ Sedi, verum etiam Ecclesiasticæ libertati, mandavit Imperatrici, ut illis Capitulis renunciaret omnino. Et cum ea non esset aliquatenus concessurus; tentavit illa propositum ejus muneribus immutare, quod cum efficere nequisset, missis honorabilibus nunciis Anselmo Neapolitano Archiepiscopo, Aymerico Syracusano Archidiacono, Thoma Justitiario, & Nicolao Judice post tractatum diutinum obtinuerunt concessiones. Privilegiorum innovari, Capitulis illis omnino remotis sub censu, fidelitate, & hominio consuetis, privilegium non pervenit ad illam mortis acceleratione præventam. Hæc ad verbum retulit Antonin. Chron. par. 3. tit. 19. cap. 1. §. 1.

4. Fr. GUILLELMUS de Licio Ord. Minorum Episcopus fuit, teste Petro Rodulpho Tossinianensi, circa ann. Dom. 1222. quod mirum videtur doctissimo Waddingo in Append. ad pr. tom. *Videtur*, inquit, *aliquantulum admiratione dignū, quod vivente ipso humillimo* (Francisco) *institutore, valde hujusmodi suorum Fratrum promotionibus adversante, ut alias diximus, tres primi* (nempe Ruffus Anconitanus, Gabriel Policastrensis, Petrus (1) Grossetanus, & Simeon Assisiensis Episcopi) *& paulo post quartus ad Episcopalem eveherentur dignitatem, nisi fortassis gravia eorundem in Ecclesiam obsequia, aut eminentia merita difficultatem hanc superarint, & præmium hoc omnino sibi vindicaverint.* Hæc ille. IV.

5. N. . . . . per obitum Episcopi Policastrensis ex Archidiacono ejusdem Ecclesiæ à Capituli minore parte eligitur, an deinceps ex mandato Gregorii IX. qui per suam epistolam monuerat Capitulum, ut cassata priori electione ad aliam intenderent Canonicam substitutionem Antistitis. An idem Archidiaconus fuerit ad eam dignitatem assumptus ignoratur. Scripta fuit epistola illa anno 2. Pontif. Salutis verò 1237 Nonis Septembris. Extat in ejus Regesto num. 24. fol. 48. V.

6 JOANNES Castellomata Salernitanus nobili familia natus per Georgium S. Eustachii Diac. Card. Apostolicæ Sedis Legatum Episcopus Policastren- VI.

(1) Petrus iste desumptus fuit ex Coline Cisterciensi, & monasterio S. Galgani celeberrimo agri Senensis, ut idem Ughellus asserit in Grossetanis. Ferrarius

strensis delectus ab Innocentio IV. Pontifice ann. 1254. 10. Kalend. Novembris confirmatur, Capituloque Policastrensi commendatur ab eodem, ut ex epist. num. 326 fol. 182. anno sui Pontif. 12. in Reg. Vat. legitur. Paalnlum Pontifex fuit, vel morte oppressus, vel ad aliam dignitatem translatus. Ex hac nobili Castellomata familia nuper obiit amicus noster Pyrrhus Aloysius eruditissimus, ac dignissimus, Asculanæ Ecclesiæ in Apulia Episcopus, de quo suo loco.

VII. 7. MARIUS successit Joanni, paucoque tempore hanc rexit Ecclesiam, & ad sancti Marci in Calabria Episcopatum translatus est anno 1256. 15. Kalend. August. de quo ex lapsu memoriæ in nostro S. Marci Episcoporum catalogo non meminimus. Ponendus est ante Fabianum, seu Fabritium.

VIII. 8 FARRITIUS, seu FABIANUS Episcopus S. Marci ad hanc Ecclesiam translatus est ab Alexandro IV. ann. 1256. 15. Kalen. Aug cui commendat Pontifex Marcum olim Policastrensem, tunc S. Marci Episcopum, in epistola Vat. Regest. nu. 378 fol. 198 anno Pontificatus sui secundo.

IX. 9 BARTHOLOMÆUS an. 1278. memoratur in Regio regest Neapolitano.

X. 10 THOMAS hujus Ecclesiæ Episcopus mortalitatem explevit an 1356.

XI. 11 FRANCISCUS Capograssus Salernitanus ex Decano Capuanæ Ecclesiæ ab Innocentio VI. die 10. Kalend. Feb. anno 1356 datus est successor Thomæ, consecratusque est Episcopus, de quo in Reg. Vat. epist. 53. fol 11. In cujus vivis anno 1371.

XII. 12. NICOLAUS vixit schismatis tempore, qui cum partibus Antipapæ Clementis VII. adhæsisset, ab Urbano VI. Episcopatu mulctatus est extremis diebus sui Pontificatus, ut habetur in lib. Provis. Prælatorum Bonifacii IX. Erat is Ordinis Minorum expressè professus, qui post aliquot annos defuncto successore Luca, ad gremium Ecclesiæ reversus eidem Policastrensi Ecclesiæ præficitur à Bonifacio anno 1403. 7 Id Febr. obiit anno 1417.

XIII 13 Fr. LUCAS de Rocca Contrata ejusdem Ordinis Minorum in admoti Nicolai locum Policastrensi præficitur Ecclesiæ anno 1 92. translatus deinde ad Bellicastrensem anno 1403. 7. Id. Feb. (1)

14 ROBERTUS Episcopus Squillacensis vivente Luca in schismate translatus ad hanc Ecclesiam anno 1413. potius videtur intrusus quam legitimus Episcopus.

XIV 15 NICOLAUS Abbas monasterii S. Joannis ad Pirum Ordinis S. Basilii Policastrensis diœcesis defuncto Roberto *a* à Capitulo delectus est Episcopus ann. 1417. sequenti 7. Kal Martii a Martino V. confirmationem accepit; id narrat lib. Prov. Præl. Forte obiit anno 1438.

a Nicolao

XV. 16 JACOBUS Lancellottus Tropejensis Ecclesiæ Decanus per obitum prædecessoris creatus est Episcopus 9. Kal. Novemb. 1438. mortuus est anno 1445.

17 Fr. CAROLUM Neapolitanum Ord. Eremitarum S. Augustini sacræ Theologiæ eximium doctorem Eugenius IV. ad hanc sedem provexit anno 1445. pridie Id. Apr. cujus mentio in Actis Consist. & in Regio Regest. Neap. XVI

18 Fr. HIERONYMUS de Vinea Ord. Prædicatorum Policastrensis erat Episcopus ann 1455. teste Theodoro de Valle in lib. Vir. Illustr. Ord. Præd. p 3. XVII.

19 Fr. HENRICUS Languardus Panormitanus Ord. Præd. Neapolit. Regis a sacris Confessionibus mense Octob. 1468. eandem sedem adeptus est. Translatus est anno 1471. ad Ecclesiam Acheruntinam. XVIII

20 GABRIEL Altilius *b* Lucanus Latinæ linguæ peritissimus, lepidusque poeta in Regia aula summæ existimationis, junioris Ferdinandi Regis Neapol. præceptor à Sixto IV. fuit adlectus Episcopus an. 1471. 14. Kal. Octobr. heroico carmine excelluit, ut Pontani, atque Actii testimonio, antiquis vatibus exæquaretur. Factus Antistes, ut Jovius refert in elogiis, à Musis per quas profecerat celeriter decessit, ad sacras litteras Præsuli dignas confugit. Magnopere celebratur teste Jacobo Gaddio in libro eruditissimo de Scriptoribus non Ecclesiasticis, Altilii epithalamium Isabellæ Aragoniæ, in quo miram habet, ac singularem eruditionem, tum facundiam, teste Gyraldo. qui subdit, affectatim tamen in quibusdam: idem epithalamium longe optimum appellat Scaliger, qui tamen authorem carpit, ut nimium atque verbosum. Illud alia comitantur epithalamia, quæ generatim tangit Possevinus in lib. a 8. Bib. sel. ubi memorat non paucos Poetas egregios. Mortuus est in sacrata Sacerdotii Sede sexaginta annis major, salutis vero 1484. Tulit Pontani pietate supremi officii nobile carmen, quod pro titulo urnæ marmoreæ incideretur. XIX

b De eo Toppius in Bibl. Neap. p. 101. & Nicodem. in Addit p. 81. *Mandos.*

Et tibi dant tumulos Musæ meritumq; sepulchrum,
Et tibi dant titulos, quæ tibi culta Charis.
Altili ò venerande jaces hic, hac jacet urna
Pontificale decus, Pontificalis honos.
Ergo agite ò Nymphæ Sebethides, ergo age virgo
Parthenope ad tumulum spargite veris opes.
Sparge tuos flores, florum fœcunda Patule;
Et sic sparge tuas Antiniana rosas:
Altilio requiem dic ò chare, dic age Chie
Luceat Altilio lux sine fine meo.
Quisquis ades pia verba sonet, madeatque sepulchrum
De lacbrymis madeat Pieri rore tuo.

At de iis carminibus hoc judicium protulit Gaddus. Extinctum ornavit Pontanus carmine, quod pro titulo urnæ marmoreæ incideretur sanè ingenioso, & nobili, sed parum gravi, minusque congruo Pontifici sacro, cujus Pontificalem honorem, & decus attollere dum vult, elevare videtur levitate. Peramœna, & nimis tenera lachrymarum, rosis, florum, nympharum, pieridis, charitis, quæ nomina mollior, & amœnitates ethnicas redolens Pontanus ad satietatem suis in tumulis repetit nulla fere distinctione personarum.

21 Fr. HIERONYMUS Almensa Neapolitanus Ord. Prædicatorum Altilio successit die 10. Januarii 1485. vir Theologica facultate, prudentia, & in rebus agendis experientia longe clarissimus, summa apud Neapolitanum Regem existimatione sub ipso variis functus muneribus; ejusdemque apud Alexandrum VI. orator Romæ excessit domesticus, ut vocant, sacri Palatii Prælatus anno 1493. die 4. Januarii sequentis noctis hora quinta; die sequenti nobili funere conditus est in templo D. Mariæ Virginis super Minervam. Refert Theodorus de Valle l. 4. Virorum Illust. Ord. Prædicatorum Hieronymi cadaver Neapolim translatum fuisse, ac reconditum in Eccl S Dominici in sepulc. quod parenti, & sibi paulo ante posuerat cum hac inscript. XX

Hie-

(1) Eademmet die videlicet 7. Id. Febr. 1403. Fr. Nicolaus huic restitutus est sedi, quam vacuam reliquit decedens 1419. Robertus deinde à Squillacensi ad hanc Ecclesiam translatus refertur in Ughello in schismate adhuc vivente Luca an. 1413. adeoque existimatur intrusus. Sed Robertus iste in Squillacensibus promotus dicitur à legitimo Pontifice Bonifacio IX. & non ad hanc Policastrensem, sed ad Bellicastrensem obierat. Et nonnisi per decessum Nicolai, qui certo contigit anno 1419. successor evasit non Robertus, ut ait Ughellus, sed Nicolaus. Ita desumimus ex actis Consist. diligenter examinatis. [illegible]

Hieronymus ex religiosa Prædicatorum familia Policastrensis Pont. & Bernard. Physic. Cataldo Almensæ patri, ne officium in paternum cinerem deesset, & sibi & posteritati posuit an. MCCCCLXXXXI.

XXI. 22 GABRIEL Guidanus Lyciensis in demortui Hieronymi locum declaratus est Episcopus ab Alexandro VI. eodem anno 1493. die 7. Januarii, tertia ab obitu Hieronymi. Ita in Actis Consist.

XXII. 23 ALOYSIUS Cardinalis de Aragonia *a* per decessum, seu cessionem Gabrielis hanc habuit commendatam Ecclesiam, quam dimisit cum regressu an. 1504.

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 117.

XXIII. 24 BERNARDINUS Laureus Spoletanus hanc Ecclesiam obtinuit à Julio II. anno 1504. die 22. Aprilis: fato cessit anno 1516.

XXIV. 25 JOANNES Neapolitanus accedente assensu Aloysii Cardinalis Aragoniæ delectus est Antistes die 58. Augusti 1516.

XXV. 26. PYRRHUS-ALOYSIUS postquam per aliquod tempus hujus Ecclesiæ fuisset Episcopus, eam liberè resignavit die 30. *b* Januarii 1530.

b Die 6. Febr. 1511.

XXVI. 27 BENEDICTUS Cardinalis Accoltus *c* factus est Administrator eadem die 30. *d*. Januar. 1530. quam Ecclesiam & ipse resignavit sub Paulo III. an. 1535.

c De eo eisdem Ciaconius tom. 3. col. 679.

d 6. Febr. 1531.

XXVII. 28 ANDREAS MATTHÆUS Cardinalis Palmerius *e* hanc habuit commendatam Ecclesiam 5. Julii 1535. Obiit 1537. de quo alibi.

e De eo idem Ciacon. ibid. p. 498.

XXVIII. 29. FABRITIUS, vel FABIUS Arcella Neapolitanus clara, & nobili stirpe natus, Episcopus Bisignanensis, ad hanc Ecclesiam translatus 5. Maii *f* 1537 Sedit ann. 5. eamque resignavit.

f 16. Febr.

XXIX. 30 UBERTUS Cardinalis *g* de Gambara fuit Administrator nono *h* Januarii, anno 1542. deinde onus cum regressu, ut tunc mos erat, deposuit an. 1543. die 8. Junii.

g De quo idem Ciaconius ibid. p. 666.

h Die 19. Febr.

XXX. 31 NICOLAUS FRANCISCUS de Massenella Neapolitanus, Policastrensem Pontificatum obtinuit ex supradicti Cardinalis cessione die 7 *i*. Junii 1543. triginta, & quatuor omnino annos hanc rexit Ecclesiam, obiitque anno 1577.

i 18. Junii.

XXXI. 32 LUDOVICUS Bentivolus *k* Bononiensis Comitis Constantii filius, utriusque Signaturæ Referendarius die 4. Junii 1577. creatus est Episcopus. Bononiæ munus consecrationis accepit ab Annibale Crasso Faventino Episcopo in Ecclesia sanctæ Mariæ de Monte. Post annos quinque a sua Præfectura translatus est *l* ad Ecclesiam. Tiphernaten de quo ibi 1. tomo.

k De eo Galeottus de viris illustr. Bonon. & Campionus in Enarrat. Synop. Abbrev. p. 43. Mondes.

l 1581. 27. Novemb. ex Actis.

XXXII. 33 FERDINANDUS Spinellus clara, vetustaque familia Neapoli natus Ferdinando Seminariæ Duce patre Episcopus Neocastrensis ad hanc Ecclesiam translatus 4. Decembris 1581. Neapoli mortem obiit. in Ecclesia sanctæ Catharinæ de Funariis tumulum accepit, ubi epitaphium hoc.

Ferdinando Spinello Ferd. Ducis filio posthumo, cui tractanti arma Tribunus Militum à Philippo II. Hispaniarum Rege delectus est ad sacram militiam adeunti Neocastrensis primam, deinde Policastrensis à Gregorio XIII. Pont. Max. Carolus Spinellus major natu contra votum superstes fratri unanimi F. C.

XXXIII. 34 PHILIPPUS Cardinalis Spinellus *m* Episcopus fuit Policastrensis, deinde Aversanus 1605. de quo vide Aversanorum Episcoporum nostram seriem tomo primo.

m De eo Ciaconius Oldoini tom. 4. col. 150.

De quo nec silentio prætereundum, quod post annum vigesimum ab ejus obitu in Ecclesia S. Dominici hoc honorarium eidem monumentum marmore insculptum fuit, Petro Antonio Archiepiscopo Rossanensi nepote curante;

Philippo Cardinali Spinello ex Ducibus Seminariæ, & Principibus Cariati, Archiepiscopo Colossensi, Episcopo Policastrensi primum, cum Aversano, Apostolicæ Cameræ Clerico, & Legato apud Cæsarem, Ferrariensi summa cum potestate Prolegato, aliisque egregia cum laude muneribus administrandis clarissimo pietate, prudentia, dexteritate & ingenii felicitate non impare, omnibus æque caro, ac semper suspiciendo, qui in ipsa Aversi. diœcesis lustratione obiit quinquagenario major, Petrus Antonius Spinellus Archiepiscopus Rossanensis Patruo de se optimè merito, grati animi monumentum Spinellianæ propter areæ fontem à se constructum, anno ab ejus obitu xx. à Christo nato MDCXXXVI.

XXXIV. 35 HILARIUS Cottesius *a* Neapolitanus Clericus Regularis Theatinus doctrina, & morum integritate egregius, qui absente Spinello, hujus Ecclesiæ vices diu gessit, à Paulo V. datus est successor eidem Cardinali Spinello anno 1605. die 6. Junii. Excessit sub eodem an. 1608. obeunte Septembri mense: vir Cæsarei. Pontificiique juris scientissimus, plura reliquit sui ingenii monumenta, quæ in Neapolitano D. Pauli tabulario extant.

a De eo Silos in hist. Cleric. Regul. par. 2. l. 4. p. 172 Manass.

XXXV. 36 ANTONIUS Sanctorius effectus est Policastrensis Episcopus die 26. Aprilis 1610. post longam annorum seriem extrema clausit anno 1629.

XXXVI. 37 URBANUS Feliceus Aquilanus J. U. D. amœnique ingenii vir, & eruditus amicus noster, nec eo cogitante ab Urbano VIII. Pont. Max. Policastrensis Episcopus declaratus est, anno 1630. die 4. Martii. Synodum diœcesanam collegit an. 1632. quam Romæ typis edidit eodem anno. Præfuit laudabiliter annis quinque, & in ipso ætatis flore extinctus est anno 1635. Scripsit Feliceus teste Leone Allatio de viris Illustribus, & addidit de summa Trinitate, ad Urbanum VIII. Panegyricum habuit coram eodem Pontifice in sacello Quirinali ipso

Tri-

Trinitatis die Bivium.... Epistolare, ubi Panegyricus de Trinitate præsidium parat, alterum ad Dominicum Gravinam ex Prædicatorum familia, alterum ad Antonium Carraciolum Clericum Regularem. Centurias, notationes nondum cusas. Historiæ Pontificis jurisdictionis auctore Michaele Bouuel notationes. Plura apud ipsum vidi sui ingenii monumenta, quorum non meminit Allatius. Parabat suæ Ecclesiæ historiam, sed morte præventus egregius Præsul cum ipsa interiit.

XXXVII. 38 PETRUS Magri successit Urbano ab Urbano VIII. Pontifice ad hanc dignitatem evectus die pr. Oct. 1635. Obiit sub Innocentio X. an. 1652.

XXXVIII 37 JACOBUS Messanensis electus die 26. Augusti 1652. vivit.

A D D I T I O.

„ PHILIPPUS *Jacobius, Nobilis Messanensis, & s. Theologiæ Magister, electus 26. Aug. 1652. Diœcesanam synodum coegit an. 1655. Ursatæ, ubi Episcopale palatium splendidè refecit, atque ampliavit, in cujus aula Antecessorum suorum memoriam restaurandam curavit, ut sequens inibi apposita proloquitur epigraphe.*

„ Antiquorum Præsulum Ecclesiæ Policastren. memoriam jamdiu oblitam, quoad scribi potuit, revocari, & conservari curavit Philippus Jacobus Messanensis ejusdem Ecclesiæ Episcopus anno sal. 1665. sui Episcopatus XII. Pontificatus verò Alexandri VII. anno XI.

„ *Immunitatis Ecclesiasticæ acerrimus defensor dica perpessus est, donec Romam se proripuit, ubi jam senio gravis ut quieti consuleret, ultro nuncium remisit an. 1671.*

XXXIX. „ Fr. VINCENTIUS *de Sylva, nobilis Neapolitanus, cujus progenies inter Capuani Sedilis Equites adscripta est, ipse tamen Aversæ natus, S. Dominici institutum professus est, in eoque sacræ paginæ magister, necnon Lector jubilatus in publicis Neapolitanis studiis, quique Prior tum Neapoli in S. Petri, tum Aversæ cœnobiis, atq; in Provinciali Neapolitani regni Capitulo Definitoris officio egregiè functus fuit, adeoque dignus, qui ad clavum hujus navigii sederet, 4. Maii 1671. Philippo subrogatus est. Policastrense Episcopi domicilium, quod temporis injuria ubique vel dirutum, vel fatiscens jam ab incolis nequibat, omninò restauravit; synodum diœcesanam celebravit editis salutaribus sanctionibus, quæ imprœsentiarum adhuc vigent. Ipse quoque pro tuendis Ecclesiæ suæ juribus strenuè dimicavit; cumque à Fabritio Carrafa tum Policastri Comite in Episcopali Ursatæ palatio fuisset obsessus, Fabritium, ejusque asseclas diris innodavit, & totam Comitis ditionem Ecclesiastico subjecit interdicto: atque inde armata hominum manu ab Afflicta gente exceptus, ut etiam ab insidiis, quæ illi ab hostibus parabantur, subduceretur, ad Calvensem translatus est Ecclesiam ab Innocentio XI. die 10. Aprilis 1679.*

„ THOMAS *de Rosa ex Episcopo S. Angeli Lombardorum, & Bisatien. ad hanc sedem transiit 8. Maii 1679. Litem cum Fabritio Comite transegit, pacemque Ecclesiæ suæ feliciter reddidit, Cathedrale Policastri templum, quod ruinam minabatur, reparavit, illudque novo laqueari contexit. Plura erudite scripsit, inter quæ* De executione litterarum Apostolicarum; De recta distributione reddituum Ecclesiasticorum, & de vera residentia Episcoporum *opera typis commissa sunt. Decessit Ursatæ nonis Octobris 1695. inibi in Parochiali Ecclesia tumulatus cum hoc Epitaphio.* XL

„ Thomæ de Rosa Episcopo primum S. Angeli Lombardorum & Bisacien. hinc ab Innocentio XI. Pontifice Max. Ecclesiæ Policastren. præposito, qui tutando Ecclesiastico juri intentus, dissidiis tranquillitatem prudenter restituit, & religione in Deum, largitione in pauperes comitate in omnes, doctrina, moribus insignis, pascendo gregi vigil, primævam pietatis mensuram explevit. Servata jurisdictione, editis doctis voluminibus, rebus præclarè gestis, forma superiles decessit nonis Octobris 1695. annum agens 69. cum Episcopatui præfuisset 34. M. Antonius de Rosa in adolescentia olim Vicarius, mox in Episcopatu patrui successor, eidem benemerenti, & sibi, ut ambo sanguine juncti, & eadem tiara ornati, uno etiam lapide jungerentur M. P.

„ HIACYNTHUS *Camillus Maradeus, Cassanensis, cum Tarentini, S. Marci, Cassanensis, ac Salernitani Præsulum successivè Propontifex extitisset, hac mitra decoratus est die 2. Aprilis 1696. qua fulsit per triennium Ursatæ defunctus die 2 Septembris 1703. Sponsam suam moriens hæredem ex asse reliquit. Ejus cadaver Policastrum translatum est, & in Cathedrali Ecclesia tumulatum addita sepulchro sequenti epigraphe.* XLI

D. O. M.

„ Hiacyntho Camillo Maradei Episcopo Policastren. magni nominis, majoris indolis, lau-

dum

,, dum omnium capacissimo; in utraque palæ-
,, stra scientiæ, & morum insigni; adversum
,, mortalitatem immortalibus ingenii monu-
,, mentis mitissimo; de hac ipsa sibi devictissi-
,, ma sponsa, quam pontificiæ liberalitatis e-
,, xemplo hæredem ex asse instituit, plurimum
,, semper merito; vita functo tertio nonas Se-
,, ptembris an. Dom. 1705. ætatis suæ annorum
,, 64. præsulatus sui nono. M. Antonius de Ro-
,, sa successor Episcopus, Canonici, aliique Ca-
,, pitulares grati animi monumentum PP.

XLII ,, M. ANTONIUS *de Rosa, Neapolitanus, J.*
,, *U. D. patriæ Metropolitanæ Canonicus & Oecono-*
,, *mus, Consultor causarum curiæ Archiepiscopalis,*
,, *ac Visitator civitatis, & diœcesis Neapolitanæ ad*
,, *hanc Cathedram evehitur 14. Decembris 1705. Po-*
,, *licastrensem Cathedralem antiquæ structuræ in*
,, *meliorem, modernamque faciem refecit, Semi-*
,, *narium restauravit, redditibusque beneficiorum S.*
,, *Mauri, & S. Michaelis Archangeli locupletavit.*
,, *Maximis impendiis atque laboribus Ecclesiæ suæ*
,, *jura adversus Policastrensem Comitem sacerdotali*
,, *constantia tutatus est. Dum autem in invisenda*
,, *diœcesi totus incumberet, in morbum incidit, cum*
,, *quo per mensem propè colluctatus tandem decessit*
,, *Ursacæ 28. Novembris 1709. in eodem, ubi Tho-*
,, *mas ejus patruus jacebat, sepulchro tumulatus.*

XLIII. ,, ANDREAS *de Robertis, Petri, ac Hippoly-*
,, *tæ Fortunatæ de Gifonibus filius, antiquæ generis*
,, *nobilitati novum addit præclaris virtutis decus.*
,, *Neapoli, atque Romæ cum amænioribus æquè ac*
,, *severioribus litteris egregiam navasset operam, in*
,, *alma urbe utriusque juris lauream accepit; ubi in*
,, *eminentissimi Constantii aula diu commoratus, va-*
,, *cante per obitum Innocentii XII. Apostolica sede,*
,, *Conclavis Dapifer creatus est. Hinc per quinquen-*
,, *nium complures urbis Ecclesias Visitator Apostoli-*
,, *cus perlustravit, gravem et dimandante provin-*
,, *ciam Emin. Paracciano Congregationis præfecto.*
,, *Rerum autem preclare gestarum laude cum jam ad*
,, *altiorem gradum sibi viam stravisset, à regnante*
,, *feliciter Clemente XI. ad Rugasinum Archiepisco-*
,, *palem thronum evectus est 12. Septembris 1708. at-*
,, *que inde quinquennio post ad hanc Policastrensem*
,, *sedem translatus 27. Novembris 1713. Mirum,*
,, *quot labores exhauserit, quæ discrimina Deo ad-*
,, *juvante effugerit, dum sponsæ suæ jura sarta te-*
A ,, *cta servare nititur infractus Præsul. Diu vivat*
,, *optimus Antistes Ecclesiæ gregisque sui commodo*
,, *unicè intentus.)*

SARNENSES
EPISCOPI.

B

SARNUS *a* civitas mediterranea est Principatus Citerioris ad radices montis posita, ubi fluvius Sarnus fluit, unde Sarni nomen fecere, ad quatuor millia mortalium complectitur, & alit in regione fertili, & amœna. Quando fuerit condita, aut quis ejus fuerit auctor, nullus commemorat; antiqua tamen est, quam Sarnus fluvius celebrem reddit. Hujus meminit Virgilius Æneid. 7.

a Vulgo Serno.

Sarrastes populos, & quæ rigat æquora Sarnus.

Flumen est memorabile Sarnus, in eoque qua arte, qua casu, quæ proiiciuntur miraculosa naturæ virtute omnia in lapides convertuntur, ut Strabo, & Plinius scribunt. Neronem Imperatorem Sarni salubres aquas per 45. m. p. Baja, ac Miseno deduxisse ad delitias ferunt. Gisulphus Salerni Princeps Sarnum suæ subjecit potestati, eumque Rodulpho nepoti suo donu dedit, anno 975. ut Herimpertus narrat. Post multa verò sæcula Ursinis Nolæ Comitibus, Coppolis, Tutavillis, ac Co-
C lumnensibus dynastis, titulo Comitatus cessit; nunc sub Regia potestate est. Hanc perbellè nobilitarunt pacis, bellique artibus insignes viri, inter quos recensendus Marianus ille Abignete, Italicæ militiæ gloria singularis, unus ex illis tredecim Italis præclarissimis, fortibusque militibus, qui ad gloriam Italici nominis cum totidem Gallis viris virtute non imparibus pugnarunt, ac vicerunt. Ferdinando Rege Catholico regnante. Hujus facti historiam narrat Guicciardinus, Jovius, aliique præclaræ notæ Scriptores, inter quos Cantalicius laudat Marianum;

Ibat ante omnes Marianus gloria Sarni.

Quis huic civitati protulerit Evangelii lumen, non satis constat; potest autem ex conjectura cum cæteris hujus provinciæ civitatibus didicisse sacra Christiana. Episcopali dignitate exornata est ab Alfano primo Salernit. Archiepiscopo, ex Apostolica Alexandri II. auctoritate an. 1066. Gisulfo Guaimarii filio, ultimo ex Longobardis Salerni
D Principe Sarnum dominante. Primus Episcopus creatus est Risus, qui Basilicam Cathedralem titulo S. Michaelis Archangeli erexit, quam deinceps magnificentius exornarunt, ac pene reædificarunt à fundamentis successores Episcopi. Quatuor habet hæc Basilica dignitates Primicerium videlicet secundum ab Antistite, Archidiaconum, Cantorem, ac Archipresbyterum, octoque *b* Canonicos, (,, *utraque præbenda destitutos*) aliosque Presbyteros, & Clericos. (,, *Presbyter ab Episcopo depu-*
,, *tatus inde exercet curam animarum, & aliæ duæ*
,, *extant Parochiales, quæ regunt animas omnes*
,, *circiter* 6000.) Aliam habet hæc civitas collegiatam Ecclesiam sancto Matthæo Apostolo sacram, ubi octo Canonici deserviunt. Virorum monasteria quatuor, inter quæ S. Mariæ de Fere Ordinis Minorum Conventualium, ubi jacet Gualterius Joannis Brennæ Hierosolymæ Regis filius. Sanctimonialium septum unum, xenodochia duo, duo

b Sed

mon-

clesiæ sanctæ Mariæ olim S. Pauli de Palearea Ord. Præd. in suburbiis Salernitanis anno 1277. mense Majo, I Episcopus Sarnensis. In instrumento inter Capitulum Salernitanum, & fratres Prædicatores facto eodem anno pro consecratione ejusdem Ecclesiæ Joannes dicitur, qui tunc Salerni erat cum Joanne Archiepiscopo Sipontino, & Luca Acernensi Præsule. Hac tempestate, & hoc sedente Præsule in diœcesi Sarnensi Carolus I. Andegavensis utriusque Siciliæ Rex permagnificam Abbatiam Cisterciensium monachorum extruxit in loco Gandi ad radices Vesuvii montis, quam Regalem vallem nuncupavit, & tanquam filiam cœnobio Regalis Montis Bellovacensis diœcesis ejusdem Ordinis, quod pater ejus Rex Ludovicus prope urbem Bellumontem anno 1231. construxerat. Statuit Carolus in donationis diplomate, ut perpetuis futuris temporibus in eo Cœnobio Abbates & monachi nulli admittereutur, qui in Gallia, vel Provinciæ, aut Fulcherquerii Comitatibus nati non essent. Cœnobium amplissimo censu juribus, ac privilegiis ditavit, quæ eo in diplomate exprimuntur, quod habetur adhuc in regio regestro Neapolitano ejusdem Caroli signat. 1274. lit. B fol 70. sic exscriptum.

Carolus &c. ad futuram rei memoriam.

Celebris, scriptum est, comprobata apud homines munificentia Principum quæ beneficia digna pro meritis obsequentibus recompensat; tunc verò celebribus clarere conspicitur titulis, cum ab eo qui omnia tribuit omnibus, id ipsum quod sunt, quod obtinent, se recepisse humiliter profitentes, cum gratitudine debita non quod bonorum nostrorum indigeat, sed ut de ipsis suis donis, & datis tanquam omnium Domino debitum persolvatur. gratis student muneribus honorare, profusam igitur erga nos supernæ dexteram largitatis ex multis perceptis beneficiis agnoscentes, dum ipsius provehente gratia sublimati ad regni fastigium, & in nostrorum honorum primordiis quam jugiter in progressu prosperis successibus semper aucti, claros triumphos de hostibus ipsa donante, qui potuit, noscimur retulisse, ac volentes pro tantis nobis collatis gratiis in conspectu ejus qui dedit, non apparere vacui, sed munus puræ devotionis offerre ad honorem Dei, & Beatæ Virginis specialiter, cujus patrocinium, nobis multipliciter credimus adfuisse, pro salute quoque animarum tam nostræ, quam antecessorum & successorum nostrorum. necnon omnium, qui in prosecutione negotii Regni Siciliæ in Dei servitio obierunt, monasterium in quo per Abbates, & Conventum Cisterciensis Ordinis perpetuo Domino serviatur fundandum, & de novo construendum duximus in solo nostro proprio sito in Sarnensi diœcesi, in loco videlicet qui Gaudi vulgariter hactenus dicebatur, sed nos cum rem transferentes, cum nomine decrevimus Regalem Vallem de cætero nuncupari, sic dotantes illud de propriis bonis nostris, quod de ipsorum annuis fructibus, atque proventibus, & personæ inibi servientes commodè substentari valeant, & tam ad luminaria, quam ad alia, quæ ad divinum cultum pertinent impensæ necessariæ ministrari. Ea propter dicto monasterio jam incœpto, & per nos Deo auctore complendo nostra bona & spontanea voluntate infrascripta bona damus, concedimus & donamus, videlicet villam Serigani sitam in Principatu prope dictum monasterium cum omnibus juribus & pertinentiis suis determinandis per nos, si de ipsis quæstio oriatur, villam quæ dicitur sanctus Tetius de Scafato, si Abbas Cassinensis, qui eam tenet, illam nobiscum voluerit permutare, alioquin æquivalens pro ipsa excambium in alio loco assignare curabimus monasterio supradicto, loca curiæ, quæ vocatur Hecle, & Campanore, sita in pertinentiis Neapolis cum omnibus juribus suis, determinandis per nos si de ipsis quæstionem contigerit exoriri, terras laboratorias in pertinentiis Capuacii de Principatu sufficientes pro aratris duodecim, in pertinentiis verò Cumarum de Terra laboris, terras similiter laboratorias sufficientes pro aratris decem & octo, & in Sicilia in loco, qui dicitur Nabida, terras similiter sufficientes pro aratris quindecim, quorum quodlibet aratrorum erit quatuor boum, omnes vineas nostras, quas Curia nostra habet in Castro Maris de Stabia, quæ vinum Fianum & Latinum producunt. jus quod Curia habet in certis vineis hominum ipsius Castri Maris; in Tunnaria vero Palermi singulis annis quinquaginta barrilia de mansoo de turra, & totidem de alia tunnina deferenda per mare cum expensis nostræ curiæ usque Castrum Maris de Stabia supradictum, in fundaco autem Neapolis decem cantaria de ferro singulis annis ad opus monasterii supradicti, de decima quoque o ei Bosonis anno quolibet miliaria decem, quæ sunt ad startum Baris staria quadringenta: in gabella vero salis Curiæ in Neapoli anno quolibet quingentos tuminos salis, & in eadem terra Neapolis annis singulis quingentas libras de amigdalis, jus insuper piscandi in mari Castri Maris quantum duæ barcæ piscari poterunt pro usu, & substentatione monasterii supradicti, piscariam etiam fluminis Squifati à loco videlicet monasterii prædicti, usque ad mare, reservato tamen nobis & nostris hæredibus quod libere possimus ibi piscari facere ubicumque videlicet placuerit nobis & hæredibus supradictis. Nemus insuper Squifati quod vocatur Frallini pro lignis necessariis monasterii supradicti, ita tamen quod animalia sylvestria omnia, corumque venatio nostra sint, & hæredum nostrorum, dictique monasterii Abbates seu monachi, conversi, familiares, seu vassali animalia ipsa non capient neque venabuntur in foresta ad animalia: neque licebit ipsis ejusdem forestæ arbores extirpare, ex quo in toto vel in parte posset destrui nemus ipsum. Concedimus quoque ut animalia omnia propria dicti monasterii libere possint pascua & aquam sumere per totum Regnum Siciliæ, per demania videlicet nostra, nullæ exinde affidaturæ jure, vel alio quolibet exigendo, exceptis tamen defensis nostris, in quibus id eis non duximus concedendum. In prædicto autem monasterio & bonis præmissis et per nos donatis infrascriptas conditiones nobis & nostris hæredibus reservamus, videlicet quod tam Abbas quam monachi mittendi ad ipsum monasterium, omnesque in illo de cætero moraturi de nullis aliis nationibus, quam de Regno Franciæ, & Provinciæ ac Forchalquerii Comitatibus assumantur ac recipiantur, vel morentur ibidem absque nostra vel nostrorum in Siciliæ Regno hæredum licentia speciali, ita quod si etiam nobis vel ipsis hæredibus aliquem de quavis natione alia quam de superius nominatis in monasterio ipso contigerit recepi, susceptus taliter nullatenus valeat absque nostro, vel nostrorum in ipso Regno hæredum assensu in hoc habendo de novo præfici dicto monasterio in Abbatem. quod si contra conditionem hujusmodi per Abbates vel conventum ipsius monasterii factum fuerit quoquomodo recipiendo monachos vel creando Abbates aliter quam est superius ordinatum, & ipsi Abbates, & conventus ad nostram & nostrorum in Regno hæredum requisitionem per eum quem nos, aut ipsi hæredes maluerint Episcopum moniti, taliter receptum monachum, vel creatum Abbatem post tres monitiones, quarum quælibet duorum mensium immediatè succedentium spatio terminabitur, ita quod sex menses tantummodo hujusmodi trina monitio comprehendat, non curabunt penitus ab eodem monasterio amovere eo ipso possessiones, & bona omnia per nos monasterio ipsi donata pariter & donanda, eorum quoque dominium ad nos & hæredes nostros plenè, ac liberè revertantur, & oblatio, donatio, atque traditio de bonis hujusmodi factæ ac faciendæ per nos in monasterio supradicto nullam penitus obtineant firmitatem, sed liceat nobis, & prædictis nostris in Regno hæredibus possessiones & bona eadem auctoritate propria capere, nullo in hoc judicii strepitu expectato: ipsius vero monasterii Abbatibus vel monachis non liceat bonorum ipsorum retentionem habere, ac si ea nunquam fuisset dicto monasterio, deficiente conditio quæsita, dignum enim & decens fore cognoscitur, ut prædictarum nationum viri, Deo in ipso monasterio famulentur, ex quibus utique nationibus illi prodierunt athletæ, qui Regnum Siciliæ cum multis sudoribus, & laboribus, cum multa insuper effusione sanguinis ad honorem Dei, & sanctæ matris Ecclesiæ de persecutorum ejus manibus liberarunt. Erit quoque ipsi monasterio id non modicum fructuosum, dum degentes in Regno, & confluentes ad illud tam multi nationum ipsarum, & libentius ibidem sepulturas eligent & alia tam in vita, quam in morte beneficia illuc conferant potiora. Ipsi quoque Abbates & monachi si de prædictis nationibus assumentur, libentiores & promptiores existent ad impendenda orationum suarum suffragia pro nobis & nostris hæredibus ac pro prædictis aliis nationum ipsarum in Regno degentibus, & ad illud confluentibus, quam si forent de qua

libet

liset alia natione, nec erit occasio dissensionis vel scandali multarum inter monachos admissio nationum, sed bonum charitatis, & pacis quod maxime religiosorum statum ad famulandum quietius Domino firmat, & roborat, quodque nationum & animorum diversitas turbare frequentius, prout experientia docuit, consuevit, per hoc in ipso monasterio fovebitur plenius atque servabitur, ipsumque monasterium tam in spiritualibus quam in temporalibus profectus exinde suscipiet potiores: si enim ex nationum varietate multarum in monasterio ipso suscitari dissidia, & ex dissidiis, prout nonnunquam evenit Abbatem vel monachorum aliquem per fraudem vel machinationem dissidentium perimi, quod absit, contigeret, infamia hujusmodi rei ad ultramontanas partes pervenient, & monasterium ipsum diffamans, animos omnium sic in horrore & odium obfirmaret, quod nullo unquam tempore, aliquis de nationibus supradictis inducere posset in animum, quod ad monasterium ipsum vellet assumi, sed illud tanquam locum confusionis & mortis omnes penitus exhorrerent, sicque monasterium ipsum temporaliter & spiritualiter in diminutionem divini cultus & obsequii prorsus deficeret, & vacuaretur omnino tam laudabile tamque salubre propositum fundatoris. Patet igitur quam periculosum existeret nationes undecumque in ipso monasterio admisceri, quantum etiam fructuosum existat, quod per illas tantum nationes, quæ nominantur superius in dicto monasterio, Domino servitatur. Cum enim tam multa prædicti & aliorum ordinum monasteria de personis aliarum nationum sint in regno Siciliæ instituta, satis conveniens fore videtur, ut hoc monasterium de prædictis tantum duabus nationibus signanter institutum remaneat, & quasi quoddam memoriale perpetuum repræsentet quod per nos qui fulti potentia nationum ipsarum dictum Regnum ad laudem Dei de inimicorum Ecclesiæ manibus liberavimus, fundatum est pariter & dotatum; & quia tam nobis, quam Regno nostro est a prædictorum fraudibus sollicite præcavendum per hujusmodi provisionem salubrem trahentibus a proditoribus nostris originem, vel aliis contra nos & hæredes nostros prosequentibus malignandi opportunitas subtrahetur, aliisq; dispendiis principalibus obviabitur, pluraque compendia subsequentur, quam si pateret indifferenter licentia statuendi, & recipiendi pariter undecumque Abbates, & monachos in monasterio supradicto. Cæterum quia specialis nos cogit affectio, & rationabilis causa monet, ut circa regimen, & curam ipsius monasterii speciale aliquod statuamus, volumus atque statuimus quod monasterio Regalis Montis fundato per claræ memoriæ Ludovicum illustrem Regem Franciæ patrem nostrum, ipsum monasterium Regalis Vallis subsit tanquam filia specialis, ut sicut nos ex dicto Rege secundum carnis propagationem processimus, ita dictum monasterium Regalis Montis, opus utique patris manuum per munificentiam filii monasterium ipsum Regalis Vallis, quod & propinquitate nominis illi assimilare studuimus, in filiam tanquam spiritualem sobolem sortiatur, & honoretur exinde prærogativa gratiæ specialis; in cujus rei testimonium præsens privilegium exinde fieri, & sigillo maiestatis nostræ jussimus communiri. Datum apud Lacum Pensilem per magistrum Guillelmum de Farum villa præpositum, &c. Regnorum, &c Anno Dom. MCCLXXVII. die 3. Augusti 5 Indictione, Regnorum nostrorum Jerusalem anno 1. Siciliæ vero 13.

Nec silentio obvolvendum putamus, quod hoc eodem anno 1277. quo Carolus Rex Regalem-Vallem condiderat, alterum non minori claritudine cœnobium inter lacum Fucinum, & altissimos Marsarum montes in campis Palentinis juxta Scukulam oppidum (Cuculum vocat Strabo) eo scilicet loco ubi de Corradino parta victoria est, Carolus construxit, cui de Victoria nomen fecit, Virgini enim Deiparæ voverat templum si potitus esset victoria, atque illud postea ibidem ex candido lapide, miraque arte extruxit multisque castellis ac prædiis ditavit, apud quam nobile cœnobium Cisterciensium monachorum exædificavit. Corruit post multos annos opus nobilissimum, gravissimo terræ motu; jacet inter rudera, & vepres, & nemo considerat pium perpetuumque in sanctissimam Virginem votum; dignissimum, sanctumque desiderium, cujus ut saltem hic asservetur memoria placuit exscribere ejusdem Caroli fundationis documentum ex ipso Regio reg. Neap. signatam lit. B. fol. 69.

Carolus &c. ad perpetuam rei memoriam.

Celebris, scriptum est, comprobata apud homines munificentia &c. ut supra in diplomate fundationis Regalis-Vallis, usque *monasterium in quo per Abbates & Conventum Cisterciensis Ordinis perpetuo Domino serviretur fundandum & de novo construendum duximus prope Sculculam de Aprutio quod monasterium B. Mariæ de Victoria decrevimus de cætero nuncupari; sic dotantes illud de propriis bonis nostris, quod de ipsorum annuis fructibus, atque proventibus & personæ inibi servientes commode sustentari valeant, & tam ad luminaria, quam alia, quæ ad divinum cultum pertinent impensæ necessariæ ministrari. Eapropter dicto monasterio jam incœpto, & per nos Deo auctore complendo nostra bona & spontanea voluntate infrascripta bona domus concedimus, & donamus, videlicet castrum Sculculæ in Aprutio cum omnibus juribus, & pertinentiis suis. determinando per nos si de ipsis quæstionem contigerit exoriri, eo scilicet modo quod dominis, qui partes aliquas habent in castro prædicto excambium dabimus, si eas nobiscum voluerint permutare, alioquin æquivalens excambium ipsi monasterio assignabimus, in loco alio pro partib. supradictis, castrum, seu villam, quæ dicitur Pontes in Aprutio cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, determinandis similiter per nos, si de illis quæstionis aliquid oriatur, & ea etiam conditione adiecta, quod si aliqui ostenderint in prædicto castro, seu villa se aliquod jus habere, dabimus proinde excambium, si recipere illud voluerint, alioquin in alio loco æquivalens excambium exinde assignabimus monasterio supradicto; in territorio vero Esculi de Capitanata terras laboratorias sufficientes pro aratris totidem in territorio Salisburgi: in Marsia vero Sculculæ, & Pontibus terras similiter laboratorias sufficientes pro aratris quinque, quorum quodlibet aratrorum erit de quatuor bobus, de decima quoque Bosoari annis singulis milliaria decem, quæ sunt ad starium Bari, staria quadringenta; in Tunnaria vero Panormi centum quinquaginta barilia de zurra, & totidem de tunnina alia deferenda per mare cum expensis nostræ Curiæ usque Gajetam, quingentas quoque libras de amigdalis quolibet anno percipiendas Sulmonæ per Bajulos dictæ terræ; quingentas insuper thuminos salis percipiendos de sala Curiæ in terra Piscariæ singulis annis; de ferro vero cantaria decem percipienda quolibet anno; in fundico dictæ terræ Piscariæ; jus quoque piscandi in partibus, quas curia nostra habet in lacu Ficini quantum duæ barcæ piscari poterunt pro usu, & substentatione personarum monasterii supradicti. Concedimus quoque ut animalia omnia propria dicti monasterii libere possint pascua, & aquam sumere per totum Regnum Siciliæ, per demania videlicet nostra, nullo exinde affidaturæ vice, vel alio quolibet exigendo, exceptis tamen defensis nostris in quibus id eis non duximus concedendum. In prædicto autem monasterio, & bonis præmissis eis per nos donatis infrascriptas conditiones nobis, & nostris hæredibus reservamus; videlicet quod tam Abbas, & Monachi mittendi ad ipsum monasterium, &c.* ut supra in documento Regalis Vallis usque *volumus, atque statuimus, quod monasterio Oratorii dotato, & constructo in Comitatu Andegaviæ hæreditario utique terra nostra ipsum monasterium B. Mariæ de Victoria subsit tanquam ejus filia specialis, ut sicut ipsum monasterium Oratorii speciali dilectione prosequimur, ita per nostram munificentiam spirituali subinde fundatum prærogativa præcipua gratiæ in hoc inter cætera monasterii ipsius Ordinis honoretur. In cujus rei testimonium præsens privilegium exinde fieri, & sigillo majestatis nostræ jussimus communiri. Datum apud Lacum Pensilem per Magistrum Guillelmum de Parumuilla Præpositum, &c. Regnorum &c. Anno Domini MCCLXXVII. die tertia Augusti, quinta Indictione; Regnorum nostrorum Jerusalem, anno primo, Siciliæ verò 13.*

In eodem Regest. Caroli I. fol. 70. lit. B. extant ejusdem Regis litteræ ad Abbatem Cistercii eodem anno, & loco, die 3. Julii datæ, quibus significabatur, ut Monachos tum ex monasterio Regalis-Montis, pro Regali Valle, cum ex cœnobio S. Mariæ de Oratorio pro monasterio B. Mariæ de Victoria quantocyus emitteret, viginti pro quolibet monasterio in iis Deo famulaturos, quas ne pereant ab hominum memoria hic exhibeo.

Carolus, &c. *Religioso viro Abbati Cistercii dilecto amico suo salutem, & amorem sincerum. Quantum & qualem dilectionis affectum ad monasteria Beatæ Mariæ de Regali Valle, & Beatæ Mariæ de Victoria, quæ nuper in Regno nostro construximus, habemus, dum ipsa rei evidentia docet, vos non credimus ignorare, cum enim ipsa nostrarum sint opera manuum eorum honorem, & statum celamus, & proprium, & ipsorum profectibus tam spiritualibus, quam temporalibus delectemur non aliter quam in nostris. Sanè inter omnia quibus apud Deum, & homines monasteria ipsa proficere posse speratur, illud extitit potissimum, ut tales personæ noviter ad illa mittendæ instituantur in ipsis, quæ honestate conspicuę, discretione maturę, prudentia prędita, & providentia circumspectæ suis claris, & fructuosis operibus, & in conspectu Altissimi placeant & in oculis hominum sint acceptæ, ut ab Ordine vestro tanquam de fontanæ plenitudine hi rivuli nequaquam claritati fontis dissimiles, sed conformes ad hæc novæ plantationis loca manantes, sic ea sua irrigatione fœcundent, ac virtutibus extollant, & exemplis illustrent, quod in rivulis fons illuceat, & in odorem famæ suæ occurrant delectabiliter universi. Rogamus igitur sinceritatem vestram, & instantia tota deposcimus, quatenus Abbates monasteriorum Regalis-Montis, & Oratorii quibus prædicta monasteria subjecimus, quod viginti Monachos, & decem Conversos dotatos dotibus, quas præmisimus pro quolibet ipsorum monasteriorum per nos constructorum debeant protinus ad ipsa monasteria destinare, omni qua expedit sollicitudine, diligentia, atq; instantia monere curetis, exhortari, atque inducere idq; prorsus efficere apud ipsos summamq; in hoc operam adhibere; quod Deo primum, & vobis, ac Ordini vestro exinde proveniat honor optatus, nosque ad provehenda jugiter monasteriorum ipsorum commoda reddamur merito promptiores. Datum apud Lacum Pensilem die tertio Julii.*

Extant io eodem Regest. Regio alia documenta ad favorem ejusdem monasterii de Victoria scripta: quorum exemplaria sunt apud me ex eodem tabolario excerpta. Primnm est Caroli II. Datum Sutrii anno 1295. die 6. Julii, 8. Ind. Regnorum 11. Secundum ejusdem Caroli II. Dat Neapol anno 1301. die 19. Martii, 10. Indictionis, Regnorum 13. Tertium ejusdem eodem anno die 15. Maii. Quartum Joannæ Primæ Reginæ Datum Neapoli, anno 1346. die 11. Octob. Indict. 15. Regnorum 4. quibus omnibus ea omnia quæ Carolus Primus liberaliter elargitus fuerat eidem monasterio confirmantur, vel aliqua bona commutaotur. Cæterum redeamus ad nostram seriem Sarnensium Episcoporum, a qua, occasione Regalis Vallis ædificationis io Sarnensi diœcesi, digressi sumus. Joannes itaque, si tamen ei tale nomen erat in Regest. Caroli II. ann 1282. qno ipse Joannes Sarnensis Episcopus inscribitur, litem agebat in Regia Camera pro quadam Ecclesiæ suæ terra, seu tenimento, qnod injustè occopaverat Gaufridus de Sarno, de quo nulla habetur memoria.

XII. 12 GUILLELMUS sub Bonifacio IX. hanc regebat Ecclesiam an. Christi 1296.

XIII. 13 NAPOLEO, anno 1324.

XIV. 14 Fr. NICOLAUS. Ordo ignoratur, cujus memoria extat, obiit 1333.

XV. 15 Fr. FRANCISCUS Ord. Minorum Sarnensis Ecclesiæ Episcopus delectus est a Joanne XXII. per obitum Nicolai anno 1333. Idibus Martii, ex Reg. Vat.

XVI. 16 NAPOLEO II. obiit hojus Ecclesiæ Pontifex anno 1350. ex eodem Reg.

17 THEOBALDUM ex Archidiacono evectum legimus ad Episcopatum Sarnensem à Clemente VI. ann. 1350. 16. Kalendas Maji, anno Pontificatus 8. in Reg. Vat. ep. 227 fol. 82. XVII.

18 JOANNES successit Theobaldo anno 1371. à Philippo Constantinopolitano Imperatore Joannæ I. Reginæ Neapolitanæ tempore aliquas decimas quas molendinorum vocant, accepit an. 1373. Hic io schismate Urbani VI. & Clementis VII. Antipapæ, Clementis partes sequutus, diris ab Urbano innodatus est. Memoratur io lib. Obligationum ejusdem Clementis ann. 1379. XVIII

19 JOANNES VI. sub Innocentio VII. Sarnensis erat Episcopus ann. 1404. XIX.

20 FRANCISCUS Mormilius clara familia Neapoli natus, Episcopus Sarnensis an. 1408. 3. Kalend. Januarii ad Cavensem Ecclesiam translatus est, ut supra retulimus in ejus Ecclesiæ Episcoporum serie tom. primo nbi de eo plura. XX

21 JOANNES VII. successor Francisci an. 1408. excessit ao. 1419. ex lib. Oblig. XXI.

22 MARCUS de Terramo Episc. Bertinorensis ad haoc Ecclesiam transitum fecit, Kal. Jan. a 1419. sic mandante Martino V: sedit Marcus annos fere viginti, mortem oppetiit an. 1439. ut Acta indicant Consist. XXII. a Id. Jan. ex Actis.

23 Fr. ANDREAS de Nola Ord. Minorum sublectus est die 23. Octob. 1439. („ *Hunc Sixtus* „ *IV. doctorem, magistrumque habuerat in sacris literis dum juvenis esset in eo ordine. Errat autem* „ *Ciaconius in vita Sixti IV. cum scribit hunc An-* „ *dream datum fuisse Antistitem Senensibus.*) XXIII.

24 ANTONIUS („ *de Pazziis nobili Florenti-* „ *na familia*) promotus a Sixto IV. die 15. Kal. Sept. („ 1475.) fato functus b est an. 1478. XXIV b Ad Militensem translatus 1478.

25 JOANNES VIII. suffectus est Antonio ab eodem Sixto IV. anno 1478. prid. Kal. Octob. translatus deinde est ad Crotoonensem Ecclesiam in Calabria an. 1481. XXV

26 ANDREAS de Rogeriis Archidiaconus Salernit. nobili genere natus, Sarnensi Episc. condecoratus est die 16. Febr. 1481. Brevi tempore hujus Eccl. rexit habenas. XXVI

27. ANDREAS de Pazziis Florentinus nobili, ac pervetusta gente apud Tuscos procreatus, ex Canonico Metropolis Florentinæ, cum esset Sixto IV. in paucis charus, & egregiæ virtutis vir, ad Sarnensem Episcopatum assumptus est 14. Kal. Mar- XXVII.

tii an. 1482. vixit in hac Sede annis 16. fuit Andreas Cosmi Pazzii Aretini mox Archiepiscopi propior affinis.

XXVIII. 28 AUGUSTINUS de Estoutevilla, alias Tutavilla, ex Comitibus Sarni ab Alexandro VI. hanc obtinuit dignitatem circa annum Dom. 1499.

XXIX. 29 GEORGIUS Maccafanus de Pireto-Marsus, Episcopus Hortanus, & Civitatis-Castellanæ, ad hanc Sarnensem Ecclesiam translatus est circa annum D. 1501. quo Præsule, auctoritate Leonis X. Sarni fundatum est cœnobium Sanctimonialium S. Mariæ Gratiarum an. 1513. excessit ante annum 1517. Corrigenda est nostra Castellanæ Civitatis Episcoporum series, ubi male retulimus Georgium obiisse post triennium exactum in ea Ecclesia, melius, ac verius dicendum, post triennium exactum translatus est ad Sarnensem Ecclesiam, vel post annum, ut aliqui volunt, cui successit in Hortana Ecclesia Ludovicus, non anno 1499. sed anno 1508.

XXX. 30 FRANCISCUS Cardinalis Romelinus a fuit per aliquod tempus Sarnensis Ecclesiæ Administrator, eoque munere ultro se abdicavit die 11. Feb. 1517.

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 202.

XXXI 31 LUDOVICUS (Cardinali Romelino cedente) fit Episcopus die 11. Febr. 1517. quo anno ultimis sessionibus Concilii Laterani interfuit, ac vix annum explevit in hac dignitate, & nuncium remisit.

XXXII. 32 SILVIUS Passerinus b Card. Cortonensis à Leone X. hanc Ecclesiam in administrationem accepit die 19. Februarii 1518. quam cum regressu resignavit anno 1519.

b De eodem Ciaconius ibid. col. 412.

XXXIII 33 GUILLELMUS Bertrandus Hispanus patria Barchinonensis hunc Episcopatum obtinuit à Leone X. anno 1519. die 20. Junii. Erat Guillelmus Abbreviator de Majori præsidentia, ac Rector parochialis Ecclesiæ de Zabreres Abulensis diœcesis, quando adlectus est Episcopus, vel mortem obiit Guillelmus ante annum 1525. vel ad aliam dignitatem translatus est, cum eo anno idem Silvius hanc administrabat Ecclesiam, quam iterum dimisit an. 1527. c

c 1529.

XXXIV 34 ANDREAS MATTHÆUS d Cardinalis Palmerius hanc habuit Ecclesiam Commendatam anno 1527. e illiusque ex onere se exolvit cum regressu anno 1530.

d De eo citatus Ciaconius ibid. col. 491.

e 1530. 24. Maii per obitum Card. Silvii ex Actis.

XXXV. 35 POMPEJUS Cardinalis f Columna Administrator die 24. Augusti 1531. g fato functus est 1532. & Cardinalis Palmerius ratione regressus, eidem Ecclesiam iterum suscepit administrare, quam tandem eodem regressus pacto dimisit an. 1534.

f De quo est. Ciaconius ibid. col. 356.

g 1530.

XXXVI. 36 LUDOVICUS Gomez b Hispanus Rom. Rotæ duodecim vir consultissimus ad hanc sedem promotus die 24. Aprilis 1534. Hic Canonicos Cathedralis, ac Collegiatæ S. Matthæi Almutiæ usu exornavit, illos violacei, hos vero nigri coloris Almutiis. Præfuit eximie annis novem. Obiitque apud suam Ecclesiam sepultus ann. 1543. cujus decisiones super publici juris factæ sunt.

b De eo Nicolaus Antonius in Bibl. Hisp. t. 2. p. 28. Mandos.

XXXVII. 37 FRANCISCUS Sfrondratus i Mediolanensis utriusque Signaturæ Referendarius successit Ludovico anno 1543. die 12. Octobris. Post annum translatus est ad Amalphiranum Archiepiscopatum, pauloque post creatus est S. R. E. Cardinalis à Paulo III. Fuit hic Gregorii XIV. Pontificis parens, de quo vide nostram Cremonensium Episcoporum seriem tomo 4.

i De eo Arisius in Cremona liter. t. 2. p. 169. ubi Cremonensis dicitur, & Ciaconius Oldoini t. 3. col. 700.

XXXVIII 38 MARIUS Ruffinus Romanus, Pauli III. cubicularius domesticus, & affinis, ab ipso Episcopus delectus est die 27. Octobris 1544. factusque est Arcis sancti Angeli Præfectus, mox translatus ad Melphiensem Ecclesiam anno 1547. Romæ obiit, anno 1548.

XXXIX. 39 DONATUS Maricuccius Episcopus Lavellinus huc translatus die 16. Martii 1547. k obiit anno sequenti.

k Cessit.

XL 40 GUILLEMUS Tutavilla Hieronymi Sarni Comitis, & Beatricis Columnæ filius, Vincentii Comitis germanus frater à Paulo III. ad hanc sedem evectus est die 27. Aprilis 1548. diu eam bene rexit, quam multis exornavit donariis, auxitque Canonicorum numerum cum duos supernumerarios addidisset. Sub Pio V. diem obiit suum anno 1569.

XLI 41 Fr. VINCENTIUS Herculanus l Perusinus Ord. Prædicatorum vir egregia virtute, ac præclara doctrina illustris ad hanc Sarnensem Infulam vocatus à Pio V. die m 14. Decembris 1569. præfuit usque ad annum 1573. quo ad Imolensem, mox ad Perusinam Ecclesias translatus est, de quo ibi.

l De eo Cittadinus in Athen. Aug. & Crispoltus in Perus. Aug.

m Die 19. April.

XLII 42 Fr. VINCENTIUS de Ceperano ejusdem Prædicatorum Ord. alumnus vir doctus & probus, successit Herculano anno 1573. 9. Febr. sedit ann. 5. fato functus est 1578. die 10. Januar. Neapoli

jacet

jacet in Ecclesia S. Catharinæ de Formello in communi Fratrum ossuario.

XLIII. 43 PAULUS Fuscus, Ravellensis antea Episcopus ad hanc Ecclesiam translatus die 17. Febr. 1578. mortales dies explevit anno 1583. („ *Ejus* „ *extat elucubratum opus de Visitatione* „ *& regimi-* „ *ne Ecclesiarum*. Mandosius.)

XLIV. 44 HIERONYMUS Matthæucius Firmanus Epidaurii Archiepiscopus die 8. Augusti 1583. Sarnensis factus est Episcopus cum retentione tituli Prioris dignitatis. Post annum undecimum in hac dignitate expletum translatus est ad Viterbiensem Ecclesiam, ibique clarus virtutibus, meritisque ornatus, mortali seculo vale dixit, de quo vide ejus urbis Episcoporum nostram seriem tom. 1.

XLV. a 24. April. 45 ANTONIUS de Aquino Ladislai Cardinalis germanus frater, electus Episcopus 17 a. Apr. 1595. rexit hanc Ecclesiam plus minus annis 23. & ad Tarentinum Archipræsulatum translatus sub Paulo V. anno 1618. Hic Sarnensem Ecclesiam exornavit constructo Odeo, & Sacrario: Seminarium erexit, litem longam, ac difficilem, ut vocant de Molendinis ad finem perduxit, mensam Episcopalem auxit annuis redditib. ad ducatos Regni quinquaginta supra septingentos. Eruditione claruit, antiquitatis amator. Ejus cum laude meminit Baronius ad annum 871.

XLVI. b De eo Silos in hist. Cler. Regul. Mandos. c Die 29. Octob. 46 STEPHANUS Solis Castelblanco b, Neapolitanus patria, genere Hispanus, Clericorum Regularium Theatinorum religiosus, & pius Theologus Sarnensi Ecclesiæ præficitur ann. 1618. c à Paulo V. Hic longo tempore hanc eximiè texit Ecclesiam, atque profecit in ea. Palatium Episcopale, & Cathedralem à prædecessore inchoatam penè à fundamentis satiscentia exædificavit, perfecit, atque solemni ritu D. Michaeli Archangelo dicavit, ut proloquitur ibidem marmorea inscriptio.

S. Michaelis Archangeli Sarnensium Patroni Ecclesiam sexcentis abhinc annis sub Antistite Riso erectum vetustate jam collabentem Presbyterio nuper à Præsule Antonio de Aquino instaurato denuo à fundamentis studiose erectam atque ornatam Stephanus Solis Castelblanco Genere Hispanus, patria Neapolitanus, professione Clericus Regul. Theatinus dignitate similiter Episcopus Clero, populoque Sarnensi manus adjutrices porrigente cœpit, perfecit, sacravit annis Domini MDCXXV. MDCXXVIII. MDCXXIX. mense Majo die decimatertia.

Anno verò 1631. ex Vesuvii eruptione cum Seminarium Clericorum penè ruisset, Stephanus propriis sumptibus instaurandum à fundamentis curavit. Collegiatam Ecclesiam S. Matthæi simili pia liberalitate refecit, novo addito Odeo, & Sacrario, duobus additis Canonicis cum præbendis, eundem numerum in Cathedrali auxit, Capitulum instar Apostolorum Collegii ad numerum duodecim ampliavit. Montes duos Pietatis in civitate erexit. Vivorum unum, pauperum mortuorum alterum. Cœnobium Prædicatorum ampliavit. Ecclesiam

A sanctæ Mariæ de Pace miraculis celeberrimam, jam ex Vesuvii incendio collapsam simul cum piis fidelium eleemosynis venustiori forma, & splendore studiosius reficiendam studuit, atque perficiendam; perpetuos redditus Capitulo Sarnensi ad expiationem animæ suæ post mortem attribuit. Testis erit lapis marmoreus in sacello sanctissimi Sacramenti, ubi corpus suum humari mandavit, & ad futuram memoriam exarata est inscriptio.

Stephanus Solis Castelblanco Episc. Sarnensis, ut sub Angelorum tutela ossa ejus quiescerent, quorum Principi gloriosissimo Michaeli Archangelo Cathedralem hanc Ecclesiam ipse jam reædificaverat, in primaria ejus Capella sanctiss. Corporis Christi vivens adhuc illamque regens tumulari mandavit, ut mortuus etiam ab unione suæ raperetur sponsæ, ejusque Capitulo territorium Campense donavit in Striani pertinentiis modiorum decem & octo, cum
B *onere, ut Missas privilegiatas celebrando perpetuas per hebdomadas pro ejus animæ salute distribuendas quot tarrentex ipsius redditus pro tempore percipiuntur, necnon anniversaria Missa solemnis in ejus obitus die posuit an. MDCXL. Præsulatus sui anno xxii.*

Præfuit laudatus hic Præsul annis 40. senio meritisque onustus quievit in Domino hoc anno 1658. sepultus in sepulchro quod sibi paraverat in Cathedrali.

ADDITIO.

XLVII. („ ANTONIUS *Matthæus, nobili genere natus* „ *ex antiqua terra Corana Veliternensis diœcesis,* „ *Romanus civis, I. U. celebris doctor, qui per 20.* „ *annos Decanus, & per triennium Vicarius Capitularis Ecclesiæ Mediolanen. & ejusdem Ecclesiæ,* „ *& Metropolitanæ Januensis aliquamdiu Vicarius* „ *generalis, nec non controversiarum jurisdictionalium, & immunitatis Ecclesiasticæ defensor acer-*
C „ *rimus enituit, & hisce verbis in Consistorio* „ *commendatus, Pontificali diademate dignus adjudicatus est 27. Jan. 1659. ætate sexagenario major,* „ *qui insigni in Deum pietate, & in pauperes misericordia hanc rexit Ecclesiam.*

XLVIII. „ *Fr. SIXTUS MARIA Piccolus, Neapolitanus,* „ *S. Theologiæ Magister, Ordinis Prædicatorum,* „ *electus 3. Maii 1666. ætatis annum excedens 40.* „ *Haud diu vitam, decusque pontificium protraxit,* „ *in pervigili dignitatis cursu morte sublatus an.* „ *1673.*

XLIX d De eo Toppius in Bibl. Neap. p. 18. Mandos. „ *NICOLAUS Antonius de Turad, è terra Selegie Ursinæ gentis Salernitanæ diœcesis, J. U. D. in* „ *literis tum sacris, tum profanis valde versatus,* „ *huic addictus est gregi 18. Decemb. 1673. Optimè* „ *præfuit ad annum 1706. cujus mense Julio vitam* „ *finivit.*

L. „ *M. ANTONIUS Attassi, Squillacensis, J. U. D.* „ *Rector antea parochialis Ecclesiæ S. Nicolai de Stilo Squillacen. mox pauperum patronus in curia A-*
D „ *postolica Neapolitana necnon examinator, ac Judex synodalis Episcopi Aversani, decoratus est hac* „ *infula 6. Decembris 1706. Seminarium proprio ære* „ *refecit, regularem observantiam, ac disciplinam* „ *in Monialibus, & clero restituit, pluraque Episcopalis mensæ bona à potentium manibus eripuit,* „ *eaque adauxit, donec ad Squillacensem sedem* „ *translatus est 21. Februarii 1718.*

LI. „ *DIDACUS de Pace, Neapolitanus, J. U. D. &* „ *in alma urbe strenuus, integerque causarum patronus, post egregiè navatam in exercendis forensibus negotiis operam, hujus Ecclesiæ clavo admotus est die 11. Maii 1718. quem diù in sponsæ suæ* „ *commodum, & decus sospitet Deus.)*

ITALIA SACRA
FERD. UGHELLI
Abbatis Ordinis Cistercienſis.

PROVINCIA DECIMASEPTIMA
SEU
APULIA, TUM DAUNIA
Cum Peucetia, in quibus Barenſis, Nazarenæ, Sipontinæ, ac Tranenſis Archiepiſcopales Sedes, cum ſuis ſuffraganeis Eccleſiis accuratè deſcribuntur.

PULIA ſive ab Appulo antiquiſſimo Rege, ſive à Græco verbo quod arboreſcitiùs, quam in circumjectis regionibus frondes amittant, ſive à defectu pluviæ, quaſi Appluvia, hoc eſt ſine pluvia dicta ſit: Horatii Apuli poetæ teſtimonio, qui ſiticulatam Apuli in vocat Regio eſt Italiæ, finium amplitudine, maris opportunitate, terrarum fœcunditate, ac celebritate nominis clariſſima; ſiquidem ſuperioribus ſeculis non modo regio hæc, quam deſcribere aggredimur, ſed univerſum Regnum, quod Neapolitanum hodie nominatur, Regnum Apuliæ vocitati conſueviſſe Jo. Villanus, & Boccacius locupletiſſimi ſunt teſtes. Cæterum Apuliæ propriè dictæ appellatione hoc tempore continetur quicquid terrar. eſt à Tarantino, ac Brundiſino agro ad Fiternum amnem, quem Fortorem appellant, & ab Adriatico ſive Jonio mari, uſque ad Apenninum, & Mediterraneos Lucanorum, Irpinorum, & Samnitum fines, atque ita habet ab Oriente Salentinos, ſeu terram Hydrunti, à Meridie Lucanos, atque Samnites, hoc eſt Baſilicatam, Principatumque Ulteriorem, & Moliſii Comitatum, ab Occaſu Frentanos, hoc eſt Aprutinum, à Septemtrione Adriaticum mare. Quos intra fines duæ ex duodecim Regni regionibus continentur, nempè Daunia regio, quæ Capitanata nunc vocatur, & Peucetia, quæ terra Barenſis. Apulia, ut generatim aliquid de ea dicamus, primum conditorem habuiſſe fertur Diomedem; qui cum Daunio ſocero ex Illyrico ob domeſticas ſeditiones huc appulſus eam occupavit, & edomita omni Gargani montis multitudine in eodem tractu urbes perplures condidit. Hic etiam Meſapus ſuas, Virgilio auctore, ſedes habuit, fuitque Apulia, ut & reliqua Italiæ ota Græcorum Coloniis frequentata, qui proprias, ac peculiares litteras Meſapias dictas uſurpabant, quarum monumenta nonnulla extare adhuc eruditi indigenæ teſtantur. Romanis autem Italiæ imperium cogitantib. Apuli bello prius quam amicitia noti fuerunt. Nam deficientib. Samnitibus acceſſiſſe novum Apuliæ bellum Livius l. 8 ſcribit. Quamobrem ad eos coercendos Apuliæ ager à Romanis vaſtatus, indè Publius Conſul in Apuliam profectus, aliquot præliis populos, aut vi ſubjecit, aut conditionibus in ſocietatem accepit. Itaque inclinatis ſemel Apulorum rebus pax petentibus data ea conditione, ut in ditione populi Romani eſſent, ſicque Apulia eſt perdomita C. Junio Bubuleo, & Q. Æmilio Barbula Coſs. anno ab Urbe condita CCCCXLIII. ſicque Apulia ſub Romano Imperio perſeveravit etiam translata Conſtantinopolim Auguſtali Sede annos MCL. hoc eſt uſque ad annum Dom. DCCCXLI. nec Longobardorum, aut Francorum arma eam attigerunt. Primi omnium Sarraceni hoc ipſo anno Barium Græco Imperatori ademerunt, indeque Apuliam perpetuo infeſtarunt, uſque ad an. DCCCLXIX. cum à Ludovico II. Francorum Rege Barium à Saracenis receptum, & Græco Imp. Baſilio reſtitutum eſt: rurſus autem anno DCCCCLX X. Otho magnus iratus Nicephoro Imperatori, quod nuncios ſuos, quos ad Teophaniam ſponſam accipiendam miſerat, interfeciſset, Apuliam, & Calabriam ei armis ademit, ita hæ duæ Provinciæ juris tandem Occidentalis Imperii factæ, an dein DCCCC LXXIX. Baſilius, & Conſtantinus Græci Imper. Apuliam ipſam, & Calabriam Othoni Secundo eripuerunt, ſibique exinde à Germanis metuentes, ſæviore poſt imperio prefſerunt novo ſummo cum imperio Catapani nomine Magiſtratu, ſeu Præſide impoſito anno ſalut. DCCCCLXXXII. Unde & pars Apuliæ Catapanatæ nomen invenit, atque ita Catapanis adminiſtrantibus ſub Græcorum imperio permanſit uſque ad annum MXLI. quo Exauguſtus Apuliæ Catapanus à Conſtantino Monomacho Imperatore miſsus, victus prælio à Normannis, & captus eſt, atque Apulia Græcis erepta, & inter Normannos diviſa, Melfi civitate in communi relicta, ex quo tempore Comites Apuliæ celebrati initio facto à Gulielmo Normanno, uſque ad Baiclardum Comitem Apuliæ quartum, cui ſucceſſit Robertus Viſcardus patruus, qui anno MLIX. primus Dux Apuliæ, & Calabriæ inſtitutus eſt, & Eccleſiæ feudatarius factus à Nicolao II. Rom. Pontifice Vexillo Pontificia manu tradito, ac ſolemni ſacramento ab eo præſtito, ſe Eccleſiæ Romanæ fidelem,

ligiumque futurum, & cum Ricardo Capuano Principe annui tributi nomine ;duodenos in singula boum juga denarios soluturum. Roberto antem Rogerius, atque hnic Guillelmus, hnic demnm Rogerius Ducum à Roberto IV. à Guillelmo. Comite VIII. Normannorum Principatum cessit, qui anno salut. MCXXX. primus Rex Siciliæ ab Anacleto Antipapa institutus, Capuæque Principatu occupato, id est consecutus, ut antiquato Ducis Apuliæ nomine Rex primus Apuliæ, & Neapolitani Regni dict. sit. Igitur Apuliæ vicissitudines, nt summatim repetam, hæ fuere ; sub Romanorum Imperio duravit annos MCL. sub tyrannide Sarracenorum annos xxviii. rursus sub Græcis Cæsaribus annos C. inde sub Germanicis annos x. ac rursus sub Græcis Imperatoribus præsidentibus Catapanis annos lx. sub Normannis titulo Comitum annos xvil. titulo Ducum annos lxxi exinde verò Regni provincia effecta easdem cum Regno per annos propè DL. conversiones, ac vicissitudines rerum habuit, usque in hodiernnm diem, quo sub lenissimo Hispaniarum Regum imperio feliciter quiescit.

E duabus Apuliæ regionibus ea, quæ ad Occasum vergit, & Seprementrionem triplici nomiue à Scriptoribus notata reperitur. Danniæ scilicet, Capitanatæ, atque Apuliæ Planæ. Ac Daunia quidem dicta est à Dauno Rege Diomedis socero, qui regionem hanc hetoicis temporibus tenuit. Capitanata, seu Catapanata dicta est a Catapano Magistratu, quem summo cum Imperio Basilius, & Constantinus Orientis Augusti huic regioni ab Othone II. armis receptæ imposuerunt, ut eam à Germanorum, & Sarracenorum armis tutam in fide Græcorum continerer. Quod ut commodius præstaret Catapanus multa iu hoc tractu nova oppida condidit, Trojam, quæ post Apuliæ caput fuit, Draconarium, Florentinum, & alia, cui Bubagauns, Maniacus, Duclianus, Catapani successerunt. & postremò Exaugustus, sub quo Apulia amissa postquam annos, ut diximus, sexaginta per Catapanos gubernata suisset: Denique Apulia Plana dicta est à Planitie. Hujus porro regionis termini sunt mons, fluvii, & mare; porrigitur enim in longitudinem ab Usente amne, qui eam ab Apulia Peuceria, seu terra Barense disterminar ad Fiternum alterum amnem, quo ab Aprutinis separatur milliaria ..... in latitudinem verò ab Adriatici maris littore ad Apenninum, quo à Samnitibus, seu ulteriori Principatu disterminatur milliaria .... Est autem regio hæc ferè tota plana, & campestris, nt nnmen indicat; nisi qnantum se attollit Apenninus, & Gargani Promontorium. Planities qnidem siticulosa, & arida, atque arboribus vacua, sed tamen ita fœcunda frumenti, ut longinquis regionibus annonam suppeditet. Itaque oppida, Foggia, Collennuccio authore, à creberrimis foveis in quibus tanquam horreis frumenta conduntur, nomen invenit. Hæc ipsa planities adeò est compascua, ut innumerabiles greges, atque armenta ad hybernandum non modò ex Aprutio, & finitimis, sed & ex remotioribus Italiæ regionibus adducantur. Itaque ex pecudum, armentorumque vectigalibus trecenta aureorum millia in fiscum quotannis inferuntur, dum in Apulia opulentissimi quique, ac primarii viri, imò etiam Reguli inter pastores conscribi non dedignantur, siquidem pascua Apuliæ omnia sunr fisci regii, prorsus ut Apulia Italiæ horreum, ac macellum dici meritò possir. Nec desunt vina optima, atque alia bona, quibus profectò Apulia Campaniam felicem, atque Ethruriam cultu, & civilitate superaret, nisi tria obessent. Primum cœli inclementia, cujus æstivis ardoribus terra sic fervet, ur humani penè vestigii sit impatiens, ipsa itinera per æstatem non incommoda solum, sed etiam sint periculosa, præsertim cum nullæ inveniantur arbores, quarum umbra recreari in itinere quis possit, nulli fontes, quorum unda refrigerari, quod alterum atque tertium est regionis hujus detrimentum. Nam defectu arborum carent Apuli materia ad fabricandum, iguemque necessariam rem humano victui, ferulis & arbustis utcunque nutriunt. In Apulia campestris regio nullo habitatore frequentatur, nullæ sunt domus, aur villæ rusticæ, sed omnes agricolæ & pastores oppida, & civitates muro cinctas incolunt, sationeque, aut messe durante familiæ cum bobus, & sufficienti commeatu oppidis egressæ in campis degunt, & labore rustico expleto in oppida se se convectis eo frugibns omnibus recipiunt. Fontes in Apuliæ planitie nulli, putei admodum rari, iique magno labore, ac sumptu excavati. Ertamen unus ant alter lacus est, Lesinensis scilicet 40. M. P. ambitu, & Manduriensis, quorum hic nullas excipiens aquas semper plenus est, ille verò anguillis piscosissimus. Amnes præcipui regionis hujus suut Ufens ipse, qui solus Apenninum secat, ut Plat. in Annal. author est, & Candilarius, atque Fiternus, nunc Bisarius dictus est. Montium verò longe celeberrimus Garganus, & amplitudine, & munitione, & duplici à mari portu, & frequentia oppidorum. Est verò mons Garganus Apennini montis velut brachium in mare exporrectum promontorium efficiens tantæ altitudinis, nr ducenta milliaria ejus ambitus contineat, altitudo autem varia, ubique tamen ferè præceps, qua mari alluitur, fœcunditas mira; non enim aquæ desunt, sive stagnantes, sive fluentes, sed & multos habet fontes, & lacum Varranum 30. milliariorum ambitus. Nec solùm aquis irriguus, sed etiam sylvis, & nemoribus amœnus, & herbis compascua terra est adeò salutaribus, ut herbarii ad medicas herbas colligendas è longinquis regionibus huc accurrant. Est præterea locus natura munitissimus, & ad Apuliam Regnumque ipsum infestandum opportunissimus: siquidem terra, marique est inaccessibilis. Nam & mari præcelsæ imminent rupes, nec nisi unus, aut alter portus, aditus præbetur ad auxilia accipienda haud dubiè optabilis, à terra verò reliqua ita est disiunctus, ut peninsulam efficiat. Qnapropter Diomedes fossa ducta, insulam reddere constituit. & Sarraceni postquam à Ludovico II. Imperatore apud Barium obsidionem diù substinnissent, & cum eo infeliciter conflixissent, securitati suæ consulentes agminibus duobus factis montem Gargani petierunt, atque ædem S. Michaelis, eosque qui voti causa illuc convenerant, spoliarunt; & sede hic constituta multos indè annos Apuliam infestam habuerunt. Nunc verò etiam oppidis, pagisque frequentissimus est. & Archangeli Michaelis memoria celeberrimus, undè mutato Gargani nomine sancti Angeli mons appellatur. Gargani porrò nomen antiquissimum fuit ex illo Virgil.

Appulus Adriacas exit Garganus in aadas.

Et Horat. s. Carm.

Querceta Gargani laboreat.

Garganum montem Adriatici, & Jonii maris terminum Ptolomæus existimat.

Cæterum censentur hac tempestate in Apulia Daunia, seu Capitanatæ, civitates, oppida & castra ferè centum, in queis celebrantur Siponrum ab antiquitate, nunc Manfredonia ab arce & portu, & freqnentia mercatorum; Bevinnm à vinorum præstantia, Asculum, Luceria, Salapia: & Arpi bello Punico, & Coloniis Romanorum, Cedignola victoria Consalvi Fernandi, & clade Gallorum, Lesina demum lacu, & piscatione, Luceria nundinis, Foggia pecudum, armentorumque vectigalibus est insignis. Ad hanc ipsam Catapanatæ regionem pertinent quatuor insulæ Gargano monti, & Frentanorum litori oppositæ 30. milliaribus à continenti distantes, Diomediæ veteribus dictæ a Diomede, cujus socios in ejnsdem nominis aves conversos Græci fabulantur, quasi verò aves Græcos hospites benignè exciperent. Verùm aves illæ omnibus nunc pinguedine sna salutares, dum contracta frigore hominum membra, ac pinguedine peruncta sedantur. Nostrates hasce insulas Tremitis vocant nomine sanè vetusto ut apud Cornel. Taci-

tum videre licet, sic scribentem, *Juliam Augusti neptem adulterii convictam, projectam ab eo fuisse in insulam Tremetum haud procul Apulis litoribus, ibique 20. annis exilium tolerasse*. Harum insularum maxima sanctæ Mariæ Tremitis vocatur, illi proxima Sancti Doimi, reliquæ duæ minores Catizzo, & Cappara. In harum maxima est insigne Monasterinm Canonicorum Regularinm sub regula s. Augustini, olim Ord. Cisterciensis, egregiè munitum, inaltera verò sunt armenta, & greges monasterii.

Christiana religio in Apulia iisdem ferè temporibus quibus in reliquis adjacentibus regionibus florere cœpit abdicatis titibus paganorum, & Calchantis, ac Podalyrii deficientibus oraculis, quæ virtute dæmonum futura admonebant, & ægrotos sanabant. Verùm post plurima sæcula Sarracenis Apuliam pattim occupantibus, partim infestantibus Christiana religio, &; Ecclesia laboravit, Mahumetanis ritibus introductis. Tandem Caroli II. Regis victoria, qua deletis Satracenis sublata funditus est falsa illa religio, & perpurgata provincia a superstitionibus barbarorum Cbristiana fides, & Ecclesia flornit atque adhuc floret.

Præsules in hac provincia fuere qnindecim, nempe Archiepiscopus nnus Sypontinns, & Episcopi quatuordecim; sed ex Episcopatibus qninque antiquati jam sunt, nempe Florentinus, Lesinensis antiquus Episcopatus. Lesina mediterranea civitas Apuliæ in provincia Capitanata à duobus passuum millibus distans à lacu ejusdem nominis; hæc à Sarracenis eversa, & ad vicum tedacta, & quadragintaquatuor duntaxat habitata familiis, Episcupalis hic sedes, quemadmodum & Florentina, suffraganea fuir Archiepiscopi Beneventani, sed civitate Lesinensi penè deleta, vacat jam Episcopalis sedes ultra 90. & amplius annos, & cura exercetur pet Archipresbyterum, mensæ aurem Episcopalis redditus attributi sunt magno xenodochio Deiparæ Annnnciatæ ntbis Neapolitanæ. Montis Corbini Apuliæ Catapanatæ civitas ad vicum redacta familiis 62. habitata. Episcupatus hic suit suffraganeus Metropolis Beneventanæ, ut ex Provinciali Romano, & valuis æneis Metropolitanæ aperte liquet, nnnc vero Episcopatui annexa Vulturariensi, dignitatem Episcopalem prorsus amisit Civitatensis item antiquus Episcopatus, alias Marsici veteris in Catapanata Apuliæ censetur. Anno Dom. MXLII. in distibutione civitatum Apulię inter Normannos civitas Valterio obvenit, hæc nunc ad vicum tedacta est, nec quicqnam veteris splendoris tetinet. Episcopalis hæc sedes Beneventanę suberat Metropoli; ut Romanum Provinciale, & valvæ æneæ Mettopolitici templi testantut, sed diruta civitate Episcopalis sedes pet Gregorium XIII. ttanslata est ad S. Severum. Civitatensis Ecclesia tedacta ad Archiptesbyteratum ruralem. Salpinas quintus antiquus Epis. Barensis olim Atchiepiscopi suffraganeus, nunc cum Tranensi nnitus.

Cæterum hæc scribentibus nobis in bac Apuliæ Danniæ sen Capitanatæ Provincia, Archiepiscopatns unns Sipontinus ieu Manfredoniæ, sedes Episcopales undecim, è quibus novem Beneventanæ subiectæ Metropoli: de illis agemus in ea Provincia tom. 8. sunt enim Asculan. Latinen. Bovinen. Lucerinen. S. Agathæ Gothorum, S. Severi, Vulturarien. Tetmulanen. & Ttivicanen. teliquæ autem nempe Troiana in s. nostro Tomo inter exemptas descripta est. Vestana post suam Sipontinam Metropolim conscribenda erit.

Altera Apuliæ pars in Orientem atque Austrum vergens Peucetia Archade Oenottii fratre, nostris verò à Batensi Metropoli dicta est Terra Batii. Peucetius & Oenotrius primi Græcorum extra partinm solum colonias deduxerunt, quindecim ætatibus ante bellum Trojanum, nt Milillus sctibit. Quod si ætas Xenophonte in Æquivocis auctote, spatium est annorum vigintiqninque, apparet, Colonias à Peucetio hic deductas suisse ante Troicum bellum annos CCCLXXV. Hic igitur primum Oenotrii,

A atque Ausones habitarunt, fuitque inde regio hæc, atque adeò Italia Ausonia, & Oenotria nuncupata. Initinm sumit regio hæc ab Auphido amne, & in Salenitos usque ad paludem Cannensem in agro Ostunensi sitam, porrigitur in longitudinem milliar. . . . . latitudo autem à litore maris ad confinia Lucanorum, seu ulterioris Principatus est mill. . . . . Hæc verò regio plana est, arida, & arbotibus vacua, ut Capitanata, sed in amœnissimos colles hinc inde assnrgit vineis & arboribus consitos. Tauta autem ost olivarum, & amygdalarum copia, & proventus, ut voluptatem spectantibus afferant, & admirationem, cum vix fieri posse videatnt, nt tam ingens feracissimarum arborum sylva hominum sine mann consita sit. Olei vero incredibilis est copia adeò nt magna Italiæ pars, & remotæ etiam regiones hinc hauriant, quo quadtagesimale jejunium servent. Qnid dicam de bombice, cymino, aniso, atque aliis aromatis? quid de uva præstantissima, quam zebibum vocant? nec deest frumenti copia

B adeò ut felicitati regionis hujus vix ulla alia videatur posse comparari. Quod si alicubi, nt apud Gravinam, venenati serpentes teperiuntur; adsunt ciconiæ, quæ Ægyptiorum ibi cum more nostro eos necant. Utbes verò etiam Capitanatæ urbibus elegantia, & civili cultn longè præstant, præsertim Batinm Metropolis, & Malphecta ad mare sita, Barolnmque populatissimnm celeberrimumque oppidum Episcopali titulo adhuc carens, licet Nazarenus ibi Archiepiscopus sedem habeat. Tranum item Metropolitica, & præsidialis sedes, ubi vina muscata coiligntut. In medirerraneis vero Gravina, & Andria, sed omnium in Romanis qnondam historiis celeberrimum est Cannnsinm à victoria Annibalis ad Cannas parta. In univetsa autem tota hac Bariensi tetra censentur hoc tempore civitates, oppida, & castra quinquaginta, nempè civitates quatuordecim, oppida, & castra sex, & triginta, status verò politicus, vicissitudines, ac conversiones in hac regione eædem ferè cum reliqua

C Apulia, ut supervacaneum sit eas repetere.

Chtistianam teligionem hi populi cum reliqua Apulia simul susceperunt, simul etiam consetvarunt, nisi qnando eam Sarraceni Græcotum, & Fedetici II. Germanici Imperatoris temporibus perturbarunt. Quemadmodum autem in Dannia Mons Garganus Archangeli Michaelis apparitione celebrarns est; sic regio hæc magui Nicolai Episc. Myrensis ossium parte apud Barium condita gloriatur.

Ex antiquis verò Episcopatibus regionis hujus duos delectos reperimus, quos tibi brevitet descriptos more nostro hic subiiciemus. Egnatia antiqua fuit Peucetiæ Apnliæ civitas sexto à Monopoli milliario haud procul à litore maris, cujus vix quædam parva vestigia intet tribulos, & utticas conspicinntur. Meminere ejns Plinius, Mela, Horatius, Strabo, & Ptolomæus, ex cujus ruinis fertur condita Monopolis. Rufentius Episcopus Ignatinus subscripsit Cnncilio Romano sub Symmacho anno 499. Antiquus Episcopatus hujus regionis fuit

D Aquavivensis, de quo præter nudum nomen nil extat memoriæ. Sunt in hac provincia Tertæ Barii Atchiepiscopi tres, Barensis scilicet, Nazarenus, & Ttanensis, Episcopi undecim, Episcopales sedes tredecim, cum duæ ex his Nazerenu Archiepiscopatui coniunctæ sint, Cannarum nempe, & Montis viridis, duæ verò cum immediate Romano Pontifici sint subiectæ, Monopolis scilicet, & Molphita, de quibus in primo nostro Tomo egimus. De tribus igitur Metropolitan. & Atchiepiscopali sede Nazarena duodecimque aliis Ecclesiis Andrien Bisuntinen. Bitecten. Catharen. Conversanen. Juvenacen. Lavellinen. Minervinen. Polignanen Ruben. Vigilien. ac Vestanen. in hac nostta decima septima Provincia agemus, & à Barensi Metropolitana incipiemus.

B A R E N S I S
M E T R O P O L I S,
Cujus ſuffraganei ſunt

Epiſcopi
(Biteĉten.
(Bituntinen.
(Catharen.
(Cuperſanen.
(Juvennacen.
(Lavellen.
(Minervinen.
(Polignanen.
(Ruben.

ARIUM a igitur, maritima eſt Apuliæ Pencetiæ civitas antiquitate regali Metropolitica, ac præſidiali ſede nobilitate, ac frequentia civium peregrinorumque ad nundinas atque magni Nicolai confeſſoris oſſa concurſu celeberrima. Meminit ejus Pompon. Mela, & Ptolomæus; Strabo, *Barrium, & Barretum* vocat. Plinius vero Barrinm aſſerens ante Japygem vocatnm a Japyge Dædali filio conditore Ædificatam volunt ante urbem conditam DXXXX ante verò Chriſtnm natum MCCXXXIX. a Barione deinde Peucetiorum, ſeu Pedicnlorum militnm Duce Barium dictnm, a quo captum, ac mirifice auctnm, & exornatum fuerat, unde ad renovandam facti memoriam nupera inſcriptio ſupra portam novam una cum effigie Barionis & nomine poſita eſt, his duobus comprehenſa verſibus.

a Vulgo Bari.

Urbem, quam Barion auxit, fundavit Iapyx
Nunc regis imperio, magne Philippe tuo.

Cornelius Tacitus Barinm mnnicipium Apuliæ eſſe dixit. Barium quoque nobile Syllani morte, ſenatoris clariſſimi, qui diro Neronis imperio mori juſſus, pectus Centurioni præbuit feriendum.

Anno Domini DCCCIXL. occaſione civilis belli, quod inter Adelgiſium Beneventanum Ducem, & Siconulphum fratrem gerebatur, Sarraceni Hiſpaniæ prædones, qui Raguſii conſiſtebant, & ad eam diem litora tantum Italiæ incurſarant ab Adelgiſio per Pandonem Barii Præfectum evocati Barium occuparunt, & triginta fermè annos tenuerunt, indeque Apuliam, Calabriam, & Campaniam ipſam infeſtam habuerunt, multaque harum regionum, oppida ſibi ſubjecerunt quouſque a

A Ludovico II. Francorum Rege pulſi ſunt anno poſtquam obſidere Barinm cęperunt quarto, ac ipſa civitas, ne in poſterum arx Sarracenorum eſset everſa. Rurſus anno DCCLXXIX. a Baſilio, & Conſtantino Imperatoribus per Sarracenos mercede conductos expugnatum eſt, Indè a Lothario Rege Rogerio Duci ereptum, perque Rogerinm anno MCXXXVIII. recuperatum, & per Apuliæ Reges celebratum, quibus Regni coronam, inſigniaque Barii ſumere ſolemne erat. Id pulchro carmine Bargeus expreſſit lib. 1. Syriados;

——————Cloeæque allabitur Urbi,
Quem quòdam ceu priſca ferunt monumenta priorū
Dædalides, omnemque agrum, qua Daunia tellus
Culta jacet, proprio ducens è nomine nomen
Fecit Iapygiam: ſeri ſed deinde nepotes
Dixerunt Barium, primi unde inſignia Regni,
Sceptraque, purpureoſque habitus, ſacramque Tiaram
Sumere tum Reges, Siculique, Italique ſolebant.

B Poſterioribns ſeculis ſuum habnit Ducem initio facto a Franciſco Sfortia, ex quo tempore a Sfortiacis uſque ad noſtra fere tempora retentum, a quibus tandem Aragoniis dotis nomine eſt reſtitutum. Celebratur maxime hęc civitas, quod Provincię iſtius, & ſacro, & prophano jure ſit Metropolis, cum exinde Terra Barii nominetur. Ager ejus frumenti, vini, olei, amygdalarum, & bombycis uſque ad miracula ferax. Civitas lauta in primis, & elegans, atque adeo nulli Regni civitati, ſi Neapolim excipias, ſecunda. Ora hic impetuoſa, Portus perânguſtus, ſed nundinæ tamen mercatorum frequentia celeberrimæ habentur. Barium Horatio Piſcoſum dicitur. Familiæ in civitate ex codice fiſci Regii cenſentur 2165. & non paucæ ex iis nobiles. Strabo a Brunduſio Barium DCC. ſtadiorum ſpatium deſignat. Antonius a Bario per compendium Tarentum numerat M. P. L. X.

Quis vero, Bario Chriſti fidem diſſeminaverit

non

non clare patet, vetusta tamen fert traditio a Patribus derivata. Divum fuisse Petrum Apostolorum Principem, dum ex Oriente Romam peteret, Tarentum appulisse, finitimasque civitates, Bariumque ipsum invisisse, qui cum multos convertisset, lavissetque sacro baptismatis fonte, eis Episcopum, & Pastorem ordinavit, cujus nomen, quemadmodum ejus successorum per aliqua secula invidiosa voravit vetustas. Antiquissimus igitur Barensis Episcopatus est, cujus Præsules anno Christi 530. sedente Felice IV. Pontifice, eoque annuente, ut Beatillus in hist. Barensi scribit, ab Epiphanio Constantinopolitano Patriarcha Archipræsulis titulum acceperunt, & facultatem duodecim per Provinciam suffraganeos Episcopos consecrandi. Usum tamen pallii non habuisse, nisi anno 933. a Joanne XI. Pontifice recepisse legimus. Metropoli Barensi accessit perpetua unione Canusina sedes anno 844. unde ab eo anno, qui præfuerunt Barensis, & Canusini Episcopi titulo tenus sese subscripsere. Diruta verò, ac pene solo æquata Canusina civitate antiquissima cum dignitate Archiepiscopali sanctorum corpora Ruphini, Memoris, & Sabini Barium transtulerunt, ubi jacent in Metropolitana sub Ara sacratissimi Sacramenti condita: præter hos sanctos Episcopos præfuerunt Canusinæ Sedi plures alii, quorum nomenclaturam ex vetustis monumentis idem dedit bonæ memoriæ doctus amicus noster Antonius Beatillus Societatis Jesu, qui monuit nos, primum, de quo extet memoria, Stercoreum fuisse, qui Sardicensi Concilio interfuit ann. 347. post hunc Probum in Oriente Apostolicæ sedis Legatum ad Leonem imper à Simplicio Papa missum anno 462. S. Ruphinum anno 501. S. Memorem in Concilio Romano sub Symmacho Papa an. 502. clarum, S. Sabinum electum anno 514. defunctum verò die 9. Febr. anno 566. cujus vitam idem scripsit auctor, de quo infra agemus, Marcum, Julium, Stephanum, Palumbum, Ursum, Transmundum, Rodecautum, Bursum, Maurentianum, Andream, Averaldum, Ludiperium, Petrum Lungobardum Grimoaldi Salernitani Principis affinem electum anno 800. qui corpus S. Sabini in novam Cathedralem transtulit, ejusdemque Acta conscripsit, fuitque primus Canusinæ sedis Archiepiscopus ad eam dignitatem sublimatus anno 818. paulo post Canusinæ civitatis a Sarracenis captæ excidium propriis usurpavit oculis, Salernum fugit, (1) an. 834. Salernitanus evasit Episcopus, ibidemque diem suum obiit anu. 844. Angelarius successit Petro an. 834. qui post decem annos factus est Barensis Archiepiscopus an. 845. tunc Canusinæ dignitas Barium translata est, & unita, qui primus Barensis, & Canusinus dictus est Archipræsul. Cæterum Canusium situm est ad Aufidi ripam xxv. stadia supra Cannas, vulgo nunc Canosia dicta Apuliæ civitas celebris apud antiquos scriptores: emporium Canusitarum non fuisse ipsum Canusium, sed ab ipso diversum Strabo lib. 6 scriptum reliquit. De infelici statu Canusinæ Ecclesiæ sanctus Gregorius scribit ad Felicem Episcopum Sipontinum lib. 1. epist. 51.

Metropolis ædes Barensis Deiparæ Virgini Assumptæ dedicata est; habet Sacrarium instrumento, seu supellectili ad cultum divinum necessario satis instructum. Hic præter supra memorata sanctorum Episcoporum corpora, sunt & aliæ reliquiæ argento insertæ, conspicuo ac decenti loco collocatæ: in qua nobili Basilica numerosus Clerus, atque Canonici summa cum dignitate divinum pensum exsolvunt: sunt enim in totum cxx. in primis Canonici xl a è quibus duæ dignitates eminent, Archidiaconus secundus ab Antistite, & Archipresbyter, sunt & duo Cantores, & alii officiales, qui a Canonicis quotannis eliguntur, ut Procurator, Censor, quem punctatorem vulgo dicimus, Præfectus fabricæ, Secretarius, & Quæstor, seu Thesaurarius. Hi omnes, aliique Presbyteri, & Clerici quotidie in templo ministrant, horas omnes Canonicas quotidie recitant. Festis vero diebus tum duplicibus, tum semiduplicibus totum etiam officium canere tenentur. Canonicatuum singulorum fructus quadraginta aureos non excedunt, cum tamen opulentos hisce Canonicatibus fuisse olim redditus constet, sed nunc exigui, ac tenues facti sunt, quod bello sub præteritis Ducibus vastata provincia hæc fuit: deinde quarta, quæ a vectigalibus pendi, solvique consueverat, Capitulorum mensæ adempta est. Item è Canonicis unus institutus est Pœnitentiarius, & alter Theologus. In hac civitate præter Metropolitanam Parochialis Ecclesia nulla est; totius namque civitatis animarum cura, quæ & penes Capitulum ab Archipresbytero exercetur, & a certis Canonicis in sex regiones distributa civitate, quarum singulis templa singula sunt Parœciæ loco assignata, singulique cuique templo Canonici, cum duobus adjutoribus addicti, qui accepta ex Metropolitana Ecclesia sacramenta per annum ministrant, sancto die Paschatis excepto. Dictæ autem Ecclesiæ nullos certos redditus habent, Canonici tamen eas perinde excolunt, catechismum ibi explicant, atque alia pastoralia munia accuratè obeunt. Sed omnium hujus civitatis Ecclesiarum longe celeberrima est S. Nicolai magni Confessoris maxima parte sacrorum ejus ossium prædives, unde liquor humanis corporibus salutaris manat, ad quod visendum, & venerandum peregrini confluunt, non modo finitimi ex provincia, sed ex remotissimis regionibus. Translata fuerunt sanctissimi Confessoris lipsana ex Myra civitate Lyciæ, ubi Episcopus fuerat, ad Barensem civitatem anno Domini, ut Sigibertus scribit 1087 cujus translationis in Romano Martyrologio memoria agitur 9. Maii. De liquore autem ex sacris ossibus jugiter manante vetera etiam testimonia extant, & in primis Emanuelis Imperatoris in Constitutione novella de feriis ubi Nicolaum miraculis insignem unguentorum fragrantia scatentem appellat. Nicolai vitam, & translationis historiam idem luculenter scripsit Antonius Beatillus. Est autem Basilica hæc tum ædificio, ac structura magnifica, tum sacra veste, atque instrumento Ecclesiastico ample instructa, riteque, ac diligenter administratur. Camera aræ maximæ tota ex argento, & argenteis pariter columnis imposita quondam fuit, quas Ferdinandus Aragonius Rex cum abstulisset, ut ad Turcas depellendos pecuniam conflaret, adverso semper ab eo die numine usus est, ut de argento Barensi idem possit adagium usurpari, quod de auro Tolosano veteres dicebant. Regium hoc sacellum est, & in eo centum, ac viginti circiter Clerici administrant, numeratis quadraginta Canonicis, aliisque Beneficiatis, & Clericis qui Priori obtemperant. Sunt præterea in hac urbe sex cœnobia Mendicantium, unum Monachorum Cœlestinorum, & Collegium Societatis Jesu; Sacrarum vero virginum monasteria quatuor, in quibus omnibus sunt ancillæ Christi ferè ducentæ attributæ annuo reddituí fere trium millium aureorum: laicorum sodalitia quamplura, quæ variis piis muneribus funguntur, præsertim Societas montis Pietatis, quæ carceribus mancipatos visitat, eleemosynas in egentes distribuit, puellas matrimonio collocat, & valetudinarii nuper instituti procurationem gerit.

Sunt autem fidelium intra mœnia degentium animæ quindecim millia. Populus urbanus, catholicus & pius, ita ut major civitatis pars singulis mensibus Ecclesiastica sacramenta suscipere soleat. Diœcesis Barensis oppida habet tria & viginti, totidemque Parochiales Ecclesias, quarum sexdecim Collegiatæ, seu Conventuales, & receptitiæ, tres habent suos quoque Canonicos sub Archipresby-

a Ex supplici libello Canonicorum habentur Canonici 24. Dignitates 4. presbyteri inferiores 250. & minores Clerici 80.

(1) Verum si fuit ea ætate Petrus aliquis; à Canusino ad Salernitanam Cathedram evectus, alium eum esse necesse est ab illo, cujus auctoritate vita S. Sabini est conscripta. Nam hic Canusii successores habuit, & inter hos tertium Audualdum, olim Archidiaconum sub Bursa Episcopo, cui Bursæ Petrus, & fortassis non immediatè successerat. Bollandus tom. 2. Febr. p. 324. ubi existimat Petrum, cujus jussu scripta fuit S. Sabini vita, floruisse paulo post an. 700.

byteris, qui reſident ac præcipua diligentia, & pietate divina officia recitant. In his nppidis vatiæ ſunt ſodalitates laicorum, pietatis operibus incumbentium Oppidora præcipua ſunt Aqnavivum, ubi Epiſcopalem quondam ſedem ſuiſſe ſuſpicor, Caſa Maſſima, & Modugno, in quibus ſingulis ſingula ſunt virginum cœnobia. In Aquaviva autem cauſarum cognitio ad Archipresbyterum ſpectat. Populus autem tam urbanus, quam diœceſanus pietati impensè eſt addictus, tanta verò religionis integritas viget, ut non modu nulla reſideat hæreſeos ſuſpicio, ſed omnes magna fidei, religioniſque Catholicæ augendæ cupiditate flagrent.

Provincia Barenſis è duodecim ſuffraganeis, quos olim habebat, tribus decurſu temporis ſublatis, nempe Salpenſi, & Cannenſi, quorum ille extinctus, hic Nazareno Archiepiſcopatui attributus eſt, item Melſetenſi, qui exemptus eſt, novem nunc habet, nempè Bitecten. Bituntinen. Catharen. Cuperſanen. Juvenacen. Lavellinen. Minerbinen. Polymniacen. & Ruben. Habet præterea Archiepiſcopus Barenſis Melfecti, Canuſii, Tirlitii, & Rutiliani cauſarum appellationem Apoſtolicæ Sedis auctorit. conceſſam. Menſæ Archiepiſcopalis annuus cenſus eſt ſatis dives, a Taxatur verò in lib. Cameræ Apoſtolicæ flor. 1666. cum dimidio. Series Barenſium Archipræſulum ſequens eſt, quam partim ex Antonii Beatilli catalogo, tum ex hiſtoria Barenſi ab eodem conſcripta, ubi ſparſim de iis agit; tum verò ex aliis ſcriptis, & monumentis concinnavimus.

a Videl. computatis incertis 4500 ducat ejus monetæ.

I. 1 GERVASIUS Bari Epiſcopus interſuit Concilio Sardicenſi anno 347.

II. 2 CONCORDIUS Epiſcopus Barinns ſubſcripſit Concilio Romano ſub Hilario Papa anno 465. & tantum hi duo ſunt obſervati Barenſes Epiſcopi; reliqni deſidetantur.

III. 3 PETRUS ultimus, & primus Archiepiſcopus Barenſis fuit hac dignitate exornatus anno 530. ab Epiphanio Conſtantinopolitano Patriarcha, ſedente Felice Papa IV. cujus auctoritate Epiphanius hanc ſedem Metropolitanam conſtituit, cum facultate duodecim ſuffraganeos Epiſcopos ordinandi. Poſt Petrum decem eidem ſucceſſerunt Archiepiſcopi, quorum nomina, neque acta extant in diptycis ejuſdem Eccleſiæ.

IV. 12 LEONTIUS duodecimns Barenſis Archiepiſcopus circa annum Dumini 780 electus, Nicæno Concilio ſe ſubſcripſit anno 787. una cum Leone Tranenſi, Chriſtophoro Andrienſi, & Sergio Vigilienſi in Apulia Epiſcopis. Diù hanc ſedem rexit Leontius, quievitque in pace.

V. 13 SEBASTIANUS Barenſis Archiepiſcopus proximè ſucceſſit Leontio, quem ſubſcriptum invenimus ſub Barenſis Epiſcopi titulu in Concilio Romano ab Eugenio Papa celebrato anno 826. Vixit in hac dignitate ærumnoſis temporibus; Sarraceni enim ab Aldegiſio Beneventanorum Principe contra Ricardum per Padonem Barii Præfectum à Raguſio evocati intempeſta noctæ Barium ex improviſo adorti occuparunt, ipſumque Padonem in præmium iniquitatis interemerunt anno 840. Hanc civitatem deinceps Sarraceni per annos omnino triginta (teſte Sigonio) tenuerunt. Sebaſtianus verò multa vigilantia, ac pietate populum ſibi commiſſum rexit annis 22. quatuor tamen in dura Sarracenorum ſervitute, quibus exactis mortalitatem explevit anno 844.

VI. 14 ANGELARIUS vir ſanctimonia clarus, ac rerum geſtarum æterna memoria dignus, jam antea per annos decem Canuſinæ Eccleſiæ Archiepiſcopus in demortui Sebaſtiani locum omnium votis Barenſi Eccleſiæ præficitur anno 845. retentoque ex Romani Pontificis auctoritate, & Canuſinæ ſedis titulo, Berenſis, & Canuſinus Archipræſul dictus fuit, qui deinceps ex perpetua utrarumque Eccleſiarum unione in ſucceſſores tranſiit, uſque in hodiernum diem. Diruta tunc erat ex Sarracenorum incurſione Canuſina civitas, ac præter Ca-

A thedralem ſanctorumque Epiſcoporum Sabini, Ruffini, & Memoris, pretioſa corpora. omnia ruderibus, & ſquallore obruta jacebant; viſum ſuit Angelario, utriuſque Eccleſiæ Archiepiſcopo, in decentiorem locum Sanctorum lipſana transferre. Attulit igitur è Canuſio Barinm ſacra pignora, & ſub confeſſione Cathedralis collocavit; Sabinum verò in civitatis Divum tutelarem adſcivit. Huius translationis meminit vetus m. ſ. liber Archivii Barenſis Eccleſiæ. *Sedit B. Sabinus in Canuſina Eccleſia annis quinquaginta duobus, cujus corpus ibi requieſcit uſque ad tempora Petri Archiepiſcopi primi, & Angelarius eius ſucceſſor destructo Canuſio, attulit Barium corpus Beati Sabini, necnon corpora ſanctorum Patrum Memoris, & Ruffini Præſulum Sedis Canuſinæ.* Sabini corpus occultum fuit, uſque ad tempora Heliæ Archiepiſcopi, de qua inventione infra in Elia agemus. Sabini dies feſtus agitur 9. Feb. qua ex hac vita migravit, de quo agunt D. Gregurius lib. 2. dialog. c. 15. & lib. 3. cap. 5. Petrus de Natalibus in Catal Sanctorum lib. 3. cap. 133. Martyrolog. Roman Baronins in notis, & alii, noviſſimè verò ſupra laudatus Antonius Beatillus vitam ipſius vernacula lingua ſcriptam edidit; nos vero acta ipſius latinè conſcripta ex Caſinenſi Bibliuth. cod. m. ſ. ſignat. 289. fol. 246. delata, hic deſcribere conſultum viſum, quod plura in eo ſint ſcitu digna. Hanc Petrum b Canuſinæ Eccleſiæ Archiepiſcopum juſſu Leonis Papæ ſcripſiſſe referunt.

b Hanc non ſcripſit Petrus Archiep. ſed Petri juſſu auctor coævus, ut ipſe teſtatur in vita dicens: Hæc autem, quæ diſturna ſum, audivi à viro venerabili Petro ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopo. Bollandus. tom. 2. Febr. p. 11.

Vita, & obitus ſancti Sabini Epiſcopi.

Voluntati tuæ parere ſumme Pontifex cupio, ſed mens multis refugit gravata peccatis tantarum virtutum miracula pandere. Tamen ſolet per teſteam lucernam clarum lumen effluere, & in vaſe plumbeo optimum reperiri unguentum; ſed quia præceptis obediens, valde credo me illius precibus adjuvari. Ego verò ſanctiſſimi viri miracula in dialogis B. Gregorii dudum jam reperi, quæ & ſanctitati veſtræ puto eſſe notiſſima, ſed graviora metro ore quaſi philoſophica aures carmina demulcent noſtrorum. Prius tamen ſcribenda exiſtimo, quod in libris invenimus exarata, id eſt ea, quæ noſtris temporibus ſumma veritate poſſunt agnoſci.

Incipit vita ejuſdem.

Juſtiniano igitur Auguſto regnante, cujus temporibus n multis in locis ad Chriſti gloriam, & adjumentum noſtrorum ipſo favente non parvo numero claruerunt: ſed quia multa grata, & miranda in noſtris codicibus inveniuntur; inter quos Beatiſſimus, ac venerabilis Canuſinæ Eccleſiæ Sabinus effulſit. Hic enim ab infantia omnipotenti Deo in omnibus placere cupiens carnis contrivit voluptatem, & omni niſu ad cæleſtia anhelabat. Tanta etiam in illo gratia erat, ut nullus ambigeret, eum aſſiduè cæleſtia cogitare: & foris oſtendebat, quod intus aſſiduè meditabatur; erat enim pietatis cultor, juſtitiæ amator, pauperibus largus, hoſpitibus gratus, orphanorum, ac viduorum certa protectio. Quis ad illum triſtis advenit, & non lætus abſceſſit? Quis in illius oculis ira agitatus, non eſt illicò ſedatus? Quis in faſtu ſuperbiæ poſitus, non illius eſt admonitione humilis factus? Quis duræ mentis venire ad eum poterat, qui non ejus doctrina delectaretur? Quantum ſe in ſummo culmine eſſe conſpiciebat, tantum ſe humilitatis gubernaculis continebat; reminiſcens illud quod dicitur, quanto magnus es, humilia te in omnibus, unde & ab omnib. amabatur. Quis enim ſcribere poterit, quanta in eo erat largitas conditoris, qui ita erat immobilis, ut nullis adverſis moveretur, nulla lætitia ſolveretur, nullo unquam munere in partem aliquam verteretur. Nos autem ſi omnia vitæ illius bona narrare volumus, ab his, quæ ſunt dicenda, ceſſamus, atque utinam Auguſtinus, aut Doctor aliquis noſtrorum adfuiſſet, qui tanti viri miracula, ac virtutes limpido ſermone componeret. Ego verò imbecillis, & inſcius litterarum, quoniam elegantioribus hujus vitam verbis contexere non valeo, miraculis decorabo.

Igitur prædicti Chriſti famuli faciem omnes proceres, ac præcipuè viri Italiæ ſæpius videre cupiebant,

& cum

& cum vico sanctissime cælestibus pabulis epulari. Vnde & cum Germano Capuanæ Ecclesiæ Pontifice crebra familiaritate conveniebat. Sed & cum Benedicto Christi famulo in Casino castro posito assiduis amicitiis jungebatur, eumque per singulos annos vi seee consueveeat, quem vie Dei pro vieæ suæ meeito valde diligebat, ut Gregorius Romuleæ Vrbis naceat Episcopus. Nam quodam tempore, dum ad eundem Dei famulum Benedictum prefatus vir visitandi gratia advenisset, & de Totila Gothorum Rege, ac Romanæ Vrbis interitu locutio oriretur, Benedictus ait, Roma à gentibus non dissipabitur, sed sais vetustatibus, & teeeæmotibus fatigata, marcescet in semetipsa. Quod ex maxima parte factum cernimus, sicut mihi ii, qui illius itinera frequentius ambulant, eetulerunt: dicunt enim eam quasi absque habitatoribus ex tanta multitudine remansisse, & quæ gloria florebat tunc, diversis nunc vitiis abundare. Silentio tamen hoc dicimus, quoniam vigor sanctæ Ecclesiæ, Deo favente, adhuc in illa primatum tenet. Sed quia à narratione paululum discessimus, ad sancti viri narranda miracula revertamur.

Itaque Dei famulus Sabinus ab omnibus venerabatur intantum, ut Gelasius Romanæ Vrbis Pontifex præ ceteris Episcopis socium sum, ac familiarem haberet. Nam cum idem B. Sabinus Barolitanam Eccl. dedicare in honore beatiss. Andeeæ Apostoli voluisset, eundem Gelasium Papam ad se advenire rogavit, quod & factum est, eumq; supradict. Eccl. dedicare popo scit, satis de adventu primæ Sedis Episcopi gaudens. Quapropter alacri animo cum ceteris Episcopis, quos ad dedicationem ejusdem Eccl. vocaverat, omnipotenti Deo gratias egit, eo quod ad se tantus Pontifex advenisset, quorum videlicet Episcoporum nomina hic scribenda cristimo. Laurentius Sipontinæ Eccl. Pontifex, Palladius Salpitanæ, Eutychius Tranensis, Joannes Rubessanæ, Asterius Venusinæ. Erat præterea idem venerabilis vir restaurator Ecclesiarum, ad gubernandas animas præcipuus, & quia talenta dominica ad negotiandum acceperat, sollicitus quærebat hæc Dom. suo cum lucro reportare: & quoniam quinque, & duo talenta in se cognoscebat, cupiebat duplicate, quæ sibi commissa credebat. In exterioribus augebat duo, activæ, contemplativæq; vitæ deditus, in quibus sancta, & immaculata degit Eccl. Non intellectas in eo fine opere, sed jugiter cum intellectu concordabat opus; & quod suo gregi prædicabat, abundantius faciebat. Suadebat omnibus mundi hujus prospera esse vanissima, & quasi flumina labentia velocius deperire. Nunquam à doctrina lingua, & à restauratione venerabilium locorum cessabat manus. Pulchro siquidem opere in Canusina civitate in honorem BB. Cosmæ, & Damiani Martyrum Basilicam extruxit, eandemque diversis coloribus, ac musivo decoravit, necnon & ad honorem B. Joannis Baptistæ, ac Præcursoris Domini Jesu Christi, excelso culmine cameram juxta Eccl Beatissimæ semper Virginis Dei Genitricis Mariæ condidit. Sed & ante Ecclesiam prædicti Præcursoris, Domino Salvatori templum magno decore instituit.

Sanctus itaque vir, cum jam longa senectute fatigaretur, lumen amiserat oculorum, cui utique sancti Spiritus lumen oculos illustraverat mentis, & quia multis fuerat spiritualibus donis ornatus, cepit etiam cæcus spiritu prophetiæ videre. Nec diu hoc latuit, tota namq; Italia eum habere spiritum prophetiæ audivit, quod & ab omni populo creditum est fideli, gaudente talem sibi suis fidelibus Dominum constituisse Pontificem.

Eo itaque tempore, cum Totila, quem supra meminimus, Gothorum Rex in eisdem partibus moraretur, donum sancti Spiritus, quod vir Dei acceperat, audivit, quod minimè credidit, sed sicut erat durissimæ, & perfidæ mentis vir, eum explorare conatus est. Nam cum ab eodem venerabili Viro ad prandium fuisset invitatus, Rex ad dexteram illius sedit, puerique ejus de manu, hora bibendi, poculum abstulit, idque loco pueri Episcopo præbuit, quod virum Dei minimè latuit. Nam summa velocitate,

A poculo accepto, Regi ait, vivat ipsa manus. Ille verò quamvis perfidæ esset mentis, ad veritatem deductus lætitia affectus, verecundia faciem texuit; lætus siquidem quia quod de viro sancto audierat, invenit, verecundus quia tanto viro illudere præsumpsisset. Nec in illius corde scrupulus dubitationis remansit: quoniam Dei servus, quod per lumen oculorum decernere non poterat tanta celeritate, quod ei illudendi arte fuerat factum, invenisset; unde Rex, & qui cum ipso erant, cœperunt tantum Episcopum, ac prophetam in summa veneratione habere, intantum, ut qui totam Apuliam, ac Calabriam jam deceptionibus devastarat, à sancti Dei famuli diœcesi, cunctos suos compesceret: ita ut nullus, vel minima illius, & abjecta contingere auderet. Igitur ut clarius ostendamus eum habuisse prophetiæ spiritum, vel quantæ fuisset virtutis, ad ejusdem Archidiaconi, Vindemii nomine manifestandam perniciem articulum versamus. Itaque cum idem venerabilis Antistes provectæ esset ætatis, maligno instigatus spiritu præfatus Archidiaconus, totum se contra Episcopum ad adipiscendum

B Episcopatum dedit. Puerum itaque, qui refectionis tempore, Episcopo poculum tradere solitus erat, accersivit, cumque his verbis, diabolico ore loquutus est, dicens; Miror, quomodo æquo animo diuturna suffers onera; senis hic, si vita discessisset, protinus honoratior haberetis. O si talem habuissetis Episcopum, qui Episcopatus sui terminos celeri corpore opportuno visitare tempore potuisset. Ad hæc verba puerilia corda cœperunt mollescere, & Archidiaconi maligno consilio obedire, intantum, ut venenum à Vindemio sibi traditum vino misceret, & ad bibendum Episcopo præberet. Nam, cum reficiendi hora advenisset, puer ex more poculum veneno maculatum Episcopo nisus est tradere. Cui Episcopus, bibe, inquit, tu, quod mihi porrigis, scio quid in illo latitat. Puer verò mox quod fecerat, in lucem cognoscens deductum, pertimuit, & sancti Viri vultum ferre non prævalens, citius se necare elegit, manum ad os, ut biberet venenum, injiciens. Ad hæc Episcopus, mihi ait,

C præbe puer, absit, absit, ut in conspectu licet indigni Pontificis veneno quis extremam finiat vitam. Ego bibam: sed ille, qui hoc flagitium perpetrare voluit, Episcopus non erit. Statimque poculum arripiens, venenum Episcopus bibit securus. Sed mirum, & stupendum miraculum mox contigit. Nam cum ipse bibisset venenum, miser Vindemius in tertio vico tribus millibus à sancti Dei famuli distante habitaculo defunctus est, & qui S. Viri necē audire cupiebat, ipsa malitia sua peremptus est, & dum vellet necare Episcopum, veneno nequitiæ suæ necatus est. O infelix, & omnibus deterior Vindemi! tibi credita sunt Domini præcepta, tibi Evangelium datum est, ut omnibus evangelizares: nunquid non publica voce canere solebas, qui parat proximo suo foveam, incidet in eam? Hoc tibi evenit infelix, quod aliis cavere prædicabas. Statim verò id, quod gestum fuerat, auribus Dei famuli insonuit: de illius potius animæ, quam corporis nece dolens, eum mira pietate juxta sepulchrum suum sepeliri præcepit; Nec diu post hæc vir Dei Savinus in hac vita

D moratus est. Hic itaque cuncto astante Clero extremam sui corporis diem prædixit imminere. Nec quod prædixit, diu dilatum est, languore namque correptus, & in ipso sui obitus jam articulo positus, in strato quo jacebat, residens, universo astante Clero, ac turba, quæ ad sanctum Virum ob illius exitum animæ confluxerat, clara, prout poterat, voce ait: Dissolutionem mei corporis, fratres, ac filii, videtis imminere: necessarium igitur existimo ultima meatum prædicationum vobis mandata relinquere. Præcipue itaque pacem strictius cunctas doceo tenere: nequaquam enim ab illa aliquis recedeas, boni quid potest operari. Secundum utique est hoc Domini mandatum. Duobus namque præceptis, ut sæpius vestræ dilectioni intimavi, Christi Ecclesia servatur. Primum, ut Deus à nobis totis viribus diligatur, deinde ut proximus puro pectore ametur. Ab his, scitote, cætera derivari mandata. Nemo ab unitate fidei recedat, quia nisi quis in Trinitate oculos mentis suos

teneat,

tenent, in vacuum laborat. Acrimine omni custodia semper animus refrænet, quod si quis captus fuerit, continuo ad confessionis devota mente remedia concurrat. Hospitalitate gaudete, pauperum, viduarumque terminos nullus movere conetur. A Missarum solemniis suo tempore nunquam animos revocetis, reminiscentes, quod dicitur, dum lucem habetis, ambulate. Hora futura est, in qua nemo potest operari. Mundi hujus oblectamenta, quæ cernitis, more fluentis aquæ decurrere scitote: cuncta caduca velut fumi vaporem credite perire, labentia fugite, ne cum labentibus cadatis. Cruenta illa bestia, quæ hominum suis morsibus crudeliter mentes lacerare festinat & lucis filiorum suis sordibus nimium pectora fuscare, quod promittit, fallit, sibique consentientibus mentitur, invidia ardet, & ubi mendax ipse stare non potuit, inde alios repellere molitur. Ad poli potius altitudinem oculos mentis dirigite, ut patriam, quam primi parentes obediendo colubro antiquo perdiderant, recipere mereamini. Inter hæc illis ventura hoc modo mirabiliter prophetavit. Ego, inquiens, jam de corporis ergastulis exiens, Domino gregem quem mihi ad pascendum tradidit, commendo. A luporum scio vos post funeris mei tempora graviter dentibus lacerandos: nam gentium invasione Italia non paucis temporum curriculis premetur, ita ut rura absque agricolis ob gentium terrorem relicta videantur. Qua causa membrorum meorum tumbam incognitam relinquo. Diuturno etiam tempore absque adminiculo Pastorum Ecclesia inculta retinebitur. Nullus clangor laudantium, sive canentium sonora in ea voce audietur. Relicta ab hominibus loca hæc tantummodo bestiæ tenebunt, quod quidem reperimus juxta vaticinium prophetantis. Hæc & his similia eo dicente, plangentium vox orta est, nullus se potuit à lacrymis continere, dolentes, quod ex ore Pontificis talia audissent. Cuncta itaque sacerdotum, omnisque plebis agmina commotis visceribus inquiunt: quem nobis, ô summe Pontifex, Pastorem dimittis? quid non adhuc fatiscente licet ætate tibi commissam gubernas Ecclesiam? poteras, si Christum petere velles, nostra aliquandiu onera sustinere. Quibus ille; hoc mihi, inquit, cohæredes, & in fide Jesu Dei nostri participes dicere nolite. Nam debitum mortis persolvens, Christum toto desiderio anhelo. Nunc ad patriam protoplastis vetitam reducor; nunc agmina Apostolorum, Martyrumque fulgentia videns, gaudeo, turbam Virginum, nec non Angelorum candidatum cernens, delector. Cur ergo me impedire nitimini? Si me toto affectu amatis, ad me quantocitius venire deinceps festinate, per ipsum, qui vitam se præbet petentibus. Multa, & his similia populo prædicans Beatissimus Savinus, post quinquaginta & duos annos, quibus sanctam Canusinam gubernavit Ecclesiam quinto Idus mensis Februarii ab hac luce migravit ad Dominum.

Omnis itaque Clerus, universaque turba, quæ ad sanctissimi viri obitum confluxerat, multis coruscantibus lampadibus, hymnis cœlestibus beatissimum ejus corpusculum prosequebatur, quousque sepulturæ traderetur. Virgines sparsis crinibus oblitæ faciei pudorem ululatum dabant, sed & senes tremula voce, prout poterant, lacrymas effundebant. Ex longinquis etiam locis multi convenerunt, ut in unum confusa voce psallentium simul, & lugentium honorarent; en Angelicis manibus suscipitur, ea quæ sibi credita fuerunt, geminata Domino reportavit. Ergo quid illi Dominus dixerit, audiamus. Euge, Savine, quia in pauca fidelis fuisti, constituam te supra multa. Quo dicto, veste eum candidiore nive Dominus statim induit, gemmisque fulgentibus coronavit. Sicque Prophetis gaudentibus, & Angelorum choris exultantibus inter sanctos vir Dei collocatus est.

De virtutibus, ac miraculis vitæ prædicti Dei famuli quantum memoriæ occurrit, diximus, nunc autem cujus sit meriti, vel quantis virtutibus illius ossa floreant, Deo opitulante eloquamur. Hæc, quæ dicturus sum, à viro venerabili ejusdem Ecclesiæ Episcopo Petro agnovi, qui mihi de suo decessore Savino, quæque à senibus sacerdotibus multis, & diligentibus inquisitionibus audierat: vel quod ex epigrammate legere potuerat, sæpius narrare consuevit, & hæc ut scriberem, præcepit.

Quidam Hispanus, Gregorius nomine, gravi sui corporis languore premebatur. Hinc cum per loca sanctorum discurreret, quatenus sui corporis remedium invenire potuisset; quadam nocte dum se Domino tota virtute committeret, ejusque misericordiam multis precibus exoraret, ut illi peccata dimitteret, & à periculis corporis velocius liberaret, post orationem statim sopore arreptus est, sibique quendam dicentem audivit: Surge Gregori, ad Italiam propera, ibique per Sabinum Episcopum, non solum tui corporis, sed & animæ invenies sanitatem. Mox à somno evigilans, quod ei fuerat imperatum fecit, & veloci cursu, ut poterat, ad Italiam venit, quam ingressus, cœpit ab incolis terræ anxius quærere in quo loco B. Savini corpus jaceret; ad quem responsum est, apud Spoletinam urbem quievit, atque in ea martyrio, tempore quo Christi Ecclesia à Gentilibus persequebatur, coronatus est. Hæc audiens, iter continuo arripiens, omni gaudio ambulare cœpit: putabat enim Savinum, quem in suo solo positum audierat. Itinere cœpto, ut præfati sumus, Spoletum venit, Ecclesiam beatissimi Dei martyris citius reperit, quam ingressus, diutius oravit, petens, ut ei Dominus, quod promiserat, per suum famulum citò largiri dignaretur. Post paucos verò dies beatus Martyr se sanitatem petenti, per visionem ait; quid me quotidianis lacrymis postulas? non ad me missus es, sed ad fratrem & coepiscopum meum Domini Jesu servum Savinum, quem Dominus Canusinæ urbi Apuliæ Antistitem dedit. His auditis Apuliam petiit, apud Ecclesiam B. Petri Apostoli ejusdem Savini Episcopatus, Domino se multis precibus stravit, dicens: Domine Jesu Pastor bone, qui mundum tuo sanguine restaurasti, qui dixisti, quod omnia crimina in confessione laventur, peto clementiam tuam, ut mihi peccata dimittas, & ab infirmitate meum corpusculum tua pietate absolvas. Aspice me peregrinantem per longa itinera fatigatum tuæ sanctæ promissioni credentem, spero habere, quod mihi promissum est per te, qui vivis & regnas cum Patre, & Spiritu sancto in sæcula seculorum. Amen.

Finita vero oratione, à Clericis susceptus est, & cur per tanta terrarum spatia ad ea loca venire voluisset, quæsierunt. At ille sui adventus causam innotuit. Ad hæc illi, sepulchrum, inquiunt, illius quod quæris, usque hodie hominibus incognitum maneat; potens est tamen Deus, & hoc tibi manifestare, & sua promissa complere. Quibus præfatus Hispanus, me precibus, ait, obsecro, adjuvate; & quidem misericordiam expecto. Post hæc, illo quiescente, post vigiliam orationis, beatissimus vir Dei Savinus apparuit ei, dicens: Gregori, corpus tuum pristinæ restitutum est sanitati & animæ saluti: & subjunxit, sepulchrum quidem meum, quod per tot tempora latuit, illo in loco omnibus innotesce: & super id ut Ecclesiam construat, Theodorandæ dicito. In ipso autem invenies, unde quod jubeo, abundanter valeat implere.

Eo vero tempore Longobardorum Regni Grimoaldi gubernacula regebat, qui filium suum Romualdum Beneventi principem instituit, eique Lupi cujusdam nobilis filiam, nomine Theodorandam, quam modo meminimus, in matrimonium dedit. Romuald vero defunctus, eam ad regendum Samnitum populum cum parvo filio reliquit. Igitur hæc mulier à præfato Hispano mandatum audiens, & implere festinans, ad sepulchrum Dei famuli læta pervenit, illudque Sacerdotibus omnibus, qui aderant, psallentibus, & hymnos Deo cantantibus jussit . . . . Aperuerunt itaque sepulchrum, & in eo thesaurum mirabilem odore ambrosio redolentem reconditum invenerunt, sed & in quadam parte sepulchri non modicum auri pondus repertum est. Quod factum propter gentilium credimus incursionem, quæ ante hæc tempora, ut vir Dei prædixerat totam usque ad internecionem Ita-

lιam

litam devastavit, fortasse ut ad constructionem ejusdem Ecclesiæ servaretur. Theodoranda vero oblita mandati, aurum abstulit, sepulchrum reliquit, & remeare ad sedem suam volens, Beneventum festinabat. Sed dum ad pontem, qui à Trajano Augusto super fluenta Aufidi est constructus venisset, omnipotentis Dei judicio equus in quo sedebat, pede lapsus est. Quæ mox in terram corruit, & à terra brachiis famulorum levata, quis esset, vel cujus meriti Savinus, post casum agnovit, cujus præceptum fuerat oblita. Se itaque mox ad Dei viri sepulchrum reduci fecit, & cum omni festinatione, quemadmodum ei mandatum fuerat, Ecclesiam construens, altare super corpus viri Dei pulchro marmore instituit. Ad cujus etiam ministerium, calicem & patenam ex auro, quod abstulerat, fieri præcepit, necnon & altaris tegmina auro, gemmisque decoravit. Hispanus vero ille usque ad exitum suæ vitæ in eadem Ecclesia servire Deo curavit.

Nec hoc silentio dandum existimo, quod ab ejusdem Ecclesiæ Primicerio me audisse recordor; venerabilis, ajebat, Bursæ tempore, qui in hac Ecclesia Deo largiente, extitit Pontifex, quidam Aquitanus ad viri Dei Savini famam cucurrit, qui ita erat omni suæ compage corporis solutus, ut nunquam ad os manum ducere, vel ad ambulandum pedes movere valeret, quoniam durius adjunctionibus tenebantur: nunquam illius aures sonum audire poterant, nec ad mortalium lumen lumina patebant, & ut verius dicam, quasi in quodam vasculo quodammodo anima manebat, ut per hunc sui servi omnipotens Deus virtutem innotesceret. Huic itaque in suo adhuc solo remoranti dictum est, ut quantocyus ad sepulchrum Christi famuli veniret, quatenus sui corporis remedium habere potuisset. Venit itaque, & dum quadam die apud eandem Ecclesiam secreto Dominum, ut poterat, pro membrorum suorum salute rogaret, contingit, ut Episcopus ex more in B. Petri Apostoli Basilica missarum solemnia populo celebraret. Mira mox, & nostris laudanda diebus res claruit. Nam dum missarum solemnibus à Diacono ex more finis daretur, in camera, ubi æger solus jacebat, stridor auditus est. Ad hæc aures virorum cunctorum, qui aderant, concussæ sunt, & quidnam factum fuisset, ad videndum celerius cucurrerunt. Sed mox ut cameram ingressi sunt, juxta altare viri Dei, hunc, qui infirmus fuerat, sanum repererunt, atque cruorem ex junctione membrorum emanantem. Qui interrogantibus se qualiter hoc factum esset, ait; quidam me arripiens fortiter tetendit, ita ut omnia membra, ut mihi videbatur, sua virtute separaret, qui se Savinum nominari fatebatur. Cujus adventus oculorum meorum cæcitatem funditus fugavit, & auditui aures mirabiliter reformavit. Continuo ergo cunctis mirantibus, atque ingenito Patri, Genitoque unito, simulque sancto Spiritui perennem gloriam, laudemque prædicantibus, ad populum exivit. Quod viso omnis plebs una cum Episcopo cunctoque Clero infinita lætitia Christo gratias reddiderunt, eo quod per Savinum suum famulum quotidianis miraculis suam Ecclesiam beatificaret. Post sui vero restaurationem corporis præfatus Aquitanus, cum animalia cerneret, à sibi circumstantibus, quidnam essent, stupens sciscitabatur; nihil enim omnino in hac vita se vidisse, nisi post visitationem manifestius fatebatur. Quadam verò die dum asellus à quodam per viam duceretur, idem exclamans ait: huc, huc quæso, socii venite; & quod per hanc viam ambulet, videte. Quo audito, qui aderant, sese in risum pro tali dicto dederunt. Quibus ille, quid, obsecro ridetis, & mihi potius, quod hoc sit, non innotescere vultis? At illi elicito risu, ajunt, quod vides, ò frater, asellus nominatur. Ad hæc ille, ad quod quæso, inquit, opus hic necessarius habetur? Et illi ad ferendum onera inter cætera eum Omnipotens creavit. Post hæc duobus annis in eadem Ecclesia serviens, ad solum proprium cum omni exultatione incolumis remeavit.

Optimum puto nunc ea etiam, quæ his diebus per beatissimum Savinum gesta sunt, posteris mandare. Præfatus namque venerabilis Pontifex, de cujus ore cuncta quæ narro, audivi, cælesti amore persuasus ad sedem Pontificalem Canusinæ urbis corpus Christi famuli introducere studuit; ubi assiduis laudibus, frequentia populi & clericorum psalmodiis honoraretur, quia à sede, ad quam omnes convenire consueverant, mille fermè passibus distabat. Bene & optime cogitans, ut ad laudem Domini, & salutem plebis, in Pontificali Ecclesia tantus Pontifex jaceret. Hic videlicet, dum in solemnibus SS. Apostolorum Petri & Pauli tum omni populo utriusque sexus ad istud magnum, & laudandum spectaculum convenisset, cæteris foris stantibus, ipse cum choro psallentium, quasi Christum suscepturus, ad sepulchrum ingressus est. Remotis igitur marmoribus ad sanctum, & venerabile corpus pervenerunt; sed tanta fragrantia odoris illico serpsit, ut omnium nares, ac si ex diversis manans aromatibus lactarent; non tamen eadem hora sanctum corpus sublatum est, sed in crastinum ferendum servatum annuloque Episcopali signatum. Sed dum ad id ferendum die altera Episcopus cum frequentia venisset populorum, remoto signo, cum ad venerabile corpus ingrederetur, novum Deus suis, & stupendum sacerdotibus monstravit miraculum. Ex marmoribus namque quemadmodum balsamum stillare solet, guttulis inenarrabili odore liquor emanabat, cunctique, qui aderant, Angelica sibi esse obsequia credentes, exultatione simul, & pavore repleti, impensius orabant. Quid plura? tulerunt corpus cum hymnis & cælestibus canticis, & omni populo exultante cum cereis, & lampadibus ad locum, quem illi Episcopus paraverat, pervenerunt; aliquandiu tamen in Ecclesia positus, altari necdum extructo quievit. Interea dum venerabilis Petrus Episcopus ante tempus orationis intempesta nocte solus, ut Domino psalleret, Ecclesiam intrasset, super corpus Dei famuli tantum lumen effusum reperit, ut omnia illius Ecclesiæ loca, ac si meridiano tempore, lucerent, sed post paululum, lumen quod viderat, subito extinctum est.

Igitur post hæc prædictus Petrus Christi famulus secundum consuetudinem diœcesim suam visitare cupiens, languore superveniente gravissimo, est in febris vexabatur. Quem vir Dei Savinus in ipsis suis anhelantem angustiis paululum sopore gravatum visitare dignatus est, & ait: Quid agis Episcope? ad quem ille, ut cernis Domine, nimiis angustiis fatigor. Cui vir Domini Savinus, sanitati te, inquit, scito restitutum. Hoc tantum corrige, ut servi alieni, qui à tuis hominibus male retinentur, suis dominis citiùs reddantur. His dictis, visio illa ablata est, sanusque experrectus Episcopus, quod sibi dictum fuerat, diligentissime implevit, statim vero ad sedem propriam reversus est, & virum Domini Savinum, cum summa lætitia, & exultatione cunctorum in camera subtus altare beatissimorum Joannis & Pauli, die Kalendarum Augustarum collocavit, ibique ex argento, aeneoque contextam arcam super corpus ejus posuit, & diversa ornamenta superinduxit.

Ubi quantæ virtutes fiant, si omnes narrare velimus, & manus scribentis, & aures fatigarentur auditoris. Quantos autem nostris diebus febribus venatos, diversisque infirmitatibus laborantes à viro Dei, audivimus sanatos: quantis ejus miraculis Apulia fulget, quis narrare poterit? E quibus nos perpauca scripsimus ad laudem Domini nostri Jesu Christi, qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Hæc principante viro gloriosissimo Hermerich a filio Grimoald scripta sunt, cujus temporibus multa Samnitum populo prospera evenerunt.

a Quis fuerit, & quando floruerit hic Hermerich vide Bolland. t. 2. Febr. p. 322

Cæterum Angelarius spiritum Deo reddidit die 10. Maii an. salutis humanæ 868. cum paulo ante, hoc est Februario mense Barensem civitatem à Saracenorum jugo liberam vidisset.

15 (1) JACOBUS sedit mortuo Angela- VII.

(1) DOMINICUS quidam Bariensis Episcopus subscripsit an. 897. Epistolæ Concilii Ravennatis, qua possessio Flaviniaci Monasterii & Titoniaci villæ Adalgario Augustodunensi Episcopo confirmatur. An vero is huic sedi adjudicandus, videant eruditi.

gelario annos 59. obiit anno 888.

VIII. 16 HERMENDUS electus ann. 888. sedit an. 3.

IX. 17 RODOALDUS successit; præfuit ann. 6. defunctus anno 897.

X. 18 GUITPARDUS eodem anno 897. exclusis Andrea, & Sylvestro potentium Principum auctoritate inclusis, canonica electione Archiepiscopalem sedem legitimè regendam accepit, divinoque auxilio eximiè rexit ann. 14. mens. 7. excessitque circa annum Dom. 912.

XI. 19 RODERICUS assumptus est anno 912. sedit anno 8.

XII. 20 JOANNES successit Roderico anno 918. *a* sedit ann. 4. mens. 8.

XIII 21 ALSARISIUS post Joannem præfuit ann. 7.

XIV 22 PETRUS hujus nominis 11. sedit annos 19. mens. 7. migravit ex hoc seculo anno 950.

XV. 23 JOANNES II. electus anno Imperii Constantini Leonis filii 40. qui fuit Christi 951. Præsulatus ejus primus, ut ex veteri documento Ecclesiæ Juvenacensis habetur, quod infra dabimus in Juvenacensi Episcoporum serie, cujus initium.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi, quadragesimo uno Imperii Constantini, simulque cum eo regnante Domino Romano Porphyrogenito dilecto filio ejus Sereniss. Imperatoribus, mense Januario, decimæ Indictionis. Ex ego Joannes Dei gratia Archiepiscopus primo anno Præsulatus mei sanctæ Sedis Canusinæ, & Barisinæ Ecclesiæ, &c. Sedit ann. 27. Mortalitatem explevit anno 978. Hujus meminit Lupus Protospata in Chron. *Anno 978. mortuus est Joannes Episcopus, & surrexit Paulus Archiepiscopus.*

(„ *Hic dignissimus Archipræsul Apostolica verè constantia restitit Polieucto Constantinopolitano Patriarchæ, qui in gratiam Byzantini Augusti Nicephori Phocæ districtè præceperat omnibus Apuliæ, & Calabriæ Græco imperio subjectarum Episcopis, ut non amplius deinceps in azymis latinorum, sed in fermentato pane sacrificarent; & licet nonnulli Episcopi minis perterriti jam trepidarent, adeo ipse fortiter se gessit verbo, & exemplo, ut ne unus in hujusmodi enormitatem erroris deflexerit. Baron. in Annal. Tom. 10. ann. 966.*

XVI 24 PAULUS electus anno 978. sedit anno 15. mens. 4. obiit anno 993.

XVII. 25 CHRYSOSTOMUS proximè successit Paulo anno 993. Mortem obiit anno 1006. cum sedisset ann. 12. mens. 9.

XVIII 26 JOANNES III. præficitur an. 1006. mortuusque refertur a Lupo Protospata, an. 1028. in diptycis die 27. Maii, sepultus in veteri Cathedrali sub confessione sancti Sabini, quam magnificè exornavit.

XIX. 27 BISANTIUS die 14. Julii 1028 ad Barensem Cathedralem ascendit; sedit annos 6. mens. sex, defunctus apud Constantinopolim, de quo Chronic. Ducis Andriæ apud Antonium Caracciolum in Chronic Lupi Protospatæ, *Anno 1035. die Epiphaniæ obiit Constantinopoli Bisantius Episcopus Barensis. Qui sanè fuit orphanorum pater, & primariæ Ecclesiæ Barensis fundator, Custosque civitatis, ejusque egregius propugnator adversus Græcos.*

(„ *Hic Archipræsul consecratus fuit à Summo Pontifice Joanne XX., à quo & ei confirmatum fuit privilegium pro ordinatione duodecim Præsulum Barensis Ecclesiæ suffraganeorum jamdiu à suis Prædecessoribus obtento, cujus existentis in archivio illius Ecclesiæ tenor talis est.*

„ Joannes Episcopus Servus Servorum Dei. Reverendissimo Confratri, ac nostro spirituali filio Bisantio Sanctæ Canusinæ Ecclesiæ a nobis consecrato Archiepiscopo omnibus diebus vitæ tuæ. Convenit Apostolico moderamine pia religione pollentibus benibola compassione succurrere, & poscentium animi alacri devotione impartire assensum. Ex hoc enim lucri potissimum primum a Conditore omnium Deo in Sydereis Arcibus præscribitur remunerationem, quando egregia, ac venerabilia loca ad meliora fuerint sinè dubio stata perducta. Igitur quia postulasti a Nobis quatenus ob tua reverentia, atque amabilis fraternitas, concederemus, & confirmaremus cunctis diebus vitæ tuæ præfatum Archiepiscopatum Sanctę Canusinę Ecclesię cum omnibus sibi adiacentiis, vel pertinentiis. Videlicet duodecim Episcopatus quemadmodum abolitana tempora, scilicet nostris Antecessoribus sanctæ memoriæ dacreverant, ut Archiepiscopus duodecim sub se ordinaret Episcopos. Unde nunc juste precantium votis faveamus ut & vobis prænominato Bisantio Angelico Archiepiscopo consecrarem in præfatæ Ecclesiæ Sanctæ Canusinæ cum universis Civitatibus, & Castellis. Hoc scilicet Canusinæ. Bari. Meduneo. Juvenacio. Melficta. Rubo. Trane. Canni. Minerbino. Aquatecta. Monte Melioris. Labellotatum Cisternæ. Bitalbæ. Salpi. Cupersano. Puliniano simul. & Catera. & aliarum Civitatum, atque Castrorum sibi adiacentium, vel longe, lateque ibi positæ donec impleatur duodecimus Episcopus. Itaque confirmamus vobis omnes fundos & Casales una cum Casis, & vineis, Servos, & Ancillas una cum Massis, & Massariciis, atque Molendinis, littora cum Portu, montibus, & Collibus, atque Planiciis, & Pratis, simulque Plebibus, sive Ecclesiis cum omnibus titulis, sivè Capellis suis. Verum etiam Monasteriis Virorum, seu Puellarum tam Græca, quam latina cum universis ordinibus Ecclesiasticis, Diaconis, Subdiaconis, Lectoribus, Presbyteris, & omnia, & universa prædia, & possessiones cultum, vel incultum atque cum omnibus, quæ dici, & nominari rura solent generaliter, & integro pertinentibus, constitutos a termino Apuliæ. Præterea concedimus cum Authoritate Beatorum Apostolorum Principis Petri, & Pauli, & cœteris simul qui eorum fungimur Vicariatum, quatenus licentiam habeas cunctis diebus vitę tuæ utere pallium, & Episcopos consecrare cum omni humilitate, atque reverentia, quia tale hoc tantum Pastoralis officium arripere si sine interiori vigilantia perpendatur, plus est oneris, quam honoris quippe cum propria non sufficit curare, nisi & salubriter gesserit alienum. His ita breviter prælibatis nunc benigne, & in Christo amantissime, esto forma omni bonitate. Esto forma cunctis videntibus, seu audientibus imitare suorum vestigia in terris, ut eorum consortes esse mereatis in Cœlis. Quas verò superscriptum Archiepiscopum Canusinum cum omnibus suis pertinentiis, & Episcopos ipsos per manus vestras consecrandi, atque Usu Pallii per Authoritatem Apostolicam utendi a præsenti Octaba Indictione omnibus diebus vitæ tuæ concedimus, atque confirmamus tenendum, atque dominandum, & omnia cum Dei timore regendum, & gubernandum; itaut nullus Patritius, seu Catapanus, atque Excubitus, vel qualiscumque honoris, seu Dignitatis Imperialis sit, audeat, vel præsumat dijudicare, vel molestare, aut inquietare de ulla re, etiam nullus clericus, nullusque Laicus, vel quelibet persona hujusmodi audeat, vel præsumat ibidem aliqua molestia, vel contraria facere. Statuentes quippe Apostolica censura sub Divini Judicii obtestatione, & Anathematis interdictionibus ut nullus umquam nostrorum Successorum Pontificum, sive Regum, vel Imperatorum, aut cujuslibet magnæ, parvæque Potestatis audeat interdicere, vel constringere hoc, quod a nobis constitutum & ordinatum est. Si quis autem, quod non credimus, temerario ausu contra hunc nostrum instrumentum Apostolicum Privilegium extiterit, sciat se, nisi resipuerit, Authoritate Dei omnipotentis, & Beati Petri Apostolorum Principis, & cæteris, Anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum, atque cum Juda tradito

A re Domini nostri Jesu Christi, & omnibus impiis socius sit in Infernum. Qui verò pro intuitu Custos, & observator hujus nostri Apostolici Privilegii extiterit, benedictionis gratiam, vitamque Æternam a Domino percipere mereantur in secula seculorum Amen.

Scriptum per manus Rogerii Notarii Regionarii, atque Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Mense Junio Indic. octaba. Valete.

Idem Præsul Bisantius considerans dignitati Barensis Mitræ minime consonare informes angustias antiquæ ædis principis, illam a fundamentis erigere decrevit, ea autem majestate, quæ etiam posteritatis admirationem excitaret quare sub directione celebrioris, quem illa jactabat ætas, Architecti, Dorico ritu extructam voluit, pro qua ornanda a Paro non minus viginti columnae enormis celsitudinis, ac ducentas minoris velificari jussit, quæ postea tali dispositæ simmetria fuerunt, ut Architectonices miraculum audierint. Gregem suum, B *non modo pauperem aluit, sed & ab omni semper injuria vindicavit, quare cum in odium Eoi Cæsaris offendisset Byzantium evocatus meritorum plenus magna Sanctitatis ibi fama mortalitatem explevit. Camillus Cervus in suo catalogo Archiepiscop. Barens., & Canusinorum tradit eum in inferiori Ecclesia, sive, ut melius, in Confessione D. Sabini sepultum: quod ut verum esse posset, ejus cadaver à Constantinopoli Barium delatum fuisse oportere asserere.* Lombardus.)

XX 28 ROMUALDUS, seu ROMULANTES Prothospatarius immediatè eligitur a Clero Barensi post Bisantii obitum an. 1035. qui Aprili mense antequam munus consecrationis recepisset, ab Imperatore Constantinopolim evocatus in exilium pulsus obiit eodem anno.

(„ *Erat hic Præsul Patritius Barensis è familia autem Protospata Originaria Byzantina, suo prædecessori in pastorali zelo minimè absimilis: quare cum ob vere se dignam gregis sibi commissi procurationem Constantinopolim, ut ille, accersitus fuisset, alpestri, & inhospito loco pro exilio in ea regione sibi assignato, brevi suorum laborum à cælesti domino, pro quo strenue militarat, mercedem accepit.* Lombardus.) C

XXI. 29 NICOLAUS suffectus est eodem anno 1035. Vir pius cum esset erga Deiparam Virginem summe studiosus, incœptam novam Cathedralem a Bisantio perfecit, eiusque in honorem sacravit, die sanctorum Simonis, & Judæ. Ecclesias S. Nicolai, & SS. Joannis & Pauli a fundamentis excitavit. Sedit eximiè ad annum usque 1062. quo ex hac mortali vita discessit die 27. Aprilis; humatus fuit in Cathedrali in veteri subconfessione. Volunt aliqui Nicolaum hunc ex nobili, & pervetusta familia Effrem fuisse, eidemque attribuunt nobile opus sacelli in honorem Dei Genitricis in Cathedralis Odæo erecti, quod hactenus extat his versibus decoratum. D

A *Qui Deus est, & homo, mortem dum vicit amaram,*
Blandus, non tumidus Crucis almæ scandit ad aram.
Si cupis ergo, Pater, æternam vincere mortem,
Post hunc conscendas, qui cæli dat tibi sortem.

Ibidem paulo infra.

Obtulit hoc munus Effrem tibi, Virgo Maria,
Ut sibi placetur ex te caro facta Sophia.

(„ *Hic Archiepiscopus Nicolaus, qui vere fuit è nobilissima gente Effrem è Græcia oriundæ, cum sibi jam ultimum instare diem cognovisset, nè ara maxima suæ ædis principis, quam summo impendio, ac miro opere condere incœperat, ob ejus mortem imperfecta remaneret, suis nepotibus, non minus suæ pietatis, quam magnanimitatis hæredibus districtè præcepit, ne illam è suis propriis substantiis quàm citissime absolverent; quod ubi evenit insignis sculptor circa quatuor superba epistylia columnarum, quæ in medio odæi Tribunam ejusdem aræ substinent, hoc incisit versiculos.*

B *In Epistylio primæ columnæ à dextera ingressus in odæum graphico opere, Arabico ritu exornato, in quo multi pueruli, imo tot ludunt Angeli mire expressi.*

Summi sculptoris Alfani dextra perita
Angelicas species marmore fecit ita.

Et à læva ingressus in odæum in Epistylio secundæ columnæ, in quo expressi videntur quidam ramuli cum frondibus in se contexti, quos inter Viperarum globus videtur veluti repere:

Ascendit ramos istarum vipera quæque
Ut dignum clament Alfanum versibus æquè.

In illo tertiæ columnæ à dextra exterioris partis ejusdem aræ:

Alfanus civis me sculpsit Thermolitanus,
Cujus, qua laudor, sit benedicta manus.

In illo demum quartæ columnæ:

Viribus Alfanus studuit, quod sculpere totis
Effrem legavit, complevit cura nepotis.

In superliminari eandem è tersissimo opere, quod in quadrum dispositum basim secundo columellarum efformat ordini pyramidale tegimen ex ære C *etiam exornatum sustinenti.*

Obtulit hoc munus Effrem tibi Virgo Maria,
Ut tibi placetur ex te caro facta Sophia.

In medio ejusdem superliminaris sita erant insignia gentis Effrem, quæ postea urgente vetustate conciderunt. Lombardus.)

30 ANDREAS ab Alexandro II. Barensis Archiepiscopus consecratus anno 1062. ab eodem omnium prædecessorum Romanorum Pontificum privilegiorum Barensis Ecclesiæ concessorum confirmationem obtinuit, & facultatem duodecim Episcopos suæ Ecclesiæ suffraganeos consecrandi. Bullam non vidi, sed ejus meminit Beatillus in hist. Barensi lib 2. Tempore istius Andreæ quarto ab hac urbe milliario fundatum est ab Eustachio Barensi Sacerdote cœnobium titulo Sanctorum omnium sub D. Benedicti Regula, primusque Abbas ab Archiepiscopo institutus est idem pius Eustachius. Sedit Andreas plus minus an. 16. defunct. dicitur an. 1078. XXII.

D (,, *Ejus Præsulatu civitas Barii sit à Græcorum exempta servitute, & ab obedientia Constantinopolitani Patriarchæ. Intervenit idem Andreas consecrationi novæ Basilicæ Casinensis ab Alexandro II. Summo Pontifice peractæ. Suum princeps templum summo exornavit impendio. A læva odæi peramplum suggestum eleganti opere è superbissimo marmore voluit concinnatum, quo super, cum sacris sollemniter operatur, lectiones, & evangelia canuntur, quod trito vocabulo lectorinum vocatur, hisce carminibus incisum.*

Vis evangelii dæmones fugat, atria cœli
Paudit. virtutes confert, reparatq salutem.

Lombardus.)

31 URSUS Episcopus Rapollanus(1) intuitu Roberti XXIII

(1) In Rapollanis Ughellus scripsit ad hanc sedem translatum fuisse Ursum an. 1079. m. Julio. Quod si ex Joanne Archidiacono in historia inventionis S. Sabini Episcopi Canusini, quam refert Baronius tom. 2. Annal. sedit in hoc regimine annis novem, & mensibus octo, obiitque 16. Kal. Martii, & obitus annum 1089. in fine inquit Lupus Protospata, ejus sane initium Archiepiscopatus Barensis reiiciendum est in an. 1079 & Junii mensem. Cæterum cum in documento exemptionis Monasterii omnium Sanctorum, quod Ursus edidit, anno 19 Christi 1080. asseritur tertius Ursi Præsulatus, videtur aliquem error hic aliquis irrepsisse librariorum in transcribendo, seu potius fides minuenda sit assertionibus Jo. Diaconi, & Protospatæ. *Lucentius*.

berti Regis ad Barensem Ecclesiam translatus est m. Junio anno 1078 (1) Successit Andreæ. Sedit annos novem, mens. octo, ut scribit Joannes Archidiaconus in historia Inventionis S. Sabini Episcopi, quam refert Baronius tom. 2. Annal. Eccles. ubi & acta Ursonis celebrantur. *Temporibus*, inquit, *Ursonis Archiepiscopi, qui prius fuerat apud Rapullam Episcopus, sed postea per potestatem, & voluntatem Ducis Roberti, à Papa Gregorio, qui & Hildebrandus dictus ad Ecclesiam Barensem traductus fuerat, Archiepiscopus ordinatus est, qui me à primo gradu Ecclesiastica usque ad Leviticum ordinavit, & Archidiaconatus honorem mihi concessit indigno. Sermocinatio inter Clericos veteris Ecclesiæ nostræ illo præsente de altari veteri, quod erat in confessione, multoties orta est. Requirebat enim ipse Archiepiscopus à Sacerdotibus veteranis de eodem altari, & illius consecratione, vel reliquiis, vel à quo fuerat olim consecratum: de multis etiam Eccl. nostræ rebus; quemadmodum hominibus consuetudo est, scire volens interrogabat. Illi autem retulerunt et respondentes, eandem fuisse Archiepiscopatus Eccl. quæ modo est confessio, postea verò desuper incœpta est Ecclesia ad honorem Dei Genitricis, & semper Virginis Mariæ à Bisantio Archiepiscopo, & à Nicolao Archiepiscopo ejus successore consummata. Veruntamen de altari prædictæ confessionis incerti erant, à quo fuerat Pontifice consecratum, vel cujus Sancti reliquiæ supposite, à suis autem prædecessoribus relatum memoria retinebant sanctorum Confessorum Memoris, & Rufini, qui olim Ecclesiæ fuerant Pontifices Canusinæ corpora recondita conservari. Colloquium itaq; inter nos cum eodem Ursone habebatur Archiepiscopo de inquirendis sub prædicto altari Sanctorum istorum corporibus; quoniam id, quod de eisdem referebatur, mentibus nostris versabatur ambiguum. Verùm quia ipse Archipræsul multis, & variis impeditus erat negotiis, inquisitio ista protracta est, suoque in tempore omnino dimissa. Erat namque majorum causarum ferè omnium Ducis Roberto, & consiliorum intimus & particeps, quia & fidelissimum sibi suis in negotiis jam, & probatum habebat aliqua in legatione Apocrisiariorum. Nam frequenter ad prædictum Papam legaverat, & in Hispaniam illum miserat, quoniam filiam suam Comiti Barzelonensi nuptui dederat, quam suæ de Regna Provinciæ pro nuptiis confirmandis, usq; in terram istam, quæ sub ejus Ducis erat dominio, cum multo comitatu, & apparatu sumptuoso conduxerat. Præterea cum eodem Duce, quocunque ibat equitabat ferè totius anni per spatium, quoniam pro his quæ retulimus, & aliis prope se illum volebat degere, suisque in negotiis, ut prænotavimus habere participem. Rarissime igitur suum ad Episcopatum veniebat, aut in Pascha, vel in Natalis solemnitate Domini, aut in quibusdam paucis anni partibus, non tamen diu morabatur, sed tribus, vel diebus quatuor, aut ut multum per septimanam. Hoc itaque modo transeundo per tempora fatigatus, & inquietus, sicut ipse nobis retulerat sæpè multis sub laborib. & itineribus, & sollicitudinibus, ut potè tanto Duci servire, ac placere volebat, vixerat. Tandem autem Hierosolymam causa orationis ad sepulchrum profectus est Domini, & in eodem anno exinde Barum rediit, & aliquanto transacto tempore ivit Canusium, ibi infirmatus obiit, & sepultus est, sexto decimo Kalend. Martii. Hic vixit in Archiepiscopatu Barensi annis novem, & mensibus octo.*

Hactenus ille de Ursone. Incidit Ursonis obitus anno salutis 1089 teste Lupo Prothospata. *Hoc anno 1089. obiit Ursus Barensis Archiepiscopus.*

Quod autem Joannes Diaconus scribat Ursonem in Barensi Ecclesia sedisse ann. 9. mens. 8. haud concordare videtur cum anno obitus ejusdem, qui certè fuit 1089. 16. Kalen. Martii, ut notat Prothospata, idemque Ursus in documento exemptionis Ecclesiæ, ac monasterii sanctorum omnium, quod Eustachius Abbas condiderat anno 1080. tertium sui Archipræsulatus annum fuisse affirmat, qui fuit 1076. sedisse videtur plus minus annis undecim, non autem novem, & mens. 8. nisi concordare velimus Joannis narrationem de Ursonis Præsulatu, cum documen-

A to ejusdem mox recitando, Joannem forte numerare cœpisse Ursonis annos à consecratione ejusdem quæ potuit incidisse post aliquot annos; Ursonem verò à die electionis suæ suos enumerasse sedis annos. Porrò exemptionis documentum sive privilegium Ursonis Eustachio Abbati concessum, hisce verbis adscriptum est in lib. Privilegiorum S. Nicolai Barensis, qui extat Neapoli in Regio Archivio summariæ fol. 657. Illud cum cæteris aliis, hujus Ecclesiæ monumentis exscripsit, mihique Romam transmisit bonæ memoriæ amicus noster vir omnimodæ scientiæ, & historiæ peritissimus, summaque eruditione præditus Carolus Burellus Neapolitanus Clericus Regularis Minorum Congregationis, qui nuper anno sal. 1656. mense Julio Neapoli ex contagiosa lue ultimum diem persolvit.

Anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi 1080. mens. Novembris Indictione quarta.

Ego Urso Dei providentia Archiepiscopus, tertio anno Præsulatus mei sanctæ Sedis Canusinæ, & Barensis Ecclesiæ, declaro quoniam Eustasius presbyter
B *de loco Cuti laboravit à fundamentis Ecclesiam in honorem omnium Sanctorum, tandemque venit ad me præfatus Eustasius obsecrando nimium quatenus pro mercede animæ meæ præfatam Ecclesiam libertarem. Et ego divina gratia compunctus voluntate Capituli nostri liberto ipsam Ecclesiam, ut nec ego nec mei successores quæramus aliquid ab ipsa Ecclesia, seu à jam dicto Eustasio, vel successoribus suis, seu à Monachis, vel personis ejusdem Eccl. quæ sunt, vel antea erunt, nec de rebus suis, & amodo, & semper tam ille præfatus Eustasius quam successores illius licentiam habeant in eandem Ecclesiam mittere presbyteros, vel Clericos de Clericis parochiæ, & diœcesis nostræ sine nostra, & successorum nostrorum licentia, & quicunque in eadem Eccl. oblationem fecerit, sive Clericus, sive laicus in vita sua, vel cum ad mortem venerit tota oblatio sine minutione, & sine aliqua ratione nostri Archiepiscopatus habeant inviolabiliter. Habeat etiam potestatem recipere mortuos, & sepelire in sepulturis*
C *suis, & portare Crucem suam, ubi voluerit, ut adducat mortuos qui debent ibi sepeliri. Damus etiam potestatem, & libertationem, ut possint in eadem Eccl. divina officia facere sine nostro, & successorum impedimento nostrorum. Nec potestatem habeamus nos, aut successores nostri excommunicare, vetare Eccles. ipsam, aut excommunicare Monachos, aut oblatos monasterii Clericos, vel laicos, sed sint in cura & emendatione præd. Eustasii, & successorum suorum. Campanas, & pulses habeant ad sonandum si voluerint pro beneplacito suo, & nullum jus, aut rationem aliquam in ipsa Ecclesia habeam ego aut successores mei, sed quascunque rationes Ecclesia nostra habere posset ob amorem Dei remittimus, & revocamus præd. Ecclesiæ omnium Sanctorum, ut præscriptus Eustasius seu successor suus curam habeat de ovibus suis, & de omnibus, quæ habet nullo modo nobis, vel successoribus servato. Si autem aliquis ob amorem Dei præd. Ecclesiæ offerre voluerit Ecclesiam suam, potestatem habeat sine nostra, & successorum nostrorum licentia*
D *offerre, donare, nec nos, nec nostri success. aliquid habeamus in ipsis Ecclesiis oblatis, sed sint cum omnibus eorum eidem Ecclesiæ omnium Sanctorum, sive habuerint in ipsis suis obedientiis Monachos, sive Sacerdotes non Monachos, nos & nostri successores non habeamus potestatem eos excommunicare, nec petere aliquid ab eis, donec ibi fuerint. Sed in ipsis obedientiis possint mortuos recipere, & Crucem portare ut sepeliant mortuos. Et potestatem habeat sive sit Clericus, sive sit laicus audire divina officia in ipsa Ecclesia, & in obedientiis suis, & nec ego, nec successores mei potestatem habeamus excommunicare eos, quia in eis audiunt divina officia. Tantam autem permissionem ego prædictus Urso Dei gratia Archiepiscopus facio, & eandem Ecclesiam liberto in suprascriptam rationem omnibus temporibus nobis, & successoribus nostris, sicut dictum est, nullo jure servato. Hanc autem nostram concessionem, atque libertationem, & plumbei nostri sigilli impressionem,*

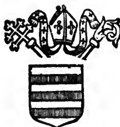
vel nostræ manus subscriptionem scribere fecimus per manus chari nostræ Ecclesiæ Archipresbyteri, nostrique Archiepiscopatus scriniarii mense, & Indictione supranominatis.

† *Ego Ursus Dei gratia Archiepiscopus S. Sedis Canusinæ, & Barensis Ecclesiæ.*

Vrsone Præsule, Robertus Dux Apuliæ, Ecclesiæ Barensi longè effuséque donavit Baronagium, ut vocant, Bitricti, & Cassani cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, decimamque Barensis urbis. Rogerius Roberti filius, & successor non minus grati animi Ursoni conjunctus, à patre elargita non assensu modo, sed & novis monumentis, ac nominis sui præsidiis munivit, atque firmavit. addiditque canale Gojæ, Ecclesiamque S. Angeli in monte Joannacio, absolutamque jurisdictionem tam in iis, quam in Judæis, si fortè adessent. Monumenta asservantur in Ecclesiæ Archivio. Cæterum maxima Ursonis gloria est, quod eo Præsule sanctissimi Episcopi magni Nicolai Myrensis pars ossium Barium advecta est. Annus vertebatur Incarnati Verbi 1087 Victore III. Pontifice, cum sexaginta viri, quorum maxima pars Barenses erant, mercatores, apud Myram Lyciæ urbem applicuissent, à Torcis paulo ante captam, & penè funditus dirutam, paucosque tum ex Christi fidelibus, tum ex Clericis viros sacrarum rerum in Cathedrali Custodes reperissent, ipsis invitis partem ossium Nicolai magni Myrensis abstulerunt, Bariumque in patriam cum gaudio attulerunt. Pretiosum thesaurum, furtumque sanctum summa civium Barensium exhilaratione Ursus Archiepiscopus cum devotione suscepit, & in Cathedrali ad decus perpetuo custodiendum collocare cogitavit: placuit tamen Barensibus in honorem Nicolai novam exædificare Ecclesiam, quam cum magnificè perfecissent, in ea sacra lipsana collocata sunt; quæ innumeris deinceps miraculis claruere, & ex ipsis, ut è perenni quodam charismatum fonte hactenus stillat liquor salubris (quem mannam vocant) sicut olim, cum Myræ esset. De quo Petros Angelus Bargæus dum D. Nicolai ædem Barensem describit.

In medio sacram testudo intercipit urnam
Aurea, quæ Divi cineres, atque ossa sepulti
Complexa, ambrosium summo de marmore fundit
(Mira quidem, sed certa fides) injussa liquorem.

Dies festus translationis celebratur 9. Maii ex Romano Martyrolog Cujus rei gestæ historiam scripsit Joannes Archidiaconus Barensis ad Ursonem Archiepiscopum; eam recenset Surius tom. 7. hac die; scripsisse insuper eandem historiam Nicephorum Barensem tradit Baronius in Notis ex Molano: novissimè Antonius Beatillus in vita ejusdem Sancti plura, & scitu dignissima de hac translatione commemorat, totoque conatu intendit astruere totum sanctissimi Nicolai magni Myrensis corpus, de quo agimus, allatum fuisse Barium, pluresque suæ sententiæ auctores in medium profert. Nos vero in quinto hujus nostri laboris tomo, dum de Episcopis Castellanis, seu Venetiarum ageremus, plura ex fide dignis auctoribus, & antiquis monumentis retulimus, quibus conati sumus probare partem ossium ejusdem Sancti ex Myra Venetias advectam fuisse ab ejus Episcopo Henrico Contareno, & in Ecclesia ejus nomini dicata in parva insula littoris propè eam urbem honorificentius collocata anno 1096. Id mihi haud improbabile visum est, utramque translationem Barensem scilicet & Venetam veram censendam, si ex utriusque partis (ut eadem verba repetam) testimoniis sincerè perlectis veritas nullo exagitationis dolo perspecta candidè producatur, examinetur, tantorumque scriptorum utriusque partis auctoritati nec abnuo, nec astruo, maximè autem cum ab utriusque populi pia devotione, & credulitati translationis festus dies celebretur, sacraque lipsana venerentur: Id autem, crediderim, sancta Romana Ecclesia suis in oculis non sustineret tot populos, provinciasq; inter se diversas festivitatem translationis celebrare, nisi veritate solemnitates illæ translationum niterentur; neque tot insignes viri simul falsa scripsissent. Falli enim inter se devota æmulatione potuerunt auctores: ut pro parte sacrati corporis, totum allatum fuisse suis scriberent in commentariis. Utcunque fuerit, videtur tamen compertum anno 1087. die 9. Maii à Barensibus partem ossium Nicolai Barium translatam; anno verò 1096. ab Episcopo Henrico Contareno ex eadem civitate Myræ reliquam partem Venetias advectam fuisse, utraque in Urbe ab omnibus Christi fidelibus venerari, innumerisque miraculis, scriptionibus, monumentis, Romanorumque Pontificum testimoniis comprobari. Sit igitur utriusque Urbis gloria, ut Nicolai magni Myrensis Episcopi sacra lipsana apud ipsas summo honore colantur.

31 HELIAS S. Benedicti Monachus, & Ecclesiæ S. Nicolai Barensis Abbas ex Cavensi monasterio assumptus, magni nominis vir, ac planè divinus, ac singularis Ursonis in locum legitimis suffragiis Barensem, Canusinamque obtinuit Ecclesias anno 1086. eodemque anno, die 9. Octobris ab Urbano II. Pontifice, cujus fuerat in monastica disciplina apud Cavense monasterium maxima familiaritate coniunctissimus in Cathedrali Archiepiscopus ordinatus est: consecrationi interfuere Prælati multi, Rogerius Dux Apuliæ, ejusque frater Boemundus, quorum intuitu Urbanus Barium venerat ad sacra Nicolai lipsana in nova Ecclesia collocanda, tum ad eundem Heliam inaugurandum, ut ex sequenti diplomate videre est, in quo & Barensis Ecclesiæ privilegia confirmantur. Illud recitat Baronius tom. 11. Annal. Ecclesiast. XXIV

Urbanus Episcopus servus servorum Dei, charissimo fratri Heliæ Archiepiscopo salutem, & Apostolicam benedictionem.

Quia nostris temporibus Ecclesiam, quam Deo auctore regis, frater charissime, Barensem (quæ Canusina dicitur) omnipotens Deus beati Confessoris sui Nicolai corpore visitare dignatus est: nos auctore Deo, Apostolorum Petri, Paulique Vicarii propter Ecclesiastica negotia exequenda, in Apuliæ provinciam descendentes, charissimorum filiorum Romanæ Ecclesiæ Rogerii Ducis, & fratri ejus Boamundi, atque vestris deprecationibus invitati, civitatem vestram pro Beati Confessoris Nicolai dilectione præcipua visitavimus; cum magna undique convenientis populi frequentia, lætitiaque beati Nicolai reliquias in locum parati adyti conferentes contra morem nostræ Romanæ, & Apostolicæ Ecclesiæ te, dilectissime frater, in sede propria consecravimus, beati Nicolai reverentia, & tui populi dilectione devicti. Te igitur in specialem Romanæ Ecclesiæ filium amplectentes amoris intimi brachiis, tuamque, cui, Deo auctore, præsides, Barensem, quæ & Canusina habetur. Ecclesiam exaltare, & populum tuum tam temporaliter, quam æternaliter glorificare, largiente Domino, & favente justitia cupientes, confirmamus tibi præsentis paginæ auctoritate integrum Barensem, qui & Canusinus

est.

est, Archiepiscopatum, ut tu, tuique successores, Episcopali jure illum regas, disponas, atque possideas salva Romanæ auctoritate Ecclesiæ, quæ instituente Domino, Ecclesiarum omnium Princeps est, cuique, ut matri, summa debet ab universis reverentia exhiberi. Absq; præjudicio ergo justitiæ quarumlibet Ecclesiarum, sequentes tenorem, qui nostro jam continetur privilegiis prædecessorum, Barensis, sive Canusinæ Eccl. possessiones, sive diœceses tibi, tuisque successoribus perpetuo possidendas, regendasque contradimus: hæ autem sunt Canusia, Bitrictum, Bitoatum, Midunium, Juvenatium, Melficta, Rubum, Trannum, Canna, Minervinum, Aquatecta, Mons-Meliorus, Lavellum, Rapulba, Melphis, Bitalbis, Salpi, Cupersanum, Palimarum simul, & cætera, quæ intra marinis litoris ora sita esse cognoscuntur. Hæc vero, & alia municipia, sive civitates prædictis civitatibus adiacentes, sive longe positæ, sed ad eas pertinentes confirmamus vobis, & omnes fundos, & casales, una cum casis, & vineis, cum servis, & ancillis, cum massis, & massaritiis, atque molendinis, cum portibus, montibus, & pratis simul cum plebibus, sive Ecclesiis cum omnibus titulis, sive capellis suis, simul etiam cum monasteriis virorum, seu fœminarum Græcis, aut Latinis cum universis Ordinibus Ecclesiasticis, & quicquid honoris, possessionis, seu dignitatis per legalem largitionem: & juxta concessionem antiquitus tenuisset, & quicquid justitiæ non contradicit, & antiquitus superadditum esse provatur, & in futurum justè poterit Barensis, & Canusina Ecclesia adipisci. Atque hujusmodi privilegia præsenti auctoritatis nostræ decreto indulgentes, statuimus, nullum Regum, vel Imperatorum, Antistitum nullum quacunque dignitate præditum, vel quemquam alium audere minuere, alienare sive suis usibus applicare de iis, quæ eidem Ecclesiæ à quibuslibet hominibus de proprio jure jam donata sunt, vel deinceps, Domino favente, donari contigerit. Præterea fraternitati tuæ pallii usum ex more concedimus, ut eo inter Missarum solemnia tis duntaxat festivitatibus utaris, videlicet, Nativitate Domini, sancti Stephani, Epiphania, Cœna Domini, Resurrectione, Ascensione, Pentecoste, sancti Johannis Baptistæ, Natalitiis Apostolorum, & tribus festivitatibus sanctæ Mariæ, festivitatibus sanctorum Nicolai, & Sabini, festivitate omnium Sanctorum, in anniversario ordinationis tuæ die, in ordinatione Episcoporum, seu cæterorum Clericorum, in consecratione etiam Ecclesiarum, in translatione etiam Dom. Confessoris Nicolai. Hortamur itaque fraternitatem tuam, ut honor tantæ dignitatis supplementum utique totis Sacerdotalis Ordinis, moribus tuis conveniat, & non solum exteriori homini tuo decorem præstet, & gratiam, sed & interiorem quoque multiplici virtute corroboret. Siquidem ista sunt pallii, ista sunt hujusmodi indumenti, ut Deum ex toto corde, tota anima, & omni virtute diligas, & proximum tuum sicut teipsum. Nam licet ad usum pallii, omnium virtutum ornamenta sint necessaria, inseparabiliter tamen charitas, quæ omnes superexcedit, hac pollentem dignitate comitari convenit. Ad imitanda igitur omnium bonorum instrumenta, vita, & scientia tua subditis tuis sit forma, & regula, ut si quid in eis ex humana fragilitate reprehensibile deprehenditur, intuitu sanctæ conversationis tuæ ad rectitudinem sinceritatis tuæ corrigatur. Quibus sic studeas dispensationis tuæ jura moderari, ut in corrigendis vitiis, & zelo rectitudinis ferveas, & modum temperantiæ non excedas, & ut multa paucis explicemus quicquid in sanctorum Patrum dictis reperias ad tuam, & eorum, qui tibi subduntur utendum censeas ædificationem, quatenus documentis tuis instructi, atque boni Pastoris vestigia consecrati, ad Regnum Summi Pastoris tecum valeant pertingere, & perpetuæ vitæ felicitatem Domino annuente percipere. Amen.

Datum apud Barum per manus Joannis Draconi, anno Dominicæ Incarnationis millesimo octogesimo nono: anno vero Pontificatus Domini Urbani Papæ II. Indictione 13. nono Octobris.

Paulo ante, hoc est, mense Augusto, Elias tunc Abbas, & electus Archiepiscopus pro Ecclesia S. Nicolai à Roberto Duce locum sanctæ Mariæ de Fovèa, cum omnibus suis pertinentiis, ut in monumento in eodem libro legitur pag. 2.

In nomine sanctæ Trinitatis.

Ego Rogerius divinam per gratiam Dux, pro anima patris mei Roberti Ducis & pro salute mea concedo, & per hoc scriptum trado Ecclesiæ B. Nicolai, cujus sanctæ reliquiæ divina dispositione sunt Bari, locum qui vocatur sancta Maria de Fovea cum omnibus suis pertinentiis, cum hominibus, ædificiis, rebus stabilibus, & mobilibus, quæ modo ibi sunt, & cum aliis, quæ acquirendæ sunt in futuro hoc modo: concedo, & trado præd. locum eidem Ecclesiæ sancti Nicolai, quæ in civitate Bari est, ut amodo & in antea semper sit donum istud præscriptæ Ecclesiæ, atque Rectorum illius ad tenendum, & dominandum, & agendum sicut rem suam propriam, & ad coagregandum homines ad præscriptum locum, undecumque quotquot voluerit ejusdem sancti Nicolai Præpositus Ecclesiæ. Hæc quidem concessio nec à me aliquo modo, vel occasione removeatur, vel vacuetur, sed neque à meis hæredibus, sive à meis hominibus, sed sit semper, ut prænominatum est ejusdem Ecclesiæ sub dominio Rectorum illius. Hanc concessionem tradidi per baculum manib. Dom. Eliæ ipsius Ecclesiæ Abbatis, & electi ad Archiepiscopatum, quem ipse suscepit ante corpus beati Nicolai vice suprascriptæ Eccles. simul cum advocatis suis, scilicet, Ircardo Comite de Andro, & Gafirdo filio Corvi. Sed ut hæc concessio sit, ut præscriptum est, firma, stabilis, præcepi hoc scriptum fieri manu Joannis Barinæ Archidiaconi Ecclesiæ, quoniam Notarius meus mecum non aderat, & meo sigillo sigillari; signum extra sanctæ Crucis subsignavi manu propria. Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1089. mens. Augusto Ind. 12.

✝ *Signum sanctæ Crucis signavit Rogerius Dux.*

Anno tertio Præsulatus Eliæ in subconfessione Cathedralis inventum est corpus sancti Sabini Canusini Episcopi, postquam ducentos, & quadraginta annos latuisset eo in loco, ubi Angelarius occultaverat. De hac inventione, quæ facta est anno 1091. Rogerio Duce Apuliæ sic Joannes Barensis Archidiaconus oculatus testis in inventionis historia scriptum reliquit.

Hujus autem post obitum (nempe Ursonis) successit Elias Archiepiscopus, qui primus Abbas fuerat, corpusque S. Nicolai sua in procuratione absq; ordinatione tenebat. Hoc autem electo in Archiepiscopum voluntate, atque consensu Ducis Rogerii filii Ducis Roberti, Melphiam Papam Urbanum adivimus, qui ibidem Synodum celebrabat mense Septembri, quem rogavimus, ut usque Barum descenderet, prædictumque consecraret Heliam in Archiepiscopatus honorem, Domino Boemundo eundem Papam nobiscum deprecante, qui eo tempore Barum jam sub tenebat suo dominio, ipso verò consecrato ab eodem Papa in Ecclesia nostri Archiepiscopatus sæpe cum eo loquebamur de prædictis corporibus (scilicet Memorii, & Ruffini Episcoporum Canusinæ Sedis) atq; altari. Cœpit ergo sollicitus esse, ut quæreret quatenus de hoc, quod ambigere dicebatur, & habebatur, certus foret, & amplius non dubitaret. Nam de corpore S. Sabini mentio nulla erat, sed de prædictis Confessoribus, nec temporibus prædicti Heliæ Archiep. neque Archiepiscopi Ursonis. Existimabatur enim, quod apud Ecclesiam Canusinam illius sanctæ reconditæ fuissent reliquiæ, quod probavit postea rei veritas fuisse mendacium. Multoties enim quæsitum est in eadem Ecclesia de Confessoris ejusdem corpore, & à Mordaco nomine prædictæ Ecclesiæ Præposito, atque Raynerio, & aliis, qui præfuerant; sed nunquam, & nunquam ab illis potuit hactenus inveniri. Quippe quod ibi non erat, quomodo invenire valebant? Hoc autem modo in Ecclesia nostra voluntate divina, quod multos ignotum per annos fuerat, scriptura nulla significante repertum est tandem. Nam prædictus Helias Archiep. cœpit simul, ac prænotatum est, esse sollicitus de Me-

moris atque Ruffini Confessorum in altari jam dicto, ut certior esset, requirendis corporibus, non quievit, vel oblivioni, quemadmodum Ursofecit Archiep. tradidit, sed jussit altare destrui, quo diruto, apparuerunt ossa in anteriori altaris facie veluti sub quadam spelunca, vel sepultura condita quodam contecta panniculo. Quo viso, statim cępit idem Archiepiscopus illum auferre cautè, atque suaviter: veruntamen illum non sequebatur integer totus; particulæ namque illius ab illa, quæ prius fuerant integritate corruptę, jam putrefactæ cadebant, multorum quippe annorum curricula transierunt. Ab illo etenim tempore, quo supradicta fuerunt ossa usque adhoc ibi supposita, invenimus ducentos, & quasi quadraginta prætertisse annos, numerantes diligenter, ut voluimus Episcoporum annos, qui huic nostræ præfuerunt Ecclesiæ. Prædicto autem panno, modo supradicto invento, literæ sunt visæ, atque relectæ, quæ dicebant ANGELARIUS EPISCOPUS ATTULIT CORPUS SANCTI SABINI. Hujusmodi etiam scriptura inventa est in tabula una marmorea, quæ ibidem tunc reperta est similiter, & in una tufo: à quo videlicet tempore hujus Episcopi Angelarii usque ad tempus ejusdem Heliæ Archiep. anni præscripti sunt numerati. Archiepiscopus igitur cum omnibus nobis, qui aderunt, effectus lætissimus, hoc quod inopinatè inventum est, mox cœpit, ut decebat, reverenter extrahere, atque capsa lignea deindè honorificè collocare. Interea velocibus alis fama subito volavit per urbem, auresque omnium verberans, id quod actum est, nunciavit. Currit igitur repentè utreque sexus, & omnis ætas lætitia, & gaudio plena, Dominoq; omnipotenti meritas reddidit laudes, qui suo in tempore tantam gratiam sui largitate concessit. Sanctos autem artus ad horum sic collocatos, Archipræsul idem non ita in tempus posterum permanere negligenter permisit, sed marmoream sepulturam, ut solet fieri aptè compositum, tabulam quoq; marmoream itidem ad tegumentum literis ibi per sculpturam designatis inventionem, & tempus nomenq; suum, ut est desuper notatum significantibus à nobis dictatis, preparari precepit. His & aliis, quæ necessariis erunt, denique consummatis Episcopos Ecclesiæ nostræ suffraganeos, Clerum omnem, & populum die præordinata convocatum, ordinatis ex more deinde ordinibus Ecclesiasticis, ut solet in diebus fieri solemnibus cum luminaribus & thimiamatibus, Præsulibus sustinentibus easdem reliquias sub eodem loco, ubi inventæ fuerunt, honorificè collocavit. His denique solemniter ita consummatis, altare desuper construi præcepit & ut istius festum inventionis celebraretur decimo die intrante mense Decembri, qui & dies sunt inventionis, constituit, anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo nonagesimo primo Indictione quartadecima.

Porro inscriptio, quæ extat ad tumulum sancti Sabini ita legitur à sinistris posita.

> ✠ *Angelarius Archipræsul Canusii attulit huc corpus sancti Sabini a Canusio, quod fuit occultum in hoc templo usque ad tempus Eliæ Archiepiscopi Barinorum, & Canusinorum, à quo fuit inventum, & hic honorificè collocatum mense Februarii Indictione XV.*

Inventio fuit die decima Decembris, ut narrat Joannes Archidiaconus in historia supra allata anno 1091. collocata verò fuerunt sacra lipsana in nova marmorea capsa mense Februario sequentis anni Indict. 15.

Post sancti Sabini inventionem, cępit bonus Archipræsul Helias novam Ecclesiam S. Nicolai, quæ primum suum fundatorem, Abbatemq; illum agnovit, ex Barensium pia liberalitate perficere, ac donis, & redditibus innumeris ditare, quamque rexit ad mortem usque, ususque est Archiepiscopi titulo Barensis, & Abbatis sancti Nicolai. Post ipsum Abbas fuit Eustachius, eoque defuncto cępit Ecclesia hæc esse collegiata sæcularium Canonicorum sub Priore, & relicto Abbatiæ titulo redditibus, & prædiis locupletata non paucis ex Regum, Principum, aliorumque virorum illustrium singulari munificentia, & devotione, unde jure merito inter Regni Neapolitani Ecclesias censetur nobilissima, regioque titulo, magnique Nicolai Myrensis sanctissimi Præsulis reliquiis decorata. Servatur in hoc templo Heliæ Archiepiscopalis sedes medio in choro aptè ibi ab Eustachio successore in tanti viri memoriam collocata iis in ea sculptis versiculis.

> *Inclytus atque bonus sedet hac in sede Patronus*
> *Præsul Barinus Helias, & Canusinus.*

Eademque in Ecclesia ad gradus, quibus ad chorum ascenditur hæc carmina legentibus prostant, quibus Heliæ, & Eustachii successoris humilitas, aliæque virtutes memorantur.

> *His gradibus tumidis ascensus ad alta negatur,*
> *His gradibus blandis quærere celsa datur.*
> *Ergo ne tumeas, qui sursum scandere quæris,*
> *Sis humilis, supplex, planus, & altus eris.*
> *Ut Pater Helias hoc templum qui prius egit*
> *Quod pater Eustachius sic decorando regit.*

Anno 1097. ab Urbano II. Bari celebratum est Concilium, concurrentibus eo nonaginta octo Episcopis pro Græcis cum Romana Ecclesia conciliandis, ubi ventilatæ sunt controversiæ illæ, quæ inter eas diutius agitatæ dicuntur; potissimum verò de processione Spiritus sancti. De qua materia sanctus Anselmus, qui interfuit, Archiepis. Cantuariensis librum egregium scripsit, & præsentes Græcos confutavit in Synodo illa, jussus sedere ante Papam juxta Romanum Archidiaconum. Verùm quod attinet ad Heliam, & ipse, ut erat doctissimus, in ea suam sententiam dixisse fatendum est, qui Rogerii Ducis, ac Boemundi Principis Bari, tunc Domini in paucis charus, ab ipso Boemundo ratum donationes, quas Robertus, & Rogerius Duces Ecclesiæ Barensi contulerant, ratæ habitæ sunt. sed etiam novis donariis, ac juribus, novoque diplomate eandem Ecclesiam idem Rogerius exornavit, hoc ex ejus voluntate scripto diplomate, quod extat in citato privilegiorum libro.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno Incarnationis ejusdem 1102. mense Junio, Indictione decima.

Nos Alexander Cupersanensis Comes & Cane-Capersi & Gavus Catanzarii Comes & Robertus Grumi viramus ex præcepto & voluntate Domini nostri Rogerii Siciliæ, & Italiæ regis magnifici per hæc sancta Dei Evangelia, ut isdem Dominus Rex reliquias corporis sancti Nicolai nullo modo aut quolibet ingenio extrahere, vel extrahi faceret de civitate Bari, vel omnem vel partem, sed etiam omnes qui hoc facere tentaverint defensores existere ut sint, in eadem civitate Bari, & in eadem Ecclesia in qua modo sunt, & contrarium non erit de fabrica ejusdem Ecclesiæ sancti Nicolai, vel de aliis ædificiis quæ in honore & proficuo ipsius dictæ & erunt in curte circum eandem Ecclesiam, & devastatore vel ablatore vel abstractore, non erit de rebus, quæ hodie habentur in eadem Ecclesia, vel quæ in antea justo concessa erunt, excepto si per benedictionem sibi exinde aliquid donatum fuerit, sed quemadmodum ab usque hodie ordinatum est & de corpore ipsius sancti & de rebus ejus, sic permaneant quantum in ipso est & neque per scriptum neque per suum consensum, mittetur & si aliquis culpator fugerit ad Ecclesiam vel ad curtem sancti Nicolai, non capietur ab eo neque à suis ordinatis per ejus jussionem nisi contra dignitatem regis nostri egerit. Sed ibi per legem judicetur sine morte, vel læsione sui corporis, & si dignus fuerit pati. Archiepiscopatus autem vester teneat omnia quæ possidet in terra quæ sua est ad quæ tenenda adjutor existet. In civitate vestra Bari externum Archiepiscopum non ponet, ac poni faciet absque vestrorum majoris partis consensu. Similiter nec Abbatem in Ecclesia ubi sunt reliquiæ sancti Nicolai, aut in monasterio S. Benedicti externum non ponet, nec poni faciet absque vestrorum majoris partis assensu. Sed de vestris ci-

vibus

vibus, non tamen fine vestra voluntate, & ut nullam Ecclesiam donet alicui cum pertinentiis suis quæ sunt in territorio Barensi itaut Archiepiscopatus Barensis suam inde perdat obedientiam, & ut ab hodierna die in antea recte vos observet, se sciente sic suos fideles & de omnibus dictis sive factis quæ contra eundem Dominum Regem dixistis vel fecistis, nullum meritum vobis excepto Sanone & Nicolao de Amurazo fratribus, & Guaiferio & Rauto & Joanne de Benevento & Sergio reddet & de omnibus culpis & contrariis quæ usque modo inter vos accidere nullum judicium inde faciet vel fieri consentiet, nisi vestra voluntate, excepto si aliquis per vim aut injuste res alienas tenet de lege vestra & consuetudinibus vestris, quas jam quasi per legem tenetis, vos non ejiciet nisi vestra voluntate. Ferrum caccavum, pugnam, aquam vobis non judicabit vel judicari faciet. Datam vel angaria aut adjutorium, quod en nostræ gentis consuetudine collecta vocatur vobis non auferet vel auferri faciet, nec de rebus vestris aliquid per vim auferet: In expeditione vos ire non faciet, vel per terram, vel per mare, nec fiaet ire sine vestra voluntate. In captionem vos non mittet nec mitti faciet, excepto si aliquis in capitulibus deprehensus fuerit qui fidejussores idoneos invenire non possit, aut nisi aliquis ad legem ceciderit, & facta lege sit solutus: Judicem vobis extraneum non ponet, sed de vestris civibus omnes hæreditates vestras, & stabilia quę habetis in suis pertinentiis proprie faciet vos habere absque servitio & pretio. Hæreditates quas habetis in pertinentiis bonorum suorum & obedientiam faciet vos habere absque servitio & pretio: In domibus vestris nemo per vim hospitari faciet, quod si aliquis per vim hospitatus fuerit & proclamatio exinde ad eum facta fuerit, emendari faciet. Obsides à vobis non tollet nec tolli faciet: Castellum in civitate Bari aliud non faciet. Quod si Dominus Rex Tanc. filio suo vel alii filiorum ejus civitatem Barum dederit quicumque horum illum acceperit ex omnibus quæ prædicta sunt vobis per Sacramentum Evangeliorum Dei securitatem faciat, quo facto ex nostro Sacramento simul soluti, hæc omnia quæ in cartula ista sunt scripta observabit Dominus Rex sine fraude & malo ingenio omnibus habitatoribus civitatis Bari præter Amalphitanos & affidatos. Data Bari in Regis Curia per manum Philippi Logothetæ Kal. Junii. Michael notarius scripsit.

Helias verò pari animi munificentia, ac pietate novum Episcopium exædificavit, alteramque domum propè ædem sancti Nicolai in ministrorum usum condidit: vix annus ullus præteriit, quin Cathedralem S. Nicolai Ecclesiam aliquo dono insigniverit. Brachium sancti Thomæ Apostoli a Gallo Episcopo, qui tunc forte peregrinationis gratia ex Oriente Barim appulerat, ibidemque diem suum clausit extremum, dono accepit: simili propè miraculo, ac Dei voluntate ab alio Hispano Valentiæ Episcopo temporibus ejus Barii defuncto sancti Vincentii Levitę & Martyris alterum brachium suscepit, quæ simul diversis thecis magnifice inclusa in Ecclesia sancti Nicolai collocavit, autorque fuit, ut pro peregrinis ex diversis mundi partibus confluentibus cives Barenses xenodochium excitarent, quod ex nomine divi Tutelaris sancti Nicolai attitularunt. Omnia vero quæ olim Ecclesiæ omnium Sanctorum, & Eustachio Abbati Ursus Archiepiscopus elargitus fuerat. Helias libenti animo confirmavit anno 15. sui Præsulatus. Confirmationis dictæ conscriptum invenitur in sæpe citato privilegiorum lib. pag. 618.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1113. mense Maio Indictione undecima.

Ego Helias annuente Dei clementia sanctæ Sedis Barensis & Canusinæ dictus Archiepiscopus 15. anno Archipræsulatus mei ejusdem sanctę sedis notum facio quoniam bonę memoriæ Dominus *Urso Archiepiscopus ejusdem sedis decessor meus rogatu* Domni *Eustasii venerabilis Sacerdotis libertavit Ecclesiam*

A *omnium Ss. in Cuti & obedientiales Ecclesias ejus quas habet & habitura est, personas etiam & bona omnia quæ in præsenti possidet, & in futurum habere debet. Quam Ecclesiam omnium Sanctorum prædictus Dominus Eustasius suo stipendio laboravit, in qua sacrorum Monachorum cœtus regulariter secum viventium ac sedule Dominum laudantium coadunavit. quam etiam olivetis & vinetis ac animalibus, multis terris, viridariis, ædificiis quoque diversis, cæterisque rebus necessariis decoravit, qui prædictus Dominus Eustasius, qui bona jam dicta omnia multo cum sudore & fatigatione ad utilitatem præfatæ Ecclesiæ præparavit, nobis preces porrexit ut libertatem & concessionem quam Domnus Urso Archiepiscopus prædecessor meus eidem Ecclesię omnium Sanctorum contulit, nos ad honorem omnipotentis Dei & Beatæ Mariæ semper Virginis atque omnium Sanctorum concederemus & confirmaremus, nos autem consilio & voluntate Archipresbyteri Joannis & Archidiaconi Joannis ac cæterorum firmiter & perpetualiter*
B *concedimus & confirmamus omnem libertatem & concessionem quam prædictus Dominus Urso Archiepiscopus prædictæ Ecclesiæ omnium Sanctorum fecit & concessit. Statuentes ut nullus Barensis Antistes audeat concessionem & libertationem ipsam irrumpere vel minuere, sed semper & in futurum sit firma & irrevocabilis. Quæ prædicta omnia nostra nostrorumque Clericorum subscriptione ac nostri typarii plumbea bulla munita in perpetuum incommota esse volumus & manibus Andreæ Presbyteri scribi jussimus.*

† Helias qui supra gratia Dei Archiepiscopus sanctæ Sedis Barinæ, & Canusinæ.
Joannes Archipresbyter consensi.
Joannes Archidiaconus consensi & subscripsi.
Angelus Diaconus & Vicedecanus consensi.
Joannes Presbyter & primicerius consensi.
Dalfius Presbyter consensi & subscripsi.
Leo Presbyter consensi.
Petrus Presbyter consensi.
C *Ego Presbyter Malo qui prænominatur Infans consensi.*
Epiphanius subdiaconus testis sum.
Malor Presbyter consensi.

Pendet sigillum plumbeum, in quo ab una facie extat effigies gloriosæ Virg. Mariæ ab alia legitur.

† Helias Dei gratia Canusinæ & Barinæ Ecclesiæ Archiepiscopus.

Fuit Helias Sanctorum omnium, ac præcipue Deiparæ Virginis devotissimus, quibus vota pietatis plena nuncupavit, & cum sedisset annos 15. menses 7. dieb. 22. sanctè, ut vixerat, obdormivit in Domino anno salutis humanæ 1105. die 23. Maii sepultus, ut ipse vivens mandaverat, in Ecclesia S. Nicolai. Barenses marmoreum ei tumulum excitarunt, atque hocce epitaphio suam erga beneficentissimum sanctumque Pastorem devotionem posteris testatam voluerunt.

Orbis honor multus jacet hic in pace sepultus:
Orbati reges patre, sunt judice leges.
Decidit ò Barum rerum diadema tuarum.
D *Te viguisse scias, viguit dum Præsul Helias.*
Clauditur hoc pulchro Pater inclytus ille sepulchro,
Qui bene te rexit, qui te super æthera vexit.
In commune bonus fuit omnibus ipse patronus,
Notis, ignotis, vicinis, atque remotis.
Sensus laude boni, fabrica quoque par Salamoni,
Vitæ mors pię, Sancto similandus Heliæ.
Hoc templum struxit, quasi lampas, ac utque luxit.
Hic obdormivit, cum spiritus astra petivit.

33 RISUS in Archiepiscopali munere subrogatus est anno 1105. Eustachius verò Abbas Sanctorum Omnium in Ecclesiæ S. Nicolai munere successit Heliæ à Paschale II. consecratus abeunte Risio Augusto mense. Sunt qui scribunt Risonem antea ab Urbano II. purpura exornatum fuisse ad titulum S. Laurentii in Damaso, quo titulo Vastallensi, ac Lateranensi Conciliis sub eodem Paschale subscripsisse tum ex diplomate concesso cœnobio S. XXV

Benedicti Mantuæ (1). Apud Pandulphum Pisanum in vita Gelasii II. Risus Barensis Archiepiscopus inter multos numeratus, qui eidem Pontifici Cajetæ astiterunt anno Dom. 1118. quem eodem anno extinctum fuisse scribunt die 13. Septemb. apud Canusium ibi in veteri Cathedrali sepultum, tametsi Falco Beneventanus ejus ævi scriptor referat anno superiori 1117. misere trucidatum vitam reliquisse. *Hoc* (inquit) *anno 1117. Riso Barensis Archiepiscopus ab Argyro cive Barensi trucidatus est in via Canusina*, mendum irrepsisse in codice fatendum est, ut pro anno 1118. scripserint 1117. si verum est quod narrat Pandulphus. Quod confirmat privilegium in gratiam ejusdem Risonis, Ecclesiæ sancti Nicolai, & Barensis Archiepiscopatus a Constantia Philippi Francorum Regis filia, & quondam Boemundi Antiocheni Principis uxore concessum eodem an. 1117. die 27. Dec. quod hic referemus ex eodem lib. fol. 8.

Sicut Salomonis sapientia docet redemptio animæ viri propriæ divitiæ sunt. Dicit & idem; Honora Dominum de tua substantia; consonat etiam B. Paulus, ut dicit; Si nos vobis spiritualia seminamus quod magnum est si vestra carnalia metamus. Ideo ego Constantia Serenissimi Philippi Regis Francorum filia, & quondam uxor D. Boamundi invictissimi Antiocheni Principis, & ejus auctoritate agens plenariam potestatem, & vicem filii mei Boamundi adhuc pueri, cum sæpe commonita essem à Domino Risone Reverendo Archiep. Barinæ civitatis, quæ simul cum multis aliis in nostra potestate est, & rogata, ut præfatæ civitatis Ecclesiæ subvenirem, & pro redemptione peccatorum meorum, & ut dicto unico filio meo legitimo Boamundo subveniat, & vitam, & victoriam largiatur, accepto Curiæ meæ consilio, & præcipue Domini Tancredi filii Joffredi magnifici Comitis Cupersanensis, qui ex dono meo, & carissimi filii mei quarterium Bari habet, justæ ipsius petitioni libenter assensum præbui. Declaro itaque quod præteritis temporibus Rogerius Dux Fr. Domini Boamundi viri mei, qui ante eum Barum tenuerat, Urso vener. Archiepiscopo Barino scriptum fecit, in quo ei, & successoribus suis omnibus, & Eccl. Archiepiscopalis Curtem Catapani cum omnibus pertinentiis suis, & ædificiis ibi constructis, vel construendis obtulit. Igitur pro reverentia beati Nicolai, cujus Ecclesia ibi postea constructa est, & per post preces tuas Domine Riso Archiepiscope Barensis vice carissimi filii mei Boamundi scriptum cognati mei Rogerii Ducis præsentibus litteris laudo, & confirmo. Insuper tibi personaliter quamdiu vixeris concedo, & dono plateaticum quod palatio meo & filii mei carissimi Boamundi pertinet. De omnibus rebus, quæ venduntur ab illis qui in domibus, quæ infra ambitum prædictæ curtis sunt amodo hospitabantur, videlicet de auro, & argento, & cujuscunque generis equitationis, & aliis, & pannis sericis & lineis, pellibus grisiis, berariis, & arminiis, & cujuscunque modi. Sic tamen ut domos, quas infra curtem prædictam constructas constiterit majori Eccl. B. Nicolai, & tuo juri pertineant. Quod si quis hanc nostram donationem violaverit, vel in aliquo minuerit centum libras auri purissimi componat, medietatem palatio nostro, & medietatem Ecclesiæ B. Nicolai. Actum in Tarentino palatio anno Dominicæ Incarn. 1117. 3. Kal. Jan. Ind. 10. scriptam à Michaele Notario.

† *Signum Crucis manu Boamundi magni Boamundi Antiocheni Principis filii.*

Ego Constantia Francorum Regis filia.

† *Signum Crucis propriæ manus Domini Tancredi Cupersanensis.*

† *S. Crucis propriæ manus Hugonis Calabrensis.*

Anno Risonis Pontificatus primo, Eustachius, quem diximus Abbatem sancti Nicolai adlectum post Heliam, a Paschale II. pro sua Ecclesia nobile accepit privilegium, quod hic non pigebit referre, cum in eo plura scitu digna, tum ad dignitatem, tum ad existentiam reliquiarum sancti Nicolai legentibus prostent.

Paschalis Episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Eustachio Abbati Ecclesiæ sancti Nicolai salutem & Apostolicam benedictionem.

Prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Victoris III. temporibus, beati Nicolai corpus e Græcorum partibus transmarinis in Barisanam urbem advectum totus pene orbis agnoscit; quod videlicet corpus prædecessor noster Urbanus II. loco, quo nunc reverentia digna servatur in crypta inferiori summa cum veneratione recondidit, & altare desuper in honorem Domini consecravit. Petitumque est, & concessum dicitur, ut beati Nicolai Basilica in eodem loco ædificanda specialiter sub tutela mox Sedis Apostolicæ servaretur. Quia igitur, largiente Domino Basilica eadem congrua jam ædificatione perfecta est, in loco videlicet juris publici per Ducis Rogerii chirographum dato, nos eandem domum, auctore Deo, mox futuram Ecclesiam, postulante filio nostro ejusdem Ducis germano Boamundo Barensis nunc civitatis Domino, sub tutela Apostolicæ Sedis accipimus. Præsentis igitur privilegii pagina Apostolica auctoritate sancimus, ut quæcunque prædia, quæcunque bona, vel à prædicto glorioso filio nostro Rogerio per beati Petri, & nostram gratiam Apuliæ, Calabriæ, & Siciliæ Duce, vel à prænominato fratre ejus nunc Antiocheno Principe Boamundo, seu à cæteris Christi fidelibus, supradictæ sanctæ Nicolai Ecclesiæ de suo jure jam donata sunt, aut in futurum donari, offerrive contigerit, firma semper, quieta, & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus res auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integre conserventur Clericorum, & pauperum usibus profutura. Tibi itaque tuisque successoribus facultatem concedimus Clericorum culpas, absque Episcopi contradictione, debita charitate, ac severitate corrigere. Si qua verò in vos gravior querela emerserit, nostræ, seu successorum nostrorum audientiæ reservetur. Nulli autem, vel Archiepiscopo, vel Episcopo licere volumus, ut Ecclesiam ipsam, vel ipsius Abbatem sine Romani Pontificis conscientia, vel excommunicatione, vel interdicto cohibeat, quatenus idem venerabilis locus tanti Confessoris corpore insignis sicut per Romanum Pontificem primæ consecrationis suscepit exordia, sic sub Romani semper Pontificis tutela, & protectione subsistat. Si quis sanè in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, Catapanus, Stratigo, Judex, Castaldio, aut quælibet Ecclesiastica, sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate, careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat; cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax D. nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Scriptam per manum Raynerii, Scriniarii Regionarii, & Notarii sacri Palatii.

Ego Paschalis Catholicæ Ecclesiæ Episc.

Datum apud Porticum beati Petri, Romæ 14. Kal. Decemb. per manum Joannis S. R. E. Diaconi Card. & Bibliothecarii, Indict. 14. Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo sexto; Pontificatus autem Domini Paschalis II. Papæ septimo.

Alterum accepit privilegium Eustachius à Richardo Draconis Comitis filio, Roberti Ducis nepote anno 1108. sequentis tenoris.

Quoniam ad salutem, & remedium peccatorum mortalium nihil salubrius, atque utilius à Creatore omnium, qui solus hominum delicta dimittere potest, ipso præ-

(1) Risus, seu Richus præfati tituli presbyter Cardinalis habetur in Ciaconiano opere inter Cardinales Urbani II. n. 12. Sed ibi de ejus Archiepiscopatu nullum verbum. Fueritne ille, an alius, videant eruditi. Laurentius.

præcipiente accepimus, quam ad usum eleemosynę pro suis commissis de suis propriis facultatibus, unumquemque largiri, sicut idem Evangelica voce testatur, ut ignis ab aqua extinguitur, ita eleemosyna peccata delentur. Idcirco ego Riccardus Senescalcus filius bonæ memoriæ Domini Drogonis magnifici Comitis pro salute animæ, & peccatorum nostrorum remedio, imo & Domnæ Altrudæ dilectissimę conjugis nostræ; & prædicti patris nostri, & Domini Roberti invictissimi Ducis patrui nostri, & Dom. Rogerii Ducis egregii, Dominique Boamundi excellentissimi Principis Antiocheni, & Dominæ Roccæ gloriosæ nostræ sororis, Dominique Alexandri strenui militis filii ejus, cujus corpus intra sancti Nicolai basilicam in civitate Barii Deo opitulante ædificatam, ubi sanctæ ejus reliquiæ requiescunt digne, & honorificè tumulatur, Deo inspirante, à quo bona cuncta procedunt, hoc nostræ concessioni sigillum damus concedimus atque offerimus prædictæ sanctæ Ecclesiæ sancti Nicolai, & in manibus Domini Eustachii ejusdem venerabilis loci Reverendissimi Abbatis Ecclesiam olim dirutam, quę non longe à nostro castello Joæ ad honorem, & vocabulum B. Petri Apostoli sita est, quam etiam nominamus de Scavazzolis, cum omnibus vineis, puteis, cisternis suis, & cum omnibus terris, quę juxta, & per circuitum ejusdem Ecclesiæ longe, lateque diffusę sunt. Quibus ut ne in posterum aliqua oriatur contentio certitudinis hos fines imponimus, à parte Orientis, & ab Occidente sunt viæ publicæ, quæ ducunt ad Tarentum, quæ ambæ viæ dividuntur à Septemtrione, & junguntur in meridie. Infra hos autem fines dedimus, concessimus, atque obtulimus prædictæ Ecclesiæ Beati Nicolai ipsam Ecclesiam per beati Petri, quæ vocatur de Scavazzolis cum omnibus prænominatis rebus ea ratione, ut amodo in antea sit in dominio, & potestate præscriptæ Ecclesiæ supradictiq; D. Abbatis, & omnium futurorum Abbatum, vel Rectorum ipsius Ecclesiæ habendi, possidendi, dominandi, & omnia exinde faciendi ut eorum fuerit voluntas sine requisitione, & contrarietate omnium hominum. Ita tamen ut homines castelli nostri Joæ, etiam & affidati licentiam habeant regere se in ipsis terris cum omnib. animalibus, & utilitatibus suis, ut non perdamus proinde affidatos. Ita etiam & homines Beati Nicolai licentiam habeant regere se cum omnibus animalibus ejusdem Ecclesiæ in omnibus territoriis ejusdem castelli nostri Joæ cum omnibus suis utilitatibus, ut dictum est sine requisitione, & contrarietate omnium hominum. Si quis temerario ausu diabolo instigante hujus nostræ concessionis, & eleemosynarii operis sacrilegus violator extiterit, omnipotentissimi Creatoris, cujus præcipui Confessoris à toto pene orbe exposito oratorio à me devoto eleemosynæ causa concesso totum, vel partem abstrahere tentaverit, iram incurrat, sanctæque Ecclesiæ liminibus segregetur inter sacrilegos, & hæreticos, cum Juda traditore in Inferno damnetur, & in futuro Dei divino Judicio ad sinistram inter impios constitutus accipiat sententiam: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus; insuper prædictæ sanctæ Ecclesię auri purissimi libras quinquaginta, suisque Rectoribus componat, & incidus ille perfidus semper silat; & ut semper firma permaneat hæc nostra concessio, & traditio infrascripto nostro Notario præcepimus, & cum nostro typario publicam bullam bullare fecimus,

Anno Dominicę Incarn. 1108. mense Aprilis Ind. 1.

† Signum sanctæ mirificæ Crucis quam propria manu mea feci ego Basilius Imp. protonobiliss.

† Signum sanctæ, & vivificæ Crucis quam propria manu feci, ego qui suprascript. Ricardus.

Idem Riccardus anno 4. eidem Ecclesiæ concessit castellum Joæ in mens. Apr. Indictione 4. datum per eundem Basilium. Eodemq; an. alteram accepit donationem Eustachius a Roberto Cupersani Com.

Ego Robertus Cumbersani Dei misericordia Comes pro salute animæ meæ, meorumque peccatorum per hoc sigillum do, trado, offero, atque concedo Eccl. sancti Nicolai, in qua ejus reliquiæ requiescunt civitatis Bari Ecclesiæ nostræ S. Petri Novitii sita pro pinquo, & in pertinentia castelli nostri Prassranti cum omnibus ipsius pertinentiis, idest casis, Casalibus, vineis, vinealibus, aquis, sylvis, arboribus, omnibusque fructiferis, & infructiferis, & omnia quæ eidem Ecclesiæ pertinent, necnon per hoc sigillum offero eidem Ecclesiæ sancti Nicolai Joannem filium Scululi prædicat Bisantii fuit prædicta Ecclesia quam offero, ita tamen quod ab hodierno die in antea sit prædicta Eccl. sancti Petri cum omni sua pertinentia, & prædictus Joannes cum omnibus rebus suis stabilibus, & mobilibus, seseque moventibus in potestate eadem sancti Nicolai, & Dom. Eustasii religiosi, ac venerabilis Abbatis Ecclesiæ S. Nicolai, & monasterii omnium Sanctorum, suorumque successorum præd. Eccl. Sancti Nicolai, vel Rectorum habendi, dominandi, & omnia exinde faciendi, ut eorum fuerit voluntas sine contrarietate mea, meorumque posterorum, omnisque humanæ personæ. Nos autem, nostrique posteriores defensores erimus simul ab omni humana persona, quæ illos excludere, molestare voluerit, quomodocunque venerit pro illorum securitate, idem quod Ecclesia sancti Nicolai, atque . . . defensione prædicti Abbatis ejusque sucessorum hoc sigillum meæ offertionis præcept scribere per manum Sentorelli nostri Judicis Curialis, & per plumbeam bullam nostri typarii feci bullari, anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1111. mens. Apr. Ind. 4.

Signatum manus meæ qui supra Robertus Conversani Comes.

Vixit Eustachius Abbas ad annum usque 1123. cui successit Melus quidam Monachus, & Prior cœnobii Sanctorum omnium. Is retento Prioris titulo, satis eximie Nicolai Ecclesiam rexit: post eius obitum, qui eo in munere successerunt, Priores dicti sunt usque ad hæc nostra tempora.

34 GUALTERIUS electus anno 1118. rexit XXVI Barensem Ecclesiam ann. plus minus octo. De Gualterio isto certum est, sedenre Callisto II. 1122. Præsulatum hujus Ecclesiæ gessisse, quo anno interfuisse consecrationi Cathacensis Ecclesiæ ab ipso Callisto solemniter habitæ docet Callisti diploma, ubi Gualterus in hæc verba subscripsit. *Ego Gualterius Barensis Archiepis.* Vertente anno idem Callistus Miloni Abbati monasterii omnium Sanctorum peculiari privilegio ea omnia asseruit, quæ Ursus, & Helias Archiepiscopi olim eidem cœnobio asserueraot.

Callistus Episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Melo Abbati venerab. monasterii, quod omnium Sanctorum dicitur in loco Cuti in Barensi suburbio, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Sicut injusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quamobrem dilecte in Christo fili Mele Abbas Omnium Sanctorum monasterium, cui Deo auctore præsides Apostolicæ Sedis auctoritate munimus, omnes siquidem quietis, & libertatis provisiones, quas bonæ recordationis Ursus, & Elias Barensis Ecclesiæ Præsules eidem monasterio contulerunt, & Dominus prædecessor noster sanctæ mem. Paschalis Papa firmavit, nos quoque præsentis scripti pagina confirmamus, ut videl. locus ipse cum rebus omnibus ad eum juste pertinentibus à dominio, vel oppressione cujuslibet hominis liber debeat permanere. Nec ullus Ecclesiæ Barensis Antistes, aut alius, quod absit, temerarius audeat eidem cœnobio excommunicationem inferre, neque personis, aut rebus ejus aliquo citra justitiam modo molestiam, aut controversiam irrogare. Ordinationes autem Clericorum, & Ecclesiarum gratis, seposita pravitate, & omni exactione concedat. Missas sanè illic publicas per Episcopum fieri præter Abbatis, & Fratrum voluntatem omnimodè prohibemus, ne in servorum Dei recessibus popularibus occasio præbeatur ulla conventibus. Obeunte te nunc ejus loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris secundum Dei ti-

morem,

morem, & beati Benedicti Regulam providerint eligendum, cui si qua gravior causa evenerit liberè liceat Apostolicæ Sedis audentiam appellare. Ad hæc adjicientes decernimus, ut quæcumque bona, vel per tuam industriam vel per virorum fidelium oblationem eidem loco parata sunt, aut in futurum præstante Deo justè canonicèque parari contigerit, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. Nec ulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis venationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eis pro quorum substentatione, & gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Eccl. secularisve persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo Corpore Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco jussa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Callistus Catholicæ Ecclesiæ Episc.

Datum Beneventi per manum Aymerici S. R. E. Diac. Cardinalis, & Cancel. 11. Idus Septemb. Indict. 11. Incarn. Dominicæ 1123. Pont. autem Dom Callisti II. Papæ ann. 5.

Eo tempore quo Gualterius Barensem regebat Ecclesiam floruit Benedictus Barensis celebris doctrinæ, Cavensis Monachus, qui de septem sigillis Ecclesiæ scripsit.

XXVII. 35 MATTHÆUS Monachus, & Abbas s. Laurentii de Aversa Ord. s. Benedicti Gualterium proximè excepit anno 1126. ab Honorio II. Papa consecratus die 20. Decembris. Quid de hoc Archiepiscopo sit dicendum non habemus, nisi quod sederit ann. duobus, diebus 25. ac sepultus fuerit in Cathedrali crypta s. Sabini.

XXVIII. 36 ANGELUS magnæ inconstantiæ, ac sceleratis moribus, mortuo Matthæn creatus est Archiepiscopus Barensis anno 1129. sub fine vitæ Hnnnrii II. paulo post cum schisma irrepsisset in Ecclesia Romana, partes Anacleti Papæ contra Innocentium II. Pontificem secutus, ab Anacleto munus consecrationis accepit die 5. Novembris 1131. assistente Rogerio Duce tunc ab Anacleto in Regem Siciliæ coronato. Cæterum Innocentius tanquam Barensis Ecclesiæ invasorem, ac schismaticum ejecit de Sede, alterumque, cui nomen Joannis erat, in eam substituit sedem, composita deinde pace inter Innocentium, ac Rogerium Angelus, & Joannes, ut erant in moribus similes, ad invicem facti sunt amici, simulque Barensem Ecclesiam nnn sine bonorum scandalo ex Rogerii Regis auctoritate rexerunt ad annum usque 1151. quo ab Eugenio III. Pontifice, uterque dejectus, ac deturbatus est de sede. His Barensem Ecclesiam devexantibus Robertus Montis-Scabiosi Dominus quædam dona obtulit Ecclesiæ s. Nicolai ann. 1137.

Si pro mercede animæ nostræ, nostrorumque parentum defunctorum salute beneficium debemus impendere, præcipuè tamen Ecclesiis, xenodochiis, cunctisque locis venerabilibus, omnibusque Dei cultoribus pro nostris peccatis, & delictis, vigiliis, & orationibus, multisque cum precibus Dei misericordiam sedulo implorantibus beneficium debemus impendere. Quapropter ego Robertus Montis-Scabiosi Domini Guillielmi Montis-Scabiosi hæres, & filius gratia omnipotentis Dei, & Serenissimi Domini nostri Rogerii magnifici Siciliæ, & Italiæ dominator medietatis loci Noe pro mercede, & salute animæ meæ, meorumque parentum defunctorum dono, concedo, atque per fustem trado tibi Dom. Maloni egregio, & venerando Sacerdoti, atque Priori Ecclesiæ sancti Nicolai Confessoris Christi quæ sita est intus in civitate Bari, ubi sanctæ reliquiæ ipsius Confessoris repositæ manent recipienti, cum Gregorio Frarolillo tuo Advocato in vice hospitalis ipsius sanctæ Ecclesiæ unam partem petiæ terræ, quæ est juxta clausuram Joannis Reginæ præfatæ civitatis quam habeo cum Domino Thoma, & Tancredo Bulani, quæ pars est in medio ipsius petiæ à calcaria, quæ est intus in ipsa petia à parte maris, usque ad Tonsumfilatum, qui stat in extremum ad exitum ipsius clausuræ in parte Meridiei, ubi petras jussimus erigere, & figere pro signayda, & quomodo rursus vadit ab ipso filato, usque ad parietem ipsius petiæ in parte Orientis juxta viam, quæ vadit ad mare, ubi petræ existunt pro figuayda, quæ petia est in pertinentiis Noe juxta clausuram præfati Joannis Reginę, cujus isti sunt fines, ab Oriente extra parietem, est jam dicta via, quæ vadit ad mare & in antea, quomodo descendit ipsa via quæ vadit ad mare, est via antiqua, à Meridie à media figuayde, idest à mediis petris fictis est reliqua pars ipsius petiæ pertinens præd. D. Thomæ, & Tancredo Bulani, ab Occidente est pręd. clausura Joannis Reginę, à parte maris à Calcarea subtus est terra ipsius petiæ, quam D. Thomas donavit prędicto hospitali infra hos namq; fines ego pręfatus Robertus Montis-Scabiosi donavi concessi, atque per fustem tradidi tibi jam dicto Priori D. Maloni recipienti cum præd. tuo Advocato in vice præfati hospitalis totam, & integram partem terræ ipsius petiæ, qualiter finibus diximus circumdatam cum omnibus infra se habentem, & continentem cum transitu extra statu suo, usque in via publica: unde nec mihi, nec meis hæredibus, vel successoribus nostris, nec alicui homini aliquam partem, vel sortem reservavi, sed fundatus, & transactive totam, & integram ipsam partem petiæ donavi, concessi, ac per fustem tibi tradidi accipienti cum præd. tuo Advocato vice præfati hospitalis, & terrenum meritum inde non quæro, quia cœleste inde expecto, & amodo in antea, omnique futuro tempore donatio, & traditio pręd. terræ, & integra qualiter prędictum est sit in proprietate, & potestate præfati hospitalis. Tu vero prædictus Dominus Malo egregie, & venerande Sacerdos, atque Prior, tuique successores qui Rectores, & Gubernatores erunt præd. hospitalis faciatis de ea, & in ea omnia qualiter volueritis ad utilitatem, & proficuum pręfati hospitalis sine contrarietate mea, & meorum hæredum & posterorum nostrorum, ac omnium hominum, quod cuncta ego, & hæredes mei, atque posteriores nostri semper destudamus eam pręd. hospitali, tibique tuisque successoribus; ut securi, & quieti sine aliquo impedimento semper inde maneatis, & omni parte, & pro confirmanda, ac stabilienda semper prædicti hospitali hanc nostram donationem, & traditionem jussi scribi, & dari tibi hoc vestræ securitatis, & defensionis sigillum bullatum plumbo, & proprio meo typario in quo signum Crucis propria mea manu subscripsi, nomenque meum ibi annotari feci, & de nostris bonis hominibus, qui subtus adscripti sunt in eodem testari præcepi, quod nostro jussu scripsit Icurius meus Notarius. Anno Incarnationis Dom. 1137. Regni autem pręfati Dom. nostri Rogerii Regis magnifici an. 6. mens. Octob. Indict. 15.

† *Signum propriæ manus* Domini *Roberti Montis-Scabiosi filii Dom. Guillelmi Montis-Scabiosi.*

† *Signum manus Rao Trapezze hoc firmavit.*

Ego Vitalis testis sum.

Sub hoc etiam Angelo Lucius Papa II. privilegia ab antecessoribus suis concessa cęnobio omnium Sanctorum confirmavit in hunc modum.

Lucius Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Nicolao Abbati venerab. monasterii, quod Omnium Sanctorum dicitur in loco Cuti in Barensi suburbio, sive eius Fratribus, tam præsentibus quam futuris regulariter substituendis in perpetuum.

Desiderium quod ad religionis propositum, & animarū sal. pertinere monstratur animo nos decet libētico

ce-

cedere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Quamobrem dilecte in Christo fili Nicolae Abbas, quem per Dei gratiam in Abbatem benediximus, Omnium Sanctorum monasterium, cui Domin. auctoritate præsides, ad exemplar prædecessoris nostri fel. mem. Papæ Callisti Apostolicæ Sedis privilegio communimus. Omnem siquidem quietis, & libertatis provisionem, quam bonæ recordationis Vesus, & Elias Barensis Ecclesiæ Præsules eidem mortuo contulerunt, & Dominus prædecessor noster sanctæ mem. Paschalis Papa firmavit, nos quoque præsentis scripti pagina confirmamus, ut videlicet locus ipse cum rebus omnibus ad eum juste pertinentibus à dominio, vel oppressione cujuslibet hominis liber debeat permanere, nec ullus Ecclesiæ Barensis Antistes, aut alius (quod absit) temerarius audeat eidem cœnobio excommunic. inferre; neque personis, aut rebus ejus aliquo citra justitiam modo molestiam, aut controversiam irrogare. Ordinationes autem Clericorum, & Ecclesiarum consecrationes gratis, seposita pravitate, & omni exactione concedat. Missas sanè illic publicas per Episcopum fieri præter Abbatis, & Fratrum voluntatem omnimodis prohibemus ne servorum Dei recessibus popularibus occasio præbeatur ulla Conventibus. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum qualibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, & B. Benedicti Regulam providerint eligendum. Cui si qua gravior causa evenerit, libere liceat Apost. Sedis audientiam appellare. Præterea quascunque possessiones, quæcumque bona idem monasterium impræsentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Ecclesiam sancti Nicolai de Pazzar, Ecclesiam sancti Laurentii de Anto, Monasterium puellarum sancti Procopii de Sno, & Ecclesiam Sanctorum Apostolorum Simonis, & Judæ extra muros. Ecclesiam sancti Sebastiani · um omnibus earum pertinentiis. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare. Sed omnia integre conserventur eorum pro quorum sustentatione, & gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salvo nimirum in omnibus jure, & auctoritate S. R. E. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisve persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam temere, venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis; honorisque sui dignitate careat, eamque se divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ Episc.
† *Ego Conradus Sabinen Episc.*
† *Ego Theodewinus Silvæ Candidæ Episc.*
† *Ego Petrus Albanen. Episc.*
† *Ego Petrus Diac. Card. S. Mariæ in Portica.*
† *Ego Guido in Rom. Ecclesia altaris minister indign.*

Datum Laterani per manum Bosonis S. R. Eccl. Subdiaconi 7. Kalend. Decembris Indict. 8: Incarnationis Dominicæ, anno 1144 Pontificatus vero Domini Lucii II. Papæ anno 1.

XXIX. 37 JOANNES dejecto Angelo ab Innocentio II. Archiepiscopalem Sedem Barensem accepit, sed cum deinde fœde eam rexisset, unà cum ipso Angelo ab Eugenio III. depositus est, anno 1151. Cujus temporibus duo viri Germani Principes, ac insignes Ecclesiæ Dei Prælati Barii diem suum clauserunt extremum, Brunus, inquam Adolphi II. de Altene, & Monten. Comitis filius Archiepiscopus Coloniensis morbo comitiali laborans mortuus est anno 1138. ac sepultus in Ecclesia S. Nicolai, cujus cadaver non multo post, ut Sigonius narrat, Rogerius Rex expugnato Bario revelli de sepulchro jussit, & eductum per totum traxit, ac demum crudelitate barbara in Lotharii Cæsaris odium laceravit. Secundus fuit Conradus Bavarus, Princeps innocentia vitæ, & pietate clarissimus, Henrici III. cognomento Nigri Bavariæ, ac Spoleti Ducis, ex Vvalfoda Saxonica filius, qui cum educaretur in aula Federici primi Archiepiscopi Coloniensis Electoris, alii legunt Salisburgensis, alii Constantiensis, Tetrarchæ Forolivienfis consanguinei sui, ubi adoleverat, timens ne ipsi aliquando surrogaretur, relicta aula, & mundi schemate, cœnobium Clarevallense in Galliis sub Sancto Abbate Bernardo ingressus, Cisterciensem habitum Mundo vale dicto humillime suscepit. Verumenimverò cum lucerna sub modio diutius latere non posset, exigentibus ejus meritis, creatus est S. R. E. Cardinalis anno 1142. (alii habent sub Honorio II.) Postea vero anno 1147. cum Conrado III. Imperat. profectus in Terram sanctam, indeque post biennium in Italiam reddux, ibidem Barii in Apulia morbo correptus pie obdormivit in Domino, anno 1149. Cardinalatus sui anno quarto (alii referunt ann. 1126.) & in sancti Nicolai Ecclesia humatus. Hunc plerique auctores confundunt cum Conrado Abbate Cisterciensi Eginonis Comitis de Urach, & Sæyne filio, qui Episcopus Cardinalis Portuensis evasit sub Honorio III. anno 1219. obiitque sanctæ Sedis Legatus in transmarinis partibus anno 1227. relatus in Galliam Clarevalli sepelitur. Errorem hunc in primo tomo nostro in Episcopis Portuensibus latè explicuimus, edocti veritatem ex Lazio Reusnero, Uspergensi, Radero, aliisque probatissimis auctoribus.

38 JOANNEM hujus nominis V. electum fuisse Barensem Archiepiscopum ab Eugenio III. anno 1151. & ab eodem consecratum die 17. Februarii colligo ex monumentis hujus Ecclesiæ: cujus temporibus, hoc est ann. 1156 Guillelmus Malus Siciliæ Rex, Barum destruxit, teste Anonymi Casinensis Chronica; Joannes vero cum civibus per annos ferè decem non longè ab ea urbe vixit, defunctoque Guillelmo ex concessione Guillelmi Boni Mali filii ad Ecclesiam suam reversus, dirutas Ecclesias reparavit, Clerumque dispersum reduxit, piaque sua liberalitate Cathedralem Ecclesiam deformatam in splendidiorem formam restituit. Corpus S. Sabini in novo altari a se constructo magnificentius solemni pompa die 9. Febr. qua Cathedralem novo ritu consecraverat, collocavit anno eodem, quo civitas direptioni tradita est à Guillelmo. Rem Barenses sic expresserunt in marmore carminibus incultissimis, ut illa ferebat ætas, quæ adhuc extant in subconfessione Cathedralis. XXX

† *Tumba Beati membra Sabini continet ista,*
Condidit hic Præsul illa,
Quę Baei Primas primus patefecit Elias:
Tandem Sanctoram sublimatore favente.
Urbs est Barensis Patre consolata Joanne,
Qui simplex, Justus, Prudens, Pius, atque Pudicus,
Basilicam istam veterem nimis, & tenebrosam,
Ut decet, & decuit digno cultu renovavit.
Cum tribus hanc aris postquam de more sacravit
In media S. Sabini membra locavit.
Quæ Magdalenæ sub honore sacra Mariæ
Membrorum non est primi quoq; Martyris expers.
v. Idus Febr. Ind 4.

Sedit Joannes varia fortuna, serieque continuata decem & octo annis mens. 6. dieb. 11. rebus humanis eximitur an. 1169. ultima die Augusti, sepultus sub confessione S. Sabini in Cathedrali. Vacavit sedes ann. unum, mens. aliquot.

XXXI 39 RAYNALDUS ex Monacho Casinensi Episcopus Cajetanus, cum eam Ecclesiam ad omnem pietatem institueret, ab Alexandro III. ad Barensem Sedem translatus est anno 1171. vixit deinde secunda integritatis fama ann. 16. mens. 11. Vivere desiit inter mortales die 4. Febr. anno 1188. Interfuerat anno 1179. Lateranensi Concilio sub

Ale-

Alexandro, & initi matrimonii Guillelmi Regis cum Joanna Henrici II. Angliæ Regis filia tabulas subscripsit, à quo Decimas urbis Barensis pro se, suisque successoribus perpetuò obtinuit. Cui cum pietas, divinique cultus amor maximé cordi esset, pretiosa plurima ad sacram supellectilem spectantia, ac profutura non solum Cathedrali sponsæ, verum & aliis Ecclesiis suæ diœcesis liberaliter legavit. Sacellum D. Pauli sacrum in eadem Cathedrali extruxit, & ut erat erga Deiparam Virginem studiosissimus, in ejusdem Virginis honorem Ecclesiam in Cellæ-maris suæ ditionis loco à fundamentis erexit, dotavit, ac cultu exornavit magnifico. Archiepiscopalem mensam redditibus auxit, laudabilemque ritum instituit, ut quolibet anno per octavę festivitatem Deiparę in Cęlum Assumptæ, Rectores omnes Ecclesiarum, cæterique Clerici suæ jurisdictionis obnoxii obedientiam sibi, suisque successoribus præstarent, quod usque ad hæc nostra tempora piè servatur, ac sanctè. Hujus Archiepiscopi unum diploma in Archivio Barensis Ecclesiæ asservatur sigillo plumbeo obsignatum, in quo habetur ille trigesimus nonus fuisse Archiepiscopus: ejusdem aliud diploma vidimus in favorem Berti Juvenacensis Episcopi, datum Bari Kalend. Decembris, Indict. sexta, Incarnationis Dominicæ 1172. quem vocat Pontificatus sui annum secundum; exemplar habes infra in Episcopis Juvenacensibus. Idem testis fuit motæ litis adversus Guillelmum Brundisinum, & Oritanum Archiepiscopum ab Ægidio Abbate Venusini Monasterii anno 1177. Memini me scripsisse in Veronensium Episcoporum serie tom. 5. imo exscripsisse documentum consecrationis Ecclesiæ S. Juliani de Lepida, quam an. 1188. a fecit Urbanus III. Papa, cui con-
a 1188. secrationi plures S. R. E. Card. & Archiepiscopi interfuisse narrantur, inter quos Marinus, quidam Barensis Archiepiscopus, sed cum Raynaldus trigesimum nonum, & successor ejus Dauferius quadragesimum se nuncupaverint Barenses Archiepiscopos, non video cur hic Marino illi tribuendus sit locus, crediderim mendum irrepsisse, ut pro Raynaldo, scriptus fuerit Marinus, quod lectorem mecum monitum velim, ne Barensium Archiepiscoporum numerus incaute multiplicetur.

XXXII. 40 DAUFERIUS demortuo Raynaldo Archiepiscopus salutatus est ann. 1188. & a Clemente III. consecratus die 13. Decembris. Prostat ejusdem bulla, seu diploma apud Barenses, ubi Dauferius se quadragesimum Barinorum, & Canusinorum Archiepiscopum declarat. Archipræsulis dignitatem ad annos quatuordecim, menses duos, & dies quatuordecim sustinuit, obiitque die 27. Februarii anno 1207. Romæ sepultus in marmoreo tumulo in cœmeterio S. Spiritus cum optimi Pastoris laudem tulisset egregiam. Extinctam vidit Northmannorum prosapiam in Guillelmo III. Tancredi filio, quem, ne prolem haberet, castratum, luminibus privavit Henricus VI. Imp. Guillelmi Patruelis, sicque Northmannorum Regnum defecit, & in Svevorum potestatem venit anno 1195. in quo die 5. Novembris Constantia Augusta Henrici uxor in Barensem Ecclesiam, ipsumque Dauferium studiosa, ac liberalis Regii fisci Barensis urbis decimas perpetuò possidendas attribuit, Ecclesiam S. Pelagii, & S. Angeli in monte Juvenacensi, cum earum pertinentiis Cathedrali dono dedit, ac Jus in Cathacenses cives, seu mercatores, dum Bari quavis causa morarentur inter se litem haberent. Testis fuit privilegio Henrici VI. Imp. ann. 1197 concesso militibus S. Joannis.

XXXIII. 41 BERARDUS de Costaca Dauferio extincto sufficitur anno 1207. Bari inauguratus ex Innocentii III. gratia in presentia Gregorii Diac. Card S. Theodori sanctæ Sedis de latere Legati à Bituntino, Rubensi, Melphictæ, Salpensi, Juvenacen. ac Cupersano Episcopis. Sedit vita, famaque egregius, generis nobilitate præclarus in Barensi Ecclesia annis sex, & duobus mensibus, translatusque est ad Panormitanam Ecclesiam anno 1214. Federico Imperatore eo nomine II. regnante, qui adhuc puer Regnum auspicatus, maximo Reipublicæ Christianæ damno Romanorum Imperator adlectus est. Hic antequam ad Panormitanam Ecclesiam transferretur, à Federico, cujus erat intimus à consiliis, pro Barensi Ecclesia plura reportavit, ac eximia donaria, ac privilegia, adfuitque juramento, quod idem Augustus anno 1215. Romanæ Ecclesiæ præstitit, & anno 1233. cum Barii esset solemni ritu in Cathedrali consecravit altare, quod vocant sanctæ Mariæ de Augusto, atque illud plurimis donis, ac divitiis dotavit, ut ibidem marmorea docet inscriptio.

Anno Domini MCCXXXIII. secunda die Februarii vi. Indict. sedente D. Gregorio Papa IX. & D. Federico II. Imperatore, & regnante Dei gratia Romanorum Imperatore semper Augusto, Jerusalem, & Siciliæ Rege, D. Berardus Dei gratia Panormitanus Archiepiscopus, & quondam Barensis Archiepiscopus, Domini Imperatoris familiaris, præsente Domino Marino Barensi Archiepiscopo, & volente, & Bonconsilio Episcopo Bitectino, consecravit præsens Altare ad honorem Beatæ Virginis juxta iconem ipsius, & dotavit Altare ipsum possessionibus, & una domo, quam idem Dominus Panormitanus pro remissione peccatorum suorum contulit Barensi Capitulo. Et præfatum Capitulum sponte promiserunt, & obligaverunt se, & suos successores ad celebrandum Missas quatuor qualibet hebdomada in perpetuum super ipsum Altare, tres pro anima sua post mortem ejus, sed dum vivit, pro peccatis, unam verò qualibet die sabbati de Beata Virgine tam in vita, quam post mortem ipsius, & celebrare anniversarium omni anno die obitus sui, pulsatis campanis solemniter. Lata sententia excommunicationis ab eodem Domino Panormitano, præsente, & auctoritatem præstante Domino prædicto Archiepiscopo Barensi contra eos, si prædicta negligerent observare.

Obiit Berardus tunc Panormitanus Archiepiscopus, olim Barensis sexto Idus Septembris an. 1252. de quo legendus Rocchus Pyrrhus Notitia prima Ecclesiæ Siciliensium.

(„ *Obtinuit Berardus pro sua mensa à Federico* „ *Augusto amplissima oppida, Modantum scilicet, &* „ *Latertium, ac omnem illam plateam prope Bariensem portum cum facultate domos in ea construendi, confirmationem Bitricti, Canalis Gloriæ, omniumque concessionum suis prædecessoribus Archiepiscopis ab aliis regni Dominis factarum,* „ *quamobrem pastor verè munificus, ac generosus non modo suam ędem principem, sed & alias suæ jurisdictionis peculiaribus suæ beneficentiæ signis prosecutus fuit, ut illam D. Sergii, quam Oliveto cum omni instrumento pro oleo exprimendo, ac* „ *domo pro fabris Olearii dotavit.*)

42 ANDREAS II. electus anno 1214. & consecratus ab Innocentio III. Federici II. Imp familiaris, & charus, sedit plus minus annis undecim mortuusque est die 27. Septembris ann. 1225. Cœnobia omnium Sanctorum, ac D Benedicti Barensia commendata habuit, eorumque bona, & jura confirmavit anno secundo sui Præsulatus. XXXIV.

Nos Andreas Dei gratia licet immeritus Metropolitanus Barinæ, & Canusinæ Sedis.

Notum facimus quoniam bon. mem. Dominus Urso Archiepiscopus ejusdem Sedis decessor meus, rogatu Domini Eustasii venerabilis Sacerdotis libertavit Ecclesiam omnium Sanctorum in Cuti, & obedientiales Ecclesias ejus quas habet, & habitura est, personas etiam, & bona omnia, quæ in præsenti possidet, & in futurum habere debet. Helias quoque successor ejus ejusdem Sedis Antistes eandem libertationem confir-

me-

mavit. quam Ecclesiam Omnium Sanctorum præd. Dom. Eustasius suo stipendio laboravit, in qua sacrorum Monachorum cœtus regulariter secum viventium, ac sedule Dominum laudantium coadunavit, quem etiam olivetis, & vineis ac animalibus, multis terris, virridariis, ædificiis quoque diversis, & optimis, cæterisque rebus necessariis decoravit. Qui præd. D. Eustasius, qui bona jam dicta omnia multo cum sudore, & fatigatione ad utilitatem præfatæ Ecclesiæ preparavit, nobis preces porrexit, ut libertatem, & concessionem, quam Dominus Urso Archiepiscopus prædecessor meus eidem Ecclesiæ omnium Sanctorum contulit, nos rogavit ut ad honorem omnipotentis Dei, & B. Mariæ semper Virginis, atque omnium Sanctorum concederemus, & confirmaremus. Nos autem consilio, & voluntate Archipresbyteri Joannis, & Archidiaconi Joannis ac cæterorum firmiter, & perpetualiter concedimus, & confirmamus omnem libertatem, & concessionem, quam præd. Dom. Urso Archiepiscopus præd. Ecclesiæ Omnium Sanctorum fecit, & concessit. Statuentes, ut nullus Barensis Antistes audeat concessionem, & libertatem ipsam irrumpere, vel minuere, sed semper, & in futurum sit firma, & irrevocabilis, quæ præd. omnia, nostra nostrorumque Clericorum subtestatione, ac nostri typarii plumbea bulla munita, & in perpetuum immota esse volumus. & manibus Bartholomæi Notarii nostri Barensis Clerici scribi jussimus. An. Inc. Dom. 1217. m. April. die 5. Ind. 5. Pont. nost. an. 2.

† Andreas Dei gratia licet immeritus Metropolitanus Barinæ, & Canusinæ Sedis.

† Ego Magister Urso Primicerius consensi.

Ego Gr jo Abbas & Canonicus consensi.

Petrus P. erbyter.

Nicolaus Abbas S. Luciæ, & Barensis Canonicus.

Riccardus Diaconus. Tafurus Diaconus.

Ego Lazantius Subdiaconus.

Ego Gualterus Archipresbyter Barensis consensi.

Ego Nicolaus Presbyter. Ego Lucas Subdiac.

Ego Donnaudus Abbas.

Ipse vero Andreas à Federico omnium privilegiorum Ecciesiæ suæ à prædecessoribus Regibus assertorum, novo diplomate, & eximio confirmationem accepir. In veteri mortuario Casinensi ejus obitus memoratur 10. Kalend. Octob. in Catalogo Beatilli habetur 5. Kalend. ejusdem mensis.

(,, *Interfuit ano. 1215. ultimis sessionibus IV. Concilii Lateranensis, & XII. Oecumenici. An. 1220. Barium pervenit S. Franciscus Assysias Fundator Ordinis Seraphici. qui ut ibi pro suis fratribus domum aperiret, supplicem eidem Præsuli Andreæ libellum dederat p opria manu exaratum, qui summa idcirco veneratione servatur in archivio majoris Eccl. Barens. & non solum annuenti, sed etiam largis juvante eleemosynis eodem Archiepiscopo 3. die Paschatis Resurrectionis eodem anno primum propriis manibus ipse S. P. Franciscus lapidem jecit pro Ecclesiola, quam Virgini, & Martyri D. Catherinæ dicatam voluit, quæ postea progressu temporis in ampliorem sub nomine ejusdẽ D. Francisci formam fuit reædificata. Idem Archiepiscopus Andreas D. Unfrido Archipresbytero oppidi Aquævivæ nonnullas præeminẽtias sequenti Diplomate confirmavit.*

Nos Andreas Dei gratia licet immeritus Metropolitanæ Barinæ & Canusinæ Sedis. Notum facimus, & testamur, quod facta inquisitione de mandato nostro de Terris. hortis, vineis & domibus infrascriptis, ac quibusdam villanis hominibus, quos tenet, & possidet D. Unfredus Archipresbyter Aquevivæ si essent de Archipresbyteratu Aquevivæ, & concederentur etiam cum Archipresbyteratu prædicto, invenimus per inquisitionem, per quam, & per omnia nobis plenè constitit subjectas vineas, domos, Terras, hortos, & villanos etiam semper esse de Archipresbyteratu Aquevivæ, & concedi etiam cum Archipresbyteratu ipso his, qui sunt de Archipresbyteratus beneficio investiti, confirmantes eidem D. Unfredo, & successoribus suis possessiones ipsas cum villanis, quos, & quas tenet ad Archipresbyteratum Aquevivæ spectare invenimus, cum Archipresbyteratu prædicto conferri, ita quod ipsi eos habeant, & teneant in futurum, reddituque percipiant ex eisdem sine contrarietate, & requisitione nostra, seu nostrorum etiam successorum: possessiones vero sunt ex iis finibus signatæ. Domus una, quæ dicitur Sancti Eustachii, quæ est ante portam Ecclesiæ ipsius Sancti Eustachii, juxta domus alia convicina eidem domui, quæ est ante portam ipsius Ecclesiæ cum Palatio prope ipsam, & si qui alii sunt confines, item vinea una, quæ est inclusa, quæ dicitur Cuscani juxta vineas, domus hospitalis, & si qui alii sunt confines. Item vineale unum de Terra, quod est in via Cassani, & si qui alii sunt confines. Item Lama una, quæ est prope Cassanum, in via qua itur Cassanum, quod ascendit versus rupem ex parte meridiei, & ex parte Septemtrionis ab alia parte viæ cum Lama Joannis de Vitulis. Item hortus unus, qui est ante portam, quæ dicitur S. Petri juxta viam qua itur Casamassimam. Item Lama una, quæ dicitur S. Joannis juxta viam qua itur Joviam, & si qui alii sunt confines. Item quæ sunt circum circa hortum hospitalis prope viam qua itur Binectum, & prope aliam viam qua itur Bitontum, & prope terris Sanctæ Mariæ Majoris. Item Ecciesiæ Sancti Martini cum Casale, quod dicitur Ventacerum, & cum tenimento, & Cocebolinis ipsius Casalis. Item Nicolaus de Pellegrino & Bartholomæus de Scivitate villani. Præterea, quia nobis bene constitit per inquisitionem ipsam, quod ipse, qui est Archipresbyter Aquevivæ, consuevit ordinare Primicerios in dicta Ecclesia Sancti Eustachii dare scandella, & partem, concedere beneficia, & Sacristiam, eligere Sacristam ad custodiendam ipsam, regere per se, vel cui voluerit committere scolas ad docendum pueros, regere curam de spiritualibus, interdicere, & suspendere Clericos ab officiis, & beneficiis, culpis exigentibus eorumdem, necnon & compellere eos ad faciendam justitiam, si quis ex eis voluerit proclamare, & demum ferre sententias de motis quæstionibus coram ipso, celebrare festivis diebus divinum Officium, vel committere cui sibi placuerit ad cantandum, audire confessiones in pœnitentiis, vel præstare audiendi licentiam, quibus sibi placuerit quia sine ipsius licentia nullus debet confessiones audire. Volumus autẽ, ac in perpetuum confirmamus eidem D. Unfredo, & successoribus ejus, ut secundum quod inventũ est per inquisitionem prædictam, potestatem habeat ea omnia de cœtero faciendi, ita quod nullus in his eis aliquatenus contradicat. Ad hujus autem nostræ confirmationis memoriam, & inviolabile firmamentum, præsens scriptum eidem D. Unfredo fieri fecimus per manus Notarii Bartholomæi nostri Baren. Clerici sigilli nostri manus propriæ, & testium subscriptorum munitione roboratum. An. Incarn. Dom. 1 sa. mense Martii 26. ejusdem more Ind Pont. nostri an. 6. Nos Andreas Dei gratia licet immeritus Metrop. Barinæ, & Can. Sedis. Ego Palmerius Bar. Canon. & Juven. Archid. &c.

Nec mirum videatur præeminentiis adeo peculiaribus insignitum fuisse hoc Sacerdotium, quia eædem reliquiæ erant Episcopalis potestatis, cum Aquaviva antiquitus civitas fuerit cum sua sede Episc. diœcesi separata, ac propriis (de quibus nos in X. tomo hujus operis.) Episcopis. Lombardus.)

43 MARINUS Filangerius Neapolitanus magnæ nobilitatis, & virtutis vir ex Canonico Salernitano post diutinam vacationem Barensis Eccl. Archiepisc. evasit anno 1256. ad eam dignitatem vocatus ab Honorio III. 15. Kal. Januarii anno Pontificatus XI. rejecta electione Magistri Blandonerii Ecclesiæ S. Nicolai Prioris a Canonicorum parte celebrata, & postulatione Episcopi Bojanensis ab altera Capituli habita, ut in regest. Vatic. legitur. Huius mentio extat in marmorea inscriptione supra fores Ecclesiæ sancti Nicolai de Alto-Silice, olim Monachorum D. Benedicti prænobile cœno- XXXV.

nobium à Stephano Prothospatario Borde filio constructam anno 1065. quam Ecclesiam solemni ritu consecravit prima die Maji an. 1233. versus autem in ea inscriptione sunt hujusmodi.

Hoc Nicolae, tibi templum, venerande sacravit
Præsul Marinus, quem coelebs vita beavit.
Indulsit sanctis venientibus ad sua festa,
Quæ cum Philippo concurrunt ordine gesta.
Annis millenis, terdenis, atque ducentis,
His ternis mixtis quo luxit forma potentis.

Cæterum Marinus altæ virtutis in Federici Imperatoris curia notus ejusdem familiarissimus fuit, à quo ad Gregorium IX. Pontificem legatus non semel fuit: cujus auctoritate magnus Theutonici Ordinis Magister renunciatus est, tandem cum sedisset annos 38. moritur an. salutis 1255. die 6. Julii Innocentii IV. temporibus, à quo non modo, quæ a Regibus Ecclesiæ suæ indulta fuerant privilegiorum confirmationem accepit; verum etiam majores alias exemptiones, immunitatesque obtinuit. (*Ad Marinum extat in senta Gregorii Pa- pa responsum cap. consultatione de tempore Ordin. Hæc Epistola habetur in ordine Epistolarum Gregorii n. 20. & alia immediate subsequitur pariter ad Barensem Archiepiscopum.*)

XX XVI. 44. Fr. HENRICUS Filangerius, Neapolitanus Marini nepos, Ordinis Prædicatorum, vir integer, & doctrina insignis patruo suffectus est ab Innocentio IV. anno 1252. Kalen. Maji anno Pontificatus 9. tametsi a Capitulo quidam Conradus Theutonicus Barensis Archipræsul electus fuisset, cujus electionem rejecit Pontifex, commisitque Episcopo Albanensi sanctæ Sedis in Regno Neapolitano Legato, ut Henricum moribus & doctrina conspicuum Barensem Archiepiscopum constitueret, ita in reg. Vatic. epist. 222. fol. 147. ann. 9. scriptum inveni, in eodem reg. ann. 10. aliam legimus epistolam ad eundem Henricum prid. Nonas Martii scriptam, quæ extat in ordine 536. in qua Henricus adhuc electus vocatur. Scripta est contra Conradum ipsum Theutonicum, qui hactenus pro electo Archiepiscopo se gerabat; prævaluit aliquando auctoritate Federici Imperat. & Conradi Regis Federici Imp. filii intrusus Conradus, pulsoque Henrico, Barensem fœdavit Ecclesiam. Interim Innocentius Ecclesiam Albanensem tunc per obitum Petri Card. de Collemedio vacantem commendavit exulanti Henrico, eundemque administratorem eidem Ecclesiæ constituit ad beneplacitum Apostolicæ Sedis 3. Kal. Novembris ann. 12. salutis vero 1253. hujus rei fidem facit regestum Vaticanum. Varia deinde fortuna Henricus suam provexit ætatem ad annum usque 1258. migravit vero Neapoli die 11. Octobris sepultus apud suos Fratres Dominicanos. Henrico successisse quendam Nicolaum enarrat Beatillus in hist. Barensi, atque defunctum die 5. Septembris 1262. forte a Capitulo electum, intrusumque in eam Ecclesiam a Manfredo Spurio Rege, satis tamen constat ex litteris Alexandri IV instar recitandis, Henrico statim successisse Fratrem Joannem Ord. Minorum.

45 JOANNES Ord. Minorum exinde in Barensi Ecclesia præesse cœpit an. 1259. Alexandri IV. Pontificatus 5. ad hanc dignitatem ab eodem vocatus, cujus electionem in Reg. Vatic. non vidimus. Veritatem tamen Vuaddingus aperuit in Appendice ad Annal. Minor. tom. *Hoc anno* (inquit) *1259. creavit Alexander Archiepiscopum Barensem in Apulia Fr. Joannem Ministrum Provinciæ Romanæ, cui ut traderent Patres Prædicatores Conventus sancti Dominici Neap. suppellectilem sacram sacelli, & reliqua bona mobilia apud eos reposita, quæ erant Archiepiscopi Henrici prædecessoris per suas litteras, quas hic ex Archivio prædicti Conventus exscriptas afferimus, lectori, volait significatum.* XXXVII.

Dilectis filiis Priori, & Conventui Fratrum Prædicatorum Neapoli &c.

Cum nos venerabilem fratrem nostrum Joannem Ordinis Minorum Archiepiscopum Barensem, tunc ministrum fratrem ejusdem Ordinis in Provincia Barensi Ecclesiæ tunc vacanti de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine in Archiepiscopum præfecerimus, & Pastorem, volumus, & præsentium vobis authoritate in virtute obedientiæ mandamus districtè præcipiendo, quatenus capellam, & cætera bona mobilia, quæ quondam Henricus Barensis Archiepiscopus prædecessor suus penes vos seu deposuisse seu dimisisse dicitur procuratori ipsius Joannis Archiepiscopi ad hoc per ejus patentes litteras constituto, ejus nomine integrè sublata difficultate, seu occasione qualibet assignare curetis, ita quod devotionis vestræ promptitudinem digni exinde Domino laudibus merito commendemus. Datum Anagniæ 7. Kal. Julii Pontificatus nostri anno 5.

Joannis mentio extat in regestro Regio Neapolitano Caroli I. anno 1269. in supplicatione, ubi asserit Bitrictum feudum esse Barensis Ecclesiæ, quo anno die ultima Augusti obiisse refert Beatillus in hist. Barensi & in Catalogo e cactis in Præsulatu annis omnino decem. Eo sedente Carolus Andegavensis Dux, Provinciæ Comes S. Ludovici Francorum Regis frater germanus ab Clemente IV. utriusque Siciliæ Rex declaratus anno 1265. devicto occisoque Manfredo Regnum in suam redegit potestatem, capto deinde Conradino una cum Austriæ Duca Neapoli, securique percussis, gravissima de rebellibus supplicia sumpsit: S. Nicolai Ecclesiam pristino decori restituit Carolus, ac Berardum Caracciolum virum generis nobilitate, ac Theologiæ facultate clarissimum ejusdem Ecclesiæ Priorem constituit & censum adauxit. Cæterum Joannem Saracenum Joanni successisse scribit Beatillus eodem anno 1269. quem cucullatum religiosum, ordinem tamen non exprimit, fuisse refert. & defunctum anno 1280. die 29. Augusti. postquam Ecclesiæ suæ locum, sive oppidum Modunei recuperasset. Hujus tamen electio non extat in regestra Vatic. hu-

suf-

suspicari cępi, an fortè unum Joannem in duos fœde præciderit Beatillus, an re vera idem sit Joannes Minorita cum Joanne isto Saraceno, quod omnino afferendum putavi, unumque tantum fuisse Joannem Saracenum & Minoritam, non duos, illum eundem, qui an. 1278. Florentiæ interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Gregorii à Latino Episcopo Cardinali Ostiensi, Etruriæ sanctæ Sedis Legato celebratæ.

(*,, Sub hoc Præsule ingenti terræmotu concussum fuit ,, Barium, concidit que turris campanaria cathedralis templi, qua meliorem tunc non jactabat Italia, ,, sed piorum eleemosynis urgente etiam verbo, & ,, exemplo pilssimo Archiepiscopo, illicò reædificatu ,, fuit.* Lombardus.)

XXXVIII. 46 ROMUALDUS Neapolitanus hujus nominis II. ex nobili prosapia Grisona natus ex Canonico Barensis Ecclesię Archiepiscopus à majori saniorique capituli parte electus die 21. Augusti 1280. fratri Joanni immediate successit, de cujus electione extat publicum documentum apud Barensis Ecclesiæ archivium, cujus exemplar ad nos misit bonæ memoriæ idem Beatillus; tenor est huiusmodi.

Ecclesia Barensi vacante per mortem bonæ memoriæ fratris Joannis Barensis Archiepiscopi, qui die Lunæ 19. mensis Aug. 8. Indictione, viam est universæ carnis ingressus, & ejus corpore sequenti die Martis 20. prædicti mensis Augusti tradito Ecclesiasticæ sepulturæ, Canonici ipsius Ecclesiæ eodem die Martis in vesperis convenerunt in unum, statuerunt certum diem, scilicet diem Mercurii sequentem at. prænominati mensis ad electionem de futuro Pontifice in ipsa Ecclesia canonicè celebrandam. Ad quem diem, & locum vocatis qui fuerant evocandi, & congregatis in ipsa Ecclesia omnibus qui voluerunt, & potuerunt commode interesse, qui in universum quadraginta fuerunt, Spiritus sancti gratia, prout moris est, invocata, unanimiter, & concordes per viam scrutinii ad electionē procedere decreverunt, & iis peractis ab omnibus concorditer, & communiter assumpti sunt tres scrutatores de ipso collegio fide digni, qui vota cunctorum secreto & singillatim diligenter enquirerent, enquisita in scriptis redigerent, & in scriptis redacta mox in communi Capitulo, prout juris est, publicarent, qui recedentes in partem, singulorum vota secreto, & singillatim diligenter inquisiverunt, inquisita redegerunt in scriptis, in scriptis redacta mox publicaverunt de voluntate omnium in communi, sicque compertum est quod triginta de Canonicis Barensibus consenserunt in Dominum Romualdum Canonicum Barensis Ecclesiæ, decretorum Doctorem, & Capellanum Domini Ostiensis; & novem in Dominum Petrum Saracenum de Urbe, & unus alius scilicet prædictus Dominus Romoaldus, in quendam Dominum Percevallum de Mediolano. Et facta collatione, ut juris est, presbyter Joannes Baptista Primicerius vice sua, vice & mandato omnium aliorum qui in dictum Romoaldum consenserunt, ipsum Romoaldum elegit in Barensem Archiepiscopum & Pastorem, quam electionem incontinenti tam clero, quam populo cum solemnitate debita publicaverunt, & eodem die ipsi Romualdo præsentaverunt eandem, instantes apud eum, quod prædictæ electioni suum præstaret assensum, qui infra mensem, videlicet decimo quarto die proxime sequentis mensis Septembris electioni de se factæ consensit, & decimo octavo die prædicti mensis Septembris, qui erat quartus post consensum, fecerunt duos procuratores ad instruendam sedem Apostolicam de processu dictæ electionis, & ad petendam confirmationem, & infra tempus legitimum post consensum, prædicti Electus, & Canonici iter arripuerunt ad sedem Apostolicam veniendi (venerunt autem Romam sede vacante) pro prosequutione electionis prædictæ, & fuerunt semper cum eodem electo, & sunt adhuc in Curia. Et illi, qui consenserunt in prædictum Dominum Petrum Saracenum, assenserunt electioni celebratæ de dicto Romualdo, & eam ratificaverunt.

De his omnibus constat per decretum electionis sigillatum sigillo Capituli roboratum subscriptionibus electorum, & per duos de electoribus, & per alia publica instrumenta.

Universis præsentes literas inspecturis.

Urso Sacerdos, Joannes dictus Baptista Sacerdos Promovarius Barensis matris Ecclesiæ, Presbyter Bartholomæus, Presbyter Joannovarus, Presbyter Joannes de Romano, Paulus Diaconus, Abbas Maraldillus, Abbas Leonardus, Presbyter Philippus, Presbyter Angelus de Caro, Domnus Franciscus Sacerdos, Piscopus Dauferius, Goffridus, Abbas Leo, Presbyter . . . . . Leo de Platamone Diaconus, Romoaldus Diaconus, Presbyter Joannes Bizotus, Presbyter Andreas, Archipresbyter Bitectensis, Ferdinandus Diaconus, Franciscus Sive Bisantis Diaconus, Andreas Subdiaconus, Joannes Camelus, Joannes de Cammarata Subdiaconus, Marinus Kyuet Eustasii Subdiaconus, Abbas Jacobus de Monte Caveoso, Rogerius sive Kyurico, Riso Andreæ Risonis, & Angelus de Ferrariis Barensis matris Ecclesiæ Canonici salutem in Domino.

Notum facimus, quod cum anno à Nativitate Domini millesimo ducentesimo octogesimo, Indictione 8. vacante Ecclesia Barensi per mortem bonæ memoriæ fratris Joannis Barensis Archiepiscopi, venerabilis vir Dominus Romualdus Barensis ejusdem matris Ecclesiæ Canonicus, Doctor decretorum, capellanus venerabilis Patris Domini Fratris Latini Ostiensis, & Velletrensis Episcopi Cardinalis, fuisset à nobis canonicè electus in Barensem Archiepiscopum, & Pastorem, & ab ipso aliàs petissemus instanter, quod prædictæ electioni suum benivolum impartiretur assensum, & ipse respondisset se deliberaturum, & facturum, quod sibi super hoc divina gratia ministraret, eadem die 14. mensis Septembris ejusdem anni, nobis ab ipso Domino Romualdo instantor petentibus, ut nobis quod jam deliberaverat responderet; & instantibus apud eum quod electioni hujusmodi consentiret, ipse nostra devictus instantia, ad honorem Dei B. Mariæ semper Virginis, & BB. Nicolai & Sabini, ipsi electioni, Dei nomine invocato die prædicta consensit. In cujus rei testimonium, & plenam fidem inde præsentes literas fieri fecimus, & eas communi sigillo Barensis matris Ecclesiæ communiri. Datum intus in prædicta nostra Barensi matre Ecclesia, anno & die prædictis. Locus sigilli † Ecclesiæ Barensis.

Romualdi canonica electio facta est die 25. Augusti in ipso pervigilio obitus Nicolai III. Pontificis, cui post spatium sex mensium successit Martinus IV. die 22. Februarii, qui Romualdi electione examinata, cassataque alia cujusdam Petri Saraceni Apostolici Capellani ab altera Canonicorum parte celebrata, illum tanquam virum omnium virtutum refertum, nobilitate, scientia, ac morum integritate conspicuum, in Barensem Archiepiscopum confirmavit anno Pontificatus sui 2. Kal. Julii, salutis verò 1282. literis datis apud Urbem-veterem,

quæ extant in ejus regestro Vaticano numero 51. fol. 59. Consecratus Romualdus à Martino Pontifice suam adiit Ecclesiam, quam ob diutinam vacationem penè dissipatam invenit; & ut erat generosi animi vir, & pietate singularis cœpit paulisper pravos mores Clericorum corrigere, virosque nobiles armis compescere, ac usurpata suæ Ecclesiæ bona, & jura restituere, pacatis omnibus, ac restituta Ecclesiastica disciplina, ad exornandas Ecclesias animum adjecit, in monte Juvanatio novam Ecclesiam erexit. Cathedralem ferè a fundamentis, novis ornamentis additis restituit, sacella duo in ea, alterum sancto Joanni, Deiparæ Virgini alterum sacrum, cujus erat devotissimus, extruxit, adhuc eo in sacello sancti Joannis extat marmorea inscriptio, extabat & altera ad Divæ Mariæ, quæ una cum ipso sacello corruit anno 1613. Inscriptio illa ita legitur.

Moribus & vita primis qui fulsit ab annis
Hoc effecit opus sancti sub nomine Joannis
Præsul Barensis Romualdus, stirpis avitæ
Clarificans nomen, sanctæ moderamine vitæ.
Cui Genitor, Genitusque Dei, cui Virgo sacrata,
Dent post fata frui cœlorum sorte beata.

Anno 1286. Romualdi Archiepiscopi assensu fratres Ordinis Prædicatorum tunc extra civitatem Barensem in Ecclesia sancti Leonardi degentes, intra civitatem sunt recepti, & Ecclesiam sanctorum Simonis & Judæ tunc monasterio Sanctorum omnium obnoxiam receperunt, ubi cœnobium exædificarunt, hoc factum est permittente etiam Gerardo Episcopo Cardinale Sabinensi Apostolicę sedis Regni Siciliæ Legato, ut constat ex publico instrumento Majoris Nicolai Macciacottæ Barensis Judicis, quod exhibemus ex citato libro fol. 660.

In nomine Domini Amen.

Anno ab Incarnatione ipsius 1286. dominantibus in Regno Siciliæ Reverendo Patre Domino Gerardo Dei gratia Episcopo Sabinensi Apostolicæ sedis Legato, & excellenti viro Domino Roberto Comite Atrebatensi Bajulis regni Siciliæ per S.R.E. constitutis, dominii eorum anno 2. mense Madio die 20. ejusdem 14 Ind.

Nos Major Nicolai Macciacottæ Barensis Judex, Nicolaus Costæ publicus ejusdem terræ notarius, & subscripti testes literati de eadem terra ad hoc specialiter vocati & rogati, præsenti publico scripto fatemur, quod cum frater Peregrinus de Fogia Prior & conventus Ordinis Prædicatorum in Baro dubitarent ad locum eorum qui est extra civitatem Bari in Ecclesia sancti Leonardi, propter imminentes guerras, & præsentis turbationem temporis commorari & intenderent intra mœnia civitatis Barensis locum ædificare, ubi secure & quiete divinis vacare possent officiis & Deo jugiter famulari, requisitis per eos religiosis viris fratre Guglielmo Abbate & conventu monasterii omnium Sanctorum de Cuti, ac recepta ab eis permutationis nomine prædicta Ecclesia sancti Leonardi, quæ est extra mœnia civitatis intuitu Dei; & quia nullam inde recipiebat dictum monasterium læsionem, ejusdem permutationis nomine darent & traderent eis Ecclesiam unam dicti monasterii, quæ vocatur Sancti Simon & Judas, existentem intra muros civitatis Barensis in ruga hospitiorum, prope dohanam, ac iisdem Abbas & conventus eorum requisitionibus annuentibus cum viderent permutationem prædictam sine præjudicio utriusque partis commode fieri posse, tam dicti Prior & conventus Ordinis Prædicatorum, quam & dicti Abbas & conventus monasterii omnium Sanctorum de voluntate, licentia & permissione Reverendi patris Domini Gerardi Episcopi Sabinensis Apostolicæ Sedis Legati, necnon & venerabilis patris Domini Romoaldi Barensis & Canusinæ sedis Archiepiscopi, in cujus diœcesi Ecclesiæ ipsæ consistunt, sicut per ejusdem Domini Legati literas, & præfati Domini Archiepiscopi voluntatem nobis qui supra judici & notario, ac infrascriptis testibus constitit manifeste, infrascriptam inter se ad invicē permutationē fecerunt, videlicet quod dicti Abbas & conventus monasterii omnium Sanctorum, una cum judice Guillelmo Domini Risonis de Baro ipsorum & dicti monasterii advocato eu permutationis causa dederunt, tradiderunt, & assignaverunt eidem priori recipienti nomine & pro parte ejusdem conventus & totius Ordinis Prædicatorum dictam Ecclesiam Sanctorum Simonis & Judæ, ad faciendum in ea & de ea quæ ibidem fieri possunt & debent ipsum nomine & pro parte ejusdem conventus & totius Ordinis Prædicatorum, in quasi corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ inducentes, ac dicti Prior & conventus Prædicatorum ex eadem permutationis causa dederunt, tradiderunt & assignaverunt eidem Abbati recipienti nomine & pro parte dictorum monasterii & conventus prædictam Ecclesiam sancti Leonardi ad faciendum in ea & de ea quæ ibidem fieri possunt & debent, eundem Abbatem nomine & pro parte sua, dicti monasterii & conventus in quasi corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ inducentes: qua permutatione inter eos ad invicem facta liberaliter, hilariter & gratanter, quadam cum omni solennitate juris, quæ in talibus requiritur inter se ad invicem altera pars alteri dederunt in præsentia nostrum qui supra judicis & notarii & testium subscriptorum, ut maneant semper ipsi & successores eorum, in prædicta permutatione dictarum Ecclesiarum, & contra non veniant, sed defendant sibi ad invicem inter se Ecclesias prædictas: contra quæ si factum fuerit, liceat parti ratam habenti permutationem prædictam pignorare partem alteram eandem permutationem frangere attentanti se, & successores eorum per omnia bona dictorum Monasterii, & Ordinis licita, & illicita donec præd. omnia ad invicem adimpleantur, quæ & qualiter prælegantur. De qua permutatione facta sunt ad utriusque partis cautelam duo publica consimilia instrumenta, per manus mei qui supra Nicolai publici Bari Notarii signo meo solito subscriptione mei, qui supra Judicis, & nostrorum subscriptorum testium subscriptionibus, ac prædictorum Abbatis, Prioris, & Conventuum sigillorum impressionibus roborata, unum ad habendum pars dicti monasterii, & alterum pars Ordinis memorati. Quæ quidem instrumenta nos Romualdus Dei gratia Barensis, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus, quia permutationi præd. licentiam præstitimus, & assensum, sigillo & subscriptione propriis duximus munienda. Quæ scripsi ego præd. Nicolaus Costa publicus Bari Notarius qui interfui, & meo solito signo signavi.

Locus † signi.

† *Ego Romoaldus Barinæ, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus.*

Major qui sup. Varen. Judex.
Nicolaus Str. Romoaldi.
Nicolaus Judicis Basilii filius.
Ego Philippus Varensis Eccl. presb.

Sedente Romualdo, peregrinationis gratia, tum ad sacra Nicolai ossa, veneranda, tum ad Michaelis Archangeli ædem visitandam in monte Gargano, è Gallia advenerat Gerardus de monte Corneto Episcopus Svessionensis, cum duobus Presbyteris suis, qui cum vota persolvissent, summa humanitate à Romualdo excepti, patriamque repeterent Reatæ diem suum obierunt anno 1296. & in Ecclesia sancti Francisci omnes eodem loco tumulati diem expectant novissimū. Visitur adhuc marmoreum bustum cum ejusd. Gerardi, duobusq; hinc inde jacentibus presbyteris, cum hac inscriptione.

Tres tria busta tenent Dominum simul atq; Clientes,
Quos eadem patria vexit, & una fides.
Svessi omnes, is erat Præsul, dictusque Gerardus,
Quem genus, & faces notificare bonum.
Ecce Capellani Dominum sectantur amatum,
Scilicet Ægidius, cumque Joanne Comes.
His per quam monstrare fores Archangelus altus,
Atque Nicolaus, tunc obtere pares.
Hos rea mors rapuit, Reatina Polis sepelivit,
Astra tenent animas, Matre rogante Dei.

Anno vero 1292 die 4. Octobr. dedicata fuisse noscitur Ecclesia Cathedralis à Romualdo, qua de

so-

solemnitate in marmore ibidem hi versus insculpti testantur, quibus qualis, quantusque fuerit Romualdus, quibusque virtutibus floruerit intimatur.

Hoc tibi sacravit templum, Regina polorum,
Insignis titulis Præsul Romualdus avorum.
Qui Patriæ Pater effectus, qui corde pudicus
Prodit jura suo de pectore juris amicus,
Qui bona quæque probans, reprobans mala, pacis amator,
Pauperibus viduis, largus, pius auxiliator.
Annus erat, vero quo fulsit lumine mundus:
Milleducentenus nonagesimusque secundus,
Octobrisque dies quartus, meritò memorandus,
Quo Prælatorum cœtus fuit hic venerandus.
Quartus Papa tuam Nicolaus habens Petre sedem
Omnibus indulsit hanc ingredientibus Ædem,
Illustri Rege Carolo regnante secundo,
Aurea qui regnans renovavit secula mundo.

Circa hæc tempora Barii obiit Berardus Caracciolus Prior S. Nicolai, cui successit Magister Martinus Ernencuriasicia natione Navarrus, post hunc in ea dignitate successit Goillelmus Longus Bergomas vir clarissimus, qui anno 1294 a Cœlestino V. in gratiam Caroli II. Regis Neapolis, cujus erat intimus Consiliarius, & Cancellarius creatus est S. R. E. Diac. Cardinalis, cujus intuitu plura dona, nonnullaque feuda eidem Divi Nicolai Ecclesiæ elargitus est, ut habetur in Regiis litteris. Datum Neapol. 3. die Novemb. 1304. quibus inter alia leguntur verba. *In signum devotionis retinemus nobis, & hæred. nostris, quod cum personaliter erimus nos, & nostri hæredes in Baro quotidianas distributiones recipiamus ab ipsa nostra Ecclesia sicut unus de Canonicis ipsius nostræ Ecclesiæ recipit, & recipere habet, &c.* Fortassis etiam in gratiam ejusdem Guillelmi Car. Carolus Rex plures Ecclesias & beneficia unienda curavit eidem vener. Ecclesiæ S. Nicolai auctorit. obtenta à Bonifacio VIII. ut in diplomate.

Bonifacius Episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Carolo Regi Siciliæ Illustri, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exigit magnæ devotionis affectus quem erga nos, & Apostolicam Sedem habere dignosceris, ut petitiones tuas ad exauditionis gratiam admittamus, in iis præsertim, quæ Ecclesiarum commoda respicere dignoscuntur. Cum itaque sicut ex parte regia fuit propositum coram nobis venerabilem Ecclesiam sancti Nicolai Barensis ad Romanam Ecclesiam nullo modo pertinentem, & quæ in redditibus non abundat ob specialem devotionem quam ad Ecclesiam ipsam geris pro divina, & ejusdem sancti Christi Confessoris reverentia desideras per unionem Canonicam de aliquibus aliis Ecclesiis ei faciendam in suis facultatibus, & per consequens in cultu divini nominis augmentari. Nos votis tuis in hac parte favorabiliter annuere intendentes, ut illas Ecclesias, seu capellas ad tuam collationem spectantes, de quibus expedire videris eidem Eccl. S. Nicolai unire, seu adnectere valeas. Itaque per unionem hujusmodi eædem Ecclesiæ, seu capellæ ad dictam Ecclesiam S. Nicolai libere pertineant pleno jure, auctoritate tibi præsentium duximus concedendam. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Anagniæ x. Kal. Aug. Pont. nost. ann. 2.

Idem Pontifex, ibidem anno prim. sui Pontificatus 5. Id. Jul. ad supplicationem Guillelmi S. Nicolai in Carcere Tulliani univerat eidem Ecclesiæ, Ecclesiam Omnium Sanctorum in Insula, territorii Barensis, dummodo cederet, vel decederet Archiepiscopus sanctæ Severinæ, qui eius Ecclesiæ Rector existebat.

Item anno secundo sui Pontif. Anagniæ 4. Idus Augusti, unum annum, & 40. dies ex injunctis pœnitentiis remisit accedentib. ad dictam Ecclesiam in singulis B. Mariæ Virginis, sancti Vincentii mart. Sancti Nicolai, ac per octo dies festivitates ipsas immediate sequentes, & à festo Omnium Sanctorum, usque ad octavas Epiphaniæ, & a prima Dominica quadragesimæ usque ad Dominicam primam post festum Pentecostes.

Dederat post multos annos idem Carolus Rex ad opus Canonicorum, Clericorumque ejusdem Ecclesiæ sancti Nicolai inservientium uncias . . auri quotannis ex Regiis fiscalibus persolvendas; modum insuper, ac ritum in ea perpetuo servandum præscripserat. Regium diploma contulit nobis ab ipso originali exscriptum Camillus Tutinus Neapol. cujus tenorem quia multa notatu digna habet, hic inseruimus.

Carolus secundus, &c. Ad perpetuam rei memoriam.

Felici omine cuncta præsciuntur, quæ debitus ordo, vel regula regulat, & quæ libra discretionis æqualitas moderatur: hoc enim ordine cœlos, & cætera corpora summa creavit, & condidit Natura naturans, & propterea sine illo est consequens inspicere, nihil esse quod valeat, nihil esse quod duret. Sane ad Ecclesiam celebrem B. Pontificis Nicolai Christi dignissimi Confessoris in Baro, quæ utique ad nos pertinet pleno jure, ex illo, quem singulariter gerimus spiritu charitatis, nostræ considerationis intuitum convertentes, ejus statum prosperum libenter inquirimus, & quæcunque sunt utilia peramamus. Igitur attendentes, quod ipsa venerabilis, & sancta Ecclesia in toto orbe terrarum ejusdem gloriosi Pontificis merito radiat, & continuis quasi miraculis, & manna sanctissimi fluctuante relucet. Motu paternæ affectionis inducti providere decrevimus, qualiter eradicatis ab ipsa domo tam sanctissimi Domini, si qui sunt, scrupulis, virtus antiqua, & pristinæ dignitatis fama reflorescant, vox laudis debitè resonet, & ipsa Dei gloria in divini cultus observatione concrescat, ut autem ab illo domus ordine in ordinatione ista Principum, qui cunctis Ecclesiis prima materia, & causa, statuimus, & ordinatione decernimus perpetuo valitura, quod sub distinctione subscripta sint in ipsa Ecclesia centum Clerici numero, non computato Priore, cujus quidem institutio ad nos spectat, de quibus sint quadraginta duo Canonici, ex quibus unus Thesaurarius, alius Cantor, & alius Succentor existant, viginti octo Clerici mediocres, & alii triginta Clerici infimi ad divinum in Ecclesia ipsa diurnum, nocturnumque officium, ut infra describitur concurrentes. Dictorum autem tam Prioris, Thesaurarii, Cantoris, & Succentoris, quam medietatis reliquorum Canonicorum ipsorum institutio, & Canonicatuum eorundem collatio ad nos spectat. Et eas nobis, & nostris hæredibus, & successoribus in ipsa Ecclesia perpetuo retinemus. Ita quod ipsis vacantibus quoquo modo in Romana Curia, vel alibi ea libere, quibus voluerimus conferamus; alteram verò medietatis Canonicatuum, & præbendarum, & beneficiorum aliorum omnium collatio pertineat ad Priorem. Sed ne circa hæc indistincta confusio, vel dubium ingerat, vel alteram materiam turbationis importet, adjicimus, ut ex eorum numero Canonicorum sint Thesaurarius, & Canonici sexdecim Sacerdotes, Diaconi sex, & Cantor septimus, & Subdiaconi quatuor, ac Succentor quintus. Ex mediocribus autem Clericis sint Sacerdotes quatuor, Diaconi duo, & Subdiaconi quatuor viri digni. Sed ut & ipsius chorus Ecclesiæ suum ordinem habeat debitæ sessionis, edicimus, ut in dextro choro, stallo superiori videlicet, sedeat Prior primus, & Thesaurarius in sinistro, in alterutro autem juxta Priorem in dextro Cantor, & juxta Thesaurarium in sinistro Succentor, ac dein quantum durant superioris stalli sedelia sacerdotes Canonici, primo Canonici Diaconi, dein Canonici Subdiaconi, tertio alii Canonici in minoribus constituti Ordinibus, quartò & sacerdotes, & Diaconi ex mediocrib. Clericis ultimò sedeant, ita quod sicut inter se sunt tempore priores, & unusquisque ipsorum, sicut prior est, vel posterior tempore, sis sit prior, vel posterior in sedili, hoc tamen attento, quod

servari præcipimus; ut hi ex ipsis, qui fulgent, & magna dignitate fulgebunt, præcedant cæteros post Priorem, & Thesaurarium in sedili. In secundo autem stallo mediocres, & in tertio infimi ex Clericis memoratis simili ordine sedeant, usque dum centenarius numerus ipse durat. Inhibemus autem expressius, ne aliquis de dictis Clericis, quisquis sit, ipsum audeat ordinem sessionis evertere, vel aliquis locum alterius, donec vixerit, occupare, sed sint, maneantque in choro ipso pacifici, taciti, & modesti. Cæterum, quia laudabiliter vivitur, cum in vivendo exemplum, & instar assumitur meliorum, ordinamus, & volumus, quod in ipsa deinceps Ecclesia secundum ordinem Parisiorum Ecclesiæ per libros, quos eidem Ecclesiæ dedimus, divinum Officium celebretur punctatim videlicet, atque tractim. Et unaquæque festi solemnitas sua per ordinem celebritate locetur. Adjicimus, ut in festis majoribus duplicibus intra chorum quatuor de quibus duo sint Cantor, & Succentor, in aliis duplicibus, & semiduplicibus duo, de quibus unus sit Succentor induti pluvialibus sericis; in aliis verò simplicibus, cæterisque diebus unus, qui chorum in cantando regat, & dirigat: à principio usque ad finem Officii stent, & adstent, eo quippe tenaciter observato, ut Magister scholarum, qui per priorem debeat ordinari, faciat tabulam ordinis ministrorum in choro de consilio Cantoris, vel Cantor ipso absente de consilio Succentoris in festis duplicibus memoratis. Anniversaria vero fidelium defunctorum juxta ritum Capellæ nostræ Regiæ recolantur. Ne autem dictis veniendi ad Ecclesiam suis horis sit, prout contigit interdum, pro libito licitum, inhibemus, ut Ecclesiam ipsam Clericus aliquis in matutinis post Invitatorii Gloriam, in Missa post Introitus Gloriam, in Horis diurnis aliis post Gloriam primi Psalmi audeat ingredi, & intrare. Eis autem, qui debitis suis horis intraverint sermocinationes, & loquelas in choro, necnon disputationes, seu altercationes de officio dicendo præcidimus, & arctius prohibemus, ut sicut scriptum est, sit domus orationis, non sermonis in ante Ecclesia. Et unusquisque quod dici debet in horis officium ante horam prævideat, concipiat, & attendat, nec de choro postquam intraverit, exeat sine Prioris, vel ejus locumtenentis licentia speciali sub pœna privationis ipso toto die distributivæ portionis. Nullus quoque præsumat in Ecclesia divinum perturbare officium, in quo casu privari vicibus singulis distributoria portione per mensem decernimus transgressorem. Usum quoque illum, qui, ut audimus in eadem Ecclesia per tempora, licet non plenarie servabatur, volentes in desuetudinem non abire, præcipimus, quod singulis annis in perpetuum à vesperis commemorationis fidelium defunctorum, quæ in festo Sanctorum Omnium decantatur, usque ad sabbatum Sanctum, unusquisque Clericorum ipsorum induat laneam cappam nigram, portetque almutiam, sine quibus nullus penitus chorum intret, depositurus demum cappas duntaxat easdem ipso die sabbathi, quo incipient Gloria in excelsis Ex tunc autem in antea supplicicias lineas induant, & almutias ipsas portent. Ad quas quidem constitutiones, ordinationesque nostras, intransgressibiliter in perpetuum observandas, unumquemque Clericorum ipsorum tam institutorum ad præsens, quam instituendorum in antea corporali quod præstet adstringi volumus sacramento. Porrò quia, sicut scriptum est, qui altari servit, debet vivere de altari, nec Dei servitium debet esse angaria, sed spes fructus, nos qui Ecclesiam ipsam sic ordinare providimus, dignum duximus ejusdem Confessoris reverentia, & prædecessorum, posterorumque nostrorum, & nostri animarum remedium ad salutem ejusdem Ecclesiæ subventione, ministerio statuentes annuas uncias quadringentas auri ponderis generalis de nostris meris in Baro proventibus, & fiscalibus juribus exhiberi perpetuo Clericis ipsis, prout infra describitur per quotidianæ distributionis ordinem erogandas. Priori scilicet per nos prout & debet institui pro tempore instituto, aut per nos, vel heredes, seu successores nostros tantum instituendo, in antea successivè octoginta. Thesaurario vero nostro ita similiter instituto, & instituendo de cætera viginti, duobus quoque de Canonicis ad studendum per Priorem, & Capitulum electis, & Missis pro certa temporis quo ipsi in ipso studio manserint unciis octo singulis annis stabilitis exolvi toto post hæc superextante residuo de pecunia, scilicet defectuum prædictorum in opus fabricæ ipsius Confessoris Ecclesiæ convertendo. Distinguimus ergo, decernimus, & taxamus, ut quilibet prædictorum ex præfatis quadraginta duobus Canonicis singulis diebus, quibus Ecclesiæ ipsa fuerit, & steterit ad divinum Officium, hoc ordine recipiat grana octo, videlicet in Matutino tria, in Missa duo, in Nonis unum, & duo in Vesperis, ut in Missa: singuli autem ex mediocribus Clericis, qui esse debent numero vigintiocto recipiant grana tria per omnes ipsas horas, quatuor pro æqua divisione juxta Thesaurarii nostri arbitrium eroganda; unusquisque vero de infimis Clericis, qui debent esse triginta pro toto die omnibus horis ipsis recipiant grana duo, quæ in horis eisdem per portiones æquas, prout fieri commodius poterit, dividi volumus, atque dari. Hoc semper intellecto debere servari, ut quicunque ad Ecclesiam in horis ipsis non venerit, & usque ad completum officium non steterit in eadem, nisi subita forte corporis inquietudine molestatus distributione partis per horam, qua defuerit, contingentis amittat. Et insuper tam distributione ipsa, quam præbendæ usu, ac perceptione privetur tempore contingenti. Quicunque, nisi infirmus in Baro nimia senectute depressus, quos pro præsentibus in Ecclesia reputamus, in Ecclesia non resideat memorata, pecunia tota, quæ per vices ex omnibus defectibus subsequenter accreverit, ad opus fabricæ ipsius Ecclesiæ, ut prædicitur accessura. Volumus, & statuendo mandamus, ut distributio ipsa singulis annis à festo Omnium Sanctorum in antea inchoetur. Adjecto quod ipsum Ecclesiæ prædictæ Capitulum de his, quæ ex distributione receperit, ut præfertur Thesaurario ipsi nostro singulis mensibus faciat Apodixam. Anno autem distributionis prædictæ finito, Thesaurarius ipse finalem de particularibus annuis receptis, & datis, & quoquo modo expensis coram Stratigoto, vel Capitaneo nostro in Baro, non aut si fuerit Stratigotus, vel Capitaneus inibi coram judice regionis, Priore quoque ipsius Ecclesiæ, vel ejus locumtenente, & coram eodem Capitulo, videlicet ad Congregationem Capituli deputato ponat annis singulis rationem, cui per illos finalis ad certitudinem, & cautelam in posterum depositatæ rationis hujusmodi fiat quietantiæ Apodixa. Prætera volumus, & tenore præsentium ordinamus, ut Capitulum ipsius Ecclesiæ Confessoris pro vestibus Canonicorum ipsorum percipiat deinceps, & habeat duas partes omnium redditum, atque proventuum Ecclesiæ Omnium Sanctorum Barensis territorii annexæ quidem auctoritate Apostolica, & unitæ ipsi Ecclesiæ Confessoris: tertia parte reliqua dictorum proventuum Priori accessura, & remanente prædicto. Si qua verò pecuniæ quantitas dictorum proventuum duarum partium prædictarum ex hujusmodi dictorum Canonicorum defectibus prædistinctis successivè superverit, in reparationem ipsius Omnium Sanctorum Ecclesiæ convertatur. Sic equidem quod si ipsa superextans de defectibus quantitas reparationi dictæ Ecclesiæ Omnium Sanctorum non sufficiat, opportunè, ex omnibus ejus proventibus, tam scilicet ipsarum duarum partium, quàm residuæ tertiæ successivè reparatio ipsa fiat. Insuper quia nemini licitum est falcem suam auctoritate propria in messem immittere alienam, interdicimus arctius, & sub pœna unciarum auri decem applicandarum modo quo supra operi fabricæ ipsius Ecclesiæ Confessoris, expressius inhibemus, ne quispiam laicus, cujuscunque conditionis existat se de factis ejusdem intromittat Ecclesiæ, nisi forte qui hac à Priore, vel ejus Vicario, & Capitulo ipsius Ecclesiæ fuerit requisitus, in cujus contrario ad pœnam ipsam ex nunc, prout ex tunc de nostra certa scientia mulctamus ejusdem nostræ prohibitionis laicum transgressorem. Demum quia labilis est memoria hominis, & diuturna volubilitate temporis evanescit,

adji-

adiicimus, statuimus, & mandamus, ut quando, & quoties Thrsaucarius ipse noster, cujus ad nos, ut prçfertur institucio pertinet, in eadem Ecclesia statuetur, teneatur statutus hujusmodi Thesaueum ipsius Ecclesiæ, clavemque altaris, in quo corpus gloriosi præfati recoaditur Confessoris attentius custodire, & certam distributionum, ac partium Canonicorum, & Clericorum abscisium in fabricam coavertere memoratam, nec non de omnibus, & singulis rebus ejusdem Ecclesiæ, sive in Thesauro, sive in aliis consistentibus quæqur sint, publica quatuor inventaria facere, quorum unum sibi retineat, secundum in Camer a nostra, tertium Priori, & quartum Capitulo ejusdem Ecclrsiæ studeat assignare. Priore autem prædicto cedente, vel decedente, Thesaurarius ipse locum Prioris tearut, & adhibitis sibi duobus de Canonicis ipsi bona omnia, fructus, rrdditus, & proventus Prioris, & prioratus ipsius pro futuro succrssore percipiat, & conservet, donec per nos, hæredes, vel successores nostros tantum provisum fuerit de Prioce. Et tam ipse, quam omnes, & singuli Cleeici ejusdem Ecclesiæ teneantur corporalia sigillatim sacramenta præstace, quod de rebus, & bonis hujusmodi nihil penitus alieneat, vel alienari per quempiam quomodolibet patiantur. Thesaurario autem ipso cedeate, vel decedeute, Cantor, Custodes duo altaris, & duo partitores, & custodes duo ipsius Ecclrsiæ, & thesauri, custodiam ipsius Thesauri, ac clavis, & restæ de Prioris conscientia percipiant, & conservent, donec ibidem Thesaurarius per nos, vel hæredee nostros tantum fuerit constitutus, qui nullo expectato à nobis mandato prædicta restituant, & assignent. Quia verò multa jocalia pretiosa quoqur & alia nonnulla contulimus ipsi Ecclesiæ Confrssoris, quæ ex certa nostra scieatia dedicamus, & ipsi Ecclesiæ volumus perpetuò cemanerr sub coaservatione simili, & non alienatione quacunque, statuimus, & etiam ordinamus conditione adjecta, quam in hac parte peepetuò iustitum, & annexam intelligi volumus, quod cum ipse Peior, isto qui nunc est duntaxat excepto, pro eo, quod Cardinalitiu fulget, & fungitur dignitate, & Thesaurarius, quam & singuli Clerici mrmorati, de hoc obsrevando tenaciter à præfatis ordiautionibus, seu constitutionibus nostris prout suis supra sunt distincta Capitulis perpetuo, & inviolabiliter attendendis corporale præstent ad sancta Dei Evangelia juramentum. Et si alienationem ipsam fieri contigeeit quoquo modo, reservamus nobis, quod Prior, Thesaurarius, & ipsum Capitulum, si fortè alienationi hujusmodi consenseeit, tamdiu bonis, redditibus, & proventibus suis priventur omnino, ac percipiantur ad ejusdem opus Ecclesiæ, donec de integro valore rei alienatæ hujusmodi indemnitati ejusdem Ecclesię satisfiat, & amplius possimus illa à detentore quocunque ad utilitatem ipsius Ecclesiæ revocare, injectione manuum in eadem, nobis, nostrisque hæredibus, & successoribus . . . . . reservata, hoc autem expressum adiicimus, nobisqur penitus reservamus, ut in præmissis omnibus, & singulis, & etiam circa ea, si quando pro rerum varietate, vel temporum videatur nobis eu cunsu quicquam immutaadum, corrigendum, addendum, minuendum, vel forsitan reformandum ad honorem Dei, & prædicti gloriosissimi Confessoris liceat libere nobis illud immutare, corrigere, addere, minuere, ac reformare absque objectu, ausfactu, contradictione, vel obstaculo cujuscunque. In cujus rei fidem, perpetuumque memoriam, præsens privilegium fieri, & pendenti majestatis nostræ sigillo jussimus communiri. Dat. Neap. per Nicolaum Friczium de Ravello, &c. An. Dom. 1304. die 20. Julii 2. Ind. Regnor. nostr. an. 30.

Plura etiam Carolus Rex Ecclesiæ S. Nicolai addidit ornamenta, & cum à Romualdo Archiepiscopo Ecclesiam S. Gregorii de Mercatello prope eandem D. Nicolai ędem sitam expetiisset, Romualdus liberaliter Regiæ majestati concessit, ac publico documento donavit ann. 1307. hæc verba.

Romualdus miseratione Divina Barinæ, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus.

Universis præsentes litteras inspecturis tam præsentibus quam futuris. Dum immensa beneficia per Serenissimum Principem Dominum nostrum Reverendum Dominum Carolum II. Dei gratia Jerusolem, & Siciliæ Regem illustrem nobis, & Ecclesiæ nostræ liberaliter impensa recolimus, nos eidem ad complacendum obnoxios multipliciter invenimus in iis præsertim, quæ plurimum ejus, & salubre propositum adjuvent, & in Dei reverentiam, & Sanctorum aperte redundent. Sanè Dominus ipse noster ad B. Nicolaum Confessorem egregium, & ad ejus Ecclesiam de civitate Baren. in ipsius honorem entructam, in qua corpus illius sanctissimum quiescit, gerens eximiæ devotionis affectum, licet eamdem Ecclesiam jam honoribus immensis extulerit, privilegiis favorabilibus, & largitionibus munificis ampliarit, adhuc tamen illam non desinit oculo prosecutionis benignæ respicere, ipsiusque procurare jugiter incrementa, quasi nil sufficiens extiteret se fecisse, sicque nuper Ecclesiam sancti Gregorii de Mercatello sitam in civitate jam dicta juxta prædicti Confessoris Ecclesiam pro certis necessitatibus Ecclesiæ sæpe fatæ valdè reputans opportunam petiit à nobis instantius, ut eam Ecclesiæ S. Nicolai præd. in perpetuum concedere gratiosè vellemus. Quia igitur prop fitum nobis est circa talia maximè ipsius Domini nostri votis annuere cum ex hoc etiam indubie supponamus ipsum Beatissimum Confessorem apud Deum efficacem intercessorem habere, Ecclesiam ipsam sancti Gregorii cum circuitu, curti, & suis pertinentiis aliis sibi contiguis liberè, & absque censu, vel juris solutione cujuslibet, necnon omni jurisdictione spirituali, vel temporali nobis, aut nostræ Barensi Ecclesiæ in illis quomodolibet pertinente Ecclesiæ sæpefatæ sancti Nicolai, tam ipsius Confessoris intuitu, quam Regiæ petitionis obtentu, in quantum ad nos pertinet, & pertinere potest, de voluntate, & consensu Capituli nostræ præd. Ecclesiæ damus, donamus, tradimus, & in perpetuum concedimus de gratia speciali. Olivis tamen, terris, domibus, possessionibus, juribus omnibus aliis ad ipsam Eccles. S. Gregorii ubilibet extra contiguitatem præfatæ Eccl. S. Nicolai spectantibus & spectare debentibus & insuper omni jurisdictione temporali & spirituali ad nos & nostram Barensem Ecclesiam in illis quomodolibet pertinentibus à concessione prorsus exclusis hujusmodi, nobis, successoribus nostris, ac ipsi nostræ Ecclesiæ Barensi specialiter reservatis. In cujus rei testimonium præsentes literas fieri fecimus, & pendenti sigillo nostro, subscriptione propria, necnon & subscriptorum Canonicorum dictæ nostræ Barensis Ecclesiæ subscriptionibus jussimus communiri. Actum & Datum Barinæ, Novemb. 6. Ind. Pont. D. Clementis Papæ V. an. 3.

Ego Romualdus Dei gra. Barinę & Canusinę sed. Archiep.
Ego Jacobus Barensis Eccl. Archidiaconus.
Ego Abbas Grimoaldus Baren. Eccl. Canonicus.
Ego Joannes Camelus Archipresbyter Pols Baren. Eccles. Canonicus.
Ego Abbas Leo Eccl. Baren. Canonicus, & Archidiaconus Melsiensis.
Ego Marinus Baren. matris Eccl. Canonicus, & Sacrista.
Ego Simeon Baren matris Eccl Canonicus.
Ego Dominus Dauferius Barrn Eccl. Canonicus.
Ego Abbas Bisantius Locumscrassi Baren. Eccl. Canonic.
Ego Domnus Jacobus Baren Eccl. Canon.
Ego Jaconus Nicolaus Baren Eccl Canon.
Ego Jaconus Marinus Baren. Eccl. Canon.
Ego Joannes Rome Baren. Eccl. Canon.
Ego Benedictus Baren. Eccl. Canon.
Ego Petrus Gaudius Archidiac. Bar. Eccl. Canon & Presb.
Ego Abbas Joannes dictæ Eccl Canon.
Ego Domnus Nicolaus Baren. Eccl. Canonic. Archidiac. Butontinus.
Ego Piscopus Baren Eccl. Canon. Archipresb. Aquavivæ.
Ego Abbas Jacobus Canon. Baren. Eccl.
Ego Bisantius prædictæ Ecclesiæ Canonicus.
Ego Abbas Pillipius Baren. Eccl. Canon.
Ego Petrava Baren Eccl. Canon.
Ego Joannes de Are Baren Eccl. Canon.
Ego Riccardus Baren. Eccl. Canon.
Ego Nicolaus Baren Eccl. Canon Presb.
Ego Joannes Presb. Canon. Barrn. matris Eccl.
Ego Jaconus Nicolaus Baren matris Eccl Canon.
Ego Angelus Canon Baren. matris Eccl.
Ego Jaconus Gualterius Baren. Eccl Canon.

moris atque Ruffini Confessorum in altari jam dicto, ut certior esset, requirendis corporibus, non quievit, vel oblivioni, quemadmodum Ursofecit Archiep. tradidit, sed jussit altare destrui, quo diruto, apparuerunt ossa in anteriori altaris facie veluti sub quadam spelunca, vel sepultura condita quodam contecta panniculo. Quo viso, statim cepit idem Archiepiscopus illum auferre cautè, atque suaviter: veruntamen illum non sequebatur integer totus; particulæ namque illius ab illa, quæ prius fuerant integritate corruptæ, jam putrefactæ cadebant, multorum quippe annorum curricula transierunt. Ab illo etenim tempore, quo supradicta fuerunt ossa usque adhoc ibi supposita, invenimus ducentos, & quasi quadraginta præteriisse annos, numerantes diligenter, ut volumus Episcoporum annos, qui huic nostræ præfuerunt Ecclesiæ. Prædicto autem panno, modo supradicto invento, literæ sunt visæ, atque relectæ, quæ dicebant ANGELARIUS EPISCOPUS ATTULIT CORPUS SANCTI SABINI. Hujusmodi etiam scriptura inventa est in tabula una marmorea, quæ ibidem tunc reperta est similiter, & in una tufo: à quo videlicet tempore hujus Episcopi Angelarii usque ad tempus ejusdem Heliæ Archiep. anni præscripti sunt numerati. Archiepiscopus igitur cum omnibus nobis, qui aderant, effectus lætissimus, hoc quod inopinatè inventum est, mox cepit, ut decebat, reverenter extrahere, atque capsa lignea deindè honorificè collocare. Interea velocibus alis fama subito volavit per urbem, auresque omnium verberans, id quod actum est, nunciavit. Currit igitur repentè uterque sexus, & omnis ætas lætitia, & gaudio plena, Dominoq; omnipotenti meritas reddidit laudes, qui suo in tempore tantam gratiam sui largitate concessit. Sanctos autem artus ad horam sic collocatos, Archipræsul idem non ita in tempus posterum permanere negligenter permisit, sed marmoream sepulturam, ut solet fieri apte compositam, tabulamquoq; marmoream itidem ad tegumentum literis ibi per sculpturam designatis inventionem, & tempus nomenq; suum, ut est desuper notatum significantibus à nobis dictatis, preparari precepit. His & aliis, quæ necessariis erant, denique consummatis Episcopos Ecclesiæ nostræ suffraganeos, Clerum omnem, & populum die præordinata convocatum, ordinatis eo more deinde ordinibus Ecclesiasticis, ut solet in diebus fieri solemnibus cum luminaribus & thimiamatibus, Præsulibus sustinentibus easdem reliquias sub eodem loco, ubi inventæ fuerant, honorificè collocavit. His denique solemniter ita consummatis, altare desuper constitui præcepit & ut istius festum inventionis celebraretur decimo die intrante mense Decembri, qui & dies sunt inventionis, constituit, anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo nonagesimo primo Indictione quartadecima.

Porro inscriptio, quæ extat ad tumulum sancti Sabini ita legitur à sinistris posita.

> ✠ *Angelarius Archipræsul Canusii attulit hoc corpus sancti Sabini à Canusio, quod fuit occultum in hoc templo usque ad tempus Eliæ Archiepiscopi Barinorum, & Canusinorum, à quo fuit inventum, & hic honorificè collocatum mense Februarii Indictione XV.*

Inventio fuit die decima Decembris, ut narrat Joannes Archidiaconus in historia supra allata anno 1091. collocata verò fuerunt sacra lipsana in nova marmorea capsa mense Februario sequentis anni Indict. 15.

Post sancti Sabini inventionem, cepit bonus Archipræsul Helias novam Ecclesiam S. Nicolai, quæ primum suum fundatorem, Abbatemq; illum agnovit, ex Barensium pia liberalitate perficere, ac donis, & redditibus innumeris ditare. quamque rexit ad mortem usque, usus que est Archiepiscopi titulo Barensis, & Abbatis sancti Nicolai. Post ipsum Abbas fuit Eustachius, eoque defuncto cepit Ecclesia hæc esse collegiata sæcularium Canonicorum sub Priore, & relicto Abbatiæ titulo redditibus, & prædiis locupletata non paucis ex Regum,

A Principum, aliorumque virorum illustrium singulari munificentia, & devotione, unde jure merito inter Regni Neapolitani Ecclesias censetur nobilissima, regioque titulo, magnique Nicolai Myrensis sanctissimi Præsulis reliquiis decorata. Servatur in hoc templo Heliæ Archiepiscopalis sedes medio in choro aptè ibi ab Eustachio successore in tanti viri memoriam collocata iis in ea sculptis versiculis.

Inclytus atque bonus sedet hac in sede Patronus
Præsul Barinus Helias, & Canusinus.

Eademque in Ecclesia ad gradus, quibus ad chorum ascenditur hæc carmina legentibus prostant, quibus Heliæ, & Eustachii successoris humilitas, aliæque virtutes memorantur.

His gradibus tumidis ascensus ad alta negatur,
His gradibus blandis qua vere celsa datur.
Ergo ne tumeas, qui sursum scandere quæris,
Sis humilis, supplex, planus, & altus eris.
Ut Pater Hælias hoc templum qui prius egit
B *Quod pater Eustachius sic decorando regit.*

Anno 1097. ab Urbano II. Bari celebratum est Concilium, concurrentibus eo nonaginta octo Episcopis pro Græcis cum Romana Ecclesia conciliandis, ubi ventilatæ sunt controversiæ illæ, quæ inter eas diutius agitatæ dicuntur; potissimum verò de processione Spiritus sancti. De qua materia sanctus Anselmus, qui interfuit, Archiepis. Cantuariensis librum egregium scripsit, & præsentes Græcos confutavit in Synodo illa, jussus sedere ante Papam juxta Romanum Archidiaconum. Verùm quod attinet ad Heliam, & ipse, ut erat doctissimus, in ea suam sententiam dixisse fatendum est, qui Rogerii Ducis, ac Boemundi Principis Bari, tunc Domini in paucis charus, ab ipso Boemundo rerum donationes, quas Robertus, & Rogerius Duces Ecclesiæ Barensi contulerant, ratæ habitæ sunt. sed etiam novis donariis, ac juribus, novoque diplomate eandem Ecclesiam idem Rogerius exornavit, hoc ex ejus voluntate scripto diplomate, quod
C extat in citato privilegiorum libro.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris
nostri Jesu Christi.

Anno Incarnationis ejusdem 1102. mense Junio, Indictione decima.

Nos Alexander Cupersanensis Comes & Canc. Capersi & Gavus Catanzarii Comes & Robertus Grumi viramus ex præcepto & voluntate Domini nostri Rogerii Siciliæ, & Italiæ regis magnifici per hæc sancta Dei Evangelia, ut ipsdem Dominus Rex reliquiae corporis sancti Nicolai nullo modo aut quolibet ingenio extrahere, vel extrahi facere de civitate Bari, vel omnem vel partem, sed etiam omnes qui hoc facere tentaverint defensores existere ut sint, in eadem civitate Bari, & in eadem Ecclesia in qua modo sunt, & contrarium non erit de fabrica ejusdem Ecclesiæ sancti Nicolai, vel de aliis ædificiis quæ in honore & proficuo ipsius dictæ & erant in curte circum eandem Ecclesiam, & devastatore vel ablatore vel abstractore, non erit de rebus, quæ hodie habentur in eadem
D *Ecclesia, vel quæ in antea juste concessa erant, excepto si per benedictionem sibi exinde aliquid donatum fuerit, sed quemadmodum ab usque hodie ordinatum est & de corpore ipsius sancti & de rebus ejus, sic permaneant quantum in ipso est & neque per scriptum neque per suum consensum, mittetur & si aliquis culpator fugerit ad Ecclesiam vel ad curtem sancti Nicolai, non capietur ab eo neque à suis ordinatis per ejus jussionem nisi contra dignitatem regis nostri egerit. Sed ibi per legem judicetur sine morte, vel læsione sui corporis, & si dignus fuerit pati. Archiepiscopatus autem vester teneat omnia quæ possidet in terra quæ sua est ad quæ tenenda adiutor existet. In civitate vestra Bari extraneum Archiepiscopum non ponet, ac poni faciet absque vestrorum majoris partis consensu. Similiter nec Abbatem in Ecclesia ubi sunt reliquiæ sancti Nicolai, aut in monasterio S. Benedicti extraneum non ponet, nec poni faciet absque vestrorum majoris partis assensu. Sed de vestris ci-*

vibus, non tamen sine vestra voluntate, & ut nullam Ecclesiam donet alicui cum pertinentiis suis quæ sunt in territorio Barensi itaut Archiepiscopatus Barensis suam inde perdat obedientiam, & ut ab hodierna die in antea recte vos observet, se sciente sic suos fideles & de omnibus dictis sive factis quæ contra eundem Dominum Regem dixistis vel fecistis, nullum meritum vobis excepto Saxone & Nicolao de Amurazo fratribus, & Guaiferio & Ranio & Joanne de Benevento & Sergio reddet & de omnibus culpis & contrariis quæ usque modo inter vos accidere nullum judicium inde faciet vel fieri consentiet, nisi vestra voluntate, excepto si aliquis per vim aut injuste res alienas tenet de lege vestra & consuetudinibus vestris, quas jam quasi per legem tenetis, vos non ejiciet nisi vestra voluntate. Ferrum caccavum, pugnam, aquam vobis non judicabit vel judicari faciet. Datam vel angaria aut adjutorium, quod ex nostræ gentis consuetudine collecta vocatur vobis non auferet vel auferri faciet, nec de rebus vestris aliquid per vim auferet: In expeditione vos ire non faciet, vel per terram, vel per mare, nec finet ire sine vestra voluntate. In captionem vos non mittet nec mitti faciet, excepto si aliquis in capitalibus deprehensus fuerit qui fidejussores idoneos invenire non possit, aut nisi aliquis ad legem ceciderit, & facta lege sit solutus: Judicem vobis extraneum non ponet, sed de vestris civibus omnes hæreditates vestras, & stabilia quę habetis in suis pertinentiis proprie faciet vos habere absque servitio & pretio. Hereditates quas habetis in pertinentiis bonorum suorum & obedientiam faciet vos habere absque servitio & pretio: In domibus vestris nemo per vim hospitari faciet, quod si aliquis per vim hospitatus fuerit & proclamatio exinde ad eum facta fuerit, emendari faciet. Obsides à vobis non tollet nec tolli faciet: Castellum in civitate Bari aliud non faciet. Quod si Dominus Rex Tanc. filio suo vel alii filiorum ejus civitatem Barum dederit quicumque borum illum acceperit ex omnibus quæ prædicta sunt vobis per Sacramentum Evangeliorum Dei securitatem faciat, quo facto ex nostro Sacramento simul soluti, hæc omnia quæ in cartula ista sunt scripta observabit Dominus Rex sine fraude & malo ingenio omnibus habitatoribus civitatis Bari præter Amalphitanos & affidatos. Data Bari in Regis Curia per manum Philippi Logothetæ Kal. Janii. Michael notarius scripsit.

Helias verò pari animi munificentia, ac pietate novum Episcopium exædificavit, alteramque domum propè ædem sancti Nicolai in ministrorum usum condidit: vix annus ullus præteriit, quin Cathedralem S. Nicolai Ecclesiam aliquo dono insignivérit. Brachium sancti Thomæ Apostoli a Gallo Episcopo, qui tunc forte peregrinationis gratia ex Oriente Barim appulerat, ibidemque diem suum clausit extremum, dono accepit: simili propè miraculo, ac Dei voluntate ab alio Hispano Valentiæ Episcopo temporibus ejus Barii defuncto sancti Vincentii Levitę & Martyris alterum brachium suscepit, quæ simul diversis thecis magnifice inclusa in Ecclesia sancti Nicolai collocavit, autorque fuit, ut pro peregrinis ex diversis mundi partibus confluentibus cives Barenses xenodochium excitarent, quod ex nomine divi Tutelaris sancti Nicolai intitularunt. Omnia vero quæ olim Ecclesiæ omnium Sanctorum, & Eustachio Abbati Ursus Archiepiscopus elargitus fuerat. Helias libenti animo confirmavit anno 15. sui Præsulatus. Confirmationis dictæ conscriptum invenitur in sæpe citato privilegiorum lib. pag. 618.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1103. mense Maio Indictione undecima.

Ego Helias annuente Dei clementia sanctæ Sedis Barensis & Canusinæ dictus Archiepiscopus 15. anno Archipresulatus mei ejusdem sanctę sedis notum facio quoniam boną memoriæ Dominus Urso Archiepiscopus ejusdem sedis decessor meus rogatu Domni Eustasii venerabilis Sacerdotis libertavit Ecclesiam omnium Ss. in Curti & obedientiales Ecclesias ejus quas habet & habitura est, personas etiam & bona omnia quæ in præsenti possidet, & in futurum habere debet. Quam Ecclesiam omnium Sanctorum prædictus Dominus Eustasius suo stipendio laboravit, in qua sacrorum Monachorum cœtus regulariter secum viventium ac sedule Dominum laudantium coadunavit. quam etiam olivetis & vineis ac animalibus, multis servis, viridariis, ædificiis quoque diversis, cæterisque rebus necessariis decoravit, qui prædictus Dominus Eustasius, qui bona jam dicta omnia multo cum sudore & fatigatione ad utilitatem præfatæ Ecclesiæ præparavit, nobis preces porrexit ut libertatem & concessionem quam Domnus Urso Archiepiscopus prædecessor meus eidem Ecclesię omnium Sanctorum contulit, nos ad honorem omnipotentis Dei & Beatæ Mariæ semper Virginis atque omnium Sanctorum concederemus & confirmaremus, nos autem consilio & voluntate Archipresbyteri Joannis & Archidiaconi Joannis ac cæterorum firmiter & perpetualiter concedimus & confirmamus omnem libertatem & concessionem quam prædictus Dominus Urso Archiepiscopus prædictæ Ecclesiæ omnium Sanctorum fecit & concessit. Statuentes ut nullus Barensis Antistes audeat concessionem & libertationem ipsam irrumpere vel minuere, sed semper & in futurum sit firma & irrevocabilis. Quæ prædicta omnia nostra nostrorumque Clericorum subscriptione ac nostri typarii plumbea bulla munita in perpetuum incommota esse volumus & manibus Andreæ Presbyteri scribi jussimus.

† Helias qui supra gratia Dei Archiepiscopus sanctæ Sedis Barinæ, & Canusinæ.
Joannes Archipresbyter consensi.
Joannes Archidiaconus consensi & subscripsi.
Angelus Diaconus & Vicedecanus consensi.
Joannes Presbyter & primicerius consensi.
Dalsius Presbyter consensi & subscripsi.
Leo Presbyter consensi.
Petrus Presbyter consensi.
Ego Presbyter Malo qui pręnominatur Infuns consensi.
Epiphanius subdiaconus testis sum.
Maior Presbyter consensi.

Pendet sigillum plumbeum, in quo ab una facie extat effigies gloriosæ Virg. Mariæ ab alia legitur.

† Helias Dei gratia Canusinæ & Barinæ Ecclesiæ Archiepiscopus.

Fuit Helias Sanctorum omnium, ac præcipue Deiparæ Virginis devotissimus, quibus vota pietatis plena nuncupavit, & cum sedisset annos 15. menses 7. dieb. 22. sanctè, ut vixerat, obdormivit in Domino anno salutis humanæ 1105. die 23. Maii sepultus, ut ipse vivens mandaverat, in Ecclesia S. Nicolai. Barenses marmoreum ei tumulum excitarunt, atque hocce epitaphio suam erga beneficentissimum sanctumque Pastorem devotionem posteris testatam voluerunt.

Orbis honor multus jacet hic in pace sepultus:
Orbati reges patre, sunt judice leges.
Decidit ò Barum rerum diadema tuarum.
Te viguisse sciat, viguit dum Præsul Helias.
Clauditur hoc pulchro Pater inclytus ille sepulchro,
Qui beate rexit, qui te super æthera vexit.
In commune bonus fuit omnibus ipse patronus,
Notis, ignotis, vicinis, atque remotis.
Sensus laude boni, fabrica quoque par Salamoni,
Vita more pię, Sancto similandus Heliæ.
Hoc templum struxit, quasi lampas, auraque luxit.
Hic obdormivit, cum spiritus astra petivit.

33 RISUS in Archiepiscopali munere subrogatus est anno 1105. Eustachius verò Abbas Sanctorum Omnium in Ecclesiæ S. Nicolai munere successit Heliæ à Paschale II. consecratus abeunte Riso Augusto mense. Sunt qui scribunt Risonem antea ab Urbano II. purpura exornatum fuisse ad titulum S. Laurentii in Damaso, quo titulo Vastallensi, ac Lateranensi Conciliis sub eodem Paschale subscripsisse tum ex diplomate concesso cœnobio S. XXV

Be-

Benedicti Muntiæ (1). Apud Pandulphum Pisanum in vita Gelasii II. Risus Barensis Archiepiscopus inter multos numeratur, qui eidem Pontifici Cajetæ astiterunt anno Dom. 1118. quem eodem anno extinctum fuisse scribunt die 13. Septemb. apud Canusium ibi in veteri Cathedrali sepultum, tametsi Falco Beneventanus ejus ævi scriptor referat anno superiori 1117. misere trucidatum vitam reliquisse. *Hoc* (inquit) *anno 1117. Riso Barensis Archiepiscopus ab Argyro cive Barensi trucidatus est in via Canusina*, mendum irrepsisse in codice fatendum est, ut pro anno 1118. scripserint 1117. si verum est quod narrat Pandulphus. Quod confirmat privilegium in gratiam ejusdem Risonis, Ecclesiæ sancti Nicolai, & Barensis Archiepiscopatus a Constantia Philippi Francorum Regis filia, & quondam Boemundi Antiocheni Principis uxore concessum eodem an. 1117. die 27. Dec. quod hic referemus ex eodem lib. fol. 8.

Sicut Salomonis sapientia docet redemptio animæ viri propriæ divitiæ sunt. Dicit & idem; Honora Dominum de tua substantia; consonat etiam B. Paulus, ut dicit; Si non vobis spiritualia seminamus quod magnum est si vestra carnalia metamus. Ideo ego Constantia Serenissimi Philippi Regis Francorum filia, & quondam uxor D. Boamundi invictissimi Antiocheni Principis, & ejus auctoritate agens plenariam potestatem, & vicem filii mei Boamundi adhuc pueri, cum sæpe commonita essem à Domino Riso Reverendo Archiep. Bariæ civitatis, quæ simul cum maltis aliis in nostra potestate est, & rogata, ut præfatæ civitatis Ecclesiæ subvenirem, & pro redemptione peccatorum meorum, & ut dicto unico filio meo legitimo Boamundo subveniat, & vitam, & victoriam largiatur, accepto Curiæ meæ consilio, & præcipue Donai Tancredi filii Joffudi magnifici Comitis Cupersanensis, qui ex dono meo, & carissimi filii mei quarterium Bari habet, justæ ipsius petitioni libenter assensum præbui. Declaro itaque quod præteritis temporibus Rogerius Dux Fr. Domini Boamundi viri mei, qui ante eum Barum tenuerat, Ursu venerab. Archiepiscopo Barino scriptum fecit, in quo et, & successoribus suis omnibus, & Eccl. Archiepiscopali Curtem Catapani cum omnibus pertinentiis suis, & ædificiis ibi constructis, vel construendis obtulit. Igitur pro reverentia beati Nicolai, cujus Ecclesia ibi postea constructa est, & per post preces tuas Domine Riso Archiepiscope Barensis vice carissimi filii mei Boamundi scriptum cognati mei Rogerii Ducis præsentibus litteris laudo, & confirmo. Insuper tibi personaliter quoadiu vixeris concedo, & dono plateaticum quod palatio meo & filii mei carissimi Boamundi pertinet. De omnibus rebus, quæ venduntur ab illis qui in domibus, quæ infra ambitum prædictæ curtis sunt amodo hospitabuntur, videlicet de auro, & argento, & cujuscunque generis equitationis, & atinis, & pannis sericis & lineis, pellibus grisets, berariis, & erminiis, & cujuscunque modi. Sic tamen ut domos, quas infra curtem prædictam construxeris constiteris majori Eccl. B. Nicolai, & tuo juri pertineant. Quod si quis hanc nostram donationem violaverit, vel in aliquo minuerit centum libras auri purissimi componat, medietatem palatio nostro, & medietatem Ecclesiæ B. Nicolai. Actum in Tarentino palatio anno Dominicæ Incarn. 1117. 3. Kal. Jan. Ind. 10. scriptum à Michaele Notario.

† Signum Crucis manu Boamundi magni Boamundi Antiocheni Principis filii.

Ego Constantia Francorum Regis filia.

† Signum Crucis propriæ manus Domni Tancredi Cupersanensis.

† S. Crucis propriæ manus Hugonis Calabrensis.

Anno Risonis Pontificatus primo, Eustachius, quem diximus Abbatem sancti Nicolai adlectum post Heliam, a Paschale II. pro sua Ecclesia nobile accepit privilegium, quod hic non pigebit referre, cum in eo plura scitu digna, tum ad dignitatem, tum ad existentiam reliquiarum sancti Nicolai legentibus prostent.

A *Paschalis Episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Eustachio Abbati Ecclesiæ sancti Nicolai salutem & Apostolicam benedictionem.*

Prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Victoris III. temporibus, beati Nicolai corpus ex Græcorum partibus transmarinis in Barisanam urbem advectam totus pene orbis agnoscit; quod videlicet corpus prædecessor noster Urbanus II. loco, quo nunc reverentia digna servatur in crypta inferiori summa cum veneratione recondidit, & altare desuper in honorem Domini consecravit. Petitumque est, & concessum dicitur, ut beati Nicolai Basilica in eodem loco ædificanda specialiter sub tutela mox Sedis Apostolicæ servaretur. Quia igitur, largiente Domino Basilica eadem congrua jam ædificatione perfecta est, in loco videlicet juris publici per Ducis Rogerii chirographum dato, nos eandem domum, auctore Deo, mox futuram Ecclesiam, postulante filio nostro ejusdem Ducis germano Boamundo Barensis nunc civitatis Domino, B *sub tutela Apostolicæ Sedis accipimus. Præsentis igitur privilegii pagina Apostolica auctoritate sancimus, ut quæcunque prædia, quæcunque bona, vel à prædicto glorioso filio nostro Rogerio per beati Petri, & nostram gratiam Apuliæ, Calabriæ, & Siciliæ Duce, vel à prænominato fratre ejus nunc Antiocheno Principe Boamundo, seu à cæteris Christi fidelibus, supradictæ sanctæ Nicolai Ecclesiæ de suo jure jam donata sunt, aut in futurum donari, offerrive contigerit, firma semper, quieta, & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus res auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integre conserventur Clericorum, & pauperum usibus profutura. Tibi tuisque tuisque successoribus facultatem concedimus Clericorum culpas, absque Episcopi contradictione, debita charitate, ac severitate corrigere. Si qua verò in vos gravior querela emerserit, nostræ, seu successorum nostrorum audientiæ reservetur. Nulli autem,* C *vel Archiepiscopo, vel Episcopo licere volumus, ut Ecclesiam ipsam, vel ipsius Abbatem sine Romani Pontificis conscientia, vel excommunicatione, vel interdicto cohibeat, quatenus idem venerabilis locus tanti Confessoris corpore insignis sicut per Romanum Pontificem prima consecrationis suscepit exordia, sic sub Romani semper Pontificis tutela, & protectione subsistat. Si quis sanè in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, Catapanus, Stratigo, Judex, Castaldio, aut quælibet Ecclesiastica, sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate, careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat; cunctis autem eidem loco* D *justa servantibus sit pax D. nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud district. Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.*

Scriptum per manum Raynerii, Scriniarii Regionarii, & Notarii sacri Palatii.

Ego Paschalis Catholicæ Ecclesiæ Episc.

Datum apud Porticum beati Petri, Romæ 14 Kal. Decemb. per manum Joannis S. R. E. Diaconi Card. & Bibliothecarii, Indict. 14. Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo sexto; Pontificatus autem Domni Paschalis II. Papæ septimo.

Alterum accepit privilegium Eustachius à Richardo Draconis Comitis filio, Roberti Ducis nepote, anno 1108. sequentis tenoris.

Quoniam ad salutem, & remedium peccatorum mortalium nihil salubrius, atque utilius à Creatore omnium, qui solus hominum delicta dimittere potest, ipso pec-

(1) Risus, seu Richus præfati tituli presbyter Cardinalis habetur in Ciaconiano opere inter Cardinales Urbani II. n. 12. Sed ibi de ejus Archiepiscopatu nullum verbum. Fueritne iste, an alius, videant eruditi. Laurentius.

præcipiente accepimus, quam ad usum eleemosynę pro suie commissis de suis propriis facultatibus, unumquemque largiri, sicut idem Evangelica voce testatur, ut igne ab aqua extinguitur, ita eleemosyna peccata deleantur. Idcirco ego Riccardus Senescalcus filius bonæ memoriæ Domini Drogonis magnifici Comitis pro salute animæ, & peccatorum nostrorum remedio, imo & Domnæ Altrudæ dilectissimę coniugis nostræ; & prædicti patris nostri, & Domini Roberti invictissimi Ducis patrui nostri, & Dom. Rogerii Ducis egregii, Dominique Boamundi excellentissimi Principis Antiocheni, & Dominæ Roccæ gloriosæ nostræ sororis, Dominique Alexandri strenui militis filii eius, cujus corpus intra sancti Nicolai basilicam in civitate Barii Deo opitulante ædificatam, ubi sanctæ ejus reliquiæ requiescunt digne, & honorificè tumulatur, Deo inspirante, à quo bona cuncta procedunt, hoc nostræ concessionis sigillum damus concedimus atque offerimus prædictæ sanctæ Ecclesiæ sancti Nicolai, & in manibus Domni Eustachii ejusdem venerabilis loci Reverendissimi Abbatis Ecclesiam olim dirutam, quę non longe à nostro castello Joæ ad honorem, & vocabulum B. Petri Apostoli sita est, quam etiam nominamus de Scavazzolis, cum omnibus vineis, puteis, cisternis suis, & cum omnibus terris, quę juxta, & per circuitum ejusdem Ecclesiæ longe, lateque diffusę sunt. Quibus ut ne in posterum aliqua oriatur contentio certitudinis hos fines imponimus, à parte Orientis, & ab Occidente sunt viæ publicæ, quæ ducunt ad Tarentum, quæ ambæ viæ dividantur à Septemtrione, & junguntur in meridie. Infra hos autem fines dedimus, concessimus, atque obtulimus prædictæ Ecclesiæ Beati Nicolai ipsam Ecclesiam per beati Petri, quæ vocatur de Scavazzolis cum omnibus prænominatis rebus ea ratione, ut amodo in antea sit ix dominio, & potestate præscriptæ Ecclesiæ supradictiq; D. Abbatis, & omnium futurorum Abbatum, vel Rectorum ipsius Ecclesiæ habendi, possidendi, dominandi, & omnia exinde faciendi ut eorum fuerit voluntas sine requisitione, & contrarietate omnium hominum. Ita tamen ut homines castelli nostri Joæ, etiam & affidati licentiam habeant regere se in ipsis terris cum omnib. animalibus, & utilitatibus suis, ut non perdamus proinde affidatos. Ita etiam & homines Beati Nicolai licentiam habeant regere se cum omnibus animalibus ejusdem Ecclesiæ in omnibus territoriis ejusdem castelli nostri Joæ cum omnibus suis utilitatibus, ut dictum est sine requisitione, & contrarietate omnium hominum. Si quis temerario ausu diabolo instigante hujus nostræ concessionis, & eleemosynarii operis sacrilegus violator extiterit, omnipotentissimi Creatoris, cujus præcipui Confessoris à toto pene orbe exposito oratorio à me devoto eleemosynæ causa concesso totum, vel partem abstrahere tentaverit, iram incurrat, sanctæque Ecclesiæ liminibus segregetur inter sacrilegos, & hæreticos, cum Juda traditore in Inferno damnetur, & in futuro Dei divino Judicio ad sinistram inter impios constitutus accipiat sententiam: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus; insuper prædictæ sanctæ Ecclesię auri purissimi libras quinquaginta, suisque Rectoribus componat, & invidus ille perfidus semper sileat; & ut semper firma permaneat hæc nostra concessio, & traditio infrascripto nostro Notario præcepimus, & cum nostro typario publicam bullam bullare fecimus, Anno Dominicę Incarn. 1108. mense Aprilis Ind. 1.

† Signum sanctæ vivificæ Crucis quam propria manu mea feci ego Basilius Imp. protonobiliss.

† Signum sanctæ, & vivificæ Crucis quam propria manu feci, ego qui suprascript. Ricardus.

Idem Riccardus anno 4. eidem Ecclesiæ concessit castellum Juæ in mens. Apr. Indictione 4. datum per eundem Basilium. Eodemq; an. alteram accepit donationem Eustachius a Roberto Cupersani Com.

Ego Robertus Cumbersani Dei misericordia Comes pro salute animæ meæ, meorumque peccatorum per hoc sigillum do, trado, offero, atque concedo Eccl. sancti Nicolai, in qua ejus reliquiæ requiescunt civitatis Bari Ecclesiæ nostræ S. Petri Novitii sita propinquo, & in pertinentia castelli nostri Prassenitii cum omnibus ipsius pertinentiis, idest casis, Casalibus, vineis, vinealibus, aquis, sylvis, arboribus, omnibusque fructiferis, & infructiferis, & omnia quæ eidem Ecclesiæ pertinent, necnon per hoc sigillum offero eidem Ecclesiæ sancti Nicolai Joannem filium Sculutii prædicat Bisantii sati prædicta Ecclesia quam offero, ita tamen quod ab hodierno die in antea sit prædicta Eccl. sancti Petri cum omni sua pertinentia, & prædictus Joannes cum omnibus rebus suis stabilibus, & mobilibus, sesèque moventibus in potestate eadem sancti Nicolai, & Dom. Eustasii religiosi, ac venerabilis Abbatis Ecclesiæ S. Nicolai, & monasterii omnium Sanctorum, suorumque successorum præd. Eccl. Sancti Nicolai, vel Rectorum habendi, dominandi, & omnia exinde faciendi, ut eorum fuerit voluntas sine contrarietate mea, meorumque posterorum, omnisque humanæ personæ. Nos autem, nostrique posteriores defensores erimus simul ab omni humana persona, quæ illos excludere, molestare voluerit, quomodocunque venerit pro illorum securitate, idem quod Ecclesia sancti Nicolai, atque ... defensione prædicti Abbatis ejusque successorum hoc sigillum meæ offertionis præcepi scribere per manum Seniorelli nostri Judicis Curialis, & per plumbeam bullam nostri typarii feci bullari, anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1111. mens. Apr. Ind. 4.

Signatum manu meæ qui supra Robertus Conversani Comes.

Vixit Eustachius Abbas ad annum usque 1123. cui successit Melus quidam Monachus, & Prior cœnobii Sanctorum omnium. Is retento Prioris titulo, satis eximie Nicolai Ecclesiam rexit: post eius obitum, qui eo in munere successerunt, Priores dicti sunt usque ad hæc nostra tempora.

34 GUALTERIUS electus anno 1118. rexit XXVI
Barensem Ecclesiam ann. plus minus octo. De Gualterio isto certum est, sedente Callisto II. 1122. Præsulatum hujus Ecclesiæ gessisse, quo anno interfuisse consecrationi Cathacensis Ecclesiæ ab ipso Callisto solemniter habitæ docet Callisti diploma, ubi Gualterus in hæc verba subscripsit. *Ego Gualterius Barensis Archiepis.* Vertente anno idem Callistus Miloni Abbati monasterii omnium Sanctorum peculiari privilegio ea omnia asseruit, quæ Ursus, & Helias Archiepiscopi olim eidem cœnobio asseruerant.

Callistus Episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Melo Abbati venerab. monasterii, quod omnium Sanctorum dicitur in loco Cuti in Barensi suburbio, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Sicut injusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quamobrem dilecte in Christo fili Mele Abbas Omnium Sanctorum monasterium, cui Deo auctore pręsides Apostolicæ Sedis auctoritate munimus, omnes siquidem quietis, & libertatis provisiones, quas bonæ recordationis Ursus, & Elias Barensis Ecclesiæ Præsules eidem monasterio contulerant, & Dominus prædecessor noster sanctæ mem. Paschalis Papa firmavit, nos quoque præsentis scripti pagina confirmamus, ut videl. locus ipse cum rebus omnibus ad eum juste pertinentibus à dominio, vel oppressione cujuslibet hominis liber debeat permanere. Nec ullus Ecclesiæ Barensis Antistes, aut alius, quod absit, temerarius audeat eidem cœnobio excommunicationem inferre, neque personis, aut rebus ejus aliquo citra justitiam modo molestiam, aut controversiam irrogare. Ordinationes autem Clericorum, & Ecclesiarum gratis, seposita pravitate, & omni exactione concedas. Missas sane illic publicas per Episcopum fieri præter Abbatis, & Fratrum voluntatem omnimodè prohibemus, ne in servorum Dei recessibus popularibus occasio præbeatur alia conventibus. Obeunte te nunc ejus loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris secundum Dei ti-

miorem,

morem, & beati Benedicti Regulam providerint eligendum, cui si qua gravior causa evenerit liberè liceat Apostolicæ Sedis audentiam appellare. Ad hæc adjicientes decernimus, ut quæcumque bona, vel per tuam industriam vel per virorum fidelium oblutionem eidem loco parata sunt, aut in futurum præstante Deo justè canonicèque parari contigerit, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. Nec ulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eis pro quorum sustentatione, & gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Eccl. secularisve persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo Corpore Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Callistus Catholicæ Ecclesiæ Episc.

Datum Beneventi per manum Aymerici S. R. E. Diac. Cardinalis, & Cancel. 11. Idus Septemb. Indict. 11. Incarn. Dominicæ 1123. Pont. autem Dom Callisti II. Papæ ann. 5.

Eo tempore quo Gualterius Barensem regebat Ecclesiam floruit Benedictus Barensis celebris doctrinæ, Cavensis Monachus, qui de septem sigillis Ecclesiæ scripsit.

XXVII. 35 MATTHÆUS Monachus & Abbas s. Laurentii de Aversa Ord. s. Benedicti Gualterium proximè excepit anno 1126. ab Honorio II. Papa consecratus die 20. Decembris. Quid de hoc Archiepiscopo sit dicendum non habemus, nisi quod sederit ann. duobus, diebus 25. ac sepultus fuerit in Cathedrali crypta s. Sabini.

XXVIII. 36 ANGELUS magnæ inconstantiæ, ac sceleratis moribus, mortuo Matthæo creatus est Archiepiscopus Barensis anno 1119. sub fine vitæ Honorii II. paulo post cum schisma irrepsisset in Ecclesia Romana, partes Anacleti Papæ contra Innocentium II. Pontificem secutus, ab Anacleto munus consecrationis accepit die 5. Novembris 1131. assistente Rogerio Duce tunc ab Anacleto in Regem Siciliæ coronato. Cæterum Innocentius tanquam Barensis Ecclesiæ invasorem, ac schismaticum ejecit de Sede, alterumque, cui nomen Joannis erat, in eam substituit sedem, composita deinde pace inter Innocentium, ac Rogerium Angelus, & Joannes, ut erant in moribus similes, ad invicem facti sunt amici, simulque Barensem Ecclesiam non sine bonorum scandalo ex Rogerii Regis auctoritate rexerunt ad annum usque 1151. quo ab Eugenio III. Pontifice, uterque dejectus, ac deturbatus est de sede. His Barensem Ecclesiam devexantibus Robertus Montis-Scabiosi Dominus quædam dona obtulit Ecclesiæ s. Nicolai ann. 1137.

Si pro mercede animæ nostræ, nostrorumque parentum defunctorum salute beneficium debemus impendere, præcipuè tamen Ecclesiis, xenodochiis, cunctisque locis venerabilibus, omnibusque Dei cultoribus pro nostris peccatis, & delictis, vigiliis, & orationibus, multisque cum precibus Dei misericordiam sedulo implorantibus beneficium debemus impendere. Quapropter ego Robertus Montis-Scabiosi Domini Guillielmi Montis-Scabiosi hæres, & filius gratia omnipotentis Dei, & Serenissimi Domini nostri Rogerii magnifici Siciliæ, & Italiæ dominator medietatis loci Noe pro mercede, & salute animæ meæ, meorumque parentum defunctorum dono, concedo, atque per fustem trado tibi Dom. Maloni egregio, & venerando Sacerdoti, atque Priori Ecclesiæ sancti Nicolai Confessoris Christi quæ situ est intus in civitate Bari, ubi sanctæ reliquiæ ipsius Confessoris repositæ manent recipienti, cum Gregorio Fravolillo tuo Advocato in vice hospitalis ipsius sanctæ Ecclesiæ unam partem petiæ terræ, quæ est juxta clausuram Joannis Reginæ præfatæ civitatis quam habeo cum Domino Thoma, & Tancredo Balani, quæ pars est in medio ipsius petiæ à calcaria, quæ est intus in ipsa petia à parte maris, usque ad Tonsumstlatum, qui stat in extremum ad exitum ipsius clausuræ in parte Meridiei, ubi petras jussimus erigere, & figere pro signayda, & quomodo rursus vadit ab ipso filuto, usque ad parietem ipsius petiæ in parte Orientis juxta viam, quæ vadit ad mare, ubi petræ existunt prosignayda, quæ petia est in pertinentiis Noe juxta clausuram præfati Joannis Reginę, cujus isti sunt fines, ab Oriente extra parietem, est jam dicta via, quæ vadit ad mare & in antea, quomodo descendit ipsa via quæ vadit ad mare, est via antiqua, à Meridie à media signayde, idest à mediis petris fictis est reliqua pars ipsius petiæ pertinens præd. D. Thomæ, & Tancredo Balani, ab Occidente est pręd. clausura Joannis Reginę, à parte maris à Calcarea subtus est terra ipsius petiæ, quam D. Thomas donavit prędicto hospitali infra hos namq; fines ego prefatus Robertus Montis-Scabiosi donavi concessi, atque per fustem tradidi tibi jam dicto Priori D. Maloni recipienti cum præd. tuo Advocato in vice præfati hospitalis totam, & integram partem terræ ipsius petiæ, qualiter finibus diximus circumdatum cum omnibus infra se habentem, & continentem cum transitu extra statu suo, usque in via publica: unde nec mihi, nec meis hæredibus, vel successoribus nostris, nec alicui homini aliquam partem, vel sortem reservavi, sed fundatus, & transactive totam, & integram ipsam partem petiæ donavi, concessi, ac per fustem tibi tradidi accipienti cum præd. tuo Advocato vice præfati hospitalis, & terrenum meritum inde non quæro, quia cœleste inde expecto, & amodo in antea, omnique futuro tempore donatio, & traditio pręd. terræ, & integra qualiter prędictum est sit in proprietate, & potestate præfati hospitalis. Tu vero prædictus Dominus Malo egregie, & venerande Sacerdos, atque Prior, tuique successores qui Rectores, & Gubernatores erunt præd. hospitalis facietis de ea, & in ea omnia qualiter volueritis ad utilitatem, & proficuum prefati hospitalis sine contrarietate mea, & meorum hæredum & posterorum nostrorum, ac omnium hominum, quod cuncta ego, & hæredes mei, atque posteriores nostri semper defendamus eam pręd. hospitali, tibique tuisque successoribus; ut securi, & quieti sine aliquo impedimento semper inde maneatis, & omni parte, & pro confirmanda, ac stabilienda semper prædicti hospitali hanc nostram donationem, & traditionem jussi scribi, & dari tibi hoc vestræ securitatis, & defensionis sigillum bullatum plumbo, & proprio meo typario in quo signum Crucis propria mea manu subscripsi, nomenque meum ibi annotari feci, & de nostris bonis hominibus, qui subtus adscripti sunt in eodem testari præcepi, quod nostro jussu scripsit Icurius meus Notarius. Anno Incarnationis Dom. 1137. Regni autem prefati Dom. nostri Rogerii Regis magnifici an. 6. mens. Octob. Indict. 15.

† *Signum propriæ manus Domini Roberti Montis-Scabiosi filii Dom. Guillelmi Montis-Scabiosi.*

† *Signum manus Rao Trapozze hoc firmavit.*

Ego Vitalis testis sum.

Sub hoc etiam Angelo Lucius Papa II. privilegia ab antecessoribus suis concessa cœnobio omnium Sanctorum confirmavit in hunc modum.

Lucius Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Nicolao Abbati venerab. monasterii, quod Omnium Sanctorum dicitur in loco Cuti in Barensi suburbio, sive eius Fratribus, tam præsentibus quam futuris regulariter substituendis in perpetuum.

Desideriū quod ad religionis propositum, & animarū sal. pertinere monstratur animo nos decet libētē

ce-

eedere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Quamobrem dilecte in Christo fili Nicolae Abbas, quem per Dei gratiam in Abbatem benediximus, Omnium Sanctorum monasterium, cui Domin. auctoritate præsides, ad exemplar prædecessoris nostri fel. mem Papæ Calisti Apostolicæ Sedis privilegio communimus. Omnem siquidem quietis, & libertati provisionem, quam bonæ recordationis Vesus, & Elias Barensis Ecclesiæ Præsules eidem monasterio contulerunt, & Dominus prædecessor noster sanctæ mem. Paschalis Papa firmavit, nos quoque præsentis scripti pagina confirmamus, ut videlicet locus ipse cum rebus omnibus ad eum juste pertinentibus à dominio, vel oppressione cujuslibet hominis liber debeat permanere, nec ullus Ecclesiæ Barensis Antistes, aut alius (quod absit) temerarius audeat eidem cœnobio excommunic. inferre; neque personis, aut rebus ejus aliquo citra justitiam modo molestiam, aut controversiam irrogare. Ordinationes autem Clericorum, & Ecclesiarum consecrationes gratis, seposita pravitate, & omni exactione concedat. Missas sanè illic publicas per Episcopum fieri præter Abbatis, & Fratrum voluntatem omnimodis prohibemus ne servorum Dei recessibus popularibus occasio præbeatur ulla Conventibus. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Abbate, vel suorum qualibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violencia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, & B Benedicti Regulam providerint eligendum. Cui si qua gravior causa evenerit, libere liceat Apost Sedis audientiam appellare. Præterea quascunque possessiones, quæcumque bona idem monasterium impræsentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Ecclesiam sancti Nicolai de Pazzar, Ecclesiam sancti Laurentii de Anto, Monasterium puellarum sancti Procopii de Sao, & Ecclesiam Sanctorum Apostolorum Simonis, & Judæ extra muros. Ecclesiam sancti Sebastiani cum omnibus earum pertinentiis. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare. Sed omnia integre conserventur eorum pro quorum substentatione, & gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salvo nimirum in omnibus jure, & auctoritate S. R. E. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisve persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam temere, venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis; honorisque sui dignitate careat, reamque se divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ Episc.
† Ego Conradus Sabinen Episc.
† Ego Theodevvinus Silvæ Candidæ Episc.
† Ego Petrus Albanen. Episc.
† Ego Petrus Diac. Card S. Mariæ in Porticu.
† Ego Guido in Rom. Ecclesia altaris minister indign.

Datum Laterani per manum Bosonis S. R. Eccl. Subdiaconi 7. Kalend. Decembris Indict. 8: Incarnationis Dominicæ, anno 1144 Pontificatus vero Domini Lucii II. Papæ anno 1.

XXIX. 37 JOANNES dejecto Angelo ab Innocentio II. Archiepiscopalem Sedem Barensem accepit, sed cum deinde fœde eam rexisset, unà cum ipso Angelo ab Eugenio III. depositus est, anno 1151. Cujus temporibus duo viri Germani Principes, ac insignes Ecclesiæ Dei Prælati Barii diem suum clauserunt extremum, Brunus, inquam Adolphi II. de Altene, & Monten. Comitis filius Archiepiscopus Coloniensis morbo comitiali laborans mortuus est anno 1138. ac sepultus in Ecclesia S. Nicolai, cujus cadaver non multo post, ut Sigonius narrat, Rogerius Rex expugnato Bario revelli de sepulchro jussit, & eductum per forum traxit, ac demum crudelitate barbara in Lotharii Cæsaris odium laceravit. Secundus fuit Conradus Bavarus, Princeps innocentia vitæ, & pietate clarissimus, Henrici III. cognomento Nigri Bavariæ, ac Spoleti Ducis, ex Vvalfoda Saxonica filius, qui cum educaretur in aula Federici primi Archiepiscopi Coloniensis Electoris, alii legunt Salisburgensis, alii Constantiensis, Tetrarchæ Foroliviensis consanguinei sui, ubi adoleverat, timens ne ipsi aliquando surrogaretur, relicta aula, & mundi schemate, cœnobium Clarevallense in Galliis sub Sancto Abbate Bernardo ingressus, Cisterciensem habitum Mundo vale dicto humillimę suscepit. Verumenimverò cum lucerna sub modio diutius latere non posset, exigentibus ejus meritis, creatus est S R.E. Cardinalis anno 1142. (alii habent sub Honorio II. [Postea vero anno 1147. cum Conrado III. Imperat. profectus in Terram sanctam, indeque post biennium in Italiam reddux, ibidem Barii in Apulia morbo correptus pie obdormivit in Domino, anno 1149. Cardinalatus sui anno quarto (alii referunt ann. 1126.) & in sancti Nicolai Ecclesia humatus. Hunc plerique auctores confundunt cum Conrado Abbate Cisterciensi Eginonis Comitis de Urach, & Sæyne filio, qui Episcopus Cardinalis Portuensis evasit sub Honorio III. anno 1219. obiitque sanctæ Sedis Legatus in transmarinis partibus anno 1227. relatus in Galliam Claręvalli sepelitur. Errorem hunc in primo tomo nostro in Episcopis Portuensibus latè explicuimus, edocti veritatem ex Lazio Reusnero, Uspergensi, Radero, aliisque probatissimis auctoribus.

38 JOANNEM hujus nominis V. electum fuisse Barensem Archiepiscopum ab Eugenio III. anno 1151. & ab eodem consecratum die 17. Februarii colligo ex monumentis hujus Ecclesiæ: cujus temporibus, hoc est ann. 1156 Guillelmus Malus Siciliæ Rex, Barum destruxit, teste Anonymi Casinensis Chronica; Joannes vero cum civibus per annos ferè decem non longè ab ea urbe vixit, defunctoque Guillelmo, ex concessione Guillelmi Boni Mali filii ad Ecclesiam suam reversus, dirutas Ecclesias reparavit, Clerumque dispersum reduxit, piaque sua liberalitate Cathedralem Ecclesiam deformatam in splendidiorem formam restituit. Corpus S. Sabini in novo altari a se constructo magnificentius solemni pompa die 9. Febr. qua Cathedralem novo ritu consecraverat, collocavit anno eodem, quo civitas direptioni tradita est à Guillelmo. Rem Barenses sic expresserunt in marmore carminibus incultissimis, ut illa ferebat ætas, quæ adhuc extant in subconfessione Cathedralis. XXX

† Tumba Beati membra Sabini continent ista,
Condidit hic Præsul illa,
Quę Bari Primas primas patefecit Elias:
Tandem Sanctorum sublimatore favente.
Urbs est Barensis Patre consolata Joanne,
Qui simplex, Justus, Prudens, Pius, atque Pudicus,
Basilicam istam veterem aimis, & tenebrosam,
Ut decet, & decuit digno cultu renovavit.
Cum tribus hanc aris postquam de more sacravit
In media S. Sabini membra locavit.
Quæ Magdalenæ sub honore sacra Mariæ
Membrorum non est primi quoq; Martyris expers.
v. Idus Febr. Ind 4.

Sedit Joannes varia fortuna, serieque continuata decem & octo annis mens. 6. dieb. 11. rebus humanis eximitur an. 1169. ultima die Augusti, sepultus sub confessione S. Sabini in Cathedrali. Vacavit sedes ann. unum, mens. aliquot.

39 RAYNALDUS ex Monacho Casinensi Episcopus Cajetanus, cum eam Ecclesiam ad omnem pietatem instituerer, ab Alexandro III. ad Barensem Sedem translatus est anno 1171. vixit deinde secunda integritatis fama ann. 16. mens. 11. Vivere desiit inter mortales die 4. Febr. anno 1188. Interfuerat anno 1179. Lateranensi Concilio sub XXXI

Ale-

mavit. quam Ecclesiam Omnium Sanctorum præd. Dom. Eustasius suo stipendio laboravit, in qua sacrorum Monachorum cœtus regulariter secum viventium, ac sedule Dominum laudantium coadunavit, quem etiam olivetis, & vineis ac animalibus, multis terris, viridariis, ædificiis quoque diversis, & optimis, cæterisque rebus necessariis decoravit. Qui præd. D. Eustasius, qui bona jam dicta omnia multo cum sudore, & fatigatione ad utilitatem præfatæ Ecclesię preparavit, nobis preces porrexit, ut libertatem, & concessionem, quam Dominus Urso Archiepiscopus prædecessor meus eidem Ecclesiæ omnium Sanctorum contulit, nos rogavit ut ad honorem omnipotentis Dei, & B. Mariæ semper Virginis, atque omnium Sanctorum concederemus, & confirmaremus. Nos autem consilio, & voluntate Archipresbyteri Joannis, & Archidiaconi Joannis ac cæterorum firmiter, & perpetualiter concedimus, & confirmamus omnem libertatem, & concessionem, quam præd. Dom. Urso Archiepiscopus præd. Ecclesiæ Omnium Sanctorum fecit, & concessit. Statuentes, ut nullus Barensis Antistes audeat concessionem, & libertatem ipsam irrumpere, vel minuere, sed semper, & in futurum sit firma, & irrevocabilis, quæ præd. omnia, nostra nostrorumque Clericorum subtestatione, ac nostri typarii plumbea bulla munita, & in perpetuum inmota esse volumus, & manibus Bartholomæi Notarii nostri Barensis Clerici scribi jussimus. An. Inc. Dom. 1217. m. April. die 5. Ind. 5. Pont. nost. an. 2.

† *Andreas Dei gratia licet immeritus Metropolitanus Barinæ, & Canusinæ Sedis.*
† *Ego Magister Urso Primicerius consensi.*
Ego Gr jo Abbas & Canonicus consensi.
Petrus Presbyter.
Nicolaus Abbas S. Luciæ, & Barensis Canonicus.
Riccardus Diaconus. Tasurus Diaconus.
Ego Lazaatius Subdiaconus.
Ego Gualterus Archipresbyter Barensis consensi.
Ego Nicolaus Presbyter. Ego Lucas Subdiac.
Ego Donnandus Abbas.

Ipse vero Andreas à Federico omnium privilegiorum Ecclesiæ suæ à prædecessoribus Regibus assertorum, novo diplomate, & eximio confirmationem accepit. In veteri mortuario Casinensi ejus obitus memoratur 10. Kalend. Octob. in Catalogo Beatilli habetur 5. Kalend. ejusdem mensis.

(,, *Interfuit an. 1215. ultimis sessionibus IV. Concilii Lateranensis, & XII. Oecumenici. An. 1220. Barium pervenit S. Franciscus Assysias Fundator Ordinis Seraphici, qui ut ibi pro suis fratribus domum aperiret, supplicem eidem Præsuli Andreæ libellum dederat propria manu exaratum, qui summa idcirco veneratione servatur in archivio majoris Eccl. Barens. & non solum annuente, sed etiam largis juvante eleemosynis eodem Archiepiscopo 2. die Paschalis Resurrectionis eodem anno primum propriis manibus ipse S. P. Franciscus lapidem jecit pro Ecclesiola, quam Virgini, & Martyri D. Catherinę dicatam volait, quę postea progressu temporis in ampliorem sub nomine ejusdē D. Francisci formam fuit reedificata. Idem Archiepiscopus Andreas D. Unfrido Archipresbytero oppidi Aquęvivę nonnullas preeminentias sequenti Diplomate confirmavit.*

,, Nos Andreas Dei gratia licet immeritus Metropolitanæ Barinæ & Canusinæ Sedis. Notum facimus, & testamur, quod facta inquisitione de mandato nostro de Terris hortis, vineis & domibus infrascriptis, ac quibusdam villanis hominibus, quos tenet, & possidet D. Unfredus Archipresbyter Aquevivæ si essent de Archipresbyteratu Aquevivæ, & concederentur etiam cum Archipresbyteratu prædicto, invenimus per inquisitionem per quam, & per omnia nobis plenè constitit subjectas vineas, domos, Terras, hortos, & villanos etiam semper esse de Archipresbyteratu Aquevivæ, & concedi etiam cum Archipresbyteratu ipso his, qui sunt de Archipresbyteratus beneficio investiti, confirmantes eidem D. Unfredo, & successoribus suis possessiones ipsas cum villanis, quos, & quas tenet ad Archipresbyteratum Aquevivę spectare invenimus, cum Archipresbyteratu prędicto conferri, ita quod ipsi eos habeant, & teneant in futurum, redditusque percipiant ex eisdem sine contrarietate, & requisitione nostra, seu nostrorum etiam successorum: possessiones vero sunt ex iis finibus signatæ. Domus una, quæ dicitur Sancti Eustachii, quę est ante portam Ecclesiæ ipsius Sancti Eustachii, juxta domus alia convicina eidem domui, quæ est ante portam ipsius Ecclesiæ cum Palatio prope ipsam, & si qui alii sunt confines, item vinea una, quæ est inclusa, quę dicitur Cuscani juxta vineas, domus hospitalis, & si qui alii sunt confines. Item vineale unum de Terra, quod est in via Cassani, & si qui alii sunt confines. Item Lama una, quæ est prope Cassanum, in via qua itur Cassanum, quod ascendit versus rupem ex parte meridiei, & ex parte Septemtrionis ab alia parte viæ cum Lama Joannis de Vitulis. Item hortus unus, qui est ante portam, quæ dicitur S. Petri juxta viam qua itur Casamassimam. Item Lama una, quæ dicitur S. Joannis juxta viam qua itur Joviam, & si qui alii sunt confines. Item quæ sunt circum circa hortum hospitalis prope viam qua itur Binectum, & prope aliam viam qua itur Bitontum, & prope terris Sanctæ Mariæ Majoris. Item Ecclesiæ Sancti Martini cum Casale, quod dicitur Ventacerum, & cum tenimento, & Socebolinis ipsius Casalis. Item Nicolaus de Pellegrino & Bartholomæus de Scivitate villani. Præterea, quia nobis bene constitit per inquisitionem ipsam, quod ipse, qui est Archipresbyter Aquevivæ, consuevit ordinare Primicerios in dicta Ecclesia Sancti Eustachii dare scandella, & partem, concedere beneficia, & Sacristiam, eligere Sacristam ad custodiendam ipsam, regere per se, vel cui voluerit committere scolas ad docendum pueros, regere curam de spiritualibus, interdicere, & suspendere Clericos ab officiis, & beneficiis, culpis exigentibus eorumdem, necnon & compellere eos ad faciendam justitiam, si quis ex eis voluerit proclamare, & demum ferre sententias de motis quæstionibus coram ipso, celebrare festivis diebus divinum Officium, vel committere cui sibi placuerit ad cantandum, audire confessiones in pœnitentiis, vel præstare audiendi licentiam, quibus sibi placuerit quia sine ipsius licentia nullus debet confessiones audire. Volumus antē, ac in perpetuum confirmamus eidem D. Unfredo, & successoribus ejus, ut secundum quod inventū est per inquisitionem prædictam, potestatem habeat ea omnia de cœtero faciendi, ita quod nullus in his eis aliquatenus contradicat. Ad hujus autem nostræ confirmationis memoriam, & inviolabile firmamentum, præsens scriptum eidem D. Unfredo fieri fecimus per manus Notarii Bartholomæi nostri Baren. Clerici. sigilli nostri manus propriæ, & testium subscriptorum munitione roboratum. An. Incarn. Dom. 1221. mense Martii 26. ejusdem more Ind. Pont. nostri an. 6. Nos Andreas Dei gratia licet immeritus Metrop. Barinæ, & Can. Sedis. Ego Palmerius Bar. Canon. & Juven. Archid. &c.

,, *Nec mirum videatur preeminentiis adeo peculiaribus insignitum fuisse hoc Sacerdotium, quia eædem reliquiæ erant Episcopalis potestatis, cum Aquaviva antiquitus civitas fuerit cum sua sede Episc. diœcesi separata, ac propriis (de quibus nos in X. tomo hujus operis.) Episcopis.* Lombardus.)

43 MARINUS Filangerius Neapolitanus magnæ nobilitatis, & virtutis vir ex Canonico Salernitano post diutinam vacationem Barensis Eccl. Archiepisc. evasit anno 1226. ad eam dignitatem vocatus ab Honorio III. 12. Kal. Januarii anno Pontificatus XI. rejecta electione Magistri Blandonerii Ecclesiæ S. Nicolai Prioris a Canonicorum parte celebrata, & postulatione Episcopi Bojanensis ab altera Capituli habita, ut in regest. Vatic. legitur. Hujus mentio extat in marmorea inscriptione supra fores Ecclesiæ sancti Nicolai de Alto-Silice, olim Monachorum D. Benedicti prænobile cœ- XX XV.

nobitum à Stephano Prothospatario Borde filio constructam anno 1065. quam Ecclesiam solemni ritu consecravit prima die Maji an. 1233. versus autem in ea inscriptione sunt hujusmodi.

Hoc Nicolae, tibi templum, venerande sacravit
Præsul Marinus, quem coelebs vita beavit.
Indulsit cunctis venientibus ad sua festa,
Quæ sum Philippo concurrunt ordine gesta.
Annis millenis, terdenis, atque ducentis,
His ternis mixtis quo lucis forma potentis.

Cæterum Marinus altæ virtutis in Federici Imperatoris curia notus ejusdem familiarissimus fuit, à quo ad Gregorium IX. Pontificem legatus non semel fuit; cujus auctoritate magnus Theutonici Ordinis Magister renunciatus est, tandem cum sedisset annos 31. moritur an. salutis 1255. die 6. Julii Innocentii IV. temporibus, à quo non modo, quæ a Regibus Ecclesiæ suæ indulta fuerant privilegiorum confirmationem accepit, verum etiam majores alias exemptiones, immunitatesque obtinuit. (*Ad Marinum extat in sextu Gregorii Papæ responsum cap. consultatione de tempore Ordinationum. Epistola habetur in ordine Epistolarum Gregorii n. 20. & alia immediate subsequitur pertinens ad Barensem Archiepiscopum.*)

XXXVI. 44. Fr. HENRICUS Filangerius, Neapolitanus Marini nepos, Ordinis Prædicatorum, vir integer, & doctrina insignis patruo suffectus est ab Innocentio IV. anno 1252. Kalen. Maji anno Pontificatus 9. tametsi a Capitulo quidam Conradus Theutonicus Barensis Archipresbyter electus fuisset, cujus electionem rejecit Pontifex, commisitque Episcopo Albanensi sanctæ Sedis in Regno Neapolitano Legato, ut Henricum moribus, & doctrina conspicuum Barensem Archiepiscopum constitueret, ita in reg. Vatic. epist. 122. fol. 143. ann. 9. scriptum invenimus, in eodem reg. ann. 10. aliam legimus epistolam ad eundem Henricum prid. Nonas Martii scriptam, quæ extat in ordine 536. in qua Henricus adhuc electus vocatur. Scripta est contra Conradum ipsum Theutonicum, qui hactenus pro electo Archiepiscopo se gerebat; prævaluit aliquando auctoritate Federici Imperat. & Conradi Regis Federici Imp. filii intrusus Conradus, pulsoque Henrico, Barensem fœdavit Ecclesiam. Interim Innocentius Ecclesiam Albanensem tunc per obitum Petri Card. de Collemedio vacantem commendavit exulanti Henrico, eundemque administratorem ejusdem Ecclesiæ constituit ad beneplacitum Apostolicæ Sedis 3. Kal. Novembris ann. 11. salutis vero 1253. hujus rei fidem facit regestum Vaticanum. Varia deinde fortuna Henricus suam provexit ætatem ad annum usque 1258. migravit vero Neapoli die 11. Octobris sepultus apud suos Fratres Dominicanos. Henrico successisse quendam Nicolaum narrat Beatillus in hist. Barensi, atque defunctum die 5. Septembris 1262. forte a Capitulo electum, intrusumque in eam Ecclesiam a Manfredo Spurio Rege, satis tamen constat ex litteris Alexandri IV infra recitandis, Henrico statim successisse Fratrem Joannem Ord. Minorum.

XXXVII. 45. JOANNES Ord. Minorum exinde in Barensi Ecclesia præesse cœpit an. 1259. Alexandri IV. Pontificatus 5. ad hanc dignitatem ab eodem vocatus, cujus electionem in Reg. Vatic. non vidimus. Veritatem tamen Vvaddingus aperuit in Appendice ad Annal. Minor. tom. *Hoc anno* (inquit) *1259. creavit Alexander Archiepiscopum Barensem in Apulia Fr. Joannem Ministrum Provinciæ Romanæ, cui ut traderent Patres Prædicatores Conventus sancti Dominici Neap. suppellectilem sacram sacelli, & reliqua bona mobilia apud eos reposita, quæ erant Archiepiscopi Henrici prædecessoris per suas litteras, quas hic ex Archivio prædicti Conventus exscriptas afferimus, lectori, voluit significatum.*

Dilectis filiis Priori, & Conventui Fratrum Prædicatorum Neapoli &c.

Cum nos venerabilem fratrem nostrum Joannem Ordinis Minorum Archiepiscopum Barensem, tunc ministrum fratrem ejusdem Ordinis in Provincia Barensi Ecclesiæ tunc vocanti de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine in Archiepiscopum præfecerimus, & Pastorem, volumus, & præsentium vobis authoritate in virtute obedientiæ mandamus, districtè præcipiendo, quatenus capellam, & cætera bona mobilia, quæ quondam Henricus Barensis Archiepiscopus prædecessor suus penes vos seu deposuisse seu dimisisse dicitur procuratori ipsius Joannis Archiepiscopi ad hoc per ejus patentes litteras constituto, ejus nomine integrè sublata difficultate, seu occasione qualibet assignare curetis, ita quod devotionis vestræ promptitudinem dignis exinde Domino laudibus merito commendemus. Datum Anagniæ 7. Kal. Julii Pontificatus nostri anno 5.

Joannis mentio extat in regestro Regio Neapolitano Caroli I. anno 1269. in supplicatione, ubi asserit Bitrictum feudum esse Barensis Ecclesiæ, quo anno die ultima Augusti obiisse refert Beatillus in hist. Barensi & in Catalogo e tacitis in Præsulatu annis omnino decem. Eo sedente Carolus Andegavensis Dux, Provinciæ Comes S. Ludovici Francorum Regis frater germanus ab Clemento IV. utriusque Siciliæ Rex declaratus anno 1265. devicto occisoque Manfredo Regnum in suam redegit potestatem, capto deinde Conradino una cum Austriæ Duce Neapoli, securique percussis, gravissima de rebellibus supplicia sumpsit: S Nicolai Ecclesiam pristino decori restituit Carolus, ac Berardum Caracciolum virum generis nobilitate, ac Theologiæ facultate clarissimum ejusdem Ecclesiæ Priorem constituit & censum adauxit. Cæterum Joannem Saracenum Joanni successisse scribit Beatillus eodem anno 1269. quem cucullatum religiosum ordinem tamen non exprimit, fuisse refert & defunctum anno 1280. die 19. Augusti, postquam Ecclesiæ suæ locum, sive oppidum Modunei recuperasset. Hujus tamen electio non extat in regestro Vatic. hujus

suspicari cępi, an fortè unum Joannem in duos fœde præciderit Beatillus, an re vera idem sit Joannes Minorita cum Joanne isto Saraceno, quod omnino asserendum putavi, nnumque tantum fuisse Joannem Saracenum & Minoritam, non duos, illum eundem, qni an. 1278. Flnrentiæ interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Gregorii à Latino Episcopo Cardinnli Ostiensi, Etruriæ sanctæ Sedis Legato celebratæ.

(,, *Sub hoc Præsule ingenti terræmotu concussum fuit* ,, *Barium, concidisque turris campanaria cathedralis templi, qua meliorem tunc non jactabat Italia,* ,, *sed piorum eleemosynis urgente etiam verbo, &* ,, *exemplo pissimo Archiepiscopo, illicò reædificata* ,, *fuit*. Lombardus.)

XXXVIII. 46 ROMUALDUS Neapolitanus hujus nominis II. ex nnbili prosapia Grisona natus ex Canonico Barensis Ecclesię Archiepiscopus à majori saniorique capituli parte electus die 21. Augusti 128n. fratri Joanni immediate successit, de cujus electinne extat publicum documentum apud Barensis Ecclesiæ archivinm, cujus exemplar ad nos misit bonæ memoriæ idem Beatillus; tenor est huiusmodi.

Ecclesia Barensi vacante per mortem bonæ memoriæ fratris Joannis Barensis Archiepiscopi, qui die Lunæ 19. mensis Aug. 8. Indictione, viam est universæ carnis ingressus, & ejus corpore sequenti die Martis 20. prædicti mensis Augusti tradito Ecclesiasticæ sepulturæ, Canonici ipsius Ecclesiæ eodem die Martis in vesperis convenerunt in unum, statuerunt certum diem, scilicet diem Mercurii sequentem 21. prænominati mensis ad electionem de futuro Pontifice in ipsa Ecclesia canonice celebrandam. Ad quem diem, & locum vocatis qui fuerant evocandi, & congregatis in ipsa Ecclesia omnibus qui voluerunt, & potuerunt commode interesse, qui in universum quadraginta fuerunt, Spiritus sancti gratia, prout moris est, invocata, unanimiter, & concordes per viam scrutinii ad electionē procedere decreverunt, & iis peractis ab omnibus concorditer, & communiter assumpti sunt tres scrutatores de ipso collegio fide digni, qui vota cunctorum secreto & singillatim diligenter enquirerent, enquisita in scriptis redigerent, & in scriptis redacta mox in communi Capitulo, prout juris est, publicarent, qui recedentes in partem, singulorum vota secreto, & singillatim diligenter inquisiverunt, inquisita redegerunt in scriptis, in scriptis redacta mox publicaverunt de voluntate omnium in communi, sicque compertum est quod triginta de Canonicis Barensibus consenserunt in Dominum Romualdum Canonicum Barensis Ecclesiæ, decretorum Doctorem, & Capellanum Domini Ostiensis; & novem in Dominum Petrum Saracenum de Urbe, & unus alius scilicet prædictus Dominus Romoaldus, in quendam Dominum Percevallum de Mediolano. Et facta collatione, ut juris est, presbyter Joannes Baptista Primicerius vice sua, vice & mandato omnium aliorum qui in dictum Romoaldum consenserunt, ipsum Romoaldum elegit in Barensem Archiepiscopum & Pastorem, quam electionem incontinenti tam clero, quam populo cum solemnitate debita publicaverunt, & eodem die ipsi Romualdo præsentaverunt eandem, instantes apud eum, quod prædictæ electioni suum præstaret assensum, qui infra mensem, videlicet decimo quarta die proxime sequentis mensis Septembris electioni de se factæ consensit, & decimo octavo die prædicti mensis Septembris, qui erat quartus post consensum, fecerunt duos procuratores ad instruendam sedem Apostolicam de processu dictæ electionis, & ad petendam confirmationem, & infra tempus legitimum post consensum, prædicti Electus, & Canonici iter arripuerunt ad sedem Apostolicam veniendi (venerunt autem Romam sede vacante) pro prosequutione electionis prædictæ, & fuerunt semper cum eodem electo, & sunt adhuc in Curia. Et illi, qui consenserunt in prædictum Dominum Petrum Saracenum, assenserunt electioni celebratæ de dicto Romualdo, & eam ratificaverunt.

De his omnibus constat per decretum electionis sigillatum sigillo Capituli roboratum subscriptionibus electorum, & per duos de electoribus, & per alia publica instrumenta.

Universis præsentes literas inspecturis.

Urso Sacerdos, Joannes dictus Baptista Sacerdos Promovarius Barensis matris Ecclesiæ, Presbyter Bartholomæus, Presbyter Joannovarue, Presbyter Joannes de Romano, Paulus Diaconus, Abbas Maraldillus, Abbas Leonardus, Presbyter Philippus, Presbyter Angelus de Caro, Domnus Franciscus Sacerdos, Piscopus Dauferius, Goffridus, Abbas Leo, Presbyter . . . . . Leo de Platamone Diaconus, Romoaldus Diaconus, Presbyter Joannes Bizotus, Presbyter Andreas, Archipresbyter Bitectensis, Ferdinandus Diaconus, Franciscus Sire Bisantis Diaconus, Andreas Subdiaconus, Joannes Camelus, Joannes de Cammarata Subdiaconus, Marinus Kyuri Eustasii Subdiaconus, Abbas Jacobus de Monte Caveoso, Rogerius sive Kyurico, Riso Andreæ Risonis, & Angelus de Ferrariis Barensis matris Ecclesiæ Canonici salutem in Domino.

Notum facimus, quod cum anno à Nativitate Domini millesimo ducentesimo octogesimo, Indictione 8. vacante Ecclesia Barensi per mortem bonæ memoriæ fratris Joannis Barensis Archiepiscopi, venerabilis vir Dominus Romualdus Barensis ejusdem matris Ecclesiæ Canonicus, Doctor decretorum, capellanus venerabilis Patris Domini Fratris Latini Ostiensis, & Velletrensis Episcopi Cardinalis, fuisset à nobis canonicè electus in Barensem Archiepiscopum, & Pastorem, & ab ipso alias petissemus instanter, quod prædictæ electioni suum benivolum impartiretur assensum, & ipse respondisset se deliberaturum, & facturum, quod sibi super hoc divina gratia ministraret, eadem die 14. mensis Septembris ejusdem anni, nobis ab ipso Domino Romualdo instanter petentibus, ut nobis quod jam deliberaverat responderet; & instantibus apud eum quod electioni hujusmodi consentiret, ipse nostra devictus instantia, ad honorem Dni B. Mariæ semper Virginis, & BB. Nicolai & Sabini, ipsi electioni, Dei nomine invocato die prædicta consensit. In cujus rei testimonium, & plenam fidem inde præsentes literas fieri fecimus, & eas communi sigillo Barensis matris Ecclesiæ communiri. Datum intus in prædicta nostra Barensi matre Ecclesia, anno & die prædictis. Locus sigilli † Ecclesiæ Barensis.

Romualdi canonica electio facta est die 21. Augusti in ipsa pervigilio obitus Nicolai III. Pontificis, cui post spatium sex mensium successit Martinus IV. die 22. Februarii, qui Romualdi electione examinata, cassataque alia cujusdam Petri Saraceni Apostolici Capellani ab altera Canonicorum parte celebrata, illum tanquam virum omnium virtutum refertum, nobilitate, scientia, ac morum integritate conspicuum, in Barensem Archiepiscopum confirmavit anno Pontificatus sui 2. Kal. Julii, salutis verò 1282. literis datis apud Urbem-veterem,

quæ extant in ejus regestro Vaticano numero 51. fol. 59. Consecratus Romualdus à Martino Pontifice suam adiit Ecclesiam, quam ob diutinam vacationem pené dissipatam invenit; & ut erat generosi animi vir, & pietate singularis cœpit paulisper pravos mores Clericorum corrigere, virosque nobiles armis compescere, ac usurpata suæ Ecclesiæ bona, & jura restituere, pacatis omnibus, ac restituta Ecclesiastica disciplina, ad exornandas Ecclesias animum adjecit, in monte Juvanatio novam Ecclesiam erexit. Cathedralem ferè a fundamentis, novis ornamentis additis restituit, facella duo in ea, alterum sancto Joanni, Deiparæ Virgini alterum facrum, cujus erat devotissimus, extruxit, adhuc eo in facello sancti Joannis extat marmorea inscriptio, extabat & altera ad Divæ Mariæ, quæ una cum ipso facello corruit anno 1613. Inscriptio illa ita legitur.

Moribus & vita primis qui fulsit ab annis
Hoc effecit opus sancti sub nomine Joannis
Præsul Barensis Romualdus, stirpis avitæ
Clarificans nomen, sanctæ moderamine vitæ.
Cui Genitor, Genitusque Dei, cui Virgo sacrata,
Dent post fata frui cœlorum sorte beata.

Anno 1286. Romualdi Archiepiscopi assensu fratres Ordinis Prædicatorum tunc extra civitatem Barensem in Ecclesia sancti Leonardi degentes, intra civitatem sunt recepti, & Ecclesiam sanctorum Simonis & Judæ tunc monasterio Sanctorum omnium obnoxiam receperunt, ubi cœnobium exædificarunt, hoc factum est permittente etiam Gerardo Episcopo Cardinale Sabinensi Apostolicę sedis Regni Siciliæ Legato, ut constat ex publico instrumento Majoris Nicolai Macciacottæ Barensis Judicis, quod exhibemus ex citato libro fol. 660.

In nomine Domini Amen.

Anno ab Incarnatione ipsius 1286. dominantibus in Regno Siciliæ Reverendo Patre Domino Gerardo Dei gratia Episcopo Sabinensi Apostolicæ sedis Legato, & excellenti viro Domino Roberto Comite Atrebatensi Bajulis regni Siciliæ per S.R.E. constitutis, domini eorum anno 2. mense Madio die 20. ejusdem 14 Ind.

Nos Major Nicolai Macciacottæ Barensis Judex, Nicolaus Costæ publicus ejusdem terræ notarius, & subscripti testes literati de eadem terra ad hoc specialiter vocati & rogati, præsenti publico scripto fatemur, quod cum frater Peregrinus de Fogia Prior & conventus Ordinis Prædicatorum in Baro dubitarent ad locum eorum qui est extra civitatem Bari in Ecclesia sancti Leonardi, propter imminentes guerras, & præsentis turbationem temporis commorari & intenderent intra mœnia civitatis Barensis locum ædificare, ubi secure & quiete divinis vacare possent officiis & Deo jugiter famulari, requisitis per eos religiosis viris fratre Guglielmo Abbate & conventu monasterii omnium Sanctorum de Cuti, ac recepta ab eis permutationis nomine prædicta Ecclesia sancti Leonardi, quæ est extra mœnia civitatis intuitu Dei; & quia nullam inde recipiebat dictum monasterium læsionem, ejusdem permutationis nomine darent & traderent eis Ecclesiam unam dicti monasterii, quæ vocatur Sancti Simon & Judas, existentem intra muros civitatis Barensis in ruga hospitiorum, prope dohanam, ac iisdem Abbas & conventus eorum requisitionibus annuentibus cum viderent permutationem prædictam sine præjudicio utriusque partis commode fieri posse, tam dicti Prior & conventus Ordinis Prædicatorum, quam & dicti Abbas & conventus monasterii omnium Sanctorum de voluntate, licentia & permissione Reverendi patris Domini Gerardi Episcopi Sabinensis Apostolicæ Sedis Legati, necnon & venerabilis patris Domini Romualdi Barensis & Canusinæ sedis Archiepiscopi, in cujus diœcesi Ecclesiæ ipsæ consistunt, sicut per ejusdem Domini Legati literas, & præfati Domini Archiepiscopi voluntatem nobis qui supra judici & notario, ac infrascriptis testibus constitit manifeste, infrascriptam inter se ad invicē permutationē fecerant, videlicet quod dicti Abbas & conventus monasterii omnium Sanctorum, una cum judice Guillelmo Domini Risonis de Baro ipsorum & dicti monasterii advocato ex permutationis causa dederunt, tradiderunt, & assignaverunt eidem priori recipienti nomine & pro parte ejusdem conventus & totius Ordinis Prædicatorum dictam Ecclesiam Sanctorum Simonis & Judæ, ad faciendum in ea & de ea quæ ibidem fieri possunt & debeat ipsam nomine & pro parte ejusdem conventus & totius Ordinis Prædicatorum, in quasi corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ inducentes, ac dicti Prior & conventus Prædicatorum ex eadem permutationis causa dederunt, tradiderunt & assignaverunt eidem Abbati recipienti nomine & pro parte dictorum monasterii & conventus prædictam Ecclesiam sancti Leonardi ad faciendum in ea & de ea quæ ibidem fieri possunt & debent, eundem Abbatem nomine & pro parte sua, dicti monasterii & conventus in quasi corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ inducentes: qua permutatione inter eos ad invicem facta liberaliter, hilariter & gratanter, quadam cum omni solennitate juris, quæ in talibus requiritur inter se ad invicem altera pars alteri dederunt in præsentia nostrum qui supra judicis & notarii & testium subscriptorum, ut maneant semper ipsi & successores eorum, in prædicta permutatione dictarum Ecclesiarum, & contra non veniant, sed defendant sibi ad invicem inter se Ecclesias prædictas: contra quæ si factum fuerit, liceat parti ratam habenti permutationem prædictam pignorare partem alteram eandem permutationem frangere attentanti se, & successores eorum per omnia bona dictorum Monasterii, & Ordinis licita, & illicita donec præd. omnia ad invicem adimpleantur, quæ & qualiter prælegantur. De qua permutatione facta sunt ad utriusque partis cautelam duo publica consimilia instrumenta, per manus mei qui supra Nicolai publici Bari Notarii signo meo solito subscriptione mei, qui supra Judicis, & nostrorum subscriptorum testium subscriptionibus, ac prædictorum Abbatis, Prioris, & Conventuum sigillorum impressionibus roborata, unum ad habendum pars dicti monasterii, & alterum pars Ordinis memorati. Quæ quidem instrumenta nos Romualdus Dei gratia Barensis, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus, quia permutationi præd. licentiam præstitimus, & assensum, sigillo & subscriptione propriis duximus munienda. Quæ scripsi ego præd. Nicolaus Costa publicus Bari Notarius qui interfui, & meo solito signo signavi.

Locus † signi.

† *Ego Romoaldus Barinæ, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus.*

Major qui sup. Varen. Judex.

Nicolaus Ste. Romoaldi.

Nicolaus Judicis Basilii filius.

Ego Philippus Varensis Eccl. presb.

Sedente Romualdo, peregrinationis gratia, tum ad sacra Nicolai ossa, veneranda, tum ad Michaelis Archangeli ædem visitandam in monte Gargano, è Gallia advenerat Gerardus de monte Corneto Episcopus Svessionensis, cum duobus Presbyteris suis, qui cum vota persolvissent, summa humanitate à Romualdo excepti, patriamque repeterent Reatæ diem suum obierunt anno 1296. & in Ecclesia sancti Francisci omnes eodem loco tumulati diem expectant novissimū. Visitur adhuc marmoreum bustum cum ejusd. Gerardi, duobusq; hinc inde jacentibus presbyteris, cum hac inscriptione.

Tres tria busta tenent Dominum simul atq; Clientes,
Quos eadem patria vexit, & una fides.
Svessi omnes, is erat Præsul, dictusque Gerardus,
Quem genus, & faces notificare bonum.
Ecce Capellani Dominum sectantur amatum,
Scilicet Ægidius, cumque Joanne Comes.
His per quam monstrare fores Archangelus altus,
Atque Nicolaus, tunc obtere paros.
Hos rea mors rapuit, Reatina Polis sepelivit,
Astra tenent animas, Matre rogante Dei.

Anno vero 1292. die 4. Octobr. dedicata fuisse noscitur Ecclesia Cathedralis à Romualdo, qua de

fo-

solemnitate in marmore ibidem hi versus insculpti testantur, quibus qualis, quantusque fuerit Romualdus, quibusque virtutibus floruerit intimatur.

Hoc tibi sacravit templum, Regina polorum,
Insignis titulis Præsul Romualdus avorum.
Qui Patriæ Pater effectus, qui corde pudicus
Prodit jura suo de pectore juris amicus,
Qui bona quæque probans, reprobans mala, pu-
eis amator,
Pauperibus viduis, largus, pius auxiliator.
Annus erat, vero quo fulsit lumine mundus:
Mille ducentenus nonagesimusque secundus,
Octobrisque dies quartus, meritò memorandus,
Quo Prælatorum cœtus fuit hic venerandus.
Quartus Papa tuom Nicolaus bobens Petre sedem
Omnibus indulsit hanc ingredientibus Ædem,
Illustri Rege Carolo regnante secundo,
Aurea qui regnans renovavit secula mundo.

Circa hæc tempora Barii ubiit Berardus Caracciolus Prior S. Nicolai, cui successit Magister Martinus Ernencuriasicia natione Navarrus, post hunc in eu dignitate successit Guillelmus Longus Bergomas vir clarissimus, qui anno 1294 a Cœlestino V. in gratiam Caroli II. Regis Neapolis, cujus erat intimus Consiliarius, & Cancellarius creatus est S. R. E. Diac. Cardinalis, cujus intuitu plura dona, nonnullaque feuda eidem Divi Nicolai Ecclesiæ elargitus est, ut habetur in Regiis litteris. Datum Neapol. 3. die Novemb. 1304. quibus inter alia leguntur verba. *In signum devotionis retinemus nobis, & hæred. nostris, quod cum personaliter erimus nos, & nostri hæredes in Baro quotidianas distributiones recipiamus ab ipsa nostra Ecclesia sicut unus de Canonicis ipsius nostræ Ecclesiæ recipit, & recipere habet, &c.* Fortassis etiam in gratiam ejusdem Guillelmi Car. Carolus Rex plures Ecclesias & beneficia unienda curavit eidem vener. Ecclesiæ S. Nicolai auctorit. obtenta à Bonifacio VIII. ut in diplomate.

Bonifacius Episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Carolo Regi Siciliæ Illustri, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exigit magnæ devotionis affectus quem erga nos, & Apostolicam Sedem habere dignosceris, ut petitiones tuas ad exauditionis gratiam admittamus, in iis præsertim, quæ Ecclesiarum commoda respicere dignoscuntur. Cum itaque sicut ex parte regia fuit propositum coram nobis venerabilem Ecclesiam sancti Nicolai Barensis ad Romanam Ecclesiam nullo modo pertinentem, & quæ in redditibus non abundat ob specialem devotionem quam ad Ecclesiam ipsam geris pro divina, & ejusdem sancti Christi Confessoris reverentia desideras per unionem Canonicam de aliquibus aliis Ecclesiis et facultatibus in suis facultatibus, & per consequens in cultu divini nominis augmentari. Nos votis tuis in hac parte favorabiliter annuere intendentes, ut illas Ecclesias, seu capellas ad tuam collationem spectantes, de quibus expedire videris eidem Eccl. S. Nicolai unire, seu adnectere valeas. Itaque per unionem hujusmodi eædem Ecclesiæ, seu capellæ ad dictam Ecclesiam S. Nicolai libere pertineant pleno jure, auctoritate tibi præsentium duximus concedendam. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Anagniæ x. Kal. Aug. Pont. nost. ann. 2.

Idem Pontifex, ibidem anno prim. sui Pontificatus 5. Id. Jul. ad supplicationem Guillelmi S. Nicolai in Carcere Tulliani univerat eidem Ecclesiæ, Ecclesiam Omnium Sanctorum in Insula, territorii Barensis, dummodo cederet, vel decederet Archiepiscopus sanctæ Severinæ, qui eius Ecclesiæ Rector existebat.

Item anno secundo sui Pontif. Anagniæ 4. Idus Augusti, unum annum, & 40. dies ex injunctis pœnitentiis remisit accedentib. ad dictam Ecclesiam in singulis B. Mariæ Virginis, sancti Vincentii mart. Sancti Nicolai, ac per octo dies festivitates ipsius immediate sequentes, & à festo Omnium Sanctorum, usque ad octavas Epiphaniæ, & a prima Dominica quadragesimæ usque ad Dominicam primam post festum Pentecostes.

Dederat post multos annos idem Carolus Rex ad opus Canonicorum, Clericorumque ejusdem Ecclesiæ sancti Nicolai inservientium uncias . . auri quotannis ex Regiis fiscalibus persolvendas; modum insuper, ac ritum in ea perpetuo servandum præscripserat. Regium diploma contulit nobis ab ipso originali exscriptum Camillus Tutinus Neapol. cujus tenorem quia multa notatu digna habet, hic inseruimus.

Carolus secundus, &c. Ad perpetuam rei memoriam.

Felici omine cuncta præferuntur, quæ debitus ordo, vel regula regulat, & quæ libra discretionis æqualitus moderatur: hoc enim ordine cælos, & cætera corpora summa creavit, & condidit Natura naturans, & propterea sine illo est consequens inspicere, nihil esse quod valeat, nihil esse quod duret. Sane ad Ecclesiam celebrem B. Pontificis Nicolai Christi dignissimi Confessoris in Baro, quæ utique ad nos pertinet pleno jure, ex illo, quem singulariter gerimus spiritu charitatis, nostræ considerationis intuitum convertentes, ejus statum prosperum libenter inquirimus, & quæcunque sunt utilia peramamus. Igitur attendentes, quod ipsa venerabilis, & sancta Ecclesia in toto orbe terrarum ejusdem gloriosi Pontificis merito radiat, & continuis quasi miraculis, & manna sanctissimi fluctuante relucet. Motu paternæ affectionis inducti providere decrevimus, qualiter eradicatis ab ipsa domo tam sanctissimi Domini, si qui sunt, scrupulis, virtus antiqua, & pristinæ dignitatis fama reflorescant: vox laudis debitè resonet, & ipsa Dei gloria in divini cultus observatione concrescat, ut autem ab illo domus ordine in ordinatione istu Principum, qui cunctis Ecclesiis prima materia, & causa, statuimus, & ordinatione decernimus perpetuo valitura, quod sub distinctione subscripta sint in ipsa Ecclesia centum Clerici numero, non computato Priore, cujus quidem institutio ad nos spectat, de quibus sint quadraginta duo Canonici, ex quibus unus Thesaurarius, alius Cantor, & alius Succentor existant, viginti octo Clerici mediocres, & alii triginta Clerici infimi ad divinum in Ecclesia ipsa diurnum, nocturnumque officium, ut infra describitur concurrentes. Dictorum autem tam Prioris, Thesaurarii, Cantoris, & Succentoris, quam medietatis reliquorum Canonicorum ipsorum institutio, & Canonicatuum eorundem collatio ad nos spectat. Et eam nobis, & nostris hæredibus, & successoribus in ipsa Ecclesia perpetuo retinemus. Ita quod ipsis vacantibus quoquo modo in Romana Curia, vel alibi ea libere, quibus voluerimus conferamus; alteram verò medietatis Canonicatuum, & præbendarum, & beneficiorum aliorum omnium collatio pertineat ad Priorem. Sed ne circa hæc indistincta confusio, vel dubium ingerat, vel ulteram materiam turbationis importet, adjicimus, ut ex eorum numero Canonicorum sint Thesaurarius, & Canonici, sexdecim Sacerdotes, Diaconi sex, & Cantor septenus, & Subdiaconi quatuor, ac Succentor quintus. Ex mediocribus autem Clericis sint Sacerdotes quatuor, Diaconi duo, & Subdiaconi quatuor viri digni. Sed ut & ipsius chorus Ecclesiæ suum ordinem habeat debitæ sessionis, edicimus, ut in dextro choro, stallo superiori videlicet, sedeat Prior primus, & Thesaurarius in sinistro, in alterutro autem juxta Priorem ex dextro Cantor, & juxta Thesaurarium in sinistro Succentor, ac dein quantum durant superioris stalli sedelia sacerdotes Canonici, primo Canonici Diaconi, dein Canonici Subdiaconi, tertio alii Canonici in minoribus constituti Ordinibus, quartò & sacerdotes, & Diaconi ex mediocrib. Clericis ultimò sedeant, ita quod sicut inter se sunt tempore priores, & unusquisque ipsorum, sicut prior est, vel posterior tempore, sic sit prior, vel posterior in sedili, hoc tamen attento, quod ser-

servari præcipimus; ut hi ex ipsis, qui fulgent, & magna dignitate fulgebunt, præcedant cæteros post Priorem, & Thesaurarium in sedili. In secundo autem stallo mediocres, & in tertio infimi ex Clericis memoratis simili ordine sedeant, usque dum centenarius numerus ipse durat. Inhibemus autem expressius, ne aliquis de dictis Clericis, quisquis sit, ipsum audeat ordinem sessionis evertere, vel aliquis locum alterius, donec vixerit, occupare, sed sint, maneantque in choro ipso pacifici, taciti, & modesti. Cæterum, quia laudabiliter vivitur, cum in vivendo exemplum, & instar assumitur meliorum, ordinamus, & volumus, quod in ipsa deinceps Ecclesia secundum ordinem Parisiorum Ecclesiæ per libros, quos eidem Ecclesiæ dedimus, divinum Officium celebretur punctatim videlicet, atque tractim. Et unaquæque festi solemnitas sua pro ordinem celebritate locetur. Adjicimus, ut in festis majoribus duplicibus intra chorum quatuor de quibus duo sint Cantor, & Succentor, in aliis duplicibus, & semiduplicibus duo, de quibus unus sit Succentor induti pluvialibus sericis; in aliis verò simplicibus, ceterisque diebus unus, qui chorum in cantando regat, & dirigat: à principio usque ad finem Officii stent, & adstent, eo quippe tenaciter observato, ut Magister scholarum, qui per priorem debeat ordinari, faciat tabulam ordinis ministrorum in choro de consilio Cantoris, vel Cantor ipso absente de consilio Succentoris in festis duplicibus memoratis. Anniversaria vero fidelium defunctorum juxta ritum Capellæ nostræ Regiæ recolantur. Ne autem dictis veniendi ad Ecclesiam suis horis sit, prout contigit interdum, pro libito licitum, inhibemus, ut Ecclesiam ipsam Clericus aliquis in matutinis post Invitatorii Gloriam, in Missa post Introitus Gloriam, in Horis divinis aliis post Gloriam primi Psalmi audeat ingredi, & intrare. Eis autem, qui debitis suis horis intraverint, sermocinationes, & loquelas in choro, necnon disputationes, seu altercationes de officio dicendo præcidimus, & arctius prohibemus, ut sicut scriptum est, sit domus orationis, non sermonis inanis Ecclesia. Et unusquisque quod dici debet in horis officium ante horam prævideat, concipiat, & attendat, nec de choro postquam intraverit, exeat sine Prioris, vel ejus locumtenentis licentia speciali sub pœna privationis ipso toto die distributivæ portionis. Nullus quoque præsumat in Ecclesia divinum perturbare officium, in quo casu privari vicibus singulis distributoria portione per mensem decernimus transgressorem. Usum quoque illum, qui, ut audimus in eodem Ecclesia per tempora, licet non plenarie servabatur, volentes in desuetudinem non abire, præcipimus, quod singulis annis in perpetuum à vesperis commemorationis fidelium defunctorum, quæ in festo Sanctorum Omnium decantatur, usque ad sabbatum Sanctum, unusquisque Clericorum ipsorum induat laneam cappam nigram, portetque almutiam, sine quibus nullus penitus chorum intret, depositurus demum cappas dumtaxat easdem ipso die sabbathi, quo incipient Gloria in excelsis Ea tunc autem in antea suppellicias lineas induant, & almutias ipsas portent. Ad quas quidem constitutiones, ordinationesque nostras, intransgressibiliter in perpetuum observandas, unumquemque Clericorum ipsorum tam institutorum ad præsens, quam instituendorum in antea corporali quod præstet adstringi volumus sacramento. Porrò quia, sicut scriptum est, qui altari servit, debet vivere de altari, nec Dei servitium debet esse angaria, sed spei fructus, nos qui Ecclesiam ipsam sic ordinare providimus, dignum duximus ejusdem Confessoris reverentia, & prædecessorum, posterorumque nostrorum, & nostri animarum remedium ad salutem ejusdem Ecclesiæ subvenire, ministris statuentes annuas uncias quadringentas auri ponderis generalis de nostris meris in Baro proventibus, & fiscalibus juribus exhiberi perpetuo Clericis ipsis, prout infra describitur per quotidianæ distributionis ordinem erogandas. Priori scilicet per nos prout & debet institui pro tempore instituto, aut per nos, vel heredes, seu successores nostros tantum instituendo, in antea successivè octoginta. Thesaurario vero nostro ita similiter instituto, & instituendo de cætera viginti, duobus quoque de Canonicis ad studendum per Priorem, & Capitulum electis, & Missis pro rata temporis quo ipsi in ipso studio manserint unciis octo singulis annis stabilitis cuilibet toto post hæc super extante residuo de pecunia, scilicet defectuum prædictorum in opus fabricæ ipsius Confessoris Ecclesiæ convertendo. Distinguimus ergo, decernimus, & taxamus, ut quilibet prædictorum ex præfatis quadraginta duobus Canonicis singulis diebus, quibus Ecclesia ipsa fuerit, & steterit ad divinum Officium, hoc ordine recipiat grana octo, videlicet in Matutino tria, in Missa duo, in Nonis unum, & duo in Vesperis, ut in Missa: singuli autem ex mediocribus Clericis, qui esse debent numero vigintiocto recipiant grana tria per omnes ipsas horas, quatuor pro æqua divisione juxta Thesaurarii nostri arbitrium erogandæ; unusquisque vero de infimis Clericis, qui debent esse triginta pro toto die omnibus horis ipsis recipiant grana duo, quæ in horis iisdem per portiones æquas, prout fieri commodius poterit, dividi volumus, atque dari. Hoc semper intellecto debere servari, ut quicunque ad Ecclesiam in horis ipsis non venerit, & usque ad completum officium non steterit in eadem, nisi subita forte corporis inquietudine molestatus distributione partis per horam, qua defuerit, contingentis amittat. Et insuper tam distributione ipsa, quam præbendæ usu, ac perceptione privetur tempore contingenti. Quicunque, nisi infirmus in Baro nimia senectute depressus, quos pro præsentibus in Ecclesia reputamus, in Ecclesia non resideat memorata, pecunia tota, quæ per vices ex omnibus defectibus subsequenter accreverit, ad opus fabricæ ipsius Ecclesiæ, ut prædictum accessuri. Volumus, & statuendo mandamus, ut distributio ipsa singulis annis à festo Omnium Sanctorum in antea inchoetur. Adjecto quod ipsum Ecclesiæ prædictæ Capitulum de his, quæ ex distributione receperit, ut præfertur Thesaurario ipsi nostro singulis mensibus faciat Apodixam. Anno autem distributionis prædictæ finito, Thesaurarius ipse finalem de particularibus annuis receptis, & datis, & quoquo modo expensis coram Stratigoto, vel Capitaneo nostro in Baro, non aut si fuerit Stratigotus, vel Capitaneus ibi coram judice regionis, Priore quoque ipsius Ecclesiæ, vel ejus locumtenente, & coram eodem Capitulo, videlicet ad Congregationem Capituli deputato ponat annis singulis rationem, cui per illos finalis ad certitudinem, & cautelam in posterum depositæ rationis hujusmodi fiat quietantiæ Apodixa. Præterea volumus, & tenore præsentium ordinamus, ut Capitulum ipsius Ecclesiæ Confessoris pro vestibus Canonicorum ipsorum percipiat deinceps, & habeat duas partes omnium redditnum, atque proventuum Ecclesię Omnium Sanctorum Barensi territorii annexæ quidem auctoritate Apostolica, & unitæ ipsi Ecclesiæ Confessoris: tertia parte reliqua dictorum proventuum Priori accessura, & remanente prædicto. Si qua verò pecuniæ quantitas dictorum proventuum duarum partium prædictarum ex hujusmodi dictorum Canonicorum defectibus prædistinctis successivè superaverit, in reparationem ipsius Omnium Sanctorum Ecclesiæ convertatur. Sic equidem quod si ipsa superextans de defectibus quantitas reparationi dictæ Ecclesiæ Omnium Sanctorum non sufficiat, opportunè, ex omnibus ejus proventibus, tam scilicet ipsarum duarum partium, quàm residuæ tertiæ successivè reparatio ipsa fiat. Insuper quia nemini licitum est falcem suam auctoritate propria in messem immittere alienam, interdicimus arctius, & sub pœna unciarum auri decem applicandarum modo quo supra operi fabricæ ipsius Ecclesiæ Confessoris, expressius inhibemus, ne quispiam laicus, cujuscunque conditionis existat se de factis ejusdem intromittat Ecclesiæ, nisi forte qui hæc à Priore, vel ejus Vicario, & Capitulo ipsius Ecclesiæ fuerit requisitus, in cujus contrario ad pœnam ipsam ex nunc, prout ex tunc de nostra certa scientia mulctamus ejusdem nostrę prohibitionis laicum transgressorem. Demum quia labilis est memoria hominis, & diuturna volubilitate temporis evanescit,

adjicimus, statuimus, & mandamus, ut quando, & quoties Thesaurarius ipse noster, cujus ad nos, ut præfectur institutio pertinet, in eadem Ecclesia statuetur, teneatur statutus hujusmodi Thesaurum ipsius Ecclesiæ, clavemque altaris, in quo corpus gloriosi præfati recenditur Confessoris attentius custodire, & rectam distributionum, ac partium Canonicorum, & Clericorum absentium in fabricam convertere memoratam, nec non de omnibus, & singulis rebus ejusdem Ecclesiæ, sive in Thesauro, sive in aliis consistentibus quæque sint, publica quatuor inventaria facere, quorum unum sibi retineat, secundum in Camera nostra, tertium Priori, & quartum Capitulo ejusdem Ecclesiæ studeat assignare. Priore autem prædicto cedente, vel decedente, Thesaurarius ipse locum Prioris teneat, & adhibitis sibi duobus de Canonicis ipsis bona omnia, fructus, redditus, & proventus Prioris, & prioratus ipsius pro futuro successore percipiat, & conservet, donec per nos, hæredes, vel successores nostros tantum provisum fuerit de Priore. Et tam ipse, quam omnes, & singuli Clerici ejusdem Ecclesiæ teneantur corporalia singillatim sacramenta præstare, quod de rebus, & bonis hujusmodi nihil penitus alienent, vel alienari per quempiam quomodolibet patiantur. Thesaurario autem ipso cedente, vel decedente, Cantor, Custodes duo altaris, & duo partitores, & custodes duo ipsius Ecclesiæ, & thesauri, custodiam ipsius Thesauri, ac clavis, & cistæ de Prioris conscientia percipiant, & conservent, donec ibidem Thesaurarius per nos, vel hæredes nostros tantum fuerit constitutus, qui nullo expectato à nobis mandato prædicta restituant, & assignent. Quia verè multa jocalia pretiosa quoque & alia nonnulla contulimus ipsi Ecclesiæ Confessoris, quæ ex certa nostra scientia dedicamus, & ipsi Ecclesiæ volumus perpetuò remanere sub conservatione simili, & non alienatione quatunque, statuimus, & etiam ordinamus conditione adjecta, quam in hac parte perpetuò insitam, & nunenum intelligi volumus, quod tam ipse Prior, iste qui nunc est duntaxat excepto, preee, quod Cardinalitia fulget, & fungitur dignitate, & Thesaurarius, quam & singuli Clerici memorati, de hoc observando tenaciter à præfatis ordinationibus, seu constitutionibus nostris prout suis supra sunt distincta Capitulis perpetuo, & inviolabiliter attendendis corporale præstent ad sancta Dei Evangelia juramentum. Et si alienationem ipsam fieri contigerit quoquo modo, reservamus nobis, quod Prior, Thesaurarius, & ipsum Capitulum, si fortè alienationi hujusmodi consenserit, tamdiu bonis, redditibus, & proventibus suis priventur omnino, ac percipiantur ad ejusdem opus Ecclesiæ, donec de integro valore rei alienatæ hujusmodi indemnitati ejusdem Ecclesiæ satisfiat, & amplius possimus illa à detentore quocunque ad utilitatem ipsius Ecclesiæ revocare, injectione manuum in eadem, nobis, nostrisque hæredibus, & successoribus . . . . reservata, hoc autem expressum adjicimus, nobisque penitus reservamus, ut in præmissis omnibus, & singulis, & etiam circa ea, si quando pro rerum varietate, vel temporum videatur nobis ex causa quicquam immutandum, corrigendum, addendum, minuendum, vel forsitan reformandum ad honorem Dei, & prædicti gloriosissimi Confessoris liceat libere nobis illud immutare, corrigere, addere, minuere, ac reformare absque objectu, anfractu, contradictione, vel obstaculo cujuscunque. In cujus rei fidem, perpetuamque memoriam, præsens privilegium fieri, & pendenti majestatis nostræ sigillo jussimus communiri. Dat. Neap. per Nicolaum Friczium de Ravello, &c. An. Dom. 1304. die 20. Julii 2. Ind. Regnor. nostr. an. 30.

Plura etiam Carolus Rex Ecclesiæ S. Nicolai addidit ornamenta, & cum à Romualdo Archiepiscopo Ecclesiam S. Gregorii de Mercatello prope eandem D. Nicolai ædem sitam expetiisset, Romualdus liberaliter Regiæ majestati concessit, ac publico documento donavit ann. 1307. hæc verba.

Romualdus miseratione Divina Barinæ, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus.

Universis præsentes literas inspecturis tam præsentibus quam futuris. Dum immensa beneficia per Serenissimum Principem Dominum nostrum Reverendum Dominum Carolum II. Dei gratia Jerusalem, & Siciliæ Regem illustrem nobis, & Ecclesiæ nostræ liberaliter impensa recolimus, nos eidem ad complacendum obnoxios multipliciter invenimus in iis præsertim, quæ pium ejus, & salubre propositum adjuvent, & in Dei reverentiam, & Sanctorum apertè redundent. Sanè Dominus ipse noster ad B. Nicolaum Confessorem egregium, & ad ejus Ecclesiam de civitate Baren. in ipsius honorem extructam, in qua corpus illius sanctissimum quiescit, gerens eximiæ devotionis affectum, licet eamdem Ecclesiam jam honoribus immensis extulerit, privilegiis favorabilibus, & largitionibus munificis ampliarit, adhuc tamen illam non desinit oculo prosecutionis benignæ respicere, ipsiusque procurare jugiter incrementa, quasi nil sufficiens existeret se fecisse, sicque nuper Ecclesiam sancti Gregorii de Mercatello sitam in civitate jam dicta juxta prædicti Confessoris Ecclesiam pro certis necessitatibus Ecclesiæ sæpefatæ valdè reputans opportunam petiit à nobis instantius, ut eam Ecclesiæ S. Nicolai præd. in perpetuum concedere gratiosè vellemus. Quia igitur propositum nobis est circa talia maximè ipsius Domini nostri votis annuere cum ex hoc etiam indubie supponamus ipsum Beatissimum Confessorem apud Deum efficacem intercessorem habere, Ecclesiam ipsam sancti Gregorii cum circuitu, curti, & suis pertinentiis aliis sibi contiguis liberè, & absque censu, vel juris solutione cujuslibet, necnon omni jurisdictione spirituali, vel temporali nobis, aut nostræ Barensi Ecclesiæ in illis quomodolibet pertinente Ecclesiæ sæpefatæ sancti Nicolai, tam ipsius Confessoris intuitu, quam Regiæ petitionis obtentu, in quantum ad nos pertinet, & pertinere potest, de voluntate, & consensu Capituli nostræ præd. Ecclesiæ damus, donamus, tradimus, & in perpetuum concedimus de gratia speciali. Olivis tamen, terris, domibus, possessionibus, juribus omnibus aliis ad ipsam Eccles. S. Gregorii ubilibet extra contiguitatem præfatæ Eccl. S. Nicolai spectantibus & spectare debentibus & insuper omni jurisdictione temporali & spirituali ad nos & nostram Barensem Ecclesiam in illis quomodolibet pertinentibus à concessione prorsus exclusis hujusmodi, nobis, successoribus nostris, ac ipsi nostræ Ecclesiæ Barensi specialiter reservatis. In cujus rei testimonium præsentes literas fieri fecimus, & pendenti sigillo nostro, subscriptione propria, necnon & subscriptorum Canonicorum dictæ nostræ Barensis Ecclesiæ subscriptionibus jussimus communiri. Actum & Datum Bari 22. Novemb. 6. Ind. Pont. D. Clementis Papæ V. an. 3.

Ego Romualdus Dei gra. Barinæ & Canusinæ sed. Archiep.
Ego Jacobus Barensis Eccl. Archidiaconus.
Ego Abbas Grimoaldus Baren. Eccl. Canonicus.
Ego Joannes Camelus Archipresbyter Poli Baren. Eccles. Canonicus.
Ego Abbas Leo Eccl. Baren. Canonicus, & Archidiaconus Melfiensis.
Ego Marinus Baren. matris Eccl. Canonicus, & Sacrista.
Ego Simeon Baren. matris Eccl. Canonicus.
Ego Dominus Dauferius Baren. Eccl. Canonicus.
Ego Abbas Bisantius Lacumscrasti Baren. Eccl. Canonic.
Ego Domnus Jacobus Baren. Eccl. Canon.
Ego Jaconus Nicolaus Baren. Eccl. Canon.
Ego Jaconus Marinus Baren. Eccl. Canon.
Ego Joannes Home Baren. Eccl. Canon.
Ego Benedictus Baren. Eccl. Canon.
Ego Petrus Gaudius Archidiac. Bar. Eccl. Canon & Presb.
Ego Abbas Joannes dictæ Eccl. Canon.
Ego Domnus Nicolaus Baren. Eccl. Canonic. Archidiac. Butontinus.
Ego Piscopus Baren. Eccl. Canon. Archipresb. Aquavivæ.
Ego Abbas Jacobus Canon. Baren. Eccl.
Ego Bisantius prædictæ Ecclesiæ Canonicus.
Ego Abbas Pillipius Baren. Eccl. Canon.
Ego Petrava Baren. Eccl. Canon.
Ego Joannes de Are Baren. Eccl. Canon.
Ego Riccardus Baren. Eccl. Canon.
Ego Nicolaus Baren. Eccl. Canon. Presb.
Ego Joannes Presb. Canon. Baren. matris Eccl.
Ego Jaconus Nicolaus Baren. matris Eccl. Canon.
Ego Angelus Canon. Baren. matris Eccl.
Ego Jaconus Gualterius Baren. Eccl. Canon.

Piam

Piam liberalitatem Regis Caroli erga Ecclesiam sancti Nieolai prosequutus est Clemeos V. Pontifex Maximus, qui suo diplomate anno eodem 1307. donationes Caroli asseruit, & Ecclesiam alio diplomate perpetua indolgeotia nobilitavit. Exempla extaot in eodem libro pag. 651. & 654.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, Dilectis filiis Priori & Capitulo Ecclesiæ sancti Nicolai Barensis, salutem & Apostolicam beardictionem.

Comà nobis petitur quod justum est & bonestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod carissimus in Christo filius noster Carolus Rex Siciliæ illustris gerens ad Ecclesiam vestram sancti Nicolai Barensis specialis devotionis affectum, & volens pro ampliando ibidem cultu divini numinis, redditus ejusdem Ecclesiæ augmentare quadringentas oncias auri annui redditus percipiendas à vobis in proventibus fundici & doghanæ civitatis Barensis ad ipsum Regem spectantibus, vobis & eidem Ecclesiæ pia liberalitate concessit. Postmodum vero inspecta utilitate dictæ Ecclesiæ Castrum Rutiliani & castrum sancti Nicandri ad dictum Regem spectantia, pro trecentis unciis de quantitatæ prædicta, & deinde pro residuis centum unciis dictæ quantitatis quadringentarum unciarum auri castrum Gromi, quod Constantia de Montefusculo uxor Joannis de Marra, ab ipso Rege tenere dicitur, postquam ad ipsum Regem devenerit jure permutationis Ecclesiæ prædictæ concessit. Idem quoque Rex ad statum prosperum ipsius Ecclesiæ ferventer intendens, quasdam dignitates Thesaurariam, Cantoriam, & Subcantoriam in ipsa Ecclesia voluit esse de novo, quibus videlicet Thesaurariæ Presbyteratum Altemuræ Gravinensis, Cantoriæ vero sanctæ Trinitatis, & Subcantoriæ sanctæ Mariæ de Casarano Liciensis diœcesis Eccl. tunc ad collationes dicti Regis spectantes cum juribus, redditibus & pertinentiis suis incorporavit, annexuit & univit, nonnullas insuper libertates, & immunitates, jura & jurisdictiones vobis, & ipsi Ecclesiæ sancti Nicolai, ac ministris ejusdem concessit, atque gratiose donavit, prout in privilegiis ac patentibus literis dicti Regis super his confectis hæc omnia dicuntur plenius & seriosius contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati prædicta quæ à prædicto Rege sic pie & liberaliter facta sunt rata & grata habentes, ea authoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes de plenitudine potestatis omnem juris defectum, si quis in præmissis, vel eorum aliquo positam extitisset. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis & suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Pictavis 3. Id. Aug. Pontif. nostri anno 3.

Idem Pootifex sub eadem data concessit Clero ejusdem Ecclesiæ mortuos processionaliter deportandi ac sepeliendi.

Et Avenione 12. Kal. Jol. pontifieatus anno 2. confirmaverat omnes immuoitates, tam á prædecessoribus Pootificibus, quam ab aliis quibuscunque principibus coocessas.

Clemens Episcopus servus servorum Dei.

Universis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem. Splendor paternæ gloriæ qui sua mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de clementissima ipsius majestate sperantium tunc præcipue benigno favore prosequitur, cum devota ipsorum humilitas Sanctorum precibus & meritis adjuvatur. Cupientes igitur ut Ecclesiam Beati Nicolai Confessoris Barensis, in qua ipsius beati Nicolai Confessoris corpus venerabiliter requiescit, & ad quam propter distillationem liquoris qui ex ipsius gloriosissimi Confessoris ossibus, ut pie creditur incessanter emanat, populorum maximus de diversis mundi partibus fit concursus, congruis honoribus frequentetur, & ut Christi fideles eo libentius causa devotionis confluant ad eandem quo uberiori dono cœlestis gratiæ perspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus authoritate confisi omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui Ecclesiam ipsam in festis Pentecostes, & octavæ sequentis diebus unum annum & quadraginta dies, qui vero per sex dies festum ipsum immediate sequentes devote visitaverint annuatim centum dies de injunctis eis pœnitentiis, singulis videlicet festi & octavarum ipsarum diebus, quibus dictam Ecclesiam ut præfertur, visitaverint, misericorditer relaxamus. Datum apud Villam novam Avenion. diœc. 7. Kal. Aug. Pontif. nostri an. 2.

Dum etiam hic Romualdus Bareosibus jus divinum diceret, Romana Casamassima Abbatissa cœnobii sanctæ Seholasticæ ab incunabulis eo in monaster. educata, cœnobium pluribus ditavit redditibus & ædificiis exornavit ex pia Romualdi voluntate anno 1308. Sigillatim hęc explicant insulsi versus eo sæculo inseulpti in marmore, qui adhue extant ad parietes.

Tempore quo Christus descendit ab arce superna
Virginis in gremium de majestate paterna,
Annis millenis trecentis insuper octo,
Hoc opus exegit cum Pastore Romualdo,
Abbatissa placens cunctis, gestamina plana,
Nomine Romana, mens cujus stat bene sana.
Filia virgo fuit hæc quondam Sire Joannis,
Disque suis domitis miles, Casamassima, magnus
Mensibus atque novem cum jam foret ipsa creata,
Cum genitrice sua fuit hac in sede locata;
Vigesimo quinto fuit anno postquam sacrata,
Namque prius fuerat montalibus hæc peramata.
Hoc opus, & alia beneficia jam bona valde
Fecit jam stante, bone Præsul, te Romualde,
Sextaque currebat indictio, quando regebat
Rex Carolus Regna, Regum prælucida perla.

Ego Domna Romana Abbatissa inter alia beneficia quæ ego feci, cum clausuram unam, quæ est in loco sanctæ Trinitatis, feci campanile & campanas, hoc qui legitis, orate pro me.

Sequenti anno 1309. die 3. Februarii egregius Præsul Romualdus cum sedisset an. 26. spiritum exhalavit, & mœstæ eivitati iogens sui desiderium reliquit, eujus corpus honorifice io sacello saocti Joannis Cathedralis à se constructo sepultum est, addito in tanti viri æternam memoriam ad vivum marmoreo simulacro. Vacavisse sedem anoum onum menses undecim propter dissensiooes io Archiepiscopi Romualdi successores exortas perspicuum redditur ex epist. Clementis V. reg. Vat. ut inferius referemos. De Romualdi obitu ita io veteri libro Ms. Archiepiscopalis archivii legitur. *Anno Dominicæ Incarnationis millesimo trecentesimo nono septimæ Indictionis die Lunæ tertio Februarii. Obiit bonæ memoriæ Dominus Romualdus Barinæ & Canosinæ Sedis Archiepiscopus, qui vixit in Archiepiscopato Barensi annos viginti septem, & secundo anno quando intravit Ecclesiam suam obsedit Castrum Bitricti, & cepit illud cum casale Cassani, quia occupatum fuerat in vacatione ipsius Ecclesiæ per mortem sui prædecessoris. Et quarto anno sui Præsulatus, recuperavit Moduncum, quod fuerat alienatum in vita prædicti sui prædecessoris, qui etiam funditus à primo lapide construxit, & ædificavit cellium amoris, & habitationes Montis Johannutii cum una Ecclesia valde pulchra, & ipsum montem de manibus Domini Joannis de Charca extraxit una cum casale Jojæ, & sylva Regia, cooperuit Ecclesiam totam de novo, & domos ipsius Archiepiscopatus, quæ minabantur ruinam refecit, & construxit in ipsis domibus cameram unam magnam, in qua fuit mortuus, ac etiam omnia ornamenta ipsius Ecclesiæ, quam pulchra suo tempore fieri fecit, & etiam fecit fieri intus in ipsa Ecclesia altaria duo cum duobus ciboriis marmoreis, unum videlicet ad honorem Virginis gloriosę,*

& aliud

A *& aliud ad honorem B. Joannis Evangelistæ, in quo suum corpus requiescit. Unde vos, qui legitis rogate Deum pro anima sua. Amen.*

XX XIX 47 LANDULPHUS, Canonicus Patavinus, vir nobili genere natus, prudens, & literatus post multam Barensis Cleri divisionem, & inter duos electos, in Romana Curia diu exagitata dissidia, ipsis cedentibus, a Clemente V. Pontifice renunciatus est Barensis Archiepiscopus 8. Kal. Decembris anno sexto Pontificatus ejusdem, qui Christi fuit 1310. Ita narrat Clemens in epistola, quæ extat in regestro Vaticano; defuncto enim Romualdo, sacer Barensis Senatus in duas partes divisus, una mag. Matthæum Carazolum Archidiaconum majorem Caleti in Ecclesia Rothomagensi, altera Mattheum Philamarinum Canonicum Neapolitanum Archiepiscopos adlegerunt, verum cum unus alteri jus suum cedere renuisset, uterque in Clementis manibus electioni cesserunt, & Landulphus de plenitudine potestatis Barensis Archiepiscopus evasit, successitque immediatè Romualdo, cui idem Clemens indulsit, ne teneretur munus consecrationis accipere, nisi statuto tempore, quod suis indicat in literis ad ipsum datis Avenione a. Id. Maii anno Pontificatus 6. hoc est anno salutis 1311. quæ extant in regestro Vaticano Epistola 393. fol. 94. Ex iis clarè videri potest, quam longe a veritate aberraverint ii, qui de Barensibus Archiepiscopis scripserunt, dum post Romualdum, Jacobum quendam Galeotam nobilem Parthenopæum supponunt creatum Barensem Archiepiscopum; defunctum vero anno 1311. cum constet Landulphum in demortui Romualdi locum a Clemente V. subrogatum fuisse anno 1310. vixisse verò in ea dignitate sex supra viginti annos; decessit enim anno 1337. ac sepultum fuisse in sacello Cathedralis, D. Catharinæ sacro, quod ipse extruxerat. Turris campanaria Cathedralis ab ipso condita (1) dicitur, & marmoreum pavimentum ejusdem Ecclesiæ opus Landulphi asseritur. Plura item ornamenta, & varia cæteris Ecclesiis suæ diœcesis adjecisse ferunt. Quo præsule, defuncto Amando de via Diac. Card. Ecclesiæ S. Nicolai Priore, successit in ea dignitate Petrus de Moreriis; is successorem habuit Antonium de Balzo. Porro Matthæus ille Philamarinus, quem supra commemoravimus, ille idem videtur esse, qui sub Joanne XXII. electus est Archiepiscopus Neapolitanus.

{,, *Diœcesim omnem sancta visitatione lustravit Landulphus, omnium locorum illius matres Ecclesias ævo, & incuria deformatas, ac penè cadentes voluit illicò renovari, & meliori forma, majorique cura servari. In sua æde principe nobilissimum odæum extruxit, & ut omnem diœcesim materialiter reformatam, ita & spiritualiter etiam omninò voluit; Provincialem idcirco synodum coegit, in qua verè salutares constitutiones sancivit temporis injuria deperditas. Extat solummodo Indulgentiarum Bulla tempore celebrationis concilii, non solum ab ipso Archipræsule, sed ab omnibus suffraganeis Episcopis ibi præsentibus concessarum omnibus D. Catherinæ sacellum visitantibus:* D *quare ab ea pendent à filis sericis albicoloris duodecim sigilla, quorum majus Archiepiscopi in cera miniatula, reliqua minora Episcoporum in mellea, cujus bullæ tenor talis est.*

,, *Privilegium D. Archiepiscopi Landulfi, & aliorum Episcoporum suffraganeorum de Indulgentia concessa Capellæ sanctæ Catherinæ Virginis.*

,, Landulfus miseratione Divina Barinæ, & Canusinæ sedis Archiepiscopus. Joannes Botontum. Jacobus Bitectum. Joannes Juvenacien. Guillelmus Cupersanen. Jacobus Melphicten. Guillelmus Polim. Nicolaus Ruben. Paschalis Cannensis. Frater Jacobus Minerbinen. Galganus Salpen. Joannes Lavellen. Episcopi. Universis Christi fidelibus per Barinam Diœcesim, & Provinciam constitutis salutem in Domino A sempiternam. Gloriosus Deus in Sanctis ejus, quorum gloria est, & retributor præmiorum, qui in ipsorum glorificatione congaudet, & in veneratione Beatę Catherinę Virginis eo jucundius delectatur; quo ipsa una cum Sanctis aliis meruit in Cœlestibus collocari. Cupientes igitur tamquam veri ipsius imitatores, ut Capellam in honorem Beatæ Catherinæ Virginis de novo in majori Baren. Ecclesia ædificata extitit, populorum frequentia, honoribus congruis, ac debitis obsequiis frequentetur, omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui ad eandem Capellam quolibet die realiter accesserint, & unum Pater cum requie æterna pro anima Francisci Domini Sar. de Neapoli Baren. Canonici devote dixerint, cujus corpus est in eadem Capella reconditum, de omnipotentis Dei misericordia, & gloriosæ Virginis matris, ac beatorum Apostolorum Petri, & Pauli patrocinium præsumentes quadraginta dies quilibet nostrum de injuncta eis pœnitentia misericorditer in Domino relaxamus. B Dummodò ad id voluntas proprii Diœcesani accedat. Datum Barii anno Domini MCCCXXI. die xv. Mensis Augusti 4. Indictione.

,, *Anno 1328. extat memoria Landulfi in bulla ab ipso expedita sacerdotii S. Petri majoris tunc vacantis per obitum Abbatis Nicolai Comitis Jannoccari in beneficiam Abbatis Nicolai Effrom filii Kiri Joannis, ut è Chronic. Vincentii Massillæ. Anno 1330. vastum quidem territorium in pertinentiis Materæ, de quo pluries mentio facta fuit, vulgò il* Canale di Gioja, *non sine magno recuperavit impendio, adeò ut licet antiquitus suæ mensæ fuerit, Cerrus emptionis titulo habuisse, non dubitavit asserere illis verbis:* Emit tenimentum Materanum, quod dicitur Canalis Joję: *quod ipsæ suæ illico sponsæ restituit, quam etiam moriens præter ea, quæ ei vivens donaverat, omnium suorum bonorum mobilium, ac stabilium hæredem nuncupavit.* Lombardus.) C

48 ROGERIUM Sanseverinum Neapolitanæ D Ecclesiæ Canonicum post Landulphi mortem per viam compromissi à Barensi Capitulo Archiepiscopum electum, & à Benedicto XII. Papa confirmatum proximè successisse Landulpho habemus in epistola numero 91. regestri Vaticani, Datum Avenione 8. Kalend. Aprilis an. Pontificatus 3. qui fuit Christi 1337. Munus consecrationis accepisse ab Episcopo Card. Prænestino Romanæ Ecclesiæ Vicecancellario in iisdem refertur. Vir iste nobilitatis clarissimæ, ingenii, ac rerum experientia Roberto Regi charus apud ipsum magna authoritate valuit, Regni magnus Logotheta & Prothonotarius fuit. Adfuit juramento quod Joanna I. Regina Clementi Papæ XI. præstitit in manibus Haicmerici Card. Legati anno 1344 Præsens fuit etiam consecrationi Ecclesiæ S. Claræ Neapolit. Vasa argentea, ac pretiosa paramenta Ecclesiæ suæ dono dedit. XL

theca

(1) Non condita, quia ab Joanne Archiep. Ordinis Minorum, ut supra diximus, sed omninò perfecta, ac multo ære campano non unius ponderis et vocis, sed ad rationem mutui velut concentus an. 1315. ditata.

Theca argentea mirabili opere elaborata brachium S.Sabini inclusit, annuloque pretiosissimo suæ consecrationis signn decoravit. Cathedralis cælatuream ex plumbo cooperiri fecit. Jura & bona Archiepiscopalia vindicavit. Cum vero annos decem Barensem rexisset Ecclesiam, ejus se regimine abdicavit, Archiepiscopus Salernitanus institutus eo ipso abdicationis die, nempe 10. Kal. Junii anno 6. Pontificatus Clementis VI. qui incidit in annum Christi 1347. ut in regestro Vaticano epist. 21. fol. 2. par. 1. de quo alibi. Cæterum si vera sunt quæ referunt supra citata regestra Vaticani Archivii, toto cœlo aberrasse fatendum est Isidorum Ugurgerium Dominicani Ordiois eruditum, amicum nostrum, dum in suo illustrium virorum Senensium libro titulo 5. narrat, temporibus Benedicti XII. quendam fratrem Stephanum Gorum Servitam, alterumque ejusdem instituti & patriæ Guillelmum *a* nempè Petronium sub Clemente VI. Barenses fuisse Archiepiscopos; hæc exscripsisse ingenue fatetur à quodam Senensi fratre Servita, qui multa ad laudem ingenii posteris credenda mandavit, in liberculo quem attitulavit *Idilio della gratitudine*. Maneat igitur vera hujus Ecclesiæ Præsulum series ab indubietate fidei Vaticanis monumentis concinnata, suppositosque Archiepiscopos ab ea exulare sinamus.

a Hic fuit Vicarius generalis Bartholomæi Prignani Archiepisc. Baren.

(„ *Anno circiter 1339. à rege Roberto obtinuit Rogerius, ut nundinæ in memoria festivæ quotannis consecrationis ædis principis triduo exerceri solitæ per quinque alios dies protraherentur, adeoque octo dies perdurarent, & justitiam, quam tunc laici ad regimen civitatis electi ministrabant, à Canonicis ejusdem ædis, non quoad criminalia, sed civilia tantum, omnino voluit ministrari, ut ex documentis in Arch. Cathedralis Baren.* Lombardus.)

XLI 49 BARTHOLOMÆUS Carrafa, Canonicus Neapolitanus, ea ipsa die 10. Kal. Junii anno 1347. qua Rogerius ad Salernitanam Ecclesiam translatus est, ab eodem Clemente ex Apostolico Capellano creatus est Barensis Archiepiscopus, ita in regestro Vaticano anno 6. Clementis VI. Pontif. epist. 7. fol. 4. post suam consecrationem more majorum in civitarem & Ecclesiam suam solemni ingressu exceptus est. Hic à fundamentis Ecclesiam Moduni exædificavit. Cassanum muris, fossis, aggeribus munivit, ac sancti Erasini Casale Ecclesiæ suæ acquisivit, & cum decem, & novem annos hanc bene rexisset Ecclesiam, Neapoli mortalitatem explevit anno 1367. die 17. Martii, sepultus in Ecclesia sancti Dominici hoc epitaphio ad tumulum insculpto.

Hic jacet Reverend. in Christo Pater & Dominus, Dominus Bartholomæus Carrafa de Neapoli juris civilis professor, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Barensis, qui obiit anno Dom. MCCCLXVII. die 17. Martii 5. Indict.

Sedente Bartholomæo excessit ex hac mortali vita Antonius del Balzo Prior S. Nicolai an. 1353. cui successit Marinus Brancaccius, qui sedit annis 11. & mortuus est; is successorem habuit Marinum alterum Bulcano, ille qui ab Urbano VI. creatus deinde est Diac. Card. & Rom. Eccl Camerarius. Ejus item temporibus S. Brigitta Noritiæ Princeps, divinarum revelationum dono clara, Barii S. Nicolai lipsana venerata est.

(„ *Hic Præsul Bartholomæus Modunium novis mœnibus circumclusit, Bitrictum turribus, ac propugnaculis munivit, decimam super dohana ejusdem civitatis, qua jamdiu sua Ecclesia spoliata fuerat, variasque alias gratias à Roberto Tarenti principe, ac Barii domino obtinuit, quopropter suæ sponsæ amplificata dote, potuit illam laxè ornare, undè ilicò Pii cognomine honestatus fuit.* Lombardus.)

50. NICOLAUS Brancaccius *b* Canonicus Neapolitanus legum Doctor, Papæ Capellanus, & causarum Palatii Apostolici Auditor. Barensis Archiepiscopus per obitum Bartholomæi renunciatus est ab Urbano V. ann. Pontif. 5. Dat. Avenione 2. Id. Apr. salutis 1367. ita in lib. Provis. Prælat. Sedit in hac Ecclesia annis fere decem, & a Gregorio XI. translatus est ad Cusentinam Ecclesiam circa finem anni 1376 *c*. ex eodem lib. An. vero sequenti 1378. a Clemente VII. Antipapa creatur Presbyt. Card. tit. S. Marci; sub ejus, tum & Benedicti XIII. obedientia Avenione vixit, eumque reliquit an. 1409. & Pisas accedens Concilio generali, comitiis Alexandri V. interfuit. Mortuus est Florentiæ 3. Kal. Julii anno 1412. Joannis XXIII. obedientia ibidem ad sanctam Mariam Novellam sepultus. XLII.

b Ita ex Baluzius in Vitis Pap. Aven. tom. 1. p. 156.

c 1377. 14. Aprilis.

51 BARTHOLOMÆUS Prignanus *d* Neapolitanus, origine Pisanus, ex Archiepiscopo Acheruntino ad Barensem Ecclesiam translatus est per translationem Nicolai Brancaccii ad Cusentinam an. 1376 *e*. & recognovit, solitumque subsidium solvit sacro Cardinalium Collegio pro se, prove Nicolao prædecessore anno 1376. die 27. Januarii, ut ex libr. oblig. Prælat. sub Gregorio XI. habetur, unde satis compertum est Bartholomæum successisse Nicolao Brancaccio. paucoque tempore, qui forte Barium non vidit, sed per alios eam Ec- XLIII.

d De quo Ciaconius Oldoini t. 2. col 615.

e 1377. 14. Aprilis.

cle-

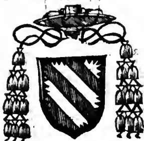
clesiam rexit, cum in Curia sub Gregorio munus Regentis Cancellariæ Apostolicæ egisset, quem an. 1378. ad summum Pontif. assumpserunt sub nomine Urbani VI. unde teterrimum schisma irrepsit in Ecclesiam Dei ob Clementis VII. illegitimam creationem. Cæterum in iis temporibus (ut non semel dixi) quibus Ecclesiam Dei schismata devexabant, plures simul Pontifices Episcopos creabant, haud facilè posse exprimi tempus, in quo quisque, sive jure, sive perperam titulum illum fuerit consequutus; quod ipsum constat evenisse in hac Barensi Ecclesia post Bartholomæi ad Apostolatus apicem assumptionem, cum duo fuissent ad Barensem sedem eodem tempore assumpti.

(„ *Extat hujus Pontificis Urbani memoria Neapoli in D. Mariæ Novæ in sacello Prignanæ gentis* „ *tenoris hujusmodi:*

„ Urbanus Papa VI. ex familia Prignana
„ Neap. natus, sed à Pisis oriundus, Barii
„ Archiepiscopus ante erat; Is mortuo
„ Gregorio Papa XI a Cardinalibus IV. Id.
„ Aprilis in Conclavi consentientibus
„ Pont. Opt. Max. fuit renunciatus; &
„ XIV. Kal. Maii Papatus insigne assequutus
„ tus fuit. Sedit magno tumultu annos XI.
„ mens. VI. dies VI. obiit Romæ anno
„ MCCCLXXXIX. III. Id. Octob. jacet
„ in Basilica S. Petri. *Lombardus:*)

52 NICOLAUS *a* ignotus patria, & familia, ac longè diversus à Nicolao Brancaccio, in locum Bartholomæi, tunc Urbani VI. in hanc Ecclesiam a Clemente Antipapa intrusus habetur in lib. obligat. ejusdem Pseudo-pontificis, cum 21. Febr. ann. 1379. solitum subsidium Cardinalium Collegio spopondisset. Hic, quem Beatillus cum Nicolao Brancaccio confundit, Barensis Ecclesiæ possessionem adeptus 25. Octobris 1380. solemni ritu Barum ingressus est. Quanto tempore ea fuerit dignitate non constat; constat tamen illum, vel e vivis excessisse, vel ad aliam translatum fuisse dignitatem a Clemente ipso anno 1387. cum eo ipso anno, die 25. Octobris Guillelmus quidam ab eodem Clemente Pseudopapa in Barensem Ecclesiam intrusus, subsidium promiserit pro se, & recognoverit pro Nicolao prædecessore, ut narrat idem oblig. lib. ejusd. Clementis.

a Omittendus utpote intrus.

XLIV. 53 LANDULPHUS Marramaldus *b* Neapolitanus Guillelmi filius, æstuante inter Urbanum VI. & Clementem VII. schismate, ab Urbano post suam ad Pontificatum assumptionem, Barensis Archiepiscopus electus est ann. 1378. contra Nicolaum ab Pseudo pontifice intrusum, ut illius Provinciæ Episcopos in suas traheret partes. Attamen cum factiosa Antipapæ, ac Joannæ Reginæ auctoritas prævaluisset, Landulphus suam adire Ecclesiam non valuit, & ne dum consecratus, ab eodem Urbano S. R. E. Cardinalis Diac. sancti Nicolai in Carcere Tulliano creatus est anno 1381. Barensis Cardinalis nuncupatus; eam Ecclesiam in administrationem accepit, quem paulò post anno scilicet 1384. ut Ciaconius scribit; tanquam Regis Caroli præcipuum fautorem, & proditæ majestatis reum honore illi collato privavit: Substituit Urbanus in Barensis dignitatis fastigio eo ipso anno 1384. Jacobum Carafam, ut mox dicemus. Landulphus verò demortuo Urbano à Bonifacio IX. cum Adam Anglico, & Bartholomæo Reatino 15. Kal. Januarii 1389. Romæ Senatui restitutus; sub quo, & sequentibus Pontificibus multis, & amplissimis legationibus strenuè functus est: Primum enim maxima cum potestate Legatus fuit Æmiliæ, & Florentiæ; & in omni ditione; oppidisque Antonii Geltrii, Pandulphi, & Galeotti Malatestarum, qui de Urbinatium Imperio decertantes, periculosum bellum gerebant, quibus cognoscendis, terminandisque antea missus fuerat Joannes Caracciolus, qui parum profecerat, ejus enim sententia, quam ambe partes publicatam asportaverunt, neglecta nec mutua odia remissa erant, & atrox adhuc bellum inter eos perseverabat, Bonifacius appellat eum litteris suis Cardinalem, agendi bene magis, quam loquendi avidum: postea in utraque Siciliæ citra, & ultra Pharum, legationis onus eodem Pontifica sustinuit. Ad hæc in Regno Neapolitano, quo tempore inter Regem Ladislaum, & Regni Proceres feralibus odiis inter se diffidentes, omnium controversiarum componendarum arbiter à Pontifice Bonifacio factus, sua opera, & diligentia arctissimo inter eos fœdere inito; & amicitia composita, cuncta pacavit, bullæque ejusdem Pontificis executor fuit. Ab Innocentio VII. legatione Perusina honestatus, integrè ei urbi præfuit. Quam vero esset rerum gerendarum dexteritate mirificus, à Concilio Pisano in Germaniam pro schismate tollendo, & ut Theutonicos Prælatos, & Principes ad Synodum Pisanam convocaret, Legatus missus. Novissimè Joannes XXIII. anno primo ad Castellæ, Legionis, Aragoniæ, Navarræ, Granatæ, & totius Hispaniæ Regna pro unitate Ecclesiastica, Concilio Generali celebrando legationem amplissimam cum facultate, ut Petrum de Luna ad obedientiam reciperet, & cum eo concordiæ aliquam rationem iniret, quanquam Petri ejusdem pertinacia nihil factum fuerit. Interfuit Comitiis Innocentii VII. Gregorii XII. Alexandri V. & Joannis XXIII. & quidem sine ulla labe. In Pisani Concilii conflictu virum integerrimum se gessit; demum cum Constantiam cum Joanne XXIII. ad generale Concilium profectus esset, paulo post ejusdem Pontificis abrogationem eo loci, ubi ad eam diem summæ virtutis constanti omnium testimonio specimen dederat 17. Kal. Novembris an. 1415. rebus humanis excessit, apud Prædicatores sepultus. Hæc dignissimi Cardinalis præclarissima facinora, & labores, ex aliis narrat Ciaconius. De familia Marramalda legendus Carolus Borellus in lib. cujus titulus, Vindex Neapolitanæ nobilitatis animadversio in Francisci Ælii Marchesii librum de Neapolitanis familiis.

b De eo Ciaconius Oldoini t. 2. col. 652.

54 JACOBUS Carrafa Neapolitanus, antec- XLV.

Epis-

Episcopus Imolensis ad Barensem Cathedram translatus est ab eodem Urbano anno 1384. post Landulphi depositionem. Hic, ut refert Beatillus, paulo post suam creationem ab eodem Urbano eadem exutus dignitate, quod Clementis partes per summam ingratitudinem consectatus fuisset, quam deinceps a Bonifacio IX abjurato Clemente recepit. Reperi illum sub eodem Bonifacio anno 1392 Archiepiscopum Barensem, Apostolicum Referendarium, & Cubicularium assertum in obligat. lib. cui committitur facultas absolvendi eos, qui abjurato schismate ad unionem Romanæ Ecclesiæ in Barensi diœcesi redirent, in eoque libro notatur ejus obitus annus 1400 & successor Nicolaus Paganus, de quo infra.

(„ *Hic Episcopus Jacobus totus fuit in evellendis „ a sua diœcesi variis abusibus, qui vel per absentiam „ legitimorum, vel per intrusionem illegitimorum „ Præsulum irrepserant. Divinum cultum temporum „ vitio valdè labefactatum restituit. In die Assum- „ ptionis B. Mariæ Virginis titularis sui templi Ca- „ thedralis, & in illo D. Sabini indulgentias à San- „ cta Sede obtinuit. Episcopalem domum propè la- „ bentem à fundamentis anno 1395. pene refecit, „ ut è suis gentilitiis adhuc patet insignis.* Lom- „ bardus.]

XLVI 55 NICOLAUS Acconciamuro Neapolitanus a Beatillo refertur inter Barenses Archiepiscopos electus ab Urbano VI. quem habet successisse privato Jacobo, parumque in ea dignitate vixisse, defunctum Bitonti die 18. Novemb. 1387 sed hujus Nicolai electio non extat, neque de ipso ulla mentio, tum in lib. oblig. Urbani, tum Bonifacii successoris; fides sit penes ipsum.

XLVII. 56 ROBERTUM è familia Sanseverina Neapolitanum Nicolao Acconciamuro successorem attribuit idem Beatillus; tamen ejus electionem non habemus apud sæpè citatos Oblig. & Provisionum Prælat. libb. sub iisdem Pontificibus, neque etiam Pseudo-Pontificis Clementis. Fides etiam de hoc apud eundem esto.

XLVIII. 57 NICOLAUS Paganus Neapolitanus post excessum Jacobi Carrafæ a Bonifacio IX. legitimus Barensis Archiepiscopus adlectus est 3. Id. Augusti anno 1400. Hic in sua obligatione facta 28. Septemb. ejusdem anni recognovit etiam pro Domino Jacobo prædecessore suo, ac Domino Landulpho in Carcere Tulliano Diac. Cardinali, Ecclesiæ Barensis Commendatario antepredecessore suo, ita in eod. lib. fol. 161. ubi nulla extat memoria Nicolai Acconciamuri, neque Roberti Sanseverini, quos præterire non poterat, si ab Urbano legitimo Pontifice Barenses Archiepiscopi adlecti fuissent; videtur asserendum, hos duos, Nicolaum, nempè Acconciamuro, & Robertum gratis inter Barenses Archipræsules adnumeratos fuisse, vel saltem ab Clemente intrusos (1). Cæterum Nicolao sedente, Joanna II Regina omnia bona, & jura, quæ in sua diœcesi Barensis Ecclesia ab antecessoribus Regibus, Principibusque olim data acceperat, publicis tabulis confirmare, & rata habere voluit. Hoc insuper Archipræsule Puppi in Tuscia obiit B. Jacobus de Bario Ord. Minorum. Sedit Nicolaus fere annis 25. cum implicitam litem cum Clericis suis diù exercuisset, à Martino V. Papa ad Hydruntinam Ecclesiam translatus est anno sal. 1424. die 11. a Decembris.

a Die ultima Decemb.

XLIX. 58 FRANCISCUS Ayellus Salernitanus, Riccardi filius, primum Cavensis Ecclesiæ Episcopus, mox Tudertinus evasit, deinde Archiepisc. Barensis die b 19. Januarii 1425. Corrigenda est series nostra Cavensium Episcoporum tom. 1. fol. 655. ubi pro Barensi legitur Salernitanus, & annus 1426. pro 1425. In Cathedrali altare majus ad honorem immaculatæ Virginis Mariæ consecravit die 6. Junii 1428. Florentino Concilio interfuit anno 1439. seque subscripsit his verbis. *Ego Agellus Episcopus Barensis me subscripsi.* Egregiam prudentis viri opinionem apud omnes assequutus decessit ann. 1453.

b 3 Id. Decemb. 1424 ex Actis.

L. 59 Fr. GUIDO Cuidanus de Lycio Ord. Minorum insignis Theologus, Alexanus, inde Lyciensis Episcopus ad Barensem Archiepiscopatum translatus est 3. Id. Julii anno 1453. Nicolao V. Pontifice, quo munere unum tantum annum, & menses aliquot functus est. De eo Acta Consistor. In cœnobio Lyciensi, ubi habitum sumpserat, in claustro ad ejus depictam imaginem hæc pauca penicillo conscripta verba leguntur.

Fr.

(1) Nos tamen de Nicolao, & Roberto in hanc litem coinandi licentiam. Landulphum jam omni denudatum officio, dignitate, & jure Barensis Ecclesiæ in ite plenissimum successorem habuisse Jacobum Carrafam. Cum deinceps afferatur Barensis Ecclesiæ Commendatarius, id evenire maxime potuit, nisi post ejus ad Ecclesiasticos honores restitutionem initio Pontificatus Bonifacii IX. à quo Jacobus etiam Carrafa qui ad hujus regiminis jura vocatus est, ea lege id fortasse factum fuit, quod Landulpho in commendam cederet hæc Ecclesia, quoad viveret, Jacobo in titulum cum sua congrua redditum portione: & pro eo interim deturbati Jacobi Nicolaus, & Robertus successivè præfuerunt. In libris Obligationum descripti non reperiuntur, vel quia potentia factiosorum districti ab ea promissione solvendi subsidium justo Pontifici, vel quia aliis de causis ad eam [illegible] vocati non fuerunt: quod quidem compertum habemus quandoque diutius dilatum fuisse post electionem ad Ecclesiarum regimina: & aliud tempus [illegible] his enumeratos Episcopos, quorum nulla in libris Obligationum mentio apparet. *Lucentius.*

Fr. Guidus Guidanus Lycius,
summus Theologus,
Leocadici,
Lyciensisque Antistes,
Barique Archiepiscopus
benemeritus.

LI.

60 LATINUS Card. Ursinus a Archiepiscopus Compsanus Tranensis, & Urbini Episcopus, a quo ad Barensem Ecclesiam traducitur die 9. Decembris 1454 Princeps inauditæ liberalitatis, & iis ingenii, prudentiæ, pietatis, aliarumque virtutum ornamentis auctus, ut cujuslibet honoris fastigium illius dignitati convenire omnium testimonio posset. Hic ad cumulum gloriæ Ferdinandi Aragonii primi, utriusque Siciliæ Regis, Pio II. Pontifice demandante, Baril in Ecclesia s. Nicolai eum * ritè suscepit ann. 1464. ut ex sequenti, pulchro documento licet asserere ex tabulario ejusdem Ecclesiæ exemplato.

a De eo Ciaconius Oldoini t. 2. col. 970.

* Ex App. tom. 9.

M. CCCC. LXIIII.
Indictione duodecima.

Die lunæ 14 Novembris 1464. superveniente nocte hora 12. ejusdem obiit Illustriss. Princeps Tarenti Joannes Antonius de Ursinis, & Die martis sequente venit nuncium suæ mortis Barum, per Dominicum de Nitto palam licet aliquid occulte dixit, primo & Civitas Bari gubernata fuit per viginti decem nobiles, & decem viros populares, quatuordecim diebus post mortem ipsius principis, & quinto decimo qui fuit dies martis vigesimus nonus ejusdem erectum est vexillum Regis Ferdinandi primo in Castro, deinde dictum vexillum fuit benedictum in Ecclesia S. Nicolai, & delatum per rugam francigenam ad plateam, & die 7. Januarii ejusdem anni, & Indictione duodecima ipse D. Rex intravit Civitatem Barinam cum magno trophæo, deinde requisitus ipse Rex ut ea ageret quæ alii Reges in ecclesia B Nicolai egerunt, dubitavit super his diebus quinque, quæ deducta in Concilio inter D. Ducem Andriæ Comitem camerarium, & D. Nicolaum Antonium de Capua Juris utriusque professorem determinata fuerunt ut ipse Rex ea facere deberet, & sic ascendit dictus Rex suam Capellam, & ibi induit se amictum Camisu & Cordillo de perlis, deinde dalmatica qua utitur Ecclesia in festo S. Nicolai, desuper vero dalmatica posita fuit quędam pulchra stola more quo utuntur Clerici quando faciunt aliquam apparentiam Angelorum, in capite vero tenuit Birrettum suum; in pectore vero super ipsa Dalmatica positas fuit sibi per Thesaurarium Antonium Ghirum decretorum Doctorem distributio granorum octo cum dimidio pro ut sibi, secundum morem privilegiorum tangebat, & stetit ipse Rex in ipsa sede suæ Capellæ per totam missam solemniter celebratam per Archiepiscopum Barensem. Post hec descendit positis indumentis superius in sua Capella in Chorum, & ibi dictus Thesaurarius ante Altare ipsius Chori induit eum pellicia, & desuper posuit sibi in spatulis Almucia, deinde ascendit sedem quæ est in Choro sinistro ipsius Chori, & stetit ibi donec fuit completa hora nona, quę est finis ipsius Missæ: & hæc facta sunt præsentibus Duce s. Marci, Duce Andriæ, Duce Atellæ, Comite D. Alexandro Sforcia Ambasciatore Ducis Mediolani, Comite Camerario, & nonnullis aliis Dominis inter quos fuit Dominus Federicus secundus genitus ipsius Regis, sedens sub pedibus ejus, & Antonius de Perillo habuit orationem in Offertorio Missæ prædictæ, fuitq; facta sibi per Thesaurarium assignatio clavium Altaris inferioris Corporis S. Nicolai, ac Thesaurariæ.

Fratres D. Francisci Districtioris Observantiæ recepit constructo cœnobio à Balduino Carattono mercatore Pisano sub nomine D. Petri Apostolorum Principis ann. 1463. Romæ cœnobium sancti Salvatoris in Lauro construxit, & dote amplissima locupletavit. Barensem Ecclesiam administravit ann. 18. eamq. dimisit Sixto IV. sedente, à quo S. R. E. Camerariatu donatus fuerat: perpetuus Marchiæ Legatus obiit Romæ 3. Id. Aug. ann. 1477. Episcopus Card. Sabinus, sepultus in Ecclesia S. Salvatoris: de quo legendus Jo. Philippus Thomasinus Æmoniæ dignissimus Episcopus in Annal. Canonicorum sæcularium S Georgii de Alga, ubi meritas laudes amplissimi Cardinalis more suo stylo uberiori commemorat.

(„ *Confirmationem obtinuit, ut ex privileg. in „ Arch. Baren. Ecclesiæ, à Rege Ferdinando Jurisdictionis civilis, & criminalis super oppido Bitritti antiqui feudi suæ mensæ Archiepiscopalis, „ quo spoliata fuerat sua Ecclesia ab usq; temporibus „ Regis Ludislai. Deiparam Virginem summo studio „ coluit, quare admodum religiosè celebrabat dies „ ejusdem Deiparæ Virginitati incorruptæ, maternitati, & Assumptioni dicatos. In his jejunabat, ac „ frequentissimè ad eam oratione confugiebat, ex „ quo id consecutus fuit, ut secundum quietem illam „ viderit aliquando pro se filium deprecantem, ab „ eaq; certior factus sit de hora mortis, & quod tunc „ dæmones salutis nostræ hostes non videret. Octo „ dies antequam vitam cum morte commutaret, Sixtus IV. Pontifex omnibus fere Romanæ curiæ Cardinalibus stipatus ægrotantem Latinum invisit, „ consistorium in ejus cubiculo habuit, & plurium eidem „ gratiarum munera largitus fuit.* Lombardus.)

61 ANTONIUS de Ayello, seu Agello Tarentinus Francisci superioris nepos per cessionem Card. Ursini à Sixto IV. anno 1472. die 8. Id. Novemb. renunciatus est Barensis Archiepiscopus. Sedit an. 22. fatoque functus die 21. Jun. 1493. Jacet in Cathedrali prope sacellum D. Virginis in Cęlum Assumptæ, quam per magnificè exornarat lo pulchro marmoreo tumulo hac epigraphe egregias tanti Præsulis laudes proloquente. LII.

Antonius Tarento oriundus ex gente de Agello, nobili, ac vetusta, Cæsareo, ac Pontificio jure consultus, Barensium, & Canusinorum Archiepiscopus, qui apud Pannoniæ, & Hispaniarum Reges, aliosque Principes Romanorum Imperatorum, Pont. Max. D. Ferdinandi Regis nostri legatione functus est, singulari laude, & gloria, à quibus, & munera retulit, & gratiam, vir fama insignis, animi generosi, par domi, forisque justitiæ cultor, & cerimoniarum diligens observa-

tor ; Ædem hanc supellectili præclara decoravit, amplis prædiis donavit, redditas auxit, ædes Pontificias vetustate collapsas ingenti sumpta instauravit, superbiores reddidit, complura alia gessit digna cedro, multa expertus, jamque ævo gravis hocce mausoleum cum sacello sibi vivens posuit. Die xxi. Januarii MCCCCXCIII. xxi. Indictione.

LIII. 62 **JOANNES JACOBUS** Castelloneus è precipua Mediolanensi nobilitate Iuris scientia, & in rebus agendis vir longè clarissimus ex Abbate Commendatario S. Abundii Comensis Archiepiscopatu Barensi condecoratus est ab Alexandro VI. die 3. Martii ann. 1493. in gratiam Ludovici Sfortiæ cognomento Mori, Barii Ducis, mox Mediolani, cujus fuit intimus Consiliarius, & charus, pro quo ad Maximilianum Imperatorem Legatus, & apud Julium II. eodem munere pro Maximiliano Sfortia Duce functus, sub eodem Lateranensi Conc. interfuit anno 1512. Leoni X. in paucis charus. Romæ Interiit ann. 1513. solemni funere elatus in Eccl. S. Mariæ de Populo terræ mandatus est, ad cujus tumulum prope aquam lustralem marmoream tabulam cum Leone Castrum manibus tenente, Castelloneæ gentis nobile signum apposuere una cum inscriptione, quæ à prætereuntium pedibus exesa nec legi, nec videri potest; Ioseph tamen Castelloneus Ioannis Iacobi ex fratre nepos, ac Francisci, Pii IV. Cardinalis Patruelis in proximo sacello tumulum, & cenotaphium patruo, & patrueli commune singulari pietate erexit. Ioannis Iacobi elogium scripsit Antonius Bessa Nigrinus.

LIV. 63 **STEPHANUS GABRIEL** Merinus Hispanus, successit Castelloneo ann. 1513. sub Leone X Lateranensi Concilio interfuit, & subscripsit. A Clemente VII. Presb. Card. creatur, mox Indiarum Patriarcha & Giennēsis Episcopus, Barensem Ecclesiam dimisit ann. 1530. postquam absens omni tamen pietate per annos fere 17. administrasset. Romæ defunctus est mense Augusto 1535. & sepultus in Ecclesia sancti Jacobi Hispanorum. (1) Moriens maximam denariorum summā ędificandis Barensis Ecclesiæ subselliis (odęum vocant) testamento reliquit: aliam summam Clero ad obitus sui annuam commemorationem legavit præter ea, quæ pietatis intuitu aliis Ecclesiis, & pauperibus vivens impertierat. Mitram Item pretiosissimam, & varia indumenta sacra eidem Ecclesiæ donavit in pignus amoris. Porrò ad ejus tumulum hoc epitaphium legitur.

Stephano Gabrieli Merino Giennen. Episc. à Carolo V. Imp. [illegible] sedatas populares Hispaniarum seditiones inter intimos Consiliarios adjecto, Classi in Italiam navigan- ti Præposito,

Bello Pannonico pro communi salute suscepto procurationi rerum Castrensium Præfecto, à Clemente VII. Pont. Max. admiratione virtutis ad summos honores evecto, lxiii. ætatis suæ anno, publico dolore bene acta vita functo P.

LV. 64 **HIERONYMUS** Grimaldus b Presbyter Cardinalis à Clemente VII. creatus Barensis Ecclesiæ Archiepiscopus declaratus est die 2. Sept. 1530. Hanc Ecclesiam administravit plus minus ann 13. eamque dimisit anno 1540. & in patria sua Januensi defunctus est Augusto mense anno 1543. Vide quæ de ipso scripsimus in Episcopis Brugnatensibus, & Albingaunensibus tom. 4. ubi corrigendus est annus mortis, ac pro 1544. scribendus 1543. fuerat enim earum Ecclesiarum, tum & Venafranæ administrator.

b De eo citatus Ciaconius tom. 3. col. 644.

a De eo Ciaconius citatus tom. 3. col. [illegible]

LVI. 65 **HIERONIMUS** Saullus Cardinalis Grimaldi consobrinus ex Clerico Cameræ Apostolicæ eidem successit die 20. Aug: 1540. sibique commendatam Ecclesiam ad aliquot annos gubernavit, trans-

(1) Salazar in suo Martyr. Hispan. tom. 6 die x. Novemb. enumerat hunc Merinum inter Episcopos Legionenses prænomine tamen Stephani obliterato, quod etiam in Epitaphio reticetur in Ecclesia S.Jacobi nationis Hispaniæ. Legionensis tamen haud fuit Episcopus, [illegible] licet ad eam sedem illum promoverit Leo Papa, ut legitur in Cicconiano opere. Administravit etiam Cajetanam, & Bovinensem Ecclesias. Lucentius.

translatusque deinceps est die 8. Apr. an. 1550. ad Januensem Ecclesiam: de quo vide ejus urbis Archipræsulum nostrum Catalogum tom. 3.

LVII. 66 JACOBUS de Puteo *a* Niclensis nobilitate generis, juris scientia, ac morum laude præclarus ex Romanæ Rotæ Decano Barensis Ecclesiæ Archiepiscopus renunciatus est à Julio III. Pont. Max. die 18. Aprilis ann: 1550. mox Presb. Card. ad titulum sancti Simeonis creatus, Signaturæ Justitiæ Præfectus, Poloniæ, Ordinis equitum Melitensium, ac Carmelitarum Protector, unus ex Generalibus Inquisitoribus optimus, integerrimus, & magnæ auctoritatis purpuratus Senator, postquam annis ferè 12. Barensem Ecclesiam absens benè rexisset, in gratiam Jacobi nepotis ejus se regimine abdicavit anno 1562. ac sequenti Romæ desiit vivere 6. Kalen. Maii sepultus ad Minervam; Franciscus Scaricius Mediolanensis in illius funere orationem habuit. Inscriptio sepulchralis ad tumulum ejus in marmore legitur.

a De quo Oldoinus in Athen. Ligust. Rolotrus in Syllabo Script. Pedemon. & Ghillinus in Theat. t. 1. Mondol & Ciaconius Oldoini t. 3. col. 771.

D. O. M.

Jacobo Puteo Niclensi S. R. E. Presbytero Cardinali præcipuo ac integerrimo viro, qui summam V. I. scientiam ita cum summa probitate conjunxit, ut unus Reip. constituendæ, disciplinæque revocandæ præcipuus auctor votis bonorum expeteretur. Vixit annos lxviii. obiit sexto Kalen. Maii M. DLIII. Antonius Puteus Archiepiscopus Barensis nepos P.

(,, *Huic Archiepiscopo Philippus II. Hispaniarum*
,, *Rex Catholicus, ut Patres Societatis Jesu in ci-*
,, *vitate Barii domum haberent, sequentis tenoris*
,, *perscripsit Epistolam.*
,, Al Muy Reu. in Christo Padre Cardenal Puteo
,, nostro muy caro, y muy amado amigo.
,, D. Phelipe por la gratia de Dios Rey de Espan-
,, na, de las dos Sicilias, de Hierusalem, &c.
,, Muy Reu in Christo Padre Cardenal Puteo,
,, nostro muy caro, y amado amigo.
,, Aunque vos sabeis, el fructo, que hazen los
,, Religiosos de la Orden, y Compañia de Jesus,
,, con su doctrina, y esemplo, y deveis hazer por
,, ellos lo que sabeis que merescen. todavia os rue-
,, go muy affectuosamente, que en las occasiones
,, que se offrescieren, favorescais lo que les toca
,, con su Santidad, para qae les haga gracia, y mer-
,, cede señaladamente en la fundacion del Cole-
,, gio, que labran en essa Ciudad, que serà para
,, que salgan del personas que puedan aprovecchar
,, con su doctrina en la Christianidad, por cuya
,, causa rescibere singular complacentia de lo que
,, por ellos hazieredes, de mas de lo principal, que
,, es el servicio de nostro Señor, el qual os tenga
,, muy Reu. Cardenal nostro muy caro amigo en
,, su continua protection. De Guisando à primero
,, de Abril. M.D.LXI.
,, Yo el Rey:
,, G. Perez. *Lombardus.*
,, *Præsulatu ejusdem Cardinalis de Puteo Julius*
,, *III. Pontifex sua bulla sub Dat. Romæ* 13. *April.*
,, 1551. *quæ incipit*: Sicut Dilecti Filii — *suppli-*
,, *cationibus cleri, & populi Melphicten. facultatem*
,, *concessit Archiepiscopis Barensibus, suisque Vi-*
,, *cariis procedendi, sine tamen præjudicio exemptio-*
,, *nis illius Ecclesiæ, uti sedis Apostolicæ Delegatis*
,, *in cognitione omnium causarum appellationum,*
,, *ut e propriis hisce verbis dictæ Bullæ, quæ in Arch.*
,, *Melphict. Ecclesiæ asservatur.* -- Nos igitur &c.
,, hujusmodi supplicationibus inclinati eamdem
,, fraternitatem tuam, & pro tempore existentem
,, Archiepiscopum Barensem, ac tuum, vel illius
,, Vicarium, qui alias sine præjudicio exemptionis
,, dictæ Ecclesiæ causas appellationum ab Episco-
,, po, vel ejus Vicario prædicto pro tempore inter-
,, positas dicta Authoritate audiatis, & alias juxta
,, Canonicas Sanctiones terminetis, atque decida-
,, tis, eadem authoritate Apostolica tenore præ-
,, sentium deputamus non obstantibus Apostolicis
,, &c.)

67 ANTONIUS Puteus abdicante se patruo Card. iniit Pontificatum Ecclesiæ Barensis die 16. Decembris 1562. Pio IV. sedente; statimque post suam inaugurationem ab eodem Pontifice Tridentinum ad Concilium oecumenicum profectus est, ultimisque sessionibus adfuit, talemque se præbuit in sua proferenda sententia, ut Patribus admirationi fuerit. Indè reversus magna cum prudentiæ, & pietatis laude Ecclesiam suam administravit. Gregi sollicitus Provinciale celebravit Concilium, in quo Tridentini sanctiones publicavit, ad quarum normam Clerum reformavit, populumque instituit: in obeundis Episcopalibus muneribus diligens, in tuenda Ecclesiastica libertate indefessus vir fuit. Pietatem suam testatam voluit in cœnobii Capuccinorum Fratrum exædificatione, quos ipse paulo ante vocaverat, tradideratque locum ad titulum S. Crucis anno 1575. Auctor fuit, ut ad erudiendam juventutem, & pietatem sectandam anno 1583. à Barensibus Collegium Societatis Jesu excitaretur, bonum opus non solum assidus apud omnes exhortatione, verum etiam sua pecunia juvit. In Cathedrali laicalem sodalitatem instituit sub titulo sanctæ Mariæ Constantinopolis, ubi frequentes communiones, divineque laudes peragebantur boni Pastoris exemplo devotissimè, cujus sacello, & sodalitati non paucas attribuit eleemosynas, & indulgentias procuravit a Gregorio XIII. Pontifice. Anno 1579. Ecclesiam cœnobii sanctæ Scholasticæ die 21. Aprilis dedicavit: supra fores appositus lapis rei memoriam servat. LVIII

Templum hoc Divæ Scholasticæ diu dicatum Antonius Puteus Barensis, & Canusinæ Sedis Archiepiscopus, amabilium Scholasticæ Tantæ Abbatissæ, cæterarumque sacrarum Virginum precibus consecravit anno à Virginis partu MDLXXIX. xi. Kalend. Maii Gregorio XIII. Pontif. Max. & Philippo de Austria Rege invictissimo.

Vetustissimum hoc cœnobium fundatum fuisse temporibus Pipini Francorum Regis circa annum 755. verus est traditio: quod paulo post ultimam ejus Ecclesiæ dedicationem ab Archiepiscopo Puteo celebratam casu, vel arte Dæmonum, ut scribit Beatillus, igne ferè totum consumptum, Barensium.

& Archiepiscopi pia liberalitate, ac eleemosynis, pristino splendori restitutum est. Cæterum Antonius sub Sixto V. Papa in Germania munere legationis functus est apud Rodulphum II. Imp. in quo obeundo cum annos duos magna omnium laudatione consumpsisset, ad Ecclesiam suam reversus, plures Sanctorum reliquias, quas tum à Pontifice, cum ab aliis summis viris dono acceperat, in Cathedrali honorificè collocavit, & gregem sibi commissum verbo, & exemplo uberrimè pavit. Tandem Romam vocatus à Clemente VIII. ad alios labores pro universali Ecclesia sustinendos ibidem anno 1592. die 14. Julii, cum propè triginta, sua in Ecclesia regenda explevisset annos, eum mors viventibus abstulit; elatus in Ecclesia S. Mariæ super Minervam prope Patruum Cardinalem suum prædecessorem humatus est. Publicum funus deinde Barii miserando omnium Cleri, civiumque luctu celebratum est, curante supremos defuncti Præsuli honores pia ejus recordatione, egregiaque virtute.

(„ *Exercitium docendi pueros christianam doctri-*
„ *nam in variis Ecclesiis suæ civitatis, & diœcesis*
„ *ipse instituit, quo munere, & ipse sæpissimè in sua*
„ *cathedrali functus est, ut Parochi acrioribus sti-*
„ *mulis eo fungerentur. Cum suis diebus omnium*
„ *caritas suam acerbissimè diœcesim vexaret, adeo*
„ *ut fame in publicis viis plurimi interirent, non*
„ *modò ipse suum omnem censum inter pauperes di-*
„ *stribuit, sed ad id etiam suo exemplo potentes, ac*
„ *divites excitavit, pro quo flagello avertendo pu-*
„ *blicam supplicationem indixit feria secunda imme-*
„ *diatè post Pascha Resurrectionis ad Divæ Mariæ*
„ *de Arena innumeras gratias devotè implorantibus*
„ *largientis ædem, quam & ipse ære proprio in am-*
„ *pliorem à fundamentis formam reædificavit. A*
„ *Gregorio XIII. Indulgentiam Jubilæi, 1675. im-*
„ *petravit pro suis diœcesanis, qui legitimè im-*
„ *pediti ad almam urbem se conferre nequive-*
„ *rant.* Lombardus.)

LIX. 68 JULIUS CÆSAR Richardus Fabii Ripæ Marchionis, & Regii Neapol. Consiliarii germanus frater Barensium dignitatem Clemente VIII. Pontifice concedente assequitur die *a* 17. Octob. an. 1592. Vix optimus Præsul Ecclesiasticæ perfectionis studiosissimus prædecessoris æmulator adierat Ecclesiam, cum Clemens illum revocavit ad Curiam, ac veluti virum sapientissimum, & in arduis negotiis pertractandis versatum, ut paci Christianorum consuleret, Apostolicæ Sedis Nuncium ad Sabaudiæ Ducem misit: quo in munere ita se gessit, ut Pontificis Max. expectationi responderit, ac Henrici IV. Gallorum, Navarrorumque Regis, Carolique Emanuelis gratiam promeruerit. Fere annos novem in ea difficili legatione consumpsit, tandem à Paulo V. *b* revocatus, cum ad suam lætus properaret Ecclesiam, Neapoli in morbum incidit, ibidem moritur die 13. Februarii 1602. quinquagenario major. Corpus ejus solemni pompa in Ecclesiam Nominis Jesu illatum; post annos duos in Ecclesiam Spiritus Sancti in sacello majorum relatum: epitaphium defuncto scripserunt, ac posuerunt Alexander Episcopus Suessanus, Fabius, & Lælius ejus germani fratres, quod legitur ibidem marmoreo in tumulo.

a Die 19. Octobr.

b A supradicto Clemente.

Julio Cæsari Riccardo Archiepisc. Barensi, qui religione in Deum, benignitate in pauperes, prudentia, ac solertia agendi incomparabili se cujuscunque ordinis hominibus, præcipuè Summis Pontificibus probavit, maximè ad Allobroges legatione difficillimis temporibus præclarè obita, æternum consignavit, studioque gregis cum rediret, Neapoli morte occupato, sibi non immatura, suis peracerba, Idib. Febr. MDCIII. ætatis suæ L.
Alexander Episcopus Suessanus, Fabius Regius Consiliarius, Lælius Judex M. C. Vicariæ fratri optimo, & benemeritissimo pii, & grati animi monumentum poss. anno Domini MDCIV.

(„ *Hic Episcopus Riccardus, qui fuerat majoris*
„ *Ecclesiæ Neapolitanæ Canonicus, ut ad suam per-*
„ *venit Sponsam, erectionem nosocomii pro paupe-*
„ *ribus infirmis, quod audit sacer Mons pietatis, &*
„ *conservatorii mulierum sub titulo Annunciationis*
„ *B. M. Virginis promovit, & licet primum opus à*
„ *Scipione Crysanto dotatum fuisset, propriis etiam*
„ *substantiis Archiepiscopus confirmavit. Cum con-*
„ *siderasset redditus Cœnobiorum Monialium valdè*
„ *impares esse illarum numero, earundem numerum*
„ *restrictum voluit, ut commodè illorum censu ali pos-*
„ *sent. Sic in Divæ Scholasticæ, ubi erant sexagin-*
„ *ta tres sacræ virgines, duas supra quadraginta*
„ *voluit, in D. Jacobi, ubi sexaginta duo, voluit*
„ *triginta sex, in Divæ Claræ, ubi quadraginta sex,*
„ *unam voluit supra triginta, in Divæ Mariæ à bo-*
„ *no Consilio, non amplius quam octo assignavit. Ca-*
„ *nonicos, qui prius cum dignitatibus erant duo su-*
„ *pra quadraginta, prævia bulla Clementis VIII.*
„ *1595. viginti octo voluit; quod & in utile, & sum-*
„ *mum decus cessit sacræ metropolitanæ basilicæ, in*
„ *qua asservatur crux argentea, & quædam cande-*
„ *labra item argentea magni ponderis, quæ ab us-*
„ *que Sabaudia cum pretiosa supellectili pro sollemni-*
„ *bus pontificalibus functionibus in signum sui amo-*
„ *ris indubium, ad suam sponsam dono miserat. Ne-*
„ *gocia nimis arduæ legationis felicissime obivit,*
„ *quia præter suam miram dexteritatem, illa sem-*
„ *per cum D. Francisco Salesio Gebennensi Episcopo*
„ *tunc in humanis agente, trutinabat; non scribe-*
„ *bat, nec verbum quidem faciebat, nisi prius con-*
„ *sulto Salesio, qui & eum summa animi benevolentia*
„ *prosecutus fuit. Ad eum plures propria manu per-*
„ *scripsit epistolas, quarum unam, quæ summa ve-*
„ *neratione servatur ab inclyto illo Neritonensi Epi-*
„ *scopo Antonio Sanfelicio, devotionis erga tantum*
„ *indigetem strenuo præcone typis jam dedit Andreas*
„ *Massellonius Sacerdos pietate, doctrina, pru-*
„ *dentia, aliarumque virtutum corona redimitus,*
„ *quem indefessum in vinea Domini operarium sub*
„ *sacri laboris mole defunctum adhuc luget sua pa-*
„ *tria Neapolis. Carolus Augustus de Sales in vita,*
„ *quam latinè concinnavit ejusdem Sancti, mentio-*
„ *nem facit Julii Cæsaris lib. 4. fol. 89. & 96. & in*
„ *indice illustrium virorum, qui cum eodem Salesio,*
„ *aut amicitiæ fœdere, aut calami commercio conjun-*
„ *cti fuerant, recenset Julium Cæsarem Riccardum,*
„ *qui non minus 34. Epistolas ad illum dederat.*)

69 BONVISUS Card. Bonvisus *c* Lucensis summa omnium gratulatione Barensis Archiepiscopus salutatus est a Clemente VIII. Pont. Max. die 18. Martii anno 1602. pauloque post ab ipso consecratus, solemni in urbem, & Ecclesiam ingressu receptus est 11. die Novembris: sedit annum unum, mens. 3 dies 14 de quo non pigebit hic verbatim referre, quæ de ipso scripsimus in nostris ad Ciaconium notis. Bonvisus natione Tuscus, patria LX.

c De eo Ciaconius Olduini tom. 4. col. 340.

Lu-

Lucensis, & nobilibus ortus parentibus singularibus animi dotibus abundanter à natura ornatus, litterariis studiis, & præcipuè juris legalis scientia imbutus, Romam Juris consultissimus, & morum affabilitate mirabilis veniens, utriusque Signaturæ Referendarius, mox Cameræ Apostolicæ Clericus factus, virtutis laude, tam clarus evasit, ut à Clemente dignissimus reputaretur, qui universæ Patrimonii Provinciæ summa Prolegati potestate præsideret. In eo munere tanta cum prudentia, & auctoritate præfuit, ut altiori magistratu dignus reputatus Ecclesiastici exercitus, Joanne Francisco Aldobrandino Duce, Generalis Commissarius in Pannoniam præfectus fit. In eo igitur officio, cum strenuè se gessisset apud omnes, & præcipuè apud Pontificem, incredibilis ei crevit auctoritas. Hinc factum est, ut Pontifex supremum, quem poterat, ei deferret honorem. Ab ipso igitur S. R. E. Card. creatus die 17. Martii 1599. D. Viti, & Modesti Diaconia exornatus, pauloque post ex Diacono Presb. factus, sancti Blasii de Anulo titulum optavit, & ad varia Vrbis negotia adhibitus fidelem semper & Christianæ pietatis zelo plenum Romanæ Ecclesiæ suum impendit laborem. Anno 1602. die 18. Martii ad Barensem nobilem hunc Archiepiscopatum evectus, ab eodemque Pontifice consecratus, summa Barensium lætitia 21. Novembris ejusdem anni solemniter urbem ingressus est, in eaque paucos, quoad vixit, menses, ut narrat Beatillus, populum docendo, verbum Dei subditis prædicando, sacramenta administrando, Clerum reformando, pupillos, viduas, & pauperes summa pecuniæ vi sublevando, alaque pietatis, & Pastore digna opera agendo, magna cum sui nominis gloria versatus est, vir singularis liberalitatis, virtutisque Principibus, Christianisque cæteris hominibus, non magis claritudine sanguinis, quam pietatis, illibatæque castimoniæ laude celebris, ex hac vita mortali in ipso gloriæ curriculo ereptus, ad æternam, ut speramus, transiit gloriam, maximo omnium (præcipuè Barensium) mœrore, Kal. Septemb. ætatis suæ 42. salutis verò anno 1603. magna a populo, Cleroque Barensi, cum lacrymis fuerunt illi parata funera, cadaver in Metropolitana depositum, cui sacras vestes pretiosas in ornamenta Sacerdotum, vasa argentea plurima, pecuniasque non paucas legaverat, in patriam paulo post a gentibus suis relatum, in Æde sancti Fridiani humatum, ejus sepulchrum hoc elogio insignitur.

CHRISTO RESURGENTI
Bonviso Bonvisio Patritio Lucensi, utriusque Signaturę Referendario, Camerę Apostolicæ duodecim viro, Provinciæ Patrimonii Prolegato, exercitus Pontificis in Pannonia Quæstori summo, mox sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, ac Barensium Archiepiscopo, viro religione, integritate, prudentia, liberalitate singulari, illibatæ castimoniæ fama conspicuo Martinus, Stephanus, & Antonius fratres optimo, ac benemerito, in ipso ætatis flore, medioque gloriæ cursu erepto perpetuis cum lachrymis P. C. C. C. Vixit annos xlij. men. 1. dies xxiv. obiit Kal. Septemb.
MDCIII.

(,, *Alio elogio exornatus fuit Romæ in Ecclesia sua*
,, *titulari S. Blasii de Annulo.*

D. O. M.
,, Bonviso Bonvisio Lucensi Tit. hujus
,, Ecclesiæ Presb Card. Archiep. Barensi
,, post præclara expleta munera in utra-
,, que Signat. Referendarii, in Apostol.
,, Cam. Clerici Præsid. in Patrimonio
,, Gubernatoris, in Pannonia Pontif. exer-
,, citus Commissarii Generalis, in Vrbe
,, Card. optimi, in Ecclesia Barien. Pasto-
,, ris vigilantiss. gloriosa magnos ob labo-
,, res, sed immatura morte prærepto,
,, religionis studio, animi candore, per-
,, petua omnis vitæ pudicitia, morum
,, suavitate prædito Martinus, Stepha-
,, nus, & Antonius Fra. F. F. Vixit an.
,, XLII. Men. I. Dies XXIV. Obiit Ba-
,, rii Prid. Kal. Septemb. MDCIII. Se-
,, pultus Lucæ, optatus Romæ, vivit
,, Deo.

,, *Fuit Bonvisius purpura omnibus titulis cumu-*
,, *latissimè dignus, probus, moribus elegans, &*
,, *viris doctis favens, quos sibi voluit semper ha-*
,, *bere familiares. Romæ etiam purpuratus pere-*
,, *grinos excipiebat in propria domo, nudis pedibus*
,, *Barensium supplicantium agmen ad implorun-*
,, *dum divinum auxilium præcedebat. Pœniten-*
,, *tium Confessiones ipsemet excipiebat. A suis pro-*
,, *priis detrahit commodis, vilibus etiam contentus*
,, *cibis, ut largus esset in pauperes.*)

70 GALEATIUS Sanvitalis a Parmensis vetusta nobilitate, & præclaris animi dotibus illustris à Clemente VIII. in locum defuncti Cardin. Bonvisii Barensis Archiepiscopus renunciatus est die b 8. Febr. anno 1604. Barium solemni ritu ingressus est, 9. Maii ejusdem anni Pallio in sua Cathedrali decoratus est ex mandato Pontificis ab Juvenacensi, & Bitectensi Episcopis. Sedit omni laude dignissimus Præsul annis duobus, nunciumque remisit factus Apostol. Cameræ Clericus sub Paulo V. Decessit verò Gregorii XV. temporibus, cujus erat magnus Domi Præfectus anno 1622. sepultus in Ecclesia S. Gregorii, sarcophago illius hoc legitur cenotaphium, in quo satis ejus dignitates, & virtutes recensentur. LXI.

a De eo Bordonus in Thesauro Eccles. Parmen. Mandel.
b Die 15. Martii.

D. O. M.
Galeatio Sanvitali ex Aloysio Sanvitali, & Somalia Fontanelleti Comitibus genito, Barii Archiep. & Cameræ Apostolicæ Clerico, cui cum summam generis claritudinem fore, & natura tribuissent, ipse animum virtutibus adeo excoluit, ut de Principatu utraque decertarent. Propterea à Sixto V. usque ad Greg. XV. tempora ad quę Vaticanæ regendæ domui præfectus est, Pontificum animos obsequio, aulam

efficio detinuit Cunctos Ordines sui administratione possedit, etenim amplissimis muneribus persuadus post clarissimas præfecturas sanctissimè administratus, Aquas Alteatinar Paulo V. rerum potiente summa diligentia, summisque laboribus, longo itinere ad Janiculi jugum perduxit, Itaque majorum rerum semper capax, & sæpius purpuræ destinatus, quo eandem propior, eo longinquior per obitum factus ad celsiorem, solidioremque apicem evoluvit in Cœlum, sexto Id. Septemb. an. ætatis lviii. salutis MDCXXII. eo relicta sui desiderio, ut quod antea contigerat nemini, Apost. Cam. Clerici collegæ optimo publicè parentarint. Ugo Sanvitalis Comes patruo eximio, & pluribus titulis egregiò merito memoris hoc additique unimonumentum posuit anno à partu Deiparæ. MDCXLIII.

Ibidem in pavimento hæc alia inscriptio legitur.

D. O. M.

Galeatio Sanvitali Patritio Parmensi, Barii Archiepiscopo, Cameræ Apost. Clerico, & sanctiss. D. N. Gregorii XV. domus Præfecto, Antoniæque Sanvitali Aurelii ab armis Senat. Bonon. uxori Ugo nepos Alexan. Sanvitalis, & Margaritæ Rubeæ Parm. jugalium Fontanelleti Comitum filius, ac non suis, & sibi monumentum posuit anno salutis MDCXXXXII.

Mortuus est Ugo præclaræ indolis juvenis, utriusque Signaturæ Referendarius anno 1644. hoc quod sibi paraverat communi monumento conditus fuit.

LXII. 71 DECIUS Caracciolus Ruffus Neapolitanus prisca nobilitate natus successit Sanvitali, ad hanc dignitatem vocatus à Paulo V. anno 1606. die 3. Julii. Sedit plus minus annis septem; mortem opetiit Romæ anno 1613. die 27. Maii, ibidemque tumulatur, vir quidem ob eius eximiam virtutem majori ævo dignus: cuius Præsulatus tempore Barium translata sunt è Cœmeter. Priscillæ Urbis Romæ celeberrima sanctorum Martyrum corpora Macarii, Justi, & Theophili, ac in Ecclesia Societatis Jesu solemni pompa sunt collocata: cujus etiam tempore, & auctoritate Bari Clericorum Seminarium ad normam Concilii Tridentini erectum est.

(„ *Decius ex illa inclyta Neapolitana Caracciola „ gente, in quam Carrosa æque nobilissima Mar„ chionatum S. Erami invenit, à puero pietati, „ & litteris operam dedit, & in utraque palæ„ stra mire profecit. Sacerdotalem amplexatus „ vitam, ei intimus fuit ob morum similitudi„ nem venerabilis P. Alexandri Borlæ Congre„ gationis oratorii Romani Sacerdotis, qui Nea„ polim cum Archiepiscopo æternæ mem. Paulo de „ Aretio advenerat, & tunc in nosocomio D. Mariæ „ de Populo morabatur, in quo frequens erat ipse De„ cius, ut Christo in suis pauperibus servitutis officia „ præstaret.*

„ *Institutum illis diebus fuerat Neapoli sodalitium „ sub invocatione SS. Trinitatis ad peregrinos exci„ piendos, convalescentes reficiendos instar Romani „ à D. Philippo Nerio tunc adhuc in humanis agente „ in commodum universalis Ecclesiæ excitati, & ado„ lescere sperabat illico cura Vincentii Maricondæ, „ non minus genere, quam pietate spectatissi. majo„ ris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonici, ac postea Tri„ ventini Episcopi, quem protectorem accitus fra„ ter esse voluit; sed per ejus absentiam in aula Ca„ tholici Monarchæ, ad quem publico nomine legatus „ fuerat, navicula veluti in primo litore, suo de„ stituta nauclero, coram vel ipso portu dissui non in„ jure timebat; cum Alexander Borla ejusdem soda„ litatis oratorium forte tunc primum ingressus, „ sed non forte, cœlesti quinimo consilio, ac velut „ intus agente numine ea exceptus ibi fuit communi „ lætitia, & unanimi consensione, ac si ipsemet Pa„ triarcha Philippus. Eum circumsæpire, suas om„ nes ei angustias exponere. At Borla bono animo es„ se voluit, promisitque protectorem sacerdotem etiam „ natalium splendore, pietate, doctrina, agendi dex„ teritate, Ecclesiastica, & regia etiam gratia prædi„ tum, utpote regio sacello adscriptum, qui eos non „ sineret amplius Maricondæ desiderio æstuare. Et „ reapse Decius primis Borlæ auribus, non prote„ ctoris authoritate illam dirigere, ac tueri, sed filia„ li obsequio sodalium albo conscriptas fovere, ac pro„ curare. Humanam prorsus fidem superant, quæ „ in ipsa educanda, confirmanda, ad maturitatem „ denique perducenda operatus, ac perpessus fuit. „ Cultus divinus semper eum principe studio occupa„ vit. Sacrarium sæpe sæpius sacris, & pretiosis su„ pellectilibus proprio ære ditavit. Pauperibus in „ Xenodochio peregrinis, valetudinariis semper fa„ mulabatur. Ædificationi Ecclesiæ, oratorii, ac san„ ctæ domus invigilabat, etiam diurni operariorum „ rationem habens. Cum hæreditas fr. D. Fabritii „ Pignatelli Equitis Hierosolymitani ad sodalitatem „ pervenisset, quæ fuit primum ejusdem patrimo„ nium, sed magni momenti litibus undequaque im„ plicita, etiam in foro ipsius jura acerrime tutatus „ fuit. Anno jubilæi 1600., qui fuit primus ab insti„ tuta sodalitate Neapoli, proprius eam, non solum „ juvit substantiis, sed eleemosynas adeo uberes à „ sodalibus, à piis viris, & à præfectis aliorum pio„ rum operum comparavit, ut octuaginta circiter pe„ regrinorum millia potuerit & commode excipere, „ & expeditis etiam alere; ac solum ipse Decius cor„ porali peregrinorum refectioni incubuit, sed eodem „ tempore & animarum, libello pro ipsis ornato, de „ quo inferius. Et ut singula brevi complectamur, „ pro sua sodalitate vel præsens, vel absens, vel sos„ pes, vel infirmus uno, eodemque tempore concio„ nator, censor, æditaus, præfectus, patronus, causi„ dicus, curator rei familiaris, tabellio, historicus, ar„ chitectus, faber, unus denique omnia fuit. Suis glo„ riosis laboribus cœlum adeo arrisit, ut quam sexta „ vice primicerii munere, quod primum in ea est, pro„ curabat, corpore, non animo pro mitra Bariensi an„ no 1606. coactus relinquere, reliquit adeo bene con„ firmatam, ut ad sanctimoniæ ultimus metus per„ venturæ non amplius ei opus fuerit assequi, quam „ quæ sibi suus imputet, quam filius verbo perscri„ pserat, reipsa perfecerat. Vivis ipsam, ut ma„ tronis splendore generis, honorum gradu, vitæ „ exemplaritate vere principibus repletam vidit. „ Parum fuerat vidisse, quam vagientem, utpote „ vix quatuor ante mensibus excitatum repererat, „ brevissimo annorum spatio matrem aliorum soda„ litatum, & fœcundissimam aliorum piorum ope„ rum scatebram sua undequaque prole, quæ maxi„ ma sanctitatis opinione ad cœlum evolarat, coro„ natam salutavit.*

„ *Clerus Neapolitanus Decio, qui sua jura apud „ sanctam Sedem strenuè olim, ac fortiter propugna-*

rat,

rat, gratulationis officium persolvit. Sodalitas autem tanti filii plaudens honoribus tridao lætaater pulsari volae, festivisque luminibus noctu frontem Ecclesiæ, & sanctæ domus solaria nitescere voluit, eo majori gaudio, quia etiam Neapoli in D. Mariæ ab Angelo annunciatæ propriis eum vidit oculis pontificio indulto in Archiepiscopum sacrari: quod mire exerevit, quando ipse Decius primum ac potuit, in suo oratorio sacris voluit operari, ad suos sodales sermones habere, ea denique omnia exseqat munia, ac si ultimus fratrum, aut vere ipse tunc primum tantæ sodalitati nomen daret; lacrymis ipsa tandem parcere non potuit, quando Decius ad suam diœcesim gressum directurus voluit omnes Sodales in oratorio congregatos, à quibus humi prostratus veniam humillimè petiit, si 26. annorum spatio, non omnes, quas ipse speraverant, optimi sodalis partes venerari potuerant; si erga omnes non se gesserat ea, quam debebat omnibus, fraterni amoris illecebras si se verè diligerent, in eum graviter animadverterent, severe plecterent, etiam atque etiam enixè, ac flendo deprecabatur; sed cum non amplius proloqui abortis lacrymis amantissimi fratres permisere, & agmine facto eum cingentes alii amplecti, alii omnimode coluctanti manus, & etiam pedes raptim exosculari, fletu mutuæ charitatis officia suffocante. Ut autem fari potuit, se, & communibus sodalitatis, & peculiaribus cujusque orationibus commendatum voluit, ut Episcopali muneri faceret satis.

Ipse interea singularem in cultu, victuque moderationem retinuit, & vitæ sanctimoniam novæ dignitatis accessu novo virtutum ornamento augendam procuravit. Die 26. Martii 1607. maxima, ut numquam aliàs, Ecclesiastica pompa, & præsulari majestate Barium ingressus, ab omni Clero, & Magistratu prisco more exceptus fuit ea solemnitate, quam deceret excipientem, & exceptum. Prima die sponsam suam pretiosis Olosericis etiam auro Arabico intertextis, ac miro opere concinnatis donavit. Visitationi locali, ac personali se dedit illico, cumque in plurima, & omnino absurda offendisset, quibus, ut in brachio extento iret obviam, laica sibi potestate opus esset, hanc ad Electas pro regimine ejusdem civitatis epistolam direxit. Foris.

Alli Signori Sindici, e Conseglio della Città di Bari. Intus. Signori Nobilissimi.

L'Obligo che m'apporta la Dignità Arcivescovala, mi spinge a communicare alle SS. VV. il bisogno dell'anime di questo popolo, e chiederle insieme quell'agiuto per il loro buon governo, che non si può da me somministrare, e secondo i Canoni spetta a loro provedere, oltre che per l'utile generale, e particolare, è per la convenienza non solo non si deve negare, ma fare ogni sforzo che si ottenga. Per questo dico alle SS. VV. che hò ritrovato questa Città molto numerosa, e senza Parocchie, e che per il Concilio Tridentino cap. xiii. in fine sess. 24. de reform. è necessario farle. L'hò anco ritrovata senza Seminario, che nel detto Concilio, e proprio nel cap. xviii. sess. 23. de reform. si conclude, che sia necessario, e che si faccia in ogni Città. Hò di più ritrovato, che di questo popolo, si ben nell'articolo della morte ciascuno si fa scrupolo d'haver fraudato le Decime a questa Metropoli, e perciò lascia un tanto per detta fraude, tuttavolta niuno d'esso si risolve a pagare dette Decime, alle quali è obligato de Jure Divino, & humano. Hò ritrovato ancora la Catedrale senza prebenda Teologale, e di penitenziero, e senza collatione de' beneficii Camerali, con le quali si potessero fare dette prebende. Hò ultimamente ritrovato un Sacerdotio poco spirituale, mal disciplinato, e senza lettere, & una Turma di Chiericotti, che in luogo di caminare per la via della virtù, s'indrizza per quella de' vitii, onde si mantiene un Seminario di persone delinquenti, e totalmente contrarie alla professione Chiericale donde nasce l'inquieto, & il scandaloso vivere della Città; per queste, & altre ragioni, che sarei troppo lungo ad' assegnare in questo breve foglio, dico alle SS. VV. che hanno da far pensiere, e conclusione insieme, che se ritrovi ricapito per l'obligo c'hanno, ò di pagare le Decime debite, ò almeno di dotare le Parocchie necessarie, e di fabricare la casa per il Seminario, nel che non vi andarebbono sette, ò otto mila docati in proprietà, ò vero da 500. in 600. docati d'entrata l'anno, che con una minima gabella, che si ponesse ad tempus, si provederebbe all'una, ò a l'altre, seconde l'urgentissima necessità richiede; astretto dalla quale prego le Signorie Vostre a non correre precipitosamente in questi negotii dando l'esclusiva, mà farvi non solo matura consideratione, mà ferma risolutione, che si osserva cosa tant'utile, tanto necessaria, e tanto decente a questa Città, e Provincia, non lasciando di dirle, che mentre non si procederà conforme al bisogno, & obligo; io per non mancare del mio debito, agiutato dall'orationi, c'hò ordinato, che si facciano per il buon esito di questi santi desiderii, in qualche modo indriazarò ad effettuarli di quella maniera, che mi sarà lecito, e non seguendo, sarò scusato appresso a Dio, & al Mondo, &c.

Interea ut Ecclesiasticam disciplinam omnino labefactatam restitueret, mense Decembri die 28. anno 1607. Synodum habuit diœcesanam, quam triduo publico plausu expeditam paucos post annos Camillus Certus Apostolicus Notarius, & curiæ Barensis actuarius typis dedit. Vix novem in sua Ecclesia menses residere potuit, quippè obortis gravissimis dissidiis inter ipsum, & capitula Canusii, Aquævivæ, & regiæ Ecclesiæ D. Nicolai, opus Decio fuit pro juribus suæ sponsæ se ad almam urbem conferre, à qua nonnisi post biennium magno quidem impendio, & incredibili labore obtinuit, ut Canusinum capitulum suæ esset provinciæ, illud Aquævivæ suæ diœcesis, Canonicos, omnemque clerum ejusd. regalis Ecclesiæ D. Nicolai ad quæ de jure secundum Concil. Tetdcutinum tenebantur, sibi omnino subjectos. Barium victor regressus dirgilli caritati, quæ ferre omnem vastavit Italiam, adeo ut solum Barii tres mille circiter homines fame interierint, adeo, quoad potuit, opportune obstitit, ut supremum ab afflictissima urbe exitium propulsarit erogans in pauperes omnem suam substantiam, & in idipsum suo exemplo potentes viros impellens. Clam egenis verecundis sui Ministri opem ferebant, ne vero aliquam domum, cum jam universalis esset inopia, invisitatam pertransirent, ipse Archiepiscopus panem, pecuniam secum deferens, non domos solummodo, & palatia, sed ipsas casas, ipsa tuguria percursabat; Vacuus ad suum penetrale rediens, iterum onoratus exibat nulli parcens labori, sudori, vigiliæ, imo & sæpissime ipse esuriens, ut suos diœcesanos famelicos, & cibo reficeret, & in hujusmodi calamitate, ne caderent animis, solaretur. Ipse interea noctu continuis lacrymis, carnis maceratioinbus, ferreisque se exercens catenulis apud communem instabat Dominum, ut flagella iracundiæ a suo populo vel averteret, vel illi parcens in se unum excuteret.

Cum anno 1610. summus pontifex Paulus V. in beatorum albo conscripsisset vener. Ignatium de Lojola Societ. Jesu institutorem, & idcirco ab ejus filiis Barii sollemne festum præpararetur, Decius, qui & eumdem Indigetem, suamque societatem summo loco semper habuerat, voluit illud augustius reddere, & omnibus sacris honoribus cumulatissimum. Die itaque ultima Julii, ut vere festiva, à servilibus operibus cavit, omnes abstinerent, & sacris interessent, ad Ecclesiam Soc. Jesu maxima Ecclesiastica pompa, omnique comitante clero ipse venit, sacris vesperis, & incruento altaris sacri-

ficio pontificaliter interfuit. A suo solio panegyricam orationem habuit, qua Beati virtutes omnes stylo quidem perpolito, & vere sacro recensens, suos omnes diœcesanos mira erga illum devotione imbuit, quam postea orationem Societas Jesu, ut communi Barensium voto faceret satis, ab Archiepiscopo obtentam typis dedit.

Clericis diœcesanis propter Episcopale palatium seminarium aperuit, in cujus fronte hæc extat inscriptio.

Ad Dei Cultum,
Ecclesiæ Dignitatem,
Cleri Disciplinam,
Provinciæ Commodum,
Decius Caracciolus Barii
Et Canusii Archiepiscopus
Seminarium excitavit
CIↃDCXII.

Presbyterium suæ ædis principis, quod prius erat clausum, laxatum voluit, ut sibi commissa plebs commodius sacris posset functionibus interesse, in cujus parte dextera suum thronum erexit. Fratres Minores observantes suam novam Ecclesiam ejus Præsulatu perfecere, in cujus summa coronide legitur.

Soli Deo honor, & gloria, cujus est hæc
Domus orationis MDCXIII.

Ecclesias omnes suæ diœcesis, quibus potuit, cumulavit beneficiis. In illa Bitricti, divi Stephani protomartyris lipsana argenteo brachio sua impensa fabrefacto conclusit. Cum verò ob nova discrimina cum illis Capitulis, opus ei fuisset Romam repetere, ibi die 27. Maii in festo Pentecostes anno 1613. humanis rebus ereptus est, desiderium sui ingens omnibus, atque ipsis quidem Cardinalium primis, apud quos summæ semper venerationi fuerat, relinquens. Heros antiquis primitivæ Ecclesiæ Episcopis comparandus, adeo omnibus illorum virtutibus ad miraculum ornatus effulsit. Animarum procuratio in eo singularis, pietas erga pauperes, & præcipue caritatis tempore eximia, zelus domus Dei semper in eo primas obtinuit, pro qua continuo duras sibi semper, mira constantia pertulit, vitamque pro illa fundere non dubitavit. Candor ei morum, ac innocentia mirabilis. Orationi semper incubuit, ac lectioni SS. Patrum. Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum verus D. Philippi Nerii filius summa semper religione prosecutus fuit, ut in eo sumendo extra se pene fieri videretur. Exercitiis spiritualibus S. Ignatii ab adolescentia, & postea ut sodalis SS. Trinitatis peregrinorum quotannis, saltem semel vacabat, quibus ad amplioris sanctimoniæ incrementum continuo incendebatur. Cum gravissimis erat negotiis irretitus, furabatur à somno statu tempora meditationi, precationi, ac scrutandæ conscientiæ. Sodalitatem suam SS. Trinitatis suis sudoribus irrigatam, peculiari studio sẽper coluit, illamq; non solum in suis orationibus, sed & Epistolarũ cõmercio semper habuit præsentẽ, semperq; præsentẽ & eum habuit ipsa Sodalitas, quem continuò consulebat, cui omnes suos progressus nunciabat, à quo etiam pro sodalium receptione, & pro omnibus agendis votum expetebat. Sibi in ultimis adesse voluit Patres congregationis Oratorii, & Societ. Jesu, quos inter animo alacer placidissime spiritum illi dedit, pro cujus amore vitam posthabuerat. In Ecclesia D. Spiritus in Saxia, in cujus Nosocomio pauperibus Jesu Christi semper inservierat, sepulturam elegit, omni pompa interdicta, & sepulcrali inscriptione. Sodalitas autem SS. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium grata non minus tanto Antistiti, quàm Decio Cardinali Carrafæ Neapolitano Archiepiscopo, qui ipsum Caracciolum in omnibus, ac præsertim ad seipsam spectantibus imitatus fuerat, licet ipsi Carrafæ peculiarem inscriptionem inciderat relatam tom. 6. in Archiepiscopis Neapolitanis fol. 180., sequenti postea elogio ambobus communi utriusque meritum fuit prosequuta.

Quisquis es ne mirere, quod pro geminis Heroibus unus loquatur Lapis. Unum porro ambobus nomen Decius, una gens Caracciola nimirum, & Carrafa, duæ sed eadem e stirpe familiæ, una patria Neapolis, unus genius utrumque Ecclesiasticæ adscripsit militiæ, una sodalitas omnibus charitatis operibus exercuit, una Archiepiscopalis infula Bariensis alterum, alterum Neapolitana Apostolorum heredem instituit. Una denique pietas, non modo Ipsissimos, sed è duobus unum reddidit. Hoc tamen inter eos discrimen Caracciolus, Sodalitii pene conditor. Carrafa servator: quamquam & in hoc etiam unum fuere; eadem quippe conditori, ac servatori debetur laus. Carrafa, non Caracciolus consecutus est purpuram; sed hanc meruisse Caracciolo fuit pro purpura. Caracciolus Romæ an. 1613. Carrafa in patria an. 1626 mortem oppetiit: at & in patria etiam Caracciolus; totus enim terrarum orbis sapienti patria. Sodalitas SS. Trinitatis Peregr. & Convalescentium, ne qui fuere viventes unum sub gemina epigraphe duo viderentur, unam utrique P.

Vir tot, tantisque implicitus, distractusque negotiis, & fere semper magni momenti, plures reliquit sui feracis ingenii fœtus, licèt non omnes publica luce fruantur: qui tamen prælo commissi fuerunt, sunt, Oratione ne' funerali di Filippo II. Rè Cattolico. Libellus inscriptus — Convocatio Universalis ad urbem anno Jubilæi sub Clemente VIII. P. O. M. *in quo peregrinos modum edocuit spirituales proventus à suis itineribus percipiendi, basilicas visitandas, omnesque alias ædes sacris lipsanis celebriores, quem latino idiomate conscriptum Clementi VIII. Summo Pontifici, & ipsemet in Italicum vertens Lemensium Comiti Neapolitano Proregi dicarat:* Panegyris in beatificatione Societatis Jesu Fundatoris: ac Diœcesana Synodus. *Inedita opuscula sunt libellus inscriptus* — Modo da tenersi da Fratelli, e Sorelle della Compagnia nel prepararsi all'oratione delle Quarant'ore, e per l'orare mental'e verbalmente in essa — Li Sermoni da lui fatti a' fratelli nell'Oratorio — *Et Liber denique, cui titulus* — Compendio dell'erettione, dotatione, privilegii, esenzioni, censi, stabili, e mobili della Chiesa, & Ospedale di S. Maria de' Peregrini della fedelissima Città di Napoli &c. *Multa insuper tanti viri calamo exarata perierunt.*)

72 ASCANIUS Gesualdus *a*, Neapolitanus, Decii ex sorore nepos, pari nobilitate, & expectatione, die 1. Julii 1613. ex Referendario utriusque Signaturæ Barensis Archiepiscopus renunciatus est à Paulo V. illiusque Præsulatus solemni pompa iniit possessionem prima Februarii anni sequentis, ac di-

LXIII

a De quo Toppius in Bibl. Neap. p. 358. De familia vero Gesualda Camillus de Lellis de famil. nobil. Regni Neapol. par. 2. pag. ...

diligen-

ligentissimè institit vestigia patruelis a in pietate colenda. Vix annum attigerat à sua præfectura, cum ab eodem Paulo missus est primum in Belgium, deinde in Germaniam Apostolicus Nuncius auctus Patriarchali Constantinopolitana dignitate. Fidelissimè operam suam eo in munere præstitit, & post aliquot annos revocatus ad propria, gregi suo sollicitus Provinciale Concilium anno 1628. in Metropolitana celebravit, pluraque sancivit decreta, ac digna ad disciplinam Ecclesiasticam revocandam, pietatemque colendam; quo sedente, & adjuvante Minimi, ac Districtioris Observantiæ Minores Fratres Bari stabiliuntur. Ascanius verò post quam benè an. 25. Barensem administrasset Ecclesiam, mortalitatem explevit anno 1638.

a Avuncu

(*Ascanius e regali genere Normandorum Principum, qui ob comitatum Gesualdi, quem supra reliquat magni nominis Dynastiat in Regno Neapolitano obtinuerant, de Gesualdo audierunt, quibus ornatus moribus eluxerit, dixisse sit satis; genitores ei fuere Michael multorum oppidorum Dominus, Maria Caracciola Archiepiscopi Barensis Decii germana soror, cujus monitis plissimi conjuges non modo Neap. sodalitio Ss. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium recens instituto, ut fere omnes Neapolitani, ac etiam ceteri optimates nomen dederunt, sed illud præclarissimis Christianarum omnium virtutum exemplis cumularunt; quare & ipse etiam Ascanius cum suis germanis in illo adscriptus suorum vestigiis pro virili semper inhæsit, ac præcipue sui avunculi Decii, qui indolem in eo ad sui genium nactus in eo seipsum expressit, etiam quoad Ecclesiasticæ vitæ tenorem. Aulam postea sequutus Romanam U.S. Referendarius anno 1613. suo avunculo, aut potius parenti, & christianæ vitæ magistro, qui à teneris eum summa sollicitudine educarat, ac pietate imbuerat, infirmo, ac tandem mortalitatem explenti in alma urbe semper adstitit. Paulus V. qui & avunculi, & Nepotis integerrimos mores ipsa purpura dignos vere callebat, illico Ascanium Barensem Præsulem dixit, ut si Decio virtutibus, eadem infula omnino compar evaderet. Ut ad suam pervenit sponsam die 9. Febr. 1614., à qua fuerat summa exceptus obsequii nota, visitationem generalem instituit, quam primo die Septembris magna lenitate inceptam maximo zelus ardore tandem complevit; sed in illa diœcesis, multa offendens absurda, suæque omnino authoritati obnitentia, Vicario generali relicto germano suo Aloysio Gesualdo S. Laurentii Abbate Romam regreditur. Paulus autem V. summæ ejus in agendo dexteritatis bene conscius, non ad suæ amplexus sponsæ, sed in Belgium ad Ser. celsitudines Alberti, & Isabellæ Austriæ Archiducum Apostolicum Nuncium cum facultate Legati à latere immittit, & post biennium apud Imperatorem Matthiam, ejusque successorem Ferdinandum eodem munere, Bohemia, Hungaria, & fere omnibus Arctois illis regionibus peragratis, functus fuit. Post sexennium ad suam Ecclesiam, quam invitus reliquerat, lubenter rediens, diœcesanam synodum die 13. Februarii 1624. coegit, cujus acta anno sequenti Romanis typis cusa fuerunt. Iterum habuit, sed provincialem an. 1628. à die 4. usque ad 7. Februarii, cui præter Archipresbyteros, Vicarios, & Abbates diœcesis, interfuere Masserottus Bitecti, Carrafa Butunti, Memmolus Rubi, Martinellus Cupersani, Padilla Lavelli, Carissimus Minervini Præsules, & Archipresbyter Mitratus Tirilitii. Episcopi Juvenac., & Polymniani utpote à suis sedibus absentes per suos procuratores adstitere. Catharensis Antistes accersitus, quando se Barium conferre meditabatur, novis, & magni momenti negociis irretitus interesse non potuit. Cum Urbanus VIII. ann. 1629. jubilæum universale promulgasset, ut fidelium orationibus munita Christiadum arma de Turcis victoriam referrent, in tribus jejunii diebus publicas supplicationes pœnitentiæ, ut vocant, indixit, quibus & ipse interfuit nudis pedibus assignatas pro lucro indulgentiarum Ecclesias visitando, cujus vestigia civitas universa calcavit. Ipso adnitente Carmelitas Excalceatos D. Teresiæ an. 1630. Barium, constitutis pro eorum alimento annuis ducatis 200. admisit, & sodalitium pro beneficio animarum purgatorii excitavit in nova æde Salvatoris, quam Vincentius Strigatti Patritius Florentinus à fundamentis postea prolatavit.

Cum & eodem anno Ascanius à Neapoli ad suam sponsam rediret, in civitate Canusina perhonorifice, & ultro exceptus fuit ab illo clero, qui ei publicam obedientiam præstitit, licet pluribus retro sæculis semper obstiterit, summa cum pace, & communi gaudio juribus suorum prædecessorum restituendo. Omnes, imo singulos Archiepiscopus amplexatus fuit, & rogatus plurimos ibi sacro chrismate confirmavit. Cum Barenses, ob cineres Vesuviani incendii 1631., quos excutere necesse fuit è tectis, ne enormi pondere ipsa fatiscerent, & ob terræmotum, qui Apuliam anno 1632. concusserat, magno forent timore perculsi, Fabio Impalco, & Joanni Leonardo Nitti Soc. Jesu sacerdotibus vitæ integerrimæ mandavit, ut diœcesim omnem Apostolicis missionibus visitarent, plenamque etiam à sibi reservatis casibus absolvendi facultatem indulsit. Multas Ecclesias sacravit, ut è suis inscriptionibus. In illa majori Modunei.

Urbano VIII. P.M. sedente, Philippo IV. regnante Asc. Ges. Patriarcha Constant. Archiep. Baren. & Can. Sedis Belg. & Germ. Legat. functus templum hoc ad honorem Beatiss. Virginis Mariæ Annunciatę consecravit sub sindicatu Donati Olimpii. Die XV. Novembris MDCXXVI.

In illa S. Bernardini PP. Reformatorum D. Francisci.

Urbano VIII. summo Pontifice sedente, Philippo IV. Rege Catholico regnante Ill. ac Rever. Ascanius Gesualdus Patriarcha Constantinop. Archiep. Baren., & Canusin. post reditum ex legationibus Belgica, & Germanica Ecclesiam istam Fratrum Minorum strictioris observantiæ in honorem S. Bernardini Senensis die XVII. Octob. MDCXXVII. consecravit.

In illa Monialium Olivetanarum sub titulo Divi Jacobi.

Urbano VIII. Summo Pontifice sedente, Philippo IV. Rege Catholico Regnante Illust. & Rev. Ascanius Gesualdus Patriarcha Constantinopolitanus Archiepiscopus Baren. & Canusin. post reditum ex legationibus Belgica, & Germanica Ecclesiam istam in honorem S. Jacobi majoris Apostoli die IV. Novembris MDCXXVII. consecravit. Abbatissa D. Domitilla Ventura.

Et in illa S. Crucis PP. Capuccinorum.

D. O. M.

Illustr. & Rever. D. Ascanius Gesualdus Patriarcha Constantinop. & Archiepisc. Baren. & Canusin. hoc templum consecravit die XXI. Novemb. A. D. MDCXXXIIII.

Die tandem 27. Januarii 1638. è mortalium statione evocatus fuit perpetuo diœcesanorum luctu, quia in eo solamen ærumnosi, cibum famelici, asylum perfugæ, consilium titubantes, præsentem semper opem egeni omnes amiserunt. Præsul quidem ipse fuit æternæ memoriæ ob morum integritatem, zelum divini cultus, curam sacrarum virginum, Ecclesiasticæ libertatis tutamen, ob illas denique dotes omnes, quæ vere Decii Caraccioli nepotem, ac successorem probaverant, adeo ut sub Ascanio, sub Decio semper fuisse credideris Barensis diœcesis. Vide Lombardum, ubi de hoc Archiepisc.)

Piam liberalitatem Regis Caroli erga Ecclesiam sancti Nicolai prosequutus est Clemens V. Pontifex Maximus, qui suo diplomate anno eodem 1307. donationes Caroli asseruit, & Ecclesiam alio diplomate perpetua indulgentia nobilitavit. Exempla extant in eodem libro pag. 651. & 654.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, Dilectis filiis Priori & Capitulo Ecclesiæ sancti Nicolai Barensis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod carissimus in Christo filius noster Carolus Rex Siciliæ illustris gerens ad Ecclesiam vestram sancti Nicolai Barensis specialis devotionis affectum, & volens pro ampliando ibidem cultu divini nominis, redditus ejusdem Ecclesiæ augmentare quadringentas uncias auri annui redditus percipiendas à vobis in proventibus fundici & doghanæ civitatis Barensis ad ipsum Regem spectantibus, vobis & eidem Ecclesiæ pia liberalitate concessit. Postmodum vero inspecta utilitate dictæ Ecclesiæ Castrum Rutiliani & castrum sancti Nicandri ad dictum Regem spectantia, pro trecentis unciis de quantitate prædicta, & deinde pro residuis centum unciis dictæ quantitatis quadringentarum unciarum auri castrum Grumi, quod Constantia de Montefusculo uxor Joannis de Morra, ab ipso Rege tenere dicitur, postquam ad ipsum Regem devenerit jure permutationis Ecclesiæ prædictæ concessit. Idem quoque Rex ad statum prosperum ipsius Ecclesiæ ferventer intendens, quasdam dignitates Thesaurariam, Cantoriam, & Subcantoriam in ipsa Ecclesia voluit esse de novo, quibus videlicet Thesaurariæ Presbyteratum Altemuræ Gravinensis, Cantoriæ vero sanctæ Trinitatis, & Subcantoriæ sanctæ Mariæ de Casarano Liciensis diœcesis Eccl. tunc ad collationes dicti Regis spectantes cum juribus, redditibus & pertinentiis suis incorporavit, annexuit & univit, nonnullas insuper libertates, & immunitates, jura & jurisdictiones vobis, & ipsi Ecclesiæ sancti Nicolai, ac ministris ejusdem concessit, atque gratiose donavit, prout in privilegiis ac patentibus litteris dicti Regis super his confectis hæc omnia dicuntur plenius & seriosius contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati prædicta quæ à prædicto Rege sic pie & liberaliter facta sunt rata & grata habentes, ea authoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes de plenitudine potestatis omnem juris defectum, si quis in præmissis, vel eorum aliquo positam extitisset. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis & suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Pictavis 3. Id. Aug. Pontif. nostri anno 3.

Idem Pontifex sub eadem data concessit Clero ejusdem Ecclesiæ mortuos processionaliter deportandi ac sepeliendi.

Et Avenione 12. Kal. Jul. pontificatus anno 2. confirmaverat omnes immunitates, tam à prædecessoribus Pontificibus, quam ab aliis quibuscunque principibus concessas.

Clemens Episcopus servus servorum Dei.

Universis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem. Splendor paternæ gloriæ qui sua mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de clementissima ipsius majestate sperantium tunc præcipue benigno favore prosequitur, cum devota ipsorum humilitas Sanctorum precibus & meritis adjuvatur. Cupientes igitur ut Ecclesiam Beati Nicolai Confessoris Barensis, in qua ipsius beati Nicolai Confessoris corpus venerabiliter requiescit, & ad quam propter distillationem liquoris qui ex ipsius gloriosissimi Confessoris ossibus, ut pie creditur incessanter emanat, populorum maximus de diversis mundi partibus fit concursus, congruis honoribus frequentetur, & ut Christi fideles eo libentius causa devotionis confluant ad eandem quo uberiori dono cœlestis gratiæ perspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus authoritate confisi omnibus vere penitentibus & confessis, qui Ecclesiam ipsam in festis Pentecostes, & octavæ sequentis diebus unum annum & quadraginta dies, qui vero per sex dies festum ipsum immediate sequentes devote visitaverint annuatim centum dies de injunctis eis penitentiis, singulis videlicet festi & octavarum ipsarum diebus, quibus dictam Ecclesiam ut præfertur, visitaverint, misericorditer relaxamus. Datum apud Villam novam Avenion. diœc. 7. Kal. Aug. Pontif. nostri an. 2.

Dum etiam hic Romualdus Barensibus jus divinum diceret, Romana Casamassima Abbatissa cœnobii sanctæ Scholasticæ ab incunabulis eo in monaster. educata, cœnobium pluribus ditavit redditibus & ædificiis exornavit ex pia Romualdi voluntate anno 1308. Sigillatim hæc explicant insulsi versus eo sæculo insculpti in marmore, qui adhuc extant ad parietes.

Tempore quo Christus descendit ab arce superna
Virginis in gremium de majestate paterna,
Annis millenis trecentis insuper octo,
Hoc opus exegit cum Pastore Romualdo,
Abbatissa placens cunctis, gestamina plana,
Nomine Romana, mens cujus stat bene sana.
Filia virgo fuit hæc quondam Sire Joannis,
Deque suis dominis miles, Casamassima, magnus
Mensibus atque novem cum jam foret ipsa creata,
Cum genitrice suo fuit hac in sede locata;
Vigesimo quinto fuit anno postquam sacrata,
Namque prius fuerat monialibus hæc peramata.
Hoc opus, & alia beneficia jam bona valde
Fecit jam stante, bone Præsul, te Romualde,
Sextaque currebat indictio, quando regebat
Rex Carolus Regna, Regum prælucida perla.

Ego Domna Romana Abbatissa inter alia beneficia quæ ego feci, emi clausuram unam, quæ est in loco sanctæ Trinitatis, feci campanile & campanas, hoc qui legitis, orate pro me.

Sequenti anno 1209. die 3. Februarii egregius Præsul Romualdus cum sedisset an. 26. spiritum exhalavit, & mœstæ civitati ingens sui desiderium reliquit, cujus corpus honorifice in sacello sancti Joannis Cathedralis à se constructo sepultum est, addito in tanti viri æternam memoriam ad vivum marmoreo simulacro. Vacavisse sedem annum unum menses undecim propter dissensiones in Archiepiscopi Romualdi successores exortas perspicuum redditur ex epist. Clementis V. reg. Vat. ut inferius referemus. De Romualdi obitu ita in veteri libro Ms. Archiepiscopalis archivii legitur. *Anno Dominicæ Incarnationis millesimo trecentesimo nono septimæ Indictionis die Lunæ tertio Februarii. Obiit bonæ memoriæ Dominus Romualdus Barinæ & Canusinæ Sedis Archiepiscopus, qui vixit in Archiepiscopatu Barensi annos viginti septem, & secundo anno quando intravit Ecclesiam suam obsedit Castrum Bitricti, & cepit illud cum casale Cassani, quia occupatum fuerat in vacatione ipsius Ecclesiæ per mortem sui prædecessoris. Et quarto anno sui Præsulatus, recuperavit Modunum, quod fuerat alienatum in vita prædicti sui prædecessoris, qui etiam funditus à primo lapide construxit, & ædificavit cellam amoris, & habitationes Montis Johannatii cum una Ecclesia valde pulchra, & ipsum montem de manibus Domini Joannis de Charea extraxit una cum canale Jojæ, & sylva Regia, cooperuit Ecclesiam totam de novo, & domos ipsius Archiepiscopatus, quæ minabantur ruinam refecit, & construxit in ipsis domibus cameram unam magnam, in qua fuit mortuus, ac etiam omnia ornamenta ipsius Ecclesiæ, quam pulchra suo tempore fieri fecit, & etiam fecit fieri intus in ipsa Ecclesia altaria duo cum duobus ciboriis marmoreis, unum videlicet ad honorem Virginis gloriosæ,*

& aliud

& aliud ad honorem B. Joannis Evangelistæ, in quo suum corpus requiescit. Unde vos, qui legitis rogate Deum pro anima sua. Amen.

XX XIX. 47 LANDULPHUS, Canonicus Patavinus, vir nobili genere natus, prudens, & literatus post multam Barensis Cleri divisionem, & inter duos electos, in Romana Curia diu exagitata dissidia, ipsis cedentibus, a Clemente V. Pontifice renunciatus est Barensis Archiepiscopus 8. Kal. Decembris anno sexto Pontificatus ejusdem, qui Christi fuit 1310. Ita narrat Clemens in epistola, quæ extat in regestro Vaticano; defuncto enim Romualdo, sacer Barensis Senatus in duas partes divisus, una mag. Matthæum Carazolum Archidiaconum majorem Caleti in Ecclesia Rothomagensi, altera Mattheum Philamarinum Canonicum Neapolitanum Archiepiscopos adlegerunt, verum cum unus alteri jus suum cedere renuisset, uterque in Clementis manibus electioni cesserunt, & Landulphus de plenitudine potestatis Barensis Archiepiscopus evasit, successitque immediatè Romualdo, cui idem Clemens induisit, ne teneretur munus consecrationis accipere, nisi statuto tempore, quod suis indicat in literis ad ipsum datis Avenione 2. Id. Maii anno Pontificatus 6. hoc est anno salutis 1321. quæ extant in regestro Vaticano Epistola 393. fol. 94. Ex iis clarè videri potest, quam longe a veritate aberraverint ii, qui de Barensibus Archiepiscopis scripserunt, dum post Romualdum, Jacobum quendam Galeotam nobilem Parthenopæum supponunt creatum Barensem Archiepiscopum; defunctum vero anno 1311. cum constet Landulphum in demortui Romualdi locum a Clemente V. subrogatum fuisse anno 1310. vixisse verò in ea dignitate sex supra viginti annos; decessit enim anno 1337. ac sepultum fuisse in sacello Cathedralis, D. Catharinæ sacro, quod ipse extruxerat. Turris campanaria Cathedralis ab ipso condita (1) dicitur, & marmoreum pavimentum ejusdem Ecclesiæ opus Landulphi asseritur. Plura item ornamenta, & varia cæteris Ecclesiis suæ diœcesis adjecisse ferunt. Quo præsule, defuncto Amando de via Diac. Card. Ecclesiæ S. Nicolai Priore, successit in ea dignitate Petrus de Moreriis; is successorem habuit Antonium de Balzo. Porro Matthæus ille Philamarinus, quem supra commemoravimus, ille idem videtur esse, qui sub Joanne XXII. electus est Archiepiscopus Neapolitanus.

{,, *Diœcesim omnem sancta visitatione lustravit Landulphus, omniumque locorum illius matres Ecclesias ævo, & incuria deformatas, ac penè cadentes voluit illicò renovari, & meliori forma, majorique cura servari. In sua æde principe nobilissimum odæum extruxit, & ut omnem diœcesim materialiter reformatam, ita & spiritualiter etiam omninò voluit; Provincialem idcirco synodum coegit, in qua verè salutares constitutiones sancivit temporis injuria deperditas. Extat solummodo indulgentiarum Bulla tempore celebrationis concilii, non solum ab ipso Archipræsule, sed ab omnibus suffraganeis Episcopis ibi præsentibus concessarum omnibus D. Catherinæ sacellum visitantibus: quare ab ea pendent à filis sericis albicoloris duodecim sigilla, quorum majus Archiepiscopi in cera minimata, reliqua minora Episcoporum in mellea, cujus bullæ tenor talis est.*

,, *Privilegium D. Archiepiscopi Landulfi, & aliorum Episcoporum suffraganeorum de Indulgentia concessa Capellæ sanctæ Catherinæ Virginis.*

,, Landulfus miseratione Divina Barinæ, & Canusinæ sedis Archiepiscopus. Joannes Botontum. Jacobus Bitectum. Joannes Juvenacien. Guillelmus Cupersanen. Jacobus Melphicten. Guillelmus Polim. Nicolaus Ruben. Paschalis Cannensis. Frater Jacobus Minerbinen. Galganus Salpen. Joannes Lavellen. Episcopi. Universis Christi fidelibus per Barinam Diœcesim, & Provinciam constitutis salutem in Domino sempiternam. Gloriosus Deus in Sanctis ejus, quorum gloria est, & retributor præmiorum, qui in ipsorum glorificatione congaudet, & in veneratione Beatę Catherinę Virginis eo jucundius delectatur; quo ipsa una cum Sanctis aliis meruit in Cœlestibus collocari. Cupientes igitur tamquam veri ipsius imitatores, ut Capellam in honorem Beatæ Catherinæ Virginis de novo in majori Baren. Ecclesia ædificata extitit, populorum frequentia, honoribus congruis, ac debitis obsequiis frequentetur, omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui ad eandem Capellam quolibet die realiter accesserint, & unum Pater cum requie æterna pro anima Francisci Domini Sar. de Neapoli Baren. Canonici devote dixerint, cujus corpus est in eadem Capella reconditum, de omnipotentis Dei misericordia, & gloriosæ Virginis matris, ac beatorum Apostolorum Petri, & Pauli patrocinium præsumentes quadraginta dies quilibet nostrum de injuncta eis pœnitentia misericorditer in Domino relaxamus. Dummodò ad id voluntas proprii Diœcesani accedat. Datum Barii anno Domini MCCCXXI. die xv. Mensis Augusti 4. Indictione.

,, *Anno 1328. extat memoria Landulfi in bulla ab ipso expedita sacerdotii S. Petri majoris tunc vacantis per obitum Abbatis Nicolai Comitis Jannoccari in beneficium Abbatis Nicolai Effrem filii Kiri Joannis, ut è Chronic. Vincentii Massillæ. Anno 1330. vastum quidem territorium in pertinentiis Materæ, de quo pluries mentio facta fuit, vulgò il* Canale di Ginja, *non sine magno recuperavit impendio, adeò ut licet antiquitus suæ mensæ fuerit, Cerrus emptionis titulo habuisse, non dubitavit asserere illis verbis:* Emit tenimentum Materanum, quod dicitur Canalis Joję: *quod ipsæ suæ illico sponsæ restituit, quam etiam moriens præter ea, quæ ei vivens donaverat, omnium suorum bonorum mobilium, ac stabilium hæredem nuncupavit.* Lombardus.)

48 ROGERIUM Sanseverinum Neapolitanæ Ecclesiæ Canonicum post Landulphi mortem per viam compromissi à Barensi Capitulo Archiepiscopum electum, & à Benedicto XII. Papa confirmatum proximè successisse Landulpho habemus in epistola numero 91. regestri Vaticani, Datum Avenione 8. Kalend. Aprilis an. Pontificatus 3. qui fuit Christi 1337. Munus consecrationis accepisse ab Episcopo Card. Prænestino Romanæ Ecclesiæ Vicecancellario in iisdem refertur. Vir iste nobilitatis clarissimæ, ingenii, ac rerum experientia Roberto Regi charus apud ipsum magna authoritate valuit, Regni magnus Logotheta & Prothonotarius fuit. Adfuit juramento quod Joanna I. Regina Clementi Papæ XI. præstitit in manibus Haimerici Card. Legati anno 1344 Præsens fuit etiam consecrationi Ecclesiæ S. Claræ Neapolit. Vasa argentea, ac pretiosa paramenta Ecclesiæ suæ dono dedit. XL

theca

(1) Non condita, quia ab Joanne Archiep. Ordinis Minorum, ut supra diximus, sed omninò perfecta, ut multo ære campano non solum ponderis ut vocis, sed ad rationem musici velut concentus an. 1315. dicata.

Theca argentea mirabili opere elaborata brachium S.Sabini inclusit, annuloque pretiosissimo suæ consecrationis signo decoravit. Cathedralis cælaturam ex plumbo cooperiri fecit. Jura & bona Archiepiscopalia vindicavit. Cum vero annos decem Barensem rexisset Ecclesiam, ejus se regimine abdicavit Archiepiscopus Salernitanus institutus eo ipso abdicationis die, nempe 10. Kal. Junii anno 6. Pontificatus Clementis VI. qui incidit in annum Christi 1347. ut in regestro Vaticano epist. 11. fol. 2. par. 1. de quo alibi. Cæterum si vera sunt quæ referunt supra citata regestra Vaticani Archivii, toto cœlo aberrasse fatendum est Isidorum Ugurgerium Dominicani Ordinis eruditum, amicum nostrum, dum in suo illustrium virorum Senensium libro titulo 5. narrat, temporibus Benedicti XII. quendam fratrem Stephanum Gorum Servitam, alterumque ejusdem instituti & patriæ Guillelmum *a* nempè Petronium sub Clemente VI. Barenses fuisse Archiepiscopos; hæc exscripsisse ingenue fatetur à quodam Senensi fratre Servita, qui multa ad laudem ingenii posteris credenda mandavit, in liberculo quem attitulavit *Idilio della gratitudine*. Maneat igitur vera hujus Ecclesiæ Præsulum series ab indubietate fidei Vaticanis monumentis concinnata, suppositosque Archiepiscopos ab ea exulare sinamus.

a Hic fuit Vicarius generalis Bartholomæi Prignani Archiepisc. Baren.

(„ *Anno circiter 1339. à rege Roberto obtinuit Rogerius, ut nundinæ in memoria festiva quotannis consecrationis ædis principis triduo exerceri solitæ per quinque alios dies protraherentur, adeoque octo dies perdurarent, & justitiam, quam tunc laici ad regimen civitatis electi ministrabant, à Canonicis ejusdem ædis, non quoad criminalia, sed civilia tantum, omnino voluit ministrari, ut ex documentis in Arch. Cathedralis Barea.* Lombardus.)

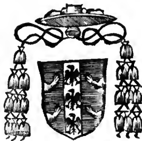

XLI 49 BARTHOLOMÆUS Carrafa, Canonicus Neapolitanus, ea ipsa die 10. Kal. Junii anno 1347. qua Rogerius ad Salernitanam Ecclesiam translatus est, ab eodem Clemente ex Apostolico Capellano creatus est Barensis Archiepiscopus, ita in regestro Vaticano anno 6. Clementis VI. Pontif. epist. 7. fol. 4. post suam consecrationem more majorum in civitatem & Ecclesiam suam solemni ingressu exceptus est. Hic à fundamentis Ecclesiam Modunii exædificavit. Cassanum muris, fossis, aggeribus munivit, ac sancti Erasmi Casale Ecclesiæ suæ acquisivit, & cum decem, & novem annos hanc bene rexisset Ecclesiam, Neapoli mortalitatem explevit anno 1367. die 17. Martii, sepultus in Ecclesia sancti Dominici hoc epitaphio ad tumulum insculpto.

Hic jacet Reverend. in Christo Pater & Dominus, Dominus Bartholomæus Carrafa de Neapoli juris civilis professor, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Barensis, qui obiit anno Dom. MCCCLXVII. die 17. Martii 5. Indict.

Sedente Bartholomæo excessit ex hac mortali vita Antonius del Balzo Prior S. Nicolai an. 1353. cui successit Marinus Brancaccius, qui sedit annis 11. & mortuus est; is successorem habuit Marinum alterum Bulcano, ille qui ab Urbano VI. creatus deinde est Diac. Card. & Rom. Eccl Camerarius. Ejus item temporibus S. Brigitta Noritiæ Princeps, divinarum revelationum dono clara, Barii S. Nicolai lipsana venerata est.

(„ *Hic Præsul Bartholomæus Modunium novis mœnibus circumclusit, Bitrictum turribus, ac propugnaculis munivit, decimam super dohana ejusdem civitatis, qua jamdiu sua Ecclesia spoliata fuerat, variasque alias gratias à Roberto Tarenti principe, ac Barii domino obtinuit, quapropter suæ sponsæ amplificata dote, potuit illam laxè ornare, adeò ut ilicò Pii cognomine honestatus fuit.* Lombardus.)

XLII. 50. NICOLAUS Brancaccius *b* Canonicus Neapolitanus legum Doctor, Papæ Capellanus, & causarum Palatii Apostolici Auditor. Barensis Archiepiscopus per obitum Bartholomæi renunciatus est ab Urbano V. ann. Pontif. 5. Dat. Avenione 2. Id. Apr. salutis 1367. ita in lib. Provis. Prælat. Sedit in hac Ecclesia annis fere decem, & a Gregorio XI. translatus est ad Cusentinam Ecclesiam circa finem anni 1376 *c*. ex eodem lib. An. vero sequenti 1378. a Clemente VII. Antipapa creatur Presbyt. Card. tit. S. Marci; sub ejus, tum & Benedicti XIII. obedientia Avenione vixit, eumque reliquit an. 1409. & Pisas accedens Concilio generali, comitiis Alexandri V. interfuit. Mortuus est Florentiæ 3. Kal. Julii anno 1412. Joannis XXIII. obedientia ibidem ad sanctam Mariam Novellam sepultus.

b De eo Baluzius in Vitis Pap. Avenion. t. 1. p. 856.

c 1377. 14. Aprilis.

XLIII. 51 BARTHOLOMÆUS Prignanus *d* Neapolitanus, origine Pisanus, ex Archiepiscopo Acheruntino ad Barensem Ecclesiam translatus est per translationem Nicolai Brancaccii ad Cusentinam an. 1376 *e*. & recognovit, solitumque subsidium solvit sacro Cardinalium Collegio pro se, prove Nicolao prædecessore anno 1376. die 27. Januarii, ut ex libr. oblig. Prælat. sub Gregorio XI. habetur, unde satis compertum est Bartholomæum successisse Nicolao Brancaccio. paucoque tempore, qui forte Barium non vidit, sed per alios eam Ec-

d De quo Ciaconius Oldoini t. 2. col. 615.

e 1377. 14. Aprilis.

cle-

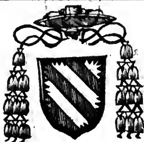
clesiam rexit, cum in Curia sub Gregorio munus Regentis Cancellariæ Apostolicæ egisset, quem an. 1378. ad summum Pontif. assumpserunt sub nomine Urbani VI. unde teterrimum schisma incepit in Ecclesiam Dei ob Clementis VII. illegitimam creationem. Cæterum in iis temporibus (ut non semel dixi) quibus Ecclesiam Dei schismata devexabant, plures simul Pontifices Episcopos creabant, haud facilè posse exprimi tempus, in quo quisque, sive jure, sive perperam titulum illum fuerit consequutus; quod ipsum constare evenisse in hac Barensi Ecclesia post Bartholomæi ad Apostolatus apicem assumptionem, cum duo fuissent ad Barensem sedem eodem tempore assumpti.

(„ *Extat hujus Pontificis Urbani memoria Neapoli in D. Mariæ Novæ in sacello Prignanæ gentis tenoris hujusmodi:*

„ Urbanus Papa VI. ex familia Prignana
„ Neap natus, sed à Pisis oriundus, Barii
„ Archiepiscopus ante erat; Is mortuo
„ Gregorio Papa XI a Cardinalibus IV. Id.
„ Aprilis in Conclavi consentientibus
„ Pont. Opt. Max. fuit renunciatus; &
„ XIV. Kal. Maii Papatus insigne assequutus fuit. Sedit magno tumultu annos XI.
„ mens. VI. dies VI. obiit Romæ anno
„ MCCCLXXXIX. III. Id Octob jacet
„ in Basilica S. Petri. *Lombardus:*)

52 NICOLAUS a ignotus patria, & familia, ac longè diversus à Nicolao Brancaccio, in locum Bartholomæi, tunc Urbani VI. in hanc Ecclesiam a Clemente Antipapa intrusus habetur in lib. obligat. ejusdem Pseudo-pontificis, cum 21. Febr. ann. 1379. solitum subsidium Cardinalium Collegio spopondisset. Hic, quem Beatillus cum Nicolao Brancaccio confundit, Barensis Ecclesiæ possessionem adeptus 25. Octobris 1380. solemni ritu Barum ingressus est. Quanto tempore in ea fuerit dignitate non constat; constat tamen illum, vel è vivis excessisse, vel ad aliam translatum fuisse dignitatem à Clemente ipso anno 1387. cum eo ipso anno, die 25. Octobris Guillelmus quidam ab eodem Clemente Pseudopapa in Barensem Ecclesiam intrusus, subsidium promiserit pro se, & recognoverit pro Nicolao prædecessore, ut narrat idem oblig. lib. ejusd. Clementis.

a Omittendus utpote intrusus.

XLIV. 53 LANDULPHUS Marramaldus b Neapolitanus Guillelmi filius, æstuante inter Urbanum VI. & Clementem VII schismate, ab Urbano post suam ad Pontificatum assumptionem, Barensis Archiepiscopus electus est ann. 1378. contra Nicolaum ab Pseudo pontifice intrusum, ut illius Provinciæ Episcopos in suas traheret partes. Attamen cum factiosa Antipapæ, ac Joannæ Reginæ auctoritas prævaluisset, Landulphus suam adire Ecclesiam non valuit, & nedum consecratus. ab eodem Urbano S. R. E. Cardinalis Diac. sancti Nicolai in Carcere Tulliano creatus est anno 1381. Barensis Cardinalis nuncupatus; eam Ecclesiam in administrationem accepit, quem paulò post anno scilicet 1384. ut Ciaconius scribit, tanquam Regis Caroli præcipuum fautorem, & proditæ majestatis reum honore illi collato privavit. Substituit Urbanus in Barensis dignitatis fastigio eo ipso anno 1384. Jacobum Carafam, ut mox dicemus. Landulphus verò demortuo Vrbano à Bonifacio IX. cum Adamo Anglico, & Bartholomæo Reatino 15. Kal. Januarii 1389. Romæ Senatui restitutus; sub quo, & sequentibus Pontificibus multis, & amplissimis legationibus strenuè functus est: Primum enim maxima cum potestate Legatus fuit Æmiliæ, & Florentiæ, & in omni ditione: oppidisque Antonii Gestrii, Pandulphi, & Galeotti Malatastarum, qui de Vrbinatium Imperio decertantes, periculosum bellum gerebant, quibus cognoscendis, terminandisque antea missus fuerat Joannes Caracciolus, qui parum profecerat, ejus enim sententia, quam ambæ partes publicatum asportaverunt, neglecta nec mutua odia remissa erant, & atrox adhuc bellum inter eos perseverabat, Bonifacius appellat eum litteris suis Cardinalem, agendi bene magis, quam loquendi avidum: postea in utraque Siciliæ citra, & ultra Pharum, legationis onus eodem Pontifice sustinuit. Ad hæc in Regno Neapolitano, quo tempore inter Regem Ladislaum, & Regni Proceres feralibus odiis inter se diffidentes, omnium controversiarum componendarum arbiter à Pontifice Bonifacio factus, sua opera, & diligentia arctissimo inter eos fœdere inito, & amicitia composita, cuncta pacavit, bullæque ejusdem Pontificis executor fuit. Ab Innocentio VII. legatione Perusina honestatus, integrè ei urbi præfuit. Quam verò esset rerum gerendarum dexteritate mirificus, à Concilio Pisano in Germaniam pro schismate tollendo, & ut Theutonicos Prælatos, & Principes ad Synodum Pisanam convocaret, Legatus missus. Novissimè Joannes XXIII. anno primo ad Castellæ, Legionis, Aragoniæ, Navarræ, Granatæ, & totius Hispaniæ Regna pro unitate Ecclesiastica, Concilii Generalis celebrandi legationem amplissimam cum facultate, ut Petrum de Luna ad obedientiam reciperet, & cum eo concordiæ aliquam rationem iniret, quanquam Petri ejusdem pertinacia nihil factum fuerit. Interfuit Comitiis Innocentii VII. Gregorii XII. Alexandri V. & Joannis XXIII. & quidem sine ulla labe. In Pisani Concilii conflictu virum integerrimum se gessit; demum cum Constantiam cum Joanne XXIII. ad generale Concilium profectus esset, paulo post ejusdem Pontificis abrogationem eo loci, ubi ad eam diem summæ virtutis constanti omnium testimonio specimen dederat 17. Kal. Novembris an. 1415. rebus humanis excessit, apud Prædicatores sepultus. Hæc dignissimi Cardinalis præclarissima facinora, & labores, ex aliis narrat Ciaconius. De familia Marramalda legendus Carolus Borellus in lib. cujus titulus, Vindex Neapolitanæ nobilitatis animadversio in Francisci Ælii Marchesii librum de Neapolitanis familiis.

b De eo Ciaconius Oldoini t. ... col. 652.

54 JACOBUS Carrafa Neapolitanus, antea XLV.

Epis-

A Epiſcopus Imolenſis ad BarenſemCathedram tranſlatus eſt ab eodem Urbano anno 1384. poſt Landulphi depoſitionem. Hic, ut refert Beatillus, paulo poſt ſuam creationem ab eodem Urbano eadem exutus dignitate, quod Clementis partes per ſummam ingratitudinem conſectatus fuiſset, quam deinceps a Bonifacio IX. abjurato Clemente recepit. Reperi illum ſub eodem Bonifacio anno 1392. Archiepiſcopum Barenſem, Apoſtolicum Referendarium, & Cubicularium aſſertum in obligat. lib. cui committitur facultas abſolvendi eos, qui abjurato ſchiſmate ad unionem Romanæ Eccleſiæ in Barenſi diœceſi redirent, in eoque libro notatur ejus obitus annus 1400. & ſucceſsor Nicolaus Paganus, de quo infra.

(„ *Hic Epiſcopus Jacobus totus fuit in evellendis „ à ſua diœceſi variis abuſibus, qui vel per abſentiam „ legitimorum, vel per intruſionem illegitimorum „ Præſulum irrepſerant. Divinum cultum temporum „ vitio valdè labefactatum reſtituit. In die Aſſumptionis B. Mariæ Virginis titularis ſui templi Cathedralis, & in illo D. Sabini indulgentias à ſancta Sede obtinuit. Epiſcopalem domum propè labentem à fundamentis anno 1395. pene refecit, „ ut è ſuis gentilitiis adhuc patet inſignibus.* Lombardus.]

XLVI 55 NICOLAUS Acconciamuro Neapolitanus a Beatillo refertur inter Barenſes Archiepiſcopos electus ab Urbano VI. quem habet ſucceſſiſſe privato Jacobo, parumque in ea dignitate vixiſse, defunctum Bitonti die 18. Novemb. 1387 ſed hujus Nicolai electio non extat, neque de ipſo ulla mentio, tum in lib. oblig. Urbani, tum Bonifacii ſucceſsoris; fides ſit penes ipſum.

XL VII. 56 ROBERTUM è familla Sanſeverina Neapolitanum Nicolao Acconciamuro ſucceſsorem attribuit idem Beatillus; tamen ejus electionem non habemus apud ſæpè citatos Oblig. & Proviſionum Prælat. libb. ſub iiſdem Pontificibus, neque etiam Pſeudo-Pontificis Clementis. Fides etiam de hoc apud eundem eſto.

XL VIII. 57 NICOLAUS Paganus Neapolitanus poſt exceſsum Jacobi Carrafæ a Bonifacio IX. legitimus Barenſis Archiepiſcopus adlectus eſt 3. Id. Auguſti anno 1400. Hic in ſua obligatione facta, 28. Septemb. ejuſdem anni recognovit etiam pro Domino Jacobo prædeceſsore ſuo, ac Domino Landulpho in Carcere Tulliano Diac. Cardinali, Eccleſiæ Barenſis Commendatario antepra̧deceſsore ſuo, ita in eod. lib. fol 161. ubi nulla extat memoria Nicolai Acconciamuri, neque Roberti Sanſeverini, quos præterire non poterat, ſi ab Urbano legitimo Pontifice Barenſes Archiepiſcopi adlecti fuiſſent; videtur aſſerendum, hos duos, Nicolaum,

B nempè Acconciamuro, & Robertum gratis inter Barenſes Archipræſules adnumeratos fuiſſe, vel ſaltem ab Clemente intruſos (1). Cæterum Nicolao ſedente, Joanna II Regina omnia bona, & jura, quæ in ſua diœceſi Barenſis Eccleſia ab anteceſſoribus Regibus, Principibuſque olim data acceperat, publicis tabulis confirmare, & rata habere voluit. Hoc inſuper Archipræſule Puppi in Tuſcia obiit B. Jacobus de Bario Ord. Minorum. Sedit Nicolaus fere annis 25. cum implicitam litem cum Clericis ſuis diù exercuiſſet, à Martino V. Papa ad Hydruntinam Eccleſiam tranſlatus eſt anno ſal. 1424. die 11. a Decembris.

a Die prima Decemb.

XLIX. 58 FRANCISCUS Ayellus Salernitanus, Riccardi filius, primum Cavenſis Eccleſiæ Epiſcopus, mox Tudertinus evaſit, deinde Archiepiſc. Barenſis die b 19. Januarii 1425. Corrigenda eſt ſeries noſtra Cavenſium Epiſcoporum tom. 1. fol. 655. ubi pro Barenſi legitur Salernitanus, & annus 1426. pro 1425. In Cathedrali altare majus ad honorem immaculatæ Virginis Mariæ conſecravit die 6 Junii 1428. Florentino Concilio interfuit anno 1439. ieque ſubſcripſit his verbis. *Ego Agellus Epiſcopus Barenſis me ſubſcripſi.* Egregiam prudentis viri opinionem apud omnes aſſequutus deceſſit ann. 1453.

b 3 id. Decemb. 1424 ex Actis.

D

L. 59 Fr. GUIDO Cuidanus de Lycio Ord. Minorum inſignis Theologus, Alexanus, inde Lycienſis Epiſcopus ad Barenſem Archiepiſcopatum tranſlatus eſt 3. id. Julii anno 1453. Nicolao V. Pontifice, quo munere unum tantum annum, & menſes aliquot functus eſt. De eo Acta Conſiſtor. In cœnobio Lycienſi, ubi habitum ſumpſerat, in clauſtro ad ejus depictam imaginem hæc pauca penicillo conſcripta verba leguntur.

Fr.

(1) Nos tamen de Nicolao, & Roberto in hanc imus opinandi licentiam. Landulphum jam omni denudatum officio, dignitate, & jure Barenſis Eccleſiæ in ſuppleniſſimum ſucceſſorem habuiſſe Jacobum Carrafam. Cum deinceps aſſertum Barenſis Eccleſiæ Commendatarius, id evenire minime potuit, niſi poſt ejus ad Eccleſiaſticos honores reſtitutionem initio Pontificatus Bonifacii IX. à quo Jacobus etiam Carrafa quia ad hujus regiminis jura vocatus eſt, ut lege id fortaſſe factum fuit, quod Landulpho in commendam cederet hæc Eccleſia, quoad viveret, Jacobo in titulum cum ſua congrua redditûum portione: & pro eo interim detrubati Jacobi Nicolaus, & Robertus ſucceſſivè præfuerunt. In libris Obligationum deſcripti non reperiuntur, vel quia potentia factioſorum diſtracti ab ea promiſſione ſolvendi ſubſidium juxto Pontifici, vel quia aliis de cauſis ad eam promiſſionem vocati non fuerunt: quod quidem compertum habemus quandoque diutius dilatum fuiſſe poſt electionem ad Eccleſiarum regimina: & alios tempus temporum his enumeratos Epiſcopos, quorum nulla in libris Obligationum mentio apparet. *Lucentius.*

Fr. Guidas Guidanus Lycius,
summus Theologus,
Leocadici,
Lyciensisque Antistes,
Barique Archiepiscopus
benemeritus.

LI.

60 LATINUS Card. Ursinus a Archiepiscopus Compsunus Tranensis, & Urbini Episcopus, a quo ad Barensem Ecclesiam traducitur die 9. Decembris 1454 Princeps inauditæ liberalitatis, & iis ingenii, prudentiæ, pietatis, aliarumque virtutum ornamentis auctus, ut cujuslibet honoris fastigium illius dignitati convenire omnium testimonio posset. Hic ad cumulum gloriæ Ferdinandi Aragonii primi, utriusque Siciliæ Regis, Pio II. Pontifice demandante, Barii in Ecclesia S. Nicolai eum * ritè suscepit ann. 1464. ut ex sequenti, pulchro documento licet asserere ex tabulario ejusdem Ecclesiæ exemplato.

a De eo Ciaconius Oldoini t. 2. col. 970.

* Ex App. tom. 9.

M. CCCC. LXIIII.
Indictione duodecima.

Die lunæ 14 Novembris 1464. superveniente nocte hora 12. ejusdem obiit Illustriss. Princeps Tarenti Joannes Antonius de Ursinis, & Die martis sequenti venit nuncium suæ mortis Barum, per Dominicum de Nitto palam licet aliquid occulte dixit, primo & Civitas Bari gubernata fuit per viginti decem nobiles, & decem viros populares, quatuordecim diebus post mortem ipsius principis, & quinto decimo qui fuit dies martis vigesimus nonus ejusdem erectum est vexillum Regis Ferdinandi primo in Castro, deinde dictum vexillum fuit benedictum in Ecclesia S. Nicolai, & delatum per rugam francigenam ad plateam, & die 7. Januarii ejusdem anni, & Indictione duodecima ipse D. Rex intravit Civitatem Barinam cum magno trophæo, deinde requisitus ipse Rex ut ea agere quæ alii Reges in ecclesia B. Nicolai egerunt, dubitavit super his diebus quinque, quæ deducta in Concilio inter D. Ducem Andriæ Comitem camerarium, & D. Nicolaum Antonium de Capua Juris utriusque professorem determinata fuerunt ut ipse Rex ea facere deberet, & sic ascendit dictus Rex suam Capellam, & ibi induit se amictum Camisu & Cordillo de perlis, deinde dalmatica qua utitur Ecclesia in festo S. Nicolai, desuper vero dalmatica posita fuit quædam pulchra stola more quo utuntur Clerici quando faciunt aliquam apparentiam Angelorum, in capite vero tenuit Birrettum suum; in pectore vero super ipsa Dalmatica positus fuit sibi per Thesaurarium Antonium Ghirum decretorum Doctorem distributio granorum octo cum dimidio prout sibi, secundum morem privilegiorum tangebat, & stetit ipse Rex in ipsa sede suæ Capellæ per totam missam solemniter celebratam per Archiepiscopum Barensem. Post hæc descendit positis indumentis superius in sua Capella in Chorum, & ibi dictus Thesaurarius ante Altare ipsius Chori induit eum pellicia, & desuper posuit sibi in spatulis Almucia, deinde ascendit sedem quæ est in Choro sinistro ipsius Chori, & stetit ibi donec fuit completa hora nona, quæ est finis ipsius Missæ: & hæc facta sunt præsentibus Duce S. Marti, Duce Andriæ, Duce Atellæ, Comite D. Alexandro Sfortia Ambasciatore Ducis Mediolani, Comite Camerario, & nonnullis aliis Dominis inter quos fuit Dominus Federicus secundus genitus ipsius Regis, sedens sub pedibus ejus, & Antonius de Perillo habuit orationem in Offertorio Missæ prædictæ, fuitq; facta sibi per Thesaurarium assignatio clavium Altaris inferioris Corporis S. Nicolai, ac Thesaurariæ.

Fratres D. Francisci Districtioris Observantiæ recepit constructo cœnobio à Balduino Carattono mercatore Pisano sub nomine D. Petri Apostolorum Principis ann. 1463. Romæ cœnobium sancti Salvatoris in Lauro construxit. & dote amplissima locupletavit. Barensem Ecclesiam administravit ann. 18. eamq; dimisit Sixto IV. sedente, à quo S. R. E. Camerariatu donatus fuerat: perpetuus Marchiæ Legatus obiit Romæ 3. Id. Aug. ann. 1477. Episcopus Card. Sabinus, sepultus in Ecclesia S. Salvatoris: de quo legendus Jo. Philippus Thomasinus Æmoniæ dignissimus Episcopus in Annal. Canonicorum sæcularium S. Georgii de Alga, ubi meritas laudes amplissimi Cardinalis more suo stylo uberiori commemorat.

(„ *Confirmationem obtinuit, ut ex privileg. in „ Arch. Baren. Ecclesiæ, à Rege Ferdinando Ju- „ risdictionis civilis, & criminalis super oppido Bi- „ tricti antiqui feudi suæ mensæ Archiepiscopalis, „ quo spoliata fuerat sua Ecclesia ab usq; temporibus „ Regis Ladislai. Deiparam Virginem summo studio „ coluit, quemadmodum religiosè celebrabat dies „ ejusdem Deiparæ Virginitatis incorruptæ, mater- „ nitatis, & Assumptioni dicatos. In his jejunabat, ac „ frequentissimè ad eam oratione confugiebat, ex „ quo id consecutus fuit, ut secundum quietem illam „ viderit aliquando prose filium deprecantem, ub „ eaq; certior factus sit de hora mortis, & quod tunc „ dæmones salutis nostræ hostes non videret. Octo „ dies antequam vitam cum morte commutaret, Six- „ tus IV. Pontifex omnibus fere Romanæ curiæ Car- „ dinalibus stipatus ægrotantem Latinum invisit, „ consistorium in ejus cubiculo habuit, & plurium eidem „ gratiarum munera largitus fuit.* Lombardus.)

61 ANTONIUS de Ayello, seu Agello Tarentinus Francisci superioris nepos per cessionem Card. Ursini à Sixto IV. anno 1472. die 8. Id. Novemb. renunciatus est Barensis Archiepiscopus. Sedit an. 22. fatoque functus die 21. Jun. 1493. Iacet in Cathedrali prope sacellum D. Virginis in Cœlum Assumptæ, quam per magnificè exornarat in pulchro marmoreo tumulo hac epigraphe egregias tanti Præsulis laudes proloquente. LII.

Antonius Tarento ortundus ex gente de Agello, nobili, ac vetusta, Cæsareo, ac Pontificio jure consultus, Barensium, & Canusinorum Archiepiscopus, qui apud Pannoniæ, & Hispaniarum Reges, aliosque Principes Romanorum Imperatorum, Pont. Max. D. Ferdinandi Regis nostri legatione functus est, singulari laude, & gloria, à quibus, & munera retulit, & gratiam, vir fama insignis, animi generosi, pat domi, forisque justitiæ cultor, & cerimoniarum diligens observa-

tor ; Ædem hanc supellectili præclara decoravit, amplis prædiis donavit, redditus auxit, ædes Pontificias vetustate collapsas ingenti sumptu instauravit, superbiores reddidit, complura alia gessit digna cedro, multa expertus, jamque ævo gravis hocce mausoleum cum sacello sibi vivens posuit. Die xxi. Januarii MCCCCXCIII. xxi. Indictione.

LIII. 62 JOANNES JACOBUS Castelloneus è præcipua Mediolanensi nobilitate iuris scientia, & in rebus agendis vir longè clarissimus ex Abbate Commendatario S. Abundii Comensis Archiepiscopatu Barensi condecoratus est ab Alexandro VI. die 3. Martii ann. 1493. in gratiam Ludovici Sfortiæ cognomento Mori, Barii Ducis, mox Mediolani, cujus fuit intimus Consiliarius, & charus, pro quo ad Maximilianum Imperatorem Legatus, & apud Julium II. eodem munere pro Maximiliano Sfortia Duce functus, sub eodem Lateranensi Conc. interfuit anno 1512. Leoni X. in paucis charus. Romæ interiit ann. 1513. solemni funere elatus in Eccl. S. C Mariæ de Populo terræ mandatus est, ad cujus tumulum prope aquam lustralem marmoream tabulam cum Leone Castrum manibus tenente, Castelloneæ gentis nobile signum apposuere una cum inscriptione, quæ à prætereuntium pedibus exesa nec legi, nec videri potest; Ioseph tamen Castelloneus Ioannis Iacobi ex fratre nepos, ac Francisci, Pii IV. Cardinalis Patruelis in proximo sacello tumulum, & cenotaphium patruo, & patrueli commune singulari pietate erexit. Ioannis Iacobi elogium scripsit Antonius Bessa Nigrinus.

D

LIV. 63 STEPHANUS GABRIEL Merinus Hispanus, successit Castelloneo ann. 1513. sub Leone X Lateranensi Concilio interfuit, & subscripsit. A Clemente VII. Presb. Card. creatur, mox Indiarum Patriarcha & Giennensis Episcopus, Barensem

b De eo Ciaconius [illegible]

A Ecclesiam dimisit ann. 1530. postquam absens omni tamen pietate per annos fere 17. administrasset. Romæ defunctus est mense Augusto 1535. & sepultus in Ecclesia sancti Jacobi Hispanorum. (1) Moriens maximam denariorum summã ędificandis Barensis Ecclesiæ subselliis (odęum vocant) testamento reliquit: aliam summam Clero ad obitus sui annuam commemorationem legavit præter ea, quæ pietatis intuitu aliis Ecclesiis, & pauperibus vivens impertierat. Mitram item pretiosissimam, & varia indumenta sacra eidem Ecclesiæ donavit in pignus amoris. Porrò ad ejus tumulum hoc epitaphium legitur.

Stephano Gabrieli Merino Giennen. Episc.
à Carolo V. Imp. ob sedatas populares Hispanorum seditiones inter intimos Consiliarios adscito, Classi in Italiam naviganti Præposito,
Bello Pannonico pro communi salute suscepto procurationi rerum Castrensium Præfecto, à Clemente VII. Pont. Max. admiratione virtutis ad summos honores evecto,
B *lxiii. ætatis suæ anno, publico dolore bene acta vita functo P.*

LV. 64 HIERONYMUS Grimaldus b Presbyter Cardinalis à Clemente VII. creatus Barensis Ecclesiæ Archiepiscopus declaratus est die 2. Sept. 1530. Hanc Ecclesiam administravit plus minus ann 13. eamque dimisit anno 1540. & in patria sua Januensi defunctus est Augusto mense anno 1543. Vide quæ de ipso scripsimus in Episcopis Brugnatensibus, & Albingaunensibus tom. 4. ubi corrigendus est annus mortis, ac pro 1544. scribendus 1543. fuerat enim earum Ecclesiarum, tum & Venafranæ administrator.

b De eo citatus Ciaconius tom. 3. col. 643.

LVI. 65 HIERONIMUS Saulius Cardinalis Grimaldi consobrinus ex Clerico Cameræ Apostolicæ eidem successit die 20. Aug: 1540. sibique commendatam Ecclesiam ad aliquot annos gubernavit, trans-

(1) Salazar in suo Martyr. Hispan. tom. 6 die x. Novemb. enumerat hunc Merinum inter Episcopos Legionenses prænomine tamen Stephani ob[illegible], quod etiam in Epitaphio recitatur in Ecclesia S. Jacobi nationis Hispaniæ. Legionensis tamen haud fuit Episcopus, [illegible] illum promovere Leo Papa, ut legitur in Ciaconiano opere. Administravit etiam Cajetanam, & Bovinensem Ecclesias. Lucentius.

translatusque deinceps est die 8. Apr. an. 1550. ad Januensem Ecclesiam: de quo vide ejus urbis Archipræsulum nostrum Catalogum tom. 3. A

LVII. 66 JACOBUS de Puteo a Nicienfis nobilitate generis, juris scientia, ac morum laude præclarus ex Romanæ Rotæ Decano Barensis Ecclesiæ Archiepiscopus renunciatus est à Julio III. Pont. Max. die 18. Aprilis ann: 1550. mox Presb. Card. ad titulum sancti Simeonis creatus, Signaturæ Justitiæ Præfectus, Poloniæ, Ordinis equitum Mellitensium. ac Carmelitarum Protector, unus ex Generalibus Inquisitoribus optimus, integerrimus, & magnæ auctoritatis purpuratus Senator, postquam annis ferè 12. Barensem Ecclesiam absens benè rexisset, in gratiam Jacobi nepotis ejus se regimine abdicavit anno 1560. ac sequenti Romæ desiit vivere 6. Kalen. Maii sepultus ad Minervam; Franciscus Scaricius Mediolanensis in illius funere orationem habuit. Inscriptio sepulchralis ad tumulum ejus in marmore legitur. B

a De quo Oldoinus in Athen. Ligust. Rolandus in Syllabo Script. Pedemon. & Ghilinus in Theat. ... Mondovi & Ciaconius Oldoini t. 3 col. 771.

D. O. M.

Jacobo Puteo Niciensi S. R. E. Presbytero Cardinali præcipuo ac integerrimo viro, qui summam V. I. scientiam ita cum summa probitate conjunxit, ut unus Reip. constituendæ, disciplinæque revocandæ præcipuus auctor votis bonorum expeteretur. Vixit annos lxviii. obiit sexto Kalen. Maii M. DLIII. Antonius Puteus Archiepiscopus Barensis nepos P. C

(„ *Huic Archiepiscopo Philippus II. Hispaniarum „ Rex Catholicus, ut Patres Societatis Jesu in civitate Barii domum haberent, sequentis tenoris „ perscripsit Epistolam.*

„ Al Muy Reu. in Christo Padre Cardenal Puteo „ nostro muy caro, y muy amado amigo.

„ D. Phelipe por la gratia de Dios Rey de Espanna, de las dos Sicilias, de Hierusalem, &c.

„ Muy Reu in Christo Padre Cardenal Puteo, „ nostro muy caro, y amado amigo.

„ Aunque vos sabeis, el fructo, que hazen los „ Religiosos de la Orden, y Compañia de Jesus, „ con su doctrina, y esemplo, y deveis hazer por „ ellos lo que sabeis que merescen, todavia os ruego muy affectuosamente, que en las occasiones „ que se offrescieren, favorescais lo que les toca „ con su Santidad, para que les haga gracia, y mercede señaladamente en la fundacion del Colegio, que labran en essa Ciudad, que serà para „ que salgan del personas que puedan aprovecchar „ con su doctrina en la Christianidad, por cuya „ causa rescibere singular complacentia de lo que „ por ellos hazieredes, de mas de lo principal, que „ es el servicio de nostro Señor, el qual os tenga „ muy Reu. Cardenal nostro muy caro amigo en „ su continua protection. De Guisando à primero „ de Abril. M.D.LXI. D

„ Yo el Rey:

„ G. Perez. *Lombardus.*

„ *Præsulatu ejusdem Cardinalis de Puteo Julius „ III. Pontifex sua bulla sub Dat. Romæ 13. April. „ 1551. quæ incipit:* Sicut Dilecti Filii — *supplicationibus cleri, & populi Melphicten. facultatem „ concessit Archiepiscopis Barensibus, suisque Vicariis procedendi, sine tamen præjudicio exemptionis illius Ecclesiæ, uti sedis Apostolicæ Delegatis „ in cognitione omnium causarum appellationum, „ ut è propriis hisce verbis dictæ Bullæ, quæ in Arch. „ Melphict. Ecclesiæ asservatur.* -- Nos igitur &c. „ hujusmodi supplicationibus inclinati eamdem „ fraternitatem tuam, & pro tempore existentem „ Archiepiscopum Barensem, ac tuum, vel illius „ Vicarium, qui alias sine præjudicio exemptionis „ dictæ Ecclesiæ causas appellationum ab Episcopo, vel ejus Vicario prædicto pro tempore interpositas dicta Authoritate audiatis, & alias juxta „ Canonicas Sanctiones terminetis, atque decidatis, eadem authoritate Apostolica tenore præsentium deputamus non obstantibus Apostolicis „ &c.)

LVIII 67 ANTONIUS Puteus abdicante se patruo Card. iniit Pontificatum Ecclesiæ Barensis die 16. Decembris 1561. Pio IV. sedente; statimque post suam inaugurationem ab eodem Pontifice Tridentinum ad Concilium oecumenicum profectus est, ultimisque sessionibus adfuit, talemque se præbuit in sua proferenda sententia, ut Patribus admirationi fuerit. Indè reversus magna cum prudentiæ, & pietatis laude Ecclesiam suam administravit. Gregi sollicitus Provinciale celebravit Concilium, in quo Tridentini sanctiones publicavit, ad quarum normam Clerum reformavit, populumque instituit: in obeundis Episcopalibus muneribus diligens, in tuenda Ecclesiastica libertate indefessus vir fuit. Pietatem suam testatam voluit in cœnobii Capuccinorum Fratrum exædificatione, quos ipse paulo ante vocaverat, tradideratque locum ad titulum S. Crucis anno 1575. Auctor fuit, ut ad erudiendam juventutem, & pietatem sectandam anno 1583. à Barensibus Collegium Societatis Jesu excitaretur, bonum opus non solum assidua apud omnes exhortatione, verum etiam sua pecunia juvit. In Cathedrali laicalem sodalitatem instituit sub titulo sanctæ Mariæ Constantinopolis, ubi frequentes communiones, divinæque laudes peragebantur boni Pastoris exemplo devotissimè, cujus sacello, & sodalitati non paucas attribuit eleemosynas, & indulgentias procuravit a Gregorio XIII. Pontifice. Anno 1579. Ecclesiam cœnobii sanctæ Scholasticæ die 21. Aprilis dedicavit: supra fores appositus lapis rei memoriam servat.

Templum hoc Divæ Scholasticæ diu dicatum Antonius Puteus Barensis, & Canosinæ Sedis Archiepiscopus, amabilium Scholasticæ Tautæ Abbatissæ, cæterarumque sacrarum Virginum precibus consecravit anno à Virginis partu MDLXXIX. xi. Kalend. Maii Gregorio XIII. Pontif. Max. & Philippo de Austria Rege invictissimo.

Vetustissimum hoc cœnobium fundatum fuisse temporibus Pipini Francorum Regis circa annum 755. vetus est traditio: quod paulo post ultimam ejus Ecclesiæ dedicationem ab Archiepiscopo Puteo celebratam casu, vel arte Dæmonum, ut scribit Beatillus, igne ferè totum consumptum, Barensium,

& Archiepiscopi pia liberalitate, ac eleemosynis, pristino splendori restitutum est. Cæterum Antonius sub Sixto V. Papa in Germania munere legationis functus est apud Rodulphum II. Imp. in quo obeundo cum annos duos magna omnium laudatione consumpsisset, ad Ecclesiam suam reversus, plures Sanctorum reliquias, quas tum à Pontifice, cum ab aliis summis viris dono acceperat, in Cathedrali honorificè collocavit, & gregem sibi commissum verbo, & exemplo uberrimè pavit. Tandem Romam vocatus à Clemente VIII. ad alios labores pro universali Ecclesia sustinendos ibidem anno 1592. die 14. Julii, cum propè triginta, suæ in Ecclesia regenda explevisset annos, eum mors viventibus abstulit; elatus in Ecclesia S. Mariæ super Minervam prope Patruum Cardinalem suum prædecessorem humatus est. Publicum funus deinde Barii miserando omnium Cleri, civiumque luctu celebratum est, curante supremos defuncti Præsuli honores pia ejus recordatione, egregiaque virtute.

(„ *Exercitium docendi pueros christianam doctrinam in variis Ecclesiis suæ civitatis, & diœcesis ipse instituit, quo munere, & ipse sæpissimè in sua cathedrali functus est, ut Parochi acrioribus stimulis eo fungerentur. Cum suis diebus omnium caritas suam acerbissimè diœcesim vexaret, adeo ut fame in publicis viis plurimi interirent, non modò ipse suum omnem censum inter pauperes distribuit, sed ad id etiam suo exemplo potentes, ac divites excitavit, pro quo flagello avertendo publicam supplicationem indixit feria secunda immediatè post Pascha Resurrectionis ad Divæ Mariæ de Arena innumeras gratias devotè implorantibus largientis ædem, quam & ipse ære proprio in ampliorem à fundamentis formam reædificavit. A Gregorio XIII. Indulgentiam Jubilæi, 1675. impetravit pro suis diœcesanis, qui legitimè impediti ad almam urbem se conferre nequiverant.* Lombardus.)

LIX. 68 JULIUS CÆSAR Richardus Fabii Ripæ Marchionis, & Regii Neapol. Consiliarii germanus frater Barensem dignitatem Clemente VIII. Pontifice concedente assequitur die *a* 27. Octob. an. 1592. Vix optimus Præsul Ecclesiasticæ perfectionis studiosissimus prædecessoris æmulator adierat Ecclesiam, cum Clemens illum revocavit ad Curiam, ac veluti virum sapientissimum, & in arduis negotiis pertractandis versatum, ut paci Christianorum consuleret, Apostolicæ Sedis Nuncium ad Sabaudiæ Ducem misit: quo in munere ita se gessit, ut Pontificis Max. expectationi responderit, ac Henrici IV. Gallorum, Navarrorumque Regis, Caroli que Emanuelis gratiam promeruerit. Fere annos novem in ea difficili legatione consumpsit, tandem à Paulo V. *b* revocatus, cum ad suam lætus properaret Ecclesiam, Neapoli in morbum incidit, ibidem moritur die 13. Februarii 1602. quinquagenario major. Corpus ejus solemni pompa in Ecclesiam Nominis Jesu illatum; post annos duos in Ecclesiam Spiritus Sancti in sacello majorum relatum: epitaphium defuncto scripserunt, ac posuerunt Alexander Episcopus Suessanus, Fabius, & Lælius ejus germani fratres, quod legitur ibidem marmoreo in tumulo.

a Die 13. Octobr.

b A supradicto Clemente.

Julio Cæsari Riccardo Archiepisc. Barensi, qui religione in Deum, benignitate in pauperes, prudentia, ac solertia agendi incomparabili se cujuscunque ordinis hominibus, præcipuè Summis Pontificibus probavit, nuntiatu ad Allobroges legatione difficillimis temporibus præclarè obita, æternum consignavit, studioque gregio cum rediret, Neapoli morte occupato, sibi non immatura, suis peracerba, Idib. Febr. MDCIII. ætatis suæ L.

Alexander Episcopus Suessanus, Fabius Regius Consiliarius, Lælius Judex M. C. Vicariæ fratri optimo, & benemeritissimo pii, & grati animi monumentum poss. anno Domini MDCIV.

(„ *Hic Episcopus Riccardus, qui fuerat majoris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonicus, ut ad suam pervenit Sponsam, erectionem nosocomii pro pauperibus infirmis, quod audit sacer Mons pietatis, & conservatorii mulierum sub titulo Annunciationis B. M. Virginis promovit, & licet primum opus à Scipione Cresanco dotatum fuisset, propriis etiam substantiis Archiepiscopus confirmavit. Cum considerasset redditus Cœnobiorum Monialium valdè imparem esse illarum numero, earundem numerum restrictum voluit, ut commodè illorum censu ali possent. Sic in Divæ Scholasticæ, ubi erant sexaginta tres sacræ virgines, duas supra quadraginta voluit, in D. Jacobi, ubi sexaginta duo, voluit triginta sex, in Divæ Claræ, ubi quadraginta sex, unam voluit supra triginta, in Divæ Mariæ à bono Consilio, non amplius quam octo assignavit. Canonicos, qui prius cum dignitatibus erant duo supra quadraginta, prævia bulla Clementis VIII. 1595. viginti octo voluit; quod & in utile, & summum decus cessit sacræ metropolitanæ basilicæ, in qua asservatur crux argentea, & quædam candelabra item argentea magni ponderis, quæ ab usque Sabaudia cum pretiosa supellectili pro sollemnibus pontificalibus functionibus in signum sui amoris indubium, ad suam sponsam dono miserat. Negotia nimis arduæ legationis felicissimè obivit, quia præter suam miram dexteritatem, illa semper cum D. Francisco Salesio Gebennensi Episcopo tunc in humanis agente, tructuabat; non scribebat, nec verbum quidem faciebat, nisi prius consulto Salesio, qui & eum summa animi benevolentia prosecutus fuit. Ad eum plures propria manu perscripsit epistolas, quarum unam, quæ summa veneratione servatur ab inclyto illo Neritonensi Episcopo Antonio Sanfelicio, devotionis erga tantum indigetem strenuo præcone typis jam dedit Andreas Mastellonius Sacerdos pietate, doctrina, prudentia, aliarumque virtutum corona redimitus, quem indefessum in vinea Domini operarium sub sacri laboris mole defunctum adhuc luget sua patria Neapolis. Carolus Augustus de Sales in vita, quam latinè concinnavit ejusdem Sancti, mentionem facit Julii Cæsaris lib. 2. fol. 89. & 96. & in indice illustrium virorum, qui cum eodem Salesio, aut amicitiæ fœdere, aut calami commercio conjuncti fuerant, recenset Julium Cæsarem Riccardum, qui non minus 34. Epistolas ad illum dederat.*)

69 BONVISIUS Card. Bonvisus e Lucensis summa omnium gratulatione Barensis Archiepiscopus salutatus est à Clemente VIII. Pont. Max. die 18. Martii anno 1602. pauloque post ab ipso consecratus, solemni in urbem, & Ecclesiam ingressu receptus est 11. die Novembris: sedit annum unum, mens. 5 dies 12 de quo non pigebit hic verbatim referre, quæ de ipso scripsimus in nostris ad Ciaconium notis. Bonvisus natione Tuscus, patria LX.

e De eo Ciaconius Oldoini tom. 4. col. 160.

Lu-

Lucensis, & nobilibus ortus parentibus singularibus animi dotibus abundanter à natura ornatus, litterariis studiis, & præcipuè juris legalis scientia imbutus, Romam Juris consultissimus, & morum
B affabilitate mirabilis veniens, utriusque Signaturæ Referendarius, mox Cameræ Apostolicæ Clericus factus, virtutis laude, tam clarus evasit, ut à Clemente dignissimus reputaretur, qui universæ Patrimonii Provinciæ summa Prolegati potestate præsideret. In eo munere tanta cum prudentia, & auctoritate præfuit, ut altiori magistratu dignus reputatus Ecclesiastici exercitus, Joanne Francisco Aldobrandino Duce, Generalis Commissarius in Pannoniam præfectus sit. In eo igitur officio, cum strenuè se gessisset apud omnes, & præcipuè apud Pontificem, incredibilis ei crevit auctoritas. Hinc factum est, ut Pontifex supremum, quem poterat, ei deferret honorem. Ab ipso igitur S. R. E. Card. creatus die 27. Martii 1599. D. Viti, & Modesti Diaconia exornatus, pauloque post ex Diacono Presb. factus, sancti Blasii de Anulo titulum optavit, & ad varia Vrbis negotia adhibitus fidelem semper & Christianæ pietatis zelo plenum Romanæ Ecclesiæ suum impendit laborem. Anno
C 1605. die 18. Martii ad Barensem nobilem hunc Archiepiscopatum evectus, ab eodemque Pontifice consecratus, summa Barensium lætitia 11. Novembris ejusdem anni solemniter urbem ingressus est, in eaque paucos, quoad vixit, menses, ut narrat Beatillus, populum docendo, verbum Dei subditis prædicando, sacramenta administrando, Clerum reformando, pupillos, viduas, & pauperes summæ pecuniæ vi sublevando, aliaque pietatis, & Pastore digna opera agendo, magna cum sui nominis gloria versatus est, vir singularis liberalitatis, virtutisque Principibus, Christianisque cæteris hominibus, non magis claritudine sanguinis, quam pietatis, illibatæque castimoniæ laude celebris, ex hac vita mortali in ipso gloriæ curriculo ereptus, ad æternam, ut speramus, transiit gloriam, maximo omnium (præcipuè Barensium) mœrore, Kal. Septemb. ætatis suæ 42. salutis verò anno 1603. magna a populo, Cleroque Barensi, cum lacrymis fuerunt illi parata funera, cadaver in Metropolita-
D na depositum, cui sacras vestes pretiosas in ornamenta Sacerdotum, vasa argentea plurima, pecuniasque non paucas legaverat, in patriam paulo post a gentibus suis relatum, in Æde sancti Fridiani humatum, ejus sepulchrum hoc elogio insignitur.

CHRISTO RESURGENTI

Bonviso Bonvisio Patritio Lucensi, utriusque Signaturę Referendario, Cameræ Apostolicæ duodecim viro, Provinciæ Patrimonii Prolegato, exercitus Pontificii in Pannonia Quæstori summo, mox sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, ac Barensium Archiepiscopo, viro religione, integritate, prudentia, liberalitate singulari, illibatæ castimoniæ fama conspicuo Martinus, Stephanus, & Antonius fratres optimo, ac benemerito, in ipso ætatis flore, medioque gloriæ cursu erepto perpe-

A *tuis cum lachrymis P. C. C. C. Vixit annos xlij. men. 1. dies xxiv. obiit Kal. Septemb.*

MDCIII.

(„ *Alio elogio exornatus fuit Romæ in Ecclesia sua*
„ *titulari S. Blasii de Annulo.*

D. O. M.

„ Bonviso Bonvisio Lucensi Tit. hujus
„ Ecclesiæ Presb Card. Archiep. Barensi
„ post præclara expleta munera in utra-
„ que Signat. Referendarii, in Apostol.
„ Cam. Clerici Præsid. in Patrimonio
„ Gubernatoris, in Pannonia Pontif. exer-
„ citus Commissarii Generalis, in Vrbe
„ Card. optimi, in Ecclesia Barien. Pasto-
„ ris vigilantiss. gloriosa magnos ob labo-
„ res, sed immatura morte prærepto,
„ religionis studio, animi candore, per-
„ petua omnis vitæ pudicitia, morum
„ suavitate prædito Martinus, Stepha-
„ nus, & Antonius Fra. F. F. Vixit an.
B „ XLII. Men. I. Dies XXIV. Obiit Ba-
„ rii Prid. Kal. Septemb. MDCIII. Se-
„ pultus Lucæ, optatus Romæ, vivit
„ Deo.

„ *Fuit Bonvisius purpura omnibus titulis cumu-*
„ *latissimè dignus, probus, moribus elegans, &*
„ *viris doctis favens, quos sibi voluit semper ha-*
„ *bere familiares. Romæ etiam purpuratus pere-*
„ *grinos excipiebat in propria domo, nudis pedibus*
„ *Barensium supplicantium agmen ad imploran-*
„ *dum divinum auxilium præcedebat. Pœniten-*
„ *tium Confessiones ipsemet excipiebat. A suis pro-*
„ *priis detraxit commodis, vilibus etiam contentus*
„ *cibis, ut largus esset in pauperes.*)

LXI. 70 GALEATIUS Sanvitalis a Parmensis vetusta nobilitate, & præclaris animi dotibus illustris à Clemente VIII. in locum defuncti Cardin. Bonvisii Barensis Archiepiscopus renunciatus est die b 8. Febr. anno 1604. Barium solemni ritu ingressus est, 9. Maii ejusdem anni Pallio in sua Cathedrali decoratus est ex mandato Pontificis ab Ju-
D venacensi, & Bitectensi Episcopis. Sedit omni laude dignissimus Præsul annis duobus, nunciumque remisit factus Apostol. Cameræ Clericus sub Paulo V. Decessit verò Gregorii XV. temporibus, cujus erat magnus Domi Præfectus anno 1622. sepultus in Ecclesia S. Gregorii, sarcophago illius hoc legitur cenotaphium, in quo satis ejus dignitates, & virtutes recensentur.

a De eo Bordonus in Thesauro Eccles. Parmen. Mondif.
b Die 15. Martii.

D. O. M.

Galeatio Sanvitali ex Aloysio Sanvitali, & Somalia Fontanellesi Comitibus genito, Barii Archiep. & Cameræ Apostolicæ Clerico, cui cum summam generis claritudinem sors, & natura tribuissent, ipse animum virtutibus adeo excoluit, ut de Principatu utraque decertarent. Propterea à Sixto V. usque ad Greg. XV. tempora à quo Vaticanæ regendæ domui præfectus est, Pontificum animos obsequio, aulam

officio detinuit Cunctos Ordines sui administratione possedit, etenim amplissimis muneribus persuasus post clarissimas praefecturas sanctissimè administratas, Aquas Alteatinas Paulo V. rerum potiente summa diligentia, summisque laboribus, longo itinere ad Janiculi jugum perduxit, Itaque majorum rerum semper capax, & saepius purpurae destinatus, quo tandem propior, eo longinquior per obitum factus ad celsiorem, solidioremque apicem evolavit in Caelum, sexto Id. Septemb. an. aetatis lviii. salutis MDCXXII. eo relicto sui desiderio, ut quod antea contigerat nemini, Apost. Cam. Clerici collegae optimo publicè parentarint. Ugo Sanvitalis Comes patruo eximio, & pluribus titulis egregiè merito memoris hoc addictique animi monumentum posuit anno à partu Deiparae. MDCXLIII.

Ibidem in pavimento haec alia inscriptio legitur.

D. O. M.

Galeatio Sanvitali Patritio Parmensi, Barii Archiepiscopo, Camerae Apost. Clerico, & sanctiss. D. N. Gregorii XV. domus Praefecto, Antoniaeque Sanvitali Aurelii ab armis Senat. Bonon. uxori Ugo nepos Alexan. Sanvitalis, & Margaritae Rubeae Parm. jugalium Fontanellcti Comitum filius, necnon suis, & sibi monumentum posuit anno salutis MDCXXXXII.

Mortuus est Ugo praeclarae indolis juvenis, utriusque Signaturae Referendarius anno 1644. hoc quod sibi paraverat communi monumento conditus fuit.

LXII. 71 DECIUS Caracciolus Russus Neapolitanus prisca nobilitate natus successit Sanvitali, ad hanc dignitatem vocatus à Paulo V. anno 1606. die 3. Julii. Sedit plus minus annis septem; mortem obiit Romae anno 1613. die 27. Maii, ibidemque tumulatus, vir quidem ob eius eximiam virtutem majori aevo dignus: cuius Praesulatus tempore Barium translata sunt è Coemeter. Priscillae Urbis Romae celeberrima sanctorum Martyrum corpora Macarii, Justi, & Theophili, ac in Ecclesia Societatis Jesu solemni pompa sunt collocata: cujus etiam tempore, & auctoritate Bari Clericorum Seminarium ad normam Concilii Tridentini erectum est.

(,, *Decius ex illa inclyta Neapolitana Caracciola gente, in quam Carrafa aeque nobilissima Marchionatum S. Erami invenit, à puero pietati, & litteris operam dedit, & in utraque palaestra mire profecit. Sacerdotalem amplexatus vitam, ex intimis fuit ob morum similitudinem venerabilis P. Alexandri Borlae Congregationis oratorii Romani Sacerdotis, qui Neapolim cum Archiepiscopo aeternae mem. Paulo de Aretio advenerat, & tunc in nosocomio D. Mariae de Populo morabatur, in quo frequens erat ipse Decius, ut Christo in suis pauperibus servitutis officia praestaret.*

,, *Institutum illis diebus fuerat Neapoli sodalitium sub invocatione SS. Trinitatis ad peregrinos excipiendos, convalescentes reficiendos instar Romani à D. Philippo Nerio tunc adhuc in humanis agente in commodum universalis Ecclesiae excitati, & adolescere sperabat illico cura Vincentii Maricondae, non minus genere, quam pietate spectatiss. majoris Ecclesiae Neapolitanae Canonici, ac postea Triventini Episcopi, quem protectorem accitus frater esse voluit; sed per ejus absentiam in aula Catholici Monarchae, ad quem publico nomine legatus fuerat, navicula velut in primo itinere, suo destituta nauclero, coram vel ipso portu diffusi non injure timebat; cum Alexander Borla ejusdem sodalitatis oratorium forte tunc primum ingressus, sed non forte, caelesti quinimo consilio, ac velut intus agente numine ea exceptus ibi fuit communi laetitia, & unanimi confusione, ac si ipsemet Patriarcha Philippus. Eum circumsaepire, suas omnes ei angustias exponere. At Borla bono animo esse voluit, promisitque protectorem sacerdotem etiam natalium splendore, pietate, doctrina, agendi dexteritate, Ecclesiastica, & regia etiam gratia praeditum, utpote regio sacello adscriptum, qui eos non fineret amplius Maricondae desiderio aestuare. Et reapse Decius primis Borlae nutibus, non protectoris authoritate illam dirigere, ac tueri, sed filiali obsequio sodalium albo conscriptus fovere, ac procurare. Humanam prorsus fidem superant, quae in ipsa educanda, confirmanda, ad maturitatem denique perducenda operatus, ac perpessus fuit. Cultus divinus semper eum principe studio occupavit. Sacrarium saepe saepius sacris, & pretiosis supellectilibus proprio aere ditavit. Pauperibus in Xenodochio peregrinis, valetudinariis semper famulabatur. Aedificationi Ecclesiae, oratorii, ac sanctae domus invigilabat, etiam diurni operariorum rationem habens. Cum haereditas fr. D. Fabritii Pignatelli Equitis Hierosolymitani ad sodalitatem pervenisset, quae fuit primum ejusdem patrimonium, sed magni momenti litibus undequaque implicita, etiam in foro ipsius jura acerrime tutatus fuit. Anno jubilaei 1600., qui fuit primus ab instituta sodalitate Neapoli, propriis eam, non solum juvit substantiis, sed eleemosynas adeo uberes à sodalibus, à piis viris, & à praefectis aliorum piorum operum comparavit, ut octuaginta circiter peregrinorum millia potuerit & commode recipere, & cupediis etiam alere; nec solum ipse Decius corporali peregrinorum refectioni incubuit, sed eodem tempore & animarum, libello pro ipsis ornato, de quo inferius. Et ut singula brevi complectamur, pro sua sodalitate vel praesens, vel absens, vel sospes, vel infirmus uno, eodemque tempore concionator, censor, aedituus, praefectus, patronus, caussidicus, curator rei familiaris, tabellio, historicus, architectus, faber, unus denique omnia fuit. Suis gloriosis laboribus caelum adeo arrisit, ut quam sexta vice primicerii munere, quod primum in ea est, procurabat, corpore, non animo pro mitra Bariensi anno 1606. coactus relinquere, reliquit adeo bene confirmatam, ut ad sanctimoniae ultimas metas perventurae non amplius ei opus fuerit exsequi, quam quae sibi fuit imo puter, quam filius verbo perscripserat, reipsa perfeceras. Viris ipsam, ac matronis splendore generis, honorum gradu, vitae exemplaritate vero principibus repletam vidit. Parum fuerat vidisse, quam vagientem, utpote vix quatuor ante mensibus excitatam reppererat, brevissimo annorum spatio matrem aliarum sodalitatum, & foecundissimam aliorum piorum operum scatebram sua undequaque prole, quae maxima sanctitatis opinione ad caelum evolarat, coronatam salutavit.*

,, *Clerus Neapolitanus Decio, qui sua jura apud sanctam Sedem strenuè olim, ac fortiter propugnarat,*

rat, gratulationis officium persolvit. Sodalitas autem tanti filii plaudens honoribus triduo lætanter pulsari nolas, festivisque luminibus noctu frontem Ecclesiæ, & sanctæ domus solaria nitescere voluit, eo majori gaudio, quia etiam Neapoli in D. Mariæ ab Angelo annunciatæ propriis eum vidit oculis pontificio indulto in Archiepiscopum sacrari: quod mire excrevit, quando ipse Decius primum ac potuit, in suo oratorio sacris voluit operari, ad suos sodales sermones habere, ea denique omnia exsequi munia, ac si ultimus fratrum, aut verè tyro tunc primùm tantæ sodalitati nomen daret; lacrymis ipsa tandem parcere non potuit, quando Decius ad suam diœcesim gressum directurus voluit omnes Sodales in oratorio congregatos, à quibus humi prostratus veniam humillimè petiit, si 26. annorum spatio, non omnes, quas in se speraverant, optimi sodalis partes venerari potuerant; si erga omnes non se gesserat ea, quam debebat omnibus, fraterni amoris illecebra; si se verè diligerent, in eum graviter animadverterent, severe plecterent, etiam atque etiam enixè, ac flendo deprecabatur; sed cum non ampliùs proloqui obortis lacrymis amantissimi fratres permisere, & agmine facto eum cingentes alii amplecti, alii omnimode reluctanti manus, & etiam pedes raptim exosculari, fletu mutuæ charitatis officia suffocante. Ut autem fari potuit, se, & communibus sodalitatis, & peculiaribus cujusque orationibus commendatum voluit, ut Episcopali muneri faceret satis.

Ipse interea singularem in cultu, victuque moderationem retinuit, & vitæ sanctimoniam novæ dignitatis accessu novo virtutum ornamento augendam procuravit. Die 26. Martii 1607. maxima, ut numquam aliàs, Ecclesiastica pompa, & præsulari majestate Barium ingressus, ab omni Clero, & Magistratu prisco more exceptus fuit ea solemnitate, quam decerat excipientem, & exceptum. Prima die sponsam suam pretiosis Olosericis etiam auro Arabico intertextis, ac miro opere concinnatis donavit. Visitationi locali, ac personali se dedit illico, cumque in plurima, & omnino absurda offendisset, quibus, ut in brachio extento iret obviam, laica sibi potestate opus esset, hanc ad Electos pro regimine ejusdem civitatis epistolam direxit. Foris.

Alli Signori Sindici, e Conseglio della Città di Bari. Intus. Signori Nobilissimi.

L'Obligo che m'apporta la Dignità Arcivescovale, mi spinge a communicare alle SS. VV. il bisogno dell'anime di questo popolo, e chiederle insieme quell'agiuto per il loro buon governo, che non si può da me somministrare, e secondo i Canoni spetta a loro provedere, oltre che per l'utile generale, e particolare, è per la convenienza non solo non si deve negare, ma fare ogni sforzo che si ottenga. Per questo dico alle SS. VV. che hò ritrovato questa Città molto numerosa, e senza Parocchie, e che per il Concilio Tridentino cap. xiii. in fine sess. 24. de reform. è necessario farle. L'hò ancor ritrovata senza Seminario, che nel detto Concilio, e proprio nel cap. xviii. sess. 23. de reform. si conclude, che sia necessario, e che si faccia in ogni Città. Hò di più ritrovato, che di questo popolo, si ben nell'articolo della morte ciascuno si fa scrupolo d'haver fraudato le Decime a questa Metropoli, e perciò lascia un tanto per detta fraude, tuttavolta ninno d'esso si risolve a pagare dette Decime, alle quali è obligato de Jure Divino, & humano. Hò ritrovato ancora la Catedrale senza prebenda Teologale, e di penitenziero, e senza collatione de' beneficii Camerali, con le quali si potessero fare dette prebende. Hò ultimamente ritrovato un Sacerdotio poco spirituale, mal disciplinato, e senza lettere, & una Turma di Chiericotti, che in luogo di caminare per la via della virtù, s'indrizza per quella de' vitii, onde si mantiene un Seminario di persone delinquenti, e totalmente contrarie alla professione Chiericale, donde nasce l'inquieto, & il scandaloso vivere della Città, per queste, & altre ragioni, che sarei troppo lungo ad' assegnare in questo breve foglio, dico alle SS. VV. che haono da far pensiere, e conclusione insieme, che se ritrovi ricapito per l'obligo c'hanno, ò di pagare le Decime debite, ò almeno di dotare le Parocchie necessarie, e di fabricare la casa per il Seminario, nel che non vi andarebbono sette, ò otto mila docati in proprietà, ò vero da 500. in 600. docati d'entrata l'anno, che con una minima gabella, che si ponesse ad tempus, si proverebbe all'una, ò a l'altre, seconde l'urgentissima necessità richiede; astretto dalla quale prego le Signorie Vostre a non correre precipitosamente in questi negotii dando l'esclusiva, mà farvi non solo matura consideratione, mà ferma risolutione, che si osserva cosa tant'utile, tanto necessaria, e taoto decente a questa Città, e Provincia, non lasciando di dirle, che mentre oon si procederà conforme al bisogno, & oaligo; io per non mancare del mio debito, agiutato dall' orationi, c'hò ordinato, che si facciano per il buon esito di questi santi desiderii, in qualche modo indrizzarò ad effettuarli di quella maniera, che mi sara lecito, e non seguendo, sarò scusato appresso a Dio, & al Mondo, &c.

Interea ut Ecclesiasticam disciplinam omnino labefactatam restitueret, mense Decembri die 28. anno 1607. Synodum habuit diœcesanam, quam triduo publico plausu expeditam paucos post annos Camillus Cerrus Apostolicus Notarius, & curiæ Barlensis actuarius typis dedit. Vix novem in sua Ecclesia menses residere potuit, quippè obortis gravissimis dissidiis inter ipsum, & capitula Canusii, Aquævivæ, & regiæ Ecclesiæ D. Nicolai, opus Decio fuit pro juribus suæ sponsæ se ad almam urbem conferre, à qua nonnisi post biennium magno quidem impendio, & incredibili labore obtinuit, ut Canusinum capitulum suæ esset provinciæ, illud Aquævivæ suæ diœcesis, Canonicos, omnemque clerum ejusd. regalis Ecclesiæ D. Nicolai ad quæ de jure secundum Concil. Tridentinum tenebantur, sibi omnino subjectos. Barium victor regressus direç illi caritati, quæ ferre omnem vastavit Italiam, adeo ut solum Barii tres mille circiter homines fame interierint, adeo, quoad potuit, opportunus obstitit, ut supremum ab afflictissima urbe exitium propulsaret erogans in pauperes omnem suam substantiam, & in idipsum suo exemplo potentes viros impellens. Clam egenis verecundis sui Ministri opem ferebant, ne vero aliquam domum, cum jam universalis esset inopia, invisitatam pertransirent, ipse Archiepiscopus panem, pecuniam secum deferens, non domos solummodo, & palatia, sed ipsas casas, ipsa tuguria percursabat; Vacuus ad suum penetrale rediens, iterum oneratus exibat nulli parcens labori, sudori, vigiliæ, imo & sæpissime ipse esuriens, ut suos diœcesanos famelicos, & cibo reficeret, & in hujusmodi calamitate, ne caderent animis, solaretur. Ipse interea noctu continuis lacrymis, carnis macerationibus, ferreisque se exercens catenulis apud communem instabat Dominum, ut flagella iracundiæ à suo populo vel averteret, vel illi parcens in se unum excuteret.

Cum anno 1610. summus pontifex Paulus V. in beatorum albo conscripsisset vener. Ignatium de Lojola Societ. Jesu institutorem, & idcirco ab ejus filiis Baris sollemne festum præpararetur, Decims, qui & eumdem indigetem, suamque societatem summo loco semper habuerat, voluit illud augustius reddere, & omnibus sacris honoribus cumulatissimum. Die itaque ultima Julii, ut vere festiva, à servilibus operibus cavit, omnes abstinerent, & sacris interessent, ad Ecclesiam Soc. Jesu maxima Ecclesiastica pompa, omnique comitante clero ipse venit, sacris vesperis, & incruento altaris sacri-

ficio

ficio pontificaliter interfuit. A suo solio panegyricam orationem habuit, qua Beati virtutes omnes stylo quidem perpolito, & vere sacro recensens, suos omnes diœcesanos mira erga illum devotione imbuit, quam postea orationem Societas Jesu, ut communi Barensium voto faceret satis, ab Archiepiscopo obtentam typis dedit.

Clericis diœcesanis propter Episcopale palatium seminarium aperuit, in cujus fronte hæc extat inscriptio.

Ad Dei Cultum,
Ecclesiæ Dignitatem,
Cleri Disciplinam,
Provinciæ Commodum,
Decius Caracciolus Baril
Et Canusii Archiepiscopus
Seminarium excitavit
CIↃDCXII.

Presbyterium suæ ædis principis, quod prius erat clausum, laxatum voluit, ut sibi commissæ plebis commodius sacris posset functionibus interesse, in cujus parte dextera suum thronum erexit. Fratres Minores observantes suam novam Ecclesiam ejus Præsulatu perfecere, in cujus summa coronide legitur.

Soli Deo honor, & gloria, cujus est hæc
Domus orationis MDCXIII.

Ecclesias omnes suæ diœcesis, quibus potuit, cumulavit beneficiis. In illa Bitecti, divi Stephani prothomartyris lipsana argenteo brachio sua impensa fabrefacto conclusit. Cum verò ob nova discrimina cum illis Capitulis, opus ei fuisset Romam repetere, ibi die 27. Maii in festo Pentecostes anno 1613. humanis rebus ereptus est, desiderium sui ingens omnibus, atque ipsis quidem Cardinalium primis, apud quos summæ semper venerationi fuerat, relinquens. Heros antiquis primitivæ Ecclesiæ Episcopis comparandus, adeo omnibus illorum virtutibus ad miraculum ornatus effulsit. Animarum procuratio in eo singularis, pietas erga pauperes, & præcipue caritatis tempore eximia, zelus domus Dei semper in eo primas obtinuit, pro qua continuo dura, par sibi semper, mira constantia pertulit, vitamque pro illa fundere non dubitavit. Candor ei morum, ac innocentia mirabilis. Orationi semper incubuit, ac lectioni SS. Patrum. Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum verus D. Philippi Nerii filius summa semper religione prosecutus fuit, ut in eo sumendo extra se pene fieri videretur. Exercitiis spiritualibus S. Ignatii ab adolescentia, & postea ut sodalis SS. Trinitatis peregrinorum quotannis, saltem semel vacabat, quibus ad amplioris sanctimoniæ incrementum continuo incendebatur. Cum gravissimis erat negociis irretitus, furabatur à somno stata tempora meditationi, precationi, ac scrutandæ conscientiæ. Sodalitatem suam SS. Trinitatis suis sudoribus irrigatam, peculiari studio sẽper coluit, illamq; non solum in suis orationibus, sed & Epistolarũ cõmercio semper habuit præsentẽ, semperq; presentẽ eum habuit ipsa Sodalitas, quem continuò consulebat, cui omnes suos progressus nunciabat, à quo etiam pro sodalium receptione, & pro omnibus agendis votum expetebat. Sibi in ultimis adesse voluit Patres congregationis Oratorii, & Societ. Jesu, quos inter animo alacer placidissime spiritum illi dedit, pro cujus amore vitam posthabuerat. In Ecclesia D. Spiritus in Saxia, in cujus Nosocomia pauperibus Jesu Christi semper inservierat, sepulturam elegit, omni pompa interdicta, & sepulcrali inscriptione. Sodalitas autem SS. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium grata non minus tanto Antistiti, quàm Decio Cardinali Carrafæ Neapolitano Archiepiscopo, qui ipsum Caracciolum in omnibus, ac præsertim ad seipsam spectantibus imitatus fuerat, licet ipsi Carrafæ peraltarem inscriptionem inciderat relatam tom. 6. in Archiepiscopis Neapolitanis fol. 280., sequenti postea elogio ambobus communi utriusque meritum fuit prosequuta.

Quisquis es ne mirere, quod pro geminis Heroibus unus loquatur Lapis. Unum porro ambobus nomen Decius, una gens Caracciola nimirum, & Carrafa, duæ sed eadem e stirpe familiæ, una patria Neapolis, unus genius utrumque Ecclesiasticæ adscripsit militiæ, una sodalitas omnibus charitatis operibus exercuit, una Archiepiscopalis infula Bariensis alterum, alterum Neapolitana Apostolorum heredem instituit. Una denique pietas, non modo ipsissimos, sed è duobus unum reddidit. Hoc tamen inter eos discrimen Caracciolus, Sodalitii pene conditor, Carrafa servator: quamquam & in hoc etiam unum fuere; eadem quippe conditori, ac servatori debetur laus. Carrafa, non Caracciolus consecutus est purpuram; sed hanc meruisse Caracciolo fuit pro purpura. Caracciolus Romæ an. 1613. Carrafa in patria an. 1626 mortem oppetiit: at & in patria etiam Caracciolus; totus enim terrarum orbis sapienti patria. Sodalitas SS. Trinitatis Peregr. & Convalescentium, ne qui fuere viventes unum sub gemina epigraphe duo viderentur, unam utrique P.

Vir tot, tantisque implicitus, distractusque negotiis, & fere semper magni momenti, plures reliquit sui feracis ingenii fœtus, licèt non omnes publica luce fruantur: qui tamen prælo commissi fuerunt, sunt, Oratione ne' funerali di Filippo II. Rè Cattolico. Libellus inscriptus — Convocatio Universalis ad urbem anno Jubilæi sub Clemente VIII. P. O. M. *in quo peregrinos modum edocuit spirituales proventus à suis itineribus percipiendi, basilicas visitandas, omnesque alias ædes sacris lipsanis celebriores, quem latino idiomate conscriptum Clementi VIII. Summo Pontifici, & ipsemet in Italicum vertens Lemensium Comiti Neapolitano Proregi dicarat:* Panegyris in beatificatione Societatis Jesu Fundatoris: ac Diœcesana Synodus. *Inedita opuscula sunt libellus inscriptus* — Modo da tenersi da Fratelli, e Sorelle della Compagnia nel prepararsi all'oratione delle Quarant'ore, e per l'orare mental'e verbalmente in essa — Li Sermoni da lui fatti a' fratelli nell'Oratorio — *Et Liber denique, cui titulus* — Compendio dell'erettione, dotatione, privilegii, esenzioni, censi, stabili, e mobili della Chiesa, & Ospedale di S. Maria de' Peregrini della fedelissima Città di Napoli &c. *Multa insuper tanti viri calamo exarata perierunt.*)

LXIII

72 ASCANIUS Gesualdus a, Neapolitanus, Decii ex sorore nepos, pari nobilitate, & expectatione, die 1. Julii 1613. ex Referendario utriusque Signaturæ Barensis Archiepiscopus renunciatus est à Paulo V. illiusque Præsulatus solemni pompa iniit possessionem prima Februarii anni sequentis, ac di-

a De quo Toppius in Bibl. Neap. p. 35. De familia vero Gesualdo Camillus de Lellis de famil. nobil. Regni Neapol. par. 2. pag. Mazzella.

ligentissimè institit vestigia patruelis a io pietate colenda. Vix annum attigerat à sua præfectura, cum ab eodem Paulo missus est primum io Belgium, deinde io Germaniam Apostolicus Nuncius auctus Patriarchali Constantinopolitana dignitate. Fidelissimè operam suam eo in munere præstitit, & post aliquot annos revocatus ad propria, gregi suo sollicitus Provinciale Concilium anno 1618. in Metropolitana celebravit, pluraque sancivit decreta, ac digna ad disciplinam Ecclesiasticam revocandam, pietatemque colendam; quo sedente, & adjuvante Minimi, ac Districtioris Observantiæ Minores Fratres Bari stabiliuntur. Ascaoius verò post quam benè an 25. Barensem administrasset Ecclesiam, mortalitatem explevit anno 1638.

(„ *Ascanius e regali genere Normandorum Principum, qui ob comitatum Gesualdi, quem supra reliquas magni nominis Dynastias in Regno Neapolitano obtinuerant, de Gesualdo audierunt, quibus ornatus moribus eluxerit, dixisse sit satis; genitores ei fuere Michael multorum oppidorum Dominus, Maria Caracciola Archiepiscopi Bariensis Decii germana soror, cujus monitis pissimi conjuges non modo Neap. sodalitio Ss. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium recens instituto, ut sese omnes Neapolitani, ac etiam exteri optimates nomen dederunt, sed illud præclarissimis Christianarum omnium virtutum exemplis cumularunt; quare & ipse etiam Ascanius cum suis germanis in illo adscriptus suorum vestigiis pro virili sempee inhæsit, ac præcipue sui avunculi Decii, qui indolem in eo ad sui genium nactus in eo seipsum expressit, etiam quoad Ecclesiasticæ vitæ tenorem. Aulam postea sequutus Romanam U.S. Referendarius anno 1613. suo avunculo, an potius parenti, & christianæ vitæ magistro, qui à teneris eum summa sollicitudine educarat, ac pietate imbuerat, infirmo, ac tandem mortalitatem explenti in alma urbe semper adstitit. Paulus V. qui & avunculi, & Nepotis integerrimos mores ipsa purpura dignos vere callebat, illico Ascanium Bariensem Præsulem dixit, ut si Decio virtutibus, eadem infula omnino compar evaderet. Ut ad suam pervenit sponsam die 9. Febr. 1614., à qua fuerat summa exceptus obsequii nota, visitationem generalem instituit, quam primo die Septembris magna lenitate inceptam maximo zelus ardore tandem complevit; sed in illa diœcesi, multa offendens absurda, suæque omnino authoritati obnitentia, Vicario generali relicto germano suo Aloysio Gesualdo S. Laurentii Abbate Romam regreditur. Paulus autem V. summæ ejus in agendo dexteritatis bene conscius, non ad suæ amplexus sponsæ, sed in Belgium ad Ser. celsitudines Alberti, & Isabellæ Austriæ Archiducum Apostolicum Nuncium cum facultate Legati à latere immittit, & post biennium apud Imperatorem Matthiam, ejusque successorem Ferdinandum eodem munere, Bohemia, Hungaria, & fere omnibus Arctois illis regionibus peragratis, functus fuit. Post sexennium ad suam Ecclesiam, quam invitus reliquerat, lubenter rediens, diœcesanam synodum die 13. Februarii 1624. coegit, cujus acta anno sequenti Romanis typis cusa fuerunt. Iterum habuit, sed provincialem an. 1628. à die 4. usque ad 7. Februarii, cui præter Archipresbyteros, Vicarios, & Abbates diœcesis, interfuere Masserotius Bitecti, Carraffa Butunti, Memmolus Rubi, Martinellus Cupersani, Padilla Lavelli, Carissimus Minervini Præsules, & Archipresbyter Mitratus Terlitii. Episcopi Juvenac., & Polymniani utpote a suis sedibus absentes per suos procuratores adstitere. Cathavensis Antistes accersitus, quando se Barium conferre meditabatur, novis, & magni momenti negociis irretitus interesse non potuit. Cum Urbanus VIII. ann. 1629. jubilæum universale promulgasset, ut fidelium orationibus munita Christiadum arma de Turcis victoriam referrent, in tribus jejunii diebus publicas supplicationes pœnitentiæ, ut vocant, indixit, quibus & ipse interfuit nudis pedibus assignatas pro lucro indulgentiarum Ecclesias visitando, cujus vestigia civitas universa calcavit. Ipso adnitente Carmelitas Excalceatos D. Teresiæ an. 1630. Barium, constitutis pro eorum alimento annuis ducatis 200. admisit, & sodalitium pro beneficio animarum purgatorii excitavit in nova æde Salvatoris, quam Vincentius Sirigatti Patritius Florentinus à fundamentis postea prolatavit.*

Cum & eodem anno Ascanius à Neapoli ad suam sponsam rediret, in civitate Canusina perhonorifice, & ultro exceptus fuit ab illo clero, qui et publicam obedientiam præstitit, licet pluribus retro sæculis semper obstiterit, summa cum pace, & communi gaudio juribus suorum prædecessorum restituendo. Omnes, imo singulos Archiepiscopus amplexatus fuit, & rogatus plurimos ibi sacro chrismate confirmavit. Cum Barienses, ob cineres Vesuviani incendii 1631., quos excutere necesse fuit è tectis, ne enormi pondere ipsa fatiscerent, & ob terræmotum, qui Apuliam anno 1632. concusserat, magno forent timore perculsi, Fabio Impalco, & Joanni Leonardo Nitti Soc. Jesu sacerdotibus vitæ integerrimæ mandavit, ut diœcesim omnem Apostolicis missionibus visitarent, plenamque etiam à sibi reservatis casibus absolvendi facultatem indulsit. Multas Ecclesias sacravit, ut è suis inscriptionibus. In illa majori Modunei.

Urbano VIII. P.M. sedente, Philippo IV. regnante Asc. Ges. Patriarcha Constant. Archiep. Baren. & Can. Sedis Belg. & Germ. Legat. functus templum hoc ad honorem Beatiss. Virginis Mariæ Annunciatę consecravit sub sindicatu Donati Olimpii. Die XV. Novembris MDCXXVI.

In illa S. Bernardini PP. Reformatorum D. Francisci.

Urbano VIII. summo Pontifice sedente, Philippo IV. Rege Catholico regnante Ill. ac Rever. Ascanius Gesualdus Patriarcha Constantinop. Archiep. Baren., & Canusin. post reditum ex legationibus Belgica, & Germanica Ecclesiam istam Fratrum Minorum strictioris observantiæ in honorem S. Bernardini Senensis die XVII. Octob. MDCXXVII. consecravit.

In illa Monialium Olivetanarum sub titulo Divi Jacobi.

Urbano VIII. Summo Pontifice sedente, Philippo IV. Rege Catholico Regnaote Illust. & Rev. Ascanius Gesualdus Patriarcha Constantinopolitaous Archiepiscopus Bareo. & Canusin. post reditum ex legationibus Belgica, & Germanica Ecclesiam istam in honorem S. Jacobi majoris Apostoli die IV. Novembris MDCXXVII. consecravit. Abbatissa D. Domitilla Veotura.

Et in illa S. Crucis PP. Capuccinorum.

D. O. M.

Illustr. & Rever. D. Ascaoius Gesualdus Patriarcha Constantinop. & Archiepisc. Baren. & Canusin. hoc templum consecravit die XXI. Novemb. A. D. MDCXXXIIII.

Die tandem 27. Januarii 1638. è mortalium statione evocatus fuit perpetuo diœcesanorum luctu, quia in eo solamen ærumnosi, cibum famelici, asylam perfugæ, consilium titubantes, præsentem semper opem egeni omnes amiserunt. Præsul quidem ipse fuit æternæ memoriæ ob morum integritatem, zelum divini cultus, curam sacrarum virginum, Ecclesiasticæ libertatis tutamen, ob illas deatque dotes omnes, quæ vere Decii Caraccioli nepotem, ac successorem probaverant, adeo ut sub Ascanio, sub Decio semper fuisse crediderit Bariensis diœcesis. Vide Lombardum, ubi de hoc Archiepisc.)

LXIV

a Fons mentio apud Toppium in Bibl. Neapol. p. ... Mandos.

73 DIDACUS Serfale a Neapolitanus antiquissimæ familiæ nobile germen, Annibale Castelli Franchi Principe patre natus, nobilioribus disciplinis in Romano Collegio institutus, aulam sequutus, utriusque Signaturæ Referendarius evasit: per plures annos deinde variis perfunctus Præfecturis in Ecclesiastica ditione laudem tulit inculpatæ virtutis viri; nitebat enim non modo litteris, sed singulari humanitate, & in rebus agendis prudentia: quibus virtutibus adlectus Urbanus VIII illum Archiepiscopum Barensem creavit die 20. Decemb. 1638. quam Ecclesiam, ubique & semper pie rexit, adhuc; regit cum fama virtutis, cui par est longam vitam precari, à quo omnes felicem faustamque nobili Ecclesiæ nobilem administrationem expectant.

A D D I T I O.

(„ *Anno 1641. synodum diæcesanam habuit. Ædes Salvatoris suo studio an. 1642. perfecta fuit, in qua hæc extat epigraphe.*

Magno hominum servatori quæ olim
sacra ædicula fui, eidem nunc, defun-
ctorumque manibus Vincentii Sirigatti
Patritii Florentini munificentia augu-
stius, nitidiusque in templum assurgo.
Jacta, Ascanio Patriarcha Gesualdo an-
nuente, fundamenta. Didaci Sirsalis Ar
chiep. auspiciis ad coronidem erecta
A. MDCXLII.

Vacante Romana cathedra an. 1644. ob mortem Urbani VIII. publicens ipse triduum supplicationes indixit, ut afflictæ Christianitati pater misericordiarum, & Deus totius consolationis optimo pastore consulere dignaretur. Caritati, quæ Barium 1645. peracerbe vexavit, opportunae restitit manu semper ad pauperes extensa. Ut virginibus Carmelitis Excalceatis sub regula D. Teresiæ sacrum gynæceum in sua civitate excitaretur, ann. 1647. consilio, atque opera institit, cujus in spiritualibus fuit institutrix cum Maria Magdalena Zimmara Brundusina, V. M. Francisca Teresia Morra pietate, & natalibus conspicua, quæ in seculo serenis. Neapolit. sodalitati SS. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium nomen dederat, & altera, non modo nomine, sed etiam re Teresia haberi forsan potuit, quia innumeras Christo Jesu sponsas peperit in domibus, quas suo ordini Romæ, Litii, & nunc Barii adaperuit, ubi post novenalum ad æternos sui sponsi transiit amplexus.

Tempore universalis jubilæi 1650. pietas Innocentii X. Summi Pontificis benignissime indulsit, ut qui Romam petere legitime impediti non poterant, in propria patria eadem opera exercentes, ac si in alma urbe essent, easdem indulgentias lucrarentur: Ecclesias visitandas pro hoc effectu Archiepiscopus Didacus declaravit, quod omnes prævii ipsius salutaribus monitis summa devotione, & publica exemplaritate executi fuerunt. Ædem principem novo laqueari, duobus choris pro musica cum suis etiam recentibus organis miro quidem opere, & summo, sed suo erogato censu exornavit. Episcopale palatium non modo refecit, ac perpolivit, sed nova à fundamentis adjectione amplificavit, in medio cavædii erecto obelisco, quem in summo vertice D. Sabini statua nobilitat. Anno 1652. iterum habuit pro bono sui gregis diæcesanam synodum. Cum Innocentius X Regularium domos, quæ decem religiosos ad minus alere non poterant, jussisset supprimi, redditus domus S. Viti congregationis Cælestinorum, quæ idcirco Barii suppressa fuit, suo seminario applicandos ab Apostolica obtinuit benignitate. At si unum cœnobium extinctum fuit, tria in diœcesi pro sacris virginibus excitata fuerunt, alterum Cisterciensis Ordinis in Valentiani D. Lauretanæ Virgini, alterum Capuccinarum in Aquævivæ B. etiam Virgini, sed sub titulo consolationis, tertium denique in Cassani oppidis D. Claræ dicata. Anno 1655. ab sancta sede gratiam pro suo capitulo adeptus fuit, ut alternatim Ecclesiæ in odæo servitium præstaret, ita ut una capituli medietas in una hebdomada, altera in altera suo muneri faceret satis. Gemente interea sub flagello pestis Neapolitano Regno, sermonibus igniis, salutaribus monimentis, pœnitentialibus supplicationibus suum gregem ad æternæ salutis pascua perducere studuit. Extat adhuc ipsius edictum, quod hic inserere non abs re visum.

Diego Serfale per la gratia di Dio, e della
Sancta Sede Apostolica Arcivescovo
di Bari, e di Canosa, Assistente
di Sua Beatitudine &c.

Non è più tempo di vanità, nè di piaceri, ma di sospiri, e pianti. Ci vediamo sopra la morte, e morte di peste, e Dio per gli peccati nostri hà gran ragione di darci questo gastigo, e si trova pure in questa Città, e Diocesi, chi per le strade la notte canti, e suoni? non è modo questo di placare il Divino furore, e movere la sua misericordia a volerci perdonare, ò liberare Hora è tempo più che mai d'attendere ad orationi, digiuni, elemosine, & altri esercitii spirituali. Volendomo noi dunque non mancare dalla debita providenza, che questo anche vuole Iddio, ci è parso avvisare tutti tanto del Clero, quanto del Popolo a lasciare queste vanità, & ordiniamo a tutti gli Ecclesiastici sogetti alla nostra giurisditione, che non ardisca alcuno di essi di caminare la notte per la Città, e Diocese cantando, ò sonando sotto pena d'un mese di carcere, oltre le pene Sinodali pecuniarie, & altra à nostro arbitrio reservata; & in juris subsidium di scommunica; & acciò venga a notitia di tutti, vollemo che 'l presente Editto s'affigga ne i luoghi publici della Città, e Diocesi, & obblighi ciascheduno, come se fusse stato personalmente citato. Dato in Bari nel nostro Palazzo Arcivescovale à 8. Luglio 1656.

Sub quo flagello non minus quàm 11. M. hominum ceciderunt, & nisi B. Virgo sub titulo Constantinopolis divinam mulsisset Nemesin, jam de Bario actum fuisset. In tanta calamitate piissimus pastor quotidie largis subsidiis paupertatem fovit, & sacramenta semper ministrari, extinctisque postea solemniter parentari voluit, generali supplicatione post cessationem morbi usque ad commune sepulchrum inter defunctorum in dicta etiam cum indulgentiis per dies quadraginta, ut ex edicto die 15. Martii 1658. Quo pariter anno, sed die 18. Augusti tertiam habuit Synodum, quæ anno sequenti Materatæ typis data fuit. Valentiani tandem die 14 Jul. 1665. mors eum intercepit: Barium autem ejus cadaver delatum fuit, ubi justa fuerunt ei persoluta die 19. ejusdem mensis coram pluribus suæ Mitræ suffraganeis Episcopis.

JO-

LXV *JOANNES, è nobilissima Granafea Carovinei Marchionum gente post vicariam, quam præstiterat operam, summa semper integritatis laude, Fabio Chisio Neritina Episcopo, ab eodem sub Alexandri VII. nomine Pont. Opt. Max. primùm Alexani in Salentinis, posteà per mortem Didaci Sersalis hujas Ecclesiæ renunciatus fuit Antistes an. 1666. Solemnem pompam, qua Barium primo ingressu suos excipere solet Archipræsules, humilitatem modestiamque diligens, noluit. Die itaque Andreæ Apostolo dicata Apostolicus Vir ad suæ sponsæ thalamum venit, in Epiphania Domini, sequentis anni 1667. ab Episcopis Bitecti, & Cupersani in odæo suæ ædis principis Archiepiscopale pallium recepit. Visitationem illicò generalem suæ diœcesis aperuit, in qua cum reperisset nonnullas Ecclesias, Capitula, & Archipresbyteros multis præsignibus frui prærogativis in sua omnes quiete reliquit, professus nitidioribus gemmis suam semper præfulgere mitram, cum sui subditi, Episcoporum honorariis, & suæ Ecclesiæ Lateranensium basilicarum præeminentiis gauderent. Pontificiam benedictionem in mortis articulo pro sibi commissa plebe biennium valituram ab Alexandro VII. aucupatus fuit. Monialium disciplinam naviter procuravit, & cum in earum Commentariis accepti, & expensi multa offendisset sibi minime assona, sancivit, ut in arcis, quas vocant depositorum, quia in illis pecunia deponitur, tres Claves præfigerentur, quarum prima ab Episcopo servaretur, altera ab Antistita, tertia denique ab Ecclesiastica persona ab ipso Episcopo deputanda. Cujus decreti certiorem fecit S. Congregationem Negotiis Episcoporum, & Regularium præfectam, quæ illud commendavit ut prudens, & cumprimis necessarium. Pro Archiepiscopis commune extruxit in Cathedrali sepulchrum ad pedes aræ B.M.V. Constantinopolitanæ dicatæ, in quo Gesualdi, & Sersalis recentium prædecessorum cadavera condidit. In muro è regione ejusdem aræ aureis incisa litteris hæc extat Epigraphe.*

D. O. M.
Adesto civis advena.
Tumulum specta, dum vivis.
Hic insulata
Baren Antistitum, & Canusin.
conditur mortalitas
immortalis evasura, author sibi
suis successoribus
& Ascanio Gesualdo Patriar. Constantin.
ac Didaco Sersali antecessoribus,
quorum disjuncta, quæ fuerant
ossa, pulveres huc transtulit
vivens funeris memor
Joan. Granafeus Archiep. Baren.
anno salutis MDCLXX.

Sacraria pretiosis supellectilibus, omnique sacro instrumento instruxit, & illi ædis principis è perfecto argento peramplam lampadem, plura candelabra, & duo præcipue pro ara maxima, quæ æditui splendores communiter vocant altitudinis palmorum decem, dono dedit. Patres Minores Conventuales cum suam Ecclesiam demoliti fuissent, priusquam ob senium sua sponte rueret, & Archiepiscopum rogassent, ut eadem 2. feria Paschatis Resurrectionis, qua celebratur ab ipsis festiva memoria primi fundamentalis lapidis in illius constructione jacti à D. Francisco suo patriarcha propriis manibus, nunc pro nova æde deiiceret, lubens annuit. Præcedente suæ cathedralis capitulo illuc se contulit, & in locum pro fundamentis effossum descendens post solitas sacras ceremonias, ac benedictiones primum lapidem posuit in nomine Ss. Trinitatis ter à cœmentario leniter percussum, ubi vero ædes perfecta fuit, die ultima Augusti solemniter sacravit, ut ex hac inscriptione.

D. O. M.
Templum hoc à Seraphico Patriarcha
Francisco A.D MCCXX. Feria II. Paschatis sanctissimæ Resurrectionis manibus propriis funditus extructum vetustate
temporis perditum, mirabiliter tanti
patris protectione uno penitus lustro
magnificè refectum ad maiorem Dei
gloriam, & seraphici cultum illustriss.
& reverendiss. D.D. Joannes Granafeus
Archiepiscopus Bareu. & Canusin. solemni ritu consecravit die ultima Augusti MDCLXXII.

Eodem anno aram Ss. Sacramenti in æde principe Modunei sacravit, ut è sequenti Epigraphe.

D. O. M. B. M. V.
Clemente P.P. X. sedente
Carolo secundo Regnante
Joannes Granafeus Dei, & sanctæ sedis gratia
Archiep. Baren., & Canusin.
altare hoc consecravit
in honorem, & gloriam Ss. corporis Christi
& sanctarum reliquiarum
A.D. MDCLXXII.

Ut Clerici Regulares vulgo Theatini domum Baris haberent, ipse institit apud electos ad regimen ipsissimæ civitatis, negatiumque lævigavit. Synodum diœcesanam habuit mense Decemb. 1675. quæ cum omnes plectatur sanctiones, & decreta quotquot reperiri potuerant suorum antecessorum, typis Venetis data an. 1676. summo loco habetur. Statuam argenteam D. Sabini miro quidem opere summoque impendio fabre fusam in ara maxima Confessionis ejusdem Sancti locavit. Sacellum S. Mariæ Constantinopolitanæ multis ornamentis etiam argenteis decoravit. Dotem constituit pro uno perpetuo sacrificio, ut ex hoc lapide in Sacrario ejusd. confessionis.

Joannes Granafeus
Archiepiscopus Baren. & Canusinus
legato aureorum mille
reverendissimo capitulo Baren.
perpetuum quotidie piaculare sacrum indicens
è mortuis dudum aliis
morituro sibi
morituræ numquam pietati
consultum voluit
Anno Sal. Hum. MDCLXXIX.

Tantum Præsulem ob vitæ probitatem, doctrinam, ac eminentem in rebus gerendis prudentiam vere præclarum Dominus tamquam aurum in fornace probare voluit. Quidam è suis subditis, quos & ipse beneficiis antea cumularat, adversus non solummodo Episcopum, sed benefactorem conspirarunt, & cum nihil opponendum haberent, criminum non commissorum, apud sanctam sedem, insimularunt. Calumniam adeo induerunt, ut Romam tandem fuerit accersitus ad purganda ea, quæ sui objecerant Adversarii. Paruit itaque Archiepiscopus, qui discedens rogatus à canonico suo vere cu

inti-

A *intimie, ut in alma urbe suæ recordaretur sponsæ, suspirans respondit.* Si oblitus fuero tui Hierusalem, oblivioni detur dextera mea, adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ: *quibus verbis usus etiam fuerat Gregorius X. cum primum in Pontificem Maximum assumptus fuit, ad Terram Sanctam oculos habens, digne quidem supremo illo hierarcha, tantoque Antistite, cum non minus illa semper ob oculos suam sponsam habuerit, quam etiam absens donariis ornavit, nempe damascenis albicoloris holosericis pro ipsius ara maxima, & etiam purpureis omnem illam ædem peramplam licet, pro solemnioribus anni diebus induere decreverat, quæ jam Venetiis suo jussu texebantur, ni Parca una cum præsulis vitæ stamine illud etiam illarum telarum occasset. E Roma, ubi nonnisi post triennium, & amplius artificio accusatorum sua patuit innocentia, victor Neapolim petiit, medicorum ope, senium si posset,* B *præmuniturus, ut ad suam rediens sponsam, vires corporis, si non pares sat spiritus zelo, saltem non adversantes experiretur. Visum tamen aliter Divinæ majestati, quæ ipsum defunctum die 18. Martii 1683. nec in sepulchro pro Archiepiscopis Bariensibus, sed in æde principe Neapolitana tumulatum voluit.*

LXVI *Fr. THOMAS Maria ex inclyta Bagnaeæ Ducum, S. Antimi Principum, multorumque feudorum dominum gente Rufa, quæ licet primariæ nobilitatis sit in Regno Neapolit. origine tamen Romana est, & consularis plurium indigenum, ac Martyrum fœcundissima parens, ab Innocentio XI. die 10. April. 1684. hanc Ecclesiam invitus, nolensque coactus fuit accipere, cum antea Caputaquensem, atque alias ab aliis summopere quæsitas recusasset, ut sua claustrali quiete frueretur. Adolescens quippe facto Prædicatorum ordini nomen dederat. In Hispaniis autem in Salmanticensi academia disciplinis omnibus brevi ob sublime ingenium fuit imbutus, & ibi vix Diaconus illas ex ca-* D *thedra perdocuit. Post novennium Italiam repetens publicas theses Urbano VIII. dicatas Romæ communi plausu sustinuit. Magister in sua religione studia Neapoli rexerat. Suum proprium D. Dominici Majoris Conventum, cui præfuerat, adeo dilexit, ut in eo duodecim ducatorum, & amplius millia è suo, ut vulgo,* livello, *expenderit, opere tectorio illius vastam Ecclesiam recenti architectonicæ methodo exornans, locum illum, quem barbare Fratres capitulum vocant, ac domum pro tribunali S. Officii, cujus ipse consultor erat, amplificans. Cellam D. Thomæ, in eaque sacellum basilice reficiens, Provincialis Regni novam cœnationem, quæ pulchrior est ex omnibus, quas in suis domibus habeat Ordo Prædicatorum à fundamentis erexit. Visitator generalis Appulæ Provinciæ, socius postea Magistri Generalis, ac Procurator demum Generalis sui universi ordinis fuit,*

A *cujus acerrime jura in alma urbe propugnavit, & præcipue à sacra rituum congregatione adversus Fratres D. Mariæ de Mercede, quibus Christina Suecorum regina, & plures magnæ authoritatis principes pro virili favebant, decretum obtinuit, quo declaratum fuit D. Raymundum de Pennafort Dominicanum illorum fuisse fundatorem, regulasque, & constitutiones illis sanxisse. Episcopus tandem Fr. Thomas consecratus die 23. Julii 1684. omni recusata pompa hora 2. noctis privatim ad suam Ecclesiam pervenit, quam illico sancta visitatione perlustravit opportuna adhibens amuleta variis absurdis, quæ per absentiam fere quadriennem sui ultimi Præsulis irrepserant. Crates ferreas, à quibus in propriis Ecclesiis Moniales suos consanguineos compellabant, auferri, atque alibi extra Ecclesias refigi jussit sub hac inscriptione.*

Eloquutorium collapsis jam sæculis,
ne domus Dei negotiationi, non orationi dicata intueatur, nunc ab Eccle-
B sia relegavit Illustr. ac Rever. Dominus Frater Thomas Maria Rufus Archi. Bar. & Canusinus præsulatus anno primo MDCLXXXIV.

Cleri sanctificationi omnibus nervis incubuit continuis concionibus, familiaribus sermonibus, at potius suæ vitæ exemplis. In examine ordinandorum accuratissimus fuit, adeo ut è centum aliquoties vix decem approbaret. Perpauci ipso sedente, ad Clericatum transiere, & nonnisi illi, qui diu in seminario litteris, ac virtutibus flamine dignis sub magistris sanctimonia, ac doctrina conspicuis prius fuerant imbuti: quare alumnorum numerus illico excrevit, quorum commodo ipse semper invigilans, propriis sumptibus illud refecit, & prolatavit, in cujus fronte hæc extat inscriptio.

D. O. M.
Ruentes desertas ædes parat
auget, exornat
excubans Præsul, & pius
C A. B. E. C.
Ac velut oblitam excolit terram
ut electa in ea semina fere-
dent fructum in tempore suo.
MDCLXXXVII.

Ædem suam principem corpore D. Marini martyris, illam D. Dominici illo D. Clementis item martyris, quæ secum ab alma urbe deduxerat, prævia solemni supplicatione ditavit, & in suis loculis propriis ipse manibus reposuit. Prærogationes illas sese Episcopales quorumdam Archipresbyterorum, & Ecclesiarum, quarum in antecessore Archiepiscopo mentio facta fuit, ratus non posse sustineri nisi cum detrimento suæ Jurisdictionis, omnino aboleri voluit, quare magni momenti, & majoris impendii dissidiis apud sanctam sedem repente factus est locus, sed ab ea obtinuit, ut Ecclesiam Aquævivæ facultate ordinarii posset invisere; quamobrem illico se ad illam contulit, summaque ibi pace, ac quiete exceptus fuit. Adversus D *Pastorem regalis Ecclesiæ D. Nicolai pro suæ sponsæ juribus stetit intrepidus. Pro Ecclesiastica immunitate tuenda omnibus pertentatis viis, quando aliter obtinere non poterat, Viros principes, ipsosque regios præfectos, solum Deum ob oculos habens, anathemate ferire non dubitavit. Umbellas omnes Italo vocabulo li Baldacchini, quae suæ diœcesis Dynastæ vel intra ipsius diaconicis septa, vulgo presbyteria, erexerant, decidendas curavit. Plenam vim habuit in liberandis a Dæmone obsessis, qui ad ipsum è vicinis provinciis accurrebant. Mira etiam pro beneficio infirmorum patravit maxima sui fide in Deum, & maxima illorum in seipsum. Cum esset de suo ditissimus manum semper egenis apertam habuit, & præcipue verecundis, quos suos sæpe sæpius commensales reddebat, & aliquando patri familias, cum nihil aliud in promptu haberet, sui proprii cubilis lodices dedit. Puellis, ne pudicitiæ jacturam face-*

reas,

vont, innumeras dotavit, Viduis, Orphanis, pupillis præsentissimus semper fuit. Ad infirmos Eucharisticum pharmacum semper ipse deferre, etiam noctu, quod à suis etiam canonicis sociatum semper voluit, musico insuper concentu, ac maxima cereorum copia propriis ipsiusmet Archiepiscopi expensis. In Apulia ineunte An. 1691. magna pestilentiæ suspicio percrebruit, quæ in Cupersani civitate grassabatur; interea loci Archiepiscopus continuos ad populum Sermones habero, morum mutationem, vitæ reformationem omnibus insinuare. Coram augustissimo Altaris Sacramento, fecunt multoties sui dilectissimi gregis futuras ærumnas deflevisse, suumque vicinum obitum prænunciasse. Ultimo tandem morbo implicitus ter Angelorum pane nudis flexus genibus, & indutus omnibus Episcopalibus vestibus refici voluit, quo tempore ad horæ dimidium populo vitiorum fugam, virtutum sequelam, Eliæ velut agitatus spiritu suasit, ab omnibus, qui coram aderant, veniam petiit, ab absentibus per Archipresbyterum Metropolitanæ, cui mandavit, ut ostiatim eam pro se exposceret. Quæ humilitatis significatio à cunctorum oculis lacrymas elicuit. Omnibus denique accersitis, qui sui fuerant, vel ab obsequiis, vel à servitiis, & pecuniaria recognitione pro cujusque merito honestatis pontificiam benedictionem largitus fuit. Omnia sua instrumenta argentea venundari jussit, ut constitueretur census pro tot pauperibus induendis quotannis. Domesticam bibliothecam suo conventui Neapolit. D. Dominici majoris, suæ ædi principi Olosericeas damascenas vestes albicoloris cum mitra pro incruento altaris sacrificio legavit. In ultimo agone auditus ab adstantibus sæpe proferre: Domine interfice me: quibus verbis Divinæ se Nemesi, ut populo suo parceret, Victimam expiationis litabat. Sic si in diebus suis placuit Deo, in tempore iracundiæ factus fuit reconciliatio: quippe ut anno 1691. die 29. Aprilis, quo D. Petrus è sua etiam Dominicana familia martyrii palmam seculis ante adeptus fuerat, ipso beatæ æternitatis iter feliciter arripuit, pestilens morbus non ulterà progredi, imo decrescere, brevique tandem evanescere. Tanti Præsulis solemnes exsequias clerus, universa civitas, omnis denique populus communibus lacrymis prosecuti sunt, & apud omnes semper auditis Sanctus; & cum triduo in sua æde principe jacuisset insepultus, alii capillos, alii ungues, alii particulas vestium clam ei amputarunt, & loco sacri thesauri apud se retinentes. Ejus Mariana rosaria, agnus Dei, & cætera devotionem, quæ in se vivente excitaverant, nonnisi viris principibus venerationis ergo donata fuerunt. Sepultus fuit in Confessione suæ Ecclesiæ ante aram B.M.V. de Constantinopoli.

De eo præter Lombardum in Archiepiscopis Bar. fol. 159. ad 168. Cavalerius in sua Galleria Dominic. tom. 1. Cronol. 1. quintæ Centur. fol. 654. ad 656. & alii.

LX VII. CAROLUS Loffredus, Neapolitanus etiam Patritius è Marchionibus Montisfortis, Carditique principibus, aliorumq; feudorum Dynastis, à Melphictensi sede, quam post primas Philosophiæ, & Theologiæ cathedras in suo Clericorum Regularium Ordine Neap., & Romæ, S. Officii qualificator postea in alma urbe, & sacrorum rituum consultor, laudatissime implebat, ad hanc Barensem translatus fuit anno 1691. 25. Novemb. Possessionem iniit die 14. Jan. 1692. per Bellisarium de Bellis tunc suum Melphict. Vicarium, qui postea & Melphictensis fuit etiam Episcopus, & Romæ obiit Vicesgerens; die postea 18. Martii ejusdem anni omni pompa recusata, & Ecclesiastica solemnitate privatim fuit ingressus. Sui Antecessoris vestigia pro virili calcavit: suaque industria grave dissidium cum illis de Aquaviva, quod fere quinque secula diœcesim diro venaverat, amico tandem sopitum fuit, ut ex instrumento concordiæ rogato Modunei per notarium Jo. Josephum Murenam de Bario.

Quæ postea concordia ad supplices preces ambarum partium, & cum voto congregationis Episcoporum, & Regularium negociis præfectæ die 11. Septembris 1695. Apostolico brevi confirmata fuit, quod ita incipit. Innoc. Papa XII. ad perpetuam rei memoriam. Salvatoris, & Domini Nostri Jesu Christi, qui charitas est, & Deus Pacis &c. & sic concludit. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 11. Septemb. 1695. Pontificatus nostri anno quinto.

Loco ✠ Sigilli. I. F. Cardinalis Albanus.

In gravissimo jurisdictionali dissidio cum illis ædis Regiæ D. Nicolai nonnullos ejusdem Canonicos anathemate ferit, & ne laica potestas contra se aliquid pertentaret, Romam repente se contulit, ubi re maturius examinata obtinuit censuras sustineri. Gratiam insuper à summo Pontif. Innocentio XII. aucupatus fuit, ut opimum Sacerdotium D. Benedicti suæ diœcesis tunc per ultimi Abbatis obitum vacans suo seminario in perpetuum jungeretur Apostolico brevi, quod incipit. In Apostolicæ Dignitatis Solio &c. cujus finis: Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1697. sexto Kal. Octobris Pontific. Nostri An. VII. Quod quidem breve directum fuit Episcopo Melphictensi de Bellis, qui Apostolici Delegati facultate unionem confecit 18. Novembris 1697. Compositis tandem rebus cum laica potestate ad Capuanum sacerdotium translatus fuit an. 1698. de quo in c. 6. loquuti sumus in Capuanis Archiepiscopis.

MUTIUS de Cajeta eodem anno 1698. huic Ecclesiæ præficitur Patritius pariter Neapolitanus. Natus ipse Neapoli è nobilissima gente de Cajeta priscorum Fundi Comitum, & Cajetæ cum libero imperio Ducum, cujus civitatis nomen illi pro cognomine fuit, postea montis Pagani Marchionum, & Sancti Nicolai Ducum, ut impræsentiarum, gente, in qua, ut sæculares dignitates sileamus non modò plerique Præsules laudatissimi floruere, LX VIII.

sed etiam supremus Hierarcha Gelasius II. Pater Mutio fuit Antonius Octavii filius summa doctrina, prudentia, & integritate præditus, qui post obitu egregie munera, prius pauperum, postea fisci patroni, inde regii Consiliarii, ut ajunt, D. Claræ, & Præsidentis regiæ cameræ summariæ, supremo regiam postmodum cancellariam Regentis pro Neapolitano Regno, in Hispania munere consedit, à qua tandem Neapolim rediit cum illo Locumtenentis Regiæ Cameræ, cui posteantpote totum hominem requirenti, cum jam ipse esset, non jam senio, quam continuis ab adolescentia ingenii laboribus defatigatus ultrò cedens in suo Regentis Collateralis supremum obiit diem. Mater ipsi Mutio fuit Victoria è nobilissima gente Astorga Hispana, omnibus optima matrefamilias dignis virtutibus conspicua, quæ filios suos pari solertia, ac sancta institutione educavit. Mutius cum undecim annos natus Latinis, Græcisque litteris sat, superque imbutus esset, in Complutensi academia, quia à suo genitore secum in Hispaniam delatus fuerat, Aristotelicæ Philosophiæ dedit operam, & etiam ibidem utrique juri, sed per reditum ipsius in Italiam in Neapolitana universitate sub directione celeberrimi cathedratici Felicio de Aquadia, qui summo plausu illud interpretabatur, in eo studio tanta se felicitate exercuit, ut regio indulta ante ætatem à pragmaticis Regni sanctionibus decretam plena senatorum suffragio doctoratus laurea donatus fuerit. In Mathesi, reliquisque scientiis omnibus eruditum undequaque virum efformantibus insudavit. Theologiam scholasticam medullitus ebibit, & in Morali, nullanfus præceptore, sponte sua, mirè etiam profecit. A quibus omnibus disciplinis nunquam sejunctam voluit pietatem, quam hauserat in sodalitio Nobilium Nativitatis Marianæ dicato in domo Professorum Societatis Jesu, quamque exercuerat in illis, quorum alteri S. Maria Regina Apostolorum *in principe templo Neapolitana, & alteri* D. Maria Succurre miseris *in D. Mariæ de populo titulum tribuunt. Cum vix Clericali tonsura foret initiatus, Antonius Pignatellus Neapolitanus protomysta ob doctrinam, & Ecclesiastico viro dignas virtutes suæ cathedralis canonicatu honestavit; quamobrem Annibal de Petropaulo Episcopus Stabiensis, qui eum Neapoli gratiæ regenerarat, sacerdotem ex Apostolica gratia sacravit, Cardinalis Pignatellus unum ex judicibus causarum dixit suæ curiæ Archiepiscopalis, & Neapolitanum capitulum in omnibus suis negotiis tanti sui Collegæ opera usus fuit.*

In Summum Pontificem assumpto Pignatello an. 1691. sub Innocentii XII. nomine, illico ad illius exosculandos pedes Romam se contulit, à quo benignissimè fuit exceptus, ultroque ei munificentissimus Pontifex Secretum S. Rotæ Romanæ supranumerarium apud Prælatum Emerix illius Decanum indulsit, paulo post V. S. Referendarium, inde Tiburis Gubernatorem, Vicelegatum dein Urbini, Gubernatorem tandem, ac visitatorem Lauretanæ civitatis, ac illius celeberrimi sanctuarii renunciavit. In quibus omnibus muneribus se gessit summa justitia, religione, eminenti in rebus gerendis prudentia, ac suis majoribus haud indigna animi magnitudine, non modò nobiliter excipiendo in proprio palatio comitem Martinitz cum uxore Cæsareum, indè comitem Altamiræ Catholicum oratores, Marchionem Leganez Mediolani Gubernatorem, Ducem Sessii, Vincentium Grimanum, postea S. R. E. Cardinalem, qui devotionis causa illuc advenerant, sed ipsam regio prorsus more regalem celsitudinem Ducis Sabaudiæ, qui obsequiis inclyti gubernatoris adeò se devinctum fassus fuit, ut ipsum in sua etiam mensa secum prandere voluerit, palam ei ore proprio gratias egerit, quas discedens iterum habuit per comitem Vernon, & Romæ per suum Ablegatum contestatam voluit Summo Pontifici Gubernatoris sui hospitis munificentiam. Idem Innocentius Archiepiscopum eum Barensem dixit, & cum alias oblatas mitras recusasset, ut pateret à Lauretano regimine, quod triennium exercebat, Romam revocavit, & die 5. April. 1698. ut pateret, quanti eum faceret, ipse Pontifex in Consistorio proposuit, plurimisque suæ beneficentiæ signis, nempè perceptionis fructuum vacantium, retentionis aliorum, quæ obtinebat, sacerdotiorum, atque aliis gratiis prosecutus fuit. Sacratus fuit die 13. April. ejusdem anni una cum Thoma Rufo nunc Cardinali ab Eminentiss. Spatafiatus à secretis in Divi Sylvestri, & cum primum sacris adfuit Innocentius in pontificio sacello renunciatus fuit una cum laudato Rufo, & Delphino Patriarcha Aquilejensi unus ex Episcopis Pontificio solio adsistentibus, & Prælatus Domesticus. Pallium ab Eminentiss. Pamphilio ut primo diacono accepit. Possessionem initæ suæ Ecclesiæ die 29. Aprilis, quo Archiepiscopus Rufus ad meliores obierat. Die 18. Junii ejusdem anni Barium tenuit nulla exceptus solemnitate, quia hujusmodi pompas, sacras licet, suis præventivis Epistolis respuerat; Obviam tamen ei fuerunt usque Barulum bini Canonici à sua sponsa immissi, compluri mique patritii sua solum sponte. Quæ verò publica obsequia ipse noluerat, detrectare non potuit in æde Soc. Jesu, quæ ipsi primum ineunti musico concentu faustum cecinit, & oratione encomiastica Hebræo, Græco, Latino, Illyrico, & Italo eadem plausit idiomate. In prima sui ingressus die erga sibi commissum populum ardentissimo zelo flagravit, sanctissimorum Præsulum, quos adhuc juvenes mitra præcinxit, pro virili vestigiis inhæsit, & quibus tunc ornatus virtutibus effulsit, iisdem post sedis annos 22. adhuc emicat; ac non iisdem, quia eadem nunquam sunt, ut pote quæ majoribus de die in diem incrementis cumulantur. Congregationem pro ordinandis, & alteram pro tribunali Sacræ Inquisitionis instituit. Anno 1699. cum piratæ Olchinienses noctu Adriatici maris oras deprædati fuissent, & non minus 28. è suis diœcesanis in eorum barbaras incidissent manus, illicò Archiepiscopus non prandere, non somnum capere, sed cum gubernatore, magistratu, aliisque patritiis maximo sui incommodo, cum latraret canicula, civitatem percurrere, eleemosynas pro illorum redemptione comparare, quæ cum valdè tenues calamitate temporum fuissent, magnam auri vim de sua suffecit, ut composita summa ducatorum sexmille biscentum vigintiquinque conficeretur, itaut brevi raptas aves incredibili suo gaudio viderit proprio ovili restitutas.

In sua æde principe Assumptioni B. M. Virginis dicata, jussit, ut in hoc festo cum duobus sequentibus diebus augustissimum altaris Sacramentum pro 40. horarum oratione publico cultui exponeretur, qui pietatis actus stato illo tempore exercetur semper magna ecclesiastica pompa, & frequentissimo populo ob gratiam etiam plenariæ indulgentiæ per ipsum ab Apostolica sede obtentam, quam expositionem annosæculari continuam voluit, ut fideles illud quotidiè visitando verè illo jubilei tempore sanctificarentur. Cum eodem anno mortalitatem explesset Innocentius XII., eo gravius indoluit, quo majorem antea lætitiam, ac voluptatem animo ex illius in supremum hierarcham assumptione perceperat, quamobrem grati animi ergo illi solemniter parentavit. Templi itaque principis facies pulla veste contecta laciniis molliter decidentibus prægrande monstrabat Pontificium insigne luteis coloribus subobscure illuminatum; templum ingredientibus continuo se conspiciendam exhibebat superba cenotaphii moles auro, & argento affabre discriminata, ad ipsum usque fere lacunar perducta; in media ejusdem area quatuor mundi partes sub muliebri specie mœrore dejecto vultu, passis quæque pro suo more crinibus urnam humeris efferebant luminibus, ac picturis illustriora tanti Pontificis gesta exprimentibus ornatam. A singulis angulis quatuor excelsæ pyramides surgebant an-

glyphis variatæ, auro subfusco illitæ, cereis funalibus ardentes. Inscriptiones fere omnes fœtus ingenii ipsius Archiepiscopi, quibus se etiam in arte lapidaria exercitum probavit, non modò sepulchrali machinæ, sed ipsis templi parietibus atrato undique amictu squallidis affixæ mœrorem exacuebant. De Innocentii laudibus perelegantem orationem habuit Josephus de Simone ejusdem Ecclesiæ canonicus, & major pœnitentiarius. Episcopi Brancaccius tunc Cupersani, nunc Consentiæ, Sarnellus Vigiliarum, Chiurlia Juvenatii, Capilupus Polymniani, Ecclesiæ ritu absolutiones ad cænotaphium persolverunt. Nihil his sacris emortualibus magnificentius Barii visum, quæ etiam typis data fuissent distinctissima narratione cum suis iconibus chalcographicis, nisi ipsius Archiepiscopi modestia obstitisset, qui illos Episcopos in suo palatio ad plures dies secum perhonorifice retinuit, atque ipsis coram philosophicas, ac theologicas theses alumni sui seminarii substinuerunt, donatosque tandem, quibus in ea lugubri cæremonia usi fuerant, mitris, ad proprias sedes remisit.

Cum anno 1702. Em. Carolus Barberinus cum facultate Legati à latere pro SS. Clemente XI. apud Catholicum Hispaniarum Monarcham Philippum V. tunc Neapoli commorantem, publice illam civitatem intret, Apostolicæ sedi in ipso Legato pro omnibus Regni Episcopis obedientiam præstitit. Quo tempore sereaissimum Theologorum Neapolitanum collegium suo eum adscripsit consortio, ut tanto Archiepiscopo Apuliæ primate suum album gloriosius coruscaret. Ut sui Seminarii juventus qua pietate, qua litteris inclarescat, urget continuo, non modò Magistris summa doctrina, parique morum integritate præditis illud exornando, sed sua præsentia augustius reddendo; improvisus quippe illuc se fert, cunctorum progressus explorans, & coram se omnes volens propriis exercitiis vacare. In comitiis generalibus Prædicatorum ordinis habitis Bononiæ anno 1706. obtinuit, ut suum Seminarium haberetur, ut unum è Collegiis ejusdem ordinis, ubi sita sunt, ut ipsi Fratres ajunt, formalia studia, adeo ut quisquis ex illa familia ab Archiepiscopo Bariensi ad Seminarii implendas Cathedras electus fuerit, Studiorum peracto curriculo possit in Divinitate laureari Magister, atque omnibus illis frui prærogativis, exemptionibus, gratiis, præeminentiis, quibus cæteri, qui intrà claustra eodem pulvere insudaverint. Et exapse anno 1709. die 15. Novembris ipse annulo, & Magistrali laurea in D. Dominici, coram integro clero seculari, ac regulari ad id accersito, frequentique populo P. Augustinum Salvatorem Borteascm, qui in suo Seminario pro Magisterio omne stadium cucurrerat, insignivit.

In tuendis suæ Ecclesiæ, & Apostolicæ sedis juribus mira sagacitate se gessit, quippe & illa inviolata servavit, & laicæ Potestatis amicitiam non amisit, quare D. Petri Successor plurima magni momenti negocia, & difficillimis quidem temporibus non modò in sua provincia, sed etiam extra ei delegavit, & Visitatorem Apostolicum aliarum etiam dinis diœcesum. Anno 1707. Romam adiit ad S. limina, & honorificè exceptus fuit ab regnante feliciter Clemente XI., qui cum primis aulæ muneris occupare flagraverat, sed suæ sponsæ quàm citius dulces amplexus suspirantem, ad illam remisit, Patriarchali Hierosolymitana auctum tamen dignitate, qua in consistorio habito die 21. Maii 1708. fuit exornatus. Cum ab Em. S. Rhodiæ Militiæ Magistro fratre Raymundo Perellos electus fuisset Conservator privilegiorum Prioratus Barulitani, & Baliagii, ut dicunt, S. Stephani Fasani, & Putiniani, ab eodem sui ordinis cruce fuit insignitus. Episcopale palatium à primo die sui ingressus instaurare cœpit, adeo ut impræsentiarum, & ob refectionem, & novorum operum adjectionem bene conditor audire posset. Scalas in illo concinnavit testudine opertas, à quibus leni, ac pene fallenti gradu in Ecclesiam descenditur; prænobili etiam illud sacello in privatum Archiepiscopi commodum insignivit, & tamen in nulla ejus parte suum gentilitium stemma incisum voluit, & vix in latere ipsius Meridiem versus, quod à fundamentis refecerat, refectionis annum exprimi passus fuit. Ædis principis tectum magno quidem suo impendio pluries reconcinnavit una cum turri campanaria, quæ ruinam, de cœlo tacta minabatur, quamvis hujusmodi expensis, nec Archiepiscopus, nec capitulum, sed tantummodo civitas sit obærata, & in præsens ipse Archiepiscopus nova laquearia componit ejusdem ædis, quam non semel sacris supellectilibus, & etiam pretiosis pro solemnioribus festis diebus donavit.

Sacellum à læva parte tribunæ D. Mariæ dolorosæ dicatum prolatatum, & miro opere exornatum voluit, in cujus ara affabre concinnata, statua colitur ejusdem B. M. Virginis ita bene industrio expressa scalpro, ut eam flere jam crederes, quæ ut è Neapoli Barium appulit, publica supplicatione excepta fuit, in eoque sacello confraternitatem instituit, cujus albo viri, ac mulieres nomen dedere, & in dies dant, facultate per ipsum Archiepiscopum obtenta Canonico Decano suæ ædis principis benedicendi sacros, ut vocant, habitinos septem dolorum pro lucro indulgentiarum illis annexarum. Quolibet feria VI. Christus Dominus sub sacrorum nube azymorum publicæ in eo fidelium adorationi exponitur, septem dolorum coronula recitatur cum aliis precibus, ac sacris hymnis, atque ad frequentem populum fervidum ipse primò sermonem habuit, quem nunc aliquis è Canonicis ipsius ædis, in quorum collegio pietate, ac doctrina præsignium extant quamplures vere Apostolici concionatores. In sacello Assumptioni B. M. Virginis dicato sua pariter industria perpolito sodalitatem SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum excitavit an. 1718. facultate etiam impetrata duobus canonicis benedicendi habitinos, & Eleemosynas colligendi pro christianis à Barbarorum servitute vindicandis. In omnibus fere suæ diœcesis locis per P. Dominicum Brunum Sacerdotem Societ. Jesu singulari virtute, ac zelo præditum congregationes laicorum instituit, qui omnibus diebus festis Sacramentorum frequentiæ, atque aliis pietatis vacant exercitiis. Erga pauperes omnes, & in primis verecundos vere cunctorum miserorum patronus, & calamitosorum pater, suæ semper habet patentia charitatis viscera per parochos, qui singulorum indigentiæ opportuna subsidia suppeditant. Cumque ipsi, aliquoties crescente pauperum multitudine maxime infertilibus annis, continuò ad Archiepiscopum accurrere erubescerent, ipsos monuit, accederent etiam, atque etiam, accederent semper, nam nunquam sine pecunia dimitteret.

Mitram Polymaniani suæ suffraganeam pro Petro Antonio Pino suo Vicario à supremo Hierarcha postulavit, & obtinuit; cui cum debitas grates reddidisset, idem Clemens hac Epistola respondit, quam visum hic inserere, ut pateat omnibus quanti eum faciat tantus Christi Vicarius.

Foris. Vener. Fr. Mutio Patriarchæ Hierosolymitano, & Archiepiscopo Baren. Intus. Clemens PP. XI. Vener. frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Quantum officiis, ac testimonio fraternitatis tuæ tribuerimus, rectè conjecisti ex alacritate, qua dilecto filio Canonico Petro Antonio Pino Vicario tuo in spiritualibus generali Polymnianensem Ecclesiam proximè destinavimus. Et sanè ambigere non possumus, quin ipse, quem Præsulis adeò laudati judicium probavit, ac habita ob oculos illustria pastoralium virtutum exempla tamdiu erudire potuerunt, injunctum sibi munus quamvis gravissimum præclarè gesturus sit. Cæterum. Nos in ea re obsecuti etiam sumus peculiari, quod fovemus, desiderio explicandi fraternitati tuæ

,, cum magnitudine Pontificiæ nostræ charitatis propensionem, quam gerimus ad gratificandum tibi in his, in quibus suppetit nobis facultas, ut semper magis perspectum habeas, gratam nobis præter modum esse veterem tuam in nos, & Sanctam hanc sedem observantiam, & zelum, quo te pastorale munus exsequi probè novimus. Interim verò à cœlesti pastorum principe solidam in utroque homine felicitatem tibi precamur, ejusque auspicem Apostolicam benedictionem fraternitati tuæ peramanter impartimur. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscat. die 8. Januarii MDCCXVIII. Pontificatus Nostri Anno XVIII. Jo. Christophorus Archiepiscopus Amasenus.

,, *Sui omnibus copiam facit, ut omnibus virtutibus ita & humanitatis laudibus instructissimus, ab omni prorsus immunis ambitu, ac cupiditate omnes cumulat beneficiis, ecclesiasticam majestatem lenitate potius, quàm gravitate tuetur, adeò ut sibi omnium venerationem, æquè & amorem asseruerit, factusque ipse sit plebi suæ animata lex, & vera norma bene vivendi. Universa diœcesis pro ipsius incolumitate, qua sua felicitas continetur, solemnia continuò vota suscipit, ac solvit, D. O. M. enixè deprecans, ut velit eu semper salvi, semperque signari. Germanus frater Archiepiscopi Octavius junior Dux sancti Nicolai, & ut suus genitor, etiam post omnia togæ munia regiam cancellariam Decanus Regens per Fulviam Dentice jugalem suam matronam nobilitate etiam conspicuam, quam habet prolem præclara indole commendabilem, præclarioribus virtutum laureis vult exornatam. Inprimis autem tanti genitoris, patruique Archiepiscopi respondet desideriis Mutius junior majoris Ecclesiæ Neapolitanæ canonicus, in cujus etiam Apostolicarum missionum sodalitio reperitur adscriptus, qui vetustissimam nobilitatem multiplici, imo omnigena doctrina, ac vitæ illustrat integritate, quemque omnes ob singulas, quas in eo optimo Præsule dignas dotes demirantur, quamprimum pro modo, Episcopali præsigni mitra coronandam censent. De hoc Archipræsule Mutio de Cajeta elogium texuit cl. V. Hyacinthus Gimma in suis elogiis Academicis Par. II. elogio XLIX. à fol. 233. ad 256.)*

BITECTENSES EPISCOPI.

BITECTUM, *a* nomen retinens mediterranea est, & exigua civitas in Barensi Ducatu, sub ditione Aquavivorum Hadriæ Ducum posita, olei, & vini fœcunda, habitata familiis circa 600. Episcopatus hujus orbis antiquus est inter recentiores, ac Barensi Archiepiscopo suffraganeus. Cathedralis Basilica titulo S. Michaelis Archangeli structura, organo, choro, & ornamentis ejusmodi est, ut nihil in ea ad sacrorum maiestatem desideretur. Quatuor dignitatibus nobilitatur, scilicet Archidiaconatu, Archipresbyteratu. Primiceratus duo, cum quatuordecim Canonicis, è quibus unus est Theologus. alter Pœnitentiarius, his accedunt plures Presbyteri, & Clerici. Curam animarum totius civitatis gerit Archipresbyter. Canonicatus autem sunt tenuissimi: mensa Capitularis est 700. ducatorum. Nulla in hac civitate parochialis Ecclesia præter Cathedralem. Virorum cœnobia erant duo Ord. Minorum, (,, *& unicum Monialium, Hospitale, Mons Pietatis,*) & tres laicorum sodalitates. Episcopalis mensæ annuus census 900. scuta Papalis monetæ; taxatur verò in lib. fisci Apostolici ad florenos 33. cum dimidio. Diœcesis extra civitatem nulla est, sed populo ferè constat urbano. Episcopi, qui in ea floruerunt, hi tantum à nobis sunt ex variis monumentis expiscati.

a Vulgo Bitetto.

1 RAUS, vel RAO, Bitectensis Episcopus Lateranensi Concillo interfuit sub Alexandro III. I.
ann. 1179.

2 N. Episcopus Bitectensis, ad quem scribit Innocentius III. ut Card. Legato ab se misso obediat. II
Extat exemplum litterarum in reg. ejusdem Pontif.

3 FRANCISCUS Episcopus (,, *Ordinis Minorum*) Bitectensis ad Tarracinensem Ecclesiam translatus per I. Sanctorum Cosmæ, & Damiani Cardinalem, confirmatur ab Urbano IV. anno 1262. Kalend. *b* Septemb. epist. 215. fol. 116. regest. Vatic. Idem fuit etiam Lavellinus Episcopus sub Bonifacio VIII. III.

b 25. Kal. Septemb.

4 JOANNES de Colopardo Monachus Ordinis Cisterciensis monasterii Mormosolii Veliternensis diœcesis ab Urbano IV. electus est Episcopus Bitectensis anno 1263. 3. Kal. Octob. Pontif. 3. ex regest. Vat. ep. 128. fol. 37. cuius initium: *Debitum nostri requirit officii, &c. Datum Urbeveteris.* Cuius memoria extat in monumentis eiusdem Ecclesiæ anno 1279. & apud Lellum in hist. Montis-Regalis anno 1279. & in regest. Regio Neapol. 1281. Abbatia Mormosolii, *a* qua Joannes iste assumptus est, nunc est ex Commendatariorum iniuria prorsus deleta. IV.

5 MARINUS reperitur huius Ecclesiæ Episcopus anno 1294. usque ad annum 1300. (,, *Bitectensi scribit Bonifacius VIII. de modo, quo debet ob crimen degradari Clericus, & trudi curiæ seculari, ut in 6. decret. de pœnis tit. a. c. 2. Adfuit consecrationi Vigiliensis Cathedralis.*) V.

6 EMANUEL Spinula Januensis anno 1318. & 1326. hanc administrabat Ecclesiam. VI.

7 JACOBUS Boncorus de Bario electus Bitectensis Episcopus anno 1328. sedit ann. 8. obiitque anno 1336. Cœmeterium propè Cathedralem erexit, aliaque pia opera egit. VII.

8 VITUS de Aquaviva nobili gente natus, fuit VIII.

Epi-

Episcopus Bitectensis obiit sub Urbano V. an. 1369. cujus memoria extat in regest. Vat.

IX. 9 ANGELUS civis, & Canonicus Aquilanus in demortui Viti locum Bitectensis Episcopus electus ab Urbano V. anno 1369. 11. Kalend. Decemb. Pontificatus ann. 8. ex regest. Vatic. memoratur in transumpti privilegii Innocentii III. monasterii sancti Laurentii de Aversa anno 1371.

X. 10 Fr. ANTONIUS Ord. Minorum Episcopus Bitectensis translatus ad Bituntinam Ecclesiam anno 1397. *a* ex lib. oblig. Prælat. sub Bonifacio IX.

a 4. Id. Maii 1399.

XI. 11 Fr. PETRUS de Aversa Ord. Prædicatorum insignis Theologus electus est Episcopus Bitectensis a Bonifacio IX. anno 1399. 2. *b* Id. Maji ex eodem lib.

b 4. Id. Maii.

XII. 12 *Fr. ANGELUS, Barensis, Ord. Prædicatorum fuit hujus ecclesiæ Episcopus, defunctus in patria anno 1407. tumulatus est apud fratres suos Dominicanos, cum hoc Epitaphio quod adhuc legitur.

* Ex Ann. tom. 9.

Hic Jacet D.F. Angelus de Barlo Episcopus
Bitectensis Ord. fratrum Prædicatorum
MCCCCVII.

XIII 13 CAROLUS Anchamonus Episcopus Venafranus huc translatus a Martino V. anno 1423. die 8. Octob. defunctus est sub eodem Pontifice ann. 1432.

XIV 14 PETRUS Monachus, & Abbas sanctæ Mariæ de Vallecor. Ord. S. Benedicti Perusinæ diœcesis Carolo successit 5. Id. Septemb. 1432. Non diu Pontifex fuit, quippe qui tantum annum unum cum dimidio hanc rexit Ecclesiam.

XV. 15 FEDERICUS electus 19. Februarii 1434. excessit circa finem ann. 1451.

XVI 16 LEONARDUS de Judice nobilis Canonicus Amalphitanus defuncto Federico præficitur 19. Apr. 1452. Rexit hanc Ecclesiam triginta omnino annos, mortem obiit anno 1482. *c*

c 1482.

XVII. 17 SULPITIUS Aquaviva de Aragonia ex Archipresbytero Bitectensis Ecclesiæ fit Episcopus die 10. Maji 1482. *d* translatus deinde est ad Cupersanen. Ecclesiam die *e* 10 Maji ann. 1483.

d 1481. *e* 18. Kal. Maii 1483.

XVIII 18 FRANCISCUS Quartus Barolitanus fit Episcopus hujus Ecclesiæ ex Abbate Templidonen. Ord. S. Augustini die 17. Feb. 1483. obiit 1499.

XIX. 19 VINCENTIUS Pistachius nobilis Neapolitanus ex Episcopo Cupersanensi huc translatus anno 1499. die 3. Novemb. quam cum annos plurimos administrasset, senio fessus, ac tædio sub Leone X. liberè nuncium remisit an. 1518. quo Neapoli mortuus est, ac sepultus in Ecclesia S. Hieronymi cum hac brevi inscriptione.

Vincentio Pistachio Episcopo
Bitectensi Cosmus ejusdem loci
Episcopus
Petrus Antonius, & Franc.
patruo benemer. posuere ann.
MDXVIII.

XX 20 COSMUS Pistachius Neapolitanus Vincentii superioris nepos eo cedente Bitectensem Episcopatum accepit a Leone X. an. 1518. die 14. Maji.

Excessit anno 1529. („ *Erat hic, dum hac infula dignatus fuit, Canonicus Ecclesiæ Neapolitanæ,* „ *& in Diaconatus ordine constitutus, ætatis annum* „ *agens 27. ut produnt acta Consistorialia.*)

B

XXI. 21 LAURENTIUS Serristorus, Etruscus, nobilis Florentinus, egregiæ virtutis adolescens, a Clemente VII. Bitectensi Episcopatu donatus est die 23. Decemb. ann. 1528 liberè deinde quadriennio elapso, necdum consecratus eam resignavit Ecclesiam (1), quam in administrationem acceperat, quousque ad an. 27. perveniret: quam deinceps vitam amplexus fuerit, me latet.

XXII. 22 JOANNES Card. Salviatus, hujus Episcopatus administrator factus est a Clemente die 8. Januar. 1532. illumque tenuit usque ad ann. 1539.

XXIII. 23 LUDOVICUS Serristorus *f*, Florentinus, Laurentii propior affinis, nondum vigesimum sextum annum attingens cedente Card. Salviato Bitectensem Ecclesiam in administrationem accepit, Id. *g* Martii 1539. elapsoque anno in titulum habuit & munus consecrationis recepit. Quadraginta tres annos hanc rexit Ecclesiam, eamque liberè cessit *h*, secessitque in patriam, ubi ann. 1552. solemni ritu consecravit Ecclesiam S. Mariæ de Quercia, ut vocant, extra mœnia exædificatam ut inscriptio marmorea in ea posita docet.

f De eo in Notitia Vir. illust. Academ. Florent. par. 1. p. 370. *g* Mandat. 5. Id. Martii. *h* Hanc tenuit Ecclesiam usque ad obitum, ut docent Acta.

C

D. O. M.

Julio III. Pont. Max. ac Cosmo Mediceo Florentiæ Duce II. hanc Ecclesiam die xxiv. Aprilis MDLII. Dominica in Albis Ludovicus Serristorus Bitecti Episcopus annua dierum xl. Indulgentia consecravit.

Quod monumentum Sixto V. P. M. Seren. Ferdinando Mediceo Magno Etruriæ Duce III. & Alexandro Card. Archiepiscopo Florentino hoc in lapide positum est die 11. Aprilis MDLXXXVIV.

XXIV 24 CÆSAR Arena, seu Rena, Lucensis, erat hujus Ecclesiæ Antistes ann. 1583. *i* Obiit an. 1599.

i Electus 8. Octob. 1584. ex actis.

XXV 25 VALERIUS Mutus Romanus ad hanc sedem promotus est die 5. *k* Apr. ann. 1599. deinde ad Tiphernaten. Ecclesiam translatus anno 1602. de quo vide tom. 1. illius Ecclesiæ Episcoporum Catalogum. Fuit hic Tiberii Cardinalis Muti Episcopi Viterbiensis germanus frater.

k 5. Julii ex actis.

D

XXVI 26 BALTHASSAR Posterla Romanus Valerio successit an. 1603 die *l* 4. Apr. Mort. est an. 1606.

l 19. April.

XXVII. 27 LIVIUS Limatula a Magdalono Casertanus a Paulo V. obtinuit hunc Episcopatum die 13. Martii 1606. sedit annos quinque.

XXVIII. 28 JULIUS Matthæus *m* Etruscus è Monte sancti Sabini, vir doctus, & probus, ac singulari prudentia ornatus, per viginti, & amplius annos diversis diœcesibus Vicarius Generalis institutus operam suam eximiè navavit, donec intuitu laborum a Paulo V. Pontifice adlectus est Episcopus an. 1611. a Cathedralem solemniter dedicavit. Obiit an. 1623. Jacet in Eccl. s. Claræ, quam una cum Monial. cœnobio ædificandam curaverat. Scripsit ediditque de Concilio Provinciali, ejusq; methodo dum Vicarii munere fungeretur in Archiepiscopatu Materano.

m De eo Ugurgerius de Pompa Senens. par. 1. pag. 179. Mandat. Die 18. Maii.

29 Fr.

(1) In decreto apposito in Scheda Consistor. nulla mentio habetur de dispensatione super ætate, eique hoc regimen plenariè committitur, & in resignatione cum sibi reservat titulum, & denominationem Episcopi, opinari licebit eum pontificiam unctionem recepisse. Fuerat jam Florentinæ Ecclesiæ Canonicus, nec non Commendatarius Abbas S. Abundii Ord. S. Benedicti. *Lucentius.*

XXIX. A 29 Fr. MICHAEL Masserotus Bononiensis Ord. Conventuallum S. Francisci Generalis Mag. olim hereticæ pravitatis Florentiæ Inquisitor, summus Theologus ab Urbano VIII. creatus est hujus Sedis Autistes die *a* 24. Febr. 1624. Mortalitatem explevit anno 1630. Ajunt hunc Episcopale Palatinm penè collapsum restaurasse.

a 24. Febr.

XXX B 30 SIGISMUNDUS Thaddæus nobilis Florentinus *b* Joannis Cardinalis Bonsii à secretis, vir morum suavitate, & variu eruditione clarus, Urbano VIII. mandante Bitectensis Episcopus consecratus est à Fr. Antonio Card. Barbarino: electus fuerat die 8. Jannarii 1631. Postqnam annos decem in hac egisset Ecclesia, ad Cajacensem translatus est 1641.

b In Schedis presbyteri Giosatanus asseritur.

XXXI 31 MARCUS ANTONIUS Thomasius electus die 16. Decemb. an. 1641. („ *Hic erat Thomasius, seu de Thomatis, de quo agunt Oldoinus in Athen. Ligust. Rossottus in Syllabo Scriptorum pedemontii, & Ciampinus in Enarratione synoptica Abbreviatorum Parei majoris p. 45.* Mandosius.)

XXXII. 32. FRANCISCUS Cajeta Salernitanus electus die 30. Augusti 1655. per liberam cessionem M. Antonii Thomasii.

ADDITIO.

C („ *Integerrimam vitam vixit: in divino cultu restituendo, ac propagando, Ecclesiastica immunitate, ac sua jurisdictione fovenda, pravis moribus evellendis totus fuit. Magno loco semper habitus est ab sancta Sede Romana, adeò ut in difficillimis Christianæ Reipublicæ negociis, ipsius non modo consilium, sed votum semper voluerit. Ecclesiam, cui Maria virgo benedicta titulum fecit, à fundamentis erexit, tribus verè magnificis aris, opulentoque sacrario exornavit, quam nunc Donatus Antonius Leonardus Giannini sacerdos genere, ac pietate conspicuus propriis etiam sumptibus procurat. Anno 1669. tantus Antistes mortalitatem explevit incredibili apud omnes sui desiderio relicto. In sacello Divæ Mariæ Matris Gratiarum in principe templo sub statua Divi Patriarchæ Josephi sepultus fuit cum hac inscriptione.*

„ D. O. M.
„ Sparge Viator flores.
„ Hic jacet, qui innumeros tulit
„ pietatis, ac scientiæ fructus.
D „ Majores ejus, licet illustres, ne quæras
„ proprio est, ceu sol, splendore contentus.
„ Patria Salernum extitit,
„ Civitas omnis esse cupivit.
„ De omni peritus, omne resolvit dubium.
„ Et juris alterum credidisses oraculum,
„ Si ambigue respondisset, ut Delphicum.
„ Ita bene multis est functus officiis,
„ ut Præpositturæ
„ quæ aliis odia, amorem ei conciliarint.
„ Tam benemerenti Episcopo suo
„ Capitulum Bitectense hanc
„ parvulam pompam
„ In magni doloris solamen posuit
„ MDCLXIX.
„ At forsan, quis sit, adhuc ignoras,
„ cui heri majora debeant, de quo dici plura supersit.
„ Franciscus Gaeta est
„ Transi, satis probavi.

XXXIII. A „ *GASPAR è nobilissima Polymniani Marchionum, Massæ Principum Badulati, Molæ, aliorumq; feudorum Dom. Toralda gente, cum esset Archidia. majoris Ecclesię Tropejensis ab Clemente IX. hoc præsulatu honestatus fuit 3. Junii 1669. quẽ rexit, ut debebat, magna suis nominis fama, præsertim Caritatis tempore, quo non modò Ecclesiæ, sed suum etiam patrimonialem censum cum egenis omnibus, & suæ, & aliarum diœcesum communem voluit. Infirmos Apulię tempore messis, qui solent esse quamplurimi, ad ipsum tamquam ad patrem pauperum recurrentes, pharmacis, cibis, vestibus semper juvit. Ad Ecclesiam Tricaricensem postea translatus fuit, 1676. 16. Novemb. ut suo loco jam diximus.*

XXIV. „ *JACOBUS Sanctorius. Melphictensis Patritius, prius in sua patria Canonicus, postea Sacrista, quæ prima ibi dignitas est, Em. Cardinalis Crescentii Vicarius in Ecclesia Butuntina, & 1671 ejusdem ædis principis Archidiaconus, Antonii Pignatelli* B *Episcopi Liciensis demum Vicarius, ab Innocentio XI. nil tale cogitans Toraldo suffectus fuit 26. Aprilis 1677. Senennio præfuit vitę sanctimonia, sacrarum litterarum cognitione, atque omni virtute verè inclytus, & in primis humilitate, itaut semper ac suos subditos corrigebat, quam suæ pastoralis dignitatis partem operosissimam summa semper charitate exercuit, ad illorum postea pedes provolutus veniam poscebat, si forsan zelus lenitatis limites excessisset. Pluries per noctem hyberno tempore visus fuit à nonnullis, qui sui pastoris gesta rimari sancta sagacitate studuerunt, inter nives se volutare, ut corpus suum licet sibi non rebelle hac voluntaria castigatione obsequens semper haberet. Anno 1683. ultimo correptus morbo Ecclesiam animarum purgantium refrigerio devotam hæredem dixit. Suum mortale sepultum voluit in æde PP societatis Jesu, quos ipse singulari semper amore dilexerat, in sacello principum Apostolorum Petri, & Pauli sub hac inscriptione.*

C D. O. M.
„ Jacobus Sanctorus Melphictensis
„ Patritia vetusti generis prærogativa nobilis,
„ Pastoritiu Bitectensi thiara
„ Licet invitus ab Innocentio XI. vocante
„ obedienter accepta nobilior,
„ Ecclesiasticis muniis incorrupte peractis,
„ virtutibus demum
„ Alexandri VII. nomine per litteras
„ commendatis nobilissimus,
„ Soc. Jesu addictus, in eiusdẽ Melphictensi collegio
„ Anno Ætatis LXX. salutis MDCLXXXIII.
„ Religiose decessit.
„ Sed non indè saxum hoc mutum
„ Quod eius mutus hic cinis.
„ Felix de Cecco
„ Reiterato familiarum vinculo
„ Nobilis cognatus
„ Ut apud seros posteros præclari nominis, & suis
„ Maioribus digni
D „ memoria valeat,
„ Sacellum exornavit, Lapidem excudit.

„ *Sanctorum excepit anno 1684. die 24. Aprilis*

XXV. „ *FRANCISCUS Honufrius, Joannis Baptistæ Hodiernæ Neapolitani patritii, Regis Consiliarii, & Regiam Cancellariam regentis, licet hoc ultimum munus morte præventus exercere non potuerit, filius, U. J. & Sacræ Theologiæ Doctor, majoris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonicus, S. Officii in Regno Neapolitano Consultor, ac sodalitii presbyterorum in collegio maximo Soc. Jesu præfectus. Ecclesiam suam exercitiis spiritualibus S. Ignatii, frequentibus concionibus, continuis instructionibus, & præcipue Christianæ doctrinæ enucleatione suo nitori restituit. In odæo festis diebus numquam defuit. Coram augustiss. altaris Sacramento publicæ fidelium adorationi exposito ad multas horas genibus flexis sine ullo adminiculo, sine pulvino immobilis pluries duravit. Propriis manibus ali-*

quando

quando fere mille personas Eucharistica dape saturavit, quos ad eamdem crebris fervidisque colloquiis accenderat, eo spiritus æstro, ut non modo ipse, sed etiam adstantes omnes sacri amoris ignibus æstuarent. Immunitatem Ecclesiasticam, sua denique jura omnia Episcopalia Sacerdotali pectore semper tutatus fuit: quare & ipse, & suagens abiis, qui nolunt Ecclesiasticam potestatem cum sæculari bene convenire, multa perpessi fuere. Pauperibus omnibus, & præcipue verecundis semper opitulatus fuit. Supremo hierarchæ obtemperans primus ipse fuit, qui ab sua cathedrali thronum Bitecti Principis evertit, ipsius nec levi quidem vestigio relicto nihili pendens in illius, & in illi adhærentium odium offendisse. Cuidam facinoroso, à quo fuerat valida, & armata sicariorum manu impetitus, nihil turbatus, eodem momento pontificiam benedictionem largitus fuit, & cum omnes sui fremerent etiam Ecclesiastici, qui illum globum omnino perdere poterant, ut in animis erat, districte jussit, ut parcerent, ut ipse pepercerat, atq; ut id etiam ex corde obtineret, coram cõmuni domino sub specie panis super altare latenti injuriam ea Catholici animi significatione remisit, ut alcionum avidi dominicis præceptis in sui Episcopi pectore alte radicatis acquieverint.

Miro quidem labore per biennium, & amplius processum pro cultu ab immemorabili B. Jacobi vulgò de Bitecto efformavit, & sua sententia ab S. Sede Apostolica confirmata fuit, cujus decreti exemplar, non abs re hic referre visum est.

Bitecten. Beatificationis, seu Canonizationis Servi Dei Jacobi Illyrici vulgo de Birecto Beati nancupati.

Amoto de anno 1690. juxta S. Rituum Congregationis præscriptum ab altari sacelli Baronis, seu D. civitatis Bitecti in Ecclesia Fratrum sancti Francisci strictioris ordinis observantiæ constructo, super quo reperiebatur, asserto corpore servi dei Jacobi Illyrici, vulgo de Birecto Beati nuncupati, eoque in Sacrario una cum digito servi dei clauso, & absque cultu reposito, Fr. Cherubinus de Spoleto strictioris ordinis observantiæ S. Francisci, & hujusmodi causæ postulator ad probandum cultum immemorabilem eidem servo dei præstitum, & casu à decretis jussu S. M. Vrbani P.P. VIII. editis, excepto humiliter institit pro signatura commissionis introductionis causæ præscriptæ, quæ sub die 24. Januarii 1694. pro costructione processus super præmissis, eoque constructo cum Episcopus Bitecten. delegatus per difinitivam sententiam de cultu ab immemorabili tempore dicto servo dei præstito constare pronunciaverit, discussoque in sacra Congregatione rituum dubio, an sententia prædicta esset confirmanda in casu &c. sacra eadem rituum congregatio referente Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardinali Colloredo sub die ultima Julii 1700. Sententiam prædicti Episcopi Bitecten. delegati esse confirmandam censuerit, si S.S. Domino nostro visum fuerit. Et SS. noster Clemens PP. XI. die 29. Decembris ejusdem anni 1700. benignè annuerit, idem Frater Cherubinus à Spoleto humiliter sacræ rituum Congregationi supplicavit, quatenus constantibus de præsenti motivis, ob quæ dicti asserti corporis servi dei Jacobi Illyrici demandata fuerat amotio, facultatem in posterum restituendi idem corpus eidem loco, seu altari, à quo amotum fuerat, benignè concedere dignaretur, Sacra eadem Congregatio ad relationem ejusdem Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardinalis Colloredi, audito Reverendiss. Archiepiscopo Myren. fidei promotore omnibus benè perpensis, & maturè consideratis petitam restitutionem corporis servi dei prædicti sine tamen pompa faciendam posse concedi censuit, si sanctiss Dom. nostro visum fuerit die 30. Aprilis 1701. Et facta deinde per me Secretarium SS. Dom. nostro de prædictis relatione Sanctitas sua benigne annuit die 7. Maii ejusdem anni 1701. Gaspar Cardinalis Carpineus loco † Sigilli B. Inghirami Sac. Rit. Congreg. Secret. Romæ 1701.

Conventum in loco vulgo la Vetrana *extra mœnia civitatis elapso sæculo suppressam, Fratribus Minoribus Conventualibus D. Francisci an. 1713. restituit. Ad Valvensem, & Sulmonensem unitas Ecclesias translatus fuit die 4. Januarii 1717. ut in p. 1. in illorum Episcoporum serie diximus fol. 1386. Hujus Episcopi germanus frater fuit Marchio Antonius Hodierna Regiæ Cameræ Sammariæ Præsidens, vir Blancæ Albertiæ Patritiæ Nolanæ, à qua inter reliquos suscepit Marchionem Nicolaum magnæ curiæ vicariæ judicem integerrimum, Fabritium Regii Auditoris munus in Aprutina Provincia laudatissime explentem, ac Jo. Baptistam Majoris Ecclesiæ Neapolitanæ Canonicum meritissimum, quibus omnibus majorum suorum vestigia calcantibus altiora promittit omnigena virtus cum sanguinis claritate conjuncta.*

JOACHIM Franciscus Caprinus, Patritius, & Canonicus Aquilanus, sui Episcopi Ignatii de la Zerda generalis olim Vicarius, Gubernator postea, & etiam generalis Vicarius Farfæ sub Em. prius Barberino, postea Rufo, vitæ integritate, animi candore, litterarum scientia, ac rerum usu spectatissimus, ab regnante feliciter Clemente XI. huic Cathedræ assignatus fuit anno 1718. die 24. Januarii. Brevi, quo sedet tempore, pastoralis sollicitudinis documenta præstat uberrima, cultum Dei promovendo, Ecclesiasticam disciplinam fovendo, immunitatem sacerdotali pectore tuendo, pauperitatem largissime levando. Adsit illi Deus, ut quæ meditatur pro suæ diœcesis bono, & perficere, & de suis Apostolicis sudoribus in domino valeat jucundari, prout omnes suspirant, & præcipue Abbas Donatus Dominicus Milonus Apostolicus Notarius Commissarius Fabricæ D. Petri de urbe, & curiæ Episcopalis Bitectensis Cancellarius.) XXVI.

BITUNTINI EPISCOPI.

BITUNTUM, vulgo *Bitonto*, seu *Botonto*, celebris Peucetiæ Apuliæ, seu Terræ Barii civitas est Regi Neapolitano immediatè subjecta, dives opum, frumenti, vini, olei, amygdalarum, & citrorum feracissima, ut trito accolarum proverbio Botontum, quasi bonum totum dicatur. Bituntinorũ è priscis scriptoribus Plinius meminit inter veteres Geographos. Bituntinus Episcopatus antiquus est, & Barensis Metropolis suffraganeus. Ædes Episcopales longè pulcherrimæ, & Cathedrali Basilicæ adjunctæ sunt. Mensæ Episcopalis annuus census duc. 2500. Tax. autem Episcopatus iste in lib. Cameræ Apostolicæ ad flor. 266. Cathedralis verò Basilica tit s. Valentini Martyris in medio foro sita est, eleganti, ampiaque structura quadruplici ordine columnarum, choro, amboneq; marmoreo, organo, musivo, & vestiario, sacraque omni supellectile egregiè ornata. Hic asservatur brachium S. Valentini, cujus festus dies agitur 14. Februarii. Sacris in ea ministrant Canonici 30. è quibus quinque dignitate eminent, Archidiaconus secundus ab Antistite, Archipresbyter, duo Cantores, & Magister cæremoniarũ, quibus accedunt alii Presbyteri, & Clerici

u que

usque ad numerum 150. & hi omnes, ac singuli participes sunt massæ communis, & diurnos carlenos pro Missis percipiunt, quarum quindecim millia intra anni curriculum ex debito in hac Basilica celebrari compertum est, adeo ut singulis diebus ultra quadraginta Missas celebrare Basilicani teneantur. Est autem massa Capitularis ferè trium millium aureorum: è Canonicis unus est Pœnitentiarius ex præscripto, alter Theologus ad libitum. In hac civitate præter Cathedralem sunt parochiales Ecclesiæ duodecim, quarum ditissima trecentos annuos aureos habet. In his singulis sunt fontes baptismales, non tamen sanctissima Eucharistia, quæ ex Cathedrali toti civitati ministratur. Sunt & aliæ Ecclesiæ dotatæ adeo, ut Beneficia, quæ sunt de jurepatronatus quinque millia ducatorum, quæ sunt liberæ collationis mille ducatorum summam efficiant. Sunt præterea virorum cœnobia a, unum Monachorum Olivetanorum, & sex Mendicantium. Virginum septa duo, laicorum sodalitia quinque, domus hospitalis, & Mons-Pietatis septingentorum aureorum annuo censu dives. Civitatis familiæ erant ferè quatuor millia, animæ viginti millia, è quibus tredecim millia ad communionem idoneæ. Diœcesis autem extra civitatis mœnia nulla est: ager enim Bituntinus more provinciæ nullos habet incolas. Hujus Ecclesiæ Præsulum seriem einnabem dabimus, pleniorem daturi, si nobis hi, ad quos spectat, quorum etiam fidem imploravimus, uberiorem materiam suppeditassent.

a Virorum cœnobia 9. Sunt tria Monialium.

1 ANDREANUS (1) Bitun. Epis. fuit in Concilio Romano in Basilica S. Petri celebrato a Zaccharia Papa anno Domini 743. ceteri qui in hac Ecclesia floruerunt per trecentorum, & amplius annorum spatium desiderantur.

I. 2 ARNULPHUS anno 1087. cujus meminit Joan. Diaconus in historia translationis S. Nicolai Barii apud Baronium tomo 11. Annal. Eccles.

II. 3 JOANNES anno 1177. ex monumentis monasterii sanctissimæ Trinitatis Venusinæ in compromissaria causa inter Abbates S. Trinitatis de Cava, & homines oppidi Casæ venæ; incipit, *In nomine Domini &c. anno 1177. Tancredus Comes Licii Domini Ducis filius, Dei gratia magnus Comestabilis, & magister Justitiarius Apuliæ, & Terræ Laboris*, &c. Idem Joannes invenitur subscriptus Concilio Lateranensi an. 1179. sub Alexandro III. celebrato.

III. 4 N. . . . ad quem extat Epistola Innocentii III. Papæ, ut quendam Diaconum, aliosque violatores monasterii S. Mariæ de Ponte Brundusii dîris innodaret, & alia ejusdem Pontificis epistola ad Clerum, & milites & Episcopum Bituntinum, hortanseos, ut Cardinali Legato Regni Siciliæ auxilium præstent.

IV. 5 N. . . cujus nomen non exprimitur in regest. Apost Episcopus Bituntinus translatus ad Melitensem Ecclesiam ab Innocentio IV. 10. Kal. Maji anno Pontif 9. salutis 1252. vacavit sedes hæc spatio fere duorum annorum.

V. 6 Fr. PANCRATIUS Prior fratrum Prædicatorum de Anagnia per Henricum Barensem Archiepiscopum Apostolica auctoritate creatus est Episcopus Bituntinus, & confirmatur ab Innocentio IV. Assisii 2. Id. Aug. Pontif. 11, anno verò Domini 1253. ex regestro Vaticano epist. 97.

VI. 7 THOMAS Episcopus Bituntinus transfertur ad Cerviensem Ecclesiam a Clemente IV. an. 1266. 5. Id. Junii Pont. 2. ita io regest. Vat. epistola 69. f. 76.

VII. 8 PARDUS floruit circa ann Domini 1280.

VIII. 9 LEVCIUS Corasius hujus Ecclesiæ Pontifex memoratur in regio reg. Neapolitano anno 1283. Recepit sequenti anno Minores fratres intra civitatis mœnia. Locum iisdem concessit Carolus II. Rex, antea vocatum sanctum Petrum de Castelio. Hic à Bonifacio VIII. ex certis causis suspenditur ab administratione spiritualium & temporalium suæ Ecclesiæ; restituitur tamen à Clemente V. cum esset Romana Curia apud sanctum Sirieium propè Lugdunum 12. Kal. Martii, Pontif. an. 1. salutis ann. 1306. obiit anno 1317.

10 JOANNES Archidiaconus Hostunensis Ecclesiæ defuncto Leucio à majori parte capituli electus à Joanne XXII. confirmationem accepit rejecta electione alterius Joannis de Vestonis Archipresbyteri Ecclesiæ Fogitanæ Trojanæ diœc. à minori parte capituli celebrata, ann. 1317. 5. Kalen. Julii, Pontif 1. ut narrat regestrum Vat. Subsidium solvit Regi Carolo illustri an. 1321. in regest. Neap. IX.

11 STEPHANUS vivebat an. 1346 obiit 1348. X.

12 ROBERTUS eo ipso anno 1348. quo ad Episcopatum est traductus, desiit esse: ita in monumentis ejusdem Ecclesiæ; ejus mentio io reg. Vat. XI.

13 JACOBUS Falconacius Neapolitanus ex Episcopo Aquinatensi ad hanc Ecclesiam translatus 4. id. Novembr anno 1348 defuncto Roberto ex reg. Vaticano epist. 214. fol. 119. par. 1. lib. 4. Pontificatus Clementis VI. an 7. XII.

14 NICOLAUS Episcopus Bituntinus translatus ad Neocastrensem Ecclesiam seu Bellicastrensem 17. Kal. Januarii anno 6. Clementis VI. salutis 1349. ex regest. Vat. epist. 14 fol. 17. par. 1. l. 3. XIII.

15 JOANNES, cujus memoria extat io regestro Neapolitano an. 1365. XIV.

16 HENRICUS fuit hujus Ecclesiæ Antistes temporibus Vrbani VI. Pontificis 1382. ejus meminit lib. oblig. Bonifacii IX. XV.

17 JACOBUS successor Henrici eodem lib. memoratur. XVI.

18 JOANNES vivebat anno 1392. quo solvit subsidium sacro Collegio pro se, Ioanne, & Jacobo prædecessoribus suis ex eodem libro. XVII.

19 Fr. ANTONIUS Ordinis Minorum Episcopus Bitectensis ad hanc Ecclesiam transfertur à Bonifacio IX. 4. Id. Maii an. 10. salutis 1399. successit Joanni ex eodem libro. XVIII

20 PAULUS de Alfacatis antea Episcopus Polinianensis, ad haoc Bituntinam Ecclesiam translatus est 18. Kal. Junii 1424. sedit in hac sede anois 32. mortem obiit an. 1457. XIX.

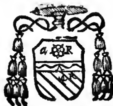
21 Fr. ANTONIUS de Regio Ord. Prædicatorum, verbi Dei insignis concionator, egregiusque Theologus Calisto III. in paucis charus, ab ipso Bituntino Episcopatu ornatus est 4. Maii 1457. præfuit laudabiliter aliquot annos. XX.

22 ANTONIUS de Vrbino vixit an. 1481. XXI.

23 ANDREAS de Patronibus successor Antonii translatus est ad Ecclesiam Sutrinam, & Nepesinam die 5. Novemb 1484. Romæ obiit 1489. XXII.

24 BAPTISTA b natione Aprutinus, patria Marsus, gente Pontina Nepesinus & Sutrinus Episcopus, cum Andrea commutavit, factusque est Bituntinus Episcopus eadem die 5. Novemb. 1484. excessit an. 1500. XXIII.

b Jo. Baptista de Pontibus, patria Circumcelensis.

25 Jo. BAPTISTA Cardinal. Vrsinus c ab Alexan- XXIV

c De qua

(1) Hic descriptus in Romano Concilio an. 743. reperitur his litteris: *Andreanus Bisuntianus*: aliàs legitur *Andreanus Bisuntiensis*. Hic relicitur ab Ughello inter Bisinianenses Romanæ Provinciæ Episcopos, & Andreanus ab eo vocatur. Idem Ughellus hunc eundem adhibet Bituntinorum Catalogo, non advertens illum apposuisse primo loco inter Bisinianenses, quos inter nobis magis pervius esse videtur, & purgatis mentibus dum judicandum linquimus an Bituntinus fuerit, ab Arnulpho hanc seriem inchoabimus.

xandro VI. factus est hujus Ecclesiæ perpetuus administrator die 12. Junii 1500. paulò post illam resignavit ad favorem sequentis cum regressu.

Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 81.

XXV 26 JO. BAPTISTA Ursinus successit Card. sedit annos multos, & die 18. Feb. 1517. eo munere volens abivit.

XXVI 27 JULIUS Card. Medices, a ille qui post summus Pontifex renunciatus, Clemens VII. dictus est, hanc Ecclesiam obtinuit 18. Febr. 1517. novem tantum menses tenuit, eamque dimisit cum favore regressus.

a De eo pariter Ciaconius ibid. col. 331. & 441.

XXVII. 28 JACOBUS Ursinus Romanus electus est Bituntinus Episcopus die 27. Feb. anno 1517. ultro se abdicavit anno 1530. die 24. Januarii. (t)

XXVIII. 29 ALEXANDER Card. Farnesius b factus administrator hujus Ecclesiæ die 24. Januarii 1530. evasit deinde summus Ecclesiæ Pontifex sub Pauli III. nomine.

b De quo idem Ciaconius tom. 3. col. 181. & 513.

XXIX. 30 LUPUS vel Lopez de Alarcon Hispanus electus Bituntinus Episcopus per cessionem Cardinalis Farnesii die 17. Maii 1532. Lupus verò cessit commendæ monasteriorum S. Petri de Licusati, & S. Nazarii Policastrensis & Caputaquensis diœcesum, quorum erat Abbas commendatarius.

XXX 31 SEBASTIANUS Delius è Castro Durante Alexandri Cardinalis Farnesii quondam præceptor eandem sedem adeptus est ex cessione Card. die 11. Januarii 1538. eoque munere functus est usque ad annum 1544. quo Romæ mortalitatem explevit, sepultusque fuit in Ecclesia S. Mariæ Magdalenę mulierum Convertitarum.

XXXI 32 Fr. CORNELIUS Mussus c Placentinus Ord. Minorum Conventualium S. Francisci, nobilibus parentibus natus, concionator suæ ætatis florentissimus ex Episcopo Foropompiliensi, ac Bertinorii die 27. Octob. anno 1544. ad hanc Bituntinam Ecclesiam translatus est; claruit in Concilio Tridentino, cujus eloquentiam non semel admirati sunt Patres. Bitunti post reditum à Tridento, Synodum celebravit, eamque in lucem edidit. Præfuit huic Ecclesiæ eximiè annos fere triginta, ac Romæ defunctus anno 1574. Id. Ianuarii sepultus in Ecclesia sanctorum duodecim Apostolorum cum epitaphio, quod leges in 2. nostro Tomo in Episcopis Foropompilii. In Cathedrali Bituntina hanc dignissimo viro marmoream inscriptionem posuerunt.

c De quo sunt Marcellus in Bibl. Mar. par. 10. p. 305. Sixtus Senensis in Bibl. Son. Vuaddingus de Scrip. Ord. Min. p. 85. & novissimè Franchinus in Bibliosophia p. 152. Mandos.

D. O. M.

Cornelio Musso Placentino Bituntino Episcopo doctrina, ac eloquentia celeberrimo, deque fide Catholica optimè merito, qui cum Episcopatum hanc septem, & viginti annos summa cum pietate rexisset, demum à Pio V. Pontifice Romam accitus ibique sub Gregorio XIII. studiis, & laboribus confectus sexagesimo tertio an. suæ ætatis ix. Jan. obdormivit in Domino MDLXXIV. Joseph Mussus Archipresbyter Bituntinus familiaris amatiss. faciendum curavit.

33 IOANNES Petrus Fortiguerrus Pistoriensis nobili genere natus I. V. D. ex Episcopo titulari Corcyrensi, & suffraganeo Ecclesiæ montis Regalis in Sicilia pro Card. Farnesio Archiepiscopo, factus est Bituntinus Antistes die d 19. Aprilis 1574. sedit an. 19. Obiit an. 1593. jacet in Cathedrali. XXXII.

d 26 Aprilis.

34 FLAMINIUS Parisius Tolentinas e vir quà doctrinarum adiumentis quà aliis animi partibus præstantissimus, Juris Pontificii in Romano gymnasio professor egregius, & in Aula summæ existimationis à Clemente VIII. die 27. Septembris fuit adlectus Bituntinus Episcopus 1591. plura composuit, quibus nobile ad omnia ostendit ingenium. Bitunti Theatinorum Regularium laudatissimos doctosq; clericos admisit, ædes D. Nicolai iisdem liberaliter concessit anno 1601. quam deinceps præsule Pallanterio in commodiorem urbis locum transtulerunt, novamque Ecclesiam exædificarunt eidemque sancto Nicolao dicarunt. Præfuit Flaminius an. 10. mortuusque est anno 1603. XXXIII.

e Casentinus dicitur in Schedis.

35 Fr. HIERONYMUS Pallanterius f de Castro Bononiensi Ord. Minorum Conventualium, sacræ Theologiæ in Papiensi, & Patavina Academiis eximius professor, Sixti V. Pont. Max. olim Theologus, aliisque literariis oneribus egregiè functus, Bituntinus Episcopus renunciatus est a Clemente VIII. die 10. Septembris 1603. Fato functus est die 25. Augusti 1609. annum agens 84. senex venerabilis, & de Christiana Republica bene meritus, jacet in Cathedrali, cui diu antea Clerus Bituntinus elogium erexerat hisce verbis conceptum. XXXIV.

f De eo Riccobonus de Gymnasio Patav. l. 3. c. 16. Franchinus in Bibliosophia p. 255. & Gasparius de Viris illust. Castr. Bonon. p. 10. Mandos.

Hieronymo Pallanterio à Castro Bononiensi Franciscano Conventuali, viro integerrimo, omniumque scientiarum doctrina clarissimo, in sententiis dicendis facundia, gravitate, sapientia singulari, asperis, & secundis rebus æquè probato, præcipuis sui instituti muneribus tum legendo, tam regendo egregiè functo, Ticini, & Patavii summa cum laude publico sacræ Theologiæ professori, ad summos Pontifices, & sacros purpuratos fratres sæpius inter missarum solemnia oratori ornatissimo; sancti Caroli Borromei Cardinalis primum, deinde Cardinalis de Monte alto, qui fuit Sixtus V. Theol. commensali, Catholicæ religionis egregio assertori: ob easres Clemens VIII. Romæ ad graves de rebus fidei controversias componendas vocato, & in Antistitem Bituntinum evecto Clerus Bitunt. cujus bono-

(t) Somnatus Bonifacius in hist. Tarvis. p. 331. Jo. Pierium Valerianum, clarissimum librorum auctorem, forsan à Clemente VII. Episcopum Bituntinum declaratum: at Episcopatum renunciasse Cornelio Musso, ut studiis operam libere navaret.

honori & commodo semper studuit, adhuc viventi gratitudinis ergo posuit anno ætatis suæ lxxviii. salutis vero MDCXI.

Memini me in Bibliotheca S. Francisci Conventus Bononiensis, ubi Hieronymus lac pietatis primum sumpserat, elogium legisse, quod hic non pigebit referre.

Fr. Hieronymus Pallanterius à Castro Bonon. Ord. Minorum cum multis maximis suæ religionis muneribus tum legendo, tum regendo egregiè functus, Ticini, & Patavii summa cum laude publicus sacræ Theologiæ professor, B. Caroli Borromæi Card. primùm, deinde Card. de Montealto, qui fuit Sixtus V. Theologus commensalis à Clemente VIII. Romæ ad graves de rebus fidei controversias componendas vocatus, & Episcopus Bituntinus creatus, Bibliothecam hanc, ut huic sacro cœnobio de se optimè merito, aliqua ex parte se gratum ostenderet, & studiosorum commoditati consuleret, eorumque precibus juvaretur, composita suorum librorum supellectili adhuc vivens dicavit, & auxit an. ætatis suæ lxxii. salutis vero MDCVII.

XXXV. 36 JOANNES BAPTISTA Stella, Romanus, utriusque Signaturæ Referendarius, successit Hieronymo die 13. Novem 1619 obiit anno 1621. cum vix annum cum dimidio in ea dignitate explesset. (,, *De hoc Præsule nobilitate illustri tractant* ,, *Janus Nitius Erithræus in Pinacotheca prima* ,, *imag. 86. & eques Mandosius in Bibl. Romana* ,, *cent. 4. n. marg. 2.*)

XXXVI. 37 FABRITIUS Carrafa Neapolitanus primaria nobilitate, ac virtute clarus, utriusque Signaturæ Referendarius ex delectu Gregorii XV. Papæ, hujus Ecclesiæ evasit Episcopus die 24. Januarii 1622. Academiam Inflammatorum in hac urbe Bituntina instituit: quem sic alloquitur Joseph Silos epigrammatum Centuria 2. epigram. 18.

Quæ Carrafa, tuam mentemque, animumque pervurit
Gloria, quæ virtus ignea pectus alit,
Doctas illa parit flammas, hinc ferbuit Ardens
Pallas, & ingenuis subdidit illa faces.
Te Regum sanguis clarat, teque ordine longo
Fusa per angustos stirps generosa Duces.
Inclyta lux Generis: sed dum flamma aurea format,
Auspice te mentes: clarius inde micas.

Obiit 1651. die 9. Martii sepultus in Cathedrali, ubi ad tumulum extat inscriptio.

D. O. M.

D. Fabritio Carrafa Botunti Episcopo à Francisco Bitecti Marchione, & D. Joanna de Cardinas en Monchade Ducibus nato, ac Fabritii Ruborum Comitis IV. Andriæque Ducis I. ex filio nepoti, Cleri, & pacis amantissimo, de omnibus optimè merito, Capitulum & Clerus grati animi ergò hunc tumulum posuerunt. Anno Domini MDCLI. obitus sui die 9. Martii, Præsulatus vero xxix. ætatis suæ LXVI.

Defuncto Fabritio, Innocentius X. Franciscum Torres Lucensem, Episcopum Bituntinum nominavit; sed ille in patria morte præventus onus subire non potuit.

38 ALEXANDER Crescentius, Romanus, Petri Pauli Card. Crescentii nepos, Joannis Baptistæ, & Annæ Maximæ filius, Regularis Clericus Somaschæ Congregationis, vir omni laude dignissimus. ac varia litteratura apprime eruditus, antea Episcopus Termulanus, mox Ortonæ, & Camplensis, ad hanc Ecclesiam translatus est die 26. Augusti 1652. cum absens esset, ac Taurini apud Sabaudiæ Ducem Innocentii X. Pont. Max. Nuncii munere fungeretur. Possessionem adeptus est per Procuratorem die 6. Octob. 1653. Vivit optimus Præsul, diuque vivat Bituntinæ Ecclesiæ decus, & ornamentum futurus. XXXVII

ADDITIO.

(,, *Cum Apostolicum Nuntium ageret apud Ducem Sabaudiæ, S. Sindonis, in qua involutum fuerat sacrosanctum corpus Domini nostri Jesu Christi è cruce depositum, quæ Taurini summa devotione servatur, imaginem reportavit, quam ut Butuntum pervenit, supplicatione indicta feria VI. Majoris hebdomadæ per urbem nudis pedibus circumduxit, & suo postea capitulo dono dedit, idque in die Inventionis S. crucis quotannis publicæ venerationi exponit in æde, quam extra civitatem ipsummet capitulum piorum largitionibus extruxit sub titulo SS. Crucifixi, at ex hac ibi epigraphe.*

,, Capitulum Bituntinum piis fidelium
,, eleemosynis à fundamentis erexit
,, Episcopo Alexandro Crescentio
,, MDCLXIV.

,, *Cujus S. Sindonis venerabile exemplum cum ligno sacratissimæ crucis post solemnes vesperas ejusdem diei, ipsum capitulum cum interventu cunctorum ordinum Regularium per Bituntinam urbem circumfert, maximo semper pietatis emolumento.*

,, *Die 28. Septembris 1659. Synodum celebravit, cujus inter cæteras valde salutares constitutiones sancita fuit erectio Seminarii pro clero formando, quo sua diœcesis carebat. Angulum suæ ædis principis pene collabentis magno impendio a fundamentis refecit, ut è suis patet insignitis. Pauperes semper ut filios adamavit, adeo ut quadam die cum omnem suam substantiam in illos evacuasset, nec tunc amplius haberet, unde erogaret, nudum operiturus se suis exuit femoralibus. Hanc Ecclesiam usque ad annum 1668., ut debebat, sanctissime rexit. Romam postea evocatus, sua sponsa dimissa, Senatoria purpura cohonestatus fuit. Mortalitatem Cardinalis explevit anno 1688. eadem sanctimoniæ fama, qua Butunti sederat Episcopus, ut ex historia, quam alibi innuimus, summorum Pontificum, & Cardinalium, quam pro continuatione Ciacon. operis jam concinnat P. Camillus de Quintiis summæ doctrinæ, & religionis in Societate Jesu Sacerdos, de quo semper parco loquuti sumus, ne ipsius modestiæ graves simus.*

,, *Fr. THOMAS Aquaviva ab Aragonia è Neriti Ducum domo, & ex sacro Prædicatorum ordine, in quo varia, sed summa semper cum laude obierat munia, in divinitate jam Magister Crescentio successor datus fuit eod. anno 1668. die 14. Maii Pro immunitate acerrime stetit, adeo ut cum Butuntina civitas solutioni vectigalium Ecclesiasticos omnino obnoxios esse vellet, illam anathemate percusserit. In pauperes largissimus fuit sua semper religiosa sobrietate fac, superque contentus. Quadragesimali tempore multoties concionatus fuit magno auditorum plausu, sed majori spirituali fructu. In solemnitis Sanctorum panegyricas etiam sæpe orationes recitavit, quia mira in dicendo gratia ornatus fuit. Synodum habuit valde salutarem. Mensæ fundos vel usurpatos, vel infrugiferos aut asserait, aut soluit. Episcopale palatium refecit,* XXXVIII.

& pro-

& prolatavit: Ecclesiam SS. Crucifixi præsulatu Alexandri Crescentii erectam consecravit, in qua hæc extat inscriptio.

D. O. M.

Ecclesiæ antiquitus desolatæ rudem capellam, quam successiva devotio Redemptoris imagini contra temporum injuriam servarat ob gratiarum copiam, grata pietas novissime amplificavit in templum. Quod anno MDCLXIV. die 26. Aprilis canonice præsignatum, die 30. inchoatum; eodemque die 26. Mensis ejusdem anno vero MDCLXXI. SS. Cai, Trinei, & Concordiæ reliquiis ara maxima decorata, Illustrissimus, ac Reverendissimus Fr. Thomas Aquaviva de Aragona Episcopus Bituntinus Crucifixo Domino solemniter dedicavit.

Hoc etiam Episcopo sedente erecta fuit ædes D. Mariæ in beneficium animarum purgatorii, quæ communiter audit de S uffragio. Sedit ann. quatuor; diem suum supremum obiit die 23. Augusti anno 1672., sepultus fuit in principe templo, omni, quæ tanto Episcopo debebatur, funebri pompa, & hac inscriptione.

Fr. Thomæ Aquavivæ ab Aragonia Ordinis Prædicatorum laureato, ac præconi Sacro disertissimo, Episcopo Bituntino, tanta in subditos benevolentia prædito, quod cum ipsis contumulari hic maluit. Canonicus D. Joannes Antonius de Conversano benemeritus hunc lapidem posuit v. Id. Septemb. MDCLXXVI. Obiit octogenarius x. Kal. Sept. MDCLXXII.

XX XIX *FRANCISCUS Antonius Gallus ex præcipuis familiis Acheruntinæ diœcesis, I.V.D. vir apprime eruditus, & in agendo magnæ dexteritatis, ut de se præbuit; Nuncii Apostolici apud Helvetios, Rempublicam Venetam, Cæsaream Majestatem Auditor generalis dum extitit, & Nunciaturarum apud Helvetios videlicet & Imperatorem Internuncii munus etiam dum gessit; die 3. Octobris 1672. hanc Ecclesiam regendam suscepit, quam summo zelo administravit, ac vere se digna sollicitudine, & avitate. Ecclesiam S. Rocci sacravit, ut ex hac inscriptione.*

D. O. M.

Franciscus Antonius Gallus de Austrimont, Baro S.R. imperii, Comes Palatinus, Leopoldi Cæsaris consiliarius, Episcopus Bituntinus, pro sua singulari, atque indefessa erga hunc sibi creditum populum charitate, illico ad simplices nobilis Antonii Joannonii Aliti publicam in præsenti anno rem moderantis preces, hanc ædem sacram, quam anno videlicet vigesimonono præteriti sæculi procurante Francisco de eodem stipite Jannonio hæc civitas voti compos D. Rocco in patronum nuncupato erexerat, ac monente nuper ipso Antonio in decentiorem speciem restituit die Dominico undetrigesimo accepti anno à redempto orbe Millesimo, sexcentesimo septuagesimo septimo solemni ritu, ac magna populi celebritate consecravit, inclusis in altari SS. fratrum, & Florentii martyrum reliquiis, cujus rei memoriam posteritati consignat hæc Epigraphe.

Ædem principem exornavit, & pro solemnioribus anni festis diebus, damascena veste oloserica donavit, sacrarium prolatavit, ac perpolivit, tumulum sibi vivens in eadem æde excitavit, Episcopale palatium refecit. Gemina instituit sodalitia, alterum in æde parœciali S. Catharinæ V. & M. alterum in illa D. Georgii M. quorum albo ipse primus nomen dedit. Synodum celebravit ann. 1682., pauperitatem semper proprio ære levavit. Suos capitulares hæredes dixit, ea tamen lege, ut recurrente quotannis sui obitus die Ecclesiastica sibi suffragia solemniter præstarentur. Mortalitatis palæstram deseruit anno 1685. die 11. Mensis Augusti.

PHILIPPUS Massarenga Gallum excepit 13. Maii 1686. E' qua gente fuerit, in Andrea Massarenga Massæ Lubrensis Episcopo germano suo in t. 6. in illius Ecclesiæ Præsulum serie fol. 651. videre potes, si lubet. Ipse vero Virtutibus omnibus qua Christiano, qua optimo Præsule ad normam Apostoli dignis vel a teneris floruit. Ejus indolem efformarunt Congregationis oratorii Patres cælesti sane providentia, ut Philippus nonnisi in D. Philippi Filiis pietate imbueretur. Philosophiæ, Theologiæ, & utrique juri egregiam navavit operam, in quibus omnibus facultatibus mire profecit. Sodalitio, cui D. Maria regina Apostolorum, & alteri, cui eadem Virgo sub titulo Succurre Miseris titulum facit, nomen dedit. In quibus & sodalis, & præfectus semper idem fuit. In Missionibus etiam extra Neapolim, & in ultimas Regni partes semper ipse primus incedere, illarum laboribus omnibus se prægravare, ut suos illis Sodales exoneraret; pœnitentium confessiones etiam noctu indefessus semper excipere; Cathechismum enucleare; Mariani rosarii devotionem propagare; eaque demum omnia exequi, quæ & Apostolicæ sanctiones illius nunquam sat laudati Sodalitii perscribunt, & vere igneus ille, qui in suo æstuabat pectore zelus suadere poterat. Sereniss. Neapolitano Sodalitio SS. Trinitatis peregrinorum, & convalescentium adscriptus, illius operum omnium laudabili semper exercitio se vere D. Philippi filium probavit. Divinum pensum summa semper devotione recitavit, ac fere semper genibus flexis. Deiparam Virginem singulari a teneris coluit obsequio, & illius festivitatum pervigilia, aut nil gustans, aut modico pane, vel aqua transigebat. Tantarum fama Virtutum percitus Innocentius XI. huic Ecclesiæ nil tale cogitantem, imo & invitum, ac reluctantem sponsum assignavit, quam sanctissime rexit continua elevatione mentis in Deum, & devotissima icone B. M. Virginis puerum Jesum gestantis in ulnis, qua peccatores vitiorum longo vetere prægravatos ad virtutes hilari, constantique corde amplexandas excitavit; quam postea imaginem morti proximus monialibus Benedictinis vulgo di S. Maria delle Vergini *dono dedit, quam summa veneratione eædem religiosissimæ Virgines in suo servant odæo, & quotannis quarta dominica Augusti in Ecclesia publicæ exponunt adorationi maxima festiva solemnitate, musico concentu, & panegyrica etiam Oratione: Et B. Virgo ipsius Episcopi Philippi servi sui fidelis intuitu innumeras implorantibus gratias impartitur. Pauperum indigentiis semper supra eorum votum fuit adeo opitulatus, ut frustulo panis famem fere semper temperarit, quo etiam sæpe sæpius se privabat aliquem esurientem refecturus. Suo familiari secum gratulanti Ecclesiæ censum excrevisse ob solutionem extinctam cujusdam pensionis, respondit;* Cum pauperibus gratulare, quia in ipsorum beneficium amplificati redditus redundant. *Corpus suum, non modo jejuniis, ac vigiliis, sed ferreis flagris tamquam rebelle tundebat. Cilicio continuo adeo maceravit, ut illud consumpta jam pelle, unum cum ipsius carne jam fecerit, ut post ejus obitum patuit. Mortis vicinæ conscius ad Sororem suam germanam virtutibus sibi omnino comparem Neapoli commorantem, cum adhuc incolumis esset, Epistolam exaravit, quam suo dedit ex intimis, ut ad illam nonnisi sequenti hebdomada immitteret; sed cum ad cælestem patriam die 5. Jun. 1688 ipse evolasset, & Epistola non adhuc immissa Butunti reclusa fuisset, repertum fuit, in illa se subscripsisse hoc nempe modo:* Filippo Massarenghi dall'altra vita. *Sedit annum unum, & menses novem. Suum funus curatum fuit ex, quam* XL

fuæ vitæ fanctimonia exigebat, folemnitate. Triduo ejus cadaver in fua æde principe jacuit infepultum, ut devotioni, non modo diœcefis, fed & exterorum etiam fieret fatis, armato verum Milite femper circumvallatum, ne & ejus veftes, & ipfum corpus populationi foret obnoxium, ut non femel tentatum fuit. Qui particulas ex iis, quæ fua fuerant, obtinere potuerunt, fe velut reperto thefauro ditiffimos cenfuere; qui vero non, Marianis cofaris illud benedictum corpus contingebant. In Ecclefia Divæ Mariæ de Suffragio, quam ipfe facraverat, hæc legitur infcriptio.

D. O. M.
Templum hoc inter effufos Charitatis ardores lethali inæftuans febri candidiffimus Bituntinus Antiftes Philippus ex comitibus Maffarenghis facravit, & reliquiis fanctorum Petri Apoftoli, Joannis Baptiftæ, Laurentii, aliorumque martyrum infignivit, quem fubinde emortuum ex profufis mirabilibus protinus ad fontem vitæ credidit populus perveniffe X. Kalend. Junii An. Domini MDCLXXXVIII.

Sepultus fuit in fua cathedrali in facello immaculatæ Conceptioni B. M. Virgini dicato in loculo diftincto. Simulacrum ejus marmoreum ibi extat cum hac infcriptione.

D. O. M.
Philippum ex Comitibus Mafsarenghis Bituntinum Antiftitem in Neapolitana S. Mariæ Apoftolorum paleftra cultiori morum difciplina imbutum, fibi ipfi atrocem, in cæteros comitate profufum, præmaturum fuftulit fatum, abfumpta in pauperes fubftantia, ut ne fuo quidem cineri confuluerit, fuperftite tantum in memoria fui, magno imitandæ virtutis incitamento Ob. Non. Jun. MDCLXXXVIII. ætat. XLVIII. Præfulatus anno primo, menfe nono. Abbas D. Jo. Antonius de Lerma in benevolentiæ argumentum P.

Adhuc diœcefis illum fufpirat, & in omnibus fuis anguftiis ad ejus fepulcrum recurrit, & ferè femper voti compos recedit. Sua fodalitia Neapoli ei folemniter parentarunt, & præcipue illud SS. Trinitatis Peregrinorum, & Convalefcentium, quod a tanto filio fingulari amoris nota femper fuerat dilectum. Innocentius XI. Pontifex maximus illi fuperftes normam Præfulum ejus obitu amiffam indoluit.

XLI. *CAROLUS Angeli de Ferrariis patritii Genuenfis, & Angelæ de Ambrofetto patritiæ Barinenfis filius, V. I. D., in divinitate Magifter, Præpofitus primum Canufii, dein Em. Urfini in Ecclefia Sipontina, ac poftea Pignatelli in Tarentina Vicarius generalis per mortem Maffarenghæ huic cathedræ ab Innocentio XI. præficitur 6. Junii 1689. poffeffionem iniit die 14. Jul. fubfequentis. Veftigia fui fanctiffimi prædecefforis pro virili calcare, pauperes juvando, Ecclefiafticam amplificando dignitatem, pietatem promovendo, femper ftuduit. Supremis tabulis paræciam D. Pauli Apoftoli fcripfit hæredem; celeberrimam fuam bibliothecam quamplurimis, & electiffimis inftructam codicibus vener. Collegio Barulitano Societ. Jefu legavit. E mortalium cœtu pie demigravit die 13. Novembris 1698. humatufque fuit in Sacello, quod vocant SS. reliquiarum.*

XLII *JOANNES Baptifta Alphonfi Capani, & Margaritæ Gattulæ è Marchionibus Alfedenæ filius, utroque genere in fua Neapolitana patria nobiliffimus, clericus Regularis Theatinus hoc Sacerdotio honeftatur anno Jubilæi 1700. die 21. Junii. Maximo zelo divini cultus, & Ecclefiafticæ dignitatis fibi commiffam plebem rexit. Suo præfulatu, fuoque aufpicio Carmelitæ excalceati D. Terefiæ à capitulo ædem D. Mariæ de Populo extra mœnia obtinuere, cui annexum conventum illico moliri cœperunt. P. Dominicus Bruni Societatis Jefu doctrina, & pietate præfignis tria fodalitia excitavit, quibus Beata Virgo cum titulis fuarum feftivitatum nomen, decufque dat. Primo immaculatæ Conceptionis, alteri Præfentationis, tertio denique Purificationis, in quibus Congregati piis vacant exercitiis, quolibet die dominico eifdem verbum Dei familiariter pro majori Spirituali profectu annunciatur, & die tertio dominico cujufque menfis fupplicatione ad ædem principem procedunt, in qua pro lucro indulgentiarum facra dape reficiuntur. Tres item confraternitates excitatæ fuerunt, prima in D. Mariæ de Mifericordia, altera in Minorum obfervantium, tertia in D. Francifci Paulani ædibus, geftiente præ lætitia Epifcopo, qui pietatem dilectiffimi Gregis in dies femper effervere jam noverat. Exuvias corporis reliquit die 14. Januarii 1720.; quæ humatæ fuerunt maxima, ut numquam ante, funebri pompa, & Ecclefiaftica Majeftate in odæo fuæ ædis principis a cornu Evangelii, laudatufque pro concione fuit à Cl. V. Donato Antonio Caballo Sacerdote omnigena fcientia prædito, & ejufdem ædis canonico Theologo.*

Fr. DOMINICUS Maria Cedronius, Ordinis Prædicatorum, in Rocca de Evandro Campanæ Provinciæ nobili ortus genere, S. Theologiæ Magifter, atque provinciæ regni Neapolitani Minifter Provincialis, Bituntinæ Ecclefiæ præfectus eft 20. Martii 1720.) XLIII.

CATHARENSES

EPISCOPI.

CATHARUM *a* maritima Dalmatiæ urbs, munitiffima, fub ditione Venetorum cum portu tutiffimo, atque ampliffimo, & Arce, Turcarum faucibus oppofita, qui finitima habet Caftrum Rifanum, unde proximus finus nomen apud veteres obtinuit, longitudine xvii. millium paffuum, & Turcæ in ipfis faucibus finus aliam Arcem *b* Caftrum-Novum dictam. Eft autem Catharum quoddam quafi antemurale Italiæ, & una ex parte Adriatico mari alluitur, reliquis continenti jungitur, diftatque ab urbe Venetiarum milliaribus quingentis, ab Epidauro triginta. Antiquus Epifcopatus Catharenfis eft, olim Ragufino, mox Antibarenfi, nunc Barenfi Archiepifcopatui (idq; decreto Romani Pontificis) eft fuffraganeus. Cathedralis Bafilica S. Triphoni martyri dicata eft, ubi ejus caput affervatur, quod argenteo loculo inclufum quotannis die natali ipfius per urbem folemniter maxima cum populi devotione, ac frequentia civium fertur. Duabus dignitatibus nobilitatur fcilicet Archidiaconatu, & Archipresbyteratu cum duodecim Canonicis, aliifque minoris

a Vulgo Cataro.

b Et hoc Venetorum nunc eft.

Ordinis

Ordinis Clericis Destituitur verò præbenda Theologali, atque Pœnitentiali. In civitate, Missæ ritu lingua Latina celebrantur, sed diebus festivis adhibetur interpretatio Epistolæ, & Evangelii lingua Illyrica, quæ interpretatio alta voce populo canitur. Parochiales Ecclesiæ præter Cathedralem nullæ, nam curam animarum per totam civitatem Canonici exercent. Una tantum est in ea collegiata Ecclesia. Virorum monasteria quatuor, duo *a* Sanctimonialium, sodalitia laicorum quinque, xenodochia duo. Diœcesis perangusta est, hanc partim Turcæ occupant, pars reliqua pagos decem, & septem continet, in quibus tot Parochiales sunt, quarum aliquæ Græcorum ritum, & cum erroribus sectantur, Primatum Romani Pontificis, ignem Purgatorii, Spiritus sancti à Filio processionem cum illis negant, Ordines ab Episcopis Rascianorum pretio sumunt. In civitate, & diœcesi animæ 5000. censentur. Mensæ Episcopalis redditus tenuissimi centum aureorum; taxatur verò hæc Ecclesia in lib. Apostolicis florenis 33. cum dimidio. Hujus Sedis Episcopi pauci qui sequuntur, sunt à nobis observati.

a Trib.

I. 1 N.... cujus nomen non habemus, primus est Catharensis Episcopus ex iis, qui ad nostram notitiam pervenerunt, qui anno Christi 1030. cum ad Concilium ab Archiepiscopo Spalatrensi convocatum cum aliis Episcopis properaret, orta validissima tempestate à mari absorptus est, tunc enim Catharensis Episcopatus, novæ Antibarensis Metropolis factus est suffraganeus. Rem narrat Thomas Archidiaconus Spalatrensis in Chron. Salonitanæ Ecclesiæ m. s. *Dogalis* (inquit) *Archiepiscopus natione Spalaten. Anno Dom.* 1030. *temporibus Principum prædictorum convocati sunt omnes suffraganei Dalmatiæ ad Synodum Provincialium, quæ celebranda erat in Ecclesia Spalaten. Episcopis autem superioris Dalmatiæ visum est, quod commodius possent iter suum peragere, si omnes uno navigio deceventur. Tunc præparata navi ex condito accesserunt ad portum, & imponentes, quæ erant navigantibus necessaria, omnes ferè Episcopi eandem navim conscenderant, videlicet Catharensis, Antibaren. Dolcinen. & Suacen. Cum autem circa Insulas ventis impellerentur non multum adversis, ecce subito tempestatis turbo mediis fluctibus toto se fragore immersit: statimque attoniti nautæ confusis clamoribus ad armamenta velorum manus accurrunt apponere, omittentes vela deponere, anchoras projicere, ne navis in asperrima loca, quibus jam erat proxima, incideretur antequam possent quicquam consultè agere, confestim navis arrepta in siccum tota illisa est: intumescentibusque procellis minutatim quassata est, & confracta, sicque divino judicio miserabiles Episcopi, & omnes, qui cum eis erant periere. Tunc cives prædictarum urbium missa relatione ad Summum Pontificem nunciaverunt de naufragio Episcoporum suorum, suppliciter postulantes eximi a subjectione Ecclesiæ Spalaten. satis probabiliter prætendentes occasionem, quia periculosum illis erat tam remotam Ecclesiam visitare. Quamobrē Romanus Pontifex annuit petitioni eorum, omnesq; Episcopos à Ragusia superius absolvit à vinculo, quo tenebantur antiquæ Metropoli Salonitanæ, statimque novam Metropolim in civitate Antibarensi, & omnes Episcopatus prædictos ei subjecit.* Hæc ille.

Cæterum post hunc submersum Episcopum centum quinquaginta annorum spatio hujus Ecclesiæ Episcopi desiderantur.

II. 2 MARIUS Catharensis Episcopus interfuit Concilio Lateranensi sub Alexandro Tertio celebrato anno 1179. subscripsitque se post Raynaldum Barensem Archiepiscopum tunc suum Metropolitanum: post hunc etiam Catharensis Ecclesiæ Antistites plures desiderantur.

III. 3 DOMPINUS hujus Ecclesiæ Pontifex obiit sub Joanne XXII. anno 1328.

IV. 4 BERGIUS *b* successit Dompino ex Canonico Cathed. electus à Joanne XXII. die 6. Idus Septemb. 1328. ex regest. Vat. ann. 13.

b Seu Sergius.

„ *Italia Sacra Tom. VII.*

5 THOMAS Episcopus Dulcinensis huc translatus 15. Kal. Septemb. anno 1333. V.

6 BARTHOLOMÆUS hujus Ecclesiæ Episcopus transfertur ad Episcopatum Traguriensem ann. 1350. VI.

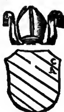
7 ADAM Episcopus Alben. in Dalmatia translatus ad Catharensem 9. Kal. Aug. ann. 1350. ex reg. Vatic. ep. 21. fol. 24. obiit anno 1352. VII.

8 Fr. DUYNO Ord. Minorum Episcopus Resinensis huc translatus 6. Kal. Novemb 1353. (1) VIII.

9 ANTONIUS de Bitonto, cujus mentio extat in lib. solut. Prælat. sub Alexandro V. anno 1410. die 10. Febr. IX.

10 Fr. RAYMUNDUS de Viterbo Ord. Minorum eligitur per obitum Antonii anno 1421. 15. Aug. ex eodem lib. X.

11 SECUNDUS Episcopus N. translatus ad hanc Catharensem Ecclesiam die 1. Junii 1425. XI.

12 MARINUS Contareuus Venetus electus die 24. Julii ann. 1430. translatus deinde est ad Tarvisinam Ecclesiam 1454. de quo ibi t. 5. („ *Fuit Locumtenens Petri Barbo in Episcopatu Vincentino.*) XII.

13 BERNARDUS Venetus electus 7. Januarii 1454 ex Canonico Paduano, mortuus est an. 1457. ad quem scribit Maffiolus Valaressus Jadertinus Archiepiscopus de sua promotione congratulatus. XIII

14 ANGELUS Fasolus, nobilis Venetus, Canonicus Patavinus, post Bernardum evasit Episcopus Catharensis die 16. Febr. 1457. sedit an. 2. eoque munere libens volens abivit; deinde factus est Episcopus Feltrensis, de quo vide tom. 5. in Episcopis ejus urbis: huic etiam Catharensem sedem ineunti congratulatus est Valaressus idem Jaderensis Archiepiscopus luculenta epistola. XIV.

15 MARCUS electus die 5 Decemb. 1459. XV.

16 TRIPHONUS Bisantius hujus Ecclesiæ Episcopus ann. 1514 die 8. Julii sibi coadjutorem accivit cum futura spe successionis Lucam Bisantium nepotem, ut in Actis Consist. liquet. („ *Præsens erat* „ *Triphon Concilio Later.* 1514.) XVI.

17 LUCAS Bisantius prædictus ex coadjutore XVII

Gg suc-

(1) Joannes Chregitus, Vicentinus, ex ordine Cruciferorum, Episcopus Catarensis vivebat an. 1400. & coadjutor Jacobo Martario in hist. Vicenti. ... l. 2. p. 150. ...

successit sub Clemente VII. Pontifice; post quadraginta annorum curriculum senin fessus, liberè oneri, & honori cessit sub Pio IV. ann. 1565. 12. Octob.

XVIII 18 PAULUS Bisantius elactns Episcopus Catharensis in locum Lucæ die 11. Octob. 1565. sedit ferè ann. 1n. eoque mnnete se absolvit anno 1578. 23. Nnvemb.

XIX. 19 Fr. FRANCISCUS („ Lapaai) Ord. Minorum Conventualium in locum Pauli adlectus est hujus Ecclesiæ Antistes à Gregorio XIII. ann. 1578. die 21. Novemb.

XX 20 HIERONYMUS vivebat Clementis VIII. temporibus, sub quo obiit 1602.

(„ Hieronymus Bucchia, presbyter Sibinicensis, „ nobili genere natus, demortuo Francisco Lupani „ successit an. Octob. 1581. cum retentione Ecclesiæ, „ Abbatiæ nuncupatæ, S. Nicolai in faucibus portus Sibiatcensis. Decessit 1604.)

XXI. 21 Fr. ANGELUS Ranucius a Venetus Ord. Prædicatorum ann. 1602. b electus, deinde translatus ad Clodiensem Ecclesiam die 13. Ang. 1612. B

a Baronius. b 21. Febr. 1604. ex Actis.

XXII. 22 Fr. HIERONYMUS Rusca(„ Venetus) Ord. Prædicatorum, electus die 5. Decemb. 1611. Sedit ann. 9. nltroque se abdicavit. („ Factus est deinde „ Episcopus Justinopolitanus 29. Aprilis 162n.)

XXIII 23 JOSEPH Pamphilus electus die 13. Maji 1620.

(„ Jacobus Pamphilus, presbyter Clodiensis „ diœcesis, J. U. D. Hieronymo ad Justinopolitanam „ translato subrogatus est 15. Junii 1620. Obiit „ 1622. ut legitur in actis Consistorialibus.)

c Hic idem cum superiori.

24 JACOBUS c obiit anno 1622.

XXIV 25 VINCENTIUS Bucchius nobilis Catharensis ex Canonico Cathedralis fit Episcopus die 14. d Novemb. 1622. Gregorio XV. sedente. Obiit e sub Alexandro VII.

d 25. Decemb. e 1656.

XXV 26 JO. ANTONIUS Sborovatius civis & Archipresbyter Traguriensis electus die 24. Julii 1656.

A D D I T I O. D

(„ *Egregiæ virtutis vir cum diutius huic gregi „ pastor fuisset, senio tabescens ultro vale dixit oneri 1688.*

XXVI „ *MARINUS Drago, nobilis civis, Archidiaconus, & Canonicus Cathareasis J. U. D. sacrum „ Patriæ principatum adeptus est 31. Maii 1688. Ad „ Curzoleasem deinde thronam translatus est 3. Octobris 1708.*

XXVII. „ *Fr. FRANCISCUS Parchich, nobilis Sibinicensis, Ordinis Prædicatorum alumnus, S. Theologiæ Magister, & Inquisitor generalis in Dalmatia, creatus est Catharensis Episcopus 6. Maii „ 1709. Decessit mense Majo 1715.*

XXVIII. „ *SIMEON Gristi, presbyter diœcesis de Macarska, Philosophiæ, ac sacræ Theologiæ Doctor, Canonicus Collegiatæ Ecclesiæ S. Hieronymi Illyricorum de urbe, examinator linguæ Illyricæ, & aliàs „ Alumnus collegii neophytarum ejusdem urbis, hanc „ Ecclesiam suscepit regendam 30. Martii 1716. translatus deinde ad Parentinam 8. Junii 1718.* D

XXIX „ *Fr. HIACYNTHUS Zanobetti, Jadrensis, „ Ordinis Prædicatorum, sacræ Theologiæ Magister, „ nonnullis Ordinis sui defunctus præfecturis, ad „ hanc sedem evectus est 27. Junii 1718.)*

CONVERSANI,

SEU

CUPERSANI EPISCOPI.

CUPERSANUM, seu Convetsanum, vulgo *Coaversano* mediterranea Peucetiæ, seu Terræ Barii civitas est vetusta, quadringentis supra mille familiis habitata, fortis admodum, in excelsn colle sita,. Aquævivæ familiæ nobilissimæ titulo Comitatus subjecta, vini, oleique feracissima; abest à Barin Metropoli milliaribus viginti. Ad Evangelii lucem oculos aperuisse prædicantibus iis, qui ab Apostolis illam acceperant, omnino fatendum est: cujus Episcopatus vetustissimus ante annum salutis 480. institutus successu temporis Barensis Archiepiscopi factus est suffraganeus. Ecclesia Cathedralis Beatissimæ Virgini Mariæ („ *Assumptæ*) consecrata antiquæ structuræ multis o- pibus, tum sacris, tum prophanis à Regibus, Principibusque olim amplificata fuit. Sacris in ea ministrantinm numerus non superat 80. è quorum numero Canonici duodecim a, & in his quatuor dignitate eminent, Archidiaconus secundus ab Antistite, Archipresbyter, & Cantores, seu Primicerii duo. Animarum cura totius civitatis ab uno ex ipsis exercetur, & præter ipsam Cathedralem Parochiales Ecclesiæ nullæ sunt. Virorum cœnobia in civitate, & suburbiis tria b, xenodochium unum, sodalitia laicorum quatuor, & Sanctimonialium monasteria tria, quorum unum vetustissimum sub Divi Benedicti titulo à sancto Mauro ejusdem Benedicti discipulo in Monachorum usum constructum, nunc Monialium Ordinis Cisterciensis, Apostolicæ Sedi immediatè subjectum, multis npibus, ac magnis privilegiis celeberrimum, cui ferè in tota Italia aliud simile non reperiatur, adeoque à jurisdictione Episcopi Cupersani Ordinarii exemptum, ut Abbatissa, quæ usum baculi Abbatialis habet in eodem monasterio, ac in oppido Castallanæ suæ diœcesis jurisdictionem quasi Episcopalem per suos Vicarios in Clericis, & laicis, tam in spiritualibus, quam in temporalibus exerceat, ac beneficia omnia conferat: est enim hoc cœnobium Regni Neapolitani maximum ornamentum, regularis disciplinæ, nobiliumque sacrarum virginnm Seminarium, cujus meminit Lambertinus tract. de Jurepatronatus in 5. art. 5. de quo infra latins agemns. Alterum virginum cœnobium sanctæ Catharinæ sub regula S. Elisabeth Pannoniæ Reginæ; hoc condidit Beatrix de Guevara Rocchæ Princeps religiosissima: tertium virginum monasterium sanctæ Claræ, de quo, deque aliis Cupersanis piis locis loquitur Franciscus Julianus lib. 4. suæ historiæ m. s. Diœcesis Cupersanensis perangusta est, duobus enim tantum oppidis constat; ea verò sunt Nusium duodecimo à civitate milliari mille domibus habitatum, in quo Collegiata, & Clerus Canonicorum 21. pluriumque Presbyterorum, ac Clericorum numerosa, Cœnobia virorum duo, sub ditione temporali Aquavivi Comitis Cupersani. Alterum oppidum est Turrium sexto a Cupersano milliario, habitatum

a 24.

b Quatuor.

fami-

familiis 700. in quo Clerus ſatis decens cum ſuo Archipresbytero matricem Eccleſiam exornat, onum virorum monaſterium. Cenſebantur olim io hac diœceſi duo alia oppida, Putaneani, quod Prior Ord Hieroſolymitani loci Dominus ab Epiſcopi juriſdictione ſubtraait, & Rutilianum, quod anno 1560. Sede Cuperſunen. vacante ſe liberum dixit, & Archipresbyter pro exempto ſe geſſit, nunc in ordinem eſt redactus. Porrò in hac diçceſi oullæ ſunt Eccleſiæ Parochiales. ſed omnis populus diœceſanus à Cathedrali, & Collegiatis ſacra petit. Menſæ Epiſcopalis annuus cenſus ducatorum Regni 1400. olim opulentior, cum Putaneanum oppidum utroque jure Epiſcopus obtineret à Hieroſolymitaois Equitibus occupatum: taxa ejus in lib. Cameræ Apoſtolicæ ad florenos 53 aſcendit. Epiſcopi qui hanc Eccleſiam aliquando adminiſtrarunt ſequentes ſunt.

I. 1 SIMPLICIUS Cuperſaneuſis Epiſcopus ſub Felice Papa ioterſuit Romano Concilio celebrato anno ſalutis 487. (1) Obiit 492. de quo hæc memoria vetuſta aſſervari dicitur in Archivio civitatis Cuperſanæ à Franciſco Juliano Converſanenſi ſua in hiſtoria relata.

Auno Chriſti 491. Simplicius Cuperſanenſis Pelmicerius, dein Felice Pontifice Romano Epiſcopus in Aphrica, cum Sinibaldo Giſulpho, & Petrarcha Diaconis ſuis ad repellendum Pacherinorum hæreſim ad Epiſcopos Africanos ſubdelegatus, in Tirigiutana urbe applicans Bremi Vvandoleram Ducis, qui pro Enrico Rege urbem invaſerat, modeſtia, ſimplicitate quibus maximè pollebat virtutibus gratiam conſequutus Bremum, & Vaifridam conjugem, & gnatos ſuos Hippicondam, & Aſargem, & gratam Alfridum rudimentis Catholicæ fidei educuit, ſociis coepiſcopis à Vvandalis trucidatis: Simplicium tunc chiragra correptam Bremus clam navigio ad Metaponti oram tranſmiſit, qui in littore ſacellum D. Silveſtro dicavit memoria illius die feſto ſanctiſſimi Pontificis: ab Heraclienſibus finitimis populis lætanter excipitur, ad ovile ſuum rediens Paſtor bonus biennio ſupervixit. Divi Silveſtri ſacellum prope Cryptam Eccleſiæ matricis, quatuor Deiparæ Mariæ Virginis propriis ſumptibus ædificari curavit in ſua diœceſi. In Moſtella Griſeti ad Ortum ſolis, in loco Caſtelli ad Occaſum, ubi fons in palude ad Boream, & prope S. Mar.... ad Meridianum, ubi à Clero, & populo exceptus Cuperſanenſi ſexto Id. Januarii, maximo imbre è cœlo cadente, & à Clero indumentis, quæ geſtabant tectus an. 492. Nat. D.N. J.C. Gelaſii Romani Epiſc. an. pr. in pace obdormivit in Crypta ſepultus.

Hactenus memoria, quæ mihi valdè ſuſpecta videtur, & fortè commentitia, vel corrupta, cum in ea, aliqua ſint appoſita, quæ cum veritate eſſe non poſſunt. Gelaſius primus Papa electus eſt anno ſal. 492. die 2. Martii; in ea notula habetur Simplicius obiiſſe ſeato Idus Januarii anno a Nativitate Domini 492. Gelaſii I. Papæ anno primo, qui nondum Summus Eccl Pontifex fuerat ordinatus.

II. 2 HILARIUS Epiſcopus Cuperſauus Romanæ ſynodo tertiæ ſub Symmacho Papa interfuit anno 501. Poſt hunc edax tempus Epiſcoporum nomina, actaque per quingentos, & amplius annos oblivioni mandavit, nec prorſus ulla res, ullave monumenta ad hujus Eccleſiæ dignitatem pertinentia ſuperfuerunt. Ferunt tamen paulo poſt Hilarii Pontificatum S Maurum Divi Benedicti diſcipulum in hac civitate condidiſſe cœnobium, quod extat ſub Divi Benedicti nomine. Monialium nunc Ord. Ciſtercienſis nobile ſeptum, cujus Templum, ac turrim ſacram cum anno 1085. Gofredus Normannus Tancredi primi filius inclytus Cuperſanenſis Comes pene a fundamentis ædificaſſet, redditibus, ac bonis auxiſſet, & ioter cætera eidem feudali jure oppidum Caſtellanæ, Saſſani, Bignetti, & Liſignani loca donaſſet, in quibus Monachi primum Benedictini, Moniales deinde Ciſtercienſes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem exercuerunt, ideoque

A multi animum induxerant, ut crederent Goffredum Comitem tanti cœnobii conditorem fuiſſe: at multo aote Goffredi tempora id accidiſſe docet Leonis Tertii Pontificis privilegium ſcriptum anno ſalutis 815. ad favorem Euſtaſii ejuſdem cçnobii Abbatis, quod cum multa alia de hoc cœnobio exponat huc afferre conſilium fuit ea autheutico exemplari.

Leo Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Dilecto Dei filio Euſtaſio Abbati electo monaſterii S. Benedicti de Cuperſano ad S. Sedem nullo medio pertinentis ſalutem, & in regulari vita perfectionem.

Apoſtolicæ Sedis adminiſtrationi, cui licet indigne deſervimus, omniumque Eccleſiarum cura nobis, & ſollicitudo viget, ut illarum proviſioni præcipua nos convenit affectione intendere, quæ ad Romanam ſpectare Eccleſiam dignoſcuntur. Nuper per Dorotheum Subdiaconum, & Monachum noc humili prece ſupplicaſti iſtud monaſterium, in quo olim quadraginta Monachi Deo famulabantur ob Saracenorum impietatem in Italia con-
B *fluentium, & Principum Græcorum ſchiſma poſt dilecti filii Teophylacti prædeceſſoris tui in præfato monaſterio Abbatis obitum adeo deſtitutum reperiebatur, ut Monachorum, qui in eo poſt iſtius Regionis devaſtationem ſuperfuerint, neque maior, neque ſanior eſſet pars pro ſucceſſore eligendo. Conſilio tandem Caufridi dilecti in Chriſto filii Abbatis ſacri cœnobii S Benedicti de Bario cum ad Urbem tunc non eſſet tutus acceſſus, aliqui ſui monaſterii Monachi, atque pars Monachorum Prioratus S. . . . de Portu aſpero nuncupati de Monopoli, quos de veſtro gremio reputamus in ſpiritu Paracleti chariſmate congregati 12. Kalen. Maii te dilectum filium Euſtaſium elegere. Quare Nos, & hanc S. Sedem certiores feciſti, humiliter petens ut eandem electionem de benignitate Apoſtolica confirmare dignaremur. Nos precibus tuis benignè annuentes, te præfatum Euſtaſium canonice electum in Abbatem præfati monaſterii, quod Cuperſani ſitum eſt auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ſtabilimus cum omnibus honoribus, redditibus ipſius monaſterii, & juriſdictionibus ſuis, præ-*
C *deceſſoribuſque tuis hactenus per hanc ſedem ſanctam indultis, monentes ut dum in eo præfueris vigilantia, doctrina, morumque probitate, ſubditos, cæteroſque antecellas, eoſque in charitate moneas, corrigas, & exemplo ædifices. Scire enim debes Religioſis viris in hoc ſancto famulatu, dum præſunt, non in ſe Ordinis poteſtatem, aut dignitatis ſuæ Paſtoritiæ, ſed æqualitatem conditionis oſtendere, convenire: nec talem te oſtentare, hominibuſque præeſſe, & recordare, quod antiqui Patres noſtri, non tam Reges hominum, quam Paſtores pecudum fuere. Specula luciddiſſima Eccleſiæ ſunt hi, qui in locis regiminis poſiti apparent primi in ſubeundis Eccleſiaſticis muneribus, ut eorum exemplo lætantes ſubditi ſubeant ipſorum injuncta miniſteria, & obſequium præſtent dilectione jucundum. Subjunxit etiam Dorotheus tui cœnobii, ac totius Conventus nomine, quod non ſine hujus ſanctæ Sedis, & noſtri . . . . poſt enactos Longobardos, contentiones non parvæ ortæ ſint propter Patrimonii Eccleſiarum invaſionem à Potentioribuſque Regionis, & militibus facinus perpetratum, &*
D *quod inclementia Saracenorum, & Græcorum impietate in eſſe remanſerat, relictum conterraneorum fœda avaritia, injuſtaque hoſtilitas uſurpavit, juris, & pietatis tramite prætermiſſo, namque jus belli, quod vocitant, tanquam prophanum ab Eccleſia Chriſtiana depellitur, idcirco ſtudio tuo ad antiquam poſſeſſionem placidè retrahere coneris, iſtique ſacro cœnobio reſtitui curabis vigente in omnibus partibus Italiæ piiſſimi dilecti filii Principis Regis Francorum ſanctione, ut Comites, Judices quoque iſthic Stratigo, & Cathapani abſque figura Judicii ad Eccleſias res Eccleſiarum revertantur. Præcipientes Nos modo quod arma hoſtilia conquieſcunt, ne Monachi ad jurgia ſecularia accedant, nec quæſtiones inconſulto moveant, aut ad inſtar audaciæ militaris in elationem propter libertatem incidant. Abſurdum videtur apud Relig. S Benedicti Eccleſiaſticam libertatem in licentiam temerariam difformari, ne miniſteria Monachorum contemni à pravis hominibus videantur. Sed quicquid quærendum, vel reſpondendum præfato veſtro*

(1) At inſpecto hujus ſynodi Epiſcoporum Catalogo Simplicius iſte ibi non deſcribitur.

monaſterio ſit, per advocatorem hoc facere ne oblivifcere, & ſi res Eccleſiarum à Græcis Principibus in Oriente, & in aliquibus in Italia ditionibus Græcanici Imperii Saracenorum appulſu impie devaſtata reperitur, lætamur in Domino, quod citò ad omnia redintegrentur. Si quis autem poſt præfatam Regis Francorum piſſimi ſanctionem adverſus iſtud monaſterium Cuperſanen ſe putet habere querelam, & apud te tanquam Abbatem, vel Monachos litem ſuam decidere, aut deſerre voluerit, volumus, & ſtatuimus ne ante Nos, aut Legatos noſtros querimonia deferatur quo . . . judicii ſine perſonarum acceptione ſua, cuique juſtitia Deo auctore ſervetur. Præterea omnes libertates, immunitateſve prædicti monaſterii, necnon libertates Epiſcoporum, & exemptiones ſæcularium ab dil. fil. Imperatoribus, & aliis fidelibus præmemoratis ſacro cœnobio, totique Conventui illius indulti, quorum diplomatum à veſana hoſtium rabie ſanctæ Eccleſiæ Romanæ perduellium crematam major pars fuiſſe ſubdictus Dorotheus nobis retulit, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & indulgemus, præcipienter, ut præſentium ſeriem à dilecto in Chriſto fratre noſtro Bibliothecario in Regeſtris referri: ea omnia, confirmationemque ipſam præſentis ſcripti patrocinio communimus. Si quæ ergo in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisſve perſona hanc noſtram confirmationis, & conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentaverit, ſecundò, tertiove commonita, niſi rebus ſuis congrua ſatisfactione proſpexerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque divino judicio ſe exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſſimo corpore, & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti repellatur. Amen. Amen. Amen.

Dat. Romæ in monaſterio S. Anaſtaſii per manus Joannis Bibliothecarii, & Card. noſtræ Romanæ Eccleſiæ vij. Kal. Decemb Anno Domini DCCCXV Indict viiij. Pont vero D. Leonis divina Providentia Papæ III. anno xx.

Nicolaus Presbyt. S. R. E. Card tit. S Crucis in Hieruſalem.
Euſtachius tit. S. Praxedis Presb. Card S. . . .
Teophylactus S. R. E Card.
Stephanus S. R. E. tit S. Marci.
Bonifacius Card. tit S. . . .
Joannes S. R. E. Bibliothecarius.

Datum eſt privilegium hocce, ut vides, apud monaſterium noſtrum S. Anaſtaſii, quod hodie extat ſub titulo SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Aquas Salvias, ſeu ad tres Fontes Ord. Ciſterciensis, nec mirum videbitur, ſi Leo Pontifex aliquando monaſterium ipſum incoluiſſet, qui cum Carolo magno Imperatore paulo antea illud inſigni donatione eximie exornarat, de qua in primo noſtro tomo & multa alia ejuſdem monaſterii monumenta retulimus, dum de Epiſcopis Oſtienſibus ſermonem haberemus. Cæterum de cœnobio S. Benedicti, cui privilegium conceſſit Leo, infra latius agemus.

III. 3. LEO Epiſcopus Cuperſanus, & maior Judex anno 1088. Hic ſpiritualem juriſdictionem caſtri Puteneani inſtante Goffrido inclyto Cuperſani Comite dono dedit monaſterio S. Stephani Ord. ſancti Benedicti civitatis Monopolis, pro qua donatione titulo devotionis aliquas argentei marchas receperat.

IV. 4. SAXO Epiſcopus Cuperſanus, cujus clara memoria extat anno 1120. eoque ſorte Epiſcopo Paſchalis II. Pontifex Vincentio Abbati ſancti Benedicti Cuperſanenſis privilegium dedit, ac cœnobium ſub Apoſtolicæ ſedis tuitione, recepit, cujus autographum aſſervatur in Archivio ejuſdem cœnobii, & hic ego, quo certius conſervetur, exemplum ab eodem lubentiſſimè hoc tenore inſero.

Paſchalis ſervus ſervorum Dei. Dilecto filio Vincentio Abbati vener monaſterii S. Benedicti, quod in civitate Cuperſani ſitum eſt, ejuſque ſucceſſoribus regulariter ſucceſſuris in perpetuum.

Piæ poſtulatio voluntatis affectu debet proſequenti adimpleri, quatenus, & devotionis ſinceritas laudabiliter eniteſcat, & utilitas poſtulata indubitanter vires aſſumat, quia dilectio tua ad Sedis Apoſtolicæ portum confugiens, ejus tuitionem devotione debita requiſivit, nos ſupplicationi tuæ clementer annuimus, & B. Benedicti Cuperſanenſe monaſterium, cui Deo auctore præſides, ſub tutela Apoſtolicæ Sedis excipimus. Præſentis igitur privilegii pagina Apoſtolica auctoritate ſtatuimus ut univerſa, quæ idem monaſterium in præſenti tertia Indictione legitimè poſſidet, ſive in futurum juſtè, atque canonicè poterit adipiſci firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Eccleſiam temere perturbare, aut poſſeſſionem auferre, vel ablatam retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſubſtentatione, vel gubernatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Obeunte te nunc ejus loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia proponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel Fratrum pars conſilii ſanioris, vel de ſuo, vel de alieno ſi oportuerit collegio ſecundum Dei timorem B. Benedicti Regulam elegerint. Chriſma, Oleum ſanctum, conſecrationes Altarium, ſive Baſilicarum, Ordinationes Monachorum, qui ad ſacros fuerint Ordines promovendi ab ipſo, in cujus diœceſi eſtis, accipiatis, ſiquidem gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ſi ea gratis, & ſine pravitate voluerit exhibere, alioquin liceat vobis Catholicum, quem malueritis adire Antiſtitem, & ab eo conſecrationem, & ſacramenta ſuſcipere, qui Apoſtolicæ Sedis fultus auctoritate, quæ poſtulantur indulgeat. Porrò nec Epiſcopo, nec Epiſcopi miniſtris facultas ſit novas quaslibet exactiones ipſi loco indicere, aut gravamen inferre, aut in Abbatem loci ſine Apoſtolicæ Sedis cenſura manum depoſitionis extendere. Indicium autem perceptæ à Romana Eccleſia protectionis dimidiam auri unciam quotannis Lateranenſi Palatio perſolvetis. Si quis igitur in craſtinum Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, Stratigo, aut Judex, Eccleſiaſtica quælibet, ſecularisſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiovè commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Paſchalis Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Datum Beneventi per manum Joannis S. R. E. Cardinalis, & Bibliothecarii, Idibus Julii, Indict. 3. Incarnationis Dominicæ, anno 1110. Pontificatus autem D. Paſchalis II. anno 11.

5 ROGERIUS Cuperſanus Epiſcopus anno 1145. donationem Leonis prædeceſſoris factam Abbati S. Stephani de Puteneano cum conſenſu Cleri ſui confirmavit. V.

6 Leo huius nominis II. Cuperſanæ Eccleſiæ Epiſcopus fuit anno 1153. hunc eodem anno revocaſſe Putenean. donationem ab alio Leone factam docet publicum documentum, quo habetur, presbyteros ſancti Blaſii ab ipſo inſtitutos juramentum fidelitatis eidem Leoni præſtitiſſe. Ejus item mentio habetur in monumentis ejuſdem Eccleſiæ anno 1165. VI.

7. CASIUS vel CAFISIUS hujus Eccleſiæ Pontifex anno 1179. inter Romani Concilii Patres adnumeratus eſt, cui & ſubſcripſit. Hic diris devovit Abbatem S. Stephani, qui in carceres truſerat Archipresbyterum anno præſulatus ſui tertio ad cujus favorem Raynaldus Archiepiſcopus Barenſis Apoſtolicus delegatus ſententiam tulit, decrevitque Rutilianam parochiam ad Epiſcopatum Cuperſanenſem ſpectare ſub datum Bari ann. 1180. Januario menſe Ind. 13. Pontif. Alexandri III. anno vigeſimo. VII.

9 GUILLELMUS vix temporibus Guillelmi VIII.

Apu-

Apuliæ ducis anno 1190. ex documento, ubi Boemuodus & Baldus Primicerii Cuperſanenſis eccleſiæ tres fuerunt. Quo ſedente Cæleſtinus III. hoc cudit diploma ad ſavorem monaſterii ſancti Benedicti, originale extat io eodem archivio.

COELESTINUS Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Venerabilibus fratribus A Polimnian & VV. Cuperſan. Epiſcopis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem

Cum omnium Eccleſiarum curam debeamus gerere paſtoralem, illarum tamen proviſioni ſpecialius convenit providere, quæ ad Romanam Eccleſiam nullo pertinent mediante. Pervenit ſiquidem ad audientiam noſtram, quod Monaſterium s. Benedicti de Cuperſano, quod poſſeſſionibus, & facultatibus multis ditatum fuerit, & in eo quadraginta monachi ſub Regula B. Benedicti quondam in eo morantes ſuum impendebant Domino famulatum, ad tantam dicitur penuriam deveniſſe per incuriam Prælatorum, quod vix ibi tres, vel quatuor monachi, qui divina ibi miniſteria celebrent tam aſſiduè, quam devotè poſſunt aliquatenus inveniri. Cumque per Mulcinen. Epiſcopum, cui adminiſtratio ipſius monaſterii de Apoſtolica fuerat authoritate commiſſa, crederemus idem monaſterium ſublevandum, evenerunt in contrarium univerſa, quod ablatis bonis omnibus monaſterii antedicti fugam petiit, & monaſterium rebus ſuis omnibus totaliter deſeruit ſpoliatum. Volentes igitur, ut monaſterium ipſum, quod ad Romanam Eccleſiam nullo pertinet mediante amplius propter paſtoris abſentiam incurrere valeat detrimentum, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, qualiter ad præfatum monaſterium pariter accedentes, Monachis authoritate noſtra eligendi Abbatem de corpore monaſterii, ſi in eodem fuerit idonea perſona inventa, & licentiam tribuatis alioquin talem ſibi aliunde curent eligere Prælatum, per quem idem monaſterium tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus grata ſuſcipere valeat incrementa. Ut autem eidem monaſterio, authoritate noſtra citius conſulatur, volumus nihilominus, & mandamus, atque præcipimus ſine dilationis diſpendio exequi procuretis. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Non. Julii, Pontiſ. noſtri an 4.

IX. 9. N. . . . . . nomen non exprimitur, Epiſcopus Cuperſanus, quem Rogerius Card. legatus virtute ſententiæ Cæleſtini Papæ III. declarat ponendum, & conſervandum fore in poſſeſſionem Puteneani, Abbatemque ſancti Stephani petentem reſtitui in integrum non eſſe reſtituendum ex inſtrumento publico confecto anno 1210.

X. 10 N. cujus etiam nomen non habemus, extat tamen memoria anno 1250. io monumentis ejuſdem Eccleſiæ, cum eo abſente Presbyteri duo Puteneani ab Epiſcopo excommunicati ad Metropolitanum Barenſem acceſſiſſent, abſolutionem petiiſſent, quam obtinuerunt, cum fidelitatem, & obedientiam epiſcopo abſenti juraſſent. Hoc accidit ann. 1260.

XI. 11 STEPHANUS ex Monacho Ciſtercienſis Ordinis ad Cuperſanam ſedem ſubvectos eſt Clementis IV. temporibus, homo illuſtris, moribus ornatus, ac varia literatura clarus, magnæ fuit apud omnes exiſtimationis, ac longo tempore hanc bene rexit Eccleſiam, cujus Præſulatus tempore Rodulphus Epiſcopus Card. Albanenſis Apoſtolicæ ſedis in regno Siciliæ Legatus authoritate ejuſdem Clementis IV. celebre cœnobium S. Benedicti Cuperſani de quo ſupra dictum eſt, cum malitia temporum Abbate, & Monachis deſtitueretur accedente prece Philippi Conſtantinopolitani Imperatoris, illud cum omnibus pertinentiis, & juribus ſuis tradidit incolendum Monialibus S. Mariæ de Verge Ordinis Ciſtercienſis Motonenſis diœceſis Provinciæ Romaniæ, per Græcorum potentiam à proprio monaſterio una cum Demeta Pelæologa Abbatiſſa ejectis: actum eſt hoc anno Domini 1266. ut ex litteris ejuſdem Cardinalis Legati liquet ad Polinianenſem Epiſcopum datis, quibus præcipit, ut Moniales in prædicti monaſterii poſſeſſionem inducat, debitamque obedientiam ac reverentiam à vaſſallis, ac ſubditis, fidelitatiſque juramentum eis exhiberi faciat; exemplar literarum Legati hujuſmodi eſt ab ipſo autographo exſcriptum, quod extat io tabulario ejuſdem monaſterii.

Rodulphus miſeratione divina Epiſcopus Albanenſis Apoſtolicæ ſedis Legatus venerabili fratri noſtro Epiſcopo Polimnian ſalutem, & ſinceram in Domino charitatem.

Inſtantia noſtra quotidiana ſollicitudo omnium Eccleſiarum exiſtit, & illarum præcipuè, quæ tædia viduitatis deplorant. Cum igitur Abbatiam S. Benedicti de Cuperſano, quæ ad tantam deſolationem devenerat, malitia præteriti temporis faciente, quod nec Abbatem nec Conventum, nec Religioſos habebat, qui ibidem Domino famularentur, de mandato ſanctiſs. Patris D Clementis Papæ IV. Abbatiſſæ, & conventui quondam monaſterii S. Mariæ de Verge Ciſtercienſis Ordinis, Motonen diœceſis duxerimus in perpetuum concedendam etiam Eccleſiam S. Benedicti in civitate Polimniani ſitam, quæ fuit quondam Monialium eidem Abbatiæ S. Benedicti de Cuperſano duxerimus concedendam, diſcretioni veſtræ qua fungimur authoritate mandamus, quatenus ad dictam Abbatiam S. Benedicti de Cuperſano perſonaliter accedatis, & Abbatiſſam, & conventum Monialium prædictarum in corporalem poſſeſſionem, dictæ Abbatiæ S. Benedicti de Cuperſano cum omnibus poſſeſſionibus, & juribus ſuis & de Eccleſia S. Benedicti de Polimniano cum iuribus & pertinentiis ſuis perſonaliter inducatis, & inductas defendatis eaſdem facientes dictæ Abbatiſſæ debitam obedientiam ac reverentiam a ſuis ſubditis exhiberi & a vaſſallis prædictæ Abbatiæ, ſicut moris eſt, iuramentum fidelitatis præſtari, contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione ad nos interpoſita compeſcendo. Datum Brunduſii tertio non. Decembris, Pontificatus D. Clementis Papæ 4. anno II.

Anno 1271. Gregorius X. Pontifex, Rodulphi diſpoſitionem confirmavit, ratamque habuit hoc diplomate à Vatic. reg. deſumpto.

Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilectis in Chriſto filiabus Abbatiſſæ & Conventui Monialium monaſterii S. Benedicti Cuperſanen. Ciſtercienſis Ordinis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur quod juſtum, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ratio exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Exhibita ſiquidem à vobis veſtra petitio continebat, quod vobis olim à monaſterio veſtro in partibus Romaniæ ſito, per Græcorum potentiam, ac violentiam abjectis, monaſterioque ipſo destructo per eoſdem Græcos totaliter, ac penitus deſolato, ac vobis ſuper hoc ad ſedem Apoſtolicam recurſum habentibus felicis recordationis Clementis Papæ IV. prædeceſſoris noſtri, deſolationi veſtræ, & ſexui compatiens, bonæ memoriæ Rodulpho Epiſcopo Albanen, tunc in Regno Siciliæ Apoſtolicæ ſedis Legato, ſuis ſub certa forma dedit literis in mandatis, ut vobis de aliquo congruo in eodem regno, & decenti loco providere curaret, in quo honeſte poſſitis vivere, & Domino devotè famulari ſub obſervantia regulari, qui autem litteras hujuſmodi monaſterii ſancti Benedicti in civitate Converſani regni ejuſdem deſolationi expoſiti, ut undique ſubjacenti vaſtitati, ubi non erat Abbas, vel Abbatiſſa, neque perſonæ aliquæ morabantur, atque à longis tempo-

ribus manferat retroactis cum omnibus fuis juribus, & pertinentiis vobis affignari curavit, vos per annulum fuum inveftiens vobis providit de iifdem juribus fub regula, habitu, & obfervantia perpetuo moraturis, ac etiam Ecclefiam S. Benedicti de Polimniano, dunit eum omnibus juribus & pertinentiis fuis perpetuo uniendam, prout in literis Legati ejufdem indè confectis fuo figillo munitis plenius vidimus contineri. Nos igitur veftris fupplicationibus inclinati quod ab eodem Legato juftè ac providè factum eft in hac parte ratum, ac gratum habentes, id authoritate Apoftolica perpetuo confirmamus, & præfentis fcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftræ confirmationis infringere, vel ei aufu temeritate contraire: fi quis autem hoc attentare præfumpferit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoftolorum ejus fe noverit incurfurum. Datum apud Vrbem veterem 3. Idus Julii, Pontificatus noftri anno primo.

Elapfo fere menfe ab hoc diplomate cufo, aliud dedit quo fupradictum confirmavit, ac denuo monafterium, ac Moniales, bona omnia præfentia ac futura fub immediata fanctæ fedis Apoftolicæ protectione in hunc modum recepit.

Gregorius Epifcopus fervus fervorum Dei. Dilectis in Chrifto filiabus Abbatiffæ & Conventui Monialium monafterii S. Benedicti de Cuperf. Ciftercienfis Ord. fal. & Apoftolicam benedictionem.

Veftris juftis poftulationibus inclinati grato concurrente affenfu perfonas veftras, & locum, in quo divino vos eftis famulatui mancipatæ cum omnibus bonis, quæ in præfentiarum rationabiliter poffidetis, aut in futurum juftis modis præftante Deo poteritis adipifci, fub beati Petri, & noftra protectione fufcipimus fpeciali auctoritate, terras, poffeffiones, redditus, & alia bona veftra, ficut ea omnia jufto & pacificè poffidetis, vobis, & pro dicto monafterio veftro auctoritate Apoftolica confirmamus, & præfentis fcripti patrocinio communimus. Datum apud Vrbem veterem 4. Kal. Augufti Pontif. noftri anno primo.

Hoc eodem anno defuncta Abbatiffa Demeta, Joannes Abbas Ciftercii Ordin. Ciftercienfis Generalis, Joanni ejufdem Ordinis Abbati s. Mariæ de Delphinis in partibus Achajæ Vifitatori commifit, ut per canonicam electionem eidem monafterio Abbatiffam inftitueret; is cum ad cœnobium acceffiffet, Ifabellam de Enguineo Græcam Demetæ fpiritualem filiam omnibus monialium votis expoftulatam pronunciavit Abbatiffam, confecto fuper hac electione documento, quod extat in fæpe citato tabulario tenoris fequentis.

Fr. Joan. dictus Abbas Ciftercien. Dilectis in Chrifto filiabus Prioriffæ & Conventui S. Benedicti in Cuperfano falutem, & continuum in S. Religione profectum.

Quoniam impediente locorum diftantia, qua fumus à vobis remoti, & negotiorum frequentia, quibus fumus multipliciter occupati, vobis non poffumus noftram perfonalem præfentiam exhibere gratia vifitandi; eapropter venerabili Coabbati noftro de Dalfinis vifitationem noftram ufque ad decem annos duximus committendam, qui ad domum veftram per fe, vel per vifitatorem alium idoneum accedens ibidem vifitet, corrigat & reformet tam in capite, quam in membris in plenaria poteftate loco noftri quæcunque fecundum Deum, & ordinem reformanda cognoverit, vel corrigenda, & vobis de uno, vel pluribus Confefforibus provideat, vel faciat provideri, & fi electio decurrerit facienda, damus ei plenariam poteftatem in inftitutionibus, & deftitutionibus fecundum Deum, & ordinis inftituta. Vobis autem univerfis & fingulis in virtute obedientiæ diftrictè præcipimus, ut prædicto Coabbati noftro in iis, quę ad vifitationem pertinent exiftatis obedientes, humiles & devotæ. Datum Divion. anno Dom. MCCLXXI. tempore Capituli Generalis.

Nos verò prædictus Fr. Joannes dictus Abbas de Dalfino ad prædictum monafterium fancti Benedicti, quod unitum, & incorporatum eft monafterio Ciftercii perfonaliter venientes ad reformationem & falubrem ftatum dicti monafterii mandavimus conventui eidē, ut aliquam perfonam idoneam eligerent in Abbatiffam quæ Spiritus fancti gratia invocata, unanimiter & concorditer elegerunt in Abbatiffam fororem Ifabellam Prioriffam ejufdem monafterii. Qua electione canonice celebrata confirmavimus electionem ipfam utpote canonicè celebratam, inftituentes ipfam Abbatiffam dicti monafterii authoritate prædicti D. Abbatis Ciftercii & totius Capituli Generalis in adminiftratione fpiritualium, & temporalium fecundum ftatum Ciftercienfis Ordinis, præcipientes ei, ut fi qua bona ftabilia, vel mobilia dicti monafterii ab aliquibus invenerit occupata illicite, feu detenta, ftudeat ad proprietatem & poffeffionem dicti fui monafterii revocare. Datum Cuperfani anno MCCLXXI. menfis Novemb. 1. Indict. 15.

Ad cujus rei memoriam, & ejufdem Abbatiffæ cautelam præfentes literas figillo noftro duximus muniendas.

Poft hæc autem anno fcilicet 1274. Stephanus Epifcopus litem exercuit cum Ifabella Abbatiffa; is enim cum Clericos Caftellanæ monafterii jurifdictioni fubjectos abfque Abbatiffæ, feu ejus vicarii commendatitiis literis clericali charactere infignire, & ad facros Ordines promovere præfumeret, refiftente Abbatifsa, ac jus fuum viriliter tuente, auctoritate Caroli I. Regis caufa Henrico Tarentino Archiepifcopo demandata eft, atque difcufsa, juffus eft Epifcopus abftinere. Compromiffi documentum inter Epifcopum Stephanum, & Ifabellam Abbatifsam habemus tali modo conceptum ab originali exfcriptum.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus fancti Amen.

Anno Domini 1274. 2. Indictionis, regnante D. noftro Carolo Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ, Andegaviæ, Provinciæ, & Forqualquerii Comite, & per S. R. Ecclefiam in Tufcia vicario generali anno regni ejus nono feliciter Amen.

Nos Henricus miferatione divina Archiepifcopus Tarentinus licet indignus, notum facimus univerfis præfentes literas infpecturis, quod die Jovis undecimo Januarii 2 Indictionis, Fr. Stephanus vener. Cuperfanus Epifcopus veniens coram nobis propofuit cum querela, quod D. Bafilius Præsbyter Tarentinus indebitè cum fr. Luca vener. Abbate monafterii S. Mariæ de Galefo, & fr. Antonio de Celano, quos prædictus Epifcopus & Domina Ifabella Abbatiffa venerabilis monafterii S. Benedicti de Cuperfano fuper quadam quæftione, quæ vertebatur inter eos, in fuos arbitros elegerant quandam fententiam protulit, unde nos volentes fcire certitudinem hujufmodi rei, dictum presbyterum coram nobis fecimus advocari, qui in noftri præfentia coram Domino Epifcopo, Nicolao de Patrieffa fubcantore majoris Ecclefiæ Tarentinæ, & Domino Peregrino de Tarento præfentavit nobis literas compromiffi in dictos arbitros figillatas figillis amborum, videlicet dicti Epifcopi & Abbatiffæ fuperius nominatæ, quarum continentia per omnia talis eft: Die Martis nono Januarii, fecundæ Indictionis apud Tarentum in loco monafterii S. Mariæ præfente Petro de Juncata Judice Cafalis Caftellani, & me Leonardo publico Tarentino auctoritate regia notario, & tefte D. Oeconomo Joannae Angelo de Cuperfano, Nicolao Hangario, Stephano de Taricio & fratre Joanne Priore fanctæ Mariæ de Galefo, Dominus Stephanus vener. Epifcopus Cuperfanenfis cum confenfu Capituli Cuperfani, & Domina Ifabella venerabilis Abbatiffa monafterii fancti Benedicti de Cuperfano de quadam quæftione habita inter ipfum Epifcopum, & monafterium prædictum fuper eo videlicet, quod dictus Epifcopus dicebat fe debere, & poffe ordinare, feu ad facros ordines promovere omnes Clericos cafalis præd. Caftellani abfque repræfentatione alicujus: dicta Abbatiffa contrarium afferente hoc modo, videlicet, quod fua intereft, & repræfentare dictos clericos, & ipfos fine

sua

ſua cepræſentatione ordinari non poſſe, eligere de communi pactium voluntate arbitros religioſos viros fr. Antonium de Celano de Ordine Prædicatorum, & Dominum Lucam venerabilem Abbatem monaſterii ſanctæ Mariæ de Galeſo ad terminandum, ſeatentiandum, & diffiniendum tam quæſtionem ipſam, quam omnem materiam ſcandali ortas inter eoſdem Epiſcopum, & Capitulum ex una parte, & Abbatiſſam & Conventum ex parte altera diebus feriatis, & non feriatis, partibus præſentibus, vel abſentibus dantes eandem poteſtatem alium tertium arbitrum eligendi, & cum ipſo, vel ſine ipſo arbitrium proferendi, promittentes ſub pœna unius libræ auri, ſemper ſe ratum habituros & firmum, hinc videlicet quicquid ſuper prædictis dicti arbitri, aut ſanior pars eorum duxerint arbitrandum. In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum dictę partes fieri rogavere per manus mei dicti notarii tam ipſius Epiſcopi, quam abbatiſſę ſigillis munitum, conſentientes in nos tunquam in ſuum judicem, & notarium, cum ſcirent nos non eſſe ſuum judicem, & notarium; has autem literas cum dictus D. Baſilius noſtris manibus præſentaſſet, & nos eaſdem literas legeremus, dictus Cuperſanus Epiſcopus ipſas de manibus noſtris legendas accipiens, ſpiritu iræ arreptus dilaniavit eas, & in tres partes diviſit, ſigilla tamen amborum, videlicet Epiſcopi memorati, & Abbatiſſæ ſuperius nominatę remanentibus integris, & illęſis; quod cum ad auditum dictę Abbatiſſę perveniſſet, fecit nobis per fratrem Nicolaum Monachorum Ciſtercienſis Ordinis procuratorem ſuum humiliter ſupplicari, ut tenorem prędictarum literarum dilaniatarum ad ſui cautelam ſibi faceremus tranſumptari, & noſtro ſigillo muniri. Nos autem ejuſdem procuratoris ſupplicationibus ut pote juſtis benignè annuentes ipſas literas dilaniatas ad futuram rei memoriam, & venerabilis Abbatiſſæ prædictæ cautelam de verbo ad verbum tranſcribi fecimus, & noſtro pendenti ſigillo proprio communiri. Actum &c. Tarenti Anno, menſe, die, & Indictione præmiſſis.

Nec mirum videri poteſt, Abbatiſſam hujus cœnobii tales habere prærogativas, talemque juriſdictionem ſpiritualem; tradunt enim communiter Doctores poſse Summum Pontificem concedere fęminæ dignitatem in titulum, vel adminiſtrationem, & ſic habere Prælaturas, Rebuff. de pacif. poſseſs. num. 4. Abbatiſsa namque eſt capax juriſdictionis ſpiritualis, & ratione dignitatis, quam habet annexam, juriſdictionem illam exercere poteſt. Abb. in c. dilecti, & Imola eod. dicit. Ex quo dignitas de Jure eſt ſibi data, cenſentur omnia attributa, quæ ad illam dignitatem ſunt conſecutiva: de qua re, ac monaſterio legendus Lambertinus de Jure patronatus art. 5. q. 5. par. 1. lib. 2. n. 30. Cæterum viget & viguit in eo monaſterio morum candor, probitas religioſæ diſciplinæ, ac ſanctimoniæ zelus, fulgent nobilitatis faces. Præfuerunt monaſterio Abbatiſsæ illuſtres, ſpectatæ vitæ ac ſanctitatis præfectura claræ, & inter eas aliquæ Heroinæ, quarum nomenclatura hæc eſt

1 *Dameta Palæol. Græca Imperiali ſanguine nata prima fuit Abbatiſſa an. 1267. translata à diruto cœnobio S. Marię de Verge ejuſdem Ciſtercienſis Ord. quę mortalitatem explevit circa ann. Dom. 1271.*

2 *Iſabella de Enguineo Græca Dametæ ſocia, nobilitate generis, ac virtute ſpectabilis electa an. 1271. præfuit ann. 26.*

3 *Andelina Græca Iſabellæ ſocia eidem ſucceſſit ann. 1297.*

4 *Maria Andegavenſis Philippi Tarentini Principis filia electa anno 1328.*

5 *Conſtanza Ugonis Bremi Licii Comitis filia ſucceſſit Mariæ ann. 1350.*

6 *Conſtanza Roberti de Bariomagni Regni Prothonotarii filia electa ann. 1377.*

7 *Franciſca Andegavenſis Caroli Durazzii Neapolis Regis pronepos ſucceſſit anno 1390.*

8 *Franciſca de Eugenio Joannis Borbonii filia electa anno 1396.*

9 *Franciſca 3. Principum Andegavenſium ſanguine nata electa ann. 1417.*

10 *Sancia genere nobilis, virtute nobilior electa an. 1447. defuncta ſub Innocentio VIII. anno 1488.*

11 *Mariella de Urſinis ex Tarentinis Principibus, quam Andreas Matthæus Aquaviva Aragoneus Dux Atriæ, & Converſani Comes nominaverat, ex Moniali S. Claræ Licii ab Innocentio VIII. Papa electa eſt in Abbatiſſam an. 1489. Vixit ad annum uſque 1504.*

12 *Beatrix Aquaviva ex Ducibus Atriæ an. 1504.*

13 *Catharina Aquaviva anno 1508.*

14 *Barbara Aquaviva. anno 1558.*

15 *Iſabella Aquaviva Barbarę ſoror eidem ſucceſſit anno 1564. cujus frater fuit Claudius Aquaviva Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu.* Iſabellæ verò Abbatiſsæ Pius V. indulſit, ut opera Vicarii ſui, juriſdictionem, quam ex jure, vel conſuetudine, aut Apoſtolico privilegio in Clericos Caſtellanæ habebat, exerceret. Literæ ſub Annulo Piſcatoris datæ fuerunt ad Iſabellam anno 1569. quæ ſequuntur ab originali deſumptæ.

Dilectæ in Chriſto filiæ Iſabellæ Aquavivæ Abbatiſſæ monaſterii monialium S. Benedicti de Converſano Ciſtercienſis Ordinis Converſanen Diœceſis.

PIUS PAPA V.

Dilecta in Chriſto filia ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Expoſui nobis nuper feciſti, quod quamplurimi Presbyteri, & alii Clerici ſæculares, qui ordinariæ juriſdictioni tuæ, quam in Caſtellana Converſanen diœceſis, & diverſis aliis locis exerces ratione tui Abbatiſſatus ſubjacent, laxioris vitæ deſiderio ducti, ſperanteſque hac de cauſa juriſdictionem ejuſmodi ſubterfugere poſſe, habitum Fratrum Minorum Tertii Ordinis S. Franciſci in dictis locis ſumpſerunt, & nihilominus in eorum propriis domibus habitare, negotiiſque ſæcularibus, ut antea ſe immiſcere non expavent in grave Ordinis ſui dedecus, & ordinariæ juriſdictionis tuæ hujuſmodi præjudicium, & quamvis tu in eos juriſdictionem exercere ex tua auctoritate, & eos viſitare, eorumque mores corrigere poſſe credas, ad omnem tamen dubitationis materiam fugiendam deſideras id tibi per ſedem Apoſtolicam ſpecialiter indulgeri. Nos, qui fidelium quorumlibet votis, prǽſertim Regularium perſonarum reformationem concernentibus libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis, volentes prǽmiſſis quæ poſſumus, & debemus adhibere remedia, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis cenſuris, ſententiis, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodata exiſtis, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutam fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, tibi, ut per Vicarium tuum in omnes, & ſingulos Presbyteros, ſive Clericos, quæ juriſdictionis tuæ fugiendæ gratia, habitum hujuſmodi ſuſceperunt, dummodo intra alicujus Ordinis domus ſepta non degant, etiam ſi habitum regularem cum capucio deferant, etiamſi quacunque etiam Apoſtolica fuerint exemptione præmuniti, & cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtant, ordinariam ſolitamque juriſdictionem tuam ſine tamen prioris tibi conceſſæ facultatis præjudicio, ſed illam potius declarando, & ampliando exercere poſſis, & valeas, quam in alios Clericos ſeculares juriſdictioni tuæ hujuſmodi ſubjectos de jure, vel de conſuetudine, aut privilegio hactenus exercuiſti auctoritate Apoſtolica per præſentes facultatem concedimus, Non obſtantibus conſtitutionibus, ordinationibus Apoſtolicis quibuſcunque, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, nec non exemptionibus quavis auctoritate factis, ac illis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, quomodolibet conceſſis, confirmatis, approbatis, & itera-

tis

tis vitibus innovatis, quibus omnibus etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica & expreſſa mentio, ſeu aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſa, & forma in illis tradita obſervata, & inſerti forent præſentibus pro expreſſis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunq; Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 5. Auguſti 1559. Pontif. noſtri an. 4. Cæſar Glorierius.

16 *Victoria Palagena prædſanctæ Iſabellæ præficitur à Gregorio XIII. an. 1583.*

17 *Donata Aquaviva electa an. 1612.*

18 *Catharina Aquaviva eligitur Abbatiſſa anno 1619.*

Et ſic ſatis dictum de hoc prænobili cœnobio, nunc ad Cuperſanos Epiſcopos redeamus.

XII. 12 JOANNES de Gropis ſucceſſit Stephano, cujus memoria extat in publico documento propria ejus manu ſubſcripto anno 1283. in quo fatetur, quod Petrus Monachus, & Abbas monaſterii s. Mariæ de Dalphino Ordinis Ciſtercienſis de Achaja venerat viſitandi cauſa Abbatiſſam, & Moniales prædicti monaſterii ſancti Benedicti, pro quo monaſterio Joannes Abbas Ciſtercii olim in Concilio Lugdunenſi Gregorio X. Pontifici ſolverat quartam tangentem nonnullarum librarum Turonenſium pro decimis impoſitis pro Terræ ſanctæ ſubſidio: documento ſubſcripſerunt etiam Canonici Cuperſanæ Eccl. tenor verò ejus talis eſt.

En quo pro Mundo carnem ſumpſit Deus, Anno 1283. regnante D. noſtro Karolo Dei gratia Illuſtriſſimo Rege Jeruſalem, Siciliæ, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ, ac Principatus Achajæ, Andegaven. Provinciæ, Forcalquerii magnifico Comite, Regnorum ejus currente anu. 6. Siciliæ vero octavodecimo, præſentis Martii vigeſimo quinto die ejuſdem 11. Indict.

Nos Joannes Dei gratia humilis Cuperſanen. Epiſcopus, Presb. Vinciguerra Primicerius, Presbyter Robertus de Quirino, & Presbyter Guglielmus, & Altamilia Canonici majoris Cuperſanen. Eccleſiæ, Nicolaus & Griſantes Regii Cuperſanenſes Judices, Andreas publicus ejuſdem terræ Notarius, & ſubſcripti teſtes litterati de eadem terra ad hoc ſpecialiter vocati, & rogati præſenti teſtimoniali ſcripto fatemur, quod fr. Petrus Monachus venerr. Abbas monaſterii S. Mariæ de Dalphino Ciſtercien. Ordinis ſiti in partibus Achajæ nuper veniens de Capitulo generali Ciſtercii apud Cuperſanos cauſa viſitandi Abbatiſſam, & Conventum Monialium monaſterii ſancti Benedicti de eadem terra Cuperſani ejuſdem Ordinis aſſerendo confeſſus eſt nobis, quod D. Joannes vener. Abbas Ciſtercii olim in Lugdunenſi Concilio celebrato per quondam Sanctiſſimum Patrem, & D. D. Gregorium X. ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Summum Pontificem felicis recordationis, convenit ſe cum eodem Summo Pontifice, & ſolvit ei pro toto Ordine Ciſtercii tam pro monaſterio ſuo, quam pro omnibus, & Conventibus Abbatum, Monachorum, & Monialium incorporatis eidem Ord. ubicunque exiſtentibus certam quantitatem Turonenſium pro decimis contingentibus eidem monaſterio Dom. Summo Pontifici memorato pro eo, quod idem Monaſterium eſt eidem Ordini incorporatum, & unitum, unde ad futuram memoriam, & petitionem Dom. Iſabellæ venerabilis ejuſdem monaſterii Abbatiſſæ, ejuſdemque monaſterii cautela de teſtificatione, & confeſſione prædicti Abbatis præſens publicum teſtimoniale documentum eidem D. Abbatiſſæ. . . . . dicebat habere, illud fieri fecimus per manus Notarii præd. Andreæ publici Presb. Andreas publicus Cuperſanen Notarius, qui prædictis interfui, & meo conſueto ſigno ſignavi.

Loco † ſigni.

† *Nos Joannes Cuperſanen. Epiſc. qui ſupra.*
† *Ego Vinciguerra Primicer. matricis Eccl. Cuperſ.*
† *Ego Presb. Robertus de Quirico Canonicus Cuperſanen. Eccleſiæ qui ſupra.*
† *Ego Presb. Guglielmus de Lapulo Canonicus Cuperſanen. Eccleſiæ qui ſupra.*
† *Ego Presb. Brunus Cuperſanen. Eccleſiæ Canonic. teſtis ſum.*
† *Signum Crucis propriæ manus Nicolai Caleſtro territorii Cuperſanen. Judicis.*
† *Signum Crucis Griſanti de Maralditio territ. Cuperſan. Judicis.*
† *Ego Majo Notarius Cuperſanen. Judex.*
† *Angelus de Jounnaccio Cuperſanen. Judex.*
† *Ego Bado Dom. Tipaldis militis teſtis ſum.*
† *Ego Joannes Judicis Angeli teſtis ſum.*

Joanne verò ſedente conſtructum eſt cœnobium s. Franciſci in ſuburbio civitatis.

13 GUILLELMUS ſecundus an. 1318. XIII.

14 PETRUS Baccarius anno 1335 de quo item XIV.
mentio anno 1342.

15 JOANNES immediatè ſucceſſit Petro anno XV.
1343. memoratur ad annum uſque 1347.

16 STEPHANUS anno 1350. XVI.

17 PETRUS de Ytro è familia Renza, ut aliqui XVII.
volunt, hujus Eccleſiæ Epiſcopus fuit anno 1358. vir quippe magni nominis, qui Cathedralem, & Epiſcopium a fundamentis reædificavit, ut inſcriptus lapis ante fores ejuſdem Eccleſiæ prodit.

Anno Domini MCCCLXIX. *Præſens Eccleſia cum ejus aliis incœpta fuit Præſidente Domino Petro de Ytro Epiſcopo Cuperſano præter tectum ipſius Eccleſiæ, & finita tempore ejuſdem an.* MCCCLXXIII. *qui fieri fecit propriis ſumptibus Palatium novum, ſicut protenditur à Capella ipſius hoſpitii uſque ad Eccleſiam, & multa alia bona fecit, intus & extra civitatem, cujus anima requieſcat in pace. Amen.*

18 ANTONIUS memoratur an. 1383. Urbani XVIII
VI. aſſecla.

(„ *JACOBUS Cuperſanenſis Epiſcopus trans-* XIX.
„ *latus comperitur ex lib. Provis. & Oblig. Prælatorum ad Guardienſem Beneventanæ Provinciæ à Bonifatio IX. Nonis Septembris 1399. de quo ſilet hic Ughellus. De eo tamen agit in Guardienſium ſerie. Is igitur dum legitimus eſſet Cuperſanenſium Paſtor, contradictorem habuit proximè enumerandum Fr. Angelum, cui equidem ad unionem accedenti veri Pontificis canonica ceſſit Cuperſanenſis prælatio, & Guardienſis commiſſa eſt Jacobo.* Lucentius.)

19 Fr. ANGELUS à Benedicto XIII. Antipa- XX.
pa in hac Eccleſia intruſus, de eo mentio habetur in monumentis ejuſdem Eccleſiæ ab anno 1390. uſque ad annum 1404.

20 STEPHANUM Alphanum electum fuiſſe XXI.
reperio Epiſcopum Cuperſanenſem à Bonifacio IX. ann 1404. ſolitumque ſubſidium ſolviſſe pro ſe, prove Petro prædeceſſore ſuo, in lib. Oblig. ejuſdem Pontificis. Mortuus eſt Stephanus ann. 1423.

21 ANTONIUS Notarii Guidotti de Cuperſa- XXII.
no, ex Archidiacono Cathedralis in locum Stephani patriæ Epiſcopus electus eſt à Martino V. anno 1423 3. Id Septemb Munus conſecrationis accepit in ſua Cathedrali die 3. Junii anni ſequentis ex Apoſtolicæ Sedis indulto à Joanne Muranenſi, Carolo Bitecten & Petro Melphienſi *a* Epiſcopis. Sedit laudabiliter an. 10 exceſſit vero anno 1433. ſepultus fuit in ſacello D. Antonii in Cathedrali, quod dum Archidiaconatus munere fungeretur erexerat, ac dotaverat, feceratq; ſuæ familiæ juſpatronatus. Poſt Antonii obitum Eugenius IV. Cuperſanam Eccle- *a* Melphi-ſiam in adminiſtrationem dedit MARINO Urſino tenſi. XXIII.
Apoſtolico Prothonotario, qui eam rexit plus minus annis tribus eamque liberè dimiſit anno 1437.

22 ANDREAS de Verulis adlectus eſt Epiſco- X XV
pus Cuperſanenſis demortuo Antonio ann 1437. 17. Kal. Martii, tranſlatus ad Bojanenſem die 27. Sept. 1439. deinde ob excelſas animi dotes evaſit Epiſcopus Urbini an. 1452. ac deinde Camerinenſis 1464. Act. Conſ. de quo vide ſeriem Urbinatenſiũ Præſulũ.

23 Fr.

XXV 23 Fr. DONATUS Bottinus Neapolitanus Ord. Eremitarum S. Auguſtini inſignis Theologus Epiſcopalem Cuperſanæ Eccleſ. ſedem eſt aſsecutus an. 1439. 5. Id. Octob. ab Eugenio IV. cujus erat charus, translatus ad Eccleſias Valvenſem, & Sulmonenſem ann. 1448.

XXVI 24 Fr. PETRUS de Migolla, Hiſpanus, Ord. Minorum, Papæ minor pœnitentiarius, ſucceſſit Donato 1448. die 4. Septemb. Sedit ann. 16. obiitque ann. 1464.

XXVII. 25 PAULUS de Turculis Juvenacenſis ex Capitulari Vicario ad preces Comitis Julii Aquævivę, ejuſque uxoris Catherinæ Urſinæ à Paulo II. invitus ad Epiſcopatum traducitur anno 1464. ab eodem in Conſiſtorio nomen ejus, Turcus, in Paulum commutatum legitur, ut ſuis in epiſt. ſcribit Card. Papienſis epiſt. 148. *Turcas, inquit, ex Turculorum familia electus Epiſcopus Converſanæ Eccleſiæ à Paulo II cum cætera probarentur, in eo nomen ſolum probatum non eſt. Dixit Pontifex convenire in nomine Epiſcopi nihil, quod fideles aures offendat. Monachi, eos qui à ſæculo confugiant, at remoti, Deo appareant, nomen vetus etiam acceptum ex ſanctis cogunt deponere, nos ad Epiſcopatum vocato nomen hoſtile non immutabimus? Igitur Cardinalium comprobatione pro Turco Paulum ex ſuo nomine cogit vocari: itaque in nova appellatione renunciatus eſt Epiſcopus.* Quem ſanctimonia vitæ clarum deprædicat Cæſar Lambertinus Epiſcopus Inſulanus in tractatu de jurepatronatus, habetque illum pro Beato venerari, è vivis exemptus eſt anno 1482. ſepultuſque eſt in Eccleſia ſanctæ Mariæ de Inſula Minorum Obſervantium extra Cuperſanæ civitatis mœnia, ubi in marmoreo tumulo hoc epitaphium legitur.

D. O. M.

Paulus de Turculis V. I. D. nobilis Juvenacenſis ad preces Illuſtriſſ. Dom. Comitis de Aquaviva, & Illuſtriſſimæ Dominæ Catharinæ conjugum invitus à Paulo II. Pontifice promotus ad Cuperſanenſem Epiſcopatum, qui ſanctiſſimè vixit, & mortuus fuit, verè exemplar omnium Prælatorum hic jacet.

XXVIII. 26 SULPITIUS Aquaviva Julii Antonii, & Catharinæ Urſinæ Atriæ Ducum filius, Epiſcopus antea Bitectenſis ad hanc Cuperſanam Eccleſiam translatus 18. Kal. Maii anno 1482. ſedit ann. 12.

XXIX. 27 VINCENTIUS Piſtacchius Neapolitanus Cuperſanus creatus Epiſcopus anno 1494. ab Alexandro VI. Nuncius in Regnum Neapolitanum miſſus, Ferdinandi Regis rebus non minus profuit, quam præfuit in Aprutina Provincia, eamque ad regiam obedientiam feliciter traduxit. Rexit hanc Eccleſiam annis plus minus 4. & ad Bitectenſem translatus eſt an. 1500. *a*

a 3. Nov. 1499.

XXX 28 DONATUS Aquaviva de Aragonia frater germanus Sulpitii prædeceſſoris & Andreæ Matthæi Ducis Atriæ, ac Cuperſani Comitis, vix annum 26. attingens ex Archidiacono Cuperſano Epiſcopatu exornatus eſt ab Alexandro VI. ann. 1498. *b* die 3. Decemb. („ *Regimen produxit uſque ad an.* „ 1529.)

b 1499. 30 Novemb.

XXXI 29 ANTONIUS Cardinalis *c* de S. Severino perpetuus fuit hujus Eccleſiæ adminiſtrator electus ann. 1528. *d*

c De eo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 448. *d* 1530. 16. Julii ex Actis.

XXXII. 30 JACOBUS ANTONIUS Carrozza Mandurienſis, ſeu de Caſali novo Hydruntinæ diœceceſis ex Vicario Franciſci Columnæ Archiepiſcopi Tarentini, cedente Cardinali Sanſeverino Cuperſanus Epiſcopus dictus eſt die 11. Febr. 1534. Deſiit eſſe anno 1560.

XXXIII. 31 JOANNES FRANCISCUS Lottinus Volaterranus Baſilicæ Vaticanæ Canonicus, Coſmi Magni Etruriæ Ducis à ſecretis, vir litteratiſſimus à Pio IV. ad hanc ſedem promotus die 4. Septembris anno 1560. antequam conſecraretur ejuſdem Eccleſiæ Nuncium remiſit die 20. Januarii 1561. Plura ſcripſit, ejuſq; conſiderationes politicę teruntur à doctis, & Conclavia aliqua, quibus interfuit.

XXXIV 32 ROMULUS de Valentibus de Trivio ad eandem ſedem promotus eſt die 20. *e* Januarii 1561. Interfuit Concilio Tridentino. Vixit in ea dignitate annis 18. laudatus ob ſingularem pietatem, ejuſque animi candorem, morte occubuit anno 1579. 6. Idus Junii: jacet in Cathedrali, in cujus ſepulchro epitaphium illud inſcriptum eſt.

e Die 29. Januarii.

Romulo Valenti Epiſcopo Converſano religionis acerrimo propagatori, ſingulari morum integritate, omni eruditionis genere ornatiſſimo, nobiliſſimæ familiæ Sfortiæ alumno, qui cum Epiſcopatum maxima cum laude xvii. annos adminiſtraſſet nec unquam abfuiſſet, ſummo bonorum omnium mœrore deceſſit ætatis anno lvii. vi. Id. Julii MDLXXIX. Fratres mœſtiſſ. Poſ.

Ejus in patria in Eccleſia ſanctæ Mariæ de Lachrymis fratres hujuſmodi honorarium elogium in marmore exculptum erexerunt.

D. O. M.

Romulo Valenti Benedicti filio Epiſcopo Converſano, qui in Conc. Tridentino ſub Pio IV. Pont. Max. reſidendi munus jam prætermiſſum innovandum eſſe verbo docuit, & per annos xvii. exemplo comprobavit, doctrina, & vitæ integritate commendatus obiit Converſani 6. Id. Junii MDLXXIX. annum agens lvi. menſ. vii. dies xx.

Ro-

Romulus, Montes, Fauſtus, & Quintus fratri optimo, & B. M. Poſuere.

De hac Valentium familia vide quæ diximus in Epiſcopis Faventinis tom. 2. dum de Erminio Valente S. R. E. Card. ejuſque urbis Epiſcopo ageremus.

XXXV. 33 FRANCISCUS MARIA Sfortia, Monopolitanus, defuncto Romulo Cuperſani Epiſcopus renunciatus eſt die 26. Auguſti 1579. Menſæ Epiſcopalis redditus auxit, eidemque Abbatiam S. Mariæ nniendam curavit. Mortem obiit 15 Kalend. Auguſti 1605. Jacet in Cathedrali in ſacello D. Hieronymi, quod cum erectione Juriſpatronatus ſuæ familiæ conſtruxerat.

XXXVI. 34 Fr. PETRUS Capullius, a Cortonenſis Ordinis Minorum Conventualium, Urbis ſtudiorum regens in cœnobio XII. Apoſtolorum, ad hanc dignitatem vocatus à Paulo V. anno 1605. die ultima Auguſti. Munus conſecrationis accepit in eadem Baſilica ab Evangeliſta Card. Pallotto die 14. Septemb. Scripſit, ut erat vir doctiſſimus, in D. Bonaventuræ ſententias tom. 2. Mortalitatem explevit die 24. Junii an. 1625. ſepultus in Cathedrali in ſacello S. Franciſci ab ſe exædificato.

a De quo Franchinus in Bibliosophia p. 510. & Vvaddingus de Script. Ord. Min. Mandoſ.

XXXVII 35 Fr. VINCENTIUS Martinellus, Barenſis, Ordinis Prædicat. Nicolai Rodulphi Apoſtolici Palatii Magiſtri ſocius, pronunciatus eſt Cuperſani Epiſcopus ab Vrbano VIII. die 18. Auguſti an. 1625. conſecratus in Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam a Card. Kleſelio die 30. Auguſti ejuſdem anni, & 24. Novembris urbem ſolemniter ingreſſus eſt, ubi ſedit annos ſeptem, translatuſque deinde eſt ad Venaſranam Eccl. an. 1632. de quo ibi.

XXXVIII. 36 ANTONIUS Brunachius Florentinus olim Avenionenſis legat. Generalis Auditor, Rectorq; Venuſini Comitatus, ac deinde apud Hiſpanum Nuncium Auditoris munere functus, ab Vrbano VIII. Cuperſani Epiſcopus declaratus eſt die 8. Kal. Decemb. 1632. conſecratur Romæ in Eccleſia S. Joannis Baptiſtę Florentinorum die 8. Decemb Cuperſanum venit die 9. Febr. anno 1634. nullo honorum genere ac pompa excipi voluit, ſed privatè adveſperaſcente die ingreſſus eſt civitatem. Vir Eccleſiaſticæ ſeveritatis amator, ſumma tamen animi moderatione. Quinque omnino annis benè onus, & honorem ſuſtinuit, dum a Catholico Rege ad Monopolitanam Eccleſiam poſtularetur. Neapoli, quò ſe contulerat, ex podagræ dolore obiit die prima Januar. an. 1638. & in Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ Florentinorum terræ mandatus eſt.

XXXIX. 37 AUGUSTINUS Ferentillus b nobilis Interamnenſia ob pręclaras animi dotes ab Vrbano VIII. Cuperſanenſis Epiſcopus creatus eſt die 19. Aprilis 1638. Vrbem ingreſſus die 2. Julii, jam antea conſecratus Romæ 25. Aprilis. Is Deiparæ Virginis cliens eximius. præter Divinum officium, more Ciſtercienſium Monachorum, quotidie Marianum perſolvebat. In honorem ejuſdem, quam ſibi ab infantia in ſingularem tutelarem elegerat, in omnibus feſtivitatum ejus pervigiliis, ſinguliſque totius anni ſabbatis eidem dicatis jejunium ſervabat, & quolibet mercurii die in ejus honore à carnibus abſtinebat. Suæ Cathedræ, cæteriſque diœceſis Eccleſiis feſtum ſanctiſſimæ Conceptionis adjecit, & ut omnium ſuorum cordi eſſet, modum adinvenit, quo myſterium dictum, nullo temporis ſpatio intermiſſo aſſidua devotione veneraretur. Schedas enim impreſſas omnibus diſtribui curavit, quibus unicuique tam diu, quam noctu, hora ad orationem in ejuſdem Deiparæ conceptæ cultum peragendam aſſignabatur. Et ſi quis juſtè impeditus hujuſmodi orationis horam, ſibi in ſchedis præſcriptam perſolvere non valeret, aliud ejus loco munus adimplere tenebatur, ut hoc puncto ne momentum quidem temporis ſine hujus myſterii cultu, ac celebritate elaberetur. Tres omnino annos vixit Epiſcopus, florentique ætate mortalitatem explevit die 8. Septemb. 1641. in Cathedrali humatus. Cujus virtutes memorat eruditus amicus noſter Hippolytus Marracius in lib. Antiſtitum Marianorum in Appendice. Interamnæ Auguſtini memoriam excitavit Joan. Franciſcus Ferentillus utriuſque Signaturæ Referend. ejus germanus frater, in ſacello ſuæ familiæ Deiparæ Virginis dicato, his verbis in marmore exſculptam.

b De eo Angelonus in hiſt. Interamnenſi pag. 2. p 201. Mandoſ.

Deo Trino Vno
Auguſt. Ferentillo nobili Interamnenſi
I. V. D.
Epiſcopo Converſani,
Qui ab Vrbano VIII. P. O. M.
ad Epiſcopalem dignitatem evectus,
tamque magno cum animarum zelo,
ac pari vigilantia ſuſtineret,
immatura morte præreptus eſt.
Jo. Franciſcus Ferentillus in V. Sign.
Sanctiſſ. D. N. Papæ Referend.
Fratri benemerenti memoriam poſuit.
Vixit annos xl. dies x.
Obiit die vij. Septembris
MDC.XLI.

38 PETRUS-PAULUS Bonſius nobilis Florentinus ex Epiſcopo Acernenſi ad hanc Eccleſiam translatus ab Vrbano VIII. an. 1642. die 26. Maii. Exceſſit anno 17. ſui Epiſcopatus menſe Septembri 1656. ſepultus in ſua Cathedrali. XL.

ADDITIO.

(,, *Bonſio ſucceſſit anno 1658. 2. Decembris JOSEPH Palermus, Calaber, nobili genere natus, in utroque jure, & ſacra Theologia Doctor, auditor, qui in urbe adhæſerat Cardinali Martio Ginetti. Perluſtrata ſancta viſitatione Diœceſi, Synodum illicò celebravit, quæ typis data vires adhuc obtinet, cum ſit è melioribus æque inter priſcas, ac recentes. Effuſus fuit in divinis myſteriis ſuo populo aperiendis, & præſertim quadrageſimali tempore, quo ferè ſemper concionatus fuit. Summo zelo, ac doctrina difficillima quæque negocia feliciter procuravit. Varias ædes in ſua diœceſi ſacravit, ut docent inſcriptiones in illis appoſitæ.* XLI.

,, *In æde principe.*

D. O. M.

,, Sanctiſſimęque Virgini Deiparæ in cęlum aſſumptæ Titulari. ac tutelari tot eximiis Præſulibus nuptam cathedralem hanc Eccleſiam Conſecrationis tamen paraphernali diademate hactenus non micantem, Joſephus Palermus Epiſcopus Converſan. ſuam ipſam ſponſam venerabilius in poſterum excolendam ſolemni ritu conſecravit, ac ſulgentiſſimis crucis ſignaculis purpureis tamquam monilibus inſignivit. Alexandro VII. ſummo Pontifice. Philippo IV. regnante. D. Jo. Hieronymo Aquaviva, & D. Iſabella Philamarina Comitibus IV. Kalend Septemb. anno ſui Præſulatus II. Dominicæ vero Incarnationis 1660.

,, *In illa SS. Crucis PP. Capuccinorum.*

D. O. M.

,, Templum hoc
,, Ill. ac Exc. D. Antonii Aquaviva de Aragonia
,, Pietate conſtructum
,, Sanctiſſimæ Crucis gloriæ
,, Dicatum, & inauguratum
,, Illuſtr. ac Rever. Joſephus Palermus
,, Singulari erga nos benevolentia
,, Crucibus auctis
,, Ritu ſolemni conſecravit Prid. Kal. Sept. 1660.

,, *In illa PP. Minimorum Divi Franciſci de Paula*

D. O. M.

,, Templum hoc Regnantibus Domino noſtro Alexandro VII. ac Philippo IV. Hiſpaniarum Rege Illuſtriſſimus, ac Reverendiſſimus Dominus D. Joſeph Palermo Cuperſani Præſul inclytus

Do-

Dominante Illuſtriſſimo, ac Excellentiſſimo Domino D. Jo. Hier. Aquaviva de Aragona VIII. Cuperſani Comite ſolemni Ritu conſecravit die 15. Februarii Ann. Sal. 1662.

Sacrarum virginum regulam Divæ Eliſabeth Pannoniæ reginæ profitentium Eccleſiam, cui SS. MM. Coſmas, & Damianus titulum faciunt, etiam ſacravit, inſcriptio autem ad nos non pervenit. Epiſcopale palatium non modo refecit, ſed & recenti ſtructura nobilitavit, atque additis ad Architectonicæ normam ædificiis declaravit. Dum majora autem pro ſua ſponſa meditatur, Sanctæ Severinæ Archiepiſcopum Clemens IX. voluit anno 1670. die 1. Septembris.

XLII. *JOANNEM Stephanum Senarigam, Patritium Genuenſem, & in ſua Caſinenſi Congregatione ſacræ Theologiæ Doctorem, probitate, conſilio, ac magnitudine virtutis verè præclarum idem Clemens IX. 23. Februarii 1671. huic Eccleſiæ præfecit. Sui Muneris partes omnes cumulatiſſime implevit. Epiſcopale palatium pari & impendio, ac magnificentia undequaque perfecit. Cum in patriam gravium negociorum cauſa ſe contuliſſet, ad ſuam ſponſam tandem rediens Neapoli acuta febri interceptus, omnibus munitus Eccleſiæ ſacramentis, corporis exuvias an. 1679. reliquit in æde Divi Laurentii PP. Minorum Conventualium.*

XLIII *ANDREAS Senarigæ ſucceſſit die 13. Januarii 1681. ſacratus autem die 26. Januarii 1682. poſſeſſionem iniit ſuæ Eccleſiæ Februario ſequenti. Clarus natalibus hic ne fuerit, an non, dixiſſe ſufficiat, fuit è gente Neapolitana Brancaccia, quam nedum ſaga, togæ, purpuræ, ac mitræ illius antiquiſſimam nobilitatem exornant, ſed etiam altaria illius venerationi Catholicum orbem conciliant, cum quamplures ex hac gente Vaticani oraculum in indigetum alba recenſuerit. Pietatem, quam velut hæreditariam à ſua hauſerat gente, inter clericos Regulares Theatinos excoluit. Epiſcopus renunciatus omnes illas, quas in ſuo Timotheo dotes exigebat Apoſtolus, in ſe ſtuduit comparare. Indefeſſus in ſuo miniſterio diebus feſtis ante Auroram in Eccleſiam deſcendebat ſeminaturus optimus pater familias Evangelicum frumentum in animabus ſuorum filiorum, qui ibi eum confertiſſimi expectabant, ubi & ipſe poſteà incruento altaris ſacrificio ſui ſpiritus ardorem ſolabatur. Poſt veſperas enucleatione ſacrarum ſcripturarum controverſiis, deciſionibus moralibus, aut familiaribus id etiam generis ſermonibus plebem ſuam erudiebat, & ne extra Eccleſiam, quod ſemper in præjudicium pietatis cedit, vagaretur, obtinebat. Omnia ſuggeſta diœceſis quadrageſimali tempore tanti Epiſcopi ſudore fumarunt maximè cunctorum, qua gaudio, qua ſpirituali lucro. In odæo ſemper aſſiduus, etiam poſt divinum penſum, in Eccleſia multas transigebat horas cum ſuo numine colloquens ſub ſacrorum nube azymorum. In juſtificatione pœnitentium, conſolatione etiam vetularum, & pauperum omni nauſea dignorum alter erat Franciſcus Salſius. Propriis manibus ad infirmos communem Dominum pro viatico ad beatam Æternitatem deferre, ut Cervus ſitiens ad fontem Baptiſmatis ipſe accurrere pro regenerandis cujuſcumque conditionis infantibus, qui ad illum deferebantur, pravos mores omnibus nervis evellere, contra vitia ſemper inquirere, aberrantes oves inveſtigare, ac ad ſalutis paſcua deducere, Eccleſiaſticam libertatem intrepido pectore defendere, oppreſſorum miſerias, palma pro publicis, pro ſecretis eleemoſynis ſemper aperta, retundere, profligare, ſui gregis ſanctificationi incumbere, ad id omne irreprehenſibilis Præſulis ſtudia collimabant. Tempore publicæ calamitatis victimam ſe Deo obtulit, & alter veluti D. Carolus Borromæus ſpinis coronatus, fune collum circumdatus, excalceatus, cinere aſperſus, ac bajulans enormis ponderis crucem per publicas vias, clero præeunte, ac omni ferè civitate ſubſequente pœnitentium ritu proceſſit irato numini facturus ſatis, eodemque die poſtea in Eccleſia vix Cruce exoneratus ſuper ſuggeſto contra ſcelera declamavit, ita ut ipſo flente, & exclamante obdurati illico reſipuerint, qui revertebantur percutientes pectora ſua. Nec minus interea ipſe Antiſtes Andreas, duo Epiſcopalis palatii cubicula renovavit, menſæ redditus adauxit, donec regnans feliciter Clemens XI. ampliorem vineam die 18. Aprilis 1701. colendam dedit, nempè Conſentinam; ſed ad illam non priùs acceſſit, quam diſtributo inter pauperes Converſani omne, quod penes ſe habebat, etiam ipſam pro ſui ipſius ſolummodò uſu ſupellectilem, nihil ſecum referens, quàm ſuæ diœceſis univerſæ lachrymas filiales. Vivit adhuc ævo dignus, de quo rurſus in Conſentina Eccleſia redibit ſermo.*

Andreæ ſucceſſit PHILIPPUS, ut ad Apoſtolicum obeundum munus, Apoſtolorum etiam nomina foret incitamento, Meda, genere Inſubrico nobiliſſimus pariter, ut ſuus Anteceſſor, quod etiam coronant indigetes, & præcipuè D. Joannes Meda primus ſacerdos, & reformator ordinis Humiliatorum, & beata virgo Felix Meda, quæ anno 1319. à Mediolano ſedis Apoſtolicæ juſſu translata Piſaurum pro fundatione celeberrimi Sanctimonialium clauſtri, cui ſacratiſſimum corpus Domini titulum facit, in eo eluctata ſæculorum tabe ad ſuæ gentis decus, & civitatis præſidium ſervatur adhuc intacta & incorrupta. In ſeminario majori Mediolanea ſi pietate, ac ſcientiis imbutus fuit, & in ſcholaſtica Theologia in ſua patria doctoratus lauream, quam poſtea in utroque jure in Romano ſapientiæ archigymnaſio, recepit, ubi in utraque Signatura, ac ſacra Rota ad aliquot annos ſua exercuit talenta. Propontifex poſtea vaſtiſſimas Cremonenſem, & Spoletinam diœceſes ſumma navitate procuravit. Pontifex demum hujus Eccleſiæ trigeſimum quintum ſuæ ætatis annum agens die 23. Januarii 1702. ſola commendatione virtutis ab regnante hierarcha Clemente XI. prima promotione renunciatus fuit archetypus veluti pro cunctis poſtea ab ſe creandis Epiſcopis. XLIV

Poſſeſſionem iniit die 25. Novembris ejuſdem anni, & ut ad eam pervenit, numquam ab eadem abeſſe voluit. Totus in ipſa eſt, ipſius bono ſemper cumulatiſſime conſulit. Quotidie ſacris operatur, & fere in omnibus feſtis diebus homilias habet ad populum, & poſt veſperas catechesim Chriſtianam mira quidem facilitate ſemper enucleat. In ſua cathedrali cantum, quem vocant, figuratum ipſe primus, & peculiarem quamdam majeſtatem, ac magnificentiam in Epiſcopalibus functionibus invexit, pro qua novam ſupellectilem etiam pretioſam, atque omne inſtrumentum argenteum, & aureum divino cultui neceſſaria numquam ſatur ſummo inſtruxit impendio. Decorem domus domini in primis diligens gemina ſacella extitavit in ſua æde principe in ala dextera, in cujus termino tertium cæteris longè nobilius addidit pro Euchariſtica dape. Aram maximam peregrino archetypo, electis lapidibus, ſanctorum ſtatuis, miro opere, ac fere omnibus ornamentis, quæ architecti acerrimum ingenium effingere poterat, concinnavit, adeo ut ipſa inter pulchriores totius Peucetiæ ad ſui admirationem æque ac venerationem curioſitatis oculos trahat. Odæum prolatavit, organa refecit, ac ſitu nobiliore diſpoſuit. Laqueare, non modo auro, ſed etiam picturis, quæ ſacra myſteria repræſentant, illuſtravit. Sepulcra in profundum magis, atque magis deduci voluit, ut à domo Dei omnis gravis aura exularet. Pavimentũ ex integro pictis lateribus æquavit, eoq; nitore venuſtavit, ut cryſtalli ſpeciem referat. Turrim novo, & permulto ære campano ditavit, quod armonico modulo altiſſimi gloriam concinens ſuo etiam plaudit Epiſcopo. Sequens elogium ſuper ipſius templi maio. ve-

ſtibulo à parte iateriori affixum tantorum operum primas veluti lineas deſignat.

D. O. M.

Philippns Meda Mediolanenſis, Epiſcopus Converſanenſis Eccleſiam hanc cathedralem nimia vetuſtate ſquallentem, ac fere deformem translatione altaris majoris, atopliatione chori laqueari: undequaque fornicibus ad omnipotentis Dei gloriam, inſignis commodum cleri devoti ſolamen populi, ſuique ſucceſsorum exemplum. Non mediocri impenſa, de proprio, ac piorum eleemoſynis in ampliorem, ſanioremque formam paucorum menſium ſpatio ab ipſius adventu urgenti ſollicitudine redegit anno ſalutis 1703. die 31. Octobris.

In omnibus ſuæ diœceſis Eccleſiis ſimilem ſplendorem exigit, & præcipue ab inſignibus collegiatis Rutiliani, Turrii, & Nuſii, quæ non minus in ædificio, quam in ſacra ſupellectili matrem ſuam Cuperſani Eccleſiam æquant. Monaſteria ſacrarum virginum, alterum in civitate, cui Divus Joſephus, alterum in oppido Rutiliani, cui D. Clara titulum faciunt, à fundamentis reædificans novis Eccleſiis, novis officinis magnifico modo excitatis nobiliſſima reddidit. Peramplum palatium, multaſque illi contiguas domos mercatus ad alendam pro alteri juventutem ſummo impendio diſpoſuit. Sic ſeminarium à ſacroſancta Tridentina Synodo ſancitum, quod in diœceſi Cuperſani ob varias magni ſemper momenti difficultates obortas, numquam excitari potuerat, licet omni conatu Antiſtites pro eo ſemper inſtiterint, ac præcipue Brancaccius, qui pro eo jam quoſdam cenſus aſſignarat, & niſi ad Conſentinam Cathedram translatus fuiſſet, jam inſtituiſſet, adeo ardua quæque omnia ſuperarat, præſens Epiſcopus tempus opportunum nactus primo ſui præſulatus anno, univerſæ diœceſis emolumento adaperuit, ſanctiſſimis illud legibus firmavit, ac optimis præceptoribus pietate, ac litteris præclaris inſtruxit, quos inter primas obtinet doctiſſimus, ac probatæ virtutis vir D. Peregrinus Jacta Canonicus majoris ædis Cuperſanenſis, qui illud rectoris munere procurat, & ſacra Theologia illam feliciter imbuit juventutem. Epiſcopalem mire etiam amplificavit domum novis additis ædificiis, & cubiculorum ordine immutato, quæ etiam ad recentem architectonicæ normam diſpoſuit, perpolivit, ac etiam picturis exornavit. Pomarium pariter laxandi animi gratia oculis gratum, aſpectuque delectabile in theatri ſpeciem reddidit, fontibus etiam ea arte depictis exhilaravit, quos, niſi propius accederes, jam fluere crederes, aquarumque decurrentium ſuſurrus aure jam biberes. Calles olim invios, & inacceſſibiles viatorum incommoda miſeratus expurgavit, direxit, æquavit, illos præcipuè extra mœnia civitatis, quorum alterum ad D. Viti Polymnianum, alterum ad B. Virginis de Inſula ducit. Nec ſi interea magnam auri vim in hiſce operibus erogavit, pauperum forſan oblitus eſt; ipſorum inopiæ ſemper conſulit, ipſorum negocia illis potentium, ac magnatum ſemper præfert.

Omnes quippe virtutes in eo regnant; pietas autem, qua verè cunctos ut pater ſolatur, atque ut princeps exaltat, & juſtitia, qua ut judex ſolo conſulto Chriſto Domino pro noſtra ſalute paſſo, lites decidit, honores, ac dignitates confert, primæ veluti gemmæ in ſua mitra renident. Cum ſit in omni diſciplina conſpicuus, opus jam exornat ſacræ Theologiæ, ſacri textus, ſanctorum Patrum robore, atque authoritate munitum, in quo ſingulari doctrina agit de proximitate exitus Mundi, & ſuprema humani generis in valle Joſaphat diſcuſſione; quod ſi ipſius ſinet modeſtia, prælo quamprimum defatigabit. Vivit adhuc optimus Præſul, & ut diu vivat, ac ſemper incolumis ſua diœceſis ſuſpirat, imò & ipſa Apoſtolica ſedes, quæ difficillima hujus provinciæ negocia ſemper ei delegat, & præcipuè anno 1718., in quo in oppido Putiniani ſacrum excitavit perpetuæ clauſuræ prærogativa nobile gynecæum ſub regula Divæ Claræ, in quo ineffabili ſagacitate, ac modo ſemper blando, ac ſuavi, quo ipſum impoſſibile ſemper facillimum reddit, religioſam brevi ita confirmavit obſervantiam, uſus item opera geminarum monialium ſuæ diœceſis, quæ in illo D. Claræ in oppido Nuſii in ſolida virtute conſenuerant.)

JUVENACENSES EPISCOPI.

IUVENACIA (vulgo *Giovenazzo*) littoralis eſt civitas Peucetiorum in Provincia Terræ Barii duodecimo à Bario Metropoli milliario, habitata familiis ferè 550. Principi Melphitenſi Gonzagæ familiæ a utili temporali dominio ſubdita; non ex ruinis veteris Egnatiæ ædificata, ut quidam exiſtimant, ſiquidem inter Juvenacium, & veteris Egnatiæ ruinas, Polimnianum Bariumque urbes interjacent. Sed poſterioribus ſeculis, ut apparet, ædificata, agro pingui, & frumenti, vini, olearum, & amygdalarum fœcundiſſimo. Epiſcopatus Juvenacenſis antiquus eſt circa annum Chriſti 951. inſtitutus, cujus Præſul ex privilegio Barenſium Archiepiſcoporum in Provincialibus ſynodis primum locum gerebat. Cathedralis Baſilica titulo S. Mariæ, ac Thomæ Apoſtoli ſtructura, & ornamentis pro loci conditione magnifica. In ea 19. b Canonici ſacra miniſtrant, è quibus quatuor dignitate eminent. Archidiaconus, Archipresbyter, & duo Primicerii, è reliquis autem Canonicis unus eſt Theologus, alter Pœnitentiarius, inſuper Sacerdotes, & Clerici Miſſis ſubſervientes fermè ſexaginta. In civitate præter Cathedralem Parochiales Eccleſiæ duæ ſimplices, ſex in ſuburbiis, duo c virorum cœnobia, duo d Sanctimonialium ſepta, unum intra mœnia, & mons Pietatis. Fidelium animæ in civitate degentium ad 4000 Hic eſt natus Nicolaus de Palea ſocius S Dominici, multorum in Italia monaſteriorum fundator egregius, Peruſiæ defunctus anno 1235. Diœceſis Juvenacenſis perexigua eſt, uno dumtaxar oppido contenta, Terlicio nuncupato, ubi ſacra Archipresbyter adminiſtrat. Epiſcopatus iſte ad regiam ſpectat præſentationem, taxatur vero in libris Cameræ ad florenos 36. Ejus Præſulum continuatam ſeriem haud potuimus expiſcari, quam modo interrupte dabimus ex certis, probatiſque monumentis.

a Nunc familiæ de Judice.

b 20.

c tria.

d unicum.

A D D I T I O.

(,, *Juvenatia, ſeu Juvenatium, vulgo* Giovenazzo, *Terræ Barii Peucetiorum civitas eſt modici ambitus, de cujus origine multi multa ſcribunt. Ludovicus Paglia in Juvenacenſi hiſtoria nuper edita Juvenaciam à Perſeo conditam ante Chriſti nativitatem anno 1359. fabulatur. Sed poſterioribus ſeculis exædificatam cum cordatioribus tenet noſter Ughellus. Epiſcopatus autem Juvenacenſis inter recentiores antiquus eſt mea conjectura. Cum enim Urbanus II. Pontifex Eliæ Archiepiſcopo Barenſi,*

renſi,

„ *rensis, & Canusini Archiepiscoonitur jura confir-„ mant an. 1089. in diplomate ab Ughellio in Barensi-„ bus transcripto enumerat Episcopales sedes jam „ antea à prædecessoribus Romanis Pontificibus Ba-„ rensi & Canusino Archiepiscopatui possidendas, & „ regendas traditas, inter eas Juvenacensem re-„ censet. Quare jamdiu ante Urbani II. tempora „ Juvenatiam proprio fulgebat Episcopo. Cathe-„ dralis verò Juvenacensis Basilica Virgini super „ cœlos cœlorum Assumptæ, & S. Apostolo Thomæ sa-„ cra est. In ea ministrant 20. Canonici cum duplici „ præbenda, & quatuor dignitatibus, & plures alii „ Sacerdotes, & inferiores Clerici. Cura animarum „ in ea exercetur per Archipresbyterum; & cum uni-„ ca Collegiata sub invocatione Spiritus Sancti duæ „ aliæ recensentur parochiæ. Animæ civitatis om-„ nes ter mille computantur, 700. perstrictæ focula-„ ris. Urbem hanc item exornant virorum tria, uni-„ cum monialium cœnobia, puellarum conservato-„ rium, hospitale, & Mons Pietatis. Episcopium „ Cathedrali adhæret. Diœcesis unico duntaxat op-„ pido finitur. Episcopatus fructus taxantur in lib. „ Cam. Apost. ad flor. 44. verùm eorum valor est ducat. „ ultra 1000.)*

1 PANDONUS (r) aliquibus videtur primus Episcopus Juvenacensis à Joanne Barensis, & Canusinæ sedis Archiepiscopo constitutus. Anno Christi 951. ea auctoritate fulsit, quod in vetustissimo hujus sedis Tabularii documento ejusdem Archiepiscopi data sit facultas Pandono ordinandi Presbyteros Diaconos, aliosque Clericos in Ecclesia S. Felicis Confessoris Juvenacii. At nulla de Episcopali dignitate in eo fit mentio: nihilominus potestas ordinandi Episcopis propria esse videtur: narranti fidem faciet ejusmodi potestatis hic ex fide descriptum documentum.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Quadragesimo anno Imperii Domini Constantini, simulque tum coregnante D. Romano Porphyrogenito dilecto filio ejus serenissimis Imperatoribus nostris, mense Januarii, XI. Indict.

Ergo Joannes Dei gratia Archiepiscopus primo anno Præsulatus mei S. Sedis Canusinæ, & Barisinæ Ecclesiæ una cum Joannis Archipresbiteri, simulque Siphandi Imperialis Spatho Juden, & Advocatore nostri Episcopatui facto. Tibi Pandoni Clerico filio Cinnami Imperialis Sphata quondam, & Judex civitate Juvenaciæ absolutionem, seu libertatem Ecclesiæ B. Felicis Confessoris, simulque Pontificis quæsita per prædecessorem tuum esse videtur in eodem loco ergà ipso muro de prædicta civitate ab universa jure Sacerdotum, tam tibi ipsam absolvimus, seu liberamus, quam & hæredum vestrorum, ut perheunis temporibus vestra permaneat potestatem, quam & concedimus tibi Pandoni Clerico, ut potestatem habeatis in prædictam Ecclesiam tam tu qui supra, quam filii filiorum tuorum Baptismam facere, quam & ordinare ibidem Presbyteros, vel Diaconos, seu cunctos Ordines Ecclesiasticorum ad regimen præfatæ Ecclesiæ sine mea qui supra Ioannis Archiepiscopi contrarietate, quam & potestatem concedimus vobis, seu cui per vos datum paruerit ad regendam ipsa prædictam Ecclesiam, sonare campanam, seu pulso; de successoribus verò, nostrorumque ipsam sedem sanctam Canusinam fuerint ordinati, ut sit absoluta in eadem Ecclesia ab eorum juribus, de ipsa quidem ostensione. in quem ibidem dederitis, ut nullus Episcopus, vel Sacerdos potestatem ea inde habent subtrahere se, vestra quidem permaneat potestas, vestrisque heredum, quia vos quidem petistis ipsam prædictam Ecclesiam libertate, & dixistis ibidem de rebus vestra dare. Nos audientes in omni voluntate vobis consentimus, quia pro Dei amore, & mercedis animæ vestræ, & hospitalem, & laudem Dei, & luminaria, quæ ibidem fieri debent, die, noctuque in omni voluntate vobis consensimus, ut liberiemus vobis ipsam Ecclesiam prædictam, ut perheunis temporibus vestra quidem permaneat potestas, vestrisque hæredibus. Unde obligo me qui supra Ioannes Archiepiscopus, & meos successores tibi Pandoni Clerici, tuique hæredum, ut post relectam, atque ostensam fuerit hanc libertatem præfatæ Ecclesiæ à me qui supra emissam, si disrumpere vobis voluerimus, vestrisque hæredum, seu cui nos eagendam committeritis eam pro quacumque modis, vel ingeniis competere nos, qui supra, nostrosque successores vobis obligamur pœna comprehendi centum Constantini solidos, & in antea omni tempore adversus nos tacite permaneamus, & hanc cartulam præfatæ Ecclesiæ omni tempore, stabilisque permaneat firmam, quam sicut perlegitur tibi Leoni Subdiacono, simulque & Notario scribere commisimus in civitate Bari mense, & Indictione supra nominatis.

† *Ioannes gratia Dei Archiep. servus servor. Dei.*
† *Ego qui supra Ioannes Archiep. Barinæ Ecclesiæ.*
† *Ego Stephanus Presbyter consensio.*
† *Ego Ioannes Ipodiar consensio.*
† *Ego Ioannes Presbyter consensio.*
† *Ego qui supra Siphandus Imperialis protospata, & Iuden.*
† *Ego Madelbertus Presbyter consensio.*
† *Ego Sobrius Presb. & Primic. consensio.*
† *Ego Suscus Presbyter consensio.*
† *Ego Martinus Presbyter consensio.*
† *Ego Romoaldus Iuden.*

2 JOANNES, hujus Ecclesiæ Episcopus, cujus memoria extat in documentis Episcopii. Interfuit consecrationi Ecclesiæ Casinensis ab Alexandro II. Papa celebratæ anno 1071. apud Anonymum Casinensem. Sedisse ajunt ann. 25. I.

3 PETRUS ann. 1096 Episcopus erat Juvenacensis, quo Ecclesiam S. Eustachii de Padula hujus diœceseos consecravit. II.

4 BERNERIUS Juvenacensis Episcopus pro sua ecclesia privilegium obtinuit anno Dom. 1113. à Constantia Regina uxore quondam Boemundi Antiocheni Principis, quo Bernerio concessit pro anima ejusdem Boemundi decimam omnium introituum civitatis Juvenacensis, ac potestatem affidandi, ut vocant, quadraginta affidatos. Extat vetustum diploma in Archivio Cathedralis, cujus exemplar ex originali depromptum mihi transmisit, una cum aliis sequentibus Carolus Maranta dignissimus Juvenacensis Episcopus. Porrò Constantiæ privilegium est hujusmodi tenoris. III.

An. Domin. Inc. 1113. mense Decemb. Ind. 6.

Quoniam & secundum Dominum, & homines laudabile est benefacere, & quod justum est, Dei Ecclesiæ non negare: idcirco ego Constantia Regis Francorum filia, & quondam illustris viri Boemundi Antiocheni Principis uxor, concedo pro anima prædicti viri mei, & mea, parentumque meorum, S. Mariæ Ecclesiæ Juvenacensi, quæ est Episcopatus, ubi D. Bernerius, olim noster Capellanus, nunc autem Dei gratia Episcopus præsidet, cunctam decimam re-

(r) Ughellius Pandonum quemdam, Juvenacensem Episcopum affigit an. 951. doctus, seu potiùs deceptus vetustissimo quodam documento, à Græculo fortasse aliquo, cum Græciensis adhuc esset hæc regio, Latinæ Literaturæ inscio, rudissimè consarcinato, cujus vigore à Jo. Archiepiscopo Canusino, & Barensi plurimæ facultates conceduntur Pandoni in Ecclesia S. Felicis Confessoris Juvenacii. Pandonum autem ille existimavit Juvenacensem Episcopum, cui ipsi à Jo. prædicto facultas data sit ordinandi presbyteros, Diaconos &c. ad regimen præfatæ Ecclesiæ S. Felicis. Sed ex isto loquendi modo non sequitur infallibilis præsumptio, quod inde sit quis Episcopali munere insignitus, cum in grammaticali significatione *ordinare* non semper collationem sacramenti ordinis contineat per manuum impositionem, quæ propria est Episcopi: aliquando enim statuere, & disponere denotat, ut & distribuere, & suo quoque ordine disponere, nec non curiam, magistratum, senatumque perficere. Et hæc ea facultas est, quæ Pandoni tribuitur in illa Ecclesia S. Felicis, ut possit clerum pro suo arbitrio disponere, statuere, & certo quodam jure patronatus habere sibi subjectum. Ulterius ipse Pandonus in elargito diplomate Clericus nuncupatur, quod secus esset, si in gradu pontificiæ dignitatis extitisset. Hoc insuper jus ad ejus filios, & filios filiarum, atque hæredes in perpetuum extenditur, quod de Episcopo, & Episcopali successione interpretari nequit, licet de presbytero G. erat, & tunc temporis plurimæ in his locis Ecclesiæ Latini, & Græcanici ritus erant. Ea S. Felicis, ut deprehenditur ex præfato indulto, de jure patronatus erat Pandoni, ejusque familiæ, & quod expostularunt ipsius decessores, ipsa præfe, suique successoribus obtinuit libertatis, & exemptionis ab illius regimine. Quod ibi etiam exprimitur posse ipsum parere, scilicet, quod ibi possit fontem Baptismalem habere, & cætera adimplere, quæ ad plenitudinem decorem talis Ecclesiæ spectarent: quæ quidem satis indicant Pandonum ob hæc Episcoporum ordini omnino rejiciunt. Amentibus. Nec aliter sensit Ludovicus Paglia in hist. Juvenacensi novissime Neapoli edita, ubi Pandonum urbis Rectorem appellat.

rerum illarum, quæ nostro juri pertinent de introitibus nostræ civitatis Juvenacii, videlicet de animatis & inanimatis, mobilibus, frumento, hordeo, leguminibus, vino, oleo, animalibus, de tributo etiam civitatis, & affedatara affedatorum præsentium, & fatuorum. Insuper pro amore Dei, & salute præfati viri mei animæ, & nostræ, & ut Deus filios meos boaerificet, & exaltet; concedo eidem Ecclesiæ habere potestatem affidandi quadraginta affidatos, quos Ecclesia Dei securè, & sine calumnia habeat omni tempore, sicut curia nostra nunc habet suos affidatos. Concedo etiam eidem Ecclesiæ Presbyteros ejusdem civitatis, ut amodo præd. Reverendiss. Præsul, ejusque successores habeant eos in sua potestate, & judicent eos de offensis, in quibus offenderint. Cui præfatæ Ecclesiæ integram decimam omnium prædictarum rerum, ut dixi, concedo, exemptis legibus, & illis rebus, de quibus decima dari non convenit. Et ut hæc omnia, quæ prædicta sunt, firma, & stabilia omni tempore prænominatæ Ecclesiæ permaneant, sine contrarietate mea, meorumq; filiorum, & omnium ordinatorum, exactorumque nostrorum, & omnium hominum, jussi hoc præceptum scribi à Fusco nostro notario, & plumbea bulla nostri tiparii bullari, præfatoque venerabili Episcopo vicè nominatę sanctę Ecclesię dari.

† *Loco cujusdam signi, &c. Constantia adest locus † sigilli.*

IV. a Al. Vig. 5 URSUS a Juvenacensium Præsul fuit anno 1124. quo altare Ecclesiæ S. Eustachii de Padula dedicavit. Hic Anacleti II Antipapæ asseclæ, a quo anno 1130. sub protectione susceptus, ac sequenti privilegio exornatus, ubi diœcesis bona enumerantur.

Anacletus Episcopus servus servorum Dei, Venerabili Fratri Urso Juvenacensi Episcopo, ejusque successoribus canonicè promovendis in perpetuum.

Ea Apostolicæ Sedis officio nobis injuncto compellimur fratribus nostris Episcopis & Ecclesiis à Deo sibi commissis tuitionis, & protectionis nostræ manum extendere, & suam omnibus largiente Domino, justitiam conservare. Ea propter charissime frater Urse Episcope, tuis rationabilibus clementer postulationibus annuentes, Juvenacensem B. Mariæ semper Virginis Ecclesiam, cui, Deo authore, præsidere videris, beati Petri patrocinio, & præsentis scripti pagina duximus roborandam. Quæcunque igitur bona, possessiones, quæ præfata Ecclesia in præsentiarum justè & legitimè possidet, firma tibi, tuisque successoribus & illibata permaneant, in quibus hæc propriis nominibus exprimuntur. In civitate Juvenacensi, monasterium S. Mariæ, Ecclesiam S. Salvatoris extra civitatem, Ecclesiam S. Leonis, Ecclesiam S. Sylvestri, Ecclesiam S. Eugeniæ, Ecclesiam SS. Martyrum Joannis, & Pauli cum pertinentiis earum. Apud Castrum Terlitium, Ecclesiam S. Angeli, Ecclesiam S. Mariæ, Ecclesiam S. Nicolai, Ecclesiam S. Luciæ, Ecclesiam S. Juliani cum pertinentiis earum, Casale Vrassanum cum Ecclesiis suis, Casale S. Leutii, & Ecclesias suas, Casale Circitanum cum Ecclesiis suis, quæcunque præterea in futurum, largiente Deo, justis modis poteritis adipisci firma tibi, tuisque successoribus, & integra conserventur. Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, tam tibi quam Clericorum, & pauperum usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in posterum Ecclesiastica, sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit potestatis & honoris sui careat dignitate, reamq; se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo Corpore & Sanguine Dei, & Domini Nostri Jesu Christi Redemptoris aliena fiat, atque in extremo examine districtę ultioni subjaceat. cunctis autem eidem Ecclesiæ justitiam servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum judicem præmia æterna; pacis inveniant. † Locus signi, in quo extant infrascripta verba, videlicet, Dominus fortitudo plebis suæ, in circulo, intus verò, Sanctus Petrus, sanctus Paulus, Anacletus Papa II. Ego Anacletus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus. Locus alterius signi. Datum Beneventi per manus Saxonis S. R. E. Presbyteri Cardinalis & Cancellarii, Incarnationis Dominicæ 1130. Indictionis octavæ, Pontificatus autem Domini Anacleti II. Papæ anno primo.

Simili privilegio idem Ursus anno sequenti 1131. ab Angelo Barensi, & Canusino Archiepiscopo nobilitatus est, eique, ac successoribus suis concessa in Provincialibus Conciliis prima sedes in hunc modum.

Angelus Dei gratia Barensis, quæ & Canusina est, Sedis Archiepiscopus. Dilecto fratri, & venerabili Urso Iuvenacio Episcopo, & eius successoribus in perpetuum.

Omnipotentis Dei benignitas ad hoc Barensis Ecclesiæ moderamen nobis contulit, ut personis reverendis honores debitos conferamus, & nostri Archiepiscopatus Ecclesiis matricibus antiquis, & dignitates, & possessiones conservemus. Et quia Iuvenacina, cui Deo authore, præsides, Ecclesia nullo Metropolitanæ sedis privilegio, prædecessorum tuorum negligentia munita dignoscitur, intelligibili providentia Ecclesiam prænominatam cum Parochialibus Ecclesiis, & justis suis omnibus possessionibus, nostri decreti pagina confirmari, & communiri postulasti, tuæ itaque fraternitatis petitioni legitimè effectum non denegantes, absque præjudicio alicujus Ecclesiæ. præsentis auctoritatis decreto tam tibi, quam & successoribus tuis, totam Juvenacii Episcopatus Parochiam disponendam, semper tenendam, & possidendam concedimus, & confirmamus, videlicet Iuvenacium, Terlitium, cum omnibus monasteriis servorum Dei & puellarum, quæ in eorum pertinentiis, seu intra ea sita sunt, Vrassanum, Ecclesias S. Leutii, alteram quæ dicitur in Cavallaro, alteram in deserto, Guarassanum, Numinum, Ferulatium, Balenum, Suberitum, Meppasanum, Circitanum, Casam maximam Mazcaricum, S. Eugeniam S. Quiriacum de vinealibus, Sayda, Selice, Saulanum, Cilianum, Valenzanum, Arucco, S. Demitrum, S. Mariam in Lama, Riminianum, Punaillum, Villam, Lacum, Meridianum, Paternum, Villulam, Speluncam, Cursinianum, S. Agatham, S. Nicolaum de Lapedisio, S. Petrum de Casilis, S. Cosmum de portu, & S. Salvatorem. Quæcunque etiam supradicta Ecclesia Juvenacina ad præsens, seu in posterum concessione Pontificum, liberalitate Principum, oblatione fidelium poterit adipisci, tibi, tuisque successoribus semper illibata permanere decernimus; sed & si quando Concilium Provinciale, juxta quod Canones præcipiunt, celebraverimus, primam post nos in consensu fratrum Cathedram à dextris habere concedimus. Sanè si quis in futurum (quod absit) contra hujus nostræ auctoritatis inscriptionem facere tentaverit, secundo tertiove commonitus, nisi resipuerit, à Christi, & Ecclesiæ corpore alienus fiat; Conservantibus autem pax à Deo, & misericordia præsentibus. & futuris sæculis conservetur. Actum anno Incarn. Dom. 1131. scriptum à Donato Subdiacono nostro. Angelus Dei gratia Baren. & Canus. Archiep.

Gratiosum deinde diploma Ursus à Rogerio Siciliæ Rege suscepit, quod pro salute Rogerii Comitis patris, matrisque suæ Reginæ Adelaidæ, animæque suæ liberaliter concessit anno 1134. Concessionis exemplar ab originali ita se habet.

In nomine Domini Dei æterni, ac Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno Incarnationis eiusdem 1133. Ind. 2.

Ego Rogerius Dei gratia Siciliæ, & Italiæ Rex, Rogerii I Comitis heres & filius.

Si justæ postulatio voluntatis omnibus Dei cultoribus, locisque venerabilibus studio debet prosequente compleri illis præcipuè, qui pro culpis & offensionibus nostris Dei misericordiam orationibus insistendo incessanter invocant, piis postulationibus effectum jugiter impendere debemus. Ea propter Urso Iuvenacensis Ecclesiæ venerab. Episcope petitionibus tuis clementius annuentes, pro salute animæ Patris nostri gloriosæ mem. Rogerii Comitis, Matrisque nostræ Adelaidæ Reginæ, & nostra, nostrorum denique parentum, donamus, & concedimus, tibi tuisque successoribus, & Episcopatui S. Mariæ, cui Domino authore præsides, totam diœcesim suam

cum

cum omnibus Ecclesiis suæ ditioni ubique jure pertinentibus: decimas quoque redditaum omnium Civitatis nostræ Juvenacii, & ut pariter Ecclesia affidandi quadraginta affidatos potestatem habeat, quos Ecclesia omni tempore liberè, atque quiete teneat, & possideat. Tibi quoque, & omnes ecclesiastici ordinis gradus, Canonicatus, videlicet, & Monachatus in prædicta diœcesi consistentes in prædictæ Ecclesiæ, & tua, successorumque tuorum judicatione liberè consistant. Ista, inquam, prædicta, & omnia illa quoque, quæ prædecessorum nostrorum privilegiis, seu donatione jam sæpè dicta Ecclesia juste, atque canonicè tenet, & possidet, vel quæ in posterum liberalitate Principum, oblatione fidelium, concessione Pontificum poterit adipisci, concedimus habenda, tenenda, & perpetuo jure possidenda sine nostra, nostrorumque hæredum, vel successorum contrarietate. Si quæ verò, quod absit, magna humilisve persona hujus nostræ concessionis paginam etiam in aliquo violare, vel interrumpere quolibet modo præsumpserit, sciat sese compositurum auri libras decem, medietatem palatio nostro, & aliam medietatem parti prænominatæ Juvenacensis Ecclesiæ, præsensque decretum pristinum robur obtineat. Porro ad hujus nostræ concessionis, & confirmationis indicium per manus Vvidonis nostri notarii scribi, nostroque sigillo insigniri jussimus. Data Salerni per manum Guarini nostri Cancellarii 12. Kalend. Augusti anno Regni nostri 4. adest signum orbiculare cum verbis circum circa, videlicet, Ego Rogerius Rex qui supra. Rex semper vivas, pius & clemens, Domini vas, Hac cruce signatum stabo, nunquam violatum.

V. 6 BERTUS sedit in hac Ecclesia Vvilelmi Regis temporibus, cuius munificentia Juvenacensis Eccl. inopia sublevata est. In eiusdem Berti gratiam anno 1172. regium cusum diploma est huiusmodi.

In nomine Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Vvilelmus divina favente clementia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ.

Regiæ liberalitatis munificentia semper Ecclesias Christi sua consuevit benignitatis suffragio relevare, & beneficiorum muneribus ampliare. Tu itaque Berte venerab. Juvenacen. Episcope fidelis noster, dum Ecclesiæ tuæ inopiam nostro conspectui præsentares, & exponeres, majestati nostræ attentiùs supplicasti, ut concederemus tibi & ecclesiæ tuæ potestatem affidandi vigintiquinque homines ad opus ipsius Ecclesiæ. Nos autem petitionibus tuis aures nostræ celsitudinis inclinantes tibi, & ecclesiæ Juvenacensi potestatem indulsimus ad opus ipsius ecclesiæ vigintiquinque homines affidandi juxta usum, & consuetudinem ecclesiarum, & Baronum illarum partium, qui potestatem habent homines affidandi. Ad hujus autem nostræ concessionis memoriam, & inviolabile firmamentum, præsens scriptum per manus Tancredi nostri notarii, & bulla plumbea nostro typario impressa jussimus insigniri, anno, menso, & indictione subscriptis. Data in urbe felici Panormi per manus Gualterii Dei gratia vener. Archiepiscopi Panormitani Regii familiaris, & Matthæi D. Regis Vicecancellarii anno Domin. Incarn. 1172. mense Julii, Indict. 4., Regni vero prædicti D. nostri Vvilelmi Dei grat a gloriosissimi, & magnificentissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ & Principatus Capuæ anno 7 feliciter. Amen Amen Amen.

Eodem anno mense Novembris Raynaldus Barensis, & Canusinus Archiepiscopus præter ea quæ Angelus, ac Matthæus Archiepiscopi prædecessores sui Juvenacensi Ecclesiæ contulerant, alia addidit in usum Berti Episcopi, ac successorum eius. Tenorem donationis eius, quia facit ad dignitatem diœcesis Juvenacensis describere visum est.

Rainaldus Dei gratia Barensis, & Canusinus Archiepiscopus, Vener. Fratri Berto Juvenacen. Episcopo, eiusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Cum Barensis Ecclesiæ regimen Domino disponente, quanquam immeritè susceperimus, ea nos oportet diligentius vigilare, & suscepti officii studio insudare, quatenus & Ecclesia nobis (Domino volente) commissa operis executione clarescat, & quæ à prædecessoribus nostris justè, ac canonicè facta sunt, præcipuè quæ ad dilatandam Pontificalis gloriæ dignitatem spectare videatur, auctoritatis nostræ robore debeant (Domino perducte) communiri. Hujus itaque rei consideratione, Vener. in Christo frater Episcope, provocati, & speciali, quam ad tuam personam habemus, affectione inducti, tuis justis postulationibus, clementer, & benignè annuimus, & ad exemplar S. recordationis prædecessoris nostri Matthæi Barensis Archiepiscopi Juvenacensem Ecclesiam, cui (Deo auctore) præesse dignosceris, sub Barensis Ecclesiæ, & nostra protectione suscipimus, & de gratuita voluntate totius Capituli nostri, præsentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascunque possessiones, quæcunque bona, eadem Eccl. concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis possidet, aut in futurum poterit adipisci, tibi, & successoribus tuis firma semper, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Juvenacium, Terlicium, Circium, Vrassanum, S. Leutium in Cavallaro, S. Leutium in deserto, Guarassanum, Numinum, Ferulatium, Baleuam, Suberitum, Spleluam, Mappasanum, Circitanum, Casamaatinam, Maczaricum, S. Eugeniam, S. Ciriacum de Vinculis, Suidam, Sellaitte, Sanlanum, Cilianum, Valenzanum, Aruaitte, S. Demetrium, S. Mariam in Lama, Priminianum, Puczillum, Villam, Lacum meridianum, Paternum, Villulam, Padule, Speciam, Cursinianum, S. Agaten, S. Nicolaum de Lapedzo, S. Petrum de Casellis, S. Cosmam de Portu, & S. Salvatorem; ad hæc omnes fundos, & casalia unacum domibus, olivis, & vineis, servis, & ancillis, massis, & massaritiis, molendinis, portubus, montibus planitiebus, & pratis simul cum plebibus, sive etiam omnibus titulis, vel capellis suis, & cum omnibus monasteriis virorum, seu fœminarum, Grecis, aut Latinis, intus in civitatem, vel de foris, & cum universis Ordinibus Ecclesiasticis, necnon & Parochia tua, & quicquid honoris, possessionis, sive dignitatis in, & eadem Ecclesia justè, & rationabiliter possidetis, tibi, & successoribus tuis præsenti privilegio confirmamus. Et quia Ecclesiam tuam speciali cupimus privilegio decorare, concedimus tibi, & successoribus tuis, ut quotiescunque pro conventu, vel Concilio celebrando, aut solemnitatibus, pro quibus ad Barensem Ecclesiam de jure venire debetis, à nobis, vel successoribus nostris, tu, vel successores tui fueritis vocati, primam à nobis sedem, dexteram videlicet, habeatis. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed illibata omnia, & integra conserventur eorum, pro quorum substentatione, & gubernatione concessa sunt in usibus omnimodis profutura, salva Ecclesiæ Barensis auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, sæcularisve persona hanc paginam nostræ constitutionis sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi præsumptionem suam, digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi, aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiæ sua jura servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi: quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Et sigillum plumbeum eiusdem D. Archiepiscopi pendens erat ibi, & ipsius subterstatio in hæc verba. Ego R. ynaldus Dei gratia Barensis Archiepiscopus, & Canusinus, & scriptum erat inferius juxta sigillum plumbeum in hæc verba.

Datum Bari per manum Petri Camerarii, & secretarii D. Barensis Archiepiscopi, 8. Kalend. Decemb. Indict. 6. Incarnationis Dominicæ anno 1172. Pontificatus vero D. Raynaldi Barensis, & Canusini Archiepiscopi anno secundo. Quod scriptum publicationis scripsi ego, qui supra Joannes Paulus publicus Juvenacensis Notarius, quia interfui, & meo signo consueto signavi.

Locus † signi Not. Regalis Juvenacil.

Rogerius Judex, Nicolaus Jannotti filius.

Obiit Bertus anno 1178. Salerni & in Cathedrali sepultus hoc insculpto ad tumulum epitaphio, quod adhuc extat.

Anno Domini MCLXXVIII. quinta die intrante mense Novemb. Indict. xii. hic requiescit D. Bertus Juvenacensis Episcopus.

VI. 7 PAULINUS vixit anno 1184. Obiit mense Augusti, ita in mortuali Cathedralis Ecclesiæ. („ *Anno 1191. sacravit novum Baptisterium in* „ *Ecclesia parochiali S. Mariæ extructum, ut docet* „ *monumentum, quod, teste Ludovico Paglia, servatur in Chartulario Ecclesiæ SS. Jo. & Pauli* „ *hujus civitatis.*)

VII. 8 MALDISII Episcopi Juvenacensis mentio in eodem libro, annus tamen non extat.

VIII. 9 URSUS Ecclesiæ Barensis Primicerius, Juvenacensis Episcopus fuit, obiit anno 1218. ut refert Antonius Beatillus in historia Barensi lib 2.

IX. 10 P. *a* fortè PETRUS an. 1226. à Capitulo electus ab Honorio III. Papa meruit confirmari, & vacante Barensi Ecclesia, commisit Bituntino, & Melphiensi Episcopis, ut eidem munus consecrationis impertirent, ut ex epist. 311. fol. 136. anno 10. Pontif. habetur in regest. Vatic.

a PALMERIUS Ex citato Paglia, cujus memoriam ait haberi adhuc an. 1246.

X. 11 LEONARDUS de Sermineto Monachus Fossænovæ Ordinis Cisterciensis vir laudatissimæ vitæ, ac litterarum peritia clarus ab Innocentio IV. post diuturnam vacationem ad hujus Ecclesiæ fastigium promotus est anno 1253. de cuius promotione hanc scripsit Innocentius epistolam ad Henricum Barensem electum, quæ extat in regest. Vat. num. 457. fol. 240. anno 10.

Marino electo Barensi, &c.

Cum, sicut te nobis intimante accepimus, Juvenacensis Ecclesia, quæ suffraganea Baren. existit, longo iam tempore fuerit Pastoris solatio destituta, nos volentes eidem Ecclesiæ, ne patiatur in spiritualibus, & temporalibus læsionem, de persona idonea, quæ tanto oneri conveniat providere, districtè tibi per Apost. auctoritatem committimus, ut dilectum filium Leonardum de Sarmineto Monachum monasterii Fossænovæ Cisterciensis Ord. Tarracinæ diœcesis, de cujus honestate conversione, & religione conspicua, & commendata in spiritualibus, & temporalibus circumspectione laudabili nobis test. perhibetur, eidem Juvenacensi Ecclesiæ auctoritate nostra in Episcopum præficias, ac Pastorem facias à Capitulo, & subditis ipsius Ecclesiæ tanquam patri, ac pastori animarum suarum obed. & rev. eidem exhiberi. Contra, &c. non obstant &c. si personis aliquibus à Sed. Apost. sit &c. quod per litteras Apost. interdimus suspendi, &c. Datum Perusii 10 Kal. Martii anno 10.

Duæ aliæ epist. in eod. regest. sunt scriptæ, una ad Capitulum Juvenacense, ut Fratri Leonardo de Sarmineto Ord. Cistercien. Monacho, Juvenacensi Episcopo electo obediant. *Datum Perusii 5. Kalend. Martii*, altera Tarracinensi, Casertanensi, ac Verulano Episcopis scripta, ut eidem Leonardo electo munus consecrationis impendant. *Datum Perusii Non. Martii eodem anno Pontif. 10.*

De Leonardo habemus, illum fuisse Ecclesiasticæ libertatis infracti animi assertorem, nulloque unquam illum extremo discrimine vel à justo, decoroque divelli potuisse. Donationes Regum, Principumque Ecclesiæ suæ assertas curavit ad æternitatem in authenticam formam redigendas, & in Episcopii Archivio conservandas. Sibi creditam Ecclesiam ubique, & semper strenuè defensavit, & postquam per multos annos illam egregiè, ac sanctè administrasset, defunctus est, nec sine populorum lachrymis in Cathedrali sepultus: cujus extat præclara memoria in monumentis cœnobii Fossænovæ, cui nonnulla ad pietatem elargitus est.

12 PALMERIUS *b* Juvenacensis fuit Episcopus, tempus tamen quo vixerit ignoratur, de quo tantum mentio habetur in lib. Cathed. Videtur vixisse ante fratrem Joannem, vel Salvium.

b Ille Me, de quo supra ante Leonardum.

13 SALVIUS Tribuniensis Episcopus à Juvenacensi Capitulo expostulatus a Gregorio X. confirmatur anno sal. 1275. Datum Belguardii 2. Idus Maii anno 4. ita in reg. Vatic. epist. 28. fol. 219. XI.

14 Fr. JOANNES de Trano Ord. Minorum Juvenacensis Episcopus Cathedralem Ecclesiam olim à Federico II. Imperatore extructam solemni ritu consecravit anno 1283. die 2. Maii, ut ex schedula membranacea paucis ab hinc annis reperta in demolitione majoris altaris a Julio Masio Episcopo magnificentius restituti in hæc verba. XII.

Dicatum seu consecratum fuit hoc altare secunda die mensis Maii sexta Indictione † In nomine sanctæ, & Individuæ Trinitatis consecratum est hoc altare ad honorem Beatissimæ semper Virginis Mariæ Genitricis Dei & D. N. I. sanctorum Martyrum, & sociorum ejus, atque Crysanthii, & Dariæ g. n. no. Cosmæ, & Damiani g. & Processi, & Martiniani g. ac sanctorum Innocentium, quorum reliquiæ hic positæ sunt à Domino Fratre Joanne Ord. Fratrum Minorum Juvenacii Episcopo, sub anno Inc. D. N. I. MCCLXXXIII. mense Madii secunda die ejusdem vi. Indict. P. D. Mar. P. iv. & P. æsidente D. Romualdo Barensi Archiepiscopo ann. 1.

Item alia inscriptio ibidem reperta fuit sic scripta.

Istas reliquias SS. Innocentium de partibus Ultramarinis per annum unum ante consecrationem istius majoris Juvenacen. Ecclesiæ Presbyter Matthius filius Madii, quondam Gulielmi de Juvenacio, & reliquiæ vero aliorum supradictorum Sanctorum fuerunt inventæ per revelationem a quodam homine laico in Ecclesia S. Eustachii de Padula, non longè ab hac civitate Juvenacii, & delatæ occultè per eundem laicum ad istam majorem Juvenacensem Ecclesiam per mensem ante dedicationem istius Ecclesiæ. Ita inventæ sunt in istis duabus pecis, & sine scripto ear discernerent, idem frater Joannes Juvenacen. Ecclesiæ Episcopus. Quæ quidem reliquiæ præter illa videlicet SS. Processi & Martiniani fuerunt repositæ in altari dictæ Ecclesiæ S. Eustachii in dedicatione Ecclesiæ per manum D. Petri Q. vnarr. Juvenacii Episcopi sub anno Incarn. D. N. I. 1096. Præsidente D. Elia Archiepiscopo in Baro. Ita invenit inscriptis idem frater Joannes Juvenacen. Episcopus † sigillatum cum sigillo suprad. D. Petri Juvenacen. Episcopi, cum suprad. reliquiis. Reliquiæ vero SS. Processi & Martiniani martyrum fuerunt positæ in dedicatione altaris dictæ Ecclesiæ S. Eustachii per manum D. Ursonis Q. Juvenacii Episcopi sub anno Incarnationis D. N. I. MCXXIV. In festivitate S. Eustachii, & sociorum ejus; quod inventum & scriptum idem frater Joannes Juvenacii Episcopus, & in modum suprascriptum. Hactenus schedu. in lib. ejusdem Cathedralis ab ipso Fr. Joanne anno 1301. incœpto, aliqua ad Episcopatum Juvenacensem attinentia notata leguntur. Porrò Joannes iste Minorita Episcopus obiit anno 1321. die 8. Januarii, ut in prænotato libro habetur. Jacet in marmoreo tumulo in Cathedrali, cum habitu, ac tonsura Franciscani Ordinis, ubi est inscriptio, quam vetustarum litterarum ignari haud legere potuerunt; nos eam non vidimus, sed ex aliorum relatione, hæc enarravimus.

XII 15 JOANNEM de Venetiis, (1) Ordo ignoratur, fuisse Episcopum Juvenacensem citatus liber notat.

(1) Hunc Joannem Venetum, Ordinis pariter Minorum, Ludovicus Paglia in sua hist. Juvenacensi præponit Joanni de Trano; ejusque memoriam extare docet ab anno 1298. ad 1304. quo mense Junio excessit è vivis: successoremque deinde excepisse Joannem de Trano, qui decessit 8. Januarii 1321. Ille vero, qui an. 1283. consecravit Juvenacensem Cathedralem, fuit Joannes Venetus.

a Alter infra referendus.

notat. Forte ille a reliqnit pretiosain insulam gemmatam, ubi ex acu legitur:

Fr. Joannes Italus fieri fecit
anno MCCCXLII.
Joannes Hispanus Episcopus
instauravit anno MDLVI.

Sed hæc verba mendosa videntur in anno 1342. cum clare constet Jacobum de quo mox dicemus tunc temporis Episcopum Juvenacen. fuisse, ut ex regest. Vatic. erui potest. Itaque Joannes iste de Venetiis vel non fuit hujus Ecclesiæ Episcopus, vel alio tempore vixit.

XIV 16 Fr. GUILLELMUS Alveniacus Anglus Ordinis Minorum, quem panlo ante ad hunc Episcopatum Juvenacensem legirimè promotum, jubet Robertus Rex Siciliæ à suis Justitiariis admitti, & circa recuperationem jurium prædictæ Ecclesiæ fideliter adjuvari. En Roberri epistola ex registro Regio signato 1329. littera B. fol. 237. quam refert Waddingus tom. 3. Annal. Minorum.

B

Robertus, &c. Justitiariis Terræ Barii, nec non Officialibus, & universis hominibus civitatis Juvenatii præsentibus, & futuris fidelibus suis, &c. Cum venerabilis & religiosus vir Fr. Guillelmus de Anglia Ordinis Fratram Minorum sacrę paginę Doctor, Consiliarius, familiaris, & fidelis noster ad Episcopatum Javenacen. noviter canonicè sit promotus, & confirmatus legitimè nos eum altas, & contemplatione præmissa, sincero, & charitativo Dominico prosequentes affectu, fidelitati vestræ mandamus, quatenus in omnibus, quæ ad ipsius Ecclesiæ commodum, & utilitatem sui Pastoralis officii rationabiliter spectare noscuntur, circa etiam recuperationem jurium ipsius Ecclesię, & suaram per consequens si expedit, efficaciter debitis auxiliis, consiliis, favoribus assistentes vos prædicti homines, de consuetis, & debitis tam ipsi Ecclesiæ, quam ejus prædecessoribus devotè pareatis, & efficaciter intendatis; præsentes autem litteras post opportunam inspectionem earum præsentanti restitui volumus pro cautela. Dat. Casæ sanæ supra Castrum-maris de Stabia per Jo: Grillum, an. Dom. MCCCXXX. penultima Julii xiii. Ind. Regnor. nostrorum an. vigesimosecundo.

C

Ex his habemus hoc anno 1330. Juvenacii Episcopum fuisse Guillelmum hunc Anglum, tametsi nec in Apostolico Registro, nec in libro Obligationum reperiatur ejus electio, nec annus obitus ejus, qui potuit extitisse ante annum 1333. quo Jacobus electus est hujus Ecclesiæ Præsul. Vvaddingus lib. de Scriptoribus Ord. Minorum scribit hunc obiisse Avenione anno 1332. quod benè concordat cum electione Jacobi. Plura scripsisse Vvillelmum cum esset vir doctus habetur apud Pitseum de Scriptoribus Anglis, & apud eundem Vvaddingum, quem deprædicat virum pietatis, & doctrinæ tirulis insignem, tnm in sacris tum in prophanis litteris optimè versatum.

D

XV. 17 JACOBUS Morola b, seu Moronus Juvenacensis successit anno 1333. 17. Apr. promisit solitum subsidium sacro Senatui. Defunctus sub Clemente VI. anno 1350. cujus majores tempore Federici II. Imp. è Mediolano Juvenacium transmigrarunt, cujus etiam insignia spectantur in aula Episcopii cum hac inscriptione.

b Cujus familiæ fuerit, ignoratur.

✠ *Anno milleno centum ter, ac quadrageno*
Cum quarto Jacobus Præsul probus ædificavit
Has ædes ad honorem Basilicæ Juvenacen.
Gratia Papalis cui tunc præfecit eundem.

(„ *JOANNES post Jacobum Episcopus erat Juvenacensis an. 1342. at testatur pretiosa mitra gemmata, quæ in sacrario asservatur ab eo elargita, & post secula ab altero Joanne instaurata, ubi ex acu legitur:* Fr. Joannes Italus fieri fecit an. MCCCXLII. Joannes Hispanus Episcopus instauravit 1556. *Non diu superstes fuit.* XVI.

„ *JACOBUS alter Carrubba, Potentinas, quem ab ejus gentilitio stemmate Moronæ familiæ communi nonnulli decepti Moronum appellant, Joanni successit an. circiter 1343. annoq; insequenti ædes Episcopales ędificandas curavit, ut ex supra allata ab Ughello inscriptione, quę supra palatii fenestram legitur, patet. Defunctus est sub Clemente VI. an. 1350. ut testatur Ughellus.*) XVII

18 Fr. RAYMUNDUS Ord. Eremitarum S. Augustini successor datus est Jacobo. Hic ut supra narravimus tom. 1. in Episcopis Suttinis cum Hugolinus Episcopus Sutrinus ad Ecclesiam suam pervenisset, & in gravem incidisset morbum, ita ut mortuus penè judicaretur, relatumque fuisset ad Curiam, Sutrinam Ecclesiam vacare à Clemente VI. Sutrinus creatus est Episcopus, munusqne consecrationis ab Episcopo Card. Albanensi accepit; cognita deinde veritate de valetudine Ugolini, Raymundus Juvenacensi Eccl. præficitur Kal. Decembris ann. 1350. ut habetur in epist. 48. fol. 54. ann. 9. Clementis in Regest. Vatic. Plures annos Raymundus, cum laude prudentiæ rexit Juvenacensem Eccl. apud quam defunctus, & humatus jacet. XVIII

19 ANTONIUS (1) Raymundi immediatè successor fuit. („ *Hic filius fuit Nicolai Cipolloni, instituti Dominicani Assecla, an. 1384. ad Fesulanam Episcopatum translatus, ubi plura de eo.*) XIX.

20 NICOLAUS ab Urbano VI. circa annum Dom. 1386. hujus Ecclesiæ præficitur in Pastorem. Excessit è vivis an. 1390. XX

21 FRANCISCUS Rolandinus Episcopus Tropejensis ad hanc Juvenacensem Ecclesiam transfertur à Bonifacio IX. anno 1390. Sacroque Collegio subsidium spondit die 22. Maji ejusdem anni, ac recognovit pro Nicolao prædecessore Antonio anteprædecessore, & Raymundo præanteprædecessore suo, quarum rerum extat mentio in lib. Oblig. ejusdem Bonifacii. XXI.

22 GRIMALDUS de Turculis Juvenacensis Episcopus patriæ electus die 14. Octob. 1395. Obiit an. 1433. ut ex Actis Consist. liquet. XXII.

23 PETRUS Urbevetanus, electus an. 1433. 10. Kal. Junii ab Eugenio IV. XXIII

24 ANTONIUS tituli S. Chrysogoni Presb. Card. Ilerden. hujus Ecclesiæ fuit Commendatarius anno 1455. XXIV

25 HECTOR Galgane de Aversa factus est hujus Ecclesiæ Episcopus à Calixto III. ann. 1457. XXV

(1) Ab anno 1381. ad 1388. in hac cathedra sedisse Joannem è Spinella familia Juvenacensem testatur Ludovicus Paglia in hist. Juvenacensi: quæ tamen cohærere non possunt cum relatis ab Ughello, & iis, quæ diximus in 3. tom. in Fesulanis.

die 17. Martii, quo ab Alphonso I. Rege omnium privilegiorum suæ Ecclesiæ obtinuit confirmationem in hunc modum.

Alphonsus Dei gratia Rex Aragonum, Siciliæ, citra, & ultra Farum, Valentiæ, Hierusalem, Ungbariæ, Majoricarum, Sardiniæ, & Corsicæ, Comes Barchinonæ, Dominus Athenarum, & Neopatriæ, ac etiam Comes Rossilionsis, & Ceritaniæ.

Magnifico, & nobilibus viris Jaymo de Caspa de nostra Bibliotheca, Dobanario civitatis nostræ Juvenacii, seu ejus Locumtenenti præsenti, & futuro, & D. Stephano Archidiacono majoris Juvenacensis Ecclesiæ, & Angelo Ritio J. V. D. Dobaneriis quoque terzariæ ferri, nec non Albertino de Padua Dobanerio Scamnagii dictæ civitatis, & aliis, ad quos de infrascriptis pertinebit, Consiliariis, fidelibus nostris dilectis gratiam nostram, & bonam voluntatem. Noviter pro parte Episcopi, Capituli, & Cleri dictæ civitatis fuit majestati nostræ reverenter expositum, videlicet. Cum temporibus longè decursis, quorum memoria hominum in contrarium non existit, Episcopatus, Clerus, & Capitulum civitatis prædictæ habere consueverant decimam integram, & completam de omnibus, & quibuscunque introitibus dictæ Dobanæ, necnon & florenos tres pro Cereo Paschali, quemadmodum ex privilegiis dicto Episcopatui, Clero, & Capitulo per dictæ memoriæ retro Principes prædecessores nostros concessis, ad quæ nos referimus, asseritur contineri. Et postquam nos hoc Regnum feliciter obtinuimus nonnullis hominibus tam dictam civitatem incolentibus quam exteris provisiones annuas super dicta dogana ordinavimus, & gratiosè concessimus, & contra dicti episcopatus, Cleri, & Capituli privilegia, & concessiones denegarit sibi decimas earum provisionum, & donationum solvere, in damnum maximum & præjudicium dicti episcopatus, Cleri, & Capituli, & contra tenentionum privilegiorum ipsorum; propterea nobis humiliter supplicatum fuit, ut super indemnitate ipsorum episcopatus, cleri, & capituli debitè providere dignaremur. Nos admissa contra supplicatione, volentes, prout cordi nobis est, jura ecclesiastica manutenere, & defendere, nec minus privilegia per prædecessores nostros ipsi episcopatui Clero, & capitulo concessa ad unguem observare facere, attento quod etiam per majestatem nostram hujus decima, & dicti florenì tres pro cereo Paschali dicto Episcopo, Clero, & Capitulo, ut asseritur, persolvuntur, nec intentionis nostræ est per donationem aliquorum membrorum in aliquo ipsis supradictis super solutione decimæ derogare; vobis Doganerio dicimus, & mandamus, quatenus inspectis diligenter per vos privilegiis, & aliis cautelis Episcopatus ipsius, Cleri, & Capituli, & si per ea legitimè invenietis dictam decimam ipsi episcopatui, clero, & capitulo solui debere ex introitibus dictæ doganæ, & quod curia nostra ex his, quæ recepit ex dictis juribus soluit decimam dicto episcopatui, dictos assignatarios ad solvendum dictam decimam ipsi episcopatui, clero, & capitulo compellatis, seu remediis, quibus decet, compelli faciatis, aut vos ex dictis eorum assignationibus ipsam persolvatis, prout unumquemque ipsorum assignatariorum pro rata suæ provisionis solvere oporiuerit. Dantes vobis de certa nostra scientia præsentium vigore licentiam plenissimam, & facultatem tribuentes quod impunè valeatis, penes vos ad opus solutionis prædictæ retinere decimas à quibuscunque à dicta Dobana assignationes habentibus, & de illis dicto Episcopatui, Clero, & Capitulo respondere juxta privilegiorum ipsius continentiam pleniorem; quoniam ad vestri cautelam mandamus magno hujus Regni Camerario, seu ejus Locumtenenti, Præsidentibus, & Rationabilibus Cameræ nostræ summariæ, seu aliis quibusvis à vobis compositionem audituris, quatenus advenientе vestri ratiocinii tempore, & vobis restitueritis apochas, quas pro decimis per vos solvendis habueritis, una cum transumpto præsentium, illas in vestris recipiant computis, & admittant absque nota cujuslibet quæstionis. Nec non dicimus, & mandamus vobis dobaneriis, & unicuique vestrum, quod de introitibus dictorum membrorum dobanæ, puta scannagiæ, & terzariæ ferri, integram decimam, dicto Episcopatui, Clero, & Capitulo solvatis, seu unusquisque vestrum pro rata introituum, seu membri solvat, prout justè, & rationabiliter tenemini, & per eorum privilegia obligati estis. Et contrarium non faciatis, nec faciant, quantum gratiam nostram caram habetis, & habeat, si iram, indignationem, & pœnam ducatorum duorum mille cupitis, & cupiunt evitare. In cujus rei testimonium præsentes fieri jussimus, magno majestatis nostræ sigillo impendenti munitas, quas per earum opportunam inspectionem singulis vicibus volumus restitui præsentanti efficaciter in antea valituras.

Datum in Castello-Novo civitatis Neapolis die 15. mensis Aprilis, 5. Indictione, anno à Nativ. Domini 1457. Regnorum nostrorum anno 42. hujus vero citerioris Siciliæ Regni 23. Rex Alfonsus.

Locus † sigilli Regii pendentis, &c.

Obiit anno 1462.

26 MARINUS Morula, seu Moronus, patriæ Episcopus delectus est a Paulo II. anno 1468. sub Sixto IV. translatus (1) ad Eccles. S. Agathę 12. Kal. Octobris ex Archidiacono Calinensi, excessit sub eodem Sixto. XXVI

27 PETRUS Racanatus a civis Rom. Episcopus reperitur anno 1471. Hic fratrem habuit Bartholomęum Ferdinandi Regis Consiliarium, & Secretarium, in cujus gratiam hoc dedit diploma Rex ipse ad favorem Juvenacensis Ecclesiæ anno 1473. XXVII.

a De quo Calegnius in hist. Racinet. p. 301. Mandos.

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hierusalem, & Hungariæ; Nobilibus viris quibuscunque Commissariis, Capitaneo civitatis Juvenacii, necnon Electis, & ordinatis civitatis ipsius præsentibus, & successivè futuris, ad quos præsentes pervenerint, vel fuerint quomodolibet præsentatæ, gratiam, devotionem, & bonam voluntatem.

Licet Ecclesia, & Ecclesiasticæ personæ, tam de jure divino, quam humano, & meritò multis privilegiis fulgeat, & favoribus circumfulta sit; tamen Principes pro tempore existentes non solum illis derogare nolunt, neque etiam diminuere, verum etiam augent, cumulantque pro posse in Dei honorem, sanctæque Religionis augmentum, ne quod à Deo, Pontificibusque ejus Vicariis in terris sancitum, & constitutum est, derogari, vel impugnari videatur, & tanto gratiori animo favent, quanto Prælati, vel inferiores personæ Principibus sunt gratiores. Nos autem attendentes servitia plurima, & diversimodè impensa in omni temporum genere continuatione laudabili per magnificum Bartholomæum de Racaneto olim Consiliarium, & Secretarium nostrum dilectum. Nec non per Rev. Patrem P. Episcopum Juvenacensem ejus fratrem, quæve per ipsum Episcopum Presbyterum in futurū speramus incessanter non solum ipsum, ejusque subditos in privilegiis de jure constitutis confirmare volumus, & intendimus; sed etiam gratiis à nobis emanantibus munire, & ornare constituimus, ut

(1) Hunc Marinum ad Ecclesiam S. Agathæ translatum scribit Ughellius, sed nomen, tempus, & patria ab eo, qui Agathensi præpositum fuisse omnino dissonant ab hoc Marino; nec ipse Ughellius ibi eum cum Juvenacensi cognoscit. Laurentius.

ut gratitudinis officia in subditos uti videamus. Sanè pro parte Reverendi Episcopi prædicti fuit nobis humiliter expositum, quod Capitaneus ad præsens constitutus, non habens ad Deum, neque ad ejus fidem, & religionem aliquem respectum, in contemptum jurium, & censurarum, Clericos cujuscunque Ordinis, aliquibus quæsitis coloribus capit, in carceremque recludit, eosque componit, ut laicos, contra omnem honestatem, & Romanæ Ecclesiæ libertatem, necnon eorum animalia, & ipsi Episcopo, & Ecclesiæ servientes. Ex quo significavit humiliter, ut ejus indemnitati, & ejus Ecclesiæ, & subditorum detrimento providere dignaremur. Ne de cętero officiales Juvenacii pro tempore existentes in contemptum fidei talia excessiva, & enormia committere præsumant; Nos autem ejus supplicationibus benignius inclinati, Ecclesiastica jura augere cupientes, non munere, vobis & unicuique vestrum in solidum Commissariis, Capitaneo, & Ordinatis, seu electis præsentibus, & futuris committimus, & mandamus sub pœna, & ad pœnam ducatorum mille à quolibet contrafaciente exigendarum, & nostro fisco applicandarum pro unaquaque vice, quatenus de cætero Clericos Juvenacenses, & ipsius diœcesis, omnesque ecclesiasticas personas, necnon animalia eorum, & ipsi Episcopo, & Ecclesiæ servientes, pro quibusvis causis tam civilibus, quam criminalibus realiter, vel personaliter quovis quæsito colore, vel causa capere, carcerare, citare, seu molestare in personis, vel bonis non debeatis, & si aliquem cepistis, vel carcerastis de ipsis etiam pro quocunque delicto civili, vel criminali, illos, seu illum ad ipsum Episcopum, tanquam eorum Judicem ordinarium remittatis, amplius vos in prædictis non intromittentes. Et contrarium non faciatis, nec fieri permittatis pro quanto gratiam nostram caram habetis: si iram & indignationem, ac pęnam prædictam cupitis non subire: præsentibus autem post opportunam inspectionem earum singulis vicibus, præsentanti remansuris. In cujus rei testimonium præsentes exinde fieri, & magno Majestatis nostræ sigillo pendenti jussimus communiri. Datum in civitate Sarni per magnificum virum Albasium Aquosa Locumtenentem spectabilis, & magnifici viri honorati Gajetani de Aragona Fundorum Comitis, hujus Regni Logothetæ, & Protonotarii, Collateralis, Consiliarii fidelis nostri plurimum sincerè dilecti. Die septimo mensis Martii, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio.

Rex Ferdinandus.

Adfuit Petrus inter plures Episcopos Romanæ in aula, quando Innocen. VIII. anno 1484. Leopoldum Marchionem Austriæ solemni ritu inter Sanctos adscripsit. Defunctus est circa annum Domini 1496. De quo nulla adest memoria præter hanc in aula Episcopii.

Erexit Jacobus, finem mihi sanguine clarus
Inde Racanata Petrus ab urbe dedit.

XXVIII. 28 JUSTINUS Planca nobilis Juvenacensis origine Romanus successit Petro anno 1496. vixit in hac sede annos 22. & cum nuncium dignitati remisisset, vix elapso anno fato cessit ann. 1518. jacet in Cathedrali cum hoc epitaphio.

D. O. M.
Justino de Planca
Patritio Juvenacensi
Et vetusto Rom. Plancarum genere
oriundo
Qui ab Alexandro VI Pont. Max.
ad Patriæ Episcopatum electus
id munus xxii. annorum serie
laudabiliter pièque explevit.
Obiit anno Domini MDXVIII.

29 LAURENTIUS Card. Puccius a hujus Ecclesię perpetuus administrator constitutus est à Leone X. anno 1517. die prima Aprilis, („ *qui mox ad* „ *favorem sequentis resignavit sibi reservato jure* „ *regressus.* XXIX. a De eo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 117.

„ *JACOBUS Tramarinus, nobilis Juvenacensis,* „ *ex libera cessione Cardinalis Puccii vix electus patriæ Antistes, nondum inauguratus ad Polymniaxensem transiit 21. Augusti 1517. redijtque administratio ad Card. Puccium, qui in eodem Consistorio* „ *assensum præbuit, ut huic Ecclesiæ provideretur* „ *de persona Marcelli Plancæ. Jacobus ipse non enumeratur in serie Ughelliana silentio obvolutus, quia* „ *vix dictus Juvenacensis Præsul aliò translatus est.* „ *De ejus electione Juvenacensi lapis honorarius eloquitur in Cathedrali, quem ipsi excitarunt ejus* „ *gentiles.* Lucentius.) XXX

30 MARCELLUS Planca *b* Juvenacensis cedente Cardinali Puccio, ad hanc Ecclesiam vocatus est die 21. Augosti anno 1517. Sedit laudabiliter annis 11. Excessit in anno 1528. Jacet in Cathedrali prope Justinum prędecessorem, affinemque suum ad sepulchrum una cum gentilitiis insigniis, ubi hæc insculpta legitur inscriptio. XXXI. b De Casablanca inscribitur in Schedis Consist.

D. O. M.
Deo Trino & Uno. Marcelli de Planca Patritii, & Episcopi Juvenacensis ossibus, & memoriæ Poss. Æquanimitate, & temperantia difficillimis temporibus Episcopatum tenuit. Obiit anno salutis MDXXVIII.
Præsulatus sui xii.

31 LUDOVICUS Furconius vir egregiis moribos, atque virtutibus ornatus diu hujus Ecclesiæ Episcopus fuit *c*, ac tandem octuagenario major onus dimisit liberè die 28. Octob. 1549. pauloque post decessit in patria, sepultusque est in Ecclesia S. Mariæ de Pagamia, hoc epitaphio ad ejus tumulum insculpto. XXXII. c Electus 4. Decemb. 1519.

D. O. M.
Ludovicus Furconius Aquilanus, Episcopus Juvenacen. & morum probitate insignis, & divini, humanique juris consultiss. Ann. vixit lxxx. longè plures in eorum victu eos animis quos aut præsentes beneficiis, aut futuros sui desiderio devinxit. Ob. iii.
Non. Augusti M. D. L.

32 JOANNES Antolices Britianus de Ribera Hispanus, ex Regia præsentatione Juvenacensem Episcopatum obtinuit à Paulo III. an. 1549. die 28. *d* Octobris. Præfuit laudabiliter annis plus minus 25. laboribus, & senio fessus hanc liberè dimisit Ecclesiam, pauloque post Neapoli obiit. Interfuerat Concilio Tridentino, ad cujus normam Clerum reformavit, ac civitatem in Parochias distinxit, mensæ Episcopalis redditus auxit, vetustum cœnobium Sanctimonialium Ordinis S. Benedicti ex littore maris, ut tutius virginibus sacris foret, intra mœnia traduxit apud Ecclesiam Ss. Joannis, & Pauli, ubi & novum cœnobium diruto vetusto conditum est. Supra fores ejusdem Ecclesiæ hæc proloquitur inscriptio. XXXIII. d Die 28. Octob.

Templum D. Jo. Baptistæ cum monasterio Reg. D. Benedicti dirutum ex littore, ut à Turcis cum civitate, & sacris virginibus tutius foret huc translatum est, & ut commodiorem formam acciperet cum Eccl. SS. MM. Joan. & Pauli conjunxit Joannes Hispanus Episcopus Juvenacensis anno salutis MDLIII.

Alia

Alia legitur inscriptio ad parietes Ecclesiæ sancti Jacobi Apostoli.

Hoc sacellum Divo Jacobo dicatum Ecclesias sancti Jacobi, sancti Joannis Apostoli, & sancti Martini dirutas, facultate à sacro Concilio Tridentino concessa transtulimus juribus earundem patronatibus in eodem concessis, & reservatis, Joannes Episcopus Juvenacensis MDLXXII.

Incolunt hanc ædem puellæ, ubi piè educantur, vel ad cœnobiticum inde institutum, vel ad matrimonium amplexandum jure, & tutela Juvenacensis Episcopi. Joannes verò invicti animi vir, ac Ecclesiasticæ immunitatis accerrimus vindex successoribus suis plura pietatis suę exempla reliquit.

XXXIV 33 SEBASTIANUS Barnaba Neapolitanus ad Regiam Philippi II. præsentationem Juvenacensis evasit Episcopus die 25. Julii 1574. Septem annos benè hanc rexit Ecclesiam, & ad Potentinam translatus est die *a* 30. Octob. de quo hæc memoria legitur in Episcopio.

a Die 19. Augusti 1570.

Sebastianum Barnaba Episcopus & Patritius Juvenacensis.

In Cathedrali Christo Cruci affixo sacellum erexit, cui ad expiandas fidelium animas perpetuam indulgentiam elargitus est Gregorius XIII. Pont. Max.

XXXV. 34 LUCIANUS de Rubeis Siculus Pactensis utriusque juris doctor Neapoli aliquandiu vixit, inde Romam apud Cardinalem Sanseverinum, post Hispaniam peragravit, ibi titulo Regii Sacellani cohonestatur, atque Nuncii Apostolici in Hispania Auditor est effectus, mox Episcopus Juvenacensis die 30. *b* Octob. 1581. ubi cum sedisset annis octo ad Mazariensem Ecclesiam in Sicilia anno 1589. translatus est, in qua post plurima suæ pietatis relicta monumenta fato functus est, 28. Octobris 1602. ejus corpus in Cathedrali humatur, de quo hæc pauca ex multis libet enarrare ex Roccho Pyrro in Notitia Mazarien. Ecclesiæ.

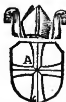
b Die 20. Octob.

Præposita deberet esse omnibus præsulibus tanquam in imagine descripta vita Luciani, in qua velut in speculo refulget species regiminis, & forma virtutis; hinc sumerent exempla vivendi, quid effugere, & quid tenere deberent: it corde humilis, verbis gravis, animo prudens, in loquendo parcus, in legendo studiosior, benè velle omnibus, fugere jactantiam, rationem sequi, amare virtutem semper visus est, suam perlustrando diœcesim &c. hęc omnia cum esset Juvenacii Episcopus egisse bonus præsul credendus est, cum apud Juvenacenses vigeat ejus claræ virtutis suavis memoria.

XXXVI. 35 JOANNES ANTONIUS Viperanus *c* Siculus Messanensis insignis Theologus & eruditione vir clarus, sed præcipue humilitatis virtute cæterisque virtutibus Christiano sacerdoti dignis clarissimus, ex Philippi II. Regis dilectione Juvenacensis Episcopus declaratus est à Sixto V. Pontifice anno 1589 *d* Plura reliquit sui ingenii monumenta, ac præcipuè ut erat beatissimæ Virgini Mariæ summa devotione devictus, scripsit in ejus honorem oden & elegiam devotissimam. Vixit in hac dignitate semper idem annis penè 23. ac Martio mense anno 1610. vale dixit huic mortali sæculo, sepultus in Cathedrali in sacello Crucifixi, nulla proloquente inscriptione, sed Julius Masus successor in memoriam tanti viri sequentem in marmore prope sepulchrum Jacobi Framarini inscribi jussit.

c De eo Toppius in Bibl. Neap. p. 118. ejusque Auctarius p. 209. Mongitorius in Bibl. Sicula tom. 1. p. 321. & Maraccius in Bibl. Mar. par. 1. p. 603. Mandosi.
d Die 19. Maii.

Glor. & Hon. Deo & lux perpetua luceat ei cujus cineres hic quiescunt, Jo. Antonius Viperanus Messanen. doctrina & integritate conspicuus de Philippi II. Hispan. Rege optime meritus ad ejusdem Regis nominationem Juvenacensis Episcopus à Sixto V. Pontifice Maximo creatus, qui plurium scientiarum libros edidit, populumque verbo & exemplo instruxit XXIII. anno sui præsulatus senio confectus obdormivit in Domino Anno MDCX.

XXXVII 36 GREGORIUS Sanctacrucius Monachus Casinensis à Paulo V. Episcopus Draconensis, & coadjutor cum spe futuræ successionis Antonii Viperani electus anno 1608. eo defuncto successit; nec diu Pontifex fuit; decessit enim eodem an. 1610. mense Novembri. Sepultus jacuit in sacello Cruci affixi, quousque à Julio Massio successore ejus ossa translata sunt in chorum ejusdem Cathedralis, & sequenti inscriptione exornata.

Sit laus Deo, & requies animæ Gregorii Sanctacrucii Episcopi Draconensis qui omni officio, ac humanitate coadjutoriam Juvenacens. Ecclesiæ triennio administravit, mox ejusdem Episcopus effectus VII. mense post acceptum munus intempestive decessit Anno MDCX

Vacavit Sedes Juvenacensis post Gregorii obitum annum unum, de quo nulla alia memoria extat præter hęc supra quandam fenestram Episcopii.

Gregorius Sanctacrucius Monachus Casinensis instauravit.

XXXVIII. 37 JULIUS Masus Tuscus nobilis Florentinus, sed virtute & clara in Deum pietate nobilior ad Juvenacensem Ecclesiam evectus die 18. Martii 1611. à Paulo V. Papa ex pręsentatione Philippi III. Regis Hispaniarum, cujus erat charus, viginti septem omnino annis hanc summa cum sui nominis laude rexit Ecclesiam, translatusque est ad Monopolitanam Ecclesiam anno 1637. Hic statim ac Juvenacium venit totum se ad exornandam Cathedralem, Episcopium, ac diœcesis Ecclesias dedit, cæterosque antecessores suos laudabili æmulatione in iis operibus illustrandis egregie superavit. Fundavit, & extrui curavit extra urbem Ecclesiam sanctæ Mariæ de Misericordia, quam redditibus auxit in suæ animæ expiationem. Episcopale palatium, ac villam Sancti Martini à Joanne de Rebiba inchoatam absolvit, Patres Capuccinos recepit, primumque lapidem jecit earundem Ecclesiæ sub titulo sancti Caroli. In Cathedrali ornavit sacellum Crucifixi, alterumque è regione erexit in honorem Beatissimæ Mariæ Virginis Lauretanæ, cui erat summa devotione astrictus. Fontem sacri Baptismatis decentiori loco transtulit, ac magnifice novum substruxit, in quorum memoriam in marmore hæc apposita sunt verba.

Julius Massius Florentinus Episcopus Juvenacensis, Regiusque Consiliarius sacello

à dex-

à dextris amplificato altero à ſiniſtris funditus erecto, portam hanc aperuit fontemque Baptiſmatis tranſtulit, ut Dei Eccleſiam primo ingreſſuris per ſacramentum tranſeundum innoteſcat.

Majus altare, odæum, Epiſcopalem thronum emineutiori loco ac decenti ab ipſo exornato tranſtulit: oſſa ſuorum prædeceſſorum ſparſim jacentia collegit, ac decentiori in tumulo, quod etiam ſibi ipſi paraverat, iocluſit, & titulum poſuit.

Deo & Beatæ Mariæ Aſſumptæ.

Julius Florentinus Epiſcopus Juvenacenſis templum ad Dei cultum exornavit, prædeceſſorum Epiſcoporum corpora ſparſim indecenter jacentia, ut qui pontificali dignitate eluxerunt inſigniori loco tumularentur pietatis ergò collegit ſibique de futuro cogitans monumentum vivens paravit.

Anno MDCXVIII. Pontificatus ſui viii.

Ad decentius conſtituendas Sanctorum reliquias ab eo inventas in altaris maximi translatione loculum ſupra Epiſcopalem thronum extruxit, ac marmore exornavit, ut popolo devotè oſtenderentur. Scriptum reliquit Maſius inventionis tempus modumque, & eo in vaſculo, ubi inveotæ fuerunt repoſuit ejuſmodi. *Reliquiæ poſitæ intus capſulam hanc, inventæ fuerunt in medio altaris majoris in eo exiſtentes ſub ſepulchro ſeu ſigillo conſecrationis ipſius, quod credebatur totum conſecratum, ſed cum fuerit à reverendiſſimo Domino Julio Maſio Florentino hujus Eccleſiæ Epiſcopo, & electo Monopolitano pro majori cautela ſupra poſuit unum altare portatile ea vigiati ab eo conſecratis die tertia Pentecoſtes, quæ fuit vigeſima ſexta Maii MDCXXVII. præſulatus ſui anno 17. pontificatus S. D. N. P. Urbani VIII. anno 4. præſidente Illuſtriſſimo Domino Aſcanio Geſualdo Archiepiſcopo Barenſi, regnante ſereniſſimo Philippo Rege Catbolico.* Cæterum poſt deceſſum Maſii Præſulis ab hac Eccleſia ad Monopolitanam tranſlati, Sedes Juvenacenſis decem integris annis vacua fuit. Julius vero cujus æterna memoria erit apud Juvenacenſes Monopoli mortem obiit anno 1637.

XX XIX 38 CAROLUS Maranta, *a* Neapolitanus, nobili gente natus Venuſina, quæ viros toga & ſago illuſtres protulit, patrem habuit Robertum juniorem, inſignem in urbe Neapolis Advocatum, Pomponii filium, cujus meminit Marcus Mantua ejus magiſter in libro de viris illuſtribus, Valentinus Foſterus in hiſtoria Juris Civilis. Pomponii pater Caroli proavus fuit Robertus ſenior, author libri cujus titulus Lumen & Speculum Advocatorum vulgò practica Marantæ. Lucius Maranta Roberti filius evaſit Epiſcopus Lavellenſis, & Fabius Calvi Epiſcopus Caroli patruus patriam & gentem illuſtrarunt. Carolus majorum virtutes imitatus I. V. D. & ipſe clariſſimus Neapoli cauſarum patronus. Romæ diu S. Officii Conſultor plura edidit ſui ingenii monumenta; ex regio deinde ſacellano, ad regiam præſentationem ab Urbano VIII. Pont. Max. delectus eſt Juvenacenſis Epiſcopus die 7. Septembris 1637. ſolemni ritu eodem anno Juvenacium ingreſſus, Cathedralem Sanctorum lipſanis Juſti, Felicitatis & Perpetuæ martyrum ditavit. Synodum habuit quam una cum ſalutaribus decretis publici juris fecit, primum lapidem poſuit Eccleſiæ non longe à mœniis civitatis in honore ſanctæ Mariæ, ſanctorum Juſti Martyris, Caroli & Philippi excitatæ egregiaque virtute & incomparabili conſtantia immunitatem Eccleſiaſt. propugnavit, pro qua non ſemel ab Eccleſia exulare juſſus invicti præſulis poſteris exemplar futurus, invictè ſe geſſit, cujus laudes, ne ejus modeſtiam oneremus, delibaſſe ſufficiat. Interim Deum Optimum Maximum ut diutius illum incolumem ſervet rogamus, qui hoc an. 1657. *b* menſe Novemb. tranſlatus eſt ad Tropejenſem Eccleſiam in Calabria.

(,, *Anno 1644. typis dedit apologeticum tractatum de juribus Eccleſiæ Juvenacenſis.*)

a De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 56. Mandoſ.

b Die 24. Septemb.

,, *A D D I T I O.*

(,, Fr. MICHAEL *Angelus Vaginari, ex ordine Fratrum Minorum Obſervantium ad hanc ſedem evebitur 9 Junii 1659. Poſſeſſionem iniit die 16. Julii 1659. Pauperes largis, & continuis juvit eleemoſynis, & ſuo tempore erant innumeri. Epiſcopale palatium, & Minorum Conventualium domum reficere cœpit. Contra illos oppidi Terlitii, qui ſe exemptos aſſerebant, ſua jura acerrimè propugnavit. Gravibus autem venatus morbis Neapolim contendere coactus fuit, contra quos medicam expertus inanem operam ad plures ibidem abiit an. 1667. ſepultuſq; fuit in D. Mariæ Novæ ſui ordinis.* XL.

,, Fr. AGNELLUS *Alferius, item Neapolitanus, & ex eadem familia Minorum Obſervantium, poſt omnes honorum gradus intra clauſtra hanc eccleſiam regendam ſuſcepit 18. Martii 1671. cujus poſſeſſionē cepit die 10. Maii ejuſdē anni. Conſtitutionibus ſui ordinis etiam Epiſcopus uſque ad obitum paruit. Paupertati ſemper largiſſimè opitulatus fuit. Singulis diebus feſtis pueros omnes ſuæ diœceſis in proprio palatio congregatos Chriſtiana imbuit doctrina. Cathedralem reſtauravit, tribunam novo tectorio opere exornavit, auro etiam, & picturis Divorum Tutelarium, & illorum, quorum lipſana in ea civitate coluntur effigies exprimentibus nobilitando mille, & amplius aureorum impendio. Collegium puellarum nobilium D. Jacobi, & Epiſcopale palatium refecit, Eccleſiam P.P. Capuccinorum ſacravit. In lite contra cives Terlitii, pro qua diſpendium non minus 12. mille aureorum perpeſſus fuit tribus Rotalibus ſententiis obtinuit, eſſe obnoxios viſitationi Juvenac. Præſulis, quare ſe illuc Eccleſiaſtica, qua debebat, majeſtate contulit, clerumque illam reformavit. Gravi morbo tandem implicitus peculiari ſanctimoniæ fama ſpiritum creatori reddidit die 11. Auguſti 1692. ſepultus fuit in ſua æde principe inter publicas lacrymas ſolemniter, ut nuſquam antea, ſacriſque eo die operatus fuit Epiſcopus Laquedonien. & in ejus ſepulchro hæc extat inſcriptio:* XLI

,, Agnello Alpherio hujus urbis amantiſſimo Præſuli doctrina, munificentia, pietate omni ferè virtute incomparabili viro Dominicus Chyurlia amico benemerēti ad memoriam perpetui nominis hoc monum. poſuit an. ſal. 1692.

,, Fr. HIACYNTHUS *Cajetanus Chyurlia Alferio ſucceſſit die 24. Aug. 1693. Præſul undequaq; clariſſimus. Si generis nobilitatem ſpectas, ſua gens Romana Conſularis in Orientem cum Magno Conſtantino Helenæ filio deſcenderat, ubi ſemper in gratia ſucceſſorum Cæſarum perſiſtens primis honoribus, ac dignitatibus in Græco imperio ſemper laudabiliter functa fuit, donec iiſdē Auguſtis quaſdam Provincias in occidente ditione premensibus in Apulia, quæ ipſis morem gerebat, an. 1085. pervenit, ubi per eam, qui Elias dicebatur cum prænomine Kyri, quod Dominus latinè ſonat, nec niſi proceribus, & regii etiam ſanguinis tribuebatur, dicta fuit è duobus uno corrupto efformato vocabulo Chyurlia. Barii reſedit, in cujus nobiliſſimarum familiarum cœtu cum reliquis Græcanicis conſcripta ſemper primo loco habita fuit. Illam magnopere illuſtravit Robertus Chyurlia à conſiliis Caroli primi utriuſq; Siciliæ Regis, & magnus regni Protonot. munus, quod eo tempore ampliſſimum ſumma author. non ut in præſens fruebatur, cujus ſepulch. adhuc extat in D. Nicolai de Bario cum hac inſcr.* XLII

,, Expletis numeris Robertus Kyri Eliæ
Hic jacet extremo ſunctus honore die.
Hic fuit, & Regis Conſultor, & omnia ſolus
Et ſibi dum vixit, ſavit uterque Polus
Poſt obitum faveant ſua ſic felicia fata,
Qui loca poſſideat hac ſibi morte data.

,, *Sub Carolo II. Rege Bitecti civitatem, Modunum, plurimaque alia feuda Comitis titulo eadem gens poſſedit. In Juvenatio poſtea ſedem fixit anno 1540. ubi illico ad illius nobilitatis honores*

ad-

admissa fuit, gaudente inclyta Urbe in suo cœtu hujusmodi familiae excipere. Nicolaus Chyurlia feudorum dominus, & Beatrix Giannone Alitto, è primis Butunti familiis genitores Hiacynthi Episcopi fuerunt, faterque germanus Dominicus Comes Roccæ forzatæ per Judithbam patritiam Butuntinam, ecegia autem Hispana gente Arborquerque, cujus ramus Butunti resedit, pater Nicolai Junioris Marchionis S. Lazzari Equitis D. Jacobi di Spata, qui ab Hippolyta de Luca patritia Melphictensi suscepit Franciscum Comitem Roccæ forzatæ, & Fratrem Dominicum Equitem S. Joannis Hierosolymitani raræ indolis juvenes in Clementino seminario Romæ educatos. Si pietatem attendere velis, vix adolescens Hiacynthus ditissimæ domus commoda, ac delicias in ætate, quæ facillimè ipsis irretitur, aspernans Evangelicam paupertatem profiteri voluit in sacro ordine Prædicatorum, in quo sanctissimis moribus, ac scientiis omnibus instructus, in divinitate laureari meruit. Episcopus hujus Ecclesiæ renunciatus totus in ipsa est, quam summa vigilantia, parique erga pauperes misericordia gubernat, quibus semper, & maximè penuriæ temporibus aut frumento, aut pecunia opportunè opitulatur. Congregationes Sacerdotum excitat, quæ bonum animarum procurant, quarum antiquior est illa in D. Mariæ de Constantinopoli, quæ Marianum pensum quolibet die dominico recitat, & post vesperas spiritualibus exercitiis populum detinet, instruit, ad pietatem acuit. In majori hebdomada augustissimum altaris Sacramentum pro oratione quadraginta horarum publicè exponit incredibili populi frequentia. Huic pijssimo cœtui patrocinatur in præsens unus ex ipsius sodalibus Franciscus Paulus Brillacosa doctrina, prudentia, pietate sacerdos verè præclarus. Piam pariter Episcopus meditatur opus pro puellabus Orphanis, quod vulgò, il monte della Carità, *cujus nunc annui redditus quincentum ducatorum summam excedunt, pro quo domum, & quidem peramplam jam condidit. Magnam auri vim sufficit pro nova Ecclesia parœciali D. Felicis, quam perfectam ipse postea sacravit, & etiam de suo prolatatum voluit asceterium Monialium S. Benedicti sub titulo D. Joannis Baptistæ valde prius angustum, in quo hæc extat inscriptio.*

Hiacynthi Chyurlia
Egregiè cordati Antistitis
Opere, pietati, ac diligentiæ
Quod
Sacras has ædes angustas
Rimarum plenas
Sartas, tectas, augustiores
extruendas curavit
D. Joanna Sagarriga Antistita
G. A. M. P.
Ær. Chr. CIↃIↃCCXVII.

Ut conventus, quem anno 1703. suo quoque hortatu Joseph Bonhomo Primicerius hujus cathedralis constituto fundo centum mille aureorum, & amplius profuis fratribus Prædicatoribus condere cœperat, mora nulla interposita perficiatur, continuo instat subsidio, proprio bene doctus periculo, quàm per illos pietate ac litteris profecerit sua diœcesis magna in præsens sui lætitia, & majori in futurum spe. Alit quippe jam hæc domus Religiosos, qui in Ecclesia continuo Sacramenta ministrans, concionantur, aliisque piis operibus populares exercent, & è cathedra, non modò Philosophia, sed ipsa etiam imbuunt Theologia. Mensa Episcopalis, quæ fertilibus annis 800. ducatos non excedebat, nunc industria vigilantissimi Præsulis bis mille, quingentos, & amplius exuperat. Adeò strenue contra cives Terlitii in alma urbe jura suæ propugnavit Ecclesiæ, ut tandem pro ut in votis, decisum fuerit. Illud oppidum omninò esse in, & de Diœcesi Juvenacen., *quare usu Pontificalium, & reliquis usurpationibus penitùs cedere coactus fuit ille Archipresbyter, qui Juvenacen. Præsuli, non amplius ut delegato Apostolico, sed ut loci ordinario omnimodam præstitit obedientiam. Anno 1704. sancta illud visitatione personaliter lustravit, & extincta longi dissidii causa ab omnibus festivo plausu exceptus fuit prævia etiam supplicatione usque ad illam matrem Ecclesiam, quæ prima paternam sui Præsulis sollicitudinem experta fuit, gaudente Clero, & exultante populo, quos ipse suo gregi restitutos peculiari amoris significatione usque ad ultimum prosequitur. Anno 1719. revisit illud cum suo Vicario generali, J. U. consultissimo, & Viggiani Cantore Francisco de Nigris, qui sui generis nobilitatem, ut & sui omnes, cum adhuc in sua gente non minus quàm novem vivant primo, ac secundo cognationis gradu conjuncti in facultate legali laureati, collustrat non minus scientiis quàm emendatissimis moribus, & præclarissimis operibus. Præest inclytus Antistes laudatissimè, & majorum suorum decora suarum virtutum cumulat ornamentis.)*

LAVELLENSES
EPISCOPI.

LAVELLUM [a] mediterranea est Apuliæ civitas sexto à Venusin miliario, titulo comitatus antiquitus fulsit, ut Leo Casinensis scripsit in Chronica, nunc Marchionatus gentis de Tufo nobilissimæ. Anno Domini 1042. Normanni oppida Apuliæ partiti Lavellum Arniclino concesserunt. Parva civitas est familiis 574. habitata: animæ fidelium 1500. in totum recensentur, cujus mentio nulla reperitur apud veteres authores; tametsi ab incolis ex patrum traditione eam priscis temporibus ædificatam asseratur. In hac civitate natus est Tartalia generosus, strenuusque militum Dux sub Francisco Insubriæ Duce, cujus cum laude meminit Blondus, Corius, & Simoneta in Sforsiade. Episcopalis in ea dignitas satis antiqua est, ac Barensi Archiepiscopo suffraganea. Cathedralis Basilica titulo S. Mauri rebus ad divinum cultum necessariis pro loci qualitate satis est ornata, in qua quatuor fulgent dignitates, Archidiaconatus nempè, Archipresbyteratus, Cantorat. & Primiceriatus, cum duodecim Canonicis, cum aliis Presbyteris, & Clericis, qui ibidem divinum pensum persolvunt. In hac civitate præter Cathedralem parochialis Ecclesia nulla, totius enim civitatis animarum curam Archipresbyter exercet. Sunt in ea duo Mendicantium cœnobia, Franciscanorum unum Observantium, alterum Capuccinorum. (,, *Unum Hospitale, cetera desunt.*) Diœcesis nulla est, nec muros civitatis excedit. Taxatur Ecclesia hæc in libris Cameræ Apostolicæ flor. 70. annuus vero census ducatorum Regni 600. Præsules hujus Ecclesiæ, quos expiscari potui, sequentes sunt.

[a] Vulgo Lavello.

1 VINCENTIUS Lavellensis Episcopus vixit temporibus Nicolai II. Pontificis circa annum Domini 1060. cujus memoria extat in translationis historia Sanctorum. I.

2 SEONUS florebat an. 1064. II.

III. 3. BISANTIUS Episcopus Lavellensis anno 1069. (*„ quo subscripsit donationi Roberti Ducis pro „ cœnobio SS. Trinitatis Venusinæ.*)

IV. 4 JOANNES Episcopus Lavellensis interfuit Concilio Lateranensi sub Alexandro III. anno 1179. celebrato.

5 N. . . . . . (1) Lavellensis Episcopus sub Gregorio IX. anno 1236. cui idem Pontifex commisit, ut Ecclesiam Rapollanam pastore vacantem de idoneo provideret Episcopo. Extat epist. in reg. Vatic. num. 32. fol. 437 dat 7. Kalen. Decem. an. 10.

V. 6 JOANNES hujus Ecclesiæ Episcopus translatus est ad Rapollanam Ecclesiam à Clemente VI. an. 1342. *a*

a 10. Novemb.

VI. 7 Fr. PHILIPPUM Neapolitanum Ordinis Prædicatorum Theologum famosum, & in rebus agendis cura, dexteritate, ac prudentia apud Reges præclarum, Clemens VI. ad hunc episcopatum evexit 12. Kal. Decembris an. salutis 1342. ut in reg. Vatic. epist. 47. quem deinde Tranensem Archiepiscopum fecit anno sequenti 1342. *b* de quo vide infra in illius sedis Achiepiscopis.

b 5. Non. Maii 1344.

B

VII. 8 Fr. LAURENTIUS Prior S. Prosperi de Faventia Ordinis S. Benedicti, hujus ecclesiæ Episcopus creatus est à Clemente VI. an. 1343. *c* 8. Id. Martii, ex reg. Vatic. epist. 147 an. 3.

c 1344. 5. Non. Maii.

VIII. 9 MARCUTTINUS Lavellinus Episcopus obiit an. 1364.

IX. 10 Fr. MATTHÆUS Scaleata Ordinis Fratrum Carmelitarum hanc eandem sedem assecutus est ab Urbano V. anno 1364 Id. Novemb. quam cum sex omnino annos administrasset ab eodem ad Squillacensem transl. est an. 1370. ex reg. Vatic.

X. 11 BRUCARDUS memoratur anno 1385. die 24. Novemb. sub Urbano VI. cujus erat assecla.

XI. 12 ANGELUS Barilis civis & Episcopus Lavellensis affetitur anno 1391. sed in libro obligationum nulla de eo mentio extat.

XII. 13 NICOLAUS eundem Episcopalem gessit honorem sub Bonifacio IX. à quo anno 1394. ad Stagnensem, & Curzolensem Ecclesiam translatus est ut in lib. oblig. habetur.

C

XIII. 14 Fr. FRANCISCUS de Auria Januensis Ord. Minorum Lavellensi in sede refulsit anno 1394. 13. Kal. Junii, translatus deinde fuit a Bonifacio IX. ad Ecclesiam Uselliensem in Sardinia an. 1403. ex eodem oblig. libro.

XIV. 15 JACOBUS Episcopus Usellensis, Lavellensem eodem anno 1403. ac die recepit Ecclesiam.

XV. 16 ROBERTUS electus an. 1420. 11. Kal. Febr.

XVI. 17 FRANCISCUS mortuus est anno 1437.

XVII. 18 Fr MICHAEL ANGELUS de Nerulis è civitate Castelli Ordinis Minorum successit Francisco an. 1438. 6. Id. Januarii ex Actis Consist.

XVIII. 19 MATTHÆUS ANTONIUS electus 15. Febr. anno 1454.

XIX. 20 STEPHANUS Capanus Neapolitanus ex

A

illustri patritia familia natus Lavellensis est Episcopus ordinatus an. 1474. sedit inculpatæ virtutis fama doctus & nobilis præsul annis octo, obiitque anno 1481. De familia Capana legendus Carolus Borrellus in notis ad Æolum Marchesium.

21 Fr. PETRUS Pellagarius Tranensis, Ordinis Minorum sacræ Theologiæ doctor, hanc obtinuit dignitatem die 21. Junii 1482. translatus deinde est ad Ecclesiam Theselinam ann. 1487. XX.

22 TROILUS Agnesius, Thelesinus Episcopus, cum Petro commutavit, atque evasit Lavellensis Episcopus 1487. die 12. Feb. ferè decem annos hanc deinde rexit Ecclesiam, & ad Guardiensem translatus est anno 1498. die 4. Julii. XXI.

23 QUIRINUS Longus Melphiensis Regius Sacellanus hujus Ecclesiæ Episcopus fuit die 4. Julii 1498. excessit an. 1502. XXII.

24 JOANNES de Manna civis Lavellensis, patriæ Præsul electus 1502. die 24. Augusti. Obiit extra Romanam Curiam anno 1504. XXIII.

25 BERNARDUS Scannafora ad hanc dignitatem adlectus est anno 1504. 8. *d* Iunii: post paucos dies Castrensem Ecclesiam, hac relicta, accepit regendam. XXIV

d 9. Januarii.

26 BERNARDINUS de Leis Romanus utriusque Juris Doctor, Lateranensis Basilicæ Canonicus, Episcopus fuit Hieracensis, Castrensis, & Lavellensis, *e* mox Calliensis anno 1504. uno ferè mense quatuor accepit Episcopatus, Calliensem retinuit, de quo vide tom. 2. in ejus Eccl. Episcoporum Catalogo. XXV

e Electus 10. Junii 1504.

27 Fr. LUDOUICUS Lagacius, vel de Logoria Hispanus, Ord. Præd. Episcopus Calliensis, ad hanc Ecclesiam translatus est die 23. Feb. 1504. in eaque sedit ferè ann. 11. ac senio fessus liberè cessit Leone X. Papa ann. 1515. die 8. Augusti, quo die hujus Ecclesiæ declaratus est administrator Franciscus Cardinalis Surrentinus, is vero mense Decembri ad favorem sequentis eam dimisit. XXVI

(*„ FRANCISCUS Cardinalis Surrentinus ea „ ipsa die, scilicet 8. Augusti 1515. factus est perpe- „ tuus hujus Ecclesiæ Administrator.* Lucentius) XXVII.

28 * PETRUS Priscus è familia nobili Guglielmuccia de Amandula Firmanæ Diœcesis, Panormitanus Archipresbyter, & Cardinalis Surrentini à secretis, I. V. D. & varia eruditione clarus, electus est Episcopus Lavellinus à Leone X. die 10. Decembris 1515. cui idem Pontifex scripsit sequentem favorabilem Epistolam ad dictæ Ecclesiæ possessionem legitimè ineundam. XXVIII.

** Ex App. tom. 9.*

Dilecto filio Petro electo Lavellinen.

LEO PAPA X.

Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

D

Cum nuper Cathedrali Ecclesiæ Lavellinen. ex eo quod dilectus filius noster Franciscus tituli sancti Marcelli Presbyter Cardinalis Surrentinus regimini, & administrationi Ecclesiæ, cui præerat, in manibus nostris sponte & liberè cessisset, Nosque cessionem ipsam duxerimus admittendam, vacan. de persona tua Nobis & fratribus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta, providerimus, teque illi in Pastorem præfecerimus, & in præsentia non valeas ob continua itinera, quæ de necessitate nos sequendo subis, & alia impedimenta, litteras, provisionis hujusmodi sub plumbo expedire. Nos volentes te præmissorum meritorum tuorum, & virtutum intuitu speciali gratia prosequi, harum tenore tibi facultatem concedimus, & auctoritatem, actualem possessionem dictæ Ecclesiæ per te, vel Procuratorem tuum ad hoc legitimè constitutum apprehenden. illiusque fructus, redditus, & proventus exigendi, levandique; mandantes propterea dilectis filiis Archidiacono, Canonicis, & Capitulo dictæ Ecclesiæ, & aliis omnibus, ad quos spectat, sub pœnis & censuris ecclesiasticis, quatenus te ad hujusmodi possessionem recipiant, & admittant, ac in Episcopum, & Pastorem recognoscant, fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Iniunctæ, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facien. non obstantibus quibuscunque.

(1) Ughellus hoc quinto loco enumerat Anonymum Lavellensem Episcopum ex Epistola Gregorii IX. eidem commissa [illegible] provisionem Episcopi pro Ecclesia Rapollana an. 1236. seu 1237. sed hic non Lavellensis, sed uno cum Melphiensi Ravellensis fuit, cujus & ipse in Rapollan. [illegible] vigore præfatæ authoritatis. *Lucentius.*

cunque. Volumus autem quod litteras Apostolicas provisionis dictæ ecclesiæ infra sex menses expedire tenearis, alioquin elapso termino, & litteris non expeditis, Ecclesia ipsa vacare censeatur eo ipso.

Datum Florentiæ sub Annulo Piscatoris die nnn. Ianuarii MDXVI Pontificatus nostri Anno Tertio Ia. Sadoletus.

Sedit Petrus Priscus ann. 24 obiitque an. 1439. mense Junio. Abbas fuerat commendatarius SS. Vincentii & Anastasii in Cisiano prope patriam, aliisque beneficiis ob præclara merita a Leone, aliisque Pontificibus ditatus, opimam moriens hæreditatem reliquit Ioanni Germano fratri. Extinguitur nobilis hæc Guglielmuccia familia in Cinthia Petri Prisci Episcopi pronepote uxore nobilis viri Marii Galeotti Patritii Maceratensis.

XXIX. 29 JOANNES VINCENTIUS Michael civis Lavellensis *a* præficitur in Episcopum anno 1539. die 30. Junii. Translatus ad Minerbinam Ecclesiam ann. 1545.

a Barolitanus patria dicitur à Justiniano in indice quarto Concil. Triden. Mandos.

XXX. 30 DONATUS Mauritius de Cupersano Episcopus Minerbinus ex permutatione facta, Lavellensis est declaratus Episcopus eodem anno 1545. die 2. Martii, ac post annos duos translatus est ad Saruensem Episcopatum.

XXXI. 31 Fr. THOMAS Stella Justinopolitanus Ord. Prædicatorum, (" *Ex Episcopo Salpensi.*) Donato successit die *b* 15. Martii 1547. ad patriæ sedem Justinopolitanam translatus est anno 1549. de quo vide to. 5. in ejus Ecclesiæ Episcoporum serie.

b Die 22. Aprilis.

XXXII. 32 JOAN. PETRUS Ferrettus *c* Ravennas, qui pluribus annis in Romana aula vixit, non solum virtutibus, & eruditione, sed honorum titulis effulsit. Primam dignitatem sustinuit, cum esset Episcopus Milensis, deinde Lavellensis Ecclesiæ Præsul inauguratus est à Paulo III. die 5. Maii 1549. *d* quam dignitatem substinuit ad annum usque 1554. eamque libere dimisit, & in patriam reversus studiis nobilioribus intentus è vivis esse desiit * pridie nonas Maii 1557. in majori tumulo sepultus in Ecclesia S. Joannis Evangelistæ, ubi legitur epitaphium.

c De quo Thomasius in hist. Raven. pag. ... Chartarius in Syllabo Advocat. Consist. & Fabri in memoriis Raven. par. 1. pag. 210. Mandos.
d 1550. 9. Maii ex Actis.
* Ex App. tom. 9.

D. O. M.

Joanni Petro Ferretto Rhaven. I.V. D. Lavellinatium Episcopo Poetæ laureato, Historico celeberrimo undecunque doctissimo magnoque scriptori. Exuperantius Ferrettus nepos cu fratre Julio Doctore eximio, equite clarissimo sua impensa

P. C.

MDLXXXIX.

V. ann. LXXV.

Obiit prid. non. Maii

MDLVII.

Hujus opera usus est Hieronymus Rubeus in condenda Ravennatensi historia, sedulus enim fuit venerandæ antiquitatis pervestigator, ac temporum collocator eximius; reliquit post se plura sui ingenii monumenta, quæ ipsi vidimus Ms. in Bibliotheca Vaticana, ubi religiosè asservantur; relatus est in Museum Illustrium Poetarum ab amico nostro Honorio Dominico Caramella Panormitano hoc disticho.

Candidulæ quamvis nostræ sint, Petre, Camœnæ
Sistere vix mento candidiore queunt.

Eo quia Ferrettus juvenis fuit bonus Poeta, senex verò spiritibus frigescentibus, non bonus.

XXXIII. 33 BARTHOLOMÆUS Orsuccius Lucensis nobilis Jurisconsultus, olim Cardinalis Grimani Auditor, Parmæ, & Placentiæ Prolegatus fuit. Defuncto Grimano idem Auditoris munus subiit à Raynutio Farnesio Card. accitus, tum & Episcopatu Lavellensi exornatus die 13. Aprilis 1554. ac Ravennatensis Ecclesię pro Raynutio suffraganeus. Vixit omnibus charus, politioribus litteris eximiè cultus. Mortuus est anno 1558.

XXXIV. 34 ANTONIUS Florebellus Mutinensis Joannis Nicolai filius successit Orsuccio die 28. Augusti 1558. Hic Præsul vir eruditione singularis, omniumque scientiarum genere illustris scripsit, inter multa, de Ecclesiastica auctoritate. Hanc rexit Ecclesiam ann. 3. eam dimisit an. 1561. Obiit in patria, ubi jacet in Ecclesia sanctæ Margaritæ ante majus altare cum patre, & fratre in sepulchro, quod sibi vivens, ac suis fecerat hoc addito epigraphe.

Joanni Nicolao Florebello patri optimo Florebello fratri charissimo Antonius Episcopus Ravellinus fecit, & sibi, & Pompeio fratris filio Ordinis Christi Equiti, posterisque ejus anno ab ortu salutis MDLXXIV.

Majus sacellum ejusdem Ecclesiæ cum Ludovico fratre exornaverat, ubi ex penicillo hæc leguntur verba.

Christo Deo, & Salvatori nostro Antonius Episcopus Lavellinus, & Ludovicus Florebelli fratres fecerunt.

XXXV. 35 LUCIUS Maranta Canonicus Venusinus ann. 1561. ultima die exeuntis Januarii à Pio IV. huic Ecclesiæ Episcopus adhibitus est. interfuit Tridentino Concilio inter Patres non infimus ob ejus egregiam legalem scientiam, transl. deinde est ad Montis-Pelusii Sacerdotium an. 1578 die 2. Junii.

XXXVI. 36 TIBERIUS Cortesius Cusentinus Juris Doctor celebris ad eandem sedem promotus 9. Julii 1578. obiit 1602.

XXXVII. 37 DIDACUS de Quadra Neapolitanus origine Hispanus Ludovico, & Lucretia nobilibus parentibus natus, in ipso ætatis flore adlectus est Episcopus die 26. Julii 1602. Vix secundum annum ab inauguratione attigerat, cum tetra mors mortalibus abstulit anno 1604. ætatis suæ 32. Patruum habuit Alvarum Episcopum Venusinum mox Aquilanum. De hac Quadra gente legendus Carolus de Leliis de Nobilibus Regni Neapolit familiis.

XXXVIII. 38 LEO Fidelis de Vicomercato Monachus Casinensis electus 7. Januarii 1605. mortalitatem explevit anno 1613.

XXXIX. 39 SYLVAGGIUS Primitellus Melfien. in demortui Leonis locum sufficitur die prima *e* Feb. 1613.

e Die 11. Febr.

XL. 40 VINCENTIUS Perltus Murensis creatur Episcopus annn 1615 18. Maii.

XLI. 41 Fr. JOANNES BAPTISTA à Mate Neapolitanus Ord. Prædicatorum Episcopatu Lavellensi donatus est à Paulo V. anno 1618. die 22. Octobris. Excessit anno 1621.

XLII. 42 Fr. FRANCISCUS Cereode Mayda *f* Calaber Ord. S. Francisci de Paula Minimorum Generalis successit ann. 1622. die 29. Martii. Obiit 1626. die 23. Augusti. Jacet Romæ in ecclesia S. Francisci de Paula in Exquiliis.

f De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 91. Mandos.

XLIII. 43 FABIUS Olivadicius Calaber promotus 26. Novemb. 1626. translatus ad Bovensem Ecclesiam 20. Septemb. 1627.

XLIV. 44 PLACIDUS Padiglia Neapolitanus Ord. Cœlestinorum Monachus egregius verbi Dei concionator ab Urbano VII. Lavellensis Episcopus dictus est die 20. Septembris 1627. Munus consecrationis accepit in Liberiana Basilica à Card. Mellino, scripsit, ediditque Quadragesimales sermones. Imaginem pulcherrimi vultus Mariæ Virginis Matris Dei, depictam à Spiritu sancto, in sacris Canticis, & decem discursibus prædicabilibus explicatam ad Urbanum VIII. Pont. Max. Ejus meminit cum laude doctus amicus noster Hippolytus Marraccius Marianæ Biblioth. pat. 2. Translatus deinde est Padiglia ad Ecclesiam Alexanensem ann. 1635.

XLV. 45 Fr. CHERUBINUS Manzonius Neapolitanus Ord. Min. de Observantia electus 9. Julii 1635. translatus deinde ad Thermulanensem Eccl. 13. Junii 1644. (" *Perbelle laudatur à Hieronymo* " *Fontanella in opere, cui titulus*: Nove Cieli. " p. 243. *Mandosius.*)

XLVI. 46 Fr FRANCISCUS de Notariis Neapolitanus Ord Minimorū eligitur die 13 Julii 1644. obiit 1652.

JO-

XLVII. 47 JOSEPH Boncore Neapolitanus in patria causarum Advocatus, viedoctus,& prudens,successit Fr. Francisco die 13. Maji 1652.

A D D I T I O.

(„ *Laudatissime expleverunt jam antea munus Vicarii generalis Motulensis, Gravinensis, Tarentini, & Cusentini Antistitum. Tantis igitur experimentis probatus meliora quæque peperit Lavellino gregi ornamenta, suique desiderium fecit 1687.*

XLVIII. „ *BARTHOLOMÆUS Rosa è Murana civitate J. U. D. ad clavum hujus navigii admotus est 17. Maii 1688. sed citissimo adveniente mortis turbine absorptus est dignissimus vir hoc eodem anno.*

XLIX. „ *SEBASTIANUS Milatius, nobilis Vigiliensis, Monachus Casinensis ex Ordine S. Benedicti ad hanc sublimatus est Cathedram 20. Decemb. 1688. Decessit mense Augusto 1699.*

L. „ *NICOLAUS Cerbinus, Neapolitanus, Prothonotarius Apostolicus, & Vicarius generalis Tranensis Archiepiscopi, Lavellensi gregi præfectus est 28. Maji 1700.)*

MINERBINI

EPISCOPI.

a Vulgo Minerbino.

b Utraque prebenda destitutis.

ANTIQUIOREM memoriam, quæ apud Scriptores extat Minervinæ civitatis *a*, Frizia de subseudis exhibuit, affirmans ab antiquo Canusio originem traxisse. Mediterranea civitas est Salentinorum in Provincia Terræ Baril duodecimo à mari milliario, in amœno, ac saxoso colle posita, familiis 553. habitata. In partitione oppidorum Apuliæ facta à Normannis ann. salutis 1042. Minerbinum (sic enim tunc appellabant) Guglielmo obtigit, nunc Pignatellæ genti nobilissimæ Principatus titulo subjecta est. Episcopatus dignitas satis antiqua est inter recentiores, & suffraganea Archiepiscopi Barensis. Cathedralem habet Deiparæ Virgini Assumptæ consecratam amplæ, & decentis magnitudinis. Ejus princeps dignitas Archidiaconatus est, Archipresbyteratus, Primiceratus, & Cantoratus deinde cum decem Canonicis *b*, aliis Presbyteris, ac Clericis cæteræ dignitates sunt. Parochialis Ecclesia præter Cathedralem nulla est. Archipresbyter enim totius civitatis animarum curam gerit. Duo religiosorum cœnobia sunt, unum Sanctimonialium, duæ laicorum Confraternitates, unicumque xenodochium. Diœcesis ab Ortu solis Rubensi, à Meridie Venusina, Trivensi, & Montis-Pelusii, ab Occasu Lavellina, à Septemtrione Andriensi, & Cannensi ditionibus includitur: perangusta quidem est Minervina diœcesis; unum enim dumtaxat oppidum continet, quod Montem-Milonem appellant, Baroniæ titulo decoratum, & nonnullos pagos, quibus omnibus oppidi ipsius Archipresbyter sacra ministrat. Mensæ Episcopalis annuus census scutorum 600. Taxa in libris Cameræ Apostolicæ flor. 40. habetur.

A Præsulum seriem damus, non qualem voluimus, sed quam nostra industria suppeditavit, nec verbum quidem de iis, quæ ad hanc ecclesiam spectant, Præsulumque notitiam, haurire potuimus; tametsi non semel monumenta postulassemus, in cassum laboravimus, quod apud plerosque hujus Regni Antistites accidisse nobis, non sine eorum vecordia, inscitiaque commemorandum fuit.

1 BISANTIUS (1) Episcopus Minerbinus testis donationis Roberti Ducis factæ monasterio Venusino ann. 1069.

2 INNACIUS interfuit consecrationi ecclesiæ Casinensis ab Alexandro II. celebratæ ann. 1071. apud Anonymum Casinen. I.

3 TRANSMUNDUS floruit sub Roberto Rege. II.

4 LEOPARDUS Episcopus Minerbinensis testis privilegii Henrici VI. Imperatoris pro militibus S. Joannis Hierosolymitani anno 1197. quo evasit episcopus. III.

B 5 RICHARDO quondam Episcopo Minerbino scribit Innocentius III. anno Pontificatus sui 3. ut in reg. Vat. ep. 467. fol. 99. in hunc modum. IV.

Attendentes, quod ad monitionem nostram regimen Minerbinen. Ecclesiæ sponteneus in nostris manibus resignaris, præsentium tibi auctoritate duximus concedendum, ut in Ecclesia S. Samuelis de Barulo dumtaxat, de cujus gremio assumptus fuisti ad Ecclesiam Minerbinam, quoties ab Abbate ipsius Ecclesiæ fueris requisitus, ordines celebrare, temporibus constitutis, consecrare altaria, vestes etiam, & vasa benedicere tibi liceat sine juris præjudicio alieni. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum 10. Kalen. Junii anno tertio. Is fuit salutis 1200. Ex hac Innocentii epistola satis constat, Richardum hunc ex Ord. s. Benedicti Monacho ad episcopalem fuisse dignitatem assumptum.

6 PETRUS de Cidonilia Episcopus Minerbinus à Cannensis Ecclesiæ Capitulo expostulatus, jussu Alexandri IV. Pontificis ab Archiepiscopo Barensi ad eum transfertur ann. 1256. ex epist. 187. fol. 154. regest Vat Dat. Laterani Id. Maii anno 2. Post hunc plures desiderantur Episcopi. V.

C („ *BIVIANUS Episcopus Minerbinus erat an. 1276. quo ipsi committitur, instante Cannensi Episcopo Theobaldo, inquisitio contra Clericos, & Laicos Barolitanos pro sacris exuviis recuperandis S. Cannarum Episcopi Rogerii ab iis furtim sublatis. Pontificium diploma, & judicialis actus refertur ab Ughello in Cannensibus n. 12. unde hunc Bivianum desumimus.* VI.

„ *Fr. ANTONIUS de Gaeta, Ordinis Prædicatorum, Bonifacii VIII. Pœnitentiarius dum esset, ab eodem Minerbinensium dictus est Pontifex an. 1298. Ad plures annos laudatissimè huic præfuit gregi, de quo agunt ordinis Dominicani ex Tregio monumenta.* Lucentius.) VII.

7 LEONARDUS electus die 11. Decembris 1426. obiit 1432. VIII.

D 8 SANCIUS Episcopus (2) Civitatensis huc translatus per obitum Leonardi 19 Kal. Febr. 1432. fuit deinde Episcopus Bovensis („ *9. Kal. Octob. 1435. ut ibi accuratius scribitur cum obitus decessoris nonnisi mense Augusto ann. 1435. contigerit.* Lucentius.) IX.

9 GOFFRIDUS Cantor Ecclesiæ Auriensis electus Minerbinensis die 15. Octob. 1434. *c* mortuus est anno 1456. X.

c 29. Kal. Octob. 1435.

10 JOANNES Campanella Monachus Ord. S. Benedicti monasterii S. Philippi Policastrensis diœcesis, ejusdem sedis Antistes pronunciatus est die 13. Aprilis 1456. XI.

11 ROBERTUS de Noya („ *sive de Noe, Apulus, Ordinis Prædicatorum, doctrina, & vitæ san-* XII.

(1) Bisantium in hac serie primo loco enumerat Ughellus, assumitque perperam ex authentico documento donationis emanatæ ad favorem Monasterii SS. Trinitatis de Venusia à Roberto Duce an. 1069. Sed qui testis adfuit cum Melphiensi, & Venusino Episcopis Bisantius fuit Lavellensis, non Minerbinus, ut ab eodemmet Ughello in Venusinis asseritur, recensetur que inter Lavellinses. *Lucentius*.

(2) E Civitatensi huc translatum fuisse Sancium asserit Ughellus, sed ea sedes per alium possessa legitur apud ipsum Ughellum tom. 8. nec ibi Sancii nomen resonat. Civitatis Castellanæ Romanæ Provinciæ Sanctes quidam temporibus his moderabatur ovile, qui ibi usque ad obitum persistit. *Lucentius*.

„ *Simonia illustris, S. Theologiæ Magister, & celebris „ divinus præco*) præficitur die 53. Ian. 1495. translatus ad Acerranensem Ecclesiam anno 1497. A

XIII. 12 MARINUS de Falconibus Archipresbyter Aquævivæ Barensis diœcesis successit Roberto die 15. *a* Majı 1497. sedit annos 28. obiit anno 1525.

a 15. Martii.

B

XIV. 13 Fr. ANTONIUS Saxolinus Etruscus Florentinus cœnobii S. Crucis alumnus, Ord. Minorum Conventualium generalis Minister, insignis Theologus, à Clemente VII. Minerbinus Episcopus delectus est die 31. Julii 1525. fato functus anno 1528. de quo legendus Lucas Vvaddingus Annal. Min. tom 8.

XV. 14 BERNARDINUS Fumarellus *b* Etruscus de sancto Giminiano die 7. August. 1528. hanc obtinuit sedem; vix elapso anno translatus est ad Alifanam Ecclesiam.

b De eo Coppius de viris illust. S. Gemin. p. 50. *Mandos.*

XVI. 15 JOANNES FRANCISCUS de Bitonto Alifanus *c* Episcopus, factus Minerbinus eodem die 14. *d* Augusti 1529. quo Bernardinus ad Alifanam translatus est. Excessit ann. 1536.

c Episcopus titularis Antiochenus. *d* Die 16. August.

XVII 16 DONATUS Mauritius (1) Minerbinus Episcopus eam sedem obtinuit die 11. Febr. 1536. fuit deinde Lavellinus Episcopus 1545.

XVIII 17 JOANNES VINCENTIUS Michaelius ex Lavellino factus est hujus Ecclesiæ Episcopus die 2. Martii 1545. Mortalitatem explevit an. 1596. Episcoporum Decanus annum agens ætatis propè centesimum. C

XIX. 18 Fr. LAURENTIUS Monginjus Galatinus Ordinis Minorum de Observantia successit Michaelio die 21. Julii 1596. translatus ad Lancianensem Ecclesiam, inde ad Puteolanam.

XX. 19 JACOBUS ANTONIUS Caporalis Tricaricensis ad Minerbinam sedem pervenit die *e* 2. Januarii 1605. Obiit anno 1616.

e 9. Januarii 1606. per cessionem Laurentii.

XXI 20 ALTOBELLUS Cariſſimus de Anglono eadem sede nobilitatus est à Paulo V. die 30. Januarii 1617. sexdecim ann. sedit, & defunctus est 1632.

XXII. 21 Fr. JOANNES MICHAEL de Rubeis („ *Nolanus*) Ord. Carmelitarum Procurator Generalis jussu Urbani VIII. in Minerbino throno sedit die 10. Januarii 1633. post paucos menses translatus est ad Allifanam Ecclesiam. D

XXIII 22 Fr. HIERONYMUS Zambeccarius, Bononiensis, nobili genere natus, Ord. Prædicatorum ex Episcopo Allifano huc translatus est die *f* 10. Maji; post annos duos liberè resignavit.

f Die 12. Aprilis.

XXIV 23 ANTONIUS MARIA Pranzonius, Auximanus, Episcopus creatus est ab Urbano VIII. die 7 Maji 1635.

A D D I T I O.

(„ *Desiit vivere an. 1663.*

XXV „ *FRANCISCUS Maria Vigaola, presbyter Venusinæ diœcesis, J. U. D. cujus juvenilis indoles „ adeo suis virtutibus, probisque moribus illevit animum ejus Antonii Pignatelli, quem venerratus est „ orbis in summo Apostolatus apice sub nomine Innocentii XII. ut secum ad jura Romanæ Prælaturæ „ à secretis, & in Auditoris munere habere voluerit. Sed adversa valetudine distractus patrium „ solum repetere adactus fuit. Neapoli deinde forensibus egregiè adhibitus negotiis, mox Propositus Tranensis Archiepiscopatus, & Minerbinæ „ Ecclesiæ extitit. Pignatellus interea amplissima „ Nunciatura dum fungeretur, integerrimi administri perenpidas Vignolam exponit. Sed eam jam sibi „ in sponsam obstrinxerat hæc sedes die 24. Septembris 1663. Mirabili probitate suum gregem dum „ enutrit, ducitque ad pascua salutis, jam senio gravescens obiit an. 1700.*

„ *M. ANTONIUS Chenevix, Taurinensis, sacræ „ Theologiæ Doctor, S. Inquisitionis Consultor, ac Rector parochialis Ecclesiæ S. Petri Curteducis Taurinen. elatus est ad hanc Cathedram 20. Novembris „ 1702. Vitam cum morte commutavit mense Julio „ 1718.* XXVI

„ *NICOLAUS Pignatellus, Neapolitanus, S. „ Theologiæ Doctor, Canonicus coadjutor collegiatæ „ Ecclesiæ Ss. Celsi & Juliani de Urbe, Advocatus, & „ Fiscalis sacræ visitationis Apostolicæ hoc sacerdotio insignitus est 8. Februarii 1719.*) XXVII

POLYNIANENSES

SEU

POLYMNIANENSES

EPISCOPI.

POLYMNIANUM *a* littoralis Apuliæ civitas est xx. à Bario Metropoli milliario in Provincia Terræ Barii posita eo in loco, ut ferunt, ubi Julius Cæsar Imp. post destructum in odium C. Marii oppidum Marianum, haud longius ab Appia via Turrem construxit, quam Cæsaris vocarunt: sed cum deinde in justam evasisset civitatem, à Græcis autumant Polymnianum nuncupatam, tanquam in altum collocatam. Hodie non est adeo ampla, sed lauta, & civilis, in præcipiti, ac saxosa rupe eminens, cui subjectæ cavernæ marinis fluctibus percussæ suave quiddam resonant, salubri insuper cœlo, frugibus, cæterisque humanæ saluti necessariis abunde est locuples; familiis 744. habitata, ad quatuor mille mortalium alit. Ager ejus vini, oleique & amygdalarum ferax, littus piscosum, ut nihil ad felicitatem accolarum desideretur, & passim olearum, amygdalarumque nemora non sine advenarum admiratione spectentur. Polymniani non sine laude meminere Leander Albertus, Joan. Boterus, Scipio Ammiratus, aliique moderni Scriptores. Diu civitas hæc suos habuit Comites, donec hoc nostro sęculo Marchionatus titulo decorata in deditionem transiit vetustissimæ Radulovich Illyrici familię nobilissimæ ex Comitibus Savallæ, cujus hodie Marchio est Michael Radulovich Francisci filius, politioribus literis, & eruditione non minus quam sanguine illustris, qui nuper vitam S. Viti Martyris, divique tutelaris in lucem emisit. Cæterum ut hujus civitatis origo ex ingrata veterum scriptorum incuria habetur incerta, sic sanè ex certa conjectura constare non potest, quis primus Christianam fidem in eam disseminaverit. Episcopatus est antiquus inter recentio-

a Vulgo Polignano.

(1) In Schedis Consist. appellatur Marefutius: forsan dicendus Moricuccius de Cupersano. In serie Ughelliana Arianensium Provinciæ Beneventanæ Donatus iste cum Donato de Laurentiis Episcopo Arianensi confunditur. *Lucentius.*

tiores Archipræsulem agnoscens Barensem, & Dei param Virginem in Cœlum Assumptam tutelarem Ecclesiæ Patronam. Hic asservatus brachium, & genu S. Viti Martyris, cujus meritis contra rabidos canum morsus apud Deum omnipotentem gratiam sanitatis consequuntur: ubi etiam aliæ Sanctorum reliquiæ venerantur. Capitulum constat Archidiacono, Archipresbytero, Primiceriis duobus, & quindecim aliis Canonicis a hi & alii plures Presbyteri, & Clerici Catedrali inserviunt. In civitate præter Cathedralem, Parochialis Ecclesia nulla, Archipresbyter enim omnium animarum curam gerit. In ea unum extat Sanctimonialium Ord. Cisterciensis monasterium ad D. Petri fundatum à Jo. Vincentio della Tolfa Polymniani Domino anno 1585. Plura oratoria, & pia loca cum aliquorum sodalitiis aliquot recensentur. Extra mœnia Minorum Observantium monasterium visitur ad titulum sanctæ Mariæ Constantinopolitanæ à Marchione Marino Radolovich constructum, ubi familiæ suæ sepulchrum, & sibi excitavit. Primo vero ab Urbe lapide in Mariano vetustissima extat Ord. Benedictini Abbatia D. Vito martyri, ac sociis Modesto, & Crescentio consecrata, quorum corpora ibidem transtulit Florentia Heroina illustris, ut meliori calculo fertur anno 672. die 26. Aprilis secunda feria Resurrectionis Dominicæ, quo die festum translationis quotannis celebratur. Passi dicuntur in Lucania apud Silarim flumen sub Diocletiano Imp. die 15. Junii, Translationis historia litteris Longobardicis scripta extat in eadem Abbatia, quam Sixtus V. suppresso D. Benedicti Ordine, cœnobio Duodecim Apostolorum de Urbe perpetua unione connexuit. Mensæ Episcopalis annuus census scut. 800. taxatur in lib. Fisci Apost. ad flor. 50. Diœcesis more Apuliæ nulla est. Episcoporum seriē modo dabimus satis elumbem, ac decurtatam, locupletiorem dedissemus, ni defuissent monumenta.

a Vtraque penda di- tati.

I. 1 PETRUS (1) in brevi Indiculo hujus Ecclesiæ asseritur Episcopus, ex Paulo tamen Regio in vita s. Viti illum floruisse autumant anno 801. sed in veteri historia m. s. translationis ejusdem Petrum Episcopum Cannensem, non Polymnianensem lego, in cujus tunc diœcesi Polymnianum erat. Historiam referam vetustam, tametsi aliquibus erroribus vitiatam, quæ conscripta videtur ab aliquo imperito posterior. seculis post trāslationē in Marianū.

Incipit Translatio S. Viti cum Sociis in Territorio Polymniani.

Florentia quædam illustris fœmina, quæ fuit Principissa Salerni: quæ propter orationem B. Viti martyris, à tempestate fluvii Siler fuerat liberata in loco, qui Basterna dicitur. Eidem mulieri illustri super aquas, dum fere mergeretur B. Vitus apparuit ab ipsius fluvii aquarum inundatione sicut divina potentia eam præcipiebat eripiens: quæ dum à periculo illo evasisset immunis cœpit in S. Trinitatis amore fervescere, & votum vovit Deo, & Beatis Martyribus memoratis, ut eorum corpora in loco, qui dicitur Marianus, sicut B. Vitus ei præceperat cum ingenti reverentia honorificè traderet sepulturæ. Præfata vero illustris mulier nimium de Sancti visione perterrita, ubi esset locus ille, qui Marianus dicitur ab eo minime requisivit, sed postmodum mandatum beatissimi Viti oblivioni non tradens, per omnes provincias, ubi esset dictus locus Marianus, diligenter fecit inquiri, sed nullo modo à servis suis, quos proinde transmiserat, potuit inveniri. Videns ergo præfata Domina, quæ erat laudabilis vitæ, & nimia bonitate conspicua, & dolens nimium, quod locus inveniri non posset, intra se meditari cœpit quid faceret, nec mora, cum lachrymis, & suspiriis juxta fluvium, ubi sanctorum Martyrum inventa corpora, cum maximo honore, & reverentia fecit sepeliri, & ibidem cum diligentia ad honorem Dei, & beatorum Martyrum construi jussit Ecclesiam; in qua quidem Ecclesia altaria tria fuerunt ejus jussione constructa: in primo enim

A *altari jussit corpus beati Viti summa cum veneratione recondi; In secundo vero corpus B. Modesti; In tertio corpus beatæ Crescentiæ, per manus Joannis Eremitæ, qui morabatur in monte Amalphiæ; & per spatium annorum viginti omnipotens Deus languentibus multis integram restituit sanitatem, & miracula multa per eosdem sanctos Martyres operatus est in eo; catervis populorum undiq; ad eamdem Ecclesiam confluentibus propter miraculorum multitudinem, signorum pariter, corruscationisq; virtutum. Postmodum illustris illa Domina memorata pia divinitatis inspiratione compuncta, & frater ejus Berardus nomine jam dictæ sororis suę charitate deductus navem miræ magnitudinis fieri præceperunt; cunctis necessariis utensilibus introductis, adhibita sibi, sicut expediebat societate non modica, navem ipsam feliciter sunt ingressi; & prosperè navigantes in viginti dierum spatio ad portum Accon optatis successibus duce Domino pervenerunt, & ibi per tres dies moram facientes quietis solatio, ibidem, in qua profecti fuat naves relicta Hierosolymam honorificè properantes* B *sepulchrum Domini maxima cum devotione, & reverentia visitarunt. Aliis locis sacris, & venerabilibus ab eis nihilominus visitatis; ita quod per dies quindecim in illis partibus incesserunt. Contigit autem fratrem prædictæ Illustris Dominæ interea sicut Domino placuit, infirmari, de cujus infirmitate Domina illa dolorem non modicum in corde concepit, & nimio mœrore confecta Redemptorem nostrum, & Sanctos suos suppliciter exorabat, ut fratrem suum optatæ restitueret sanitati, & sic nimio dolore gravata, fessis artubus obdormivit, & tunc in somno apparuit ei B. Vitus, dicens, nisi sepelieris corpora nostra in loco, qui dicitur Marianus, nunquam de tuo dolore consolationem accipies; Quis enim dubitet quod omnipotentis Dei providentia, qui cum suis fidelibus jugiter, imò mirabiliter, & misericorditer operatur, virum Illustrem ideò voluit infirmari, ut per languorem ejus merita susciperent incrementum, & cor ipsius ardentius ad instigationem sacri amoris* C *accenderet, sicut scriptum est, nam virtus in infirmitate perficitur; & item adversitas, quæ bonis votis obiicitur, probatio virtutis est, & non judicium reprobationis. Ideo dictum virum memoratam crediderunt in infirmitatem nihilominus incidisse, ut per S. martyrem suum Vitum operaretur in eum, ut salutis impenderet medicinam; quantam denique etiam in aula Regis immensi prædicti sancti Martyres potentiam habeant suis fidelibus reserarunt. Igitur cum Domina supradicta de somno evigilans, surrexisset; ecce quidam juvenis in speciem medici ante ipsam stans, dixit: Domina, quid mihi dabis, si fratri tuo conferam sanitatem? quæ gaudens dixit, medietatem omnium bonorum meorum. Tunc juvenis subridens ait, nihil aliud peto, nisi, quod me vobiscum in Apuliam deducatis in locum, qui dicitur Marianus; mox cum Principissa locum ipsum nominari audivit, à Juvene, ubi esset locus cum instantia inquisivit: Qui dixit, in Apulia est, prope castrum Polymnianense, quod olim fuit à Julio Cæsare hostili exer-* D *citu dissipatum; in quo loco ego jugiter persevero. Adhuc simul intraverunt in domum. Tunc Juvenis manum infirmantis apprehendit, dicens; In nomine Domini Jesu Christi surge sanus: & statim surrexit incolumis; tunc omnes, qui aderant, nimio sunt timore perteriti, & diu quasi in extasi permanentes, demum ad memoriam reversi cognoverunt, quod B. Vitus fuerat, qui in formam medici Juvenis se illis ostenderat. Nec mora apud Accon redierunt: & à Deo statim salubri aura concessa navem intrantes expansis carbasis prosperè discesserunt; & subito Juvenis quidam eis super antennis apparuit, & dixit illis: nolite timere, Ego enim sum Vitus Lucanus. Tunc omnes, qui erant in navi Deo gratias cum summa devotione agentes; & accincti robore festinanter beatissimo Vito duce existente in vigesimo quarto die in locum Mariani, in quo portus est optimus, feliciter pervenerunt; &*

(1) Petrus in brevi indiculo hujus Ecclesiæ asseritur Episcopus: annus non exprimitur ejus sedis. Nec Petrus iste ille est, de quo agitur in historia hic transcripta ab Vghello translationis reliquiarum S. Viti. Petrus ille non Cannensis, ut scripsit Vghellus amanuensis incuria, sed Canusinus Episcopus erat, & in cujus diœcesi accensebatur Marianum. Laurentius.

de navi descendentes, ibidem, & hinc inde locum circumspicientes eundem, viderunt quemdam senem in rupe marini littoris sedentem, & interrogaverunt eum, quomodo nuncupatur locus iste, & respondit, Marianus vocatur: quod audiens Domina illa jucunda, & hilaris effecta est pro eo, quod locum quem quærebat invenit, & statim omnia victualia quæ erant in navi deponi præcepit; & mittens nuntios suos apud Berum, equos emere jussit non paucos, & frater ejus, & ipsa ascendentes præclaris, sicut decebat, stipati sodalibus infra septem dierum spatium ad locum, in quo SS. Martyrum corpora quiescebant fervore charitatis accensi cursu velocissimo redierunt. Locus enim ille est juxta fluvium Siler, sicut superius est nototum. Tunc cum hymnis, & canticis collecta multitudine Sacerdotum, & virorum Religiosorum omnipotenti Deo, & SS. Martyribus ejus laudes, & gratias devotius referentes sacrarum Missarum solemniis cum honore, & diligentia celebratis, præsente D. Nicolao venerabili Salernitano Archiepiscopo reliquias memoratorum SS. Martyrum à personis idoneis, & honestis, de sarcophagis cum timore, & reverentia extrahi præceperunt. Et involventes sindonibus pretiosis, eos in loco sancto, & venerando fecerunt deponi. Postmodum diebus paucis expletis, habito cum timore Dei concilio, epistolas suas & nuntios idoneos Summo Pontifici destinarunt, significantes ei seriatim, & distinctè sanctorum Martyrum virtutes, & omnia, quæ perpessi fuerant in via peregrinationis suæ, videlicet in partibus transmarinis, qualiter B. Vitus eis apparuit, & cuncta, quæ illis imperavit, nihilominus suggerentes suppliciter, & apertè. Tunc volente Domino Summus Pontifex nuntios, & scripta eorum affectu paterno, & honore suscepit, cum omni humilitate Deo gratias agens, qui pro salute fidelium prædictis SS. Martyribus tantam tribuit potestatem, & habito cum fratribus suis salubri sine mora consilio, præsertim quia difficultatem pati non debuit hujusmodi res petita petitionibus sæpè dictæ Dominæ, & viri illustris Berardi fratris sui benigno favore, & grato concurrens assensu omnia quæ in suis videbantur petitionibus contineri per Apostolica scripta in honore Dei, & SS. Martyrum fieri, & sine dilatione compleri districtius imperavit; interim tamen sublimis illa Domina, & memoratus frater ejus, & sibi subjectus populus universus jugiter in Dei laudibus cum sacrificiis, orationibus, & vigiliis persistentes SS. Martyrum corpora contrito corde, & humili venerabantur affectu; igitur D. Papæ precibus eo, quo decuit honore susceptis, D. Nicolaum Archiepiscopum Salernitanum, & Clerum universum congregari mandavit, præcipiens eis præfata D. Principissa, ut locum Mariani deberent cum ipsa ad sepeliendum SS. Martyrum corpora honore debito proficisci; Qui omnes mandata tantæ Dominæ devotis animis admittentes ad perficiendum opus Domini se gratanter, & honorificè præpararunt. Itaque SS. Martyrum reliquiis, & quibus decuit reverentia, & honore susceptis, & in loculis pretiosis, sicut oportuit collocatis, Domina Principissa cum prædicto D. Salernitano Archiepiscopo, viro religiosissimo, & clericorum, & aliorum fidelium multitudine copiosa devotè Deo gratias agens iter arripuit, & sic ipsa, & omnes qui in comitatu ejus erant, duce Domino in brevi dierum spatio apud Canusium prospere devenerunt, de quorum adventu D. Petrus venerab. Canusinæ Sedis Antistes nimium lætus, & jucundus tam Dominam Principissam, quam omnes, qui in ipsius comitatu advenerant, intimo affectu charitatis suscepit, & Sanctorum Martyrum intuitu eis in omnibus humiliter ministrare non destitit. Ita quod præfata mulier eidem vener. Antistiti omnia, quæ à beatissimo Vito in mandatis acceperat, per ordinem indicavit; itaque idem vener. Antistes jussione Summi Pontificis, & de SS. Martyrum revelatione gavisus, nec non & prædicti Domini Salernitani Archiepiscopi cum clericorum, & aliorum fidelium turba non modica sequentes Dominam memoratam, ad sæpe dictum locum Marianum cum devotione, & orationibus devenerunt. Locus enim ipse Marianus erat de jurisdictione prædicti Antistitis Canusini. Tunc ad eundem locum regulari institutione benedicentes cum gratiarum actione devenerunt ad construendum Ecclesias ad honorem Dei, & SS. Martyrum assignarunt. Et statim Domina ipsa locum ipsum præcepit fodi circumquaque, atque signari, & in brevi temporis spatio nullis parcens expensis in honorem Beatissimorum Martyrum Ecclesiam fieri fecit: in qua dictorum SS. Martyrum corpora cum honore, & reverentia collocavit, & feliciter requiescunt, & ibi operatur quotidie Deus per eos mirabilia multa signa, atque prodigia.

Acta sunt hæc anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 801. Celebratur autem SS. Martyrum translatio sexto Kalendas Maii regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor, & gloria in sæcula seculorum Amen. Emptis prius per ipsam Principissa nonnullis possessionibus pro vita, & substentatione Monachorum Ordinis S. Benedicti indigentium tunc stantium, & in futurum ut possent in eodem loco ab eis jugiter & Christus Jesus laudari, & Sanctorum corpora in perpetua veneratione haberi.

Quod hujus translationis auctor de Florentia scribit illam fuisse Salerni Principem, gratis assertum videtur; Beda enim ad 15. Junii in suo Martyrol. illustrissimam tantum fœminam vocat, neque in Genealogicis tabulis Salernitanorum invenitur Florentia. neque Berardus ejus frater, quemadmodum Nicolaum illum, quem vocat Salernitanum Archiepiscopum, in Diptycis Salernitanis non habemus, neque Salernitanus Antistes ea tempestate Archiepiscopali titulo condecoratus fuerat, posteriori enim seculo anno scilicet 968. Salernitana Metropolis instituta est, ut supra narravimus. Fuisse vero peractam Viti, sociorumque corporum translationem à Florentia in Marianum anno salutis 801. autumat idem historiæ auctor, sed cum Beda venerabilis translationis meminerit, qui anno 735. obiit, ante hunc annum Viti translationem accidisse oportet, quo verò anno, in obscuro est, nisi divinare velimus ex quadam probabili conjectura illam evenisse anno 672. quo Resurrectionis Dominicæ festum incidit die 25. Aprilis ut idem testatur Beda de temporum ratione in trigesimo sexto circulo novennali, vetus namque traditio est monumentis consignata, accidisse horum SS. Martyrum translationem a Silari fluvio in Marianum die 26. Aprilis feria secunda Resurrectionis, quo die solemni ritu agitur in Polymniani Ecclesia, ubi brachium & genu Viti religiosè asservantur. Ab anno demum 672. usque ad 919. Resurrectio Dominica haud incidit in 25. Aprilis. Crediderim igitur Florentiam illam eo ipso anno 672. transtulisse ad Marianum Viti, sociorumque sacra lipsana, ubi adhuc dicuntur venerari. Cæterum non sum nescius scripsisse Sigebertum in Chron. Viti corpus Parisios in Ecclesia S. Dionysii Roma Fulradum Abbatem transtulisse anno 755. ex Gallia verò in Saxoniam ad cœnobium Corbejæ ann. 835. imperante Ludovico Pio: *Hoc tempore*, inquit ille, *reliquias sancti Viti Martyris Parisiis ad Corbejam Saxoniæ transtulerunt, unde ipsi Franci testati sunt, quod ab illo tempore gloria Francorum ad Saxones translata est*. Cujus etiam meminit VVitichindus, qui vixit anno 920. sed auctor libelli de fundatione novæ Corbejæ in Saxonia apud Andream Duchesne tom. 3. hist. Francorum scriptorum, ubi Viti corpus Roma Parisios à quodam Fulradi Abbatis socio furtim translatum, & Parisiis ad novam Corbejam in Saxoniam inde translatum anno 836. Ind. 14. anno Ludovici Pii Imp. 23. sub Abbate VVarino diffusè narrat; sed quis divinare poterit, à quo vel quando è Mariano Romam delatum sit Viti corpus? vel quo loco reconditum fuerit, an in vetustissima Ecclesia Diaconali Viti & Modesti consecrata apud S. Mariam Majorem, ubi & frustulum Viti veneratur, vel in Ecclesia eidem sacra apud monasterium de Sarda, cujus meminit Biblio

thecarius in Leone III. obscurum omnino est. Jacobus Gualla, & Stephanus Breventanus in hist. Ticinensi tradunt, corpora SS. Viti, Modesti & Crescentiæ ab Astulfo Longobardorum Duce, cum Romam diriperet, capta, ac Ticinum urbem Insubriæ transvecta esse: ubi condi memorant in sancti Marini cœnobio Fratrum D. Hieronymi. Alii vero horum Martyrum corpora tradunt Cereæ esse in agro Veronensi, juxta Menacum fluvium in æde S. Viti. Nonnulli in Calabria in S. Viti oppidulo prope Scyllaceum. Alii in oppido Siciliæ Rababulto, & Pisis in Etruria caput S. Viti servari volunt in Ecclesia S. Francisci, & corpus S. Crescentiæ servari Mazariç in Sicilia auctor est Ferrarius. Tradit subinde Æneas Sylvius, & Joannes Dubravius Othonem I. Germaniæ Regem & Imperatorem Vinceslao adolescenti (qui postea Bohemorum Princeps & martyr fuit. anno 938.) in aula ejus observanti brachium S. Viti dono dedisse, in cujus honore Cathedralis ædes Prage constructa est. Nauclerus scribit Carolum III. Imp corpus sancti Viti Pragam detulisse. Multis præterea in locis ex sancti Viti reliquiis asservantur. Sed hæc consistere non possunt, nisi nomine corporis, partem intellexerimus, antiquo Ecclesiæ more, de quo diserte Baronius in notis ad Martyrologium Romanum. De reliquiis item S. Viti legendi Albertus Cranzius in libro Metropol. Saxoniæ, Hundius Metropol. Saltzburg. Henricus Steronus apud Henricum Canisium tom. 1. antiq. lect. De ejusdem translatione agunt Surius, & alii, sed nemo primam translationem Mariano Romam commemorat, & hæc de S. Viti Polymnitani Patroni sacris reliquiis satis sint dicta, occasione veteris translationis historiæ Mariani cœnobii.

II. 2 RICHARDUS quem volunt præfuisse anno 1035. post hunc plures desiderantur Episcopi.

III. 3 RICHARDUS II. vivebat an. 1103.

IV. 4 AMBROSIUS an. 1116.

V. 5 BONAVENTURA an. 1140.

VI. 6 MAYON hujus Ecclesiæ Episcopus erat anno 1170 ex quodam venditionis documento factæ Archidiacono Polymnianensi per Iudittam filium ejusdem Mayoni Episcopi uxorem Maureliani Comitis Monopolis. Hoc eodem anno Guillelmus Siciliæ Rex hoc obtulit privilegium Ecclesiæ & Abbatiæ S. Viti in Mariano, quod ibidem extat.

Vuillelmus Divina opitulante clementia Rex Siciliæ & Principatus Capuæ unacum Domina Margarita gloriosa Regina matre sua.

Pietatis arbitramur obsequium dignum utique majestate regnantibus, Ecclesias, & loca venerabilia divino cultu dedicata benignitatis oculis intueri, & Dei intuitu, qui Regni nostri incunabula sibi feliciter consecravit, opportunis eorum petitionibus misericordiæ jannam reserare: nam ut alias dicitur, opus misericordiæ custos est tibi Regum, & oblationi præjudicat victimarum. Inde quod residentibus nobis in nostro palatio felicis urbis Panormi, tu Luca venerabilis Abbas S. Viti de Polignano nostro conspectui præsentatus humiliter, & instanter nostræ Serenitatis supplicasti, ut illius intuitu, per quem feliciter vivimus, & regnamus, & ut status Regni nostri meritis gloriosi martyris sancti Viti felicius exultet, privilegia antecessorum nostrorum roboremus, Ducis videlicet, & Regis Rogerii Avi nostri memoriæ recolendæ, necnon & alia privilegia, vel instituta, quę per concessionem Principum, & aliorum largitionem fidelium tuo monasterio indulta fuerunt, pariter & donata, ut omnia, quæ ipsorum temporibus habuit, vel in præsenti rationabiliter dignoscitur possidere, propter persequentium calumnias, quæ modo in his, modo in illis Ecclesiam ipsam fatigare non cessant, concedere, & confirmare nostra sublimitas benigno dignaretur favore. Nos igitur consideratis tuis precibus pro effectu porrectis pro remedio animarum progenitorum nostrorum, & nostrorum indulgentia delictorum, ipsa privilegia, & omnia alia privilegia, dignitates, liberalitates, tenimenta, & omnes oblationes, seu donationes justè à quibuscunque exhibitas, insuper & quæ inantea justis modis, præstante Domino, tua Ecclesia poterit adipisci, tibi & tuis successoribus concedimus, & confirmamus, & perpetui roboris munimine communimus. Si quæ etiam consuetudine inducta sunt contra privilegia, seu rationes ipsius monasterii propter negligentiam Prælatorum antecessorum tuorum vel propter malam hominum intentionem, ea de cætero præcipimus resecari, & penitus amoveri, universis fidelibus Regni nostri in contemptum nostræ gratiæ districtè præcipientes, quatenus supradictum monasterium contra eadem privilegia, vel jura ipsius monasterii non audeant perturbare, quod si quis præsumpserit, iram nostri culminis cum pœna corporis, & rerum suarum jacturam sciat se incursurum. Ad hujus autem nostræ concessionis, & confirmationis memoriam, & inviolabile firmamentum, præsens privilegium nostrum per manus Riccardi nostri notarii scribi præcepimus, & bulla plumbea nostro imperio impressione muniri. Datum in urbe felici Panormi per manus Stefani Dei, & Regia gratia D. regis Cancellarii an. Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo septuagesimo. Regni verò D. nostri Dei gratia gloriosissimi, & magnificentissimi Regni Siciliç, Ducatus Apuliç, & principatus Capuæ anni 15. mense Junii 3. Indict. feliciter, Amen.

7 ARPINUS Episcopus Polymnian. interfuit Concilio Lateranensi sub Alexandro III. an. 1179. („ *Polymnianensi Episcopo Cœlestinus III. literas* „ *dedit ad favorem monasterii S. Benedicti de Poly-* „ *mniano sedi Apostolicæ immediatè subjecto pro ele-* „ *ctione Abbatis, ut habetur in Cupersanie apud* „ *Ughel.* 1190.) VII.

8 BARCHEDUS florebat an. 1175. VIII.

9 GUILLELMUS an. 1318. memoratur etiam anno 1327. („ *Præsens fuit consecrationi Vigiliensis* „ *Cathedralis* 1195.) IX.

10 MATTÆUS * Ord. Præd. ex fidei Quæsitore in Neapolitano regno anno 1330. die 13. Februarii solvit solitum subsidium sacro senatui in libro solutionum Prælatorum Ioannis XXII. X.

* Ex App. tom. 9.

11 BONAIUNTA, qui etiam apud quosdam Bonaventura est, Bonaccursii filius de Boscholis nobilis Florentinus, fuit Polymniani Episcopus: suum constituit procuratorem ad causas civiles Federicum suum fratrem germanum die 8 Iunii 1332. ex protocollo Lotti Serstunerii notarii Florentini, quod extat in archivio Septimiani cœnobii quinto ab urbe Florentiæ lapide Ord. Cisterciensis. Idem Bonaiunta anno 1333. 26. Aprilis memoratur in lib. oblig. Prælatorum XI.

12 GUILLELMUS II. memoratur in monumentis eiusdem Ecclesiæ anno 1341. XII.

13 BONAUINUS, cuius memoria habetur in monumentis eiusdem Ecclesię an. 1343. XIII.

14 Fr. NICOLUS * Ord. Prædicator. Barensis an. 1348. huius Ecclesiæ Episcopus declaratus est. Episcopalem dignitatem gerebat an. 1351. Memoria extat in cathedrali in columna marmorea propè altare beatæ Virginis Mariæ, cujus erat addictissimus servus, in hæc verba. XIV.

* Ex App. tom. 9.

Columna sum, & sio immobilis Impetio Nicolai Presulis Capellæ fratram Annunciatæ Virginis almæ inviolatæ à Dominico anno milleno tercenteno quinquagesimo primo.

Ibidem alia visitur inscriptio vulgati sermone insculpta.

Idolo fui, & her son fatto porte.
Ma'l vero dico, che son pietra morta.

. . . .

Al Vescovo Nicola, che far mi fè
Povero di moneta, e ricco di fè.

Idolum, lapideumque simulachrum ejecerat hic Præsul, ex quo fores cathedralis construxit, ut quod olim a Gentilibus venerabatur, à Christi fidelibus pedibus conculcaretur. Excessit Nicolaus an. 1363.

XV. 15 F. NICOLAUS Abbas, & Canonicus Tarentinus Papæ Capellanus successit alteri Nicolao tertio Kal Martii anno 1363. ad hanc dignitatem vocatus ab Urbano V. Id habetur in reg. Vatic. an. 2. ejusdem Pontificis, de quo mentio extat in monumentis ejusdem Ecclesiæ ad annum usque 1376. pauloque post è vivis excessit.

XVI. 16 PAULUS, seu Pavo (,, *de Griffis, nobilis* ,, *Juvenacensis*,) Polymniacensis Episcopus ordinatus est ab Urbano VI. an. 1378. sub quo in Regno Bohemiæ Apostolicæ sedis Nuncius fuit anno 1384. translatus deinde est ad Ecclesiam Tropejensem à Bonifacio IX. anno 1390 ex lib. oblig. Eodem tempore, quo Pavo ad hanc dignitatem ascendit, æstuante tunc schismate in Ecclesia Pseudopontifex Clemens VII. Polymnianensem Episcopum instituit quendam Paschalem, & post hunc Angelum, quos tanquam adulterinos ab hac serie exulare compellimus, quorum memoria legitur in lib. oblig. ejusdem Clementis.

XVII 17 LUPULUS de Lacu Canonicus Monopolitanus ad Polymnianensem cathedram legitimè ascendit, jubente Bonifacio IX. anno 1390. 9. Kalend. Novembr. paululum Episcopus fuit, cum nondum elapso anno sequens Angelus eidem successit: fortè mortem obiit hoc eodem anno, vel ad aliam dignitatem translatus, cujus memoria habetur in lib. Provis. Prælatorum Bonifacii.

XVIII 18 ANGELUS, seu Anglonus in locum Lupuli fit Polymnianensis Episcopus ab eodem Bonifacio IX. ann. 1391. die 7. Septemb. à quo institutus est cœnobii Sublacensis Visitator Apostolicus, & Reformator. Vicarium habuit in Ecclesia sua fratrem Vitum Abbatem S. Viti Polymnianensis. Sedit usque ad annum 1401. ex eod lib. oblig. Translatus est Angelus ad Anagninam Ecclesiam.

XIX. 19 FRANCISCUS sedere cœpit anno 1401. olim fuerat Prænestini Episcopatus administratur; cessit nondum consecratus.

XX. 20 CHRISTOPHORUS Episcopus Scuterensis huc translatus 19 Kal Januarii 1401. ex eod. lib.

XXI 21 NICOLAUS ad hanc dignitatem promotus est anno 1411. à Gregorio XII. fortè vivente adhuc Christophoro, ex lib. Oblig.

XXII. 22 PAULUS (*de Alfatatis*) præficitur à Martino V ann. 1420. die 8. Novembris, deinde factus est Episcopus Bituntinus anno 1424. 18. Kal. Julii ex Actis Consist.

XXIII 23 Fr. RAONUS, seu PAULUS de Castro Mediano de Lycio Ord. Minorum S. Theologiæ Doctor eximius Polymnianensis Episcopus dictus est à Martino V. anno 1424. 5. Idus Aprilis. Longo ævo hanc cum laude rexit Ecclesiam, fatoque functus est anno 1460. In Claustro cœnobii S. Francisci Lyciensi, cujus fuerat alumnus, sub ejus imagine hæc scripta verba leguntur.

Frater Paulus Castromedianus Theologus eximius, Polignanique Præsul ornatissimus almi hujus Conventus claustra egregie ampliavit anno MCCCCLX.

24 CLAUDIUS olim Bovæ [1] Episcopus huc translatus anno 1460. die 15. Novembris. XXIV

25 LATINUS Card Ursinus *a* fuit hujus Ecclesiæ perpetuus administrator anno 1468. habuitque suum generalem Vicarium Antonium Episcopum Bojanensem. XXV

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 2. col. 970.

26 JACOBUS Toraldus Neapolitanus inclytæ nobilitatis, ac rerum peritia clarus anno 1473. 6. Id. Junii Card. Latino suffectus à Sixto IV. Pontifice. Vixit summa cum sui nominis laude annis multis in ea dignitate, defunctusque est. De familia Toralda legendus Vindex Neapolitanæ familiæ in Alejum Marchesium eruditissimi amici nostri Caroli Borelli, anno 1647. Francisco Toraldo Massæ Lubrensis Principe, tanquam antiquæ probitatis, atque omnis integritatis lumine per summam injuriam extincto, universa Toraldorum familia cum ipso pariter Neapoli extincta est, Tropeæ tamen in urbe Calabriæ reliqua. Is cum ad omnes militiæ honores sua sibi virtute stravisset viam, nuperrime à Neapolitana plebe, cujus furor exarserat, adlectus fuit ad intestini, ac popularis belli regimen. Sed cum præfractè recusans nihil profecisset, imperium accepit invitus, ac ea mente recepit, ut turbulentæ plebis tumultus, si minus sedaret omnino, ad bonas certè partes revocaret. Verum seditiosa plebs, sive moræ, sive consilii impatiens, non abstinuit manus à Principe viro multorum sæculorum vita dignissimo, nato, factoque ad patriæ salutem, ad Catholici Regis commoda, ac Dei præpotentis gloriam. XXVI

27 GASPAR ex eadem familia Toralda Jacobo successit; è vivis excessit an. 1506. ut Acta indicant Consistorialia. XXVII.

28 MICHAEL Claudius *b* Urbis Gubernator à Julio II. Polymnianensi Sacerdotio donatus est die 5. Martii anno 1506. ab ea translatus deinde est ad Monopolitanam Ecclesiam anno 1508. XXVIII.

b De eo Jo. Lucius in memorials Tragurien. p. 530. *Mandos.*

29 CHRISTOPHORUS Magnacurius electus die 7. Febr. 1508. Interfuit Lateranensi Conc. sub Julio II. ac Leone X. Pontificibus, sub quo liberè onus dimisit. XXIX

30 JACOBUS Framarinus *c* Juvenacensis, successor datus est Christophoro die 21. Augusti 1517. sedit ann. 23. senioque fessus, ac laboribus, nam Bononiæ sub Paulo III. Rector fuit, aliisque functus muneribus pro Romana Ecclesia Episcopatui cessit an. 1540. & post 29. an. venerab. senex in patria defunctus, tumulum accepit in Ecclesia S. Francisci ante sacellum D. Antonii de Padua; ejus tamen memoriam gentiles ejus in Cathedrali Juvenacensi tali elogio excitarunt. XXX

c E familia Gratiana dicitur à Libanorio in Feroria ... 2. p. 88. *Mandos.*

C. R. O.

Jacobo Framarino
Patritio Juvenacensi
Consilio atque solertia insigni,
Qui Isabellæ Alphonsi Regis fil.

Mul-

(1) Hic Claudius enunciatur Bovæ Episcopus: nec ideo inter Bovenses illum recenset Ughellius, vel in eo Catalogo vacuus est locus, cui affigi possit.

Multorumque Princ. gratia summopere polluit,
Qui Petri de Racaneto Avunculi M.
Præsulatus sortem secutus
Episcopus Juvenacensis electus
Hinc ad Polymnianen. translatus
Omnia adversa superavit,
Qui denique annum agens lnuutl.
Animam Deo, corpus charissimæ
Patriæ reddidit
M. D. L X I X.

Fuerat Jacobus nepos ex sorore Recanati Episcopi Juvenacen. sub Alexandro VI. defuncti. Vetus traditio est apud Juvenacenses, & monumenta familiæ produnt, ex Malatestis Arimini Principibus, gentem Framarinam profluxisse, non modo à nobilitate generis, sed etiam ab virtute Jacobi commendatam.

XXXI 31 IOANNES MARIA *a* Card. de Monte, hujus Ecclesiæ administrator est factus die 14. Julii 1540. postero anno eam dimisit, inde hujus Ecclesiæ Pontifex fuit Julius III.

a De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 600. & 701.

XXXII. 32 ROSIMANUM Casamaximam nobilem Barensem Jurisconsultum clarissimum Paulus III. cedente Card. de Monte ad Polymnianensem sedem evexit die 21. *b* Novembris ann. 1541. Is ut erat Deiparæ Virginis summè devotus, Ecclesiam in ejus honorem, cui de fenestra nomen fecere, à fundamentis extruxit, & cum sedisset ann. 3. liberè cessit ad favorem Petri Antonii nepotis.

b Die 28. Novemb.

XXXIII. 33 PETRUS *c* ANTONIUS Casamaxima ex patrui cessione hanc sedem obtinuit à Paulo III. die 17. Martii 1544. Præfuit annis 26. Romæ mortalitatem explevit anno 1570. ibidem sepultus est.

c Seù Pyrrhus ut legitur in Actis.

XXXIV 34 Fr. ANGELUS Gazzinus de Lugo Ord. Præd. doctus Theologus, ac Faventiæ hæreticæ pravitatis quæsitor, per Pium V. Pontificem creatus est Episcopus die 20. Novembris 1570. Vitam finivit nondum elapso biennio à sua promotione, & in Cathedrali humatus fuit.

XXXV. 35 PETRUS FRANCISCUS, cognomine Ferrus, Maceratensis ad eandem sedem ascendit die 2. Junii 1572. laudatissimè præfuit ann. 8. Neapoli decedens, in Ecclesia sancti Spiritus terræ fuit mandatus.

XXXVI. 36 RAPHAEL THOMEUS de Petra Sancta Tuscus Polymnianorum Episcopus fuit creatus anno 1580. Post decem annos sui Præsulatus, diem clausit extremum. Iacet in Cathedrali. („*Præ-*„ *fuit ad an. 1598. quo obiit.*)

XXXVII 37 IOANNES BAPTISTA Guanzatus Mediolanensis summus Theologus, omniumque virtutum genere clarissimus, S. Caroli Borromæi intimus familiaris, ac summè ab ipso dilectus Raphaeli suffectus est an. 1590. *d* Beneventum rexit sub Paulo V. ac eximiè in hac sede vixit ann. 17. Neapoli excessit, sepultusque est in Ecclesia nominis Iesu.

d 1598. 31. Augusti ex Actis.

XXXVIII. 38 Fr. IOANNES MARIA de Guanzellis Braschellensis Ord. Prædicatorum Theologica facultate illustris ex sacri Palatii Apostolici Magistro Episcopus adlectus est die 25. Iunii 1607. decem, *e* & septem annos cultissimè hanc rexit Ecclesiam in sua Cathedrali sepultus, apud quam vitam finierat anno 1619. Ad tumulum quem vivens sibi, & successoribus paraverat hujusmodi legitur inscriptio.

e Duodecim.

D. O. M.

Fr. Joannes Maria Braschellen. ex Ord. Prædicatorum miserrimus peccator sibi, & successoribus vivens posuit, anno MDC XII. à nativitatis suæ anno lv. conquisitis etiam quorundam prædecessorum suorum ossibus non minus religiosè quam honorificè hic collocari præcepit.

Obiit ann. Dom. M. DC. XIX.

XXXIX. 39 FRANCISCUS Nappius *e* nobilis Anconitanus summæ existimationis vir, ex utriusque Signaturæ Referendario Polymnianorum Antistes evasit die 20. Novembris 1619. sub Urbano VIII. Urbis veteris. Asculi, aliarumque Ecclesiastici Imperii urbium Præfectus. Asculi obiit anno 1629. ubi humatus jacet.

e De quo Saracenus 3 in Notitiis Anconit. p. 307. Mandos.

XL 40 HIERONYMUS Parisianus Tolentinas, I.V.D. prudentia non minus, quam nobilitate generis clarissimus, dum Senogalliæ Vicarii pro Card. Fr. Antonio Barberino munere fungeretur, vocatus ad aulam, Polymnianensis Episcopus renunciatus est ab Urbano VIII. Pont. Max. die 24. *f* Maii 1629.

f Die 14.

XLI 41 ANTONIUS de Pezio Neapolitanus, vir nobilis, & clarus virtutibus post Hieronymum Episcopum adlectus est *g* ab eodem Urbano VIII. qui, cum eximiè hanc Ecclesiam aliquot annos rexisset, ad Surrentinam Metropolitanam Ecclesiam translatus est die 27. Novemb. 1641. de quo alibi.

g 14. Junii 1638.

XLII. 42 JOANNES DOMINICUS Moroli Ord. Sylvestrinorum Monachus electus est hujus Ecclesiæ Episcopus die 13. Januarii 1642. decessit Polymniani an. 1649.

XLIII 43 Fr. VINCENTIUS Pinerius de Monte-Flascone Ord. Minorum Conventualium S. Officii in Urbe Consultor ab Innocentio X. ad hanc sedem evehitur anno 1650. *b*

b Die 12. Aug 1649.

A D D I T I O.

(„ *Quomodo autem erga sponsam suam se gesserit,*
„ *Pinerius hæc docet, quæ in suo Episcopali palatio*
„ *legitur epigraphe.*
„ Fr. Vincentius Pinerius de Monteflascone Ord. Minorum Conventualium S. Francisci ex Consultoris, & qualificatoris munere S. R., & universalis inquisitionis sub Urbano VIII., & Innocentio X. ad hunc Episcopatum electus die 12. m. Augusti 1649., Ecclesia ejus sponsa exornata, campanili supra secundum ordinem elevato, nec non palatio restaurato, & ampliato, bonis stabilibus melioratis, & adauctis Præsulum seriem diu intermissam expressis stemmatibus reassumpsit successores adjiciendo an. Domini 1664. Præsulatus sui anno XV.
„ *Sodalitatem instituit pro beneficio animarum pur-*
„ *gatorii, quæ vulgo audit,* la Confraternità del
„ Purgatorio. *Pro sacello glor. Martyribus Vito, Mo-*
„ *desto, & Crescentiæ primis civitatis tutelaribus*

dica-

dicato sex candelabra, & crucem è perfecto argento, ac miro opere fundi jussit. Sacellum SS. Crucifixi renovavit, ac opere tectario perbelle exornavit sumptibus piissimi civis Viti Antonii Zaglię, qui illud suum hæredem supremis tabulis dixerat. Anno demum 1672. ætate prægravatus veniam à S. sede obtinuit pro dimissione suę sponsę, & in patriam remigrans ibi in senectute bona quievit.

XLIV *SCIPIO de Martinis, è Civitate Muri, à mitra Mariana, quæ est suffraganea Epidauriensis, ad hanc Polymniani ab Clemente X. P. M. an. 1672. die 2. Maii translatus fuit. Cum esset supra reliquas disciplinas optimo dignas Antistite etiam excellens Medicus, infirmos, aut in Medicorum defectum, aut ut pauperes stipendium Medico solvere impotentes ipse summa quidem charitate invisebat, pharmacis, victu juvabat; quare suæ diœcesis, hisce, & aliis operibus amorem illicò sibi conciliavit. Confraternitatem Purgatorii firmavit, ac regulis munivit. Sacellum Ss. MM. civitatis patronorum auro incrustavit. Mortalem sarcinam die 6. Aprilis 1681. deposuit, & per nepotem suum Bartolum Rosa, qui sibi in hac Ecclesia Vicariam operam præstiterat, Episcopus qui postea fuit Lavelli, ut supra diximus, sponsam suam in postremum sui amoris argumentum sacra veste valde divite, auroque intertexta de suo donavit. Solemniter humatus fuit in sepulcro Episcoporum, & hebdomada sequenti ab ejus obitu ad Epidauriensem Mitram translatum fuisse litteræ nunciarunt.*

XLV. *Fr. IGNATIUS Maria Fiume, Aversanus, die 23. Junii 1681. Scipioni successit. Religiosæ vitæ institutionem in sacro ordine Prędicatorum die 31. Jan. 1638. professus fuerat, in quo pietate, ac disciplinis omnibus brevi ornatus adeo refulsit, ut adhuc juvenis illis alios imbuerit, & è sua palæstra viri omnibus virtutis numeris absolutissimi prodierint, ac præcipuè Thomas è sua etiam Dominicana Familia, natione tamen Anglus, nobilissima Nortfolcii Ducum Ovvarda gente, postea meritissimus S.R.E. Cardinalis, quem etiam dogmatica Theologia, & controversiis peculiariter erudierat ad rem catholicam per ipsum Ovvardum postea in Britannia propagandam: quare adeò hisce studiis adjecit ipse Ignatius animum, ut furatus oculis somnum antequam esset Episcopus, grande opus desudaris typis Neapolitanis Michaelis Monachi an. 1675. tribus tomis distinctum sub titulo.* Schola Veritatis Orthodoxæ adversus mendacia Lutheri, Calvini, cæterorumque Protestantium erecta ab adm. Rev. P. M. Fr. Ignatio Fiume, *quorum primum Emin. Ovvard, alterum summo Pontifici Innocentio XI. tertium Eminent. Ursino dicavit, quibus postea Episcopus quartum adjecit, in quo agit de Sacramentis, quod Innocentio XII. inscripsit. Interea suæ Religionis omnibus muniis oblatis laudatissimè functus post omnes cathedræ gradus in Divinitate laureatus, suæ Congregationis S. Mariæ Sanitatis Vicarius generalis, & Provincialis etiam fuit Samniticæ reformationis. Nec minus interea tot, tantisque occupationibus irretitus saluti animarum eam dedit operam, ac si prorsus ab omni alio procul foret negocio, non modo assiduus in tribunali pœnitentiæ, sed unacum sui ejusdem ordinis gloriosæ famæ Magistris Thoma Mansa, & Andrea de SanctoSeverino promptus semper, & indefessus in sacris missionibus in civitate, & in ipso Regno Neapolitano, maximo pietatis emolumento. Curante demùm eodem Eminent. Ovvard hanc mitram accepit, & in Aracœlana Ecclesia ab Eminentiss. Pio sacratus fuit. Episcopus semper se habuit, ac si adhuc in claustra viveret; omnibus sui Ordinis constitutionibus morem gessit, adeò ut ob decrepitam ætatem, ac habituali difficillimæ anhelationis, quo vexabatur, morbo, à suo P. Magistro Generali dispensationem petiit à quibusdam regulis suæ infirmitati directè oppositis, ac si adhuc illis foret obnoxius. Residentiam non modo semper adamavit, sed in ipsa residentia in domo sua Episcopali semper moratus fuit, nec etiam laxandi quandoque animi gratia ad pomarium Præsulum extra Urbem, aut in aliquam sui ex intimis domum diverti. Bis tantummodò gravi negotio suæ diœcesis implicitus Neapolim venit, nec ad domum suorum germanorum fratrum, sed in suum conventum Sanctæ Mariæ Sanitatis unico tantum cubiculo, & cibo communi suorum Religiosorum sat superque contentus. Trabes, quæ vetusto quidem more sine ullo ornatu ædem principem operiebant, superadditis quibusdam lævigatis tabulis abdidit, & concamerato veluti opere industrii penicilli beneficio elegantiam, nitoremque eidem ædi prius squallidæ comparavit. Sex vasa argentea pro sacello SS. M M. Viti, Modesti, & Crescentiæ conflari curavit.*

Cum Polymnianenses grassante peste per varia Apuliæ loca an. 1691 suis se continere muris cogerentur, & interdicti jamdiu commercii gravi incommodo, imo & jam lethali morbo per urbem serpente multifariam afflictarentur, ipsos Spiritualiter juvit, gratiæ per omnigenæ pœnitentiæ baptismum conciliando, & etiam corporaliter, famem, aliasque indigentias ab eis ære suo propulsando, ita ut semper sibi detrahens, ut alienæ inopiæ iret obviam, fragmen panis quandoque pro se reservatum longa patiens jejunia esurienti lubens dederit, donec die 18. Martii sequentis anni 1692. Episcopo continuis in ea usque senili ætate corporis macerationibus, etiam ferreis flagris gratiam implorante, ac Divo Martyre Vito apud communem Dominum intercedente, prout visus fuit ab insontibus puerulis signo crucis civitati benè ominari, hujusmodi flagellum evanuerit. Diœcesi salutaribus constitutionibus, ac potius suarum exemplo virtutum præmunita, suæ proximæ velut mortis præsagus, quam in suo conventu Sanctæ Mariæ Sanitatis optabat, Neapolim profecturus, an melius pro ultima vice repetere volens inter lachrymas suæ diœcesis, quæ & ipsa de ejus obitu quasi jam certa, omnibus in se studiis retinere volverat, quia semper eum ut sanctum habuerat. Deus sui fidelis servi votis annuit, & morti ab ipsa hora, qua Dominicanas lanas induerat, præparatum die 24. Maii anno 1694. apopletica morbo corripuit. Sepultus fuit in communi fratrum ossuario in sacra crypta, prout ipse mandarat. Imagini B. Mariæ Virginis de sanitate, quæ in illa æde colitur, lampadem argenteam magni ponderis donavit. In principio scalarum, per quas descenditur ad Ecclesiam veterem, quæ vulgò, la sacra Grotta, *ferreos cancellos cum eleganti Parastidia marmorea suo sumptu voluit efformatos. Conventui Fratrum Minorum Reformatorum in oppido S. Antimi eleemosynam ducatorum centum largitus fuit. Vide Cavalerium in Galler. Dominic. T. p. Chronol. part. 5. Cent. fol. 662. & 663.*

XLVI *JO. BAPTISTA Capilupus, Materanus, Donati Antonii filius, in sua patria humanioribus litteris, qua latinis, qua Græcis imbutus jurisprudentiæ operam dedit Neapoli, lauream tamen adeptus in Romano Sapientiæ Archigymnasio. Ab intimis Eminentiss. Antonii Pignatelli Neapolitani Archiepiscopi, in cujus postea Innocentii XII. gratia perstitit, ita ut eum familiarem, commensalemque suum, Equitem Calcaris aurei, Comitem Palatinum, Patritium Romanum, ac demum Episcopum hujus Ecclesiæ die 13. Septembris 1694. dixerit. Sacratus autem fuit ab Eminentiss. Pantatico in æde SS. Apostolorum die 19. ejusdem mensis, & possessionem iniit Octobri per Canonicum Archipresbyterum Polymnianens. & tunc etiam Vicarium Capitularem Michaelem Antonium Gentile, & Novemb. ejusdem anni in illam solemniter ingressum fecit. Erga pauperes piissimus fuit, illos publicis, ac privatis fovens eleemosynis, nudos omnes cooperiens, et præcipuè puellas, ne ob ino-*

piam

piam pudicitiæ jacturam facerent. Tectum in sua æde principe fatiscens renovavit, presbyterium, ac sacella SS. Crucifixi, & SS. MM. Polymniani tutelarium parastidue lignis nuceis affabrè concinnatis circumclusis, in illo Crucifixi aram aurocælavit, & illud SS. MM. peristromatibus damascenis purpureis, ac croceis pro ipsorum solemnitate exornavit. Palatium Episcopale refecit, mensæ fundos incultos frugiferos reddidit, in quorum uno, qui a Polymniano tendit ad D. Viti, pomarium instruxit perennibus aquis in ipsum derivatis, et non spernenda domo in eo adaperta pulcherrimum. Collem quoad fieri potuit, æquavit, qui à civitate propter maris littus ad idem pomarium ducit, et ad D. Viti. In sua patria Materæ Ecclesiam Collegiatam D. Petri solemniter sacravit. Romæ tandem pro gravi suæ diœcesis negotio demorantem mors intercepit, sepultusque fuit in æde D.D. Cosmæ, et Damiani in foro Boario sub hac inscriptione.

D. O. M.
Joannes Baptista Capilupi Materanen.
Innoc. XII. Pont. Max.
ab intimo cubiculo
Episcopus Polymnianensis
contra Nominis Omen
Ab eodem Pontifice renuntiatus
Amantiss. Ovium Pastor
Juxta Isaiæ vaticinium,
Habitavit lupus cum agno.
Romæ tandem in hoc ipso cœnobio
Sarcina carnis abjecta
Eodem Templo condi decrevit.
Obiit V. Non. Maii, An. Ætat. LXIII.
Sacerdotii XXIII.
Humanæ salutis MDCCXVI.

XLVII. PETRUS ANTONIUS *Pinus, Materanus, origine autem nobilissimus. Hispanus, Alexandri, & Stellæ Molternæ filius natus die 3. Januarii 1664. Studiis omnibus qua amœnioribus, qua gravioribus in patria dedit operam. Octo annorum spatio Neapoli causarum patronum egit, & in Romano Sapientiæ Archigymnasio 1690. in utroq; jure laureatus fuit. Patriam repetens sacerdos ab suo Archiepiscopo Canonicus, & S. Officii Advocatus Fiscalis renunciatus est. Ab Archiepiscopo autem Mutio de Cajeta Barium evocatus Auditoris, & pauperum Advocati munera apud eum laudabiliter explevit. Anno 1704. die pr. Febr. eidem Archiepiscopo 14. annorum spatio in illa perænobili archidiœcesi vicariam impendit operam, donec ejusdem commendatione die 11. Decembris An. 1717. hujus Ecclesiæ designatus fuit Episcopus à summo Pontifice regnante feliciter Clemente XI., qui Archiepiscopo Barensi respondit litteris in vita laudati Archiepiscopi superius relatis. Die 9. Febr. 1718. coram ipso summo Pontifice in materia sacrorum Canonum examinatus fuit summo Patrum plausu; die 11. ejusd. mensis Eminent. Paulutius illum præconizavit, die 14. Martii Præsularem vestem induit, die 19. ejusd. mens. sacratus ab Eminentiss. de Comitibus in Ecclesia Neopolitanæ nationis coram Archiepiscopo Tranensi Davanzati, & Episcopo Liparitano Tedeschi, die 11. April. possessionem iniit per Orontium Marilianum Polymniani Archidiaconum, & tunc Vicarium Capitularem, Magistratui præcipiens, ut quod æs pro Equo in ejus solemni ingressu pendere tenebatur, inter pauperes divideret. Ad suam sponsam pervenit die 24. April ejusd. anni 1718. Divinum pensum diebus festis in odæo & ipse concinit cum suo capitulo, & clero: super currentis Evangelio concionatur, & fidei etiam rudimenta semper enucleat. Egenis publica, & secreta stipe opitulatur, primoque anno non minus 184. verè nudos vestivit, infirmos semper invisit, & majori semper sollicitudine pauperes, quibus & victum, & medicamina suppeditat, omnibus denique ultima, & ipse sacramenta ministrat. Novo tecto cathedralem operuit, novoque etiam laqueari auro, & picturis distincto exhilaravit, aram maximam peregrino archetypo magnificè extruxit, auroque etiam, nullo parcens impendio, cælavit, minores autem aras novis etiam ornamentis venustavit. Sex nova subsellia è lignis nuceis affabrè lævigatis, & intersectis pro Sacramento pœnitentiæ ministrando,* vulgo, li Confessionali, *efformata, & novam portam lateralem in eodem æde principe apertam, & suggestum imaginibus Ecclesiæ Doctorum depictum voluit. Hæc tanti Præsulis gesta brevi peracta tempore, quæ nobis cl. vir Franciscus Antonius Mastrochiricus civis Polymnian. adhuc juvenis, Philosophiæ ac Medicinæ doctor eximius, Astronomus, & Mathematicus insignis communicavit, si qualis ipse Episcopus sit, quam bene denotant, quo mage, si diuturnam, ut omnes ei suspirant, ætatem concedet Deus Opt. Max. pro hujus, imò pro universa Ecclesiæ decore immortali, & ornamento.)*

RUBENSES
EPISCOPI.

IN veteri Calabria hodie Terra Barii Apuliæ Rubum (vulgo *Ruvo*) mediterranea antiquissima civitas est, Ennii Poetæ natalibus nobilis, quem, ut ait Silius, *Rudia genuere vetustæ*, qui vixit ante Christum natum an. 188. post conditam vero Urbem ann. 410. Hujus civitatis exordium (si fidem velimus adhibere nonnullis) in Japigium Dædali filium reiiciunt plerique, faciuntque ejusdem conditorem. Alii contendunt ad laudem ingenii, Japhet Noe filium, quem volunt eundem esse cum Idomone, seu Japigio Dædali filio, illam condidisse. Utcunque sit fabulosa narratio, nemo est qui dubitet Rubum vetustissimam esse civitatem à Græcis in Pædiculis, seu Salentinis ædificatam, cujus meminit Plinius. Strabo Rudium vocat. Rubos Horatius lib. 1. serm. satyra 5. Rubos fessi venimus, utpotè longum carpentes iter: de ea Cicero pluribus in locis, Mela, Stephanus, Collenuccius: Volaterranus autem nullum ejus extare vestigium dicit, sed fallitur, cum florentissima civitas sit titulo Comitatus gentis Carrafæ nobilissimæ, & familiis 573. habitata. Romani apud eandem stationes habebant, ut finitimis regionibus suppetias ferrent. Passim inveniuntur monumenta, & inscriptiones Romanæ, quarum unam nuper inventam in subterraneo loco exscribemus.

CAJO. POMPILIO. CÆSARIS. L.
CÆLONIA. SATURNINA.
CONTUBERNIALI. SUO. P.

Rudæ civitatis nomen reiiciunt nonnulli in rudi ineptoque loquendi modo apud ejusdem regionis incolas usitato, unde Ovidius de Ennio scriptum reliquit:

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Gothi anno Christi 463. solo æquarunt, cujus calamitati Zeno Imperator haud occurrere potuit, pauloque post minori circulo muris circundata, crevit ejus munificentia ad miraculum, quæ usque ad Fernandi Consalvi Ducis invictissimi tempora ste-

tit,

tit, cum ad Galios ex ea expellendos, ut Jovius scribit, bombis, tormentisque minoribus devicta excidium sensit incomparabile: cujus deinde mœnia una cum aggeribus, ac propugnaculis cives refecere ann. 1516. & ad portam, quam a Noe, quem suum conditorem deprædicant, Neoem vocant, hæc duo carmina addiderunt.

Quondam magna fuit totum urbs celebrata per Orbem;
Si modo non eadem, splendida fama patet.

Cæterum hujus civitatis maximum ornamentum esse potest, quod inter Italicas urbes una ex primis fuerit, quæ S. Petro Apostolorum Principe prædicante hauserit Evangelii lumen anno salutis 44. & fert traditio, primum Rubensium Episcopum ab eodem Petro consecratum Cletum, qui post Linum, & Clementem Pontificatum gessit, cujus solemnis dies agitur, velut civitatis Patroni die 26. Aprilis. Is Rubensem populum confirmavit in fide, ac supra cryptam extra mœnia Ecclesiolam ædificavit, quam volunt primam fuisse Cathedralem; alii referunt, primam Rubi Ecclesiam in honorem S. Petri ab eodem Cleto conditam pro Cath. extitisse, cujus vestigia non longe à moderna Cathedrali visuntur. Assurgit nova hæc Basilica exædificata anno Christi millesimo, titulo B. Virginis *a* pro populi multitudine angusta quidem, sed nobili architectura, quatuordecim ornata altaribus. In ea sacris ministrantium numerus ferè centum quadraginta; in primis sunt quatuor dignitate eminentes, Archidiaconus secundus ab Antistite, Archipresbyter, & duo Primicerii. Canonici nulli, sed eorum loco Sacerdotes supra quadraginta, Diaconi undecim, Subdiaconi, ac Clerici supra septuaginta. Clerici porrò nihil, nisi candelam percipiunt. Massa vero communis, quæ est 900. ferè ducatorum in tres partes distribuitur, quarum unaquæque est ducatorum 40. integra solutio dicitur, altera ducatorum 26. duæ tertiæ partes, tertia ducatorum tredecim una tertia pars nuncupatur. Et Subdiaconi quidem post triennii servitium tertiam partem percipiunt. Diaconi verò post servitium sex annorum duas tertias partes, integram vero solutionem Presbyteri percipiunt post servitium sex annorum, tertiam in Subdiaconatu, & tertiam in Diaconatu. In civitate Parochialis Ecclesia præter Cathedralem nulla, duo *b* virorum monasteria; alterum S. Francisci ab ipso Seraphico Patre ædificatum, alterum sancti Dominici, unum Sanctimonialium septum: Sodalitia laicorum quatuor, mons Pietatis extant. Fidelium animæ olim ferè decem millia, nunc ad minorem numerum injuria temporum sunt redactæ; Diœcesis Rubensis Episcopatus, more reliquarum Apuliæ sedium, nullas extra civitatem habet Parochias, quia nullæ sunt domus in agro tametsi fertilissimo. Mensæ Episcop. annuus census scutorum Regni 700. qui ferè colliguntur ex pascuis oppidi Poggiæ. Taxa ascendit in libris fisci Apostolici ad florenos 33. & tertiam partem. Rubensium Præsulum seriem diversorum monumentorum ope, interruptam tamen usque ad nostra tempora majori qua potuimus diligentia proferimus.

a Ad cœlum Assumptæ.

b Tris.

I. 1 S. CLETUS (ut ferunt) primus Rubensium Episcopus ordinatus est à S. Petro Apostolo anno salutis 44. qui postquam hujus civitatis fideles in Christi fide confirmasset, relicto successore, cujus memoria non extat, Romæ cum Petro diu pro fide laboravit, defunctoque Lino Summus Ecclesiæ Pontifex renunciatus est anno salutis nostræ 80. sedit annis 12. mens. 7. dieb. 11. & sub Domitiano Imperatore illustrem tulit palmam martyrii 26. die Aprilis anno 93. sepultus apud S. Linum. In ejus, Divique Petri memoriam Rubensium pietas Ecclesi. excitarunt. Divumq; suũ tutelarem delegerunt.

2 (1) S. PROCOPIUM suum fuisse Episcopum affirmant Rubenses; sed quis fuerit hic Procopius, quo tempore floruerit, non habent: fides apud ipsos esto; cum nec in diptycis illius Ecclesiæ memoretur, mera traditio est, ut affirmant, à Patribus derivata. II.

3 IOANNES interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Andreæ de Barulo à Gelasio I. consecratæ anno 493. („*S. Joannes fuit unus ex sanctis Episcopis „ vocatis a S. Laurentio Episcopo Sypontino, ut interessent consecrationi Ecclesiæ S. Michaelis Archangeli, quam eam ab se consecratam idem S. „ Michael revelasset, cum eodem S. Laurentio interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Andreæ de Barulo, & alterius Ecclesiæ Ss. Trinitatis in Civitate Canusii, quas duas Ecclesias consecravit Gelasius Papa II. an. 493.* III.

„ *JOACHIM de Zonicis creatus est hujus Ecclesiæ Episcopus an. 1009. vixitque in ea diebus „ 44. ut tradit indiculus Episcoporum hujus Ecclesiæ.* IV.

„ *ABIATARUS de Baegbettinis post Joachim „ fuit Episcopus eodem anno ut e eodem indiculo.*) V.

4 GUIBERTUS, vel GISILBERTUS Episcopus Rubesanus (alias Guillelmus) interfuit dedicationi Ecclesiæ Casinensis ab Alexandro II. magnificentissimè celebratæ anno 1071. apud Anonymum Casinensem. Hujus meminit Lupus Protospata in Chro ad annum 1082. *Episcopus*, inquit, *Rubensis nomine Guisilbertus donavit Priori Montis Pelusii Ecclesiam sancti Sabini, quæ est in civitate Rubi, qui Prior tenebatur omni anno ad quatuor libras ceræ in die Sabbati sancti, & mittere unum hominem equestrem ad suas expensas quando Episcopus Rubensis ibat ad Barensem, seu ad Canusium.* Montis Pelusii Ecclesia nunc Cathedralis est, de qua locuti sumus in nostro primo tomo. VI.

„ *PETRUS Gargnutis floruit anno 1110. ex citato indiculo.*) VII.

5 URSUS floruit sub Guglielmo Rege anno 1163. (2) cujus habetur memoria in quodam ejus concessionis documento Ecclesiæ parochialis s. Mariani extra mœnia civitatis olim posita, quæ hodie non extat. VIII.

6 DANIEL, cui Robertus Normandus Comes Cupersani, ac Rubi Dominus plura bona pro sacello sanctissimæ Trinitatis non longè a Cathedrali sito elargitus est anno Domini 1177. pro expiatione Roberti patris sui, suorumque parentum Guilielmi Rogerii Regum; asservatur hujusmodi concessio in episcopali Archivio. Interfuit deinde Daniel Laterano Concilio sub Alexandro Tertio celebrato ann. 1179. eidemque cum suo Metropolitano subscripsit. IX.

7 N. . . . Rubensis Episcopus anno 1235. longa infirmitate, ac incurabili tentus missionem impetravit à Gregorio IX. pro qua re idem scripsit Gregorius Barensi Archiepiscopo, ut ejus legitimam Episcopatus dimissionem acciperet, aliumque idoneum virum, qui onus Episcopale sustinere posset, ea in Ecclesia substitueret. Epistola hæc extat in Regest. Vac. ejusdem pontificatus Dat. 3. Id. Decembris anno 9. num. 203. fol. 88. Quis autem infirmo Episcopo successerit, non invenimus, neque alios usque ad annum 1300. reperimus hujus Ecclesiæ Præsules. („ *N. . . . Rubensi, & Melphitensi Episcopis committit dispositionem contra „ Acheruntinum Archiepiscopum super simonia, „ aliisque infamatum Gregorius IX. ut in Decret. l. „ 2. tit. 20. & test. & attest 13. c. 53.*) X.

8 PETRUS de Gabrieltis civis, ac Episcopus Rubensis vivebat anno 1300. cujus monumentum ac simulacrum adhuc extat in Cathedrali. („ *Adfuit consecrationi Vigiltensis Cathedralis* 1293.) XI.

9 N. . . .

(1) S. Cleto in Rubensi Episcopatu successisse an. 10?. ADRIANUM Germandum, Adriano JOANNEM, & post hunc floruisse an. 140 RICCARDUM Piellium, et EPIGONIUM interfuisse tertio Concilio Carthaginensi asserit indiculus quidam Rubensium Episcoporum mihi transmissus: sed cum eorum existentia nullo veteri monumento, vel teste probetur, in Ughellianam seriem illos immittere ausus non sum. Id cuique placebit, alitum erit.

(2) Florebat Ursus sub Guglielmo Rege an. 1162. quo consecravit Ecclesiam S. Mariæ de Martyribus prope Melphictum, ut Franciscus Lombardi in hist. Melphictensi testatur.

XII. Nicolaus. 9 N. *a* ... ejusdem familiæ, & patriæ Petro successit circa annum 1318. ajunt extare monumentum, & simulachrum ejus in choro Cathedralis absque inscriptione.

XIII. 10 MAJOR post hunc hanc rexit Ecclesiam, ut in monumentis ejusdem habetur. Ejus obitus dies notatur in manuali lib. Juvenacensis Ecclesiæ, mense Septemb qui reliquit eidem Ecclesiæ domum suam juxta Episcopium Juvenacense sitam.

XIV. 11 JOANNES successit Majori ex iisdem monumentis.

XV. 12 GUILLELMUS post Joannem fuit Episcopus ex iisdem monumentis: de his tribus supra relatis Episcopis in Regest. Vaticanis nulla extat mentio.

XVI. 13 NICOLAUS (*„ Perreasis Rogerii patritii „ Bituntini filius*) obiit anno 1343.

XVII. 14 JOANNES civis, & Canonicus Ariauns suffectus est Nicolao ann. 1344. a. Non. Feb. à Clemente VI. ad eam dignitatem vocatus, ut in Reg. Vatic. epist. 45. fol 69. p 5. ann a. habetur. Decessit è vita circa finem ann. 1348.

B

XVIII 15 STEPHANUS Ord. Minorum probatæ vitæ religiosus ab eodem Clemente VI. substituitur hujus Ecclesiæ Præsul anno Christi 1349. 7. Kalen. Febr. reg. Vat. epist. a18. fol. 1a8. Longo tempore hanc rexit Ecclesiam, nisi diversus sit à Stephano, qui diem suum clausit extremum sub Bonifacio IX. anno Christi 1390. ut scribunt lib. oblig. ac solut. Prælat. sub eodem pontifice.

XIX. 16 ANTONIUS Episcopus Vestanus ad hanc Ecclesiam translatus est à Bonifacio IX. an. 1390. 9. Kalend. Apr. prædefuncto Stephano successit. Novem omnino annos eam administravit; abiit è vita 1398. ex iisdem lib.

XX 17 Fr. SIXTUS Coletta de Juvenacio Ord. Minorum ad hanc insulam vocatus est à Bonifacio IX. ann. 1399. 6. Id. Jan. diem obiit post 18. suæ administrationis annum, ut lib. citati referunt; unde satis miror, cur in monumentis hujus Ecclesiæ habeatur anno 1416. hanc Ecclesiam rexisse quendam Petrum Perrese, cujus ajunt in Cathedrali simulachrum, & monumentum extare, cum luce clarius sit, eo tempore Sixtum hujus Episcopatus habenas rexisse, nisi divinare velimus, Petrum eo schismatis tempore vitio adlectum Episcopum.

C

XXI. *b* Die 16. Januarii. 18 SIMEON de Brundisio Ord. Minorum immediatè successit Sixto an. 1418. 7. *b* Kalend. Febr. electus à Martino V. testis divisionis factæ bonorum inter Serenissimum Joannem Antonium Bances de Ursinis, Tarenti Principem, & excellentissimum Dominum Gabrielem de Bauces de Ursinis fratres anno 1431. Hic postquam benè hanc rexisset Ecclesiam annis 14. ad Alexanam Ecclesiam translatus est 7. Id. Apr. 1432. ut acta notant Consistor.

XXII. 19 PETRUS Rosa de S. Angelo in Fasanella, S. Eustachii de Urbe Archipresbyter die 3. Maii 1432. Rubensi præfectus Ecclesiæ, vivere desiit ann. 1443. ex eodem lib.

D

XXIII. 20. Fr. CHRISTOPHORUS de S. Petro Galatinæ Ord. Minorum Rubensis evasit Episcopus demortuo Petro Rosa 3. Id. Decembris 1443. ex eod. lib. jacet in Ecclesia S. Cleti.

XXIV 21 PETRUS (*„ Perreasis Sanctorii patritii Bituntini filius*) electus ann. 1452. die 17. Martii ex eod. lib. Obiit 1469. (*„ Erat Vicarius generalis „ Latini Card. Ursini in Archiepiscopatu Barensi an. „ 1467.*)

XXV 22 ANTONIUS de Colettis successit Petro an. 1469. prid Id Octobris, anno vero 1471. die 21. Augusti testis fuit initi matrimonii Gisottæ de Balzo Vasti Marchionissæ. Obiit 1480. cujus memoria extat in lib. Actorum Consist.

XXVI 23 ANTONIUS Rocca Archidiaconus Rubensis Antonio successit, declaratus Episcopus 2. Octob. ann. 1480. Vitam exuit ann. 1486. Romæ, ubi jacet sepultus, de quo Acta Consist.

XXVII. 24 FRANCISCUS Spallucia Vigiliensis ab

A

Innocentio VIII. dictus est Rubensis Episcopus die 8. Novemb. 1486. vixit usque ad ann. 1552. obiit in oppido Terlicii, ubi jacet in majori Ecclesia.

25 IULIANUM de Mirto Neapolitanum Leo X. Pontifex suffecit Francisco die 14. Julii 1512. Sedit annis octo, & ad favorem nepotis resignavit anno 1520. Acta Consist. XXVIII.

26 JOANNES FRANCISCUS de Mirto Juliani superioris ex fratre nepos, præficitur die 28. Martii ann. 1520. præfuit an. 58. senioque confectus Episcopale onus reliquit, eumque cessit Horatio nepoti anno 1578. vixitque usque ad ann. deinde 1583. quo mortalitatem explevit Episcoporum Decanus. XXIX.

27 HORATIUS de Mirto insignis utriusque Juris Doctor Joannis Francisci nepos, Rubensis Ecclesiæ declaratus Episcopus a Gregorio XIII. die 9. Apr. 1578. post decem omnino suæ præfecturæ annos a Sixto V. (causa in actis Consist. non exprimitur) demeritis exigentibus Episcopatu privatus est anno 1589. Ejus deinde memoriæ in Ecclesia sanctæ Mariæ de Assumpta in Metropolitana Ecclesia Neapoli, hoc ex marmore elogium posuerunt Canonici. XXX

B

Horatio Mirto Rubensium Episcopo
Doctrina, Religione, Pietate, Divinoque cultu præclaro,
Almi Collegii Neapolitani Doctori
celeberrimo,
ob eximiam in Capitulum hujus Metropolitanæ Ædis munificentiam
Gratæ perpetuæque memoriæ
elogium
Canonici unanimes posuere.
Anno à Christo nato
MDCXXVII.

28 Fr. GASPAR Paschalis è Monte Regali *c* Ord. S. Francisci summus Theologus à Sixto V. delectus est Episcopus die 26. *d* Junii 1589. deinde à Clemente VIII. anno 1604. ad Reatinam Ecclesiam translatus est, de quo vide ejus urbis Episcoporum seriem in 1. nostro tomo. XXXI *c* De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 104. Mardes. *d* Die 1. Julii.

C

29 JOSEPH Salucius Bituntinus (*„ Francisci „ equitum ducis, & Cassandræ Perreasis filius*) Jurisconsultus die 13. Septemb. 1604. dictus fuit Rubensis Episcopus, in qua dignitate decessit anno 1621. XXXII.

30 CHRISTOPHORUS Memmolus, Arianensis, Clericus Regularis Theatinus (*„ Octavii „ Pastinarum Baronis, & Isabellæ Bilottæ nobilis „ Beneventanæ filius*) à Gregorio XV. anno 1621. 29. Martii Ruborum Episcopus electus est. Vir omni laude dignissimus Ecclesiam sibi commissam annis quinque supra viginti rexit eximie; abiit è vita anno 1646. Is fratrem habuit Decium Memmolum Canonicum Liberianæ Basilicæ olim Paulo V. a secretis ad Principes, virum eruditum, cujus extant plura ingenii documenta, præmortuum, ac sepultum ea in Ecclesia hac inscriptione, quam Christophorus tumulo inscribi curavit, XXXIII.

D

D. O. M.
Decio Memmolo
hujus Basilicæ Canonico
Paulo V. Pont. Max.
à secretis ad Principes
solertia, fide, opera summe caro,
Eximia in Deum, & homines pietate,
vitæ integritate, morum candore
ac eruditione præstanti,
Omnibus aulæ ordin. amabili
Cristophorus Memmolus
Ruborum Episcopus
Fratri dulciss. lacrymans P.
Dormiens obiit, qui dicere poterat,
Ego dormio, & cor meum vigilat,
xiii. Kalen. Julii
Anno Domini MDCXXXII.
ætatis LI.

De Decio legendus doctus amicus noster Leo Al

admissa fuit, gaudente inclyta Urbe in suo cœtu hujusmodi familias excipere. Nicolaus Chyurlia feudorum dominus, & Beatrix Giannone Alitto, è primis Butunti familiis genitores Hiacynthi Episcopi fuerunt, fraterque germanus Dominicus Comes Roccæ forzatæ per Judithам patritiam Butuntinam, e regia autem Hispana gente Arborquerque, cujus ramus Butunti resedit, pater Nicolai Junioris Marchionis S. Lizzani Equitis D. Jacobi de Spata, qui ab Hippolyta de Luca patritia Melphictensi suscepit Franciscum Comitem Roccæ forzatæ, & Fratrem Dominicum Equitem S. Joannis Hierosolymitani raræ indolis juvenes in Clementino seminario Romæ educatos. Si pietatem attendere velis, vix adolescens Hiacynthus ditissimæ domus commoda, ac delicias in ætate, qua facillimè ipsis irretitur, aspernans Evangelicam paupertatem profiteri voluit in sacro ordine Prædicatorum, in quo sanctissimis moribus, ac scientiis omnibus instructus, in divinitate laureari meruit. Episcopus hujus Ecclesiæ renunciatus totus in ipsa est, quam summa vigilantia, parique erga pauperes misericordia gubernat, quibus semper, & maximè penuriæ temporibus aut frumento, aut pecunia opportunè opitulatur. Congregationes Sacerdotum excitat, quæ bonum animarum procurant, quarum actuosior est illa in D. Mariæ de Constantinopoli, quæ Marianum pensum quolibet die dominico recitat, & post vesperas spiritualibus exercitiis populum detinet, instruit, ad pietatem acuit. In majori hebdomada augustissimum altaris Sacramentum pro oratione quadraginta horarum publicè exponit incredibili populi frequentia. Huic pissimo cœtui patrocinatur in præsens unus ex ipsius sodalibus Franciscus Paulus Bellacosa doctrina, prudentia, pietate sacerdos verè præclarus. Pium pariter Episcopus meditatur opus pro puellabus Orphanis, quod vulgò, il monte della Carità, *cujus nunc annui redditus quincentum ducatorum summam excedunt, pro quo domum, & quidem peramplam jam condidit. Magnam auri vim sufficit pro nova Ecclesia parœciali D. Felicis, quam perfectam ipse postea sacravit, & etiam de suo prolatatum voluit asceterium Monialium S. Benedicti sub titulo D. Joannis Baptistæ valde prius angustum, in quo hæc extat inscriptio.*

Hiacynthi Chyurlia
Egregiè cordati Antistitis
Opere, pietati, ac diligentiæ
Quod
Sacras has ædes angustas
Rimarum plenas
Sartas, tectas, augustiores
extruendas curavit
D. Joanna Sagarriga Antistita
G. A. M. P.
Ær. Chr. CIƆIƆCCXVII.

Ut conventus, quem anno 1703. suo quoque hortatu Joseph Bonhomo Primicerius hujus cathedralis constituto fundo centum mille aureorum, & amplius pro suis fratribus Prædicatoribus condere cœperat, mora nulla interposita perficiatur, continuo instat subsidio, proprio bene doctus periculo, quàm per illos pietate ac litteris profecerit sua diœcesis magna in præsens sui lætitia, & majori in futurum spe. Alit quippe jam hæc domus Religiosos, qui in Ecclesia continuo Sacramenta ministrant, concionantur, aliisque piis operibus populares exercent, & è cathedra, non modò Philosophia, sed ipsa etiam imbuunt Theologia. Mensa Episcopalis, quæ fertilibus annis 800. ducatos non excedebat, nunc industria vigilantissimi Præsulis bis mille, quingentos, & amplius exuperat. Adeò strenue contra cives Terlitii in alma urbe jura suæ propugnavit Ecclesiæ, ut tandem prout in votis, decisum fuerit. Illud oppidum omninò esse in, & de Diœcesi Juvenacen., *quare usui Pontificalium, & reliquis usurpationibus penitus cedere coactus fuit ille Archipresbyter, qui Juvenacen. Præsuli, non amplius ut delegato Apostolico, sed ut loci ordinario omnimodam præstitit obedientiam. Anno 1704. sancta illud visitatione personaliter lustravit, & extincta longi dissidii causa ab omnibus festivo plausu exceptus fuit prævia etiam supplicatione usque ad illam matrem Ecclesiam, quæ prima paternam sui Præsulis sollicitudinem experta fuit, gaudente Clero, & exultante populo, quos ipse suo gregi restitutos peculiari amoris significatione usque ad ultimum prosequitur. Anno 1719. revisit illud cum sua Vicario generali, J. U. consultissimo, & Viggiani Cantore Francisco de Nigris, qui sui generis nobilitatem, ut & sui omnes, cum adhuc in sua gente non minus quàm novem vivant primo, ac secundo cognationis gradu conjuncti in facultate legali laureati, collustrat non minus scientiis quàm emendatissimis moribus, & præclarissimis operibus. Præest inclytus Antistes laudatissimè, & majorum suorum decora suarum virtutum cumulat ornamentis.)*

LAVELLENSES EPISCOPI.

LAVELLUM a mediterranea est Apuliæ civitas sexto à Venusio miliario, titulo comitatus antiquitus fulsit, ut Leo Casinensis scripsit in Chronica, nunc Marchionatus gentis de Tufo nobilissimæ. Anno Domini 1042. Normanni oppida Apuliæ partiti Lavellum Arniclino concesserunt. Parva civitas est familiis 574. habitata: animæ fidelium 1500. in totum recensentur, cujus mentio nulla reperitur apud veteres authores; tametsi ab incolis ex patrum traditione eam priscis temporibus ædificatam asseratur. In hac civitate natus est Tartalia generosus, strenuusque militum Dux sub Francisco Insubriæ Duce, cujus cum laude meminit Blondus, Corius, & Simoneta in Sforsiade. Episcopalis in ea dignitas satis antiqua est, ac Barensi Archiepiscopo suffraganea. Cathedralis Basilica titulo S. Mauri rebus ad divinum cultum necessariis pro loci qualitate satis est ornata, in qua quatuor fulgent dignitates. Archidiaconatus nempè, Archipresbyteratus, Cantorat. & Primiceriatus, cum duodecim Canonicis, cum aliis Presbyteris, & Clericis, qui ibidem divinum pensum persolvunt. In hac civitate præter Cathedralem parochialis Ecclesia nulla, totius enim civitatis animarum curam Archipresbyter exercet. Sunt in ea duo Mendicantium cœnobia, Franciscanorum unum Observantium, alterum Capuccinorum, (,, *Unum Hospitale, cætera desunt.*) Diœcesis nulla est, nec muros civitatis excedit. Taxatur Ecclesia hæc in libris Cameræ Apostolicæ flor. 70. annuus vero census ducatorum Regni 600. Præsules hujus Ecclesiæ, quos expiscari potui, sequentes sunt.

a Vulgo Lavello.

1 VINCENTIUS Lavellensis Episcopus vixit temporibus Nicolai II. Pontificis circa annum Domini 1060. cujus memoria extat in translationis historia Sanctorum. I.

2 SEONUS florebat an. 1064. II.

III. 3 BISANTIUS Episcopus Lavellensis anno 1069. (*„ quo subscripsit donationi Roberti Ducis pro „ cœnobio SS. Trinitatis Venusinæ.*) A

IV. 4 JOANNES Episcopus Lavellensis interfuit Concilio Lateranensi sub Alexandro III. anno 1179. celebrato.

5 N. . . . . . (1) Lavellensis Episcopus sub Gregorio IX. anno 1236. cui idem Pontifex commisit, ut Ecclesiam Rapollanam pastore vacantem de idoneo provideret Episcopo. Extat epist. in reg. Vatic. num. 32. fol. 437 dat 7. Kalen. Decem. an. 10.

V. 6 JOANNES hujus Ecclesiæ Episcopus translatus est ad Rapollanam Ecclesiam à Clemente VI. an. 1342. *a*

a 10. Novemb.

VI. 7 Fr. PHILIPPUM Neapolitanum Ordinis Prædicatorum Theologum famosum, & in rebus agendis cura, dexteritate, ac prudentia apud Reges præclarum, Clemens VI. ad hunc episcopatum evexit 12. Kal. Decembris an. salutis 1342. ut in reg. Vatic. epist. 47. quem deinde Tranensem Archiepiscopum fecit anno sequenti 1342. *b* de quo vide infra in illius sedis Archiepiscopis. B

b 15. Non. Maii 1344.

VII. 8 Fr. LAURENTIUS Prior S. Prospeti de Faventia Ordinis S. Benedicti, hujus ecclesiæ Episcopus creatus est à Clemente VI. an. 1343. *c* 8. Id. Martii, ex reg. Vatic. epist. 147 an. 3.

c 1344. 5. Non. Maii.

VIII. 9 MARCUTTINUS Lavellinus Episcopus obiit an. 1364.

IX. 10 Fr. MATTHÆUS Scaleata Ordinis Fratrum Carmelitarum hanc eandem sedem assecutus est ab Urbano V. anno 1364. Id. Novemb. quam cum sex omnino annos administrasset ab eodem ad Squillacensem transl. est an. 1370. ex reg. Vatic.

X. 11 BRUCARDUS memoratur anno 1385. die 24. Novemb. sub Urbano VI. cujus erat assecla.

XI. 12 ANGELUS Barilis civis & Episcopus Lavellensis asseritur anno 1391. sed in libro obligationum nulla de eo mentio extat.

XII. 13 NICOLAUS eundem Episcopalem gessit honorem sub Bonifacio IX. à quo anno 1394. ad Stagnensem, & Curzolensem Ecclesiam translatus est ut in lib. oblig. habetur. C

XIII. 14 Fr. FRANCISCUS de Auria Januensis Ord. Minorum Lavellensi in sede refulsit anno 1394. 13. Kal. Junii, translatus deinde fuit a Bonifacio IX. ad Ecclesiam Usellensem in Sardinia an. 1403. ex eodem oblig. libro.

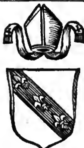
XIV. 15 JACOBUS Episcopus Usellensis, Lavellensem eodem anno 1403. ac die recepit Ecclesiam.

XV. 16 ROBERTUS electus an. 1420. 11. Kal. Febr.

XVI. 17 FRANCISCUS mortuus est anno 1437.

XVII. 18 Fr. MICHAEL ANGELUS de Nerulis è civitate Castelli Ordinis Minorum successit Francisco an. 1438. 6. Id. Jannarii ex Actis Consist.

XVIII 19 MATTHÆUS ANTONIUS electus 15. Febr. anno 1454.

XIX. 20 STEPHANUS Capanus Neapolitanus ex illustri patritia familia natus Lavellensis est Episcopus ordinatus an. 1474. sedit inculpatæ virtutis fama doctus & nobilis præsul annis octo, obiitque anno 1481. De familia Capana legendus Carolus Borrellus in notis ad Æolum Marchesium.

21 Fr. PETRUS Pellagarius Tranensis, Ordinis Minorum sacræ Theologiæ doctor, hanc obtinuit dignitatem die 21. Junii 1482. translatus deinde est ad Ecclesiam Thesefinam ann. 1487. XX.

22 TROILUS Agnesius, Thelesinus Episcopus, cum Petro commutavit, atque evasit Lavellensis Episcopus 1487. die 12. Feb. ferè decem annos hanc deinde rexit Ecclesiam, & ad Guardiensem translatus est anno 1498. die 4. Julii. XXI.

23 QUIRINUS Longus Melphiensis Regius Sacellanus hujus Ecclesiæ Episcopus fuit die 4. Julii 1498. excessit an. 1502. XXII.

24 JOANNES de Manna civis Lavellensis, patriæ Præsul electus 1502. die 24. Augusti. Obiit extra Romanam Curiam anno 1504. XXIII.

25 BERNARDUS Scannafora ad hanc dignitatem adlectus est anno 1504. 8. *d* Iunii: post paucos dies Castrensem Ecclesiam, hac relicta, accepit regendam. XXIV

d 8. Januarii.

26 BERNARDINUS de Leis Romanus utriusque Juris Doctor, Lateranensis Basilicæ Canonicus, Episcopus fuit Hieracensis, Castrensis, & Lavellensis, *e* mox Calliensis anno 1504. uno ferè mense quatuor accepit Episcopatus, Calliensem retinuit, de quo vide tom. 2. in ejus Eccl. Episcoporum Catalogo. XXV

e Electus 29. Januarii 1504.

27 Fr. LUDOUICUS Lagacius, vel de Logoria Hispanus, Ord. Præd. Episcopus Calliensis, ad hanc Ecclesiam translatus est die 23. Feb. 1504. in eaque sedit ferè ann. 11. ac senio fessus liberè cessit Leone X. Papa ann. 1515. die 8. Augusti, quo die hujus Ecclesiæ declaratus est administrator Franciscus Cardinalis Surrentinus, is vero mense Decembri ad favorem sequentis eam dimisit. XXVI

(*„ FRANCISCUS Cardinalis Surrentinus ea „ ipsa die, scilicet 8. Augusti 1515. factus est perpe- „ tuus hujus Ecclesiæ Administrator.* Lucenius) XXVII.

28 * PETRUS Priscus è familia nobili Guglielmuccia de Amandula Firmanæ Diœcesis, Panormitanus Archipresbyter, & Cardinalis Surrentini à secretis, I. V. D. & varia eruditione clarus, electus est Episcopus Lavellinus à Leone X. die 10. Decembris 1515. cui idem Pontifex scripsit sequentem favorabilem Epistolam ad dictæ Ecclesiæ possessionem legitimè ineundam. XXVIII.

* Ex App. tom. 9.

Dilecto filio Petro electo Lavellinen.

LEO PAPA X.

Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum nuper Cathedrali Ecclesiæ Lavellinen. ex eo quod dilectus filius noster Franciscus tituli sancti Marcelli Presbyter Cardinalis Surrentinus regimini, & administrationi Ecclesiæ, cui præerat, in manibus nostris sponte & liberè cessisset, Nosque cessionem ipsam duxerimus admittendam, vacan. de persona tua Nobis & fratribus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta, providerimus, teque illi in Pastorem præfecerimus, & in præsentia non valeas ob continua itinera, quæ de necessitate nos sequendo subis, & alia impedimenta, litteras, provisionis hujusmodi sub plumbo expedire. Nos volentes te præmissorum meritorum tuorum, & virtutum intuitu speciali gratia prosequi, harum tenore tibi facultatem concedimus, & auctoritatem, actualem possessionem dictæ Ecclesiæ per te, vel Procuratorem tuum ad hoc legitimè constitutum apprehenden. illiusque fructus, redditus, & proventus exigendi, levandique; mandantes propterea dilectis filiis Archidiacono, Canonicis, & Capitulo dictæ Ecclesiæ, & aliis omnibus, ad quos spectat, sub pœnis & censuris ecclesiasticis, quatenus te ad hujusmodi possessionem recipiant, & admittant, ac in Episcopum, & Pastorem recognoscant, fel. rec. Bonifatii Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Injunctæ, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facien. non obstantibus quibuscun. D

(1) Ughellus quinto loco enumerat Anonymum Lavellensem Episcopum ex Epistola Gregorii IX. eidem committentis visitationem, & provisionem Episcopi pro Ecclesia Rapollana [illegible] sed hic non Lavellensis, sed una cum Melphiensi Ravellensis fuit, cujus & ipse in Rapollana [illegible] *Lucentius.*

rumque. Volumus autem quod litteras Apostolicas provisionis dictæ ecclesiæ infra sex menses expedire tenearis, alioquin elapso termino, & litteris non expeditis, Ecclesia ipsa vacare censeatur eo ipso.

Datum Florentiæ sub Annulo Piscatoris die xxa. Januarii MDXVI Pontificatus nostri Anno Tertio Ja. Sadoletus.

Sedit Petrus Priscus ann. 24 obiitque an. 1439. mense Junio. Abbas fuerat commendatarius SS. Vincentii & Anastasii in Cisiano prope patriam, aliisque beneficiis ob præclara merita a Leone, aliisque Pontificibus ditatus, opimam moriens hæreditatem reliquit Ioanni Germano fratri. Extinguitur nobilis hæc Guglielmuccia familia in Cinthia Petri Prisci Episcopi pronepote uxore nobilis viri Marii Galeotti Patritii Maceratensis.

XXIX. 29 JOANNES VINCENTIUS Michael civis Lavellensis *a* præficitur in Episcopum anno 1539. die 30. Junii. Translatus ad Minerbinam Ecclesiam ann. 1545.

a Barolitanus patria dicitur à Justiniano in indice quarto Concil. Triden. Mandos.

XXX 30 DONATUS Mauritius de Cupersano Episcopus Minerbinus ex permutatione facta, Lavellensis est declaratus Episcopus eodem anno 1345. die 2. Martii, ac post annos duos translatus est ad Sarnensem Episcopatum.

XXXI 31 Fr. THOMAS Stella Justinopolitanus Ord. Prædicatorum, („ *Ex Episcopo Salpensi.*) Donato successit die *b* 15. Martii 5547. ad patriæ sedem Justinopolitanam translatus est anno 1549. de quo vide to. 5. in ejus Ecclesiæ Episcoporum serie.

b Die 22. Aprilis.

XXXII. 32 JOAN. PETRUS Ferrettus *c* Ravennas, qui pluribus annis in Romana aula vixit, non solum virtutibus, & eruditione, sed honorum titulis effulsit. Primam dignitatem sustinuit, cum esset Episcopus Milensis, deinde Lavellensis Ecclesiæ Præsul inauguratus est à Paulo III. die 5. Maii 1549. *d* quam dignitatem substinuit ad annum usque 1554. eamque libere dimisit, & in patriam reversus studiis nobilioribus intentus è vivis esse desiit * pridie nonas Maii 1557. in majori tumulo sepultus in Ecclesia S. Joannis Evangelistæ, ubi legitur epitaphium.

c De quo Thomasius in hist. Raven. pag. 424. Chartarius in Syllabo Advocat. Consist. & Fabri in memoriis Ravennat. pag. 210. Mandos.
d 1550. 5 Martii ex Actis.
** Ex App. tom. 9.*

D. O. M.
Joanni Petro Ferretto Rhaven. I.V. D. Lavellinatium Episcopo Poetæ laureato, Historico celeberrimo rerumcunque doctissimo magnoque scriptori. Exuperantius Ferrettus nepos ex fratre Julio Doctore eximio, equite clarissimo sua impensa
P.C.
MDLXXXIX.
V. ann. LXXV.
Obiit prid. non. Maii
MDLVII.

Hujus opera usus est Hieronymus Rubeus in condenda Ravennatensi historia, sedulus enim fuit venerandæ antiquitatis pervestigator, ac temporum collocator eximius; reliquit post se plura sui ingenii monumenta, quæ ipsi vidimus Ms. in Bibliotheca Vaticana, ubi religiosè asservantur; relatus est in Museum Illustrium Poetarum ab amico nostro Honorio Dominico Caramella Panormitanu hoc disticho.

Candidulæ quamvis nostræ fiat, Petre, Camænæ
Sistere vix meato candidiore queunt.

Eo quia Ferrettus juvenis fuit bonus Poeta, senex verò spiritibus frigescentibus, non bonus.

XXXIII. 33 BARTHOLOMÆUS Orsuccius Lucensis nobilis Jurisconsultus, olim Cardinalis Grimani Auditor, Parmæ, & Placentiæ Prolegatus fuit. Defuncto Grimano idem Auditoris munus substinuit à Raynutio Farnesio Card. accitus, tum & Episcopatu Lavellensi exornatus die 13. Aprilis 1554. ac Ravennatensis Ecclesię pro Raynutio suffraganeus. Vixit omnibus charus, politioribus litteris eximiè cultus. Mortuus est anno 1558.

XXXIV. 34 ANTONIUS Florebellus Mutinensis Joannis Nicolai filius successit Orsuccio die 28. Augusti 1558. Hic Præsul vir eruditione singularis, omniumque scientiarum genere illustris scripsit, inter multa, de Ecclesiastica auctoritate. Hanc rexit Ecclesiam ann. 3. eam dimisit an. 1561. Obiit in patria, ubi jacet in Ecclesia sanctæ Margaritæ ante majus altare cum patre, & fratre in sepulchro, quod sibi vivens, ac suis fecerat hoc addito epigraphe.

Joanni Nicolao Florebello patri optimo Florebello fratri charissimo Antonius Episcopus Ravellinas fecit, & sibi, & Pompeio fratris filio Ordinis Christi Equiti, posterisque ejus anno ab ortu salutis
MDLXXIV.

Majus sacellum ejusdem Ecclesiæ cum Ludovico fratre exornaverat, ubi ex penicillo hæc leguntur verba.

Christo Deo, & Salvatori nostro Antonius Episcopus Lavellinus, & Ludovicus Florebelli fratres fecerant.

35 LUCIUS Maranta Canonicus Venusinus ann. 1561. ultima die exeuntis Januarii à Pio IV. huic Ecclesiæ Episcopus adhibitus est, interfuit Tridentino Concilio inter Patres non infimus ob ejus egregiam legalem scientiam, transl. deinde est ad Montis-Pelusii Sacerdotium an. 1578. die 5. Junii. XXXV.

36 TIBERIUS Cortesius Cusentinus Juris Doctor celebris ad eandem sedem promotus 9. Julii 1578. obiit 1602. XXXVI.

37 DIDACUS de Quadra Neapolitanus origine Hispanus Ludovico, & Lucretia nobilibus parentibus natus, in ipso ætatis flore adlectus est Episcopus die 26. Julii 1602. Vix secundum annum ab inauguratione attigerat, cum tetra mors mortalibus abstulit anno 1604. ætatis suæ 32. Patruum habuit Alvarum Episcopum Venusinum mox Aquilanum. De hac Quadra gente legendus Carolus de Leliis de Nobilibus Regni Neapolit familiis. XXXVII.

38 LEO Fidelis de Vicomercato Monachus Casinensis electus 7. Januarii 1605. mortalitatem explevit anno 1613. XXXVIII.

39 SYLVAGGIUS Primitellus Melfien. in demortui Leonis locum sufficitur die prima *e* Feb. 1613. XXXIX.

e Die 12. Feb.

40 VINCENTIUS Peritus Murensis creatur Episcopus anno 1615. 28. Maii. XL.

41 Fr. JOANNES BAPTISTA à Mare Neapolitanus Ord. Prædicatorum Episcopatu Lavellensi donatus est à Paulo V. anno 1618. die 22. Octobris. Excessit anno 1621. XLI

42 Fr. FRANCISCUS Cereo de Mayda *f* Calaber Ord. S. Francisci de Paula Minimorum Generalis successit ann. 1621. die 29. Martii. Obiit 1626. die 23. Augusti. Jacet Romæ in ecclesia S. Francisci de Paula in Exquiliis. XLII

f De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 91. Mandos.

43 FABIUS Olivadicius Calaber promotus 26. Novemb. 1626. translatus ad Borensem Ecclesiam 20. Septemb. 1627. XLIII.

44 PLACIDUS Padiglia Neapolitanus Ord. Cœlestinorum Monachus egregius verbi Dei concionator ab Urbano VII. Lavellensis Episcopus dictus est die 20. Septembris 1627 Munus consecrationis accepit in Liberiana Basilica à Card. Mellino, scripsit, ediditque Quadragesimales sermones, Imaginem pulcherrimi vultus Mariæ Virginis Matris Dei, depictam à Spiritu sancto, in sacris Canticis, & decem discursibus prædicabilibus explicatam ad Urbanum VIII. Pont. Max. Ejus meminit cum laude doctus amicus noster Hippolytus Marraccius Marianæ Biblioth. par. 2. Translatus deinde est Padiglia ad Ecclesiam Alexanensem ann. 1635. XLIV

45 Fr. CHERUBINUS Manzonius Neapolitanus Ord. Min. de Observantia electus 9. Julii 1635. translatus deinde ad Thermulanensem Eccl. 13. Junii 1641. („ *Perbelle laudatur à Hieronymo* „ *Fontanella in opere, cui titulus:* Nove Cieli. „ p. 242. *Mandosius.*) XLV.

46 Fr FRANCISCUS de Notariis Neapolitanus Ord Minimorũ eligitur die 13 Julii 1644. obiit 1652. XLVI

JO-

XLVII. 47 JOSEPH Boncore Neapolitanus in patria causarum Advocatus, vir doctus, & prudens, successit Fr. Francisco die 13. Maji 1652.

A D D I T I O.

(„ Laudatissime expleverat jam antea munus Vicarii generalis Motulensis, Gravinensis, Tarentini, & Cusentini Antistitum. Tantis igitur experimentis probatus meliora quæque pepeerit Lavellino gregi ornamenta, suique desiderium fecit 1687.

XLVIII. „ *BARTHOLOMÆUS Rosa e Murana civitate J. U. D. ad clavum hujus navigii admotus est 17. Maji 1688. sed citissimo advenientis mortis turbine absorptus est dignissimus vir hoc eodem anno.*

XLIX. „ *SEBASTIANUS Milatius, nobilis Vigiliensis, Monachus Casinensis ex Ordine S. Benedicti ad hanc sublimatus est Cathedram 20. Decemb. 1688. Decessit mense Augusto 1699.*

L. „ *NICOLAUS Cerbiaue, Neapolitanus, Prothonotarius Apostolicus, & Vicarius generalis Tranensis Archiepiscopi, Lavelleasi gregi præfectus est 28. Maji 1700.)*

MINERBINI

EPISCOPI.

a Vulgo Minerbino. ANTIQUIOREM memoriam, quæ apud Scriptores extat Minervinæ civitatis *a*, Frizia de subfeudis exhibuit, affirmans ab antiquo Canusio originem traxisse. Mediterranea civitas est Salentinorum in Provincia Terræ Barii duodecimo à mari milliario, in amœno, ac saxoso colle posita, familiis 553. habitata. In partitione oppidorum Apuliæ facta à Normannis ann. salutis 1042. Minerbinum (sic enim tunc appellabant) Guglielmo obtigit, nunc Pignatellæ genti nobilissimæ Principatus titulo subjecta est. Episcopatus dignitas satis antiqua est inter recentiores, & suffraganea Archiepiscopi Barensis. Cathedralem habet Deiparæ Virgini Assumptæ consecratam amplæ, & decentis magnitudinis. Ejus princeps dignitas Archidiaconatus est, Archipresbyteratus, Primiceratus, &
b Utraque præbenda destituta. Cantoratus deinde cum decem Canonicis *b*, aliis Presbyteris, ac Clericis cæteræ dignitates sunt. Parochialis Ecclesia præter Cathedralem nulla est. Archipresbyter enim totius civitatis animarum curam gerit. Duo religiosorum cœnobia sunt, unum Sanctimonialium, duæ laicorum Confraternitates, unicumque xenodochium. Diœcesis ab Ortu solis Rubensi, à Meridie Venusina, Trivensi, & Montis-Pelusii, ab Occasu Lavellina, à Septemtrione Andriensi, & Cannensi ditionibus includitur: perangusta quidem est Minervina diœcesis; unum enim dumtaxat oppidum continet, quod Montem-Milonem appellant, Baroniæ titulo decoratum, & nonnullos pagos, quibus omnibus oppidi ipsius Archipresbyter sacra ministrat. Mensæ Episcopalis annuus census scutorum 600. Taxa in libris Cameræ Apostolicæ flor. 40. habetur.

A Præsulum seriem damus, non qualem volumus, sed quam nostra industria suppeditavit, nec verbum quidem de iis, quæ ad hanc ecclesiam spectant, Præsulumque notitiam, haurire potuimus; tametsi non semel monumenta postulassemus, in cassum laboravimus, quod apud plerosque hujus Regni Antistites accidisse nobis, non sine eorum vecordia, inscitiaque commemorandum fuit.

1 BISANTIUS (1) Episcopus Minerbinus testis donationis Roberti Ducis factæ monasterio Venusino ann. 1069.

2 INNACIUS interfuit consecrationi ecclesiæ I.
Casinensis ab Alexandro II. celebratæ ann. 1071. apud Anonymum Casinen.

3 TRANSMUNDUS floruit sub Roberto Rege. II.
4 LEOPARDUS Episcopus Minerbinensis te- III.
stis privilegii Henrici VI. Imperatoris pro militibus S. Joannis Hierosolymitani anno 1197. quo evasit episcopus.

B 5 RICHARDO quondam Episcopo Minerbi- IV.
no scribit Innocentius III. anno Pontificatus sui 3. ut in reg. Vat. ep. 467. fol. 99. in hunc modum.

Attendentes, quod ad monitionem nostram regimen Minerbinen. Ecclesiæ spontaneus in nostris manibus resignaris, præsentium tibi auctoritate duximus concedendum, ut in Ecclesia S. Samuelis de Barulo dumtaxat, de cujus gremio assumptus fuisti ad Ecclesiam Minerbinam, quoties ab Abbate ipsius Ecclesiæ fueris requisitus, ordines celebrare, temporibus constitutis, consecrare altaria, vestes etiam, & vasa benedicere tibi liceat sine juris præjudicio alieni. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum 10. Kalen. Junii anno tertio. Is fuit salutis 1200. Ex hac Innocentii epistola satis constat, Richardum hunc ex Ord. s. Benedicti Monacho ad episcopalem fuisse dignitatem assumptum.

6 PETRUS de Cidonilia Episcopus Minerbinus V.
à Cannensis Ecclesiæ Capitulo expostulatus, jussu Alexandri IV. Pontificis ab Archiepiscopo Barensi
C ad eum transfertur ann. 1256. ex epist. 187. fol. 154. regest Vat Dat. Laterani Id. Maii anno 2. Post hunc plures desiderantur Episcopi.

(„ *BIVIANUS Episcopus Minerbinus erat an.* VI.
„ *1276. quo ipsi committitur, instante Cannensi Episcopo Theobaldo, inquisitio contra Clericos, & Laicos Barolitanos pro sacris exuviis recuperandis S. Cannarum Episcopi Rogerii ab iis furtim sublatis. Pontificium diploma, & judicialis actus refertur ab Ughello in Cannensibus n. 12. unde hunc Bivianum desumimus.*

„ *Fr. ANTONIUS de Gaeta, Ordinis Prædica-* VII.
„ *torum, Bonifacii VIII. Pœnitentiarius dum esset, ab eodem Minerbinatium dictus est Pontifex an. 1298. Ad plures annos laudatissimè huic præfuit gregi, de quo agunt ordinis Dominicani ex Turgio monumenta.* Lucentius.)

7 LEONARDUS electus die 11. Decembris VIII.
1426. obiit 1432.

8 SANCIUS Episcopus (2) Civitatensis huc IX.
D translatus per obitum Leonardi 19 Kal. Febr. 1432. fuit deinde Episcopus Bovensis („ *9. Kal. Octob. 1435. ut ibi accuratius scribitur cum obitus decessoris nonaisi mense Augusto ann. 1435. contigerit.* Lucentius.)

9 GOFFRIDUS Cantor Ecclesiæ Auriensis X.
electus Minerbinensis die 15. Octob. 1434. *c* mor- c 19. Kal. Octob. 1435.
tuus est anno 1456.

10 JOANNES Campanella Monachus Ord. S. XI.
Benedicti monasterii S. Philippi Policastrensis diœcesis, ejusdem sedis Antistes pronunciatus est die 13. Aprilis 1456.

11 ROBERTUS de Noya („ *sive de Noe, Apu-* XII.
„ *lus, Ordinis Prædicatorum, doctrina, & vitæ san-*

(1) Bisantium in hac serie primo loco enumerat Ughellus, eumque perperam ex authentico documento donationis emanatæ ad favorem Monasterii SS. Trinitatis de Venusia à Roberto Duce an. 1069. sed qui testis adfuit cum Melphiensi, & Venusino Episcopis Bisantius fuit Lavellensis, non Minerbinus, ut ab eodemmet Ughello in Venusinis asseritur, recensetúrque inter Lavellenses. *Lucentius.*
(2) E Civitatensi huc translatum fuisse Sancium asserit Ughellus, sed ex sede per alium possessa legitur apud ipsum Ughellum tom 8. nec ibi Sancii nomen resonat. Civitatis Castellanæ Romanæ diœcesis Sanctes quidam temporibus his moderabatur ovile, qui ibi usque ad obitum persistit, *Lucentius.*

„ *Bimonia illustris, S. Theologia Magister, & celebris*
„ *divinus præco*) præficitur die 23. Ian. 1492. translatus ad Acerranensem Ecclesiam anno 1497.

XIII. 12 MARINUS de Falconibus Archipresbyter Aquævivæ Barensis diœcesis successit Roberto die 15. *a* Maji 1497. sedit annos 28. obiit anno 1525.

a 15. Martii.

XIV. 13 Fr. ANTONIUS Saxolinus Etruscus Florentinus cœnobii S. Crucis alumnus, Ord. Minorum Conventualium generalis Minister, insignis Theologus, à Clemente VII. Minerbinus Episcopus deiectus est die 21. Julii 1525. fato functus anno 1528. de quo legendus Lucas Vvaddingus Annal. Min. tom 8.

XV. 14 BERNARDINUS Fumarellus *b* Etruscus de sancto Giminiano die 7. August. 1528. hanc obtinuit sedem; vix elapso anno translatus est ad Alifanam Ecclesiam.

b De eo Copplus de viris illust. S. Gemin. p. 40. *Mandosi.*

XVI. 15 JOANNES FRANCISCUS de Bitonto Alifanus *c* Episcopus, factus Minerbinus eodem die 14. *d* Augusti 1529. quo Bernardinus ad Alifanam translatus est. Excessit ann. 1536.

c Episcopus titularis Antiochenus.

d Die 16. August.

XVII *e* 16 DONATUS Mauritius (1) Minerbinus Episcopus eam sedem obtinuit die 11. Febr. 1536. fuit deinde Lavellinus Episcopus 1545.

XVIII 17 JOANNES VINCENTIUS Michaelius ex Lavellino factus est hujus Ecclesiæ Episcopus die 2. Martii 1545. Mortalitatem explevit an. 1596. Episcoporum Decanus annum agens ætatis propè centesimum.

XIX. 18 Fr. LAURENTIUS Monginjus Galatinus Ordinis Minorum de Observantia successit Michaelio die 21. Julii 1596. translatus ad Lancianensem Ecclesiam, inde ad Puteolanam.

XX. 19 JACOBUS ANTONIUS Caporalis Tricaricensis ad Minerbinam sedem pervenit die *e* 2. Januarii 1605. Obiit anno 1616.

e 9. Januarii 1606. per cessionem Laurentii.

XXI 20 ALTOBELLUS Carissimus de Anglono eadem sede nobilitatus est à Paulo V. die 30. Januarii 1617. sexdecim ann. sedit, & defunctus est 1632.

XXII. 21 Fr. JOANNES MICHAEL de Rubeis („ *Nolanus*) Ord. Carmelitarum Procurator Generalis jussu Urbani VIII. in Minerbino throno sedit die 10. Januarii 1633. post paucos menses translatus est ad Alifanam Ecclesiam.

XXIII 22 Fr. HIERONYMUS Zambeccarius, Bononiensis, nobili genere natus, Ord. Prædicatorum ex Episcopo Allifano huc translatus est die *f* 10. Maji; post annos duos liberè resignavit.

f Die 18. Aprilis.

XXIV 23 ANTONIUS MARIA Pranzonius, Auximanus, Episcopus creatus est ab Urbano VIII. die 7 Maji 1635.

A D D I T I O.

(„ *Desiit vivere an. 1663.*

XXV „ *FRANCISCUS Maria Vignola, presbyter Ve-*
„ *nusinæ diœcesis, J. U. D. cujus juvenilis indoles*
„ *adeo sais virtutibus, probisque moribus illevit ani-*
„ *mum ejus Antonii Pignatelli, quem veneratus est*
„ *orbis in summo Apostolatus apice sub nomine Inno-*
„ *centii XII. ut secum ad jura Romanæ Prælaturæ*
„ *à secretis, & in Auditoris munere habere volue-*
„ *rit. Sed adversa valetudine distractus patrium*
„ *solum repetere adactus fuit. Neapoli deinde fo-*
„ *rensibus egregiè adhibitus negotiis, mox Propon-*
„ *tifex Teanensis Archiepiscopatus, & Minerbinæ*
„ *Ecclesiæ extitit: Pignatellus interea amplissima*
„ *Nunciatura dum fungeretur, integerrimi admini-*
„ *stri percupidus Vignolam exposcit. Sed eum jam sibi*
„ *in sponsum obstrinxerat hæc sedes die 24. Septem-*
„ *bris 1663. Mirabili probitate suum gregem dum*
„ *enutrit, ducitque ad pascua salutis, jam senio gra-*
„ *vescens obiit an. 1700.*

„ *M. ANTONIUS Chenevix, Taurinensis, sacræ* XXVI
„ *Theologiæ Doctor, S. Inquisitionis Consultor, ac Re-*
„ *ctor parochialis Ecclesię S. Petri Curteducis Tauri-*
„ *nen. elatus est ad hanc Cathedram 20. Novembris*
„ *1702. Vitam cum morte commutavit mense Julio*
„ *1718.*

„ *NICOLAUS Pignatellus, Neapolitanus, S.* XXVII
„ *Theologiæ Doctor, Canonicus coadjutor collegiatæ*
„ *Ecclesiæ Ss. Celsi & Juliani de Urbe, Advocatus, &*
„ *Fiscalis sacræ visitationis Apostolicæ hoc sacerdo-*
„ *tio insignitus est 8. Februarii 1719.*)

POLYNIANENSES

SEU

POLYMNIANENSES

EPISCOPI.

POLYMNIANUM *a* littoralis Apuliæ civitas est xx. à Bario Metropoli milliario in Provincia Terræ Barii posita eo in loco, ut ferunt, ubi Julius Cæsar Imp. post destructum in odium C. Marii oppidum Marianum, haud longius ab Appia via Turrem construxit, quam Cæsaris vocarunt: sed cum deinde in justam evasisset civitatem, à Græcis autumant Polymnianum nuncupatam, tanquam in altum collocatam. Hodie non est adeo ampla, sed lauta, & civilis, in præcipiti, ac saxosa rupe eminens, cui subjectæ cavernæ marinis fluctibus percussæ suave quiddam resonant, salubri insuper cœlo, frugibus, cæterisque humanæ saluti necessariis abunde est locuples; familiis 744. habitata, ad quatuor mille mortalium alit. Ager ejus vini, oleique & amygdalarum ferax, littus piscosum, ut nihil ad felicitatem accolarum desideretur, & passim olearum, amygdalarumque nemora non sine advenarum admiratione spectentur. Polymniani non sine laude meminere Leander Albertus, Joan. Boterus, Scipio Ammiratus, aliique moderni Scriptores. Diu civitas hæc suos habuit Comites, donec hoc nostro sęculo Marchionatus titulo decorata in deditionem transiit vetustissimæ Radulovich Illyrici familię nobilissimæ ex Comitibus Savallæ, cujus hodie Marchio est Michael Radulovich Francisci filius, politioribus literis, & eruditione non minus quam sanguine illustris, qui nuper vitam S. Viti Martyris, divique tutelaris in lucem emisit. Cæterum ut hujus civitatis origo ex ingrata veterum scriptorum incuria habetur incerta, sic sanè ex certa conjectura constare non potest, quis primus Christianam fidem in eam disseminaverit. Episcopatus est antiquus inter recentio-

a Vulgo Polignano.

(1) In Schedis Consist. appellatur Marefutius: forsan dicendus Moricuccius de Cupersano. In serie Ughelliana Arianensium Provinciæ Beneventanæ Donatus iste cum Donato de Laurentiis Episcopo Arianensi confunditur. *Lucentius.*

tiores Archipræſulem agnoſcens Barenſem, & Deiparam Virginem in Cœlum Aſſumptam tutelarem Eccleſiæ Patronam. Hic aſſervatur brachium, & genu S. Viti Martyris, cujus meritis contra rabidos canum morſus apud Deum omnipotentem gratiam ſanitatis conſequuntur: ubi etiam aliæ Sanctorum reliquiæ venerantur. Capitulum conſtat Archidiacono, Archipresbytero, Primiceriis duobus, & quindecim aliis Canonicis [a] hi & alii plures Presbyteri, & Clerici Catedrali inſerviunt. In civitate præter Cathedralem, Parochialis Eccleſia nulla, Archipresbyter enim omnium animarum curam gerit. In ea unum extat Sanctimonialium Ord. Ciſtercienſis monaſterium ad D. Petri fundatum à Jo. Vincentio della Tolſa Polymniani Domino anno 1585. Plura oratoria, & pia loca cum aliquorum ſodalitiis aliquot recenſentur. Extra mœnia Minorum Obſervantium monaſterium viſitur ad titulum ſanctæ Mariæ Conſtantinopolitanæ à Marchione Marino Radolovich constructum, ubi familiæ ſuæ ſepulchrum, & ſibi excitavit. Primo vero ab Urbe lapide in Mariano vetuſtiſſima extat Ord. Benedictini Abbatia D. Vito martyri, ac ſociis Modeſto, & Creſcentio conſecrata, 'quorum corpora ibidem tranſtulit Florentia Heroina illuſtris, ut meliori calculo fertur anno 672. die 26. Aprilis ſecunda feria Reſusrectionis Dominicæ, quo die feſtum translationis quotannis celebratur. Paſſi dicuntur in Lucania apud Silarim flumen ſub Diocletiano Imp. die 15. Junii, Translationis hiſtoria litteris Longobardicis ſcripra extat in eadem Abbatia, quam Sixtus V. ſuppreſſo D. Benedicti Ordine, cenobio Duodecim Apoſtolorum de Urbe perpetua unione connexuit. Menſæ Epiſcopalis annuus cenſus ſcut. 800. taxatur in lib. Fiſci Apoſt. ad flor. 50. Diœceſis more Apuliæ nulla eſt. Epiſcoporum ſeriē modo dabimus ſatis elumbem. ae decurtatam, locupletiorem dediſſemus, ni defuiſſent monumenta.

[a] Vtraque penda dictati.

I. s PETRUS (1) in brevi Indiculo hujus Eccleſiæ aſſeritur Epiſcopus, ex Paulo tamen Regio in vita s. Viti illum floruiſſe autumant anno 801. ſed in veteri hiſtoria m. f. translationis ejuſdem Petrum Epiſcopum Cannenſem, non Polymnianenſem lego, in cujus tunc diœceſi Polymnianum erat. Hiſtoriam referam vetuſtam, tametſi aliquibus erroribus vitiatam, quæ conſcripta videtur ab aliquo imperito poſterior. ſeculis poſt trāslationē in Marianū.

Incipit Teanslatio S. Viti cum Sociis in Territorio Polymniani.

Florentia quædam illuſtris fœmina, quæ fuit Principiſſa Salerni: quæ propter orationem B. Viti martyris, à tempeſtate fluvis Siler fuerat liberata in loco, qui Baſterna dicitur. Eidem mulieri illuſtri ſuper aquas, dum fere mergeretur B. Vitus apparuit ab ipſius fluvii aquarum inundatione ſicut divina potentia eam præcipiebat eripiens: quæ dum à periculo illo evaſiſſet immunis cœpit in S. Trinitatis amore ferveſcere, & votum vovit Deo, & Beatis Martyribus memoratis, ut eorum corpora in loco, qui dicitur Marianus, ſicut B. Vitus ei præceperat cum ingenti reverentia honorificè traderet ſepulturæ. Præfata verò illuſtris mulier nimium de Sancti viſione perterrita, ubi eſſet locus ille, qui Marianus dicitur ab eo minime requiſivit, ſed poſtmodum mandatum beatiſſimi Viti oblivioni non tradens, per omnes provincias, ubi eſſet dictus locus Marianus, diligenter fecit inquiri, ſed nullo modo à ſervis ſuis, quos proinde tranſmiſerat, potuit inveniri. Videns ergo præfata Domina, quæ erat laudabilis vitæ, & nimia bonitate conſpicua, & dolens nimium, quod locus inveniri non poſſet, intra ſe meditari cœpit quid faceret, nec mora, cum lacbrymis, & ſuſpiriis juxta fluvium, ubi ſanctorum Martyrum inventa corpora, cum maximo honore, & reverentia fecit ſepeliri, & ibidem cum diligentia ad honorem Dei, & beatorum Martyrum conſtrui juſſit Eccleſiam; in qua quidem Eccleſia altaria tria fuerunt ejus juſſione conſtructa: in primo enim altari juſſit corpus beati Viti ſumma cum veneratione recondi; In ſecundo vero corpus B. Modeſti; In tertio corpus beatæ Creſcentiæ, per manus Joannis Eremitæ, qui morabatur in monte Amalphiæ; & per ſpatium annorum viginti omnipotens Deus languentibus multis integram reſtituit ſanitatem, & miracula multa per eoſdem ſanctos Martyres operatus eſt in ea; catervis populorum undiq; ad eamdem Eccleſiam confluentibus propter miraculorum multitudinem, ſignorum pariter, corruſcationeſq; virtutum. Poſtmodum illuſtris illa Domina memorata pia divinitatis inſpiratione compuncta, & frater ejus Berardus nomine jam dictæ ſororis ſuę charitate deductus navem miræ magnitudinis fieri præceperunt; cunctis neceſſariis uteaſilibus introductis, adhibita ſibi, ſicut expediebat ſocietate non modica, navem ipſam feliciter ſunt ingreſſi; & proſperè navigantes in viginti dierum ſpatio ad portum Accon optatis ſucceſſibus duce Domino pervenerunt, & ibi per tres dies moram facientes quietis ſolatio, ibidem, in qua profecti ſunt navi relicta Hieroſolymam honorificè properantes ſepulchrum Domini maxima cum devotione, & reverentia viſitarunt. Aliis locis ſacris, & venerabilibus ab eis nihilominus viſitatis; ita quod per dies quindecim in illis partibus inceſſerunt. Contigit autem fratrem prædictæ illuſtris Dominæ interea ſicut Domino placuit, infirmari, de cujus infirmitate Domina illa dolorem non modicum in corde concepit, & nimio mœrore confecta Redemptorem noſtrum, & Sanctos ſuos ſuppliciter exorabat, ut fratrem ſuum optatæ reſtitueret ſanitati, & ſic nimio dolore gravata, feſſis artubus obdormivit, & tunc in ſomno apparuit ei B. Vitus, dicens, niſi ſepelieris corpora noſtra in loco, qui dicitur Marianus, nunquam de tuo dolore conſolationem accipies; Quis enim dubitet quod omnipotentis Dei providentia, qui cum ſuis fidelibus jugiter, imò mirabiliter, & miſericorditer operatur, virum Illuſtrem ideò voluit infirmari, ut per languorem ejus merita ſuſciperent incrementum, & cor ipſius ardentius ad inſtigationem ſacri amoris accenderet, ſicut ſcriptum eſt, nam virtus in infirmitate perficitur; & item adverſitas, quæ bonis votis obiicitur, probatio virtutis eſt, & non judicium reprobationis. Ideo dictum virum memoratum crediderunt in infirmitatem nihilominus incidiſſe, ut per S. martyrem ſuum Vitum operaretur in eum, ut ſalutis impenderet medicinam; quoniam denique etiam in aula Regis immenſi prædicti ſancti Martyres potentiam habeant ſuis fidelibus reſerarunt. Igitur cum Domina ſupradicta de ſomno evigilans, ſurrexiſſet; ecce quidam juvenis in ſpeciem medici ante ipſam ſtans, dixit: Domina, quid mihi dabis, ſi fratri tuo conferam ſanitatem? quæ gaudens dixit, medietatem omnium bonorum meorum. Tunc juvenis ſubridens ait, nihil aliud peto, niſi, quod me vobiſcum in Apuliam deducatis in locum, qui dicitur Marianus; mox cum Principiſſa locum ipſum nominari audivit, à Juvene, ubi eſſet locus cum inſtantia inquiſivit: Qui dixit, in Apulia eſt, prope caſtrum Polymnianenſe, quod olim fuit à Julio Cęſare hoſtili exercitu diſſipatum; in quo loco ego jugiter perſevero. Adhuc ſimul intraverunt in domum. Tunc Juvenis manum infirmantis apprehendit, dicens; In nomine Domini Jeſu Chriſti ſurge ſanus: & ſtatim ſurrexit incolumis; tunc omnes, qui aderant, nimio ſunt timore perterriti, & diu quaſi in extaſi permanentes, demum ad memoriam reverſi cognoverunt, quod B. Vitus fuerat, qui in formam medici Juvenis ſe illis oſtenderat. Nec mora apud Accon redierunt: & à Deo ſtatim ſalubri aura conceſſa navem intrantes expanſis carbaſis proſperè diſceſſerunt;, & ſubito Juvenis quidam eis ſuper antennis apparuit, & dixit illis: nolite timere, Ego enim ſum Vitus Lucanus. Tunc omnes, qui erant in navi Deo gratias cum ſumma devotione agentes;, & accincti robore feſtinanter beatiſſimo Vito duce exiſtente in vigeſimo quarto die in locum Mariani, in quo portus eſt optimus, feliciter pervenerunt; &

(1) Petrus in brevi Indiculo hujus Eccleſiæ aſſeritur Epiſcopus: annus non exprimitur ejus ſedis. Nec Petrus iſte ille eſt, de quo agitur in hiſtoria hic tranſcripta ab Vghello translationis reliquiarum S. Viti. Petrus ille non Cannenſis, ut ſcripſit Vghellus amanuenſis incuria, ſed Canuſinus Epiſcopus erat, & in cujus diœceſi accenſebatur Marianum. Lucentius.

thecarius in Leone III. obſcurum omnino eſt. Jacobus Gualla, & Stephanus Breventanus in hiſt. Ticinenſi tradunt, corpora SS. Viti, Modeſti & Creſcentiæ ab Aſtulfo Longobardorum Duce, cum Romam diriperet, capta, ac Ticinum urbem Inſubriæ tranſvecta eſse: ubi condi memorant in ſancti Marini cœnobio Fratrum D. Hieronymi. Alii vero horum Martyrum corpora tradunt Cereæ eſse in agro Veronenſi, juxta Menacum fluvium in ęde S. Viti. Nonnulli in Calabria in S. Viti oppidulo prope Scyllaceum. Alii in oppido Siciliæ Rababulto, & Piſis in Etruria caput S. Viti ſervari volunt in Eccleſia S. Franciſci, & corpus S. Creſcentiæ ſervari Mazarię in Sicilia auctor eſt Ferrarius. Tradit ſubinde Æneas Sylvius, & Joannes Dubravius Othonem I. Germaniæ Regem & Imperatorem Vinceslao adoleſcenti (qui poſtea Bohemorum Princeps & martyr fuit, anno 938.) in aula ejus obſervanti brachium S. Viti dono dediſse, in cujus honore Cathedralis ædes Pragę conſtructa eſt. Nanclerus ſcribit Carolum III. Imp corpus ſancti Viti Pragam detuliſse. Multis præterea in locis ex ſancti Viti reliquiis aſservantur. Sed hæc conſiſtere non poſsunt, niſi nomine corporis, partem intellexerimus, antiquo Eccleſiæ more, de quo diſerte Baronius in notis ad Martyrologium Romanum. De reliquiis item S. Viti legendi Albertus Cranzius in libro Metropol. Saxoniæ, Hundius Metropol. Saltzburg. Henricus Steronus apud Henricum Caniſium tom. 1. antiq. lect. De ejuſdem translatione agunt Surius, & alii, ſed nemo primam translationem Mariano Romam commemorat, & hæc de S. Viti Polymnitani Patroni ſacris reliquiis ſatis ſint dicta, occaſione veteris translationis hiſtoriæ Mariani cœnobii.

II. 2 RICHARDUS quem volunt præfuiſse anno 1035. poſt hunc plures deſiderantur Epiſcopi.

III. 3 RICHARDUS II. vivebat an. 1103.

IV. 4 AMBROSIUS an. 1116.

V. 5 BONAVENTURA an. 1140.

VI. 6 MAYON hujus Eccleſiæ Epiſcopus erat anno 1170 ex quodam venditionis documento factæ Archidiacono Polymnianenſi per Iudittam filiam ejuſdem Mayoni Epiſcopi uxorem Maureliani Comitis Monopolis. Hoc eodem anno Guillelmus Siciliæ Rex hoc obtulit privilegium Eccleſiæ & Abbatiæ S. Viti in Mariano, quod ibidem extat.

Vuillelmus Divina opitulante clementia Rex Siciliæ & Principatus Capuæ unacum Domina Margarita glorioſa Regina matre ſua.

Pietatis arbitramur obſequium dignum utique majeſtate regnantibus, Eccleſias, & loca venerabilia divino cultu dedicata benignitatis oculis intueri, & Dei intuitu, qui Regni noſtri incunabula ſibi feliciter conſecravit, opportunis eorum petitionibus miſericordiæ januam reſerare: nam ut alias dicitur, opus miſericordiæ cuſtos eſt tibi Regum, & oblationi præjudicat victimarum. Inde quod reſidentibus nobis in noſtro palatio felicis urbis Panormi, tu Luca venerabilis Abbas S. Viti de Polignano noſtro conſpectui præſentatus humiliter, & inſtanter noſtræ Serenitudini ſupplicaſti, ut illius intuitu, per quem feliciter vivimus, & regnamus, & ut ſtatus Regni noſtri meritis glorioſi martyris ſancti Viti felicius exultet, privilegia anteceſſorum noſtrorum roboremus, Ducis videlicet, & Regis Rogerii Avi noſtri memoriæ recolendę, necnon & alia privilegia, vel inſtituta, quę per conceſſionem Principum, & aliorum largitionem fidelium tuo monaſterio indulta fuerunt, pariter & donata, ac omnia, quæ ipſorum temporibus habuit, vel in præſenti rationabiliter dignoſcitur poſſidere, propter perſequentium calumnias, quæ modo in his, modo in illis Eccleſiam ipſam fatigare non ceſſant, concedere, & confirmare noſtra ſublimitas benigno dignaretur favore. Nos igitur conſideratis tuis precibus pro effectu porrectis pro remedio animarum progenitorum noſtrorum, & noſtrorum indulgentia delictorum, ipſa privilegia, & omnia alia privilegia, dignitates, liberalitates, tenimenta, & omnes oblationes, ſeu donationes juſtè à quibuſcunque exhibitas, inſuper & quæ inantea juſtis modis, præſtante Domino, tua Eccleſia poterit adipiſci, tibi & tuis ſucceſſoribus concedimus, & confirmamus, & perpetui roboris munimine communimus. Si quæ etiam conſuetudine inducta ſunt contra privilegia, ſeu ratione ipſius monaſterii propter negligentiam Prælatorum anteceſſorum tuorum vel propter malam hominum intentionem, ea de cætero præcipimus reſecari, & penitus amoveri, univerſis fidelibus Regni noſtri in contemptum noſtræ gratiæ diſtrictè præcipientes, quatenus ſupradictum monaſterium contra eadem privilegia, vel jura ipſius monaſterii non audeant perturbare, quod ſi quis præſumpſerit, iram noſtri culminis cum pœna corporis, & rerum ſuarum jactura ſciat ſe incurſurum. Ad hujus autem noſtræ conceſſionis, & confirmationis memoriam, & inviolabile firmamentum, præſens privilegium noſtrum per manus Riccardi noſtri notarii ſcribi præcepimus, & bulla plumbea noſtro imperio impreſſione muniri. Datum in urbe felici Panormi per manus Stefani Dei, & Regia gratia D. regis Cancellarii an. Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo ſeptuageſimo. Regni verò D. noſtri Dei gratia glorioſiſſimi, & magnificentiſſimi Regni Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ anni 15. menſe Junii 3. Indict. feliciter. Amen.

7 ARPINUS Epiſcopus Polymnian. interfuit Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. an. 1179. VII.
(" *Polymnianenſi Epiſcopo Cæleſtinus III. literas*
" *dedit ad favorem monaſterii S. Benedicti de Poly-*
" *mniano ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecto proele-*
" *ctione Abbatis, ut habetur in Cuperſanis apud*
" *Ughel.* 1190.)

8 BARCHEDUS florebat an. 1575. VIII.

9 GUILLELMUS an. 1318. memoratur etiam anno 1327. (" *Præſens fuit conſecrationi Vigilienſis* IX.
" *Cathedralis* 1295.)

10 MATTÆUS * Ord. Præd. ex fidei Quæſitore in Neapolitano regno anno 1330. die 13. Februarii ſolvit ſolitum ſubſidium ſacro ſenatui in libro ſolutionum Prælatorum Ioannis XXII. X.

* Ex App. tom. 9.

11 BONAIUNTA, qui etiam apud quoſdam Bonaventura eſt, Bonaccurſii filius de Boſcholis nobilis Florentinus, fuit Polymniani Epiſcopus: ſuum conſtituit procuratorem ad cauſas civiles Federicum ſuum fratrem germanum die 8 Iunii 1332. ex protocollo Lotti Serſtunerii notarii Florentini, quod extat in archivio Septimiani cœnobii quinto ab urbe Florentiæ lapide Ord. Ciſtercienſis. Idem Bonaiunta anno 1333. 26. Aprilis memoratur in lib. oblig. Prælatorum. XI.

12 GUILLELMUS II. memoratur in monumentis eiuſdem Eccleſiæ anno 1341. XII.

13 BONAUINUS, cuius memoria habetur in monumentis eiuſdem Eccleſię an. 1343. XIII.

14 Fr. NICOLUS * Ord. Prædicator. Barenſis an. 1348. huius Eccleſiæ Epiſcopus declaratus eſt. Epiſcopalem dignitatem gerebat an. 1351. Memoria extat in cathedrali in columna marmorea propè altare beatæ Virginis Mariæ, cujus erat addictiſſimus ſervus, in hæc verba. XIV.

* Ex App. tom. 9.

Columna sum, & sto immobilis Imperio Nicolai Præsulis Capellæ fratrum Annunciatæ Virginis almæ inviolatæ à Dominico anno milleno trecenteno quinquagesimo primo. A

Ibidem alia visitur inscriptio vulgari sermone insculpta.

Idolo fui, & hor son fattoporta.
Ma'l vero dico, che son pietra morta.

. . . .
. . . .

Al Vescovo Nicola, che far mi fè
Povero di moneta, ricco di fè.

Idolum, lapideumque simulachrum ejecerat hic Præsul, ex quo fores cathedralis construxit, ut quod olim a Gentilibus venerabatur, à Christi fidelibus pedibus conculcaretur. Excessit Nicolaus an. 1363.

XV. 15 F. NICOLAUS Abbas, & Canonicus Tarentinus Papæ Capellanus successit alteri Nicolao tertio Kal Martii anno 1363. ad hanc dignitatem vocatus ab Urbano V. Id habetur in reg. Vatic. B an. 2. ejusdem Pontificis, de quo mentio extat in monumentis ejusdem Ecclesiæ ad annum usque 1376. pauloque post è vivis excessit.

XVI. 16 PAULUS, seu Pavo (,, *de Griffis, nobilis ,, Juvenacensis*,) Polymniacensis Episcopus ordinatus est ab Urbano VI. an. 1378. sub quo in Regno Bohemiæ Apostolicæ sedis Nuncius fuit anno 1384. translatus deinde est ad Ecclesiam Tropejensem à Bonifacio IX. anno 1390 ex lib. oblig. Eodem tempore, quo Pavo ad hanc dignitatem ascendit, æstuante tunc schismate in Ecclesia Pseudopontifex Clemens VIII. Polymnianensem Episcopum instituit quendam Paschalem, & post hunc Angelum, quos tanquam adulterinos ab hac serie exulare compellimus, quorum memoria legitur in lib. oblig ejusdem Clementis.

XVII 17 LUPULUS de Lacu Canonicus Monopolitanus ad Polymnianensem cathedram legitimè ascendit, jubente Bonifacio IX. anno 1390. 9. Kalend. Novembr. paululum Episcopus fuit, cum non- C dum elapso anno sequens Angelus eidem successit: fortè mortem obiit hoc eodem anno, vel ad aliam dignitatem translatus, cujus memoria habetur in lib. Provis. Prælatorum Bonifacii.

XVIII 18 ANGELUS, seu Anglonus in locum Lupuli fit Pulymnianensis Episcopus ab eodem Bonifacio IX. ann. 1391. die 7. Septemb. à quo institutus est cœnobii Sublacensis Visitator Apostolicus, & Reformator. Vicarium habuit in Ecclesia sua fratrem Vitum Abbatem S. Viti Polymnianensis. Sedit usque ad annum 1401. ex eod lib. oblig. Translatus est Angelus ad Anagninam Ecclesiam.

XIX. 19 FRANCISCUS sedere cœpit anno 1401. olim fuerat Prænestini Episcopatus administratur; cessit nondum consecratus.

XX. 20 CHRISTOPHORUS Episcopus Scuterensis huc translatus 19 Kal Januarii 1401. ex eod. lib.

XXI 21 NICOLAUS ad hanc dignitatem promotus est anno 1411. à Gregorio XII. fortè vivente adhuc Christophoro, ex lib. Oblig. D

XXII. 22 PAULUS (*de Alfatatis*) præficitur à Martino V. ann. 1420. die 8. Novembris, deinde factus est Episcopus Bituntinus anno 1424. 18. Kal. Julii ex Actis Consist.

XXIII 23 Fr. RAONUS, seu PAULUS de Castro Mediano de Lycio Ord. Minorum S. Theologiæ Doctor eximius Polymnianensis Episcopus dictus est a Martino V. anno 1424. 2. Idus Aprilis. Longo ævo hanc cum laude rexit Ecclesiam, fatoque functus est anno 1460. In Claustro cœnobii S. Francisci Lyciensi, cujus fuerat alumnus, sub ejus imagine hæc scripta verba leguntur.

Frater Paulus Castro medianus Theologus eximius, Polignanique Præsul ornatissimus almi hujus Conventus claustra egregie ampliavit anno MCCCCLX.

A 24 CLAUDIUS olim Bovæ [1] Episcopus huc translatus anno 1460. die 15. Novembris. XXIV

25 LATINUS Card Ursinus *a* fuit hujus Ecclesiæ perpetuus administrator anno 1468. habuitque suum generalem Vicarium Antonium Episcopum Bojanensem. XXV

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 2. col. 970.

B

26 JACOBUS Toraldus Neapolitanus inclytæ nobilitatis, ac rerum peritia clarus anno 1473. 6. Id. Junii Card. Latino suffectus à Sixto IV. Pontifice. Vixit summa cum sui nominis laude annis multis in ea dignitate, defunctusque est. De familia Toralda legendus Vindex Neapolitanæ familiæ in Alejum Marchesinum eruditissimi amici nostri Caroli Borelli, anno 1647. Francisco Toraldo Massæ Lubrensis Principe, tanquam antiquæ probitatis, atque omnis integritatis lumine per summam injuriam extincto, universa Toraldorum familia cum ipso pariter Neapoli extincta est, Tropeę tamen in urbe Calabriæ reliqua. Is cum ad omnes militiæ honores sua sibi virtute stravisset viam, C nuperrime à Neapolitana plebe, cujus furor exarserat, adlectus fuit ad intestini, ac popularis belli regimen. Sed cum præfractè recusans nihil profecisset, imperium accepit invitus, ac ea mente recepit, ut turbulentæ plebis tumultus, sin minus sedaret omnino, ad bonas certè partes revocaret. Verum seditiosa plebs, sive moræ, sive consilii impatiens, non abstinuit manus à Principe viro multorum sæculorum vita dignissimo, nato, factoque ad patriæ salutem, ad Catholici Regis commoda, ac Dei præpotentis gloriam. XXVI

27 GASPAR ex eadem familia Toralda Jacobo successit; è vivis excessit an. 1506. ut Acta indicant Consistorialia. XXVII.

28 MICHAEL Claudius *b* Urbis Gubernator à Julio II. Polymnianensi Sacerdotio donatus est die 2. Martii anno 1506. ab ea translatus deinde est ad Monopolitanam Ecclesiam anno 1508. XXVIII.

b De eo Jo. Lucius in memoriis Tragurien. p. 510. *Mandos.*

D 29 CHRISTOPHORUS Magnacutius electus die 7. Febr. 1508. Interfuit Lateranensi Conc. sub Julio II. ac Leone X. Pontificibus, sub quo liberè onus dimisit. XXIX

30 JACOBUS Framarinus *c* Juvenacensis, successor datus est Christophoro die 21. Augusti 1517. sedit ann. 23. senioque fessus, ac laboribus, nam Bononiæ sub Paulo III. Rector fuit, aliisque functus muneribus pro Romana Ecclesia Episcopatui cessit an. 1540. & post 29. an. venerab. senex in patria defunctus, tumulum accepit in Ecclesia S. Francisci ante sacellum D. Antonii de Padua; ejus tamen memoriam gentiles ejus in Cathedrali Juvenacensi tali elogio excitarunt. XXX

c E Familia Gentzana dicitur à Liberatorio in Ferraria ornat. par. 1. p. 18. *Mandos.*

C. R. O.
Jacobo Framarino
Patritio Juvenacensi
Consilio atque solertia insigni,
Qui Isabellæ Alphonsi Regis fil.

Mul-

[1] Hic Claudius enunciatur Bovæ Episcopus: non adeo inter Bovenses illum recenset Ughellius, vel in eo Catalogo vacuus est locus, cui affigi possit.

Multorumque Princ. gratia summopere polluit,
Qui Petri de Racaneto Avunculi M.
Præsulatus sortem secutus
Episcopus Juvenacensis electus
Hinc ad Polimnianen. translatus
Omnia adversa superavit,
Qui denique annum agens lxxvii.
Animam Deo, corpus charissimæ
Patriæ reddidit
M.D.LXIX.

Fuerat Jacobus nepos ex sorore Recanati Episcopi Juvenacen. sub Alexandro VI. defuncti. Vetus traditio est apud Juvenacenses, & monumenta familiæ produnt, ex Malatestis Arimini Principibus, gentem Framarinam profluxisse, non modo à nobilitate generis, sed etiam ab virtute Jacobi commendatam.

XXXI 31 IOANNES MARIA *a* Card. de Monte, hujus Ecclesiæ administrator est factus die 14. Julii 1540. postero anno eam dimisit, inde hujus Ecclesiæ Pontifex fuit Julius III.

a De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 699. & 701.

XXXII. 32 ROSIMANUM Casamaximam nobilem Barensem Jurisconsultum clarissimum Paulus III. cedente Card. de Monte ad Polymnianensem sedem evexit die 21. *b* Novembris ann. 1541. Is ut erat Deiparæ Virginis summè devotus, Ecclesiam in ejus honorem, cui de fenestra nomen fecere, à fundamentis extruxit, & cum sedisset ann. 3. liberè cessit ad favorem Petri Antonii nepotis.

b Die 28. Novemb.

XXXIII. 33 PETRUS *c* ANTONIUS Casamaxima ex patrui cessione hanc sedem obtinuit à Paulo III. die 17. Martii 1544. Præfuit annis 26. Romæ mortalitatem explevit anno 1570. ibidem sepultus est.

c Sed Pyrrhus ut legitur in Actis.

XXXIV 34 Fr. ANGELUS Gazzinus de Lugo Ord. Præd. doctus Theologus, ac Faventiæ hæreticæ pravitatis quæsitor, per Pium V. Pontificem creatus est Episcopus die 20. Novembris 1570. Vitam finivit nondum elapso biennio à sua promotione, & in Cathedrali humatus fuit.

XXXV. 35 PETRUS FRANCISCUS, cognomine Ferrus, Maceratensis ad eandem sedem ascendit die 2. Junii 1572. laudatissimè præfuit ann. 8. Neapoli decedens, in Ecclesia sancti Spiritus terræ fuit mandatus.

XXXVI. 36 RAPHAEL THOMEUS de Petra Sancta Tuscus Polymnianorum Episcopus fuit creatus anno 1580. Post decem annos sui Præsulatus, diem clausit extremum. Iacet in Cathedrali. (" *Præfuit ad an. 1598. quo obiit.*)

XXXVII 37 IOANNES BAPTISTA Guanzatus Mediolanensis summus Theologus, omniumque virtutum genere clarissimus, S. Caroli Borromei intimus familiaris, ac summè ab ipso dilectus Raphaeli suffectus est an. 1590. *d* Beneventum rexit sub Paulo V. ac eximiè in hac sede vixit ann. 17. Neapoli excessit, sepultusque est in Ecclesia nominis Iesu.

d 1598. 12. Augusti ex Actis.

XXXVIII. 38 Fr. IOANNES MARIA de Guantellis Brasichellensis Ord. Prædicatorum Theologica facultate illustris ex sacri Palatii Apostolici Magistro Episcopus adlectus est die 25. Iunii 1607. decem, *e* & septem annos cultissimè hanc rexit Ecclesiam in sua Cathedrali sepultus, apud quam vitam finierat anno 1619. Ad tumulum quem vivens sibi, & successoribus paraverat hujusmodi legitur inscriptio.

e Duodecim.

A

D. O. M.
Fr. Joannes Maria Brasichellen. ex Ord.
Prædicatorum miserrimas peccator sibi,
& successoribus vivens posuit, anno MDC
XII. à nativitatis suæ anno lv. conquisitis
etiam quorundam prædecessorum suorum
ossibus non minus religiosè quam honorificè
hic collocari præcepit.
Obiit ann. Dom. M. DC. XIX.

39 FRANCISCUS Nappius *e* nobilis Anconitanus summæ existimationis vir, ex utriusque Signaturæ Referendario Polymnianorum Antistes evasit die 20. Novembris 1619. sub Urbano VIII. Urbis veteris. Asculi, aliarumque Ecclesiastici Imperii urbium Præfectus. Asculi obiit anno 1659. ubi humatus jacet. XXXIX.

e De quo Saracenus in ✓ Notitia Anconit. p. 307. Mandos.

B

40 HIERONYMUS Parisianus Tolentinas, I.V.D. prudentia non minus, quam nobilitate generis clarissimus, dum Senogalliæ Vicarii pro Card. Fr. Antonio Barberino munere fungeretur, vocatus ad aulam, Polymnianensis Episcopus renunciatus est ab Urbano VIII. Pont. Max. die 24. *f* Maii 1639. XL.

f Die 16.

C

41 ANTONIUS de Pezio Neapolitanus, vir nobilis, & clarus virtutibus post Hieronymum Episcopum adlectus est *g* ab eodem Urbano VIII. qui, cum eximiè hanc Ecclesiam aliquot annos rexisset, ad Surrentinam Metropolitanam Ecclesiam translatus est die 27. Novemb. 1641. de quo alibi. XLI

g 14. Junii 1638.

42 JOANNES DOMINICUS Moroli Ord. Sylvestrinorum Monachus electus est hujus Ecclesiæ Episcopus die 13. Januarii 1642. decessit Polymniani an. 1649. XLII.

43 Fr. VINCENTIUS Pinerius de Monte Flascone Ord. Minorum Conventualium S. Officii in Urbe Consultor ab Innocentio X. ad hanc sedem evehitur anno 1650. *h* XLIII

h Die 12. Aug. 1649.

ADDITIO.

(" *Quomodo autem erga sponsam suam se gesserit,*
" *Pinerius hæc docet, quæ in suo Episcopali palatio*
" *legitur epigraphe.*

D

" Fr. Vincentius Pinerius de Monteflas-
" cone Ord. Minorum Conventualium
" S. Francisci ex Consultoris, & qualifi-
" catoris munere S. R., & universalis in-
" quisitionis sub Urbano VIII., & Inno-
" centio X. ad hunc Episcopatum electus
" die 12. m. Augusti 1649., Ecclesia ejus
" sponsa exornata, campanili supra se-
" cundum ordinem elevato, nec non pa-
" latio restaurato, & ampliato, bonis
" stabilibus melioratis, & adauctis Præ-
" sulum seriem diu intermissam expressis
" stemmatibus reassumpsit successores
" adjiciendo an. Domini 1664. Præsula-
" tus sui anno XV.

" *Sodalitatem instituit pro beneficio animarum pur-*
" *gatorii, quæ vulgo audit,* la Confraternità del
" Purgatorio. *Pro sacello glor. Martyribus Vito, Mo-*
" *desto, & Crescentiæ primis civitatis tutelaribus*

dica-

dicato sex candelabra, & crucem è perfecto argento, ac miro opere fundi jussit. Sacellum SS. Crucifixi renovavit, ac opere tectorio perbelle exornavit sumptibus piissimi civis Viti Antonii Zagliæ, qui illud suum hæredem supremis tabulis dixerat. Anno demum 1672. ætate prægravatus veniam à S. Sede obtinuit pro dimissione suæ sponsæ, & in patriam remigrans ibi in senectute bona quievit.

XLIV *SCIPIO de Martinis, è Civitate Muri, à mitra Mariana, quæ est suffraganea Epidauriensis, ad hanc Polymniani ab Clemente X. P. M. an. 1672. die 2. Maii translatus fuit. Cum esset supra reliquas disciplinas optimo dignas Antistite etiam excellens Medicus, infirmos, aut in Medicorum defectum, aut ut pauperes stipendium Medico solvere impotentes ipse summa quidem charitate invisebat, pharmacis, victu juvabat; quare suæ diœcesis, hisce, & aliis operibus amorem illicò sibi conciliavit. Confraternitatem Purgatorii firmavit, ac regulis munivit. Sacellum Ss. MM. civitatis patronorum auro incrustavit. Mortalem sarcinam die 6. Aprilis 1681. deposuit, & per nepotem suum Bartolum Rosa, qui sibi in hac Ecclesia Vicariam operam præstiterat, Episcopus qui postea fuit Lavelli, ut supra diximus, sponsam suam in postremum sui amoris argumentum sacra veste valde divite, auroque intertexta de suo donavit. Solemniter humatus fuit in sepulcro Episcoporum, & hebdomoda sequenti ab ejus obitu ad Epidauritanam Mitram translatum fuisse litteræ nunciarunt.*

XLV. *Fr. IGNATIUS Maria Fiume, Aversanus, die 23. Junii 1681. Scipioni successit. Religiosæ vitæ institutionem in sacro ordine Prædicatorum die 31. Jan. 1638. professus fuerat, in quo pietate, ac disciplinis omnibus brevi ornatus adeò refulsit, ut adhuc juvenis illis alios imbuerit, & è sua palæstra viri omnibus virtutis numeris absolutissimi prodierint, ac præcipuè Thomas è sua etiam Dominicana Familia, natione tamen Anglus, nobilissima Nortfolcii Ducum Ouvarda gente, postea meritissimus S.R.E. Cardinalis, quem etiam dogmatica Theologia, & controversiis peculiariter erudierat ad rem catholicam per ipsum Ouvardum postea in Britannia propagandam: quare adeò hisce studiis adjecit ipse Ignatius animum, ut furatus oculis somnum antequam esset Episcopus, grande opus desudarit typis Neapolitanis Michaelis Monachi an. 1675. tribus tomis distinctum sub titulo.* Schola Veritatis Orthodoxæ adversus mendacia Lutheri, Calvini, cæterorumque Protestantium erecta ab adm. Rev. P. M. Fr. Ignatio Fiume, *quorum primum Emin. Ouvard, alterum summo Pontifici Innocentio XI. tertium Eminent. Ursino dicavit, quibus postea Episcopus quartum adjecit, in quo agit de Sacramentis, quod Innocentio XII. inscripsit. Interea suæ Religionis omnibus muniis oblatis laudatissimè functus post omnes cathedræ gradus in Divinitate laureatus, suæ Congregationis S. Mariæ Sanitatis Vicarius generalis, & Provincialis etiam fuit Samniticæ reformationis. Nec minus interea tot, tantisque occupationibus irretitus saluti animarum eam dedit operam, ac si prorsus ab omni alio procul foret negotio, non modo assiduus in tribunali pœnitentiæ, sed una cum sui ejusdem ordinis gloriosæ famæ Magistris Thoma Manso, & Andrea de Sancto Severino promptus semper, & indefessus in sacris missionibus in civitate, & in ipso Regno Neapolitano, maximo pietatis emolumento. Curante demùm eodem Eminent. Ouvard hanc mitram accepit, & in Aracœlana Ecclesia ab Eminentiss. Pio sacratus fuit. Episcopus semper se habuit, ac si adhuc in claustro viveret; omnibus sui Ordinis constitutionibus morem gessit, adeò ut ob decrepitam ætatem, ac habituali difficillimæ anhelationis, quo vexabatur, morbo, à suo P. Magistro Generali dispensationem petiit à quibusdam regulis suæ infirmitati directè oppositis, ac si adhuc illis foret obnoxius. Residentiam non modo semper adamavit, sed in ipsa residentia in domo sua Episcopali semper moratus fuit, nec etiam laxandi quandoque animi gratia ad pomarium Præsulum extra Urbem, aut in aliquam sui ex intimis domum divertit. Bis tantummodò gravi negotio suæ diœcesis implicitus Neapolim venit, nec ad domum suorum germanorum fratrum, sed in suum conventum Sanctæ Mariæ Sanitatis unico tantum cubiculo, & cibo communi suorum Religiosorum sat superque contentus. Trabes, quæ vetusto quidem more sine ullo ornatu ædem principem operiebant, superadditis quibusdam lævigatis tabulis abdidit, & concamerato veluti opere industrii penicilli beneficio elegantiam, nitoremque eidem ædi prius squallidæ comparavit. Sex vasa argentea pro sacello SS. M M. Viti, Modesti, & Crescentiæ conflari curavit.*

Cum Polymnianenses grassante peste per varia Apuliæ loca an. 1691 suis se continere muris cogerentur, & interdicti jamdiu commercii gravi incommodo, imo & jam lethali morbo per urbem serpente multifariam afflictarentur, ipsos Spiritualiter juvit, gratiæ per omnigenæ pœnitentiæ baptismum conciliando, & etiam corporaliter, famem, aliasque indigentias ab eis ære suo propulsando, ita ut semper sibi detrahens, ut alienæ inopiæ iret obviam, fragmen panis quandoque pro se reservatum longa potiùs jejunia esurienti lubens dederit, donec die 18. Martii sequentis anni 1692. Episcopo continuis in eausque senili ætate corporis macerationibus, etiam ferreis flagris gratiam implorante, ac Divo Martyre Vito apud communem Dominum intercedente, prout visus fuit ab infantibus puerulis signo crucis civitati beneominari, hujusmodi flagellum evanuerit. Diœcesi salutaribus constitutionibus, ac potius suarum exemplo virtutum præmunita, suæ proximæ velut mortis præsagus, quum in suo conventu Sanctæ Mariæ Sanitatis obiret, Neapolim pro secunda, an melius pro ultima vice repetere voluit inter lacrymas suæ diœcesis, quæ & ipsa de ejus obitu quasi jam certa, omnibus in se studiis retinere voluerat, quia semper eum ut sanctum habuerat. Deus sui fidelis servi votis annuit, & morti ab ipsa hora, qua Dominicanas lanas induerat, præparatum die 24. Maii anno 1694. apopletica morbo corripuit. Sepultus fuit in communi fratrum ossuario in sacra crypta, prout ipse mandarat. Imagini B. Mariæ Virginis de sanitate, quæ in illa æde colitur, lampadem argenteam magni ponderis donavit. In principio scalarum, per quas descenditur ad Ecclesiam veterem, quæ vulgò, la sacra Grotta, *ferreos cancellos cum eleganti Parastidia marmorea suo sumptu voluit efformatos. Conventui Fratrum Minorum Reformatorum in oppido S. Antimi eleemosynam ducatorum centum largitus fuit. Vide Cavalerium in Galler. Dominic. T. p. Chronol. part. 5. Cent. fol. 662. & 663.*

JO. BAPTISTA Capilupus, Materanus, Donati Antonii filius, in sua patria humanioribus litteris, qua latinis, qua Græcis imbutus jurisprudentiæ operam dedit Neapoli, lauream tamen adeptus in Romano Sapientiæ Archigymnasio. Ab intimis Eminentiss. Antonii Pignatelli Neapolitani Archiepiscopi, in cujus postea Innocentii XII. gratia perstitit, itaut eum familiarem, commensalemque suum, Equitem Calcaris aurei, Comitem Palatinum, Patritium Romanum, ac demum Episcopum hujus Ecclesiæ die 13. Septembris 1694. dixerit. Sacratus autem fuit ab Eminentiss. Panciatico in æde SS. Apostolorum die 19. ejusdem mensis, & possessionem iniit Octobri per Canonicum Archipresbyterum Polymnianens. & tunc etiam Vicarium Capitularem Michaelem Antonium Gentile, & Novemb. ejusdem anni in illam solemniter ingressum fecit. Erga pauperes piissimus fuit, illos publicis, ac privatis fovens eleemosynis, nudos omnes cooperiens, et præcipuè puellas, ne ob ino- XLVI

piam

piam pudicitiæ jacturam facerent. Tectum in sua æde principe fatiscens renovavit, presbyterium, ac sacella SS. Crucifixi, & SS. MM. Polymniani tutelarium parastidæ è lignis nuceis affabrè concinnatis circumclusit, in illo Crucifixi aram auro cælavit, & illud SS. MM. peristromatibus damascenis purpureis, ac croceis pro ipsorum solemnitate exornavit. Palatium Episcopale refecit, mensæ fundos incultos frugiferos reddidit, in quorum uno, qui a Polymniano tendit ad D. Viti, pomarium instruxit perennibus aquis in ipsum derivatis, et non spernenda domo in eo adaperta pulcherrimum. Callem quoad fieri potuit, æquavit, qui à civitate propter marte littus ad idem pomarium ducit, et ad D. Viti. In sua patria Materæ Ecclesiam Collegiatam D. Petri solemniter sacravit. Romæ tandem pro gravi suæ diœcesis negotio demorantem mors intercepit, sepultusque fuit in æde D. D. Cosmæ, et Damiani in foro Boario sub hac inscriptione.

B

D. O. M.
Joannes Baptista Capilupi Materanen.
Innoc. XII. Pont. Max.
ab intimo cubiculo
Episcopus Polymnianensis
contra Nominis Omen
Ab eodem Pontifice renuntiatus
Amantiss. Ovium Pastor
Juxta Isaiæ vaticinium,
Habitavit lupus cum agno.
Romæ tandem in hoc ipso cœnobio
Sarcina carnis abjecta
Eodem Templo condi decrevit.
Obiit V. Non. Maii, An. Ætat. LXIII.
Sacerdotii XXIII.
Humanæ salutis MDCCXVI.

XLVII. PETRUS ANTONIUS *Piani, Materanus, origine autem nobilissimus. Hispanus, Alexandri, & Stellæ Molitērnæ filius natus die 3. Januarii 1664. Studiis omnibus qua amœnioribus, qua gravioribus in patria dedit operam. Octo annorum spatio Neapoli causarum patronum egit, & in Romano Sapientiæ Archigymnasio 1690. in utroq; jure laureatus fuit. Patriam repetens sacerdos ab suo Archiepiscopo Canonicus, & S. Officii Advocatus Fiscalis renunciatus est. Ab Archiepiscopo autem Mutio de Cajeta Barium vocatus Auditoris, & pauperum Advocati munera apud eum laudabiliter explevit. Anno 1704. die pr. Febr. eidem Archiepiscopo 14. annorum spatio in illa prænobili archidiœcesi vicariam impendit operam, donec ejusdem commendatione die 11. Decembris An. 1717. hujus Ecclesiæ designatus fuit Episcopus à summo Pontifice regnante feliciter Clemente XI., qui Archiepiscopo Barensi respondit litteris in vita laudati Archiepiscopi supra relatis. Die 9. Febr. 1718. coram ipso summo Pontifice in materia sacrorum Canonum examinatus fuit summo Patrum plausu; die 11. ejusd. mensis Emin. Paulutius illum præconizavit, die 14. Martii Præsularem vestem induit, die 19. ejusd. mens. sacratus ab Eminentiss. de Comitibus in Ecclesia Neapolitanæ nationis coram Archiepiscopo Tranensi Davanzati, & Episcopo Liparitano Tedeschi, die 11. April. possessionem inivit per Orontium Marilianum Polymniani Archidiaconum, & tunc Vicarium Capitularem,* Magistratui *præcipiens, ut quod æs pro Equo in ejus solemni ingressu pendere tenebatur, inter pauperes divideret. Ad suam sponsam pervenit die 24. April ejusd. anni 1718. Divinum pensum diebus festis in odæo & ipse concinit cum suo capitulo, & clero: super currenti Evangelio concionatur, & fidei etiam rudimenta semper enucleat. Egenis publica, & secreta stipe opitulatur, primoque anno non minus 184. veré nudos vestivit, infirmos semper invisit, & majori semper sollicitudine pauperes, quibus & victum, & medicamina suppeditat, omnibus denique ultima, & ipse sacramenta ministrat. Novo tecto cathedralem operuit, novoque etiam laqueari auro, & picturis distincto exhilaravit, aram maximam peregrino archetypo magnificè extruxit, auroque etiam, nullo parcens impendio, cælavit, minores autem aras novis etiam ornamentis venustavit. Sex nova subsellia è lignis nuceis affabrè lævigatis, & intersectis pro Sacramento pœnitentiæ ministrando, vulgo,* li Confessionali, *efformata, & novam portam lateralem in eodem æde principe apertam, & suggestum imaginibus Ecclesiæ Doctorum depictum voluit. Hæc tanti Præsulis gesta brevi peracta tempore, quæ nobis cl. vir Franciscus Antonius Mastrochiricus civis Polymnian. adhuc juvenis, Philosophiæ ac Medicinæ doctor eximius, Astronomus, & Mathematicus insignis communicavit, si qualis ipse Episcopus sit, quam bene denotant, quo mage, si diuturnam, ut omnes ei suspirant, ætatem concedet Deus Opt. Max. pro hujus, imò pro universæ Ecclesiæ decore immortali, & ornamento.)*

RUBENSES
EPISCOPI.

C IN veteri Calabria hodie Terra Barii Apuliæ Rubum (vulgo *Ruvo*) mediterranea antiquissima civitas est, Ennii Poetæ natalibus nobilis, quem, ut ait Silius, *Rudiæ genuere vetustæ*, qui vixit ante Christum natum an. 188. post conditam vero Urbem ann. 410. Hujus civitatis exordium (si fidem velimus adhibere nonnullis) in Japigium Dædali filium reiiciunt plerique, faciuntque ejusdem conditorem. Alii contendunt ad laudem ingenii, Japhet Noe filium, quem volunt eundem esse eum Idomone, seu Japigio Dædali filio, illam condidisse. Utcunque sit fabulosa narratio, nemo est qui dubitet Rubum vetustissimam esse civitatem à Græcis in Pædiculis, seu Salentinis ædificatam, cujus meminit Plinius. Strabo Rudium vocat. Rubos Horatius lib. 1. serm. satyra 5. Rubos fessi venimus, utpotè longum carpentes iter: de ea Cicero pluribus in locis, Mela, Stephanus, Collenuccius: Volaterranus autem nullum ejus extare vestigium dicit, sed fallitur, cum florentissima civitas sit titulo Comitatus gentis Carrafæ nobilissimæ, & familiis 573. habitata. Romani apud eandem stationes habebant, ut finitimis regionibus suppetias ferrent. Passim inveniuntur monumenta, & inscriptiones Romanæ, quarum unam nuper inventam in subterraneo loco exscribemus.

CAJO. POMPILIO. CÆSARIS L.
CÆLONIA. SATURNINA.
CONTUBERNIALI. SUO. P.

Rudæ civitatis nomen reiiciunt nonnulli in rudi ineptoque loquendi modo apud ejusdem regionis incolas usitato, unde Ovidius de Ennio scriptum reliquit:

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Gothi anno Christi 463. solo æquarunt, cujus calamitati Zeno Imperator haud occurrere potuit, pauloque post minori circulo muris circundata, crevit ejus munificentia ad miraculum, quæ usque ad Fernandi Consalvi Ducis invictissimi tempora ste-

tit,

tit, cum ad Gallos ea ea expellendos, ut Jovius scribit, bombis, tormentisque minoribus devicta excidium sensit incomparabile: cujus deinde mœnia una cum aggeribus, ac propugnaculis cives refecere ann. 1516. & ad portam, quam a Noe, quem suum conditorem deprædicant, Neoem vocant, hæc duo carmina addiderunt.

Quondam magna fuit totam urbs celebrata per Orbem;
Si modo non eadem; splendida fama patet.

Cæterum hujus civitatis maximum ornamentum esse potest, quod inter Italicas urbes una ex primis fuerit, quæ S. Petro Apostolorum Principe prædicante hauserit Evangelii lumen anno salutis 44. & fert traditio, primum Rubensium Episcopum ab eodem Petro consecratum Cletum, qui post Linum, & Clementem Pontificatum gessit, cujus solemnis dies agitur, velut civitatis Patroni die 26. Aprilis. Is Rubensem populum confirmavit in fide, ac supra cryptam extra mœnia Ecclesiolam ædificavit, quam volunt primam fuisse Cathedralem; alii referunt, primam Rubi Ecclesiam in honorem S. Petri ab eodem Cleto conditam pro Cath. extitisse, cujus vestigia non longe à moderna Cathedrali visuntur. Assurgit nova hæc Basilica exædificata anno Christi millesimo, titulo B. Virginis *a* pro populi multitudine angusta quidem, sed nobili architectura, quatuordecim ornata altaribus. In ea sacris ministrantium numerus ferè centum quadraginta; in primis sunt quatuor dignitate eminentes, Archidiaconus secundus ab Antistite, Archipresbyter, & duo Primicerii. Canonici nulli, sed eorum loco Sacerdotes supra quadraginta, Diaconi undecim, Subdiaconi, ac Clerici supra septuaginta. Clerici porrò nihil, nisi candelam percipiunt. Massa vero communis, quæ est 900. ferè ducatorum in tres partes distribuitur, quarum unaquæque est ducatorum 40. integra solutio dicitur, altera ducatorum 26. duæ tertiæ partes, tertia ducatorum tredecim una tertia pars nuncupatur. Et Subdiaconi quidem post triennii servitium tertiam partem percipiunt. Diaconi verò post servitium sex annorum duas tertias partes, integram vero solutionem Presbyteri percipiunt post servitium sex annorum, tertiam in Subdiaconatu, & tertiam in Diaconatu. In civitate Parochialis Ecclesia præter Cathedralem nulla, duo *b* virorum monasteria; alterum S. Francisci ab ipso Seraphico Patre ædificatum, alterum sancti Dominici, unum Sanctimonialium septum: Sodalitia laicorum quatuor, mons Pietatis extant. Fidelium animæ olim ferè decem millia, nunc ad minorem numerum injuria temporum sunt redactæ; Diœcesis Rubensis Episcopatus, more reliquarum Apuliæ sedium, nullas extra civitatem habet Parochias, quia nullæ sunt domus in agro tametsi fertilissimo. Mensæ Episcop. annua census scutorum Regni 700. qui ferè colliguntur ex pascuis oppidi Poggiæ. Taxa ascendit in libris fisci Apostolici ad florenos 33. & tertiam partem. Rubensium Præsulum seriem diversorum monumentorum ope, interruptam tamen usque ad nostra tempora majori qua potuimus diligentia proferimus.

a Ad cepium Assumpt.

b Tria.

I. 1 S. CLETUS (ut ferunt) primus Rubensium Episcopus ordinatus est à S. Petro Apostolo anno salutis 44. qui postquam hujus civitatis fideles in Christi fide confirmasset, relicto successore, cujus memoria non extat, Romæ cum Petro diu pro fide laboravit, defunctoque Lino Summus Ecclesiæ Pontifex renunciatus est anno salutis nostræ 80. sedit annis 12. mens. 7. dieb. 11. & sub Domitiano Imperatore illustrem tulit palmam martyrii 26. die Aprilis anno 93. sepultus apud S. Linum. In ejus, Divique Petri memoriam Rubensium pietas Eccles. excitarunt. Divumq; sui tutelarem delegerunt.

2 (1) S. PROCOPIUM suum fuisse Episcopum affirmant Rubenses; sed quis fuerit hic Procopius, quo tempore floruerit, non habent: fides apud ipsos esto; cum nec in diptycis illius Ecclesiæ memoretur, mera traditio est, ut affirmant, à Patribus derivata. II.

3 IOANNES interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Andreæ de Barulo à Gelasio I. consecratæ anno 493. („*S. Joannes fuit unus ex sanctis Episcopis „ vocatis a S. Laurentio Episcopo Sypontino, ut interessent consecrationi Ecclesiæ S. Michaelis Archangeli, quam cum ab se consecratam idem S. „ Michael revelasset, cum eodem S. Laurentio interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Andreæ de Barulo, & alterius Ecclesiæ Ss. Trinitatis in Civitate Canusii, quas duas Ecclesias consecravit Gelasius Papa II. an. 493.* III.

„ *JOACHIM de Zonicis creatus est hujus Ecclesiæ Episcopus an. 1009. vixitque in ea diebus „ 44. ut tradit indiculus Episcoporum hujus Ecclesiæ.* IV.

„ *ABIATARUS de Burghettinis post Joachim „ fuit Episcopus eodem anno teste eodem indiculo.*) V.

4 GUIBERTUS, vel GISILBERTUS Episcopus Rubesanus (alias Guillelmus) interfuit dedicationi Ecclesiæ Casinensis ab Alexandro II. magnificentissimè celebratæ anno 1071. apud Anonymum Casinensem. Hujus meminit Lupus Protospata in Chro. ad annum 1082. *Episcopus*, inquit, *Rubensis nomine Guisilbertus donavit Priori Montis Pelusii Ecclesiam sancti Sabini, quæ est in civitate Rubi, qui Prior tenebatur omni anno ad quatuor libras ceræ in die Sabbati sancti, & mittere unum hominem equestrem ad suas expensas quando Episcopus Rubensis ibat ad Barensem, seu ad Canusium*. Montis Pelusii Ecclesia nunc Cathedralis est, de qua locuti sumus in nostro primo tomo. VI.

„ *PETRUS Gargentis floruit anno 1110. excitato indiculo.*) VII.

5 URSUS floruit sub Guglielmo Rege anno 1163. (2) cujus habetur memoria in quodam ejus concessionis documento Ecclesiæ parochialis S. Mariani extra mœnia civitatis olim posita, quæ hodie non extat. VIII.

6 DANIEL, cui Robertus Normandus Comes Cupersani, ac Rubi Dominus plura bona pro sacello sanctissimæ Trinitatis non longè a Cathedrali sito elargitus est anno Domini 1177. pro expiatione Roberti patris sui, suorumque parentum Guillelmi Rogerii Regum; asservatur hujusmodi concessio in episcopali Archivio. Interfuit deinde Daniel Laterano Concilio sub Alexandro Tertio celebrato ann. 1179. eidemque cum suo Metropolitano subscripsit. IX.

7 N. . . . Rubensis Episcopus anno 1235. longa infirmitate, ac incurabili tentus missionem impetravit à Gregorio IX. pro qua re idem scripsit Gregorius Barensi Archiepiscopo, ut ejus legitimam Episcopatus dimissionem acciperet, aliumque idoneum virum, qui onus Episcopale substinere posset, ea in Ecclesia substitueret. Epistola hæc extat in Regest. Vat. ejusdem pontificatus Dat. 3. Id. Decembris anno 9. num. 203. fol. 88. Quis autem infirmo Episcopo successerit, non invenimus, neque alios usque ad annum 1300. reperimus hujus Ecclesiæ Præsules. („ *N. . . . Rubensi, & Melphitensi Episcopis committit dispositionem contra „ Acheruntinum Archiepiscopum super simonia, „ aliisque infamatam Gregorius IX. ut in Decret. l. „ 2. tit. 20. & sest. & attest 13. c. 53.*) X.

8 PETRUS de Gabriellis civis, ac Episcopus Rubensis vivebat anno 1300. cujus monumentum ac simulacrum adhuc extat in Cathedrali. („ *Adfuit consecrationi Vigiliensis Cathedralis 1295.*) XI.

9 N. . . .

(1) S. Cleto in Rubensi Episcopatu successisse an. 107. ADRIANUM Germanum, Adriano JOANNEM, & post hunc Sevisse an. 140 BROCARDUM Pisllium, et EPIGONIUM interfuisse tertio Concilio Carthaginensi asserit indiculus quidam Rubensium Episcoporum mihi transmissus: sed cum eorum existentia nullo veteri monumento, vel teste probetur, in Ughellianam seriem illos immittere ausus non sum. Id cuique placebit, illicitum erit.

(2) Florebat Ursus sub Guglielmo Rege an. 1163. quo consecravit Ecclesiam S. Mariæ de Martyribus prope Melphictum, ut Franciscus Lombardi in hist. Melphictensi testatur.

XII. a NICOLAUS. 9 N. a... ejusdem familiæ, & patriæ Petro successit circa annum 1318. ajunt extare monumentum, & simulachrum ejus in choro Cathedralis absque inscriptione.

XIII. 10 MAJOR post hunc hanc rexit Ecclesiam, ut in monumentis ejusdem habetur. Ejus obitus dies notatur in manuali lib. Juvenacensis Ecclesiæ, mense Septemb qui reliquit eidem Ecclesiæ domum suam juxta Episcopium Juvenacense sitam.

XIV. 11 JOANNES successit Majori ea iisdem monumentis.

XV. 12 GUILLELMUS post Joannem fuit Episcopus ex iisdem monumentis: de his tribus supra relaris Episcopis in Regest. Vaticanis nulla extat mentio.

XVI. 13 NICOLAUS (" *Perrensis Rogerii patritii* " *Bituntini filius*) obiit anno 1343.

XVII. 14 JOANNES civis, & Canonicus Arianus suffectus est Nicolao ann. 1344. 2. Non. Feb. à Clemente VI. ad eam dignitatem vocatus, ut in Reg. Vatic. epist. 45. fol 69. p 5. anu 2. habetur. Decessit B è vita circa finem ann. 1348.

XVIII 15 STEPHANUS Ord. Minorum probatæ vitæ religiosus ab eodem Clemente VI. substituitur hujus Ecclesiæ Præsui anno Christi 1349. 7. Kalen. Febr. reg. Vat. epist. 218. fol. 128. Longo tempore hanc rexit Ecclesiam, nisi diversus sit à Stephano, qui diem suum clausit extremum sub Bonifacio IX. anno Christi 1390. ut scribunt lib. oblig. ac solur. Prælat. sub eodem pontifice.

XIX. 16 ANTONIUS Episcopus Vestanus ad hanc Ecclesiam translatus est à Bonifacio IX. an. 1390. 9 Kalend. Apr. prædefuncto Stephano succesit. Novem omnino annos eam administravit; abiit è vita 1398. ex iisdem lib.

XX 17 Fr SIXTUS Coletta de Juvenacio Ord. Minorum ad hanc insulam vocatus est à Bonifacio IX. ann. 1399. 6. Id. Jan. diem obiit post 18. suæ administrationis annum, ut lib. citati referunt; unde satis miror, cur in monumentis hujus Ecclesiæ habeatur anno 1416. hanc Ecclesiam rexisse quendam C Petrum Perrese, cujus ajunt in Cathedrali simulachrum, & monumentum extare, cum luce clarius sit, eo tempore Sixtum hujus Episcopatus habenas rexisse, nisi divinare velimus, Petrum eo schismatis tempore vitio adlectum Episcopum.

XXI. b Die 16. Januarii. 18 SIMEON de Brundisio Ord. Minorum immediatè succesit Sixto an. 1418. 7. b Kalend. Febr. electus à Martino V. testis divisionis factæ bonorum inter Serenissimum Joannem Antonium Bauces de Ursinis, Tarenti Principem, & excellentissimum Dominum Gabrielem de Bauces de Ursinis fratres anno 1431. Hic postquam benè hanc rexisset Ecclesiam annis 14. ad Alexanam Ecclesiam translatus est 7. Id. Apr. 1432. ut acta notant Consistor.

XXII. 19 PETRUS Rosa de S. Angelo in Fasanella, S. Eustachii de Urbe Archipresbyter die 3. Maii 1432. Rubensi præfectus Ecclesiæ, vivere desiit ann. 1443. ex eodem lib.

XXIII. 20. Fr. CHRISTOPHORUS de S. Petro Galatinæ Ord. Minorum Rubensis evasit Episcopus D demortuo Petro Rosa 3. Id. Decembris 1443. ex eod. lib. jacet in Ecclesia S. Cleti.

XXIV 21 PETRUS (" *Perrensis Sanctorii patritii Bituntini filius*) electus ann. 1452. die 17. Martii ex eod. lib. Obiit 1469. (" *Erat Vicarius generalis* " *Latini Card. Ursini in Archiepiscopatu Barensi an.* " 1467.)

XXV 22 ANTONIUS de Colettis successit Petro an. 1469. prid Id Octobris, anno vero 1471. die 21. Augusti testis fuit initi matrimonii Gilottæ de Balzo Vasti Marchionissæ. Obiit 1480. cujus memoria extat in lib. Actorum Consist.

XXVI 23 ANTONIUS Rocca Archidiaconus Rubensis Antonio successit, declaratus Episcopus 2. Octob. ann. 1480. Vitam exuit ann. 1486. Romæ, ubi jacet sepultus, de quo Acta Consist.

XXVII. 24 FRANCISCUS Spallucia Vigiliensis ab A Innocentio VIII. dictus est Rubensis Episcopus die 8. Novemb. 1486. vixit usque ad ann. 1512. obiit in oppido Terlicii, ubi jacet in majori Ecclesia.

25 IULIANUM de Mirto Neapolitanum Leo X. Pontifex suffecit Francisco die 14. Julii 1512. Sedit annis octo, & ad favorem nepotis resignavit anno 1520. Acta Consist. XXVIII.

26 JOANNES FRANCISCUS de Mirto Juliani superioris ex fratre nepos, præficitur die 28. Martii ann. 1520. præfuit an. 58. senioque confectus Episcopale onus reliquit, eumquè cessit Horatio nepoti anno 1578. vixitque usque ad ann. deinde 1583. quo mortalitatem explevit Episcoporum Decanus. XXIX.

27 HORATIUS de Mirto insignis utriusque Juris Doctor Joannis Francisci nepos, Rubensis Ecclesiæ declaratus Episcopus a Gregorio XIII. die 9. Apr. 1578. post decem omnino suæ præfecturæ annos a Sixto V. (causa in actis Consist. non exprimitur) demeritis exigentibus Episcopatu privatus B est anno 1589. Ejus deinde memoriæ in Ecclesia sanctæ Mariæ de Assumpta in Metropolitana Ecclesia Neapoli, hoc ex marmore elogium posuerunt Canonici. XXX

Horatio Mirto Rubensium Episcopo
Doctrina, Religione, Pietate, Divinoque cultu præclaro,
Almi Collegii Neapolitani Doctori
celeberrimo,
ob eximiam in Capitulum hujus Metropolitanæ Ædis munificentiam
Gratæ perpetuæque memoriæ
elogium
Canonici unanimes posuere.
Anno à Christo nato
MDCXXVII.

28 Fr. GASPAR Paschalis è Monte Regali c Ord. S. Francisci summus Theologus à Sixto V. delectus est Episcopus die 26. d Junii 1589. deinde à Clemente VIII. anno 1604. ad Reatinam Eccle- C siam translatus est, de quo vide ejus urbis Episcoporum seriem in 1. nostro tomo. XXXI c De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 104. Mar. def. d Die 5. Julii.

29 JOSEPH Salucius Bituntinus (" *Francisci* " *equitum ducis, & Cassandræ Perensis filius*) Jurisconsultus die 13. Septemb. 1604. dictus fuit Rubensis Episcopus, in qua dignitate decessit anno 1621. XXXII.

30 CHRISTOPHORUS Memmolus, Arianensis, Clericus Regularis Theatinus (" *Octavii* " *Pastinarum Baronis, & Isabellæ Bilottæ nobilis* " *Beneventanæ filius*) à Gregorio XV. anno 1621. 29. Martii Ruborum Episcopus electus est. Vir omni laude dignissimus Ecclesiam sibi commissam annis quinque supra viginti rexit eximie; abiit è vita anno 1646. Is fratrem habuit Decium Memmolum Canonicum Liberianæ Basilicæ olim Paulo V. a secretis ad Principes, virum eruditum, cujus extant plura ingenii documenta, præmortuum, ac sepultum ea in Ecclesia hac inscriptione, quam Christophorus tumulo inscribi curavit, XXXIII.

D *D. O. M.*
Decio Memmolo
hujus Basilicæ Canonico
Paulo V. Pont. Max.
à secretis ad Principes
solertia, fide, opera summe caro,
Eximia in Deum, & homines pietate,
vitæ integritate, morum candore
ac eruditione præstanti,
Omnibus aulæ ordin. amabili
Cristophorus Memmolus
Ruborum Episcopus
Fratri dulciss. lacbrymans P.
Dormiens obiit, qui dicere poterat,
Ego dormio, & cor meum vigilat,
viii. Kalen. Julii
Anno Domini MDCXXXII.
ætatis LI.

De Decio legendus doctus amicus noster Leo Al

latius

atius de viris Illust. qui ab anno 1630. per totum 1632. Romæ adfuerunt, ac typis aliquid evulgarunt. De Christophoro verò Sylos in Annal. Clericorum Regularium Theatinorum plura recensere debet. (,, Id præstitit Silos in Annal. par. 2. p. 473.)

XXXIV 31 MARCUS Romanus (,, è Criptaliis) ejusdem Clericorum Regularium instituti, Congregationis propagandæ fidei Romæ præfectus Christophoro successit an. 1646. a Præfuit vir bonus an. 4. defunctusque est anno 1650. (,, ejus cum laude meminere Silos in Hist. Cleric. Regul. par. 3. & Ferro in hist. Missionum Cleric. Regul. p. 407. Mundos.)

a Die 19. Novemb.

XXXV. 32 FERDINANDUS Apicellus Neapolitanus electus die 2. Maii anno 1650. translatus ad Lurinensem Ecclesiam die 28. Augusti 1656.

XXXVI. 33 JOANNES BAPTISTA Vulpius eligitur die 16. Septemb. 1656.

A D D I T I O.

(,, JO. BAPTISTA Ulpius, Francisci Antonii patritii Comensis, & Eleonoræ Calò nobilis Tergestensis filius, natus est die 27. Januarii anno 1596. Exactis pueritiæ annis se transtulit Neapolim, ubi apud Carminianos ejusdem Civitatis, ex ordine patritio, quique ei erant adfinitate juncti, admodum liberaliter est educatus, ac omnium disciplinarum genere affatim imbutus: ubi vero domum se recepit, nimis severe animadversus est in eum pater: maximam namque ob ejus animi munificentiam ac liberalitatem exhæredare cum non dubitavit; at nonnullis post annis consilio in melius mutato, perspectaque satis frugi filio, majori cum honore hæreditati eum restituit. Ab Innocentio X primum sancti Severi Episcopus dumtaxat designatus; ab Alexandro vero VII. Rubensis postea renunciatus, atque consecratus die 27. Augusti anni 1656. Hanc rexit Ecclesiam ann. sex mens. 9. dieb. sex post quos meritis, & virtutibus innumeris ornatus, obiit die 22. Junii ann. 1663. sepultus in Cathedrali. De eo plura scripsit Julius Puppesius in Descriptione Familiæ Ulpiæ, quem adeas.

XXXVII. *GABRIEL Tontoli, patritius, & Archidiaconus Sypontinus, cum plures substinuisset labores pro defensione jurium Ecclesiæ Sypontinæ, cujus ipse fuit Vicarius Capitularis, ab Alexandro VII. electus fuit Episcopus Rubensis die 24. Septemb. 1663. Vix biennio sedit, & fato cessit est 1665.*

JOSEPH Carus, Bisinianensis, Magister in Theologia, & in Romana curia diu versatus, qui monialium Confessarius, & animarum curam egregie cum exercuisset, Pastor attributus est Rubensi Ovili 11. Januarii 1666. cui præfuit ad an. 1671. quo vitam cum morte commutavit. XXXVIII.

Fr. SEBASTIANUS ab Alexandro, Ord. B. Mariæ de Monte Carmelo, in oppido della Motta S. Jo. Rheginensis diœcesis ex nobilibus parentibus natus, Doctor, & Magister in Theologia graduatus in publica universitate Messanensi, quique 30. annorum spatio Neapoli studiorum præfectus fuit, & typis dedit librum de Prædestinatione, ac bis Provincialis Calabriæ officium gessit, & Neapoli Vicarii generalis, Consultoris, & Qualificatoris S. Inquisitionis, ac Assistens generalis sui Ordinis, & demum Romæ S. rituum Congregationis Consultor dum esset hoc throno dignatus est 15. Januarii 1672. Sed cum jam senio ingravesceret septuagesimum ætatis annum excedens bonis omnibus sui lacrymabile desiderium fecit decedens exacto circiter anno sui Præsulatus. XXXIX.

DOMINICUS Surrentinus, nobilis Cavensis, J.U.D. in florenti 34. annorum ætate eligitur 13. Martii 1673. Ad Wolturariensem transiit 27. Aprilis 1676. XL.

DOMINICUS Gallesius, natus in oppido Finalis Savonensis diœcesis, J.V.D. in Romanæ Sapientiæ gymnasio publicus professor, Pontificii juris, & sacræ Congregationis indicis consultor, Episcopus creatus est 22. Junii 1676. Obiit 1680. XLI

JO. DONATUS Jannonius Alitti, nobilis Bituntinus, Nicolai, & Victoriæ Pianrillæ filius, J. V. D. & Ecclesiæ Bituntinæ Cantor, suique Episcopi Vicarius generalis, cum per varia munerum curricula suæ probitatis specimen dedisset, hanc majorem orbitam conscendere promeruit 11. Martii 1680. cessitque ad an. 1698. quo Bituntii interiit. XLII

FRANCISCVS Morgione, Isclanus, patriæ Cathedralis Canonicus, ad Rubensem Episcopatum promotus fuit 19. Decemb. 1698. translatus deinde ad Minorensem 18. Maii 1705. XLIII.

BARTHOLOMÆUS Gambadorus, è Monte Gargano, sapienter nunc administrat Rubensem Ecclesiam electus Episcopus 14. Decembris 1705.) XLIV.

ARCHIEPISCOPALIS SEDES NAZARENA,

Cui uniti sunt Episcopatus Cannarum, & Montis-Viridis.

NAZARENA Metropolitica in Galilæa Sedes erat post captam Hierosolymam Gotifredo Duce, a Latinis constituta. Verum occupata Turcarum armis Palæstina an. 1190. ac proindè civitate Nazareth, & Archiepiscopali ejus Sede in captivitatem redacta, placuit summis Pontificibus, ne ejus civitatis, atque Ecclesię nomen interiisse videretur, ex quo Christus ipse Dominus, ac Redemptor noster se cognominari voluit Nazarenum, placuit, inquam, huic Archiepiscopo honorariam sedem in Italia constituere, ubi prosugus benigne ac pia quadam compassione amplexus fuerat. Igitur in nobili Apuliæ oppido quod Barulum, sive *Barletta* dicitur, Tranensis dięcesis, domicilium assignarunt, & non procul à mœnibus Ecclesiam Beatæ Mariæ de Nazareth una cum juribus, titulo, & dignitate Archiepiscopali in Metropolitanam erexerunt, ac successu temporis præter alias parochiales Ecclesias, quas illi subjecerunt cum spirituali, ac temporali imperio, duas etiam Cathedrales cum ea conjunxerunt, Cannensem scilicet anno 1455. & Montis-Viridis anno 1534 privilegiis, ac vetustate ornatas. Injuria inde bellorum Metropolitana hæc Ecclesia solo æquata, Pii V. Pont. Max. auctoritate anno 1566. intra oppidum in Abbatiali Ecclesia S. Bartholomæi, cum juribus, privilegiis à S. Mariæ Nazarenæ titulo translata est, quam Bernardinus Archiepiscopus à fundamentis magnificè reædificavit. Insignis est ligno veræ Crucis, quod magna populorum pietate colitur; celebris etiam anniversariis nundinis, quæ die sequenti Annunciationis B. Mariæ Virginis festum ex privilegio Ferdinandi Regis concesso anno 1459. fiunt, quibus durantibus Archiepiscopus, vel ejus Judex cognoscit omnes causas, quæ interea nascuntur. Sacris in ea ministrant Canonici quorum numerus ab Archiepiscopo statuitur: ex his quinque dignitates eminent, Archidiaconus, qui primam post Pontificalem sedem tenet, Archipresbyter, Primicerius, Thesaurarius, & Cantor, præterea Clerici multi. Ministri Ecclesiæ adscripti duobus annis in minoribus servitiis gratis serviunt, duobus aliis in sacro officio Subdiaconatus mediam diaconalis stipendii partem percipiunt, quatuor sequentibus in officio Diaconatus, & uno in officio Presbyteratus medietatem stipendii Sacerdotalis habent, atque ita decimo demum anno totam distributionem exigunt.

Diœcesis Nazarena, quæ quidem est in Italia, intercisa membra habet, & beneficia simplicia, quę grangiæ appellantur, quales sunt tres Ecclesiæ in Terra Barii Acheruntinæ, una in civitate Potentiæ, duæ in Terra Vadulæ Caputaquensis, alia in Terra Saponariæ Marsicanen. diœceseos & alia ejusmodi. Archiepiscopus Nazarenus insignitur etiam titulo Episcopi Cannensis, & Montis Viridis, & ex peculiari privilegio Clementis IV. quod etiam deinceps confirmarunt Innocentius VIII. Clemens VII. Pius V. Pontif. Max. auctoritatem habet deferendi Crucem, Pallium, & Mozzettam non solum in Baruli oppido, verum & per universum orbem terrarum, ut hac honoris specie civitas illa decoraretur, unde Unigenitus Dei filius Natalem suum sortiri dignatus est diem. Quod sanè privilegium justum eidem exhibet titulum Crucem ubique gerendi, adeo ut à nemine etiam sub specie reportatæ prohibitionis Apostolicæ debeat molestari, ut optimè Romana Rota contra Tranensem Archiepiscopum transegit die 28. Junii 1647. coram Verospio. Munia exercet Archiepiscopalia in sua Nazarena Ecclesia, tum & aliis sibi unitis Ecclesiis, subditorum causas cognoscit, ordines confert, nullique Primati subest, sed Romano summo Pontifici immediatè subjectus est à primæva sua institutione usque ad hodiernum diem. Fructus mensæ Archiepiscopalis ad scuta 1400. illarum partium ascendit; taxatur vero in libris fisci Apostolici ad florenos 80. Archiepiscoporum series sumpto exordio ab iis, qui in Nazarena civitate Palæstinæ præfuerunt ex Latinis, ante translationem in oppidum Baruli, sequens est, quam nostra industria è faucibus antiquitatis usque ad nostram ætatem ex variis monumentis eruit ad æternitatem, quemadmodum & Cannensium, Montisque Viridis Episcoporum ad unionem usque cum Nazarenis seorsim dabimus post ipsos Nazarenos.

1 BERNARDUS Archiepisc. Nazarenus primus occurrit hujus Ecclesiæ Præsul, qui Concilio I.
Neapoli Samariæ interfuit anno 1120. apud Guillelmum Tyrium de bello sacro.

2 VVILLELMUS Nazarenus Archiepiscopus II.
anno 1129. testis adest cujusdam donationis, quam

fecit Guillelmus Tyriensis Archiepiscopus Ecclesiæ S. Sepulchri.

III. 3 ROBERTUS Archiepiscopus Nazarenus testis donationis Fulconis Regis Hierusalem 1138. Petro Priori S. Sepulchri factæ, ubi electus vocatur. an. 1144 subscripsit confirmationi Balduini Regis Abbatiæ S. Lazari in Bethania, in Acconensi civitate, interfuit Conventui celebrato à Christianis Principibus ann. 1147. inter quos fuere Conradus Imperator, Ludovicus VII. Rex Galliæ, Rex Hierosolymitanus, & Guido de Florentia Presbyter Cardinalis, Eugenii III. Legatus, plurimaque multitudo nobilium virorum, ac Prælatorum, quorum nomina recensentur in libro de rebus gestis Ludovici VII. Regis Francorum, tom. 4. rerum Francorum scriptorum, ubi Cardinalis Legatus, pro Guidone, Gnillelmus legitur. Fuit is Guido Bellagius Florentius presbyter Cardinalis tituli sancti Chrysogoni, cujus meminit Guillelmus Tyrus lib. 17. cap. 1. Io. Villanus historiatum lib. 12. capit. 7. Ejus gentilitia stemmata tres argēteos enses in parmula coccinea, pro quibus Ciaconius in Vitis Pontif. & Card. malè apposuit tres rosas in parma argentea.

IV. 4 ROBERTUS, successit Roberto, qui anno 1151. electus testis adfuit confirmationi Milerendis Reginæ Fulconis Hiesolomytani Regis uxoris, nonnullorum bonorum Abbatiæ sancti Lazari in Bethania.

V. 5 AITARDUS Nazarenus Archiepiscopus mortuus est Cōstantinopoli Regis Hierosolymitani Orator, anno 1158. corpus ad propriam studio, & vigilantia suorum fidelium, delatum est Ecclesiam, ut narrat Tyrus lib. 18 cap. 22. Hic antea anno 1155. 9 Kal. Febr. testis cujusdam donationis Ecclesiæ sancti Sepulchri factæ ab Ugone de Hibelino, & Hermengardis sororis fuit.

VI. 6 LOTARDUS ex Priore Cathedralis successit Aitardo eodem anno 1158. vir mansuetus admodum affabilis, & benignus, ut scribit idem Tyrus eodem lib. & cap. Hic anno 1175. reperitur in monumento Gnarini Abbatis de Thabor ad favorem Prioris, & Canonicorum Ecclesiæ sancti Sepulchri Hierosolymitani 16. Kal. Novemb. Indict. 6. anno 1187. Testis fuit donationis factæ Pisanis Populis a Comite Tyrensi Conrado, quam donationem attulimus in Archiepiscopis Pisanis tom. 3.

VII. 7 N. . . . cujus nomen ignoratur. Is meruit a Clemente IV. anno 1265. singulari privilegio exornari, deferendi scilicet ante se Crucem per totum orbem Christianum, simili privilegio Archiepiscopo Cantuariensi ab eadem sancta Sede concesso deferendi ante se Crucem per totam Augliam, non vero per universum orbem, decrevit Alexander III. ut in epistola ejusdem legitur in Decret. ad Episcopum Eboracensem. Porro privilegium Clementis, ubi & alia indulta a Romanis Pontificibus prædecessoribus Nazarenæ Ecclesiæ concessa affirmantur ex authentico copiali ab originali desumpto, quod extat in archivio Nazarenæ Ecclesiæ apud Barulum, est hujusmodi ab illius sedis Antonio Severolo dignissimo Archiepiscopo exhibitum.

Clemens Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Ineffabili providentia summi Patris, qui jam dudum ore prophetico se locum pedum suorum glorificaturum fore prædixit, universos instruere volumus, ut loca, in quibus ejus filius factus homo operatus est in medio terræ salutem, per nos congruo attollerentur honore, & veneratione debita colerentur. Hæc quidem Apostolica Sedes diligenter attendens, locum, in quo idem Dei filius, operatione Spiritus sancti in utero B. Mariæ Virginis gloriosè conceptus extitit, civitatem videlicet Nazareth dignè censuit honorandam, & ejus gratias, & personas ad ejus servitia deputatas, in honorem ipsius Virginis, tam ultra mare, quam citra, præsentes, & futuras, & ipsius Archiepiscopus, Prior, & Capitulum, Clerici, Offerti, & Confratres in caritate unanimiter viventes,

A *quantò majoris authoritatis præsidio muniretur, tantò quietius, tantoque securius vacare possent sui Creatoris obsequiis, & in eius laudibus delectari. Verum prædecessores nostri summi Pontifices Ecclesiam ipsam sub verbo Dei, ejusque Genitricis auctoritatibus, monitionibus, dignitatibus indulgentiis, ac privilegiis glorificaverunt. Nos itaque hæc intuentes, privilegia ipsa, tam de auctoritate Apostolica, quam arbitraria de consilio fratrum nostrorum duximus confirmanda, quæ privilegia Archiepiscopus, & eius Prior, & Capitulum nobis præsentaverunt, diligenter inspeximus. Attendentes igitur quod Ecclesia ipsa, & eius gratiæ aboleri non debent, sed potius augeri, de plenitudine potestatis ordinamus, statuimus, laudamus, constituimus, & confirmamus, quod in eadem Ecclesia Nazareth, privilegia, dignitates, indulgentiæ, quæ secundum Deum, & eorundem prædecessorum nostrorum auctoritate concessa esse dignoscantur, in ea perpetuis temporibus inviolabiliter observentur, videlicet, quod sit in ea*

B *de cætero indulgentia absolutionis pœnæ & culpæ omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui ad ipsam Ecclesiam munera ferrent. Ecclesiis verò eius diœcesis, tam ultra mare, quam citra indulgentia pœnæ, & culpæ omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui ad ipsas Ecclesias munus oblationis ferrent. In festo Annunciationis Dominæ, Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, in Pentecostes, Nativitatis gloriosæ Virginis Mariæ, & eius Conceptionis, Assumptionis, & eius Purificationis, in die Veneris sancti, in die Sabbathi sancti, & in die Resurrectionis Domini perpetuis temporibus sit tam Ecclesiis præsentibus, quam futuris, & quod Archiepiscopus semel in anno, in die Nativitatis Domini, & in articulo mortis valeat eligere confessorem, qui cum valeat, & possit absolvere a pœna, & culpa. Prior, & Capitulum, Clerici, Offerti, & Confratres ipsius Ecclesiæ Nazareth per mundum universum instituti in extremo die mortis suæ assidue deservientes sanctæ Mariæ Virgini, etiam omnes possint eligere Confessores, qui*

C *eos valeant, & possint absolvere a pœna & à culpa omnium delictorum suorum Ecclesia quidem Nazareth, tam in capite, quam in membris libera, & exempta, & nulli, nisi Apostolicæ sedi, aliquid conferre, nec obedire teneatur, ejusque Archiepisc. valeat uti Cruce & pallio in signum plenitudinis potestatis per universum Mundum, & sic omnibus temporibus inviolabiliter observetur, præsumptione nulla, aut varietate temporum, vel quacunque concessione privilegiorum in forma verborum, jura, & ejus privilegia omnino quisquam infringere possit. In detentores, & occupatores eorum si post tertiam admonitionem non se correxerint, sint ipso facto vinculo excommunicationis innodati; de quibus nullus, præter nos, se intromittere possit. Ipsosque, Archiepiscopus possit, & valeat excommunicatos pronunciare, etiam apud sedem Apostolicam devulgare; hæc autem omnia, & singula rata, & firma haberi volumus, & inviolabiliter in perpetuum observari. Non obstantibus quibuscunque statutis, & litteris, aut processibus habitis*

D *super prædictis, quæ quidem statuta, privilegia, & processus quoad hoc decernimus viribus omnino carere, ita quod per ea præsens ordinatio nostra non possit in aliquo impediri; sed ipsis non obstantibus inviolabiliter perpetuis temporibus observari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, arbitrii, ordinationis, & constitutionis infringere, vel eis ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Viterbii septima Maii Pontificatus nostri anno 1.*

8 N . . . . cujus item nomen non exprimitur in literis Gregorii eo ann 1272. eidem scriptis, quas refert noster eruditus doctus Annalium Ecclesiast. continuator Odericus Raynaldus tom. 14. num. 19. data tunc fuit huic Archiepisc. potestas de juribus cognoscendi inter Regem Cypri, & Mariam filiam Antiocheni Principis de regno Hierosolymitano VIII.

con

cootendentes. Transfudit postea Maria sua in regnom Hierosolymitanum jura, in Carolum Siciliæ regem, unde id decas Siculis regibus adjuoctum est.

IX. * Ex App. tom. 9. 9 GUIDO * Ord. Prædic. ab Ascanio Senensi vocatur Fr. Yvo Gallus, sed in regesto Vaticano Guido legitur. defunctus anno 1298.

X. 10 GUILLELMUS de S. Joanne Hierosolymitani templi miles à Nicolao IV. in demortui Guidonis locum Archiepiscopus Nazareuus electus an. 1298. Kal. Junii, Pont. 1. ex reg. Vatic. epist. 84. fol. 21.

XI. a 1326. 11 PETRUS Archiepiscopus Nazarenus unus fuit ex iis Præsulibus, qui an. 1236. a Ecclesiam S. Laurentii Patavinæ civitatis consecrarunt, ut in marmore exarata memoria sub porticu extra eandem Ecclesiam apposita loquitur.

MCCCXXVI. Indict. 9. 11. mensis Junii in festo sancti Barnabæ consecrata fuit ista Ecclesia in honorem beati Laurentii cum tribus altaribus sc. B. Mariæ Virginis, beati Laurentii, & beati Silvestri per venerabiles Patres Petrum Archiepiscopum Nazaretanum Salionem Episcopum Adriensem, Guidonem Vangodiciæ, Conradum Archipresbyterum, & Gaufridum Vicarium Domini Episcopi, & per alios multos Prælatos, & Clericos cum indulgentia trium annorum, & tetum quadragenarum semper eodem die, & per octavam Hoc factum fuit sub regimine Presbyteri Simeonis, & Dominici.

XII. 12 Fr PETRUS Ordinis Prædicatorum vir egregia virtute illustris Petro successit ad hanc dignitatem vocatus à Joaune XXII. an. 1330. Laudabiliter per annos omnino quindecim Nazarenam rexit Ecclesiam, mortalitatem explevit sub Clemeote Sexto anno 1345. ut in registro Vaticauo.

XIII. 13 Fr. DURANDUS de Sermino Ordiuis Carmelitarum in Theol. facultate Doctor insignis Archiepiscopatu Nazareno cohonestatus est à Clemeute VI. au. 1345. 5. Id. Maii ex registro Vaticano epistola 895. fol 57. anni 3. non diu Archiepiscopus fuit, cum viam universæ carnis Præsulatus sui anno 3. salutis verò 1348. ingressus fuerit in civitatem Vasionen., ad quam, cum esset io curia pro certis negotiis accesserat, ibique sepultus.

XIV. 14 RICHARDUS Ordinis Minorum alumnus electus 6. Id. Octob. 1348. excessit anno 1366. Ejus promotio habetur in reg. Vatic. epist. 203. fol 95. an. 7. Clementis Sexti.

XV. 15 Fr. GUILLELMUS Balvaysius Ord. Minorum successor Richardi datus est in Ecclesia Nazarena ab Urbauo V. an. 1366. 5. Kal. Feb. translatus ad Turritanam Ecclesiam an. 1368.

XVI. 16 Fr. JOANNES Salamonius Ord. Prædicatorum ad hanc Ecclesiam promotus habetur ex reg. Vaticano Urbani V. an. 7. 4. Kal. Novemb. qui fuit Christi 1368.

XVII. 17 JOANNES de Urbe sub Bonifacio IX. Archiepiscopus fuit Nazarenus anno 1390. 15. Feb. ex lib. oblig. translatus deinde est ad Ecclesiam Ægiuen au. 1400

XVIII 18 Fr. JOANNES Paulus, aliis Joannes Alexius, Ord. Minorum præficitur à Bonifacio IX. auno 1400. 8. Id. Febr. ex eodem lib. oblig. Diù hanc admiuistravit Ecclesiam, obiit Eugenio IV. sedente an. 1431.

XIX. b De quo Mandosius in Bibl. Rom. cent. 3. n. marg. 84. & Gandolphus de ant. Script. Augustin. p. 71. 19 F. AUGUSTINVS de Favoronibus b Romanus ex Priore Generali Eremitarum S. Augustini Nazarenus evasit Archiepiscopus anuo 1431. Id. Junii, & Cæsenatensis Episcopatus commendatarius; vir eximia scientia doctus, ingenio subtilis, moribus. & sanctimonia vitæ celebris, cujus monumeota illustria recenset Aoastasis Augustioiana. Post annos duodecim (totidem io sui ordiois magisterio generali consumpserat) in magna humilitate & zelo Ecclesiasticæ disciplinæ in Archiepiscopali hooore vita traducta bonorum fruge ditatus, in senectute bona virgo & humilis ad æternæ salutis tra-

A mitem feliciter Prati in Hetruria properavit an. 1443. ubi summa veneratione in templo S. Augustini humatus colitur titulum viri beati à suis adeptus: pluraque memorantur gloriosæ suæ sanctitatis argumenta. (" *Alterum Augustinum hunc vocat Bergomensis propter ejus eximiam scientiam. In chronico Augustiniano summè celebratur, & à Mandosio in Athenæo Romano. Ejus tamen nonnulla scripta censuram subiere Basileensis concilii sess. 22. In eodem consistorio declaratus fuit Rector universalis totius ordinis Eremit. S. Augustini usque ad Capitulum generale celebrandum Fr. Gerardus de Arimino.* Luceotius.)

B

XX c De eo ejusque familia Carolus de Lellis de famil. Neapol. par. 2. p. 266 & 305. Mandos. 20 Fr. JACOBVS Aurilia c Ordinis Minorum nobili genere apud Neapolitanos, patre Gurone matre Margarita Sannazara natus, præclara virtute nobilior ex Episcopo Canneusi Naaarenam infulam suscepit post Augustinum, & unita fuit episcopalis sedes Canoensis cum Nazarena an. 1455. Ma-
C gna valuit authoritate Jacobus apud Ferdinandum I. Neapolitanum Regem, fuitque eidem à consiliis, cujus etiam gratia anno 1458. uundinas instituit in oppido Baruli quolibet anno celebrandas post diem Anuunciationis beatæ Mariæ Virgiois, quarum magistratum, ac præfecturam ad causas cognoscendas, proventus, & jura in Archiepiscopum, & ejus successores transfudit, quod sequens diploma ex autentico scriptum testatum faciet.

Ferdiaandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hierusalem, & Hungariæ universis, & singulis præsentium seriem inspecturis tam præsentibus quàm futuris.

Quia Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum personarum commoda cupimus cum commodè possumus eorum incrementa poramus, propterea ob reverentiam beatæ Mariæ Virginis, & pro remissione precatorum serenissimi D. Alfonsi Regis Aragonum, utriusque Siciliæ &c. genitoris nostri reverendissimi memoriæ recolendæ, supplicante nobis revrr. in Christo patre, con-
D *siliario, & fidele nobis sincere dilecto Jacobo Aurilia Archiepiscopo Nazaeeno, & Episcopo Cannensi; eidem Archiepiscopo, & Episcopo, suisque exinde successoribus in Archiepiscopatu prædicto de certa nostra scientia & speciali gratia indulgemus, quod in territorio, seu tenimento Ecclesiæ S. Mariæ de Nazareth, quæ est sita in territorio Barolitano extra muros terræ Baroli constructa juxta dictam Ecclesiam per dies novem, quatuor dies ante festum Annunciationis B. Mariæ Virginis, & quinque immediate sequentes post festum prædictum celebrentur in perpetuum nundinæ rerum venalium generales, liberæ & immunes, eo tamen modo, & forma, quibus nundinæ aliæ concedi, & indulgeri solitæ sunt: concedentes eidem Archiepiscopo, & suis successoribus prædictum officium magistri nundinarum cum omnibus illis honoribus franchitiis, præeminentiis, jurisdictionibus, prærogativis, & gratiis, obventionibus, lucris, emolumentis, bonnorum impositionib. ac omnibus aliis quæ ad di-*

ctum officium spectant, & pertinent, & spectare possunt de consuetudine, vel de jure, & tandem omnia & singula, quæ in nundinis concedendis sunt solita concedi. Cum potestate quod ipse Archiepiscopus, & Episcopus, & deinde dicti sui successores in prædicto Archiepiscopatu possint, & liberè valeant creare, ordinare, & facere magistrum nundinarum ad vitam, seu ad tempus, aut anno quolibet ad custodiam, & pro custodia dictarum nundinarum, & cum administratione justitiæ durante termino nundinarum ipsarum omnibus & singulis confluentibus, & venientibus ad nundinas ipsas in omnibus & singulis causis civilibus, & aliis quibuscumq; citra pœnam sanguinis, & omnibus emergentibus, dependentibus, & connexis in officio antedicto. Nec non judicem, assessorem, & actorum notarios, idoneos quidem & sufficientes penes eundem magistrum nundinarum, de quibus sit mentio confidendum, & de eorum excessibus, & delictis Archiepiscopus ipse, & Episcopus, dictique sui successores, in Archiepiscopatu prædicto nostræ curiæ principaliter teneantur. Illustrissimo propterea, & carissimo filio primogenito, & locumtenenti nostro generali Alfonso de Aragonia Principi Capuæ voluntatem nostram declaramus magistro quoque Justitiario Regni hujus, seu ejus Locumtenenti, & Regenti magnam curiam vicariæ, judicibus ejusdem curiæ magne Camee. & ejus Locumtenenti Præsidentibus, & rationalibus Cameræ nostræ summariæ perceptoribus & exactoribus gabellarum, & aliorum quorumcunque jurium nostrorum in dicta terra nostra Baroli, Viceregiis, Justitiariis, Gubernatoribus Provinciæ terræ Bari, & universitati, & hominibus terræ prædictæ Baroli, & aliis omnibus undique confluentibus, cæterisque aliis capitaneis, officialibus, & subditis nostris, majoribus, & minoribus quocunque nomine nuncupatis, ac officio, & jurisdictione fungentibus, & præcipuè dictæ terræ Baroli, ad quos spectat, & in futurum spectare poterit, eorumque Locumtenentibus præsentibus, & futuris harum serie de dicta certa nostra scientia damus expressius in mandatis, quatenus forma præsentis nostræ, & privilegii per eos & unumquemq; ipsorum diligenter attentare illam eandem Eccles. S. Mariæ de Nazareth, & d. Archiepiscopo nomine, & pro parte ejusdem Ecclesiæ, & suis exinde in dicta Eccl. successive omni futuro tempore firmiter teneant, & observent, tenereque & observare faciant inviolabiliter per quoscunque, & etiam Archiepiscopo prædicto, & suis successoribus, necnon dicto Magistro nundinarum per eum ordinando, & creando, tanquam magistro nundinarum ipsarum in omnibus, quæ ad officium ipsum pertinent devotè pareant, & obediant, & mandent de palatio lucrorum, emolumentis, & cæteris supradictis ad dictum officium spectantibus, & pertinentibus respondeant, satisfaciant, ac respondere, & satisfacere faciant, atque mandent ope, & opere opportunis faveant, & assistant si & quoties per ipsum Archiepiscopum, sive per se ordinandum magistrum nundinarum fuerint quomodolibet requisiti, nec contraveniant, si dictus Illustrissimus filius noster nobis obedire cupit; alii vero prædicti gratiam nostram caram habent, iramque & indignationem, ac pœnam ducatorum mille nostro fisco applicandam cupiunt evitare, in cujus rei testimonium præsentes fieri jussimus, & magno majestatis nostræ pendenti sigillo muniri. Datum in castello terræ nostræ Bari per spectabilem, & magnum virum Honoratum Baytanum militem, Fundorum Comitem Logethetam, & Prothonotarium .... hujus Collateralem Consiliarium fidelem nobis plurimum dilectum die quinta Februar. 7. ind. M.CCCCLVIIII. Regnorum nostrorum ann. 2 &c.

Anno vero 1461. idem Ferdinandus Rex Jacobo Archiepiscopo, ac successoribus suis in perpetuum dedit facultatem condiendi, & faciendi ducentos currus salis in salinis Baruli. Donationem hanc fecisse pius Rex ob præcipuam devotionem erga Beatissimam Virginem Mariam, & ad expiationem noxiorum Alfonsi Regis genitoris explicuit in donationis instrumento ex eodem Archivio.

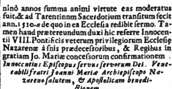
Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hierusalem, & Hungariæ, universis & singulis præsentium seriem inspecturis, tam præsentibus quam futuris.

Ob innumerabiles, & maximas gratias, quas accepimus ab omnipotenti Deo, & ejus Matre gloriosa Virgine Maria, & ob præcipuam devotionem, quam B. Virgini Matri gerimus, & ad remissionem peccatorum Terees Regis Alfonsi patris, & Domini nostri colendissimi tenore præsentis, nostri proprii motus instinctu, de certa nostra scientia, speciali gratia deliberatè, & consultè liberam facultatem, amplam licentiam, & plenum posse concedimus venerabili in Christo Patri, & dilecto Consiliario nostro D. Archiepiscopo Nazareno, & Episcopo Cannensi, & aliis Episcopis in Episcopio, & Episcopatu Cannensi successivè futuris. In perpetuum conficiendi, seu confici faciendi ducentos currus salis in salinis nostris terræ nostræ Baroli in quocunque loco dictarum salinarum ipsi Episcopi elegerint, & voluerint, ipsumque sal vendendi tam intus, quam extra hoc Regnum quibuscunque hominibus, & personis, præterquam nobis inimicis pretio quo potuerint meliori, francum, liberum, & exemptum ab omni, & quacunque solutione & jure nobis, & nostræ Curiæ quomodolibet pertinente, &c. Ita quod pro dicto sale nullum jus nostræ Curiæ solvere teneantur præfati Episcopi, volentes, & decernentes expresse, quod si præfati Episcopi in uno anno dictam quantitatem præfati salis, seu aliquam partem ipsius conficere, seu vendere non poterint, illud, seu illam partem, quam vendiderint, in alio sequenti anno conficere, & vendere possint, & valeant, investientes propterea præfatos Episcopos de præsenti nostra gratia per expeditionem præsentium, ut moris est, quam Investituram, vim, robur, & efficaciam veræ, & realis possessionis, seu quasi volumus, & decernimus obtinere; quapropter Illustrissimis Isabellæ Reginæ consorti, & Alonso de Aragonia Duci Calabriæ primogenito charissimis, & nostris generalibus Locatenentibus, intentum nostrum declarantes, mandamus magno hujus Regni Camerario, ejusque locumtenenti, præsidentibus, & rationalibus cameræ nostræ summariè magistro Port. magistro Tent. magistro salis dictarum salinarum credencieriis, eorumque Locatenentibus, præsentibus, & futuris quibusvis, præfatis Episcopis dictæ Ecclesiæ Cannarum in perpetuum purè, simpliciter, & bona fide teneant firmiter, & observent, tenerique, & observari faciant inviolabiliter per quoscunque, neque ipsos Episcopos in confectione, & venditione dictorum ducentorum curruum salis turbent, seu molestent, & contrarium non faciant, si dicti Illustrissimi Regina, & Dux nobis obedire cupiunt, alii vero officiales gratiam nostram caram habeat, iramq; & indignationem, ac pœnam ducatorum mille cupiunt evitare, in cujus rei testimonium præsens exinde fieri fecimus, magnoque majestatis nostræ sigillo impendente jussimus communiri. Datum in nostris felicibus castris apud flumen Aufidum per nobilem, & egregium virum Marinum Tomacellum Locumtenentem spectabilis, & magnifici viri Honorati Gaitani Fundorum, Trirentique Comitis hujus Regni Locumtenente, & Prothonotarii, Collateralis, Consiliarii, & fidelis nobis plurimum dilecti, die ultimo mensis Julii, Indictione 9. Anno à Nativitate Domini 1461. Regnorum nostrorum anno quarto.

Jacobus verò bonus Archiepiscopus eum per annos triginta sex, & amplius vitæ, & morum decore enituisset è mœsto mortalitatis studio ad beatam pia morte transiliit vitam anno salutis 1491. cui illud Mantuani erat in votis.

Ferre per antiquos Patrum vestigia gressus,
Et veteres servare vias, revocare vagantes
Per valles, & sana greges, per lustra ferarum,
Figere in antiquis iterum magalia campis.

21 JOANNES MARIA Podericus a nobilissimus Neapolitanus Patritius ad Nazarenam, & Cannensē Ecclesias evectus est ab Innocentio VIII. anno 1491. die 15. Aprilis. Decem & novem om- XXI

p. 181. & Toppius in Bibl. Neap. p. 248. Mondo f. a Die 24. Aprilis.

ninò annos ſumma animi virtute eas moderatus fuit,& ad Tarentinum Sacerdotium tranſitum fecit ann. 1510. a de quo in ea Eccleſia redibit ſermo. Tamen haud prætereundum duxi hic referre Innocentii VIII. Pontificis veterum privilegiorum Eccleſię Nazarenæ à ſuis prædeceſſoribus, & Regibus in gratiam Jo. Mariæ conceſſorum confirmationem.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Venerabili fratri Joanni Mariæ Archiepiſcopo Nazareno ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod juſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Eapropter venerabilis frater tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, omnes libertates, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſive per privilegia, vel alia indulta tibi, & Archiepiſcopis Nazarenis pro tempore exiſtentibus, ac menſæ Archiepiſcopali Nazarenæ, nec non Eccleſiæ ſanctæ Marię de Nazareth extra muros terrę Baroli Tranen. dięceſis eidem menſæ canonicè annexæ conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus & Principibus, ac aliis Chriſti fidelibus tibi, & eiſdem Archiepiſcopis pro tempore exiſtentibus, & menſæ, ac Eccleſiæ rationabiliter indultas, ſicut eas juſtè, & pacificè poſſides, Tibi, & pro te Archiepiſcopis pro tempore exiſtentibus menſæ, & Eccleſiæ prædictis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, & communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno Inc. D. 1492. ſexto Kal. Maii Pont. noſtri an. VIII.

22 ORLANDVS de Ruvere a Julio II. conſanguineo Archiepiſcopus Tarentinus declaratus, poſt paucos menſes die 24. Aprilis 1510. ad hanc Nazarenam Eccleſiam translatus eſt. XXII.

23 Fr. GREGORIVS b Benigninus Siculus Syracuſanus Ordinis Minorum inſignis Theologus, Callienſis Epiſcopus, ad Nazarenum Archiepiſcopatum translatus eſt anno 1513. de quo vide quæ de ipſo ſcripſimus in Epiſcopis Callienſibus tom. 2. de quo etiam doctus VVaddingus noſter tom. 8. Annal. Minorum. XXIII

b Al. Georgius.

24 LEONARDVS Buccutus Barolitanus ſucceſſit Gregorio in Nazarena, Cannenſique Eccleſiis: anno verò 1520. die 6. Februarii a Leone X. coadjutorem accepit cum ſpe futuræ ſucceſſionis Petrum de Albis. Obiit ſub Clemente VII. anno 1525. jacet in monumento, quod ſibi paraverat in Eccleſia Nazarena ante majus altare, ubi hæc inſcriptio legitur. XXIV

Leonardus Buccatus Archiepiſcopus Nazarenus, & Epiſcopus Cannenſis Romanam Curiam diu ſequutus Romæque mortuus xi. menſis Septembr. M. D. XXV.
Hoc monumentum ſibi faciendum curavit anno . . Pontificatus Clementis VII.

25 PETRVS de Albis Raguſinus Clericus Leonardi coadjutor eodem defuncto ſucceſſit: ſtatimque nedum conſecratus, ſed tantum electus onere ſe exſolvit eodem an. 1526. 19. Martii, quas Eccleſias in adminiſtrationem dedit Clemens VII HERCULI Card. Rangonio; is vero Card. LAURENTIO Campegio c reſignavit, qui poſt paucos menſes paulo antequam Nazarenæ Eccleſiæ nuncium remiſiſſet, ab eodem Clemente Pontifice benigne exauditus, omnium privilegiorum, & exemptionum a Pontificibus, & Regibus eidem Eccleſiæ conceſſorum obtinuit confirmationem in hunc modum. XXV XXVI XXVII

c De Rangonio, & Campegio fusè Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 364. & 409.

Clemens Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Venerabili fratri noſtro Petro Archiepiſcopo Nazareno ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Eapropter venerab. frater tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, omnes libertates, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſeu per privilegia, vel alia indulta, tibi, & prædeceſſoribus tuis Archiepiſcopis Nazarenis, qui fuerunt pro tempore, ac menſæ Archiepiſcopali, & Eccleſiæ Nazarenæ conceſſas, nec non libertates, & exemptiones ſecularium exactionum à Regibus, & Principibus, ac aliis Chriſti fidelibus tibi, & eiſdem prædeceſſoribus tuis, ac menſæ, & Eccleſiæ præfatis rationabiliter indultas, ſicut eas juſtè, & pacificè poſſides tibi, & ſucceſſoribus tuis Archiepiſcopis Nazarenis, qui erunt pro tempore, ac menſæ, & Eccleſiæ præfatis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1525. Kal. Martii Pontificatus noſtri ann. 3.

26 PETRUS FRANCISCUS Ferrus electus Archiepiſcopus Nazarenus, & Cannenſis Epiſcopus die 20. Apr. 1526. Obiit extremis diebus d ann. 1528. XXVIII.

d Ipſius anni 1525.

27 JO. FRANCISCUS de Potentia Epiſcopus Samorenſis e ad hanc Eccleſiam translatus die 13. Januarii 1528. f quo die Dominicus Archidiaconus Potentinus ejus ex fratre nepos Larinenſis Epiſcopus electus eſt. Brevi tempore Nazarenam rexit Eccleſiam, cum vix ad eam acceſſiſſet; mortalitatem explevit Julio menſe. XXIX

e Larinensis.
f 1527.

XXX 28 PHILIPPUS junior Maynardi filius Adimaria apud Florentinos, Etruſcoſque familia nobili, ac vetuſta; ſeptingentis quodque ſuperat annis viris illuſtribus claruit, inter quos, præter multos, tum armis, tum politicis virtutibus egregios viros, quatuor dedit Præſules, qui eximiè Dei exornarunt Eccleſiam, Adimarium inquam, Robertumque Volaterranenſes Epiſcopos, Alemanum illum Archiepiſcopum Piſanum, ac S. R. E. Presb. Cardinalem in Conſtantienſi Concilio variis legationibus clarum, & Philippum hunc juniorem Nazarenum Archiepiſcopum virtute, prudentia ſenioris haud imparem domi, foriſque inclytum, ad eam dignitatem vocatum a Clemente VII. anno 1528. die 7. Auguſti, qui cum per annos octo, abſens per Vicarios rexiſſet, charus Clementi, charuſque Paulo III. magni viri gloriam adeptus, adepturus & purpuram ni invida mors præclaræ virtutis, & florentis ætatis virum ademiſſet. Romæ febre correptus abſumptus eſt ann. 1536. menſe Novembri, in Æde D. Honuphrii conditus, nulla ad tanti viri tumulum proloquente inſcriptione, ejus tamen virtutes Alexander Adimarius vir clariſſimus, noſtri ævi inſignis Etruſci carminis poeta expreſſit in lib. r.

Cæterum Adimariæ gentis genealogiam texuit Florius Bruous Florentinus Monachus Ciſtercienſis qui extat m. ſ. in Bibliotheca cœnobii Ciſtercienſium Monachorum Florentiæ, noſque dabimus in noſtro de vetuſta Italica Chriſtiana nobilitate libro. Teglii, ac Forenſis Adimariæ familiæ illuſtrium equeſtris ordinis virorum elogia more ſuo eruditiſſimè ſcripſit eruditorum noſtri ſeculi facilè princeps Jacobus Gaddus Patritius Florentinus lib. . Elogio . . .

XXXI 29 HIERONYMUS de Caro Barolitanus Epiſcopus Montis Viridis ſucceſſit Adimario an. 1536. is anno 1531. die 3. Julii Epiſcopatum Cannenſem, accedente conſenſu Adimarii, ab Eccleſia Nazarena avulſum a Clemente VII. accepit, hac tamen conditione, ut alterutro defuncto, ſuperſtes in tribus iis Eccleſiis ſuccederet, perpetuoque deinceps Cannenſis, Montiſque Viridis Epiſcopatus Nazarenæ Eccleſiæ uniti permanerent. Unionem ſuo diplomate confirmavit Paulus III. anno primo ſui Pontificatus, Chriſti vero 1534. die 3. Non. Novembris Adimario ſuperſtite in hunc modum.

Paulus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Æquum reputamus, & rationi conſonum, ut ea, quæ de Romani Pontificis proviſione proceſſerint, licet ejus ſuperveniente obitu litteræ Apoſtolicæ ſuper illis confectæ non fuerint, ſuum ſortiantur effectum. Dudum ſiquidem felicis record. Clemens Papa VII. prædeceſſor noſter, Eccleſiæ Cannen. quæ Eccleſiæ Nazaren. cui tunc frater noſter, tunc ſuus, Philippus de Adimariis Archiepiſcopus Nazaren. etiam tunc præerat, Apoſtolica auctoritate perpetuo unita erat quique civitate, diœceſi, capitulo, clero, populo carebat ſeu ex eo quod noſter prædeceſſor unionem hujus-

A *modi ad vitam venerab fratris noſtri, tunc ſui, Hieronymi
Epiſcopi Cannen. tunc Montis Viridis duntaxat de fratrum
ſuorum, de quorum numero tunc eramus, conſilio eadem auctoritate
diſſolvit, per diſſolutionem hujuſmodi Paſtoris ſolatio,
de perſona ipſius Hieronymi Epiſcopi deſumpto conſilio
dicta auctoritate ſine præjudicio litis pendentis ſuper
validitate, ſeu invaliditate unionis ipſius Eccleſiæ Cannen.
& Eccleſiæ Tranen. unitæ, ut aſſerebatur, providit
præficiendo ipſum illius Epiſcopum, & Paſtorem, ac præfato
Philippo Archiepiſcopo decedente etiam apud ſedem
Apoſtolicam ex tunc, prout ex ea die, & e contra, dictæ
Eccleſiæ Nazaren de eadem perſona ipſius Hieronymi
Epiſcopi ſimilibus conſilio, & auctoritate providit præficiendo
ipſum illius Archiepiſcopum, & Paſtorem, præfatus
prædeceſſor, qui antea inter alia voluerat, quod
præſentantes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri tenerentur
exprimere verum annuum valorem ſecundum communem
exiſtimationem etiam beneficii, cum aliud uniri peteretur,
alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio
fieret ad partes vocatis, quorum intereſſet, quique
B acta ſtatuum Eccleſiarum quarumlibet proſperè dirigen.
& ut Paſtoribus illis pro tempore præſidentibus juxta Pontificalis
dignitatis decentiam facultates reſponderent,
opportunis ſtudiis invigilabat indefeſſis, & propterea ex
eis nonnullas, quarum Prælatis ſingulis majores, ſuppetebant
facultates aliis Eccleſiis auferebat, & annectebat,
& quæ ob id invicem perpetuò unitæ, & ad tempus poſtmodum
ſeparatæ fuerant, ad priſtinum unionis ſtatum
reducebat, prout temporum qualitate penſata conſpiciebat
in Domino ſalubriter expedire, menſarum Eccleſiarum
Cannen & Montis Viridis fructuum, redditium & proventuum
veros annuos valores pro expreſſis habens, ipſumque
Hieronymum Epiſcopum à quibuſvis excommunicationis,
ſuſpenſionis, & interdicti, aliis que Eccleſiaſticis
ſententiis, cenſuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis
occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus
exiſtat ad effectum infraſcriptorum duntaxat conſequen
abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, habita deſuper
cum ejuſdem fratribus matura deliberatione ſub Datum
videlicet quarto nonas Julii Pontificatus ſui anno octavo,
C Eccleſiam Montis Viridis, cui idem Hieronymus tunc
præerat, eidem Eccleſiæ Cannen. ipſius Hieronymi Epiſcopi
ad id expreſſe accedente conſenſu, de ſimili conſilio
auctoritate prædicta perpetuò univit, annexuit, & incorporavit
ita, quod liceret eidem Hieronymo, ac pro tempore
exiſten. Epiſcopo Cannen. per ſe, vel alium, ſeu alios
Eccleſiæ Montis-Viridis, ac illius civitatis, & diœceſis,
nec non regiminis, ac bonorum poſſeſſionem, ſeu quaſi propria
auctoritate libere continuare, ſeu de novo apprehendere,
& perpetuo retinere, illiuſque fructus, redditus
& proventus, ac jura, obventiones, & emolumenta, ac
alia quæcunque ad ipſius Eccleſiam Montis Viridis, & illius
menſam Epiſcopalem pertinentia percipere, & retinere,
ac in ſuos, ac dictarum Eccleſiarum Cannen. & Montis Viridis
uſus, & utilitatem convertere, cujuſvis licentia deſuper
minime requiſita, necnon voluit, & de ſimili conſilio
eadem auctoritate decrevit In eventum dicti deceſſus ipſius
Philippi Archiepiſcopi, unionem, annexionem, & incorporationem
Eccleſiæ Cannen. hujuſmodi in priſtinum, &
eum, in quo ante illius diſſolutionem quomodolibet exiſtant
D ſtatum libere recidere, ac dictam Eccleſiam Cannen eidem
Eccleſiæ Nazarenæ, ut prius cum illi perpetuo unita
Eccleſia Montis Viridis prædicta unita, annexa, &
incorporata exiſtere, liceretque eidem Hieronymo, & pro
tempore exiſtenti Archiepiſcopo Nazareno, tam prædictarum
unionis, annexionis, & incorporationis prædictarum,
quam litterarum ipſius prædeceſſoris, ſi deſuper
confectæ fuiſſent, vigore Cannen. & Montis Viridis
Eccleſiarum prædictarum regiminis, & adminiſtrationis,
ac bonorum poſſeſſionem, ſeu quaſi continuare,
ſeu de novo libere apprehendere, & perpetuo retinere abſque
aliis deſuper faciendis unione, annexione, & incorporatione,
illarumque menſarum Eccleſiarum fructus,
redditus, & proventus percipere, exigere, & levare cum
ſine licentia deſuper minimè requiſita: & ſimili modo dicto
Hieronymo Epiſcopo decedenti ex tunc prout ex eadem
die, & e contra eaſdem unionem, annexionem, & incorporationem
dictæ Eccleſiæ Cannen in priſtinum ſtatum
reſtitutas, & Eccleſiam ipſam Cannen eidem Eccleſiæ Na-*

za-

zarenæ, ut prius, cum illi unita Ecclesia Montis-Viridis hujusmodi unitam, annexam, & incorporatam existere, & censeri, liceretque præfato Philippo, & pro tempore existenti Archiepiscopo Nazareno per se, vel alium, seu alios, possessionem, seu quasi regiminis, & administrationis, ac bonorum Cannensis. & Montis Viridis Ecclesiarum hujusmodi propria auctoritate liberè apprehendere, & perpetuo retinere absque aliis desuper de novo ... annexione, & incorporatione, illarumque mensarum fructus, redditus, & proventus prædictorum percipere, exigere, & levare in omnibus, & per omnia perinde ac si dissolutio hujusmodi minimè facta, & dicta Ecclesia Montis Viridis eidem Ecclesiæ Cannen. antea perpetuo unita fuisset, ipsumque Hieronymum Episcopum, ad debita, & consueta obsequia ratione Archiepiscopi Baren & ratione unitæ Montis-Viridis Ecclesiarum hujusmodi pro tempore existenti Archiepiscopo Consanen cujus ipsa Ecclesia Montis Viridis suffraganea existebat, præstari, ac teneri, ac etiam voluit præfatus prædecessor, quod propter unionem, annexionem, & incorporationem prædictat, dicta Ecclesia Montis-Viridis in spiritualibus non læderetur, & in temporalibus detrimentum non substineret, sed ejus congruè supportarentur onera consueta. Non obstantibus priori voluntate sua præfata, & Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon dictarum Ecclesiarum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscunque. Ut autem de absolutione, unione, annexione, & incorporatione, voluntate, & decreto prædictis pro eo, quod super illis dicti prædecessoret, ejus supervenient obitu litteræ confectæ non fuerint valeas quomodolibet hæsitare, ac Hieronymus, & Philippus, ac pro tempore existentes Cannen Episcopi, & Nazareni Archiepiscopi præfati illarum frustrentur effectu, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod absolutio, unio, annexio, incorporatio, voluntas, & decretum prædecessoris hujusmodi proinde à dicta die quinta Non Julii suum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius prædecessoris litteræ sub ejusdem diei Dat confectæ fuissent, prout super eis ennarratur, quodque præsentes litteræ ad probandum plene ab olutionem, unionem, connexionem, incorporationem, voluntatem, & decretum prædecessoris hujusmodi ubique sufficiant nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Quocirca dilectis filiis Capitulo, & universis vassallis ipsius Ecclesiæ Montis Viridis, necnon populo, & clero civitatis, & diœcesis Montis Viridis hujusmodi discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ut Capitulum eidem Hieronymo, ac pro tempore existenti Episcopo Cannen tanquam Patri, & Pastori animarum suarum humiliter intendentes exhibeant eidem Hieronymo, & pro eo tempore existenti Episcopo Cannen. obedientiam, & reverentiam debitas, & devotas. Ac Clerus eundem Hieronymum ac pro tempore existentem Episcopum Cannensem pro nostra, & dictæ Sedis reverentia benignè recipientes, ac honorificè pertractantes ipsius Hieronymi, ac pro tempore existentis Episcopi Cannen salubria monita, & mandata suscipiant humiliter, ac efficaciter adimplere procurent. Populus verò eundem Hieronymum, ac pro tempore existentem Episcopum Cannensem tanquam Patrem, & Pastorem animarum suarum devotè suscipientes, & debita honorificentia prosequentes, illius monitis, & mandatis salubribus intendant, ita quod dictus Hieronymus, ac pro tempore existentes Episc Cannen in eos devotionis filios, & ipsi in d. Hieronymum ac pro tempore existentem Episc Cannen. Patrem invenisse benevolum gaudeant Vassalli autem præfati eundem Hieronymum, ac pro tempore existentem Episcopum Cannen debito honore prosequentur, sibi fidelitatem solitam, nec non consueta servitia, & jura eidem Hieronymo, ac pro tempore existenti Episcopo Cannen ab eis debita integrè exhibere procurent. Alioquin sententiam, sive pœnam, quam ipse Hieronymus, ac pro tempore existens Episcopus Cannen respectivè in rebelles ritè tulerit. seu statuerit ratam habebimus, & faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Rogamus quoque charissimum in Christo filium nostrum Carolum Roman Imperatorem semper Augustum, & Regiam, ac charissimam in Christo filiam Joannam Siciliæ Reginam Catholicam, necnon venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Baren. ac eidem Archiepiscopo per Apostolica scripta mandamus, quatenus eundem Hieronymum, ac pro tempore existentem Archiepiscopum Cannen. ac præfatam Ecclesiam Montis Viridis suffraganeam suam habentes pro nostra, & dictæ Sedis reverentia propensius commendatos in ampliandis, & conservandis juribus Hieronymi, ac pro tempore existentis Episcopi Cannen & Ecclesiæ Montis Viridis hujusmodi sic eundem Hieronymum, ac pro tempore existentem Episcopum Cannen benigni favoris præsidio prosequantur, quod dictus Hieronymus, & pro tempore existens Episcopus Cannen. eorum fultus præsidio in commisso sibi ejusdem Ecclesiæ Montis Viridis regimine possit Deo propitio prosperari, ac eidem Carolo Imperatori, ac Regi, ac Joannæ Reginæ à Deo perennetur vitæ præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum, ultimus exercere, ipseque Archiepiscopus Baren. divinam misericordiam, ac nostram, & ejusdem Sedis benedictionem valeat exinde uberius promereri.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn Dom. 1534. tertio Nonas Novembris Pontificatus nostri ann 1.

Post hæc Hieronymus has rexit Ecclesias annis 16. senioque affectus liberè nuncium remisit anno 1552. 16. Febr. protraxitque ætatem ad annum usque 1560. quo die 8. Novembris Baruli in patria viam universæ carnis ingressus, in Ecclesia sancti Francisci terræ mandatus est.

30 BERNARDINUS de Figueora Hispanus nobilibus parentibus in Granatensi Regno natus, Regis Hispaniarum major Capellanus, Nazareous Archiepiscopus, Cannarum, ac Montis Viridis Episcopus declaratus est anno 1553. die 1. Martii. Qui ann. 1567. urgente Barulensis oppidi munitione, dirutam Nazarenam Archiepiscopalem Ecclesiam proprio labore, proprio ære, fidelibusque eleemosynis reædificare aggressus in ipso oppido in Ecclesia S. Bartholomæi, ubi Pius V. Pont. Max. Archiepiscopalem sedem, & jura transtulerat, Ecclesiam absolvit à fundamentis ann. 1572. ut ex marmorea inscriptione in choro ejusdem templi. XXXII.

Bernardinus Figueora Archiepiscopus Nazarenus hanc Ecclesiam ædificare fecit à fundamentis ad gloriam Dei, & Gloriosissimæ Mariæ anno Domini
MDLXXII.

Eo ipso anno Bernardinus translatus est ad Archiepiscopalem sedem Brundusinam.

Porro diploma translationis Ecclesiæ Nazarenæ per Pium V. cusum, est hujusmodi tenoris.

Pius Quintus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Regiminis universalis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, ad ea per quæ Cathedralium, & aliarum insignium Ecclesiarum, præsertim bellorum injuria dirutarum instaurationi earum quo ad loca magis opportuna, translatione, & divini cultus augumento consulitur, libenter intendimus, atque propterea concorditer inter partes gesta fuisse dicuntur, &c. ut firmiora perdurent, cum à nobis petitur, Apostolico munimine roboramus, ac alias in his disponimus, prout salubriter in Domino conspicimus expedire. Sanè exhibita nobis nuper pro parte venerabilis fratris nostri Bernardini Archiepiscopi Nazareni, ac dilecti filii Col'Antonii Frisarii Rectoris, Abbatis nuncupati, Ecclesiæ Abbatiæ nuncupatæ sancti Bartholomæi Terræ Baruli Tranen. diœcesis petitio continebat, quod cum Ecclesia Archiepiscopalis Nazarena olim ad quendam locum prope extra muros dictæ Terræ cum suis sede, titulo, & dignitate Archiepiscopalibus ritè translata, ibique ex privilegio Apostolico constituta, & ædificata propter bellorum in partibus ipsis retroactis annis certorum injuria, Terræque præfatæ ab hostili obsidione defensæ, & fortificatæ, penitus diruta, & solo æquata fuerit, nec spes ulla sit, illam restaurare posse, partim ob facultatum ipsius Ecclesiæ Nazareth tenuitatem, partim ob ministrorum Regiorum hoc ipsum fieri auctoritate Regia exhibentium impedimentum, ac propterea diebus præteritis Bernardinus Archiepiscopus Ecclesiam

suam

suam præfatam utcumque reædificare desiderans ex una, & Col' Antonius præfati partibus ex alteea; Proinde considerantes Ecclesiam Nazarenam, & sedem prædictam cum suo Capitulo ad ipsam Ecclesiam sancti Bartholomæi satis commodè transferri posse, spontè ad infrascripta . . . verbalem super hujusmodi translatione facienda, sub sedis Apostolicæ beneplacito devenerunt conventionem, videlicet, quod ipse Col' Antonius, ut supra, corpus, & habitationem ipsius Ecclesiæ sancti Bartholomæi, quæ sine cura est, eodem Archiepiscopo, & Capitulo Nazareno ad hoc, ut ipsi illa tanquam Ecclesia sua Archiepiscopalitu, Missas, & alia divina officia ibi celebrare, verbum Dei prædicare, Confessiones audire, cæteraque in Ecclesiis Archiepiscopalibus fieri solita facere, & exequi possent salvis tamen, & ut prius integrè remanentibus eisdem Col' Antonio, & successoribus suis dictam Ecclesiam sancti Bartholomæi pro tempore in perpetuum nomine, & titulo Rectoris, alias Abbatis sancti Bartholomæi, omnibusque & singulis illius fructibus, redditibus, & proventionibus tam in dicta terra, ejusque districtu, quam in universo Neapolitano Regno provenientibus, etiamsi illos in posterum adaugeri contigerit per eosdem Col' Antonium, & ejus successores aut aliorum, seu alios nomine suo propria auctoritate habentes recipiendis, exigendis, arrendandis, & locandis, & insuper regimen, administrationem, ac servitium ejusdem Ecclesiæ, nec non celebrationem Missarum, aliorum divinorum officiorum diurnorum, & nocturnorum in ipsius beneficium, & pro tempore existentis Archiepiscopi Nazareni favore dimitteret illis, cederet, & renunciaret, dictusque Col' Antonius, & successores præfati quando, & quoties ibi residerent, stallum in choro, & vocem in Capitulo dictæ Ecclesiæ Nazarenæ cum plenitudine Juris canonici ad instantiam unius ex eis, qui dignitates, & actu præbendatas ibi obtinerent, haberent. Quæ omnia dictus Bernardinus Archiepiscopus tam suo, quam dictorum successorum suorum nomine acceptavit, quodque in eventum, in quem Ecclesia ipsa restauratione indigeret, vel ruinam in toto, vel in parte minaretur, Archiepiscopus pro tempore existens, sumptibus suis illam prout opus foret, restaurare, & reparare, omnesque, & singulas expensas pro præmissorum ex conventione, ac litteris, & processu, instrumentisque tam Romæ, quam in partibus desuper faciendas super reservatione hujusmodi Col' Antonio, & successoribus præfatis in perpetuum observare, præstare, ac observari facere, teneri que, &c. alias, &c. convenerunt, prout in instrumento prædicto desuper confecto plenius dicitur contineri; quare pro parte Bernardini Archiepiscopi, & Col' Antonii prædictorum asserentium conventionē hujusmodi in divini cultus augmentum, & non modicam Nazareth, sicut præfertur, dirutæ sublevationem, illiusque, & sancti Bartholomæi Ecclesiarum, ac suarum personarum præfatarum commodum cedere, ac præfatam dirutam Ecclesiam Nazareth antiquitus per diversas Romanos Pontifices prędecessores nostros variis immunitatibus, & exēptionibus, & à quibusvis locorum Ordinariis, libertatibus, facultatibus, prærogativis, Indulgentiis etiam plenariis in diversis temporibus Christi fidelibus ipsam Ecclesiam visitantibus concessis, ac privilegiis, indultis, ac aliis gratiis tam spiritualibus, quam temporalibus ornatam, ac decoratam fuisse, quatenus eisdem conventioni, ac immunitatibus, exemptionibus, privilegiis, ac aliis gratiis Ecclesiæ Nazareth concessis pro illorum firmiori subsistentia robur Apostolicę confirmationis adiicere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui honestis personarum Ecclesiasticarum, præsertim Præsulum votis, ac divini cultus in augmentum tendentib. quantum cum Deo possumus favorabiliter . . . eosdem Bernardinum Archiepiscopum, & Col' Antonium, ac utrumque eorum, &c. à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt ad

A *effectum præsentium duntaxat consequen. harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, necnon omnium, & singulorum privilegiorum, prærogativarum, immunitatum, exemptionum, indulgentiarum, facultatum, indultorum, aliarumque gratiarum eidem Ecclesiæ Nazareth concessorum, Apostolicarum, aliarumque litterarum desuper confectarum, suorumque transumptorum, & exemplarium, necnon conventionis, ac instrumenti prædictorum aliorumq; documentorum super præmissis confectorum, & inde sequutorum quorumcunque tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, conventionem, ac omnia, & singula, immunitates, exemptiones, libertates, antelationes, prærogativas, facultates, Indulgentias, cæteraque privilegia, indulta, & alias gratias spirituales, & temporales prædictas, licita tamen, & honesta, & sacris Canonibus non contraria Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & inviolabilis immunitatis robur adiicimus, omnesque, & singulos facti,*

B *& juris, solemnitatumque forsan omissarum defectus, si qui forsan intervenerunt, in eisdem supplemus, nec non Ecclesiam Nazareth, eiusque Sedem Archiepiscopalem, ac Archiepiscopum, Capitulum, & singulares personas præfatas cum omnibus, & singulis eorum privilegiis, prærogativis, immunitatibus, exemptionibus, Indulgentiis, etiam plenariis, indultis, & tam Apostolicis, quam Regiis, aliisq; fundationibus, largitionibus, & donationibus illis hactenus quomodolibet concessis, necnon fructibus, & redditibus, proventibus, obventionibus, & emolumentis, ac jocalibus, ornamentis, rebus, & bonis mobilibus, & immobilibus quibuscunq; ad Ecclesiam S. Bartholomæi præd. spectan. Ita quod illa deinceps Eccl. Nazarena vocetur, & intituletur, exemptionibus, & aliis privilegiis, & gratiis prædictis, prout antiqua Eccl. diruta gaudebat, frui, & gaudere debeat, eisdem auctoritate, & tenore transferimus, necnon Archiepiscopum, & Capitulum præfatis se cum suis rebus, & bonis hujusmodi illuc transferendi, & transeundi plenam, &*

C *liberam veniam, & facultatem concedimus, ac ipsi Ecclesiæ Nazarenæ eandem Ecclesiam S. Bartholomæi, ejusq; situm, & divinum in ea cultus exercitium omnimodum, & perpetuo applicamus, & appropriamus, necnon eidem Bernardino, & pro tempore existenti Archiepisc. Nazareno pro salubri directione, & prospero statu, feliciq; successu translatæ Eccl. hujusmodi, quod ipse in ea tot Canonicatus, & prębendas, quos sibi videbitur, vel quæcunque simplicia beneficia Ecclesiastica in olim Ecclesia Nazareth instituta, in Canonicatus, & præbendas sine alicuius præjudicio creare, & erigere, necnon prædictæ Eccl., & illius personarum gubernio, & regimine, divinorumque officiorum in illa celebratione, ac fructuum, redditnum, & proventuum inter ejus ministros distributione, & quibusvis aliis rebus, & occurrentiis suis quæcunque statuta, & ordinationes rationabilia, & honesta ac sacris Canonibus non contraria, numerum etiam præbendatorum ibidem augendo, vel minuendo toties*

D *quoties sibi videbitur, condere, & condita quoties opportuna fuerint immutare, limitare, corrigere, & interpretari secundum rerum, & temporum qualitates, ac quascunque pęnas in contrafacientes apponere, illasque debitæ executioni demandare, necnon eidem Col' Antonio, & pro tempore existenti Rectori dictæ Eccles. S. Bartholomæi quandiu ibi resederit vocem in choro, & locum in Capitulo, ac plenitudinem juris Canonici ac si unus esset ex iis, qui dignitates ibidem obtinerent habere libere, & licitè . . . . eisdem auctoritate, & tenore similiter perpetuò de speciali gratia indulgemus, necnon confirmationem, approbationem, adjectionem, supplicationem, translationem, concessionem, applicationem, appropriationem, indultum & alia præmissa, præsentesque litteras sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, modificationibus, limitationibus, derogationibus, & aliis contrariis dispositionibus similium gratiarum, & per regulas Cancellariæ Apostolicæ quavis occasione,*

vel

A *vel causa pro tempore emanatis nullatenus comprehendi, sed semper ab illis omnino excepta, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restituta, reintegrata, & de novo etiam sublata per ipsum Archiepiscopum olargita & concessa fore, & censeri, ac illa nullo unquam tempore quovis quæsito colore, vel ingenio etiam dictorum successorum, &c. instantiam de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ defectu notari, vel impugnari posse, sed illa omnia si Consistorialiter de forma nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio facta fuissent, valida, & efficacia fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & inviolabiliter observari, ac partibus ipsis, eorumq; successoribus suffragari debere, nec ipsae partes ab eis ullo unquam tempore resilire posse, sed ad illorum omnium observationem teneri & efficaciter obligatas fore, censurisque, & pœnis Ecclesiasticis ad id compelli, & sic in præmissis omnibus & singulis per quoscunque Judices, & Commissarios quavis auctoritate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quavis auctoritate judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & diffiniri debere, &* B *quicquid secus à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus, non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac Provincialibus, & synodalibus conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, necnon dictarum Ecclesiarum juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, adjectionis, & supplectionis, translationis, concessionis, applicationis, appropriationis, indulti, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum an. Incarnationis Dominicæ 1567. tertio Kal. Maii, Pontificatus nostri an. 1. Cæsar Glorierius.* C

XXX III. 31 FABIUS Mirtus Frangipanius Partheuopeus nobili genere natus excelluit maxima vitæ integritate, & ingenio, à Cajacensi Ecclesia ad Nazarenum transferri meruit an. 1572. die *a* 18. Octobris, à Gregorio XIII. ex Pii V. designatione, quorum imperio bis legatione functus in Gallia, ad Carolum IX. Regem, addidit & tertiam sub Sixto V. ad Henricum III. Hic verè magnus Præsul inter æquales excelluit priscis Patribus conferendus ob absolutam Ecclesiasticę dignitatis peritiam, & pietatem, ob auctoritatem summam apud Pontifices Maximos, Regesque Christiani orbis, ob exantlatos labores pro Catholica Religione, pro Romana Ecclesia, quarum virtutum illustria documenta in Italia, Hispania, Galliaque reliquit, ubi Parisiis post navatam diu Ecclesiæ, & Religioni operam innovatores, ad felices in Deo mansiones commigrans, ingens sui desiderium posteris reliquit an. 1587. 16. Kal. Aprilis. Gaspar Rencius sororis filius sepulchrum ejus in Ecclesia Cœlestinorum præ- D claro insignivit opere, & decore, piis scilicet ossibus pietatis exhibens officiorum munus, atque hoc epitaphium auratis litteris inscribi fecit.

a Die 4. Novemb.

Fabio Mirto Francipanio Neapolitano, Archiepiscopo Nazareno antiquæ virtutis, & sapientiæ viro, qui bis civitatem Bononiam, bis Umbriam, & Picenum Provincias bonis legibus rexit. Qui dudum à Pio V. deinde à Gregorio XIII. ad Carolum IX. nuper à Sixto V. ad Henricum III. bellorum civilium componendorum, & Religionis Catholicæ toto Regno retinendæ causa Legatus. Demum Lutetiæ Parisiorum in senecta sua legatione anno ætatis lxxiii. vitam exercitam, ac laboriosam placida tandem, & quieta in Christo pace mutavit. Gasparius Rentius sororis filius benè merenti, benè merens P. xvi. Kalend. Aprilis M.D.LXXXVII.

32 Fr. FRANCISCUS Spera Firmanus Ordinis S. Francisci Conventualium sacræ Theologiæ Doctor penè capularis senex à Sixto V. Pontifice veteris amicitiæ ergò Nazareno Archiepiscopatu donatus die 11. Maii 1587. Vix possessionem adeptus ibidem obiit die 28. Octobris 1587. ætatis suæ 75. in Nazarena Ecclesia sepultus. XX XIV.

33 Fr. HIERONYMUS Bilacqua de Hispello Ordinis Minorum Districtioris Observantiæ Sixti V. a sacris Confessionibus 2. die Decembris 1587. Nazarenus Archiepiscopus renunciatus est. Litem aliquando exercuit cum Archiepiscopo Tranensi, qui pro viribus contendebat, non potuisse Nazarenum in propria Ecclesia Pontificalia munia exercere; sacra Congregatio Episcoporum die 22. Junii 1594. ad eundem Nazarenum scribens asseruit, posse in possessorio Pii V. fultum privilegio munia ad libitum exercere. Eximiè Hieronymus hanc Ecclesiam rexit annis ferè 17. Baruli obiit die 4. mensis Septembris 1604. Jacet in Ecclesia Nazarena ante altare majus, ubi extat inscriptio. XXX V.

Fr. Hieronymus Bilacqua de Hispello Ordin. Minorum Archiepiscopus Nazarenus Episcopus Cannarum, & Montis-Viridis pavimentum hoc fieri fecit sumptibus suis anno sui Archiepiscopatus in. M.D. LXXXXII.

34 MAPHEUS Barberinus *b* Florentinus vetusto genere, rebusque gestis longè clarissimus, cum esset Apostolicæ Cameræ Clericus, & apud Henricum IV. Galliæ Regem Apostolicus Nuncius a Clemente VIII. Pontifice Nazarenus Archiepiscopus renunciatus est an. 1604. *c* a Paulo V. S. R.E. Cardinalis anno 1608. & ab eodem ad Spoletanum Ecclesiam translatus eodem anno. Summus tandem evasit Christiani orbis Pontifex sub Urbani VIII. nomine anno 1623. insigne civilis disciplinæ decus, integritatis, eloquentiæ, eruditionis, ac moderationis exemplar, qui minimè contentus divinam sapientiam, suo divino ingenio in rivulis delibasse, fontem vivum, & inexhaustum petens in montes æternitatis ascendit, anno reparatæ salutis 1644 mens. Julii 29. Pontificatus sui anno 21. mens. 11. d. 23. Elogia calamo Urbani famæ elaborata, & res ab ipso præclarissimè gestas passim leges apud nostri ævi illustres scriptores, nosque in Episcopis Spoletinis tom. 1. pauca in tanti Pontificis memoriam delibavimus. XXX VI.

b De quo Ciaconius Oldoini t. 4. col. 403. & 493.

c Die 20. Octob.

35 MICHAEL ANGELUS Tontus Cæsenas Nazarenus evasit Archiepiscopus die *d* 5. Dec. 1608. pauloque post S.R.E. Presbyter Cardinalis a Paulo V. creatus & ad Cæsenatensem Eccl. ab eodem translatus anno 1609. die 22. Februarii. De quo vide quę diximus in Episcopis Cæsenatensibus, & plura invenies tanto Præsule digna. XXX VII.

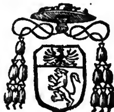
d Die 5. Novemb.

36 DOMINICUS Rivarola *e* Januensis Episcopus Aleriensis in Corsica, successit Tonto in Ecclesia Nazarena die 20. *f* Martii 1609. ad purpuram evocatus an. 1611. sub titulo S. Martini in Montibus. Hanc rexit Ecclesiam ad mortem usque, quæ Romæ incidit anno 1627. die 3. Januarii sepultus in Ecclesia S. Mariæ de Victoria in Quirinali XXX VIII.

e De eo citatus Ciaconius tom. 4. col. 431.

f Die 20. Martii.

mon-

monte, Vitam ejus ſcripſimus brevi elogio in Epiſcopis Aleriensibus tom. 3.

XX XIX. 37 ANTONIUS Lambardus Etruſcus è Caſtellione Florentino, vir doctus, genere, & probitate vitæ ſpectabilis, ex Cameræ Apoſtolicæ Commiſſario Nazarenus Archiepiſcopus electus eſt ab Vrbano VIII. an. 1627. die 22. menſis Martii. Duodecim annis, omnibus virtutibus Prælato dignis egregiè præfuit. Exceſſit anno 1636. apud Montem-Viridem ſui Epiſcopatus, ſepultus ibidem in Cathedrali ante maximam aram. B

XL. 38 ANTONIUS Severolus Faventinus ex vetuſta, & nobili progenie natus, cujus proceres, & geſta per ſexcentos ipſos annos non minus patriam, quam Italiam illuſtrarunt, ſibique, ac ſuis immortalem gloriam pepererunt: Is juris utriuſque laureatus, eximia fama virtutum Romæ claruit. ab Vrbano VIII. Raguſinorum Archiepiſcopus creatus, quinque in ea Cathedra exegit annos. & ad hanc Eccleſiam Nazarenam ab eodem translatus eſt anno 1639. 3. Octob. cui hoc tempore, quando hæc ſcribo, laudabiliter præſidet; vir omni laude digniſſimus, omnibus charus, dignus ut diu vivat, qui diu, & infracto animo Nazarenæ Eccleſiæ jura C ſubſtinuit, & gloriam auxit. Porrò Severola familia in omni memoria viros egregios protulit, quorum meminit in ſuo ſacri Conſiſtorii Advocatorum ſyllabo egregius doctuſque vir, ac diligens rerum antiquarum cultor Carolus Chartarius ejuſdem Advocatorum Decanus, Archigymnaſii Vrbis Rector, & Archivii Apoſtolici molis Adrianæ Præfectus in Nicolao Severolo Conſiſtorialis aulæ Advocato, qui ob ſpectatiſſimam juris civilis ſcientiam, cæterarumq; eruditionum genera, & morum lenitate ab Innocentio X. Pont. Max. promeruit eo faſtigii promoveri, cujus germanus frater Leonardus ab eodem Pont. Epiſcopatu ſancti Severi donatus eſt.

A D D I T I O.

(„ *In ſuis nedum paſcendis ovibus egregiæ laudis,*
„ *ſed alienis etiam perluſtrandis ovilibus de manda-*
„ *to ſedis Apoſtolicæ adhibitus, Cerinthiolæ, Præne-*
„ *ſte, ac Tuſculani, nec non Regularis D. Baſilii*
„ *familiæ viſitator fuit. Dum ad majora properaret,* D
„ *ret, diutino diſtentus morbo ad cæleſtes manſiones*
„ *evolavit an. 1666. In ipſa Nazarena Eccleſia ſer-*
„ *cæ commendato ſepulchrum extrui juſſit, inſeri-*
„ *pſitq; mortuali epigrapha Julius Ceſar ejus frater.*
XLI „ *FRANCISCUS Antonius de Luca, nobilis Mel-*
„ *phitenſis, Epiſcopus Anglonæ, ad has infular*
„ *gradum fecit 7. Febr. 1667. Per decennium ſumma*
„ *cum laude huic præfuit Eccleſiæ.*
XLII. „ *Fr. MARTIALIS Pellegrinus, nobilis Caſſanen-*
„ *ſis, Ordinis Minorum Conventualium, miniſter*
„ *in Theologia, & ſui Ordinis magiſter generalis bis*
„ *præficitur ovibus 1677. 4 Maii. Obiit Neapoli*
„ *circa finem anni 1684. De eo videndus Franchinus*
„ *in Biblioſophia p. 429.*
XLIII „ *PHILIPPUS Consulmarius, nobilis Recana-*
„ *tenſis, I. V. D. creatus eſt Archiepiſcopus Naza-*
„ *renus ab Innocentio XI. die 14. Maii 1685. cum apud*
„ *Cardinalem Caracciolum Archiepiſcopum Neapo-*
A „ *litanum Auditoris munere perfunctus fuiſſet. Ejus*
„ *cum laude meminit Didacus Calcagni in memoriis*
„ *hiſtoricis Recineti p. 221.*
„ *JOSEPH Roſa, è Terra Rocchæ Bernardi, J.* XLIV
„ *U. D. & Vicarius generalis Militenſis Epiſcopi, quod*
„ *Vicarii munus ſtrenuè exercuerat etiam apud*
„ *Strungulenſem, Abellinenſem, ac Squillacenſem*
„ *Antiſtites, ad Nazarenam Cathedram evectus eſt*
„ *11. Januarii 1690. Interiit menſe Novembri 1694.*
„ *DOMINICUS Folgori, nobilis Neapolitanus,* XLV.
„ *in utraque Signatura Referendarius, Ariminum,*
„ *& S. Severinam civitates cum Gubernator rexiſſet,*
„ *huic præfectus eſt Eccleſiæ 7. Februarii 1695. De-*
„ *ceſſit in patria menſe Auguſti 1706.*
„ *JULIUS Piazza, Foroliviensis, ex Archiepiſ-* XLVI
„ *copo Rhodienſi ad hanc ſedem translatus eſt 13. Se-*
„ *ptem. 1706. Pro ſancta Apoſtolica ſede apud Polo-*
„ *niæ Regem, mox apud Imperatorem Nuncii mu-*
„ *nus egregie cum adimpleſſet, à regnante feliciter*
„ *Clemente XI. inter ſacros Eccleſiæ principes coo-*
B „ *ptatus eſt 18. Maji 1712. cum antea à Nazarena ad*
„ *Faventinam illum ſedem tranſtuliſſet 21. Julii*
„ *1710.*
„ *HIERONYMUS Matthæjus, Romanus, Ni-* XLVII.
„ *comedienſis Archiepiſcopus, Nazarenus dictus eſt*
„ *1. Octobris 1710. translatus deinde ad Archiepiſco-*
„ *patum Firmanum 21. Novembris 1712.*
„ *SALVATOR Miroballus, Neapolitanus, J. U.* XLVIII.
„ *D. & patriæ Metropolitanæ Canonicus huic infula*
„ *redimitus eſt 20. Decembris 1717.)*

CANNENSES
EPISCOPI,
Nunc uniti Archiepiſcopatui Nazareno.

C CANNÆ olim Apulorum vetuſtiſſima civitas, Romanorum ſtrage ab Annibale Pœno accepta memorabilis, qua Romanorum peditum 40. millia, equitum 2700. ſociorum totidem perempti ſub Terentio Varone, & Paulo Æmilio Conſulibus: media inter Canuſinum ex ruinis ipſius, indeque ædificatum & Barulum, hodie rudera tantùm cum vulgari vocabulo Cannæ ad ripam Aufidi fluminis dexteram extant. Noſtro ſæculo in ejuſdem ruinis inventus eſt lapis marmoreus, ſub quo Annibale mandante, corpus Pauli Æmilii alterius Romanorum Conſulis in Cannenſi pugna occiſi depoſitum hoc titulo erat inſcriptus: cum in ſe habeat præclara virtus, ut vel in hoſte ſit admirabilis.

Annibal Pauli Æmilii Romanorum Conſulis apud Cannas trucidati, conquiſitum corpus inhumatum jacere paſſus non eſt ſummo cum honore Romanis Militibus mandavit ſub hoc marmore reponendum & oſſa D *ejus ad Urbem deportanda.*

Anno Domini in diſtributione civitatum Apuliæ inter Normannos victores Cannæ Rodulpho obvenerunt. Robertus verò Guiſcardus Dux Cannas obſedit an. 1083. ſuæque ſubjecit poteſtati menſe Julio teſte Lupo Prothoſpata. iſque idem Robertus funditus delevit, ut tradit Guill. Apul. lib. 4.

Obſidet, obſeſſas evertit humo tenus illas
Dux poſtquam Cannas ſibi comperit eſſe rebelles.

Poſt miſeram Cannarum deſolationem populus Barulum tranſmigravit; ejus verò Epiſcopus propè ſuam ſemidirutam cathedralem per quadringentos ferè annos permanſit, nomen & dignitatem vetuſtiſſimæ Eccleſiæ ſuſtinuit, donec Martinus V. Pontifex anno 1425. Tranenſi Eccleſiæ primum univit. Calixtus verò III. an. 1455. unionem fruſtra tentatam diſſolvit, perpetuoque cenſuit cum

Nazarena Eccleſia Cannenſem Eccleſiam uniendam fore, quam hactenus Nazarenus Archiepiſcopus poſſidet, tituloque etiam Cannenſis Epiſcopi decoratur. Cannenſis Epiſcopatus antiquitas ante annos 1163. conſtat; etenim anno 493. noſtræ ſalutis S. Rogerius ejus Eccleſiæ Epiſcopus conſecrationi Eccleſiæ S. Michaelis in monte Gargano celebratæ interfuit; erat autem Cannenſis Epiſcopus ſuffraganeus Barenſis Archiepiſcopi, cujus menſa taxata habetur in libris fiſci Apoſtolici ad florenos 37. Eo in loco, ubi Cathedralis extabat, ædicula eſt beatæ Mariæ Virgini dicata, quæ ſemel in anno ab univerſo clero Nazareno ſolemni ritu excolitur. Diœceſis Cannenſis agrum continet Cannenſem, cujus antiqui termini oſtenduntur in ipſo oppido Barulenſi intra mœnia. Epiſcopi, qui in ea floruerunt ad unionem uſque cum Nazareno Archiepiſcopo, ſequentes ſunt à nobis ex diverſis monumentis expiſcati.

I. *(„ N. . . . primus Cannarum Epiſcopus ſedie „ Apoſtolorum principe Romam contendente his populis Evangelio edoctis an. ſal. 44. ex tabulario Eccleſiæ Sypontinæ.*

II. *„ S. LIBERALIS ſecundo loco præfuit Cannenſibus, qui paſtorale munus laurea martyrii decoravit „ circa an. 112. de quo agitur in tabulis Eccleſiæ Sypontinæ, atque eodem meminit Sarnellius in Chronologia Epiſcopali Sypontina.)*

III. 1 (1) S. ROGERIUS Cannenſis Epiſcopus, & patronus Barolitani oppidi, cujus corpus ex veteri cathedrali Cannenſi anno Domini 1276. Barulum relatum in Eccleſia Monialium S. Stephani Ordinis S. Benedicti honorificè requieſcit. Feſtus dies celebratur 15. Octob. Acta ejus vetuſta excerpta ſunt ex iis, quæ in membranis extant in Eccleſia Nazarena, hujus tenoris.

Summus Polorum rector, produxit Jubar lucidum, candidum, & decorum, beatum videlicet Rugerium ſanctæ matris Eccleſiæ ſydus pulcherrimum & ſplendidiſſimum ornamentum, fideique Chriſtianæ monile decorum, ſed Barolitanæ præſertim civitatis nunc auxilium, & interceſſorem ſufficientiſſimum, & devotum, qui velus rogus ingens totus ferbuit caritate, micuit honeſtate, & claruit ſanctitate. Hic oriundus de civitate olim Cannarum vel de vico, qui dicitur Petra, floruit anno Domini quingenteſimo, & factus à parentibus clericus in Eccleſia cathedrali Cannarum cœpit indolis puer laudabilis ſectari monita, & documenta proborum. Et tandem præcurrens decimum octavum annum, omnium morum ſpiritualium fragrantia redolere cœpit, itaut carus eſſet omnibus, & acceptus. Nec abiit in conſilio impiorum, nec ſecutus eſt vanitates, & inſanias falſas tabidæ carnis noſtræ: ſed inter ſpinas, & mores perverſos hominum floruit, ut candens lilium puritatis Angelicæ, & ut roſa rubens caritate Seraphicæ. Accidit autem ut Eccleſia Cannenſis careret Præſule, & ſciſcitarentur de idoneo Præſule: omnes unanimiter tam ſacerdotes, quam laici eum in Præſulem elegerunt: ubi patenter apparet, quanta erat virtutum ſuarum exuberantia, quantaque gratia Dominus ſuper eum. Sed ipſe verus humilis cum nondum fuiſſet ſacerdos, nec ætatis perfectæ pluries renunciavit electioni, & moleſtatus perſepè fugit à civitate Cannarum, & demum cum aliquibus paſtoribus proceſſit ad alium locum. Sed quia non eſt conſilium contra Dominum, tam electio ſacerdotum, quam acclamatio populorum utriuſque ætatis & ſexus ſtetit firma ſuper ſanctum Rugerium, adeo quod cives occurrerent omnes ad locum, ubi morabatur ſanctus Rugerius cum illis paſtoribus & videns ipſe præſentiam tam ſacerdotum quàm reliqui populi, & Domini præcipuè voluntatem, acceptavit, & factus ſimul Sacerdos, & Epiſcopus, ſtatim mutatus eſt in alium virum, utpote ſublimem humilitate, & divitem paupertate. Omnes enim de Eccleſia majores, & minores modeſta venerabatur affectu, ut ipſe videretur minimus de Eccleſia, & quilibet minimus major ipſo: in veſtibus vilitatem, in ciliciis aſperitatem, in cibo & potu durïſſimam ſobrietatem obſervabat, paupertatem, omniumque penurias pio conſiderabat affectu, & ipſorum præſentiam magno venerabatur applauſu, & cui non poterat beneficium impendere, conſolabatur caritatis ardore, infirmorum domos viſitabat, afflictos confortabat, pupillorum cauſas, & viduarum neceſſitates pietate paterna ſuſcipiebat, & ſtatim ut pervenit ad apicem tam perfectæ virtutis, cœpit coruſcare miraculis, & prodigiis clareſcere ſanctitatis. Nam quidam inter alios, Paſchalis nomine, oculorum, & aurium longa infirmitate gravatus ad ſanctum Rugerium ſupplex venit, ut dignaretur Deum pro eo miſericorditer ſupplicare; cui petitioni aſſentiens Rugerius vere pius, facta oratione devota, mox ſanitatem oculorum & beneficium audiendi, quod perdiderat diù homo ille, recuperavit ad plenum. Domus inſuper Epiſcopalis erat publicum pauperum hoſpitale, nulli unquam vocatus verbo, vel animo durus erat, niſi fortè cuipiam ſcelerato ob deteſtationem facinorum, & correptionem fraternam, cunctis beneficiis & exemplis ſtudebat in Chriſto placere, tanta animi ſinceritate, ac rectitudine mentis erat, ut putares, in eo fuiſſe naturam ſinceram, voluntatem immaculatam, & originalem juſtitiam reſervatam, quod favente Deo non exiguum extitit declaratum, & ſic virtutibus, & miraculis clarus vitam finivit in Domino. Hactenus acta. Ejus meminit Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ, ſed male refert natum anno 500. cum ſatis conſtet Rugerium ſub Gelaſio I. Papa vixiſse; Gelaſius ſedere cœpit an. 492. obiit verò 496. cujus juſſu una cum Richardo Andrenſi, Pelagio Salpenſi, ac Laurentio Sipontino Epiſcopis interfuerat dedicationi templi S. Michaelis Archangeli in monte Gargano anno 493. Sunt qui ſcribant, hanc dedicationem factam fuiſse anno 536. ſed veriori calculo peractam anno 493. Gelaſii Pontificis temporibus aſserere oportet. Ejuſdem Sancti vitam vernacula lingua ſcripſit Jo. Paulus Grimaldus Neapolitanus ſocietatis Jeſu Baruli typis excuſam.

(„ FELIX Sypontinus Epiſcopus, & hujus Eccleſiæ Commendatarius ex inſtitutione M. Gregorii ut „ in Epiſt. 51. l. 2.) IV.

2 PETRUS (2) Cannenſis Epiſcopus ann. 867. V.

3 LUCIDUS Cannenſis Epiſcopus, cujus meminit Baronius ad annum 963. VI.

4 JOANNES Epiſcopus Cannenſis præſens fuit conſecrationi Eccleſiæ Caſinenſis anno 1071. ab Alexandro II. Papa celebratæ apud Anonymum Caſinenſem. VII.

5 N . . . . . cujus nomen ignoratur anno 1105. a Goffredo Cannarum Comite & Imperiali ſenatore amplum pro ſua Eccleſia obtinuit privilegium, ubi plura bona, & Eccleſiæ, Cannenſi Eccleſiæ obnoxiæ recenſentur, cujus tenor eſt hujuſmodi. VIII.

Nos Goffredus Dei gratia Comes Cannarum, & Imperialis ſenator Antici Comitis hæres, & filius.

Juſſione D. Alexii ſereniſſimi Imperatoris noſtri, & noſtro beneplacito, ac remedio animæ noſtræ noſtrorumque parentum coram Riccardo judice, aut auguſtali

(1) Antipater, quem Carolus à S. Paulo in Geographia ſacra profert, veluti qui quintæ Synodo Romanæ ſub Symmacho poſt Conſulatum Avieni junioris an. Chriſti 503. ſubſcripſerit, hujus ſedis Epiſcopus non fuit: nec verò iſthic Cannenſis, ſed Canorum appellatur, idemque eſt, qui Concilio Chalcedonenſi interfuiſſe legitur, Canorum civitatis Syriæ Epiſcopus, atque ab eodem Carolo alibi refertur. Sed non animadvertit vir doctiſſimus, inter eos, qui illi Romanæ Synodo ſub Symmacho leguntur ſubſcripti, ferè 150. Orientales Epiſcopos eſse, quorum plurimi Concilio Chalcedonenſi 52. annis ante hanc Romanam celebrato, interfuerunt: ut apparet (quod Baronius t. 6. ad an. 503. n. 9. atque ex eo Severinus Binius annotavit) alterius Concilii in Oriente haud longo tempore poſt Chalcedonenſe habiti, quod tamen modo non extet, has eſse ſubſcriptiones, temere à librario ad Romanum illud adjectas. Bollandus in Actis 15. Febr. tom. 2. p. 100.

(2) Hic tamen vel nullus in hac ſerie eſt, vel alter ab eo, quem Cannenſem opinatur idem Ughellius in deſcriptione ſtatus Eccleſiæ Gravinenſis, quem dum repellit è Gravinenſium Catalogo, in hunc Cannenſium rejicit ex vario librariorum lectione deceptus. Eum Petrum nos adnumerabimus inter Gabienſes Latii tom. 2. hujus operis, quem Gevenſem, idest Gabenſem, uſurpata litera V pro B legimus inter contermineos Epiſcopos connumeratum in Rom. Concilio an. 869.

stali dissipato, & Joanne imperiali patricio filio Radusii, & aliis bonis hominibus subnotatis concedimus S. matrici Ecclesiæ civitatis Cannarum, ut ipsa matrix Ecclesia Cannarum quietè, & liberè cum omni franco jure possideat, & dominetur totum Casale S. Cassiani & homines ipsius casalis cum tenimentis suis & omnibus rationibus, & pertinentiis suis, & cum omni jure suo, & totum quod ipsi casali attinet, cum transitis & exitibus suis, medietatem casalis S. Eustachii, in qua est sita ipsa Ecclesia S. Eustachii, & homines ipsius casalis cum tenimentis suis, & rationibus omnibus, & pertinentiis suis, & cum omni jure suo, & quod ipsi casali attinet, & totum etiam casale S. Mariæ de Salinis, & homines ipsius casalis cum tenimentis, & pertinentiis suis & cum omni jure suo. Totum etiam casale S. Mercurii & S. Nicolai in Baldetta, & homines eorundem casalium cum tenimentis, pertinentiis, & rationibus suis, & cum omni jure suo, & portiones, quos habet in casali S. Mariæ de Mari, & in casale pontis Aufidi, & homines ipsorum casalium cum tenimentis, pertinentiis, & rationibus suis, & cum omni jure suo, maria, salinas, terras, vineas, agros, domos, casalia, & omnes alias possessiones, & quodcunque mobile tunc habeat ipsa matrix Ecclesia Cannarum & habitura est in perpetuum possidere concedimus tam in civitate Cannarum quam extra. Concedimus etiam ipsi matrici Ecclesiæ, & Episcopis civitatis Cannarum, ut ipsa quietè, & liberè absque ulla exceptione cum omni franco jure possideat omnes homines suos, tam clericos, quàm laicos, quos habet in civitate Cannarum, & extra absque turbatione, molestia, angaria, & inquisitione, & habeat plenariam facultatem, & liberam potestatem affidandi, & recipiendi in dominio suo, & in jurisdictione sua omnes homines, qui voluerunt recipere dominium ipsius matricis Ecclesiæ Episcopis civitatis Cannarum, & esse in jurisdictione sua, & cum fuerint, non aliam dominationem præter dominationem ipsius matricis Ecclesiæ Episcopis civitatis Cannarum præsumant exquirere, quod si fecerint graviter puniantur, & potestatem habeat plenariam faciendi furnos, molendina in civitate Cannarum, vada in flumine Aufidi, & si habuerint retia piscari faciat per flumen Aufidi usque ad mare, & faciendi tabernas in ponte Aufidi, & in S. Maria de mari, & de S. Nicolao de Petra. Concedimus etiam, ut præfata Ecclesia & Episcopi Cannarum cum omnibus hominibus suis, rebus, & bestiis eorum, & suis liberè & quietè utatur terris, herbis, aquis, lignis, petris, & omnibus, quæ infra Cannarum tenimenta habentur utendis sine calcao, & affidatura, & omni jure tributario. Concedimus itaque, ut præfata Ecclesia Episcopi Cannarum sit immunis, & libera cum omnibus hominibus suis ab omni jure tributario, & utatur ut supra casalia, tenimenta & homines suos rationibus & omni jure suo perpetuo sine aliqua occasione. Concedimus etiam, ut nemo ex hominibus ipsius Ecclesiæ matricis Episcopi Cannarum constringatur ullo tempore ad faciendam Bajulationem, vel aliquam servitutem nobis, vel nostris hæredibus, vel successoribus, vel exactoribus. Concedimus, ut si aliquis ex hominibus ut supra dictæ matricis Ecclesiæ ubicunque intestatus decesserit absque liberis, aliisque legitimis descendentibus, quodcunque mobile, vel stabile reliquerit ubicunque ad dominium ipsius matricis Ecclesiæ Cannensis absque aliqua quæstione, vel molestia deveniat. Concedimus itaque ut si aliquis ex hominibus nostris cum rebus suis prædictæ matrici Ecclesiæ Episcopii Cannarum se offerre voluerit, prout sibi placuerit se offerat sine contrarietate, licentia, ac requisitione liberè, & quietè. Quicunque etiam optat fieri clericus, absque nostra, & nostrorum successorum licentia fiat liberè, & quietè. Concedimus iterum ut eadem matrix Ecclesia Cannarum plenam possideat omnium rerum suarum, & suorum hominum vendentium, & ementium tam in Cannis, quàm de foris, & in casalibus ubicunque possideat etiam omnium suorum hominum artagium sutrum terrarum, calnarum venientium ad laborandum cum sua adfidatura. Ita tamen si non laboraverint de terris nostris, sed si de nostris, & de suis laboraverint eidem Cann. matrici Eccl. affidaturæ detur medietas, & medietas reliqua nobis tribui, possideat etiam sutrum petitionum salarium sua maria piscantium vola. Concedimus itaque, ut quicunque voluerit habitare, si non fuerit de nostro demanio in casalibus ejusdem matricis Cannensis Ecclesiæ fiant homines ejusdem Ecclesiæ. Concedimus iterum, ut eadem matrix Ecclesia Cannarum ponat bandum suum in suis casalibus, & si aliquis ex nostris hominibus aliquem de hominibus supradictæ matricis pro causa aliqua appellaverit in nostra curia per nostros supradictos judices causa terminetur existente tam cum ipso, ipsumque justè, juvante Catapano ejusdem matricis Ecclesiæ. Concedimus iterum ut eadem Cannen. matrix Ecclesia possideat diurnos redditus suorum messorum, & suorum hominum, suasque terras laborantium per tenimenta Cannen. & habeat totum dominium quodcunque habere potuit in casalibus, & hominibus suis, & in Ecclesiis cum tenimentis suis, quæ sitæ sunt per tenimenta Cannen. Concedimus itaque, ut nos, nostrique hæredes, vel successores, seu exactores non habeamus potestatem minuendi, exigendi, inquietandi, auferendi, vel imponendi aliquod servitium, tributum, collectam, decimam, adjutorium, redditus, vel aliquod onus servitutis super casalia, & homines, & res eorum & suas, nec agendi, vel movendi quæstionem adversus immunitates, & libertates adversus homines Cannen. matricis Ecclesiæ, nec subtrahendi homines à dominio, & jurisdictione ejusdem Ecclesiæ, nec ponendi eos sub nostro dominio pro aliqua occasione, placito, quæstione, reatu, vel controversia nisi sint publici homicidæ, vel nostri proditores in Curia ipsius matricis Ecclesiæ Cannarum, & testes idonei comprobati capiantur, eorum verò bona, & stabile, vel mobile quod habuerint in dominio ipsius matricis Ecclesiæ deveniant. Concedimus etiam ipsi matrici Cannen. Eccles. ut sui homines, quoscunque redditus, quodcunque tributum, vel servitium debent reddere ipsi matrici Cannen. Ecclesiæ persolvant, & non alii dominationi in perpetuum respondentes. Concedimus etiam, volumus, stabilimus, confirmamus, atque corroboramus omnia scripta, omnia jura, sigilla, privilegia, bonos mores, longos usus, vetustas consuetudines, antiquas leges quas habuit, & habitura est, amodo & usque in sempiternum ipsa Cannen. matrix Ecclesia, ipsam quoque non offendentes, neque molestantes in aliquo, sed misericordiæ, & pietatis intuitu, ac peccatorum nostrorum remedio eum in omnibus adjuvantes, sibique pro posse nostro juvan. & præsidia impendentes nullumque dominium in casalibus, & in suis hominibus habentes ullo temporum, vel exigentes, sed adversus omnes homines, qui præfatam matricem Cannen. Ecclesiam de supradictis molestare, vel perturbare tentaverint sibi existimamus in omnibus perpetuo defensores. Quod si omnia prædicta eidem matrici Ecclesiæ Episcopii Cannen. sicut supradictum est, adimplere noluerimus, & in aliquo videbimur contemptores, jurati obligamus nos, nostrosque hæredes, vel successores, seu exactores eidem matrici ecclesiæ Episcopii civitatis Cannarum ducentas libras auri, & totidem Imperiali curiæ dare, & postea omnia prædicta integre adimpleamus, Mox equidem ad ejusdem matricis Ecclesiæ Episcopii Cannen. firmitatem, memoriam, & maiorem cautelam, ut eadem Ecclesia omni gaudeat libertate hoc nostræ concessionis, confirmationis, & corroborationis scriptum, jussimusque scribi per manum Roberti Protbonotarii nostri, & plumbea bulla nostri parii bullarum, in quo etiam nos grege proprio manu subnotavimus. Anno ab Incarn. Domini nostri Jesu Christi 1105. atque Imperii Alexii Ursanio quarto mense Januarii tertia decima Indictione hoc signum . . quam scriptum est per manum Guglielmi Dom. Goffredi Cannarum comitis, Penricca testis sum.

† Ego Nustasius.

† Ego Gaddus Risius testis sum.

† Ego

† *Ego Julianus testis sum.*
† *Ego Gregorius testis sum.*

IX. 6 JOANNES Episcopus Cannensis interfuit Panormi coronationi Rogerii Regis ann. 1129. apud Pyrrhum in Chronologia Regum Siciliæ ex Mf. chronica.

X. 7 JOANNES forte idem cum superiori hujus Ecclesiæ Præsul fuit anno 1158. ut in veteri cartula Archivii Caprensis.

Anno Domini 1258. regnante D. Conrado magnifico Rege semper Augusto 8. Novembris Dom. Vener. Mag. fr. Dalmatius sacræ domus templi, &c. ostendit quadam cartula dicta domus templi in an. 1158. an. 8. Regni D. nostri Guillelmi excellentissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ. Ego Joannes Cannarum Ecclesiæ humilis Episcopus confiteor prędecessores nostros ejusdem Ecclesię Rectores à longo tempore litem habuisse cum fratribus templi de quadam Ecclesia in territorio prædictæ Urbis antedictæ S. Mariæ de Salinis, cujus lis longa fuit. Ego autem præsentibus D. Vuillelmo Trojano Episcopo, D. Rogerio Flaudroram, & D. Petro castri Maris magnifico Capitaneo, Angosto de Arebie Domino urbis Canarum prædictam Ecclesiam vobis fratribus templi in capitulo Boroleeti assignavi, &c.

XI. („ *JOANNES IV. ut forte sit idem cum superiori, „ Concilio Lateranensi generali post Raynaldum „ suum Archiepiscopum subscripsit an. 1179. Hic in„ verso ordine in serie Ughelliana post Bonifacium „ sequentem enumeratur, cujus etiam mentio habe„ tur an. 1178.*)

XII. 8 BONIFACIUS Cannensis Præsul, anno 1158. a concessit magno Magistro Templariorum militum Massam S. Mariæ de Salina Cannensis ditionis cum omnibus suis pertinentiis, ac viribus perpetuo obtinendam cum annua recognitione trium librarum incensi. Donationi subscripsit Episcopus Trojanus tunc præsens. Anno vero 1186. ab Urbano III. Papa pro se, suisque successoribus sequens obtinuit privilegium exscriptum ex authentico copiali Archivii Nazareni Archiepisc. in hūc modū.

a 1189.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Bonifacio Cannen. Episcopo, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Ex injuncto nobis Apostolatus officio fratres, & Coepiscopos nostros . . debemus caritatis affectu diligere, & Ecclesiis, in quibus militant suam dignitatem, & jura integrè conservare. Eapropter venerabilis in Christo frater tuis justis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam Cannensem, cui auctore Domino præesse dignosceris sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum justè, & pacificè possidet, vel in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, vel aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Ecclesiam S. Jacobi in civitate Cannen. cum pertinentiis suis, Ecclesiam S. Luciæ, Ecclesiam S. Salvatoris in Castello, Ecclesiam S. Georgii. Ecclesiam S. Mercurii, Ecclesiam S. Mariæ in mari cum casali, & tenimentis suis, Ecclesiam S. Mariæ in Pectu, Ecclesiam S. Mariæ in Campo grasso juxta casale S. Cassiani positam, Ecclesiam sanctæ Mariæ in Burgo de Ponte, Ecclesiam S. Nicolai in Baldetta, Ecclesiam sancti Clerici, Ecclesiam S. Petri in Ancello, Ecclesiam S. Anastasiæ, Ecclesiam S. Felicis, Ecclesiam S. Apollinaris, Ecclesiam S. Pauli, Ecclesiam S. Mariæ de Salinis, Ecclesiam s. Stephani, Ecclesiam s. Trinitatis, Ecclesiam s. Viti, Ecclesiam s. Nicolai de Petra, homines etiam, quos habent in Canais. Casale sancti Cassiani unacum tenimentis & possessionibus suis. Casale s. Eustachii cum omnibus possessionibus, & pertinentiis suis. Prohibemus autem, ut infra fines tui Episcopatus nullus sine assensu tuo, Capellam sive Oratoriū salvis privilegiis Romanorum Pontificū

A *construere de novo præsumat. Statuimus insuper, ut hi, qui Parochianorum tuorum apud aliquorum Religiosorum Ecclesiam voluntate ultima elegerit sepulturam, canonica Ecclesiæ tuæ portio testamenti conservetur. Inhibemus autem, ne interdictos, aut excommunicatos tuos ad officium, vel communem Ecclesiam recipere quisquam præsumat, nisi forte periculum mortis immineat, ut dum præsentiam tuam habere nequiverit per aliam formam Ecclesiæ satisfactione præmissa oporteat absolvere. Consuetudines etiam antiquas, libertates, & immunitates eidem Eccl. rationabiliter concessas, & hactenus observatas ratas habemus, & futuris temporibus illibatas permanere censemus. Decernimus ergo ut nullus omnino hominum possit præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate, & Barensis Ecclesiæ debita reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundò, tertiove commonita, nisi præsumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus hic, & fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.*

Ego Urbanus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Henricus Albanensis Episcopus.
Ego Paulus Prænestinus Episcopus.
Ego Theobaldus Ostien. & Velletren. Episcopus.
Ego Joannes Presbyter Cardinalis tit. S. Marci.
Ego Petrus presb. Cardinalis tit. S. Susannæ.
C *Ego Laborans presbyter Cardinalis S. Marię Transtyberim tit. Callisti.*
Ego Pandolfus presb. Card. ti. XII. Apost.
Ego Albinus presb. Card. tit. S. Crucis in Jerusalem.
Ego Melior presbyter Cardinalis sanctorum Joannis, & Pauli tit. Pammachii.
Ego Jacobus S. Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis.
Ego Gratianus SS. Cosmi, & Damiani Diaconus Card.
Ego Bobo S. Angeli Diaconus Cardinalis.
Ego Octavianus Ss. Sergii, & Bachi Diac. Card.
Datum Veronæ per manum Alberti S. R. E. Presb. Card. & Cancellarii 2. Kalend. Junii, Indict. 4. Incarnationis Dominicæ an. 1187. Pontificatus vero Urbani Papæ tertii, anno primo.

9 JOANNES b proximè successit Bonifacio, cujus prima mentio extat an. 1188. c sequenti verò anno interfuit Lateranensi Concilio ab Alexandro III. celebrato, cui subscripsit post Barensem Archiepiscopum suum Metropolitanum.

b Hunc ante Bonifacium retulimus. c 1179.

D XIII. 10 PASCHALIS vixit anno 1209. ex monumentis Caprensis Carthusiæ.

XIV. 11 PETRUS de Cidonia electus Minerbinensis, transfertur ad Cannensem Ecclesiam ab Alexandro IV. cum esset ad eam Ecclesiam postulatus ann. 1256. extat epistola ejusdem Papę ad Barensem Archiepiscopum de hac re Dat. Later. an. 1. ep. num. 154. 187.

XV. 12 THEOBALDUS Episcopus Cannarum, cujus Præsulatus tempore è Cannensi Cathedrali furtim sublatum est corpus sancti Rogerii Episcopi à quibusdam Clericis, ac laicis Barolitanis ann. 1276. Cannensis episcopus de audaci Barolitanensium devotione apud Innocentium V. Papam conquestus, totis viribus studuit patroni sui exuvias sacras recuperare, accepitque à Pontifice diploma ad Bricianum Minerbinum Episcopum directum ad inquirendum facinus, justitiamque fa-

ciendam. Convocatis igitur Apostolica auctoritate Barolitanis Clericis judicium instituit, furtum invenit, eorumque devotionem hoc monumento declaravit.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1276. regnante D. nostro Karolo Dei gratia magnifico Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, almæ Urbis Senatore Andegaviæ provinciæ & Fulcbalquerii comite, ac Romani Imperii in Tuscia per S.R. Ecclesiam Vicario generali, Regni vero ejus anno XI. mense Junii 18. die ejusdem 4. Ind. apud Barolum.

Nos Robertus de Argintera Regalis Baroli Judex, Nicolaus Raynerius publicus ejusdem terræ Notarius, & subscripti testes litterati de eadem terra ad hoc specialiter vocati, & rogati, præsenti publico scripto fatemur, venerabilem D. Bivianum Minerbensem Episcopum in nostra præsentia constitutum intus in majori ecclesia Baroli ostendisse nobis mandatum sanctissimi Patris D. Papæ, cujus mandati tenor per omnia talis est. Innocentius Episcopus servus servorum Dei, &c. Vener. fratri Episcopo Minerbensi, &c. Exposuit nobis venerabilis frater noster Episcopus Cannen. quod Clerici castri de Barolo adjunctis sibi quibusdam laicis, eorum in hac parte sequacibus Tranen. diœcesis ad Ecclesiam Cannensem armata manu nequiter accedentes majus altare ipsius Ecclesiæ ausu sacrilego violare, ac quasdam reliquias Sanctorum, &c. Quæ in eodem altari, & corpus B. Rogerii, quod in quodam sepulchro juxta ipsum altare recondita fuerunt, necnon & lapidem superpositum eidem altari violenter auferre, illaque cum pluribus aliis rebus ejusdem Ecclesiæ ibidem inventis ad prædictum castrum.. exinde asportare non sine multæ temeritatis audacia præsumpserunt, iidem quoque Clerici, & laici, tam corpus, reliquias, & res prædictas, quam nonnullas possessiones ad eosdem Episcopum, & Ecclesiam pertinentes contra justitiam detinent, & ipsi Ecclesiæ restituere indebitè contradicunt; Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de hujusmodi sacrilegio.. constiterit, prædictos Clericos, & laicos tandiu appellatione remota excommunicatos publice nuncies, & facias ab omnibus arctius evitari, donec super hujusmodi violatione dicti altaris, & ablatione, & asportatione corporis, reliquiarum, & lapidis prædictorum satisfecerint, & cum tuarum testimonio litterarum ad sedem venerint Apostolicam absolvendi, ipsisque nihilominus corpus, reliquias, lapidem & possessiones prædictas memorato Episcopo, & Ecclesiæ restituant, ut tenentur, monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam appellatione remota compescas, Datum Laterani 15. Kalen. Maii, Pontificatus nostri anno 1. Volens igitur idem D. Episcopus Minerbini ad ipsius executionem mandati reverenter procedere cum ea qua expedit diligentia, & cautela in testimonio nostro juxta ipsius mandati tenorem cum omni diligentia inquisivit per plures, & diversos homines Baroli sufficientes, & . . & omni exceptione majores, si de hujusmodi sacrilegio ad eorum aliquam notitiam devenisset; qui corporaliter juramento astricti, seriatim dixerunt, & confessi sunt in præsentia nostra nihil ad eorum pervenisse notitiam de prædictis. Cujus quidem inquisitionis fama cum subito pervenisset ad notitiam venerabilis viri Archipresbyteri Baroli, & aliorum Clericorum, & sociorum ejus, ipsi unanimiter, & voluntariè, & tanquam obedientię filii ad præsentiam prędicti Episcopi Minerbini nobis ibidem præsentibus se personaliter cum omni reverentia contulerunt exponentes, quod quidam Clericus socius eorum Andreas nomine, Archipresbyter, & Canonicus ejusdem Cannen. Ecclesiæ, & Angelus specialis civis Baroli ipsius Ecclesiæ Procurator venerunt ad eundem Archipresbyterum, & ejus socios supradictos requirentes ipsos, ut ob Dei reverentiam, & honoris intuitum ejusdem Cannen. Episcopi, & eorum deberent una cum eis ad eandem Cannen. Ecclesiam se conferre ad deferendas, & salvandas ad opus Cannen. Ecclesiæ quasdam res de omnibus supradictis, ne res ipsæ fuissent furtivè noctis tempore ab inde asportatæ, prout plura, & diversa de rebus ipsius Ecclesię per malos homines ab eadem Ecclesia furtivè asportata fuerunt, & subtracta. Verum quia idem Archipresbyter, & ejus socii supradicti petitionem, & requisitionem prædicti Andreæ Archipresbyteri, & Angeli Procuratoris præfati cum omni devotione, ac sollicitudine efficaciter admiserunt; quia opus Dei, & ipsius Cannen. Ecclesiæ satis utile, & necessarium videbatur fore, si prædictę res per eos ad opus ipsius Cannen. Ecclesiæ salvarentur, idem Archipresbyter, & ejus socii supradicti unanimiter, & concorditer miserunt quosdam Clericos de sociis eorum, &c. simul cum prædicto Andrea, & Angelo Procuratore ad eandem Cannen. Ecclesiam ardenter ad hoc benefacere, & sub expensis eorum, quia prænominati Archipresbyter Cannensis, & Procurator promiserunt eidem Archipresbytero Baroli, & sociis expensas ipsas restituere, feceruntque infrascriptas res de rebus ipsius Cannen. Ecclesiæ apud Barolum deferre, ibidem conservari, & deponi sub custodia prædicti Cannen. Archipresbyteri, & Angeli Procuratoris prædicti, videlicet mappas duas de altari de lapidibus marmoreis, campanam unam, & alias planeas de lapidibus marmoreis, quas quidem res omnes delatas per eos, prout supra distinguitur, incontinenti, & sine aliqua diminutione ad mandatum prædicti D. Minerbinen. Episcopi eidem Andreæ Archipresbytero, & præd. Angelo Procuratori in præsentia præfati D. Episcopi, ac in nostro testimonio tam voluntariè, quam libenter assignaverunt, & fecerunt integrè resignari quanquam fuissent sub custodia dicti Cannen. Archipresbyteri, & Procuratoris ipsius ea omnia deputata; nos verò qui supra Bivianus Minerbinen. Episcopus per præsens prædictum scriptum fatemur prædicta omnia qualiter perleguntur, fuisse in nostra præsentia plenariè exequuta pariter, & completa, & per hoc non oportuit nos ad excommunicationem nunciandam procedere, quia minimè nobis constare potuit de sacrilegio supradicto. Et nos qui supra Andreas Archipresbyter, & Angelus procurator in præsentia prędictorum Judicis, Notarii, & testium subscriptorum prędicta omnia, quę supra distinguuntur, vera esse fatemur, & res prędictas nobis, ut prędicitur, resignatas præsentis scripti serie asserimus recepisse. Unde ad futuram memoriam, & ipsius Archipresbyteri Baroli, & sociorum ejus cautelam præsens prædictum testimoniale scriptum sicut exinde factum est, per manus mei prędicti Notarii proprio Baroli Notarii signo meo solito, subscriptione præfati Judicis, & subscriptorum testium subscriptionibus roboratum, &c. extat signum, &c.

Robertus FF. Baroli Judex.
Pasqualis Uturberlongus testatur.
Nicolaus de Caroaagrlo testis, &c.
Ambrosius de Amicis testis, &c.

Anno sequenti 1277. Theobaldus Episcopus furtum à Barolitanis factum recepit præter corpus S. Rogerii, ut in monumento ab eodem scripto apparet, quod vulgari sermone recitat Joannes Paulus Grimaldus in vita ejusdem. Ab eo tempore usque nunc sanctissimi Præsulis corpus, pio furto apud Barolitanos manet, eximioque cultu colitur. („*Præerat Theobaldus adhuc an. 1295. quo præsens fuit „ consecrationi Vigiliensis Ecclesiæ, & ibi prænotatur cum Fr. Theobaldus.*)

13 PETRUS, gratus Carolo III. Siciliæ Regi, XVI.
à quo anno 1384. retulit gratias unciarum trium auri super juribus gabellæ bajulationis civitatis Cannarum singulis annis Ecclesiæ Cannensi persolvendas. Quod ut planius elucescat, libet sequentes tabulas ex genuino authographo hic transcribere.

Carolus III. Dei gratia Rex Hierusalem, & Siciliæ Provinciæ, & Forcalquerii, ac Pedemontis comes magnifico viro magno Regni Siciliæ Camerario, vel ejus Locumtenentibus.

Dilectis Consiliariis secretis quoque, ac mag. Portulanis, ac Præsidentibus partium Apuleæ, necnon Bajulis, ac quibuscunque perceptoribus jurium, red-

dituum, & proventuum gabellæ Bajulationis civitatis Cannarum, ac Gabellotis, ſeu Credentieriis præſentibus, & futuris fidelibus noſtris gratiam & bonam voluntatem.

Venerabilis Pater Petrus Cannen. Epiſcopus fidelis, & devotus orator noſter majeſtati noſtræ ſupplicavit humiliter, ut cum prædeceſſores ſui Cannen. Epiſcopi, qui fuerunt ad litteras claræ memoriæ Hieruſalem, & Siciliæ Regum Illuſt. prædeceſſorum noſtrorum conſueverunt nomine, ac vice, & pro parte ſuæ majoris Cannen. Eccleſiæ anno quolibet percipere pro decima ipſi Eccleſiæ debita uncias auri tres ponderis generalis ſuper juribus gabellæ bajulationis jam dictæ, mandare exhiberi illas ſibi tam pro præſenti octava Indictione, quam deinde in antea ſingulis videlicet annis per noſtras litteras dignaremur. Nos verò attendentes, quod in exhibendis decimis venerandis Eccleſiis, quarum preſtatio ex divinæ, & humanę legis inſtituto morali pro tẽpore noſcitur in perpetuum rationi naturæ in dictam mentem noſtram excitat, & effectus invitat, eidem Epiſcopo in hac parte ſupplicationibus juſtis, ut pote benignè inclinati volumus, & fidelitati veſtræ de certa ſcientia noſtra, harum ſerie mandamus expreſſe, quatenus vos prædicti Baruli, ac præceptores, gabellotti, ſeu credentierii præſentes videlicet, & futuri eidem Epiſcopo, vel ipſius adhoc procuratori, ſeu nuncio nomine, ac vice ipſa parte dictæ ſuæ majoris Cannen. Eccleſ. præfatas uncias tres dicti ponderis generalis per annum ſibi, ſeu d. ſuæ Eccleſiæ debitas pro decima ſupradicta, tam pro dicto præſenti anno octavæ Indictionis, pro quo, ut aſſerit, ſatisfaciendum eſt ei ſiquidem dicto Epiſcopo, vel alii pro eodem de hujuſmodi decima pro præſenti anno pędicto in totum, vel in parte ſatisfactum non ſit, de quo vos iam informemini diligenter, quam deinde in antea, ſingulis videlicet annis uſq; ſcilicet ad noſtrum beneplacitum de pecunia jurium, & redditium, & proventuum dictę gabellæ bajulationis ipſius civitatis Cannarum. & futura per manus veſtrus officiorum veſtrorum temporibus, prout ad vos ſpectaverit, & conſuetum eſt hactenus integrè, & ſine diminutione qualibet vigore præſentium perſolvatis, & recipiatis ab eodem Epiſcopo, ſeu præfato ipſius ad hoc Procuratore, vel Nuncio de his, quam ſibi ſolveris exinde ſuis juribus debitam apodixam, quam vobis plenè, & ſufficienter volumus ad cautelam, illamque una cum ſolutione hujuſmodi in veſtro computo acceptari pariter, & admitti nullis cautelis, aliis, quam præſentibus noſtris litteris cum apodixa jam d. à vobis propterea quomodolibet requiren. Voſq; primæ magnæ Cameræ, vel Locatenentes, ac ſecreti Mag. Port. & Procuratores dd. Apuleæ pręſentes ſimul, & futuri non impediatis in aliquo ſolutionem eandem; imo jam dictos Bajulos, & Pręceptores, Gabellottos, ſeu Credentierios ad illam, ſicut prędicitur facien. ſi & prout opus fuerit arctius compellatis pręſentes, aut litteras per opportunam inſpectionem earum, tranſumpto ipſarum per vos prędictos Bajulos, ac Pręceptores, ac Gabellottos, ſeu Credentierios publica forma recepto pro cautela reſtitui volumus pręſentanti pręmiſſo modo efficaciter antea valituras. Datum Barolo in Camera noſtra anno Domini 1384. die 27. Novembris octavę Indictionis Regnorum noſtrorum anno quarto.

Petri verò Epiſcopi mentionem habemus in regeſt. Bonifacii IX. ann. 1390. ni fortè diverſus ſit à Petro ſuperiori.

XVII 14 JOANNES Cannenſis, teſtis adeſt certo inſtrumento coram Gregorio XII. Cajetæ anno 1412. Anno 1424. 3. Id. Decembris Martinus V. Cannenſem Eccleſiam univit cum Tranenſi, hac tamen conditione, ut decedente Cannenſi Epiſcopo, vel Archiepiſcopo Tranenſi, qui ſuperſtes eſſet, utriuſque Eccleſiæ Præſul maneret; non habuit tamen effectum unio iſta.

XVIII 15 NICOLAUS Reginæ Joannæ II. conſiliarius Cannenſis Epiſcopus, an. 1429. confirmationem donationis comitis Goffridi, & alia plura ab eadem accepit, ubi & inſerta habetur eadem donatio.

Porrò Joannæ litteræ, ſic exſcriptæ fuerunt.

Joanna ſecunda Dei gratia Hungariæ, Hieruſalem, Siciliæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ramæ, Serviæ, Danię, Lodomeriæ, Comatiæ, Bulgariæque Regina, Provinciæ etiam Furchalquerii, ac Pedemontis Comitiſſa.

Univerſis & ſingulis præſentes litteras inſpecturis tam præſentibus, quam futuris.

Etſi in confirmandis noſtris benemerentibus gratiis pronæ debemus exiſtere, multò magis in iis, quæ Eccleſiarum & perſonarum Eccleſiaſticarum favorem & cauſam reſpiciunt, debemus Nos gratioſas, favorabiles, & benignas præbere. Sanè R. in Chriſto P. Nic. R. Epiſcopus civitatis Cannarum conſiliarius, & fidelis noſter tam ſuo proprio nomine, quam nomine & pro parte ſuæ majoris Cannarum Eccleſiæ cum poteſtate nobis nuper expoſuit, quod olim claræ memoriæ Goffredus Dei gratia comes Cannarum, & Imperialis Senator, dum ageret in humanis diſponens, & intendens, quia mater Eccleſia Cannenſis, & Epiſcopus tunc civitatis Cannarum, & ejus ſucceſſores quietè, & liberè cum omni franco jure ſubſcripta poſſideret, & dominaretur, pro remedio ſuæ animæ, & parentum ſuorum ob Dei reverentiam quaſdam litteras, ſeu privilegium dictæ majori Cannenſi Eccleſiæ, & ſuis Præſulibus conceſſit ſubſcripti tenoris. Nos Goffredus Dei gratia comes Cannarum, & Imperialis Senator Antici comitis hæres, & filius ratione Domini Alexii Sereniſſimi Imp. noſtri, &c. ut ſuperius. Supplicavit itaque dictus Epiſcopus, ejus & dictę ſuę Cannen. Eccleſię nomine Culmini noſtrę devotionis, ut cum dicta Cannen. Eccleſia, & illius Pręſules, qui fuerunt pro tempore fuerint, ipſeque ſupradictus fuerit, & ad pręſens exiſtat tam ejus proprio nomine, quam nomine, & pro parte ejuſdem ſuę Eccleſiæ in poſſeſſione, ſeu quaſi præſcripti privilegii, ſeu litterarum, ac libertatum, immunitatum, & gratiarum in eo ſecurius diſtinctarum ſibi, & dictæ ſuæ majori Cannen. Eccleſiæ, ac futuris Præſulibus in eadem privilegium, ſeu litteras ipſas, & contenta quælibet in eiſdem ad ulteriorem præmiſſorum cautelam confirmare, & illud, ſeu illas obſervari jubere benignius dignaremur. Nos igitur, quæ ad Eccleſias, & perſonas Eccleſiaſticas, & ſignanter ad dictam majorem Cannen. Eccleſiam ob Dei reverentiam, à quo cuncta recognoſcimus, quæ habemus ſpecialiter geſſimus, & gerimus caritatis, & benignitatis effectum, quæ ipſis ſint accommoda ſinceris deſideriis exquirentes. Et volentes cum ipſius quondam Goffredi Cannarum comitis votis commendabilibus concurrere ſpecialiter in prędictis, ut in his, quæ ipſe laudabiliter egit noſtræ gratificationis ſuffragium quoquo modo non deſit, præmiſſiſque nihilominus per ipſum Epiſcopum ejus, & dictæ Eccleſiæ ſuæ nomine nobis in hac parte porrectis ſupplicationibus inclinatæ, eidem Epiſcopo Cannen. ſuo, & d. ejus Eccleſiæ nomine, & præfatæ ſimiliter Eccleſiæ, & futuris Præſulibus in eadem præſcriptum privilegium, ſive litteras per dictum Goffredum comitem præfatæ majori Eccleſiæ Cannen. ut præfertur conceſſum, ſeu conceſſas cum omnibus & ſingulis, quæ ordinantur in illo, ſive illis juxta ipſius privilegii, ſeu litterarum continentiam, prout illi, ſeu illis dicta Eccleſia, ſive ejus Pręſules fuerunt, & quemadmodum in illius, ſeu illarum ſunt poſſeſſione, ſeu quaſi de noſtra certa ſcientia tenore præſentium gratificamus, acceptamus, approbamus, & etiam confirmamus noſtræq; gratificationis, acceptationis, & confirmationis munimine validamus, dictoque Epiſcopo, ac præfatę ſuæ Eccleſiæ, & futuris ejus Præſulibus præſcriptum privilegium, ſeu litteras prænominati quondam Goffredi comitis ſtabiles, fructuoſas, & inviolabiles, ſeu ſtabile, fructuoſum, inviolabile prædicto modo in perpetuum eſſe volumus, & firmiter, & intranſgreſſibiliter obſervari. Et ecce viro Mag. Magiſtro Juſtitiario Regni noſtri Siciliæ Collaterali, & ejus Locumtenenti, ſeu cuicunque Regenti curiam Vicariæ, & Judicibus magnæ & ipſius Vicariæ curialium, Vicemgerentibus quoque noſtris, & Juſtitiariis provinciæ terrę Ba-

volt, ac Capitaneis nostræ cameræ Commissariis, & officialibus, ac subditis nostris aliis, ad quos spectet, & spectare poterit quocunque præsidatu fungantur, vel officio, ac titulo, & denominatione noteantur per dictam provinciam, vel partes alias constitutis præsentibus, & futuris ipsarum præsentium tenore de dicta certa scientia nostra præcipimus, quatenus præscripti privilegii, seu litterarum dicti quondam Goffredi comitis, & nostrarum præsentium confirmatorialium litterarum tenoribus, sive formis per eos diligenter attentis, illas, & contenta qualibet in eisdem ipsi, & eorum cuilibet tam præsentes, quam futuri jam dicto Episcopo Cannen. suo & prædictæ Ecclesiæ suæ nomine, ac ipsi etiam Ecclesiæ, & futuris Præsulibus in eadem, ac prædictis similiter vassallis, & hominibus ecclesiæ prælibatæ, quatenus, ut prædicitur illis, officiorum eorum temporibus observent efficaciter, & ab aliis observari quantum in eis fuerit teneantur, & inviolabiliter faciant, atq; mandent, prout in præscripto privilegio, sive litteris particulariter continetur. Nihilque in contrarium faciant, innovent, vel attentent, sicut habent gratiam nostram caram, & indignationem cupiunt evitare; quinimò revocent & revocare faciant prorsus in irritū quicquid per eos, aut alium, vel alios ipsorum, sive quosvis alios adversus dictum Episcopum, seu præfatam majorem Cannen. Ecclesiam, aut ejus futuros Præsules, sive prædictos ejus homines, & vassallos, alium, vel alios eorundem, aut ipsorum res, & bona fieri, vel attentari propterea continget in posterum contra præscripti privilegii, seu litterarum dicti quondam comitis Goffredi, & præsentium confirmatorialium nostrarum litterarum series, & tenores. In cujus rei testimonium præsentes litteras exinde fieri, & magno pendenti majestatis nostræ sigillo jussimus communiri. Quas pro earum validiori robore, & ex certis etiam nos causis moventibus subscripsimus, & dedimus propria manu nostra, ritu vel ordine, & observantia nostræ Curiæ, ac aliis quibuscunque contrariis nullatenus obstituris. Datum in castro nostro Capuan. per manus nostræ præfatæ Joannæ in &c. Anno D. 1420. Die 20. m. Maji 7. Ind. Regnor. nostror. an. 15.

XIX. 16 RICHARDUS Episcopus Cannensis obiit anno Domini 1439 ex Act. Consist.

XX 17 JOACHIMUS Episcopus Suanensis in Tuscia translatus ad hanc Ecclesiam Cannensem ab Eugenio IV. anno 1439. die a 8. Januarii, & anno 1440. ab eodem Pontifice iterum translatus est ad ecclesiam Cassanen. prid. Idus Decemb.

a Die 8. Junii.

XXI. 18 MARINUS de Ursinis Prothonotarius Apostolicus, Cannensis Eccl. Commendatarius an. 1445. ex Regio regest. Neapol. sub Alphonso I. Rege.

XXII. 19 ASTORGIUS Agnesius b Archiepiscopus Beneventanus, Cannensis Ecclesiæ commendatarius anno 1447. ab Alphonso Rege Neapolitano pro Ecclesia Cannensi decimam salis eidem Ecclesiæ debitam renovatam suscepit. Hæc sunt Regis literæ, in quibus ejusdem fit mentio, tanquam Cannensis Ecclesiæ Commendatarii.

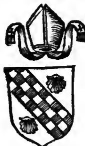
b De eo Ciaconius Oldoini tom. 2. col. 940.

Alphonsus Dei gratia Rex Aragonum, Siciliæ citra, & ultra forum Valentiæ, Hierusalem, Hungariæ, Majoricarum, Sardiniæ & Corsicæ, Comes Barcellonæ, Dux Athenarum, & Neopatriæ, ac etiam Comes Rossilionis, ac Ceritaniæ.

Magistro Port. ac Credenziero Apuliæ Regni præscripti Siciliæ citra farum, ac eorum locatenentibus, doanectis insuper ministris, & officialibus salinarum terræ Baroli, ac illius districtus, & aliis in illis servientibus, ac cæteris officialibus, & subditis nostris, ad quos spectat quovis titulo, & denominatione distinctis gratiam & bonam voluntatem.

Decimam salis, quod in ipsis salinis fit Episcopatui Cannarum, quem optime in commendam à sede apostolica Reverendus in Christo Pater, Consiliarius, ac Orator noster dilectus Archiepiscopus Beneventanus tenet ac possidet, pro cujus decimi solutione, & satisfactione, ut omnis quæstionis tolleretur occasio per cameram nostram summariè ad beneplacitum nostrum, & donec per nos provisum aliter in his sit, ipsi Archiepiscopo anno quolibet decem currus salis adjudicati sint de mense Augusti singulis annis assignandi nos adjudicationem hanc censentes nostræ curiæ & ipsius juribus non modicum afferre præjudicium decernimus ipsi Archiepiscopo in emendam prædictorum decem curruum salis, uncias viginti monetæ solidorum dicti Regni in mense Augusti prædicto annis singulis per vos debere persolvi, vobis propterea, & vestrum cuique dicimus, & præcipimus scienter & expresse subire, & sub indignationis nostræ incursu, ac quantò fortius dici potest, quivis de quibusvis pecuniis nostræ curiæ ex dictis salinis, seu illarum juribus, proventis, &c. proventuris anno quolibet in dicto mense Augusti ipsas uncias viginti ipsi Archiepiscopo, aut cui ipse voluerit tradatis, liberetis, & exsolvatis tam pro anno præsentis indictionis decimæ, quàm pro aliis successivè futuris alio à vobis super hic non requisito mandato, omnique consultatione cessante recuperaturi ex inde singulis vicibus opportunas apochas de soluto, in quarum prima tenor hujusmodi totaliter sit insertus, in aliis autem solum fiat specialis mentio de eodem, quoniam nos die hac eadem mandamus de ipsa certa nostra scientia, & expressè magno dicti Regni Camerario ejus Præsidentibus, locumtenentibus, & rationalibus cameræ nostræ summariæ prædictæ, & aliis quibuscunque, & a vobis computum audituris, quatenus ratiocinis, vestro tempore vobis, seu vestrum altero ponente in exitu anno quolibet dictas uncias viginti, & restituente apochas supradictas, easdem anno quolibet in vestris recipiant computis, & admittant dubio, & difficultate cessantibus quibuscunque. Datum Tibure die 4. Augusti X. Indict. an. à nat. Dom. 1447. &c. Rex Alfonsus D. Rex mandat mihi Rinaldo Fonoblcda, &c. Valentinus locum tenens magni camerarii &c. hunc locum. Locus † sigilli &c.

Eo ipso anno Astorgius creatus est S. R. E. Presbyter Cardinalis a Nicolao V. Papa, pauloque post Cannensi Ecclesiæ commendam dimisit, de quo infra in Beneventanis Archiepiscopis plura.

20 Fr. JACOBUS Aurilia, ex præcipua no- XXIII

bilitate

bilitate Neapolitana natus, Ordinis Minorum egregius alumnus intuitu Alfonsi Regis, Cannensis Episcopus renunciatus est à Nicolao V. anno 1449. 4. Kal. Julii, cujus promotionis meminit idem Alfonsus Rex in privilegio, quo eidem gratiam asseruit quam antea Astorgio commendatario Cannensis Eccl. asseruerat in hunc modum.

Alfonsus Dei gratia Rex Aragonum, Siciliæ citra & ultra Pharum, Valentiæ, Hierusalem, Ungariæ, Majoricarum, & Neopatriæ, ac etiam Comes Rossiglionis & Ceritaniæ,

Nobilibus viris Simoni de Chacheta militi Magistro portulano, secreto, ac magistro salis partium Apuliæ, vel ejus substituto, & quibuscunque Arendatariis, & perceptoribus jurium, reddituum, & proventuum fundici, seu doanæ salis terræ Baroli, seu Cannarum, ac officialibus, & personis aliis quibuscunque, ad quos infrascripta spectant, seu spectabunt, præsentibus & futuris, eorumque locatenentibus, seu substitutis, familiaribus, & fidelibus nostris dilectis gratiam & bonam voluntatem.

Notum vobis esse volumus, quod olim dum Episcopatus Cannarum esset sub commenda Reverendissimi Domini Cardinalis tunc Archiepiscopi Beneventi cum fuisset nobis, & nostræ cameræ summariè porrecta petitio quædam continens in effectu, quod dicta Ecclesia Cannarum & Præsules eam gubernantes consueverant in nostris salinis præscriptis Baroli, sive Cannarum decimam ex sale, quod illic fieri pro tempore contingebat annuatim habere, & in effectu percipere, & propterea fuisset petitum, quod nos dictæ Ecclesiæ de dicta decima parte salis ex nostra gratia satisfaceremus, nos de prædictis rebus plenam notitiam habentes, scilicet, quod dictæ Ecclesiæ Cannarum quantitas prædicta salis fuisset solita à nostra camera tradi, commisimus officialibus nostræ cameræ summariæ, ut dictam decimam annuam salis ad certam annuam discretam quantitatem taxarent; quæ quidem eadem camera summariæ ex certa commissione & de mandato declaravit, taxavit, & judicavit dictæ Ecclesiæ Cannarum, seu dicto ejusdem Archiepiscopo ejus commendatario loco, & nomine dictæ decimæ salis, currus salis decem annis singulis debere tradi, quam quidem taxationem & judicium dum nos approbavissemus, indè ad certum tempus pro majore commoditate nostræ curiæ, & pro expeditione, & utilitate dictæ Ecclesiæ præfatos currus salis annuos decem, ad uncias viginti in pecuniis annis singulis dictæ Ecclesiæ Cannensi, seu ejus prædicto Commendatario solvendas super pecunia, & proventibus dicti fundici, & dohanæ salis reduximus ut in pluribus nostris literis indè confectis signatur in quadam nostra litera data in nostris felicibus castris prope Gaurum die 12. mensis Junii X. Indictionis an. Domini 1448. prædicta latius vidimus contineri. In præsentiarum autem quia dictus Cardinalis Beneventanus superioribus diebus ad nostras maximas preces dictam Ecclesiam, & Episcopatum Cannarum cessit, & renunciavit, & inde venerabili in Christo fratri Jacobo Ordinis B. Francisci ad nostras preces fuit de dicto Episcopatu & dicta Ecclesia Cannarum à sede Apostolica canonicè provisum, & sic ipse frater Jacobus dictum Episcopatum & Ecclesiam ut ejus legitimus Episcopus de præsenti pacifice tenet, ac possidet: volentes propterea & honestum censentes, quod dicto Jacobo Episcopo Cannarum, qui succedere debet in juribus omnibus, quæ dictus Cardinalis Archiepiscopus Beneventanus in dicta Cannensi Ecclesia percipiebat, & habebat de dictis unciis viginti annis singulis, simili modo, ut dicto Archiepiscopo Beneventano fiebat, responderee, & licet in solutione dictarum unciarum viginti debitarum dicto archiepiscopo Beneventano per nostros officiales tam vestros prædecessores, quam per vos difficultas hactenus facta fuerit, & per dilationes, & retardationes ducatis ipse, & sui prædecessores tunc tamen habentes respectum ad servitia nobis præstita per dictum fratrem Jacobum Episcopum Cannarum, & considerantes, quod nostra curia dictæ Ecclesiæ Cannensi in majore quantitate, quæ sunt dictæ unciæ viginti anno quolibet teneretur, prædictis & aliis considerationibus digne motis, vobis prædicto Simoni præsenti magistro portulano secreto, & magistro salis dictarum Apuliæ partium, & aliis successione futuris præsentium tenore mandamus sub pœna unciarum centum quatenus statim receptis præsentibus, eidem fratri Jacobo Episcopo, aut legitimæ personæ pro eo de pecunia jurium, redditiuum, fructuum, & proventuum proventorum, & provenientium ex sale de dicto reddendo in quibuscunque fundicis, & salis dictarum Apuleæ partium solvatis, tradatis, & assignetis annis singulis uncias viginti de carolenis argenteis ponderis, incipiendo siquidem facere prædictam annuam solutionem dictarum unciarum viginti ab eo quo idem frater Jacobus fuit creatus Episcopus Ecclesiæ prædictæ Cannensis & deinde in antea anno quolibet in futurum donec dicto Episcopatui præfuerit quibuscunque ordinationibus, pragmaticis, capitulis, ritibus, & observantiis, quæ præsenti nostro mandato obstarent, & in contrarium facerent nullatenus obstituris, cum de nostra mente & intentione . . . . recepturi ob aliae circa id cautè observantari, quæ pro cautela nostræ curiæ fieri debeat, vel consueverint quibuscunque provisionibus, literis & mandatis nostris in contrarium factis nullatenus obstitaris; nos enim per præsentes mandamus magno camerario, seu ejus locumtenenti, & præsidentibus, ac rationalibus &c. à vobis computum audituris, quatenus vobis ponentibus in exitu dictas uncias viginti annis singulis Episcopo prædicto Cannensi fratri Jacobo, ut præfertur solutas à tempore quo nostræ majestatis sigillo munitas vobis in præmissorum testimonium duximus dirigendas, quas post opportunam inspectionem pro cautela restitutas volumus vicibus singulis præsentari. Datum in Tarri die 23. mensis Decembris 13. Indictionis anno à nativitate Domini 1449. &c. Rex Alphonsus &c. Locus sigilli cum alio sigillo pendente &c. D. Rex mandavit mihi Rinaldo Fovelleda, & vidit Nicolaus Antonius de montibus locumtenentis magni Camerarii P. de Copedcula Thesaurarius, & mag. Lisius per Cons. Generai. Regis Patrimonii.

Præfuit deindè Jacobus Cannensi Ecclesiæ clara sui nominis fama, adeo ut meruerit ad Nazarenum Archiepiscopatum sublimari anno 1455. simulque Nazarenus Archipræsul, & Cannensis Episcopus fuit declaratus, cum Callistus III. perpetuo Cannensem Ecclesiam cum Nazarena eo ipso anno conjunxerit, ut supra in Nazarenis retulimus Archiepiscopis, sicque Cannensis Ecclesia unita extat, hac tamen memoria, ut Nazarenus titulo etiam Cannensis Episcopi decoretur.

MONTIS VIRIDIS EPISCOPI.

CIVITAS Montis-Viridis in Provincia Apuliæ à Barulo oppido 45. millia passuum distans semidiruta centum fermè familiis habitatur: nullam ego hujus civitatis apud veteres, aut neotericos geographos mentionem invenio. Episcopatus Montis Viridis antiquus est, & suffraganeus fuit Compsani Archiepiscopi. Clemens VII. Pontifex anno 1531. cum Nazarena Ecclesia perpetuò illum univit, adeo ut Nazarenus Archiepiscopus Cannensis, & Montis Viridis Episcopus nuncupetur. In libris Cameræ Apostolicæ Ecclesia Montis Viridis taxabatur ad florenos 80. Cathedralis Ecclesia vetusta structura venerabilis Beatiss. Virgini dicata est; sacris in ea ministrant Canonici quinque, è quibus unica dignitate eminet Archipresbyter secundus ab Antistite. In civitate Parochialis Ecclesia præter Cathedralem nulla. Ecclesiæ

simplices in suburbiis tres. Diœcesis complectitur oppidum Carbonariæ habitatum familiis 180. in quo Ecclesia Collegiata, par numerus ministrorum cum Cathedrali, & præterea quatuor aliæ Ecclesiæ. Porrò Episcopi, qui in ea Ecclesia floruerunt usq;ad unionem cum Nazareno Archipręsule ii tantum à nobis ex variis monumentis sunt observati.

I. 1 MARIUS Montis Viridis Episcopus an. 1175. cum Goffrido Comite Andriensi, & Montis-Viridis Domino quandam commutationem fecit, à quo etiam plura jura & privilegia habuit, ut in veteri monumento habetur quod hic inseruimus ex authentico copiali Archivii Nazarenæ Ecclesiæ.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Amen.

Anno gloriosissimi Domini Guglielmi Regis Siciliæ, Apuliæ, & Principatus Capuæ.

Nos Goffredus divina gratia Comes Andrius, & Dominus Montis-Viridis Cisterneti, ante præsentiam Prælatorum, & nobilium hominum subscriptorum Vicariam cum Mario venerab. Episcopo Montis-Viridis, furnum quod habes in civitate Montis-Viridis, cum omni utilitate propria, & redditu sicut accepi à Domino Rege ad habendum, tenendum, & possidendum, & inde quod solveritis faciendum sine mea, meorumque hæredum contradictione cum tali conditione, & pacta, quod nullus audeat, seu possit facere furnum in dicta civitate Montis-Viridis, nec intus, nec extra, nec publicum, nec privatum, nec ad usum sui, nec ego, qui sum dominus, nec hæredes, & successores mei, nec etiam portare panem in suo territorio ad pœnam librarum auri quinquaginta, si aliquis tentaverit facere furnum, vel etiam portare panem in suo territorio incidat in dictam pœnam, & medietas dictæ pœnæ sit curiæ Regali, & alia medietas sit Ecclesiæ, & si ego, qui sum dominus, vel hæredes, & successores mei tentaverint, incidant in dictam pœnam, quam Vicariationem concessit mihi Dominus Rex per litteras sigillatas magno sigillo, quam litteram vidimus, legimus coram omnibus Prælatis, & nobilibus viris subscriptis, videlicet Mario Episcopo Montis-Viridis, Matthæo Episcopo Andrio, Jacobo Episcopo Lavelli, Andrea Episcopo Rapollæ, Basilio Episcopo Bisantii, Joanne Episcopo Laquedoniæ, Nicolao Episcopo sancti Angeli, Ricciardo de Balbano Barone, Asindeo de Rapolla Barone, Rinaldo de Lavello Barone, Ricciardo de Bisantiis Barone, Sinibaldo milite de Monte Viridi, Magaldo de Monte-Viridi milite, Ægidio milite de Rocca, quæ littera continet in substantiis. Guglielmus Rex Siciliæ, &c. Concedimus tibi Goffredo comiti Andriæ, quod possis donare, commutare, et cambiare bona tua Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Monte Viridi, & possis pœnam ad tuum arbitrium ponere, quam donationem, & commutationem, & cambiationem ad pœnam per te positam, ratam, & firmam habemus, & quod nullus præsumat contravenire quantum nostram indignationem evitare cupiunt, & gratiam nostram caram habent, & cum hoc concedo dictum furnum, pro qua concessione, & vicariatione fateor me recepisse à dicto Mario Episcopo Ecclesiam majorem, quæ est prope castrum dict. civitatis, & dictus Marius obtinuit licentiam de dicta Vicariatione, & concessione dictæ Ecclesiæ à Reverendissimo Domino Bernardo Episc. Prænestino, & Apost. Sedis Legato à latere, quæ concessio est ejusmodi. Bernardus miseratione divina Episc. Prænestin. Apostolicæ Sedis Legatus salutem in Domino. Ea quæ nostræ Legationis auctoritate interveniente judicio, vel concordia terminantur firma debent, & illibata persistere, & ne in recordine contentionis scrupulum . . . . . . convenit præsidio commutari. Sanè petitio coram nobis exhibita continebat, quod excellens D. Goffredus Andrinus petit concessionem de Ecclesia, quæ est prope castrum, & ipse intendit conducere intus castrum, & respectu hujus concessionis donat tibi, & successoribus tuis furnum quod habet in civitate Montis-Viridis, & quoniam justa petentibus non est denegandus assensus, authoritate nobis concessa tibi relaxamus, ut possis ponere pœnam excommunicationis, & concedere dictam Ecclesiam, itaque . . . . dicta Ecclesia, & propterea concedimus dictam Ecclesiam, & quod nullus de successoribus meis possit contravenire ad pœnam excommunicationis, & in ista vicariatione nullus præsumat contravenire ad pœnam supradictam, & ego, qui sum dominus, hæredes, & successores mei defendamus prædictum Episcopum, & successoribus prædictum furnum ad pœnam supradictam, & quod ista vicariatio semper sit firma, & robusta, & quod nullus tentet facere furnum, vel portare panem in suo territorio, & qui tentaverit incidat in dictam pœnam, necnon in pœnam excommunicationis mihi concessam per Reverendissimum D. Legatum, à qua excommunicatione non possit absolvi nisi à Papa, & hoc confirmamus tam Dominus comes, quam ego Marius Episcopus, & ita jussimus scribere Leonem Notarium Regalem, & Apostolicum omnia acta, & stipulationes supradictas peractas ab anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo septuagesimo quinto, mensis Junii die secunda Indictionis octavæ. Ego Leo Regalis, & Apostolicus Notarius scripsi, & publicavi de mandato D. Comitis, & D. Marii Episcopi Montis-Viridis, cui ad cautelam suæ Ecclesiæ Montis-Viridis coram testibus subscriptis, unde ad futuram rei memoriam scripsi, publicavi, & signo solito meo signavi, &c.

Locus † signi.

Nos Goffredus dictus Comes suprascripta fateor, & testis fuimus, &c.

Ego Marius Episcopus Montis-Viridis suprascriptis interfui, &c.

Ego Matthæus Episcopus testis interfui, &c.

Ego Jacobus Episcopus Lavelli testis interfui, &c.

Ego Andreas Episcopus Rapollę testis interfui, &c.

Ego Basilius Episcopus Bisantii testis interfui, &c.

Ego Joannes Episc. Laquedoniæ testis interf. &c.

Ego Nicolaus Episc. S. Angeli testis interfui, &c.

Ego Riccardus de Ripa candida Baro interfui, &c.

Ego Rinaldus de Lavello Baro testis interfui, &c.

Ego Riccardus de Bisantiis Baro testis interf. &c.

Ego Sinibaldus miles de Monte Viridi tt. interf. &c.

Ego Magalottus miles de Monte-Vir. tt. interf. &c.

Ego Ægidius de Rocca miles interfui, &c.

Aliud etiam ab eodem Goffrido Comite idem Marius Episcopus ann. 1177. retulit privilegium tenoris sequentis.

In Dei nomine Amen.

Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo nono, regnante Domino nostro Carolo Excellentissimo Siciliæ Rege, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Andegaviæ Provinciæ, & Forchalquerii Comite, Regni verò ejus anno quinto feliciter. Amen. Mensis Novembris tertiadecimæ Indictionis, die vero quinto apud Consiam.

Nos Nicolaus Regalis ejusdem civitatis Consiæ Judex, & testes subscripti ad hoc specialiter vocati, & rogati presenti scripto publico notum facimus, & testamur, quod discretus vir Fr. Petrus honorabilis D. Episcopus Montis-Viridis veniens apud Consiam prædicto die in nostri præsentia constitutus ostendit nobis quoddam privilegium, sive instrumentum Illustrissimi viri D. Goffridi Comitis Andriæ, quod vidimus, & legimus de verbo ad verbum diligenter non abolitum, non cancellatum, non abrasum, nec in aliqua parte sui vitiatum, sed erat sigillo ceræ ejusdem Domini Comitis sigillatum omni vitio, & suspicione carens, & erat per omnia continentiæ talis.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis.

Anno nono gloriosissimi Domini Gulielmi Regis Siciliæ, Apuliæ, & Principatus Capuæ.

Nos Goffridus Comes Andrianus animadvertens calamitatem hujus seculi, & inenarrabilem gloriam æternæ vitæ deliberavi in animo meo cum Dei adjutorio æternas pœnas evitare, & ineffabilem gloriam adipisci per Genitricis Dei auxilium, gratiam consequi valeamus in præsenti, & gloriam in futurum ad præsens legitimam, &

pu-

publicam donationem facio in præsentia venerabilium Prælatorum & nobilium subscriptorum Episcopo Mario Montis Viridis, Proepiscopo S. Mariæ supradicti ejusdem Montis-Viridis vobis, & successoribus vestris in perpetuum sicut accepi à D. Rege de bonis, quæ habeo in Monte Viridi trado vobis, dono & concedo pro anima mea, & parentum meorum in Ecclesia S. Mariæ Episcopo homines Montis Viridis per anuli nostri investimentum, videlicet Joannem Dovem Navidum, & filium ejus, Bisonem filium Nardi, Bonitium filium Joannis Rusi, Nicolaum filium Alfei, Salonem filium Vrsonis de Balsano, Joannem filium Petri Mauritii Gerardini, filium Risardi, Lammum filium Joannis Coridii, Grisonem Golforani Petri Serapii, Leonem filium Falconis, Andream filium Serapii, Georgium filium Gadei de Rocca S. Antonii, Simonem filium Riccardi de Balsano, Binum hominem filium Matthæi della Rocca S. Agathæ, Niessum de Bruurilla cum fratribus filiis, & hæredibus eorum. Insuper dono, & concedo duo molendina in fluvio Aufidi in territorio Cisternæ, & quinque quarteria de terra juxta molendinum cum omni utilitate propria, quæ expediunt pro necessitate molendini, & si fuerint ibi habitatores liberi habeant pascula, & ligna recipient ibi per totam terram nostram, terra culta, & inculta ipsi recipiant necessaria, & si molendina aliqua fortuna fuerint interrupta, liceat ubicunque melius visum fuerit per totam Giscam reædificare absque alia contrarietate, capientes in circuitu homines venientes ad molendinum habeant liberum introitum, & exitum venire, & redire per terram nostram. Reservo nobis, & successoribus nostris, quod gratis macinare possimus. Concedo, ut Episcopus Plaza recipiat de hominibus supradictis, concedo, & do decimam de omnibus bonis, quæ habeo in Monte-Viridi, volo, & concedo, quod habeat herbaggium de terra Ecclesiæ, & possint vendi ligna de nemoribus, & Montibus Ecclesiæ quibuscunque hominibus voluerint. Concedo Judicia hominum de Ecclesia faciat Episcopus, præter criminalia, quæ mortem inducunt, illa verò reserventur Curiæ nostræ. Homines & mulieres de Monte-Viridi liberam habeant potestatem donandi, commutandi, vendendi, locandi bona sua Ecclesiæ mobilia, & immobilia; concedo omnes præsentes Ecclesiæ, & futuros habere in terra nostra semper pascua, ligna, aquam, & omnes utilitates necessarias intus, & extra civitatem per totam nostram terram ire, & redire absque ulla contrarietate: Volo quod Clerici, si vixerint honestè, quod sint liberi ab omni servitio à præsenti pro parte prædicti Episcopi vos, ut legi habeant Ecclesias, & possideant ad suam procurationem. In perpetuum cum omni personali servitio, quod nobis facere soliti fuerant intus, & extra civitatem nostrinis, & opere campi sine omni meo, meorumque hæredum, & successorum. . . . . . . vitare fidelium molestare, & inquietare nullus præsumat. Et ego qui sum Comes, & hæredes successores nostri defendemus præd. Episcopo, nominatos homines cum omnibus rebus eorum omni tempore ab omnib. hominibus, qui aliquid contrarii, vel impedimenti eidem Episcopo facere voluerint, adque stabiliendum, totaliterq; confirmandum hoc concessionis nostræ præceptum jussimus scribere Leonem Notarium Regalem, & nostrum, & omnes donationes, possessiones, & libertates, quas habet Ecclesia ab antecessoribus nostris concedimus, & ratum habemus pro utilitate S. Ecclesiæ ab anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi 1107. mensis Maii die 7. Indictionis X.

Ego Leoregalis Notarius scripsi, & publicavi de mandato D. Comitis Goffredi coram testib. hanc legitimam donationem, & signum feci.

Ego Goffredus Comes Andrianus signum feci.
Ego Riccardus Balbano Baro signum feci.
Ego Riccardus de Ripa candida Baro signum feci.
Ego Asmodeus de Rapolla Baro signum feci.
Ego Rinaldus de Lavello Baro signum feci.
Ego Riccardus de Bisaccio Baro signum feci.
Ego Smaraldus miles de Monte Virido signum feci.
Ego Magalottus miles de Monte Virido signum feci.
Ego Aegidius miles de Rocca signum feci.
Ego Stephanus miles signum feci.
Ego Marius Episc. Montis Viridis signum prop. feci.
Ego Matthæus Episc. Andrius propriè feci.
Ego Jacobus Episcopus Avellinus propriè feci.
Ego Andreas Episc. de Rapolla signum propriè feci.
Ego Basilius Episc. de Bisantia signum propriè feci.
Ego Joannes Episc. Laguedoniæ signum propriè feci.
Ego Nicolaus Episc. S. Angeli Lombardi signum feci.
Ego Lazarus Cantor Montis Viridis signum feci.
Ego Paschalis Surdus Montis Viridis signum feci.
Ego Presb. Riccardus de Carbonaria signum feci.

2 NICOLAUS Montis-Viridis Episc subscripsit Concilio Lateranensi sub Alexandro III. celebrato ann. 1179. II.

3 URSINUS Episcopus Montis Viridis 1265. ex Reg. Neap. Regest. („ *Anno 1261. interfuit* „ *consecrationi Ecclesiæ S. Mariæ Vallis Viridis Bovinæ Diœcesis, ut tom. 8. in Bovinen.*) III.

4 Fr. PETRUS hujus Ecclesiæ Episcopus anno 1269. die quinta Novemb. 13. Indict. supra relata Goffridi comitis documenta à Nicolao Regali Consiæ Judice authenticari petiit. IV.

5 GOBERTUS Montis-Viridis Episc. Judex delegatus Berardi Episcopi Prænestini Apostolicæ Sedis Legati in Regno Neapolitano declaratus in causa, quæ vertebat inter Sinibaldum Episcopum Melphiensem, & Robertum de Juriaco Lavelli Domino anno 1280. ad favorem Episcopi sententiam tulit. Idem memoratur in regest. Regio Caroli II. anno 1291. V.

6 LEONARDUS obiit anno 1348. VI.

7 MATTHÆUS ex Archidiacono Episcopus evasit defuncto Leonardo an. 1348. 3. Kal. Martii ad hanc dignitatem vocatus à Clemente VI. anno Pontif. 6. ut in reg. Vatic. ep. 108. fol. 115. („ *An.* „ *1367. interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Audeni,* „ *de qua in Vigiliensibus.*) VII.

8 FRANCISCUS de Bellantibus nobilis Senensis Jurisconsultus sui temporis clarus, Montis-Viridis evasit Episcopus, ab hac Ecclesia translatus est ad Verulanam, deinde ad Narniensem, tandem mortuus est Grossetanus Episc. in patria anno 1417. Sepultus fuit in Ecclesia S. Dominici, non in Cathedrali, ut 3. tom. in Episcopis Grossetanis dicebamus, de quo in Verulanis Episcopis altum silentium tenuimus, ibi de eo debet fieri mentio suo in loco. Vitam ejus subfascinavit quidam ejus synchronus, quæ extat in emortuali libro Ecclesiæ S. Dominici Senensis, hanc ab erudito viro Isidoro Ugurgerio lib. 7. virorum Illust. Senensium hic exscribamus. VIII.

Reverendiss. inquit, *D. D. Franciscus Joannis de Bellantibus quondam Episcopus Grossetanus, qui semper extitit Catholicus plurimum, & devotus, etiam dum fuit in matrimonio constitutus, qui etiam studio litterarum maximè sacrarum jugiter mancipatus, conversatione regularis, & moribus exemplaris fuit, ut non sæcularis, sed quasi Carthusiensis ab omnibus reputaretur, sanè omni reprehensione egressus suos continuè gubernavit, & rexit. In civitate enim nostra Senarum omnibus affectionibus fuit singulariter acceptus, & gratus, & ab omnibus miro venerabatur affectu. Quem ego vidi in Palatio de prioribus unum, & officia plurima laudabiliter gessit. Fuit etiam Orator per Dominium, ad grandia deputatus frequenter, in quo fuit excellentia speciali insignitus, & aptus, ut potè qui in eloquentia dulcissima rutilabat, & Rhetoricæ suadela dulcedinis Auditorum cunctorum mentes in non parvam convertebat admirationem, & de sua legatione Orator rediens semper honorificentiam peroptatam ad suam reportabat civitatem nutricem. Tandem uxore sua solvente debitum universæ carnis cum filio (de quo supra fecimus mentionem fol. . .) videlicet Dominum Joannem, quem de legitimo susceperat matrimonio, aliis neglectis curæ familiaris negotiis, se Bononiam transtulit. Ubi litterarum studio una cum filio diligenter intendens, quem verbo, & opere animabat; tandem meritis poscentibus præd. Dom. fuit in utroque jure honorabiliter doctoratus, ejusque genitus, videlicet D. Joannes in civilibus tantū Cathedram doctoralem ascendit. Reversus vero de Bononia utriusq; juris Doctor decrevit ordinem clericalem gra-*

dua-

duatim ascendere, prout egit. Et quia erat exemplaris conversationis dono insignitus, scientia claruit, scientia venustissimas, famatam vitæ, quam scientiæ aures implevit omnium in Romana Curia existentium. Quibus currentibus per Romanos Pontifices variis temporibus ad quatuor fuit promotus Ecclesias. Nam primo fuit Episcopus sanctæ Mariæ Montis-Viridis; secundo fuit Episcopus Verulanus, tertio fuit Episcopus Naratensis, quarto & ultimo fuit Episcopus Grossetanus. In quibus Episcopatibus egenorum miseriam corde, & opere semper tulit. Nam multis pauperibus puellis nuptias, & matrimonium procuravit, & ego fui eius minister in pluribus. Egenis alimenta affectuosa miseratione concessit, maxime in tempore caristiæ. Quis queat verbo narrare vestimenta, quæ pauperibus dispensavit? Non enim aliquo modo poterat egentium miserias intueri (tanto pietatis premebatur affectu); pudicitiam semper & honestatem imitatus est. Finaliter confectus senio plurimam venerando, ætatis videlicet 86. annorum, nulla alia corporali passione gravatus, quibus illa ætas venari sarvit, omnia sua, & suorum nepotum prudenter ordinans, quæ maxime sui corporis funeralia cernebant, munitus devotissime Sacramentis Ecclesiæ sacrosanctæ, jornade nimis boram elausit extremam die 6. Julii 1417 Die vero 8. dicti mensis traditus fuit Ecclesiasticæ sepulturæ toto Clero, & populo nostræ civitatis concomitante, & lugente transitum tanti Patris. Sepultus fuit ex opposito ad capellam Crucifixi in Ecclesia Fratrum Prædicatorum de Senis, quam capellam sui antenati construi fecerunt. Quam ipse D. Episcopus præfatus dotavit uno perpetua die sex florenis, quorum tres expendi debent 3. die Maii in festo Inventionis sanctissimæ Crucis, alii vero tres 14. die Septembris in festo Exaltationis sanctæ Crucis præfatæ in pietantia Fratribus fienda. Conventus vero obligatur dictis festivitatibus in præfata Capella solemniter Missam cantare, luminaribus adhibitis consuetis, & paramentis solemnibus, quæ ipse Episcopus dictæ capellæ donavit. Pro cujus salute, & omnium suorum consideratis beneficiis, & suæ intensæ dilectionis affectu apud divinam Majestatem continue preces fratres devote, & frequenter effundere debent. Requiescat in pace. Amen.

A

9 LAURENTIUS in vivis erat an. 1384. Ur- IX.
bano VI. sedente obiit anno 1390.

10 Fr. PETRUS de Rocca argenri Ord. Ere- X.
mitarum sancti Augustini in demortui Laurentii
locum eligitur Episcopus anno 1390. 18. Kal. De-
cembris ex lib. Oblig. Prælat. Sedit satis laudabili-
ter annis 28. Excessit sub Martino V. anno 1418.

11 THOMAS de Tauratio, defuncto Petro, XI.
à Capitulo designatur Episcopus, quem Martinus
V. Pontifex confirmavit 6. Kalend. August. 1418.
Datum Geberis ex lib. Prov. prælat.

12 MATTHÆUS Archipresbyter hujus Ec- XII.
clesiæ successit Thomæ anno 1421. 13. Kal. Ja-
nuar. Excessit anno 1464.

13 VIVIANUS de Vivianis civis Campanien- XIII.
sis, vir doctus, electus an. 1464. obiit anno 1492.
(,, *De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 331.* Mandos.)

14 FRANCISCUS de Oliveto electus an. 1492. XIV.
die 10. Decembris. Obiit 1499.

B

15 Fr. PETRUS Ord. Prædicatorum Regis XV.
confessor successit an. 1499. die 19. Julii. Excessit
anno 1502.

16 Fr. JOANNES de Salerno Ordinis Mino- XVI.
rum præficitur hujus Ecclesiæ Pontifex die 18. De-
cembris 1503. obiit 1506.

17 BARTHOLOMÆUS de Capiteferro Mel- XVII.
phiensis vocatus est ad Episcopatum Montis-Vi-
ridis anno 1506 die 14. Octobris à Julio II. Ponti-
fice. Interfuit Lateranensi Concilio sub Leone
X. anno 1515. Mortalitate vero excessit anno
1521.

18 HIERONYMUS de Caro Barolitanus XVIII
creatus est Episcopus Montis-Viridis anno 1521.
die 13. Martii. Anno vero 1531. 3. Julii habuit Ec-
clesiam Cannensem, fuitque ultimus hujus Eccle-
siæ Episcopus, cum eadem die Clemens VII. eam
perpetuo univerit cum Nazarena de consensu Phi-
lippi Adimari Nazareni Archiepiscopi. Hierony-
mus itaque per obitum Philippi Nazarenus fuit Ar-

C

chiepiscopus, & Episcopus Montis-Viridis, ac
Cannensis, ut supra narravimus.

METROPOLIS SIPONTINA,

Cujus suffraganeus est unicus Episcopus Vestanus.

SIPONTUM, vulgo *Siponto*, Sipus Straboni Plinioque à Sepiis piscibus capiendis, Sypio Pompooio Meiæ, & Ptolomæo, vetusta erat civitas prope littus maris, Diomedis ædificium in saxosa rupe ad Gargani montis radices, nunc vestigia duntaxat antiquæ magnificentiæ ostendens, & Basilicam semirutam, fontemque, unde io civitatis forum aqua derivabat. Hæc Romanorum tempore habitatoribus vacua, deducta eò Colonia restituta est, Junio Brutn. M. Bebio, & M. Helvio an. ab Urbe condita DLXIV. nt scribit Livius lib. 34. Post Rom. ruinam Imperii a Sarracenis tempore Caroli Magni occupata, florentibus eorum rebus, & ipsa floruit, abscedentibus iis direpta, & incensa, eivesque omnea ad internecionem cæsi, & opes in Africam ablatæ. Narrant alii desertæ elvitatis causam fuisse frequeotes terræ motus, quibus ædificia quassata, civesque metu in fugam acti.

Manfredonia, feu novum Sipontum solo sito, & loco paulisper ab antiquo Siponto diversa a Manfredo Rege an. MCCLVI. ad Septentrionale Gargani montis latus saxosn in littore maris, in ipso scilicet Sipontino portu suburbano (cujus Arx antiqua in castro Manfredoniæ adhuc extat) sub clementiori cœlo, inque opportuniore loco ædificata ex ruinis veteris Siponti, Capitanatæ portus prius nuncupata, ut Collenuccioa scribit. Suot qui dicant hic fuisse antiquam urbem Apenestæ, sed hoc Ptolomei tabulæ nooadmittunt; ounc portus causa frequentatur. Hæc urbs habitatur familiis plus mious septingeotis, eircuitus duorum circiter milliariorum, quatuor fere millia ouac continet animarum. Hæc Lautrechio Francisci I. Francorum Regis Duci oppugnanti sua cum acie fortiter restitit, fidemque suam Carolo V. Augusto egregiè probavit: extra urbem portus munitus est, cujus in scalarum gradibus, quibus ad naves descenditur, Bonæ Poloniæ Reginæ pedum vestigia signantur. Elegans satis civitas est pluribus nobilibus familiis inhabitata, in quam sedes Metropolitana Sipontina translata est in Basilica S. Laurentio Sipontino Episcopo dicata, extructaque a Manfredo Rege urbis conditore, una cum magnifico, & regio templo Archiepiscopali Cathedræ destinato (quam Tribunam incolæ vocant & a longè, eminet) nondum completo, & Campana, quæ præ magnitudine agitari non possit, ut Villanus in Chronica auctor est, quæ tamen campana hodie non extat. Multis Sanctorum reliquiis exornatur, præcipuè vero corporibus SS. martyrum Alexandri, Mauri, Flaviani, & Aureliæ, ac brachio ejusdem S. Laurentii, & io ea sacris ministrant Canoniei xvi. è quibus quatuor dignitate eminent, Archidiaconus, Archipresbyter, & duo Primicerii, qui ex Apostolico privilegio usum mitræ habent. Seminarium Clericorum olim à Turcis fuit devastatum. Io hac civitate Parochiales Ecclesiæ preter Cathedralem nullæ sunt, nec Collegiata alia Ecclesia; virorum cœnobia quinque sunt, uoum Cœlestinorum Monachorum, cæteri quatuor Mendicantium, unum nempe Ord. Prædicatorum regio extructo templo Divæ Magdalenæ à Carolo II. reliqui tres Franciscanorum scilicet de Observantia, Conventualium, & Capuccinorum: Sanctimonialium duo suot monasteria, quorum alterum est sub titulo D. Annunciatæ Ordiois S. Benedicti, alterum S. Claræ. Hospitalis domus una, laicorum sodalitia quatuor. In summitate Gargani montis sexto à Manfredonia milliario positum est oppidum S. Angeli, ejusdem Sipontinæ diœcesis, unde mons ipse aliquando S. Angeli ouncupatur. Locus est natura munitus, & rerum ad humanum victum necessariarum copia abundans, præcipue vino rubro pretiosissimo. Hoc olim oppidum ab Angeli Michaelis apparitione nuocupatum Sarraceni diu habitarunt, nec quicquam repugnantibus Christianis, multaque adhuc extant Sarracenorum sepulchra saxo excavata. In hoc S. Angeli oppido visitur sacrum aotrum, sive Eccl. toto orbi celebertima tit. S. Michaelis Arch. nõ manu facta, non humana industria, aut labore excitata, sed divina virtute, ut loci traditio habet in rupe Gargani montis ad templi cujusdam similitudinem conformata est. Aditus io eam patet per portam a Principibus structam, unde Septemtrinnem versus per gradus quinquagintaquinque est descensus, aperturis supernè factis illustris; in imo scalarum est Cœmeterium aperto sub cœlo, indeque per portam æneam patet iogressus in sacram speluncam, antrum horrendum umbrosum solidn in lapide humorem stillante excavatum, in cujus conspectu chorus est quatuor gradibus, reliquo antro sublimior, in cryptæ extremo est ara maxima manu facta, ubi quotid ana sacrificia peraguntur, nec longè hinc abest fons aquas leviter stillans sanandis mortalium corporibus Michaelis Archangeli virtute præstantes. Sunt & duo alia altaria, & oratoria. Pavimentum antri totius candidis, & purpureis è marmore tabulis coostructum est, supra

ipsum vero antrum locus est altissimus arboribus vernans, singulari loci ornamento, cum circum rectæ omnes rupes nudæ, ac ne gramine quidem ipso vestitæ spectentur. Arborum ramis saxa pendent plurima, votivo piorum labore illuc comportata.

Hic ille est locus Michaelis Archangeli apparitioni consecratus, totumque per orbem miraculi causa celebratus, ubi fuit illustris illa ipsius Michaelis Archangeli apparitio Gelasio I. Pontifice anno salutis CCCCLXXXXIII. cujus memoriam Romana & Catholica per totum orbem Ecclesia anniversaria solemnitate concelebrat octavo Idus Maii. Qua die cum in Taurum eo fugientem conjecta à Pastore sagitta in ipsum recidit sagittarium, quo miraculo perterritis Sipontinis post tridui jejunium, & orationem ab Episcopo Sipontino S. Laurentio indictam, Archangelus Michaal admonuit, in sua tutela esse eum locum, eoque indicio demonstrasse, velle se ibi cultum Deo in sui, & Angelorum memoriam adhiberi. Quare Episcopus una cum civibus in speluncam pergens, locum illum divinis officiis celebrare cœpit, ad quem multis subinde miraculis illustratum frequentissima ex tempore esse cœpit Christianorum peregrinatio: siquidem ut cætera interim sileamus, Othonem II. Augustum in Crescentio contra fidem interpositam occidendo ad crimen admissum præsenti jam multo ante Archangeli expiandum Roma ad montem Garganum Michaelis nomine celebrem nudis pedibus sancto Romualdo admonente peregisse, Petri Damiani Cardinalis Episcopi Ostiensis, & gravis eorum temporum scriptor memoriæ prodit, quod in annum Dom. 1001. incidisse Sigoninsscribit. Leo etiam IX. Pont. Max. anno MXL'X. Garganum montem celebrata religionis fama commotus visitavit. Aureum Archangeli Michaelis Patroni simulachrum hoc in loco fuisse olim narrant, cujus loco argenteum collocatum, eoque detracto marmoreum pulcherrimum à Michaele Angelo Bonarota celeberrimo sculptore elaboratum appositum, quod adhuc spectatur. Divinum pensum exolvunt in hoc sacro loco Canonici XVI quos Garganicos vocant, è quibus quatuor dignitate sunt exornati, & Archipresbyter una cum Canonicis animarum curam gerit. Cæterum Garganici Canonici, & incolæ vano prætextu, quod Sipontini Archiepiscopi, sive bellorum fugiendorum causa, sive amœnitate loci oppidum illud aliquando inhabitassent, Archiepiscopali titulo exornari conati sunt, adeoque ita eorum exarsit desiderium, ut Sipontinum Archipræsulem temere Garganicum appellarent, duasque Sedes ad invicem simul unitas deprædicarent; in cassum tamen laborasse à primo eorum conatu docet Alexandri III. Pontificis Max. sententia, quam in Garganicos ipsos jure merito tulit, cum eorum retexisset conatum, abrasum scilicet, vitiatumque ab ipsis Garganicis Eugenii III. privilegium propriis usurpasset oculis. Alexandri judicium Lucius, Cœlestinus, Innocentiusque III. aliique Pontifices confirmarunt, sicque Ecclesiam Sipontinam tantum Archiepiscopalem sedem, eumque esse Sipontinum Archiepiscopum, Garganicos verò Sipontinis subjectos esse Romani censuerunt Pontifices. De qua re mox in ipsa Sipontinorum Archipræsulum serie plura hauriet prudens lector. Cæterum in hac terra S. Angeli una alia parochialis Ecclesia est, Virorum cœnobia tria, Sanctimonialium unum divæ Claræ, xenodochium, & aliqua laicorum sodalitia, familiæ in eo quingentæ, animarum ferè tria millia censentur. Ignorasse Sipontinos Christi fidem, quousque Princeps Apostolorum Petrus Romam petens Sipontum appulisset, Summontes p. 1. lib. narrat, ideoque Ecclesiam Sipontinam antiquissimam esse opus est asserere, & constat ex Concilio Romano sub Hilario Papa celebrato circa annum Dom. CCCCLXV. cui subscripsit Felix Episcopus Sipontinus. Et Felix alter Sipontinus Episcopus vixit Gregorii Magni temporibus, ad quem ejusdem extant epistolæ, ut videre est in ipsius operibus. Interea post aliquot annos à Felicis interitu, cum Longobardi, & Græci inter se ad Garganum montem pro ejus loci possessione decertarent, Longobardi victoria potiti sacram Michaelis specum, & circumcirca regionem diripuerunt anno DCLVII. Constantius verò Constantinopolitanus Imperator anno DCLXIII cùm in Longobardos bellum movisset, Apuliam totam suo subjugavit imperio, eamque penè depopulatus fuit; Vitellianus verò Papa anno DCLXVIII. ipsam Sipontinam Ecclesiam S. Barbato Beneventano Episcopo, suisque successoribus concessit, ut in Actis ejusdem Barbati, tum in litteris Vitelliani ad Barbatum datis legitur, quas recitat Marius Vipera in lib. de Beneventanis Episcopis. Per quadringentos ferè annos Sipontinam Ecclesiam Beneventanis Præsulibus commendatam mansisse docent aliquot Summorum Pontificum diplomata apud eundem Marium, & Anonymi Chronica cœnobii Beneventani S. Sophiæ, qua inter cætera extant donationes Joannis, qui se inscribit Beneventanum, & Sipontinum Episcopum, & Landulphi, qui primus fuit Beneventanus Archiepiscopus, pari modo se intitulat Beneventanum, & Sipontinum Archiepiscopum. Ab anno igitur DCLXVIII. nostræ salutis ad Benedicti IX. Papæ, qui in Cathedra Petri sedere cœpit anno MXXXIV. qui Beneventanæ Ecclesiæ præfuerunt, Sipontini jure merito Præsules censendi sunt. Cæterum Sipontinam Ecclesiam sui juris factam Archiepiscopali dignitate exornasse ipsum eundem Benedictum IX Pontificem, ac Metropolitanam constituisse Paschalem II. dum Vestanum Episcopatum Ecclesiæ Sipontinæ concessit testatur Innocentius III. in bulla ad Sipontinum Capitulum data infra recensenda. Constat ob Siponti interitum translatam in novam civitatem Manfredoniæ Archiepiscopi Sipontini sedem. Unde Sipontini Antistitis nomen hodieque manet, & Manfredoniani.

De Archiepiscopo Sipontino habetur in c. Te referente de celebrat. Miss. in c. a. de adult. in c. Si justos 27. quæst. 2. ubi Gregorius scribit Viteliano Episcopo Sipontino. In libr. Cameræ Apostolicæ quingentorum vigintiocto florenorum Archiepiscopo Sipontino præfixa taxa est, annuus verò census Archiepiscopalis mensæ bis mille, ac quingentorum ducatorum monetæ illarum partium censetur. Binas domos Archiepiscopales habet Archipræsul, quarum altera olim per Cardinalem Comenem Archiepiscopum in civitate Manfredonia propè Metropolitanam condita, altera ad delitias in terra Montis S. Angeli Garganica antiquitus nuncupata, sita est. Diœcesis Sipontina est circuitu circiter milliariorum nonaginta. Decem oppidis constat, quibus totidem præsunt Archipresbyteri. Erant in hac diœcesi virorum cœnobia decem, & octo, Sanctimonialium duo, Abbatiæ verò commendari solitæ tres, nimirum S. Leonardi Ord. Theutonicorum ditissima annui redditus vigintimillium aureorum, S. Mariæ de Pulsano S Benedicti instituti, tertia S. Joannis in Lamis Ord. Cisterciensis, cui subest in temporalibus oppidum S. Marci. Clerus totius diœcesis constat Archipresbyteris undecim; populus animabus 25. M. Provincia quinque Episcopales sedes olim complectebatur, nempe Melphien. Monopolitanen. Rapollanen. Trojanen. Vestanen. à quibus præter Vestanam exemptio prætenditur, ut propterea synodus Provincialis celebrari non possit. De Episcopis Trojanen. Melphien. Monopolitanen. egimus in primo tomo, de Rapollanis ibi non egimus ex lapsu memoriæ, agemus hic post Vestanos, ut suo aliquando restituantur loco, nempè post Melphienses in primo eodem tomo. Porrò hujus Ecclesiæ Præsules à nobis ex variis monumentis collecti sequentes sunt.

A D D I T I O.

(„ ***Sedes Metropolitana Sipontina in novam civitatem*** (Manfredonia vulgò) ***translata S. Lau-***

rentio Sipontino Episcopo, & Sipontinorum præcipuo patrono sacra est: eique inserviunt 4. dignitates cum privilegio utendi mitra, annulo, & podiis; Archipresbyter insuper Crocciæ usum habet. His adduntur 12. Canonici, 4. Mansionarii, unus Ostiarius, qui Abbas intitulatur, aliique presbyteri, inferioresque Clerici. Præbendæ Theologalis, & Pœnitentiaria adhuc desiderantur, quas Eminentiss. Card. Ursinus supplevit inducto regulari viro, pro eodem annuo attributo stipendio 30. ducatorum. Ejusdemque opera pro ipsius primarii templi fabricæ reparatione assignatus est census annuatim solvendus Duc. 203. Archipresbyter totius civitatis animarum curam habet, quæ omnes computantur ferè bis mille sexcentæ in familiis 735. coalescentes. Intra mœnia Virorum cœnobia quatuor sunt, & duo sanctimonialium. Extra civitatem extant Capuccini, & Observantes. Seminarium clericorum postrema Turcarum invasione sublatum restitutum fuit omninò ab Eminentiss. Ursino, & in eo adnumerati fuere 24. alumni, cujus pariter solertia emersit Xenodochium pro infirmis, & peregrinis, mons Pietatis, & Mons frumentarius. Diœcesis est circuitus fere milliariorum 90. & hæc oppida, seu terras comprehendit, in quibus omnibus Archipresbyteri sunt: Monte Gargano, Ischitella, Peschici, Rodi; Rignano, Caspino, Vico, Cagnano, S. Gio. Rotondo: & in his connumerantur animæ circiter 15. mille. Archipresbyteri omnes die 7. qualibet anniversaria Februarii S. Laurentio sacra coram se sistunt Archiepiscopo in Metropolitana Ecclesia, eique publicè obsequium præstant, & obedientiam, suntque 33. præter eum Cathedralis, quorum plurimi titulares sunt. Hujus mensæ redditus annui computantur ejus monetæ duc. 3500. in lib. Rom. Cancel. taxantur fl. 520. De Sipontinis Episcopis novissimè scripsit Pompejus Sarnellius, nunc meritissimus Vigiliarum Antistes, è quo emendatiorem hanc seriem damus.

I. „ S. JUSTINUS Siponti nobilis civis, & septimus Dux Tiberio Claudio Imperium orbis occupante. Hic tum Græcis, tum Latinis litteris scientissimus, veluti alter Areopagita Dionysius, ex solis defectu effusum tenebris conspiciens orbem, terramque tremore ingenti concussam, ex quo discissi etiam sunt lapides ipsius Garganici montis, animo irrequietus perpendens, quid hoc portenderet, intellexit tandem à D. Petro, cum Sipontum advenit Romam progressurus, id præter omnem naturæ ordinem evenisse, quia tunc temporis momento Author naturæ dei filius factus homo passus fuisset. Edoctus igitur à tanto Magistro se mancipium Crucis dixit, & sacris lymphis conspersus primus Sipontinis Episcopus attributus est ab eodem Petro an. Christi 44. Justinus igitur, signato ovili suo divini Salvatoris tessera, opus condjuvante S. Oronzio Lyciensi in eadem sorte primo Episcopo, & martyre, sacellum statuit Deo, ejusque parenti Virgini prope ipsam urbem, cujus excolendam adhuc in terris conversantem sacram imaginem penicillo, ut fertur, S. Lucæ expressam fideli populo exposuit. Hanc devotissimam ædem nuncuparunt Fideles S. Mariam Majorem; temporum turbine quassatam innovarunt posteri in proximiori loco erecto templo eidem, quod Archiepiscopus Card. Gymnasius ornavit tabula ipsa SS. Virginis decentissimè ibidem collocata, & vocatur nunc S. Maria de Siponto, accedente demum solemni consecratione per manus Fr. Vincentii Mariæ Cardinalis Ursini Archiepiscopi Justinus verò quievit in pace die postrema Decemb. an. C. 111. sepultus in sua Ecclesia, ubi in plumbea capsula ejus asservantur reliquiæ. De eo sacræ Sipontinæ tabulæ, Ferrarius in Catalogo SS. Italiæ ad eamdem. Acta periere, cum cesserunt Turcarum prædæ pretiosiora Siponti. Sarnellius.

„ N.... cujus nomen in cœlo describitur huic gregi immediate post Justinum præfuit, suumque populum collectis eleemosynis plurimum juvit pro militaribus, aliisque stipendiis solvendis. Ipse verò ad cœlos rapitur circa an. 132. de quo agunt hujus Ecclesiæ monumenta. Vacavit hæc sedes annos sex. Sarnellius. II.

„ N..... civis, & Episcopus Sipontinus an. 138. urgente persecutione dum sacri libri flammis traduntur, ipse viva Spiritus S. Bibliotheca publica, & privata concione oves instruit, & sanguine effuso doctrinæ suæ testimonium dedit an. 194. Annorum deinceps spatio 72. vel in orbitate mansit pastorum grex iste, vel eorum periit omnis memoria. Sarnellius.) III.

1 N. (1) . . . Episcopus erat Sipontinus sub Maximiliani sævissima persecutione: nomen tamen ignoratur. Is præceptor fuit S. Justini Sipontini Presbyteri, qui una cum fratribus suis Florentio, & Felice, cum Justa virgine pro Christo in Aprutio vitam consumpserunt, quorum Acta in Episcopis Theatinis retulimus. IV.

(„ S. EUSANIUS nobilis Sipontinus, qui furente adhuc in Christianos persecutione sacro baptismate conspersus, & sacerdos ordinatus in abditiori montium spelunca septennium eremiticam vitam duxit, cujus fama cum divulgata esset ob vitam mortuo restitutam, cleri, populique conclamantibus votis Leoni suffectus statim est. Sed cœlesti ductus impulsu comitantibus Theodoro presbytero, ejusque fratre germano, atque Gratula sorore cum Theodosia collactanea, & Domitiano discipulo, quem à mortuis suscitaverat, in Samnium abiit, Furconiumque perveniens ad excolendam in iis populis fidem, concivium recenti sanguine purpuratam. Ibi Theodosia, & Gratula in Virginitatis cœlesti vinculo electis Romam ad summum Pontificem cum sociis venit, ubi Apostolica expeditione munitus, & Apostolorum principis monitu omnes suffultus, ipse Furconium rediit, Theodorus Cajetæ substitit. Gratula, adstante Eusanio, sanctissimè obiit, quam & ipse ad æthera secutus est die 9. Julii, an. 300. de quo agit Ferrarius ad eam diem, quem etiam martyrii laureola in notis dignum dicit. Theodorum Episcopali infula, & effusione sanguinis decoratum in sede Cajetana scribit Sarnellius. Consulat lector, quæ enunciavimus de Episcopis Cajetanis: hos nonnisi posterioribus sæculis emersisse arbitramur, neque de hoc Theodoro in tabulis illius Ecclesiæ aliqua mentio habetur: quod si in ejus regimine martyrii gloria purpuratus fuisset, nostem ignorantiæ non transfigeret in ejus diptycis. Sed & Eusanius, de quo egimus, ita acclamatus ab universo fidelium cœtu, absens semper, & nunquam inauguratus nomen tantum gessit Episcopi Sipontini, & hos inter Antistites cooptandus ob summam in eum gregis venerationem, qui ab alterius electione abstinuit, donec ipse vixit. V.

„ N...... delato nuncio obitus Eusanii an. 300. alter adlectus, cujus nomen ignoratur. Hic statim plurimis ex clero, & populo comitantibus Furconium adiit, corpus inde S. Eusanii Sipontum delaturus die 25. Junii 301. Sed Furconiensi plebe resistente, ab ipso etiam S. Eusanio in somnis admonitus fuit, quo velles apud Furconienses recondi, cœlestis flammæ radio locum indicans; ubi sacra illicò emersit ædicula, & in ea devotissimè à Sipontino Præsule reclinatum: & his peractis ad suum rediit ovile. Exinde propè Furconium Domitianus Eusanii discipulus, Theodosia Collactanea ejusdem, & Agia virgo Furconiensis post multa pro Christi nomine tormenta martyrii coronam acceperunt; quorum corpora secus illud S. Eusanii deposita sunt, & innumeris inde miraculis prodeuntibus, supplici advenienti populo ut locus conquiescendi esset, oppidulum ibi substructum fuit, quod VI.

(1) Leo ille est Sipontinorum Pontifex, à quo suam exorditur seriem Ughellus ejusdem tamen ignorato nomine, quod se decerpsisse inquit laudatus Sarnellius ex antiquo membranaceo Ms. Bovinensis Ecclesiæ sanctitatis titulo pronotatum. Hac sede fulgebat an. 286. quievit in Domino an. 299. ut enarrat idem Sarnellius.

,, quod S. Eusanii appellarunt, vulgò S. Sano. Nec minor ergo ipsum apud Sipontinos religio fuit, eodem tempore, ejusdemque in honorem templo excitato ab Episcopo, qui in pace quievit an. 333.

VII. ,, N. . . . . cujus & nomen in tenebris latet, dignus successor adscitus est an. 333. Oratorium substruxit in valle Daunia, quæ nunc S. Orontii nuncupatur, in obsequium ipsius S. Orontii Episcopi, & m. Lyciensis. Plenus meritis decessit an. 380. vacuitque hæc sedes annis 5.

VIII. ,, N. . . . subsequitur an. 385. Sipontinæ Cathedralis presbyterum & Archidiaconum ordinavit Felicem Felicis Sipontini Ducis filium: in Episcopali honore functo, & diutissime traducta vita ad cælos evolante, incertum quo anno. Sarnellius.)

IX. a FELIX Sipontinus Episcopus primus cujus nomen extet, qui interfuit Romano Conc. sub Hilario Papa an. D. 465.

(,, S. Felix de . . . disciplina, & Archidiaconus, ejusque successor Rom Conc. interfuit an 465. & proxime sequenti esse desiit, de cujus obitu legitur in Breviario hujus Ecclesiæ: Felix Sipontinæ Ecclesiæ sanctissimus obiit Episcopus: & diu populus Sipontinus absque Pastore fuit. Ea interim Faustus Archidiaconus Vicarius à Clero electus sacrorum curam gessit. Ea enim erat hisce temporibus rerum confusio exterarum Gentium barbarice irruente furore, ut irruptioni Ostrogothorum cesserit Sipontum, atque prævalente Arianorum potentia abstinuit Clerus iste ab Episcopi electione, vel Catholicæ injuriosa ac evenisset. Demum Zenonis imperium cum in Oriente illuxisset, ejus a Sipontinis implorato auxilio per ipsum Archidiaconum Faustum Oratorem ad eumdem ablegatum Laurentium, quem mox enumerabimus, agnovere Pastorem. Sarnellius.)

X. 3 S. LAURENTIUS a Sipontinus Episcopus Zenonis Imperatoris consanguineus, virtute clarus, sanctitate conspicuus sub Gelasio I Papa claruit an. 493. quando S. Michael Archangelus in monte Gargano apparuit, ac altaria templi eidem Archangelo dicati cum aliis Episcopis consecravit. Ejus dies festus celebratur à Sipontinis 7. Idus Februarii, ejusque lipsana à veteri Siponto in novam Metropolitanam ejus nomini dicatam transtulerunt. De eo legitur in veteri Mf. Sipontinæ Ecclesiæ breviario, eum è Constantinopoli ad sedem suam venisset secum multa Sanctorum lipsana detulisse, & in Cathedrali recondidisse, inter quæ celebrantur Mamilla S. Agathæ martyris, & os brachii S. Stephani Protomartyris, unde hymnus in ejus honore.

a De quo Act. SS. Februarii tom. [illegible] & fusius Sarnellius de Episcopis Sipont. p. 19.

Laurentius Bizantio
Pius recedens, munera
Petit, peroptat, impetrat,
Ductique sacra Martyrum,
Mamilla fertur Agathæ,
Divique Prothomartyris
Os Brachii.

Laurentius ipse Sipontinorum piis adjutus eleemosynis, in honorem S Petri Apostoli, qui Sipontinam civitatem ad Christi fidem convertit, templum ædificavit, altaria duo, unum in Beatissimæ Virginis Mariæ, alterum S Joannis Baptistæ honorem consecravit, assistentibus sanctis Episcopis Richardo Andriensi, Pelagio Salpensi, Eutychio Teanensi, Joanne Rubensi, Sabino Canusino, Austerio Venusino, & Rogerio Cannensi, in cujus vita legitur, quo cum omnes isti sancti Præsules pedibus Garganum montem ascenderent, præ nimio calore, ne fatigarentur benignissimus Deus, intercedente Michaele Archangelo, misit quatuor Aquilas eximie magnitudinis, e quibus duæ expansis alis velut umbraculum sanctis Episcopis serviebant, alteræ duæ jactu alarum suavissimam excitabant auram ante eos: at ubi ventum fuit ad fastigium montis, disparuerunt non sine ipsorum sanctorum magna consolatione. Pauca hæc de Laurentio habent acta, præter ea, quæ de ipso memorantur in legenda apparitionis S. Michaelis Archangeli. Hanc placuit hic ex Codice Bibliothecæ Vaticanæ desumptam verbatim recitare, tametsi nuper Neapoli impressa legatur.

Legenda Principis Angelorum.

Memoriam B Michaelis Archangeli toto orbe venerandam, ipsius & ope conditam, & consecratam nomine demonstrat Ecclesia, quæ non metallorum fulgore, sed privilegio commendata signorum, vili factu schemate, sed cælesti prædita virtute, utpotè, quia fragilitatis humanæ memor Archangelus è cælo veniens, ad promerendam ibi mortalibus, supernorum societatem propria sibi manu condere dignatus est, vertice siquidem montis excelsi posita de corpore ejusdem saxo speluncæ instar præcavata ostenditur. Est autem locus in Apuliæ finibus, ubi inter sinum Adriaticum, & montem Garganum civitas Sipontus sita est, qui à mænibus civitatis ad duodecim millia passuum erectus in cacumine supremo Beati Archangeli, quam præfatus sum gestat Ecclesiam. Hunc mortalibus hoc modo cognitam.

Erat in eadem civitate vir prædives quidam nomine Garganus, qui ex eventu suo Montis sibi vocabulum indidit, hujus dum pecora quorum infinita multitudine pollebat, passim per diversa montis latera pascerentur, Contigit Taurum armenti gregis consortia spernentem, singularem incedere solitum, ad extremum redeuntibus pecoribus domum non esse reversum, quem dominus collecta servorum multitudine, per devia quæque requirens, invenit eundem in vertice montis foribus cujusdam assistere speluncæ. Itaque permotus, cur solivagus incederet, arrepto arcu, appetit illum sagitta toxicata, quæ velut venti flamine retorta, eum, à quo jacta est, mox reversa percussit. Turbati cives, & stupefacti qualiter res fuerit effecta, non enim accedere propius audebant, consulunt Episcopum Laurentium, quid facto opus sit, qui indicto jejunio triduano, à Deo, monuit esse quærendum.

Quo peracto S. D. Archangelus Episcopum per visionem alloquitur dicens. Jam bene fecisti, quod homines latebat, à Deo quærendum decernens misterium, causam videlicet hominis suo telo percussi. Sciatis autem hoc mea gestum voluntate, ego enim sum Michael Archangelus, qui in conspectu Domini semper assisto, locumque hunc in terris incolere, tutumque servare instituens, hoc volui probare indicio omnium, quæ ibi geruntur, ipsiusque me loci inspectorem esse, atque custodem. His revelationibus compertis consuetudinem fecere cives, hic Dominum precibus, sanctumque deposcere Michaelem, duas ibi quidem januas cernentes, quarum una australis, quæ & major erat aliquot gradibus in Occasum vergentibus adiri poterat. Sed ne ultra cryptam intrare ausi, præ foribus quotidie orationi vacabant

Inter hæc Neapolitani paganis adhuc ritibus oberrantes, Sipontinos, & Beneventanos, qui circiter quinquaginta millibus à Siponto distant, bello lacessere tentant, qui Antistitis sui monitis edocti triduo petunt inducias, ut triduano jejunio liceret, quasi fidele patrocinium sancti Michaelis implorare præsidium quo tempore Pagani ludis circensis falsorum invitant auxilia Deorum. Ecce autem nocte ipsa, quæ belli præcederet diem, adest in visione sanctus Michael Antistiti, PRECES DIXIT EXAUDITAS, VICTORIAM SPOPONDIT AFFUTURAM, ET QUARTA DIEI HORA BELLO PRAEMONET HOSTIBUS OCCURRENDUM. *Læti ergo mane, & de Angelica certi victoria dominico redacti spiritu, obviant Christiani paganis. At in primo belli apparatu, Garganus immense tremore concutitur. Fulgura crebra volant, & caligo tenebrosa totum montis cacumen obducit. Impleta prophetia, quæ Dominum laudans ait Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis.*

Fugiunt itaque Pagani partim ferro hostium, partim igniferis impulsi sagittis: & Neapolim usque sequentibus, atque extrema quæque cædentibus adversariis, mænia tandem suæ urbis moribundi subintrant Qui autem evasere periculum: comperto quod Angelus Dei in adjutorium venerit Christianis (nam & sexcentos ferè suorum fulmine videbant interemptos) Regi Regum Christo continuo colla submittentes, armis induuntur fidei, cumque domum reversi victores vota Domino gratiarum ad templum referunt Archangeli, vident more juxta januam Septentrio-

na-

nalem, quam prædixit, juxta posterculam pusillam, quasi hominis vestigia marmori arctius impressa, agnoscuntque Beatum Michaelem hoc presentiæ suæ signum voluisse monstrare. Vbi postea culmen appositum, & altare impositum, ipsaque Ecclesia ob signa vestigiorum Apedanea est vocata.

Multa namque dubitatio erat inter eos, quid de loco agerent, & si intrare, vel dedicare Ecclesiam deberent, unde collatione facta, ad Meridiem loci illius B. Petri Apostolorum Principis nomine condunt Ecclesiam, & dedicant, in qua etiam Beatæ semper Virginis Mariæ, sanctiq; Joannis Baptistæ altaria statuunt. Tandem Antistes salubri reperto consilio, Gelasium Romanum Episcopum, quid de his agendum sit per nuncios sciscitatur. Qui tunc fortè erat in Monte Socrate quinquagesimo ferè milliario à Romana Vrbe distante, quem incolæ sancti Silvestri cognomine vocant, eoque & ipse ibi quoadam exulans pro fidei persecutione delituerat tulia mandata remittit. Si hominis est illam dedicare Basilicam eo maximè die, quo victoria data est, fieri oportet: sin autem sancto provisori loci placuerit, eodem præcipuè die illius in hoc voluntas est quærenda. Hoc ergo tempore imminente agamus ambo triduanum cum civibus nostris jejunium, sanctam Trinitatem rogantes, ut munera, quæ per summum suæ Sedis ministrum conferre dignatus est, ad certum usque finem perducat. Factum est, ut dixerat Antistes.

In nocte vero constituti jejunii suprema Angelus Domini Michael Episcopo per visionem apparens ait. Non est, inquit, vobis hanc, quam ego ædificavi dedicare Basilicam, ipse enim qui condidi, etiam dedicavi. Vbi sana panduntur, ibi peccata hominum dimittuntur, hæc est enim domus specialis, ubi quæque noxialis actio diluitur. Vos tantum intrate, & me assistente patrono, precibus locum frequentate, & te quidem cras ibidem Missas celebrante juxta morem populus communicetur. Meum autem erit ostendere quomodo per memet locum sacraverim illum. Adveniunt manè cum oblationibus, & magna instantia precum intrant Regiam Australem. Et ecce longa porticus in Aquilonem porrecta, atque illam attingens posterulam, extra quam vestigia marmori ut diximus, impressa. Sed priusquam huc perveniant, apparet ad Orientem basilica pergrandis, ad quam per gradus ascenditur: hæc cum ipsa porticu sua, quingentos fere homines capere videtur. Altare venerandum, rubroque contectum palliolo prope medium parietis Meridianum ostenditur. Erat autem ipsa domus angulosa, non in more operis humani parietibus erectis, sed instar speluncæ perupsit, & sæpius eminentibus asperata scopulis. Culmine quoque diversæ altitudinis, quod hic vertice tangi, alibi manu vix possit attingi. Credo docente Archangelo Deum, non ornatum lapidem, sed cordis quærere, & diligere puritatem. Vertex verò Montis extrinsecus partim quernea silva tegitur, partim virenti planitie dilatatur. Missarum itaque celebratione completa, magno attoniti gaudio, quique redierunt in sua. Episcopus autem delegato ministrorum, cantorum, sacerdotumque officio, & mansione constructa omnem ibidem quotidie Psalmorum, Missarumque cursum, congruo præcepit ordine celebrari. Nullus autem illuc nocturno est tempore ausus ingredi; sed aurora transacta matutinum ibidem decantans & hymnos.

En ipso autem saxo, quo sacra contegitur ædes ad Aquilonem altaris, dulcis, & nimium lucida guttatim aqua dilabitur, quam incolæ stillam vocant. Ob hoc, & vitreum vas ejusdem receptui præparatum argentea pendet catena suspensum, morisque est populo communicato, singulos ad hoc vasculum ascendere per gradus, donumque cœlestis degustare liquoris, nam & gustu suavis est, & tactu salubris. Denique nonnulli post longas febrium flammas, hac hausta stilla, celeri confestim refrigerio potiuntur salutis. Innumeris quoque, & aliis modis ibi, & crebro sanantur ægroti, & multa, quæ Angelicæ licet potestati gerere miracula comprobantur, maximè tamen ejusdem diei natalis, cum & de provinciis circumpositis plus solito confluens turba recurrat, & angelicæ virtutis major quodammodo credatur adesse frequentia, & quod spiritualiter dixit Apostolus, corporaliter agi videatur, quod Angeli sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis in Christo Jesu Domino nostro, qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit & regnat per immensa sæculorum sæcula. Amen.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi quadringentesimo nonagesimo tertio; octavo die mensis Maii, Indictione decimaquarta facta est inventio cœlestis Basilicæ mirifici, & gloriosissimi Principis Michaelis Archangeli in monte Gargano sedente Gelasio I. Beatissimo Romano Pontifice, ac Imperatore Zenone piissimo Imp. Constantinopolitano.

Annus, quo ad cœlum evolavit Laurentius desideratur, *a* quemadmodum qui præfuerint post ipsum in Sipontina Ecclesia spatio centum annorum prorsus latent.

a Deceffit Felix 508 ex tabul. hujus Ecclesiæ.

(„ *FELIX II. sedit ann. 546. quo præsule Gothorum,* XI.
„ *& Longobardorum sævitiam sensit Sipontum. Longiori tempore hanc rexit Ecclesiam, & desolatam Canusinam à M. Gregorio sibi commendatam habuit, ut ex lib. 1. Epist. currente Indict. 9. severiori dignum censura eundem corripuit idem Gregorius, quod ejus nepos stuprum commisisset, patrui quasi potentia suffultus: quod insuper non redimeret suæ Eccles. Clericum ab hostibus raptum, & detentum, & Ecclesiæ bona dilapidaret: quare duobus missis tabellionibus res omnes mobiles fecit describere, ut ex 2. par. lib. 2. epist. 40. 41. 42. & l. 3. epist. 17. Obiit Felix bonus pastor, & sanctè emendatus an. 594. humatus in sua Cathedrali.* Sarnellius.)

4 VITELIANUS (*1*) Sipontinus fuit Antistes XII.
an. 597. ad quem scripsit Gregorius lib. 7. epist. 9 Indict. 1. ipse verò subscripsit privilegio ejusdem Pontificis Ecclesiæ S. Medardi Suessionensis elargito.

5 FELIX *b* Episcopus Sipontinus vixit eodem Gregorio Papa sedente an. 596. qui Cannensem eidem commendavit Eccl. ut in ep. 51. lib. 1.

b De quo supra ante Vitelianum.

(„ *RUFINUS huic gregi præerat an. 649. quo Late-* XIII.
„ *ranensi Concilio præsens fuit. Post Rufinum nulla ulterior habetur Sipontini Episcopi memoria. Iis siquidem temporibus nonnisi miserandus erat Sipontinorum status Slavis, Sarracenis, Langobardis, & ipso demum impio Constante Imperatore irruentibus, & deprædantibus, quid nisi militaris furor, & rerum confusio prævalebat? Eversa civitas, cives sui dispersi, seu gladio necati, profugi Sacerdotes, & in cavernis delitescentes. Quare ne dispersa oves sine Pastore errarent, Sipontinam Ecclesiam Beneventanæ univit Vitalianus Papa: & perduravit hæc unio tertium usque in quartum se evolvens seculum. Præsulum nomina, & Præsulatus annos hic indicabimus numerandi ordine servato Sipontinorum: præclariora verò eorum gesta exponemus in magis pura, & emendata Beneventanorum serie.* Lucentius.)

6 S. BARBATUS 33. Episcopus Beneventa- XIV.
nus à Vitaliano Papa curam Eccl. Sipontinæ suscepit ann. 668. præfuitque huic Ecclesiæ ad mortem usque, ut Beneventanus Antistes, & Sipontinus dictus sit, de quo in Beneventanis Præsulibus plura ex Marin Vipera Beneventano, ubi diploma Vitaliani leges, quo Vitalianus Sipontinum Episcopatum cum Ecclesia Beneventana univit. („ *Obiit* „ *an. 682. 19. Febr.*)

7 ADERICUS Episcopus Beneventanus, & XV.
Sipontinus anno Dom. 700.

(„ *TOTO præerat an. 733.* Lucentius.) XVI.

8 AMBROSIUS, Beneventanus Episcopus, XVII.
& Sipontinus an. 748.

(„ *Cæsarius (errat Vghellus dum hunc Ambrosium* „ *appellat) jura dicebat anno 743. quo anno (non* „ *autem 748.) Concilio Romano sub Zacharia Papa* „ *habito interfuit.* Sarnellius.)

9 JOANNES Beneventanus Episcopus & Si- XVIII
pontinus 751. *c*

c 748.

(1) Hujus Vitaliani obitum rejicit in laudata Chronologia Sarnellius in an. 598. & alterum immediate enumerat Vitalianum, quem etiam Vitulinum dicit ex subscriptione privilegii S. Medardi Suessionensis, quod cordatiores ut fictitium explodunt, eique attribuit longissimos regiminis annos 60. & post ipsum 5. annorum secuto interregno S. Barbatum enunciat Sipontinum simul, & Beneventanum Archiepiscopum. Sed pace tanti viri nil est, quod nos urgeat in plures Vitalianos abire, & alterum tam longo annorum decursu huic sedi affigere, cum ex Concilio Lateranen. contra Monothelitas à Martino I. coadunato ex 105. Episcopis an. 649. Rufinus Sipontinæ Ecclesiæ Episcopus unus fuerit ex patribus, qui proximè post Joannem Tarentinum eam hæresim damnavit. Æquo loci igitur ordine post unicum Vitalianum ipse Rufinus in hac sede effulgeat. *Lucentius.*

XIX. 10 DAVID Episcopus Beneventanus, & Sipontinus 764. *a* anno 14 sui Episcopatus, Abbatissæ Auflodæ monasterii S. Mariæ de Locosano in Monte-Marrano Ecclesiam S. Felicitatis concessit, cujus documenti initium est in Chron. S. Sophiæ Beneventi. *Ego David Episc. servus servorum Episcopus sanctæ Beneventanæ, & Sipontinæ Ecclesiæ anno Episcopatus nostri quartodecimo. Episcopali auctoritate, &c.* Integrum damus in Beneventanis Præsulibus.

a Post an. 769. Vide Ughellum in Beneventanis n. 8.

11 DANS *b* earundem Sedium Episcopus fuit 780.

b Hic idem cum superiori.

XX 12 GUINUS *c* an. 825. Beneventanam, & Sipontinam regebat Ecclesiam. (,, *Obiit* 832.)

c Al. Garinus.

XXI. 13 URSUS electus sub Gregorio IV. Papa, (,, *an.* 833. *desiit* 845.)

XXII. 14 JOANNES hujus nominis III. fuit Episcopus Beneventanus, & Sipontinus an. 845. (,, *Fato* ,, *cessit* 852.)

XXIII 15 CAROLUS post Joannem creditur has Ecclesias rexisse [,, *ab an.* 852. *ad* 868.)

XXIV 16 JOANNES IV. Beneventanam, & Sipontinam regebat Ecclesias an. 868. (,, *excessit* 875.)

XXV 17 AYO vivebat ann. 875.

XXVI 18 CONSERVATUS Ecclesiis Beneventanæ, & Sipontinæ præerat an. 886.

XXVII. 19 PETRUS anno 894.

XXVIII. 20 VALDEFRIDUS post Petrum ajunt præfuisse iis Ecclesiis. (,, *ab an.* 908. *ad* 911.)

XXIX. 21 JOANNES V. Episcopus Beneventanus, & Sipontinus creatus est 914. *d* ann. prodit Idem Anonymus auctor Chron. cœnobii sanctæ Sophiæ Beneventi, cujus exemplar m. s. habemus excerptum è veteri codice Bibliothecæ Vat. ita in cap. 1. 6. partis de Ecclesia sancti Martini in civitate Bivini condita, quam intuitu Petri Clerici conditoris immunem declaravit ab Episcopali jurisdictione. *In nomine,* inquit, *Domini Salvatoris nostri Jesu Christi, anno XV. Imperii divorum nostrorum Romanorum Constantini, ac Christophori magnorum imperatorum, & XI. anno D. Landolphi Antipati Patritii, & Principis, & D. Atenulphi eximii Principis mense Februario, prima Indictione, necnon XII. anno Joannis vener. Episcopi quando favente Deo Beneventanæ, & Sipontinæ Ecclesiæ Antistes consecratus est. Nos Joannes in præfatæ sanctæ Dei Genitricis Mariæ sede, &c.*

d 914.

Annus 12. Landulphi Principis, & ordinationis Joannis Episcopi est annus salutis 914. Atenulphus primus, teste Herimperto, obiit anno 924. cui successit Athenulphus II. & Landulphus ejus filii in Principatu Beneventano anno primo Joannis Episcopi.

XXX 22 VINCENTIUS successor Joannis ann. 954.

XXXI 23 LANDULPHUS anno 957. cui Otho Imp. ann. 967. donavit castrum S. Angeli in Gargano, eamque Ecclesiam eidem confirmavit Id. Febr. Ind. 6. Privilegium indicat Vipera, sed non recitat. (,, *Obiit an.* 983.)

24 MALDEFRID *e* ultimus Beneventanus, & Sipontinus Episcopus anno 967. successor Landulphi.

e Hic ultimus est, ut dicitur in Beneventanis.

ARCHIEPISCOPI
BENEVENTANI,
ET
SIPONTINI
SIMUL.

1 LANDULPHUS *f* anno 969. à Joanne Papa XIII. Beneventanæ, & Sipontinæ Ecclesiæ ordinatus est primus Archiepiscopus scripto diplomate, cujus initium: *Joannes Episcopus servus servorum Dei. Dilectissimo nobis Landulpho venerabili Beneventanensi, & Sipontinæ S. Ecclesiæ, & modo per nostræ auctorit. Apostolicæ concessionem Archiepiscopo, Cum certum sit, &c. Dat. 7. Kalend. Junii an.* 969. Integrum documentum habetur in Beneventanis Episcoporum serie apud eundem Viperam. Ejus ordinationis anni meminit Chron. sanctæ Sophiæ par. 6. capit. 2. in hunc modum. *In nomine Dei Salvatoris nostri Jesu Christi Domini æterni, anno 32. Principatus D. Pandulphi eximii Principis, & 16. anno Principatus Dom. Landulphi gloriosi Principis filii mense Martio, 3. Indictione, necnon & 6. anno Domini Landulphi venerabilis Episcopi, quo, Domino favente, Beneventanæ, & Sipontinæ Ecclesiæ Archiepiscopus ordinatus est. Nos Landulphus, &c.* Annus sextus Archipræsulatus Landulphi incidit in annum sal. 975. indict. 3. qui fuit trigesimus secundus Pandulphi Beneventani Principis.

f Hic idem cum Landulpho supra relato.

2 ALON *g*, aliis AZON fuit Beneventanus, & Sipontinus Archiepiscopus anno 984. XXXII.

g Seu Alo.

3 ALFANUS anno 998. XXXIII.

4 ALIX *h* sub Sylvestro II. anno 1000. quo Præsule anno 1001. Otho Imper. montem Garganum adiit, & sacrum specum Michaelis invisit.

h Hic idem cum Alone supradicto.

5 MUNDUS anno 1009. XXXIV

6 ALFANUS II. vixit anno 1012. XXXV.

(,, *Alfanus alter, superioris nepos Alfani, & post* ,, *Mundum successor an.* 1011. *dum utriusque gregis* ,, *habenas moderaretur, placuit Romano Pontifici* ,, *Benedicto IX. seù VIII. proprium Sipontinis Ar-* ,, *chipræsulem tribuere in obsequium S. Michaelis Ar-* ,, *changeli attributis eidem suffraganeis Melphiensi,* ,, *Trojano, Monopolitano, Rapollano, & Vestano;* ,, *postmodum adiecto à Paschali II. Sed hic solus per-* ,, *stitit in subjectione Sipontini Desiit igitur Alpha-* ,, *nus iste à regimine hujus Ecclesiæ, & de plenitu-* ,, *dine Apostolicæ potestatis Sipontinus Archiepisco-* ,, *pus Leo adlectus est.* Lucentius.)

7 URSUS *i* an. 1015. harum Ecclesiarum Archiepiscopus fuit. Hic Henricum sanctum Imperatorem anno 1022 excepit hospitio ad montem Garganum devotionis gratia dum peregrè proficisceretur, qui cum pernoctare in sacra illa D. Michaelis spelunca voluisset; & dum oraret ex quodam Angeli attactu ita femur emarcuisse scribunt, ut veluti alter Jacob perpetuo claudicaverit, & Claudus dictus sit, ut in notis vitæ ejus in lib. de Divis Bambergensibus cap. 22. habetur in hunc modum.

i Hic superest, ut ex serie Beneventanorum.

Si quis forte desideret, quare gloriosus imperator Henricus claudicaverit, cum primum corpore toto sanus fuerit, hanc causam noverit. Cum ipse quodam tempore venisset in Apuliam pro disponendis Reipublicæ negotiis, pervenit in Montem Garganum, in cujus crepidine sita est levitas, & in latere montis in rupe concava est Basilica, non ab hominibus fabricata, neque per hominem dedicata; sed operatione divina, vel virtute extructa: mirabiliter etenim divina benedictione venerabiliter consecrata est. Hujus Basilicæ extat Patronus Michael Archangelus; in hoc etenim Ecclesia qualibet hebdomada cantus angelicus ab his, qui digni sunt audiri perhibetur. Hanc itaque Basilicam, orationis causa cum cæteris Christi fidelibus vir Deo devotus est ingressus.

Cumque laudes divinas inibi celebrassent, & vota precum suarum cum multa devotione Deo reddidissent, tempus jam aderat, quo cœlestis exercitus ad laudes Deo persolvendas templum hoc sacrum fuerat ingressus. Itaque cum omnes egrederentur, & qui moram facerent, compellerentur extra, vir sanctus postulabat, ut ei inibi remanendi facultas concederetur.

Igitur omnibus egressis, solus ipse, sperans in misericordia Dei, inibi manere præsumpsit, & preces precibus continuavit, & genuum flexiones iteravit, in quo multis lachrymis divinæ se commisit clementiæ, & animam suam B. Michaeli Archangelo, cum multa supplicatione studuit commendare.

cum-

Cumque pii Regis incensum ascenderet coram Domino, Deus Israel, qui in Sanctis suis semper est mirabilis, mirabilem & dignatus est ostendere visionem. Vidit enim Angelorum multitudinem copiosam ad instar solis splendidam Templum sanctum ingredientem, ex quibus duo principale solemniter adornabant altare.

Deinde vidit altas cœlestium virtutum cohortes innumeras in similitudinem fulguris corruscantis fulgentes, & quasi Primatem suum cum gloria maxima deducentes: nec dubium, hunc fuisse cœlestis Militiæ signiferum.

Novissimè verò meruit videre ipsum Regem Angelorum venientem cum potestate magna, & virtute; in cujus obsequio cœlestis exercitus innumerabilis, & splendor ejus incomparabilis: cujus enim nutu reguntur omnia cœlestia, & terrestria. Denique chorus novæ Hierusalem in præd. collectus Basilica Divinam solemniter celebravit obsequium. Quo tandem completo unus ex præcipuis Angelis sacrum Evangelii textum cum maxima reverentia detulit personæ, quo illum deosculante, innuit Angelo, ut eundem deosculandum deferret Imperatori in angulo. Angelo verò jussa sibi complente, prædictus Christi famulus ad insolitam tantæ majestatis, & gloriæ visionem, cœpit animo pavescere, & omnibus membris contremiscere, tanquam diceret cum Propheta, contritum est cor meum in medio mei, contremuerunt omnia ossa mea. Hæc Angelus ille videns, modestè femur ejus tetigit inquiens: Ne timeas Electe Dei, surge velociter, signum pacis divinitus tibi transmissum suscipiens alacriter; Extemplo, & statim femur ejus emarcuit, & exinde omni tempore vitæ suæ claudicavit. Similis per omnia eventus de Beato Jacob loquitur, cujus femur ad tactum Angeli secum luctantis emarcuit.

Porrò illud est in hac Basilica planè mirandum (ut narrat Apparitionis legenda) quod interdiu quidem, hoc est à prima luce ad vesperam psalmodia, Missarum sacris, ac precibus à Clero, & populo celebratur, quo tempore patet cunctis ostium, aditu nulli adeuntium intercluso: sub ipsam vero vesperam, veteri memoria, ac scriptorum monumentis constat, eo cœlestium Choros una cum Angelorum Rege ac Domino convenire, divinasque laudes totam noctem ad auroram usque concinere: qui quidem cantus, ac hymni ab iis aliquando audiri, quibus Dei benignitas indulserit. Soli autem, ac remotis arbitris, id obsequium Angeli persolvunt, nec sinunt quemquam mortalium inibi per id tempus impunè morari. Quocirca diligenti perquisitione curant æditui, ut arcessant omnes, & si quis permanere præsumpserit, expellunt.

Dedit ejusmodi religiosæ temeritatis pœnas inter alios Henricus pius Imperator, sanctimonia, ac conjugali virginitate clarus cum sancta Ghunegunde Imperatrice uxore. Hactenus historia.

8 GUARMUNDUS *a* octavus Archiepiscopus Beneventanus, & Sipontinus anno 1032. sub quo Sipontina Ecclesia a Beneventana disjuncta per Benedictum IX. Papam Archiepiscopali dignitate ornata proprium habuit Archipræsulem usque ad nostra tempora.

a Hic idem cum Mundo supra memorato.

ARCHIEPISCOPI SIPONTINI SEORSIM.

XX XVI. 1 LEO primus Sipontinæ sedis Archiepiscopus factus ex Episcopo à Benedicto IX. Papa, qui sedere cœpit anno 1034. usque ad annum 1044. hoc itaque tempore sedes Sipontina Archiepiscopali dignitate exornata est. Privilegium & institutionis documentum Benedicti non habemus; memoratur tamen in alio ejusdem confirmationis privilegio, quod dedit Innocentius III. & infra exhibemus.

Ajunt Benedictum attribuisse ei suffraganeos quatuor, Trojanum, Melphiensem, Monopolitanum, & Rapollanum; quintum Vestanum addidisse Paschalem II. De Vestano nulli dubium est, cum clarè in Innocentii III. privilegio id exprimatur: de aliis vero quatuor Episcopatibus dicendum est, vel nunquam, vel pauco quidem tempore Sipontini suffraganeos fuisse: etenim in Concilio Lateranensi ann. 1179. sub Alexandro III. celebrato Melphiensis, & Monopolitanus Episcopi subscripserunt, cum Romanæ Provinciæ Episcopis S. Sedi immediatè subjectis, Trojanus & Rapollanus abfuerunt & in vetusto codice Provincialis Romani ante annos quadringentos conscripto, supra relati Episcopi ad Romanam Provinciam spectare dicuntur, solus Vestanus recensetur Sipontini Archipræsulis suffraganeus, & in eo Concilio Lateranensi sub Alexandro subscribitur ex Provincia Sipontina Gerardus Arch episcopus, & Simeon Vestanus.

(„ *Leo Ecclesiæ S. Michaelis Garganici specus in-*
„ *culpatæ vitæ Sacerdos Sipontinus Archiepiscopus*
„ *pronunciatus est à Benedicto IX. an. 1034. Hujus*
„ *institutionis documentum excidit, ejus tamen me-*
„ *minit Innocentius III. Cum enim Leo iste sedem*
„ *teneret in montis Garganici Ecclesia, & ex sola in*
„ *Archangelum devotione inscriberetur Archiepisco-*
„ *pus Sipontinus, & Garganicus, factum est quod*
„ *Garganici jura Archiepiscopalia vel contenderent*
„ *Sipontinis, vel cum ipsis æquò principaliter præ-*
„ *tenderent: quare Innocentius III. vanum hunc ti-*
„ *tulum abrogavit emanato diplomate, inquiens de*
„ *Benedicto Papa, ejusque facta Archiepiscopi hu-*
„ *jus promotione:* Benedictus Leonem quemdam
„ Archiepiscopum Sipontinum, non in Siponti-
„ num, & Garganicum, sed in Sipontinum tan-
„ tum (licet obtentu Angeli) se asserit promovis-
„ se. *At Leo cum in Gargano resideret quatuor in ea*
„ *Ecclesia dignitates instituit: eodemque Præsule*
„ *Leo IX. Romanus Pontifex ineunte quadragesima-*
„ *li tempore an. 1049. ad Garganum montem citissi-*
„ *mam perrgit peregrinationem. Proxime vero ad-*
„ *veniente anno Leo cum sedisset annis fere 16. in*
„ *Montis Gargani Episcopio mortales deposuit exu-*
„ *vias.*
„ *De novo eligendo Pastore gravissimas subortas*
„ *lites inter Garganicos, & Sipontinos Canonicos*
„ *enarrat deinde eruditus Sarnellius. Prætende-*
„ *bant enim Garganici ex residentia Leonis ad eos*
„ *devolutum fuisse Metropoliticum jus; & sedem*
„ *vacasse inquit annos tres: & deinde nova facta*
„ *unione cum Beneventana Uldaricum Archiepisco-*
„ *pum Beneventanum Sipontinum simul fuisse usque*
„ *ad an. 1066. quo facta rescissione Gerardum pro-*
„ *prium habuit Antistitem, cujus successorem dein-*
„ *de pronunciat idem Sarnellius Joannem Archiepis-*
„ *copum Tranensem, & simul Sipontinum, illum cui*
„ *Anonymus Synkellus inscripsit historiam S. Leucii,*
„ *& de quo Ughellus agit in Tranensibus, & silet in*
„ *Sipontinis his. Supplendus igitur hic est Ughellus,*
„ *& obsequendum Sarnellio in hac serie præfatum*
„ *enumerando Joannem Tranensem, non post Gerar-*
„ *dum, sed ante Uldaricum infra recitandum, &*
„ *immediatè post jam nunc memoratum Leonem.*
„ *Joannem enim in Tranensium Catalogo decessisse*
„ *jam an. 1053 habemus, cum eo anno Joannes al-*
„ *ter ex ea cathedra jus sacrum diceret, nec alius*
„ *deinceps hujus ævi decursu ibi memoretur Joan-*
„ *nes, nec locus ullus supersit in hac serie. Quonam*
„ *verò jure Sipontinum regimen susceperit, & susti-*
„ *nuerit, nobis ignotum est. Contendentibus hisce*
„ *Capitulis Romanus Pontifex plurimis distractus*
„ *extra Italiam negotiis, forsan permisit per Joan-*
„ *nem Tsanensem hanc interim administrari Sipon-*
„ *tinam Ecclesiam, qui Tranensis simul, Siponti-*
„ *nensis, & Garganensis appellatus est.* Lucen-
„ tius.)

a Hujus nomen LEO: & idem cum superiori. b 1050.

2 N. a . . . . sub Leone IX. cujus nomen ignoramus, quo sedente Leo idem, ut Anonymus Barensis scribit, anno 1050. b Sipontum venit, & synodum habuit.

XXVII. (,, *JOANNES Tranensis Archiepiscopus hujus*
,, *etiam oculis curam gessit in eo contendentium Ca-*
,, *nonicorum dissidio sine jurium læsione, donec sum-*
,, *mus Pontifex provideret: quare Sipontinus, &*
,, *Garganicus simul intitulatus est. Obierat jam an-*
,, *no 1053. quo Tranensi alter præerat, & Siponti-*
,, *næ pariter de alio provisum fuit. Anonymus Sin-*
,, *kellus in historia translationis S. Leucii, quam ipsi*
,, *inscripsit, dum per apostrophen ad Sanctum ser-*
,, *monem converrit, inquit:* Memento Christiano-
,, rum omnium, Joannis Tranensis Sipontini etiam
,, Archiepiscopi, nec non Pontificalis, & Augu-
,, stalis SynKelli &c. *Et ubi sepelitur in Tranensi*
,, *sua civitate, hæc prestat ad ejus sepulchrum in-*
,, *scriptio:*

,, Hic requiescit Joannes præclarus Ar-
,, chiepiscopus Tranensis, Sipontinensis,
,, Garganensis Ecclesiæ, atque Imperialis
,, SynKellus. Vos, qui legitis, dicite om-
,, nes: S. Dei genetrix semper Virgo Ma-
,, ria memor esto Archipræsulis Joannis.

,, *De quo, deque ejus Syncellatus dignitate dicemus*
,, *infra in Tranensibus.*

XXXVIII. ,, *ULDARICUS, seu Valdericus, Beneventanus,*
,, *& Sipontinus simul creatur est Archiepiscopus à*
,, *Leone IX. Beneventi commorante 4. Id. Julii*
,, *1053. quo tempore Joannes jam excesserat, & Ca-*
,, *nonicorum Garganensium recrudueee jurgia contra*
,, *Sipontinos pro Archiepiscopi electione. Hinc Ro-*
,, *manus Pontifex ad unionem cum Beneventana*
,, *sede Sipontinam redire decrevit; id ipsum confir-*
,, *mavit deinde Stephanus X. dictus IX. post Victo-*
,, *rem Leonis successorem suo diplomate 9. Kalend.*
,, *Febr. 1058. Vitam produxit Uldaricus ad an. 1071.*
,, *cum jam an. 1066. Alexander II à Beneventanis*
,, *Archiepiscopi jure Archiepiscopatum Sipontinum*
,, *disjunxisset, & proprio deinceps decrevisset re-*
,, *gendum esse Pastore.* Lucentius.)

XXXIX. 3 GERARDUS Monachus Casinas, natione Theutonicus, vir doctissimus teste Leone Ostiensi lib. 3. cap. 26. Sipontinam Ecclesiam regendam suscepit ab Alexandro II. circa ann. Domini 1066. sub eodem Casinensi Ecclesiæ consecrationi interfuit Kal. Octob. 1071. apud Anonymum Casinensem. Defuncto Alexandro, qui ei successit Gregorius VII. Gerardum in Dalmatiam Apostolicæ Sedis Legatum misit, ut Thomas Archidiaconus Spalatensis in Chronicis scribit post enarratam condemnationem cujusdam Ulfi Presbyteri à Joanne Cardinale Legato factam.

Alexander, inquit, *Papa de hac luce migravit, cui substitutus est D. Gregorius VII. Hic ergo misit legatum ad partes Dalmatiæ venerabilem virum Gerardum Archiepiscopum Sipontinum, qui Spalatum accedens, cum magno gaudio, & honore à Laurentio Archiepiscopo susceptus est; misit ergo, & convocavit suffraganeos, Salonitanæ Metropolis universos, qui cum convenissent, Provincialem synodum apud Salonam debita maturitate celebravit; interfuerunt autem isti suffraganei Ecclesiæ Spalatinæ, primo Laurentius Archiepiscopus, secundus post eum Stephanus Episcopus Jaden. Joannes Traguriens. Forminus Nonen. Gregorius Arben. Theodosius Belgraden. Gregorius Crouten. & alii quidam. In hac synodo restauratus est Episcopatus Nonensis, cujus Episcopus Gregorius multas olim molestias Joannem Spalatensem Archiepiscopum sustinere fecit, debitam ei subtrahendo obedientiam, & sibi jus Metropoliticum indebite vendicando. Interea venerabilis Gerardus Legatus Spalati positus, invenit ibi supra memoratum Ulfum Presbyterum, cui Golfunsus agnomen erat, ab annis jam duodecim Papali jussu gravissimis compedibus alligatum propter schismatis nefarium scelus, quod cum Renda exercuerat in regionibus Dalmatiæ, atque Croatiæ. Hunc ergo fecit absolvi dicens, quia Dominus Alexander felicis memoriæ universos suo jussu incarceratos absolvit. Prius autem fecit eum super Evangelium, & super corpus beati Domnii subire corporaliter juramentum, ut in abjuratam hæresim numquam relabi deberet, & de iis partibus egrediens nunquam redire, sed cum eo Romam adiens Apostolico se conspectui permitteret exhiberi.*

Historiam, & facinora Ulfi Presbyteri supra refert citatus Archidiaconus in Chr. Porro Gerardum nostrum Legatum Gregorii VII. in Dalmatia fuisse anno 1075. constat etiam ex privilegio monasterii sancti Chrysostomi Jaderensis Benedictini Ordinis, quod ex tabulario ejusdem exscripsit Joannes Lucius nobilis Traguriensis eruditus amicus meus, qui vitam Beati Joannis Traguriensis Episcopi una cum notis emisit in lucem. Privilegii exemplar hic ad Gerardi memoriam, tempusque legationis indicandum.

In anno MLXXV. ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi mense Novembris, & tempestate, qua Comes amicus Regem Croatiæ cepit. Ego Girardus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Apocrisiarius, Sipontinæque sedis gratia Dei Archipræsul missus à Dom. Gregorio Papa patres istas starus sanctam synodum Spalatina urbe sedens in Universu, cum cœtu firmans vera, execrans illicita, respuens falsa. Tum in hera Petrus venerab. Abbas sancti Chrysogoni conquestus est de cella sancti Joannis, quæ vulgo Tilagus nominatur, quod suus Episcopus videlicet Stephanus illam sibi abstulerat, unde Abbas nobis chartulam porrexit, in qua invenimus, quod Corbina, qui olim supradictam cellam sua sponte donarat post suggerente sibi inimico studebat auferre.

Hoc gestum est tempore Anzonis Legati D. Nicolai Papæ. Sed dictus Apocrisiarius videns hoc arte diabolica machinari, audax, ut scriptura testatur, Justus confidit, ut Leo: investivit Abbatem per baculum quem gestabat manu eodem Priore concedente cum suo populo, & insuper æternas maledictiones futuris usurpatoribus dedit. Ego autem videns sibi juste fieri, & omne Concilium mecum eursum percipimus suo Præsuli investire Abbatem suo illo cœnobio per pedum, quod manu portabat, contradicentibus autem nostra verba hæc, & auferre volentibus post nostra verba illius missi Prioris collaudamus, & nostra insuper ponimus Laurentius Archipræsul collaudat, & roborat Joannes Traguriensis Episcopus collaudavit, Prementius Castilanus Episcopus collaudavit & omnis synodus collaudat, & roborat.

Cæterum annus, diesque obitus Gerardi obscurus est, nisi divinare velimus illum excessisse sub Urbani II. Pontificatu circa annum salutis 1096. eidemque immediatè successisse Albertum in Sipontino sacerdotio.

(,, *De Gerardo habentur literæ Gregorii VII. ad*
,, *Dominicum Gradensem Patriarcham l. 3. Ep. 14.*
,, *in reg. Epist. Greg. VII. & ibi appellatur Giraldus.*
,, Lucentius.)

(,, *BONHOMO è gente Normanna à Victore III.* XL.
,, *hujus sedis ordinatur Antistes 1087 Conciliis in-*
,, *terfuit Trojano 1089. & Melphitensi 1090. Testis*
,, *fuit donationis factæ Ecclesiæ S. Mariæ Melphii à*
,, *Rogerio Apuliæ Duce 1093. ejusque possessionem*
,, *iniit una cum Trojano Episcopo, & Clericis ejus-*
,, *dem Ecclesiæ, cum ea tunc per obitum Balduini*
,, *pastore suo destituta esset. Diploma exscripsit in*
,, *Melphiensibus Ughellus, in quo exprimitur Bon-*
,, *homini Sipontino Archiepiscopo investituram fa-*
,, *ctam fuisse. Urbanus II. pro conciliandis Græcis*
,, *cum Ecclesia Latina Concilium Barii celebravit,*
,, *concurrentibus eò 98. Episcopis, quos inter Bon-*
,, *homo fuit an. 1097. qui cum excitasset suos Siponti-*
,, *nos, sacellum ut statuerent S. Myrensi pontifici Ni-*
,, *colao, decessit duodecimo sui regiminis anno.* Sar-
,, nellius.)

XLI. 4 ALBERTUS ex Monacho S. Savini de Placentia Ord. sancti Benedicti, Presbyter Cardinalis sub Urbano II. creatus anno 1097. c deinde evasit

c Auctarii Ciaconii jam ... antea ad

Ar-

Archiepiscopus Sipontinus teste Ciaconio. Vixit tamen Paschalis II. temporibus, à quo confirmationem privilegii Benedicti IX. accepit una cum Vestani Episcopi subjectione, alterumque ab eodem privilegium habuit, per quod eidem Sipontino Archiepiscopo oblationes Ecclesiæ B. Michaelis sunt confirmatæ, quas ei, Ecclesiæque suæ sæculares viri reddiderant, a quibus fuerant occupatæ, ut attestatur Innocentius III. suis in litteris infra recitandis. Subscripsit Albertus privilegio Paschalis II. Papæ concesso Stephano Episcopo Mazariensi anno 1100. Datum Melphiæ Id. Octob. Ind. 8. Pont. 2. in hunc modum; Ego *Albertus Sipontinus Archiepisco. subsc.* Privilegium affert Rocchus Pyrrhus notitia 6. Ec. Mazzariensis. Obiit anno 1116. ut in veteri Kalendario monasterii S. Savini de Placentia legitur in hæc verba. *MCXVI. Indictione nona, pridie Idus Januarii obiit domnus Albertus venerabilis Archiepiscopus Sipontinæ Ecclesiæ sancti Savini Monachus de Placentia.*

e Cardinalatum assumptum fuisse Albertum asserunt.

XLII 4 GREGORIUS Monachus Montis-Casini Sipontinus Archiepiscopus *a* putatur iis temporibus vixisse, cujus obitus dies in veteri Casinensi menologio *b* 10. Kalen. Octobris, annus vero non exprimitur. („ *Decessit* 21. *Septemb.* 1117.)

a Electus 1116.

b Necrologio.

XLIII. 5 L. *c* forte LAURENTIUS Sipontinus Archiepiscopus interfuit Cajetæ consecrationi Gelasii II. Papæ anno 1118. cum pluribus aliis Apuliæ Episcopis, ut scribit Pandulphus Pisanus in vita Gelasii. („ *Leo Archidiaconus Sipontinus, & Gregorii Vicarius generalis, ejus obitus audito Nuncio, statim à capitulo electus est & à Paschali Papa consecratus ineunte an.* 1118. *fato concessit an.* 1130. Sarnellius.)

c Leo.

XLIV. 6 SERGIUS Freccia Ravellensis Rogerii Regis à secretis hanc sedem regebat anno 1130. memoratur in tabula marmorea Neapoli in Ecclesia S. Dominici.

Sergii Frecci à secretis Rogerii Siciliæ Regis Archiepiscopi Sipontini Jacobi Caroli II. & post Roberti à latere Consil. Alberti Episcopi Cajetani.

(„ *Decessit an.* 1139.)

XLV. 7 VILLELMUS anno 1140 memoratur in monumentis Ecclesiæ S. Jacobi de Barulo. Hujus Villelmi *d* Præsulatu obiit S. Joannes Materiensis Abbas primus S. Mariæ de Pulsano, quod cœnobium primo ab urbe Siponto lapide ipse fundaverat, ubi & requievit. Incidit ejus mors in annum 1139. 12. Kalen. Julii. Ejus vitam ex vetusto codice M. s. eruitam typis mandavit Jo. Jacobus Jordanus Abbas Montis-Virginis.

d Superiorie Leone.

(„ *Willelmus è Normannorum stirpe ordinatus ab Innocentio II. an.* 1140. *Huic Sipontinæ Ecclesiæ privilegia confirmavit Eugenius III. & declaravit Garganensem Ecclesiam Sipontinæ diœcesani juris esse, & ad Sipontinum spectare Vestani Episcopi ordinationem. De eo agit Sipontinum tabularium. Excessit, cum præfuisset annis* 25. Sarnellius.)

A 8 GIFREDUS, seu SIFREDUS, vel SIGIFREDUS *e* vixit temporibus Alexandri III. ille idem, qui Marandum Vestanum electum in eadem Ecclesia consecravit, de quo in bulla Innocentii III. An vero ille sit Sipontinus Archipræsul, qui suppresso nomine reperitur subscriptus privilegio Guilelmi Regis Siciliæ, Ecclesiæ Panormitanæ concesso an. 1157. incompertum mihi est, neque etiam, an Gifredo Præsule an. 1158. Adrianus IV. monasterium de Monte-sacro Sipontinæ diœcesis sub Apostolica tuitione susceperit; constat tamen hoc ipso anno scriptum fuisse hoc sub tenore ex authentico exemplari desumpto; quod hic exhibemus, cum hocce cœnobium Archipiscopali mensæ perpetuo sit unitum. XLVI

e Ex Archidiacono Sipont. electus 1155.

Adrianus Episcopus servus servorum Dei.

Dilectis filiis Abbati monasterii S. Trinitatis de Monte sacro, ejusque fratribus tam præsentibus, quam futuris monasticam vitam professis R. P. M.

Religiosam vitam eligens Apostolicum convenit adesse præsidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito revocet, aut robur, quod absit, sacræ Religionis infringat; Ea propter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & præfatum monasterium S. Trinitatis de Monte-sacro, in quo divino mancipati estis obsequio ad exemplar prædecessorum nostrorum venerabilis memoriæ Honorii, Innocentii, & Eugenii Romanorum Pontificum præsentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascunque possessiones, quæcunque loca, idem monasterium in præsentiarum juste, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum largitate Regum, liberalitate Principum, oblatione fidelium, sive aliis justis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata maneant. In quibusque hæc propriis ducimus exprimenda vocabulis; Ecclesiam videlicet S. Mariæ in loco sitam, qui dicitur S. Quirici, cum suis pertinentiis, Rainiariam, & terram, quas in territorio Riniani habetis: Ecclesiam S. Matthiæ Apostoli infra mœnia civitatis Montis S. Angeli, & Ecclesiam S. Simeonis extra portam civitatis, Ecclesiam S. Vincentii sitam in pertinentiis ipsius civitatis in loco, qui dicitur Vota cum rebus suis. Quicquid habetis in Eccl. S. Lucæ, & rebus ad eam pertinentibus, petiæ, vineæ, & aliæ possessiones, quæ fuerunt scilicet ipsius civitatis Montis S. Angeli, & omnes res tam infra dictam civitatem, quam in ejus finibus, vestro monasterio pertinentes; Ecclesiam S. Georgii in pede ipsius Montis S. Angeli, cum pertinentiis suis, salinas, & maria, quæ in partibus Siponti habetis, Ecclesiam S. Martini de Porcarezza, cum suo territorio, Eccl. S. Mariæ de Matinata, cum omnibus ad eam pertinentibus, & omnes alias possessiones quas in eadem Matinata habetis. Præterea concedimus eidem monasterio fundum, qui dicitur Matinatella, & Ecclesiam in eodem loco constitutam, petias terrarum, & cartes, quas habetis in loco de Avanto. In Episcopatu Vestano Ecclesiam S. Teclæ, Ecclesiam s. Eugeniæ, & Ecclesiam s. Lucæ, cum pertinentiis earum, & omnes res in præfato Episcopatu vestro monasterio pertinentes, Ecclesiam s. Petri, & s. Mariæ prope castellum Caprelis, cum pertinentiis suis, Piscarias, & piscatores, quas habetis in Varano, Molendina, quæ sunt in valle Montis Nigri, Ecclesiam s. Pancratii Ischitellæ, cum casale, & territoriis suis, Ecclesiam s. Viti, & terras quas apud Cannas habetis, Eccl. s. Jacobi extra portas Baroli, cum pertinent. suis, & omnibus tam infra eandem civitatem, quam in ejus Episcopatu, vestro monasterio pertinentibus, Ecclesiam Ss. Georgii, & Bacchi sitam super portam Trani, cum pertinentiis suis, & omnes res tam infra eandem civitatem, quam in ejus Episcopatu vestro monasterio pertinentes. Ecclesiam Omnium Sanctorum sitam in loco, qui dicitur Patiano, donationem omnium infrascriptarum rerum factam ab Immetaticho de civitate Vigiliarum vestro monasterio, Ecclesiam s. Fortunati, & Ecclesiam s. Thomæ Apostoli sitas prope eandem civitatem cum rebus sibi pertinentibus; Ecclesiam

SS. Philippi, & Jacobi, cum pertinentiis suis sitam prope civitatem Melphitam, & omnes alias res tam infra eandem civitatem, quam in ejus Episcopatu, vestro monasterio pertinea. Ecclesiam sancti Procopii sitam in civitatem Barensi, & omnes alias res, tam infra eandem civitatem, quam in Episcopatu vestro monasterio pertinentes, possessiones, & domum, quas habetis in civitate Rubi, & in Episcopatu ejus, Ecclesiam s. Angeli, & s. Nicolai subtus Ischitellam, cum pertinentiis suis, & quicquid in territorio ipsius habetis. Obeunte vero te ejusdem loci Abbate, vel tuorum quomodolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia apponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel Fratrum pars concilii sanioris secundum Dei timorem, & B. Benedicti Regulam providerint eligendum; electus autem ad Romanum Pontificem benedicendus accedat; qui nimirum liberas personas ad id monasterium ad conversionem venire volentes suscipiendi, & secundum ipsius vestri P. Benedicti Regulam monachandi habeat facultatem. Constituimus etiam de cætero in eodem loco perpetuis futuris temporibus sedes Abbatiæ consistat, nec alicui Archiepiscopo, vel Abbati, seu quomodolibet hominum liceat vestrum monasterium temere perturbare, interdicere, seu aliqua ei gravamina, vexationes inferre, vel ipsius possessiones adimere, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione, & substentatione concessa sunt profutura. Salvo nimirum censu duorum solidorum Casinensi monasterio à vobis annualiter persolvendo. Addimus insuper, ut consecrationes altarium, seu Basilicarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi seu qualibet Ecclesiæ sacramenta à diœcesano suscipiatis Episcopo, si quidem aptus fuerit locus & gratiam, atque communionem Apostolicæ Sedis habuerit, eaque vobis sine pravitate, & exactione, ipsa à quocunque malueritis Catholico Episcopo postulare, qui nostra sedis auctoritate quod postulatur indulgeat, ad indicium autem hujus perceptæ à Romana Ecclesia libertatis, dimidiam unciam auri singulis annis nobis, nostrisque successoribus persolvetis; Si qua igitur in futurum Ecclesiast. sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, eamq; se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore & sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat; cunctis autem eidem loco citato servientibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Ego Adrianus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Vimorius Tusculanensis Episcopus.
Ego Gregorius Sabinensis Episcopus.
Ego Uboaldus Ostiensis Episcopus.
Ego Julius Prænestinus Episcopus.
Ego Ubaldus Presb. Card. tit. s. Crucis in Hierus.
Ego Astaldus Presbyter Card. tit. s. Prisceæ.
Ego Jo. Presb. Card. s. Jo. & Pauli tit. Pammachii.
Ego Jo. Presb. Card. tit. s. Sylvestri, & Martini.
Ego Odo Diac. Card. s. Nicolai in Carc. Tull.
Ego Bozo Diaconus Card. ss. Cosmæ & Damiani.
Datum Lateran. per manum Rolandi S. R. E. Presbyteri Card., & Cancellarii Kal. Januar. Indict. tertia Incarn. Dominicæ Anno MCLVIII. Pontificatus verò D. Adriani Papæ IV. anno ejus V.

(„ *Decessit autem Gifredus an. 1166. quo defuncto suborta est rerum confusio. Rogerius enim, honorarius Dominus M. S. Angeli, Guillelmi regis auctoritate suffultus, Garganenses Canonicos excitare studuit, & simul fovere pro nova Archiepiscopi electione, & Cathedralis sibi Ecclesiæ jus tueri contra Sipontinos. Delata controversia est ad Alexandrum III. Beneventi commorantem, & lis definita fuit ad favorem Sipontinorum, castigatis literis Eugenii Papæ III. velut nequiter ab impostore aliquo viciatis, quæ Garganicis auram præbere videbantur. Saruellius.*)

9 GERARDUS Veronensis Archiepiscopus XLVII.
Spalatrensis ab Alexandro III. factus est Sipontinæ Ecclesiæ Archiepiscopus cum retentione administrationis Spalatinæ Ecclesiæ, in eaque mortuus est circa annum Dom. 1175. nam Raynerius Calliensis Episcopus post Gerardi obitum per Alexandrum ad eandem Spalatrensem Ecclesiam translatus, pro defensione jurium Ecclesiæ suæ occubuit anno 1180. 2. Non. Augusti, Præsulatus sui anno quinto. Narrationem nostram confirmavit historia vetus Mſ. Salonitarum Pontificum auctore Thoma Archidiacono Spalatrensi, qui floruit circa annum Domini 1266. cujus hæc sunt verba. *Tempore Alexandri Papæ III. miserunt ad eum Spalatrenses clerici humiliter postulantes, ut pastorem eis concedere dignaretur; qui eorum petitioni benigne annuens direxit eis Gerardum patria Veronensem & suum Capellanum, qui ab eodem summo Pontifice consecratus valde honeste decenterque accessit ad regimen Ecclesiæ Spalatrensis. Eo tempore Spalatrenses & pene tota Dalmatia subjecerunt se Constantinopolitano Imperio, quamobrem Spalatini cives cœperunt rogare Gerardum Archiepiscopum, ut ad urbem regiam proficiscens fidem pro se, & pro civibus imperatoriæ celsitudini jure jurando firmaret. Sed cum nollet acquiescere præter mandatum Papale, civesque instando quasi vim facerent, Vener. Gerardus ad Alexandrum Papam se contulit petens ab eo consilium quod super facto hujusmodi sibi foret agendum. D. vero Papa ipsius indebitæ molestationi compatiens præfecit eum Ecclesiæ Sipontinæ retenta nihilominus administratione Ecclesiæ Spalatinæ.*

10 GERARDUS III. successit Gerardo Ve- XLVIII.
ronensi circa annum salutis 1175. Hic una cum suffraganeo suo Simeone Vestano interfuit Lateranensi Concilio sub Alexandro III. celebrato an. 1179.

11. JOANNES („ *electus an.* 1184.) hujus se- XLIX.
dis Archiepiscopus testis fuit donationi Henrici VI. Imperatoris factæ Berardo Archidiacono Asculano anno 1195. 4. Idus Aprilis, datum Trani. Diploma retulimus in I. tomo in Asculanis Episcopis. Porro Berardus paulo post evasit Archiepiscopus Messanensis, ut diximus. Joannes verò Sipontinus obiit circa annum 1195. cum sequenti reperitur hujus sedis Archipræsul.

12 HUGO Canonicus, & civis Trojanus, à L.
Cœlestino III. Papa, cujus erat familiarissimus, evehitur ad Sipontinum Thronum anno 1195. quo ejus intuitu idem Cœlestinus Archidiacono, Archipresbytero, ac duobus Primiceriis Sipontinæ Ecclesiæ privilegium dedit Mitris, Podiis, & Anulis utendi. Tenor privilegii ex authentico copiali est hujusmodi.

Cœlestinus Episcopus servus servorum Dei ven. Fr. Hugoni Archiepiscopo, & dilecto filio Capitulo Sipontino salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum tu frater Episcope à longè retroactis temporibus in servitio nostro fueris laudabiliter conversatus, dignum duximus ad instantiam tuam, commissam tibi Sipontinam Ecclesiam honorare. Inde est, quod pagina præsenti concedimus ut ejusdem Ecclesiæ Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerii, & successores eorum, Mitris de incepe, Podiis, & Anulis decorentur. Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Laterani 5. Idus Julii Pontif. nostri anno 5.

Hujusmodi Cœlestini privilegii declaratio anno 1208. facta est a Gregorio Diacono Cardinale sancti Theodori sedis Apostolicæ Legato, Siponti in

hunc

hunc modum ex authentico exemplari desumpta.

Gregorius miseratione divina S. Theodori Diaconi Cardinalis Apostolicæ sedis Legatus.

Venerabili in Christo P. Hugoni, Dei gratia Archiep. & dilectis fratribus capitulo Sipontino, in vero salutari salutem.

Cum ex legationis officio nobis injuncta pro exequendis negotiis Romanæ Ecclesiæ contingeret nos devenisse Sipontum, vos D.P. Cælestini beatæ mem. nobis literas ostenditis, per quas Apostolica benignitate indulserat, ut Archidiac. Archipresb. & Primiceriis Ecclesiæ Sipontinæ, eorumque successoribus Mitris, Podiis, & Anulis uti liceret. Verum quia in iisdem litteris non continebatur expressè, utrum haberentur in Mitris ornamenta frisorum, vos suppliciter postulastis, ut prædictis personis uti friso in Mitris concedere deberemus. Nos igitur, grato precitionibus vestris concurrentes assensu, auctoritate legationis, qua fungimur, eis, & eorum successoribus concedimus, ut deinceps in Mitris friso, ad eorum ornatum, liberè possint uti. Nulli ergo omnino homini liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, & S.R.E. iramse noverit incursurum. Datum Siponti 16. Kal. Januarii, Pontif. D. Innocentii Papæ Tertio an. 10.

Hugone Archipræsule, contendentibus inter se vehementer Garganicis, Sipontinisque populis, tametsi ab Alexandro III. antea in favorem Sipontinorum lis contestata fuisset, num eæ Ecclesiæ singulæ Archiepiscopalis sedis dignitate essent insignitæ an verò ambæ, an vero sola Ecclesia Sipontina existeret, Innocentius III. diligenter perspectis antecessorum Romanorum Pontificum privilegiis, unum esse Sipontinum Archiepiscopum, Garganicos vero Sipontino subjectos asseruit anno 1200. Diploma egomet fideliter, & accurate exscripsi ex secreto archivio Vaticano lib. 5. regestrorum Innocentii epist. 42. fol. 10. quod exhibeo.

Innocentius Papa Tertius, &c. Capitulo Sipontino, &c.

In literis bo. mem. Alexandri prædecessoris nostri perspeximus contineri: quod olim Garganici canonici suam ad eum querimoniam detulerunt asserentes, quod cum in privilegiis prædecessorum ipsius, Sipontinæ & Garganicæ Ecclesiæ Archiepiscopo scriberetur, ipse, Garganica Ecclesia de privilegio suo subtracta, scripserat Archiepiscopo tantùm Ecclesiæ Sipontinæ. Insuper ad suggestionem vestram in privilegio ipso quædam subtrahi fecerat, & quædam apponi, quæ prædecessorum ejus Privilegia minimè continebant. Præterea postulabant ab eo, ut cum Sipontina, & Garganica Ecclesia duæ sedes Archiepiscopales existerent, in Cœna Domini Chrisma confici faceret in utraque, ac eis, qui præficerentur Ecclesiæ Vestanæ Pastores, unum in Sipontina, & alium in Garganica præciperet consecrari. Cumque idem prædecessor noster tam Sipontinis Canonicis, qui tunc erant, quam Garganicis, mandavisset, ut cum privilegiis prædecessorum ipsius, & præsertim fel. rec. Eugenii Papæ, cui Garganici multum videbantur inniti, ejus se conspectui præsentarent, utraque partium suos propter hoc ad eum nuncios destinavit. Eis ergo in ipsius præsentia constitutis, felicis recordationis Benedicti, Paschalis, & Eugenii privilegia diligenter inspexit, ex quorum tenore manifeste cognovit, Ecclesiam Sipontinam tantummodò sedem Archiepiscopalem existere, cum eosdem prædecessores nostros non nisi Archiepiscopum Ecclesiæ Sipontinæ in eisdem privilegiis nominasse constaret.

Privilegium verò ejusdem Eugenii Papæ abrasum & corruptum in quadam sui parte liquido deprehendit; quia cum in titulo ejusdem privilegii fuisset tantummodo positum, Archiepiscopo Ecclesiæ Sipontinæ, ultima syllaba dictionis ipsius abrasa fuerat cum præcedente vocali, & duabus præcedentibus syllabis dictionis ejusdem remanentibus integris, &, t, literæ supposita linea titulari, loco ejus quod abrasum fuerat, hæc dictio Garganico erat sub brevitate notata. Ex sequentibus etiā manifestè perpendit, privilegium ipsum in prædicto tantummodò fuisse per se falsatum: cum licet in titulo ipsius privilegii hæc dictio Garganico quocunque modo fuisset vitio falsitatis inserta, inferius tamen non recipiebatur sub protectione Apostolicæ sedis, nisi Ecclesia Sipontina, Garganica & tanquam subdita confirmata.

Inspexit quoque scriptum B. M. Benedicti Papæ cujus tempore Ecclesia vestra sedes Archiepiscopalis fuerat constituta, & ex tenore ipsius (quem Garganici pro se facere reputabant) comperit manifeste, tantùm Ecclesiam vestram Archiepiscopalem sedem fuisse constitutam ab ipso cum ipse Leonem quondam Sipontinum Archiepiscopum, non in Sipontinum & Garganicum, sed in Sipontinum tantum, licet obtentu Angeli se asserat promovisse.

In privilegio quoque prædicti Paschalis reperit contineri, quod ipse inter alia, Vestanum Episcopatum Ecclesiæ Sipontinæ concessit, de Garganica non habita mentione. In alio etiam privilegio ejusdem Paschalis habebatur expressum, quod ipse oblationes Ecclesiæ beati Michaelis Alberto quondam Sipontino Archiepiscopo confirmavit. Idem igitur Alexander prædecessorum suorum inhærens vestigiis, cum Garganici nihil penitus probavissent in privilegio ejus positum fuisse, vel demptum, nisi quod supradicti Eugenii Papæ privilegium continebat, tam ipsum, quam dictorum prædecessorum suorum privilegia confirmavit: statuens, de consilio fratrum suorum, non duas, sed unam tantum Archiepiscopalem sedem existere, videlicet Ecclesiam Sipontinam: & ne de cætero Sipontinus, & Garganicus, sed Sipontinus Archiepiscopus solummodò diceretur: chrismaque confici, & Vestanum electum per Archiepiscopum consecrari in Ecclesia Sipontina decrevit, sicut b.m. Gargan. Archiepis. Sipontinus Marandum Vestanum electum in eadem Ecclesia consecravit. Subjunxit autem, ne scriptum suum in Archidiaconatu, & aliis dignitatibus, si quę olim canonicè concessę fuerant Eccl. Garganicę sępius nominatę aliquod ei prejudiciū generaret.

Et licet B.M. Lucius prædecessor noster prædecessoris sui sententiam confirmasset; Garganici tamen sententiæ non parentes, tempore fel. rec. Urbani Papę prædecessoris nostri sopitam controversiam suscitarunt, dicentes, quod vos verum privilegium supradicti Eugenii Papæ præsumpseratis infringere, ac aliud falsum confingere in Ecclesiæ Garganicæ detrimentum: & ut non per vos, sed per eos videretur falsitas procurata, tres literas ultimas hujus dictionis, Sipontino, de privilegio falso feceratis abradi, & hanc dictionem Garganico, loco earum apponi. Verùm idem Urbanus b.m. Barensi Archiepiscopo, & Melfiensi, & Trojano Episcopis per Apostolica scripta mandavit; ut à Canonicis sancti Angeli requisiti, ab iis, quos ipsi exprimerent nominatim, veritatem diligenter investigare curarent super privilegiis, quæ vos dicebamini, vel falsasse, vel incidisse, in Ecclesiæ Garganicæ detrimentum. Verum quamvis Archiepiscopus, & Episcopi memorati quamplures testes receperint productos ab eis, interveniente tamen obitu tam ejusdem Urbani, quam sanct. me. Gregorii successores ipsius, & guerris in Siciliæ Regno subortis, non fuit amplius tunc processum.

Deinde cum Garganici depositiones testium receptorum bon. me. Cælestino Papæ prædecessori nostro præsentare curassent, ipse illas recipere noluit, sed potius latam à supradicto Alexandro Papa sententiam confirmavit, & Garganicis super prædictis omnibus perpetuum duxit silentium imponendum. Tandem cum partes ad nostram præsentiam accessissent, exhibitas nobis depositiones testium prædictorum fecimus publicari, sed post disceptationem longam hinc tamen præmissam voluit proposuit procurator, quod in personas testium à parte altera productorum vellet opponere, ac eas objectu quorundam criminum reprobare. Quare nos partium parcentes laboribus, &

expensis, bon. mem. Melphiensi, & venerabilibus Fratribus nostris Vigilensi Episcopi dedimus in mandatis, ut cum neutra partium ante publicationem testium se velle in personas eorum excipere prædixisset, ab iis juramento recepto, quod hoc malitiosè non fecerint, audirent, & in scriptis redigerent, quæ super objectis criminibus pars vestra contra testes prædictos, vel pars altera contra vestros duceret proponenda, & ea nobis mitterent sub suarum testimonio literarum: festum Omnium Sanctorum pro edicto peremptorio partibus assignantes; quo recepturæ sententiam nostro se conspectui præsentarent. Ad quod si qua partium venire contemneret; nos nihilominus procederemus in eam, quantum justitia pateretur. Mandavimus etiam eisdem Episcopis, ut privilegia Paschalis, Eugenii, & Alexandri, & alia communia documenta, quæ Garganici requirebant, sibi facerent per censuras Ecclesiasticas exhiberi, & ea nobis dirigere non differrent. Iidem ergo Episcopi juxta mandatum Apostolicum procedentes, receperunt testes ab utraque parte productos, & tam depositiones eorum, quam privilegia, quæ ipsis fuerunt à Sipontinis exhibita, Nobis super sigillis suis dirigere procurarunt. Licet autem ad præfixum vobis terminum pars vestra non venerit, immo nec post terminum etiam diutius expectata; quia tamen terminus ipse peremptoriè vobis fuerat assignatus, & absentia vestra divina præsentia supplebatur, dicta testium examinavimus diligenter, & omnibus, quæ utrinque proposita fuerunt, plenius intellectis, cognovimus manifestè, quod nihil à Garganicis fuerat sufficienter ostensum, per quod ejusdem Alexandri deberet sententia retractari. Quare ipsam, de Fratrum consilio, in Consistorio nostro, per diffinitivam sententiam, viva voce, & nunc etiam auctoritate Apostolica confirmamus, &c. usq; cōmunimus, &c. Nulli, &c. Dat. Laterani, 8. Kal. Junias an. 5.

Ad eundem Hugonem Sipontinum Archiepiscopum idem Innocentius scripsit epistolas, quæ extant lib. 1. & 2. Decret. qui tamen Hugo post plurima annorum curricula cum benè Sipontinam Ecclesiam rexisset, mortuus est sub Honorio III. Papa ann. 1216. à quo in litteris Sipontino Capitulo datis 12. Kal. Aprilis ann. 1. in reg. Vatic. fol. 88. dicitur bonę memorię; quo etiam sedente S. Franciscus Michaelis Archangeli in monte Gargano ędem invisit, ac præcipua veneratione coluit, ita ut, quæ ejus erat humilitas, eo ingredi minime auderet, indignum se reputans, qui pedem Angelorum sacrario inferret, impressitque sua manu rudi in speluncæ lapide Crucis signum in modum Gręci characteris Tau, quod usque hodie peregrini vident ac summa pietate venerantur. Hugonis Trojani civis, & Canonici, postea Archiep. Sipontini, mentio habetur in documento Ecclesiæ Bivinensis, de qua in 8. to. ubi monumentum proferemus in Petrum Epis.

LI. ALBERTUS. 13 N. a nomen non extat, in calce tamen reg. Vat. constat Honorium III. illum consecrasse in Sipontinum Archiep. anno sui Pontif. 3. nostræ sal. 1219. sub quo Garganici ferè eand. controversiam suscitarunt; prætendebant enim, ut die Cœnæ Domini duas Archiepiscopus missas celebraret, unam in eorum Eccl. ob peregrinorum receptionem, qui Garganicam ipsam Eccl. adire consueverant, ita ut ipsomet instante Archiep. decretalem Honorius ediderit ep. quæ habetur c. *Te referente, de celeb. miss.* Ubi rescripsit in hæc verba.

Honorius III. &c. Archiep. Sipontino, &c.

Te referente didicimus, quod in die Cœnæ Domini, de antiqua teneris consuetudine, Chrisma conficere in Ecclesia Sipontina: sed cum manè diei ejusdem ad Garganicam accedas Ecclesiam, ut ibi, prout moris est, recipias Peregrinos; ipsius loci Clerus, & populus celebrare Missam in eadem Ecclesia Garganica, priusquam ad Sipontinam redeas, te compellunt: super quo nostrum, & Apostolicæ sedis consilium implorasti. Cum autem chrisma eo die intra Missarum conficiatur solemnia, & cuilibet Sacerdoti, quacunque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat; nam & felix valdè est, qui celebrat dignè unam; fraternitati tuæ mandamus, quatenus die præd. in Eccl. Sipontina duntaxat, in qua teneris chrisma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare. Ex ep. Decr. Honor. III. Tolosæ impressis, apud Petrum Bosc. 1645.

Super eodem Capitulo *Te referente*. legenda Rubrica, Glossa, Hostiensis, & alii, qui notant, quod Archiepiscopus tenetur residere in sua Ecclesia, & ibidem diebus ordinatis celebrare. Et in Cœna Domini Episcopus tenetur in Cathedrali Ecclesia, cujus est sponsus, Chrisma conficere, & Missarum solemnia celebrare, ut in text. & cap. Omni, de consecrat. dist. 4. Quinimmo & quolibet die Dominico debet Episcopus esse præsens in Ecclesia Cathedrali, nisi justum impedimentum occurrat. Hostien. super eodem cap. *Te referente*.

Hoc eodem Præsule sedente in Sipontina sede, Federicus II. Imperator omnes immunitates, ac privilegia à Rogerio, & Guilielmo Siciliæ Regibus, cœnobio S. Mariæ de Pulsano Ordinis S. Benedicti Sipontinę diœcesis concessa confirmavit anno 1225. cujus diplomatis exemplar ab authographo exscripsimus, quod extat in Archivio cœnobii S. Mariæ de Casa-nova Ordinis Cisterciensis, Pennensis diœcesis, cui Pulsanense hoc aliquando monasterium unitum perpetuo fuerat; satis enim facit ad loca, ac diœcesis Sipontinæ confinia agnoscenda. Situm est hoc cœnobium (ut supra diximus) in monte, qui dicitur Pulsanus, non longe ab ipsa Sipontina urbe; celebre fuit virorum Illustrium receptaculum, ac religionis fama conspicuum. Porrò Federici confir. talis est.

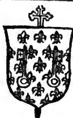
Federicus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, Rex Siciliæ, &c.

In eminenti dignitate Imperialis solii constituti tanto diligentiori cura intendere debemus ad protegendas Dei Ecclesias, & fovendas, & præcipuè loca religiosa, in quibus Dei cultores, qui pro nostra, omniumque fidelium salute quotidie militant Creatori, quanto Nos divina clementia præ aliis orbis Principibus exaltavit, inde est, quod nos attendentes honestam vitam, & laudabilem conversationem venerab. Abbatis monasterii sanctæ Mariæ de Pulsano fidelium nostrorum, & ingens orationis obsequium, quod in ipso monasterio Domino jugiter exhibetur, intuitu Dei, & pro salute nostra, ac pro remedio animarum Divorum Augustorum parentum nostrorum, monasterium ipsum, Abbatem, & Conventum prædictos, & successores eorum cum omnibus obventionibus, oblationibus, & oblatis possessionibus, & aliis bonis omnibus, quæ in præsenti rationabiliter possident, aut in futurum justo titulo poterint adipisci, sub protectione nostræ celsitudinis recipimus speciali, de abundantiori quoque gratia Celsitudinis nostræ confirmamus eidem monasterio in perpetuum omnia privilegia, & possessiones, concessiones, nec non & omnes libertates, & tenimenta omnia quæ ipsum monasterium à temporibus Regis Rogerii, & Guglielmi I. & II. Regum Siciliæ. A tempore Henrici Imperatoris fel. mem. genitoris nostri tenuit, & possidet, aut possedit, videlicet omnes terras, quas dictus quond. fel. mem. Guglielmus Rex II. in loco sine ulla exactione terratici, vel herbatici nostri bajuli aliquando tribuendi ipsi monasterio donavit Ecclesiam S. Jacobi apud fogiam cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, monasterium S. Nicolai in territorio ejusdem terræ, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, monasterium sancti Petri de Uccellaria in territorio castri Calvelli cum omnibus Ecclesiis, juribus, & pertinentiis suis; Monasterium S. Bartholomæi de Carbonaria, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis; Monasterium S. Christophori, quod in Mattinata consistit, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis. Monasterium S. Petri Vallis-bonæ in territorio Moncipelli, cum omnibus Ecclesiis, juribus, ac pertinentiis suis; Monasterium S. Pauli Civitaten. cū omnibus juribus, & pertinentiis suis. Ecclesiam S. Joannis de Vento in territorio castri Pliet-tri, quam q. Massolius Troisii Dei, & Regis gratia Dominus castri Plietri eidem monasterio donavit. Mo-

nasterium S. Cæciliæ Monialium extra castrum Fogiæ, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis; Ecclesiam S. Mariæ Fustifeci, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis; Ecclesiam S. Joannis Barani, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis; Monasterium S. Petri Opinecæ novæ in Ischitella, quod quon. D. Paulus Dei, & Regis gratia Dominus castri Ischitellæ donavit dicto monasterio cum Ecclesiis, terris, vineis, sylvis, molendino, & omnibus juribus, ac pertinentiis suis. Terras, quas D. Rao, Dominus Deviæ, cum flumine Lauti, & molendino sito in ipsu flumine, & flumine Faloniæ eidem monasterio vendidit, & omnes domos, vineas, terras, & sylvas, quas habet in dicto castro Deviæ, & castro B. Nicandri duas pettias terrarum, quas q. Jonathas Dei & Regis gratia civitatis Comes in territorio prædictæ terræ Civitatis dicto monasterio donavit, unam videlicet in partib. Orientis juxta vollonum, quod dicitur Radicosa. Alteram in partibus Occidentis, quod dicitur Isola juxta flumen Fortorius. Ecclesiam S. Ægidii in territorio Juvenacii, cum terris, vineis, olivetis, domibus, & omnibus juribus, & pertinentiis suis, omnes terras, ac tenimenta in territorio Casale-novo, & Rineani. Terras in territorio Candelorui, quas q. Leonardus Dominus castri Candelarui eidem monasterio vendidit infra fines hujusmodi consistentes à capite, pergit via publica, quæ dicitur via de Canellaro Carromellaro, quæ etiam venit à Bado Tecnaricii, & pergit Sipontum, & finit in via, quæ venit à foresta Riniani, & finit in aliam viam quæ vadit ad puteum de sala, & finit à flumine Candelarui, alio verò latere est ipsum flumen, & ascendit à latere ejusdem fluvii usque ad servitam, quæ est inter eandem terram Montesacci, & revolvit per eandem servitam, & pergit usque ad eandem viam publicam. Omnes terras in loco, qui dicitur Turris Silvestri, primus finis est quædam vallis juxta Castellucium, & deinde descendit recta linea à flumine Candelarii. Secundus finis est istud flumen. Tertius finis est, sic prætendit; . . . . per quas itur à Candelario ad Sipontum, & ab ipsis viis ascendit ad cavam veterem, & deinde ad montem Aquilonem. Quartus finis est murices, sicut aqua pendet ab ipso monte Aquilonis usque ad dictam vallem Castellucii. Omnes terras in Moderano juxta la via mezzana, Monte Pertuso, *& S. Restituta, quæ terræ per hos fines esse videntur. Primus finis est rivus, qui descendit à prædicto Moderano usque ad littus maris. Secundus finis sunt muricos, sicut aqua dependet. Tertius finis à Canalus planca, & descendit in via, quæ venit à sancto Joanne Rotundo, & deinde venit, & fecit in strada, quæ venit ad sanctum Portium, & venit per istam stradam usque ad mare, omnes prædictas terras cum olivis, & vineis in loco Maulis pettiam unam terræ prope Pantanum S. Ægidii, quæ terra hos fines habet, videlicet, primus finis est quoddam limes, quod est juxta puteum intus ipsas terras, & terras S. Nicolai de Pantano; secundus finis est via publica, per quam itur à monte ad S. Joannem Rotundum; tertius finis est terra S. Joannis in Lamis, & via per quam itur à dicto Pantano usque ad Campum latum; quartus finis sunt murices omnes alias terras circa ipsum pantanum existentes cū aqua in ipso pantano . . . . omnes alias ipsi monasterio. Omnes terras, quæ sunt in campo lato prædicto monasterio pertinentes usque ad districtum Reguli ab omni parte, sicut aqua dependet, omnes domos, vineas, & terras in castro Caveeavi, & castro Caprelis eidem monasterio pertinentes: omnes domos, vineas, & terras in civitate Siponti, & civitate Montis S. Angeli dicto monasterio pertinentes, & omnes alias domos, & possessiones, loca, & tenimenta, vineas, oliveta, sylvas, & nemora, nec non salinas, & piscationes, quæ ubique per Regnum nostrum justo titulo dictum Monasterium noscitur possidere, atque inantea juxta per civitates, castra, villas, & oppida emptione, oblatione, donatione, aut quocunque modo dante Domino poterit adipisci dicto Monasterio confirmamus, atque concedimus. Volumus insuper, ut per totum dominium nostrum, ubi possessiones, & tenimenta dictum Monasterium habuerit possit affidare, & diffidare, & ubique Monachi, vel homines præfati Monasterii possint liberè emere, & vendere quæcunque voluerint, & nullum jus, actionem, seu planeaticum alicui solvere teneantur, ac cum omnibus aliis locis, & tenimentis dicti monasterii pro suis animalibus defensas facere, & absque licentia Abbatis nullus præsumat intrare ibidem. Confirmantes, atque concedentes, dicto monasterio per totam . . . non tamen Montis S. Angeli, & Vasti possit pro animalibus suis, sine damno alicujus pascua, & aquas recipere, prohibentes iterum in piscationibus, quas idem Monasterium habet in mare Siponti, & Sancti Leonis, atque in Pantano Bacani nullus absque licentia Abbatis Pulsanensis audeat venari, vel piscari. Ad extremum namque talem franchitiam, & libertatem dicto Monasterio Pulsani confirmamus, atq; concedimus. & omnes oblatos, qui se & bona sua dicto monast. dedicaverint ab omni collecta, exactione, servitio, seu gravamine liberos esse volumus, & absolutos, & si aliquis homo aliquid malefactum pertractaverit quo malefacto Monasterio adjudicare debeat, & ipse quomodolibet inde evaserit, & ad monasterium ipsum confugium fecerit, nemo eum apprehendat, vel in eum manum mittat, statuentes, & Imper. auctoritate sancientes, quod nullus Dux, nullus Marchio, nulla deniq; persona, humilis, vel alta, sæcularis, seu Ecclesiastica contra prædict. monasterium, Abbates, Fratres, & successores eorum in personis Ecclesiasticis, hominibus, animalibus, seu quibuslibet bonis suis audeat molestare, vel indebitis exactionibus aggravare præsumat. Quicunque autem contra hanc confirmationis, & concessionis paginam ausu temerario ire præsumpserit, iram nostræ majestatis incurrat, & centum libras auri purissimi pœnæ subjaceat; ad hujus autem protectionis, confirmationis, & concessionis nostræ memoriam, & perpetuam firmitatem præsens scriptum inde fieri, & nostræ majestatis sigillo jussimus communiri anno, mense, & Indictione suprascriptis. Datum Fogiæ anno Dominicæ Incarnationis 1225. mense Maii, 13. Indict. &c.*

Anno 1227. die 3. Aprilis Rogerus Abbas Casænovæ coram Guisenulpho Sipontinæ civitatis Judice, & testibus concessit domum cœnobio suo obnoxiam quibusdam Petro Piezolo, & Bellæ conjugibus, eorumque descendentibus usque in tertium gradum cum prohibitione alienationis, ac onere census annui trium solidorum. Documentum penes me est, in quo plures Sipontini cives cum ipso Guisenulpho Judice subscripti sunt, & viæ civitatis recensentur.

(„ *Hujus Episcopi tempore Sipontum horribili ter-*
„ *ræmotu concussum, concidit, & omnino deletum est.*)

14 ROGERIUS (1) de Anglone, sive Borrellus (bina enim illa nomina ejusdem familiæ sunt) Sipontinum Archiepiscopatum tenuit Gregorii IX. Innocentii IV. & Alexandri item IV. Summorum Pon- LII.

(1) Gabriel Tontulus, qui novissimè Episcopus Rubensis fuit, in editis memoriis Sipontinis huic Rogerio attribuit Decretalem illam, quæ habetur c. 2. de Adult. & stup. c. 2. *Pervenit ad nos &c.* existimans eam esse Gregorii IX. quæ est Gregorii I. ad Felicem Sipontinum, ut suo loco adnotavimus. *Sarnellius.*

Pontificum tempestate. Vir fuit eximiæ nobilitatis, quippe natus est parentibus Borrello Anglonis Comite, & Caratenuta illustrissima Comitissa. Ejus porrò singularem virtutem, & pietatem passim prædicant monumenta cœnobii Casænovæ in agro Pennensi mei Ordinis Cisterciensis, è quibus authographa duo, quæ ad me delata sunt, & apud me in præsentia asservantur, hic exscribere non pigat; cum Rogerii genitores, ac fratres memorent, simulque etiam Borrellæ, Anglonæque familiæ complures viros præclaros recenseant. Et in priori quidem authographo continetur donatio, qua idem Rogerius, ejusque mater Comitissa Caratenuta anno 1231. medietatem tenimenti Sparpaliæ memorato Casænovæ cœnobio elargiti sunt. Appensa sunt in hoc exemplari sigilla duo cerea, quorum unum præfert effigiem Archiepiscopi cum litteris: *Rogerius Dei gratia Sipontinus Archiepiscopus*. Alterum verò exhibet insignia Comitissæ Caratenutæ, ut ipsemet litteræ per circuitum sculptæ testantur, nimirum S. (quod interpretor) *Sigillum Karatenutæ D. GRA. Comitisse*. Secundum authographum continet aliam ejusdem Rogerii donationem, qua anno 1255. reliquam partem tenimenti Sparpaliæ in idem Casænovæ cœnobium contulit.

Ne autem nullo nisi me teste asseruisse videar Anglones, & Borrellos in unam eandemque coaluisse familiam, operæ pretium duco lectorem meum commonefacere familiarum quamplurium, quarum singulæ sua sumpsere cognomina ab iis, quibus præerant feudis, & oppidis, & ne longius abeamus ut in Ferdinando de Marra Duce Guardiæ, & Scipione Ammirato, eruditissimis familiarum scriptoribus legitur, antiquissimi illi Dynastæ, qui Summuculæ dicebantur, ob adeptionem Comitatus Aquinensis, ac Baroniæ Cryptæ Mainardæ de Aquino, & de Crypta appellati sunt. Hanc cognomentorum rationem secutos esse Borrellos aperte dignoscitur. Etenim Guillelmus ille Borrellus, qui anno 1187. dominabatur in oppido Anglonæ, atque in agro Dragonariæ Ecclesiam Divo Matthæo Apostolo ædificandam curaverat, ut testatur liber instrumentorum monasterii S. Mariæ de Guaido apud Abbatem sanctæ Sophiæ de Benevento pag. 78. postmodum omisso, quod antea profitebatur, Borrelli cognomento, dici cœptus est de Anglone, eoque cognomine appellatur passim in regest. Neapolitani Archivii 1322. littera A. fol. 49. à tergo, & 62. à tergo, in censu illo Baronum, qui sub Guillelmo II. Rege expeditioni Terræ sanctæ subsidio venerunt, & in regest. Imper. Federici II. ann. 1239. fol. 10. 12. 16. 25. aliisque plurimis. Nihilominus tamen tenuere constanter Anglonis Toparchæ, quam ab suis majoribus acceperunt, consuetudinem suis imponendi liberis gentilitium Borrelli nomen. Quare litterarum monumenta testatum nobis reliquerunt, præter Borrellum Comitem Rogerii Archiepiscopi patrem in dominatu Anglonis præfuisse ann. 1198. Borrellum, Oderisii, & Odonis germanum fratrem. Ex authog. tabularii S. Mariæ Anglonis Ord. Cælest signato N. 88. Borrellum Comitem Alesinæ, ac Honorii Montis S. Angeli dominum, ex Anonymo Regis Manfredi; Borrellum alium sub Carolo I. Rege, ex fasciculo signato N. 70. fol. 76. ac denique Borrellum Roberti Borrelli filium sub Rege Carolo II. ex fasciculo 1. fol. 81. conservabatur ab Josepho de Fusco insignium familiarum nobilium perquam studioso, atque erudito numisma utraque ex facie Anglonensium procerum stemmata repræsentans. Sed proferamus schedas, quæ Rogerii genus, ac pietatem produnt.

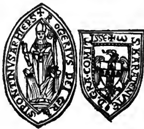
In nomine Domini Dei æterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus 1231. primo m. Octobr. 5. Ind. Regnante D. nostro Federico Dei gratia Romanorum Imper. semper Augusto, Jerusalem, & Siciliæ Rege, Imperii ejus anno XI. Regni Hierusalem sexto, Regni verò Siciliæ 34. feliciter. Amen.

Ego Caratenuta uxor q. Comitis Burrelli de Anglone, & nos Rogerius miseratione divina Sipontinus Archiepiscopus, & Benedictus de Anglone fratres filii q. Comitis Burrelli de Anglone, & prædictæ Comitissæ Caratenutæ, & ego Riccardus filius q. D. Riccardi de Anglone filii q. Comitis Burrelli, & Comitissæ prædictæ cum voluntate, & consensu jam dictorum Comitissæ Caratenutæ, venerab. Patris D. Rogerii Archiepiscopi Sipontini, & D. Benedicti de Anglone tutoris nostri, brevitatem hujus vitæ attendentes, simulque considerantes terribilem illam sententiam Apostoli dicentis; omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis sui, sive bonum, sive malum; ubi unusquisque tanto securior apparebit, quanto dum vivit in carne bonis operibus amplius abundavit. Quæ bona opera, & si multa sint, in iis tamen, qui communem vitam ducunt, eleemosynarum elargitio nobis principatum obtinere videtur; hanc enim sacra Scriptura frequenter, excellenterque commendat; sed, & ipse Dominus proprio ore collaudat dicens: Verumtamen, quod superest vobis, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Itemq; facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Hæc igitur sollicitè pensantes, cupientesque æternæ vitæ, ad quam non nisi bonis operibus pervenitur, participes inveniri, pro redemptione animarum nostrarum, nostrorumque parentum pro nostris etiam heredibus, & successoribus damus, tradimus, concedimus, & offerimus monasterio Casænovæ Cisterciensis Ordinis, posito in Pennensi diœcesi partem tenimenti nostri, quod habemus in Sparpalia, quæ his finibus terminatur. Ab uno latere habet vallonem de Martorello, ab alio latere est flumen Sonellæ, alius verò finis partitur cum tenimento Gisii, & mittit unum caput in principium vallonis Martorellæ, aliud vero caput in prædictum flumen Sonellæ. Hanc igitur possessionem cum introitibus, & exitibus suis, & cum omni habilitate sua, & quicquid infra prædictæ possessionis fines continetur ab omni servitio, & exactione liberam, & absolutam secundum consuetudinem, & libertatem Cisterciensis Ordinis damus, tradimus, concedimus, & offerimus tibi Donno David Monacho supradicti monasterii, recipienti pro ipso monasterio, atque te de ipsa per fustem investimus, ut ipsam prædictum monasterium habeat, teneat, & possideat in perpetuum. Promittentes pro nobis, nostris hæredibus, & successoribus contra hanc nostram donationem, traditionem, concessionem, & oblationem in perpetuum aliquatenus non venire. Et si aliquo casu nos, vel nostri hæredes, vel successores contra hanc nostram donationem, traditionem, concessionem, & oblationem venire præsumpserimus, obligamus nos, nostrosque hæredes, & successores ad pœnam centum unciarum auri, ita quod medietas jam prædicto monasterio persolvatur, donatione, seu oblatione jam præmissa penes monasterium nihilominus in suo robore duratura. Promittimus insuper hanc nostram donationem, concessionem, traditionem, & oblationem ad opus monasterii supradicti defendere, & antestare ab omni homine, omnique persona secundum quod postulat ordo juris. Renunciamus etiam omni exceptioni, & legum auxilio, necnon & omni Constitutioni Capuæ, vel alibi promulgatæ, vel promulgandæ, si qua competit, vel competere poterit in antea, per quam nos, nostri hæredes, vel successores jam sæpè dictam donationem, seu oblationem possimus infringere, vel modo aliquo revocare; sed omnia firma, & illibata monasterio in perpetuum perseverent, & quia Judicem non habemus interea, ad majoris securitatis indicium præsens Instrumentum sigillorum nostrorum munimine fecimus roborari; quæ omnia suprascripta Ego Thomas Curiæ Domini Benedicti, & publicus Notarius de Anglone de mandato Dominorum prædictorum, & ad preces utriusque partis scripsi, quia interfui, & signum meum feci. Interlineatum est supra, auri. Actum in Anglone.

† *Ego*

† Ego frater Petrus de Mariano conversus Casæ novæ testis sum.
† Ego Tancredus Buddonis rogatus testis sum.
† Ego Aniba de Anglone rogatus testis sum.
† Ego Gualterius de Andravana rogat. testis sum.
† Ego Raynaldus de Castello rogatus testis sum.
† Ego Diac. Nicolaus de Aylano rogatus testis sum.
† Ego Gualterius de Castello Subd. rogatus te. sum.
† Ego Rao filius q. D. Riccardi de Anglone rog. te. sũ.
† Ego Benedictus Cellararius rogatus testis sum.

In Christi nomine. Amen.

Anno ab Incarnatione ejusdem 1255. Die Jovis, 25. Novembris, 14. Indict. tempore D. nostri Alexandri Papæ IV. Pontific. sui anno 1. feliciter. Amen.

Nos Magister Stephanus de Ortona civis Pennæ de luce in eadem terra contractuum Judex, & Bellinus publicus ejusdem terræ Notarius præsenti scripto publico declaramus, quod vir nobilis D. Jacobus Berardi Jonathæ de Anglone Castellanus Bisaczii ostendit publicè quasdam litteras proprio sigillo venerabilis viri D. Rogerii de Anglone Rev. Archiepiscopi Sipontini sigillatas, quas vidimus in prima sui figura sive vituperatione, & vitio, non abolitas, non cassas, vel cancellatas, quarum tenor per omnia talis erat. Rogerius de Anglone Dei gratia humilis Archiepiscopus Sipontinus D. Jacobo Berardi Jonathæ dilecto fideli suo, &c. Cum ex plurimis jam retroactis temporibus nobilis mater nostra bonæ memoriæ Comitissa Caratenuta, uxor q. nobilissimi patris nostri felicis memoriæ Comitis Borrelli de Anglone, & Nos, necnon nobiles fratres nostri Benedictus, & Riccardus filii prædictorum Comitis, & Comitissæ, bona nostra gratuita voluntate pro animabus nostris, & omnium parentum nostrorum secundum libertatem Cisterciensis Ordinis dederimus, obtulerimus, & tradiderimus venerabili monasterio Casænovæ ejusdem Ordinis Pennensis diœcesis quandam partem tenimenti nostræ Sparpaliæ, quæ nobis pertinebat jure materno, & nunc ipsam partem, seu possessionem integram, & sine molestia alicujus dictum monasterium tenet, & possidet, de consueta benignitate nostra. Nunc nos supradictus Rogerius bona, & gratuita voluntate nostra primam istam donationem, quam cum prædictis fecimus monasterio nominato, in manus venerab. viri D. Andreæ Prioris Casænovæ pro parte ipsius monasterii confirmamus, & reliquum totum tenimentum dictæ Sparpaliæ sine diminutione aliqua, quod nobis ab ipsa prima donatione, quam fecimus monasterio sæpe dicto remansit secundum libertatem Cisterciensis Ordinis dedimus, concessimus, obtulimus, & in per fustem tradidimus dicto Priori recipienti pro parte, & nomine dicti monasterii coram idoneis testibus, videlicet D. Ægidio, D. Paulo Monachis Casænovæ, fr. Marco, & fr. Andrea ejusdem monasterii conversis; D. Pandulpho Archipresbytero Montis S. Angeli, D. Joanne de Monteferrando Capellano nostro, & nobilibus viris D. Gentili de Tavenna, D. Grisochono de Tavenna, Dom. Jacobo de Anglone, D. Odtrisio de Pilis, D. Thomasio de Paulo, & aliis pluribus ad hoc specialiter convocatis. Unde cum ad inducendum dictum D. Andream Priorem in corporalem possessionem istius ultimæ donationis nostræ, quam fecimus de dicto tenimento sæpe dicto Priori, non possimus personaliter interesse, præsumentes de fidelitate tua, tibi præcipimus firmiter, & mandamus, quatenus personaliter accedens ad locum dictæ Sparpaliæ auctoritate præsentium, loco, & vice nostra totum tenimentum dictæ Sparpaliæ integrum, & sine diminutione aliqua quod remansit nobis, ut supra dictum est, à prima donatione, quam dicto monasterio fecimus ipsi D. Andreæ Priori, vel alicui alii Fratrum ipsius monasterii recipienti pro parte, & nomine dicti monasterii debeas assignasse, & eundem D. Andream, vel aliquem alium Fratrem dicti monasterii in corporalem possessionem supradicti tenimenti fideliter inducas, & determinando omnes fines ipsius reliqui tenimenti Sparpaliæ, quod nuper dedimus monasterio nominato per manus dicti D. Andreæ ipsi, vel alicui

B *alii de Fratribus ejusdem monasterii recipienti dictum tenimentum designes, & assignes totaliter, & particulariter cum licentia nostra, & plenaria potestate addendi, & adhibendi omnem solemnitatem, & cautelam super premissis, quam quilibet pro parte ipsius monasterii recipiens, vel suscipiens reputaverit opportunam, ut nulla de cætero de toto tenimento Sparpalię, vel ejus parte possit dicto monasterio controversia aliqua, seu occasio suboriri. Mandatum nostrum sic prudenter, & efficaciter compleas, ut de fidelitate tua, atque industria apud nos tanquam vir strenuus commenderis. Et ad cautelam dicti monasterii de iis omnibus, & singulis eidem monasterio fieri facias publicum instrumentum. Datum apud Anglon. 20. Novembris 14. Indict. Quibus litteris diligenter inspectis, auditis solemniter, & perlectis de verbo ad verbum expositis, tam in nostri præsentia, quam subscriptorum testium litteratorum, & aliorum ad hoc specialiter rogatorum dictus D. Jacobus consentiens in nos Judicem, & Notarium, tanquam*

C *in suos Judicem, & Notarium, cum se sciret, de nostra jurisdictione non esse, auctoritate præscriptarum litterarum, & mandati sibi ab eodem D. Archiepiscopo facti præsenti siquidem die personaliter accepit per manum religiosum virum D. Nicolaum de Sinisio majorem Cellararium Casænovæ, & induxit eum nomine, & pro parte ipsius monasterii in corporalem possessionem dicti tenimenti Sparpaliæ, & designando, ac perambulando totum prædictum tenimentum, seu territorium, & singulas partes ejus, determinavit illud per certos, & antiquos fines inferius declarates, & eidem majori Cellarario pro parte ipsius monasterii recipienti tradidit, & assignavit castellarium Sparpaliæ dismasatum, & ipsius Sparpaliæ tenimentum, seu territorium totum, cum Ecclesia S. Mariæ de Sparpalia, & aliis Ecclesiis constructis, & destructis, & cum juribus earumdem cum terris cultis, & incultis, cum silvis, pascuis, aquis, & aquarum decursibus cum sediis molendinorum, & eorũ habilitatibus, cum superioribus, & inferioribus finibus, cum*

D *accessibus, & egressibus suis usque in vias publicas, & cum omnib. & singulis supra se, & intra se, vel infra prædictum tenimentum Sparpaliæ habitis in integrum, & contentis, & cum omni jure, usu, actione, & requisitione eidem D. Archiepiscopo pertinente, sive spectante, ad habendum, tenendum, & perpetuo possidendum in integrum. Cujus tenimenti, seu territorii confines sunt isti. Incipit enim ejus determinatio à Monteacuto, & descendit per quandam voraginem, quæ determinat inter aliam partem Sparpaliæ ab eodem Monte ab antiquo possessam, & nuper sibi ab eodem Archiepiscopo confirmatam, & descendit per ipsam voraginem usque in vallonem Martorellæ, & per eundem vallonem decurrit usque in fluvium Sonellę, & per ipsum fluvium etiam currit usque ad locum, ubi prædictum tenimentum Sparpaliæ conjungitur territorio Ruyceti, & vadit per quendam limitem antiquum, qui est pro confine, & ascendit per quandam costam, seu clivium juxta eund. limitem usq; ad calcariũ*

de

de Scernio, & confinat cum territorio Scernii, & vadit usque in viam cavam, & per eam usque ad locum, ubi conjungitur territorio Gaasti Planisii, & protenditur postmodum ipsa determinatio in directum usque in Montem-acutum, & regreditur in eandem voraginem, quæ intrat in vallonem Martorellæ prædictum, & si qui alii sunt, vel fuerunt tenimento prædicto confines. Ad hujus igitur rei evidentiam, futuram memoriam, & dict. monast. Casænovæ cautelam præsens publicum instrumentum prædictus D. Jacobus juxta præscriptum D. Archiepiscopi præfati mandatum exinde fieri rogavit per manus mei, qui supra Notarii meo signo signatum, & mei qui supra Judicis, & litteratorum testium subscriptionibus roboratum. Pro aliis testibus, qui subscribere nesciebant, idem Notarius subscripsi rogatus ab eis ipsis supponentibus signa sua. Quod instrumentum ego Bellinus, qui supra publicus Pennæ de luce Notarius rogatus interfui, scripsi, & subscripsi, & mei nominis solitum signum feci †.

A

Actum super eodem tenimento, & territorio Spacpaltæ anno mense, die, & Indictione prædictis.

B

† *Ego Stephanus de Ortona, qui supra Judex in contractibus in Penna de Lucis his interfui, & signum feci.*

† *Ego Fr. Paulus Casænovæ ti. interf. & me ss.*

† *Ego Fr. Clericus Monachus Casænovæ rog. testis interfui, & me subscripsi.*

† *Ego Fr. Simeon Monachus Casænovæ rog teste interfui signum feci.*

† *Ego Fr. Thomasius Jaconne Casænovæ rog. testis signum feci.*

† *Ego Jacobus de Manopello teste rog. manoplum feci.*

† *Ego Bonajutus de Piscaria bajur rel te. sum.*

† *Ego Notarius Angelus Thom. de Penna lucis testis rog. interfui, & ss. & signum feci.*

† *Ego Blasius Bernardi de Penna lucis teste rog. & signum feci.*

† *Ego Brunettus de Penna lucis teste sum, & signum feci.*

C

† *Ego Jaconne Gualt. filius Judicis Bellini Penna lucis rog. testis feci.*

† *Signum quod Fr. Bse. Caldararius Geangerius Castelli magni rog. testis fecit.*

† *Signum quod Fr. Guillelmus de Marchia Grangerius Sparpaltæ rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Andreas de Picensa Geangerius Luparii rogatus testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Gualterius de Atissa conversus ejusdem monasterii rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Bern. de Casalanguida Conversus d. monast. rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Ber. de Galliano dicti monasterii conversus rogatus testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Robertus de Monte Azulo dict. monast. conversus rog. testis fecit.*

† *Signum quod Fr. Philippus de Canusio dict. mon. conversus rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Joannes de Ferrie d. mon. conv. rog. testis fecit.*

D

† *Signum, quod Fr. Bartholomæus de Carpineto d. mon. conver. rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Petrus de Berton. d. monast. conv. rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Barthol. de Lanreto d. mon. conv. rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Rao de Carpineto d. monast. conv. rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Petrus de Rosello d. monast. conv. rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Fr. Ber. de Pelecto d. mon. conv. rog. testis fecit.*

† *Signum Girardi Bonihominis de Scernio, quod ipse rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Guill. Bonihominis de Scernio frater ejus rog. teste fecit.*

† *Signum, quod Benedictus Montanarius de Monte-Oderisii rogatus testis fecit.*

† *Signum, quod Gualt. de Jannacio de Monte Oderisii rog. testis fecit.*

† *Signum, quod Guill. de Cipagatto de Monte Oderisii rog. testis fecit.*

(„ *Rogerius iste inter eos Episcopos fuit, qui jussu* „ *Ferdinandi Imperatoris ab Ensio rege Sardiniæ,* „ *dum ad Lugdunense Concilium proficiscerentur, capti sunt, & in vincula conjecti: Manfredus deinde,* „ *Federici filius nothus, occupator in his regni partibus paterni dominii, solo jam prostratum Sipontum excitavit ad mille passus remotiori a loco,* „ *novamque civitatem de suo nomine Manfredoniam dixit (alii appellarunt novum Sipontum) & inchoatum opus an. 1256. perfecit citissime; anno siquidem 1258. mense Martio, die Dominico, compulit antiquati Siponti superstitem gentem, & Civitatensem Apuliæ Manfredoniæ subsistere: & ipse* „ *Rogerius delato secum S. Laurentii Pontificis corpore Sipontum novum cum suo Clero solemniter ingressus est: qui postea piissime obiit an. 1265.* Sarnellius.)

14 JOANNES Sipontinus Archiepiscopus Joanni proxime successit, qui anno Domini 1277. Salernitana sede vacante Ecclesiam S. Pauli de Palearea tunc S. Mariæ in suburbiis Salernitanis Ord. Prædicatorum una cum Luca Acernen. & Joanne Sarnensi Episcopis consecravit. Joannis Archiepiscopi obitus memoratur in regest. Vatic. an. 4 Pontificatus Nicolai IV. salutis 1290. in epist. ad Andream successorem. Hunc ex nobili Freczia familia apud Ravellenses antiquissima volunt natum, de quo habemus in Ravellensi Archivio memoriam. *Anno 1297. mense Julio primo die ejusdem, x. Indictionis apud Barulum nobilis vir Reginaldus Freczia de Ravello habitator Baruli, filius q. Bartholomæi Frecziæ de Ravello coram n.v. Andrea de Fusco Ravellensium, Scalensium, & Amalphitanorum in Barulo morantium Judice, constituit procuratorem suum Jacobum Piroatum de Ravello ad permutandum cum domino Stephano Freczia de Ravello possessionē unam sui ipsius constituentis existentem in terra Minorie in loco, qui dicitur Villamena, & ad recipiendum ab eodem domino Stephano loco dict. permutationis tertiam partem suam quarumdam domorum, jardeni, oliveti, vinearum, & terræ existen. in dicta terra Minoris in loco qui dicitur Tascarana, quæ fuerunt quondam domini Joannis Archiepiscopi Sipontini. quę bona d. Stephanus cum ipso constituente communiter, & pro indiviso possidebat, &c.* LIII. a Anno 1265.

Quando autem Joannes ad hoc fastigium evectus fuerit, non habemus, nec quicquam aliud præter hęc pauca de ipso invenire potuimus. Etenim hujus Ecclesiæ omnia monumenta anno 1620. à Turcis cremata fuerunt, cum urbem Manfredoniam dolo malo cepissent, ac ferè diripuissent.

(„ *B. Latinus Malabranca Frangipanus Ursinus* „ *Romana primaria nobilitate clarus, & clarissimum* „ *Ord. Prædicatorum sydus, cum apud Romanam* „ *curiam nunciatum fuisset Joannem Archiepisc. qui* „ *in perniciosam inciderat valetudinem, jam abiisse ab his humanis, ipse à Nicolao III. avunculo* „ *suo huic ovili attributus est an. 1278. ut docent Ecclesiæ hujus monumenta. Sed cum adhuc temporaria hac luce frueretur Joannes, ut certior monuit* „ *fama, Latinus recessit à pastorali munere, & illud protectoris Sipontinæ Ecclesię à Pontifice suscepit, quod gessit beneficentissime, obiitque Episcopus Card. Ostiensis.* Sarnellius.)

15 ANDREAS („ *Canonicus, & civis Sipontinus*) per obitum Joannis hanc Eccles. regendam suscepit à Nicolao IV. an 1290. Non. Decemb. ut in epist. reg. Vat. n. 614. fol. 187. an. 4. memoratur in reg. Regio Neap. an. 1298. Obiit an. 1301. LIV.

16 GREGORIUS de Monte Longo Gregorii Card hujus cognominis nepos [1], ex Veronensi Ar- LV.

·chi-

(1) Gregorium fuisse scribit Ughellus nepotem Gregorii hujus cognominis Cardinalis, qui mihi indaganti non occurrit Ciaconiano ex opere, & Ughello consentit laudatus Sarnellius. De Monte Longo Hugonem habemus inter presbyteros Cardinales à Gregorio IX. cooptatum an. 1235. cujus nepos haud esse

chidiacono utriusque juris Doctore celeberrimo ex delectu Bonifacii VIII. ad hanc sedem ascendit ann. 1301. Kal. Septembris, ut in reg. Vatic. ep. 191. fol. 49. scriptum est, & in ea legitur à Capitulo Sipontino post Andreæ obitum cùm Rao Arianensis Episcopus in Archiepiscopum postulatus fuisset, abrogata electione, Bonifacius VIII. Gregorium hunc virum utique doctum, & moribus præclarum ex plenitudine potestatis Ecclesiæ Sipontinæ præfecit. Hanc ille Ecclesiam optimè rexit annum unum, & menses aliquot. decessit enim sub initio anni 1302. & in Cathedrali humatus est.

LVI. 17 LEONARDUS Mancinus nobilis civis, & Episcopus Urbevetanus ann. 1302. 5. Id. Feb. (1) translatus est ad hanc Sipontinam Ecclesiam à Bonifacio VIII. Id clarè constat ex regest. Vat. epist. 9. fol. 148. anno 8. ejusdem Pontificis. Errat Filidius Marabottinus in Catalogo Urbevetanorum Præsulum nuper typis edito, dum scribit, Leonardum Urbevetanum obiisse Episcopum, cum satis constet ex reg. Vat. illum ad Sipontinum sacerdotium translatum fuisse, in quo diù deinceps vixisse opus est; tametsi præcisè tempus obitus ejus ignoretur; si conjecturare licet, pervenisse ad annum 1326. asserendum est, cum nullus alius reperiatur hujus sedis Archipræsul ab anno 1302. usque ad hunc annum 1326. his temporibus Clemens V. Pontifex zelo Dei, & amori religionis intentus Monasterium S. Joannis in Lamis a vetusta prima institutione, & monastica disciplina penè collapsum, Abbati, & Monachis Casænovæ Ordinis Cisterciensis Pennensis Diœcesis reformandum tradidit perpetuoque illud supponens & uniens Ordini Cisterciensi, iis litteris Apostolicis datis, quæ cum multa alia de hoc monasterio exponant, huc afferre consilium est ex ipsis autographis archivii Casænovæ.

Clemens Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monasterii Casænovæ Cistercien. Ord. Pennen. Diœcesis salutem, & Apostol. benedict.

Præsignis Ordinis vestri religio fœcunditate refecta, virtutum, & meritorum conspicua sanctitate, nec non & devotionis sinceritas, quam reverenter & sedulo erga nos, & Romanam habetis Ecclesiam, promerentur, ut nos Apostolica favoris plenitudine prosequentes vobis reddamur assiduè ad gratiam liberales, & tunc præcipuè, dum per hujusmodi nostræ liberalitatis opus, officii debitum, quo circa directionem locorum Religiosorum invigilare tenemur, laudabiliter adimplemus. Cum enim inter nostræ sollicitudinis studia illud dignoscamus esse non minimum, ut in locis sub religionis specie divino cultui dedicatis providentibus nobis observantia vigeat regularis, & deformata pro tempore reformentur, honestus delectat Nos admodum locis ipsis, ac personis in eis degentibus felicem statum, & prosperum procurare. Cum igitur in Monasterio S. Joannis in Lamis ad Romanam Ecclesiam nullo medio . . . . Ordinis S. Benedicti Sipontinæ Diœcesis plurimum, sicut accepimus teneat observantia regularis, Nos tam vestri, quam ejusdem S. Joannis Monasterii profectibus intendentes, monasterium ipsum S. Joannis unà cum castris & villis, & omnibus bonis, mobilibus, & immobilibus, ac juribus ad ipsum spectantibus Monasterio vestro de fratrum nostrorum consilio authoritate Apostolica counimus, ipsumque incorporamus Cistercien. Ordini de illius pulchritudine hujus deformatam . . . . ita quod utrumque monasterium de cætero sit unum corpus sub tuo fili Abbas, & successorum tuorum regimine, castris, villis & cæteris bonis ejusdem Monasterii S. Joannis in ipsius . . . . . tibus gubernandum. Et quod cupimus, ut in dicto Monasterio S. Joannis cultus divini nominis intendatur, eadem auctoritate præcipimus ut perpetuò serviatur inibi per competentem conventum Monachorum Cistercien. Ordinis sub

A *tuo fili Abbas, & eorundem successorum obedientia permansurum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ unionis, & incorporationis, & præcepti infringere, aut ei ausu temerario contraire, si quis tam hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum in Avenione decimo Kal. Februarii.*

Clemens Episcopus servus servorum Dei Dilectis filiis Abbati, & conventui Monasterii Casænovæ Cistercien. Ordinis Pennen. Diœcesis salutem & Apostolicam benedictionem.

De universis Orbis Ecclesiis & Monasteriis pro eorum statu salubriter dirigendo juxta pastoralis officii debitum sollicitè cogitantes ad ea præsertim considerationis nostræ retorquemus intuitum, quæ ad Romanam Ecclesiam pertinere nullo medio dignoscuntur, ad quorum reformationem, cum illa in spiritualibus, aut temporalibus collapsa sentimus, libenter intendimus, ac opem & operam quantum nobis ex alto
B *permittitur adhibemus, ne irreparabiliter collabantur; dudum quidem intimantibus nobis dilectis filiis Abbate & Conventu Monasterii S. Joannis in Lamis ad dictam Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, Ordinis S. Benedicti Sipontinæ Diœcesis, quod Monasterium ipsum consuetum hactenus florere in spiritualibus, & temporalibus abundare, per nonnullos nobiles, & potentes circumpositæ regionis, qui tremendi Judicis iram incurrere non formidant, erat in suis bonis, & juribus non modicum diminutum, ipsique Abbas, & Conventus ab eisdem adeo damnis opprimebantur gravibus, & afficiebantur injuriis continuis, contumeliis, & jacturis, quod Monasterium ipsum, in quo vigere consueverat copiosus numerus Monachorum, ad quinque duntaxat monachos erat redactum, nec de creandis ibidem aliis spes ex verisimili ob eorundem malignantium impetus habebatur, nobisque supplicantibus, ut cum ipsi sperarent dictum eorum Monasterium in recuperatione perditorum,*
C *& conservatione suorum existentium jurium per vos, quos, tam in Monachorum, & conversorum multitudine, quam secularibus divitiis, & favoribus aliis valde in illis partibus potentes asserunt firmiter relevari, & contra prædictorum violentiam defensari prædictum eorum Monasterium incorporare vestro Ordini, ipsumque cum Casalibus, possessionibus, & omnibus aliis bonis, juribus, & pertinentiis suis vestro monasterio unire misericorditer dignaremur. Nos volentes de his plenius informari, prædictorum Abbatis, & Conventus, ac vestris super hoc supplicationibus inclinati, venerabilibus fratribus nostris consilio Archiepiscopo Consan. & Joanni Episcopo Civitaten. nostris mandavimus litteris, ut ipsi, vel eorum alter ad d. monasterium S. Joannis personaliter accedentes, ac habentes præ oculis solum Deum inquirerent super præmissis, & etiam, si hujusmodi incorporatio, & unio dicto S. Joannis monasterio expediret, & an possit de personis dicti Ordinis S. Benedicti commode reformari diligentius veritatem & quæ invenirentur*
D *in scriptis redacta nobis fideliter destinarent. Cumque dictus Episcopus Civitaten. eodem Archiepiscopo tunc in remotis agente super his omnibus juxta dictarum literarum tenorem, earum auctoritate diligenter inquirens, inquisitionem hujusmodi ad nostram præsentiam transmisisset. Nos dilecto filio nostro Guillelmo S. Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali mandavimus oraculo vivæ vocis, ut ipse super inquisitione hujusmodi se informans, quæ super præmissis reperiret, nobis referre curaret. Quia igitur facta nobis per eundem Cardinalem super hoc relatione fideli constat per inquisitionem eandem, prædicta omnia, quæ per dictos Abbatem & Conventum, ut præmittitur nobis insinuata fuerant, vera esse, ac incorporationem hujusmodi non solum expedire,*

Nn sed

esse potuit Gregorius iste. Accuratiori indagine id alii perquirant. Idem Ughellius, pariterque Sarnellius inquiunt Gregorium hunc in solio Sipontino sedisse annum, & menses aliquot, videlicet quatuor ex Sarnellio. Sed uterque, cum ex Vaticano regesto ejus electionem reiiciat in an. 1301. & diem primam Septembris, & ejus obitus contigerit anni 1302. initio, nonnisi quintum mensem in ea dignitate attigisse asserendum est. *Lucentius.*

(1) Exeunte mense Januario, cum pridie Kal. Febr. ejus anni successorem habuerit in sede Urbevetana. Nec obstat, quod ex regesto Vaticano Epistola Bonifacii expedita fuerit die 9. Febr. cum in ea de provisione jam facta sermo sit. *Lucentius.*

sed utilem, & necessariam fore Monasterio prædicto S. Joannis, ne ad desolationem irreparabilem reducatur. Nos præmisso omnia paterna consideratione pensantes, ac volentes ipsius Monasterii S. Joannis periculis imminentibus quantum in Deo possumus præcavere, Monasterium ipsum auctoritate Apostolica de fratrum nostrorum consilio prædicto, vestro incorporamus Ordini, illudque cum Castris, Casalibus, & Villis, possessionibus, & omnibus bonis, juribus, & pertinentiis suis vobis, & Monasterio vestro prædicto subjicimus; eadem statuentes auctoritate, quod Monasterium ipsum per vos de personis dicti vestri Monasterii salubriter reformetur, in quo Abbas & Conventus ejusdem Ordinis vestri perpetuis futuris temporibus habeantur, ac vivant, & se gerant in omnibus secundum ipsius Ordinis morem & regularia instituta, quodque vobis, ac dicto vestro Monasterio perpetuis futuris temporibus, tanquam illius filia sit subjectum, ita quod tu fili Abbas, ac successores tui Abbates ejusdem tui Monasterii, qui pro tempore fuerint, illam potestatem, & jurisdictionem in dicto Monasterio S. Joannis & personas ejusdem per omnia habeatis, & exerceatis, quam alii Patres, Abbates dicti vestri Ordinis in filiabus suis habere, & exercere secundum ipsius Ordinis instituta, & privilegia dignoscuntur. Abbas verò, & Monachi, qui nunc sunt dicti Monasterii S. Joannis, si ad vestrum prædictum voluerint Ordinem se transferre, per vos recipiantur in illo, & sincera in Domino caritate tractentur, alioquin si potius velint in Ordine suo persistere, ipsi quoad vixerint, & in dicto eorum Monasterio remanere voluerint, de ipsius Monasterii proventibus vitæ necessaria congrue ministrentur. Abbati quoque, & Conventui dicti Monasterii S. Joannis, qui pro tempore fuerint auctoritate præsentium nihilominus indulgemus, ut omnibus privilegiis, & indulgentiis eidem Ordini Cistercien. ab Apostolica Sede concessis, & imposterum concedendis, liberè gaudeant, & utantur. Non obstantibus constitutionibus, aut statutis, vel consuetudinibus contrariis Monasteriorum, & Ordinum prædictorum juramento, confirmatione Sedis Apostolicæ, vel quacunque firmitate alia roboratis, seu quibuscunque privilegiis, litteris & indulgentiis apostolicis quorumcumque tenorum existant, de quibus forsan in præsentibus oporteret mentionem fieri specialem. Nulli ergò omnino hominum liceat hanc paginam nostræ incorporationis, subjectionis, statuti, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avenione x. Kalendas Martii Pontificatus nostri anno sexto.

LVII. 18 Fr. MATTHÆUS a Francisci Neapoleonis Ursini Cardinalis fratris filius de Campo Flore Ordinis Prædicatorum, qui ut narrat Ciaconius, cum esset Canonicus in Ecclesia S. Stephani in Galliis, jurique Pontificio operam daret, Ordinem Prædicatorum iniit, in quo in divinas Scripturas solerter incumbens, primò Baccalaureus Bononiensis, mox Parisiensis, deinde Sac. Theologiæ magister factus publicè Lutetiæ Parisiorum, & Florentiæ multis annis sacras litteras interpretatus est. Interfuit pluribus Capitulis generalibus, & Provincialibus Definitor, & a cunctis Patribus in Comitiis Urbeveteri coactis, Romanæ Provinciæ præfectus est anno 1322. quam integrè administravit. Dum hoc munere fungeretur (teste Oderico nostro clarissimo Annal. Eccles. continuatore tom. 15.) a Romanis concivibus Avenionem ad Joannem XXII. Pontificem orator missus est anno 1325. ut eum in Urbem alliceret, a quo benignè susceptus, se opportuno tempore in Urbem accessurum respondit, & Matthæum doctrina, pietate, rebus agendis, & genere illustrem Agrigentinum in Sicilia creavit Episcopum eodem anno 1326. ut in libro solutionum Prælat. scriptum inveni sub die 24. Octobris, quo solitum subsidium sacro Collegio idem Matthæus jam Episcopus Agrigentinus consecratus, & post menses plus minus sex ad Sipontinam Ecclesiam translatus est, quam vacuam reliquerat Leonardus anno scilicet 1327. 22. Aprilis, pro hac ipsa Sipontina subsidium solvit, eodemque anno mense Decembris S. R. E. Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli titulo Pamachii creatus est. Ex ejus promotione vacavit Sipon. Metropolis. Avenione obiit sub Benedicto XII. Episcopus Cardinalis Sabinus 15. Kal Septembris anno 1341. Corpus Romam relatum in Ecclesia S Mariæ super Minervam sepultum est in sacello S. Catherinæ a se constructo, una cum ossibus Latini Card. Ursini Nicolai III nepotis, ejusdemque instituti clarissimi viri. Sepulchrum marmoreum pluries variis in locis in eadem Ecclesia translatum, nunc visitur in propatulo Ecclesiæ ingredientibus ad partem meridionalem è regione tumuli Michaelis Bonelii Card. Alexandrini. Cæterum Matthæum nostrum inter Beatos numerant patres Dominicani: de quo legendus Bzovius tom. 14. Annal. Eccles. cæterique Præd. Ord. Hist.

a De eo Mandosius in Bibl. Rom. cent. 2. in marg. 5. & Ciaconius Oldoini t. 3. col. 426.

19 BARTHOLOMÆUS de Ecclesia Tranensi ad Sipontinam traducitur 3. Id. Januarii 1328. ut in Reg. Vatic. Successit Matthæo jam ad purpuram evecto. Duobus annis in ea sede vixit. LVIII

20 SAXUS (,, *Civis, & Canonicus Sipontinus*) successit Bartholomæo an. 1330. & die 24. Sept. subsidium solvit ex lib. oblig. Excessit initio anni 1343. LIX.

21 Fr. PETRUS (,, *Gallus Natione*). Ordinis Minorum in demortui Saxi locum subrogatur a Clemente VI. anno 1343. 5. id. Feb. irrita, & nulla priùs declarata electione, quam fecerat Capitulum Sipontinum de persona cujusdam Leonis Archidiaconi Ecclesiæ S. Angeli de monte Gargano Sipontinæ diœcesis, ut in Regest. Vatic. Clementis ann. p. lib 6. commun. epist. 101. fol. 177. Obiit Petrus post sedem annorum decem, salutis verò 1352. LX.

22 Fr. FRANCISCUM Crispum nobilem Siculum, patria Messanensem, (1) origine Pisanum, Ord. Eremitarum S. Augustini probum, doctum, religiosum, Clemens VI. ad hanc sedem traduxit defuncto Petro anno 1352. Kal. Maii, ut in Regist. Vat. ann 10 epist. 10 fol. 5. Tempus sedis, obitusque, annus & dies ignoratur LXI.

23 MARINUS prædecessor Immediate Philippi sequentis enunciatur in quodam instrumento Ecclesiæ S. Angeli de Monte Gargano. At de isto Marino, atque de successore Philippo altum tenuere silentium Vatic Regesta, & libri oblig. solutionumque Prælatorum. LXII.

(,, *Marinus hic ille Saxi Archiepisc. propior affinis, à*
,, *Pontifice Joanne XXII. Archidiaconatu Sipontino donatus.*)

(1) Hunc nobilem Siculum, patria Messanensem, & origine Pisanum dixit Ughellus. Sed patria Neapolitanum fuisse scribunt alii, Gulielmi nobilis Neapolitani filium, & germanum fratrem Petri militis, & commensalis Joannæ I. reginæ, Baronis Collemedii, & Bartholomæi militis Logothetæ, & Antonii militis. Quare legendi sunt pro hac familia Crispa Benedictus Lentinus in vita 9. Benedicti Crispi Archiep. Mediolanen. & Eques Bernardus Justinianus in collectanea genealogica ejusdem familiæ, qui afferit præfatum Franciscum è Crispo stirpe Neapolitanum prodiisse. Sunt & nobiles Crispi Siculi, de quibus agit Mugnos in suo Theatro Genealogico Siculo, & de hoc Francisco non meminit. Inquit vero et hæc Neapolitana Crispa nonnullos Pisas, & in Siciliam profugos obiisse rebellientibus temporibus Caroli I. Andegavensis: & hinc fortasse pronunciatum ab Ughello prodiisse Franciscum ex Siculis & Pisanis. Excessit autem 1358. Ejus gentiles usque nunc Neapoli servant Francisci effigiem. Vide Summontium.

" *donatus: suadente Archiepiscopo Francisco Avenionem abiit Pontificem Clementem IV. veneraturus. Contigit, ut eo in curia præsente Franciscus Sipontinus decederet, quare & à Pontifice Marinus illicò suffectus est 1358. ut docent hujus Ecclesiæ monimenta. Dum Avenione Supontum contenderet, Neapolim transiit, ibiq; Joannam reginam invisit, eiq; S. Archangeli Michaelis flagrantissimę devotionis cultum suasit, pro cujus basilica opes obtinuit, & ad pauperes excipiendos annuos census in eo Garganensi solo, quod Monachis cessit Cœlestinis, xenodochio ędificato. Interiit deinde ann.1364.cum ritum servasset benedicendi peregrinos in aurorā cerā Angelicā Gargani arā, & deinde sacrū chrismatis cōficiēdi in Sipōtina Metropolitana.* Sarnellius.)

LXIII 24 PHILIPPUS memoratur in quodam documento, ut diximus, Ecclesiæ S. Angeli anno 1364. tanquam nuper electus ad eam dignitatem. Documenti tenorem non exhibeo, cum mihi vel suppositum, vel saltem illud valde depravatum videatur; nec anthographum viderim, sed exemplar exscriptum ab alio exemplato ex altera copia, ejusdemque farinæ esse videtur, cujusdam Bullæ Alexandri satis depravatæ, quæ in tabella legitur in Ecclesia S. Angeli. Hanc, pleraque alia documenta vitiasse eos, qui in Garganica Ecclesia Archiepiscopalem dignitatem astruere conati sunt, constans fama est, & Innocentius III. in Bulla Capitulo Sipontino scripta, & supra relata satis expressit.

LXIV. 25 PETRUS (" *natione Gallus.*) ex lib. oblig. Prælatorum videtur ad hanc dignitatem ascendisse anno 1375. Gregorio XI. Papa, cum secunda die exorientis Januarii sequentis anni solitum subsidium sacro Collegio soluturum spondeat. Is anno 1378. cum Clementi VII. Antipapæ adhęsisset, jussu Urbani VI. tentus, Romam vectus, in carcerem trusus est, omnibusque honoribus spoliatus miserè periit, cujus infausta memoria habetur in regesto primo Urbani.

LXV 26 JOANNES in privati Petri locum eligitur ab eodem Urbano anno 4. Pontificatus, salutis 1382. 3. Non. Julii in regesto ejusdem electus dicitur. Verum cum & ipse paulo post in suspicionem ejusdem Urbani venisset, ab eodem administratione & regimine Ecclesiæ Sipontinæ privatus est, cujus deinde fortunæ commiseratus Bonifacius IX. Urbani successor illum Archiepiscopum Hydruntinum pronunciavit, 9. Kal. Februarii 1390. Pontificatus sui anno primo, ut in lib. de diversis formis pag. 184. scriptum inveni.

LXVI 27 JOANNES alter, Joanni successit ad hanc dignitatem vocatus ab eodem Urbano VI. circa annum Domini 1386. ut ex lib. solutionum Bonifacii notatur in Nicolao successore, qui sacrum Collegium recognovit pro Joanne prædecessore, alteroque Joanne antepraedecessore suo. Obiisse videtur Joannes iste in fine anni 1397.

LXVII. 28 NICOLAUS de Sacchis Januensis demortuo Joanne Archiepiscopus salutatus est anno 1398. 27. Februarii à Bonifacio IX. ab eodem post annos sui regiminis tres ad Ragusinam Ecclesiam translatus est 1401. Inter hæc Bonifacius anno tertio Nicolai præsulatus, sui verò Pontificatus 12. salutis 1401. à Garganicis clanculum, insciisque Sipontinis vitio ineruditus quandam bullam Garganicis dedit, qua Terram S. Angeli Sipontinæ Diœcesis in civitatem Garganicam perpetuò nuncupandam, & Ecclesiam B. Michaelis in Cathedralem, & Metropolitanam erexit, ipsasque Ecclesias Sipontinam, & Garganicam simul univit, censuitque in posterum gemino Sipontini, & Garganici titulo Archipræsules exornandos fore. Hanc bullam vitio extortam, nullam, irritamque declaravit ipsemet Bonifacius IX. an. 1403. in generali bulla revocatoria omnium unionum perpetuarum exemptionum quibuscunque Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis Capitulis, tenoris, ut infra. Quam Bullam partim adducit Card. Zabarella Papæ ejusdem contemporaneus consil. 147. in fine Themat. & citat etiam Card. Tuscus conclus. 326. liter. R. Revocantur (inter cætera) in ea, Motu proprio, omnes exemptiones perpetuæ, concessæ quibuscunque Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, Capitulis, Universitatibus Terrarum, &c. Et ideò omninò corruit exemptio, quam prætendunt Garganici, vigore alterius Bullæ magnificè jactatæ ejusdem Bonifacii Datæ Anno 1401. Item revocantur omnes uniones Ecclesiarum; pręcipuè illæ, quæ factę fuerunt sine magna necessitate; vel ex falsis aut nullis causis. *Bonifacius,* &c. *Ad perpetuam rei memoriam. Intenta salutis operibus Apostolicæ Sedis circumspecta benignitas, indulta sibi desuper plenitudine potestatis, sicut in Deo conspicit expedire, providens interdum aliqua per importunam petentium instantiam, quædam autem per surreptionis malitiam, vel fraudem, seu quemvis modum illicitum impetrata, statuit, vel indulget. Demum verò in ejus notitiam iis deductis, ac utilitate publica suadente, ea reformat in melius, pro salutari subditorum regimine: prout ad regimen publicum, & tranquillum hujusmodi subditorum, per Apostolicæ provisionis remedia, salubrius noverit convenire. Hodie siquidem, videlicet XI. Kal. Januar. Pontificat. Nostri anno 14. præmissis, ac ex certis aliis rationabilibus causis animum Nostrum moventibus, ex certa scientia, Apostolica auctoritate, præsentium tenore volumus, statuimus, & ordinamus, & mandamus omnia, & singula infrascripta: videlicet.*

In primis, quod si deinceps reperiantur aliquæ litteræ Apostolicæ bulla nostra bullatæ, habentes Datum *post dictam diem 11. Kalend. Januar. anni prædicti, & gratiam, vel justitiam concernentes, sub quavis forma, vel expressione verborum conceptæ; quæ non fuerint expeditæ per Cancellariam nostram, & quæ non habeant signa consueta Cancellariæ; tales litteræ reputentur, & censeantur nullæ, & nullius existant roboris, vel momenti: nec eis in judicio, vel extra aliqua fides adhibeatur: etiamsi in eis contineretur clausula,* Non obstantibus ista ordinatione, & regulis quibuscunque Cancellariæ nostræ; *vel quacunque alia clausula derogativa quorumcumque verborum: exceptis duntaxat litteris de Curia, & Secretis; quæ factæ fuerunt de mandato nostro.*

Item revocamus, cassamus, & irritamus generaliter omnes, & singulas gratias expectativas factas per nos, sub quacumque forma speciali, vel generali, quibusvis personis; etiam cum clausulis anteferri; & antelationis: *necnon indulta, & facultates; etiam quibuscunque Prælatis concessa, super conferendis etiam Beneficiis imposterum vacaturis: & earum prærogativis, quę nondum sunt sortitę effectum, & intelligantur sortitæ esse effectum, si illis quibus factæ fuerunt tales gratię, vigore ipsarum acceptaverunt beneficia cadentia sub talibus gratiis, & de illis sibi fecerunt provideri; etiamsi super eis in quacunq; instantia lis penderet indecisa: non obstante etiamsi in hujusmodi gratiis, aut earum aliqua, contineretur clausula,* Quod si contingeret per nos tales gratias, aut aliquam earūdem quomodolibet revocare, quod hujusmodi gratiæ non comprehendantur in genere vel in specie in revocatione hujusmodi; nisi de verbo ad verbum de talibus gratiis plena, & expressa mentio habeatur: *vel sub similibus verbis derogatoriis, vel aliis quibuscunque.*

Item volumus, & ordinamus, quod omnes illi, qui hactenus impetrarunt à Nobis gratias quascunque, teneantur à Datum *præsentium, infra unum annum facere confici super eisdem gratiis litteras Apostolicas; & expedire eas usque ad Registram inclusivè: alioquin, lapso anno, dictæ gratiæ expirent, & habeantur pro non factis: & extunc litteræ super eis non expediantur.*

Item volumus, & ordinamus, quod illi, qui deinceps quascunque gratias à nobis impetrabunt, similiter infra unum annum, à Datum *ipsarum gratiarum computandum, teneantur super eis facere confici litteras Apostolicas, usque ad Registrum, ut supra: alioquin gratiæ ipsæ ipso facto expirent: & lapso dicto anno nullatenus litteræ expediantur super ipsis.*

A Item cassamus, irritamus, & annullamus omnes uniones Ecclesiarum Parochialium, monasteriorum, etiam Monialium, ac dignitatum, personatuum, præbendarum, & officiorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, ac piorum locorum quorumlibet, hactenus sive per nos, sive per prædecessorem nostrum immediatum, aut etiam per quosvis Ordinarios factas, quibuscunque Ecclesiis, monasteriis, vel aliis locis Ecclesiasticis, vel mensis Episcopalibus, aut Capitularibus, vel Abbatialib. seu Collegiis, officiis, dignitatibus, aut præbendis, seu quibusvis aliis locis, aut hospitalibus; quæ nondum sunt sortitæ effectum; ac etiam illas, quæ sunt sortitæ effectum alias, quam per obitum illorum, qui dicta beneficia unita obtinebant tempore unionum de illis factarum: etiamsi essent factæ motu proprio: ac etiam illas, quæ factæ fuerunt sine magna necessitate, vel ex falsis, aut nullis causis; etiamsi super ipsis unionibus lis pendeat indecisa; in quacunque instantia fuerit. Et similiter cassamus, irritamus, & annullamus quascunque confirmationes per nos factas de unionibus per Ordinarios factis: etiamsi B in litteris Apostolicis super dictis unionibus, & confirmationibus confectis contineretur talis clausula, videlicet, Etsi contingeret revocari per nos uniones in genere, vel in specie, quod uniones ipsæ, per easdem litteras factæ, non intelligantur revocatæ.

Item, quia nonnullis Prælatis Ecclesiarum Regularium, ac monasteriorum, etiam Monialium, ac Prioratuum, olim dicitur esse concessum per Nos, quod Prælati, & Capitula, vel Conventus Ecclesiarum, monasteriorum, aut Prioratuum, vel locorum prædictorum, possent parochiales Ecclesias, & Beneficia Curata, seu perpetuas Vicarias prædicta eis unita, facere regi per Monachos suos, etiam removibiles ad nutum ipsorum, vel alias qualitercumque, decernimus, & declaramus, quod, prætextu talium concessionum, nulla Parochialis Ecclesia, ac perpetua Vicaria Parochialis Ecclesiæ, vel aliud Curatum Beneficium, quæ prius regebantur per seculares Clericos, possint deinceps regi per Monachos, aut Regulares Canonicos; sed in eis instituantur C perpetui Vicarii sæculares Presbyteri: & si ante non fuerint assignatæ congruæ portiones, sicut de jure assignandæ sunt, per locorum Ordinarios assignentur: & deinceps tales Ecclesiæ Parochiales, & Curata Beneficia, seu Vicariæ perpetuæ, consueta prius per seculares Clericos regi, & gubernari, nullatenus per Monachos, vel Religiosos alios regantur, seu etiam gubernentur. Non obstantibus quibuscunque concessionibus, seu indultis, Ecclesiis Regularibus, aut monasteriis, vel Prioratibus, aut locis aliis Regularibus prædictis, sub quavis forma, vel expressione verborum factis, seu concessis, quæ ex nunc, totaliter revocamus, cassamus, & annullamus, & nullius esse volumus roboris, vel momenti: ac volumus quod locorum Ordinarii possint, & debeant etiam exemptos auctoritate Apostolica compellere ad observandum præmissa per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia.

Item revocamus, & annullamus omnes, & singulas Indulgentias, in quibus continetur à pœna, & à culpa, vel Plenaria Indulgentia omnium peccatorum suorum; & alias, quæ concessæ sunt sub formis Indul- D gentiarum Ecclesiarum Urbis, anni Jubilæi, vel sancti Sepulchri Dominici; sancti Michaelis Archangeli de Monte Gargano; sancti Jacobi in Compostella; & S. Marci de Venetiis; sanctæ Mariæ de Angelis, alias in Portiuncula; S. Mariæ de Collemadio, ac omnes alias, quæ factæ sunt ad instar Indulgentiarum quibusvis aliis Ecclesiis concessarum: & volumus, quod nullius sint roboris, vel momenti; etiamsi in litteris Apostolicis, super dictis Indulgentiis confectis, contineretur talis clausula, videlicet. Et si contingeret revocari per Nos Indulgētias in genere, vel in specie, quod Indulgentiæ ipsæ, per easdem litteras concessæ, non intelligantur revocatæ. Item, cū olim fuerint diversis Ecclesiis, ac monasteriis, & aliis piis locis concessæ diversæ Indulgentiæ, cum clausula, quod illi, qui præessent Ecclesiis, vel monasteriis, aut locis prædictis, possēt eligere certos Cōfessores, qui audirent cōfessiones personarū confluentiū ad hujusmodi Indulg. & absolve-

A rent illas, quæ eis confiterentur; etiam in casibus Episcopalibus, ac etiam Sedi Apostolicæ reservatis. Et quia etiam nonnulli Fratres Ordinum Mendicantium impetrarunt, quinimò extorserunt, à nobis litteras nostras; per quas conceditur eis, quod possint, etiam invitis, & contradicentib. Rectoribus Parochialium Ecclesiarum, prædicare in ipsorum Ecclesiis, & audire Confessiones Parochianorum suorum, ipsosque absolvere, etiam in casibus præd. & plura alia contra Decretalem piæ me. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Super Cathedram, & in Concilio Viennen. per fel. record. Clementem Papam V. prædecessorem nostrum innovatam, temerè facere, & attentare præsumunt: & ad notitiam nostram pervenerit, ex relationibus fide dignis, quod dicti Fratres, & illi, qui tales potestates dicuntur habere, eis mirabiliter abutuntur, & exinde plura scandala subsequuntur; & propterea omnes tales potestates, & litteras, sub quavis forma, vel expressione verborum concessas, etiamsi essent factæ Motu proprio, cassamus, B irritamus, ac nullius volumus esse roboris, vel momenti.

Item revocamus, cassamus, & annullamus omnes gratias dispensationum per Nos factarum quibuscunque Fratribus Ordinum Mendicantium, quod possint obtinere beneficia Ecclesiastica cum cura, vel sine cura, consueta Clericis secularibus assignari; si eis alias Canonice conferrentur, sub quacumque forma, vel expressione verborum, quæ omnia sunt sortita effectum. Et si aliqui vigore talium dispensationum essent actu assequuti plura beneficia ultra unum, dimittant illa, & unum dumtaxat retineant, si tamen Curatum existat; aliis in manibus Ordinariorum dimissis liberè. Quod si infra sex menses à publicatione præsentium illa non dimiserint, eo ipso sint dicto uno, & aliis privati: & dispensationes ipsæ omni effectu careant, & reputentur pro non factis. Item volumus, & ordinamus, quod illi cum quibus est per nos hactenus dispēsatum, quod possint plura Beneficia incompatibilia, videlicet, dignitates, personatus, vel curata officia, aut Pa- C rochiales Ecclesias insimul retinere, etiam ultra duo, vel tria, vigore talium dispensationum non possint assequi, vel retinere ultra duo incompatibilia, & si qui Magistri in Theologia, Doctores Juris Canonici, vel Civilis, sive Illustres essent, non ultra duo Beneficia incompatibilia assequuti, illa, quæ ultra duo sunt assequuti, teneantur infra sex menses, à Datum præsentium computandos, permutare pro aliis Beneficiis simplicibus: & alii, qui ultra duo Beneficia incompatibilia obtinent, teneantur infra dictum terminum illa, quæ ultra duo obtinent, liberè dimittere verbo, & facto in manibus Ordinariorum, alioquin si Magistri, Doctores, & Illustres ipsi, infra dictum terminum illa non permutaverint, & alii prædicti ea non dimiserint, ut præfertur, eo ipso sint privati omnibus incompatibilibus, quæ obtinent: exceptis venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Card. Notariis nostris, Correctore litterarū Apostolicarum, Subdiacono nostro, Auditoribus causarum, Palatii Apostolici Cubiculariis, & Acolythis nostris, Clericis Cameræ Apostolicæ, & Secretariis no- D stris; qui sub hac regula nullatenus includantur.

Item revocamus, & annullamus omnes Exemptiones perpetuas per Nos factas, quibuscunque monasteriis, vel Ecclesiis, aut Capitulis, vel Prælatis, aut Conventibus quorumcunque Ordinum, sive Religionum, & sæcularium Ecclesiarum, Cathedralium, vel Collegiatarum, Universitatibus quorumlibet Castrorum, Terrarum & Villarum: & literas nostras super illis confectas decernimus esse irritas, & inanes, nulliusque roboris, vel momenti.

Item, cum multi Clerici, & personæ Ecclesiasticæ seculares, vel Regulares, etiam Ordinum Mendicantium, & parvi status hactenus recepti fuerint in Capellanos nostros honoris, & Sedis Apostolicæ; & super hujusmodi receptionibus, & litteris Apostolicis inde confectis fecerint fieri processus pœnales per Camerarium nostrum; & propterea asserunt se fore exemptos à jurisdictione suorum Superiorum, & Ordinariorum: ex quo multa scandala sæpè oriuntur, & tales

Capel-

Capellani putant se minimè posse propter peccata, & delicta per ipsos commissa, vel committenda per suos Superiores corrigi, vel puniri; Volumus, & ordinamus, quod tales Capellani prætextu litterarum, & processuum prædictorum nullatenus sint exempti à jurisdictione Superiorum, & Ordinariorum prædictorum; sed liberè per eos possint, & debeant corrigi, & puniri, juxta Canonicas sanctiones: non obstantibus litteris, & processibus prædictis eis concessis, quorumcumque tenorum existant: Magistris, & Baccalaureis formatis in Theologia, ac Doctoribus juris Canonici, vel Civilis dumtaxat exceptis.

Item cum fel. record. Urbanus Papa VI. prædecessor noster, ex certis rationabilibus causis concesserit quibusdam Prælatis, quod in eorum civitatibus, & diœcesibus non posset fieri exequutio aliquarum litterarum Apostolicarum, nisi prius ipsæ litteræ exhiberentur eisdem Prælatis, vel eorum officialibus, & per ipsos essent approbatæ, ipsique Prælati, seu Officiales deduxerint in consuetudinem, & aliqui prætextu statutorum Provincialium, seu synodalium similiter servent, & faciant, quod tales litteras nullus audeat exequi, nisi postquam Prælati, seu Officiales ipsi per suas litteras, quas nuncupant Vidimus, mandent, & concedant, quod dictæ litteræ Apostolicæ possint exequi per Judices in eis deputatos: & propter tales litteras, Vidimus nuncupatas, sæpius impetrantes ipsi earumdem litterarum nequeant consequi effectum: Propterea hujusmodi concessionem dictis Prelatis factam, & litteras Apostolicas super ea confectas (providè attendentes, quod tendunt ad noxam) ac statuta quæcunque super iis facta, revocamus, cassamus, & annullamus: ac volumus, & decernimus, quod Judices, & Exequutores quicunque in litteris Apostolicis deputati, & deputandi, ac Notarii, et Tabelliones super iis requisiti, et requirendi, absq; hujusmodi litteris Vidimus nuncupatis, et absque licentia, seu consensu quorumcunque Prælatorum, seu Superiorum, aut Officialium, liberè hujusmodi litteras Apostolicas exequi possint, et debeant: ac omnes, et singulas sententias, quas Prælati, vel Superiores, aut eorum Officiales hujusmodi contra Judices, vel Exequutores prædictos, propter exequutiones ipsas hujusmodi per eos faciendas, infligerent, seu promulgarent, decernimus irritas, et inanes, nulliusque existere roboris, vel momenti.

Item, cum dudum Nos ad importunam nonnullorum instantiam concesserimus pluribus personis litteras familiaritatis nostræ; in quibus continetur, quod ipsi possent, et debeant gaudere privilegiis, quibus gaudent familiares nostri continui, et domestici Commensales, volumus, et declaramus, quod prætextu talium litterarum quibusvis concessarum sub quacunque forma, vel expressione verborum, etiamsi essent factæ Motu proprio, illi, qui tales litteras obtinuerunt nullo modo gaudeant dictis privilegiis: nisi dumtaxat illi, qui revera sunt familiares nostri continui, et domestici Commensales.

Item revocamus, cassamus, et annullamus omnes, & singulas concessiones, & donationes per nos factas sub quacunque forma, vel expressione verborum quibuscunque laicalibus personis, de quibuslibet bonis immobilibus, seu stabilibus quarumcunque Ecclesiarum, aut monasteriorum, vel mensarum Episcopalium, seu Abbatialium, aut aliorum quorumlibet piorum locorum: etiamsi essent Castra, Terræ, aut Villæ. Et volumus, quod hujusmodi concessiones, & donationes ex nunc habeantur pro non factis: & talia bona ad hujusmodi Ecclesias, & monasteria, & alia pia loca, eo ipso liberè revertantur.

Item cassamus, irritamus, & annullamus omnes, & singulas facultates hactenus per nos concessas quibusvis personis, etiam Fratribus Ordinum Mendicantium, & quibuslibet aliis, super prædicando verbum Crucis, sub quacunque forma, vel conceptione verborum, etiamsi in litteris nostris eis super hoc concessis contineretur, quod personæ ipsæ possent absolvere personas eis confitentes sua peccata in quibuscunque casibus, & eis aliquas Indulgentias auctoritate Apostolica concedere: quas quidem concessiones, & litteras nostras, super eis confectas, nullius esse volumus roboris, vel momenti.

Nulli ergo, &c. nostrorum Voluntatis, Statuti, Ordinationis, Mandati, Revocationis, Cassationis, Irritationis, Constitutionis, Declarationis, & Annullationis infringere, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ, apud sanctum Petrum, 11. Kal. Januar. anno 14.

Cæterum Joannes XXIII. & Martinus V. Bonifacii successores, hanc bullam veluti scandalosum fomitem revocarunt, & annihilarunt. Placuit modo Joannis diploma hic exhibere ex ipso reg. Vatic. alterum Martini paulo post dabimus sub Laurentii Præsulatu.

JOANNES, &c. Ad perpetuam rei memoriam. Inter sollicitudines varias, quibus Nos Pastoralis officii cura, & debitum Apostolicæ servitutis astringunt, illa potissimum pulsat, & excitat mentem nostram, ut inter Christi fideles pacem fovere, sedare discordias, removere scandala, & amputare jurgiorum materiam, quantum Nobis ex alto permittitur, studeamus.

Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Sipontinæ petitio continebat; Quod olim Bonifacius IX. tunc in sua obedientia nominatus, attentè considerans, quod civitas Sipontina, quæ Cathedralis, & Metropolitana in Apuliæ finibus sita, malitia temporum faciente, multarum calamitatum concussa turbinibus, adeò diruta, & neglecta, ac desolata jacebat, quod à multis annorum circulis nullus in ea moram traxerat, nec sperabatur quod in futurum essent aliqui permansuri: & in diœcesi Sipontina Mons-Garganus à dicta civitate non longè distans situs est, in cujus supremo vertice in honorem B. Michaelis Archangeli veneranda habetur Ecclesia; ac ibidem Terra Montis S. Angeli dictæ diœcesis, benedicente Domino, personarum numero, & aliis Domini muneribus, ultra civitates quamplurimas illarum partium fœcunda extiterat: & Archiepisc. Sipontinus pro tempore existens, in dicta Terra, & ejus districtu, & personis degentibus, & existentib. in eisdem, quantum ad spiritualia forum pertinebat, ordinariam jurisdictionem exercebat: eandem Terram in civitatem erexit, & civitatis titulo, & insignis insignivit: ipsamq; civitatem Garganicam perpetuo voluit nuncupari: & eandem B. Michaelis Ecclesiam in Cathedralem, & Metropolitanam erexit, & constituit, ipsasque ambas Sipontinam, & Garganicam Ecclesias simul univit, annexuit, & incorporavit: prout in litteris ejusdem Bonifacii (quarum tenorem de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus) plenius continetur.

Cum autem, sicuti eadem petitio subjungebat, & multorum fide digna relatione percepimus, ex erectione hujusmodi, inter Capitulum, & Canonic. prædictos, & dilectos filios Clerum, & populum civitatis Sipontinæ prædictæ, & Terræ, Manfredoniæ ex una, necnon Terræ Montis S. Angeli prædicti ex alia parte, turbationes, lites, & scandala plurima sint exorta, & in futurum formidantur ampliùs exoriri, nisi per Apostolicæ Sedis remedium occurratur; pro parte Capituli, & Canonicorum prædictorum, Nobis fuit humiliter supplicatum, ut nomen civitatis Garganicæ perpetuò extinguere, & ad eam terram Montis S. Angeli reducere; & litteras prædictas, & omnia in eis contenta, auctoritate Apostolica revocare, & alias in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, ac volentes turbationibus, litibus, & scandalis hujusmodi, quantum cum Deo possumus, obviare, nomen civitatis Garganicæ in dicta terra Montis S. Angeli perpetuo extinguimus: & eandem Ecclesiam Garganicam ad dictam Ecclesiam B. Michaelis reducimus: ipsasque litteras ejusdem Bonifacii, & earum tenorem penitus revocamus, & eas haberi volumus pro infectis. Ac etiã, nonnullorum RR. Pontificũ prædecessorũ nostrorum vestigiis inhærentes statuimus, de cætero, ut Sipontina Ecclesia, & non Garganica, & modernus, & qui pro tempore erit Archiepiscopus Sipontinus, &

non Garganicus, nuncupentur: necnon Chrisma, & oleum Sanctum confici debeat duntaxat in Sipontina Ecclesia supradicta. Et insuper omnes immunitates, Indulgentias, & privilegia quæcunque à quibusvis Romanis Pontificib. prædecessoribus nostris eidem Sipontinæ Eccl. concessas, & concessa, auctoritate præd. tenore præsentium confirmamus, & præsentis scripti patrocinio; communimus, ita quòd Capitulum, Canonici, & Ecclesia Sipontina præd. illis in posterum potiantur, & gaudeant, sicut ante erectionem hujusmodi potiebantur, & potiri solita fuerant, & gaudere. Tenor verò dictarum litterarum talis est. Bonifacius Episcopus servus servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

Rerum omnium summi, & providi ordinatoris Domini nostri Jesu Christi, qui benemeritum ad convivium Dominicum in ultimis incumbentem superius jubet ascendere, ut sibi sit gloria, vices, quanquam insufficientibus meritis, gerentes in terris, exemplo Dominico invitamur, ut de supremæ Apostolicæ dignitatis speculo ad singulas orbis partes profundæ considerationis aciem extendentes, si locum insignem minus decore tractatum, & neglectum videmus, pro rei qualitate superius elevemus, & dignitatum titulis fulciamus. Per hoc enim cum Dei gratia boni Præsidis partes implemus, si nostro ministerio singulis locis pro temporum qualitate correspondeant insignia dignitatum. Cum itaque, sicut ipsa veritas, & facti evidentia manifestant, civitas Sipontina, quæ Cathedralis, & Metropolitana in Apuliæ finibus sita, malitia temporum faciente, multarum calamitatum concussa turbinibus, adeò diruta, & neglecta, ac desolata jaceat, quod à multis annorum circulis nullus in ea moram traxit; nec speratur quod in futurum aliqui sint mansuri: & in diœcesi Sipontina Mons-Garganus à dicta civitate non longe distans situs est; in cujus Montis vertice supremo in honorem B. Michaelis Archangeli toto orbe terrarum veneranda habetur Ecclesia, cœlesti quidem virtute prædita; ac ibidem terra Montis S. Angeli nuncupata, dictæ diœcesis, benedicente Domino personarum numerositate, aliisque Domini muneribus ultra civitates quamplurimas illarum partium fiet fœcunda: in qua personæ utriusque sexus degunt in multitudine copiosa: Archiepiscopus quoque Sipontinus pro tempore existens, in ejusmodi terra, & ejus districtu, ac personis degentibus, & rebus existentibus in eisdem, quantum ad spirituale forum pertinet, ordinariam jurisdictionem exercet: & prædicta Ecclesia ultra multas, & Cathedrales Ecc. partium earumdem opulenta, & sufficienter ornata existat: proventus etiam, bona, & jura dictæ Ecclesiæ in Archiepiscopum prædictum, & Capitulum ejusdem Ecclesiæ communiter, & indistinctè pertinere noscuntur: quorum medietatem Archiepiscopus, aliam Capitulum prædictum percipere consueverunt. Si ergo terra in civitatem, & Ecclesia prædicta in Cathedralem, & Metropolitanam Ecclesiam erigantur, meritò censeri poterit laude dignum, & opus singulariter commendandum. Nos igitur attendentes, quod fel. record. Benedictus Papa IX. prędecessor noster Sipontinam Ecclesiam, quæ tunc duntaxat Cathedralis erat, post miraculosam inventionem ejusdem Michaelis Archangeli, ipsiusque reverentiam, in Metropolitanam erexerat, & multis honoribus decoraverat: ac cupientes præterea eandem Ecclesiam prædicti gloriosissimi Principis Michaelis Archangeli, qui de hoste humani generis triumphans, militiæ cælestis exercitus obtinet providentia Divina primatum, amplius honorare; ac præmissa attenta meditatione pensantes, & onus erectionis hujusmodi ad effectum deducere cum maturitate volentes; ex quibusdā aliis rationalibus suadentibus causis ad id animum nostrū moventibus, & ex nostra scientia, & de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ potestatis plenitudine, ad honorem omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & ejusdem gloriosissimi Principis Michaelis Archangeli laudem, & gloriam, & exaltationem Ecclesiæ sanctæ suæ, divini cultus augmentum, fideliumq; salutē, & earumdem Terræ, & Ecclesiæ statum honorificum, & tranquillum; Terram prædictam in civitatem erigimus, & civitatis titulo, & insigniis decoramus: ipsamque in memoriam indelebilem eorum, quæ circa nostra in hac parte geruntur, civitatem Garganicam perpetuis futuris temporibus volumus nuncupari. Et insuper eamdem Ecclesiam (cui venerabilem fratrem nostrum Nicolaum Archiepiscopum Sipontinum, prout Sipontinę Ecclesiæ præesse dignoscitur, præsidere volumus, & jubemus) in Cathedralem, & Metrop. Ecclesiam similiter erigimus, & constituimus de consilio, & potestate prædicta. Ipsasque ambas Ecclesias Sipontinam, & Garganicam, simul unimus, annectimus, & incorporamus. Perpetuo per præsentes decernentes, ut prędictus Nicolaus Archiepiscopus, ex nunc Archiepiscopus Sipontinus, & Garganicus nuncupetur; & subsequentes sui imposterum successores. Statuentes, & de ipsis consilio, & potestate decernentes, ut Archidiaconus, qui est in dicta Ecclesia Garganica, majorem post Pontificalem dignitatem obtineat: reliquas autem dignitates, personatus, & officia si quæ, si qui, aut si qua forsan sub aliis vocabulis ibidem hactenus extiterint, alias non intendimus removere: & tam Archidiaconatus, dignitates, personatus, & officia hujusmodi, necnon duodecim Canonicorum, & præbendarum, & tot perpetuorum Beneficiorum Servientium nuncupatorum numerus ejusdem novæ Ecclesiæ, ac collationes, & provisiones, necnon consuetudines, & statuta, in suo esse remaneant, sicut prius. Quæ quidem numerus, & consuetudines, & statuta, de consilio, & potestate prædicta, harum serie confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Proventus, & bona, & jura ipsius novæ Ecclesiæ, quoad Archiepiscopalem mensam ad Archiepiscopum, quo verò ad Capitulum prædictum pertinent, juxta consuetudinem hactenus observatam, & alias juxta juris formam percipiantur, & liberè dividantur. Cæterum de consilio, & potestate prædicta statuimus, & ordinamus, quod personæ tam Ecclesiasticæ, quam seculares sexus utriusque in eadem civitate degentes, præsentes, & posteri, prędicto Archiepiscopo, ejusque posteros subjecti remaneant, & pareant in omnibus sicut ante. In eadem Ecclesia nova prędicta divina Officia peragentur juxta ritum, modum, & consuetudinem ibidem hactenus usitatos. Quodque ipsa nova Ecclesia omnibus privilegiis, juribus, & jurisdictionibus potiatur, & gaudeat; quibus eadem Sipontina Ecclesia gaudet, & gaudere etiam consuevit hujusmodi, necnon aliis privilegiis, indultis, & concessionibus Apostolicis eidem Sipontinæ Ecclesiæ concessis, quæ possent præsentibus obviare, non obstantibus quibuscunque. Decernimus insuper ex nunc irritum, & inane si secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ erectionis, decorationis, jussionis, voluntatis, unionis, & annexionis, incorporationis, statuti, confirmationis, communitionis, ordinationis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum se noverit incursurum.

Datum Romæ, apud S. Petrum, nonis Decembris, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Nulli ergo, &c. Nostræ extinctionis, reductionis, revocationis, voluntatis, statuti, confirmationis, & commutationis infringere, &c. Siquis autem, &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, 15. Kal. Jan. ann. 3.

Vide lector, quibus artibus circumventus sit Bonifacius, & quam falsè supposuissent Garganici Sipontinam civitatem prorsus dirutam absque habitatore, ac miserabilem inter ruinas jacere, quæ tamen Manfredi Regis munificentia inter præclaras Regni Neapolitani urbes ante annos ferè centum quadraginta quinque non procul a primo situ loco restaurata florebat, quam novum Sipontum vulgo Manfredonium vocarere.

29 NICOLAUS *a* de Imola Nicolao successit LXVIII *a* Ex familia Orta Imolensi.

tra-

traductus a Ragusina Ecclesia, ubi sederat ann. 8. commutatione facta eadem die & ann. 1401. Sedit pacificè Nicolaus aliquot annos, & à Gregorio XII. deturbatus de sede, cum Laurentio non semel decertavit; tandem circa annum Dom. 1415. mortuus est, ut conjicere licet ex lib. 1. Provis. Rom. 23. Fuit aliquando sub Bonifacio in Alemania Apostolicæ sedis Nuncius, interfuitque Pisano Concilio anno 1409.

LXIX. 30 LAURENTIUS de Urbe, Gregorii XII. familiaris in remoti Nicolai locum Sipontinus Archiepiscopus consecratus est anno 1407. per aliquot annorum dissidia in illo diri schismatis tempore versatus, ac veluti Gregorii asseclis aliquando à Nicolao de sede dejectus, post cujus obitum cum Joannes XXIII. quendam Paulum Episc. Seginensem ad hanc Sipontinam Ecclesiam transtulisset anno 1414. 16 Kalen. Januarii, iterum Laurentio pro sua Ecclesia decretandum fuit, quo sublato, pacificè sub aureo sæculo Martini V. sibi creditam Ecclesiam eximie rexit, ac successori Eugenio in paucis charus, benè de sua Ecclesia meritus decessit post sedem annorum 29. salutis vero 1436. Eo Præsule cum inter Garganicos, Sipontinosque Clericos iterum lis æstuasset, Martinus V. ad preces Laurentii commisit Raynaldo S. Viti Diacono Card. per suae litteras Dat. Florentiæ 8. Id. Apr. ann. Pontif. 2. sal. vero 1419. ut dissensionum finem daret, qui cum causam ritè discussisset, in favorem Sipontinorum statuit, sententiam Alexandri III. quam Innocentius III. asseruit, confirmandam fore, unamque sedem Archiepiscopalem, Sipontinam videlicet Ecclesiam, & non duas esse censendae, unumque Archiepiscopum Sipontinum, non Sipontinum, & Garganicum de cœtero nuncupandum: chrisma in ipsa Ecclesia Sipontina conficiendum. Hæc omnia suo diplomate confirmavit Martinus, 2. Idus Junii, Datum Florentiæ ann Pontif. 2. Domini vero 1419. ut in eisdem lib. de diversis formis insinuatur, juxta tenorem supplicationis Laurentii, quam hic exhibemus sumptam ex regestro supplicationum Apostolicarum lib. 6. fol. 190. an. 2. Martini V.

Beatissime Pater.

Pro parte dev. Oratoris vestri R. P. D. Laurentii Archiepiscopi Sipontini, necnon Capituli ejusdem, ac Universitatis civitatis Manfredoniæ exponitur S. V. quod tempore fel. record. D. Alexandri Papæ III. prædecessoris vestri, Canonici Garganicæ Ecclesiæ sæpius fuerunt eidem Dom. Alexandro conquesti, quod cum in privilegiis prædecessorum suorum, quæ habebant, positum esset Sipontinæ, & Garganicæ Ecclesiæ Archiepiscopo, in privilegio ejusdem Alexandri Sipontinæ Ecclesiæ Archiepiscopo tantummodo, Garganica Ecclesia subtracta, posuisset, & ad suggestionem Canonicorum Ecclesiæ Sipontinæ, fecisset in eodem privilegio, in præjudicium juris, & dignitatis Ecclesiæ suæ Garganicæ, alia quædam subtrahi, & quædam apponi, quæ non continebantur in privilegiis prædecessorum suorum Ecclesiæ Sipontinæ. Indultum postulabant etiam ab eodem Alenandro, ut, cum duæ sedes Episcopales essent, sicuti ajebant (Sipontina videlicet, & Garganica) chrisma in Cœna Domini faceret in utraque Ecclesia confici; & ex his, qui pro tempore eligerentur in Vestana Ecclesia, unum in Sipontina, & alterum in Garganica Ecclesia consecraretur.

Cum autem idem D. Alexander tam dictis Canonicis Sipontinæ Ecclesiæ, quam prædictis Canonicis Garganicæ mandasset, ut cum privilegiis prædecessorum ejusdem Alenandri, & præsertim san. record. D. Eugenii Papæ (cui Cunonici Garganici præfati multum nitebantur) ad præsentiam ejusdem Alexandri venirent: ipsi Canonici Sipontini per quendam Meliam Canonicum Sipontinum, & per Abdenago Canonicum S. Leonardi; & præfati Canonici Garganici per Magistrum Melem de Cippis, & Philippum Casselsgardi Canonicos Garganicos ad præsentiam ejusdem D. Alexandri accessissent. Quibus in conspectu suo præsentibus privilegia prædecessorum suorum piæ rec. Benedicti, Paschalis, & Eugenii Romanorum Pontificum diligenter inspexit ipse Dominus Alexander. Ex quorum tenore manifestè sibi innotuit Ecclesiam Sipontinam tantum sedem Archiepiscopalem extitisse, cum eosdem prædecessores suos non nisi Archiepiscopum Sipontinæ Ecclesiæ constet in eisdem privilegiis nominasse.

Privilegium verò ejusdem Dom. Eugenii Papæ in quadam parte fuit abrasum, & corruptum fuisse liquidò deprehendit; quia cum in titulo ejusdem privilegii fuisset tantummodo positum Sipontinæ Ecclesiæ Archiepiscopo, ultima sillaba illius dictionis (Sipontinæ videlicet) & quadam littera eadem syllabæ propria fuit abrasa, & duabus præcedentibus syllabis ejusdem dictionis, cum titulo supposito integrè remanentibus in eo, quod abrasum fuerat (Garganicæ) quoquomodo sub brevitate notatum. Ex suppositis etiam manifestè sibi innotuit in eadem parte tantum idem privilegium falsatum fuisse; quia licet in titulo privilegii quoquomodo prædicto (Garganicæ) positum fuit, inferius tamen non nisi Ecclesia Sipontina extitit sub Apostolicæ Sedis protectione suscepta, & de Garganica Ecclesia, sicut de Ecclesia sibi subdita est confirmatio facta.

Vidit quoque idem Alexnnder scriptum bon. mem. Benedicti prædecess. sui, cujus tempore in Ecclesia Sipontina Archiepiscopalis sedes fuerat constituta, & ex continentia ipsius scripti (quod Canonici Garganicæ Ecclesiæ pro se facere arbitrabantur) manifestè comperit, Ecclesiam Sipontinam tantum Archiepiscopalem sedem ab eo constitutam fuisse, cum ipse Leonem quondam Sipontinum Episcopum non in Sipontinum, & Garganicum (scilicet tantum in Sipontinum Archiepiscopum) se asserat promovisse.

In privilegio quoque dicti Paschalis Papæ continebatur, quod ipse inter alia Vestanum Episcopatum Ecclesiæ Sipontinæ concessit, nulla facta de Garganica Ecclesia mentione. Et in altero privilegio suo positum esse comperit, quod ipse oblationes Ecclesiæ B. Michaelis Alberto Sipontino Archiepiscopo confirmavit, quas eidem Archiepiscopo & Ecclesiæ suæ, seculares viri reddiderant, à quibus fuerant occupatæ.

Idem vero Alexander privilegiis, & aliis antedictis scripturis prædecess. suorum inhærens, & præsertim Paschalis, & Eugenii RR. PP. privilegia, & suum confirmans, de communi consilio Fratrum suorum, unam tantum Archiepiscopalem sedem (Sipontinam videlicet Ecclesiam) non duas esse censuit, auctoritate Apostolica statuens, ut omnimodo non Sipontinæ, & Garganicæ Ecclesiæ Archiepiscopus, sed Sipontinæ Ecclesiæ tantum nominari deberet, & Chrisma in Ecclesia Sipontina solummodo confici, & Episcopus Vestanus in Sipontina Ecclesia consecraretur, sicut bon. mem. Siffridus quondam Sipontinus Archiepiscop. Marandum Vestanum electum in Ecclesia Sipontina noscitur consecrasse.

Et licet, Pater sancte, Bonifacius tunc sic in sua obedientia Papa IX. nuncupatus Ecclesiam Garganicam in Cathedralem, & Metropolitanam erexerit, univeritque dictas Sipontinam, & Garganicam Ecclesias, ac voluit, & ordinavit, quod deinceps dictæ Ecclesiæ Archiepiscopus vocaretur, & nominaretur Archiepiscopus Sipontinus, & Garganicus, nihilominus tamen Joannes olim PP. XXIII. tunc sic in sua obedientia nuncupatus, informatus quod ex nominatione, & erectione hujusmodi inter habitatores civitatis Manfredoniæ, & dictæ terræ Montis S. Angeli turbationes, lites & scandala forent exorta, & timerentur in futurum amplius exoriri, dictam unionem revocavit, & dictam Ecclesiam Sipontinam in pristinum statum reduxit, prout in litteris inde confectis plenius continetur.

Sed a nonnullis vertitur in dubium, an littera Joannis prædicti ex eo quod aliquando in præsentibus illic non obediebatur, debitum sortiantur effectum, sive alis admittantur, & inde sumpta dicta occasione Capitulum, & Universitas terræ Montis S.

A *Angeli eo quia dictus Archiepiscopus se solum Sipontinum nominat, omnes proventus, quos pro tempore Archiepiscopi consueverunt in dicta terra percipere, administrare recusant eidem. Cum autem Pater sancte in litteris dictæ prætensæ unionis per dictum Dominum Bonifacium, ut præmittitur factæ, nulla fuerit facta mentio de privilegiis dictorum Paschalis, & Eugenii, ac ordinationis Alexandri III. & restitutio facta per dictum Dom. Joannem attentis privilegiis prædictis; & ordinationibus dicti Alexandri fuerit justa, & sancta. Supplicat igitur E. S. V. pro parte dictorum exponentium, quatenus ad tollendum turbines, & dissensiones hujusmodi, dignetur eadem S. V. mandare servandam dictam restitutionem factam per d. Ioannem, & ejus litteras: attento quod litteræ hujusmodi post obedientiam eidem Ioanni per quondam Ladislaum Regem, & Dominum partium illarum, præstitam emanaverint, in contrarium editis non obstantibus quibuscunque, &c.*

B *Fiat quod observentur privilegia, & aliæ Constitutiones Romanorum Pontificum, qui fuerunt ante schisma; nisi infra tempus sex mensium, pro parte adversa fuerit rationabiliter ostensum, quod aliter nunc fieri debeat. Datum Florentiæ, octavo Idus Aprilis anno 2.*

Hac nostra tempestate, cum iterum Capitulum Ecclesiæ S. Angeli Montis Gargani litem instaurasset adversus Capitulum Sipontinum, diuque inter se in Romana Curia decertasset, tandem pro Sipontino hoc decretum à sacra Congregatione Episcoporum emanavit.

In causa vertente inter Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ S. Laurentii Sipontinæ diœcesis, ex una, & Capitulum Ecclesiæ S. Michaelis Montis S. Angeli, seu Gargani, ex altera; super nonnullis differentiis inter prædictas Ecclesias, ac earum jurisdictione, seu subjectione.

C *Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium super negotiis, & consultation. Episcoporum, & Regularium præposita, auditis partibus, & re mature discussa, referente Emin. D. Cardinali Franciotto, censuit: non constare de Cathedralitate Ecclesiæ S. Michaelis Montis s. Angeli, seu Gargani: ac proinde non esse locum electioni Vicarii Capitularis à Capitulo Garganico, sede Archiepiscopali Sipontina vacante, quæ hodie vulgo Manfredonia dicitur. Romæ 6. April. 1656.*

M. Card. Ginettus.

Loco † sigilli.

C. Archiepiscopus Capuæ Secr.

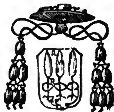
LXX 31 PAULUS Episcopus Seginensis ad hanc Ecclesiam translatus à Joanno XXIII. 16. Kalend. Januar. 1414. post aliquot annos sub Martino V. evasit Episcopus Hieracensis, deinde factus Rheginus Archiepiscopus in Calabria, de quo ibi. („ *Paulus Hieracensis evasit 28. Julii 1419. cum antea „ hanc vacuam Ecclesiam dimisisset Laurentio superius memorato, ita jubente Martino V. quod factum asseritur an. 1417.*)

D

LXXI 32 MATTHIAS de Fuscis, Romanus, Cameræ Apostol. Clericus, Angelotti de Fuscis Card. frater, sedere cœpit in hac sede 8. Kalen. Junii 1436. prudentia, insignique scientia præstans, rexit annum unum, menses aliquot, & ab Eugenio IV. cujus fuerat charus ad Reatinam deinde Ecclesiam translatus est 6. Idus Martii 1438. Vide quæ de ipso diximus in Episcopis Reatinis tom. prim.

33 ANGELUS Capranica *a* Romanæ Urbis decus, Dominici Cardinalis germanus frater, Matthiæ suffectus est 16. Kal. Apr. 1438. vita integer, doctrina, ac rerum agendarum peritia insignis, qui ex actis in hac sede annis omninò novem Asculani Episcopi munus cepit 3. Non. Maii 1447. translatus deinde ad Reatinam Ecclesiam 1450 purpuram promeruit ad titulum sanctæ Crucis in Hierusalem anno 1460. De ipso vide quæ scripsimus in Episcopis Asculanis, & Reatinis tom. 1. LXXII.

a De quo Ciaconius Oldoini tom. 2. col. 1015.

34 BESSARION *b* tit. XII. Ss. Apostolorum Presb. Card. ob singularem doctrinam toti orbi celeberrimus, Sipontinam Ecclesiam administrandam suscepit die 10. Maii 1447. quam deinceps volens dimisit anno 1449. de quo egimus in pr. nostro tomo, ubi plura in Episcopis Sabinensibus. LXXIII.

b De eodem Ciacon. ibid. col. 905.

35 JOANNES Burgius Siculus Calatajeronensis, de quo Joannes Jacobus de Adria in typographia Mazariæ, princeps medicorum suo tempore fuit, quem propter ejus singularem doctrinam Rex Alphonsus Parthenopæus fecit Episcopum Salentinum, qui sanavit ipsum; inde Romam progressus Summum Pontificem à periculoso morbo liberum fecit, qui eum renunciavit Archiepiscopum Panormitanum. Verum Alphonsi Regis opera Burgius non Salentinus tantum, sed Sipontinus Archiepiscopus creatus ad eam dignitatem vocatus 12. Apr. 1449. à Nicolao V. Abbas Novælucis erat, ac præfectus rebus Bessarionis Card. Mazariensis Episcopi, Archimandritæ Messanensis, ac Abbatis S. Basilii in Sicilia, ex cujus cessione Sipontinus Archiepiscopus evaserat, cui Calixtus III. facultatem concessit è Manfredonia civitate, cui præerat, plurimas reliquias, ac præsertim ossis frustum è manu S. Jacobi Majoris Apostoli in patriam transmittendi, quas indè tulit Nicolaus Monteoneus Archidiaconus Garganicus, & Canonicus Syracusanus, ut ex diplomate scripto Manfredoniæ 8. Februarii. Sipontinæ Ecclesiæ nuncium remisit anno 1458. factus deinde Mazariensis Episcopus & Abbas S. Annæ de Portella, sive de Scalis Montis-regalensia pro Regni Siciliæ Capitulis in Hispaniam Orator transmittitur, Panormitanus Archiepiscopus renunciatur anno 1467. 16. Kalen. Decembris. Excessit 16. Januarii 1469. Calatajeronæ, ibi sepelitur in maximo templo à Joanne Vega Prorege, cum ejus cadaver effossum integrum reperissent, honestiori tumulo exornato, & inscriptione. LXXIV.

Illustrissimo, ac Reverendissimo Joanni Burgio Episcopo Mazarenensi, Sipontino, & tandem Archiepisc. Panormitano suorum temporum toto ferè orbe celeberrimo Calatahyeronensi ornamento D. Vespasianus Bonanno, Franciscus Rizzari, Franciscus Monte Leone, ac Nicolaus de Monardo an-

no

no MDXXXXIII. Civitatis patres antiquitatum non immemores tumbam hanc instaurare fecerunt. Natura ceſſit anno MCCCCXLVI.

A

Scribendum MCCCCLXIX. ut notat Rocchus Pyrrhus in notitia Panormitanæ Eccleſiæ, qui plura de Joanne ibi, tum & in Mazarenenſi notitia refert. („ *Apud Franciſcum Falabella S. Severinæ* „ *Archiepiſcopum Romæ olim degentem vidi ego opus* „ *ingens Mſ. Joannis Burgis, cujus titulus:* Secreta „ veriſſima ad varios curãdos morbos, *in cujus calce* „ *ſummarium vitæ Joannis ab anonymo enaratum,* „ *uti in Theatro Medicorum Pontificum p. 118. ſeri-* „ *pſi tractans de hoc Præſule, de quo etiam Mongi-* „ *torius in Bibl. Sicula tom. 5. p. 341.* Mandoſius.)

B

LX XV. 36 NICOLAUS Perottus *a* Saxoferratenſis claro ortus genere egregius Theologus. & Rhetor diſertiſſimus proximè Joannem excepit anno 1458. die 17. Octobris. Juvenis Polybium latinitate donavit, alia ex Græcis fontibus ad Latinos tranſmiſit, nonnulla in divinis laude digna compoſuit, ſed & ad puerorum eruditionem commode, breviterque libellum edidit perpulcheum, Martialem ſcholiis illuſtravit, aliaque plurima ſcripſit, Patrimoninm B. Petri, & Peruſiam gubernavit, Fridericum III. Imperatorem, cujus fuerat Conſiliarius, Bononiæ laudavit, extatque digniſſima Oratio, laudibus digna, poſtquam Imperator laurea corona eum donavit, ſtatim ipſe his verſibus rem explicavit.

a De quo Oldoinus in Athen. Aug. Jacobillius in Bibl. Umbriæ, Trithemius de Script. Eccl. Voſſius de Hiſt. Lat. Nicodemus in Addit. ad Bibl. Neapol. Toppii p. 184. Mandoſ.

Cinxiſti viridi Cæſar mea tempora lauro,
Ecce meas ornat ſacra corona comas:
Non mea me virtus tali nunc munere dignum,
Sed dulce effecit Principis ingenium.

Vixit in Sipontina dignitate annis 23. ceſſit è vita anno 1480. Laudatur Perottus à Jovio in elogiis, aliiſque viris clariſſimis. Extat Perotti muſeum in patrio ſolo elogiis, & ad vivum depictis illuſtrium virorum Imaginibus exornatum, cujus memoriam honorario tumulo, & elogio revocavit in patria, maximoque in templo amicus meus bon. mem. Torquatus Perottus Amerinæ Eccleſiæ digniſſimus Epiſcopus, olim Urbani VIII. Pont. Max. intimus cubicularius.

D

D. O. M.

Nicolao Perotto Saxoferratenſi ob reconditam eruditionem, linguarum principum peritiam, ſingularemque facundiam, necnon illuſtria rei litterariæ monumenta Beſſarioni in primis Card. ſapientiſſ. eximie charo, tum Friderico III. Imp. Auguſto à Conſiliis; & ab eodem Poetica lauro Bononiæ ornato; inde Eugenio IV. Nicolao V. Calixto III. & Pio II. Max. Pontiff. præcipuè ob egregiè in Orientali Eccleſia cum Romana tempore Ferrarien. & Florentini Concilii unienda navatam operam longè clariſſ. Umbriæ, Tuſciæq; Præſidi, Archiepiſcopo Sipontino, de Chriſtiana Repub. univerſa, Italia, Patriaque opt. mer. cujus iſta majoribus tyrannide extinctalibertatem, ac felicitatem debet, Torquatus Perottus Urbani Papæ VIII. à Cubiculo intimo gentili ſuo L. M. P. Anno Domini M. DCXXIV.

37 TIBERIUS de Nardinis Foroliuienſis, Stephani Nardini Cardinalis fratris filius, ſublato è vivis Perotto ſuffectus eſt die 12. Januarii anno 1481. de quo habetur in Diariis Innocentii VIII. quod Pontifice mandante carceri mancipatus fuerit in mole Adriana anno 1489. 23. Novembr. Præter hæc pauca ab actis Conſiſt. & Diariis accepta, nil aliud de ipſo invenimus. LX XVI.

C

(„ *E mole Adriana liber evaſit Tiberius, cum A-* „ *lexander VI. rerum dominio potitus eſt an. 1492.* „ *Obiit in Garganenſi monte an. 1498. & humatus* „ *fuit in oſſuario Peruccia gentis ad gradus S. Mi-* „ *chaelis, ſicut ipſe mandaverat.*)

Cæterum Fr. Martinus de Lignano Bononienſis Ord. Prædicatorum Archiepiſcopus Sipontinus temporibus Alexandri VI. inſtituitur à Nicolao Paſqualino, Alidoſio, cæteriſque Dominicani Ord. ſcriptoribus, quorum mihi ſuſpecta narratio eſt, quem volunt anno 1499. translatum ad Cuſentinam ibid. exceſſiſſe 1503. ſed hæc gratis affingunt cum in Conſiſt. Actis (1) nullum quidem verbum de hoc Martino reperiatur, fides apud illos eſto.

38 AGAPITUS Gerardinus, Amerinus, ſummo LX XVII.

(1) Licet Acta Conſiſt. Martini non meminerint, hæc ſuppleri poſſent Pontificis auctoritate, qui in Camera, & per viam Brevis extra Conſiſtorium hujuſmodi proviſiones expedire ſolet aliquando, ſi ita ipſi placuerit. Quod potiſſimum refragatur aſſerentibus hunc Archiepiſcopatum Martino eſt, quod nulla de eo in Sipontino tabulario memoria habetur recentioribus iis temporibus. Et falſum omnino eſt, quod ulterius edicitur eum translatum fuiſſe ad Cuſentinam ſedem an. 1499. Nec in exordiente ſuo Pontificatu hunc aſſumpſit Alexander VI. ad hunc Sipontinum, cum tunc temporis vinctum de carcere eduxiſſet ſolutum Tiberium, qui vitam protraxit deinde ad an. 1498. Nec ad Cuſentinum evaſit an. 1499. & in ea obiiſſe an. 1503. cum in ea ſerie certo certius habeatur ex actis Conſiſt. Ludovico Agnello ſucceſſorem datum fuiſſe Franciſcum Borgiam an. 1499. in ea defunctum an. 1511. Quare ab ea, & ab hac ſerie Martinus iſte expungendus eſt omnino, & delendus ab illa etiam Chronologia, quam texuit Sarnellius. Pontificius tamen homo defendendus eſt huic Martino, ſed in Geruntinenſi throno. Et miror, quod Pontano ſicco calamo illum ibi attigerit non advertens hunc illum eſſe, quem per errorem aliorum Sipontinum dixerat, Cuſentinum non invenerat, & in modico Geruntinenſi ovili egregium paſtorem habebat. *Lucentius.*

mo loco patre Bernardino magnæ Curiæ Neapolitanæ Regente natus, plurimis certè corporis, & animi bonis ornatus, politioribusque litteris apprimè eruditus, ex Archidiacono Amerino, & Alexandri VI. à secretis, Archiepiscopus Sipontinus designatus ann. 1500. die 4. Maii; variis item sub eodem functus muneribus, cum esset Valentini Ducis consiliorum conscius, intimusque familiaris, prosperæ adversæque fortunæ ipsius particeps, obscuro sui obitus die, & loco desiisse dicitur an. 1506. Ex hac nobili, vetustaque gente recensentur Angelus Suessanus, Joannes, Angelus II. Sfortia, Ascanius Cathacenses. & Alexander Vulturariensis Episcopi, de quibus suis in locis plura.

LXX VIII. 39 ANTONIUS MARIA de Monte a S. Sabini Etruscus, Romanæ Rotæ duodecimvir, legum peritia illustris, Sipontinam evatit ad sedem defuncto Agapito anno 1506. die 6. Febr. creatus deinde S. R. E. Cardinalis, translatusque ad Papiensem Ecclesiam anno 1511. de quo plura leges in primo nostro tomo in Episcopis Papien. ac Portuen.

a De quo Ciaconius Oldoini tom. 3. col. 232.

LXX IX. 40 JOANNES MARIA de Monte, b Antonii nepos, ex dimissione patrui Sipontinus delectus est Archiepiscopus die 12. Novembris 1512. hanc Ecclesiam simul cum Papiensi, quam anno 1520. regendam susceperat per annos triginta duos absens administravit, eamque, Cardinalis a Paulo III. creatus, libere dimisit 1544. Papiensi retenta, ac deinceps anno 1550. sub nomine Julii III. ad Pontificatum ascendit, nec primæ suæ sponsæ immemor, gratiis, ac privilegiis exornavit. De eo qui plura desiderat, legat nostram Papiensium Episc. seriem in pr. nostro to. concinnatam.

b De quo idem Ciacon. tom. 3. col. 600. & 744.

LXX X. 41 (1) JOANNES Riccius Politianus Etruscus vir clarissimus Ecclesiæ Sipontinæ præficitur die 25. Junii 1544. Hanc Ecclesiam per octo omnino menses rexit, translatusque est ad Clusinam in Etruria, è qua ad purpuram evocatus a Julio III. & ad Pisanum Sacerdotium translatus, in eo mortalitatem explevit. Vide 3 tom. nostrum in Episc. Clusinis, Pisanisque Archiepiscopis, ubi plura de dignissimo Cardinale.

42 JOANNES ANDREAS Mercurius c Messarensis humili loco natus, propria virtute ad Ecclesiasticos honores sibi aditum fecit. Romam veniens Joanni Mariæ Card. Montio familiaritate conjunctus, cujus favore eo evectus est, ut ex Decano Rhegiensis Ecclesiæ Archiepiscopatu Sipontino cohonestaretur anno 1544. d die 25. Junii. Octo omnino menses hanc tenuit Ecclesiam, & ex delectu Caroli V. Imper. Messanensi præficitur à Paulo III. anno 1540. e a Julio III. cujus erat a secretis anno 1551. S. R. E. Presb. Card. titulo S. Balbinæ creatus, post S. Cyriaci in Thermis, demum sub Paulo IV. tit. SS. Quirici, & Julittæ. Romæ obiit in Palatio Apostolico 4. Nonas Februarii 1561. corpus in D. Marcelli humatum. De quo legendus Rocchus Pyrrhus in notitia Ecclesiæ Messanensis. LXX XI.

c De eo Bonfilius in hist. Sicula par. 3. p. 512. & 535. Maurol. & citatus Ciaconius tom 3. col. 775. d Die 20. Febr. 1545. ex Schedis Consist. e an. 1549. ex Actis.

43 SEBASTIANUS Pighinus, Regiensis, Episcopus Alifanus, mox Ferentinas, Romanæ Rotæ Auditor egregia virtute, ac juris prudentia eximiè exornatus ad Sipontinam Ecclesiam translatus est die 30. Maii 1550. sequenti purpura exornatus, & anno 1553. ad Adriensem f Ecclesiam translatus, eodem anno Romæ mortuus est, in Ecclesia S. Mariæ de Populo humatus, ubi epitaphium extat. Vide nostram Adriensium Episc. seriem in 2. tom. ubi de eo plura. LXX XII.

f Non in Aprutio, ut ait Sammarthanus, sed in Transpadana Æmilia.

44 Fr. DIONYSIUS de Robertis Etruscus è Burgo S. Sepulcbri Ord. Servorum, Theologus insignis, Julii III. Papæ intimus, post varia munera apud suos egregiè patrata, Episcopatu Ferentino, mox anno 1554. die 30. Martii, Sipontino Sacerdotio decoratus, cum annos sex in hac benè regenda Ecclesia desudasset, fato functus est anno 1560. Ejus, præter acta Consistor. meminit Gianius in Annal. Ord. Servorum libro, & nos de eo mentionem fecimus in Episcopis Ferentinis tom. 1. LXX XIII.

45 (2) BARTHOLOMÆUS de la Cueva g Hispanus nobilissima Ducum de Alburquerque familia ortus 1499. 9. Kalend. Septembris Episcopus Cordubensis Regni Neapolitani pro Philippo II. Prorex anno 1544. Presb. Card. tit. S. Crucis in Hierusalem creatus, Sipontinæ Ecclesiæ administrator adlectus anno 1560. die 13. Septembris. Eam rexit per suum Episcopum suffraganeum annis ferè duobus; vir paternæ nobilitatis splendore, atque omni virtutum genere, pietate in primis, & liberalitate in pauperes clarissimus. Romæ excessit pridie Kal. Julii 1562. in Ecclesia S. Jacobi Hispaniarum sepultus est ad limen templi, incisaque sepulchrali lapide inscriptio hæc prostat legentibus. LXX XIV.

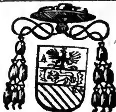
g De eo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 693.

D. O. M.

Bartholomæus Cueva ab Illustrissimis Ducibus de Alburquerque ortus sanctæ Crucis in Hierusalem Presbyt. Cardin. hunc locum sibi ad ipsa templi limina optavit. Dominus propitius est mihi peccatori. vix. ann. lxii.

(1) Julium Puternum, Cremonensem, Ordinis Minorum Conventualium circa hæc tempora floruisse, & Sipontinam Cathedram tenuisse docet Arisius in Cremona liter. tom. 2. p. 199. Sed de ejus Archiepræsulatu Sipontino nulla in Actis Consist. nulla in hujus Ecclesiæ tabulariis extat memoria.
(2) Virgilium deinde Card. Rosarium [illegible] Episcopo Ischiano Archiepiscopum Sipontinum, & Adriensem etiam obtinuisse Cathedram perperam scripsit Ughellus in Ischiano.

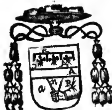
lxii. menf. x. D. vi. obiit ann. fal. MDL-XII. Pridie Kalend. Julii. A

LX XXV [b] De eo idem Ciaconius to. 3. col. 967. 45 **PTOLOMÆUS** Gallius [a] Novocomensis, ex Episcopo Martoranensi, Archiepiscopi Sipontini dignitatem assequitur defuncto Cueva an. 1562. B
die 6. Julii. Creatur Card. anno 1565. Pontificium munus in Sipontina Ecclesia gessit feliciter annis 11. Synodum ibidem habuit 1567. & Constitutiones edidit, deinde nuncium remisit. Plura in ea Ecclesia extant pietatis suæ monumenta ad divinum cultum necessaria, binas domus Archiepiscopales, unam in ipsa nova Siponto, alteram in ipsa terra Montis S. Angeli construxit. Hujus elogium edidi in nostris ad Ciaconium de Vitis Pontificum, & Cardinalium, quod iterum hic non pigebit referre. Ptolomæus (ajo) Juvenis acuti ingenii, magnæ industriæ, parisque pietatis Romam petens à Card. Antonio Trivultio, mox eo decedente, à Thadęo Gaddio receptus est in contubernium, & à secretis fuit; inde Joanni Angelo Mediceo, qui & Pius Quartus fuit, fidem, singulari integritate, ac prudentia operam suam præbuit, à quo statim ac Pontifex renunciatus est, Marturanensis Episcopus Sipontinus Archiepiscopus, & Cardinalis electus
est. Sub Gregorio XIII. S. Concilii Congregat. C
Præfectus, Ordinis Camaldulensium, ac Germanici Collegii in Urbe Protector. Sancti Abundii Comensis Abbatiæ Commendatarius factus, illius Ecclesiam vetustate collabentem fere a fundamentis restauravit, ubi & multorum sanctorum Cumanæ Ecclesiæ Episcoporum corpora ibidem quiescentium, quæ reperit, honestiori loco recondidit. Collegium Gallium in eadem civitate extruxit. Centum millia aureorum ad pauperculas virgines matrimonio jungendas, communitati Comensi largitus est. Sacellum pulcherrimum in Ecclesia sancti Joannis de Pedemonte ædificavit, ut corpus suum post diem vitę suæ novissimum ibidem terræ mandaretur. Ducatum trium plebium in Mediolanensi jurisdictione a Philippo II. Hispaniarum Rege emptum familiæ suæ dono dedit. Tandem Episcopus Card. Ostiensis Collegii sacri Princeps die 3. Febr. 1607. feria 5. noctis sequentis Romæ occubuit ætatis suæ 82. cadaver in Ecclesia sanctæ Mariæ de Scala sepulturæ mandatum. D
Scripsit Ptolomæus, ut refert Nomenclator, constitutiones synodi 1567. habitæ, aliasque constitutiones, dum Episcopus Cardinalis Sabinensis esset.

LX XXVI 46 **JOSEPH** Sepia nobilis Comensis per cessionem Card. Galii Sipontinam Ecclesiam tegendam suscepit a Gregorio XIII. ann. 1573. die 8. Aprilis 13. omnino annis sedit laudabiliter, excessitque anno 1586. in sua cathedrali sepultus.

LXX XVII. [b] De eo etiam Ciaconius tom. 4. col. 346. 47 **DOMINICUS** [b] nobili Gymnasiorum stirpe castri Bononiensis in Æmilia oriundus Romæ natus, utriusque Signaturæ Referendarius a Sixto V. [non a Clemente VIII. ut alibi diximus] Archiepiscopus Sipontinus die 17. Decemb. 1586. electus Campaniæ, & Firmi Prolegatus, a Clemente VIII. in Etruriam ad magnum Duc. Ferdinandum, mox in Hispaniam ad Philippum Regem Nuncius missus, & in numerum Cardinalium relatus

anno 1604. Sipontinam paulo post dimisit Ecclesiam, & cum annos ferè sexaginta Ecclesiæ inserviendo, meritis clarus, pietate clarissimus Romę mortalitatem explevit 12. Martii 1639. ætatis suæ
89. Episcopus Card. Ostiensis, & sacri Senatus Decanus sepultus in Ecclesia sanctæ Luciæ a se condita, ubi nobile sepulchrum, & cœnotaphium legitur, quod leges in Append. nostri tom. 3. & elogium in prim. nostro tomo in Episcopis Ostiensibus. In Ecclesia sanctæ Mariæ super Minervam genitoribus, & fratribus suis Dominicus cœnotaphium posuit, dum Sipontinus Archiepiscopus esset in marmore sic exaratum. B

D. O. M.

Francisco nobili Gymnasiorum stirpe Castro Bononiensi in Æmilia nato Philosopho, & Medico clarissimo, qui et facultates Bononiæ primum Alexandro fratri subrogatus, deinde Romæ à Pio IV. Pont. Max. accitus plausu maximo publice docuit, qui cum in Urbe per an. xxx. Principum, & Illustrium virorum gratia floruisset, pari tandem omnium mœrore decessit Anno ætatis suæ lxxii. mens. viii. post Christum natum MDLXXXVII. C

Et Catharinæ Palenteriæ ejus uxori concordi eximiæ, quæ vix. ann. lvii.

Et earum liberis Joanni I.V. D. variis publicis muneribus laudabiliter perfuncto, qui vix. ann. xxvii. MD.

Alexandro in medicinæ, & studiis, paterna vestigia feliciter æmulato, qui vix ann. xliv. M.D.

Achilli juris peritissimo Proton. Apostol. ad magna negotia a Summis Pontiff. adhibito Carpentoracte in magistratu extincto, qui vixit ann. xli. M.D. Dionisio I.C. eximio Illustr. Columnensis familiæ Auditori probatissimo, qui vix. ann. xxxviii. M.D. Dominicus Gymnasius Archiepiscopus Sipontinus parentibus, & fratribus unice dilectis P.

D

48 **ANNIBAL** Serugus [c] de Gymnasiis, Cardina- LXX XVIII [c] De eo

dinalis ſuperioris ex ſorore nepos, ex ejus dimiſſione evaſit Archiepiſcopus Sipontinus anno 1607. die 5. Novembris, cujus Præſulatus tempore ſcilicet an. 1620. à Turcis capta eſt Manfredonia, à quibus pené tota civitas, ac præſertim Cathedrale templum incendio, diruptione, rapinis perieſe, itaut ſoli parietes relićti ſint, ſed quod magis dolendom, omnia vetuſta monumenta, & chartophylacia, magno Eccleſiæ Sipontinæ damno igne conſumpta ſunt: iis calamitatibus Annibal quantum potuit occurrit, & cum ea in miſerabili ruina duos annos conſumpſiſset, poſt ſedem annorum quindecim mortous eſt anno 1622. (A)

Garzoinus de viris illuſt. Caſtri Bonon. p. 19. Mandoſ.

LXXXIX 49 JOANNES Joanninus *a* è caſtro Mathelicæ, Epiſcopus Camertinus, ad Sipontinam Eccleſiam translatus eſt anno 1622. die *b* 21. Februarii; ibidem poſt paucos menſes deceſſit, ubi & tumulatus jacet: de quo vide tom. prim. noſtrum in Epiſcopir Camertinis.

a De Serafinis. *b* Die 14. Martii.

(B)

XC. 50 BERNARDUS Barattus Romanus, Epiſcopus Vulturarienſis, Sipontinæ Eccleſiæ præficitur à Gregorio XV. Pont. Max. anno 1623. die *c* 29. Junii; Romæ obiit anno 1628. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ ad Victoriam propé Thermas Diocletiani: in pavimento ex marmore habet hoc epitaphium. (C)

c Die 6. Januarii.

D. O. M.
Bernardino Baratto Romano
Archiepiſcopo Sipontino
vitæ innocentia, ac moram
integritate perpetua
laudatiſſimo.
Julius Barattus fratri amantiſſimo
monumentum poſuit.
Obiit Romæ anno MDCXXVIII.

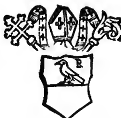
XCI. 51 ANDREAS Caracciolos Piſquitius Neapolitanos hujus ſedis Archipræſul declaratus eſt ab Urbano VIII. anno 1628. 20. *d* Maii; non niſi ad annom cum dimidio ſedit, defunctus eſt an. 1629.

d Die 29. Maii.

XCII. 52 HORATIUS Annibaldenſis de Molaria, Romanus, nobili gente natus, ex Canonico s. Mariæ Tranſtyberim ſoccesſit Caracciolo die *d* 28. Januarii 1630. Obiit anno 1643.

d Die 13. Februarii.

XCIII 53 ANTONIUS Marullos, Siculus, utriosque Signaturæ Referendarius, factos eſt Archiepiſcopus die 31. Auguſt. 1643. vir clariſsimos genere, doctrina, & pietate in pauperes. Sedit plus minus ann. ſex, exceſsit 1649. omnibus cujuſvis ordinis hominibor charus, ac dilectus; jacet in Cathedrali. („ *Huic ad ſuam Eccleſiam proficiſcenti* „ *tota ſupellex una cum Pallio fuit deprædata. In*„ *ſtitit ſedi Apoſtolicæ pro novo Pallio, & à Papa* „ *Urbano VIII. tunc regnante obtinuit teſte M. Pau*„ *lo Leone in libro de Auctoritate, & uſu Pallii p.* „ 83. Mandoſius.)

XCIV 54 PAULUS Theutonicus *e* Apulus, de Mola Bareoſi in Urbe cauſarum patronus die 12. Aprilis 1649. evaſit hujus ſedis Archiepiſcopus, cujus fuerat olim generalis Vicarius ſub Andrea Caracciolo. Non diu Pontifex fuit; obiitque paulo poſt ab adepta dignitate *f*, & ſepultur in Cathedrali.

e an. 1651. menſe Novembris. *f* De eo Toppius in Bibl. Neapol.

XCV. 55 JOANNES ALPHONSUS Puccinellius, Lucenſis, olim Canonicorum Regularium s. Auguſtini Congregationis D Salvatoris emeritus Generalis, inſignis verbi Dei declamator, s. Officii Qualificator, ac Congregationis Rituum ſacrorum Conſultor, fit Archiepiſcopus hojus ſedis ab Innocentio X. Pont. Max. die 13. Maii 1653. cum eſſet Abbas s. Petri ad Vincula de Urbe: incredibilem de ſe excitavit expectationem. * Obiit hoc ipſo menſe Octobris 1658. ſepultus in ſoa Cathedrali. (D)

* Ex Add. tom. 7.

A D D I T I O.

XCVI („ *BENEDICTUS Capellettus, Patritius Reatinus, Dominus Caſtri Belvederis, & ex Baronibus S. Mariæ ad Pontem, J.U.D. & S. Theologiæ Magiſter, Avenionenſis Legationis generalis Auditor, & in Romana curia Cauſarum patronus, ad* „ *hujus Eccleſiæ apicem vocatus eſt 21. Sept. 1659.* „ *Pauperum amantiſſimus proprio ære fundavit in* „ *Gargano Montem frumentarium, qui potiſſimum*

,, iis præfuit innumerabili ad perdendos hominum ,
,, bovumque labores advenientε locusta , & bruco an.
,, 1663. Synodum diœcesanam in sua Cathedrali cele-
,, bravit 7. Febr. 1666. Sacram supellectilem auxit ,
,, ædificia instauravit , & ornavit , & sacræ turri
,, alteram post majorem campanam adjunxit . Anno
,, 1670. Neapolim abiit Inquisitoris implens ibidem
,, munus contra hæreticam pravitatem . Denique
,, ultro à pastorali hoc onere recessit 27. Januarii
,, 1675.
XC ,, Fr. VINCENTIUS Maria Ursinus Romanus Or-
VII. ,, dinis Prædicatorum , S. R. Ecclesiæ presbyter
,, Cardinalis , cedenti Capelletto successor datus est
,, 28. Januarii 1675. Princeps , & pietate , & eruditio-
,, ne clarissimus non destitit commissas oves & verbo ,
,, & exemplo instituere , donec ad Cesenatensem Ec-
,, clesiam translatus est 22. Januarii 1680. Vivit nunc
,, Beneventanus Archipræsul , vivatque diu ad totius
,, Ecclesiæ decus , ac ornamentum.
,, TIBERIUS Muscettola , Patritius Neapolita-
XC ,, nus , Oratorii presbyter secularis , deinde Sipon-
VIII. ,, tinus Antistes declaratus est ab Innocentio XI. 9.
,, Martii 1680 , qui cum optimè præfuisset ad annum
,, 1708 onere tandem se spoliavit die 25. Februarii.
,, JOANNES de Lerma nobilis Tricaricensis , J.
XCIX ,, U. D. Deputatus Congregationis Neophitorum de
,, urbe , & Eminentiss. Cardinalis Sacripanti Da-
,, tarii Auditor , hac infula insignitus est 12. Martii
,, 1708.)

VESTANI
EPISCOPI.

VESTA , seu Vestix , vulgo Bestis , littoralis ,
& regia Apuliæ civitas ad Gargani montis ra-
dices ex parte Orientis posita , parva civitas est ,
terræmotu , ac Turcarum furore sæpius vastata ,
& ante annos LXXXX. ita miserabiliter afflicta , ut
septem ferè millia animarum utriusque sexus in ca-
ptivitatem abacta fuerint ; nunc familiæ fidelium
in ea degentium 300. animæ vero plus minus 1000.
Razanus Vestam dictam putat a vetusto Vestæ
templo , quod hic olim fuerit . Sigonius Vesticem
vocat , sed Leander Vesticem oppidum à Vestana
civitate facit , & intervallo distinctum . Hanc ci-
vitatem sua præsentia nobilitasse scribunt Alexan-
drum III. Pontificem , cum ille Venetias peteret
ad pacem cum Friderico Imperatore constituen-
dam , hic navem conscendit comitante Guillelmo
Siciliæ Rege . Episcopatus iste antiquus inter re-
centiores recensetur , institutus , inquam ex au-
ctoritate Paschalis II. Pontificis ab Archiepiscopo
Sipontino , cujus hactenus suffraganeus est . Ca-
thedralis Basilica Vestana titulo Beatissimæ Vir-
ginis Assumptæ , rebus ad divinum cultum neces-
sariis mediocriter instructa est , sacrisque in ea mi-
nistrant Canonici 16. è quibus quatuor dignitate e-
minent , Archidiaconus secundus ab Antistite , Ar-
chipresbyter , cui incumbit animarum cura (cum
nulla alia sit Ecclesia curata ,) & duo Primicerii .
Ecclesiæ simplices quatuor , unum virorum cœno-
bium , xenodochium unum , & aliqua laicorum so-
dalitia sunt intra mœnia . Et cum parva , ac fere

A desolata sit civitas , diœcesis correspondet , cum
nulla sit extra civitatem . Mensæ Episcopalis red-
ditus tenuissimi , cum pene ad trecenta scuta mo-
netæ illarum partium ascendant ; taxatur vero in
veterib. lib. Cameræ Apostolicæ ad florenos 166.
Episcopi , qui in ea floruerunt , sequentes sunt a
nobis ex variis monumentis expiscati .
1 N. . . . cujus nomen ignoratur , ab Archie- I.
piscopo Alberto Sipontino jussu Paschalis II. con-
secratus est primus Vestanæ Ecclesiæ Episcopus ,
ut Innocentius III. suis in litteris ad Sipontinum
Capitulum datis insinuat , quarum tenor supra ha-
betur ; nomen tamen illius non exprimitur .
2 MARAGDUS Vestanus Episcopus conse- II.
cratus dicitur in iisdem litteris Innocentii III. ab
Siffredo Sipontino Archiepiscopo Alexandri III.
temporibus , vel paulo ante ; annus enim non ex-
primitur , nec quicquam aliud de eo reperire potui-
mus . (,, Præsens fuit Vigiliis translatione corporum
,, SS. Mauri , & Sociorum .)
B 3 N. . . . nomen excidit , Vestanus Episcopus III.
de Simonia convictus , ab Alexandro III. circa an-
num Dom. 1168. deponitur . Ita habet Anonymus
auctor vitæ ejusdem Pontificis , qui m. s. in Biblio-
theca Aniciana bon. mem. Abbati Constantini Ca-
jetani asservabatur .
4 SIMON Vestanus Episcopus interfuit Late- IV.
ranensi Concilio sub Alexandro Tertio celebrato
anno 1179. subscripsitque post Gerardum Archie-
piscopum Sipontinum suum Metropolitanum .
5 N. . . . . . Episcopus Vestanus à Cœlestino V.
III. ob varia crimina ab administratione suspensus ,
cujus meminit Innocentius III. in epist. ad Tranen-
sem Archiepisc. & ad ejusdem Ecclesiæ Archidia-
conum . Post hunc plures desiderantur Episcopi .
6 ANGELUS , hujus Ecclesiæ Pontifex me- VI.
moratur in regio regesto Caroli II. anno 1296. cu-
jus obitus memoratur in Vaticano reg. ann. 1302.
7 GABRIEL Abbas de Pulsano Ord. sancti Be- VII.
nedicti Sipontinæ diœcesis in emortui Angeli locum
C Episcopus renunciatus est ann. 1301. excessit ante-
quam munus consecrationis accepisset , ut habetur
in Reg. Vaticano .
8 Fr. JOANNES Ord. Eremitarum sancti Au- VIII.
gustini à Landulpho Card. Legato hujus Ecclesiæ
Episcopus eligitur defuncto Gabriele , & à Bene-
dicto XI. confirmatur 14. Kalen. Martii 1303. ex
Reg. Vatic. epist. 445.
9 Fr. ELIAS Saguini Ord. Prædicatorum eva- IX.
sit Vestanus Episcopus ann. 1344. 6. Kalen. No-
vemb. ex cit. reg. obiit vero anno 1349.
10 Fr. NICOLAUS Ord. Minorum successit X.
Eliæ ex Episcopo Kisemensi in Creta 14. Kal. Julii
ann. 1380.
11 SAMPERINUS Vestanus Episcopus , cu- XI.
jus mentio habetur in Regest. Urbani VI. an. 1387.
mense Julio , quo in vivis erat . Paulo post cum Cle-
menti VII. Antipapæ adhæsisset , ab eodem Urba-
no VI. Episcopatu privatus , iterumque à Bonifa-
cio IX. Vestanæ Ecclesiæ præficitur ann. 1390. fato
D cessit anno 1403. de quo in lib. Oblig. mentio ha-
betur .
12 ANTONIUS per privationem Samperini XII.
Vestanus electus est Episcopus ab Urbano VI. inde
à Bonifacio Nono translatus est ad Rubensem Ec-
clesiam 1390. ex lib. Oblig
13 LAURENTIUS de Giliotto Canonicus XIII.
Ecclesiæ Fogianæ Trojanæ diœcesis successor da-
tus est Samperino defuncto anno 1403. 3. Kalen.
Augusti , translatus ad Puteolanam anno 1405. ex
eodem lib.
14 FRANCISCUM Tricaricensem Archidia- XIV.
conum ad Vestanam Ecclesiam sublimavit Inno-
centius VII. an. 1405. 3. Kal. Octobris , quo anno
excesserit , ignoratur , neque aliud de eo in lib.
oblig. habetur .
15 GUILLELMUS olim per Clementem VII. XV.
Antipapam in hanc Ecclesiam intrusus , ad cor re-
diens , abjurata Clementis propensione , Bonifacio

IX. summo Pontifici, Romanæque Ecclesiæ adhæsit, ac liberè Episcopatum dimisit, provisusque fuit de quibusdam beneficiis, & cum à Petro de Luna deputatus fuisset ad munia pontificalia exercenda in Ecclesiis Biterensi, & Ecclesiæ sancti Pontii Thomercarium commendatarius, additis pensionibus ad vitam sustentandam, Alexander V. confirmavit, donec possessionem Vestanæ Ecclesiæ pacificè fuisset assecutus, vel aliter de eo per Apostolicam sedem provisum. Hæc narrant lib. oblig. Quid vero de eo actum sit ignoramus.

XVI. 16 JOANNES electus die 15. Martii 1420.

XVII. 17 BERNARDUS, Ordinis Prædicatorum, anno 1477. 10. Kal. Octobr. obiit, 1495.

XVIII 18 CAROLUS Busconus a Parmensis, Cardinalis Parmensis a secretis, omnibus scientiis eximiè cultus, & eruditione ornatus ad Vestanum sacerdotium ascendit Sixto IV. donante anno 1495. die 23. Octobris. Triginta omnino annos cum laude hanc rexit Ecclesiam, mortalitatem exuit ann. 1505. in patria ibidem in Cathedrali, ubi ex marmore hoc legi epitaphium.

a De quo mentio in Bordoni Thesauro Eccl. Parmen. p. 188. Mandos.

Caroli Busconii Parmen.
Episcopi Vestani,
qui tantu auctas dignitate,
indeque omni laude cumulatus
hominibus gratus,
gratior Deo lætus in Cœlum,
quò vocatus est commigravit.
MDV.

XIX. 19 LATINUS Pius successit in locum Caroli anno 1505. die 5. Decembris: Interfuit Concilio Lateranensi sub Julio II. anno 1512. Mortalitatem explevit anno 1514.

XX. 20 FRANCISCUS Episcopus Liparensis huc translatus die 4. Augusti. („ *Præsens fuit Concilio* „ *Lateranen. 1515. & in eo subscribitur Jo. Franciscus, ut etiam notatur in actis Consistor. Obiit circa finem an. 1517. vel exordiente an. 1518.* Lucen)

XXI. 21 Fr. HIERONYMUS (1) Magnanus, Patavinus, Ord. Minorum, Episcopus Vestanus asseritur a Scardeoneo lib. 2. de claris Theologis Patavinis. *Is*, ait ille, *inter Minoritam paupertatem Franciscanam professus est, ubi studiis litterarum intendens evasit eximius Theologus, qui aliquando per universam Italiam præclarus divini Verbi concionator, non sine magnæ probitatis opinione refulsit, à Julio II. Romam accitus in Episcopum Vestanum deligitur, qui postea intermisso concionandi officio, Roma discedens in patriam rediit, & deinceps sibi potius quam gregi suo complaciturus, in otio litterarum domi, & in patria vixit. Hujus meminit Leonius in suis Dialogis, ubi de precibus agit. Fuit is perquam familiaris Jacobo Sadoleto nondum Cardinali, sed insigni eloquentia prædito. Scripsit, ut audio, quamplura, edidit autem unicam, quod sciam, satis elegantem epistolam ad Adrianum Pontif. Max. excusam, & appositam in fronte operis illius sub titulo Quodlibeti. Obiit Patavii in bona senectute anno salutis (ni fallor) MDXXVII.* Hæc ille.

De hoc verò Hieronymo nulla extat in Actis Consistorialibus mentio. Cæterum si aliquando hujus Ecclesiæ Præsul fuit, ante Ludovicum, oportet illum gessisse Episcopatum, nec à Julio II. sed à Leone X. vel Clemente VII. ea dignitate exornatum.

XXII. 22 LUDOVICUS obiit 1528.

XXIII 23 LEONARDUS Bonafides, Florentinus, Monachus Carthusianus, Abbas commendatarius S. Theobaldi Ord. S. Benedicti Typhernatis diœc. S. Mariæ Novæ xenodochii Florentini Præfectus, ac S. Eligii Abbas, creatur Episcopus Vestanus an. 1528. die 14. Januarii, & Archixenodochii S. Spiritus magnus Commendatarius, ad Cortonensem Ecclesiam translatus est die 29. Maii 1529. de quo vide quæ de ipso scripsimus in 1. nostro t. in Episcopis Cortonensibus, ubi ex typographi incuria obrepsit error, ut pro ann. 1545. quo defunctus est, male positus est 1543. & supra pro anno 1529. quo ad Cortonensem sedem translatus asseritur inscriptus sit 1528. quibus erroribus occurrat prudens lector.

(„ *Modo non levis emergit difficultas ex libro* „ *actuum Consistorialium. Ibi enim describitur successio proxime enumerandi Alphonsi, eaque pronunciatur facta per obitum Hieronymi, cum inter eum, & Alphonsum intercesserint Ludovicus, & Leonardus, & scribendum fuisset sive per cessionem, seu translationem Leonardi ad Cortonensem, vel quippe si ad obitum respiciatur, memorandus potius erat Ludovicus. Hoc præteriisse puto consistoriale monumentum, quia super obtento episcopatu Apostolicas literas nondum expedierint, cum inde vel per obitum, vel per dimissionem, seu ad aliam translationem recesserint. Et cum actum fuit de persona providenda Leonardi Bonæfidei relegitur in decreto consistoriali hanc Ecclesiam vacare per obitum. Ludovici, seu N ... qui notatur litera H ... Hieronymus est, ad quem modo refertur, dum provisio de persona mox relegendi Alphonsi facta fuit, quæ ab Ughello omittitur, & à nobis suppletur.*

„ *ALPHONSUS Carrillo de Alarcon, presbiter Conchensis, nobili genere procreatus, per obitum Hieronymi, ut notatur in actis; præficitur 3. Augusti 1530. Vivere desiit 1547* Lucentius.) XXIV

24 THOMAS (2) Curtesius de Prato Tuscus insignis utriusque Juris Doctor, diu Romæ causarum patronus, ordinem Ecclesiasticum demortua uxore amplectitur, fit utriusque signat. Referen. & Clementis VII. Pontif. Datarius, mox Episc. Vestanus evasit 1529. sub cujus Pontificatu cum multis munerib. fuisset perfunctus; sub Paulo III. decessit Romæ die 16. Febr. 1543. adulatorum hostis accerrimus, pauperum vero, ac litteratorum hominum amator. Ex filiis, quos ex uxore susceperat, unus fuit Jacobus patri simillimus, qui sub Paulo III. Papa, cujus erat charus, & familiaris, Episcopatu Vasionensi anno 1536. die 15. Maii, cedente Card. Salviato deinde Patriarchatu Alexandrino ornatus est, defunctusque anno 1570.

25 PEREGRINUS FABIUS b Bononiensis Philippi filius, genere, & juris prudentia celebris, sub Paulo III. judicandis libellis duodecim vir, ab eodem Vestanus pronunciatus Episcopus die c 19. Martii 1543. Romæ defunctus 14. Septemb. 1551. sepultus in Eccl. S. Augustini cum hoc epitaphio. XXV

b De eo Bumaldus in Bibl. Bonon. Mandos. c Die 1. Julii 1549. ex Actis.

D. O. M.

Pellegrino Fabio civi Bonon. Episcopo Vestano duodecimviro, litibus judicandis. Vix. ann. lv. Anton. Franciscus, Thomas, ac Julius fratri benemerenti fecere anno post Christum natum MDLV.

Pelleg. Fabio Bonon. Salern. Neap. Acad. LL. professori, cognoscendis causis Rom. Cur. duodecimviro, Episcopo Vestano, vitæ honestiss. perfuncto ad majora, concedenti humana conditione sublato. Vixit annos lv. Dies xviii Obiit MDLV.

26 Fr. JULIUS Pavesius, Brixiensis, Ordin. Præ- XXVI

(1) Hic Hieronymus Botnensis primum in Dalmatia creatus est Episcopus, deinde ad hanc sedem translatus per obitum Jo. Francisci vacantem 26. Febr. 1528. ut nobis innotuit ex schedis Consist. diligenter inspectis: quod Ughello latuere. *Lucentius.*

(2) Successor in hac sede post Leonardum in serie Ughelliana describitur Thomas de Prato, qui Geruntinensis, & Chiatensis Episcopus fuit, inde Vasionensis. Expungendus igitur ex hac serie tum ex Actis Consist. tum ex ipsa temporum successione observata. *Lucentius.*

Prædicatorum, Episcopus S. Leonis in Calabria, ad Ve-lanam Ecclesiam translatus est die 2. Octob. 1555. deinde anno 1558. Archiepiscopus Surrentinus evasit. de quo ibi.

XXVII. 27 HUGO Boncompagnus *a* Bononiensis Campaniæ Prolegatus Vestanus Episcopus sublectus est die 20. Julii 1558. Tametsi Ecclesiam hanc sibi commissam absens fere semper administravit, in eam tamen multa contulit monumenta amoris. Tridentino concilio interfuit, cum jam hanc resignasset Ecclesiam, creatosque est Presb. Card. à Pio Quarto, anno 1565. ac tandem Christianæ Reipublicæ bono summus Ecclesiæ Pontifex renunciatus est, dictusquo Gregorius XIII.

a De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 958. & tom. 14. col. 2.

XXVIII. 28 ANTONIUS *b* Gargusia Vaticanæ Basilicæ Beneficiatus Hugone cedente, electus fuit Vestanæ Ecclesiæ Episcopus die 20. *c* Octobris 1560. sibique concreditam Ecclesiam ad annos 14. gubernavit: mortuus est anno 1574. die 8. Martii.

b Antoninus Gargusia ex Actis. *c* 23. Octob.

XXIX. 29 Fr ANSELMUS de Oliveriis Ordinis Minorum ad hunc Episcopatum pervenit die 29. Martii 1574.

XXX. 30 JOSEPH Stephanus *d*, patria Valentinus, Segoviensis Canonicus, non minus morious, vita conspicuus, quam multiplici rerum scientia ornatissimus, ad Vestanum Episcopatum assumptus est die 17. Martii 1586. paulo post consecratus Romæ in Ecclesia sancti Jacobi Hispanorum à Julio Card. Santorino assistentibus M. Antonio Marsilio Salernitano, & Scipione de Tolsa Tranensi Archiepiscopis. Probus & doctus fuit Præsul, qui scripsit de osculatione pedum Romani Pontificis ad Sixtum V. de elevatione, seu portatione ejusdem ad Antonium Cardinalem Carrafam, habuitque orationem ad eundem Sixtum Papam Philippi II. Hispaniarum Regis nomine, *e* obiitque sob eodem Pontifice, & eruditissimi viri laudem cumulatissime assequutus est

d De quo Antonius in Bibl. Hisp. t. 2. p. 645. Mandosi.

e Ab hoc onere libere abiit 1589. ex Actis.

XXXI. 31 THOMAS („ *Malatesta*) *** de Camerata Ord. Prædic. à Sixto V. electus *f* Episcopus Vestanus post paucos menses Romæ defunctus est anno 1589.

*** Ex App. tom. 9. *f* 17. Julii 1589.

XXXII. 32 Comes MASCIUS („ *Ferratutus*) Asculanus ex genere Nicolai IV. Pontificis, in cujos memoria Sixtus V. illum exornavit Vestano sacerdotio anno 1589. die 25. *g* Decembris. Romæ decessit die 14. *h* Julii 1613. sedente Paulo V. elatusque ad templum D. Mariæ de Populo honorificè tumulatus est, in nobili tumulo hac inscriptione exornato.

g 23. Octob. *h* 12. Julii.

D. O. M.

Nicolai IV. Pont. Max. Asculan. æternæ memoriæ, Comiti Mastio Asculano Nicolai IV. Pont. Max. illustri serie nepoti Sixti V. Pont. Max. liberali munificentia ornato Episcopatu Vestanen. dignitate aucto, juris religiosissimo, Ecclesiasticæque libertatis clypeo, virtutum corona ubique conspicuo, optimo, integerrimo. Vix. ann. lx. desideratiss. die iiii. Julii MDCXIII. moritur. Martius Elephantuccius Patritius Bononiensis, Anastasia Mastia Patritia Ascul. neptis conjugis patruo B. M. P. C.

XXXIII. 33 MUTIUS Vitalis successit Mascio an. 1613. die 6. Novemb. Duobus annis hanc rexit Ecclesiam, obiit 1615.

XXXIV. 34 PAULUS Palumbus Neapolitanus Ordinis Clericorum Regularium, qui integritate morum, eruditione, & linguæ officio in omnium commendatione fuit, Vestanus Episcopus declaratus est à Paulo V. ann. 1615. die 18. Maii, translatus deinde est ad Cassanensem Ecclesiam anno 1618. postremom ad Arianensem vocatus da quo alibi. Hujus cum laode meminit Sylos tom. 2. Annal. Clericorum Regularium.

XXXV. 35 Fr. AMBROSIUS Palumbus Neapol. Ord. Prædicatorum per translationem Pauli factus est Episcopus Vestanus die *i* 16. Febr. 1618. annos 22. in ea dignitate transegit, obiitque anno 1641. sedante Urbano VIII.

i 12. Febr.

XXXVI. 36 Fr. PAULUS Ciera *k*, Venetus, Ord. Eremitarum S. Augostini, in Academia Romana sacræ Theologiæ Lector, Vestanus Episc. electus est ab Urbano VIII. an. 1642. die 13. Januar. Post duos annos liberè cessit, factusq; est Episcopi Card. Ostiensis suffraganeus anno 1644. die 27. Maii. Decessit Vellitris anno 1648. sepultus in cathedrali in sepulchro à se parato, tali insculpta inscriptione.

k De eo Allatius in Apibus Urb. p. 212. Mandos.

D. O. M.

Paulus Ciera Venetus Ordinis Eremitarum S. Augustini Episcopus Vestanus, & suffraganeus Ecclesiarum Ostien. & Vellitern. hunc locum ad contegendum corpus suum post mortem, & ad diem judicii servandum sibi in tumulum vivens elegit.

Obiit anno . . . .

ætatis suæ . . . . . .

XXXVII. 37 JACOBUS Accarisius, Bononiensis, honesta familia natus, Doctor Theologus, & humanioribus litteris, eruditioneque omnibus notus, Mantuæ Rhetoricam publicè professus, eodemque munere in Romano Gymnasio functus Episcopatum desiderans, Vestanæ Ecclesiæ ab Urbanno VIII. Præsul designatur, ab Innocentio X. in ea dignitate confirmatur die 17. Octobris 1644. statimatque consecratus fuit, vel ambitionis, vel dominandi æstus pœnas luit, & cum eo munere se exoluere non semel tentasset, repulsamque a cordato Pontifice accepisset, pauperrimæ Eccl. nolens volens annis ferè decem præfuit, vitam ipse pauperrimam egit, mortalitatem exuit an. 1654. sepultusq; fuit in sua Cathedrali. Plures orationes scripsit, publicique juris fecit, epistolas multas, aliaq; sui ingenii monumenta reliquit, quæ à doctissimo amico nostro Leone Allatio recenientur in libro, cujus titulus Apes Urbanæ, sive de Viris illustribus, qui Romæ adfuerunt ab anno 1630 usque ad 1632.

XXXVIII. 38 JOANNES Mastellonus, Neapolitanus, J.U.D. ab Innocentio X. Papa Vestanus adlectus est Episcopus an. 1654. 19. Octob. Vivit, optimisq; institutis pergit Ecclesiam suam eximie administrare.

ADDITIO.

(„ Joannes patre Andrea Mastellonio publicis munus summa semper cum laude functo, matre Angela de la Mura Matronalibus fere omnibus conspicua virtutibus Neapoli natus mense Junio 1624. quam pietatem in propria domorum lacte hauserat, in collegio maximo Neapolitano Societ. Jesu una cum litteris perfecit. Lauream in utroque jure, quod didiceeat ab Josepho Pulchrarelli, illud mirè suis diebus interpretante, consecutus fuit mense Majo 1646. Civitatem Massæ Lubrensis anno sequenti 1647. moderabatur, quo sanè difficillimo tempore ob Neapolitanæ plebis seditionem, cum pro Hispano Monarcha, ut debebat, stetisset, ejusque rem pro virili semper egisset, & præcipue ne naves cibariis onustæ ab Salernitanis nundinis Neapolim appellentes in manus perduellium pervenirent, ab ipsis seditiosis usque ad suæ residentiæ locum, ad necem conquisitus fuit. Prævio autem fidissimo nuncio mentitus agricolam Neapolim ignotus ire sperabat, sed agnitus Villam propter

Teducianam, ab ipsis ultimo supplicio damnatus fuit, à quo liber evasit, & summa pe opportunè à proprio genitore erogata pecunia, & favore cujusdam jureconsulti, qui favebat plebis amicitiam, ut sui Regis negocium facesseret. Quare via sibi credens e tanto naufragio emersisse, Ecclesiasticæ militiæ nomen illico dedit gaudente genitore, qui lubens primogenitum suum Deo litavit. Jam Sacerdos, & disciplinis omnibus flamine dignis imbutus Romam pro lucro indulgentiarum petiit anno jubilæi 1650., sed cum esset in Neapolit. foro non mediocriter versatus amicorum hortatibus, & præcipuè curiæ Romanæ procerum coactus fuit in alma urbe causarum patronum agere; cui muneri dum præsigni sui nominis fama faceret satis, Eminentiss. Petrus Othobonus, qui postea obiit summus hierarcha Alexander VIII. indolem ipsius ad infulas natiè factam dignoscens, 30. tunc annos natum, die 15. Julii 1654. ad hujus Ecclesiæ, pro tunc, regimen promotum voluit. Sacratus fuit eodem anno, sed die 19. Octobris. Sponsam suam primo ingressu, omnibus sacris vestibus, & supellectilibus etiam pretiosis, vasis aureis, & argenteis, & aliis ad divinum cultum accessariis, pastorali etiam argenteo baculo, quo carebat, exornavit, ditavit. Mensæ fundos incultos, proprio ære frugiferos reddidit, quorum postea proventus in restaurationem, & ornatum suæ ædis principis applicuit. Suis etiam sumptibus quotannis Apostolicos missionarios à Neapolitano sodalitio Sacerdotum in collegio maximo Societatis Jesu ad se avocabat, quorum fervidis sudoribus diœcesim gestiebat videre madentem. Clerum, qui à laicis, & in vestibus, & quod scelus erat, in moribus etiam minime discriminabatur, sui conscium muneris, ac propriæ consonum dignitati, nonnisi summo labore, & continua obstante sollicitudine. Ut presbyteri à frequentandis choreis more quidem inveterato, & velut illius provinciæ proprio se abstinerent, sanguinem prius vomuit, sed vicit pro causa sui Domini fortissimus semper athleta. Exercitiis spiritualibus S. Ignatii ipse persæpe, aut alii suo compares zelo abse acciti clerum edolarunt, ausim dicere, sanctificarunt. Cum nullum sodalitium vel Sacerdotum, vel laicorum in sua diœcesi reperisset, ipse instituit in diruta æde olim D. Joanni Baptistæ dicata, cui ipse, ut fere omnes Ecclesiastici, & cultiores cives nomen dederunt. Erga pauperes manum semper apertam habuit, & præcipue anno 1656. quo licet pestis peculiari favore angelorum principis D. Michaelis ad illa confinia non penetrasset, caritas ob interdictum ea occasione commercium sævissime illam provinciam pessumdedit. Immunitatem qua locorum, qua personarum sacerdotali pectore tutatus fuit, adeo ut anathemate ferire non dubitarit Vestanæ arcis præfectum acris ingenii virum, à quo suus Magister actorum vapulaverat. Ab Episcopo, à præfecto pro ea re ad regium Neapolitanum collaterale, ut vocant, consilium delatum fuit, sed Episcopus obtinuit, ut accersitus Neapolim præfectus ad Vestam illico rediret, & humilitatem, quam debebat, præseferens ab Episcopo absolutionem in forma Ecclesiæ consueta exposceret, ut evenit Episcopalis dignitatis integro decore, & incolumi majestate. Sub Archiepiscopo Neapolitano Philamarino, cui erat in paucis charus, semper ac contigerat in patria morari, Episcopalia fere omnia munera pro ipso obibat. Ædem Neapoli PP. Capucciorum immaculatæ Conceptioni Mariæ semper virginis dicatam solemniter sacravit, ut è gemina hac, quæ ibi legitur inscriptione. A parte exteriori Ecclesiæ.

Templum a fratribus olim Capucciois
immaculato Virginis Conceptui nuncupatum nuper Ascanii S. R. E. Card.
Philamarini Archiep. Neap. indultu,
ac nutu a Joanne Mastellonio Episcopo Vestano sanctiori pompa consecratum est anno Domini 1661.

A parte interiori.

Miraris hospes Deiparæ orbis reginæ tam breve templum exsurgere. Pupulæ etiam illa est vix concepta, cui nuncupatur. Ut ut congenita, ut nondum genita minorem ędem Minores Capuccini puellæ parvulæ excitarunt. At tu si sapis, minorem ne dixeris, quam Domini majestas implevit, quam nuper Ascanii S. R. E. Cardinalis Philamarini Archiep. Neapolit. placito simul, & plausu Joannes Mastellonius Episcopus Vestanus ritu augustiori consecravit anno D. 1661.

Apostolica sedes, à qua summo semper loco habitus fuit, varia illi, & magni momenti negocia delegavit. S. Rituum Congregatio judicem, & examinatorem dixit in causa canonizationis Beatæ Mariæ Magdalenæ de Pactiis, cujus postea apotheosim decrevit Clemens IX. Pontifex Max. an. 1669. In Neapolitano sodalitio 63 Sacerdotum sub invocatione, & auspiciis D. Caroli Borromæi, cui nomen dederat, frequens fuit, illiusque sanctionum observantiam zelavit semper, ut legitur sub ejus effigie in ejusdem sodalitii sacrario. Cum Episcopus palatium non haberet terræ concussionibus jamdiu solo æquatum, moliri cœpit ipsi ædi contiguum. Carmelitarum conventum jam suppressum reponere in animo habuit, quare à Neapoli accersierat germanum suum magistrum Andream Mastellonium concionatorem non spernendi nominis, vitæ probitate, ac libris editis præclarum adhuc viventem, licet senio valde gravatum cum aliquot Carmelitis è Neapolitana provincia Divæ Mariæ de Vita ad devotionem erga B. M. Virginem de Carmelo excitandam, quos in suo palatio excepit, eisque pro victu, & ædificiis dirutis resignandis quosdam uberes censas assignavit. Seminarium, quod in sua diœcesi ob redditum tenuitatem nunquam fuerat, instituere decreverat, jamque pro eo domum condere cœperat, sed perfectioni palatii, restitutioni Carmelitarum, erectioni Seminarii mors obfuit tot bona huic diœcesi invidens. Ultimo tentatus morbo mense Jul. an. 1668. Sacramentorum illico subsidia petiit, & post non brevem, fervidumque sermonem, quem habuit ad Canonicos, Clerumque in suo cubiculo adstantes genibus flexis sacratissimo corpore Domini Nostri Jesu Christi profectus ad beatam æternitatem itinere tenerrimis liquescens lachrymis munitus spiritum efflavit ea nominis adhuc perpetua memoria, quam laudatissimis vitæ moribus promeruerat. Solemniter ipsi funebria persoluta fuerunt, sepultusque fuit in æde principe ante aram maximam cum hac inscriptione.

D. O. M.

Joannes Mastellonius U. J. D. patria Neapolitanus ab Innocentio X. creatus Episcopus Vestanus sponsum suæ Ecclesiæ se præbuit ætate triginta annorum, cum ea vixit annos quatuordecim, & dies viginti octo, demum in suis brachiis quievit die vigesima octava mensis Julii anno Domini 1668. Dominicus Mastellonius lachrymarum heres fratri optimo posuit.

Cum post quatuor annos, opus fuisset Episcopo successori pavimentum Diaconici deprimere, pro locanda aptiore situ Episcopali sede, ejus sepulchralis area aperta fuit, repertumque fuit cadaver integrum, & etiam integræ vestes ornatus Episcopales, ac si prorsus die præcedenti in ea depositum fuisset. Clerus & omnis populus illic accurrere, & uberrimis lachrymis manus, ac pedes ipsius exosculari, quem viventem indissolubili semper amoris nota prosecuti fuerant; quare prudentissimus Episcopus in nova area extemplo concinnata repo-

ni jussit, & luce sequenti solemniter illi denuo pœcentavit.

XXXIX. *Fr.* RAYMUNDUS *de Puteo, patritius Messanensis, eques ordinis S. Joannis Hierosolymitani, ex antiquis Angleriæ Comitibus Joannis Hispaniæ primæ Classis Magnatis, vulgo* Grande di Spagna di prima riga, *in regno Siciliæ, illiusque regiæ Siclæ magni magistri, & Mariæ Marquet ab Aragonia nobilissimæ etiam matronæ filius Masellonio successit anno 1668. 10. Novembris. Præsul insignis litteraturæ V. I. D., & omnibus disciplinis ad miraculum propè imbutus, typis dedit latino pereruditio, & eleganti idiomate librum, cui titulus:* Romana Veritas: *in quo omnia Canonica Concilia recenset, & propositiones acatholicas confutat: & alterum, cui titulus:* Sylva variarum quæstionum Theologalium: *Italica autem lingua:* il Circolo Tusculano: la Politica Ceiseiana &c.: *Pluraque item sui feracis ingenii monumenta in lucem edere meditabatur, sed morte præventus non potuit. Peculiari devotionis affectu prosecutus fuit D. Petrum ab Alcantara, quare in ejus honorem propriis impensis in Ecclesia nosocomii Sacellum excitavit, in quo etiam suum sibi sepulcrum paravit. Sedit ann. circiter 26., diemque supremum obiit die 30. Octobris 1694. Pauperiem suo ære semper, propriisque manibus juvit, egenorum pudori semper consulens. Supremis tabulis sponsam suam hæredem dixit ea lege, ut ara maxima suæ Ecclesiæ, in qua tunc servabatur augustissimum altaris Sacramentum, nulla habita ratione impendii basilice perficeretur; & sua omnis sacra, & pretiosa supellex cum domestica raris codicibus referta bibliotheca suorum successorum Præsulum usui, & commodo cederet. Episcopalis palatii constructionem à suo prædecessore inchoatam imperfectam & ipse morte reliquit. Sepultus fuit, non ut ipse caverat, sed in æde principe in peculiari ossuario Episcoporum. Cum post aliquot annos occasione alterius defuncti Antistitis, ejus arca reclusa fuisset, repertum fuit Cadaver intactum, illæsum, integrum, ac si recens ab illo anima evolasset, quod patuit omni clero, & populo; & si viventem eum magna semper veneratione, majori post mortem, maxima denique post hanc suæ incorruptionis significationem habuerunt. Innocentius XI. Archiepiscopalis Nazarenæ Ecclesiæ sponsum dixerat, sed ipse suam primam sponsam licet pauperem, omnique prærogativa destitutam dimittere noluit, imo & ob id maxima semper charitate dilexerat.*

XL. ANDREAS *Ludovici Toutuli, & Caterinæ Aprilis nobilium Sipontinorum filius per mortem Episcopi de Puteo à cathedra Alexani ad hanc Vestanam die 7. Februarii 1695. transfertur. Studiis omnibus Neapoli vacarat, in cujus academia sub an. 1647. in utroque jure lauream adeptus fuerat. Patriam regressus ab suo Archiepiscopo Paulo Theutonico, consultor sui Vicarii generalis, per cujus Archiepiscopi obitum ann. 1651. Vicarius capitularis, & generalis ab Archiepiscopo successore Alphonso Puccinelli, an. 1655. Archidiaconus, quæ prima dignitas est in Metropolitana æde suæ patriæ, iterum per mortem Puccinelli Vicarius capitularis, & generalis successoris Archiepiscopi Cappelletti renunciatus fuit. Anno 1666. Alexani Ecclesiam obtinuit; atque deinde hanc Vestanam: in qua, brevissimo suæ sedis tempore, suo muneri fecit satis, pietatis, & charitatis exercitio gregem suum ad pascua salutis deducens. Episcopale palatium novis auxit ædificiis. Mortalem hominem exuit die 11. Octobris 1696.*

XLI. FRANCISCUS *Antonius Vulturale Michaelis, & Constantiæ Apicellæ filius hoc Sacerdotio honestatur die 14. Januarii 1697. In patria sua Neapoli scientiis omnibus vacarat, ac in utroque jure lauream meruerat. In Neapolitano foro diu summa integritate causarum patronum egerat, sed ut omnia in lubrico posita proprio novit experimento, mundo, ejusque secularibus pompis abrenuncians clericum induit. Multis Sodalitiis nomen dedit, sed illud Apostolicarum missionum in æde principe Neapolitana omnes ejus amores venatum fuerat. In illo sacerdotales partes omnes implevit verbum Dei annuncians, & in ipsa patria, & etiam extra innumeros peccatores gratiæ restituens. Ab eleemosynis fuit Antonii Cardinalis Pignatelli, ad cujus postea Innocentii XII. pedes exosculandos cum se Romam duxisset, ab eodem ultro nil tale cogitans hac infula ornatus fuit. Mense Majo ejusdem Anni 1697. ad suæ sponsæ amplexus cucurrit illico, fervidis concionibus, familiaribus sermonibus, opportunis consiliis, regiminis lenitate, quia à rigore semper abhorruit, & quod caput est, vitæ exemplaritate Clerum, omnemque populum Deo verè dilectum reddidit. Quolibet die festo post vesperas in suo principe templo Marianum rosarium cum omni populo canebat, multas in eo conciunculas interserebat. Quotidie in suo oratorio sacris operatus fuit, festis autem diebus in Ecclesia, & continuis lacrymis sacra lina ad conficiendum sacrificium necessaria humectabat, quæ idcirco sæpius immutare opus erat. Ut sanctissime vixerat, ita supremum obiit diem post paucos menses sedis die 28 Octobris ejusdem anni 1697 annos natus 54.*

XLII. LAURENTIUS *Rreaytter de Corvinis Romanus, Monachus Ordinis S. Benedicti Congregationis Silvestrinorum, ac Prior S. Stephani de urbe, insignis Concionator, quamplurimis scientiis ornatus ab Innocentio XII. huic Ecclesiæ præficitur, 21. Novemb. 1697. cujus possessionem iniit die 12. Jan. 1698 Ædem principem, in qua aram marmoream Romano more construxit, & illam PP. Capuccinorum extra mœnia sacravit. Synodum diœcesanam habuit an. 1699. una cum taxa fori, quæ typis edita Romanis omnium Sacerdotum manibus teritur. Pluries in sua cathedrali, & in aliis Ecclesiis concionatus fuit magna doctrinæ profunditate, ac miro modo dicendi, quo auditorum animos rapuit semper. Episcopale palatium prolatavit, & refecit. Quinquennio suæ sedis non peracto an. ætatis 42. die 14. Jul. 1701. humanis rebus exemptus fuit. Quinam verò ipse fuerit, ex hac patet epigraphe in Episcopali palatio.*

D. O. M.

Laurentius Rreaytter de Corvinis sacri Romani Imperii Comes &c. cui patria Roma, origo Germania, stirps Reges Hungariæ, tertio vix expleto lustro Eremitarum S. Augustini strictioris observantiæ religionem ingressus, in ea Lectoris, Commissarii generalis, ac ejusdem totius religionis primi Provincialis officia substinuit laborum inde, regiminum, & austeritatis vitæ causa spasmatico lethali morbo oppressus in trigesimo quinto ætatis suæ anno, Sanctiss. Domino nostro Papa Innocentio XII. jubente, ad Monachos Sylvestrinos Ordinis S. Benedicti translatus Prioris Abbatiæ S. Stephani supra Caccum urbis officium etiam rexit. Undecim libror. volumina dedit vid. unum sacrum Theatrum Biblicum tom. quatuor super Genesim, Apocalisse discifrata tom. unum in fol., Fastus Mariales tom. unum in fol., Theologiæ Scholasticæ: l'Idea del Monachismo tom. unum in 4. Convito del divino amore tom. unum in 4. Il fasto delle glorie Grimane tom. unum in 4., Li sacri momenti dell'anima tom. unum in 4. Lo studente reso perito in ogni materia di scienza tom. unum in 4. Sexdecim quadragesimas primis in Europæ civitatibus concionavit, nempè in Cathedralibus Patavii, Ravennæ, Bergo-

mi, Januæ, Firmi in Piceno, Spoleti in Umbria, Parmæ, urbis veteris, Florentiæ, Brixiæ, Mediolani, Laurini, bis Venetiis, & in Basilicis Transtyberina, ac Liberiana Romæ; sed cum publicus sacræ scripturæ interpres S. Romanæ, & universalis Inquisitionis, ac Magistri Sacri Apostolici Palatii librorum censor, nec non Serenis. Cosmi III. Magni Ducis Hetruriæ actualis Theologus fuisset, & licet Hebraicæ, Arabicæ, Græcæ, aliarumque linguarum peritiam adeptus fuisset, tandem ad hanc sacrosanctam Vestanam Ecclesiam in fine trigesiminoni suæ ætatis anni à sanctissimo Domino Nostro Papa Innocentio XII. vi præcepti sanctæ obedientiæ per breve sub decima octava Novembris die anni 1697. expliciti, evectus die quarta ejusdem, & 24. ipsiusmet mensis in sua Ecclesia S. Stephani supra Caccum de Urbe consecratus suam sponsam regere, ara superiore decorare, palatiumque hoc Episcopale nobilitare, & in hanc formam suis sumptibus redigere conatus est anno Domini 1698. die 28. mensis Maji.

XLIII. *JOANNES Antonius Rogerius, patria Neapolitanus, origine autem Salernitanus, huic Ecclesiæ sponsus assignatur ab regnante feliciter Clemente XI. die 24. Martii 1703. In pietati sinu educatus fuit, adeo ut in utroque jure jam doctus, & causarum patronum agens in Neapolitano foro, togas, quas sibi in ea gymnade promereri potuerat, aspernatus sub directione V. P. Hieronymi à Basilica Petri congregationis Neapolit. oratorii integerrimæ vitæ Sacerdotis, & ad ducendas animas ad perfectionis practeria aaice facti clericalem vitam elegerit. Sacra Theologia, ut erat acer ad discendum ingenio, imbutus illico, jam Sacerdos, & celeberrimo sodalitio Apostolicarum missionum in principe templo Neapolitano adscriptus adenci piendas pœnitentium confessiones fuit expositus; missionum intea, & extra Neapolim labores omnes in se uno semper suscipere, etiam noctu indefessas benignissimas aures pœnitentibus præbere, eaque omnia exequi, quæ suus zelus fræno dignissimus dictitare jam poterat. Perditissimum quemdam virum, ut satis dicere, qui animam suam diabolo syngrapha proprio cruore sanguine vendiderat, & cui qualibet feria V. immolabat, ipse gratiæ conciliavit. In tanti autem momenti negocio incredibiles labores sustinuit, & permittente Deo dira, & diu perpessus fuit ab ipso dæmone usque ad femoris perfractionem super alia damna, quæ ipse siluit, levia quippe, imo levissima omnia semper ratus, ut sibi, & aliis Christum lucrifaceret. In peste Cupersani se infectorum obtulit servitio; timens autem Archiepiscopus Neapolitanus tunc Eminentissimus Antonius Pignatellus, ne morbus in ipsam civitatem Neapolim se insinuaret, nullimode, ut illuc se conferret, permittere voluit, id generis operarios apud se velle retinere testatus. Apostolico ut vere erat fervore præditus missionem ad infideles, nonnisi tamen prius consulto suo spirituali directore, animo sorbuit: quare S. Congregationi de Propaganda fide se obtulit, quæ & zelum commendavit, & donec daretur transitus occasio ad terras Paganorum, in ipsa alma urbe, suæ vocationi, quoad poterat, faceret satis, indulsit. Idcirco pro ministrando pœnitentiæ Sacramento rigorose examinatus, & plusquam idoneus repertus in expiationis subselliis semper adstitit, & præcipue in D. Mariæ de Rotunda, in qua tenerrimam devotionem erga sanctum patriarcham Josephum mire excitare, in ejus honorem ipse primus ibi quasdam preces, statasque orationes qualibet feria IV. in septem hebdomadis ante ejus festum 19. Martii instituere, quæ obsequia numquam postea interrupta adhuc perennant, & frequentantium spirituali emolumento, & sanctæ urbis decore immortali. Quamobrem summo semper loco ipse Joannes Antonius habitus fuit à curiæ Romanæ Prælatis, & ab ipso Cardinalium Senatu, quorum etiam solebat confessiones excipere. Moniales è primis claustris almæ urbis semper etiam ejus auribus usæ fuerunt maximo singularum spirituali profectu. Nihilominus semper ipse alter velati D. Philippus Nerius, quem semper peculiari obsequio veneratus fuerat, ad Barbarorum plagas expediri anhelabat; quare semper pro hujusmodi effectu Secretarium de Propaganda fide Congregationis urgebat. In academia dogmatica in Sapientiæ archigymnasio, & in illa postea recenti Ecclesiasticorum, cui in alma urbe præerat Antonius Sanfelicius Vitæ sanctimonia, sacrarum litterarum cognitione, omnique Virtutum genere exornatus, tunc majoris Neapolitanæ Ecclesiæ Canonicus, nunc Neritonensis Antistes, semper ipse intererat, & primas semper obtinebat in quacumque materia Ecclesiastica in illis disseri contingebat. Nobiliss. archisodalitio Romano S. Stigmatum D. Francisci, in quo Viri principes, Cardinales, & ipse nunc regnans feliciter Clemens XI. reperiuntur adscripti, nomen & ipse lubens dederat, ejusque semper exercitiis vacavit, ab eoque semper magni habitus fuit. In sacris missionibus supremi hierarchæ jussu in eadem alma urbe causa terræmotus suum verè Apostolicum zelum mire prorsus exercuit, cujus mentio fit in historia terræmotuum Romæ, quæ typis de Comitibus publica luce fruitur. Clemens XI. invitum, ac reluctantem, quia oblatas speciosiores Ecclesias ab Hispano Monarcha humilitatis ergo respuerat, Episcopum ultro hujus Vestanæ dixit, cujus possessionem iniit die 6. Jul. 1703. Gregem sibi commissum continuis concionibus, sed suæ potius vitæ irreprehensibili tenore ad meliorem frugem adduxit. In conventu PP. Capuccinorum sibi domicilium statuit, cum quibus unam cellulam, ut unus ex ipsis, communem etiam pauperem victum voluit. Brevi tamen sanctissima Præsule frui valuit diœcesis, quia febrili calore correptus, omnibus munitus Ecclesiasticis Sacramentis, crucifixi imaginem amplectens, & lachrymis madefaciens ac verbis, oculos mundi claudens in vulnere lateris Salvatoris nostri placidissime quasi obdormiens expiravit die 8. Octobris 1704. ann. Circiter natus 44. Ejus funus publicis lachrymis cuentum fuit, & sepultus in æde ejusdem conventus in cornu Evangelii sub hac inscriptione.*

D. O. M.

Vestarum pius hic Præsul jacet asper, & una
Qui sævus placuit, stravit iniqua pius.
Vestanis merito comitatus ad astra Joannes
Rogerius lachrymis qui legis, esto memor.

CAMILLUS Thomæ Caravitæ Neapolitani patritii regii Consiliarii, & Aloysiæ Sersalis patritiæ item Neapolitanæ filius, germanus frater Compsani, & Amalphitani Archiepiscoporum, in seminario Neapolitano Nobilium, quod Societas Jesu regit, pietate, ac litteris imbutus fuit, à quo ad Romanum ab eadem S. J. procuratum translatus fuit. Egregiam adeò in utroque jure navavit operam, ut ante ætatem in sapientiæ Archigymnasio laureari meruerit. Decem & octo annorum spatio Vicarium Amalphitanum egit; Præpositus postea insignis Collegiatæ Ecclesiæ oppidi majoris, cum se Romam ad exosculandos Clementis XI. pedes, cum quo convictor fuerat in seminario Romano, gessisset, ab eodem benignissimè exceptus fuit, & illicò hac mitra, cum nulla tunc insignior vacaret, in veteris necessitudinis, & praestitæ benevolentiæ pignus fuit exornatus. Possessionem iniit die 28. Februarii 1705. summo zelo, & charitate XLIV

suam

suam diœcesim gubernavit. In oratione mentali, & vocali assiduus semper Deum præ oculis habuit; erga pauperes misericordissimus fuit. Ædem principem non mediocriter refecit, & exornavit. Anno 1713. cum continuis, fervidisque manu precibus Præfectorum oppidi S. Marci in Lamis, quod est nullius, se illuc contulisset pro sacramento confirmationis ministrando, ibi aliquot moratus menses febri correptus spiritum Creatori reddidit magna sanctimoniæ opinione, ac etiam perpetuæ virginitatis, ut è schedula patuit in suis vestibus reperta voti, quod de hac virtute beatissimæ Virgini nuncupaverat tertio suæ ætatis lustro, à quo tempore divinum pensum semper recitavit. Parem itaque vitæ sortitus exitum die 24. Septemb. 1713. Divæ Mariæ de mercede, quam à teneris semper colaerat, dicatæ, sepultusque fuit omni qua potuit Ecclesiastica pompa in majore Ecclesia ejusdem oppidi.

XLV. *JOSEPH Vincentii Griscontii, & Liviæ item Griscontæ filius V. J. D. sub disciplina venerab. P. Antonii Torres sanctiss. congregat. Piorum Operariorum Sacerdotis clericalem vitam elegit. Philosophiæ, ac Theologiæ in Collegio Max. Neapol. S. J. operam dedit, inde concionibus, & adscriptus Apostolicarum missionum inclyto Sodalitio in principe templo Neapolitano, eo æstuavit zelo, ut ad Indicam missionem destinari flagraverit. Cursus quadragesimalium concionum permultos confecit. Cathechesin christianam in missionibus mira claritate explicare, Marianum rosarium cum populo recitare, illiusque mysteria enucleare, erga communem Dominam, tenerrimam devotionem confirmare, prolatare, & has omnes sui operosissimi fervoris partes etiam Romæ consuevit explere. Episcopus Montis Pyloseni suo seminario in spiritualibus præfectum voluit maximo illius juventutis emolumento, quia diu illi præfuit, donec Regnans feliciter Clemens XI. huic Ecclesiæ præfecit 24. Januarii 1718. Possessionem iniit die 13. April. ejusdem anni. Præsul majori quidem ævo dignus, quia brevi, quo eum vexit tempore, Antecessoris vestigia pro viribus calcavit semper. Marianum rosarium quolibet die Dominico post vesperas cum omni populo in sua Ecclesia concinebat, & cantiunculas in eo interserebat. Sodalitio Sacerdotum adscriptus in æde Nosocomii suæ diœcesis, qui morientibus spirituali semper adstant ope, quolibet feria VI. coronulam ibi quinque vulnerum Redemptoris nostri cum devoto populo recitabat, pianque sermonem de ejusdem Domini nostri cruciatibus manans cum uberrimis lachrymis, & singultibus habebat. Infirma demum usus valetudine Neapolim petiit suis morbis aliquod levamen laturus, sed ibi die 16. Septembris 1719. mortalitatem laudatissime explevit, terræque mandatus fuit in DD. Apostolorum Clericorum Regularium Theatinorum.*

XLVI *M. ANTONIUS de Marco Griseonio successit 15. Aprilis 1720. Quinam vero ipse sit, si generis nobilitatem spectes, patritius est Hydruntinus; ejus genitor fuit Philippus de Marco oppidorum Dominus è sanguine illius Ladislai de Marco, qui ut primus civium pro sua Hydruntina patria à Turcis capta copiarum ductor acerrime stetit: mater verò Maximilla Saracina Neapolitana Patritia in sessione, ut ibi dicunt, Nili, soror inclyti voluntarii militis Alphonsi Saracini equitis aureæ clavis, qui in obsidione Budæ strenuam navavit operam. Si indolem velis attendere, ab ipsa pietate educatum diceris; si scientiam, à teneris, in patria litteris imbutus, Neapoli postea gravioribus disciplinis, Romæ demum in ipsis consummatus in utroque jure in Sapientiæ Archigymnasio lauream meruit, qua exornatus patriam repetens Canonicatum in ea obtinuit. Episcopo primum Trojano quatuor annos, Archiepiscopo Sipontino septem vicariam operam præstitit sui semper nominis integra fama, donec huic Ecclesiæ sponsus fuit assignatus. Possessionem iniit per procuratorem die 24. Maii 1720: publicum ingressum fecit eodem anno, die 10. Junii, exceptusque fuit ab omni clero, & populo incredibili plausu, mira veneratione. Unanimis autem illa omnium ordinum sua sponte consensio erga novum Præsulem, quem aut omninò non noverant, aut nomine tenus, de felici ejusdem gubernio quamdam tacitam arguit, sed infallibilem præsensionem, & reapse nec unum de tanto Præsule concepta spes adhuc fefellit, ut nec deinceps, propitio semper numine, quod unum novus Episcopus præ oculis semper habet. Suam sponsum præ nobili argentea sphæra, ut æditui vocant, pro expositione augustiss. altaris Sacramenti publicæ fidelium adorationi, & pyxide ex eodem metallo fabrefacta donavit. Collaterales ædis principis naves opere concamerato, ut etiam Episcopale palatium suis propriis sumptibus contegi curat. Plura que meditatur pro suæ Ecclesiæ qua spirituali, qua materiali bono, quæ primo veluti oris hiatu, ut ipse pro suo zelo vellet, confici nequeunt. Utinam superi, quam negarunt suis ultimis Antecessoribus ætatem, ipsi concedant pro Episcopalis dignitatis decore, & hujus cathedræ perenni emolumento.)*

EPISCOPI RAPOLLANI,

Olim Apostolicæ Sedi immediatè subjecti, nunc cum Melphiensi uniti.

CIVITAS Rapolli, seu Rapollana mediterranea est Provinciæ Basilicatæ, uno tantum milliario a Melphia, triginta vero pass. millib. ab Adriatico distans mari, sita est in Apennini dorso, familiis ferè 200. habitata, animæ in ea recensentur 400. De hac civitate nulla mentio extat apud veteres scriptores; latet ejus origo, tametsi non desint, qui scribant una cum ipsa Melphia Normannorum gentis ædificium, & coloniam Græcia oppositam esse. Nam cum anno Domini 1041. Exaugusto Constantini Monomachi Imperatoris Græcanici Duce ad Montem-Pilosum cum exercitu profligato Normanni Apuliam de Græcorum potestate, imperioque subtractam sibi subjecissent, reliquas ejus civitates inter se partiti, Melphim, & Rapollam in montis Apennini arduo, & natura munito loco positam in communi omnium possessione reliquerunt, ut dum ipsi ad bella gerenda foris militarent, has communes sedes haberent, in quibus mulieres, liberos, impedimentaque tuta conservarent. Ex quo tempore Melphia, Rapollaque celebrari cœperunt. Has postea Rogerio ademptas, Rodulphus homo Germanus Lothario Imperatore, & Innocentio II. Pontifice foventibus obtinuit anno 1137. sed Rogerius expugnatas sequenti anno recuperavit. At cum deinceps Rapollani cum Melphiensibus de gloria certarent, Melphienses Rapollam destruxerunt anno 1183. Hanc tamen priscis temporibus ante Normannorum adventum in Italiam ædificatam fuisse opus est asserere, cum dignitas Episcopalis in ea antiqua sit inter recentiores, quippe ante Normannos ipsos instituta, olim nemini subjecta, sed solum Romanos Pontifices adora-

bat,

bat, quibus immediatè subjiciebatur, nunc ab anno 1528. ad nostra usque tempora cum Melphiensi perpetuo unita manet. Hanc ex lapsu memoriæ inter aas Ecclesias Romanæ Sedi immediatè subjectas in primo nostro toma post Melphiensam, cui est unita, haud reposuimus. In hac igitur Provincia Apuliæ, non quod illa Sipontino Archipræsuli obnoxia sit, sed ubi sita est, de ea agemus. Cathedralis Ecclesia Rapollen. Deiparæ Virginis Assumptæ nomini sacra in editissimo civitatis loco constructa est, & sacra supellectili mediocriter instructa. Tsibus dignitatibus fulget, Archidiaconatu, Cantoratu, & Primiceriatu cum decem Canonicis. His accedunt ali i Presbyteri, & Clerici, qui una cum Canonicis divina Officia quotidie persolvunt. Singulorum autem canonicorum præbendæ tenuissimæ sunt, sed cum distributionibus quotidianis centum ferè annuos ducatos illarum partium efficiunt. Unicum virorum cœnobium in hac civitate erat. Diœcesis Rapollana per decem ferè pass. millia porrigitur usque ad Muranam. Sunt in ea duo castella, & tres pagi. Castra sunt Atella, & Ripa candida Latinorum. Atella sita est in quadam planitie supra montem Apenninum, ubi curata Ecclesia est, cui quindecim Presbyteri, & Clerici suo cum Archipresbytero quotidie inserviunt, & divina recitant officia. Est ibidem monasterium Monialium. Fidelium animæ in hoc castro degentium 1500. Ripa candida suam pariter habet curatam Ecclesiam, ubi Archipresbyter cum septem Clericis. Animæ censentur ferè 500. Pagi sunt casale de Barile, & casale de Ginestra, ubi incolunt familiæ 250. animæ 1200. Epirotæ omnes, & Crotonenses, quorum cum plerique artem militarem exerceant, raro domi agunt, plerumque foris. His igitur tres Presbyteri Græci Græca lingua, & ritu sacra administrabant, sublatis tamen erroribus ad præscriptum Concilii Florentini, emendatis Missalibus, & Breviariis utentes. Doctrina etiam Christiana Romæ Græco sermone impressa pueris traditur; ipsi vero sacerdotes laicorum eleemosynis substentantur. In hac diœcesi celebris est Abbatia S. Joannis in Vultu redditus sex mille aureorum, alteraque sanctæ Mariæ de Perno in loco horroris, & vastæ solitudinis valoris mille aureorum. Porrò Ecclesia hæc ante unionem cum Melphiensi taxata erat in lib. Cameræ Apostolicæ floren. 150. Episcopi vero, qui in ea floruerunt, sequentes tantum, quos nostra indagavit industria.

ADDITIO.

(„ *Rapolla modici circuitus est, & vix septingenta* „ *complectitur mortalium capita; ipsique dominatur* „ *Princeps Torellæ è Caracciolu inclyta apud Nea-* „ *politanos progenie. Suam habet Cathedralem D.* „ *Virgini Assumptæ dicatam: & hæc insignitur qua-* „ *tuor dignitatibus, quæ sunt etiam Canonicatus,* „ *Archidiaconus, Cantor, Thesaurarius, Vicecantor,* „ *& alii quatuor his adduntur Canonici, qui pro* „ *suis redditibus 25. Scuta percipiunt. Archidiaco-* „ *nus, cui inest animarum cura, ducenta; cæteræ di-* „ *gnitates 90. certis fructibus accedunt incertæ di-* „ *stributiones. Præter Cathedralem altera extat Ec-* „ *clesia cum animarum cura. Unico decoratur Regu-* „ *larium cœnobio, Hospitale, Monte Pietatis, Lai-* „ *corum confraternitate; caret Seminario, & præ-* „ *bendis Theologali, & Pœnitentiaria. Episcopale do-* „ *micilium satis decens inibi est.* Lucentius.)

I. 1 URSUS Rapollanus Episcopus erat anno 1079. mense Julio, cum à Canonicis Barensis Capituli, Barensis Archiepiscopus postulatus ad eam Ecclesiam concedente Pontifice Gregorio VII. translatus est, in eaque dignitate aliquot annos consumpsit. Cæterum Ursus non quidem primus hujus Ecclesiæ fuit Episcopus, sed primus quorum ad posteros perannavit memoria. Quis verò post Ursum Rapollanum sederit ad clavum ad annum usque 1202. non constat; constat tamen Innocentium Tertium ad Rapollanum Episcopum (nomen non exprimitur) scripsisse epistolam, quæ extat in lib. epist. ejusdem.

„ JOANNES *Episcopus Rapollanus Urba-* „ *no II. Salerni adfuit, cum privilegiis munivit* „ *Cavense Monasterium an. 1092. ex Marghe-* „ *rino Bull. Casin. t. 1. Constit. 8.* Lucentius. II.

„ *N.* . . . *interfuit Trani an. 1143. trans-* „ *lationi reliquiarum S. Nicolai peregrini, ut patet* „ *ex ejusdem translationis historia edita ab U-* „ *ghello in Tranensibus.*) III.

„ *N.* . . *Rapollano Episcopo scribit Innocen-* „ *tius III.* Lucentius). IV.

2 IOANNES *a* Canonicus Rapollanus contra formam Concilii a Capitulo in locum alterius defuncti Episcopi, Præsul electus, a Gregorio IX. reprobatus anno 1237. de qua re scribit Gregorius Melphiensi & Ravellensi Episcopis, ut capitulum monerent, ut alterum sibi designare Episcopum, alioquin ipsi eidem Ecclesiæ providerent de Pastore. Epistola data est 7. Kalend. Decembris ann. 11. Pontificatus num. 302. fol. 337. regest. Vatic. An idem deinceps confirmatus fuerit, incertum.

a alienus tenendus, utpote a Pontifice reprobatus.

3 JOANNES interfuit quando primus lapis impositus est in ædificatione Ecclesiæ sanctæ Mariæ Montis Viridis diœc. Bovinæ anno 1265. pauloque post mortem oppetiit. V.

4 BARTHOLOMÆUS in defuncti Joannis locum eligitur a Capitulo, pro cujus confirmatione scribit Clemens IV. Episcopo Cardin. Albanensi Apostolicæ sedis Legato 4. Idus Junii, pontif. 2. qui fuit salutis 1266. ut in epist. 74. fol. 80. regest. Vatic. Obiit sub Gregorio Decimo. VI.

5. ROGERIUS Episcopus Laquedonensis, a Rapollano Canonicorum senatu expostulatus translatus a Gregorio X. anno 1275. 7 Kalend. Septembris, ut in ep. 48. fol. 23. ann. 4 reg. vat. excessit anno 1280. VII

6 ROGERUS Rogero successit ex Episcopo Strangulensi ad eam dignitatem postulatus a Capitulo a Nicolao III. transfertur (1) 3. Idus Decemb. 1280. cujus confirmatio habetur in epist. 52. fol. 208. anni 3. Hic Caroli II. Regis charus fuit, & consiliarius, pro quo classis parandæ in insula Siciliæ commissarius delectus est anno 1296. Fato cessit Clemente V. Pontifice anno 1305. VIII

7 Fr. PETRUS Ord. Minorum alumnus a Clemente V. ad hanc infulam evehitur 8. Kal. Febr. 1305. ei datur facultas testandi ab eodem Pontifice ann. 4. pontif. 6. Kalend. Feb. ut patet ex reg. Vatic. Confessorem, consiliarium, & familiarem Roberti Ducis Calabriæ Caroli II. Neapol. Regis filii in reg. Regio vocatum invenio anno 1308. sub eodem Clemente migravit è sæculo. IX.

8 BERNARDUS *b* de Palma Canonicus Asculanus successit Petro, cujus prima mentio an. 1316. in Regio regest. Neapolitano unus ex testamenti executoribus Caroli quondam Ducis Calabriæ Regis Neapolit. primogeniti anno 1338. mortuus est anno 1342. ex reg. vatic. X.

b Bernardus vocatur à Carolo de Lellis de famil. Neapol. par. 1. p. 88. ubi de eo, ejusque familia. Mignot.

9 JOANNES Lavellensis Episcopus Bernardum insecutus est, ad hanc Ecclesiam translatus per Clementem VI. anno 1342. 12. Kalen. Decemb. cum antea a Rapollano capitulo fuisset expostulatus ex reg. vatic. epist. 114. fol. 184. Quarto sui præsulatus anno mortalitatem explevit. XI.

10 Fr. GERARDUS Ord. Prædicatorum. Vicanus antea Episcopus, translatus est ad Rapollanam Ecclesiam ab eodem Clemente VI. anno 1346. 5. Id. Maii ex eodem reg. epist. 51. ann. 4. tres annos ad clavum sedit, & fato concessit. XII.

Fr.

(1) Hujus translationi non se concordat Ughellus in Strangulensibus, ubi Nicolai III. rejiciens in Nicolaum IV. Sed hoc anno, quo decessisse refertur 1280. Rogerus superior, hanc Rogerum subrogatum fuisse censemus. *Lucentius.*

XIII. 11 Fr. NICOLAUS de Crypta Raynaldi Ordinis Minorum ex Episcopo Nicomediensi Rapollanam suscepit Ecclesiam 4. Id. Novembr. 1349. eodem Clemenre VI. transferente, ut in epist. 68. fnl. 54. regest. Vatic. ann. 7.

B

XIV. 12 BENEDICTUS de Cavalcantibus Etruscns ex primaria nobilitate Florentina, & ex eodem pulvere Minnritanę Religionis insignis Theologus, Nicolan successit anno 1370. Florentiæ ex dispensatinne Apostolica, munus consecrationis accepit à Divo Andrea Corsino Episcopo Fesulano anno sequenti 1371. die 6. Aprilis, assistentibus Lucio Cesenatensi, & Pauln Calcednnensi Episcopis. Vixit in ea dignitate ad paucos annos, de qun in monumentis Florent. hæc pauca invenimus, cnjus memoria extat Florentiæ in Eccles. S. Crucis sui Ord. cujus alumnus fuerat, In qua humatus jacet, iis verbis concepta.

Sepulchrum Reverendiss. Patris, & Domini Fratris Benedicti de Cavalcantibus sacræ Theologiæ Magist. Ord. Minorum Dei gratia Episcopi Rapollani, & Rodulphi, & Goidonis fratrum ejus, & descendentium anno Dom. MCCCLI. Renovatum à Francisco Matthæi de Cavalcantibus anno Domini MDLXX.

C

Annus hìc recensitus 1351. lungè distat à Benedicti electione, & obitus annn, cum illnm clarè constet ex Ms ordinationum libro Archivi Fesulani Episcopatus, à sancto Andrea Corsino Fesulano Episcopo consecratum fuisse in Rapollannm Episcopum anno 1371. ac defunctum circa ann. 1374. nportet nsserere ex incuria gentilium Benedicti, qni post tot sæcula sepulchrum restaurarunt, in numeratione annnrum irrepsisse errorem, vel ad annum obitus Rodulphi, aut Guidonis Benedicti fratrum id referendum erit.

XV. 13 NICOLAUS successor Benedicti parumper Pnntifex fuit.

XVI. 14 ANGELUS hnjus Ecclesiæ Episcnpus paulln ante cnnsecratns subsidium solvit sacro Collegio ann. 1376. die 27. Januar ut in libr. solut. Prælat. memoratur in regest. Regin Neapolitano auno 1382. Regis familiaris. D

XVII. 15 ANTONIUS Clementis VII. Antipapæ asseclamemoratnr die 5. Martii 1387. in lib. oblig. ejusdem.

XVIII 16 THOMAS immediatè prædecessor Lucæ notatur in lib. solut. Prælat. defunctus videtur circa ann Dnm. 1398. sub Bonifacin Pontifice.

XIX. 17 LUCAS electus à Bonifacin IX. ann. 1398. die 15. Januar. promisit subsidium prose, & recognovit pro Domino Thoma prædecessore suo Angelo antepræde cessore, & Nicolan præantepręde cessore suo, ita in oblig. lib. fol. 95. Bonifacii. qninquaginta propè annos hanc rexit Ecclesiam, defunctusque est sub Nicolao V. Pontifice anno 1446.

XX 18 FRANCISCUS de Olivetn Episcopus Valvensis ad hanc Ecclesiam Rapollanam translatus est à Nicolan V. ann. 1. Pontif. die 25. Junii, salutis 1446. Corrige nostram Valvensium Episcoporum seriem tom. 1. num 47. nbi diximns, eum ad hanc Ecclesiam translatum fnisse eodem anno scilicet 1443. qun ad Valvensem fuerat evocatus, cum satis constet in Actis Consist. Lucæ successisse anno 1446. die 25. Junii. Successit is in Valvensi Episcopatu Barthnlomæo de Vincio Bertini filin: Vincium verò est agri Florentini in Etruria nppidum, in quo natus est Leonardus Vincius pictnr sui sæculi facile Princeps. Franciscus vero nbiit 1455.

XXI. 19 PETRUS Minutulus a Canonicus Neapolitanus genere, & prudentia illnstris à Calixto III. vocatur ad infulam Rapollanam anno 1455. die 2. Julii. Sedit omni cum laude ann. 22.

a De hac familia Campanile de Nobilium insignibus p. 11. Mand.

XXII. 20 VINCENTIUS Galeota Neapolitanus à Sixto IV. promotus anno 1477. 3. Nnnas Jan. transacto quadriennio ad Squillacensem Eccl. ab eod. translatus est 1481.

XXIII 21 COLANTONIUS Lentulns Clericus Sulmonensis electus est Rapollanus Episcopus die 30. Jan. 1481. vix an. elapsn à sua prnmotione diem clausit extremum.

XXIV 22 MALITIAM de Gesualdo Neapolitanum Sixtus IV. Rapollanam evexit ad sedem die 9. Augusti 1482. quod & nobilitate generis, jnris scientia, & rerum gerendarum sapientia præstaret: Innocentio Octavn summe dilectus, cujus a secretis erat, serie continuata feliciter sex annorum hanc rexit Ecclesiam, rebus humanis Rnmæ eximitur anno 1488. ad Minervam sepultus hoc epitaphin.

Malitiæ Gesualdo Episcopo Rapollano Innocentii VIII. Pont. Max. Secretario. Fide, integritate, modestia, conspicuo. Qui morum mansuetudine, animique ingenuitate benevolentiam hominum nactus, magnum mortalibus de se desiderium reliquit. Olivertus Carrafa Card.

Neap.

Neap. consobrino cariss. piè faciendum cur. Vixit an. xl. menses vi. D. xv. Obiit anno salutis Christianæ MCCCC. LXXXVIII.

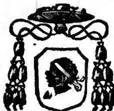
XXV 23 TROILUS Carrafa Malitiæ filius; nepos Oliverii Carrafæ Malitiæ Episcopo suffectus est die 17. Septemb. 1488. deinde translatus est ad Hieracensem in Calabria Episcopatum anno 1497. die 29. Septemb. de quo ibi.

XXVI 24 ALOYSIUS eadem die, qua Troilus ad Hieracensem translatus est Rapollanus electus est Episcopus ao. 1497.

XXVII. 25 FRANCISCUS Rapollanus Episcopus ad Liparensem Ecclesiam translatus est 26. Septem. 1506. deinde foit Episcopus Vestanus 1514. Hujus meminit Rocchus Pyrrhus in notitia Ecclesiæ Liparitanæ. Vide in Appendice 2. nostri tomi.

XXVIII. 26 GIBERTUS Senilis de Montefalco Umber homo doctus, vitaque severa, Episcopali infula donatur a Julio II. anno 1506. die 26. Septemb. Interfuit Lateranensi Conc. sub eodem, cum fedisset an. 14. fastidio affectus onus dimisit cum regresfu ad favorem nepotis anno 1520. defunctoque præter votum, nepote iterum hanc Ecclesiam regendam suscepit anno 1528. die 24. Januarii paulo post, hoc est mense Martio ejusdem anni, mortuus est Urbeveteri, ibidem sepultos.

27 RAYMUNDUS Senilis Giberti nepos electus 1520. die 23. Julii mortem oppetiit ann. 1528. XXIX.

28 ANTONIUS Card. Puccius a Florentinus die 16. Maii. 1528. perpetuus Rapollanæ Ecclesiæ administrator factus, eodem die illam cessit ad favorem Jannotii Puccii nepotis, coi etiam Melphiensem diu antea Laurentios Card. Patruos resignaverat. Tunc perpetuo sub Jannotio unita est Rapollana Eccl. cum Melphiensi anno 1528. hoc pacto, ut inde Epistopus Melphiensis, & Rapollanus enunciaretur publicis in tabulis Decessit Iannotius Romæ anno 1537. Cæteri Episcopi, qoi cum Melphieosi Rapollanam rexerunt Ecclesiam usque ad nostra tempora habentur in nostro primo tomo, XXX

a De eo Ciaconius Oldoini tom. 1. col. 1520.

ME.

METROPOLIS TRANENSIS, ET SALPENSIS,

Cujus suffraganei sunt

Episcopi { Andrensis, & Vigiliarum.

RANUM (volgo *Trani*) maritima est civitas sacra, & profaua Japigiæ, hoc est Terræ Barii Metropolis inter Barulum oppidum opulentissimum, ad ostia Auphidi, & Vigilias, v. aut vi. m. p. dissita a Bario, in Occasum æstivum xxv. a Manfredonia, ubi Sipontum, in Ortum xl. a Neapoli in Cajetamcxiii. m. p. procedens: quæ licet antiquitate, nobilitate, ædificiorum elegaotia primum in ea proviocia locum teneat; sensim tameo ita habitatoribus vacuatur, ut ea denis supra centenas nobilibus familiis, quibus illustrabatur, vix jam decem supersint. Hanc Trinium a Plinio vocatam Volaterranus existimat, Trajanopolim dictam. A Tyrreno autem Diomedis filio primum conditam Collenucius affirmat. A Trajano Imperat. restauratam, ac Trajanopolim dictam habet inscriptio supra fores civitatis posita.

TRANUM A TYRRENO FILIO DIOMEDIS ET A' TRAJANO INSTAURATA.

Anno Domini MXLII. in distributione civitatum Apuliæ inter Normannos, qui Exaugustom superarant, Tranum Petro obvenit. Ante annos quadraginta quatuor supra centesimum a Venetis occupatum fuit,' & a Judæis, & Marranis, qui ex Hispania profugerant, habitatum; sed postea pulsis à Ferdinando Aragoneo Rege Judæis, minus populosa esse civitas cœpit; habitatur tamen familiis undecim supra mille, arcemqoe habet a Federico II. Imperat. extructum, portum verò ab aggeratione terræ plenè jam oppletum. Celebratur verò a provincialibus propterea quod præsidialis est sedes totius provinciæ Terræ Barii, & Regia hic habetur audientia, seu Collegium Judicum provinciæ. Circumpositus ager, ut & reliquæ Apuliæ partes, oleis, & amygdalis non minus opacus frequentia, &

A procerirate olearum, & amygdalarum, quam felix fœcunditate. Cæterum haud iu postremis Apuliæ civitatibus Tranum fuit, quæ Christi Evangelii lucem amplexæ sunt. Quis vero primus disseminator fuerit, non satis constat. Sedes Archiepiscopalis Tranensis autiqua est inter recentiores: extat epistola Innocentii III. ad Archiepiscopum, & Archidiaconum Tranensem de lite inter Episcopum, & Canonicos Vestsnenses incipiens, *Significantibus*. Extant & aliæ ejusdem Pontificis ad eundem Archiepiscopum. Aucta est ex ruina Salpensis civitatis; iu illam etenim adversæ fortunæ malis, cum cæteris ornamentis, ac opibus Episcopalem dignitatem Salpensem perpetua uuione Martinus V. Pontif. Max. intulit. Mensæ Archiepiscopalis aunous census ducatorum Regni 1500. taxatur in lib. Cameræ flor. 1030. Metropolitana Basilica titulo Deiparæ Virginis Assumptę, Beatum Nicolaum Peregrinum Patronum præcipuum habet, cujus sexto Non. Maii celebratur festivitas. Corpus vero in eadem
B Ecclesia quiescere creditur loculo incognito; structura ipsius magnifica, organum, sacrarium iosignibus reliqoiis refertum est, & sacra turris, cujus ad divinom cultum subsellia numerosus Clerus adimplet, ubi quinque dignitates, quarum prima est Archidiaconus, & 24. Canonici *a* præbendati inter cæteros numerantur: rerum Ecclesiasticarum mobilium atque immobiliom curam gerit Archipresbyter, cui credita est animarum cura. Primicerii duo, qui chorum alternatim reguut, & Prior, qui Clericos in iis, quæ ad divinum cultum spectaot, corrigit. Erant etiam olim Canonici sexaginta parvi nuncupati, qui nunc diminuto civium numero eò usque decreverunt, ut ad tres, quatuorve redacti sint. Ecclesia ipsa maximè celebratur diebus festis Ss. Nicolai, Peregrini, Leucii, & Jo: Evangelistæ, quibus totius diœcesis Curati, & Abbates eò ex veteri confluunt instituto.

a Eos inter adest utraque Præbenda Theologalis, & Pœnitentialis.

(„ *Author nimis jejune de sacris Trani thesauris,*
„ *cum in eadem civitate, præter corpora SS. Felicis*
C „ *Pontif. & martyris, Fortunati martyr., Hilarionis,*
„ *ad quem frigidis vexati morbis accurrunt & statim*
„ *voti compotes recedunt Febroniæ, Eutitii Transfis*

,, *Episcopi, & Palladii, vel Pelagii Salpensis præsulis, B. Petri ex ordine Minorum observantium, colitur sacra particula, in qua, à perfidis Hebræis in contemptum nostræ fidei fricta, revelata nube azymorum apparuit vera Christi caro, utrusque sanguis, qui in terram usque defluxit. Imago ejusdem Christi Salvatoris, quæ marinas undas bajulas suas illuminaverat, altera etiam imago Salvatoris, sed cruci affixi, à qua Tutcicis petita telis vivus cruor effluxerat. Imago lapidea B. Mariæ Virginis, quæ, ut illa sui SS. filii, de qua hic etiam mentio paulo ante habita fuit, non imposita navi, non fluctuans, sed velut per pelagus obambulans Tranum appulit, & nunc venerationem exigit in æde PP. Carmelitarum. Foealx ad huc videtur, qui diviaæ minister nemesis sua sponte dehiscens Militem ludentem aleis, ipsique inferno horrorem blasphemiis injicientem perdidit. Per plura sæcula corpus S. Stephani Papæ in ipsa etiam civitate servatum fuit, & perpetuo prodigio ad ejus arnam recurrente ejus die festivo 2. Augusti sine semine odori quam maxime flores nascebantur, quod piissima regia celsitudo Cosmi III. Magni Hetruriæ Ducis cum illo D. Fortunati immutavit, & in Ecclesia equitum S. religionis Militaris sub auspiciis ejusdem S. Stephani Pisis in prænobili urna perhonorificè recondidit.*)

In civitate Tranensi præter Metropolitanam, Parochialis Ecclesia nulla; Archipresbyter enim totius civitatis animarum gerit curam. Virorum cœnobia sex. Sanctimonialium sex, aut quatuor, xenodochia tria, quæ ad unum redacta fuerunt, id verò Fratres Joannis Dei ministrant: laicorum sodalitia decem, cum propriis sacris distinctè, præter unum sanctissimi Rosarii, frequentissima omnium est Confraternitas S. Leucii. Fidelium animæ intra mœnia degentium circiter 4000.

Diœcesis Tranensis tribus oppidis constat, Barulo, Corato, & quadam villa, quæ Trinitatis nuncupatur. Barolum, vulgo *Barletta*, septimo a Metropoli Tranensi milliario, maritimum est oppidum Regiæ ditionis inter primaria, non modo Apuliæ, & Regni, sed vel Italiæ oppida numerandum, quippe habitatum animabus decem & octo millibus, nec modo ædificiis, nobilitate, amœnitate, sed opibus etiam, & mercatura præclarum, conditum non a Federico II. Imp. ut falsò Razzanus scripsit, sed potius Collenucius existimat ex ruinis veteris Canusii, siquidem Rogerius qui Federicum II. centum ferè annis antecessit, oppidum hoc cum Arce a Lothario Imperatore ereptum recepit anno Domini 1137. In foro hujus oppidi est ænea statua pedum decem, quam Heraclii Imperatoris esse autumant. Hic est Ecclesia titulo S. Mariæ de Episcopio Collegiata, ut asseritur, insignibus certè reliquiis Sanctorum munita, habens ministros supra quinquaginta, & amplius Archipresbyterum duos Cantores, octodecim Presbyteros, Diaconos tres, & triginta Clericos; curam verò animarum Capitulum per annuos delectos facultas exercet. Est & alia Parochialis Ecclesia titulo S. Jacobi, ministros tredecim habens, Parochum nimirum, quatuor Presbyteros, Diaconum, Subdiaconum, & Clericos sex. Ferunt Ecclesiam S. Andreæ ibidem consecrasse Pelagium I. Papam. ann. 493. Eutychio Episcopo Tranensi. Hic etiam cœnobia virorum octo, Sanctimonialium quinque, quorum præcipuum S. Stephani Ord. S. Benedicti, ubi jacet S. Rogerius Cannarum Episcopus miraculis gloriosus. Collegium Patrum Societatis Jesu bono omine, tum ad salutem animarum, tum vero ad erudiendos in litterarum studiis juvenes cum eximio fructu institutum. Hospitale opulentum, amplum sub cura Fratrum Joannis Dei. Mons pietatis, & laicorum sodalitia decem: sed quæ res maximè hoc oppidum illustrant, altera est Ecclesia S. Sepulchri, cum hospitali Priori Ordinis Hierosolymitani subdita annui redditus ducatorum ferè 8000 Altera est Ecclesia, in qua perpetuo residet Archiepiscopus Nazarenus. Barulum illustravit ortu suo Gabriel ex Prædicatorum classe, sub cujus nomine extant conciones vulgo *del Barletta*. Alterum oppidum est Coratum Marchionatus Carrafæ gentis, in cujus districtu novem millia animæ censentur. Hic est Collegiata Ecclesia habens ministros 53. quorum duo dignitate eminent, Primicerius, qui chorum regit; quadraginta sunt Presbyteri, tres Diaconi, totidemque Subdiaconi, & 35. Clerici in minoribus constituti. Sunt & hic virorum monasteria quatuor, unicum Sanctimonialium, Hospitale, & laicorum sodalitia quatuor. Villa Trinitatis ducentos circiter suo sub pago incolas habet: muris cincta est; & in temporalibus Priori Hierosolymitani Ord. subiecta. Provincia Tranensis duos sine controversia suffraganeos continet Episcopos, Andriensem, & Vigilien. Ad Regis Hispaniarum præsentationem Tranensis Ecclesia est ex privilegio Clementis VII. Pont. Max. Tranensium Archipræsulum seriem hanc, quam subiectam vides, lector, nostro labore concinnavimus, postquam Salpensium Episcoporum dabimus ante ejusdem Ecclesiæ unionem cum Tranensi.

I. 1 REDEMPTUS primus recensendus occurrit Tranensis Episcopus, ex iis, quorum memoria ad posteros perennavit. Vir fuit sanctissimus, ut in actis S. Magni successoris scriptum invenimus, claruitque ante Decii persecutionem.

II. 2 S. MAGNUS Redempti successor signis, virtutibus, miraculisque clarus Tranensem Ecclesiam rexit in sæva Decii persecutione, sub quo penè martyrium consummavit. Is apud Tranum humili Etrusco patre natus, à puero pietate claruit, & ad sublevandam patris inopiam oves pascendas suscepit. Dolens nedum sacro baptismate renatus, ab Angelo iis verbis consolatur. Cur Magne tristaris? mœstitiam depone sum enim ad te missus ad depellendum abs te mœrorem. Quo dicto, Angelus disparuit, & Magnus mox libras decem auri invenit, quam parentibus detulit, & partem, eo hortante pauperibus erogarunt, ex altera tot oves emerunt, ex quibus, cum eas Magnus pasceret in montibus, se ipsos, pluresque pauperes alebant. Una cum parentibus à Redempto Episcopo baptizatus, in fide, divinisque litteris eruditur, adeoque profecit, virtutibusque inclaruit, ut defuncto Redempto à Tranensibus invitus ad Episcopalem infulam traheretur. Ordinatus Episcopus exemplo, ac prædicatione plures ad Christi fidem perduxit. Ejus famæ invidens diabolus in eum suscitavit Severinum Proconsulem Apuliæ severissimum, qui cum Magnum suo Tribunali sisti jussisset, vel morte mulctandum, vel Idolis sacrificandum edixit. Ductus ad quoddam Idolorum phanum, in eo januis clausis relictus est ad diem usque futurum, ut publicè abnegaret Christi fidem, idolisque sacrificium offerret. Nocte divinitus ab Angelo, vinculis quibus erat alligatus, solutis, foribusque templi ultro reseratis jussus abire, Neapolim profectus, inde Fundum in Latio pervenit, quo in loco, finitimis populis Christi Evangelium disseminare cœpit, & multos sacro baptismate tinxit; unde apud sævissimum Decium accusatus, & reus mortis adjudicatus ab apparitoribus repertus in propria cellula, & extractus, ut morti traderent, ab iis Magnus brevi temporis spatio impetrato, oratorium ingressus, inter orandum expiravit. Quare satellites illum diu foris expectantes, oratorium ingrediuntur, ac mortuo caput absciderunt die 19. Aug. ann. salutis 254. Corpus B. Paternus apud Fundos occultè sepelivit. Illud verò a Platone tribuno, ex Fundana æde Verulos transferendum curavit: multis postea transactis annis Rex Saracenorum Morea, totam Apuliam, & Campaniam invadens, Anagniam quoque & Verulos in suam redegit potestatem, atque ut non minus avarus, quam sævus erat, accepto pretio, corpus B. Magni vendidit Anagninis, qui illud in ædibus sacris Beatæ Mariæ condiderunt. Hæc ex actis ejusdem sancti Ecclesiæ Anagninæ, Basilicæ

sancti Petri, tum ex vetusto m. s. brevi, ubi acta ejus vocantur, quorum initium:

Magnus Episcopus Tranensis, cujus famam audientes Imperator, & Præfectus miserunt milites, qui eum caperent, &c.

Ejusdem Magni acta breviter descripta legimus in vetusto codice papyraceo, in bibliotheca Vallicellana, cujus meminit Baronius in notis ad Martyrol. Rom. quæ hic libet referre, cum ex iis satis constet, Magnum Tranensem fuisse Episcopum, non Anagninum, ut nonnulli sunt arbitrati.

Temporibus Decii Cæsaris erat quidam pauper, & paganus in civitate Trana, nomine Apollo, qui habebat unicum filium nomine Magnum, quem concedere disponebat suis vicinis pro pascendis ovibus, ut posset inde vivere. Statim postquam hoc cognovit puer, tristis à facie patris valdè, discessit. Deus autem qui consolatur pauperes suos misit illi puero per Angelum suum, decem talenta, quæ omnia festinanter detulit patri suo dicens; Gratias Domino cœli referamus, qui misit mihi hoc, ut inde vivamus, & semper illi retribuendo pauperibus serviamus. Et quia noluit Deus, ut essem mercenarius alterius. Eme ergo decem & octo oves, quas custodire volo, ut de fructu earum vivere valeamus. Crevit grex dictarum ovium usque ad mille, de quarum fructu quotidie pauperibus conferebat.

Postquam B. Magnus à S. Redempto Episcopo fuit baptizatus, patrem suum Apollinem convertit ad Dominum, quem & ipse B. Redemptus baptizavit, & filius ejus de sacro fonte levavit. Mortuo vero patre, omnem substantiam suam B. Magnus dedit pauperibus: universus Tranensis populus cum cognovisset B. Magnum ita esse perfectum, quamvis ipse clamaret se indignum tanti sacerdotii elegerunt eum, ut esset Episcopus, & pastor animarum suarum. Quorum desiderium Deus sanctum, & justum complevit, & operatus est per eum plurima miracula.

Quodam autem die venit ad eum quidam Castorius mutus effectus præ nimia ægritudine, quæ illi ante sex annos evenerat, cui cum signo sanctæ Crucis loquelam restituit. Alia verò vice oculos militum, qui eum ad adorandum in templum paganorum violenter miserant, obumbravit: ubi per noctem omnia Idola confregit; de quo cum Angelus Dei eum abstraxisset, & mulier quædam paupercula sicut poterat, eundem refocillasset, benedixit domum ejus, & sic ab illo die mulier cum filia sua habuit victualia competenter. Dum verò ingressus fuisset Neapolim, susceptus est à S. Januario, qui & ipse Christi victoriam obtinuit.

Deinde Angelo comitante, & præcipiente pervenit ad quandam Ecclesiam, in qua S. Paternus per præceptum Angelicum sibi associatus est, ibique mulierem per viginti quinque annos sterilem, ut filios conciperet suis magnis orationibus adjuvit, & sic in anno illo filium parturivit. Tres filios Præfecti cum oleo Sancto, quod ad eorum parentes misit, à gravi infirmitate sanavit. Quandam per triginta annos cæcam cum suo sancto sputo illuminavit. Alium verò de partibus Pecem à diabolo percussum in equo sua oratione curavit. Juvenem Mesium de Surano à dæmonio liberavit. Primarium civitatis Aquinatiæ cum uxore, & filio à dæmonio captos sua virtute exsolvit. Septem latronibus putantibus illum infinitam pecuniam habere divina ultione cæcatis, manus imponendo, & eisdem indulgendo restituit lumen. Postquam Imperator, & Præfectus audierunt famam bonitatis Magni, & de beata Secundina per ejus prædicationem Christiana effecta, miserunt triginta milites, qui eos comprehenderent, & si Idola adorare noluissent, variis cruciatibus affligerent, qui dum circuirent proeis, Diabolus in specie hominis finxit, ut nullo modo parceretur Magno Episcopo, quia ipse est, qui detrahit omnes à sacrificio Idolorum. Inventa autem in Anagnia B. Virgo Secundina, & inquisita, si præceptum Imperatoris, & Præfecti observare voluisset, quod penitus renunciavit, & Christum publico prædicavit.

Venientes autem ad Ecclesiam ejus, omnia illius supellectilia igni tradiderunt, & B. Magnum Episcopum fortiter laniare voluerunt. Quibus militibus supplicans B. Magnus dixit; modicum me sustinete. Et sic accepta licentia ingressus est cubiculum, & plorans oravit ad Dominum, ut illorum tormento transiret de hoc sæculo, & sic migravit ad Regna Cœlorum. Milites autem postquam illum per magnam horam expectaverunt, intraverunt cubiculum, & caput ejus absciderunt. Cujus corpus B. Paternus occultè sepelivit quarto decimo Kal. Decembris. Milites verò per totam noctem dormientes defecerunt: corpora à canibus, & lupis comesta sunt. Cum autem media nocte beatus Paternus orando ploraret, apparens ei Beatus Magnus confortavit eum, & diem mortis suæ futurum, sicut optabat, annunciavit. Hactenus codex signat. num. 7. vitæ Sanctorum.

Fama est, & vetustissima docet inscriptio marmorea Ecclesiæ S. Michaelis, & Magni de Urbe, non longè à Vaticana Basilica positæ, quam de Portica, & in scola Frisonum nuncuparunt: vel totum ipsum Magni corpus, vel maximam ejusdem partem, ea in Ecclesia, quam Leo III. Papa construxit, à quibusdam militibus Frisiis imperante Carolo Magno, eodemq; Leone Petri Cathedram tenente, è Fundana civitate sublatum, divina disponente gratia, in ea æde depositum, brachii sacri parte illis concessa, quam in patriam detulerunt: manet adhuc inscriptio ad portas posita, quæ tamen suis absurdis non caret, ac multum ab iis, quæ supra in relatis actis scribitur valdè distat, quæ tamen facilè conciliari possunt, si Anagninis partem Magni corporis ex Verulana æde à Saraceno Rege venditam dicimus, partem vel maximam Fundi remansisse, quam inde Frisii milites abstulerunt. Caput Magni ex ipsa æde sancti Michaelis in Vaticanam Basilicam translatum habemus, quod Bernardinus Paulinus Florentinus Clementis VIII. Pont. Max. Datarius, & Vaticanæ Basilicæ Canonicus theca argentea inclusit ann. 1602. ut in basi ejusdem annotata verba insinuant. *Caput sancti Magni Archiepiscopi* (melius Episcopi) *Tranensis Bernardinus Paulinus Florentinus Clementis Papæ VIII. Datarius hujus sacrosanctæ Basilicæ Canonicus religione, atq; pietate theca hac argentea ornavit anno Dom. MDCII.* In ea item inscriptione, quam modo dabimus legitur. *In nomine Domini, tempore Leonis IV. Imperante Carolo Magno Imp. eo tempore, quo Petrea Basilica à Saracenis capta fuerat, &c.* Hujusce inscriptionis initium falsum videtur, cum Leo IV. post trigesimum tertium annum à Caroli Magni obitu summus Eccl. Pontifex declaratus fuerit, nempè anno 847. Carolus Magnus mortem obiit 814. tamen nec vitio, neque inscitiæ scriptoris attribuendum, nec falsitatem continere videtur: cum sæpe Leo III. quartus etiam dicatur. Accidisse hoc plerique Ecclesiastici scriptores scribunt, cum Leo quidam Romanus, post Sergii Primi Papæ decessum in Romanam se intrusisset Ecclesiam anno 698. & Leo Tertius dictus est, qui in Catalogo Romanorum Pontificum non ponitur; hinc Leo, qui Caroli temporibus Cathedram Petri rexit, revera ejus nominis Tertius fuit, quamvis non semel & quartus denominetur apud scriptores, & dilucide apud Carolum Chempium de origine Frisonum lib. 3. c. 10. ait enim, *Cum Romam Saraceni occupassent sub Pontifice Leone IV.* (qui tamen tertius nominatur) *Imperator afflictæ Urbi subventurus exercitum ingentem ex diversis dominiis collegit, cui nequaquam defuerunt Frisii.* Extat Caroli Magni privilegium Ecclesiæ sancti Salvatori. Scholæ Francorum, seu de ossibus concessum, quod extat in Archivio Vatic. Basilicæ, ubi Leo tertius, quartus à Carolo in hunc modum inscribitur. *In nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis Carolus divina protegente clementia August. Mag. &c. Cunctis sanè præsentium scilicet, ac futurorum, &c. corroboramus, & confirmamus quandam Ecclesiam, quæ nostræ petitioni jure sacri Palatii Lateranensis, sanctæque Sedis Apostolicæ Domni Leonis sancti Pontificis, & universalis Quarti Papæ, &c. à Domno Apostol. videlicet Leone IV. Papa &c. Alcuerius*

Cancellarius functione Imperatoria perfecit, & absolvit, &c. Datum anno ab Incarn. Domini nostri Jesu Christi 797. indict. 7. actumque est in Palatio juxta Vaticanum à Basilica sancti Petri Apost. in mense Decemb. 22. feliciter, Amen. Porro inscriptio illa vetusta Ecclesiæ SS. Michealis Archangeli, & Magni est hujusmodi.

✠ *In nomine Domini tempore Leonis IV. Papæ. Imperante Carolo Magno Imperatore eo tempore, quo Petren Basilica capta fuerat, tunc denique pro totius mundi capite turbato, totus mundus turbatus, omnisque Gallia cum Rege Carolo ad tuendam illum venerunt, unde contra inimicos Domini bella Domini decernendo, quidam mortui sunt, & in crypta juxta Neronis Palatium sepulti.*

Eodemque tempore à Leone Papa, & Rege Carolo ad honorem Michaelis Archangeli super illos facta est Ecclesia. His itaque peractis, Rex Apuliam adiit, eamque beato Petro, & Romæ subjugavit. Per idem tempus exercitu in Gallia revertente, tres illorum milites de Felsia, Ilderado de Gravinga, & Leumot de Stavesa, & Hiaro, & Celdui ancilla Dei, de Slingu, hi Beati Magni corpus in loco, qui dicitur Fundi invenerunt, quo invento in illorum provinciO portare, & condire decreverunt: sed divina gratia cooperante, postquam ad Sutrinas partes ventum est, amplius deferre non posse valuerunt, quam bis, & ter tervisi, & per somnium moniti Romam revertentes, sanctum corpus secum tulerunt. Unde factum est, quod illorum devotionis causa partem brachii à se segregari ab illis permisit, partes autem cæteræ in crypta præfata remanserunt: super quam, sicut dictum est, Ecclesia jam fuerat facta. Deinde omni anno simul beneficium optimum dari ibi decreverunt, scilicet trecentos marcas argenti pro illorum, & ubique quiescentium redemptione, & in perpetuum, seu divites, sive pauperes in eadem supradicti Archangeli Basilica, & Beati Magni Ecclesia juxta eam ab iisdem constructa, hospitalia, quando suis partibus venirent, agerent. Idcirco nostrorum, aliorumque omnibus pateat, ipsi, vel quicunque hoc decretum rumpere temptaverint, sciant se perpetuo damnatos, & maledictos, & prædicti Pontificis anathematis vinculis in Inferno, nisi resipuerint cum Diabolo colligatos; in hac autem vita miseros, pauperes, & dispersos iterum de libro vitæ cælestis deletos, & de Regno Christi dejectos. Confirmantibus, fautoribus hujus decreti, & gratia sit benedicti Christi, & fruantur utriusque vitæ gaudiis. Amen.

Ferrarius Magni gesta in Catalogo Sanctorum Italiæ compendiarié narrat; tamen corruit ejus opinio una cum Baronii assertione in notis ad Martyrologium die 19. Aug. asserentis, Magnum Anagninum Episcopum fuisse, cum claré pateat, illum Tranensem Præsulem extitisse.

III. 3 EUTITIUS, seu EUTICHIUS Tranensis Episcopus, interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Andreæ Baruli sub Gelasio I. Papa celebrata anno 493. una cum S. Sabino Canusino, Laurentio Sipontino, Palladio Salpensi, & Joanne Rubensi Episcopis. Interfuit Eutychius Concilio Romano sub Symmacho Papa anno 502. („ & 501. 503. 504. „ *& hic est ille Eutitius qui Sancti titulo Tenni colitur ubi ejus corpus requiescit, ut supra adnotavimus.*)

IV. 4 SUTHINIUS Tranensis Episcopus interfuit Concilio Romano sub Paulo Primo Papa anno 761. apud Baron.

V. 5 LEO Tranensis Episcopus præsens fuit Concilio Nicæno II. anno 787. post hunc per annos feré ducentos desiderantur Episcopi.

VI. 6 JOANNES Tranensis Archiepiscopus vixit post annum nostræ salutis millesimum, cui attitulavit vitæ, & translationis S. Leucii Alexandrini Patriarchę Chorepiscopi historiam Anonymus quidam Synkellus suus, quam ex codicibus Brundusinæ, ac Tranensi Ecclesiæ Joannes Bollandus tom. prim. Sanctorum exscripsit. Nos hic translationem repetemus ex monumentis Tranensis Ecclesię, quibus ad calcem additur ode ejusdem SynKelli in laudem S. Leucii ad eundem Joannem Archiepiscopum, quod non habetur apud Bollandum. Acta Leucii sic ille translationis occasionem ex Brundisio Tranum refert.

Gloriosum, & omni devotione venerandum beatissimi Leucii Confessoris corpus qualiter volente Christo Brundusinis ablatum, & Tranensibus sit concessum: seriatim insinuare curabo. Igitur postquam sacratissimum corpus hujus Confessoris apud urbem Brundosium dignę traditum est sepulturæ: plurimisq; decursis temporibus, exigentibus accolarum meritis, divinoque judicio contigit, ut præfata urbs hostili manu funditus everteretur. Et quæ quondam fuerat divitiis sublimis, & gloria, parvissimi sub specie oppidi nunc usque incolitur, ac videtur. Cujus quidem ruina intueri eam volentium oculis patet. Eversa verò, atque diruta urbe, Oratorium sancti Confessoris quod foris constructum fuerat, extra oppidum colebatur. Unde factum est, ut quidam Tranensium religiosi viri divinitus inspirati, ad idem Oratorium, quo pretiosum pignus quiescebat, devotissimé properarent. Cum vero pervenissent ad locum, ubi gloriosi Antistitis admirabile, & præclarum corpus habebatur, nullumque illic reperientes, inito consilio, abstulerunt inde sacratissimum corpus, & summa cum lætitia repedantes, applicuerunt non longè ab urbe Tranę quasi stadia feré duodecim. Illic verò gaudentes, & exultantes, deposuerunt venerabile pignus. Audito verò hoc, omnis populus de Sancti corporis adventione, cum ingenti lætitia festinabat videre, quod desiderabat habere. Ad hujusmodi verò spectaculum omnis ætas, quæ poterat, uterque sexus catervatim confluebant; laudantes, & benedicentes Omnipotentis magnalia, qui suis famulis tantum, ac talem dignatus est destinare Patronum.

Tandem verò Canusinus Pontifex cum universo Clerorum comitatu, & populorum conventu præcedentium, ac sequentium, & cum omni cautela, & devotione suscepit sacratissimum pignus. Et cum lampadibus, & thymiamatibus cum hymnis, & canticis ingressus est civitatem Tranensem, secum afferens tantum thesaurum usque in Ecclesiam sanctę Dei Genitricis, & perpetuæ Virginis Mariæ. In qua deposito tanto pignore, nec mora lætantes cives effodientes, magno cum gaudio ibidem Oratorium eo modo, quo idem gloriosus Confessor Christi apud Brundusium meruit, construxerunt. Ubi cum omni diligentia honorifice sacratissimum ejus condidit corpus, agentes gratias Domino Jesu Christo. Qui per suum Antistitem Leucium plurima beneficia, admirandasque virtutes illic exhibere dignatus est.

In loco vero, quo prius depositum fuerat sacratum illius corpus, non longè ab urbe eadem, ut præfatus sum, ædificaverunt basil. in ejus honore, & nomine consecratam. In qua devote petentes diversorum languorum suscipiunt sanitatem usque in hodiernum diem.

Accidit autem post longa annorum curricula, ut gens Ismaelitarum propter delicta populorum præfatam invaderet civitatem. Et dirutis mœniis, passimque per loca vicina dispersis habitatoribus templa Sanctorum destrueret, & quod dici nefas est, in quibus divina canebantur officia, irrationabilium animalium voces intonarent. Et ubi Christianus populus vitæ cibum, & potum sumebat, illic, proh dolor! præsepia facta erant equorum. Oratorium namque beatissimi Leucii Confessoris in contemptione, & conculcatione sine reverentia à barbaris habebatur. Audiens itaque hoc vir quidam, illustris generis, Beneventi Comes, quia venerabile, & omni honore dignum sacratissimi Leucii corpus ab Ismaelitis pro nihilo haberetur; protinus eorum Principi studuit nunciare; promittens plurima auri pondera se illi daturum, si pretiosum pignus cederetur. Ille dictus verò ille auri cupiditate, tale dedit responsum, ut si promissum aurum deferret, nullatenus contradiceret de sancti corporis ablatione, & hoc jurejurando fide affirmavit. Tunc vero idem Comes gavisus gaudio magno, dedit quod pro-

mitte-

miserat munus, & accepit gloriosissimum pignus cum omni diligentia, & alacritate Beneventum perducens.

Sed Dominus omnipotens nolens urbem Tranensem tanto frustrare Pontifice, ac Patrono, effugatis hostibus dedit requiem fessis, & diu laborantes populos respirare permisit. Et quia tantum thesaurum perdiderant, magna afficiebantur mestitia; & cum anxiè quærerent, quo pacto adipisci possent admirabile corpus, consilio habito, Beneventum miserunt, ut si vellet idem Comes datum munus acciperet, & ablatum in necessitate tantum corpus, sibi donaret. Qui cum multum resistens nollet satisfacere petentibus, tunc germanus ejus, cum quo æqua lance idem bentum pignus diviserat, inquit: Si vero dederitis mihi quantum pro toto corpore pagnnis tribuimur, integram à me habebitis ejusdem corporis medietatem, sin alias sine tanto thesauro ad propria remeabitis. Audientes itaque hoc, qui missi fuerant, quamvis tristes, tamen inter se colloqui taliter ceperunt: Melius, inquiunt, nobis est participes sancti corporis effici, & nobiscum partem afferre, quam cum rubore & confusione sue effectu repedare. Datoque auri pondere susceperunt integram divisi corporis medietatem. Et cum omni lætitia devotè attulerunt sacratissima lypsana beati Leucii Confessoris in urbem Tranensium, ponentes ea per manus religiosorum sacerdotum eo loco quo prius fuerant cum omni cautela, ac reverentia collocata; glorificantes, & collaudantes clementiam Redemptoris, qui afflictis Tranensibus populis diuturna hostium oppressione & abstulit, & concessit benignum tutorem, atque custodem.

Vir igitur ille, non solum qui sanctum corpus sumptò pretio vendiderat; verum etiam qui ex eo propagati sunt in generatione, & generatione famis penuria cruciantur usque in hodiernum diem.

Interea Theodosius Oritanæ sedis Antistes cum Beneventano Pontifice charitativam inierat amicitiam. In cujus dilectione confisus petiit ab eo aliquantum partis pretiosi corporis. At ille petitioni ejus satisfaciens, summa cum diligentia concessit quod fraterna devotè charitas poscebat: suscipiensque tanti thesauri munus magna cum exultatione apud Brundusium loco pristino collocavit.

Ideoque dilectissimi fratres in hujus diei solemnitate Beneventum gaudeat, & exultet Tronum, Brundusium lætetur, quia meruimus tantum, ac talem habere Patronum. Idem enim beatissimus Christi Confessor canctorum attendat affectum, exaudiat preces; ac sicut in cœlestibus Regnis cum Sanctorum agminibus sine fine jubilat; ita & nos qui ejus colimus celebritatem in terris perpetuæ beatitudinis gaudiis faciat esse consortes. Potens est enim gloriosus Antistes sua nos intercessione ab imminentibus liberare periculis, & à futuris adversis. Rogemus itaque eum toto cordis affectu, & nostri Patroni suffragia imploremus, suppliciter dicentes: Sancte Leuci adjuva nos; miserere supplicantibus te, succurre miseris populorum tuorum, sentiamus patrocinium salutis tuæ in tempore nostræ necessitatis: Attende vota, lachrymas respice, subveni afflictis, tuere pupillos, ac viduas, protege Abbates, annue Monachis, Præsules dirige, Clericos robora: memento Christianorum omnium, præcipueq; Joannis Tranensis Sipontini, etiam Archiepiscopi; necnon Pontificalis, ac Augustalis Synkelli, qui tua præ omnibus devotissimè festa venerantur, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat Deus per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Grandia sancte jubes Synkelle beate Joannes,
Ut famulus resonet, grandia sancte jubes.
Præsulis Archi piis monitis parere peropto:
Cogor & imperiis Præsulis Archi piis.
Nitor inire tuas Leuci sanctissime palmas:
Odas & meritas nitor inire tuas.
Vox tonet odifera, nostri sub honore Patroni;
Dulce melos resonans, vox tonet odifera.
Visio sancta Patris nati pia pectora firmat:
Jussa refert Domini visio sancta patris.
Plaude Beate nimis, nomen cui fertur Olympo;
Plenus amore Dei plaude Beate nimis.
Nulla movent animum fratris cogitamina sancti.
Regmina perspicuum nulla movent animum.
Horrida membra viri laniantur dæmonis ira:
Protinus at inquit horrida membra viri,
Cur Draco sæve fremis? spolias dum luce misellos:
Vita datur cunctis, cur draco sæve fremis?
Igne crematur abiit Carason crudelis, & audax:
Confestim sociis igne crematur abit.
Pontificale decus, tanto sub Præsule fulget:
Suscepit sanctus Pontificale decus.
Nil tua jura valent casa contrite cruento:
In Domini plebe, nil tua jura valent,
Cœlica vox tonuit jussis parere tonantis:
Auribus in cunctis, cœlica vox tonuit.
Te tua facta beant Alexandrina lucerna:
Ausoniam properans te tua facta beant.
Per freta vasta pius fertur gradiente carina:
Venit Brundusium per freta vasta pius.
Lumina quid colitis? miseri splendent in Phœbi:
Phœbe fulgentis lumina quid colitis?
Abluit unda viros salubres baptismate sacro:
Purificans cunctos abluit unda viros.
Arida rura madent, dimisso cœlitus imbre:
Roscida prata virent, arida rura madent.
Spiritus astra petens sumpsit nova gaudia vitæ:
Præmia digna tenet spiritus astra petens.
Suscipe nostra libens Leuci celeberrime vota;
Carmina devotè suscipe nostra libens.
Esto memor famuli Synkelli, sancte Joannis,
Præsulis Archi tui esto memor famuli;
Gloria sit Domino, colitur qui nomine trino:
Semper & æterno gloria sit Domino. Amen.

Sicellus dicitur hujus historiæ auctor, quasi ejusdem cellæ consors, sic olim appellabatur, qui Patriarchæ, aut etiam alteri Episcopo successurus erat, ut multis exemplis docet Gretserus cap. 14. lib. 3. in Cod. Curopulata cap. 20. Fuit & politiæ dignitas. Cœpit deinceps honoris titulus esse, & multis tribui, qui fortè nunquam in patriarchio habitaverant, ut nunc sunt S. D. N. domestici titulo tenus.

7 JOANNES Tranensis Ecclesiæ Episcopus longè moribus diversus à Joanne superiore, qui pietate, & virtutibus claruit: hunc verò conniventem cum Græcis sugillat Baronius ad annum 1053. cum blasphemam, & mendacem à Michaele Cerulario Patriarcha Constantinopolitano epistolam contra Latinos, accepit, quem etiam in Concilio à Nicolao II. in Apulia celebrato an. 1059. depositum throno fuisse ex Petri Damiani epistola ad S. R. E. Cardinales. *Numquam certè, ait, vidisse me memini pontificales baculos tam continuò radiantis metalli nitore contectos, sicut erant, qui ab Exculano, atque Tranensi gestabantur Episcopis: uterque tamen, alter in Apuliis finibus, Nicolao Præsidente, alter in Lateranensi Ecclesia, coram Alexandro Papa, Romanis scilicet Pontificibus, sunt dejecti, nec eis profuit, quod Pontifices ligneis auratis usi sunt baculis, dum sacerdotii meritum, non nitor efficiat vestium, sed spiritualium norma virtutum. Perstringit deinde illos Episcopos, qui sacerdotali pompa volunt se æquiparare summo Pontifici, vel sæcularibus principibus, ipsisque Imperatoribus.* VII.

8 DELIUS, deposito Joanni eodem anno 1059. successit ad Tranensem dignitatem evocatus à Nicolao, cum quo interfuit consecrationi Eccl. S. Angeli in Vultu ab eodem Pontifice eo ipso anno celebratæ, de qua nulla alia est memoria. VIII.

9 BISANTIUS senior, claro genere ortus, facundior, ac litterarum peritia clarior post Delium Tranensem Ecclesiam suscepit regendam, cujus prima mentio habetur in Anonymo in hist. consecrationis Casinensis Eccl. an. 1071. ab Alexandro II. solemniter celebrata, cui interfuit, ac se subscripsit Bisantius. Hic meruit sanctum virum Nicolaum Peregrinum in Tranensi civitate suscipere, quem etiam defunctum an. 1098 die 2. Junii, miraculis gloriosum propriis manibus sepelivit. Vitam, IX.

& miracula scripsit quidam Adelferius, quam ipsi Bisantio adtitulavit. Hanc cum à Tranensi Ecclesia accepissemus, hic exscribendam, operæ pretium duximus, cum hactenus inedita sit: compendiario tamen refert Pet. de Natalib lib.5.cap.78.& Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ. Meminit ejusdem David Romeus in suo de Sanctorum Reg.Neapol.Catal.

Vita, vel obitus S. Nicolai Peregrini.

Fructuosum, ac posteris commodum, & proficuum est, cum Sanctorum memoria, litterario tradita studio, legentium, vel audientium corda ad vitæ cœlestis exemplar informarit. Hoc itaque non paucis pernecessarium fore animadvertens, reverentissime Pontifex Bisanti, & divini juris culter, ac præceptor, mihi Adelferio, vestræ sanctitatis famulo, de vita, & miraculis beatissimi Nicolai, agnomine Peregrini, quæ certiora compererim, præcipis enarrare. Quod profecto dilectivè prosequerer, nisi ignorantiæ conscientia confunderet mentem. Ast cum tantæ profunditatis insueor pelagum, in me revurfut, quibus queam superare remigiis, non invenio, funemque à portu convellere expavesco, ne procellosis quassus fluctibus naufragium patiar, & placidissimum æquoris minus attingam. Cujus rei causa in tanta doctissimorum copia; cur me potissimum, venerabilis Pater, nullius prærogativa solertiæ suffragatum feceris, mirans stupesco; cui & naturæ, & ætatis debilitas officit. Sed quoniam divinorum præceptorum non immemor Christi Ecclesiarum atque Sanctorum diligentissimus procurator existis, jussis tuis, quia repugnare nullo modo ausim, non audaciæ temeritate, sed obedientiæ devotione parere conabor. Confido enim, quod si præceptum obedientia, obedientiam quoque sequatur affectus. Miracula igitur beatissimi Nicolai Peregrini Confessoris Christi, quibus Archiepiscopatus, ac Synkellatus tui beata floruerunt tempora, quæ nullius scilicet mihi relatu comperta, sed propria oculorum intuitu cognita, carptim explicare aggredior; indubitanter credens, Præsul insignis, meritis tuis, & precibus omnipotentis Dei, Matrisque ejus & Virginis gloriosissimæ Mariæ, hujusque Sancti, cujus gero affectum patrocinium obtinere, ut quod animus fideliter exoptat, exprimat lingua.

Cum Romanæ sedis Secundus Antistes gloriosissimus Urbanus, opere & doctrina prepotens, & eloquentiæ fonte redundans, Apostolorum, & Apostolicorum vestigia prosequens, ac Pastorali cura intentus Ecclesiarum feliciter gubernaret regimina; & Alexius Imp. excellentissimus, Catholicæ fidei culter, Constantinopolitano submixus solio Romani Imperii retineret habenas: adolescens quidam, genere Græcus, Nicolaus nomine; qui postea peregrinationis eventu, Peregrinus à nobis cognominatus est, ad Italiam transfretavit. Hic vero in S. Lucæ monasterio Styeo, quod in Græciæ partibus situm est (prout ajunt) diutius obversatus, vitam egit angelicam. Cumque Dominica præcepta, quæ Crucem tollendam, sicque Dominum jubent sequendum, sollicitus animo pertractaret; non modo spiritu, sed carnis manibus crucem ardenti desiderio complectens, monasterio discessit. Et ut Christum sequi valeret, sæcularia damnans oblectamenta, peregrè profectus est. Qui ubi Hydruntum appulit urbem, ibidem paululum commoratus populum sese ignorantem deserruit, arreptoque itinere venit Tarentum; ubi aliquandiu commanens, quædam (ut perhibent) miranda patravit: ob idque omni ferè vulgo honori est habitus. Sed quia summa deliberaret majestas Tranensem urbem tanto decorare patrono, & pretioso ditare cadavere, ob justorum merita, Tarento vale dicens, per urbes maritimas incedens, quas enumerare supervacaneum ratus sum, tertiodecimo Kalendas Junii Tranum demum adventavit. Ingressus itaque civitatem, & Christi Crucem, sicut ei vulgo solitum erat bajulans, puerorum examere collegit multitudinem, quibus prævius quæque Urbis loca circumiens, in Dei laudibus semper accensus, Kyrie eleison *clamitare nunquam cessabat, puerosque consequentes, ut & ipsi, quod præcinebat, succinerent, Argiva lingua adhortabatur. Quibus ne se desererent, sed magis magisque multi assequerentur, pomorum fructibus variorum dulciter blandiebatur. Namque si quos acceperit eleemosyna nummos, non tenaci illectus ambitione marsupiis postmodum reservandos anhelabat inferre sed ex ipsis poma empta pueris dispertire. Quod Tranenses, insolito perculsi negotio, insani hominis esse arbitrabantur, ipsumq; (proh nefas! referens horresco;) illusioni, ac contemptui, velut dementem plerique habebant. At nonnulli, quibus altior erat sensus, hujusmodi opera perspicacius contemplantes, meræ sanctitatis, & meriti eum esse (sicut paulo post in propatulo claruit) constanter asserebant, atque eundem tametsi longè aliter atque decebat, venerabantur. De cujus vita, & moribus nemini est facile cuncta proferre; non si Tullius Orator clarissimus nunc ab inferis reviviscat, & præsens adsit. Quis enim tantæ est facundæ loquacitatis, ut depromere queat ejus spiritum nunquam ab oratione laxatum? Quippe & si interdum silere videbatur, in ipso (ut ita dicam) silentio divinæ gratiæ introrsum susureane vacabat.*

Tanta inerat ejus abstinentiæ frugilitas, ut singulis decursis diebus perduraret jejunus, neque alia hora nisi vespertina dumtaxat parumper panis, & aquæ sumere consuevit, non saturitatis causa, sed ne longiori jejunio deficeret. Cui (tamen) non, ut assolet, ex jejuniorum sedulitate macies; verum, ac si nunquam abstineret, pinguedo contigit.

Qui cum esset primævæ indolis, ac novo lanuginis flore genas vestiente continentiæ deditus, nequam sæculi labem, qua hæc ætas coinquinari solet, fugiens exhorruit. Paupertinis indutus panniculis nudis pedibus semper incedebat. In vigiliis vero adeo pernoctabat, quod plerumque noctis astans eraret. O virum omnimoda dignum veneratione, cujus vox mellisflua suavissimis insonabat eloquiis, qui tantæ se ostendebat efficaciæ, ut columbinam servaret simplicitatem, & serpentis prudentia non careret. Sed ecce dum beatissimi Nicolai Confessoris Christi singula merita monstrare conatus sum, longe altiùs processi, & ad quantitatem virtutum ejus penè nihil dixisse videor. Nunc ad narrationis ordinem stylum verto. Cum beatissimus Nicolaus officiis insistens divinis puerili agmine urbis mœnia sæpius circumiret, Bisantius præclarus Archiepiscopus, & litterarum industria non mediocriter præditus, vulgi rumore permotus, quidnam esset, sollicitus exquisivit. Cui cum foret relatum: virum Græcia oriundum in urbe applicuisse, nescium aliud agere, nisi Kyrie eleison *vocitare, ad se eum confestim venire jubet. Cumq; vir Dei coram Præsulis præsentia ductus adstaret; interrogatus ab eo, cur hæc ageret, serena vultu, mitibus alloquiis tale dedit responsum: Domine, ait, quem nulla latent Evangelica jussa, nequaquam tibi occultum est, qualiter Dominus noster Jesus Christus præceperit, ut si quis post eum vellet abire, crucem tolleret suam, seque sequeretur.*

Ipsisque discipulis iterum dixisse nosti, quod nisi converterentur, & sicut parvuli efficerentur, in cœlorum regnum non intrarent. His igitur animadversis crucis signaculum interius, exteriusque gerere, & sub parvuli forma pergere non erubui, nec hominum illusiones vitavi. Quod utrum oporteat agere tuo judicio derelinquo: nam apud vos, nisi tibi displicuerit, mihi velle est immorari, sin aliàs hac ultroneus urbe proficiscar. Cum hæc, & alia summa ratione connexa sermocinantem beatissimum Nicolaum sagacissimus Archipræsul audiret, intellexit, eum Dei famulum, & magni meriti esse; ac deinde hujuscemodi protulit verba: Cum tua, inquit, oratione cognoverim, quod divino præcepto tanta susceperis, cur ego te jubeo recedere? Malo equidem, ut usque in solemnitatem beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli hic immoreris, consuetas laudes non deserens, & quæ victui sunt necessaria, tibi assiduè venienti ultro concedam. Talibus inter se dictis, Christi athleta Nicolaus, cœlesti motus instinctu, Archiepiscopum plura dicere volentem, medio sermone reliquit, eoque salutato, ejus aspectu ocyus

ubscef-

abscessit. Quem diu expectatum, ubi puerilis cernit frequentia, lætata omnis ad obsequendum ruit. Lętus ergo & ipse cum vidisset pueros, veloci, ut solebat, incessu, vultu hilari, spirituque ferventi præcedens voce canora urbis loca implebat. Nam & pueri subsequentes (quos pomorum demulcebat largitione) consonis respondebant vocibus. Plebem videas universam jam desiderare illum videre. Quis enim oris ejus dulcedine non cuperet satiari? cujus allocutio Angelis erat comparanda. Sed quia ingenii angor paupertate, non est meæ opis omnia, quæ occurrunt, seriatim evolvere. Ideo ad rei exitum pergo festinus.

Beatissimus igitur Nicolaus cum apud urbem Tranensem triduo degeret, puerisque stipatus Dei misericordiam indesinenter postularet; quarto denique die languore correptus, cujusdam hospitis (Sabinus nomine) lectulo occubuit, & febricitari acriter cœpit. Quod ubi Tranensibus est cognitum, tantus quidem erat concursus omnium, sed maximè mulierum, quæ nimio amore flagrantes eum visere exoptabant, ut domus, qua jacebat, vix eos caperet. Nullus fœmineus prætermissus est gradus, qui non ad eum visendi confluerer gratia. Ipse virginum chorus, quia luce adesse nequibat, tenebras tota intentione, & desiderio præstolabatur, ut vespera ascendente ad ipsum properarent.

Nullo temporis momento domus erat vacua: sed ex visitantium copia diurnis plena, nocturnis plenior. spatiis populo multiplici frequentabatur circa lectulum assistentes, quo sibi benediceret, supplices exorabant. Pueros quoque, quos paterno fovebat affectu, constat, plurimum doluisse, stratumq; circumdantes, ac si parente orbati flebiliter conquerebantur. Quibus vir Dei, mansueti ut erat pectoris, leniter locutus, solatii causa crucem gestandam tradidit, solitas laudes circumquaque cantaturi. Cum autem omnipotens Deus famulum suum in labore positum vellet quiescere, & mundo virtutum ejus merita demonstrare, ut Tranensis civitas ejus radiis illustrata semper lucesceret, ad convivii sui epulas invitare dignatus est. Secundo itaq; die mensis Junii, carnis soluto debito, cœlo spiritum reddidit. Cujus sanctimonia quam præcelsa, quamq; fuerit veneranda, hic jam liquidiùs enituit: Nimirum, quasi angelica tuba clangore intonaret ingenti, sic velox fama totam repente perculit urbem, ut beati viri nuncia mortis populum omnem repleverit. Qui protinus velut cælitus foret inspiratus, & divino oraculo commonitus ad beata funeris ejus obsequia gratulabundus concurrit. Nemo planè usquam remansit in urbe, qui hoc declinaret spectaculum; non viri, non mulieres, non defuerunt adolescentulæ, non defuerunt infantes. Verum omnis civitas in unum collecta (mirabile visu!) certatim confluxerunt; neminem opera detinuerunt officialia; sed mirum in modum omnibus posthabitis, & parvipensis, eò concurrebant, quò & honestus Clerorum, nunquam alia copiosius, devotiusque festinavit. Quod primum, maximumque miraculorum fuisse nemo dubitet; cum in advenæ, & peregrini funere, nec dum per eum signo ostenso, tanta utriusque sexus congregata est copiositas; quod idcircò gestum reor, ut miraculorum insignia plures testes haberent.

Postquam autem funereas explevere exequias, gloriosissimum corpus impositum feretro populosa præcedentium, sequentiumq; frequentia ad Beatæ Mariæ Ecclesiam non sine divino numine honorificè detulere. Repleta vero Ecclesia, major pars foris adstabat, quia populo exclusa, ingredi non valebat. Cumque in medio Ecclesiæ B. Nicolaus foret locatus, universa plebs manus, pedesque ejus osculatum devotissimè pergebat. Gaudebant omnes illum cernere, illumque membratim deosculari. At si quis forte quorundam impetu præpeditus Sancti careret osculo, magna afficiebatur mœstitia. Quantus equidem deosculantium fuerit accessus, grabati indicat fractio, cujus compages irruente populo minutatim soluta est.

O inenarranda benignitas Redemptoris! quem nulla viderant prodigia facientem, jam pro sancto colebant. Quippè, & infirmos quosque deferentes super Sancti corpus spe restituendæ sanitatis ingerebant; neque ea res eos habuit falsos. Ubi enim perfecto feretro, nitidissima B. Nicolai membra luculentissimus, jussu Archiepiscopi, qui secus altare est, locus contineret, & ex Missali officio parum superesset; innumeræ deincepe per eundem Christi famulum virtutes ostensæ sunt, quæ non solum hoc temporis, quando beata Christianorum fides est florida, sed in exordio ad Ecclesiæ ædificationem sufficerent.

Quædam igitur puella Tranensis indigena, cui Mundellæ vocabulum est, lumen, quod annorum trium spatio amiserat, cupiens, ad Ecclesiam, qua sanctus detinebatur, anxia cum cætera turba convenerat, sperans salutem posse adipisci: tametsi Sancti fama nondum vicina compleverat. Quę ubi super venerandum irruit corpus, nobis adstantibus, diem clarum prospexit. Quæ res miraculorum initium, & B. Nicolai vitę testis extitit, & infirmantium corda in maximam spem arrexit.

Hoc ergo signum mulierem aliam, Bisantiam nomine, cominus adstantem, cujus brachium jamdudum aruerat, propius accedere compulit; quæ circumfusæ multitudinis densitatem vix irrumpens ad desideratum corpus tandem pervenit. Cumque osculans inhęreret, pristinæ restituta est saluti; & expectantium animos in Christi laudem promovit erumpere.

Mulier etiam quædam, Alva vocabulo, dolorie nimietate fatigata, corporis nodositatem ab olim fuerat passa; cumque ad Ecclesiam ducta, super sanctum fuisset effusa sacrum corpus, corporis extemplo nodum absolvit.

Cum hæc, & alia quamplurima per beatissimum Nicolaum efficerentur miracula, jamque dies inclinaretur, Bisantius Tranensis Archiepiscopus, & Augustalis SynKellus genere clarus, facundia clarior, nulliq; secundus, cum omni Clero accedens venerabile corpus reverenter abstulit, & in quendam ejusdem Ecclesiæ angulum cum laudibus, & honore debito deducens dignæ tradidit sepulturæ, glorificans Deum, qui urbem Tranensem tanto locupletavit thesauro. Recondito itaque sacro corpore non solum virtutum magnolia non cessarant, verum uberiora fiebant, sicut subsequens insinuabit sermo.

Puer quidam igitur Tranigena, cum ab infanti esset contractus, longævo jam ægritudinis labore defecerat. Is ergo B. Nicolai opinione percepta, contractione desiderans enodari, ad ejus tumulum propere allatus, optato potitus est beneficio.

Adolescens quidam, Petracca nomine, nobili genere ortus, cujus artus proprio officiu destitutos continua innodarat contritio, cum juxta venerabile corpus assisteret, quod optanter poposcit, populo adstante munus obtinuit.

His ergò peractis beatissimi Nicolai fama passim discurrens non tantum finitimos, verum longinquos, Tranensem accersibat ad urbem. Qui inopinato exciti terrore infirmos variis ægritudinib. laborantes ad sanctum corpus devotissimè deferebant. Porrò languentium copia numerum superabat, è quibus plurimos reddita sanitate repatriare concessit.

Vigiliensis quidam, nomine Desigius, cujus membra sedulo cruciatu detenta, jamdudum nodosa torpuerant: dum B. Nicolai deprehenderet mirabilia, ad ejus arcam desideranter accessit; qui paulo post extentus domum propriis pedibus repedavit.

Interea homo quidam Calabriæ incola, audiens innumeras virtutes, quę per Christi famulum Nicolaum in urbe Tranæ jugiter ostentabantur, ipsius sarcophagum credula spe advenit, resumendi luminis, quo indigebat, fiducia. Qui post pusillum clari visus adepta gratia, ad propria ovanter discessit.

Paucis interim decursis diebus, quędam mulier Tellicensis, quę nuncupabatur Maria, cujus corpus totum erat nexibus colligatum, ut singula membra suis vacarent officiis, ad Sanctum deducitur tumulum. Hæc autem urbem Tranen. ingressa respicientium introitum terruit. Quippe quia in asino sedere non poterat, in cophino ad instar globi allata est. Cumque coram Sancti procumberet tumulum, incredibile memoratu

est quam facilè pristinam receperit sanitatem.

Modico temporis elapso, cum beatissimi Nicolai celebre nomen per totius Italiæ climata latius increvisset, contigit quemdam Flandrensem, Andream nomine, quem, præter brachii dextri ariditatem, dæmonis mancipaverat nequitia, Tranensem profectum ad Ecclesiam Sancti suffragium oraturum. Hic itaque prope reverendum corpus assistens, spectanti populo pavorem addidit; nempe ubi spiritus immundus molestius infestaverat, solo tenus consternatus semianimis palpitabat. Taceo equidem, quod marmoreo capite pulsaverit pavimentum; quodque oris spumæ ovalliterint. Quadam tamen die juxta altare, quo Sanctus prius jacuerat adstans, subito effectus liber, palmas utrasque, multis videntibus, ad Cœlum erexit illæsas, & Dæmonem interventu B. Nicolai abscessisse gavisus, omnipotenti grates egit immensas. Hoc profecto gloriosum miraculum neminem Tranensium latuit: nam in Curia benignissimi Archiepiscopi diu permanens ejus denique jussu, Hierosolymam adiit lætus.

Eodem tempore mulier quædam, Anastasia vocabulo, ex oppido Mutilæ, quam nequissimus supervenient spiritus crudeliter vexabat, sanguinolenta crinea, oraque lacerata, ad beatissimi Nicolai Peregrini refugium accessit anhela, quem alacrem illico sensit adjutorem; siquidem ante ejus obdormiens sepulturam, dæmonio est liberata: quæ expergefacta, interrogantibus se, qualiter hoc acciderit, vocem dicentem sibi audivisse: surge mulier, quia sana facta es, &c.

Post multum temporis cujusdam nostri concivis uxor, vernaculo nomine Rossula, dæmonio tenta, ad Sancti ducitur tumulum. Cumque eam pessimus dæmon instanter fatigaret, pluraque execranda ejusdem ore loqueretur, nonnulla etiam de B. Nicolao Peregrino proferret, multis præsentibus ab ea discessit, quam ante præclari Archiepiscopi conspectum Dominus ejus libertati donavit.

Sub ipso denique tempore puer quidam, Urso nomine, quem nodositas artuum thorum servare cogebat, B. Nicolai Peregrini, cujus nomen acceperat, auxilium expetivit, & in præsentiarum suæ secutus est petitionis effectum; siquidem eadem hora infirmitate solutus, quo Sanctus quiescebat, plurimis comitantibus, citissimis passibus properavit.

Hoc itaque gesto, mulier quædam, cujus vocabulum erat Gemina, infirmitatis magnitudine oneravita, quatuor annorum cursu membrorum officio ita erat destituta, ut saltem manus neque ad os ducere posset. Hæc vero lectulo domi recubans, B. Nicolao, de quo multa, & magna audierat, preces effudit; quæ haud mora, exaudita incolumis assurrexit, & ad Sancti tumulum magna comitante caterva velocissimis incessit gressibus, Deo gratias agens, qui per famulum suum Nicolaum Peregrinum sui misertus est.

Hæc de beatissimi Nicolai Peregrini Confessoris Christi miraculis paucis duntaxat, iidemque breviter delibatis perstrinxi; optimum factum ratus prolixitatem vitare; cum nec omnia, nec per omnia, uti gesta sunt prosequi valuerim, quem tempus deseret, copia nunquam. Ad notitiæ igitur sufficientiam saguei lectori abunde æstimo dictum, cui ex his quantus qualisque beatus extiterit Nicolaus evidenter patebit. Itaque portu, quò mihi erat cursus, contacto, tempestivum est ancoram jacere, classemq; stabilire.

Gaudeat igitur, & exultet Trane, quæ in fine seculorum tot meruit videre miracula; gaudeat, inquam, semper, cui beatissima Virgo Maria tantum concessit Patronum; gaudeat, quæ tantarum virtutum irradiata splendore, inter urbes Apuliæ quasi lampas æterna luce splendebit. Committamus ergo nos ejusdem beatissimi Nicolai suffragio, quatenus suæ benignitatis precibus poscat nobis salutare remedium, & continua protectione nos a præsentibus, & futuris muniat adversitatibus. Quique à nobis digne celebratur, & colitur, pro nobis existat perpetuus intercessor. Ut sicut ipse unus de angelicæ militiæ numero perenniter jubilat in cœlestibus, ita & nos æterni gaudii concedat esse participes. O beatissime Nicolae supplicum vota respice, precesque attende: cunctisque Tranensibus auxiliare propitius; præcipuè Bisantio Tranensi præclaro Archiepiscopo, necnon imperiali Synkello, cum universo sibi Clero commisso; qui tuæ celebritatis desiderantissimus institutor mihi Adelferio tuorum famulorum infimo ad tui nominis laudem hæc præcepit scribenda; quatenus te protegente, perpetuo tueatur præceptor, & scriptor.

Obiit autem beatissimus Nicolaus Peregrinus anno Dominicæ Incarnationis millesimo nonagesimo quarto, Indictione secunda, mensis Junii secundo die, feria sexta. Regnante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre, & sancto Spiritu vivit, & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Cum non sim tanti, Præsul venerande Bisanti,
Nec dictare bonus, tu tamen addis onus.
Vestris præceptis parens hortamine mentis
Scribere conabor, sit licet ipse labor.
Advenit partus hac, hac qui noverunt artes
Proclamare, meus, tu miserere, Deus.
Dextra crucem gestat, Christi laudamine præstat;
Hunc populus ridet, cum sua facta videt.
Nam loca cum turbis puerorum circuit urbis,
Quos pomis placat, non tamen ore vocat.
Progreditur lætus, gaudens, ac corde facetus,
Spiritus afflatus cœlitus estque datus.
Clamans quoque foro dum pergeret ore canoro.
Junctum languori contigit ecce mori.
Educens luctum vulgus exit undique cunctum;
Illum jure petunt: Ecclesiamque ferunt.
Hic sunt ostensæ virtutes denique densæ,
Quas plebs miratur, huic stupor atque datur.
Nam cæci cernunt, & claudi quam benè pergunt.
Quot bona dantur eo, non numerare queo.
Gaudens ergo Trane, cui fulsit amabile mane.
Quæ meruit donum tam retinere bonum.
Te rogo defendas Nicolae beate Tranenses,
Pontificemque tuum, Alseriumque suum.
Omnia cernenti sit gloria Cunctipotenti,
Qui deitate manet trinus, & unus. Amen.

10 HUBALDUS Tranensis Archiepiscopus Paschalis II temporibus vixit, interfuitque consecrationi Gelasii Papæ II. anno 1118. apud Pandulphum Pisanum in vita Gelasii. X.

11 VERTERANDUS Archiepiscopus Tranensis interfuit Panormi coronationi Rogerii Siciliæ Regis an. 1129. apud Rocchum Pyrrhum Chronol. Reg. Sicil. ex m s. Chron. XI.

12 PEREGRINUS Tranensis Archiepiscopus fuit anno 1141. pauloque post diem suum obiit. XII.

13 BISANTIUS Junior, Bisantii senioris alumnus, ab eodem à pueritia enutritus, Ordinibus sacris institutus, ac Ecclesiasticis doctrinis imbutus, post longum temporis intervallum in Tranensi Ecclesia successit circa annum Domini 1142. Is piissimi patris pius filius, & Episcopalis dignitatis egregius hæres vestigiis inhærens in sanctum Nicolaum Peregrinum amorem suum, ac devotionem consecravit, præcipuaque sollicitudine intendit ut Ecclesia jamdiu à devoto Tranensi populo ex eleemosynis in honorem ejusdem Sancti excitata, absolveretur: in qua anno 1143. 4. Non. Octob. summa celebritate una cum Abajalardo Brundusino Archiepiscopo, Astunensi, Arianensi, Rapollensi, & Andriensi Episcopis, copioso quoque Abbatum, ac Clericorum numero corpus sanctissimi viri transtulit. Cujus translationis historiam, ac patrata ea quidem occasione miracula, ejus jussu scripsit Amandus Diaconus Tranensis in hunc modum. XIII.

Historia translationis sancti Nicolai Peregrini Confessoris Tranensis.

Puræ voluntatis conceptus, ex quo sancti Spiritus semine procreatur, excrescit, opportuno tempore ad lucem quærit egressum, honesta imitatione nutritur, perficitur, & roboratur. Cum igitur, Bisanti venerabilis Archiepiscope sacræ Tranensis Ecclesiæ, innata benignitate intenderet animum, ut B. Nicolai corpus solemniter, & festivè ad domum in suo nomine constructam transferre: non solum ad hujus tam honesti propositi executionem, divina

gen-

A gratia, insita bonitas, honestas negotii, sancti viri reverentia te armavit; verum etiam praecessoris tui beatae memoriae Bisantii Archiepiscopi, qui se à pueritia Ordinibus sacris instituit, & doctrinis Ecclesiasticis educavit, sollicitudo, & studio erga eundem virum beatissimum incitavit, ut cordis cogitatum digno effectu perficeres; & (operi), quod ipse prius magna devotione incœpit, à te perfecto devotius ultimam manum imponeres.

Sed quoniam praedicti Archiepiscopi praecessoris tui (pietate jubente) litteris est commendatum, quod in ejusdem viri sanctissimi transitu, multiplex divinae virtutis judicium patuit: æque litteris quoque mandari decrevit quædam de multis jam dicti Sancti viri virtutibus, & miris actibus, quæ eo temporis nondum fuerant figuris literarum impressa: & qualiter, quamque honorifice ipsius sacri corporis sit celebrata translatio. Quippe pii Patris vestigiis, pius filius, & Episcopalis dignitatis hæres egregius, inniti studuisti. Eodem igitur divinae charitatis ardore, me Amandum Diaconum, quamvis immeritum tuæ paternitatis famulum, quæ litteris formari quærebant, memoriæ B commendare jussisti, onus laboris cum honoris munere temperans. Quare qu a nunquam jussionem tuam in quolibet negotio meo exequi officio pro viribus recusavi: huic tam præclaro desiderio minimè sum ausus contendicere: licet res sit ardua, & exercitatiori pertractanda ingenio; ne si aliquatenus à tam pulchro munere declinarem, vel callida ignorantiæ simulatio videretur, vel ad inobedientiæ simulatione præcipitium laberemur. Ut ergo cujusdam sapientis viri utar eloquio, difficillima tuæ jussionis recusatio fit mihi audacis incœpti excusatio. Verum quoniam libellus iste scilicet tantæ censuræ præsidium confugit, ut eum ab æmulorum morsibus, auctoritatis clypeo tuearis, vehementer efflagitat, Christi Confessori officiosus, jussioni tuæ pronus, compendii studiosus, multis profuturus: hinc ad virtutum profectum, & appetitum cœlestium, hinc ad vitiorum detestationem, & terrenorum contemptum.

Divina igitur pietas, ubi B. Nicolao Peregrino Confessori, liberum ex hac luce ad cælos dedit egressum, sacro ejus corpore in angulo Ecclesiæ collocato, signisque mirificis celitus decorato, visum est dignum fore justitiæ, humilitati C congruum, posteris utile, si viri Dei miracula, quæ jam sacris vivebant apicibus, in Sanctorum numerarentur Catalogo, auctoritatis Apostolicæ mandato subnixa. Hoc inquam, venerab. Archiepiscopo, de quo supra mentio facta est, animo revolvente, eaque propter Clero, populoq; Tranensi collecto, an, quod ipse faciendum fore prævideret, communi favore cunctorum omnium conferet assensus, voce modesta, veneranda gravitate inquisivit. Ubi quod cunctis placeret, clamatum est, quasi divino firmatus oraculo cum viris egregiis de Clero, & populo, synodale concilium petiit, quod eo tempore Romanæ felicis memoriæ Secundus Urbanus summæ Romanæ Ecclesiæ Pontifex celebrabat. Cum autem primum coram sacro Conventu D. Papæ fandi data est copia; post salutationis affectum, & osculum, vitam sancti viri, & eius transitum declaratum miraculis, breviter idem Archiepiscopus (ut erat) ore modesto expressit, reputans hoc quoque ad gloriam Dei, & sancti viri præconium, & urbis Tranensis successum pertinere. Quæ res à tanto etiam sacrorum virorum consessu attentè audita est, & fide verba consequenter accepta; & quod Deus in San- D ctis suis est gloriosus, fit communiter ab omnibus collaudatus. Mox beati viri miracula, sicut chartis nuper erant impressa, sacris Domini Papæ manibus sunt præsentata. Quibus avidè perlectis, communi Fratrum consilio, Romanus Antistes ea (ut erat) lenitate respondit, se, totumque cœtum venerabilem audisse, & credere quicquid de viro sancto, tanto testimonio didicisset, ejusque honestæ petitioni præbere assensum, totumque ipsius, quod peteret, voluntati committere, à nulla parte gestorum fidem subtrahentes. At Reverendo Archiepiscopo instanter postulante sententiam ore sacro editam, sacris Summus Præsul jussit litteris informari, plumbeoque sigillo, ne quis ambiguitati locus restet, insigniri; & ne oblivio sacræ nocere possit historiæ, Apostolicæ litteræ in Armario Tranensis Eccles. sunt repositæ, quarum seriem etiam omnium exponendam notitiæ hic me jussisti, Archiepiscope venerabilis, inserere.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei, Clero, & Ordini, Nobilibus, & Plebi Trani consistentibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

A Cum, largiente Domino, nuper cum magna Episcoporum, Abbatumque frequentia, synodale concilium ageremus, venerabilis frater noster Bisantius vestræ civitatis Archiepiscopus, venerabilis viri Nicolai (qui apud vos Peregrinus cognominatur) nonnulla miracula coram universo Concilio scripta, edita recitavit, & eundem Dei hominem auctoritate nostra in Sanctorum Catalogo annumerari instantissimè postulavit. Nos igitur causam ipsam eidem fratri nostro commisimus: de ejus nimirum probitate, ac scientia nihil hæsitantes, ut quod ei [revelante Domino] visum fuerit, maturiori deliberatione instituat, ad laudem, & gloriam illius, qui gratuita misericordia famulos suos mirificè glorificare consuevit.

Prædictus autem Archiepiscopus in suam reversus Ecclesiam, cum missione Apostolica, & benedictione comitante, in B. Nicolai Peregrini honore incœpit Ecclesiam, tanti viri veneratione dignum existimans, ut qui jam in cælo à Deo sedem receperat, ab hominibus quoque in terra Oratorii mereretur honorem, in quo suppliciter postulantibus mitis adesset. In cujus fundamentis primum lapidem cum B benedictione constituit, ut & suam devotionem ostenderet, & populi desideria incitaret. Ex eo autem tempore, quot, quibusque suorum fidelium Deus omnipotens ejusdem Sancti viri meritis pristinæ salutis statum reddiderit, quotque periculis oppressos liberarit, humana lingua enarrare non sufficit. Ego tamen, Pater colende, tuæ jussioni obsequens, in ejusdem Dei viri ope confisus, de innumeris quædam elegi, plurima id genus intacta relinquens.

Quodam itaque tempore, dum servus cujusdam (Petrus nomine) navicula duceretur, piscationis exercitio deditus, cum Dæmon invasit, mentemque priorem expulit, atque hominem toto cedere jussit pectore. Tunc cubiem spuma prodidit, & à diro vectore possideri, morsus, & concussio dentium patefecit. Domum ducitur coarctatus, qui quos non potest manibus, morsibusve lædere, verbis lacessit. Ratus tremor videntes occupat; omnes divina ultio ad sui cognitionem reducit, & ad morum correptionem hortatur. Tandem salubri consilio, quem Dæmon possidebat, ut erat manus, collumque innexus, ante tumulum Christi Confessoris adducitur. Quod ubi hostis callidus, dirusque C invasor persensit, velut jam nunc æternis cruciatibus arctaretur damnandus, cum retulit summo conamine videntes, & eos, quibus constrictus nexibus nocere nequibat, voce horribili, oris fremitu volebat terrere. Ubi tandem suas insidias vexator incassum vidit procedere, nec; prospicit aditum evadendi, prædicit, se bonitate Dei meritis à domo sua urgendum, & infra noctis vigilias, vas, quod invaserat, relicturum. Locum, in quo erat ille, quem Dæmon infestabat, frequentia civium utriusque sexus celebrem fecerat: orationes ad Dominum fundi communi voto, gemitus adstantium edocebat; omnes una voce virum Dei flagitabant: cum subito circa Galli cantum, vir Dei orantibus affuit, immundum spiritum ejecit, & Dei creaturam ab invasore liberam fuisse, sanguinis vomitu patefecit. O quanta tunc fuit hominum exultatio, quanta, & quot Dei sunt celebrata præconia, qui sic Sanctum suum glorificare voluit, sic in illius gloria collaudari! Tunc vir ille, quem Sanctus Dei liberaverat, à servitutis quoque jure solutus, longo tempore sub S. Nicolai servitio se devovit. Postea verò sacræ Religionis habitum sumpsit, cum- D que religiosam agere vitam, in S. Benedicti monasterio (quod Salerni est) plerique nostratum videre.

Plerique quoque carceribus mancipati, hujus beati viri opem in suis miseriis invenerunt. Quidam enim cum arctius præter carcerem ferreis compedibus urgerentur, hujus hominis Dei auxilio suppliciter postulato, feris emotis, ferro pedum (virtute Divina) soluto, eum datorem libertatis propitium, & ducem itineris invenerunt. Quoties quoque ejus oratorium petentibus depulsis morborum varietatibus integritas sit restituta, plurimæ cerearum species imaginum, formæque argenteæ indicant, quæ votorum pignora in templi viri Dei fastigiis ad honorem Dei, & gloriam sunt suspensa. Sæpe ubi sacrum limen tetigere, quorum ventrem, vel brachia, orbes ferrei pœnitentiæ nomine ambierunt, ad divinæ virtutis testimonium, crepante ferro, corporis, animæque salutem adepti sunt.

Quanta navibus laborantibus facilè impendant beneficia, nemo dignè sufficit explicare. Nam cum quædam navis sanctum Domini Sepulchrum petentibus onerata,

altu pelagi jam teneret, hyems horrida æquora movit: puppes socias usq; ad Cautes Dalmatici litoris vexatas ejecit: præter navium naufragia, magna pars naufragorum interiit. At navis illa, quæ à Leonis signo Navis Leonis dicebatur, cum pro libitu tempestatis, fortunæ commissa duceretur, scopulo cuidam in medio maris est imposita; hinc inde procellis impugnatur: jam jam invaditur, periculum mortis fluctus insurgens minatur; rectores enim, & nautas artis ratio, & vires reliquerant; salus jam penè erat exhausta; cum omnes nautæ, atque Peregrini opem Christi militis Nicolai Peregrini efflagitant. Tunc Peregrinus Nicolaus subvenit Peregrinis, se petentibus singulare auxilium benignus largitur, adest in extremis agentibus. Res mira! sub ea specie, qua per Vrbem incedebat, expeditus in gubernaculo adstare visus est, navem à scopulo, & à periculo liberavit, ad portum quendam per mediam hyemem, & densas noctis tenebras procellis invitis advexit. Hoc multis narrantibus fidem meruit; & ne quis maligno animo Deo deroget, quia per Sanctos suos usque ad consummationem sæculi operatur, ad patratæ rei memoriam Navis ærea cum omnibus suis paratibus adhuc in eadem pendet Ecclesia, Confessorque Christi Nicolaus in ejusdem Navis gubernaculo (sicut apparuit) extat: quod quidem navis rector, ut novit, reddidit.

Quod autem nunc narro miraculum, oculata fide comperi. Cum navis quædam, palmiferis onerata, rediret à Syria, in qua etiam cum cæteris ego exisserem, ventus à cardine Australi primo lenis aera movit, paulo post vehemens irruit, cælum tenebris clausit, vires pelagi suscitavit: navis cursu rapido pellitur, utriusque veli sinu tumente insolita celeritate rapitur. Cum furor venti repente proræ tumida vela in partem oppositam sinu converso supinat, atque circa malum implicuit: nam in modum crucis illa puppis mali utriusque brachia deducebat. Spem salutis, & ratiocinii usum timor urgens abstulerat. Navis magis, magisque interitum minabatur, vis maris, flaminisque crescebat. Tunc metus instans vocis clauserat iter, & colore plumbeo imminens mors ora cujusque infecerat. Nova vota timori sunt inventa novo. Nam votum erat nautis, malum crepare per medium, quatenus leviore incommodo à majori eriperentur periculo. Cum subito nautarum quidam à puppe Nicolai Peregrini opem voce maxima invocat dicens: Sancte Nicolae, cujus hodie festum agitur, adjuva pereuntes; eo enim die ipsius viri Dei natalitia colebantur. Ad hanc vocem omnium Peregrinorum ora laxata sunt, dicentium: Sancte Nicolae Peregrine adjuva Peregrinos. Statim vis venti retorta est, velumque ad status rectitudinem (cunctis stupentibus) est relatum, eoque die cunctis constitit interventu viri Dei ab imminenti periculo fuisse liberatos, cujus etiam ope Tdronti litus eodem die contigimus.

Cum autem jam tempus accederet, in quo B. viri reliquias ad domum propriam Divina pietas vellet transferri, idem B. Nicolaus quibusdam religiosis personis per somnia persuasit, quatenus nunciarent, se velle suas reliquias loco sibi parato reponi, nec oportere differre ulterius. Vestræ igitur electionis tempori, Præsul venerabilis, est servatum, quod præteritis temporibus aliis non est concessum.

*Hoc enim prius vehementer optabat, hoc surgebat explere, ad hoc exequendum te dignissimum reddidit longus votorum affectus: quid enim Deo gratius, quid celesti premio dignius? quid in hac vita honestius? quam Christi militibus deservire, eos digno cultu excolere, atque debitam illis reverentiam exhibere? Cum itaque tempus visum est opportunum, quo & motus Apuliæ fuisset sedatus, & si qua divina gratia vellet ad suam gratiam, & gloriam, & honorem sui militis exhibere miracula, multitudo undique collecta eorum fieret testis: tuæ prudentiæ placuit, & vicinos, & longinquos Episcopos invitare, ut sacer Episcoporum cœtus sacro corpori ad proprium Oratorium ferendo famulatum impenderet, illudque honorificè collocaret. Abujalardus igitur Brundusinæ Ecclesiæ Archiepiscopus, tam generis, quam morum claritate illustris, vir magnæ scientiæ, cui Tranensis affuit, Allunensis * Ostuniensis. Episcopus, Arianensis Ecclesiæ Præsul, Rupollensis Episcopus, Andriensis Episcopus cum aliis Episcopis, & denso Abbatum, & Monachorum collegio convenere. Præterea tota ferè Apulia est excitata.*

In hoc etiam magna Omnipotentis virtus apparuit: nam catervatim quæque Apuliæ urbs, vicus, vel municipium suos populos ad Sancti Viri mittebat honorem. Tantus enim fuit concursus hominum, quod eos spatium urbis vix caperet. Quis tunc ferreus, nulla etiam sancti hominis adhuc signa expertus, ex sola tantæ multitudinis devotione, hunc virtutibus perfectum non judicaret? hunc Deo per omnia placuisse non intelligeret? hunc pro se non exoraret? scilicet hunc verè Sanctum non prædicaret, qui ad suæ translationis honorem, tot urbium domos, tot villas, & castra exhauriret. Vnum omnium votum, unus erat affectus, præstolantium signa celitus exhiberi: nam diversorum morborum varietatibus læsos, cum quanta frequentia convenisse cernebant. Quis verbis sufficeret explicare, quanta exultatio, quanta spes infirmorum? ut jam esset indicium, sanitate proxima, eos ad sospitatis statum esse divina ope redituros. Noctis igitur capto silentio, cui dies Dominicus succedebat, cum prima quies animalium artus implicando foveret: locum illum, ubi corpus sanctissimum quiescebat, paucis religiosis Sacerdotibus comitatus, Archiepiscope venerande, ingrederis: ad sacrum tumulum non sine magno timore accedis; modestè aperis. Cum subito thesaurum sacri corporis glorioso nitore micantem inspicis, odoris suavissimi novitatem miraris: ossa ipsius (sicut erant) roseo colore nitentia intentus intueris. Illud corporeum, in quod ejus caro sanctissima transiit, nec enim ipsum terram, vel pulverem audeo appellare, novitatis species oculos mirantium tenet infixos. Tunc timor, & reverentia, ne sacras contingas reliquias, te retardant, quibusdam tuorum comitum hoc officium sub obedientiæ jure committis. Quare præcepto coacti faciunt, quod, dum faciunt, expavescunt. Thesaurum itaque illum in arca cypressina, quæ ad hoc erat parata, cum summa reverentia reponunt: sigillo consignant: custodibus Ecclesiæ nocte illa servandum committunt. Vix dum sol terras luce lustraverat, Ecclesiæ ambitum, & atria populosa multitudo replevit. Christi Sacerdotes conveniunt, hymnos concinunt, laudes consonant, ora omnium ad Christi præconia resolvuntur, oneri sancto Episcopi subeunt, qui postea referebant, nunquam se in re ejusdem mensuræ tantum pondus fuisse expertos: morum enim gravitas, & constantia est ossa collecta. Dum autem sancti Viri reliquiæ (ferentibus Episcopis) ad proprium domum portantur: cum nulla ubique nubes serenitatem aeris impediret, repentè duæ columnæ nubium ab illius Ecclesiæ culmine ad cælum erectæ adstare visæ sunt, tota eas multitudine, quæ erat extra Ecclesiam, intuente. Milites etiam temp. Domini, qui paulo remotius ab urbe distabant, hoc cernentes, dixerunt: illud stupendum miraculum sacri corporis translationem indicare. Erant enim luce quadam perfusæ, recto ductu æthera contingentes, per quas (ut opinor) celestium civium ad sui comitis honorem erat descensus. Collocato igitur hominis Dei corpore, columnæ illæ nubeæ visus aciem reliquerunt. De illo autem, quod in tumulo viri Dei per ossa sacra remanserat, quidam Episcopi secum tulerunt, & per ejus haustum variis infirmitatibus subvenerunt. Quot autem, & quanta virtutum signa ostensa sint, & fiant quotidie, me fateor ad ea scribendum deficere. Quæ tamen litteris commendabo, verissima ratione cognovi. Hæc enim, quæ præsens servat oratio, ab ore Domini Russonis Sacerdotis venerabilis avido pectore hausi, qui est ejusdem sacri corporis Custos, & nostræ Eccl. Primicerius, ideoque multa de sancto Viro perspicaciùs est expertus; quædam magno studio quæsita inveni.

Quidam Corntitanus videndi officio sic privatus, ut ei nox continua rerum differentias premeret, inter populi frequentiam ante aram Christi Confessoris est ductus, & cuidam columnarum innixus, ne aliquo impetu populi (dimoveretur) cum lachrymis opem Viri Dei rogabat, sperabat; cum non provisum viri Dei sensit auxilium, nube remota, visum promeruit. Mirabile dictu, quod erat mirabilius factu inspecta luce, per se ad altare accedit, Sacerdotib. se præsentat, gratias Deo agit immumeras: B. Nicolaum Peregrinum magna devotione collaudat, ad celebres laudes ora populi laxat, in ore omnium nil resonat, nisi Dei, & B. Nicolai preconium.

Haud dissimiliter Salpitanum quendam longo tempore lucis ademptæ incommodo infelicem divina pietas respexit; nam cum ad B. Viri Ecclesiam cum cæteris conveniret, subita visitatione cælitus illustratur, videt, & sine duce ambulat, quem ductor secum ad tam sanctatraxit spectacula.

Gallo-

Gallorum quidam dives, & nobilis, dum Syriam peteret, casu lumen oculorum prorsus amisit, ut nec rerum colores, & lucis, & tenebrarum vices aliquatenus valeret discernere; qui reversus famam beati Viri audivit, turbæ se inseruit, famulorum ductu ad Ecclesiam venit, lampades duas utraq; manu coram sacro Altari prætendit: præce continua manantibus lacbrymis B. supplicat Nicolao, corde, ore clamat ad Deum. Cum tandem vultus hominum, jam diu desuetos, divina clementia conspicit, grates Deo debitas reddit, beatum Virum laudib. extollit ad cælum. Postremò conversus ad turbam mirantium, & Deum in tanta virtute laudantium, cordis votum manifestat sermone dicens: Deo, & B. Nicolao devotè promitto, mox ubi rediero, me fundaturum Eccl.ia honorem B. Nicolai Peregrini, eamque tot prædiis, & redditibus dotaturum, quæ ad trium Clericorum usum sufficiant. Quis tunc præ gaudio lacbrymis non manaret? quis Deo non benediceret? quis divinæ virtutis potentiam satis admirari valeret? in cujus ore nomen S. Nicolai non resonaret? virtus rebus exhibita spem præbet miseris, invalidis, tristibus optatam potiendi salutem. Puer igitur quidam Esculanus, cum dira paralysis valetudine teneretur, ad domum viri Dei ductus, ad incolumitatis statum redit, itemq; quidam vir Pontentianus, qui simili laborabat periculo, simili ope viri Dei evasit.

Puella quædam Trani degebat, quæ sic erat movendi officio à pectore deorsum destituta, ut membrorum majori parte præmortua, solo usu capitis & brachiorum vivere videretur. Quæ simul ac juxta sacram viri Dei aram, sub cujusdam globi specie propinquorum manibus est deposita, interventu B. Viri Divina virtus eam respexit; multis videntibus, surrexit, stetit, & ambulavit. Quod miraculum, ubi per populum est vulgatum, concursus omnium replet Eccles.

Res mira! videat in ea membra vivere, quæ prius mortua fuisse didicerant, perspiciunt, nervis ad usum movendi laxatis, ambulantem, quam solum corpore nodoso, & penè lapideo pressisse cognoverant. Quis igitur dignè possit exprimere quanta laudum frequentia Ecclesiæ ambitum opplevere, quot vocibus æthera pulsavere? Merito enim in Sanctorum beneficiis Deus est extollendus, qui facit mirabilia magna solus.

Haud secus quædam Rubensis Puella, membrorum motu ab humeris deorsum privata, haud dissimilem B. Nicolai opem promeruit. Similis eventus de simili periculo, in quodam Vigiliensi puero viri Dei ope multis innotuit.

Puppis quædam à Syria rediens, fere jam vota tenebat, Leucada visam, & cognitam jam transibat: cum Circeæ procellæ subito motu maris, & aeris, terræ prospectum auferunt; navis vi venti ducitur, ars eam rectoris destituit: bis duobus diebus, & noctibus amisso gubernaculo ventis quassatur, & fluctibus; omnes opem flagitant Nicolai; ejus auxiliare, solitumq; præsidium corde petunt, & voce. Cum vir Dei orantibus affuit; eam formam, & habitum, qua per nostram urbem solebat incedere, assumpsit; Rectori, & palmigeris ostensus, navem munit, inordinata ordinat. Mox paulatim navis illa minas pelagi, quæ prius vincebatur, exsuperat. Cum Rector à Peregrinis requirit, an illum adolescentem sic Græcè vestitum unquam aliàs fuissent intuiti. Qui se nunquam, nisi modò eum vidisse, ipsius etiam ope, se à periculo eripi credere. Mox nec veli, nec remigii arte, sed sola viri Dei ope Trinacriam sunt advecti, portum Syracusanum tenentes. Hoc ultimum, hoc insigne miraculum ab ejusdem Rectoris ore audivi.

Sed quoniam libellus iste jam pertingit ad metam, finem votis, & precibus omnes communiter exoremus.

O B. Nicolae Peregrine, cujus opem infirma, & laborantia corpora sentiunt, medere animabus, morbos vitiorum tuo interventu repelle, motus carnalis concupiscentiæ seda, statum mentis robora, fer opem miseris, adsis invocantibus, nautas rege, peregrinos Peregrine guberna, urbem Tranum tuere, Archiepiscopum Bisantium prorsus tuo cultui devotum ab omni nocivo incursu defende, Clerum, & Tranensem populum protege, neque humillimum tuum famulum in tua ope confisum custodi, omnesque, quos tuo festo per annum bis lætos efficis, ad æterna gaudia, & festa continua exemplo, & imitatione levato: donante mediatore Domino Jesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Sancti autem, & beatissimi Nicolai Peregrini traslatio celebrata est, ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi anno millesimo centesimo quadragesimo tertio, sextæ Indictionis, quarto nonas Octobris, totius Catholicæ Ecclesiæ jura tenente Innocentio Secundo Apostolicæ Ecclesiæ Antistite. Rogerio vero magnifico Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, sedis potentiam pacificè obtinente, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

14 AMANTIUS, vel AMANDUS, fortè illè, (1) qui translationis S. Nicolai Peregrini scripsit historiam, in Tranensi throno constituitur, cujus nulla alia habetur memoria, nisi illa in actis Concilii Lateranensis sub Alexandro III. celebrati anno 1179. cui idem subscripsit Amantius. XIV.

15 SANMARUS Tranensis Archiepiscopus anno 1194. cum Nicolao Archiepiscopo Salernitano, & Ostunensi Episc. aliisque Regni Siciliæ summis viris unà cum Villelmo puero Rege ab Henrico VI. Imp. captus in Germania carceribus est mancipatus, è quibus solutus anno 1187. subscriptus reperitur in quibusdam concessionibus ejusdem Henrici VI. Imperatoris. XV.

16 G. Casinensis Ord. Abbas Tranensis Ecclesiæ à Capitulo Archiepiscopus electus anno 1202. pro qua electione examinanda scribit Innocentius III. Bituntino Episcopo, ac Martiano Subdiacono anno sui Pontificatus 5. Dat. Later. 8. Kalend. Junii in regest. Vatic. ep. 69. an confirmatus in ea dignitate fuerit, me latet. XVI.

17 BARTHOLOMÆUS Innocentii III. familiaris, eo mandante, Tranensis Ecclesiæ Archiepiscopus consecratur circa annum Domini 1206. de quo in vita ejusdem Pontificis m. s. Vat. Biblioth. mentio habetur, ad quem etiam idem scribit Innocentius Nonis Julii anno 8. epist. 116. fol. 36. XVII

18 * Fr. JACOBUS Ord. Prædicatorum sacræ Theologiæ insignis lector in Conventu Urbevetano assumptus est ad Ecclesiam Tranensem circa ann. 1257. a ut Dominicani scriptores scribunt, de quo in Regest. Vaticanis nullam offendimus mentionem. XVIII

* Ex App. tom. 9. a seu 1264. ut vult Fontana in Theatro Domin.

19 NICOLAUM ex Apost. Capellano, ac Remensi Canonico Clemens IV. ad Tranensem sedem sublimavit, suisque manibus sacravit anno 1268. ut in ep. 38. fol. 148 ann. 3. regest. Vatic. Dat. Viterbii 6. Kalend. Junii. Hunc Carolus I. Rex Neapolitanus Legatum misit ad Pannoniæ Regem ad matrimonium contrahendum inter Carolum II. filium, & Mariam ejusdem Regis filiam ann. 1271. XIX.

20 OTHOBONUS Antiochenus Patriarcha, factus est hujus Sedis administrator à Nicolao III. anno 1280. Kalend. Aprilis, cum electionem prius vitio factam cujusdam Thomasii de Fossa Præpositi Ecclesiæ S. Antonii Aquilanæ dioec. declarasset. Epist. est nu. 34 fol. 28. anni tertii in reg. Vat. XX.

21 PHILIPPUS Abbas sæcularis S. Hieronymi Verulanæ dioec. Tranensi Ecclesiæ præficitur à Nicolao IV. an. 1288. Non. Novemb. ex eodem reg. ep. 342. fol. 19. ann. 1. fuit Caroli II. Regis Neapol. à consiliis, cui ab eodem datum est Monasterium sancti Nicolai de Troja Ord. Militum Calatravensium in commendam anno 1295. & possessio domus Ursaiæ, quam à Bonifacio VIII. acceperat eodem anno, pauloque post excessit è vivis. XXI.

22 Fr. JOANNES Ord. Minorum Archiepiscopus Jadrensis ad hanc sedem translatus est defuncto Philippo an. 1297. 15. Kalend. Junii, jubente Bonifacio VIII. ex litteris ejusdem datis Urbeveteri an. 3. reg. Vat. ep. 119. fol. 246. Excessit ann. 1298. XXII.

23 ODDO, vel ODONUS Romanus nobili familia XXIII

(1) Non fuit iste Amantius, qui mox relatam Translationis S. Nicolai scripsit historiam, ut suspicatur Ughellus, sed qui eidem Concilio Lateranensi interfuit cum titulo Episcopi Vigiliensis, eo nomine secundus. Hic enim in prologo ad Translationem SS. Sergii, Mauri, & Panteleonis XVII. Julii illustrandam, testatur se scribere, *sicut*, inquit, [illegible], *apud nobilissimam urbem Tranensium, nos scripsisse B. Nicolai Peregrini, Confessoris Christi translationem* [illegible]. Papebrochius in Actis SS. Junii, t. 1. p. 236.

Neap. consobrino cariss. piè faciendum cur. Vixit an. xl. menses vi. D. xv. Obiit anno salutis Christianæ MCCCC. LXXXVIII.

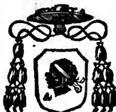
XXV 23 **TROILUS** Carrafa Malitiæ filius; nepos Oliverii Carrafæ Malltiæ Episcopo suffectus est die 17. Septemb. 1488. deinde translatus est ad Hieracensem in Calabria Episcopatum anno 1497. die 29. Septemb. de quo ibi.

XXVI 24 **ALOYSIUS** eadem die, qua Troilus ad Hieracensem translatus est Rapollanus electus est Episcopus an. 1497.

XXVII. 25 **FRANCISCUS** Rapollanus Episcopus ad Liparensem Ecclesiam translatus est 26. Septem. 1506. deinde fuit Episcopus Vestanus 1514. Hujus meminit Rocchus Pyrrhus in notitia Ecclesiæ Liparitanæ. Vide in Appendice 2. nostri tomi.

XXVIII. 26 **GIBERTUS** Senilis de Montesalco Umber homo doctus, vitaque severa, Episcopali infula donatur a Julio II. anno 1506. die 26. Septemb. Interfuit Lateranensi Conc. sub eodem, cum sedisset an. 14. fastidio affectus onus dimisit cum regressu ad favorem nepotis anno 1520. defunctoque præter votum, nepote iterum hanc Ecclesiam regendam suscepit anno 1528. die 24. Januarii paulo post, hoc est mense Martio ejusdem anni, mortuus est Urbeveteri, ibidem sepultus.

27 **RAYMUNDUS** Senilis Giberti nepos electus 1520. die 23. Julii mortem oppetiit ann. 1528. XXIX.

28 **ANTONIUS** Card. Puccius [a] Florentinus die 16. Maii 1528. perpetuus Rapollanæ Ecclesiæ administrator factus, eodem die illam cessit ad favorem Jannotii Puccii nepotis, cui etiam Melphiensem diu antea Laurentius Card. Patruus resignaverat. Tunc perpetuo sub Jannotio unita est Rapollana Eccl. cum Melphiensi anno 1528. hoc pacto, ut inde Episcopus Melphiensis, & Rapollanus enunciaretur publicis in tabulis Decessit Jannotius Romæ anno 1537. Cæteri Episcopi, qui cum Melphiensi Rapollanam rexerunt Ecclesiam usque ad nostra tempora habentur in nostro primo tomo. XXX

[a] De eo Ciaconius Oldoini tom. 1. col. 522.

METROPOLIS TRANENSIS, ET SALPENSIS,

Cujus suffraganei sunt

Episcopi { Andrensis, & Vigiliarum.

RANUM (vulgo *Trani*) maritima est civitas sacra, & profana Japigiæ, hoc est Terræ Barii Metropolis inter Barulum oppidum opulentissimum, ad ostia Auphidi, & Vigilias, v. aut vi. m. p. dissita a Barin, in Occasum æstivum xxv. a Manfredonia, ubi Sipontum, in Ortum xl. a Neapoli in Cajetam cxiii. m. p. procedens: quæ licet antiquitate, nobilitate, ædificiorum elegantia primum in ea provincia locum teneat; sensim tamen ita habitatoribus vacuatur, ut ex denis supra centenas nobilibus familiis, quibus illustrabatur, vix jam decem supersint. Hanc Trinium a Plinio vocatam Volaterranus existimat, Trajanopolim dictam. A Tyrreno autem Diomedis filio primum conditam Collenucius affirmat. A Trajano Imperat. restauratam, ac Trajanopolim dictam habet inscriptio supra fores civitatis posita.

TRANUM A TYRRENO FILIO DIOMEDIS ET A' TRAJANO INSTAURATA.

Anno Domini MXLII. in distributione civitatum Apuliæ inter Normannos, qui Exaugustum superarant, Tranum Petro obvenit. Ante annos quadraginta quatuor supra centesimum a Venetis occupatum fuit, & a Judæis, & Marranis, qui ex Hispania profugerant, habitatum; sed postea pulsis à Ferdinando Aragoneo Rege Judæis, minus populosa esse civitas cœpit; habitatur tamen familiis undecim supra mille, arcemque habet a Federico II. Imperat. extructum, portum verò ab aggeratione terræ plenè jam oppletum. Celebratur verò a provincialibus propterea quod præsidialis est sedes totius provinciæ Terræ Barii, & Regia hic habetur audientia, seu Collegium Judicum provinciæ. Circumpositus ager, ut & reliquæ Apuliæ partes, oleis, & amygdalis non minus opacus frequentia, & proceritate olearum, & amygdalarum, quam felix fœcunditate. Cæterum haud in postremis Apuliæ civitatibus Tranum fuit, quæ Christi Evangelii lucem amplexæ sunt. Quis vero primus disseminator fuerit, non satis constat. Sedes Archiepiscopalis Tranensis antiqua est inter recentiores: extat epistola Innocentii III. ad Archiepiscopum, & Archidiaconum Tranensem de lite inter Episcopum, & Canonicos Vestanenses incipiens, *significantibus*. Extant & aliæ ejusdem Pontificis ad eundem Archiepiscopum. Aucta est ex ruina Salpensis civitatis; in illam etenim adversæ fortunæ malis, cum cæteris ornamentis, ac opibus Episcopalem dignitatem Salpensem perpetua unione Martinus V. Pontif. Max. intulit. Mensæ Archiepiscopalis annuus census ducatorum Regni 1500. taxatur in lib. Cameræ flor. 1030. Metropolitana Basilica titulo Deiparæ Virginis Assumptę, Beatum Nicolaum Peregrinum Patronum præcipuum habet, cujus sexto Non. Maii celebratur festivitas. Corpus vero in eadem Ecclesia quiescere creditur loculo incognito; structura ipsius magnifica, organum, sacrarium insignibus reliquiis refertum est, & sacra turris, cujus ad divinum cultum subsellia numerosus Clerus adimplet, ubi quinque dignitates, quarum prima est Archidiaconus, & 24. Canonici *a* præbendati inter cæteros numerantur: rerum Ecclesiasticarum mobilium atque immobilium curam gerit Archipresbyter, cui credita est animarum cura. Primicerii duo, qui chorum alternatim regunt, & Prior, qui Clericos in iis, quæ ad divinum cultum spectant, corrigit. Erant etiam olim Canonici sexaginta parvi nuncupati, qui nunc diminuto civium numero eò usque decreverunt, ut ad tres, quatuorve redacti sint. Ecclesia ipsa maximè celebratur diebus festis Ss. Nicolai, Peregrini, Leucii, & Jo: Evangelistæ, quibus totius diœcesis Curati, & Abbates eò ex veteri confluunt instituto.

a Eos inter adest utraque Prebenda Theologalis, & Penitentialis.

(„ *Author nimis jejune de sacris Trani thesauris,* „ *cum in eadem civitate, præter corpora SS. Felicis* „ *Pontif. & martyris, Fortunati martyr., Hilarionis,* „ *ad quem frigidis vexati morbis accurrant & statim* „ *voti compotes recedunt Febroniæ, Eustitii Tranēsis*

Epi-

Episcopi, & Palladii, vel Pelagii Salpensis præsulis, B.Petri ex ordine Minorum observantium, colitur sacra particula, in qua, à perfidis Hebræis in contemptum nostræ fidei fricta, revelata nube azymorum apparuit vera Christi caro, utrusque sanguis, qui in terram usque defluxit. Imago ejusdem Christi Salvatoris, quæ marinas undas bajulas suas illuminaverat, altera etiam imago Salvatoris, sed cruci affixi, à qua Turcicis petita telis vivus cruor effluxerat. Imago lapidea B.Mariæ Virginis, quæ, ut illa sui SS.filii, de qua hic etiam mentio paulo ante habita fuit, non imposita navi, non fluctuans, sed velut per pelagus obambulans Tranum appulit, & nunc venerationem exigit in æde PP.Carmelitarum. Fornix ad huc videtur, qui divinæ minister nemesis sua sponte dehiscens Militem ludentem aleis, ipsique inferno horrorem blasphemiis inicientem perdidit. Per plura sæcula corpus S. Stephani Papæ in ipsa etiam civitate servatum fuit, & perpetuo prodigio ad ejus urnam recurrente ejus die festivo 2. Augusti sine semine odori quam maxime flores nascebantur, quod piissima regia celsitudo Cosmi III. Magni Hetruriæ Ducis cum illo D. Fortunati immutavit, & in Ecclesia equitum S. religionis Militaris sub auspiciis ejusdem S. Stephani Pisis in prænobili urna perhonorifice recondidit.)

In civitate Tranensi præter Metropolitanam, Parochialis Ecclesia nulla; Archipresbyter enim totius civitatis animarum gerit curam. Virorum cœnobia sex. Sanctimonialium sex, aut quatuor, xenodochia tria, quæ ad unum redacta fuerunt, id verò Fratres Joannis Dei ministrant: laicorum sodalitia decem, cum propriis sacris distinctè, præter unum sanctissimi Rosarii, frequentissima omnium est Confraternitas S.Leucii. Fidelium animæ intra mœnia degentium circiter 4000.

Diœcesis Tranensis tribus oppidis constat, Barulo, Corato, & quadam villa, quæ Trinitatis nuncupatur. Barolum, vulgo *Barletta*, septimo a Metropoli Tranensi milliario, maritimum est oppidum Regiæ ditionis inter primaria, non modo Apuliæ, & Regni, sed vel Italiæ oppida numerandum, quippè habitatum animabus decem & octo millibus, nec modo ædificiis, nobilitate, amœnitate, sed opibus etiam, & mercatura præclarum, conditum non a Federico II. Imp. at falsò Razzanus scripsit, sed potius Collenucius existimat ex ruinis veteris Canusii, siquidem Rogerius qui Federicum II. centum ferè annis antecessit, oppidum hoc cum Arce a Lothario Imperatore ereptum recepit anno Domini 1137. In foro hujus oppidi est ænea statua pedum decem, quam Heraclii Imperatoris esse autumant. Hic est Ecclesia titulo S.Mariæ de Episcopio Collegiata, ut asseritur, insignibus certè reliquiis Sanctorum munita, habens ministros supra quinquaginta, & amplius Archipresbyterum duos Cantores, octodecim Presbyteros, Diaconos tres, & triginta Clericos; curam verò animarum Capitulum per annuos delectos sacristas exercet. Est & alia Parochialis Ecclesia titulo S. Jacobi, ministros tredecim habens, Parochum nimirum, quatuor Presbyteros, Diaconum, Subdiaconum, & Clericos sex. Ferunt Ecclesiam S.Andreæ ibidem consecrasse Pelagium I. Papam ann. 493. Eutychio Episcopo Tranensi. Hic etiam cœnobia virorum octo, Sanctimonialium quinque, quorum præcipuum S.Stephani Ord. S.Benedicti, ubi jacet S. Rogerius Cannarum Episcopus miraculis gloriosus. Collegium Patrum Societatis Jesu bono omine, tum ad salutem animarum, tum vero ad erudiendos in litterarum studiis juvenes cum eximio fructu institutum. Hospitale opulentum, amplum sub cura Fratrum Joannis Dei. Mons pietatis, & laicorum sodalitia decem: sed quæ res maximè hoc oppidum illustrant, altera est Ecclesia S. Sepulchri, cum hospitali Priori Ordinis Hierosolymitani subdita annui redditus ducatorum ferè 8000 Altera est Ecclesia, in qua perpetuo residet Archiepiscopus Nazarenus. Barulum illustravit ortu suo Gabriel ex Prædicatorum classe, sub cujus nomine extant conciones vulgo *del Barletta*. Alterum oppidum est Coratum Marchionatus Carrafæ gentis, in cujus districtu novem millia animæ censentur. Hic est Collegiata Ecclesia habens ministros 53. quorum duo dignitate eminent, Primicerius, qui chorum regit, quadraginta sunt Presbyteri, tres Diaconi, totidemque Subdiaconi, & 35. Clerici in minoribus constituti. Sunt & hic virorum monasteria quatuor, unicum Sanctimonialium, Hospitale, & laicorum sodalitia quatuor. Villa Trinitatis ducentos circiter suo sub pago incolas habet: muris cincta est; & in temporalibus Priori Hierosolymitani Ord. subjecta. Provincia Tranensis duos sine controversia suffraganeos continet Episcopos, Andriensem, & Vigilien. Ad Regis Hispaniarum præsentationem Tranensis Ecclesia est ex privilegio Clementis VII. Pont. Max. Tranensium Archipræsulum seriem hanc, quam subjectam vides, lector, nostro labore concinnavimus, postquam Salpensium Episcoporum dabimus ante ejusdem Ecclesiæ unionem cum Tranensi.

I. † REDEMPTUS primus recensendus occurrit Tranensis Episcopus, ex iis, quorum memoria ad posteros perennavit. Vir fuit sanctissimus, ut in actis S. Magni successoris scriptum invenimus, claruitque ante Decii persecutionem.

II. † S. MAGNUS Redempti successor signis, virtutibus, miraculisque clarus Tranensem Ecclesiam rexit in sæva Decii persecutione, sub quo penè martyrium consummavit. Is apud Tranum humili Etrusco patre natus, à puero pietate claruit, & ad sublevandam patris inopiam oves pascendas suscepit. Dolens nedum sacro baptismate renatus, ab Angelo iis verbis consolatur. Cur Magne tristaris? mœstitiam depone sum enim ad te missus ad depellendum abs te mœrorem. Quo dicto, Angelus disparuit, & Magnus mox libras decem auri invenit, quam parentibus detulit, & partem, eo hortante pauperibus erogarunt, ex altera tot oves emerunt, ex quibus, cum eas Magnus pasceret in montibus, se ipsos, pluresque pauperes alebant. Una cum parentibus à Redempto Episcopo baptizatus, in fide, divinisque litteris eruditur, adeoque profecit, virtutibusque inclaruit, ut defuncto Redempto à Tranensibus invitus ad Episcopalem infulam traheretur. Ordinatus Episcopus exemplo, ac prædicatione plures ad Christi fidem perduxit. Ejus famæ invidens diabolus in eum suscitavit Severinum Proconsulem Apuliæ severissimum, qui cum Magnum suo Tribunali sisti jussisset, vel morte mulctandum, vel Idolis sacrificandum edixit. Ductus ad quoddam Idolorum phanum, in eo januis clausis relictus est ad diem usque futurum, ut publicè abnegaret Christi fidem, idolisque sacrificium offerret. Nocte divinitus ab Angelo, vinculis quibus erat alligatus, solutis, foribusque templi ultro reseratis jussus abire, Neapolim profectus, inde Fundum in Latio pervenit, quo in loco, finitimis populis Christi Evangelium disseminare cœpit, & multos sacro baptismate tinxit; unde apud sævissimum Decium accusatus, & reus mortis adjudicatus ab apparitoribus tentus in propria cellula, & extractus, ut morti traderent, ab iis Magnus brevi temporis spatio impetrato, oratorium ingressus, inter orandum expiravit. Quare satellites illum diu foris expectantes, oratorium ingrediuntur, ac mortuo caput absciderunt die 19. Aug. ann. salutis 254. Corpus B. Paternus apud Fundos occultè sepelivit. Illud verò a Platone tribuno, ex Fundana æde Verulos transferendum curavit: multis postea transactis annis Rex Saracenorum Morea, totam Apuliam, & Campaniam invadens, Anagniam quoque & Verulos in suam redegit potestatem, atque ut non minus avarus, quam sævus erat, accepto pretio, corpus B. Magni vendidit Anagninis, qui illud in ædibus sacris Beatæ Mariæ condiderunt. Hæc ex actis ejusdem sancti Ecclesiæ Anagninæ, Basilicæ

sancti

ſancti Petri, tum ex vetuſto m. ſ. brevi, ubi acta ejus vocantur, quorum initium:

Magnus Episcopus Tranenſis, cujus famam audientes Imperator, & Præfectus miſerunt milites, qui eum caperent, &c.

Ejuſdem Magni acta breviter deſcripta legimus in vetuſto codice papyraceo, in bibliotheca Vallicellana, cujus meminit Baronius in notis ad Martyrol. Rom. quæ hic libet referre, cum ex iis ſatis conſtet, Magnum Tranenſem fuiſse Epiſcopum, non Anagninum, ut nonnulli ſunt arbitrati.

Temporibus Decii Cæſaris erat quidam pauper, & paganus in civitate Trana, nomine Apollo, qui habebat unicum filium nomine Magnum, quem concedere diſponebat ſuis vicinis pro paſcendis ovibus, ut poſſet inde vivere. Statim poſtquam hoc cognovit puer, triſtis à facie patris valdè, diſceſſit. Deus autem qui conſolatur pauperes ſuos miſit illi puero per Angelum ſuum, decem talenta, quæ omnia feſtinanter detulit patri ſuo dicens; Gratias Domino cæli referamus, qui miſit mihi hoc, ut inde vivamus, & ſemper illi retribuendo pauperibus ſerviamus. Et quia noluit Deus, ut eſſem mercenarius alterius. Eme ergo decem & octo oves, quas cuſtodire volo, ut de fructu earum vivere valeamus. Crevit grex dictarum ovium uſque ad mille, de quarum fructu quotidie pauperibus conferebat.

Poſtquam B. Magnus à S. Redempto Episcopo fuit baptizatus, patrem ſuum Apollinem convertit ad Dominum, quem & ipſe B. Redemptus baptizavit, & filius ejus de ſacro fonte levavit. Mortuo vero patre, omnem ſubſtantiam ſuam B. Magnus dedit pauperibus: univerſus Tranenſis populus cum cognoviſſet B. Magnum ita eſſe perfectum, quamvis ipſe clamaret ſe indignum tanti ſacerdotii elegerunt eum, ut eſſet Episcopus, & paſtor animarum ſuarum. Quorum deſiderium Deus ſanctum, & juſtum complevit, & operatus eſt per eum plurima miracula.

Quodam autem die venit ad eum quidam Caſtorius mutus effectus præ nimia ægritudine, quæ illi ante ſex annos evenerat, cui cum ſigno ſanctæ Crucis loquelam reſtituit. Alia verò vice oculos militum, qui eum ad adorandum in templum paganorum violenter miſerant, obumbravit: ubi per noctem omnia Idola confregit; de quo cum Angelus Dei eum abſtraxiſſet, & mulier quædam paupercula ſicut poterat, eundem refocillaſſet, benedixit domum ejus, & ſic ab illo die mulier cum filio ſuo habuit victualia competenter. Dum verò ingreſſus fuiſſet Neapolim, ſuſceptus eſt à S. Januario, qui & ipſe Chriſti victoriam obtinuit.

Deinde Angelo comitante, & præcipiente pervenit ad quandam Eccleſiam, in qua S. Paternus per præceptum Angelicum ſibi aſſociatus eſt, ibique mulierem per viginti quinque annos ſterilem, ut filios conciperet ſuis magnis orationibus adjuvit, & ſic in anno illo filium parturivit. Tres filios Præfecti cum oleo Sancto, quod ad eorum parentes miſit, à gravi infirmitate ſanavit. Quandam per triginta annos cæcam cum ſuo ſancto ſputo illuminavit. Alium verò de partibus Pycem à diabolo percuſſum in equo ſua oratione curavit. Juvenem Meſiam de Surano à dæmonio liberavit. Primarium civitatis Aquinatiæ cum uxore, & filio à dæmonio captos ſua virtute exſolvit. Septem latronibus putantibus illum infinitam pecuniam habere divina ultione cæcatis, manus impenendo, & eiſdem indulgendo reſtituit lumen. Poſtquam Imperator, & Præfectus audierunt famam beatiſſimi Magni, & de beata Secundina per ejus prædicationem Chriſtiana effecta, miſerunt triginta milites, qui eos comprehenderent, & ſi Idola adorare noluiſſent, variis cruciatibus affligerent, qui dum circuirent pro eis, Diabolus in ſpecie hominis ſuaſit, ut nullo modo parceretur Magno Epiſcopo, quia ipſe eſt, qui detrahit omnes à ſacrificio Idolorum. Inventa autem in Anagnia B. Virgo Secundina, & inquiſita, ſi præceptum Imperatoris, & Præfecti obſervare voluiſſet, quod penitus renunciavit, & Chriſtum publice prædicavit.

Venientes autem ad Eccleſiam ejus, omnia illius ſupellectilia igni tradiderunt, & B. Magnum Epiſcopum fortiter laniare voluerunt. Quibus militibus ſupplicans B. Magnus dixit; modicum me ſuſtinete. Et ſic accepta licentia ingreſſus eſt cubiculum, & plorans oravit ad Dominum, ut illorum tormento tranſiret de hoc ſæculo, & ſic migravit ad Regna Cælorum. Milites autem poſtquam illum per magnam horam expectaverunt, intraverunt cubiculum, & caput ejus abſciderunt. Cujus corpus B. Paternus occultè ſepelivit quarto decimo Kal. Decembris. Milites verò per totam noctem dormientes defecerunt: corpora à canibus, & lupis comeſta ſunt. Cum autem media nocte beatus Paternus orando ploraret, apparens ei Beatus Magnus confortavit eum, & diem mortis ſuæ futurum, ſicut optabat, annunciavit. Hactenus codex ſignat. num. 7. vitæ Sanctorum.

Fama eſt, & vetuſtiſſima docet inſcriptio marmorea Eccleſiæ S. Michaelis, & Magni de Urbe, non longè à Vaticana Baſilica poſitæ, quam de Portica, & in ſcola Friſonum nuncuparunt: vel totum ipſum Magni corpus, vel maximam ejuſdem partem, ea in Eccleſia, quam Leo III. Papa conſtruxit, à quibuſdam militibus Friſiis imperante Carolo Magno, eodemq; Leone Petri Cathedram tenente, è Fundana civitate ſublatum, divina diſponente gratia, in ea ęde depoſitum, brachii ſacri parte illis conceſſa, quam in patriam detulerunt: manet adhuc inſcriptio ad portas poſita, quæ tamen ſuis abſurdis non caret, ac multum ab iis, quæ ſupra in relatis actis ſcribitur valdè diſtat, quæ tamen facilè conciliari poſſunt, ſi Anagninis partem Magni corporis ex Verulana æde à Saraceno Rege venditam dicimus, partem vel maximam Fundi remanſiſſe, quam inde Friſii milites abſtulerunt. Caput Magni ex ipſa æde ſancti Michaelis in Vaticanam Baſilicam tranſlatum habemus, quod Bernardinus Paulinus Florentinus Clementis VIII. Pont. Max. Datarius, & Vaticanę Baſilicę Canonicus theca argentea incluſit ann. 1602. ut in baſi ejuſdem annotata verba inſinuant. *Caput ſancti Magni Archiepiſcopi* (melius Epiſcopi) *Tranenſis Bernardinus Paulinus Florentinus Clementis Papæ VIII. Datarius hujus ſacroſanctæ Baſilicę Canonicus religione, atq; pietate theca hac argentea ornavit anno Dom. MDCII.* In ea item inſcriptione, quam modo dabimus legitur. *In nomine Domini, tempore Leonis IV. Imperante Carolo Magno Imp. eo tempore, quo Petrea Baſilica à Saracenis capta fuerat, &c.* Hujuſce inſcriptionis initium falſum videtur, cum Leo IV. poſt trigeſimum tertium annum à Caroli Magni obitu ſummus Eccl. Pontifex declaratus fuerit, nempè anno 847. Carolus Magnus mortem obiit 814. tamen nec vitio, neque inſcitiæ ſcriptoris attribuendum, nec falſitatem continere videtur: cum ſępe Leo III. quartus etiam dicatur. Accidiſſe hoc plerique Eccleſiaſtici ſcriptores ſcribunt, cum Leo quidam Romanus, poſt Sergii Primi Papæ deceſſum in Romanam ſe intruſiſſet Eccleſiam anno 698. & Leo Tertius dictus eſt, qui in Catalogo Romanorum Pontificum non ponitur; hinc Leo, qui Caroli temporibus Cathedram Petri rexit, revera ejus nominis Tertius fuit, quamvis non ſemel & quartus denominetur apud ſcriptores, & dilucide apud Carolum Chemplum de origine Friſonum lib. 3. c. 10. ait enim, *Cum Romam Saraceni occupaſſent ſub Pontifice Leone IV.* (qui tamen tertius nominatur) *Imperator afflictę Urbi ſubventurus exercitum ingentem ex diverſis dominiis collegit, cui nequaquam defuerunt Friſii.* Extat Caroli Magni privilegium Eccleſiæ ſancti Salvatoris Scholæ Francorum, ſeu de oſſibus conceſſum, quod extat in Archivio Vatic. Baſilicæ, ubi Leo tertius, quartus à Carolo in hunc modum inſcribitur. *In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis Carolus divina protegente clementia Auguſt. Mag. &c. Cunctis ſanè præſentium ſcilicet, ac futurorum, &c. corroboramus, & confirmamus quandam Eccleſiam, quæ noſtræ petitioni jure ſacri Palatii Lateranenſis, ſanctæque Sedis Apoſtolicæ Dompni Leonis ſancti Pontificis, & univerſalis Quarti Papæ, &c. à Dopno Apoſtol. videlicet Leone IV. Papa &c. Alcuerius*

Cancellarius sanctione Imperatoria perfecit, & absolvit, &c. Datum anno ab Incarn. Domini nostri Jesu Christi 797. indict. 7. actumque est in Palatio juxta Vaticanum à Basilica sancti Petri Apost. in mense Decemb. 22 feliciter, Amen. Porro inscriptio illa vetusta Ecclesiæ SS. Michaelis Archangeli, & Magni est hujusmodi.

✠ *In nomine Domini tempore Leonis IV. Papæ. Imperante Carolo Magno Imperatore eo tempore, quo Petrea Basilica capta fuerat, tunc denique pro totius mundi capite turbato, totus mundus turbatus, omnisque Gallia cum Rege Carolo ad tuendam illum venerunt, unde contra inimicos Domini bella Domini decernendo, quidam mortui sunt, & in crypta juxta Neronis Palatium sepulti.*

Eodemque tempore à Leone Papa, & Rege Carolo ad honorem Michaelis Archangeli super illos facta est Ecclesia. His itaque peractis, Rex Apuliam adiit, eamque beato Petro, & Romæ subjugavit. Per idem tempus exercitu in Gallia revertente, tres illorum milites de Frisia, Ilderado de Gravinga, & Leomot de Staveen, & Hiaro, & Celdui ancilla Dei, de Slingn, hi Beati Magni corpus in loco, qui dicitur Fundi invenerunt, quo invento in illorum provincia portare, & condire decreverunt; sed divina gratia cooperante, postquam ad Sutrinas partes ventum est, amplius deferre non post valuerunt, quam bis, & ter territi, & per somnium moniti Romam revertentes, sanctum corpus secum tulerunt. Unde factum est, quod illorum devotionis causa partem brachii à se segregari ab illis permisit, partes autem cæteræ in crypta præfata remanserunt, super quam, sicut dictum est, Ecclesia jam fuerat facta. Deinde omni anno simul beneficium optimum dari ibi decreverunt, scilicet trecentas marcas argenti pro illorum, & ubique quiescentium redemptione, & in perpetuum, seu divites, sive pauperes in eadem supradicti Archangeli Basilica, & Beati Magni Ecclesia juxta eam ab iisdem constructa, hospitalia, quando suis partibus venirent, agerent. Idcirco nostrorum, aliorumque omnibus pateat, ipsi, vel quicunque hoc decretum rumpere temptaverint, sciant se perpetuo dampnatos, & maledictos, & prædicti Pontificis anathematis vinculis in Inferno, nisi resipuerint cum Diabolo colligatos; in hac autem vita miseros, pauperes, & dispersos iteram de libro vitæ cælestis deletos, & de Regno Christi dejectos. Confirmantibus, fautoribus hujus decreti, & gratia sit benedicti Christi, & fruantur utriusque vitæ gaudiis. Amen.

Ferrarius Magni gesta in Catalogo Sanctorum Italiæ compendiariè narrat; tamen corruit ejus opinio una cum Baronii assertione in notis ad Martyrologium die 19. Aug. asserentis, Magnum Anagninum Episcopum fuisse, cum clarè pateat, illum Tranensem Præsulem extitisse.

III. 3 EUTITIUS, seu EUTICHIUS Tranensis Episcopus, interfuit consecrationi Ecclesiæ S. Andreæ Baruli sub Gelasio I. Papa celebrata anno 493. una cum S. Sabino Canusino, Laurentio Sipontino, Palladio Salpensi, & Joanne Rubensi Episcopis. Interfuit Eutychius Concilio Romano sub Symmacho Papa anno 502. („ & 501. 503. 504. „ *& hic est ille Eutitius qui Sancti titulo Trani colitur ubi ejus corpus requiescit, ut supra adnotavimus.*)

IV. 4 SUTHINIUS Tranensis Episcopus interfuit Concilio Romano sub Paulo Primo Papa anno 761. apud Baron.

V. 5 LEO Tranensis Episcopus præsens fuit Concilio Niceno II. anno 787. post hunc per annos ferè ducentos desiderantur Episcopi.

VI. 6 JOANNES Tranensis Archiepiscopus vixit post annum nostræ salutis millesimum, cui attitulavit vitæ, & translationis S. Leucii Alexandrini Patriarchę Chorepiscopi historiam Anonymus quidam Synkellus suus, quam ex codicibus Brundusinæ, ac Tranensi Ecclesiæ Joannes Bollandus tom. prim. Sanctorum exscripsit. Nos hic translationem repetemus ex monumentis Tranensis Ecclesię, quibus ad calcem additur ode ejusdem SynKelli in laudem S. Leucii ad eundem Joannem Archiepiscopum, quod non habetur apud Bollandum. Acta Leucii sic ille translationis occasionem ex Brundisio Tranum refert.

Gloriosum, & omni devotione venerandum beatissimi Leucii Confessoris corpus qualiter volente Christo Brundusinis ablatum, & Tranensibus sit concessum: seriatim insinuare curabo. Igitur postquam sacratissimum corpus hujus Confessoris apud urbem Brundusium dignę traditum est sepulturæ: plurimisq; decursis temporibus, exigentibus accolarum meritis, divinoque judicio contigit, ut præfata urbs hostili manu funditus everteretur. Et quæ quondam fuerat divitiis sublimis, & gloria, parvissimi sub specie oppidi nuncusque incolitur, ac videtur. Cujus quidem ruina intueri eam volentium oculis patet. Eversa verò, atque diruta urbe, Oratorium sancti Confessoris quod foris constructum fuerat, extra oppidum colebatur. Unde factum est, ut quidam Tranensium religiosi viri divinitus inspirati, ad idem Oratorium, quo pretiosum pignus quiescebat, devotissimè properarent. Cum vero pervenissent ad locum, ubi gloriosi Antistitis admirabile, & præclarum corpus habebatur, nullumque illic repertentes, inito consilio, abstulerunt inde sacratissimum corpus, & summa cum lætitia repedantes, applicuerunt non longè ab urbe Tranę quasi stadia ferè duodecim. Illic verò gaudentes, & exultantes, deposuerunt venerabile pignus. Audito verò hoc, omnis populus de Sancti corporis adventione, cum ingenti lætitia festinabat videre, quod desiderabat habere. Ad hujusmodi verò spectaculum omnis ætas, quæ poterat, uterque sexus catervatim confluebant; laudantes, & benedicentes Omnipotentis magnalia, qui suis famulis tantum, ac talem dignatus est destinare Patronum.

Tandem verò Canusinus Pontifex cum universo Clerorum comitatu, & populorum conventu præcedentium, ac sequentium, & cum omni cautela, & devotione suscepit sacratissimum pignus. Et cum lampadibus, & thymiamatibus cum hymnis, & canticis ingressus est civitatem Tranensem, secum afferens tantum thesaurum usque in Ecclesiam sanctę Dei Genitricis, & perpetuæ Virginis Mariæ. In qua deposito tanto pignore, nec mora lætanter cives effodientes, magno cum gaudio ibidem Oratorium eo modo, quo idem gloriosus Confessor Christi apud Brundusium meruit, construxerunt. Ubi cum omni diligentia honorifice sacratissimum ejus condidit corpus, agentes gratias Domino Jesu Christo. Qui per suum Antistitem Leucium plurima beneficia, admirandasque virtutes illic exhibere dignatus est.

In loco vero, quo prius depositum fuerat sacratum illius corpus, non longè ab urbe eadem, ut præfatus sum, ædificaverunt basil. in ejus honore, & nomine consecratam. In qua devote petentes diversorum languorum suspirant sanitatem usque in hodiernum diem.

Accidit autem post longa annorum curricula, ut gens Ismaelitarum propter delicta populorum præfatam invaderet civitatem. Et dirutis mænibus, passimque per loca vicina dispersis habitatoribus templa Sanctorum destrueret, & quod dici nefas est, in quibus divina canebantur officia, irrationabilium animalium voces intonarent. Et ubi Christianus populus vitæ cibum, & potum sumebat, illic, proh dolor! præsepia facta erant equorum. Oratorium namque beatissimi Leucii Confessoris in contemptione, & conculcatione sine reverentia à barbaris habebatur. Audiens itaque hoc vir quidam, illustris genere, Beneventi Comes, quia venerabile, & omni honore dignum sacratissimi Leucii corpus ab Ismaelitis pro nihilo haberetur; protinus eorum Principi studuit nunciare; promittens plurima auri pondera se illi daturum, si pretiosum pignus cederetur. Illectus verò ille auri cupiditate, tale dedit responsum, ut si promissum aurum deferret, nullatenus contradiceret de sancti corporis ablatione, & hoc jurejurando fide affirmavit. Tunc vero idem Comes gavisus gaudio magno, dedit quod pro

miserat munus, & accepit gloriosissimum pignus cum omni diligentia, & alacritate Beneventum perducens.

Sed Dominus omnipotens nolens urbem Tranensem tanto frustrari Pontifice, ac Patrono, effugatis hostibus dedit requiem fessis, & diu laborantes populos respirare permisit. Et quia tantum thesaurum perdiderant, magno afficiebantur mœstitia; & cum animo quærerent, quo pacto adipisci possent admirabile corpus, consilio habito, Beneventum miserunt, ut si vellet idem Comes datum munus reciperet, & ablatum in necessitate tantum corpus, sibi donaret. Qui cum multum resistens nollet satisfacere petentibus, tunc germanus ejus, cum quo æqua lance idem beatum pignus diviserat, inquit: Si vero dederitis mihi quantum pro toto corpore pagani tribuimus, integram à me habebitis ejusdem corporis medietatem, sin alias sine tanto thesauro ad propria remeabitis. Audientes itaque hoc, qui missi fuerant, quamvis tristes, tamen inter se colloqui taliter cœperunt: Melius, inquiunt, nobis est participes sancti corporis effici, & nobiscum partem afferre, quam cum rubore & confusione sine effectu repedare. Datoque auri pondere susceperunt integram divisi corporis medietatem. Et cum omni lætitia devotè detulerant sacratissimo lypsana beati Leucii Confessoris in urbem Tranensium, ponentes ea per manus religiosorum sacerdotum eo loco quo prius fuerant cum omni cautela, ac reverentia collocato; glorificantes, & collaudantes clementiam Redemptoris, qui afflictis Tranensibus populis diuturna hostium oppressione & abstulit, & concessit benignum tutorem, atque custodem.

Vir igitur ille, non solum qui sanctum corpus sumptò pretio vendiderat; verum etiam qui ex eo propagati sunt in generatione, & generatione summa penuria cruciantur usque in hodiernum diem.

Interea Theodosius Oritanæ sedis Antistes cum Beneventano Pontifice charitativam inierat amicitiam. In cujus dilectione confisus petiit ab eo aliquantum portis pretiosi corporis. At ille petitioni ejus satisfaciens, summa cum diligentia concessit quod fraterna devotè charitas poscebat: suscipiensque tanti thesauri munus magno cum exultatione apud Brundusium loco pristino collocavit.

Ideoque dilectissimi fratres in hujus diei solemnitate Beneventum gaudeat, & exultet Tranum, Brundusium lætetur, quia meruimus tantum, ac talem habere Patronum. Idem enim beatissimus Christi Confessor cunctorum attendat affectum, exaudiat preces, ut sicut in cœlestibus Regnis cum Sanctorum agminibus sine fine jubilat; ita & nos qui ejus colimus celebritatem in terris perpetuæ beatitudinis gaudiis faciat esse consortes. Potens est enim gloriosus Antistes sua nos intercessione ab imminentibus liberare periculis, & à futuris adversis. Rogemus itaque cum toto cordis affectu, & nostri Patroni suffragia imploremus, suppliciter dicentes: Sancte Leuci adjuva nos; miserere supplicantibus te, succurre miseriis populorum tuorum, sentiamus patrocinium salutis tuæ in tempore nostræ necessitatis: Attende vota, lachrymas respice, subveni afflictis, tuere pupillos, ac viduas, protege Abbates, annue Monachis, Præsules dirige, Clericos robora: memento Christianorum omnium, præcipueq; Joannis Tranensis Sipontini, etiam Archiepiscopi; necnon Pontificalis, ac Augustalis Synkelli, qui tua præ omnibus devotissimè festa venerantur, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat Deus per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Grandia sancte jubes Synkelle beate Joannes,
Ut famulus resonet, grandia sancte jubes.
Præsulis Archi piis monitis parere perópto:
Cogor & imperiis Præsulis Archi piis.
Nitor inire tuas Leuci sanctissime palmas:
Odas & meritas nitor inire tuas.
Vox tonet odifera, nostri sub honore Patroni;
Dulce melos resonans, vox tonet odifera.
Visio sancta Patris nati pia pectora firmat:
Jussa refert Domini visio sancta patris.
Plaude Beate nimis, nomen cui fertur Olympo;
Plenus amore Dei plaude Beate nimis.
Nulla movent animum fratris cogitamina sancti.
Regmina perspicuum nulla movent animum.
Horrida membra viri lanientur dæmonis ira:
Protinus at inquit horrida membra viri,
Cur Draco sæve fremis? spolias dum luce misellos:
Vita datur cunctis, cur draco sæve fremis?
Igne crematus abit Carafon crudelis, & audax:
Confestim sociis igne crematus abit.
Pontificale decus, tanto sub Præsule fulget:
Suscepit sanctus Pontificale decus.
Nil tua jura valent casu contrite cruento:
In Domini plebe, nil tua jura valent,
Cœlica vox tonuit jussis parère tonantis:
Auribus in cunctis, cœlica vox tonuit.
Te tua facta beant Alexandrina lucerna:
Ausoniam properone te tua facta beant.
Per freta vasta pius fertur gradiente carina:
Venit Brundusium per freta vasta pius.
Lumina quid colitis? miseri splendentia Phœbi:
Phœbe fulgentis lumina quid colitis?
Abluit unda viros salubres baptismate sacro:
Purificans cunctos abluit unda viros.
Arida rura madent, dimisso cœlitus imbre:
Roscida prata virent, arida rura madent.
Spiritus astra petens sumpsit nova gaudia vitæ:
Præmia digna tenet spiritus astra petens.
Suscipe nostra libens Leuci celeberrime vota;
Carmine devotè suscipe nostra libens.
Esto memor famuli Synkelli, sancte Joannis,
Præsulis Archi tui esto memor famuli;
Gloria sit Domino, colitur qui nomine trino:
Semper & æterna gloria sit Domino. Amen.

Sicellus dicitur hujus historiæ auctor, quasi ejusdem cellæ consors, sic olim appellabatur, qui Patriarchæ, aut etiam alteri Episcopo successurus erat, ut multis exemplis docet Gretserus cap. 14. lib. 3. in Cod. Curopulata cap. 20. Fuit & politiæ dignitas. Cœpit deinceps honoris titulus esse, & multis tribui, qui fortè nunquam in patriarchio habitaverant, ut nunc sunt S. D. N. domestici titulo tenus.

7 JOANNES Tranensis Ecclesiæ Episcopus longè moribus diversus à Joanne superiore, qui pietate, & virtutibus claruit: hunc verò conviventem cum Græcis sugillat Baronius ad annum 1053. cum blasphemam, & mendacem à Michaele Cerulario Patriarcha Constantinopolitano epistolam contra Latinos, accepit, quem etiam in Concilio à Nicolao II. in Apulia celebrato an 1059. depositum throno fuisse ex Petri Damiani epistola ad S. R. E. Cardinales. *Nunquam certè, ait, vidisse me memini pontificales baculos tam continuo radiantis metalli nitore contectos, sicut erant, qui ab Exculano, atque Tranensi gestabantur Episcopis: uterque tamen, alter in Apuliæ finibus, Nicolao Præsidente, alter in Lateranensi Ecclesia, coram Alexandro Papa, Romanis scilicet Pontificibus, sunt dejecti, nec eis profuit, quod Pontifices ligneis auratis usi sunt baculis, dum sacerdotii meritum, non nitor efficiat vestium, sed spiritualium norma virtutum. Perstringit deinde illos Episcopos, qui sacerdotali pompa velint se æquiparare summo Pontifici, vel sæcularibus principibus, ipsisque Imperatoribus.* VII.

8 DELIUS, deposito Joanni eodem anno 1059. successit ad Tranensem dignitatem evocatus à Nicolao, cum quo interfuit consecrationi Eccl. S. Angeli in Vultu ab eodem Pontifice eo ipso anno celebratæ, de quo nulla alia est memoria. VIII.

9 BISANTIUS senior, claro genere ortus, facundior, ac litterarum peritia clarior post Delium Tranensem Ecclesiam suscepit regendam, cujus prima mentio habetur in Anonymo in hist. consecrationis Casinensis Eccl. an 1071. ab Alexandro II. solemniter celebrata, cui interfuit, ac se subscripsit Bisantius. Hic meruit sanctum virum Nicolaum Peregrinum in Tranensi civitate suscipere, quem etiam defunctum an. 1098 die 2. Junii, miraculis gloriosum propriis manibus sepelivit. Vitam, IX.

& miracula scripsit quidam Adelferius, quam ipsi Bisantio adtitulavit. Hanc cum à Tranensi Ecclesia accepissemus, hic exscribendam, operæ pretium duximus, eum hactenus inedita sit: compendiario tamen refert Pet. de Natalib lib.5.cap.78.& Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ. Meminit ejusdem David Romeus in suo de Sanctorum Reg.Neapol.Catal.

Vita, vel obitus S. Nicolai Peregrini.

Fructuosum, ac posteris commodum, & proficuum est, cum Sanctorum memoria, litterario tradita studio, legentium, vel audientium corda ad vitæ cælestis exemplar informarit. Hoc itaque non paucis pernecessarium fore animadvertens, reverentissime Pontifex Bisanti, & divini juris cultor, ac præceptor, mihi Adelferio, vestræ sanctitatis famulo, de vita, & miraculis beatissimi Nicolai, agnomine Peregrini, quæ certiora compererim, præcipis enarrare. Quod profecto dilectivè prosequerer, nisi ignorantiæ conscientia confunderet mentem. Ast cum tantæ profunditatis intueor pelagum, in me remos, quibus queam superare remigiis, non invenio, funemque à portu convellere expavesco, ne procellosis quassus fluctibus naufragium patiar, & placidissimum æquoris minus attingam. Cujus rei causa in tanta doctissimorum copia; cur me potissimum, venerabilis Pater, nullius prærogativa solertiæ suffragatum secernas, mirans stupesco; cui & naturæ, & ætatis debilitas officit. Sed quoniam divinorum præceptorum non immemor Christi Ecclesiarum atque Sanctorum diligentissimus procurator existis, jussis tuis, quia repugnare nullo modo ausim, non audaciæ temeritate, sed obedientiæ devotione parere conabor. Confido enim, quod si præceptum obedientia, obedientiam quoque sequatur effectus. Miracula igitur beatissimi Nicolai Peregrini Confessoris Christi, quibus Archiepiscopatus, ac Synkellatus tui beata floruerunt tempora, quæ nullius scilicet mihi relatu comperta, sed propria oculorum intuitu cognita, carptim explicare aggredior; indubitanter credens, Præsul insignis, meritis tuis, & precibus omnipotentis Dei, Matrisque ejus & Virginis gloriosissimæ Mariæ, hujusque Sancti, cujus gero affectum patrocinium obtinere, ut quod animus fideliter exoptat, exprimat lingua.

Cum Romanæ sedis Secundus Antistes gloriosissimus Urbanus, opere & doctrina præpotens, & eloquentiæ fonte redundans, Apostolorum, & Apostolicorum vestigia prosequens, ac Pastorali cura intentus Ecclesiarum feliciter gubernaret regimina, & Alexius Imp. excellentissimus, Catholicæ fidei cultor, Constantinopolitano subnixus solio Romani Imperii retineret habenas: adolescens quidam, genere Græcus, Nicolaus nomine; qui postea peregrinationis eventu, Peregrinus à nobis cognominatus est, ad Italiam transfretavit. Hic vero in S. Lucæ monasterio Stiro, quod in Græciæ partibus situm est (prout ajunt) diutius obversatus, vitam egit angelicam. Cumque Dominica præcepta, quæ Crucem tollendam, sicque Dominum jubent sequendum, sollicitus animo pertractaret; non modo spiritu, sed carneis manibus crucem ardenti desiderio complectens, monasterio discessit. Et ut Christum sequi valeret, sæcularia damnans oblectamenta, peregrè profectus est. Qui ubi Hydruntum appulit urbem, ibidem paululum commoratus populum sese ignorantem deseruit, arreptoque itinere venit Tarentum; ubi aliquandiu commanens, quædam (ut perhibent) miranda patravit; ob idque omni ferè vulgo honori est habitus. Sed quia summa deliberarat majestas Tranensem urbem tanto decorare patrono, & pretioso ditare cadavere, ob justorum merita, Tarento vale dicens, per urbes maritimas incedens, quas enumerare supervacaneum ratus sum, tertiodecimo Kalendas Junii Tranum demum adventavit. Ingressus itaque civitatem, & Christi Crucem, sicut et vulgo solitum erat bajulans, puerorum ex more collegit multitudinem, quibus prævius quæque Urbis loca circumiens, in Dei laudibus semper accensus, Kyrie eleison *clamitare nunquam cessabat, puerosque consequentes, ut & ipsi, quod præcinebat, succinerent, Argiva lingua adhortabatur. Quibus ne se desererent, sed magis magisque multi assequerentur, pomorum fructibus variorum dulciter blandiebatur. Namque si quos acceperit eleemosyna nummos, non tenaci illectus ambitione marsupiis postmodum reservandos anhelabat inferre sed ex ipsis poma empta pueris dispertire. Quod Tranenses, insolito perculsi negotio, insani hominis esse arbitrabantur, ipsumq; (proh nefas! referens horresco;) illusioni, ac contemptui, velut dementem plerique habebant. At nonnulli, quibus altior erat sensus, hujusmodi opera perspicacius contemplantes, meræ sanctitatis, & meriti eum esse (sicut paulo post in propatulo claruit) constanter asserebant, atque eundem tametsi longè aliter atque decebat, venerabantur. De cujus vita, & moribus nemini est facile cuncta proferre; non si Tullius Orator clarissimus nunc ab inferis reviviscat, & præsens adsit. Quis enim tantæ est facundæ loquacitatis, ut depromere queat ejus spiritum nunquam ab oratione lassatum? Quippe & si interdum silere videbatur, in ipso (ut ita dicam) silentio divinæ gratiæ introrsum susurrans vacabat.*

Tanta inerat ejus abstinentiæ frugilitas, ut singulis decursis diebus perduraret jejunus, neque alia hora nisi vespertina dumtaxat parumper panis, & aquæ sumere consuevit, non saturitatis causa, sed ne longiori jejunio deficeret. Cui (tamen) non, ut assolet, ex jejuniorum sedulitate macies; verum, ac si nunquam abstinerit, pinguedo contigit.

Qui cum esset primævæ indolis, ac novo lanuginis flore genas vestiente continentiæ deditus, nequam sæculi labem, qua hæc ætas coinquinari solet, fugiens exhorruit. Paupertinis indutus panniculis nudis pedibus semper incedebat. In vigiliis vero adeo pernoctabat, quod plerumque noctis astans oraret. O virum omnimoda dignum veneratione, cujus vox mellisflua suavissimis insonabat eloquiis, qui tantæ se ostendebat efficaciæ, ut columbinam servaret simplicitatem, & serpentis prudentia non careret. Sed ecce dum beatissimi Nicolai Confessoris Christi singula merita monstrare conatus sum, longe altiùs processi, & ad quantitatem virtutum ejus penè nihil dixisse videor. Nunc ad narrationis ordinem stylum verto. Cum beatissimus Nicolaus officiis insistens divinis puerili agmine urbis mœnia sæpius circumiret, Bisantius præclarus Archiepiscopus, & litterarum industria non mediocriter præditus, vulgi rumore permotus, quidnam esset, sollicitus exquisivit. Cui cum foret relatum: virum Græcia oriundum in urbe applicuisse, nescium aliud agere, nisi Kyrie eleison *vocitare, ad se eum confestim venire jubet. Cumq; vir Dei coram Præsulis præsentia ductus adstaret; interrogatus ab eo, cur hæc ageret, sereno vultu, mitibus alloquiis tale dedit responsum; Domine, ait, quem nulla latent Evangelica jussa, nequaquam tibi occultum est, qualiter Dominus noster Jesus Christus præceperit, ut si quis post eum vellet abire, crucem tolleret suam, seque sequeretur.*

Ipsisque discipulis iterum dixisse nosti, quod nisi conversi essent, & sicut parvuli efficerentur, in cælorum regnum non intrarent. His igitur animadversis crucis signaculum interius, exteriusque gerere, & sub parvuli forma pergere non erubui, nec hominum illusiones vitavi. Quod utrum oporteat agere tuo judicio derelinquo: nam apud vos, nisi tibi displicuerit, mihi velle est immorari, sin aliàs hac alteruteus urbe proficiscar. Cum hæc, & alia summa ratione connexa sermocinantem beatissimum Nicolaum sagacissimus Archipræsul audiret, intellexit, eum Dei famulum, & magni meriti esse: ac deinde hujuscemodi protulit verba: Cum tua, inquit, oratione cognoverim, quod divino præcepto tanta susceperis, cur ego te jubeo recedere? Malo equidem, ut usque in solemnitatem beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli hic immoreris, consuetas laudes non deserens, & quæ victui sunt necessaria, tibi assiduè venienti ultro concedam. Talibus inter se dictis, Christi athleta Nicolaus, cælesti motus instinctu, Archiepiscopum plura dicere volentem, medio sermone reliquit, eoque salutato, ejus aspectu ocyus

abscef-

abscessit. Quem diu expectatum, ubi puerilis cernit frequentia, lætata omnis ad obsequendum ruit. Lætus ergo & ipse cum vidisset pueros, veloci, ut solebat, incessu, vultu hilari, spirituque ferventi præcedens voce canora urbis loca implebat. Nam & pueri subsequentes (quos pomorum demulcebat largitione) consonis respondebant vocibus. Plebem videas universam jam desiderare illum videre. Quis enim oris ejus dulcedine non cuperet satiari? cujus allocutio Angelis erat comparanda. Sed quia ingenii angor paupertate, non est meæ opis omnia, quæ occurrunt, seriatim evolvere. Ideo ad rei exitum pergo festinus.

Beatissimus igitur Nicolaus cum apud urbem Tranensem triduo degeret, puerisque stipatus Dei misericordiam indesinenter postularet; quarto denique die languore correptus, cujusdam hospitis (Sabinus nomine) lectulo occubuit, & febricitari acriter cœpit. Quod ubi Tranensibus est cognitum, tantus quidem erat concursus omnium, sed maximè mulierum, quæ nimio amore flagrantes eum visere exoptabant, ut domus, qua jacebat, vix eos caperet. Nullus fœmineus prætermissus est gradus, qui non ad eum visendi confluxeret gratia. Ipse virginum chorus, quia luce adesse nequibat, tenebras tota intentione, & desiderio præstolabatur, ut vespera ascendente ad ipsum properarent.

Nullo temporis momento domus erat vacua: sed ex visitantium copia diurnis plena, nocturnis plenior. spatiis populo multiplici frequentabatur circa lectulum assistentes, quo sibi benediceret, supplices exorabant. Pueros quoque, quos paterno fovebat affectu, constat, plurimum doluisse, stratumq; circundantes, ac si parente orbati flebiliter conquerebantur. Quibus vir Dei, mansuetus ut erat pectore, leniter locutus, solatii causa crucem gestandam tradidit, solitas laudes circumquaque cantaturi. Cum autem omnipotens Deus famulum suum in labore positum vellet quiescere, & mundo virtutum ejus merita demonstrare, ut Tranensis civitas ejus radiis illustrata semper lucesceret, ad convivii sui epulas invitare dignatus est. Secundo itaq; die mensis Junii, carnis soluto debito, cœlo spiritum reddidit. Cujus sanctimonia quam præcelsa, quamq; fuerit veneranda, hic jam liquidius enituit: Nimirum, quasi angelica tuba clangere intonaret ingenti, sic velox fama totam repente perculit urbem, ut beati viri nuncia mortis populum omnem replevit. Qui protinus velut cœlitus foret inspiratus, & divino oraculo commonitus ad beata funeris ejus obsequia gratulabundus concurrit. Nemo planè usquam remansit in urbe, qui hoc declinaret spectaculum; non viri, non mulieres, non defuerunt adolescentulæ, non defuerunt infantes. Verum omnis civitas in unum collecta (mirabile visu!) certatim confluxerunt; nemini nem opera detinuerunt officialia; sed mirum in modum omnibus posthabitis, & parvipensis, eò concurrebant, quò & honestus Clerorum, nunquam alia copiosius, devotiusque festinavit. Quod primum, maximumque miraculorum fuisse nemo dubitet; cum in advenæ, & peregrini funere, nec dum per eum signo ostenso, tanta utriusque sexus congregata est copiositas; quod idcircò gestum reor, ut miraculorum insignia plures testes haberent.

Postquam autem funereas explevere exequias, gloriosissimum corpus impositum feretro populosa præcedentium, sequentiumq; frequentia ad Beatæ Mariæ Ecclesiam non sine divino numine honorificè detulere. Repleta vero Ecclesia, major pars foris adstabat, quia populo exclusa, ingredi non valebat. Cumque in medio Ecclesiæ B. Nicolaus foret locatus, universa plebs manus, pedesque ejus osculatum devotissimè pergebat. Gaudebant omnes illum cernere, illumque membratim deosculari. At si quis forte quorundam impetu præpeditus Sancti careret osculo, magna afficiebatur mœstitia. Quantus equidem deosculantium fuerit accessus, grabati indicat fractio, cujus compages irruente populo minutatim soluta est.

O inenarranda benignitas Redemptoris! quem nulla viderant prodigia facientem, jam pro sancto colebant. Quippè, & infirmos quosque deferentes super Sancti corpus spe restituendæ sanitatis ingerebant; neque ca res eos habuit falsos. Ubi enim perfecto feretro, nitidissima B. Nicolai membra luculentissimus, jussu Archiepiscopi, qui secus altare est, locus contineret, & in Missali officio parum superesset; innumeræ deinceps per eundem Christi famulum virtutes ostensæ sunt, quæ non solum hoc temporis, quando beata Christianorum fides est florida, sed in exordio ad Ecclesiæ ædificationem sufficerent.

Quædam igitur puella Tranensis indigena, cui Mundellæ vocabulum est, lumen, quod annorum trium spatio amiserat, cupiens, ad Ecclesiam, qua sanctus detinebatur, anxia cum cætera turba convenerat, sperans salutem posse adipisci: tametsi Sancti fama nondum vicina compleverat. Quæ ubi super venerandum irruit corpus, nobis adstantibus, diem clarum prospexit. Quæ res miraculorum initium, & B. Nicolai vitæ testis extitit, & infirmantium corda in maximam spem erexit.

Hoc ergo signum mulierem aliam, Bisantiam nomine, cominus adstantem, cujus brachium jam dudum aruerat, propius accedere compulit; quæ circumfusæ multitudinis densitatem vix irrumpens ad desideratum corpus tandem pervenit. Cumque osculans inhæreret, pristinæ restituta est saluti; & expectantium animos in Christi laudem promovit erumpere.

Mulier etiam quædam, Alna vocabulo, doloris nimietate fatigata, corporis nodositatem ob olim fuerat passa; cumque ad Ecclesiam ducta, super sanctum fuisset effusa sacrum corpus, corporis extemplo nodum absolvit.

Cum hæc, & alia quamplurima per beatissimum Nicolaum efficerentur miracula, jamque dies inclinaretur, Bisantius Tranensis Archiepiscopus, & Augustalis SynKellus genere clarus, facundia clarior, nulliq; secundus, cum omni Clero accedens venerabile corpus reverenter abstulit, & in quendam ejusdem Ecclesiæ angulum cum laudibus, & honore debito deducens dignæ tradidit sepulturæ, glorificans Deum, qui urbem Tranensem tanto locupletavit thesauro. Recondito itaque sacro corpore non solum virtutum magnalia non cessarant, verum uberiora fiebant, sicut subsequens insinuabit sermo.

Puer quidam igitur Tranigena, cum ab infanti esset contractus, longævo jam ægritudinis labore defecerat. Is ergo B. Nicolai opinione percepta, contractione desiderans enodari, ad ejus tumulum propero allatus, optato potitus est beneficio.

Adolescens quidam, Petracca nomine, nobili genere ortus, cujus artus proprio officio destitutos continua innodarat contritio, cum juxta venerabile corpus assisteret, quod optnnter poposcit, populo adstante munus obtinuit.

His ergò peractis beatissimi Nicolai fama passim discurrens non tantum finitimos, verum longinquos, Tranensem accersibat ad urbem. Qui inopinato excisi terrore infirmos variis ægritudinib. laborantes ad sanctum corpus devotissimè deferebant. Porrò languentium copia numerum superabat, è quibus plurimos reddita sanitas repatriare concessit.

Vigiliensis quidam, nomine Desigius, cujus membra sedulo cruciatu detenta, jam dudum nodosa torpuerant: dum B. Nicolai deprehenderet mirabilia, ad ejus arcam desideranter accessit; qui paulo post extensus domum propriis pedibus repedavit.

Interea homo quidam Calabriæ incola, audiens innumeras virtutes, quæ per Christi famulum Nicolaum in urbe Tranæ jugiter ostentabantur, ipsius sarcophagum credula spe advenit, resumendi luminis, quo indigebat, fiducia. Qui post pusillum clari visus adepta gratia, ad propria ovanter discessit.

Paucis interim decursis diebus, quædam mulier Tellicensis, quæ nuncupabatur Maria, cujus corpus totum erat nexibus colligatum, ut singula membra suis vacarent officiis, ad Sanctum deducitur tumulum. Hæc autem urbem Tranen. ingressa respicientium introitum terruit. Quippe quia in asino sedere non poterat, in cophino ad instar globi allata est. Cumque coram Sancti procumberet tumulum, incredibile memoratu

est quam facilè pristinam receperit sanitatem.

Modico temporis elapso, cum beatissimus Nicolai celebre nomen per totius Italię climata latius increvisset, contigit quemdam Flandrensem, Andream nomine, quem, prȩter brachii dextri aciditatem, dęmonis manciparat nequitia, Tranensem profectum ad Ecclesiam Sancti soffragium oraturum. Hic itaque prope reverendum corpus assistens, spectanti populo pavorem addidit; nempe ubi spiritus immundus molestius infestarat, sola tenus consternatus semianimis palpitabat. Taceo equidem, quod marmorea capite pulsaverit pavimenta; quodq; ex oris spumę ocalinierint. Quadam tamen die juxta altare, quo Sanctus prius jacuerat adstans, subito effectus liber, palmas utrasque, multis videntibus, ad Cœlum erexit illæsas, & Dæmonem interventu B. Nicolai abscessisse gavisus, omnipotenti grates egit immensas. Hoc profecto gloriosum miraculum neminem Tranensium latuit: nam in Curia benignissimi Archiepiscopi diu permanens ejus denique jussu, Hierosolymam adiit lætus.

Eodem tempore mulier quædam, Anastasia vocabulo, ex oppido Mutilæ, quam nequissimus supertrenens spiritus crudeliter venabat, sanguinolenta crines, oraque lacerata, ad beatissimi Nicolai Peregrini refugium accessit anhela, quem alacrem illico sensit adjuterem; siquidem ante ejus obdormiens sepolturam, dæmonio est liberata: quæ expergefacta, interrogantibus se, qualiter hoc acciderit, vocem dicentē sibi audivisse: surge mulier, quia sana facta es, &c.

Post multum temporis cujusdam nostri concivis uxor, vernaculo nomine Rossula, dæmonio tenta, ad Sancti ducitur tumulum. Cumque eam pessimus dæmon instanter fatigaret, pluraque execranda ejusdem ore loqueretur, nonnulla etiam de B. Nicolao Peregrino proferret, multis præsentibus ab ea discessit, quam ante præclari Archiepiscopi conspectum Dominus ejus libertati donavit.

Sub ipso denique tempore puer quidam, Urso nomine, quem nodositas artuum thorum servare coegeeat, B. Nicolai Peregrini, cujus nomen acceperat, auxilium expetivit, & in præsentiarum suæ secutus est petitionis effectum; siquidem eadem hora infirmitate solutus, quo Sanctus quiescebat, plurimis comitantibus, citissimis passibus properavit.

Hoc itaque gesto, mulier quędam, cujus vocabulum erat Gemina, infirmitatis magnitudine enervata, quatuor annorum cursu membrorum officio ita erat destituta, ut saltem manus neque ad os ducere posset. Hæc vero lectulo domi recubans, B. Nicolao, de quo multa, & magna audierat, preces effudit; quæ haud mora, exaudita incolumis assurrexit, & ad Sancti tumulum magna comitante caterva velocissimis incessit gressibus, Deo gratias agens, qui per famulum suum Nicolaum Peregrinum sui misertus est.

Hæc de beatissimi Nicolai Peregrini Confessoris Christi miraculis paucis dumtaxat, idemque breviter delibatis perstrinxi; optimum factum ratus prolixitatem vitare: cum nec omnia, nec per omnia, uti gesta sunt prosequi valuerim, quem tempus deseret, copia nunquam. Ad notitiæ igitur sufficientiam sagaci lectori abunde æstimo dictum, cui ex hic quantus qualisque beatus extiterit Nicolaus evidenter patebit. Itaque portu, quò mihi erat cursus, contacto, tempestivum est anchoram jacere, classemq; stabilire.

Gaudeat igitur, & exultet Trane, quæ in fine seculorum tot meruit videre miracula; gaudeat, inquam, semper, cui beatissima Virgo Maria tantum concessit Patronum; gaudeat, quæ tantarum virtutum irradiata splendore, inter urbes Apuliæ quasi lampas æterna luce splendebit. Committamus ergo nos ejusdem beatissimi Nicolai soffragio, quatenus suę benignitatis precibus poscat nobis salutare remedium, & continua protectione nos a præsentibus, & futuris muniat adversitatibus. Quique à nobis digne celebratur, & colitur, pro nobis existat perpetuus intercessor. Ut sicut ipse unus de angelicæ militiæ numero perenniter jubilat in cœlestibus, ita & nos æterni gaudii concedat esse participes. O beatissime Nicolae

A supplicum vota respice, precesque attende: cunctisque Tranensibus auxiliare propitius; præcipuè Bisantio Tranensi præclaro Archiepiscopo, necnon imperiali Synkello, cum universo sibi Clero commisso; qui tuæ celebritatis desiderantissimus institutor mihi Adelferio suorum famulorum infimo ad tui nominis laudem hæc præcepit scribenda; quatenus te protegente, perpetuo tueatur præceptor, & scriptor.

Obiit autem beatissimus Nicolaus Peregrinus anno Dominicę Incarnationis millesimo nonagesimo quarto, Indictione secunda, mensis Junii secundo die, feria sexta. Regnante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre, & sancto Spiritu vivit, & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Cum non sim tanti, Præsul venerande Bisanti,
Nec dictare bonus, tu tamen addis onus.
Vestris præceptis parens hortamine mentis
Scribere conabor, sit licet ipse labor.
Advenit partoe hac, hoc qui noverat artes
Proclamare, meus, tu miserere, Deus.
B Dextra crucem gestat, Christi laudamine præstat;
Hunc populus videt, cum sua facta videt.
Nam loia cum turbis puerorum circuit urbis,
Quot pomis placat, non tamen ore vocat.
Progreditur lætus, gaudens, ac corde facetus,
Spiritus afflatus cælitus estque datus.
Clamans quoque foro dum porgeret ore canoro.
Junctum languori contigit ecce mori.
Educens luctum vulgus exit undique cunctum;
Illam jure petunt: Ecclesiamque ferunt.
Hic sunt ostensæ virtutes deatque densæ,
Quas plebs miratur, huic stupor atque datur.
Nam cæci cernunt, & claudi quam beaè pergunt.
Quot bona dantur eo, non numerare queo.
Gaudeat ergo Trane, cui fulsit amabile mane.
Quæ meruit donum tam retinere bonum.
Te rogo defendes Nicolae beate Tranenses,
Pontificemque tuum, Alfertumque suum.
Omnia cernenti sit gloria Cunctipotenti,
Qui deitate manet trinus, & unus. Amen.

C 10 HUBALDUS Tranensis Archiepiscopus Paschalis II temporibus vixit, interfuitque consecrationi Gelasii Papæ II. anno 1118. apud Pandulphum Pisanum in vita Gelasii. X.

11 VERTERANDUS Archiepiscopus Tranensis interfuit Panormi coronationi Rogerii Siciliæ Regis an. 1129. apud Rocchum Pyrrhum Chronol. Reg. Sicil. ex m s. Chron. XI.

12 PEREGRINUS Tranensis Archiepiscopus fuit anno 1141. pauloque post diem suum obiit. XII.

13 BISANTIUS Junior, Bisantii senioris alumnus, ab eodem à pueritia enutritus, Ordinibus sacris institutus, ac Ecclesiasticis doctrinis imbutus, post longum temporis intervallum in Tranensi Ecclesia successit circa annum Domini 1142. Is piissimi patris pius filius, & Episcopalis dignitatis egregius hæres vestigiis inhærens in sanctum Nicolaum Peregrinum amorem suum, ac devotionem consecravit, præcipuaque sollicitudine intendit ut Ecclesia jam diu à devoto Tranensi populo ex eleemosynis in honorem ejusdem Sancti excitata, absolveretur: in qua anno 1143. 4. Non. Octob. summa celebritate una cum Abajalardo Brundusino Archiepiscopo, Astunensi, Arianensi, Rapollensi, & Andriensi Episcopis, copioso quoque Abbatum, ac Clericorum numero corpus sanctissimi viri transtulit. Cujus translationis historiam, ac patrata ea quidem occasione miracula, ejus jussu scripsit Amandus Diaconus Tranensis in hunc modum. XIII.

Historia translationis sancti Nicolai Peregrini Confessoris Tranensis.

Puræ voluntatis conceptus, ex quo sancti Spiritus semine procreatur, excrescit, opportuno tempore ad lucem quærit egressum, honesta imitatione nutritur, perficitur, & roboratur. Cum igitur, Bisanti venerabilis Archiepiscope sacræ Tranensis Ecclesiæ, innata benignitate intenderes animum, ut B. Nicolai corpus solemniter, & festivè ad domum in suo nomine constructam transferre: non solum ad hujus tam honesti propositi executionem, divina

gratia, insita bonitas, honestas negotii, sancti viri reverentia te armavit; verum etiam prædecessoris tui beatæ memoriæ Bisantii Archiepiscopi, qui se à pueritia Ordinibus sacris instituit, & doctrinis Ecclesiasticis educavit, sollicitudo, & studio erga eundem virum beatissimum incitavit, ut cordis cogitatum digno effectu perficeres; & (,, operi), quod ipse prius magna devotione incœpit, à te perfecto devotius ultimam manum imponeres.

Sed quoniam prædicti Archiepiscopi prædecessoris tui (pietate jubente) litteris est commendatum, quod in ejusdem viri sanctissimi transitu, multiplex divinæ virtutis judicium patuit: æque litteris quoque mandari decrevit quædam de multis jam dicti Sancti viri virtutibus, & miris actibus, quæ eo temporis nondum fuerant figuris linearum impressa: & qualiter, quanque honorifice ipsius sacri corporis sit celebrata translatio. Quippè pii Patris vestigiis, pius filius, & Episcopalis dignitatis hæres egregius, inniti studuisti. Eodem igitur divinæ charitatis ardore, me Amandum Diaconum, quamvis immeritum tuæ paternitatis famulum, quæ litteris formari quærebant, memoriæ commendare jussisti, onus laboris cum honoris munere temperans. Quare qu a nunquam jussionem tuam in quolibet negotio meo exequi officio pro v ribus recusavi: huic tam præclaro desiderio minimè sum ausus contradicere: licet res sit ardua, & exercitatiori peractanda ingenio; ne si aliquatenus à tam pulchro munere declinarem, vel callida ignorantiæ simulatio videretur, vel ad inobedientiæ simulatione præcipitium laberemur. Vt ergo cujusdam sapientis viri utar eloquio, difficillima tuæ jussionis recusatio sit mihi audacis incœpti excusatio. Verum quoniam libellus iste scilicet tantæ censuræ præsidium confugit, ut cum ab æmulo cum morsibus, auctoritatis clypeo tuearis, vehementer efflagitat, Christi Confessori officiosus, jussioni tuæ pronus, compendii studiosus, multis profuturus: hinc ad virtutum profectum, & appetitum cœlestium, hinc ad vitiorum detestationem, & terrenorum contemptum.

Divina igitur pietas, ubi B. Nicolao Peregrino Confessori, liberum ex hac luce ad cœlos dedit egressum, sacro ejus corpore in angulo Ecclesiæ collocato, signisque mirificis ce tus decorato, visum est dignum fore justitia, humilitati congruum, posteris utile, si viri Dei miracula, quæ jam sacris vivebant apicibus, in Sanctorum numerarentur Catalogo, auctoritatis Apostolicæ mandato subnixa. Hoc inquam, venerab. Archiepiscopo, de quo supra mentio facta est, animo revolvente, eaque propter Clero, populoq; Tranensi collecto, an, quod ipse faciendum fore prævideret, communi favore eatum omnium conferret assensus, voce modesta, veneranda gravitate inquisivit. Vbi quod cunctis placeret, clamatum est, quasi divino firmatus oraculo cum viris egregiis de Clero, & populo, synodale concilium petiit, quod eo tempore Romanæ felicis memoriæ Secundus Vrbanus summæ Romanæ Ecclesiæ Pontifex celebrabat. Cum autem primum coram sacro Conventu D. Papæ fandi data est copia; post salutationis affectum, & osculum, vitam sancti viri, & eius transitum declaratum miraculis, breviter idem Archiepiscopus (ut erat) ore modesto expressit, reputans hoc quoque ad gloriam Dei, & sancti viri præconium, & urbis Tranensis successum pertinere. Quæ res à tanto etiam sacrorum virorum consessu attentè audita est, & fide verba consequenter accepta; & quod Deus in Sanctis suis est glor osus, sit communiter ab omnibus collaudatus. Mox beati viri miracula, sicut chartis nuper erant impressa, sacris Domini Papæ manibus sunt præsentata. Quibus avidè perlectis, communi Fratrum consilio, Romanus Antistes ea (ut erat) lenitate respondit, se, totumque cœtum venerabilem audisse, & credere quicquid de viro sancto, tanto testimonio didicisset, ejusque honestæ petitioni præbere assensum, totumque ipsius, quod peteret, voluntati committere, à nulla parte gestorum fidem subtrahentes. At Reverendo Archiepiscopo instanter postulante sententiam ore sacro editam, sacris Summus Præsul jussit litteris informari, plumbeoque sigillo, ne quis ambiguitati locus esset, insigniri; & ne oblivio sacræ nocere posset historiæ, Apostolicæ litteræ in Armario Tranensis Eccles. sunt repositæ, quarum sententiam omnium exponendam notitiæ hic me jussisti Archiepiscope venerabilis, inserere.

Vrbanus Episcopus servus servorum Dei, Clero, & Ordini, Nobilibus, & Plebi Trani consistentibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum, largiente Domino, nuper cum magno Episcoporum, Abbatumque frequentia, synodale concilium ageremus, venerabilis frater noster Bisantius vestræ civitatis Archiepiscopus, venerabilis viri Nicolai (qui apud vos Peregrinus cognominatur) nonnulla miracula coram universo Concilio scripta, edita recitavit, & eundem Dei hominem auctoritate nostra in Sanctorum Catalogo annumerari instantissimè postulavit. Nos igitur causam ipsam eidem fratri nostro commisimus: de ejus nimirum probitate, ac scientia nihil hæsitantes, ut quod ei [revelante Domino] visum fuerit, maturiori deliberatione instituat, ad laudem, & gloriam illius, qui gratuita misericordia famulos suos mirificè glorificare consuevit.

Prædictus autem Archiepiscopus in suam reversus Ecclesiam, cum missione Apostolica, & benedictione comitante, in B. Nicolai Peregrini honore incœpit Ecclesiam, tanti viri veneratione dignum existimans, ut qui jam in cœlo à Deo sedem receperat, ab hominibus quoque in terra Oratorii mereretur honorem, in quo suppliciter postulantibus mitis adesset. In cujus fundamentis primum lapidem cum benedictione constituit, ut & suam devotionem ostenderet, & populi desideria incitaret. Ex eo autem tempore, quot, quibusque suorum fidelium Deus omnipotens ejusdem Sancti viri meritis pristinæ salutis statum reddiderit, quotque periculis oppressos liberarit, humana lingua enarrare non sufficit. Ego tamen, Pater colende, tuæ jussioni obsequens, in ejusdem Dei viri ope confisus, de innumeris quædam elegi, plurima id genus intacta relinquens.

Quodam itaque tempore, dum servus cujusdam (Petrus nomine) navicula duceretur, piscationis exercitio deditus, eum Dæmon invasit, mentemque priorem expulit, atque hominem toto cedere jussit pectore. Tunc rabiem spuma prodidit, & à dicto vectore possideri, morsus, & concussio dentium patefecit. Domum ducitur coarctatus, qui, quos non potest manibus, morsibusve lædere, verbis lacessit. Ratus tremor videntes occupat; omnes divina ultio ad sui cognitionem reducit, & ad morum correptionem hortatur. Tandem salubri consilio, quem Dæmon possidebat, ut erat manus, colloque innexæ, ante tumulum Christi Confessoris adducitur. Quod ubi hostis callidus, dirusque invasor persensit, velut jam nunc æternis cruciatibus arctaretur damnandus, cum veniti summo conamine videres, & eos, quibus constrictus nexibus nocere nequibat, voce horribili, oris fremitu volebat terrere. Vbi tandem suas insidias venator incassum vidit procedere, neq; prospicit aditum evadendi, prædicit, se hominis Dei meritis à domo sua urgendum, & infra noctis vigilias, vas, quod invaserat, relicturum. Locum, in quo erat ille, quem Dæmon infestabat, frequentia civium utriusque sexus celebrem fecerat: orationes ad Dominum fundi communi voto, gemitus adstantium edocebat: omnes una voce virum Dei flagitabant: cum subito circa Galli cantum, vir Dei orantibus affuit, immundum spiritum ejecit, & Dei creaturam ab invasore liberam fuisse, sanguinis vomitu patefecit. O quanta tunc fuit hominum exultatio, quanta, & quot Dei sunt celebrata præconia, qui sic Sanctum suum glorificare voluit, sic in illius gloria collaudari! Tunc vir ille, quem Sanctus Dei liberaverat, à servitutis quoque jure solutus, longo tempore sub S. Nicolai servitio se devovit. Postea verò sacræ Religionis habitum sumpsit, cumque religiosam agere vitam, in S. Benedicti monasterio (quod Salerni est) plerique nostratum videre.

Plerique quoque carceribus mancipati, hujus beati viri opem in suis miseriis invenerunt. Quidam enim cum arctius præter carcerem ferreis compedibus urgerentur, hujus hominis Dei auxilio suppliciter postulato, seris emotis, ferro pedum (virtute Divina) soluto, eum datorem libertatis propitium, & ducem itineris invenerunt. Quoties quoque eius oratorium petentibus depulsis morborum varietatibus integritas sit restituta, plurimæ ceræarum species imaginum, formæque argenteæ indicant, quæ votorum pignora in templi viri Dei fastigiis ad honorem Dei, & gloriam sunt suspensa. Sæpe ubi sacrum limen tetigere, quorum ventrem, vel brachia, orbes ferrei pœnitentiæ nomine ambierunt, ad divinæ virtutis testimonium, crepante ferro, corporis, animæque salutem adepti sunt.

Quanta navibus laborantibus facilè impendant beneficia, nemo dignè sufficit explicare. Nam cum quædam navis sanctum Domini Sepulchrum petentibus onerata,

alta

alta pelagi jam teneret, hyems horrida æquora movit: puppes socias usq; ad Cautes Dalmatici littoris vexatas ejecit: præter navium naufragia, magna pars naufragorum interiit. At navis illa, quæ à Leonis signo Navis Leonis dicebatur, cum pro libitu tempestatis, fortunæ commissa duceretur, scopulo cuidam in medio maris est imposita; hinc inde procellis impugnatur: jam jam invaditur, periculum mortis fluctus insurgens minatur; rectores enim, & nautas artis ratio, & vires reliquerant; salus jam penè erat exhausta; cum omnes nautæ, atque Peregrini opem Christi militis Nicolai Peregrini efflagitant. Tunc Peregrinus Nicolaus subvenit Peregrinis, se petentibus singulare auxilium benignus largitur, adest in extremis agentibus. Res mira! sub ea specie, qua per Vrbem incedebat, expeditus in gubernaculo adstare visus est, navemà scopulo, & à periculo liberavit, ad portum quendam per mediam hyemem, & densas noctis tenebras procellis invitis advexit. Hoc multis narrantibus fidem meruit; & ne quis maligno animo Deo deroget, qui per Sanctos suos usque ad consummationem sæculi operatur, ad patratæ rei memoriam Navis ærea cum omnibus suis paratibus adhuc in eadem pendet Ecclesia, Confessorque Christi Nicolaus in ejusdem Navis gubernaculo (sicut apparuit) extat: quod quidem navis rector, ut vovit, reddidit.

Quod autem nunc narro miraculum, oculata fide comperi. Cum navis quædam, palmiferis onerata, rediret à Syria, in qua etiam cum cæteris ego extiterem, ventus à cardine Australi primo lenis aura movit, paulo post vehemens irruit, cœlum tenebris clausit, vires pelagi suscitavit: navis cursu rapido pellitur, utriusque veli sinu tumente insolita celeritate rapitur. Cum furor venti repente proræ tumida vela in partem oppositam sinu converso supinat, atque circa malum implicuit: nam in modum crucis illa puppis mali utriusque brachia deducebat. Spem salutis, & rationis usum timor urgens abstulerat. Navis magis, magisque interitum minabatur, vis maris, flaminisque crescebat. Tunc metus instans vocis clauserat iter, & colore plumbeo imminens mors ora cujusque infecerat. Nova vota timori sunt inventa novo. Nam votum erat nautis, malum crepare per medium, quatenus leviore incommodo à majori eriperentur periculo. Cum subito nautarum quidam à puppe Nicolai Peregrini opem voce maxima invocat dicens: Sancte Nicolae, cujus hodie festum agitur, adjuva pereuntes; eo enim die ipsius viri Dei natalitia celebantur. Ad hanc vocem omnium Peregrinorum ora laxata sunt, dicentium: Sancte Nicolae Peregrine adjuva Peregrinos. Statim vis venti retorta est, velumque ad status rectitudinem (cunctis stupentibus) est relatum, eoque die cunctis constitit interventu viri Dei ab imminenti periculo fuisse liberatas, cujus etiam ope Tarenti litus eodem die contigimus.

Cum autem jam tempus accederet, in quo B. viri reliquias ad domum propriam Divina pietas vellet transferri, idem B. Nicolaus quibusdam religiosis personis per somnia persuasit, quatenus nunciarent, se velle suas reliquias loco sibi parato reponi, nec oportere differre ulterius. Vestræ igitur electionis tempori, Præsul venerabilis, est servatum, quod præteritis temporibus aliis non est concessum.

*Hoc enim prius vehementer optabas, hoc sat agebas explere, ad hoc exequendum te dignissimum reddidit longus votorum affectus: quid enim Deo gratius, quid celesti premio dignius? quid in hac vita honestius? quam Christi militibus deservire, eos digno cultu excolere, atque debitam illis reverentiam exhibere? Cum itaque tempus visum est opportunum, quo & motus Apuliæ fuisset sedatus, & si qua divina gratia vellet ad suam gratiam, & gloriam, & honorem sui militis exhibere miracula, multitudo undique collecta eorum fieret testis: tuæ prudentiæ placuit, & vicinos, & longinquos Episcopos invitare, ut sacer Episcoporum cœtus sacro corpori ad proprium Oratorium ferendo famulatum impenderet, illudque honorificè collocaret. Abajalardus igitur Brundosinæ Ecclesiæ Archiepiscopus, tam generis, quam morum claritate illustris, vir magnæ scientiæ, cui Tranensis affuit, Afluniensis * Ostuniensis. Episcopus, Arianensis Ecclesiæ Præsul, Rapollensis Episcopus, Andriensis Episcopus cum aliis Episcopis, & denso Abbatum, & Monachorum collegio convenere. Præterea tota ferè Apulia est excitata.*

In hoc etiam magna Omnipotentis virtus apparuit: nam catervatim quæque Apuliæ urbs, vicus, vel municipium suos populos ad Sancti Viri mittebat honorem. Tantus enim fuit concursus hominum, quod eos spatium urbis vix caperet. Quis tunc ferreus, nulla etiam sancti hominis adhuc signa expertus, ex sola tantæ multitudinis devotione, hunc virtutibus perfectum non judicaret? hunc Deo per omnia placuisse non intelligeret? hunc prose non exoraret? scilicet hunc verè Sanctum non prædicaret, qui ad suæ translationis honorem, tot urbium domos, tot villas, & castra exhauriret. Vnum omnium votum, unus erat affectus, præstolantium signa cœlitùs exhiberi: nam diversorum morborum varietatibus læsos, cum quanta frequentia convenisse cernebant. Quis verbis sufficeret explicare, quanta exultatio, quanta spes infirmorum? ut jam esset indicium, sanitate proxima, eos ad sospitatis statum esse divina ope redituros. Noctis igitur capto silentio, cui dies Dominicus succedebat, cum prima quies animalium artus implicando foveret: locum illum, ubi corpus sanctissimum quiescebat, paucis religiosis Sacerdotibus comitatus, Archiepiscope venerande, ingrederis: ad sacrum tumulum non sine magno timore accedis; modestè aperis. Cum subito thesaurum sacri corporis glorioso nitore micantem inspicis, odoris suavissimi novitatem intrasti: ossa ipsius (sicut erant) roseo colore attentius intuitus fueris. Illud corporeum, in quod ejus caro sanctissima transiit, nec enim ipsum terram, vel pulverem audeo appellare, novitatis species oculos mirantium tenet infixos. Tunc timor, & reverentia, ne sacras contingas reliquias, te retardant, quibusdam tuorum comitum hoc officium sub obedientiæ jure committis. Quare præcepto coacti faciunt, quod, dum faciunt, expavescunt. Thesaurum itaque illum in arca cypressina, quæ ad hoc erat parata, cum summa reverentia reponunt: sigillo consignant: custodibus Ecclesiæ nocte illa servandum committunt. Vix dum sui terras luce illustraverat, Ecclesiæ ambitum, & atria populosa multitudo replevit. Christi Sacerdotes conveniunt, hymnos concinunt, laudes consonant, ora omnium ad Christi præconia resolvuntur, oneri sancto Episcopi subeunt, qui postea referebant, nunquam se in re ejusdem mensuræ tantum pondus fuisse expertos: morum enim gravitas, & constantia est ossa collecta. Dum autem sancti Viri reliquiæ (ferentibus Episcopis) ad propriam domum portantur: cum nulla ubique nubes serenitatem aeris impediret, repentè duæ columnæ nubium ab illius Ecclesiæ culmine ad cœlum erectæ adstare visæ sunt, tota ea multitudine, quæ erat extra Ecclesiam, intuente. Milites etiam templi Domini, qui paulo remotius ab urbe distabant, hoc cernentes, dixerunt: illud stupendum miraculum sacri corporis translationem indicare. Erant enim luce quadam perfusæ, recto ductu æthera contingentes, per quas (ut opinor) cœlestium civium ad sui concivis honorem erat descensus. Collocato igitur hominis Dei corpore, columnæ illæ nubeæ visus aciem reliquerunt. De illo autem, quod in tumulo viri Dei per ossa sacra remanserat, quidam Episcopi secum tulerunt, & per ejus haustum variis infirmitatibus subvenerunt. Quot autem, & quanta virtutum signa ostensa sint, & fiant quotidie, me fateor ad ea scribendum deficere. Quæ tamen litteris commendabo, verissima ratione cognovi. Hæc enim, quæ præsens servat oratio, ab ore Domini Ruffonis Sacerdotis venerabilis avido pectore hausi, qui est ejusdem sacri corporis Custos, & nostræ Eccl. Primicerius, ideoque multa de sancto Viro perspicaciùs est expertus; quædam magno studio quæsita inveni.

Quidam Corvitanus videndi officio sic privatus, ut ei non continua rerum differentias premeret, inter populi frequentiam ante aram Christi Confessoris est ductus, & cuidam columnarum innixus, ne aliquo impetu populi (dimoveretur) cum lachrymis opem Viri Dei rogabat, sperabat; cum improvisum viri Dei sensit auxilium, nube remota, visum promeruit. Mirabile dictu, quod erat mirabilius factu. Inspecta luce, per se ad altare accedit, Sacerdotib. se præsentat, gratias Deo agit innumeras. B. Nicolaum Peregrinum magna devotione collaudat, ad celebres laudes ora populi laxat, in ore omnium nil resonat, nisi Dei, & B. Nicolai præconium.

Haud dissimiliter Salpitanum quendam longo tempore lucis ademptæ incommodo infelicem divina pietas respexit; nam cum ad B. Viri Ecclesiam cum cæteris convenisset, subita visitatione cœlitus illustratur, videt, & sine duce ambulat, quem ductor secum ad tam sancta traxit spectacula.

Gallorum quidam dives, & nobilis, dum Syriam peteret, casu lumen oculorum prorsus amisit, ut nec rerum colores, & lucis, & tenebrarum vices aliquatenus valeret discernere; qui reversus famam beati Viri audivit, turbæ se inseruit, famulorum ductu ad Ecclesiam venit, lampades duas utraq; manu coram sacro Altari prætendit: prece continua manantibus lacrymis B. supplicat Nicolao, corde, ore clamat ad Deum. Cum tandem vultus hominum, jam diù desuetos, divina clementia conspicis, grates Deo debitas reddit, beatum Virum laudib. extollit ad cœlum. Postremò conversus ad turbam mirantium, & Deum in tantu virtute laudantium, cordis votum manifestat sermone dicens: Deo, & B. Nicolao devotè promitto, mox ubi rediero, me fundaturum Eccl. in honorem B. Nicolai Peregrini, eamque tot prædiis, & redditibus dotaturum, quæ ad trium Clericorum usum sufficiant. Quis tunc præ gaudio lacrymis non manaret? quis Deo non benediceret? quis divinæ virtutis potentiam satis admirari valeret? in cujus ore nomen S. Nicolai non resonaret? virtus rebus exhibita spem præbet miseris, invalidis, tristibus optatam potiendi salutem. Puer igitur quidam Esculanus, cum diru paralysis valetudine teneretur, ad domum viri Dei ductus, ad incolumitatis statum redit, itemq; quidam vir Pontentianus, qui simili laborabat periculo, simili ope viri Dei evasit.

Puella quædam Trani degebat, quæ sic erat movendi officio à pectore deorsum destituta, ut membrorum majori parte præmortua, solo usu capitis & brachiorum vivere videretur. Quæ simul ac juxta sacram viri Dei aram, sub cujusdam globi specie propinquorum manibus est deposita, interventu B. Viri Divina virtus eam respexit; multis videntibus, surrexit, stetit, & ambulavit. Quod miraculum, ubi per populum est vulgatum, concursus omnium replet Eccles.

Res mira! vident in ea membra vivere, quæ prius mortua fuisse didicerant, perspiciuntq; nervis ad usum movendi laxatis, ambulantem, quam solum corpore nodoso, & penè lapideo pressisse cognoverant. Quis igitur dignè possit exprimere quantu laudum frequentia Ecclesiæ ambitum opplevere, quot vocibus æthera pulsavere? Merito enim in Sanctorum beneficiis Deus est extollendus, qui facit mirabilia magna solus.

Haud secus quædam Rubensis Puella, membrorum motu ab humeris deorsum privata, haud dissimilem B. Nicolai opem promeruit. Similis eventus de simili periculo, in quodam Vigiliensi puero viri Dei ope multis innotuit.

Puppis quædam à Syria rediens, fere jam vota tenebat, Leucada visam, & cognitam jam transibat: cum Circeæ procellæ subito motu maris, & aeris, terræ prospectum auferunt; navis vi venti ducitur, arte eam rectoris destituit; bis duobus diebus, & noctibus amisso gubernaculo ventis quassatur, & fluctibus; omnes opem flagitant Nicolai; ejus auxiliare, solitumq; præsidium corde petunt, & voce. Cum vir Dei orantibus assuit; eam formam, & habitum, qua per nostram urbem solebat incedere, assumpsit; Rectori, & palmigeris ostensus, navem munit, inordinata ordinat. Mox paulatim navis illa minas pelagi, quæ prius vincebatur, exsuperat. Cum Rector à Peregrinis requirit, an illum adolescentem sic Græcè vestitum unquam aliàs fuissent intuiti. Qui se nunquam, nisi modò eum vidisse, ipsius etiam ope, se à periculo eripi credere. Mox nec veli, nec remigii arte, sed sola viri Dei ope Trinacriam sunt advecti, portum Syracusanum tenentes. Hoc ultimum, hoc insigne miraculum ab ejusdem Rectoris ore audivi.

Sed quoniam libellus iste jam pertingit ad metam, finem votis, & precibus omnes communiter exoremus.

O B. Nicolae Peregrine, cujus opem infirma, & laborantia corpora sentiunt, medere animabus, morbos vitiorum tuo interventu repelle, motus carnalis concupiscentiæ seda, statum mentis robora, fer opem miseris, adsis invocantibus, nautas rege, peregrinos Peregrine guberna, urbem Tranum tuere, Archiepiscopum Bisantium prorsus tuo cultui devotum ab omni nocivo incursu defende, Clerum, & Tranensem populum protege, neque humillimum tuum famulum in tua ope confisum custodi, omnesque, quos tuo festo per annum bis lætos efficis, ad æterna gaudia, & festa continua exemplo, & imitatione levato: donante mediatore Domino Jesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu sancto vivit, & regnat per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Sancti autem, & beatissimi Nicolai Peregrini translatio celebrata est, ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi anno millesimo centesimo quadragesimo tertio, sextæ Indictionis, quarto nonas Octobris, totius Catholicæ Ecclesiæ jura tenente Innocentio Secundo Apostolicæ Ecclesiæ Antistite. Rogerio vero magnifico Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, sedis potentiam pacificè obtinente, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

14 AMANTIUS, vel AMANDUS, fortè ille, (1) qui translationis S. Nicolai Peregrini scripsit historiam, in Tranensi throno constituitur, cujus nulla alia habetur memoria, nisi illa in actis Concilii Lateranensis sub Alexandro III. celebrati anno 1179. cui idem subscripsit Amantius. XIV.

15 SANMARUS Tranensis Archiepiscopus anno 1194. cum Nicolao Archiepiscopo Salernitano, & Ostunensi Episc. aliisque Regni Siciliæ summis viris una cum Villelmo puero Rege ab Henrico VI. Imp. captus in Germania carceribus est mancipatus, è quibus solutus anno 1187. subscriptus reperitur in quibusdam concessionibus ejusdem Henrici VI. Imperatoris. XV.

16 G. Casinensis Ord. Abbas Tranensis Ecclesiæ à Capitulo Archiepiscopus electus anno 1205. pro qua electione examinanda scribit Innocentius III. Bituntino Episcopo, ac Martiano Subdiacono anno sui Pontificatus 5. Dat. Later. 8. Kalend. Junii in regest. Vatic. ep. 69. an confirmatus in ea dignitate fuerit, me latet. XVI.

17 BARTHOLOMÆUS Innocentii III. familiaris, eo mandante, Tranensis Ecclesiæ Archiepiscopus consecratur circa annum Domini 1206. de quo in vita ejusdem Pontificis m. s. Vat. Biblioth. mentio habetur, ad quem etiam idem scribit Innocentius Nonis Julii anno 8. epist. 116. fol. 36. XVII

18 * Fr. JACOBUS Ord. Prædicatorum sacræ Theologiæ insignis lector in Conventu Urbevetano assumptus est ad Ecclesiam Tranensem circa ann. 1257. ut Dominicani scriptores scribunt, de quo in Regest. Vaticanis nullam offendimus mentionem. XVIII

** Ex Ann. tom. 9. a Sec. 1259. ut vult Fontana in Theatro Domin.*

19 NICOLAUM ex Apost. Capellano, ac Remensi Canonico Clemens IV. ad Tranensem sedem sublimavit, suisque manibus sacravit anno 1268. ut in ep. 38. fol. 148. ann. 3. regest. Vatic. Dat. Viterbii 6. Kalend. Junii. Hunc Carolus 1. Rex Neapolitanus Legatum misit ad Pannoniæ Regem ad matrimonium contrahendum inter Carolum II. filium, & Mariam ejusdem Regis filiam ann. 1275. XIX.

20 OTHOBONUS Antiochenus Patriarcha, factus est hujus Sedis administrator à Nicolao III. anno 1280. Kalend. Aprilis, cum electionem prius vitio factam cujusdam Thomasii de Fossa Præpositi Ecclesiæ S. Antonii Aquilanæ diœc. declarasset. Epist. est nu. 34 fol. 28. anni tertii in reg. Vat. XX.

21 PHILIPPUS Abbas sæcularis S. Hieronymi Verulanæ diœc. Tranensi Ecclesiæ præficitur à Nicolao IV. an. 1288. Non. Novemb. ex eodem reg. ep. 342. fol. 19. ann. 1. fuit Caroli II. Regis Neapol. à consiliis, cui ab eodem datum est Monasterium sancti Nicolai de Troja Ord. Militum Calatravensium in commendam anno 1295. & possessio domus Ursatæ, quam à Bonifacio VIII. acceperat eodem anno, pauloque post excessit è vivis. XXI.

22 Fr. JOANNES Ord. Minorum Archiepiscopus Jadrensis ad hanc sedem translatus est defuncto Philippo an. 1297. 15. Kalend. Junii, jubente Bonifacio VIII. ex litteris ejusdem datis Urbeveteri an. 3. reg. Vat. ep. 119. fol. 246. Excessit ann. 1298. XXII.

23 ODDO, vel ODONUS Romanus nobili XXIII

familia

(1) Non fuit iste Amantius, qui mox relatam Translationis S. Nicolai scripsit historiam, ut suspicatur Ughellus, sed qui eidem Concilio Lateranensi interfuit cum titulo Episcopi Vigiliensis, eo nomine secundus. Hic enim in prologo ad Translationem Ss. Sergii, Mauri, & Pantaleonis, XVII. Julii illustrandam, testatur se scribere, *fratres*, inquit, *hortantibus*, *apud nobilissimam urbem Tranensem*, nos *scripsisse B. Nicolai Peregrini*, *Confessoris Christi translationem meminimus*. Papebrochius in Actis Ss. Junii. t. 1. p. 236.

familia Arceonea natus, Juris utriusque consultissimus, ac præcipua morum integritate vir clarissimus in demortui Joannis loco, ex Archipresbytero Tyensis Ecclesiæ, Archiepiscopus renunciatus est à Bonifacio VIII. anno 1298. Id. Novemb. ex Reg. Vat. epist. 390. fol. 223. an. 5. memoratur in regest. Neapol. ad annum usque 1314. extrema clausit Joanne XXII. Pontifice sedente. De Arceonea familia veteri ac illustri apud Romanos legendus bo. me. eruditus. ac primarius in Urbe causarum patronus Theodotus Amydenus in lib. de familiis nobilibus Urbis, de qua etiam nos agimus in nostro de prisca Christiana nobilitate.

XXIV 24 BARTHOLOMÆUS successor Odonis an. 1317. die 17. Septemb. solitum subsidium sacro Collegio adpromisit in lib. Oblig. Translatus ad Sipontinam Ecclesiam ab Joanne XXII. Idib. Januar. ann. 1327. a ex reg. Vatic. Post hunc Tranensis Ecclesia commendata est O... PATRIARCHÆ Antiochiæ.

a 1318.

XXV

XXVI 25 BARTHOLOMÆUS Brancaccius b Neapolitanus priscæ nobilitatis vir clarissimus, ac Jurisconsultus longè illustris ad Archiepiscopalem thronum Eccl. Tranensis admotus est, translato Bartholomæo ad Sipontinam Ecclesiam ann. 1328. Hujus meminit Benedictus XII. in ep. ad Regem Robertum, cujus fuerat Orator ad obedientiam præstandam ipsius Regis nomine, una cum Bertrando Montis Cavosi, & Carolo Clarimontis Comitibus ann. 1335. cujus industria usus est in Regni negotiis Robertus Rex, Regnique Vice-Cancellarium constituit, eoque in munere diem suum obiit Neapoli anno 1341. die 14. Novemb. sepultus in Ecclesia sancti Dominici, ubi adhuc spectatur tumulus cum hoc epitaphio.

b Or. en Torre in Bibl. ... p. ... Mandos.

Hic jacet Reverendus in Christo Pater, & Dominus Dominus Bartholomæus Brancaccius Archiepiscopus Tranensis, & Regni Siciliæ Vicecancellarius, juris civilis Professor, qui obiit anno Domini MCCCXLI. die xiv. Novembr. x. Indict.

XXVII. 26 ANDREAS civis, & Canonicus Verulanus, Nonis Martii ann. 1342. à Benedicto XII creatus est Tranensis Archiepiscopus: brevis Presul fuit, defunctusque est Avenione, cujus extat electio in ep. 51. ann. 8. Benedicti in reg. Vat.

XXVIII. 27 GUILLELMUS (" natione Gallus) SS. Sergii, & Bacchi Andegavensis diœc. Abbas Ord. S. Benedicti post Andream evasit Tranensis Archipræsul, Clemente VI. concedente 2. Non. Aprilis anno 1343. post undecimum mensem à sua electione ad Brundusinam Ecclesiam translatus est, ut idem Vat. regest. notat ep. 99. an. 1. & epist. 59. an. 2. Clementis.

Porrò Abbatia SS. Sergii & Bacchi super Meduanam fluvium fundatur à Neomenio Britanniæ Principe. Chopinus tamen ait hanc agnoscere Clodoveum Galliæ Regem suum conditorem lib. 3. Politiæ tit. 4. num. 8. De Guillelmo autem vide infra in Archiepiscopis Brundusinis, de quo etiam supra egimus in Episc. Casinensibus tom. 1. fuit enim ex Brundusina Ecclesia ad Casinensem, & ex illa ad Tarbensem in Gallia sedem translatus, ubi extrema clausit.

XXIX 28 PHILIPPUM Episcopum Lavellinum ad hanc Tranensem Ecclesiam transtulit idem Clemens VI. anno 1343. c 7. Kalend. Apr. Obiit verò sub eodem Pontifice anno 1348. de quo in regest. Vatic. ep. 59. ann. 2.

c 1344. 5. Non. Mai.

XXX 29 Fr. MAGNESIUS (Ordo d & patria ignoratur) olim Episcopus Massæ Lubrensis evasit Tranen. Archipræsul Non. Novemb. an. 1348. cui subrogatus fuit in Lubensi Sacerdotio Fr. Paulus Zuccharus Florentinus Ord. Prædicat. Magnesius autem laudabiliter sedit in hac sede annis 4. mortuusque est anno 1352. & in sua Ecclesia sepultus, cujus meminit Vatic reg. ep. 176. fol. 78. an. 7. Clemen. & an. 11. epist. 31. fol. 37.

d Ordinis Prædicatorum.

XXXI 30 Fr. JACOBUS Turæ Scottini e Turæ del Campanaro, & Catharinæ filius, Seneusis, Ord. Prædicatorum, vir conspicua sanctimonia clarus, defuncto Magnesiu Archiepiscopus Tranensis renunciatus est à Clemente VI. Pontifice Non. Novembr. 1352. ita in reg. Vatic. ann. 11. Pontificatus ejusdem ep. 31. fol. 39. legimus. Quanto tempore in ea dignitate vixerit, vel quo anno ad Lunensem fuerit translatus me latet; tamen cum in Actia Consist. Clementis VII. Antipapæ, cujusdam Matthæi electi Tranensis anno 1379. notam inciderim, videtur mihi ante illum annum, vel hoc ipso anno Jacobus ad Lunensem Ecclesiam translatus, cujus meminit vetus liber emortualia Ecclesiæ sancti Dominici Senensis in hæc verba: *Domina Katarina uxor olim Toræ Campanæ, & mater Domini Fr. Jacobi Turæ Campanæ Episcopi Lunensis obiit primo Junii 1383. & sepulta fuit in sepulchro eorum juxta murum commantis ex parte horti magni.* Hunc Jacobum illum eundem puto quem in nostra Lunensium Præsulum serie n. 45 Piccolomineum scripsimus, decepti à quodam moderno scriptore. Migrasse vero Jacobum in Episcopatu Lunensi ante annum 1386 docet Francisci successoris electio, quæ incidit eo anno.

e De eo Ugurgerius in Pompis Senen. Fontana in Dom. Prov. p. 348. & in Theat. Dom. p. 100. Mandos.

In eodem emortuali lib fol. 7 S. Dominici hæc de Jacobo leguntur. *R. Pater Fr. Jacobus Campanæ, qui suæ adolescentiæ annos consumpsit in ordine laudabiliter, multis ornatus promotionibus, & competenti litteratura insignis; Inventus factus per Papam Archiepiscopus Tranensis, quem multo tempore laudabiliter gubernavit, intendens sanctis operibus, ut decet Episcopum juxta doctrinam Apostolicam, schismate verò Ecclesiæ jam incœpto factus est Episcopus Lunensis; in utraque vero Ecclesia cunctis fuit mirabiliter gratiosus; in secunda vero Ecclesia paucis annis consumptis beato fine quievit.*

Hunc beati titulo insignivere ob ejus pias, præclarasque virtutes Prædicatorii Ord. Annalistæ, asseruntque, non tamen sine errore, hunc Jacobum Turam, nepotem fuisse alterius Fr. Jacobi Campanæ ejusdem instituti alumni, & Tranensis Archiepiscopi, ex cujus translatione ad Lunēsem Ecclesiam,

illum

illum ad Cathedram Tranensem evectum: cum satis constet in regest. Vatic. Fr. Jacobum Turam Tranensem evasisse ad sedem defuncto Fr. Magnesio an. 1352. nullaque mentio in iis habeatur de alio Fr. Jacobo Campana; idem certè, & unus fuit Jacobus Tura, & Jacobus Campana, in duos perpudiosè dissectus. Jacobus verò noster Tranensis Archiepiscopus, & Episcopus Lunensis fratrem habuit Angelum, cui cognomen adhæsit ab avo Scottino, unde posteri ejus de Scottinis cognomen indiderunt, ut me monuit Belisarius Bolgarinus Senensis vir nobilis, & antiquarum rerum peritissimus.

XX XII. 31 ANTONIUS de Lamberto *a* Neapolitanus Juris Civilis insignis Doctor ab Urbano VI. post Fratrem Jacobum Turam Tranensi infula decoratur, eximiè satis in tanta rerum perturbatione, decessitque in patria anno 1383. sepultus in Ecclesia S. Dominici, ubi adhuc ad tumulum extat epitaphium.

a Hujus meminit Toppius in Bibl. Neap. p. 18. & antiquar. defunctum asserit ex ejus Epitaphio, quod corruptum, ut credo, profert.

Hic jacet Rever. in Christo Pater, & D.D. Antonius de Lamberto de Neap. Juris Civilis Professor. & Apost. Sedis gratia Archiepiscopus Tranensis, qui obiit an. D. MCCCLXXXIII. die xxiv. mensis Januar. vi. Ind.

32 MATTHÆUS *b* successor datus est Jacobo à Clemente VII. Antipapa anno 1379. quo die ultima Januarii solitum sacro Senatui subsidium solvit, ut in lib. oblig. actisque Consist. ejusdem Clementis scriptum invenimus.

b Hi duo omittuntur ut intrusi.

33 JOANNES, fortè Joannes Baptista Aquilanus, in hac Tranensi Ecclesia intrusus à Clemente VII. post Matthæum, cujus mentio tantum repetitur in libr. oblig.

XX XIII. 34 HENRICUS Tranensis Archiepiscopus fuit ab Urb. VI. post Antonium ad eam dignitatem vocatus, ante ann. 1390 defunctus ex iisdem oblig. lib.

XXX IV 35 RICCARDUS de Sylvestris Tranensis civis sub Urbano VI. sanctæ Sedis Apostolicæ Capellanus, ac sacri Palatii causarum Auditor, vir legali scientia clarus à Bonifacio IX. Tranensis Archiepiscopus delectus est anno 1390. die 24. Decemb. ex lib. Provis. Prælat.

XX XV. 36 JACOBUS successit Riccardo anno 1393. ex eodem Oblig. lib. in quo notatur die 7. Novemb. solitum solvisse subsidium.

XX XVI. 37 CUBELLUS Archiepiscopus Tranensis mortem obiit anno 1418. Martino V. sedente, ex Actis Consist.

XXX VII. 38 FRANCISCUS Carosius nobilis Capuanus Episcopus Melphiensis ad Tranensem Archiepiscopalem sedem translatus est à Martino V. an. 1418. 19. Kalend. Febr. cujus eximiam animi pietatem, egregiaque facinora breviter delibavimus in primo nostro tomo in Catalogo Episcoporum Melphiensium, ubi & epitaphium ad ejus tumulum in Cathedrali Tranensi exaratum, cum ille obiisset ann. 1417. die 17. Aprilis. (" *Eo præsule Tranensi unita* " *est Salpensis Ecclesia, & utramque rexit Carosius.*)

XXX VIII. 39 JACOBUS de Banchis Neapolitanus post Franciscum hanc suscepit Ecclesiam à Martino V. ann. 1427. die *c* 23. Julii. Sedit annis duodecim. (" *Obiit* 1438.)

c 16. Kal. Julii.

XXX IX. 40 LATINUS Ursinus *d*, Domicellus Romanus, paulo ante Archiepiscopus Compsanus, ad Tranensem Ecclesiam translatus est die 21. Novemb. 1439. *f* Hanc cum ille egregia animi virtute sustineret Ecclesiam, à Nicolao V. renunciatus est Presb. Cardinalis anno 1449. exactoque anno ad Urbinatensem Ecclesiam translatus, è qua ad Barensem Archiepiscopatum ascendit. Princeps sanguine, & virtutum magnitudine inter veteres illius ævi Romanæ Ecclesiæ Purpuratos clarissimus, de quo vide supra in Archiepiscopis Barensib.

d De quo Ciaconius. Oldoini t. 2. col. 970. *f* 1438.

41 JOANNES Ursinus, Abbas Farfensis, Tranensis Archiepiscop. declaratus est 10. Kalend. Januarii anno 1450. hanc Ecclesiam rexit decem & novem omnino annos, antequam ex hac vita discederet, palliom, & pluviale aureum magni valoris Vatic. Basilicæ dono dedit. XL.

42 COSMAS de Melioratis *g* Ursinus Innocentii VII. Pontificis Maximi gentilis, ex matre Romana Ursina, & ideo Ursinus nominatus; ab ea enim cognomen accepit, Monachus & Abbas Farfensis Archiepiscopus Tranensis factus à Sixto IV. anno 1479. Kal. April. Mox Presb. Card. SS. Nerei, & Achillei creatus anno 1480. apud Brachianum Virginii Ursini oppidum, mortuus est die Mercurii 21. Kal. Decemb. 1481. sepultus in Mausoleo marmoreo in monasterio Farfensi. XLI

g De eo idem Ciaconius to. 3. col. 38.

43 JOANNES Attaldus Neapolitanus summus Pilosophus præficitur Ecclesiæ Tranensi die 17. Decemb. 1481. Excessit anno 1493. Nolæ, ibique opertus tumulo, cujus cum laude meminit Ambrosius Leo lib 3. de Nola. XLII

44 JOANNES Castellar *h* Hispanus nobilissima familia natus, Canonicus Hispalensis, Neapolitanus, Burgensis, ex Perusii Præfecto Tranensis evasit Archiepiscopus anno 1493. die 23. Augusti, deinde anno 1503. ab Alexandro VI. Presb. Card. ad titulum S. Mariæ Transtyberim renunciatus est, Pii III. ac Julii II. electioni suffragium tulit; Valentiæ ex calculo obiit anno 1505. die prim. Januarii cum jam Tranensem cum Montis Regalis opimo Sacerdotio in Sicilia commutasset, corpus ibidem in Capitulo Fratrum S. Augustini in sepulchro Patrum suorum ex ejus voluntate humatum fuit. XLIII

h De hac pariter Ciaconius tom. 3. col. 200.

45 FRANCISCUS Floris Valentinus, Hispanus Alexandri VI. Generalis Thesaorarius ab eodem Tranensem Ecclesiam suscepit regendam anno 1503. die 14. Augusti. Sequenti anno *k* ex electo Elvensi S.R.E. Diac. Card. S. Mariæ Novæ renunciatus est, tum & Patriarcha Constantinopolitanus. Thesaurarius erat, cum ab Alexandro aliis multis associatus ad condolendum de morte Caroli VIII. ad Ludovicum II Gallorum Regem, & ad alia deputatur an. 1497. qui fortissimi animi fuit in tot calamitatibus, quæ illi obvenerunt, præter exilium à patria, è quibus tamen omnibus emersit. Romæ mortuus est die 2. Julii anno 1505. & in Basilica S. Petri sepultus. XLIV

i Die 9. Augusti. *k* Diu ante jam fuerat Diaconus Card. renunciatus ab Alexandro VI.

46 * CÆSAR Lambertinus Archiepiscopus Tranensis translatus est ad Insulanam Ecclesiam die 23. Febr 1509 ut tradit Ferdinandus Dux Guardiæ in descriptione Materæ familiæ. XLV.

* Ex Arc. tom 9.

47 HIEREMIAS Archiepiscopus Tranensis reperitur inter Patres Concilii Lateranensis sub Julio II. celebrati anno 1512. XLVI

48 JOANNES DOMINICUS de Copis, *l* Romanus, è Monte-Falcone oriundus, vir summa eruditione, ac præclaris virtutibus illustris, Tranensis Archiepiscop. creatus est à Leone X. Pontifice, à quo anno 1517. inter Cardinales cooptatus ad titulum S. Joannis ante portam Latinam. Quatuor & triginta annos absens hanc rexit Ecclesiam, quam libens jam sacri Senatus Decanus dimisit anno 1551. Romæ è vita migravit Episcopus Card. Ostiensis anno 1553. 4. Idus ... sepultus ad S. Augustinum. De quo cum fuissent Andriensis, Montis-Pelusii, Cameriensis, Maceratensis, & Recanatensis Episcopus, alibi loquuti sumus. XL VII.

l De eo Angelus in hist. Parmensi. p. 520. Mandosi. & fuse Ciaconius Oldoini tom. 3.

BAR-

XL VIII. 49 **BARTHOLOMÆUS** Serristorus, Averardi filius, nobilis Patritius, ac Canonicus Florentinus, virtute, politicisque negotiis domi forisque clarus, dignus repertus est qui Cardinali de Cupis successor esset, ad hanc digoitatem vocatus à Julio III. Pontifice ao. 1555. die a 15. Julii ex præsentatione Philippi Hispaniarum Regis. Cum pietatis haud vulgari laude quatuor omnino annos illam admioistrasset, desiit esse inter homines anno 1555. cujus item temporibus vixit Ludovicus ejus affinis Biterensis Episcopus; ex qoa geote in Etruria Lodovicus alter Serristorius Cortonensis Episcopus nuper Romæ defunctus, humatusque in Ecclesia S. Joannis Baptistæ Florentinorum; protulitque familia hæc nobilissima, tum in Repub. Floreotina, tum sub Mediceis Principibus plures viros omni laude dignissimos, de qua gente alibi redibit sermo in oostro de vetusta Christiana nobilitate tractatu.

a Die 1. Julii.

Porro Bartholomæus cum Romæ mortalitatem explesset in veteri S. Joan. Baptistæ Ecclesia Floreotinorum sepulchrum accepit, & io marmore hocce epitaphio ona cum Camillo fratre Averardo pareote exornatus.

Bartholomæo Serristorio Archiepiscopo Tranensi, utriusque signat. Referend. ingenio, doctrina, moribusque præstanti. Vix. ann. xxxi. mens. a. d. xi. Camillo Serristorio optimæ spei juveni: vix. ann. xx vii. mens. ii. Averardus Serristorius apud Paulum III. Julium III. Marcellum II. Paulum IV. Cosmi Reip. Florentinæ Ducis Secundi Orator, filiis optimis fecit.

XLIX. 50 **JOANNES BERNARDINUS** Scotus, b Sabinus, Clericus Regolaris Theatinus, puritate vitæ, ac litterarum scientia notus, successit Bartholomæo die 20. Decembr. 1555. eodem die S. R. E. Card. creatus à Paulo IV. ab eodem Placentino in Loogobardia Episcopatui præficitur anno 1559. Extrema clausit anno 1568. de quo vide quæ scripsimus io Episc. Placentinis.

b De quo Chartarius in Syllabo Advocat. Consist. p. 107. Mandosi.

L. 51 **JOANNES BAPTISTA** de Hoxeda de Herrera, Hispaous, ad hanc dignitatem promotus est die 26. Jao. 1560. translatus est ad Ecclesiam Agrigentinam in Sicilia anno 1571. die 27. Augusti. Obiit anno 1573.

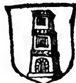
LI. 52 Fr. **ANGELUS** (,, *Oraboaus*) de Aversa, Ordin. S. Fraocisci, Episcopus Cathacensis, ad hanc Traneosem Ecclesiam translatus est die 17. Martii 1571. c ubi obiit ann. 1576. (,, *Anno 1575. VI. Idus*
,, *Maii decessit Angelus ex ejus epitaphio relato à*
,, *Toppio in Bibl. Neapol. ubi plura de eo.*)

c 1575.

LII. 53 **SCIPIO** de Tolsa Neapolitanus Pauli filius ex vetusta æque ac nobilissima Frangipania Romana familia, Tolsæ olim domina, matre Alvina de Tufo natus, à Gregorio XIII. Traneosis Archiepiscopus eligitur an. 1577. d die 10. Dec. Præfuit ferè aonis 16. Romæ anno 1592. in Aracœlana

d 1576.

Ecclesia in Sacello suæ familiæ marmoreum addidit ornameotum, ut inscriptio indicat.

Scipio ex Phrigiis penatibus de Tolsa Pauli filius Archiepisc. Tranensis, utriusque aepos marmoreum hunc lapidem exornavit, & ei æque conspicuum restitui curavit anno Domini MDLXXXXII.

Fuit deinceps Scipio translatus ad Archiepiscopalem sedem Acheruntinam ano. 1593. Obiit Materæ die 24. Februarii anno 1595.

54 **JULIUS** Caracciolos Neapolitanus generis nobilitate, & prudentia notus Tranensi Archiepiscopatu dooatus est die ultima Martii ann 1593. per cessionem Scipionis. Sedit aon. 3. & ad Castreosem e Ecclesiam translatus est. LIII.

e Ad Castrensem.

(,, *Julius Caracciolus primariæ nobilitatis vir*
,, *qua pietate, qua litteris à teneris imbutus, philo-*
,, *sophicis, theologicis, ac legalibus facultatibus,*
,, *cum esset acri dotatus ingenio, operam dedit, & in*
,, *utroque jure lauream assecutus fuit. Primo autu*
,, *sanctissimi viri consanguinei sui Decii Caraccioli,*
,, *qui obiit postea meritissimus Barii Archimista, so-*
,, *dalitio SS. Trinitatis peregrinorum, & convale-*
,, *scentium an. 1581. nomen dedit, quod tunc omnium*
,, *indigum, quia recens excitatum, continuatousque*
,, *ad obitum semper juvit subsidio, & cunctarum vir-*
,, *tutum exemplis cumulatissimum reddidit. Sub cele-*
,, *berrimis illis primis heroibus Societ. Jesu, qui illud*
,, *principe studio tunc procurabant, in utriusque mi-*
,, *sericordiæ palæstra, qua spirituali, qua corporali,*
,, *una cum Horatio Spinulæ sibi in paucis charo sodali,*
,, *postea Archiepiscopo Genuensi, & æternæ famæ*
,, *Cardinali, de quo in 4. tom loquuti sumus, pro vi-*
,, *rili se exercuit communi spirituali lucro, & publi-*
,, *cæ pietatis emolumento. Fuit ipse è primis, qui cum*
,, *eodem, Decii Carrafæ alterius consodalis Archie-*
,, *piscopi postea Neapolit., & S. R. E. sanctimoniæ fa-*
,, *ma præsignis purpurati vestigiis inhærens in qui-*
,, *busdam cellis in eadem sacra domo sui sodalitii se*

quo-

,, *quotannis semel, & quandoque bis excipiebat, ut ibi directione alicujus è Societ. Jesu vita sanctitate præclari longè à sæcularibus cuetis, & tumultibus soli Deo per exercitia spiritualia S. Ignatii vacarent liberius, & negotium propriæ salutis tractarent impensius. Ann. 1584. nobilissimo sodalitio vulgo* de Bianchi, *cui Diva Maria succurre miseris titulum facit, nomen etiam dedit, cujus omnibus sanctissimis sanctionibus voto velut obstratus morem gessit. Episcopus demum renunciatus, ut ad almam pervenit urbem illico ad Vallicellanas ędes ad patrem suum D. Philippum Nerium tunc in humanis agentem se contulit, rationem vitę suę exposuit, ejusq; semper auribus tempore Romani incolatus, usus fuit, continuo cum ipse erat, sodalitii Neapol. SS. Trinitatis progressus eum docuit, methodumque bene regendæ Ecclesiæ ab eo comparavit. Salutaribus demum monitis, sanctaque per eum institutione formatus non prius ab eo discessit, quàm paterna benedictione pro se, suisq; Neapolitanis consodalibus acquisita: qua fortè sat, sæpeque contentus ad patriam rediens ad sacram domum SS. Trinitatis gressus illico direxit, & frequentissimo sodalitio Divi Philippi nomine, ac velut ipsius Vicarius à Deo Opt. Max. trino, & uno, à quo bona cuncta procedunt, virtutum omnium incrementum auspicatus fuit. Quare, & ob propria merita, & ob grandia, quæ secum attulerat patriarchæ Philippi munera, amoris ęque, ac venerationis significatione prorsus mira exceptus fuit. Diœcesim paterna sollicitudine perlustravit, & quod caput est, in clero sanctimoniam factas illi in exemplum vecur Divi Philippi Nerii filias acquisivit, suaque sagaci industria voti compos perbrevi evasit. Sodalitium SS. Trinitatis licet absens semper animo præsens habuit, illiusq; memoria semper jucundabatur, & proprio ære suo patrimoniali semper illi præsentissimus adstitit. Pauperibus semper opitulatus fuit, & maxime verecundis. De ipso cursus in Cassan. Præsulum serie redibit sermo.*)

LIV. 55 ANDREAS de Franchis, Neapolitanus, Vincentii Philippi II. Hispaniarum Regis Consilii Italiæ Præsidentis, utriusque Juris oraculi, & Antoniæ Cœliæ heroinæ illustris filius secundo genitus, fratres habuit Lucam Ugentinum Episcopum, & Hieronymum Capuanum Archiepiscopum viros longè clarissimos: sub Clemente VIII. Pontifice Max. Andreas variis muneribus egregiè functus, Archiepiscopus Tranensis renunciatus est die 4. Martii 1597. In ea dignitate vixit ad an. 1603. tunc à Catholico Rege in Archiepisc. Acheruntinum, & Materanum designatus. Ejus mem. extat Neapoli in Eccl. Nominis Jesu, in qua altare B. Mariæ, ac septem Angelorum an. 1601. consecravit, ut in marmore liquet.

Anno Domini MDCL die vii. mensis Octobris Andreas de Franchis Archiepiscopus Tranensis hoc altare Dei Matri, septemque Angelorum nemini consecravit, idemque SS. Joan. Baptistæ, Bartholomæi Apostoli, Vincentii, Anastasii, Viti, Christophori, Secundini, Pantaleonis, Cosmæ & Damiani, Hippolyti, & aliorum Martyrum, & Virginum reliquias in ara inclusit.

Italia Sacra Tom. VII.

De hac gente Franchâ legendus Dux Ferrantes della Marra de familiis Neapolitanis; cujus initium à Gothorum, vel Longobardorum stirpe astruit, longaque serie ad nostram usque ætatem producit. Post Andreæ obitum à Catholico Rege designatum fuisse Tranensem Archiepiscopum fratrem Franciscum Mendoza comitis Carunensis filium Ord. Prædicatorum, scribit Alphonsus Fernandez in conversatione Prædicatoria, & obiisse air in Hispania, antequam à Summo Pontifice eligeretur die 20. Aprilis 1604. apud suos Dominicanos humatum in civitate Placentiæ.

56 Fr. JOANNES Rada, *a* Hispanus Ordinis Minorum Districtioris Observantiæ Generalis Procurator, Tranensis Archiepiscopus evasit die 17. Aug. 1605. quinto post nondum exacto mense ad Pactensem in Sicilia Eccles. ex Philippi III. Regis Hispaniarium præsentatione translatus est. Sed dum in Siciliam Roma transmearet, mortuus est in Calabria in cœnobio S. Francisci de Paula ibique tumulatur 6. die Januar. 1608. vir eximia doctrina illustris Salamantinæ Academiæ alumnus. LV.

a De eo Antonius in Bibl. Hisp. t. 1. p. 586. & Vaddingus de Script. Ord. Min. p. 232. Mandos.

Nec silentio hic prætereundum puto, quod in demortui Joannis locum Catholicus Rex ad insulam Fratrem Marcum Antonium de Camos Barcinonensem Ord. Eremitarum S. Augustini destinaverat, virum, qua doctrina, qua nobilitate generis clarissimum, qui dum Romam peteret, ut à Paulo V. Pontifice in ea insula confirmaretur, Neapoli præpropero fato mortalitatem explevit in sui Ord. cœnobio Deiparę Virginis De spe. 5. Non. Martii 1606. sepultus ib. hoc habet ad tumulum epitaph.

D. O. M.

Fr. Marco Antonio, ex nobilissima & antiquafamilia de Camos, Requesenes, Borbone equiti; Eglesiæ aliarumque Sardiniæ urbium cum bellica potestate Præfecto. Is deinde xxx. annum agens uxore demortua mundi fragilitatem inspiciens, familię Divi Augustini Ord. Erem. nomen dedit, brevi sacra Theologia Doctor, & Magister, divinique verbi concionator non vulgaris, Microcosmiam, y govierno universal para todos los estados aliosq; libros insignes edidit. Pręter horas necessarias numquam otio vacavit. Archiepiscopus Tranensis à Rege Philippo III. Austriaco (illustriss. & Excellentiss. Comite de Benevente hujus Regni Prorege intercedente) creatus, dum se profectioni parat Romã, sancte sicut vixit obiit in hoc Cœnobio v. Non. Martii MDCVI. Ætatis suæ ann. lviii. men. iv. diei unius. Fr. Fulgentius de Alegria Cantaber ejusdem Ord. ac voti socius cum lacrymis P.

57 Fr. DIDACUS Alvarez *b* Hispanus Ord. Prædicatorum insignis Theologus, ab Hispania Romam accersitur, ut in celebri illa de auxiliis controversia sub Clemente VIII. inter Dominicanos, Societatisque Jesu Patres excitata Consultor adesset, qua de re acutissimè, & solidè scripsit, quæ Ms. circumferuntur, edidítq; deinde de eadem materia ad mentem D. Thomę insigne volumen, cujus promptum in divinis scientiis acumen admiratus Paulus V. Pontifex Maximus illum libenter ad Archiepiscopalem Tranensem cathedralem sublimavit anno 1606. *c* die 19. Martii. Decem & novem omnino annos in hac dignitate in studiis, Christianisque virtutibus consumpsit, pluraque alia sui ingenii monumenta posteris reliquit, decessitque penè capularis senex anno salutis 1635. *d* jacet in sua Ecclesia. LVI.

b De hoc pariter citatus Nicolaus l. 1. p. 187. Mandos.

c 1609.

d 1634.

58 THOMAS Arichonius, (1) Clericus Regularis Thea- LVII.

Qq

(1) Anchora dicitur in Actis. De eo consulendus Silos in historia Clericorum Regularium par. 1. p. 96.

Theatinus, Episcopus Motulanus, ad hanc Tranensem Ecclesiam translatus die *a* 21. Augusti 1635. Neapoli mortalitatem explevit anno 1655.

a Die 2. Jan.

LVIII 59 Fr. THOMAS de Sarria religiosus Ord. Prędicatorum, doctissimus S. Theologiæ candidatus, & præcipua dexteritate in rebus agendis præditus, variis pro Catholica Majestate apud Christianos Principes functus muneribus, ad nominationem ejusdem Regis Tranensis electus est Archiepiscopus die 15. *b* Oct. 1656. Romæ consecratus, hujus Ecclesiæ ornamentum futurus consultè pergit onus adimplere, charus Regi, charus omnibus, cui Deus Optim. Max. Nestoreos concedat annos.

b Die 16. Octob.

ADDITIO.

„ *Christianam doctrinam plebem suam ipse perdocuit, non solum in Ecclesia, sed etiam in publicis plateis, pro qua facillime explicanda libellum composuit. Pro eleemosynis manum semper apertam habuit, proprioque ære bis quotannis pauperes omnes diœcesanos vestire solitus fuit. Seminarium, quod jamdiu ob tenues redditus clausum fuerat, constituta dote reclusit, pietate, & doctrina præsignibus assignatis Præceptoribus. Peramplum sacrarium vastitate ædis principis dignum proprio etiam censu construxit, quod fabrefacto thuribulo argenteo pondo, cui par non habent primariæ regni Neap. Ecclesiæ, vestibus sacris, pretiosa supellectili, aliisque ad divinum cultum necessariis ditavit. Anno demum 1665. 13. Aprilis ad Tarentinam cathedram transiit.*

LIX. „ *Fr. JOANNES Baptista del Tinto, Neap. ex ordine PP. Carmelitarum, in quo fuerat in divinitate laureatus, Sarriam excepit die 12 Januarii 1666. Aram maximam cathedralis nobili archetypo in recentiorem formam reædificavit. Sacrarium eadem sui antecessoris generositate prosecutus fuit. Palatium pro Archiepiscopis summa elegantia condere cœpit, quod imperfectum reliquit, quia an. 1676. 19. Octob. ad Cassanensem Ecclesiam translatus fuit.*

LX. „ *PAULUS Ximenez ab Alexandro anno 1677. 14. Martii del Tinto successit nobilissimus Hispanus, eloquens concionator, cathedraticus in divinitate Salmaticensis, Canonicus sacri montis Illiberis, Generalis Vicarius Balearum, Visitator, & Generalis Vicarius portionis vastissimæ archidiœcesis Toletanæ, ab Carolo II. glor. mem. Hisp. Monarcha ad summum Pontificem extra Ordinem Legatus, ordinariam tunc legationem implente Gaspare de Haro, & Guzman inclyto Carpii Marchione, atque unus è Prælatis Pontificio solio adsistentibus. Immunitatem, libertatemque Ecclesiasticam sacerdotali pectore, & Hispana semper constantia tutatus fuit. Cum pauperibus suum semper censum communem habuit. Idem qui supra Marchio Carpii Neap. regias implens vices ultima infirmitate laborans, nonnisi Paulum, cujus pietatis longo periculo bene conscius erat, donec spiritum creatori redderet, suo lateri semper voluit. Die tandem 21. Decembris 1693. ad mortalis vitæ exitum venit & ipse Paulus omnib. sui desiderium relinquens. Præsul quippe fuit, non minus regio majorum stemmate, quàm propria virtute clarissimus.*

LXI. „ *PETRUS è familia de Torres una è duodecim primariæ nobilitatis civitatis Soriæ in Hispaniis, è domo Marchionum Pizol aggregata etiam cœtui nobilium ipsius civitatis Trani, Archiepiscopus antea Epidauriensis, præsul postea Potentinus Paulum Ximenez excepit anno 1695. die 24. Januarii, cujus sollemni funeri interfuerat, cujusque virtutes in se expressit omnes adeo feliciter, ut quod de suo antecessore jam dictum fuit, de ipso successore etiam dici possit. Hæc tantummodo addenda sunt: perlustrata diœcesi anno 1704. synodum celebravit, cathedrale templum picturis exornavit, Ecclesiam Patrum S. Jesu Baruli sacravit. Mortem tandem oppetiit die 29. Octobris 1709.*

„ *JOSEPH, filius Laurentii Davanzati Bestiebi primariæ pariter nobilitatis, sed in urbe Florentiæ Eques Ordinis S. Joannis Hierosolymitani, Archiepiscopus renunciatus die 22. Februarii 1717. possessionem iniit die 12. Februarii 1718. Canonicus Thesaurarius antea fuerat regalis templi Divi Nicolai de Bario, & cùm esset mira in rebus agendis etiam arduis dexteritate præditus à Cæsarea, & Catholica majestate Caroli VI. ad summum Pontif. Clem. XI. pro magni momenti negotiis fuit ablegatus, quod munus utriusque gratia cumulatissimè ad plures annos implevit, donec ex præsentatione ejusd. Aug. Cæsaris ad hanc Ecclesiam evectus fuit. Sollemniter in ipsam ingressum fecit, exceptusque fuit communi plausu, & unanimi consensione à cunctis ordinibus etiam finitimorum locorum, Episcopis Andriensi, & Lacedoniensi illum diem sua præsentia cohonestantibus. Vix clavo manum admovit, ut illico reformationem cleri voluerit, varios abusus, qui diu sede vacante per omnem fere jam diœcesim irrepserant, dulcis pater monendo, æquus judex mulctando abolevit. Cùm sit omnibus disciplinis, qua suo muneri, qua ornatui necessariis perabunde instructus, in omnibus anni sollemnitatibus, & fere etiam omnibus diebus festis ad populum concionatur; qualibet hebdomada super sacra scriptura eruditissimum sermonem habet, quem licet directè ad clerum, ea tamen claritate comitatur, ut rudiora etiam ingenia persæpe illum medullitus hauriant. Catechismum semper ipse enucleat mira cunctorum ordinum frequentia. Per publicas plateas dispersos pueros ipse perquirens christianam edocet doctrinam, quod quidem munus valde sibi laboriosum licet, magna tamen exequitur animi alacritate, quia omnes hac nempe industria Evangelii luce collustrat. Ut parochi suo ministerio faciant satis, verbo instat, & exemplo. Pro sacra immunitate tuenda nulli parcit labori, & impendio, quod Cæsaris Cæsari, quod Dei Deo pro virili reddi satagens. Cathedralem ędem vetustate pene collabentem, non modo reparavit, sed artis ad recentem architectonicæ methodon reconcinnatis, fenestris explicatis, aliisque de novo adapertis, integro pavimento tessellato multorum aureorum millium impendio nobilitavit. Episcopale palatium, cujus pars jam erat diruta, & altera ultimæ ruinæ jam proxima, nedum reædificavit, sed capatius, & magnificentius reddidit uadeeim additis cubiculis, & exoenalii, prout sua archiepiscopalis dignitas requirit, & duobus etiam instructis pomariis exhilaravit. Seminarii ædem angustissimam, & prope decidentem jam à fundamentis moliri cœpit area latius explicata, ut & alumnorum numero, & Tranensibus infulis digna consurgat, instatque semper, ut quàm citissimè perficiatur. Xenodochium jam solo æquatum, brevi iterum, & basilice excitatum voluit, ut ex hac inscriptione:*

LXII.

Totum hoc, quod viator intueris pietas, ac munificentia est Ill. D. Antistitis Davanzati Religionis sacræ Hierosolymitanæ Equitis, qui inter plurima suæ charitatis officia Xenodochium hoc è culmine collapsum ad pauperum, ac peregrinorum commodum reficiendum curavit anno Dom. MDCCXX.

„ *Monialium claustra, & in ipsa civitate Trani, & in omni sua diœcesi ob vetustatem angusta, & deformia, & sæcularium etiam obtutui in aliqua sui parte, obnoxia reparavit, prolatavit, exornavit, ac muris undique sæcularium domos altitudine excedentibus circumclusit. In oppido Corati suæ ditionis novum etiam Sanctimonialium cœnobium aperuit. Cùm in hisce, aut reparationibus, aut novis ædificiis verè magnificis, quamplurima aureorum millia proprii census, cùm de suo sit ditissimus, erogaverit, non idcirco paupe-*

rum

„ rum oblitus est, imo illos adeo, & continuo juvat, „ ac si nullis aliis, & tanti momenti impensis foret „ implicitus. Magnam aeri vim publice ipsis largi- „ tur, clam autem majorem, & vere maximam, „ qua honestis familiis mendicare erubescentibus, „ infirmis, aut in carcere detentis opitulatur. Cum „ suæ mensæ redditus temporum vitio eatenus adeo „ fiat, ut nec ipsas suas æquent eleemosynas, illos au- „ gere omni nisu desudat, frugiferumque reddere „ magnum terræ tractum jamdiu sterilem meditatur. „ Si qua superest sibi hora, illam in sua domestica bi- „ bliotheca libris cujuscumque generis, ac disciplinæ „ instructissima consumit, quam semper patentem vult „ omnibus, qui aut pietati, aut scientiis operam „ dant. Pylium transcendat senectam Præsul san- „ guine, ingenio, prudentia, consilio, integritate, re- „ ligione, atque omni virtute vere inclytus.) A

EPISCOPI B

SALPENSES,

Nunc uniti cum Tranensi Metropoli.

SALPIÆ Ptolomæo, Salapia Plinio, oppidum maritimum Apuliæ Dauniorum prope Sipontum, nunc vulgo *Saperi*, seu *Salpe*, Appianus Alexandrinus Salpiam vocat. Varro à Diomede conditam scribit; celebrata est bello Punico, quod hic Annibalis scortum esset, ut Plinius refert. Hanc vetustam civitatem M. Ostilianus Senatu Rom permittente ab ora maritima ob cœli gravitatem in mediterraneis transtulit ad 4. milliarium. Episcopalem hic sedem antiquissimam fuisse patet ex Concilio Arelatensi I. sub Sylvestro I. Papa celebrato anno 326. ubi Pardus Episcopus Apien- C sium ex provincia Apuliæ fuit; pro Apiensi Salpiensis legendus; & in Romano Concilio sub Hilario an. 467. Palladius Salpensis Episcopus interfuit. In codice fisci Apostolici ponitur inter suffraganeos Archiepiscopi Barensis, & taxatur ad flor. 30. In registro Innocentii III habetur exemplar litterarum ad Episcopum, Clerum milites & populum Salpen. quibus eos hortatur, ut Cardinali Legato à se misso obedirent. Ecclesiam Salpensem ferè ad nihilum redactam Martinus V. Tranensi perpetua unione obnoxiam fecit, quæ usque nunc unita extat, & Tranēsis Archipręsul etiam Salpensis Archiepiscopus attitulatur. Episcopi verò, qui in ea Ecclesia floruerunt, tantum sequentes a nobis fuerūt observati.

I. 1 PARDUS, ut diximus, Arelatensi Concilio Interfuit Sylvestro I. Papa sedente anno sal. 326.

II. 2 PALLADIUS in Romano Concilio sub Hilario Papa ann. 467. *a* Idem interfuit consecrationi Ecclesiæ sancti Andreę de Barulo anno 493. nisi fortè diversus sit ab illo, qui sub Hilario vixit. D

a 467.

III. 3 RAYNALDUS Salpensis Episcopus fuit anno 1059. quo consecrationi Ecclesiæ sancti Angeli in Vultu præsens extitit.

IV. *(„ GUILLELMUS interfuit consecrationi Canusinæ Ecclesiæ S. Sabini habitæ a Paschali III. an. „ 1102. ut ibi ea lapidea inscriptione.)*

V. 4 STEPHANUS anno 1150.

VI. 5 PAULUS anno 1174. Adfuit etiam Lateranensi Concilio sub Alexandro III. celebrato anno 1179. ubi se subscripsit post Barensem Archiepiscopum, cujus erat suffraganeus, cujus etiam Præsulatus tempore Salparum Dominus fuit quidam Tagliacozzius.

VII. 6 PAGANUS Episcopus Salpensis 1207. in Regest. Neapol. memoratur.

VIII. 7 ODDO de Marcellinis Salpensis fertur Episcopus vivente Honorio III. Pont. Patria ejus, & acta ignorantur. Opinio mea est illum potuisse es-

se Romanum ex nobili Marcellina gente procreatum, quæ adhuc in Urbe floret, cum inter hujus familię viros familiare observaverim Oddonis nomen. B Oddo enim Marcellinus Vaticanæ Basilicæ Canonicus, patruus Conradi Tarracinensis Episcopi, sub Pio II. diem suum obiit anno 1460. sepultus cum Paulo fratre Senatore clarissimo ad S. Marcelli in sacello S. Sebastiani ab ipso condito, & Oddo alius sub Vrbano VI. insignis vir. Protulit familia hæc in omni ætate viros foris domiq; illustres. Nicolaus Marcellinus unus fuit à Joanne XXII. adlectus anno 1414. ad Senatum Capitulinum moderandum: Paulus ab Eugenio IV. ob singulares animi dotes summè dilectus: Mutius sub eodem Pontifice doctus Liberianæ Basilicæ Canonicus: Petrus Astaliæ, Buccabelliæ, Theobaldęque familiis sanguine conjunctus; Joannes Sixto IV. in paucis charus, & familiaris; Laurentius Capitum Regionum Prior, & Joannes Augustinus unus fuit ex Senatoribus Vrbis sub Clemente VII. qui filias duas genuit, Fulviam scilicet Joannis Cardelli viri nobilis uxorem, & Claricem, quæ matrimonio juncta fuit Scipioni Palumbariæ Mariconis Dynastæ; harum C germani fratres fuere Laurentius, Quintius sub Pio V. utriusque signaturæ Referendarius, & Stephanus qui ex Vrbe in montem Politianum Etruriæ civitatem Marcellinam familiam traduxit, ex quo natus est Petrus multis Præfecturis in Ecclesiastica ditione clarus, cujus filius Attilius Camillam sororem Francisci Mariæ Tarusii Cardinalis uxorem habuit, ex qua genuit Petrum, qui fere exacto sæculo gentem suam in Vrbem reduxit, in qua diu causarum patronus cum laude vixit, elatus post mortem in Ecclesia sanctorum Apostolorum, inque sepulchro majorum olim à Conrado Tarracinensi Episcopo sibi, & Petro fratri excitato. Ex Petri filiis hodie supersunt Attilius *b* utriusq; signat. Referendarius, Flaminius dignissimus Cesenæ in Flaminia Episcopus, & Joannes Franciscus olim Capitum regionum vacante Sede Urbani VIII. Prior, Marcellinæ gentis unica spes; de hac gente fusius Theodorus Amydenus in m. s. lib de nobilibus familiis Urbis. Sed ad Salpenses Episcopos redeamus.

b Attilius nihil ad Oddonis familiam pertinet, quæ jam defecit Vide de Justinianum de Gubernatoribus Tiburtinis p. 109. *Mon. b. f.*

D 8 Fr. PETRUS Salpitanus erat Episcopus anno 1236. 13. Kal. Octob. indict. 10. à Gregorio IX. constitutus commissarius ad reformandum Tremitanum monasterium Ord. S. Benedicti, ut in processu notatur in membranis apud me. Cujus Ordinis, vel Patriæ fuerit ignoratur; in ejus litteris ad G. Archipresbyterum Sipontinum ipse se religiosum esse fatetur in hæc verba; *Frater Petrus Dei gratia humilis Episcopus Salpitanus salutem in Domino, &c.* Hic anno 1243 Bucelani Teatinæ diœcesis in majori Ecclesia reposuit sub altari ab eo consecrato, corpus S. Urbani, quem putant fuisse Theatinum Episcopum, ut indicant versus leonini incisi ad rei memoriam in una columnarum sustinentium ciborium ejusdem altaris. IX.

Præsul Salpensis Petrus hoc altare dicavit,
Quo Patris illustris Urbani corpus humavit,
Annos si relegas Domini sunt mille treceati
Quadragintaque tres, istud denuncio genti.

X. 9 G. Episcopus Salpensis, sic notatur in Regio A
regest. Neapol. an. 1293.
XI. 10 AIMANDUS Episcopus S. Mariæ *a* transla-
tus ad Salpensem Ecclesiam à Bonifacio VIII. ann.
8. Pontif. sui 5. Id. Junii, ut in regest. Vat. habetur.

a Idest Lucerie Saracenorum.

XII. 11 GALGANUS ad hanc sedem promotus die
23. Augusti 1317. obiit 1346.
XIII. 12 Fr. DONATUS de Tanrato Ord. Mino-
rum successit Galgano ann. 1346. 8. Id Martii, ex-
cessit anno 1350. ut in regest. Vatic.
XIV. 13 Fr. NICOLAUS ejusdem Ordinis alumnus
Salpensi Ecclesiæ præficitur à Clemente VI. anno
1350. 5. Kal. Junii ex eodem regest.
XV. 14 JOANNES ab Innocentio VI. anno 1358.
hujus Ecclesiæ Episcopus electus, jussu ejusdem
consecratus; sed cum postea innotuisset falsum fuis-
se nuncium de morte Salpensis Episcopi, illum Hi-
ronensem Episcopum in Creta pronunciavit Kal.
Decembris ejusdem anni 1358. ut legitur in epist.
59. fol. 46. regest. Vatic. Pont. 7.
XVI. 15 JOANNES alius antecessor Salvii. B
XVII. 16 Fr. SALVIUS („ *de Bario Ordinis Prædi-*
„ *catorum* „) anno 1364. 26. Decembris commune
servitium solvit pro Joanne præcessore in lib. Obl.
XVIII 17 COLELLUS sedit post Salvium.
XIX. 18 NICOLAUS successit Colello.
XX 19 ANGELUS, de quo mentio in lib. Oblig.
ann. 1380 die ultim. Apr.
XXI. („ Fr. ANTONIUS *Pizz-minas Ord. Prædic.*
„ *præerat 1395. de quo Fontana in Theatro Dom.*)
XXII. 20 MELILEUS anno 1400. in eiisdem Oblig.
lib. mentio extat. Obiit an. 1413.
XXIII 21 Fr. FRANCISCUS de Nigris Ord. Minor.
Melillo suffectus est an. 1413. 4. Non. Januarii trans-
latus ad Adriensem Ecclesiam an. 1422. *b* in eod. lib.

b an. 1418. 1. Id Augusti ex Actis.

XXIV 22 NICOLAUS ANTONIUS de Lucerina
Ecclesia ad Salpensem translatus à Martino V. die
29. Julii 1421. forte ille sub quo Salpensis Episco-
patus per Martinum V. perpetuo unitus fuit Ar-
chiepiscopali sedi Tranensi, hac quidem conditio-
ne, ut quis ex iis duobus Præsulibus tunc viventi- C
bus Nicolaus scilicet Salpensis & Franciscus Caro-
sius Tranen. Archiepisc. superstes fuisset, utriusque
Ecclesię Archiepiscopus esset. Nicolaus ante Fran-
ciscum diem obiit, sicque Tranensis Salpensem e-
tiam Ecclesiam regendam suscepit, & post ipsum
XXV (excipio quendam MATTHÆUM, qui electus
Salpensis subscriptus reperitur in Concilio Floren-
tino anno 1439.) plures usque ad ann. 1523. quo,
die 6. Maii ex libera voluntate Jo. Dominici Card.
de Cupis tunc Archiepiscopi, Salpensis Eccl. à Tra-
nensi avulsa proprium habuit Præsulem, qui fuit.
XXVI 23 MARIUS, *c* natione Hispanus, Cardina-
lis de Cupis Capellanus die 6. Maii 1523. Adriano
VI. concedente, Salpensis Episcopus renunciatus
est, hoc quidem pacto, ut hujus Ecclesiæ soluta
à Tranensi tandiu permaneret, quandiu ipse Ma-
rius vitam traduceret, deinde iterum Tranensi u-
niretur. Mortem obiit Marius ante annum 1532.
& ad priorem unionem accessit Salpensis Ecclesia.

c De quo Ciaconius Oldoini t. 3. col. 429.

XXVII. 24 GASPAR Flores die 19. Novemb. 1532. D
cum denuo ex permissione Cardinalis de Cupis à
Clemente VII. fuerit Salpensis hęc Ecclesia à Tra-
nensi soluta Salpensis Episcopus creatus est iisdem
omnino pactis, quibus Mario tradita fuit. Ante
ipsum Cardinalem mortem oppetiit Gaspar, & per
regressum iterum unita est Tranensi.
XXVIII. 25 Fr. THOMAS Stella, Venetus, Ord. Præ-
dicatorum Salpensis Episcopus evasit per dissolu-
tionem factam ejusdem Ecclesiæ à Tranensi, ac-
cedente consensu Archiepisc. Tranensi die 9. Mar-
tii 1544 ita quod eo cedente unio prędicta in pristi-
num statum revertatur, & Ecclesia ipsa Salpensis
eidem Eccles. Tranensi, ut prius unita sit eo ipso.
Hanc rexit Ecclesiam Thomas usque ad annum
1547. quo die 22. Aprilis translatus est ad Lavelli-
nam, mox ad Justinopolitanam, sicque Salpensis
Ecclesia unita iterum fuit Tranensi usque in ho-
diernum diem.

ANDRIENSES EPISCOPI.

ANDRIA (vulgo *Andri*) mediterranea est civitas Peucetiorum in Provincia Terræ Barii, octavo à mari milliario, media inter Tranum, & Rubum ad sex m. pass. distans, à Barulo 8. à Canusio 12. Carrafæ familiæ Ducatus titulo subjecta, habitata familiis 4000. celebris figularia arte, vasa siquidem hic elaborantur longè pulcherrima. Andrienses cives mercaturæ admodum dediti sunt, nec minus ager oleo, vino, amygdalis, citrisque hortorum pomariorum amœnitate commendatur. Latet ipsius exordium, vel ex antiquitate, vel ex scriptorum silentio; cum nullus reperiatur ex antiquis, qui ejus memoriam rejecerint in commentariis. Compulit tamen quendam modernum auctorem, ut fortè fabulas divinaret, cum scribat, Diomedis temporibus in Apulia regnantis à Græcis ab Insula Ægei maris Andriam progressis illam conditam fuisse, cui in memoriam relictæ patriæ Andrię nomen inditum. Gaufridus Malaterra in Normannorum Chronica à Petro Normando Tranensi Comite, posterioribus sæculis vult ædificatam. Constat tamen in Actis S. Riccardi hujus civitatis primi Episcopi, S. Petrum Apostolorum Principem prima Christianæ fidei fundamenta jecisse, quod accidisse opus est asserere post annum à Christo resurgente 44. in secundo, vel in tertio itinere, cum Apulos invenisset, postquam (ut eruditus Antonius Caracciolus in luculento tractatu de Petri Neapolim adventu in sacris Neapolitanæ Ecclesię monumentis) fixa jam Romæ Cathedra ab Urbe discessit, diversas orbis partes peragratus. Eo in loco, ubi Petrus sacrum fecisse asseritur apud Andriam, pii fideles ad Christum conversi, in ejus memoriam ex ejus nomine ædificarunt Ecclesiam. Igitur inter primas hujus regionis civitates Andria recensenda est, quæ lucem Evangelii auxerunt. Episcopatus Andriensis antiquus est inter recentiores, à Gelasio I. Papa institutus, primumque Episcopum constituit S. Riccardum circa annum salutis 492. Andrianensem sedem antiqui Pontifices, atque Reges indultis, privilegiisque nisi sunt meritò exornare, quorum exemplaria bellorum, incendiorumque injuria vel ad unum quidem periere. Cathedralis Basilica titulo Deiparæ Virginis Assumptæ, ac S. Andreæ Apostoli mediocris est structuræ, choro, organo, sacrario, sacraque turri, & sextuplici ære campana insignis, sacris præterea ornamentis ad divina necessariis abunde instructa, Sanctorum reliquiis mille trecentis, quæ variis in thecis argenteis, vitreis, aut ligneis asservantur ornata, præ cæteris vero peculiari civium veneratione colitur corpus supra memorati S. Riccardi Episcopi, quem Andriensis civitas patronum, ac tutelarem agnovit. Sacris in ea ministrant Presbyteri, Diaconi, & subdiaconi sexaginta carentes præbenda, & distributiones quotidianas tantum habentes, è quibus quinque dignitates eminent, Archidiaconus secundus ab Antistite, Archipresbyter, Cantor, Primicerius, & Prior S. Riccardi, reliqui clerici gratis serviunt, & in locum superiorum succedunt. In civitate hac pręter

Ca-

Cathedralem, in qua curam animarum Archipresb. aliis adiuvantibus sacerdotibus exercet, & parochial. Eccl. una S. Nicolai Trimodieni, in qua tres dignitates, atq; alii presbyteri clerici sine præbenda, qui tamen illi inserviunt, & horas recitant, ut fit in Cathedrali. Curam verò animarum dictæ Ecclesiæ Præpositus exercet. Ecclesiæ, in quibus doctrina Christiana traditur sex in civitate sunt. Virorum cœnobia sex, quinque mendicantium, & sextum monachorum Casinensium ad Ecclesiam S. Mariæ miraculorum. sanctimonialium monasterium unum; hospitale unum annui redditus 600. aureorum, Mons Pietatis, laicorum sodalitia undecim. Animæ fidelium intra mœnia degentium quatuordecim millia, & quadringenta. Diœcesis Andriensis extra civitatem ferè nulla more reliquarum Apuliæ Ecclesiarum. Mensæ Episcopalis annuus census aureorum mille quingentorum, qui colliguntur ex territoriis, & exactionibus censuum taxatur in lib. Cameræ Apostolicæ fol. 116. Andriensi Ecclesiæ aliquandiu unitus fuit Montis Pelusii Episcoparus, ut supra retulimus 1. Tomo. Episcopus Andriæ suffraganeus est Archiepis. Tranen. Præsulum series, qui in ea floruerant, præsens est, quam ex variis scripturis & monumentis ex fide eruimus, aliqua ex parte jejunam.

I. 1 S. RICCARDUS a Anglus eo tempore, quo ab Attila Italia vexabatur, à S. Petro monitus, Italiam petiit, benigneque à Gelasio I. Papa exceptus, Episcopus Andrianensis est ordinatus anno 492. Andriam profectus virtutibus & miraculis coruscans, diu eam Ecclesiam sanctissimè rexit. In pace quievit 5. Idus Junii, cujus sepulchrum miraculis multis illustratum fuit. Corpus inde Joannæ Reginæ tempore è loco, ubi primo positum fuerat, sublatum, ne à militibus Pannoniæ Regis, qui Andriam diripiebant, surriperetur, in tutiori Ecclesiæ parte absconditum fuit, diuque cum latuisset, anno salutis 1438. Eugenio IV. sedente repertum est, & in pristinum locum restitutum fuit. Inventionis historiam Franciscus de Balzo Andriæ Dux scripsit. Nuper jussu Urbani VIII. Pontificis Riccardus Romano Martyrologio adscriptus est. Sancti hujus gesta ab Anonymo scripta, & per lectiones distincta, Romæ examinata & probata, tanquam è purissimo fonte deducta, hic exscribenda sunt.

a De quo Acta SS. Junii tom. 2. p. 245.

Riccardus natione Anglus, nobilis, nobilissimis parentibus ortus est. Anno salutis Domini nostri Jesu Christi, quadringentesimo quadragesimo quinto, quo tempore ipse præerat Ecclesiæ Dei Leo I. & Martianus Imperio Romano, Attila Italiam infestante. Qui Riccardus cum omnibus pueritiæ & adolescentiæ temporibus sacris literis, & divino cultui operam daret, non se luxui, aut cæteris vitiis, quorum ea ætas plurimum abundare solet, corrumpendum dederat; sed summa cum pietate parentes, & majores suos colendo ac observando; quam futuræ sanctitatis spem vultu ostendebat, ita operibus comprobabat; & in tantam claritatem, auctoritatemque brevi pervenit, ut non solum à parentibus summè diligeretur sed etiam ab omnibus veneraretur. Erat enim ejus sermo suavis non quidem de inanibus, & lascivis verbis, sed de virtutibus, cultu divino, fide, atque charitate plurima: ejus conversatio in Ecclesiis cum honestis & doctissimis viris erat, attenteque eos audiens lectionibus insudabat, in animumque sibi induxerat, divinis officiis, & sacris literis operam dare, memorque fragilitatis humanæ, & quam facilè natura hominum prona ad malum in vitia corruat, nisi benignitas Salvatoris subveniat, omnem suam spem in Domino collocaverat. His artibus cum adolescentiæ annos transiverit, non sibi coniugii cura, non paternorum bonorum, quibus plurimum affluebat, non dominandi ambitione detentus, non denique sobolis procreandæ, sed cunctis mundanis desideriis renuncians, sacros suscepit ordines, sacerdosque, & sacræ Theologiæ professor factus, publicè audientibus legebat; orans quotidie genibus flexis, pia mente, cum summa lachrymarum effusione, & corde contrito devotissimè pro se, & cuncto populo Christiano Deum orabat; ita ut ne diem quidem unum præteriret, quin omnes canonicas horas ad Dei omnipotentis laudem, & suorum peccatorum remissionem diceret. Erant enim venerabiles oculi his fletibus tumefacti, caro ejus disciplinis afflicta, jejuniis totum corpus extenuatum. Cor ejus in quo pietatis fons uberrimus videbatur, in charitate proximi, & Dei cultu ita accensus, ut semper ea faceret, & loqueretur, quæ sibi convenientia, & ad aliorum hominum eruditionem spectare, & pertinere viderentur. Quæ omnia cum non laterent eum, qui ex nihilo cuncta creavit, & omnium corda scrutatur, his B. Richardi operibus motus, quæ sibi acceptissima erant, statuit eum ad majora promovere, ut per talem suum servum, ejus opera hominibus, ac sua miracula innotescerent.

Erat ea tempestate Italia ferme omnis ab infidelibus Gothis oppressa, & præsertim Apuliæ partes. Nam cum Zeno Romanorum imperio præesset . . . . potenti barbarorum manu se & sua tutari non posset, evenerat, ut plurimæ civitates Italiæ, maximeque Apuliæ variis erroribus implicitæ à sanctissima fide Christi Jesu, & veri Dei cultu alienarentur, & in errore gentilium perseverarent. Placuerat itaque Creatori ob eas causas tales homines tantis calamitatibus esse venatos; sed tandem aliquorum fidelium precibus motus, misertus plebis suæ, ut quod aliàs per beatum Apostolum suum Petrum inchoatum fuerat, per B. Riccardum perficeretur. Fuerat olim S. Petrus cum S. Andrea ejus fratre in civitate Tarenti, ubi cum verbum Dei prædicasset, consecrassetque Christi corpus in eo altari, ubi præcedente tempore per Tarentinos sacellum in honorem B. Andreæ constructum est, ubi dicitur. B. autem Petrus remisso in Asiam S. Andrea, Andriam indè pervenit; qua in civitate cum similiter verbum Dei enunciasset, fidemque Christi Jesu aperuisset, multos ad cognitionem veri Dei illexit, quosdamque baptizavit, celebratisque missarum solemniis, in loco, ubi dicitur, recessit, Romamque pervenit. Sed ab Andrianis postea eo in loco ob beati Apostoli reverentiam Ecclesia sui nominis constructa fuit.

Cæterum cum B. Riccardus assiduis orationibus esset intentus, per quietem apparuit sibi S. Jesu Apostolus Petrus, præcepitque sibi ex parte omnipotentis Dei, ut in Apuliam pergeret, & Andrianis verbum Dei enunciaret, nec timeret viæ longitudinem, aut Infidelium minas: quoniam Deus esset cum eo. Hisque dictis evanuit. B. Riccardus somno excitatus, illicò ante figuram Crucifixi procidit, gratias agens Deo omnipotenti, & beato Apostolo; maneque consurgens, relictis Fratribus in dominatu, patriaque, & sibi charissimis, itineri se accinxit: quem circumfusa undique multitudo lachrymis deprecabatur, ne orbatam suo discessu patriam derelinqueret. At ille in proposito perseverans, postquam eos consolatus est, Romam petiit. Ibi adiens Gelasium Pontificem Maximum, ei, quæ per quietem sibi ab Apostolo mandata fuerant, exponit; petiitque ab eo, ut sua benedictione liceret Andriam pergere, & ministerium sibi commissum adimplere. Gelasius audiens hoc, apprimè lætatus est, & videns venerabilem B. Riccardi faciem, morumque gravitatem considerans, illum Ecclesiæ Andriensis Episcopum ordinavit, præcepitq; ei, ut quocunq; pergeret, Evangelium Jesu Christi enunciaret; deinde deosculans hominem, eum benedixit.

Quibus peractis, B. Riccardus ardens in Christi amore, plenusque charitate, in Illyrium, quod iter tutius videbatur, primò penetravit, ibique navicula impositus satis felici vento in Apuliam delatus est, & quocunque incedebat, verbum Dei prædicabat, & in virtute miraculorum, & Dei potentia, multos languentes sanabat, multosq; ad cultum veri Dei, & fidem Christi convertebat, qui tandem Andriam pervenit. Ibi cum ante civitatis januam, quendam cæcum, & mulierem contractam reperiret, eleemosynamq; poscentes, cepit eis exponere verbum Dei, & uti erat sacræ Theologiæ professor, & eloquentia singularis, attentè ab iis audiebatur. Quem cæcũ ita devotè audientem B

Riccardus cernens, dixit eis: Si in Christum Jesum credere vellet, & baptizari, quod visum reciperet; qui respondit, credo in Jesum Christum, quem prædicas, & à te baptizari peto. Quo dictu, Crucis charactere sua manu super cæci oculos facto, illico visum recepit, projectoque baculo, cujus auxilio, dum cæcus fuerat, incedebat, debitas Deo gratias egit, ac etiam B. Riccardo, cujus opera illuminatus fuerat. Mulier verò illa, quam diximus, viso miraculo, se convertit B. Riccardo; qui videns ejus fidem, manu eam apprehendit, & ambulans clamavit alta voce; unus est Altissimus, per quem à Riccardo servo ejus optimo sana facta sum. Cujus mulieris clamoribus universus populus eò cucurrit: & videntes cuncti vera esse talia miracula, utpotè quæ omnibus nota erant, quotquot languentes, & infirmi in ea civitate erant, coram eo attulerunt, orantes ut manus suas sacratissimas ad singulos imponeret: ac illis, qui optabant sanitatem concedere dignaretur.

Tunc B. Riccardus exponens eis Jesu Christi Evangelium, & fidem Catholicam, declaravit omnibus, se illius civitatis constitutum esse à Summo Pontifice Episcopum, missumque se ab omnipotenti Deo ad salutem eorum tam animarum, quam corporum, in quem si crederent, consequerentur eam, quam optaverant, sanitatem. Tunc una voce omnes clamaverunt, se credere in Deum, quemadmodum eis prædicaverat. Quorum fidem B. Riccardus animadvertens, sancta genua sua in terram flexit, mentemque, & oculos ad cœlum elevans, in hæc verba orans prorupit: O Creator cœli, & terræ quanta maxima possum devotione humiliter te deprecor, ac instantissimè oro, ut digneris his hominibus, & huic populo gratias facere, qui pro eorum erroribus implicati, non te noscebant: nunc verò tua gratia parati redire ad fidem, & tui cognitionem, quæ jam inserta est in eorum cordibus, conversi sunt ad te unicum & verum Deum: oro ut tuæ pietatis oculos in hos convertas. Qua oratione facta, omnipotens & Creator omnium Deus servi sui Riccardi preces exaudivit; & illicò omnes illi infirmi, & languentes sani facti sunt, & ab omnibus pristinis infirmitatibus liberati. O rem admirandam, ò rem stupendam, & rem dignam memoria hominum sempiterna! videre lachrymas, audire gratiarum actiones, quas universi cives Andriæ unanimiter egerunt, & profuderunt omnipotenti Deo, & B. Riccardo ex tot hominibus liberatis, aliisque beneficiis, quæ receperant: quamvis ille admoneret, uti eas Creatori omnium, & factori Deo, & non sibi referrent, à quo tot, tantaque bona receperant. Ingressusque deinde cum universo populo civitatem, intravit Ecclesiam, quam invenit immundis Idolorum sacrificiis pollutam, ac omnis nefariæ adorationis plenam. Qua purgata, jussit populo, omnia illa vasa, quibus Idolis immolabatur, sub terram mergi: ordinavitque deinde sacratissimum fontem baptismatis. Porrò cum pluribus diebus exposuisset Evangelium Dei, fidemq; Catholicam enunciasset, & ea, in quibus credere eos oportebat, uti cernebat firmos in fide, ita catervatim suis sacratissimis manibus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti baptizabat: Admonens quotidie eos, ut in fide, quam susceperant, perseverarent, & sanctis operibus operam darent. Ingens erat viri labor ad hæc facienda, sed maxima ejus cura, illos in fide, & sanctis operibus detinere.

Interea dum hæc Andriæ ita fiebant, undique ex finitimis locis infirmi ad eum deferebantur, quos ipse in Dei virtute sanitatis compotes faciebat. His rebus intentus, cum aliquot in illa civitate homines invenisset, qui nec barbarorum quidem minis deterriti in fide Christiana perseverarent, ob eamque rem multa adversa perpessi fuissent, statuit ex his Clerum constituere, & sicuti per Spiritum sanctum ei revelabatur, ita quosdam Diaconos, nonnullos Subdiaconos, aliosque Sacerdotes constituebat, impartiens singulis officia, uti quisque idoneus ad ea exequenda sibi videbatur. Erat in his agendis valde mirabilis sancti Viri cura, solicitudoq; vehementior, quam suarum ovium uti bonus Pastor suscipiebat, quibus facilius fides, & bona opera innotescerent, una cum Clero, quem ordinaverat, populus Andriensis, tanquam fluctuans navicula hujus vitæ, & sancto gubernaculo inhærebat, ne Diaboli insidiis deperiret, & à cupiditatibus mundanis submergeretur: propterque ejus eximia opera, & miracula, quæ in dies fiebant, finitimæ civitates, populique commoti, oratores ad eum mittebant oratum, ut dignaretur ad eos accedere, ac Dei Evangelium prædicare. Quorum preces sanctus Riccardus benigne audiens eos in charitate Dei consolatus est, eorum infirmos sanando, Evangeliumque eis exponendo, omni charitate plenus, atque abundans, rem gratissimam cunctis faciebat. Nec tamen interea Andriæ populum commissum suæ prudentiæ relinquebat, sed maxima diligentia curabat, ne in minima quidem re, Dei omnipotentis mandata transgrederetur, neve fidem, quam Andrienses susceperant, derelinquerent: partiens præterea eas cum pauperibus facultates, quæ ad eum conferebantur: & hospitalem quemquam suscipiendo, quæ poterat, erogabat.

Cæterum ipse in jejuniis plurimis, abstinentia cibi, & potus duriter vitam agebat. Nam & vestimentis, & strato perhumili utebatur, semper orationi instans: cor verò ejus contemplationi deditum erat. Itaque quæcunq; agebat, non nisi ad suæ animæ salutem, & populi eruditionem acta esse videbantur. Qui cum pluribus annis in tam sanctis operibus perseverasset, placuit B. Michaeli Archangelo universali Ecclesiæ Principi, animarumq; receptori, Oratorium in Monte Gargano, quod à suo nomine appellatur, constituere, factaque tauri apparitione illa mirabili, ut in sua historia continetur, concessaque victoria ejus rei populo Sipontino per eorum Episcopum B. Laurentium, missum ad Gelasium Pontificem sciscitatum, quid fieri deberet in loco à sancto Michaele Archangelo electo. Responsum accepit ab eodem Pontifice, & si sancto Dei Archangelo placeret, Ecclesia fundaretur in laudem S. Michaelis, ubi suæ voluntatis esset: idque exequeretur per sanctos Dei Episcopos Laurentium Sipontinum, Sabinum, Canusinum, Pelagium Salapatinum, Rogerium Cannuensem, & Riccardum Andriensem. Cui postquam hæc nunciata fuerunt, ad tale mysterium exercendum accersitus, pedibus Cannas pervenit, & una cum B. Rogerio, uti pedites erant, ita itineri se commiserunt, ut Sipontum pergerent. Qui quoniam assiduis jejuniis, laboribusq; assiduis confecti erant, ac Solis ardoribus (erat enim Septembris mensis) premerentur, cum iter illud sit, uti est ea regio arboribus denudata, Solis caloribus expositum, summum Deum oraverunt, ut tanto æstui aliquid levis auræ eos refrigerantis concedere dignaretur. O rem miram, & antea inauditam! O Dei potentiam admirabilem! hinc manifestè apparuit, quam sit propitius Deus diligentibus se. Nam non prius finita est servorum Dei oratio, cum subitò Aquila una immensæ magnitudinis super eorum capita volitans apparuit, & duplex illis sanctis viris obsequium exhibens: namque sub umbra alarum Aquilæ ambulantes nihil æstivi illius caloris pristini sentiebant, & eorum fessa corpora levis aura, quæ ex motu alarum oriebatur refrigerans, promptiores ad iter perficiendum reddebant. Quod tandem factum est, quo ad Sipontum ad beatum Laurentium pervenirent, ubi divino officio in vesperis celebrato, quieti reliquum diei, & noctis sequentis tempus dedere. Ea nocte Archangelus Michael B. Laurentio Sipontino per quietem apparuit, dixitque non esse hominis officium Ecclesiam, quam suo nomine ipse dicasset, consecrare: sed ad sacrandum qui id oratorium sibi elegerat, attinere, quam ipse suo adventu sacraverat; quod ut esset omnibus notius, ait, reliquisse se ad tantæ rei fidem super suo venerando altari suorum pedum plantarum vestigia marmoreo lapidi impressa, ac etiam ante Oratorii januam imaginem lapideam sculptam, & figuram ejus Archangeli, quæ postea pingeretur. Hæc B. Laurentius, sicut per visum acceperat, ita sanctis Dei Episcopis patefecit. Qui læti tanta, talique visione, atque intellectis S. Archangeli mysteriis, & quantum indulgen-

tia

tiæ à Deo omnipotente, intercessione B. Archangeli Michaelis illi Ecclesiæ concessum est: exhilarati gaudio, gratias Deo immortali, & B. Michaeli egerunt, per quem ea susceperant. Sed cum præ omnium concursu Ecclesiam illam visitantium, unum altare in peragendis divinis Mysteriis non esset sufficiens, tria ibi altaria consecraverunt: primum in honorem B. & gloriosæ Mariæ Virginis propè aquam sacram, quæ vocatur stilla: aliud in honorem B. Jo. Baptistæ: tertium verò in honorem BB. Apostol. Petri, & Pauli. Quibus rebus peractis, omnium rerum illi Ecclesiæ attinentium curam B. Laurentio Episcopo Sipontino demandaverunt, ac etiam totius Cleri ordinationem.

Hoc facto, B. Riccardus cum B. Rogerio ad suas Ecclesias redierunt; hic Cannas, B. vero Riccardus Andriam pervenit; cui universus populus, & Clerus obviam processit cum ingenti gaudio, & aliis spiritualibus canticis, quos non tam multorum dierum B. Riccardi abscessus perturbavit, quam ejus reditus consolatus est. Ob quorum devotionem, & fidem confirmandam preces Deo immortali effunduntur, ut longiorem vitæ terminum B. Riccardo concedere dignaretur. Qui intentus prædicationibus, & ad erudiendum populum, totum se ad contemplationem illius majestatis æternæ dederat: nihil propterea ex divinis Officiis, & pœnitentiis remittendo, ita quod per ejus preces, & intercessiones ad Dominum factas, ultracentum miracula antequam è vita decederet, facta reperiantur. Cujus vitæ finis cum sibi ab omnipotenti Deo revelaretur, accersito coram se (nam decrepitæ erat ætate) Clero, & populo universo, his verbis eos admonuit: primo ut perseverarent in fide Christiana, & Domini nostri Jesu Christi, servarentque Dei præcepta, & sacra omnia custodirent illæsa, & Apostolorum dicta, ac etiam omnia, quæ per sanctam Ecclesiam constituta erant, inviolabiliter observarent: neve alter alteri noceret, hortatus est. Quæ, si facerent, scire se eos vitam æternam consecuturos. Deinde versus ad Clerum, præcepit eis, ut conservarent illi populo semen, quod ab eo sparsum fuerat, cujusque Ecclesiæ, & divino cultui essent intenti. Deinde sumptis Ecclesiæ sacramentis, humi procumbens, oculos ad cœlum elevans, dixit: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, & per manus Angelorum tradidit spiritum Domino. Hunc Riccardi beatissimi exitum totius populi, & Cleri lacrymæ consecutæ sunt, qui fletibus sua ora rigantes, venerabile S. Riccardi corpus amplexi, cum summo honore, & devotè illud tractantes, sepulchro collocaverunt. A quo sancto Dei viro cum alias, tamen etiam ad ejus sepulchrum usque in præsentem diem multa miracula facta sunt: ejusque cor, uti erat in charitate Dei, & proximi ardens, post ejus mortem cum sui capitis pericranio, odore suavissimo, uti manifestè apparet, ab omnipotente Deo servatum est, cui sit gratiarum actio, laus, honor, & gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Post S. Riccardi obitum usque ad annum 781. nulla Andriensium Episcoporum extat memoria, nomina, actaque eorum perierunt, nec hactenus ad nostram devenerunt notitiam.

2 CHRISTOPHORUS (1) post multa sæcula in Concilio Nicæno subscriptus reperitur ann. 781. post quem etiam per trecentos ipsos annos jejuna erit hæc nostra narratio.

II: 3 N. . . . . Episcopus Andriensis interfuit translationi S. Nicolai Peregrini apud Tranum anno 1143. nomen non exprimitur.

III. 4 RICCARDUS hujus sedis Episcopus præsens fuit Lateranensi Concilio an. 1179. ab Alexandro III. celebrato. Vixit in ea dignitate plures annos, sanctorum Erasmi, & Pontiani lipsana in Ecclesiam sancti Bartholomæi transtulit anno salutis 1196. Translationis monumentum in membranis scriptum asservatur in Episcopali Archivio his verbis. (a)

Ex quo Verbum Patris, sacris sui cordis penetralibus exiens, per Angelicum divinum præconium auribus fuit Virginis instillatum: unde virga Jesse viruit, floruit, germinavit, & Verbum caro factum est, & habitavit in nobis; milleni centeni nonageni sexti anni curriculus volvitur, & terminatur, usque dum præsens Ecclesia SS. Martyrum Erasmi, & Pontiani gloriosis fuit reliquiis ex divinæ voluntatis beneplacito adornata. Quas quidem reliquias per diligentiam perfecti studii D. Maurelli Sacerdotis, & D. Joannis hujus Eccl. Abbatis a Civitella, huc Deo concedente translatas Dom. Richardus venerandus Episc. Andriensis mente hilari, & devoto genu suscepit, & ordinato processionis ordine, cum omni qua decet reverentia, & exultatione gaudiorum, cum universo cœtu Andriensis populi huic Ecclesiæ collocavit. Ad quorum SS. Martyrum laudem præsens altare conditum, idem Episcopus sacrosanctis indutis indulgentiis, relaxans perpetuo omnibus Catholicis Deum colentibus de criminalium contagiis peccatorum annum unum, & dies quadragiata, qui ad anniversarium hujus consecrationis ad hanc Ecclesiam S. Bartholomæi accelerare en ardore bonæ intentionis, & manus adjutrices porrigere studuerint: Actum anno instante tertio die mensis Aprilis, Indict. 14.

5 N. . . . . (cujus nomen non exprimitur) in regest. Innocentii III. Papæ memoratur, ubi in litteris ad Episcopum, Clerum, & populum Andriensem hortatur eos, ut ab se misso pareant. IV.

6 Fr. PLACIDUS (Ordo, & patria ignorantur) Andriensis Episcopus pro decimis translationis Andriæ instat apud Regem Carolum II. anno 1290. in regest. Neapol. („ *Adfuit consecrationi Cathedralis Vigiliensis an. 1295.*) V.

7 JOANNES, de quo mentio anno 1318. pauloque post, mortem obiit. VI.

8 DOMINICUS successor Joannis anno 1319. de quo in monumento ejusdem Ecclesiæ mentio extat. VII.

9 JOANNES hujus Ecclesiæ Episcopus sub Clemente VI. diem obiit ann. 1349. ex reg. Vatic. („ *Fr. Joannes de Alexandria, Ordinis Eremitarum S. Augustini, ab Acerrensi Clero electus ejus Ecclesiæ Episcopus, & consecratus ab Archiepiscopo Salernitano, cum ejus electionem cassasset Clemens VI. Administrator aliquandiu fuit Acerrensis, deinde ab eodem Pontifice factus est Andriensis Præsul 4. Id. Decembr. 1348. ut ex reg. Vatic. Epist.* 190. *qua in sede paulo post obiit.* Lucentius.) VIII.

10 Fr. ANDREAS Ord. Eremitarum S. Augustini in demortui Joannis locum, Andriensis dictus est Episcopus à Clemente VI. an. 1349. 2. Id. Martii ex eodem regest. Epist. 106. fol 16. ann. 8. IX.

11 JOANNES Andriensis erat Episcopus anno 1356. X.

12 NICOLAUS obiit anno 1376. XI.

13 Fr. BENEDICTUS de Nigroponte Ordin. Minorum successit Nicolao anno 1376. XII.

14 LUCIDUS, Benedicti successor memoratur in lib. oblig. XIII.

15 FRANCISCUS Surrentinus, ejus mentio habetur in monumentis ejusdem Ecclesiæ anno 1385. XIV.

16 Fr. MELILLUS Sabanicæ de Andria Ord. Eremitarum sancti Augustini substituitur Francisco XV.

(1) Hic Christophorus, quem inter Nicæni II. Patres an. 787. enumerat Ughellus, non fuit Andriensis ex Italia (modo enim, uti neque ex toto Occidente ullus ibi comparuit) sed Andriensis ex Thracia Episcopus. *Papebrochius in Actis SS. Junii t. 1. pag. 145.*

(2) Nihil esse causæ apparet, cur S. Richardus, Andriensium Episcopus, ut patronus, qui hoc die colitur, non fuerit idem ipse, de quo memoria in hoc monumento, ab Hadriano IV. itidem ut ipse, natione Anglico, cui vel toto, vel in Pontificatu ministraverit, promotus, & ordinatus, intra annos MCLIV. & LIX. quibus ille universalem Ecclesiam rexit. Neque refert si longe alia, & fabulosaque narrant Lectiones officii proprii, quibus Ecclesia Andriensis per duo fortassis sæcula nunc utitur: hæ enim non extabant, cum corpus S. Richardi inveniebatur; imo nec sciebatur vulgo dies obitus, quia (ut ait scriptor hist. inventionis) *legenda non erat inventa.* Hæc verò cum nec postea inventa sit, consequens est nullam potius scribi potuisse, nisi per meras conjecturas. Adde, quod Andria non videtur urbs tantæ antiquitatis: nec sæculo V. Anglosaxones conversi erant. Fortassis Andria Episcopali dignitate donata fuit à Gelasio Papa II. tum cum Tarracinæ morabatur. *Papebrochius in Actis SS. Junii tom. 2.*

cisco anno 1390. 8. Kal. Octobris à Bonifacio VIII. Vixit in hac dignitate ann. 18. ex lib. oblig. tum ex monumentis ejusdem Ecclesiæ, in quibus usque ad annum 1418. die 25. Februarii. Extat memoria, pauloque post ex hac mortali vita discessit, Matthæum germanum fratrem diu antea condiderat in Cathedrali propè altare majus in cornu epistolæ, hoc addito epitaphio.

Hic jacet
Pat. Matth. frat. fratris Mililli
de Andria
Ordinis S. Augustini,
Episcopi ejusdem civitatis
orate pro eo.
Ann. Dom. MCCCCI.

XVI. 17 FRANCISCUS („ *de Nigris, Ordinis Minorum*) Episcopus Salpensis huc translatus per obitum Malilli à Martino V. anno 1418. 2. Id. Augusti. ex bulla translationis, Datum Gebennis eodem anno.

XVII („ *Fr. ANDREAS de Auren Ord. Prædicat. electus „ est 5. April. 1427. ut liquet ex Actis Consist.*)

XVIII 18 JOANNES Dondeus Monachus Cœlestinorum, Episcopus Andriensis creatus est anno 1435. 18. Kalend. Decemb. Fr. Francisco *a* successit. Interfuit Concilio Florentino sub Eugenio IV. celebrato an. 1439. sedit vir sanè isto munere dignissimus annis ferè 17. obiitque an. 1451. cujus Præsulatu inventum est corpus S. Richardi Episcopi urbis Patroni, postquam diu in Cathedrali Ecclesia obscuro in loco jacuerat. Inventionis historiam scripsit Franciscus del Balzo, ejus ævi Andriæ Dux, quam hic damus ab exemplari Bibliothecæ Vallicellanæ.

a Andren.

Incipit historia inventionis, & translationis gloriosi corporis sancti Richardi Anglici Confessoris, & Episcopi Andriensis.

Etsi tantæ hujus rei testimonium perhibendi ignarus sum, quam ego ipse meis sensibus intellexi, qui omnibus adfui; rectè tamen hæc scientibus irreprehensibilis inveniri cupio. Ambitio in me nulla est, nec eruditio disertæ linguæ me possidet: sed ad hæc articulos simul, & calamum manus, ut veritas super candelabrum obtineat, & super mentes existat formata. Hæc nempè describens, sicut mihi in mentem veniunt, dilucidabo. Andria centum ferè milliaribus à Neapolitana urbe Campanorum ad Septentrionem distat, sitaque est in Ethbolis oris Peucetiorum prope pedes lapidosorum montium ad Austrum jacentium: quinque millia passuum Mediterranea ab Jonio pelago posita est, & versus Occasum Aufidi fluminis per septem lapides tenafiens, Ducali titulo decorata est, in cujus quidem regimine civitatis, & sertam, & vicem gero. Erat in ea olim vir nomine Tassus, de cujus vita, atque moribus cùm à civibus cunctis quæsivissem, bonus, simplex, neminem offendens, Deo devotus, ab omnibus uno ore laudatus est, & tam se, quam suas facultates Deo dicasse responderunt. Unde post pauca æva factum est, quod omnia sua, in morte, fabricæ Templi B. Mariæ Veteris nuncupatæ reliquit. Ipso namq; sæpenumero ad locum audientiæ meræ cupiditate atque desiderio illectas profectus est, & quidem curiosè sciscitans hæc ab eo accepi. Inquit enim, nescis, quod Deus antiquæ miserationis visitans servum suum fidelem Richardum Pontificem hujus civitatis tam sublimem in Cœlis sede collocavit, & ejus corpus in majori Ecclesia nostræ civitatis est collocatum. Quæ audiens, admiratus sum, hæc mecum tacitus reputabam. Et post pusillum adortus sum hominem, qui hæc, quæ ipse diceret, auribus meis numquam percepissem. At ille quidem: Jam lustris ferè viginti elapsis in Regno isto bellum ortum est inter Regem Ungariæ, & Reginam Joannam Primam, & hoc propter necem Regis Andreæ jam d. Reginæ mariti, & huic Regi Ungariæ germani. Accidit autem uno dierum, exercitum regis prælibati iter agere propè hanc civitatem, qui legatos miserunt, quatenus cives in castra munitiones mitterent. Erat autem in arce præaltis custos nomine & re Malus Spiritus, qui & ipse cohortes assecutus est, & tradidit civitatem, à quibus non tantum expoliata, verum etiam omnibus bonis nudata est. Et nunc est opinio, Beatum corpus ablatum fuisse tunc, quæ opinio penitus est falsa. Quoniam Sacrista prudens, timens in ista vastatione urbis, ne illum arriperent, clam transtulit; & illud sub ims altari, quod erat in Ecclesia instar adyti intus in antro deducto, ubi prius positum fuerat, collocavit: & propter hoc à quibusdam arreptum esse creditur, ubi etiam tota Ecclesiæ bibliotheca fuit amissa; unde in oblivionem ductum clerici, ut dicebat, non venerabantur, cives verò aliquali devotione locum illum frequentabant. Ex qua re mirum in modum præfatus Tassus ad dilatandum nomen, & rem ipsius sancti, me, ut ego ejus comes essem, sæpissimè flagitaverunt, & ut festinus accingerer ad beatum præfatum corpus inveniendum. At ego rursus ab eo, quomodo istud sciebat, quæritabam, & qualiter ibidem collocatum fuisset. Qui quidem ait: Dominus Guillielmus Dux pater tuus, & præses Milillus ad hoc inquirendum iverunt, atq; ibi esse corpus bene sciverunt, sed minimè ausi sunt attrectare. Ego verò hæc, & alia considerans, mente contemplabar; ancipitemque inveniens, inducias petiit: & cum a multis hæc poscerem, nomen adfuit pervagatum. Et vero nomine antiquo contento annuere mihi, sicut visum est cum plumbeo pede transire, huic rei paulatim superstites. Sed cum Tassus ad me opportune pervenerit, profectus sum in Ecclesiam. Ara major in medio tribunæ posita erat; post tergum ipsius, juxta parietem, altare sub parva, pulchraque forma manebat; basis ejus instar particulæ persistebat, quantum cervix hominum cum habilitate ingerere se videretur. Post illam quoque particulam, sicut pavimentum lapidea lastra fuisset, continebatur, in qua Crux in ipso lapide aperta manebat; ita, quod mirum in modum ipsius beatissimi corporis summa cum suavitate fragantia recipesetur. Satis congruè, ut honorari posset, eminebat altare; necnon juxta illud, picturam in sua effigie, atque nomine Græco, manu tinctam conspexi, quasi per vetustatem consumptam. Picturæ quoque multæ aliæ Pontificum adhærebant beatorum, & sanctarum: & propè januam ipsius Ecclesiæ, simul alia, quæ cum Clero hinc, & hinc imminebant; adsueratque titulus, qui ipsius civitatis Præsulem indicabat. Vas insuper ibid. positum erat, & superscriptio stilo ferreo legebatur: Joannes Episcopus. Cathedram qui tunc regebat, omnibus adfuit. Et simul super hoc comitia tenentes, statuimus, alia quoque perspicua adminicula cum ævo carpere. Sed jam prænominatus Tassus mihi versus in hostem (hostem scribo propter suam importunitatem) quia de hoc quasi per devotum sibi à me promissum de me quotidie conquerebatur, jugiter, & frequenter assistens, ubi ubi me convenisset. Itaque super his cum curiosè cum habitantibus colloquerer, atq; ibidem concursus creber fuisset, propterea quod loco illo sancto tanquam sacrario Presbyteri abuterentur, odor, atque fragrantia cessavit. Tandem quid in basi illa foret, clam videre decrevimus sub hac spe, scripturam ut ibi aliquam inveniremus. Tertia verò & vigesima die mensis Aprilis anno Incarnationis Domini millesimo quadringentesimo trigesimo octavo, summo regnante Pontifice in Ecclesia Dei Eugenio Papa IV. atque Inclyto Alfonso Rege Aragonum, Episcopus, & Presbyter Joannes, ego, puer meus, ac Tassus ipse in Ecclesia congregati sumus; & fores erant clausæ propè Meridiem, quando somnus homines, aut negotia occupantur. Ex latere ipsius basis Tassus lapidem traxit: cumque intueremur, apertè capsulam tectam palliolo serico rubeo cum summitate acuta perspeximus. Erat in circuitu ejus cœnum quasi semipedis altum, quod ibidem per viginti annos extiterat projectum, cum ablutione sacrarum rerum; & fracta vasa, & cineres rerum urendarum per annos ibi etiam reponi oportebat, ubi talem locum elegerant. Sed tamen palliolum, & capsula intacta apparebant. Presbyter ille jussu Episcopi illam cum vellet extrahere: tabula quæ erat ex parte trahentis, ad manus ejus devenit: erat quippe longitudo capsulæ unius cubiti, latitudo ejus, & altitudo medii, locus in quo erat, parum plus majoritatis habebat. Ossa erant composita, & insuper omnibus sandalia Episcopalia de pelle nigra jacebant; desuper saris

cer & caput adstabant, cujus ossa rubeo colore illustrabantur: Cuncta quæ idem venerabiliter colligens, & ea serico panno involuta in altari majori reposuit. Jamq; præparatus erat alius locus per dies plurimos in sacrario, sed ibi eum inadvertens Presbyter ille ponebat. Inter hæc ego, atque Episcopus colloquebamur ambulantes, & regredientes per ipsius Ecclesiæ alam, & jam perveneramus ad angulum novissimum, ubi conclusum fuit, etiam reverenter illud reponi, ubi jam persistebat. Antiphonam ad magnificat ad spectabamus; & Presbyter jam candelam accendit in honorem præfati Sancti; & subitò tantus de corpere odor emanavit, quod nos astantes insuper, & totam Ecclesiam replevit. Presbyter ille ad nos conciter venit in angulum, ubi eramus, hæc nobis annuncians. Subito cum illuc reverteremur, vehementiorem sensimus odorem, quasi alienati manentes, alter in alterius faciem aspiciebamus. Demum collaudantes Deũ, ac sanctum Riccardum gavisi sumus gaudio magno valdè, præsertimque nobis spem maximam contulit, quando semet miraculosè manifestavit. Et ecce repente factus est ad ostium ipsius Ecclesiæ strepitus maximus. Presbyter ille, qui jam, ut videret quid fieret, perrexerat ad ostium: per ipsius ostii rimulam intuens mulierum, ac virorum turbam: & quidam quærerent, illos interrogans, eorum dicta, & voluntates tali modo recepit. Dicas Episcopo, ac Domino, nisi nobis statim hæ januæ patefiant, quatenus beatissimi Patris nostri Riccardi corpus honorifice veneremur, lignum super lignum non relinquetur. Revertens Presbyter inquit nobis audita: Vade, dic eis, dicit Episcopus; recedite, nullo enim modo intrare potestis. Quamobrem his auditis, tumultus inceperat jam fieri in populo. Quo audito, diximus, non esse bonum Deo resistere. Ego tamen clam me inde subtraxi, & hoc anus Episcopo, quod me petierat, dimisi. Fragrantia continue exhalabat: multitudo populorum crebro concursu occurrit, & ex devotione palliolum illud laceraverunt, quod unusquisq; particulam, quam poterat, abstulerat. Tres quoque menses nondum pluerat super terram, & aer serenissimus videbatur, & statim in eadem hora suæ Inventionis nubes densissimæ in aere factæ sunt: quapropter magna pluvia de cælo descendit. Fide, ac intercessione ipsius Sancti plura miracula jugiter coruscabant: sed ubi & quomodo fiebant miracula, legendam de his factam legas, & ibi invenies. Post vero dies octo, facta prius processione cum magna reverentia ibi, ubi prius steterat, positum fuit: caput autem ejus, atque cor in vestibulo detenta sunt, & postmodum argento clausa persistunt. Cor quidem in vase vitreo manet, & parum liquoris videtur scatarire maximè redolentis, sed de eo colligi non præbetur facultas. Aliqui perversi animi oblocuti sunt: quod malum videtur eis hunc sanctum colere: quia jam Idololatria causabatur. Quot, & quantis modis ille auctor prævaricationis nutitantes usurpat, & raro ad intelligentes audet aperta fronte se prodere, & plerumq; sub specie boni decipit passionatos! Non in mentem eorum venerat, quod honorare Christianos ossa parentum fas esset, quantò magis talem sanctissimum Patrem, qui tantis cum signis apud Christum Dominum apparuit, & ejus nos continua intercessione fulcimur. Quamplures rationes ad confundendam eorum opinionem falsam, & sublimandam veritatem de hoc dici possent, sed non eget ista scriptura amplius hoc facere. Presbyter erat quidam, è numero cleri hujus Ecclesiæ, Angelus de Leone nuncupatus, qui de hoc sancto mirabilem in suo corde devotionem affixam habebat, & de hujusmodi susurrationibus valde contristabatur. Accedit, quod Archipresbyter hujus minoris Ecclesiæ nomine Guillelmus mortuus est, qui arcam hujus Ecclesiæ in custodiam retinebat: ubi inventi sunt tres Calendarii, non consueto modo scripti, sed pro qualibet parte folii octo, vel decem litteræ sunt distantes, ita quod facile scribi posset inter medium omnium dies obitus; & hic inventum est scriptum, quando sanctus ipse migravit è seculo, est quippe nona dies Junii, quod antea ignorabatur, existimo causam fuisse, quod legenda non erat inventa. Hos Calendarios in suo posse retinebat, neque (puto) sciebat, neque alicui promulgavit. De libris etiam, qui in Ecclesia fuerunt, tegmina quaternorum operiebantur. Miraculum existimo certum etiam, quod eodem die novæ Inventionis, translatio suæ canonizationis erat, & in uno Calendariorum subjungebatur. Sanctissimus, & beatissimus Pater noster Riccardus Anglicus Episcopus hujus Andriæ civitatis, qui beatus Pontifex antè obitum suum centum miracula fecit, cujus corpus collocatum est in Confessione istius Ecclesiæ. Littera istu Longobardorum more scripta extitit, sed per obitus mortuorum, qui illic scripti sunt, hoc absumptum est, manifestante etiam numero Incarnationis annorum esse trecentorum, & tantum addi posset, quanto scripta prius erat manifestatio sui nominis ex antiquitate litteræ. Post paululum autem iterum inventum est in vestibulo folium Missalis, ubi oratio, & secreta propria & post communio ipsius sancti legebatur, residuum verò scripturæ, propter senium consumptum erat. Intervallo autem facto, iterum murmur prævaluit. Tegebant se, qui hoc excitabant, ex quo non inventa legenda erat, cessare debuerat ipsius Sancti veneratio. Vir autem ille bonus Presb. Angelus, qui numeratus est, zelo compulsus, in orationem se dedit, Deum, ac S. Riccardum postulavit, quod silentium super murmure illo fieret: qui surgens de oratione, ad capsulam indagandam perrexit, qua Sanctorum reliquias præservabat. Quæ quidem reliquiæ ad altaria consecranda custodiebantur, & ibidem Clerica hujus gloriosissimi Sancti reperta est cum chartula apicibus Langobardorum exarata tali modo. Hæc est Clerica S. Riccardi, quæ jam non inventa erat cum corpore, & cum ea cor appositum est. Attamen ara major, quæ jam dicta est, pro eo, quod in medio tribunæ non satis commodè ad devotionem sistebat, in eminentiorem locum versus Orientem, ubi prius erat altare illud majus, translata est, sub qua usque in hodiernum diem præfatum jam corpus manet devotiùs honoratum. Inventa sunt etiam per vicinas, & finitimas civitates, atq; provincias apud breviaria prisca ipsius festi dies inscripti. Presbyteri quoque multi ejus legendam legisse affirmabant. Ex qua re ego Archipresbyterum Rubensem cum omnibus, quæ suprascripta sunt, ad sanctissimum Eugenium olim Papam transmisi, ut indicaret, quid de hoc facturi essemus. Qui hæc postquam viderat, & audiverat, nihil aliud oportere fieri dixit, nisi ad augmentandam devotionem fidelium, festivitates ejus indulgentiis fulciri. Quod ex relatu dicti Archipresbyteri intellexi, & privilegium bullatum ad me portavit. Sed antequam prædictum Archipresbyterum ad universalis Ecclesiæ Episcopum, & Pastorem destinassem, quendam Petrellum Ordin. Minorum professorem ad eundem Episcopum misi (non tamen omnia supradicta inventa extiterant) secum ferentem tantum Calendarium, quod plus loquebatur, quam alia, & folium Missalis jam dicti, ubi orationes extiterant scriptæ, atque partem miraculorum, & testimonia instrumento approbata, ac fama maxima pervulgata. Qui Papa hæc Dom. Joanni Episc. Prænestino, qui Cardinalis Tarentinus vulgariter appellabatur, commisit, ut de hac re veritatem cognosceret: qui ad me schedulam remittens ait; quod ei videbatur, canonizationem ipsius Sancti non esse quærendam. Et subjungens dixit; si sibi canonizatio S. Cataldi Archiepiscopi Tarentini quæsita fuisset, ostendere non poterat: sed & devotionem nostram identidem prosequeremur, & per hos mordentes more surdorum transiremus. Qui frater jam dictus, vel negligentia, vel alio modo omnia jam, quæ per eundem misi, perdidit, tantum Domini Cardinalis litteras mihi reddidit. Unde volens ego Franciscus de Bancio Dux Andriæ de hoc verum testimonium perhibere, hanc legendam propria manu, & proprio dictatu primo scripsi anno Dom. millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo, quinto decimo die mensis Septembris, quintæ decimæ Indictionis. Ad laudem, & honorem Individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

19 Fr. ANTONELLUS Ord. Minorum antea XIX.
Episcopus Gallipolitanus ad hanc Eccl. translatus

12. Kal. Octobris anno 1452. simulque fuit Montis Pelusii Episcopus, qui primus illius sedis Præsul numerandus est, in serie supra relata to. 1.

XX (a Forte idem cum superiori.) 20 Fr. ANTONIUS a de Joannocto Andriensis, & Montis Pelusii Episcopus anno 1460. mortem oppetiit anno 1463. Jacet in Eccl. Cathedrali Andriensi cujus in tumulo hęc prostat inscriptio.

Hic jacet
Fr. Antonius de Joannocto
nobilis civis Andriensis,
ejusdemque Episcopus, ac Montis Pilosi,
cujus industria
hæc Ecclesia refecta est.
MCCCCLXIII.

XXI 21 ROGERIUS de Atella harum Ecclesiarum Andriensis, & Montis-Pelusii Episcopi munus adiit anno 1463. ad cuius tumulum in Cathedrali Andriensi propè altare majus in cornu Evangelii extat hujusmodi inscriptio.

Hoc tua sub tumulo defuncta Rogerius ossa
Duxit Atellana, qui genus urbe trahit.
Pontificis titulum cui Græca salubria quondam
Tradidit, & tanto dignus honore fuit.

XXII. 22 MARTINUS de Soto majore Hispanus ad hoc Ecclesiasticum fastigium evectus est defuncto Rogerio: plura Sanctorum lipsana in Cathedrali Andriensi transtulit, quod indicat saxum in pariete sacrarii.

Martinus de Soto major Episcopus olim
Plurima in hoc templum Sanctorum transtulit ossa.

Ipse vero vir egregiis moribus ornatus vale dixit huic mortali sæculo anno 1477. Andriæ jacet in Cathedrali juxta majus altare in cornu epistolę hoc ad tumulum inciso epitaphio.

Martinus tumulo, quem reddunt stemmata ...
Sibiliæ genitus contigit Ausoniæ.
Parthenope vati Fran. . . fœdera notum.
Concilia Baucium Andria magnu Ducem,
Andriæ & effectus Præsul, Montisque Pelosi
Condidit in templo pluru sacella, latus
Campanilis, & aream hinc emit providus ære,
Atque humum superans extruit sacrarium.
Majoris pius aræ prætentum opus & . . .
Quippe animam superis occulto . . . .
MCCCCLXXVII.

XXIII 23 ANGELUS Florus, nobilis Andriensis, patriæ Episcopus ob eximium animi sui pietatem, excellentemque doctrinam, erat enim Juris utriusque Doctor longè clarissimus, electus est anno 1477. cujus virtutes, & egregia facta in marmore exarata leguntur ad ejus tumulum in Cathedrali, quam splendidè exornavit, variis suorum proventuum redditibus locupletavit, cũ obiisset an. 1495.

Andrius Antistes hanc Florius Angelus ędem
Ornavit donis, muneribus quo suis.
Optima Præsulibus tradens exempla futuris
Divino cultu quos decet usque fent.
Hic Christum in medii suspendit culmine templi,
Sanguine qui lavit crimina nostra suo.
Ipse etiam multa præsepia finxit in auro,
Nata Redemptoris, quæ pia membra fovent,
Condidit, atque chori numerosa sedilia; nec non
Struxit Episcopii diruta tecta sui.
Isque libros plures sericoque auro quoque tecta
Qualia sacra decent pallia multa dedit.
Addidit is Divi Riccardi in honore sacellum,
Corpus ubi, atque ossa condita sancta jacent.
Hoc quoque de niveo monumentum marmore facta
Erexit sub quo conditus ipse jacet.
Est tamen in Patrio Pastor bonus actus ovili,
Cuique datum est merito Pontificale decus.
Sentiat ergo Deum sibi faustum, propitiumque
Tot bona qui templo donat habere Dei.
MCCCCLXXXXV.

In pariete prope sacrarium de eodem sic legitur.

Florius unde suum duxit genus, Angelus urbi
Præfuit Antistes templi, patriæque levamen.

A 24 HIERONYMUS de Porcariis Romanus genere, & virtute nobilis ab Alexandro VI. Andriæ Episcopus declaratus est anno 1495. die b 31. Martii. Sedit annos octo. Romæ defunctus est ann. 1503. sepultus in sepulchro patrum suorum ad Minervam. XXIV (b Die 18. Aprilis.)

25 Fr. ANTONIUS de Roccamoro Hispanus Ord. Minorum die 22. Decembris 1503. successit Hieronymo; præfuit ann. 11. ultroque dignitatis suæ nuncium remisit. XXV.

26 ANDREAS Pastor civis Andriensis sequutus est Antonium ad hanc dignitatem, provectus à Leone X anno 1515. die 3. Martii, & vix anno elapso à sua inauguratione, suis exigentibus demeritis ab eodem Leone Papa publico in consistorio Episcopatu, omnibusque dignitatibus spoliatus, privatusque est. XXVI

27 SIMON de Nor Andriense suscepit Sacerdotium anno 1516. 5. die Decembr. Brevis Præsul fuit; vale dixit enim huic mortali sæculo ann. 1517. XXVII.

B 28 NICOLAUS de Flisco c ex Lavaniæ Comitibus Episcopus Cardinalis Ostiensis hujus Ecclesiæ administrator fuit 1517. post decessum Simonis, quam paulo post ad favorem Joannis Francisci nepotis resignavit. XXVIII. (c De quo Ciaconius Oldoini tom. 1. col. 100.)

29 JOANNES FRANCISCUS de Flisco, patruo Card. cedente Andriensem obtinuit dignitatem die 13. Novemb. 1517 longo tempore hanc rexit Ecclesiam, fuitque in Concilio Tridentino; excessit d verno anno 1565. XXIX. (d Altero resignavit ex Actis.)

30 LUCAS de Flisco evasit Andriensis Episcopus e die 30. Januarii anno 1566. sedit an. 16. & ad Albinganensem in Liguria Ecclesiam translatus est 1582. XXX (e Per liberam cessionem Jo. Francisci ex Actis.)

31 LUCAS ANTONIUS Resta f de Montagnana Hydruntinæ diœcesis, à Gregorio XIII. translatus à Nicoterensi Ecclesia ad hanc Adriensem die 30. Aprilis 1582. mortuus est, bonæ famæ Præsul anno 1597. XXXI (f De quo Toppius in Bibl. Neap. p. 156. Mandos.)

C 32 VINCENTIUS Bassus nobilis Cremensis, Episcopus Sebinicensis huc translatus anno 1597. g obiit annò 1603. cum antea Joannem Franciscum fratrem germanum in sua Cathedrali funerasset in medio sacelli S. Riccardi hoc ad tumulum exarato epitaphio. XXXII. (g 1598. die 25. Maii.)

D. O. M.
Joannes Franciscus Bassus Cremensis Patritius Romanus, vir mirè probus, qui vixit an. xlvi. mens. iii. d. x. Flagrans desiderio post aliquot lustra videndi Vincentium Bassum Episcopum Andriensem fratrem, Andriam venit, fratrem vidit, & ad Deum iit v. Id Decembr. anno à partu gloriosæ Virginis MDCVIII. h Vincentius fratri dilecto Posuit.

(h Si Vincentius fratrem tumulavit, quo modo frater obiit an. 1608. Error est exscribentium.)

D

33 ANTONIUS de Franchis i nobilis Neapolitanus Joannis filius illustris moribus, & varia litteratura, cum prudentia clarus, Episcopus („ o- „ lim Ravellensis) Andriensis evasit sub Clemente VIII. anno 1604. die 23. Januarii. Præfuit laudabiliter annis ferè 21. Mortem obiit anno 1625. Jacet in sua Cathedrali. ejus meminit Ferrantes Dux Marræ in tractatu de familiis Neapol. XXXIII. (i De eo Pisellus in memoriis Cleric. Regul. Min. pag. Mandos.)

VIN-

XXXIV 34 VINCENTIUS Caputus de Ruvo, S. Severi antea Episcopus, ad hanc Ecclesiam translatus anno 1625.*a* Vix anno elapso excessit, & in Cathedrali humatus est.

a Die 3. Martii.

XXXV. 35 ALEXANDER Strozzius Patritius, & Canonicus Florentinus, Urbano VIII. Pont. Max. ob ejus eximiam virtutem charus, ab ipso Andriensi Episcopatu donatus est die 24. Maii 1626. sedit annis 6. & ad Miniatensem Ecclesiam in Etruria translatus fuit 6. *b* Id. Martii 1632. de quo vide in nostro 3. tom. in Episcopis ejus urbis.

b 12. Id. Martii.

XXXVI. 36 Fr. FELIX Franciſchinus *c* de Cassia Ord. Minorum Conventualium Generalis Minister, ad hanc Cathedralem sublimatur anno 1632. 6. Kalen. Maii. Produxit ætatem ad annum usque 1641. Jacet in sua Ecclesia.

c Ejus meminit Franchinus in Bibliosophia p. 180.

XXXVII. 37 ASCANIUS Cassianus electus die 19. Novemb. 1641. Obiit 1657.

XXXVIII 38 ALEXANDER Egittius, Minervini civis, & olim Archidiaconus electus die 16. *d* Novembr. 1657.

d Die 19. Decemb.

A D D I T I O.

(„ *Divino cultui, & suæ Ecclesiæ decori summopere studuit, pauperibus adeò opitulatus fuit, ut prò illis juvandis unico famulo contentus fuerit, qui vices omnes implebat; humilitatem quammaxime coluit, noctuque suæ cathedralis lampades visus multoties ob æditui emungere, elychnia protrahere. Annos 95. natus plenus dierum, ac meritorum die 2. Aprilis 1689. in isto miseriarum Oceano fluctuare desiitit.*

XXXIX. „ *PETRUS Vecchia, Venetus, Abbas Casinensis Congregationis, omnigena litteratura præditus, unus è primis Italiæ sacris oratoribus, qui plures sui ingenii partus typis dederat, & præcipue illum, cui titulum fecerat,* il Tempio della fama, *hoc Sacerdotio honestatur ab Alexandro VIII. ann. 1690. die 6. Martii, sed post breve spatium ad Melphictense translatus fuit, de quo jam diximus t. 1. in Episcopis Melphict. fol. 910.*

XL „ *FRANCISCUS Antonius Triveri ex oppido Biellæ Vercellensis diœcesis, Ordinis Minorum Conventualium, cum fidei quæsitor fuisset, prius Patavii, postea Florentiæ, ab Innocentio XII. mense Octobri 1692. die 21. Januarii huic Ecclesiæ præficitur, quam integerrime quadriennio rexit, donec ut suus antecessor, ad alterius etiam sponsæ transiit amplexus, nempe Melphiensis, ut dictum fuit tomo primo in illius Ecclesiæ Episcopis fol. 942.*

XLI „ *ANDREAS Arianus, Caroli filius, qui pietatem, & litteras hauserat in sua patria Neapoli in collegio Max. Soc. Jesu, & in utroque jure laureatus etiam Neap. fuerat, Romam, sua licet renitente omnibus nervis humilitate, accersitus ab Innoc. XII. mens. Jan. 1697. die 24. Januarii in hac cathedra sedere coactus est. In sanctificatione cleri, & reformatione morum populi sibi commissi totus fuit, quolibet die dominico ad populum, & qualibet feria IV. ad clerum fervidam habens concionem. Sodalitatem vulgo* del Sacramento *restituit, quia ipse instituit, ut ad infirmos communis Domini pro viatico ad æternam salutem, mira, ut prius* A *umquam pompa, magno cereorum numero, & musico etiam concentu deferretur, & multoties ipse illum detulit, & saltem semper comitatus fuit. Infirmos dulci, familiarique sermone ad patientiam, & cum divina voluntate uniformationem semper hortatus, & si forsan pauperes, largo etiam subsidio pecuniario solabatur, supra illam auri summam, qua quotidie pauperibus omnibus palam, si ita opus fuerat, sed semper clam præsto erat. Morientes pontificia benedictione in mortis articulo juvabat; immunitatem Ecclesiasticam sacerdotali pectore semper fovit, pro qua, & Romam, & Neapolim petere coactus fuit. Cathedrale templum novo laquear picturis, & auro prænobili exornavit. Palatium illorum de Vulponis emit, in quo non mediocri impensa seminarium instituit ad imbuendam pietate, & litteris pro altari juventutem. Episcopale palatium à fundamentis construxit, cum illud vetustum, campestre velut tugurium indignum etiam ultimi ordinis sacrificulo vi-* B *debatur. Die 17. Augusti 1706. corporis exuvias reliquit, sepultusque fuit in sua æde principe in sacello augustissimi Sacramenti, in quo clerus obsequentissimus effigiem ipsius cum hac inscriptione incidendam curavit.*

„ Hoc monumentum positum est mihi, imo tibi, qui legis. Ego Andreas Arianus Neapolitanus nolens volui Andriæ Presul consecrari die 20. Januarii 1697. Seminarium erexi, Episcopale palatium penè ædificavi, Ecclesiam decoravi, divinum cultum auxi, feci omnia, nihil omisi pro Dei honore, & ideo coronam cepi gloriæ die 17. Augusti 1706. ætatis meæ ann. 55. Hic expecto tubam, & vocem Archangeli, & resurgam.

„ *NICOLAUS, Neapolitanus patria, Joannis Adinolphi, & Angelæ Costæ filius, U. J. D. post egregiam in Neapolit. sæculari foro navatam operam, mundo, ejusque pompis obrenuncians, sa-* XLII C *cerdotalem amplexatus dignitatem. peragrata fere omni Italia in visitatione sanctuariorum illius, Romæ gressus sistere coactus ab Eminen. inclyti nominis purpurato Thoma Maria Ferrari, qui ipsius pietatis, & ingenii bene conscius Auditoris munere apud se voluit, & postulatoris etiam laudabiliter onus in causis canonizationum impleverat, ab Clemente XI. huic cathedræ assignatus die 6. Decembris 1706. possessionem iniit die 28. Decembris ejusdem anni.*

„ *Episcopus vere ad D. Pauli præscriptum factus mira pietate erga Deum semper exarsit, quare magna sollicitudine, ut divinus cultus novis in dies incrementis excresceret, semper studuit. Cum seminarii ædes alumnorum numero angusta evaderet, contiguas illi quasdam emit domos cum pomario, ut juventus amplificato spatio, majori alacritate, & divino servitio, & disciplinis omnibus operam daret. Insuper ut periclitanti pudicitiæ con-* D *suleret, palatium nobilium de Excelsis bis mille aureis comparavit, in eoque cœnobium sub titulo immacul. conceptionis B. M. V. instituit. Anno 1714. die 13. Junii collegiatam Ecclesiam sub titulo Annunciationis B. M. V. sacravit. Pauperes omnes ut filios adamavit, adeo ut omnem suam inter eos distribuens substantiam, aliquando ita pauper ipse evaderet, ut cum nihil amplius erogandum haberet, propria, quibus tegebatur, femoralia, ipsaque lubens daret calceamenta, maxima sui jucunditate, ut numquam alias, quia non modo dabat suo usui necessaria, sed pro suis pauperibus gravia perpetiebatur incommoda. Die tandem 13. Julii 1715. ad divinos, ut suæ vitæ innocentia nobis sperare suadet, transiit amplexus. Testamentum jamdiu condiderat, cum bona utebatur valetudine, quo mandavit, ne quotidie pro se, suisque sacrificaretur, ut suum cadaver, si contigisset in diœcesi mortem oppetere, in cathedrali è regione troni Epi-*

sco-

scopalis humaretur sub hac inscriptione.

Nicolai Adinolphi Neapolitani Episcopi Andriensis ter maximi peccatoris ossa.

Si autem Neapoli in suo gentilitio sacello in Divi Agnelli, corde tamen extracto in perpetuum erga suam sponsam amoris argumentum, in sua cathedrali ante aram maximam condendo sub hac inscriptione.

Nicolai Adinolphi Andriens. Episcopi Cor. An. Domini &c.

Expresse cavit, sibi nullus honor balsami præstaretur, ut Andriensibus Episcopis consuevit, ut citius mortale suum in illum, quo compactum erat, pulverem resolveretur. Seminario suam præsignem bibliothecam, cœnobio immaculatæ Conceptionis ab se excitato quinque mille aureos legavit, multaque alia ad pias causas sancivit. Jussit insuper, cum de suo esset ditissimus, ut è suis omnibus bonis novum pium opus excitaretur Neapoli sub titulo immaculatæ Conceptionis ad ministrandam dotem illis pellicibus, quæ impuram detestatæ vitam per legitimas nuptias divinam sibi gratiam conciliare flagrarent, cujus novi operis procurationem commendavit præfectis sacri montis pauperum verecundorum.

XLIII *JOANNES PAULUS, Marci Antonii Torti U. J. D., & Isabellæ Peparæ filius Congregationis Benedictinæ D. Gulielmi de Vercellis, postquam decennio sacram Theologiam qua Scholasticam, qua dogmaticam, & Romæ, & in primariis regni Neapolitani urbibus summo auditorum plausu docuerat, Abbas renunciatus, quo munere pluribus sui Ordinis cœnobiis præfuit, Definitor, & Visitator generalis totius suæ religionis, Abbas postea Decanus regalis cœnobii D. Mariæ in Monte Virgiliano, Vicarius generalis totius Ordinis, Abbas postea fuit cœnobii Capuæ, & in illius civitatis Archiepiscopali curia S. Off. Consultor, Procurator demum generalis ejusdem sui ordinis in alma urbe, & Eminen. Vincentii Ursini Theologus die 11. Maji 1718. in hujus Ecclesiæ Episcopum electus fuit. Plebem sibi commissam magna dilectione prosequitur; impensè illam docet, paternaque charitate monet; cathedralem novo opere sectorio, magno impendio exornavit, multisque aliis suæ beneficentiæ cumulat monimentis. Picturis etiam Episcopale palatium perpolivit, pauperibus omnibus opportunam semper stipem præbet, atque in omnibus ipsorum præsto est indigentiis. Cum sanctimoniales SS. Trinitatis Casinensis familiæ ob loci angustiam infirma valetudine laborarent, indulsit, ut sacrum amplificarent gynecæum, novisque additis spatiosiore area ædificiis aeris ventilatione fruerentur. Frequenter illud invisit, instatque semper, ut & suis, & sacrarum Virginum votis nova moles respondeat. Annuat Deus, ut longum protrahat regimen ad commissi sibi gregis majus semper in dies subsidium.)*

VIGILIENSES

EPISCOPI.

VIGILIÆ (vulgo *Bisceglia*) littoralis est civitas Peucetiorum in Provincia Terræ Barii inter Morphitum, Traniumque sita, quinto à Tranensi Metropoli milliario, altis rupibus imposita, dicta fortasse à Vigiliis militum, qui oræ maritimæ custodiæ impositi fuerant, habitata familiis 1272. animæ recensentur undecim millia. Civitas satis ampla est, cujus cives adeo Regulorum imperium exhorrent, ut aliquando quatuordecim aureorum millia Carolo V. Imperatori donarint, ne eos cuique Regulo subiici pateretur. Hic uvæ genus suavissimum, quod zebibum vocant, saccharo condiunt sic, ut Orientale zebibum longè multum suavitate superet. Ager verò, ut in reliqua Apulia, vini, olei, amygdalarum, reliquorumque pomorum feracissimus. Vigiliis fides Christiana (ut ferunt) disseminata fuit ab Apostolicis usq; temporibus. Thecla matrona clarissima fidelis Christi Ancilla, in villa sua non longè ab hac civitate corpora SS. Mauri Bethleemitæ Epifcopi, Pantaleæmonis, & Sergii Romæ sub Trajano Imperatore martyrii coronam promeriti, transtulit, ac sepelivit, quorum natalis dies in Martyrologio Romano agitur 27. Julii. Episcopatus Vigiliensis antiquissimus est, & Tranensis Archiepiscopi suffraganeus. Cathedralis Basilica SS. Petro, & Paulo dicata posita est in civitate, structura vetusta, & modica; instaurata tamen, atque ornata, & sacra supellectile sufficienter instructa. Hic asservantur sacra ossa SS. Mauri Episcopi, & sociorum Martyrum, quæ superiore sæculo Francisco Balzio civitatis hujus Regulo divinitus revelata, liquorem (mannam vocant) fundunt. & miraculis coruscant. Sacris in hac Basilica ministrant decem, & novem Canonici, suntque in ea septem dignitates, Archidiaconatus nempe. Archipresbyteratus, duo Primiceriatus, Pœnitentiariatus, Decanatus, & Prioris, ut vocant, SS. Martyrum. Animarum cura penes est Archipresbyterum, nec non in tribus aliis Ecclesiis exercetur per proprios Parochos. Clericorum Seminarium juxta sacri Concilii Tridentini dispositionem institutum fuit. Quinque virorum monasteria. & tria Monialium septa, hospitale, ac plures laicorum Fraternitates recensentur Mensæ Episcopalis annuus census 1200. ducatorum illarum partium, taxatur verò in libris Cameræ Apostolicæ ad florenos 96. diœcesis vero nulla extra civitatem. Porrò Episcopi hujus urbis hi tantum à nobis fuerunt observati.

ADDITIO.

(,, Vigilias fama est Diomedem post Trojanum bellum cum in Italiam venit, vel Græcos, qui eo regnante in Apuliam venerunt, condidisse: & Vigiliarum nomen postea sortitas, cum Apulis Romanis servire coactis Coss. C. Junio Bubulco, & Q. Æmilio Barbula, regio hæc ut securè custodiretur ab insidiis oræ maritimæ, eo in loco præexcelsas turres excitarunt, unde Vigiles prospicientes noctu flammeos, die fumiferos efferrent ignes, si quæ rates, seu infida turbæ apparerent. Illud tamen historicæ refragatur enarrationi, quod scribitur de Vigiliensi hoc loco, inde prodiisse ritum novo hoc signo portendere hostium incursiones. Scimus enim ex veteribus scriptoribus id antea inventum, & usu fuisse cecceptum. Videsis, quæ scitissimè Jo. Ludovicus de la Cerda scripsit in Commentariis Virgilianis in Æneid. 6. & 2. Viguit autem hæc civitas vigentibus Romanis, quorum corruente imperio & ipsa elanguit. Modo Regi Catholico immediate subest. Fidem ajunt fuisse edoctam ab Apostolorum Principe, cui dicatur Cathedralis. Huic inserviunt 7. dignitates, & 19. Canonici, quos inter adest præbenda Pœnitentiaria, aliique minores Clerici. In Cathedrali cura exercetur animarum per Archipresbyterum, & præter eam tres aliæ sunt parochiales Ecclesiæ, quæ etiam collegiatæ existunt. Ex his omnibus animarum numerus computatur fere 6000, coalescens ex 1300. circiter familiis. Aliæ plurimæ numerantur Ecclesiæ, quas inter octo Laicorum confraternitates, 5. virorum cœnobia, 2. Sanctimonialium: nec deest Mons Pietatis, & hospitale. Seminarium extabat olim, cujus titulo superstes est Ecclesia S. Crucis. Episcopium satis commode extructum Cathedrali adiacet. De Vigiliensibus Episcopis novissime disseruit modernus Vigiliarum Antistes Pompejus Sarnellius, è quo locupletiorem, emendatioremque Ughelli seriem exhibemus.)

S. MAU-

I. („ *S. MAURUS Episcopus, & martyr, quem Episcopum Vigiliensem in Apulia asserit Ferrarius in Catalogo SS. Italiæ 27. Julii, & ibidem martyrio coronatum sub Trajano Imperatore cum Pantaleemone, & Sergio, quorum corpora Thecla pia matrona sepelivit in villa sua, quæ Sagina dicebatur, ubi cum diu ignota latuissent, eodem S. Mauro revelante effossa sunt, & demum conquieverunt in Cathedrali. De iisdem agit Baronius tom. 2. Annal. ad an. 118. n. 7. inquiens:* Sed in Apulia Maurus Episcopus cum sociis sub eodem Trajano martyrio defunctus est. *Et in historia inventionis SS. corporum, quam descripsit Amandus Episcopus hujus loci an. 1167. inquit ipse Amandus se accepisse à quodam Monacho Pulsanensis Monasterii, se legisse historiam martyrii prænominatorum Sanctorum, Trajani Imp. tempore Vigiliis contigisse eorum martyrium, & eorum corpora à vidua Thecla nomine in sua villa Sagina fuisse occultata. Et en his Vigiliensis Episcopus in novo hujus Ecclesiæ albo describitur à Sarnellio S. hic Maurus. Quod tamen non ita asseram velim, quasi huic opinioni minime liceat refragari. Contrarium enim depromitur ex actis, quæ extant in Vigiliensi ipsa Ecclesia, & recitari consueverunt in festo eorumdem SS. inventionis ad matutinum in nocturnis horis loco lectionum, ut testatur idem Sarnellius. In ipsis enim clare panditur, moveate jam Trajano tertia in Christianos persecutione comprehensum esse in Bethleem venerabilem Maurum ejusdem urbis Episcopum, Romam adductum, & in custodiam traditum Pantaleemonis, & Sergii ejusdem Trajani equitum, ac familiarium, qui ejusdem præsulis prædicatione ad fidem perducti simul omnes per orbitam martyrii cursum vitæ consumarunt 6. Kal. Aug. quorum inhumata corpora feris objecta pia, & religiosa vidua nomine Thecla clam collegit, & in suam villam Saginam nuncupatam in agro Vigiliensi in partibus Apuliæ positam transtulit, & sepelivit &c. & his adjicitur ex præfato Amando Episcopo, quod jam secuta SS. corporum inventione, sanguinea gemma apposita fuit vertici cujusdam mulieris à spiritibus immundis obsessæ, quæ dæmonis impulsu agitata exclamare cœpit, se ferre non posse incendium ex sanguine Mauri Bethleemitæ Pontificis: subjungit deinde ejus martyrium prodiisse à Gentilibus, & à presbytero quodam cum ipso sanguine, anaulo, & virga pastorali in navicula delatum fuisse usque ad fluum Vigiliensem, & in villa Saginæ juxta SS. martyrum Pantaleæmonis, & Sergii tumulum fuisse sepultum. Baronius certè de Vigiliensi Episcopatu nihil pronunciat: ait enim in Martyrologio:* Vigiliis in Apulia SS. Martyrum Mauri Episcopi, Pataleæmonis &c. *nec antistes cujus loci fuerit indicat, nec quicquam exponit in notis: & in Annal. tom. 2. inquit tantum in Apulia Maurum Episcopum cum sociis sub Trajano martyrio defunctum fuisse, nullo alio innixus fundamento, quod Vigiliensis Ecclesia de iis memoriam agit, & eorumdem corpora honorificè tuetur. Quod autem Ferrarius Maurum Vigiliensem Episcopum evulget in suo Catalogo, ab eo id nonnisi moderato dictum puto, cum non afferat hujus præsideatiæ certum testimonium, & ab existentia corporis in Cathedrali Vigiliensi & Episcopali intitulatione opinatus est eum esse Vigiliarum Episcopum. Nec quicquam officit depositio Monachi Pulsanensis facta coram Amando, cum testetur se legisse historiam martyrii horum Christianæ fidei procerum, & ex ea intellexisse eos apud Vigilias suum consumasse agonem, & corpora in villa Sagina à vidua Thecla occultata fuisse, tum nihil inde habeatur sacræ Vigiliensis præfecturæ in persona Mauri: nec novum esset plures Episcopos extra suas sedes alienis in locis capite pro Christo damnatos agnovisse. Quod Maurus patria Bethleemites fuerit, non inficiatur Sarnellius: sed quid vetat ex eodem asserto Ecclesiæ Vigiliensis Bethleemitam pariter Episcopum consiteri? Quod jamdiu postea Bethleemitanus institutus fuerit Episcopatus? Verum quis negare audeat statim post Domini ad cælum Ascensionem, & Spiritum Sanctum datum Bethleem etiam annunciatum Evangelium, cœtum inibi fidelium coactum, ut coalescenti gregi præpositum, qui illum instrueret, tueretur, & in fide contineret? Quod quidem ex Vigiliensis Ecclesiæ indicatis monumentis licet confirmare. At Paschalis II. erexit, non restituit Bethleemiticum Episcopatum, ut inquit Baronius, & Sarnellius urget. Verum id eo dicitur, quia omnis exciderat Bethleemitæ Episcopi memoria, quod idem servatum legimus in aliis Italiæ Episcopatuum erectionibus in locis, ubi jamdudum in exordiis Ecclesiæ Episcopus aderat. Quas non est passa injurias bellis, & direptionibus sævientibus Romanorum Bethleem? Quid ipsi, Christianæque rei infausti omnis non obtigit, Adriano Imperatore omnem inde memoriam filii Dei nati hominis evellere satagentis? Nec ultra locum ibi habuere Episcopi, & si quis populus Christianus Bethleemiticus erat, Hierosolymitani Episcopi duabus leucis distantis inde arbitrium agnovit, donec piissimo instante Balduino Hierosolymorum rege Episcopum obtinuit, qui modo titulum suum in Galliis tuetur in Xenodochio apud Clamecium oppidum agri Altissiodorensis. Cætera argumenta, quæ Sarnellius affert, antesignanum suæ sedi ut vendicet hunc S. Maurum, sacræ historiæ peritus quisque vel facile solvet, vel ad rem haec non pertinere agnoscet. Veluti, ut ipse inquit, quod Bethleem nusquam fuerit Episcopalis sedes, quia è sacris Conciliis nullus prodit præsens Bethleemiticus Antistes ante Paschalis institutionem. Sed & si velimus à Mauro Vigiliensium seriem deducere, cur usque ad an. 787. nullus est, qui vel umbram sui nominis præstet in tot, tantisque celeberrimis Synodis habitis ad illud usque tempus ex Vigiliensibus Episcopis? De Bethleemitanis Præsulibus obvia occurrit ratio, quia delecto non longe ab Ecclesiæ primordiis Bethleem dissipatus fuerit ejus grex, antiquatus Pastor. Hæc tamen dicta sint, non ut Bethleemitanus Episcopus dicatur S. Maurus, sed ne indubius habeatur Vigiliensis Antistes.)*

1 GEORGIUS [a] Episcopus Vigiliensis notatur in Conc. II Nicæno ann. 787. II.

[a] SERGIUS dicitur in eo Concilio.

2 MERCURIUS Episcopus Vigiliarum sub Nicolao II. Papa vixit ann. 1059. (1) III.

3 JOANNES interfuit consecrationi Ecclesiæ Casinensis sub Alexandro II. an. 1071. IV.

„ *DUMNELLUS ex hujus Ecclesiæ Archivo prœerat an. 1074. quo Ecclesiam S. Adjuteri in parochialem concessit incolis Casalium Cirignani, Primignani, & Zappini, & ibi describitur* Dumnellus Episcopus servus servorum Dei. V.

„ *MANCUSIUS Ecclesiam substruxit S. Matthæi, cujus meminit Stephanus ejus successor.* VI.

„ *STEPHANUS Mancusio suffectus est 1099. quo primo anno sui Præsulatus Ecclesiam S. Matthæi à Mancusio prædecessore constructam concessit pro Parochiali habitatoribus Casalium Saginæ, & Giani: sequenti anno tam S. Nicolai gentis ejusdem nominis casalis attribuit.* Sarnellius.) VII

Italia Sacra Tom. VII. Re AMAN-

(1) Hic reprobatur à Sarnellio historia, quæ recitari consueverat inventionis SS. Martyrum Mauri, & sociorum, cum hæc evenerit an. 1167. & instrumentum concessionis officii recitandi SS. Martyrum emanatum legatur an. 1059. Sed inde non excluditur hujus historiæ veritas, sed tantum probari potest à Mercurio Episcopo ejus officii concessionem non provenire. Alterutrum principale sit, quod ex lectiones antiquam consuetudine Vigiliensis Ecclesiæ recitabantur à Clero. Amachrismum hunc peragat qui potest, ut reum inveniat, & falsitatis damnet in pervertendo temporum ordine in præsupposito instrumento concessionis. Quot reprobantur in eisdem, orc [illegible] falsa omnia? Veritas maximarum Ecclesiæ rerum infirmata nedum, sed confutata omninò esset, abiret, si omni vento aliter opinantium loco cedere deberet. Nimius error esset in facti materia Ecclesiæ Vigiliensis, quod ex lectionibus longo tempore inter divinam psalmodiam à canentium multitudine devotissime recitatis falsitatis, & diabolici mendacii redarguantur, quia error Chronicus suppositus ab aliquo improbo, seu ignaro in dicto documento apparet.

VIII. a 1180. Amandus vero electus est Episcopus an. 1159. Sarnellius.

4 AMANDUS Vigiliensis Episcopus, cujus temporibus ann. 1107. *a* corpora SS. Mauri Episcopi, Pantaleemonis, & Sergii inventa in Ecclesia sancti Joannis intra civitatem translata sunt: in qua translatione plura, atque insignia miracula contigere, quæ ipse Amandus Episc. integro volumine descripsit. Inventionis vero historia sic extat monumentis hujus Ecclesiæ descripta. *Cum longo tempore SS. martyrum Mauri, Sergii, & Pantaleemonis corpora in loco, ubi primum à Thecla pia, ac religiosa vidua clam condita fuerant, ob metum gentilium incognita jacuissent, Domino revelante, sic adinventa sunt. Adeodonato ex oppido Aquavivæ juveni religioso per visum S. Maurus Episc. Bethleemites, & Martyr alba veste indutus, gravi, ac venerabili specie viri apparuit, qui quidem, & alios duos viros indicare videbatur, unum Cruci affixum, vetustate tabidum, alterum luminaria concinnantem, huncque beatum esse Sergium, illum verò beatum Pantaleemonem. Modico autem tempore elapso cum idem religiosus juvenis Barù in sanctæ Trinitatis monasterio Domino deserviret, secundò ei sanctus Maurus apparuit in somnis minaciter illi præcipiens, ut ad villam Sagine in agro Vigiliensi olim dicta à Saracenis quantocyus accederet, locumque, quem ei indicabat, effoderet prope Oratorium S. Joannis Evangelistæ, & inventas sarcophago sacras in lucem ederet reliquias. Cumque Adeodonatus sciscitaretur, quisnam eum ad locum duceret, ostensus est ei vir laneis ad carnem indutus, in qua visione evigilavit, & statim exiliens ad Ecclesiam accessit S. Nicolai, ut illius meritis in re tanta opem à Deo obtineret. Et sit ei obviam is, quem in somnis viderat, Dionysius nomine, Rector Ecclesiæ S. Joannis, cui se adjungens visum exponit, & accedentes ad præfatam Ecclesiam sancti Joannis, alium religiosum Gualterium nomine reperiunt, cui S. Maurus similiter per visum præceperat, ut in locum, in quo sæpè ardentes prospexerat faces, sacras perquireret reliquias. Tres ergo præfati viri simul convenientes ad invicem visum sibi exponunt, ad locum festinantes accedunt, terram effodiunt, & sacra corpora summa perfusi lætitia 6. Kalen. Maii invenerunt. Re autem ad Amandum venerabilem, qui tunc præerat Ecclesiæ Vigiliensi delata, statim Clero universo convocato, pius Præsul publicas, ac solemnes supplicationes ad sacras direxit reliquias. Hanc Deus, qui in suis Sanctis est mirabilis, dignatus est inventionem multis illustrare miraculis. Lumen namq; cæcis, auditum surdis, Sanctorum meritis restituit. Dæmonum turba ab obsessis fugata est corporibus, nec domum redlit quisquam vacuus pius orator. Timentes autem Vigilienses, ne præterenntis multitudo turbæ sacras reliquias raptum ire moliretur, eas quoad potuerunt in Eccl. S. Joannis honorificè reposuerunt. Cum sacræ reliquiæ sanctorum martyrum Mauri, Sergii, & Pantaleemonis essent divina revelatione inventæ 6. Kal. Maii, & reconditæ in Ecclesia sancti Joannis: cumque ex eo die ibidem Angelorum psalmodia quotidie audiretur decantari, & aromatum suavissimus odor, qui ex arcellis, in quibus sacræ recondebantur reliquiæ, effluebat, longe, lateque diffundi cœpisses, nimio exinde terrore perculsi Vigilienses, ne prætereuntes ossa sacra auferrent, rem ad Amandum Episcopum deferunt, unde indicta sacra, & solemni processione translatæ sunt sacræ Reliquiæ in humeris Sacerdotum ad Ecclesiam sancti Fortunati v. Id. Junii. Factum est autem, ut dum sacra ossa deferrentur, maxima exorta sit pluvia, cujus ne quidem gutta cecidit, vel super sacra pignora, vel super eos, qui comitabantur, vel insequebantur. Repositis ergo sacris reliquiis in præfata Eccl. S. Fortunati, ex ossibus S. Sergii cœpit oleum desudare, & ex ejus arca suavissimus odor effundi, atque lux magna emicare, quæ totam illustrabat Ecclesiam. Dionysius vir ille pius dentes quosdam Sanctorum in pariete Ecclesiæ sancti Joannis, unde translata fuerunt sacra ossa cum abscondisset, tanta inde odoris fragrantia cœpit manare, ut facile agnoverint omnes, noluisse Sanctis suis capitibus, neque dentes disjungi. Cumq; autem postea sacra ossa neque in præfata Ecclesia sancti Fortunati crederentur tuta consistere, timore in dies crescente, ne ea, vicinarumque urbium cives surriperent, iterum Vigilienses adeunt Episcopum instantius rogantes, ut ad Ecclesiam sancti Bartholomæi in suburbio sacra curaret ossa deferri: quo peracto tutius custodiebantur. Sed cum timor nec dum abscessisset, decentior ac tutior locus cogitatur. Quapropter in Cathedrali Ecclesia loca pro reponendis reliquiis sub eboro disponuntur, cujus est fama undequaque quamplurimis proceribus, ac S. R. E. Prælatis confluentibus, convicinis item Episcopis, Archiepiscopis, & aliis cum eorum Cleris, ac populo innumero concurrentibus, maxima omnium lætitia, sacra pignora ad præfatam Cathedralem solemni iterum supplicatione 3. Kalen. Augusti transferuntur, & in ara media sancti Pantaleemonis corpus collocatur, in ara verò Septemtrionem versus, sancti Mauri, & ad Meridiem sancti Sergii corpora reponuntur. Quanta autem Deus in hac translatione mirabilia operatus sit, illorum ordinem tenere impossibile erit, ideo aptius existimatur ea subticeri.*

Hactenus primæ inventionis historia.

De Mauro agit Baronius in Annal. Eccles. tom. prim. in Apulia martyrio coronatum fuisse scribit sub Trajano Imp. anno Christi 118. Ferrarius in Catal. Sanctorum Italiæ Maurum Vigiliensis Urbis Episcopum facit. In actis verò, quæ extant in Vigiliensi Ecclesia, Maurus Bethleemitanus Romæ cum sociis passus legitur.

Tertiam (inquiunt Acta) *movente in Christianos persecutionem Trajano Imperatore comprehensus est in Bethleem venerabilis Maurus ejusdem urbis Episcopus, qui cum publice prædicaret Christum esse verum Deum, conjicitur in vincula: inde eductus Romam vinctus perducitur, & in custodiam traditur Pantaleemonis, & Sergii ejusdem Trajani equitum, ac familiarium, qui quidem prædicatione prædicti Præsulis ad fidem Christi perducti, coram Judice simul, cum beato Episcopo eandem Christi fidem liberè confiteri non erubuerunt, audacter asserentes, esse inania falsorum Deorum simulacra. Et licet semel & iterum blanditiis, & promissis, deinde terroribus variè tentarentur, ut Christo renunciantes Idola venerarentur: Quare variis tormentorum generibus crudeliter diu afflicti, cum nihilominus in confessione fidei constanter perseverarent, Sergius ferreis ungulis excarnificatus, & Panteleemon cruci affixus, uterque tandem mucrone trucidantur. Venerabilis verò Maurus, qui præ cæteris miraculorum gloria, & doctrina insignis erat, capite plectitur. Sicque tres Deo quam gratissimæ hostiæ uno die de mundo, de carne, & de humani generis hoste, ac tyrannis triumphantes corona martyrii donati sunt 6. Kalend. Augusti, quorum inhumata corpora feris objecta Thecla pia, & religiosa vidua clam collegit, & in suam villam nomine Saginam in agro Vigiliensi in partibus Apuliæ positam transtulit, & in tuto, & abdito loco ob metum Vigiliensium, quoad potuit honorificè sepelivit unguentis condita, ubi incondita extiterunt donec divinitus longo post tempore inventa sunt.*

Hæc acta aguntur in Ecclesia Vigiliensi horum Sanctorum primæ Inventionis festa 10. mensis Maii, translationis verò 30. Julii. Secundæ verò Inventionis die 20. Octobris, de qua infra. De Amando verò Episcopo nil aliud invenimus, neque quis post ipsum Vigiliensem Ecclesiam rexerit ad annum usque 1179.

5 AMANDUS *b* alter Vigiliensis Episcopus habetur interfuisse Concilio Lateranensi sub Alexandro III. celebrato anno 1179. qui longè à priore censetur esse, de quo etiam præter subscriptionem ejus in eo Concilio factam post Amandum Tranensem Metropolitum suum nil habemus, ut de ipso proferamus, neque post hunc nullum suppeditarunt monumenta ejus Ecclesiæ per viginti supra centum annorum spatium. Huic fortè Episcopo Vigiliensi scribit idem Alexand. III. in c. debitores de jurejur. in c. cum sit de Simon. in c. sponsam

b Hic idem cum superiori.

de

de sponsal. in c. quia de test. & in c. super eo de cognat. spirit. & Urbanus III. in c. de secundis nuptiis.

IX. 6 BISANTIUS Episcopus Vigiliensis, cujus unica mentio reperitur in documento donationis Ecclesiæ S. Margaritæ Vigiliarum, quam fecit anno 1197. Falco Imperialis Judex Vigiliarum, qui propriis expensis eam Ecclesiam condiderat. Donationis exemplar ab ipso authographo exscriptum, quod extat penes nobiles viros familiæ Fresariæ, nunc hujus Ecclesiæ patronos, quod nobis contulit nobilis vir Abbas Joan. Baptista de Afflicto, tenor talis est:

Ex quo Rex summus carnem de Virgine sumpsit, anno millesimo centesimo nonagesimo septimo. Imperii vero Domini nostri Henrici VI. Dei gratia Serenissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Regis Siciliæ anno sexto, Regni vero Siciliæ anno tertio mens. Januario, duodecima die ejusdem, Indict. 15.

Domum Dei construere fundatori esse salutiferum perhibetur, sed longè salubrius dotibus ornare, ut in ea possint divina Officia celebrari, ipsique quotidie beneficia, ac servitia exhiberi cujus nomine fundata censetur. Inde est quod ego Falco Imperialis Curiæ Judex filius Joannis Judicis civitatis Vigiliarum cupiens dotare Ecclesiam B. Margaritæ Virginis, & pretiosissimæ Martyris, quam propriis expensis propè murum ipsius civitatis ædificari feci, præsentibus D. Bisantio Rev. Episcopo, Bisantio Archidiacono, Leone Archipresbytero, Bisantio, & Rodolloato Primiceriis, præsentibus etiam Sarnaro Judice filio Petraccæ, aliisque quampluribus probis viris inferius subsignatis ejusdem civitatis memoratæ in eadem Ecclesia B. Margaritæ per fustem obtuli, dedi, ac tradidi D. Dilecterio Presbitero ipsius Ecclesiæ accipienti nominatæ Ecclesiæ sanctæ Margaritæ curtem in qua ipsa Ecclesia est constructa cum domibus aliisque ædificiis in ea existentibus cum introitu, in quo est porta magna ipsius curtis, & cum terrula à parte Orientis, & cum horticello, in quo sunt arbores pomorum juxta eandem curtem à parte Meridiei, & cum strictola à parte Occidentis ejusdem curtis, quæ curtis cum prædictis omnibus est ab Oriente . . . usuconsumpta . . . juxta hortum prædicti Bisantii Archidiaconi, & Joannis fratrum filiorum Thomæ de Buisando prædictæ civitatis, & eorum fortificum à Meridie extra parietem ejusdem curtis, & parietem nominati horticelli juxta hortum meum magnum ab Occiden. extrà parietem ipsius curtis & nominatam strictolam à medio pariete juxta hortum filiarum Trutrarchæ Notarii à Septemtrione extra domos meas, quæ sunt juxta stratam qua itur Barum, similiter etiam per eundem fustem dedi, & tradidi eidem Ecclesiæ centum & duodecim arbores olivarum, quarum tredecim stant in petia terræ mea in loco Camarda, ubi dicitur cusitetum ab Oriente juxta viridarium, quod fuit sere Mauri filii Simeonis Judicis à Meridie à medio limite juxta terram cum olivis Ursonis filii Jaquinti de Frugella ab Occasu & Septemtrione juxta terram cum olivis Gualterii fil. Ursonis Perclusi de civit. Trano, ejusque consertium, & quatuor aliæ arbores stant in modo d. terra præd. Ursonis quarum tres stant insimul et reliqua prope easdem arbores, & una alia arbor est non longè à prænominatis quatuor arboribus, & stat in terra Judicis fil. Saraceni de Tauro, & Joan. nepotis sui, & duæ aliæ arbores stant in terra quæ est à Meridie à medio limite jux. terram & ab Occasu juxta vicum filiorum Joan. de Pao, & una alia arbor stat in Meridionali capite prædivisa, & duæ aliæ arbores stant in Occidentali capite terræ Raudi fil. Nicolai Mauiaci prope parietē prædictarū vinearū quarū una est tripes, & tres aliæ arbores sunt conjūctæ, & stant in Oriētali capite præd. petiæ terræ modo dicti Raudi, & una alia arbor habens pedem rotundum stat in eadem terra a parte Oriētis, & est ipsa terra Raudi ab Oriēte à mediis signandis juxta terram meam, & sex aliæ arbores stant in modo dicta terra mea, quarum una est trosa quatuor pedes habeas, & duæ stant in Meridionali parte ejusdē terræ, reliquæ tres stant in Septētrionali capite ejusdē terræ, quæ terra est in eodē loco ab Oriente juxta parietem lamæ meæ. A Meridie à medio limite juxta terram cum olivis Eccles. sancti Fortunati sitæ propè prædictam civitatem Vigilien. & Marcesii filii Simeonis Judicis, & Uraaua juxta terram cum olivis quæ dicitur de donna bella. Ab Occidente à mediis signandis juxta nominatam terram præfati Raudi in qua stant prædictæ sex arbores, quas eidem Eccles. obtuli. A Septemtrione à medio limite juxta nominatam terram suprad. Judicis, & Joan. nepotis sui, & duæ aliæ arbores stant in modo dicta terra nominata Judicis, & Joannis nepotis sui, quarum una stat prope parietem præd. lamæ meæ, reliqua stat propè limitem præd. terræ meæ, & habet pedem latum, & decem & septem aliæ arbores stant in terra mea quarum una est plantata parva, & est ipsa terra in eodem loco. Ab Oriente à medio limite juxta præd. terram S. Fortunati & Marcesii à Meridie à medio pariete diruto juxta terram cum olivis Joan. filii Bisantii de Dardano ab Occidente & Septemtrione juxta præd. terram cum olivis, quæ dicitur de Donnabella, & tres aliæ arbores sunt conjunctæ, & stant in terra filiorum Jacobi de Garofalo in Orientali capite ejusdem terræ prope parietem lamæ præd. Marchesii, & una alia arbor stat in terra cum olivis, quæ fuit præfati Sere Mauri in eodem loco propè Eccl. S. Scholasticæ sitam ibidem, & una alia arbor stat in curticella mea in qua est arbor amigdalæ magnæ in eodem loco prope prædictam Ecclesiam S. Scholasticæ. Et octo aliæ arbores stant dic. q. fuit sæpe nominati Sere Mauri quarum duæ stant supra parietem lamæ sæpedicti Marchesii, & quatuor stant in Meridionali pariete ejusdem terræ. & octo aliæ arbores stant in terra præfati Joannis filii Bisantii de Dardano, quarum quatuor sunt insimul, & stant in Orientali capite ejusdem terræ prope viam, aliæ duæ sunt in Saguscello, & alia stat prope ipsum Saguscellum, reliqua verò est parva & stat . . . quæ est in eadem terra. Est autem ipsa terra ab Oriente juxta clusum sæpedicti Joan. à Meridie juxta terram cum arboribus Brancuti militis filii Fracconis Judicis, in qua stant duæ arbores, quas eidem Ecclesiæ obtuli ab Occasu juxta curtes Leuci Joannis filii Falconis de Pitillo à Septemtrione juxta . . . . modo autem dictæ duæ arbores sunt in Orientali capite ipsius petiæ terræ præd. Brancuti juxta parietem clusi Petronii filii . . . . in quo sunt sex aliæ arbores quas eidem Ecclesiæ obtuli, & ipsæ sex aliæ arbores sunt insimul propè Occidentalem parietem ipsius clusi præd. Petronii, & propè casellam, quæ est in eodem cluso, & decem & novem aliæ arbores de his quas eidem Ecclesiæ obtuli sunt in loco . . . . prope curtes, quæ fuerunt M. Joannis, quarum undecim sunt magnæ, reliquæ vero parvæ stantes . . . . in quibus sunt arbores pomorum, quæ arbores sunt ab Oriente juxta curtes filiæ Joannis Naccæ. A Meridie extra parietem juxta viam ab Occidente à medio pariete juxta clusum terræ Petri filii mei à Septemtrione extra parietem juxta cogbelsnos ejusdem Petri, & Manam junta easdem curtes meas & tres aliæ arbores stant . . . . . . quæ est ab Oriente juxta terram cum olivis Ecclesiæ sancti Nicolai sitæ intus in prædicta civitate Vigiliarum a Meridie juxta viam ab Occidente, & Septemtrione juxta terram cum olivis supradicti, & novem aliæ arbores stant in clausura, quæ dicitur Bajula in terra sæpedicti Joannis, quatuor quarum sunt prope Septemtrionalem parietem ejusdem clausuræ, quæ omnes prædictæ arbores sunt signatæ signo M. Insuper obtuli eidem Ecclesiæ B. Margaritæ virginis Crucem unam argenteam, calicem unum argenteum, thuribulum unum argenteum, aliam crucem argenteam parvam in qua est lignum Domini, Scriniolum unum eboreum, barcellam unam æneam, & superauratam pro incenso immittendo, duo coclearia unum ex eis argenteum, alterum vera æneum deauratum, duas tabulas æneas superauratas de labore Limogiæ, duo candelabra ænea superaurata, duo candelabra eborea, unum Testaevangelium, duos urceolos argenteos pro vino, & aqua ad ministerium altaris. Quin etiam obtuli eidem Ecclesiæ unam plane-

tam de namito jalino, unum amictum cum friir magno, unum caunsum cum gramatis, & friso, unam stolam de catasfitulo, unum manulum de catasfitula, unam zonam de seta rubea, unam planetam de purpurella cum apparatu suo, unam planetam de rendato rubeo cum apparatu suo, unam planetam cum totis fuscis, duos planetas de lino cum apparatu suo. quatuor cappas unam ex eis de namito rubeo, aliam de namito fusco, aliam colore cœlesti, reliquam de namito violato, quatuor sindones de seta quarum una est de . . alia de catablattio, alia de Bold. lino, reliqua vero est rotata duos tunicas de rendato viridi, unum facculum de rĕdato rubeo in quo reponuntur corporales, unam sindonem franciscam diomatam, unam sindonem cum friso magno, tres sindones diomatas, tres sindones franciscas factas, unum sabanum, duos amictus cum gramatis, unam aliam sindonem de lino, duo mandilia parva saracenika, quinque mandilia cum profulis, quatuor alia mandilia, unum amictum factum, novem copertvras iconarum, & crucis. Preterea obtuli eidem Ecclesię psalterios duos novos, homeliam divisam in tria volumina, antifanarium unum de nocte, novum antiphonarium parvum de die, quaterniones in quibus continentur expositiones Evangeliorum, & gesta quorundam Sanctorum, necnon & librum de gestis Sanctorum divisum . . voluminibus, duos libros Prophetarum, unum novum, reliquum vero veterem librum Genesis, librum Regum, librum Job, & Tobię, Hester, & Machabeorum, librum de vita patrum, breviarium divisum in duo volumina, Missale unum, lectionarium unum cum epistolis, Benedictionarium cum judicio pœnitentiæ, Orationale unum franciscum, librum unum in quo est . . . lectionarius, & orationalis . . . librum preceptorum, psalterium expositum, sententias Magistri Petri Manducatoris, expositiones super librum Genesis.

Quatenus à præsenti die tota nostra præfata oblatio sit eidem Ecclesiæ, itaut nulli liceat de eisdem rebus aliquid alienare, & modo quolibet diminuere, sed omni tempore sit ejusdem Ecclesiæ tali modo, ut prænominatæ decem, & septem arbores olivarum, quæ sunt juxta terram cum olivis prædictæ Ecclesiæ sancti Fortunati, & Marcesii, & prænominatam terram cum olivis, quæ dicitur de Donnabella . . . . in qua est nominata trofa quatuor pedes habens . . . . prænominatum Petrum, Simeonem, & Marinum filios nostros fidejussores eidem Dilecto presbytero dedi similiter accipienti vice sæpe nominatæ Ecclesiæ, ut ego & mei hæredes omni tempore defendamus parti prædictæ Ecclesiæ beatæ Margaritæ præd. meam oblationem, traditionem, & donationem ab omnibus hominibus, qui eandem Ecclesiam quærere aut modo quolibet infestare voluerint. Quæ si aliter fecerimus per stan & convén demus parti ejusdem Ecclesię centum solidos aureos regales bonos peæc. observat. Nos vero qui supra fidejussores tribuimus parti præfatæ Ecclesiæ licen. sine compellendi nos nostrosque hæredes pig. per omnes res nostras pig leg. & vnlrg. donec omnia præd. parti ipsi Ecclesiæ adimpleantur. Quod autem superius deletum videtur sic legitur, obtuli eidem Ecclesię beatę Margaritę Virginis.

Et ex hoc facta sunt plar ascripta, quorum quędam scripsi ego Bartholomęus Notarius, qui interfui.

Ego Bisantio Vigil. Episcopus.
Ego Bisantio Archidiaconus.
Falco Imperialis curtę Judex testatur.
Ego Leo Archipresb.
Damarus Regius Judex Vigil. testatur.
Ego Bisantius presb. & Primicerius.

(„ *Bisontius Monachus, & Abbas Monasterii* „ *de Columna prope Tranum Ord. S. Benedicti præ-* „ *ficitur circa an. 1182. quo à suo cœnobio in ædem S.* „ *Mariæ Casalis Giani transtulit S. Stephani Papæ* „ *brachium; deque eo prostat memoria in citata* „ *Ecclesia S. Mariæ de Giano ita proloquens super* „ *satrarii fores.*

„ Hoc altare consecratum est in honorem
„ Dei, & B. Laurentii Levitæ, & mart.
„ Christi; cujus reliquiæ, & B Stepha-
„ ni Papæ, & m reconditæ sunt à Bi-
„ santio Vigiliensi Episcopo Romano R.
„ A. Basilio indigno Sacerdote anno ab
„ Incarn. Domini MCLXXXII.

„ *Hoc postea brachium in Vigiliensem urbem translatum locatum fuit in confessione Cathedralis una* „ *cum tribus brachiis Mauri, Pantaleæmonis, &* „ *Sergii. Huic Bisantio Episcopo rescripsit Urbanus* „ *III. cap. Vir autem de secundis nuptiis. Ann. 1222.* „ *D. Franciscus Assisias sua præsentia Vigilias hone-* „ *stavit, & in suburbio conventum suis Fratribus* „ *aperuit sub titulo SS. Annunciationis, qui postea* „ *suburbio solo æquato pro tutamine mœnium civi-* „ *tatis, in ipsa civitate reædificatus fuit.*

„ *NICOLAUS claruit 1229. ex monumentis Ab-* „ *batis S. Adueni.* X.

„ *BERTUS vivebat anno 1237. ut ex marmorea* „ *inscriptione diruti ambonis Cathedralis colli-* „ *gitur.* XI.

„ *LEO Præsul erat an. 1292. Ex tabulario Eccle-* „ *siæ S. Nicolai suam cathedralem consecravit die 1.* „ *Maii 1295 adstantibus Episcopis, ut desumitur* „ *ex hujus Episcopii archivo* Francisco Potentino, „ Marino Bitettensi, Fr. Theobaldo Cannarum, „ Guillelmo Polymnianensi, Joanne Ravelleosi, „ Fr. Placido Andriensi, Petro Rubeosi. *Vitam* „ *produxit Leo ad an. 1297. quo favorabile diploma* „ *edidit pro Ecclesia S. Matthæi.* Sarnellius.) XII.

7 Fr. MATTHÆUS, cujus Ordinis, & patriæ fuerit, ignoratur, Vigiliensis fuit Episcopus anno 1298. quo interfuit consecrationi Ecclesiæ Fontis-laureati. XIII.

(„ *LEO de Cajeta, cujus marmorea hic verbis* „ *extabat memoria in antiquo S. Adueni Emicyclo.* „ Hoc opus ordinavit fieri, & perfic. D. Leo na- „ tione Cajetanus Episcopus Vigiliensis an. 1313. „ Ind. XI. *& jam antea ejusdem literæ cusæ fuerant* „ *pro Ecclesia S. Adueni an. 1305. & pro certo Cano-* „ *nicorum ejusdem Ecclesiæ numero an. 1306.* Sar- „ nellius.) XIV.

8 JOANNES hujus Ecclesiæ Præsul, cujus mentio habetur ann. 1314. in regest. Roberti Reg. Neapol. XV.

(„ *JACOBUS vixit an. 1317. de quo nulla ulterior* „ *habetur memoria.* Sarnellius.) XVI.

9 NICOLAUS anno 1320. in eodem regesto. XVII.
(„ *Hic Canonicorum S. Adueni numerum decrevit* „ *an. 1318.* Sarnellius.)

10 Fr. BARTHOLOMÆUS („ *Ordinis Præ-* „ *dicatorum ex Fontana in Theatro,*) Episcopus Vigiliensis, & Caroli illustris Regis Consiliarius, & Capellanus anno 1327 notatur ex reg. Regio. („ *Post* „ *Bartholomæum Florius Vicentinus patria delectus* „ *est Episcopus, dum Ferrariæ fidei quæsitor esset,* „ *qui dignitate neglecta, in religiosa paupertate, at-* „ *que assumpto sacræ Inquisitionis ministerio perseve-* „ *rans Ferrariæ dormivit in somno pacis.* Fontana „ In Theatro Domin. p. 324) XVIII.

11 MARTINUS obiit ann. 1348. XIX.

12 SIMEON de Rayano Capuanus Canonicus defuncto Martino successit ad hanc dignitatem vocatus Nonis Novemb. anno 1348 a Clemente VI. ex reg. Vatic. epist. 52. fol. 40. („ *Deinde an. 1367.* „ *die 1. Julii consecravit Ecclesiam S. Adueni opus* „ *coadjuvantibus Episcopis* Nicolao Cathacensi, „ Stephano Bisaciensi, Fr. Nicolao Avellinensi, „ Matthæo M. viridis, Thomasio Venusino. Mat- „ thæo Lavellensi. *Deque eo iterum mentio habetur* „ *in quodam instrumento an. 1372.* Sarnellius.) XX.

13 NICOLAUS *a* promotus a Clemente VII. Antipapa ann. 1387 ex lib. oblig. Prælatorum. *a Omittendus ut intrusus.*

14 DOMINICUS (1) sub Urbano VI. XXI.

15 JOANNES Episcopus Vigiliensis translatus ad XXII.

(1) Non est cur ex hac serie expungat hic Sarnellius hunc Dominicum, censeatque trium annorum decursu integrum asserere ... seu quatuor Epis. omnium successionem, cum nec quamlibet minori tempore intervallo nominatus fuerit. Caeterum videtur Dominicus electus à legitimo Pontifice Urbano VI. cum Antipapa Clemens Nicolaum intrusit.

ad Juvenacensem (1) Ecclesiam an. 1390. ex eod. lib. A

XXIII 16 Fr. JACOBUS Friderici Ord. Carmelitarum electus ann. 1390. 6. Id. Octob. in eod. lib. („ *Ejusdem*
„ *memoria 1391.*)

XXIV („ *FRANCISCUS Falconius, nobili, & vetusta*
„ *Vigiliensi progenitus familia, hac sede fulsit, incer-*
„ *tum quo anno, ex tabulario Ecclesiæ S. Adventi.*
„ Sarnellius.)

XXV 17 NICOLAUS defunctus est an. 1442. („ *Hic*
„ *quoque ex Falconia nobili gente prodiit, ejusque*
„ *mentio habetur in instrumento concordiæ inter ip-*
„ *sum, & ejus capitulum an. 1413. Itemque in aliis*
„ *an. 1416. 1435. Obiit an. 1442. Orlandus autem il-*
„ *le, quem à Tappia in Adnotat. ad jus regium Nea-*
„ *polit. l. 2. de officio sacri concilii decepti inter Vigi-*
„ *lienses præsules olim adnumeravimus, non Vigi-*
„ *liensis, sed Urgellensis Episcopus extitit.* Sar-
„ nellius.)

XXVI 18 JACOBUS Petrus de Gravina, Cantor Ecclesiæ Rhegiensis, ab Eugenio IV. Vigiliensi Ecclesiæ præficitur anno 1442. 10. Kalen. Junii: quo sedente secundo inventa sunt sacra lipsana Mauri Episcopi, & sociorum martyrum anno 1475. 14. Kal. Novembris, ac decentiori loco collocata in Cathedrali Alphonso Rege regnante: cujus inventionis historia ita posteris mandata est. B

Cum Franciscus de Bautio Dux Andriæ, & Dominus Vigiliarum soleret quotannis Sanctorum sacra ossa devotè visitare, perspiciens sepulchrum sancti Pantaleemonis minus decenter haberi, & loco ab illorum sanctorum Patronorum sepulchrum distans, cum venerabili Jacobo Gravina Vigiliensi Episcopo agit, ut sanctorum Martyrum corpora honorificentius simul in uno loco reponantur. Interim anno Jubilei Jacobus Catelinus vir quidem pius, & timens Deum in visum audivit, sanctos Martyres nimis conqueri coram Beata Dei Genitrice; quod longè essent disjuncti. Manè autem factorem Catelinus ad Episcopum defert, qui somno audito propositum suam adimplere studuit, remque diutius differre noluit, quare cum C *præfato Domino Vigiliarum agit, ut sacra ossa uno loco reponantur. Adhibitis igitur opificibus ad Ecclesiam veniunt, ac primum ara media, sub qua reposita erant ossa beati Pantaleemonis, inventa est arcella lapidea damis ansata, sed vacua, quod omnes admiratione, & nimio dolore complevit. Cumque diu quid facto opus esset, secum cogitarent, accidit illis consilium bonum, sub ipsa nempè arcella vacua adhuc fodiendam, quod ut factum est, paulo subtus alta lapidea arcella inventa est cum reliquiis sancti Pantaleemonis. Quare quia perfusi lætitia, aliorum deinde sanctorum Martyrum sepulchra perquirentes, eodem modo primum arcellas vacuas, deinde alias cum reliquiis sanctorum Mauri, & Sergii, eo, quo repositæ fuerant loco invenerunt, quas omnes venerabilis Episcopus reverenter feris editas populo in conspicuo loco, & ornato perspiciendas proponit. Facta est autem hæc inventio 14. Kalen. Novemb. anno Jubilei millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, feria 6. paulo ante vesperas. Proxima autem die Dominica cum supplicationes* D *publicæ illic fierent, cęperunt ossa exsudare, & emittere quædam grana mannæ, ut antea erat Dionysio monstratum; viderat enim Dionysius in somnis tres è cęlo Angelos descendentes, ac tres ad sanctorum Martyrum corpora argenteos calamos odorifero manna plenos deferentes, secumque colloquentes; hoc manna est remedio omnibus languoribus, quod & rei eventus probavit. Lelia namque puella biennio oculis capta de sacro manna liniens, visum illico recepit. Mulier post septimum mensem de alto præceps tribus diebus fętu jam extincto, & ad ima manente cùm doloribus maximis, & intimis teneretur, morti proxima, sacra manna utero injuncto, fętus reviviscit, se suo loco recipiens, dolor omnis abscessit, & lætabunda surgit. Ex his, aliisque miraculis fama in dies crebrescente Sanctorum, Ferdinandus utriusque Siciliæ Rex, Al-* A *phonsus ejus filius Dux Calabriæ, Legatus item Apostolicus Gabriel Cardinalis Agriensis, aliique multi nobiles ad sanctorum Martyrum sacrum accessere tumulum. Post decimum autem diem Inventionis expositæ sunt præfatæ sacræ reliquiæ post aram mediam in uno eodemque loco, nunc autem sub ipsa ara media expositæ custodiuntur decentius, ac majori cura, & maxima veneratione, ac devotione.*

Hactenus historia. Jacobus verò Episcopus postquam Ecclesiam Vigiliensem satis benè per annos plurimos rexisset, de sanctis Martyribus benè meritus sub Sixto IV. vale dixit huic mortali sæculo a, an. 1476.
& in sua Cathedrali sepelitur.

19 BERNARDINUS proximè successit Jacobo. XXVII.
Translatus deinde est ad Ecclesiam Bisaciensem ab Innocentio VIII. anno 1487. die 24 Augusti.
(„ *Bernardinus Barbianus successit eligente Sixto*
„ *IV. pridie Id. August. 1476. qui an. 1482. publicatis*
„ *indulgentiis ab Apostolico Legato Cardin. Agriensi*
„ *eleemosynas coadunavit pro honorificentia novi*
„ *conditoris SS. Mauri, & sociorum. Anno deinde* B
„ *1485. jus sibi vendicavit deputandi simul cum uni-*
„ *versitate pro parte sua Magistrum nundinarum in*
„ *festo præfatorum Martyrum cum ratione jurisdi-*
„ *ctionis in causis civilis, & criminalis fori, & di-*
„ *videndi proventus pro æquali medietate cum uni-*
„ *versitate civitatis. Documentum tale est.*
„ PIRRUS de Baucio Princeps Altamuræ, Dux
„ Andriæ, & Venusii, Comes Vigiliarum, Montis-
„ Caveosi, & Cupersani, Dominusque Bautii, ac
„ Regni Siciliæ Magnus Comestabilis, Universis,
„ & singulis præsentes declarationis, & determi-
„ nationis literas inspecturis, tàm præsentibus,
„ quàm futuris notificandum duximus, qualiter
„ orta differentia, & altercatione inter Rev. in
„ Christo Patrem Episcopum Vigiliarum B. de
„ Barbiano ex una, & Sindicum, & homines Uni-
„ versitatis ipsius Civitatis ex altera super exactio-
„ ne, & perceptione proventuum, & jurium pro-
„ venientium mercimonialiter, & ratione jurisdi-
„ ctionis Causarum Civilium, & Criminalium fo- C
„ ri, seu Nundinarum *delli Santi*: per partes ipsas
„ voluntariè ad Nos causa compromissa, & redu-
„ cta fuit; tandem partibus Universitatis, & dicti
„ Rev. Episcopi, & ejus Cameræ auditis, & om-
„ nibus differentiis vertentibus circa dictas Nundi-
„ nas, & jura pervenientia ex eisdem intellectis,
„ volentibus, audientibus, & intelligentibus par-
„ tibus ipsis, declaravimus, declaramus, & lau-
„ damus pariter, & determinamus: quod per Epi-
„ scopum eligatur unus Magister Nundinarum, &
„ alius per homines Universitatis singulis annis, &
„ constituatur, & nominetur de Sanctis: qui am-
„ bo tam in civilibus, quam in criminalibus causis
„ cognoscere, & determinare possint, & debeant;
„ & proventus, & obventus, & obvenientia jura,
„ tam ratione pœnarum, quam compositionis, vel
„ alio modo Causarum Civilium, vel Criminalium
„ dividantur, & dividi debeant pro æquali portio-
„ ne, & medietate; & unam partem consequatur
„ Episcopus, & ejus Camera, aliam medietatem D
„ Magister Nundinarum electus per Universitatem
„ dictæ Civitatis. Reliqui verò introitus, & per-
„ ceptiones ratione mensuræ, ponderis, & pepo-
„ nis unius pro qualibet salma, & alia quæcumque
„ honoratica proventuum proveniant, & sint di-
„ cti Episcopi, & ejus Cameræ: Declarantes in-
„ super, quod Magistri fori, qui pro temporibus
„ erunt, ut supra, electi, non possint, nec va-
„ leant ad compositiones, seu condemnationes ve-
„ nire soli; sed cum eis ad moderandum condemna-
„ tiones, seu compositiones interesse debeant duo
„ idonei viri, unus laicus eligendus per universita-
„ tem, & alius Presbyter eligendus per dictum E-
„ piscopum, & quod per ipsos cum dictis Nundi-
„ narum Magistris fuerit taxatum in pœnis, &
„ compositum, concorditer illud exequatur, & di-

(1) Hunc fane constat Juvenacensium sedem non attigisse, & eo ipso anno illi Francisco Rolandino Tropejensi Episcopo obvenit, ut suis locis idem asseveratur Ughellus, & nos rem ita expletam fuisse ex Vaticanis monumentis agnovimus. *Coroletus.* Mani Fratris nota signat Sarnellius, atque ex ordine Prædicatorum desumptum, ejusque mentionem habet in quodam instrumento an. 1388.

„ vidatur, ut supra. Decernentes quoque quod Magister Nundinarum electus per Universitatem unà cum dicto Episcopo circa processus, & acta conficienda tempore ipsarum nundinarum eligere habeant, possint, & debeant idoneum. & fidum Actorum Magistrum publica auctoritate præditum: & si forte dicti Episcopus, & Nundinarum Magister electus per universitatem, in electione ut unus eligeretur per Episcopum, alias per magistrum Nundinarum discordarent, tunc, & eo casu Capitaneus dictæ Civitatis idoneorem ex illis eligere, & approbare debeat, qui officii Magistri actorum exequatur, & exerceat. Hanc nostram sententiam, laudum, determinationem, & declarationem partibus ipsis volentibus, laudantibus, & acceptantibus scribi fecimus, & annotari in Regesto nostræ Cancellariæ, cum subscriptione nostræ propriæ manus, ac impressione nostri magni sigilli communiri, cum subscriptione, & approbatione infrascriptorum Sindici, & electorum dictæ Universitatis, & dicti Domini Episcopi, & testium infra notatorum. Mandamusque quod de præsenti nostra sententia, laudo, & declaratione duæ consimiles cum subscriptione nostra, & sigillo communitæ literæ conficiantur, unæ remanentes penes dictum Dominum Episcopum, & ejus Cameram, aliæ penes dictum Sindicum, & Universitatem pro communi partium cautela. Datum in Civitate nostra Andriæ VI Junii. MCCCCLXXXV. Pyrrhus de Baucio V.C.

Nos Bernardinus de Barbiano Episcopus Vigiliensis fatemur omnia supradicta esse vera.

† Primicerius Andreas de Angelis de Vigiliis pro teste ad supradicta omnia, & singula interfuit.

† Ego Jacobellus Marullus Miles de Andria pro teste interfui, & me subscripsi.

† Mathusalem de Mathusalem de Vigiliis pro teste interfuit.

† Notarius Angelus Antonius Spalloccia de Vigiliis pro teste interfuit.

† Ego Bernardinus de Burdo Syndicus fateor prædicta vera esse.

† Ego Florillus Frisari ordinatus fateor prędicta esse vera.

† Ego Gaspar de Marzucco ordinatus fateor prædicta esse vera.

† Ego Notarius Petrus de Curtopasso ordinatus fateor prædicta vera esse.

† Signum Crucis propriæ manus Octaviani de Flore ordinati . . . .

† Ego Laurentius Staranus ordinatus fateor prædicta esse vera.

† Ego Notarius Petrus de Mango de Vigiliis ordinatus fateor prædicta esse vera.

† Notarius Franciscus Pantaleo electus, & ordinatus Vigiliarum pro præsenti anno se subscripsit manu propria.

† Ego Notarius Donatus Rana ordinatus fateor prædicta esse vera.

† Antonius-Berardinus Spalluzza electus, & ordinatus Vigiliarum pro præsenti anno fateor prædicta esse vera.

Sarnellius.)

XX VIII. 20 MARTINUS („ *Madius de Trambato*,) Bisacieosis Episcopus eodem die, & anno 1487. ad hanc Ecclesiam transitum fecit, quam cum per annos viginti rexisset, senio fessus missionem impetravit à Julio Papa II. anno 1507.

(„ *Fuit hic ex inclyta gente Madia, sive Maja honoribus sedilis Montaneæ Neapoli adscripta. Suo præsulatu Dominicanis PP. concessa fuit Ecclesia sanctæ Mariæ de Muro, ut ex hac inscriptione supra ostium Cœnaculi ipsorum conventus.*

„ Die 24. Januarii 1502. concessa fuit Religioni Dominicanæ hæc Ecclesia sanctæ Mariæ per capitulum cathedralis Ecclesiæ, & civitatem Vigiliensem sub magistro Joanne de Antonetto de Vigiliis ejusdem familię Dominicanæ sub Episcopo Martino de Madio.

„ *Sarnellius.*)

21 ANTONELLUS a Lupicinus successit anno 1507. die 18. Novemb.

22 DONATUS post Lupicinum Vigiliensis fuit Episcopus; resignavit an. 1515. die 14. Martii.

23 NATALIS eligitur eodem die 14. Martii 1515.

24 ANTONIUS Lupicinus, qui proximè Episcopatum Vigiliensem gessit post Natalem, sub Clemente VII. Pontifice ultro se abdicavit anno 1524. die 12. Maii. XXIX.

(„ *Antonius Lupicinus de Andria, ex comitibus Canusii genus trahens eadem die qua Martinus resignavit, subrogatus est, idest an. 1507. 18. Novemb. cujus nomen exsculptum legitur in sede pontificali chori Cathedralis, quam ipse extruxit 1514. eoque indulgente Bernardinus Spalluccia nobilis Vigiliensis fundavit, & dotavit monialium cœnobium S. Ludovici 1519.* Sarnellius.)

25 HIERONYMUS Sipholus, nobilis Tranensis, Antonii ex sorore nepos, per resignationem patruelis b, Vigiliensis Episcopus declaratus est die 11. Martii c 1524. Unum & quadraginta omnino annos hanc rexit Ecclesiam, & anno 1565. defunctus est. XXX

(„ *Eo Præsule Ecclesiam D. Laurentii fratrum Minorum Observantium extra mœnia sacrata fuit an. 1532. in qua hæc legitur inscriptio.*

Illustrissimus Antonius Lupicinus Vigiliensis Episcopus Templum hoc consecravit die xxii. Octob. MDXXXII.

„ *Lupicinus obiit decrepitus 1543. sepultusque fuit in D. Laurentii sub hoc Epigraphe.*

D. O. M.

Antonius Lupicinus Andriensis, Vigiliensis Ecclesiæ Præsul illustrissimus hic albo tegitur marmore: cujus si quæras genus, dedere Canusii Comites; si nomen, pietas; si sceptrum, virtus. Claravit hanc Urbem suis, clarandus ipse cœlo, & sacer idem sacravit Laurentio fanum. Dat flores ergo cineri, quia non potest vivo præsuli, urnamque ponit videndam posteris Fr. Vincentius de Falconibus Vigiliensis Provincialis Minister Minorum Observantiæ. Sedit ann. xxxv. mens. III., dies xx.

„ *Eremitani pariter Fratres D. Augustini vivente Sifolo Ecclesiam D. Joannis obtinuerunt, quam titulo sui patriarchæ D. Augustini reædificarunt.* Sarnellius.)

26 JOANNES ANDREAS Lignatus d Cassanensis suffectus est anno 1565. die 22. Augusti, translatus ad Bisinianensem anno 1575. XXXI

27 LEONARDUS de Bonaccursiis ad hanc Ecclesiam evehitur anno 1575. die 23. Septemb. Obiit anno 1576. XX XII.

28 JOANNES BAPTISTA Sorianus, (1) Ord. Carmelitani, Vigiliensem evasit ad sedem die 22. Augusti 1576. mortem obiit anno 1583. XX XIII.

„ (*Sorianus suam diœcesim bis sancta visitatione perlustravit, ann. scilicet 1577. & 1582. ut ex actis illarum visitationum in curia Episcopali. Monasterium Capuccinorum sub titulo S. crucis suo præsulatu anno 1581. excitatum fuit. Litem contra circa præcedentiam Magistrorum Nundinarum obtinuit, ut ille ab Episcopo constitutus, etiam si laicus foret, semper illum civitatis præcederet.* Sarn.)

a Hic, & duo sequentes nusquam extitere. Sarnellius.

b avunculi.

c Maii.

d Signatius.

(1) Sorianus, Neapolitanus Patria dicitur à Chartario in Athenæo Romano p. 151 quod Ms. extat apud Cl. Equitem Mandosium, ubi quoque ex speculo Carmeli statuitur falli Italiam sacram Auctor sortassis ubi ſe scribens an. 1503. cum obierit an. 158[illegible].

XXXIV. 29 NICOLAUS Secadenarius nobilis Bononien. Achillis filius à Gregorio XIII. destinatur Vigiliensis Episcopus ann 1583. Obiit antequam inauguraretur, in patria die 30. Julii ejusdem anni, sepultus in Ecclesia S. Francisci.

XXXV. 30 ALEXANDER Cospius nobilis Bononiensis Antonii filius I. V. D. die 7. Octobris 1583. à Gregorio XIII. creatur hujus Ecclesiæ Episcopus. Præfuit vir omni laude dignissimus annis 26. naturæ debitum solvit anno 1609. die 15. Maii. Jacet in Cathedrali.

(„ *Hic dignissimus Præsul interfuit concilio pro-*
„ *vinciali, quod Trani habuit Archiepiscopus Scipio*
„ *de la Tolfa an. 1589. seque hujusmodi in illo sub-*
„ *scripsit*. Ego Alexander Cospius Episcopus Vi-
„ gil. supradictis omnibus decretis consentio, &
„ me subscribo. *Nullus eo diligentior in sancta visi-*
„ *tatione, quam quater habuit ann. scilicet 1584.*
„ *1588. 1594. & 1595. quo anno aram maximam ca-*
„ *thedralis sacravit, & ita notatum reperitur in ta-*
„ *bulario Ecclesiæ*. Die Sabbati xxv. Novembris B
„ MDXCV. reverendissimus Dominus Alexander
„ Cospius Bononiensis, Episcopus Vigiliensis con-
„ secravit altare majus cathedralis Ecclesiæ Vigi-
„ liensis in honorem Dei, & S. Catherinæ, cujus
„ solemnitas celebratur, & SS. MM. Mauri, Ser-
„ gii, & Pantaleæmonis, quorum reliquiæ fue-
„ runt in sepulchro dicti altaris positæ, & dictæ
„ civitatis Patronorum. *Fratres Minores Capucci-*
„ *ni an. 1606. Ecclesiam S. Michaelis extra mœnia*
„ *obtinuerunt*. Sarnellius.)

XXXVI 31 ANTONIUS Albergatus Patritius Bononien. Fabii filius Ludovici Ludovisii Card. Vicecancellarii patruelis, Nicolai Cardinalis Ludovisii patruus, ex Archidiac. Mediolanensi, Vigiliensi Episcopatu donatus est à Paulo V. die 13. a Augusti, anno 1609. Apostolicus Nuncius Coloniæ fuit sub Gregorio XV. & in Lusitania Spoliorum Collector, Bononiensis Ecclesiæ suffraganeus nepotem Card. Ludovisium Archiepiscopum funeravit. Romæ jamdiu liber ab Ecclesia, quam anno 1627. resignaverat, mortali sæculo vale dixit anno 1634. sepultus in Ecclesia sanctæ Mariæ de Scala ante aram maximam, ubi in marmore exarata inscriptio legitur. D

a Die 3. Augusti.

D. O. M.
Sepulchrum Antonii Albergati
Bononiensis
Episcopi Vigiliarum.
Vixit annos lxvii. mens. iii. d. x. viii.
Obiit die iv. mensis Januarii
MDCXXXIIII.

(„ *Processum ut dicunt, informativum pro canoni-*
„ *zatione S. Caroli Borromæi concinnavit, ut refert*
„ *Jussanus in vita ejusdem S. Archiepiscopi. Cum*
„ *Apostolicum Nuncium ageret Coloniæ, sive ad Rhe-*
„ *ni tractum, Sodalitium ibi excitavit, quod Aca-*
„ *tholicis olim, sed tandem Orthodoxæ fidei gremio*
„ *sociatis opportunam opem ferret. Cum de suo esset*
„ *ditissimus, seminarium alumnorum, & cœnobium*
„ *puellarum sub auspiciis S. Josephi ab ipso excitata*

A „ *propriis aluit substantiis, sed cum dote carerent,*
„ *post ejus obitum defecere. Leguntur adhuc regulæ*
„ *in actis sanctæ visitationis ab ipso sancitæ.*)

32 NICOLAUS Bellolactus, Romanus, Canonicus S. Laurentii in Damaso ex cessione Antonii, Vigiliensis Episcopus adlectus est die prima b Martii 1627. Decem omnino annos perbelle hanc sustinuit provinciam, defunctusque est ann. 1636. XXXVII

b Die 10. Martii.

33 BERNARDINUS Scala, Calliensis, probus vir & eruditus; ex Canonico S. Laurentii in Damaso infula Vigiliensis Ecclesiæ exornatus est ab Urbano VIII. anno 1637. die 15. Januarii. translatus ab eodem ad Feretranam Ecclesiam anno 1642. c XXXVIII.

c 1642. 18. Maii.

(„ *Adhuc vivens sibi sepulcrum paraverat in D.*
„ *Mariæ Gratiarum cum hac inscriptione.*
„ Bernardinus Scala Episc. Vigilien. sibi
„ vivens mortis monimentum, tumu-
„ lum, & carmen composuit.
B „ Hosce gradus scandens, Mitem redimitus honore
„ Auxilio fulsi, Virgo beata, tuo.
„ Ex te Sol nituit, Cœli quæ Scala vocaris,
„ Sis mihi Sol, oro, sis mihi Scala polo
„ Anno D. MDCXLI. Præsulatus V. *Sarnell.*)

34 GUILLELMUS Godis electus anno 1642. die 31. Augusti. XXXIX.

A D D I T I O.

(„ *Guillelmus Gaddius, nobilis Foroliviensis,*
„ *J.V.D. dum Ariminensis urbis Prætor esset, hac*
„ *infula dignatus est 31. Augusti 1643. Admirabili*
„ *præfuit vigilantia, & probitate, decessitque 7.*
„ *Februarii 1652.*
„ *JOSEPH Lomellinus Neapolitanus, origine* XL
„ *verò Januensis, Neapoli natus, D. Benedicti or-*
„ *dinem ingressus in Congregatione Casinensi, huma-*
„ *nas, divinasque literas ad miraculum ebibit, sum-*
„ *mosque honores facile pertingens Abbas, & Visi-*
„ *tator generalis extitit; ad hanc deinde sedem as-*
„ *sumptus 26. Aug. 1652. cum jam antea Aleriensi*
C „ *infula et oblata fuisset. Veluti pater gregem suum*
„ *amantissime fovit; suæque consulens æternæ salu-*
„ *ti supremum hujus mortalitatis diem meditari*
„ *nusquam desiit, quare sarcinæ deponendæ sibi tu-*
„ *mulum in Cathedrali paravit, ubi appositus fuit*
„ *decedens 25. Augusti 1657. sub hoc Epitaphio.*
„ D. O. M.
„ Joseph Lomellinus Januensis ex D. Be-
„ nedicti familia congregationis Casinen-
„ sis, in qua per bis novem annos Abba-
„ tis munere functus est, ab Innocentio
„ X. summo Pontifice ad Aleriensem E-
„ piscopatum assumptus, ab eodem ad
„ hunc Vigiliensem deinde translatus,
„ dum vivens mortem meditaretur sibi
„ hunc tumulum posuit an. Dom.
„ MDCLVI.
„ *CÆSAR Cancellottus, nobilis Septempedanus* XLI
„ *in Piceno, I.U.D. Archidiaconus, & Proponti-*
„ *fex patriæ suæ, pervigil Vigiliensium Pastor fuit*
D „ *ab an. 1658. 1. Aprilis usque ad 1662. 26. Junii,*
„ *quo ad Ecclesiam Montis Alti evasit, cum synodum*
„ *sapientissime celebrasset an. 1659. quæ successori-*
„ *bus pro vera forma Ecclesiasticæ disciplinæ con-*
„ *servandæ inservit.*
„ *Fr. IO. BAPTISTA Penna, nobilis Perusinus,* XLII
„ *Ordinis Eremitarum S. Augustini, sacræ Theolo-*
„ *giæ Magister, ingenio candidus, & vita integer*
„ *scripsit S. Thomæ de Villanova præclara gesta, quæ*
„ *publicam lucem inspexere auctoris, ut ipse man-*
„ *daverat, suppresso nomine, Episcopalem sarci-*
„ *nam assumpsit fere sexagenarius 9. Aprilis 1663.*
„ *Vitæ probatissime tetigit metam 2. Julii 1664. hu-*
„ *matus apud suos Fratres Augustinianos ad pedes*
„ *altaris S. Episcopi Thomæ de Villanova, quod ipse*
„ *insui præsulatus compendio erexerat, & sacrave-*
„ *rat. Laudatur à Gandulpho in dissertatione de*
„ *200. scriptoribus Augustinianis p. 196. In ipsius*
„ *autem urna hæc incisa extat inscriptio.*

Fr.

D. O. M.

Fr. Joannes Baptista Penne Augustinianus Episcopus Vigiliensis, Nobilis Perusinus, Theologicis purpuratus virtutibus, pietate, religioneque functus, Gloria dum texebat ad triumphum, ad tumulum palmas erexit. Severitatem doctrinæ, charitatem erga pauperes immortalitatis templo dicavit. Perusiæ, Vigiliarum Phœnix reviviscit in cœlo felix, dum honoribus, doloribus, lachrymis editus, perditus, sepultus hic jacet. Anno Domini MDCLXIV.

XLIII. *Fr. FRANCISCUS Antonius Riccius, nobilis Romanus, Ordinis Minorum arctioris observantiæ, sacræ Theologiæ professor, & Apostolicæ Indicis congregationis consultor, multiplici ornatus litteratura ad hanc sedem evectus est die 15. Septemb. 1664. Synodum habuit diœcesanam mens. Martio 1667. Ecclesiam D. Michaelis PP. Capuccinorum die 14. Octobr. 1677. solemniter sacravit. Per absentiam Tranensis Archiepiscopi ipse interfuit die 15. Jul. 1682. extractioni, & donationi corporis S. Stephani Papæ, & Martyris Comiti Electioni Procuratori regiæ Celsitudinis Magni Ducis Hetruriæ, qui illud Pisas detulit, ubi institutus fuerat ordo Militaris Equitum sub invocatione ejusdem sancti, & die 17. ejusdem mensis, & anni ipse Episcopus nomine ipsius Hetruriæ Ducis Magni Magistri laudati ordinis grati Animi ergo ejusdem cruce insignivit viros Patritios Dominicum de Angelis, & Antonium Posa, alterum quia tunc sindicum generalem Tranensis urbis, alterum utpotè filium Vincentii Posa, qui pro hac translatione egregiam navavit operam, & nimis eruditè scripsit de existentia corporis D. Stephani Pontificis, & Martyris in civitate Trani, & de illius translatione, qui libellus typis Tranensibus in lucem prodiit. Vixit semper integra sui nominis fama ad annum usque 1685. quo immortali vita potitus est die 28. Aprilis, terræque mandatus fuit in sua cathedrali.*

XLIV *JOSEPHUS Crispinus V.I.D. Eminentiss. Archiepiscopi Neapolitani Caraccioli olim à secretis die 10. Septemb. 1685. Riccio successit, Præsul ob vitæ integritatem, singularem doctrinam, ac eminentem in rebus gerendis prudentiam verè inclytus. Adversus Gubernatorem Vigiliensem, qui debitos Episcopo honoris titulos ab eodem sibi expetebat, ab Excell. Regni Prorege Comite S. Stephani hac nempè Epistola rescriptum fuit, quam hic inserere non abs re visum est.* Haviendo visto, y considerado todo, lo que V. S. expressa en carta de 12. del passado, tocante à la pretension, con que se hallava el Governador de essa Ciudad de querer ser tratado igualmente con titulo de Illustrissima, ò en caso contrario no darsele à V. S en las funziones, que se ofresca. Ha paresido responder à V. S che con despacho de la data deste mando a esse Governador, que en todo caso y sin replica ninguna corresponda en publico y privado con el referido titulo de Illustrissima sin pretender que se le restituya, &c Napoles a' 13. de Marzo de 1688.

Anno demum 1690. ab Alexandro VIII. ad Amerinam Ecclesiam translatus fuit, de quo in tom. 1. in Amerinis Episcopis fol. 305. loquuti fuimus.

XLV. *POMPEJUS Sarnelli Polygnianensis, patritiatu autem Beneventanus, V. I. & S. Theologiæ Doctor, Abbas insignis Beneventani collegii S. Spiritus cum usu mitræ, baculi, annuli, & pontificalium omnium, more Episcoporum sua vita durante tantum, Eminent. Archiepiscopi Fr. Vincentii Ursini generalis Auditor, Examinator synodalis, & Visitator, cujus etiam magna cum laude prudentiæ Vicarius generalis fuit, cum Cæsenatis Ecclesiæ pastoralem curam gessit, ab Innocentio XII. die 24. Martii 1692. huic Cathedræ præficitur. Possessionem iniit per procuratorem die 25. Aprilis: sacratus fuit Beneventi ab eod. Archiepiscopo Ursino die 4. Maii, solemniter Vigiliensem urbem iniit die 18. ejusd. mensis, Primùm sacris pontificaliter operatus fuit die festo Pentecostes 25. ejusd. mensis, & anni 1692. quo Synodum Diœcesanam habuit diebus 28., & 29. Junii, methodumque statuit pro illa quotannis celebranda. Ædem D. Matthæi solemniter sacravit.*

Visitationem generalem aperuit die 9. Novemb. ejusdem anni 1692. in qua die 11. regulas S. montis pietatis, & die 29. illas Confraternitatum Ss. corporis Christi, & Ss. Martyrum tutelarium sancivit, & congregationem casuum moralium, & sacrorum rituum maximo cleri profectu instituit.

Die 25. Januarii 1693. ædem S. Crucis Monialium D. Francisci sacravit. In Concilio provinciali Beneventano, quod eod. anno Eminentiss. Ursinus habuit diebus 11. 13. & 16. Aprilis, ipse interfuit, admissusque fuit ab illius S. consessus Patribus cum voto decisivo. Die 17 Maii D. Aloysii Monialium D. Claræ, & die 7. Junii ejusdem anni D. Annunciatæ Minorum Conventualium ædes solemniter sacravit. Cum in sancta visitatione aram confessionis cathedralis, sub qua lipsana quiescunt trium sanctorum martyrum tutelarium à suo primæ consecrationis situ motam reperisset, iterum sacravit die 10. Jun. 1693. Et cum in S. Andreæ collegiata Ecclesia ab usque anno 1367. sacrata, non solum motam, sed & perfractam offendisset, aram de novo reformatam, die 13. Junii, ut & Ecclesiam D. Mariæ de Muro PP. Prædicatorum die 14. ejusdem mensis, & anni sacravit, quo eodem anno, & mense, sed diebus 28. & 29. alteram habuit synodum valdè salutarem. Totus quippe est in suæ diœcesis bono procurando, & continuis concionibus, & quod caput est, vitæ exemplaritate. Horrea suæ mensæ Episcopalis semper pauperum patent indigentiæ, ipsa quin etiam sua domestica supellex, si aliquando æs in promptu non est. Princeps templum vetustate penè collabens refecit, & in dies semper exornat. De litteraria republica benemeritus plurima typis consignavit sui fœcundissimi ingenii monimenta. Vivit adhuc omni semper commendatione dignus Antistes.

INDEX
CHRONICUS EPISCOPORUM
In hoc ſeptimo Tomo contentorum.

An. Chr. Column.

ACHERUNTINORUM.

ANGLONENSIUM.

GRAVINENSIUM

POTENTINORUM.

6 N.

Ho.

An. Chr. Column.
1315 58 Honuphrius. 419
1319 59 Bertrandus de Turre. Ibid.
1321 60 Amaldus. ibid.
1330 61 Ursus Minutulus. 420
1334 62 Benedictus Capuanus. ibid.
1347 63 Rogerus Sanseverinus. 431
1349 64 Bertrandus. 432
1364 65 Guillelmus Sanseverinus. ib.
1378 66 Joannes Aquaviva. ibid.
1378 67 Guillelmus de Capua. ibid.
1394 68 Ligorius de Majorinis. 433
1400 69 Bartholomæus de Aprano. ibid.
1435 70 Nicolaus Piscicellus. 434
1441 71 Barnabas Ursinus. 435
1449 72 Nicolaus Piscicellus. ibid.
1471 73 Petrus Guillelmus de Roccha. ibid.
1472 74 Ioannes Aragonius. ibid.
1486 75 Octavius Bentivolus. 436
1500 76 Joannes Vera. ibid.
1507 77 Federicus Fregosius. Ibid.
1533 78 Nicolaus Rodulphus. 437
1548 79 Rodulphus Pius Carpensis. 438
1548 80 Ludovicus de Torres. ibid.
1554 81 Hieronymus Seripandus. ib.
1564 82 Gaspar Cervantes. 440
1568 83 M. Antonius Columna. ib.
1574 84 M. Antonius Marsilius. 441
1592 85 Marius Bologninus. 442
1606 86 Joannes Beltraminus de Guevara. 443
1612 87 Lucius Sanseverinus. ibid.
1625 88 Gabriel Tresicus. 444
1630 89 Julius Sabellus. ibid.
1642 90 Fabritius Sabellus. ibid.
1658 91 Joannes Torres. ibid.
1664 92 Gregorius Carrafa. 445
1676 93 Alphonsus Alvarez. ibid.
1689 94 Hieronymus Passarellus. ib.
1691 95 Marcus de Ossos. ibid.
1697 96 Bonaventura Boevius. ibid.

ACERNENSIUM.

1136 1 Pisanus. 447
1197 2 Petrus. Ibid.
1225 3 Paschasius ibid.
1274 4 Lucas. ibid.
1309 5 Andreas Capograssus. Ibid.
1314 6 Bartholomæus. ibid.
1321 7 Iordanus. ibid.
1331 8 Petrus. ibid.
1345 9 Iacobus. Ibid.
1348 10 Matthæus de Marino. ibid.
1363 11 Iulianus. ibid.
1389 12 Benedictus. ibid
1396 13 Pacellus. 448
1405 14 Manfredus de Aversa. ibid.
1418 15 Antonellus Siraca. ibid.
1436 16 Nicolaus Solimele. ibid.
1469 17 Paraclitus de Malvetiis. ib.
1487 18 Menalcos de Ianuariis. Ibid.
1493 19 Antonius Bonitus. ibid.
1512 20 Petrus de Aretio. 449
1514 21 Alemannus. ibid.
1514 22 Lucius. Ibid.
1523 23 Pompejus Columna. ibi.
1525 24 Hieronymus Oliverius. ibid
1539 25 Franciscus Quignanes. ibid.
1539 26 Nicolaus Angelus de Oliveriis. ibid.
1566 27 Ioan. Matthæus Valdinas. ibid.
1570 28 Lælius Iordanus. ibid.
1581 29 Io. Franciscus Orificius. ib.
1593 30 Antonius Agellius. ibid.
1604 31 Paulus Manara. 450
1613 32 Io. Franciscus Solimele. ib.

An. Chr. Column.
1623 33 Ioannes Serranus. 450
1637 34 Ludovicus Galbiatus. ibid
1638 35 Petrus Paulus Bonsius. 452
1643 36 Clemens Confectus. ibid.
37 Camillus Ragona. ibid.
1665 38 Antonius Gielmus. ibid.
1690 39 Franciscus Sifola. ibid
1696 40 Scipio Carocius. ibid.
1703 41 Nicolaus Ventriglia. ibid.
1718 42 Dominicus Antonius Menafra. ibid.

CAMPANIENSIUM.

1525 1 Cherubinus Cajetanus. 457
1544 2 Camillus Mentuatus. ibid.
1560 3 Marcus Laureus. ibid.
1572 4 Hieronymus Scaramp. 458
1584 5 Flaminius Roverella. ibid.
1591 6 Iulius Cæsar Gusner. ibid.
1607 7 Barzellinus de Barzelliis. ibid
1618 8 Alexander Scappius. 459
1628 9 Constantinus Tethos. Ibid.
1637 10 Alexander Riparolus. ibid.
1644 11 Franciscus Carduccius. ibid.
1649 12 Ioseph Avila. ibid.
1657 13 Ioannes Caramuel Lobkovitz. 460
1673 14 Dominicus Tafurus. 462
1680 15 Hieronymus Prignanus. ibi
1697 16 Ioseph Bondola. Ibid.
1715 17 Franciscus Xaverius Fontana. 463

CAPUTAQUENSIUM.

1126 1 Arnulphus. 467
2 Leonardus. ibid
1231 3 N. . . ibid.
1251 4 Beneventanus. 468
1275 5 Petrus. 470
1286 6 Gibertus. ibid.
1294 7 Ioannes. Ibid.
1312 8 Philippus. ibid.
1331 9 Ioannes. 471
1336 10 Philippus de Mango. Ibid.
1340 11 Thomas de Mango. 471
1386 12 Iacobus. ibid
1405 13 Guillelmus. ibid.
1411 14 Balthassar de Iudice. 472
1418 15 Ioannes Panella. 473
1418 16 Thomas de Beringariis. ibid
1453 17 Berardus Caracciolus. ibid.
1455 18 Franciscus de Thomacellis. ibid
1459 19 Bartholomæus. ibid.
1461 20 Massellus Mirtus. ibid.
1462 21 Franciscus de Comite. ibid.
1476 22 Franciscus Bertinus. 474
1476 23 Austus de Podio. ibid
1483 24 Ludovicus Podocatarius. ib.
1504 25 Aloysius de Aragonia ibid.
1514 26 Vincentius de Galeotis. ibi.
1552 27 Laurentius Puccius. ibid.
1553 28 Thomas. ibid
1531 29 Henricus Loffredus. ibid
1541 30 Franciscus Sfondratus. 475
1552 31 Hieronymus Verallus. ibid.
1553 32 Paulus Æmilius Verall. ib
1574 33 Laurentius Bellus. ibid.
1586 34 Lælius Morellus. ibid.
1610 35 Ioannes Vitellius. 478
1618 36 Petrus Maria de Haro. ibid
1627 37 Franciscus Maria Brancaccius. 479
1635 38 Aloysius Pappacauda. 480
1649 39 Thomas Carrafa. ibid.
1665 40 Camillus de Ragona. 481
1677 41 Andreas Bonitus. ibid.

An. Chr. Column.
1684 42 Io. Baptista de Pace. 482
1699 43 Vincentius Corcionus. 483
1704 44 Franciscus Paulus Nicolai. 484
1717 45 Carolus Franciscus Gioccoli. ibid.

MARSICANORUM.

370 1 Sempronius. 487
2 Rodulphus Albanus. 496
580 3 Iulianus. ibid.
853 4 Tuderisius. ibid.
5 Grimoaldus. 497
1089 6 Gisulphus. ibid.
1095 7 Ioannes. ibid.
8 Ioannes. Ibid.
1123 9 Leo. ibid.
1131 10 Henricus. 498
1150 11 Ioannes. ibid.
1166 12 Ioannes. 505
1198 13 Ioannes. 504
1200 14 Benedictus. 505
1210 15 Anselmus. ibid.
1222 16 Rogerius. ibid.
1239 17 N . . . ibid.
1273 18 Raynaldus de Leonissino. 506
1275 19 Reginaldus. Ibid.
1293 20 Ioannes de Verere. 507
1305 21 Matthæus. 510
1310 22 Ioannes Acutus. ibid.
1315 23 Rogerius. ibid.
1330 24 Petrus. 511
1349 25 Rogerius. ibid.
1349 26 Petrus. 513
1353 27 Bartholomæus. ibid.
1368 28 Bernardus. ibid.
1378 29 Thomas. ibid.
1383 30 Petrus Yperinus. 515
1389 31 Andreas. ibid.
1399 32 Marcus. 517
1399 33 Petrus. ibid.
1400 34 Nardellus. ibid.
1440 35 Cailettus. ibid.
1453 36 Leonardus. Ibid.
1456 37 Petrus de Diano. ibid.
1458 38 Andreas. ibid.
1460 39 Sampson de Cayano. ibid
1478 40 Io. Antonius Pitirus. ibid.
1473 41 Nicolaus Angelus de Abbatissa. 518
1484 42 Antonius Medices. ibid.
1485 43 Fabritius Guarna. ibid.
1494 44 Octavianus Caracciolus. 519
1530 45 Vincentius Buccafurrus. ib
1537 46 Angelus Archilegius. ibid.
1541 47 Martius de Martiis Medices. ibid.
1574 48 Angelus de Martiis Medices. 520
1583 49 Aloysius Pallavicinus. ibid.
1584 50 Antonius Fera. ibid.
1600 52 Ascanius Parisius. ibid.
1614 52 Timotheus Caselius. ibid.
1640 53 Ioseph Cianres. 521
1656 54 Angelus Pinerius. 522
1671 55 Io Baptista Falvus. 523
1676 56 Ioannes Gambacurta. 524
1683 57 Franc. Antonius Leopardus. ibid.
1686 58 Dominicus Luccbettus. ib.
1710 59 Donatus Anfsnus. ibid.

NUCERIÆ PAGANORUM.

1 S. Priscus. 516
591 2 Nomesius. ibid.
598 3 Primicerius. Ibid.
743 4 Amatus. ibid.
5 N. . . . Ibid.

6 Lan-

NUSCANORUM.

POLICASTRENSIUM.

SARNENSIVM.

BARENSIUM.

BITECTENSIUM.

BITUNTINORUM.

CATHARENSIUM.

CUPERSANORUM.

IVVENACENSIUM

LAVELLENSIUM.

Fran-

MINERBINENSIUM.

POLYMNIANENSIUM.

RUBENSIUM.

NAZARENÆ ECCLESIÆ.

CANNENSIUM.

MONTIS VIRIDIS.

SIPONTINORUM.

VESTANORUM.

RAPOLLANORUM.

TRANENSIUM.

SALPENSIUM.

ANDRIENSIUM.

VIGILIENSIUM:

INDEX

Nominum omnium Episcoporum, qui in hoc septimo Italiæ Sacræ tomo continentur ordine alphabetico dispositus.

Prior num. columnam, posterior numerum marginalem notat.

A

An-

B

Bene-

C

D

Gau-

Joan-

M

N

Pe-

Q

R

S

IN-

INDEX

Cognominum omnium Episcoporum, qui in hoc septimo tomo Italiæ Sacræ continentur ordine alphabetico dispositus.

Primus num. columnam, secundus numerum marginalem designat.

A

B

C

Ca-

D

E

F

G

Gal-

H

I

L

M

N

O

P

de

V

X

Y

Z

INDEX

Episcoporum Sanctorum in hoc tomo septimo contentorum:

IN-

INDEX RERVM ET MATERIARVM,

De quibus in hoc ſeptimo Tomo, & opere fit mentio,

C

Con-

L

M

N

O

bili-

Vita

FINIS.

REGESTUM.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sf Tt Vv.

Omnes sunt Terniones præter * Duernionem.

